KO TE

PAIPERA TAPU

ARA, KO TE

KAWENATA TAWHITO

ME TE

KAWENATA HOU.

HE MEA WHAKAMAORI MAI NO NGA REO
I OROKO-TUHITUHIA AI.

RANANA:
HE MEA TA KI TE PEREHI A W. M. WATTS,
MA TE KOMITI TA PAIPERA MO INGARANGI MO TE AO KATOA.
1868.

Digitized by Google

KO NGA

PUKAPUKA O TE KAWENATA TAWHITO.

	Nga Upoko.
Kenehi	50
Ekoruhe	40
Rewitikuha	27
Tauanga	36
Tiuteronomi	34
Hohua	24
Whakaritenite	21
Rutu	4
Hamuera I.	31
Hamuera II.	24
Nga Kingi I.	22
Nga Kingi II.	25
Nga Whakapapa I.	29
Nga Whakapapa II.	36
Etera	10
Nehemia	13
Ehetere	10
Hopa	42
Nga Waiata	150
Nga Whakatauki	31

	Nga Upoko.
Te kai kauwhau	12
Te waiata a Horomona	8
Ihaia	66
Heremaia	52
Nga tangi a Heremaia	5
Ehekiere	48
Raniera	12
Hohea	14
Hoere	3
Amoho	9
Oparia	1
Hona	4
Mika	7
Nahumu	3
Hapakuku	3
Tepania	3
Hakai	2
Hakaraia	14
Maraki	4

Digitized by Google

KO TE

PUKAPUKA TUATAHI A MOHI

KO KENEHI.

UPOKO 1.

HE mea hanga na te Atua i te timatanga te rangi me te whenua.
2 A kahore he ahua o te whenua, i te takoto kau; a he pouri a runga i te mata o te hohonu. Na, ka whakapaho te Wairua o te Atua i runga i te kare o nga wai.
3 ¶ A ka ki te Atua, Kia mārama: na ka mārama.
4 A ka kite te Atua i te māramatanga, e pai ana: a ka wehewehe te Atua i waenganui o te mārama o te pouri.
5 Na, ka huaina e te Atua te mārama he Awatea, a ko te pouri i huaina e ia he Po. A ko te ahiahi raua ko te ata te ra tuatahi.
6 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia whai kikorangi a waenganui o nga wai, a kia wehea e taua mea a waenganui o nga wai.
7 Na, ka hangā e te Atua te kikorangi, a ka wehea e ia nga wai i raro iho o te kikorangi i nga wai o runga ake o te kikorangi: a ka oti.
8 Na, ka huaina te kikorangi e te Atua he Rangi. A ko te ahiahi raua ko te ata te ra tuarua.
9 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia huihuia nga wai i raro i te rangi, kia kotahi te wahi, a kia puta ake te tuawhenua: a ka oti.
10 Na, ka huaina te tuawhenua e te Atua he Whenua; ko te huihuinga wai hoki i huaina e ia ko nga Moana: a ka kite mai te Atua, e pai ana.
11 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia pihi ake te taru hou i te whenua, te otaota whai purapura, me te rakau hua ki runga ki te whenua, e hua ana ona hua, he mea rite tonu ki a ia, kei roto nei i a ia ona purapura: a ka oti.
12 Na, ka whakaputaina ake te taru hou e te whenua, te otaota hoki e hua ana ona hua, he mea rite tonu ki a ia, me te rakau whai hua, kei roto nei i a ia ona purapura, he mea rite tonu ki a ia: a ka kite mai te Atua, e pai ana.
13 A ko te ahiahi raua ko te ata te ra tuatoru.
14 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia whai mea whakamārama te kiko o te rangi, hei wehe i te awatea i te po; a hei tohu ano aua mea, hei taima, hei ra, hei tau:
15 A hei whakamārama aua mea i te kiko o te rangi, hei whakamārama mo te whenua: a ka oti.
16 Na, ka hangā e te Atua nga whakamārama nui e rua; te whakamārama nui hei tohutohu mo te awatea, me te whakamārama tuaiti hei tohutohu mo te po: me nga whetu ano hoki.
17 A whakanohoia ana aua mea e te Atua ki te kiko o te rangi, hei whakamārama mo te whenua,
18 Hei tohutohu ano hoki i te awatea i te po, hei wehe hoki i te mārama i te pouri: a ka kite mai te Atua, e pai ana.
19 A ko te ahiahi raua ko te ata te ra tuawha.
20 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia ngahue ake i roto i nga wai te mea ora e ngoki ana, kia rere ano hoki te manu i runga i te whenua i te mata o te kiko o te rangi.
21 Na, ka hangā e te Atua nga tohora nui, me nga mea ora katoa, nga mea ngokingoki i ngahue ake nei i roto i nga wai, o ia ahua o ia ahua me nga manu whai parirau katoa, o ia ahua o ia ahua: a ka kite te Atua, e pai ana.

Digitized by Google

22 Na, ka manaaki te Atua i a ratou, ka mea, Kia hua koutou, kia tini, kia kapi hoki nga wai o nga moana i a koutou, kia tini ano hoki nga manu ki runga ki te whenua.

23 A ko te ahiahi raua ko te ata te ra tuarima.

24 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia whakaputaina ake e te whenua te mea ora o ia ahua o ia ahua, te kararehe, me te mea ngokingoki, me te kirehe o te whenua, o ia ahua o ia ahua: a ka oti.

25 Na, ka hangā e te Atua te kirehe o te whenua o ia ahua o ia ahua, me te kararehe o ia ahua o ia ahua, me nga mea ngokingoki katoa o te whenua o ia ahua o ia ahua: a ka kite mai te Atua, e pai ana.

26 ¶ Na, ka mea te Atua, Kia hanga tatou i te tangata kia rite ki a tatou, hei to tatou hoki te ahua: a kia waiho ratou hei rangatira mo nga ika o te moana, mo te manu hoki o te rangi, mo nga kararehe hoki, mo te whenua katoa hoki, mo nga mea ngokingoki katoa ano hoki e ngokingoki ana i runga i te whenua.

27 Na, ka hangā e te Atua te tangata, he mea rite ki a ia, i hangā ia e ia kia rite ki te Atua; i hangā raua he tane he wahine.

28 Na, ka manaakitia raua e te Atua, a ka mea te Atua ki a raua, Kia hua, kia tini, kia kapi hoki te whenua i a korua, kia mate hoki ona tara i a korua: a hei rangatira ano korua mo te ika o te moana, mo te manu hoki o te rangi, mo nga mea ora katoa hoki e ngokingoki ana i runga i te whenua.

29 ¶ Na, ka mea mai te Atua, Na, kua oti nei te hoatu e ahau ki a korua nga otaota katoa e whai purapura ana i runga i te mata o te whenua katoa, me te rakau katoa, he hua rakau tona e whai purapura ana; hei kai ena ma korua.

30 Me nga otaota matomato katoa, hei kai ma nga kararehe katoa o te whenua, ma nga manu katoa hoki o te rangi, ma nga mea katoa hoki e ngokingoki ana i runga i te whenua kei roto nei i a ratou he wairua ora: a ka oti.

31 A, ka kite te Atua i nga mea katoa kua hangā nei e ia, na, pai whakaharahara. A ko te ahiahi raua ko te ata te ra tuaono.

UPOKO 2.

NA, ka oti nga rangi me te whenua, me o reira mano katoa.

2 A no te whitu o nga ra i oti ai i te Atua tana mahi i mahi ai; na, ka okioki ia i te ra whitu i ana mahi katoa i mahia e ia.

3 Na, ka whakapaingia e te Atua te ra whitu, a whakatapua ana e ia: mona i okioki i reira i ana mahi katoa i oti i te Atua te hanga.

4 ¶ Ko nga whakatupuranga enei o nga rangi, o te whenua i te hanganga ai, i te ra i hangā ai e Ihowa e te Atua te whenua me nga rangi.

5 O nga mea katoa ano hoki e tupu ana i te oneone i te mea kahore ano aua mea i te whenua, o nga otaota katoa ano hoki o te oneone i te mea kahore ano kia pihi noa: kahore nei hoki a Ihowa te Atua i mea noa kia ua ki runga ki te whenua, a kahore he tangata hei mahi i te oneone.

6 Engari i pupu ake he kohu i te whenua, a nana i whakamakuku te mata katoa o te oneone.

7 Na, ka whakaahuatia te tangata e Ihowa e te Atua, he puehu no te oneone, a whakahangia ana e ia ki roto ki ona pongaihu te manawa ora; a ka whakawairua ora te tangata.

8 ¶ Na, ka whakatokia e Ihowa e te Atua tetahi kari ki Erene ki te taha ki te rawhiti; a whakanohoia iho ki reira te tangata i hangā e ia.

9 A i whakatupuria ake ano e Ihowa e te Atua i roto i te oneone nga rakau katoa e ahuareka ana ki te titiro, e pai ana hoki hei kai, me te rakau ano o te ora i waenganui o te kari, raua ko te rakau o te matauranga ki te pai ki te kino.

10 A i rere mai ano he awa i Erene hei whakamakuku i te kari; a marara ake i reira e wha nga tino awa.

11 Ko Pihona te ingoa o te tuatahi; tera hoki e taiawhio i te whenua katoa o Hawira, he koura hoki kei reira;

12 A he pai te koura o taua whenua: kei reira te teriuma me te kohatu onika.

13 A te ingoa o te rua o nga awa ko Kihona: ko ia tera e taiawhio i te whenua katoa o Etiopia.

14 A te ingoa o te toru o nga awa ko Hirekere; tera hoki e rere whaka-te-rawhiti o Ahiria. A ko Uparati te wha o nga awa.

15 Na, ka tango a Ihowa te Atua i te tangata, a whakanohoia ana e ia ki te kari o Erene, hei ngaki, hei tiaki hoki i reira.

16 Na ka ako mai a Ihowa te Atua ki te tangata, ka mea, Kainga noatia nga *hua* o nga rakau katoa o te kari:

17 Ko te rakau ia o te matauranga ki

Digitized by Google

te pai ki te kino, kaua e kainga tetahi o ona *hua;* ta te mea hoki ko te ra e kai ai koe i te tahi o ona *hua*, ka mate koe, mate rawa.

18 ¶ Na, ka mea a Ihowa te Atua, E kore e pai kia noho te tangata ko ia anake; me hanga e ahau tetahi hoa pai mona.

19 Na, he mea whakaahua mai na Ihowa na te Atua i roto i te oneone nga kirehe katoa o te parae, me nga manu katoa o te rangi; a kawea mai ana e ia ki a Arama, kia kitea ai te ingoa e huaina e ia ki a ratou: a ko a Arama i hua ai ki nga mea ora katoa, hei ingoa ano era mo ratou.

20 Na, ka huaina e Arama he ingoa mo nga kararehe katoa, mo nga manu hoki o te rangi, mo nga kirehe katoa hoki o te parae; ko Arama ia kahore i kitea tetahi hoa pai mona.

21 Na, ka mea a Ihowa te Atua kia au iho te moe o Arama, a moe ana ia: na, ka tango ia i tetahi o ona rara, a tutakina atu ana te kikokiko hei whakakapi mo reira;

22 Na, ka hanga a Ihowa te Atua i te rara i tangohia e ia i roto i a Arama hei wahine, a kawea mai ana e ia ki a Arama.

23 A ka mea a Arama, Katahi ano ki tenei te wheua o roto o oku wheua, me te kikokiko o roto o oku kikokiko: me hua ia he Wahine, nona hoki i tangohia i roto i te Tangata.

24 No konei, ka whakarerea e te tangata tona papa me tona whaea, a ka piri ki tana wahine: a hei kikokiko kotahi raua.

25 A i te tu tahanga raua tokorua, te tangata me tana wahine, a kihai i whakama.

UPOKO 3.

NA, he mohio rawa te nakahi i nga kirehe katoa o te parae i hanga e Ihowa e te Atua. Na, ko tana meatanga mai ki te wahine, Koia, i mea mai ano te Atua, Kaua e kainga e korua nga *hua* o nga rakau katoa o te kari?

2 A ka mea atu te wahine ki te nakahi, E kai ano maua i nga hua o nga rakau o te kari:

3 Ko nga hua ia o te rakau i waenganui o te kari, kua mea mai te Atua, Kaua korua e kai i tetahi o ona *hua*, kaua ano hoki e pa atu ki reira, kei mate korua.

4 Na, ko te meatanga mai a te nakahi ki te wahine, E kore korua e mate rawa:

5 Erangi e mohio ana te Atua ko te ra e kai ai korua i tetahi o ona *hua*, katahi ka mārama o korua kanohi, a ka whakaatua korua, ka mohio ki te pai ki te kino.

6 A, te kitenga o te wahine e pai ana te rakau hei kai, he ahuareka hoki ki te titiro atu, he rakau ano hoki e minaminatia hei whakamohio, na ka tango ia i etahi o ona hua, a ka kai, ka hoatu hoki ki tona tahu; a kai ana ia.

7 Na, ka mārama o raua kanohi, a ka mohio raua e tu tahanga ana raua; na, ka tuia e raua etahi rau piki, a meatia ana hei rapaki mo raua.

8 A ka rongo raua i te reo o Ihowa o te Atua e haereere ana i te kari i te hauhautanga o te ra: a ka piri a Arama raua ko tana wahine i te aroaro o Ihowa o te Atua ki roto ki nga rakau o te kari.

9 Na, ka karanga mai a Ihowa te Atua ki a Arama, ka mea ki a ia, Kei hea koe?

10 A ka mea atu ia, I rongo ahau ki tou reo i te kari, a wehi ana ahau, noku i tu tahanga; na, piri ana ahau.

11 Na, ka mea mai ia, Na wai i mea ki a koe e tu tahanga ana koe? Kua kainga ranei e koe etahi o nga *hua* o te rakau i kiia atu e ahau ki a koe, Kaua ona hua e kainga?

12 Na, ka mea te tangata, Na te wahine i homai nei e koe hei hoa moku, nana i homai etahi o nga *hua* o te rakau ki a au, a kainga ana e ahau.

13 Na, ka mea mai a Ihowa te Atua ki te wahine, He aha tenei kua meatia nei e koe? A ka mea atu te wahine, Na te nakahi ahau i maminga, a kai ana ahau.

14 Na, ka mea a Ihowa te Atua ki te nakahi, Mo tenei mahi au, nui atu te kanga mou i o nga kararehe katoa, i o nga kirehe katoa o te parae; ko tou kopu hei haere mou, a ko te puehu hei kai mau i nga ra katoa e ora ai koe:

15 A ka whakatupuria e ahau he pakanga ma korua ko te wahine, ma tou uri ratou ko tona uri; ka maru tou mātenga i a ia, a ka maru i a koe tona rekereke.

16 Ka mea ia ki te wahine, Ka whakanuia rawatia e ahau tou mamae, me tou haputanga; ka mamae koe ina whanau tamariki; a ka hiahia koe ki tou tahu, ko ia ano hoki hei rangatira mou.

17 A, ka mea ia ki a Arama, Mo to rongonga ki te reo o to wahine, mo to kainga hoki i te hua o te rakau i kiia atu e ahau ki a koe, i meatia atu, Kaua e kainga etahi o ona *hua:* ka oti te oneone te kanga mo to mahi; kaka inga e

Digitized by Google

koe ona hua i roto i te mamae i nga ra katoa e ora ai koe;

18 He tataramoa ano hoki, he tumatakuru ana e whakatupu ake ai mau; a ka kai koe i te otaota o te parae;

19 Ma te werawera ano o tou mata e kai ai koe i te taro, a hoki noa koe ki te oneone; i tangohia mai nei hoki koe i reira: he puehu hoki koe, a ka hoki ano ki te puehu.

20 ¶ A i huaina e Arama te ingoa o tana wahine ko Iwi; no te mea ko te whaea ia o nga mea ora katoa.

21 Na, ka hangā e Ihowa e te Atua etahi kakahu hiako mo Arama raua ko tana wahine, a whakakakahuria ana raua.

22 ¶ Na, ka mea a Ihowa te Atua, Nana, kua rite nei te tangata ki tetahi o tatou, te mohio ki te pai ki te kino: na, kei totoro atu tona ringa aianei, kei tango i etahi o nga *hua* o te rakau o te ora, kei kai, a ka ora tonu:

23 Koia i tonoa atu ai ia e Ihowa e te Atua i te kari i Erene, hei ngaki i te oneone i tangohia mai nei ia i reira.

24 Heoi, peia ana e ia te tangata; a whakanohoia ana ki te taha ki te rawhiti o te kari o Erene etahi kerupima, me tetahi hoari mūra, he mea piupiu tonu ki tetahi taha ki tetahi taha, hei tiaki i te huarahi ki te rakau o te ora.

UPOKO 4.

NA, ka mohio a Arama ki a Iwi ki tana wahine; a ka hapu ia, a ka whanau a Kaina; na, ka mea ia, Kua whakawhiwhia mai ahau e Ihowa ki tetahi tangata.

2 Na, ka whanau ano tona teina a Apera. A he kai whangai hipi a Apera, ko Kaina ia he kai ngaki whenua.

3 A, i te mutunga o etahi rangi, na, ka kawea mai e Kaina etahi o nga hua o te whenua hei whakahere ki a Ihowa.

4 Me Apera hoki, i kawea mai ano e ia etahi o nga whanau matamua o tana kahui o o ratou ngako ano hoki. A ka aro mai a Ihowa ki a Apera me tana whakahere:

5 Kihai hoki i aro mai ki a Kaina me tana whakahere. A he nui rawa te riri a Kaina, a whakapoururu ana tona mata.

6 Na, ka mea mai a Ihowa ki a Kaina, Na te aha koe i riri ai? na te aha hoki i whakapoururu ai tou mata?

7 E kore ianei koe e kake ki te mahi koe i te pai? a ki te kahore koe e mahi i te pai, e takoto ana te hara i te kuwaha. Na, ka hiahia mai ia ki a koe, a ko koe hei rangatira mona.

8 Na, ka korero a Kaina ki a Apera ki tona teina: a i a raua i te parae, na, ka whakatika mai a Kaina ki a Apera ki tona teina, a patua iho.

9 ¶ Katahi ka mea mai a Ihowa ki a Kaina, Kei hea a Apera to teina? A ka mea atu ia, Kahore ahau e mohio: Ko ahau ianei te kai tiaki o toku teina?

10 Na, ka mea mai ia, He mahi aha tenei au? e tangi mai ana te reo o te toto o to teina ki a au i roto i te whenua.

11 Na, ka kangā koe i runga i te whenua, i hamama nei tona waha hei rerenga atu mo te toto o tou teina i *whakahekea nei* e tou ringa;

12 Ka ngakia e koe te oneone e kore e tukua mai tona kaha a muri ake nei ki a koe; ka waiho koe hei tangata haereere noa, hei manene i runga i te whenua.

13 Na, ka mea a Kaina ki a Ihowa, He nui toku kino, e kore e taea te muru.

14 Titiro hoki, ka peia nei ahau e koe inaianei i te mata o te whenua; a ka ngaro atu i tou kanohi; ka waiho ano hoki hei tangata haereere noa, hei manene i runga i te whenua; a tenei ake ki te tutaki tetahi tangata ki a au, na, ka patua ahau e ia.

15 Na, ka mea a Ihowa ki a ia, Na, ki te patu tetahi i a Kaina, e whitu nga utu e rapua i a ia. Na, ka homai e Ihowa he tohu ki a Kaina, kei patua ia e tetahi tangata ina tutaki ki a ia.

16 ¶ Na, ka haere atu a Kaina i te aroaro o Ihowa, a noho ana i te whenua o Noro, i te taha ki te rawhiti o Erene.

17 Na, ka mohio a Kaina ki tana wahine; a ka hapu ia, a ka whanau a Enoka: na, ka hanga ia i tetahi pa, a huaina iho te ingoa o te pa ko Enoka, ko te ingoa o tana tamaiti.

18 A whanau ake ta Enoka tama ko Irara: a whanau ake ta Irara ko Mehutaere: a whanau ake ta Mehutaere ko Metuhaere: a whanau ake ta Metuhaere ko Rameka.

19 Na, ka tangohia e Rameka etahi wahine tokorua mana: ko Araha te ingoa o tetahi, ko Tira hoki te ingoa o tetahi.

20 Na, ka whanau ta Araha tamaiti ko Iapara: ko te matua ia o te hunga noho teneti, ratou ko nga tangata *whangai* kararehe.

21 A ko Iupara te ingoa o tona teina: ko ia te matua o nga mea rahurahu ki te hāpa ki te okana.

22 Me Tira ano hoki, whanau ake tana ko Tupara-kaina, he kai whakaako ia no

Digitized by Google

nga kai mahi i te parahi, i te rino : a ko Naama te tuahine o Tupara-kaina.

23 Na, ka mea a Rameka ki ana wahine, ki a Araha raua ko Tira, Whakarongo mai ki toku reo ; e nga wahine a Rameka, kia whai taringa mai ki taku kupu : kua patua hoki he tangata e ahau moku i motu, he taitamariki hoki mo toku mamae :

24 Na, mo Kaina e whitu nga utu, ina, ka whitu tekau ma whitu mo Rameka.

25 ¶ A i mohio ano a Arama ki tana wahine ; a ka whanau tana tamaiti, a huaina iho tona ingoa ko Heta ; *i mea* hoki *ia*, Ka rite mai nei i te Atua tetahi atu uri moku hei whakakapi mo Apera i patua nei e Kaina.

26 Me Heta ano hoki, i whanau tana tamaiti ; a huaina ana tona ingoa ko Enoha : no reira i timata ai te tangata te karanga atu ki te ingoa o Ihowa.

UPOKO 5.

KO te pukapuka tenei o nga whakatupuranga o Arama. I te ra i hangā ai te tangata e te Atua, i hangā ia e ia kia rite ki te Atua ;

2 I hangā raua he tane he wahine ; a i manaakitia raua e ia, i huaina hoki to raua ingoa ko Arama, i te ra i hangā ai raua.

3 ¶ A ka kotahi rau ka toru tekau nga tau i ora ai a Arama, na ka whanau tana *tamaiti*, nona te ahua, rite tonu ki a ia ; a huaina ana tona ingoa ko Heta :

4 A e waru rau tau nga ra o Arama i muri iho i te whanautanga o Heta : a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

5 A e iwa rau e toru tekau tau nga ra katoa i ora ai a Arama : a ka mate.

6 A kotahi rau e rima nga tau i ora ai a Heta, a ka whanau tana tamaiti a Enoha :

7 A e waru rau e whitu nga tau i ora ai a Heta i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Enoha, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

8 A e iwa rau kotahi tekau ma rua tau nga ra katoa o Heta : a ka mate.

9 ¶ A ka iwa tekau nga tau i ora ai a Enoha : na, ka whanau tana tamaiti a Kainana :

10 A e waru rau kotahi tekau ma rima nga tau i ora ai a Enoha i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Kainana, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

11 A e iwa rau ma rima tau nga ra katoa o Enoha : a ka mate.

12 ¶ A ka whitu tekau nga tau i ora ai a Kainana, ka whanau tana tamaiti a Mahararеere :

13 A e waru rau e wha tekau nga tau i ora ai a Kainana i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Mahararеere, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

14 A e iwa rau kotahi tekau tau nga ra katoa o Kainana : a ka mate.

15 ¶ A ka ono tekau ma rima nga tau i ora ai a Mahararеere, na, ka whanau tana tamaiti a Iarere :

16 A e waru rau e toru tekau nga tau i ora ai a Mahararеere i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Iarere, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

17 A e waru rau e iwa tekau ma rima tau nga ra katoa o Mahararеere : na, ka mate.

18 ¶ A kotahi rau e ono tekau ma rua nga tau i ora ai a Iarere, a ka whanau tana tamaiti a Enoka :

19 A e waru rau nga tau i ora ai a Iarere i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Enoka, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

20 A e iwa rau e ono tekau ma rua tau nga ra katoa o Iarere : na, ka mate.

21 ¶ A e ono tekau ma rima nga tau i ora ai a Enoka, na, ka whanau tana tamaiti a Metuhera :

22 A e toru rau nga tau i haereere tahi ai a Enoka i te Atua i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Metuhera, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

23 A e toru rau e ono tekau ma rima tau nga ra katoa o Enoka :

24 A i haereere tahi ano a Enoka i te Atua : a kua kahore ia ; na te Atua hoki ia i tango.

25 A kotahi rau e waru tekau ma whitu nga tau i ora ai a Metuhera, a ka whanau tana tamaiti a Rameka :

26 A e whitu rau e waru tekau ma rua nga tau i ora ai a Metuhera i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Rameka, a ka whanau he tamariki he tamahine mana :

27 A e iwa rau e ono tekau ma iwa tau nga ra katoa o Metuhera : na, ka mate.

28 ¶ A kotahi rau e waru tekau ma rua nga tau i ora ai a Rameka, a ka whanau tana tamaiti.

29 A huaina ana e ia tona ingoa ko Noa ; i mea hoki ia, Ma tenei e ora ai o tatou ngakau i a tatou e mamahi nei, i o

Digitized by Google

tatou ringa hoki e ruha nei, i te oneone kua oti nei te kanga e Ihowa.

30 A e rima rau e iwa tekau ma rima nga tau i ora ai a Rameka i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Noa, a ka whanau he tamariki he tamahine mana:

31 A e whitu rau e whitu tekau ma whitu tau nga ra katoa o Rameka: a ka mate.

32 A ka rima rau nga tau o Noa: na, ka whanau nga tamariki a Noa, ko Hema, ko Hama, ko Iapeta.

UPOKO 6.

A KA timata te tangata te tini haere ki runga ki te mata o te whenua, a ka whanau a ratou tamahine.

2 Na, te kitenga o nga tamariki a te Atua i nga tamahine a te tangata, e ataahua ana; ka tango i a ratou i pai ai o ratou katoa, hei wahine ma ratou.

3 Na, ka mea a Ihowa, E kore toku wairua e whakawa tonu i te tangata, he kikokiko nei hoki ia: na, kia kotahi rau kia rua tekau tau ona ra.

4 Na, he roroa nga tangata o te whenua i aua ra, i muri iho ano hoki, i te haerenga o nga tamariki a te Atua ki nga tamahine a te tangata, a ka whanau a ratou tamariki; ko ratou nga tangata marohirohi o mua, nga mea whai ingoa hoki.

5 ¶ A, te kitenga o te Atua kua nui te kino o te tangata i runga i te whenua, a he kino kau i nga ra katoa nga tokonga katoatanga ake o nga whakaaro a tona ngakau,

6 Na, ka puta ke te whakaaro a Ihowa i hangā ai e ia te tangata ki runga ki te whenua, a ka pouri a roto o tona ngakau.

7 Na, ka mea a Ihowa, Ka whakangaromia atu e ahau i te mata o te whenua te tangata i hangā e ahau; te tangata, te kirehe, te mea ngoki, me nga manu o te rangi; kua puta ke hoki taku whakaaro i hangā ai ratou.

8 Ko Noa ia, i manakohia mai e Ihowa.

9 ¶ Ko nga whakatupuranga enei o Noa: he tangata tika a Noa, he whakaaro tapatahi i ona whakatupuranga, a i haereere tahi a Noa i te Atua.

10 A whanau ake nga tamariki a Noa, tokotoru, ko Hema, ko Hama, ko Iapeta.

11 A ki ta Ihowa titiro kua he te whenua, kua ki hoki te whenua i te tutu.

12 A ka titiro mai te Atua ki te whenua, na, kua he; i he hoki te ara o nga kikokiko katoa o runga o te whenua.

13 Na, ka mea te Atua ki a Noa, Kua tae mai te mutunga o nga kikokiko katoa ki toku aroaro; no te mea e ki ana te whenua i te tutu i a ratou; na, ka whakangaro tenei ahau i a ratou tahi ko te whenua.

14 ¶ Hangā tetahi aaka mau, ki te kopera he rakau; me hanga e koe etahi ruma ki roto i te aaka, ka pani ai i roto i waho ki te ware.

15 A kia penei to hanganga i taua mea: Kia toru rau whatianga te roa o te aaka, kia rima tekau whatianga tona whanui, kia toru tekau whatianga tona teitei.

16 Me hanga e koe he matapihi mo te aaka, kia kotahi ano hoki te whatianga e whakaotia ai e koe a runga; a me whakanoho te tatau o te aaka ki tona taha; me hanga e koe to raro *papanga ruma*, te tuarua, me te tuatoru.

17 Ko au hoki, tenei ahau te tuku atu nei i te waipuke ki runga ki te whenua, hei whakangaro i nga kikokiko katoa e whai manawa ora ana i raro i te rangi; a ka mate nga mea katoa i runga i te whenua.

18 Otiia ka whakamanā ano e ahau taku kawenata ki a koe; a me haere koe ki roto ki te aaka, koutou tahi ko au tama, ko to wahine, ko nga wahine ano hoki a o tama.

19 Me etahi ano hoki o nga mea ora katoa o nga kikokiko katoa, kia rua o ia ahua o ia ahua e kawea o koe ki roto ki te aaka, kia ora tahi ai me koe; hei te tane hei te uha.

20 Etahi o nga manu o ia ahua o ia ahua, o nga kararehe ano hoki o ia ahua o ia ahua, o nga mea ngokingoki katoa o te whenua o ia ahua o ia ahua, kia takirua o te katoa e haere mai ki a koe, kia ora ai.

21 Tangohia mai ano hoki mau etahi o nga kai katoa e kainga ana, me amene mai hoki ki a koe; a hei kai tena mau, ma ratou hoki.

22 Na, ka meatia e Noa; rite tonu ki nga mea katoa i whakahaua mai e te Atua ki a ia tana i mea ai.

UPOKO 7.

NA, ka mea mai a Ihowa ki a Noa, Haere mai koutou ko tou whare katoa ki roto ki te aaka; kua kite hoki ahua i a koe e tika ana ki taku aroaro i tenei whakatupuranga.

Digitized by Google

2 Tangohia mai e koe etahi o nga kirehe pokekore, kia takiwhitu, te toa raua ko tana uha: me nga kararehe poke hoki, kia takirua, te toa raua ko tana uha.

3 Me nga manu ano hoki o te rangi, kia takiwhitu, te toa raua ko te uha; kia ora ai he uri ki runga ki te mata o te whenua katoa.

4 Ta te mea hoki kia whitu ake nga ra ka whakauaina e ahau te ua ki runga ki te whenua, a kia wha tekau nga ra, kia wha tekau nga po; a ka whakangaromia atu e ahau i runga i te mata o te whenua nga mea ora katoa i hangā e ahau.

5 A rite tonu ta Noa i mea ai ki nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a ia.

6 A e ono rau nga tau o Noa i te putanga mai o te waipuke ki runga ki te whenua.

7 ¶ Na, ka haere a Noa ratou tahi ko ana tama ko tana wahine, me nga wahine a ana tama, ki roto ki te aaka, i te wehi i nga wai o te waipuke.

8 *Me* etahi o nga kirehe ma, o nga kirehe hoki kahore i ma, o nga manu hoki, o nga mea katoa ano hoki i ngokingoki i runga i te whenua;

9 I haere takirua ratou ki roto ki te aaka ki a Noa, te toa raua ko te uha, i pera tonu me ta te Atua i whakahau ai ki a Noa.

10 A ka whitu nga ra, na, ka puta mai nga wai o te waipuke ki runga ki te whenua.

11 ¶ No te ono rau o nga tau o te oranga o Noa, no te rua o nga marama, no te tekau ma whitu o nga ra o te mamara, no taua rangi ano i pakaru mai ai nga matapuna katoa o te rire nui, a ka whakatuwheratia nga matapihi o te rangi.

12 A e wha tekau nga ra e wha tekau nga po i ua ai te ua ki runga ki te whenua.

13 No taua tino rangi ano i haere ai a Noa, ratou ko Hema, ko Hama, ko Iapeta, nga tama a Noa, ratou tahi ko te wahine a Noa, ko nga wahine tokotoru ano hoki a ana tama, ki roto ki te aaka;

14 Ratou ko nga kirehe mohoao katoa, o ia ahua o ia ahua, me nga kararehe katoa, o ia ahua o ia ahua, me nga mea ngoki katoa e ngokingoki nei i runga i te whenua, o ia ahua o ia ahua, me nga manu katoa, o ia ahua o ia ahua, me nga mea whai parirau katoa, o ia ahua o ia ahua.

15 Na, ka haere atu ki roto ki te aaka ki a Noa, tatakirua o nga kikokiko katoa, o nga mea whai wairua ora.

16 A i haere atu nga mea i haere ko te tane ko te wahine o nga kikokiko katoa, he pera tonu me ta te Atua i whakahau ai ki a ia: a tutakina atu ana ia e Ihowa ki roto.

17 A e wha tekau nga ra o te waipuke ki runga ki te whenua; a ka nui haere nga wai, a whakamanuria ake ana te aaka, a ka maiangi ake ki runga i te whenua.

18 Na, ka kaha nga wai, a ka tino nui haere ki runga ki te whenua; a ka tere te 'aaka i runga i te kare o nga wai.

19 Na, kua tino kaha rawa nga wai ki runga ki te whenua; a ka taupokina nga maunga teitei katoa i raro iho i te rangi, puta noa puta noa.

20 Kotahi tekau ma rima nga whatianga i pari ake ai nga wai; a taupokina ana nga maunga.

21 Na, ka mate nga kikokiko katoa i korikori i runga i te whenua; te manu, te kararehe, te kirehe, nga mea ngoki katoa hoki i ngokingoki i runga i te whenua, me nga tangata katoa ano hoki:

22 I mate katoa nga mea kei roto nei i o ratou pongaihu te manawa ora, nga mea hoki i te tuawhenua.

23 A ngaro iho nga mea ora katoa i runga i te mata o te whenua, te tangata, te kararehe, nga mea ngokingoki, me te manu o te rangi; i whakangaromia atu ratou i runga i te whenua: a toe ake ko Noa anake, me nga mea i a ia i roto i te aaka.

24 A kotahi rau e rima tekau nga ra i hui ai nga wai ki runga ki te whenua.

UPOKO 8.

AKA mahara te Atua ki a Noa, ki nga mea ora katoa hoki, me nga kararehe katoa ano hoki i a ia i roto i te aaka: na, ka mea te Atua kia tika atu tetahi hau i runga i te whenua, a ka hoki iho nga wai.

2 A ka tutakina atu nga matapuna o te rire, me nga matapihi o te rangi, ka whakamutua ano hoki te ua o te rangi;

3 Na, ka hoki haere nga wai i runga i te whenua: a i te mutunga o nga ra kotahi rau e rima tekau kua iti iho nga wai.

4 A i tau iho te aaka i te whitu o nga marama, i te tahi tekau ma whitu o nga ra o te marama, ki runga ki nga maunga o Ararata.

Digitized by Google

5 A i iti haere ano nga wai, a taea noatia te tekau o nga marama: no te tekau *o nga marama*, no te *ra* tuatahi o te marama, i kitea ai nga tihi o nga maunga.

6 ¶ A i te mutunga o nga ra e wha tekau, na, ka wahia e Noa te matapihi o te aaka i hangā e ia:

7 A, ka tukua atu e ia he raweni, a, tona rerenga atu, na ka kopiko atu ka kopiko mai, a maroke noa nga wai i runga i te whenua.

8 Na, ka tukua atu ano e ia he kukupa, kia kitea ai kua iti iho ranei nga wai i runga i te mata o te whenua;

9 A kihai i kitea e te kukupa tetahi taunga iho mo te takahanga o tona waewae, a ka hoki mai ki a ia ki roto ki te aaka: i runga hoki nga wai i te mata o te whenua katoa: na, ka totoro atu tona ringaringa, a hopukia ana, tangohia mai ana ki a ia ki roto ki te aaka.

10 Na, ka tatari ano ia, a e whitu atu nga ra; a ka tukua atu ano e ia te kukupa i roto i te aaka;

11 A ka rere mai te kukupa ki a ia i te ahiahi; na, ko tetahi rau oriwa kei roto i tona waha, he mea korari mai; a ka mohio a Noa kua iti iho nga wai i runga i te whenua.

12 A ka tatari ano ia, a e whitu atu nga ra; a tukua atu ana e ia te kukupa, a kihai tena i hoki mai ano ki a ia i muri iho.

13 ¶ A no te ono rau ma tahi o nga tau, no te *marama* tuatahi, no te tuatahi o te marama, i maroke atu ai nga wai i runga i te whenua: na, ka hurahia atu e Noa te hipoki o te aaka, a ka kite, na, kua maroke te mata o te whenua.

14 A no te rua o nga marama, nō te rua tekau ma whitu o nga ra o te marama, i maroke ai te whenua.

15 ¶ Na, ka korero mai te Atua ki a Noa, ka mea,

16 Puta mai koe i roto i te aaka, koukou tahi ko to wahine, ko o tama, me nga wahine a o tama.

17 Kia puta tahi mai me koe nga mea ora katoa i a koe na, nga kikokiko katoa, nga manu, nga kararehe, me nga mea ngoki katoa e ngokingoki ana i runga i te whenua; a kia whakatuputupu ratou ki runga ki te whenua, kia hua, kia tini ki runga ki te whenua.

18 Na, ka puta mai a Noa, ratou tahi ko ana tamariki, ko tana wahine, me nga wahine a ana tamariki:

19 I puta mai i roto i te aaka nga kirehe katoa, nga mea ngokingoki katoa, nga manu katoa, me nga mea ngoki katoa i runga i te whenua o ia ahua o ia ahua.

20 ¶ Na, ka hanga a Noa i tetahi aata ma Ihowa, a ka tango i etahi o nga kararehe ma katoa, o nga manu ma katoa hoki, a whakaekea tinanatia ana e ia ki runga ki te aata.

21 Na, ka hongi mai a Ihowa ki te kakara reka; a ka mea a Ihowa i roto i tona ngakau, E kore ahau e kanga ano i te oneone a muri ake nei mo nga mahi a te tangata; otiia he kino nga tokonga ake o te ngakau o te tangata, o tona taitamarikitanga ake ano; e kore ano hoki ahau e patu i nga mea ora katoa a muri ake nei, e penei me tenei meatanga aku.

22 E kore e whakamutua i nga ra katoa o te whenua te po rui me te po kokoti, te maeke me te mahana, te raumati me te hotoke, te ao me te po.

UPOKO 9.

NA, ka manaakitia a Noa ratou ko ana tamariki e te Atua, a ka mea ia ki a ratou, Kia hua, kia tini koutou, kia kapi ano hoki te whenua i a koutou.

2 Kia wehi ano hoki i a koutou, kia matakana i a koutou nga kirehe katoa o te whenua, nga manu katoa o te rangi, nga mea katoa e korikori ana i runga i te whenua, me nga ika katoa hoki o te moana; kua hoatu ena *mea* ki to koutou ringa.

3 Hei kai ano ma koutou nga mea korikori katoa, nga mea ora; rite tonu ki to nga otaota matomato taku hoatutanga i nga mea katoa ki a koutou.

4 Otiia, kaua e kainga te kikokiko me tona oranga, *ara*, me ona toto.

5 Ka rapua hoki e ahau he utu mo o koutou toto e ora nei koutou; ka rapua e ahau he utu i nga kirehe katoa, i te tangata ano hoki; ka rapua e ahau he utu mo te matenga o te tangata i te teina o ia tangata o ia tangata.

6 E whakaheke tetahi i nga toto o te tangata, ma te tangata ano ona toto e whakaheke: no te mea no te Atua te ahua i hangā ai e ia te tangata.

7 Ko koutou hoki, kia hua, kia tini; kia nui to koutou uri ki runga ki te whenua, kia tini hoki ki reira.

8 ¶ A i korero mai ano te Atua ki a Noa, ratou tahi ko ana tamariki, i mea,

9 Ko au nei, nana, ka whakapumau ahau i taku kawenata ki a koutou ko to koutou uri i muri i a koutou;

10 Ki nga mea ora katoa hoki i a koutou, ki te manu, ki te kararehe, ki nga

Digitized by Google

kirehe katoa hoki o te whenua *e noho ana* i a koutou; ki nga mea katoa, i puta mai i roto i te aaka, *a puta noa* atu ki nga kirehe katoa o te whenua.

11 Ka whakapumautia ano e ahau taku kawenata ki a koutou; e kore ano hoki e hatepea atu nga kikokiko katoa a muri ake nei e nga wai o te waipuke; e kore ano e puta mai he waipuke a muri ake nei hei whakangaro mo te whenua.

12 A i mea ano te Atua, Ko te tohu tenei o te kawenata e whakatakotoria nei e ahau ki te takiwa oku o koutou ko nga wairua ora katoa i a koutou, a, tera whakatupuranga tera whakatupuranga:

13 Ka whakatakotoria e ahau taku kopere ki te kapua, a ka waiho hei tohu mo te kawenata i te takiwa oku o te whenua.

14 A tenei ake, i te wa e whakaputa mai ai ahau i te kapua ki runga ki te whenua, na, ka kitea te kopere i te kapua:

15 A ka mahara ahau ki taku kawenata i te takiwa oku o koutou ko nga mea ora katoa, *ara*, o nga kikokiko katoa; a e kore nga wai e puke a muri ake nei hei whakangaro i nga kikokiko katoa.

16 A ka piri te kopere ki te kapua; a ka titiro atu ahau ki taua mea, kia mahara ai ahau ki te kawenata e mau tonu ana i te takiwa o te Atua o nga wairua ora katoa, ara, o nga kikokiko katoa i runga i te whenua.

17 Na, ka mea te Atua ki a Noa, Ko te tohu tenei o te kawenata e whakapumautia nei e ahau ki te takiwa oku o nga kikokiko katoa i runga i te whenua.

18 A, nga tamariki a Noa, i puta mai nei i roto i te aaka, ko Hema, ko Hama, ko Iapeta: a ko Hama te matua o Kanaana.

19 Ko nga tamariki tokotoru enei a Noa: a na enei i kapi ai te whenua katoa.

20 Na, ka timata a Noa te ngaki whenua, a whakatongia ana e ia he mara waina:

21 A ka inumia e ia te waina, a ka haurangi; na, ka takoto tahanga i roto i tona teneti.

22 A, te kitenga o Hama, o te matua o Kanaana, i tona matua e takoto tahanga ana, na, ka korerotia e ia ki ona tuakana tokorua i waho.

23 Na, ka tango a Hema raua ko Iapeta i tetahi kakahu, a maka iho ana e raua ki runga ki o raua pokohiwi, na, ka haere tuara atu raua, a hipokina ana te wahi i takoto kau o to raua papa; me te ahu mai ano o raua kanohi ki muri, a kihai raua i kite i te wahi takoto kau o to raua papa.

24 A ka maranga ake a Noa i tana waina, a ka mohio ki ta tana tamaiti o muri i mea ai ki a ia;

25 Na, ka mea ia, Ka kanga a Kanaana, ka waiho ia hei tino pononga ma ona tuakana.

26 A i mea ano ia, Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o Hema; a ka waiho a Kanaana hei pononga mana.

27 Ka meinga a Iapeta e te Atua kia tohatoha noa atu, ka noho ano hoki ia ki nga teneti o Hema; a hei pononga a Kanaana mana.

28 ¶ A e toru rau e rima tekau nga tau i ora ai a Noa i muri iho i te waipuke.

29 A e iwa rau e rima tekau tau nga ra katoa o Noa: na, ka mate.

UPOKO 10.

NA, ko nga whakatupuranga enei o nga tamariki a Noa, o Hema, o Hama, o Iapeta: i whanau hoki he tamariki ma ratou i muri iho i te waipuke.

2 Nga tamariki a Iapeta; ko Komere, ko Makoka, ko Marai, ko Iawana, ko Tupara, ko Meheke, ko Tiraha.

3 A nga tamariki a Komere; ko Ahekenata, ko Ripata, ko Tokarama.

4 A nga tamariki a Iawana; ko Erihaha, ko Tarahihi, ko Kitimi, ko Totanimi.

5 Na enei nga motu *e nohoia nei* e nga tauiwi i wehe; puta noa i o ratou whenua, tera reo tera reo o ratou, tera toronga tera toronga o ratou, i o ratou iwi *hoki*.

6 ¶ Nga tamariki hoki a Hama; ko Kuhu, ko Mitiraima, ko Putu, ko Kanaana.

7 A nga tamariki a Kuhu; ko Tepa, ko Hawira, ko Hapata, ko Raama, ko Hapateka: a nga tamariki a Raama; ko Hepa, ko Rerana.

8 A whanau ake ta Kuhu ko Nimirota: i timata ia te whakatangata nui ki runga ki te whenua.

9 He maia ia i te aroaro o Ihowa ki te whai kirehe mohoao: no reira te kupu nei, He pera me Nimirota te maia i te aroaro o Ihowa ki te whai kirehe mohoao.

10 A i Papera te timatanga o tona kingitanga, i Ereke, i Akara, i Karane, i te whenua o Hinara,

11 I haere atu a Ahura i taua whe-

Digitized by Google

nua, a hangā ana e ia a Ninewe, me te pa me Rehopoto, me Kara,
12 Me Rehena hoki, i te takiwa o Ninewe o Kara: he pa nui ia.
13 A whanau ake a Mitiraima ko nga Rurimi, ko nga Anamime, ko nga Rehapimi, ko nga Napatuhimi,
14 Ko nga Pataruhimi, ko nga Kaheruhimi, (i puta mai hoki i a ratou nga Pirihitimi,) ko nga Kapatorimi.
15 ¶ A whanau ake ta Kanaana ko Hairona, ko tana matamua, raua ko Hete,
16 Me te Iepuhi, me te Amori, me te Kirikahi,
17 Me te Hiwi, me te Araki, me te Hini,
18 Me te Aarawari, me te Temari, me te Hamati: a muri iho ka marara noa atu nga hapu o nga Kanaani.
19 A i Hairona te rohe ki nga Kanaani, kei tou haerenga mai whaka-Kerara, ki Kaha; kei tou haerenga ki Horoma, ki Komora, ki Arema, ki Tepoimi, a tae noa ki Raha.
20 Ko nga tamariki enei a Hama, tera toronga tera toronga o ratou, tera reo tera reo o ratou, me o ratou whenua, me o ratou iwi.
21 ¶ Me Hema ano hoki, te papa o nga tamariki katoa a Epere, te teina o Iapeta kaumatua, i whanau ano hoki ana tamariki.
22 Nga tamariki a Hema; ko Erama, ko Ahura, ko Arapahata, ko Ruru, ko Arame.
23 A nga tamariki a Arame; ko Uhu, ko Huru, ko Ketera, ko Maha.
24 A whanau ake ta Arapahata ko Haraha, a whanau ake ta Haraha ko Epere.
25 A whanau ake a Epere, tokorua nga tamariki: te ingoa o tetahi ko Pereke; no te mea hoki no ona ra i wehea ai te whenua; a ko Ioketana te ingoa o tona teina.
26 A whanau ake a Ioketana ko Aramotata, ko Herepe, ko Hataramaweta, ko Ieraha,
27 Ko Hatorama, ko Utara, ko Tikera,
28 Ko Opara, ko Apimaera, ko Hepa,
29 Ko Opira, ko Hawira, ko Iopapa: he tamariki katoa enei na Ioketana.
30 A kei Meha to ratou nohoanga, a tae noa koe ki Hepara; he maunga ia kei te taha ki te rawhiti.
31 Ko nga tamariki enei a Hema, tona hapu tona hapu, tona reo tona reo, o ratou kāinga, me o ratou iwi.
32 Ko nga toronga enei o nga tamariki a Noa, me a ratou whakatupuranga, me o ratou iwi: a i wehea mai i enei nga iwi o te whenua i muri iho i te waipuke.

UPOKO 11.

A KOTAHI ano te reo o te whenua katoa, rite tonu ano hoki nga korero.
2 A i a ratou e haere mai ana i te taha ki te rawhiti, na, ka kite ratou i tetahi mania i te whenua o Hinara; a noho ana i reira.
3 Na, ka mea ratou ki tona hoa ki tona hoa, Tena, tatou ka hanga pereki, me ata tahu marire ano hoki. Na, ka meinga e ratou nga pereki hei kohatu, me te uku ano hoki hei moata ma ratou.
4 Na, ka mea ratou, Tena, tatou ka hanga i tetahi pa, me tetahi pourewa, a kia *tutuki* a runga ki te rangi; kia whai ingoa ai tatou, kei marara atu tatou ki te mata o te whenua katoa.
5 Na, ka heke iho a Ihowa kia kite i te pa, me te pourewa, i hangā nei e nga tamariki a te tangata.
6 A ka mea a Ihowa, Nana, kotahi ano te iwi nei, kotahi ano hoki to ratou reo; a ka timataia nei tenei mahi e ratou: a e kore ratou e taea te pehi, ki te whakaaro ratou kia mahia tetahi mea.
7 Tena, kia heke atu tatou, kia whakapoauau hoki i o ratou reo i reira, kei rongo ia tangata ia tangata ki te reo o tona hoa.
8 Na, whakamararatia atu ana ratou i reira e Ihowa ki runga ki te mata o te whenua katoa: a mahue ake i a ratou te hanga i te pa.
9 Na kona i huaina ai to reira ingoa ko Papera; no te mea i whakapoauautia e Ihowa i reira te reo o te whenua katoa: no reira ano hoki te whakamararatanga a Ihowa i a ratou ki te mata o te whenua katoa.
10 ¶ Ko nga whakatupuranga enei o Hema: ka kotahi rau nga tau o Hema, na, ka whanau a Arapahata i te rua o nga tau i muri iho i te waipuke:
11 A e rima rau nga tau i ora ai a Hema i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Arapahata, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
12 A ka toru tekau ma rima nga tau i ora ai a Arapahata, na, ka whanau a Haraha:
13 A e wha rau e toru nga tau i ora ai a Arapahata i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Haraha, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.

Digitized by Google

14 A ka toru tekau nga tau i ora ai a Haraha, na, ka whanau a Epere:
15 A e wha rau e toru nga tau i ora ai a Haraha i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Epere, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
16 A ka toru tekau ma wha nga tau i ora ai a Epere, na, ka whanau a Pereke:
17 A e wha rau e toru tekau nga tau i ora ai a Epere i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Pereke, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
18 A ka toru tekau nga tau i ora ai a Pereke, na ka whanau a Reu:
19 A e rua rau e iwa nga tau i ora ai a Pereke i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Reu, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
20 A ka toru tekau ma rua nga tau o Reu, na ka whanau a Heruka:
21 A e rua rau ma whitu nga tau i ora ai a Reu i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Heruka, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
22 A ka toru tekau nga tau o Heruka, na ka whanau tana tamaiti a Nahora:
23 A e rua rau nga tau i ora ai a Heruka i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Nahora, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
24 A e rua tekau ma iwa nga tau i ora ai a Nahora, a ka whanau tana tamaiti a Teraha:
25 A kotahi rau kotahi tekau ma iwa nga tau i ora ai a Nahora i muri iho i te whanautanga o tana tamaiti o Teraha, a ka whanau ana tamariki me ana tamahine.
26 A ka whitu tekau nga tau i ora ai a Teraha, na, ka whanau ana tamariki a Aperama, a Nahora, ratou ko Harana.
27 ¶ Na, ko nga whakatupuranga enei o Teraha: whanau ake a Teraha ko Aperama, ko Nahora, ratou ko Harana; a whanau ake ta Harana ko Rota.
28 A i mate a Harana i te oranga ano o tona papa o Teraha i te whenua i whanau ai ia, i Uru o nga Karari.
29 Na, ka tango a Aperama raua ko Nahora i etahi wahine ma raua: te ingoa o te wahine a Aperama ko Harai, a te ingoa o te wahine a Nahora ko Mireka, ko te tamahine ia a Harana, a te papa o Mireka, ko ia ano hoki te papa o Iheka.
30 A he pakoko ano a Harai; kahore ana tamariki.
31 Na, ka tango a Teraha i a Aperama i tana tamaiti, raua ko Rota ko te tamaiti a Harana, ko te tamaiti a tana tama, ratou ko tana hunaonga ko Harai wahine a tana tamaiti a Aperama; a whakatika tahi atu ana ratou i Uru o nga Karari, haere ana ki te whenua o Kanaana; na, ka tae mai ratou ki Harana, a noho ana i reira.
32 A e rua rau ma rima tau nga ra o Teraha: na, ka mate a Teraha ki Harana.

UPOKO 12.

NA, kua ki noa ake a Ihowa ki a Aperama, Haere atu koe i tou whenua, i roto ano hoki i ou whanaunga, i te whare ano hoki o tou papa, ki te whenua e whakaaturia e ahau ki a koe:
2 A ka meinga koe e ahau hei iwi nui, ka manaakitia ano koe e ahau, ka whakanuia ano hoki tou ingoa; a ka waiho koe hei manaakitanga:
3 A ka manaaki ahau i te hunga e manaaki ana i a koe, ka kanga hoki i te tangata e kanga ana i a koe: a mau ka manaakitia ai nga hapu kotoa o te whenua.
4 Na, ka haere a Aperama, ka pera me ta Ihowa i korero ai ki a ia; a i haere tahi ano a Rota i a ia; a e whitu tekau ma rima nga tau o Aperama i tona hekenga mai i Harana.
5 Na, ka tango a Aperama i a Harai i tana wahine, raua ko Rota ko te tamaiti a tona teina, me o ratou rawa katoa i kohia e ratou, me nga mea ora katoa i whiwhi ai ratou ki Harana; a whakatika ana ratou, haere ana ki te whenua o Kanaana; na, ka tae ratou ki te whenua o Kanaana.
6 ¶ Na, ka tika atu a Aperama na waenganui o te whenua ki te wahi o Hekeme, ki te mania o More. A i taua whenua ano te Kanaani i taua wa.
7 Na, ka puta mai a Ihowa ki a Aperama, a ka mea mai, Ka hoatu e ahau tenei whenua ki tou uri. Na, ka hanga e ia tetahi aata ki reira ma Ihowa i puta mai nei ki a ia.
8 Na, ka neke atu ia i reira ki tetahi maunga ki te taha ki te rawhiti o Peteere, ka whakatu hoki i tana teneti; ko Pete-ere ki te taha ki te hauauru, ko Hai hoki ki te taha ki te rawhiti: a i hanga ano e ia tetahi aata ma Ihowa ki reira, a ka karanga atu ki te ingoa o Ihowa.
9 Na, ka turia atu e Aperama, me te neke haere whaka-te-tonga.
10 ¶ A he mate-kai to taua whenua: a ka haere a Aperama ki raro ki Ihipa, ki reira noho ai; na te nui hoki o te mate-kai o te whenua.

Digitized by Google

11 A i a ia ka tata te tae ki Ihipa, na ka mea ia ki a Harai ki tana wahine, Nana, e mohio ana ahau he wahine ataahua koe ki te titiro atu:

12 Na, akuanei, kei te kitenga o nga Ihipiana i a koe, ka mea ratou, Ko tana wahine tenei: a ka patu ratou i a au, ka whakaora hoki i a koe.

13 Me ki koe, ne? he tuahine koe noku: kia whiwhi ai ahau ki te pai i a koe; a mau ka ora ai toku wairua.

14 ¶ A, te taenga atu o Aperama ki Ihipa, na ka titiro nga Ihipiana ki te wahine, he ataahua rawa.

15 A i kite ano nga rangatira a Parao i a ia, a ka korero whakamoemiti mona ki a Parao: a ka kawea te wahine ki te whare o Parao.

16 Na, ka atawhai ia i a Aperama, he mea hoki mo te wahine: a ka riro mai i a ia he hipi, he kau, he kaihe toa, he pononga tane, he pononga wahine, he kaihe uha, he kamera.

17 Na, ka pakia e Ihowa a Parao ratou ko tona whare, he nui nga pakinga, mo Harai hoki mo te wahine a Aperama.

18 Na, ka karanga a Parao ki a Aperama, a ka mea, He aha tenei mahi au ki a au? na te aha koe tē korero mai ai ki a au ko to wahine ia?

19 Na te aha koe i mea ai, Ko taku tuahine ia? i tango ai ahau i a ia hei wahine maku: na, to wahine ra, tangohia, haere.

20 Na, ka whakatupato a Parao i ana tangata kei aha atu ki a ia: a tukua atu ana ia e ratou, me tana wahine, me ana mea katoa.

UPOKO 13.

NA, ka haere mai a Aperama i Ihipa, ki te taha ki te tonga, raua ko tana wahine, me ana mea katoa, me Rota hoki.

2 A he nui rawa nga kararehe, te hiriwa, me te koura a Aperama.

3 Na, ka turia mai e ia, a ka haere mai i te tonga a tae noa ki Pete-ere, ki te wahi i orokotu ai tona teneti, ki te takiwa o Pete-ere o Hai;

4 Ki te wahi i te aata, i hangā e ia ki reira i te timatanga: a ka karanga atu a Aperama i reira ki te ingoa o Ihowa.

5 ¶ A ko Rota hoki, i haere tahi nei i a Aperama, he hipi ano ana, he kau, he teneti.

6 A kihai i nui te whenua mo raua, hei nohoanga tahitanga mo raua: no te mea hoki he nui o raua rawa, tē ahei ai raua te noho tahi.

7 Na, ka tautohe ki a ratou nga kai tiaki kahui a Aperama me nga kai tiaki kahui a Rota: a i taua whenua ano te Kanaani me te Perihi i taua wa e noho ana.

8 Na ka mea mai a Aperama ki a Rota, Kaua ra taua e whakatete ki a taua, kaua hoki a taua hepara e *whakatete* ki a ratou; he teina he tuakana nei hoki taua.

9 Kahore ianei te whenua i tou aroaro? tena ra, kia wehea taua: ki te *anga koe* ki maui, na, ka ahu ahau ki matau, a ki te *haere koe* ki matau, na, ka ahu ahau ki maui.

10 Na, ka anga ake nga kanohi o Rota, a ka titiro atu ki te mania katoa o Horano, e makuku katoa ana, i te mea kahore ano kia whakangaromia noatia a Horoma raua ko Komora e Ihowa, he pera ano me te kari a Ihowa, me te whenua ano o Ihipa, i to haerenga mai ki Toara.

11 Na, ka whiriwhiria e Rota te mania katoa o Horano mana; a ka haere atu a Rota whaka-te-rawhiti: a ka wehewehe raua i a raua.

12 Ko Aperama i noho ki te whenua o Kanaana, ko Rota i noho ki nga pa o te mania, a whakaturia ana e ia tona teneti ki Horoma.

13 Na, he kino nga tangata o Horoma, he hunga hara rawa ki te aroaro o Ihowa.

14 ¶ A, ka mea mai a Ihowa ki a Aperama, i muri iho i ta Rota wehenga ketanga atu i a ia, Kia anga ake o kanohi, titiro atu hoki, i te wahi e tu na koe, ki te taha ki te nota, ki te tonga, ki te rawhiti, ki te weta:

15 Ta te mea hoki, ko taua whenua katoa e kite na koe, ka hoatu e ahau a reira ki a koe, ki tou uri hoki ake tonu atu.

16 A ka meinga ano e ahau ou uri kia rite ki te puehu o te whenua: a ki te ahei i tetahi tangata te tatau te puehu o te whenua, e taua ano hoki ou uri.

17 Whakatika, haereerea te whenua, tona roa, tona whanui; no te mea ka hoatu e ahau ki a koe.

18 Na, nekehia atu ana tona teneti e Aperama, a haere ana, noho ana ki nga mania i Mamere, ki era i Heperona, a hangā ana e ia tetahi aata ma Ihowa ki reira.

UPOKO 14.

NA, i nga ra o Amarapera, kingi o Hinara, o Arioka kingi o Eratara,

Digitized by Google

o Keroraoma kingi o Erama, o Tirara hoki kingi o nga iwi;

2 Ka whawhai enei ki a Pera kingi o Horoma, ratou ko Pireta kingi o Komora, ko Hinapa kingi o Arema, ko Hemepera kingi o Tepoimi, ko te kingi hoki o Pera, ara, o Toara.

3 I huihuia katoatia enei ki te raorao i Hirimi, ara, ki te moana tote.

4 Kotahi tekau ma rua nga tau i mahi ai ratou ki a Keroraoma, a i te kotahi tekau ma toru o nga tau ka whakakeke ratou.

5 Na, i te tekau ma wha o nga tau ka haere atu a Keroraoma, ratou ko nga kingi i *whakauru* ki a ia, a patua iho e ratou nga Repaima i Ahateroto-Karanaima, ratou ko nga Tutimi i Hama, me nga Emime i Hawe-Kiriataima.

6 Me nga Hori i to ratou maunga i Heira, a tae noa ki Ereparana, ki te taha o te koraha.

7 Na, ka hoki mai ratou, a ka tae mai ki Eni-mihipata, ara, ki Karehe, a patua katoatia ana e ratou te whenua o nga Amareki, ratou ko nga Amori i noho ra i Hatetona-tamara.

8 Na, ka puta atu te kingi o Horoma, ratou ko te kingi o Komora, ko te kingi o Arema, ko te kingi o Tepoimi, ko te kingi o Pera (ara, o Toara;) a ka turia e ratou he pakanga ki a ratou, ki te raorao i Hirimi;

9 Ki a Keroraoma kingi o Erama, ki a Tirara kingi o nga iwi, ki a Amarapera kingi o Hinara, ratou ko Arioka kingi o Eratara; tokowha enei kingi, tokorima hoki era.

10 A he poka uku kau te raorao i Hirimi; na, ka whati nga kingi o Horoma raua ko Komora, a ka hinga ki reira; a rere ana nga morehu ki te maunga.

11 Na, ka tango ratou i nga taonga katoa o Horoma raua ko Komora, me a ratou kai katoa, a haere ana.

12 A i tangohia ano hoki e ratou a Rota, te tamaiti a te teina o Aperama, me ona taonga, a haere ana; i Horoma hoki ia e noho ana.

13 ¶ Na, ka tae mai tetahi o nga morehu, a ka korero ki a Aperama Hiperu; i te noho hoki ia i nga mania o Mamere Amori, o te teina o Ehekora, he teina ano ia no Anera: a kotahi ano ta ratou whakaaro ko Aperama.

14 A, te rongonga o Aperama kua hereherea atu tona iramutu, na, takiritia mai ana e ia ana tangata mohio, nga mea i whanau ki tona whare, e toru rau ko tahi tekau ma waru, a whaia ana ratou ki Rana.

15 Na, ka wehea ratou ko ana tangata *kia rua nga matua*, hei whakaeke mo ratou i te po, a patua ana ratou e ia, whaia ana, a, tae noa ki Hopaha, ki te taha ki maui o Ramahiku.

16 A, ka whakahokia mai e ia nga taonga katoa, i whakahokia mai ano hoki tona iramutu a Rota, me ona taonga, me nga wahine ano hoki, me nga tangata.

17 ¶ Na, ka puta mai te kingi o Horoma ki te whakatau i a ia i tana hokinga mai i te patu i a Keroraoma, ratou ko ona hoa ko nga kingi, ki te raorao o Hawe, ara, ki te raorao o te kingi.

18 A i maua mai e Merekihereke e te kingi o Harema he taro, he waina: he tohunga ano hoki ia no te Atua o runga rawa.

19 Na, ka manaaki ia i a ia, a ka mea, Kia manaakitia a Aperama e te Atua o runga rawa, nona nei te rangi me te whenua:

20 Kia manaakitia ano hoki te Atua o runga rawa, nana nei i tuku o hoa riri ki tou ringaringa. A ka homai e ia ki a ia nga whakatekau o nga mea katoa.

21 Na, ka mea mai te kingi o Horoma ki a Aperama, Homai nga tangata ki a au, ko nga taonga ia tangohia mou.

22 Na, ka mea atu a Aperama ki te kingi o Horoma, Kua torona atu toku ringaringa ki a Ihowa ki te Atua o runga rawa, nona nei te rangi me te whenua,

23 E kore e tangohia e ahau, ahakoa he miro, ahakoa he here no te hu, e kore ano hoki e tangohia e ahau tetahi o au mea; kei mea koe, Naku a Aperama i whai taonga ai:

24 Kati ano i a nga tamariki i kai ai, me te wahi a nga tangata i haere tahi nei matou, a Anera, ratou ko Ehekora, ko Mamere; ma ratou ano e tango te wahi i a ratou.

UPOKO 15.

MURI iho i enei mea ka puta moemoea mai te kupu a Ihowa ki a Aperama, a ka mea, Kaua e wehi, e Aperama: ko ahau tou whakangungu rakau, me tou utu nui whakaharahara.

2 Na, ka mea a Aperama, E te Ariki e Ihowa, ko te aha e homai e koe ki a au i ahau ka riro urikore nei, a kei tenei Ri-etera o Ramahiku nga tikanga o toku whare?

Digitized by Google

3 A i mea ano a Aperama, Titiro hoki, kahore nei i homai e koe he uri ki a au: a, akuanei, kei tetahi tamaiti o toku whare te mahuetanga iho o oku taonga.

4 Na, ka puta mai ano te kupu a Ihowa ki a ia, ka mea, E kore e mahue iho o taonga ma tenei; engari ka mahue iho ma tetahi e puta mai i roto i ou whekau.

5 Na, ka kawea ia e ia ki waho, a ka mea mai, Tena tirohia atu te rangi, taua hoki nga whetu, ki te taea ena e koe te tatau: a ka mea mai ia ki a ia, Ka penei tou uri.

6 A i whakapono atu ia ki a Ihowa, a ka whakairia mai ki a ia hei tika.

7 A i mea mai ano ia ki a ia, Ko ahau a Ihowa i kawe mai nei i a koe i Uru o nga Karari, kia hoatu ki a koe tenei whenua hei kāinga pumau.

8 Ano ra ko ia, E te Ariki, e Ihowa, ma te aha ka mohio ai ahau ka riro mai tenei i a au?

9 Na, ka mea mai ia ki a ia, Tikina atu tetahi kau maku, hei te tau-toru, me tetahi koati uha, hei te tau-toru, me tetahi hipi toa hei te tau-toru, me tetahi kukupa, me tetahi pi kukupa.

10 Na, tikina ana e ia aua mea katoa, a tapahia ana i waenganui, a whakatakotoria ana nga wahi kia rite mai ki a raua whakawahi: ko nga manu ia kihai i tapahia e ia.

11 A ka rere iho nga manu ki nga tinana, ka aia atu ratou e Aperama.

12 A i te rerenga o te ra, ka au te moe o Aperama; na, ko te ihiihi me te pouri kerekere e tau iho ana ki a ia.

13 A ka mea mai ia ki a Aperama, Kia tino mohio koe ka noho manene tou uri ki te tahi whenua ehara nei i a ratou, a ka mahi ki a ratou; a e wha rau nga tau e whakatupuria kinotia ai ratou;

14 A ka whakawakia ano hoki e ahau te iwi e whakamahia ai ratou: a muri iho ka puta mai ratou me nga taonga maha.

15 Ko koe ia ka haere marie atu ki ou mātua; ka pai to koroheketanga a tanumia noatia koe.

16 Kei te wha ia o nga whakatupuranga ka hoki mai ratou ki konei: no te mea kahore ano kia tutuki noa te hara o nga Amori.

17 A i te rerenga o te ra, no ka pouri, na, ko te oumu paowa, me te rama e ka ana, e tika ana i waenganui o aua porohanga.

18 I taua rangi ano ka whakaritea e Ihowa he kawenata ki a Aperama, a ka mea, Ka hoatu e ahau tenei whenua ki tou uri, o te awa o Ihipa mai ra ano, a, tae noa ki te awa nui, ki te awa ki Uparati:

19 Nga Keni, nga Keniti, nga Karamoni,

20 Nga Hiti, nga Perihi, nga Repaima.

21 Nga Amori, nga Kanaani, nga Kirikahi, me nga Iepuhi.

UPOKO 16.

NA, kahore he tamaiti a Aperama raua ko tana wahine, ko Harai; a he pononga wahine ano tana, no Ihipa, tona ingoa ko Hakara.

2 Na, ka mea mai a Harai ki a Aperama, Nana, kua tutakina nei ahau e Ihowa kei whanau tamariki: na, mau e haere ki roto ki taku pononga; mana pea ahau e tu ai. A ka whakarongo a Aperama ki te reo o Harai.

3 Na, ka tango a Harai wahine a Aperama i a Hakara, i te wahine o Ihipa, i tana pononga i te takanga o nga tau kotahi tekau o te nohoanga o Aperama i te whenua o Kanaana, a homai ana e ia ki a Aperama ki tana tane hei wahine mana.

4 ¶ Na, ka haere ia ki roto ki a Hakara, a ka hapu ia: a, tona kitenga kua hapu ia, na, ka iti tona rangatira wahine ki tana titiro iho.

5 Na, ka mea mai a Harai ki a Aperama, Hei runga i a koe toku tukinotanga *pehi ai:* I hoatu e ahau taku pononga wahine ki tou uma; a tona kitenga kua hapu ia, na, ka iti ahau ki tana titiro iho: ma Ihowa e whakariterite taku korero me tau hoki.

6 Katahi ka mea a Aperama ki a Harai, Ha, kei tou ringa ano to pononga; mau e mea ki a ia te mea e pai ana ki tau titiro iho. Na, ka whakatupu-kino a Harai i a ia, a rere ana ia i tona aroaro.

7 ¶ A ka tutaki te anahera o Ihowa ki a ia i tetahi puna wai i te koraha, i te puna i te huarahi ki Huru.

8 A ka mea mai, E Hakara, e te pononga a Harai, i haere mai koe i hea? a e anga ana koe ko hea? a ka mea atu ia, E rere atu ana ahau i a Harai i toku rangatira.

9 Na, ka mea atu te anahera o Ihowa ki a ia, Hoki atu ki tou rangatira, kia whakaririka hoki koe i raro i ona ringaringa.

10 A ka mea mai ano te anahera a Ihowa ki a ia, Ka whakanuia rawatia e ahau tou uri, a e kore e taea te tatau, i te tini hoki.

Digitized by Google

11 A i mea mai ano te anahera a Ihowa ki a ia, Nana, e hapu ana koe, a ka whanau he tamaiti, a me hua e koe tona ingoa ko Ihimaera; mo Ihowa i whakarongo ki to tangihanga.

12 A hei tangata noho koraha ia; *ka ngangare* tona ringa ki nga tangata katoa, a *ka ngangare* te ringa o te katoa ki a ia; a ka noho ia i te aroaro o ona teina katoa.

13 Na, ka karangatia e ia te ingoa o Ihowa i korero nei ki a ia, E kite mai ana koe e te Atua i a au: i mea hoki ia, I titiro atu ranei ahau i konei ki muri i toku kai titiro mai?

14 Koia i huaina ai taua puna ko Peere-rahai-roi; na, kei waenganui i Karehe i Perere.

15 ¶ Na, ka whanau ta Hakara tamaiti raua ko Aperama: a huaina ana e Aperama te ingoa o tana tamaiti, i whanau nei i a Hakara, ko Ihimaera.

16 A e waru tekau ma ono nga tau o Aperama, i te whanautanga o Ihimaere o te tamaiti a Hakara raua ko Aperama.

UPOKO 17.

A I te mea ka iwa tekau ma iwa nga tau o Aperama, na ka puta mai a Ihowa ki a Aperama, a ka mea ki a ia, Ko au te Atua kaha rawa; haereere koe i taku aroaro, kia tapatahi hoki te whakaaro.

2 A ka waiho ano e ahau taku kawenata ki waenganui i a taua, a ka tino whakanui rawa ahau i a koe.

3 Na, ka kupapa te kanohi o Aperama ki raro: a ka korero mai te Atua ki a ia, ka mea,

4 Ko au tenei, na, kei a koe taku kawenata, a ka waiho koe hei matua mo nga iwi maha.

5 E kore ano hoki tou ingoa e karangatia a muri ake nei ko Aperama, engari ko Aperahama te ingoa mou; no te mea ka meinga koe e ahau hei matua mo nga iwi maha.

6 A ka meinga ano koe e ahau kia tino hua rawa, ka meinga ano hoki koe e ahau hei take mo nga iwi, a ka puta mai nga kingi i roto i a koe.

7 A ka whakapumautia e ahau taku kawenata ki te takiwa oku, o koutou hoki ko ou uri i muri i a koe, o tera whakatupuranga o tera whakatupuranga o ratou, hei kawenata mau tonu, a hei Atua ahau mou, mo ou uri hoki i muri i a koe.

8 A ka hoatu ano e ahau ki a koe, ki ou uri hoki i muri i a koe, te whenua e noho manene na koe, te whenua katoa o Kanaana, hei kainga pumau; a hei Atua ano ahau mo ratou.

9 ¶ A ka mea mai ano te Atua ki a Aperahama, Ina, me whakarite e koe taku kawenata, e koutou ko tou uri i muri i a koe, e tera whakatupuranga e tera whakatupuranga o ratou.

10 Ko taku kawenata tenei hei whakaritenga ma koutou, i te takiwa oku o koutou ko ou uri i muri i a koe; Me kokoti o koutou tane katoa.

11 Me kokoti hoki e koutou to koutou kiri matamata; a ka waiho hei tohu mo te kawenata i te takiwa oku o koutou.

12 Me kokoti e koutou nga tamariki ina waru nga ra, nga tane katoa o tena whakatupuranga o tena whakatupuranga o koutou, nga mea i whanau i roto i te whare, i hokona ranei ki te moni i tetahi tangata ke, ehara nei i te uri nou.

13 Ina, me kokoti te tangata i whanau i roto i tou whare, i hokona ranei ki to moni, a ka mau taku kawenata ki o koutou kikokiko, hei kawenata mau tonu.

14 A te tane kihai i kotia, kihai nei i kotia tona kiri matamata, ka hautopea atu tena wairua i roto i tona iwi; kua whakataka e ia taku kawenata.

15 ¶ A i mea mai ano te Atua ki a Aperahama, Ko Harai ko to wahine, kaua e karangatia tona ingoa ko Harai, engari ko Hara hei ingoa mona.

16 A ka manaaki ahau i a ia, ka hoatu ano hoki i tetahi tamaiti ki a koe i roto i a ia: ina, ka manaaki ahau i a ia, a hei whaea ia mo nga iwi; ka puta mai nga kingi mo nga iwi i roto i a ia.

17 Na, ka kupapa te kanohi o Aperahama ki raro, a ka kata ia, ka mea hoki i roto i tona ngakau, Tera ranei e whanau tetahi tamaiti ma te tangata kua kotahi nei rau ona tau? a e whanau tamariki ranei a Hara, te wahine kua iwa tekau nei ona tau?

18 Na, ka mea ake a Aperahama ki te Atua, E, kia ora a Ihimaera ki tou aroaro.

19 Na, ka mea mai te Atua, Ina, ka whanau ta korua tamaiti ko Hara; a me hua e koe tona ingoa ko Ihaka: a ka whakapumau ano ahau i taku kawenata ki a ia, ki ona uri hoki i muri i a ia, hei kawenata mau tonu.

20 A ko Ihimaera ra, kua whakarongo atu ahau ki a koe, Nana, kua oti ia te manaaki e ahau, a ka meinga ia e ahau kia hua, kia tino nui rawa hoki; ka whanau ana tamariki, kotahi tekau ma

Digitized by Google

rua nga ariki, a ka meinga ia e ahau hei iwi nui.

21 A, ka whakapumautia ano e ahau taku kawenata ki a Ihaka, ka whanau nei i a korua ko Hara i te taima e rite ana ki tenei o te tau e haere ake nei.

22 Na, ka whakamutua tana korero ki a ia, a ka mawehe atu te Atua i a Aperahama ki runga.

23 ¶ Katahi ka tango a Aperahama i a Ihimaera i tana tamaiti, ratou ko nga mea katoa i whanau i roto i tona whare, me nga mea katoa i hokona ki tana moni, nga tane katoa i roto i nga tangata o te whare o Aperahama; a kotia ana e ia to ratou kiri matamata i taua tino rangi ano, i pera ano me ta te Atua i korero mai ai ki a ia.

24 A e iwa tekau ma iwa nga tau o Aperahama, i te kotinga o tona kiri matamata.

25 A kotahi tekau ma toru nga tau o tana tamaiti o Ihimaera, i te kotinga o tona kiri matamata.

26 No taua tino rangi ano i kotia ai a Aperahama, raua ko tana tamaiti ko Ihimaera.

27 A i kotia ngatahitia ano hoki me ia nga tangata katoa o tona whare, nga mea i whanau i roto i te whare, i hokona ranei ki te moni i te tangata iwi ke.

UPOKO 18.

A KA puta mai ano a Ihowa ki a ia ki nga mania o Mamere: a i te kuwaha o te teneti ia e noho ana i te mahanatanga o te ra.

2 A te anganga ake o ona kanohi, ka kite ia, na, tokotoru nga tangata e tu ana i tona taha: a, tona kitenga atu, na, ka rere atu ia i te kuwaha o te teneti, ki te whakatau i a ratou, a ka piko iho ki te whenua,

3 A ka mea atu, E toku Ariki, ki te mea he pai toku ki tau titiro, kaua ra e kapea to pononga:

4 Kia tikina ra tetahi wai hei horoi mo o koutou waewae, kia okioki ano hoki koutou i raro i te rakau:

5 A me tiki e ahau tetahi wahi taro hei oranga mo o koutou ngakau; muri iho ka haere koutou: he mea hoki kua tae mai nei koutou ki ta koutou pononga. A ka mea mai ratou, Peratia, me tau i ki mai na.

6 Na, ka hohoro atu a Aperaha ma ki te teneti ki a Hara, a ka mea atu, Kia hohoro te pokepoke i tetahi paraoa pai, kia toru nga mehua, ka hanga i etahi keke.

7 Na, ka rere atu a Aperahama ki te kahui, a hopukia mai ana e ia tetahi kuao kau, he kiri ngawari, he mea pai, a hoatu ana ki tetahi taitamariki; a ka hohoro ia te taka i taua mea.

8 Na, ka tikina e ia he pata, he waiu, me te kuao i raweketia e ia, a whakatakotoria ana ki to ratou aroaro; me te tu ano ia i to ratou taha i raro i te rakau, a ka kai ratou.

9 ¶ Na, ka mea mai ratou ki a ia, Kei hea a Hara, to wahine? A ka mea ia, Ra, kei te teneti.

10 Na, ka mea mai ia, Kei te wa o *to te tangata* oranga e rite ai, ka hoki mai ahau ki a koe; a ka whai tamaiti to wahine a Hara. A i rongo ano a Hara i te tatau o te teneti, i muri i a ia.

11 Na, kua koroheke rawa a Aperahama raua ko Hara, kua maha o raua ra; kua mutu a Hara te pera me etahi wahine.

12 Na, ka kata a Hara i roto i a ia, a ka mea, Ka ruruhitia nei ahau, a tera ranei ahau e whai koa, he koroheke nei ano hoki toku ariki?

13 Na, ka mea mai a Ihowa ki a Aperahama, Na te aha i kata ai a Hara, i mea ai, He pono, ka whanau tamariki ranei ahau, he ruruhi nei hoki ahau?

14 He pakeke rawa ranei tetahi mea ki a Ihowa? Kei te taima i whakaritea, kei te wa o *to te tangata* oranga e rite ai, ka hoki mai ahau ki a koe, a ka whai tamaiti a Hara.

15 Na, ka whakawareware atu a Hara, ka mea, Kihai ahau i kata; i wehi hoki ia. A ka mea mai ia, Kahore; i kata ano koe.

16 ¶ Na, ka whakatika atu nga tangata i reira, a ka titiro atu ki te ritenga mai o Horoma: a i haere ano a Aperahama i a ratou, ki te tuku i a ratou kia haere.

17 ¶ A, ka mea a Ihowa, Me huna ranei e ahau i a Aperahama taku e mea ai;

18 Ka meinga nei hoki a Aperahama hei iwi nui, hei *iwi* kaha, a mana ka manaakitia ai nga iwi katoa o te ao?

19 E mohio ana hoki ahau ki a ia, Ka whakahaua iho e ia ana tamariki, me tona whare, i muri iho i a ia, a ka whakaritea e ratou te ara o Ihowa, ka mahi hoki i te tika, i te whakarite whakawa; a ka kawea mai e Ihowa ki runga ki a Aperahama nga mea i korerotia e ia mona.

20 Na, ka mea mai a Ihowa, He nui te karanga o Horoma raua ko Komora, he taimaha rawa hoki o raua kino;

21 Me haere tenei ahau kia kite e tino rite ana ranei ta raua mahi ki tona ka-

Digitized by Google

ranga kua tae ake nei ki a au; a ki te kahore, ka mohio ahau.

22 Na, ka tahuri atu nga tangata i reira, a ka haere whaka-Horoma: ko Aperahama ia i tu tonu i te aroaro o Ihowa.

23 ¶ Na, ka whakatata atu a Aperahama, a ka mea, Ka whakangaromia ano hoki e koe te tangata tika raua ko te tangata kino?

24 Akuanei pea e rima tekau nga tangata tika i roto i te pa: a ka whakangaromia ano ranei e koe, a e kore ranei koe e tohu i taua wahi mo nga tangata tika e rima tekau i roto?

25 Kaua ra tenei e waiho hei tikanga mo tau mahi, te whakamate ngatahi i te tangata tika raua ko te tangata kino: penei ka rite te tangata tika ki te tangata kino; kaua ra koe e pera: e kore ranei e tika te mahi a te kai whakarite whakawa mo te whenua katoa?

26 Na, ka mea mai a Ihowa, Ki te mea ka kitea e ahau i Horoma e rima tekau nga tangata tika i roto i te pa, na, ka tohungia e ahau tena wahi katoa, ka whakaaro hoki ki a ratou.

27 Na, ka whakahokia mai e Aperahama, ka mea, na, kua timata nei ahau te korero ki te Ariki; a he puehu nei ahau, he pungarehu:

28 Tera pea e kore te tokorima o te rima tekau o nga tangata tika: *ka kore* te tokorima, e whakangaro ranei koe i te pa katoa? A ka mea mai ia, E kore e whakangaromia e ahau ki te mea ka kitea e ahau i reira nga tangata e wha tekau ma rima.

29 Na, ka korero atu ano hoki ia ki a ia, ka mea, Tera pea e kitea e wha tekau kei reira. A ka mea mai ia, E whakaaro ahau ki te wha tekau, a e kore e meatia e ahau.

30 Ano ra ko ia, Kaua ra e riri mai te Ariki, a ka korero ahau: Tera pea e kitea e toru tekau kei reira. A ka mea mai ia, E kore e meatia e ahau, ki te mea ka kitea e ahau e toru tekau kei reira.

31 A ka mea atu ia, Na, kua timata nei ahau te korero ki te Ariki: Tera pea e kitea e rua tekau kei reira. A ka mea mai ia, Ka whakaaro ahau ki nga tekau e rua, a e kore e whakangaromia e ahau.

32 Na, ka mea ia, Kaua e riri mai te Ariki ki te korero atu ahau, heoi ano ko tenei korerotanga: Tera pea e kitea kotahi tekau kei reira. A ka mea mai ia, Ka whakaaro ahau ki te tekau kotahi, a e kore e whakangaromia e ahau.

33 Na, ka haere a Ihowa i te mutunga o tana korerotanga ki a Aperahama: a hoki ana a Aperahama ki tona wahi.

UPOKO 19.

NA, ka haere mai nga anahera tokorua ki Horoma i te ahiahi; a i te kuwaha o Horoma a Rota e noho ana: a te kitenga o Rota, na ka whakatika ia ki te whakatau i a raua, a ka tuohu iho tona kanohi ki te whenua;

2 A ka mea atu ia, Nana, pēā mai, e oku Ariki, ki te whare o ta korua pononga, ne? ki konei moe ai, ki te horoi hoki i o korua waewae, a ka maranga wawe korua, ka haere hoki i to korua ara. A ka mea mai raua, Kahore; engari me moe maua ki te huanui.

3 Na, ka kaha tana tohe ki a raua; a peka atu ana raua ki a ia, haere ana ki tona whare; na, ka taka ia i tetahi kai ma raua, ka tunu hoki i etahi keke rewena-kore, a ka kai raua.

4 ¶ Kiano raua i takoto noa, na, ka karapotia te whare e nga tangata o te pa, e nga tangata o Horoma, e te koroheke, e te taitamariki, e nga tangata katoa o nga wahi katoa:

5 A ka karanga mai ratou ki a Rota, ka mea ki a ia, Kei hea aua tangata i haere mai nei ki a koe i te po nei? whakaputaina mai raua ki a matou, kia mohio ai matou ki a raua.

6 Na, ka puta atu a Rota ki a ratou ki te kuwaha, me tana tutaki ake ano i te tatau i muri i a ia,

7 A ka mea atu, Kaua ra e kino, e aku tuakana.

8 Nana, tokorua aku tamahine, kahore nei i mohio noa ki te tangata, me whakaputa atu ra raua e ahau ki a koutou, a ma koutou e mea ki a raua te mea e pai na ki ta koutou titiro: kaua ia e meatia tetahi mea ki enei tangata; he mea hoki ka tae mai nei raua ki te taumarumarutanga iho o toku tuanui.

9 Ano ra ko ratou, Tu atu ra. A i mea ano ratou, I haere mai tenei *koroke* kotahi ki konei noho ai, a e whai ana ia kia mana e whakarite tikanga: engari tou mate akuanei i a matou ka nui ake i to raua. Na, ka aki rawa mai ratou ki te tangata ra, ki a Rota, a ka whakatata mai ki te wahi i te tatau.

10 Na, ka torona atu o raua ringaringa e aua tangata, a toia mai ana a Rota ki a raua ki roto ki te whare, a tutakina atu ana e raua te tatau.

11 Na, ka patua e raua ki te matapo-

Digitized by Google

tanga nga tangata i te kuwaha o te whare, te iti te rahi: a ngenge noa ratou i te rapunga i te tatau.

12 ¶ Na, ka mea aua tangata ki a Rota, Kahore atu ranei ou tangata i konei? me he hunaonga, he tamariki ranei au, he tamahine ranei au, tetahi atu mea ranei au i roto i te pa, tangohia atu i tenei wahi:

13 Ka whakangaromia hoki tenei wahi e maua, no te mea kua nui to ratou karanga ki te aroaro o Ihowa; a kua tonoa mai ano maua e Ihowa ki te whakangaro.

14 Na, ka haere atu a Rota, a ka korero ki ana hunaonga, i marenatia nei ki ana tamahine, a ka mea atu, Whakatika, haere atu i konei; ka whakangaromia hoki e Ihowa tenei pa. Otiia ki ta te whakaaro a ana hunaonga i rite ia ki tetahi tangata e hangareka ana.

15 ¶ A, i te huakanga ake o te ata ka whakahohoro nga anahera i a Rota, ka mea, Whakatika atu, tangohia to wahine, me enei tamahine tokorua au, kei hunā koe i roto i te kino o tenei pa.

16 A i a ia e whakaroa ana, na, ka hopukia atu tona ringaringa e aua tangata, me te ringaringa hoki o tana wahine, me nga ringaringa o ana tamahine tokorua; he tohu hoki na Ihowa i a ia: a kawea atu ana ia e raua ki waho, ka waiho i waho o te pa.

17 ¶ A ka oti ratou te kawe atu e raua ki waho, na, ka mea ia, Rere atu kia ora ai koe; kaua e titiro ki muri i a koe, kaua hoki e tu ki tetahi wahi o te mania; rere atu ki te maunga, kei ngaro koe.

18 Na, ka mea a Rota ki a raua, Kaua ra e pena, e toku Ariki.

19 Nana, kua manakohia nei to pononga e koe, a kua whakanuia ano e koe tou aroha i whakaputaina mai nei e koe ki a au, i a koe i whakaora nei i toku wairua; otiia e kore e taea e ahau te rere ki te maunga, kei mau ahau i tetahi kino, a ka mate ahau.

20 Titiro hoki, e tata ana tenei pa hei rerenga atu, a he mea nohinohi ano hoki: Kia rere atu ahau ki reira, ne? (ehara ianei i te mea nohinohi?) a ka ora toku wairua.

21 Ano ra ko ia ki a ia, Na, kua whakaae atu ano hoki ahau ki tenei meatanga au, kia kaua e hunā e ahau tenei pa i korero mai nei koe.

22 Kia hohoro, rere atu ki reira; ta te mea hoki e kore e taea tetahi mea e ahau, kia tae atu ra ano koe ki reira. No reira i karangatia ai te ingoa o taua pa ko Toara.

23 ¶ No te putanga ake o te ra ki runga ki te whenua i tae ai a Rota ki Toara.

24 Na, ka uaina iho e Ihowa ki runga ki Horoma raua ko Komora, he whanariki, he ahi na Ihowa, no runga i te rangi;

25 A hurihia iho e ia aua pa, me te mania katoa, me nga tangata katoa o nga pa, me nga mea e tupu ana i te whenua.

26 ¶ A i titiro mai tana wahine i muri i a ia, a ka meinga hei pou tote.

27 ¶ A ka maranga wawe a Aperahama i te ata ki te wahi i tu ai ia i te aroaro o Ihowa:

28 A, tana tirohanga atu ki te ritenga mai o Horoma raua ko Komora, ki te whenua katoa hoki o te mania, a ka kite atu ia, na e kake ake ana te paowa o te whenua, me te mea he paowa oumu.

29 ¶ A i te whakangaromanga a Ihowa i nga pa o te mania, na, ka mahara te Atua ki a Aperahama, a tonoa atu ana e ia a Rota i roto i te hurihanga, i tana hurihanga i nga pa i noho ai a Rota.

30 ¶ Na, ka piki atu a Rota i Toara, a ka noho ki te maunga, ratou tahi ko ana tamahine tokorua; i wehi hoki, tē noho ai ia ki Toara: a ka noho i roto i tetahi ana, a ia me ana tamahine tokorua.

31 Na, ka mea te tuakana ki to muri iho, Kua koroheke to taua papa, a kahore he tangata o te whenua hei haere mai ki a taua, hei pera me to te whenua katoa tikanga:

32 Tena, kia whakainumia to taua papa ki te waina, a ka takoto taua ki a ia, kia tupu ai i a taua tetahi uri mo to taua papa.

33 Na, ka whakainu ruua i to raua papa ki te waina i taua po: a ka haere atu te tuakana, ka takoto hoki ki tona papa, kihai ano hoki tera i mohio ki tona takotoranga iho, ki tona whakatikanga ake.

34 A i te aonga ake, ka mea te tuakana ki to muri iho, Nana, i takoto ahau inapo ki toku papa: kia whakainu taua i a ia ki te waina i tenei po ano hoki; a mau e haere atu, e takoto ki a ia kia tupu ai i a taua tetahi uri mo to taua papa.

35 Na, ka whakainu ano hoki raua i to raua papa ki te waina i taua po: a ka whakatika ake to muri iho, ka takoto hoki ki a ia: a kihai ia i mohio ki tona takotoranga iho, ki tona whakatikanga ake.

36 Na, ka hapu nga tamahine tokorua a Rota i to raua papa.

37 A ka whanau ta te tuakana, he ta-

Digitized by Google

maiti, a huaina ana e ia tona ingoa ko Moapa: ko ia te papa o nga Moapi, a tae noa ki tenei ra.

38 Me to muri iho hoki, whanau ake tana, he tamaiti, a huaina iho e ia tona ingoa ko Penami: ko ia te papa o nga tamariki a Amona, a tae noa ki tenei ra.

UPOKO 20.

NA, ka turia atu e Aperahama i reira ki tetahi whenua i te tonga, a ka noho ki te takiwa o Karehe, o Huru, a i noho haere ano ia ki Kerara.

2 Na, ka kiia a Hara tana wahine e Aperahama, Ko taku tuahine ia: a ka tono mai a Apimereke kingi o Kerara, a tangohia ana a Hara.

3 Na, ka haere moemoea mai te Atua ki a Apimereke i te po, a ka mea ki a ia, Nana, ka mate koe mo te wahine i tangohia nei e koe; he wahine tangata hoki ia.

4 Kahore ano ia a Apimereke kia tata noa ki a ia: a ka mea atu ia, E te Ariki, ka whakamate ano hoki ranei koe i te iwi tika?

5 Kahore ranei ia i mea mai ki a au, Ko taku tuahine ia? me te wahine hoki, i mea mai ano ia, Ko taku tungane ia: he tapatahi toku ngakau, he harakore hoki oku ringa i mea ai ahau i tenei mea.

6 A ka mea moemoea mai ano te Atua ki a ia, I mohio ano ahau he tapatahi tou ngakau i a koe i mea i tenei mea; a i pupuri ahau i a koe kei hara koe ki a au: na reira koe tē tukua ai e ahau kia pa atu ki a ia.

7 Na, whakahokia ra akuanei te wahine a tena tangata; no te mea hoki he poropiti ia, a mana e inoi mou, a ka ora koe: tena ko tenei ka kore e whakahokia e koe, kia mohio koe, ka tino mate koe, koutou ko nga mea katoa i a koe.

8 Na, ka maranga wawe a Apimereke i te ata, a ka karangatia ana tangata katoa, a korerotia atu ana enei mea katoa ki o ratou taringa: a nui atu te wehi o aua tangata.

9 Na, ka karanga atu a Apimereke ki a Aperahama, ka mea ki a ia, He mahi aha tenei au ki a matou? he aha hoki taku hara ki a koe, i takina mai ai e koe he hara nui ki a au, ki taku kingitanga ano hoki? ehara i te mea tika nga mea kua meinga nei e koe ki a au.

10 A i mea atu ano a Apimereke ki a Aperahama, i kite koe i te aha, i meatia ai tenei mea e koe?

11 Na, ka mea mai a Aperahama, I mea hoki ahau, he pono, kahore te wehi o te Atua i tenei wahi; a ka patua ahau e ratou mo taku wahine.

12 A he pono ano hoki ko taku tuahine *ia*; ko te tamahine hoki a toku papa, otiia ehara i te tamahine na toku whaea; a meinga ana ia hei wahine maku.

13 A i ta te Atua meatanga i a au kia kopikopiko mai i te whare o toku papa, na, ka mea atu ahau ki a ia, Ko tou aroha tenei e whakaputaina mai e koe ki a au; korerotia ahau i nga wahi katoa e tae ai taua, Ko taku tungane ia.

14 Na, ka tango a Apimereke i etahi hipi, me etahi kau, me etahi pononga tane, me etahi pononga wahine, a hoatu ana e ia ki a Aperahama, a i whakahokia mai ano e ia a Hara tana wahine ki a ia.

15 A ka mea mai ano a Apimereke, Nana, kei tou aroaro toku whenua: nohoia e koe te wahi e pai ana ki tau titiro.

16 A i mea mai ano ia ki a Hara, Nana, kotahi mano hiriwa ka hoatu nei e ahau ki tou tungane: nana, hei uhi ia mo ou kanohi ki nga tangata katoa i a koe, ki nga tangata *he* katoa hoki: na, ka riria *tona he*.

17 ¶ Katahi ka inoi a Aperahama ki te Atua: a ka mea te Atua kia ora a Apimereke, ratou ko tana wahine, ko ana pononga wahine; a ka whanau tamariki ratou.

18 Kua tutakina hoki e Ihowa nga kopu katoa o te whare o Apimereke, mo Hara hoki mo te wahine a Aperahama.

UPOKO 21.

NA, ka tirohia mai a Hara e Ihowa, ka peratia me tana i korero ai, a rite tonu ki tana kupu ta Ihowa i mea ai ki a Hara.

2 Na, ka hapu a Hara, a ka whanau ta raua tamaiti ko Aperahama i tona koroheketanga, i te wa ano i whakaritea e te Atua ki a ia.

3 Na, huaina iho e Aperahama ko Ihaka hei ingoa mo tana tamaiti i whanau nei mana, i whanau nei ma raua ko Hara.

4 A ka waru ona ra, na, ka kotia e Aperahama a Ihaka tana tamaiti, ka peratia me ta te Atua i whakahau mai ai ki a ia.

5 A kotahi rau nga tau o Aperahama,

Digitized by Google

i te whanautanga o tana tamaiti o Ihaka.

6 ¶ Na, ka mea a Hara, Kua meinga nei ahau e te Atua kia kata, *a* ka kata tahi matou ko nga tangata katoa e rongo mai ana.

7 A i mea ano ia, Ko wai o mua hei mea ki a Aperahama, tera e whakangote tamariki a Hara? kua whanau nei hoki ta maua tamaiti, i a ia kua koroheketia.

8 Na, ka tupu te tamaiti, a ka whakamutua tana kai u: a ka tukua e Aperahama tetahi hakari nui i te ra i whakamutua ai te ngote a Ihaka.

9 ¶ A, ka kitea e Hara te tamaiti a Hakara a te wahine o Ihipa, i whanau nei i a raua ko Aperahama, e kata ana.

10 Na ka mea atu ia ki a Aperahama, Peia atu tenei pononga me tana tamaiti: e kore hoki te tamaiti a tenei wahine pononga e tu tahi me taku tamaiti me Ihaka i nga whakarerenga iho.

11 A he mea he rawa taua mea ki te titiro a Aperahama, ko tana tamaiti hoki *ia*.

12 ¶ Na, ka mea mai te Atua ki a Aperahama, Kei kino tena ki to titiro, kaua e whakaaro ki te tamaiti, raua ko to pononga wahine; whakarongo atu ki tona reo i nga mea katoa i korero ai a Hara ki a koe; ta te mea kei a Ihaka te karangatanga mo to uri.

13 Na, te tamaiti ano hoki a te pononga wahine, ka meinga ia e ahau hei iwi, no te mea he uri ia nou.

14 Na, ka maranga wawe a Aperahama i te ata, a ka mau ki tetahi taro, me tetahi tahā wai, a hoatu ana e ia ki a Hakara, whakawahā ana ki tona pokohiwi, me te tamaiti hoki, a tonoa atu ana: na ka haere ia, a ka kopikopiko i te koraha o Peere-hepa.

15 A, te potonga o te wai ì roto i te tahā, na, whakarerea iho e ia te tamaiti i raro i tetahi rakau iti.

16 Na, ka haere ia, a ka noho mai i tawhiti, me te aronui mai ano ki a ia, he pera te matara me te taunga pere: i mea hoki ia, Kei kite ahau i te matenga o te tamaiti. Na, ka noho ia me te aronui mai ano ki a ia, a ka puaki tona reo, ka tangi.

17 A i rongo mai te Atua ki te reo o te tamaiti; a ka karanga iho te anahera a te Atua ki a Hakara i runga i te rangi, a ka mea ki a ia, He aha kei a koe, e Hakara? kaua e wehi; kua rongo hoki te Atua ki te reo o te tamaiti i a ia e *takoto* ra.

18 Whakatika, hapainga ake te tamaiti, puritia hoki ki to ringa; no te mea ka meinga ia e ahau hei iwi nui.

19 Na ka whakatirohia e te Atua ona kanohi, a ka kitea e ia tetahi puna wai: na, ka haere atu ia, a ka whakakiia e ia te tahā ki te wai, a whakainumia ana te tamaiti.

20 A i noho ano te Atua ki te tamaiti; a ka tupu ia, ka noho hoki ki te koraha, a ka nui tona mohio ki te kopere.

21 Na, ka noho ia ki te koraha o Parana: a ka tikina atu e tona whaea tetahi wahine mana i te whenua o Ihipa.

22 ¶ A, i taua wa ano ka korero mai a Apimereke, raua ko Pikora ko te rangatira o tana ope, ki a Aperahama, ka mea, Kei a koe nei te Atua i nga mea katoa e mea ai koe:

23 Na, tena, oatitia mai te Atua ki a au i konei e kore koe e teka ki a au, ki aku tamariki hoki, me oku uri: engari ka rite ki te aroha i whakaputaina atu e ahau ki a koe to mahi ki a au, ki te whenua ano hoki i noho nei koe.

24 Na, ka mea atu a Aperahama, Ka oati ahau.

25 Na, ka whakawa a Aperahama i a Apimereke mo tetahi puna wai i tangohia e nga tangata o Apimereke.

26 Na, ka mea mai a Apimereke, Kahore ahau e mohio na wai ranei tenei mahi: kihai ano hoki i korerotia mai e koe ki a au, heoi ano hoki aku rongonga ko tenei inaianei.

27 Na, ka mau a Aperahama ki etahi hipi me etahi kau, a ka hoatu e ia ki a Apimereke; a ka whakarite kawenata raua.

28 Na, ka wehea e Aperahama ki tahaki e whitu nga reme uha o nga hipi.

29 A ka mea mai a Apimereke ki a Aperahama, Hei aha enei reme e whitu i wehea nei e koe ki tahaki?

30 A ka mea atu ia, Me tango hoki e koe enei reme e whitu i toku ringa, kia ai enei mea hei whakaatu maku, naku i keri tenei poka.

31 No reira i huaina ai e ia taua wahi ko Peere-hepa; no raua hoki i oati ki reira.

32 Heoi whakaritea ana e raua te kawenata i Peere-hepa: a, ka whakatika a Apimereke, raua ko Pikora ko te rangatira o tana ope, a hoki ana ki te whenua o nga Pirihitini.

33 ¶ Na, ka whakatokia e ia he ngahere ki Peere-hepa, a ka karanga i reira ki te ingoa o Ihowa o te Atua ora tonu.

Digitized by Google

34 A he maha nga ra i noho ai a Aperahama ki te whenua o nga Pirihitini.

UPOKO 22.

A MURI iho i enei mea ka whakamatau te Atua i a Aperahama, a ka mea ki a ia, E Aperahama: a ka mea atu ia, Tenei ahau.

2 A ka mea mai ia, Na, kawea atu to tamaiti, to huatahi, tau e aroha nei, a Ihaka, a haere ki te whenua o Moria; ka whakaeke hoki i a ia ki reira hei tahunga tinana ki runga ki tetahi o nga maunga e korero ai ahau ki a koe.

3 ¶ Na, ka maranga wawe a Aperahama i te ata, a whakanohoia ana e ia tana kaihe, a kawea ana e ia etahi o ana taitamariki tokorua hei hoa mona, me Ihaka hoki me tana tamaiti, a tatangia ana e ia nga wahie mo te tahunga tinana, a whakatika ana, haere ana ki te wahi i korero ai te Atua ki a ia.

4 I te ra tuatoru ka maranga nga kanohi o Aperahama, a ka kite ia i taua wahi i tawhiti.

5 Na, ka mea a Aperahama ki ana taitamariki, E noho korua i konei ki te kaihe; a ka haere maua ko te tamaiti nei ki ko, ki te koropiko, ka hoki mai ai ki a korua.

6 Na, ka tango a Aperahama i te wahie mo te tahunga tinana, a whakawahā atu ana e ia ki a Ihaka ki tana tamaiti; a i mauria ano e ia he ahi i tona ringa, me tetahi maripi; a haere tahi ana raua.

7 Na, ka korero mai a Ihaka ki a Aperahama ki tona papa, a ka mea mai, E toku matua: a ka mea atu ia, Tenei ahau, e taku tamaiti. A ka mea mai ia, Nana, ko te ahi tenei me nga wahie: a kei hea te reme hei tahunga tinana?

8 A ka mea atu a Aperahama, Kei te Atua te whakaaro, e taku temaiti, ki tetahi reme mana hei tahunga tinana: na, ka haere tahi raua.

9 A to raua taenga atu ki te wahi i korero ai te Atua ki a ia; na, ka hangā e Aperahama tetahi aata ki reira, a whakapapā ana e ia nga wahie, na, ka herea e ia a Ihaka tana tamaiti, a whakatakotoria iho ki runga ki te aata, ki runga ki nga wahie.

10 Na, ka torona atu tona ringa e Aperahama, a ka mau ki te maripi hei patu mo tana tamaiti.

11 Na, ko te karangatanga mai a te anahera a Ihowa ki a ia i runga i te rangi, te meatanga mai, E Aperahama, e Aperahama: a ka mea atu ia, Tenei ahau.

12 Na, ka mea mai ia, Kaua e totoro atu tou ringaringa ki te tamaiti, kaua ano hoki tetahi mea e meatia ki a ia: no te mea katahi ahau ka kite e wehi ana koe i te Atua, i a koe kihai nei i kaiponu mai i to tamaiti, i to huatahi ki a au.

13 A te marangatanga ake o nga kanohi o Aperahama, ka kite ia, na, ko tetahi hipi toa i muri i a ia, e mau ana ona haona i roto i te urupuia rakau: na, ka haere atu a Aperahama, a hopukia ana e ia te hipi, a whakaekea atu ana e ia hei tahunga tinana, hei whakaritenga mo tana tamaiti.

14 Na, ka huaina e Aperahama te ingoa o tena wahi ko Ihowa-tire: pera hoki me te korero inainei, Kei te maunga o Ihowa te kitea ai.

15 ¶ Na, ka karanga mai ano te anahera a Ihowa ki a Aperahama i runga i te rangi,

16 Ka mea mai, Kua waiho tenei ahau e ahau ano hei oati, e ai ta Ihowa, mo to meatanga i tenei mea, mou ano hoki kihai nei i kaiponu mai i to tamaiti i to huatahi:

17 Na, ka manaakitia rawatia koe e ahau, a ka whakanuia rawatia e ahau ou uri kia pera me nga whetu o te rangi, me te onepu hoki i te tahatika o te moana; a ka riro mai i ou uri te kuwaha o ona hoa riri;

18 A ma tou uri ka manaakitia ai nga iwi katoa o te whenua; mou i whakarongo ki toku reo.

19 Na, ka hoki atu a Aperahama ki ana taitamariki, a whakatika ana ratou, haere tahi ana ki Peere-hepa; a ka noho a Aperahama ki Peere-hepa.

20 ¶ A muri iho i enei mea, ka korerotia ki a Aperahama, ka meatia, Nana, kua whanau ano hoki etahi tamariki ma Mireka, raua ko Nahora ko to teina;

21 Ko Hutu ko tana matamua, raua ko Putu ko tona teina, me Kemuera hoki matua o Arame,

22 Ratou ko Kehere, ko Hato, ko Piretaia, ko Irirapa, ko Petuere.

23 A whanau ake ta Petuere ko Ripeka: ko enei tokowaru te whanau a Mireka raua ko Nahora teina o Aperahama.

24 A ko tana wahine iti, ko tona ingoa nei ko Reuma, i whanau ano hoki ana, ko Tepa, ratou ko Kahama, ko Tahaha, ko Maaka.

Digitized by Google

UPOKO 23.

AKOTAHI rau e rua tekau ma whitu nga tau i ora ai a Hara: ko nga tau enei i ora ai a Hara.

2 Na, ka mate a Hara ki Kiriata-arapa; ara, ki Heperona, i te whenua o Kanaana: a ka haere mai a Aperahama ki te uhunga ki a Hara, ki te tangi hoki ki a ia.

3 ¶ A ka whakatika ake a Aperahama i mua mai i tana tupapaku, ka korero atu ki nga tamariki a Hete, ka mea atu,

4 He manene, he noho noa iho ahau i roto i a koutou: homai ki a au tetahi wahi hei tanumanga i roto i a koutou, kia tanumia ai e ahau taku tupapaku, kia ngaro atu i taku tirohanga.

5 Na, ka whakahokia mai e nga tamariki a Hete ki a Aperahama, a ka mea ki a ia,

6 Whakarongo mai ki a matou, e toku ariki: he rangatira nui koe i roto i a matou: whiriwhiria e koe tetahi o a matou urupa, ka tanu ai i to tupapaku; e kore o kaiponuhia tana urupa ki a koe e tetahi o matou hei tanumanga mo to tupapaku.

7 Na, ka whakatika ake a Aperahama, a ka tuohu iho ki nga tangata whenua, ki nga tamariki a Hete.

8 A ka korero ki a ratou, ka mea, Ki te whai ngakau koutou kia tanumia e ahau taku tupapaku *kia ngaro atu* i taku tirohanga; whakarongo mai ki a au, korerotia ahau ki a Eperona tama a Tohara,

9 Kia homai e ia ki a au tana ana a Makapera, i te pito o tona wahi oneone; kia homai e ia ki a au mo nga moni e rite ana hei utu, kia puritia e ahau hei urupa i waenganui i a koutou.

10 A i roto ano i nga tamariki a Hete a Eperona e noho ana: na ka whakahokia mai e Eperona Hiti ki a Aperahama, me te whakarongo mai ano nga tamariki a Hete, nga tangata katoa hoki i tomo i te kuwaha o tana pa, a ka mea mai,

11 Kahore, e toku ariki, whakarongo mai ki a au: me hoatu e ahau tena wahi ki a koe, me te ana i reira; *ina*, me hoatu e ahau ki a koe; ka hoatu nei e ahau ki a koe i te tirohanga mai o nga tamariki a toku iwi: tanumia ra to tupapaku.

12 Na, ka tuohu iho a Aperahama i te aroaro o nga tangata whenua.

13 A ka korero atu ki a Eperona, me te whakarongo mai nga tangata whenua, ka mea, Erangi ki te *homai* e koe, whakarongo mai ra ki a au: me hoatu e ahau he hiriwa ki a koe mo taua wahi; tangohia atu, a ka tanumia e ahau taku tupapaku ki reira.

14 Na, ko te whakahokinga mai a Eperona ki a Aperahama, ka mea ki a ia,

15 Whakarongo mai, e toku ariki, ki a au: E wha rau hekere hiriwa nga utu e rite mo taua wahi; hei aha tena ma taua? tanumia ra to tupapaku.

16 Na, ka whakarongo a Aperahama ki a Eperona; a paunatia atu ana e Aperahama ki a Eperona te hiriwa i korerotia e ia i te aroaro o nga tamariki a Hete, e wha rau nga hekere hiriwa, no nga moni e tangohia ana e nga kai hokohoko.

17 ¶ Na, whakapumautia ana te wahi oneone o Eperona, i Makapera, i te ritenga mai o Mamere, te oneone, me te ana i reira, me nga rakau katoa hoki i runga i te oneone, i roto i ona rohe katoa, a tawhio noa,

18 Hei kainga mo Aperahama i te tirohanga a nga tamariki a Hete, i te aroaro o nga tangata katoa i tomo i te kuwaha o tona pa.

19 A muri iho ka tanumia e Aperahama a Hara tana wahine ki roto ki te ana i te wahi i Makapera i te ritenga mai o Mamere, ara, o Heperona i te whenua o Kanaana.

20 Heoi whakapumautia ana e nga tamariki a Hete taua wahi, me te ana i reira, mo Aperahama kia puritia hei tanumanga.

UPOKO 24.

NA, kua koroheketia a Aperahama, kua maha haere ona ra: a he mea manaaki a Aperahama na Ihowa i nga meatanga katoatanga.

2 Na, ka mea a Aperahama ki te kaumatua o ana pononga i roto i tona whare, ki te kai whakahaere o ana mea katoa, Tena, whakapakia mai tou ringa ki raro ki toku huha:

3 A me whakaoati koe e ahau ki a Ihowa, ki te Atua o te rangi ki te Atua hoki o te whenua, kia kaua e tangohia mai e koe he wahine ma taku tamaiti i roto i nga tamahine a nga Kanaani, a te iwi e noho nei ahau i roto i a ratou:

4 Engari me haere ki toku whenua, me oku whanaunga, ka tango mai ai

Digitized by Google

i tetahi wahine ma taku tamaiti ma Ihaka.

5 Na, ka mea atu te pononga ki a ia, Tera pea e kore e pai te wahine ki te whai mai i muri i a au ki tenei whenua: me whakahoki atu ranei e ahau to tamaiti ki te whenua i haere mai nei koe i reira?

6 A ka mea a Aperahama ki a ia, Kia tino mohio koe, kei whakahokia atu e koe taku tamaiti ki reira.

7 ¶ Ko Ihowa, ko te Atua o te rangi, nana nei ahau i tango mai i roto i te whare o toku papa, i te whenua hoki i whanau ai ahau, nana nei hoki i korero mai ki a au, i oati mai koki ki a au, i mea, Ka hoatu e ahau tenei whenua ki ou uri; mana e tono tana anahera ki mua i a koe, a ka riro mai i a koe tetahi wahine ma taku tamaiti i reira.

8 A, ki te kahore te wahine e pai ki te whai mai i a koe, katahi koe ka watea i tenei oati aku: otiia kaua e whakahokia atu e koe taku tamaiti ki reira.

9 Na, ka whakapakia e te pononga tona ringa ki raro i te huha o Aperahama o tona ariki, a rite tonu ki tenei kupu tana oati ki a ia.

10 ¶ Na, ka tangohia e te pononga etahi kamera kotahi tekau i roto i nga kamera a tona ariki, a haere ana; i tona ringa hoki nga rawa katoa o tona ariki: a whakatika ana ia, haere ana ki Mehopotamia, ki te pa o Nahora.

11 Na, ka mea ia i nga kamera kia tuturu nga turi ki te taha o te puna wai i waho o te pa i te ahiahi, i te wa e puta mai ai nga wahine ki te utu wai.

12 A ka mea ake, E Ihowa, e te Atua o toku ariki o Aperahama, tena ra, kia whai wahi ahau akuanei, whakaputaina mai hoki he aroha ki toku ariki ki a Aperahama.

13 Tenei ahau te tu nei i te taha o te puna wai; a e haere mai ana nga tamahine a nga tangata o te pa ki te utu wai:

14 A ko te kotiro e mea ai ahau ki a ia, Tukua iho ra to oko kia inu ai ahau; a ka mea mai ia, Inumia, a me whakainu ano hoki e ahau o kamera: kia rite mai ia i a koe ma to pononga ma Ihaka; a ma reira ka mohio ai ahau e whakaputa aroha ana koe ki toku ariki.

15 ¶ Heoi, kiano i mutu noa tana korero, na, kua puta mai a Ripeka tamahine a Petuere, tama a Mireka, ko te wahine hoki tera a Nahora teina o Aperahama, me tana oko i runga i tona pokohiwi.

16 A he pai rawa te kotiro ki te titiro atu, he wahina, kahore ano tetahi tangata kia mohio noa ki a ia: na, ka heke iho ia ki te puna, ka whakaki hoki i tana oko, a ka haere ake.

17 Na, ka rere iho te pononga ki te whakatau i a ia, a ka mea atu, Tukua ahau kia inu, ne? i tetahi wahi o te wai o to oko.

18 A ka mea mai ia, Inumia, e toku ariki: na, ka hohoro ia te tuku iho i tana oko ki runga ki tona ringa, a whakainumia ana ia.

19 A ka mutu tana whakainu i a ia, na ka mea mai ia, Me utu ano hoki e ahau mo o kamera, kia poto ra ano ratou te whakainu.

20 Na, ka hohoro ia te riringi atu i te wai o tana oko ki roto ki te kumete, a rere ana ano ki te puna, ki te utu, a utuhia mai ana e ia mo ana kamera katoa.

21 Ko taua tangata hoki, matatau tonu mai tana titiro ki a ia, kihai hoki i hamumu, kia mohio ai ia e whakatikaia ranei e Ihowa tana ara, kahore ranei.

22 A ka mutu te inu o nga kamera, na, ka tikina e taua tangata tetahi whakakai koura, he hawhe hekere tona taimaha, me nga poroporo e rua mo ona ringa, kotahi tekau nga hekere koura te taimaha;

23 A ka mea mai, Na wai koe tamahine? tena, korerotia mai ki a au: kei te whare ranei o tou papa tetahi wahi hei moenga mo matou?

24 Na, ka mea ia ki a ia, He tamahine ahau na Petuere na te tama a Mireka, i whanau nei i a raua ko Nahora.

25 A i mea ano ia ki a ia, He nui a matou kakau witi, me a matou otaota hei kai, me tetahi wahi hoki hei moenga.

26 Na, tuohu ana taua tangata, a koropiko ana ki a Ihowa.

27 A ka mea, Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o toku rangatira o Aperahama, kihai nei i whakahapa i toku rangatira ki tona aroha me tona pono: i a au ano i te ara ka aratakina mai ahau e Ihowa ki te whare o nga teina o toku rangatira.

28 Na, ka oma atu te kotiro, a korerotia atu ana e ia enei mea ki te whare o tona whaea.

29 ¶ A he tungane ano to Ripeka, tona ingoa ko Rapana; na, ka rere atu a Rapana ki taua tangata, ki waho ki te puna.

30 A, i tona kitenga i te whakakai me nga poroporo i nga ringa o tona tuahine, a ka rongo ki nga kupu a Ripeka a tona tuahine, ki tana meatanga mai, I penei

Digitized by Google

mai nga korero a taua tangata ki a au; na, ka haere mai ia ki taua tangata, a i te taha ano o nga kamera i te puna ia e tu ana.

31 A ka mea, Haere mai, e te manaakitanga a Ihowa; na te aha koe i tu ai i waho? kua oti hoki i a au te whare te whakapai, me tetahi wahi hoki mo nga kamera.

32 ¶ Na, ka haere atu taua tangata ki te whare: a wetekina ana e ia nga mea o nga kamera, i homai ano he kakau witi me tetahi otaota hei kai ma nga kamera, me tetahi wai hei horoi mo ona waewae, mo nga waewae hoki o ona hoa.

33 Na, ka whakatakotoria he kai ki tona aroaro; a ka mea ia, E kore ahau e kai, kia korerotia ra ano e ahau taku korero. A ka mea mai tera, Korerotia.

34 Na, ka mea atu ia, He pononga ahau na Aperahama.

35 A kua manaakitia rawatia toku ariki e Ihowa; kua nui ia: a kua homai ano ki a ia he hipi, he kau, he hiriwa, he koura, he pononga tane, he pononga wahine, he kamera, he kaihe.

36 A kua whanau ano hoki tetahi tamaiti ma toku ariki i a Hara, i te wahine a toku ariki, i a ia kua ruruhitia: a kua hoatu e ia ana mea katoa ki a ia.

37 A i whakaoati ano toku ariki i a au, i mea mai, Kei tangohia mai e koe tetahi wahine ma taku tamaiti i roto i nga tamahine a nga Kanaani, e noho nei ahau i to ratou whenua:

38 Engari me haere koe ki te whare o toku papa, ki oku whanaunga hoki, ka tango mai ai i tetahi wahine ma taku tamaiti.

39 Na, ko taku meatanga atu ki toku ariki, E kore pea te wahine e aru mai i a au.

40 A ka mea mai ia ki a au, Ma Ihowa, kei tona aroaro nei taku haereerenga, mana e tono tana anahera hei hoa, mana hoki e whakatika to ara; a ka tango mai koe i tetahi wahine ma taku tamaiti i roto i oku whanaunga, i roto hoki i te whare o toku papa:

41 Katahi koe ka watea i taku oati, ki te haere koe ki oku whanaunga; a ki te kahore e homai e ratou ki a koe, na, ka watea ano koe i taku oati.

42 A taku haerenga mai inaianei ki te poka, na, ka mea ahau, E Ihowa, e te Atua o toku ariki o Aperahama, ki te mea e whakatika ana koe i taku ara e haere nei ahau:

43 Na, tenei ahau te tu nei i te taha o te poka wai; a te kotiro e puta mai ki te utu, a ka mea ahau ki a ia, Homai he wai moku i roto i to oko kia inu ahau;

44 A ka mea mai ia ki a au, Inumia, a me utu ano e ahau mo o kamera: kia rite mai ano ia i a Ihowa hei wahine ma te tamaiti a toku ariki.

45 Kiano i mutu noa taku korero i roto i toku ngakau, na, ko te putanga mai o Ripeka me tana oko i runga i ona pokohiwi: a ka heke atu ki te poka ki te utu: na, ka mea ahau ki a ia, Homai, kia inu ahau, ne?

46 Na, ka hohoro ia, a tukua iho ana e ia tana oko i runga i a ia, a ka mea mai, Inumia, a me whakainu ano hoki e ahau o kamera: na, inu ana ahau, a i whakainumia ano hoki e ia nga kamera.

47 Na, ka ui atu ahau ki a ia, ka mea atu, He tamahine koe na wai? A ka mea mai ia, He tamahine na Petuere, na te tama a Nahora, i whanau nei ma raua ko Mireka: na, ka kuhua e ahau te whakakai ki tona ihu, me nga poroporo ano hoki ki ona ringaringa.

48 Na, ka tungou iho ahau, a ka koropiko atu ki a Ihowa, ka whakapai hoki i a Ihowa i te Atua o toku ariki o Aperahama, mona i arahi i a au i te huarahi tika ki te tiki mai i te tamahine a te teina o toku ariki ma tana tamaiti.

49 Na, ki te mea e whai aroha ana koutou, e whai pono ana ki toku ariki, korerotia mai ki a au: a ki te kahore, korerotia mai ki a au; kia tahuri atu ai ahau ki matau ranei, ki maui ranei.

50 Na, ka whakahokia mai e Rapana raua ko Petuere, a ka mea, I puta mai tenei mea i a Ihowa: e kore e taea te pai, te kino ranei te korero atu e maua ki a koe.

51 Nana, kei tou aroaro a Ripeka, tangohia, haere, a kia meinga ia hei wahine ma te tamaiti a tou ariki, hei pera me ta Ihowa i korero ai.

52 A ka rongo te pononga a Aperahama i a raua korero, na koropiko ana ia ki te whenua, ki a Ihowa.

53 A ka tangohia mai e te pononga he mea hiriwa, he mea koura, he kakahu, a hoatu ana e ia ki a Ripeka: a i hoatu ano e ia etahi mea tino papai ki tona tungane raua ko tona whaea.

54 Na, ka kai ratou, ka inu, ratou tahi ko ona hoa haere, a ka moe ratou; a ka ara ratou i te ata, na, ka mea atu ia Tukua ahau kia haere ki toku ariki.

55 Na, ka mea mai tona tungane raua ko tona whaea, Kia noho te kotiro ki a matou i etahi ra, kia kotahi pea tekau; muri iho, ka haere.

56 Na, ka mea ia ki a raua, Kaua ahau

Digitized by Google

e whakawarea, he mea hoki kua whakatikaia nei taku ara e Ihowa; tukua atu ahau kia haere ki toku ariki.

57 Na, ka mea mai raua, Me karanga te kotiro e maua, a ka ui atu ki tona mangai.

58 Na, ka karanga raua i a Ripeka, a ka mea ki a ia, Ka haere ranei koe i tenei tangata? A ka mea ia, Ka haere ano.

59 Na, tukua atu ana e ratou a Ripeka to ratou tuahine, ratou ko tona kai whakangote, ko te pononga hoki a Aperahama, me ana tangata.

60 Na, ka manaaki ratou i a Ripeka, a ka mea ki a ia, Ko to matou tuahine koe, kia meinga koe hei *whaea* mo nga mano tini, a kia riro mai i ou uri te kuwaha o o ratou hoa riri.

61 ¶ Na, ka whakatika a Ripeka, ratou ko ana kotiro, a eke ana ratou ki runga ki nga kamera, aru ana i taua tangata: Na, ka tango taua pononga i a Ripeka, a haere ana.

62 Na, ka hoki mai a Ihaka i te haere ki te puna i Rahai-roi; i te wahi hoki ki te tonga ia e noho ana.

63 A ka puta mai a Ihaka ki te parae ki te whakaaroaro, i te tuaahiahi: a, te marangatanga ake o ona kanohi, ka titiro mai ia, na ko nga kamera e haere atu ana.

64 A, te marangatanga ake o nga kanohi o Ripeka, na, ka kite i a Ihaka, a ka marere ki raro i te kamera.

65 I mea hoki ia ki te pononga, Ko wai tena tangata e haere mai ra i te parae ki te whakatau i a tatou? A ka mea mai te pononga, Ko toku ariki tena: na, ka mau ia ki tetahi arai-kanohi, a ka hipoki i a ia.

66 Na, ka korerotia mai e te pononga ki a Ihaka nga mea katoa i mea ai ia.

67 Na, ka kawea ia e Ihaka ki te teneti o tona whnea o Hara, a tangohia ana e ia a Ripeka, a ka waiho hei wahine mana; a aroha ana ia ki a ia: a ka whai whakamarietanga a Ihaka i muri iho i tona whaea.

UPOKO 25.

NA, ka tangohia ano e Aperahama tetahi wahine, tona ingoa ko Ketura.

2 A whanau ake a raua tamariki ko Timirana, ko Iokohana, ko Merana, ko Miriana, ko Ihipaka, ratou ko Huaha.

3 A whanau ake a Iokohana ko Hepa, ko Berana. A ko nga tamariki a Berana, ko Ahurimi, ko Retuhimi, ko Reumime.

4 A ko nga tamariki a Miriana; ko Epa ko Epere, ko Hanoka, ko Apira, ko Ereraaha. He tamariki katoa enei na Ketura.

5 ¶ A i hoatu e Aperahama ana mea katoa ki a Ihaka.

6 Ko nga tamariki ia a nga wahine iti a Aperahama, i hoatu e Aperahama etahi taonga ki a ratou, a tonoa atu ana e ia i a ia ano e ora ana, whaka-te-rawhiti, ki te whenua i te rawhiti, i te taha o Ihaka o tana tamaiti.

7 A ko nga ra enei o nga tau o te oranga o Aperahama i ora ai ia, kotahi rau e whitu tekau ma rima nga tau.

8 Na, ka hemo a Aperahama, a ka mate, he pai hoki tona koroheketanga, he koroheke, kua ata tutuki ano hoki *ona ra;* a kohia atu ana ia ki tona iwi.

9 A ka tanumia ia e ana tamariki e Ihaka raua ko Ihimaera ki roto ki te ana o Makapera, ki te wahi o Eperona tama a Tohara Hiti, i te ritenga mai o Mamere;

10 Ki te wahi i hokona e Aperahama i nga tamariki a Hete: i tanumia ki reira a Aperahama, raua ko Hara ko tana wahine.

11 ¶ A, muri iho i te matenga o Aperahama, na ka manaakitia e te Atua a Ihaka tana tamaiti; a ka noho a Ihaka ki te taha o te puna o Rahai-roi.

12 ¶ Na, ko nga whakatupuranga enei o Ihimaera, o te tama a Aperahama, i whanau nei ma Aperahama i a Hakara, i te wahine o Ihipa, i te pononga wahine a Hara.

13 A ko nga ingoa enei o nga tamariki a Ihimaera, to tenei ingoa to tenei ingoa, ki te tikanga iho o o ratau whakatupuranga: ko ta Ihimaera matamua ko Nepaiota; *muri iho* ko Kerara, ko Arapeere, ko Mipihama,

14 Ko Mihima, ko Ruma, ko Maha,

15 Ko Hatara, ko Tema, ko Ieturu, ko Napihi, ko Kerema:

16 Ko nga tamariki enei a Ihimaera, a ko o ratou ingoa enei i o ratou pa, i o ratou whare rangatira; kotahi tekau ma rua nga rangatira o o ratou iwi.

17 A ko nga tau enei o te oranga o Ihimaera, kotahi rau e toru tekau ma whitu nga tau: no ka hemo ia, a ka mate; a ka kohia atu ki tona iwi.

18 A i Hawira o ratou nohoanga, a tae noa ki Huru, i te ritenga mai o Ihipa, ina haere koe ki Ahiria: i riro mai he *nohoanga mona* ki te aroaro o ona teina katoa.

Digitized by Google

19 ¶ A, ko nga whakatupuranga enei o Ihaka tama a Aperahama: he whanau na Aperahama a Ihaka:

20 A no te wha tekau o nga tau o Ihaka i tango ai ia i a Ripeka hei wahine mana, i te tamahine a Petuere Hiriani o Parana-arama, i te tuahine o Rapana Hiriani.

21 Na, ka inoi a Ihaka ki a Ihowa mo tana wahine, no te mea he pakoko ia: a ka whakaae mai a Ihowa ki a ia, a ka hapu a Ripeka tana wahine.

22 Na, ka takatakahi nga tamariki i a raua i roto i a ia; a ka mea ia, Ki te mea ko tenei, na te aha i penei ai ahau? Na, haere ana ia ki a Ihowa ki te ui.

23 A ka mea mai a Ihowa ki a ia, E rua nga iwi kei roto i tou kopu, a e rua nga iwi e wehea mai i roto i ou whekau; a ka kaha tetahi iwi i tetahi iwi; a ka waiho te tuakana hei apa mo te teina.

24 ¶ A ka rite ona ra e whanau ai ia, na, he mahanga kei roto i tona kopu.

25 Na, ka puta mai te tuatahi, he mea whero, rite katoa ia ki te kakahu huruhuru; a huaina ana e ratou tona ingoa ko Ehau.

26 A, muri iho ka puta mai tona teina, me te pupuri ano tona ringaringa i te rekereke o Ehau; a huaina iho tona ingoa ko Hakopa; a e ono tekau nga tau o Ihaka i to raua whanautanga.

27 Na, ka kaumatua ake nga tamariki: a he tangata mohio ki te hopu kirehe mohoao a Ehau, he tangata noho koraha; ko Hakopa ia he tangata noho pai, he tangata noho teneti.

28 A i aroha a Ihaka ki a Ehau, mona i hopu mai i te kai mana: ko Ripeka ia i aroha ki a Hakopa.

29 ¶ Na, ka kohuatia he kai e Hakopa, a ka haere mai a Ehau i te koraha, a e hemo ana ia:

30 Na, ka mea mai a Ehau ki a Hakopa, Maku tetahi kai i taua mea whero e whero ra, ne? e hemo ana hoki ahau: koia i huaina ai tona ingoa ko Eroma.

31 Na, ko te meatanga mai a Hakopa, Hokona mai ki a au akuanei tou matamuatanga.

32 Na, ka mea a Ehau, Ka tata nei ahau te mate: a, hei aha maku tenei matamuatanga?

33 A ka mea atu a Hakopa, Oati mai ki a au aianei; na, ka oati ia ki a ia: a ka hokona atu e ia tona matamuatanga ki a Hakopa.

34 Katahi ka hoatu e Hakopa he taro ki a Ehau me nga pi i kohuatia ra: na ka kai ia, ka inu, ka whakatika hoki, a ka haere: a whakahaweatia ana e Ehau tona matamuatanga.

UPOKO 26.

NA, ka mate-kai te whenua, hāunga te mate-kaitanga tuatahi i puta mai i nga ra o Aperahama. A ka haere atu a Ihaka ki a Apimereke ki te kingi o nga Pirihitini ki Kerara.

2 Na, ka puta mai a Ihowa ki a ia, a ka mea mai, Kaua e haere ki raro ki Ihipa; e noho ki te whenua e korero ai ahau ki a koe:

3 E noho koe ki tenei whenua, a ka tata ahau ki a koe, ka manaaki hoki i a koe; ka hoatu nei hoki e ahau enei whenua katoa ki a koutou ko ou uri, a ka whakapumautia te oati i oati ai ahau ki a Aperahama ki tou papa;

4 A ka whakanuia e ahau ou uri kia pera me nga whetu o te rangi, ka hoatu hoki e ahau enei whenua katoa ki ou uri; a ma tou uri ka manaakitia ai nga iwi katoa o te whenua;

5 Mo Aperahama hoki i whakarongo mai ki toku reo, i mahara hoki ki aku whakamaharatanga, ki aku whakahaunga, ki aku tikanga, me aku ture.

6 ¶ Na, ka noho a Ihaka ki Kerara:

7 A ka ui mai nga tangata o taua wahi ki tana wahine; a ka mea ia, Ko taku tuahine ia: i wehi hoki ia, tē mea ia, Ko taku wahine; *i mea hoki*, kei patua ahau e nga tangata o tenei wahi mo Ripeka; he ataahua hoki ia ki te titiro atu.

8 A ka maha ona ra ki reira, na ka titiro mai a Apimereke te kingi o nga Pirihitini i te matapihi, a ka kite mai, na, ko Ihaka e takaro ana ki a Ripeka ki tana wahine.

9 Na, ka karangatia atu a Ihaka e Apimereke, a ka mea ia, Koia ano, ko to wahine ano ia: a na te aha koe i mea ai, Ko taku tuahine ia? A ka mea a Ihaka ki a ia, I mea hoki ahau, Kei mate ahau mona.

10 Na, ka mea a Apimereke, He aha tenei mahi au ki a matou? wahi iti kua takoto tetahi o te iwi nei ki to wahine, a kua takina mai e koe he hara ki runga ki a matou.

11 Na, ka korero iho a Apimereke ki tona iwi katoa, a ka mea, Ki te pa atu tetahi ki tenei tangata ki tona wahine ranei, ka mate.

12 A i rui a Ihaka ki taua whenua, a maea mai i taua tau ano, kotahi rau; i manaakitia hoki ia e Ihowa:

Digitized by Google

13 Na, ka kake taua tangata, a ka tino nui haere, no ka nui noa ake ia:
14 A ka whai hipi, ka whai kau ano ia, he tini hoki nga pononga: a ka hae mai nga Pirihitini ki a ia.
15 A, nga poka katoa i keria e nga pononga a tona papa, i nga ra o Aperahama o tona papa, i tanumia ena e nga Pirihitini, i whakakiia hoki ki te one-one.
16 Na, ka mea mai a Apimereke ki a Ihaka, Haere atu i roto i a matou; he kaha rawa hoki koe i a matou.
17 ¶ Na, ka haere atu a Ihaka i reira, a whakaturia ana tona teneti ki te awaawa o Kerara, a noho ana i reira.
18 Na, ka keria ano e Ihaka nga poka wai i keria i nga ra o Aperahama o tona papa; i tanumia hoki e nga Pirihitini i muri iho i te matenga o Aperahama: a huaina ana e ia hei ingoa mo aua *poka* ko nga ingoa i huaina iho e tona papa.
19 Na, ka keri nga pononga a Ihaka ki te awaawa, a ka kitea e ratou i reira he puna manawa whenua.
20 Na, ka tautohe mai nga hepara o Kerara ki nga hepara a Ihaka, a ka mea, Na matou tenei wai: a huaina ana e ia te ingoa o te poka ko Eheke; mo ratou hoki i whakatetetete ki a ia.
21 Na, ka keri ratou i tetahi atu poka, a ka tautohea ano tena e ratou: a huaina iho e ia tona ingoa ko Hitina.
22 Na, ka neke atu ia i reira, a ka keri i tetahi atu poka; a kihai tena i tautohea e ratou: na ka huaina e ia tona ingoa ko Rehopota; i mea hoki ia, Katahi nei hoki a Ihowa ka whakawatea i tetahi nohoanga mo tatou, a ka hua tatou, ki runga ki te whenua.
23 Na, ka haere atu ia i reira ki runga ki Peere-hepa.
24 A ka puta mai a Ihowa ki a ia i taua po ano, ka mea, Ko ahau te Atua o Aperahama o tou papa: kaua e wehi, kei a koe nei hoki ahau, a ka manaaki ahau i a koe, ka whakanui hoki i ou uri, he whakaaro hoki ki a Aperahama ki taku pononga.
25 Na, ka hangā e ia he aata ki reira, a ka karanga atu ia ki te ingoa o Ihowa, ka whakatu hoki i tona teneti ki reira: a ka keria tetahi poka ki reira e nga pononga a Ihaka.
26 ¶ Na, ka haere mai a Apimereke ki a ia i Kerara, ratou ko Ahutata ko tetahi o ona hoa, ko Pikora hoki ko te rangatira o tana ope.
27 A ka mea a Ihaka ki a ratou, I haere mai koutou ki a au ki te aha, kua kino nei hoki koutou ki a au, kua pei hoki i a au i roto i a koutou?
28 A ka mea mai ratou, I tino kite matou, kei a koe a Ihowa: koia matou i mea ai, Kia takoto he oati ki waenganui i a tatou, ki te takiwa o matou, ou, kia whakarite kawenata hoki matou ki a koe;
29 Mou, kei kino to mahi ki a matou, kia penei ano me matou kihai nei i pa atu ki a koe, kihai ano hoki i aha ki a koe, heoi ano ko te pai anake, a i ata tuku mai ano hoki i a koe: he manaakitanga koe inaianei na Ihowa.
30 Na, ka tukua e ia he hakari ma ratou, a ka kai ratou ka inu.
31 Na, ka maranga wawe ratou i te ata, a ka oati ratou ki tetahi ki tetahi: a tukua ana ratou e Ihaka kia haere, a hoki marie atu ana ratou i a ia.
32 A, i tauā rangi ano ka haere mai nga pononga a Ihaka, a ka korerotia e ratou ki a ia te poka i keria e ratou, a ka mea mai ratou ki a ia, Kua kitea he wai e matou.
33 A huaina iho e ia taua *poka* ko Hepaha: no reira te ingoa o tena pa o Peere-hepa, a mohoa noa nei.
34 ¶ A, ka wha tekau nga tau o Ehau, na, ka tango ia i a Iuriti tamahine a Peeri Hiti, hei wahine mana, raua ko Pahemata tamahine a Erona Hiti:
35 A ka pouri te ngakau o Ihaka raua ko Ripeka i a raua.

UPOKO 27.

AI te mea kua koroheketia a Ihaka, a kua atarua ona kanohi, i kore ai ia e kite, na, ka karangatia e ia a Ehau tana tamaiti kaumatua, ka mea ki a ia, E taku tamaiti, a ka mea mai ia ki a ia, Tenei ahau.
2 Na, ka mea ia, Nana, ka koroheketia nei ahau, a e kore e mohio ki te ra e mate ai ahau:
3 Na, tena, mauria atu o mea, to papa pere me to kopere, a haere ki te koraha, ki te hopu kai maku;
4 Ka takā ai i tetahi kai reka maku: hei taku i pai ai, a ka mau mai ki a au hei kai maku; kia manaaki ai toku wairua i a koe i te mea kahore ano ahau kia mate noa.
5 A i rongo ano a Ripeka i te kupu a Ihaka ki a Ehau ki tana tamaiti. Na, ko te haerenga o Ehau ki te koraha ki te hopu kai, hei maunga mai *mana*.
6 ¶ Na, ka korero atu a Ripeka ki a

Digitized by Google

Hakopa ki tana tamaiti, ka mea, Nana, kua rongo ahau i tou papa e korero ana ki a Ehau ki tou tuakana, e mea ana,

7 Mauria mai maku tetahi kai, ka taka hoki i tetahi kai reka maku, hei kai maku, kia manaaki ai ahau i a koe i te aroaro o Ihowa keiwha mate ahau.

8 Na, tena, whakarongo mai ki toku reo, e taku tamaiti, kia rite ki taku e whakahau atu nei ki a koe.

9 Haere ra ki te kahui, tikina atu hoki i reira etahi kuao koati maku, kia rua, hei nga mea pai, a maku ena mea e taka hei kai reka ma tou papa, hei pera me tana e pai ai:

10 A me kawe atu e koe ki tou papa, hei kai mana, kia manaaki ai ia i a koe keiwha mate ia.

11 Na, ka mea mai a Hakopa ki a Ripeka ki tona whaea, Na, he tangata huruhuru a Ehau toku tuakana, ko au ia he tangata maenene:

12 Tera pea toku papa e whawha mai ki a au, a ka rite ahau ki te tangata tinihanga ki tana whakaaro mai: a he kanga te mea e riro mai i a au, kahore hoki he manaakitanga.

13 Na, ko te meatanga mai a tona whaea ki a ia, Hei runga i a au tou kanga, e taku tamaiti: kia whakarongo mai ia koe ki toku reo, a haere, tikina *aua mea* ki a au.

14 Na, haere ana ia ki te tiki, a kawea mai ana ki tona whaea: a ka takū e tona whaea he kai reka, he pera hoki me ta tona papa i pai ai.

15 Na, ka tikina e Ripeka nga kakahu papai o Ehau o tana tamaiti kaumatua, i a ia hoki ena mea i roto i te whare; a whakakakahuria atu ana e ia ki a Hakopa ki tana tamaiti o muri:

16 A i whakapiritia ano e ia nga hiako o nga kuao koati ki ona ringaringa, ki te wahi maenene hoki o tona kaki:

17 Na, ka hoatu e ia te kai reka me te taro, i hangā e ia, ki te ringaringa o Hakopa o tana tamaiti.

18 ¶ Na, ka haere ia ki tona papa, ka mea atu, E toku matua: a ka mea mai ia, Tenei ahau; ko wai koe, e taku tamaiti?

19 Na, ka mea atu a Hakopa ki tona papa, Ko Ehau ahau, ko to matamua; kua oti i a au tau i ki mai ai ki a au: maranga ra, noho ake ki te kai i te kai i hopukia mai nei e ahau, kia manaaki ai tou wairua i a au.

20 Na, ko te meatanga mai a Ihaka ki tana tamaiti, Na te aha i hohoro ai koe te kite, e taku tamaiti? A ka mea atu ia, Na Ihowa hoki na tou Atua i mea kia tupono mai ki toku aroaro.

21 A ka mea mai a Ihaka ki a Hakopa, Neke mai nei, kia whawha atu ai ahau ki a koe, e taku tamaiti, ko Ehau ranei koe, ko taku tamaiti pu, kahore ranei.

22 Na, ka neke atu a Hakopa ki a Ihaka ki tona papa, a ka whawha mai ia ki a ia, a ka mea, Ko te reo, no Hakopa te reo, ko nga ringaringa ia, no Ehau nga ringaringa.

23 A kihai ia i mohio ki a ia, no te mea he huruhuru ona ringaringa, i rite ki nga ringaringa o Ehau o tona tuakana: na, ka manaaki ia i a ia.

24 A ka mea, Ko taku tamaiti pu ranei koe ko Ehau? A ka mea atu ia, Ko au ra *tenei.*

25 Na, ka mea mai ia, Kawea mai ki a au, kia kai ai ahau i te kai i hopukia mai e taku tamaiti, kia manaaki ai toku wairua i a koe. Na, kawea atu ana e ia ki a ia, a kai ana ia: a i kawea ano e ia he waina ki a ia, a inu ana ia.

26 Katahi ka mea mai a Ihaka tona papa ki a ia, Neke mai nei ki te kihi i a au, e taku tamaiti.

27 Na, ka neke atu ia, a ka kihi ia i a ia: a ka hongi ia i te haunga o ona kakahu, a ka manaaki i a ia, ka mea, Titiro hoki, rite tahi te haunga o taku tamaiti ki te haunga o te parae i manaakitia e Ihowa:

28 A kia homai ano e te Atua ki a koe te tomairangi o te rangi, me te momonatanga o te whenua, kia nui ano hoki te witi me te waina:

29 Kia mahi nga iwi ki a koe, kia piko iho hoki nga tauiwi ki a koe: kia waiho koe hei rangatira mo o teina, a kia piko iho ki a koe nga tamariki a tou whaea: kia kangā te tangata e kanga ana i a koe, a kia manaakitia te tangata e manaaki ana i a koe.

30 ¶ A te mutunga o te manaakitanga a Ihaka i a Hakopa, a, puta kau atu a Hakopa i te aroaro o Ihaka o tona papa, na, ka tae mai a Ehau tona tuakana i tana hopu kirehe mohoao.

31 Kua oti ano hoki i a ia tetahi kai reka te taka, a kawea mai ana ki tona papa, na ka mea mai ia ki tona papa, Kia ara ake toku papa, ki te kai i te mea i hopukia mai e tana tamaiti, kia manaaki ai tou wairua i a au.

32 Na, ka mea mai a Ihaka tona papa ki a ia, Ko wai koe? A ka mea atu ia, Ko to tamaiti ahau, ko Ehau, ko to matamua.

33 Na, tino wiri rawa ana a Ihaka, a

Digitized by Google

ka mea, Ha, ko wai ra tenei i hopukia nei he kai e ia, a kawea mai ana ki a au, a kainga katoatia ana e ahau i te mea kahore ano koe i tae mai, a manaakitia ana ia e ahau? ae ra, ka manaakitia ano ia.

34 A, te rongonga o Ehau i nga kupu a tona papa, na, ka tangi ia, he nui, he tiwerawera te tangi, a ka mea ki tona papa, Manaakitia ahau, *ae ra*, ahau ano hoki, e toku papa.

35 A ka mea mai ia, I haere tinihanga mai tou teina, a riro ana tou manaakitanga i a ia.

36 Na, ka mea ia, Ehara ianei a Hakopa i te ingoa e tika ana kia karangatia ki a ia? ka rua nei hoki ana maminga-tanga i a au: ko taku matamuatanga kua riro i a ia; a, inaianei nei kua riro taku manaakitanga i a ia. A ka mea ano ia, Kahore ranei i mahue atu ki a koe te tahi manaakitanga moku?

37 Na, ka whakahokia mai e Ihaka, a ka mea ki a Ehau, Na, kua waiho nei ia e ahau hei rangatira mou, kua hoatu ano hoki ona tuakana katoa ki a ia hei apa; a kua whakaukia ake ia e ahau ki te witi ki te waina: a ko te aha hoki taku e mea ai ki a koe, e taku tamaiti?

38 Na, ka mea a Ehau ki tona papa, Kotahi ano ianei tau manaakitanga, e toku papa? manaakitia ahau, *ae ra*, ahau ano hoki, e toku papa. Na, nui atu te reo o Ehau ki te tangi.

39 Na, ka whakahokia mai e Ihaka e tona papa, a ka mea ki a ia, Na, no te momonatanga o te whenua te nohoanga mou, no te tomairangi hoki o te rangi i runga;

40 A ma to hoari e ora ai koe, a me mahi koe ki tou teina; a tenei ake, kei to kakenga hei rangatira, na, ka wahia atu e koe tana ioka i tou kaki.

41 ¶ Na, ka mauahara atu a Ehau ki a Hakopa mo te manaakitanga i manaakitia ai ia e tona papa: a ka mea a Ehau i roto i tona ngakau, E tata ana nga ra e uhungatia ai toku papa; ko reira ahau patu ai i toku teina i a Hakopa.

42 Na, ka korerotia mai ki a Ripeka nga kupu a Ehau a tana tamaiti kaumatua: a ka tono tangata atu ia, ki te karanga i a Hakopa i tana tamaiti o muri, ka mea ki a ia, Tenei a Ehau tou tuakana te whakamarie nei i a ia, te mea nei ki a koe kia patua e ia.

43 Na, whakarongo mai aianei, e taku tamaiti, ki toku reo; whakatika, rere atu ki a Rapana ki toku tungane ki Harana;

44 A hei a ia koe noho ai mo etahi rangi, kia tahuri atu ra ano te aritarita a tou tuakana;

45 Kia tahuri atu ra ano i a koe te riri a tou tuakana, kia wareware ano hoki i a ia tau i mea ai ki a ia: katahi ahau ka tono tangata atu ki te tiki i a koe i reira: kia tangohia atu korua i a au i te rangi kotahi hei aha?

46 Na, ka mea mai a Ripeka ki a Ihaka, E hoha ana ahau ki te ora i nga tamahine a Hete: ki te tango a Hakopa i tetahi wahine mana i roto i nga tamahine a Hete, i tetahi e penei ana me enei tamahine o te whenua nei, hei aha ake maku te ora?

UPOKO 28.

NA, ka karangatia a Hakopa e Ihaka, a ka manaaki ia i a ia, ka ako hoki i a ia, a ka mea ki a ia, Kaua e tikina te tahi wahine mau i roto i nga tamahine o Kanaana.

2 Whakatika, haere ki Parana-arama, ki te whare o Petuere o te papa o tou whaea; ka tango ai i tetahi wahine mau i reira, i roto i nga tamahine a Rapana a te tungane o tou whaea.

3 A ma te Atua kaha rawa koe e manaaki, mana hoki koe e mea kia hua, kia nui, a kia meinga ano koe hei huihuinga iwi;

4 A kia homai ano e ia ki a koe te manaakitanga o Aperahama, ki a koutou tahi ano ko ou uri; a kia riro mai i a koe te whenua e noho manene nei koe, i homai nei hoki e te Atua ki a Aperahama.

5 Na, tonoa atu ana a Hakopa e Ihaka: a haere ana ia ki Parana-arama ki a Rapana, ki te tama a Petuere Hiriani, ki te tungane o Ripeka whaea o Hakopa raua ko Ehau.

6 ¶ A ka kite a Ehau kua manaaki a Ihaka i a Hakopa, kua tono hoki i a ia ki Parana-arama ki te tiki i tetahi wahine mana i reira; a kua ako ano i a ia i tana manaakitanga ai i a ia, kua mea, Kei tikina he wahine mau i roto i nga tamahine o Kanaana;

7 A kua rongo ano a Hakopa ki tona papa raua ko tona whaea, kua riro hoki ki Parana-arama;

8 A te kitenga o Ehau e kino ana nga tamahine o Kanaana ki te titiro a Ihaka a tona papa;

9 Na, ka haere a Ehau ki a Ihimaera, a tangohia mai ana e ia ki roto ki ana wahine a Maharata hei wahine mana, te

Digitized by Google

tamahine a Ihimaera tama a Aperahama, te tuahine o Nepaiota.

10 ¶ Na, ka turia atu e Hakopa i Peere-hepa, a haere ana ki Harana.

11 A ka pono atu ia ki tetahi wahi, na moe ana i reira, no te mea kua rere te ra; na ka tikina atu e ia te tahi o nga kohatu o taua wahi, a waiho ana e ia hei urunga mona, a ka takoto iho i taua wahi, *ka moe.*

12 Na, moe iho ia, a ko tetahi arawhata e tu ana i runga i te whenua, ko tona pito hoki kua tutuki atu ki te rangi: a ko nga anahera a te Atua e piki atu ana, e heke iho ana i runga i taua mea.

13 A ko Ihowa e tu ana i runga i taua mea, e mea mai ana, Ko Ihowa ahau ko te Atua o Aperahama o tou papa, ko te Atua hoki o Ihaka: ko te whenua e takoto na koe ka hoatu e ahau ki a koe, ki ou uri ano hoki.

14 A ka rite ou uri ki te puehu o te oneone, a ka tohatoha atu koe ki te taha ki te weta, ki te rawhiti, ki te nota hoki, me te tonga: a mau, ma to uri hoki, e manaakitia ai nga hapu katoa o te whenua.

15 A, kei a koe tenei ahau, a ka tiaki ahau i a koe i nga *wahi* katoa e haere ai koe, ka whakahoki mai ano ahau i a koe ki tenei whenua; e kore hoki ahau e whakarere i a koe, kia oti ra ano taku i ki atu ai ki a koe.

16 ¶ Na, ka oho ake a Hakopa i tana moe, a ka mea, He pono kei tenei wahi a Ihowa; a kihai ahau i mohio.

17 Na, ka wehi ia, ka mea, Ano te wehi o tenei wahi! ehara tenei i te mea ke atu i te whare o te Atua, ko te kuwaha ano tenei ki te rangi.

18 Na, ka ara wawe a Hakopa i te ata, a ka mau ki te kohatu i waiho hei urunga mona, a whakaturia ana e ia hei pou, a ringitia iho e ia he hinu ki runga.

19 A huaina iho e ia te ingoa o taua wahi ko Pete-ere: ko Rutu ia te ingoa o taua pa i mua.

20 Na, ka puaki ta Hakopa kupu taurangi, a ka mea ia, Ki te mea ka tata mai ki a au te Atua, a ka tiakina ahau e ia i tenei ara e haere nei ahau, a ka homai e ia ki a au he taro hei kai, me tetahi kakahu hei kakahu,

21 A ka hoki mai ahau i runga i te rangimarie ki te whare o toku papa; na ka waiho a Ihowa hei Atua moku:

22 A ka waiho hei whare mo te Atua tenei kohatu i whakaturia nei e ahau hei pou: ka hoatu ano hoki e ahau ki a koe nga whakatekau o nga mea katoa e homai e koe ki a au.

UPOKO 29.

NA, ka turia atu e Hakopa, a ka haere ki te whenua o nga tangata o te rawhiti.

2 A tana tirohanga atu, na ko tetahi poka i te parae, a kei reira ano hoki etahi kahui hipi e toru e takoto ana; i whakainumia hoki e ratou nga kahui ki *te wai* o taua poka: me tetahi kohatu nui hoki i te waha o te poka.

3 A i huihuia ki reira nga kahui katoa: a i whakatakā atu e ratou te kohatu i te waha o te poka, kia whakainumia ai nga hipi, na, ka whakahokia ano e ratou te kohatu ki te waha o te poka ki tona wahi ano.

4 Na, ka mea a Hakopa ki a ratou, E aku tuakana, no hea koutou? a ka mea mai ratou, No Harana matou.

5 Na, ka mea ia ki a ratou, E mohio ana ianei koutou ki a Rapana tama a Nahora? A ka mea mai ratou, E mohio ana ano matou.

6 A ka mea ia ki a ratou, E ora ana ranei ia? A ka mea mai ratou, E ora ana ano: a ko Rahera tenei ko tana tamahine, te haere mai nei me nga hipi.

7 Na, ka mea atu ia, Nana, e nui ana ano te ra, ehara tenei i te wa hei huihuinga mai mo nga kararehe: whakainumia nga hipi, haere hoki ki te whangai.

8 Na, ka mea mai ratou, E kore e taea e matou, kia huihuia mai ra ano nga kahui katoa, kia whakatakā hoki e ratou te kohatu i te waha o te poka; katahi ka whakainu matou i nga hipi.

9 ¶ I a ia ano e korero ana ki a ratou, na, ka puta mai a Rahera me nga hipi a tona papa: ko ia hoki te kai whangai.

10 A te kitenga o Hakopa i a Rahera tamahine a Rapana tungane o tona whaea, me nga hipi hoki a Rapana tungane o tona whaea, na, ka haere atu a Hakopa, a whakatakā atu ana e ia te kohatu i te waha o te poka, whakainumia ana e ia nga hipi a Rapana tungane o tona whaea.

11 Na, ka kihi a Hakopa i a Rahera, a nui atu tona reo ki te tangi.

12 Na, ka korerotia mai e Hakopa ki a Rahera ko ia te teina o tona papa, he tamaiti hoki na Ripeka: a ka rere atu ia ki te korero ki tona papa.

13 A te rongonga o Rapana i te rongo o Hakopa o te tamaiti a tona tuahine, na, ka rere ia ki te whakatau i a ia, a ka awhi i a ia, ka kihi hoki i a ia, a kawea ana ia e ia ki tona whare. A ka kore-

Digitized by Google

rotia mai e ia enei mea katoa ki a Rapana,

14 Na, ka mea mai a Rapana ki a ia, He pono ko toku whenua me toku kikokiko koe. A kotahi te marama i noho ai ia ki a ia.

15 ¶ Na, ka mea mai a Rapana ki a Hakopa, No te mea ko taku teina koe, me mahi noa ano koe ki a au? korerotia mai ki a au, me aha he utu mou?

16 Na, tokorua nga tamahine a Rapana: te ingoa o te tuakana ko Rea, te ingoa hoki o te teina ko Rahera.

17 A he papahewa nga kanohi o Rea; he mea ahuareka ia a Rahera, he ataahua hoki ki te titiro atu.

18 A i aroha a Hakopa ki a Rahera; a ka mea ia, Kia whitu nga tau e mahi ai ahau ki a koe mo Rahera mo to tamahine o muri.

19 Na, ka mea mai a Rapana, Engari te hoatu e ahau ki a koe, kei hoatu ki te tangata ke: e noho ki a au.

20 Na, e whitu nga tau i mahi ai a Hakopa mo Rahera; a he rangi torutoru noa ake te rite o aua *tau* ki tana whakaaro iho, i tona aroha hoki ki a ia.

21 Na, ka mea atu a Hakopa ki a Rapana, Homai taku wahine, kua rite nei hoki oku ra, a ka haere ahau ki roto ki a ia.

22 Na, ka huihuia mai e Rapana nga tangata katoa o taua wahi, a tukua ana e ia he hakari.

23 A i te ahiahi, na, ka mau ia ki a Rea ki tana tamahine, a kawea atu ana ia ki a ia; a ka haere ia ki roto ki a ia.

24 A i hoatu e Rapana a Tiripa tana pononga wahine hei pononga ma Rea ma tana tamahine.

25 A i te ata, na, ko Rea ia: a ka mea ia ki a Rapana, He aha tenei mahi au ki a au? ehara ianei a Rahera i taku i mahi ai ahau ki a koe? a na te aha koe i tinihanga ai ki a au?

26 Na, ko te meatanga mai a Rapana, Ehara tenei i te tikanga o to matou whenua kia hoatu te teina ki mua o te tuakana.

27 Whakatutukitia te wiki mo tenei, a ka hoatu ano hoki ia e matou ki a koe mo te mahi e mahi ai koe ki a au i etahi atu tau e whitu.

28 A pera ana a Hakopa, a whakatutukitia ana e ia te wiki mo tenei: a ka homai e ia a Rahera tana tamahine ki a ia hei wahine mana.

29 A i homai ano e Rapana a Piriha tana pononga wahine ki a Rahera ki tana tamahine, hei pononga mana.

30 Na, ka haere ano hoki ia ki roto ki a Rahera, a nui atu tona aroha ki a Rahera i tona ki a Rea; a e whitu atu nga tau i mahi ai ia ki a ia.

31 ¶ A te kitenga o Ihowa e kinongia ana a Rea, na, ka whakatuwheratia e ia tona kopu: he pakoko ia a Rahera.

32 Na, ka hapu a Rea, a ka whanau he tamaiti, a huaina ana e ia tona ingoa ko Reupena: i mea hoki ia, Mo Ihowa hoki i titiro mai ki taku tangihanga; ta te mea hoki akuanei taku tahu aroha ai ki a au.

33 Na, ka hapu ano hoki ia, a ka whanau he tamaiti; a ka mea ia, I rongo hoki a Ihowa e kinongia ana ahau, koia i homai ai hoki e ia tenei ki a au: a huaina ana e ia tona ingoa ko Himeona.

34 Na, ka hapu ano hoki ia, a ka whanau he tamaiti; a ka mea ia, Katahi ano taku tahu ka piri mai ki a au, no te mea hoki ka tokotoru a maua tamariki ka whanau; no reira i huaina ai e ia tona ingoa ko Riwai.

35 Na, ka hapu ano hoki ia, a ka whanau he tamaiti; a ka mea ia, Katahi au ka whakamoemiti atu ki a Ihowa: koia i huaina ai e ia tona ingoa ko Hura; a ka mutu ona whanautanga.

UPOKO 30.

ATE kitenga o Rahera kahore ano i whanau tetahi tamaiti ma raua ko Hakopa, na, ka hae a Rahera ki tona tuakana; a ka mea ki a Hakopa, Kia whai tamariki ahau, na, ki te kahore, ka mate ahau.

2 Na, ka mura ake te riri a Hakopa ki a Rahera: a ka mea ia, Ko te Atua ranei ahau e kaiponu atu nei i te hua mo tou kopu?

3 A ka mea tera, Na, taku pononga wahine a Piriha, haere ki roto ki a ia; a kia whanau ia ki runga ki oku turi, a mana ka tu ai ahau.

4 Na, ka homai e ia a Piriha tana pononga wahine ki a ia hei wahine: a ka haere atu a Hakopa ki roto ki a ia.

5 Na, ka hapu a Piriha, a ka whanau ta raua tamaiti ko Hakopa.

6 Na, ka mea a Rahera, Kua whakarite te Atua i taku whakawakanga, kua rongo ano hoki ki toku reo, a homai ana e ia tetahi tamaiti ki a au: no reira i huaina ai e ia tona ingoa ko Rana.

7 Na, ka hapu ano hoki a Piriha te pononga wahine a Rahera, a ka whanau te rua o a raua tamariki ko Hakopa.

8 Na, ka mea a Rahera, Nui whakaharahara nga nonoketanga i nonoke ai

Digitized by Google

maua ko toku tuakana, a taea ana *ia* e ahau: na, huaina iho e ia tona ingoa ko Napatari.

9 A te kitenga o Rea ka mutu ia te whanau, na, ka tango ia i a Tiripa i tana pononga wahine, a hoatu ana e ia ki a Hakopa hei wahine.

10 Na, ka whanau te tamaiti a Hakopa raua ko Tiripa pononga a Rea.

11 A ka mea a Rea, He ope te haera mai nei: na, huaina ana e ia tona ingoa ko Kara.

12 Na, ka whanau te rua-o nga tamariki a Hakopa raua ko Tiripa pononga a Rea.

13 A ka mea a Rea, E hari ana ahau, ka kiia nei hoki ahau e nga tamahine he mea hari: a huaina ana e ia tona ingoa ko Ahera.

14 ¶ Na, ka haere a Reupena i nga ra o te kotinga witi, a ka kitea e ia etahi manitareki i te koraha, a kawea mai ana e ia ki a Rea ki tona whaea. A ka mea atu a Rahera ki a Rea, Tena koa maku etahi o nga manitareki a to tamaiti.

15 Na, ko te meatanga mai a tera ki a ia, He mea nohinohi ianei to tangohanga i taku tahu? a me tango ano koe i nga manitareki a taku tamaiti? A ka mea atu a Rahera, Na, me takoto ia ki a koe i tenei po hei utu mo nga manitareki a to tamaiti.

16 A, i te haerenga mai o Hakopa i te mara i te ahiahi, na ka puta atu a Rea ki te whakatau i a ia, a ka mea atu, Me haere mai koe ki a au; kua oti hoki koe te hoko e au ki nga manitareki a taku tamaiti. Na, ka takoto ia ki a ia i taua po.

17 A i whakarongo mai te Atua ki a Rea, a ka hapu ia, a ka whanau te tokorima o a raua tamarika ko Hakopa.

18 Na, ka mea a Rea, Kua homai e te Atua taku utu moku i hoatu i taku pononga ki taku tahu: a huaina ana e ia tona ingoa ko Ihakara.

19 Na, ka hapu ano a Rea, a ka whanau te tokoono o a raua tamariki ko Hakopa.

20 Na, ka mea a Rea, He pai te hakari i homai nei e te Atua ki a au; katahi taku tahu ka noho ki a au, mo te whanautanga o a maua tamariki tokoono: a huaina ana e ia tona ingoa ko Hepuruna.

21 A muri iho ka whanau he kotiro, a huaina ana e ia tona ingoa ko Rina.

22 ¶ A i mahara mai te Atua ki a Rahera, a i whakarongo mai te Atua ki a ia, a whakatuwheratia ana e ia tona kopu.

23 Na, ka hapu ia, a ka whanau he tamaiti; a ka mea ia, Kua whakamutua e te Atua toku tawainga:

24 Na, huaina ana e ia tona ingoa ko Hohepa; a ka mea, Ka tapiritia mai e Ihowa, tetahi atu tamaiti maku.

25 ¶ A ka whanau a Hohepa i a Rahera, na, ka mea a Hakopa ki a Rapana, Tukua atu ahau, a ka haere ahau ki toku wahi, me toku whenua.

26 Homai aku wahine me aku tamariki i mahi ai ahau ki a koe, a ka haere ahau: e mohio ana hoki koe ki taku mahi i mahi ai ahau ki a koe.

27 Na, ka mea a Rapana ki a ia, Ki te mea e manakohia mai ana ahau e koe, *e noho:* kua kite noa ake nei hoki ahau he whakaaro ki a koe i manaakitia ai ahau e Ihowa.

28 A i mea ano ia, Whakaritea mai ki a au te utu mou, a ka hoatu e ahau.

29 A ka mea mai ia ki a ia, E mohio ana koe ki taku mahinga ki a koe, ki o kararehe hoki i a au, to ratou peheatanga.

30 I mua hoki i a au he iti au mea, na kua nui noa atu tenei; no taku taenga mai nei hoki i manaakitia ai koe e Ihowa: a, ahea ranei tenei ahau mea ai i tetahi mea mo-taku whare hoki?

31 A ka mea tera, Ko te aha taku e hoatu ai ki a koe? A ka mea a Hakopa, Kaua e homai tetahi mea ki a au: ki te meatia mai e koe tenei mea aku, ka whangai ano ahau, ka tiaki i o hipi.

32 Ka tika ahau na waenganui i to kahui akuanei, a ka wehea atu i roto nga mea whai tongitongi katoa, nga mea purepure, me nga koati: i roto i nga hipi, me nga purepure, me nga mea whai tongitongi i roto i nga pakaka koati: a *ko era* hei utu moku.

33 Penei ka whakatikaia ahau e taku tika apopo ake nei, ina tae atu ki tou-aroaro ki te utu moku: ko nga mea i roto i nga koati kahore nei he tongitongi, kahore he purepure, me nga mea kahore e pakaka i roto i nga hipi, he mea tahae tena naku.

34 Na, ka mea a Rapana, Ae, e mea ana ahau kia penei ano me tau i ki mai na.

35 Na, ka wehea, atu e ia i taua rangi ano nga koati toa nga mea whakahekeheke, me nga mea purepure, me nga koati uha e whai tongitongi ana, me nga mea purepure, nga mea i ma tetahi wahi, me nga mea pakaka o nga hipi, a hoatu ana ki te ringaringa o ana tamariki.

36 Na, ka whakatakiwatia e ia he takiwa ki a ia ki a Hakopa, kia toru nga ra e haerea ai: a ka whangai a Hakopa i nga hipi a Rapana i mahue iho.

37 ¶ Katahi ka tikina e Hakopa etahi

Digitized by Google

rakau mana, he papirara mata, he hatera, he hetenati: a tihorea ana e ia etahi tihorenga ma i aua mea, a ka meinga kia ata kitea te wahi ma o nga rakau.

38 A i whakaturia e ia aua rakau i tihorea ra ki roto ki nga hake, ki roto ki nga kumete wai, i nga haerenga mai o nga hipi ki te inu, ki te ritenga mai o nga hipi, kia whakahaputia ai ratou ina haere mai ki te inu.

39 A i whakahaputia nga kahui ki nga rakau, a he whakahekeheke, he mea tongitongi, he purepure, nga kuao i whanau.

40 Na, ka wehea atu nga reme e Hakopa, a whakaangahia mai ana e ia nga kanohi o nga kahui ki nga mea whakahekeheke, ki nga mea pakaka katoa i roto i te kahui a Rapana; i wehea ano hoki e ia ana kahui ki a ratou anake, kihai hoki i tukua ki roto ki te kahui a Rapana.

41 A ka whakahaputia nga mea kaha, na, ka whakaturia e Hakopa nga rakau ki te tirohanga mai a nga kahui, ki roto ki nga hake, kia whakahaputia ai ratou ki nga rakau.

42 A ki te mea he kahakore te hipi, kihai i whakaturia e ia: na, i a Rapana nga mea kahakore, a i a Hakopa nga mea kaha.

43 Na, ka tino nui haere rawa taua tangata, a ka whai hipi ano ia, tona tini, me nga pononga wahine, me nga pononga tane, me nga kamera, me nga kaihe.

UPOKO 31.

A I rongo ia i nga kupu a nga tamariki a Rapana, e ki ana, Kua riro i a Hakopa nga mea katoa a to tatou papa; na nga mea hoki a to tatou papa i whiwhi ai ia ki tenei kororia katoa.

2 Na, ka titiro atu a Hakopa ki te mata o Rapana, a kihai i pera mai ki a ia me to era rangi ake.

3 A ka mea mai a Ihowa ki a Hakopa, Hoki atu ki te whenua o ou mātua, ki ou whanaunga hoki; a ka tata ahau ki a koe.

4 Na, ka tono tangata atu a Hakopa hei karanga i a Rahera raua ko Rea ki tana kahui ki te parae.

5 Na, ka mea atu ia ki a raua, Kua kite ahau i te mata o to korua papa, kahore e pera mai ki a au me to era rangi ake; otiia i tata mai ki a au te Atua o toku papa.

6 E mohio ana ano korua i poto katoa atu toku kaha ki taku mahi ki to korua papa.

7 Ko to korua papa ia i tinihanga ki a au, a ka tekau ana whakaputanga ketanga i oku utu; otiia kihai ia i tukua e te Atua kia tukino i a au.

8 I tana meatanga, Hei nga mea whai tongitongi te utu mou; na, he mea tongitongi katoa nga whanau o nga kahui: a i tana meatanga, Hei nga mea whakahekeheke he utu mou, na, he whakahekeheke katoa nga whanau o nga kahui.

9 Na Ihowa hoki i tango nga hipi a to korua papa a homai ana ki a au.

10 A i te wa i whakahaputia ai nga hipi, na, ka maranga ake oku kanohi, a ka kite moemoea ahau, a ko nga toa i ekengia ai nga kahui, he whakahekeheke, he mea whai tongitongi, he mea kotingotingo.

11 A i korero moemoea mai ano te anahera a te Atua ki a au, E Hakopa: a ka mea atu ahau, Tenei ahau.

12 Na, ka mea mai ia, Tena, kia maranga o kanohi, tirohia atu hoki nga toa katoa e ekeeke ana i nga kahui, he mea whakahekeheke, he mea whai tongitongi, he mea kotingotingo hoki: kua kite nei hoki ahau i nga mea katoa i mea nei a Rapana ki a koe.

13 Ko ahau te Atua o Pete-ere o te wahi i whakawahi na koe i te pou, i puaki ai hoki to kupu taurangi ki a au: tena, whakatika, haere atu i tenei whenua, a hoki atu ki te whenua i whanau ai koe.

14 Na, ka whakahokia mai e Rahera raua ko Rea, a ka mea ki a ia, Tera atu ano ianei tetahi wahi, tetahi taonga tupu ranei mo maua i roto i te whare o to maua papa?

15 Kahore ianei maua e kiia e ia he wahine ke noa atu? kua hokona nei hoki maua e ia, a kua pau rawa ano hoki i a ia a maua moni.

16 Mo tatou nei hoki, mo a tatou tamariki nga taonga katoa i tangohia nei e te Atua i to maua papa: na, tena, meatia e koe nga mea katoa i kiia mai e te Atua ki a koe.

17 ¶ Na, ka whakatika a Hakopa, a whakaekea ana e ia ana tamariki me ana wahine ki runga ki nga kamera;

18 A kawhakina atu ana e ia ana kararehe katoa, me ona taonga katoa i whiwhi ai ia, nga kararehe i whiwhi ai ia, i riro mai hoki i a ia i Parana-arama, a haere ana ki a Ihaka ki tona papa ki te whenua o Kanaana.

19 Ko Rapana hoki, kua riro ia ki te kokoti i ana hipi: na, ka tahaetia e Rahera nga whakapakoko o tona papa.

Digitized by Google

20 Na, tahuti mai ana a Hakopa i a Rapana Hiriani, a kihai i whakaaturia e ia tona omanga ki a ia.

21 Na, ka oma ia, me ana mea katoa; a ka whakatika, ka whiti i te awa, i ahu hoki tona mata ki Maunga Kireara.

22 A i te toru o nga ra ka korerotia ki a Rapana kua oma a Hakopa.

23 Na, ka tango ia i ona teina hei hoa mona, a ka whai i a ia, e whitu nga ra ki te ara; a mau rawa mai ia i Maunga Kireara.

24 Na, ka puta moemoea mai te Atua ki a Rapana Hiriani i te po, a ka mea ki a ia, Kia tupato koe kei korero koe ki a Hakopa, ahakoa pai, ahakoa kino.

25 ¶ Na, ka mau a Hakopa i a Rapana. A i whakaturia e Hakopa tona teneti ki te maunga: me Rapana hoki, i whakaturia o ratou ko ona teina ki Maunga Kireara.

26 Na, ka mea a Rapana ki a Hakopa, He mahi aha tau, i tahuti mai nei koe i a au, i kahaki mai nei hoki i aku tamahine, ano he pārau na te hoari?

27 Na te aha i hunā ai e koe to omanga, i tahuti mai ai hoki koe i a au; a kihai i korero mai ki a au, kia tukua mai ai koe e ahau i runga i te hari, i nga waiata, me te timipera, me te haapa?

28 Kihai ano hoki ahau i tukua e koe kia kihi i aku tamariki me aku tamahine? he mahi poauau ano *tenei* mahi au.

29 Kei toku ringa ano he kaha hei whakatupu-kino i a koutou: otiia kua korero mai te Atua o to koutou papa ki a au inapo, kua mea mai, Kia tupato koe kei korero atu koe, ahakoa pai, ahakoa kino, ki a Hakopa.

30 Na, i a koe i haere nei, no te mea i tino pirangi koe ki te whare o tou papa, na te aha ra koe i tahae ai i oku atua?

31 Na, ka whakahokia mai e Hakopa, a ka mea ki a Rapana, No te mea hoki i wehi ahau: i mea hoki ahau, Kei tangohia e koe o tamahine i a au.

32 Ko te tangata e kitea e koe o atua ki a ia, kaua ia e whakaorangia: tirohia iho e koe i te aroaro o o taua teina ko ehea mea au kei a au, ka tango atu ai mau. Kihai hoki a Hakopa i mohio kua tahaetia mai aua mea e Rahera.

33 Na, ka haere atu a Rapana ki te teneti o Hakopa, ki te teneti ano hoki o Rea, ki te teneti ano hoki o nga pononga wahine tokorua; a kihai i kitea. Na, ka haere atu ia i te teneti o Rea, a ka haere ki te teneti o Rahera.

34 Heoi kua tikina nga whakapakoko e Rahera, kua whaongia ki roto ki te nohoanga kamera, a nohoia iho e ia. Na, poto katoa te teneti te whawha e Rapana, a kihai i kitea.

35 Na, ka mea ia ki tona papa, Kei riri mai toku ariki moku e kore e ahei te whakatika ake ki tou aroaro; no te mea ko to te wahine mate tenei kei a au. Na, ka rapu ia, a kihai i kitea nga whakapakoko.

36 ¶ Na, ka riri a Hakopa, a ka ngangare ki a Rapana: a ka oho mai a Hakopa, ka mea ki a Rapana, He aha toku hara, he aha toku he, i takare ai koe ki te whai mai i a au?

37 Kua whawhakia nei e koe aku mea katoa, he aha te mea i kitea e koe o nga mea katoa o tou whare? homai ki konei ki te aroaro o oku teina, o ou teina, a ma ratou e whakariterite ta taua whakawakanga.

38 Ka rua tekau enei tau oku ki a koe; kihai i whanau whakatahe o hipi, me o koati, kihai ano hoki i kainga e ahau nga hipi toa o to kahui.

39 Kihai i kawea mai e ahau ki a koe te mea i haea e nga *kirehe* mohoao; naku ano tena i whakautu; i rapu utu ano koe mo tena i toku ringa, *mo te mea* i tahaetia i te ao, *mo te mea* i tahaetia i te po.

40 Ko taku hanga *tena*; i pau ahau i te awatea i te mate-wai, a i te po i te huka; a turere ana te moe i oku kanohi.

41 Ka rua tekau enei tau oku ki tou whare; kotahi tekau ma wha nga tau i mahi ai ahau ki a koe mo o tamahine tokorua, e ono tau hoki mo o hipi: a ka tekau o whakaputanga ketanga i nga utu moku.

42 Me i kahore i tata mai ki a au te Atua o toku papa, te Atua o Aperahama, ta Ihaka hoki e wehi nei, ina kua tonoa kautia mai ahau e koe. I kite mai te Atua i toku tukinotanga, i te mamahi hoki a oku ringa, i riria ai koe e ia inapo.

43 ¶ Na, ko te whakahokinga mai a Rapana, te meatanga mai hoki ki a Hakopa, He tamahine naku *enei* tamahine, a he tamariki naku *enei* tamariki, a he kahui ano hoki naku *enei* kahui, a ko nga mea katoa e kite nei koe, naku: a he aha taku e mea ai akuanei ki enei tamahine aku, ki a raua tamariki ranei i whanau nei i a raua?

44 Na, tena, haere mai, kia whakarite kawenata taua; a ka waiho hei kai whakaatu ki a taua.

45 Na, ka tikina tetahi kohatu e Hakopa, a whakaarahia ake e ia hei pou.

46 A ka mea ano a Hakopa ki ona teina, Kohia mai etahi kohatu; na, ka tikina

Digitized by Google

atu e ratou etahi kohatu, a ka hangā he puranga: a kai ana ratou ki reira ki runga ki te puranga.

47 A huaina iho taua *mea* e Rapana ko Iekarahaharuta: na Hakopa ia i hua ko Kareere.

48 Na, ka mea a Rapana, Hei kai whakaatu tenei puranga i tenei ra ki a taua. No reira i huaina ai tona ingoa ko Kareere;

49 Ko Mihipa hoki; i mea hoki ia, Ma Ihowa e titiro mai ki a taua, ina matara atu taua i a taua.

50 Ki te tukino koe i aku tamahine, ki te tango ranei i etahi wahine ke atu i aku tamahine, kahore he tangata i a taua; kia mahara, hei kai titiro te Atua ki a au ki a koe.

51 A i mea mai ano a Rapana ki a Hakopa, Nana, tenei puranga, kia kite mai hoki koe i tenei pou i waiho iho nei e ahau i waenganui i a taua;

52 Hei kai whakaatu tenei puranga hei kai whakaatu ano hoki tenei pou, moku kei haere ki tua atu o tenei puranga ki a koe, mou hoki kei haere ake ki a au ki tua o tenei puranga, o tenei pou hoki, mo te kino.

53 Ma te Atua o Aperahama, ma te Atua hoki o Nahora, ma te Atua o to rana papa, e whakarite ta taua whakawa. Na, ka oatitia e Hakopa te wehi o tona papa o Ihaka.

54 Na, patua ana he patunga tapu e Hakopa ki runga ki te maunga, a karangatia ana e ia ona teina ki te kai taro: na, ka kai taro ratou, a ka moe ki te maunga.

55 A ka maranga wawe a Rapana i te ata, ka kihi i ana tamariki me ana tamahine, ka manaaki hoki i a ratou: na, haere ana a Rapana, hoki ana ki tona wahi.

UPOKO 32.

NA, ka haere a Hakopa i tana huarahi, a ka tutaki mai ki a ia nga anahera a te Atua.

2 A ka mea a Hakopa i tona kitenga i a ratou, Ko te ope tenei a te Atua: na, huaina iho e ia te ingoa o tena wahi ko Mahanaima.

3 Na, ka tono tangata atu a Hakopa ki mua i a ia ki a Ehau ki tona tuakana, ki te whenua o Heira, ki te whenua o Eroma.

4 A ka ako ia ki a ratou, ka mea, Kia penei ta koutou kupu ki taku ariki ki a Ehau; e penei ana te kupu a to pononga a Hakopa, I a Rapana ahau e noho ana i a au i roa atu nei, a mohoa noa nei:

5 A he kau ano aku, he kaihe, he hipi, he pononga tane, he pononga wahine, a kua tono tangata nei ahau ki te korero ki taku ariki, kia manakohia mai ai ahau e koe.

6 ¶ Na, ka hoki mai nga karere ki a Hakopa, a ka mea, I tae atu matou ki tou tuakana ki a Ehau, a tenei ano hoki ia te haere mai nei ki te whakatau i a koe, ratou tahi ko nga tangata e wha rau.

7 Na, wehi noa iho a Hakopa, a manukanuka ana; na, ka wehea e ia ona tangata, me nga hipi, me nga kau, me nga kamera, kia rua nga ropu;

8 I mea hoki ia, Ki te tae mai a Ehau ki te ropu tuatahi, a ka patua e ia, na, ka mawhiti, te ropu i mahue.

9 ¶ Na, ka mea a Hakopa, E te Atua o toku papa o Aperahama, e te Atua o toku papa o Ihaka, e Ihowa, nau nei te kupu ki a au, Hoki atu ki tou whenua, ki ou whanaunga hoki, a ka pai taku mahi ki a koe:

10 He iti rawa ahau he nui au aroha-tanga katoa, me te pono katoa hoki i whakaputaina mai e koe ki to pononga; i whiti hoki ahau me taku tokotoko i tenei Horano; a ka rua nei aku ropu.

11 Tena ra, whakaorangia ahau i te ringaringa o taku tuakana, i te ringa-ringa o Ehau: e wehi ana hoki ahau i a ia, kei haere mai ia ki te patu i a au, i te whaea ratou ko nga tamariki.

12 I mea mai nei hoki koe, Ina, ka pai taku mahi ki a koe, a ka meinga ano e ahau ou uri kia rite ki te onepu o te moana e kore nei e taea te tatau i te tini.

13 ¶ A i moe ia ki reira i taua po; a ka tangohia mai ano e ia he hakari mo Ehau, mo tona tuakana i roto i nga mea i pono mai ki tona ringa;

14 E rua rau nga koati uha, e rua te-kau hoki nga koati toa, e rua rau nga hipi uha, a e rua tekau nga hipi toa,

15 E toru tekau nga kamera whai waiu, me a ratou kuao, e wha tekau nga kau, kotahi tekau hoki nga puru, e rua tekau nga kaihe uha, me nga kuao hoki kotahi tekau.

16 A ka homai e ia ki nga ringaringa o ana pononga, tenei kahui tenei kahui, motumotu rawa; a ka mea mai ia ki ana pononga, Haere atu i mua i a au kia whai takiwa ano hoki tetahi kahui tetahi kahui.

17 A i ako ia i te tuatahi, i mea, E tutaki a Ehau taku tuakana ki a koe, a e ui ki a koe, e mea, Na wai koe? a e haere ana koe ki hea? na wai ano hoki enei i tou aroaro?

18 Katahi koe ka mea atu, Na to pono-

Digitized by Google

nga na Hakopa; i homai e ia hei hakari ma toku ariki ma Ehau: a tenei ano hoki ia kei muri i a matou.

19 He pera hoki tana ako ki te tuarua, ki te tuatoru hoki, ki nga tangata katoa ano hoki i haere i muri i nga kahui, i mea ia, Ko te tikanga tenei mo nga kupu e korero ai koutou ki a Ehau, ina tutaki ki a ia.

20 A me ki atu ano hoki e koutou, Tenei ano hoki to pononga a Hakopa kei muri i a matou. I mea hoki ia, Me whakamarie ia e ahau ki te hakari e haere ana i mua i a au, a, muri iho ka kite ahau i tona kanohi; tera pea ia e manako mai ki a au.

21 Na, ka haere atu te hakari i mua i a ia: a i moe ano ia i taua po i te puni.

22 A i whakatika ia i taua po, i tango hoki i ana wahine tokorua, me ana pononga wahine tokorua, me ana tamariki tekau ma tahi, a ka whiti atu i te whitinga i Iapoko.

23 A i tango ia i a ratou, i mea hoki kia whiti atu i te awa, a i mea ano ia kia whiti atu nga mea i a ia.

24 ¶ A i mahue iho a Hakopa ko ia anake; a nonoke ana raua ko tetahi tangata, a takiri noa te ata.

25 A te kitenga o tera kihai ia i taea e ia, na, ka pa atu ia ki te ateatenga o tona huha; a ka takoki te ateatenga o te huha o Hakopa i a raua e nonoke ana.

26 A ka mea mai ia, Tukua ahau, kua takiri hoki te ata. A ka mea atu ia, E kore koe e tukua atu e ahau, kia manaakitia ra ano ahau e koe.

27 A ka mea mai ia ki a ia, Ko wai tou ingoa? a ka mea atu ia, Ko Hakopa.

28 A ka mea mai ia, Heoi ano kianga ko Hakopa tou ingoa, engari ko Iharaira: no te mea kua pera to tohe ki te Atua ki te tangata me ta te rangatira, a i a koe ano te mutunga.

29 Na, ka ui atu a Hakopa, a ka mea atu, Tena koa, korerotia mai tou ingoa. Ano ra ko ia, Na te aha toku ingoa i uia ai e koe? a ka manaaki ia i a ia i reira.

30 Na huaina ana e Hakopa te ingoa o *tena* wahi ko Peniere: moku i titiro atu ki te Atua he kanohi he kanohi, a kei te ora nei au.

31 A i tara mai te ra ki a ia i a ia ka whiti i Penuere, a kei te totitoti tona huha.

32 Koia nga tamariki a Iharaira tō kai ai i te uaua i memenge, i tera hoki i te ateatenga o te huha, a tae noa iho ki tenei ra: no te mea hoki i pa atu ia ki te ateatenga o te huha o Hakopa, ki te uaua i memenge.

UPOKO 33.

A TE marangatanga ake o nga kanohi o Hakopa, na, ka titiro atu ia, a ko Ehau e haere mai ana, ratou ko nga tangata e wha rau. Na, ka wehea e ia nga tamariki ki a Rea, ratou ko Rahera, ko nga pononga wahine tokorua.

2 A i makā e ia nga pononga wahine me a raua tamariki ki mua, a ko Rea ratou ko ana tamariki ki muri iho, a, i muri rawa ko Rahera raua ko Hohepa.

3 Na, ka haere atu ia ki mua i a ratou, a e whitu ona pikonga iho ki te whenua, a tae noa ia ki tona tuakana.

4 Na, ka rere mai a Ehau ki te whakatau i a ia, a ka awhi i a ia, ka hinga iho hoki ki runga ki tona kaki, a ka kihi i a ia: na, ka tangi raua.

5 Na, ka maranga ake ona kanohi, a ka kite ia i nga wahine, ratou ko nga tamariki; a ka mea mai, Ko wai enei i a koe nei? a ka mea atu ia, Ko nga tamariki, ara, ko nga ohaohatanga mai a te Atua ki to pononga.

6 Na, ka whakatata mai nga pononga wahine, raua me a raua tamariki, a ka piko iho.

7 Na, ka whakatata mai ano a Rea, ratou ko ana tamariki, a ka piko iho: a muri iho ka whakatata mai a Hohepa raua ko Rahera, a ka piko iho raua.

8 A ka mea mai ia, Hei aha mau tenei ropu katoa i tutaki nei ki a au? Ano ra ko ia, Kia manakohia mai ai ahau e toku ariki.

9 A ka mea mai a Ehau, E nui ana, ha, taku, e taku teina; mau ano tau.

10 Ano ra ko Hakopa, Kaua ra; me he mea kua manakohia mai ahau e koe, na, me tango e koe te hakari a toku ringa: ka kite atu nei hoki ahau i tou kanohi, me te mea e titiro atu ana ahau ki te kanohi o te Atua, a ka pai mai ano koe ki a au.

11 Tangohia ra taku manaakitanga i kawea atu na ki a koe; kua atawhai mai nei hoki te Atua ki a au, a e hua ana aku mea. Na, ka tohe ia ki a ia, a ka tangohia e ia.

12 Na, ka mea ia, Hapainga, tatou ka haere, a me haere ahau i mua i a koe.

13 A ka mea atu ia ki a ia, E mohio ana toku ariki he kahakore nga tamariki, a kei a au ano hoki nga kahui me nga kau e hapu ana: a kia kotahi ano rangi e akiakina ana ratou, na, ka mate katoa nga kahui.

14 Me haere toku ariki i mua i tana pononga: a ka rite taku ata arataki atu ki te haere o nga mea nei i taku

Digitized by Google

aroaro, ki te haere hoki o nga tamariki; kia tae ra ano ahau ki taku ariki ki Heira.

15 Na, ka mea mai a Ehau, Me waiho e ahau etahi o aku tangata ki a koe, ne? A ka mea atu ia, Hei aha? kia manakohia mai ahau e toku ariki.

16 ¶ Na, ka hoki a Ehau i taua rangi ano, a ka haere ki Heira.

17 A ka turia atu e Hakopa ki Hukota, a ka hangā e ia tetahi whare mona, i hangā ano hoki e ia etahi tihokahoka mo ana kararehe: no reira i huaina ai te ingoa o taua wahi ko Hukota.

18 ¶ A ka tae mai a Hakopa ki Hareme ki tetahi pa o Hekeme, ki te whenua o Kanaana, i tana haerenga mai i Parana-arama; a ka noho ki te ritenga atu o te pa.

19 Na, ka hokona e ia ki nga moni kotahi rau te wahi whenua i tu ai tona teneti, i te ringaringa o nga tamariki a Hamora, a te papa o Hekeme.

20 A ka whakaturia e ia tetahi aata ki reira, a huaina iho e ia ko Ere-erohe-Iharaira.

UPOKO 34.

NA, ka haere atu a Rina tamahine a Rea, i whanau nei i a raua ko Hakopa, kia kite i nga tamahine o te whenua.

2 A, te kitenga i a ia o Hekeme tama a Hamora Hiwi, rangatira o taua whenua, na, ka hopukia e ia, a ka takoto ia ki a ia, ka whakaiti hoki i a ia.

3 Na, ka piri tona wairua ki a Rina tamahine a Hakopa, a ka aroha ia ki taua kotiro, a ka whakamarie i te ngakau o te kotiro.

4 Na, ka korero a Hekeme ki a Hamora ki tona papa, ka mea, Tikina taua kotiro hei wahine maku.

5 A i rongo a Hakopa kua pokea a Rina tana tamahine e ia: a i te parae ana tamariki i ana kararehe: a ka whakarongo puku a Hakopa, kia tae mai ra ano ratou.

6 ¶ Na, ka haere atu a Hamora te papa o Hekeme ki a Hakopa ki te korero ki a ia.

7 Na, ka haere mai nga tamariki a Hakopa i te parae, i to ratou rongonga ai; a ka matangerengere aua tangata, ka tino riri hoki, mo tana mahi wairangi i roto i a Iharaira, i a ia i takoto ra ki te tamahine a Hakopa; he mahi hoki kihai i tika.

8 Na, ka korero mai a Hamora ki a ratou, ka mea, Ko Hekeme ko taku tamaiti, piri tonu tona wairua ki ta koutou tamahine: homai ia ki a ia, ne? hei wahine.

9 A kia marenatia tatou ki a tatou, ko a koutou tamahine me homai ki a matou, a me tango ano hoki a matou tamahine ma koutou.

10 A me noho koutou ki a matou: a ka takoto atu te whenua i to koutou aroaro, mo ta koutou noho, mo ta koutou hokohoko ki konei, kia whai rawa ai hoki koutou ki konei.

11 A i mea mai ano a Hekeme ki tona papa, ratou ko ona tungane, Kia manakohia mai ahau e koutou, a ko ta koutou e ki mai ai ki a au me hoatu e ahau.

12 Kia nui noa atu te tapakuha me te hakari e meatia mai e koutou ki a au, a me hoatu e ahau ta koutou e ki mai ai ki a au: otira homai te kotiro hei wahine maku.

13 ¶ Na, ka whakahoki tinihanga mai nga tamariki a Hakopa ki a Hekeme, raua ko Hamora ko tona papa, i mea hoki ratou, mo Rina mo to ratou tuahine i whakapokea e ia;

14 A ka mea ratou ki a raua, E kore tenei mea e taea e matou te mea, te hoatu i to matou tuahine ki te tangata kahore i kotia; he whakahenga hoki tena mo matou.

15 Tenei ia te mea e whakaae ai matou ki a koutou: Ki te peneitia koutou me matou, ki te kotia o koutou tane katoa;

16 Katahi ka hoatu e matou a matou tamahine ki a koutou, a ka tangohia mai ano a koutou tamahine ma matou, a ka noho matou ki roto ki a koutou, a ka whaka-iwi-kotahi tatou.

17 A ki te kahore koutou e rongo ki ta matou, kia kotia koutou; na, ka tango matou i to matou tamahine, ka haere.

18 A i pai a ratou kupu ki te whakaaro iho a Hamora, ki te whakaaro ano hoki a Hekeme tama a Hamora.

19 A kihai i whakaroa taua tamaiti ki te mea i taua mea, he mate nui hoki nona ki te tamahine a Hakopa: a he nui atu ano ia i nga tangata katoa o te whare o tona papa.

20 ¶ Na, ka haere mai a Hamora raua ko Hekeme ko tana tama ki te kuwaha o to raua pa, a ka korero ki nga tangata o to raua pa, ka mea,

21 He hunga ata noho ki a tatou tenei; na, kia noho ratou ki tenei whenua, kia hokohoko ki konei; a ko te whenua nei, e nui ana mo ratou; kia tangohia mai a ratou tamahine hei wahine ma tatou, a kia hoatu a tatou tamahine ki a ratou.

Digitized by Google

22 Kotahi ano ia te mea e whakaae mai ai aua tangata ki a tatou kia noho ki a tatou, kia waiho hei iwi kotahi, ki te kotia o tatou tane katoa, ki te peratia me ratou kua kotia nei.

23 Ko a ratou kararehe, me o ratou taonga, me a ratou kirehe katoa, e kore ianei ena *e riro* mai i a tatou? erangi me whakaae atu tatou ki a ratou, a ka noho ratou ki a tatou.

24 A i whakarongo mai ki a Hamora raua ko Hekeme ko tana tama nga tangata katoa i haere atu i te kuwaha o tona pa; a i kotia katoatia nga tane, nga tangata katoa i haere atu i te kuwaha o tona pa.

25 ¶ A i te toru o nga ra, i a ratou e mamae ana, na, ka tango nga tamariki tokorua a Hakopa, a Himeona raua ko Riwai, nga tungane o Rina, i tana hoari i tana hoari, a haere maia mai ana ki te pa, a patua iho e raua nga tane katoa.

26 A i patua ano hoki e raua a Hamora raua ko Hekeme ko tana tama ki te mata o te hoari, a tangohia mai ana e raua a Rina i roto i te whare o Hekeme, a haere ana.

27 *Na*, ka haere mai nga tamariki a Hakopa ki te hunga i patua, a pahuatia ana e ratou te pa, mo to ratou tuahine i whakapokea e ratou.

28 I tangohia e ratou a ratou hipi, me a ratou kau, me a ratou kaihe, me nga mea hoki i te pa, me nga mea hoki i te mara,

29 Me o ratou taonga katoa, a whakaraua ana a ratou tamariki katoa, me a ratou wahine, a i pahuatia ano hoki nga mea katoa i roto i te whare.

30 Na, ka mea mai a Hakopa ki a Himeona raua ko Riwai, Ka raru au i a korua, a ka meinga kia piro i roto i nga tangata whenua, i roto i nga Kanaani ratou ko nga Perihi: a ka huihui mai ratou ki a au, ki te hunga tokotorutoru, a ka patua ahau; a ka ngaro ahau, ahau me toku whare.

31 A ka mea atu raua, Kia peratia koia e ia to matou tuahine me te wahine puremu?

UPOKO 35.

NA, ka mea mai te Atua ki a Hakopa, Whakatika, haere ki runga ki Pete-ere, ki reira noho ai; ka hanga koki ki reira i tetahi aata ma te Atua i puta mai nei ki a koe, i to rerenga mai i te aroaro o Ehau o to tuakana.

2 Katahi ka mea atu a Hakopa ki tona whare, ki ona tangata katoa hoki, Whakarerea atu nga atua ke i roto i a koutou, kia ma koki, a kakahuria etahi kakahu ke mo koutou:

3 Whakatika, tatou ka haere ki runga ki Pete-ere; a ka hangā e ahau ki reira tetahi aata ma te Atua i whakarongo mai nei ki a au i te ra i pouri ai ahau, i tata ano hoki ki a au i te huarahi i haere ai ahau.

4 Na, ka homai e ratou ki a Hakopa a ratou atua ke katoa, me nga whakakai i o ratou taringa; a ka huna e Hakopa aua mea ki raro iho i te oki i Hekeme.

5 Na, ka turia atu e ratou: a i runga te wehi o te Atua i nga pa i tetahi taha i tetahi taha o ratou, a kihai ratou i whai i nga tamariki a Hakopa.

6 ¶ Na, ka tae mai a Hakopa ki Rutu, ki tera hoki i te whenua o Kanaana, ara, ki Pete-ere, a ia me tona nuinga katoa.

7 A ka hangā e ia he aata ki reira, a huaina iho e ia taua wahi koEre-pete-ere: no te mea hoki i puta mai te Atua ki a ia ki reira, i tona rerenga i te aroaro o tona tuakana.

8 ¶ Na, ka mate a Tepora te kai whakangote o Ripeka, a ka tanumia ki raro i Pete-ere, ki raro i te oki; a ka huaina to reira ingoa ko Aroni-pakuta.

9 ¶ A, i puta mai ano te Atua ki a Hakopa, i tona haerenga mai i Parana-arama, i manaaki hoki i a ia.

10 A ka mea mai te Atua ki a ia, Ko Hakopa tou ingoa: e kore tou ingoa e karangatia ko Hakopa a muri ake nei, engari ko Iharaira hei ingoa mou. Na, huaina ana e ia tona ingoa ko Iharaira.

11 A i mea mai ano te Atua ki a ia, Ko ahau te Atua kaha rawa: kia hua koe, kia nui; kia puta mai he iwi, he huinga iwi ano hoki i roto i a koe, kia puta mai ano hoki nga kingi i roto i tou hope;

12 A ko te whenua i hoatu e ahau ki a Aperahama raua ko Ihaka, ka hoatu ano tena e ahau ki a koe, ka hoatu ano hoki e ahau tena whenua ki ou uri i muri i a koe.

13 Na, ka mawehe atu te Atua i a ia ki runga, i te wahi i korero ai ia ki a ia.

14 Na, ka whakaturia ake e Hakopa he pou ki te wahi i korero ai ia ki a ia, he pou kohatu: a ka ringitia e ia he ringihanga ki runga, i ringitia ano hoki e ia he hinu ki runga.

15 A huaina iho e Hakopa te ingoa o te wahi i korero ai te Atua ki a ia, ko Pete-ere.

16 ¶ Na, ka hapainga mai e ratou i

Digitized by Google

Pete-ere; a ka whano ka tae ratou ki Eparata, na, ka whakawhanau a Rahera, a ka whakauaua tona whanautanga.

17 A i te mea ka whakauaua tona whanautanga, na ka mea te kai whakawhanau ki a ia, Kaua e wehi; ta te mea he tamaiti ano hoki tenei au.

18 A i te mea ka haere tona wairua, (*i mate hoki ia,*) na, ka huaina e ia tona ingoa ko Penoni: na tona papa ia i hua ko Peniamine.

19 Na, ka mate a Rahera, a ka tanumia ki te ara ki Eparata, ara, ki Peterehema.

20 A ka whakaturia e Hakopa he pou ki runga ki tona rua: ko te pou ia o te rua o Rahera, a, tae noa ki tenei ra.

21 ¶ Na, ka turia atu e Iharaira, a ka whakaturia e ia tona teneti ki tua atu i te pourewa i Erara.

22 A i a Iharaira e noho ana i taua whenua, na, ka haere a Reupena, a ka takoto ki a Piriha ki te wahine iti a tona papa: a ka rongo a Iharaira. Na, kotahi tekau ma rua nga tamariki a Hakopa:

23 Nga tamariki a Rea; ko Reupena, ko te matamua a Hakopa, ko Himeona, ko Rewi, ko Hura, ko Ihakara, ko Hepuruna:

24 Nga tamariki a Rahera; ko Hohepa raua ko Peniamine:

25 Nga tamariki a Piriha pononga wahine a Rahera; ko Rana raua ko Napatari:

26 Nga tamariki a Tiripa pononga wahine a Rea; ko Kara raua ko Ahera: ko nga tamariki enei a Hakopa, i whanau nei mana ki Parana-arama.

27 ¶ Na, kua tae mai a Hakopa ki a Ihaka ki tona papa, ki Mamere, ki te pa o Arapa, ara, ki Heperona, ki te wahi hoki i noho ai a Aperahama raua ko Ihaka.

28 A kotahi rau e waru tekau tau nga ra o Ihaka.

29 Na, ka hemo a Ihaka, a ka mate, a ka kohia atu ki tona iwi, he koroheke, kua maha hoki ona ra: a na ana tamariki na Ehau raua ko Hakopa ia i tanu.

UPOKO 36.

A KO nga whakatupuranga enei o Ehau, ara, o Eroma.

2 I tangohia mai ana wahine e Ehau i roto i nga tamahine o Kanaana; a Araha tamahine a Erona Hiti, ratou ko Ahoripama tamahine a Anaha tamahine a Tipeona Hiwi;

3 Ko te tamahine a Ihimaera, ko Pahemata tuahine o Nepaiota.

4 A whanau ake ta Araha raua ko Ehau ko Eripata; a whanau ake ta Pahemata ko Reuere;

5 A whanau ake a Ahoripama, ko Ieuhu, ko Iaarama, ko Koraha: ko nga tama enei a Ehau i whanau nei mana ki te whenua o Kanaana.

6 ¶ Na, ka tangohia e Ehau ana wahine, me ana tamariki, me ana tamahine, me nga tangata katoa o tona whare, me ana kararehe, me ana kirehe katoa, me ona taonga katoa i whiwhi ai ia ki te whenua o Kanaana, a haere ana ki tetahi whenua i te aroaro o Hakopa o tona teina.

7 He nui hoki no o raua taonga, tē ahei ai raua te noho tahi; kihai hoki te whenua, i noho manene nei raua, i nui hei nohoanga mo raua, i a raua kararehe hoki.

8 Na, ka noho a Ehau ki Maunga Heira: ko Eroma a Ehau.

9 ¶ A ko nga whakatupuranga enei a Ehau papa o nga Eromi i Maunga Heira:

10 Ko nga ingoa enei o nga tamariki a Ehau; ko Eripata tama a Araha wahine a Ehau, ko Reuere tama a Pahemata a te wahine a Ehau.

11 A ko nga tamariki a Eripata, ko Temana, ko Omara, ko Tepo, ko Katama, ko Kenaha.

12 A he wahine iti a Timina na Eripata tama a Ehau; a whanau ake ta raua ko Eripata, ko Amareke: ko nga tamariki enei a Araha wahine a Ehau.

13 A ko nga tamariki enei a Reuere; ko Nahata, ko Heraha, ko Hamaha, ko Miha; ko nga tamariki enei a Pahemata wahine a Ehau.

14 ¶ A ko nga tamariki enei a Ahoripama tamahine a Anaha tamahine a Tipeona, a te wahine a Ehau: a whanau ake a raua ko Ehau ko Ieuhu, ko Iaarama, ko Koraha.

15 ¶ Ko enei o nga tamariki a Ehau i waiho hei ariki: ko nga tamariki a Eripata a te matamua a Ehau; ko ariki Temana, ko ariki Omara, ko ariki Tepo, ko ariki Kenaha,

16 Ko ariki Koraha, ko ariki Katama, ko ariki Amareke: na Eripata enei ariki i te whenua o Eroma; ko nga tamariki enei a Araha.

17 ¶ A ko nga tamariki enei a Reuere tamaiti a Ehau; ko ariki Nahata, ko ariki Heraha, ko ariki Hamaha, ko ariki Miha: na Reuere enei ariki i te whenua

Digitized by Google

o Eroma; ko nga tamariki enei a Pahemata wahine a Ehau.

18 ¶ A ko nga tamariki enei a Ahoripama wahine a Ehau; ko ariki Ieuhu, ko ariki Iaarama, ko ariki Koraha: na Ahoripama enei ariki na te tamahine a Anaha na te wahine a Ehau.

19 Ko nga tamariki enei a Ehau, ara, a Eroma, a ko enei ano o ratou ariki.

20 ¶ Ko nga tamariki enei a Heira Hori, ko nga tangata whenua hoki; ko Rotana, ko Hopara, ko Tipeona, ko Anaha,

21 Ko Rihona, ko Etere, ko Rihana: ko nga ariki enei o nga Hori, ko nga tamariki hoki a Heira i te whenua o Eroma.

22 A ko nga tamariki a Rotana, ko Hori ko Hemama; a ko Timina te tuahine o Rotana.

23 A ko nga tamariki enei a Hopara; ko Arawana, ko Manahata, ko Epara, ko Hepo, ko Onama.

24 A ko nga tamariki enei a Tipeona; ko Aiaha raua ko Anaha: na tenei Anaha i kite nga muera i te koraha, i a ia e whangai ana i nga kaihe a Tipeona a tona papa.

25 A ko nga tamariki enei a Anaha; ko Rihona, ko Ahoripama ko te tamahine a Anaha.

26 A ko nga tamariki enei a Rihona; ko Hemerana, ko Ehepana, ko Itirana, ko Kerana.

27 Ko nga tamariki enei a Etere; ko Pirihana, ko Taawana, ko Akana.

28 Ko nga tamariki enei a Rihana; ko Uhu, raua ko Arana.

29 No nga Hori enei ariki; ko ariki Rotana, ko ariki Hopara, ko ariki Tipeona, ko ariki Anaha,

30 Ko ariki Rihona, ko ariki Etere, ko ariki Rihana: no nga Hori enei ariki, no roto i o ratou ariki i te whenua o Heira.

31 ¶ A ko nga kingi enei i kingi i te whenua o Eroma, i te mea kahore he kingi o nga tamariki o Iharaira.

32 A he kingi no Eroma a Pera te tama a Peoro: a ko Rinihapa te ingoa o tona pa.

33 Na, ka mate a Pera, a ko Iopapa tama a Heraha o Potera te kingi i muri i a ia.

34 Na, ka mate a Iopapa, a ko Huhama o te whenua o Temani te kingi i muri i a ia.

35 Na, ka mate a Huhama, a ko Harara tama a Perara, a te tangata nana nei i patu a Miriana ki te parae o Moapa, te kingi i muri i a ia: a ko Awiti te ingoa o tona pa.

36 Na, ka mate a Harara, a ko Hamara o Mahareka te kingi i muri i a ia.

37 Na, ka mate a Hamara, a ko Haora o Rehopoto i te taha o te awa te kingi i muri i a ia.

38 Na, ka mate a Haora, a ko Paarahanana te tama a Akaporo te kingi i muri i a ia.

39 Na, ka mate a Paara-hanana tama a Akaporo, a ko Harara te kingi i muri i a ia: a ko Pau te ingoa o tona pa; ko Mehetapere hoki te ingoa o tana wahine, he tamahine ia na Matarere tamahine o Metahapa.

40 ¶ Na, ko nga ingoa enei o nga ariki, ara, o nga whanau a Ehau, o tona hapu o tona hapu, o tona kāinga o tona kāinga, tona ingoa tona ingoa; ko ariki Timina, ko ariki Arawa, ko ariki Ietete,

41 Ko ariki Ahoripama, ko ariki Eraha, ko ariki Pinona,

42 Ko ariki Kenaha, ko ariki Temana, ko ariki Mipitara,

43 Ko ariki Makatiere, ko ariki Irama: no Eroma enei ariki, me o ratou nohoanga i te whenua i nohoia e ratou: ko Ehau ia ko te papa o nga Eromi.

UPOKO 37.

AI noho a Hakopa i te whenua i noho manene ai tona papa, i te whenua o Kanaana.

2 Ko nga whakatupuranga enei o Hakopa. Kotahi tekau ma whitu nga tau o Hohepa, a i te whangai hipi ia ratou ko ona tuakana; a i nga tamariki a Piriha taua tamaiti, i nga tamariki hoki a Tiripa, a nga wahine a tona papa: a ka kawea mai e Hohepa te korero kino mo ratou ki to ratou papa.

3 A i arohaina nuitia a Hohepa e Iharaira i ana tamariki katoa, no te mea ko te tamaiti ia o tona koroheketanga: a ka hanga e ia tetahi koti purepure mona.

4 A te kitenga o ona tuakana e arohaina nuitia ana ia e to ratou papa i ona tuakana katoa, na ka kino ratou ki a ia, kihai ano hoki i ahei te ata korero ki a ia.

5 ¶ Na, ka moe a Hohepa i tetahi moe, a ka korerotia mai e ia ki ona tuakana; a ka nui haere ano hoki to ratou kino ki a ia.

6 A ka mea mai ia ki a ratou, Tena, whakarongo mai ki tenei moe i moe nei ahau:

7 Nana, i te paihere tatou i *a tatou* paihere i waenga mara, na, ka whaka-

Digitized by Google

tika ake taku paihere, a ka tu; te tino karapotinga mai o a koutou paihere, kei te piko iho ki taku paihere.

8 Na, ka mea atu ona tuakana ki a ia, Koia ranei? ko koe hei kingi mo matou? hei rangatira ano ranei koe mo matou? Na, ka nui haere ano to ratou kino ki a ia mo ana moe, me ana kupu.

9 ¶ A i moe ano ia i tetahi atu moe, a ka korerotia mai e ia ki ona tuakana, a ka mea mai ia, Nana, tenei ano hoki tetahi moe i moe ai ahau; na, ko te ra me te marama, me nga whetu kotahi tekau ma tahi, e piko mai ana ki a au.

10 A ka korerotia e ia ki tona papa, ratou ko ona tuakana: na, ka whakatupehupehu mai tona papa ki a ia, a ka mea atu ki a ia, He aha tenei moe i moe nei koe? Tera ranei matou, ko tou whaea, ko o tuakana, e haere atu ki te piko ki a koe ki te whenua?

11 Na, ka hae ona tuakana ki a ia; ko tona papa ia i mahara ki te kupu.

12 ¶ Na, ka haere ona tuakana ki Hekeme ki te whangai i nga hipi a to ratou papa.

13 A ka mea mai a Iharaira ki a Hohepa, Kahore ianei o tuakana i te whangai *hipi* i Hekeme? haere mai, a me tono atu koe e ahau ki a ratou. A ka mea atu ia, Tenei ahau.

14 Na, ka mea mai ia ki a ia, Tikina, tirohia kei te ora ranei o tuakana, kei te ora ano ranei nga hipi; ka whakahoki mai ai i te korero ki a au. Na, ka tonoa atu ia e ia i te raorao o Heperona, a ka haere ia ki Hekeme.

15 ¶ A, ka tutaki tetahi tangata ki a ia, a e pohehe ana ia i te parae, a ka ui taua tangata ki a ia, ka mea, He aha tau e rapu?

16 Na, ka mea atu ia, E rapu ana ahau i aku tuakana: tena koa, whakaaturia mai ki a au, kei hea ratou e whangai ana.

17 A ka mea mai taua tangata, Kua riro atu ratou i konei; i rongo hoki ahau i a ratou e ki ana, Kia haere tatou ki Rotana. Na, ka haere a Hohepa ki te whai i ona tuakana, a ka kitea ratou e ia ki Rotana.

18 A to ratou kitenga i a ia i tawhiti, i te mea kahore ano ia i tata noa ki a ratou, na, ka whakatakoto whakaaro ratou mona kia whakamatea.

19 A ka mea ratou tetahi ki tetahi, Nana, ko Moemoea tenei te haere mai nei.

20 Tena, tatou ka haere, ka patu i a ia, ka maka hoki i a ia ki tetahi poka, a ka mea, Na tetahi mohoao nanakia ia i kai: a ka kite tatou i te tukunga iho o ana moe.

21 A i rongo a Reupena, a ka whakaorangia ia e ia i roto i o ratou ringaringa; a ka mea ia, Kaua ia e patua e tatou.

22 A ka mea a Reupena ki a ratou, Kaua e whakahekea he toto, makā atu ia ki roto ki tenei poka i te koraha nei, kaua hoki tetahi ringaringa e pa atu ki a ia; (he mea hoki kia whakaora ai ia i a ia i roto i o ratou ringaringa, kia whakahoki ai ia i a ia ki tona papa.)

23 ¶ A te taenga mai o Hohepa ki ona tuakana, na, ka huia e ratou te koti o Hohepa, te koti purepure e mau ana i a ia;

24 A mauria atu ana ia, makā ana e ratou ki roto ki te poka: a e tuwhera kau ana te poka, kahore he wai o roto.

25 Na, ka noho ratou ki te kai taro: a ka anga ake o ratou kanohi, a ka titiro atu ratou, na, ko tetahi tira Ihimeeri e haere mai ana i Kireara me a ratou kamera, he waha i nga mea kakara, i te pama, i te maira, e haere ana ki te kawe ki raro ki Ihipa.

26 Na, ka mea a Hura ki ona tuakana ratou ko ona teina, He aha te pai o ta tatou patunga i to tatou teina, o te hunanga hoki i ona toto?

27 Tatou ka haere, ka hoko hoki i a ia ki nga Ihimeeri, a kaua o tatou ringa e pa ki a ia; ko to tatou teina nei hoki ia, me to tatou kikokiko. A i whakarongo mai ona tuakana ratou ko ona teina.

28 A i te haerenga atu o nga Miriani, o *taua* hunga hokohoko; na, ka hutia ake a Hohepa e ratou i roto i te poka, a ka hokona atu a Hohepa e ratou ki nga Ihimeeri, ki nga hiriwa e rua tekau: a ka kawea a Hohepa e ratou ki Ihipa.

29 A te hokinga mai o Reupena ki te poka; na, kahore a Hohepa i roto i te poka; a ka haea e ia ona kakahu.

30 Na, ka hoki atu ia ki ona teina, a ka mea atu, Kahore nei te tamaiti; a ko ahau, me haere ahau ki hea?

31 ¶ Na, ka tango ratou i te koti o Hohepa, a ka patua e ratou tetahi kuao koati, a ka tukua e ratou te koti ki te toto;

32 Na, ka hoatu e ratou te koti purepure kia kawea ki to ratou papa; a ka mea ratou, I kitea tenei e matou: tena, tirohia ko te koti ranei o to tamaiti, kahore ranei!

33 A ka mohiotia e ia, a ka mea ia, Ko te koti tenei o taku tamaiti; kua kainga ia e te kirehe nanakia; kua tino haea rawatia a Hohepa!

34 Na, ka haea e Hakopa ona kakahu,

Digitized by Google

a ka kakahuria e ia tona hope ki te kakahu taratara, a he maha nga ra i uhungatia ai e ia tana tamaiti.

35 A ka whakatika ana tamariki katoa, me ana tamahine katoa ki te whakamarie i a ia; a kihai ia i pai kia whakamarietia; a ka mea ia, Engari ka heke tangi atu ahau ki taku tamaiti ki te urupa. Na, ka uhungatia ia e tona papa.

36 Na, ka hokona atu ia e nga Miriani ki Ihipa ki a Poti-whara, ki tetahi o nga tangata nui a Parao, ki te rangatira o nga kai tiaki.

UPOKO 38.

AI taua wa ano ka wehe atu a Hura i roto i ona tuakana, a haere ana ki raro, a peka atu ana ki tetahi Aturami, ko tona ingoa ko Hira.

2 A ka kitea e Hura i reira te tamahine a tetahi Kanaani, ko Huaha tona ingoa; na, ka tango ia i a ia, a haere ana ki roto ki a ia.

3 Na, ka hapu ia, a ka whanau he tamaiti; a huaina iho e ia tona ingoa ko Ere:

4 Na, ka hapu ano ia, a ka whanau he tamaiti; a huaina iho e ia tona ingoa ko Onana.

5 A ka hapu ano hoki ia, a ka whanau he tamaiti; a huaina iho e ia tona ingoa ko Heraha: a i Ketipi te tane, i tona whanautanga.

6 Na, ka tangohia mai e Hura he wahine ma Ere ma tana matamua, tona ingoa ko Tamara.

7 A he tangata kino a Ere, te matamua a Hura, ki ta Ihowa titiro, a ka whakamatea ia e Ihowa.

8 Na, ka mea a Hura ki a Onana, Haere ki roto ki te wahine a to tuakana, hei whakakapi mo te whawharua, kia whai uri ai tou tuakana.

9 A i mohio a Onana e kore e waiho te uri mona; a, i tona haerenga atu ki te wahine a tona tuakana, na, ka tukua e ia kia heke atu ki te whenua, kei hoatu e ia he uri ki tona tuakana.

10 A he kino taua mahi ana ki ta Ihowa titiro: na, ka whakamatea ano hoki ia.

11 Katahi ka mea a Hura ki a Tamara ki tana hunaonga, Me noho pouaru koe ki te whare o to papa, kia kaumatua ra ano a Heraha taku tamaiti: i mea hoki ia, Kei mate ano hoki tenei, kei pera me ona tuakana. Na, ka haere a Tamara, a noho ana i te whare o tona papa.

12 ¶ A ka maha nga ra, na ka mate te tamahine a Huaha, te wahine a Hura; a ka marie a Hura, a ka haere ia, raua ko Hira ko tona hoa ko te Aturami, ki runga ki Timinata, ki ana kai kutikuti hipi.

13 A ka korerotia mai ki a Tamara, ka meatia mai, Ko tou hungawai tenei te haere mai nei ki runga ki Timinata, ki te kutikuti i ana hipi.

14 Na, ka whakarere atu ia i ona kakahu pouaru, a ka hipoki i a ia ki tetahi arai, roropi tonu mai ki a ia, a ka noho i te tomokanga ki Enaima i te huarahi ki Timinata; i kite hoki ia kua kaumatua a Heraha, a kahore ano ia i hoatu noa hei wahine mana.

15 Na, ka kite mai a Hura i a ia, a hua noa ia he wahine puremu; no te mea i hipokina tona mata.

16 Na, ka peka atu ia ki te ara ki a ia, a ka mea atu, Tukua atu ahau, ne? kia haere atu ki a koe; (kihai hoki ia i mohio ko tana hunaonga ia.) A ka mea mai ia, He aha tau e homai ai ki a au, ki te haere mai koe ki a au?

17 A ka mea atu ia, Ka tonoa mai e ahau tetahi kuao koati i roto i te kahui. A ka mea mai ia, Ka homai ranei e koe tetahi taunaha ki a au, kia tonoa mai ra ano taua mea e koe?

18 A ka mea atu ia, He aha te taunaha e hoatu e ahau ki a koe? A ka mea mai ia, Ko to hiri, me to tau, me to tokotoko i to ringa. Na, ka hoatu e ia ki a ia, a ka haere atu ia ki a ia, a ka hapu ia i a ia.

19 Na, ka whakatika, ia, a haere ana, a whakarerea ana e ia tona arai i *hipokina* ai ia, a kakahuria iho ona kakahu pouaru.

20 Na, ka hoatu te kuao koati e Hura, kia kawea e tona hoa e te Aturami, ki te tiki i te taunaha i te ringaringa o te wahine; a kihai ia i kitea.

21 A ka ui mai ia ki nga tangata o taua wahi, ka mea, Kei hea te wahine puremu i *noho* nei i Enaima i te taha o te ara? A ka mea atu ratou, Kahore he wahine puremu o konei.

22 Na, ka hoki atu ia ki a Hura, a ka mea atu, Kahore ia i kitea e ahau; a e mea mai ana ano nga tangata o tera wahi, kahore he wahine puremu o reira.

23 Na, ka mea mai a Hura, Tukua kia tangohia atu e ia, kei tawaia taua: titiro hoki, kua tonoa atu nei e ahau te kuao nei, a kihai ia i kitea e koe.

24 ¶ A ka toru nga marama, na, ka korerotia mai ki a Hura, ka meatia mai, Kua puremu a Tamara to hunaonga; a kua hapu ano hoki ia i ana puremutanga. A ka mea atu a Hura, Kawea mai ia ki waho, kia tahuna.

Digitized by Google

25 A ka kawea mai ia ki waho, na, ka tono tangata atu ia ki tona hungawai, a ka mea atu, Na te tangata nana enei mea toku hapu: a i mea atu ano ia, Tena koe, tirohia, na wai enei, te hiri nei, me te tau, me te tokotoko.

26 Na, ka mohiotia e Hura, a ka mea ia, Nui atu tona tika i toku; kihai hoki ia i hoatu e ahau ki a Heraha ki taku tamaiti. A kihai ia i mohio ki a ia i muri iho.

27 ¶ A ka taka ki te wa e whanau ai ia, na, he mahanga kei roto i tona kopu.

28 A i tona whanautanga, na, ka torona mai te ringa o *tetahi:* na, ka tikina atu e te kai whakawhanau, a herea ana tona ringa ki tetahi miro whero, a ka mea, Ko tenei i puta mai i mua.

29 A i tana whakahokinga atu i tona ringa, na, ka puta mai tona tuakana; a ka mea ia, Ka tae to pakarutanga mai! nau te pakarutanga mai: na, ka huaina tona ingoa ko Parete.

30 A, muri iho ka puta mai tona teina, i herea nei tona ringa ki te miro whero: a ka huaina tona ingoa ko Teraha.

UPOKO 39.

AI kawea a Hohepa ki raro ki Ihipa a ka hokona e Potiwhara e tetahi o nga tangata nui a Parao, he rangatira ia no nga kai tiaki, he Ihipiana, i roto i nga ringaringa o nga Ihimeeri o nga kai kawe i a ia ki reira.

2 A i a Hohepa a Ihowa, a he tangata whai mana ia; a i noho ano ia i roto i te whare o tona ariki o te Ihipiana.

3 A i kite tona ariki kei a ia a Ihowa, a pono tonu i a Ihowa nga mahi katoa a tona ringa.

4 Na, ka manakohia mai a Hohepa e ia, a ka mahi ia ki a ia: a ka waiho ia hei kai tirotiro mo tona whare, a ka homai e ia ana mea katoa ki tona ringaringa.

5 A i a ia ka waiho nei hei kai tirotiro mo tona whare, mo ana mea katoa, na, ka manaakitia e Ihowa te whare o te Ihipiana he whakaaro hoki ki a Hohepa; a i runga i ana mea katoa te manaakitanga a Ihowa, i te whare, i te mara hoki.

6 A i waiho ano e ia i te ringaringa o Hohepa ana mea katoa; kihai ano hoki i mohiotia e ia tetahi o ana mea, heoi ano ko te taro i kai ai ia. A he ahua pai to Hohepa, he pai hoki ia ki te titiro atu.

7 ¶ A i muri iho i enei mea, na, ka anga mai nga kanohi o te wahine a tona ariki ki a Hohepa; a ka mea ia, Kia takoto taua.

8 A ka whakakahore ia, ka mea hoki ki te wahine a tona ariki, Na, e kore toku ariki e mohio ko te aha kei a au i roto i te whare, kua homai nei hoki e ia ana mea katoa ki toku ringaringa;

9 Kahore tetahi i roto i tenei whare e nui ana i a au; kahore ano hoki i kaiponuhia mai e ia tetahi mea ki a au, ko koe anake, no te mea ko tana wahine koe: na, me pehea e mahi ai ahau i tenei kino nui, e hara ai ki te Atua?

10 Heoi, korero noa ia ki a Hohepa i tenei ra i tenei ra, a kihai ia i rongo ki a ia, kia takoto tahi raua, kia noho tahi raua.

11 Na, i taua wa ano ka haere mai *a Hohepa* ki te whare ki te mahi i tana mahi; a kahore te tahi o nga tangata o te whare i reira i roto i te whare.

12 Na, ka hopukia ia e ia *ka mau* ki tona kakahu, a ka mea mai, Takoto taua: na, ka whakarerea atu e ia tona kakahu ki tona ringa, a rere ana, puta ana ki waho.

13 A, tona kitenga kua whakarerea e ia tona kakahu i roto i tona ringa, a kua rere ki waho,

14 Na, ka karanga atu ia ki nga tangata o tona whare, a ka korero ki a ratou, ka mea, Titiro, kua kawea mai e ia tetahi Hiperu hei maminga i a tatou; i haere mai ia ki a au kia takoto maua, a he rahi toku reo ki te hamama atu:

15 A ka rongo ia he rahi toku reo ki te hamama atu, na, ka whakarerea e ia tona kakahu ki a au, a rere ana, puta ana ki waho.

16 Na, ka waiho e ia tona kakahu ki tona taha, kia hoki mai ra ano tona ariki ki tona whare.

17 A ka korero atu ia ki a ia, ko aua kupu ra ano, ka mea, I haere mai ki a au taua pononga Hiperu, i kawea mai nei e koe ki a matou, ki te maminga i a au:

18 A ka rahi toku reo ki te hamama, na, ka whakarere ia i tona kakahu ki a au, a rere ana ki waho.

19 A ka rongo tona ariki i nga kupu a tana wahine, i korero ai ia ki a ia, i mea ai, Ko nga mea enei i mea ai to pononga ki a au; na, ka mura tana riri.

20 Na, ka mau te ariki o Hohepa ki a ia, a makā ana ia ki te whare herehere, ki te wahi i herea ai nga herehere a te kingi: a noho ana ia i reira i te whare herehere.

21 ¶ A i a Hohepa a Ihowa, a ka whakaputaina mai e ia he aroha ki a ia, a i

Digitized by Google

tuku mai ia ki a ia kia manakohia e te rangatira o te whare herehere.

22 A i tukua mai e te rangatira o te whare herehere ki te ringaringa o Hohepa nga herehere katoa i roto i te whare herehere: a ko ia ano te kai mahi o nga mea katoa i meatia e ratou i reira.

23 Kihai te rangatira o te whare herehere i titiro ki tetahi o nga mea i tona ringa; no te mea i a ia a Ihowa, a i mea ano a Ihowa kia pono nga mea i mea ai ia.

UPOKO 40.

AMURI iho i enei mea, ka hara te kai riringi waina o te kingi o Ihipa, raua ko tana kai hanga taro, ki to raua ariki ki te kingi o Ihipa.

2 A ka riri mai a Parao ki ana kai tohutohu tokorua, ki te tino kai riringi waina, raua ko te tino kai hanga taro.

3 Na, ka homai raua e ia kia puritia ki te whare o te rangatira o nga kai tiaki, ki te whare herehere, ki te wahi i herea ai a Hohepa.

4 A ka meinga a Hohepa e te rangatira o nga kai tiaki hei kai titiro mo raua, a ka mahi ia ki a raua; a ka puritia raua i etahi ra.

5 ¶ Na, ka moe raua i a raua moe, kotahi ano te po i moemoea ai raua, tetahi, tetahi, me te tikanga ano o tana moe, te kai riringi waina raua ko te kai hanga taro a te kingi o Ihipa, i herea nei raua i roto i te whare herehere.

6 A te taenga mai o Hehepa ki a raua i te ata, na, ka titiro ia ki a raua, a e pouri ana raua.

7 Na, ka ui atu ia ki *aua* kai tohutohu a Parao i puritia tahitia nei me ia i roto i te whare o tona ariki, a ka mea, Na te aha i whakapoururu ai o korua kanohi inaianei?

8 A ka mea mai raua ki a ia, I moe maua i tetahi moe, a kahore he kai whakaatu i tona tikanga. Na, ka mea atu a Hohepa ki a raua, Ehara ianei te Atua i te kai whakaatu? tena koa, korerotia mai ki a au.

9 Na, ka korerotia mai tana moe e te tino kai riringi waina ki a Hohepa, a ka mea ki a ia, Moe iho ahau, na, ko tetahi waina i toku aroaro;

10 A e toru nga peka o te waina; a e ahua pihi ana, a ka kohera ona puawai; a e hua ana nga tautau, maoa tonu nga karepe:

11 A i toku ringa ano te kapa a Parao: na, ka mau au ki nga karepe, a tauia ana aua *mea* e ahau ki roto ki te kapa a Parao, a hoatu ana e ahau te kapa ki te ringaringa o Parao.

12 Na, ko te meatanga atu a Hohepa ki a ia, Ko tona tikanga tenei: aua peka e toru e toru nga ra:

13 Kia toru ake ra ka whakaara ake a Parao i tou mātenga, ka whakahoki ano i a koe ki tau mahi, a ka hoatu ano e koe te kapa a Parao ki tona ringaringa, ka pera hoki me mua, i te mea ko koe tana kai riringi waina.

14 Otiia kia mahara mai koe ki a au ina whiwhi koe ki te pai, kia puta mai ano hoki to aroha ki a au, korerotia atu ano hoki ahau ki a Parao, kia puta atu ai ahau i roto i tenei whare:

15 He tino tahae rawa hoki toku tahaetanga mai i te whenua o nga Hiperu: kahore ano hoki aku mahi i konei i makā ai ahau e ratou ki roto ki tenei whare herehere.

16 ¶ A, ka kite te tino kai hanga taro he pai te tikanga, na, ka mea mai ia ki a Hohepa, Moe iho ano hoki ahau, na, e toru nga kete taro ma i runga i toku upoko.

17 A i to runga kete ko nga kai katoa a Parao, nga mahi a te kai hanga taro; a i te kai nga manu i aua mea i roto i te kete i runga i toku upoko.

18 Na, ka whakahokia atu e Hohepa, a ka mea atu, Ko tona tikanga tenei: Ko aua kete e toru e toru nga ra:

19 Kia toru ake nga ra, ka tangohia ake e Parao tou upoko i runga i a koe, a ka whakairihia koe ki runga ki te rakau; a ka kainga e nga manu ou kikokiko *e piri ana* ki a koe.

20 ¶ A i te toru o nga ra, i te ra whanautanga o Parao, na, ka tukua e ia he hakari ma ana tangata katoa: a whakaarahia ake ana e ia te mātenga o te tino kai riringi waina, me tē mātenga o te tino kai hanga taro, i waenganui i ana pononga.

21 I whakahokia ano e ia te tino kai riringi waina ki tana mahi riringi waina; hei homai hoki i te kapa ki te ringaringa o Parao:

22 Ko te tino kai hanga taro ia i whakairihia ake e ia: i peratia me ta Hohepa i whakaatu mai ai ki a raua.

23 Otiia kihai te tino kai riringi waina i mahara ki a Hohepa, i wareware hoki ki a ia.

UPOKO 41.

AKA tino taka nga tau e rua, na, ka moe a Parao: Na, i te tu ia i te taha o te awa.

Digitized by Google

2 Na, ko te putanga ake o nga kau e whitu i roto i te awa, he ahua pai, e whai kiko ana; a ka kai ratou i roto i nga wiwi.

3 Na, ko te putanga ake ano o etahi kau e whitu i muri i a ratou i roto i te awa, he ahua kino, he kiko-kore; a tu ana ratou i te taha o *era* kau i te pare-parenga o te awa.

4 Na, ka kainga e nga kau ahua kino, kiko-kore, nga kau ahua pai e whitu, nga mea momona. A ka ara ake a Parao.

5 A ka parangia ano ia, na, ko te rua o ana moe: na, ko te putanga ake o nga puku witi e whitu, kotahi ano hoki te kakau, he mea whai kiko, he pai.

6 Na, ko nga puku e whitu e tupu ake ana i muri i era atu, he mea kiko-kore, he mea ngingio i te marangai.

7 A horomia ake nga puku whai kiko e whitu, nga mea whai kai, e nga puku kiko-kore e whitu. A, te aranga ake o Parao, na, he moe!

8 A i te ata, na, ka pororaru tona wairua; a ka tono tangata ki te karanga i nga tohunga maori katoa o Ihipa, me nga mea mohio katoa o reira: korerotia atu ana tana moe e Parao ki a ratou; otiia kihai i taea e tetahi te whakaatu i te tikanga o aua *moe* ki a Parao.

9 ¶ Na, ka korero mai te tino kai ringi waina ki a Parao, a ka mea, Katahi ahau ka mahara ki oku he.

10 I riri mai a Parao ki ana pononga, a i tuku i a au kia puritia ki roto ki te whare o te rangatira o nga kai tiaki, ahau me te tino kai hanga taro.

11 Na, ka moe maua i tetahi moe, kotahi ano hoki te po, ahau, a ia hoki; i moe maua, ahau, a ia, me te tikanga ano o a maua moe.

12 A i reira ano i a maua te tahi tamaiti Hiperu, he pononga na te rangatira o nga kai tiaki; a ka korerotia atu e maua ki a ia, a whakaaturia mai ana e ia te tikanga o a maua moe ki a maua; rite tonu tana whakaaturanga ki ta tera moe, ki taku.

13 A tika tonu tana i whakaatu mai ai ki a maua; ko ahau i whakahokia e ia ki taku mahi, ko tera i taronatia.

14 ¶ Na, ka tono tangata mai a Parao, hei karanga i a Hohepa, a ka hohoro ratou te kawe mai i a ia i roto i te whare herehere: na, ka heu ia i a ia, a ka tango ke mai i etahi kakahu mona, a haere mai ana ki a Parao.

15 A ka mea mai a Parao ki a Hohepa, I moe ahau i tetahi moe, a kahore he tangata hei whakaatu i tona tikanga: a kua tae mai to rongo ki a au, e korerotia ana e mohio ana koe ki te moe, ki te whakaatu *hoki* i tona tikanga.

16 Na, ka whakahokia atu e Hohepa ki a Parao, a ka mea, Ehara i a au: ma te Atua e whakahoki atu te kupu pai ki a Parao.

17 Na, ka mea mai a Parao ki a Hohepa, I a au e moe ana, na, e tu ana ahau i te pareparenga o te awa:

18 Na, ko te putanga ake o nga kau e whitu i roto i te awa, he mea whai kiko, he ahua pai; a i te kai ratou i roto i nga wiwi:

19 Na, ko te putanga ake ano o etahi atu kau e whitu i muri i era, he hiroki, he ahua kino noa iho, he kiko-kore, kahore ahau i kite i to ratou rite te kino, i te whenua katoa o Ihipa;

20 Na, ka kainga nga kau e whitu o mua, nga mea momona, e nga kau hiroki e nga mea kino;

21 A to ratou toremitanga ki roto i a ratou, e kore e mohiotia kua toremi ratou ki roto i a ratou; he kino *tonu* hoki to ratou ahua, he pera me to te timatanga. Na, ka ara ahau.

22 A i kite ano ahau i a au e moe ana, a ko nga puku witi e whitu e tupu ake ana i te kakau kotahi, he mea whai kai, he mea pai:

23 Na, ko nga puku e whitu, nga mea taramore, nga mea kikokore, i ngingio nei i te marangai, e tupu ake ana i muri i aua *puku;*

24 A horomia ake nga puku papai e whitu e nga puku kiko-kore: na, ka korerotia e ahau ki nga tohunga maori; a kahore tetahi tangata hei whakaatu mai i tona tikanga ki a au.

25 ¶ Na, ko te meatanga mai a Hohepa ki a Parao, Te moe a Parao kotahi tonu: e whakaaturia mai ana e te Atua ki a Parao nga mea e meatia ana e ia.

26 Ko aua kau pai e whitu, e whitu nga tau; a, aua puku pai e whitu, e whitu nga tau: kotahi ano te moe.

27 A, aua kau hiroki e whitu, aua mea kino i puta ake ra i muri i a ratou, e whitu nga tau ena; ko aua puku witi e whitu hoki, aua mea i ngingio i te marangai, e whitu nga tau mate-kai ena.

28 Ko te mea tenei i korerotia atu nei e ahau ki a Parao: Ko ta te Atua e mea ai e whakakitea mai ana e ia ki a Parao.

29 Nana, e whitu nga tau e haere mai nei e nui ai te hua o te whenua katoa o Ihipa;

30 A e whitu nga tau mate-kai e ara ake i muri iho i era; a ka wareware

Digitized by Google

katoa te hua i te whenua o Ihipa; a ka ngaro te whenua i te mate-kai;

31 A e kore taua hua e mohiotia e te whenua, i taua mate-kai hoki o muri iho; no te mea he tino nanakia.

32 A i tuaruatia ai te moe a Parao; he mea pumau hoki na te Atua, a ka hohoro ano te meatia e te Atua.

33 Na, kia tirohia iho e Parao tetahi tangata mohio, whai whakaaro, a kia tukua atu e ia nga tikanga o te whenua o Ihipa ki a ia.

34 Kia meatia tenei e Parao, kia whakaritea ano hoki e ia etahi kai tirotiro mo te whenua, a kia tangohia ano e ia te rima o nga wahi o te whenua o Ihipa i nga tau hua e whitu.

35 A kia kohia e ratou nga kai katoa o enei tau pai e haere ake nei, kia rongoatia koki e ratou he witi ki raro i te ringa o Parao, kia tohungia ano hoki he kai e ratou i roto i nga pa.

36 Na, ka rongoatia taua kai ma te whenua, mo nga tau mate-kai e whitu e puta mai ana ki te whenua o Ihipa; a e kore e ngaro te whenua i te mate-kai.

37 ¶ A he pai taua mea ki te titiro iho a Parao, ki te titiro ano hoki a ona tangata katoa.

38 Na, ka mea mai a Parao ki ana tangata, E kitea ranei e tatou *tetahi tangata* penei, tetahi tangata kei a ia nei te wairua o te Atua?

39 A ka mea mai a Parao ki a Hohepa, Na, kua whakakitea nei e te Atua enei mea katoa ki a koe, a kahore he tangata hei rite mou, te mohio, te whai whakaaro:

40 Ko koe hei rangatira mo toku whare, a ma to kupu taku iwi katoa e tohutohu; ko te torona anake *te mea* e nui ake ai ahau i a koe.

41 A ka mea mai a Parao ki a Hohepa, Titiro, kua waiho nei koe e ahau hei rangatira mo te whenua katoa o Ihipa.

42 Na, ka tangohia e Parao tona mowhiti i tona ringaringa, a kuhua ana e ia ki te ringaringa o Hohepa, i whakakakahuria hoki ia e ia ki nga kakahu rinena ma, a whakaheia atu ana he hei koura ki tona kaki;

43 A i whakaekea ano ia e ia ki runga ki te rua o ana hariata; a ka karangatia ano e ratou i mua i a ia, Kia piko te turi: na, ka waiho ia e ia hei rangatira mo te whenua katoa o Ihipa.

44 A i mea mai ano a Parao ki a Hohepa, Ko Parao ahau, a ki te kahore koe, e kore e ara ake te ringaringa, te waewae ranei, o tetahi tangata i te whenua katoa o Ihipa.

45 Na, ka huaina e Parao te ingoa o Hohepa Ko Tawhanata-paneaha; a i homai ano e ia hei wahine mana a Ahenata tamahine a Poti-whera tohunga o Ono. Na, ka haere atu a Hohepa, a puta noa i te whenua o Ihipa.

46 ¶ A e toru tekau nga tau o Hohepa i tona turanga ai i te aroaro o Parao o te kingi o Ihipa. Na, ka puta mai a Hohepa i te aroaro o Parao, a ka haere, a puta noa i te whenua katoa o Ihipa.

47 A i nga tau hua e whitu, *me te mea* he nohanga na te ringa te hua o te whenua.

48 Na, ka kohia e ia nga kai katoa o nga tau e whitu i puta ake ki te whenua o Ihipa, a rongoatia atu ana te kai ki roto ki nga pa: ko te kai o te mara i tetahi taha i tetahi taha o te pa, i rongoatia atu e ia ki roto ki taua *pa* ano.

49 Heoi amitia mai ana e Hohepa he witi, me te mea ko te onepu o te moana, he hira whakaharahara; a whakarerea noatia iho e ia te tatau; kahore hoki i taea te tatau.

50 ¶ Na, ka whanau nga tamariki tokorua a Hohepa, i te mea kahore ano kia puta noa mai nga tau mate-kai, i whanau hoki i a raua ko Ahenata tamahine a Poti-whera tohunga o Ono.

51 A i huaina e Hohepa te ingoa o te matamua ko Manahe: No te mea kua meinga ahau e te Atua kia wareware ki taku mamahi katoa, ki te whare katoa ano hoki o toku papa.

52 A i huaina e ia te ingoa o te tuarua ko Eperaima: Moku hoki i meinga e te Atua kia hua ki te whenua o toku tangihanga.

53 ¶ Na, ka taka nga tau hua e whitu i puta mai ra ki te whenua o Ihipa.

54 A ka timata nga tau mate-kai e whitu te puta mai, ka pera hoki me ta Hohepa i korero ai: a i nga whenua katoa te mate-kai; ko te whenua katoa ia o Ihipa i whai taro.

55 A ka mate te whenua katoa o Ihipa i te kai, na, ka tangi atu te iwi ki a Parao ki te taro *ma ratou:* a ka mea mai a Parao ki nga Ihipiana katoa, Haere ki a Hohepa; me mea e koutou tana e mea ai ki a koutou.

56 A i runga i te mata katoa o te whenua te mate-kai: a ka wahia e Hohepa nga toa katoa, a hokona ana e ia ki nga Ihipiana; a he nanakia te mate-kai i te whenua o Ihipa.

57 A ka haere mai nga whenua katoa ki Ihipa ki a Hohepa ki te hoko *witi;* no te mea he nanakia rawa te mate-kai o nga whenua katoa.

Digitized by Google

UPOKO 42.

AKA kite a Hakopa he witi kei Ihipa, na, ka mea a Hakopa ki ana tamariki, Na te aha koutou i tirotiro *kau* ai ki a koutou ano?

2 I mea mai ano ia, Nana, kua rongo ahau he witi kei Ihipa: haere atu ki raro ki reira, ki te hoko i tetahi ma tatou ki reira; kia ora ai tatou, kei mate.

3 ¶ Na, ka haere nga tuakana kotahi tekau o Hohepa ki raro ki Ihipa, ki te hoko witi.

4 Ko Peniamine ia, ko te teina o Hohepa, kihai i tonoa e Hakopa i roto i ona tuakana; i mea hoki ia, Kei pono mai tetahi aitua ki a ia.

5 A ka haere mai nga tamariki a Iharaira ki te hoko i roto i te hunga i haere mai: he mate-kai hoki to te whenua o Kanaana.

6 A ko Hohepa te kawana o te whenua, ko ia te kai hoko ki nga tangata katoa o te whenua: na ka haere mai nga tuakana o Hohepa, a ka piko iho o ratou kanohi ki te whenua i tona aroaro.

7 A, te kitenga o Hohepa i ona tuakana, na, ka mohio ia ki a ratou, a ka whakatangata-ke ia ki a ratou, a ka korero whakatuma mai ki a ratou; ka mea hoki ki a ratou, I haere mai koutou i hea? A ka mea atu ratou, I te whenua o Kanaana, ki te hoko kai.

8 A i mohio a Hohepa ki ona tuakana, ko ratou ia kihai i mohio ki a ia.

9 Na, ka mahara a Hohepa ki nga moe i moe ai ia mo ratou, a ka mea mai ia ki a ratou, He tutei koutou; he whakataki i te wateatanga o te whenua i haere mai ai koutou.

10 A ka mea atu ratou ki a ia, Kahore, e toku ariki, engari i haere mai o pononga ki te hoko kai.

11 He tamariki katoa matou na te tangata kotahi; he hunga pono matou, ehara o pononga i te tutei.

12 A ka mea mai ia ki a ratou, Kahore, engari he whakataki i te wateatanga o te whenua i haere mai ai koutou.

13 A ka mea atu ratou, Kotahi tekau ma rua o pononga, he teina he tuakana matou, he tamariki na te tangata kotahi, no te whenua o Kanaana; a, tera ano te mea nohinohi kei to matou papa inaianei, ko tetahi kua kahore.

14 Na, ko te meatanga mai a Hohepa ki a ratou, Ko ia taku i korero ai ki a koutou, i mea ai, He tutei koutou:

15 Ma konei ka mohiotia ai koutou: E ora ana a Parao e kore koutou e haere atu i konei, ki te kahore to koutou teina nohinohi e haere mai ki konei.

16 Tukua atu tetahi o koutou ki te tiki i to koutou teina, ko koutou hoki, ka herea koutou, kia mohiotia ai a koutou korero, he pono ranei ta koutou: a ki te kahore, e ora ana a Parao, ina, he tutei koutou.

17 Na, ka huihuia atu ratou e ia kia tiakina, a e toru nga ra.

18 A i te toru o nga ra ka mea mai a Hohepa ki a ratou, Ko tenei ta koutou e mea ai, kia ora ai koutou; he *tangata* wehi hoki ahau i te Atua.

19 Ki te mea he hunga pono koutou, kia herea tetahi o o koutou tuakana i roto i te whare i tiakina ai koutou: a me haere koutou, ki te kawe witi mo te mate-kai o o koutou whare:

20 A me kawe mai to koutou teina nohinohi ki a au; kia whakatikaia ai a koutou kupu; a e kore koutou e mate. A pena ana ratou.

21 ¶ A ka mea ratou tetahi ki tetahi, He pono kua whai hara tatou i to tatou teina; i kite hoki tatou i te mamae o tona wairua, i tana inoinga ki a tatou, a kihai i whakarongo atu; no reira hoki i puta mai ai tenei he ki a tatou.

22 Na, ka whakahokia mai e Reupena ki a ratou, a ka mea, Kahore ianei ahau i ki atu ki a koutou, i mea, Kaua e hara ki te tamaiti; a kihai koutou i rongo mai? na, ko ona toto ano hoki tenei te whakatakina nei.

23 A kihai ratou i mohio e rongo mai ana a Hohepa; no te mea he kai whakamaori tana hei korero ki a ratou.

24 Na, ka tahuri ke atu ia i a ratou, a ka tangi; a ka hoki mai ano ia ki a ratou, ka korero ki a ratou, ka tango hoki i a Himeona i roto i a ratou, a herea ana e ia ki to ratou aroaro.

25 ¶ Na, ka whakahau a Hohepa kia whakakiia a ratou pēke ki te witi, kia whakahokia ano hoki nga moni a tenei tangata a tenei tangata ki roto ki a ratou pēke, kia hoatu ano hoki ki a ratou he o ki te ara; a pera ana ia ki a ratou.

26 Katahi ka utaina atu e ratou a ratou witi ki runga ki a ratou kaihe, a haere atu ana i reira.

27 A i te whakatuwheratanga a tetahi o ratou i tana pēke kia hoatu he kai ma tana kaihe i te whare tira, na, ka kitea iho e ia tana moni; na, kei te waha ano o tana pēke.

28 A ka mea ia ki ona tuakana, Kua whakahokia mai taku moni; a tenei ano kei roto i taku pēke: na, kore ake o ratou ngakau, a ka wehi ratou, ka mea

Digitized by Google

tetahi ki tetahi, He mahi aha tenei a te Atua ki a tatou?

29 ¶ Na, ka tae mai ratou ki a Hakopa ki to ratou papa, ki te whenua o Kanaana, a ka korerotia mai ki a ia nga mea katoa i pono mai ki a ratou; a ka mea,

30 I korero whakatuma mai te rangatira o te whenua ki a matou, a i kiia ano matou e ia he tutei mo te whenua.

31 A ka mea atu matou ki a ia, He tangata pono matou; ehara matou i te tutei.

32 Kotahi tekau ma rua matou, he tuakana he teina, he tamariki na to matou papa; kotahi kua kore, a kei to matou papa te mea nohinohi inaianei, kei te whenua o Kanaana.

33 Na, ko te meatanga mai a taua tangata, a te rangatira o te whenua, ki a matou, Ma tenei e mohio ai ahau he hunga pono koutou; me waiho e koutou tetahi o o koutou tuakana ki a au, a me mau atu e koutou *he kai mo* te mate-kai o o koutou whare, a ka haere:

34 Ka kawe mai ai hoki i to koutou teina nohinohi ki a au, kia mohio ai ahau ehara koutou i te tutei, engari he hunga pono koutou: penei ka hoatu e ahau to koutou tuakana ki a koutou, a ka hokohoko koutou ki tenei whenua.

35 ¶ A i a ratou e ringiringi ana i a ratou pēke, na, ko te moni a tenei a tenei e takai ana i roto i a ratou pēke: a ka kite ratou ko to ratou papa i nga moni e takai ana, na, ka wehi ratou.

36 Na, ka mea mai a Hakopa to ratou papa ki a ratou, Ka whakapania ahau e koutou: Ko Hohepa, kua kahore, ko Himeona hoki, kua kahore, a ka tangohia nei e koutou a Peniamine: he pehi moku enei mea katoa.

37 Na, ka korero atu a Reupena ki tona papa, ka mea atu, Whakamatea aku tamariki tokorua, ki te kahore ia e kawea mai e ahau ki a koe: homai ia ki toku ringa, a maku ia e whakahoki mai ki a koe.

38 A ka mea mai ia, E kore taku tamaiti e haere tahi i a koutou ki raro; kua mate hoki tona tuakana, a ko ia anake ka mahue nei; a ki te pono he aitua ki a ia i te ara e haere nei koutou, katahi ka meinga taku koroheketanga e koutou kia heke tangi atu ki te urupa.

UPOKO 43.

AHE nanakia te mate-kai o te whenua.

2 A i te paunga rawatanga o te witi i maua mai e ratou i Ihipa, na, ka mea mai to ratou papa ki a ratou, Hoki atu ki te hoko i tetahi kai ma tatou.

3 A ka korero atu a Hura ki a ia, ka mea, I tino whakatupato taua tangato i a matou, i mea, E kore koutou e kite i toku mata ki te kahore to koutou teina i a koutou.

4 Ki te tukua e koe to matou teina hei hoa mo matou, ka haere matou ki raro ki te hoko kai mau:

5 A ki te kahore e tukua e koe, e kore matou e haere ki raro: no te mea i ki mai taua tangata ki a matou, E kore koutou e kite i toku mata ki te kahore to koutou teina i a koutou.

6 Na, ka mea mai a Iharaira, Na te aha koutou i ngarahu kino ai ki a au, i whakaatu ai ki *taua* tangata he teina ano to koutou?

7 A ka mea ratou, I tino ui taua tangata ki a matou aha noa, ki o matou whanaunga hoki, i mea mai, E ora ana ano ranei to koutou papa? tena ano ranei tetahi atu teina o koutou? a rite tonu ki enei kupu ta matou i korero ai ki a ia: tera ranei matou e ata mohio ka ki mai ia, Kawea mai to koutou teina ki raro nei?

8 Na, ka mea atu a Hura ki tona papa ki a Iharaira, Tukua te tamaiti ki a au, a ka whakatika matou, ka haere; kia ora ai tatou, kei mate tahi hoki matou me koe, me a matou potiki.

9 Ko ahau hei utu mona; me rapu ia e koe i toku ringaringa: ki te kahore ahau e kawe mai i a ia ki a koe, e whakatu hoki i a ia ki tou aroaro, na, hei whakaheanga ahau mau i nga ra katoa:

10 Me i kahore hoki matou i roa nei, kua rua enei hokinga mai o matou inaianei.

11 Katahi ka mea mai a Iharaira to ratou papa ki a ratou, Ki te mea ra he penei te hanga, ko tenei ta koutou e mea ai; maua atu etahi o nga hua papai o te whenua i roto i a koutou oko, kawea atu hoki he hakari ki raro ki taua tangata, tetahi wahi pama, me tetahi wahi honi, etahi paihe, me tetahi maira, etahi naiti, me etahi aramona:

12 Kia takirua hoki nga hiriwa e maua atu i roto i o koutou ringaringa; me te moni i whakahokia mai i te waha o a koutou pēke, me whakahoki atu ano *tena* i roto i o koutou ringaringa; he he noa ano pea tena mea:

13 Kawea atu ano hoki to koutou teina, a whakatika, hoki atu ano ki taua tangata:

Digitized by Google

14 A ma te Atua kaha rawa e tuku mai ki a koutou kia arohaina mai e taua tangata, kia tonoa mai ano hoki e ia tera tuakana o koutou, raua ko Peniamine. Ko au hoki, ki te whakapania ahau, ka whakapania ahau.

15 ¶ Na, ka mau aua tangata ki taua hakari, a e rua nga moni i maua atu e ratou i roto i o ratou ringaringa, me Peniamine hoki; a whakatika ana, haere ana ki raro ki Ihipa, a ka tu ki te aroaro o Hohepa.

16 A ka kitea a Peniamine e Hohepa i roto i a ratou, na, ka mea atu ia ki te kai tohutohu o tona whare, Kawea ena tangata ki te whare, patua he kai, takā hoki; ka kai tahi hoki matou ko ena tangata ina tu te ra.

17 Na, ka meatia e taua tangata ta Hohepa i ki ai; a ka kawea aua tangata e taua tangata ki te whare o Hohepa.

18 Na, ka wehi aua tangata, mo ratou i kawea ki te whare o Hohepa; a ka mea ratou, Mo te moni i whakahokia i roto i a tatou pēke i te haerenga tuatahi tatou i kawea mai ai; kia whai take mai ai ia ki a tatou, mo tana rere mai ki a tatou ki te tango i a tatou hei pononga, me a tatou kaihe hoki.

19 Na, ka whakatata mai ratou ki te kai tohutohu o te whare o Hohepa, a ka korero ki a ia i te kuwaha o te whare,

20 Ka mea, E te ariki, i haere mai ano matou i mua ki te hoko kai:

21 A to matou taenga atu ki te whare tira, ta matou whakatuwheratanga hoki i a matou pēke, na, ko te moni a tenei tangata a tenei tangata i te waha o tana pēke, ta matou moni, rite tonu hoki te taimaha: a kua whakahokia mai nei taua mea e matou i roto i o matou ringaringa.

22 Kua kawea mai ano hoki e matou i roto i o matou ringaringa tetahi atu moni hei hoko kai: kahore matou e mohio na wai ranei i maka a matou moni ki roto ki a matou pēke.

23 A ka mea atu ia, Kia tau te rangimarie ki a koutou, kaua e wehi: na to koutou Atua, na te Atua hoki o to koutou papa i homai te taonga ki a koutou ki roto ki a koutou pēke: i tae mai ano ta koutou moni ki a au. A ka kawea mai e ia a Himeona ki a ratou.

24 ¶ Na, ka kawe taua tangata i aua tangata ki te whare o Hohepa, a ka hoatu e ia he wai hei horoi mo o ratou waewae; a i hoatu ano e ia he kai ma a ratou kaihe.

25 Na, ka takā e ratou te hakari mo te taenga mai o Hohepa i te awatea: i rongo hoki ratou me kai taro ratou ki reira.

26 A i te taenga mai o Hohepa ki te whare, na, ka kawea mai e ratou ki a ia te hakari a o ratou ringaringa ki te whare, a ka piko iho ki a ia ki te whenua.

27 Na, ka ui mai ia ki a ratou ki te pai, a ka mea, E pai ana ranei to koutou papa, te koroheke i korerotia mai ra e koutou? E ora ana ano ranei ia?

28 A ka mea ratou ki a ia, E pai ana ano to pononga to matou papa, e ora ana ano ia. Na, ka tuohu ratou, ka piko iho.

29 Na, ka maranga ake ona kanohi, a ka kite ia i a Peniamine i tona teina i te tamaiti a tona whaea, a ka mea mai, Ko to koutou teina tenei, ko te mea nohinohi i korerotia mai ra e koutou ki a au? A i mea ano ia, Kia aroha te Atua ki a koe, e taku tamaiti.

30 Na, ka hohoro a Hohepa; he tokonga ake hoki no tona puku aroha ki tona teina: a ka rapua e ia tetahi wahi hei tangihanga; a haere ana ia ki te ruma i roto, ki reira tangi ai.

31 Na, ka horoi ia i tona mata, a ka puta mai ki waho, a ka whakamanawanui, a ka mea, Whakatakotoria he taro.

32 Na, ka whakatakotoria e ratou mana ki a ia anake, a ma ratou ki a ratou anake, a ma nga Ihipiana, i kai tahi me ia, ki a ratou anake: no te mea hoki e kore e ahei i nga Ihipiana te kai taro tahi me nga Hiperu; he mea whakarihariha hoki tena ki nga Ihipiana.

33 Na, ka noho ratou ki tona aroaro, to mua rite tonu ano ki tona muanga, to muri rite tonu ano ki tona muringa: a miharo ana aua tangata ki tetahi ki tetahi.

34 Na, ka tuwhaina atu e ia etahi o nga wahi i tona aroaro ma ratou: a he nui rawa te wahi i a Peniamine; me i takirimatia te wahi a tetahi o ratou kua rite *ki tana*. Na, ka inu ratou, a ka koa tahi me ia.

UPOKO 44.

NA, ka whakahau ia ki te kai tohutohu o tona whare, ka mea, Whakakiia nga pēke a aua tangata ki nga kai e taea te whawhao ki roto, me maka ano hoki te moni a ia tangata a ia tangata ki roto ki te waha o tana pēke.

2 A whaowhina atu taku kapa, te kapa hiriwa, ki roto ki te waha o te pēke a te mea nohinohi, me te moni ano hoki mo tana witi. Na, rite tonu tana i mea ai ki ta Hohepa kupu i ki ai.

3 ¶ A ka mārama te ata, na, ka tonoa

Digitized by Google

atu aua tangata, a ratou, me a ratou kaihe.

4 A kihai i matara to ratou haerenga atu i waho o te pa, na, ka mea mai a Hohepa ki te kai tohutohu o tona whare, Whakatika, whaia aua tangata; a ka mau ratou i a koe, na ka mea atu ki a ratou, Na te aha i homai ai e koutou te kino hei utu mo te pai?

5 Ehara ianei tenei i te mea e inu ai toku ariki, i tana hoki e kite tohu ai ia? ka kino ta koutou nei mahi.

6 Na, ka mau ratou i a ia, a korerotia atu ana e ia aua kupu ano ki a ratou.

7 A ka mea ratou ki a ia, Na te aha enei kupu i korerotia ai e toku ariki? Aue! kia meatia tenei mea e o pononga!

8 Wkakaaro hoki, te moni i kitea e matou i te waha o a matou pēke, i whakahokia mai e matou ki a koe i te whenua o Kanaana: a kia tahae matou hei aha i te hiriwa, i te koura ranei, i roto i te whare o tou ariki?

9 Ki te mea ka kitea taua *mea* ki tetahi o o pononga, kia mate ia, a kia waiho matou hei pononga ma toku ariki.

10 A ka mea mai ia, Kia rite ano hoki aianei ki ta koutou i mea ai: e kitea taua *mea* ki tetahi, hei pononga ia maku; a kahore he whakahe mo koutou.

11 Na, hohoro tonu ta ratou tuku iho i tana pēke i tana pēke ki te whenua, a whakatuwheratia ana e ratou tana pēke tana pēke.

12 Na, ka rapu ia, *a* ka timata i ta te kaumatua, ka whakamutu hoki i ta te mea nohinohi: a ka kitea te kapa i roto i te pēke a Peniamine.

13 ¶ Na, ka haehae ratou i o ratou kakahu, a whakawahā ana e ratou tana kaihe tana kaihe, a hoki ana ki te pa.

14 Na, ka haere mai a Hura, ratou ko ona tuakana ko ona teina, ki te whare o Hohepa; i reira ano hoki ia: a tapapa iho ana ki te whenua i tona aroaro.

15 Na, ka mea a Hohepa ki a ratou, He aha tenei mea i meatia nei e koutou? kihai ranei koutou i mahara he tangata matakite te penei me au nei?

16 Na, ka mea mai a Hura, He aha ta matou e mea ai ki toku ariki? he aha ta matou e korero ai? me aha ranei hei whakatika i a matou? Kua kitea e te Atua te hara o o pononga; na, tenei matou hei pononga ma toku ariki, matou tahi hoki ko te *tangata* i kitea nei te kapa ki a ia.

17 Ano ra ko ia, Hi, kia meatia tenei e ahau! ko te tangata i kitea nei te kapa ki a ia, ko ia hei pononga maku; ko koutou ia, haere marie koutou ki runga ki to koutou papa.

18 ¶ Na, ka whakatata mai a Hura ki a ia, a ka mea, Tukua to pononga, e toku ariki, kia korero atu i tetahi kupu ki nga taringa o toku ariki, kei mura mai hoki to riri ki to pononga: ko korua hoki ko Parao, rite tahi.

19 I ui mai toku ariki ki ana pononga, i mea, He papa ranei to koutou, he teina ranei?

20 A ka mea atu matou ki toku ariki, He papa ano to matou, he koroheke, me tetahi tamaiti o tona koroheketanga, he mea nohinohi; kua mate hoki tona tuakana, a ko ia anake i mahue o *nga tamariki* a tona whaea, a e aroha ana tona papa ki a ia.

21 Na, ka mea mai koe ki o pononga, Kawea mai ia ki raro ki a au, kia tau atu ai oku kanohi ki a ia.

22 Katahi ka mea atu matou ki toku ariki, E kore e ahei kia whakarerea tona papa e taua tamaiti: no te mea ka mate tona papa ki te whakarerea e ia.

23 Na, ka mea mai koe ki o pononga, Ki te kahore to koutou teina, te mea nohinohi e haere tahi mai i a koutou ki raro, e kore koutou e kite i toku kanohi, a muri ake nei.

24 A i to matou haerenga ki runga ki to pononga ki toku papa, na, ka korerotia e matou nga kupu a toku ariki ki a ia.

25 A ka mea mai to matou papa, Hoki atu ki te hoko i tetahi wahi kai ma tatou.

26 Na, ka mea atu matou, E kore e ahei i a matou te haere ki raro: ki te mea kei a matou to matou teina, te mea nohinohi, na, ka haere matou ki raro: no te mea hoki e kore e taea e matou te titiro atu ki te kanohi o taua tangata, ki te kahore to matou teina, te mea nohinohi, i a matou.

27 Na, ka mea mai to pononga toku papa ki a matou, E mohio ana koutou tokorua nga tamariki a maua ko taku wahine:

28 A i haere atu tetahi i toku taha, a i mea ahau, He pono kua haea putia ia; a kahore ahau i kite i a ia, a mohoa noa nei:

29 A ki te tangohia ano hoki tenei e koutou i toku aroaro, a ka pono he aitua ki a ia, katahi ka meinga e koutou kia heke tangi atu toku koroheketanga ki te urupa.

30 Na, akuanei, ki te haere atu ahau ki to pononga ki toku papa, a kahore taua tamaiti i a matou; (kei roto hoki i tona wairua tona wairua e paihere ana;)

Digitized by Google

31 Na, akuanei, kei tona kitenga kahore tenei tamaiti, na, ka mate ia: a ka meinga e matou e o pononga te koroheketanga o to pononga o to matou papa kia heke tangi atu ki te urupa.

32 I waiho hoki to pononga hei utu mo tenei tamaiti ki toku papa, i mea ahau, Ki te kahore ia e kawea mai e ahau ki a koe, na, hei whakaheanga ahau ma toku papa i nga ra katoa.

33 Na, kia noho ra to pononga aianei hei utu mo tenei tamaiti, hei pononga ma toku ariki; a kia haere tahi te tamaiti i ona tuakana ki runga.

34 Me pehea hoki ahau e haere ai ki runga, ki toku papa, ki te kahore te tamaiti i a au? kei kite ahau i te kino e pa ana ki toku papa.

UPOKO 45.

A KIHAI i taea e Hohepa te whakamanawanui i te aroaro o te hunga katoa e tu ana i tona taha; na, ka karanga ia, Kia haere katoa atu nga tangata i toku taha. A kihai i tu tetahi tangata i tona taha, i a Hohepa e whakaatu ana i a ia ki ona tuakana.

2 A, he rahi tona reo ki te tangi: a ka rongo nga Ihipiana, ka rongo ano hoki te whare o Parao.

3 Na, ka mea mai a Hohepa ki ona tuakana, Ko Hohepa ahau; e ora ana ano ranei toku papa? A kihai ona tuakana i ahei te whakahoki kupu mai ki a ia; i pororaru hoki ratou i tona aroaro.

4 A ka mea mai a Hohepa ki ona tuakana, Whakatata mai ra ki a au. A ka whakatata atu ratou. A ka mea ia, Ko Hohepa ahau, ko to koutou teina, i hokona nei e koutou ki Ihipa.

5 Na, kaua ra e pouri, *kaua* hoki e mumura o koutou kanohi, mo koutou i hoko i a au ki konei: no te mea hoki he mea tono mai ahau e te Atua ki mua i a kotou hei whakaora tangata.

6 No te mea hoki ka rua enei tau o te mate-kai ki te whenua: a kei muri etahi atu tau e rima, e kore ai e parau, e kore ai e kokoti.

7 A kua tonoa mai nei ahau e te Atua ki mua i a koutou kia whai putanga ai koutou ki te ao, kia ora ai hoki koutou i runga i te whakaoranga nui.

8 Ina, ehara i a koutou nana ahau i tono mai, engari na te Atua; a kua waiho ano hoki ahau e ia hei matua ki a Parao, hei ariki ano hoki mo tona whare katoa, hei kawana hoki mo te whenua katoa o Ihipa.

9 Hohoro, haere atu ki runga, ki toku papa, a ka mea atu ki a ia, He penei te kupu a to tamaiti a Hohepa, Kua meinga ahau e te Atua hei ariki mo Ihipa katoa: haere mai ki a au, kaua e whakaroa:

10 A me noho koe ki te whenua o Kohena, a ka tata koe ki a au, koutou, ko o tamariki, ko nga tamariki hoki a o tamariki, me o kahui, me o kau, me o mea katoa:

11 A ka atawhai ahau i a koe ki reira; no te mea hoki e rima *enei* tau mate-kai kei muri nei; kei rawa-koretia koutou, ko tou whare, me au mea katoa.

12 Na, ka kite nei o koutou kanohi, me nga kanohi hoki o toku teina o Peniamine, ko toku waha tenei te korero atu nei ki a koutou.

13 A ma koutou e korero atu ki toku papa taku kororia katoa i Ihipa, me nga mea katoa i kite nei koutou; a kia hohoro koutou ki te kawe mai i toku papa ki konei.

14 Na, ka hinga ia ki runga ki te kaki o Peniamine o tona teina, a ka tangi, a ka tangi ano hoki a Peniamine i runga i tona kaki.

15 A ka kihi ano ia i ona tuakana katoa, ka tangi hoki ki a ratou: a, muri iho ka korero mai ona tuakana ki a ia.

16 ¶ Na, ka tae te rongo ki te whare o Parao, a ka korerotia, Kua tae mai nga tuakana o Hohepa: a he mea pai tena ki te whakaaro a Parao, ki te whakaaro hoki a ana tangata.

17 Na, ka mea mai a Parao ki a Hohepa, Korerotia atu ki o tuakana, Ko tenei ta koutou e mea ai; Whakawahā a koutou kararehe, a whakatika atu, haere ki te whenua o Kanaana;

18 Tikina atu hoki to koutou papa, me *nga tangata o* o koutou whare, a haere mai ki a au: a ka hoatu e ahau ki a koutou nga mea pai o te whenua o Ihipa, a ka kai koutou i te momonatanga o te whenua.

19 Na, kua whakahaua atu nei koe, meatia tenei e koutou; kawea atu etahi kaata ma koutou i te whenua o Ihipa mo a koutou tamariki, me a koutou wahine, a kawea mai to koutou papa, haere mai hoki.

20 A kaua e whakaaro ki a koutou mea; no te mea hoki mo koutou nga mea pai o te whenua katoa o Ihipa.

21 ¶ Na, ka pera ano nga tamariki a Iharaira: o ka hoatu he kaata e Hohepa ki a ratou, ka pera me ta Parao i ki ai, a ka homai ano hoki e ia he o mo ratou ki te ara.

22 A ka homai e ia ki a ratou katoa he

Digitized by Google

whakatakirua mo nga kakahu o tetahi o tetahi; ki a Peniamine ia i homai e ia e toru rau hiriwa, takirima tonu hoki nga kakahu.

23 A ko nga mea tenei i hoatu e ia kia kawea ki tona papa; kotahi tekau nga kaihe e waha ana i nga mea pai o Ihipa, me nga kaihe uha kotahi tekau, ta ratou kawenga he witi, he taro, he kai ma tona papa ki te ara.

24 Na, ka tonoa atu e ia ona tuakana, a haere ana ratou: a ka mea ia ki a ratou, Kei ngangau koutou ki te ara.

25 ¶ Na, haere ana ratou ki runga i Ihipa, a ka tae ki te whenua o Kanaana, ki a Hakopa ki to ratou papa,

26 A ka korero ki a ia, ka mea, E ora ana ano a Hohepa, a ko ia ano te kawana o te whenua katoa o Ihipa. Na, ka whakapau te manawa o Hakopa, kihai hoki ia i whakapono ki a ratou.

27 Na, ka korerotia mai e ratou ki a ia nga kupu katoa a Hohepa, i korero ai ia ki a ratou: a ka kite ia i nga kaata i tukua mai e Hohepa hei tiki mai mona, na, ka ora ake te wairua o Hakopa o to ratou papa:

28 Katahi a Iharaira ka mea, Heoi ano; e ora ana ano taku tamaiti a Hohepa: ka haere ahau kia kite i a ia keiwha mate ahau.

UPOKO 46.

NA, ka turia atu e Iharaira me ana mea katoa, a ka tae mai ki Peere-hepa, a ka patua e ia etahi patunga tapu ma te Atua o tona papa o Ihaka.

2 Na, ka korero moemoea mai te Atua ki a Iharaira i te po, a ka mea, E Hakopa, e Hakopa. A ka mea ia, Tenei ahau.

3 A ka mea mai ia, Ko te Atua ahau, ko te Atua o to papa: kaua e wehi ki te haere ki raro ki Ihipa; ka meinga hoki koe e ahau hei iwi nui ki reira:

4 Ka haere tahi ahau i a koe ki raro ki Ihipa; a maku ano koe e whakahoki mai ki runga nei: a ma te ringa o Hohepa e pehi ou kanohi.

5 Na, ka whakatika atu a Hakopa i Peere-hepa, a ka kawea atu a Hakopa to ratou papa e nga tamariki a Iharaira, me a ratou tamariki, me a ratou wahine, i runga i nga kaata i tukua mai e Parao hei tiki mai i a ia.

6 A i kawea ano e ratou a ratou kararehe, me o ratou taonga, i whiwhi ai ratou ki te whenua o Kanaana, a haere ana ki Ihipa a Hakopa, ratou tahi ko ona uri katoa:

7 Ko ana tamariki, ko nga tamariki hoki a ana tamariki: ana tamahine, me nga tamahine a ana tamariki, me ona uri katoa i kawea e ia ki Ihipa.

8 ¶ A ko nga ingoa enei o nga tamariki a Iharaira, i haere nei ratou ko Hakopa ko ana tamariki ki Ihipa: Ko Reupena, ko te matamua a Hakopa.

9 A ko nga tamariki a Reupena; ko Hanoka, ko Paru, ko Heterono, ko Karami.

10 A ko nga tamariki a Himeona; ko Iemuere, ko Iamini, ko Ohara, ko Iakini, ko Tohara, ratou ko Hauru, ko te tamaiti a tetahi wahine Kanaani.

11 A ko nga tamariki a Riwai; ko Kerehona, ko Kohata, ko Merari.

12 Ko nga tamariki hoki a Hura; ko Ere, ko Onana, ko Heraha, ko Parete, ko Taraha: ko Ere ia raua ko Onana i mate ki te whenua o Kanaana. A ko nga tamariki, a Parete, ko Heterono raua ko Hamuru.

13 A nga tamariki a Ihakara; ko Tora, ko Puwa, ko Hopa, ko Himirono.

14 A, nga tamariki a Hepuruna; ko Herete, ko Erono, ko Iahareere.

15 Ko nga tamariki enei a Rea, i whanau nei i a raua ko Hakopa ki Parana-arama, ratou ko tana tamahine ko Rina: e toru tekau ma toru nga wairua katoa o ana tamariki me ana tamahine.

16 A ko nga tamariki a Kara; Ko Hipiona, ko Haki, ko Huni, ko Etepono, ko Eri, ko Arori, ko Areri.

17 A nga tamariki a Ahera; ko Imina ko Ihua, ko Ihui, ko Peria, ratou ko Hera ko to ratou tuahine: a ko nga tamariki a Peria, ko Hepere raua ko Marakiere.

18 Ko nga tamariki enei a Tiripa, a te *wahine* i homai nei e Rapana ki a Rea ki tana tamahine, a ko enei a raua ko Hakopa i whanau ai, kotahi tekau ma ono nga wairua.

19 Nga tamariki a Rahera wahine a Hakopa; ko Hohepa raua ko Peniamine.

20 A whanau ake a Hohepa i te whenua o Ihipa, ko Manahe raua ko Eperaima, he whanau enei na raua ko Ahenata tamahine a Poti-whera tohunga o Ono.

21 A nga tamariki a Peniamine; ko Peraha, ko Pekere, ko Ahapere, ko Kera, ko Naamana, ko Ehi, ko Roho, ko Mupimi, ko Hupimi, ko Arare.

22 Ko nga tamariki enei a Rahera, i whanau nei ma Hakopa: nga wairua katoa, kotahi tekau ma wha.

Digitized by Google

23 A nga tamariki a Rana; ko Huhimi.

24 A nga tamariki a Napatari; ko Iahateere, ko Kuni, ko Ietere, ko Hireme.

25 Ko nga tamariki enei a Piriha a te *wahine* i homai nei e Rapana ki tana tamahine ki a Rahera, a whanau ake enei i a raua ko Hakopa: e whitu aua wairua katoa.

26 Nga wairua katoa i haere tahi nei i a Hakopa ki Ihipa, i puta mai nei i roto i tona hope, e ono tekau ma ono nga wairua katoa; hāunga nga wahine a nga tamariki a Hakopa.

27 A nga tamariki a Hohepa, i whanau nei mana ki Ihipa, e rua nga wairua: e whitu tekau nga wairua katoa o te whare o Hakopa i haere nei ki Ihipa.

28 ¶ Na, ka tonoa mai e ia a Hura ki mua i a ia ki a Hohepa, hei arahi i a ia ki Kohena; a ka tae mai ratou ki te whenua o Kohena.

29 Na, ka whakanohoia e Hohepa tana hariata, a haere ana ki te whakatau i tona papa i a Iharaira ki Kohena, a ka tae atu ki tona aroaro; na, ka hinga ia ki runga ki tona kaki, a he roa tana tangihanga i runga i tona kaki.

30 Na, ka mea mai a Iharaira ki a Hohepa, He pai ki te mate ahau ainei, noku hoki ka kite i tou mata, no te mea e ora ana ano koe.

31 Na, ka mea atu a Hohepa ki ona tuakana, ki te whare ano hoki o tona papa, Ka haere ahau ki runga ki te korero ki a Parao, a ka mea atu ki a ia, Kua tae mai ki a au oku tuakana, me te whare o toku papa, i noho ra i te whenua o Kanaana;

32 A he hepara aua tangata, he hunga whangai kararehe hoki ratou; a kua kawea mai ano hoki e ratou a ratou kahui, me a ratou kau, me a ratou mea katoa.

33 A ka karanga mai a Parao i a koutou, a ka mea, He aha ta koutou mahi?

34 Na, me ki atu e koutou, He hunga whangai kararehe o pononga, o to matou taitamarikitanga ake, a mohoa noa nei, matou, me o matou mātua: kia noho ai koutou ki te whenua o Kohena; no te mea hoki he mea whakarihariha ki nga Ihipiana nga hepara katoa.

UPOKO 47.

NA, ka haere a Hohepa, a ka korero ki a Parao, ka mea, Kua tae mai toku papa me oku tuakana, me a ratou kahui, me a ratou kau, me a ratou mea katoa, i te whenua o Kanaana; a tenei ano ratou kei te whenua o Kohena.

2 Na, ka tango ia i etahi o ona tuakana, tokorima, a whakaturia ana ratou e ia ki te aroaro o Parao.

3 A ka mea mai a Parao ki ona tuakana, He aha ta koutou mahi? A ka mea ratou ki a Parao, He hepara o pononga, matou, me o matou mātua.

4 A i mea ano ratou ki a Parao, He noho ki tenei whenua i haere mai ai matou; no te mea kahore he kai ma nga hipi a o pononga; i te nui hoki o te mate-kai o te whenua o Kanaana: na, kia noho ra o pononga ki te whenua o Kohena.

5 Na, ka korero mai a Parao ki a Hohepa, a ka mea, Kua tae mai nei tou papa me ou tuakana ki a koe:

6 Kei tou aroaro te whenua o Ihipa; whakanohoia e koe tou papa me ou tuakana ki te wahi pai o te whenua; kia noho ratou ki te whenua o Kohena: a ki te mea e mohiotia ana e koe etahi tangata uaua i roto i a ratou, meinga ratou hei rangatira mo aku kararehe.

7 ¶ Na, ka kawea mai a Hakopa tona papa e Hohepa, a ka whakaturia ki te aroaro o Parao: a ka mānaaki a Hakopa i a Parao.

8 A ka mea mai a Parao ki a Hakopa, Ka hia ou tau?

9 A ka mea a Hakopa ki a Parao, Kotahi rau e toru tekau tau nga ra o nga tau o toku nohoanga manenetanga: he torutoru, he kino nga ra o nga tau o toku oranga, kihai ano hoki i rite ki nga ra o nga tau o te oranga o oku mātua, i nga ra i noho manene ai ratou.

10 Na, ka manaaki a Hakopa i a Parao, a puta mai ana i te aroaro o Parao.

11 ¶ Na, ka whakanohoia e Hohepa tona papa me ona tuakana, a homai ana e ia ki a ratou he kāinga i te whenua o Ihipa, i te wahi pai o te whenua, i te whenua o Ramehehe, i pera ano me ta Parao i whakahau ai.

12 Na, ka atawhai a Hohepa i tona papa, ratou ko ona tuakana, ko te whare katoa ano hoki o tona papa, ki te taro, he mea whakarite tonu ki o ratou hapu.

13 ¶ A kahore he taro o te whenua katoa; he nanakia rawa hoki te mate-kai; a hemo noa iho te whenua o Ihipa i te mate-kai, me te whenua hoki o Kanaana.

14 A kohia ana e Hohepa te moni katoa i kitea ki te whenua o Ihipa, ki te

Digitized by Google

whenua hoki o Kanaana, mo te witi i hokona e ratou: a kawea ana e Hohepa te moni ki te whare o Parao.

15 A te potonga o te moni o te whenua o Ihipa, o te whenua hoki o Kanaana, na, ka haere mai nga Ihipiana katoa ki a Hohepa, a ka mea, Homai he taro ki a matou: kia mate hoki matou ki tou aroaro hei aha? kua poto nei hoki te moni.

16 Na, ka mea atu a Hohepa, Homai a koutou kararehe; a ka hoatu e ahau hei utu mo a koutou kararehe, ki te mea kua poto te moni.

17 Na, ka kawea mai e ratou a ratou kararehe ki a Hohepa: a hoatu ana e Hohepa he taro ki a ratou *hei utu* mo nga hoiho, mo nga kahui hipi, me nga kahui kau, me nga kaihe ano hoki: a whangaia ana ratou e ia ki te taro i taua tau, *hei utu* mo a ratou kararehe katoa.

18 ¶ A te takanga o taua tau, na, ka haere mai ratou ki a ia i te rua o nga tau, a ka mea ki a ia, E kore e hunā e matou i toku ariki, kua poto te moni; kei toku ariki hoki a matou kahui kararehe; kahore he mea e toe ana, hei tirohanga ma toku ariki, ko o matou tinana anake, me o matou oneone:

19 Kia mate matou ki tou aroaro hei aha? matou tahi hoki me to matou oneone? hokona matou me to matou oneone ki te taro, a ka riro mai matou me to matou oneone hei pononga ma Parao: homai ano hoki he purapura, a ka ora matou, a e kore e mate, e kore ano hoki e ururuatia te whenua.

20 Na, ka hokona e Hohepa te oneone katoa o Ihipa mo Parao: i hokona hoki e nga Ihipiana tana mara tana mara; he pehi rawa hoki na te mate-kai i a ratou: a riro mai ana te whenua i a Parao.

21 A ka whakawhitiwhitia e ia nga tangata ki nga pa i tetahi pito o nga rohe o Ihipa, a puta noa ki tetahi pito o reira.

22 Ko te oneone anake ia o nga tohunga kihai i hokona e ia; i whakaritea hoki tetahi wahi e Parao ma nga tohunga, a i kai ratou i ta ratou wahi i homai e Parao ma ratou: koia tē hokona ai e ratou o ratou oneone.

23 A i mea ano a Hohepa ki te iwi, Nana, kua hokona nei koutou e ahau inaianei, me to koutou oneone, ma Parao: na, he purapura ma koutou, ruia te whenua.

24 A ka whai hua a mua, na, me homai e koutou te rima o nga wahi ki a Parao, a ma koutou nga wahi e wha, hei purapura mo te mara, hei kai hoki ma koutou, ma te hunga hoki i roto i o koutou whare, hei kai ano hoki ma a koutou tamariki.

25 A ka mea mai ratou, Ka ora matou i a koe: kia manakohia mai matou e toku ariki, a hei pononga matou ma Parao.

26 Na, ka whakatakotoria te tikanga e Hohepa mo te oneone o Ihipa, a, tae noa ki tenei ra, ma Parao te rima o nga wahi; hāunga ia te oneone o nga tohunga, kihai hoki *tena* i riro mai i a Parao.

27 ¶ Na, ka noho a Iharaira ki te whenua o Ihipa, ki te whenua o Kohena; a ka whai kāinga ratou ki reira, a ka hua, ka nui whakaharahara.

28 A kotahi tekau ma whitu nga tau i ora ai a Hakopa ki te whenua o Ihipa: a kotahi rau e wha tekau ma whitu nga tau o te oranga o Hakopa.

29 Na, ka whakatata mai nga ra o Iharaira e mate ai ia: a ka karanga ia i tana tamaiti i a Hohepa, a ka mea ki a ia, Na, ki te mea ka manakohia mai ahau e koe, tena, whakapakia mai tou ringaringa ki raro i taku huha, a whakaputaina mai he aroha he pono ki a au; kaua ra ahau e tanumia ki Ihipa:

30 Engari kia takoto ahau ki oku mātua, me kawe atu ahau e koe i Ihipa, me tanu hoki ki roto ki to ratou urupa. A ka mea mai ia, Ka rite i a au to kupu.

31 A ka mea atu ia ki a ia, Oati mai ki a au. A oati ana ia ki a ia. A ka piko iho a Iharaira ki runga ki te urunga o te moenga.

UPOKO 48.

A MURI iho i enei mea, na ka korerotia mai ki a Hohepa, Nana, e mate ana to papa: na, ka tango ia i ana tamariki tokorua, i a Manahe raua ko Eperaima, hei hoa mona.

2 A ka korerotia atu ki a Hakopa, ka meatia atu, Na, ko Hohepa ko to tamaiti tenei te haere mai nei ki a koe: na, ka whakakaha ake a Iharaira i a ia, a ka noho ki runga i te moenga.

3 Na, ka mea mai a Hakopa ki a Hohepa, I puta mai te Atua Kaha rawa ki a au i Rutu i te whenua o Kanaana, a i manaaki i a au,

4 I mea mai ano hoki ki a au, Na, ka meinga koe e ahau kia hua, a ka whakanui ahau i a koe, ka meinga hoki koe e ahau hei huinga iwi; a ka hoatu e ahau

Digitized by Google

tenei whenua ki ou uri i muri i a koe hei kāinga pumau.

5 Na, o tamariki tokorua, a Eperaima raua ko Manahe, i whanau nei mau ki te whenua o Ihipa i mua ake o taku taenga mai ki a koe ki Ihipa, maku ena; ka rite mai raua i a au, ka pera ano me Reupena raua ko Himeona.

6 A, to whanau e whanau mau i muri iho i a raua, mau ena; ka karangatia ki a ratou te ingoa o o ratou tuakana i to ratou kāinga pumau.

7 Ko au hoki, i taku haerenga mai i Parana, ka mate a Rahera ki toku taha, ki te whenua o Kanaana, ki te ara, i te mea he nohinohi te wahi e haere ai ki Eparata: a tanumia ana e ahau ki reira ki te ara ki Eparata, ara, ki Pete-rehema.

8 ¶ A ka kite a Iharaira i nga tamariki a Hohepa, na, ka mea atu, Ko wai enei?

9 A ka mea mai a Hohepa ki tona papa, Ko aku tamariki enei i homai e te Atua ki a au i konei. A ka mea atu ia, Nekehia mai nei ki a au, kia manaaki ai ahau i a raua.

10 A he atarua nga kanohi o Iharaira, na te koroheke hoki, kihai ia i ahei te kite atu. Na, ka whakatata mai ia i a raua ki a ia; a ka kihi ia i a raua, ka awhi hoki i a raua.

11 Na, ka mea atu a Iharaira ki a Hohepa, Kihai ahau i mea ka kite ahau i tou mata: a kua whakakitea mai nei ano hoki e te Atua ou uri ki a au.

12 Na, ka nekehia atu raua e Hohepa i roto i ona turi, a ka piko iho tona mata ki te whenua.

13 Na, ka puritia atu raua e Hohepa, a Eperaima e tona ringa matau ki te maui o Iharaira, me Manahe e tona maui ki te matau o Iharaira, a ka whakatata atu ia *i a raua* ki a ia.

14 Na, ka torona mai tona ringa matau e Iharaira, a whakatakotoria atu ana e ia ki runga ki te matenga o Eperaima, ko ia ano hoki te teina, me tona ringa maui hoki ki runga ki te mātenga o Manahe, he ata whakatakoto hoki nana i ona ringa; ko Manahe hoki te matamua.

15 ¶ Na, ka manaaki ia i a Hohepa, a ka mea, Ma te Atua, i haereere nei oku mātua a Aperahama raua ko Ihaka ki tona aroaro, ma te Atua, nana nei ahau i whangai i a au i ora nei, a, taea noatia tenei ra,

16 Ma te Anahera nana nei ahau i whakaora i roto i nga he katoa, e manaki enei tamariki; a kia karangatia toku ingoa ki a raua, me te ingoa hoki o oku mātua, o Aperahama raua ko Ihaka; a kia tino nui haere raua i waenganui i te whenua.

17 A te kitenga o Hohepa kua whakatakotoria e tona papa tona matau ki runga ki te mātenga o Eperaima, na, ka kino ki tana titiro iho: a ka puritia ake e ia te ringaringa o tona papa, kia nekehia atu e ia i te mātenga o Eperaima ki runga ki te mātenga o Manahe.

18 A ka mea a Hohepa ki tona papa, Kaua e pena, e toku papa; ko te tuakana hoki tenei: whakatakotoria to matau ki runga ki tona mātenga.

19 Na, ka whakakahore tona papa, a ka mea, E mohio ana ahau, e taku tamaiti, e mohio ana ahau: ka whakatupu iwi ano tenei, ka nui ano hoki ia: otiia ka nui atu tona teina i a ia, a ka waiho ona uri hei iwi maha.

20 Na, ka manaaki ia i a raua i taua rangi, a ka mea, Ko koe ta Iharaira manaakitanga, a ka korerotia, Kia meinga koe e te Atua kia rite ki a Eperaima, kia rite hoki ki a Manahe: na, ka makā e ia a Eperaima ki mua i a Manahe.

21 ¶ Na, ka mea mai a Iharaira ki a Hohepa, Ka mate tenei ahau: a ka tata mai te Atua ki a koutou, ka whakahoki atu hoki i a koutou ki te whenua o o koutou mātua.

22 Na, kotahi te wahi ka hoatu nei e ahau mou, e hira ake ai tou i to ou tuakana, ko taku hoki i tango ai i nga Amori ki taku hoari ki taku kopere.

UPOKO 49.

NA, ka karanga atu a Hakopa ki ana tamariki, a ka mea atu, Huihui mai koutou, a ka korerotia atu e ahau ki a koutou nga mea e pono mai ki a koutou i nga ra o te whakamutunga.

2 Huihui mai, whakarongo hoki, e nga tamariki a Hakopa; whakarongo hoki ki a Iharaira ki to koutou papa.

3 ¶ E Reupena, ko koe taku matamua, toku pakaritanga, me te timatanga hoki o toku kaha, te hiranga ake o te kororia, te hiranga ake hoki o te kaha:

4 He mea pokarekare, ano he wai, e kore koe e kake; mo to pikitanga i te moenga o tou papa; a pokea iho e koe i reira: i pikitia e ia ki toku takotoranga.

5 ¶ He tuakana he teina a Himeona raua ko Riwai; he mea nanakia a raua hoari.

6 Kaua e tomo, e taku wairua, ki roto ki to raua runanga; kaua e huihuia, e

Digitized by Google

taku kororia, ki roto ki to raua whakaminenga : i patu tangata hoki raua i a raua e riri ana, a he whakaahuareka noa na raua i whakangongengonge ai raua i te kau.

7 Kia kangā ta raua riri, i kaha nei; me ta raua aritarita, no te mea he nanakia : ka wehea atu raua e ahau ki roto ki a Hakopa, ka whakamarartia atu hoki raua ki roto ki a Iharaira.

8 ¶ E Hura, ko koe e whakamoemititia e o tuakana e o teina : ka u to ringaringa ki te kaki o o hoa riri; ka piko iho ki a koe nga tamariki a to papa.

9 He kuao raiona a Hura : i kake atu koe, e taku tamaiti, i te haenga : i piko iho ia, i tapapa iho ia, i pera me te raiona, i pera hoki me te raiona katua; ma wai ia e whakaoho ?

10 E kore e riro ke te hepeta a Hura, me te kai whakatakoto tikanga o roto o ona waewae, kia tae mai ra ano a Hiro; a ki a ia te huihuinga o nga iwi.

11 Ka herea e ia tana kuao ki te waina, te tamaiti hoki a tana kaihe ki te waina pai; ka horoia e ia ona kakahu ki roto ki te waina, ona weruweru hoki ki te toto o te karepe :

12 Mumura tonu ona kanohi i te waina, ka ma hoki ona niho i te waiu.

13 ¶ Ka noho a Hepuruna ki te wahapu o te moana; hei wahapu ano ia mo nga kaipuke; ka tutuki atu hoki tana rohe ki Hairona.

14 ¶ He kaihe kaha a Ihakara, e tapapa iho ana i waenganui i nga pikaunga e rua :

15 A tona kitenga i te okiokinga he mea pai, i te whenua hoki he ahuareka; na ka tukua iho tona pokohiwi ki te pikaunga, a meinga ana ia hei pononga *homai* takoha.

16 ¶ Ka whakariterite whakawa a Rana mo tona iwi, ka pera ano me tetahi o nga iwi o Iharaira.

17 Hei nakahi a Rana ki te ara, hei neke hoki ki te huarahi, hei ngau i te rekereke o te hoiho, a ka hinga ki muri tona kai eke.

18 E tatari atu ana ahau ki tau whakaoranga, e Ihowa.

19 ¶ Ko Kara, ka hinga ia i te ope : otiia ka riro mai i a ia te papa.

20 ¶ Ko ta Ahera, ka momona tana taro, a he kai kingi ona hua.

21 ¶ He hata kua tukua kia haere a Napatari : e homai ana e ia nga kupu papai.

22 ¶ He peka hua a Hohepa, he peka hua i te taha o te puna; e totoro atu ana ona manga ki tua o te taiepa :

23 I whakatupu-kino nga kai kopere i a ia, i pere mai hoki, i kino hoki ki a ia :

24 Otiia i mau tana kopere i runga i te kaha, a i whakapakaritia nga tākakau o ona ringa e nga ringa o te Kaha o Hakopa; (no reira nei te hepara, te kamaka o Iharaira :)

25 *Ara*, e te Atua o tou papa, mana ano koe e awhina; e te Kaha rawa hoki, mana ano hoki e tuku mai ki a koe nga manaakitanga o te rangi i runga, nga manaakitanga hoki o te rire e takoto ana i raro, nga manaakitanga o nga u, o te kopu hoki :

26 Hira ake nga manaakitanga a tou papa i nga manaakitanga a oku tupuna, tae noa atu ki tera taha o nga pukepuke tu tonu : ka tau iho ena mea ki runga ki te mātenga o Hohepa, ki te tumuaki hoki ona i motuhia atu nei i ona tuakana.

27 ¶ Ka haehae a Peniamine ano he wuruhi : ka kainga e ia te tupapaku i te ata, a i te ahiahi ka tuwha e ia nga taonga parakete.

28 ¶ Ko enei katoa nga iwi kotahi tekau ma rua o Iharaira : ko te korero ano hoki tenei a to ratou papa ki a ratou, me tana manaakitanga hoki i a ratou; i manaakitia ratou e ia, tenei tangata tenei tangata, me tona manaakitanga ano.

29 A i whakahau ano ia i a ratou, i mea ki a ratou, Ka kohia atu ahau ki toku iwi : tanumia ahau ki roto ki oku mātua ki te ana i te wahi oneone o Eperona o te Hiti,

30 Ki te ana i te parae o Makapera, i te ritenga mai o Mamere, i te whenua o Kanaana, ki tera hoki i hokona tahitia me te parae e Aperahama i a Eperona Hiti, kia puritia hei tanumanga.

31 I tanumia e ratou a Aperahama raua ko Hara ko tana wahine ki reira; i tanumia a Ihaka raua ko Ripeka ko tana wahine ki reira; i tanumia hoki a Rea e ahau ki reira.

32 I hokona te parae me te ana i reira ki nga tamariki a Hete.

33 A ka mutu te whakahau a Hakopa ki ana tamariki, na, ka pepeke ake ona waewae ki roto ki te moenga, a ka hemo, a ka kohia atu ki tona iwi.

UPOKO 50.

NA, ka hinga iho a Hohepa ki runga ki te mata o tona papa, a ka tangi i runga i a ia, ka kihi hoki i a ia.

2 Na, ka whakahau a Hohepa i ana ta-

Digitized by Google

ngata, i nga kai rongoa, kia whakapakokotia tona papa; na whakapakokotia ana a Iharaira e nga kai rongoa.

3 Na, ka tutuki ona ra e wha tekau; ko nga ra hoki ena e whakatutukitia ana mo te hunga e whakapakokotia ana: a e whitu tekau nga ra i uhungatia ai ia e nga Ihipiana.

4 A ka taka nga ra e uhungatia ai ia, na, ka korero a Hohepa ki te whare o Parao, ka mea, Na, ki te mea kua manakohia mai ahau e koutou, tena, korero atu ki nga taringa o Parao, mea atu,

5 I whakaoati toku papa i a au, i mea, Ka mate tenei ahau: hei roto i taku tanumanga i keria e ahau moku ki te whenua o Kanaana, hei reira ahau tanumia ai e koe. Na, kia tukua ahau e koe aianei kia haere ki runga ki te tanu i toku papa, ka hoki mai ai.

6 Na, ka mea mai a Parao, Haere ki runga ki te tanu i tou papa, kia rite ki tana i whakaoati ai i a koe.

7 ¶ Na, haere ana a Hohepa ki runga ki te tanu i tona papa, a i haere tahi ano i a ia nga pononga katoa a Parao, nga kaumatua o tona whare, me nga kaumatua katoa o te whenua o Ihipa,

8 Me te whare katoa ano hoki o Hohepa, ratou ko ona tuakana, me te whare ano hoki o tona papa; ko a ratou tamariki anake, me a ratou hipi, me a ratou kau i mahue atu i a ratou i te whenua o Kohena.

9 A i haere tahi ano hoki i a ia nga hariata me nga tangata hoiho: a he nui whakaharahara te tira.

10 Na, ka tae mai ratou ki te patunga witi a Atara, ki tera taha o Horano, a, he tino nui whakaharahara te tangihanga i tangi ai ratou ki reira: a e whitu nga ra i uhungatia ai e ia tona papa.

11 A ka kite nga tangata whenua, nga Kanaani, i te uhunga i te patunga witi a Atara, na ka mea ratou, He uhunga nui tenei na nga Ihipiana: no reira i huaina ai te ingoa o reira ko Apere-Mitiraima, kei tera taha hoki o Horano.

12 Na, rite tonu ki tana i whakahau ai ki a ratou ta ana tamariki i mea ai ki a ia:

13 I kawea hoki ia e ana tamariki ki te whenua o Kanaana, a tanumia ana ki roto ki te ana i te parae o Makapera, i hokona tahitia nei e Aperahama me te parae i a Eperona Hiti, kia puritia hei tanumanga, kei te ritenga atu o Mamere.

14 ¶ Na, hoki ana a Hohepa ki Ihipa, ratou tahi ko ona tuakana, ko nga tangata katoa ano hoki i haere tahi i a ia ki runga ki te tanu i tona papa, i te mutunga o tana tanumanga i tona papa.

15 ¶ A te kitenga o nga tuakana a Hohepa kua mate to ratou papa, na, ka mea ratou, Tera pea e kino mai a Hohepa ki a tatou, a ka utua mai e ia a tatou kino katoa i meatia e tatou ki a ia.

16 Na, ka tuku tangata atu ratou ki a Hohepa, a ka mea atu, I whakahau mai to papa i mua ake i tona matenga, i mea mai,

17 Kia penei ta koutou kupu ki a Hohepa, Tena, whakarerea noatia iho te he o ou tuakana, me to ratou hara; he kino hoki ta ratou mahi ki a koe: na, tena, whakarerea noatia iho te he o nga pononga a te Atua o tou papa. A ka tangi a Hohepa i ta ratou korerotanga atu ki a ia.

18 A i haere mai ano hoki ona tuakana, a ka hinga iho ki tona aroaro; ka mea, Tenei matou hei pononga mau.

19 A ka mea atu a Hohepa ki a ratou, Kaua e wehi: he kai whakakapi oti ahau mo to te Atua wahi?

20 Ko koutou hoki, i he ta koutou whakaaro ki a au; he pai ia ta te Atua whakaaro, kia meatia ai tenei inaianei, kia whakaorangia ai hoki nga tangata tokomaha.

21 Na, kaua ra e wehi: maku koutou e atawhai, koutou ko a koutou tamariki. A ka whakamarie ia i a ratou, ka whakamama hoki i o ratou ngakau.

22 ¶ Na, ka noho a Hohepa ki Ihipa, ratou ko te whare o tona papa: a kotahi rau kotahi tekau nga tau i ora ai a Hohepa.

23 A i kite a Hohepa i te tuatoru o nga *whakatupuranga* o nga tamariki a Eperaima: i whakatupuria ano hoki nga tamariki a Makiri a te tama a Manahe ki runga ki nga turi o Hohepa.

24 Na, ka mea a Hohepa ki ona tuakana, Ka mate ahau, a ka tikina mai koutou, ka ata tirohia e te Atua, a ka kawea atu koutou e ia i tenei whenua, ki runga ki te whenua i oati ai ia ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa.

25 Na, ka whakaoatitia nga tamariki a Iharaira e Hohepa, a ka mea ia, Ka tikina mai koutou, ka ata tirohia e te Atua, a me kawe atu e koutou oku iwi i konei ki runga.

26 Na, ka mate a Hohepa i te kotahi rau i te kotahi tekau o ona tau: a ka whakapakokotia ia e ratou, ka whakatakotoria hoki ki roto ki te kawhena i Ihipa.

Digitized by Google

KO TE

PUKAPUKA TUARUA A MOHI,

KO EKORUHE.

UPOKO 1.

NA, ko nga ingoa enei o nga tamariki a Iharaira, i haere tahi atu me Hakopa ki Ihipa; i haere atu tenei tangata tenei tangata, me nga *taugata ano* o o ratou whare ake.

2 Ko Reupena, ko Himeona, ko Riwai, ko Hura,

3 Ko Ihakara, ko Hepuruna, ko Peniamine,

4 Ko Rana, ko Napatari, ko Kara, ko Ahera.

5 Na, nga wairua katoa i puta mai i roto i te hope o Hakopa, e whitu tekau wairua: i Ihipa hoki a Hohepa.

6 A, ka mate a Hohepa, me ona tuakana katoa, me tena whakapaparanga katoa.

7 A ka tupu nga tamariki a Iharaira, ka tini haere, ka hira rawa, ka kaha noa atu; a, kapi ana te whenua i a ratou.

8 ¶ Na, ka poka ake he kingi hou mo Ihipa, kihai i mohio ki a Hohepa.

9 A ka ki atu ia ki tona iwi, Nana, e hira ana, e kaha ana i a tatou te iwi o nga tamariki a Iharaira.

10 Tena, kia tupato tatou i a ratou; kei tini haere, a tenei ake, ki te ara he pakanga, na, ka uru hoki ratou ki roto ki o tatou hoa riri, ka whawhai mai ki a tatou, a ka maunu atu i te whenua.

11 Katahi ka wkakaritea e ratou nga rangatira akiaki mo ratou, hei whakawhiu mo ratou ki a ratou kawenga. A, hangā ana e ratou nga pa takotoranga taonga mo Parao, a Pitoma, a Raamahehe.

12 Nawai-a, whakawhiu noa ratou i a ratou, e hua tonu mai ana, e tupu ana. A pawera ana ratou i nga tamariki a Iharaira.

13 A nanakia noa iho te whakamahinga a nga Ihipiana i nga tamariki a Iharaira:

14 A meatia ana e ratou kia kawa ake ratou ki te ora, i te mamahi, i te paru pokepoke, i te pereki, i nga mahi katoa o te mara: he nanakia rawa a ratou mahi katoa i whakamahia ai ratou.

15 ¶ Katahi ka mea te kingi o Ihipa ki nga wahine whakawhanau i nga wahine a nga Hiperu; (te ingoa o tetahi ko Hipera, te ingoa hoki o te tahi ko Pua):

16 I ki atu ia, E whakawhanau korua i nga wahine a nga Hiperu, a ka kite i a ratou i runga i nga kumete, ki te mea he tamaiti tane, whakamatea; na, he kotiro, kia ora tena.

17 Otira i wehi nga kai whakawhanau ki te Atua, kihai hoki i mea i ta te kingi o Ihipa i mea ai ki a raua, a whakaorangia ana e raua nga tamariki tane.

18 Na, ka karangatia nga kai whakawhanau e te kingi o Ihipa, a ka mea ki a raua, Na te aha tenei mahi a korua, i whakaora ai korua i nga tamariki tane?

19 A ka mea atu nga kai whakawhanau ki a Parao, No te mea ra, ehara nga wahine a nga Hiperu i te pena me nga wahine a nga Ihipiana; e maia ana hoki ratou, kahore ano kia tae atu te kai whakawhanau ki a ratou kua whanau ke.

20 Na, ka atawhai te Atua ki nga kai whakawhanau; a ka nui haere te iwi, a kaha rawa ana.

21 A no te mea i wehi nga kai whakawhanau ki te Atua, ka hangā e ia he whare mo raua.

22 Katahi ka ako atu a Parao ki tona iwi katoa, ka mea atu, Ko nga tamariki tane katoa e whanau mai, makā atu e koutou ki te awa, ko nga kotiro katoa ia, me whakaora.

UPOKO 2.

NA, ka haere tetahi tangata o te whare o Riwai, a ka tango i tetahi tamahine a Riwai.

2 A ka hapu te wahine, ka whanau he tane: a ka kitea ia he tamaiti pai, na e toru nga marama i hunā ai ia e ia.

3 A tē ahei ia te huna tonu i a ia, na

Digitized by Google

ka tango ia i tetahi aaka kakaho mona, pani rawa ki te uku ki te ware, a whaowhina ana te tamaiti ki roto; a whakatakotoria iho ki roto ki nga wiwi, i te pareparenga o te awa.

4 A tu mai ana i tawhiti tona tuahine, kia kite e ahatia ranei ia.

5 ¶ Na, ko te haerenga iho o te tamahine a Parao ki te awa, ki te horoi; ko ana kotiro hoki e haere ana i te taha o te awa; a ka kite ia i te aaka i roto i nga wiwi, na ka ngare atu i tana kotiro ki te tiki.

6 A tana hurahanga ake, ka kite i te tamaiti; na, ka tangi te tamaiti. A ka aroha ia ki a ia, ka mea, No nga tamariki a nga Hiperu tenei.

7 Katahi ka mea tona tuahine ki te tamahine a Parao, Kia haere au ki te karanga i tetahi o nga wahine a nga Hiperu hei whakangote? a ko ia hei kai whakangote mau i te tamaiti nei.

8 A ka ki mai te tamahine a Parao ki a ia, Haere: a haere ana te kotiro, a karanga ana i te whaea o te tamaiti.

9 A ka mea atu te tamahine a Parao ki a ia, Tangohia te tamaiti nei, whakangotea *hei tamaiti* maku, a maku e hoatu he utu ki a koe. Na, tango ana te wahine i te tamaiti, a whakangotea ana e ia.

10 A ka nui te tamaiti, na, ka kawea e ia ki te tamahine a Parao, a ka waiho ia hei tamaiti mana. A huaina iho e ia tona ingoa ko Mohi: i mea hoki, No te mea i toia ake ia i roto i te wai.

11 ¶ A i aua ra, ka kaumatuatia a Mohi, na ka haere atu ki ona tuakana, ka titiro hoki ki a ratou kawenga: a ka kite ia i tetahi o nga Ihipiana e patu ana i tetahi o nga Hiperu, no ona tuakana.

12 Na, ka tirotiro ia ki tenei wahi ki tera wahi, a ka kite kahore he tangata, patua iho e ia te Ihipiana, a huna iho e ia ki te onepu.

13 A ka haere atu ia i te rua o nga ra, na, tokorua nga tangata o nga Hiperu e whawhai ana *ki a raua:* a ka mea atu ia ki te tangata nana te kino, He aha koe i patu ai i tou hoa?

14 Na, ko te meatanga mai a tera, Na wai koe i ki hei rangatira, hei kai whakarite whakawa mo matou? E mea ana koe ki te patu i a au me koe i patu ra i te Ihipiana? A ka wehi a Mohi, ka mea, Koia hoki, kua rangona tenei mea.

15 A ka rongo a Parao i taua mea, na, ka rapu ia kia patua a Mohi. Otiia i rere a Mohi i te aroaro o Parao, a noho ana i te whenua o Miriana: a ka noho ia ki te taha o tetahi puna.

16 Na, tokowhitu nga tamahine a te tohunga o Miriana: a ka haere mai ratou, ka utuutu *wai*, ka whakaki i nga kumete, hei whakainu i nga hipi a to ratou papa.

17 A te haerenga mai o nga hepara, kei te atiati i a ratou: a ka whakatika a Mohi ka araarai i a ratou, ka whakainu hoki i a ratou hipi.

18 A ka tae atu ratou ki a Reuere ki to ratou papa, ka mea mai ia, Na te aha koutou i hohoro mai ai inaianei?

19 A ka mea ratou, Na tetahi tangata o nga Ihipiana i ora ai matou i te ringaringa o nga hepara, nana ano i utuutu he *wai* ma matou, i whakainu hoki nga hipi.

20 Na ka mea ia ki ana tamahine, A kei hea ia? He aha i waiho atu ai e koutou tena tangata? karangatia atu ki te kai taro.

21 A i pai a Mohi ki te noho ki taua tangata; a ka hoatu e ia a Hipora tana tamahine ki a Mohi.

22 A ka whanau ia he tane, a huaina iho e ia tona ingoa ko Kerehoma. I mea hoki ia, He manene ahau i te whenua ke.

23 ¶ Na, i muri iho i nga ra e maha, na ka mate te kingi o Ihipa; a ka hotu te manawa o nga tamariki a Iharaira i te whakamahinga, a aue ana ratou; a ka puta ake to ratou aue ki te Atua, no ratou hoki e whakamahia ana.

24 A ka rongo te Atua ki ta ratou tangi, a ka mahara te Atua ki tana kawenata ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa.

25 A ka titiro iho te Atua ki nga tamariki a Iharaira, a ka mohio te Atua ki a ratou.

UPOKO 3.

NA, i te tiaki a Mohi i nga hipi a Ietero a tona hungawai, a te tohunga o Miriana; a ka arahi ia i nga hipi ki te taha ki tua o te koraha, ka haere mai ki te maunga o te Atua, ki Horepa.

2 A ka puta mai ki a ia te anahera o Ihowa i roto i te mura ahi, i waenganui o tetahi rakau; a tana tirohanga mai, na, e toro ana te rakau i te ahi, a kihai i pau te rakau.

3 Na, ka mea a Mohi, ka tahuri atu ahau, ka matakitaki atu ki tenei mea nui kua puta mai nei, na te aha te rakau tē pau ai.

4 A ka kite a Ihowa e tahuri mai ana ia ki te matakitaki, ka karanga te Atua ki a ia i waenganui o te rakau, ka mea,

Digitized by Google

E Mohi, e Mohi! A ka mea atu ia, Tenei ahau.

5 Na, ka mea mai ia, Kaua e whakatata mai ki konei; wetekina atu ou hu i ou waewae, te wahi hoki e tu na koe he wahi tapu.

6 A ka mea ano ia, Ko ahau te Atua o tou papa, te Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te Atua o Hakopa. A huna ana a Mohi i tona kanohi: i wehi hoki ia ki te titiro atu ki te Atua.

7 A ka mea a Ihowa, Kua kite nui ahau i te tukinotanga o toku iwi i Ihipa, kua rongo hoki ki to ratou aue i o ratou kai akiaki; no te mea e mohio ana ahau ki o ratou mamaetanga.

8 A kua heke iho nei ahau ki te whakaora mai i a ratou i te ringaringa o nga Ihipiana, ki te tango mai hoki i a ratou i tena whenua ki runga ki tetahi whenuo pai, *whenua* nui, ki tetahi whenua e rerengia ana e te waiu me te honi, ki te wahi o nga Kanaani, o nga Hiti, o nga Amori, o nga Perihi, o nga Hiwi, o nga Iepuhi.

9 Na, kua tae ake te karanga a nga tamariki a Iharaira ki a au: kua kite ano hoki ahau i te tukinotanga e tukinotia nei ratou e nga Ihipiana.

10 Na, haere mai, a maku koe e unga atu ki a Parao, a mau e whakaputa mai toku iwi, nga tamariki a Iharaira, i Ihipa.

11 ¶ Na, ka mea atu a Mohi ki te Atua, He *tangata* aha ahau, kia haere ahau ki a Parao, kia whakaputa mai hoki i nga tamariki a Iharaira i Ihipa?

12 A ka mea mai ia, Kei a koe tonu ahau: a tenei ano te tohu mou ka unga nei e ahau: ka whakaputaina mai e koe te iwi i Ihipa, ka mahi koutou ki te Atua ki runga i tenei maunga.

13 Na, ko te meatanga atu a Mohi ki te Atua, Na, ka tae atu ahau ki nga tamariki a Iharaira, a ka mea atu ki a ratou, Na te Atua o o koutou mātua ahau i ngare mai ki a koutou; a ka mea mai ratou ki a au, Ko wai tona ingoa? Me pehea atu ahau ki a ratou?

14 ¶ Katahi ka mea atu te Atua ki a Mohi, Ko AHAU ANO AHAU NEI: a i mea ano ia, Kia penei atu koe ki nga tamariki a Iharaira, Na te AHAU NEI i ngare mai au ki a koutou.

15 A ka mea atu ano te Atua ki a Mohi, Kia penei atu koe ki nga tamariki a Iharaira, Na Ihowa, na te Atua o o koutou mātua, na te Atua o Aperahama, na te Atua o Ihaka, na te Atua hoki o Hakopa, i tono mai ahau ki a koutou; ko toku ingoa tenei ake nei ake nei, ko toku maharatanga hoki tenei ki tenei wkakapaparanga ki tenei whakapaparanga.

16 Haere, whakaminea nga kaumatua o Iharaira, mea atu ki a ratou, Kua puta mai ki a au a Ihowa te Atua o o koutou mātua, te Atua o Aperahama, o Ihaka, o Hakopa: e ai tana, Kua tikina mai kua tirohia marietia iho koutou e ahau, me nga mea e meatia ana ki a koutou i Ihipa:

17 A e mea ana ahau, ka whakaputaina mai koutou e ahau i te whakawhiunga a Ihipa ki te whenua o nga Kanaani, o nga Hiti, o nga Amori, o nga Perihi, o nga Hiwi, o nga Iepuhi, ki te whenua e rerengia ana e te waiu me te honi.

18 A e rongo ratou ki tou reo; a ka haere koe, koutou tahi ko nga kaumatua o Iharaira, ki te kingi o Ihipa, a ka mea ki a ia, Kua tutaki a Ihowa, te Atua o nga Hiperu ki a matou: kia haere matou, ne? kia toru nga ra e haere ana i te koraha, ka patu ai i te whakahere ma Ihowa ma to matou Atua.

19 A e mohio ana ano ahau e kore te kingi o Ihipa e tuku mai i a koutou, ki te kahore he ringaringa kaha.

20 A ka takiritia toku ringa, ka patua hoki a Ihipa ki aku merekara katoa, e mea ai ahau i waenganui ona; a, muri iho, ka tukua mai koutou e ia.

21 A, maku e mea kia paingia tenei iwi i te aroaro o nga Ihipiana: a ka haere koutou e kore koutou e haere kau;

22 Engari me tono e ia wahine e ia wahine ki tona hoa noho tata, ki te wahine hoki e noho ana i tona whare, he mea hiriwa, he mea koura, he kakahu; a ka hoatu e koutou ki a koutou tamariki, ki a koutou tamahine; a ka pahuatia e koutou nga Ihipiana.

UPOKO 4.

A KA whakahoki atu a Mohi, ka mea, Na, e kore ratou e whakapono mai ki a au, e kore hoki e whakarongo ki toku reo, e mea hoki ratou, Kahore a Ihowa i puta mai ki a koe.

2 A ka mea mai a Ihowa ki a ia, He, aha tena i tou ringa? A ka mea ia, He tokotoko.

3 Na, ka mea mai ia, Makā atu ki te whenua. Na, makā ana e ia ki te whenua, a, whakanakahi iho; te tino rerenga o Mohi i tona aroaro.

4 A ka mea mai ano a Ihowa ki a Mohi, Torona atu tou ringa, hopukia hoki i te hiku: te toronga atu o tona ringaringa, hopukina iho, na, ka whakatokotoko ano ki tona ringa:

Digitized by Google

5 Kia whakapono ai ratou kua puta mai ki a koe a Ihowa te Atua o o ratou mātua, te Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te Atua hoki o Hakopa.

6 ¶ A i mea mai ano a Ihowa ki a ia, Tena, kuhua tou ringaringa ki tou uma: a kuhua ana e ia tona ringaringa ki tona uma; te unuhanga mai ano, na, kua reparatia tona ringaringa, koia ano me te hukarere.

7 A i mea mai ano ia, Whakahokia ano tou ringaringa ki tou uma: a whakahokia ana ano e ia tona ringaringa ki tona uma; te unuhanga mai ano i tona uma, na, kua hoki, kua rite ki tona kiri ano.

8 A ki te kore ratou e whakapono ki a koe, ki te kore e whakarongo ki te reo o te tohu tuatahi, na, ka whakapono ratou ki te reo o to muri tohu.

9 A ki te kore ano hoki ratou e whakapono ki enei tohu e rua, a e kore e whakarongo ki tou reo, na, utuhia e koe ki te wai o te awa, ka riringi ki te *oneone* maroke; a te wai e utuhia e koe i te awa, hei toto ki runga ki te whenua maroke.

10 ¶ Na, ka ki atu a Mohi ki a Ihowa, E toku Ariki, ehara ahau i te pu-korero, i mua, i muri iho ranei i tau korero-tanga ki to pononga, he reo ngoikore hoki toku he arero paremo.

11 Katahi ka mea mai a Ihowa ki a ia, Na wai i hanga te mangai o te tangata? Na wai hoki i mea kia wahangu, kia turi, kia titiro ranei, kia matapo ranei? Ehara koia i ahau i a Ihowa?

12 Na, haere ra, a hei tou waha tonu ahau, whakaako ai i a koe ki tau e korero ai.

13 Na, ko tana meatanga atu, E toku Ariki, unga ra e koe te tangata e unga ai koe.

14 ¶ Katahi ka mura ake te riri a Ihowa ki a Mohi; a ka mea mai, Ehara ianei a Arona Riwaiti i te tuakana nou? E matau ana ahau he mohio ia ki te korero: a e haere mai ana hoki ia ki te whakatau i a koe; a ka kite i a koe, ka koa a roto o tona ngakau.

15 A mau e korero atu ki a ia, e hoatu hoki nga kupu ki tona waha: a hei tou mangai ahau, hei tona mangai hoki, whakaako ai i a korua ki ta korua e mea ai.

16 A ko ia hei kai korero mau ki te iwi; a ko ia, ina, ka ai ia hei mangai mou, ko koe hoki hei Atua ki a ia.

17 A maua atu e koe tenei tokotoko i tou ringa, hei mea mau i nga tohu.

18 ¶ Na, haere ana a Mohi, hoki ana ki a Ietero ki tona hungawai, a ka mea ki a ia, Ka haere au, ne? ka hoki ki oku tuakana i Ihipa, kia kite kei te ora ano ranei ratou. A ka mea mai a Ietero ki a Mohi, Haere ra i runga i te pai.

19 A ka mea mai a Ihowa ki a Mohi i Miriana, Haere, e hoki ki Ihipa: kua mate katoa hoki nga tangata i rapu ra i a koe kia patua.

20 Katahi a Mohi ka mau ki tana wahine ratou ko ana tamariki, a whakanohoia ana e ia ki runga ki te kaihe, a hoki ana ki te whenua o Ihipa: a i tango ano a Mohi i te tokotoko a te Atua ki tona ringaringa.

21 ¶ A i mea mai a Ihowa ki a Mohi, E haere koe, e hoki ki Ihipa, kia mahara kia meatia e koe ki te aroaro o Parao ena merekara katoa, ka hoatu na e ahau ki tou ringaringa: otiia maku e whakapakeke tona ngakau, kia kore ai ia e tuku mai i te iwi.

22 A ka mea atu koe ki a Parao, E penei ana te kupu a Ihowa, Ko Iharaira taku tamaiti, taku matamua:

23 A ko taku kupu tenei ki a koe, Tukua mai taku tamaiti kia mahi ki a au: a ki te kore koe e rongo ki te tuku mai i a ia, na, ka whakamatea e ahau to tamaiti, to matamua.

24 ¶ A i a ratou i te whare tira i te ara, na pono pu mai a Ihowa ki a ia, a ka whai i a ia kia whakamatea.

25 A ka tango a Hipora i tetahi kohatu koi, a kotia iho te kiri matamata o tana tamaiti, na whakapakia atu ana e ia ki ona waewae, ka mea, He tane *whakaheke* toto koe ki a au.

26 Katahi ia ka tuku atu i a ia: i reira ano ka mea mai *te wahine*, He tane *whakaheke* toto *koe;* mo te kotinga hoki.

27 ¶ A ka mea mai a Ihowa ki a Arona, Haere ki te koraha, ki te whakatau i a Mohi. A haere atu ana ia, a ka tutaki ki a ia ki te maunga o te Atua, na ka kihi i a ia.

28 A korerotia atu ana e Mohi ki a Arona nga kupu katoa a Ihowa, i unga nei i a ia, me nga tohu katoa i ako iho ai ia ki a ia.

29 ¶ Na, haere ana a Mohi raua ko Arona, a whakaminea ana nga kaumatua katoa o nga tamariki a Iharaira:

30 Heoi korerotia atu ana e Arona nga kupu katoa i korero ai a Ihowa ki a Mohi, a mahia ana e ia nga tohu i te tirohanga o te iwi.

31 A whakapono tonu te iwi: a ka rongo ratou kua tae mai a Ihowa ki nga

Digitized by Google

tamariki a Iharaira, kua titiro ki to ratou whakawhiunga, na, ka tuohu ratou, ka koropiko.

UPOKO 5.

AMURI iho, ka haere a Mohi raua ko Arona, a ka korero atu ki a Parao, Ko te kupu tenei a Ihowa a te Atua o Iharaira, Tukua mai toku iwi ki te taka hakari ki a au i te koraha.

2 Na, ko te meatanga mai a Parao, Ko wai a Ihowa, kia rongo ahau ki tona reo, kia tukua atu a Iharaira? Kahore ahau e mohio ki a Ihowa, e kore ano hoki e tukua atu a Iharaira e ahau.

3 A ka mea raua, Kua tutaki te Atua o nga Hiperu ki a matou: tena ra, tukua matou kia haere, kia toru nga ra e haere ana i te koraha, ka mea patunga tapu ai matou ki a Ihowa ki to matou Atua; kei torere mai ia ki a matou, na, ko matou, i te mate uruta ranei, i te hoari ranei.

4 Na, ko te meatanga mai a te kingi o Ihipa ki a raua, He aha korua, e Mohi raua ko Arona, i whakaware ai i te iwi ki a ratou mahi? haere koutou ki a koutou kawenga.

5 A i mea ano a Parao, Nana, ka tini nei nga tangata o te whenua, a na korua ratou i noho ai ki a ratou kawenga.

6 ¶ Na, ka ako atu a Parao i taua ra ki nga kai akiaki o te iwi me o ratou rangatira, ka mea,

7 Kaua e hoatu e koutou he tākakau ki te iwi a muri ake nei, hei hanga pereki, me o mua ra: me haere ratou ki te kohikohi tākakau ma ratou.

8 Otiia, whakaritea ki a ratou kia rite tonu nga pereki te maha ki era i hangā e ratou i mua ai; kaua e whakahokia iho te maha e koutou; e mangere ana hoki ratou: koia ratou i karanga ai, i mea ai, Ka haere matou ki te mea patunga tapu ki to matou Atua.

9 Whakanuia te mahi ma nga tangata ra, a ko tena hei mahi ma ratou; kaua hoki ratou e whakarongo ki nga kupu horihori.

10 ¶ Na, ka haere atu nga kai akiaki o te iwi, me o ratou rangatira, ka korero ki te iwi, ka mea, Ko te kupu tenei a Parao, e kore e hoatu e ahau he tākakau ki a koutou.

11 Haere koutou ki te kohikohi tākakau ma koutou i te wahi e kitea ai e koutou: otiia, kaua e whakahokia iho e koutou te maha o a koutou e mahi ai.

12 Na, ka marara noa atu te iwi ki te whenua katoa o Ihipa, ki te kohikohi putake witi hei tākakau.

13 A ka whakatatutatu atu nga kai akiaki, ka mea, Whakaotia a koutou mahi, to tenei rangi to tenei rangi, kia rite ki o te wa i whai tākakau ai.

14 Na, ka whiua nga rangatira o nga tamariki a Iharaira, i whakaritea iho ra mo ratou e nga kai akiaki a Parao, ka mea mai ratou, He aha tē whakaotia ai e koutou inanahi, inaianei, a koutou pereki i whakaritea ra ki a koutou, tē pera ai me o mua ra?

15 ¶ Na, ka haere mai nga rangatira o nga tamariki a Iharaira, me te tangi ano, ki a Parao, ka mea, He aha koe i penei ai ki o pononga?

16 Kahore he tākakau i homai ki o pononga, a e mea ana ratou ki a matou, Hangā nga pereki: na, ka whiua o pononga; no o tangata ia te he.

17 Na, ko tana meatanga mai, E mangere ana koutou, e mangere ana; no reira koutou ka mea ai, Ka haere matou ki te mea patunga tapu ki a Ihowa.

18 Na, haere, e mahi; e kore hoki e hoatu he tākakau ki a koutou; otiia me homai ano e koutou nga pereki i whakaritea ra.

19 Na, ka kite nga rangatira o nga tamariki a Iharaira i te kino mo ratou, i te kianga mai ra, Kaua e whakaokuokutia iho a koutou pereki o tenei ra o tenei ra.

20 ¶ A ka tutaki ratou ki a Mohi raua ko Arona, e tu mai ana i mua i a ratou, i to ratou haerenga atu i a Parao:

21 A ka mea ki a raua, Ma Ihowa e titiro iho ki a korua, e whakaritenite hoki; na korua hoki matou i piro whakarihariha ai ki te aroaro o Parao, ki te aroaro hoki o ana pononga, na korua i hoatu he hoari ki o ratou ringaringa hei patu i a matou.

22 ¶ Katahi ka hoki atu a Mohi ki a Ihowa, a ka mea atu, E te Ariki, he aha koe i whakahaere-kino ai ki tenei iwi? na te aha koe i unga ai i ahau?

23 Na, no taku haerenga atu ki a Parao ki te korero i runga i tou ingoa, i kino ai ia ki tenei iwi; kahore ano hoki koe kia whakaora noa i tou iwi me he aha me he aha.

UPOKO 6.

KATAHI ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, Akuanei koe kite ai i taku e mea ai ki a Parao; ta te mea he kaha te ringaringa e tuku ai ia i a ratou kia

Digitized by Google

haere, he kaha hoki te ringaringa e pei mai ai ia i a ratou i tona whenua.

2 ¶ A ka korero mai te Atua ki a Mohi, ka mea ki a ia, Ko Ihowa ahau:

3 A i oku putanga ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa, Ko te Atua Kaha rawa *toku ingoa*; kihai hoki ratou i mohio ki a au, ko IHOWA toku ingoa.

4 Ka whakamanā ano hoki e ahau taku kawenata ki a ratou, kia hoatu te whenua o Kanaana ki a ratou, te whenua o to ratou nohoanga manenetanga, i noho manene ai ratou.

5 Kua rongo ano ahau ki te aue a nga tamariki a Iharaira, e whakamahia nei e nga Ihipiana, kua mahara hoki ki taku kawenata.

6 Mo konei me ki atu e koe ki nga tamariki a Iharaira, Ko Ihowa ahau, a maku koutou e whakaputa mai i raro i nga kawenga a nga Ihipiana, maku hoki koutou e tango mai i ta ratou whakatau-rerekatanga, a he maro te ringa, he nui nga whakawakanga, e whakaora ai ahau i a koutou:

7 A ka tango ahau i a koutou hei iwi moku, a ko au hei Atua mo koutou: a e mohio koutou ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua, e whakaputa mai ana i a koutou i raro i nga kawenga a nga Ihipiana.

8 Maku ano hoki koutou e kawe atu ki te whenua i whakamaro ai ahau i toku ringaringa mo reira kia hoatu ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa; a ka hoatu a reira e ahau ki a koutou hei kāinga tuturu: Ko Ihowa ahau.

9 ¶ A pena atu ana ta Mohi korero ki nga tamariki a Iharaira: heoi, kihai ratou i whakarongo ki a Mohi i te mamae o te ngakau, i te whakamahinga kinotanga hoki.

10 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

11 Haere ki roto, korero atu ki a Parao, ki te kingi o Ihipa, kia tukua mai e ia nga tamariki a Iharaira i tona whenua.

12 Na, ka korero atu a Mohi i te aroaro o Ihowa, ka mea, Nana, kahore nga tamariki a Iharaira i whakarongo mai ki a au; me pehea ra e rongo ai a Parao ki a au, he ngutu kokoti-kore nei hoki ahau?

13 Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, a homai ana e ia ki a raua nga korero ki nga tamariki a Iharaira, ki a Parao hoki kingi o Ihipa, mo nga tamariki a Iharaira kia whakaputaina mai i te whenua o Ihipa.

14 ¶ Ko nga upoko enei o nga whare o o ratou mātua: ko nga tama a Reupena matamua a Iharaira; ko Hanoka, ko Paru, ko Heterono, ko Karami: ko nga hapu enei o Reupena.

15 Na, nga tama a Himeona; ko Iemuere, ko Iamini, ko Ohara, ko Iakini, ko Tohara, ko Hauru; he tama tera na tetahi wahine o nga Kanaani: ko nga hapu enei o Himeona.

16 Na, ko nga ingoa enei o nga tama a Riwai ki te tikanga iho o o ratou whakatupuranga; ko Kerehona, ko Kohata, ko Merari: a ko nga tau i ora ai a Riwai, kotahi rau e toru tekau ma whitu nga tau.

17 A nga tama a Kerehona; ko Ripini, ko Himei, me o raua hapu ano.

18 A nga tama a Kohata; ko Amarama, ko Itihara, ko Heperona, ko Utiere: a nga tau i ora ai a Kohata, kotahi rau e toru tekau ma toru nga tau.

19 A nga tama a Merari; ko Mahari, ko Muhi: ko nga hapu enei o Riwai, puta noa i o ratou whakatupuranga.

20 A i tango a Amarama i a Iokepete, i te tuahine o tona papa, hei wahine mana; a whanau ake ana tamariki ko Arona raua ko Mohi. A nga tau i ora ai a Amarama, kotahi rau e toru tekau ma whitu nga tau.

21 A nga tama a Itihara; ko Koraha, ko Nepeke, ko Tikiri.

22 A nga tama a Utiere; ko Mihaera, ko Eritapana, ko Hitiri.

23 A ka tango a Arona i a Erihepa tamahine a Aminarapa, i te tuahine o Nahona, hei wahine mana; a whanau ake ana ko Natapa, ko Apihu, ko Ereatara, ko Itamara.

24 A nga tama a Koraha; ko Ahira, ko Erekana, ko Apihapa: ko nga hapu enei o nga Korahi.

25 A i tango a Ereatara tama a Arona, i tetahi o nga tamahine a Putiera hei wahine mana; a whanau ake tana ko Pinehaha: ko nga upoko enei o nga mātua o nga Riwaiti puta noa i o ratou hapu.

26 Ko taua Arona raua ko Mohi tenei i korero nei a Ihowa ki a raua, kia whakaputaina mai nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa, tenei ropu tenei ropu o ratou.

27 Na raua i korero atu ki a Parao kingi o Ihipa, kia whakaputaina mai nga tamariki a Iharaira i Ihipa: ko taua Mohi raua ko Arona tenei.

28 ¶ A i te ra ano i korero ra a Ihowa ki a Mohi i te whenua o Ihipa,

29 Ka korero a Ihowa ki a Mohi, ka mea, Ko Ihowa ahau: korerotia atu ki a Parao kingi o Ihipa nga mea katoa e korero nei ahau ki a koe.

Digitized by Google

30 A ka mea a Mohi i te aroaro o Ihowa, Nana, he ngutu kokoti-kore ahau, a me pehea e rongo ai a Parao ki a au?

UPOKO 7.

AKA mea mai a Ihowa ki a Mohi, Na, kua oti koe te mea e ahau hei atua ki a Parao; ko Arona hoki, ko tou tuakana, hei poropiti mou.

2 Korerotia atu e koe nga mea katoa e ki ai ahau ki a koe; a ma Arona ma tou tuakana e korero atu ki a Parao, kia tukua mai e ia nga tamariki a Iharaira i tona whenua.

3 A maku e whakapakeke te ngakau o Parao, e whakamaha hoki aku tohu me aku merekara ki te whenua o Ihipa.

4 Otiia e kore a Parao e rongo ki a korua, a ka pa toku ringa ki Ihipa, a he nui nga whakawakanga e whakaputaina mai ai e ahau aku mano tini, taku iwi, nga tamariki a Iharaira, i te whenua o Ihipa.

5 A e mohio nga Ihipiana ko Ihowa ahau, ina torona atu toku ringa ki Ihipa, *ina* whakaputaina mai e ahau nga tamariki a Iharaira i roto i a ratou.

6 A i mea ano a Mohi raua ko Arona i ta Ihowa i whakahau ai ki a raua, pera ana raua.

7 A e waru tekau nga tau o Mohi, e waru tekau ma toru nga tau o Arona, i ta raua korerotanga ki a Parao.

8 ¶ A i korero mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

9 Ki te korero mai a Parao ki a korua, ki te mea mai, Tena koa, tetahi merekara i a korua; ko reira koe mea atu ai ki a Arona, Tangohia to tokotoko, makā iho ki te aroaro o Parao, a ka whakanakahitia.

10 ¶ Na, ka haere a Mohi raua ko Arona ki a Parao, a peratia ana e raua me ta Ihowa i mea mai ai: a makā iho ana e Arona tona tokotoko ki te aroaro o Parao, ki te aroaro hoki o ona tangata, a whakanakahi ana.

11 Na, ka karanga hoki a Parao i nga tangata mohio me nga tohunga maori: na, nga tohunga o Ihipa, i pera ano ratou ki a ratou nei karakia maori.

12 Makā iho ana hoki e ia tangata e ia tangata o ratou tokotoko, a whakanakahi ana: otiia horomia ana o ratou tokotoko e te tokotoko o Arona.

13 Na, ka whakapakeketia e ia te ngakau o Parao, a kihai ia i whakarongo ki a raua; i rite tahi ano ki ta Ihowa i mea mai ai.

14 ¶ A i mea mai ano a Ihowa ki a Mohi, E pakeke ana te ngakau o Parao, e kore ia e whakaae ki te tuku mai i te iwi.

15 Haere ki a Parao i te ata; na, e haere ana ia ki te wai; a hei te parepa-renga o te awa tu atu ai koe ki a ia; a ko te tokotoko i whakanakahitia ra maua atu i tou ringa.

16 A ka mea atu ki a ia, Na Ihowa, na te Atua o nga Hiperu, i unga mai au ki a koe; e mea ana ia, Tukua mai toku iwi kia mahi ki a au i te koraha: titiro hoki, kahore koe kia rongo, a mohoa noa nei.

17 E penei mai ana a Ihowa, ma konei e mohio ai koe ko Ihowa ahau: nana, maku e patu iho nga wai i te awa ki te tokotoko i toku ringaringa, a ka whakaririoia ketia hei toto.

18 A e mate nga ika i roto i te awa, a e piro te awa; a e anuanu nga Ihipiana ki te inu i te wai o te awa.

19 ¶ A i korero mai a Ihowa ki a Mohi, Mea atu ki a Arona, Tangohia to tokotoko, torona atu hoki tou ringaringa ki runga i nga wai o Ihipa, ki runga i o ratou wai e rere ana, ki runga i o ratou awa, ki runga i o ratou roto, ki runga hoki i o ratou huihuinga wai katoa, kia meinga ai hei toto; a ka whai toto a roto i *nga oko* rakau, i *nga oko* kohatu, i te whenua katoa o Ihipa.

20 A peratia ana e Mohi raua ko Arona, me ta Ihowa i ako atu ai; a hapainga ana e ia te tokotoko, patua ana ki nga wai i roto i te awa, i te tirohanga a Parao, i te tirohanga ano hoki a ana tangata; a whakariroia ketia iho hei toto nga wai katoa i roto i te awa.

21 A mate ana nga ika i roto i te awa; a piro ana te awa, kihai hoki i ahei nga Ihipiana te inu i te wai o te awa: na, he toto tera puta noa i te whenua katoa o Ihipa.

22 A, peratia ana e nga tohunga o Ihipa ki a ratou whakananakia: a ka whakapakeketia te ngakau o Parao, kahore hoki ia i whakarongo ki a raua; i rite tonu ki ta Ihowa i korero ai.

23 Na, tahuri ana a Parao, haere ana ki roto ki tona whare, kihai ano hoki i whakaaro i tona ngakau ki tenei.

24 Na, ka keri nga Ihipiana katoa ki tetahi taha o te awa, ki tetahi taha, i te wai hei inu; kihai hoki i ahei te inu i te wai o te awa.

25 Na kua rite nga ra e whitu, i muri iho i ta Ihowa patunga i te awa.

Digitized by Google

UPOKO 8.

NA, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, Haere ki a Parao, mea atu ki a ia, E penei mai ana a Ihowa, Tukua mai toku iwi ki te mahi ki a au.

2 A ki te kore koe e rongo ki te tuku i a ratou, na, ka patua e ahau o rohe katoa ki te poroka.

3 A ka whakatupuria ake e te awa tona tini noa iho o te poroka, a e ngahue ake ratou ki roto ki tou whare, ki tou whare moenga hoki, ki runga hoki ki tou moenga, ki roto hoki ki te whare o ou tangata, ki runga hoki ki tou iwi, ki roto ano hoki ki au oumu, ki roto hoki ki o pokepokenga paraoa:

4 A e haere ake te poroka ki runga ki a koe, ki runga ano hoki ki tou iwi, ki runga hoki ki ou tangata katoa.

5 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, Mea atu ki a Arona, Torona atu tou ringaringa, me to tokotoko, ki runga i nga wai e rere ana, ki runga i nga awa, ki runga i nga roto, kia haere ake ai nga poroka ki runga ki te whenua o Ihipa.

6 A te toronga atu o te ringaringa o Arona ki runga i nga wai o Ihipa; na, ngahue ake ana nga poroka, a kapi ana te whenua o Ihipa.

7 A i peratia ano e nga tohunga ki a ratou karakia maori, a whakaputaina ake ana e ratou nga poroka ki te whenua o Ihipa.

8 ¶ Na, ka karanga a Parao ki a Mohi raua ko Arona, a ka mea atu, Inoi atu ki a Ihowa, kia tangohia atu e ia nga poroka i a au, i toku iwi hoki; a ka tuku atu ahau i te iwi, ki te mea patunga tapu ki a Ihowa.

9 Na, ko te meatanga mai a Mohi ki a Parao, Kia whakanuia ake koe i a au; ahea inoi atu ai ahau mou, mo o tangata, mo to iwi hoki, kia whakakahoretia atu nga poroka i a koe, i ou whare ano hoki, kia toe ki te awa anake?

10 A ka mea ia, Hei apopo. Na, ka mea mai ia, Ka whakaritea tau kupu, kia mohio ai koe kahore tetahi e rite ana ki a Ihowa ki to matou Atua.

11 A ka mawehe atu i a koe nga poroka, i ou whare hoki, i o tangata, i tou iwi ano hoki; a e toe ki te awa anake.

12 ¶ A, te haerenga atu o Mohi raua ko Arona i a Parao, na, ka karanga a Mohi ki a Ihowa, mo nga poroka i whakamuia ake e ia ki a Parao.

13 A peratia ana e Ihowa me ta Mohi i mea ai; na, ka mate atu nga poroka i nga whare, i nga kāinga, i nga mara ano hoki:

14 A apoapohia ana e ratou, puranga atu puranga atu: a, piro ana te whenua.

15 A ka kite a Parao ka whai taanga manawa, ka whakapakeke ano i tona ngakau, kahore hoki i whakarongo ki a raua; i rite tonu ki ta Ihowa i korero ai.

16 ¶ Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Mea atu ki a Arona, Torona atu to tokotoko, patua hoki te puehu o te whenua, kia whakakutu ai ki te whenua katoa o Ihipa.

17 A peratia ana e raua; te toronga atu o te ringaringa o Arona me tana tokotoko, patua ana te puehu o te whenua, a ka meinga hei kutu ki te tangata, ki te kararehe; he kutu kau te puehu katoa o te oneone, *puta noa* i te whenua katoa o Ihipa.

18 A peratia ana ano hoki e nga tohunga ki a ratou whakananakia, hei whakangahue ake i te kutu; otira, kihai i ahei i a ratou; a muia ana te tangata me te kararehe e te kutu.

19 Katahi ka mea atu nga tohunga ki a Parao, *Na* te matikara o te Atua tenei: a ka whakapakeketia te ngakau o Parao, kihai hoki ia i rongo ki a raua; i rite tonu ki ta Ihowa i korero ai.

20 ¶ Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, Kia maranga wawe koe i te ata, a ka tu ki te aroaro o Parao; na, e haere mai ana ia, ki te wai; a ka mea atu ki a ia, E penei mai ana a Ihowa, Tukua mai toku iwi ki te mahi ki a au.

21 A ki te kahore koe e tuku mai i toku iwi, na, ka tukua atu e ahau nga huihuinga *namu* ki a koe, ki o tangata hoki, ki tou iwi, ki roto hoki i ou whare; a e ki nga whare o nga Ihipiana i nga huihuinga *namu*, me te whenua hoki e *noho* nei ratou.

22 A ka wehewehea e ahau, i taua ra, te whenua o Kohena, e noho nei toku iwi, kei whai huihuinga *namu* a reira; kia mohio ai koe ko Ihowa ahau i waenganui o te whenua.

23 A maku e whakatakoto he arai ki waenganui o toku iwi, o tou iwi: ko apopo tenei tohu meatia ai.

24 A peratia ana e Ihowa; te tino putanga mai o te huihuinga *namu*, *tona* nanakia *ra*, ki roto ki te whare o Parao, *ki roto* hoki ki nga whare o ana tangata, ki te whenua katoa ano hoki o Ihipa; a ngaro ana te whenua i te huihuinga *namu*.

25 ¶ Na, ka karanga a Parao ki a Mohi raua ko Arona, a ka mea, Haere koutou, meatia nga patunga tapu ki to koutou Atua ki *tenei* whenua ano.

Digitized by Google

26 A ka mea mai a Mohi, E kore e pai kia pena; ta te mea ka meatia e matou hei patunga tapu ki a Ihowa ki to matou Atua, nga mea e morikarika ai nga Ihipiana: na, ki te patua e matou ki to ratou aroaro nga mea e morikarika ai nga Ihipiana, e kore ranei ratou e aki i a matou ki te kohatu?

27 Ka haere matou ki te koraha, kia toru nga ra ki te ara, ka mea patunga tapu ai ki a Ihowa ki to matou Atua, ka pera ano me tana i ako mai ai ki a matou.

28 Na, ka mea a Parao, Ka tukua atu koutou e ahau ki te mea patunga tapu ki a Ihowa ki to koutou Atua, ki te koraha; otiia aua e haere rawa ki tawhiti: inoi atu korua moku.

29 A ka mea a Mohi, Nana, ka mawehe atu ahau nei i a koe, na, ka inoi atu ahau ki a Ihowa kia turere atu nga huihuinga *namu* i a Parao, i ona tangata, i tona iwi ano hoki apopo: otiia kaua a Parao e tinihanga ano, *e mea* kia kaua e tukua atu te iwi ki te mea patunga tapu ki a Ihowa.

30 Na, ka mawehe atu a Mohi i a Parao, a ka inoi atu ki a Ihowa.

31 A peratia ana e Ihowa me ta Mohi i mea ai; a ka mea ia i nga huihuinga *namu* kia rere atu i a Parao, i ona tangata, i tona iwi ano hoki; kihai i toe te tahi.

32 Na, ka whakapakeke a Parao i tona ngakau i taua taima ano hoki, kihai ano hoki i tuku atu i te iwi.

UPOKO 9.

KATAHI ka mea a Ihowa ki a Mohi, Haere ki a Parao, mea atu ki a ia, E penei ana te kupu a Ihowa a te Atua o nga Hiperu, Tukua mai toku iwi ki te mahi ki a au.

2 Ta te mea hoki, ki te kore koe e rongo ki te tuku mai *i a ratou*, a ka pupuri tonu i a ratou;

3 Nana, ka pa atu te ringaringa o Ihowa ki au kararehe i te parae, ki nga kaihe, ki nga kamera, ki nga kau, ki nga hipi ano hoki: he kino rawa te mate.

4 A e wehewehe a Ihowa i nga kararehe a Iharaira, i nga kararehe ano hoki a Ihipa: a e kore e mate tetahi mea o a nga tamariki a Iharaira.

5 A i whakaritea atu ano e Ihowa he taima, i mea ia, Ko apopo a Ihowa mea ai i tenei mea ki te whenua nei.

6 A te aonga ake, na, meatia ana tena mea e Ihowa, a mate iho nga kararehe katoa o Ihipa; tena ko nga kararehe a nga tamariki a Iharaira, kihai i mate tetahi.

7 A ka tonoa atu *he kai titiro* e Parao, na, kahore i mate kia kotahi o nga kararehe a nga tamariki a Iharaira. A ka whakapakeketia te ngakau o Parao, kihai hoki ia i tuku utu i te iwi.

8 ¶ Katahi ka mea a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, Tikina atu etahi pungarehu ma korua i te oumu, kia ki nga ringa, a ma Mohi e ruke atu whaka-terangi i te tirohanga a Parao.

9 A ka whakapuehu ririki ki te whenua katoa o Ihipa, a ka meinga hei whewhe e tupu ana me te pukupuku ki te tangata, ki te kararehe, puta noa i te whenua o Ihipa.

10 Na, aohia ana e raua he pungarehu i te oumu, a ka tu ki te aroaro o Parao; a, te rukenga atu a Mohi whaka-terangi, na, whakawhewhe tonu iho, he mea tupu ake me te pukupuku ano i te tangata i te kararehe.

11 A kihai nga tohunga i ahei te tu ki te aroaro o Mohi i nga whewhe; kei nga tohunga hoki te whewhe, kei nga Ihipiana katoa ano hoki.

12 Na, ka whakapakeke a Ihowa i te ngakau o Parao, a kihai ia i whakarongo ki a raua; i rite tonu ki ta Ihowa i mea ai ki a Mohi.

13 ¶ Katahi ka mea a Ihowa ki a Mohi, Kia maranga wawe koe i te ata, ka tu ki te aroaro o Parao, a ka mea ki a ia, E penei mai ana a Ihowa te Atua o nga Hiperu, Tukua mai toku iwi ki te mahi ki a au.

14 Ta te mea hoki ko a tenei taima ka tukua atu e ahau aku whiu katoa ki tou ngakau, ki o tangata hoki, ratou tahi ko tou iwi; kia mohio ai koe kahore tetahi e rite ana ki a au i te whenua katoa.

15 Ta te mea, ko akuanei takiritia ai toku ringaringa, a ka patu ahau i a koe, i tou iwi hoki, ki te mate uruta; a ka whakangaromia atu koe i te whenua.

16 A mo konei ano hoki ahau i whakaara ai i a koe, kia ai koe hei whakakitenga mo toku kaha; kia korerotia ai hoki toku ingoa ki te ao katoa.

17 E whakahirahira ana ano koe i a koe ki toku iwi, tē tuku mai ai koe i a ratou?

18 Na, kia penei apopo, ka uaina iho e ahau he whatu, he mea nanakia rawa, kahore he pena i Ihipa o te pito nohoanga iho ano, a mohoa noa nei.

19 Na, unga atu, huihuia mai au kararehe, me au mea katoa i te parae; *ta te*

Digitized by Google

mea ko nga tangata katoa, me nga kararehe, e rokohanga atu ki te parae, a kihai i huihuia mai ki te whare, ina, ka rere iho te whatu ki runga ki a ratou, a ka mate.

20 Te tangata a Parao i wehi i te kupu a Ihowa, i meatia e ia ana tangata, me ana kararehe, kia rere atu ki nga whare:

21 A te tangata kihai i anga tona ngakau ki te kupu a Ihowa, i waiho atu e ia ana tangata me ana kararehe i te parae.

22 ¶ Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Torona ake tou ringaringa whaka-te-rangi, kia puta iho ai he whatu ki te whenua katoa o Ihipa, ki te tangata, ki te kararehe, ki nga mea tupu katoa o te mara, puta noa i te whenua o Ihipa.

23 A te whatoronga atu o te tokotoko o Mohi whaka-te-rangi; te tino tukunga mai a Ihowa i nga whatitiri me te whatu, a rere ana te ahi i runga i te whenua: a whakauaina iho ana e Ihowa te whatu ki te whenua o Ihipa.

24 Na, he whatu tena, he ahi hoki e whakauru ana ki roto ki te whatu, he nanakia rawa, kahore ona rite i te whenua katoa o Ihipa, no te timatanga iho ano o taua iwi.

25 Na, patua iho e te whatu, puta noa i te whenua katoa o Ihipa, nga mea katoa i te parae, te tangata, te kararehe; i patu ano te whatu i nga mea tupu katoa o te mara, a ko nga rakau katoa o te mara i whatiwhatiia

26 Ko te whenua anake o Kohena, *i noho* ai nga tamariki a Iharaira, kahore he whatu.

27 ¶ Na, ka tono tangata atu a Parao hei karanga i a Mohi raua ko Arona, a ka mea atu ki a raua, Kua hara ahau i tenei wa: e tika ana ta Ihowa, tena ko au, matou tahi ko toku iwi, e kino ana.

28 Inoi atu ki a Ihowa, (kua iro na hoki,) kia mutu nga whatitiri nui me te whatu; a ka tuku atu ahau i a koutou, a heoi ano to koutou nohoanga.

29 Na, ka mea mai a Mohi ki a ia, Kia puta atu ahau ki waho i te pa, ka whakatuwhera atu ahau i oku ringa ki a Ihowa; a e mutu nga whatitiri, a ka kore noa iho te whatu; kia mohio ai koe no Ihowa te whenua.

30 ¶ Ko koe ia, me o tangata, e mohio ana ahau kahore ano koutou i wehi noa i a Ihowa i te Atua.

31 A i patua te korari me te parei; kua pupuku hoki te parei, kua pua hoki te korari.

32 ¶ Ko te witi ia me te rai, kihai i patua; kahore hoki ena i tupu noa.

33 ¶ A te mawehenga atu o Mohi i a Parao ki waho i te pa, na, ka whakatuwhera atu ia i ona ringaringa ki a Ihowa; a mutu iho nga whatitiri me te whatu, kihai hoki te ua i ringihia iho ki te whenua.

34 A ka kite a Parao kua mutu te ua, te whatu, me nga whatitiri, na, ka hara ano ia, ka whakapakeke i tona ngakau, ratou tahi ko ona tangata.

35 Heoi, whakapakeketia ana te ngakau o Parao, kihai hoki ia i tuku atu i nga tamariki a Iharaira; i rite ano ki ta Ihowa i korerōtia e Mohi.

UPOKO 10.

NA, ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, Haere ki a Parao; kua whakapakeke hoki ahau i tona ngakau, me te ngakau hoki o ona tangata, kia whakakite atu ai ahau i enei tohu aku ki tona aroaro;

2 Kia korero ai hoki koe ki nga taringa o to tama, o te tama hoki a to tama, i nga mea i mahi ai ahau ki Ihipa, i aku tohu hoki i meatia e ahau i roto i a ratou; kia mohio ai koutou ko Ihowa ahau.

3 ¶ A haere ana a Mohi raua ko Arona ki a Parao, a mea atu ana ki a ia, E penei mai ana a Ihowa, te Atua o nga Hiperu, Kia pehea te roa o to whakatuturitanga, tē whakangohengohe ai koe i a koe ki toku aroaro? Tukua mai toku iwi ki te mahi ki a au.

4 Tena ko tenei, ka kore koe e rongo ki te tuku mai i toku iwi, nana, ko apopo ahau kawe mai ai i te mawhitiwhiti *puta noa atu* i o rohe:

5 A e kapi i a ratou te mata o te whenua, a e kore e ahei te kite iho i te whenua; a e kai ratou i nga toenga i mahue, i toe ma koutou i te whatu, e kai hoki ratou i nga rakau katoa e tupu ana ma koutou i te mara:

6 A e ki i a ratou ou whare, me nga whare o o tangata katoa, me nga whare o nga Ihipiana katoa; *he mea* kihai nei i kitea e ou mātua, e nga mātua ranei o ou mātua, o te ra iho ano i noho ai ratou ki te whenua, a, moroki noa nei. A tahuri atu ana ia, haere atu ana i a Parao.

7 ¶ A ka mea nga tangata o Parao ki a ia, Kia pehea te roa o te mahangatanga a tenei tangata i a tatou? tukua atu nga tangata ki te mahi atu ki a Ihowa ki to ratou Atua: kiano koe i mohio noa kua ngaro a Ihipa?

8 Na, ka whakahokia mai ano a Mohi

Digitized by Google

raua ko Arona ki a Parao; a ka mea atu ia ki a raua, Haere, e mahi ki a Ihowa ki to koutou Atua: ko wai, ko wai e haere?

9 A ka mea atu a Mohi, E haere ra matou me a matou taitamariki, me o matou koroheke, me a matou tama, me a matou tamahine, e haere me a matou hipi, me a matou kau; he hakari hoki ta matou ki a Ihowa.

10 Na, ko tana meatanga mai ki a raua, Kia pena te noho tahi a Ihowa ki a koutou, me ahau hoki ka tuku atu nei i a koutou me a koutou potiki: ma koutou e titiro; he kino hoki kei mua i a koutou.

11 Kahore ra hoki: haere koutou, e nga tane e mahi ki a Ihowa; ko ta koutou hoki tena i whai na. A peia atu ana raua i te aroaro o Parao.

12 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Whatorona atu tou ringaringa ki runga ake i te whenua o Ihipa mo te mawhitiwhiti kia puta ake ki te whenua o Ihipa, ki te kai i nga otaota katoa o te whenua, i nga mea katoa i toe iho i te whatu.

13 A te whatoronga atu o te tokotoko o Mohi ki runga i te whenua o Ihipa, na, whakaputaina mai ana e Ihowa tetahi hau, he marangai, ki runga ki te whenua, a, pau katoa taua rangi, pau katoa taua po; a huaki ake te ata, na, kua kawea mai nga mawhitiwhiti e te marangai:

14 A puta ake ana te mawhitiwhiti ki te whenua katoa o Ihipa, a tau iho ki nga rohe katoa o Ihipa: he nanakia rawa; kahore he mawhitiwhiti o mua atu hei rite mo enei, e kore ano hoki e rite a muri ake nei.

15 A ngaro ana i a ratou te mata o te whenua katoa, a pouri ana te whenua; a kainga ake e ratou nga otaota katoa o te whenua, me nga hua katoa o nga rakau i toe i te whatu: kihai i mahue tetahi tupu o nga rakau, o nga otaota ranei o te mara, puta noa i te whenua katoa o Ihipa.

16 ¶ Na, ka hohoro a Parao te karanga ki a Mohi raua ko Arona; a ka mea, Kua hara ahau ki a Ihowa ki to koutou Atua, ki a korua hoki.

17 Na, whakarerea noatia iho taku hara, heoi rawa ano ko to tenei taima, a, inoi atu ki a Ihowa ki to koutou Atua, kia tangohia atu e ia tenei mate i a au, ko *tenei* anake.

18 A mawehe atu ana ia i a Parao, inoi atu ana ki a Ihowa.

19 Na, whakatakā mai ana e Ihowa he hauauru nui rawa, nana i kahaki atu nga mawhitiwhiti, i whiu atu ki te Moana Whero; kihai i toe tetahi mawhitiwhiti *i roto* i nga rohe katoa o Ihipa.

20 Heoi whakapakeke ana a Ihowa i te ngakau o Parao, a kihai ia i tuku mai i nga tamariki a Iharaira.

21 ¶ A ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, Torona ake tou ringaringa ki te rangi, kia whai pouritanga ai ki te whenua o Ihipa, he pouritanga e hakiri mai ana ki te ringa.

22 A te toronga atu o te ringaringa o Mohi whaka-te-rangi: na, kua pouri kerekere, paku noa i te whenua katoa o Ihipa, a, e toru nga ra:

23 Kahore te tahi i kite i tetahi, kihai ano hoki i whakatika atu tetahi i tona wahi i nga ra e toru: tena ko nga tamariki a Iharaira, mārama tonu o ratou nohoanga.

24 ¶ Na, ka karanga a Parao ki a Mohi, a ka mea, Haere koutou, e mahi ki a Ihowa; otiia me waiho a koutou hipi me a koutou kau: ko a koutou tamariki nonohi hoki me haere tahi i a koutou.

25 A ka mea mai a Mohi, Me homai ano e koe ki a matou nga patunga tapu, me rga tahunga tinana, hei mahinga ma matou ki a Ihowa ki to matou Atua.

26 Me haere ano a matou kararehe i a matou; e kore tetahi maikuku e mahue; ta te mea hoki, ka tangohia e matou etahi o ena hei mahinga *ma matou* ki a Ihowa ki to matou Atua; a e kore matou e mohio ki ta matou e mahi ai ki a Ihowa, kia tae atu ra ano ki reira.

27 ¶ Heoi whakapakeketia ana e Ihowa te ngakau o Parao, a kihai ia i pai ki te tuku atu i a ratou.

28 Na ka mea a Parao ki a ia, Mawehe atu i a au, kia tupato kei kite mai koe i toku kanohi ki muri ake nei; ko te ra hoki e kite ai koe i toku kanohi, ka mate koe.

29 Ano ra ko Mohi, Ka tika tau korero, e kore ano ahau e kite i tou kanohi ki muri ake nei.

UPOKO 11.

NA, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Kia kotahi atu whiu e whakapangia atu e ahau ki a Parao, ki Ihipa hoki; muri iho ka tukua atu koutou e ia i konei: ka tukua atu *koutou* e ia, ina, ka tino peia katoatia atu koutou e ia i konei.

2 Korero atu ki nga taringa o te iwi, kia tonoa atu e ia tangata e ia *tangata* i tona hoa noho tata, e tera wahine e tera

Digitized by Google

wahine i tona hoa noho tata, nga mea hiriwa, me nga mea koura.

3 A i meinga ano e Ihowa kia paingia te iwi e nga Ihipiana. Ko te tangata hoki, ko Mohi, i nui rawa ki te whenua o Ihipa, ki te aroaro o nga tangata o Parao, ki te aroaro ano hoki o te iwi.

4 ¶ Na, ka mea a Mohi, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kei waenganui po ka *haere* atu ahau, a, waenganui atu o Ihipa:

5 A ka mate nga whanau matamua katoa o te whenua o Ihipa, no te matamua a Parao e noho ana i runga i tona torona, a tae iho ana ki te matamua a te pononga wahine i tua i te mira; me te whanau matamua katoa ano hoki a nga kararehe:

6 A ka nui te tangi, puta noa i te whenua katoa o Ihipa, kahore he pera i mua, e kore ano hoki e pera e takoto ake nei.

7 Otira e kore e oraora te arero o tetahi kuri ki tetahi o nga tamariki a Iharaira, ki te tangata, ki te kararehe; kia mohio ai koutou e titore ana a Ihowa i waenga o nga Ihipiana o Iharaira.

8 A e haere ake enei tangata katoa au ki a au, e piko iho ki a au, e mea, Haere koe, me te iwi katoa e haere ana i raro i ou waewae; a, muri iho ka haere ahau. A puta atu ana ia i a Parao, he nui hoki tana riri.

9 ¶ A ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, E kore a Parao e whakarongo ki a korua, kia maha ai aku merekara ki te whenua o Ihipa.

10 A meatia ana e Mohi raua ko Arona anei merekara katoa ki te aroaro o Parao: a i whakapakeke ano a Ihowa i te ngakau o Parao, a kihai ia i tuku atu i nga tamariki a Iharaira i tona whenua.

UPOKO 12.

A I korero mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona i te whenua o Ihipa, i mea,

2 *Me waiho* tenei marama hei timatanga mo nga marama ki a koutou: hei timatanga tenei mo nga marama o to koutou tau.

3 ¶ Korero atu korua ki te huihuinga katoa o Iharaira, mea atu, Kei te tekau o nga ra o tenei marama ka tango ai ratou, ia tangata ia tangata, i tetahi reme ma ratou, kia rite ki nga whare o nga mātua, kia *tu* nga whare i te reme:

4 A ki te tokoouou *nga tangata* o te whare, ko te reme te nui ana, ma raua ko tona hoa noho tata ki tona whare e tango *tetahi*, he mea whakarite ki te tokomahatanga o nga tangata; whakaritea te tokomahatanga o nga tangata mo te reme, ki ta tera tangata ki ta tera tangata e kai ai.

5 ¶ Kei whai koha ta koutou reme, hei te tane, hei te tau-tahi; tangohia mai i roto i nga hipi, i roto ranei i nga koati:

6 A me tiaki e koutou taea noatia te tekau ma wha o nga ra o tenei marama ano: a ma te whakaminenga katoa o Iharaira rupekerupeke e patu i te ahiahi.

7 A me tango e ratou tetahi wahi o nga toto, ka ta atu ai ki nga pou e rua, ki te korupe hoki o te tatau o nga whare e kainga ai tena mea e ratou.

8 A me kai e ratou te kikokiko i taua po ano, he mea tunu ki te ahi, me nga taro rewena-kore hoki; he puwha kawa hoki ta ratou e kinaki ai ki taua *mea*.

9 Kaua e kainga te tahi wahi ona e mata ana, kua kohuatia ranei ki te wai, engari kia tunua ki te ahi; ko tona pane, ko ona waewae, me ona whekau.

10 Kaua hoki e whakatoea tetahi wahi ona ki te ata; a te wahi ona i toe ki te ata, tahuna e koutou ki te ahi.

11 ¶ A, me penei ta koutou kai i taua *mea;* kia whitikiria o koutou hope, hei o koutou waewae o koutou hu, ko o koutou tokotoko hoki ki o koutou ringaringa; kia hohoro hoki te kai: ko te kapenga hoki a Ihowa tena.

12 Ta te mea, ka tika atu ahau ra waenganui o te whenua o Ihipa i tenei po, ka patu hoki i nga whanau matamua katoa i te whenua o Ihipa, i te tangata a tae iho ana ki te kararehe; a ka puta aku whakawakanga ki nga atua katoa o Ihipa: ko Ihowa ahau.

13 A, hei tohu mo koutou te toto i nga whare e noho ai koutou; a ka kite ahau i te toto, na ka kape ahau i a koutou, e kore ano hoki te whiu e pa ki a koutou hei whakamate, ina patu ahau i te whenua o Ihipa.

14 A, hei whakamaharatanga mo koutou tenei ra; hei konei koutou tuku ai i te hakari ki a Ihowa, *tuku iho* ki o koutou whakatupuranga; ko te ture *tenei* ake nei ake nei, kia hakaritia e koutou tenei *ra*.

15 ¶ E whitu nga ra e kai ai koutou i te taro rewena-kore; kei te ra tuatahi ano ka whakakorea ai te rewena o o koutou whare; ta te mea ki te kai tetahi i te taro rewena i te ra tuatahi, a taea noatia te whitu o nga ra, ka hatepea atu taua tangata i roto i a Iharaira.

16 A hei te ra tuatahi he huihuinga

Digitized by Google

tapu, hei te ra tuawhitu hoki he huihuinga tapu mo koutou; kaua tetahi mahi e mahia i aua *ra;* heoi ano ko te kai ma tenei tangata ma tenei tangata ta koutou e raweke ai.

17 Kia mau hoki koutou ki *te hukari o* te taro rewena-kore; no te mea, no tenei rangi pu ano i whakaputaina atu ai e ahau o koutou ropu i te whenua o Ihipa: mo konei, kia mau koutou ki tenei ra, *tuku iho* ki o koutou whakatupuranga; hei tikanga tenei ake nei ake nei.

18 ¶ Kei te *marama* tuatahi, kei te tahi tekau ma wha o nga ra o te marama, i te ahiahi, ka kai koutou i te taro rewena-kore, a tae noa ki te rua tekau ma tahi o nga ra o te marama, i te ahiahi.

19 Kaua he rewena e kitea i o koutou whare i nga ra e whitu; ta te mea ki te kai tetahi i te mea kua rewenatia, ina, ka hatepea atu taua tangata i roto i te huihui o Iharaira, ahakoa tangata ke, ahakoa tangata whenua ranei.

20 Kaua e kainga tetahi mea kua rewenatia; hei te taro rewena-kore he kai ma koutou i o koutou nohoanga katoa.

21 ¶ Na, ka karanga atu a Mohi ki nga kaumatua katoa o Iharaira, a ka mea ki a ratou, Tikina, tangohia mai ma koutou he reme, kia rite ki o koutou hapu ririki, patua hoki te kapenga.

22 A tangohia he paihere hihopa, ka tuku ki te toto i roto i te peihana, na ka taia atu te korupe me nga pou e rua ki te toto i roto i te peihana; kaua hoki tetahi o koutou e puta atu ki waho o te kuwaha o tona whare, a taea noatia te ata.

23 He mea hoki, Ka haere atu a Ihowa ki te patu i nga Ihipiana; a ka kite ia i te toto i te korupe, i nga pou e rua hoki, na ka kapea e Ihowa te kuwaha, e kore hoki e tukua e ia te kai whakamate kia haere ki roto ki o koutou whare patu ai.

24 Kia mau hoki koutou ki tenei mea, hei ture mou, mo o tamariki hoki, ake ake ake.

25 A tenei ake, i te wa e tae ai koutou ki te whenua e homai e Ihowa ki a koutou, ki tana i korero ai, na, kia mau koutou ki tenei mahi.

26 A tenei ake, ki te mea a koutou tamariki ki a koutou, He aha tenei e mahia nei e koutou?

27 Na, ka mea atu koutou, Ko te patunga ra i ta Ihowa kapenga, nana ra i kape nga whare o nga tamariki a Iharaira i Ihipa, i a ia i patu i nga Ihipiana, a whakaorangia ake o matou whare. Na, tuohu ana te iwi, koropiko ana.

28 Na, ka haere nga tamariki a Iharaira, a mea ana i ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi raua ko Arona, pera ana ratou.

29 ¶ Nawai-a, ka waenganui po, na, patua ana e Ihowa nga whanau matamua katoa i te whenua o Ihipa, te matamua a Parao e noho ana i runga i tona torona, a tae iho ana ki te matamua a te herehere i roto i te whare herehere; me te whanau matamua katoa ano hoki a te kararehe.

30 A, te marangatanga ake o Parao i te po, ratou ko ana tangata katoa, me nga Ihipiana katoa; na, he nui te tangi i Ihipa; kahore hoki he whare i kore i te tupapaku.

31 ¶ Na, ka karanga ia ki a Mohi raua ko Arona i te po, a ka mea, Whakatika, haere atu i roto i toku iwi, koutou ko nga tamariki a Iharaira; haere ki te mahi ki a Ihowa ki te pera me ta koutou i ki ai.

32 Tangohia hoki a koutou hipi, a koutou kau hoki, a koutou i ki ai, a haere; me te manaaki ano hoki i a au.

33 ¶ A whakatatutatu atu ana nga Ihipiana ki te iwi, kia tonoa wawetia atu ai ratou i te whenua; i mea hoki ratou, Ka mate katoa tatou.

34 A maua atu ana e te iwi ta ratou paraoa pokepoke, i te mea kahore ano i rewenatia noatia, ko a ratou pokepokenga paraoa i takaia ki roto ki o ratou kakahu, a *makā iho* ki o ratou pokohiwi.

35 A i whakarite ano nga tamariki a Iharaira i te kupu a Mohi; a tonoa ana e ratou nga mea hiriwa, me nga mea koura, me nga kakahu, i nga Ihipiana:

36 A na Ihowa i mea kia paingia te iwi e nga Ihipiana, a hoatu ana e ratou: a pahuatia ana e ratou nga Ihipiana.

37 Na, ka turia atu e nga tamariki a Iharaira i Ramehehe a, Hukota, tata tonu nga tane ki nga mano e ono rau, he mea haere i raro, hāunga nga tamariki.

38 A he nui hoki te whakauru i haere tahi atu me ratou; me nga hipi hoki, me nga kau, he tini ke te kararehe.

39 A tunua iho e ratou etahi taro rewena-kore i te paraoa pokepoke i maua mai e ratou i Ihipa, kahore hoki i rewenatia; no te mea hoki i peia mai ratou i Ihipa, kihai hoki i ahei te noho iho, kihai hoki ratou i taka i te o mo ratou.

40 ¶ Na, te nohoanga o nga tamariki a Iharaira, i noho ra ki Ihipa, e wha rau e toru tekau nga tau.

41 A i te mutunga iho o nga tau e

Digitized by Google

wha rau e toru tekau, i taua ra pu ano, na, ka puta mai nga mano katoa o Ihowa i te whenua o Ihipa.

42 He po maharatanga nui tena ki a Ihowa, mo to ratou whakaputanga mai i te whenua o Ihipa: ko taua po tenei o Ihowa hei maharatanga ma nga tamariki katoa a Iharaira, *tuku iho* ki o ratou whakatupuranga.

43 ¶ A i mea mai ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, Ko te tikanga tenei mo te kapenga: Kaua tetahi tangata ke e kai i tena *mea*;

44 Engari nga pononga katoa a te tangata i utua ki te moni, kia oti te kokoti e koe, ka kai ai i tena *mea*.

45 Kaua te manene, te kai mahi ranei, e kai i tena *mea*.

46 Kia kotahi ano te whare e kainga ai; kaua e mauria e koe tetahi wahi o te kikokiko ki waho i te whare; kaua ano hoki e whatiia tetahi wheua ona.

47 Ma te huihuinga katoa o Iharaira tena mahi.

48 Na, ki te mea e noho ana tetahi tangata ke ki a koe, a e mea ana ki te whakarite i te kapenga a Ihowa, kotia ana tane katoa, ka whakatata mai ai ia ki tena mahi; a ka rite ia ki te tangata whenua: kaua hoki tetahi tangata kihai i kotia e kai i tena mea.

49 Kia kotahi ano te ture mo te tangata whenua, raua ko te tangata ke e noho ana i roto i a koutou.

50 A pera ana nga tamariki katoa a Iharaira; me ta Ihowa i ako ai ki a Mohi raua ko Arona, pera ana ratou.

51 Heoi, no taua ra pu ano i whakaputaina mai ai e Ihowa nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa, tenei ropu tenei ropu o ratou.

UPOKO 13.

A I korero mai a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Whakatapua moku nga *mea* matamua katoa; ko nga mea katoa a nga tamariki a Iharaira, e oroko-puta mai ana i te kopu, ko a te tangata, ko a te kararehe, maku.

3 ¶ A i mea atu a Mohi ki te iwi, Kia mahara ki tenei ra i haere atu ai koutou i Ihipa, i te whare pononga; he kaha hoki te ringaringa i whakaputaina atu ai koutou e Ihowa i konei: kaua hoki te taro rewena e kainga.

4 Ko te ra tenei i haere atu ai koutou, ko Apipi te marama.

5 ¶ A tenei ake, i te wa e kawea ai koe e Ihowa ki te whenua o nga Kanaani, o nga Hiti, o nga Amori, o nga Hiwi, o nga Iepuhi, i oati ai ia ki ou mātua ka hoatu ki a koe, he whenua e rerengia ana e te waiu e te honi, ko reira koe mahi ai i tenei mea, i tenei marama ano.

6 E whitu nga ra e kai ai koe i te taro rewena-kore, a hei te ra whitu te hakari a Ihowa.

7 E whitu nga ra e kainga ai te taro rewena-kore: aua hoki te taro rewena e kitea ki a koe; aua ano e kitea ki a koe he rewena puta noa i o rohe katoa.

8 ¶ A mau e korero atu ki to tamaiti i taua ra, e mea, Mo ta Ihowa i mea ai ki a au tenei, i taku haerenga mai i Ihipa.

9 A hei tohu *tena mea* ki a koe i tou ringaringa, hei whakamahara hoki ki waenganui i ou kanohi; kia mau ai te ture a Ihowa i roto i tou waha: he kaha hoki te ringa i whakaputaina atu ai koe e Ihowa i Ihipa.

10 Mo reira kia mau ki tenei tikanga i tona wa ano i whakaritea ai, i tenei tau i tenei tau.

11 ¶ A tenei ake, i te wa e kawea ai koe e Ihowa ki te whenua o nga Kanaani, ki tana i oati ai ki a koutou ko ou mātua, a ka hoatu a reira e ia ki a koe,

12 Ko reira wehea ai e koe ma Ihowa nga mea katoa e orokoputa mai ana i te kopu, me nga whanau matamua katoa o au kararehe, ko nga tane ma Ihowa.

13 Otiia, me utu e koe ki te reme nga mea matamua katoa a te kaihe; a ki te kahore e utua e koe, whatiia tona kaki: ko nga matamua katoa hoki a te tangata, i roto i o tamariki, me utu e koe.

14 ¶ A tenei ake, ki te ui mai to tamaiti ki a koe a mua, ki te mea mai, He aha tenei? katahi koe ka mea atu ki a ia, He kaha te ringa i whakaputaina mai ai matou e Ihowa i Ihipa, i te whare pononga:

15 A i te mea ka tumaro a Parao, a *kihai* matou i tukua kia haere, na, patua iho e Ihowa nga matamua katoa o te whenua o Ihipa, te matamua a te tangata, te matamua ano hoki a te kararehe: no reira i patua ai e ahau ma Ihowa nga mea katoa e oroko-puta mai ana i te kopu, nga tane; ko nga matamua katoa ia a aku tamariki e utua ana e ahau.

16 A hei tohu ki tou ringa tena *mea*, hei pare ki waenganui i ou kanohi: he kaha hoki te ringaringa i whakaputaina mai ai matou e Ihowa i Ihipa.

17 ¶ A te tukunga atu o te iwi e Parao

Digitized by Google

kia haere, kihai a Ihowa i arahi i a ratou na te huarahi i te whenua o nga Pirihitini, ahakoa tata; i mea hoki te Atua, Kei awangawanga te iwi, ua kite ratou i te pakanga, a ka hoki ki Ihipa:

18 Engari i arahina awhiotia te iwi e te Atua na te huarahi i te koraha o te Moana Whero: a haere topuni atu ana nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa.

19 A i maua atu ano e Mohi nga wheua o Hohepa; nana hoki i whakaoati marie nga tamariki a Iharaira, i mea, Ka tikina mai koutou, ka ata tirohia e te Atua; a ma koutou e mau atu oku wheua i konei.

20 ¶ A ka turia atu e ratou i Hukota, a noho rawa atu i Etama, i te pito o te koraha.

21 A haere atu ana a Ihowa i mua i a ratou, i te pou kapua i te awatea, hei arahi i a ratou i te huarahi; a i te pou kapura i te po, hei whakamarama i a ratou; kia haere ai *ratou* i te ao i te po.

22 Kihai i tangohia e ia te pou kapua i te aroaro o te iwi i te awatea, me te pou kapura hoki i te po.

UPOKO 14.

NA, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

2 Korerotia atu ki nga tamariki a Iharaira, kia tahuri kia noho ki te ritenga atu o Pihahirota, i te takiwa o Mikitoro o te moana, ki te ritenga atu o Paarahepona: hei te wahi e hangai tonu atu ana ki reira, hei te taha o te moana koutou noho ai.

3 A e kiia nga tamariki a Iharaira e Parao, E pohehe ana ratou i te whenua, kua tutakina mai ratou e te koraha.

4 A maku e whakapakeke te ngakau o Parao, kia whai ai ia i a ratou: a ka whai kororia ahau i a Parao, ratou ko tona nuinga katoa; a ka mohio nga Ihipiana ko Ihowa ahau; a peratia ana e ratou.

5 ¶ A ka korerotia atu ki te kingi o Ihipa, kua whati te iwi: katahi ka puta ke te ngakau o Parao, ratou ko ona tangata, ki te iwi, a ka mea ratou, Na te aha tenei mahi a tatou, i tukua ai a Iharaira kia haere atu i a tatou mahi?

6 Na, ka here ia i tana hariata, i tangohia ano hoki e ia tona iwi:

7 A takiritia ake e ia e ono rau hariata, whiriwhiri rawa, me nga hariata katoa o Ihipa, rite katoa i te rangatira.

8 Heoi, whakapakeke ana a Ihowa i te ngakau o Parao o te kingi o Ihipa, te tino whainga atu i muri i nga tamariki a Iharaira: tena ko nga tamariki a Iharaira, kei runga tonu te ringaringa i haere atu ai ratou.

9 Na, whai ana nga Ihipiana i a ratou, nga hoiho katoa, nga hariata a Parao, me ana hoia eke hoiho, me ana mano, a mau rawa atu ratou, i a ratou e noho ana i te tahatai i Pihahirota, e titiro atu ano ki Paara-hepona.

10 ¶ A te whakatatanga atu a Parao, na ka anga ake nga kanohi o nga tamariki a Iharaira, na, ko nga Ihipiana e whai mai ana i muri i a ratou; a tino wehi ana ratou: na, ka karanga atu nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa.

11 A ka mea ratou ki a Mohi, He onge koia no te urupa o Ihipa i kahaki mai ai koe i a matou ki te koraha mate ai? He aha ra tenei mahi au ki a matou, i arahina mai nei matou e koe i Ihipa?

12 Ehara koia tenei i ta matou kupu i ki atu ra ki a koe i Ihipa, i mea ra, Waiho ra matou kia whakamahia ana e nga Ihipiana? ta te mea, engari kia whakamahia matou e nga Ihipiana, kei mate matou ki te koraha.

13 ¶ Na, ko te meatanga mai a Mohi ki te iwi, Kaua ra koutou e wehi; tu marie, ka titiro atu ki te whakaoranga a Ihowa e whakaputaina mai e ia ki a koutou i tenei ra: na, nga Ihipiana e kitea atu ra e koutou i tenei ra, e kore e kitea ano e koutou a muri atu nei.

14 Ma Ihowa ta koutou pakanga; ko koutou ia e kore e hamumu.

15 ¶ Na, ko te meatanga atu a Ihowa ki a Mohi, He aha koe i karanga ai ki a au? korerotia atu ki nga tamariki a Iharaira kia haere atu:

16 Otiia hapainga e koe to tokotoko, ka whakamaro atu ai i tou ringaringa ki runga ake i te moana, kia wehea ai; na ka haere atu nga tamariki a Iharaira ma waenga moana, i te wahi maroke.

17 A ko au, ina, maku e whakapakeke nga ngakau o nga Ihipiana, a ka whai ratou i muri i a ratou: a ka whai kororia ahau i a Parao, me ana mano, me ana hariata, me ana hoia eke hoiho.

18 A ka mohio nga Ihipiana ko Ihowa ahau, ina whai kororia ahau i a Parao, i ana hariata, me ana hoia eke hoiho.

19 ¶ Na, ka whakatika atu te anahera a te Atua, i haere ra i mua i te ope o Iharaira, a haere mai ana ki muri i a ratou; ko te pou kapua hoki i neke atu i to ratou aroaro, a tu rawa mai i muri i a ratou:

20 I haere mai hoki ki waenganui o te

Digitized by Google

te nohoanga o nga Ihipiana, o te nohoanga hoki o Iharaira; hei kapua hei pouri ki *era*, hei whakamārama ia i te po mo *enei:* a kihai ratou i whakatata atu tetahi ki tetahi a pau katoa te po.

21 Na, torona atu ana e Mohi tona ringaringa ki runga ake o te moana; a panā ana e Ihowa te moana ki tetahi hau nui, ki te marangai, i te roanga o taua po, a whakamaroketia ana te moana, na tuwhera pu ana nga wai.

22 A haere ana nga tamariki a Iharaira ki waenganui o te moana ra te wahi maroke: a hei taiepa nga wai ki a ratou i te taha ki matau, ki maui.

23 Na, ka whai atu nga Ihipiana, a haere ana i muri i a ratou, nga hoiho katoa a Parao, ana hariata, me ana hoia eke hoiho, ki waenganui o te moana.

24 A i to te ata whakaaraara, na, ka titiro atu a Ihowa ki te ope o nga Ihipiana, i roto i te pou ahi raua ko te kapua, ka whakararu hoki i te ope o nga Ihipiana,

25 A whakamareretia ana e ia nga wira o nga hariata, kia puhoi ai te haere: a ka mea nga Ihipiana, Kia oma atu tatou i te aroaro o Iharaira: kei roto hoki i a ratou a Ihowa e whawhai mai ana ki nga Ihipiana.

26 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Whakamarokia atu tou ringa ki runga i te moana, kia hoki mai ai nga wai ki runga ki nga Ihipiana, ki a ratou hariata, me a ratou hoia eke hoiho.

27 A te whakamarokanga atu o te ringaringa o Mohi ki runga i te moana, na, takiri rawa ake te ata, kua hoki mai te moana ki tona tūturutanga; tutataki pu ki nga Ihipiana e rere ana; a taia iho nga Ihipiana e Ihowa ki waenga moana.

28 A hoki mai ana nga wai, taupokina iho nga hariata, me nga hoia eke hoiho, me te ope katoa o Parao, i haere i muri i a ratou ki te moana: kihai tetahi o ratou i toe.

29 Tena ko nga tamariki a Iharaira, i haere ratou ra te *wahi* maroke i waenganui o te moana; ko nga wai hoki hei taiepa ki a ratou, ki te *taha* matau, ki te *taha* maui.

30 ¶ A whakaorangia ana e Ihowa a Iharaira i taua ra i nga ringa o nga Ihipiana; a ka kite a Iharaira i nga Ihipiana i te tahatai, he tupapaku katoa.

31 A i kite a Iharaira i te ringaringa nui i whakaputaina mai e Ihowa ki nga Ihipiana: a ka wehi te iwi i a Ihowa, a whakapono ana ki a Ihowa, ki tana pononga hoki ki a Mohi.

UPOKO 15.

NO reira i waiata ai a Mohi ratou ko nga tamariki a Iharaira i tenei waiata ki a Ihowa, a ka whakahua, ka mea, Ka waiata atu ahau ki a Ihowa, he hira noa atu hoki tona kororia: ko te hoiho raua ko tona kai eke, kua pangā e ia ki te moana.

2 Ko Ihowa toku kaha me *taku* waiata, ko ia ano hoki hei whakaora moku: ko toku Atua tenei, a maku ia e whakakororia; te Atua o toku papa, a maku ia e whakanui.

3 He tangata whawhai a Ihowa: ko Ihowa tona ingoa.

4 Nga hariata a Parao, me tana ope, kua makā e ia ki te moana: ana rangatira whiriwhiri toremi iho ki te Moana Whero.

5 Taupokina iho ratou e nga wai hohonu; totohu iho ana ratou ki te rire, ano he kamaka.

6 Ka whai kororia tou ringaringa matau, e Ihowa, mo te kaha: na tou ringaringa, e Ihowa, i kuru te hoa whawhai.

7 Nui atu tou kaha ki te aki iho i te hunga i whakatika mai ra ki a koe: te whakaputanga mai o to riri, pau katoa ana ratou, me he tumutumu otaota.

8 Na te hau hoki o tou ihu i haupu ai nga wai; i tū ake nga roma, ano he puranga, a whakatotoka ana te rire i te takere o te moana.

9 I mea te hoa riri, Ka whai atu ahau, ka hopu, ka tuwha i nga taonga; ka na toku ngakau i a ratou; ka unuhia taku hoari, ma toku ringa ratou e huna.

10 I pupuhi atu koe ki tau hau, taupokina iho ana ratou e te moana; totohu iho ratou, ano he matā, i nga wai nui.

11 Ko wai o nga atua hei rite mou, e Ihowa? ko wai hei rite mou, e whakamoemititia nei mo te tapu, e wehingia nei, e whakapaingia nei, e mahi nei i nga mea whakamiharo?

12 I totoro atu tou ringa matau, horomia ana ratou e te whenua.

13 Na tou atawhai i arahina mai ai e koe tenei iwi kua hokona nei e koe; na tou kaha i aratakina ai ratou e koe ki tou nohoanga tapu.

14 Ka rongo nga iwi, ka pawera: mau tonu te matapouri ki nga tangata o Parehetina.

15 Ko reira ohorere ai nga rangatira o Eroma; ko nga tangata nunui o Moapa, mau tonu te wiri ki a ratou; ngohe noa nga tangata katoa o Kanaana.

16 Tau ana ki a ratou te tuiri me te

Digitized by Google

wehi: ma te nui o tou ringa e tu tonu ai ratou, ano he kohatu, kia pahemo ra ano tou iwi, e Ihowa, kia pahemo ra ano tenei iwi kua hokona nei e koe.

17 Mau ratou e kawe atu, e whakatupu ki te maunga, ki tou kāinga o mua iho, ki te wahi, e Ihowa, i hangā e koe hei nohoanga mou, ki te wahi tapu, e te Ariki, i whakapumautia e ou ringa.

18 Hei kingi a Ihowa, ake nei ake nei.

19 I haere hoki te hoiho a Parao, me ana hariata, me ana hoia eke hoiho ki te moana, a na Ihowa i whakahoki nga wai o te moana ki runga ki a ratou: tena ko nga tamariki a Iharaira, i haere ra te *wahi* maroke, i waenganui o te moana.

20 ¶ A ka tango a Miriama poropiti, tuahine o Arona, i te timipera ki tona ringa; a haere atu ana nga wahine katoa i muri i a ia me nga timipera, me te kanikani ano ratou.

21 A i whakahokia e Miriama ta ratou, Waiata atu ki a Ihowa, he hira noa atu hoki tona kororia; nana hoki te hoiho, raua ko tona kai eke, i whiu ki te moana.

22 ¶ A arahina atu ana e Mohi a Iharaira i te Moana Whero; a ka haere atu ratou ki te koraha o Huri: a e toru nga ra i haere ai ratou i te koraha, a kihai i kitea he wai.

23 A ka tae mai ratou ki Mara, kihai hoki i ahei te inu i nga wai o Mara; he kawa hoki: no reira i huaina ai tona ingoa ko Mara.

24 Na, ka amuamu te iwi ki a Mohi, ka mea, Ko te aha hei inu ma matou?

25 Na, ka karanga ia ki a Ihowa; a ka whakakitea mai he rakau e Ihowa ki a ia, a pangā atu ana e ia ki nga wai. na, ka reka nga wai: i hoatu e ia he ture ki a ratou i reira, me tetahi ritenga; i whakamatauria ratou e ia ki reira.

26 I mea hoki ia, Ki te whakarongo marie koe ki te reo o Ihowa o tou Atua, a ka mahi i te mea e tika ana ki tana titiro, a ka whai taringa ki ana whakahaunga, ka pupuri hoki i ana tikanga katoa e kore rawa tetahi o aua matenga i whakapangia ki nga Ihipiana e ahau, e whakapangia atu e ahau ki a koe; ko Ihowa hoki ahau e whakaora nei i a koe.

27 ¶ Na, ka tae mai ratou ki Erimi, a kotahi tekau ma rua nga puna wai i reira, me nga nikau e whitu tekau; a ka noho ratou ki reira, ki te taha o nga wai.

UPOKO 16.

A I turia mai e ratou i Erimi, a ka tae mai te huihuinga katoa o nga tamariki a Iharaira ki te koraha o Hini, ki te takiwa o Erimi o Hinai, i te tahi tekau ma rima o nga ra o te rua o nga marama o ta ratou haerenga mai i te whenua o Ihipa.

2 Na, ka amuamu te huihui katoa o nga tamariki a Iharaira ki a Mohi raua ko Arona i te koraha:

3 A ka mea nga tamariki a Iharaira ki a raua, E, tē mate matou i te ringaringa o Ihowa i te whenua o Ihipa, i a matou e noho ana i te taha o nga kohua kikokiko, e kai ana i te taro, a makona noa! na korua nei hoki matou i kawe mai ki tenei koraha kia kohurutia ai tenei whakaminenga katoa ki te matekai.

4 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Nana, ka uaina iho e ahau he taro *i te* rangi ma koutou; a ma te iwi e haere, e kohikohi i to tenei rangi i to tenei rangi, kia whakamatau ai ahau *i a* ratou, e haere ranei ratou i taku ture, kahore ranei.

5 A i te ono o nga ra, na ka takā e ratou ta ratou e mau mai ai; kia takiruatia ta ratou i kohikohi ai i etahi rangi ake ka rite *ki to tenei*.

6 ¶ Na, ka mea a Mohi raua ko Arona ki nga tamariki katoa a Iharaira, Ka ahiahi, na, ka mohio koutou na Ihowa koutou i arahi mai i te whenua o Ihipa;

7 A i te ata, na, ka kite koutou i te kororia o Ihowa; e whakarongo mai ana hoki ia ki a koutou amuamutanga ki a Ihowa: tena ko maua, he aha maua, i amuamu ai koutou ki a maua?

8 I mea ano a Mohi, *Ka mohio koutou*, ua hoatu e Ihowa ki a koutou he kikokiko hei kai i te ahiahi, a i te ata he taro, a makona noa; no te mea kua rongo a Ihowa ki a koutou amuamutanga e amuamu na koutou ki a ia: ko maua ia, hei aha? kihai koutou i amuamu ki a maua; engari ki a Ihowa.

9 ¶ Na, ka mea a Mohi ki a Arona, Mea atu ki te huihui katoa o nga tamariki a Iharaira, Whakatata mai ki te aroaro o Ihowa; kua rongo hoki ia ki a koutou amuamutanga.

10 A i te mea ka korero atu a Arona ki te huihui katoa o nga tamariki a Iharaira, na, ka tahuri atu ratou whaka-te-koraha, na, ko te kororia o Ihowa e puta mai ana i roto i te kapua.

11 Na, ka korero atu a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

12 Kua rongo ahau ki nga amuamutanga a nga tamariki a Iharaira: korero atu ki a ratou, mea atu, Kia ahiahi ka kai koutou i te kikokiko, a i te ata ka

Digitized by Google

makona i te taro; a ka mohio koutou ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

13 ¶ A i te ahiahi, na, ka puta mai te koitareke, a kapi ana te puni: a i te ata kua takoto te tomairangi i te nohoanga, tawhio noa tawhio noa.

14 A ka mimiti ake te papanga tomairangi, na, he mea ririki, potakataka nei kei te mata o te koraha, ririki, me te hupapa, i runga i te whenua.

15 A te kitenga o nga tamariki a Iharaira, ka mea ratou ki tetahi ki tetahi, He aha tena? kihai hoki ratou i mohio he aha ranei. Na, ka mea a Mohi ki a ratou, Ko te taro ra tena ka homai nei e Ihowa ki a koutou hei kai.

16 Ko te mea tena i akona mai ra e Ihowa, Kohikohia mai i reira e ia tangata e ia tangata, kia rite ki tana e kai ai: he mea tatau a tangata te homa, kia rite tonu ki a koutou: kohikohia e ia tangata e ia tangata ma te hunga i roto i ona teneti.

17 A pera ana nga tamariki a Iharaira, na, kohikohia ana, he wahi nui e etahi, he wahi nohinohi e etahi.

18 A ka mehuatia e ratou ki te homa, kihai i hira ta te tangata i te wahi nui, kihai hoki i peke tana i te wahi nohinohi: i kohia e ia tangata e ia tangata, rite tonu ki tana e kai ai.

19 Na, ka mea a Mohi, Kaua e whakatoea tetahi wahi o tena *mea* ki te ata.

20 Heoi, kihai ratou i whakarongo ki a Mohi; a whakatoea ana e etahi tetahi wahi o taua *mea* mo te ata, a muia ana e te kutukutu, a piro ake: a riri ana a Mohi ki a ratou.

21 A kohikohia ana taua mea e ratou i tenei ata i tenei ata, rite tonu ki ta tenei tangata ki ta tenei tangata e kai ai; a ka mahana te ra, na, kua rewa.

22 ¶ A i te ono o nga ra ka takiruatia te taro i kohikohia e ratou, e rua hoki nga homa ma te tangata kotahi; a ka haere mai nga rangatira katoa o te huihui, ka korero ki a Mohi.

23 Na, ka mea ia ki a ratou, Ko ia tenei ta Ihowa i korero mai ra, Ko apopo te okiokinga o te hapati tapu o Ihowa: tunua ta koutou e tunu ai, kohuatia hoki ta koutou e kohua ai; a te toenga iho, waiho ma koutou, rongoatia atu mo te ata.

24 A rongoatia atu ana e ratou mo te ata, i pera ano me ta Mohi i ki ai; kihai hoki i piro, kahore hoki i whai kutukutu.

25 Na, ka mea a Mohi, Kainga tena i tenei ra; he hapati hoki tenei ra no Ihowa: e kore tena mea e kitea e koutou ki te parae i tenei ra.

26 E ono nga ra e kohikohi ai koutou i tena *mea*; a kei te whitu o nga ra, kei te hapati, kei reira te kore ai.

27 A i te whitu o nga ra ka haere atu etahi o te iwi ki te kohikohi, a kihai i kitea.

28 Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Kia pehea te roa o koutou e kore nei e pupuri i aku whakahaunga, i aku ture.

29 Titiro, no te mea kua hoatu e Ihowa te hapati ki a koutou, koia i hoatu ai e ia, i te ra ono, he taro mo nga rangi e rua; e noho koutou e tenei tangata e tenei tangata ki tona wahi ano; kaua tetahi e haere atu i tona nohoanga i te ra whitu.

30 Na, ka noho te iwi i te ra whitu.

31 A huaina iho ana e te whare o Iharaira te ingoa o taua mea, He Mana: a ko tona rite kei te purapura korianara, ma tonu; ko tona reka hoki kei te taro honi nei.

32 ¶ A i mea ano a Mohi, Ko te mea tenei i akona mai nei e Ihowa, Whakakiia tetahi homa ki taua mea, ka rongoa atu ai ma o koutou whakapaparanga; kia kite ai ratou i te taro i whangaia ai koutou e ahau i te koraha i taku whakaputanga mai i a koutou i te whenua o Ihipa.

33 A ka mea a Mohi ki a Arona, Tangohia tetahi oko, whaowhina hoki he mana ki roto, kia kotahi whakakiinga o te homa, ka whakatakoto ki te aroaro o Ihowa, rongoa ai, ma o koutou whakatupuranga.

34 A whakatakotoria ana taua mea e Arona ki mua i te Whakaaturanga, rongoa ai, pera tonu ia me ta Ihowa i ako ai ki a Mohi.

35 A e wha tekau nga tau i kai ai nga tamariki a Iharaira i te mana, a tae noa ratou ki te whenua e nohoia ana e te *tangata*; he mana ta ratou i kai ai, a to ratou taenga atu ra ano ki nga rohe o te whenua o Kanaana.

36 Na, te homa, ko te wahi whakatekau ia o te epa.

UPOKO 17.

NA, ka haere atu te huihui katoa o nga tamariki a Iharaira i te koraha o Hini ki nga wahi i haere ai ratou, i pera tonu me ta Ihowa i ako ai, a noho rawa atu ki Repirimi: otiia kahore he wai hei inu ma te iwi.

2 Na, ka ngangau te iwi ki a Mohi, a

Digitized by Google

ka mea, Homai ra he wai mo matou, kia inu ai matou. A ka mea atu a Mohi ki a ratou, He aha koutou i ngangau ai ki a au? he aha koutou i whakamatautau ai i a Ihowa?

3 Na, ka mate te iwi i te wai i reira; a amuamu ana te iwi ki a Mohi, a ka mea, He aha matou i kawea mai ai e koe i Ihipa kia kohurutia ai matou, me a matou tamariki, me a matou kararehe ki te mate-wai?

4 Na, ka karanga atu a Mohi ki a Ihowa, ka mea, Me pehea ahau ki te iwi nei? whano ratou aki i a au ki te kohatu.

5 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Haere atu i mua i te iwi, ka tango hoki i etahi o nga kaumatua o Iharaira *hei hoa* mou; ko to tokotoko hoki, i patua e koe ki te awa, me mau atu i tou ringaringa, ka haere.

6 Nana, tena ahau te tu atu na ki tou aroaro ki reira, i runga i te kamaka i Horepa, a mau e patu te kamaka, a ka puta mai he wai i reira, hei inu ma te iwi. A peratia ana e Mohi i te tirohanga a nga kaumatua o Iharaira.

7 A huaina ana e ia te ingoa o taua wahi ko Maha, ko Meripa; mo te ngangautanga a nga tamariki a Iharaira, mo ta ratou whakamatauranga hoki i a Ihowa, i *a ratou* i mea ra, Kei roto ranei a Ihowa i a tatou, kahore ranei?

8 ¶ Na, ko te haerenga mai o Amareke, kei te whawhai ki a Iharaira ki Repirimi.

9 Na, ka mea a Mohi ki a Hohua, Whiriwhiria mai etahi tangata ma taua, ka haere ki te whawhai ki a Amareke: ka tu au apopo ki runga i te tihi o te pukepuke, me te rakau ano hoki a te Atua i toku ringaringa.

10 Na, peratia ana e Hohua me ta Mohi i korero ai ki a ai; te tino whawhaitanga ki a Amareke: ko Mohi ia, ratou ko Arona, ko Huru, i piki ki te tihi o te pukepuke.

11 A ka maiangi ake te ringa o Mohi, na, ka kaha a Iharaira; a ka tukua iho tona ringaringa, na, ka kaha a Amareke.

12 Nawai-a, ka taimaha nga ringa o Mohi; a ka tango ratou i tetahi kohatu, a whakatakotoria ana ki raro i a ia, a noho ana ia i runga; a puritia ake ana ona ringaringa e Arona raua ko Huru, kotahi i tetahi taha kotahi i tetahi taha: katahi ka tūturu tonu ona ringaringa, a, to noa te ra.

13 Na, patua ana a Amareke, ratou ko tona iwi, e Hohua ki te mata o te hoari.

14 A ka mea a Ihowa ki a Mohi, Tuhituhia tenei ki te pukapuka, **hei** whakamaharatanga, ka korero ai ki **nga** taringa o Hohua: ta te mea, ka **tino** horoia atu e ahau te maharatanga **o** Amareke i raro iho o te rangi.

15 A hangā ana e Mohi he aata, **a** huaina iho tona ingoa ko Ihowa-nihi:

16 I mea hoki ia, no te mea *kua torona atu* te ringaringa ki te torona o Ihowa, na, he pakanga ta Ihowa ki a Amareke i tenei whakapaparanga i tenei whakapaparanga.

UPOKO 18.

AKA rongo a Ietero, tohunga o Miriana, hungawai o Mohi, ki nga mea katoa i meatia e te Atua ki a Mohi, ki a Iharaira hoki, ki tona iwi; ki a Ihowa ano hoki kua whakaputa mai i a Iharaira i Ihipa;

2 Katahi a Ietero, hungawai o Mohi, ka tango i a Hipora, wahine a Mohi, i muri nei i tana tononga i a ia *kia hoki*,

3 Me ana tamariki tokorua, (te ingoa o tetahi ko Kerehoma, i mea hoki ia, He manene ahau i te whenua ke:

4 Te ingoa hoki o tetahi ko Erietera; moku hoki i awhinatia mai e te Atua o toku papa, nana hoki ahau i whakaora i te hoari a Parao;)

5 Na, ka haere mai a Ietero, te hungawai o Mohi, ratou ko ana tamariki, ko tana wahine, ki a Mohi, ki te koraha i noho ai ia, ki te maunga o te Atua:

6 A ka korero atu ia ki a Mohi, Ko ahau, ko Ietero, ko tou hungawai, kua tae mai ki a koe, me to wahine ano, ratou tahi ko ana tamariki tokorua.

7 Na, ka haere atu Mohi ki te whakatau i tona hungawai, a ka tuohu atu, ka kihi hoki i a ia; a ka ui raua ki a raua ki te pai i tetahi i tetahi; a haere mai ana raua ki te teneti.

8 Na, ka korerotia atu e Mohi ki tona hungawai nga mea katoa i meatia e Ihowa ki a Parao, ratou ko nga Ihipiana, mo Iharaira, me nga matenga katoatanga hoki i pono ki a ratou i te ara, me ratou hoki kua whakaorangia nei e Ihowa.

9 Na, ka hari a Ietero mo nga mea pai katoa i meatia e Ihowa ki a Iharaira, mo ratou *hoki* i whakaorangia e ia i te ringa o nga Ihipiana.

10 A ka mea atu a Ietero, Kia whakapaingia a Ihowa nana nei koutou i whakaora i te ringa o nga Ihipiana, i te ringaringa hoki o Parao; nana hoki te

Digitized by Google

iwi nei i whakaora ake i raro i te ringaringa o nga Ihipiana.

11 Katahi ahau ka mohio he nui a Ihowa i nga atua katoa; i te mea hoki ka whakapehapeha ratou, hira ake ana ano ia i a ratou.

12 Katahi a Ietero, te hungawai o Mohi, ka tango i tetahi tahunga tinana me nga patunga tapu ma te Atua: a haere mai ana a Arona, me nga kaumatua katoa o Iharaira, ki te hungawai o Mohi, ki te kai taro ki te aroaro o te Atua.

13 ¶ A i te aonga ake o te ra ka noho a Mohi ki te whakarite whakawa ma te iwi: a ka tu te iwi i te taha o Mohi no te ata, a, ahiahi noa.

14 A te kitenga o te hungawai o Mohi i nga mea katoa i mea ai ia ki te iwi, ka mea ia, He aha tenei mea e mea nei koe ki te iwi? he aha koe i noho ai, ko koe anake, i tu ai hoki te iwi katoa i tou taha no te ata, a, tae noa ki te ahiahi?

15 A ka mea mai a Mohi ki tona hungawai, E haere mai ana hoki te iwi ki a au, ki te rapu tikanga i te Atua:

16 Ka ai he mea ki a ratou, na, ka haere mai ratou ki a au; a maku e whakarite te whakawa a tetahi ki tetahi; e whakaatu hoki nga tikanga a te Atua, me ana ture.

17 Katahi ka mea mai te hungawai o Mohi ki a ia, Ehara tenei i te mea pai e mea nei koe.

18 Ka honia noatia iho koe, koutou tahi ko tenei iwi i a koe nei; he pehi rawa hoki tenei mea i a koe: e kore e tsea e koe anake.

19 Na, whakarongo mai ki toku reo, maku koe e tohutohu: a ko te Atua hei hoa mou: Hei te aroaro o te Atua koe mo te iwi, a mau e kawe nga korero ki te Atua:

20 A mau ratou e whakaako ki nga tikanga me nga ture, e whakaatu hoki ki a ratou te huarahi e haere ai ratou, me nga mahi e mahi ai ratou.

21 Mau ano hoki e titiro i roto i te iwi katoa etahi tangata maia, e wehi ana i te Atua; hei te hunga pono, e kino ana ki te apo; ka waiho ai *hei rangatira* mo ratou, hei rangatira mo nga mano, hei rangatira mo nga rau, hei rangatira mo nga rima tekau, hei rangatira mo nga tekau:

22 A ma ratou e whakarite whakawa mo te iwi i nga wa katoa: a ko nga mea nui katoa, me kawe mai ki a koe; ko nga mea nohinohi katoa ia, ma ratou e whakarite: penei ka māmā koe, a ma koutou tahi te pikaunga.

23 Ki te mea koe i tenei mea, a ka ki mai te Atua ki a koe, katahi koe ka matatu ake, a ka haere marie tenei iwi katoa ki o ratou kāinga.

24 ¶ A whakarongo tonu a Mohi ki te kupu a tona hungawai, a meatia katoatia iho e ia nga mea i korero ai ia.

25 A whiriwhiria ana e Mohi etahi tangata maia i roto i a Iharaira katoa, a waiho iho ratou e ia hei upoko mo te iwi, hei rangatira mo nga mano, hei rangatira mo nga rau, hei rangatira mo nga rima tekau, hei rangatira hoki mo nga tekau.

26 A na ratou i whakarite whakawa mo te iwi i nga wa katoa: te mea pakeke ia i kawea mai e ratou ki a Mohi; a nga mea nohinohi katoa na ratou ano i whakarite.

27 ¶ A tukua atu ana e Mohi tona hungawai kia haere; a haere atu ana ia ki tona whenua.

UPOKO 19.

NO te toru o nga marama o te haerenga mai o nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa, no taua rangi ano, ka tae mai ratou ki te koraha o Hinai.

2 Kua riro mai hoki ratou i Repirimi, a haere mai ana ki te koraha o Hinai, a noho iho i te koraha; a noho ana a Iharaira ki reira, ki te ritenga atu o te maunga.

3 Na, ka piki atu a Mohi ki te Atua, a ka karanga mai a Ihowa ki a ia i te maunga, ka mea, Kia penei to korero ki te whare o Hakopa, to kauwhau hoki ki nga tamariki a Iharaira;

4 Kua kite koutou i nga mea i mea ai ahau ki nga Ihipiana, i a au hoki e waha ana i a koutou i runga i nga parirau ekara, e kawe mai ana hoki i a koutou ki a au.

5 Na, akuanei, ki te ata whakarongo koutou ki toku reo, ki te pupuri hoki i taku kawenata, ka waiho koutou hei taonga moku, nui atu i nga iwi katoa: i a au hoki te whenua katoa:

6 A ka waiho ano koutou e ahau hei kingi, hei tohunga, hei iwi tapu hoki. Ko nga kupu enei e korero ai koe ki nga tamariki a Iharaira.

7 ¶ A te haerenga iho a Mohi, na, ka karanga ia ki nga kaumatua o te iwi, a hoatu ana e ia ki to ratou aroaro enei kupu katoa i akona nei e Ihowa ki a ia.

8 Na, ka pa katoa te iwi ki te whakahoki mai, ka mea, Ka mahia e matou nga mea katoa i korerotia mai na e

Digitized by Google

Ihowa. A kawea atu ana e Mohi nga kupu a te iwi ki a Ihowa.

9 Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Nana, ka haere atu ahau ki a koe i roto i tetahi kapua matotoru, kia rongo ai te iwi, ua korero ahau ki a koe, kia whakapono ai hoki ratou ki a koe a mua tonu atu. A korerotia atu ana e Mohi nga kupu a te iwi ki a Ihowa.

10 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Haere atu ki te iwi, ka whakatapu hoki i a ratou akuanei, apopo, kia horoi hoki ratou i o ratou kakahu,

11 Kia takatu hoki koutou i te ra tuatoru; ta te mea, kei te ra tuatoru a Ihowa haere iho ai ki te aroaro o te iwi katoa, ki runga ki Maunga Hinai.

12 A whakatakotoria e koe he rohe mo te iwi, tawhio noa tawhio noa, ka mea atu, Kia mohio koutou kei piki ki te maunga, kei pa atu ranei ki tona taha: ko nga tangata katoa e pa atu ana ki te maunga, ina, me whakamate.

13 Kaua tetahi ringaringa e pa atu ki a ia, engari me aki ki te kohatu, me wero ranei ki te tao; ahakoa kararehe, ahakoa tangata, e kore e ora: ka kukume roa te tangi o te tetere, ka haere mai ai ratou ki te maunga.

14 ¶ A te haerenga iho a Mohi i te maunga ki te iwi, na, ka whakatapu ia i te iwi, a horoia ana e ratou o ratou kakahu.

15 A i mea ia ki te iwi, Kia takatu koutou i te toru o nga ra: kaua e whakatata atu ki a *koutou* wahine.

16 ¶ A ka taka ki te toru o nga ra, i te ata, na, ka puta mai nga whatitiri, me nga uira, me te kapua matotoru i runga i te maunga, me te tangi o te tetere, tona nui na! a wiri katoa ana te hunga i te puni.

17 Na, ka arahina atu te iwi e Mohi i te puni ki te whakatau i te Atua; a tu ana ratou ki raro iho i te maunga.

18 A he paowa kau Maunga Hinai, no te mea kua heke iho a Ihowa ki runga, i roto i te ahi; a kake ana tona paowa, ano he paowa oumu, a wiri pu te maunga katoa.

19 A i te mea ka nui haere rawa te tangi o te tetere, ka korero atu a Mohi, a ka korero a reo *tangata* mai te Atua ki a ia.

20 Na, ka heke iho a Ihowa ki runga ki Maunga Hinai, ki te tihi o te maunga: a karangatia iho ana a Mohi e Ihowa ki te tihi o te maunga; a piki atu ana a Mohi.

21 Na, ko te meatanga atu a Ihowa ki a Mohi, Heke atu, kauwhautia te iwi ra, kei wahi ake ratou ki a Ihowa, ki te matakitaki, a he tokomaha o ratou e hinga.

22 Ko nga tohunga hoki e whakatata mai ana ki a Ihowa, kia whakatapu i a ratou, kei auta atu a Ihowa ki a ratou.

23 A ka mea a Mohi ki a Ihowa, E kore e ahei i te iwi te piki mai ki Maunga Hinai; nau hoki i kauwhau iho ki a matou, i mea, Taiepatia te maunga, whakatapua hoki.

24 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a ia, Haere, heke atu; ka piki mai ano koe, korua tahi ko Arona: ko nga tohunga ia, me te iwi, kei wahi mai ratou, kei piki mai ki a Ihowa; kei auta atu ia ki a ratou.

25 A heke atu ana a Mohi ki te iwi, korero atu ana ki a ratou.

UPOKO 20.

NA, ka korerotia atu e te Atua enei kupu katoa, ka mea,

2 Ko Ihowa ahau ko tou Atua, naku koe i whakaputa mai i te whenua o Ihipa, i te whare pononga.

3 Aua etahi atua ke atu mou ki mua atu i a au.

4 Kei hanga koe i te whakapakoko mou, i tetahi ritenga ranei o *nga mea* o te rangi i runga, o te whenua ranei i raro, o te wai ranei i raro i te whenua:

5 Kei koropiko koe ki ena mea, kei mahi ranei ki ena mea; ko Ihowa hoki ahau ko tou Atua, he Atua hae e mea ana i nga hara o nga mātua kia tau iho ki nga tamariki, a, te toru, te wha ra ano o nga *whakatupuranga* o te hunga e kino ana ki a au;

6 E whakaputa aroha ana hoki ki nga mano, ki te hunga e aroha ana ki a au, a e whakarite ana i aku ture.

7 Kei whakahuatia noatia e koe te ingoa o Ihowa o tou Atua; e kore hoki a Ihowa e mea, he hara-kore te *tangata* e whakahua noa ana i tona ingoa.

8 Kia mahara ki te ra hapati, kia whakatapua.

9 E ono nga ra e mahi ai koe, e mea ai hoki i au mea katoa;

10 Tena ko te ra whitu, he hapati no Ihowa, no tou Atua: kaua e mahia tetahi mahi i reira e koe, e to tamaiti, e to tamahine, e to pononga tane, e to pononga wahine, e o kararehe hoki, me to tangata ke i roto i ou tatau;

11 E ono hoki nga ra i hangā ai e Ihowa te rangi, me te whenua, te moana, me nga mea katoa i roto, a okioki ana i

Digitized by Google

te ra whitu: no reira i whakapaingia ai te ra hapati e Ihowa, a whakatapua ana.

12 ¶ Whakahonoretia e koe tou papa me tou whaea; kia roa ai ou ra ki te whenua e homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe.

13 Kaua e patu.

14 Kaua e puremu.

15 Kaua e tahae.

16 Kaua e whakapae teka ki tou hoa.

17 Kaua e hiahia ki te whare o tou hoa, kaua e hiahia ki te wahine a tou hoa, ki tana pononga tane ranei, ki tana pononga wahine ranei ki tana kau ranei, ki tana kaihe ranei, ki tetahi mea ranei a tou hoa.

18 ¶ A i kite te iwi katoa i nga whatitiri, me nga uira, me te tangi o te tetere, me te maunga hoki e paowa ana: a, te kitenga o te iwi, na, ka neke atu ratou, a, tu rawa mai i tawhiti.

19 A ka mea ratou ki a Mohi, Mau e korero mai ki a matou, a ka whakarongo atu matou; a kaua te Atua e korero ki a matou, kei mate matou.

20 Na, ka mea a Mohi ki te iwi, Kaua koutou e wehi: he whakamatau hoki i a koutou i haere mai ai te Atua, kia mau ai hoki tona wehi ki o koutou kanohi, kei hara koutou.

21 A tu mai ana te iwi i tawhiti; ko Mohi ia, i whakatata atu ki te pouri i *noho ai* te Atua.

22 ¶ A ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, Kia penei tau kupu ki nga tamariki a Iharaira, Ka kite koutou kua korero iho ahau i runga i te rangi ki a koutou.

23 Kei hangā, hei atua ngatahi me au, he mea hiriwa, kei hangā ano hoki he atua koura mo koutou.

24 Hangā e koe he aata oneone maku, a ki runga patu ai koe i o tahunga tinana, me au whakamarietanga, i o hipi, me o kau: ka haere mai ahau ka mamaki i a koe, ki nga wahi katoa e whakamaharatia ai e ahau toku ingoa.

25 A ki te hanga koe i te aata kohatu maku, kei hangā e koe ki te kohatu hahau; ta te mea, ki te hapai koe i to toki ki runga i taua *mea*, kua whakanoatia e koe.

26 Kaua ano hoki e piki na te arawhata ki toku aata, kei kitea i runga tetahi wahi ou e takoto kau ana.

UPOKO 21.

AKO nga whakariteritenga enei e whakatakotoria e koe ki to ratou aroaro.

2 Ki te hoko koe i tetahi pononga Hiperu, e ono nga tau e mahi ai ia; a i te whitu ka haere noa atu, kaua he utu.

3 Ki te mea he takakau ia i tona haerenga mai, me haere atu ano he takakau: ki te mea he wahine tana, me haere tahi ano tana wahine i a ia.

4 Ki te mea, na tona ariki te wahine i homai ki a ia, a ka whanau a raua tamariki, tamahine ranei; ma tona ariki te wahine, ratou ko ana tamariki, a ko ia anake e haere.

5 A ki te ata mea mai te pononga, E aroha ana ahau ki toku ariki, ki taku wahine, me aku tamariki; e kore ahau e haere noa atu:

6 Na, me kawe ia e tona ariki ki nga kai whakariterite; me kawe hoki ia e ia ki te tatau, ki te pou ranei o te tatau; a ka okaia tona taringa e tona ariki ki tetahi oka; a ka oti mai ia hei kai mahi mana.

7 ¶ Ki te hokona atu hoki e tetahi tangata tana tamahine hei pononga, e kore e rite tona haerenga mai ki waho ki te haerenga mai o nga pononga tane.

8 Ki te kino ia ki te titiro iho a tona ariki, i taunaha nei i a ia mana, na me whakahoki mai ia mo tetahi utu: e kore e ahei te hoko i a ia ki tetahi iwi ke; mona hoki i tinihanga ki a ia.

9 A ki te mea kua taunahatia ia e ia ma tana tamaiti, kia rite ki te tikanga ki nga tamahine tupu tana e mea ai ki a ia.

10 Ki te tango ia i tetahi atu mana; kaua e whakaititia e ia te kai ma tera, te kakahu mona, me ta raua moe tahi.

11 A ki te kahore enei mea e toru e meatia e ia ki a ia, na, me haere noa atu ia, kaua he moni.

12 ¶ Ki te patu tetahi i te tangata kia mate, me tino whakamate ano ia.

13 A ki te kahore tetahi e whanga atu, a ka mea te Atua kia tupono mai ki tona ringa; na, maku e whakarite ki a koe te wahi e rere ai ia.

14 Tena ko tenei i pokanoa te tangata ki tona hoa, ki te kohuru tinihanga i a ia; me tango ia e koe i taku aata, kia mate ai ia.

15 Me tino whakamate ano hoki te tangata e patu ana i tona papa, i tona whaea ranei.

16 ¶ Te tangata hoki e tahae ana i tetahi tangata, a hokoa ana e ia, e kitea ana ranei ki tona ringa, me tino whakamate ano ia.

17 ¶ Me tino whakamate ano hoki te tangata e kanga ana i tona papa, i tona whaea ranei.

18 ¶ A ki te whawhai etahi tāngata ki

Digitized by Google

a raua a ka akina tona hoa e tetahi ki te kohatu, ka motokia ranei, a kahore ia e mate, engari ka takoto i runga i te moenga;

19 Ki te ara ake ia, a ka haereere ki waho me te toko i tana tokotoko, katahi ka kore te hara o te tangata i patua ai ia; otiia me utu e ia tona whakamangeretanga ki te mahi, me mea hoki kia ata rongoatia kia ora ai.

20 ¶ Ki te patu hoki te tangata i tana pononga tane, i tana pononga wahine ranei, ki te rakau, a ka mate i raro iho i tona ringa; me ata takitaki *tona matenga*.

21 Otiia ki te ora ia, a, kotahi, e rua ranei, nga ra, e kore e takitakina: no te mea ko tana moni ia.

22 ¶ Ki te whawhai etahi tangata ki a ratou, a ka whara tetahi wahine e hapu ana, a ka mate-roto tana tamaiti, otiia kahore atu he hē, me tango he utu i a ia, ara ta te tahu o te wahine e whakarite mai ai ki a ia; hei ta nga kai whakarite whakawa e mea ai tana e homai ai.

23 Ki te mate, na, me homai e koe he mate hei utu mo te mate,

24 He kanohi mo te kanohi, he niho mo te niho, he ringaringa mo te ringaringa, he waewae mo te waewae,

25 He wera mo te wera, he motu mo te motu, he karawarawa mo te karawarawa.

26 ¶ Ki te patua e te tangata te kanohi o tana pononga tane, te kanohi ranei o tana pononga wahine, a ka matapotia; me tuku kia haere noa atu, hei utu mo tona kanohi.

27 A ki te patua e ia kia marere te niho o tana pononga tane, te niho ranei o tana pononga wahine; me tuku kia haere noa atu, hei utu mo tona niho.

28 ¶ Ki te werohia tetahi tangata, tetahi wahine ranei, e tetahi kau, a ka mate; me tino aki te kau ki te kohatu, kaua ano hoki ona kikokiko e kainga; a ka tukua noatia atu te rangatira o te kau.

29 Otiia ki te mea he kau wero ia no mua, a ka whakaaturia mai ki tona rangatira, a kahore ia e tiaki i a ia, a ka mate i a ia tetahi tangata, tetahi wahine ranei; me aki te kau ki te kohatu, me whakamate ano hoki tona rangatira.

30 Ki te whakaritea kia homai e ia he moni, me homai e ia hei utu mo tona oranga te mea i whakaritea mai ki a ia.

31 Ki te mea he tamaiti, he kotiro ranei, i werohia e ia, kia rite ano ki tenei tikanga te meatanga ki a ia.

32 Ki te wero te kau i tetahi pononga tane, i tetahi pononga wahine ranei; kia toru tekau nga hekere hiriwa e homai ki to raua ariki, me aki hoki te kau ki te kohatu.

33 ¶ Ki te whakatuwhera hoki te tangata i tetahi poka, ki te keria ranei e te tangata tetahi poka, a e kore e hipokina e ia, a ka taka he kau, he kaihe ranei, ki roto;

34 Me utu e te tangata nana te poka, me homai he moni e ia ki to raua ariki; a mana te mea mate.

35 ¶ Ki te tukia te kau a tetahi tangata e te kau a tetahi, a ka mate; na, me hoko e raua te kau ora, ka wehe ai i ona utu; me wehe ano hoki e raua te mea kua mate.

36 Otiia ki te mea i mohiotia he kau wero ia no mua, a kahore i tiakina e tona ariki, me utu mai e ia te kau ki te kau; a mana te mea mate.

UPOKO 22.

KI te tahae te tangata i tetahi kau, i tetahi hipi ranei, a ka patua, ka hokona ranei e ia; kia rima nga kau e homai e ia hei utu mo te kau kotahi, kia wha hoki nga hipi mo te hipi kotahi.

2 ¶ Ki te mau te tahae e poka *ara* ana, a ka patua, ka mate, kahore he *toto* e *heke* mona.

3 Ki te mea kua whiti te ra ki a ia, *ka heke* he toto mona; *engari* me tino whakautu e ia; ki te kahore ana mea, na, me hoko ia mo tana tahae.

4 Ki te mau pu ki tona ringa te mea i tahaetia, he kau, he kaihe ranei, he hipi ranei, *a* e ora ana; kia rua nga utu e homai e ia.

5 ¶ Ki te mea tetahi tangata kia kainga tetahi mara, tetahi kari waina ranei, a ka tukua atu e ia tana kararehe hei kai i te mara a tetahi; me utu e ia ki nga *hua* papai o tana mara, ki nga *hua* papai hoki o tana kari waina.

6 ¶ Ki te toro atu te ahi, a ka pono ki nga tataramoa, a ka pau nga whakapu witi, te witi ranei e tu ana, te mara ranei; me ata whakautu e te tangata nana i tahu te ahi.

7 ¶ Ki te homai e te tangata tetahi moni, etahi mea ranei, ki tona hoa *kia* tiakina, a ka tahaetia i roto i te whare o taua tangata; ki te kitea te tahae, kia rua nga utu e homai e ia.

8 Ki te kahore i kitea te tahae, na, me kawe te rangatira o te whare ki nga kai whakarite whakawa, me kahore i totoro

Digitized by Google

tona ringaringa ki nga taonga o tona hoa.

9 I nga whakawakanga hara katoa mo te kau, mo te kaihe, mo te hipi, mo te kakahu, mo te ngaromanga o tetahi mea e kiia ana e tetahi nona, me haere te korero a te tokorua ki nga kai whakarite whakawa; ko te tangata e whakahengia ana e nga kai whakarite whakawa, kia rua nga utu e homai e ia ki tona hoa.

10 ¶ Ki te homai e tetahi tangata he kaihe ki tona hoa, he kau ranei, he hipi ranei, tetahi ranei o nga tini kararehe, kia tiakina; a ka mate, ka whara ranei, ka pahuatia ranei, kihai ano hoki i kitea:

11 Na, ka waiho i waenganui i a raua te oati a Ihowa, mo tona ringa kihai i totoro atu ki te taonga o tona hoa: a me whakaae mai e te rangatira o taua *mea*, e kore ano hoki e utua.

12 Otiia ki te mea kua tahaetia atu i a ia, me hoatu he utu ki tona rangatira.

13 Ki te mea kua haehaea, me kawe mai e ia hei whakaatu, *a* e kore e utua e ia te mea i haea.

14 ¶ Ki te tikina ano hoki e te tangata *tetahi mea* a tona hoa, a ka whara, ka mate ranei, me te ngaro ano te rangatira o taua mea, me ata whakautu ano e ia.

15 Kei reira te rangatira, e kore e utua: ki te mea e utua ana tona tukunga mai, i haere mai hoki mo tona utu.

16 ¶ Ki te whakawai te tangata i te kotiro kihai i taumautia, a ka moe tahi raua, me marena ano e ia hei wahine mana.

17 Ki te tino whakakahore rawa tona papa, a e kore e tukua ki a ia, me homai e ia nga moni e rite ana ki te kai reperepe ma nga kotiro.

18 ¶ Kei tukua e koe te wahine makutu kia ora.

19 ¶ Me whakamate rawa nga tangata katoa e moe ana ki te kararehe.

20 ¶ Me whakangaro rawa te tangata e patu whakahere ana ma tetahi atua ke; engari ma Ihowa anake.

21 ¶ Kaua hoki e whakatoia te manene, kaua ano hoki ia e tukinotia: he manene hoki koutou i mua i te whenua o Ihipa.

22 ¶ Kaua e whakatupuria kinotia te pouaru, te pani ranei.

23 Ki te anga koe ki te whakatupukino i a raua, a ka tangi raua ki a au, ina, ka whakarongo ahau ki ta raua karanga;

24 A ka mura taku riri, ka patua ano hoki koutou ki te hoari; a ka pouarutia a koutou wahine, ka pania ano hoki a koutou tamariki.

25 ¶ Ki te whakatarewa atu koe i te moni ki *tetahi* o toku iwi, ki tetahi o ou tangata rawa-kore, kei rite tau mahi ki a ia ki ta te kai whakatuputupu moni, kei tangohia i a ia te moni whakatuputupu.

26 Ki te tangohia e koe te kakahu o tou hoa hei taunaha, kaua e tukua kia rere te ra ka whakahoki atu ki a ia:

27 Ko tena anake na hoki hei uhi mona, hei kakahu mona mo tona kiri: a ko te aha hei moenga iho mona? ki te karanga mai hoki ia ki a au, na ka whakarongo atu ahau; no te mea he mahi tohu-tangata taku.

28 ¶ Kaua e whakahawea atu ki nga kai whakarite whakawa, kaua ano hoki e kangā te ariki o tou iwi.

29 ¶ Kei whakaroa koe *ki te homai* i nga matamua o o hua, o ou wai: me homai e koe te matamua o o tamariki ki a au.

30 Kia pera ano tau e mea ai ki o kau, ki o hipi: e whitu nga ra e noho ai ia ki tona whaea; i te waru o nga ra me homai ki a au.

31 ¶ A, hei tangata tapu koutou maku: kaua ano hoki koutou e kai i te kikokiko i haea ki te parae; me maka ma te kuri.

UPOKO 23.

KEI puaki i a koe te korero tito noa: kei totoro tahi tou ringa me te tangata kino, kei meinga hei kai whakaatu teka.

2 Kei whai tahi me te tokomaha ki te kino; kaua ano hoki e hamumu i te totohenga, hei mea kia riro ai i ta te tokomaha, hei whakapeau-ke *i te tika:*

3 Kaua ano hoki e whakanuia te rawakore, ina totohe ia.

4 ¶ Ki te tutaki koe ki te kau a tou hoa riri, ki tana kaihe ranei, e atiti noa atu ana, me ata whakahoki mai e koe ki a ia.

5 Ki te kite koe i te kaihe a tou hoa riri e takoto ana i raro i tana pikaunga, a ka ngakau-kore koe ki te whakaara, me ata whakaara tahi e korua.

6 ¶ Kei whakapeaua ketia e koe te whakarite whakawa mo to tangata rawa-kore, ina totohe ia.

7 Kia matara atu koe i te mea teka; kaua ano hoki e whakamatea te tangata hara-kore raua ko te tangata tika: e kore hoki ahau e whakatika i te tangata hara.

Digitized by Google

8 ¶ Kaua ano hoki e tango i te utu whakapati: he mea whakamatapo hoki te utu whakapati i te *kanohi* kite, he mea whakaparori-ke hoki i nga kupu a te hunga tika.

9 ¶ Kaua ano hoki e tukinotia te manene; e mohio ana hoki koutou ki te ngakau o te manene; he manene hoki koutou i mua i te whenua o Ihipa.

10 ¶ Kia ono hoki nga tau e rui ai koe i tou oneone, e kohikohi ai hoki i ona hua:

11 I te whitu ia me waiho kia takoto kau ana, a ka kai nga tangata rawakore o tou iwi; a ma nga kirehe o te parae a ratou toenga e kai. Kia pena ano koe ki to mara waina, ki to mara oriwa.

12 ¶ E ono nga ra e mahi ai koe i au mahi, a i te whitu ka okioki: kia okioki ai to kau, me to kaihe, kia whai taangamanawa ai hoki te tamaiti a to pononga wahine, raua ko te manene.

13 Kia tupato ano hoki koutou ki nga mea katoa kua korerotia atu nei e ahau ki a koutou: kaua hoki e whakahuatia te ingoa o nga atua ke, kei rangona ano hoki ki tou mangai.

14 ¶ E toru nga wa o te tau e tuku hakari ai koe ki a au.

15 Kia mau ki te hakari o te taro rewena-kore: (e whitu nga ra e kai ai koe i te taro rewena-kore, e pera ai me taku i whakahau ai ki a koe, i te wa ano i whakaritea o te marama o Apipi; no reira hoki koe i haere mai ai i Ihipa: kaua ano hoki ratou e puta kau mai ki toku aroaro:)

16 Me te hakari o te kotinga, o te matamua o au mahi, i rui ai koe ki te mara: me te hakari o te kohikohinga i te mutunga o te tau, ina oti te kohikohi mai e koe o mahi i te mara.

17 E toru nga wa o te tau e kitea ai o tane katoa ki te aroaro o te Ariki o Ihowa.

18 ¶ Kaua e whakaherea tahitia me te taro rewena te toto o taku patunga tapu; kei toe ano hoki ki te ata te ngako o taku hakari.

19 Me kawe e koe ki te whare o Ihowa o tou Atua nga mea mataati o nga matamua o tou oneone. Kaua e kohuatia te kuao koati ki te waiu o tona whaea.

20 ¶ Nana, ka tonoa nei e ahau he Anahera ki mua i a koe, hei tiaki i a koe i te ara, hei kawe hoki i a koe ki te wahi i whakaritea e ahau.

21 Kia tupato ki a ia, whakarongo hoki ki tona reo, kaua e whakapataritari ki a ia; no te mea e kore ia e whakarere noa iho i o koutou hara: kei a ia nei hoki toku ingoa.

22 Ki te ata whakarongo ia koe ki tona reo, ki te mea hoki i nga mea katoa e korero ai ahau; na, ko ahau hei hoa riri mo ou hoa riri, hei hoa whawhai hoki ki ou hoa whawhai.

23 No te mea ka haere taku Anahera ki mua i a koe, hei kawe i a koe ki nga Amori, ki nga Hiti, ki nga Perihi, ki nga Kanaani, ki nga Hiwi, ratou ko nga Iepuhi: a ka huna ratou e ahau.

24 Kei koropiko koe ki o ratou atua, kei mahi hoki ki a ratou, kei rite hoki au mahi ki a ratou mahi: engari me turaki rawa e koe, me wawahi ruwa ano hoki a ratou whakapakoko.

25 A me mahi koutou ki a Ihowa ki to koutou Atua, a ka manaakitia e ia to taro, me tou wai; ka whakakorea atu ano hoki e ahau te mate i roto i a koe.

26 E kore tetahi mea e whanau whakatahe, e pakoko ranei, i tou whenua: ka ata tutuki ano i a au te maha o ou ra.

27 Ka tukua atu e ahau taku wehi ki mua i a koe, a ka whakamatea nga iwi katoa e haere atu nei koe ki a ratou, ka meinga ano hoki e ahau kia tahuri nga tuara o ou hoa riri katoa ki a koe.

28 Ka ungā ano e ahau te horonete ki mua i a koe, a mana e pei nga Hiwi, nga Kanaani, me nga Hiti i tou aroaro.

29 E kore ratou e peia e ahau i tou aroaro i te tau kotahi; kei ururuatia te whenua, a ka nui rawa i a koe te kirehe o te parae.

30 Ka peia rikirikitia atu ratou e ahau i tou aroaro, kia hua ra ano koe, kia riro mai ra ano hoki te whenua i a koe.

31 ¶ A ka whakatakotoria e ahau to rohe ki te Moana Whero, a tae noa ki te Moana o nga Pirihitini, ki te koraha hoki, a tae noa ki te awa: ka tukua atu nei hoki e ahau ki o koutou ringaringa nga tangata o te whenua, a ka peia ratou e koe i tou aroaro.

32 Kaua e whakarite kawenata ki a ratou, ki o ratou atua ranei.

33 Kaua ratou e noho ki tou whenua, kei mea ratou i a koe kia hara ki a au: ta te mea, ki te mahi koe ki o ratou atua, ka ai tena hei rore mou.

UPOKO 24.

NA, ka mea ia ki a Mohi, Piki ake ki a Ihowa, koutou ko Arona, ko Na-

Digitized by Google

tapa, ko Apihu, kia whitu tekau ano hoki o nga kaumatua o Iharaira; a me koropiko mai koutou i tawhiti.

2 Ko Mohi anake hoki e whakatata mai ki a Ihowa: ko ratou ia, kaua ratou e whakatata mai; me te iwi hoki, kaua ratou e piki tahi ake me ia.

3 ¶ Na, ka haere a Mohi, a ka korerotia e ia ki te iwi nga kupu katoa a Ihowa, me nga whakariteritenga katoa: a kotahi ano te reo o te iwi katoa ki te whakahoki mai, ka mea ratou, Ka meatia e matou nga mea katoa i korerotia mai e Ihowa.

4 Na, ka tuhituhia e Mohi nga kupu katoa a Ihowa; a ka maranga wawe ia i te ata, a hangā ana e ia tetahi aata ki raro iho i te maunga, me nga pou kotahi tekau ma rua, mo nga iwi kotahi tekau ma rua o Iharaira.

5 I ungā ano e ia etahi taitamariki o nga tamariki a Iharaira, hei whakaeke i nga tahunga tinana, hei patu hoki i nga puru hei patunga whakamarie ki a Ihowa.

6 Na, ka tango a Mohi i tetahi wahi o te toto, a makā ana e ia ki roto ki nga peihana; ko tetahi wahi hoki o te toto i taia atu ki te aata.

7 Na, ka mau ia ki te pukapuka o te kawenata, a korerotia atu ana ki nga taringa o te iwi: a ka mea ratou, Ko nga mea katoa i kiia mai na e Ihowa ka meatia e matou, ka rongo ano hoki matou.

8 Na, ka mau a Mohi ki te toto, a taia atu ana e ia ki te iwi, me te ki ano ia, Nana, te toto nei o te kawenata e whakaritea nei e Ihowa ki a koutou mo enei mea katoa.

9 ¶ Na, ka piki atu a Mohi, ratou ko Arona, ko Natapa, ko Apihu, me nga kaumatua e whitu tekau o Iharaira;

10 Na, ka kite ratou i te Atua o Iharaira: a kei raro iho i ona waewae me te mea ko te hapira i hangā hei whariki, he rite tonu ano hoki ki te tino rangi te mārama.

11 A kihai i torona atu tona ringaringa ki tetahi o nga rangatira o nga tamariki a Iharaira: heoi, ka titiro atu ratou ki te Atua, ka kai hoki, ka inu.

12 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Piki ake ki a au ki te maunga, a hei kona koe noho ai: a ka hoatu e ahau ki a koe nga papa kohatu, me te ture, me te whakahaunga kua oti nei i ahau te tuhituhi; hei whakaako mau ki a ratou.

13 Na, ko te whakatikanga ake a Mohi, raua ko tana tangata ko Hohua: a ka piki atu a Mohi ki te maunga o te Atua.

14 I mea ano ia ki nga kaumatua, Taria ake maua i konei, kia hoki mai ra ano maua ki a koutou: na, ko Arona raua ko Huru tena hei hoa mo koutou: ki te whai mea tetahi tanguta, me haere ia ki a raua.

15 ¶ Na, piki ana a Mohi ki te maunga, a e taupokina ana te maunga e te kapua:

16 A i tau iho te kororia o Ihowa ki runga ki Maunga Hinai; a, e ono nga ra i taupokina ai a reira e te kapua; a i te whitu o nga ra ka karanga mai ia ki a Mohi i waenganui o te kapua.

17 A i rite te ahua o te kororia o Ihowa ki te ahi e kai ana i runga i te tihi o te maunga, i te tirohanga a nga tamariki a Iharaira.

18 Na, ka haere a Mohi ki waenganui o te kapua, a pikitia ana e ia te maunga: a e wha tekau nga ra o Mohi ki runga ki te maunga, e wha tekau hoki nga po.

UPOKO 25.

NA, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, kia maua mai e ratou he whakahere maku: me tango e koutou te whakahere maku i nga tangata katoa e hihiko noa mai ana o ratou ngakau.

3 A ko te whakahere tenei e tangohia e koutou i a ratou; he koura, he hiriwa, he parahi,

4 Me te kakahu puuru, me te papura, me te ngangana, me te rinena pai, me te *huruhuru* koati,

5 Me nga hiako hipi kua oti te whakawhero, me nga hiako pateri, me etahi rakau—he hitimi;

6 Te hinu mo te whakamārama, nga mea kakara mo te hinu whakawahi, mo te whakakakara reka kohi,

7 Nga kohatu onika, me nga kohatu hei whakanoho ki te epora, ki te kouma.

8 A kia hangā e ratou he wahi tapu moku; kia noho ai ahau i waenganui i a ratou.

9 Kia rite a koutou e hangā ai ki nga mea katoa e whakakitea atu nei e ahau ki a koe, ki te tauira o te tapenakara, ki te tauira hoki o ona mea katoa.

10 ¶ Me hanga ano hoki e ratou he aaka, ki te hitimi he rakau: kia rua nga whatianga me te hawhe tona roa, kia kotahi whatianga me te hawhe tona

Digitized by Google

whanui, a kia kotahi whatianga me te hawhe tona teitei.

11 A me whakakikorua e koe ki te koura para-kore; me whakakikorua e koe taua *mea* a roto, a waho, me hanga ano hoki e koe he niao koura, a tawhio noa.

12 Kia wha ano hoki nga mowhiti koura e whakarewaia e koe mo taua *mea*, ka whakanoho ai ki nga poti e wha; kia rua ano hoki mowhiti ki tetahi taha ona, kia rua hoki mowhiti ki tetahi taha ona.

13 Me hanga ano e koe etahi rakau amo, ki te hitimi te rakau, ka whakakikorua hoki ki te koura.

14 Ka kuhu ai i nga rakau amo ki roto ki nga mowhiti i nga taha o te aaka, kia ai aua mea hei maunga mo te aaka.

15 Hei roto *tonu* nga amo i nga mowhiti o te aaka; kaua e unuhia mai ki waho.

16 A me hoatu e koe ki roto ki te aaka te whakaaturanga e hoatu e ahau ki a koe.

17 ¶ Me hanga ano e koe te taupoki whakamarietanga ki te koura para-kore: kia rua nga whatianga me te hawhe tona roa, kia kotahi hoki wkatianga me te hawhe tona whanui.

18 Me hanga ano hoki e koe etahi kerupima koura, kia rua, kia kotahi tonu aua mea ina hangā e koe, a puta noa, mo nga pito e rua o te taupoki whakamarietanga.

19 Me hanga hoki tetahi kerupi ki tetahi pito, me tetahi kerupi ki tetahi pito: kia kotahi ano te mea e hangā ai nga kerupima me te taupoki whakamarietanga; ki nga pito e rua *ano hoki* o taua mea.

20 A ka roha whakarunga nga parirau o nga kerupima, me te uhi ano i te taupoki whakamarietanga ki o raua parirau, a *ka anga* o raua mata ki a raua; ka anga ki te taupoki whakamarietanga nga mata o nga kerupima.

21 A me whakanoho e koe te taupoki whakamarietanga ki runga ki te aaka; me hoatu ano hoki ki roto ki te aaka te whakaaturanga e hoatu e ahau ki a koe.

22 A ka tutaki ahau ki a koe ki reira, ka korerotia atu ano hoki e ahau ki a koe i runga i te taupoki whakamarietanga i waenganui i nga kerupima e rua, i era i runga i te aaka o te whakaaturanga, nga mea katoa e whakahau ai ahau ki a koe *kia korerotia* ki nga tamariki a Iharaira.

23 ¶ Me hanga ano hoki e koe tetahi tepara, ki te hitimi he rakau: kia rua nga whatianga tona roa, kia kotahi ano hoki whatianga tona whanui, kia kotahi whatianga hoki me te hawhe tona teitei.

24 Me whakakikorua ano hoki e koe taua *mea* ki te koura parakore, ka hanga ai i tetahi niao koura mona, a tawhio noa.

25 Me hanga ano hoki he awhi mo taua mea, hei te whanuitanga ringaringa te *nui*, a tawhio noa; me hanga ano e koe he niao koura mo tona awhi, a tawhio noa.

26 Me hanga ano e koe etahi mowhiti koura, kia wha, mo taua mea, ka whakanoho ai i nga mowhiti ki nga poti e wha ki ona waewae e wha.

27 Hei te ritenga ake o te awhi nga mowhiti, hei kuhunga mo nga amo hei maunga mo te tepara.

28 Ko te hitimi ano hoki te rakau e hangā ai e koe nga amo; me whakakikorua ano hoki ki te koura; a ka ai aua mea hei maunga mo te tepara.

29 Me hanga ano e koe ona rihi, ona koko, ona kapa, me nga peihana mo nga ringihanga: me hanga e koe aua *mea* ki te koura para-kore.

30 Me whakatakoto tonu ano hoki e koe te taro aroaro ki runga ki te tepara, ki toku aroaro.

31 ¶ Me hanga ano e koe te turangarama ki te koura parakore: kia kotahi tonu te turanga rama ina hangā, a puta noa: me pera ano tona take, me ona peka, ona kapa, ona puku, me ona puawai.

32 A kia ono nga peka e puta ake i ona taha; e toru nga peka o te turangarama i tetahi taha, e toru hoki nga peka o te turanga-rama i tetahi taha:

33 Kia toru nga kapa, he mea rite ki te aramona, me te puku me te puawai ki te peka kotahi; me nga kapa e toru, he mea rite ki te aramona ki tetahi atu peka, me te puku me te puawai: me pera tonu i nga peka e ono e puta ake ana i te turanga-rama.

34 Kia wha ia nga kapa o te turangarama, kia rite ki te aramona, me te puku me te puawai, o tetahi o tetahi.

35 A e rua ona peka, kia kotahi puku o raro ake; e rua ona peka, kia kotahi ano hoki puku o raro ake; e rua ona peka, kia kotahi ano hoki puku o raro ake; me whakarite ki nga peka e ono e puta mai ana i te turanga-rama.

36 Kia kotahi ano te *koura* o nga puku o nga peka: me koura para-kore katoa; kia kotahi tonu *ano hoki*, a puta noa.

37 Me hanga ano hoki e koe ona rama

Digitized by Google

e whitu: a me tahu ona rama e ratou, hei whakamārama atu i te tikanga atu o taua *mea*.

38 Me koura para-kore ano hoki ona kuku me ona takotoranga ngarahu.

39 Kia kotahi ano taranata koura para-kore e hangā ai e ia taua mea, me ena oko katoa.

40 Kia tupato ano hoki kia hangā aua mea kia rite ki te tauira i whakakitea atu ki a koe i te maunga.

UPOKO 26.

ME hanga ano hoki e koe te tapenakara; kia kotahi tekau nga pīhi rinena miro pai, he puuru hoki, he papura, he ngangana: me whatu ki roto etahi kerupima; kia tohunga rawa te mahi.

2 Kia rua tekau ma waru whatianga te roa o te pīhi kotahi, kia wha hoki whatianga te whanui o te pīhi kotahi: kia rite ano hoki te nui o nga pīhi katoa.

3 Me hono nga pīhi e rima tetahi ki tetahi; me *era atu* pīhi e rima hoki, me hono tetahi ki tetahi.

4 Me hanga ano hoki e koe etahi koropiko puuru ki te taha o tetahi pīhi, ki te taha e honoa ana: me pena ano hoki e koe ki te taha ki waho o tetahi pīhi, ki *te taha* e honoa mai ai te rua.

5 Kia rima tekau nga koropiko e hangā e koe ki tetahi pīhi, kia rima tekau hoki nga koropiko e hangā e koe ki te taha o te pīhi e honoa mai ai te rua, kia mau ai nga koropiko tetahi ki tetahi.

6 Me hanga ano e koe etahi toromoka koura, kia rima tekau, ka hono ai i nga pīhi ki nga toromoka: a ka kotahi te tapenakara.

7 ¶ Me hanga ano hoki etahi pīhi ki te *kurahuru* koati, hei teneti mo runga i te tapenakara: kia kotahi tekau ma tahi nga pīhi e hangā e koe.

8 Kia toru tekau whatianga te roa o tetahi pīhi, kia wha hoki nga whatianga te whanui o tetahi pīhi; kia rite tonu ano hoki te nui o nga pīhi kotahi tekau ma tahi.

9 A me hono nga pīhi e rima ki a ratou ano, me nga pīhi e ono ki a ratou ano; a me whawhati e koe te ono o nga pīhi ki te wahi ki mua o te tapenakara.

10 Me hanga ano e koe nga koropiko e rima tekau ki te taha ki waho o tetahi pīhi *o tera* i te hononga, me nga koropiko e rima tekau ki te taha o te pīhi e honoa mai ai te rua.

11 A me hanga ano etahi toromoka parahi, kia rima tekau, a ka kuhua nga toromoka ki nga koropiko, kia honoa hoki te teneti kia kotahi.

12 A ko te wahi i kohirahira atu o nga pīhi o te teneti, te taha o te pīhi i mahue atu ra, me whakapahika ki waho atu o te tuarongo o te tapenakara.

13 A te wahi e roa iho ana o nga pīhi o te teneti, kia kotahi whatianga o tetahi pito, kia kotahi whatianga o tetahi pito e purero iho i nga taha o te tapenakara, i tetahi taha i tetahi taha, hei uhi.

14 Me hanga ano e koe etahi hiako hipi, he mea kua oti te whakawhero, hei uhi mo te teneti, me etahi hiako pateri, hei uhi mo waho atu.

15 Me hanga ano etahi papa mo te tapenakara, ki te hitimi te rakau, he mea whakatu.

16 Kia kotahi tekau whatianga te roa o te papa, kia kotahi hoki whatianga me te hawhe te whanui o te papa kotahi.

17 Kia rua nga arero o te papa kotahi, kia ririte ki a raua: kia pena tonu tau e mea ai ki nga papa katoa o te tapenakara.

18 Na, me hanga e koe nga papa mo te tapenakara, kia rua tekau nga papa mo te taha ki te tonga whaka-te-tonga.

19 Me hanga ano e koe nga turanga hiriwa e wha tekau mo raro iho i nga papa e rua tekau; kia rua nga turanga ki raro i tetahi papa mo ona arero e rua, kia rua hoki turanga ki raro i tetahi papa mo ona arero e rua.

20 Kia rua tekau hoki nga papa mo te rua o nga taha o te tapenakara, mo te taha ki te nota:

21 Me nga turanga hiriwa e wha tekau o aua mea, nga turanga e rua mo raro i tetahi papa, me nga turanga e rua mo raro i tetahi atu papa.

22 A mo te pakitara o te tapenakara whaka-te-hauauru me hanga e koe kia ono nga papa.

23 Kia rua ano hoki nga papa e hangā e koe mo nga koki o te tapenakara i taua pakitara ano.

24 A me hono aua *papa* i raro, me hono ano hoki i runga rawa ki te mowhiti kotahi: me pena aua *papa* e rua; me waiho mo nga koki e rua.

25 Na, ka waru ena papa, me nga turanga hiriwa; kotahi tekau ma ono nga turanga; e rua nga turanga mo raro i tetahi papa, e rua hoki nga turanga mo raro i tetahi atu papa.

26 ¶ Me hanga ano hoki e koe etahi kaho, ki te hitimi te rakau; kia rima mo nga papa o tetahi taha o te tapenakara,

Digitized by Google

27 Kia rima hoki nga kaho mo nga papa o tetahi atu taha o te tapenakara, kia rima hoki nga kaho mo nga papa o tetahi pito o te tapenakara, ara, o te tuarongo whaka-te-hauauru.

28 A ko to waenga kaho, i waenganui o nga papa, ka rere atu ki tetahi pito ki tetahi pito.

29 A me whakakikorua e koe nga papa ki te koura, me hanga ano hoki nga mowhiti ki te koura hei kuhunga mo nga kaho: me whakakikorua ano hoki nga kaho ki te koura.

30 ¶ Na, me whakaara e koe te tapenakara; kia rite hoki ki tona tauira i whakakitea atu ki a koe i runga i te maunga.

31 Me hanga ano hoki e koe he arai ki te *mea* puuru, ki te papura ki te ngangana, ki te rinena miro pai; kia tohunga rawa te mahinga: kia whatua ano hoki he kerupima ki roto:

32 Ka whakairi ai ki runga ki nga pou kohai e wha, he mea whakakikorua ki te koura: me koura nga matau ki runga ano i nga turanga hiriwa e wha.

33 A me whakairi ake e koe te arai ki raro iho i nga toromoka kia kawea ai e koe ki reira ki roto i te arai te aaka o te whakaaturanga; a ko te arai hei wehe ma koutou i te wahi tapu i te wahi tino tapu.

34 Me whakatakoto ano e koe te taupoki whakamarietanga ki runga ki te aaka o te whakaaturanga, ki te wahi tino tapu.

35 Me whakatu ano e koe te tepara ki waho mai o te arai, me te turanga rama ki te ritenga atu o te tepara, ki te taha o te tapenakara whaka-te-tonga: me whakatu hoki e koe te tepara ki te taha ki te nota.

36 A me hanga ano e koe he pa mo te whatitoka o te teneti, ki te *mea* puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena miro pai, he mea whakairo ki te ngira.

37 Me hanga ano e koe mo te pa kia rima nga pou hitimi, ka whakakikorua hoki ki te koura, me koura nga matau o aua mea; me whakarewa ano hoki e koe etahi turanga parahi e rima mo aua mea.

UPOKO 27.

ME hanga ano hoki e koe tetahi aata, ki te hitimi te rakau, kia rima nga whatianga te roa, kia rima hoki whatianga te whanui; kia tapawha o te aata: kia toru hoki nga whatianga tona teitei.

2 Me hanga ano hoki ona haona ki nga koki e wha: kia kotahi te *rakau* o taua *mea* o ona haona: me whakakikorua ano hoki ki te parahi.

3 Me hanga ano e koe ona takotoranga mo ona pungarehu, me ona koko pungarehu, me ona peihana, me ona marau, me ona takotoranga ahi: me hanga ona mea katoa ki te parahi.

4 Me hanga ano hoki e koe mo taua mea he kaanga ahi ki te parahi, he mea ripekapeka; a me hanga ki runga i taua mea ripekapeka nga mowhiti parahi e wha ki ona pito e wha.

5 A me whakanoho e koe taua mea ki raro i te awhi o te aata, ki raro iho, kia takapu ai taua mea ripekapeka ki waenganui o te aata.

6 Me hanga e koe etahi amo mo te aata, etahi amo hitimi ka whakakikorua hoki ki te parahi.

7 A ka kuhua nga amo ki nga mowhiti, a hei nga taha e rua o te aata nga amo, hei amo.

8 Kia tuwhera kau a roto, me hanga e koe ki te papa: kia rite tau e hanga ai ki tera i whakakitea atu ki a koe ki runga i te maunga.

9 ¶ Me hanga ano e koe te marae o te tapenakara: hei te rinena miro pai he pa mo te taha ki te tonga whaka-te-tonga; kia kotahi rau whatianga te roa mo tetahi taha:

10 Me parahi ano nga pou e rua tekau, me nga turanga e rua tekau o aua mea; me hiriwa ia nga matau o nga pou, me nga awhi.

11 Me nga pa mo te taha ki te nota kia kotahi rau te roa, me nga pou *parahi* e rua tekau, me nga turanga parahi e rua tekau: nga matau *hiriwa* o nga pou, me nga awhi hiriwa.

12 Me nga pa ano hoki mo te whanui o te marae ki te taha ki te hauauru kia rima tekau nga whatianga: kia kotahi tekau nga pou, me nga turanga kotahi tekau.

13 Kia rima tekau hoki nga whatianga o te whanui o te marae, ki te taha ki te rawhiti whaka-te-rawhiti.

14 Kia kotahi tekau ma rima nga whatianga o nga pa o tetahi taha *o te kuwaha*, kia toru nga pou, kia toru hoki nga turanga.

15 Kia kotahi tekau hoki ma rima *nga whatianga* o nga pa o tera taha: kia toru nga pou, kia toru hoki nga turanga.

16 Kia rua tekau hoki nga whatianga

Digitized by Google

o te pa mo te kuwaha o te marae, he puuru, he papura, he ngangana, he rinena miro pai, he mea whakairo ki te ngira: kia wha hoki nga pou, kia wha hoki nga turanga.

17 Me whakawhaiawhi nga pou katoa o te marae, a taka noa, ki te hiriwa; me hiriwa nga matau, me parahi nga turanga.

18 Kia kotahi rau whatianga te roa o te marae, kia rima tekau hoki te whanui i nga wahi katoa, kia rima hoki whatianga te teitei, ki te rinena miro pai, me parahi hoki nga turanga.

19 Me parahi nga oko katoa o te tapenakara mo nga mahi katoa o reira, nga titi katoa o reira, me nga titi katoa o te marae.

20 ¶ Me whakahau ano e koe nga tamariki a Iharaira kia kawea mai ki a koe he hinu oriwa, he mea parakore, he mea tuki, mo te whakamārama, kia ka tonu ai te rama.

21 Me whakapai e Arona, ratou ko ana tamariki, taua mea i roto i te tapenakara o te whakaminenga, i waho mai o te arai *e iri ana* i mua mai o te whakaaturanga, i te ahiahi, a tae noa ki te ata, ki te aroaro o Ihowa; hei tikanga tenei mo ake tonu atu, ma o ratou whakatupuranga, hei meatanga hoki ma nga tamariki a Iharaira.

UPOKO 28.

TANGOHIA mai ano ki a koe a Arona tou tuakana, ratou ko ana tama i roto i nga tamariki a Iharaira, hei tohunga maku, a Arona, a Natapa, ratou ko Apihu, ko Ereatara, ko Itamara, nga tama a Arona.

2 Me hanga ano e koe etahi kakahu tapu mo Arona mo tou tuakana, hei whakakororia, hei ahua pai.

3 Me korero ano hoki e koe ki nga ngakau mohio katoa, ki aku i whakaki ai ki te wairua mohio, kia hangā e ratou nga kakahu mo Arona, mo tona whakatapunga, hei mahinga mana i nga mahi a te tohunga ki a au.

4 A ko nga kakahu enei e hangā e ratou; he kouma, he epora, he koroka, he koti whakairo, he potae tohunga, he whitiki: me hanga hoki e ratou etahi kakahu tapu mo Arona mo tou tuakana, ratou ko ana tama, hei mahinga mana i nga mahi a te tohunga ki a au.

5 Me tango hoki e ratou he koura, he puuru, he papura, he ngangana, he rinena pai.

6 ¶ A ka hangā te epora ki te koura, ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena miro pai, kia tohunga rawa te mahinga.

7 Kia rua nga wahi i nga pokohiwi, he mea hono ki a raua i nga pito e rua; kia kotahi ai.

8 A ko te epora raua ko te whitiki whakairo, e mau ana ki taua mea, kia *kotahi ano* te mea e *hangā* ai raua, kia rite hoki to raua hanganga; he mea koura, puuru, papura, ngangana, rinena miro pai.

9 Me tango ano e koe nga kohatu onika e rua, ka tuhi ai i nga ingoa o nga tamariki a Iharaira ki aua mea:

10 Kia ono nga ingoa o ratou ki tetahi kohatu, me era ingoa atu hoki e ono ki tetahi atu kohatu; kia rite ki o ratou whanautanga.

11 Kia rite ki te mahi a te kai tuhi kohatu tau tuhi i nga ingoa o nga tamariki a Iharaira ki nga kohatu e rua, kia rite ki te tuhinga o te hiri: me mea e koe kia whakanohoia aua mea ki nga nohoanga koura.

12 A me whakanoho e koe nga kohatu e rua ki nga pokohiwi o te epora, hei kohatu whakamahara mo nga tamariki a Iharaira: a ka mau o ratou ingoa ki runga ki nga pokohiwi e rua o Arona i te aroaro o Ihowa, hei whakamaharatanga.

13 Me hanga ano e koe nga nohoanga kohatu ki te koura;

14 Me nga mekameka koura para-kore e rua ki nga pito e rua; me whiri tau mahinga i aua *mea*, ka whakau ai i nga mekameka whiri ki nga nohoanga.

15 ¶ Kia tohunga rawa te hanga o te kouma whakarite whakawa, kia rite tau mahinga ki te mahinga o te epora; me hanga e koe taua mea ki te koura, ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena miro pai.

16 Kia wha ona taha, me rererua; kia kotahi whanganga a te ringa tona roa, kia kotahi whanganga hoki a te ringa tona whanui.

17 Me whakanoho ano hoki e koe ki taua mea etahi nohoanga kohatu kia wha nga rarangi kohatu: mo te rarangi tuatahi he harariu, he topaha, he kapakara: ko te rarangi tuatahi *tenei*.

18 Mo te rarangi tuarua he emerara, he hapaira, he raimona.

19 Mo te rarangi tuatoru he rikuri, he akete, he ametihita.

20 Mo te rarangi tuawha he perira, he onika, he hahapa: me whakanoho ki te koura hei nohoanga.

Digitized by Google

21 Na, *ka* tekau ma rua nga kohatu me nga ingoa o nga tamariki a Iharaira, ka rite *te maha* ki o ratou ingoa, *kia rite* ki te tuhi o te hiri, tenei tangata me tona ingoa tenei tangata me tona ingoa, rite tonu ki nga iwi kotahi tekau ma rua.

22 Me hanga ano e koe ki te koura para-kore etahi mekameka, he mahi whiri, mo te kouma, mo nga pito.

23 Me hanga ano e koe etahi mowhiti koura kia rua mo te kouma, ka whakanoho ai i nga mowhiti e rua ki nga pito e rua o te kouma.

24 Me whakau ano nga *mekameka* koura, nga mea whiri, ki nga mowhiti e rua i nga pito o te kouma.

25 Ko era pito e rua hoki o nga *mekameka* whiri e rua me whakau e koe ki nga nohoanga *kohatu* e rua, ka whakanoho ai ki nga pokohiwi o te epora, ki te taha ki mua.

26 Me hanga ano etahi mowhiti koura kia rua, ka whakanoho ai ki nga pito e rua o te kouma ki tona remu, ki te taha ki roto whaka-te-epora.

27 Me hanga ano hoki e koe etahi atu mowhiti koura kia rua, ka whakanoho ai ki nga pokohiwi e rua o te epora ki te taha ki raro, ki te taha ki mua, ki te ritenga mai ano o tona hononga, ki runga ake o te whitiki whakairo o te epora.

28 Me here ano e ratou te kouma, ko ona mowhiti ki nga mowhiti o te epora, ki tetahi miro puuru, kia mau ai ki runga ake o te whitiki whakairo o te epora, kei takoto ke hoki te kouma i te epora.

29 A ka mau nga ingoa o nga tamariki a Iharaira ki te ngakau o Arona, ara, ki te kouma o te whakarite whakawa, ina haere ia ki te wahi tapu, hei whakamaharatanga ki te aroaro o Ihowa i nga ra katoa.

30 ¶ Me whakanoho ano hoki e koe nga Urimi me nga Tumime ki te kouma whakarite whakawa; a hei te ngakau o Arona aua mea, ina haere ki te aroaro o Ihowa: a ka mau tonu ki te ngakau o Arona te whakaritenga whakawa o nga tamariki a Iharaira i te aroaro o Ihowa.

31 ¶ Me hanga ano e koe te koroka o te epora, hei te puuru anake.

32 Me whakatuwhera noa a runga, ara, a waenganui: me whakawhaiwhiri ano ki te mea whatu tona wahi tuwhera, a puta noa puta noa, kia rite ki te wahi tuwhera o te pukupuku, kei pakaru.

33 A i te remu i raro me hanga e koe etahi pamekaranete ki te mea puuru, papura, ngangana, hei te remu, a puta noa puta noa; me etahi pere koura ki nga takiwa o aua *mea*, a puta noa puta noa:

34 He pere koura me tetahi pamekaranete, he pere koura me tetahi pamekaranete ki te remu o te koroka, a puta noa puta noa.

35 A me kakahu taua mea e Arona ina minita: a ka rangona tona tangi ina haere ki roto ki te wahi tapu, ki te aroaro o Ihowa, ina puta mai hoki ki waho, kei mate ia.

36 ¶ Me hanga ano e koe tetahi paraharaha ki te koura para-kore, ka tuhi ai ki taua mea *kia pera ano me* nga tuhinga o te hiri, TAPU KI A IHOWA.

37 A me whakanoho e koe ki te tau puuru, kia mau ai ki te potae tohunga; hei te taha ki mua o te potae.

38 A ka mau tena *mea* ki te rae o Arona, kia mauria ai e Arona te kino o nga mea tapu e whakatapua ana e nga tamariki a Iharaira i a ratou hoatutanga tapu katoa; a ka mau tonu tena mea ki tona rae, kia manakohia ai ratou i te aroaro o Ihowa.

39 ¶ A me whakairo e koe te koti rinena pai, me hanga ano te potae tohunga ki te rinena pai, hei te mea i hangā ki te ngira te mea e hangā ai e koe te whitiki.

40 ¶ Me hanga ano e koe etahi koti mo nga tama a Arona, me hanga ano etahi whitiki mo ratou, me hanga hoki etahi potae mo ratou, hei whakakororia, hei whakaataahua.

41 Ka whakakakahu atu ai e koe ki a Arona ki tou tuakana, ratou tahi ko ana tama; na ka whakawahi koe i a ratou, ka whakatohunga hoki i a ratou, ka whakatapu hoki i a ratou, kia mahi ai ratou i nga mahi a te tohunga ki a au.

42 Me hanga ano e koe etahi tarautete rinena mo ratou, hei kakahu mo nga wahi takoto tahanga o ratou; me te hope, a tae noa ki nga huha:

43 A ka kakahuria aua mea e Arona, ratou ko ana tama, ina haere mai ratou ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, ina whakatata mai ranei ki te aata, ki te minita i roto i te wahi tapu; kei whai hara ratou, a ka mate: hei tikanga pumau tenei mona, mo ona uri hoki i muri i a ia.

UPOKO 29.

AKO tenei tau e mea ai ki a ratou, ina whakatapu i a ratou hei tohu-

Digitized by Google

nga maku: Tangohia tetahi puru, hei te kuao, me nga hipi toa e rua, hei te mea koha-kore,

2 Me tetahi taro rewena-kore, me nga keke rewena-kore, ki nga mea i konatunatua ki te hinu, me etahi mea angiangi ano hoki, ki nga mea rewena-kore, i pania hoki ki te hinu: me hanga e koe aua *mea* ki te paraoa witi.

3 Na, ka makā e koe aua mea ki te kete kotahi, a ka kawea mai i roto i te kete, me te puru, me nga hipi toa e rua.

4 Na, ka kawe mai koe i a Arona, ratou ko ana tama, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ka horoi hoki i a ratou ki te wai.

5 Na, ka mau koe ki nga kakahu, a ka whakakakahuria a Arona ki te koti, ki te koroka o te epora, ki te epora, ki te kouma, ka whitiki hoki i a ia ki te whitiki whakairo o te epora:

6 A ka potaea ano e koe tona mātenga ki te potae tohunga, ka meatia iho ano hoki te karauna tapu ki runga ki te potae.

7 Na, ka mau koe ki te hinu whakawahi, ka riringi hoki ki runga ki tona mātenga, a ka whakawahia ia e koe.

8 A ka kawea mai ano e koe ana tama, ka whakakakahuria hoki ratou ki nga koti.

9 Me whitiki ano ratou e koe, a Arona, ratou ko ana tama, ka potae ano hoki i nga potae ki a ratou: a ma ratou te mahi tohunga: kia pumau tonu ano hoki *tenei* tikanga; na, ka whakatohunga koe i a Arona, ratou ko ana tama.

10 ¶ Na, ka mea koe kia kawea mai tetahi puru ki mua o te tapenakara o te whakaminenga: a ka popoki iho nga ringa o Arona, ratou ko ana tama, ki runga ki te pane o te puru.

11 Katahi ka patua e koe te puru ki te aroaro o Ihowa, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

12 Na, ka tango koe i tetahi wahi o te toto o te puru, a ka pania e tou ringa ki nga haona o te aata, ka riringi katoa ai i nga toto ki te turanga o te aata.

13 Na, ka tango koe i te ngako katoa e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau, me te pa i runga ake i te ate, me nga whatukuhu e rua, me te pa i aua *mea*, ka tahu ai ki runga ki te aata.

14 Ko te kikokiko ia o te puru, me tona hiako, me ona paru, me tahu e koe ki te ahi ki waho o te puni: he whakahere hara hoki tena *mea*.

15 ¶ Na, ka mau koe ki tetahi o nga hipi toa; a ka popoki iho nga ringaringa o Arona ratou ko ana tama ki runga ki te mātenga o te hipi.

16 Na, ka patu koe i te hipi, a ka tango i ona toto, ka tauhi ai ki te aata, a tawhio noa.

17 Na, ka tapatapahia e koe te hipi, a ka horoia ona whekau, me ona waewae, ka maka ai ki runga ki nga wahi ona i tapahia, ki runga hoki i tona mātenga.

18 Katahi ka tahuna e koe te hipi katoa ki runga ki te aata: he tahunga tinana tena *mea* ki a Ihowa, he kakara reka, he whakahere ahi ki a Ihowa.

19 ¶ Na, ka mau koe ki te rua o nga hipi, a ka popoki iho nga ringaringa o Arona ratou ko ana tama ki runga ki te mātenga o te hipi.

20 Na, ka patu koe i te hipi, a ka tango i tetahi wahi o ona toto, ka pani atu ki te matamata o te taringa matau o Arona, ki te matamata ano hoki o nga taringa matau o ana tama, ki te koromatua ano hoki o o ratou ringa matau, ki te koromatua ano hoki o o ratou waewae matau, me tauhiuhi atu ano hoki te toto ki te aata, a tawhio noa.

21 Me tango ano e koe tetahi wahi o nga toto i runga i te aata, o te hinu whakawahi ano hoki, a ka tauhiuhi atu ki a Arona, ki ona kakahu, ki a ratou tahi ano ko ana tama, ki nga kakahu hoki o ana tama: na, ka tapu ia, me ona kakahu, me ana tama, me nga kakahu ano hoki o ana tama.

22 Me tango ano hoki e koe te ngako o te hipi toa, me te hiawero me te ngako e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau, me te pa i te ate, i nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua *mea*, me te peke matau; he hipi whakatohungatanga hoki:

23 Me te rohi taro kotahi, me tetahi keke taro hinu, me te tahi keke angiangi i roto i te kete taro rewena-kore i te aroaro o Ihowa:

24 Na, ka hoatu katoa e koe ki nga ringaringa o Arona, ki nga ringaringa ano hoki o ana tama; a me poipoi e koe hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa.

25 Katahi ka tangohia mai aua mea e koe i o ratou ringaringa, ka tahu ai ki runga ki te aata hei tahunga tinana, hei kakara reka ki te aroaro o Ihowa, hei whakahere ahi ki a Ihowa.

26 Na, ka tango koe i te uma o te hipi toa o te whakatohungatanga o Arona, a ka poipoi hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa: ko te wahi hoki tena mau.

27 Me whakatapu ano e koe te uma o

Digitized by Google

te whakahere poipoi, me te peke o te whakahere hapahapai, era e poipoia ana, e hapahapainga ana, o te hipi o te whakatohungatanga, o ta Arona, o ta ana tama:

28 A ka waiho ma Arona ratou ko ana tama e nga tamariki a Iharaira; kia pumau tonu tenei tikanga: he whakahere hapahapai hoki: a ka waiho e nga tamariki a Iharaira hei whakahere hapahapai, he mea no roto i nga patunga o a ratou whakamarietanga, *ara*, he whakahere hapahapai na ratou ki a Ihowa.

29 ¶ A ka riro nga kakahu tapu o Arona i ana tama i muri i a ia, hei *kakahu* e whakawahia ai, e whakatohungatia ai ratou.

30 A e whitu nga ra e kakahuria ai aua mea e te tamaiti e meinga hei tohunga i muri i a ia, ina haere ia ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga ki te minita i roto i te wahi tapu.

31 ¶ Me tango ano e koe te hipi toa o te whakatohungatanga, a ka kohua i ona kikokiko ki te wahi tapu.

32 A ma Arona ratou ko ana tama e kai te kikokiko o te hipi, me te taro i roto i te kete, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

33 A me kai ano e ratou aua mea i meatia ai te whakamarietanga, kia meinga ai ratou hei tohunga, kia whakatapua ai: kauaka ia te tangata ke e kai; he mea tapu hoki ena *mea*.

34 A, ki te toe tetahi wahi o te kikokiko o nga whakatohungatanga, o te taro ranei, ki te ata, me tahu e koe taua toenga ki te ahi: kei kainga; he mea tapu hoki.

35 ¶ Kia penei tau e mea ai ki a Arona, ratou ko ana tama; kia rite ki nga mea katoa i whakahaua atu nei e ahau ki a koe: e whitu nga ra e whakatohunga ai koe i a ratou.

36 A me tuku e koe i tenei ra i tenei ra, tetahi kau hei whakahere hara, hei whakamarietanga: a me pure ano e koe te aata, ina oti i a koe te whakamarietanga mo taua mea; me whakawahi ano e koe kia tapu ai.

37 E whitu nga ra e meinga ai e koe te whakamarietanga mo te aata, hei whakatapu; a ka meinga hei aata e tino tapu ana: nga mea katoa e pa ana ki te aata, ka tapu.

38 ¶ A ko tenei tau e tuku ai ki runga ki te aata; kia rua nga reme, ki te tautahi, me *mea* tonu i tenei ra i tenei ra.

39 Ko tetahi reme me tuku e koe i te ata, ko te rua hoki o nga reme me tuku e koe i te ahiahi.

40 Tapiritia mai hoki te reme kotahi ki te whakatekau o te paraoa, he mea konatunatu ki te wahi whakawha o te hine hinu, o te mea i tukia, me te wahi whakawha o te hine waina, hei ringihanga.

41 A me tuku e koe tetahi reme i te ahiahi; kia rite tau tukunga ki to te whakahere toto-kore o te ata, me tona ringihanga hoki, hei kakara reka, hei whakahere ahi ki a Ihowa.

42 Me whakapumau tenei hei tahunga tinana, tuku iho tuku iho ki o koutou whakatupuranga, hei te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, hei te aroaro o Ihowa: e tutaki hoki ahau ki a koutou ki reira, ki te korero i reira ki a koe.

43 A ka tutaki ahau ki reira ki nga tamariki a Iharaira, ka whakatapua ano hoki *te tapenakara* e taku kororia.

44 A ka whakatapua ano e ahau te tapenakara o te whakaminenga, me te aata: ka whakatapua ano hoki e ahau a Arona ratou ko ana tama, hei tohunga maku.

45 ¶ A ka noho ano ahau ki waenganui o nga tamariki a Iharaira, a hei Atua ahau mo ratou.

46 A ka mohio ratou ko ahau a Ihowa ko to ratou Atua, i wkakaputaia mai ai ratou i te whenua o Ihipa, kia noho ai ahau i waenganui i a ratou: ko Ihowa ahau ko to ratou Atua.

UPOKO 30.

ME hanga ano e koe he aata hei tahunga mea kakara: ki te hitimi te rakau e hanga ai e koe taua mea.

2 Kia kotahi whatianga tona roa, kia kotahi hoki whatianga tona whanui; kia tapawha: kia rua hoki nga whatianga tona teitei: ko taua *rakau* ra ano mo nga haona.

3 Me whakakikorua hoki e koe taua mea ki te koura para-kore, a runga me ona taha, a taka noa, me ona haona hoki; me hanga ano e koe he niao koura mo taua mea, a tawhio noa.

4 Me hanga ano e koe etahi mowhiti koura mona, kia rua, mo raro iho i tona niao, ki ona koki e rua, me hanga e koe *aua mea* ki ona taha e rua: a hei kuhungaa ua mea mo nga amo, hei amohanga.

5 Ko te hitimi ano hoki te rakau e hangā ai e koe nga amo, me whakakikorua ano hoki ki te koura.

6 A me whakatu e koe taua mea ki

Digitized by Google

mua mai o te arai, *o tera* i te aaka o te whakaaturanga, ki mua mai o te taupoki whakamarietanga i runga ake o te whakaaturanga, o te wahi e tutaki ai ahau ki a koe.

7 A me tahu e Arona he whakakakara reka ki runga i taua mea i tenei ata i tenei ata: me tahu e ia te whakakakara ki runga i taua mea, ina whakapaia e ia nga rama.

8 A ka tahuna e Arona nga rama i te ahiahi, me tahu e ia he whakakakara ki runga i taua mea, he whakakakara e mau tonu ana ki te aroaro o Ihowa, puta noa i o koutou whakatupuranga.

9 Kei whakaekea e koutou he whakakakara ke ki runga ki taua mea, he tahunga tinana ranei, he whakahere toto-kore ranei; kaua ano hoki e ringitia e koutou he ringihanga ki runga ki taua mea.

10 A me mea e Arona he whakamarietanga ki runga ki ona haona, (kia kotahi ano meatanga i te tau kotahi,) ki te toto o nga whakahere hara o nga whakamarietanga: kia kotahi ano whakamarietanga e mea ai ia i te tau kotahi ki runga i taua mea, puta noa i o koutou whakatupuranga: he mea tino tapu tena mea ki a Ihowa.

11 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

12 E taua e koe nga tangata o nga tamariki a Iharaira, ara, nga mea o ratou e taua ana, na, me homai e ratou, e ia tangata e ia tangata, he utu mo tona wairua ki a Ihowa, ina taua ratou e koe; kia kore ai he whiu i roto i a ratou, ina taua e koe.

13 Ko tenei ta ratou e homai ai, ko nga tangata katoa e haere atu ana ki roto ki te hunga kua taua, hei te hawhe o te hekere, o te hekere o te wahi tapu: (e rua tekau nga kera kei roto i te hekere kotahi:) hei te hawhe hekere te whakahere ki a Ihowa.

14 Ko nga tangata katoa e haere atu ana ki roto ki te hunga kua taua, nga mea e rua tekau o ratou tau, me *nga mea* i maha atu, me homai e ratou he whakahere ki a Ihowa.

15 E kore e maha ake a te tangata taonga, e kore ano hoki e torutoru iho i te hawhe hekere a te rawa-kore, ina homai e ratou he whakahere ki a Ihowa, hei mea whakamarietanga mo o koutou wairua.

16 Na, me tango e koe te moni whakamarie a nga tamariki a Iharaira, a ka waiho mo nga mahi o te tapenakara o te whakaminenga; a hei whakamaharatanga taua mea ki nga tamariki a Iharaira ki te aroaro o Ihowa, hei whakamarietanga mo o koutou wairua.

17 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

18 Me hanga ano hoki e koe he takotoranga wai ki te parahi, ki te parahi ano hoki tona turanga, hei horoinga: ka whakatu ai ki te takiwa o te aata o te tapenakara o te whakaminenga, me riringi ano hoki e koe he wai ki roto.

19 A me horoi o ratou ringaringa me o ratou waewae e Arona ratou ko ana tama ki taua mea.

20 Ka haere ratou ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, me horoi ratou ki te wai, kei mate; ki te whakatata mai ranei ratou ki te aata ki te minita, ki te tahu i te whakahere ahi ki a Ihowa:

21 Na, ka horoi ratou i o ratou ringaringa, i o ratou waewae, kei mate; a ka waiho hei tikanga pumau ma ratou, mana, ma ona uri, puta noa atu i o ratou whakatupuranga.

22 ¶ I korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

23 Tangohia mai mau nga tino mea kakara, te maira pai, kia rima rau *hekere*, te hinamona reka, me hawhe tera, *ara*, kia rua rau kia rima tekau *hekere*, me te karamuha reka, kia rua rau kia rima tekau *hekere*,

24 Te kahia hoki, kia rima rau *hekere*, ki nga hekere o te wahi tapu, me te hinu oriwa, kia kotahi hine:

25 A me hanga e koe hei hinu mo te whakawahinga tapu, he hinu whakaranu, ta te kai whakaranu e hanga ai: ka waiho hei hinu mo te whakawahinga tapu.

26 A me whakawahi e koe te tapenakura o te whakaminenga ki taua *mea*, me te aaka hoki o te whakaaturanga,

27 Me te tepara, me nga oko katoa i runga, me te turanga rama, me ona oko, me te aata whakakakara,

28 Me te aata tahunga tinana, me ona oko katoa me te takatoranga wai, me tona turanga.

29 A me whakatapu aua mea e koe kia tino tapu: ka tapu nga mea katoa e pa ana ki aua mea.

30 A me whakawahi ano e koe a Arona ratou ko ana tama, me whakatapu ano hoki ratou e koe hei tohunga maku.

31 Me korero ano hoki e koe ki nga tamariki a Iharaira, me ki atu, Hei hinu tenei maku, mo te whakawahinga tapu,

Digitized by Google

puta noa atu i o koutou whakatupuranga.

32 Kei ringitia ki te kikokiko o te tangata, kei hangā ano hoki e koutou tetahi mea pena, he mea e rite ana te hanganga: he mea tino tapu tena, a ka tapu ano ki a koutou.

33 Ki te whakaranua e te tangata tetahi mea pena; ki te meatia atu ranei e ia ki runga ki te tangata ke, ina, ka hatepea atu ia i roto i tona iwi.

34 ¶ A i mea ano a Ihowa ki a Mohi, Tangohia mai mau etahi mea kakara, he takete, he oneka, he karapanuma; *enei* mea kakara me te parakihe para-kore; kia rite te *taimaha* o tetahi o tetahi:

35 Ka hangā ai e koe hei mea kakara, hei mea whakaranu, ta te kai whakaranu e hanga ai, he mea konatunatu, he mea parakore, he mea tapu:

36 Na, ka tukia e koe tetahi wahi kia ririki rawa, ka whakatakoto ai i tetahi wahi ki mua mai o te whakaaturanga i roto i te tapenakara o te whakaminenga, ki te wahi e tutaki ai ahau ki a koe: hei mea tino tapu tena ki a koutou.

37 A ko taua mea kakara ka hangā nei e koe, kei hangā tetahi ma koutou e rite ana te hanganga ki to tera: hei mea tapu tena ki a koe ma Ihowa.

38 Ki te hangā e te tangata he mea pena, hei honginga atu mana, ka hatepea atu ia i roto i tona iwi.

UPOKO 31.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Titiro, kua whakahuatia nei e ahau te ingoa o Petareere, tama a Uri, ko ia nei he tama na Huru, no te iwi o Hura:

3 Kua whakakiia ano ia e ahau ki te wairua o te Atua, ki te ngakau tupato, ki te whakaaro, ki te mohio, ki nga mahi katoa hoki,

4 Hei whakaaro ki nga mahi a te tohunga, hei mahi i te koura, i te hiriwa, i te parahi,

5 Mo te whakairo kohatu hoki, mo te whakanoho hoki, mo te whakairo rakau, mo te mahi ano hoki i nga mahi katoa.

6 Tenei ano te hoatu nei e ahau hei hoa mona a Ahoriapa, te tama a Ahihamaka, no te iwi o Rana: kua whakanohoia ano hoki e ahau he mahara ki nga ngakau o te hunga ngakau mahara katoa, kia hangā ai e ratou nga mea katoa i whakahaua atu nei e ahau ki a koe;

7 Te tapenakara o te whakaminenga, me te aaka o te whakaaturanga, me te taupoki whakamarietanga i runga i taua mea, me nga mea katoa o te tapenakara,

8 Me te tepara me ona mea, me te turanga para-kore o nga rama, me ona mea katoa, me te aata mo te whakakakara,

9 Me te aata mo te tahunga tinana, me ona mea katoa, me te takotoranga wai raua ko tona turanga,

10 Me nga kakahu mo te mahi minita, me nga kakahu tapu mo Arona mo te tohunga, me nga kakahu mo ana tama mo te mahi tohunga,

11 Me te hinu whakawahi, me te whakakakara reka mo te *wahi* tapu: kia rite ta ratou e mea ai ki nga mea katoa i whakahaua atu nei e ahau ki a koe.

12 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

13 Korero atu ano ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Me whakarite ano e koutou aku hapati: hei tohu hoki ki te takiwa oku o koutou, puta noa atu i o koutou whakatupuranga: kia mohio ai *koutou* ko ahau ko Ihowa te whakatapu nei i a koutou.

14 Mo reira me whakarite e koutou te hapati; he tapu hoki tena ki a koutou: he mate kau mo te tangata e whakanoa ana i taua *ra:* ko nga tangata katoa hoki e mahi ana i tetahi mahi i reira, ina, ka hatepea atu taua wairua i waenga i tona iwi.

15 E ono nga ra e mahia ai te mahi; kei te whitu ia o nga ra te hapati okiokinga, he tapu ki a Ihowa: ko nga tangata katoa e mahi ana i tetahi mahi i te ra hapati he mate kau mo ratou.

16 No reira me mahara nga tamariki a Iharaira ki te hapati, kia whakaritea te hapati puta noa i o ratou whakatupuranga: kia mau tonu tenei kawenata.

17 He tohu tena *ra* ki te takiwa oku o nga tamariki a Iharaira, ake ake ake: e ono hoki nga ra i hangā ai e Ihowa te rangi me te whenua, a i te whitu o nga ra ka okioki, a ta ana tona manawa.

18 ¶ A i homai ano e ia ki a Mohi i te mutunga o tana korerotanga ki a ia i runga i Maunga Hinai, e rua nga papa whakaaturanga, he papa kohatu, he mea tuhituhi na te ringa o te Atua.

UPOKO 32.

A TE kitenga o te iwi i roa te heke kenga iho o Mohi i runga i te maunga, na ka huihui mai te iwi ki a Arona, a ka mea ki a ia, Whakatika, hangā etahi atua ma tatou, hei haere ki

Digitized by Google

mua i a tatou; ko tenei Mohi hoki, te tangata nana tatou i kawe mai ki runga nei i te whenua o Ihipa, kahore tatou e mohio kua ahatia ranei ia.

2 Na, ka mea atu a Arona ki a ratou, Whatiia mai nga whakakai koura i nga taringa o a koutou wahine, o a koutou tama, o a koutou tamahine, ka kawe mai ki a au.

3 Na, whatiia mai ana e te iwi katoa nga whakakai koura i o ratou taringa, a kawea mai ana ki a Arona.

4 Na, ka tangohia mai e ia i o ratou ringaringa, a hangā ana e ia ki te purupuru, i muri iho i tana whakarewanga hei kuao kau: na, ka mea ratou, Ko ou atua enei, e Iharaira, nana nei koe i kawe mai ki runga i te whenua o Ihipa.

5 A, te kitenga o Arona, na, hangā ana e ia tetahi aata ki mua i taua mea; a ka karanga a Arona, ka mea, Ko apopo he hakari ki a Ihowa.

6 Na, ka maranga wawe ratou i te aonga ake, a whakaekea atu ana e ratou he tahunga tinana, i kawea mai ano hoki he whakamarietanga; na, ka noho te iwi ki te kai, ki te inu, a ka whakatika ki te takaro.

7 ¶ Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Haere, heke atu, kua he hoki tou iwi i kawea mai e koe i te whenua o Ihipa:

8 Kua hohoro ratou te peka ke i te huarahi i kiia atu e ahau ki a ratou: kua hangā e ratou he kuao kau, he mea whakarewa, kua koropiko ano hoki ki taua mea, kua patu ano hoki i te patunga tapu mana, a e mea ana, Ko ou atua enei, e Iharaira, i kawea mai ai koe i te whenua o Ihipa.

9 A i mea mai ano a Ihowa ki a Mohi, Kua kite ahau i tenei iwi, na, he iwi kaki maro ratou:

10 Na, tukua atu ahau, a ka mura atu taku riri ki a ratou, a ka pau ratou i a au: ka hangā ano koe e ahau hei iwi nui.

11 ¶ Na, ka inoi a Mohi ki a Ihowa ki tona Atua, a ka mea, Na te aha to riri i mura ai, e Ihowa, ki tou iwi i kawea mai nei e koe i te whenua o Ihipa i runga i te kaha nui, i te ringa maro hoki?

12 Mo te aha ka tukua ai nga Ihipiana kia korero, kia mea, I whakaputaina atu ratou e ia ki te kino, kia whakamatea ai ratou e ia ki nga maunga, kia whakangaromia atu ai hoki ratou i runga i te mata o te whenua? Tahuri atu i to riri nui e mura nei, kia puta ke hoki tau whakaaro ki tenei kino mo tou iwi.

13 Kia mahara ki o pononga, ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Iharaira, ki tau oatitanga hoki i a koe ki a ratou, ki to meatanga ki a ratou, Ka whakanuia e ahau o koutou uri kia rite ki nga whetu o te rangi; ko tenei whenua katoa hoki i korerotia atu nei e ahau, ka hoatu e ahau ki o koutou uri, a ka nohoia e ratou, ake ake ake.

14 Na, ka puta ke ta Ihowa i whakaaro ai mo te kino i kiia e ia kia meatia ki tona iwi.

15 ¶ Na, ka tahuri a Mohi, a ka heke iho i te maunga, me nga papa e rua o te whakaaturanga i tona ringa: he mea tuhi nga taha e rua o nga papa; i tetahi taha i tetahi taha te tuhi.

16 He mea mahi hoki na te Atua aua papa, me te tuhituhi hoki, na te Atua te tuhituhi, he mea whaowhao atu ki nga papa.

17 A ka rongo a Hohua i te reo o te iwi e hamama ana, ka mea ia ki a Mohi, He nge whawhai kei te puni ra.

18 Na, ka mea mai ia, Ehara *tena* reo i te hamamatanga mo te hinganga o te taua, ehara hoki tena reo i te hamamatanga o te hunga e hinga ana: he reo waiata taku e rongo ai.

19 A ka whakatata atu ia ki te puni, na, ka kite ia i te kuao kau, me te kanikaninga: na, ka mura te riri a Mohi, a ka makā atu e ia nga papa i roto i ona ringa, a pakarua ana aua mea e ia ki raro i te maunga.

20 Na, ka tango ia i te kuao kau i hangā e ratou, a tahuna ana e ia ki te ahi, a hurihia ana, a ngotangota noa, a ruiruia ana e ia ki te wai, a whakainumia atu ana ma nga tamariki a Iharaira.

21 ¶ Na, ka mea a Mohi ki a Arona, I aha tenei iwi ki a koe, i takina mai ai e koe tenei hara nui ki runga ki a ratou?

22 A ka mea mai a Arona, Kei mura mai te riri a toku ariki: e mohio ana koe ki tenei iwi, mo te kino tonu ratou.

23 I mea mai hoki ratou ki a au, Hangā etahi atua ma tatou hei haere i mua i a tatou: ko tenei Mohi hoki, te tangata nana nei tatou i kawe mai i te whenua o Ihipa, kahore tatou e mohio kua ahatia ranei ia.

24 Na, ko taku meatanga atu ki a ratou, Ki te mea he koura to tetahi, whatiia mai. Na, ka homai e ratou ki a au: a makā ana e ahau ki te ahi; a puta ake ko te kuao kau nei.

25 ¶ A, te kitenga o Mohi i te iwi e tu tahanga ana; (na Arona hoki ratou i

Digitized by Google

mea kia tu tahanga, e whakama ai ratou i roto i o ratou hoa riri :)

26 Na, ka tu a Mohi ki te kuwaha o te puni, ka mea, Ko wai to Ihowa? *haere* mai ki a au. Na, ka huihui nga tamariki katoa a Riwai ki a ia.

27 Na, ka mea ia ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa, a te Atua o Iharaira, Whakanohoia e tera tangata e tera tangata tana hoari ki tona taha, a haere atu na tetahi kuwaha, hoki atu na tetahi kuwaha, na roto atu i te puni, a patua e ia tangata tona teina, e ia tangata tona hoa e ia tangata tona hoa e noho tata ana.

28 Na, rite tonu ki te kupu a Mohi ta nga tamariki a Riwai i mea ai: a tata tonu ki te toru mano nga tangata i hinga i taua rangi.

29 Na Mohi hoki i mea, Hei runga i tana tama, i tona teina, te whakatohungatanga ki a Ihowa o ia tangata o ia tangata o koutou aianei; kia homai ai e ia he manaakitanga ki a koutou aianei.

30 ¶ Na, i te aonga ake, ka mea a Mohi ki te iwi, Kua hara koutou, he nui te hara: na, me haere ahau aianei ki runga ki a Ihowa; tera pea e taea e ahau te whakamarietanga mo to koutou hara.

31 Na, ka hoki a Mohi ki a Ihowa, a ka mea, Aue! kua hara tenei iwi, he nui te hara, kua hangā hoki e ratou etahi atua koura mo ratou.

32 Na, mau e horoi atu to ratou hara—; a ki te kahore, tena ra, horoia atu ahau i roto i tau pukapuka i tuhituhia e koe.

33 Na ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, Te tangata e hara ana ki a au, ka horoia atu ia e ahau i roto i taku pukapuka.

34 Na, haere ra, arahina atu te iwi ki te wahi i korerotia atu e ahau ki a koe: tena taku Anahera te haere atu na i mua i a koe; na, ko a te ra e mea ai ahau, ina, ka meinga e ahau to ratou hara kia tau ki runga ki a ratou.

35 Na, ka whiua e Ihowa te iwi mo ta ratou hanganga i te kuao kau, i hangā nei e Arona.

UPOKO 33.

NA, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Haere, turia atu ki runga, koutou ko te iwi i kawea mai e koe i te whenua o Ihipa, ki te whenua i oati ai ahau ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa, i mea ai, Ka hoatu e ahau ki ou uri:

2 A ka unga he anahera e ahau ki mua i a koe, maku ano hoki e pei nga Kanaani, nga Amori, nga Hiti, nga Perihi, nga Hiwi, me nga Iepuhi:

3 Ki te whenua e rerengia ana e te waiu, e te honi: e kore hoki ahau e haere atu i roto i a koe; he iwi kaki maro hoki koe: kei pau koe i a au ki te ara.

4 ¶ A, te rongonga o te iwi i tenei rongo kino, na, ka pouri ratou, kihai ano hoki i whakanohoia e tetahi tangata ona mea whakapaipai.

5 Na Ihowa hoki i ki ki a Mohi, Mea atu ki nga tamariki a Iharaira, He iwi kaki maro koutou: kia mea kau ka puta atu ahau ki waenganui i a koe, a ka ngaro koe i a au: na, whakarerea atu ou mea whakapaipai, a ka mohio ahau ki taku e mea ai ki a koe.

6 Na, ka whakarerea atu o ratou mea whakapaipai e nga tamariki a Iharaira i Maunga Horepa.

7 Na, ka tango a Mohi i te tapenakara, a whakaturia ana e ia ki waho o te puni, ki *tetahi wahi* e mamao atu ana i te puni, a huaina ana e ia ko te Tapenakara o te whakaminenga. A i haere mai nga tangata katoa e rapu ana i a Ihowa ki te tapenakara o te whakaminenga, ki waho o te puni.

8 A i a Mohi e haere atu ana ki te tapenakara, ka whakatika te iwi katoa, a ka tu ia tangata ia tangata ki te kuwaha o tona teneti, a ka titiro atu ratou ki muri i a Mohi, a haere noa ia ki roto ki te tapenakara.

9 A, i a Mohi e haere ana ki roto ki te tapenakara, ka heke iho te pou kapua, a tu ana i te whatitoka o te tapenakara, a ka korero *a Ihowa* ki a Mohi.

10 A te kitenga o te iwi katoa i te pou kapua e tu ana i te whatitoka o te tapenakara, na ka whakatika te iwi katoa, ka koropiko hoki ia tangata ia tangata, i te whatitoka o tona teneti.

11 Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, he kanohi he kanohi, pera hoki me te tangata e korero nei ki tona hoa. A hoki ana ia ki te puni: ko tana tangata ia ko Hohua tama a Numu, kihai taua taitamariki i neke atu i waenganui i te tapenakara.

12 ¶ A i mea a Mohi ki a Ihowa, Titiro, kua mea mai nei koe ki a au, Kawea tenei iwi ki runga: a kahore i whakaaturia mai e koe ki a au tau e unga ai hei hoa moku. Kua mea mai ano hoki koe ki a au, E mohio ana ahau ki a koe, ki tou ingoa hoki, kua manakohia ano hoki koe e ahau.

13 Na, ki te mea kua manakohia ahau e koe, tena, whakaaturia mai ki a au tou

Digitized by Google

ara, kia mohio ai ahau ki a koe, kia manakohia ai ahau e koe; kia mahara hoki he iwi nou tenei iwi.

14 Na, ka mea mai ia, Ka haere atu toku aroaro, a ka mea ahau i a koe kia okioki.

15 Na, ka mea ia ki a ia, Ki te kahore tou aroaro e haere, kaua matou e kawea ki runga i konei.

16 Ma te aha hoki e mohiotia ai kua manakohia matou ko tou iwi e koe? he teka ianei mau kia haere tahi i a matou? penei ka motuhia mai matou ko tou iwi i nga iwi katoa i runga i te mata o te whenua.

17 ¶ Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Ko tenei mea ano hoki, i korerotia mai nei e koe, ka rite i a au: no te mea e manakohia ana koe e ahau, a e mohio ana ahau ki a koe, ki tou ingoa hoki.

18 Na, ka mea atu ia, Tena ra, whakakitea mai ki a au tou kororia.

19 Na, ka mea mai ia, Ka meatia e ahau toku pai katoa kia haere atu i tou aroaro, a ka karangatia e ahau te ingoa o Ihowa ki tou aroaro, ka atawhai hoki ahau i taku e atawhai ai, ka tohu hoki i taku e tohu ai.

20 A i mea mai ano ia, E kore e taea e koe te titiro ki toku mata: no te mea hoki e kore tetahi tangata e titiro ki a au, a e ora.

21 I mea mai ano a Ihowa, Nana, he wahi tenei kei a au, a me tu koe ki runga ki te kamaka:

22 A ka haere atu taku kororia, na, ka kawea koe e ahau ki roto ki te kapiti kohatu, a ka taupokina koe e ahau ki toku ringa, i a au e haere atu ana.

23 A ka tangohia e ahau toku ringa, a ka kite koe i muri oku: ko toku mata ia e kore e kitea.

UPOKO 34.

NA, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Taraia mai mau etahi papa kohatu, kia rua, kia rite ki o mua: a ka tuhituhia e ahau ki *aua* papa nga kupu i mau ki o mua papa, i wahia na e koe.

2 A kia takatu i te ata, ka haere ake ai i te ata ki Maunga Hinai, a me tu koe ki toku aroaro ki reira, ki runga ki te tihi o te maunga.

3 Kaua hoki tetahi tangata e haere ake i a koe, kei kitea hoki tetahi tangata puta noa i te maunga katoa; ko nga hipi ano hoki, me nga kau, kaua ratou e kai ki te ritenga mai o taua maunga.

4 ¶ Na, taraia ana e ia nga papa kohatu e rua, he mea rite tonu ki o mua; a ka maranga wawe a Mohi i te ata, ka piki atu ki Maunga Hinai, ka pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a ia, me te mau ano i nga papa kohatu e rua ki tona ringaringa.

5 Na, ka heke iho a Ihowa i roto i te kapua, a ka tu tahi me ia ki reira, ka karanga hoki i te ingoa o Ihowa.

6 Na, ka haere atu a Ihowa i tona aroaro, a ka karangatia, Ko Ihowa, Ko Ihowa, ko te Atua tohu, atawhai, e tukuroa nei i te riri, e nui nei te aroha, te pono,

7 E rongoa nei i te aroha mo nga mano, e muru nei i te kino, i te tutu, i te hara, e kore rawa ano hoki e tuku noa i *te he;* e mea nei i te hara o nga matua kia tau iho ki nga tamariki, ki nga tamariki a nga tamariki, a, te toru te wha ra ano o *nga whakatupuranga.*

8 Na, ka hohoro a Mohi, a ka tuohu iho ki te whenua, a koropiko ana:

9 A ka mea, Ki te mea kua manakohia mai ahau e koe, e te Ariki, kia haere ra toku Ariki i waenganui i a matou; he iwi kaki maro hoki tenei; murua atu hoki to matou kino, me to matou hara, waiho hoki matou hei taonga tupu mou.

10 ¶ Na, ka mea mai ia, Nana, ka whakarite kawenata ahau ki te aroaro o te iwi katoa: ka meatia e ahau nga mea whakamiharo kihai i meatia puta noa i te whenua katoa, i nga iwi katoa ano hoki: a ka kitea te mahi a Ihowa e te iwi katoa kei roto nei koe i a ratou: he mea whakamataku hoki taku e mahi tahi ai ahau me koe.

11 Kia mau ki taku e whakahau atu nei ki a koe inaianei: nana, ka peia atu e ahau nga Amori, nga Kanaani, nga Hiti, nga, Perihi, nga Hiwi, nga Iepuhi.

12 Kia tupato kei whakarite kawenata koe ki nga tangata o te whenua e haere nei koe ki reira, kei waiho hei rore i waenganui i a koe:

13 Engari me wawahi a ratou aata, me pakarukaru a ratou whakapakoko, me tua hoki a ratou motu rakau.

14 No te mea hoki kahore atu he atua hei koropikotanga mau: ta te mea hoki ko Ihowa, ko Hae nei tona ingoa, he Atua hae ia:

15 Kei whakarite kawenata koe ki nga tangata o te whenua, a ka whai atu ratou, ka puremu atu ki o ratou atua, a ka patu whakahere ma o ratou atua, a ka karangatia koe, na, ka kai koe i tetahi wahi o tana patunga tapu.

16 Kei tango hoki koe i a ratou tamahine ma o tama, a ka whai atu, ka

Digitized by Google

puremu atu a ratou tamahine ki o ratou atua, a ka meinga o tamariki kia whai atu, kia puremu atu ki o ratou atua.

17 Kaua e whakarewaina he atua mou.

18 ¶ Kia mau ki te hakari taro rewena-kore. E whitu nga ra e kai ai koe i te taro rewena-kore, e pera ai me taku i whakahau atu ai ki a koe, i te wa ano i whakaritea o te marama o Apipi: ko Apipi hoki te marama i haere mai ai koe i Ihipa.

19 Ko nga mea katoa e orokoputa mai ana i te kopu, naku; me nga whanau matamua a o kararehe, a nga kau, a nga hipi.

20 Otiia me utu e koe ki te reme te matamua a te kaihe; a ki te kahore e utua e koe, whatiia tona kaki. Me utu e koe nga matamua o au tama. E kore ano hoki tetahi e puta kau mai ki toku aroaro.

21 ¶ E ono nga ra e mahi ai koe, i te whitu ia o nga ra me okioki koe: me okioki ano koe i te ruinga, i te kotinga.

22 ¶ Me whakarite e koe te hakari o nga wiki, o te matamua o te kotinga witi, me te hakari o te kohikohinga i te takanga o te tau.

23 ¶ E toru nga wa o te tau e kitea ai ou tane katoa ki te aroaro o te Ariki, o Ihowa, o te Atua o Iharaira.

24 Ka peia nei hoki e ahau nga tauiwi i tou aroaro, ka whakanuia ano hoki e ahau o rohe: a e kore tetahi e minamina ki tou whenua, ina haere koe ki runga kia kitea ki te aroaro o Ihowa o tou Atua i nga wa e toru o te tau.

25 Kaua e whakahekea tahitia me te rewena te toto o taku patunga tapu; kei toe ano hoki ki te ata te patunga tapu o te hakari o te kapenga.

26 Me kawe e koe ki te whare o Ihowa o tou Atua nga mea mataati o nga matamua o tou oneone. Kaua e kohuatia te kuao koati ki te waiu o tona whaea.

27 Na, ka mea mai a Ihowa ki a Mohi, Tuhituhia enei kupu: kei enei kupu hoki te tikanga o te kawenata e whakaritea nei e ahau ki a koe, ki a Iharaira.

28 A i reira ia i a Ihowa, a, e wha tekau nga ra, e wha tekau hoki nga po; kihai i kai i te taro, kihai ano hoki i inu i te wai. Na, tuhituhia ana e ia ki nga papa nga kupu o te kawenata, nga ture kotahi tekau.

29 ¶ A, i te hekenga iho o Mohi i runga i Maunga Hinai, me nga papa e rua o te kawenata i te ringa o Mohi, i tona hekenga iho i runga i te maunga, na, kihai a Mohi i mohio e wheriko ana te kiri o tona mata i a ia e korero ana ki a ia.

30 A te tirohanga mai a Arona ratou ko nga tamariki katoa a Iharaira ki a Mohi, na, e wheriko ana te kiri o tona mata; a ka wehi ratou ki te whakatata atu ki a ia.

31 Na, ka karanga atu a Mohi ki a ratou; a ka hoki mai ki a ia a Arona ratou ko nga rangatira katoa o te whakaminenga; a ka korero a Mohi ki a ratou.

32 A muri iho ka whakatata mai nga tamariki katoa a Iharaira; a ka whakahaua iho e ia ki a ratou nga mea katoa i korerotia mai e Ihowa ki a ia i Maunga Hinai.

33 A mutu iho ta Mohi korero ki a ratou, i meatia hoki tona mata ki te arai.

34 A ka haere a Mohi ki te aroaro o Ihowa, ki te korero ki a ia, ka tangohia e ia te arai, a puta noa mai ia ki waho. A, tona putanga mai ki waho, na, ka korerotia e ia ki nga tamariki a Iharaira nga mea i whakahaua mai ki a ia.

35 A i kite nga tamariki a Iharaira i te mata o Mohi, e wheriko ana te kiri o te mata o Mohi: na, ka whakahokia mai e Mohi te arai ki tona mata, a haere noa ia ki te korero ki a ia.

UPOKO 35.

NA, ka huihuia e Mohi te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, a ka mea ia ki a ratou, Ko nga kupu enei i whakahaua mai e Ihowa kia mahia.

2 E ono nga ra e mahia ai te mahi; ko te ra whitu ia me waiho e koutou hei ra tapu, hei hapati okiokinga ki a Ihowa: ki te mahia he mahi e tetahi tangata i taua *ra*, me whakamate.

3 Kei tahuna e koutou he ahi, puta noa i o koutou nohoanga, i te ra hapati.

4 ¶ A i korero mai ano a Mohi ki te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, i mea, Ko te mea tenei i whakahau mai ai a Ihowa, i mea ai,

5 Tangohia mai i roto i a koutou he whakahere ma Ihowa: ko nga tanguta katoa he ngakau hihiko o ratou, me kawe mai e ratou taua mea hei whakahere ki a Ihowa; he koura, he hiriwa, he parahi,

6 He puuru, he papura, he ngangana, he rinena pai, he *kuruhuru* koati.

7 Me nga hiako hipi kua oti te whakawhero, me nga hiako pateri, me etahi rakau, ki te hitimi,

Digitized by Google

8 Me te hinu mo te whakamārama, me nga mea kakara mo te hinu whakawahi, mo te whakakakara reka hoki,
9 Me nga kohatu onika, me nga kohatu hei whakanoho ki te epora, ki te kouma.
10 A me haere mai ano nga tangata ngakau mohio katoa i roto i a koutou, ki te hanga i nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa;
11 I te tapenakara, i tona teneti, i tona uhi hoki, i ona toromoka, i ona papa, i ona kaho, i ona pou, i ona turanga pou,
12 I te aaka, me ona amo, i te taupoki whakamarietanga, me te arai hipoki,
13 I te tepara, me ona amo, me ona oko katoa, me te taro aroaro,
14 I te turanga rama hoki mo te whakamārama, me ona mea, me ona rama, me te hinu hoki mo te whakamārama,
15 Me te aata whakakakara, me ona amo, me te hinu whakawahi, me te whakakakara reka, me te pa mo te whatitoka i te tomokanga atu o te tapenakara,
16 I te aata mo te tahunga tinana, me tona kaanga-ahi parahi, i ona amo, me ona mea katoa, i te takotoranga wai me tona turanga,
17 I nga pa o te marae, i ona pou, me nga turanga pou, me te pa mo te whatitoka o te marae,
18 I nga titi o te tapenakara, me nga titi o te marae, me nga aho,
19 I nga kakahu mo te mahi minita, ina minita ki te wahi tapu, i nga kakahu tapu mo Arona mo te tohunga, me nga kakahu mo ana tama, mo te mahi tohunga.
20 ¶ Katahi ka haere atu te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira i te aroaro o Mohi.
21 Na, ka haere mai ratou, nga tangata katoa i toko ake o ratou ngakau, me nga tangata i hihiko noa ake o ratou wairua, me te kawe mai ano ratou i te whakahere ma Ihowa, mo te mahi o te tapenakara o te whakaminenga, mo ona mahi katoa, mo nga kakahu tapu ano hoki.
22 I haere mai hoki ratou, nga tane me nga wahine, nga mea i hihiko noa te ngakau, a kawea mai ana e ratou nga poroporo, nga whakakai, nga mowhiti, nga heitiki, he mea koura katoa: i tukua mai ano hoki e ia tangata e ia tangata he whakahere koura ki a Ihowa.
23 A ko nga tangata katoa i kitea nei he puuru ki a ratou, he papura, he ngangana, he rinena pai, he *huruhuru* koati he hiako hipi kua oti te whakawhero, me nga hiako pateri, i kawea mai ano e ratou.
24 Ko nga tangata katoa i tuku nei i te hiriwa, i te parahi, hei whakahere, i kawea mai e ratou te whakahere ki a Ihowa: me nga tangata katoa i kitea nei he rakau hitimi ki a ratou, mo tetahi meatanga o te mahi, i kawea mai ano e ratou.
25 Me nga wahine ngakau mohio katoa hoki, i whatu o ratou ringaringa, a kawea mai ana ta ratou i whatu ai, te *mea* puuru, papura, ngangana, me te rinena pai.
26 A i whatu ano nga wahine katoa, i toko ake nei o ratou ngakau ki te mohio, i te *huruhuru* koati.
27 A i kawea mai ano e nga rangatira nga kohatu onika, me nga kohatu hei whakanoho, mo te epora, mo te kouma;
28 Me te mea kakara, me te hinu mo te whakamārama, mo te hinu whakawahi, mo te whakakakara reka ano hoki.
29 I kawea mai he whakahere tuku noa ki a Ihowa e nga tamariki a Iharaira, e nga tane, me nga wahine katoa, i toko ake nei o ratou ngakau ki te kawe mai mo nga tini mahi, i whakahaua mai e Ihowa kia mahia, a i korerotia mai e Mohi.
30 ¶ Na, ka mea a Mohi ki nga tamariki a Iharaira, Titiro, kua karangatia e Ihowa te ingoa o Petareere tama a Uri, ko ia nei te tama a Huru, o te iwi o Hura;
31 Kua whakakiia ano hoki e ia ki te wairua o te Atua, ki te ngakau tupato, ki te whakaaro, ki te mohio, ki nga mahi katoa ano hoki:
32 Hei whakaaro ki nga mahi a te tohunga, mo te mahi i te koura, i te hiriwa, i te parahi,
33 Mo te tuhi kohatu hoki, mo te whakanoho hoki, mo te whakairo rakau, mo te mahi ano hoki i nga mahi katoa a te tohunga.
34 Kua homai ano hoki te tohutohu e ia ki roto ki tona ngakau, ki a raua ko Ahoriapa tama a Ahihamaka, o te iwi o Rana.
35 Kua whakakiia raua e ia ki te ngakau mahara, hei mahi i nga tini mahi a te kai mahi, a te mea mohio, a te kai whakairo puuru, papura, ngangana, rinena pai, a te kai whatu hoki, a nga kai mahi *hoki* i nga tini mahi, a nga tohunga ano hoki ki te mahi.

Digitized by Google

UPOKO 36.

NA, ka mahi a Petareere raua ko Ahoriapa, ratou ko nga tangata ngakau mohio katoa, i homai nei e Ihowa he ngakau tupato ki a ratou, me te whakaaro e mohiotia ai te mahi i nga tini mahi, mo te mahinga o te wahi tapu, o te pera me nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa.

2 A i karangatia e Mohi a Petareere raua ko Ahoriapa, me nga tangata ngakau mohio katoa; i homai nei e Ihowa he mahara ki o ratou ngakau, nga tangata katoa i toko ake o ratou ngakau kia haere mai ki te mahi mahi ai:

3 Na, ka tangohia e ratou i te aroaro o Mohi nga whakahere katoa i kawea mai e nga tamariki a Iharaira mo te hanganga o nga mea mo nga mahi o te wahi tapu, hei hanga hoki i taua mea. A i kawea mai ano hoki e ratou nga whakahere homai noa mai ki a ia i tenei ata i tenei ata.

4 ¶ Na, ka haere mai nga tangata mohio katoa, i mahi nei i nga mahi katoa o te wahi tapu, ia tangata ia tangata i a ratou mahi i mahi ai ratou;

5 A ka korero ki a Mohi, ka mea, He nui noa atu ta te iwi e kawe mai nei mo te mahinga o nga mea i whakahaua e Ihowa kia meatia.

6 Na, ka whakahau atu a Mohi, a ka meinga e ratou kia karangatia puta noa i te puni, a ka mea, Kaua tetahi tane, tetahi wahine ranei e mahi i tetahi atu mahi hei whakahere mo te wahi tapu. Na, ka whakamutua te kawe mai a te iwi.

7 He nui hoki, a toe ake, nga mea i a ratou mo te mahinga o nga mea katoa.

8 A i hangā e nga tangata ngakau mohio katoa i roto i te hunga i mahia ai te mahi o te tapenakara, nga pīhi kotahi tekau ki te rinena miro pai, ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana: he tohunga rawa te mahinga o nga kerupima i whatua ki roto.

9 E rua tekau ma waru whatianga te roa o te pīhi kotahi, e wha whatianga hoki te whanui o te pihi kotahi: rite tonu te nui o nga pīhi katoa.

10 A i honoa e ia nga pīhi e rima tetahi ki tetahi: me *era atu* pīhi e rima hoki, i honoa e ia tetahi ki tetahi.

11 A i hangā ano e ia etahi koropiko puuru ki te taha o tetahi pīhi, ki te taha e honoa ana: i pera ano tana mahi ki te taha ki waho o *tetahi* pīhi, ki te hononga mai o te rua.

12 E rima tekau nga koropiko i hangā e ia ki tetahi pīhi, e rima tekau hoki nga koropiko i hangā e ia ki te taha o te pīhi i te hononga mai o te rua: a i mau nga koropiko tetahi ki tetahi.

13 I hangā ano hoki e ia etahi toromoka koura e rima tekau, a honoa ana nga pīhi tetahi ki tetahi ki nga toromoka: a ka kotahi ano te tapenakara.

14 ¶ I hangā ano e ia etahi pīhi ki te *huruhuru* koati, hei teneti mo runga i te tapenakara: kotahi tekau ma tahi nga pīhi i hangā e ia.

15 E toru tekau whatianga te roa o te pīhi kotahi, e wha hoki nga whatianga te whanui o te pīhi kotahi, rite tonu te nui o nga pīhi kotahi tekau ma tahi.

16 A i honoa e ia nga pīhi e rima ki a ratou ano, me nga pīhi e ono ki a ratou ano.

17 I hangā ano e ia nga koropiko e rima tekau ki te taha ki waho o te pihi i te hononga, i hangā ano e ia nga koropiko e rima tekau ki te taha o te pīhi e honoa mai ai te rua.

18 I hangā ano e ia nga toromoka parahi e rima tekau, hei hono i te teneti kia kotahi.

19 I hangā ano hoki e ia etahi hiako, hipi, he mea whakawhero, hei uhi mo te teneti, me etahi hiako pateri hei uhi mo waho atu.

20 ¶ I hangā ano hoki e ia etahi papa mo te tapenakara, he hitimi te rakau, he mea tu ki runga.

21 Kotahi tekau whatianga te roa o te papa kotahi, kotahi whatianga me te hawhe te whanui o te papa kotahi.

22 E rua nga arero o te papa kotahi, he mea e ririte ana ki a raua: he pera tonu tana i mea ai ki nga papa katoa o te tapenakara.

23 A i hangā ano e ia nga papa mo te tapenakara: e rua tekau nga papa mo te taha ki te tonga whaka-te-tonga:

24 E wha tekau hoki nga turanga hiriwa i hangā e ia mo nga papa e rua tekau; e rua nga turanga i raro i tetahi papa mo ona arero e rua, e rua hoki nga turanga i raro i tetahi atu papa mo ona arero e rua.

25 A e rua tekau nga papa i hangā e ia mo tera taha o te tapenakara, mo te taha ki te nota,

26 Me nga turanga hiriwa e wha tekau; nga turanga e rua mo raro iho i tetahi papa, me nga turanga e rua mo raro iho i tetahi atu papa.

27 A mo te pakitara o te tapenakara whaka-te-hauauru, e ono nga papa i hangā e ia.

Digitized by Google

28 E rua hoki nga papa i hangā e ia mo nga koki o te tapenakara i taua pakitara ano.

29 A i honoa aua *papa* i raro, i honoa ano hoki i runga rawa ki te mowhiti kotahi: i peratia e ia aua papa e rua i nga koki e rua.

30 Na, ka waru aua papa; me nga turanga hiriwa, kotahi tekau ma ono nga turanga; e rua nga turanga i raro i tetahi papa i tetahi papa.

31 ¶ A i hangā ano e ia etahi kaho, he hitimi te rakau: e rima mo nga papa o tetahi taha o te tapenakara,

32 E rima hoki nga kaho mo nga papa o tetahi taha o te tapenakara, a e rima nga kaho mo nga papa o te tapenakara mo te pakitara ki te hauauru.

33 A ko to waenga kaho i meinga e ia kia rere na waenganui o nga papa i tetahi pito ki tetahi pito.

34 A i whakakikoruatia ano e ia nga papa ki te koura, a ka hangā nga mowhiti o aua mea ki te koura hei kuhunga mo nga kaho; i whakakikoruatia ano e ia nga kaho ki te koura.

35 ¶ A i hangā ano e ia he arai ki te *mea* puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena miro pai; he tohunga rawa te mahinga o nga kerupima i whatua e ia ki roto.

36 A i hangā ano e ia nga pou e wha mo taua mea ki te hitimi, a whakakikoruatia iho e ia ki te koura: he koura nga matau: i whakarewaina ano hoki e ia nga turanga hiriwa e wha mo aua mea.

37 ¶ I hangā ano hoki e ia he pa mo te whatitoka o te teneti ki te mea puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena miro pai hoki, he mea mahi ki te ngira;

38 Me ona pou e rima, me nga matau o aua *mea:* a i whakakikoruatia e ia nga pito ki runga o aua *pou* me nga awhi ki te koura: ko nga turanga e rima ia he parahi.

UPOKO 37.

A I hangā ano e Petareere te aaka, he hitimi te rakau: e rua nga whatianga me te hawhe te roa, kotahi hoki whatianga me te hawhe te whanui, kotahi hoki whatianga me te hawhe tona teitei:

2 A i whakakikoruatia e ia ki te koura para-kore a roto a waho; i hangā ano e ia he niao koura, a tawhio noa.

3 I whakarewaina ano hoki e ia nga mowhiti koura e wha, mo ona koki e wha; e rua nga mowhiti mo tetahi taha, e rua hoki nga mowhiti mo tetahi taha.

4 A i hangā ano e ia nga amo, he hitimi te rakau, a whakakikoruatia iho ki te koura.

5 A i kuhua e ia nga amo ki nga mowhiti i nga taha o te aaka, hei amo mo te aaka.

6 ¶ I hangā ano e ia te taupoki whakamarietanga ki te koura para-kore: e rua nga whatianga me te hawhe tona roa, kotahi hoki whatianga me te hawhe tona whanui.

7 I hangā ano hoki e ia nga kerupima e rua ki te koura, he kotahi tonu aua mea i hangā e ia a, puta noa ki nga pito e rua o te taupoki whakamarietanga;

8 Kotahi te kerupi ki tenei pito, kotahi hoki kerupi ki tera pito: kotahi ano te mea i hangā e ia nga kerupima me te taupoki whakamarietanga, ki nga pito e rua ano hoki o taua mea.

9 A i roha atu whakarunga nga parirau o nga kerupima, i uhi i te taupoki whakamarietanga ki o raua parirau, me te anga ano o raua mata ki a raua; i anga whaka-te-taupoki whakamarietanga nga mata o nga kerupima.

10 ¶ I hangā ano e ia te tepara, he hitimi te rakau: e rua nga whatianga tona roa, kotahi hoki whatianga tona whanui, kotahi whatianga ano hoki me te hawhe tona teitei:

11 A i whakakikoruatia e ia ki te koura para-kore, i hangā ano hoki he niao koura mo taua mea, a tawhio noa.

12 I hangā ano hoki e ia he awhi mo taua mea, he whanuitanga ringa *te nui*, a tawhio noa; i hangā ano hoki e ia he niao koura mo te awhi, a tawhio noa.

13 A i whakarewaina e ia nga mowhiti koura e wha, a whakanohoia iho nga mowhiti ki nga koki e wha i ona waewae e wha.

14 I te ritenga ake o te awhi nga mowhiti, hei kuhunga mo nga amo, hei maunga mo te tepara.

15 A i hangā e ia nga amo, he hitimi te rakau, a whakakikoruatia iho ki te koura, hei amo mo te tepara.

16 I hangā ano e ia nga oko mo runga i te tepara ki te koura para-kore, ona rihi, ona koko, ona peihana me ona kapa mo nga ringihanga.

17 ¶ I hangā ano hoki e ia te turanga-rama ki te koura para-kore: he kotahi tonu te turanga-rama i hangā e ia, a, puta noa; kotahi tonu te mea no reira, tona take, tona peka, ona kapa, ona puku, me ona puawai:

18 A e ono nga peka i puta ake i ona

Digitized by Google

taha; e toru nga peka o te turanga-rama i tetahi taha, e toru hoki nga peka o te turanga-rama i tetahi taha;

19 E toru nga kapa, he mea rite ki te aramona, me te puku, me te puawai, ki tetahi peka; e toru hoki nga kapa, he mea rite ki te aramona ki tetahi atu peka, me te puku me te puawai: he pera tonu i nga peka e ono e puta ake ana i te turanga-rama.

20 A e wha nga kapa o te turanga-rama, he mea rite ki te aramona, me te puku me te puawai o tetahi o tetahi:

21 A e rua nga peka kotahi puku o raro ake no taua *koura* ra ano, e rua hoki nga peka kotahi puku o raro ake no taua *koura* ra ano, e rua hoki nga peka kotahi puku o raro ake no taua *koura* ra ano, rite tonu ki nga peka e ono e puta mai ana i roto i taua mea.

22 Kotahi tonu te *koura* o nga puku, o nga peka: he koura para-kore katoa; he kotahi tonu ano hoki, a, puta noa.

23 I hangā ano hoki e ia ki te koura para-kore nga rama e whitu o taua mea, me ona kuku, me ona takotoranga ngarahu.

24 Kotahi ano te taranata koura para-kore i hangā ai e ia taua mea, me ona oko katoa.

25 ¶ I hangā ano e ia te aata hei tahunga mea kakara, he hitimi te rakau: kotahi whatianga tona roa, kotahi hoki whatianga tona whanui; he tapawha; e rua hoki nga whatianga tona teitei; no taua *rakau* na ano ona haona.

26 A whakakikoruatia iho e ia taua mea ki te koura para-kore, a runga, me ona taha, a potae katoa, me ona haona: i hangā ano hoki e ia he niao koura mo taua mea, a tawhio noa.

27 I hangā ano hoki e ia nga mowhiti koura e rua mo taua mea, mo raro iho i tona niao, ki ona koki e rua, ki ona taha e rua, hei kuhunga mo nga amo, hei amohanga.

28 I hangā ano e ia nga amo, he hitimi te rakau, a whakakikoruatia iho ki te koura.

29 ¶ I hangā ano e ia te hinu tapu hei whakawahi, me te whakakakara para-kore ki nga mea kakara, ta te kai whakaranu hoki e hanga ai.

UPOKO 38.

I HANGĀ ano e ia he aata mo nga tahunga tinana, he hitimi te rakau: e rima nga whatianga tona roa, e rima hoki whatianga tona whanui; he tapawha, e toru hoki nga whatianga tona teitei.

2 I hangā ano hoki e ia ona haona ki ona koki e wha; kotahi te *rakau* o taua mea o ona haona: a whakakikoruatia iho e ia ki te parahi.

3 I hangā ano e ia nga oko katoa o te aata, nga pāta, me nga koko pungarehu, me nga peihana, me nga marau, me nga takotoranga-ahi: i hangā e ia ona mea katoa ki te parahi.

4 A i hangā ano e ia ki te parahi he kaanga-ahi mo te aata, he mea ripeka-pekamo raro i tona awhi, ki raro iho, kia takapu ai ki waenga.

5 A e wha nga mowhiti parahi i whakarewaina e ia mo nga koki e wha o te kaanga parahi, hei kuhunga mo nga amo.

6 I hangā ano e ia nga amo, he hitimi te rakau, a whakakikoruatia iho ki te parahi.

7 Na, kuhua ana e ia nga amo ki nga mowhiti i nga taha o te aata, hei amo; i hangā e ia te aata ki nga papa, he mea tuwhera kau a roto.

8 ¶ I hangā ano e ia te takotoranga wai ki te parahi, me tona turanga hoki ki te parahi, ki nga whakaata o nga *wahine* i huihui mai, i huihui mai nei ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

9 ¶ I hangā ano e ia te marae: he rinena miro pai nga pa o te marae o te taha ki te tonga whaka-te-tonga, kotahi rau nga whatianga:

10 E rua tekau nga pou o aua mea, e rua tekau ano hoki nga turanga parahi; he hiriwa nga matau o nga pou me nga awhi.

11 Me nga *pa* mo te taha ki te nota, kotahi rau nga whatianga, e rua tekau nga pou, e rua tekau hoki nga turanga parahi; he hiriwa nga matau o nga pou me nga awhi.

12 He pa ano hoki mo te taha ki te hauauru, e rima tekau nga whatianga, kotahi tekau nga pou, kotahi tekau ano hoki nga turanga; he hiriwa nga matau o nga pou me nga awhi.

13 E rima tekau hoki nga whatianga o te taha ki te rawhiti whaka-te-rawhiti.

14 Kotahi tekau ma rima nga whatianga o nga pa o tetahi taha *o te kuwaha;* e toru nga pou, e toru hoki nga turanga.

15 A kotahi tekau ma rima nga whatianga o nga pa o tera taha o te kuwaha o te marae, o tenei, o tera; e toru nga pou, e toru hoki nga turanga.

Digitized by Google

16 He rinena miro pai nga pa katoa o te marae, a tawhio noa.

17 He parahi nga turanga mo nga pou, he hiriwa nga matau o nga pou me nga awhi; i whakakikoruatia ano hoki ki te hiriwa nga pito ki runga: i whakawhaiawhitia ano hoki nga pou katoa o te marae ki te hiriwa.

18 He mea hanga hoki ki te ngira te pa mo te kuwaha o te marae, he puuru, he papura, he ngangana, he rinena miro pai: e rua tekau hoki nga whatianga te roa, a e rima nga whatianga te teitei, ara, te whanui, rite tonu ano ki nga pa o te marae.

19 A e wha nga pou o aua mea, e wha ano hoki nga turanga parahi; he hiriwa nga matau; i whakakikoruatia ano hoki nga pito o aua pou me nga awhi ki te hiriwa.

20 He parahi ano hoki nga titi katoa o te tapenakara, me te marae, a tawhio noa.

21 ¶ Ko nga mea tenei o te tapenakara, *ara*, o te tapenakara o te whakaaturanga, ko nga mea i whakaritea e Mohi i tana korerotanga, hei mahi ma nga Riwaiti i raro i te ringa o Itamara tama a Arona a te tohunga.

22 Na, hangā ana e Petareere tama a Uri, *ko ia nei* te tama a Huru, no te iwi o Hura, nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a Mohi.

23 A ko tona hoa ko Ahoriapa tama a Ahihamaka, no te iwi o Rana, he kai mahi, he mea mohio, he kai whakairo hoki i te puuru, i te papura, i te ngangana, i te rinena pai.

24 A te koura katoa i mahia mo nga mea, mo nga mea katoa o te wahi tapu, te koura o te whakahere, e rua tekau ma iwa taranata, e whitu rau e toru tekau nga hekere he hekere wahi tapu.

25 A ko te hiriwa o te hunga i taua o te whakaminenga kotahi rau taranata, kotahi mano e whitu rau e whitu tekau ma rima hekere, he hekere wahi tapu.

26 Kotahi te pekaha a te tangata, *ara*, kotahi te hawhe hekere, te hekere hoki o te wahi tapu, na te hunga hoki i haere kia taua, na nga mea e rua tekau, me *nga mea* i maha atu, o ratou tau, e ono rau hoki *o ratou* mano, e toru mano, e rima rau e rima hoki tekau.

27 A i whakarewaina nga taranata hiriwa kotahi rau hei turanga pou mo te wahi tapu, hei turanga pou hoki mo te arai; kotahi rau taranata, kotahi rau nga turanga, kotahi te taranata kotahi te turanga.

28 A i hangā e ia nga hekere kotahi mano e whitu rau e whitu tekau ma rima hei matau mo nga pou, a whakakikoruatia iho e ia nga pito ki runga, whakawhaiawhitia hoki.

29 A e whitu tekau nga taranata o te parahi o te whakahere, e rua hoki nga mano e wha rau nga hekere.

30 A i hangā taua mea e ia hei turanga pou mo te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, hei aata parahi, hei kaanga parahi mo te ahi o taua mea; *no reira* ano hoki nga mea katoa o te aata;

31 Hei turanga pou ano hoki mo te marae, a tawhio noa, hei turanga pou ano hoki mo te kuwaha o te marae, no reira ano hoki nga titi katoa o te tapenakara, me nga titi katoa o te marae, a tawhio noa.

UPOKO 39.

I HANGĀ ano hoki e ratou te puuru, te papura, me te ngangana, hei kakahu minita mo te minitatanga i te wahi tapu, i hangā ano hoki nga kakahu tapu mo Arona; i pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

2 I hangā ano e ia te epora ki te koura, ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena miro pai.

3 I patua ano hoki e ratou te koura hei paraharaha, a ripiripia ana hei mangemange, a mahia ana e ratou ki roto ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki te rinena pai, he mahi whakapaipai rawa.

4 I hangā ano e ratou nga pokohiwi o taua mea hei hononga: he mea hono ki a raua i nga pito e rua.

5 Me te whitiki whakairo o tona epora, e mau ana ki taua mea, kotahi ano te mea i hangā ai raua, rite tonu ano tona hanganga; he koura, he puuru, he papura, he ngangana, he rinena miro pai; he pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

6 ¶ I mahia ano e ratou nga kohatu onika, he mea whakanoho ki nga nohoanga koura, tuhituhi rawa ki nga ingoa o nga tamariki a Iharaira, i peratia me te tuhinga o te hiri.

7 A whakanohoia iho e ia ki nga pokohiwi o te epora hei kohatu whakamaharatanga mo nga tamariki a Iharaira; hei pera me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

8 ¶ He tohunga rawa te mahi i hangā ai e ia te kouma, he pera ano me te mahinga o te epora; he koura, he puuru,

Digitized by Google

he papura, he ngangana, he rinena miro pai.

9 He tapawha, he rererua te kouma i hangā e ratou: kotahi whanganga a te ringa tona roa, kotahi hoki whanganga tona whanui, he mea rererua.

10 E wha hoki nga rarangi kohatu i whakanohoia e ratou ki taua mea: te rarangi tuatahi, he harariu, he topaha, he kapakara: ko te rarangi tuatahi tenei.

11 Te rarangi tuarua, he emerara, he hapaira, he raimona.

12 Te rarangi tuatoru, he rikuri, he akete, he ametehita.

13 Te rarangi tuawha, he perira, he onika, he hahapa; he mea whakapiri ki te nohoanga koura puta noa i o ratou nohoanga.

14 A rite tonu nga kohatu ki nga ingoa o nga tamariki a Iharaira, kotahi tekau ma rua, rite tonu ki o ratou ingoa, i rite te tuhi ki to te hiri, tenei tangata me tona ingoa, tenei tangata me tona ingoa; rite tonu ki nga iwi kotahi tekau ma rua.

15 I hangā ano e ratou ki te koura para-kore nga mekameka, he mea whiri, mo te kouma, mo nga pito.

16 I hangā ano e ratou nga nohoanga koura e rua, me nga mowhiti koura e rua; a whakanohoia iho e ratou nga mowhiti e rua ki nga pito e rua o te kouma.

17 A i whakanohoia ano e ratou nga mekameka koura e rua, nga mea whiri, ki nga mowhiti e rua i nga pito o te kouma.

18 I whakaukia ano hoki e ratou nga pito e rua o nga mekameka whiri e rua ki nga nohoanga e rua, a whakanohoia atu ana ki nga pokohiwi e rua o te epora, ki te taha ki mua.

19 I hangā ano hoki e ratou nga mowhiti koura e rua, a whakanohoia atu ana ki nga pito e rua o te kouma, ki tona remu ki te taha ki roto whaka-te-epora.

20 I hangā ano hoki e ratou etahi *atu* mowhiti koura e rua, a whakanohoia ana ki nga pokohiwi e rua o te epora, ki te taha ki raro, ki te taha ki mua, ki te ritenga mai o tona hononga ake, ki runga ake o te whitiki whakapaipai o te epora.

21 A herea iho e ratou te kouma, ona mowhiti ki nga mowhiti o te epora ki te miro puuru, kia mau ai ki runga ake o te whitiki whakapaipai o te epora, kei takoto ke te kouma i te epora; i pera tonu me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

22 ¶ I hangā ano hoki e ia te koroka o te epora, he mea whatu, he puuru, katoa.

23 A he wahi tuwhera ano to waenganui o te koroka, he pera ano me te wahi tuwhera o te pukupuku, me te whiri ano i te tuwheratanga, a, puta noa puta noa; kei pakaru.

24 A i hangā ano e ratou etahi pamekaranete ki te remu o te koroko ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana, *ki te rinena* i mirohia.

25 I hangā ano e ratou etahi pere ki te koura para-kore, a whakanohoia ana nga pere ki te takiwa o nga pamekaranete, ki te remu o te koroka, a, puta noa puta noa, ki te takiwa o nga pamekaranete;

26 He pere me tetahi pamekaranete, he pere me tetahi pamekaranete ki te remu o te koroka, a, puta noa puta noa, hei mea minita; he pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

27 ¶ I hangā ano e ratou etahi koti ki te rinena pai, ki te mea i whatua, mo Arona ratou ko ana tama;

28 Me te potae tohunga hoki ki te rinena pai, me etahi potae pai ano hoki ki te rinena pai, me nga tarautete rinena ki te rinena miro pai.

29 Me te whitiki ki te rinena miro pai, ki te puuru, ki te papura, ki te ngangana, ki nga mea i hangā ki te ngira; he pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

30 ¶ I hangā ano hoki e ratou te paraharaha o te karauna tapu ki te koura para-kore, a tuhia iho te tahi tuhi, he mea e rite ana ki nga tuhinga o te hiri, TAPU KI A IHOWA.

31 A whakanohoia ana e ratou he miro puuru ki taua mea, kia mau ai ki te potae tohunga, ki te taha ki runga; kia pera ai me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

32 ¶ Na, ka oti katoa te mahi o te tapenakara o te teneti o te whakaminenga: rite tonu hoki ta nga tamariki a Iharaira i mea ai ki nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a Mohi, i pera ano ratou.

33 ¶ Na, ka kawea mai e ratou te tapenakara ki a Mohi, te teneti me ona mea katoa, ona toromoka, ona papa, ona kaho, ona pou, me ona turanga pou,

34 Me te uhi iho, nga hiako hipi kua oti te whakawhero, me tetahi uhi, ara, nga hiako pateri, me te arai hipoki,

35 Me te aaka o te whakaaturanga, me ona amo, me te taupoki whakamarietanga,

Digitized by Google

36 Te tepara, me ona oko katoa, me te taro aroaro,
37 Te turanga-rama para-kore hoki me ona rama, *ara*, nga rama hei whakararangitanga me nga oko katoa o aua mea, me te hinu mo te whakamārama,
38 Te aata koura hoki, me te hinu whakawahi, me te whakakakara reka, me te pa mo te whatitoka o te tapenakara,
39 Te aata parahi, me tona kaanga-ahi parahi, ona amo me ona oko katoa, te takotoranga wai me tona turanga,
40 Nga pa o te marae, ona pou, me ona turanga pou, me te pa mo te kuwaha o te marae, ona aho, me ona titi, me nga oko katoa mo nga mahi o te tapenakara, mo te teneti o te whakaminenga,
41 Nga kakahu minita mo nga minitatanga ki te wahi tapu, me nga kakahu tapu mo Arona mo te tohunga, me nga kakahu mo ana tama, ina minita.
42 Rite tonu ki nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a Mohi ta nga tamariki a Iharaira mahinga i nga mahi katoa.
43 Na, ka tirohia iho e Mohi te mahi katoa, na, rite tonu ta ratou mahi ki ta Ihowa i whakahau ai, i pera ano ratou: a manaakitia ana ratou e Mohi.

UPOKO 40.

A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
2 Hei te ra tuatahi o te marama tuatahi koe whakaara ai i te tapenakara o te teneti o te whakaminenga.
3 A me hoatu e koe ki roto te aaka o te whakaaturanga, ka hipoki atu ai i te aaka ki te arai.
4 Me kawe ano e koe te tepara ki roto, ka ata whakatakoto ai i nga mea e whakatakotoria ana ki runga; me kawe ano e koe te turanga-rama ki roto, ka tahu ai i ona rama.
5 Me whakatu ano e koe te aata koura mo te whakakakara ki mua o te aaka o te whakaaturanga, ka whakairi ai i te pa o te whatitoka ki te tapenakara.
6 Me whakatu ano e koe te aata mo te tahunga tinana ki mua o te whatitoka o te tapenakara o te teneti o te whakaminenga.
7 Me whakatu ano e koe te takotoranga wai ki te takiwa o te aata o te teneti o te whakaminenga, ka riringi ai i te wai ki roto.
8 Me whakatu ano te marae, a tawhio noa, ka whakairi ai i te pa ki te kuwaha o te marae.
9 Na, ka tango koe i te hinu whakawahi, ka whakawahi ai i te tapenakara, me nga mea katoa i roto, ka whakatapu hoki i taua mea, me ona oko katoa: a ka tapu.
10 Me whakawahi ano e koe te aata mo te tahunga tinana, me ona oko katoa, ka whakatapu ano hoki i te aata: a ka meinga hei aata tino tapu.
11 Me whakawahi ano e koe te takotoranga wai me tona turanga, me whakatapu hoki.
12 Me kawe ano e koe a Arona ratou ko ana tama ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ka horoi ai i a ratou ki te wai.
13 Ka whakakakahu atu ai i nga kakahu tapu ki a Arona, ka whakawahi ai i a ia, ka whakatapu ai i a ia: a ka waiho ia hei tohunga maku.
14 Na, me kawe mai ana tama e koe, ka whakakakahu ai i nga koti ki a ratou:
15 Ka whakawahi ai hoki i a ratou; kia rite ki tau whakawahinga i to ratou papa, a ka meinga ratou hei tohunga maku: a ka ai to ratou whakawahinga hei whakatohunga i a ratou, mo ake tonu atu, puta noa i o ratou whakatupuranga.
16 I pera ano a Mohi: rite tonu tana i mea ai ki nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a ia.
17 ¶ Na, i te marama tuatahi o te rua o nga tau, i te ra tuatahi o te marama ka whakaarahia te tapenakara.
18 Na Mohi hoki i whakaara te tapenakara, a whakatakotoria ana e ia ona turanga, whakaarahia ana hoki ona papa, kuhua ana hoki ona kaho, whakaarahia ana hoki ona pou.
19 I hipokina iho ano hoki e ia te teneti ki runga i te tapenakara, a makū iho ana te hipoki o te teneti ki runga ake; i pera ano ia me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.
20 ¶ Na, ka mau ia ki te whakaaturanga, a hoatu ana e ia ki roto ki te aaka, a kuhua ana nga amo ki te taha o te aaka, a taupokina iho ana te taupoki whakamarietanga ki runga ki te aaka:
21 Na, ka maua e ia te aaka ki roto ki te tapenakara, a whakairihia ake ana te arai hipoki, hei hipoki mo te aaka o te whakaaturanga; i pera ano ia me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.
22 ¶ I whakaturia ano e ia te tepara ki te teneti o te whakaminenga, ki te taha whaka-te-nota o te tapenakara, ki waho mai o te arai.
23 A whakararangitia ana e ia te taro

Digitized by Google

ki runga, ki te aroaro o Ihowa; i pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

24 ¶ I whakaturia ano e ia te turangarama ki te teneti o te whakaminenga, ki te ritenga atu o te tepara, ki te taha whaka-te-tonga o te tapenakara.

25 A tahuna ana e ia nga rama ki te aroaro o Ihowa; i pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

26 ¶ I whakaturia ano hoki e ia te aata koura ki te teneti o te whakaminenga ki mua atu o te arai:

27 A tahuna ana e ia he whakakakara reka ki runga; i pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

28 ¶ I whakairihia ano hoki e ia te pa mo te whatitoka o te tapenakara.

29 A i whakaturia e ia te aata mo te tahunga tinana ki te whatitoka o te tapenakara o te teneti o te whakaminenga, a whakaekea ana ki runga te tahunga tinana me te whakahere toto-kore; i pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

30 ¶ A i whakaturia e ia te takotoranga wai ki te takiwa o te aata o te teneti o te whakaminenga, a ringitia ana he wai ki roto hei horoi.

31 A i horoia e Mohi, e Arona, ratou ko ana tama, o ratou ringaringa me o ratou waewae ki reira:

32 I to ratou haerenga ki roto ki te teneti o te whakaminenga, i te mea ranei ka whakatata ki te aata, na, ka horoi ratou; i pera ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

33 I whakaturia ano hoki e ia te marae o te tapenakara, o te aata, a tawhio noa, a whakairihia ake ana te pa o te kuwaha o te marae. Na, ka oti te mahi i a Mohi.

34 ¶ Katahi ka taupokina iho te teneti o te whakaminenga e te kapua, a ka ki te tapenakara i te kororia o Ihowa.

35 A kihai i taea e Mohi te haere ki roto ki te teneti o te whakaminenga, no te mea e taungia iho ana e te kapua, a e ki ana te tapenakara i te kororia o Ihowa.

36 A ka riro ake te kapua i runga i te tapenakara, na ka haere nga tamariki a Iharaira i o ratou haerenga katoatanga:

37 A ki te mea kihai i riro ake te kapua, na, kihai ratou i haere, a taea noatia ra ano te ra i riro ai.

38 I runga hoki i te tapenakara te kapua o Ihowa i te awatea, a he ahi kei runga i te po, i te tirohanga mai a te whare katoa o Iharaira, i o ratou haerenga katoatanga.

KO TE

PUKAPUKA TUATORU A MOHI,

KO REWITIKUHA.

UPOKO 1.

NA, ka karanga mai a Ihowa ki a Mohi, a ka korero mai ki a ia i roto i te tapenakara o te whakaminenga, ka mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Ki te kawea mai e tetahi tangata o koutou he whakahere ki a Ihowa, me kawe mai ta koutou whakahere i roto i nga kararehe, *ara*, i roto i nga kau, i roto ranei i nga hipi.

3 Ki te mea he tahunga tinana tana whakahere no roto i nga kau, me kawe mai e ia tetahi tane, ki te mea kohakore: ka tuku ai e ia ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, hei mea e manakohia ai ia ki te aroaro o Ihowa.

4 A me popoki iho tona ringa ki runga ki te pane o te tahunga tinana; a ka manakohia *hei mea* mona, hei mea whakamarietanga mona.

5 Na me patu e ia te kau ki te aroaro o Ihowa: a me kawe mai te toto e nga tohunga, e nga tama a Arona, a me tauhiuhi atu te toto ki te aata, a tawhio noa, ki tera i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

6 Na, me tihore e ia te tahunga tinana,

Digitized by Google

a me tapatapahi tenei wahi ona tenei wahi ona.

7 Na, me maka he ahi e nga tama a Arona, a te tohunga, ki runga ki te aata, me whakapai hoki nga wahie ki runga ki te ahi:

8 Katahi ka whakatakotoria marietia e nga tohunga, e nga tama a Arona, nga tapahanga, te pane me te ngako, ki runga ki nga wahie o te ahi i runga i te aata.

9 Ko ona whekau ia me ona waewae, me horoi e ia ki te wai, ka tahu katoa ai e te tohunga ki runga ki te aata hei tahunga tinana, hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

10 ¶ A ki te mea no te kahui tana whakahere, no nga hipi, no nga koati ranei, hei tahunga tinana; me kawe mai e ia he tane he mea koha-kore.

11 Ka patu ai e ia ki te taha ki te nota o te aata, ki te aroaro o Ihowa: a ma nga tohunga, ma nga tama a Arona, e tauhiuhi atu ona toto ki te aata, a tawhio noa.

12 Na, ka tapatapahia e ia tenei wahi ona tenei wahi ona, me tona pane, me tona ngako; a ma te tohunga e ata whakatakoto aua *mea* ki runga ki nga wahie o te ahi i runga i te aata:

13 Ko nga whekau ia, me nga waewae, me horoi e ia ki te wai: a ka kawea katoatia mai e te tohunga, ka tahuna hoki ki runga ki te aata: he tahunga tinana hoki, he whakahere ahi, he kakara reka ki a Ihowa.

14 ¶ A ki te mea he tahunga tinana no nga manu tana whakahere ki a Ihowa, na, me kawe mai e ia tana whakahere i roto i nga kukupa, i roto ranei i nga pi kukupa.

15 A ma te tohunga e kawe mai taua *mea* ki te aata, na, ka kinitia e ia tona pane, ka tahu ai ki runga ki te aata; me whakate atu hoki ona toto ki te taha o te aata:

16 Me tango ano e ia tona puku me tona paru, a ka maka ki te taha ki te rawhiti o te aata, ki te wahi mo nga pungarehu:

17 Na, ka haea e ia, me ona parirau ano, kaua ia e motuhia rawatia: a ma te tohunga e tahu ki runga ki te aata, ki runga ki nga wahie o te ahi: he tahunga tinana tena mea, he whakahere ahi, he kakara reka ki a Ihowa.

UPOKO 2.

AKI te kawea mai e tetahi he whakahere toto-kore ki a Ihowa, ko te paraoa hei whakahere mana; me riringi ano e ia he hinu ki runga ki taua mea, ka maka hoki i te parakihe ki runga:

2 A ka kawea mai e ia ki nga tohunga ki nga tama a Arona: na, ka aohia ake e ia i roto i taua mea, kia ki tona ringa i te paraoa, i te hinu, me te parakihe katoa hoki; ka tahu ai te tohunga i te whakamaharatanga ki taua mea ki runga ki te aata, hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

3 A ma Arona ratou ko ana tama te toenga o te whakahere toto-kore: he mea tino tapu tena i roto i nga whakahere ahi a Ihowa.

4 ¶ A ki te maua mai e koe hei whakahere he whakahere toto-kore i tunua ki te oumu, hei nga keke paraoa, hei nga mea rewena-kore, me konatunatu ki te hinu, hei nga keke angiangi ranei kahore nei he rewena, he mea pani ki te hinu.

5 ¶ A ki te mea he whakahere toto-kore te whakahere, he mea i tunua ki te paraharaha, hei te mea paraoa, kihai nei i rewenatia, kua oti nei te konatu ki te hinu.

6 Me whatiwhati e koe, ka riringi ai ki te hinu: he whakahere toto-kore tena mea.

7 ¶ A ki te mea he whakahere toto-kore to whakahere, he mea i paraipanatia, me hanga taua mea ki te paraoa, ki te hinu.

8 A me kawe mai e koe te whakahere toto-kore i hangā ki enei mea ki a Ihowa: a ka tukua atu ki te tohunga, na, mana e mau atu ki te aata.

9 Na, ka tangohia e te tohunga i roto i te whakahere toto-kore he whakamaharatanga ki taua mea, ka tahu ai ki runga ki te aata: hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

10 A ma Arona ratou ko ana tama te toenga o te whakahere toto-kore: he mea tino tapu tena i roto i nga whakahere ahi a Ihowa.

11 Kei hangā ki te rewena te tahi whakahere toto-kore e kawea mai ana e koutou ma Ihowa: kei tahuna hoki e koutou he rewena, he honi ranei, i roto i tetahi o nga whakahere ahi a Ihowa.

12 ¶ Ko te whakaherenga o nga tuapora, me whakahere ena mea e koutou ma Ihowa: otiia e kore e tahuna ki runga ki te aata hei kakara reka.

13 Me kinaki ano hoki e koe ki te tote au whakahere toto-kore katoa ina whakaherea; kei whakamutua atu ano hoki e koe te tote o te kawenata o tou Atua mo tau whakahere toto-kore: me whaka-

Digitized by Google

here he tote e koe ki runga i au whakahere katoa.

14 A ki te whakaherea mai e koe o tuapora, hei whakahere toto-kore ki a Ihowa, hei te witi hou, hei te mea i whakamaroketia ki te ahi, hei te witi i patua mai i roto i nga puku ki, te whakahere toto-kore o au tuapora e whakaherea e koe.

15 Me riringi ano e koe he hinu ki runga ki taua mea, me whakatakoto ano hoki he parakihe ki runga: he whakahere toto-kore tena mea.

16 Na, me tahu e te tohunga te whakamaharatanga ki taua mea, *tetahi wahi* o te witi patu o taua *mea, tetahi wahi* hoki o te hinu, me te parakihe katoa o taua mea: he whakahere ahi taua mea ki a Ihowa.

UPOKO 3.

AKI te mea he patunga whakamarietanga tana whakahere, ki te mea e whakaherea mai ana e ia i roto i nga kau, ahakoa toa, ahakoa uha, kia koha-kore tana e tuku ai ki te aroaro o Ihowa.

2 Na, ka popoki iho tona ringa ki runga ki te mātenga o tana whakahere, ka patu ai ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga: na, ka tauhiuhia atu te toto e nga tohunga e nga tama a Arona ki runga ki te aata, a tawhio noa.

3 Katahi ka whakaherea atu e ia tetahi wahi o te patunga whakamarietanga hei whakahere ahi ki a Ihowa; te ngako e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau, me te ngako katoa o nga whekau,

4 Me nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua mea, tera i te hope, me te taupa o runga ake i te ate, me nga whatukuhu, me tango mai tera e ia.

5 A me tahu e nga tama a Arona ki runga i te aata, ki runga i te tahunga tinana e *takoto* ana i runga i nga wahie o te ahi: he whakahere ahi tena, he kakara reka ki a Ihowa.

6 ¶ A ki te mea no nga hipi tana whakahere ki a Ihowa hei patunga whakamarietanga; he toa he uha ranei, kei whai koha tana e tuku ai.

7 Ki te whakaherea e ia he reme hei whakahere mana, me whakahere atu e ia ki te aroaro o Ihowa.

8 Me popoki hoki tona ringa ki runga ki te mātenga o tana whakahere, ka patu ai ki mua mai o te tapenakara o te whakaminenga: a ka tauhiuhia atu ona toto e nga tama a Arona ki te aata, a tawhio noa.

9 Me whakahere ano e ia tetahi wahi o te patunga whakamarietanga hei whakahere ahi ki a Ihowa; tona ngako me te hiawero katoa, kia tino tata ki te tiki tana tapahanga, me te ngako e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau, me te ngako katoa o nga whekau,

10 Me nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua mea, tera i te hope, me te taupa o runga ake i te ate, me nga whatukuhu, me tango mai tera e ia.

11 A ma te tohunga e tahu ki runga ki te aata: he kai hoki no ta Ihowa whakahere ahi.

12 ¶ A ki te mea he koati tana whakahere, me whakahere ano e ia ki te aroaro o Ihowa.

13 A ka pokia iho tona ringa ki runga ki tona pane, ka patu ai ki mua mai o te tapenakara o te whakaminenga: a ma nga tama a Arona e tauhiuhi ona toto ki te aata, a tawhio noa.

14 A me whakahere atu e ia tetahi wahi o taua mea hei whakahere mana, hei whakahere ahi ki a Ihowa; te ngako e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau, me te ngako katoa o nga whekau,

15 Me nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua mea, tera i te hope, me te taupa i runga i te ate, me nga whatukuhu, me tango tera e ia.

16 A ma te tohunga e tahu aua mea ki runga ki te aata: he kai tena no te whakahere ahi, hei kakara reka: ko te ngako katoa ma Ihowa.

17 Hei tikanga mau tonu *tenei* puta noa i o koutou whakatupuranga, i o koutou nohoanga katoa hoki, kia kaua e kainga tetahi ngako, toto ranei, e koutou.

UPOKO 4.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Ki te pohehe tetahi tangata, a ka hara ki tetahi o nga whakahaunga a Ihowa: he mea e kore e tika kia meatia, a ka rere ke tana mahi i tetahi o aua *ture:*

3 Ki te mea he hara to te tohunga i whakawahia, he mea e rite ana ki tetahi hara o te iwi; na, me whakahere e ia ki a Ihowa mo tona hara i hara ai ia tetahi puru, ki te kuao, ki te mea kohakore, hei whakahere hara.

4 Me kawe mai ano e ia te puru ki te

Digitized by Google

whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ki te aroaro o Ihowa; a ka pokia iho tona ringa ki runga ki te mātenga o te puru, ka patu ai i te puru ki te aroaro o Ihowa.

5 Na, me tango e te tohunga i whakawahia tetahi wahi o nga toto o te puru, a ka kawea mai ki te tapenakara o te whakaminenga:

6 Na ka toua iho e te tohunga tona maihao ki te toto, a kia whitu ana tauhiuhinga atu i te toto ki te aroaro o Ihowa, ki mua mai o te arai o te wahi tapu.

7 Me pani atu ano e te tohunga tetahi wahi o nga toto ki nga haona o te aata whakakakara reka, ki te aroaro o Ihowa, ki tera i te tapenakara o te whakaminenga; ka riringi ai i nga toto katoa o te puru ki te turanga o te aata mo te tahunga tinana, ki tera i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

8 A me tango mai ano e ia nga ngako katoa o te puru mo te whakahere hara; te ngako e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau, me nga ngako katoa o nga whekau,

9 Me nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua mea, tera i te hope, me te taupa i runga ake o te ate, me nga whatukuhu, me tango mai tera e ia,

10 Kia rite ki te tangohanga o to te puru o te patunga whakamarietanga: a me tahu e te tohunga ki runga ki te aata mo te tahunga tinana.

11 Ko te hiako ia o te puru, ona kikokiko katoa, tona pane, ona waewae, ona whekau, me tona paru,

12 Te puru katoa hoki, me kawe atu e ia ki waho o te puni, ki tetahi wahi poke-kore, ki te wahi e ringitia ai nga pungarehu, ka tahu ai ki runga ki nga rakau ki te ahi: hei te ringihanga pungarehu ia tahuna ai.

13 ¶ A ki te pohehe te whakaminenga katoa o Iharaira, a ka hara, a ka ngaro tana mea i nga kanohi o te whakaminenga, a ka tika ke i tetahi o nga whakahaunga a Ihowa tetahi o a ratou mahi, he mea e kore e tika kia meatia, a ka whai hara ratou;

14 A ka kitea te hara i hara ai ratou ki tana *ture*, katahi ka whakaherea e te whakaminenga tetahi puru kuao mo te hara, me kawe mai hoki ki mua o te tapenakara o te whakaminenga,

15 Ka popoki ai nga ringa o nga kaumatua o te whakaminenga ki runga ki te pane o te puru ki te aroaro o Ihowa: a hei te aroaro ano o Ihowa patu ai i te puru.

16 A ma te tohunga i whakawahia e kawe tetahi wahi o nga toto o te puru ki te tapenakara o te whakaminenga:

17 Ka tou ai te tohunga i tona maihao ki tetahi wahi o te toto, a kia whitu ana tauhiuhinga atu ki te aroaro o Ihowa ki mua mai o te arai.

18 Me pani atu ano hoki e ia tetahi wahi o te toto ki nga haona o te aata i te aroaro o Ihowa, ki tera i te tapenakara o te whakaminenga, ka riringi ai i nga toto katoa ki te turanga o te aata mo te tahunga tinana, ki tera i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

19 Me tango atu ano hoki i a ia ona ngako katoa, ka tahu ai ki runga ki te aata.

20 Kia rite hoki tana e mea ai ki te puru ki tana i mea ai ki te puru mo te whakahere hara; kia pera ano tana meatanga ki tenei: a me mea e te tohunga he whakamarietanga mo ratou, a ka murua to ratou *hara*.

21 Me kawe ano hoki e ia te puru ki waho o te puni, ka tahu ai, ka pera ano me ia i tahu i te puru tuatahi: he whakahere hara taua mea mo te whakaminenga.

22 ¶ Ki te pohehe tetahi rangatira, a ka hara, ka tika ke hoki i tetahi o nga whakahaunga a Ihowa a tona Atua tetahi o ana mahi, he *mahi* e kore e tika kia meatia, a ka whai hara ia;

23 Ki te mohiotia e ia tona hara i hara ai ia; na, me kawe mai e ia tana whakahere, he kuao koati, ki te toa, ki te mea koha-kore:

24 A ka popoki iho tona ringa ki runga ki te mātenga o te koati, ka patu ai *ki* te wahi e patua nei te tahunga tinana ki te aroaro o Ihowa: he whakahere hara tena.

25 A me tango e te tohunga tetahi wahi o te toto o te whakahere hara ki tona maihao, ka pani atu ai ki nga haona o te aata tahunga tinana, me riringi ano hoki e ia ona toto ki te turanga o te aata tahunga tinana.

26 Na, ka tahuna e ia ona ngako katoa ki runga ki te aata, ka peratia ano me te ngako o nga patunga whakamarietanga: a ka mea whakamarietanga te tohunga mona, mo tona hara, a ka murua.

27 ¶ A ki te pohehe tetahi tangata noa atu, a ka hara, nona i mea i tetahi mea e tika ke ana i tetahi o nga whakahaunga a Ihowa, he mea e kore e tika kia meatia, a ka whai hara;

28 Ki te mohiotia e ia tona hara i hara

Digitized by Google

ai ia; na ka kawea mai e ia tana whakahere, he kuao koati, he uha, ki te mea koha-kore, mo tona hara i hara ai ia.

29 A ka pokia iho tona ringa ki runga ki te mātenga o te whakahere hara, ka patu ai i te whakahere hara ki te wahi mo te tahunga tinana.

30 Na, ka tango te tohunga i tetahi wahi o ona toto ki tona maihao, ka pani atu ai ki nga haona o te aata tahunga tinana, ka riringi ai i nga toto katoa o taua mea ki te turanga o te aata.

31 Me tango ano hoki ona ngako katoa, kia peratia me te ngako e tangohia ana i nga patunga whakamarietanga: a me tahu e te tohunga ki runga ki te aata hei kakara reka ki a Ihowa; na ka mea whakamarietanga te tohunga mona, a ka murua tona *hara*.

32 A ki te mea he reme tana whakahere e kawea mai ana e ia mo te hara, me kawe mai e ia ki te uha, ki te mea koha-kore.

33 Na, ka pokia iho tona ringa ki runga ki te mātenga o te whakahere hara, a ka patua hei whakahere hara ki te wahi e patua nei e ratou te tahunga tinana.

34 Na, me tango e te tohunga tetahi wahi o te toto o te whakahere hara ki tona maihao, ka pani ai ki nga haona o te aata tahunga tinana, me riringi ano e ia nga toto katoa o taua mea ki te turanga o te aata.

35 A me tango ano e ia ona ngako katoa, kia rite ki te tangohanga o te ngako o te reme o nga patunga whakamarietanga; ka tahu ai e te tohunga ki runga ki te aata, kia rite ki nga whakaherenga ahi ki a Ihowa; na, ka mea whakamarietanga te tohunga mo tona hara i hara ai ia, a ka murua.

UPOKO 5.

KI te hara hoki tetahi, ki te rongo hoki ki te reo whakaoati, a ka meinga hei kai whakaatu i tona kitenga ranei, i tona mohiotanga ranei; ki te kahore e whakaaturia mai e ia, ka wahā e ia tona hara.

2 Ki te pa te tangata ki tetahi mea poke, ki te tinana ranei o tetahi kirehe poke, ki te tinana ranei o tetahi kararehe poke, ki te tinana ranei o te mea ngoki, *ara*, o te mea poke, a e ngaro ana i a ia; ka poke ia, ka whai hara.

3 Ki te pa ranei ia ki te poke tangata ki nga tini poke e poke ai te tangata a e ngaro ana i a ia; ka whai hara ia, ina mohiotia e ia.

4 Ki te oati ano hoki tetahi, he mea puaki mai i ona ngutu, mo te pai ranei, mo te kino ranei, mo nga tini mea e puaki mai i te tangata ina oati, a e ngaro ana i a ia; ka mohiotia e ia, na, ka whai hara ia i tetahi o enei.

5 A ki te mea kua whai hara ia i tetahi o enei *mea*, na, me whaki mai e ia kua hara ia i taua mea;

6 A ka kawea mai tana whakahere mo te he ki a Ihowa, mo tana hara i hara ai ia, he uha no te kahui, he reme, he kuao koati ranei, hei whakahere hara; a ma te tohunga e mea he whakamarietanga mona mo tona hara.

7 A ki te kahore e taea e ia te kawe mai tetahi reme, katahi ka kawea mai e ia ki a Ihowa mo tana he i hea ai ia, kia rua nga kukupa, kia rua ranei nga pi kukupa; tetahi hei whakahere hara, tetahi hoki hei tahunga tinana.

8 A me kawe mai raua e ia ki te tohunga, ka whakahere ai e ia, ko te mea mo te whakahere hara ki mua, ka kikini ai i tona pane i te ritenga mai o tona kaki, otiia kaua e motuhia rawatia atu:

9 Na, ka tauhiuhia atu e ia tetahi wahi o nga toto o te whakahere hara ki te taha o te aata; ka whakate atu ai i te toenga o te toto ki te turanga o te aata; he whakahere hara tena mea.

10 Ko te rua ia me tuku hei tahunga tinana; kia rite ki te tikanga: a ka mea whakamarietanga te tohunga mona, mo tona hara i hara ai ia, a ka murua.

11 ¶ A ki te kahore e taea e ia te kawe mai i nga kukupa e rua, i nga pi kukupa ranei e rua, na me kawe mai tana whakahere e te tangata i hara, te wahi whakatekau o te epa paraoa, hei whakahere hara; kaua e meatia iho ki te hinu, kaua ano hoki e meatia e ia he parakihe ki runga: he whakahere hara hoki.

12 A me kawe mai e ia ki te tohunga, a ka aohia ake e te tohunga, kia ki tona ringa, he whakamaharatanga ki taua mea, ka tahu ai ki runga ki te aata, kia rite ki nga whakaherenga ahi ki a Ihowa: he whakahere hara taua mea.

13 A ka mea whakamarietanga te tohunga mona, mo tona hara i hara ai ia ki tetahi o enei, a ka murua: a ma te tohunga te *toenga*, kia rite ki te whakahere toto-kore.

14 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

15 Ki te kino te mahi a tetahi, he hara pohehe, ki nga mea tapu a Ihowa; na,

Digitized by Google

me kawe mai e ia tana whakahere mo te he ki a Ihowa, kia kotahi hipi toa, ki te mea koha-kore, no roto i te kahui hipi, me whakarite ano e koe ona utu ki nga hekere hiriwa, kei nga hekere o te wahi tapu te tikanga, hei whakahere mo te he:

16 Ka utu ai i te hara i hara ai ia ki te mea tapu, me tapiri mai ano hoki e ia ki te wahi whakarima, ka homai ai ki te tohunga: a ka mea whakamarietanga te tohunga mona ki te hipi toa e whakaherea ana mo te he, a ka murua tona *kara*.

17 ¶ A ki te hara tetahi, a ka mea i te mea e tika ke ana i tetahi o nga whakahaunga a Ihowa, i te mea e kore e tika kia meatia; ahakoa e kore e mohiotia e ia, kua whai hara ia, a ka wahā e ia tona kino.

18 A me kawe mai e ia he hipi toa ki te tohunga, he mea koha-kore, no roto i te kahui, (me whakarite ano hoki e koe *tona utu*,) hei whakahere mo te he: a ka mea whakamarietanga te tohunga mona, mo tona pohehetanga i pohehe ai ia, a kihai nei i matau, a ka murua tona *he*.

19 He whakahere tena mo te he: he pono rawa tona he ki a Ihowa.

UPOKO 6.

AI korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Ki te hara tetahi, a ka kino tana mahi ki a Ihowa, a ka teka ki tona hoa, he mea i tukua ki a ia kia tiakina, he whakaaetanga ranei, he mea ranei i pahuatia, he whakahaere he ranei ki tona hoa;

3 I kitea ranei e ia tetahi mea i ngaro, a ka korero teka ki taua mea, ka oati teka; i tetahi ranei o enei tini mea e mea ai te tangata, e whai hara ai hoki:

4 Na, kua hara nei ia, kua he, a me whakahoki mai e ia te mea i pahuatia e ia, te mea ranei i riro tinihanga i a ia, te mea ranei i tukua atu ki a ia kia tiakina, te mea ngaro ranei i kitea e ia,

5 Nga mea katoa i oati teka ai ia; me utu e ia taua mea, ka tapiri mai ano hoki ki te wahi whakarima, a ka homai ki te tangata nona te mea, i te ra o tona whakahere mo te he.

6 A me kawe mai e ia tana whakahere mo te he ki a Ihowa, he hipi toa, he mea koha-kore no roto i te kahui, he mea i whakaritea e koe *ona utu*, hei whakahere mo te he, ki te tohunga:

7 A ma te tohunga e mea whakamarietanga mona ki te aroaro o Ihowa: a ka murua te *he* o tana mea, o nga mea katoa i mea ai ia, i hara ai.

8 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

9 Whakahaua atu a Arona ratou ko ana tama, ka mea atu, Ko te ture tenei mo te tahunga tinana: He tahunga tinana tena, no te mea e ka ana i runga i te aata i te roa o te po, a taea noatia te ata, kia ka tonu hoki te ahi ki runga ki te aata.

10 A me kakahu e te tohunga tona kakahu rinena, me tarau ano e ia ono tarau rinena ki tona kiri, ka kohi ai i nga pungarehu i pau tahi me te tahunga tinana i te ahi i runga i te aata, a ka waiho e ia i te taha o te aata.

11 Na, ka whakarerea atu e ia ona kakahu, ka kakahu ai i etahi atu kakahu, a ka maua atu nga pungarehu ki waho i te puni ki te wahi poke-kore.

12 Kia ka tonu ano te ahi ki runga ki te aata; kei pirau: a me whakau ano e te tohunga nga wahie ki runga i taua mea i tenei ata i tenei ata, ka ata whakatakoto ai i te tahunga tinana ki runga; a me tahu ano e ia te ngako o nga whakamarietanga ki runga ki taua mea.

13 Kia ka tonu te ahi i runga i te aata; kei pirau.

14 ¶ A ko te ture ano tenei mo te whakahere toto-kore: me whakahere taua mea e nga tama a Arona ki te aroaro o Ihowa, ki mua atu o te aata.

15 A ka aohia mai e ia, kia ki tona ringa i te paraoa o te whakahere toto-kore, i te hinu hoki o taua mea, me te parakihe katoa ano hoki i runga i te whakahere toto-kore, ka tahu ai ki runga ki te aata hei kakara reka, hei whakamaharatanga mo taua mea, *hei mea* ki a Ihowa.

16 A ma Arona ratou ko ana tama e kai te toenga o taua mea; me kai taua mea ki te wahi tapu, me te taro rewenakore hei kinaki; hei te marae o te tapenakara o te whakaminenga ratou kai ai.

17 E kore e tunua rewenatia. Kua hoatu e ahau taua mea hei wahi ma ratou i roto i aku whakahere ahi. He tino tapu tena, rite tonu ano ki te whakahere hara, ki te whakahere mo te he.

18 Hei kai taua mea ma nga tane katoa o nga tamariki a Arona. Hei tikanga pumau tenei ma o koutou whakatupuranga mo nga whakahere ahi a Ihowa: ka tapu nga tangata katoa e pa ana ki aua mea.

Digitized by Google

19 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

20 Ko te whakahere tenei ma Arona ratou ko ana tama, ta ratou e whakahere ai ki a Ihowa i te ra e whakawahia ai ia; ko te wahi whakatekau o te epa paraoa hei whakahere toto-kore, hei mea mau tonu, ko tetahi wahi o taua mea i te ata, ko tetahi wahi i te ahiahi.

21 Me hanga taua mea ki te hinu ki runga i te paraharaha, a ka oti te tunu, me kawe ki roto; a ka whakaherea atu e koe nga wahi i tunua o te whakahere toto-kore, hei kakara reka ki a Ihowa.

22 Ma te tohunga hoki i whakawahia i roto i ana tama hei whakakapi mona e mahi taua mea: he tikanga pumau tenei na Ihowa; me tahu katoa.

23 Me tahu katoa hoki nga whakahere toto-kore katoa a te tohunga: e kore e kainga.

24 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

25 Korero atu ki a Arona ratou ko ana tama, ka mea atu, Ko te ture tenei mo te whakahere hara: Te wahi e patua ai te tahunga tinana, ko reira patu ai i te whakahere hara, ki te aroaro o Ihowa: he tino tapu tena.

26 Te tohunga nana i whakahere taua mea mo te hara, mana e kai: me kai taua mea ki te wahi tapu, ki te marae o te tapenakara o te whakaminenga.

27 Ki te pa tetahi ki te kikokiko o taua mea, ka tapu: a ki te maringi tetahi wahi o te toto o taua mea ki tetahi kakahu, me horoi e koe ki te wahi tapu te mea i maringi nei taua *toto* ki runga.

28 Me wahi ia te oko oneone i kohuatia ai taua mea: a ki te mea i kohuatia ki te oko parahi, na me mukumuku ka horoi ai ki te wai.

29 Ma nga tane katoa i roto i nga tohunga e kai taua mea; he mea tino tapu.

30 E kore ano hoki e kainga tetahi whakahere hara, ka kawea nei tetahi wahi o nga toto ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga hei whakamarietanga ki te wahi tapu: me tahu ki te ahi.

UPOKO 7.

KO te ture ano hoki tenei mo te whakahere mo te he: he tino tapu taua mea.

2 Hei te wahi e patua ai e ratou te tahunga tinana patua ai te whakahere mo te he: me tauhiuhi ano ona toto ki te aata, a, tawhio noa.

3 Me whakahere ano hoki ona ngako katoa; te hiawero me te ngako e whiwhiwhiwhi ana ki nga whekau,

4 Me nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua mea, tera i te hope, me te taupa i runga i te ate, me nga whatukuhu, me tango tera e ia:

5 A ma te tohunga e tahu aua mea 'ki runga ki te aata, hei whakahere ahi ki a Ihowa: he whakahere mo te he tena.

6 Ma nga tane katoa i roto i nga tohunga e kai taua mea: me kai ki te wahi tapu: he mea tapu rawa tena.

7 Ko te whakahere hara, ko te whakahere mo te he, rite tonu raua: kotahi ano te ture mo aua mea, ka riro ma te tohunga nana taua mea i mea hei whakamarietanga.

8 A ko te tohunga nana i whakahere te tahunga tinana a tetahi tangata, ma taua tohunga ano te hiako o te tahunga tinana i whakaherea e ia.

9 Me te whakahere toto-kore katoa, nga mea e tunua ana ki te oumu, me nga mea katoa e paraipanatia ana, e meatia ana ranei ki te paraharaha, ma te tohunga ano nana i whakahere.

10 Ko nga whakahere toto-kore katoa ia i konatunatua ki te hinu, me nga mea maroke, ma nga tama katoa a Arona; kia rite te wahi ma tetahi ma tetahi.

11 Ko te ture ano tenei mo te patunga o nga whakamarietanga e whakaherea ana e ia ki a Ihowa.

12 Ki te whakaherea e ia hei whakawhetainga, na, me whakahere tahi me te patunga whakawhetainga nga keke rewena-kore i konatunatua ki te hinu, me etahi mea angiangi ano hoki, hei nga mea rewena-kore, nga mea i pania ki te hinu, me etahi keke paraoa i konatunatua ki te hinu, a tunua iho.

13 Me whakahere ano e ia, hei tapiri mo nga keke, etahi taro rewena hei whakahere mana, i runga ano i te patunga whakawhetainga o ana whakamarietanga.

14 A me whakahere e ia *tetahi* o aua *taro* i roto i te whakahere katoa, hei whakahere hapahapai ki a Ihowa, a ma te tohunga taua mea, ma te kai tauhiuhi atu o te toto o nga whakamarietanga.

15 A me kai te kikokiko o te patunga o ana whakamarietanga whakawhetainga i te ra ano i whakaherea ai; kei whakatoea tetahi wahi o taua mea mo te ata.

16 Ki te mea ia he kupu taurangi te patunga o tana whakahere, he whakahere noa ake ranei, me kai i te ra ano i

Digitized by Google

whakaherea ai e ia tana patunga: a i te songa ake me kai ano hoki te toenga:
17 Ki te toe ia tetahi wahi o te kikokiko o te patunga ki te ra tuatoru, me tahu ki te ahi.
18 A ki te kainga tetahi wahi o te kikokiko o te patunga o ana whakamarietanga i te toru o nga ra, e kore e manakohia, e kore ano hoki e kiia na te kai whakahere: ka waiho hei mea whakarihariha, a ka wahā tona kino e te tangata nana i kai.
19 E kore ano hoki e kainga te kikokiko i pa ki te mea poke; me tahu ki te ahi: ko te *nuinga atu* ia o te kikokiko me kai e nga tangata poke-kore katoa.
20 Ki te kainga ia e tetahi te kikokiko o te patunga o nga whakamarietanga a Ihowa, me te mau ano tona poke, ka hatepea atu tena tangata i roto i tona iwi.
21 Me te tangata ano hoki i pa ki tetahi mea poke, ki te poke tangata, ki tetahi kararehe poke ranei, ki tetahi poke whakarihariha ranei, a ka kai i te kiko o te patunga o nga whakamarietanga a Ihowa, ka hatepea atu taua wairua i roto i tona iwi.
22 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
23 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Kei kainga tetahi ngako e koutou, o te kau, o te hipi, o te koati.
24 Me te ngako hoki o te mea mate maori, me te ngako ano hoki o te mea i haea e te kirehe, ka waiho mo nga tini meatanga ke atu: ko te kai ia, e kore e kainga e koutou.
25 Ta te mea hoki ko te tangata e kai ana i te ngako o nga kararehe, e meinga nei hei whakahere ahi ma Ihowa, ina, ka hatepea atu i roto i tona iwi taua wairua nana nei i kai.
26 Kaua ano hoki he toto e kainga e koutou o te manu, o te kararehe ranei, i o koutou nohoanga katoa.
27 Ki te kai tetahi wairua i tetahi toto, ka hatepea atu taua wairua i roto i tona iwi.
28 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
29 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Ki te whakahere tetahi i te patunga o ana whakamarietanga ki a Ihowa, me kawe mai e ia tana whakahere ki a Ihowa, he wahi ano no te patunga o ana whakamarietanga.
30 Ma ona ringaringa ano e kawe mai nga whakahere ahi ma Ihowa, te ngako, me te uma, me kawe mai tena e ia kia poipoia ai te uma hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa.
31 A me tahu te ngako e te tohunga ki runga ki te aata: ma Arona ia, ratou ko ana tama, te uma.
32 Me hoatu ano e koutou te peke matau o nga patunga o a koutou whakamarietanga ki te tohunga, hei whakahere hapahapai.
33 Me waiho te peke matau hei wahi ma te tama a Arona i whakaherea ai te toto me te ngako o nga whakamarietanga.
34 Kua tangohia nei hoki e ahau i nga tamariki a Iharaira te uma e poipoia ana me te peke hapahapai, i roto i nga patunga o a ratou whakamarietanga, a kua hoatu ki te tohunga ki a Arona, ratou ko ana tama, i roto i *te wahi* a nga tamariki a Iharaira; hei tikanga tuku iho tuku iho ano hoki *tenei*.
35 ¶ No te whakawahinga tenei o Arona, no te whakawahinga hoki o ana tama, he wahi no nga whakahere ahi a Ihowa, o te ra *iho* ano i meinga ai ratou e ia kia whakatata mai ki a Ihowa, ki te mahi tohunga;
36 Nga mea hoki o nga tamariki a Iharaira i whakahaua mai e Ihowa kia homai ki a ratou i te ra i whakawahia ai ratou e ia, *a meinga ana* hei tikanga, a tuku iho tuku iho ki o ratou whakatupuranga.
37 Ko te ture tenei mo te tahunga tinana, mo te whakahere toto-kore, mo te whakahere hara, mo te whakahere hoki mo te he, mo nga whakatohungatanga hoki, me nga patunga o nga whakamarietanga;
38 Ko ta Ihowa hoki i whakahau nei i Maunga Hinai ki a Mohi, i te ra i whakahaua ai e ia nga tamariki a Iharaira kia whakaherea a ratou whakahere ki a Ihowa, i te koraha o Hinai.

UPOKO 8.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
2 Tikina atu a Arona ratou tahi ko ana tama, me nga kakahu, me te hinu whakawahi, me te puru mo te whakahere hara, me nga hipi toa e rua, me te kete taro rewena-kore;
3 Huihuia mai ano hoki te whakaminenga katoa ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.
4 A rite tahi ki ta Ihowa i whakahau ai ta Mohi i mea ai; a huihuia mai ana te whakaminenga ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

Digitized by Google

5 Na, ka mea a Mohi ki te whakaminenga, Ko te mea tenei i whakahaua mai e Ihowa kia meatia.

6 Na, ka kawea mai a Arona ratou ko ana tama e Mohi, a horoia ana ratou e ia ki te wai.

7 A i whakakakahuria e ia te koti ki a ia, i whitikiria hoki te whitiki, i whakakakahuria atu hoki te koroka, i meatia atu ano hoki te epora ki a ia, a whitikiria ana ki a ia te whitiki whakairo o te epora, a herea iho e ia te *epora* ki a ia, ki taua mea.

8 A i meatia atu ano e ia te kouma ki a ia: i whakanohoia ano hoki e ia nga Urimi me nga Tumime ki te kouma.

9 A i potaea ano e ia te potae tohunga ki tona mātenga; i makā iho ano hoki e ia te paraharaha koura, te karauna tapu, ki te potae tohunga ki te wahi ki mua; i pera tonu ia me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

10 Na, ka mau a Mohi ki te hinu whakawahi, a whakawahia ana e ia te tapenakara, me nga mea katoa i roto, hei whakatapu.

11 A e whitu ana tauhiuhinga atu i tetahi wahi o taua mea ki te aata, i whakawahia hoki e ia te aata me ona oko katoa, te takotoranga wai ano hoki me tona turanga, kia tapu ai.

12 A i ringitia ano e ia tetahi wahi o te hinu whakawahi ki runga ki te mātenga o Arona, a whakawahia ana ia kia tapu.

13 A i arahina mai ano e Mohi nga tama a Arona, a whakakakahuria ana nga koti ki a ratou, whitikiria ana hoki nga whitiki ki a ratou, potaea ana hoki nga potae ki a ratou; i peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

14 A i kawea mai ano e ia te puru mo te whakahere hara: na ka pokia iho nga ringaringa o Arona, ratou ko ana tama, ki runga ki te mātenga o te puru mo te whakahere hara.

15 Na, patua iho e ia; a ka tango a Mohi i te toto, a pania atu ana e tona maihao ki nga haona o te aata, a, tawhio noa, a horohoroa ana e ia te aata, na, ka ringitia e ia te toto ki te turanga o te aata, hei whakatapu, kia meinga ai te whakamarietanga ki runga.

16 Na, ka tango ano ia i nga ngako katoa o nga whekau, me te taupa i runga ake o te ate, me nga whatukuhu e rua; me te ngako i aua mea, a tahuna ana e Mohi ki runga ki te aata.

17 Ko te puru ia, me tona hiako, ona kikokiko, me tona paru, i tahuna e ia ki te ahi i waho o te puni; i peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

18 ¶ A i kawea mai ano e ia te hipi toa mo te tahunga tinana, a ka pokia iho nga ringaringa o Arona, ratou ko ana tama, ki runga ki te mātenga o te hipi.

19 A patua iho e ia; a tauhiuhia atu ana te toto e Mohi ki te aata, a, tawhio noa.

20 Na, ka tapatapahia e ia te hipi; a tahuna ana te pane e Mohi, me nga tapahanga, me te ngako.

21 Na, ka horoia e ia nga whekau, me nga waewae ki te wai; a tahuna katoatia ana e Mohi te hipi ki runga ki te aata: he tahunga tinana taua mea, he kakara reka, he whakahere ahi ki a Ihowa; he pera me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

22 Na, ka kawea mai e ia te rua o nga hipi toa, te hipi mo te whakatohungatanga: a ka pokia iho nga ringaringa o Arona, ratou ko ana tama, ki runga ki te mātenga o te hipi.

23 A patua iho e ia; na, ka tangohia e Mohi tetahi wahi o ona toto, a pania atu ana e ia ki te matamata o te taringa matau o Arona, ki te koromatua ano hoki o tona ringa matau, ki te koromatua ano hoki o tona waewae matau.

24 Na, ka arahina mai e ia nga tama a Arona, a pania atu ana e Mohi tetahi wahi o nga toto ki te matamata o o ratou taringa matau, ki nga koromatua hoki o o ratou ringa matau, ki nga koromatua ano hoki o o ratou waewae matau: a ka tauhiuhia atu e Mohi te toto ki te aata, a, tawhio noa.

25 Na, ka tangohia e ia te ngako, me te hiawero, me nga ngako katoa o nga whekau, me te taupa i *runga ake* o te ate, me nga whatukuhu e rua, me te ngako i aua mea, me te peke matau:

26 A i tangohia ano e ia i roto i te kete taro rewena-kore i te aroaro o Ihowa, kotahi keke rewena-kore, kotahi keke taro hinu, me tetahi o nga mea angiangi, a makā iho e ia ki runga ki te ngako, ki runga hoki ki te peke matau:

27 A hoatu katoa ana e ia ki nga ringaringa o Arona, ki nga ringaringa ano hoki o ana tama, a poipoia ana hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa.

28 Na, ka tangohia mai e Mohi i o ratou ringaringa, a tahuna ana e ia ki runga ki te aata, ki runga ki te tahunga tinana: he whakatohungatanga aua *mea*, hei kakara reka; he whakahere ahi ki a Ihowa.

29 Na, ka tangohia te uma e Mohi, a poipoia ana e ia hei whakahere poipoi

Digitized by Google

ki te aroaro o Ihowa: i a Mohi tena wahi o te hipi toa o te whakatohungatanga; ko ta Ihowa hoki i whakahau ai ki a Mohi.

30 Na, ka tango a Mohi i tetahi wahi o te hinu whakawahi, o te toto ano hoki i runga i te aata, a tauhiuhia atu ana e ia ki a Arona, ki ona kakahu, ki a ratou tahi ano ko ana tama, ki nga kakahu ano hoki o ana tama; a whakatapua ana e ia a Arona me ona kakahu, ratou tahi ano ko ana tama, me nga kakahu o ana tama.

31 ¶ Katahi ka mea a Mohi ki a Arona ratou ko ana tama, Kohuatia te kikokiko ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga; ka kai ngatahi ai ki reira me te taro hoki i te kete o nga whakatohungatanga; kia rite ki taku i whakahau ai, i mea ai, Me kai e Arona ratou ko ana tama.

32 A ko te toenga o te kikokiko o te taro me tahu e koutou ki te ahi.

33 Kaua ano hoki e haere atu i roto i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, kia whitu ra ano nga ra; kia taka ra ano nga ra o to koutou whakatohungatanga: kia whitu hoki nga ra e whakatohunga ai ia i a koutou.

34 Ko nga mea i meatia, inaianei, he mea whakahau mai na Ihowa kia meatia, hei mea whakamarietanga mo koutou.

35 Mo reira me noho koutou *ki* te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga i te ao i te po, kia whitu ra ano nga ra, ki te tiaki i nga mea a Ihowa, kei mate koutou: ko te mea hoki tenei i whakahaua mai ki ahau.

36 Na, ka meatia e Arona, ratou ko ana tama, nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa, i korerotia mai hoki e Mohi.

UPOKO 9.

A I te waru o nga ra ka karangatia e Mohi a Arona ratou ko ana tama, ko nga kaumatua o Iharaira;

2 A ka mea ia ki a Arona, Tikina tetahi kuao kau mau, hei whakahere hara, me tetahi hipi toa hei tahunga tinana, ki te mea koha-kore, ka whakahere ai ki te aroaro o Ihowa.

3 A me korero ano koe ki nga tamariki a Iharaira, me ki atu, Tikina he kuao koati ma koutou hei whakahere hara; me tetahi kuao kau, me tetahi reme, ki te tau-tahi, ki te mea koha-kore, hei tahunga tinana;

4 Me tetahi puru, me tetahi hipi toa hei whakamarietanga, hei patunga tapu ki te aroaro o Ihowa; me tetahi whakahere toto-kore, ki te mea i konatunatua ki te hinu: ko aianei hoki a Ihowa puta mai ai ki a koutou.

5 ¶ Na, ka kawea mai e ratou ta Mohi i whakahau ai ki mua o te tapenakara o te whakaminenga: o ka whakatata katoa mai te whakaminenga, ka tu hoki ki te aroaro o Ihowa.

6 Na, ka mea a Mohi, Ko te mea tenei i whakahaua mai e Ihowa kia meatia e koutou: a ka puta mai te kororia o Ihowa ki a koutou.

7 A ka mea a Mohi ki a Arona, Haere ki te ata, whakaherea atu hoki to whakahere hara, me to tahunga tinana, ka mea whakamarietanga ai mou, mo te iwi hoki: ka whakahere atu ai hoki i te whakahere a te iwi, ka mea whakamarietanga ai mo ratou, ka pera ai me ta Ihowa i whakahau ai.

8 ¶ Na, ka haere a Arona ki te aata, a patua ana e ia te kuao kau, te whakahere hara, te mea hoki mona.

9 A ka kawea te toto ki a ia e nga tama a Arona: a ka toua e ia tona maihao ki te toto, a pania ana ki nga haona o te aata, i ringitia hoki te toto e ia ki te turanga o te aata:

10 Ko te ngako ia, me nga whatukuhu, me te taupa i runga ake i te ate o te whakahere hara, i tahuna e ia ki runga ki te aata; i peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

11 Ko te kikokiko ia, me te hiako, i tahuna e ia ki te ahi i waho o te puni.

12 A i patua ano e ia te tahunga tinana, a ka homai ki a ia e nga tama a Arona te toto, a tauhiuhia ana e ia ki te aata, a, tawhio noa.

13 Na, ka homai e ratou te tahunga tinana ki a ia, ona tapahanga hoki, me te pane; a tahuna ana e ia ki runga ki te aata.

14 A i horoia ano e ia nga whekau me nga waewae, a tahuna ana ki runga ki te tahunga tinana ki runga ki te aata.

15 ¶ A i kawea mai ano e ia te whakahere a te iwi, a ka mau ki te koati ki te whakahere hara mo te iwi, a patua ana e ia, whakaherea atu ana hoki mo te hara; i peratia ano me te tuatahi.

16 A i kawea mai ano e ia te tahunga tinana, a rite tonu ki te tikanga tana meatanga i taua mea.

17 A i kawea mai ano e ia te whakahere toto-kore, a aohia mai ana tetahi

Digitized by Google

wahi e ia, ki tonu te ringa, a tahuna ana ki runga ki te aata, hei tapiri mo te tahunga tinana o te ata.

18 I patua ano hoki e ia te puru, me te hipi toa, hei patunga whakamarietanga, hei mea mo te iwi: a ka homai e nga tama a Arona te toto ki a ia, a tauhiuhia ana e ia ki te aata, a, tawhio noa,

19 Me nga ngako o te puru raua ko te hipi toa, te hiawero, me te whiwhiwhiwhi o nga *whekau*, me nga whatukuhu, me te taupa i runga i te ate:

20 A i makā iho e ratou nga ngako ki runga ki nga uma, a tahuna ana e ia nga ngako ki runga ki te aata:

21 I poipoia ano e Arona nga uma me te peke matau hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa; i peratia ano me ta Mohi i whakahau ai.

22 ¶ Katahi ka torona ake te ringa o Arona whaka-te-iwi, a manaakitia iho ratou e ia; na ka heke iho ia i te meatanga i te whakahere hara, i te tahunga tinana, me nga whakamarietanga.

23 Na, ka haere a Mohi raua ko Arona ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, a ka puta mai ano, ka manaaki hoki i te iwi: na, ka puta mai te kororia o Ihowa ki te iwi katoa.

24 I puta mai ano he ahi i te aroaro o Ihowa, a, pau ake te tahunga tinana, me nga ngako, i runga i te aata: a, te kitenga o te iwi katoa, na, ka hamama ratou, a kupapa ana ki raro.

UPOKO 10.

NA, ka mau a Natapa raua ko Apihu, nga tama a Arona, ki a raua tahu-kakara, a makā ana e raua he ahi ki roto, a makā iho e raua he whakakakara ki runga, na, whakaherea mai ana e raua he ahi ke ki te aroaro o Ihowa, he mea kihai i whakahaua mai e ia ki a raua.

2 Na, ko te putanga atu o te ahi i te aroaro o Ihowa, a pau ake raua, a mate iho raua ki te aroaro o Ihowa.

3 Katahi ka mea mai a Mohi ki a Arona, Ko te mea tenei i korero ra a Ihowa, i mea ra, Me whakatapu ahau e te hunga katoa e whakatata mai ana ki a au, me whakakororia ano hoki ahau ki te aroaro o te iwi katoa. A whakarongo puku ana a Arona.

4 Na, ka karangatia e Mohi a Mihaera raua ko Eritapana, nga tama a Utiere matua keke o Arona, a ka mea ki a raua, Haere mai, maua atu o korua tuakana i mua i te wahi tapu, ki waho o te puni.

5 Na, ka haere atu raua, a kawea ana raua me te mau ano o raua koti ki waho o te puni; i pera ano raua me ta Mohi i ki ai.

6 Na, ka mea a Mohi ki a Arona, ratou ko ana tama ko Ereatara, ko Itamara, Kaua e whakarerea te taupoki o o koutou mātenga, kaua ano hoki e haea o koutou kakahu; kei mate koutou, kei riria hoki te iwi katoa: engari kia tangihia e o koutou teina, e te whare katoa o Iharaira, te tahunga i tahuna nei e Ihowa.

7 Kaua ano hoki e haere atu i roto i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, kei mate koutou: kei runga hoki i a koutou te hinu whakawahi a Ihowa. Na, ka meatia e ratou ta Mohi i korero ai.

8 ¶ Na, ka korero a Ihowa ki a Arona, ka mea,

9 Kaua e inumia he waina, tetahi wai whakahaurangi ranei, e koutou tahi ko o tama, ina haere koutou ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, kei mate koutou: hei tikanga pumau tenei, tuku iho ki o koutou whakatupuranga:

10 Ki taea ai hoki e koutou te wehe te tapu, te noa, te poke, te poke-kore;

11 Te whakaako hoki i nga tamariki a Iharaira ki nga tikanga katoa i korerotia atu nei e Ihowa ki a ratou, i whakapuakina atu hoki e Mohi.

12 ¶ A i korero ano a Mohi ki a Arona, ratou ko ana tama i ora, ko Ereatara, ko Itamara, Tikina te whakahere toto-kore e toe ana o nga whakahere ahi a Ihowa, ka kai rewena-kore ai ki te taha o te aata: he tino tapu hoki:

13 Me kai hoki ki roto ki te wahi tapu, mau nei hoki, ma o tama, tena wahi o nga whakahere ahi a Ihowa: ko te mea hoki tena i whakahaua mai ai ahau,

14 A ko te uma poipoi, me te peke hapahapai, me kai e koutou ki te wahi poke-kore, e koutou tahi ko o tama, ko o tamahine: i whakaritea hoki ena hei wahi mau, hei wahi hoki ma o tama, he mea homai no roto i nga patunga o nga whakamarietanga a nga tamariki a Iharaira.

15 Me kawe tahi mai e ratou te peke hapahapai raua ko te uma poipoi, me nga whakahere ahi, *ara* nga mea ngako, a ka poipoia hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa; a ka waiho ma koutou tahi ko au tama; a hei tikanga pumau tonu iho tenei; ko ta Ihowa hoki i whakahau ai.

16 ¶ Na, ka ata rapu a Mohi i te

Digitized by Google

koati o te whakahere hara, a kua tahuna: na, ka riri ia ki a Ereatara raua ko Itamara, ki nga tama a Arona i ora, a ka mea,

17 He aha tē kainga ai e koutou te whakahere hara ki te wahi tapu; he tino tapu nei hoki, kua homai ano ma koutou, ma koutou nei hoki e waha te kino o te whakaminenga, e mea whakamarietanga ano hoki mo ratou ki te aroaro o Ihowa?

18 Titiro hoki, kahore ano ona toto i kawea ki roto ki te wahi tapu: ko te tikanga kia kainga tena e koutou ki te *wahi* tapu, ko taku hoki i whakahau ai.

19 Na, ko te meatanga atu a Arona ki a Mohi, Nana, nonaianei i whakaherea ai e ratou ta ratou whakahere hara, me ta ratou tahunga tinana, ki te aroaro o Ihowa; a kua pa mai ano enei mea ki a au: a, me i kainga te whakahere hara e ahau inaianei, tera ranei e manakohia mai e Ihowa?

20 A ka rongo a Mohi, na, ka whakaae mai.

UPOKO 11.

A I korero mai ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea ki a raua,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Ko nga kirehe enei e kainga e koutou o nga kararehe katoa i runga i te whenua.

3 Ko nga mea katoa i roto i nga kararehe e tararua ana te matimati, e tino mawehe ana hoki te titorehanga, a e whakahoki ake ana i te kai ko tena ta koutou e kai ai.

4 Otiia kaua e kainga enei o nga mea e whakahoki ake ana i te kai, o nga mea hoki e tararua ana te matimati, ko te kamera, no te mea e whakahoki ake ana ano ia i te kai, otiia kahore i tararua te matimati; hei mea poke tena ki a koutou.

5 Me te hawhana, no te mea e whakahoki ake ana ano ia i te kai, otiia kahore i tararua te matimati; hei mea poke ia ki a koutou.

6 Me te hea, no te mea e whakahoki ake ana ano ia i te kai, otiia kahore i tararua te matimati; hei mea poke ia ki a koutou.

7 Me te poaka, ahakoa e tararua ana tona matimati, a e tino mawehe ana te titorehanga, kahore e whakahokia ake te kai; hei mea poke ia ki a koutou.

8 Kaua e kainga tetahi wahi o o ratou kikokiko, kaua ano hoki e pa atu ki o ratou tinana mate; hei mea poke ena ki a koutou.

9 ¶ Ko enei a koutou e kai ai o nga mea katoa o roto o nga wai: ko nga mea katoa o nga wai, o nga moana, o nga awa, he tara o ratou, he unahi, ko ena a koutou e kai ai.

10 A ko nga mea katoa, kahore he tara, kahore he unahi, o nga moana, o nga awa, o roto o nga mea katoa e tere ana i nga wai, o nga mea ora katoa o nga wai; hei mea whakarihariha ena ki a koutou:

11 Ina, hei mea whakarihariha ano ena ki a koutou: kei kainga tetahi wahi o o ratou kikokiko e koutou; engari me whakarihariha atu ki o ratou tinana mate.

12 Ko nga mea katoa o nga wai kahore he tara, kahore he unahi, hei mea whakarihariha ena ki a koutou.

13 ¶ A ko enei o nga manu a koutou e whakarihariha ai; e kore e kainga, me whakarihariha atu: ko te ekara, ko te wawahiiwi, ko te ahipare,

14 Ko te whatura, ko te kaiaia, me nga mea pera;

15 Ko nga raweni katoa, me nga mea pera:

16 Me te ruru, me te kāhupo, me te kuko, me te kāhu, me nga mea pera,

17 Me te ruru nohinohi, me te kawau, me te ruru nui,

18 Me te wani, me te perikana, me te kia-ekara.

19 Me te taaka, me te heroni, me nga mea pera, me te rapiwingi, me te pekapeka.

20 Ko nga mea ngokingoki katoa e rere a manu ana, e wha ngu waewae hei haere, me whakarihariha atu e koutou.

21 Otiia me kai ano enei e koutou o nga mea ngokingoki katoa e rere a manu ana, e wha nei nga waewae hei haere, a he waewae ano o ratou kei runga ake i etahi waewae, hei mokowhiti i runga i te whenua;

22 Ko enei o ratou e kainga e koutou; ko te mawhitiwhiti, me nga mea e rite ana ki a ia, me te tatarakihi, me nga mea e rite ana ki a ia, me te rokuta, me nga mea e rite ana ki a ia, me te koeke, me nga mea e rite ana ki a ia.

23 Ko nga mea ngokingoki ke atu ia, nga mea rere a manu, e wha nei o ratou waewae, me whakarihariha atu e koutou.

24 He mea hoki enei e poke ai koutou: ki te pa tetahi ki o ratou tinana mate, ka poke, a, ahiahi noa.

Digitized by Google

25 A ki te mauria e te tangata tetahi wahi o o ratou tinana mate, me horoi e ia ona kakahu, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

26 Ko *nga tinana mate* o nga kararehe katoa e tararua ana te matimati, a kahore ano i tino mawehe te titorehanga, kahore ranei e whakahoki ake i te kai, hei mea poke ki a koutou: ka poke nga tangata katoa e pa ana ki a ratou.

27 A ko nga mea katoa he mea tuaringaringa nei nga waewae e haere ai ratou, o roto o nga kirehe katoa e wha nei nga waewae hei haere, hei mea poke ena ki a koutou: ki te pa tetahi ki o ratou tinana mate, ka poke ia, a, ahiahi noa.

28 A ki te mauria e tetahi te tinana mate o tetahi o ratou, me horoi e ia ona kakahu, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa: kia poke ena ki a koutou.

29 ¶ Ka poke ano hoki enei ki a koutou o nga mea ngokingoki katoa e ngokingoki ana i runga i te whenua; ko te witere, ko te kiore, me te tatiha, me nga mea e rite ana ki a ia,

30 Me te wherete, me te kamereona, me te mokomoko, me te moeone, me te mooro.

31 Kia poke enei ki a koutou o nga mea ngokingoki katoa: ki te pa atu tetahi ki a ratou, ina mate, ka poke ia, a, ahiahi noa.

32 A ki te taka tetahi o ratou, ina mate, ki runga ki tetahi mea, ka poke taua mea; ahakoa he oko rakau, he *mea* kakahu, hiako ranei, pēke ranei; ahakoa he oko aha ranei aha ranei e meatia ai tetahi mea, me maka ki te wai, a ka poke, a, ahiahi noa; katahi ka kore te poke.

33 A ki te taka tetahi o ratou ki roto ki tetahi oko oneone, ahakoa he aha ranei he aha ranei kei roto, kua poke; a me wahi.

34 Ki te maringi *taua* wai ki runga ki tetahi o nga kai e kainga ana, ka poke: ka poke ano hoki nga wai katoa e inumia ana i roto i *aua* oko katoa.

35 Ka poke ano hoki nga mea katoa kua taka nei tetahi wahi o o ratou tinana mate ki runga: ahakoa oumu, turanga kohua ranei, me wahi iho: he mea poke hoki, a ka poke ano ki a koutou.

36 Otiia, ki te mea he puna he poka ranei, e nui nei te wai, kahore ona poke: ki te pa ia tetahi ki o ratou tinana mate, ka poke.

37 Ki te taka ano hoki *tetahi wahi* o o ratou tinana mate ki runga ki nga purapura e whakatokia ana, ekore e poke.

38 Otiia ki te mea kua oti te purapura te mea ki te wai, a ka taka *tetahi* wahi o o ratou tinana mate ki runga, ka poke ena ki a koutou.

39 A ki te mate maori tetahi o nga kararehe e kainga ana e koutou; ki te pa tetahi ki tona tinana mate, ka poke ia, a, ahiahi noa.

40 A ki te kai tetahi i tetahi wahi o tona tinana, me horoi e ia ona kakahu, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa; ki te mauria hoki e tetahi tona tinana, me horoi e ia ona kakahu, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

41 Hei mea whakarihariha ano hoki nga mea ngokingoki katoa e ngokingoki ana i runga i te whenua; e kore e kainga.

42 Ko nga mea katoa ko te kopu hei haere, me nga mea e wha nga waewae hei haere, me nga mea he maha atu nga waewae, i roto i nga mea ngokingoki katoa e ngokingoki nei i runga i te whenua, kaua ena e kainga; he mea whakarihariha hoki.

43 Kei waiho tetahi mea ngokingoki, e ngokingoki nei, hei mea e whakarihariha-ngia ai koutou, hei mea ranei e poke ai, e noa ai.

44 No te mea hoki ko Ihowa ahau ko to koutou Atua; mo reira me whakatapu koutou e koutou, a ka tapu; e tapu ana hoki ahau: kaua ano hoki e whakapokea koutou ki tetahi mea ngokingoki e ngokingoki ana i runga i te whenua.

45 Ko ahau hoki a Ihowa nana koutou i kawe mai i te whenua o Ihipa, kia waiho ai ahau hei Atua mo koutou: mo reira ka tapu koutou, e tapu ana hoki ahau.

46 Ko te ture tenei mo nga kararehe, mo te manu, mo nga mea ora katoa e tere ana i nga wai, mo nga mea katoa hoki e ngokingoki ana i runga i te whenua:

47 Kia wehea ai te poke me te poke-kore, te kararehe e kainga, me te kararehe e kore e kainga.

UPOKO 12.

A I korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Ihaira, mea atu, Ki te hapu tetahi wahine, a ka whanau he tane: na, kia whitu nga ra e poke ai ia; kia rite tona pokenga ki nga ra e whakamotuhaketia ai ina paheke.

Digitized by Google

3 A i te waru o nga ra ka kotia te kiri matamata o te tamaiti.
4 A me noho te wahine ki te toto o tona purenga, kia toru tekau ma toru nga ra: kaua ia e pa atu ki tetahi mea tapu, e haere mai ranei ki te wahi tapu, kia taka ra ano nga ra mo tona purenga.
5 Ki te mea ia i whanau he kotiro, kia rua nga wiki e poke ai ia, kia rite ki to tona whakamotuhaketanga: a kia ono tekau ma ono nga ra e noho ai ia ki te toto o tona purenga.
6 A ka rite nga ra mo tona purenga mo te tamaiti, mo te kotiro ranei, me kawe mai e ia he reme, ki te tau-tahi, hei tahunga tinana, me te pi kukupa, me te kukupa ranei, hei whakahere hara ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ki te tohunga:
7 A mana e whakahere ki te aroaro o Ihowa, a ka meinga he whakamarietanga mona; a ka kore ona poke i te rerenga o ona toto. Ko te ture tenei mo te wahine kua whanau nei tana tamaiti, tana kotiro ranei.
8 A ki te kahore e taea e ia te kawe mai tetahi reme, me kawe mai nga kukupa e rua, nga pi kukupa ranei e rua; ko tetahi hei tahunga tinana, ko tetahi hoki hei whakahere hara: a ma te tohunga e mea he whakamarietanga mona, a ka kore ona poke.

UPOKO 13.

AI korero mai ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,
2 Ki te mea he puku to te kiri o te kikokiko o tetahi tangata, he paku ranei, he wahi *tua*-kanapa ranei, a, ka rite tena mea i te kiri o tona kikokiko ki te pānga mai o te repara; na, me kawe mai ia ki a Arona ki te tohunga, ki tetahi ranei o ana tama, o nga tohunga:
3 Na, ka tirohia iho e te tohunga te mea i pa ki te kiri o te kikokiko: a ki te mea kua puta ke, kua ma te huruhuru o te wahi i pāngia, a, ki te titiro atu, kua hohonu iho te mea i pa mai i te kiri o tona kikokiko, he pānga mai tena no te repara: a ka titiro mai te tohunga ki a ia, a ka mea he poke ia.
4 A ki te mea e ma ana te wahi *tua*-kanapa o te kiri o tona kikokiko, a ki te titiro atu kihai i hohonu iho i te kiri, a kihai i puta ke, kihai i ma te huruhuru o reira; na, ka tutakina atu e te tohunga te tangata i pangia, kia whitu nga ra:
5 A ka tirohia iho ia e te tohunga i te whitu o nga ra: na, kua tuturu te mea i pa mai ra, ki tana titiro iho, a kihai i horapa atu te mate ki te kiri; katahi ka tutakina atu ano ia e te tohunga, kia whitu atu ano ra:
6 A ka tirohia iho ano hoki ia e te tohunga i te whitu o nga ra: a ki te mea kua tuamangu te mea i pa mai ra, a kihai i horapa atu te mate ki te kiri, na ka mea te tohunga, kahore ona poke: he paku kau: a ka horoia e ia ona kakahu, a ka kore ona poke.
7 Tena ko tenei, kua nui te horapatanga atu o te paku ki te kiri, i muri i tona tirohanga iho e te tohunga kia purea ai ia, me titiro ano te tohunga ki a ia:
8 A ki te mea ka kite iho te tohunga, na kua horapa atu te paku ki te kiri, katahi ka mea te tohunga, e poke ana ia: he repara tena.
9 ¶ Ki te pāngia te tangata e te repara, na, me kawe mai ia ki te tohunga:
10 A ka tirohia iho e te tohunga: a ki te mea kua ma te puku o te kiri; a kua puta ke te huruhuru, kua ma, a he wahi ora ano no te kikokiko ora kei te puku;
11 He repara tawhito tena i te kiri o tona kikokiko, a me mea te tohunga e poke ana ia, e kore ano hoki ia e tutakina atu: e poke ana hoki.
12 A ki te horapa noa atu te repara ki te kiri, a ka ngaro i te repara te kiri katoa o te tangata i pangia, o tona mahunga iho, a tae noa ki tona waewae, o nga wahi katoa e titiro ai te tohunga;
13 Na, ka titiro iho te tohunga: a ki te mea kua kapi katoa ona kikokiko i te repara, na, ka mea ia, kahore he poke o te tangata i pāngia; kua puta ke, kua ma katoa: kahore ona poke.
14 Otiia ka poke ia i te ra e kitea ai e ora ana tetahi wahi o ona kikokiko.
15 A me titiro iho ano te tohunga ki te kiko ora, a ka mea, e poke ana ia: he mea poke hoki te kikokiko ora: he repara hoki.
16 Otiia ki te hoki ano ki te ma te kikokiko ora, me haere mai ia ki te tohunga;
17 A ka titiro mai te tohunga ki a ia, a ki te mea kua puta ke te wahi i pāngia, kua ma, na, ka mea te tohunga, he poke-kore te tangata i pāngia: kahore ona poke.
18 ¶ Me te kikokiko hoki, he whewhe nei to tona kiri i mua, a kua ora,
19 A ka puta ake i te wahi o te whewhe he puku ma, he wahi *tua*-kanapa ranei, he mea ma, e tuawhero ana, a ka whakakitea mai ki te tohunga;

Digitized by Google

20 A ki te mea, i te tirohanga a te tohunga, na, kei raro iho i te kiri, ki te titiro atu, a kua puta ke, kua ma te huruhuru o reira; katahi ka mea te tohunga, e poke ana ia, he pānga mai tena no te repara; e tupu mai ana i runga i te whewhe.

21 Tena ko tenei, i te tirohanga a te tohunga, na, kahore he huruhuru ma o reira, a kahore taua *mate* i raro iho i te kiri, engari e tuamangu ana, na, me tutaki atu ia e te tohunga, kia whitu nga ra:

22 A ki te mea kua horapa nui atu ki te kiri, na, ka mea te tohunga, e poke ana ia: he pānga mate tena.

23 Ki te tuturu ia te wahi *tua*-kanapa ki taua wahi, a kahore e horapa atu, he nawenga whewhe tena; a ka mea te tohunga, kahore ona poke.

24 ¶ Ki te mea ranei he weranga ahi kei te kiri o tetahi kikokiko, a he wahi ma, kanapa nei, kei te *kikokiko* ora i wera nei, he mea tuawhero, he mea ma ranei;

25 Na, ka tirohia iho e te tohunga: a ki te mea kua puta ke, kua ma, te huruhuru o te wahi kanapa, a ka hohonu iho i te kiri ki te titiro atu; he repara tena e tupu ake ana i runga i te weranga: a me mea te tohunga, e poke ana ia: he pānga tena no te repara.

26 Tena ko tenei, ka tirohia iho e te tohunga, a kahore he huruhuru ma o te wahi kanapa, a kahore taua *mate* i raro iho i te kiri, otiia e tuapouri ana; na, me tutaki ia e te tohunga kia whitu nga ra:

27 A i te whitu o nga ra me titiro mai te tohunga ki a ia: a ki te mea kua horapa nui atu ki te kiri, katahi ka kiia ia e te tohunga, e poke ana: he pānga tena no te repara.

28 A ki te tuturu te wahi *tua*-kanapa ki tena wahi, a kahore e horapa atu ki te kiri, otiia e tuapouri ana; he puku tena no te weranga, a ka kiia ia e te tohunga he poke-kore: he nawenga weranga hoki.

29 ¶ Ki te pāngia te mātenga, te pahau ranei, o tetahi tangata, o tetahi wahine ranei;

30 Na me titiro te tohunga ki te mea i pa mai: a ki te mea e hohonu iho ana i te kiri ki tana titiro atu; a he ahua ma-kohai nei, he ririki, te huruhuru; katahi ka kiia ia e te tohunga, e poke ana: he patito tena, he repara no te mātenga, no te pahau.

31 A ki te titiro te tohunga ki te patito i pa mai nei, a kihai i hohonu iho i te kiri ki te titiro atu, a kahore o reira huruhuru mangu; na ka tutakina atu e te tohunga te tangata i pangia nei e te patito, kia whitu nga ra:

32 A i te whitu o nga ra ka titiro atu te tohunga ki te mate: a ki te kahore i horapa atu te patito, a kahore ona huruhuru ma-kohai nei, a ki te titiro atu, kahore te patito i hohonu iho i te kiri;

33 Na, ka heua ia, ko te patito ia e kore e heua; a ka tutakina atu e te tohunga te tangata i te patito, kia whitu atu nga ra:

34 A i te whitu o nga ra, me titiro atu te tohunga ki te patito, a ki te kahore i horapa atu te patito ki te kiri, a kahore ano e hohonu iho i te kiri ki te titiro atu; katahi ka kiia ia e te tohunga, he poke-kore: a ka horoia e ia ona kakahu, a ka kore te poke.

35 Otiia ki te horapa nui atu te patito ki te kiri i muri iho i te whakakorenga o tona poke;

36 Na, me titiro ano te tohunga ki a ia: a ki te mea kua horapa tena te patito ki te kiri, e kore e rapua e te tohunga te huruhuru ma-kohai; e poke ana ia.

37 Ki te tuturu ia te patito ki tana titiro iho, a kua tupu te huruhuru mangu ki reira; kua mahu te patito, kahore ona poke: a ka kiia e te tohunga he poke-kore.

38 ¶ Ki te mea he wahi kanapa to te kiri o te kikokiko o tetahi tangata, o tetahi wahine ranei, *ara*, he wahi kanapa ma nei;

39 Na, ka tirohia iho e te tohunga: a ki te mea he ma mangu nei nga wahi kanapa o te kiri o to ratou kikokiko; he papaka tena e tupu ana i te kiri; kahore ona poke.

40 Me te tangata hoki kua horo nga huruhuru o tona matenga, e pakira ana ia, kahore ona poke.

41 Me te tangata hoki kua horo nga huruhuru o te wahi o tona matenga whaka-tona-mata, he rae pakira ia; kahore ona poke.

42 A ki te mea kua pāngia tetahi wahi o te mātenga pakira, o te rae pakira ranei; he mea ma tuāwhero nei, he repara tena e tupu ana i tona mātenga pakira, i tona rae pakira ranei.

43 Na, ka tirohia iho e te tohunga: a ki te ma tuawhero nei te puku i pa mai ki tona mātenga pakira, ki tona rae pakira ranei, ki te rite ki te putanga o te repara ki te kiri o te kikokiko;

44 He repara ia, e poke ana: me mea

Digitized by Google

te tahunga, e poke rawa ana ia; ko tona mātenga i pangia.

45 A ko te repara i pangia nei, me haehae ona kakahu, kia takoto kau hoki tona mātenga, me arai ano hoki tona ngutu o runga, ka karanga hoki, He poke, he poke.

46 Ka poke ia i nga ra katoa e pangia ai; e poke ana ia; me noho ko ia anake, ko waho o te puni te nohoanga mona.

47 ¶ Me te kakahu ano hoki i pangia e te repara, *ahakoa* he kakahu huruhuru, he kakahu rinena ranei;

48 Ahakoa i te whenu, i te aho ranei, i nga mea rinena, huruhuru ranei: ahakoa i te hiako, i tetahi mea hiako ranei;

49 Na, ki te mea he ma-kakariki, he tuawhero ranei, te wahi i pangia o te kahahu, o te hiako ranei, o te whenu ranei, o te aho ranei, o tetahi mea hiako ranei, he pānga mai tena no te repara, a me whakakite atu ki te tohunga:

50 Na, ka tirohia iho e te tohunga te wahi i pangia, a ka tutakina atu e ia te mea i pangia, kia whitu nga ra:

51 A i te whitu o nga ra ka tirohia e ia te wahi i pangia: ki te mea kua horapa atu te mea i pa ki te kakahu, ki te whenu ranei, ki te aho ranei, ki tetahi hiako, ki tetahi mea ranei i hangā ki te hiako: he repara ngau kino te mea i pa mai; he mea poke tena.

52 Na ka tahuna e ia taua kakahu, ahakoa he whenu, he aho ranei, ahakoa he huruhuru, he rinena ranei, ahakoa he mea hiako te mea i pāngia; he repara ngau kino tena; me tahu ki te ahi.

53 A ki te titiro iho te tohunga, a kihai te mea i pa i horapa atu ki te kakahu, ki te whenu, ki te aho, ki tetahi mea hiako ranei;

54 Na, ka whakahau atu te tohunga kia horoia e ratou te mea i pangia, a ka tutakina atu e ia, kia whitu atu ano nga ra:

55 A me titiro iho e te tohunga te mea i pa mai, i muri iho i te horoinga: a ki te mea kihai i rere ke te kara o te wahi i pangia, a kihai i horapa atu te mea i pa mai; e poke ana; me tahu e koe ki te ahi; kua ngaua a roto, ahakoa i tiwha te taha ki roto, te taha ranei ki waho.

56 A ki te mea ka kite iho te tohunga, na, kua tuamangu te wahi i pāngia i muri i te horoinga; katahi ka haea atu e ia i roto i te kakahu, i roto ranei i te hiako, i roto ranei i te whenu, i te aho ranei:

57 A ki te kitea ano i te kakahu, i te whenu ranei, i te aho ranei, i tetahi mea hiako ranei; he *mea* tupu tena: me tahu e koe ki te ahi taua mea i pāngia.

58 A ko te kakahu, te whenu ranei, te aho ranei, te mea hiako ranei i horoia e koe, a kua riro te mate, na, ka horoia ano, a ka kore ona poke.

59 Ko te ture tenei mo te pānga mai o te repara ki te kakahu huruhuru, ki te kakahu rinena ranei, ki te whenu, ki te aho ranei, ki tetahi mea hiako ranei, mo te ki atu he poke-kore, mo te ki atu ranei e poke ana.

UPOKO 14.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Ko te ture tenei mo te repara i te ra e purea ai ia; Me kawe mai ia ki te tohunga:

3 A ka haere atu te tohunga ki waho o te puni, a ka titiro te tohunga, a ki te mea kua ora te repara i pa ki taua tangata i reparatia;

4 Katahi ka whakahau atu te tohunga kia tikina ma te tangata e purea ana, kia rua nga manu, ki nga mea ora, ki nga mea poke-kore, me te rakau hita, me te ngangana, me te hihopa:

5 A ka whakahau te tohunga kia patua tetahi o nga manu ki roto ki tetahi oko oneone, ki runga i te wai ora:

6 Na, ka mau ia ki te manu ora, me te rakau hita, me te ngangana, me te hihopa, a ka toua tahitia me te manu ora ki te toto o te manu i patua ki runga i te wai ora:

7 A kia whitu ana tauhiuhinga atu ki te tangata e purea mai ana i te repara, a ka kiia he poke kore, a ka tukua atu te manu ora ki te mata o te parae.

8 A me horoi ona kakahu e te tangata e purea ana, me heu katoa hoki ona huruhuru; ka horoi ano hoki i a ia ki te wai, kia kore ai ona poke: a, muri iho ka haere mai ia ki te puni; otiia kia whitu nga ra e noho ai ia i waho i tona teneti.

9 Na, i te whitu o nga ra, me heu katoa e ia ona huruhuru o tona mātenga, me tona pahau, me ona tukemata; ona huruhuru katoa hoki, me heu atu e ia; me horoi hoki e ia ona kakahu, me horoi ano hoki ona kikokiko ki te wai, a ka kore ona poke.

10 A i te waru o nga ra me tiki e ia nga reme toa e rua, ki nga mea kohakore, me tetahi *atu* reme, ki te uha, ki te tau-tahi, ki te koha-kore, kia toru hoki

Digitized by Google

nga wahi whakatekau o te paraoa hei whakahere toto-kore, ki te mea i konatunatua ki te hinu, kia kotahi hoki te roko hinu.

11 A ma te tohunga, ma te kai pure, e whakatu te tangata e purea ana, me aua mea hoki, ki te aroaro o Ihowa, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga:

12 Na, ka mau te tohunga ki te tahi o nga reme toa, a ka whakaherea hei whakahere mo te he, me te roko hinu hoki, a ka poipoia hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa:

13 Me patu ano e ia te reme ki te wahi e patua ai e ia te whakahere hara me te tahunga tinana, ki te wahi tapu: ma te tohunga hoki te whakahere hara, mana ano hoki te whakahere mo te he: he mea tino tapu tena:

14 Na, ka mau te tohunga ki te tahi wahi o te toto o te whakahere mo te he, a ka pania atu e te tohunga ki te matamata o te taringa matau o te tangata e purea ana, ki te koromatua hoki o tona ringa matau, ki te koromatua ano hoki o tona waewae matau:

15 Na, ka mau te tohunga ki te tahi wahi o te roko hinu, a ka ringitia ki te kapu o tona ake ringa maui:

16 A ka toua e te tohunga tona maihao matau ki te hinu i tona ringa maui, a kia whitu ana tauhiuhinga atu i te hinu ki tona maihao, ki te aroaro o Ihowa:

17 A me pani atu e te tohunga tetahi wahi o te toenga o te hinu i tona ringa ki te matamata o te taringa matau o te tangata e purea ana, ki te koromatua hoki o tona ringa matau, ki te koromatua ano hoki o tona waewae matau, ki runga i te toto o te whakahere mo te he:

18 A ko te toenga iho o te hinu i te ringa o te tohunga, me mea atu e ia ki runga ki te mātenga o te tangata e purea ana: a ka mea whakamarietanga te tohunga mona ki te aroaro o Ihowa.

19 A ka whakaherea e te tohunga te whakahere hara, ka mea whakamarietanga hoki mo te tangata e purea atu ana tona poke; a, muri iho ka patua e ia te tahunga tinana:

20 A ka whakaekea atu te tahunga tinana me te whakahere toto-kore e te tohunga ki runga ki te aata: a ka mea whakamarietanga te tohunga mona, a ka kore ona poke.

21 A ki te mea he rawa-kore ia, a e kore ena mea e taea e ia; katahi ka tikina e ia, kia kotahi reme hei whakahere mo te he, hei mea poipoi, hei mea whakamarietanga mona, kia kotahi ano hoki te wahi whakatekau paraoa, ki te mea i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore, me tetahi roko hinu;

22 Me etahi kukupa kia rua, etahi pi kukupa ranei kia rua, nga mea hoki e taea atu e tona ringa; a ko tetahi hei whakahere hara, ko tetahi hoki hei tahunga tinana.

23 A me kawe mai e ia aua mea i te waru o nga ra ki te tohunga hei purenga mona, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ki te aroaro o Ihowa.

24 Na, ka mau te tohunga ki te reme mo te whakahere mo te he, me te roko hinu, a ka poipoia e te tohunga hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa.

25 A ka patua e ia te reme e whakaherea ana mo te he, a ka tango te tohunga i tetahi wahi o te toto o te whakahere mo te he, ka pani atu ai ki te matamata o te taringa matau o te tangata e purea ana, ki te koromatua hoki o tona ringa matau, ki te koromatua ano hoki o tona waewae matau:

26 A ka ringitia e te tohunga tetahi wahi o te hinu ki te kapu o tona ake ringa maui:

27 A ka tauhiuhia e te tohunga ki tona maihao matau tetahi wahi o te hinu i tona ringa maui, kia whitu nga meatanga ki te aroaro o Ihowa:

28 A ka pania atu e te tohunga tetahi wahi o te hinu i tona ringa ki te matamata o te taringa matau o te tangata e purea ana, ki te koromatua hoki o tona ringa matau, ki te koromatua ano hoki o tona waewae matau, ki te wahi i te toto o te whakahere mo te he:

29 A ko te toenga o te hinu i te ringa o te tohunga me mea atu e ia ki te mātenga o te tangata e purea ana, hei mea whakamarietanga mona ki te aroaro o Ihowa.

30 A me whakahere atu e ia tetahi o nga kukupa, o nga pi kukupa ranei, o nga mea hoki i taea atu e tona ringa;

31 *Ae ra*, o nga mea i taea atu e tona ringa, ko tetahi hei whakahere hara, ko tetahi hei tahunga tinana, me te whakahere toto-kore hoki: a ka mea whakamarietanga te tohunga mo te tangata e purea ana, ki te aroaro o Ihowa.

32 Ko te ture tenei mo te tangata i pangia e te repara, e kore nei e taea e tona ringa nga mea mo tono purenga.

33 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

34 E tae koutou ki te whenua o Kana-

Digitized by Google

ana e hoatu nei e ahau hei kainga tupu mo koutou, a ka whakapangia atu e ahau te repara ki tetahi whare o te whenua e nohoia e koutou;

35 A ka haere mai te tangata nona te whare, ka korero ki te tohunga, ka mea, Ki taku titiro iho, me te mea kua pangia te whare:

36 Na, ka whakahau te tohunga kia whakawateatia te whare, i te mea kahore ano te tohunga i haere noa kia kite i te mea i pa mai; kei poke nga mea katoa o roto o te whare; a, ka oti, ka haere te tohunga kia kite i te whare:

37 Na, ka tirohia iho e ia te mea i pa mai, a ki te mea kua pangia nga taha o te whare, a kua whai koputaputa he mea ma-kakariki, tuawhero ranei, a ki te titiro atu kua ngoto atu ki roto ki te taha;

38 Katahi ka puta mai te tohunga ki waho o te whare ki te kuwaha o te whare, a ka tutakina atu te whare, kia whitu nga ra:

39 A ka haere mai ano te tohunga i te whitu o nga ra, a ka titiro; a ki te mea kua horapa atu ki nga taha o te whare te mea i pa mai:

40 Katahi ka whakahau te tohunga kia tangohia nga kohatu i pangia, kia makā hoki ki te wahi poke ki waho o te pa:

41 A ka mea ano ia kia waruhia a roto o te whare, a taka noa, a me riringi atu e ratou te puehu i waruhia e ratou ki waho o te pa, ki te wahi poke:

42 A ka tikina atu ano e ratou etahi atu kohatu, ka whakanoho atu ai ki te wahi o aua kohatu; me tiki ano e ia he moata ke, ka pani atu ai ki te whare.

43 A ki te hoki mai te mea i pa mai, a ka tupu ano ki te whare i muri iho i tana tangohanga i nga kohatu, i tana waruhanga hoki i te whare, i te paninga atu hoki;

44 Na, ka haere mai te tohunga, a ka titiro; a ki te mea kua horapa atu ki te whare te mea i pa mai, he repara ngau kino to te whare: e poke ana.

45 Na, ka wawahi iho ia i te whare, i ona kohatu, me nga rakau, me te moata katoa o te whare: a ka kawea atu ki waho o te pa ki te wahi poke.

46 Ki te haere hoki tetahi ki roto ki te whare, i te mea e tutaki ana, ka poke ia, a, ahiahi noa.

47 Ki te takoto hoki tetahi ki roto i te whare, me horoi e ia ona kakahu: ki te kai ano hoki tetahi ki roto i te whare, me horoi ano e ia ona kakahu.

48 A ki te haere te tohunga ki roto, a ka titiro atu, a kihai i horapa ki te whare te mea i pa mai, i muri iho i te paninga o te whare: na, ka kiia e te tohunga he poke-kore te whare, no te mea kua kore taua mea i pa mai ra.

49 A ka tikina e ia etahi manu, kia rua, hei horohoro mo te whare, me te rakau hita, me te ngangana, me te hihopa:

50 A ka patua e ia tetahi o nga manu ki roto ki te oko oneone, ki runga i te wai ora.

51 Na, ka mau ia ki te rakau hita, ki te hihopa, ki te ngangana, me te manu ora, ka tou ai ki te toto o te manu i patua, ki te wai ora hoki, na, kia whitu ana tauhiuhinga atu ki te whare:

52 A ka horohoroa e ia te whare ki te toto o te manu, ki te wai ora hoki, ki te manu ora, ki te rakau hita, ki te hihopa, me te ngangana:

53 A ka tukua atu te manu ora ki waho o te pa, ki te mata o te parae, a ka meinga he whakamarietanga mo te whare: a ka kore ona poke.

54 Ko te ture tenei mo nga pānga katoatanga mai o te repara, mo te patito hoki,

55 Mo te repara hoki o te kakahu, o te whare,

56 Mo te puku, mo te paku, mo te wahi *tua*-kanapa nei:

57 Hei whakaatu ko ahea poke ai, ko ahea poke-kore ai: ko te ture tenei mo te repara.

UPOKO 15.

AI korero mai ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Ki te mea he rere to tetahi tangata, no roto i tona kikokiko, e poke ana ia i tona rere.

3 A ko tona poke tenei i a ia e rere nei: ahakoa rere te rere o tona kikokiko, ahakoa kua mimiti te rere o tona kikokiko, he mea whakapoke tena i a ia.

4 A e poke ana mo nga moenga katoa e takoto ai te tangata i te rere: ka poke ano hoki nga mea katoa e noho ai ia.

5 Ki te pa atu hoki tetahi ki tona moenga, me horoi e ia ona kakahu, me *ia* ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

6 Ki te noho hoki tetahi ki runga ki te tahi mea i nohoia e te tangata i te rere, me horoi e ia ona kakahu, me *ia* ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

7 A ki te pa atu tetahi ki te kikokiko o

Digitized by Google

te tangata i te rere, me horoi e ia ona kakahu, me ia ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

8 A ki te tuwha atu te tangata i te rere ki tetahi tangata poke-kore, na, me horoi e ia ona kakahu, me *ia* ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

9 A ki te nohoia e te tangata he rere tona tetahi nohoanga hoiho, ka poke *tena mea.*

10 Ki te pa atu hoki tetahi tangata ki tetahi o nga mea o raro i a ia, ka poke ia, a, ahiahi noa: ki te mauria hoki e tetahi tangata tetahi o aua mea, me horoi e ia ona kakahu, me ia ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

11 Ki te pa atu hoki te tangata he rere tona ki tetahi atu, i te mea kahore ano i horoia ona ringaringa ki te wai, me horoi e ia ona kakahu, me *ia* ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

12 Me wawahi ano hoki te oko oneone i pāngia atu e te tangata he rere tona: ko nga oko rakau katoa ia me horoi ki te wai.

13 A e purea i tona rere te tangata he rere tona; na, me tatau e ia nga rangi e whitu mo tona purenga, na, ka horoia e ia ona kakahu, me horoi ano hoki tona kikokiko ki te wai ora, a ka kore ona poke.

14 A i te waru o nga ra me tiki e ia, kia rua nga kukupa, kia rua ranei nga pi kukupa, a ka haere ki te aroaro o Ihowa ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ka hoatu ai ki te tohunga:

15 Na, ka whakaherea aua mea e te tohunga, tetahi hei whakahere hara, tetahi hoki hei tahunga tinana; a ka mea whakamarietanga te tohunga mona ki te aroaro o Ihowa mo tona rere.

16 Ki te paheke mai hoki te purapura moenga o tetahi tangata, na, me horoi e ia tona tinana katoa ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

17 Me horoi ano hoki ki te wai nga kakahu katoa, me nga hiako kei aua mea nei te purapura moenga, ka poke hoki aua mea, a, ahiahi noa.

18 ¶ Ki te moe maori hoki te tahi tangata ki tetahi wahine, me horoi raua ki te wai, ka poke hoki raua, a, ahiahi noa.

19 A ki te mea he rere to te tahi wahine, a he toto te rere o tona kikokiko, me whakamotuhake atu, kia whitu nga ra: ka poke ano hoki nga tangata katoa e pa ana ki a ia, a, ahiahi noa.

20 Ka poke ano hoki nga mea katoa e takotoria ana e ia i tona whakamotuhaketanga; ka poke ano hoki nga mea katoa e noho ai ia.

21 Ki te pa hoki tetahi ki tona moenga, me horoi e ia ona kakahu, a ia ake ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

22 Ki te pa atu hoki tetahi ki tetahi mea i noho ai ia, me horoi e ia ona kakahu, a ia ake ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

23 Ahakoa i runga taua mea i tona moenga, i runga ranei i tetahi mea e nohoia ana e ia, ki te pa atu tetahi, ka poke ia, a, ahiahi noa.

24 Ki te takoto hoki tetahi tangata ki a ia, a ka mau ki a ia ona whakapoke, ka poke ia, a, whitu noa nga ra: ka poke katoa ano hoki te moenga e takoto ai ia.

25 A ki te maha nga ra o te rerenga toto o tetahi wahine, a, ehara i te wa e whakamotuhaketia ai ia, ki te roa atu ranei te rerenga i to te wa e whakamotuhaketia ai ia; ka pera ano me nga ra o tona motuhaketanga nga ra katoa e rere ai tona whakapoke; ka poke ia.

26 Ka pera ano ki a ia me te moenga o tona motuhaketanga nga moenga katoa e takoto ai ia i nga ra katoa e rere ai: ka poke ano hoki nga mea katoa e noho ai ia, ka rite ki te whakapoke o tona motuhaketanga.

27 Ka poke ano hoki te tangata e pa ana ki aua mea, me horoi ano hoki e ia ona kakahu, a ia ake ano hoki me horoi ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahiahi noa.

28 Otiia ki te mea kua whakapoke-koretia taua wahine i te rere, na, ka taua e ia nga rangi e whitu, a, muri iho ka kore ona poke.

29 A i te waru o nga ra me tiki e ia kia rua nga kukupa, kia rua ranei pi kukupa mana, a ka kawea mai ki te tohunga, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

30 A me whakahere tetahi e te tohunga hei whakahere hara, me tetahi hoki hei tahunga tinana, a ka mea whakamarietanga te tohunga mona ki te aroaro o Ihowa mo te rere o tona whakapoke.

31 Kia penei ta koutou whakamotuhake mai i nga tamariki a Iharaira i o ratou whakapoke: kei mate ratou i runga i o ratou poke, ina whakapokea taku tapenakara e *tu* na i roto i a ratou.

32 Ko te ture tenei mo te tangata he rere tona, mo te tangata hoki kua pa-

Digitized by Google

heke atu tona purapura moenga, a poke iho i taua mea;

33 Mo te wahine hoki e paheke ana, mo te tangata hoki he rere tona, mo te tane rua ko te wahine, mo te tangata hoki i moe tahi ki te wahine poke.

UPOKO 16.

A I korero mai a Ihowa ki a Mohi i muri iho i te matenga o nga tamariki tokorua a Arona, i te mea i whakahere nei raua ki te aroaro o Ihowa, a mate iho;

2 A i korero a Ihowa ki a Mohi, Korero atu ki a Arona ki tou tuakana, kei haere i nga wa katoa ki roto ki te wahi tapu, ki roto i te arai, i tera i mua mai o te taupoki whakamarietanga, o te mea i runga i te aaka; kei mate: ka puta atu hoki ahau i roto i te kapua ki runga ki te taupoki whakamarietanga.

3 Ko nga mea tenei hei haerenga ma Arona ki roto ki te *wahi* tapu: ko te kuao puru hei whakahere hara, me te hipi toa hei tahunga tinana.

4 Me kakahu e ia te koti rinena tapu; hei tona kikokiko ano nga tarau rinena, me whitiki ano ki a ia te whitiki rinena, me potae ano hoki te potae rinena: he kakahu tapu enei; mo reira me horoi e ia tona kikokiko ki te wai, ka kakahu ai.

5 Na, ka mau ia ki nga kuao koati e rua a te whakaminenga o nga tamariki a Iharaira hei whakahere hara, kia kotahi ano hoki te hipi toa hei tahunga tinana.

6 A ka whakaherea atu e Arona tana puru mo te whakahere hara, te mea hoki mona, a ka mea whakamarietanga mona, mo tona whare hoki.

7 Na, ka mau ia ki nga koati e rua, ka whakatu ki te aroaro o Ihowa ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

8 Na ka makā he rota e Arona mo nga koati e rua, tetahi rota mo ta Ihowa, tetahi rota mo te koati haere noa.

9 A ka kawea mai e Arona te koati i puta nei ta Ihowa rota ki a ia, a ka whakaherea hei whakahere hara.

10 Ko te koati ia i puta nei te rota ki a ia, ko ia hei koati haere noa, ka whakaturia oratia ki te aroaro o Ihowa, kia meinga ai he whakamarietanga ki runga i a ia, kia tukua ai ki te koraha hei koati haere noa.

11 A ka kawea mai ano e Arona te puru mo te whakahere hara, te mea mona ake, a ka mea whakamarietanga mona, mo tona whare hoki, a ka patua te puru mo te whakahere hara, te mea hoki mona ake:

12 Na, ka mau ia ki te tahu-kakara, ki te mea e ki ana i nga waro ahi no runga i te aata i te aroaro o Ihowa; kia ki hoki ona ringa i te whakakakara reka, i te mea kua tukia kia ririki, ka kawe ai ki roto i te arai:

13 Na, ka makā e ia te whakakakara ki runga ki te ahi ki te aroaro o Ihowa, kia ngaro ai i te kapua whakakakara te taupoki whakamarietanga i runga i te whakaaturanga, kei mate hoki ia:

14 Na, ka tango ia i tetahi wahi o te toto o te puru, a ka tauhiuhia atu e tona maihao ki te taupoki whakamarietanga ki te taha ki te rawhiti: kia whitu hoki nga tauhiuhinga a tona maihao i te toto ki te taha ki mua o te taupoki whakamarietanga:

15 ¶ Na, ka patua e ia te koati o te whakahere hara, te mea hoki mo te iwi, a ka kawea ona toto ki roto i te arai, a ka pera ano tana meatanga ki taua toto, me tana meatanga ki te toto o te puru, a ka tauhiuhia atu e ia ki runga ki te taupoki whakamarietanga, ki te taha ki mua hoki o te taupoki whakamarietanga.

16 A ka mea whakamarietanga ia mo te *wahi* tapu, mo te poke o nga tamariki a Iharaira, mo a ratou mahi tutu i o ratou haranga katoatanga; kia pera hoki tana meatanga mo te tapenakara o te whakaminenga e tu ana i roto i a ratou i waenganui o to ratou poke.

17 Kaua ano hoki he tangata mo roto i te tapenakara o te whakaminenga, ina haere ia ki roto ki te mea whakamarietanga ki te *wahi* tapu, a puta noa mai ia ki waho, kia oti ra ano te whakamarietanga mona, mo tona whare hoki, mo te whakaminenga katoa ano hoki o Iharaira.

18 Na, ka haere atu ia ki te aata, ki tera i te aroaro o Ihowa, a ka mea whakamarietanga mo taua mea; ka tango hoki i tetahi wahi o te toto o te puru, o te toto hoki o te koati, ka pani atu ai ki nga haona o te aata, a, tawhio noa.

19 Kia whitu hoki nga tauhiuhinga a tona maihao i te toto ki taua mea, a ka purea, ka whakatapua hoki, kia watea ai i te poke o nga tamariki a Iharaira.

20 ¶ A ka oti tana whakamarietanga mo te *wahi* tapu, mo te tapenakara o te whakaminenga, me te aata, na, me kawe mai e ia te koati ora:

21 Na, ka pokia iho nga ringa e rua o

Digitized by Google

Arona ki runga ki te mātenga o te koati ora, ka whaki ai i nga kino katoa o nga tamariki a Iharaira ki runga i a ia, i a ratou mahi tutu katoa, me a ratou hara katoa; me uta hoki ki runga ki te mātenga o te koati, ka tuku ai kia kawea ki te koraha e tetahi tangata kua oti te whakarite:

22 Na, ka mauria e te koati a ratou kino katoa i runga i a ia ki tetahi whenua mokemoke: a ka tukua atu te koati ki te koraha.

23 Na, ka haere a Arona ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, a ka unuhia atu nga kakahu rinena i kakahuria e ia i tona haerenga ki roto ki te *wahi* tapu, ka waiho hoki ki reira:

24 A me horoi ano e ia tona kikokiko ki te wai ki te *wahi* tapu, ka kakahu ai i ona kakahu, a ka puta mai ki waho, ka mea hoki i tana tahunga tinana, i te tahunga tinana hoki a te iwi, a ka mea whakamarietanga mona, mo te iwi hoki.

25 Me tahu ano e ia te ngako o te whakahere hara ki runga ki te aata.

26 Me te tangata hoki nana i tuku te koati hei koati haere noa, me horoi e ia ona kakahu, me horoi ano hoki tona kikokiko ki te wai, a, muri iho ka haere mai ki te puni.

27 A ko te puru mo te whakahere hara, me te koati mo te whakahere hara, no raua nei nga toto i kawea ki roto ki te *wahi* tapu hei mea whakamarietanga, me mau atu ki waho o te puni; a ka tahuna ki te ahi o raua hiako, me o raua kikokiko, me to raua paru.

28 A ko te tangata, nana i tahu, me horoi e ia ona kakahu, me horoi ano hoki tona kikokiko ki te wai, a, muri iho ka haere mai ki roto ki te puni.

29 ¶ Hei tikanga pumau tonu iho ano hoki tenei ma koutou: i te whitu o nga marama, i te tekau o nga ra o te marama, me whakapouri e koutou o koutou wairua, kaua rawa hoki tetahi mahi e mahia e koutou, e te tangata whenua, e te tangata iwi ke e noho ana i a koutou:

30 Ko a taua rangi hoki *te tohunga* mea ai i te whakamarietanga mo koutou, hei pure i a koutou, kia ma *ai* i o koutou hara katoa i te aroaro o Ihowa.

31 Hei hapati okiokinga taua *ra* ki a koutou, me whakapouri hoki e koutou o koutou wairua; hei tikanga pumau tonu iho tenei.

32 Me mea whakamarietanga ano hoki te tohunga e whakawahia e ia, e whakatohungatia hoki e ia hei tohunga i muri iho i tona papa, me kakahu ano hoki nga kakahu rinena, nga kakahu tapu:

33 A ka mea whakamarietanga ia mo te *wahi* tapu, me mea hoki he whakamarietanga mo te tapenakara o te whakaminenga, mo te aata hoki; me mea whakamarietanga ano hoki e ia mo nga tohunga, mo nga tangata katoa hoki o te whakaminenga.

34 A hei tikanga pumau tonu iho tenei ki a koutou, kia meinga he whakamarietanga mo nga tamariki a Iharaira, mo o ratou hara katoa, kia kotahi meatanga i te tau. A rite tonu ki ta Ihowa i whakahau ai ta Mohi i mea ai.

UPOKO 17.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki a Arona ratou ko ana tama, ko nga tamariki katoa a Iharaira, mea atu ki a ratou, Ko te mea tenei i whakahau ai a Ihowa, i mea ai,

3 Ki te patua e tetahi tangata o te whare o Iharaira tetahi kau, tetahi reme, koati ranei, i roto i te puni, ki te patua ranei e ia ki waho o te puni,

4 A e kore e kawea ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, kia whakaherea he whakahere ki a Ihowa ki mua i te tapenakara o Ihowa; ka whakairia he toto ki taua tangata; kua whakaheke toto ia; a ka hatepea atu taua tangata i roto i tona iwi:

5 He mea kia kawea mai ai e nga tamariki a Iharaira a ratou patunga e whakaherea ana e ratou i te mata o te parae, kia kawea mai ai hoki ki a Ihowa, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ki te tohunga, ka whakahere ai hei whakamarietanga ki a Ihowa.

6 A ka tauhiuhia atu te toto e te tohunga ki te aata a Ihowa, ki tera i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, me tahu ano hoki e ia te ngako hei kakara reka ki a Ihowa.

7 A ka mutu a ratou patunga tapu ki nga rewera i whaia nei e ratou, puremu atu ai. Hei tikanga pumau tenei ki a ratou, tuku iho ki a ratou whakatupuranga.

8 ¶ A me ki atu ano e koe ki a ratou, Ki te whakaherea e tetahi tangata o te whare o Iharaira, o nga tangata iwi ke ranei e noho ana i roto i a koutou, tetahi tahunga tinana, patunga tapu ranei,

9 A e kore e kawea ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, wha-

Digitized by Google

kahere ai ki a Ihowa; ina, ka hatepea atu taua tangata i roto i tona iwi.

10 ¶ Ki te kainga hoki tetahi toto e tetahi tangata o te whare o Iharaira, o nga tangata iwi ke ranei e noho ana i roto i a koutou; ka u atu toku mata ki taua wairua i kainga ai te toto, a ka hatepea atu e ahau i roto i tona iwi.

11 Kei roto hoki i te toto te oranga o te kikokiko; a kua hoatu e ahau ki a koutou mo runga i te aata, hei mea whakamarietanga mo o koutou wairua: ko te toto hoki te mea hei mea whakamarietanga mo te wairua.

12 Koia ahau i mea ai ki nga tamariki a Iharaira, Kaua tetahi o koutou e kai toto, kaua ano hoki tetahi tangata iwi ke e noho ana i roto i a koutou e kai toto.

13 Ki te whai hoki tetahi tangata o nga tamariki a Iharaira, o nga tangata ke ranei e noho ana i a koutou, a ka mau tetahi kirehe, tetahi manu ranei e tika ana kia kainga; me riringi ano e ia ona toto, ka tanu ai ki te puehu.

14 No te mea ko te oranga ia o nga kikokiko katoa; e rite ana hoki ona toto ki tona oranga: koia ahau i mea ai ki nga tamariki a Iharaira, Kaua rawa e kainga e koutou te toto o tetahi kikokiko: ko te toto hoki te oranga o nga kikokiko katoa: ki te kainga e tetahi ka hatepea atu.

15 ¶ Ki te kainga hoki e tetahi wairua te mea i mate maori, te mea ranei i haea *e te kirehe, ahakoa* tangata whenua, tangata iwi ke ranei, me horoi e ia ona kakahu, me horoi ano hoki *ia* e ia ki te wai, ka poke hoki ia, a, ahihi noa: katahi ka kore te poke.

16 A ki te kahore e horoia e ia, ki te kahore hoki e horoia tona tinana, na, ka wahā ano e ia tana kino.

UPOKO 18.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

3 Kei rite a koutou mahi ki nga mahi a te whenua o Ihipa, i noho na koutou: kei rite ano hoki a koutou mahi ki nga mahi a te whenua o Kanaana, e kawea atu nei koutou e ahau ki reira: kei haere hoki koutou i runga i a ratou tikanga.

4 Me mahi e koutou aku whakaritenga, kia mau hoki ki aku tikanga, me haere hoki i runga i aua mea; ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

5 Ina, kia mau ki aku tikanga me aku whakaritenga: ki te mahia hoki ena e te tangata, ma reira e ora ai: ko Ihowa ahau.

6 ¶ Kaua tetahi o koutou e whakatata ki tetahi o ona whanaunga tupu, hura ai kia takoto tahanga: ko Ihowa ahau.

7 Kei hurahia e koe tou papa, tou whaea ranei, kia takoto tahanga: ko tou whaea ia; kei hurahia e koe kia takoto tahanga.

8 Kei hurahia e koe kia takoto tahanga te wahine a tou papa: ko te wahi takoto tahanga ia o tou papa.

9 Kei hurahia e koe kia takoto tahanga tou tuahine, te tamahine a tou papa, te tamahine ranei a tou whaea, *ahakoa* i whanau ki te kāinga, i whanau ranei ki tera atu wahi; kei hurahia raua e koe kia takoto tahanga.

10 Kei hurahia e koe kia takoto tahanga te tamahine a to tama, te tamahine ranei a to tamahine, kei hurahia raua e koe kia takoto tahanga: nou hoki te wahi o raua i takoto tahanga na.

11 Kei takoto tahanga *i a koe* te tamahine a te wahine a tou papa, te whanau a to papa, (he tuahine ia nou), kei hurahia ia e koe kia takoto tahanga.

12 Kei hurahia te tuahine o tou papa kia takoto tahanga: he whanaunga tupu ia no tou papa.

13 Kei hurahia e koe te tuakana teina ranei o tou whaea kia takoto tahanga: he whanaunga tupu hoki ia no tou whaea.

14 Kei hurahia e koe kia takoto tahanga te teina, te tuakana ranei, o tou papa, kei whakatata koe ki tana wahine; ko to whaea keke ia.

15 Kei hurahia e koe to hunaonga kia takoto tahanga: ko te wahine ia a to tama, kei hurahia ia e koe kia takoto tahanga.

16 Kei hurahia e koe kia takoto tahanga te wahine a tou tuakana, teina ranei; no tou tuakana, teina ranei, taua wahi i takoto tahanga na.

17 Kei hurahia e koe kia takoto tahanga te wahine raua ko tana tamahine, kaua ano hoki e tangohia te tamahine a tana tama, te tamahine ranei a tana tamahine, hura ai i a ia kia takoto tahanga; he whanaunga pu hoki ratou ki a ia: he mea kino tena.

18 Kaua ano hoki e tangohia mai te tuakana, te teina ranei, o tau wahine, hei whakatetete ki a ia, kaua ia e hura-

Digitized by Google

hia kia takoto tahanga, me te ora ano hoki tera.

19 ¶ Kaua ano hoki e whakatata atu ki te wahine ki te hura i a ia kia takoto tahanga, i te mea kei tahaki ia mo tona poke.

20 Kaua ano hoki e takoto puremu ki te wahine a tou hoa, whakapoke ai i a koe ki a ia.

21 Kaua ano e tukua tetahi o ou uri kia haere na waenga i *te ahi* hei mea ki a Moreke, kaua ano hoki e whakanoatia te ingoa o tou Atua: ko Ihowa ahau.

22 Kei rite ki te moe ki te wahine tau moe ki te tane: he mea whakarihariha tena.

23 Kaua ano hoki koe e takoto ki tetahi kararehe, whakapoke ai i a koe ki taua mea: kaua hoki tetahi wahine e tu ki te aroaro o tetahi kararehe, takoto tahi ai raua: he mea anuanu tena.

24 ¶ Kei poke koutou i tetahi o enei mea: e poke ana hoki i enei mea katoa nga iwi ka peia nei e ahau i to koutou aroaro:

25 Kua poke ano hoki te whenua: koia ahau i mea ai kia tau iho tona kino ki runga ki a ia; a e ruaki mai ana te whenua i ona tangata.

26 Mo reira kia mau koutou ki aku tikanga me aku whakaritenga whakawa; kaua ano hoki e mahia tetahi o enei mea whakarihariha e tetahi tangata whenua, e te tangata iwi ke ranei e noho ana i a koutou:

27 (No te mea kua mahia enei mea whakarihariha katoa e nga tangata whenua o mua i a koutou, a poke iho te whenua;)

28 Kei ruakina mai ano hoki koutou e te whenua, ina poke i a koutou, me nga iwi e ruakina atu nei i to koutou aroaro.

29 No te mea hoki, ki te mahia tetahi o enei mea whakarihariha e tetahi tangata, ina, ka hatepea atu aua tangata i pena i roto i to ratou iwi.

30 Engari kia mau ki aku i whakamahara atu ai, kei mahia e koutou tetahi o enei ritenga whakarihariha i mahia nei i mua i a koutou, kei poke hoki koutou i aua mea: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

UPOKO 19.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Kia tapu koutou: e tapu ana hoki ahau a Ihowa to koutou Atua.

3 ¶ Me wehi koutou ia tangata ia tangata ki tona whaea, ki tona papa, kia mau hoki ki aku hapati: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

4 ¶ Kei tahuri koutou ki nga whakapakoko, kei whakarewaina hoki etahi atua ma koutou: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

5 ¶ Ki te whakaherea ano hoki e koutou he patunga whakamarietanga ki a Ihowa, hei te patunga e manakohia ai koutou.

6 Me kai i te rangi ano i whakaherea ai, i te aonga ake ano hoki: a ki te toe tetahi wahi ki te toru o nga ra, me tahu ki te ahi.

7 Ki te kainga hoki tetahi wahi i te toru o nga ra, ka whakariharihangia; e kore e manakohia.

8 A ka wahā o ratou hara e nga tangata katoa i kainga ai, no te mea kua whakanoatia te mea tapu a Ihowa; a ka hatepea atu taua tangata i roto i tona iwi.

9 ¶ Ka kotia ano hoki e koutou nga hua o to koutou whenua, kaua e kotia rawatia nga kokonga o to mara, kaua ano hoki e hamua nga toenga o o hua.

10 Kaua hoki e hamua to mara waina, kaua ano e kohia nga karepe *katoa* o to mara waina; me waiho ma te rawakore raua ko te tangata iwi ke: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

11 ¶ Kaua koutou e tahae, kaua hoki e teka, kaua ano hoki e horihori tetahi ki tetahi.

12 Kei oatitia tekatia hoki toku ingoa, kaua ano hoki e whakanoatia te ingoa o tou Atua: ko Ihowa ahau.

13 Kaua e tukinotia tou hoa, kaua ano hoki e pahuatia: kaua nga utu o te kai mahi e takoto tonu ki a koe i te po, a tae noa ki te ata.

14 ¶ Kaua e kangā te turi, kaua ano hoki e makā he whakatutuki ki te aroaro o te matapo, engari me wehi ki tou Atua: ko Ihowa ahau.

15 ¶ Kei whakahaere he koutou ina whakarite whakawa; kaua e whakaaro ki te kanohi o te rawakore, kaua hoki e whakahonoretia te kanohi o te nui: me whakarite whakawa koe mo tou hoa i runga i te tika.

16 ¶ Kaua e kopikopiko i roto i tou iwi ngautuara ai: kaua ano hoki e tu kia whakahekea te toto o tou hoa: ko Ihowa ahau.

17 Kei kino koe ki tou teina i roto i

Digitized by Google

tou ngakau: riria mariétia tou hoa, kaua e waiho he hara i runga i a ia.

18 Kaua e rapu utu, kaua hoki e mauahara ki nga tamariki a tou iwi; engari arohaina tou hoa ano ko koe: ko Ihowa ahau.

19 ¶ Kia mau ki aku tikanga. Kaua e whakatupuria he uri mo au kararehe ki tera atu tu kararehe: kaua e whakauruurua nga purapura e whakatongia e koe ki to mara: kaua ano hoki e meatia ki a koe he kakahu ko tetahi wahi he rinena ko tetahi he huruhuru.

20 ¶ Ki te takoto puremu hoki tetahi ki te wahine pononga kua oti te taumau ma te tane, ki te mea kihai i utua i whakahokia, kihai ano hoki i tukua kia haere noa atu; ka whiua te wahine; e kore raua e whakamatea, no te mea kihai ia i tukua kia haere noa atu.

21 A me kawe mai e te tane tana whakahere mo te he ki a Ihowa, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, he hipi toa hei whakahere mo te he.

22 A ka mea whakamarietanga te tohunga mona ki te hipi toa, ki te whakahere mo te he, ki te aroaro o Ihowa, mo tona hara i hara ai ia; a ka murua tona hara i hara ai ia.

23 ¶ E tae hoki koutou ki te whenua, a ka whakatongia e koutou nga rakau kai katoa; na me waiho nga hua hei mea kokoti-kore, kia toru nga tau e waiho ai e koutou hei mea kokoti-kore: e kore e kainga.

24 I te wha ia o nga tau ka tapu nga hua katoa o reira, hei whakamoemititanga ki a Ihowa.

25 Engari i te rima o nga tau me kai e koutou nga hua o reira, a ka maha ake ona hua ma koutou: ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

26 ¶ Kaua e kinakitia nga toto ki te tahi mea hei kai: kaua ano hoki e rapu tikanga i nga tohu, i nga kapua.

27 Kaua e whakaporotakatia nga taha o o koutou mahunga, kaua ano hoki e whakaahuatia kinotia nga taha o tou pahau.

28 Kaua e haea o koutou kikokiko mo te tupapaku, kaua ano hoki e taia he tohu ki a koutou: ko Ihowa ahau.

29 ¶ Kaua e whakanoatia to tamahine, e meinga hei wahine puremu; kei riro te whenua i te puremu, a ka ki te whenua i te kino.

30 ¶ Kia mau ki aku hapati, kia hopohopo hoki ki taku wahi tapu: ko Ihowa ahau.

31 ¶ Kaua e whakaaro atu ki nga waka atua, kaua ano hoki e whai atu ki nga mata maori, whakapokea ai e ratou: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

32 ¶ Me whakatika ake koe i te aroaro o te mātenga hina, me whakahonore hoki te mata o te koroheke, me wehi ano hoki ki tou Atua: ko Ihowa ahau.

33 ¶ Ki te noho hoki te tangata iwi ke ki a koe ki tou whenua, kaua koutou e whakatetetete ki a ia.

34 Ki ta koutou kia rite ki tetahi o o koutou tangata whenua te manene e noho ana i a koutou, arohaina ia ano ko koe; he manene hoki koutou i mua i te whenua o Ihipa: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

35 ¶ Kei he ta koutou whakahaere ina whakarite i te whakawa, i te ruri ranei, i te pauna-taimaha ranei, i te mehua ranei.

36 Kia tika a koutou pauna, kia tika nga whakataimaha, kia tika te epa, kia tika hoki te hine: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua, nana nei koutou i whakaputa mai i te whenua o Ihipa.

37 Mo reira kia mau ki aku tikanga katoa, me aku whakaritenga katoa, mahia ano hoki: ko Ihowa ahau.

UPOKO 20.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Me korero ano koe ki nga tamariki a Iharaira, Ahakoa no nga tamariki a Iharaira, no te manene ranei e noho ana i a Iharaira, te tangata i hoatu e ia tona uri ki a Moreke, ina, me whakamate ia: me aki e nga tangata whenua ki te kohatu.

3 Ka u atu ano hoki toku mata ki taua tangata, a ka hatepea atu e ahau i roto i tona iwi; mona i hoatu i tona uri ki a Moreke, whakapoke ai i toku wahi tapu, whakanoa ai hoki i toku ingoa tapu.

4 A ki te hunā e nga tangata whenua o ratou kanohi, kei *kite* i taua tangata, ina hoatu e ia tona uri ki a Moreke, a e kore e whakamate i a ia;

5 Ko reira u atu ai toku mata ki taua tangata, ki ona whanaunga hoki, a ka hatepea atu e ahau i roto i to ratou iwi, a ia, me nga tangata katoa e whai ana i a ia, puremu atu ai, puremu ai ki a Moreke.

6 ¶ Ki te tahuri ano tetahi wairua ki nga waka atua, ki nga mata maori, whai atu ai, puremu atu ai ki a ratou, ka u atu ano toku mata ki taua wairua, a ka hatepea atu i roto i tona iwi.

Digitized by Google

7 Engari whakatapua koutou, kia tapu ano hoki : ko Ihowa hoki ahau ko to koutou Atua.

8 A kia mau ki aku tikanga, me mahi ano hoki: ko Ihowa ahau e whakatapu nei i a koutou.

9 ¶ No te mea hoki ki te kangā e tetahi tangata tona papa, tona whaea ranei, me whakamate rawa : kua kangā e ia tona papa, tona whaea ranei; ko runga ano i a ia ona toto.

10 ¶ A ki te puremu tetahi tangata ki te wahine a te tangata, me whakamate rawa te kai puremu ki te wahine a tona hoa, te kai puremu raua ko te wahine i puremutia.

11 Me te tangata hoki i takoto ki te wahine a tona papa, kua hurahia e ia tona papa kia takoto tahanga : me whakamate raua tokorua ; ko runga i a raua o raua toto.

12 Ki te takoto hoki te tangata ki tana hunaonga wahine, me whakamate rawa raua tokorua : he mahi anuanu ta raua ; ko runga i a raua o raua toto.

13 Ki te takoto hoki he tangata ki a raua whakatane ki te pera me te takotoranga ki te wahine, he mahi whakarihariha ta raua, me whakamate rawa raua ; ko runga i a raua o raua toto.

14 Ki te tango hoki te tangata i te wahine raua ko tona whaea, he mea kino tena : me tahu ratou ki te ahi, te tane me nga wahine : kei whai kino koutou i roto i a koutou.

15 Ki te takoto hoki he tangata ki te kararehe, me whakamate rawa ia : me whakamate ano hoki e koutou te kararehe.

16 Ki te whakatata hoki he wahine ki tetahi kararehe, a ka takoto ki a ia, me whakamate e koe te wahine raua ko te kararehe : me whakamate rawa raua ; ko runga i a raua o raua toto.

17 Ki te tango hoki te tangata i tona tuahine, i te tamahine a tona papa, i te tamahine ranei a tona whaea, a ka kite i a ia e takoto tahanga ana, a ka kite ano te wahine i a ia e takoto tahanga ana : he mea kino tena ; a ka hatepea atu raua i te tirohanga a to raua iwi : nana hoki i hura tona tuahine kia takoto tahanga ; ka wahā e ia tona kino.

18 Ki te takoto hoki te tangata ki te wahine i a ia e paheke ana, a ka hura i a ia kia takoto tahanga ; kua takoto kau i a ia tona puna, kua whakaaturia ano e te wahine te puna o ona toto : a ka hatepea atu raua i roto i to raua iwi.

19 Kaua ano hoki e hurahia kia takoto tahanga te teina, te tuakana ranei o tou whaea, te tuahine ranei o tou papa : e hurahia ana hoki e ia tona whanaunga tupu : ka wahā e raua to raua kino.

20 Ki te takoto hoki he tangata ki te wahine a tona matua keke, kua hurahia e ia kia takoto tahanga tona matua keke : ka wahā e raua to raua hara : ka mate uri-kore raua.

21 Ki te tango hoki te tangata i te wahine a tona tuakana, teina ranei, he mea poke tena : kua hurahia e ia tona tuakana, teina ranei, kia takoto tahanga ; e kore raua e whai tamariki.

22 ¶ Engari kia mau ki aku tikanga katoa me aku whakaritenga katoa, me mahi ano hoki : kei ruakina atu koutou e te whenua ka kawea atu nei koutou e ahau ki reira noho ai.

23 Kaua ano koutou e haere i runga i nga ritenga o te iwi ka peia nei e ahau i to koutou aroaro : na ratou hoki enei mahi katoa, koia i whakarihariha ai ahau ki a ratou.

24 I mea ai hoki ki a koutou, Ka riro mai to ratou whenua i a koutou, ka hoatu hoki e ahau ki a koutou hei kāinga pumau, he whenua e rerengia ana e te waiu, e te honi : ko Ihowa ahau ko to koutou Atua, nana nei koutou i wehe mai i roto i nga iwi.

25 ¶ Mo reira me wehe ke e koutou nga kararehe poke-kore me nga mea poke, nga manu hoki, nga mea poke, me nga mea poke-kore : kaua ano hoki e waiho hei whakaanuanutanga mo o koutou wairua tetahi kararehe, manu ranei, tetahi mea ranei e ngoki ana i te whenua, o nga mea i wehea atu e ahau i a koutou hei mea poke.

26 A ka tapu koutou ki a au : no te mea e tapu ana ahau a Ihowa, a kua wehea mai ano koutou e ahau i roto i nga iwi, kia waiho maku.

27 ¶ Me whakamate rawa ano hoki te tangata, te wahine ranei, he atua maori tona ; me te mata maori hoki : me aki raua ki te kohatu : ko runga i a raua o raua toto.

UPOKO 21.

AI mea ano a Ihowa ki a Mohi, Korero atu ki nga tohunga ki nga tama a Arona, mea atu ki a ratou, Kei poke tetahi i te tupapaku o tona iwi :

2 Engari i tona whanaunga, i te mea e tata ana ki a ia, i tona whaea, i tona papa, i tana tama, i tana tamahine, i tona tuakana, teina ranei,

3 I tona tuahine hoki, ki te mea he

Digitized by Google

wahina, he mea e tata ana ki a ia, a kahore ana tane: e poke ano ia i a ia.

4 Kaua ia e whakapoke i a ia kia noa *no* te ariki o tona iwi.

5 Kaua e whakatiwhaia o ratou mātenga, kaua hoki e heua nga taha o o ratou pahau, kaua ano hoki e haea to ratou kikokiko.

6 Kia tapu ratou ki to ratou Atua, kaua hoki e whakanoatia te ingoa o to ratou Atua: no te mea ko ratou hei whakahere i nga whakahere ahi a Ihowa, i te kai a to ratou Atua: mo reira kia tapu ratou.

7 Kaua ratou e tango i te wahine puremu, i te mea noa ranei, hei wahine; kaua ano hoki ratou e tango i te wahine i whakarerea e tana tane: he tangata tapu hoki ia no tona Atua.

8 Mo reira me whakatapu ia e koe, mana hoki e whakahere te kai a tou Atua: kia tapu ia ki a koe: e tapu ana hoki ahau a Ihowa, tou kai whakatapu.

9 ¶ Me te tamahine hoki a tetahi tohunga, ki te whakanoa ia i a ia, ki te puremu, kua whakanoatia e ia tona papa: me tahu ki te ahi.

10 ¶ Me te tino tohunga hoki, te *tangata* o ona teina i ringitia nei tona mātenga ki te hinu whakawahi, a i whakatohungatia hei kakahu i nga kakahu, kaua ia e whakarere atu i te taupoki o tona mātenga, kaua ano hoki e haea ona kakahu;

11 Kaua hoki ia e haere atu ki tetahi tupapaku mate, kaua ano hoki ia e whakapoke i a ia mo tona papa, mo tona whaea ranei;

12 Kaua hoki ia e haere ki waho o te wahi tapu, kei noa i a ia te wahi tapu o tona Atua; kei runga hoki i a ia te karauna o te hinu whakawahi a tona Atua: ko Ihowa ahau.

13 Me tango ano hoki e ia he wahine i tona wahinatanga.

14 He pouaru, he wahine ranei i whakarerea, he wahine noa ranei, he wahine puremu ranei, kaua enei e tangohia e ia: engari me tango e ia he wahina i roto i tona iwi ake hei wahine.

15 Kaua hoki e whakanoatia e ia ona uri i roto i tona iwi: ko Ihowa hoki ahau te whakatapu nei i a ia.

16 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

17 Korero atu ki a Arona, mea atu, Ki te mea he koha to tetahi o ou uri i o ratou whakatupuranga, kaua ia e whakatata mai ki te whakahere i te kai a tona Atua.

18 Kaua hoki e whakatata mai tetahi tangata he koha tona: te matapo, te kopa, te tangata he ihu parehe tona, i hira ake ranei tetahi wahi ona,

19 Te tangata ranei i whati te waewae, i whati ranei te ringa,

20 Te tuara piko ranei, te mea i puwhenua te tupu, ki te papahewa ranei tona kanohi, ki te mea ranei he papaka, he hakihaki ranei tona, ki te mea ranei kua komurumurua ona mea;

21 Kaua tetahi tangata o nga uri o te tohunga, o Arona, ki te mea he koha tona, e whakatata mai ki te whakahere i nga whakahere ahi a Ihowa: he koha tona, kaua ia e whakatata mai ki te whakahere i te kai a tona Atua.

22 Me kai e ia te kai a tona Atua, te mea tapu rawa, me te mea tapu.

23 Otiia kaua ia e haere atu ki te arai, e whakatata ranei ki te aata; he koha hoki tona; kei noa i a ia oku wahi tapu: ko Ihowa nei hoki ahau te whakatapu nei i a ratou.

24 ¶ Na, ka korerotia e Mohi ki a Arona, ratou ko ana tama, ki nga tamariki katoa ano hoki a Iharaira.

UPOKO 22.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki a Arona, ratou ko ana tama, kia wehea atu ratou i nga mea tapu a nga tamariki a Iharaira, kei whakanoatia hoki e ratou toku ingoa tapu ki nga mea e whakatapua ana e ratou maku: ko Ihowa ahau.

3 Mea atu ki a ratou, Ki te whakatata mai tetahi o o koutou uri katoa, puta noa i o koutou whakatupuranga, ki nga mea tapu e whakatapua ana e nga tamariki a Iharaira ma Ihowa, me te mau ano tona poke, ka hatepea atu taua wairua i toku aroaro: ko Ihowa ahau.

4 Ki te mea he repara tetahi o nga uri o Arona, ki te mea ranei he rere tona; kei kainga e ia nga mea tapu; kia kore ra ano ona poke. Ki te pa hoki tetahi ki te mea i poke i te tupapaku, ki te tangata ranei kua paheke atu tona purapura moenga;

5 Ki te pa ranei tetahi ki te mea ngoki, e poke ai ia, ki te tangata ranei e poke ai ia, ahakoa he aha ranei he aha ranei tona poke;

6 Ka poke, a, ahiahi noa, te tangata i pa ki taua mea, kaua ano hoki ia e kai i nga mea tapu, ki te kahore i horoia e ia tona kikokiko ki te wai.

7 A ka to te ra, ka kore ona poke, a

Digitized by Google

muri iho ka kai i nga mea tapu; no te mea ko tana kai tena:

8 He mea mate maori, i haea ranei *e te kirehe*, kaua tena e kainga e ia, kei poke: ko Ihowa ahau.

9 Ina, kia mau ratou ki taku i whakariterite ai, kei whai hara ratou i taua mea, a ka mate ki te whakanoatia e ratou: ko Ihowa ahau te whakatapu nei i a ratou.

10 Kaua tetahi manene e kai i te mea tapu: kaua te tangata e noho ana ki te tohunga, te kai mahi ranei e kai i te mea tapu.

11 Otiia ki te hokona tetahi tangata e te tohunga ki tana moni, e kai ano ia, me te tangata ano i whanau ki tona whare: e kai ano raua i tana kai.

12 Ki te mea hoki kua *marenatia* te tamahine a te tohunga ki te tangata ke, kaua ia e kai i nga mea i whakaherea o nga mea tapu.

13 Otiia ki te mea he pouaru te tamahine a te tohunga, i whakarerea atu ranei, a kahore ana tamariki, kua hoki mai ano hoki ki te whare o tona papa, kua pera me ia i tona taitamahinetanga, e kainga ano e ia te kai a tona papa; kaua ia te tangata ke e kai i tena mea.

14 ¶ A ki te kai pohehe te tangata i te mea tapu, me tapiri mai e ia te wahi whakarima o taua mea, a ka homai tahi mai me te mea tapu ki te tohunga.

15 Kei whakanoatia e ratou nga mea tapu a nga tamariki a Iharaira, e whakaherea ana e ratou ma Ihowa;

16 Kei whakawahā hoki ratou ki te kino o te he, ina kainga e ratou a ratou mea tapu: ko au nei hoki ko Ihowa to ratou kai whakatapu.

17 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

18 Korero atu ki a Arona, ratou ko ana tama, ki nga tamariki katoa ano hoki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Ahakoa he aha te tangata o te whare o Iharaira, o nga manene ranei i roto i a Iharaira, e mea ana ki te kawe mai i tana whakahere, he ki taurangi hoki nana, he whakahere tuku noa ranei nana, he mea e whakaherea ana e ratou ma Ihowa hei tahunga tinana;

19 Hei te tane koha-kore, kia manakohia ai koutou, no roto i nga kau, i nga hipi ranei, i nga koati ranei.

20 Kaua rawa ia e whakaherea tetahi mea he koha tona: no te mea e kore e manakohia hei mea ma koutou.

21 Ki te whakaherea ano hoki e tetahi he patunga hei whakamarietanga ki a Ihowa, hei whakamana mo te ki taurangi, hei whakahere noa ake ranei, he kau, he hipi ranei, hei te mea koha-kore, kia manakohia ai: kei whai koha taua mea.

22 He mea matapo, he whati, he kopa, he mea whai puku, he papaka, he mea hakihaki ranei, kaua ena e whakaherea ma Ihowa, kaua ano hoki e homai hei whakahere ahi ki runga ki te aata ma Ihowa.

23 Na, he puru, he reme ranei, e hira ake ana, kua kore ranei, tetahi wahi ona, e whakaherea ano tena e koe hei whakahere noa ake; otiia e kore e manakohia mo te ki taurangi.

24 Kaua e whakaherea e koutou ma Ihowa te mea i romia, te mea ranei i kurua, i unuhia ranei, i pokaia ranei; kaua ano hoki *ena mea* e meatia ki to koutou whenua.

25 Kaua ano hoki tetahi o enei e whakaherea e koutou hei kai ma to koutou Atua, ina homai e te tangata iwi ke; kei roto hoki i a ratou te mea whakahe mo ratou, e whai koha ana hoki ratou: e kore enei e manakohia hei mea ma koutou.

26 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

27 Ka whanau he kau, he hipi, he koati ranei, kia whitu nga ra e waiho ai ki tona whaea; a i te waru o nga ra, i o muri iho hoki, ka manakohia hei whakahere ahi ma Ihowa.

28 Otiia *ahakoa* he kau, he hipi ranei, kaua raua ko tana kuao e patua i te rangi kotahi.

29 Ka patua ano hoki e koutou he patunga whakawhetainga ki a Ihowa, hei te patunga e manakohia ai koutou.

30 Me kai i taua rangi ano; kaua e waiho tetahi wahi ki te ata: ko Ihowa ahau.

31 Na, kia mau ki aku whakahaunga, mahia hoki; ko Ihowa ahau.

32 Kaua ano hoki e whakanoatia e koutou toku ingoa tapu; engari me whakatapu ahau i roto i nga tamariki a Iharaira: ko Ihowa ahau te whakatapu nei i a koutou,

33 I whakaputa mai nei hoki i a koutou i te whenua o Ihipa, kia waiho ai hei Atua mo koutou: ko Ihowa ahau.

UPOKO 23.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Ihara-

Digitized by Google

ira, mea atu ki a ratou, Ko nga hakari a Ihowa, e karangatia e koutou hei huihuinga tapu, ko enei aku hakari.

3 E ono nga ra e mahia ai te mahi; ko te whitu ia o nga ra he hapati okiokinga, he huihuinga tapu: kaua tetahi mahi e mahia i reira, he hapati tena no Ihowa, puta noa i o koutou nohoanga.

4 ¶ Ko nga hakari enei a Ihowa, nga huihuinga tapu hoki e karangatia e koutou i nga wa e rite ai.

5 Kei te marama tuatahi, kei te tahi tekau ma wha o te marama, i te ahiahi, te kapenga a Ihowa.

6 A i te tekau ma rima o nga ra o tana marama ano ko te hakari taro rewena-kore a Ihowa: e whitu nga ra e kai ai koutou i te taro rewena-kore.

7 Hei te ra tuatahi he huihuinga tapu ma koutou: kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou *i reira*.

8 Engari kia whitu nga ra e whakahere ai koutou i te whakahere ahi ma Ihowa; a i te whitu o nga ra he huihuinga tapu: kaua e mahia tetahi mahi a te kai mahi e koutou *i reira*.

9 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

10 Korero atu ki nga tamariki a Ihaaraira, mea atu hoki ki a ratou. E tae koutou ki te whenua e hoatu ana e ahau ki a koutou, a ka kotia ona hua, me kawe mai e koutou tetahi paihere o nga hua mataati o ta koutou kotinga ki te tohunga:

11 A mana e poipoi te paihere ki te aroaro o Ihowa, kia manakohia ai koutou: me poipoi e te tohunga i te aonga ake o te hapati.

12 Me whakahere ano hoki e koutou i te rangi e poipoia ai e koutou te paihere, he reme toa, ki te mea koha-kore, ki te tau-tahi, hei tahunga tinana ki a Ihowa.

13 Kia rua ano hoki nga wahi whakatekau o te paraoa mo te whakahere totokore o taua mea, ki te mea i konatunatua ki te hinu, hei whakahere ahi ma Ihowa, hei kakara reka: me waina hoki te ringihanga o taua mea, ko te *wahi* whakawha o te hine.

14 Kaua ano hoki koutou e kai i te taro, i te witi pahuhu, i nga puku hou ranei, kia taea ra ano te tino ra e kawea ai e koutou te whakahere ki to koutou Atua: hei tikanga pumau tenei, puta noa i o koutou whakatupuranga, i o koutou nohoanga katoa.

15 ¶ Me tatau ano hoki e koutou i te aonga ake o te hapati, i te ra i kawea mai ai e koutou te paihere mo te whakahere poipoi; kia tino rite nga hapati e whitu:

16 Kia tae ra ano ki te aonga ake o te whitu o nga hapati ta koutou tatau i nga ra e rima tekau; ka whakahere ai koutou i te whakahere toto-kore, i te mea hou, ki a Ihowa.

17 Me kawe mai e koutou i roto i o koutou nohoanga, kia rua nga taro poipoi e rua nei o raua whakatekau: he mea paraoa; he mea i tunua rewenatia; ko nga tuapora ena ma Ihowa.

18 Me whakahere tahi ano e koutou me te taro kia whitu nga reme, hei te mea koha-kore, hei te tau-tahi, me tetahi puru kuao, me nga hipi toa e rua: hei tahunga tinana ena mea ki a Ihowa, me te whakahere toto-kore hoki o aua mea, me nga ringihanga, hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

19 Katahi ka whakaherea e koutou tetahi kuao koati hei whakahere hara, kia rua ano hoki nga reme, hei te tau-tahi, hei patunga whakamarietanga.

20 A me poipoi ngatahi aua mea e te tohunga me te taro o nga tuapora, hei whakahere poipoi, ki te aroaro o Ihowa, me tapiri atu ki nga reme e rua: ka tapu ena mea ki a Ihowa ma te tohunga.

21 A me karanga nui e koutou i taua rangi ano, kia waiho hei huihuinga tapu ma koutou: kaua e mahia e koutou tetahi mahi a te kai mahi *i reira:* hei tikanga pumau tonu *tenei* puta noa i o koutou nohoanga, i o koutou whakatupuranga.

22 ¶ A ka kotia e koutou nga hua o to koutou whenua, kaua e tino whakapotoa nga kokonga o to mara ina kotia e koe, kaua ano hoki e hamua nga toenga o o hua: me waiho ma te rawa-kore raua ko te manene: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

23 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

24 Korero atu ki nga tamariki a Ihaaraira, mea atu, Hei te whitu o nga marama, hei te tuatahi o te marama, he hapati ma kouton, he whakamaharatanga, he whakatangihanga tetere, he huihuinga tapu.

25 Kaua e mahia tetahi mahi a te kai mahi *i reira;* engari me whakahere he whakahere ahi ma Ihowa.

26 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

27 Ko te tekau ano hoki o tenei marama, o te whitu, hei ra whakamarietanga; hei huihuinga tapu tena *ra* ma koutou; me whakapouri hoki e koutou

Digitized by Google

o koutou wairua, me whakahere ano hoki he whakahere ahi ki a Ihowa.

28 Kaua ano hoki e mahia e koutou he mahi i taua rangi; he ra whakamarietanga hoki tena, e meinga ai he whakamarietanga mo koutou ki te aroaro o Ihowa o to koutou Atua.

29 Na, te wairua e kore e whakapouritia i taua ra, ka hatepea atu ia *e ahau* i roto i tona iwi.

30 Ki te mahia ano hoki e tetahi wairua tetahi mahi i taua ra, ka whakangaromia atu ano e ahau taua wairua i roto i tona iwi.

31 Kei mahia e koutou tetahi mahi *i reira*: hei tikanga pumau tonu iho tenei, puta noa i o koutou whakatupuranga, i o koutou nohoanga katoa.

32 Me waiho taua ra hei hapati okiokinga mo koutou, me whakapouri hoki o koutou wairua: me whakahapati ta koutou hapati i te iwa o te marama i te ahiahi; i te ahiahi, a, tae noa ki tetahi ahiahi.

33 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

34 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Ko te tahi tekau ma rima o nga ra o tenei marama, o te whitu, te hakari whare wharau ki a Ihowa, kia whitu nga ra.

35 Ko a te ra tuatahi he huihuinga tapu: kaua e mahia tetahi mahi a te kai mahi *i reira*.

36 E whitu nga ra e whakahere ai koutou i te whakahere ahi ki a Ihowa: ko te ra waru hei huihuinga tapu ma koutou; a ka whakaherea he whakahere ahi ki a Ihowa: he huihuinga nui tena, kaua e mahia tetahi mahi a te kai mahi *i reira*.

37 Ko nga hakari enei a Ihowa e karangatia e koutou hei huihuinga tapu, hei whakaherenga mo te whakahere ahi ki a Ihowa, mo te tahunga tinana, mo te whakahere toto-kore, mo te patunga tapu, mo nga ringihanga, tenei mea i tona rangi tenei mea i tona rangi:

38 Hāunga nga hapati a Ihowa, hāunga ano a koutou mea homai noa, hāunga ano a koutou ki taurangi katoa, hāunga ano hoki a koutou whakahere tuku noa katoa e homai ana e koutou ki a Ihowa.

39 I te tekau ma rima hoki o nga ra o te whitu o nga marama, ina poto i a koutou te kohikohi nga hua o te whenua, me whakarite e koutou he hakari ki a Ihowa, kia whitu nga ra: ko te ra tuatahi hei hapati, ko te ra tuawaru hoki hei hapati.

40 Na, ka mau koutou i te ra tuatahi ki nga peka rakau papai, ki nga peka nikau, ki nga peka hoki o nga rakau e maha ana nga rau, ki nga wirou o te awa; a ka koa koutou ki te aroaro o Ihowa o to koutou Atua, kia whitu nga ra.

41 Kia whitu hoki nga ra o te tau e whakarite ai koutou i te hakari ki a Ihowa. Hei tikanga pumau tenei, puta noa i o koutou whakatupuranga: ko a te whitu o nga marama whakaritea ai e koutou.

42 Kia whitu nga ra e noho ai koutou i roto i nga wharau; ko nga tangata whenua katoa o Iharaira me noho i roto i nga wharau:

43 Kia mohio ai o koutou whakatupuranga i meinga e ahau nga tamariki a Iharaira kia noho i roto i nga wharau, i taku whakaputanga mai i a ratou i te whenua o Ihipa: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

44 Na, ka korerotia atu e Mohi nga hakari a Ihowa ki nga tamariki a Iharaira.

UPOKO 24.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Whakahaua atu nga tamariki a Iharaira kia kawea mai e ratou ki a koe he hinu oriwa, ki te mea para-kore, ki te mea i tukia, mo te whakamārama, kia ka tonu ai nga rama.

3 Me whakapai tonu tena mea e Arona ki waho mai o te arai o te whakaaturanga, i roto i te tapenakara o te whakaminenga, ki te aroaro o Ihowa i te ahiahi a tae noa ki te ata: hei tikanga *tenei* mo ake tonu atu, puta noa i o koutou whakatupuranga.

4 Me whakapai tonu e ia nga rama i runga i te turanga para-kore o nga rama ki te aroaro o Ihowa.

5 ¶ Me tiki ano hoki e koe he paraoa, ka tunu ai i nga keke kotahi tekau ma rua o taua mea: kia rua nga whakatekau ki te keke kotahi.

6 Ka whakatakoto ai e koe, kia rua nga rarangi, kia ono ki te rarangi kotahi, ki runga ki te tepara para-kore i te aroaro o Ihowa.

7 Me maka ano hoki e koe he parakihe para-kore ki runga i te tahi rarangi i te tahi rarangi, kia ai taua mea i runga i te taro hei whakamaharatanga, hei whakahere ahi hoki ki a Ihowa.

8 Me whakararangi tonu e ia, i tenei

Digitized by Google

hapati i tenei hapati, ki te arcaro o Ihowa, he mea na nga tamariki a Iharaira; hei kawenata *tenei* mo ake tonu atu.

9 A ma Arona, ratou ko ana tama, tena mea; me kai hoki e ratou ki te wahi tapu; he tino tapu hoki tena mana i roto i nga whakahere ahi a Ihowa; hei tikanga *tenei* mo ake tonu atu.

10 ¶ A i haere atu i roto i nga tamariki a Iharaira tetahi tama a tetahi wahine o Iharaira, ko tona papa no Ihipa: na, ka whawhai tenei tama a te wahine o Iharaira ki tetahi tangata o Iharaira i roto i te puni;

11 Na, ka kohukohua te ingoa *o Ihowa* e te tama a te wahine o Iharaira, ka kanga hoki. A kawea mai ana ia e ratou ki a Mohi: (a ko Heromiti te ingoa o tona whaea, he tamahine ia na Tipiri, no te iwi o Rana:

12 Na, ka hoatu ia e ratou kia tiakina, kia whakaaturia mai ra ano ki a ratou te whakaaro a Ihowa.

13 Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

14 Kawea atu ki waho o te puni te tangata i kanga ra; a kia popoki ki runga ki tona mātenga nga ringaringa o nga tangata katoa i rongo *ki a ia*, ka aki ai te whakaminenga katoa i a ia ki te kohatu.

15 Me korero atu ano e koe ki nga tamariki a Iharaira, ka mea atu, Ki te kanga tetahi tangata i tona Atua, ka wahā e ia tona hara.

16 Ki te kohukohua hoki te ingoa o Ihowa e tetahi tangata, ka tino whakamatea ia, me tino aki ia e te whakaminenga katoa ki te kohatu: ko te manene rana tahi ko te tangata whenua ka whakamatea, ina kohukohua e ia te ingoa *o Ihowa*.

17 ¶ Ki te whakamate hoki tetahi i tetahi tangata me tino whakamate ano ia.

18 Ki te whakamate hoki tetahi i te kararehe, me utu e ia; he kararehe mo te kararehe.

19 Ki te mate hoki i te tangata tetahi wahi o tona hoa; me mea ki a ia tana i mea ai:

20 He whati mo te whati, he kanohi mo te kanohi, he niho mo te niho: te mate i meatia e ia ki te tangata, me mea ano ki a ia.

21 Ki te whakamate hoki tetahi i te kararehe, me utu e ia: ki te whakamate hoki tetahi i te tangata, me whakamate ano ia.

22 Kia kotahi ano ta koutou whakarite whakawa mo te manene, mo te tangata whenua: ko Ihowa hoki ahau ko to koutou Atua.

23 Na, ka korero atu a Mohi ki nga tamariki a Iharaira, kia kawea atu ki waho o te puni te tangata nana te kanga, kia akina hoki ki te kamaka. A meatia ana e nga tamariki a Iharaira ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

UPOKO 25.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi i Maunga Hinai, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E tae koutou ki te whenua e hoatu e ahau ki a koutou, na, ka whakahapati te whenua i tetahi hapati ki a Ihowa.

3 E ono nga tau e whakatongia ai e koe to mara, e ono hoki nga tau e tapatapahia ai e koe to mara waina, e kohia ai hoki ona hua;

4 Ko te whitu ia o nga tau hei hapati okiokinga mo te whenua, hei hapati ki a Ihowa: kaua e whakatongia e koe to mara, e tapatapahia hoki to mara waina.

5 Kaua e kotia te mea i tupu noa ake i *tera* kotinga au, kaua ano hoki e whakiia nga karepe o to waina kihai nei i mahia: he tau okiokinga hoki tena mo te whenua.

6 A hei kai ano ma koutou te hapati o te whenua; mau, ma to pononga tane, ma to pononga wahine, ma to kai mahi, ma to manene hoki e noho ana i a koe,

7 Ma o kararehe hoki, ma te kirehe hoki o tou whenua, nga hua katoa o reira, hei kai.

8 ¶ A me tatau ano e koe kia whitu nga tau hapati, kia whitu nga whitu o nga tau; a ko taua takiwa, ko nga tau hapati e whitu, ka kiia e koe e wha tekau ma iwa tau.

9 Katahi ka whakatangihia e koe te tetere tangi nui i te tekau o *nga ra* o te whitu o nga marama, ko a te ra whakamarietanga mea ai koutou kia paku atu te tangi o te tetere, puta noa i to koutou whenua.

10 A me whakatapu e koutou te rima tekau o nga tau, ka karanga ai i te haere noa puta noa atu i te whenua katoa ma nga tangata katoa o reira: hei iupiri nui tena ma koutou; a me hoki koutou ki tona kāinga ki tona kāinga, me hoki ano ki ona whanaunga ki ona whanaunga.

11 Ko tena tau, ko te rima tekau, hei iupiri ma koutou: kaua e rui, kaua ano

Digitized by Google

hoki e kokoti i te mea tupu noa ake o tena *tau*, kaua ano hoki e whakiia nga waina kihai nei i mahia.

12 Ko te iupiri hoki ia; kia tapu ki a koutou; me kai e koutou ona hua, *nga mea hoki* o te mara.

13 Me hoki koutou i tenei tau iupiri, ki tona kāinga ki tona kāinga.

14 Ki te hokona atu ano hoki e koe tetahi mea ki tou hoa, ki te hokona mai ranei *tetahi* mea e te ringa o tou hoa, kaua e tukinotia tetahi e tetahi:

15 Kia rite au utu ki tou hoa ki te maha o nga tau i muri iho i te iupiri; kia rite ano hoki ki te maha o nga tau hua tana hokonga ki a koe:

16 Kia rite ki te maha o nga tau to whakanuinga i te utu o taua mea, kia rite hoki ki te torutoru o nga tau to whakaitinga i ona utu: *i whakaaro* hoki ia ki te maha *o nga tau* hua i tana hokonga ai ki a koe.

17 Ae ra, kaua koutou e tukino ki tetahi ki tetahi, engari me wehi koe ki tou Atua: ko Ihowa hoki ahau ko to koutou Atua.

18 ¶ Mo reira me mahi e koutou aku tikanga, me pupuru aku whakaritenga, me mahi hoki; a ka noho koutou i runga i te whenua rangatira,

19 A ka tukua mai ona hua e te whenua, a ka kai koutou, ka makona, ka noho humarie hoki ki reira.

20 A ki te mea koutou, He aha he kai ma tatou i te whitu o nga tau? titiro hoki, e kore tatou e rui, e kore hoki e kohi i a tatou hua:

21 Maku ra e whakahau iho taku manaakitanga ki runga ki a koutou i te ono o nga tau, a ka whai hua mo nga tau e toru.

22 A ka rui koutou i te waru o nga tau, ka kai ano i nga hua pakoko, a tae noa ki te iwa o nga tau, me kai e koutou nga mea pakoko, kia riro mai ra ano nga hua o tena *tau*.

23 ¶ Kaua e hokona te whenua, he mea oti tonu atu; noku hoki te whenua, he manene hoki koutou, he noho noa ki a au.

24 Me whakaae ano hoki koutou ki te utu e hoki mai ai te whenua, puta noa atu i te whenua e nohoia ana e koutou.

25 Ki te mea kua rawa-kore tou teina, a kua hokona e ia *tetahi wahi* o tona kāinga, a ki te haere mai tetahi o ona whanaunga ki te utu kia hoki mai ai, na, me utu e ia te mea i hokona atu e tona teina.

26 A ki te kahore he kai hoko a taua tangata, a e taea ano e ia te utu;

27 Na, me tatau e ia nga tau i hokona ai, a ka whakahokia nga toenga iho ki te tangata nana i hoko; ka hoki ai ki tona kāinga.

28 Otiia ki te kahore e taea e ia te whakahoki ki a ia, na me waiho tana i hoko ai ki te ringa o te tangata nana i hoko, a tae noa ki te tau iupiri: a i te iupiri ka riro mai, a ka hoki ia ki tona kāinga.

29 Ki te hokona hoki e te tangata tetahi whare nohoanga i roto i te pa taiepa, e whai hokinga mai ano, a tino taka noa he tau i muri iho i tona rironga; kotahi tino tau hei whakahokinga mai mo taua *whare*.

30 A ki te kahore e utua, a tino taka noa te tau, katahi ka whakapumautia mo ake tonu atu te whare i roto i te pa taiepa mo te tangata nana i hoko, puta noa i ona whakatupuranga: e kore e riro mai i te iupiri.

31 Ko nga whare ia o nga kāinga koraha, kahore nei he taiepa a, tawhio noa, ka kiia e rite ana ki nga parae o te whenua: ka hoki ano ena ina utua, ka riro atu ano i te iupiri.

32 Ko nga pa ia o nga Riwaiti, *me* nga whare o nga pa e nohoia ana e ratou, e hoki mai ki nga Riwaiti, ina utua i nga wa katoa.

33 Ki te hokona ano hoki e te tangata *tetahi* mea a nga Riwaiti, ka riro mai ano te whare i hokona, te pa ranei i nohoia e ia, i te iupiri: he kāinga pumau hoki mo ratou i roto i nga tamariki a Iharaira nga whare o nga pa o nga Riwaiti.

34 Ko te mara ia i te taha o o ratou pa kaua e hokona; no te mea he kāinga pumau tonu iho tena no ratou.

35 ¶ A ki te rawa-koretia tou teina, a ka wiri tona ringa i roto i a koe; na, me atawhai ia e koe, *ahakoa* manene, noho-noa ranei; kia ora ai ia i roto i a koe.

36 Kaua e tangohia i a ia he moni whakatuputupu, he whakanuinga ranei; engari me wehi koe ki tou Atua; kia ora ai tou teina i roto i a koe.

37 Kaua to moni e hoatu ki a ia hei mea whakatuputupu, kaua ano hoki o kai e hoatu ki a ia, me te whakaaro ano ki tetahi whakanuinga ake.

38 Ko Ihowa ahau ko to koutou Atua, i whakaputaina mai ai koutou i te whenua o Ihipa, kia hoatu ai ki a koutou te whenua o Kanaana, moku hoki kia waiho hei Atua mo koutou.

39 A ki te rawa-koretia tou teina *e noho ana* i roto i a koe, a ka hokona ki

Digitized by Google

a koe; kaua ia e whakamahia e koe ki te mahi pononga;

40 Kia rite ia i roto i a koe ki te kai mahi, ki te noho-noa, ka mahi ano ia ki a koe, a tae noa ki te tau iupiri:

41 Ko reira ia mawehe atu ai i a koe, ratou tahi ano ko ana tamariki, a ka hoki ki ona whanaunga, ka hoki ano ki te kainga o ona mātua.

42 He pononga hoki ratou naku, naku mo hoki ratou i whakaputa mai i te whenua o Ihipa; kaua ratou e hokona hei pononga.

43 Kei whakatupu rangatira nanakia koe ki a ia; engari me wehi ki tou Atua.

44 Kei nga iwi i tetahi taha ou i tetahi taha he pononga tane, he pononga wahine mau; me hoko etahi o ratou hei pononga tane, hei pononga wahine.

45 Ma koutou ano hoki e hoko etahi o nga tamariki a nga manene e noho ana i roto i a koutou, etahi hoki o roto o o ratou hapu i roto i a koutou, o nga mea i whanau i a ratou ki to koutou whenua: a puritia iho ma koutou.

46 Me waiho hoki ena e koutou hei taonga tupu e tukua iho kia puritia e a koutou tamariki i muri i a koutou; hei pononga ratou ma koutou, ake ake ake: kaua ia e whakatupu rangatira nanakia ki a koutou whakakoutou, ki o koutou teina, ki nga tamariki a Iharaira.

47 ¶ Ki te whai rawa hoki te manene, noho-noa ranei, i roto i a koe, a ka rawakoretia tou teina *e noho ana* i tona taha, a ka hoko i a ia ki te manene, ki te nohonga ranei i roto i a koe, ki te toronga ranei o te hapu o te manene:

48 E whakahokia mai ano ia mo te utu i muri iho i tona hokonga; ma tetahi o ona teina ia e whakahoki mai.

49 Ma tona matua keke, ma te tamaiti ranei a tona matua keke ia e whakahoki mai, ma tetahi ranei o ona whanaunga tupu o tona hapu ia e whakahoki mai; mana ano ranei ia e whakahoki mai, ki te taea e ia.

50 Na, ka tatau ia, raua ko te tangata nana ia i hoko, ka timata i te tau i hokona ai ia ki a ia, tae noa ki te tau iupiri: a ka rite te utu e hokona ai ia ki te maha o nga tau; kia rite ona ra ki o te kai mahi.

51 Ki te mea e maha ana ano nga tau, kia rite ki ena *tau* te utu mo tona hokinga mai e whakahokia atu e ia i roto i te moni i hokona ai ia.

52 A ki te torutoru nga tau e toe ana ki te takiwa atu ki te tau iupiri, na, ka tatau ano raua, a kia rite ki ona tau te utu mo tona hokinga mai e whakahokia atu e ia ki a ia.

53 Kia rite *ano hoki* tana noho ki a ia ki ta te kai mahi e utua ana i tenei tau i tenei tau: kaua hoki tera e whakatupu rangatira nanakia ki a ia i tau tirohanga atu.

54 A ki te kahore ia e hokona i enei *tau*, na me haere atu ia i te tau iupiri, ratou tahi ko ana tamariki.

55 He pononga hoki naku nga tamariki a Iharaira, ko aku pononga ratou i whakaputaina mai e ahau i te whenua o Ihipa; ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

UPOKO 26.

KEĪ hangā e koutou etahi whakapakoko, he mea whaowhao ranei, kaua hoki e whakaarahia ake he pouakarakiatanga, kaua ano hoki tetahi kohatu e whakawhaiahuatia e meatia ki to koutou whenua hei koropikotanga atu: no te mea ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

2 Kia mau ki aku hapati, kia hopohopo ano hoki ki taku wahi tapu: ko Ihowa ahau.

3 ¶ Ki te haere koutou i runga i aku tikanga, a ka pupuri i aku whakahaunga, ka mahi hoki;

4 Na ka hoatu he ua e ahau ki a koutou i tona po ano, a ka tukua mai ona hua e te whenua, a ka hua nga hua o nga rakau o te parae:

5 A tutuki noa ta koutou patunga witi ki te whawhakinga waina, me te whawhakinga waina ki te ruinga; a ka kai koutou i ta koutou taro, a ka makona, ka noho humarie ano hoki ki to koutou whenua.

6 A ka tukua iho e ahau te ata-noho ki te whenua, a ka takoto iho koutou, kahore ano hoki he tangata hei mea i a koutou kia wehi: ka whakakahoretia atu ano hoki e ahau nga kirehe kino i te whenua, e kore ano hoki te hoari e tika na waenga o to koutou whenua.

7 A ka whaia e koutou o koutou hoa riri, a ka hinga ratou i te hoari ki to koutou aroaro.

8 Ka whaia hoki te rau kotahi e te tokorima o koutou, a ka whati nga mano kotahi tekau i te rau kotahi o koutou: na, ka hinga o koutou hoa riri i te hoari ki to koutou aroaro.

9 No te mea hoki ka whai whakaaro mai ahau ki a koutou, a ka meinga koutou kia hua, kia tini, a ka whakapumautia taku kawenata ki a koutou.

Digitized by Google

10 A ka kainga nga mea pakoko e koutou, ka maua mai ki waho ano hoki e koutou nga mea pakoko, no te mea *kua taea* te mea hou.

11 A ka whakaturia e ahau taku tapenakara ki waenganui i a koutou, e kore ano hoki toku wairua e whakarihariha atu ki a koutou.

12 Ka haèreere ano hoki ahau i roto i a koutou, a hei Atua ahau mo koutou, ko koutou hoki hei iwi maku.

13 Ko Ihowa ahau ko to koutou Atua nana koutou i whakaputa mai i te whenua o Ihipa, kei waiho hei pononga ma ratou ; motu pu hoki i a au nga here o to koutou ioka, a meinga ana koutou kia haere tu.

14 ¶ Tena ko tenei, ka kore koutou e whakarongo ki a au, e kore ano hoki e mahi i enei whakahaunga katoa ;

15 A ka whakahawea ki aku tikanga, ka whakarihariha ranei o koutou wairua ki aku whakariteritenga, a e kore e mahia aku whakahaunga katoa, a ka whakatakā e koutou taku kawenata :

16 Na, ko tenei ano hoki taku e mea ai ki a koutou ; ka meinga e ahau hei rangatira mo koutou te pawera, te kohi, me te kirika, hei ngau i nga kanohi, hei whakapouri i te ngakau : a ka ruia kautia ta koutou purapura ; no te mea ka kainga e o koutou hoa riri.

17 A ka u atu toku mata ki a koutou, a ka patua koutou i te aroaro o o koutou hoa riri, ka meinga hei kingi mo koutou te hunga e kino ana ki a koutou, a, ahākoa kahore he tangata hei whai i a koutou, ka rere koutou.

18 A ki te kahore koutou e rongo ki a au i enei meatanga, na ka tapiritia atu e ahau kia whitu atu te nui o te pakinga i a koutou mo o koutou hara.

19 Ka whati ano i a au te whakapehapehatanga o to koutou kaha ; a ka meinga to koutou rangi kia whakarino, to koutou whenua hoki kia whakaparahi :

20 A ka poto kau o koutou uaua : no te mea e kore to koutou whenua e tuku i ona hua, e kore ano hoki e hua nga hua o nga rakau o te whenua.

21 A ki te whakatupu hoa riri koutou ki a au, a e kore koutou e whakarongo ki a au, na ka tapiritia atu ano e ahau kia whitu atu te nui o nga whiu mo koutou, ka rite ki o koutou hara.

22 Ka tukua ano hoki e ahau nga kirehe koraha ki roto i a koutou, hei kawhaki atu i a koutou tamariki, hei whakamoti i a koutou kararehe, hei mea i a koutou kia tokotorutoru, a ka ururuatia o koutou huanui.

23 A ki te kahore koutou e hoki ake ki te pai i enei meatanga aku, a ka whakatupu hoa riri ano koutou ki a au ;

24 Ka whakatupu hoa riri ano ahau ki a koutou, a ka whitu atu ano te nui o taku whiu i a koutou mo o koutou hara.

25 A ka kawea mai e ahau te hoari ki a koutou, hei tohe i te utu mo taku kawenata : a ka huihui koutou ki roto ki o koutou pa, na, ka tukua e ahau te mate uruta ki roto i a koutou ; a ka hoatu koutou ki te ringaringa o te hoa riri.

26 A ka whati i a au ta koutou tokotoko, ara, te taro, ka tunua ai ta koutou taro e nga wahine kotahi tekau ki te oumu kotahi, a ka whakahokia mai e ratou ta koutou taro, he mea pauna : a ka kai koutou, a, e kore e makona.

27 ¶ A ki te kahore koutou e rongo ki a au i enei meatanga, a ka whakatupu hoa riri ano koutou ki a au ;

28 Ka whakatupu hoa riri ano ahau ki a koutou, ka aritarita ; a ka pakia koutou e ahau, ae ra, e ahau ano, kia whitu atu ano hoki te nui, mo o koutou hara.

29 A e kai koutou i te kikokiko o a koutou tama, ka kainga hoki e koutou te kikokiko o a koutou tamahine.

30 A ka ngaro i a au a koutou wahi teitei, ka tapahia ano hoki e ahau a koutou whakapakoko, a ka makā e ahau o koutou tinana ki runga ki nga tinana o a koutou whakapakoko, ka whakarihariha atu ano hoki toku wairua ki a koutou.

31 Ka ururua ano hoki i a au o koutou pa, ka tuheatia hoki o koutou wahi tapu, e kore ano hoki ahau e hongi mai ki a koutou kakara reka.

32 A ka tuhea i a au te whenua, e miharotia ai e o koutou hoa riri e noho ana i reira.

33 A ka whakamararatia atu koutou e ahau ki roto ki nga tauiwi, ka maunu hoki i a au te hoari hei whai i a koutou : a ka tuheatia to koutou whenua, ka ururuatia hoki o koutou pa.

34 Ko reira koa ai te whenua i ona hapati, i nga ra katoa ona e takoto tuhea ana, i a koutou hoki i te whenua o o koutou hoa riri ; ko reira hoki te whenua okioki ai, koa ai hoki i ona hapati.

35 Ka okioki i nga ra katoa o tona tuheatanga ; no te mea kihai i okioki i o koutou hapati, i a koutou e noho ana i reira.

36 A ko nga oranga o koutou, ka ungā e ahau he whakangohe ki roto ki o ratou ngakau i nga whenua o o ratou hoa riri ;

Digitized by Google

a ka whati ratou i te ngaehetanga o te rau rakau i whakaoraorangia, a ka rere ratou, me te mea e rere atu ana i te hoari; ka hinga hoki i te mea kahore e whaia e tetahi.

37 A ka tutetute ratou tetahi ki tetahi, me te mea e whaia ana e te hoari, i te mea kahore i whaia e tetahi: a ka kore he turanga ake ma koutou ki te aroaro o o koutou hoa riri.

38 A ka whakangaromia koutou i roto i nga tauiwi, ka pau ano hoki koutou i te whenua o o koutou hoa riri.

39 Ko nga toenga hoki o koutou, ka memeha haere ratou i roto i to ratou kino i nga whenua o o koutou hoa riri; ae ra, ka memeha haere ratou i roto i nga kino o ratou tahi ko o ratou mātua.

40 Ki te whakina e ratou to ratou kino, me te kino o o ratou mātua, me to ratou hara i hara ai ratou ki a au, me ta ratou whakatupu hoa riri ki a au;

41 Me taku whakatupu hoa riri ano ki a ratou, me taku kawenga ano i a ratou ki te whenua o o ratou hoa riri; ki te iro i reira o ratou ngakau kokoti-kore, a ka whakaae mai ratou ki te pa-kinga mo to ratou kino:

42 Katahi au ka mahara ki taku ka-wenata ki a Hakopa, ki taku kawenata hoki ki a Ihaka, ka mahara ano hoki ki taku kawenata ki a Aperahama; a ka mahara ano ahau ki te whenua.

43 Ka mahue ano te whenua i a ratou, a ka whakaahuareka ki ona hapati, i a ia e takoto tuhea ana, i te mea kahore nei ratou: me ratou hoki, ka whakaae ano ratou ki te whiunga mo to ratou kino: mo tenei hoki, ae ra, mo tenei, i whakahawea ratou ki aku whakarite-ritenga, a i whakarihariha mai to ratou wairua ki aku tikanga.

44 Otiia ahakoa ko enei mea *katoa*, e kore ahau e whakakahore ki a ratou, i te mea kei te whenua nei ratou o o ra-tou hoa riri, e kore ano hoki ahau e whakarihariha atu ki a ratou, e huna rawa i a ratou, e whakataka ranei i taku kawenata ki a ratou: ko Ihowa hoki ahau, ko to ratou Atua.

45 Engari ka mahara ahau ki a ratou ki te kawenata *hoki* o o ratou matua, i whakaputaina mai e ahau i te whenua o Ihipa i te tirohanga a nga tauiwi, kia waiho ai ahau hei Atua mo ratou: ko Ihowa ahau.

46 ¶ Ko nga tikanga enei, me nga whakaritēritenga, me nga ture i whaka-takotoria e Ihowa ki te takiwa ona o nga tamariki a Iharaira ki Maunga Hinai, a i korerotia mai e Mohi.

UPOKO 27.

AI korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Ihara-ira, mea atu ki a ratou, Ki te whakamo-tuhaketia te mea i kiia taurangitia e te tangata, ma Ihowa nga tangata, me whakarite e koe ona moni.

3 A kia penei tau whakaritenga mo te tane; E rua tekau ona tau, he maha ake ranei, a ono noa nga tekau o nga tau, kia rima tekau nga hekere hiriwa e whakaritea e koe, hei te hekere o te wahi tapu.

4 A ki te mea he wahine, kia toru tekau nga hekere e whakaritea e koe.

5 A ki te mea e rima ona tau, ki te mea ranei kei tai mai o te rua tekau ona tau, na, kia rua tekau nga hekere e whakaritea e koe mo te tane, kia tekau hoki nga hekere mo te wahine.

6 A ki te mea kotahi tona marama, ki te mea ranei kei tai mai o te rima ona tau, na, kia rima nga hekere hiriwa e whakaritea e koe mo te tane, a kia toru nga hekere hiriwa e whakaritea e koe mo te wahine.

7 A ki te mea e ono tekau ona tau, he maha atu ranei; ki te mea he tane, kia kotahi tekau ma rima nga hekere e whakaritea e koe, kia kotahi tekau hoki nga hekere mo te wahine.

8 A ki te iti iho ona rawa i au i wha-karite ai, na me tu ia ki te aroaro o te tohunga, a me whakarite ona utu e te tohunga: kei nga mea e taea atu e te ringa o te tangata nana te ki taurangi, te tikanga mo ta te tohunga e whakarite ai hei utu mona.

9 A ki te mea he kararehe te mea no reira nei te whakahere e whakaherea ana e ratou ma Ihowa, ka tapu nga mea katoa e homai ana i roto i ena ma Ihowa.

10 Kaua e whakaputaina ketia e ia, kaua hoki e whakawhitiwhitia he pai mo te kino, he kino ranei mo te pai: a ki te whakawhitiwhitia e ia tetahi kara-rehe ki tetahi kararehe, na, ka tapu raua ko te mea i whakawhitiwhitia mai.

11 A ki te mea he poke te kararehe, he mea e kore e whakaherea tetahi pera ma Ihowa, na, ka whakaturia e ia te kararehe ki te aroaro o te tohunga:

12 A me whakarite ona utu e te tohu-nga, ahakoa pai, ahakoa kino: me waiho i tau i whakarite ai, e te tohunga.

13 Otiia ki te mea ake ia kia utua kia hoki ai, na, me tapiri mai e ia te wahi

Digitized by Google

whakarima o taua mea ki au i whakarite ai.

14 ¶ Ki te whakatapua ano hoki e te tangata tona whare kia tapu ki a Ihowa, na me whakarite ona utu e te tohunga, ahakoa pai, ahakoa kino: kia tuturu ki ta te tohunga i whakarite ai.

15 A ki te mea te kai whakatapu kia utua kia hoki ai tona whare, na, me tapiri mai e ia taua mea ki te wahi whakarima o te moni i whakaritea e koe, a ka riro i a ia.

16 A ki te whakatapua e te tangata mo Ihowa tetahi wahi mara o tona kāinga, na kia rite ki nga purapura mo reira tau whakaritenga utu: kotahi te homa parei hei purapura, kia rima tekau hekere hiriwa.

17 Ki te mea no te tau iupiri tana whakatapunga i tana mara, ka tuturu ano ki tau utu i whakarite ai.

18 Tena ko tenei, no muri i te iupiri tana whakatapunga i tana mara, na, me tatau nga moni e raua ko te tohunga; kia rite ki nga tau e toe ana ki te takiwa atu ki te tau iupiri, ka tango ai i roto i tau i whakarite ai.

19 A ki te mea ake te kai whakatapu o te mara kia utua kia hoki atu ai, na, me tapiri mai e ia taua mea ki te wahi whakarima o te moni i whakaritea e koe, a ka whakatuturutia mana.

20 A ki te kahore ia e utu, kia hoki ai te mara, ki te mea ranei i hokona e ia te mara ki te tangata ke, e kore e utua kia hoki atu i muri iho.

21 Engari ka tapu te mara ki a Ihowa, ina riro atu i te iupiri, he mara hoki i oti rawa mai; hei kāinga tena mo te tohunga.

22 Ki te whakatapua ia e te tahi ki a Ihowa he mara i utua e ia, ehara nei i te mara tupu nana;

23 Katahi ka taua e raua ko te tohunga nga utu i whakaritea e koe mo te takiwa atu ki te tau iupiri: a ka homai e ia tau i whakarite ai i taua rangi, he mea tapu hoki na Ihowa.

24 Ko a te tau iupiri hoki ai te mara ki te tangata nana nei i hoko mai, *ara*, ki te tangata nona te tuturutanga o te whenua.

25 Hei te hekere o te wahi tapu te tikanga mo au whakaritenga katoatanga: e rua tekau nga kera o te hekere kotahi.

26 ¶ Ko te matamua ia o nga kararehe, na Ihowa ena matamua, kaua ena e whakatapua e te tangata; ahakoa kau, hipi ranei: na Ihowa ena.

27 A ki te mea no nga kararehe poke, na, kia rite ki tau whakaritenga tana utu mo te whakahokinga atu; me tapiri ano hoki e ia taua mea ki tona wahi whakarima; a ki te kahore e utua, e whakahokia, na, me hoko; kia rite nga utu ki au i whakarite ai.

28 ¶ Kaua ia e hokona, e utua ranei kia hoki atu te mea i oti rawa mai, i tukua putia mai e te tangata ki a Ihowa i roto i ona taonga katoa, te tangata ranei, te kararehe ranei, tana mara tupu ranei: he tino tapu ki a Ihowa nga mea katoa i oti mai.

29 Ki te tukua putia mai tetahi tangata, he mea oti rawa mai e kore e utua, e whakahokia; me whakamate rawa.

30 Me nga whakatekau katoa o te whenua, o te purapura o te whenua, o nga hua o te rakau, na Ihowa *ena*: e tapu ana ki a Ihowa.

31 A ki te mea te tangata kia utua, kia hoki ai etahi o ana whakatekau, me tapiri mai e ia taua mea ki tetahi o ona wahi whakarima.

32 A ko nga whakatekau katoa o nga kau, o nga hipi, o nga mea katoa e haere mai ana i raro i te tokotoko, ka tapu tena whakatekau ki a Ihowa.

33 Kaua e tirohia iho e ia, wehe ai i te pai i te kino, kaua ano hoki e whakawhitiwhitia: a ki te whakawhitiwhitia e ia, na ka tapu taua mea me tona utu ano; e kore e utua kia hoki.

34 ¶ Ko nga whakahaunga enei i whakahaua mai e Ihowa ki a Mohi ki Maunga Hinai, *hei meatanga* ma nga tamariki a Iharaira.

Digitized by Google

KO TE

PUKAPUKA TUAWHA A MOHI,

KO TE TAUANGA.

UPOKO 1.

AI KORERO mai a Ihowa ki a Mohi i te koraha o Hinai i roto i te tapenakara o te whakaminenga, i te ra tuatahi o te rua o nga marama, i te rua o nga tau o to ratou haerenga mai i te whenua o Ihipa, i mea,

2 Tirohia iho te tokomahatanga o te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, tona hapu tona hapu, nga whare o o ratou mātua, me te tatau ano i te ingoa o tenei tangata o tenei tangata o nga tane katoa;

3 Nga mea e rua tekau, me *nga mea* i maha atu nga tau, nga mea hoki e kaha ana i roto i a Iharaira ki te haere atu ki te whawhai: ma korua ko Arona ratou e tatau, tenei ope tenei ope.

4 Kia kotahi ano hoki te tangata o tenei iwi o tenei iwi, hei hoa mo korua; ara, nga upoko o tenei whare o tenei whare o o ratou mātua.

5 ¶ Ko nga ingoa hoki enei o nga tangata e tu tahi me korua: no Reupena; ko Erituru tama a Hereuru.

6 No Himeona; ko Herumiere tama a Turiharai.

7 No Hura; ko Nahahona tama a Aminarapa.

8 No Ihakara; ko Netaneere tama a Tuara.

9 No Hepuruna; ko Eriapa tama a Herona.

10 No nga tamariki a Hohepa: no Eperaima; ko Erihama tama a Amihuru: no Manahe; ko Kamariere tama a Peraturu.

11 No Peniamine; ko Apirana tama a Kireoni.

12 No Rana; ko Ahietere tama a Amiharai.

13 No Ahera; ko Pakiere tama a Okorana.

14 No Kara; ko Eriahapa tama a Teuere.

15 No Napatari; ko Ahira tama a Enana.

16 Ko nga mea whai ingoa enei o te whakaminenga, he ariki no nga iwi e o ratou mātua, ko nga upoko o nga mano i roto i a Iharaira.

17 ¶ Na, ka tikina e Mohi raua ko Arona enei tangata, no ratou nga ingoa kua whakahuatia nei.

18 A huihuia mai ana e ratou te whakaminenga katoa i te tuatahi o te rua o nga marama, a ka whakapapa ratou, tenei hapu tenei hapu, me nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o tenei o tenei, o nga mea e rua tekau, me *nga mea* hoki i maha atu o ratou tau.

19 Rite tonu ki ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi tana tauanga i a ratou i te koraha o Hinai.

20 A ko nga tamariki a Reupena a te matamua a Iharaira, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o tenei o tenei, o nga tane katoa e rua nei tekau o ratou tau, me *nga mea* hoki i maha atu, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

21 Nga mea o ratou, *ara*, o te iwi o Reupena, i taua, e wha tekau ma ono mano e rima hoki nga rau.

22 No nga tamariki a Himeona, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, nga mea o ratou i taua, tatau rawa nga ingoa o tenei o tenei, o nga tane katoa e rua nei tekau, i maha atu hoki nga tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

23 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Himeona, e rima tekau ma iwa mano e toru hoki nga rau.

24 No nga tamariki a Kara, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua nei tekau, i maha atu hoki nga tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

Digitized by Google

25 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Kara, e wha tekau ma rima mano e ono rau e rima hoki nga tekau.

26 No nga tamariki a Hura, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

27 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Hura, e whitu tekau ma wha nga mano e ono hoki nga rau.

28 No nga tamariki a Ihakara, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

29 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Ihakara, e rima tekau ma wha mano e wha hoki nga rau.

30 No nga tamariki a Hepuruna, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

31 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Hepuruna, e rima tekau ma whitu mano e wha hoki nga rau.

32 No nga tamariki a Hohepa, *ara*, no nga tamariki a Eperaima, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

33 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Eperaima, e wha tekau nga mano e rima nga rau.

34 No nga tamariki a Manahe, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

35 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Manahe, e toru tekau ma rua mano e rua hoki nga rau.

36 No nga tamariki a Peniamine, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

37 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Peniamine, e toru tekau ma rima mano e wha hoki nga rau.

38 No nga tamariki a Rana, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

39 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Rana, e ono tekau ma rua nga mano e whitu hoki nga rau.

40 No nga tamariki a Ahera, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

41 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Ahera, e wha tekau ma tahi nga mano e rima hoki nga rau.

42 No nga tamariki a Napatari, puta noa i o ratou toronga, i o ratou hapu, i nga whare o o ratou mātua, tatau rawa nga ingoa o nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i kaha ki te haere atu ki te whawhai;

43 Nga mea i taua o ratou, *ara*, o te iwi o Napatari, e rima tekau ma toru nga mano e wha hoki nga rau.

44 ¶ Ko nga mea enei i taua, i taua nei e Mohi ratou ko Arona ko nga ariki o Iharaira, kotahi tekau ma rua tangata hoki enei: takikotahi tonu te tangata i roto i te whare o ona mātua.

45 A ko aua tangata i taua o nga tamariki a Iharaira, puta noa i nga whare o o ratou matua, nga mea e rua tekau, i maha atu hoki o ratou tau, o nga mea katoa i roto i a Iharaira i kaha ki te haere ki te whawhai;

46 Ko aua tangata katoa hoki i taua e ono rau mano e toru mano e rima hoki nga rau me ngā tekau e rima.

47 Ko nga Riwaiti ia, puta noa i te iwi o o ratou mātua, kihai i taua i roto i a ratou.

48 Na Ihowa hoki i korero ki a Mohi, i mea,

49 Otiia kaua e taua te iwi o Riwai kaua ano hoki e tirohia iho to ratou tokomahatanga i roto i nga tamariki a Iharaira:

50 Engari me whakarite iho nga Riwaiti mo te tapenakara o te whakaaturanga, mo nga oko katoa hoki o reira, mo ona mea katoa ano hoki: ma ratou te tapenakara e amo, me ona oko katoa; a me mahi ki reira, me noho hoki ki tetahi taha ki tetahi taha o te tapenakara.

51 A ka maunu atu te tapenakara, ma nga Riwaiti e wahi iho, ka whakaturia

Digitized by Google

ano hoki te tapenakara, ma nga Riwaiti e whakatu: ki te whakatata mai hoki te tangata ke, ka whakamatea.

52 Me whakatu ano hoki o ratou teneti e nga tamariki a Iharaira ki tona puni ki tona puni, to tenei tangata to tenei tangata ki te taha o tana kara, puta noa i o ratou ope.

53 Ko nga Riwaiti ia, me whakatu o ratou ki tetahi taha ki tetahi taha o te tapenakara o te whakaaturanga, kei puta he riri ki te whakaminenga o nga tamariki a Iharaira: a ma nga Riwaiti e tiaki te tapenakara o te whakaaturanga.

54 A rite tonu ki nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a Mohi ta nga tamariki a Iharaira i mea ai, i pera ano ratou.

UPOKO 2.

AI korero mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

2 Me whakatu tona teneti e ia tangata e ia tangata o nga tamariki a Iharaira, ki te taha o a ratou kara, ki te tohu o nga whare o o ratou matua: kia matara atu i te tapenakara o te whakaminenga te turanga o o ratou teneti, a, tawhio noa.

3 Ki te taha ki te rawhiti, *ara*, ki te putanga mai o te ra, whakatu ai nga tangata o te kara o te puni o Hura, puta noa i o ratou ope: ko Nahahona hoki tama a Aminarapa, hei rangatira mo nga tamariki a Hura.

4 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e whitu tekau ma wha mano e ono hoki nga rau.

5 A ko nga mea e whakatu ki tona taha, ko te iwi o Ihakara: a ko Netaneere tama a Tuara, hei rangatira mo nga tamariki a Ihakara.

6 Ko tana ope hoki, nga mea hoki o ratou i taua, e rima tekau ma wha nga mano e wha nga rau.

7 *Na*, ko te iwi o Hepuruna: a ko Eriapa tama a Herona, hei rangatira mo nga tamariki a Hepuruna.

8 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e rima tekau ma whitu mano e wha nga rau.

9 Nga tangata katoa i taua o te puni o Hura kotahi rau mano e waru tekau mano e ono mano me nga rau hoki e wha, puta noa i a ratou ope. Ko enei e haere wawe.

10 Hei te taha ki te tonga te kara o te puni o Reupena, puta noa i a ratou ope: a ko Erituru tama a Hereuru, hei rangatira mo nga tamariki a Reupena.

11 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e wha tekau ma ono mano me nga rau e rima.

12 A ko nga mea e whakatu ki tona taha ko te iwi o Himeona: a ko Herumiere tama a Turiharai, hei rangatira mo nga tamariki a Himeona.

13 Ko tana ope hoki, nga mea hoki o ratou i taua, e rima tekau ma iwa mano me nga rau e toru.

14 Ko reira te iwi o Kara: a ko Eriahapa tama a Reuere, hei rangatira mo nga tamariki a Kara.

15 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e wha tekau ma rima mano e ono hoki nga rau e rima tekau.

16 Nga tangata katoa i taua o te puni o Reupena kotahi rau mano e rima tekau ma tahi mano e wha hoki rau e rima tekau, puta noa i a ratou ope. Me haere atu ratou hei tuarua mo nga matua.

17 Ko reira maunu atu ai te tapenakara o te whakaminenga, ko te puni o nga Riwaiti ki waenganui o te puni: kia rite to ratou haerenga ki to ratou nohoanga iho, tenei tangata tenei tangata i tona wahi ano i te taha ano oo ratou kara.

18 Hei te taha ki te hauauru te kara o te puni o Eperaima, puta noa i a ratou ope: a ko te rangatira mo nga tamariki a Eperaima, ko Erihama tama a Amihuru.

19 A ko tona ope, nga mea hoki o ratou i taua, e wha tekau mano e rima hoki nga rau.

20 A ki tona taha ko te iwi o Manahe: a ko te rangatira mo nga tamariki a Manahe ko Kamariere, ko te tama a Peraturu.

21 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e toru tekau ma rua mano e rua hoki nga rau.

22 Ko reira te iwi o Peniamine: a ko te rangatira mo nga tamariki a Peniamine ko Apirana tama a Kireoni.

23 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e toru tekau ma rima mano e wha hoki nga rau.

24 Nga tangata katoa i taua o te puni o Eperaima kotahi rau mano e waru hoki nga mano kotahi rau, puta noa i a ratou ope. A ka hapainga atu ratou hei tuatoru mo nga matua.

25 Hei te taha ki te nota te kara o te puni o Rana, puta noa i o ratou ope: a ko te rangatira mo nga tamariki a Rana ko Ahietere tama a Amiharai.

26 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e ono tekau ma rua mano e whitu nga rau.

Digitized by Google

27 A ko nga mea e noho ki tona taha ko te iwi o Ahera: a, te rangatira mo nga tamariki a Ahera ko Pakiere tama a Okorana.

28 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e wha tekau nga mano kotahi mano e rima hoki nga rau.

29 Ko reira te iwi o Napatari: a ko te rangatira mo nga tamariki a Napatari ko Ahira tama a Enana.

30 A ko tana ope, nga mea hoki o ratou i taua, e rima tekau ma toru mano e wha hoki nga rau.

31 Nga mea katoa i taua o te puni o Rana, kotahi rau mano e rima tekau ma whitu mano, me nga rau hoki e ono. Hei muri rawa ratou haere ai, me a ratou kara.

32 ¶ Ko nga mea enei o nga tamariki a Iharaira i taua, puta noa i nga whare o o ratou matua: ko nga mea katoa i taua o nga puni, puta noa i o ratou ope, e ona rau mano e toru mano e rima rau e rima tekau.

33 Ko nga Riwaiti ia, kihai ratou i taua i roto i nga tamariki a Iharaira; ko ta Ihowa hoki tena i whakahau ai ki a Mohi.

34 Na, ka meatia e nga tamariki a Iharaira nga mea katoa i whakahaua mai e Ihowa ki a Mohi: pera tonu ta ratou nohoanga iho ki te taha o a ratou kara, pera tonu hoki ta ratou hapainga atu, tenei tangata tenei tangata i roto i tona hapu ano, rite tonu ki nga whare o o ratou mātua.

UPOKO 3.

KO nga whakatupuranga ano hoki enei o Arona raua ko Mohi i te ra i korero ai a Ihowa ki a Mohi i Maunga Hinai.

2 Ko nga ingoa hoki enei o nga tama a Arona: ko Natapa ko te matamua ratou ko Apihu, ko Ereatara, ko Itamara.

3 Ko nga ingoa enei o nga tama a Arona, o nga tohunga i whakawahia, i whakatohungatia nei e ia hei tohunga.

4 I mate hoki a Natapa raua ko Apihu ki te aroaro o Ihowa, i ta raua whakaherenga i te ahi ke ki te aroaro o Ihowa ki te koraha o Hinai, kahore ano hoki a raua tamariki: a i mahi a Ereatara raua ko Itamara i nga mahi a te tohunga i te tirohanga mai a to raua papa a Arona.

5 ¶ A i korero mai a Ihowa ki a Mohi, i mea,

6 Kawea mai te iwi o Riwai, whakaturia hoki ki te aroaro o Arona tohunga, a hei kai mahi ratou mana.

7 A ma ratou e tiaki nga mea hei tiakanga mana, hei tiakanga ma te whakaminenga katoa ki mua i te tapenakara o te whakaminenga, e mahi hoki nga mahi o te tapenakara.

8 Ma ratou ano hoki e tiaki nga mea katoa o te tapenakara o te whakaminenga, nga mea hoki hei tiakanga ma nga tamariki a Iharaira, me mahi hoki nga mahi o te tapenakara.

9 Me hoatu e koe nga Riwaiti ki a Arona ratou ko ana tama: me hoatu katoa ratou ki a ia i roto i nga tamariki a Iharaira.

10 Me whakarite iho ano hoki e koe a Arona ratou ko ana tamariki kia u ai ratou ki ta ratou mahi tohunga: ki te whakatata mai hoki he tangata ke ka whakamatea.

11 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

12 Me ahau hoki, nana, kua tango nei ahau i nga Riwaiti i roto i nga tamariki a Iharaira hei utu mo nga matamua katoa e orokoputa mai ana i te kopu i roto i nga tamariki a Iharaira: maku hoki nga Riwaiti;

13 No te mea, naku nga matamua katoa; no te rangi ano i patu ai ahau i nga matamua katoa o te whenua o Ihipa taku whakatapunga i nga matamua katoa a Iharaira maku, i a te tangata, i a te kararehe: naku era: ko Ihowa ahau.

14 ¶ A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i te koraha o Hinai, i mea,

15 Taua nga tamariki a Riwai, tenei whare tenei whare o o ratou mātua, tenei hapu tenei hapu o ratou: me tatau ratou e koe, nga tane katoa kotahi nei te marama, me *nga mea* hoki i maha atu.

16 Na ka taua ratou e Mohi ka peratia me ta Ihowa i ki ai, me tana i whakahau mai ai.

17 A ko nga tama enei a Riwai me o ratou ingoa; ko Kerehona, ko Kohata, ko Merari.

18 A ko nga ingoa enei o nga tama a Kerehona, o tenei hapu o tenei hapu o ratou; ko Ripini raua ko Himei.

19 Me nga tama a Kohata, o tenei hapu o tenei hapu o ratou; ko Amarama, ko Itihara, ko Heperona, ko Utiere.

20 Me nga tama a Merari, o tenei hapu o tenei hapu o ratou: ko Mahari, ko Muhi. Ko nga hapu enei o nga Riwaiti, o tenei whare o tenei whare o o ratou matua.

21 Na Kerehona te hapu o nga Ripini,

Digitized by Google

me te hapu o nga Himei: ko nga hapu enei o nga Kerehoni.

22 Ko nga mea o ratou i taua, ko te tokomaha hoki o nga tane katoa, ko tahi nei te marama, me *nga mea* hoki i maha atu, ko nga mea o ratou i taua e whitu mano e rima hoki rau.

23 Hei muri i te tapenakara, hei te taha ki te hauauru, te puni o nga Kerehoni.

24 Ko Eriahaka hoki tama a Raere hei ariki mo te whare o te matua o nga Kerehoni:

25 A ko ta nga tama a Kerehona e tiaki ai i roto i te tapenakara o te whakaminenga, ko te tapenakara ko te teneti, ko tona hipoki, me te pa o te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

26 Me nga pa o te marae, me te pa o te whatitoka o te marae, o tera i te tapenakara, i te aata hoki, a, tawhio noa, me ona aho hoki mo ona meatanga katoatanga.

27 ¶ Na Kohata hoki te hapu o nga Amarami, me te hapu o nga Itihari, me te hapu o nga Heperoni, me te hapu o nga Utieri: ko nga hapu enei o nga Kohati.

28 Ko te tokomahatanga o nga tane katoa, kotahi nei te marama, me *nga mea* i maha atu, e waru mano e ono hoki rau, ko ratou nga kai tiaki o te wahi tapu.

29 Hei te taha whaka-te-tonga o te tapenakara he puni mo nga hapu o nga tama a Kohata.

30 A ko Eritapana, tama a Utiere, hei ariki mo te whare o te matua o nga hapu o nga Kohati.

31 A ko ta ratou e tiaki ai ko te aaka, ko te tepara, ko te turanga rama, ko nga aata, ko nga oko o te wahi tapu, ara, ko nga mea e minita ai ratou, me nga pa, me nga mea katoa o ena mahinga.

32 A ko Ereatara tama a Arona tohunga hei ariki mo nga ariki o nga Riwaiti, mana hoki e tirotiro nga kai tiaki e tiaki ana i te wahi tapu.

33 ¶ Na Merari te hapu o nga Mahari, me te hapu o nga Muhi: ko nga hapu enei o Merari.

34 A ko nga mea o ratou i taua, ko te tokomaha o nga tane katoa, kotahi nei te marama, me *nga mea* hoki i maha atu, e ono mano e rua rau.

35 A ko Turiere ko te tama a Apihaira hei ariki mo te whare o te matua o nga hapu o Merari: hei te taha ki te nota o te tapenakara he puni mo enei.

36 Ko ta nga tama hoki a Merari e tupato ai, e tiaki ai, ko nga papa o te tepenakara, me ona kaho, me ona pou, me nga turanga pou, me nga mea katoa o aua mea, me nga mea katoa o ena mahinga,

37 Me nga pou o te marae, a, tawhio noa, me nga turanga, me nga titi, me nga aho.

38 ¶ A ko nga mea e noho ki mua i te tapenakara, ki tera taha ki te rawhiti, *ara*, ki mua i te tapenakara o te whakaminenga, ki te taha ki te rawhiti, ko Mohi, ratou ko Arona ko ana tama, hei tiaki i te wahi tapu, i nga mea hei tiakanga ma nga tamariki a Iharaira; ki te whakatata mai hoki te tangata ke ka whakamatea.

39 Nga Riwaiti katoa i taua, era i taua e Mohi raua ko Arona, i ta Ihowa whakahaunga ai, puta noa i o ratou hapu, ko nga tane katoa kotahi nei te marama, me *nga mea* hoki i maha atu, e rua tekau ma rua mano.

40 ¶ A i mea mai ano a Ihowa ki a Mohi, Taua nga tane matamua katoa o nga tamariki a Iharaira, *nga mea* kotahi nei te marama, *me nga mea* i maha atu, tuhituhia hoki te maha o o ratou ingoa.

41 A me tango e koe nga Riwaiti maku, (ko Ihowa ahau,) hei utu mo nga matamua katoa o nga tamariki a Iharaira; me nga kararehe a nga Riwaiti hei utu mo nga matamua katoa i roto i nga kararehe a nga tamariki a Iharaira.

42 Na, ka taua e Mohi, ka peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a ia, nga matamua katoa i roto i nga tamariki a Iharaira.

43 A nga tane matamua katoa, te maha o nga ingoa, kotahi nei te marama, me *nga mea* hoki i maha ake, nga mea o ratou i taua, e rua tekau ma rua mano e rua rau e whitu tekau ma toru.

44 ¶ A i korero a Ihowa ki a Mohi, i mea,

45 Tangohia nga Riwaiti hei utu mo nga tane matamua katoa i roto i nga tamariki a Iharaira, me nga kararehe a nga Riwaiti hei utu mo a ratou kararehe; a maku nga Riwaiti: ko Ihowa ahau.

46 A ko nga mea e whakahokia atu ki te utu, ko nga rau e rua me te whitu tekau ma toru o nga matamua o nga tamariki a Iharaira, ko nga hiranga ake i nga Riwaiti.

47 Me tango e koe kia rima nga hekere mo tenei mo tenei o ratou; kia rite ki te hekere o te wahi tapu au e tango ai: e rua tekau nga kera o te hekere kotahi:

Digitized by Google

48 Me hoatu hoki e koe te moni e utua ai nga hiranga o ratou, ki a Arona ratou ko ana tama.

49 Na, ka tango a Mohi i te moni whakahoki, i a nga tangata i hira ake i era i utua ki nga Riwaiti:

50 I tangohia mai e ia te moni i nga matamua a nga tamariki a Iharaira; kotahi mano e toru rau e ono tekau ma rima; he pera ano me te hekere o te wahi tapu:

51 A i hoatu e Mohi te moni a te hunga i utua ki a Arona ratou ko ana tama; i pera ano ia me ta Ihowa i ki ai, me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

UPOKO 4.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

2 Tirohia te tokomahatanga o nga tamariki a Kohata, i roto i nga tamariki a Riwai, tenei hapu tenei hapu o ratou, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua,

3 Nga mea e toru nei tekau, i maha atu ranei o ratou tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau, nga mea katoa e uru ana ki te mahi, ki te mea i nga mea o te tapenakara o te whakaminenga.

4 ¶ Ko te mahi tenei ma nga tama a Kohata i roto i te tapenakara o te whakaminenga, ko nga mea tino tapu:

5 A ka maunu atu te puni, me haere mai a Arona ratou ko ana tama, a me tango e ratou te arai hipoki ki raro, a ka hipoki iho ki te aaka o te whakaaturanga:

6 Na, ka makā iho e ratou te hipoki ki runga, ara, nga hiako pateri, a ka uhi iho i tetahi kakahu puuru katoa, ka kuhu ai hoki i nga amo.

7 Me uhi ano hoki e ratou he kakahu puuru ki runga ki te tepara taro aroaro, ka whakatakoto ai i nga rihi ki runga, me nga koko, me nga peihana, me nga kapa hei ringihanga: hei runga ano hoki te taro pumau takoto ai:

8 A me uhi iho e ratou he kakahu ngangana ki aua mea, ka hipoki iho ai i tetahi hiako pateri hei hipoki ki runga, ka kuhu ai i ona amo.

9 Na, ka mau ratou ki tetahi kakahu puuru, ka hipoki ai i te turanga whakamārama, i ona rama hoki, me ona kuku, me ona takotoranga ngarahu, me ona oko hinu, nga mea hoki e minita ai ratou ki taua mea:

10 Ka hoatu ai e ratou me ona mea katoa ki roto ki te takai, ki te mea hiako pateri, ka hoatu ai ki runga ki te amo.

11 A me uhi iho e ratou he kakahu puuru ki runga ki te aata koura, ka hipoki ai ki tetahi hipoki hiako pateri, ka kuhu ai i ona amo:

12 Na, ka mau ratou ki nga mea minita katoa e minita ai ratou i te wahi tapu, ka hoatu ai ki roto ki te kakahu puuru, ka hipoki ai ki tetahi hipoki hiako pateri, ka hoatu ai ki runga ki te amo:

13 Na, ka tahia atu e ratou nga pungarehu o te aata, a ka hipoki i taua mea ki te kakahu papura:

14 Me whakatakoto ano hoki ki runga ona oko katoa e minita ai ratou ki taua mea, nga tahu-kakara, nga marau kikokiko, nga koko pungarehu, nga peihana, nga mea katoa o te aata, ka hipokina ai e ratou ki te hipoki hiako pateri, ka kuhu ai hoki i ona amo.

15 A ka oti i a Arona ratou ko ana tama te hipoki te wahi tapu, me nga oko katoa o te wahi tapu, ina tata te puni te maunu atu; ka mutu, na, ka haere mai nga tama a Kohata ki te kauhoa atu: otiia kaua ratou e pa ki *tetahi* mea tapu, kei mate ratou. Ko enei a nga tama a Kohata e mau ai o roto i te tapenakara o te whakaminenga.

16 ¶ A ko ta Ereatara, ta te tama a te tohunga a Arona e whakaaro ai, ko te hinu mo te whakamārama, me te whakakakara reka, me te whakahere totokore o tenei ra o tenei ra, me te hinu whakawahi, me te tirotiro i te tapenakara katoa, i nga mea katoa hoki o roto, i te wahi tapu, i nga oko katoa hoki o reira.

17 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

18 Kei hatepea atu e koutou te iwi o nga hapu o nga Kohati i roto i nga Riwaiti:

19 Engari ko tenei ta koutou e mea ai ki a ratou, kia ora ai ratou, kei mate hoki, ina whakatata ki nga mea tino tapu: me haere a Arona ratou ko ana tama ki roto, ka whakarite ai i tenei tangata i tenei tangata ki tana mahi ki tana mahi, ki tana amohanga ki tana amohanga.

20 Otiia, kaua ratou e haere ki roto ki te matakitaki ua hipokina nga mea tapu rawa, kei mate ratou.

21 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

22 Tirohia hoki te tokomahatanga o nga tama a Kerehona, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua, tenei hapu tenei hapu o ratou;

Digitized by Google

23 Ko nga mea e toru nei tekau, i maha atu ranei nga tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau, au e tatau ai; nga mea katoa hoki e uru ana ki te mahi, ki te mahi i te mahi i te tapenakara o te whakaminenga.

24 Ko te mahi tenei ma nga hapu o nga Kerehoni, ko te mahi, ko te amo:

25 Ma ratou hoki e amo nga pa o te tapenakara, te tapenakara hoki o te whakaminenga, tona hipoki, me te hipoki hiako pateri i waho ake, me te pa o te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

26 Me nga pa o te marae, me te pa mo te whatitoka o te kuwaha o te marae, o tera i te tapenakara, i te aata, a, tawhio noa, me nga aho, me nga mea katoa mo te mahinga o aua mea, me nga mea katoa i hangā mo aua mea: ko ta ratou mahi tena.

27 Kei a Arona ratou ko ana tama te tikanga mo nga mahi katoa a nga tama a nga Kerehoni, mo a ratou amohanga katoa, me a ratou mahi katoa: ma koutou hoki e tuku atu a ratou mea katoa e amo ai ki a ratou kia tiakina.

28 Ko te mahi tenei ma nga hapu o nga tama a Kerehona i te tapenakara o te whakaminenga: a hei raro ano ratou i te ringa o Itamara o te tama a te tohunga a Arona tiaki ai.

29 ¶ Ko nga tama a Merari, me tatau ratou e koe, tenei hapu tenei hapu o ratou, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua;

30 Ko nga mea e toru nei tekau, i maha atu ranei o ratou tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau, au e tatau ai, nga tangata katoa e uru ana ki te mahi, ki te mahi i te mahi o te tapenakara o te whakaminenga.

31 A ko a ratou mea tenei e amo ai, e tiaki ai, i a ratou mahinga katoatanga i te tapenakara o te whakaminenga; ko nga papa o te tapenakara, me ona kaho, me ona pou, me ona turanga pou,

32 Me nga pou o te marae, a, tawhio noa, me nga turanga pou, me nga titi, me nga aho, me nga mea katoa o aua mea, me nga mea katoa o ena mahinga: me tatau a ingoa atu hoki e koutou nga aha noa hei amohanga hei tiakanga *ma ratou.*

33 Ko te mahi tenei a nga hapu o nga tama a Merari, i a ratou mahinga katoatanga i te tapenakara o te whakaminenga, i raro i te ringa o Itamara o te tama a te tohunga a Arona.

34 ¶ Na, ka taua e Mohi ratou ko Arona ko nga ariki o te whakaminenga nga tama a nga Kohati, tenei hapu tenei hapu o ratou, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua,

35 Nga mea e toru tekau, he maha atu ranei o ratau tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau, nga tangata katoa i uru ki te mahi, ki te mahi i te tapenakara o te whakaminenga.

36 A nga mea o ratou i taua, puta noa i o ratou hapu, e rua mano e whitu rau e rima tekau.

37 Ko nga mea enei i taua o nga hapu o nga Kohati, ko nga tangata hei mahi i te tapenakara o te whakaminenga, i taua nei e Mohi raua ko Arona, i peratia me ta Ihowa whakahaunga i whakapuakina e Mohi.

38 ¶ A nga mea i taua o nga tama a Kerehona puta noa i o ratou hapu, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua,

39 Ko nga mea e toru tekau, he maha atu ranei o ratou tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau, nga mea katoa i uru ki te mahi, ki te mahi i te tapenakara o te whakaminenga,

40 Ko nga mea o ratou i taua, puta noa i o ratou hapu, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua, e rua mano e ono rau e toru tekau.

41 Ko nga mea enei i taua o nga hapu o nga tama a Kerehona, o nga tangata katoa hei mahi i te tapenakara o te whakaminenga, nga mea hoki i taua e Mohi raua ko Arona, i peratia me ta Ihowa i whakahau ai.

42 ¶ A nga mea i taua o nga hapu o nga tama a Merari, puta noa i o ratou hapu, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua,

43 Nga mea hoki e toru tekau, he maha atu ranei o ratou tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau, nga tangata katoa i uru ki te mahi, hei mahi i te tapenakara o te whakaminenga,

44 Ko nga mea o ratou i taua, puta noa i o ratou hapu, e toru mano e rua rau.

45 Ko nga mea enei i taua o nga hapu o nga tama a Merari, i taua nei e Mohi raua ko Arona, i peratia me ta Ihowa kupu i whakapuakina e Mohi.

46 ¶ Ko nga tangata katoa o nga Riwaiti i taua, ko a Mohi ratou ko Arona ko nga ariki o Iharaira i tatau ai, puta noa i o ratou hapu, me te whakaaro ano ki nga whare o o ratou mātua,

47 Nga mea hoki e toru tekau he maha atu ranei o ratou tau, a tae noa ki nga mea e rima tekau o ratou tau,

Digitized by Google

nga tangata katoa i uru ki te mahi i nga mahi e mahia ana, ki te mahi amo hoki i te tapenakara o te whakaminenga,

48 Ko nga mea o ratou i taua e waru mano e rima rau e waru tekau.

49 Rite tonu ki ta Ihowa i whakahau ai te tauanga o ratou e te ringa o Mohi, tenei tangata tenei tangata me tana mahi me tana amohanga: na, poto ake ratou te tatau e ia, te pera me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

UPOKO 5.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Whakahaua atu nga tamariki a Iharaira kia motuhia ketia atu nga repara katoa i roto i te puni, me nga tangata katoa e rere ana te pirau, me nga tangata katoa e poke ana i te tupapaku.

3 Me whakamotuhake atu e koutou nga tane me nga wahine, me whakamotuhake atu ki waho o te puni: kei poke i a ratou o ratou puni, e nohoia nei e ahau.

4 Na, peratia ana e nga tamariki a Iharaira, a motuhia ketia ana ratou i roto i te puni: rite tonu ki ta Ihowa i korero ai ki a Mohi ta nga tamariki a Iharaira i mea ai.

5 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

6 Mea atu ki nga tamariki a Iharaira, Ki te mahia e te tangata, e te wahine ranei, tetahi mea e hara ai te tangata, ki te kino te mahi ki a Ihowa, a ka he taua tangata;

7 Na, me whaki atu tona hara i hara ai: me whakahoki mai ano e ia te mea i he ai ia, te tino mea, me tapiri mai ano hoki te wahi whakarima o taua mea, ka hoatu ai ma te tangata i hara nei ia ki a ia.

8 Otiia ki te kahore he whanaunga o taua tangata hei hoatutanga mo te utu, me hoatu te utu mo te hara ki a Ihowa, ara, ki te tohunga; hei tapiri mo te hipi whakamarie e meinga ai he whakamarietanga mona.

9 Ma te tohunga ano hoki nga whakahere katoa o nga mea tapu katoa a nga tamariki a Iharaira, e kawea mai ana e ratou ki a ia.

10 Mana hoki nga mea tapu a tenei tangata a tenei tangata: ma te tohunga nga mea katoa e homai ana e tenei e tenei.

11 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

12 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Ki te peka ke te wahine a tetahi tangata, a ka hara ki a ia,

13 A ka takoto ka puremu tetahi tangata ki a ia, a ka ngaro i nga kanohi o tona tahu, ka hunā, a ka poke te wahine, kahore ano hoki he kai whakaatu mo tona he, kahore ano hoki ia i mau rawa;

14 A ka tau iho ki a ia te wairua hae, a ka hae ia ki tana wahine, a e poke ana ano te wahine: ki te tau iho ranei ki a ia te wairua hae, a ka hae ia ki tana wahine, a kahore ano ia i poke;

15 Katahi ka kawe taua tangata i tana wahine ki te tohunga, me kawe mai ano hoki e ia ta te wahine whakahere hei mea mona, te wahi whakatekau o te epa paraoa parei; kaua he hinu e ringitia e ia ki runga, kaua ano hoki he parakihe e whakatakotoria ki runga; he whakahere hae hoki, he whakahere whakamahara, hei whakamahara ki te kino.

16 Na, ka nekehia ia e te tohunga kia tata mai, a ka whakaturia ki te aroaro o Ihowa:

17 A ka mau te tohunga ki te wai tapu i roto i te oko oneone; ka mau ano hoki te tohunga ki tetahi wahi o te puehu o te papa o te tapenakara, ka maka ai ki te wai:

18 Na, ka whakaturia e te tohunga te wahine ki te aroaro o Ihowa, a ka tangohia ano e ia te taupoki o te mātenga o te wahine, ka hoatu ai i te whakahere whakamahara ki ona ringa, ara, te whakahere hae: hei te ringa ia o te tohunga te wai kawa e tau ai te kanga:

19 Na ka whakaoati te tohunga i a ia, a ka mea ki te wahine, Ki te mea kahore ano tetahi tangata i takoto ki a koe, ki te kahore ano hoki koe i peka atu, i poke i *tetahi atu* ehara nei i te tane nau, kia ora koe i tenei wai kawa e tau ai te kanga:

20 Tena ko tenei, kua peka ke atu koe ki *tetahi atu* ehara nei i te tane nau, a kua poke, a kua takoto ki a koe tetahi tangata ehara nei i te tane nau:

21 Katahi ka whakaoati te tohunga i te wahine ki te oati kanga, a ka mea te tohunga ki te wahine, Ma Ihowa koe e mea hei kanga hei oati i roto i tou iwi, ina mea a Ihowa kia pirau tou huha, kia pupuhi hoki tōu puku;

22 A ka tae ki roto ki ou whekau tenei wai e tau ai te kanga, hei mea i tou puku kia pupuhi, i tou huha hoki kia pirau: a me ki mai te wahine, Amine, amine.

23 A me tuhituhi enei kanga e te

Digitized by Google

tohunga ki te pukapuka, ka horoi atu ano e ia ki te wai kawa:

24 Na, ka whakainumia e ia te wahine ki te wai kawa e tau ai te kanga a ka tae te wai e tau ai te kanga ki roto ki a ia, a ka kawa.

25 Katahi te tohunga ka tango i te whakahere hae i te ringa o te wahine, a ka poipoia te whakahere ki te aroaro o Ihowa, ka whakaherea hoki ki runga ki te aata:

26 Na, ka aohia mai e te tohunga tetahi wahi o te whakahere, kia ki te ringa, hei whakamaharatanga ki taua mea, a ka tahuna ki runga ki te aata, a, muri iho ka whakainumia te wahine ki te wai.

27 A ka oti ia te whakainu e ia ki te wai, na, ki te mea kua poke ia, a kua hara ki tona tahu, na, ka tae ki roto ki a ia te wai e tau ai te kanga, a ka kawa, a ka pupuhi tona puku, ka pirau hoki tona huha: a hei kanganga tena wahine i roto i tona iwi.

28 A ki te mea kihai i poke te wahine, a e ma ana; na, ka ora, a ka whai tamariki.

29 ¶ Ko te ture tenei mo nga hae, ina peka ke te wahine *ki tetahi* ehara nei i te tane nana, a ka poke;

30 Ina tau iho ranei te wairua hae ki a ia; a ka hae ia ki tana wahine, a ka whakaturia taua wahine e ia ki te aroaro o Ihowa; na, ka whakaritea e te tohunga tenei ture katoa ki a ia.

31 Ma konei e watea ai te tangata i te kino, a ka wahā ano e taua wahine tona kino.

UPOKO 6.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E whakamotuhake te tangata te wahine ranei *i a ia*, e puaki i a ia te ki taurangi, ta te Natari, *mona* kia whakamotuhaketia ma Ihowa:

3 Me whakamotuhake kei tata ki a ia te waina, te wai whakahaurangi ranei, kaua ano hoki ia e inu i te winika waina, i tē winika whakahaurangi, kaua hoki ia e inu i te wai o nga karepe, kaua ano hoki e kainga e ia nga karepe kaiota, nga mea maroke ranei.

4 I nga ra katoa e whakamotuhaketia ai ia kaua ia e kai i tetahi mea no te rakau waina nei te mea i hangā ai, ahakoa nganga, ahakoa peha.

5 I nga ra katoa o tana ki whakamotuhake kaua te heu e heua ki tona mātenga: ka tapu ia, a rite noa nga ra e whakamotuhaketia ai ia ki a Ihowa, me whakatupu e ia tona mahunga, ara, nga makawe o tona mātenga.

6 Kaua ia e whakatata ki te tupapaku i nga ra katoa e whakamotuhaketia ai ia ki a Ihowa.

7 Kaua ia e whakapoke i a ia mo tona papa, mo tona whaea, mo tona tuakana, teina ranei, mo tona tuahine, ina mate ratou; no te mea kei runga i tona mātenga te whakamotuhaketanga a tona Atua.

8 Ka tapu ia ki a Ihowa i nga ra katoa e whakamotuhaketia ai ia.

9 A ki te mate tetahi tangata ki tona taha, he mea pa whakarere, a kua poke i a ia tona mātenga i whakamotuhaketia nei; na, me heu e ia tona mātenga i te ra e purea ai ia, me heu e ia i te whitu o nga ra.

10 A i te waru o nga ra me kawe mai e ia nga kukupa e rua, nga pi kukupa ranei e rua, ki te tohunga, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga:

11 A me whakahere atu tetahi e te tohunga hei whakahere hara, me tetahi hei tahunga tinana, a ka meinga he whakamarietanga mona, nona hoki i whai hara i te tupapaku, ka whakatapua ano hoki tona mātenga i taua rangi ano.

12 A me whakatapu e ia ki a Ihowa nga ra o tona whakamotuhaketanga, me kawe mai ano hoki he reme, he tau-tahi, hei whakahere mo te he: ko nga ra ia o mua ka whakatakā, no te mea kua poke tona whakamotuhaketanga.

13 ¶ A ko te ture tenei mo te Natari, ina rite nga ra e whakamotuhaketia ai ia: me kawe ia ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga:

14 A me whakahere atu e ia tana whakahere ki a Ihowa, kia kotahi ano reme, ki te tane, ki te tau-tahi, ki te mea koha-kore, hei tahunga tinana, me tetahi reme uha, ki te tau-tahi, ki te mea koha-kore, hei whakahere hara, me tetahi hipi toa, ki te mea koha-kore, hei whakamarietanga,

15 Me tetahi kete taro rēwena-kore, ki nga keke paraoa i konatunatua ki te hinu, me etahi mea angiangi ano hoki, ki nga mea rewena-kore, ki nga mea i pania ki te hinu, me te whakahere totokore, me nga ringihanga o aua *mea*.

16 A me kawe mai aua mea e te tohunga ki te aroaro o Ihowa, a ka whakaherea tana whakahere hara, me tana tahunga tinana:

Digitized by Google

17 Me whakahere ano e ia te hipi toa, hei patunga tapu, hei whakamarietanga ki a Ihowa, me te kete taro rewena-kore ano hoki: me whakahere ano hoki e te tohunga tana whakahere toto-kore, me tana ringihanga.

18 A me heu e te Natari tona mātenga, i whakamotuhaketia nei, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, ka tango ai i nga makawe o tona mātenga i whakamotuhaketia nei, a ka makā ki roto ki te ahi, ki tera i raro i te patunga tapu o nga whakamarietanga.

19 A me tango ano e te tohunga te peke o te hipi toa, ina oti te kohua, me tetahi o nga keke rewena-kore i roto i te kete, me tetahi o nga keke angiangi, *o nga mea* rewena-kore, a ka hoatu e ia ki runga ki nga ringa o te Natari, i muri iho i te heunga o ona *makawe* i whakamotuhaketia nei.

20 A ka poipoia aua mea e te tohunga hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa: ka tapu tenei ma te tohunga, me te uma poipoi, me te peke hapahapai: a muri iho ka inu te Natari i te waina.

21 Ko te ture tenei mo te Natari, nana te ki whakamotuhake, mo tana whakahere *hoki* ki a Ihowa ina whakamotuhaketia, hei tapiri mo ta tona ringa i whiwhi ai: kia rite tonu ki tana ki i ki ai ia; kei te ture o tona whakamotuhaketanga te tikanga mo tana e mea ai.

22 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

23 Korero atu ki a Arona ratou ko ana tama, mea atu, Kia penei ta koutou manaakitanga i nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou,

24 Ma Ihowa koe e manaaki, mana koe e tiaki:

25 Ma Ihowa e mea kia mārama tona kanohi ki a koe, mana ano hoki koe e atawhai:

26 Ma Ihowa hoki e mea kia ara tona mata ki runga ki a koe, mana ano e tuku iho te rangimarie ki a koe:

27 A ka karangatia iho e ratou toku ingoa ki runga ki nga tamariki a Iharaira, a ka manaakitia ratou e ahau.

UPOKO 7.

A I te ra i oti ai i a Mohi te whakaara te tapenakara, a ka oti i a ia te whakawahi, te whakatapu taua mea, me ona mea katoa, te aata, me ona oko katoa, a ka oti te whakawahi, te whakatapu:

2 Na, ka mea whakahere nga ariki o Iharaira, nga upoko o nga whare o ō ratou mātua, ara, nga ariki o nga iwi, i a ratou hoki nga tikanga o te hunga kua oti nei te tatau:

3 A ka kawea mai e ratou ta ratou whakahere ki te aroaro o Ihowa, e ono nga kaata whai taupoki, kotahi tekau ma rua nga kau; tokorua nga ariki kotahi ano te kaata, kotahi ano hoki te puru a tetahi a tetahi: a kawea mai ana e ratou ki te arongā o te tapenakara.

4 A i korero a Ihowa ki a Mohi, i mea,

5 Tangohia ta ratou, kia ai hei mea mo te mahi o te tapenakara o te whakaminenga; a me hoatu e koe ki nga Riwaiti, kia rite ki te mahi a tenei a tenei.

6 Na, tangohia ana e Mohi nga kaata me nga kau, a hoatu ana e ia ki nga Riwaiti:

7 E rua nga kaata, e wha hoki nga kau i hoatu e ia ki nga tama a Kerehona, he mea whakarite ki ta ratou mahi.

8 E wha hoki nga kaata e waru hoki nga kau i hoatu e ia ki nga tama a Merari, he mea whakarite ki ta ratou mahi, ki raro iho ano i te ringa o Itamara tama a te tohunga a Arona.

9 Ki nga tama ia a Kohata, kihai i hoatu e ia: no te mea ko te mahi o te wahi tapu ma ratou ko te kauhoa i runga i o ratou pokohiwi.

10 ¶ A i mea whakahere ano nga ariki hei tainga kawa mo te aata i te ra i whakawahia ai, i whakahere nga ariki i a ratou whakahere ki mua i te aata.

11 Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Me ra ano ma tenei ariki, me ra ano ma tenei ariki, ina whakahere ratou i a ratou whakahere hei tainga kawa mo te aata.

12 ¶ Na, ko te tangata nana tana whakahere i whakahere i te ra tuatahi, ko Nahahona tama a Aminarapa, no te iwi o Hura:

13 A ko tana whakahere kotahi rihi hiriwa, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

14 Ko tahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

15 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

16 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

Digitized by Google

17 E rua hoki nga puru hei patunga whakamarietanga, e rima hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi nei o ratou tau: ko te whakahere tenei a Nahahona tama a Aminarapa.

18 ¶ I te ra tuarua na Netaneere te whakahere; he tama ia na Tuara, he ariki no Ihakara:

19 Ko tana whakahere i whakahere ai ia, kotahi rihi hiriwa, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

20 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

21 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

22 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

23 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima hipi toa, e rima koati toa, e rima reme, kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Netaneere tama a Tuara.

24 ¶ I te ra tuatoru na Eriapa *te whakahere;* he tama ia na Herona, he ariki no nga tamariki a Hepuruna:

25 Kotahi rihi hiriwa, tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

26 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara.

27 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

28 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

29 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi nei o ratou tau: ko te whakahere tenei a Eriapa tama a Herona.

30 ¶ I te ra tuawha na Erituru *te whakahere;* he tama ia na Hereuru, he ariki no nga tamariki a Reupena:

31 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* te taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu, hei whakahere totokore.

32 Kotahi koko koura, kotahi tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara.

33 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

34 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

35 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme, he tautahi: ko te whakahere tenei a Erituru tama a Hereuru.

36 ¶ I te ra tuarima na Herumiere *te whakahere;* he tama *ia* na Turiharai, he ariki no nga tamariki a Himeona.

37 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

38 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

39 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

40 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

41 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima hipi toa, e rima koati toa, e rima reme, he tau-tahi: ko te whakahere tenei a Herumiere tama a Turiharai.

42 ¶ I te ra tuaono na Eriahapa *te whakahere;* he tama ia na Teuere, he ariki no nga tamariki a Kara:

43 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

44 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere* ki tonu i te whakakakara:

45 Kotahi puru, ke kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

46 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

47 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Eriahapa tama a Teuere.

48 ¶ I te ra tuawhitu na Erihama *te whakahere;* he tama ia na Amihuru, he ariki no nga tamariki a Eperaima:

49 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekeré* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu;

Digitized by Google

ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

50 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara.

51 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

52 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

53 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Erihama tama a Amihuru.

54 ¶ I te ra tuawaru na Kamariere *te whakahere*; he tama ia na Perahuru, he ariki no nga tamariki a Manahe:

55 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

56 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

57 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

58 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

59 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Kamariere tama a Perahuru.

60 ¶ I te ra tuaiwa na Apirana *te whakahere*; he tama ia na Kireoni, he ariki no nga tamariki a Peniamine:

61 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

62 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

63 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

64 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

65 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Apirana tama a Kireoni.

66 ¶ I te tekau o nga ra na Ahietere *te whakahere*; he tama ia na Amiharai, he ariki no nga tamariki a Rana:

67 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

68 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

69 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

70 Ko tahi kauo koati hei whakahere hara:

71 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Ahietere tama a Amiharai.

72 ¶ I te tekau ma tahi o nga ra na Pakiere *te whakahere*; he tama ia na Okorana, he ariki no nga tamariki a Ahera:

73 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

74 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara:

75 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

76 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

77 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Pakiere tama a Okorana.

78 ¶ I te tekau ma rua o nga ra na Ahira *te whakahere*; he tama ia na Enana, he ariki no nga tamariki a Napatari:

79 Kotahi rihi hiriwa tana whakahere, kotahi rau e toru tekau *hekere* tona taimaha, kotahi peihana hiriwa, e whitu tekau ona hekere, he hekere wahi tapu; ki tonu aua mea e rua i te paraoa i konatunatua ki te hinu hei whakahere toto-kore:

80 Kotahi koko koura, tekau ona *hekere*, ki tonu i te whakakakara.

81 Kotahi puru, he kuao, kotahi hipi toa, kotahi reme, he tau-tahi, hei tahunga tinana:

Digitized by Google

82 Kotahi kuao koati hei whakahere hara:

83 E rua hoki nga puru hei patunga tapu, hei whakamarietanga, e rima nga hipi toa, e rima koati toa, e rima reme kotahi ano o ratou tau: ko te whakahere tenei a Ahira tama a Enana.

84 Ko ta nga ariki a Iharaira tainga kawa tenei mo te aata, i te ra i whakawahia ai: kotahi tekau ma rua nga rihi hiriwa, kotahi tekau ma rua nga peihana hiriwa, kotahi tekau ma rua nga koko koura.

85 Kotahi rau e toru tekau nga *hekere* o te rihi hiriwa kotahi, e whitu tekau hoki o te peihana kotahi: e rua mano e wha rau nga *hekere* o nga oko hiriwa katoa, he hekere wahi tapu:

86 Kotahi tekau ma rua nga koko koura, ki tonu i te whakakakara, kotahi tekau nga hekere o tetahi o tetahi, he hekere wahi tapu: kotahi rau e rua tekau *hekere* te koura katoa o nga koko.

87 Nga kau katoa mo te tahunga tinana kotahi tekau ma rua nga puru, kotahi tekau ma rua nga hipi toa, kotahi tekau ma rua nga reme tau-tahi, me o ratou whakahere toto-kore: ko tahi tekau ma rua ano hoki nga kuao koati hei whakahere hara.

88 Nga kau katoa hoki mo te patunga tapu, mo nga whakamarietanga, e rua tekau ma wha nga puru, e ono tekau nga hipi toa, e ono tekau hoki nga koati e ono tekau ano hoki nga reme tau-tahi. Ko te tainga kawa tenei o te aata i muri iho i tona whakawahinga.

89 A, te haerenga atu o Mohi ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga ki te korero ki a ia, na ka rongo ia ki te reo o tetahi e korero ana ki a ia i runga i te taupoki whakamarietanga i tera i runga i te aaka o te whakaaturanga, i waenganui i nga kerupima e rua: a ka korero ia ki a ia.

UPOKO 8.

AI korero a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Korero atu ki a Arona, mea atu ki a ia, Ka tahuna e koe nga rama, kia mārama i nga rama e whitu te wahi e rite mai ana ki taua turanga rama.

3 A i pera ano a Arona; i meinga e ia kia ka atu nga rama ki te wahi e rite mai ana ki te turanga rama; i pera ano ia me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

4 A ko te mahinga tenei o te turanga rama, kotahi tonu te koura, puta noa i tona take i ona puawai, he kotahi tonu, a puta noa; rite tonu ki te tauira i whakakitea mai e Ihowa ki a Mohi, i pera tana hanganga i te turanga rama.

5 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

6 Tangohia mai nga Riwaiti i roto i nga tamariki a Iharaira, ka pure i a ratou.

7 Kia penei hoki to meatanga ki a ratou, kia poke-kore ai ratou: Tauhiuhia atu ki a ratou he wai hei pure, kia heua hoki e ratou o ratou tinana katoa, me horoi hoki o ratou kakahu, kia ma ai ratou.

8 Katahi ratou ka mau ki tetahi puru kuao, me tona whakahere toto-kore, *ara*, te paraoa i konatunatua ki te hinu; me tango ano hoki e koe tetahi atu puru kuao hei whakahere hara.

9 Na, ka kawea mai e koe nga Riwaiti ki mua i te tapenakara o te whakaminenga, ka tawhiu mai ai i te huihui katoa o nga tamariki a Iharaira:

10 Katahi ka kawea mai e koe nga Riwaiti ki te aroaro o Ihowa: a ka popoki iho nga ringa o nga tamariki a Iharaira, ki runga ki nga Riwaiti:

11 A ka whakaherea atu nga Riwaiti e Arona, ki te aroaro o Ihowa, hei whakahere poipoi ma nga tamariki a Iharaira, a ka waiho ratou hei mahi i te mahi a Ihowa.

12 Na, ka popoki iho nga ringa o nga Riwaiti ki runga ki nga mātenga o nga puru: a me tuku tetahi e koe hei whakahere hara, tetahi hoki hei tahunga tinana ki a Ihowa, hei mea whakamarietanga mo nga Riwaiti.

13 Na, ka whakaturia e koe nga Riwaiti ki te aroaro o Arona, ki te aroaro ano hoki o ana tama, ka whakahere ai hei whakahere ki a Ihowa.

14 Me wehe mai hoki e koe nga Riwaiti i roto i nga tamariki a Iharaira: a maku nga Riwaiti.

15 A, muri iho ka haere nga Riwaiti ki roto, ki te mahi i te mahi o te tapenakara o te whakaminenga: a me pure ratou e koe, me whakahere hoki hei whakahere.

16 Ka tukua rawatia mai hoki ratou ki a au i roto i nga tamariki a Iharaira: hei utu mo nga mea katoa e oroko-puta mai ana i te kopu, mo nga matamua a nga tamariki katoa a Iharaira i tangohia ai ratou e ahau maku.

17 Naku hoki nga matamua katoa a nga tamariki a Iharaira, nga tangata me nga kararehe: no te ra i patua ai e

Digitized by Google

ahau nga matamua katoa o te whenua o Ihipa taku whakatapunga i a ratou maku.

18 Na, ka tangohia nei e ahau nga Riwaiti hei utu mo nga matamua katoa o nga tamariki a Iharaira.

19 Ka hoatu ano hoki e ahau nga Riwaiti i roto i nga tamariki a Iharaira he ohaohatanga ki a Arona ratou ko ana tama, hei mahi i nga mahi a nga tamariki a Iharaira, i roto i te tapenakara o te whakaminenga, hei mea whakamarietanga hoki mo nga tamariki a Iharaira: kei pa te whiu ki nga tamariki a Iharaira, ina whakatata nga tamariki a Iharaira ki te wahi tapu.

20 ¶ Na, pera tonu ta Mohi ratou ko Arona ko te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira i mea ai ki nga Riwaiti me nga mea katoa i whakahau ai a Ihowa ki a Mohi mo nga Riwaiti; i pera tonu nga tamariki a Iharaira ki a ratou.

21 Na, ka horohoroa nga Riwaiti, a ka horoia e ratou o ratou kakahu, a whakaherea atu ana ratou e Arona hei whakahere poipoi ki te aroaro o Ihowa; a na Arona i mea whakamarietanga mo ratou hei pure mo ratou.

22 A ka mutu tera, na, ka haere nga Riwaiti ki roto, ki te mahi i a ratou mahi i te tapenakara o te whakaminenga, i te aroaro o Arona, i te aroaro ano hoki o ana tama: i pera tonu me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi mo nga Riwaiti ta ratou i mea ai ki a ratou.

23 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

24 Ko te mea tenei ma nga Riwaiti; ka rua tekau ma rima o ratou tau, ka maha ake ranei, me haere ratou ki roto, ki te mahi i nga mahi o te tapenakara o te whakaminenga

25 Ka maha ake o ratou tau i te rima tekau, me whakamutu ta ratou mahinga i nga mahi o reira, kaua ano hoki he mahi ma ratou i muri iho:

26 Engari me minita tahi ratou me o ratou tuakana i roto i te tapenakara o te whakaminenga, me tiaki nga mea e tiakina ana, kaua hoki ratou e mahi i tetahi mahi. Ko tenei tau e mea ai ki nga Riwaiti, ina tiaki ratou.

UPOKO 9.

AI korero a Ihowa ki a Mohi i te koraha o Hinai, i te rua o nga tau o to ratou haerenga mai i te whenua o Ihipa, i te tahi o nga marama, i mea,

2 Me whakarite ano hoki te kapenga e nga tamariki a Iharaira i tona wa ano.

3 Me whakarite e koutou i te tahi tekau ma wha o nga ra o tenei marama, i te ahiahi, i tona wa ano: kia rite ki ona tikanga katoa, ki ona ritenga katoa, ta koutou meatanga i taua mea.

4 Na, ka korero atu a Mohi ki nga tamariki a Iharaira kia whakaritea e ratou te kapenga.

5 A ka whakaritea e ratou te kapenga i te tahi tekau ma wha o nga ra o te marama tuatahi, i te ahiahi, i te koraha o Hinai: rite tonu ki nga mea katoa i whakahau ai a Ihowa ki a Mohi ta nga tamariki a Iharaira i mea ai.

6 ¶ Na, he tangata era i poke i te tinana o tetahi tangata kua mate, i kore ai e ahei te whakarite i te kapenga i taua ra: na ka haere mai ratou ki te aroaro o Mohi raua ko Arona i taua ra;

7 A ka mea mai aua tangata ki a ia, Kua poke matou i te tinana o tetahi tangata kua mate: na te aha matou tē tukua ai ki te whakahere i te whakahere ma Ihowa i tona wa i rite ai, i roto i nga tamariki a Iharaira?

8 Na, ko te meatanga mai a Mohi ki a ratou, E tu koutou, a me whakarongo atu ahau ki ta Ihowa e whakahau ai mo koutou.

9 ¶ A i korero a Ihowa ki a Mohi, i mea,

10 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Ki te poke i te tupapaku tetahi tangata o koutou, o o koutou uri ranei, ki te mea ranei kei te haere ia i tawhiti, me whakarite ano e ia te kapenga ki a Ihowa.

11 Me whakarite e ratou i te rua o nga marama, i te tekau ma wha o nga ra, i te ahiahi, me kinaki ki te taro rewenakore me nga *puwha* kawa.

12 Kaua tetahi wahi o tena mea e whakatoea e ratou mo te ata, kaua ano hoki e whatiia tetahi o ona wheua; kia rite ki nga tikanga katoa o te kapenga ta ratou meatanga i tena mea.

13 Te tangata ia kahore ona poke a kahore ano i te haere, a e mangere ana ki te whakarite i te kapenga, ina, ka hatepea atu taua wairua i roto i tona iwi: kahore nei hoki i kawea mai e ia te whakahere ma Ihowa i tona wa i rite ai, ka wahū e taua tangata tona hara.

14 A ki te noho he manene i roto i a koutou, a ka mea ki te whakarite i te kapenga ki a Ihowa, kia rite ki nga tikanga o te kapenga, ki nga ritenga ano hoki o taua mea, tana e mea ai:

Digitized by Google

kia kotahi ano ta koutou tikanga mo te manene rua ko te tangata whenua.

15 ¶ A i te ra i whakaarahia ai te tapenakara, ka taupokina te tapenakara e te kapua, *ara*, te teneti o te whakaaturanga: a, i te ahiahi i rite a runga o te tapenakara ki te ahua ahi, taea noatia te ata.

16 I pera tonu: i taupokina e te kapua *i te awatea*, e te ahua ahi hoki i te po.

17 Ka riro ake hoki te kapua i runga i te tapenakara, na, muri iho ka haere nga tamariki a Iharaira: a i te wahi i tau ai te kapua i whakaturia ano e nga tamariki a Iharaira o ratou teneti ki reira.

18 Na te ki ano a Ihowa nga haerenga o nga tamariki a Iharaira, na te ki ano a Ihowa o ratou nohoanga iho: i noho ano ratou i nga ra katoa i tau ai te kapua ki runga ki te tapenakara.

19 A he maha nga ra i roa ai te kapua ki runga ki te tapenakara, na ka mahara nga tamariki a Iharaira ki ta Ihowa i whakamahara ai, a kihai i haere.

20 Ko te tikanga ano tena i te wa i torutoru ai nga ra o te kapua ki runga ki te tapenakara; na te ki a Ihowa ta ratou noho i roto i o ratou teneti, na te ki hoki a Ihowa to ratou haerenga.

21 I pena ano i te wa i tuturu ai te kapua i te ahiahi, taea noatia te ata, a ka riro ake te kapua i te ata, na, ka haere ratou: ahakoa he ao, he po ranei, i riro ake ai te kapua, i haere ano ratou.

22 Ahakoa e rua nga ra, kotahi marama ranei, kotahi tau ranei, i roa ai te kapua ki runga ki te tapenakara, i mau ai ki reira, ko ta nga tamariki a Iharaira noho ano tena, kahore hoki i haere: tona rironga ake ki runga, na, ka haere ratou.

23 Na te ki a Ihowa ta ratou noho, na te ki hoki a Ihowa to ratou haerenga: i mahara ratou ki ta Ihowa i whakamahara ai; i whakarite i ta Ihowa kupu i whakapuakina mai e Mohi.

UPOKO 10.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Hangā etahi tetere hiriwa mau, kia rua, kia kotahi tonu tetahi, kia kotahi tonu tetahi, ina hangā e koe; hei tawhiunga mai mau i te hui, mo nga mannutanga ano hoki o nga puni.

3 A ka whakatangihia aua mea e ratou, me huihui mai te huihui katoa ki a koe, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

4 A ki te mea kotahi ano e whakatangihia e ratou, na, me huihui mai ki a koe nga ariki, nga upoko o nga mano o Iharaira.

5 Ka whakatangihia he whakaoho e koutou, na, ka hapainga atu nga puni e noho ana ki te taha ki te rawhiti.

6 A ka rua a koutou whakatangihanga o te whakaoho, na, ka hapainga atu nga puni e noho ana ki te taha ki te tonga: me whakatangi he whakaoho e ratou mo o ratou maunutanga.

7 A ka meatia kia whakaminea mai te whakaminenga, me whakatangi e koutou otiia kaua e whakaohokia.

8 Ma nga tama hoki a Arona, ma nga tohunga, e whakatangi nga tetere; a ka waiho ena mea ki a koutou hei tikanga, tuku iho tuku iho ki o koutou whakatupuranga.

9 A ki te anga koutou ki te whawhai i to koutou whenua ki te hoa riri e whakatupu-kino ana i a koutou, na, me whakatangi he whakaoho e koutou ki nga tetere; a ka maharatia koutou e Ihowa e to koutou Atua, ka whakaorangia hoki i o koutou hoa riri.

10 I te ra ano hoki e hari ai koutou, i o koutou ra nui hoki, i nga timatanga o o koutou marama, me whakatangi e koutou nga tetere ki runga i a koutou tahunga tinana, ki runga hoki i nga patunga tapu, i a koutou whakamarietanga; kia ai ena mea hei whakamaharatanga ki a koutou ki te aroaro o to koutou Atua: ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

11 ¶ A i te rua tekau o te rua o nga marama, i te rua o nga tau, na, kua riro ake te kapua i runga i te tapenakara o te whakaaturanga.

12 Na, ka hapainga atu nga tamariki a Iharaira i te koraha o Hinai; a ka tau iho te kapua ki te koraha o Parana.

13 A rite tonu ta ratou hapainga mataatitanga ki te kupu a Ihowa i whakapuakina e Mohi.

14 ¶ Na, te tuatahi i maunu atu, ko te kara o te puni o nga tamariki a Hura, me o ratou ropu: a ko te kai whakahaere o tana ope, ko Nahahona tama a Aminarapa.

15 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Ihakara ko Netaneere tama a Tuara.

16 Te kai whakahaere hoki o te ope o te iwi o nga tamariki a Hepuruna, ko Eriapa tama a Herona.

Digitized by Google

17 Na, ka wahia iho te tapenakara; a ka turia atu e nga tamariki a Kerehona, ratou ko nga tamariki a Merari, me te amo ano i te tapenakara.

18 ¶ Na, ka maunu atu ko te kara o te puni o Reupena, me o ratou ropu: ko te kai whakahaere o tana ope, ko Erituru tama a Hereuru.

19 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Himeona, ko Herumiere tama a Turiharai.

20 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Kara, ko Eriahapa tama a Teuere.

21 Na, ka turia atu e nga Kohati me te amo i te nohoanga tapu: a tae rawa atu ratou kua whakaturia te tapenakara.

22 ¶ Na, ka maunu atu ko te kara o te puni o nga tamariki a Eperaima, me o ratou ropu: a te kai whakahaere o tana ope ko Erihama tama a Amihuru.

23 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Manahe ko Kamariere tama a Peraturu.

24 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Peniamine ko Apirana tama a Kireoni.

25 ¶ Na ka maunu atu ko te kara o te puni o nga tamariki a Rana, ko te hiku tena o nga puni katoa, puta noa i a ratou ope: a te kai whakahaere o tana ope ko Ahietere tama a Amiharai.

26 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Ahera ko Pakiere tama a Okorana.

27 A te kai whakahaere o te ope o te iwi o nga tamariki a Napatari ko Ahira tama a Enana.

28 Ko nga maunutanga enei o nga tamariki a Iharaira, me o ratou ope, i o ratou whakatikanga atu.

29 ¶ A i mea ano a Mohi ki a Hopapa tama a Reuere Miriani hungawai o Mohi, E haere ana matou ki te wahi i mea nei a Ihowa, Ka hoatu a reira e ahau ki a koutou: haere mai tatou, a ka pai ta matou mahi ki a koe: he pai hoki te korero a Ihowa mo Iharaira.

30 A ka mea mai ia ki a ia, E kore ahau e tae: engari me haere ahau ki toku whenua ki oku whanaunga.

31 A ka mea atu ia, Kaua ra matou e whakarerea; e mohio ana hoki koe ki nga puni mo matou o te koraha, a ka ai koe hei kanohi mo matou.

32 Na, tenei ake, ki te haere koe i a matou, ina, tenei ake ko te pai e meatia mai e Ihowa ki a matou ka meatia ano tena e matou ki a koe.

33 ¶ Na, ka turia atu e ratou i te maunga o Ihowa, e toru nga ra i haere ai: a i haere ano te aaka o te kawenata o Ihowa i mua i a ratou, i nga ra e toru i haere ai, ki te whakataki i tetahi oki-okinga mo ratou.

34 A i runga i a ratou te kapua o Ihowa i te awatea, i to ratou whakatikanga atu i te puni.

35 A ka maunu atu te aaka, na, ka mea a Mohi, Whakatika, e Ihowa, a kia marara o hoa riri; kia rere hoki i tou aroaro te hunga e kino ana ki a koe.

36 A ka tu, na, ka mea ia, Hoki mai, e Ihowa, ki nga mano tini o Iharaira.

UPOKO 11.

AI te amuamunga o te iwi, na, ka kino a Ihowa: a, te rongonga o Ihowa, na, ka mura tana riri, a ka kā te ahi a Ihowa i roto i a ratou, a pau ake *te hunga* i nga pito ki waho o te puni.

2 Na, ka tangi te iwi ki a Mohi, a ka inoi a Mohi ki a Ihowa, na, ka mate te ahi.

3 A huaina iho e ia te ingoa o tena wahi ko Tapera: no te kaanga hoki o te ahi a Ihowa i roto i a ratou.

4 ¶ Na, ka anga ka minamina te hunga i whakauru ki roto ki a ratou: a ka anga ano nga tamariki a Iharaira ka tangi, ka mea, Ma wai e homai he kiko-kiko hei kai ma tatou?

5 E mahara ana tatou ki nga ika i kainga noatia e tatou ki Ihipa; ki nga kukama, ki nga mereni, ki nga riki, ki nga aniana, me te karika:

6 Ko tenei ia, kua maroke o tatou wairua, a kahore noa iho he mea ke ake i tenei mana hei tirohanga ma tatou.

7 A rite tonu te mana ki te purapura korianara, ko tona ahua hoki i rite ki to te teriuma ahua.

8 I kopikopiko te iwi ki te kohi, a hurihia ana e ratou ki nga mira, i tukia ranei ki te kumete, a tunua ana e ratou ki te kohua, hangā ana hoki hei keke: ko tona reka hoki i rite ki te reka o te hinu hou.

9 A i te taunga iho o te haunui ki runga ki te puni i te po, i tau iho ano hoki te mana ki runga.

10 ¶ A i rongo a Mohi i te iwi e tangi ana, puta noa i o ratou hapu, tenei tangata tenei tangata, i nga whatitoka o o ratou teneti: a mura noa iho te riri a Ihowa; ki ta Mohi ano hoki he kino.

11 Na, ko te meatanga atu a Mohi ki a Ihowa, Na te aha koe i atawhai-kino ai i to pononga? na te aha hoki ahau tō

Digitized by Google

manakohia ai e koe, i whakawahā ai e koe tenei iwi katoa hei pikaunga maku?
12 He uri ianei noku tenei iwi katoa? i whanau ranei ratou i a au, i mea ai koe ki a au, Hikitia ki tou uma, (kia rite ki ta te matua atawhai hiki i te pēpi,) ki te whenua i oatitia e koe ki o ratou mātua?
13 No hea aku kikokiko hei hoatutanga maku ki tenei iwi katoa? e tangi mai ana hoki ratou ki a au, e mea mai ana, Homai he kikokiko ki a matou hei kai ma matou.
14 E kore tenei iwi katoa e taea e ahau anake te waha, e pehia rawatia ana hoki ahau e ratou.
15 A ki te penei to mahi ki a au, tena, whakamatea rawatia ahau, ki te mea kua manakohia mai ahau e koe; kaua hoki ahau e tukua kia kite i te he moku.
16 ¶ Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Huihuia mai ki a au kia whitu tekau nga tangata o nga kaumatua o Iharaira, ara, au e mohio ai he kaumatua no te iwi, he rangatira hoki no ratou, ka kawe mai ai ki te tapenakara o te whakaminenga, kia tu tahi hoki ratou me koe ki reira.
17 A maku e haere iho e korero ki a koe ki reira: me tango ano hoki e ahau tetahi wahi o te wairua, o tera i runga i a koe na, ka hoatu ai ki runga ki a ratou; a ko ratou hei hoa mou ki te waha i te pikaunga, ara, i te iwi; kei wahā e koe anake.
18 Me ki atu hoki e koe ki te iwi, Whakatapua koutou kia rite ai apopo, a ka kai kikokiko koutou: kua tangi nei hoki koutou ki nga taringa o Ihowa, kua mea, Ma wai e homai he kikokiko hei kai ma matou? he pai hoki nga mea i a matou i Ihipa: mo reira ka homai e Ihowa he kikokiko ki a koutou, a ka kai koutou.
19 E kore e whakakotahitia te rangi hei kainga ma koutou, e kore ano hoki e *waiho* i te rua o nga ra, i te rima ranei o nga ra, i te kotahi rau ranei o nga ra, i te rua tekau ranei o nga ra;
20 Engari kia pau te marama, a puta noa mai i o koutou ihu, a ka ngarurutia e koutou: mo koutou i whakahawea ki a Ihowa *e noho nei* i waenganui i a koutou, i tangi hoki ki tona aroaro, i mea, Na te aha tatou i haere mai ai i Ihipa?
21 Na, ko te meatanga atu a Mohi, E ono rau nga mano o te iwi kei roto nei ahau i a ratou, he hunga haere i raro, a kua mea mai nei koe, Ka hoatu e ahau he kikokiko ki a ratou, a kia kotahi tino marama e kai ai ratou.
22 Me patu ranei nga hipi me nga kau ma ratou, kia rato ai ratou? me kohi mai ranei nga ika katoa o te moana ma ratou, kia rato ai ratou?
23 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Kua mutua ranei te ringa o Ihowa? ka kite koe aianei e pono ana ranei taku kupu ki a koe, kahore ranei.
24 ¶ Na, ka puta mai a Mohi ki waho, a korerotia ana e ia nga kupu a Ihowa ki te iwi, a huihuia mai ana e ia nga tangata e whitu tekau o nga kaumatua o te iwi, a whakaturia ana ki tetahi taha ki tetahi taha o te tapenakara.
25 Na, ko te hekenga iho o Ihowa i roto i te kapua, te korerotanga hoki ki a ia, na, ka tangohia e ia tetahi wahi o te wairua i runga i a ia, a hoatu ana ki nga kaumatua e whitu tekau: a i te taunga iho o te wairua ki runga ki a ratou, na, ka poropiti ratou, a kore ake i muri iho.
26 A tokorua nga tangata i mahue ki te puni, ko Ererara te ingoa o tetahi, ko Merara hoki te ingoa o tetahi: na, ko te taunga iho o te wairua ki runga ki a raua; no te hunga hoki raua i tuhituhia, otiia kihai i haere ki te tapenakara: na, ka poropiti raua i roto i te puni.
27 Na, ka oma atu tetahi taitamariki ki te korero ki a Mohi, a ka mea, Kei te poropiti a Ererara raua ko Merara i roto i te puni.
28 Na, ko te ohonga mai o te tangata a Mohi, o Hohua tama a Nunu, ko tetahi *hoki ia* o ana taitamariki, ka mea, E toku ariki, e Mohi, riria raua.
29 Na, ko te meatanga atu a Mohi ki a ia, He whakaaro ki a au i hae ai koe? he oranga ngakau ra me i poropiti katoa te iwi a Ihowa, me i tukua iho hoki e Ihowa tona wairua ki a ratou.
30 Na, ka haere mai a Mohi ki roto ki te puni, a ia, me nga kaumatua o Iharaira.
31 ¶ Na, ka puta atu he hau i a Ihowa, a kawea mai ana nga koitareke i te moana, a makā iho e ia ki te taha o te puni, ki te whakaaro atu kia kotahi te ra e haere ai i tetahi taha, kia kotahi ano hoki te ra, ki te whakaaro atu, e haere ai i tetahi taha, a, tawhio noa te puni, me te mea ano hoki e rua nga whatianga te *teitei* i runga i te mata o te whenua.
32 Na, ka tu te iwi a pau katoa taua ra, me taua po katoa hoki, me te ra katoa hoki i te aonga ake, ki te kohikohi i nga koitareke: kotahi tekau nga homa

Digitized by Google

a te tangata nana te kohinga iti: a horahorangia noatia atu ana e ratou *hei kai* ma ratou, a, tawhio noa te puni.

33 A i te mea kei o ratou niho ano te kikokiko, i te mea kahore ano i ngaua noatia; na, ko te muranga o ta Ihowa riri ki te iwi, a whiua ana te iwi e Ihowa; he nui whakaharahara te whiunga.

34 Na, huaina iho e ia te ingoa o taua wahi ko Kipiroto-hataawa; no te mea i tanumia e ratou ki reira te hunga i minamina.

35 Na, ka turia atu e te iwi i Kipirotohataawa ki Hateroto; a noho ana i Hateroto.

UPOKO 12.

NA, ka korero whakahe a Miriama raua ko Arona mo Mohi, mo te wahine Kuhi i marenatia e ia: he wahine Kuhi hoki tana i marena ai.

2 A ka mea raua, Koia ranei, i a Mohi anake nga korero a Ihowa, a kahore ano hoki ranei ana korero i a maua? A ka rongo a Ihowa.

3 (Na, he tangata mahaki rawa a Mohi i nga tangata katoa o runga o te mata o te whenua.)

4 Na, kihai i aha kua korero a Ihowa ki a Mohi, ratou ko Arona, ko Miriama, Puta mai koutou tokotoru ki te tapenakara o te whakaminenga. A ka puta atu ratou tokotoru.

5 Na, ko te heketanga iho o Ihowa i roto i te pou kapua, a ka tu ki te whatitoka o te tapenakara, ka karanga hoki ki a Arona raua ko Miriama: a ka puta mai raua.

6 A ka mea mai ia, Tena, whakarongo mai ki aku korero: Ki te mea he poropiti kei roto i a koutou, ka whakaatu atu ahau a Ihowa i a au ki a ia, he mea whakakite atu, he mea korero moemoea ki a ia.

7 Ehara taku pononga a Mohi i te pera; e pono ana ia i roto i toku whare katoa.

8 Ka korero ahau ki a ia, he mangai he mangai, me te titiro mai ano *ia*, kahore hoki he kupu ngaro, a e kite ano ia i te ahua o Ihowa: na te aha ra korua tē wehi ai ki te korero whakahe mo taku pononga mo Mohi?

9 Na, ka mura te riri a Ihowa ki a raua, a haere ana ia.

10 Na, ka riro atu te kapua i runga i te tapenakara: a kua reparatia a Miriama, kua rite ki te hukarere: a, te tirohanga mai a Arona ki a Miriama, e! kua reparatia.

11 Na, ko te meatanga mai a Arona ki a Mohi, Aue, e toku ariki, kaua e utaina ki runga ki a maua tenei hara i poauau nei, i hara nei maua.

12 Kei rite ia ki te mea kua mate, ki te mea kua pau tetahi wahi o ona kikokiko i tona putanga mai ano i te kopu o tona whaea.

13 Na, ka karanga atu a Mohi ki a Ihowa, ka mea, E te Atua, tena ra, whakaorangia ia.

14 ¶ Na, ko te meatanga a Ihowa, ki a Mohi, Me i tuwha kau atu tona papa ki tona mata e kore ianei ia e whakama, a whitu noa nga ra? kia whitu nga ra e tutakina atu ai ia ki waho o te puni, a, muri iho ka whakahokia mai ano.

15 Na, tutakina atu ana a Miriama ki waho o te puni, a e whitu nga ra; kihai ano hoki te iwi i haere, kia whakahokia mai ra ano a Miriama.

16 A, muri iho, ka turia e te iwi, a, Hateroto, a noho ana i te koraha o Parana.

UPOKO 13.

NA, ka korero a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

2 Me unga e koe etahi tangata hei tutei mo te whenua o Kanaana, mo tera e hoatu nei e ahau ki nga tamariki a Iharaira: kia kotahi ano tangata o tenei iwi o tenei iwi o o ratou mātua e tonoa e koutou, hei te rangatira anake ratou.

3 Na, ka unga a Mohi i a ratou i te koraha o Parana, ka pera ano me ta Ihowa i ki ai: he upoko katoa enei tangata no nga tamariki a Iharaira.

4 Ko o ratou ingoa hoki enei; no te iwi o Reupena, ko Hamua tama a Takuru.

5 No te iwi o Himeona, ko Hapata tama a Hori.

6 No te iwi o Hura, ko Karepe tama a Iepune.

7 No te iwi o Ihakara, ko Ikara tama a Hohepa.

8 No te iwi o Eperaima, ko Ohea tama a Nunu.

9 No te iwi o Peniamine, ko Parati tama a Rapu.

10 No te iwi o Hepuruna ko Kariere tama a Hori.

11 No te iwi o Hohepa, *ara*, no te iwi o Manahe, ko Kari tama a Huhi.

12 No te iwi o Rana, ko Amiere tama a Kemari.

Digitized by Google

13 No te iwi o Ahera, ko Heturu tama a Mikaere.
14 No te iwi o Napatari, ko Nahapi tama a Wopohi.
15 No te iwi o Kara, ko Keuere tama a Maki.
16 Ko nga ingoa enei o nga tangata i ungā nei e Mohi hei tutei mo te whenua. A huaina iho e Mohi a Ohea te tama a Nunu ko Iehohua.
17 ¶ Na, ungā ana ratou e Mohi hei tutei mo te whenua o Kanaana, a ka mea ia ki a ratou, Haere atu ki runga na konei, na te tonga, ka kake ki te maunga:
18 Ka titiro ai i te whenua, he aha ranei, i te iwi ano hoki e noho ana i reira, he kaha ranei, he kaha-kore ranei, he tokoouou ranei, he nui ranei.
19 He pehea hoki te whenua e nohoia ana e ratou, he pai ranei, he kino ranei, he pehea hoki nga pa e nohoia ana e ratou, he teneti ranei, he mea taiepa ranei;
20 He pehea hoki te whenua, he momona ranei, he kiko-kore ranei, he rakau ranei to reira, kahore ranei. Kia maia hoki koutou, maua mai ano hoki etahi o nga hua o te whenua. Na ko tena wa ko te wa o nga karepe matamua.
21 ¶ Na, ko to ratou haerenga ki runga, a tuteia ana e ratou te whenua i te koraha o Tini, a tae noa ki Rehopo, ki te haerenga atu ki Hamata.
22 I haere atu hoki ratou na te tonga, a ka tae ki Heperona, i reira ano hoki a Ahimana, a Hehai, a Taramai, nga tamariki a Anaka. (Na, te hanganga o Heperona, e whitu nga tau i mua i to Toana i Ihipa.)
23 A, to ratou taenga ki te manga wai ki Ehekora, na tapahia iho ana i reira he manga karepe, kotahi tona tautau, a amohia mai ana e te tokorua i runga i te amo, me etahi pamekaranete, me etahi piki.
24 A huaina iho taua wahi ko te manga wai o Ehekora, no te tautau karepe i tapahia iho e nga tamariki a Iharaira i reira.
25 A i hoki mai ratou i te tutei i te whenua i te mutunga o nga ra e wha tekau.
26 ¶ Na, ka haere mai ratou, a ka tae mai ki a Mohi, ratou ko Arona, ko te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, ki te koraha o Parana, ki Karehe; ki te whakahoki mai i te korero ki a ratou ko te whakaminenga katoa, a whakakitea mai ana e ratou nga hua o te whenua ki a ratou.
27 A ka korero mai ki a ia, ka mea, I tae matou ki te whenua i ungā nei matou e koe, a he pono e rerengia ana e te waiu me te honi; ko ona hua hoki tenei.
28 Otiia e kaha ana ano te iwi e noho ana i *taua* whenua, e whai taiepa ana hoki nga pa, e nui rawa ana: i kite ano hoki matou i nga tamariki a Anaka ki reira.
29 E noho ana nga Amareki i te whenua ki te tonga: ko nga Hiti hoki, ratou ko nga Iepuhi, ko nga Amori, e noho ana ratou i nga maunga: kei te taha hoki o te moana nga Kanaani e noho ana, kei te taha hoki o Horano.
30 Na, ka whakamarietia te iwi e Karepe i te aroaro o Mohi, a ka mea ia, Kia hohoro ta tatou haere, ki te tango i reira; e taea hoki a reira e tatou.
31 Ko nga tangata ia i haere tahi me ia ki runga, i mea, E kore e ahei i a tatou te haere ki runga ki taua iwi; e kaha ana hoki ratou i a tatou.
32 Na, ka kawea mai e ratou he korero kino mo te whenua i tuteia e ratou ki nga tamariki a Iharaira, i mea ratou, Ko taua whenua i haerea ra e matou, i tuteia, he whenua e ngau ana i nga tangata o reira; he tangata nui whakaharahara hoki nga tangata katoa i kitea e matou ki reira.
33 I kitea ano hoki e matou ki reira nga tangata roroa, nga tamariki a Anaka, *te uri* o nga tangata roroa: a, ki ta matou whakaaro iho, i rite ano matou ki te mawhitiwhiti, i pera ano hoki matou ki ta ratou titiro mai.

UPOKO 14.

NA, ka puaki nui te reo o te whakaminenga katoa, a ka tangi; a tangi tonu te iwi i taua po.
2 A amuamu ana nga tamariki katoa a Iharaira ki a Mohi raua ko Arona: a ka mea te whakaminenga katoa ki a raua, Aue, me i mate tatou ki te whenua o Ihipa! aue, me i mate ranei tatou ki tenei koraha!
3 Na te aha tatou i kawea mai ai e Ihowa ki tenei whenua, kia hinga i te hoari, kia waiho a tatou wahine me a tatou tamariki hei taonga pārau? ehara ianei te hoki ki Ihipa i te mea pai ma tatou?
4 A ka mea ano ratou tetahi ki tetahi, Kia whakarite tatou i tetahi rangatira, a kia hoki ki Ihipa.
5 Na ka hinga tapapa iho a Mohi raua

Digitized by Google

ko Arona ki te arcaro o te huihui katoa o te whakaminenga o nga tamariki a Iharaira.

6 ¶ A ka haehae a Hohua tama a Nunu raua ko Karepe tama a Iepune i o raua kakahu ; no nga kai tutei o te whenua na hoki raua :

7 A ka korero mai ki te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, ka mea, He whenua pai whakaharahara te whenua i haerea, i tuteia e matou.

8 Ki te aro mai a Ihowa ki a tatou, na, ka kawea tatou e ia ki taua whenua, ka homai ano hoki e ia ki a tatou ; he whenua hoki e rerengia ana e te waiu e te honi.

9 Kaua raia koutou e tutu ki a Ihowa, kaua hoki e wehi i nga tangata o taua whenua ; he taro hoki ratou ma tatou : kua mahue hoki ratou i to ratou whakamarumaru, kei a tatou ano hoki a Ihowa : kaua ratou e wehingia.

10 Heoi ko ta te whakaminenga katoa ki, kia akina raua ki te kohatu. Na, ko te putanga mai o te kororia o Ihowa i runga i te tapenakara o te whakaminenga ki te arcaro o nga tamariki katoa a Iharaira.

11 ¶ Ko te meatanga mai hoki a Ihowa ki a Mohi, Kia pehea ake te roa o te whakapataritaringa a tenei iwi ki a au ? ahea ranei ratou whakapono ai ki a au ; he maha nei hoki aku tohu i whakakitea e ahau i roto i a ratou.

12 Ka patua ratou e ahau ki te mate uruta, ka whakakahoretia, a ka meinga koe e ahau hei iwi nui atu, kaha atu, i a ratou.

13 ¶ Na, ko te meatanga atu a Mohi ki a Ihowa, Akuanei, kei te rongonga o nga Ihipiana, (nau nei hoki tenei iwi i whakaputa mai i runga i tou kaha i roto i a ratou ;)

14 Na, ka korerotia e ratou ki nga tangata o tenei whenua : kua rongo *hoki* ratou kei roto koe, e Ihowa, i tenei iwi, e kitea ana ano koe e Ihowa, titiro atu titiro mai, e tu ana hoki tou kapua i runga i a ratou, a e haere ana koe i mua i a ratou i roto i te pou kapua i te awatea, i roto hoki i te pou ahi i te po.

15 Na, ki te whakamatea e koe tenei iwi ano he tangata kotahi, katahi nga iwi i rongo nei ki tou rongo ka whai kupu, ka mea,

16 No te mea kihai i kaha a Ihowa ki te kawe i tenei iwi ki te whenua i oati ai ia ki a ratou, koia i whakamatea ai ratou e ia ki te koraha.

17 Na, kia nui ra te kaha o toku Ariki, kia rite ki tau i korero ai i mea ai,

18 E puhoi ana a Ihowa ki te riri, e nui ana tana atawhai, e muru ana i te kino, i te tutu, e kore rawa ano hoki e tuku noa atu i *te he*, e mea ana i te kino o nga mātua kia tau iho ki nga tamariki, a, te toru, te wha ra ano, o nga *whakatupuranga*.

19 Tena ra, murua te kino o tenei iwi, kia rite ki te nui o tou atawhai, ki tau murunga ano hoki i nga hara o tenei iwi, o Ihipa mai ano, a taea noatia a konei.

20 Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Ka murua e ahau, ka peratia me tau i ki mai na :

21 Otiia, e ora ana ahau, ina, ka kapi te whenua katoa i te kororia o Ihowa.

22 Na, enei tangata katoa i kite nei i taku kororia, i aku merekara hoki i meinga e ahau ki Ihipa, ki te koraha, a ka tekau nei a ratou whakamatautauranga i a au, kahore ano hoki i whakarongo ki toku reo ;

23 Ina e kore ratou e kite i te whenua i oati ai ahau ki o ratou mātua, e kore ano tetahi o te hunga i whakapataritari nei ki a au e kite i reira :

24 Engari taku pononga a Karepe, he wairua ke hoki tona, a kua tino whai ano ia i a au ; e kawea ano ia e ahau ki te whenua i haere atu na ia ; a ka riro mai a reira i ona uri.

25 (Na, i te raorao nga Amareki me nga Kanaani e noho ana.) Tahuri atu koutou apopo, haere atu ki te koraha, na te huarahi ki te Moana Whero.

26 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

27 Kia pehea ake te roa o taku *whakamanawanuitanga* ki tenei whakaminenga kino, e amuamu nei ki a au ? Kua rangona e ahau nga amuamunga a nga tamariki a Iharaira, e amuamu nei ratou ki a au.

28 Mea atu ki a ratou, E ora ana ahau, e ai ta Ihowa, ko ta koutou i korero mai ai ki oku taringa ko taku tena e mea ai ki a koutou.

29 Ka hinga o koutou tinana *ki tenei* koraha ; nga mea katoa hoki o koutou i taua, puta noa atu i to koutou tokomahatanga, nga mea e rua tekau, he maha ake hoki, o ratou tau, te hunga hoki i amuamu nei ki a au.

30 E kore rawa koutou e tae ki te whenua i oati ai ahau ka whakanohoia koutou ki reira, heoi ano ko Karepe tama a Iepune, raua ko Hohua tama a Nunu.

31 Ko a koutou potiki hoki, i mea na koutou ka waiho hei taonga pārau, ka

Digitized by Google

kawea atu ratou e ahau, a ka mohio ratou ki te whenua i whakahaweatia nei e koutou.

32 Ko koutou ia, ko o koutou tinana, ka hinga ki tenei koraha.

33 A ka kopikopiko a koutou tamariki ki te koraha, a wha noa tekau nga tau, me waha hoki e ratou a koutou puremutanga, kia poto ra ano o koutou tinana ki te koraha.

34 Kia rite ra ano ki te maha o nga ra, ki nga ra e wha tekau, i tuteia ai e koutou te whenua, he tau he ra he tau he ra; e wha tekau nga tau, e wahā ai e koutou a koutou kino, a ka mohio koutou ki te takanga o taku kupu.

35 Na, ko taku kupu tenei, ko ta Ihowa, ina, ka meatia tenei e ahau ki tenei whakamineinga kino katoa, kua huihui nei ki te whakahe ki a au: ka poto ratou ki tenei koraha, ka mate ano hoki ki konei.

36 Na nga tangata i ungā e Mohi hei tutei mo te whenua, a i to ratou hokinga mai i mea kia amuamutia ia e te whakaminenga katoa, i te kawenga mai o te kerero kino mo te whenua,

37 I mate ano i te whiu ki te aroaro o Ihowa aua tangata i kawea mai ai te korero kino mo te whenua.

38 Ko Hohua ia tama a Nunu raua ko Karepe tama a Iepune, ko raua i ora o nga tangata i haere ki te tutei i te whenua.

39 Na, korerotia atu ana e Mohi enei kupu katoa ki nga tamariki katoa a Iharaira: a ka pouri rawa te iwi.

40 ¶ Na, ka maranga wawe ratou i te ata, a ka haere ki runga ki te tihi o te maunga, ka mea, Tenei matou, a ka haere matou ki runga ki te wahi i korerotia mai e Ihowa: kua hara hoki matou.

41 Na, ko te meatanga a Mohi, Na te aha ra koutou i takahi ai i te kupu a Ihowa? otiia e kore *koutou* e whai wahi.

42 Kaua e haere ki runga, kahore na hoki a Ihowa i roto i a koutou, kei patua koutou ki te aroaro o o koutou hoa riri.

43 Kei reira hoki nga Amareki ratou ko nga Kanaani, kei mua i a koutou, a ka hinga koutou i te hoari: mo koutou kua tahuri atu i te whai i a Ihowa, koia a Ihowa tē tata ai ki a koutou.

44 Heoi, ka pokanoa ano ratou ki te piki atu ki te tihi o te maunga: otiia kihai te aaka o te kawenata o Ihowa, me Mohi hoki, i haere atu i te puni.

45 Na, ka heke iho nga Amareki ratou ko nga Kanaani e noho ana i taua maunga, a patua ana ratou, a tukituki rawa, a taea noatia a Horema.

UPOKO 15.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea.

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E tae koutou ki te whenua e noho ai koutou, ki taku e hoatu ai ki a koutou,

3 A ka mea i te whakahere ahi ki a Ihowa, i te tahunga tinana, i te patunga tapu ranei hei whakamananga mo te ki taurangi, i te whakahere tuku noa ranei, i a koutou hakari nui, hei whakakakara reka ki a Ihowa, he mea no nga kau, no nga hipi ranei:

4 Na, me kawe mai tana whakahere e te kai whakahere ki a Ihowa he whakahere toto-kore, te wahi whakatekau o te paraoa, he mea konatunatu ki te wahi whakawha o te hine hinu.

5 Kia rite mai ano hoki i a koe te wahi whakawha o te hine waina, hei ringihanga, hei kinaki mo te tahunga tinana, mo te patunga tapu ranei, mó te reme kotahi.

6 Ki te mea he hipi toa, kia rite mai i a koe hei whakahere toto-kore nga wahi whakatekau e rua o te paraoa, he mea konatunatu ki te wahi whakatoru o te hine hinu.

7 Me whakahere ano hoki e koe te wahi whakatoru o te hine waina hei ringihanga, hei kakara reka ki a Ihowa:

8 I nga wa ano hoki e meatia ai e koe he puru, hei tahunga tinana, hei patunga tapu ranei, ina whakamana he kupu taurangi, hei whakamarietanga ranei ki a Ihowa:

9 Na, me kawe tahi mai ano e ia me te puru, hei whakahere toto-kore, kia toru nga wahi whakatekau o te paraoa, he mea konatunatu ki te hawhe o te hine hinu.

10 Me kawe mai ano e koe te hawhe o te hine waina hei ringihanga, hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

11 Kia penei te meatanga mo te puru kotahi, mo te hipi toa kotahi, mo te reme, mo te kuao koati.

12 Kia rite ki te maha o a koutou e tuku ai ta koutou e mea ai ki tetahi ki tetahi, kia rite tonu ki te maha o ratou.

13 Kia penei te meatanga a nga tangata whenua katoa i enei mea, ina whakahere i te whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

Digitized by Google

14 Ki te noho ano hoki i a koe he manene, he aha noa atu ranei, i roto i a koutou i o koutou whakatupuranga, a ka mea kia whakahere i te whakahere ahi, i te kakara reka ki a Ihowa; kia rite tana e mea ai ki ta koutou e mea ai.
15 Kia kotahi ano te tikanga ma koutou ma nga mea o te whakaminenga, ma te manene ano hoki e noho noa ana, hei tikanga puta noa i o koutou whakatupuranga: kia pera ano me koutou te manene i te aroaro o Ihowa.
16 Kia kotahi ano te ture kia kotahi ano hoki te ritenga mo koutou, mo te manene hoki e noho ana i a koutou.
17. ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
18 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E tae koutou ki te whenua e kawea atu nei koutou e ahau ki reira,
19 Na, e kai koutou i te taro o te whenua, me whakahere e koutou he whakahere hapahapai ki a Ihowa.
20 Me whakahere he keke no ta koutou paraoa pokepoke mataati hei whakahere hapahapai: kia rite ki te whakahere hapahapai o te patunga witi ta koutou hapahapainga i taua mea.
21 Me hoatu e koutou tetahi wahi o ta koutou paraoa pokepokenga mataati ki a Ihowa, hei whakahere hapahapai, puta noa i o koutou whakatupuranga.
22 ¶ A ki te mea kua pohehe koutou, a kihai i rite i a koutou enei whakahaunga katoa i korerotia nei e Ihowa ki a Mohi,
23 *Ara*, nga mea katoa i whakahaua mai ai koutou e Ihowa, i whakapuakina mai hoki e Mohi, o te ra ano i whakahau ai a Ihowa, a, tuku iho ki o koutou whakatupuranga;
24 Ko reira, ki te meatia tetahi mea, he pohehetanga hoki, a e ngaro ana i nga kanohi o te whakaminenga, na me whakahere e te whakaminenga katoa tetahi puru kuao hei tahunga tinana, hei kakara reka ki a Ihowa, me tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga; kia rite ki te tikanga, kia kotahi hoki kuao koati hei whakahere hara.
25 A ka mea whakamarietanga te tohunga mo te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, a ka murua to ratou he; he pohehetanga hoki: a me kawe mai e ratou ta ratou whakahere, hei whakahere ahi ki a Ihowa, me ta ratou whakahere hara ki te aroaro o Ihowa, mo to ratou pohehetanga:
26 A ka murua taua he o te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, o te manene ano hoki e noho ana i roto i a ratou: no te mea i pohehe katoa te iwi.
27 ¶ Ki te pohehe ano hoki tetahi wairua, a ka hara, na me kawe mai e ia he koati uha, ki te tau-tahi, hei whakahere hara.
28 A me mea whakamarietanga te tohunga mo te wairua i hara pohehe, ina hara pohehe ia ki te aroaro o Ihowa, hei mea whakamarietanga mona; a ka murua tona he.
29 Kia kotahi ano ta koutou ture mo te tangata i hara pohehe, mo te tangata whenua o nga tamariki a Iharaira raua ko te manene e noho ana i roto i a ratou.
30 Ko te wairua ia, i whakakake tana mahi, *ahakoa* tangata whenua, manene ranei, he whakahe tana i a Ihowa; a ka hatepea atu taua wairua i roto i tona iwi.
31 Mona i whakahawea ki te kupu a Ihowa, i whakataka hoki i tana whakahaunga, ka tino hatepea atu taua wairua; ka *mau* tana kino ki runga ki a ia.
32 ¶ A i nga tamariki a Iharaira i te koraha, ka kitea te tahi tangata e kohikohi rakau ana i te ra hapati.
33 Na, ka kawea ia e nga tangata i kitea ai ia e kohikohi ana i nga rakau, ki a Mohi ratou ko Arona, ko te whakaminenga katoa.
34 Na, hoatu ana ia e ratou kia tiakina, no te mea kahore ano i whakaaturia mai me aha ia.
35 A ka mea a Ihowa ki a Mohi, Me whakamate rawa tena tangata: ma te whakaminenga katoa ia e aki ki te kohatu ki waho o te puni.
36 Na, kawea atu ana ia e te whakaminenga katoa ki waho o te puni, a akina ana ki te kohatu, a ka mate, i peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.
37 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
38 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou kia hangā etahi kurupatu ma ratou, mo nga pito o o ratou kakahu, puta noa i o ratou whakatupuranga, kia karapitia hoki e ratou te kurupatu o te pito ki te miro puuru:
39 A ka waiho hei kurupatu ma koutou, mo ta koutou titiro iho ki taua mea, na ka mahara ki nga whakahaunga katoa a Ihowa, a ka mahia e koutou; kei rapu koutou i ta o koutou ngakau, i ta o koutou kanohi, *ara* i nga mea e whaia atu nei, e puremutia atu nei e koutou:

Digitized by Google

40 Kia mahara ai koutou ki te mahi i aku whakahaunga katoa, kia tapu ai hoki ki to koutou Atua.

41 Ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua i whakaputa mai nei i a koutou i te whenua o Ihipa, kia waiho ai hei Atua mo koutou: ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

UPOKO 16.

NA, ka tango *tangata* a Koraha tama a Itihara, (he tama ano ia na Kohata tama a Riwai,) ratou ko Ratana ko Apirama, ko nga tama a Eriapa, ko Ono hoki tama a Perete, he tamariki na Reupena.

2 A ka whakatika ratou ko etahi tangata o nga tamariki a Iharaira ki te aroaro o Mohi, e rua rau e rima tekau, he rangatira no te whakaminenga, e rangona ana i roto i te huihuinga, he hunga whai ingoa.

3 A ka huihui mai ratou ki a Mohi raua ko Arona, a ka mea ki a raua, Kati ta korua, he tapu kau hoki te whakaminenga katoa, kei waenganui ano hoki a Ihowa i a ratou: a na te aha ra korua i whakanui ai i a korua ki runga ake i te whakaminenga a Ihowa?

4 A, te rongonga o Mohi, na, ka hinga tapapa iho ia:

5 A ka korero ki a Koraha ratou ko tana hui katoa, ka mea, A te ata ka whakaaturia mai e Ihowa ko wai tana, ko wai hoki te mea tapu; ka meinga hoki e ia kia whakatata mai ki a ia: ko tana i whiriwhiri ai ko ia tana e mea ai kia whakatata ki a ia.

6 Ko tenei ta koutou e mea ai, Tikina etahi tahu-kakara ma koutou, e Koraha ratou ko tana hui katoa.

7 Ka maka iho hoki he ahi ki roto, ka mea ai i te whakakakara ki runga, ki te aroaro o Ihowa apopo, a ko te tangata e whiriwhiri ai a Ihowa, ko ia te mea tapu: kati ta koutou, e nga tamariki a Riwai.

8 A i mea ano a Mohi ki a Koraha, Na, whakarongo mai, e nga tama a Riwai.

9 He mea iti ianei ki ta koutou kia wehea koutou e te Atua o Iharaira i roto i te huihuinga o Iharaira, kia meinga kia whakatata ki a ia, kia mahi i te mahi o te tapenakara o Ihowa, kia tu hoki ki te aroaro o te hui, hei minita ma ratou?

10 Kua meinga ano hoki koe e ia kia tata *ki a ia*, koutou tahi ko ou teina katoa ko nga tama a Riwai: na, me whai ano hoki e koutou te tohungatanga?

11 Koia koutou ko tau hui katoa ka huihui nei ki a Ihowa: ko Arona hoki, he aha ia, i amuamu ai koutou ki a ia?

12 Na, ka tono tangata atu a Mohi hei karanga i a Ratana raua ko Apirama, i nga tama a Eriapa: a ka mea raua, E kore maua e tae atu:

13 He mea iti ianei to kawenga mai i a matou i te whenua e rerengia ana e te waiu e te honi, kia mate ai matou ki te koraha, i whakatangata nui ai ano hoki koe ki a matou?

14 Kahore ano hoki koe i kawe i a matou ki te whenua e rerengia ana e te waiu e te honi, i homai ranei i nga mara, i nga kari, hei kāinga: ka pokaia ranei e koe nga kanohi o nga tangata nei? e kore matou e tae atu.

15 Na, ka whakatakariri rawa a Mohi, a ka mea ki a Ihowa, Kaua e tahuri atu ki ta ratou whakahere: kahore ano kia kotahi te kaihe i tangohia e ahau i a ratou, kahore ahau i kino ki tetahi o ratou.

16 Na, ko te meatanga mai a Mohi ki a Koraha, Puta mai koutou ko tau hui katoa ki te aroaro o Ihowa, a koe, a ratou, me Arona, apopo.

17 Kia maua mai hoki tana tahu-kakara e tenei e tenei, meatia hoki he whakakakara ki runga, ka kawe mai ai i tana tahu-kakara i tana tahu-kakara ki te aroaro o Ihowa, kia rua rau kia rima tekau nga tahu-kakara, a koe hoki, me to tahu-kakara, a Arona hoki me tana.

18 Na, ka mau ratou ki tana tahu-kakara ki tana tahu-kakara, a hoatu ana he ahi ki roto, meatia ana hoki he whakakakara ki runga, a ka tu tahi me Mohi raua ko Arona ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

19 Na, ka tawhiua mai e Koraha te whakaminenga katoa ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga: a ka puta mai te kororia o Ihowa ki te whakaminenga katoa.

20 Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, ka mea,

21 Wehea atu korua i roto i tenei whakaminenga, a e kore e aha ka pau ratou i a au.

22 Na, ka hinga tapapa iho raua, a ka mea, E te Atua, e te Atua o nga wairua o nga kikokiko katoa, ki te hara te tangata kotahi, e riri ranei koe ki te whakaminenga katoa?

23 ¶ Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

Digitized by Google

24 Korero atu ki te whakaminenga, mea atu, Whakatika atu koutou i te tapenakara o Koraha, o Ratana, ratou ko Apirama.

25 Na, ka whakatika atu a Mohi, a ka haere ki a Ratana raua ko Apirama: me te whai tahi ano nga kaumatua o Iharaira i a ia.

26 Na, ka korero atu ia ki te whakaminenga, ka mea, Tena, haere atu koutou i nga teneti o enei tangata kino, kaua hoki e pa ki tetahi mea a ratou, kei whakangaromia koutou i roto i o ratou hara katoa.

27 Na, ka whakatika atu ratou i nga taha katoa o te tapenakara o Koraha, o Ratana ratou ko Apirama: a ka puta mai a Ratana raua ko Apirama, a ka tu ki nga whatitoka o o raua teneti, ratou ko a ratou wahine, ko a ratou tama, ko a ratou kohungahunga.

28 Na, ko te meatanga atu a Mohi, Ma tenei e mohio ai koutou na Ihowa ahau i unga mai ki te mahi i enei mahi katoa; a ehara i te mea whakaaro noa ake naku.

29 Ki te mea ko te mate o nga tangata katoa te mate mo enei, ko te whiu ranei o nga tangata katoa te whiu mo ratou, kahore ahau i unga mai e Ihowa.

30 Tena ko tenei ka pokaia houtia e Ihowa he mahi hou, a ka hamama te waha o te oneone, a ka horomia ake ratou, me a ratou mea katoa, a ka heke ora atu ratou ki te rua, katahi koutou ka mohio i whakapataritari enei tangata ki a Ihowa.

31 A mutu kau tana korero i enei korero katoa, te tino koheratanga o te oneone i raro i a ratou:

32 Na, hamama ana te waha o te whenua, horomia ake hoki ratou, me o ratou whare, me nga tangata katoa o Koraha, me *o ratou* rawa katoa.

33 A heke ora ana ratou, me a ratou mea katoa, ki te rua, na, ka taupokina iho ratou e te whenua: a ngaro iho ratou i roto i te whakaminenga.

34 Na, rere ana a Iharaira katoa i nga taha katoa o ratou i to ratou aue; i mea hoki ratou, Kei horomia hoki tatou e te whenua.

35 Na, ka puta mai he ahi i a Ihowa, a pau ake nga tangata e rua rau e rima tekau i whakaherea ai te whakakakara.

36 ¶ Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

37 Mea atu ki a Ereatara tama a te tohunga a Arona, kia tangohia ake e ia nga tahu-kakara i roto i te tahunga, rukerukea atu hoki te ahi ki ko; e tapu ana hoki ena mea.

38 Ko nga tahu-kakara o taua hunga i hara ra ki o ratou wairua, me hanga e ratou hei papa paraharaha, hei kopaki mo te aata: no te mea i whakaherea mai aua mea ki te aroaro o Ihowa, koia i tapu ai: a ka waiho hei tohu ki nga tamariki a Iharaira.

39 Na, tikina atu ana e te tohunga e Ereatara nga tahu-kakara parahi i mea whakahere ai te hunga i tahuna, a ka hangā hei *papa* paraharaha, hei kopaki mo te aata.

40 Hei whakamaharatanga mo nga tamariki a Iharaira, kei whakatata tetahi tangata ke, ehara nei i te uri no Arona, ki te whakahere whakakakara ki te aroaro o Ihowa: kei rite ia ki a Koraha, ratou ko tana hui: ko ta Ihowa tenei i korero ai ki a ia, na Mohi hoki i whakapuaki.

41 A i te aonga ake ka amuamu mai te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira ki a Mohi raua ko Arona, ka mea, Na korua i mate ai te iwi a Ihowa.

42 A, i te huihuinga o te whakaminenga katoa ki a Mohi raua ko Arona, na, to ratou tahuritanga ake ki te tapenakara o te whakaminenga, e! kua taupokina e te kapua, a ka kitea te kororia o Ihowa.

43 Na, ka haere a Mohi raua ko Arona ki mua mai i te tapenakara o te whakaminenga.

44 A ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

45 Whakatika atu korua i roto i tenei whakaminenga, a e kore e aha ka pau ratou i a au. Na, ka hinga tapapa iho raua.

46 Na, ko te meatanga a Mohi ki a Arona, Tikina he tahu-kakara, meatia iho hoki he ahi ki roto, he mea no runga i te aata, ka hoatu ai i te whakakakara ki runga, a kia hohoro te haere ki te whakaminenga, te mea whakamarietanga hoki mo ratou: kua puta atu hoki he riri i te aroaro o Ihowa, kua timata te whiu.

47 Na, tikina ana e Arona, peratia ana me ta Mohi i korero ai, a rere ana ki waenganui o te whakaminenga, na, kua timata tena te whiu i roto i te iwi, na, ka makā iho e ia he whakakakara, a ka meinga he whakamarietanga mo te iwi.

48 A tu ana ia i te takiwa o te hunga mate, o te hunga ora, a ka mutu te whiu.

49 Na, nga tangata i mate i te whiu, kotahi tekau ma wha mano me nga rau

Digitized by Google

e whitu, hāunga nga mea i mate i te meatanga i a Koraha.

50 Na, hoki ana a Arona ki a Mohi ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, a mutu iho te whiu.

UPOKO 17.

NA, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, tangohia mai ano hoki he tokotoko i tenei tangata i tenei tangata o ratou, kia rite ki nga whare o o ratou mātua, *me tango* i o nga ariki katoa o nga whare o o ratou mātua, kia kotahi tekau ma rua nga tokotoko: me tuhituhi e koe te ingoa o tenei o tenei ki tona tokotoko.

3 Me tuhituhi ano hoki e koe te ingoa o Arona ki te tokotoko o Riwai: kia kotahi te tokotoko mo te upoko o te whare o o ratou matua.

4 Ka whakatakoto ai ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga ki mua mai o te whakaaturanga, ki te wahi e tutaki ai ahau ki a koutou.

5 Na, ko te tangata e whiriwhiri ai ahau, ka pihi tana tokotoko, a ka whakamutua e ahau te *puta* ake ki a au o te amuamunga a nga tamariki a Iharaira, e amuamu nei ratou ki a korua.

6 Na, ka korero atu a Mohi ki nga tamariki a Iharaira, a homai ana e o ratou ariki katoa ki a ia, kotahi tokotoko e tenei ariki, kotahi tokotoko e tenei ariki, rite tonu ki nga whare o o ratou mātua, kotahi tekau ma rua nga tokotoko: a i roto ano i o ratou tokotoko te tokotoko o Arona.

7 A whakatakotoria atu ana nga tokotoko e Mohi ki te aroaro o Ihowa ki roto ki te tapenakara o te whakaaturanga.

8 A i te aonga ake, na, ka haere a Mohi ki te tapenakara o te whakaaturanga; e! kua pihi te tokotoko o Arona, to te whare hoki o Riwai, kua wana, kua rapupuku, kua kohera hoki nga puawai, a kua hua nga aramona.

9 Na, kawea mai ana e Mohi nga tokotoko katoa i te aroaro o Ihowa ki nga tamariki katoa a Iharaira: a tirohia iho ana e ratou, tangohia ana hoki e ratou tona tokotoko tona tokotoko.

10 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Whakahokia mai te tokotoko o Arona ki mua i te whakaaturanga, kia tiakina, hei tohu ki te hunga tutu; kia whakamutua rawatia ai e koe te *putanga* ake o a ratou amuamunga ki a au, kei mate ratou.

11 A peratia ana e Mohi, rite tonu ki ta Ihowa i whakahau ai ki a ia tana i mea ai.

12 Na, ko te meatanga mai a nga tamariki a Iharaira ki a Mohi, Nana, ka mate matou, ka ngaro matou, ngaro katoa.

13 Ki te whakatata tetahi tangata ki te tapenakara o Ihowa, ka mate: kia poto ranei matou ki te mate?

UPOKO 18.

AI mea ano a Ihowa ki a Arona, Mau, ma o tama, ma koutou tahi ko te whare o tou papa e waha te kino o te wahi tapu: ma koutou tahi hoki ko o tama e waha te kino o ta koutou mahi tohunga.

2 A ko o teina o te iwi o Riwai, o te iwi o tou papa, me whakatata tahi me koe, kia tapiritia mai ai ratou ki a koe, hei minita ki a koe: ko koutou tahi ia ko o tama ki te tapenakara o te whakaaturanga.

3 A ma ratou e tiaki au mea e tiaki ai, me tiaki ano hoki te tapenakara katoa: otiia kaua ratou e whakatata mai ki nga oko o te wahi tapu, ki te aata ranei, kei mate ko ratou, ko koutou.

4 A ka tapiritia mai ratou ki a koe, a me tiaki e ratou nga mea o te tapenakara o te whakaminenga, mo nga mahi katoa *ratou* o te tapenakara: kaua hoki te tangata ke e tata mai ki a koutou:

5 Ma koutou hoki e tiaki nga mea o te wahi tapu, me nga mea o te aata; kei puta he riri ki nga tamariki a Iharaira, a muri ake nei.

6 Me au hoki, nana, kua tango ahau i o koutou teina i nga Riwaiti i roto i nga tamariki a Iharaira: he ohaohatanga ratou ka hoatu nei ki a koutou ma Ihowa, hei mahi i nga mahi o te tapenakara o te whakaminenga.

7 Ko koutou ia ko o tama, kia mau ki ta koutou mahi tohunga ki nga mea katoa o te aata, o roto atu ano hoki i te arai, hei mahi ma koutou: he mea hoatu noa atu ta koutou mahi tohunga e hoatu nei e ahau: a ka whakamatea te tangata ke e whakatata mai ana.

8 A i korero ano a Ihowa ki a Arona, Na, kua tukua atu nei e ahau ki a koe te tiakanga o aku whakahere hapahapai o roto o nga mea tapu katoa a nga tamariki a Iharaira; ka hoatu aua mea e ahau ki a koutou ko au tama, he wha-

Digitized by Google

kaaro hoki ki te whakawahinga. Hei tikanga *tenei*, a, ake ake ake.

9 Ko nga mea tenei mau o nga mea tino tapu e kore nei *e tukua* ki te ahi: ko nga whakahere katoa a ratou, ko nga whakahere toto-kore a ratou, ko nga whakahere hara hoki a ratou, me nga whakahere katoa a ratou mo te he, e whakaherea mai e ratou ki a au, ka tino tapu ena ma koutou ko o tama.

10 Me kai e koutou ki te wahi tino tapu, me kai e nga tane katoa: e tapu ana tena mea mau.

11 Mau ano hoki tenei; nga whakahere hapahapai e homai ana e ratou, me nga whakahere poipoi katoa a nga tamariki a Iharaira: ka hoatu aua mea e ahau ki a koe, ki a koutou tahi ko au tama ko au tamahine; hei tikanga *tenei*, a, ake ake ake: me kai taua mea e nga tangata poke-kore katoa o tou whare.

12 Ko nga wahi pai katoa o te hinu, me nga wahi pai katoa o te waina, o te witi hoki, nga tuapora o aua mea e homai ana e ratou ki a Ihowa, kua hoatu ena e ahau ki a koe.

13 Mau nga hua mataati o nga mea katoa o te whenua, e kawea mai ana e ratou ki a Ihowa; me kai e nga tangata poke-kore katoa o tou whare.

14 Mau nga mea katoa i oti rawa mai i roto i a Iharaira.

15 Ko nga mea katoa e orokoputa mai ana i te kopu o nga kikokiko katoa, nga mea hoki e whakaherea ana e ratou ma Ihowa, o te tangata o te kararehe, mau ena: otiia me tino whakahoki atu e koe ki te utu nga matamua a te tangata, me tango utu ano hoki koe mo nga matamua a te kararehe poke.

16 A ko nga mea e utua ana e whakahokia ana ka kotahi marama o tona whanautanga, na, me tango oua utu e koe; kia rite ki tau e whakarite ai, kia rima hekere nga moni; hei nga hekere wahi tapu, e rua tekau nei nga kera.

17 Ko te matamua ia a te kau, me te matamua a te hipi, me te matamua a te koati, kaua e whakahokia atu e koe; e tapu ana ena: me tauhi atu e koe o ratou toto ki te aata, me tahu ano hoki o ratou ngako hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

18 A mau o ratou kikokiko, ka pera me te uma poipoinga, me te peke matau, nau hoki ena.

19 Ko nga whakahere hapahapai katoa o roto o nga mea tapu e whakaherea ana e nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, kua hoatu e ahau ki a koe, ki au tama ki a koutou tahi ko o tamahine; hei tikanga tenei, a, ake ake ake: hei kawenata tote i te aroaro o Ihowa, ake ake ake, ki a koutou tahi ko ou uri.

20 A i korero mai a Ihowa ki a Arona, Kahore he kāinga tupu mou i to ratou whenua, kahore ano hoki he wahi mou i roto i a ratou: ko ahau te wahi mou, me tou kāinga tupu i roto i nga tamariki a Iharaira.

21 Kua hoatu nei hoki e ahau ki nga tamariki a Riwai nga whakatekau katoa i roto i a Iharaira hei taonga tupu, hei utu mo ta ratou mahi e mahi ai ratou, mo te mahinga i te tapenakara o te whakaminenga.

22 Kaua ano hoki nga tamariki a Iharaira e whakatata a muri ake nei ki te tapenakara o te whakaminenga, kei whai hara ratou, a ka mate.

23 A ma nga Riwaiti e mahi nga mahi o te tapenakara o te whakaminenga, me waha ano hoki e ratou to ratou kino. Hei tikanga tenei ake ake ake ma o koutou whakatupuranga, kia kahore he kāinga tupu mo ratou i roto i nga tamariki a Iharaira.

24 Engari nga whakatekau a nga tamariki a Iharaira, e whakaherea nei e ratou hei whakahere hapahapai ki a Ihowa, kua hoatu e ahau hei wahi tupu ki nga Riwaiti: koia ahau i mea ai ki a ratou, E kore ratou e whai kāinga tupu i roto i nga tamariki a Iharaira.

25 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

26 Korero atu ano hoki ki nga Riwaiti, mea atu ki a ratou, Ka tangohia e koutou nga whakatekau a nga tamariki a Iharaira e hoatu nei e ahau ki a koutou i roto i a ratou *mea* hei wahi tupu mo koutou, na me whakahere he whakahere hapahapai e koutou ki a Ihowa i roto i taua mea,—te wahi whakatekau o aua whakatekau.

27 A ka kiia *tenei* whakahere hapahapai he mea na koutou, he pera me te witi o te patunga witi, me te purenatanga hoki o te poka waina.

28 Na, ka whakaherea ano hoki e koutou he whakahere hapahapai ki a Ihowa i roto i a koutou whakatekaunga katoa e tangohia mai ana e koutou i nga tamariki a Iharaira; a me homai e koutou te whakahere hapahapai a Ihowa i roto i taua mea ki te tohunga ki a Arona.

29 Me whakahere e koutou nga whakahere hapahapai katoa ma Ihowa i roto i nga mea katoa e homai ana ki a koutou, i roto i nga mea papai katoa o tena mea, *ara*, tona wahi tapu i roto ano i tena mea.

Digitized by Google

30 Me ki atu hoki e koe ki a ratou, Ka oti te hapahapai e koutou te wahi pai o tena mea i roto ano i tena mea, na ka kiia atu he mea na nga Riwaiti, he pera me te hua o te patunga witi, me te purenatanga hoki o te poka waina.

31 A me kai taua mea ki nga wahi katoa e koutou ko o koutou whare: ko ta koutou utu hoki ia mo ta koutou mahi i te tapenakara o te whakaminenga.

32 A e kore e wahā e koutou he hara i taua mea, ina hapahapainga e koutou te wahi pai o tena mea i roto ano i tena mea: kaua ano hoki e whakapokea e koutou nga mea tapu a nga tamariki a Iharaira, kei mate koutou.

UPOKO 19.

A I korero a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, i mea,

2 Ko te tikanga tenei o te ture i whakahaua mai e Ihowa; i mea mai ia, Korero atu ki nga tamariki a Iharaira kia tikina e ratou tetahi kuao kau mau, ki te uha, ki te mea whero, ki te mea kahore ona koha, kahore ano hoki i iokitia:

3 A ka hoatu e koutou ki a Ereatara tohunga, a mana ia e kawe ki waho o te puni, ma *tetahi* hoki e patu ki tona aroaro.

4 Na, ka tango a Ereatara te tohunga i tetahi wahi o ona toto ki tona maihao, ka tauhiuhi atu ai i ona toto; hei mua tonu o te tapenakara o te whakaminenga; kia whitu nga meatanga.

5 Na, ka tahuna te kau i tana tirohanga atu; tona hiako, me ona kiko, me ona toto; me tahu tahi e ia me ona paru.

6 Na, ka mau te tohunga ki te rakau hita, ki te hihopa, ki te mea ngangana, a ka makā e ia ki waenganui o te tahunga o te kau.

7 Katahi ka horoi te tohunga i ona kakahu, ka horoi ano hoki i tona kiri ki te wai, a, muri iho ka haere ki te puni, ka poke hoki te tohunga, a ahiahi noa.

8 Me te kai tahu ano hoki o taua mea, me horoi e ia ona kakahu ki te wai, me horoi ano hoki tona kiri ki te wai, ka poke hoki ia, a ahiahi noa.

9 A me amene mai nga pungarehu o te kau e tetahi tangata poke-kore, a ka waiho i waho o te puni, i te wahi poke-kore, ka tiaki ai *hei mea* mo te whakaminenga o nga tamariki a Iharaira hei wai mo te whakamotuhaketanga; hei mea horohoro tena mo te hara.

10 Me horoi ano hoki ona kakahu e te kai amene i nga pungarehu o te kau, ka poke hoki ia, a ahiahi noa: me waiho ano hoki tena hei tikanga tuturu tonu iho ma nga tamariki a Iharaira, ma te manene hoki e noho manene ana i roto i a ratou.

11 Ki te pa tetahi ki te tinana mate o tetahi tangata, ka poke ia, a e whitu nga ra.

12 Me pure ia e ia ki taua *wai* i te toru o nga ra, a i te whitu o nga ra ka kore ona poke: otiia ki te kore ia e pure i a ia i te toru o nga ra, e kore ia e poke-kore i te whitu o nga ra.

13 Ki te pa tetahi ki te tinana mate o tetahi tangata kua mate rawa, a e kore e pure i a ia, e whakapokea ana e ia te tapenakara o Ihowa; a ka hatepea atu taua wairua i roto i a Iharaira; no te mea kihai i tauhiuhia mai ki a ia te wai o te whakamotuhaketanga, ka poke ano ia; e mau ana ano ki a ia tona poke.

14 Ko te ture tenei ina mate te tangata i roto i te teneti: ko nga tangata katoa e haere mai ana ki roto ki te teneti, me nga tangata katoa i roto i te teneti, ka poke ratou, a kia whitu ra ano nga ra.

15 Ka poke ano hoki nga oko katoa e puare kau ana, kahore nei i herea iho te taupoki.

16 Ki te pa hoki tetahi ki te tangata i patua ki te hoari ki waenga parae, ki te tupapaku ranei, ki te wheua tangata ranei, ki te urupa ranei, ka poke ia, a kia whitu nga ra.

17 Na, he tangata poke, me tiki e ratou etahi o nga pungarehu o te *kau i* tahuna hei horohoronga mo nga hara, ka riringi ai ki te wai ora, ki roto ano ki te oko.

18 Na, ka mau tetahi tangata poke-kore ki te hihopa, a ka tukua e ia ki te wai, na, ka tauhiuhia te teneti, me nga oko katoa, nga tangata ano hoki o reira, me te tangata i pa atu nei ki te wheua, ki te tangata ranei i patua, ki te tupapaku ranei, ki te urupa ranei.

19 Me tauhiuhi atu ano hoki e te tangata poke-kore te tangata poke i te toru o nga ra, i te whitu hoki o nga ra; a me pure ia e ia ano i te whitu o nga ra, ka horoi ai i ona kakahu, ka horoi ano hoki i a ia ki te wai, a i te ahiahi ka kore te poke.

20 A ki te poke tetahi tangata, a e kore e pure i a ia, ka hatepea atu taua wairua i roto i te huihuinga, mona i whakapoke i te wahi tapu o Ihowa: kihai te wai o te whakamotuhaketanga i tauhiuhia ki a ia; e poke ana ia.

Digitized by Google

21 A hei tikanga tuturu iho tenei ma ratou, me horoi ona kakahu e te kai tauhiuhi o te wai whakamotuhaketanga; ka poke ano hoki, a ahiahi noa, te tangata e pa ana ki te wai whakamotuhaketanga.

22 Ka poke ano hoki nga mea katoa e pa atu ai te tangata poke; a ka poke ano, a ahiahi noa, te wairua e pa atu ana ki taua mea.

UPOKO 20.

NA, ka tae mai nga tamariki a Iharaira, te whakaminenga katoa, ki te koraha o Tini i te marama tuatahi: a ka noho te iwi ki Karehe; na, ka mate a Miriama ki reira, a tanumia ana ki reira.

2 A kahore he wai mo te whakaminenga: a ka huihui mai ratou ki te ngangare ki a Mohi raua ko Arona.

3 Na, ka ngangau te iwi ki a Mohi, a ka korero, ka mea, Aue, me i mate matou i te matenga o o matou tuakana i te aroaro o Ihowa!

4 Na te aha hoki i kawea mai ai e korua te whakaminenga a Ihowa ki tenei koraha, kia mate tahi matou me a matou kararehe ki konei?

5 Na te aha hoki matou i meinga ai e korua kia haere mai i Ihipa, kia kawea matou ki tenei wahi kino? ehara nei i te wahi purapura, i te wahi piki, waina, pamekaranete; kahore ano hoki he wai hei inu.

6 Na, ka haere atu a Mohi raua ko Arona i te aroaro o te whakaminenga ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, a ka kupapa iho o raua mata: na, ko te putanga mai o te kororia o Ihowa ki a raua.

7 A ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

8 Maua atu te tokotoko, huihuia mai ano te whakaminenga e korua ko tou tuakana, ko Arona, ka korero ai korua ki te kamaka i ta ratou tirohanga mai; a ka tukua mai tona wai, a ka whakaputaina mai e koe he wai mo ratou i roto i te kamaka: ka meinga ano hoki e koe te whakaminenga me a ratou kararehe kia inu.

9 Na, ka maua atu e Mohi te tokotoko i te aroaro o Ihowa, pera ana ia me tana i whakahau ai.

10 I huihuia mai hoki te whakaminenga e Mohi raua ko Arona ki mua atu o te kamaka, a ka mea ia ki a ratou, Whakarongo mai ra, e te hunga tutu; me whakaputa mai ano ranei e maua he wai mo koutou i roto i tenei kamaka?

11 Na, ka ara te ringa o Mohi, a patua ana e ia te kamaka ki tona tokotoko, e rua nga meatanga; te tino putanga mai o te wai, tona nui, a inu ana te iwi me a ratou kararehe.

12 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona, Na, kahore nei korua i whakapono ki a au, i whakatapu i a au i te tirohanga mai a nga tamariki a Iharaira, mo reira e kore korua e kawe i tenei whakaminenga ki te whenua e hoatu nei e ahau ki a ratou.

13 Ko te wai tena o Meripa, i ngangau hoki nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa ki reira, a meinga ana ratou hei whakatapu mona.

14 Na, ka unga tangata atu a Mohi i Karehe ki te kingi o Eroma, Ko te kupu tenei a to teina a Iharaira, E mohio ana koe ki nga he katoa i pono mai ki a matou;

15 Ki te hekenga atu o o matou mātua ki Ihipa, ki to matou nohoanga hoki i Ihipa, a, maha noa nga ra; a ka tukino mai nga Ihipiana i a matou ko o matou mātua:

16 A, ta matou karangatanga atu ki a Ihowa, na, ka rongo mai ia ki to matou reo, a ungā mai ana e ia he anahera hei whakaputa mai i a matou i Ihipa: na, kei Karehe tenei matou, kei te pa whakamutunga o tau rohe:

17 Tena, kia tika matou na tou whenua: e kore matou e haere na nga mara, na nga mara waina ranei, e kore ano hoki matou e inu i te wai o nga puna: ka haere matou i te huanui o te kingi, e kore matou e peka ki matau ki maui, kia pahemo ra ano i a matou au rohe.

18 Na, ko te meatanga mai a Eroma ki a ia, E kore koe e tika na toku *wahi*, kei haere atu ahau me te hoari ki te tu i a koe.

19 Na, ko te meatanga a nga tamariki a Iharaira ki a ia, Ka haere matou na te huanui: a ki te inu ahau me aku kahui i tou wai, me utu e ahau: heoi rawa taku e mea ai, ko te haere kau a oku waewae.

20 Na, ka mea mai ia, E kore koe e *tukua* kia haere. A i puta mai ano a Eroma me te ope nui, me te ringa kaha, ki te tu i a ia.

21 A i te korenga o Eroma e pai ki te tuku i a Iharaira kia haere na tana rohe, na ka peka ke atu a Iharaira i a ia.

22 Na, ka turia atu e nga tamariki a Iharaira, e te whakaminenga katoa, i Karehe, a ka tae mai ki Maunga Horo.

Digitized by Google

23 Na, ka korero mai a Ihowa ki a Mohi raua ko Arona i Maunga Horo i te rohe o te whenua o Eroma, ka mea,

24 Ka kohia atu a Arona ki tona iwi; e kore hoki ia e tae ki te whenua ka hoatu nei e ahau ki nga tamariki a Iharaira, mo korua i whakatoi ki taku kupu i te wai o Meripa.

25 Tangohia a Arona raua ko Ereatara ko tana tama, kawea atu hoki raua ki runga ki Maunga Horo:

26 Unuhia hoki nga kakahu o Arona, ka whakakakahu atu ai ki tana tamaiti ki a Ereatara: a ka kohia atu a Arona *ki tona iwi*, ka mate hoki ki reira.

27 Na, ka pera ano a Mohi me ta Ihowa i whakahau ai, a haere ana ratou ki runga ki Maunga Horo i te tirohanga a te whakaminenga katoa.

28 Na, ka unuhia e Mohi nga kakahu o Arona, a whakakakahuria atu ana e ia ki tana tamaiti ki a Ereatara; a ka mate a Arona ki reira ki te tihi o te maunga: a ka heke iho a Mohi raua ko Ereatara i runga i te maunga.

29 A, te kitenga o te whakaminenga katoa kua mate a Arona, na, e toru tekau nga ra i tangihia ai a Arona e ratou, e te whare katoa o Iharaira.

UPOKO 21.

A TE rongonga o kingi Arara o te Kanaani, i noho nei ki te taha ki te tonga, e haere atu ana a Iharaira na te ara a nga tutei; na, ka tatau ia ki a Iharaira, a whakarautia ana etahi o ratou e ia hei whakarau.

2 Na, ka puaki te kupu taurangi a Iharaira ki a Ihowa, a ka mea, Ki te tukua rawatia mai e koe tenei iwi ki toku ringa ka whakangaromia rawatia e ahau o ratou pa.

3 A i whakarongo mai a Ihowa ki te reo o Iharaira, a homai ana e ia nga Kanaani; a whakangaromia ana ratou me o ratou pa e ratou: a huaina iho e ia te ingoa o taua wahi ko Horema.

4 Na, ka turia atu e ratou i Maunga Horo na te ara o te Moana Whero ki te taiawhio i te whenua o Eroma: a pouri noa iho te wairua o te iwi i te ara.

5 A ka korero whakahe te iwi mo te Atua, mo Mohi hoki, Na te aha i kawea mai ai matou ki runga nei i Ihipa kia mate ki te koraha? kahore nei hoki he taro, kahore he wai; a e whakarihariha ana to matou wairua ki tenei taro mama.

6 Na, ka tukua mai e Ihowa he nakahi tuaahi ki roto ki te iwi, a ka ngaua te iwi e aua mea; a he tokomaha nga tangata o Iharaira i mate.

7 Na, ka haere mai te iwi ki a Mohi, a ka mea, Kua hara matou i a matou i korero whakahe mo Ihowa, mou hoki; inoi atu ki a Ihowa kia tangohia atu e ia nga nakahi i a matou. Na, ka inoi a Mohi mo te iwi.

8 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Hangā tetahi nakahi tuaahi mau, ka whakanoho ai ki runga ki te pou: a ki te mea kua ngaua tetahi, a ka titiro atu ki taua mea, na, ka ora.

9 Na, hangā ana e Mohi te nakahi ki te parahi, a whakanohoia ana e ia ki runga ki te pou, a ngaua rawatia ake tetahi e te nakahi, kua titiro ki te nakahi parahi, ora ake.

10 ¶ Na, ka turia atu e nga tamariki a Iharaira, a noho ana i Opoto.

11 A ka turia atu ano e ratou i Opoto, a noho ana i Ite-aparimi i te koraha i mua mai o Moapa, ki te taha ki te rawhiti.

12 A i turia atu ano e ratou i reira, a noho ana i te raorao o Terete.

13 I turia atu e ratou i reira, a noho ana i tera taha o Aranona o tera i te koraha e totoro mai ana i nga wahi o nga Amori: ko Aranona hoki te rohe ki a Moapa, kei te takiwa o Moapa o nga Amori.

14 Koia i korerotia ai i te pukapuka o nga whawhai a Ihowa, Ko tana i mea ai ki te Moana Whero, ki nga awa hoki o Aranona,

15 Ki nga hurihanga wai ano hoki e tika ana whaka-te-nohoanga i Ara, e piri nei ki te rohe o Moapa.

16 *I turia atu* hoki e ratou i reira ki Peere: ko te puna ia i korero ai a Ihowa ki a Mohi, Huihuia mai te iwi, a maku e hoatu he wai ki a ratou.

17 ¶ Katahi ka waiatatia tenei waiata e Iharaira, Pupuke ake, e te puna; waiatatia atu e koutou:

18 I keria e nga rangatira te puna, i keria e nga ariki o te iwi ki o ratou tokotoko, *he mea tohutohu* na te kai whakatakoto tikanga. Na, ka turia atu e ratou i te koraha ki Matana:

19 I Matana hoki ki Nahariere, i Nahariere hoki ki Pamoto:

20 I Pamoto hoki i te raorao, i tera i te whenua o Moapa, ki te tihi o Pihika, ki tera e anga atu ana ki Iehimono.

21 Na, ka unga tangata atu a Iharaira ki a Hihona ki te kingi o nga Amori, hei mea atu,

22 Kia tika ahau na tou whenua; e kore matou e peka ki nga mara, ki nga

Digitized by Google

mara waina ranei; e kore matou e inu i nga wai o te puna: ka haere matou na te huanui o te kingi, kia pahemo ra ano o rohe i a matou.

23 Otiia kihai a Hihona i tuku i a Iharaira kia tika na tona wahi; na, huihuia ana e Hihona tona iwi katoa, a puta mai ana ki te tu i a Iharaira ki te koraha: na, ka haere mai ia ki Iahata ki te tatau i a Iharaira.

24 A patua iho ia e Iharaira ki te mata o te hoari, tangohia ana hoki e ratou tona whenua, o Aranona atu, a, tae noa ki Iapoko, ki nga tamariki a Amona: he rohe hoki e kore e taea ta nga tamariki a Amona.

25 A riro ana i a Iharaira enei pa katoa: a nohoia ana e Iharaira nga pa katoa o nga Amori, a Hehepona, me ona pa ririki.

26 He pa hoki a Hehepona no Hihona no te kingi o nga Amori; i whawhai hoki ia ki to mua kingi o Moapa, a tangohia mai ana e ia tona whenua katoa i tona ringa, a tae noa ki Aranona.

27 Koia te hunga korero whakatauki ka mea ai, Haere mai ki Hehepona, kia hangā, kia whakapaia te pa o Hihona.

28 Kua puta atu hoki he ahi i Hehepona, he mura i te pa o Hihona: a pau ake a Ara o Moapa, me nga ariki o nga wahi tiketike o Aranona.

29 Aue *te mate* mou, e Moapa! ka ngaro koe, e te iwi o Kemoho: kua hoatu e ia ana tama i ora, me ana tamahine, hei ponongā ma Hihona ma te kingi o nga Amori.

30 I kopere atu hoki matou ki a ratou; kua ngaro a Hehepona, tae noa ki Ripono, kua hunā e matou tae noa ki Nopa e *totoro* atu nei ki Merepa.

31 ¶ Na, ka noho a Iharaira ki te whenua o nga Amori.

32 A ka tono tangata a Mohi ki te tutei i Iatere, a ka riro mai i a ratou nga pa ririki o reira, i panā hoki nga Amori *e noho ana* i reira.

33 Na, ka tahuri ratou, a ka haere ki runga na te ara o Pahana: na, ko te putanga mai o Oka o te kingi o Pahana, ki te whakatau i a ratou, a ia, me tona iwi katoa ki te whawhai ki Eterei.

34 A ka mea a Ihowa ki a Mohi, Kei wehi koe i a ia; ka hoatu hoki ia e ahau ki tou ringa, me tona iwi katoa hoki, me tona whenua; a ka rite tau e mea ai ki a ia ki tau i mea ai ki a Hihona ki te kingi o nga Amori i noho ra i Hehepona.

35 Na, patua iho ia e ratou, me ana tama, me tona iwi katoa, a kore noa e toe tetahi morehu ona: a tangohia ana e ratou tona whenua.

UPOKO 22.

NA, ka turia atu e nga tamariki a Iharaira, a ka noho ki nga mania o Moapa, ki tenei taha o Horano *ki te ritenga atu* o Heriko.

2 A, te kitenga o Paraka o te tama a Tiporo i nga mea katoa i mea ai a Iharaira ki nga Amori,

3 Nu, nui atu te wehi o Moapa ki te iwi, no te mea he tokomaha ratou: a tuatea noa iho a Moapa i nga tamariki a Iharaira.

4 Na, ka mea a Moapa ki nga kaumatua o Miriana, Akuanei tenei whakaminenga horomiti ai i nga tangata katoa i tetahi taha o tatou i tetahi taha, pera ai me te kau e horomiti nei i te tarutaru o te mara. A ko Paraka tama a Tiporo te kingi o Moapa i taua wa.

5 Na, ka ungā etahi karere e ia ki a Paraama tama a Peoro ki Petoro, ki te taha o te awa o te whenua o nga tamariki o tona iwi, ki te tiki i a ia, hei mea hoki, He iwi tenei kua puta mai i Ihipa, na, kapi ana i a ratou te mata o te whenua; a e noho nei ano ratou i toku aroaro:

6 Na, tena, haere mai hei kai kanga maku i tenei iwi; e kaha ana hoki ratou i a au: tera pea e taea ratou e ahau te patu, te pei hoki i te whenua: e mohio ana hoki ahau ko tau e manaaki ai ka manaakitia, ko tau hoki e kanga ai ka kangā.

7 Na, ka haere nga kaumatua o Moapa ratou ko nga kaumatua o Miriana me nga utu makutu i o ratou ringaringa; a ka tae mai ki a Paraama, a korerotia ana e ratou nga kupu a Paraka.

8 Na, ka mea mai ia ki a ratou, E noho ki konei i tenei po, a me whakahoki mai he korero e ahau ki a koutou, ta Ihowa hoki e korero mai ai ki a au. Na, ka noho nga rangatira o Moapa ki a Paraama.

9 Na, ka haere mai te Atua ki a Paraama, a ka mea, Ko wai ena tangata i a koe na?

10 A ka mea a Paraama ki te Atua, Kua unga tangata mai a Paraka tama a Tiporo, te kingi o Moapa, ki a au, *e ki ana*,

11 He iwi tenei kua puta mai i Ihipa, a kapi ana i a ratou te mata o te whenua: tena, haere mai hei kai kanga maku i a ratou; tera pea e taea e ahau te whawhai ki a ia, te pei hoki i a ia.

Digitized by Google

12 Na, ko te meatanga mai a te Atua ki a Paraama, Kaua e haere tahi i a ratou; kaua e kangā tena iwi: kua oti hoki ratou te mananaki.

13 Na, ka maranga a Paraama i te ata, a ka mea ki nga rangatira o Paraka, Haere koutou ki to koutou whenua: e kore hoki a Ihowa e pai ki te tuku i a au kia haere i a koutou.

14 Na, ka whakatika nga rangatira o Moapa, a ka haere mai ki a Paraka, ka mea hoki, Kihai a Paraama i pai ki te haere tahi mai i a matou.

15 Na, ka tonoa mai e Paraka etahi atu rangatira, he tokomaha atu, he nui atu i era.

16 A, to ratou taenga mai ki a Paraama, na, ka mea ratou ki a ia, Ko te kupu tenei a Paraka a te tama a Tiporo, Kei puritia atu koe e tetahi mea, haere mai ra ki a au:

17 Ka whakanuia rawatia hoki koe e ahau, a ka meatia ano e ahau nga mea katoa e mea mai ai koe ki a au: haere mai ra, hei kai kanga maku i tenei iwi.

18 Na, ko te whakahokinga mai a Paraama, te meatanga mai hoki ki nga tangata a Paraka, Ahakoa i ki tona whare i te hiriwa i te koura e homai e Paraka ki a au, e kore e ahei i a au te whakawhiti ke i te kupu a Ihowa a toku Atua, te mea i te mea iti, i te mea nui ranei.

19 Na, e noho ano hoki koutou ki konei i tenei po, kia mohio ahau ki ta Ihowa e mea mai ai ano ki a au.

20 A i puta mai te Atua ki a Paraama i te po, a ka mea ki a ia, Ki te haere mai aua tangata ki te karanga i a koe, whakatika atu, haere atu i a ratou: ko te kupu ia e korero ai ahau ki a koe, ko tena tau e mea ai.

21 Na, ka maranga a Paraama i te ata, a whakanohoia ana e ia tana kaihe, a haere ana i nga rangatira o Moapa.

22 Na, ka mura te riri a te Atua mona i haere, a ka tu te anahera a Ihowa ki te ara hei hoa riri mona. A i runga ia i tona kaihe e noho ana, ko ona tangata tokorua hoki ona hoa.

23 A, te kitenga o te kaihe i te anahera a Ihowa e tu ana i te ara, me tana hoari i tona ringa, unu rawa: na, ka peka atu te kaihe i te ara, a ka haere ki te parae: na, ka whiua e Paraama te kaihe kia anga ki te ara.

24 Katahi ka tu te anahera a Ihowa ki tetahi huarahi o nga mara waina, he taiepa kei tenei taha, he taiepa hoki kei tera taha.

25 A, te kitenga o te kaihe i te anahera a Ihowa, na, ka whakapiri ki te taiepa, a karapitia ana e ia te waewae o Paraama ki te taiepa: na ka whiua ano ia e ia.

26 Na, ka neke atu ano te anahera a Ihowa, a ka tu ki te wahi kuiti, kahore nei he ara hei pekanga atu ki matau ki maui.

27 A, te kitenga o te kaihe i te anahera a Ihowa, na, ka takoto ki raro i a Paraama: a ka mura te riri a Paraama, a ka patua e ia te kaihe ki te rakau.

28 Katahi ka whakahamumutia e Ihowa te waha o te kaihe, a ka korero mai ki a Paraama, I aha ahau ki a koe, i toru ai enei patunga au i a au?

29 A ka mea mai a Paraama ki te kaihe, Mo to mamingatanga ra ki a au: me he hoari i toku ringa, ina, kua whakamatea koe e ahau inaianei.

30 Na, ka mea ake te kaihe ki a Paraama, Ehara ianei ahau i te kaihe nou, i ekengia nei e koe o toku rironga ra ano i a koe, a tae noa ki tenei ra? he penei ranei taku hanga ki a koe i mua? A ka mea mai ia, Kahore.

31 Na, ka whakatirohia e Ihowa nga kanohi o Paraama, a ka kite ia i te anahera o Ihowa e tu ana i te ara, me tana hoari i tona ringa, unu rawa: na ka tuohu ia, a ka piko iho tona mata.

32 Na, ka mea te anahera a Ihowa ki a ia, Na te aha enei patunga e toru au i to kaihe? nana, i puta atu ahau hei hoa riri mou, no te mea e peau ke ana tou ara i toku aroaro.

33 A, te kitenga o te kaihe i au, na, ka toru ana pekanga atu ki tahaki i toku aroaro: me i kahore ia te peka atu ki tahaki i toku aroaro, ina, kua patua tenei koe e ahau, a ko ia kua whakaorangia.

34 Na, ka mea a Paraama ki te anahera a Ihowa, Kua hara ahau; noku kihai i mohio ko koe te tu mai ana i te ara ki te whakatau i a au: na, ki te he tenei ki tau titiro, me hoki ahau.

35 Na, ko te meatanga mai a te anahera a Ihowa ki a Paraama, Haere i aua tangata: ko te kupu ia e korero ai ahau ki a koe, ko tena anake tau e korero ai. Na, ka haere a Paraama i nga rangatira a Paraka.

36 ¶ A, te rongonga o Paraka e haere mai ana a Paraama, ka haere atu ia ki te whakatau i a ia ki tetahi pa o Moapa i te rohe o Aranona, i te rohe whakamutunga.

37 A ka mea a Paraka ki a Paraama, Kahore ianei ahau i ata unga atu ki a koe, ki te karanga i a koe? na te aha koe tē haere mai ai ki a au? he pono

Digitized by Google

ranei e kore e ahei i a au te whakanui i a koe?

38 Na, ko te meatanga mai a Paraama ki a Paraka, Na, kua tae mai nei ahau ki a koe: tera ranei e taea e ahau te korero tetahi mea ahakoa iti? ko te kupu e homai e te Atua ki toku waha, ko tena taku e korero ai.

39 Na, ka haere a Paraama i a Paraka, a ka tae mai raua ki Kiriatahutoto.

40 Na ka patu a Paraka i etahi kau me etahi hipi, a ka unga tangata mai ki a Paraama ratou ko ona hoa ko nga rangatira.

41 A i te ata, na, ka mau a Paraka ki a Paraama, a kawea ana e ia ki runga ki nga wahi teitei o Paara, a ka whakaaturia mai e ia i reira te *pito* whakamutunga o te iwi.

UPOKO 23.

KATAHI ka mea a Paraama ki a Paraka, Hangā etahi aata maku, kia whitu, kia rite mai hoki maku nga puru e whitu, me nga hipi toa e whitu.

2 Na, rite tonu ta Paraka i mea ai ki nga mea i korerotia e Paraama: a whakaekea atu ana e Paraka raua ko Paraama he puru he hipi ki runga ki tetahi aata ki tetahi aata.

3 Na, ko te meatanga mai a Paraama ki a Paraka, E tu ki te taha o to tahunga tinana, a ka haere ahau: tera pea a Ihowa e tupono mai ki a au: a me korero atu e ahau ki a koe te kupu e whakakitea mai e ia ki a au. Na, ka haere ia ki te wahi tiketike.

4 Na, ka tupono mai a Ihowa ki a Paraama, a ka mea atu ia ki a ia, Kua oti i a au nga aata e whitu, kua whakaekea ano hoki he puru he hipi ki runga ki tenei aata ki tenei aata.

5 Na, ka homai e Ihowa he kupu ki roto ki te waha o Paraama, a ka mea, Hoki atu ki a Paraka, a kia penei to ki atu.

6 Na, ka hoki atu ia ki a ia, a i te tu ano ia i te taha o tana tahunga tinana, a ia, me nga rangatira katoa o Moapa.

7 Na, ka tikina e ia tana ki whakapepeha, a ka mea, Na Paraka na te kingi o Moapa ahau i arahi mai i Arame, i nga maunga o te rawhiti, *e mea ana*, Haere mai hei kai kanga maku mo Hakopa, haere mai hoki hei whakatara ki a Iharaira.

8 Me aha e kanga ai ahau i ta te Atua i kore ai e kanga? me aha hoki e whakatara ai ahau ki ta Ihowa kihai i whakatara?

9 Tenei hoki ahau i te tihi o nga kamaka te titiro atu nei ki a ia, te kite atu nei i a ia i runga i nga pukepuke: nana! ka noho te iwi ko ia anake, e kore ano hoki e taua i roto i nga tauiwi.

10 Ma wai e tatau te puehu o Hakopa, e titiro ranei te maha o te wahi whakawha o Iharaira? Hei te mate o te hunga tika he matenga moku, kia rite hoki toku whakamutunga ki tona!

11 Na, ko te meatanga mai a Paraka, ki a Paraama, He aha tau e mea nei ki a au? hei kanga i oku hoa riri i tikina ai koe e ahau, na, kua manaakitia rawatia nei ratou e koe.

12 Na, ko tana whakahokinga atu, ka mea atu, Ka homai nei e Ihowa he kupu ki toku waha, kaua ranei ahau e mahara ki tena kia whakapuakina atu?

13 Na, ka mea a Paraka ki a ia, Tena, haere mai taua ki tetahi wahi ke atu, e kite ai koe i a ratou: ko to ratou pito tau e kite ai; e kore hoki koe e kite i a ratou katoa: a hei reira puaki ai i a koe taku kanga mo ratou.

14 Na, ka kawea ia e ia ki te mara o Topimi, ki te tihi o Pihika, a hangā ana e ia nga aata e whitu, whakaekea atu ana hoki e ia e puru he hipi ki tenei aata ki tenei aata.

15 Na, ka mea mai ia ki a Paraka, E tu ki konei ki te taha o to tahunga tinana, a ka whakatau ahau ki ko ki a *Ihowa*.

16 Na, ka tupono mai a Ihowa ki a Paraama, a ka homai e ia he kupu ki tona waha, ka mea, Hoki atu ki a Paraka kia penei hoki to ki atu.

17 A, tona haerenga mai ki a ia, na, e tu ana ano ia i te taha o tana tahunga tinana, ratou tahi ko nga rangatira o Moapa. A ka mea a Paraka ki a ia, I pehea mai te kupu a Ihowa?

18 Na, ka tikina e ia tana ki pepeha, a ka mea, Whakatika, e Paraka, whakarongo ai; kia whai taringa mai ki a au, e te tama a Tiporo:

19 Ehara te Atua i te tangata e teka ai; i te tama ranei a te tangata e puta ke ai ana whakaaro: tera ranei ia e korero, a kore ake e mahi; e puaki ranei tana kupu, a, kahore e mana?

20 Nana, kua riro mai i a au te *kupu* manaaki; kua oti hoki i a ia te manaaki; a e kore e taea e ahau te whakaputa ke.

21 Kahore i tirohia e ia he kino i a Hakopa, kahore ano hoki i kitea he tutu i a Iharaira: kei a ia a Ihowa tona

Digitized by Google

Atua, kei roto hoki i a ia te hamamatanga a te kingi.

22 Na Ihowa ratou i whakaputa mai i Ihipa; rite tonu tona kaha ki to te unikanga.

23 He pono kahore he makutu mo Hakopa, kahore ano hoki he whaiwhaia mo Iharaira: kei tona wa ano ka korerotia a Hakopa, ae ra, a Iharaira, Ano te mahi a te Atua!

24 Nana, ka whakatika ake te iwi ano he raiona katua, ka ara ake ano hoki ano he raiona: e kore e takoto iho, kia kainga ra ano te tupapaku, kia inumia hoki nga toto o nga mea i whakamatea.

25 Na, ko te meatanga mai a Paraka ki a Paraama, Kati rawa te kanga i a ratou, kati rawa ano hoki te manaaki i a ratou.

26 Na, ko te whakahokinga atu a Paraama, ka mea atu ki a Paraka, Kahore ianei ahau i korero atu ki a koe, i mea atu, Ko nga mea katoa e korero mai ai a Ihowa, ko tena taku e mea ai?

27 Na, ka mea a Paraka ki a Paraama, Tena, me kawe atu koe e ahau ki tetahi atu wahi; tera pea e pai te Atua kia whakapuakina e koe i reira taku kanga mo ratou.

28 Katahi ka kawea a Paraama e Paraka ki te tihi o Peoro, e titiro atu ana ki Iehimono.

29 A ka mea a Paraama ki a Paraka, Hangā etahi aata maku ki konei kia whitu, kia rite mai hoki maku ki konei nga puru e whitu me nga hipi toa e whitu.

30 A rite tonu ta Paraka i mea ai ki nga mea i korerotia e Paraama, a whakaekea ana e ia he puru he hipi ki runga ki tenei aata ki tenei aata.

UPOKO 24.

A TE kitenga o Paraama ko ta Ihowa i pai ai he manaaki i a Iharaira, na, kihai ia i haere me era meatanga ki te whai i te mea makutu; engari i anga atu tona mata ki te koraha.

2 Na, ka maranga ake nga kanohi o Paraama, a ka kite i a Iharaira e noho ana, tenei iwi tenei iwi o ratou; na, ko te putanga mai o te wairua o te Atua ki runga ki a ia.

3 Na, ka tikina e ia tana ki pepeha, a ka mea, He ki tenei na Paraama tama a Peoro, he ki hoki na te tangata e titiro ana ona kanohi:

4 He ki na te tangata i rangona ai nga kupu a te Atua, i kitea ai te whakakitenga a te Kaha rawa; i parangia hoki ia, me te titiro ano ona kanohi.

5 Ano te pai o ou teneti, e Hakopa, o ou nohoanga, e Iharaira!

6 Me te mea ko nga awaawa e takoto atu ana, rite tahi ano ki nga kari i te taha o te awa, ki nga aroe i whakatokia e Ihowa, ki nga hita i te taha o nga wai.

7 Ka ringitia iho te wai i roto i ana peere, a ka tupu ana purapura ki nga wai maha, ka whakanuia ake ano tona kingi i a Akaka, ka kake hoki tona kingitanga.

8 Na te Atua ia i whakaputa mai i Ihipa; rite tahi ano tona kaha ki to te unikanga: ka pau nga iwi ona hoa riri i a ia, ka whatiwhatiia e ia o ratou wheua, ka werohia hoki ratou ki ana pere.

9 I tapapa iho ia, i takoto, ano he raiona, rite tahi ano hoki ki te raiona katua: ma wai ia e whakaoho? Ka manaakitia te tangata e manaaki ana i a koe, ka kangā hoki te tangata e kanga ana i a koe.

10 ¶ Na, ka mura te riri a Paraka ki a Paraama, a ka papaki ona ringa: na, ko te meatanga mai a Paraka ki a Paraama, He kanga i oku hoa riri i karanga ai ahau i a koe, na, ka toru nei au manaakitanga *i a ratou*.

11 Na, rere atu ki tou wahi: I mea ahau kia whakanuia rawatia koe; a kua puritia nei koe e Ihowa kei whai kororia.

12 Na, ko te meatanga atu a Paraama ki a Paraka, Kahore ianei ahau i korero, i mea ki o karere i ungā ake ra e koe ki a au,

13 Ahakoa i ki tona whare i te hiriwa i te koura e homai e Paraka ki a au, e kore e ahei i a au te whakawhiti ke i te kupu a Ihowa, te mea i te pai, i te kino ranei, i ta toku ngakau ake; ko ta Ihowa e korero ai, ko tena taku e korero ai?

14 Na, ka haere tenei ahau ki toku iwi: haere mai, a me whakaatu e ahau ki a koe ta tenei iwi e mea ai ki tou iwi i nga ra whakamutunga.

15 Na, ka tikina e ia tana ki pepeha, a ka mea, He ki tenei na Paraama na te tama a Peoro, he ki hoki na te tangata e titiro ana ona kanohi:

16 He ki na te tangata i whakarongo atu ki nga kupu a te Atua, i mohio ki nga mea a te Runga rawa, i kite nei i te whakakitenga mai a te Kaha rawa, i parangia, me te titiro ano ona kanohi:

17 E kite ano ahau i a ia, otiia kahore

Digitized by Google

ainei: e titiro atu ahau ki a ia, otiia e kore e tata: tera e puta he Whetu i roto i a Hakopa, ka ara ake ano hoki he Hepeta i roto i a Iharaira, a ka patua e ia nga pito o Moapa, ka hunā ano hoki e ia nga tamariki katoa a Hete.

18 A ka riro mai ano a Eroma, ka riro mai ano hoki a Heira, i ona hoa riri; a ka maia te mahi a Iharaira.

19 A ka whai rangatiratanga tetahi e puta mai i roto i a Hakopa, a ka hunā e ia nga morehu o te pa.

20 Na, ka titiro ia ki a Amareke, a ka tikina tana ki pepeha, ka mea, Ko Amareke te timatanga o nga iwi; ko tona whakamutunga ia he whakangaromanga, ake ake ake.

21 Na, ka titiro ia ki nga Keni, a ka tikina tana ki pepeha, ka mea, E kaha ana tou nohoanga, kua hangā ano hoki tou ohanga ki te kamaka.

22 He ahakoa ra ka pau te Keni: a, whakataurerekatia noatia koe e te Ahiriana?

23 Na, ka tikina ano e ia tana ki pepeha, a ka mea, Aue, ko wai e ora, ina meatia tenei e te Atua!

24 A ka u mai ano he kaipuke i te taha o Kitimi, a ka tukinotia e ratou te Ahiriana, ka tukinotia ano hoki a Epere, ko ia ano hoki ka ngaro, a ake ake ake.

25 Katahi ka whakatika a Paraama, a haere ana hoki ana ki tona wahi; me Paraka ano hoki i haere i tana ara.

UPOKO 25.

NA, ka noho a Iharaira ki Hitimi, a ka anga te iwi ka puremu ki nga tamahine a Moapa.

2 A na ratou i karanga te iwi ki nga patunga tapu ma o ratou atua: na, kai ana te iwi, a koropiko ana ki o ratou atua.

3 Na, ka whakaukia a Iharaira ki a Paara-peoro, a ka mura te riri a Ihowa ki a Iharaira.

4 Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Tangohia nga ariki katoa o te iwi, taronatia atu hoki ki te aroaro o Ihowa i te ritenga atu o te ra, a ka tahuri atu i a Iharaira te riri a Ihowa e mura nei.

5 Na, ka mea a Mohi ki nga kai whakarite whakawa o Iharaira, Patua e tenei e tenei o koutou ona tangata i whakaukia ki a Paara-peoro.

6 ¶ Na, ko te putanga mai o tetahi tangata o nga tamariki a Iharaira, me te kawe mai ano i tetahi wahine Miriani ki ona teina i te tirohanga a Mohi, i te tirohanga ano hoki a te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, a i te tangi ano ratou i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

7 A, te kitenga o Pinehaha tama a Ereatara, a te tama a Arona tohunga, na, ko tona whakatikanga ake i roto i te whakaminenga, te hopukanga atu hoki i te tao ki tona ringa;

8 Na, ka haere atu ia i muri i te tangata o Iharaira ki te teneti, a werohia atu ana raua tokorua, te tangata o Iharaira, me te wahine hoki i tona tia. A mutu iho te whiu o nga tamariki a Iharaira.

9 A e rua tekau ma wha mano te hunga i mate i te whiu.

10 ¶ Na, ka korero a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

11 Na Pinehaha, na te tama a Ereatara, a te tama a Arona tohunga, toku riri i whakatahuri atu i nga tamariki a Iharaira, i te hae i whakapuke ra i roto i a ia, he mea hoki mo tana whakaaro i roto i a ratou ki a au, i kore ai nga tamariki a Iharaira e poto i a au, i a au e hae ana.

12 Mo reira me ki atu e koe, Nana, ka hoatu e ahau ki a ia taku kawenata mo te rangimarie:

13 A ka mau ki a ia, ki ona uri hoki i muri i a ia, hei kawenata kia mau tonu te mahi tohunga; mona i hae, he whakaaro ki tona Atua, i mea whakamarietanga ano hoki mo nga tamariki a Iharaira.

14 A te ingoa o te tangata o Iharaira i patua, o tera hoki i patua tahitia me te wahine Miriani, ko Timiri tama a Haru, he rangatira no tetahi whare kaumatua i roto i nga Himeoni.

15 A te ingoa o te wahine Miriani i patua nei ko Kohopi, he tamahine na Turu; he rangatira ia no tetahi iwi; no tetahi whare kaumatua o Miriana *hoki* ia.

16 ¶ Na, ka korero a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

17 Whakataria he pakanga ki nga Miriani, patua hoki ratou:

18 Mo ratou hoki i whakatupukino nei i a koutou ki a ratou mahi tinihanga, i tinihanga na ratou i a koutou i te meatanga ki a Peoro, i te meatanga ano hoki a Kohopi tamahine a tetahi rangatira o Miriana; he tuahine hoki ia no ratou, i patua na hoki i te ra o te whiunga mo te meatanga ki a Peoro.

Digitized by Google

UPOKO 26.

AI muri iho i te whiu ka korero a Ihowa ki a Mohi raua ko Ereatara, ko te tama a Arona tohunga, ka mea,

2 Taua nga tangata o te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira, nga mea e rua tekau, i maha atu ranei o ratou tau, puta noa i nga whare o o ratou mātua, nga mea katoa e kaha ana i roto i a Iharaira ki te haere atu ki te whawhai.

3 Na ka korero a Mohi raua ko Ereatara tohunga ki a ratou i nga mania o Moapa, i te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko, ka mea,

4 *Taua nga tangata* e rua tekau nei o ratou tau, me *nga mea* hoki e maha atu ana; kia rite ki ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi ratou ko nga tamariki a Iharaira i puta mai i te whenua o Ihipa.

5 Ko Reupena ko te matamua a Iharaira: ko nga tama a Reupena; ko Hanoka, *nana* te hapu o nga Hanoki: na Paru, ko te hapu o nga Parui:

6 Na Heterono, ko te hapu o nga Heteroni: na Karami, ko te hapu o nga Karami.

7 Ko nga hapu enei o nga Reupeni: a ko nga mea o ratou i taua e wha tekau ma toru mano e whitu nga rau e toru tekau.

8 A, nga tama a Paru; ko Eriapa.

9 A, nga tama a Eriapa; ko Nemuere, ko Ratana, ko Apirama. Ko taua Ratana raua ko Apirama tenei i whai ingoa nei i roto i te whakaminenga, i whawhai nei ki a Mohi raua ko Arona i roto i te hui a Koraha, i ta ratou whawhaitanga ki a Ihowa:

10 A, te hamamatanga o te mangai o te whenua, na, horomia ana ratou tahi ko Koraha, i te matenga o taua hui, i te kainga a te ahi i nga tangata e rua rau e rima tekau: a waiho ana ratou hei tohu.

11 Otiia kihai i mate nga tamariki a Koraha.

12 Nga tama a Himeona, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Nemuere, ko te hapu o nga Nemueri: na Iamini, ko te hapu o nga Iamini: na Iakini, ko te hapu o nga Iakini:

13 Na Tera, ko te hapu o nga Tarahi: na Hauru, ko te hapu o nga Hauri.

14 Ko nga hapu enei o nga Himeoni, e rua tekau ma rua mano e rua hoki nga rau.

15 Nga tamariki a Kara, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Tepono, ko te hapu o nga Teponi: na Haki, ko te hapu o nga Haki: na Huni, ko te hapu o nga Huni:

16 Na Otoni, ko te hapu o nga Otoni: na Eri, ko te hapu o nga Eri:

17 Na Aroro, ko te hapu o nga Arori: na Areri, ko te hapu o nga Areri.

18 Ko nga hapu enei o nga tamariki a Kara, o nga mea o ratou i taua, e wha tekau mano e rima hoki nga rau.

19 Nga tama a Hura ko Ere raua ko Onana: i mate ano hoki a Ere raua ko Onana ki te whenua o Kanaana.

20 A, nga tama a Hura, tenei hapu tenei hapu o ratou; na Heraha, ko te hapu o nga Herani: na Parete, ko te hapu o nga Pareti: na Tera, ko te hapu o nga Tarahi.

21 A ko nga tama enei a Parete; na Heterono, ko te hapu o nga Heteroni: na Hamuru, ko te hapu o nga Hamuri.

22 Ko nga hapu enei o Hura nga mea o ratou i taua; e whitu tekau ma ono mano, e rima hoki nga rau.

23 Nga tama a Ihakara, tenei hapu tenei hapu o ratou; na Tora, ko te hapu o nga Torai: na Pua, ko te hapu o nga Puni:

24 Na Iahupu, ko te hapu o nga Iahupi: na Himirono, ko te hapu o nga Himironi.

25 Ko nga hapu enei o Ihakara o nga mea o ratou i taua, e ono tekau ma wha mano, e toru hoki nga rau.

26 Nga tama a Hepuruna, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Herete, ko te hapu o nga Hareti: na Erono, ko te hapu o nga Eroni: na Iahareere, ko te hapu o nga Iahareeri.

27 Ko nga hapu enei o nga Hepuruni, nga mea o ratou i taua; e ono tekau mano e rima hoki nga rau.

28 Nga tama a Hohepa, tenei hapu tenei hapu o ratou, ko Manahe raua ko Eperaima.

29 Nga tama a Manahe: na Makiri, ko te hapu o nga Makiri: a whanau ake ta Makiri ko Kireara: na Kireara, ko te hapu o nga Kireari.

30 Ko nga tama enei a Kireara: na Ieetere, ko te hapu o nga Ieeteri: na Hereke, ko te hapu o nga Hereki:

31 Na Ahariere, ko te hapu o nga Aharieri: na Hekeme hoki, ko te hapu o nga Hekemi:

32 Na Hemira, ko te hapu o nga Hemiri: na Hewhere, ko te hapu o nga Hewheri.

33 A kahore he tama a Teropehara a te tama a Hewhere, engari he tamahine: a ko nga ingoa enei o nga tamahine a

Digitized by Google

Teropehara, ko Mahara, ko Noa, ko Hokora, ko Mirika, ko Tirita.

34 Ko nga hapu enei o Manahe, ko nga mea hoki o ratou i taua, e rima tekau ma rua mano e whitu hoki nga rau.

35 Ko nga tama enei a Eperaima, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Hutera, ko te hapu o nga Hutari: na Pekere, ko te hapu o nga Pakari: na Tahana, ko te hapu o nga Tahani.

36 Ko nga tama ano hoki enei a Hutera: na Erana, ko te hapu o nga Erani.

37 Ko nga hapu enei o nga tama a Eperaima, nga mea o ratou i taua, e toru tekau ma rua mano e rima hoki nga rau. Ko nga tama enei a Hohepa, tenei hapu tenei hapu o ratou.

38 Nga tama a Peniamine, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Pera, ko te hapu o nga Perai: na Ahapere, ko te hapu o nga Ahaperi: na Ahirama, ko te hapu o nga Ahirami:

39 Na Hupama, ko te hapu o nga Hupami: na Huwhama, ko te hapu o nga Huwhami.

40 A, nga tama a Pera ko Arare raua ko Naamana: *na Arare*, ko te hapu o nga Arari: na Naamana, ko te hapu o nga Naami.

41 Ko nga tama enei a Peniamine, tenei hapu tenei hapu o ratou: a ko nga mea o ratou i taua e wha tekau ma rima mano, e ono hoki nga rau.

42 Ko nga tama enei a Rana, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Huhama, ko te hapu o nga Huhami. Ko nga hapu enei o Rana, tenei hapu tenei hapu o ratou.

43 Ko nga hapu katoa o nga Huhami, nga mea hoki o ratou i taua, e ono tekau ma wha mano e wha hoki nga rau.

44 Ko nga tama a Ahera, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Imina, ko te hapu o nga Imini: na Ihui, ko te hapu o nga Ihui: na Peria, ko te hapu o nga Perii.

45 Na nga tama a Peria: na Hepere, ko te hapu o nga Heperi: na Marakiere, ko te hapu o nga Marakieri.

46 A, te ingoa o te tamahine a Ahera ko Hara.

47 Ko nga hapu enei o nga tama a Ahera, nga mea o ratou i taua, e rima tekau ma toru mano e wha hoki nga rau.

48 Nga tama a Napatari, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Iahateere, ko te hapu o nga Iahateeri: na Kuni, ko te hapu o nga Kuni:

49 Na Ietere, ko te hapu o nga Ieteri: na Hireme, ko te hapu o nga Hiremi.

50 Ko nga hapu enei o Napatari, tenei hapu tenei hapu o ratou: a ko nga mea o ratou i taua e wha tekau ma rima mano e wha hoki nga rau.

51 Ko nga mea enei i taua o nga tamariki a Iharaira, e ono rau mano kotahi ano hoki mano e whitu nga rau e toru tekau.

52 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

53 Me tuwha te whenua mo enei, hei kāinga tupu; kia rite ki te maha o nga ingoa.

54 He tokomaha, kia nui te wahi mo ratou, he tokotorutoru, kia iti hoki te wahi mo ratou: kia rite ki tona tokomahatanga te wahi e hoatu ki tenei tangata ki tenei tangata.

55 Otiia me rota te tuwhanga o te whenua: kia rite ki nga ingoa o nga iwi o o ratou matua to ratou nohoanga iho.

56 Kia rite ki ta te rota te tuwhanga o nga kāinga o reira mo te tokomaha mo te tokotorutoru.

57 A ko nga mea enei o nga Riwaiti i taua, tenei hapu tenei hapu o ratou: na Kerehona, ko te hapu o nga Kerehoni: na Kohata, ko te hapu o nga Kohati: na Merari, ko te hapu o nga Merari.

58 Ko nga hapu enei o nga Riwaiti: ko te hapu o nga Ripini, ko te hapu o nga Heperoni, ko te hapu o nga Mahari, ko te hapu o nga Muhi, ko te hapu o nga Korati. A whanau ake ta Kohata ko Amarama.

59 A te ingoa o ta Amarama wahine ko Iokepete, he tamahine na Riwai, i whanau nei i tona whaea raua ko Riwai ki Ihipa: a whanau ake a raua ko Amarama, ko Arona ko Mohi, ko to raua tuahine hoki ko Miriama.

60 A whanau ake a Arona, ko Natapa, ko Apihu, ko Ereatara, ko Itamara.

61 A i mate a Natapa raua ko Apihu i ta raua whakaherenga i te ahi ke ki te aroaro o Ihowa.

62 A, nga mea o ratou i taua, e rua tekau ma toru mano, nga tane katoa kotahi nei te marama, me *nga mea* hoki i maha ake: kihai hoki ratou i taua i roto i nga tamariki a Iharaira; no te mea kihai tetahi kāinga tupu i homai ki a ratou i roto i nga tamariki a Iharaira.

63 Ko nga mea enei i taua e Mohi raua ko Ereatara tohunga, i ta raua tauanga i nga tamariki a Iharaira ki nga mania o Moapa ki te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko.

Digitized by Google

64 Kahore ano hoki i roto i enei tetahi tangata o te hunga i taua e Mohi raua ko Arona tohunga, i ta raua tauanga i nga tamariki a Iharaira ki te koraha o Hinai.

65 I kiia hoki ratou e Ihowa, Ka mate rawa ratou ki te koraha. A kahore tetahi tangata o ratou i toe, ko Karepe anake ko te tama a Iepune, raua ko Hohua tama a Nunu.

UPOKO 27.

NA, ka haere mai nga tamahine a Teropehara tama a Hewhere, he tama *hoki ia* na Kireara, *a* he tama *ia* na Makiri na te tama a Manahe; no nga hapu *ia* o Manahe tama a Hohepa: a ko nga ingoa enei o ana tamahine; ko Mahara, ko Noa, ko Hokora, ko Mirika, ko Tirita.

2 A ka tu ratou ki te aroaro o Mohi, ki te aroaro hoki o Ereatara tohunga, ki te aroaro ano hoki o nga rangatira, me te whakaminenga katoa, ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga, a ka mea,

3 I mate to matou papa ki te koraha, kahore hoki ia i roto i te hui o te hunga i huihui ki te whawhai ki a Ihowa i roto i te hui a Koraha; engari i mate ia i runga i tona hara ake, kahore ano hoki ana tama.

4 Na te aha i whakakorea ai te ingoa o to matou papa i roto i tona hapu, i a ia kahore nei i whai tama? Homai he wahi ki a matou i roto i nga teina o to matou papa.

5 Na, ka kawea ta ratou korero e Mohi ki te aroaro o Ihowa.

6 ¶ A ka korero mai a Ihowa ki a Mohi, ka mea,

7 He tika nga korero a nga tamahine a Teropehara: me hoatu ano tetahi wahi ki a ratou hei kāinga tupu i roto i nga teina o to ratou papa; meinga hoki kia riro mai i a ratou te kāinga tupu o to ratou papa.

8 Me korero ano hoki e koe ki nga tamariki a Iharaira, me ki atu, Ki te mate te tangata, a kahore ana tama, na, me mea e koutou kia riro mai tona kāinga tupu i tana tamahine.

9 A ki te kahore ana tamahine, na, me hoatu e koutou tona kāinga tupu ki ona tuakana, teina ranei.

10 A ki te kahore ona tuakana, teina ranei, na me hoatu e koutou tona kāinga tupu ki te tuakana, teina ranei o tona papa.

11 A ki te kahore he tuakana, teina ranei o tona papa, na, me hoatu e koutou tona kāinga tupu ki tona whanaunga o tona hapu e tata ake ana ki a ia, a ka riro mai a reira i a ia: me waiho hoki tena hei tikanga whakariteritenga ma nga tamariki a Iharaira; kia rite ki ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

12 A i mea mai ano a Ihowa ki a Mohi, E piki koe ki tenei maunga ki Aparimi, ka titiro atu ki te whenua ka hoatu nei e ahau ki nga tamariki a Iharaira.

13 A ka kitea e koe, na, ka kohia atu ano hoki koe ki tou iwi, ka peratia me tou tuakana me Arona i kohia atu nei.

14 Mo korua i whakatoi ki taku kupu i te koraha o Tini, i te ngangautanga a te whakaminenga, a kihai i whakatapu i a au i to ratou aroaro, i te wai. Ko te wai o Meripa tena i Karehe i te koraha o Tini.

15 A i korero a Mohi ki a Ihowa, i mea,

16 Kia whakaritea e Ihowa, e te Atua o nga wairua o nga kikokiko katoa, tetahi tangata mo te whakaminenga.

17 Hei haere atu i to ratou aroaro, hei haere mai hoki i to ratou aroaro, hei arahi atu hoki i a ratou, hei arahi mai ano hoki i a ratou; kei rite hoki te whakaminenga a Ihowa ki nga hipi kahore nei o ratou hepara.

18 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Mohi, Tangohia mai ki a koe a Hohua tama a Nunu, he tangata *hoki ia* kei a ia nei te wairua, ka popoki ai ou ringa ki runga ki a ia;

19 Ka whakatu ai hoki i a ia ki te aroaro o Ereatara tohunga, ki te aroaro ano hoki o te whakaminenga katoa, ka whakahau ai i a ia i ta ratou tirohanga iho.

20 Me hoatu ano hoki e koe tetahi wahi o tou kororia ki runga ki a ia, kia rongo ai te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira.

21 A ka tu ia ki te aroaro o Ereatara tohunga, a ko ia hei kai tono whakaaro mana, i ta te Urimi e whakarite ai i te aroaro o Ihowa: ma tana kupu e haere atu ai, ma tana kupu hoki e haere mai ai ratou, a ia, me nga tamariki katoa a Iharaira, ara, te whakaminenga katoa.

22 Na, pena ana a Mohi me ta Ihowa i whakahau ai ki a ia: a tangohia mai ana e ia a Hohua, whakaturia ana hoki ki te aroaro o Ereatara tohunga, ki te aroaro ano hoki o te whakaminenga katoa:

23 A pokia iho e ia ona ringa ki runga

Digitized by Google

ki a ia, me te whakahau ano ki a ia i ta Ihowa korero i whakapuakina mai e Mohi.

UPOKO 28.

AI korero mai ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Whakahau atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, Kia mau ki taku whakahere, ki taku taro mo aku whakahere ahi, hei kakara reka ki a au, kia whakaherea mai ki a au i tona wa e tika ai.

3 Me ki atu hoki e koe ki a ratou, Ko te whakahere ahi tenei e whakahere ai koutou ki a Ihowa; kia rua nga reme, ki te tau-tahi, ki nga mea koha-kore, me mea tonu hei tahunga tinana i tenei ra i tenei ra.

4 Ko tetahi reme me tuku e koe i te ata, ko te rua hoki o nga reme me tuku e koe i te ahiahi;

5 Me te wahi whakatekau o te epa paraoa, hei whakahere toto-kore, he mea konatunatu ki te wahi whakawha o te hine hinu, o te mea i patua.

6 Ka tuturu *tenei* hei tahunga tinana, ko te mea hoki i whakaritea ki Maunga Hinai hei kakara reka, hei whakahere ahi ki a Ihowa.

7 A hei te wahi whakawha o te hine he ringihanga mo te reme kotahi: me mea e koe kia ringihia te waina kaha ki te wahi tapu hei ringihanga ki a Ihowa.

8 A me tuku e koe tetahi reme i te ahiahi: kia rite ki to te whakahere toto-kore o te ata, ki to tona ringihanga hoki, tau tukunga i tena mea hei whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa.

9 A i te ra hapati kia rua nga reme, ki te tau-tahi, ki nga mea koha-kore, kia rua hoki nga whakatekau paraoa, *hei* whakahere toto-kore, ki te mea i konatunatua ki te hinu, me tona ringihanga ano:

10 Ko te tahunga tinana tenei mo nga hapati katoa: tera ano hoki te tahunga tinana, te mea tuturu, me tona ringihanga.

11 I nga timatanga ano hoki o o koutou marama me whakahere e koutou he tahunga tinana ki a Ihowa; kia rua nga puru, ki te kuao, kia kotahi hoki te hipi toa, kia whitu nga reme, ki te tau-tahi, ki nga mea koha-kore.

12 Kia toru hoki nga wahi whakatekau o te paraoa hei whakahere toto-kore, ki te mea i konatunatua ki te hinu, mo te puru kotahi; kia rua hoki nga wahi whakatekau o te paraoa, hei whakahere toto-kore, ki te mea i konatunatua ki te hinu, mo te hipi kotahi.

13 Me te wahi whakatekau o te paraoa mo tenei reme mo tenei reme, hei whakahere toto-kore, ki te mea i konatunatua ki te hinu; hei tahunga tinana e reka ana te kakara, hei whakahere ahi ki a Ihowa.

14 A ko nga ringihanga o aua mea kotahi hawhe hine waina mo te puru kotahi, ko te wahi whakatoru o te hine mo te hipi, me te wahi whakawha o te hine mo te reme: ko te tahunga tinana tenei o tenei marama o tenei marama, puta noa i nga marama o te tau.

15 Kia kotahi ano hoki kuao koati e tukua hei whakahere hara ki a Ihowa: tera ano hoki te tahunga tinana, te mea tuturu, me tona ringihanga ano.

16 Kei te marama tuatahi, kei te tahi tekau ma wha o nga ra o te marama, te kapenga a Ihowa.

17 Kei te tahi tekau hoki ma rima o nga ra o tenei marama te hakari: e whitu nga ra e kainga ai te taro rewenakore.

18 Hei te ra tuatahi te huihuinga tapu: kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou *i reira:*

19 Engari me whakahere e koutou he whakahere ahi hei tahunga tinana ki a Ihowa; kia rua nga puru, ki te kuao, kia kotahi hipi toa, kia whitu hoki nga reme ko tahi nei te tau: hei nga mea koha-kore nga mea ma koutou:

20 A hei te paraoa i konatunatua ki te hinu he whakahere toto-kore mo ena mea: kia toru nga wahi whakatekau e tukua e koutou mo te puru, kia rua hoki nga whakatekau mo te hipi;

21 Me tuku e koe he wahi whakatekau mo tenei reme mo tenei reme, puta noa atu i nga reme e whitu:

22 Kia kotahi ano hoki koati hei whakahere hara, hei mea whakamarietanga mo koutou.

23 Hei tapiri enei e tukua nei e koutou mo te tahunga tinana o te ata; hei tahunga tinana tuturu hoki tena.

24 Kia penei tonu i tenei ra i tenei ra, puta noa i nga ra e whitu, ta koutou tukunga i te kai o te whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa: hei tapiri mai mo te tahunga tinana tūturu te tukunga o tena mea me tona ringihanga.

25 A kei te ra whitu he huihuinga tapu ma koutou; kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou *i reira.*

26 Ko a te ra ano hoki o te tuapora, ina whakaherea e koutou he whakahere

Digitized by Google

toto-kore hou ki a Ihowa i muri iho i o koutou wiki he huihuinga tapu ma koutou: kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou *i reira.*

27 Engari me whakahere e koutou te tahunga tinana hei kakara reka ki a Ihowa; kia rua nga puru, ki te kuao, kia kotahi hipi toa, kia whitu nga reme kotahi nei o ratou tau;

28 Me te whakahere toto-kore o aua mea he parnoa i konatunatua ki te hinu, kia toru nga wahi whakatekau mo te puru kotahi, kia rua nga wahi whakatekau mo te hipi kotahi,

29 Hei te wahi whakatekau mo tenei reme mo tenei reme, puta noa i nga reme e whitu;

30 Kia kotahi kuao koati hei mea whakamarietanga mo koutou.

31 Me tuku enei e koutou hei tapiri mo te tahunga tinana tuturu me tona whakahere toto-kore, (hei nga mea koha-kore nga mea ma koutou,) me nga ringihanga ano hoki o aua mea.

UPOKO 29.

AKO a te whitu o nga marama, ko a te ra tuatahi o te marama he huihuinga tapu ma koutou; kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou: hei ra whakatangi tetere tena ma koutou.

2 Me tuku ano hoki e koutou he tahunga tinana hei kakara reka ki a Ihowa; kia kotahi puru, ki te kuao, kia kotahi hipi toa, kia whitu nga reme kotahi nei o ratou tau, ki nga mea koha-kore:

3 A hei te paraoa i konatunatua ki te hinu he whakahere toto-kore mo aua mea; kia toru nga wahi whakatekau mo te puru, kia rua hoki nga wahi whakatekau mo te hipi,

4 Me te wahi whakatekau hoki mo te reme kotahi, puta noa i nga reme e whitu.

5 Kia kotahi ano hoki kuao koati hei whakahere hara, hei mea whakamarietanga mo koutou:

6 Tena ano te tahunga tinana o te marama, me tona whakahere toto-kore, me te tahunga tinana o tenei ra o tenei ra, me tona whakahere toto-kore, me nga ringihanga o aua mea, kia rite ki nga ritenga o aua mea, hei kakara reka, hei whakahere ahi ki a Ihowa.

7 A i te tekau o nga ra o tenei marama, o te whitu, he huihuinga tapu ma koutou; me whakapouri o koutou wairua: kaua tetahi mahi e mahia e koutou *i reira:*

8 Engari me whakahere e koutou he tahunga tinana ki a Ihowa hei kakara reka; kia kotahi puru, ki te kuao, kia kotahi hipi toa, kia whitu hoki nga reme kotahi nei o ratou tau; hei nga mea koha-kore nga mea ma koutou:

9 Hei te paraoa ano hoki i konatunatua ki te hinu te whakahere toto-kore mo aua mea, kia toru nga whakatekau mo te puru, kia rua hoki nga whakatekau mo te hipi kotahi,

10 Hei te wahi whakatekau mo tenei reme mo tenei reme, puta noa i nga reme e whitu:

11 Kia kotahi kuao koati hei whakahere hara; tena ano te whakahere hara hei whakamarietanga, ma te tahunga tinana tuturu, me tona whakahere toto-kore, me nga ringihanga o aua mea.

12 A hei te tahi tekau ma rima o nga ra o te whitu o nga marama he huihuinga tapu ma koutou; kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou *i reira,* a kia whitu nga ra e mea hakari ai koutou ki a Ihowa:

13 Me whakahere ano hoki e koutou he tahunga tinana he whakahere ahi, hei kakara reka ki a Ihowa; kia kotahi tekau ma toru nga puru, ki te kuao, kia rua nga hipi toa, kia kotahi tekau ma wha nga reme kotahi nei o ratou tau; hei nga mea koha-kore:

14 Hei te paraoa ano hoki i konatunatua ki te hinu he whakahere toto-kore mo aua mea; kia toru nga wahi whakatekau ki tenei ki tenei o nga puru, puta noa i nga puru kotahi tekau ma toru, kia rua nga wahi whakatekau ki tenei ki tenei o nga hipi, *ara,* o nga hipi e rua,

15 Me te wahi whakatekau ki tenei ki tenei o nga reme, puta noa i nga reme kotahi tekau ma wha:

16 Me tetahi kuao koati hei whakahere hara; tera ano te tahunga tinana tuturu, tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

17 Me *tuku* hoki i te rua o nga ra nga puru kotahi tekau ma rua, ki te kuao, kia rua nga hipi toa, kia tekau ma wha nga reme, ki te tau-tahi, ki nga mea koha-kore:

18 A ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara,* o nga puru, o nga hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

19 Kia kotahi ano hoki kuao koati he

Digitized by Google

whakahere hara; tera atu ano te tahunga tinana tuturu me tona whakahere toto-kore, me nga ringihanga o aua mea.

20 Kia kotahi tekau ma tahi hoki nga puru i te toru o nga ra, kia rua nga hipi toa, kia tekau ma wha nga reme kotahi nei o ratou tau, ki nga mea koha-kore;

21 A ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara*, o nga puru, o nga hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

22 Kia kotahi ano hoki koati hei whakahere hara; tera ano te whakahere hara tuturu, me tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

23 Kia tekau hoki nga puru i te wha o nga ra, kia rua hipi toa, kia tekau ma wha nga reme kotahi nei o ratou tau, ki nga mea koha-kore:

24 Ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara*, o nga puru, o nga hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

25 Kia kotahi ano hoki kuao koati hei whakahere hara; tena ano te tahunga tinana tuturu, tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

26 Kia iwa hoki nga puru i te rima o nga ra, kia rua nga hipi toa, kia tekau ma wha nga reme ko tahi nei te tau, ki nga mea koha-kore:

27 A ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara*, o nga puru, o nga hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

28 Kia kotahi ano hoki koati hei whakahere hara; tera ano te tahunga tinana tuturu, me tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

29 A i te ono o nga ra kia waru nga puru, kia rua nga hipi toa, kia tekau ma wha nga reme kotahi nei te tau, ki nga mea koha-kore:

30 A ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara*, o nga puru, o nga hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

31 Kia kotahi ano hoki koati hei whakahere hara: tera ano te tahunga tinana tuturu, tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

32 Kia whitu hoki nga puru i te whitu o nga ra, kia rua nga hipi toa, kia tekau ma wha nga reme kotahi nei te tau, ki nga mea koha-kore:

33 A ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara*, o nga puru, o nga hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

34 Kia kotahi ano hoki koati hei whakahere hara; tera ano te tahunga tinana tuturu, tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

35 ¶ Hei te waru o nga ra he huihuinga nui ma koutou: kaua tetahi mahi a te kai mahi e mahia e koutou *i reira*.

36 Engari me whakahere e koutou he tahunga tinana, he whakahere ahi, he kakara reka ki a Ihowa: kia kotahi puru, kia kotahi hipi toa, kia whitu nga reme kotahi nei to ratou tau, ki nga mea koha-kore:

37 A ko nga whakahere toto-kore o aua mea, me o ratou ringihanga, *ara*, o te puru, o te hipi, o nga reme, kia rite ki te maha o aua mea, kia rite ki te ritenga:

38 Kia kotahi ano hoki koati hei whakahere hara; tena ano te tahunga tinana tuturu, me tona whakahere toto-kore, me tona ringihanga.

39 Ko enei a koutou e mea ai ki a Ihowa i a koutou hakari nui, hāunga a koutou ki taurangi, me a koutou whakahere tuku noa, a koutou tahunga tinana hoki, me a koutou whakahere toto-kore, a koutou ringihanga, me a koutou whakamarietanga.

40 Na, ka korerotia e Mohi ki nga tamariki a Iharaira nga mea katoa i whakahau ai a Ihowa ki a Mohi.

UPOKO 30.

NA, ka korero a Mohi ki nga ariki o nga iwi o nga tamariki a Iharaira, ka mea, Ko te mea tenei i whakahaua e Ihowa.

2 Ki te puaki te kupu taurangi a te tangata ki a Ihowa, ki te oati ranei i te oati e mau ai tona wairua te here; kei whakatakā e ia tana kupu, kia rite tana e mea ai ki nga mea katoa i puta mai i tona mangai.

3 Ki te puaki ano hoki te kupu taurangi a te wahine ki a Ihowa, a ka mau tana here ki a ia, i a ia ano i te whare o tona papa i tona tamarikitanga;

4 A ka rongo tona papa ki tana kupu taurangi, ki tana here hoki i herea ai e ia tona wairua, a ka whakarongo kau tona papa ki a ia, na, ka mau ana kupu taurangi katoa, ka mau ano hoki nga here katoa i herea ai e ia tona wairua.

5 Tena ko tenei, ka whakakahoretia e

Digitized by Google

tona papa i te ra i rongo ai ia; e kore tetahi o ana kupu taurangi, o ana here hoki i herea ai e ia tona wairua e u: a ka whakararerea noatia mai e Ihowa ki a ia, no te mea kua whakakahoretia tana e tona papa.

6 A ki te mea he tahu tona, a ka puaki tana kupu taurangi, ka puta mai ranei i ona ngutu te mea e herea ai e ia tona wairua;

7 A ka rongo tona tahu, a ka whakarongo puku ki a ia i te ra i rongo ai, na, ka u ana kupu taurangi, ka mau ano hoki nga here i herea ai e ia tona wairua.

8 Tena ko tenei, ka whakakahoretia ana e tona tahu i te ra i rongo ai ia, na ka taka i a ia tana kupu taurangi i puaki i a ia, me te mea i puta mai i ona ngutu, i herea ai e ia tona wairua, a ka whakararerea noatia atu e Ihowa ki a ia.

9 Ko te kupu taurangi ia a te pouaru, a te wahine ranei i whakararerea, ko nga mea katoa i herea ai e ia tona wairua, ka u ki a ia.

10 Ki te mea ia no te whare mai ano o tona tahu tana kupu taurangi, tana herenga ranei i te here, ara, i te oati, ki tona wairua;

11 A i rongo ano tona tahu, i whakarongo puku hoki ki a ia, a kihai i whakakahore i tana: na ka mau ana kupu taurangi katoa, ka mau ano hoki nga here katoa i herea ai e ia tona wairua.

12 Tena ko tenei, i whakatakā rawatia aua mea e tona tahu i te ra i rongo ai ia; e kore e u tetahi mea i puta mai i ona ngutu mo ana kupu taurangi, mo te mea e herea ai tona wairua: kua whakatakā e tona tahu, a ka whakararerea noatia mai e Ihowa ki a ia.

13 Ko nga kupu taurangi katoa, me nga oati here katoa hei pehi i te wairua, ma tona tahu e whakau, ma tona tahu hoki e whakataka.

14 Tena ko tenei, ka whakarongo puku tonu tona tahu ki a ia i tena ra i tena ra; na, kua whakaungia e ia ana kupu taurangi katoa, ara, ana here katoa i *mau* ai ia: kua whakaungia e ia, no te mea i whakarongo puku ia ki a ia i te ra i rongona ai e ia.

15 A ki te whakatakā e ia tetahi wahi o aua mea i muri iho i tona rongonga ai; na, ka wahā e ia te kino o taua wahine.

16 ¶ Ko nga tikanga enei i whakahaua e Ihowa ki a Mohi ma te tangata raua ko tana wahine, ma te papa raua ko tana tamahine i te mea he taitamahine ia, i te whare o tona papa.

UPOKO 31.

AI korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Rapua he utu mo nga tamariki a Iharaira i nga Miriani: muri iho ka kohia koe ki tou iwi.

3 Na, ka korero a Mohi ki te iwi, ka mea, Kia mau patu etahi o koutou mo te whawhai, ka whakaeke ai i a Miriana, ka tohe ai i ta Ihowa utu i a Miriana.

4 Kia kotahi te mano o tenei iwi o tenei iwi, puta noa i nga iwi katoa o Iharaira, e ungā e koutou ki te whawhai.

5 Na, ka wehea mai e ratou i roto i nga mano o Iharaira, he mano no tenei iwi no tenei iwi, tekau ma rua nga mano, rite tonu i te patu mo te whawhai.

6 Na, ka ungā ratou e Mohi ki te whawhai, he mano no tenei iwi no tenei iwi, a ratou ko Pinehaha tama a Ereatara tohunga, ki te whawhai, me nga mea tapu hoki, me nga tetere i tona ringa hei whakatangi.

7 Na, ka whawhai ratou ki a Miriana, ka pera me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi; a patua iho e ratou nga tane katoa.

8 Me nga kingi ano hoki o Miriana, i patua tahitia i roto i era o ratou i hinga, a Ewi ratou ko Rekeme, ko Turu, ko Huru, ko Repa, tokorima nga kingi o Miriana: i patua ano hoki e ratou a Paraama tama a Peoro ki te hoari.

9 A whakaraua atu ana e nga tamariki a Iharaira nga wahine a Miriana, me a ratou kohungahunga; i tangohia ano hoki a ratou kararehe katoa, hei taonga pārau, me a ratou kahui katoa, me o ratou taonga katoa.

10 Tahuna ake hoki e ratou ki te ahi o ratou pa katoa i noho ai ratou, me o ratou whare rangatira katoa.

11 A tangohia ana e ratou nga taonga katoa, me nga mea pārau katoa, te tangata me te kararehe.

12 A kawea mai ana e ratou ki a Mohi raua ko Ereatara tohunga, ki te whakaminenga ano hoki o nga tamariki a Iharaira nga whakarau, me *era* mea pārau, me nga taonga, ki te puni ki nga mania o Moapa, ki te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko.

13 A, te putanga mai o Mohi ratou ko Ereatara tohunga, ko nga ariki katoa o te whakaminenga ki te whakatau i a ratou ki waho o te puni;

14 Na, ka riri a Mohi ki nga rangatira

Digitized by Google

o te ope, ki nga rangatira o nga mano, ki nga rangatira ano hoki o nga rau, i haere mai nei i te whawhai.

15 Na, ko te meatanga atu a Mohi ki a ratou, Kua whakaorangia e koutou nga wahine katoa?

16 Nana, ko nga mea enei i whakaaturia e Paraama hei mea i nga tamariki a Iharaira kia mahi tutu ki a Ihowa i te meatanga ki a Peoro, i pa ai te whiu ki te whakaminenga a Ihowa.

17 Na, patua ainei nga tane katoa i roto i nga kohungahunga, patua hoki nga wahine katoa kua mohio ki te tangata, ara, kua takoto ki te tane.

18 Ko nga kohungahunga wahine katoa ia, kahore nei i mohio, i takoto ki te tane, whakaorangia ma koutou.

19 Ko koutou hoki, me noho koutou ki waho o te puni, kia whitu nga ra: ara, nga tangata katoa i patu i te tangata, me nga mea katoa hoki i pa ki te tangata i patua, me pure koutou e koutou, me a koutou whakarau i te toru o nga ra, i te whitu hoki o nga ra.

20 Me pure ano hoki e koutou nga kakahu katoa, me nga oko hiako, me nga mea katoa i hangā ki te *huruhuru* koati, me nga oko rakau katoa.

21 A i mea ano a Ereatara tohunga ki nga tangata i whawhai, i haere ki te riri, Ko te tikanga tenei o te ture i whakahaua e Ihowa ki a Mohi;

22 Ko te koura anake, me te hiriwa, te parahi, te rino, te tine, me te matā,

23 Ko nga mea katoa e puta i te ahi, me tuku e koutou na roto i te ahi, a ka kore te poke: otiia me pure ano ki te wai o te whakamotuhaketanga: a ko nga mea katoa e kore e puta i te ahi me tuku na roto i te wai.

24 A i te whitu o nga ra me horoi e koutou o koutou kakahu, a ka kore te poke, a, muri iho ka haere ki roto ki te puni.

25 ¶ A i korero mai a Ihowa ki a Mohi, i mea,

26 Tirohia te maha o te taonga pārau i riro mai, o te tangata, o te kararehe, e korua ko Ereatara tohunga, e nga mātua ariki ano hoki o te whakaminenga:

27 Wehea hoki nga taonga pārau kia rua nga wahi; ma te hunga i hapai i te pakanga i haere atu ki te whawhai, ma te whakaminenga katoa ano hoki.

28 Tangohia ano hoki he takoha ma Ihowa i nga tangata i whawhai, i haere atu na ki te riri: kia kotahi wairua i roto i nga rau e rima, o te tangata, o te kau, o te kaihe, o nga hipi hoki:

29 Me tango e koe i roto i ta ratou hawhe, ka hoatu ai ki a Ereatara ki te tohunga, hei whakahere hapahapai ki a Ihowa.

30 Me tango ano e koe i roto i te hawhe a nga tamariki a Iharaira, kia kotahi wahi i roto i te rima tekau, o te tangata, o te kau, o te kaihe, o te hipi, o nga kararehe katoa, ka hoatu ai ma nga Riwaiti, ma nga kai tiaki o nga mea o te tapenakara o Ihowa.

31 Na, peratia ana e Mohi raua ko Ereatara tohunga me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

32 A ko te taonga, te toenga iho o nga mea i riro pārau mai i nga tangata i whawhai, e ono rau e whitu tekau ma rima mano hipi,

33 E whitu tekau hoki ma rua mano nga kau,

34 E ono tekau ma tahi mano nga kaihe,

35 E toru tekau hoki ma rua mano nga tangata, ara, nga wahine kahore ano i mohio noa, i takoto noa, ki te tane.

36 A, tera hawhe, te wahi o te hunga i haere ki te whawhai, e toru rau e toru tekau ma whitu mano te maha, e rima hoki nga rau o nga hipi.

37 A, te takoha ma Ihowa o nga hipi e ono rau e whitu tekau ma rima.

38 E toru tekau hoki ma ono mano nga kau; a, te takoha ma Ihowa e whitu tekau ma rua.

39 E toru tekau mano e rima rau nga kaihe; a, te takoha ma Ihowa e ono tekau ma tahi.

40 Kotahi tekau hoki ma ono nga mano tangata; a, te takoha ma Ihowa e toru tekau ma rua tangata.

41 Na, ka hoatu e Mohi te takoha, te whakahere hapahapai ma Ihowa ki a Ereatara tohunga, ka peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

42 A *i tangohia* i roto i te hawhe a nga tamariki a Iharaira i wehea mai nei e Mohi i roto i ta te hunga i whawhai,

43 (A, te hawhe a te whakaminenga e toru rau e toru tekau ma whitu mano e rima hoki nga rau hipi,

44 E toru tekau hoki ma ono mano nga kau,

45 E toru tekau mano e rima hoki rau o nga kaihe,

46 Kotahi tekau ma ono mano o nga tangata;)

47 Ina, i tangohia e Mohi i roto i te hawhe a nga tamariki a Iharaira, kotahi wahi i roto i te rima tekau, o te tangata, o te kararehe; a hoatu ana ki nga

Digitized by Google

Riwaiti i tiaki nei i nga mea o te tapenakara o Ihowa; i peratia ano me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

48 ¶ Na, ka haere mai ki a Mohi nga rangatira mano o te ope, nga rangatira mano ratou ko nga rangatira rau:

49 A ka mea ki a Mohi, Kua tirohia e o pononga te tokomahatanga o nga tangata i whawhai nei i raro i o matou ringa, a kahore ano i ngaro tetahi o matou.

50 Koia i kawea mai ai e matou he whakahere ma Ihowa, e ia tangata e ia tangata tana i whiwhi ai, etahi mea koura, etahi mekameka, poroporo, mowhiti, whakakai, heitiki hoki, hei mea whakamarietanga mo o matou wairua ki te aroaro o Ihowa.

51 Na, ka tangohia e Mohi raua ko Ereatara tohunga te koura i a ratou, he mea mahi katoa.

52 A kotahi tekau ma ono mano e whitu nga rau e rima tekau nga hekere o te koura katoa o te whakahere i whakaherea e ratou ki a Ihowa, o ta nga rangatira mano, ratou ko nga rangatira rau.

53 I pahuatia mai hoki e nga tangata i whawhai etahi taonga mona ake, mona ake.

54 Na, tangohia ana e Mohi raua ko Ereatara tohunga te koura a nga rangatira o nga mano, o nga rau, a kawea ana e raua ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, hei whakamaharatanga mo nga tamariki a Iharaira ki te aroaro o Ihowa.

UPOKO 32.

NA, he tini whakaharahara nga kahui a nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara: a, to ratou kitenga i te whenua o Iatere, i te whenua hoki o Kireara, na, he wahi *pai* tena wahi mo nga kahui;

2 Na, ka haere mai nga tamariki a Kara, ratou ko nga tamariki a Reupena, a ka korero ki a Mohi raua ko Ereatara tohunga, ki nga rangatira ano hoki o te whakaminenga, ka mea,

3 Ko Ataroto, ko Ripono, ko Iatere, ko Nimira, ko Hehepona, ko Ereare, ko Hepama, ko Nepo, ko Peono,

4 Ko te whenua katoa i patua na e Ihowa i te aroaro o te whakaminenga o Iharaira, he whenua *pai* tena mo nga kahui, he kahui ano hoki a o pononga.

5 I mea ano ratou, Ki te mea e manakohia mai ana matou e koe, kia homai tenei whenua kia puritia e o pononga, kaua matou e meatia kia whiti i Horano.

6 ¶ Na, ko te meatanga atu a Mohi ki nga tamariki a Kara, ratou ko nga tamariki a Reupena, Ko o koutou teina koia kia haere ki te whawhai, a ko koutou kia noho ki konei?

7 Na te aha koutou i whakakahore ai i te ngakau o nga tamariki a Iharaira kia kaua e whiti atu ki te whenua i homai e Ihowa ki a ratou?

8 I pena ano o koutou mātua i taku tononga i a ratou i Karehe-parenea kia kite i te whenua.

9 I to ratou haerenga hoki ki runga ki te awaawa o Ehekora, a, to ratou kitenga i te whenua, na whakakahoretia ana e ratou nga ngakau o nga tamariki a Iharaira, kia kaua e haere ki te whenua i homai nei e Ihowa ki a ratou.

10 Na, ko te muranga o ta Ihowa riri i taua ra, a ka oati ia, ka mea,

11 E kore rawa nga tangata i haere mai nei i Ihipa, nga mea e rua tekau o ratou tau, me *nga mea* i maha atu, e kite i te whenua i oati ai ahau ki a Aperahama, ki a Ihaka, ratou ko Hakopa; mo ratou kihai i tino whai i a au.

12 Heoi ano ko Karepe tama a Iepune Keniti, raua ko Hohua tama a Nunu; mo raua i tino whai i a Ihowa.

13 Na, ko te muranga o te riri a Ihowa ki a Iharaira, a meinga ana ratou kia kopikopiko i te koraha, a, e wha tekau nga tau, a poto noa taua whakapaparanga i mahi na i te kino i te tirohanga a Ihowa.

14 Na, kua ara ake nei koutou hei whakakapi mo o koutou mātua, he hunga hara kua whakatokomahatia, e nui ai ano hoki te muranga o ta Ihowa riri ki a Iharaira.

15 No te mea hoki ki te tahuri ke koutou, a e kore e whai i a ia, ka waiho ano hoki ratou e ia i te koraha; a ma koutou ka ngaro ai tenei iwi katoa.

16 ¶ Na, ka whakatata mai ratou ki a ia, a ka mea, Me hanga e matou he taiepa hipi ki konei mo a matou kararehe, me etahi pa mo a matou tamariki:

17 Ko matou ia ka haere me a matou patu i mua i nga tamariki a Iharaira, kia kawea ra ano ratou e matou ki te wahi mo ratou: a me noho a matou tamariki ki nga pa e whai taiepa ana, he wehi hoki i nga tangata o tenei whenua.

18 E kore matou e hoki ki o matou whare, kia riro mai ra ano tona kāinga i

Digitized by Google

tenei tangata i tenei tangata o nga tamariki a Iharaira.

19 E kore hoki matou e tu tahi me ratou i te kāinga ki tera taha o Horano, i tua atu ranei; no te mea ka riro mai nei he kāinga mo matou ki tenei taha o Horano, ki te taha ki te rawhiti.

20 Na, ko te meatanga atu a Mohi ki a ratou, Ki te meatia tenei mea e koutou, ki te haere koutou me a koutou patu ki te aroaro o Ihowa ki te whawhai,

21 Ki te whiti katoa hoki koutou i Horano me a koutou patu i te aroaro o Ihowa, kia peia ra ano e ia ona hoa riri i mua i a ia,

22 A ka taea te whenua i te aroaro o Ihowa: katahi koutou ka hoki, a ka hara-kore ki te aroaro o Ihowa, ki te aroaro ano hoki o Iharaira; a mo koutou tenei whenua hei nohoanga ki te aroaro o Ihowa.

23 Tena ko tenei, ka kore koutou e pena, nana, kua hara koutou ki a Ihowa; a kia mohio koutou, e hopukia ano koutou e to koutou hara.

24 Hangā nga pa mo a koutou tamariki, me nga taiepa mo a koutou hipi; meatia ano hoki te mea i puta mai i o koutou mangai.

25 ¶ Na, ka korero mai nga tamariki a Kara ratou ko nga tamariki a Reupena ki a Mohi, ka mea, Me pena o pononga me ta toku ariki i whakahau ai.

26 Ko reira a matou tamariki, a matou wahine, a matou kahui, me a matou kararehe katoa, ko nga pa o Kireara:

27 Ko o pononga ia me whiti katoa atu, rite rawa i te patu mo te pakanga, whawhai ai i te aroaro o Ihowa; me pera me ta toku ariki i ki ai.

28 Na, ka whakahaua atu te tikanga mo ratou e Mohi ki a Ereatara tohunga, ratou ko Hohua tama a Nunu ko nga mātua ariki o nga iwi o nga tamariki a Iharaira:

29 A ka mea a Mohi ki a ratou, Ki te whiti katoa atu i roto i a koutou nga tamariki a Kara i Horano, ratou ko nga tamariki a Reupena, me a ratou patu ano, whawhai ai ki te aroaro o Ihowa, a ka taea te whenua i to koutou aroaro; na me hoatu e koutou te whenua o Kireara kia puritia e ratou:

30 A ki te kahore ratou e whiti tahi i a koutou, me a ratou patu, na, tena he wahi hei puritanga ma ratou i roto i a koutou i te whenua o Kanaana.

31 Na, ko te whakahokinga mai a nga tamariki a Kara, ratou ko nga tamariki a Reupena, ka mea, Ka rite tonu ta matou e mea ai ki ta Ihowa i korero mai ai ki o pononga.

32 Me whiti atu matou me a matou patu i te aroaro o Ihowa ki te whenua o Kanaana, a hei puritanga ano ma matou to matou kāinga i tenei taha o Horano.

33 ¶ Na, ka homai e Mohi ki a ratou ki nga tamariki a Kara, ratou ko nga tamariki a Reupena, ko tetahi taanga o te iwi o Manahe tama a Hohepa te kingitanga o Hihona kingi o nga Amori, me te kingitanga o Oka kingi o Pahana, te whenua me ona pa i roto i nga rohe, *ara*, nga pa o te whenua, a, tawhio noa.

34 ¶ Na, ka hangā e nga tamariki a Kara a Ripono, a Ataroto, a Aroere,

35 Me Aterotohopana, me Iatere, me Iokopeta,

36 Me Pete-nimira, me Pete-harana, he pa taiepa: me nga taiepa mo nga hipi.

37 A na nga tamariki a Reupena i hanga a Hehepona, a Ereare, a Kiriataima,

38 A Nepo, a Paara-meono, (i whakaputaia ketia hoki nga ingoa,) me Hipima: i huaina ano hoki e ratou he ingoa ke ki nga pa i hangā e ratou.

39 ¶ A i haere atu nga tamariki a Makiri tama a Manahe ki Kireara, a tangohia ana e ia, peia ana hoki te Amori i reira.

40 A i hoatu e Mohi a Kireara ki a Makiri tama a Manahe; a noho ana ia i reira.

41 A i haere a Haira tama a Manahe, a tangohia ana e ia nga pa iti o reira, a huaina iho e ia, ko Hawoto-haira.

42 A i haere a Nopaha, a tangohia ana e ia a Kenata, me ona pa ririki, a huaina iho ki tona ingoa, ki a Nopaha.

UPOKO 33.

KO nga haerenga enei o nga tamariki a Iharaira i puta mai nei i te whenua o Ihipa, tenei ropu tenei ropu o ratou i raro i nga ringa o Mohi raua ko Arona.

2 I tuhituhia hoki e Mohi o ratou haerenga atu, tenei whakatikanga atu tenei whakatikanga atu o ratou, he mea ki mai na Ihowa: a ko o ratou whakatikanga atu enei, tenei haerenga tenei haerenga o ratou.

3 ¶ I turia mai e ratou i Ramehehe i te marama tuatahi, i te tahi tekau ma rima o nga ra o te marama tuatahi; no

Digitized by Google

te aonga ake o te kapenga i puta mai ai nga tamariki a Iharaira, me te ringaringa hoki i runga tonu, i te tirohanga a nga Ihipiana katoa.

4 I tanumia na hoki e nga Ihipiana a ratou matamua katoa, i patua nei e Ihowa i roto i a ratou: a whakaputaina ana e Ihowa nga whakawakanga ki o ratou atua.

5 Na, turia mai ana e nga tamariki a Iharaira i Ramehehe, a noho ana i Hukota.

6 A turia mai ana e ratou i Hukota, a noho ana i Etama, i te pito o te koraha.

7 A turia mai ana e ratou i Etama, a tahuri ana whaka-Pihahirota ki te ritenga atu o Paarahepona: a noho ana i te ritenga atu o Mikitoro.

8 Na, ka turia mai e ratou i te ritenga atu o Pihahirota, a tika ana na waenganui o te moana ki te koraha, a haere ana, e toru nga ra ki te ara, i te koraha o Etama, a noho ana i Mara.

9 Na, ka turia mai e ratou i Mara, a haere mai ana ki Erimi: a kotahi tekau ma rua nga puna wai i Erimi, e whitu tekau hoki nga nikau; a noho ana ratou i reira.

10 Na, ka turia mai e ratou i Erimi, a noho ana i te taha o te Moana Whero.

11 A i turia mai e ratou i te Moana Whero, a noho ana i te koraha o Hini.

12 I turia mai hoki e ratou i te koraha o Hini, a noho ana i Ropoka.

13 I turia mai i Ropoka, a noho ana i Aruhu.

14 I turia mai i Aruhu, a noho ana i Repirimi, i te wahi kahore nei he wai hei inu ma te iwi.

15 I turia mai i Repirimi, a noho ana i te koraha o Hinai.

16 I turia mai i te koraha o Hinai, a noho ana i Kipiroto-hataawa.

17 I turia mai i Kipiroto-hataawa, a noho ana i Hateroto.

18 I turia mai i Hateroto, a noho ana i Ritima.

19 I turia mai i Ritima, a noho ana i Rimono-parehe.

20 I turia mai i Rimono-parehe, a noho ana i Ripina.

21 I turia mai i Ripina, a noho ana i Ritaha.

22 I turia mai i Ritaha, a noho ana i Keherataha.

23 I turia mai i Keherataha, a noho ana i Maunga Hapere.

24 I turia mai i Maunga Hapere, a noho ana i Harataha.

25 I turia mai i Harataha, a noho ana i Makaheroto.

26 I turia mai i Makaheroto, a noho ana i Tahata.

27 I turia mai i Tahata, a noho ana i Taraha.

28 I turia mai i Taraha, a noho ana i Mitika.

29 I turia mai i Mitika, a noho ana i Hahamona.

30 I turia mai i Hahamona, a noho ana i Moheroto.

31 I turia mai i Moheroto, a noho ana i Pene-iakana.

32 I turia mai i Pene-iakana, a noho ana i Horo-hakirikara.

33 I turia mai i Horo-hakirikara, a noho ana i Iotopata.

34 I turia mai i Iotopata, a noho ana i Eperona.

35 I turia mai i Eperona, a noho ana i Ehiono-kapere.

36 I turia mai i Ehiono-kapere. a noho ana i te koraha o Tini, ara o Karehe,

37 I turia mai i Karehe, a noho ana i Maunga Horo, i te pito o te whenua o Eroma.

38 ¶ A i kake ake a Arona tohunga ki Maunga Horo, he mea ki mai na Ihowa, a mate iho ki reira, i te wha tekau o nga tau o te putanga mai o nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa, i te tuatahi o te rima o nga marama.

39 A kotahi rau e rua tekau ma toru nga tau o Arona i tona matenga ki Maunga Horo.

40 ¶ A i rongo a kingi Arara te Kanaani, i noho nei i te whenua o Kanaana, i te taha ki te tonga, ki te taenga mai o nga tamariki a Iharaira.

41 A i turia e ratou i Maunga Horo, a noho ana i Taramona.

42 I turia hoki e ratou i Taramona, a noho ana i Punono.

43 I turia i Punono, a noho ana i Opoto.

44 I turia mai i Opoto, a noho ana i Ite-aparimi, i nga rohe o Moapa.

45 I turia mai i Iimi, a noho ana i Ripono-kara.

46 I turia mai i Ripono-kara, a noho ana i Aramono-ripirataima.

47 I turia mai i Aramono-ripirataima, a noho ana i nga maunga o Aparimi, i te ritenga atu o Nepo.

48 I turia mai i nga maunga o Aparimi, a noho ana i nga mania o Moapa, i te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko.

49 Na, ka noho ratou ki te taha o Horano ki Pete-ietimoto, tae noa ki Aperehitimi, ki nga mania o Moapa.

Digitized by Google

50 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi i nga mania o Moapa, i te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko, i mea,

51 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E whiti koutou i Horano ki te whenua o Kanaana;

52 Na, me pei e koutou nga tangata whenua katoa i to koutou aroaro, me whakamoti hoki a ratou ahua e karakiatia ana, me whakamoti katoa ano hoki a ratou whakapakoko whakarewa, ka whakakahore ano hoki i a ratou wahi teitei katoa:

53 A ka tangohia te whenua e koutou, ka nohoia hoki: kua hoatu nei hoki e ahau te whenua kia nohoia e koutou.

54 Me rota ta koutou tuwhanga i te whenua hei kāinga mo o koutou hapu: he nui, kia nui tona wahi, he iti, kia iti tona wahi: hei te wahi i tika ai tana rota, te wahi mo tenei mo tenei; kia rite ki nga iwi o o koutou mātua te tuwhanga o o koutou wahi.

55 Ko tenei, ki te kahore e peia e koutou nga tangata whenua i to koutou aroaro; na, hei koikoi i roto i o koutou kanohi nga mea o ratou e whakatoea e koutou, hei tumatakuru ano hoki i o koutou kaokao, a ka whakatoi ratou i a koutou ki te whenua e noho ai koutou.

56 A ka meatia ano hoki e ahau ki a koutou taku i mea ai kia meatia ki a ratou.

UPOKO 34.

A I korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,

2 Whakahaua atu nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E tae koutou ki te whenua o Kanaana; (ko te whenua tenei e riro i a koutou hei kāinga tupu, *ara*, te whenua o Kanaana, me ona rohe:)

3 Na, kei te koraha o Tini te taha ki a koutou whaka-te-tonga, haere tonu i te rohe o Eroma; a hei rohe ki a koutou ki te tonga te pito rawa o te moana tote, *tera* i te rawhiti:

4 Na, ka piko mai ta koutou rohe i te tonga ki te pikitanga o Akarapimi, a whiti tonu atu ki Tini: na, ka rere mai i te tonga, a, Karehe-parenea, haere, a, Hatara-tara, whiti tonu atu ki Atamono:

5 Na, ka piko atu te rohe i Atamono, a, te awa o Ihipa, a marere atu ki te moana.

6 Na, te rohe ki te taha ki te hauauru, ko te moana nui hei rohe ki a koutou: ko ta koutou rohe ki te hauauru tenei.

7 A ko tenei ta koutou rohe ki te nota: me whakatakoto mai e koutou i te moana nui ki Maunga Horo.

8 Me whakatakoto mai ano hoki i Maunga Horo ki te haerenga atu ki Hamata, a kei Terara nga putanga atu o te rohe:

9 A ka tae te rohe ki Tipirono, a kei Hatara-enana ona putanga atu; ko te rohe tenei ki a koutou whaka-te-nota.

10 Me whakatakoto mai ano hoki e koutou ta koutou rohe ki te rawhiti i Hatara-enana ki Hepama:

11 A ka haere mai te rohe i Hepama ki Ripira ki raro ki te taha ki te rawhiti o Aina; a ka haere tonu mai te rohe ki raro, a ka tae ki te taha ki te rawhiti o te moana o Kinereta:

12 A ka haere te rohe ki Horano, a kei te moana tote ona putanga: ko te whenua tenei mo koutou, me ona rohe, a, tawhio noa.

13 ¶ Na ka whakahau a Mohi i nga tamariki a Iharaira, ka mea, Ko te whenua tenei e meatia ki te rota hei kāinga pumau mo koutou, i whakahaua nei e Ihowa kia hoatu ki nga iwi e iwa, ki tetahi taanga hoki o tetahi iwi:

14 Kua whiwhi hoki te iwi o nga tamariki a Reupena, tenei whare tenei whare o o ratou mātua, me te iwi o nga tamariki o Kara, tenei whare tenei whare o o ratou mātua; kua whiwhi ano hoki tetahi taanga o te iwi o Manahe ki to ratou wahi:

15 Kua whiwhi nga iwi e rua me tetahi taanga o tetahi iwi ki to ratou wahi ki tenei taha o Horano, *ki te wahi e tata ana ki* Heriko, ki te taha ki te rawhiti, ki te putanga mai o te ra.

16 ¶ A i korero a Ihowa ki a Mohi, i mea,

17 Ko nga ingoa enei o nga kai tuwha i te whenua mo koutou: ko Ereatara tohunga raua ko Hohua tama a Nunu.

18 Me tango mai ano hoki tetahi rangatira o tenei iwi o tenei iwi hei tuwha mo te whenua.

19 Nga ingoa hoki o aua tangata: ko Karepe tama a Iepune o te iwi o Hura.

20 Ko to te iwi hoki o nga tamariki a Himeona, ko Hemuere tama a Amihuru.

21 Ko to te iwi o Peniamine ko Eriara tama a Kihirono.

22 Ko te rangatira hoki o te iwi o nga tamariki a Rana, ko Puki tama a Iokiri.

23 Ko te rangatira o nga tamariki a Hohepa, *ara*, o te iwi o nga tamariki a Manahe, ko Haniere tama a Epora.

Digitized by Google

24 Ko te rangatira hoki o te iwi o nga tamariki a Eperaima, ko Kemuere tama a Hipitana.
25 Ko te rangatira hoki o te iwi o nga tamariki a Hepuruna, ko Eritapana tama a Paranaka.
26 Ko te rangatira hoki o te iwi o nga tamariki a Ihakara, ko Paratiere tama a Atana.
27 Ko te rangatira hoki o te iwi o nga tamariki a Ahera, ko Ahihuru tama a Heromi.
28 Ko te rangatira hoki o te iwi o nga tamariki a Napatari, ko Perahere tama a Amihuru.
29 Ko enei a Ihowa i whakahau ai hei tuwha i te kāinga mo nga tamariki a Iharaira i te whenua o Kanaana.

UPOKO 35.

A I korero a Ihowa ki a Mohi i nga mania o Moapa, i te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko, i mea,
2 Whakahaua nga tamariki a Iharaira kia homai e ratou ki nga Riwaiti etahi pa o o ratou kāinga kua riro mai nei i a ratou hei nohoanga; me hoatu ano hoki e koutou ki nga Riwaiti nga wahi o waho o aua pa, *a*, tawhio noa.
3 A ko nga pa hei nohoanga mo ratou, ko nga wahi hoki o waho ake mo a ratou kararehe, mo o ratou taonga, me a ratou kirehe katoa.
4 Kia kotahi mano whatianga hoki o nga wahi o waho ake o nga pa e hoatu e koutou ki nga Riwaiti, o te taiepa atu ano o te pa, a *haere* whakawaho, a, tawhio noa.
5 Me ruri atu ano e koutou i waho o te pa; i te taha ki te rawhiti kia rua mano whatianga, i te taha ki te tonga kia rua mano whatianga, i te taha ki te hauauru kia rua mano whatianga, i te taha hoki ki te nota kia rua mano whatianga, a hei waenganui te pa: ko nga wahi tenei mo ratou o waho i nga pa.
6 A kia ono nga pa whakaora i roto i nga pa e hoatu e koutou ki nga Riwaiti; me hoatu e koutou hei rerenga atu mo te kai whakamate: kia wha tekau hoki ma rua nga pa e tapiritia mai e koutou ki ena.
7 Nga pa katoa e hoatu e koutou ki nga Riwaiti, kia wha tekau ma waru: era, me nga wahi o waho ake.
8 A hei roto i te wahi tuturu o nga tamariki a Iharaira nga pa e hoatu e koutou; kia maha mai i roto i nga mea maha, kia ouou hoki i roto i nga mea ouou, kia rite ki tona kāinga e riro i a ia ona pa e hoatu e ia tangata e ia tangata ki nga Riwaiti.
9 ¶ A i korero ano a Ihowa ki a Mohi, i mea,
10 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu ki a ratou, E whiti koutou i Horano ki te whenua o Kanaana;
11 Na, ka whakarite i etahi pa mo koutou hei pa whakaora, hei rerenga atu mo te tangata whakamate, i whakamate nei i te tangata, *otiia* ehara i te mea totika.
12 A ka waiho e koutou hei pa whakaora kei mate i te kai takitaki; kei mate te tangata whakamate, kia tu ra ano ia ki te aroaro o te whakaminenga, kia whakawakia.
13 A kia ono nga pa e waiho e koutou hei whakaora, o nga pa e hoatu nei e koutou.
14 Kia toru nga pa e hoatu e koutou i tenei taha o Horano, kia toru hoki nga pa e hoatu e koutou i te whenua o Kanaana; me waiho hei pa whakaora.
15 Hei whakaora enei pa e ono mo nga tamariki a Iharaira, mo te manene, mo te nohonoa i roto i a koutou: hei rerenga atu mo nga tangata i mate ai tetahi, *otiia* ehara i te mea totika.
16 Otiia ki te patu ia i a ia ki te mea rino, a ka mate, he kai kohuru ia: kia mate, mate rawa, te kai kohuru.
17 Ki te patu ano hoki ia i a ia ki te kohatu i whiua e ia kia mate ai, a ka mate, he kai kohuru ia: kia mate, mate rawa, te kai kohuru.
18 Ki te patu ranei ia i a ia ki te mea rakau a te ringa kia mate ai ia, a ka mate, he kai kohuru ia: kia mate, mate rawa, te kai kohuru.
19 Ma te kai takitaki toto ake ano e whakamate te kai kohuru; e whakamate ia i a ia ina tutaki ki a ia.
20 Ki te mea ano hoki he ngakau kino tona, a ka wero ia i a ia; ki te whanga atu ranei ia, a ka epaina atu ia kia mate;
21 Ki te mauahara ranei ia, a ka patu i a ia ki tona ringaringa e mate ai ia; kia mate, mate rawa, te kai patu, he kai kohuru ia: e whakamatea te kai kohuru e te kai takitaki toto, ina tutaki ki a ia.
22 Tena ko tenei, he oho noa ake tana wero i a ia, a ehara i te mea mauahara; ki te epaina ranei e ia tetahi mea ki a ia, a kihai i whanga atu;
23 Ki te *patua ranei* ia ki tetahi kohatu, ki te mea e mate ai *te tangata*, a kihai i kitea atu, na kua u ki a ia, a ka mate, kahore ano hoki ona mauahara ki a ia, kihai ano hoki i rapu i te he mona.

Digitized by Google

24 Katahi ka whakarite te whakaminenga i nga korero a te kai patu, i a te kai takitaki toto hoki; kia rite ki enei ritenga.

25 A ka whakaorangia mai e te whakaminenga te kai whakamate i roto i te ringa o te kai takitaki toto, me whakahoki ano hoki ia e te whakaminenga ki tona pa whakaora, i rere atu ai ia, a ka noho ia ki reira, a, mate noa te tino tohunga i whakawahia ki te hinu tapu.

26 Ki te puta kau atu te kai whakamate ki waho o te rohe o tona pa whakaora, i rere atu nei ia;

27 A ka pono ki a ia te kai takitaki toto ki waho o te rohe o tona pa whakaora, a ka patua te kai whakamate e te kai takitaki toto, e kore e whakairia he toto ki runga i a ia:

28 Me noho hoki ia i roto i tona pa whakaora, kia mate ra ano te tino tohunga; a, muri iho i te matenga o te tino tohunga ka hoki te kai whakamate ki tona whenua tupu.

29 Na, hei tikanga whakarite whakawa enei ma koutou, puta noa i o koutou whakatupuranga i o koutou nohoanga katoa.

30 ¶ Ki te patu tetahi i te tangata, ma te mangai o nga kai whakaatu e whakamatea ai te kai kohuru: kaua ano hoki te kai whakaatu kotahi e whakapuaki i te he o tetahi tangata, hei mea kia mate ai ia.

31 Kaua ano hoki e tangohia he utu mo te kai kohuru kia ora, ki te mea he hara tona e mate ai: engari kia mate ia, mate rawa.

32 Kaua ano hoki e tangohia he utu mo te tangata i rere ki tona pa whakaora, kia hoki ia ki te whenua noho ai; kia mate ra ano te tohunga.

33 Kei poke i a koutou te whenua e *noho* ai koutou: ma nga toto hoki e poke ai te whenua: heoi ano hoki te mea hei pure i nga toto i whakahekea ki te whenua, ko nga toto o te kai whakaheke.

34 Kaua e whakapokea te whenua e noho ai koutou, e noho ai ahau: no te mea e noho ana ahau a Ihowa i waenganui i nga tamariki a Iharaira.

UPOKO 36.

NA, ka whakatata mai nga mātua ariki o nga hapu o nga tamariki a Kireara ko ia nei te tama a Makiri, a he tama tera na Manahe, no nga hapu o nga tamariki a Hohepa, a ka korero ki te aroaro o Mohi, ki te aroaro ano hoki o nga rangatira o nga mātua ariki o nga tamariki a Iharaira:

2 A ka mea, I whakahau a Ihowa i toku ariki kia hoatu te whenua hei kāinga tupu mo nga tamariki a Iharaira, he mea rota: i whakahaua ano toku ariki e Ihowa kia hoatu te wahi o Teropehara o to matou teina ki ana tamahine.

3 Na, ki te marenatia ratou ki etahi o nga tamariki o *era* iwi o nga tamariki a Iharaira, na, ka titorehia atu to ratou wahi i te wahi o o matou mātua, a ka tapiritia atu ki te wahi o te iwi e riro atu ai ratou, a ka titorehia atu i te wahi i *meatia* hei kāinga tupu mo matou.

4 A, te takanga mai o te iupiri a nga tamariki a Iharaira, na, ka tapiritia atu to ratou wahi ki te wahi o te iwi e riro atu ai ratou, a ka titorehia atu to ratou kāinga i te kāinga o te iwi o o matou mātua.

5 Na, ka whakahau atu a Mohi ki nga tamariki a Iharaira, he mea ki mai na Ihowa, a ka mea, He tika nga kupu a te iwi o nga tamariki a Hohepa.

6 Ko ta Ihowa kupu tenei i whakahau ai mo nga tamahine a Teropehara; e mea ana, Me marena ratou ki a ratou e pai ai; otiia me marena ki te hapu o te iwi o to ratou papa.

7 A e kore e riro ke te kāinga tupu o te tahi iwi i te tahi iwi atu i roto i nga tamariki a Iharaira: ka whai hoki nga tamariki a Iharaira, ia tangata ia tangata ki te kāinga o te iwi o o ratou mātua.

8 Me marena ano hoki nga tamahine katoa, i a ratou nei tetahi kāinga o tetahi o nga iwi o nga tamariki a Iharaira, ki tetahi tangata o te hapu o te iwi o o ratou papa; kia mau ai te kāinga tupu o ona mātua i tenei tangata i tenei tangata o nga tamariki a Iharaira.

9 Kei riro ke hoki te kāinga tupu o tetahi iwi i tetahi atu iwi; engari me whai nga iwi o nga tamariki a Iharaira, ia tangata ia tangata, ki o ratou kāinga ake.

10 ¶ Rite tonu ki ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi, ta nga tamahine a Teropehara i mea ai:

11 Na, ka riro a Mahara, a Tirita, a Hokora, a Mirika, a Noa, nga tamahine a Teropehara, hei wahine ma nga tama a nga teina o to ratou papa.

12 I marenatia hoki ki nga hapu o nga tama a Manahe, *ko ia* nei te tama a Hohepa, a i mau to ratou kāinga tupu ki te iwi o te hapu o to ratou papa.

Digitized by Google

13 ¶ Ko nga whakahaunga enei me nga whakaritenga i whakahaua e Ihowa, i whakapuakina hoki e Mohi ki nga tamariki a Iharaira i nga mānia o Moapa i te wahi o Horano *e tata ana* ki Heriko.

KO TE

PUKAPUKA TUARIMA A MOHI,

KO TIUTERONOMI.

UPOKO 1.

KO nga kupu enei i korero ai a Mohi ki a Iharaira katoa i tenei taha o Horano, i te koraha, i te mania i te ritenga atu o Tupu, i waenganui o Parana, o Topera, o Rapana, o Hateroto, o Rihahapa.

2 (Kia kotahi tekau ma tahi nga ra *e haere* atu ai i Horepa, ki te tika na Maunga Heira, *ka tae* ki Karehe-parenea.)

3 No te wha tekau o nga tau, no te tekau ma tahi o nga marama, no te ra tuatahi o te marama, ka korerotia atu e Mohi ki nga tamariki a Iharaira, nga *mea katoa* i ako mai ai a Ihowa ki a ia kia korerotia ki a ratou;

4 I muri iho i tana patunga i a Hihona kingi o nga Amori, i noho ra i Hehepona, i a Oka hoki, i te kingi o Pahana, i noho ra i Ahataroto i Eterei.

5 ¶ I timata a Mohi i tenei taha o Horano, i te whenua o Moapa, te whakapuaki i tenei ture: i mea ia:

6 I korero mai a Ihowa to tatou Atua ki a tatou i Horepa, i mea, Ka roa ta koutou nohoanga ki tenei maunga:

7 Anga atu, hapainga atu, haere ki te maunga o nga Amori, ki nga wahi katoa hoki e tata ana ki reira, o te mania, o nga pukepuke, o te raorao hoki, o *te taha* hoki ki te tonga, o te tahatika ano hoki o te moana, ki te whenua o nga Kanaani, ki Repanona hoki, puta noa ki te awa nui, ki te awa ki Uparati.

8 Na, kua tukua atu nei e ahau te whenua ki to koutou aroaro: haere, tangohia hoki te whenua i oati ai a Ihowa ki o koutou mātua, ki a Aperahama, ki a Ihaka, ratou ko Hakopa kia hoatu mo ratou, mo to ratou uri hoki i muri i a ratou.

9 ¶ A, i korero atu ano ahau ki a koutou i taua wa, i mea, E kore e ahei i a au anake te pikau i a koutou:

10 Kua whakanui a Ihowa to koutou Atua i a kōutou, a tenei koutou te rite nei inaianei ki nga whetu o te rangi te tini.

11 (Ma Ihowa, ma te Atua o o koutou mātua, e tapiri mai ano a muri i a koutou ki nga mano tini atu i a koutou *e noho nei*, mana koutou e manaaki, e pera ano me tana i korero ai ki a koutou!)

12 Me pehea e taea ai e ahau anake ta koutou whakararu, to koutou whakataimaha, me ta koutou ngangau?

13 Whakaritea mai e koutou etahi tangata tupato, whai wakaaro, e mohiotia ana e o koutou iwi, a maku ratou e mea hei upoko mo koutou.

14 Na, ka whakahokia mai e koutou ki a au, a ka mea, He mea pai tau e ki mai na kia meatia *e matou*.

15 Na, ka tango ahau i nga upoko o o koutou iwi, i nga mea whakaaro e mohiotia ana, a meatia iho ratou e ahau hei upoko mo koutou, hei rangatira mo nga mano, hei rangatira hoki mo nga rau, hei rangatira mo nga rima tekau, hei rangatira hoki mo nga tekau, hei kai whakahauhau hoki mo o koutou iwi.

16 A i ki atu ano ahau i taua wa ki o koutou kai whakatikatika, i mea, Whakarangona *nga kupu* a o koutou teina, a tetahi, a tetahi, kia tika hoki ta koutou whakariterite i te whakawa a te tangata, a tona teina, a te tangata ke hoki *e noho ana* i a ia.

17 Kei whakaaro koutou ki te kanohi ina whakariterite, kia rite ta koutou whakarongo ki te iti ki te rahi; kei wehi koutou i te kanohi o te tangata; no te mea, na te Atua te whakaritenga; a ko te mea e ngaro ana i a koutou, ka kawe mai ki a au, a maku e whakarongo atu.

Digitized by Google

18 A whakahaua ana e ahau i reira nga mea katoa e mahi ai koutou.
19 ¶ A ka turia mai e tatou i Horepa, na haerea katoatia ana e tatou taua koraha nui, e wehingia ana, i kite ra koutou i te huarahi o te maunga o nga Amori; i pera tonu me ta Ihowa me ta to tatou Atua i whakarite mai ai ki a tatou; na, ka tae mai tatou ki Karehe-parenea.
20 Na, ko taku meatanga atu ki a koutou, Kua tae mai nei koutou ki te maunga o nga Amori, ka homai nei e Ihowa e to tatou Atua ki a tatou.
21 Nana, ka tukua nei te whenua e Ihowa e to Atua ki tou aroaro: haere ki runga, tangohia, kia rite ai ki ta Ihowa ki ta te Atua o ou matua i ki mai ai ki a koe; kaua e wehi, kaua hoki e pawera.
22 ¶ Na, ko te whakatatanga mai o koutou katoa ki a au, ta kōutou meatanga mai, Kia tono atu tatou i etahi tangata ki mua i a tatou, a ma ratou e whakataki ta tatou whenua, e whaka-hoki mai te korero ki a tatou, mo te huarahi e haere ai tatou ki runga, mo nga pa hoki ka haere atu nei tatou ki reira.
23 A i pai ano taua kupu ki a au: na, ka tango ahau i etahi tangata kotahi tekau ma rua i roto i a koutou, tataki kotahi o tenei iwi o tenei iwi.
24 A ka tahuri ratou, ka haere ki runga ki te maunga, a ka tae atu ki te awaawa o Ehekora, ka tirotiro hoki i taua *wahi*.
25 A ka tango ratou i etahi o nga hua o te whenua ki o ratou ringaringa, a maua ana ki raro ki a tatou, i whaka-hoki ake ano ratou i te kupu ki a tatou, i mea, He pai te whenua ka homai nei e Ihowa e to tatou Atua ki a tatou.
26 Heoi, kihai koutou i pai ki te haere ki runga; na ka tutu ki te kupu a Ihowa a to koutou Atua:
27 A amuamu ana koutou i roto i o koutou teneti, mea ana, He kino no Ihowa ki a tatou i whakaputaina mai ai tatou e ia i te whenua o Ihipa, kia hoatu ai tatou ki te ringa o nga Amori, kia hunā ai tatou.
28 Kia haere tatou ki runga ki hea? kua ngohe nei hoki o tatou ngakau i o tatou tuakana, i *a ratou* i mea ra, E nui ana te iwi, e roroa ana i a tatou; ko nga pa e nui ana, taiepa rawa, a, tutuki noa ki te rangi: i kite ano hoki matou i nga tamariki a nga Anakimi ki reira.
29 Na, ko taku meatanga atu ki a koutou, Kei pawera koutou, kei wehi i a ratou.
30 Ko Ihowa ko to koutou Atua, te haere atu nei i mua i a koutou, mana ta koutou pakanga; ka rite ano ki nga mea katoa i mea ai ia ki to koutou aroaro i Ihipa, i tana whakaaro ki a koutou;
31 I te koraha ano hoki i kite ai koe i ta Ihowa i ta to Atua wahanga i a koe, i a ia e pera ana me te tangata e waha ana i tana tamaiti, i te huarahi katoa i haere na koutou, a tae noa mai koutou ki tenei wahi.
32 Heoi, i tenei mea ano, kihai koutou i whakapono ki a Ihowa ki to koutou Atua,
33 I haere ra i mua i a koutou i te huarahi, hei whakataki i tetahi wahi mo koutou, e noho ai koutou, i te po i roto i te ahi, hei whakaatu mai ki a koutou i te huarahi e haere ai koutou, a i roto i te kapua i te awatea.
34 ¶ A ka rongo a Ihowa i o koutou reo e korero ana, na ka riri ia, ka oati hoki, ka mea,
35 E kore rawa tetahi o enei tangata o tenei whakatupuranga kino e kite i taua whenua pai i oati ai ahau kia hoatu ki o koutou mātua.
36 Heoi ano ko Karepe tama a Iepune, e kite ia i taua *wahi*; a ka hoatu e ahau ki a ia, ki ana tamariki hoki, te whenua i haerea e ia, mona i tino whai i a Ihowa.
37 A i riri mai ano a Ihowa ki a au, mo koutou hoki, i mea mai, E kore ano hoki koe e tae ki reira.
38 Ko Hohua tama a Nunu, e tu ana i tou aroaro, e tae ia ki reira: whakatenatenangia ia; ta te mea mana a Iharaira e whakawhiwhi ki tera *wahi*.
39 Ko a koutou potiki hoki, i mea na koutou ka waiho hei pārau, me a koutou tamariki kihai nei i mohio i taua ra ki te pai ki te kino, e tae ratou ki reira, a ka hoatu e ahau a reira ki a ratou, a e whiwhi ratou ki tera *whenua*.
40 Ko koutou ia, tahuri atu koutou, haere atu ki te koraha, na te huarahi ki te Moana Whero.
41 ¶ Na, ka whakahokia mai e koutou a ka mea mai ki a au, Kua hara matou ki a Ihowa; ka haere matou ki runga, ki te whawhai, kia rite ai ki nga mea katoa i whakahau mai ai a Ihowa to tatou Atua ki a tatou. A, whitikiria ana e koutou, e ia tangata e ia tangata, ana mea mo te riri, na, ka mea koutou ki te haere ki runga ki te maunga.
42 Katahi ka mea mai a Ihowa ki a au, Mea atu ki a ratou, Kaua koutou e haere ki runga, kaua ano hoki e tu ki te riri; ta te mea kahore ahau i roto i a

Digitized by Google

koutou; kei patua koutou ki te aroaro o o koutou hoa riri.

43 Na, ka korero atu ahau ki a koutou; a kihai koutou i rongo, heoi, ka tutu koutou ki te kupu a Ihowa, na, hikaka ana koutou, haere ana ki runga ki te maunga.

44 Na, ka puta mai nga Amori, e noho ana i taua maunga, ki te tu i a koutou, a whai mai ana ratou i a koutou, pera ana me te pi, a patua iho koutou e ratou i Heira, *a* taea noatia a Horema.

45 Na, ka hoki mai koutou, ka tangi ki te aroaro o Ihowa; otiia kihai a Ihowa i whakarongo ki to koutou reo, kihai ano hoki i anga tona taringa ki a koutou.

46 Na, ka noho koutou ki Karehe, a, maha noa nga ra, rite tonu ki nga ra i noho ai koutou.

UPOKO 2.

NA, ka tahuri tatou, ka haere hoki ki te koraha na te huarahi ki te Moana Whero; i pera ano me ta Ihowa i ki mai ai ki a au: a he maha nga ra i taiawhiotia ai e tatou a Maunga Heira.

2 Na, ka korero mai a Ihowa ki a au, ka mea,

3 Ka roa nei ta koutou taiawhiotanga i tenei maunga: tahuri atu whaka-te-nota.

4 Whakahaua atu hoki e koe te iwi, mea atu, Ka haere nei koutou na nga rohe o o koutou tuakana, o nga tamariki a Ehau, e noho ana i Heira; a ka wehi ratou i a koutou: mo reira kia tupato i a koutou:

5 Kaua e whakapataritari i a ratou; no te mea hoki e kore e hoatu e ahau ki a koutou tetahi wahi o to ratou whenua, ahakoa takahanga kautanga mo te kapu o te waewae, no te mea kua hoatu e ahau a Maunga Heira ki a Ehau hei kāinga tupu.

6 Hokona he kai i a ratou ki te moni, ka kai ai koutou; ko te wai hoki me hoko e koutou i a ratou ki te moni, ka inu ai.

7 He mea hoki kua manaaki a Ihowa tou Atua i a koe i nga mahinga katoatanga a tou ringa; e mohio ana ia ki to haerenga i tenei koraha nui: ka wha tekau enei tau i noho ai a Ihowa tou Atua ki a koe, *a* kahore ano koe kia hapa ki tetahi mea.

8 A ka pahemo i a tatou o tatou tuakana, nga tamariki a Ehau, e noho ana i Heira, *i a tatou e haere ana* na te huarahi i te mania o Erata o Ehiono-kapere na, ka tahuri tatou, ka haere na te huarahi i te koraha o Moapa.

9 A ka mea mai a Ihowa ki a au, Kei whawhai koe ki nga Moapi, kaua ano e whakatari pakanga ki a ratou; ta te mea, ekore e hoatu e ahau tetahi wahi o to ratou whenua hei kāinga mou, no te mea kua hoatu a Ara e ahau hei kāinga mo nga tamariki a Rota.

10 I noho nga Emime ki reira i mua ai, he nui, he tini, he roroa *tena* iwi, rite tahi ano ki nga Anakimi.

11 I korerotia hoki ratou he roroa, he pera me nga Anakimi; na nga Moapi ia ratou i hua Ko nga Emime.

12 I noho hoki nga Hori ki Heira i mua; a, muri iho i a ratou ko nga tamariki a Ehau, na ratou hoki ratou i huna i to ratou aroaro, a noho iho ki to ratou wahi, rite tahi ta ratou ki ta Iharaira i mea ai ki te whenua i riro mai i a ia, i homai nei e Ihowa ki a ratou.

13 Tena, whakatika koutou, (*ko au atu,*) whiti atu i te awa i Terete: na, ka whiti mai tatou i te awa i Terete.

14 A, nga ra i haere mai ai tatou i Karehe-parenea, a tae noa ki to tatou whitinga mai i te awa i Terete, e toru tekau ma waru nga tau, no ka poto atu i roto i te ope te whakapaparanga katoa o nga tangata hapai patu; i rite tonu ki ta Ihowa i oati ai ki a ratou.

15 I runga ano hoki i a ratou te ringa-ringa o Ihowa e whakamate ana i a ratou i roto i te ope, a, poto noa ratou.

16 ¶ A ka poto katoa nga tangata hapai patu te matemate atu i roto i te iwi.

17 Na, ka korero mai a Ihowa ki a au, ka mea,

18 Ko a tenei ra koe haere ai ma Ara, ma te rohe o Moapa.

19 A, e tata atu koe ki te ritenga atu o nga tamariki a Amona, kaua e whawhai ki a ratou, kaua ano hoki e whakatari pakanga ki a ratou: e kore hoki e hoatu e ahau tetahi wahi o te whenua o nga tamariki a Amona hei kāinga mou, no te mea kua hoatu e ahau hei kāinga mo nga tamariki a Rota.

20 (I korerotia hoki taua whenua he whenua tangata roroa; i noho hoki nga tangata roroa ki reira i mua ai, a huaina iho ratou e nga Amoni, Ko nga Hamahumi.

21 He nui, he maha, he roroa *taua* iwi, rite tahi ki nga Anakimi; na Ihowa ia ratou i huna i to ratou aroaro; a riro mai ana *to* ratou *kāinga* i a ratou, a noho tonu iho i muri iho i a ratou.

Digitized by Google

22 Rite tahi ki tana i mea ai ki nga tamariki a Ehau, e noho ra i Heira, i tana hunanga i nga Hori i to ratou aroaro; na, riro mai ana i a ratou *to* ratou *kāinga*, a noho iho ratou i muri iho i a ratou, a, mohoa noa nei.

23 A ko nga Awimi, i noho ra ki Haterimi, a, puta noa ki Aha, na nga Kapatorimi i haere mai ra i Kapatora ratou i huna, a noho iho ano i muri iho i a ratou.)

24 ¶ Whakatika, haere, whiti atu hoki i te awa, i Aranona; na, kua hoatu e ahau ki tou ringa a Hihona kingi o Hehepona, te Amori, me tona whenua: anga atu, tangohia, e riri i ta korua riri.

25 Kei tenei ra au timata ai te whakapa i to paweratanga me to wehi, ki nga iwi i raro iho o te rangi, puta noa puta noa, ki nga mea e rongo ana ki tou rongo, a ka wiri ratou, ka aue hoki i a koe.

26 ¶ Na, tukua atu ana e ahau nga karere i te koraha, i Keremota, ki a Hihona, ki te kingi o Hehepona; mo te ata noho nga kupu, a ka mea atu,

27 Kia haere atu ahau na tou whenua; ka haere ahau na te huanui; e kore ahau e peka atu ki matau ki maui.

28 Mau e homai he kai maku hei utu mo te moni, ka kai ai ahau; e homai hoki he wai moku mo te moni, ka inu ai ahau; heoi ano ko te haerenga kautanga atu o oku waewae;

29 (Kia rite ki ta nga tamariki a Ehau e noho ana i Heira i mea ai ki a au, me ta nga Moapi hoki e noho ra i Ara;) kia whiti atu ra ano ahau i Horano, ki te whenua i homai e Ihowa e to matou Atua ki a matou.

30 Heoi, kihai a Hihona kingi o Hehepona, i pai kia haere atu tatou na tona *kāinga*: na Ihowa hoki na tou Atua i whakapakeke tona wairua, i whakamaia hoki tona ngakau, kia hoatu ai ia ki tou ringa; koia ano tenei inaianei.

31 ¶ Na, ka mea mai a Ihowa ki a au, Titiro, kua timata ahau te tuku atu ki tou aroaro i a Hihona me tona whenua: anga atu, tangohia tona whenua hei kāinga.

32 Na, ka puta mai a Hihona ki te tu i a tatou, ki te whawhai hoki i Iahata, a ia, me tona iwi katoa.

33 A homai ana ia e Ihowa e to tatou Atua ki to tatou aroaro; na, patua ana ia e tatou, me ana tama, me tona iwi katoa.

34 A horo ana i a tatou ona pa katoa, i taua wa ano, hunā iho ano hoki nga tangata o nga pa katoa, me nga wahine, me nga potiki, kihai tetahi morehu i mahue i a tatou.

35 Ko nga kararehe ia i tangohia ma tatou, me nga taonga hoki o nga pa i horo i a tatou.

36 O Aroera atu ano, i te taha o te awa o Aranona, me te pa hoki i te awa, a paku noa ki Kireara, kahore tetahi pa i maia i a tatou: homai katoa mai ana e Ihowa e to tatou Atua ki a tatou.

37 Heoi ano ko te whenua o nga tamariki a Amona kihai i taea atu e koe, me nga wahi katoa o te awa o Iapoko, me nga pa o nga maunga, me nga wahi katoa i kiia mai e Ihowa e to tatou Atua *ki a tatou*.

UPOKO 3.

KATAHI tatou ka tahuri, ka haere ki runga na te huarahi ki Pahana: na, ka puta mai a Oka kingi o Pahana, ki te tu i a tatou, a ia, me tona iwi katoa, ki Eterei whawhai ai.

2 A ka mea mai a Ihowa ki a au, Kei wehi koe i a ia: ta te mea ka hoatu ia e ahau ki tou ringaringa, me tona iwi katoa hoki, me tona oneone; a ka rite to meatanga ki a ia ki tau i mea ai ki a Hihona kingi o nga Amori, i noho ra i Hehepona.

3 Na, homai ana e Ihowa e to tatou Atua ki o tatou ringaringa a Oka hoki kingi o Pahana, me tona iwi katoa; a, patua ana ia e tatou, a kahore tetahi morehu ona i mahue.

4 Na, ka horo i a tatou, i taua wa ano, ona pa katoa, kahore he pa i kore te tangohia e tatou i a ratou, e ono tekau nga pa, nga wahi katoa o Arakopa, o te rangatiratanga o Oka i Pahana.

5 Ko enei pa katoa, hanga *rawa* ki nga taiepa teitei, ki nga tatau, ki nga tutaki; hāunga ano nga kāinga noho koraha, tona tini.

6 A hunā katoatia enei e tatou, peratia ana me ta tatou i mea ai ki a Hihona kingi o Hehepona, hunā iho nga tangata o nga pa katoa, me nga wahine, me nga tamariki.

7 Ko nga kararehe ia, me nga taonga o nga pa, i tangohia ma tatou.

8 Na, i taua wa ano, ka tangohia e tatou i te ringaringa o nga kingi tokorua o nga Amori te whenua i tenei taha o Horano, o te awa o Aranona atu, a tae noa ki Maunga Heremona;

9 (Ko Heremona i huaina e nga Haironi ko Hiriona; na nga Amori ia i hua ko Heniri.)

Digitized by Google

10 *Nga pa katoa o te mania*, me Kirearа katoa, me Pahana katoa, tae noa atu ki Hareka, ki Eterei, nga pa hoki o te rangatiratanga o Oka i Pahana.

11 Ko Oka anake hoki, ko te kingi o Pahana, i mahue, he oranga no nga tangata roroa. Na, ko tona moenga he moenga rino; kahore iana i Rapata, i nga tamariki a Amona? e iwa whatianga te roa, e wha hoki whatianga te whanui, ki to te tangata whatianga.

12 A ko tenei whenua i riro mai na i a tatou i taua wa, i Aroera atu, i tera i te awa i Aranona, me tetahi taha o Maunga Kireara, me ona pa i hoatu e ahau ki nga Reupeni ratou ko nga Kari.

13 A, ko te wahi o Kireara i mahue, me Pahana katoa, te rangatiratanga o Oka, i hoatu e ahau ki tetahi taanga o te hapu o Manahe; nga wahi katoa o Arakopa, me Pahana katoa i kiia nei ko te whenua o nga tangata roroa.

14 Na Haira tama a Manahe i tango te whenua katoa o Arakopa, a tae noa ki nga rohe o Kehuri, o Maakati; a huaina iho te ingoa o aua *wahi* ko Pahana-hawota-haira, *a*, tenei ano inaianei.

15 A tukua atu ana e ahau a Kireara mo Makiri.

16 A tukua atu ana e ahau ki nga Reupeni, ratou ko nga Kari, *te wahi e takoto atu ana* i Kireara, *a* tae noa ki te awa ki Aranona, ki waenganui o te awa, me *te* rohe ano hoki, *a* tae noa ki te awa ki Iapoko, ko te rohe ia ki nga tamariki a Amona:

17 Me te mania hoki, me Horano, me *tona* rohe, *e takoto atu ana* i Kinereta, taea noatia te moana i te maina, te moana tote, i raro iho o Ahetota-pihika, ki te taha ki te rawhiti.

18 ¶ A i whakahau ano ahau i a koutou i taua wa, i mea, Kua homai e Ihowa e to koutou Atua tenei whenua kia nohoia: haere atu, e te hunga maia katoa, me a koutou patu, i mua i o koutou tuakana i nga tamariki a Iharaira.

19 Ko a koutou wahine ia, me a koutou potiki, me a koutou kararehe, (e mohio ana *hoki* ahau he tini a koutou kararehe,) me noho ki o koutou pa i hoatu e ahau ki a koutou;

20 Kia meinga ra ano e Ihowa o koutou tuakana kia okioki, kia peneitia me koutou, kia whiwhi ano hoki ratou ki te whenua ka homai nei e Ihowa e to koutou Atua ki a ratou i tera taha o *Horano*: katahi koutou ka hoki, tera *tangata* tera tangata, ki tona kainga i hoatu e ahau ki a koutou.

21 ¶ A i whakahau ano ahau i a Hohua i taua wa, i mea, Kua kite ou kanohi i nga mea katoa i mea ai a Ihowa to koutou Atua ki enei kingi tokorua: ka penatia e Ihowa nga rangatiratanga katoa ka whiti atu nei koe ki reira.

22 Kei wehi koutou i a ratou: ta te mea, ma Ihowa ma to koutou Atua, ta koutou whawhai.

23 ¶ A, i inoi ano ahau i taua wa ki a Ihowa, i mea,

24 E te Ariki, e Ihowa, kua timata nei koe te whakakite ki to pononga i tou nui, me tou ringaringa kaha: ko wai hoki te Atua i te rangi, i te whenua ranei, e penei ana te mahi me au mahi, e rite ana ranei ki a koe te kaha?

25 Tena ra, kia whiti atu ahau kia kite i tena whenua pai i tera taha o Horano, i tena maunga pai, i Repanona ano hoki.

26 Otiia i riri mai a Ihowa ki a au, mo ta koutou hoki, kahore ano hoki i rongo ki a au: na, ka mea mai a Ihowa ki a au, Kati ra tau; kaua e korero mai ano ki a au ki tenei mea.

27 Piki atu ki te tihi o Pihika, ka anga ai ou kanohi ki te taha ki te hauauru, ki te nota hoki, ki te tonga, ki te rawhiti, a ma ou kanohi e titiro atu; ta te mea e kore koe e whiti i tenei Horano.

28 Engari, whakahaua atu a Hohua e koe, whakatenatenangia hoki, whakamaiatia: ta te mea ko ia te haere atu i te aroaro o tenei iwi, a mana ratou e whakawhiwhi ki te whenua e kite ai koe.

29 Na, ka noho tatou ki te raorao i te ritenga atu o Pete-peoro.

UPOKO 4.

NA, whakarongo mai ra e Iharaira ki nga kianga mai, me nga whakaritenga, e whakaako atu nei ahau ki a koutou kia mahia, kia ora ai koutou, kia tae atu ai, kia noho ai hoki ki te whenua e hoatu nei e Ihowa, e te Atua o o koutou matua, ki a koutou.

2 Te kupu e whakahaua atu nei e ahau ki a koutou, kaua e tapiritia e koutou ki etahi atu, kaua ano hoki e kinitia atu *tetahi wahi* o taua *kupu ano*; kia rite ai i a koutou nga whakahaunga a Ihowa a to koutou Atua, e whakahaua atu nei e ahau ki a koutou.

3 Kua kite o koutou kanohi i nga mea i meatia e Ihowa mo Paara-peoro: ko nga tangata katoa hoki i whai i a Paara-peoro, whakamatea rawatia iho ratou e Ihowa e to koutou Atua i roto i a koutou.

Digitized by Google

4 Tena ko koutou, *ko nga mea* i awhi atu ki a Ihowa ki to koutou Atua, e ora katoa ana koutou i tenei ra.

5 Titiro, kua whakaako atu ahau i a koutou ki nga tikanga, ki nga whakaritenga, ki a Ihowa, ki a toku Atua i ako mai ai ki a au, hei mahi ma koutou i waenganui o te whenua e haere atu nei koutou ki reira ki te tango.

6 Na, kia mau koutou ki *aua mea*, mahia hoki: ko ta koutou whakaaro nui hoki ia, me to koutou mohiotanga ki te titiro mai a nga tauiwi, a nga mea e rongo ana ki enei tikanga katoa, a ka mea ratou, Koia hoki, he hunga mohio, he hunga tupato tenei iwi nui.

7 Ko wai hoki te iwi *e rite ana* te nui, kua tata mai te Atua ki a ratou, pera hoki me Ihowa me to tatou Atua *e tata mai ana* i a tatou karangatanga katoatanga atu ki a ia?

8 Ko wai hoki te iwi e rite ana te nui, i a ia nei nga tikanga, me nga whakaritenga tika, pera me tenei ture katoa e hoatu nei e ahau ki to koutou aroaro i tenei ra.

9 Mau ia koe e tiaki, me tiaki marie ano hoki tou wairua, kei wareware koe ki nga mea i kite ai ou kanohi, kei riro atu hoki i roto i tou ngakau, i nga ra katoa e ora ai koe; engari me whakaako e koe o tama, me nga tama hoki a o tama ki ena *mea;*

10 Ki te ra *ano hoki* i tu ai koe i te aroaro o Ihowa, o tou Atua, i Horepa, i ta Ihowa meatanga mai ki a au, Huihuia mai te iwi ki a au, a, maku e mea kia rongo ratou i aku korero, kia whakaakona ai ratou kia wehi i a au i nga ra katoa e ora ai ratou i runga i te whenua, hei whakaako atu ma ratou ki a ratou tamariki.

11 Na, ka whakatata atu koutou, ka tu hoki i raro iho o te maunga; ko te maunga hoki, kā tonu i te ahi, a kati noa ki waenganui o te rangi,—te pouri! te kapua! na, pouri kerekere.

12 Na, ka korero mai a Ihowa ki a koutou i waenganui o te ahi: ko te puakanga mai o nga kupu ta koutou i rongo ai, tena ko tetahi ahua kihai i kitea e koutou; heoi ano ko te reo kau.

13 Na, ka kauwhau atu ia ki a koutou i tana kawenata, i whakahaua mai e ia ki a koutou kia whakaritea, kotahi tekau nga upoko, a tuhituhia iho e ia ki nga papa kohatu e rua.

14 ¶ A, i whakahau mai ano a Ihowa i a au i taua wa, kia whakaakona atu koutou ki nga tikanga me nga whakaritenga, hei mahi ma koutou ki te whenua e haere atu nei koutou ki reira ki te tango.

15 Tiakina marietia ra o koutou wairua, (ta te mea hoki, kihai koutou i kite i tetahi ahua, me he aha me he aha, i te ra i korero ai a Ihowa ki a koutou i Horepa i waenganui o te ahi.)

16 Kei he koutou kei hanga i te whakapakoko ma koutou, i te ritenga o tetahi tauira, i te ahua o te tane o te wahine ranei;

17 I te ahua o tetahi kararehe o te whenua, i te ahua o tetahi manu whai parirau e rererere ana i te rangi.

18 I te ahua o tetahi mea e ngokingoki ana i te whenua, i te ahua o tetahi ika i roto i te wai i raro iho o te whenua:

19 Kei anga ake ranei ou kanohi ki te rangi, a ka kite i te ra, i te marama ranei, me nga whetu, i te ope katoa o te rangi, na, ka akina atu koe ki te koropiko atu ki ena *mea*, ki te mahi atu hoki ki ena *mea*, i tuwhaina mai na e Ihowa e tou Atua, mo nga iwi katoa i raro o te rangi, puta noa puta noa.

20 Na Ihowa ia koutou i tango, nana hoki koutou i whakaputa mai i roto i te oumu rino, i Ihipa, kia waiho ai hei iwi tupu mona, me koutou inaianei.

21 ¶ A i riri mai ano a Ihowa ki a au mo ta koutou hoki, a oati mai ana e kore ahau e whiti atu i Horano, e kore ano hoki et ae atu ki te whenua pai, ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga tupu.

22 Engari ka mate au ki tenei whenua, e kore ahau nei e whiti i Horano: ko koutou ia ka whiti, ka tango hoki i taua whenua pai.

23 Kia tupato koutou, kei wareware ki te kawenata o Ihowa o to koutou Atua, i whakaritea e ia ki a koutou, kei hangā hoki he whakapakoko ma koutou, he ritenga ranei mo tetahi *mea*, i riria mai nei koe e Ihowa e tou Atua.

24 Ko Ihowa hoki ko tou Atua, he ahi e kai ana, he Atua hae ia.

25 ¶ E whanau au tamariki me nga tamariki a *au* tamariki, a ka roa to koutou nohoanga ki te whenua, a ka taka koutou, ka hanga hoki i te whakapakoko, i te ahua ranei o tetahi *mea*, a ka mahi i te mea e kino ana i te tirohanga a Ihowa a tou Atua, hei whakapataritari i a ia.

26 Ka waiho e ahau i tenei ra te rangi me te whenua hei kai titiro mo koutou, mo te matenga hoki e hohoro ai koutou te mate atu i te whenua e whiti atu nei koutou i Horano ki reira, ki te tango;

Digitized by Google

ekore e roa *o koutou* ra ki reira, engari ka *tino* ngaro rawa koutou.

27 A ka whakamarara atu a Ihowa i a koutou ki nga tauiwi, a he hunga toru-toru o koutou e toe iho i roto i nga tauiwi, e kawea atu ai koutou e Ihowa ki reira.

28 A, ka mahi koutou ki reira ki nga atua i hangā nei e nga ringaringa o te tangata, ki te rakau, ki te kohatu, e kore nei e kite, e kore e rongo, e kore e kai, e kore ano hoki e hongi.

29 Otiia ki te rapu koe i reira i a Ihowa i tou Atua, na, ka kitea e koe ki te whakapaua katoatia tou ngakau me tou wairua ki te rapu i a ia.

30 Ki te mate koe, a ka pono ki a koe enei mea katoa i nga ra a muri ake nei, a ka hoki koe ki a Ihowa, ki tou Atua, ka whakarongo ano hoki ki tona reo,

31 (He Atua tohu hoki a Ihowa tou Atua,) e kore ia e whakarere i a koe, e kore ano hoki e whakangaro i a koe, e kore hoki e wareware ki te kawenata ki ou mātua, i oati ai ia ki a ratou.

32 ¶ Na, ui atu ki nga rangi o namata, o mua ake i a koe, o te ra iho ano i hangā ai e te Atua te tangata ki runga ki te whenua, i tetahi pito o te rangi paku noa ki tetahi pito o te rangi, i puta mai ranei *tetahi mea* hei rite mo tenei mea te nui, i rangona ranei e rite ana ki tenei?

33 *I rongo* ranei tetahi iwi i te reo o te Atua e korero mai ana i waenganui o te ahi, me tau i rongo ai, a ora ake?

34 I whakamatau ranei te Atua te haere iho, te tango i tetahi iwi mona i waenganui i *tetahi* iwi, i runga ano i nga whakamatauranga, i runga i nga tohu, i nga merekara, i te whawhai, i te ringaringa kaha, i te ringaringa maro, i nga whakawehi nui, i nga mea katoa i mea ai a Ihowa to koutou Atua ki a koutou ki to koutou aroaro i Ihipa?

35 I whakakitea mai ai *ena mea* ki a koe kia mohio ai koe ki a Ihowa ko ia te Atua; kahore ke atu i a ia.

36 I meatia koe e ia kia rongo ki tona reo i runga i te rangi, hei whakaako i a koe: a, i runga ano i te whenua i whakakitea e ia tana ahi nui ki a koe; ko ana kupu hoki i rangona e koe i waenganui i te ahi.

37 A no te mea i aroha ia ki ou mātua, koia i whiriwhiria ai e ia o ratou uri i muri iho i a ratou, i whakaputaina mai ai hoki koe i Ihipa, me tana titiro tonu iho, i runga ano hoki i tona kaha nui.

38 Kia peia atu ai nga iwi e nui ana, e kaha ana i a koe i tou aroaro, kia kawea atu ai koe, kia hoatu ai ki a koe to ratou oneone hei kāinga pumau; koia tenei inaianei.

39 ¶ Na, kia mohio koe i tenei ra, kia whakaaro hoki i roto i tou ngakau, ko Ihowa, ko ia te Atua i te rangi i runga, i te whenua hoki i raro; kahore ke atu.

40 Na, kia mau ki ana tikanga, me ana whakahaunga, e whakahaua atu nei e ahau i tenei ra ki a koe, hei pai hoki mou, mo au tamariki hoki i muri i a koe, kia roa ai o ra ki runga i te whenua ka hoatu nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, a, ake tonu atu.

41 ¶ Katahi a Mohi ka motuhake i nga pa e toru i tenei taha o Horano, *i te taha* ki te rawhiti;

42 Hei rerenga atu mo te tangata whakamate, i whakamate i tona hoa, *otiia* ehara i te mea totika, ehara hoki i te hoa riri nona i mua ai; na ka rere ia ki tetahi o aua pa, a ka ora.

43 I Pehere i te koraha, i te whenua mānia, i to nga Reupeni; i Ramoto i Kireara, i to nga Kari; i Korana i Pahana, i to nga Manahi.

44 ¶ A, ko te ture tenei i hoatu e Mohi ki te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

45 Ko nga whakaaturanga ano enei, me nga tikanga, me nga whakaaritenga, i korerotia atu e Mohi ki nga tamariki a Iharaira, i to ratou putanga mai i Ihipa,

46 I tenei taha o Horano, i te raorao i te ritenga atu o Pete-peoro, i te whenua o Hihona kingi o nga Amori, i noho ra i Hehepona, i patua ra e Mohi ratou ko nga tamariki a Iharaira, i to ratou putanga mai i Ihipa.

47 A, tangohia ana tona whenua e ratou, me te whenua hoki o Oka kingi o Pahana, ko nga kingi tokorua *rawa* o nga Amori, i tenei taha o Horano, i *te taha* ki te rawhiti;

48 O Aroera atu nei i te pareparenga o te awa o Aranona, a, Maunga Tiona atu ana, ara, a Heremona.

49 Me te mānia katoa hoki i tenei taha o Horano i te taha ki te rawhiti, a tae noa ki te moana o te mānia i raro iho i nga pukenga wai o Pihika.

UPOKO 5.

AI karanga atu a Mohi ki a Iharaira katoa, i mea ki a ratou, Whakarongo, e Iharaira, ki nga tikanga, me nga whakaaritenga e korerotia

Digitized by Google

atu nei e ahau ki o koutou taringa i tenei ra, kia akona ai aua *mea*, kia puritia ai, kia mahia ai hoki e koutou.

2 I whakarite a Ihowa to tatou Atua i te kawenata ki a tatou i Horepa.

3 Kihai a Ihowa i whakarite i tenei kawenata ki o tatou mātua; engari ki a tatou nei ano, e ora katoa nei tatou i konei inaianei.

4 I korero mai a Ihowa ki a koutou titiro atu titiro mai, i te maunga i waenganui o te ahi.

5 (Ko au i tu i te takiwa o Ihowa o koutou i taua wa, hei whakapuaki atu ki a koutou i te korero a Ihowa: i wehi hoki koutou i te ahi, kihai hoki i piki ake ki te maunga;) i mea,

6 ¶ Ko Ihowa ahau ko tou Atua, naku koe i whakaputa mai i te whenua o Ihipa, i te whare pononga.

7 Aua etahi atua ke atu mou ki mua atu i a au.

8 ¶ Kei hanga koe i te whakapakoko mou, i tetahi ritenga ranei *o nga mea* o te rangi i runga, o te whenua ranei i raro, o te wai ranei i raro i te whenua.

9 Kei koropiko koe ki ena *mea*, kei mahi ranei ki ena *mea*: ko Ihowa hoki ahau ko tou Atua, he Atua hae, e mea ana i nga hara o nga mātua kia tau iho ki nga tamariki, a, te toru, te wha ra ano o nga *whakatupuranga* o te hunga e kino ana ki a au,

10 E whakaputa aroha ana hoki ki nga mano ki te hunga e aroha ana ki a au, a e whakarite ana i aku ture.

11 ¶ Kei whakahuatia noatia e koe te ingoa o Ihowa o tou Atua: e kore hoki a Ihowa e mea he hara-kore *te tangata* e whakahua noa ana i tona ingoa.

12 ¶ Kia mau ki te ra hapati, kia whakatapua, kia pera me ta Ihowa me ta tou Atua i whakahau ai ki a koe.

13 E ono nga ra e mahi ai koe, e mea ai hoki i au mea katoa;

14 Tena ko te ra whitu, he hapati no Ihowa no tou Atua; kaua e mahia tetahi mahi i reira, e koe, e to tamaiti, e to tamahine, e to pononga tane, e to pononga wahine, e to kau, e to kaihe, e o kararehe katoa hoki, me to tangata ke i roto i o tatau; kia okioki ai to pononga tane me to pononga wahine, kia pena ai me koe.

15 A kia mahara ano he pononga koe i mua i te whenua o Ihipa, a na Ihowa na tou Atua i whakaputa mai koe i reira, i runga ano i te ringaringa kaha, i te ringaringa maro: no reira i whakahau ai a Ihowa tou Atua i a koe kia whakaritea te ra hapati.

16 ¶ Whakahonoretia tou papa me tou whaea, kia rite ki ta Ihowa ki ta tou Atua i whakahau ai ki a koe; kia roa ai ou ra, kia whiwhi ai hoki koe ki te pai i runga i te whenua e homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe.

17 Aua e patu.

18 Aua e puremu.

19 Aua e tahae.

20 Aua e whakapae teka ki tou hoa.

21 Aua hoki e hiahia ki te wahine a tou hoa, aua hoki e hiahia ki te whare o tou hoa, ki tana mara, ki tana pononga tane, ki tana pononga wahine, ki tana kau, ki tana kaihe, ki tetahi *mea* ranei a tou hoa.

22 ¶ Ko enei kupu i korerotia mai e Ihowa ki to koutou huihui katoa i te maunga i waenganui o te ahi, o te kapua, o te pouritanga hoki, he nui ano hoki te reo; a kahore atu ano ana *kupu*: a tuhituhia iho e ia ki nga papa hohatu e rua a homai ana ki a au.

23 A, to koutou rongonga ai i te kupu i roto i te pouritanga, (ko te maunga hoki e ka ana i te ahi,) na, ka whakatata mai koutou ki a au, *ara* nga upoko katoa o o koutou iwi, me o koutou kaumatua;

24 A ka mea mai, Na, kua whakakite mai a Ihowa to tatou Atua i tona kororia ki a tatou, me tona nui, kua rongo hoki tatou i tona reo i roto i te ahi; kua kite tatou i tenei ra ka korero a Ihowa ki te tangata, a ka ora ano.

25 Na, he aha te mea ka mate nei matou? ka pau hoki matou i tenei ahi nui; ki te rongo ano matou i te reo o Ihowa o to tatou Atua, na ka mate matou.

26 Ko wai hoki, o nga kikokiko katoa i rongo ki te reo o te Atua ora e korero ana i roto i te ahi, me tatou *hoki i rongo*, a i ora ano?

27 Mau e whakatata atu, e whakarongo atu hoki ki nga mea katoa e korero mai ai a Ihowa to tatou Atua; mau hoki e korero mai ki a matou nga mea katoa e korero ai a Ihowa to tatou Atua ki a koe; a ma matou e whakarongo atu, e mahi.

28 A, ka rongo mai a Ihowa i te puakanga mai o a koutou kupu, i a koutou e korero mai ana ki a au; na, ka mea mai a Ihowa ki a au, Kua rongo ahau i te puakanga mai o nga kupu a te iwi nei, i kōrero ra ratou ki a koe: he pai nga mea katoa i korero ra ratou.

29 Na, me i pena o ratou ngakau i roto i a ratou, te wehi i a au, te pupuri hoki i aku whakahaunga katoa i nga ra katoa, kia whiwhi ai ratou ki te pai me a ratou tamariki hoki ake tonu atu!

Digitized by Google

30 Haere, mea atu ki a ratou, Hoki atu koutou ki o koutou teneti.
31 Ko koe ia, e tu ki konei taua, a maku e korero ki a koe nga whakahaunga katoa, me nga tikanga, me nga whakariteritenga e whakaako ai koe ki a ratou, hei mahi ma ratou ki te whenua e hoatu nei e ahau kia nohoia e ratou.
32 Na, kia mahara koutou kia pera te mahi me ta Ihowa me ta to koutou Atua i whakahau ai ki a koutou: kaua e peka ke ki matau ki mauī.
33 Haere i nga huarahi katoa i whakahau ai a Ihowa to koutou Atua ki a koutou, kia ora ai koutou, kia whiwhi ai koutou ki te pai, kia roa ai hoki o koutou ra ki te whenua ka riro mai nei i a koutou.

UPOKO 6.

NA, tenei ano nga whakahaunga, nga tikanga, me nga whakariteritenga, i whakahaua mai e Ihowa e to koutou Atua, kia whakaakona atu ki a koutou, hei mahi ma koutou ki te whenua e haere atu nei koutou ki reira ki te tango:
2 Kia wehi ai koe i a Ihowa i tou Atua, kia puritia ai ana tikanga katoa, me ana whakahaunga e whakahaua nei e ahau ki a koe, e koe, e to tamaiti, me te tama hoki a to tamaiti, i nga ra katoa e ora ai koe; kia roa ai hoki ou ra.
3 ¶ Na, whakarongo, e Iharaira, kia mahara hoki kia mahia *enei mea*, kia whiwhi ai koe ki te pai, kia nui rawa ai hoki koutou, kia pera ai me ta Ihowa, me ta te Atua o o mātua i korero ai ki a koe, ki te whenua e rerengia ana e te waiu me te honi.
4 Whakarongo, e Iharaira: Ko Ihowa, ko to tatou Atua, he Ihowa kotahi.
5 A me whakapau katoa tou ngakau, tou wairua, me tou kaha ki te aroha ki a Ihowa ki tou Atua.
6 A hei roto ano i tou ngakau enei kupu e whakahau atu nei ahau ki a koe i tenei ra.
7 Whakaakona marietia atu hoki ki o tamariki, korerotia i a koe e noho ana i roto i tou whare, i a koe e haere ana i te huarahi, i a koe e takoto ana, i to aranga ake hoki.
8 A me here e koe ena *mea* hei tohu ki tou ringa, a hei pare ano ena *mea* ki waenganui o ou kanohi.
9 Tuhituhia ano hoki ki nga pou tatau o tou whare, ki o tatau hoki.
10 A, a mua ake nei, i nga wa ano e kawea ai koe e Ihowa e tou Atua, ki te whenua i oati ai ia ki ou mātua, ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa, a ka homai e ia ki a koe nga pa e nui ana, e pai ana, kihai nei i hangā e koe.
11 Me nga whare hoki ki tonu i nga mea papai katoa, kihai nei i whakakiia e koe, me nga poka wai oti rawa te keri, he mea kihai i keria e koe, me nga mara waina, me nga oriwa, kihai nei i whakatokia e koe: a ka kai koe, ka makona;
12 Kia tupato ki a koe *i reira*, kei wareware ki a Ihowa, nana nei koe i whakaputa mai i te whenua o Ihipa, i te whare pononga.
13 Ko Ihowa ko tou Atua tau e wehi ai, me mahi ano hoki ki a ia, ko tona ingoa hoki hei oatitanga mau.
14 Kei whai atu koutou ki nga atua ke, *ki etahi* o nga atua o nga tauiwi i tetahi taha o koutou, i tetahi taha;
15 (He Atua hae hoki a Ihowa tou Atua, i waenganui i a koe,) kei mura mai te riri a Ihowa a tou Atua ki a koe, a ka whakangaro atu i a koe i te mata o te whenua.
16 ¶ Kei whakamatautau koutou i a Ihowa i to koutou Atua, me koutou ra i whakamatautau *i a ia* i Maha.
17 Puritia marietia nga whakahaunga a Ihowa a to koutou Atua, me ana whakaaturanga, me ana tikanga, i whakahaua mai nei e ia ki a koe.
18 Mahia hoki te mea e tika ana, e pai ana ki te aroaro o Ihowa; kia whiwhi ai koe ki te pai, kia tae atu ai koe, kia noho ai ki te whenua pai i oatitia atu e Ihowa ki ou mātua.
19 Kia peia ai o hoa riri katoa i tou aroaro, kia rite ai ki ta Ihowa i korero ai.
20 ¶ *A* ki te ui mai to tamaiti ki a koe a mua ake nei, ki te mea mai, Hei aha nga whakaaturanga, me nga tikanga, me nga whakariteritenga, i whakahaua mai nei e Ihowa e to tatou Atua ki a koutou?
21 Na, ka mea atu koe ki to tamaiti, He pononga matou na Parao i Ihipa; a he kaha te ringa i whakaputaina mai ai matou e Ihowa i Ihipa:
22 A whakakitea mai ana e Ihowa nga tohu me nga merekara, he nui, he nanakia, ki Ihipa, ki a Parao, ki tona whare katoa hoki, me te titiro ano matou.
23 A whakaputaina mai ana matou e ia i reira, kia kawea mai ai matou, kia homai ai e ia te whenua i oati ai ia ki o tatou mātua.
24 A whakahaua mai ana tatou e Iho-

Digitized by Google

wa kia mahia enei tikanga katoa, kia wehi i a Ihowa, i to tatou Atua, hei pai mo tatou i nga ra katoa, kia whakaorangia ai tatou e ia, kia penei ai me tenei inaianei.

25 A hei tika tenei mo tatou, ki te mau ta tatou mahi i enei whakahaunga katoa ki te aroaro o Ihowa, o to tatou Atua, ki te pera me tana i whakahau ai ki a tatou.

UPOKO 7.

E KAWE a Ihowa tou Atua i a koe ki te whenua e haere atu nei koe ki reira ki te tango, a ka peia atu e ia nga iwi maha i tou aroaro, nga Hiti, me nga Kirikahi, me nga Amori, me nga Kanaani, me nga Perihi, me nga Hiwi, me nga Iepuhi, nga iwi e whitu, e nui ana, e kaha ana i a koe.

2 A ka tukua mai ratou e Ihowa e tou Atua ki tou aroaro; na, me patu ratou e koe, me whakamoti rawa ratou: kaua e whakaritea he kawenata ki a ratou, kaua hoki ratou e tohungia.

3 Kaua hoki koe e marenatia ki a ratou; ko to tamahine kaua e tukua atu ma tana tamaiti, ko tana tamahine hoki kaua e tangohia mai ma to tamaiti.

4 Ta te mea ka whakariroia ketia e ia to tamaiti, kei whai i a au, na, ka mahi ratou ki nga atua ke: a ka mura mai te riri a Ihowa ki a koutou, ka huna whakarere hoki i a koe.

5 Engari me penei ta koutou whakahaere ki a ratou, ko a ratou aata, wahia, ko a ratou pou, pakarua, ko a ratou motu rakau hoki, tuakina, me a ratou whakapakoko, tahuna atu ki te ahi:

6 No te mea hoki, he iwi tapu koe no Ihowa, no tou Atua: i whiriwhiria ai koe e Ihowa e tou Atua kia waiho ai hei iwi mona ake ano i nga iwi katoa i te mata o te whenua.

7 Ehara i te nui no koutou i nga iwi katoa i mate-nui mai ai a Ihowa ki a koutou, i whiriwhiri ai i a koutou; he iti rawa hoki koutou i nga iwi katoa;

8 Engari, na te aroha o Ihowa ki a koutou, nona hoki ka whakamana i te oati i oati ai ia ki o koutou mātua, i whakaputa mai ai a Ihowa i a koutou ki te ringa kaha, i hoko ai ano hoki i a koe i roto i te whare pononga, i te ringaringa hoki o Parao kingi o Ihipa.

9 Na, kia mohio koe ki a Ihowa ki tou Atua, ko te Atua ia, ko te Atua pono, e pupuri ana i te kawenata, me te atawhai mo te hunga e aroha ana ki a ia, e pupuri ana i ana whakahaunga, a, mano noa nga whakatupuranga;

10 A e hoatu ana ano e ia ki to ratou aroaro te utu mo te hunga e kino ana ki a ia, ara, he whakangaromanga mo ratou: e kore ia e whakaroa ki te tangata e kino ana ki a ia, ka hoatu ano e ia he utu ki tona aroaro.

11 ¶ Ina, puritia e koe nga whakahaunga, me nga tikanga, me nga whakariteritenga e whakahau atu nei ahau ki a koe i tenei ra kia mahia.

12 ¶ A tenei ake, ki te rongo koutou ki enei whakariteritenga, a ka puritia, ka mahia, na, ka whakamanā e Ihowa e tou Atua te kawenata ki a koe, me te atawhai i oati ai ia ki ou mātua:

13 A ka aroha mai ia ki a koe, ka manaaki hoki i a koe, ka whakanui hoki i a koe, ka manaaki ano hoki i te hua o tou kopu, me te hua o tou oneone, i to witi, i to waina, me to hinu, i nga whanau o o kau, me nga kahui o o hipi, ki te whenua i oati ai ia ki ou matua kia hoatu ki a koe.

14 Ka manaakitia koe nui atu i nga iwi katoa: e kore e pakoko te tane, te wahine ranei, i roto i a koe, i roto ranei i o kararehe.

15 Ka tangohia atu ano hoki i a koe e Ihowa nga turorotanga katoatanga, e kore rawa hoki ia e whakapa ki a koe i tetahi o nga mate nanakia o Ihipa, i kite ra koe; engari ka whakapakia atu e ia ki o hoa riri katoa.

16 ¶ A ka whakapaua atu e koe nga iwi katoa e hoatu nei e Ihowa e tou Atua ki a koe; kaua tou kanohi e tohu i a ratou: aua ano hoki koe e mahi atu ki o ratou atua; he rore hoki tena mou.

17 Ki te mea koe i roto i tou ngakau, He nui nga iwi nei i a au; me pehea e taea ai ratou te pei e ahau?

18 Kei wehi koe i a ratou, kia ata mahara koe ki nga mea i meatia e Ihowa e tou Atua ki a Parao, me Ihipa katoa hoki;

19 Ki nga whakamatauranga nui i kite ra ou kanohi, ki nga tohu, me nga merekara, me te ringaringa kaha, me te tākakau maro, i tangohia mai ai koe e Ihowa e tou Atua: ka peratia e Ihowa e tou Atua nga iwi katoa e wehi nei koe i a ratou.

20 A ka tukua atu ano hoki e Ihowa e tou Atua te horonete ki a ratou, kia moti ra ano nga mea i mahue, me nga mea i ngaro atu i ou kanohi.

21 Kaua e wehi i a ratou: ta te mea, kei waenganui i a koe a Ihowa tou Atua; he Atua nui ia, e wehingia ana.

Digitized by Google

22 A ka whakangaromia rikirikitia enei iwi e Ihowa e tou Atua i tou aroaro: e kore e ahei i a koe te huna wawe i a ratou, kei hira ake i a koe nga kirehe mohoao o te whenua.

23 Otiia ka tukua atu ratou e Ihowa e tou Atua ki tou aroaro, a he nui te hunanga e hunā ai ratou e ia, kia ngaro ra ano ratou.

24 A ka hoatu e ia o ratou kingi ki tou ringa, a ka whakangaromia atu e koe o ratou ingoa i raro iho o te rangi: e kore e tu tetahi tangata ki tou aroaro, kia ngaro ra ano ratou i a koe.

25 Ko nga whakapakoko o o ratou atua me tahu e koutou ki te ahi: aua e minamina atu ki te hiriwa ki te koura ranei e mau ana ki aua *mea*, kaua hoki e tangohia mou, kei mahangatia koe e ena *mea:* he mea whakarihariha hoki ena *mea* ki a Ihowa ki tou Atua.

26 Kaua hoki e maua e koe te mea whakarihariha ki roto ki tou whare; kei kangā koe, kei peratia me taua mea: engari kia tino whakarihariha atu koe, kia tino anuanu atu; he mea hoki kua oti te kanga.

UPOKO 8.

KIA mahara kia mahia nga whakahaunga katoa e whakahaua nei e ahau ki a koe i tenei ra, kia ora ai koutou, kia tini ai, kia tae ai hoki, kia whiwhi ai ki te whenua i oati ra a Ihowa ki o koutou mātua.

2 Kia mahara hoki koe ki te huarahi katoa i arahi ai a Ihowa tou Atua i a koe i te koraha, i enei tau e wha tekau, kia iro ai koe, hei whakamatautau hoki i a koe, kia mohiotia ai nga aha noa i roto i tou ngakau, ka pupuri ranei koe i ana whakahaunga, kahore ranei.

3 A whakawhiua ana koe e ia, i whakamatea ano hoki koe ki te kai, i whangaia koe e ia ki te mana, (kihai nei i mohiotia e koe, kihai ano hoki i mohiotia e ou mutua,) kia whakamohio ai ia i a koe e kore te tangata e ora ki te taro kau, engari ma nga *kupu* katoa e puta mai ana i te waha o Ihowa ka ora ai te tangata.

4 Ko tou kakahu kihai i tawhitotia ki a koe, kihai ano hoki tou waewae i pupuhi, i enei tau e wha tekau.

5 Kia mohio ano hoki koe i roto i tou ngakau e papaki ana a Ihowa tou Atua i a koe, e pera ana me te tangata e papaki ana i tana tamaiti.

6 Mo reira kia mau ki nga whakahaunga a Ihowa a tou Atua, haere hoki i ana huarahi me te wehi ano ki a ia.

7 Ta te mea hoki, e kawe ana a Ihowa tou Atua i a koe ki te whenui pai, ki te whenua o nga awa wai, o nga puna, me nga wai hohonu e rere mai ana i nga raorao, i nga maunga;

8 Ki te whenua o te witi, o te parei, o te waina, o te piki, me nga pamekaranete: ki te whenua o te hinu oriwa, me te honi;

9 Ki te whenua e kore ai e iti haere to taro e kai ai koe, e kore rawa ai koe e hapa i tetahi mea; ki te whenua he rino ona kohatu, a ka keri koe i te parahi i roto i ona maunga.

10 ¶ A ka kai koe, ka makona, na, kia whakapai atu koe ki a Ihowa ki tou Atua mo te whenua pai kua homai e ia ki a koe.

11 Kia tupato kei wareware koe ki a Ihowa ki tou Atua, kei kore koe e pupuri i ana whakahaunga, me ana whakaritenga, me ana tikanga, e whakahaua atu nei e ahau ki a koe i tenei ra.

12 Kei kai koe, a ka makona, kei hanga hoki koe i nga whare papai, a noho ana *i roto;*

13 A ka tini haere o kau, me o hipi, ka nui hoki te hiriwa me te koura mou, a ka tini haere nga mea katoa i a koe;

14 Na, ka kake tou ngakau, a ka wareware koe ki a Ihowa ki tou Atua, i whakaputa mai ra i a koe i te whenua o Ihipa, i te whare pononga;

15 I arataki hoki i a koe i tena koraha nui e wehingia ana, *i reira* te nakahi tua-ahi nei, me te kopiona, me te matewai; kahore hoki *o reira* wai; i whakaputa mai ano hoki i te wai mau i roto i te kohatu kiripaka;

16 I whangai i a koe i te koraha ki te mana kihai nei i mohiotia e ou mātua, kia iro ai koe, kia whakamatautau ai hoki ia i a koe, a-kia pai ai te tukunga iho ki a koe;

17 A, ka mea i roto i tou ngakau, Na toku kaha, na te uaua hoki o toku ringaringa, i whiwhi ai au ki enei taonga.

18 Engari kia mahara koe ki a Ihowa ki tou Atua; nana hoki i homai te kaha ki a koe i whiwhi ai koe ki te taonga, kia whakamana ai ia i tana kawenata i oati ai ia ki ou mātua, a ka rite nei inaianei.

19 ¶ Na, ki te wareware koe ki a Ihowa ki tou Atua, a ka whai ki nga atua ke, ka mahi hoki ki a ratou, ka koropiko atu hoki ki a ratou, me wha-

Digitized by Google

kaatu e ahau ki a koutou i tenei ra, ka ngaro rawa koutou.

20 Ka whakangaromia 'koutou, ka peratia me nga iwi e whakangaromia nei e Ihowa i to koutou aroaro; mo koutou kihai i rongo ki te reo o Ihowa o to koutou Atua.

UPOKO 9.

WHAKARONGO mai, e Iharaira, Ko a tenei ra koe whiti ai i Horano, haere ai ki te tango i *te whenua o* nga iwi e nui ana, e kaha ana i a koe, i nga pa hoki e nui ana, e taiepatia ana, a, *tutuki* noa ki te rangi;

2 I te iwi nui, i te *iwi* roroa, i nga tamariki a nga Anakimi, e mohio na koe, i rongo hoki, Ko wai e tu ki te aroaro o nga tamariki a Anaka?

3 Na, kia mohio koe i tenei ra, ko Ihowa ko tou Atua, ko ia kei tou aroaro e haere ana, mana ratou e huna, ano he ahi e kai ana, mana hoki e whakamate to ratou tara ki tou aroaro: a ka peia atu ratou e koe, ka hohoro hoki te huna i a ratou ka rite ki ta Ihowa i korero ai ki a koe.

4 Kei korero koe i roto i tou ngakau, ua pei a Ihowa tou Atua i a ratou i tou aroaro, kei mea, He tika noku i kawe mai ai a Ihowa i a au ki te tango i tenei whenua; kahore, no te kino o enei iwi i pei ai a Ihowa i a ratou i tou aroaro.

5 Ehara i te tika nou, i te tapatahi ranei no tou ngakau i haere ai koe ki te tango i to ratou whenua; kahore, he kino no enei iwi i pei ai a Ihowa tou Atua i a ratou i tou aroaro, he mea hoki kia whakamana ai ia i te kupu i oati ai a Ihowa ki ou mātua, ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa.

6 Ina, kia mohio koe ehara i te tika nou i hoatu ai e Ihowa e tou Atua tena whenua pai ki a koe, kia tangohia e koe; ta te mea he iwi kaki maro koe.

7 ¶ Kia mahara, kei wareware ki au whakataritaringa ki a Ihowa ki tou Atua i te koraha: no te ra iho ano i haere mai ai koe i te whenua o Ihipa, a tae noa mai koutou ki tenei wahi e tutu ana ano koutou ki a Ihowa.

8 A, i Horepa ano i whakapataritari koutou ki a Ihowa, a riri ana a Ihowa ki a koutou, *mea ana* kia hunā koutou.

9 I taku pikinga atu ki te maunga, ki te tiki i nga papa kohatu, i nga papa o te kawenata i whakaritea e Ihowa ki a koutou, na, ka noho au i te maunga, a e wha tekau nga ra, e wha tekau nga po; kahore ahau i kai i te taro, kahore ano hoki i inu i te wai.

10 A homai ana e Ihowa ki a au nga papa kohatu e rua, he mea tuhituhi na te ringaringa o te Atua: a *ko te tuhituhinga* o aua mea i rite ki nga kupu katoa i korero ai a Ihowa ki a koutou i te maunga i waenganui o te ahi, i te ra o te huihuinga.

11 Nawai a, ka taka nga ra e wha tekau me nga po e wha tekau, na, ka homai e Ihowa ki a au nga papa kohatu e rua, nga papa *hoki* o te kawenata.

12 A ka mea mai a Ihowa ki a au, Whakatika, heke atu i konei, hohoro; kua taka hoki tou iwi i kawea mai e koe i Ihipa: kua hohoro ratou te peka ke atu i te huarahi i kiia atu e ahau ki a ratou; kua hangā e ratou he whakapakoko, he mea whakarewa *na ratou*.

13 A i korero mai ano hoki a Ihowa ki a au, i mea, Kua kite ahau i tenei iwi, nana, he iwi kaki maro ratou:

14 Tukua atu ahau ki te huna i a ratou, ki te horoi atu hoki i to ratou ingoa i raro iho o te rangi: a maku koe e mea hei iwi kaha, hei *iwi* nui ake i a ratou.

15 Na, ka tahuri au, ka heke iho i te maunga, ko te maunga hoki ka tonu i te ahi, me nga papa e rua hoki o te kawenata i oku ringa e rua.

16 A, taku tirohanga atu, na, kua hara koutou ki a Ihowa ki to koutou Atua, kua hanga i te kuao kau ma koutou, he mea whakarewa: kua hohoro koutou te peka ke atu i te huarahi i kiia mai e Ihowa ki a koutou.

17 Na, kua mau au ki nga papa e rua, pangū atu ana e ahau i roto i oku ringaringa e rua, a wahia iho aua *mea* e ahau ki to koutou aroaro.

18 Na, takoto ana ahau ki te aroaro o Ihowa, pera ana ano me to te timatanga, e wha tekau nga ra, e wha tekau nga po, kihai ahau i kai i te taro, kihai hoki i inu i te wai, mo o koutou hara katoa hoki i hara ai koutou, i mahi ai i te kino ki te aroaro o Ihowa, hei whakapataritari i a ia.

19 I pawera hoki ahau i te riri, i te aritarita, i a Ihowa ra i whakatakariri ki a koutou, *e mea ana* kia hunā koutou. A, whakarongo mai ana a Ihowa ki a au i taua wa ano.

20 A i riri rawa ano a Ihowa ki a Arona, *i mea* kia whakamatea ia: a i inoi ano ahau mo Arona i taua wa ano.

21 Na ka tango ahau i ta koutou hara, i te kuao kau i hangā e koutou, a tahuna ana ki te ahi, patokia iho, hurihia marietia ana, a ngotangota noa, ano he

Digitized by Google

puehu: na, pangā atu ana e ahau ona ngota ki te awa e rere iho ana i te maunga.

22 ¶ A, i Tapera, i Maha hoki, i Kipiroto-hataawa i whakapataritari ano koutou ki a Ihowa.

23 I te tononga ano hoki a Ihowa i a koutou i Karehe-parenea, i tana meatanga mai, Haere ki runga, tangohia te whenua i hoatu e ahau ki a koutou, na, ka tutu koutou ki te kupu a Ihowa a to koutou Atua, kihai ano hoki koutou i whakapono ki a ia, kihai i whakarongo ki tona reo.

24 Tutu ana koutou ki a Ihowa no te ra iho ano i mohio ai ahau ki a koutou.

25 ¶ A, takoto ana ahau i te aroaro o Ihowa, a e wha tekau nga ra, e wha tekau nga po, rite tahi ki aku i takoto ai i mua; mo te meatanga mai a Ihowa kia whakangaromia koutou.

26 Na, inoi atu ana ahau ki a Ihowa, mea ana, E te Ariki, e Ihowa, kaua e whakangaromia tou iwi, tou taonga tupu hoki, i hokona nei e koe, *i kitea* ai tou nui, i whakaputaina mai nei e koe i Ihipa ki te ringaringa kaha.

27 Kia mahara ki o pononga, ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa: kaua e titiro mai ki te pakeketanga o tenei iwi, ki ta ratou kino, ki to ratou hara.

28 Kei mea te whenua, i whakaputaina mai nei matou e koe i reira, Kihai i kaha a Ihowa ki te kawe i a ratou ki te whenua i korero ai ia ki a ratou, he kino hoki nona ki a ratou, koia i kawea atu ai ratou e ia kia whakamatea ki te koraha.

29 Otira ko tou iwi ano ratou, ko tou taonga tupu hoki, i whakaputaina mai nei e koe, i runga ano i to kaha nui, ki tou tākakau maro hoki.

UPOKO 10.

I REIRA ano ka korero mai a Ihowa ki a au, Haua mai e koe kia rua nga papa kohatu, kia rite ki o te timatanga, ka haere ake ai ki a au ki te maunga, hangā hoki e koe he aaka rakau:

2 A, maku e tuhituhi ki nga papa nga kupu o nga papa o mua, i wahia ra e koe, a me hoatu e koe ki roto ki te aaka.

3 Na, hangā ana e ahau he aaka, he hitimi te rakau, taraia ana hoki e ahau nga papa kohatu e rua, rite tonu ki o mua, na ka piki au ki te maunga me nga papa e rua i toku ringa.

4 Na, ka tuhituhi ia ki nga papa, rite tonu ki to mua tuhituhinga, i nga ture kotahi tekau i korerotia mai e Ihowa ki a koutou i te maunga i waenganui o te ahi, i te ra o te huihuinga; a homai ana e Ihowa ki a au.

5 Na, ka tahuri ahau, a heke iho ana i te maunga, a whaowhina ana nga papa ki roto ki te aaka i hangā e ahau, a kei reira ano ena mea, rite rawa ki ta Ihowa i ako mai ai ki a au.

6 ¶ Na, ka haere atu nga tamariki a Iharaira i Peerota i to nga tamariki a Iakana, a, Mohera: a ka mate a Arona ki reira, a tanumia iho ki reira; na, ko tana tamaiti ko Ereatara te tohunga i muri i a ia.

7 I haere atu ratou i reira, a, Kurekora; i Kurekora hoki, a, Iotopata, he whenua awa wai *tena*.

8 ¶ I taua wa ano ka wehea mai e Ihowa te iwi o Riwai hei amo i te aaka o te kawenata o Ihowa, hei tu ki te aroaro o Ihowa, hei minita ki a ia, hei manaaki hoki i runga i tona ingoa, a, mohoa noa nei.

9 No reira i kore ai tetahi wahi mo Riwai, me tetahi kāinga tuturu i roto i ona tuakana, i ona teina: ko tona kāinga tuturu ko Ihowa, e rite tonu ana ki ta Ihowa ki ta tou Atua i korero ai ki a ia.

10 A i noho ano ahau i te maunga, rite tahi ki nga rangi o mua, e wha tekau nga ra, e wha tekau hoki nga po; a i rongo mai ano a Ihowa ki a au i reira, kihai *ano hoki* a Ihowa i aro ki te whakamate i a koe.

11 A ka mea mai a Ihowa ki a au, Whakatika, haere atu i to huarahi i mua i te iwi, kia haere hoki ratou ki te tango i te whenua, i oati ai ahau ki o ratou matua kia hoatu ki a ratou.

12 ¶ Na, he aha, e Ihariara, ta Ihowa ta tou Atua e mea nei i a koe? Ehara oti i te wehi i a Ihowa i tou Atua, i te haere i ana haerenga katoa, i te aroha hoki ki a ia, i te mahi ano hoki ki a Ihowa ki tou Atua i runga i tou ngakau katoa, i runga ano hoki i tou wairua katoa,

13 I te pupuri *hoki* i nga whakahaunga a Ihowa, me ana tikanga e whakahaua atu nei e ahau i tenei ra ki a koe hei pai mou?

14 Nana, no Ihowa no tou Atua te rangi, me te rangi o nga rangi, te whenua me ona mea katoa.

15 He ahakoa ra i ahuareka mai a Ihowa ki ou matua, i aroha ki a ratou, a ko o ratou uri i muri i a ratou, arā, ko koutou tana i whiriwhiri ai o nga iwi katoa; koia ano *tenei* inaianei.

Digitized by Google

16 Kotia ra e koutou te kiri matamata o o koutou ngakau, kaua hoki e whakamarokia ano o koutou kaki.

17 Ta te mea, ko Ihowa ko tou Atua ko ia te Atua o nga atua, me te Ariki o nga ariki, he Atua nui *ia*, he kaha, e wehingia ana, e kore nei e whakapai kanohi, e kore ano hoki e tango i te moni whakapati.

18 E whakahaere ana i te tikanga mo te pani, mo te pouaru, e aroha ana ki te manene, e hoatu ana hoki i te taro i te kakahu ki a ia.

19 Kia aroha ano koutou ki te manene; he manene hoki koutou i mua i te whenua o Ihipa.

20 Ko Ihowa ko tou Atua tau e wehi ai, me mahi ano e koe ki a ia, me awhi atu ki a ia, me waiho ano hoki tona ingoa hei oati.

21 Ko ia tau e whakamoemiti ai, ko ia hoki tou Atua, i mahi nei i enei mea nui mou, i enei mea whakawehi, i kite ra ou kanohi.

22 Ko o mātua i heke atu ra ki Ihipa, e whitu tekau nga tangata, na, inaianei ka oti koe te mea e Ihowa e tou Atua kia rite ki nga whetu o te rangi te hira.

UPOKO 11.

MO reira kia aroha koe ki a Ihowa ki tou Atua, kia mau hoki ki ana whakatupatoranga, me ana tikanga, me ana whakariteritenga, me ana whakahaunga, i nga ra katoa.

2 ¶ A kia mohio koutou i tenei ra: hāunga ra a koutou tamariki, kahore hoki ratou i mohio, kahore ano hoki i kite i te whakawhiunga a Ihowa a to koutou Atua, i tona nui, i tona ringaringa kaha, me tona tākakau kua oti te whakamaro.

3 I ana merekara hoki, me ana mahi i meatia e ia i waenganui o Ihipa ki a Parao ki te kingi o Ihipa, ki tona whenua katoa hoki:

4 I tana hoki i mea ai ki te ope o Ihipa, ki o ratou hoiho, ki a ratou hariata; i a ia i mea ra i nga wai o te Moana Whero kia huri ki runga ki a ratou i to ratou whainga mai i a koutou, a hunā iho ratou e Ihowa, a, mohoa noa nei;

5 I nga mea hoki i mea ai ia ki a koutou i te koraha, a tae noa mai koutou ki tenei wahi;

6 I tana hoki i mea ai ki a Ratana raua ko Apirama, ki nga tamariki a Eriapa tama a Reupena, i te koheratanga hoki o te mangai o te whenua, a horomia ana ratou, me nga *tangata* o o ratou whare, me o ratou teneti hoki, me a ratou mea katoa, i waenganui i a Ihaaira katoa.

7 Ko o koutou kanohi ia kua kite i nga mahi nui katoa a Ihowa i mahi ai ia.

8 Ae ra, kia mau ki nga whakahaunga katoa e whakahau atu nei ahau ki a koe i tenei ra, kia kaha ai koutou, kia tae atu ai hoki, kia whiwhi ai ki te whenua e haere atu nei koutou ki reira ki te tango.

9 Kia roa ai hoki o koutou ra ki runga ki te whenua i oati ai a Ihowa ki ou matua kia hoatu ki a ratou, ki o ratou uri hoki, he whenua *ia* e rerengia ana e te waiu, e te honi.

10 ¶ Ta te mea, ehara te whenua, e haere atu nei koe ki reira ki te tango, i te pera me te whenua o Ihipa, me tera i mahue atu i a koe, e whakato ai koe i to purapura, e whakamakuku ai hoki ki to waewae, ano he kari otaota:

11 Kahore, he whenua pukepuke, he *whenua* raorao te whenua e haere atu nei koutou ki reira ki te tango, e inu ana hoki i te ua o te rangi hei wai.

12 He whenua e tirotirohia ana e Ihowa e tou Atua: kei reira tonu nga kanohi o Ihowa o tou Atua, no te timatanga o te tau, taea noatia te mutunga o te tau.

13 ¶ A ki te whakarongo marie koutou ki aku whakahaunga e whakahau atu nei ahau ki a koutou i tenei ra, *ara*, ki te aroha ki a Ihowa ki to koutou Atua, ki te whakapaua o koutou ngakau o koutou wairua ki te mahi ki a ia,

14 Na, ka hoatu e ahau te ua mo to koutou whenua i tona po ano, te ua mataati raua ko te ua o muri, a ka kohikohi koe i to witi, i to waina hoki, me to hinu.

15 A ka hoatu e ahau te tarutaru ki o parae ma o kararehe, a ka kai koe, ka makona.

16 ¶ Kia mahara koutou ki a koutou, kei mamingatia o koutou ngakau, kei peka ke hoki koutou, kei mahi koutou ki nga atua ke, kei koropiko atu ki a ratou;

17 A ka mura te riri a Ihowa ki a koutou, a ka tutakina e ia te rangi, a kore ake te ua, e kore ano hoki e tukua mai e te whenua ona hua; a ka hohoro koutou te mate atu i te whenua pai ka homai nei e Ihowa ki a koutou.

18 ¶ Engari, rongoatia atu enei kupu aku ki roto ki o koutou ngakau, ki roto hoki ki o koutou wairua, herea hoki hei tohu ki o koutou ringaringa; hei pare

Digitized by Google

ano ena *mea* ki waenganui i o koutou kanohi.

19 Whakaakona atu hoki ena *mea* ki a koutou tamariki, korerotia ina noho koe i roto i tou whare, ina haere koe i te huarahi, ina takoto koe, ina whakatika ranei koe.

20 Tuhituhia ano hoki ki nga pou tatau o tou whare, ki o tatau hoki;

21 Kia tini ai o ra, me nga ra o a koutou tamariki, ki te whenua i oati ai a Ihowa ki ou mātua kia hoatu ki a ratou, kia rite ai ki nga ra o te rangi i runga i te whenua.

22 ¶ Ta te mea, ki te ata pupuri koutou i enei whakahaunga katoa e whakahau atu nei ahau ki a koutou kia mahia, *ara*, ki te aroha ki a Ihowa ki to koutou Atua, ki te haere hoki i ana huarahi, ki te awhi atu ki a ia;

23 Na, ka peia atu e Ihowa enei iwi katoa i tou aroaro, a ka riro mai i a koutou nga iwi e nui ana, e kaha ana i a koutou.

24 Mo koutou nga wahi katoa e takahia e te kapu o o koutou waewae: kei te koraha, kei Repanona hoki, kei te awa, kei te awa kei Uparati, a tae noa ki te moana *ki te taha* ki te weta, nga rohe ki a koutou.

25 E kore e tu mai tetahi tangata ki to koutou aroaro: ta te mea ka whakapangia e Ihowa e to koutou Atua to koutou wehi, me to koutou tuiri, ki te mata katoa o te whenua e takahia e koutou, ka rite ki tana i korero ai ki a koutou.

26 ¶ Titiro, ka hoatu nei e ahau ki to koutou aroaro i tenei ra te manaakitanga me te kanga:

27 Te manaakitanga, ki te rongo koutou ki nga whakahaunga a Ihowa a to koutou Atua, e whakahau atu nei ahau ki a koutou i tenei ra;

28 Te kanga hoki, ki te kahore koutou e rongo ki nga whakahaunga a Ihowa a to koutou Atua, a ka peka ke i te huarahi, e kiia atu nei e ahau ki a koutou i tenei ra, ki te whai ki nga atua ke, kihai nei i mohiotia e koutou.

29 A tenei ake, i te wa ano e kawea ai koe e Ihowa e tou Atua ki te whenua, ka haere atu nei koe ki reira ki te tango, na me hoatu e koe te manaakitanga ki runga ki Maunga Keritimi, me te kanga ki runga ki Maunga Epara.

30 Kahore ianei ena i tera taha o Horano i te taha o te huarahi e to ai te ra, i te whenua o nga Kanaani e noho ana i te mānia i te ritenga atu o Kirikara, i te taha o nga mānia i More?

31 Ka whiti atu nei hoki koutou Horano, ka haere atu ki te tango i te whenua e homai ana e Ihowa e to koutou Atua ki a koutou, a ka riro mai a reira i a koutou, a ka noho koutou ki reira.

32 Kia mahara hoki koutou kia mahi i nga tikanga katoa, me nga whakaritenga e hoatu nei e ahau ki to koutou aroaro i tenei ra.

UPOKO 12.

TENEI ano nga tikanga me nga whakaritenga, hei puritanga ma koutou hei mahinga ki te whenua e homai ana e Ihowa e te Atua o ou mātua ki a koe kia nohoia, i nga ra katoa e ora ai koutou ki runga ki te whenua.

2 ¶ Whakamotitia rawatia nga wahi katoa i mahi ai nga iwi, ka riro mai nei i a koutou, ki o ratou atua, i runga i nga maunga teitei, i nga pukepuke hoki, i raro hoki i nga rakau kouru nui katoa:

3 Pakarua o ratou aata, wahia hoki o ratou pou, ko o ratou motu rakau tahuna e koutou ki te ahi; me nga whakapakoko hoki o o ratou atua tuakina iho, a whakangaromia rawatia atu o ratou ingoa i taua wahi.

4 ¶ Aua koutou e pena ki a Ihowa ki to koutou Atua.

5 Engari, me whai ki tona nohoanga, ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa to koutou Atua i roto i o koutou iwi katoa, kia waiho tona ingoa ki reira, me haere mai ano koutou ki reira.

6 Me kawe mai ano hoki ki reira a koutou tahunga tinana, me a koutou patunga tapu, me a koutou whakatekau, me nga whakahere e hapahapainga ana e o koutou ringa, me a koutou ki taurangi, me a koutou whakahere tuku noa, me nga whanau matamua o a koutou kau, o a koutou hipi:

7 A ko reira koutou kai ai, kō te aroaro o Ihowa o to koutou Atua, a ka koa ki nga mea katoa e toro atu ai o koutou ringaringa, a koutou, me *nga tangata* o o koutou whare, ki nga manaakitanga a Ihowa a tou Atua i a koe.

8 ¶ Kei rite ta koutou mahi ki tetahi o nga *mahi* e mahia nei e tatou i konei i tenei ra; kei mahi tera tangata, tera tangata i nga mea e tika ana ki tana titiro ake.

9 Kahore nei hoki koutou kia tae noa ki te okiokinga, ki te kāinga tupu e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe.

Digitized by Google

10 Eaoia, ka whiti koutou i Horano, a ka noho ki te whenua e homai ana e Ihowa e to koutou Atua hei kāinga tupu mo koutou, a ka meinga koutou e ia kia okioki i o koutou hoa whawhai katoa i tetahi taha i tetahi taha, a ka noho koutou i runga i te whenua rangatira;

11 Katahi ka ai he wahi, ki ta Ihowa ki ta to koutou Atua e whiriwhiri ai, hei nohoanga mo tona ingoa; me mau mai e koutou ki reira nga mea katoa e whakahau atu nei ahau ki a koutou, a koutou tahunga tinana, me a koutou patunga tapu, me a koutou whakatekau, me nga whakahere hapahapai a o koutou ringaringa, me nga mea katoa i whiriwhiria i roto i a koutou ki taurangi i kiia taurangitia e koutou ma Ihowa.

12 A, ka koa koutou ki te aroaro o Ihowa o to koutou Atua, a koutou, me a koutou tamariki, me a koutou tamahine, a koutou pononga tane, me a koutou pononga wahine, me te Riwaiti i roto mai i o koutou tatau; kahore hoki ia i rato tahi koutou i te tahi wahi, i tetahi kāinga tupu ranei mona.

13 ¶ Kia mahara koe kei tukua mai e koe o tahunga tinana ki nga wahi katoa e kite ai koe.

14 Engari, hei te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa i roto i tetahi o o iwi, hei reira tuku ai koe i o tahunga tinana, hei reira hoki koe mea ai i nga mea katoa e whakahau atu nei ahau ki a koe.

15 Otiia, ki te hiahia tou ngakau ki tetahi *mea*, patua, kainga hoki he kikokiko i roto i o tatau, kia rite ki ta Ihowa ki ta to Atua manaakitanga i homai e ia ki a koe: me kai te *tangata* poke raua ko te tangata poke kore, i tena mea, kia rite ki te aneterope me te hata *e kainga ana.*

16 Raia, kaua e kainga te toto; ringitia atu ki te whenua, ano he wai.

17 ¶ E kore koe e tukua kia kai i roto i o tatau i nga whakatekau o to witi, o to waina ranei, o to hinu ranei, i nga matamua ranei o o kau, o o hipi ranei, i tetahi ranei o o ki taurangi e kiia taurangitia e koe, i o whakahere tuku noa ranei, i nga whakahere hapahapai ranei a to ringa:

18 Engari, hei te aroaro o Ihowa o tou Atua koe kai ai i ena *mea*, hei te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua, a koe, me to tamaiti, me to tamahine, me to pononga tane, me to pononga wahine, me te Riwaiti hoki i roto i o tatau: a ka koa koe ki te aroaro o Ihowa o tou Atua ki nga *mea* katoa e totoro atu ai o ringa.

19 Kia tupato kei mahue te Riwaiti i a koe i nga ra katoa e ora ai koe i runga i te whenua.

20 ¶ E whakanui a Ihowa tou Atua i to rohe, e pera me tana i korero ai ki a koe, a ka mea koe, Ka kai kikokiko ahau, (e hiahia ana hoki toku ngakau ki te kai kikokiko,) e kai koe i te kikokiko, i nga mea katoa e hiahia ai tou ngakau.

21 Ki te mamao atu i a koe te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua kia waiho tona ingoa ki reira, na, me patu e koe tetahi o o kau, o o hipi ranei, e homai e Ihowa ki a koe, kia rite ki taku i whakahau ai ki a koe, a ka kai i roto i o tatau i nga mea katoa e hiahia ai tou ngakau.

22 Ka kainga ena *mea* e koe, peratia me te aneterope raua ko te hāta e kai nga ana; ko te tangata poke raua ko te tangata poke-kore, me kai tahi raua.

23 Raia, kia tino u koe kei kai koe i te toto: ta te mea ko te toto te oranga; kaua hoki e kainga ngatahitia e koe te toto me te kikokiko.

24 Kaua tena *mea* e kainga e koe; ringitia atu ki te whenua, peratia me te wai.

25 Kei kainga tena *mea* e koe; kia whiwhi ai koe ki te pai, koutou, ko o tamariki i muri i a koe, mou i mahi i te mea e tika ana ki ta Ihowa titiro.

26 Ko o mea tapu ia, e mea ai koe, me o ki taurangi, me tango e koe, a ka haere ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa:

27 Na, ka tuku mai koe i o tahunga tanana, i te kikokiko me te toto ki runga ki te aata o Ihowa o tou Atua: ko te toto hoki o o patunga tapu me ringi ki runga ki te aata a Ihowa a tou Atua, ko te kikokiko ia mau e kai.

28 Maharatia, whakarangona hoki enei kupu katoa e whakahau atu nei ahau ki a koe, kia whiwhi ai koe ki te pai, koutou, ko o tamariki i muri i a koe, ake tonu atu, mo to mahinga i te mea e pai ana, e tika ana i te tirohanga a Ihowa a tou Atua.

29 ¶ E hunā iho e Ihowa e tou Atua i tou aroaro nga iwi, e haere atu nei koe ki reira ki te tango i to ratou *whenua*, a ka riro mai ratou i a koe, a ka noho koe ki to ratou whenua;

30 Kia tupato ki a koe, kei mahangatia koe, kei whai atu ki muri i a ratou, ina whakangaromia atu ratou i tou aroaro, kei ui atu ano hoki koe ki o ratou atua, kei mea, I pehea te mahi a enei iwi ki o ratou atua? ka pena ano hoki ahau.

31 Kei pera to mahi ki a Ihowa ki tou

Digitized by Google

Atua: ta te mea ko nga mea katoa e whakarihariha ai a Ihowa, e kino ai, ko ia ta ratou i mahi ai ki o ratou atua; na, ko a ratou tamariki nei ano, me a ratou tamahine, i tahuna e ratou ki te ahi ma o ratou atua.

32 Ko nga mea katoa e whakahau ai ahau ki a koutou, ko ena ta koutou e mahara ai kia mahia: kaua e tapiritia ki etahi atu, kaua ano hoki e kinitia atu tetahi wahi o aua *kupu*.

UPOKO 13.

KI te whakatika mai i roto i a koe he poropiti, he tangata moemoea ranei, a ka homai e ia ki a koe he tohu, he merekara ranei;

2 A ka puta mai te tohu, te merekara ranei, i korero ai ia ki a koe, i mea ai, Tatou ka whai ki nga atua ke, kihai nei i mohiotia e koe, ka mahi atu hoki ki a ratou;

3 Kei whakarongo koe ki nga korero a taua poropiti, a taua tangata moemoea ranei: ta te mea, e whakamatamatau ana a Ihowa to koutou Atua i a koutou, kia mohio ai e whakapaua ana ranei o koutou ngakau katoa, o koutou wairua katoa ki te aroha ki a Ihowa ki to koutou Atua.

4 *Me whai* koutou ki a Ihowa ki to *koutou Atua*, ko ia hoki ta koutou e wehi ai, me pupuri ana whakahaunga, me whakarongo hoki ki tona reo, me mahi atu ano hoki ki a ia, me awhi atu ki a ia.

5 A, taua poropiti ra, taua tangata moemoea ranei, me whakamate; mona hoki i mea kia whakarerea a Ihowa to koutou Atua, i tangohia mai ai koutou i te whenua o Ihipa, i hokona ai hoki koe i roto i te whare pononga, kia panā atu koe i te huarahi i whakahau ai a Ihowa tou Atua ki a koe kia haerea. Penei ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe.

6 ¶ Ki te whakaki puku to teina, te tama a to whaea, to tamaiti ranei, to tamahine ranei, te hoa wahine ranei i tou uma, tou hoa ranei e *rite ana* ki tou ngakau, ki te mea mai, Tatou ka haere, ka mahi ki nga atua ke, kihai nei koe i mohio, koutou tahi ko ou mātua;

7 Ki etahi o nga atua o nga iwi i tetahi taha ou, i tetahi taha e tata ana ki a koe, kei tawhiti atu ranei i a koe, i tetahi pito o te whenua, paku noa ki tetahi pito o te whenua;

8 Kei whakaae koe ki a ia, kei whakarongo ki a ia; kaua ano hoki to kanohi e aroha ki a ia, kaua koe e tohu i a ia, kaua hoki e huna i a ia:

9 Engari patua rawatia e koe; ko tou ringa te pa wawe atu ki a ia, hei whakamate i a ia, muri iho ko te ringa o te iwi katoa.

10 A, me aki ia e koe ki te kohatu, kia mate; mona i whai kia whakapeautia ketia koe i a Ihowa i tou Atua i tangohia mai ai koe i te whenua o Ihipa, i te whare pononga.

11 A ka rongo a Iharaira katoa, ka wehi, e kore hoki e mahi i te pena me tena mea kino i roto i a koutou i muri iho.

12 ¶ Ki te rongo koe i roto i tetahi o ou pa, e homai e Ihowa e tou Atua ki a koe hei nohoanga, e korerotia ana,

13 Kua haere atu etahi tangata, he tamariki na Periara, i roto i a koe, kua whakapeau ke hoki i nga tangata o to ratou pa, kua mea Tatou ka haere, ka mahi atu ki nga atua ke, kihai nei i mohiotia e koutou;

14 Na, me rapu e koe, me ore atu, me te ui marie ano; na, he pono, he tika rawa te korero, kua mahia tena mea whakarihariha i roto i a koe;

15 Tukitukia rawatia nga tangata o taua pa ki te mata o te hoari, whakamotitia a reira, me nga mea katoa i roto, me ana kararehe, ki te mata o te hoari.

16 Ko nga taonga katoa hoki o reira me kohi ki waenganui o tona huarahi, ka tahu ai e koe te pa, me ona taonga katoa, ki te ahi, a rupeke noa, *hei mea* ki a Ihowa ki tou Atua: me waiho hoki a reira hei puranga mo a mua tonu atu; kaua e hangā a muri ake nei.

17 Kei piri hoki ki tou ringaringa tetahi wahi o te mea kua oti nei te kanga: kia tahuri ai a Ihowa i te muranga o tana riri, kia whakaputaina mai ai ano hoki e ia ki a koe he atawhai, kia atawhai ai hoki ia i a koe, kia whakanui ai i a koe, kia rite ai ki tana i oati ai ki ou mātua;

18 Ina whakarongo koe ki te reo o Ihowa o tou Atua, ina pupuri i ana whakahaunga katoa, e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe, ina mahi hoki i te mea e tika ana i te tirohanga a Ihowa a tou Atua.

UPOKO 14.

HE tamariki koutou na Ihowa na to koutou Atua: kaua koutou e haehae, kaua hoki e tiwhaina a waenganui o koutou kanohi mo te tupapaku.

Digitized by Google

2 He iwi tapu hoki koe no Ihowa no tou Atua, a, kua whiriwhiri a Ihowa i a koe hei iwi mona, motuhake rawa i nga iwi katoa i te mata o te whenua.

3 ¶ Kaua e kainga tetahi mea whakarihariha.

4 Ko nga kararehe enei e kai ai koutou: ko te kau, ko te hipi, ko te koati,

5 Ko te hāta, me te anaterope, me te parotiri, me te koati mohoao, me te pikareka, me te kau mahoao, me te temera.

6 Ko nga kararehe katoa hoki e tararua ana te matimati, e weherua ana hoki te titorehanga, e rua nei nga matimati, a e whakahoki ake ana i te kai i roto i nga kararehe, ko ena me kai e koutou.

7 Otiia, kaua e kainga enei o nga mea e whakahoki ake ana i te kai, o nga mea hoki e tararua ana nga matimati, e titore pu ana; ko te kamera, ko te hea, me te hawhana: no te mea e whakahoki ake ana ratou i te kai, otiia kihai i tararua te matimati; hei mea poke ena ki a koutou.

8 Me te poaka hoki, no te mea e titore ana nga matimati, otiia e kore e whakahokia ake te kai; hei *mèa* poke tena ki a koutou: kaua e kainga o ratou kikokiko, kaua hoki e pa atu ki o ratou tinana mate.

9 ¶ Ko enei a koutou e kai ai o nga mea katoa o roto i te wai: ko nga mea katoa e whai tara ana, e whai unahi ana, ta koutou e kai ai:

10 A, ko nga mea kahore he tara, kahore he unahi i a ratou, kaua e kainga; hei mea poke ena ki a koutou.

11 ¶ Ko nga manu poke-kore katoa me kai e koutou.

12 A, tenei ano nga *mea* e kore e kainga e koutou: ko te ekara, ko te wawahiiwi, me te ahipare,

13 Me te kireti, me te kaiaia, me te whatura, me nga mea pera,

14 Me nga raweni katoa, me *nga mea* pera,

15 Me te ruru, me te kahupo, me te kuko, me te kahu, me *nga mea* pera,

16 Me te ruru nohinohi, me te ruru nui, me te wani,

17 Me te perikana, me te kia-ekara, me te kawau,

18 Me te taaka, me te heroni, me nga mea pera, me te rapiwingi, me te pekapeka.

19 Me nga mea ngokingoki katoa e rere a manu ana, hei mea poke ena ki a koutou: kaua e kainga.

20 Ko nga manu poke-kore katoa me kai e koutou.

21 ¶ Kei kai koutou i tetahi mea i mate maori: me hoatu ki te manene i roto i ou tatau, a mana tena *mea* e kai; me hoko atu ranei ki tetahi tangata iwi ke: no te mea hoki he iwi tapu koe no Ihowa no tou Atua. Kaua e kohuatia he kuao koati ki te waiu o tona whaea.

22 Whakamotuhaketia nga whakatekau o nga hua katoa o o purapura, e tupu ake ana i te mara i tenei tau i tenei tau.

23 Me kai hoki ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, ki te wahi e whiriwhiri ai ia kia waiho tona ingoa ki reira, nga whakatekau o to witi, o to waina, o to hinu hoki, me nga matamua ano o o kau, o o hipi hoki; kia akona ai koe kia wehi i a Ihowa i tou Atua i nga ra katoa.

24 A ki te roa rawa to huarahi, a, e kore tena *mea* e taea e koe te kawe; ki te mamao atu i a koe te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua kia waiho tona ingoa ki reira, ina manaakitia koe e Ihowa e tou Atua:

25 Na, me hoko e koe tena *mea* ki te moni, me takai hoki te moni ki roto ki tou ringa, ka haere ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua:

26 Na, ka hokona atu e koe te moni ki nga mea katoa e hiahia ai tou ngakau, ki nga kau, ki nga hipi ranei, ki te waina ranei, ki te wai kaha ranei, ki nga mea katoa hoki e mate-nuitia ana e tou ngakau: ka kai ai ki reira ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, ka hari hoki, koutou, ko tou whare,

27 Ko te Riwaiti, i roto i ou kuwaha; kaua ia e whakarerea; he mea hoki, kahore ona wahi, kāinga tupu ranei i roto i a koe.

28 ¶ Hei te mutunga o nga tau e toru ka mauria mai e koe ki waho nga whakatekau katoa o o hua o tena tau, ka whakatakoto ai ki ou kuwaha:

29 Na, ka haere mai te Riwaiti, (no te mea kahore ona wahi, kāinga tupu ranei i roto i a koe,) me te manene, me te pani, me te pouaru, i roto nei i ou tatau, a ka kai ratou, ka makona; kia manaaki ai a Ihowa tou Atua i a koe i nga mahinga katoatanga a tou ringa e mahi ai koe.

UPOKO 15.

KEI te mutunga o nga tau e whitu ka mea koe i te tukunga noatanga.

2 A, ko te tikanga tenei mo te tukunga noatanga: Ko nga kai whakatarewa katoa i te moni, e whakatarewa

Digitized by Google

mai nei i te moni, ki o ratou hoa, me tuku noa atu; kaua e tohea i o ratou hoa, i o ratou teina ranei; no te mea hoki e kiia ana, Ko te tukunga noatanga a Ihowa.

3 He tangata iwi ke, tohea atu: ko tau mea ia i to teina, me tuku noa atu e tou ringa;

4 Kia kore ai te rawa-kore i roto i a koe; he mea hoki ka manaaki rawa a Ihowa i a koe i runga i te whenua ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, kia tangohia hei kainga tupu:

5 Kia ata whakarongo ia koe ki te reo o Ihowa o tou Atua, kia puritia, kia mahia enei whakahaunga katoa e whakahau nei ahau i tenei ra ki a koe.

6 No te mea ka manaakitia koe e Ihowa e tou Atua, ka peratia me tana i korero ai ki a koe: a mau e whakatarewa moni atu ki nga iwi maha, ko koe ia e kore e tango i te moni tarewa; a, hei kawana koe mo nga iwi maha, e kore ano hoki ratou e meinga hei kawana mou.

7 ¶ Ki te mea kei roto i a koe tetahi o ou teina e rawakore ana, i roto i tetahi o o kuwaha o tou whenua, e homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, kaua e whakaauau tou ngakau, kaua hoki e kopia tou ringa ki tou teina rawa-kore:

8 Engari me whakatuwhera marie atu tou ringa ki a ia, kia ngawari hoki ki te whakatarewa moni ki a ia mo tona rawa-koretanga, e rawa-kore nei ia.

9 Kia tupato kei puta ake te whakaaro i roto i tou ngakau kino, kei mea, E tata ana te tau whitu, te tau tukunga noatanga; a, ka kino to kanohi ki tou teina rawa-kore, a e kore e hoatu e koe ki a ia; na, ka tangi atu ia ki a Ihowa i a koe *ka kino nei*, a, ka whai hara koe.

10 Hoatu marie ki a ia, kaua hoki e pouri tou ngakau, ina hoatu e koe ki a ia: ko te mea hoki tenei e manaaki ai a Ihowa tou Atua i a koe, i au mahinga katoatanga, i nga mea katoa e totoro atu ai tou ringa.

11 E kore hoki te rawa-kore e whakakorea i te whenua: koia taku e whakahau nei ki a koe, e mea nei, Kia nui te whakatuwheratanga o tou ringa ki tou teina, ki ou tangata e mate kai ana, e rawa-kore ana i tou whenua.

12 ¶ Ki te hokona atu ki a koe tou teina, tetahi Hiperu tane, Hiperu wahine ranei, a ka mahi ki a koe, a e ono nga tau; na, te whitu o nga tau me tuku ia kia haere noa atu i a koe.

13 A, ka tukua ia kia mawehe noa atu i a koe, kaua ia e tukua rawa-koretia atu:

14 Kia ngawari koe ki te homai ki a ia i etahi o o hipi, o o witi, o to waina hoki i to poka: me homai e koe ki a ia etahi o nga mea *i hoatu* e Ihowa e tou Atua hei manaakitanga mou.

15 Kia mahara ano hoki he pononga koe i mua i te whenua o Ihipa, a, na Ihowa na tou Atua koe i whakaora: koia ahau i whakahau ai i tenei mea ki a koe inaianei.

16 A, ki te mea mai ia ki a koe, E kore ahau e mawehe atu i a koe; nona hoki e aroha ana ki a koutou ko tou whare, a he mea pai ano ki a ia *te noho* ki a koe;

17 Na, me tango e koe tetahi oka, ka titi ai i tona taringa ki te tatau, a ka waiho ia hei pononga mau, oti tonu atu. Me pena hoki e koe ki to pononga wahine.

18 Kei kino tau whakaaro ina tukua ia kia haere noa atu i a koe; ta te mea e rite ana ana mahi ki a koe i nga tau e ono ki a nga kai mahi tokorua, ki a nga mea e utua ana: a ka manaaki a Ihowa tou Atua i a koe i nga mea katoa e mea ai koe.

19 ¶ Ko nga mea matamua e whanau ana i roto i o kau, i o hipi, nga tane, me whakatapu e koe ma Ihowa ma tou Atua: kaua e whakamahia e koe to puru matamua, kaua hoki e kutikutia to hipi matamua.

20 Hei te aroaro o Ihowa o tou Atua koe kai ai i *tena mea*, i tenei tau i tenei tau, a koe, me tou whare hoki, i te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua.

21 A, ki te mea he koha tona, he totitoti, he matapo, tetahi atu koha kino ranei, kaua ia e patua e koe ma Ihowa ma tou Atua.

22 Hei roto i ou kuwaha koe kai ai i tena mea: ma te tangata poke raua ko te tangata ma e *kai* tahi *tena mea*, kia pera ano me *te kainga o* te anaterope raua ko te hata.

23 Otiia kaua e kainga ona toto; ringitia atu ki te whenua, ano he wai.

UPOKO 16.

KIA mahara ki te marama ki a Apipi, whakaritea hoki te kapenga, *hei mea* ki a Ihowa ki tou Atua: ko Apipi, hoki te marama i whakaputaina mai ai koe e Ihowa e tou Atua i Ihipa i te po.

2 A, me patu e koe te kapenga *hei mea* ki a Ihowa ki tou Atua, te hipi, me te kau, ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa kia waiho tona ingoa ki reira.

Digitized by Google

3 Kaua e kainga tahitia e koe me taua mea he taro rewena; e whitu nga ra e kainga ai e koe *hei kinaki* mo taua *mea*, te taro rewena-kore, te taro tangihanga hoki; no te mea i haere potatutatu mai koe i te whenua o Ihipa: kia mahara ai koe ki te ra i puta mai ai koe i te whenua o Ihipa, i nga ra katoa e ora ai koe.

4 Kaua ano hoki e kitea te rewena ki a koe puta noa i o rohe katoa, a, kia whitu ra ano nga ra; kaua hoki e whakatoea mo te ata *tetahi wahi* o te kikokiko e patua ana e koe i te ahiahi o te ra tuatahi.

5 Ekore e ahei kia patua e koe te kapenga i roto i tetahi o ou tatau, e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe:

6 Engari hei te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua kia waiho tona ingoa ki reira, patu ai koe i te kapenga i te ahiahi, i te toenetanga o te ra, i te wa ano i puta mai ai koe i Ihipa.

7 Na, me tunu e koe, me kai hoki ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua: a, i te ata ka tahuri ka haere ki ou teneti.

8 E ono nga ra e kai ai koe i te taro rewena-kore: a i te ra whitu te huihuinga nui ki a Ihowa ki tou Atua: kaua tetahi mahi e mahia.

9 ¶ Taua e koe, kia whitu nga wiki: kei to tukunga mataati i te toronaihi ki te witi koe timata ai te tatau i nga wiki e whitu.

10 Na, me whakarite e koe te hakari o nga wiki, *hei mea* ki a Ihowa ki tou Atua ki tetahi tahua, he mea hoatu noa na tou ringa; kia rite tau e homai ai ki ta Ihowa ki ta tou Atua manaakitanga i a koe.

11 Na, ka koa koe ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, koutou tahi ko to tama, ko to tamahine, me to pononga tane, me to pononga wahine, me te Riwaiti i roto i ou tatau, me te nohonoa, me te pani, me te pouaru, i roto i a koe, ki te wahi i whiriwhiria e Ihowa e tou Atua kia waiho tona ingoa ki reira.

12 A, kia mahara he pononga koe i mua i Ihipa: me pupuri hoki, me mahi enei tikanga.

13 ¶ Me whakarite e koe te hakari whare wharau, kia whitu nga ra, ua poto i a koe te kohikohi to witi me to waina:

14 A ka koa koe ki to hakari, koutou tahi ko to tama, ko to tamahine, me to pononga tane, me to pononga wahine, me te Riwaiti, me te nohonoa, me te pani, me te pouaru i roto i ou tatau.

15 Kia whitu nga ra e whakarite ai koe i te hakari ki a Ihowa ki tou Atua, i te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa: mo Ihowa hoki mo tou Atua i manaaki i a koe, i o hua katoa, i nga mahi katoa hoki a ou ringa; mo reira ko te koa anake ano mau.

16 ¶ E toru nga wa o te tau e kitea mai ai ou tane katoa ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, ki te wahi e whiriwhiri ai ia; ko te hakari taro rewena-kore, ko te hakari o nga wiki, ko te hakari whare wharau: kaua hoki ratou e puta rawa-kore mai ki te aroaro o Ihowa:

17 Ko ta ia tangata ta ia tangata *e homai ai* kia rite ki tana i whiwhi ai, ki ta Ihowa ki ta tou Atua manaakitanga i homai e ia ki a koe.

18 ¶ Meatia etahi kai whakarite whakawa, me etahi rangatira mou i ou kuwaha katoa e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe, puta noa i ou iwi: kia tika hoki te whakarite whakawa e whakarite ai ratou mo te iwi.

19 Kaua e whakapeaua ketia te whakarite whakawa; kaua hoki e whakaaro ki te tangata, kaua ano hoki e tango i te utu whakapati: he mea whakamatapo hoki te utu whakapati i nga kanohi o te hunga whakaaro nui, he mea whakapeau ke hoki i nga kupu a te hunga tika.

20 Ko te mea tika anake tau e whai ai, kia ora ai koe, kia noho ai hoki ki te whenua e homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe.

21 ¶ Kaua e whakatokia tetahi motu rakau, aha ranei aha ranei, ki te taha o te aata o Ihowa o tou Atua, e hangā e koe.

22 Kaua ano hoki e whakaturia ake tetahi whakapakoko mau: e kinongia nei e Ihowa e tou Atua.

UPOKO 17.

KAUA e patua ma Ihowa ma tou Atua tetahi kau, hipi ranei he koha tona, tetahi atu he ranei: he mea whakarihariha hoki tena ki a Ihowa ki tou Atua.

2 ¶ Ki te mea ka kitea i roto i a koe, i roto i tetahi o ou tatau e homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, tetahi tangata, wahine ranei, i mahi nei i te kino ki te titiro a Ihowa a tou Atua, i whakapaheke hoki i tana kawenata,

3 I haere hoki, i mahi atu ki nga atua ke, a koropiko ana ki a ratou, ki te ra ranei, ki te marama ranei, ki tetahi

Digitized by Google

ranei o nga mano o te rangi, kihai nei i whakaritea atu e ahau;

4 A ka korerotia mai ki a koe, a ka rongo koe, na, me ata ui marie e koe, na, he tika, he pono te korero, kua meatia taua mea whakarihariha i roto i a Iharaira:

5 Na, me tango mai e koe taua tangata, taua wahine ranei, i mea nei i taua mea kino, ki ou tatau, taua tangata hoki, taua wahine ranei, ka aki ai i a raua ki te kohatu, a, mate noa.

6 ¶ Ma te kupu a nga kai whakaatu tokorua, a nga kai whakaatu tokotoru ranei, e mate ai te tangata e tika ana kia whakamatea; otiia e kore ia e mate i te kupu a te kai whakaatu kotahi.

7 Ko nga ringaringa o nga kai whakaatu te pa wawe atu ki a ia hei whakamate i a ia, a, muri iho ko nga ringaringa o te iwi katoa. Penei ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe.

8 ¶ Ki te pakeke rawa i a koe tetahi whakawakanga e whakaritea ana, he toto he toto, he whakawakanga he whakawakanga, he patu he patu, he mea tautohetohenga *hoki* i roto i ou tatau: na, me whakatika koe, me haere ki runga ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua;

9 Ka haere mai ai ki nga tohunga ki nga Riwaiti, ki te kai whakarite whakawa hoki e whakaritenite ana i aua ra, ka ui atu *hoki*; a ma ratou e whakapuaki ki a koe te tikanga mo te whakaritenitenga:

10 Na, me waiho e koe ki ta ratou tikanga i whakapuakina mai ki a koe i taua wahi i whiriwhiri ai a Ihowa; kia tupato hoki kia rite te meatanga ki nga mea katoa i tohutohungia e ratou ki a koe:

11 Kia rite tau meatanga ki te tikanga o te ture i tohutohungia mai e ratou ki a koe, ki te ritenga hoki i korerotia e ratou ki a koe: kaua e peka ke atu i te kupu i whakapuakina mai e ratou ki a koe ki matau, ki maui.

12 A ko te tangata e mahi hikaka ana, a e kore e whakarongo ki te tohunga e tu ana, e minita ana i reira i te aroaro o Ihowa o tou Atua, ki te kai whakarite whakawa ranei, me whakamate taua tangata; a, ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a Iharaira.

13 A, ka rongo katoa te iwi, ka wehi, e kore hoki e mahi hikaka ki muri iho,

14 ¶ Ka tae koe ki te whenua e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe, a ka riro mai a reira i a koe, a ka noho koe ki reira, ka mea hoki, Ka meinga e ahau tetahi kingi moku, ka pera me nga iwi katoa i tetahi taha oku, i tetahi taha;

15 Ko ta Ihowa ko ta tou Atua e whiriwhiri ai ko ia anake tau e mea ai hei kingi mou: ko tetahi o o tuakana tau e mea ai hei kingi mou: e kore e ahei kia meatia e koe hei kingi mou te tangata iwi ke, ehara nei i te tuakana nou.

16 Otiia kaua ia e whakamaha i te hoiho mona, kaua ano hoki e whakahokia te iwi ki Ihipa, hei whakamaha i nga hoiho: kua mea nei hoki a Ihowa ki a koutou, E kore koutou e hoki na taua huarahi a mua ake nei.

17 Kaua ano hoki e whakatokomahatia nga hoa wahine mona, kei riro ke tona ngakau: kaua ano hoki e whakanuia rawatia e ia te hiriwa me te koura mona.

18 A ka noho ia ki runga ki te torona o tona rangatiratanga, na, me tuhituhi e ia ki roto ki tetahi pukapuka nga kupu o tenei ture, *ena hoki* i te aroaro o nga tohunga o nga Riwaiti:

19 A hei a ia taua *pukapuka* takoto ai, me korero hoki ia ki reira i nga ra katoa e ora ai ia: kia akona ai ia kia wehi i a Ihowa i tona Atua, mo tana whakarite i nga kupu katoa o tenei ture, me enei tikanga, mo tana mahi hoki i aua *mea:*

20 Kei whakakake tona ngakau ki ona teina, kei peka ke atu hoki ia i te whakahaunga, ki matau ki maui: kia roa ai ona ra i tona kingitanga, ona, me o ana tamariki, i waenganui i a Iharaira.

UPOKO 18.

KAUA tetahi wahi, tetahi kāinga tupu ranei i roto i a Iharaira mo nga tohunga, mo nga Riwaiti, mo te iwi katoa *ano hoki* o Riwai: ko nga whakahere ahi a Ihowa, ko ona taonga ake hoki, hei kai ma ratou.

2 No reira i kore ai tetahi kāinga tupu mo ratou i waenganui i o ratou tuakana: ko Ihowa, ko ia to ratou taonga tupu, pera hoki me tana i korero ai ki a ratou.

3 ¶ A, ko te tikanga tenei mo nga mea a te iwi ma nga tohunga, a nga tangata hoki e patu ana i te patunga tapu, ahakoa kau, ahakoa hipi ranei; na, me homai e ratou ki te tohunga te peke, nga paparinga e rua, me te puku.

4 Ko nga hua matamua o to witi, o to waina, o to hinu hoki, me te huruhuru matamua o o hipi, me hoatu e koe ki a ia.

5 No te mea kua whiriwhiria ia e Ihowa e tou Atua i roto i o iwi katoa,

Digitized by Google

kia tu hei minita i runga i te ingoa o Ihowa, a ia me ana tamariki i nga ra katoa.

6 ¶ A ki te haere mai tetahi Riwaiti i hea noa atu i a Iharaira, i tetahi o ou kuwaha i noho ai ia, a, ka tae mai me te hiahia nui ano o tona ngakau ki te wahi e whiriwhiria e Ihowa;

7 Na, me minita ia i runga i te ingoa o Ihowa o tona Atua, me pera me ona tuakana katoa me nga Riwaiti, e tu nei i reira i te aroaro o Ihowa.

8 Kia rite te wahi hei kai ma ratou, hāunga ano nga utu i a ia mo nga taonga o ona mātua.

9 ¶ E tae koe ki te whenua e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe, kei ako koe ki te mahi i nga mea whakarihariha a ena iwi.

10 Kei kitea i roto i a koe *tetahi tangata* e mea ana i tana tamaiti, i tana tamahine ranei, kia haere i roto i te ahi, tetahi tohunga whakaaro ki nga tohu, e whakaaro ana ki nga kapua ranei, ki nga nakahi ranei, tetahi tohunga makutu ranei,

11 Tetahi tohunga whaiwhaia ranei, tetahi kai ui i te atua maori, tetahi tohunga maori ranei, tetahi kai ui tupapaku ranei.

12 No te mea e whakariharihangia ana e Ihowa nga tangata katoa e mea ana i ena mea: a, na aua mea whakarihariha a Ihowa tou Atua i pana ai i a ratou i tou aroaro.

13 Kia tino tika koe ki te aroaro o Ihowa o tou Atua.

14 He mea hoki ko enei iwi, ka riro mai nei i a koe, e whakarongo ana ki nga tohunga taima, ki nga tohunga maori: ko koe ia, e kore a Ihowa tou Atua e tuku i a koe kia pera.

15 ¶ Ma Ihowa ma tou Atua e whakaara ake he Poropiti mou i roto i a koe, no ou teina, rite tahi ki a au; ko ia ta koutou e whakarongo ai;

16 Hei whakaritenga mo nga mea katoa i inoi ai koe ki a Ihowa ki tou Atua i Horepa i te ra o te huihuinga, i mea ai, Kaua ahau e whakarongo atu ano ki te reo o Ihowa o toku Atua, kaua ano hoki ahau e titiro ano ki tenei ahi nui, kei mate ahau.

17 Na, ka mea mai a Ihowa ki a au, He mea pai ta ratou i korero ra.

18 Maku e whakaara ake he Poropiti mo ratou, i roto i o ratou teina, rite tahi ki a koe, a ka hoatu e ahau aku kupu ki roto ki tona waha; a, mana e korero atu ki a ratou nga mea katoa e ki atu ai ahau ki a ia.

19 Kei reira ano hoki, ko te tangata e kore e whakarongo ki aku kupu, e korero ai ia i runga i toku ingoa, maku e rapu *he utu* i a ia.

20 ¶ Tena, ko te poropiti, i hikaka nei te korero i runga i toku ingoa, i tetahi kupu kihai nei i kiia atu e ahau kia korerotia, nana ranei i korero i runga i te ingoa o nga atua ke, ina, ka mate taua poropiti.

21 A ki te mea koe i roto i tou ngakau, Ma te aha e mohio ai tatou ki te kupu kihai nei i korerotia e Ihowa?

22 Ki te korero tetahi poropiti i runga i te ingoa o Ihowa, a e kore e puta mai te mea, e kore hoki e tae mai, koia tena te mea kihai i korerotia e Ihowa, i korero hikaka tena poropiti: kaua koe e wehi i a ia.

UPOKO 19.

E WHAKANGAROMIA atu e Ihowa e tou Atua nga iwi, no ratou nei te whenua ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, a ka riro mai to ratou *wahi* i a koe, a ka noho koe ki o ratou pa, ki o ratou whare;

2 Kia toru nga pa e whakamotuhaketia e koe mou i waenganui o to oneone, ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga pumau.

3 Whakapaia he huarahi, tapahia hoki kia toru nga rohe o tou whenua, ka whakawhiwhia nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, hei rerenga atu mo nga tangata whakamate katoa.

4 ¶ A ko te mea tenei e rere ai te tangata whakamate ki reira, e ora ai hoki: Ara, ki te patua e ia tona hoa he mea urupa, a, kahore ano i kino ki a ia i mua ake;

5 Me te tangata hoki, ka haere tahi raua ko tona hoa ki te ngahere ki te tapatapahi rakau, a, te akinga atu a tona ringaringa i te toki ki te tua i te rakau, na, kua maunu atu te rino i te kakau, pono tonu atu ki tona hoa, a mate iho; *na*, ka rere atu ia ki tetahi o aua pa, a ka ora:

6 Kei whai atu te kai takitaki toto i te tangata whakamate, i te mea e pawerawera ana tona ngakau, a ka hopu i a ia, ki te roa te huarahi, ka patu hoki i a ia; a, kihai ano hoki i tika te mate mona, no te mea kahore ia i kino ki a ia i mua ake nei.

7 Koia taku e wkakarite atu nei ki a koe, e mea nei, Kia toru nga pa e whakamotuhake e koe.

Digitized by Google

8 ¶ A, ki te whakanui a Ihowa tou Atua i to rohe, ki te rite ki tana i oati ai ki ou mātua, a ka homai e ia te whenua katoa i mea ai ia kia homai ki ou mātua;

9 Ki te puritia e koe, ki te mahia enei whakahaunga katoa, e whakahau atu nei ahau ki a koe i tenei ra, *ara*, kia aroha ki a Ihowa ki tou Atua, kia haere hoki i ona huarahi i nga ra katoa; ko reira tangohia mai ai e koe, kia toru atu nga pa, hei tapiri mo ena pa e toru:

10 Kei whakahekea te toto hara-kore ki waenganui i to whenua, ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga, kei whakairia hoki te toto ki runga ki a koe.

11 ¶ Ēaoia, ki te kino tetahi tangata ki tona hoa, a ka whanga ki a ia, ka whakatika hoki ki a ia, ka patu rawa hoki i a ia, no ka mate ia, a ka rere ia ki tetahi o aua pa:

12 Katahi ka tono mai nga kaumatua o tona pa, ka tango hoki i a ia i reira, ka hoatu i a ia ki te ringaringa o te kai takitaki toto, a ka mate ia.

13 Kei tohu to kanohi i a ia, engari me whakakore atu e koe te toto hara-kore i roto i a Iharaira, kia whiwhi ai koe ki te pai.

14 ¶ Kei nekehia ketia e koe te rohe a tou hoa i rohea e nga tangata onamata ki tou kāinga, e nohoia e koe i te whenua, ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga.

15 ¶ Kei whakatika mai ki te tangata te kai whakaatu kotahi mo te kino, mo te hara aha ranei aha ranei, mo nga hara aha noa e hara ai ia: ma te kupu a nga kai whakaatu tokorua, ma te kupu ranei a nga kai whakaatu tokotoru, e whakatikaia ai te korero.

16 Ki te whakatika mai tetahi kai whakaatu teka ki te tangata, a he teka tana korero mona;

17 A ka tu nga tangata tokorua, na raua nei te totohe, ki te aroaro o Ihowa, ki te aroaro hoki o nga tohunga, ratou ko nga kai whakarite whakawa e whakaritenite ana i aua ra;

18 Na, me whakataki marie e nga kai whakarite whakawa; a, ka kitea he kai whakaatu teka te kai whakaatu, he teka tana korero mo tona teina;

19 Na, peratia ia e koutou me tana i hiahia ai kia meatia ki tona teina: penei ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe.

20 A ka rongo te nuinga, na, ka wehi ratou, e kore hoki e meatia he kino pera i roto i a koe i muri iho.

21 Kaua ano hoki tou kanohi e tohu; to te mate utu he mate, to te kanohi he kanohi, to te niho he niho, to te ringaringa he ringaringa, to te waewae he waewae.

UPOKO 20.

E HAERE koe ki te whawhai ki ou hoa riri, a ka kite i nga hoiho me nga hariata, *me* te iwi e nui ana i a koe, kei wehi koe i a ratou; kei a koe hoki a Ihowa tou Atua i kawea mai ai koe i te whenua o Ihipa.

2 A ka whakatata koutou ki te whawhai, na, ka haere mai te tohunga, a ka korero ki te iwi,

3 Ka mea ki a ratou, Whakarongo, e Iharaira, e whakatata atu ana koutou ainei ki te whawhai ki o koutou hoa riri: kei hopī o koutou ngakau, kei wehi, kaua hoki e potatutatu, kaua ano hoki e pawera i to ratou aroaro;

4 Ko Ihowa hoki ko to koutou Atua e haere tahi ana i a koutou, mana ta koutou whawhai ki o koutou hoa riri, mana koutou e whakaora.

5 ¶ Me korero ano hoki nga kai whakahauhau ki te iwi, me ki atu, Tenei ranei tetahi tangata kua hangā e ia tetahi whare hou, a kahore ano i taia tona kawa? haere, hoki atu ki tou whare, kei mate ki te whawhaitanga, a he tangata ano mana e ta tona kawa.

6 Tenei ranei tetahi tangata kua whakatokia e ia he mara waina, a kahore ano i kainga nga hua? haere, hoki atu ki tou whare; kei mate ki te whawhaitanga, a he tangata ano mana e kai.

7 Tenei ranei tetahi tangata kua oti tetahi wahine te taumau mana, a kahore ano i tangohia mai e ia? haere, hoki atu ki tou whare; kei mate ki te whawhaitanga, a he tangata ano mana ia e tango.

8 A me korero ano nga kai whakahauhau ki te iwi, me ki atu, Tenei ranei tetahi tangata e wehi ana, e hopī ana te ngakau? haere, hoki atu ki tou whare; kei ngohe hoki nga ngakau o ona teina, kei rite ki tona ngakau.

9 A ka mutu te korero a nga kai whakahauhau ki te iwi, na me whakarite e ratou etahi rangatira ope hei upoko mo te iwi.

10 ¶ Ka whakatata atu koe ki te tatau ki tetahi pa, na, me karanga atu e koe te rangimarietanga ki reira.

11 A ki te mea he rangimarietanga tana e whakahoki mai ai ki a koe, a ka

Digitized by Google

whakapuaretia ki a koe, katahi ka waiho nga tangata katoa e kitea e koe ki reira hei kai homai takoha ki a koe, a hei apa ratou mau.

12 Ko tenei, e kore e mau ta reira rongo ki a koe, a ka anga ki te whawhai ki a koe, katahi ka whakapaea e koe:

13 A ka hoatu e Ihowa e tou Atua ki ou ringa, na me patu e koe nga tane katoa o reira ki te mata o te hoari.

14 Ko nga wahine ia me nga tamariki, nga kararehe, me nga mea katoa i roto i te pa, nga taonga katoa o reira, me tango e koe mau; a ka pau i a koe nga mea a ou hoa riri, e hoatu ana e Ihowa e tou Atua ki a koe.

15 Ko tenei tau e mea ai ki nga pa katoa e mamao rawa atu ana i a koe, ehara nei i te pa no enei iwi.

16 Ko nga pa ia o enei iwi, e hoatu nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga tupu, kaua e whakaorangia tetahi mea e whai manawa ana:

17 Engari me whakangaro rawa ratou e koe, nga Hiti, nga Amori, nga Kanaani, nga Perihi, nga Hiwi, nga Iepuhi, kia rite ki ta Ihowa ki ta tou Atua i whakahau ai ki a koe:

18 Kei whakaakona koutou e ratou ki te mahi i a ratou mahi whakarihariha katoa e mahia nei e ratou ki o ratou atua; a ka hara koutou ki a Ihowa ki to koutou Atua.

19 ¶ E maha nga ra e whakapaea ai e koe he pa, e tauria ai kia horo, kei kore i a koe nga rakau o reira, kei akina atu ki te toki: no te mea hei kai ena mau; kaua ano hoki e tuakina, (he *oranga* hoki *mo* te tangata te rakau o te parae,) hei mea mau mo te whakapaenga:

20 Ko nga rakau ia e mohio ai koe ehara i te rakau kai, ka kore ano ena i a koe, ka tuakina hoki; a ka hangā he taiepa whakapae mo te pa e whawhai ana ki a koe, a, horo noa.

UPOKO 21.

KI te mea ka kitea tetahi tangata i whakamatea ki te oneone i homai e Ihowa e tou Atua hei kāinga mou, e takoto ana i te parae, a kahore e mohiotia na wai ia i patu:

2 Katahi ka puta mai ou kaumatua me ou kai whakarite whakawa, a ka whanganga atu ki nga pa i tetahi taha o te tupapaku i tetahi taha:

3 Na, ko te pa e tata ana ki te tupapaku, me tiki e nga kaumatua o taua pa tetahi kuao kau, ki te uha, ki te mea kahore ano i whakamahia, kahore nei i to ioka;

4 Me kawe ano hoki e nga kaumatua o taua pa te kuao kau ki raro ki tetahi awaawa ururua, kahore nei i ngakia, i whakatokia ranei, ka whawhati ai i te kaki o te kau ki reira ki te awaawa:

5 Na, ka whakatata mai nga tohunga nga tama a Riwai; ko ratou hoki ta Ihowa ta tou Atua i whiriwhiri ai hei minita ki a ia, hei manaaki ano hoki i runga i te ingoa o Ihowa; a ma ratou te kupu mo nga tautohe katoa, mo nga patu katoa:

6 Me horoi ano hoki e nga kaumatua katoa o tana pa, e tata ana ki te tupapaku, o ratou ringa ki runga i te kuao kau i whatiia nei te kaki ki te awaawa:

7 Na, ka korero ake ratou, a ka mea, Kihai i whakahekea tenei toto e o matou ringaringa, kihai ano hoki o matou kanohi i kite.

8 Kia marie mai ki tou iwi ki a Iharaira, i hokona nei e koe, e Ihowa, kaua ano hoki e whakairia nga toto hara-kore ki runga ki tou iwi ki a Iharaira. Na, ka whai whakamaristanga ratou mo aua toto.

9 Penei ka whakakorea atu e koe te toto hara-kore i roto i a koe, ina mea koe i te mea e tika ana ki ta Ihowa titiro.

10 ¶ Ka haere koe ki te whawhai ki ou hoa riri, a ka homai ratou e Ihowa e tou Atua ki ou ringa, a ka whakaraua ratou e koe hei whakarau;

11 A ka kite koe i tetahi wahine ataahua i roto i nga whakarau, a ka hiahia ki a ia, ka tango hoki i a ia hei wahine mau:

12 Na, me kawe ia e koe ki roto ki tou whare; a ka heua e ia tona mātenga, ka meatia ano hoki ona maikuku.

13 Na, ka whakarerea atu e ia te kakahu o tona whakaraunga, a ka noho ki roto ki tou whare, ka tangi ki tona papa ki tona whaea; kia kotahi tino marama, a, muri iho ka haere atu koe ki a ia, a ka meinga hei tahu ki a ia, ko ia hoki hei wahine mau.

14 A ki te kahore koe e whakaahuareka ki a ia, na me tuku atu e koe ki tana *wahi* e pai ai, kaua rawa e hokona ki te moni, kaua hoki e waiho hei mea taonga; he mea hoki kua whakaititia nei ia e koe.

15 ¶ Ki te tokorua nga wahine a tetahi tangata, kotahi e arohaina ana, kotahi e kinongia ana, a ka whanau he tamariki mana i te mea e arohaina ana, i te mea hoki e kinongia ana; a, na te

Digitized by Google

mea e kinongia ana te tamaiti matamua:

16 A ka tae ki te ra e whakarerea iho ai e ia ana mea ma ana tamariki, e kore e ahei kia meinga hei matamua te tamaiti a te mea e arohaina ana, *ara*, hei kauaemua mo te *tino* matamua, mo te tamaiti a te wahine e kinongia ana:

17 Engari me whakaae ia ki te tamaiti a te mea e kinongia ana, ko ia hei matamua, me hoatu ki a ia nga wahi e rua o ana mea katoa: no te mea ko ia te timatanga o tona kaha; mana nga tikanga o te matamuatanga.

18 ¶ Ki te mea he whakakeke, he whakatoi, te tamaiti a tetahi tangata, a e kore e rongo ki te reo o tona papa, ki te reo hoki o tona whaea, a ka whiua e raua, a e kore e rongo ki a raua:

19 Na, ka mau tona papa raua ko tana whaea ki a ia, a ka kawea mai ia ki nga kaumatua o tona pa, ki te kuwaha ano hoki o tona wahi;

20 A ka mea ki nga kaumatua o tona pa, He whakakeke, he whakatoi, tenei tamaiti a maua; e kore e rongo ki to maua reo, he kaikai tonu, he iinu tonu tana.

21 Katahi ka akina ia e nga tangata katoa o tona pa ki te kohatu, kia mate; a ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe, a ka rongo a Iharaira katoa, ka wehi.

22 ¶ Ki te mea ano hoki he hara to tetahi tangata e tika ai te mate mona, a ka meinga kia whakamatea, a ka taronatia e koe ki runga ki te rakau:

23 Kaua e waiho tona tinana i runga i te rakau i te po, engari me ata tanu i taua rangi ano; (he mea kanga hoki na te Atua te tangata i taronatia;) kei poke tou oneone, e hoatu nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga tupu.

UPOKO 22.

E KITĒ koe i te kau a tou teina, i tana hipi ranei, e atiutiu ke ana, kei ninihi atu koe i a ratou: me ata whakahoki mai ano e koe ki tou teina.

2 A ki te kahore tou teina e tata ki a koe, ki te kahore ranei koe e mohio ki a ia, na, me kawe e koe ki tou whare, a ka noho ki a koe, a rapu noa tou teina i a ia; katahi ka whakahoki atu e koe ki a ia.

3 Me pena ano e koe ki tana kaihe, me pena ano ki tona kakahu, me pena ano hoki ki nga mea ngaro katoa a tou teina, ina ngaro atu i a ia, a kua kitea e koe; e kore e ahei kia ninihi atu koe.

4 E kite koe i te kaihe a tou teina, i tana kau ranei, kua hinga i te ara, kei ninihi atu koe i a raua: me ata whakaara tahi korua i a ia.

5 ¶ Kei kakahuria e te wahine te mea o te tane, kei kakahuria hoki e te tane te kakahu o te wahine: he mea whakarihariha hoki ki a Ihowa ki tou Atua te hunga katoa e pena aua.

6 ¶ Ki te pono atu koe ki te ohanga manu i te ara, i runga i tetahi rakau, i te whenua ranei, a he pi ano, he hua ranei, me te katua e pehi ana i nga pi, i nga hua ranei, kei tangohia tahitia e koe te katua me nga tamariki.

7 Me ata tuku atu e koe te katua, ka tango ai i nga tamariki mau; kia whiwhi ai koe ki te pai, kia roa ai hoki *ou* ra.

8 ¶ Ka hangā e koe he whare hou, me hanga ano e koe he taiepa mo tou tuanui; kei whai toto i a koe tou whare, ina taka te tangata i runga.

9 ¶ Kaua e whakauruurua nga purapura e whakatokia e koe ki tau mara waina; kei poke te hua o te purapura e whakatokia e koe, me nga hua o te mara waina.

10 Kaua e huihuia te kau ki te kaihe hei parau mau.

11 Kei kakahuria e koe te mea kakano whakauru, *ara*, te huruhuru hipi i whakaurua nei ki te rinena.

12 ¶ Hangā etahi kurupatu mau mo nga pito e wha o tou kakahu, e kakahu ai koe.

13 ¶ Ki te tango te tangata i te wahine, a ka haere ki roto ki a ia, a ka kino ki a ia,

14 A ka mea kia korerotia kinotia ia, kia haere hoki he ingoa kino mona, a ka mea, I tango ahau i tenei wahine, a, taku whakatatanga atu ki a ia, na, ka kite ahau ehara ia i te wahina:

15 Katahi ka tikina e te papa raua ko te whaea o te kotiro, a ka kawea mai nga *tohu* o te wahinatanga o te kotiro ki nga kaumatua o te pa ki te kuwaha:

16 A ka korero atu te papa o te kotiro ki nga kaumatua, Taku tamahine nei, i hoatu e ahau hei wahine ma tenei tangata, a kua kino ia ki a ia;

17 Na, tenei ia te mea nei kia korerotia *kinotia ia*, e mea ana, Kihai ahau i kite, he wahina tō tamahine; na, ko *nga tohu* enei o te wahinatanga o taku kotiro; me te hora ano raua i te kakahu ki te aroaro o nga kaumatua o te pa.

18 Katahi ka mau nga kaumatua o taua pa ki taua tangata, ka whiu i a ia;

19 Kia kotahi hoki rau o nga *hekere* e tangohia e ratou i a ia hei utu, ka hoatu

Digitized by Google

ai ki te papa o te kotiro, mona hoki i whakairi i te ingoa kino ki runga ki tetahi o nga tamahine a Iharaira: a hei wahine ano ia mana; e kore e ahei kia whakarerea e ia i nga ra katoa e ora ai ia.

20 Tena ko tenei, he pono tena korero, kahore i kitea *nga tohu* o te wahinatanga o te kotiro:

21 Katahi ka kawea e ratou te kotiro ki te kuwaha o te whare o tona papa, a ka akina ia e nga tangata o tona pa ki te kohatu, kia mate, mo tana mahi poauau i roto i a Iharaira, mo tana puremutanga i roto i te whare o tona papa: a ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe.

22 ¶ Ki te mau tetahi tangata e takoto ana ki te wahine whai tahu, na, me whakamate raua tokorua, te tane i takoto ki te wahine, me te wahine ano hoki: a ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a Iharaira.

23 Ki te taumautia ma te tangata tetahi kotiro, he wahina, a ka tupono tetahi tangata ki a ia i te pa, a ka takotoria e ia;

24 Katahi ka kawea raua e koutou ki te kuwaha o tena pa, a ka akina ki te kohatu, kia mate; te kotiro, mona kihai i karanga i roto i te pa; me te tangata, mona i wakaiti i te wahine a tona hoa: a ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe.

25 ¶ Otiia ki te tupono te tangata i te parae ki tetahi kotiro kua oti te taumau, a ka hopukia atu ia e te tangata, ka takotoria hoki e ia: na, ko te tangata anake i takoto nei ki a ia e mate:

26 Kauaka ia te kotiro e ahatia; kahore hoki o te kotiro hara e mate ai: e rite ana hoki tenei mea ki te whakatikanga ake o te tangata ki tona hoa, a kohurutia iho:

27 I tupono hoki te tane ki a ia i te parae, a i karanga te kotiro i taumautia nei, a kahore he kai whakaora mona.

28 ¶ Ki te tupono tetahi tangata ki te kotiro, ki te wahina, kahore nei i taumautia, a ka hopu atu i a ia, ka takoto ki a ia, a ka kitea raua;

29 Na, kia rima tekau nga *hekere* hiriwa e homai ki te papa o te kotiro e te tangata i takoto nei ki a ia, a ka waiho te wahine hei wahine mana; mona i whakaiti i a ia; e kore e ahei kia whakarerea atu ia e ia i nga ra katoa e ora ai ia.

30 ¶ E kore e ahei kia tangohia e te tangata te wahine a tona papa, kia hurahia hoki te remu o tona papa.

UPOKO 23.

E KORE e uru ki roto ki te whakaminenga o Ihowa te tangata kua unakatia, kua romiromia, kua tapahia atu ranei tona mea ngaro.

2 E kore e uru te poriro ki roto ki te whakaminenga o Ihowa; ahakoa tekau ona whakatupuranga, e kore e uru ki roto ki te whakaminenga o Ihowa.

3 E kore e uru te Amoni, te Moapi *ranei*, ki roto ki te whakaminenga o Ihowa; ahakoa tekau o ratou whakatupuranga, e kore e uru ki roto ki te whakaminenga o Ihowa, ake, ake, ake:

4 Mo ratou kihai i whakatau atu i a koutou, me te mau taro, me te mau wai ma koutou ki te ara, i to koutou putanga mai i Ihipa; mo ratou hoki i utu i a Paraama i te tama a Peoro i Petoro i Mehopotamia, hei mea i a koe, hei kanga hoki i a koe.

5 Otiia kihai a Ihowa tou Atua i pai ki te whakarongo ki ta Paraama; a whakaputaina ketia ake e Ihowa e tou Atua te kanga hei manaakitanga mou; no te mea e aroha ana a Ihowa tou Atua ki a koe.

6 Kei whai koe kia mau te rongo ki a ratou, kia kake ranei ratou i nga ra katoa e ora ai koe.

7 ¶ Kaua e whakarihariha ki te Eromi; ko tou tuakana hoki ia; kaua e whakarihariha ki te Ihipiana; he manene hoki koe i tona whenua i mua.

8 Kei te toru o nga whakatupuranga ka uru a ratou tamariki e whanau ai ki roto ki te whakaminenga o Ihowa.

9 ¶ E haere atu te ope ki ou hoa riri, kia tupato i nga mea kino katoa.

10 Ki te mea kei roto i a koe tetahi tangata kahore i ma i te paheketanga o te po, na, me haere atu ia ki waho o te puni; kei haere ia ki roto ki te puni:

11 Otiia ka whakaahiahi, na me horoi ia e ia ki te wai, a ka toene te ra, na, ka haere ia ki roto ki te puni.

12 Me waiho ano e koe tetahi wahi i waho o te puni, hei putanga atu mou ki waho:

13 A me whai kaheru koe i roto i au mea; a ka noho koe ki waho, na, me keri e koe ki taua mea, a ka tahuri mai ki te tanu i te mea i puta mai i roto i a koe:

14 E haereere ana hoki a Ihowa tou Atua i waenganui o tou puni, hei whakaora i a koe, hei homai ano hoki i ou hoa riri ki tou aroaro; mo reira kia tapu tou puni: kei kite ia i tetahi mea

Digitized by Google

whakarihariha i roto i a koe, a ka tahuri atu i a koe.

15 ¶ Kaua e tukua atu ki tona rangatira te pononga i tahuti mai i tona rangatira ki a koe:

16 Me noho ia ki a koe i waenga ou, ki te wahi e whiriwhiri ai ia, ki tetahi o ou kuwaha, ki tana e pai ai: kaua ia e tukinotia.

17 ¶ Kei waiho tetahi o nga tamahine a Iharaira hei wahine puremutanga, kei whakatangata o Horoma ano hoki tetahi o nga tamariki a Iharaira.

18 Kei kawea e koe te utu o te wahine puremu, te utu ranei o te kuri, ki te whare o Ihowa o tou Atua, hei mea kupu taurangi: he mea whakarihariha hoki enei e rua ki a Ihowa ki tou Atua.

19 ¶ Kei whakatarewa atu koe i tetahi mea ki tou teina; hei mea whakatuputupu i te moni whakatuputupu, i te kai whakatuputupu, i tetahi mea e whakatarewaina atu ana hei whakatuputupu:

20 He tangata ke, whakatarewaina atu te moni whakatuputupu; ki tou teina ia kaua e whakatarewaina: kia manaakitia ai koe e Ihowa e tou Atua i nga mea katoa e totoro atu ai tou ringa i runga i te whenua, e haere atu nei koe ki reira tango ai.

21 ¶ Ki te puaki to kupu taurangi ki a Ihowa ki tou Atua, kei whakaroa ki te whakamana; no te mea ka whaia mai taua mea e Ihowa e tou Atua ki a koe, a ka waiho hei hara mou.

22 Ki te kahore ia e puaki tau kupu taurangi, e kore e waiho hei hara mou.

23 E puta tetahi mea i ou ngutu, puritia, mahia; kia rite ano ki tau kupu taurangi ki a Ihowa ki tou Atua, hei whakahere tuku noa, hei pera ano me ta tou mangai i korero ai.

24 ¶ E haere koe ki te mara waina a tou hoa, kainga nga karepe e pai ai koe, *a*, makona noa koe; kaua ia e kohia *etahi* ki tau oko.

25 E haere koe ki te witi kihai i kotia a tou hoa, na, ma to ringa e kakato mai etahi hua; kaua ia he toronaihi e akina atu ki te witi kihai nei i kotia a tou hoa.

UPOKO 24.

KI te tango te tangata i te wahine, a ka marenatia, a e kore e manakohia e ia, no te mea kua kitea e ia he he tona: na, me tuhituhi e ia he pukapuka whakarere ki a ia, me hoatu hoki ki tona ringa, ka tono atu i roto i tona whare.

2 A ka puta mai ia i tona whare, na, ka haere, a ka waiho *hei wahine* ma tetahi atu tangata.

3 A ki te kino to muri tahu ki a ia, a ka tuhituhia e ia he pukapuka whakarere ki a ia, ka hoatu hoki ki tona ringa, ka tono atu ano hoki i a ia i roto i tona whare; ki te mate ranei to muri tahu i tango nei i a ia hei wahine mana;

4 E kore e ahei i te tahu tuatahi, nana nei ia i tono atu, te tango ano i a ia hei wahine mana i muri i tona whakapokenga; he mea whakarihariha hoki tena ki te aroaro o Ihowa; kaua ano hoki e mea kia whai hara te whenua i hoatu nei e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kainga tupu.

5 ¶ Ki te tango te tangata i te wahine hou, e kore ia e haere ki te whawhai, e kore ano hoki tetahi mahi e whakaritea mana: kia kotahi tau e noho noa ai ia i tona whare, whakahari ai i te ngakau o tana wahine i tangohia e ia.

6 ¶ Kaua e tangohia e te tangata to raro kohatu, to runga ranei kohatu o te mira, hei taunaha: he tango hoki tena i te oranga o te tangata hei taunaha.

7 ¶ Ki te mau tetahi tangata e tahae ana i tetahi o ona teina o nga tamariki a Iharaira, hei mea taonga mona, hei hoko ranei mana; me whakamate tena tahae, a ka whakakorea atu e koe te kino i roto i a koe.

8 ¶ Kia mahara, i nga pānga mai o te repara, kia whakaritea marietia, kia mahia nga mea katoa e tohutohungia ana ki a koutou e nga tohunga e nga Riwaiti: kia mahara koutou kia mahia taku i whakahau atu ai ki a ratou.

9 Kia mahara ki ta Ihowa ki ta tou Atua i mea ai ki a Miriama i te ara, i to koutou haerenga mai i Ihipa.

10 ¶ Ki te whakatarewa atu koe i tetahi mea ki tou hoa, kaua e haere ki roto ki tona whare ki te tiki i tana taunaha.

11 Me tu koe ki waho, a ma te tangata i a ia nei to mea, e kawe mai te taunaha ki a koe ki waho.

12 Otiia ki te mea he rawa-kore taua tangata, kei moe koe me te takoto ano tana taunaha:

13 Me ata whakahoki e koe te taunaha ki a ia ina toene te ra, kia moe ai ia i roto i tona kakahu, a ka manaaki atu i a koe, a ka waiho hei tika mou ki te aroaro o Ihowa o tou Atua.

14 Kei tukinotia e koe te kai mahi, te mea iti, e rawa-kore ana, *ahakoa* no ou tuakana, no o tangata iwi ke ranei i tou whenua, i roto i ou kuwaha;

Digitized by Google

15 Me hoatu e koe tona utu i tona ra ano, kei toene te ra me te takoto ano taua mea; he rawa-kore hoki ia, a e okaka ana tona ngakau ki taua mea: kei karanga ia ki a Ihowa mo tou kino, a ka waiho hei hara mou.

16 E kore e whakamatea nga mātua mo te he o nga tamariki, e kore ano hoki e whakamatea nga tamariki mo te he o nga mātua: kei tona hara ake ano he matenga mo tera tangata mo tera tangata.

17 Kei whakapeaua ketia e koe te whakarite whakawa mo te manene, mo te pani ranei; kaua ano hoki e tangohia te kakahu o te pouaru hei taunaha:

18 Engari kia mahara, he pononga koe i mua i Ihipa, a na Ihowa na tou Atua koe i whakaora mai i reira: koia ahau i whakahau ai i a koe ki te mea i tenei mea.

19 Ka kotia e koe au hua i tau mara, a ka wareware tetahi paihere i te mara, kei hoki atu koe ki te tiki: me waiho ma te manene, ratou ko te pani, ko te pouaru: kia manaakitia ai koe e Ihowa e tou Atua i nga meatanga katoatanga a ou ringa.

20 E taia e koe tau oriwa, kaua e hokia e meatia nga manga: me waiho ma te manene, ma te pani, ma te pouaru.

21 E whakiia e koe tau mara waina, kaua e hokia e hamua: me waiho ma te manene, ma te pani, ma te pouaru.

22 Me mahara ano hoki koe he pononga koe i mua i te whenua o Ihipa; koia ahau i whakahau ai i a koe kia mea i tenei mea.

UPOKO 25.

KI te mea he tautohe ta etahi tangata, a ka haere mai kia whakariteritea, na, me whakarite ta raua whakawa: me whakatika ta te tika, me whakahe ta te he.

2 Ki te mea hoki e meinga ana kia whiua te tangata kino, na, me mea ia e te kai whakariterite kia takoto, a kia whiua ki tona aroaro; kia rite ki tona kino, kia takoto te tikanga mo te maha.

3 Ka wha tekau ana whakapānga atu ki a ia, kaua e whakamahā ake: he mea hoki kei whiu ano ia i a ia, a ka maha atu i enei nga whakapānga atu, na, ka iti tou teina ki tau titiro iho.

4 ¶ Kaua e whakamokatia te kau ina takahia e ia te *witi*.

5 ¶ Ki te noho tahi te teina me te tuakana, a ka mate tetahi o raua, a kahore ana tama, kaua te wahine a te tangata i mate e marenatia ki waho ki te tangata ke, me haere tona autane ki a ia, ka tango ai i a ia hei wahine mana, me mea ki a ia nga mea e tika ana ma te autane.

6 A ka whanau tana matamua, ko ia hei whakarerenga iho mo te ingoa o tona tuakana, teina ranei i mate nei, a ka kore tona ingoa e horoia atu i roto i a Iharaira.

7 Ki te kahore taua tangata e pai ki te tango i tona auwahine, katahi ka haere tona auwahine ki te kuwaha ki nga kaumatua, a ka mea, E kore e pai toku autane ki te whakatupu ingoa ake mo tona tuakana, teina ranei i roto i a Iharaira, e kore e meatia e ia nga mea e tika ana ma toku autane.

8 Katahi ka karangatia ia e nga kaumatua o tona pa, a ka korero ratou ki a ia; a ki te u tonu tana, a ka mea ia, E kore ahau e pai ki te tango i a ia.

9 Katahi ka whakatata mai tona auwahine ki a ia i te tirohanga a nga kaumatua, a ka unu i tona hu i tona waewae, ka tuwha hoki ki tona mata, a ka korero ake, ka mea, Kia peneitia te tangata e kore e hanga i te whare o tona tuakana, teina ranei.

10 A ka karangatia tona ingoa i roto i a Iharaira, Ko te whare o te tangata i unuhia nei tona hu.

11 Ki te whawhai etahi tangata ki a raua, a ka whakatata mai te wahine a tetahi, hei whakaora mo tana tahu i te tangata e patu ana i a ia, a ka toro mai tona ringa, ka mau hoki ki ona wahi ngaro;

12 Na, tapahia atu tona ringa, kei tohu tou kanohi.

13 ¶ Whakarerea atu i roto i to kete nga kohatu pauna e kore e rite, te mea nui, te mea iti.

14 Whakarerea atu i roto i tou whare nga mehua e kore e rite, te mea nui, te mea iti.

15 Kia rite, kia tika, tau kohatu pauna, kia rite, kia tika, tau mehua: kia whakaroaina ai ou ra ki runga ki te whenua e hoatu nei e Ihowa e tou Atua ki a koe.

16 He mea whakarihariha hoki ki a Ihowa ki tou Atua te hunga katoa e pena ana, te hunga katoa e he ana te mahi.

17 Kia mahara ki ta Amareke i mea ai ki a koe i te ara, i to koutou putanga mai i Ihipa;

18 Ki tona tutakitanga ki a koe ki te ara, a patua iho tou hiku e ia, nga mea kaha-kore katoa i muri i a koe, i a koe e

Digitized by Google

hemo ana, e ngenge ana ; a kihai i wehi ki te Atua.

19 Mo reira, e meinga koe e Ihowa e tou Atua kia okioki i ou hoa riri, a, tawhio noa, ki te whenua e homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe kia nohoia hei kāinga tupu, me horoi rawa atu e koe te maharatanga ki a Amareke i raro iho i te rangi ; kei wareware koe.

UPOKO 26.

A TENEI ake, i te wa e tae ai koe ki te whenua ka homai e Ihowa e tou Atua ki a koe hei kāinga tuturu, a ka riro mai a reira i a koe, a ka noho koe ki reira ;

2 Na, me tango e koe etahi o nga mea matamua o nga hua katoa o te whenua, e mauria mai e koe i tou one-one ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe, me whawhao hoki ki roto ki tetahi kete, ka haere mai ai ki te wahi e whiriwhiri ai a Ihowa tou Atua kia waiho tona ingoa ki reira.

3 Na, ka haere mai koe ki te tohunga e minita ana i aua ra, a ka mea ki a ia, Tenei au te korero nui nei i tenei ra ki a Ihowa ki tou Atua, kua tae mai ahau ki te whenua i oati ai a Ihowa ki o tatou mātua kia homai ki a tatou.

4 Na, ka tango te tohunga i te kete i to ringa, ka whakatakoto hoki ki mua mai o te aata o Ihowa o tou Atua.

5 Ko reira koe oho atu ai, mea ai ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, He Hiriani, i ora noa i te mate, toku matua ; a haere ana ia ki raro ki Ihipa, a noho ana i reira, he hunga tokotorutoru, na, meinga ana ia hei iwi nui i reira, he kaha, he tini :

6 Na, ka tukino nga Ihipiana ki a matou, ka whakawhiu i a matou, a, whakaritea ana e ratou he mahi ma matou, he nanakia :

7 A, to matou tangihanga atu ki a Ihowa ki te Atua o o matou matua, na, whakarongo mai ana a Ihowa ki to matou reo, titiro mai ana ki to matou whakawhiunga, ki to matou whakamahinga, me to matou tukinotanga :

8 Na, whakaputaina ana matou e Ihowa i Ihipa, kaha tonu te ringa, maro tonu te tākakau, me nga whakawehi nui, me nga tohu, me nga merekara :

9 A kawea mai ana matou e ia ki tenei wahi, a, homai ana ki a matou tenei whenua, he whenua e rerengia ana e te waiu, e te honi.

10 Na, kia kite mai *koe*, kua kawea mai nei e ahau nga hua matamua o te whenua i homai nei e koe ki a au, E Ihowa. Katahi ka whakatakotoria e koe ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, me te koropiko ano ki te aroaro o Ihowa o tou Atua :

11 Ka koa hoki ki nga *mea* pai katoa i homai e Ihowa e tou Atua ki a koutou, ko tou whare, a koe, te Riwaiti, me te manene i roto i a koe.

12 ¶ Ka poto i a koe te motuhake nga whakatekau katoa o o hua i te toru o nga tau, i te tau e wakamotuhaketia ai te whakatekau, a, ka homai ano hoki e koe ki te Riwaiti, ki te manene, ki te pani, ki te pouaru hoki, kia kainga e ratou i roto i ou kuwaha, a ka makona ;

13 Katahi koe ka mea atu ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, Kua poto mai i a au i roto i toku whare nga mea tapu, kua hoatu ano hoki e ahau ki te Riwaiti, ki te manene, ki te pani, ki te pouaru, kua whakaritea e ahau au whakahaunga katoa i whakahau ai koe ki a au : kahore ahau i whakapaheke i o whakahaunga, kahore ano hoki i wareware :

14 Kahore ahau i kai i tetahi wahi o tena *mea* i a au e tangi ana ki te tupapaku, kahore ano i tangohia e ahau tetahi wahi o ena mea mo nga *mahi poke*, kahore ano hoki i hoatu e ahau tetahi wahi o taua mea hei *mea* tupapaku : whakarongo tonu ahau ki te reo o Ihowa o toku Atua, *a*, rite tonu aku mahi ki nga mea katoa i whakahaua mai e koe ki a au.

15 Titiro iho i to nohoanga tapu, i te rangi, manaakitia hoki tou iwi a Iharaira, me te whenua i homai nei e koe ki a matou, pera hoki me tau i oati ai ki o matou mātua, te whenua *hoki* e rerengia ana e te waiu e te honi.

16 ¶ No tenei ra a Ihowa tou Atua i whakahau ai i a koe, kia mahia enei tikanga, me nga whakariteritenga : na, puritia, mahia, e tou ngakau katoa, e tou wairua katoa.

17 Kua whakaae koe i tenei ra ki a Ihowa hei Atua mou, kia haere i ana huarahi, kia whakaritea hoki ana tikanga, me ana whakahaunga, me ana whakariteritenga, kia whakarongo ano hoki ki tona reo ;

18 A, kua whakaae ano a Ihowa ki a koe i tenei ra hei iwi mona, motuhake rawa, hei pera me tana i korero ai ki a koe, hei pupuri hoki i ana whakahaunga katoa ;

19 Mo tana mea hoki i a koe kia nui ake i nga iwi katoa i hangā e ia, te whakamoemiti, te ingoa hoki, me te kororia ;

Digitized by Google

kia waiho ano koe hei iwi tapu mo Ihowa mo tou Atua, hei pera me tana i korero ai.

UPOKO 27

NA, ka whakahau atu a Mohi, ratou ko nga kaumatua o Iharaira, i te iwi, ka mea, Puritia nga whakahaunga katoa e whakahau nei ahau ki a koutou i tenei ra.

2 A, tenei ake, i te ra ano e whiti ai koutou i Horano ki te whenua e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe, na, ka whakaara ake koe i etahi kohatu nui mau, ka pani hoki ki te kotakota :

3 Ka tuhituhi hoki i nga kupu katoa o tenei ture ki aua mea, ua whiti atu koe, ua haere atu ki te whenua e homai ana e Ihowa e tou Atua ki a koe, ki te whenua e rerengia ana e te waiu, e te honi ; ua rite ki ta Ihowa ki ta te Atua o o mātua i korero ai ki a koe.

4 Mo reira, e whiti koutou i Horano, me whakaara enei kohatu e whakahaua nei e ahau i tenei ra ki a koutou, ki runga ki Maunga Epara, ka pani hoki ki te kotakota.

5 Me hanga ano hoki e koe ki reira tetahi aata ma Ihowa ma tou Atua, ki te aata kohatu : kaua e akina iho aua *mea* ki te rino.

6 Me hanga e koe te aata ma Ihowa ma tou Atua ki nga kohatu toitu : ka whakaeke ai i nga tahunga tinana ma Ihowa ma tou Atua ki runga :

7 Patua hoki nga whakamarietanga, kainga hoki ki reira, me te koa ano, ki te aroaro o Ihowa o tou Atua.

8 Ka tuhituhi ano i nga kupu katoa o tenei ture ki nga kohatu, kia mārama hoki.

9 ¶ A, i korero mai ano a Mohi, ratou ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, ki a Iharaira katoa, i mea, Kia whai taringa mai, whakarongo mai hoki, E Iharaira ; No tenei ra i meinga ai koe hei iwi mo Ihowa mo tou Atua.

10 Na, me whakarongo koe ki te reo o Ihowa o tou Atua, me mahi hoki ana whakahaunga, me ana tikanga e whakahaua atu nei e ahau i tenei ra ki a koe.

11 ¶ A, i whakahau ano a Mohi i te iwi i taua rangi ano, i mea,

12 Ko enei e tu ki runga ki Maunga Keritimi hei manaaki i te iwi, ua whiti atu koutou i Horano ; ko Himeona, ko Riwai, ko Hura, ko Ihakara, ratou ko Hohepa, ko Peniamine :

13 A, ko enei e tu ki runga ki Maunga Epara hei kanga ; ko Reupena, ko Kara, ko Ahera, ko Hepuruna, ko Rana, ko Napatari.

14 ¶ Na ka korero mai nga Riwaiti, ka mea, kia nui ano hoki te reo, ki nga tangata katoa o Iharaira,

15 Kia kangā te tangata e hanga ana i te whakapakoko, i te mea whakairo, whakarewa ranei, e whakariharihangia nei e Ihowa, he mea mahi na te ringaringa o te kai mahi, e whakanoho ana hoki *i taua mea* ki te wahi ngaro. A, ma te iwi katoa e whakahoki mai, e mea mai, Amine.

16 Kia kangā te tangata e whakahawea ana ki tona papa, ki tona whaea ranei. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

17 Kia kangā te tangata e neke atu ana i te rohe a tona hoa. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

18 Kia kangā te tangata e whakapohehe ana i te matapo ki te huarahi. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

19 Kia kangā te tangata e whakaputa ke ana i te whakarite whakawa mo te manene, mo te pani, mo te pouaru. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

20 Kia kangā te tangata e moe ana ki te hoa wahine o tona papa ; mona i hura i te remu o tona papa. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

21 Kia kangā te tangata e moe ana ki tetahi kararehe. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine:

22 Kia kangā te tangata e moe ana ki tona tuahine, ki te tamahine a tona papa, ki te tamahine ranei a tona whaea. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

23 Kia kangā te tangata e moe ana ki tona hungawai wahine. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

24 Kia kangā te tangata e patu puku ana i tona hoa. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

25 Kia kangā te tangata e tango ana *i te* utu mo te patunga o te tangata hara-kore. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

26 Kia kangā te tangata e kore e mau i a ia nga kupu *katoa* o tenei ture, hei mahi *mana*. A, ma te iwi katoa e mea mai, Amine.

UPOKO 28.

A, TENEI ake, ki te ata whakarongo koe ki te reo o Ihowa o tou Atua, ki te mau ki te mahi i ana whakahaunga katoa e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe, na, ka whakanui a Ihowa tou Atua i a koe ki runga ake i nga iwi katoa o te whenua :

Digitized by Google

2 A ka tae mai ki a koe, ka hopu hoki i a koe, enei manaakitanga katoa, ki te whakarongo koe ki te reo o Ihowa o tou Atua.

3 Ka manaakitia koe i roto i te pa, ka manaakitia hoki koe i te mara.

4 Ka manaakitia nga hua o tou kopu, me nga hua o o kararehe, nga uri o o kau, me nga kahui o o hipi.

5 Ka manaakitia to kete me te whare toa.

6 Ka manaakitia koe ina haere mai, ka manaakitia hoki ina haere atu.

7 Ka mea a Ihowa i o hoa riri e whakatika mai ana ki a koe, kia tukitukia i to aroaro: kotahi ano te ara e puta mai ai ratou ki a koe, a e whitu nga ara e rere atu ai ratou i to aroaro.

8 Ka whakahau iho a Ihowa i te manaakitanga mou, mo o whare toa, mo nga mea katoa hoki e toro atu ai tou ringa; a, ka manaaki ia i a koe ki runga i te whenua, ka homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe.

9 Ka whakaturuturia koe e Ihowa hei iwi tapu mona, ka peratia me tāna i oati ai ki a koe, ki te mau koe ki nga whakahaunga a Ihowa a tou Atua, ki te haere i ana huarahi.

10 A, ka kite nga iwi katoa o te whenua kua huaina iho te ingoa o Ihowa ki a koe; a, ka wehi i a koe.

11 Ka whakanui rawa ano hoki a Ihowa i te pai mou, ka whai hua hoki tou kopu, ka whai hua o kararehe, ka whai hua to oneone, i runga i te whenua, i oati ai a Ihowa ki ou mātua kia hoatu ki a koe.

12 Ka whakatuwhera a Ihowa i ona taonga pai mou, i te rangi hei homai i te ua ki tou whenua i tona po ano, hei manaaki ano hoki i nga mahi katoa a to ringa: a ka tuku moni atu koe ki nga iwi maha, e kore ano hoki koe e tango i te moni tarewa.

13 A, ka meinga ano koe e Ihowa hei upoko, e kore hoki *e waiho* hei hiku; a, ki runga tonu ano koe, e kore hoki koe e heke ki raro; ki te whakarongo koe ki nga whakahaunga a Ihowa a tou Atua, e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe, a ka puritia, ka mahia:

14 A, e kore e peka atu i tetahi o nga kupu e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe, ki matau, ki maui ranei, whai ai ki nga atua ke, mahi ai ki a ratou.

15 ¶ A, tenei ake, ki te kore koe e whakarongo ki te reo o Ihowa o tou Atua, e mau ki te mahi i ana whakahaunga katoa, me ana tikanga, e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe; na, ka tae mai ki a koe, ka hopu hoki i a koe, enei kanga katoa:

16 Ka kangā koe i te pa, ka kangā koe i te mara.

17 Ka kangā to kete me to whare toa.

18 Ka kangā te hua o tou kopu, me te hua o tou oneone, te uri o o kau, me nga kahui o o hipi.

19 Ka kangā koe i to haerenga mai, ka kangā hoki koe i to haerenga atu.

20 Ka tukua mai e Ihowa ki a koe te kanga, te tuatea, me te whakatupehupehu, ki nga mea katoa e toro atu ai tou ringa ki te mahi, kia ngaro ra ano koe, kia hohoro ra ano te mate atu; mo te kino o au mahi, i whakarere nei koe i a au.

21 Ka whakapiritia mai e Ihowa ki a koe te mate uruta, kia whakapotoa atu ra ano koe e ia i runga i te whenua, e haere atu na koe ki reira ki te tango.

22 Ka patu a Ihowa i a koe ki te kohi, ki te kiri-ka, ki te mumuratanga, ki te toronga nui, ki te mate-wai, ki te maroketanga, ki te kokatanga o te kai; a ka whai ena *mea* i a koe, a, ngaro noa koe.

23 A ka whakaparahi tou rangi i runga i tou mahunga, ka whakarino hoki te whenua i raro i a koe.

24 Ka homai e Ihowa hei ua mo tou whenua te puehu me te nehu: ka rere iho taua mea i te rangi ki runga ki a koe, kia ngaro ra ano koe.

25 Ka mea a Ihowa i a koe kia patua ki te aroaro o ou hoa riri: kotahi ano te ara e haere atu ai koe ki a ia, a, e whitu nga ara e rere ai koe i tona aroaro: a, ka whakamararatia atu koe ki nga rangatiratanga katoa o te whenua.

26 A ka ai to tinana hei kai ma nga manu katoa o te rangi, ma nga kararehe hoki o te whenua, a kahore he tangata hei whakawehi atu.

27 Ka patu a Ihowa i a koe ki te tuwhenua o Ihipa, ki nga pukupuku, ki te papaka, ki te waihakihaki hoki, e kore nei koe e taea te rongoa.

28 Ka patu a Ihowa i a koe ki te haurangitanga, ki te matapotanga, ki te ngakau pohehe:

29 A ka whawha koe i te tino awatea, ka pera ano me te tangata matapo e whawha nei i roto i te pouri, a e kore e tika i o huarahi: a, ka waiho koe hei tukinotanga kautanga, hei murunga i nga ra katoa, a kahore he kai whakaora.

30 Ka taumau koe i te wahine, he tangata ke mana ia e moe: ka hanga koe

Digitized by Google

i te whare, a e kore e noho ki roto: ka whakato koe i te mara waina, a e kore e whakiia ona hua e koe.

31 Ko to kau ka patua ki to aroaro, a e kore koe e kai i tetahi wahi ona: ko to kaihe ka pahuatia atu i tou aroaro, e kore ano hoki e whakahokia mai ki a koe: ko o hipi ka hoatu ma o hoa riri, a kahore o tangata hei pupuri.

32 Ko o tamariki me o tamahine ka hoatu ki te iwi ke, a ka titiro atu o kanohi ki a ratou i te roa o te ra, a, matawaia noa: kahore hoki he kaha i tou ringa.

33 Ko nga hua o tou oneone, me to uauatanga katoa, ka kainga e te iwi kihai nei i mohiotia e koe; a hei tukinotanga kautanga koe, hei kurunga i nga ra katoa:

34 A ka haurangi koe ki nga mea e kitea ana e o kanohi, e kite ai koe.

35 Ka patu a Ihowa i a koe, i nga turi, i nga waewae hoki, ki te tuwhenua kino e kore e taea te rongoa, i te kapu o tou waewae, a, tae noa ki to tumuaki.

36 Ka whakaheke atu a Ihowa i a koe, i to kingi hoki, e meatia e koe hei kingi mou, ki te iwi kihai nei koe i mohio, koutou ko ou mātua; a ka mahi koe i reira ki nga atua ke, ki te rakau, ki te kohatu.

37 A ka waiho koe hei miharotanga, hei whakatauki, hei taunu i roto i nga iwi katoa e kawea atu ai koe e Ihowa ki reira.

38 He nui te purapura e kawea atu e koe ki te mara, a he iti tau e kohikohi mai ai; ka pau hoki i te mawhitiwhiti.

39 Ka whakatokia, ka mahia hoki e koe nga mara waina, ko te waina ia e kore e inumia e koe, e kore hoki e whakiia *nga hua;* ka kainga hoki e te huhu.

40 Ka whai oriwa koe puta noa i ou rohe, ko te hinu ia e kore e whakawahia e koe; ta te mea ka horo o oriwa.

41 Ka whanau o tamariki me o tamahine, otiia e kore ratou e noho ki a koe; ka riro hoki ratou i te herehere.

42 Ko o rakau katoa me nga hua o tou oneone ka pau i te mawhitiwhiti.

43 Ko te manene i roto i a koe ka kake ake ki runga i a koe, ki runga noa atu; ko koe ia ka heke iho ki raro noa iho.

44 Mana e homai te moni tarewa ki a koe, ko koe ia e kore e hoatu i te mea tarewa ki a ia: ko ia ka waiho hei upoko, ko koe ia ka waiho hei hiku.

45 A ka tae mai enei kanga katoa ki a koe, ka whai hoki i a koe, ka hopu ano i a koe, kia hunā ra ano koe; mou kihai i whakarongo ki te reo o Ihowa o tou Atua, kihai i mau ki ana whakahunga me ana tikanga i whakahaua mai e ia ki a koe;

46 A ka piri mai ena *mea* ki a koe hei tohu, hei miharotanga, ki ou uri ano hoki, a, ake ake ake.

47 Mou kihai i mahi ki a Ihowa ki tou Atua me te koa ano, me te ngakau hari, mo te huanga o nga mea katoa:

48 A ka mahi koe ki ou hoa riri e tukua mai e Ihowa ki a koe, i runga ano i te mate-kai, i te mate-wai, me te kakahu-kore, me te kore hoki o nga mea katoa: a, ka hoatu e ia he ioka rino ki tou kaki, a, ngaro noa koe i a ia.

49 Ka hapainga mai e Ihowa ki a koe he iwi no tawhiti, no te pito o te whenua, ano he ekara e rere ana; he iwi e kore e mohiotia e koe tona reo;

50 He iwi kanohi hinana, e kore e whakaaro ki te kanohi o te koroheke, e kore hoki e tohu i te taitamariki:

51 A ka kai ia i nga hua o o kararehe, i te hua hoki o tou oneone, a huna noatia koe: a e kore e toe i a ia he witi mau, he waina, he hinu ranei, nga uri ranei o o kau, me nga kahui o o hipi, a, ngaro noa koe i a ia.

52 A ka whakapaea koe e ia i roto i ou kuwaha katoa, a whenuku noa ou taiepa teitei, e kore nei e taea te piki, i whakamanamanangia nei e koe, a, puta noa i tou whenua: a ka whakapae ia i a koe i roto i ou kuwaha katoa, puta noa i tou whenua, i homai nei e Ihowa e tou Atua ki a koe.

53 A ka kai koe i te hua o tou kopu, i te kikokiko o o tama, o o tamahine, e homai e Ihowa e tou Atua ki a koe, i te whakapaenga, i te kopaninga hoki, e kopania ai koe e ou hoa riri:

54 He tangata whakatarapi i roto i a koe, *he mea* whakaahu noa iho, he ana tona kanohi ki tona teina, ki te wahine hoki o tona uma, ki ana tamariki hoki e toe ana, i whakatoea e ia:

55 Kei hoatu e ia ki tetahi o ratou tetahi wahi o te kikokiko o ana tamariki e kainga ana e ia: no te mea kahore tetahi mea mana i toe i te whakapaenga, i te kopaninga, e kopania ai koe e ou hoa riri i roto i ou kuwaha katoa.

56 He wahine whakatarapi i roto i a koe, *he mea* whakaahu, e kore nei e whakamatau atu kia whakaturia te kapu o tona waewae ki runga ki te whenua, i te whakatarapi hoki, i te whakaahu, kino ana tona kanohi ki te tane o tona uma, ki tana tamaiti hoki, me tana tamahine,

Digitized by Google

57 Ki tona whenua hoki e puta mai ana i waenganui o ona waewae, ki ana tamariki hoki i whanau i roto i a ia: ka kainga pukutia hoki e ia i te kore o nga *mea* katoa i te whakapaenga, i te kopaninga, e kopani ai to hoa riri i a koe i roto i ou kuwaha.

58 Ki te kahore koe e mahara kia mahia nga mea katoa o tenei ture e tuhituhia nei ki tenei pukapuka, kia wehi i tenei ingoa e whakamoemititia ana, e wehingia ana, i a IHOWA i TOU ATUA.

59 A ka meinga ou whiunga e Ihowa kia miharotia, me nga whiunga o ou uri, he whiunga hoki e nui ana, e mau tonu ana, me nga mate kino hoki, e mau tonu ana.

60 A, ka kauparea mai e ia ki a koe nga mate katoa o Ihipa, i wehi na koe; a ka piri ki a koe.

61 Ko nga mate katoa ano hoki me nga whiu katoa, kahore nei i tuhituhia ki te pukapuka o tenei ture, ka whakapangia mai e Ihowa ki a koe, a hunā noatia koe.

62 A ka mahue iho koutou he hunga tokotorutoru, koutou i rite nei ki nga whetu o te rangi te tini; no te mea kihai koe i whakarongo ki te reo o Ihowa o tou Atua.

63 A ka rite ki te koa o Ihowa ki a koutou i *tana* whakawhiwhinga i a koutou ki te pai, i tana whakanuinga hoki i a koutou; ka pena ano hoki te koa o Ihowa, ina whakangaromia koutou, ina hunā rawatia koutou; a ka unuhia atu koutou i runga i te whenua e haere atu nei koutou ki reira ki te tango.

64 A ka whakamararā atu a Ihowa i a koe ki nga iwi katoa, ki tetahi pito o te whenua, puta noa ki tetahi pito o te whenua; a ka mahi koe i reira ki nga atua ke, kahore nei koe i mohio, koutou tahi ko ou mātua, ki te rakau, ki te kohatu.

65 A e kore e tā to manawa i roto i ena iwi, kahore hoki he okiokinga mo te kapu o tou waewae: a, ka homai e Ihowa ki a koe ki reira he ngakau ohooho, me te kanohi hangore, me te ngakau tuatea:

66 A ka tarewa tou ora ki tou aroaro; ka wehi hoki koe i te po i te ao, kahore hoki he tuturutanga mo tou ora:

67 I te ata ka mea koe, Aue, tē ahiahi! a i te ahiahi ka mea koe, Aue, tē awatea! i te pawera hoki o to ngakau e pawera ai koe, i te kitenga hoki o ou kanohi, e kite ai koe.

68 A ka whakahoki a Ihowa i a koe ki Ihipa i runga kaipuke, na te huarahi i korero ra ahau ki a koe, E kore koe e kite i reira a muri ake nei: a ka hokona atu koutou ki reira ki ou hoa riri, hei pononga tane, hei pononga wahine, a, kahore he tangata hei hoko.

UPOKO 29.

KO nga kupu enei o te kawenata, i akona iho e Ihowa ki a Mohi kia whakaritea atu ki nga tamariki a Iharaira, i te whenua o Moapa; hāunga ia te kawenata i whakaritea e ia ki a ratou i Horepa.

2 ¶ A ka karanga a Mohi ki a Iharaira katoa, ka mea atu ki a ratou, Kua kite koutou i nga mea katoa i mea ai a Ihowa ki to koutou aroaro i te whenua o Ihipa ki a Parao, ki ona tangata katoa, me tona whenua katoa;

3 I nga whakamatauranga nui i kite ra ou kanohi, i nga tohu, me aua merekara nui:

4 He aha koa ra, kahore ano i homai e Ihowa ki a koutou he ngakau mohio, nga kanohi hei titiro, nga taringa hei whakarongo, a, tae noa ki tenei ra.

5 Na, ka wha tekau nga tau i arahi ai ahau i a koutou i te koraha: kahore nei i tawhitotia o koutou kakahu ki a koutou, kahore hoki tou hu i tawhitotia ki tou waewae.

6 Kahore ano koutou i kai i te taro, i inu ranei i te waina, i te wai whakahaurangi ranei: kia mohio ai koutou ko Ihowa ahau ko to koutou Atua.

7 A, to koutou taenga mai ki tenei wahi, na, ka puta mai a Hihona kingi o Hehepona, raua ko Oka kingi o Pahana, ki te tu i a tatou ki te riri, a, patua iho ratou e tatou:

8 Na, ka tango tatou i to ratou oneone, a, hoatu ana e tatou hei kāinga mo nga Reupeni, mo nga Kari, mo tetahi taanga hoki o te iwi o Manahe.

9 Na, puritia ra nga kupu o tenei kawenata, mahia hoki, kia kake ai koutou i nga mea katoa e mea ai koutou.

10 ¶ E tu ana koutou katoa i tenei ra i te aroaro o Ihowa o to koutou Atua; o koutou upoko o o koutou iwi, o koutou kaumatua, o koutou rangatira, *me* nga tangata katoa o Iharaira,

11 A koutou tamariki, a koutou wahine, me to tangata iwi ke i roto i tou nohoanga, te kai tātā i o wahie, me te kai utuutu wai mai mou:

12 Kia uru ai koe ki te kawenata o

Digitized by Google

Ihowa o tou Atua, ki tona oati hoki, e whakaritea nei e Ihowa e tou Atua ki a koe i tenei ra:

13 Kia whakapumau ai ia i a koe i tenei ra hei iwi mona, ko ia hoki hei Atua mou, kia rite ai ki tana i korero ai ki a koe, ki tana hoki i oati ai ki ou mātua ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa.

14 Na kahore ahau i whakarite i tenei kawenata, me tenei oati ki a koutou anake;

15 Engari ki enei e tu ana i konei i a tatou inaianei, i te aroaro o Ihowa o to tatou Atua, ki nga mea ano hoki kahore i konei i a tatou i tenei ra:

16 (E mohio ana hoki koutou ki to tatou nohoanga ki te whenua o Ihipa, ki to tatou haerenga mai hoki na waenganui o nga iwi i haere mai nei tatou;

17 A kua kite koutou i a ratou mea whakarihariha, me a ratou whakapakoko rakau, kohatu, hiriwa, koura, i waenganui i a ratou:)

18 Kei noho i roto i a koutou he tangata, he wahine ranei, hapu ranei, he iwi ranei, e ahu ke ana tona ngakau inaianei i a Ihowa i to tatou Atua, e haere ana ki te mahi ki nga atua o enei iwi; kei puta ake i roto i a koutou he pakiaka e tupu ake ai te taru whakamate, me te womawori;

19 A tenei ake, kei tana rongonga i nga kupu o tenei kanga, na ka manaaki ia i a ia ano i roto i tona ngakau, ka mea, Ka mau te rongo ki a au, he aha ahau tē haere noa ai i te pakeketanga o toku ngakau? *he aha* tē taparua noatia ai te mahi whakahaurangi ki runga ki te mate-wai?

20 E kore a Ihowa e aro ki te tohu i a ia; engari ka paowa te riri a Ihowa me tona ngakau hae ki taua tangata, a, ka tapapa iho ki runga ki a ia nga kanga katoa ka tuhituhia nei ki tenei pukapuka, a, ka horoi atu a Ihowa i tona ingoa i raro iho o te rangi.

21 A, ka wehea mai ia e Ihowa mo te kino, i roto i nga iwi katoa o Iharaira, ka rite ki nga kanga katoa o te kawenata ka tuhituhia nei ki tenei pukapuka o te ture:

22 A ka mea to muri whakapaparanga o a koutou tamariki, e tupu ake i muri i a koutou, me te tangata iwi ke hoki e haere mai ana i te whenua tawhiti, ua kite ratou i nga whiunga o tena whenua, me nga matenga e whakamatea ai a reira e Ihowa;

23 I te whenua katoa hoki he whanariki, he tote, he ngiha, ekore e whakatokia, e kore e tupu, e kore hoki e pihi ake tetahi otaota ki reira, e rite ana ki te hunanga o Horoma, raua ko Komora, o Arema, raua ko Tepoimi i hunā e Ihowa i a ia e aritarita ana, e riri ana:

24 Na, ka mea nga iwi katoa, Na te aha a Ihowa i penei ai ki tenei whenua? Na te aha i mura ai tenei riri nui?

25 Katahi ka meatia mai, Mo ratou ra i whakarere i te kawenata a Ihowa a te Atua o o ratou mātua, i whakaritea e ia ki a ratou, i tana whakaputanga mai i a ratou i te whenua o Ihipa:

26 Na ratou hoki i haere i mahi ki nga atua ke, a koropiko atu ana ki a ratou, ki nga atua kihai nei i mohiotia e ratou, kihai ano hoki i whai wahi ki a ratou.

27 Na, mura mai ana te riri a Ihowa ki tenei whenua, hei whakaputa mai ki a ratou i nga kanga katoa i tuhituhia ki tenei pukapuka:

28 A huarangatia atu ana ratou e Ihowa i runga i to ratou oneone, i te *mea* e riri ana, e aritarita ana, e whakatakariri noa iho ana *ia*, a makā ana ratou ki te whenua ke, me *tenei hoki* inaianei.

29 Kei a Ihowa kei to tatou Atua nga mea ngaro: ko nga mea ia ka oti nei te whakapuaki mai, ma tatou, me a tatou tamariki, ake nei, ake nei, kia mahi ai tatou i nga kupu katoa o tenei ture.

UPOKO 30.

A, TENEI ake, i te wa e tae mai ai enei mea katoa ki a koe, te manaakitanga, me te kanga, i hoatu nei e ahau ki tou aroaro, a, ka mahara to hinengaro i roto i nga iwi katoa, e peia ai koe e Ihowa e tou Atua ki reira,

2 A ka tahuri mai koe ki a Ihowa ki tou Atua, ka whakarongo hoki ki *tona* reo, ki nga mea katoa e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe, a koe, me o tamariki, i runga ano i tou ngakau katoa, i tou wairua katoa;

3 Katahi a Ihowa tou Atua ka whakaputa ke i tou pārautanga, ka aroha mai ano ki a koe, ka tahuri mai hoki, ka kohikohi hoki i a koe i roto i nga iwi katoa, e whakamararatia atu ai koe e tou Atua ki reira.

4 Ki te peia atu *etahi* o koutou, a, te pito ra ano o te rangi, ka kohikohi mai ano a Ihowa tou Atua i a koe i reira, ka tikina ano koe e ia i reira:

5 A ka kawe mai ano a Ihowa tou Atua i a koe ki te whenua i nohoia e ou mātua, a ka nohoia ano a reira e koe; a,

Digitized by Google

ka whakapai ia i a koe, ka mea hoki i a koe kia nui atu i ou mātua.

6 A ka kokoti a Ihowa to Atua i tou ngakau, i te ngakau ano hoki o ou uri, kia aroha ai *koe* ki a Ihowa ki tou Atua, i runga i tou ngakau katoa, i runga ano hoki i tou wairua katoa, kia ora ai koe.

7 A, ka tukua iho e Ihowa e tou Atua enei kanga katoa ki runga ki ou hoa riri, ki te hunga hoki e kino ana ki a koe, e whakatupukino na i a koe.

8 Ko koe ia ka tahuri mai, ka whakarongo hoki ki te reo o Ihowa, ka mahi i ana whakahaunga katoa, e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe.

9 A ka mea a Ihowa tou Atua kia maha, kia pai, nga mea mau, nga mahinga katoatanga a tou ringa, te hua o tou kopu, te hua hoki o au kararehe, te hua hoki o tou oneone: no te mea ka tahuri mai a Ihowa ka hari ki a koe, mo te pai, ka pera me ia i hari ki ou mātua:

10 Ki te whakarongo koe ki te reo o Ihowa o tou Atua, ki te pupuri i ana whakahaunga, i ana tikanga, ka tuhituhia nei ki tenei pukapuka o te ture, ki te tahuri koe ki a Ihowa ki tou Atua i runga i tou ngakau katoa, i runga ano hoki i tou wairua katoa.

11 ¶ Ta te mea, ehara tenei ture e whakahau atu nei ahau i tenei ra ki a koe, *i te mea* e ngaro ana i a koe, kei tawhiti atu ranei.

12 Kahore i te rangi, e mea ai koe, Ko wai o tatou hei piki ki te rangi, ki te tiki atu i tena *mea* ma tatou, kia rongo ai, kia mahi ai tatou i tena mea?

13 Kahore i tera taha o te moana, hei meatanga mau, Ko wai o tatou hei whakawhiti atu ki tera taha o te moana, ki te tiki i tena *mea* ki a tatou, kia rongo ai, kia mahi ai tatou i tena *mea?*

14 Engari e tata rawa ana te kupu ki a koe, kei roto ano i tou waha, kei roto ano i tou ngakau, mo to mahi atu.

15 ¶ Titiro, ka hoatu nei e ahau ki tou aroaro i tenei ra te ora me te pai, te mate me te kino;

16 I a au e whakahau atu nei i a koe i tenei ra kia aroha ki a Ihowa ki tou Atua kia haere i ana huarahi, kia pupuri i ana whakahaunga, i ana tikanga, me ana whakaritenga, kia ora ai koe, kia nui ai hoki: kia manaaki ai a Ihowa tou Atua i a koe ki te whenua e haere atu nei koe ki reira ki te tango.

17 Otiia ki te tahuri ke tou ngakau, ki te kore koe e rongo, a ka akina atu koe ki te koropiko atu ki nga atua ke, kia mahi atu hoki ki a ratou;

18 Maku e whakaatu atu ki a koutou i tenei ra, ka ngaro rawa koutou, e kore e roa o koutou ra ki runga ki te whenua, e whiti atu nei koe i Horano, e haere nei ki te tango.

19 Ka waiho e ahau i tenei ra te rangi me te whenua hei kai titiro i a koutou, i te ora, i te mate, i te manaakitanga, i te kanga e tukua atu nei e ahau ki to koutou aroaro: na, manakohia te ora, kia ora ai koutou ko ou uri:

20 Aroha atu ki a Ihowa ki tou Atua, whakarongo atu ki tona reo, piri atu hoki ki a ia: ta te mea ko ia te oranga mou, me te whakaroanga mo ou ra: kia noho ai koe ki runga ki te whenua i oati ai a Ihowa ki ou matua kia hoatu ki a ratou, ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa.

UPOKO 31.

AI HAERE ano a Mohi, i korero atu i enei kupu ki a Iharaira katoa.

2 I mea ki a ratou, Ka kotahi rau ka rua tekau nga tau o toku whanautanga ka *tae mai ki* tenei ra; e kore ahau e ahei ano te kopiko atu te kopiko mai: a, kua mea mai ano a Ihowa ki a au, E kore koe e whiti i tenei Horano.

3 Ko Ihowa ko tou Atua, ko ia te whiti atu ana ki mua i a koe, mana e whakangaro enei iwi i mua atu i a koe, a ka riro mai ratou i a koe: ko Hohua *hoki*, ko ia te whiti atu i mua i a koe; ka rite ki ta Ihowa i korero ai.

4 A ka rite ta Ihowa e mea ai ki a ratou ki tana i mea ai ki a Hihona raua ko Oka, ki nga kingi o nga Amori, ki te whenua hoki o te hunga i hunā e ia.

5 A ka homai ratou e Ihowa ki to koutou aroaro, a ka rite ta koutou meatanga i a ratou ki nga whakahaunga katoa i whakahau ai ahau ki a koutou.

6 Kia maia, kia toa, kaua e wehi, kaua e pawera i a ratou: ta te mea ko Ihowa ko tou Atua, ko ia te haere tahi ana i a koe; e kore ia e whakarere i a koe, e kore hoki e mawehe atu i a koe.

7 ¶ Na, ka karanga a Mohi ki a Hohua, a, ka mea ki a ia i te tirohanga a Iharaira katoa, Kia maia, kia toa: ta te mea, ko koe te haere tahi atu ana i tenei iwi ki te whenua i oati ai a Ihowa ki o ratou matua kia homai ki a ratou; a mau ano ratou e whakawhiwhi ki taua *wahi.*

Digitized by Google

8 Ko Ihowa hoki, ko ia te haere ana i tou aroaro; kei tou taha ia, e kore ia e whakarere i a koe, e kore hoki e mawehe atu i a koe: kaua e wehi, kaua hoki e pawera.

9 ¶ A tuhituhia iho e Mohi tenei ture, hoatu ana ki nga tohunga ki nga tamariki a Riwai, ki nga kai amo i te aaka o te kawenata a Ihowa, ki nga kaumatua katoa ano hoki o Iharaira.

10 A i ako ano a Mohi ki a ratou, i mea, Hei te mutunga o nga tau e whitu, hei te wa ano e rite ai te tau tukunga noatanga, i te hakari o nga whare wharau,

11 I te wa e tae ai a Iharaira katoa ki te whakakite *i a ratou*, ki te aroaro o Ihowa o tou Atua, ki te wahi e whiriwhiri ai ia, ka korero ai koe i tenei ture ki te aroaro o Iharaira katoa, kia rongo ai ratou.

12 Whakaminea te iwi, nga tane, me nga wahine, nga tamariki hoki, me to tangata iwi ke i roto i ou kuwaha, kia rongo ai ratou, kia whakaakona ai, kia wehi ai ratou i a Ihowa i to koutou Atua, kia mau ai ki te mahi i nga kupu katoa o tenei ture:

13 Kia rongo ai hoki a ratou tamariki, kihai nei i mohio, kia whakaakona ai kia wehi i a Ihowa i to koutou Atua i nga ra katoa e ora ai koutou i runga i te whenua e whiti atu nei koutou i Horano ki reira ki te tango.

14 ¶ Na, ka mea a Ihowa ki a Mohi, Nana, ka tata mai ou ra e mate ai: karangatia atu a Hohua, e tu hoki korua ki roto ki te tapenakara o te whakaminenga, a maku e ako atu ki a ia. Na, ka haere a Mohi raua ko Hohua, a tu ana raua i roto i te tapenakara o te whakaminenga.

15 Na, ka puta mai a Ihowa ki roto ki te tapenakara, i roto ano i te pou kapua: a tu ana te pou kapua i runga i te kuwaha o te tapenakara.

16 ¶ Katahi ka mea a Ihowa ki a Mohi, Nana, ka takoto koe ki ou mātua; a ka whakatika te iwi nei, ka whai atu, ka puremu ki nga atua o te tangata ke, o te whenua e haere na ratou ki reira noho ai ki waenganui i a ratou; ka whakarere i a au, ka whakataka hoki i taku kawenata i whakaritea atu e ahau ki a ratou.

17 A ka mura taku riri ki a ratou i taua ra, a ka whakarere ahau i a ratou, ka huna hoki i toku kanohi i a ratou, a ka pau ratou, ka pa mai ano hoki nga kino maha me nga matenga ki a ratou; a, ka mea ratou i taua ra, Kahore ianei enei kino i pa mai ki a tatou, no te mea kahore to tatou Atua i roto i a tatou?

18 Ko au ia, ka huna rawa i toku kanohi i taua ra, mo nga kino katoa i meatia e ratou, mo ratou i tahuri ki nga atua ke.

19 Na, tuhituhia ra tenei hei waiata ma korua, ka whakaako atu hoki ki nga tamariki a Iharaira: hoatu hoki ki roto ki o ratou waha, kia ai tenei waiata hei kai whakaatu moku ki nga tamariki a Iharaira.

20 Ta te mea ka oti ratou te kawe e ahau ki te whenua i oati ai ahau ki o ratou mātua, e rerengia nei e te waiu, e te honi; a ka kai ratou, ka makona, ka whai kiko hoki; ko reira ratou tahuri ai ki nga atua ke, mahi ai ki a ratou, a ka whakapataritari ratou i a au, ka whakataka hoki i taku kawenata.

21 A, tenei ake, kei te pānga mai o nga kino maha me nga matenga ki a ratou, na, ma tenei waiata e whakaatu ki to ratou aroaro; ta te mea e kore e mahue atu i nga waha o o ratou uri: e mohio ana hoki ahau ki a ratou whakaaro e tito nei ratou inaianei nei ano, i te mea kiano ahau i kawe noa i a ratou ki te whenua i oati ai ahau.

22 ¶ Na, tuhituhia ana e Mohi tenei waiata i taua rangi ano, a whakaakona ana ki nga tamariki a Iharaira.

23 A i whakahau ano ia i a Hohua i te tama a Nunu, i mea, Kia maia, kia toa: mau hoki nga tamariki a Iharaira e kawe ki te whenua i oati ai ahau ki a ratou: a kei a koe ahau.

24 ¶ A ka oti i a Mohi te tuhi nga kupu o tenei ture ki roto ki tetahi pukapuka, a, poto noa,

25 Na, ka whakahau atu a Mohi i nga Riwaiti, i nga kai amo i te aaka o te kawenata o Ihowa, ka mea,

26 Tangohia tenei pukapuka o te ture, hoatu hoki ki te taha o te aaka o te kawenata o Ihowa o to koutou Atua, a hei reira takoto ai, hei kai whakaatu ki a koe.

27 Ta te mea e mohio ana ahau ki tou tutu, me to kaki maro: nana, i a au e ora nei ano i a koutou i tenei ra, e tutu ana ano koutou ki a Ihowa; a ka mate ahau, tera noa ake!

28 ¶ Huihuia mai ki a au nga kaumatua katoa o o koutou iwi, me o koutou rangatira, a ka korero atu ahau i enei kupu ki o ratou taringa, ka waiho hoki i te rangi me te whenua hei kai titiro mo ratou.

29 Ta te mea e mohio ana ahau, ko muri i toku matenga taka rawa ai koutou,

Digitized by Google

peka ke ai koutou i te huarahi i kiia atu e ahau ki a koutou; a ka pono mai te kino ki a koutou i nga ra whakamautanga; mo koutou ka mahi i te kino ki te tirohanga a Ihowa, hei whakapataritari i a ia ki te mahi a o koutou ringa.

30 A kererotia atu ana e Mohi nga kupu o tenei waiata ki nga taringa o te huihuinga katoa o Iharaira, a, poto noa.

UPOKO 33.

KIA whai taringa mai, e nga rangi, a ka korero atu ahau; whakarongo mai hoki, e te whenua, ki nga kupu a toku mangai.

2 Ka patapata iho taku whakaakoranga, ano he ua, ka maturuturu iho taku kupu me te tomairangi, me te ua punehunehu ki runga i te tupu hou, me te ua ta ki runga i te tarutaru:

3 No te mea ka kauwhautia atu e ahau te ingoa o Ihowa: waiho te nui i to tatou Atua.

4 Ko te Kamaka ia, tika rawa tana mahi: he whakarite tikanga nei hoki ona huarahi katoa: he Atua pono, e kore hoki e he, tika tonu, tapatahi tonu ana *whakaaro*.

5 Kua taka ratou; ehara to ratou koha i te *koha* no ana tamariki: he hapa, he parori ke *to ratou* whakatupuranga.

6 Ko ta koutou utu ianei tenei ki a *Ihowa*, e te iwi kuware, e kore nei e mohio? ehara ianei ia i tou matua nana koe i hoko, nana koe i hanga, nana hoki koe i whakau?

7 ¶ Maharatia nga rangi o mua, whakaarohia nga tau o tera whakapaparanga, o tera whakapaparonga: ui atu ki tou papa, a mana e whakaatu mai ki a koe; ki ou kaumatua, a ma ratou e korero mai ki a koe.

8 I ta te Runga-rawa whakaritenga kainga mo nga iwi, i tana wehewehenga i nga tamariki a Arama, i whakaturia e ia nga rohe mo nga iwi, me te whakaaro ano ki te tokomahatanga o nga tamariki a Iharaira.

9 No te mea ko to Ihowa wahi ko tona iwi; ko Hakopa hoki te taura o tona kainga.

10 I tutaki ia ki a ia i te whenua koraha, i te ururua, i te wahi tuhea, i te hamamatanga *mohoao*, i whakaawhiowhio i a ia, i whakaako hoki i a ia, i tiaki i a ia, ano ko te whatupango o tona kanohi.

11 Rite tahi ki te ekara e whakakorikori ana i tona ohanga, e whakapaho ana i runga i ana pi, e roharoha ana i ona pariran, e tango ana i a ratou, e waha ana hoki i a ratou i runga i ona pariran:

12 *Waihoki* na Ihowa anake ia i arahi, kahore ano hoki tetahi atua ke atu hei hoa mona.

13 Nana hoki ia i whakaeke ki runga ki nga wahi tiketike o te whenua, hei hoiho mona, a hei kai mana nga hua o nga mara; momimomi ana ia i te honi i roto i te kamaka, i te hinu hoki i roto i te kohatu kiripaka;

14 I te pata o te kau, i te waiu o nga hipi, me te ngako hoki o nga reme, me nga hipi toa i whanau ki Pahana, me nga koati toa, me te taupa hoki i nga whatukuhu o te witi; a i inu ano koe i te waina, i te toto o te karepe.

15 ¶ Nawai-a, ka whai kiko a Iehuruna, a whana mai ana: kua whai kiko koe, kua nui, kua kapi *i te ngako*; a whakarerea iho e ia te Atua nana ia i hanga, whakahawea atu ana ia ki te Kamaka o tona whakaoranga.

16 A na ratou i mea kia hae ia ki nga atua ke, whakapataritari ana ratou i a ia ki nga mea whakarihariha.

17 He rewera, ehara i te Atua, mana a ratou patunga tapu, he atua kihai nei ratou i mohio, he mea puta hou ake nonaianei, kihai nei i wehingia e o koutou matua.

18 Ko te Kamaka i whanau ai koe, ka wareware i a koe, kahore hoki o mahara ki te Atua nana koe i hanga.

19 A, te kitenga mai o Ihowa, na, anuanu ana ia ki a ratou, mo te whakapataritaringa hoki a ana tamariki, me ana tamahine.

20 Na, ko tana meatanga mai, Ka huna ahau i toku kanohi i a ratou, ka tirohia atu e ahau he whakamutunga aha to ratou: he whakatupuranga parori ke hoki ratou, he tamariki kahore he pono i roto i a ratou.

21 Na ratou au i mea kia hae ki nga mea ehara i te Atua; whakapataritaria ana ahau ki a ratou *mea* horihori: na, maku ratou e mea kia hae ki te hunga ehara i te iwi; maku ratou e whakapataritari ki te iwi poauau.

22 Ta te mea ka ngiha te ahi i a au e riri ana, ka toro, a, aua noa iho ki te reinga, pau ake hoki te whenua, me ona hua, tahuna ana nga turanga o nga maunga.

23 Ka opehia e ahau nga kino ki runga ki a ratou; ka whakapotoa atu aku pere ki a ratou.

24 Ka hemo ratou i te mate-kai, ka pau

Digitized by Google

hoki i te hana e wera ana, me te hunanga nui whakaharahara: maku ano hoki e tuku atu te niho o nga kararehe ki a ratou, me te huhare whakamate o nga *mea* e ngoki ana i te puehu.

25 Ma te hoari i waho, ma te wehi ano i roto, e whakamate ngatahi te taitamariki me te taitamahine, te mea e ngote u ana raua ko te tangata hina.

26 I mea ahau, Ka whakamararara atu ahau i a ratou ki nga kokonga, ka mutu i a au te maharatanga ki a ratou i roto i nga tangata:

27 Me i kahore ahau te wehi i te ngakau kino o te hoa whawhai, kei poauau, ona hoa riri, kei mea ratou, Kua kake to tatou ringaringa, kahore ano hoki a Ihowa i mea i enei mea katoa.

28 He iwi whakaaro-kore hoki ratou, kahore hoki he mohiotanga i roto i a ratou.

29 E, me i tupato ratou, me i mohio ki tenei, me i whakaaro ki to ratou mutunga iho!

30 Ina, kua whai te kotahi i te mano, whati ana nga mano tekau i te tokorua, me i kahore ratou i hokoa e to ratou Kamaka, i tukua atu hoki e Ihowa.

31 Ta te mea, ehara to ratou kamaka i te penei me to tatou Kamaka, ki te titiro mai a o tatou hoa riri.

32 No te mea, no te waina o Horoma a ratou waina, no nga mara hoki o Komora: ko a ratou karepe he karepe paoa, e kawa ana hoki a ratou tautau:

33 Ko ta ratou waina ko te huhare whakamate o nga tarakona, me te huhare nanakia o nga ahipi.

34 Kahore ianei tenei i rongoatia ki roto ki a au, i hiritia hoki ki roto i oku taonga?

35 Maku nga utu e rapu, maku hoki e ea ai; kei *tona* taima ano ka paheke o ratou waewae: ta te mea e tata ana te ra e hunā ai rātou; a, e hohoro mai ana nga mea i whakaritea mo ratou.

36 Ta te mea ka whakatikatika a Ihowa i ta tona iwi, ka aroha hoki ki ona pononga, ina kite ia kua riro to ratou kaha, kahore hoki he tangata i tutakina ki roto, i kapea atu ranei.

37 A, ka mea mai ia, Keihea o ratou atua, te kamaka i okioki atu ai ratou,

38 I kai nei i te ngako o o ratou patunga tapu, i inu hoki i te waina o a ratou ringihanga? kia whakatika mai ratou ki te whakaora i a koutou, kia ai hoki ratou hei kuhunga atu mo koutou.

39 Na, titiro ko au, ina, ko au ia, a kahore atu i a au tetahi atua: maku e whakamate, maku koki e whakaora; maku e tukituki, maku hoki e whakamahu: kahore hoki he tangata e ora ai *tetahi* i toku ringa.

40 Ta te mea, ka torona atu taku ringa ki te rangi, me taku ki ano, E ora tonu ana ahau.

41 Ki te whakakoia e au taku hoari kanapa, a ka mau toku ringa ki te whakariterite; ka whakahokia atu e au he utu ki oku hoa riri, ka ea hoki i a au ta te hunga e kino ana ki a au.

42 Ka whakahaurangitia e ahau ki te toto aku pere, ka kai hoki taku hoari i te kikokiko; ki te toto o te hunga i patua, o te herehere, o nga mahunga o nga rangatira o te hoa riri.

43 Kia hari tahi me tona iwi, e nga tauiwi: ta te mea hoki ka takitakina e ia te toto o ana pononga, a ka whakahokia mai e ia he utu ki ona hoa riri, ka marie ano hoki ki tona whenua, me tona iwi.

44 ¶ Na, ka haere mai a Mohi, ka korero hoki i nga kupu katoa o tenei waiata ki nga taringa o te iwi, a ia, me Hohua tama a Nunu.

45 A ka mutu i a Mohi te korero enei kupu katoa ki a Iharaira katoa:

46 Na, ka mea ia ki a ratou, Kia anga mai o koutou ngakau ki nga kupu katoa e kauwhautia atu nei e ahau ki a koutou i tenei ra; mo ta koutou whakahau atu ki a koutou tamariki kia puritia, kia mahia, nga kupu katoa o tenei ture.

47 Ta te mea, ehara tenei i te mea noa iho ki a koutou; ko to koutou oranga hoki ia: a ma tenei mea e roa ai o koutou ra ki runga ki te whenua, ka whiti atu nei koutou i Horano ki reira ki te tango.

48 A i korero mai ano a Ihowa ki a Mohi i taua tino rangi ano, i mea,

49 E piki koe i tenei maunga, i Aparimi, ki Maunga Nepo, i te whenua o Moapa, e anga atu ana ki Heriko; ka titiro atu ki te whenua o Kanaana, e hoatu nei e ahau ki nga tamariki a Iharaira, hei kāinga:

50 A, e mate koe ki runga ki te maunga e piki atu na koe, kia kohia atu hoki ki tou iwi; kia peratia me Arona hoki, me to tuakana, i mate ki Maunga Horo, a kohia atu ana ki tona iwi:

51 Mo korua hoki i hara ki a au i waenganui o nga tamariki a Iharaira i nga wai o Meripa i Karehe, i te koraha o Tini; mo korua kihai i whakatapu i a au i waenganui o nga tamariki a Iharaira.

52 Rakoa ka titiro atu koe ki te whenua e *takoto* mai ana i tou aroaro; otiia

Digitized by Google

e kore e tae atu ki reira, ki te whenua e hoatu ana e ahau mo nga tamariki a Iharaira.

UPOKO 33.

A TENEI ano te manaakitanga i manaaki ai a Mohi, te tangata a te Atua i nga tamariki a Iharaira, i mua ake o tona matenga.

2 Na, ka mea ia, I haere mai a Ihowa i Hinai, i uira mai hoki, *me te ra*, i Heira ki a ratou; a whiti mai ana ia i Maunga Parana, haere mai ana ano ia me nga mano tini o te hunga tapu: he ture ahi ano i tona ringa matau mo ratou.

3 Ina, i aroha ano ia ki te iwi; kei roto i tou ringa ana tangata tapu katoa: a noho ana ratou i ou waewae; riro mai ana ano i a ratou o korero.

4 Na Mohi te ture i ako iho ki a tatou, hei taonga tuku iho tuku iho mo te huihui o Hakopa.

5 Ko ia ano te kingi o Iehuruna i te huihuinga o nga upoko o te iwi, ratou ko nga iwi o Iharaira.

6 ¶ Kia ora a Reupena, kaua hoki e mate; kaua hoki e tokoouou ona tangata.

7 ¶ A, tenei ano tana mo Hura: na, ka mea ia, Whakarongo, e Ihowa, ki te reo o Hura, mau ano hoki ia e kawe mai ki *tona* iwi: kia kaha hoki ona ringaringa ki ana *meatanga;* a, hei awhina koe *mona* ki ona hoa riri.

8 ¶ Na, ka mea ia ki a Riwai, Hei tou tangata tapu o Tumime, me o Urimi, *kei* a ia i whakamatamatauria e koe ki Maha, i ngangautia *hoki* e koe ki nga wai o Meripa;

9 I mea nei ki tona papa, raua ko tona whaea, Kahore ahau i kite i a ia; kihai ano hoki ia i mohio ki ona tuakana, kihai i matau ki ana tamariki: he mea hoki, e pupuri ana ratou i tau kupu, e tiaki ana i to kawenata.

10 Ma ratou a Hakopa e whakaako ki o whakaritenga, a Iharaira hoki ki o ture: ma ratou hoki te paowa kakara e hoatu ki tou ihu, me te tahunga tinana ano ki runga ki to aata.

11 Manaakitia ona rawa, e Ihowa, kia aro mai hoki koe ki te mahi a ona ringa: whatiia nga hope o te hunga e whakatika mai ana ki a ia, o nga mea hoki e kino ana ki a ia, kei whakatika mai ratou.

12 ¶ Ko tana kupu mo Peniamine, Ko ta Ihowa i aroha ai ka noho humarie ki tona taha; mana ia e uhi iho i te roa o te ra, a ka noho ano ia ki waenganui o ona pokohiwi.

13 ¶ Ko tana kupu hoki mo Hohepa, He manaakitanga tona whenua na Ihowa ki nga mea papai o te rangi, ki te tomairangi, ki te wai hohonu hoki e takoto ake ana i raro,

14 Ki nga hua papai a te ra, ki nga mea papai hoki e whakaputaina mai ana e te marama,

15 Ki nga mea pai hoki o nga maunga onamata, ki nga mea pai o nga pukepuke tu tonu,

16 Ki nga mea pai hoki o te whenua me ona tini mea; ki te manakohanga hoki ona i noho i te rakau: kia tae mai *enei* ki runga ki te mahunga o Hohepa, ki te tumuaki hoki ona i motuhia ketia i ona tuakana.

17 Ko tona ahua pai *rite tonu* ki to tana puru matamua, ko ona haona kei nga haona o te unikanga: turakina ngatahitia atu ana e ia nga iwi ki aua *mea*, a, nga pito o te whenua: a, ko enei nga mano tini o Eperaima, ko enei hoki nga mano o Manahe.

18 ¶ A ko tana kupu mo Hepuruna, Kia koa, e Hepuruna, i tou putanga ki waho; E Ihakara hoki, i ou teneti.

19 Ma ratou nga iwi e karanga ki te maunga; ki reira ratou patu ai i nga patunga tika: ta te mea, ka ngote ratou i te raneatanga o nga moana, i nga taonga huna hoki o te onepu.

20 ¶ Tana kupu hoki mo Kara, Ka manaakitia te kai whakanui i a Kara: noho ana ia me te raiona, haea iho hoki e ia te ringaringa, me te tumuaki.

21 A tirohia iho e ia te wahi tuatahi mona; ta te mea, kei reira, kei te wahi a te kai whakahaere tikanga ia e tiakina ana; a haere mai ana me nga upoko o te iwi, a, oti ana i a ia, ratou tahi ko Iharaira, te tikanga a Ihowa, me ana whakariteritenga.

22 ¶ A, tana kupu mo Rana, He kuao raiona a Rana: ka mokowhiti mai ia i Pahana.

23 ¶ A, tana kupu mo Napatari, E Napatari, e makona nei i te manakohanga, e ki ana hoki i te manaakitanga a Ihowa: nohoia e koe te taha ki te moana, me te tonga.

24 ¶ A, ko tana kupu mo Ahera, Ko nga tamariki te manaakitanga mo Ahera; kia arongia mai ia e ona tuakana, kia toua hoki tona waewae ki te hinu.

25 Ou hu, he rino, he parahi; a ka rite ano tou kaha ki ou rangi.

26 ¶ Kahore he rite mo te Atua o

Digitized by Google

Iehuruna, e eke nei ki runga ki nga rangi, hei hoiho mai mona ki te whakauru i a koe, ki nga kapua hoki, me te *whakakite* ano i tona kororia.

27 Hei rerenga atu *mou* te Atua ora tonu, kei raro iho hoki nga ringaringa o tua iho: a, mana e pei te hoa riri i tou aroaro, e mea, Whakangaromia.

28 Na, ka noho humarire a Iharaira ko ia anake: te matapuna o Hakopa ki runga ki te whenua witi, waina; a ka maturuturu iho te tomairangi o ona rangi.

29 Ka hari koe, e Iharaira: ko wai hei rite mou, e te iwi e whakaorangia nei e Ihowa, e te pukupuku hei whakapuru mou, ko te hoari hoki ia e whai kororia ai koe! a, ka patipati mai ou hoa riri ki a koe; ko koe hoki ka takatakahi ki runga ki o ratou wahi teitei.

UPOKO 34.

NA, ka piki atu a Mohi i nga mania o Moapa ki Maunga Nepo, ki te tihi o Pihika, e titiro atu ana kì Heriko. A whakakitea mai ana e Ihowa ki a ia te whenua katoa o Kireara, a, tae noa ki Rana.

2 A Napatari katoa, te whenua o Eperaima, o Manahe hoki, te whenua katoa o Hura, a, te moana whakamutunga mai ra ano,

3 Te tonga, te mania, te wahi papatairite i Heriko, i te pa nikau, a, Toara atu ana.

4 Na, ka mea mai a Ihowa ki a ia, Ko te whenua tenei i oati ai ahau ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa, i mea ai, Ka hoatu e ahau a reira ki ou uri: ka whakatirohia atu e ahau o kanohi ki reira, otiia e kore koe e whiti ki reira.

5 ¶ Na, ka mate a Mohi te pononga a Ihowa ki reira ki te whenua o Moapa, ka pera me ta Ihowa i korero ai.

6 A tanumia iho ia e ia ki tetahi kokoru o te whenua o Moapa, i te ritenga atu o Pete-peoro: a kahore ano i kitea e te tangata tona urupa, *a*, mohoa noa nei.

7 ¶ A kotahi rau e rua tekau nga tau o te whanautanga o Mohi i tona matenga ai: kahore ano i ataruatia tona kanohi, kahore ano hoki i heke noa tona kaiotatanga.

8 ¶ Na, uhungatia ana a Mohi e nga tamariki a Iharaira i nga mania o Moapa, e toru tekau nga ra: a taka noa nga ra i uhungatia ai, i tangihia ai a Mohi.

9 ¶ A ki tonu a Hohua tama a Nunu i te wairua o te matauranga; na Mohi hoki i whakapa ona ringaringa ki runga ki a ia: a, whakarongo mai ana ki a ia nga tamariki a Iharaira, mea ana i nga mea i whakahaua e Ihowa ki a Mohi.

10 ¶ A kahore ano kia ara noa i roto i a Iharaira tetahi atu poropiti hei rite mo Mohi, i mohio nei a Ihowa ki a ia, titiro atu, titiro mai,

11 *Ara*, mo nga tohu katoa, me nga merekara i ungā ai ia e Ihowa ki te mahi ki te whenua o Ihipa, ki a Parao, ratou ko ona tangata katoa, me tona whenua katoa hoki,

12 Mo nga *mahi* katoa hoki a te ringaringa kaha, mo nga mea nui katoa, nga *mea* whakawehi i meatia e Mohi ki te aroaro o Iharaira katoa.

KO HOHUA.

UPOKO 1.

AMURI iho i te matenga o Mohi o te pononga a Ihowa, na, ka korero a Ihowa ki a Hohua tama a Nunu, ki te tangata a Mohi, ka mea,

2 Kua mate a Mohi taku pononga; na, whakatika, whiti atu i tenei Horano, a koe, me tenei iwi katoa, ki te whenua ka hoatu nei e ahau ki a ratou, ki nga tamariki a Iharaira.

3 Ko nga wahi katoa e takahia e nga kapu o o koutou waewae ka hoatu e ahau a reira ki a koutou, ka rite ki taku i korero ai ki a Mohi.

4 Te rohe ki a koutou kei te koraha, kei Repanona nei, a, te awa nui atu ana, ara, Awa Uparati, ko te whenua katoa o nga Hiti, a tae noa ki te moana nui, ki te toenetanga o te ra.

5 E kore tetahi tangata e tu ki tou aroaro i nga ra katoa e ora ai koe: i a Mohi ahau, ka pera ano ahau ki a koe:

Digitized by Google

e kore ahau e whakarere i a koe, e kore hoki e mawehe atu i a koe.

6 Kia kaha, kia maia rawa: ta te mea, mau tenei iwi e whakawhiwhi ki te whenua i oati ai ahau ki o ratou matua, kia hoatu ki a ratou.

7 Ae ra, kia kaha, kia maia rawa, kia mau ki te mahi i nga ture katoa, i whakahaua atu ki a koe e Mohi e taku pononga: kei peka atu koe ki tahaki, ki matau ki maui, kia tika ai tau i nga wahi katoa e haere ai koe.

8 Kei whakarerea atu e tou waha tenei pukapuka o te ture; engari kia u ou whakaaro ki reira i te ao i te po, kia mau ai koe ki te mahi i nga mea katoa kua oti te tuhi ki reira: ma reira ka whai wahi ai koe i tou huarahi, ma reira hoki koe kake ai.

9 Kahore ianei ahau i whakahau atu ki a koe? Kia kaha, kia maia; kaua e wehi, kaua hoki e pawera: ta te mea, kei a koe a Ihowa tou Atua i nga *wahi* katoa e haere ai koe.

10 ¶ Na, ka whakahau atu a Hohua i nga rangatira o te iwi, ka mea,

11 Haere ra waenganui o te ope, ka whakahau atu i te iwi, ka mea, Takā he o mo koutou; ta te mea, kia toru ake ra ka whiti koutou i Horano nei, ka haere ki te tango i te whenua ka homai nei e Ihowa e to koutou Atua kia nohoia e koutou.

12 ¶ *A, i* korero ano a Hohua ki nga *Reupeni*, ki nga Kari, ki tetahi taanga hoki o te iwi o Manahe, i mea,

13 Kia mahara ki te kupu i whakahau ai a Mohi te pononga a Ihowa ki a koutou, i mea ai, Kua mea a Ihowa to koutou Atua i a koutou kia okioki, kua homai hoki e ia tenei whenua ki a koutou.

14 Ko a koutou wahine, ko a koutou tamariki, me a koutou kararehe, me noho ki te whenua i hoatu e Mohi ki a koutou i tenei taha o Horano; ko nga tangata marohirohi katoa ia o koutou me haere topuni atu i te aroaro o o koutou tuakana, hei whakauru mo ratou.

15 Kia meinga ra ano e Ihowa o koutou tuakana kia okioki, kia peneitia me koutou, a kia whiwhi ratou ki te whenua ka homai nei e Ihowa e to koutou Atua ki a ratou; ka hoki ai koutou ki te whenua i riro mai nei i a koutou, ka noho ai hoki ki te *wahi* i hoatu e Mohi e te pononga a Ihowa ki a koutou i tenei taha o Horano, i te putanga mai o te ra.

16 ¶ Na, ka whakahokia mai e ratou ki a Hohua, a ka mea, Ko nga mea katoa e whakahaua mai e koe ki a matou ka meatia e matou, me haere ano matou ki nga wahi katoa e ungā ai matou e koe.

17 Me matou i rongo ki nga meatanga katoatanga a Mohi, waihoki ka rongo ano matou ki a koe: kia noho raia a Ihowa tou Atua ki a koe, me ia hoki i noho ki a Mohi.

18 Te tangata e tutu ana ki to ki, a e kore e rongo ki au kupu, ki nga mea katoa e whakahau ai koe ki a ia, me whakamate: *ko koe* ia kia kaha, kia maia.

UPOKO 2.

NA kua tonoa *noatia ake* e Hohua, tama a Nunu, nga tangata tokorua i Hitimi, hei tutei puku atu, i mea ia, Tikina, tirohia te whenua, me Heriko hoki. Na, haere ana raua, a ka tae ki te whare o tetahi wahine puremu, tona ingoa ko Rahapa, a moe ana i reira.

2 Na, ka korerotia mai ki te kingi o Heriko, ka meatia mai, Nana, kua tae mai etahi tangata ki konei i te po nei, no nga tamariki a Iharaira, he whakataki mo te whenua.

3 Na, ka tono tangata atu te kingi o Heriko ki a Rahapa, ka mea, Whakaputaina mai ki waho nga tangata i haere mai na ki a koe, i haere atu na ki tou whare: i haere mai hoki raua he whakataki mo te whenua katoa.

4 Na, ka tango te wahine i nga tangata tokorua, ka huna hoki i a raua; a i penei tana ki atu, I haere mai ano nga tangata ki a au, heoi, kihai ahau i mohio nohea ranei raua:

5 A no te tutakitanga o te kuwaha, no te mea ka pouri nei, na ka puta atu aua tangata ki waho: kahore au e mohio i haere ranei aua tangata kihea: kia hohoro te whai i muri i a raua; ka mau hoki raua i a koutou.

6 Kaore, kua kawea raua e ia ki runga ki te tuanui, a hunā ana raua ki nga kakau harakeke, i horahorangia e ia ki runga i te tuanui.

7 Na, ka whai nga tangata i muri i a raua, na te huarahi ki Horano, a tae noa ki nga whakawhitinga: a tutakina ana e ratou te kuwaha, i te putanga atu ano o nga kai whai i muri i a raua.

8 ¶ A kiano ratou i takoto noa, na, ka haere ake ia ki a raua ki te tuanui;

9 A ka mea ki aua tangata, E mohio ana ahau kua hoatu te whenua nei e Ihowa ki a koutou, kua tau mai hoki te wehi o koutou ki a matou, a ngohe noa nga tangata katoa o te whenua nei i a koutou.

10 I rongo hoki matou ki ta Ihowa

Digitized by Google

whakamaroketanga i te wai o te Moana Whero, he whakaaro hoki ki a koutou, i to koutou putanga mai i Ihipa; ki nga mea hoki i meatia e koutou ki nga kingi tokorua o nga Amori, i tera taha o Horano, ki a Hihona raua ko Oka, i hunā nei e koutou.

11 A, to matou rongonga ai, na, ngohe noa o matou ngakau, kahore atu hoki he tokonga ake o te wairua i roto i tetahi tangata, na koutou hoki: ta te mea ko Ihowa ko to koutou Atua, ko ia te Atua i te rangi i runga, i te whenua hoki i raro.

12 Na, tena ra, oatitia mai a Ihowa ki a au; (mo taku whakahaere atawhai hoki ki a korua,) ka atawhai hoki koutou ki te whare o toku matua, homai ano hoki he tohu pono ki a au:

13 Ka whakaora hoki i toku papa, i toku whaea, i oku tungane, i oku tuakana, me a ratou mea katoa, a ka araarai i a matou kei mate.

14 Na, ka mea mai *aua* tangata ki a ia, Ki te mate, ko maua ano ki raro i a koutou, ki te kahore koutou e whakaatu i ta maua nei mea. A, tenei ake, kei te homaitanga a Ihowa i te whenua ki a matou, na, ka puta ta matou mahi atawhai, ta matou mahi pono, ki a koe.

15 Na, tukua iho ana raua e ia ki tetahi taura na te matapihi: no te mea kei te taiepa tonu o te pa tona whare, a e noho ana ia i runga i te taiepa.

16 A i mea ano ia ki a raua, Haere atu ki te maunga, kei tutaki nga kai whai ki a korua; ka piri ai ki reira, kia toru nga ra, kia hoki mai ra ano nga kai whai: katahi korua ka haere i to korua huarahi.

17 Katahi ka mea mai aua tangata ki a ia, E kore maua e whai hara mo tenei oati au i whakaoati nei koe i a maua.

18 Nana, ka tae mai matou ki tenei whenua, herea tenei miro, te aho whero nei, ki te matapihi i tukua iho nei maua e koe na reira; ko to papa hoki, me to whaea, me o tungane, me te nohoanga katoa o to papa, me huihui mai ki a koe, ki roto ki te whare.

19 Na, nga tangata katoa e puta atu ana ki waho o nga tatau o to whare, hei runga ano i tona mahunga ona toto, ko maua ia ka hara-kore; tena ko nga tangata katoa i roto tahi koutou i te whare, hei o maua mahunga ona toto, ki te pa atu tetahi ringaringa ki a ia.

20 A ki te korero koe i tenei, i ta maua mea, katahi maua ka mawheto i to oati i whakaoati nei koe i a maua.

21 Ano ra ko ia, *Waiho* i ta korua i mea na. A tukua atu ana raua e ia, a haere ana raua: a herea ana e ia te aho whero ki te matapihi.

22 Na, haere ana raua, a ka tae ki te maunga, a noho ana i reira, e toru nga ra, a hoki noa mai nga kai whai: a rapu ana nga kai whai i *a raua* i te huarahi katoa, a kahore i kitea.

23 ¶ Katahi ka hoki *aua* tangata tokorua, ka heke iho i te maunga, a ka whiti, ka tae atu ki a Hohua, tama a Nunu, ka korero atu hoki ki a ia i nga mea katoa i pono mai ki a raua:

24 I mea hoki raua ki a Hohua, Koia ano, kua homai e Ihowa te whenua katoa ki o tatou ringaringa; a ngohe kau nga tangata katoa o te whenua nei i a tatou.

UPOKO 3.

NA, ka maranga wawe a Hohua i te ata; a ka turia mai e ratou i Hitimi, ka tae mai hoki ki Horano, a ia me nga tamariki katoa a Iharaira, a moe ana ratou ki reira, i te mea kiano i whiti noa.

2 A, no te mutunga o nga ra e toru, na, ka haere atu nga rangatira na waenganui o te ope;

3 Ka whakahau ano i te iwi, ka mea, E kite koutou i te aaka o te kawenata a Ihowa a to koutou Atua, me nga tohunga me nga Riwaiti e amo ana, hei kona ka whakatika atu koutou i o koutou nohoanga, ka haere atu hoki i muri.

4 Otiia kia whai takiwa ki waenganui o koutou o tena *mea;* kia rua mano whatianga, he mea whangāngā marie: kaua e whakatata atu ki tena *mea*, kia mohio ai koutou ki te huarahi e haere ai koutou: kahore nei hoki koutou i haere i *tena* huarahi i mua ake nei.

5 ¶ A i mea ano a Hohua ki te iwi, Whakatapua koutou: apopo hoki a Ihowa mahi ai i nga mea whakamiharo ki waenganui i a koutou.

6 A, i korero ano a Hohua ki nga tohunga, i mea, Hapainga ake te aaka o te kawenata, haere atu hoki i mua i te iwi. A hapainga ake ana e ratou te aaka o te kawenata, a haere ana i mua i te iwi.

7 ¶ A i mea ano a Ihowa ki a Hohua, Ko aianei ahau timata ai te whakanui i a koe ki te aroaro o Iharaira katoa, kia mohio ai ratou, na, i a Mohi ahau, ka *pera* ano ahau ki a koe.

8 A mau e whakahau nga tohunga e amo ana i te aaka o te kawenata, e mea, E tae koutou ki te taha o te wai o Horano, me tu i roto i Horano.

Digitized by Google

9 ¶ Na, ka mea atu a Hohua ki nga tamariki a Iharaira, Haere mai nei, whakarongo ki nga kupu a Ihowa a to koutou Atua.

10 Na, ka mea a Hohua, Ma konei koutou ka mohio ai kei roto i a koutou te Atua ora, a, ka panā rawatia e ia i to koutou aroaro nga Kanaani, nga Hiti, nga Hiwi, nga Perihi, nga Kirekahi, nga Amori, me nga Iepuhi.

11 Na, ko te aaka o te kawenata o te Ariki o te ao katoa te haere nei i mua i a koutou ki Horano.

12 Na, motuhaketia mai ki a koutou kia tekau ma rua nga tangata o nga iwi o Iharaira, kia kotahi te tangata o tenei iwi o tenei iwi.

13 A, ka tatu iho ki nga wai o Horano nga kapu o nga waewae o nga tohunga e amo ana i te aaka o Ihowa o te Ariki o te ao katoa, *na*, ka motuhia atu nga wai o Horano, nga wai e rere mai ana i runga; a ka tu ake, kotahi ano puranga.

14 ¶ A, te haerenga atu o te iwi i o ratou teneti, ki te whakawhiti i Horano, me nga tohunga hoki e amo ana i te aaka o te kawenata i mua i te iwi;

15 A, te taenga atu o nga kai amo i te aaka ki Horano, te tukunga atu hoki o nga waewae o nga tohunga e amo ana i te aaka ki te taha o te wai, (e ngawha ana hoki a Horano ki runga i ona pareparenga katoa i nga ra katoa o te kotinga,)

16 Ko te tino turanga o nga wai e rere iho ana i runga, ara ake ana kotahi ano puranga, i tawhiti nca atu i te pa i Aranu, i te taha o Haretana: a ko nga wai e rere iho ana ki te moana o te mania, ki te moana tote, mimiti ake, motu ke atu ana: a whiti atu ana te iwi i te ritenga atu o Heriko.

17 A tu marie ana nga tohunga, i amo nei i te aaka o te kawenata a Ihowa, i te wahi maroke i waenganui o Horano, me te haere ano a Iharaira katoa ki tera taha na te wahi maroke, a, poto noa te iwi katoa te whiti i Horano.

UPOKO 4.

A KA poto katoa te iwi te whiti i Horano, na, ka korero a Ihowa ki a Hohua, ka mea.

2 Tangohia mai i roto i te iwi kia kotahi tekau ma rua nga tangata ma koutou, kia kotahi tangata o roto o tera iwi o tera iwi.

3 Whakahaua atu hoki ratou e koutou, meatia atu, Tangohia atu e koutou i konei, i waenganui o Horano, i te wahi i ata tu ai nga waewae o nga tohunga, kia tekau ma rua nga kohatu, a maua atu e koutou, ka waiho ki te moenga e moe ai koutou i tenei po.

4 Katahi ka karanga atu a Hohua ki nga tangata kotahi tekau ma rua i whakaritea e ia i roto i nga tamariki a Iharaira, kotahi tangata o roto o tenei iwi o tenei iwi.

5 A i mea a Hohua ki a ratou Haere atu i mua i te aaka o Ihowa o to koutou Atua ki waenganui o Horano, ka hapai ake e koutou kia takikotahi te kohatu ma tenei tangata ma tenei tangata, ki runga ki tona pokohiwi, kia rite ki nga iwi o nga tamariki a Iharaira te maha.

6 Kia waiho ai tenei *mea* hei tohu ki waenganui i a koutou; mo te ui mai a a koutou tamariki a mua, mo te mea mai, Hei aha enei kohatu ma koutou?

7 Katahi koutou ka mea atu ki a ratou, No te motuhanga o nga wai o Horano i mua atu i te aaka o te kawenata a Ihowa; i te whitinga mai o taua *mea* i Horano i motuhia nga wai o Horano: a ko enei kohatu hei whakamahara mo nga tamariki a Iharaira ake nei ake nei.

8 A peratia ana e nga tamariki a Iharaira me ta Hohua i whakahau ai, na, hapainga ake ana e ratou nga kohatu ko tahi tekau ma rua i waenganui o Horano, peratia ana me ta Ihowa i korero ai ki a Hohua, he mea whakarite ki nga iwi o nga tamariki a Iharaira te maha, a mauria mai ana e ratou ki to ratou moenga, waiho iho e ratou ki reira.

9 ¶ A i whakaturia ano e Hohua etahi kohatu kotahi tekau ma rua ki waenganui o Horano, ki te turanga o nga waewae o nga tohunga i amo i te aaka o te kawenata: a kei reira ano aua *kohatu*, a tae noa ki tenei ra.

10 ¶ Heoi, tu ana tera nga tohunga amo i te aaka i waenganui o Horano; a, oti noa nga mea katoa i whakahau ai a Ihowa ki a Hohua kia korerotia atu ki te iwi, i rite tonu ki nga mea katoa i whakahau ai a Mohi ki a Hohua: ko te iwi hoki i hohoro te whiti atu.

11 A, ka tapeke katoa te iwi te whiti, na, ka whiti te aaka o Ihowa, me nga tohunga, i te tirohanga mai o te iwi.

12 A i whiti topuni atu ano hoki nga tamariki a Reupena, nga tamariki a Kara, me tetahi taanga o te iwi o Manahe, i te aroaro o nga tamariki a Iharaira, i pera ano me ta Mohi i korero ai ki a ratou.

13 Tata tonu ki te wha tekau nga mano, *he hunga* tumatohi tonu mo te

Digitized by Google

riri, i haere atu i te aroaro o Ihowa ki nga mānia o Heriko ki te whawhai.

14 ¶ No taua ra i whakanui ai a Ihowa i a Hohua i te aroaro o Iharaira katoa; a wehi ana ratou i a ia, i pera me ratou i wehi i a Mohi, i nga ra katoa i ora ai ia.

15 A i korero ano a Ihowa ki a Hohua, i mea,

16 Kiia atu nga tohunga e amo ana i te aaka o te whakaaturanga, kia haere ake i roto i Horano.

17 Na, ka ki atu a Hohua ki nga tohunga, ka mea atu, Haere ake koutou i roto i Horano.

18 A te haerenga ake o nga tohunga i amo i te aka o te kawenata a Ihowa i waenganui o Horano, a, ka mahuta ake nga kapu o nga wuewae o nga tohunga ki te wahi maroke, te tino hokinga mai o te wai o Horano ki tona wahi ano, a huri tonu ake ki runga i ona pareparenga, pera ana me to mua.

19 ¶ No te tekau o *nga ra* o te marama tuatahi te iwi i haere ake ai i roto i Horano, a noho ana i Kirikara i te taha ki te rawhiti o Heriko.

20 A ko aua kohatu kotahi tekau ma rua, i tangohia atu e ratou i roto i Horano, na Hohua i whakatu ki Kirikara.

21 A i korero ano ia ki nga tamariki a Iharaira, i mea, E ui a koutou tamariki a mua ki o ratou matua, e mea, He aha enei kohatu?

22 Na me whakaatu ki a koutou tamariki, me ki atu, I whiti maroke mai *hoki* a Iharaira i tenei Horano.

23 Na Ihowa hoki na to koutou Atua i whakamaroke nga wai o Horano i mua atu i a koutou, a whiti noa koutou, rite tahi ki ta Ihowa ki ta to koutou Atua i mea ai ki te Moana Whero, i whakamaroketia ra e ia i mua atu i a tatou, a whiti noa tatou:

24 Kia mohio ai nga iwi katoa o te whenua ki te ringa o Ihowa, e kaha ana; kia wehi ai koutou i a Ihowa i to koutou Atua i nga ra katoa.

UPOKO 5.

A TE rongonga o nga kingi katoa o nga Amori, o era ki te taha ki te hauauru o Horano, me nga kingi katoa hoki o nga Kanaani, o era i te moana, ki ta Ihowa whakamaroketanga i nga wai o Horano i te aroaro o nga tamariki a Iharaira, a, whiti noa mai matou, na, ngohe noa o ratou ngakau, kahore atu hoki o ratou wairua, i te wehi ki nga tamariki a Iharaira.

2 ¶ A, i taua taima ano ka mea a Ihowa ki a Hohua, Hangā etahi maripi kohatu mau, tuaruatia ano hoki te kotinga o nga tamariki a Iharaira.

3 A, hangā ana e Hohua etahi maripi kohatu mana, a kotia iho nga tamariki a Iharaira ki te pukepuke o nga kiri matamata.

4 A, na konei i kokoti ai a Hohua: Ko te hunga katoa i puta mai i Ihipa, ko nga tane, nga tangata hapai patu, i mate ki te ara i te koraha, i to ratou putanga mai i Ihipa.

5 Na, he mea kokoti kau te hunga katoa i puta mai: tena ko te hunga katoa i whanau ki te ara i te koraha i to ratou putanga mai i Ihipa, kihai ena i kotia e ratou.

6 E wha tekau hoki nga tau i haere ai nga tamariki a Iharaira i te koraha, a poto noa te hunga hapai patu katoa i puta mai i Ihipa, mo ratou kihai i whakarongo ki te reo o Ihowa: nga *tangata* hoki i oati nei a Ihowa ki a ratou, e kore e whakakitea atu e ia te whenua i oati ai a Ihowa ki o ratou matua kia homai e ia ki a tatou, te whenua *hoki* e rerengia ana e te waiu me te honi.

7 A ko a ratou tamariki i whakaarahia ake e ia hei whakakapi mo ratou, ko ratou i kotia e Hohua: no te mea kahore o ratou kotinga; kahore nei hoki ratou i kotia i te huarahi.

8 Ano ka poto katoa nga tangata te kokoti e ratou, na, ka noho ratou ki te puni ki tona wahi ki tona wahi, a, mahu noa.

9 Na, ka mea a Ihowa ki a Hohua, No tenei ra i hurihia atu ai e ahau te taunutanga o Ihipa i a koutou. No reira i huaina ai te ingoa o taua wahi ko Kirikara, *a* tae noa ki tenei ra.

10 ¶ A i noho nga tamariki a Iharaira ki Kirikara, i whakarite i te kapenga i te tekau ma wha o nga ra o te marama i te ahiahi, i nga mānia o Heriko.

11 A, no te aonga ake i te kapenga i kai ai ratou i te witi o te whenua, he keke kihai i rewenatia, me te *witi* pahuhu, no taua rangi pu ano.

12 ¶ A no te aonga ake o te ra i kai ai ratou i te witi o te whenua, ka whakamutua te mana; kahore atu hoki he mana ma nga tamariki a Iharaira; heoti, kai ana ratou i nga hua o te whenua o Kanaana i taua tau ano.

13 ¶ A i a Hohua i Heriko, na, ka anga ake ona kanohi, ka titiro atu, na ko tetahi tangata e tu mai ana i tona aroaro, ko tana hoari hoki i tona ringa, unu rawa: Na, ka haere atu a Hohua

Digitized by Google

ki a ia, a ka mea ki a ia, No matou ranei koe, no o matou hoa riri ranei?

14 A ka mea mai ia, Kahore; engari he rangatira mo te ope a Ihowa ahau i haere mai nei. Na, ka hinga tapapa iho a Hohua ki te whenua ka koropiko atu, ka mea ki a ia, E pehea mai ana toku ariki ki tana pononga?

15 A ka mea mai te rangatira o te ope a Ihowa ki a Hohua, Wetekina atu tou hu i tou waewae; e tapu ana hoki te wahi e tu na koe. A peratia ana e Hohua.

UPOKO 6.

NA, he mea tutaki tonu a Heriko, i te wehi hoki i nga tamariki a Iharaira; kahore he tangata i haere atu ki waho, kahore hoki tetahi i haere mai ki roto.

2 A ka mea a Ihowa ki a Hohua, Titiro, kua hoatu e ahau ki tou ringa a Heriko, me tona kingi, ratou ko nga tangata marohirohi.

3 Taiawhiotia te pa, e koutou, e nga tangata hapai patu katoa, me haere, *a* tawhio noa te pa, kia kotahi ano awhiotanga. Kia ono nga ra e pena ai koe.

4 A kia tokowhitu nga tohunga hei mau i etahi tetere haona hipi e whitu ki mua *i te* aaka: a i te whitu o nga ra me taiawhio e koutou te pa, kia whitu nga taiawhiotanga, a ma nga tohunga e whakatangi nga tetere.

5 A, ka roa te *tangi* o te haona hipi, ka rangona e koutou te tangi o te tetere, me hamama katoa te iwi, kia nui te hamamatanga; na, ka hinga te taiepa o te pa i tona turanga, a ka piki atu te iwi, a ia tangata a ia tangata, i nga *wahi* e rite mai ana ki a ratou.

6 ¶ Na, ka karanga atu a Hohua tama a Nunu ki nga tohunga, ka mea ki a ratou, Hapainga ake te aaka o te kawenata, a, ma nga tohunga tokowhitu e mau nga tetere haona hipi e whitu ki mua i te aaka o Ihowa.

7 A i mea ia ki te iwi, Haere atu koutou, taiawhiotia hoki te pa, me haere hoki i mua i te aaka o Ihowa nga mea i rite i te patu.

8 Heoi, te korerotanga atu a Hohua ki te iwi, na, ka mau nga tohunga tokowhitu ki nga tetere haona hipi e whitu, a haere ana i mua i a Ihowa, me te whakatangi ano i nga tetere; i haere atu hoki te aaka o te kawenata o Ihowa i muri i a ratou.

9 ¶ A ko nga mea i rite i te patu i haere atu i mua i nga tohunga e whakatangi ana i nga tetere, ko te nuinga hoki i haere i muri i te aaka; haere ana *era* me te whakatangi ano i nga tetere.

10 Kua oti ano hoki te iwi te whakaako e Hohua; i mea ia, Kei hamama koutou, kei rangona hoki o koutou reo, kei puta mai hoki tetahi kupu i o koutou waha, *a* tae noa ki te ra e mea ai ahau ki a koutou, Hamama; hei reira koutou ka hamama.

11 Na, taiawhiotia ana te pa e te aaka o Ihowa, haere ana, a tawhio noa, kotahi ano taiawhiotanga: na, ka haere mai ratou ki te puni, a moe ana ki te puni.

12 ¶ A ka maranga wawe a Hohua i te ata, a hapainga ake ana e nga tohunga te aaka o Ihowa.

13 I mau ano hoki nga tohunga tokowhitu i nga tetere haona hipi e whitu i mua i te aaka o Ihowa, i haere tonu, me te whakatangi ano i nga tetere: ko nga mea hoki i rite i te patu i haere i mua i a ratou; ko te nuinga ia i haere atu i muri i te aaka o Ihowa: haere ana *era*, me te whakatangi ano i nga tetere.

14 A taiawhiotia ana e ratou te pa i te rua o nga ra, kotahi ano taiawhiotanga, a hoki mai ana ki te puni: a pera tonu ratou i nga ra e ono.

15 Na, i te whitu o nga ra, ka maranga wawe ratou i te puaotanga ake ano o te ra, ka taiawhio hoki i te pa, e whitu nga taiawhiotanga, ko taua ritenga ra ano; otiia e whitu a ratou taiawhiotanga i te pa i taua ra.

16 A, i te whitu o nga taiawhiotanga, ka whakatangi nga tohunga i nga tetere, a, ka mea a Hohua ki te iwi, Hamama, kua homai hoki e Ihowa te pa ki a koutou.

17 A, hei mea kanga te pa *hei mea* ma Ihowa, a reira, me nga mea katoa i roto; ko Rahapa ia, ko te wahine puremu, kia ora tera, me nga mea katoa i a ia i roto i te whare, mona i huna i nga tangata i tonoa atu e tatou.

18 Ko koutou ia, kia hopohopo koutou ki te mea kua oti te kanga, kei mea koutou kia kangā koutou, ki te tango koutou i tetahi wahi o te mea kua oti te kanga; a, ka mea i te ope Iharaira kia kangā; a, whakararua iho e koutou.

19 Engari nga hiriwa, me nga koura katoa, me nga mea parahi, me *nga mea* rino hoki, kia tapu ena, ma Ihowa; kia riro mai hoki ki roto ki te whare taonga o Ihowa.

20 ¶ Na, te hamamatanga o te iwi i te whakatangihanga a nga tohunga i nga tetere: a, ka rongo te iwi i te tangi o te

Digitized by Google

tetere, te tino hamamatanga o te iwi, he nui te hamama, a hinga iho te taiepa i tona turanga ano, a piki atu ana te iwi ki roto ki te pa, ia tangata ia tangata i te wahi e rite mai ana ki a ia, na, ka horo te pa i a ratou.

21 A hunā iho e ratou nga mea katoa i roto i te pa, nga tane me nga wahine, nga taitamariki, me nga koroheke, me nga kau, me nga hipi, me nga kaihe, ki te mata o te hoari.

22 ¶ Otiia i mea a Hohua ki nga tangata tokorua i tuteia ai te whenua, Haere ki te whare o te wahine puremu, kawea mai hoki i reira te wahine, me nga mea katoa i a ia, whakaritea ta korua i oati ai ki a ia.

23 Na, ka haere aua taitamariki, nga tutei, a tangohia mai ana e raua a Rahapa, tona papa, tona whaea, ona tungane, me nga mea katoa i a ia; i kawea mai ano hoki e raua ona whanaunga katoa ki waho; a waiho ana i waho o te puni o Iharaira.

24 A tahuna ana e ratou te pa ki te ahi, me nga mea katoa i roto: ko te hiriwa ia, me te koura, me nga mea parahi, me nga *mea* rino, i hoatu e ratou ki roto ki te whare taonga o te whare o Ihowa.

25 A whakaorangia ake e Hohua a Rahapa te wahine puremu, me te nohoanga o tona papa, me nga mea katoa i a ia; a, e noho ana ano ia i waenganui o Iharaira, a, tae noa ki tenei ra, mona i huna i nga tangata i tonoa e Hohua ki te tutei i Heriko.

26 ¶ Na, ka whakaoati a Hohua i *a ratou* i taua wa, ka mea, Ka kangā te tangata ki te aroaro o Ihowa e whakatika ana, e hanga ana i tenei pa, i Heriko: ka whakaturia e ia, hei runga ano i tana tamaiti matamua, a, ka whakanohoia nga tatau, hei runga ano i tana tamaiti o muri.

27 A, i a Hohua tonu a Ihowa, a *paku* ana tona rongo puta noa i te whenua.

UPOKO 7.

OTIIA i taka nga tamariki a Iharaira ki te kino i te mea kua oti te kanga: he tangohanga hoki na Akana na te tama a Karami, *ko ia* nei te tama a Taperi, *a* he tama *tera* na Tera, o te iwi o Hura, i tetahi wahi o te mea kua oti te kanga; a mura iho te riri o Ihowa ki nga tamariki o Iharaira.

2 Na, ka tono atu a Hohua i etahi tangata i Heriko ki Hai, ki te taha o Pete-awene, ki te taha ki te rawhiti o Pete-ere, ka korero hoki ki a ratou, ka mea, Haere ki runga ki te titiro i te whenua. Na, ka haere aua tangata, ka titiro i Hai.

3 A, to ratou hokinga mai ki a Hohua, na, ka mea ki a ia, Kaua e haere katoa te iwi ki runga, kia rua mano o nga tangata, kia toru ranei nga mano, e haere ki runga ki te patu i Hai, kei whakangenge *kau* atu *hoki* i te iwi katoa ki reira; he tokoouou hoki ratou.

4 Na, haere ana ki reira etahi tangata o te iwi, ki te whakaaro iho e toru nga mano: a rere ana ratou i te aroaro o nga tangata o Hai.

5 A tukitukia iho o ratou e nga tangata o Hai e toru tekau ma ono tangata; i whaia hoki ratou e ratou i mua mai o te kuwaha, a, tae noa ki Heparimi, na patupatua ana ratou i Morara, a ngohe kau te ngakau o te iwi, koia ano kei te wai.

6 ¶ Na, hahae ana a Hohua i ona kakahu, hinga tapapa iho ana ki te whenua, ki mua o te aaka a Ihowa, a, ahiahi noa, a ia me nga kaumatua o Iharaira, a opehia ana e ratou he puehu ki o ratou upoko.

7 Na ko te meatanga ake a Hohua, Aue, e te Ariki e Ihowa, na te aha koe i anga ai ki te whakawhiti i tenei iwi i Horano, i hoatu ai i a matou ki te ringaringa o nga Amori, kia hunā ai matou? Aue, me i aro matou ki te noho ki tera taha o Horano!

8 Aue, e te Ariki, me pehea he kupu maku i nga tuara o Iharaira ka hurihia atu nei ki te aroaro o o ratou hoa riri!

9 Ta te mea, ka rongo nga Kanaani me nga tangata katoa o te whenua, na, ka karapoti mai ratou i a matou, ka huna atu hoki i o matou ingoa i te whenua: a, ka pehea koe ki tou ingoa nui?

10 ¶ Na ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hohua, Whakatika; he aha tau e takoto tapapa na?

11 Kua hara a Iharaira, kua whakapaheke hoki i taku kawenata i whakarite ai ahau ki a ratou: na ratou hoki i tango tetahi wahi o te mea kua oti te kanga, me te tahae, me te teka ano ratou, a whaowhina atu ana e ratou ki roto ki a ratou mea.

12 No reira nga tamariki a Iharaira tē ahei ai te tu ki te aroaro o o ratou hoa riri, na, hurihia ana e ratou o ratou tuara ki te aroaro o o ratou hoa riri; kua kangā hoki ratou, e kore hoki ahau e anga atu ano ki a koutou, ki te kahore koutou e whakangaro atu i te mea kanga i roto i a koutou.

Digitized by Google

13 Whakatika, whakatapua te iwi, mea atu, Whakatapua koutou kia tapu ai apopo: ta te mea e penei ana te kupu a Ihowa a te Atua o Iharaira, Kei roto i a koe, e Iharaira, te mea kanga: e kore e ahei i a koe te tu ki te aroaro o o hoa riri, kia motuhia atu ra ano e koutou te mea kanga i roto i a koutou.

14 Mo reira me whakatata mai koutou i te ata, tenei iwi tenei iwi; a ko te iwi e hopu ai a Ihowa me whakatata mai tera hapu tera hapu *ona;* a ko te hapu e hopu ai a Ihowa me whakatata mai tera nohoanga tera nohoanga; a ko te nohoanga e hopu ai a Ihowa me whakatata mai ia tangata ia tangata.

15 A ko te *tangata* e hopukia kei a ia te mea kanga, me tahu ki te ahi, a ia, me ana mea katoa: mona i whakapaheke i te kawenata a Ihowa, i mahi poanau hoki i roto i a Iharaira.

16 ¶ Na, ka maranga wawe a Hohua i te ata, a, arahina mai ana e ia a Iharaira, tera iwi tera iwi; na, ka mau ko te iwi o Hura;

17 Na, ka arahina mai e ia te hapu o Hura: a, ka mau te hapu o nga Tarahi: na, ka arahina mai e ia te hapu o nga Tarahi, tenei tangata tenei tangata; a, ka mau ko Taperi:

18 Na, ka arahi mai ia i tona nohoanga, i tenei tangata i tenei tangata; a ka mau ko Akana tama a Karami, *ko ia nei te* tama a Taperi, *a* he tama tera na Tera, no te iwi o Hura.

19 Katahi ka mea a Hohua ki a Akana, E taku tamaiti, whakakororiatia a Ihowa te Atua o Iharaira, a whakina mai ki a ia, whakaaturia mai hoki ki a au, i aha koe; kaua e hunā i a au.

20 Na, ka whakahokia mai e Akana ki a Hohua, a, ka mea mai, He pono i hara ahau ki a Ihowa Atua o Iharaira, a tenei taku i mea ai:

21 I taku kitenga i te tahi koroka pai, no Papurona, i roto i nga taonga, me nga hekere hiriwa erua rau, me tetahi poro koura, erima tekau hekere tona taimaha, na, ka minamina atu ahau, ka tango i aua *mea;* a tena ano te huna na i te whenua i waenganui o toku teneti, me te hiriwa hoki i raro iho.

22 ¶ Na, ka tono atu a Hohua i etahi tangata, a, to ratou rerenga atu ki te teneti; na ko taua *mea* e huna ana i roto i tona teneti, me te hiriwa i raro iho.

23 Na, ka tango ratou i aua *mea* i waenganui o te teneti, a mauria mai ana ki a Hohua, ratou ko nga tamariki katoa o Iharaira, a whakatakotoria ana ki te aroaro o Ihowa.

24 Na ka tango a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, i a Akana tama a Tera, i te hiriwa hoki, me te koroka, me te poro koura, me ana tamariki, me ana tamahine, me ana kau, me ana kaihe, me ana hipi, me tona teneti, me nga mea katoa i a ia, a kawea ana ratou ki Raorao Akoro.

25 Na, ko te meatanga atu a Hohua, Na te aha koe i whakararu ai i a tatou? ka whakararu ano a Ihowa i a koe i tenei ra. Na, akina ana ia e Iharaira katoa ki te kamaka, a tahuna ana ki te ahi i muri iho i ta ratou akinga i a ratou ki te kamaka.

26 A whakapurangatia ana e ratou etahi kohatu ki runga i a ia, he nui te purangatanga, *e tu na ano,* a, tae noa ki tenei ra. Katahi ka tahuri mai a Ihowa i te muranga o tana riri. No reira i huaina ai te ingoa o tena wahi, ko Raorao Akoro, a, mohoa noa nei.

UPOKO 8.

NA, ka mea mai a Ihowa ki a Hohua, Kaua e mataku, kaua e pawera: tangohia ki a koe te hunga hapai patu katoa, a, whakatika, haere ki runga ki Hai: titiro hoki, kua hoatu e ahau ki tou ringa te kingi o Hai, me tona iwi, me tona pa, me tona whenua:

2 A kia rite tau e mea ai ki Hai me tona kingi, ki tau i mea ai ki Heriko me tona kingi: ko ona taonga ia, me ona kararehe, me tango ma koutou: whakatakotoria he pehipehi mo te pa ki tera pito.

3 ¶ Na, ko te whakatikanga atu o Hohua, me te hunga hapai patu katoa ki te whakaeke i Hai: a whiriwhiria ana e Hohua e toru tekau mano o nga tangata, he hunga marohirohi, a, tonoa atu ana ratou e ia i te po.

4 A, i whakahau ano ia i a ratou, i mea, Kia mahara, me whakatakoto e koutou mo te pa, ki tera pito o te pa: kei matara rawa atu koutou i te pa, kia tumatohi hoki koutou katoa;

5 A maku, ma te hunga katoa hoki i a au, e whakatata atu ki te pa: a, ka puta mai ratou ki te tu i a matou, ka pera me to mua, na, ka rere matou i to ratou aroaro.

6 Na, ka puta mai ratou ki muri i a matou, a ka manukawhakitia e matou i roto i te pa; e mea hoki ratou, E rere ana ratou i o tatou aroaro, pera hoki me to mua: ko te mea ia e rere ai matou.

7 Hei reira koutou whakatika mai ai

Digitized by Google

te pehipehi, ka tomo ki roto ki te pa; ma Ihowa hoki ma to koutou Atua e tuku mai ki o koutou ringa.

8 A, ka riro mai te pa i a koutou, tahuna te pa ki te ahi: peratia me ta Ihowa i ki mai ai. Kia mahara, kua whakaritea atu nei e ahau ki a koutou.

9 ¶ Na, tonoa atu ana ratou e Hohua: a haere ana ratou ki te whakatakoto, a noho ana i waenganui o Pete-ere o Hai, ki te taha ki te hauauru o Hai: ko Hohua ia i moe i waenganui o te iwi i taua po.

10 Na, maranga wawe ana a Hohua i te ata, a, tirohia marietia ana e ia te iwi, na, haere atu ana ia, me nga kaumatua o Iharaira i mua o te iwi ki Hai.

11 A, ko te iwi katoa, ko nga *mea* hapai patu, ko tona nuinga, i haere atu, i whakatata atu, a, ka tae atu ki mua mai o te pa, a noho rawa atu ki te taha ki te nota o Hai: a, he wharua i te takiwa o ratou o Hai.

12 Na, ka tango ia i etahi tangata tata tonu ki te rima o nga mano, a ungā ana e ia ki te whakatakoto ki waenganui o Pete-ere o Hai, ki te taha ki te hauauru o te pa.

13 A, ka oti i a ratou te whakanoho te iwi, *ara* te ope katoa, tera i te pito ki te nota o te pa, me a ratou pehipehi i te pito ki te taha ki te hauauru o te pa, na, ka haere a Hohua i taua po ano ki waenganui o te wharua.

14 A, te kitenga mai o te kingi o Hai, na, hohoro ana ratou, maranga wawe ana; te tino putanga mai o nga tangata o te pa ki te tu i a Iharaira ki te riri, a ia, me tona iwi katoa i te wa i whakaritea, i te ritenga mai o te mānia; kihai hoki ia i mohio he pehipehi mona kei tera pito o te pa.

15 A whakawhati ana a Hohua ratou ko Iharaira katoa i a ratou ano i o ratou aroaro; a rere ana i te huarahi ki te koraha.

16 Katahi ka kurangatia katoatia te iwi i roto i Hai ki te whai i a ratou: na, whai ana ratou i muri i a Hohua, a manukawhakitia mai ana ratou i roto i te pa.

17 A, kahore he tangata o Hai raua ko Pete-ere i noho ki te haere atu ki te whai i a Iharaira: na, whakarerea ana e ratou te pa kia takoto kau ana, a whai ana i muri i a Iharaira.

18 Na ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hohua, Whatorona atu te timata i tou ringa ki Hai; no te mea ka hoatu e ahau a reira ki tou ringa. Na whatorona atu ana e Hohua te timata i tona ringaringa ki te pa.

19 Na, whakatika tonu mai te pehipehi i to ratou wahi, a rere ana i te toronga atu anó o tona ringaringa: a tomokia ana te pa e ratou, a horo ana, na, hohoro tonu ta ratou tahu i te pa ki te ahi.

20 A, te tahuritanga mai o nga tangata o Hai, ka titiro, na! ko te paowa o te pa e kake ana ki te rangi, na, kahore o ratou kaha ki te rere penei ranei, pera ranei: na, ka tahuri mai te hunga i rere whaka te koraha ki nga mea i whai atu.

21 A, te kitenga o Hohua ratou ko Iharaira katoa kua horo te pa i te pehipehi, a ko te paowa o te pa e kake ana ki runga, na, ka tahuri mai ratou, ka patu i nga tangata o Hai.

22 A, puta mai ana hoki era i roto i te pa hei arai mai mo ratou; na makā iho ana ratou ki waenganui o Iharaira; *ko* enei i tenei taha, ko era hoki i tera taha: na, tukitukia iho ratou e ratou, a kahore noa i mahue tetahi morehu, *tetahi* oranga o ratou.

23 A, hopukia oratia ana e *ratou te* kingi o Hai, a kawea mai ana ki a Hohua.

24 Ano ka poto i a Iharaira *te* patu nga tangata katoa o Hai i te parae, *i te* koraha i whaia nei ratou ki reira, a ka hinga katoa ratou i te mata *o te hoari, a* poto noa ratou, katahi ka hoki katoa a Iharaira ki Hai, ka tukituki hoki i reira ki te mata o te hoari.

25 A, ko nga *tangata* katoa i hinga i taua ra, ko nga tane me nga wahine, kotahi tekau ma rua nga mano, nga tangata katoa hoki o Hai.

26 Kahore hoki a Hohua i whakahoki iho i tona ringaringa, i torona atu e ia me te timata, *a* ngaro noa i a ia nga tangata katoa o Hai.

27 Ko nga kararehe ia me nga taonga o taua pa, i tangohia e Iharaira ma ratou, i pera ano me te kupu a Ihowa i akona e ia ki a Hohua.

28 A, tahuna ana e Hohua a Hai, *e* meinga iho hei puranga mo a mua tonu atu, hei ururua, *a*, tae noa mai ki tenei ra.

29 Ko te kingi hoki o Hai i taronatia e ia ki runga ki te rakau, *a* ahiahi noa: a, ka to te ra, ka whakahau a Hohua kia tangohia iho tona tinana i runga i te rakau, kia makā e ratou ki te kuwaha o te keti o te pa, kia whakapurangatia hoki etahi kohatu ki runga i a ia, he nui te puranga *e takoto na ano, a* taea noatia tenei ra.

Digitized by Google

30 ¶ Na, hangā ana e Hohua tetahi aata ma Ihowa ma te Atua o Iharaira ki runga ki Maunga Epara,

31 Pera me ta Mohi me ta te pononga a Ihowa i whakahau ai ki nga tamariki a Iharaira, he mea e rite ana ki tera i tuhituhia i roto i te pukapuka o te ture a Mohi, he aata kamaka toitu, kihai nei i akina iho te rino ki runga; a whakaaekea ana e ratou he tahunga tinana ma Ihowa ki runga i taua *mea*, patua ano hoki e ratou he whakamarietanga.

32 ¶ A tuhituhia ana e ia i reira ki nga kohatu nga kupu o te ture a Mohi, i tuhituhia ki te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

33 A ko Iharaira katoa, ratou ko ona kaumatua, ko nga rangatira, ko ona kai whakariterite, i tu ki tetahi taha o te aaka ki tetahi taha, i mua o nga tohunga, o nga Riwaiti, o nga kai amo i te aaka o te kawenata a Ihowa, ratou tahi ko te noho noa iho, ko te tangata tupu; ko tetahi taanga o ratou i te ritenga atu o Maunga Keritimi, ko tetahi taanga hoki o ratou i te ritenga atu o Maunga Epara; i rite tonu ki ta Mohi ki ta te pononga a Ihowa i wakahau ai i mua, hei manaaki i te iwi o Iharaira.

34 A muri iho ka korerotia e ia nga kupu katoa o te ture, nga manaakitanga me nga kanga, rite tahi ki nga mea katoa i *tuhituhia* ki te pukapuka o te ture.

35 Kahore he kupu o nga *mea* katoa i whakahaua e Mohi i kore te korerotia e Hohua ki te aroaro o te huihui katoa o Iharaira, e nga wahine hoki, ratou ko nga tamariki, ko nga noho noa iho i kopikopiko tahi nei ratou.

UPOKO 9.

A TE rongonga *ki aua mea* o nga kingi katoa o tenei taha o Horano, o nga maunga, o nga raorao, o te tahatika katoa hoki o te moana nui i te ritenga atu o Repanona, o te Hiti, o te Amori, o te Kanaani, o te Perihi, o te Hiwi, o te Iepuhi;

2 Na, huihui tahi ana ratou ki te whawhai ki a Hohua ratou ko Iharaira, kotahi tonu te whakaaro.

3 ¶ A, te rongonga o nga tangata o Kipeono ki nga mea i meatia e Hohua ki Heriko raua ko Hai,

4 Na, ka mahi tinihanga ratou, ka haere mai, ka mea, he karere mai ratou; ka tango hoki i nga putea tawhito ki runga ki o ratou kaihe, me nga koki waina kua tawhitotia, kua pakarukaru, putiki rawa;

5 Me nga hu tawhito ki o ratou waewae, papaki rawa, ko o ratou kakahu hoki he mea tawhito; ko nga taro katoa hoki, ko o ratou o, he mea maroke, he mea puruhekaheka.

6 Na, haere mai ana ratou ki a Hohua ki te puni ki Kirikara, a mea mai ana ki a ia, ki nga tangata hoki o Iharaira, I haere mai matou i te whenua mamao; na, whakaritea tetahi kawenata ki a matou.

7 Na, ko te ohonga mai o nga tangata o Iharaira ki nga Hiwi, E noho nei ano pea koe i waenganui i a au; a me pehea e whakarite ai ahau i te kawenata ki a koe?

8 Na, ka mea mai ratou ki a Hohua, He pononga matou nau, a ka mea a Hohua ki a ratou, Ko wai ma koutou? i haere mai hoki koutou i hea?

9 Na, ko ta ratou meatanga mai ki a ia, I haere mai o pononga i tetahi whenua i tawhiti noa atu; na te ingoa hoki o Ihowa o tou Atua: i rongo hoki matou ki tona rongo, ki nga mea katoa hoki i mea ai ia ki Ihipa.

10 Ki nga mea katoa ano hoki i mea ai ia ki nga kingi tokorua o nga Amori i tera taha o Horano, ki a Hihona kingi o Hehepona, raua ko Oka kingi o Pahana, i noho ra i Ahataroto.

11 No reira i ki mai ai o matou kaumatua me nga tangata katoa o to matou whenua ki a matou, i mea ai, Maua atu i o koutou ringaringa he o ki te huarahi, a haere ki te whakatau i a ratou, ka mea atu hoki ki a ratou, Ko o koutou pononga matou; na, whakaritea mai tetahi kawenata ki a matou.

12 Ko a matou nei taro i maua mahanatia mai nei i o matou whare hei o mo matou, i te ra i turia mai ai e matou, i haere mai ai ki a koutou; nana, kua maroke, kua puruhekahekatia.

13 Ko enei koki waina hoki, i hou nei i ta matou whakakiinga, na, kua pakarukaru: ko enei kakahu hoki o matou, me o matou hu, kua tawhitotia i te roa whakaharahara o te huarahi.

14 Na, ka tango nga tangata i etahi o o ratou o, ko ta Ihowa whakaaro hoki kihai i uia atu e ratou.

15 A houhia iho e Hohua te rongo ki a ratou, whakaritea ana hoki e ia tetahi kawenata whakaora mo ratou; a i oati ano nga rangatira o te huihuinga ki a ratou.

16 ¶ Nawaia, te mutunga o nga ra etoru, muri iho i ta ratou whakaritenga i te kawenata ki a ratou, na, ka rongo ratou, e tata ana ano ratou ki a ratou, e noho ana hoki i waenganui i a ratou.

Digitized by Google

17 Na, ka hapainga atu e nga tamariki a Iharaira, ka tae atu i te ra tuatoru ki o ratou pa. Ko o ratou pa hoki ko Kipeono, ko Kepira, ko Peeroto, ko Kiriata-tearimi.

18 A kihai nga tamariki a Iharaira i patu i a ratou, no te mea kua oati atu nga rangatira o te huihuinga i a Ihowa i te Atua o Iharaira ki a ratou. A, amuamu katoa ana te huihuinga ki nga rangatira.

19 Na, ka mea mai nga rangatira katoa ki te huihuinga katoa, Kua oati atu tatou i a Ihowa i te Atua o Iharaira ki a ratou; a e kore tenei e taea e tatou te pa atu ki a ratou.

20 Ko tenei ta tatou e mea ai ki a ratou; me whakaora ratou; kei riria tatou mo te oati i oati ai tatou ki a ratou.

21 A i mea ano nga rangatira ki a ratou, me whakaora ratou; otiia me waiho ratou hei tapatapahi rakau, hei utuutu wai mo te huihuinga katoa; kia rite ai ki ta nga rangatira i korero ai ki a ratou.

22 ¶ Katahi ka karanga atu a Hohua ki a ratou, a ka korero ki a ratou, ka mea, Na te aha koutou i nuka ai i a matou, i mea ai, Kei tawhiti noa atu matou i a koutou; a e noho nei ano koutou i waenganui i a matou?

23 Na, mo reira ka kangā koutou; e kore e whakakorea he mahi ma tetahi o koutou, te tapatapahi rakau, te utuutu wai hoki mo te whare o toku Atua.

24 Na, ka whakahokia mai e ratou ki a Hohua, a ka mea, Kua tino korerotia ki o pononga nga mea i whakaritea e Ihowa e tou Atua ki a Mohi ki tana pononga mo te whenua katoa, kia hoatu ki a koutou, mo nga tangata katoa hoki o te whenua, kia hunā atu i o koutou aroaro; no reira matou i tino wehi ai i a koutou, kei mate matou, na, meatia ana e matou tenei mea.

25 Na, kei roto tenei matou i o ringa: mau e mea mai te mea e pai ana, e tika ana ki tau titiro kia meatia ki a matou.

26 Na, peratia ana ratou e ia, a whakaorangia ake ratou i te ringa o nga tamariki a Iharaira, a kihai ratou i patu i a ratou.

27 A, waiho iho ratou e Hohua i taua ra hei tapatapahi rakau, hei utuutu wai mo te huihuinga, mo te aata hoki o Ihowa, ki te wahi e whiriwhiri ai ia, *a*, tae noa mai ki tenei ra.

UPOKO 10.

A TE rongonga o Aroni-tereke o te kingi o Hiruharama kua horo a Hai i a Hohua, kua whakangaromia hoki; ko tana i mea ai ki Heriko, me tona kingi, tana hoki i mea ai ki Hai, me tona kingi; a kua hohou ano nga tangata o Kipeono i te rongo ki a Iharaira, kua noho hoki ki waenganui i a ratou.

2 Na, tino wehi ana ratou; no te mea he pa nui a Kipeono, pera me tetahi o nga pa rangatira, he nui hoki i Hai, ko ona tangata katoa hoki he toa.

3 Na, ka tono tangata atu a Aroni-tereke kingi o Hiruharama ki a Hohama kingi o Heperona, ki a Pirama hoki kingi o Iaramuta, ki a Tapia hoki kingi o Rakihi, ratou ko Repiri kingi o Ekerona, a, ka mea atu,

4 Haere mai ki a au, hei awhina mai moku, ka patu ai tatou i Kipeono: mo ratou i hohou i te rongo ki a Hohua ratou ko nga tamariki a Iharaira.

5 Na, huihui ana, haere mai ana nga kingi tokorima o nga Amori, te kingi o Hiruharama, te kingi o Heperona, te kingi o Iaramuta, te kingi o Rakihi, te kingi o Ekerona, ratou ko a ratou taua katoa, a whakapae ana i Kipeono, a tatau ana i reira.

6 ¶ Na, ka tono tangata mai nga tangata o Kipeono ki a Hohua ki te puni ki Kirikara, ka mea mai, Kei puhoi mai tou ringaringa ki o pononga; hohoro te haere mai ki a matou, ki te whakaora i a matou, awhinatia mai matou: no te mea kua rupeke mai nga kingi katoa o nga Amori e noho ana i nga maunga ki a matou.

7 Na, haere atu ana a Hohua i Kirikara, ratou tahi ko te hunga hapai patu katoa, me nga tangata maia katoa.

8 Na, ka mea mai a Ihowa ki a Hohua, Kaua e wehi i a ratou: ta te mea kua hoatu ratou e ahau ki tou ringa; e kore tetahi tangata o ratou e tu ki tou aroaro.

9 Na, huakina tatatia mai ana ratou e Hohua; i haere tonu mai *hoki* ia *i te* po i Kirikara.

10 A whakawhatiia ana ratou e Ihowa i te aroaro o Iharaira, a patua ana e ia ki Kipeono, he nui te parekura, a, whaia ana ratou e ia i te huarahi e haere ana ki runga ki Pete-horono, na, tukitukia iho ratou, *a*, tae noa ki Ateka, a Makera atu ana.

11 A, i a ratou e rere ana i te aroaro o Iharaira, i te hekenga iho hoki ki Pete-horono, na, makā iho ana e Ihowa etahi kohatu nui i te rangi, ki runga ki a ratou, *a*, tae noa ki Ateka, na, mate ana ratou: hira ake nga *tangata* i mate i nga nganga-kohatu i nga mea i patua e nga tamariki a Iharaira ki te hoari.

Digitized by Google

12 ¶ Katahi ka korero atu a Hohua ki a Ihowa i te ra i homai ai e Ihowa nga Amori ki te aroaro o nga tamariki a Iharaira, ka mea hoki i te tirohanga mai a Iharaira, Kati mai koe, e te ra, i runga i Kipeono; me koe hoki, e te marama, ki Raorao Atarono.

13 Na mau tonu mai te ra, tu tonu mai hoki te marama, *a*, whiwhi noa te iwi ki te utu i o ratou hoa riri. Kahore ianei tena *mea* i tuhituhia ki te pukapuka a Tahera? Tu ana tera te komaru i waenganui o te rangi, kahore ano hoki i hohoro te heke, *a*, rite *noa* tetahi ra tuturu.

14 A, kahore ano he rite mo taua ra i mua, i muri iho ranei, i rongo ai a Ihowa ki te reo tangata: no te mea hoki i roto i a Iharaira a Ihowa e whawhai atu ana.

15 ¶ Na hoki mai ana a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, ki te puni ki Kirikara.

16 Ko aua kingi tokorima ia i rere, i kuhu hoki ki roto ki tetahi ana i Makera.

17 A ka korerotia mai ki a Hohua, ka meatia mai, Kua kitea nga kingi tokorima, kei te piri i roto i tetahi ana i Makera.

18 Na, ka mea a Hohua, Huribia atu etahi kohatu nui ki te kuwaha o te ana, whakanohia hoki etahi tangata ki reirā hei tiaki i a ratou:

19 Ko koutou ia, kaua e tu koutou, whaia o koutou hoa riri, patua to ratou hiku; kaua hoki ratou e tukua kia tapoko ki roto ki o ratou pa: he mea hoki kua homai ratou e Ihowa e to koutou Atua ki to koutou ringaringa.

20 Ano ka mutu i a Hohua, ratou ko nga tamariki a Iharaira, te patu i a ratou, a he nui whakaharahara te parekura, *a* poto noa ratou, a ko nga morehu o ratou i toe iho i riro ki roto ki nga pa e whai-taiepa ana.

21 Na, hoki marie mai ana te iwi katoa ki a Hohua ki te puni ki Makera: kihai i oraora te arero o tetahi tangata ki tetahi o nga tamariki a Ihiraira.

22 Katahi ka mea mai a Hohua, Uakina te kuwaha o te ana, whakaputaina mai hoki ki a au ena kingi tokorima i roto i te ana.

23 Na, peratia ana e ratou, whakaputaina mai ana e ratou ki a ia aua kingi tokorima i roto i te ana, te kingi o Hiruharama, te kingi o Heperona, te kingi o Iaramuta, te kingi o Rakihi, me te kingi o Ekerona.

24 A, ka oti aua kingi te whakaputa mai e ratou ki a Hohua, na, ka karanga a Hohua ki nga tangata katoa o Iharaira, a, ka mea ki nga rangatira o nga tangata hapai patu i haere tahi me ia, Whakatata mai, e tu o koutou waewae ki runga ki nga kaki o enei kingi. Na, whakatata atu ana ratou, tu ana o ratou waewae ki runga ki o ratou kaki.

25 A, i mea ano a Hohua ki a ratou, Kaua koutou e wehi, kaua hoki e pawera, kia kaha, kia toa: ta te mea ka peneitia e Ihowa o koutou hoa riri katoa e whawhai nei koutou ki a ratou.

26 A, muri iho, patua ana ratou e Hohua, whakamatea ana, a whakairihia ake ratou ki runga ki nga rakau erima: na, iri ana ratou i runga i nga rakau, a, ahiahi noa.

27 A, i te wa e to ai te ra, ka whakahau a Hohua kia tangohia e ratou i runga i nga rakau, kia makā hoki ki roto ki te ana i piri ai ratou, kia whakatakotoria hoki etahi kohatu nui ki te kuwaha o te ana; *e takoto na ano*, *a*, taea noatia tenei ra.

28 ¶ A, i taua rangi ano, ka horo Makera i a Hohua, patua iho hoki e ia ki te mata o te hoari, ko tona kingi hoki whakangaromia ana e ia, ratou ko nga tangata katoa i roto; kahore i mahue i a ia tetahi morehu: a peratia ana e ia te kingi o Makera me tana i mea ai ki te kingi o Heriko.

29 Na, whakawhiti atu ana a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, i Makera ki Ripina, a tauria ana e ia a Ripina:

30 A, i homai ano e Ihowa a reira, me tona kingi, ki te ringaringa o Iharaira; na, patua iho e ia a reira ki te mata o te hoari, me nga tangata katoa i roto; kihai i mahue i a ia tetahi morehu i reira; heoi peratia ana e ia te kingi o reira me tana i mea ai ki te kingi o Heriko.

31 ¶ Na, whakawhiti atu ana a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, i Ripina ki Rakihi, a whakapaea ana a reira, tauria ana e ia:

32 A i homai ano e Ihowa a Rakihi ki te ringaringa o Iharaira, a horo ana a reira i a ia i te rua o nga ra; patua iho hoki ki te mata o te hoari, me nga tangata katoa i roto; i rite tonu ki nga mea katoa i mea ai ia ki Ripina.

33 ¶ I reira ano ka haere mai a Horama kingi o Ketere hei awhina mo Rakihi; a patua iho ia, me tona iwi, e Hohua, a, kahore noa tetahi morehu ona i toe.

34 ¶ Na, ka whakawhiti atu a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, i Rakihi ki

Digitized by Google

Ekerona; a, whakapaea ana a reira e ratou, tauria ana:

35 A, i horo ano a reira i a ratou i taua rangi ano, patua ana hoki e ratou ki te mata o te hoari, ko nga tangata katoa hoki i roto hunā iho e ia i taua rangi ano, rite tonu ki nga mea katoa i mea ai ia ki Rakihi.

36 Na, haere atu ana a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, i Ekerona ki Heperona; a tauria ana a reira e ia.

37 A horo ana i a ratou a reira, patua iho hoki ki te mata o te hoari, me tona kingi hoki, me ona pa katoa, me nga tangata katoa i roto; kahore tetahi morehu i mahue i a ia, rite tonu ki nga mea katoa i mea ai ia ki Ekerona; na, hunā iho e ia a reira, me nga tangata katoa i roto.

38 ¶ Katahi ka hoki mai a Hohua, ratou ko Iharaira katoa, ki Repiri; ka tatau hoki ki reira:

39 A riro mai ana i a ia a reira, me tona kingi, me ona pa katoa; a patua iho ratou e ratou ki te mata o te hoari, whakangaromia katoatia ana hoki nga tangata i roto; kahore tetahi morehu i mahue i a ia: ko tana i mea ai ki Heperona i meatia ano e ia ki Repiri, me tona kingi; i pera ano me tana i mea ai ki Ripina, me tona kingi.

40 ¶ Na, patua ana e Hohua nga wahi katoa i nga maunga, i te *taha* hoki ki te tonga, i te mania, i nga pukenga wai hoki, me nga kingi katoa hoki o reira: kahore i mahue tetahi morehu i a ia, heoti, hunā katoatia ana e ia nga mea whai manawa: i rite tonu ki ta Ihowa ki ta te Atua o Iharaira i whakahau ai.

41 Na, patua mai ana ratou e Hohua i Karehe-parenea, *a*, tae noa ki Kaha, me te whenua katoa hoki o Kohena, *a*, tae noa ki Kipeono.

42 Kō enei kingi katoa, me to ratou oneone, i riro mai i a Hohua i te whakaekenga kotahi, no te mea i roto i a Iharaira a Ihowa e whawhai atu ana.

43 Na, hoki mai ana a Hohua, ratou tahi ko Iharaira katoa, ki te puni ki Kirikara.

UPOKO 11.

A TE rongonga o Iapini o te kingi o Hatoro, na ka tono tangata ia ki a Iopapa kingi o Marano, ki te kingi o Himirono, ki te kingi ano hoki o Akahapa.

2 Ki nga kingi ano hoki ki te taha ki te nota, ki era i nga maunga, i te mania hoki ki te taha ki te tonga o Kinerota, i te raorao ano hoki i nga taha ano hoki o Roro whaka-te-hauauru,

3 Ki nga Kanaani o nga taha ki te rawhiti, ki te hauauru, ki nga Amori, ki nga Hiti, ki nga Perihi, ki nga Iepuhi i nga maunga, ki nga Hiwi ano hoki i raro iho i Heremona i te whenua o Mitipa.

4 Na, ko to ratou haerenga mai, me a ratou ope katoa, he tini te tangata, me te onepu i te taha o te moana te tokomaha, me nga hoiho, me nga hariata, tona tini.

5 A, te huihuinga mai o enei kingi katoa, na, ka haere ratou, a noho tahi ana ki nga wai o Meromo, whawhai ai ki a Iharaira.

6 Na, ko te meatanga a Ihowa ki a Hohua, Kei wehi i a ratou: kia penei hoki apopo ka hoatu katoa ratou e ahau, mate rawa, ki a Iharaira: me tapahi e koe o ratou hoiho, me tahu ano hoki a ratou hariata ki te ahi.

7 Na, ka huakina tatatia ratou e Hohua, ratou ko nga tangata hapai pakanga katoa, ki nga wai o Merōmo; heoi kokiri mai ana ratou ki a ratou.

8 Na, ka homai ratou e Ihowa ki te ringa o Iharaira, a patua iho ratou, a whaia ana e ratou, a, tae noa ki Hairona nui, ki Mihirepoto-maimi, ki Raorao Mitipe hoki ki te taha ki te rawhiti; na, patupatua iho ratou e ratou, a kore noa tetahi morehu o ratou i mahue.

9 A rite tonu ta Hohua i mea ai ki a ratou ki ta Ihowa i korero mai ai ki a ia: i tapahia e ia o ratou hoiho, i tahuna hoki a ratou hariata ki te ahi.

10 ¶ Na, ka tahuri a Hohua i taua wa, a horo ana i a ia a Hatoro, patua iho hoki e ia tona kingi ki te hoari: ko Hatoro hoki te upoko i mua o aua kingitanga katoa.

11 Na, patua iho e ratou nga mea ora katoa o reira ki te mata o te hoari, a poto noa: kahore i mahue tetahi mea whai manawa: i tahuna ano hoki e ia a Hatoro ki te ahi.

12 I riro katoa mai ano hoki i a Hohua nga pa katoa o era kingi, me nga kingi katoa o reira, a patua iho e ia ki te mata o te hoari, a poto noa ratou; i pera ano ia me ta Mohi, me ta te pononga a Ihowa, i whakahau ai.

13 Ko nga pa ia i tu i runga i nga pukepuke, kihai ena i tahuna e Iharaira, heoi ano ko Hatoro anake; ko *tena* i tahuna e Hohua.

14 Otiia i tangohia e nga tamariki a Iharaira ma ratou nga taonga parakete

Digitized by Google

katoa o era pa, me nga kararehe; ko nga tangata katoa ia i patua e ratou ki te mata o te hoari, a poto noa ratou, kihai i mahue i a ratou tetahi mea whai manawa.

15 Ko ta Ihowa i whakahau ai ki tana pononga ki a Mohi, ta Mohi hoki i whakahau ai ki a Hohua, a i pera ano a Hohua; kihai i kapea e ia tetahi o nga mea katoa i whakahaua e Ihowa ki a Mohi.

16 Na, riro ana i a Hohua taua whenua katoa, te maunga, me nga wahi katoa o te tonga, me te whenua katoa o Kohena, me te raorao, me te mānia, me te maunga o Iharaira, me to reira raorao ano;

17 O Maunga Haraka, e anga nei whakarunga ki Heira, a tae noa ki Paara-kara i Raorao Repanona, i raro iho i Maunga Heremona: i mau ano i a ia o ratou kingi katoa, a patua iho, whakamatea iho.

18 He maha nga ra i whawhai ai a Hohua ki aua kingi katoa.

19 Kahore he pa i hohou rongo ki nga tamariki a Iharaira, heoi ano ko nga Hiwi i noho i Kipeono: ko *era atu* katoa i riro mai i runga i te whawhai.

20 Na Ihowa hoki o ratou ngakau i whakapakeke, kia turia ai e ratou a Iharaira ki te riri, kia ngaro ai ratou i a ia, kia kore ai hoki ratou e tohungia, enguri kia ngaro ratou i a ia, kia pera me ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi.

21 ¶ I taua wa ano ka haere atu a Hohua, a hunā iho e ia nga Anakimi o nga maunga, o Heperona, o Repiri, o Anapa, o nga maunga katoa o Hura, o nga maunga katoa ano hoki o Iharaira: i whakangaromia ngatahitia ratou e Hohua me o ratou pa.

22 Kihai i mahue tetahi o nga Anakimi i te whenua o nga tamariki a Iharaira: ko Kaha, ko Kata, ko Aharoro anake, nga wahi i toe ai ratou.

23 Na, ka riro i a Hohua te whenua katoa, ka pera tonu me nga mea katoa i kiia mai e Ihowa ki a Mohi; a hoatu ana e Hohua hei kāinga tupu mo Iharaira, he mea whakarite ki o ratou wehenga, puta noa i o ratou iwi. Na, ka takoto kau te whenua i te whawhai.

UPOKO 12.

NA, ko nga kingi enei o te whenua i patua nei e nga tamariki a Iharaira, a tangohia ana to ratou whenua i tera taha o Horano i te taha ki te rawhiti, o te awa o Aranona, a tae noa ki Maunga Heremona, o te mānia katoa ano hoki i te taha ki te rawhiti:

2 Ko Hihona kingi o nga Amori, i noho ra ki Hehepona, ko tona kingitanga kei Aroere, kei tera i te taha o te awa o Aranona, kei waenganui ano hoki o te awa, kei te hawhe hoki o Kireara, a, tae noa ki Iapoko, ki te awa, ki te rohe ki nga tamariki a Amona;

3 Kei te mānia ano hoki, a tae noa ki te moana o Kinerota, i te taha ki te rawhiti, ki te moana ano hoki o te mānia, *ara* ki te Moana tote, i te taha ki te rawhiti, ki te ara ki Pete-iehimoto; kei Temana ano hoki, kei raro iho i Aharoto-pihika:

4 Me te wahi o Oka kingi o Pahana; he oranga ia no nga Repaima, a i noho ki Ahataroto, ki Eterei,

5 Ko tona kingitanga ano hoki kei Maunga Heremona, kei Hareka, kei Pahana katoa ano hoki, tae noa ki te rohe ki nga Kehuri, ki nga Maakati, ki te hawhe hoki o Kireara, ki te rohe ki a Hihona kingi o Hehepona.

6 Na Mohi na te pononga a Ihowa, ratou ko nga tamariki a Iharaira, raua i patu, a hoatu ana a reira e Mohi e te pononga a Ihowa hei kāinga tupu ki nga Reupeni, ratou ko nga Kari, ko tetahi taanga o te iwi o Manahe.

7 ¶ Ko nga kingi ano hoki enei o te whenua i patua e Hohua, ratou ko nga tamariki a Iharaira, ki tenei taha o Horano ki te taha ki te hauauru, o Paarakara atu i Raorao Repanona, a tae noa ki Maunga Haraka e anga nei whakarunga ki Heira; o te wahi i hoatu nei e Hohua ki nga iwi o Iharaira hei kāinga tupu, he mea whakarite ki o ratou wehenga;

8 O nga maunga, o nga raorao, o nga mānia, o nga puna, o te koraha, o te whenua ki te tonga, o nga Hiti, o nga Amori, o nga Kanaani, o nga Perihi, o nga Hiwi, o nga Iepuhi:

9 Ko te kingi o Heriko, tetahi; ko te kingi o Hai, o tera i Peteere, tetahi;

10 Ko te kingi o Hiruharama, tetahi; ko te kingi o Heperona, tetahi;

11 Ko te kingi o Iaramuta, tetahi; ko te kingi o Rakihi, tetahi;

12 Ko te kingi o Ekerona, tetahi; ko te kingi o Ketere, tetahi;

13 Ko te kingi o Repiri, tetahi; ko te kingi o Kerere, tetahi;

14 Ko te kingi o Horema, tetahi; ko te kingi o Arara tetahi;

15 Ko te kingi o Ripina, tetahi; ko te kingi o Aturama, tetahi;

Digitized by Google

16 Ko te kingi o Makera, tetahi; ko te kingi o Pete-ere, tetahi;
17 Ko te kingi o Tapua, tetahi; ko te kingi o Hepere, tetahi;
18 Ko te kingi o Apeke, tetahi; ko te kingi o Raharono, tetahi;
19 Ko te kingi o Marono, tetahi; ko te kingi o Hatoro, tetahi;
20 Ko te kingi o Himirono-merono, tetahi; ko te kingi o Akahapa, tetahi;
21 Ko te kingi o Taanaka, tetahi; ko te kingi o Mekiro, tetahi;
22 Ko te kingi o Kerehe, tetahi; ko te kingi o Iokoneama i Karamere, tetahi;
23 Ko te kingi o Roro i roto i nga rohe o Roro, tetahi; ko te kingi o nga iwi o Kirikara, tetahi;
24 Ko te kingi o Tirita, tetahi; e toru tekau ma tahi *ena* kingi katoa.

UPOKO 13.

A KA koroheketia a Hohua, kua *maha* haere ona ra, na, ka mea mai a Ihowa ki a ia, Kua koroheketia koe, kua maha haere ou ra, a he nui noa atu te toenga o te whenua kahore nei i tangohia.
2 ¶ Ko te toenga tenei o te whenua: ko nga wahi o nga Pirihitini, me Kehuri katoa,
3 O Hihoro mai ano, i te ritenga atu o Ihipa, a tae noa ki nga rohe o Ekerona ki te taha ki te nota, e kiia nei no nga Kanaani: e rima nga *wahi* ariki o nga Pirihitini; ko nga Kahati, ko nga Aharori, ko nga Ehekaroni, ko nga Kiti, ko nga Ekeroni; me nga Awi:
4 O te taha ki te tonga, ko te whenua katoa o nga Kanaani, me Meara i te taha o nga Hironi, tae noa ki Apeke, ki nga rohe ki nga Amori:
5 Me te whenua o nga Kipiri, me Repanona katoa i te taha ki te rawhiti, o Paara-kara atu i raro iho i Maunga Heremona tae noa ki te haerenga atu ki Hamata.
6 Ko nga tangata katoa o te whenua pukepuke, o Repanona, tae noa ki Mihirepoto-maimi, *me* nga Hironi katoa, ka peia ratou e ahau i te aroaro o nga tamariki a Iharaira: mau ia e wehe a reira hei kāinga tupu mo Iharaira, *me* pera me taku i whakahau atu ai ki a koe.
7 Na, tena, wehea atu tenei whenua hei kāinga tupu mo nga iwi e iwa, ratou ko tetahi taanga o te iwi o Manahe,
8 I whiwhi tahi na ratou ko nga Reupeni, ko nga Kari ki to ratou wahi, i hoatu ra ki a ratou e Mohi ki te tera taha o Horano, ki te taha ki te rawhiti, ta Mohi hoki ta te pononga a Ihowa i hoatu ai ki a ratou;
9 O Aroere atu i te taha o te pareparenga o te awa o Aranona, me te pa i waenganui o te awa, me te mānia katoa o Merepa, tae noa ki Ripono;
10 Me nga pa katoa o Hihona o te kingi o nga Amori i kingi ra ki Hehepona, tae noa ki te rohe ki nga tamariki a Amona;
11 Me Kireara, me te rohe ki nga Kehuri, ki nga Maakati, me Maunga Heremona katoa, me Pahana katoa, tae noa ki Hareka;
12 Te kingitanga katoa o Oka i Pahana; i kingi hoki ia ki Ahataroto, ki Eterei, he toenga ia, no nga oranga o nga Repaima; i patua hoki enei e Mohi, a peia atu ana.
13 Otiia kihai i peia nga Kehuri, me nga Maakati, e nga tamariki a Iharaira: na, ka noho nga Kehuri, ratou ko nga Maakati, i waenganui o Iharaira, a taea noatia tenei ra.
14 Otiia kihai i hoatu e ia he kāinga tupu ki te iwi o Rewi; ko nga whakahere ahi a Ihowa a te Atua o Iharaira te wahi tupu mo ratou; ko tana hoki tena i korero ai ki a ratou.
15 ¶ A rite tonu ki o ratou hapu ta Mohi i hoatu ai ki te iwi o nga tamariki a Reupena.
16 A kei Aroere te rohe ki a ratou, kei te taha o te awa o Aranona, kei te pa hoki i waenganui o te awa, me te mānia katoa i Merepa;
17 Hehepona, me o reira pa katoa i te mānia; Ripono, me Pamoto-paara, me Pete-paara-meono,
18 Iahata hoki, me Keremoto, me Mepaata,
19 Me Kiriataima, me Hipima, me Tarete-hahara i te maunga o taua raorao,
20 Me Pete-peoro, me Aharoto-pihika, me Pete-iehimoto,
21 Me nga pa katoa o te mānia, me te kingitanga katoa o Hihona o te kingi o nga Amori, i kingi nei ki Hehepona, i patua ngatahitia nei e Mohi me nga ariki o Miriana, me Ewi, ratou ko Rekeme, ko Turu, ko Huru, ko Repa; na Hihona ena ariki, a i noho ki taua whenua.
22 ¶ I patua ano hoki e nga tamariki a Iharaira ki te hoari a Paraama tama a Peoro, te kai makutu, i roto i te hunga i tukitukia e ratou.
23 A ko Horano, me tona rohe ano,

Digitized by Google

te rohe ki nga tamariki a Reupena. Ko te kāinga tupu tenei o nga tamariki a Reupena o tenei hapu o tenei hapu o ratou, ko nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa*.

24 A i hoatu ano *he wahi* e Mohi ki te iwi o Kara, ki nga tamariki a Kara, he mea whakarite ki o ratou hapu.

25 A ko Iatere te rohe ki a ratou, me nga pa katoa o Kireara, me te hawhe o te whenua o nga tamariki a Amona, a tae noa ki Aroere ki te ritenga atu o Rapa:

26 Kei Hehepona ano hoki, tae noa ki Ramata-mitipe, ki Petonimi; kei Mahanaimi ano hoki tae noa ki te rohe o Repiri:

27 O te raorao hoki, ko Pete-arama, ko Pete-nimira, ko Hukota, ko Tawhono, tera atu wahi o te kingitanga o Hihona o te kingi o Hehepona, Horano me tona rohe, tae noa ki te taha o te moana o Kinereta, ki tera taha o Horano, ki te taha ki te rawhiti.

28 Ko te wahi tupu tenei mo nga tamariki a Kara, mo tenei hapu mo tenei hapu o ratou, o ratou pa me nga kāinga koraha o aua *pa*.

29 ¶ A i hoatu ano he wahi e Mohi ki tetahi taanga o te iwi o Manahe: a ka riro i tetahi taanga o te iwi o nga tamariki a Manahe i tenei hapu i tenei hapu o ratou.

30 A no Mahanaimi atu te rohe ki a ratou, ko Pahana katoa, me te kingitanga katoa o Oka kingi o Pahana, me nga pa katoa o Haira, era i Pahana, e ono tekau nga pa:

31 Ko tetahi wahi hoki o Kireara, me Ahataroto, me Eterei, nga pa o te kingitanga o Oka i Pahana, *i riro era* i nga tamariki a Makiri a te tama a Manahe, *ara*, i tetahi taanga o nga tamariki a Makiri, he mea whakarite ki o ratou hapu.

32 Ko enei a Mohi i hoatu ai hei kāinga tupu i nga mānia o Moapa i tera taha o Horano whaka-te-rawhiti, i te wahi e tata ana ki Heriko.

33 Otiia kihai i hoatu e Mohi he wahi tupu ki te iwi o Riwai: ko Ihowa ko te Atua o Iharaira ko ia hei wahi tupu mo ratou; ko tana hoki tena i korero ai.

UPOKO 14.

A KO nga *wahi* enei i riro mai i nga tamariki a Iharaira i te whenua o Kanaana, i tukua mai nei e Ereatara tohunga, ratou ko Hohua tama a Nunu, ko nga upoko o nga matua o nga iwi o nga tamariki a Iharaira mo ratou.

2 He mea whakarite na te rota o ratou wahi, (he pera ano me ta Ihowa whakahaunga i whakapuakina mai e Mohi,) *ara*, o nga iwi e iwa, me tetahi taanga o tetahi iwi.

3 Kua hoatu hoki e Mohi he wahi mo nga iwi e rua, me tetahi taanga o tetahi iwi i tera taha o Horano: kahore hoki ana wahi i hoatu ai ki nga Riwaiti i roto i a ratou.

4 E rua nei hoki nga iwi o nga tamariki a Hohepa, ko Manahe raua ko Eperaima: koia tē hoatu ai e ratou tetahi wahi o te whenua mo nga Riwaiti, heoi ano ko nga pa hei nohoanga, me nga wahi o waho, a, tawhio noa, mo a ratou kararehe me a ratou mea.

5 Rite tonu ki ta Ihowa i whakahau ai ki a Mohi ta nga tamariki a Iharaira i mea ai, a wehea ana te whenua e ratou.

6 ¶ Na, ka whakatata mai nga tamariki a Hura ki a Hohua i Kirikara; a ka mea a Karepe tama a Iepune Kenīti ki a ia, E mohio ana koe ki te kupu i korerotia e Ihowa ki a Mohi ki te tangata a te Atua moku, mou hoki, ki Karehe-parenea.

7 E wha tekau oku tau i te tononga a Mohi a te pononga a Ihowa i a au i Karehe-parenea ki te tutei i te whenua, a whakahokia mai ana e ahau he korero ki a ia, nga mea hoki o roto o toku ngakau.

8 A ko aku teina i haere tahi nei matou ki runga, na, ngohe ana i a ratou nga ngakau o te iwi: ko au ia, i tino whai ahau i a Ihowa i toku Atua.

9 Na, ko te oatitanga mai a Mohi i taua ra, i mea ia, Taua whenua i takahia na e ou waewae, ina, mou, hei kāinga tupu, mo o tamariki, ake ake; mou i tino whai i a Ihowa i toku Atua.

10 Na, kua whakaora tenei a Ihowa i a au, kua pera ano me tana i korero ai; ka wha tekau ma rima enei tau, o te korerotanga a Ihowa i tenei kupu ki a Mohi, *i nga tamariki* a Iharaira e haereere ana i te koraha: na, inaianei, ka waru tekau ma rima enei tau oku.

11 E kaha ana ano ahau inaianei, e pera tonu ana me ahau i te ra i tonoa ai ahau e Mohi: ko toku kaha i reira toku kaha ano inaianei mo te whawhai, mo te haere atu, mo te haere mai.

12 Na, homai ra ki a au tenei maunga, ta Ihowa hoki i korero ai i taua ra; i rongo ra hoki koe i taua ra kei reira nga Anakimi, a e nui ana nga pa, e whai taiepa ana; tera pea e tata mai a

Digitized by Google

Ihowa ki a au, a ka pein ratou e ahau, ka peratia ano me ta Ihowa i korero ai.

13 Katahi ka manaakitia ia e Hohua, a homai ana e ia a Heperona ki a Karepe tama a Iepune hei kāinga tupu.

14 Koia i waiho ai a Heperona hei kāinga tupu mo Karepe tama a Iepune a te Keniti, a mohoa noa nei, mona i tino whai i a Ihowa i te Atua o Iharaira.

15 A ko Kiriata-arapa te ingoa o Heperona i mua; he tangata nui ano *a Arapa* i roto i nga Anakimi. Heoi takoto kau ana te whenua i te whawhai.

UPOKO 15.

NA, to te rota o te iwi o nga tamariki a Hura, o tenei hapu o tenei hapu o ratou; i tae atu ki te rohe ki a Eroma, ki te koraha o Tini ki te taha ki te tonga te pito whakamutunga o te rohe whaka-te-tonga.

2 Kei te taha o te Moana tote to ratou rohe ki te taha ki te tonga, kei te matamata e anga ana whaka-te-tonga:

3 Na, ka haere ki te taha ki te tonga, a, Maare-akarapimi, na, ka whiti, kei Tini; na, haere whakarunga i te taha ki te tonga, a, Karehe-parenea, na, haere tonu, kei Heterono, ka anga ki runga, a, Arara, na, ka whawhe, kei Karakaa:

4 Haere tonu whaka-Atamono, a puta atu ki te awa o Ihipa; na, nga pakarutanga atu o tena rohe, kei te moana: ko te rohe tenei ki a koutou ki te taha ki te tonga.

5 Ko te Moana tote te rohe ki te rawhiti, tae noa ki te kongutuawa o Horano. A, te rohe i te taha ki te nota, kei te matamata o te moana i te kongutuawa o Horano:

6 A ka haere te rohe ki runga ki Petehokora, a haere tonu i te taha ki te nota o Pete-arapa; na ka haere te rohe ki runga ki te kohatu o Pohana tama a Reupena:

7 Na, ka haere te rohe ki runga, whaka-Repiri i Raorao Akoro, a anga atu whaka-te-nota ki te ritenga o Kirikara, o te wahi i mua mai o te haerenga ki runga ki Arumine, ki tera i te taha ki te tonga o te awa: a i haere tonu te rohe whaka-nga-wai o Ene-hemehe, a pakaru atu ki Enerokere:

8 A i haere whakarunga te rohe ra te raorao o te tama a Hinomo ki te taha ki te tonga o to te Iepuhi, ara, o Hiruharama: a i haere tonu te rohe ki te tihi o te maunga *e tu ana* i mua o Raorao Hinomo whaka-te-hauauru, ki tera i te pito o Raorao Repaima i te taha ki te nota:

9 A i whakatakotoria atu te rohe i te tihi o te maunga ki te puna wai o Nepetoa, a puta atu ki nga pa o Maunga Eperona; a i whakatakotoria atu te rohe ki Paara, ara, ki Kiriata-tearimi:

10 Na, ka whawhe atu te rohe i Paara ki te taha ki te hauauru whaka-Maunga-Heira, a haere tonu atu ki te taha o Maunga Tearimi, ara, o Keharono, ki te taha ki te nota, a haere atu ki raro ki Pete-hemete, a haere tonu atu ki Timina:

11 A puta tonu atu te rohe ki te taha o Ekerono, ki te taha ki te nota: a i whakatakotoria atu te rohe ki Hikirono, a haere tonu atu ki Maunga Paara, a puta tonu atu ki Iapaneere: a pakaru rawa atu te rohe kei te moana.

12 Te rohe ki te taha ki te hauauru kei te moana nui me tona pareparenga. Ko te rohe tenei ki nga tamariki a Hura, a, tawhio noa, ki tenei hapu ki tenei hapu o ratou.

13 ¶ A i hoatu e ia he wahi ki a Karepe tama a Iepune i roto i nga tamariki a Hura, he mea ki mai hoki na Ihowa ki a Hohua, te pa o Arapa o te papa o Anaka, a Heperona hoki.

14 Na ka pei a Karepe i reira nga tama tokotoru a Anaka, a Hehai, a Ahimana, a Taramai, nga tamariki a Anaka.

15 Na, ka haere ia i reira ki runga ki nga tangata o Repiri: a ko te ingoa o Repiri i mua ko Kiriata-hepere.

16 ¶ Na, ko te meatanga a Karepe, Ko te tangata e patua ai a Kiriata-hepere, a ka horo ano a reira i a ia, ka hoatu e ahau a Ahaka taku tamahine hei wahine mana.

17 Na, ka horo i a Otoniere tama a Kenaha teina o Karepe; a hoatu ana e ia tana tamahine a Akaha hei wahine mana.

18 A i a ia e haere atu ana ki a ia, ka whakakiia e ia te tane kia tonoa he mara i tona papa: a ka marere ki raro i te kaihe; na ka mea mai a Karepe ki a ia, He aha tau?

19 Na ka mea atu ia, Homai he manaakitanga ki a au; kei te tonga hoki te whenua i homai e koe ki a au; homai ano hoki etahi puna wai ki a au. Na hoatu ana e ia ki a ia nga puna o runga me nga puna o raro.

20 Ko te wahi tupu tenei o te iwi o nga tamariki a Hura o tenei hapu o tenei hapu o ratou.

21 A ko nga pa whakamutunga o te

Digitized by Google

iwi o nga tamariki a Hura, ki te taha ki Eroma whaka-te-tonga ko Kapateere, ko Erere, ko Iakuru,

22 Ko Kinaha, ko Rimona, ko Arara,

23 Ko Kerehe, ko Hatoro, ko Itinana,

24 Ko Tiwhi, ko Tereme, ko Pearoto,

25 Ko Hatoro, ko Harata, ko Kerioto, ko Heterono, ara, ko Hatoro,

26 Ko Amama, ko Hema, ko Morara,

27 Ko Hatara-kara, ko Hehemono, ko Pete-parete,

28 Ko Hatara-huara, ko Peerehepa, ko Pitiotia,

29 Ko Paara, ko Iimi, ko Ateme,

30 Ko Eretorara, ko Kehiri, ko Horema,

31 Ko Tikiraka, ko Maramana, ko Hanahana,

32 Ko Repaoto, ko Hirihimi, ko Aina, ko Rimono: e rua tekau ma iwa nga pa katoa me nga kāinga koraha o aua *pa:*

33 O te mānia, ko Ehetaoro, ko Torea, ko Ahana,

34 Ko Tanoa, ko Ene-kanimi, ko Tapua, ko Enama,

35 Ko Iaramuta, ko Aturama, ko Hokoho, ko Ateka,

36 Ko Haraimi, ko Aritaimi, ko Kerera, ko Kererotaimi; kotahi tekau ma wha nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa:*

37 Ko Tenana, ko Haraha, ko Mikirara-kara,

38 Ko Rireana, ko Mitipe, ko Iokoteere,

39 Ko Rakihi, ko Pohokata, ko Ekerona,

40 Ko Kapono, ko Rahamama, ko Kitirihi,

41 Ko Kereroto, ko Pete-rakono, ko Naama, ko Makera; kotahi tekau ma ono nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa:*

42 Ko Ripina, ko Etere, ko Ahana,

43 Ko Ipita, ko Ahana, ko Netipi,

44 Ko Keira, ko Akatipi, ko Mareha; e iwa nga pa, me nga kāinga koraha o aua *pa:*

45 Ko Ekerono me ona pa ririki, me ona kāinga koraha:

46 Nga *pa* katoa e tata ana ki Aharoro o Ekerono atu, a tae noa ki te moana, me nga kāinga koraha ano hoki o reira.

47 A Aharoro me ona pa ririki, me ona kainga koraha, a Kaha me ona pa ririki, me ona kāinga koraha, tae noa ki te awa o Ihipa, ki te moana nui ano hoki, me tona pareparenga:

48 A o nga maunga, ko Hamiri, ko Iatiri, ko Hokoho,

49 Ko Ranaha, ko Kiriata-hana, ara, ko Repiri,

50 Ko Anapa, ko Ehetemo, ko Animi,

51 Ko Kohena, ko Horono, ko Kiroho; kotahi tekau ma tahi nga pa, me nga kāinga koraha o aua *pa:*

52 Ko Arapa, ko Rumaha, ko Eheana,

53 Ko Ianumu, ko Pete-tapua, ko Apeka,

54 Ko Humuta, ko Kiriata-arapa, ara, ko Heperona, ko Tioro; e iwa nga pa, me nga kāinga koraha o aua *pa:*

55 Ko Maono, ko Karamere, ko Tiwhi, ko Iutaha,

56 Ko Ietereere, ko Iokoreama, ko Tanoa,

57 Ko Kaini, ko Kipea, ko Timina; kotahi tekau nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa:*

58 Ko Harahuru, ko Pete-turu, ko Keroro,

59 Ko Maarata, ko Pete-anoto, ko Eretekono; e ono nga pa, me nga kāinga koraha o aua *pa:*

60 Ko Kiriata-paara, ara, ko Kiriata-tearimi, ko Rapa; e rua nga pa, me nga kāinga koraha o aua *pa:*

61 O te koraha, ko Pete-arapa, ko Mirini, ko Hekaka,

62 Ko Nipihana, me te pa Tote, me Ene-keri; e ono nga pa, me ngā kāinga koraha o aua *pa:*

63 ¶ Ko nga Iepuhi ia, ko nga tangata o Hiruharama, kihai ratou i taea te pei e nga tamariki a Hura: heoi noho tahi ana nga Iepuhi me nga tamariki a Hura ki Hiruharama, a taea noatia tenei ra.

UPOKO 16.

A TE putanga ake o te rota, ko ta nga tamariki a Hohepa; kei Horano, kei te taha o Heriko, *i haere* ki nga wai o Heriko te taha ki te rawhiti, a tae noa ki te koraha e takoto atu ra i Heriko, puta noa i Maunga Pete-ere.

2 Na, ka haere atu i Pete-ere ki Rutu, a tika tonu atu ki nga rohe o Araki ki Ataroto,

3 Na, ka haere ki raro ki te taha ki te hauauru ki te rohe o Iapareti, tae noa ki te rohe o Pete-horono ki raro, ki Ketere: a, tona putanga atu kei te moana ra ano.

4 Na, ka riro to ratou kāinga tupu i nga tamariki a Hohepa, i a Manahe raua ko Eperaima.

5 ¶ A ko te rohe tenei ki nga tamariki a Eperaima, ki tenei hapu ki tenei hapu o ratou: ko te rohe o to ratou kāinga ki

Digitized by Google

te taha ki te rawhiti ko Ataroto-arara, tae noa ki Pete-horono ki runga;

6 A i puta atu te rohe whaka-te-moana ki Mikimeta ki te taha ki te nota; a, i awhio haere te rohe whaka-te-rawhiti ki Taanata-hiro, a ka whakarerea atu a reira i te taha ki te rawhiti, a, Ianoha;

7 Na, ka anga mai i Ianoha ki raro ki Ataroto, ki Naarata, a ka pa ki Heriko, puta rawa atu kei Horano.

8 I haere atu te rohe i Tapua whaka-te-moana ki Awa Kanaha; a kei te moana ona putanga atu. Ko te wahi tupu tenei o te iwi o nga tamariki a Eperaima, o tenei hapu o tenei hapu o ratou.

9 A i roto i te wahi o nga tamariki a Manahe nga pa i motuhia mai mo nga tamariki a Eperaima, nga pa katoa me nga kāinga koraha o aua *pa*.

10 A kihai i peia e ratou te Kanaani e noho ana i Ketere: heoi noho ana te Kanaani i waenganui o Eperaima, a taea noatia tenei ra, a ka meinga hei apa homai takoha.

UPOKO 17.

HE rota ano ta te iwi o Manahe; (ko ia hoki te matamua a Hohepa), *ara*, ta Makiri ta te matamua a Manahe, ta te matua o Kireara: he tangata hapai pakanga hoki ia, a i a ia a Kireara, a Pahana.

2 *He rota* ano hoki ta era atu tamariki a Manahe, ta tenei hapu ta tenei hapu o ratou; ta nga tamariki a Apietere, ta nga tamariki hoki a Hereke, ta nga tamariki hoki a Ahariere, ta nga tamariki a Hekeme, ta nga tamariki hoki a Hewhere, ta nga tamariki hoki a Hemira: ko nga tamariki enei a Manahe tama a Hohepa, tenei hapu tenei hapu o ratou.

3 ¶ Otiia kahore he tamariki tane a Teropehara tama a Hewhere, ko ia nei te tama a Kireara, ko ia nei te tama a Makiri, a he tama ia na Manahe; engari he tamahine: a ko nga ingoa enei o ana tamahine, ko Mahara, ko Noa, ko Hokora, ko Mireka, ko Tirita.

4 Na, ka whakatata mai ratou ki te aroaro o Ereatara tohunga, ki te aroaro o Hohua tama a Nunu, ki te aroaro ano hoki o nga ariki, a ka mea, I whakahau a Ihowa i a Mohi kia homai he kāinga tupu ki a matou i roto i o matou tungane. Na, hoatu ana e ia ki a ratou ta Ihowa i ki ai, he kāinga tupu i roto i nga teina o to ratou papa.

5 A kotahi tekau nga wahi i taka ki a Manahe, he mea tapiri mai ki te whenua o Kireara, o Pahana, i tera taha o Horano;

6 No te mea i riro mai he kāinga tupu mo nga tamahine a Manahe i roto i ana tama, a i riro te whenua o Kireara i nga tama a Manahe i mahue.

7 ¶ A kei a Ahera te rohe ki a Manahe, a tae noa ki Mikimeta, ki tera i te ritenga atu o Hekeme; a i haere tonu te rohe ki te taha ki matau, ki nga tangata o Enetapua.

8 I a Manahe tē whenua o Tapua: i nga tamariki ia a Eperaima a Tapua i te rohe a Manahe;

9 A i puta iho te rohe ki te awa ki Kana ki te taha ki te tonga o te awa: ko enei pa o Eperaima kei roto i nga pa o Manahe: kei te taha hoki ki te nota o te awa te rohe a Manahe, a kei te moana ona putanga atu.

10 I a Eperaima te taha ki te tonga, i a Manahe hoki te taha ki te nota, a ko te moana hei rohe ki a ia; a i tutaki ki a Ahera ki te taha ki te nota, ki a Ihakara ano hoki ki te taha ki te rawhiti.

11 A, i riro i a Manahe i roto i to Ihakara i to Ahera ko Pete-heana, me ona pa koraha, ko Ipireama, me ona pa ririki, nga tangata o Roro, me ona pa ririki, nga tangata o Ene-roro, me ona pa ririki, nga tangata o Taanaka, me ona pa ririki, nga tangata ano hoki o Mekiro, me ona pa ririki; e toru nga wahi.

12 ¶ Otiia kihai i taea e nga tamariki a Manahe te pei *nga tangata* o ena pa; na, ka mea nga Kanaani kia noho ki tera whenua.

13 Otiia ka kaha nga tamariki a Iharaira, na ka meinga nga Kanaani hei kai homai takoha; ko te pei ia kihai ratou i peia.

14 ¶ Na, ka korero mai nga tamariki a Hohepa ki a Hohua, ka mea, Na te aha i kotahi ai te rota, i kotahi ai te wahi i homai e koe ki a au *hei* kāinga tupu, he iwi nui nei hoki ahau, he manaakitanga hoki ahau na Ihowa, a, mohoa noa nei.

15 Na, ko te meatanga atu a Hohua ki a ratou, Ki te mea he iwi nui koe, haere ki runga ki te *wahi* ngahere, tua ai mau ki reira, ki te whenua o nga Perihi ratou ko nga Repaima, ki te kuiti a Maunga Eparaima mou.

16 Katahi ka mea mai nga tamariki a Hohepa, E kore te maunga e nui mo matou: he hariata rino ano hoki a nga Kanaani katoa e noho ana i te wahi māhia, a era i Pete-heana, me ona pa ririki, a te hunga hoki i te māhia i Ietereere.

Digitized by Google

17 Na, ka korero atu a Hohua ki te whare o Hohepa, ki a Eperaima raua ko Manahe, a ka mea, He iwi nui koe, e nui ana hoki tou kaha: e kore e whakakotahitia te rota mou:

18 Mou hoki te maunga; he wahi ngahere hoki ia, a mau ano e tua: mou ano hoki ona putanga atu: ka peia hoki nga Kanaani e koe, he aha ratou te whai hariata rino noa ai, te kaha noa ai.

UPOKO 18.

NA, ka huihui te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira ki Hiro, a whakaturia ana e ratou ki reira te tapenakara o te whakaminenga. I taea hoki te whenua e ratou.

2 Na, e whitu nga iwi i mahue o nga tamariki a Iharaira, kahore nei i riro mai to ratou kāinga tupu i a ratou.

3 Katahi ka mea mai a Hohua ki nga tamariki a Iharaira, Kia pehea ake te roa o to koutou nei mangere ki te haere ki te tango i te whenua kua hoatu ki a koutou e Ihowa e te Atua o o koutou matua?

4 Homai etahi tangata i roto i a koutou, kia tokotoru i roto i tenei iwi i tenei iwi: a ka tonoa ratou e ahau, a ka whakatika ratou haereere ai i te whenua, me tuhituhi ano hoki e ratou kia rite ki o ratou wahi; ka haere mai ai ki a au.

5 Me wehe hoki e ratou kia whitu nga wahi: me noho a Hura ki tona wahi ki te taha ki te tonga, me noho ano hoki te whare o Hohepa ki tona wahi ki te taha ki te nota.

6 Na, ka tuhituhia e koutou te whenua kia whitu nga wahi, ka kawe mai ai *i te pukopuka* ki a au ki konei, a maku e maka a koutou rota ki konei ki te aroaro o Ihowa o to koutou Atua.

7 Otiia kahore he wahi mo nga Riwaiti i roto i a koutou; ko te mahi tohunga hoki ki a Ihowa te wahi mo ratou: ko Kara hoki, ratou ko Reupena, ko tetahi taanga o te iwi o Manahe, kua whiwhi ratou ki to ratou wahi ki tera taha o Horano, ki te taha ki te rawhiti, ki ta Mohi ki ta te pononga a Ihowa i hoatu ai ki a ratou.

8 ¶ Na, ka whakatika aua tangata, a ka haere: a i whakahau ano a Hohua i te hunga i haere ki te tuhituhi i te whenua, i mea, Turia atu, haereerea hoki te whenua, tuhituhia hoki, ka hoki mai ai ki a au, a maku e maka a koutou rota ki konei ki te aroaro o Ihowa ki Hiro.

9 Na ka turia atu e aua tangata, a ka haere, a, puta noa i te whenua, a tuhituhia iho e ratou ki te pukapuka, e whitu nga wahi, he mea whakaaro ki nga pa, a haere mai ana ki a Hohua ki te puni ki Hiro.

10 ¶ A na Hohua i maka a ratou rota i Hiro i te aroaro o Ihowa: na ka wehea e Hohua te whenua i reira mo nga tamariki a Iharaira, he mea whakarite tonu ki nga wahi i wehea mo ratou.

11 A, te tikanga atu o te rota o te iwi o nga tamariki a Peniamine rite tonu ki o ratou hapu: a i haere te rohe o to ratou wahi i te takiwa o to nga tamariki a Hura, o to nga tamariki a Hohepa.

12 A kei Horano to ratou rohe ki te taha ki te nota; na ka haere te rohe ki runga ki te taha o Heriko, ki te taha ki te nota, a haere ana whakarunga na nga maunga ki te taha ki te hauauru; a puta tonu atu i te koraha o Pete-awene.

13 A i tika atu te rohe i reira ki Rutu ki te taha o Rutu, ara, ki Pete-ere ki te taha ki te tonga; na ka anga whakararo te rohe ki Ataroto-arara, tata tonu ki te pukepuke *e tu ana* i te taha ki te tonga o to raro Pete-horono.

14 Na ka whakatakotoria atu te rohe, a ka awhio haere whaka-te-taha o te moana, whaka-te-taha ki te tonga, ki te taha *hoki* ki te tonga o te pukepuke *e tu ana* i te ritenga atu o Pete-horono; a puta tonu atu ki Kiriata-paara, ara, ki Kiriata-tearimi, he pa hoki ia no nga tamariki a Hura: ko te taha tenei ki te hauauru.

15 A kei te pito o Kiriata-tearimi te taha ki te tonga, a i puta atu te rohe ki te taha ki te hauauru, a puta tonu atu ki te puna wai i Nepetoa:

16 A i anga whakararo te rohe ki te pito o te maunga *e tu ana* i mua i te raorao o te tama a Hinomo, ki tera i te taha ki te nota o Raorao Repaima, na ka heke ki Raorao Hinomo, ki te taha o Iepuhi ki te tonga, a ka heke ki Enerokere,

17 Na ka whakatakotoria atu i te nota, a ka puta atu ki Ene-hemehe, na ka puta atu ki Keriroto, ki tera i te ritenga atu o te haerenga ki runga ki Arumine, a heke noa ki te kohatu a Pohana a te tama a Reupena,

18 Na haere tonu ki te taha ki te nota ki te ritenga atu o Arapa, a heke tonu atu ki Arapa:

19 Na ka haere tonu te rohe ki te taha ki te nota o Pete-hokora: a pakaru rawa atu te rohe kei te matamata whaka-te-nota o te moana tote kei te pito ki

Digitized by Google

te tonga o Horano: ko te rohe tenei ki te tonga.

20 A ko Horano tona rohe i te taha ki te rawhiti. Ko te kāinga tupu tenei o nga tamariki a Peniamine, nga rohe hoki o reira, a tawhio noa, he mea whakarite ki o ratou hapu.

21 Na, nga pa o te iwi o nga tamariki a Peniamine o tenei hapu o tenei hapu o ratou, ko Heriko, ko Pete-hokora, me Raorao Ketiti,

22 Ko Pete-arapa, ko Temaraima, ko Pete-ere,

23 Ko Awimi, ko Paraha, ko Opora,

24 Ko Kepara-hamonai, ko Oponi, ko Kapa; tekau ma rua nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa:*

25 Ko Kipeono, ko Rama, ko Peeroto,

26 Ko Mitipe, ko Kepira, ko Motaha,

27 Ko Rekeme, ko Iripeere, ko Tarara,

28 Ko Heraha, ko Erepe, ko Iepuhi, ara, ko Hiruharama, ko Kipeata, ko Kiriata; kotahi tekau ma wha nga pa me o ratou kāinga koraha. Ko te kāinga tupu tenei o nga tamariki a Peniamine, o tenei hapu o tenei hapu o ratou.

UPOKO 19.

A TE putanga ake o te rua o nga rota ko ta Himeona, ta te iwi hoki o nga tamariki a Himeona, puta noa i o ratou hapu: a i roto to ratou wahi i te wahi o nga tamariki a Hura.

2 No o ratou kāinga tupu hoki a Peerehepa, a Hepa, a Morara,

3 A Hatara-huara, a Para, a Ateme,

4 A Eretorara, a Peturu, a Horema,

5 A Tikiraka, a Pete-maraka-poto, a Hatara-huha,

6 A Pete-repaoto, a Haruhene; kotahi tekau ma toru nga pa, me o ratou kāinga koraha:

7 A Aina, a Rimono, a Etere, a Ahana; e wha nga pa me o ratou kāinga koraha:

8 Me nga kāinga koraha katoa o enei pa, a tawhio noa, a tae noa ki Paaratapeere, ki Ramata ki te tonga. Ko te wahi tupu tenei o te iwi o nga tamariki a Himeona, puta noa i o ratou hapu.

9 No roto i te wahi o nga tamariki a Hura te wahi o nga tamariki a Himeona: he nui rawa hoki te wahi o nga tamariki a Hura: no reira i riro ai te wahi mo nga tamariki a Himeona i roto i to ratou wahi.

10 ¶ A te putanga ake o te toru o nga rota, ko ta nga tamariki a Hepuruna, puta noa i o ratou hapu: a tutuki noa te rohe o to ratou wahi ki Hariri:

11 A i haere whakarunga ta ratou rohe ki te moana, na, kei Marara, i tae hoki ki Rapahete; i tae ano hoki ki te awa i mua i Iokoneama;

12 Na ka anga atu i Hariri whaka-terawhiti ki te putanga mai o te ra, ki te rohe o Kihiroto-taporo, a ka puta atu ki Taperata, a haere tonu atu ki runga ki Iapia,

13 Na ka haere atu i reira i te taha ki te rawhiti ki Kita-hewhere, ki Ita-katini, a puta tonu atu ki Rimono-metoara ki Neaha;

14 Na ka taiawhiotia e te rohe i te taha ki te nota, a tae noa ki Hanatono: a pakaru rawa atu kei Raorao Ipitaere:

15 Me Katata hoki, me Naharara, me Himirono, me Irara, me Pete-rehema: tekau ma rua nga pa me o ratou kāinga koraha.

16 Ko te wahi tupu tenei o nga tamariki a Hepuruna puta noa i o ratou hapu, ko enei pa, me nga kāinga koraha o aua *pa.*

17 ¶ A, te putanga ake o te wha o nga rota, ko ta Ihakara, ko ta nga tamariki a Ihakara puta noa i o ratou hapu.

18 A kei Ietereere te rohe ki a ratou, na, ko Kehuroto, ko Huneme,

19 Ko Haparaima, ko Hihono, ko Anaharata,

20 Ko Rapiti, ko Kihiono, ko Apete,

21 Ko Remete, ko Ene-kanimi, ko Ene-haraha, ko Pete-patete;

22 A i puta atu te rohe ki Taporo, ki Hahatima, ki Pete-hemehe; a pakaru tonu atu ta ratou rohe ki Horano: kotahi tekau ma ono nga pa me o ratou kāinga koraha.

23 Ko te wahi tupu tenei o te iwi o nga tamariki a Ihakara puta noa i o ratou hapu, ko nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa.*

24 ¶ A, te putanga ake o te rima o nga rota, ko ta te iwi o nga tamariki a Ahera puta noa i o ratou hapu.

25 A, ta ratou rohe, ko Herekata, ko Hari, ko Petene, ko Akahapa,

26 Ko Arumereke, ko Amara, ko Miheara; a tutuki noa ki Karamere ki te taha ki te hauauru, ki Hihoro-ripinata ano hoki;

27 Na ka anga ki te rawhiti ki Peterakono, a tutuki noa ki Hepuruna, ki Raorao Ipita-ere ano hoki ki te taha ki te nota o Pete-emeke, o Neire, a puta noa ki Kapuru ki te taha ki maui,

28 Ko Heperono hoki, ko Rehopo, ko Hamono, ko Kanaha, a tae noa ki Hirona nui;

Digitized by Google

29 Katahi ka anga te rohe ki Rama, ki Taira hoki ki te pa kaha; na ka anga te rohe ki Hoha, a kei te moana ona putanga atu, kei nga wahi o Akatipi.

30 Ko Umaha ano hoki, ko Apeke, ko Rehopo: e rua tekau nga pa me o ratou kāinga koraha.

31 Ko te kāinga tupu tenei o te iwi o nga tamariki a Ahera, puta noa i o ratou hapu, ko enei pa me nga kāinga koraha o aua *pa*.

32 ¶ Te putanga ake o te ono o nga rota, ko ta nga tamariki a Napatari, mo nga tamariki a Napatari puta noa i o ratou hapu.

33 A i anga atu ta ratou rohe i Herepe, i Arono ki Taananimi, ki Arami, ki Nekepe, ki Iapaneere, tae noa ki Rakumu; a pakaru rawa atu kei Horano:

34 Katahi ka anga te rohe ki te taha ki te hauauru ki Atanoto-taporo, a haere tonu atu i reira ki Hukoko, na, i te taha ki te tonga ka tutuki atu ki ta Hepuruna, a i te taha ki te hauauru ka tutuki atu ki ta Ahera, a i te taha ki te rawhiti ki Hura, ara, ki tera i Horano.

35 A ko nga pa taiepa ko Tirimi, ko Tere, ko Hamata, ko Rakata, ko Kinereta.

36 Ko Aramaha, ko Rama, ko Hatoro,

37 Ko Kerehe, ko Eterei, ko Enehatoro,

38 Ko Iaono, ko Mikitara-ere, ko Horeme, ko Pete-anata, ko Pete-hemehe; kotahi tekau ma iwa nga pa me nga kāinga koraha o aua *pa*.

39 Ko te kāinga tupu tenei o te iwi o nga tamariki a Napatari puta noa i o ratou hapu, ko nga pa me o ratou kāinga koraha.

40 ¶ A, te putanga ake o te whitu o nga rota, ko ta te iwi o nga tamariki a Rana, puta noa i o ratou hapu.

41 A kei Toraha te rohe o to ratou wahi, kei Ehetaoro, kei Iri-hememehe,

42 Kei Haarapini, kei Atarono, kei Ietera,

43 Kei Erono, kei Timinata, kei Ekerono,

44 Kei Eretekehe, kei Kipetono, kei Paarata,

45 Kei Iehuru, kei Pene-peraka, kei Kata-rimono,

46 Kei Me-iarakono, kei Rakono, me te rohe ano hoki i mua i Iapo.

47 A he iti te wahi i puta ake mo nga tamariki a Rana: na ka haere nga tamariki a Rana ki runga ki te whawhai ki Reheme, a ka riro mai a reira i a ratou, a patua iho a reira ki te mata o te hoari: na ka tangohia a reira e ratou, a nohoia iho, a huaina iho a Reheme e ratou ko Rana, ko te ingoa ia o to ratou papa o Rana.

48 Ko te wahi tenei o te iwi o nga tamariki a Rana o tenei hapu o tenei hapu o ratou, ko nga pa enei me o ratou kāinga koraha.

49 ¶ Ka mutu ta ratou whakarite i te whenua hei kāinga tupu, i tenei rohe i tenei rohe, na ka hoatu e nga tamariki a Iharaira he kāinga mo Hohua tama a Nunu i roto i a ratou:

50 I homai e ratou ki a ia ta Ihowa i ki ai te pa i tonoa e ia, a Timinata-heraha i Maunga Eperaima: na ka hangā e ia te pa, a noho ana i reira.

51 Ko nga kāinga enei, i tuwhaina e Ereatara tohunga, ratou ko Hohua tama a Nunu, ko nga upoko o nga matua o nga iwi o nga tamariki a Iharaira, he mea mea ki te rota i Hiro i te aroaro o Ihowa, i te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga. Heoi ka mutu ta ratou wehe i te whenua.

UPOKO 20.

NA ka korero a Ihowa ki a Hohua, ka mea,

2 Korero atu ki nga tamariki a Iharaira, mea atu, Whakaritea etahi pa whakaora, aku i korero ai, a Mohi hoki i whakapuaki atu ai ki a koutou:

3 Hei rerenga atu mo te tangata whakamate i patu nei i tetahi tangata, he mea urupa, e hara i te mea totika: a ka waiho hei whakaora mo koutou, kei mate i te kai takitaki toto.

4 A ka rere atu ia ki tetahi o enei pa, a ka tu ki te kuwaha o te keti o te pa, na ka korerotia e ia ana korero ki nga taringa o nga kaumatua o tena pa, a ka tangohia atu ia e ratou ki roto ki te pa, ki roto ki a ratou, a ka homai he wahi e ratou ki a ia, a ka noho ia ki a ratou.

5 A ki te whaia atu ia e te kai takitaki toto, kaua e tukua atu te tangata whakamate e ratou ki tona ringa; no te mea hoki ehara i te mea totika tana patunga i tona hoa, kihai ano hoki ia i kino ki a ia i mua ake.

6 Engari me noho ia ki taua pa, kia tu ra ano ia ki mua i te whakaminenga whakawakia ai, a kia mate ra ano te tino tohunga o aua ra: ko reira hoki ai te tangata whakamate, haere ai ki tona pa, ki tona whare hoki, ki te pa i rere mai nei ia i reira.

7 ¶ Katahi ka whakatapua e ratou a

Digitized by Google

Kerehe i Kariri i Maunga Napatari, a Hekeme i Maunga Eperaima, me Kiriata-arapa, ara, a Heperona i Maunga Hura.

8 A i tera taha o Horano *i te wahi* e tata ana ki Heriko, i te taha ki te rawhiti ka whakaritea e ratou ko Petere i te koraha i te mānia, no te iwi o Reupena, ko Ramoto i Kireara, no te iwi o Kara, ko Korana hoki i Pahana, no te iwi o Manahe.

9 Ko nga pa enei i whakaritea mo nga tamariki katoa a Iharaira, mo te manene hoki e noho ana i roto i a ratou, hei rerenga atu ma nga tangata katoa i whakamatea ai tetahi tangata, he mea urupa, kei mate i te ringa o te kai takitaki toto; kia tu ra ano i mua i te whakaminenga.

UPOKO 21.

NA ka whakatata mai nga upoko o nga matua o nga Riwaiti ki a Ereatara tohunga, ki a Hohua hoki tama a Nunu, ratou ko nga upoko o nga matua o nga iwi o nga tamariki a Iharaira;

2 A ka korero ki a ratou i Hiro i te whenua o Kanaana, ka mea, I whakahau mai a Ihowa, he mea whakapuaki mai na Mohi, kia homai ki a matou etahi pa hei nohoanga, me nga wahi o waho ake o aua *pa*, mo a matou kararehe.

3 Katahi ka homai enei pa me nga wahi o waho ake e nga tamariki a Iharaira i roto i to ratou wahi ki nga Riwaiti, ko ta Ihowa hoki ia i ki ai.

4 A, te putanga ake o te rota, ko ta nga hapu o nga Kohati: a kotahi tekau ma toru nga pa, he mea whakarite na te rota, no roto i o te iwi o Hura, no roto hoki i o te iwi o Himeona, no roto ano hoki i o te iwi o Peniamine, i riro mai i nga tamariki a Arona a te tohunga; no nga Riwaiti *hoki ratou*.

5 A kotahi tekau nga pa, no roto i o nga hapu o te iwi o Eperaima, no roto hoki i o te iwi o Rana, no roto ano hoki i o tetahi taanga o te iwi o Manahe, he mea whakarite na te rota, *i riro mai* i era atu o nga tamariki a Kohata.

6 A kotahi tekau ma toru nga pa, no roto i o nga hapu o te iwi o Ihakara, no roto hoki i o te iwi o Ahera, no roto ano hoki i o te iwi o Napatari, no roto ano hoki i o tetahi taanga o te iwi o Manahe i Pahana, *i riro mai* i nga tamariki a Kerehona, he mea whakarite na te rota.

7 A kotahi tekau ma rua nga pa, no roto i o te iwi o Reupena, no roto hoki i o te iwi o Kara, no roto ano hoki i o te iwi o Hepuruna *i riro mai* i nga tamariki a Merari, i tenei hapu i tenei hapu o ratou.

8 Na ka homai enei pa, me nga wahi o waho ake, e nga tamariki a Iharaira ki nga Riwaiti he mea whakarite na te rota; i pera ano me ta Ihowa whakahaunga i whakapuakina e Mohi.

9 I hoatu hoki e ratou enei pa ka whakahuatia nei nga ingoa, i roto i o te iwi o nga tamariki a Hura, i roto hoki i o te iwi o nga tamariki a Himeona;

10 Riro tonu atu i nga tamariki a Arona; *ara*, i nga hapu o nga Kohati, i nga tamariki hoki a Riwai: na ratou hoki te rota tuatahi.

11 I homai ano ki a ratou te pa o Arapa o te papa o Anaka, ara, a Heperona, i te *whenua* pukepuke o Hura, me ona wahi o waho ake, a, tawhio noa.

12 Ko nga mara ia o te pa, me nga kāinga koraha, i hoatu e ratou ki a Karepe tama a Iepune hei kāinga tupu mona.

13 Na hoatu ana e ratou ki nga tama a te tohunga a Arona a Heperona me ona wahi o waho ake, hei pa rerenga atu ma te tangata whakamate; a Ripina hoki, me ona wahi o waho ake,

14 A Iatiri hoki me ona wahi o waho ake, a Ehetemoa me ona wahi o waho ake,

15 A Horono me ona wahi o waho ake, a Tepiri me ona wahi o waho ake,

16 A Aina hoki me ona wahi o waho ake, a Iuta me ona wahi o waho ake, a Pete-hemehe me ona wahi o waho ake; e iwa nga pa i roto i o enei iwi e rua.

17 A no o te iwi o Peniamine, ko Kipeono me ona wahi o waho ake, ko Kepa me ona wahi o waho ake,

18 Ko Anatoto me ona wahi o waho ake, ko Aramono me ona wahi o waho ake; e wha nga pa.

19 Kotahi tekau ma toru nga pa katoa, me nga wahi o waho ake, o nga tohunga o nga tamariki a Arona.

20 ¶ A ko nga hapu o nga tamariki a Kohata, *ara*, nga Riwaiti i mahue o nga tamariki a Kohata, no to te iwi o Eperaima nga pa o to ratou wahi.

21 I homai hoki e ratou a Hekeme i Maunga Eperaima ki a ratou, me ona wahi o waho ake, hei pa rerenga atu mo te tangata whakamate; a Ketere hoki me ona wahi o waho ake,

22 A Kipitaima me ona wahi o waho ake, a Pete-horono me ona wahi o waho ake; e wha nga pa.

Digitized by Google

23 A Eretekeha i roto i to te iwi o Rana, me ona wahi o waho ake, a Kipetono me ona wahi o waho ake,

24 A Atarono me ona wahi o waho ake, a Kata-rimono me ona wahi o waho ake; e wha nga pa,

25 A Tanaka hoki me ona wahi o waho ake, i roto i to tetahi taanga o te iwi o Manahe, a Kata-rimono hoki me ona wahi o waho ake; e rua nga pa.

26 Kotahi tekau nga pa katoa me nga wahi o waho ake mo nga hapu o nga tamariki a Kohata i mahue.

27 ¶ Na, nga tamariki a Kerehona o nga hapu o nga Riwaiti, no roto o *ratou* i o tera taanga o te iwi o Manahe, ko Korana i Pahana me ona wahi o waho ake, hei pa rerenga atu mo te tangata whakamate; ko Pehetera me ona wahi o waho ake; e rua nga pa.

28 Ko Kihiono i roto i to te iwi o Ihakara, me ona wahi o waho ake, ko Tapare, me ona wahi o waho ake.

29 Ko Iaramutu me ona wahi o waho ake, ko Ene-kanimi me ona wahi o waho ake; e wha nga pa.

30 Ko Mihara i roto i to te iwi o Ahera, me ona wahi o waho ake, ko Aparono me ona wahi o waho ake,

31 Ko Herekata me ona wahi o waho ake, ko Rehopo me ona wahi o waho ake; e wha nga pa.

32 Ko Kerehe hoki i Kariri i roto i to te iwi o Napatari, me ona wahi o waho ake, hei pa rerenga atu mo te tangata whakamate; ko Hamoto-roro me ona wahi o waho ake, ko Karatana me ona wahi o waho ake; e toru nga pa.

33 Nga pa katoa o nga Kerehoni o tenei hapu o tenei hapu o ratou, kotahi tekau ma toru nga pa me nga wahi o waho ake.

34 ¶ Na, nga hapu o nga tamariki a Merari, ara, era atu o nga Riwaiti, no roto *o ratou* i o te iwi o Hepuruna, ko Iokoneama me ona wahi o waho ake, ko Karata me ona wahi o waho ake,

35 Ko Rimina me ona wahi o waho ake, ko Naharara me ona wahi o waho ake; e wha nga pa.

36 A, o roto o to te iwi o Reupena, ko Petere me ona wahi o waho ake, ko Iahata me ona wahi o waho ake,

37 Ko Keremoto me ona wahi o waho ake, ko Mewhaata me ona wahi o waho ake; e wha nga pa.

38 A, o roto o to te iwi o Kara, ko Ramoto i Kireara me ona wahi o waho ake, hei pa rerenga atu mo te tangata whakamate; ko Mahanaimi me ona wahi o waho ake,

39 Ko Hehepona me ona wahi o waho ake, ko Iatere me ona wahi o waho ake; e wha katoa nga pa.

40 Na, nga pa katoa mo nga tamariki a Merari mo tenei hapu mo tenei hapu o ratou, ara, mo era atu o nga hapu o nga Riwaiti, kotahi tekau ma rua nga pa, he mea *whakarite* na ta ratou rota.

41 Ko nga pa katoa o nga Riwaiti i roto i te wahi o nga tamariki a Iharaira, e wha tekau ma waru nga pa me nga wahi hoki o waho ake.

42 I rite enei pa me nga wahi o waho ake o tenei o tenei, a tawhio noa: i penei tonu enei pa katoa.

43 ¶ Na, kua homai e Ihowa ki a Iharaira te whenua katoa i oati ai ia kia homai ki o ratou matua; a ka riro mai a reira i a ratou, a noho ana e ratou.

44 Na ka meinga ratou e Ihowa kia whai okiokinga, a, tawhio noa; i pera tonu ia me ana oati katoa ki o ratou matua: kihai ano hoki i tu i to ratou aroaro tetahi o o ratou hoa riri katoa; i homai katoa mai o ratou hoa riri e Ihowa ki o ratou ringaringa.

45 Kihai i taka tetahi kupu o nga kupu pai katoa i korerotia e Ihowa ki te whare o Iharaira; i mana katoa.

UPOKO 22.

KATAHI ka karanga a Hohua ki nga Reupeni, ki nga Kari, ki tetahi taanga hoki o te iwi o Manahe,

2 A, ka mea ki a ratou, Kua mau i a koutou nga mea katoa i whakahau ai a Mohi te pononga a Ihowa ki a koutou, kua whakarongo mai hoki koutou ki toku reo ki nga mea katoa i whakahau ai ahau ki a koutou:

3 Kihai koutou i whakarere i o koutou tuakana i enei rangi e maha, *a*, tae noa mai ki tenei ra, engari i ata pupuri marie koutou i te whakahaunga a Ihowa a to koutou Atua.

4 Na, kua mea nei a Ihowa to koutou Atua i o koutou tuakana kia okioki, ka rite ki tana i korero ai ki a ratou: na, hoki atu, haere ki o koutou teneti, ki te whenua *hoki* i whiwhi na koutou, i hoatu e Mohi e te pononga a Ihowa ki a koutou i tera taha o Horano.

5 Otira kia mahara marie kia mahia te whakahaunga me te ture, i whakahau ai a Mohi te pononga a Ihowa ki a koutou, *ara*, kia aroha atu *koutou* ki a Ihowa ki to koutou Atua, kia haere hoki i ona huarahi katoa, kia pupuri hoki i ana whakahaunga, kia awhi hoki

Digitized by Google

ki a ia, kia whakapotoa o koutou ngakau katoa, o koutou wairua katoa ki te mahi ki a ia.

6 Katahi ka manaaki a Hohua i a ratou, a tukua ana kia haere: a haere ana ratou ki o ratou teneti.

7 ¶ Na i hoatu e Mohi he *kāinga* i Pahana ki tetahi taanga o te iwi o Manahe: na, hoatu ana e Hohua ki tetahi taanga he *kāinga* i roto i o ratou tuakana i tenei taha o Horano i te taha ki te hauauru. A, i ta Hohua tukunga atu i a ratou ano hoki ki o ratou teneti, i manaaki ano ia i a ratou,

8 A, i korero ano ia ki a ratou, i mea atu, Hoki atu ki o koutou teneti me nga taonga maha, me nga kararehe tini noa iho, me te hiriwa, me te koura, me te parahi, me te rino, me nga kakahu maha rawa: tuwhaina atu nga taonga o o koutou hoa riri ki o koutou tuakana.

9 Na hoki ana nga tamariki a Reupena, me nga tamariki a Kara, me tetahi taanga o te iwi o Manahe, mawehe ana i roto i nga tamariki a Iharaira i Hiro i te whenua o Kanaana, a, haere ana ki te whenua o Kireara, ki te whenua i whiwhi ai ratou, i whakawhiwhia mai ki a ratou e te kupu a Ihowa i whakapuakina e Mohi.

10 ¶ A, to ratou taenga mai ki nga taha o Horano, ki enei i te whenua o Kanaana, na, hangā ana e nga tamariki a Reupena, e nga tamariki a Kara, me tetahi taanga o te iwi o Manahe, tetahi aata ki reira ki te taha o Horano, he aata nui hei tirohanga atu.

11 ¶ Na, te rongonga o nga tamariki a Iharaira i te korero, Nana, kua hanga nga tamariki a Reupena, me nga tamariki a Kara, me tetahi taanga o te iwi o Manahe, i tetahi aata ki te ritenga mai o te whenua o Kanaana ki nga taha o Horano, i te wahi i whiti mai ai nga tamariki a Iharaira.

12 A, te rongonga o nga tamariki a Iharaira, na huihui ana te whakaminenga katoa o nga tamariki a Iharaira ki Hiro, *i mea* kia haere ki te whawhai ki a ratou.

13 Na, ka tono atu nga tamariki a Iharaira i a Pinehaha tama a Ereatara tohunga ki nga tamariki a Reupena, ki nga tamariki hoki a Kara, ratou ko tetahi taanga o te iwi o Manahe, ki te whenua o Kireara,

14 Me etahi rangatira kotahi tekau hei hoa mona, tataki kotahi te rangatira o ia whare nui o ia whare nui o nga iwi katoa o Iharaira; a, he ariki ano ratou, a ia tangata a ia tangata no nga whare o o ratou matua i roto i nga mano o Iharaira.

15 Na, haere mai ana ratou ki nga tamariki a Reupena, ki nga tamariki hoki a Kara, ki tetahi taanga hoki o te iwi o Manahe, ki te whenua o Kireara, a ka korero ki a ratou ka mea,

16 Tenei te korero a te whakaminenga katoa a Ihowa, He aha tenei hara i mea nei koutou ki te Atua o Iharaira, *i a koutou* ka tahuri atu nei i tenei ra i te whai i a Ihowa, ka hanga nei i tetahi aata ma koutou, hei mahi tutu ma koutou ki a Ihowa?

17 He nohinohi ianei ki a tatou te haranga ki a Peoro, kahore nei i horoia atu i a tatou, *a*, tae noa ki tenei ra, i whai mate ai hoki te whakaminenga a Ihowa,

18 E tahuri ke nei koutou i tenei ra i te wahi i a Ihowa? na, ki te mea ka tutu koutou i tenei ra ki a Ihowa, apopo riri ai ia ki te whakaminenga katoa o Iharaira.

19 Otiia, ki te mea e poke ana te whenua e noho nei koutou, haere ake ki te whenua e nohoia ana e Ihowa, e tu nei ki reira te tapenakara o Ihowa, a me noho ki waenganui i a matou: kaua hoki e tutu ki a Ihowa, kaua ano hoki e tutu ki a matou, i a koutou ka hanga nei i tetahi aata ke atu ma koutou i te aata a Ihowa a to tatou Atua.

20 Kahore ianei a Akana te tama a Tera i taka ki te hara i te mea kanga, a horapa ana te riri ki te whakaminenga katoa o Iharaira? a kihai i mate ko taua tangata anake mo tana hara.

21 ¶ Katahi ka whakahokia mai e nga tamariki a Reupena, e nga tamariki a Kara, me tetahi taanga o te iwi o Manahe, a ka mea mai ki nga ariki o nga mano o Iharaira,

22 Ko Ihowa ko te Atua o nga atua, ko Ihowa ko te Atua o nga atua, e mohio ana ia, ko Iharaira hoki ka mohio ano ia; na te tutu, na te hara ranei ki a Ihowa, (*penei* kaua matou e whakaorangia i tenei ra,)

23 I hangā ai e matou tetahi aata hei tahuritanga ketanga i muri i a Ihowa, hei whakaekenga atu ranei mo tetahi tahunga tinana mo tetahi whakahere ranei, hei meatanga ranei mo tetahi patunga whakamarie ki runga i *tena mea*, ma Ihowa ake ano e rapu utu;

24 Me kahore ranei i meatia tenei *mea* e matou i te wehi o te korero, e korerotia nei, Apopo ake nei korero mai ai a koutou tamariki ki a matou tama-

Digitized by Google

riki, mea mai ai, He aha ra ta koutou kei a Ihowa, kei te Atua o Iharaira?

25 Kua whakatakotoria nei hoki e Ihowa a Horano hei rohe ki waenganui o matou, o koutou, e nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara; kahore o koutou wahi i roto i a Ihowa: na, ka whakamangere a koutou tamariki i a matou tamariki e kore ai e wehi i a Ihowa.

26 Koia matou i mea ai, Tena, tatou ka haere, ka hanga i tetahi aata ma tatou, ehara i te mea mo nga tahunga tinana, mo nga patunga tapu ranei:

27 Engari kia ai tena *mea* hei kai whakaatu ki a matou, ki a koutou, ki o tatou uri hoki i muri i a tatou, kia mahi ai tatou i nga mahi a Ihowa ki tona aroaro, i a tatou tahunga tinana, i a tatou patunga tapu, me a tatou whakamarietanga; kei mea a koutou tamariki ki a matou tamariki apopo ake nei, Kahore o koutou wahi i roto i a Ihowa.

28 Koia matou i mea ai, Na, tenei ake, kei ta ratou meatanga mai a mua ki a tatou, ki o tatou uri ranei, na, ka mea atu tatou, Titiro atu ki te mea e rite ana ki te aata o Ihowa, i hanga e o matou matua, ehara i *te mea* mo nga tahunga tinana, mo nga patunga tapu; kahore, hei kai whakaatu tena *mea* ki a matou, ki a koutou.

29 Aue, kia tutu matou ki a Ihowa, kia tahuri atu i tenei ra i muri i a Ihowa, ki te hanga i tetahi aata mo nga tahunga tinana, mo nga whakahere, mo nga patunga tapu ranei, hei *mea* ke atu i te aata o Ihowa o to tatou Atua i mua mai o tona tapenakara.

30 ¶ A, te rongonga o Pinehaha tohunga, ratou ko nga rangatira o te whakaminenga, ko nga upoko o nga mano o Iharaira, ki nga kupu i korerotia mai e nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara, ko nga tamariki a Manahe, na, pai tonu ki a ratou.

31 Katahi ka mea atu a Pinehaha tama a Ereatara tohunga ki nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara, ko nga tamariki a Manahe, No tenei ra matou i mohio ai kei waenganui i a tatou a Ihowa, ina hoki kihai koutou i taka ki tenei hara ki a Ihowa: na, kua whakaora nei koutou i nga tamariki a Iharaira i te ringaringa o Ihowa.

32 Katahi ka hoki mai a Pinehaha tama a Ereatara tohunga, me nga rangatira, i nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara, i te whenua o Kireara, ki te whenua o Kanaana, ki nga tamariki a Iharaira, ki te whakahoki mai i te korero ki a ratou.

33 A, pai tonu te korero ki nga tamariki a Iharaira; na, wakapai atu ana nga tamariki o Iharaira ki te Atua, kihai hoki ratou i mea kia haere ki runga ki a ratou ki te whawhai, ki te huna i te whenua e nohoia ana e nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara.

34 Na, huaina iho taua aata e nga tamariki a Reupena, ratou ko nga tamariki a Kara, *ko Eri:* hei kai whakaatu hoki tena *mea* ki a tatou ko Ihowa te Atua.

UPOKO 23.

AKA maha nga ra i muri iho i ta Ihowa meatanga i a Iharaira kia okioki i o ratou hoa riri katoa i tetahi taha i tetahi taha, a, ka *maha* huere nga ra o Hohua, ka koroheketia.

2 Na, ka karanga atu a Hohua ki a Iharaira katoa, ki o ratou kaumatua, ki o ratou ariki, ki o ratou kai whakaritenite, me o ratou rangatira, a ka mea ki a ratou, Kua koroheketia ahau, kua maha oku ra:

3 A, kua kite koutou i nga mea katoa i mea ai a Ihowa to koutou Atua ki enei iwi katoa, na te whakaaro hoki ki a koutou; no te mea ko Ihowa ko to koutou Atua, mana ta koutou riri.

4 Titiro, kua oti *te wahi* o enei iwi, ka mahue nei, te wehewehe atu e ahau mo koutou, hei kāinga tupu mo o koutou iwi, o Horano atu, me nga iwi katoa i hunā e ahau, a, *tae noa* ki te moana nui, ki te toenetanga o te ra.

5 ¶ A, ko Ihowa ko to koutou Atua, mana ratou e pei atu i to koutou aroaro, mana hoki ratou e huna i to koutou aroaro; a, ka riro mai to ratou oneone i a koutou, ka pera me ta Ihowa me ta to koutou Atua kupu ki a koutou.

6 Mo reira kia uaua rawa koutou ki te pupuri, ki te mahi i nga mea katoa i tuhituhia ki te pukapuka o te ture a Mohi, kei peka ke atu i reira ki matau ki maui;

7 Kei haere hoki ki roto ki enei iwi, i mahue tahi nei koutou; kei whakahuatia hoki nga ingoa o o ratou atua, kei oatitia hoki *ratou*, kei mahi ki a ratou, kei koropiko ki a ratou:

8 Engari me awhi atu koutou ki a Ihowa ki to koutou Atua, me pera me ta koutou i mea ai, a, tae noa ki tenei ra.

Digitized by Google

9 He nui hoki, he kaha nga iwi kua peia nei e Ihowa i mua i a koutou: a, ko koutou nei, kahore ano tetahi tangata kia tu ki to koutou aroaro, a, taea noatia tenei ra.

10 Kia kotahi tangata o koutou hei whai i te mano: no te mea ko Ihowa ko to koutou Atua, mana ta koutou riri, ka pera me tana i korero ai ki a koutou.

11 Na tiakina marietia o koutou ngakau, kia aroha ai koutou ki a Ihowa ki to koutou Atua.

12 No te mea hoki, ki te anga koutou ki te hoki atu, ki te awhi ki nga toenga o enei iwi, o enei ka mahue nei i roto i a koutou, a ka marenatia ki roto ki a ratou, ka whakauru hoki ki roto ki a ratou, me ratou hoki ki roto ki a koutou:

13 Kia tino mohio koutou e kore a Ihowa to koutou Atua e pei atu ano i enei iwi i mua i a koutou; a, ka waiho ratou hei rore, hei mahanga mo koutou, hei whiu hoki mo o koutou kaokao, hei koikoi ano hoki i roto i o koutou kanohi, kia hunā ra ano koutou i runga i tenei whenua pai, ka homai nei e Ihowa e to koutou Atua ki a koutou.

14 Nana, ko aianei ahau haere ai i te huarahi o te whenua katoa; a, e mohio ana o koutou ngakau katoa, o koutou wairua katoa, kahore ano i taka tetahi mea o nga mea pai katoa i korerotia e Ihowa e to koutou Atua mo koutou; kua pono katoa ki a koutou, kahore ano tetahi mea o ena i taka.

15 Na, tenei ake ka rite ki te putanga mai ki a koutou o nga mea pai katoa, i korerotia e Ihowa e to koutou Atua ki a koutou; ka whakaputa mai ano a Ihowa i nga mea kino katoa ki a koutou, kia whakangaromia ra ano koutou e ia i runga i tenei whenua pai, ka homai nei e Ihowa e to koutou Atua ki a koutou.

16 Ki te whakapaheketia e koutou te kawenata a Ihowa a to koutou Atua, i whakaritea mai e ia ki a koutou, ki te haere, ki te mahi atu ki nga atua ke, ki te koropiko atu ki a ratou; ko reira mura ai te riri a Ihowa ki a koutou, a, ka hunā whakareretia atu koutou i runga i te whenua pai, ka homai nei e ia ki a koutou.

UPOKO 24.

NA, ka whakamine mai a Hohua i nga iwi katoa o Iharaira ki Hekeme, a, ka karanga atu ki nga kaumatua o Iharaira, ki o ratou ariki hoki, me o ratou kai whakariterite, me o ratou rangatira; a tu ana ratou i te aroaro o te Atua.

2 Na, ka mea a Hohua ki te iwi katoa, Ko te korero tenei a Ihowa a te Atua o Iharaira, I noho o koutou matua i mua i tera taha o te awa, a Teraha te matua o Aperahama, te matua hoki o Nahora: i mahi ano hoki ratou ki nga atua ke.

3 Na, tangohia ana e ahau to koutou matua a Aperahama i tera taha o te awa, a aratakina ana, *a*, puta noa i te whenua katoa o Kanaana, a whakanuia ana tona uri e ahau; i hoatu hoki a Ihaka ki a ia.

4 A, hoatu ana e ahau a Hakopa raua ko Ehau ki a Ihaka: a, hoatu ana e ahau a Maunga Heira ki a Ehau, hei kāinga; ko Hakopa, ia, ratou ko ana tamariki, i heke atu ki Ihipa.

5 A, i tono ano ahau i a Mohi, raua ko Arona, a patua iho e ahau a Ihipa, peratia ana me taku i mea ai i waenganui i a ratou: a, muri iho whakaputaina mai ana koutou e ahau.

6 A, whakaputaina mai ana e ahau o koutou matua i Ihipa: a, ka tae koutou ki te moana; na, ka whai mai nga Ihipiana i muri i o koutou matua ki te Moana whero, me nga hariata, me nga hoia eke hoiho.

7 A, ta ratou karangatanga ki a Ihowa, na, tukua iho ana e ia he pouritanga ki te takiwa o koutou o nga Ihipiana; i kawea mai ano hoki e ia te moana ki runga ki a ratou; a taupokina ana ratou: kua kite ano hoki o koutou kanohi i nga mea i mea ai ahau ki Ihipa: a, he maha nga ra i noho ai koutou i te koraha.

8 Na, kawea mai ana koutou e ahau ki te whenua o nga Amori, i noho nei i tera taha o Horano; a whawhai mai ana ratou ki a koutou: a tukua ana ratou e ahau ki o koutou ringaringa, na, riro mai ana to ratou oneone i a koutou; a hunā iho ratou e ahau i to koutou aroaro.

9 Na, te wakatikanga mai o Paraka tama a Tipora kingi o Moapa, kei te whawhai ki a Iharaira; a tikina atu ana e ia, karangatia ana a Paraama tama a Peoro, hei kanga mo koutou:

10 Otiia kihai ahau i pai kia whakarongo atu ki a Paraama; na, te tino manaakitanga i manaaki ai ia i a koutou: a, whakaorangia ake koutou e ahau i tona ringa.

11 Na, ka whiti mai koutou i Horano, a ka tae mai ki Heriko: a whawhai mai ana nga tangata o Heriko ki a kou-

Digitized by Google

tou, nga Amori, nga Perihi, nga Kanaani, nga Hiti, nga Kirekahi, nga Hiwi, me nga Iepuhi; a, tukua atu ana ratou e au ki to koutou ringa.

12 A, tonoa atu ana e ahau te honete ki mua i a koutou, a nana ratou i pei atu i to koutou aroaro, nga kingi tokorua *hoki* o nga Amori; ehara i te mea na to hoari, na to kopere ranei.

13 A, hoatu ana e ahau ki a koutou he whenua kihai nei i mahia e koutou, he pa hoki kihai i hangā e koutou, a noho ana koutou i reira; ehara i te mea whakato na koutou nga mara waina, *mara* oriwa, e kainga nei e koutou.

14 ¶ Na, kia wehi ra koutou i a Ihowa, mahi atu hoki ki a ia i runga i te tika, i runga i te pono: whakarerea atu hoki nga atua i mahi na o koutou matua ki a ratou i tera taha o te awa, i Ihipa hoki; a, mahi atu ki a Ihowa.

15 A, ki te mea e kino ana ki ta koutou whakaaro te mahi ki a Ihowa, ma koutou e whiriwhiri aianei me mahi koutou ki a wai; ki nga atua ranei i mahi ra o koutou matua ki a ratou i tera taha o te awa, ki nga atua ranei o nga Amori, e noho nei koutou ki to ratou oneone: ko au ia me toku whare, ka mahi matou ki a Ihowa.

16 Na ko te whakahokinga mai a te iwi, te meatanga mai, Aue, kia whakarere matou *i* a Ihowa, kia mahi atu ki nga atua *ke!*

17 Ko Ihowa nei hoki ko to tatou Atua, ko ia te kai whakaputa mai i a tatou, me o tatou matua, i te whenua o Ihipa, i te whare pononga, nana hoki enei tohu nui i mahi ki to tatou aroaro, nana hoki tatou i tiaki i te huarahi katoa i haere ra tatou, i roto hoki i nga iwi katoa, i haere mai ra tatou ra waenganui i a ratou:

18 Na Ihowa hoki i pei atu i to tatou aroaro nga iwi katoa, ara, nga Amori, i noho i *tenei* whenua: ina, ka mahi ano matou ki a Ihowa; ta te mea ko ia to tatou Atua.

19 Katahi ka mea atu a Hohua ki te iwi, E kore e ahei i a koutou te mahi ki a Ihowa: he Atua tapu hoki ia; he Atua hae ia; e kore e tukua noatia e ia a koutou mahi tutu, a koutou hara,

20 Ki te whakarere koutou i a Ihowa, a ka mahi ki nga atua ke, na, ka tahuri mai ia ka whakawhiu i a koutou, ka huna hoki i a koutou, i muri iho ano i tana pai ki a koutou.

21 Na ko te meatanga mai a te iwi ki a Hohua, Kahore; engari ka mahi matou ki a Ihowa.

22 Na, ka mea a Hohua ki te iwi, Hei kai whakaatu koutou ki a koutou ano mo ta koutou whiriwhiringa i a Ihowa, kia mahi ki a ia. A, ka mea mai ratou, *Ae*, hei kai whakaatu.

23 Na whakarerea atu nga atua ke, ena i waenganui i a koutou, whakatahuritia mai hoki o koutou ngakau ki a Ihowa ki te Atua o Iharaira.

24 Katahi ka mea mai te iwi ki a Hohua, Ka mahi matou ki a Ihowa ki to tatou Atua, ko tona reo hoki ta matou e rongo ai.

25 A, whakaritea iho e Hohua he kawenata ki te iwi i taua rangi ano, a, hoatu ana e ia ki a ratou tetahi tikanga me tetahi ritenga i Hekeme.

26 A, tuhituhia iho e Hohua enei kupu ki te pukapuka o te ture a te Atua, na, ka tango ia i tetahi kohatu nui, a whakaarahia ake i reira i raro iho i tetahi oki, i te taha o te whare tapu o Ihowa.

27 A ka mea a Hohua ki te iwi katoa, Nana, ko tenei kohatu hei kai whakaatu ki a tatou; kua rongo hoki tenei *mea* i nga kupu katoa a Ihowa i korerotia mai e ia ki a tatou: na, hei kai whakaatu tenei *mea* ki a koutou, kei whakakahore koutou ki to koutou Atua.

28 Na, tukua ana e Hohua te iwi kia haere, a ia tangata a ia tangata, ki tona kāinga ano.

29 ¶ A, muri iho i enei mea, na, ka mate a Hohua te tama a Nunu, te pononga a Ihowa, kotahi rau kotahi tekau nga tau i ora ai ia.

30 A, tanumia iho ia e ratou ki te rohe o tona kāinga, ki Timenata-hera, ki Maunga Eperaima, ki te taha ki te nota o Maunga Kaaha.

31 A, i mahi ano a Iharaira ki a Ihowa i nga ra katoa o Hohua, i nga ra katoa ano hoki o nga kaumatua i hipa ake o ratou ra i o Hohua, i mohio hoki ki nga mahi katoa a Ihowa, i mahi ai ia, he whakaaro nana ki a Iharaira.

32 A, ko nga wheua o Hohepa, i maua mai e nga tamariki a Iharaira i Ihipa, i tanumia e ratou ki Hekeme, ki te wahi o te mara i hokona e Hakopa i nga tama a Hamora matua o Hekeme, ki nga moni kotahi te rau: na, riro mai ana taua *wahi* i nga tamariki a Hohepa hei kāinga tupu.

33 Na, ka mate a Ereatara tama a Arona; a, tanumia ana e ratou ki tetahi pukepuke *i riro mai* i a Pinehaha i tana tamaiti, i homai nei ki a ia i Maunga Eperaima.

Digitized by Google

KO NGA KAI

WHAKARITERITE.

UPOKO 1.

A I muri iho i te matenga o Hohua, na, ka ui nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, ka mea, Ko wai o matou e haere ki mua ki nga Kanaani whawhai ai ki a ratou?

2 Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Ko Hura e haere: nana, kua hoatu e ahau te whenua ki tona ringa.

3 Katahi ka mea atu a Hura ki a Himeona ki tona tuakana, Hoake taua ki toku wahi, kia whawhai ai taua ki nga Kanaani; a me haere hoki ahau i a koe ki tou wahi. Na, haere ana raua ko Himeona.

4 A, te haerenga atu o Hura, na, ka homai e Ihowa nga Kanaani me nga Perihi ki o ratou ringaringa, a patua iho ratou ki Peheke, kotahi tekau mano tangata.

5 A i rokohanga ano e ratou a Aroni-peheke ki Peheke, a whawhai ana ki a ia, a patua iho e ratou nga Kanaani me nga Perihi.

6 Na, ka rere a Aroni-peheke, a whaia ana e ratou, a ka mau, na, tapahia ana e ratou nga koromatua o ona ringaringa o ona waewae.

7 Na, ko te meatanga a Aroni-peheke, E whitu tekau nga kingi, he mea tapahi kau nga koromatua o o ratou ringa o o ratou waewae, i kohi *kai* ma ratou i raro i taku tepara: ko taku i mea ai, kua whakahokia mai e te Atua ki a au. Na, kawea ana ia e ratou ki Hiruharama, a mate iho ia ki reira.

8 I tauria hoki a Hiruharama e nga tamariki a Hura, a horo ana i a ratou, patua iho e ratou ki te mata o te hoari, tahuna ake hoki e ratou te pa ki te ahi.

9 ¶ A, muri iho ka haere ki raro nga tamariki a Hura ki te whawhai ki nga Kanaani i noho i te maunga, i te tonga, i te mānia.

10 Na, haere ana a Hura ki nga Kanaani i noho ki Heperona: (na, te ingoa o Heperona i mua ko Kiriata-arapa:) patua iho e ratou a Hehai, a Ahimana, ratou ko Taramai.

11 Na, ka haere atu ia i reira ki nga tangata o Repiri; a, te ingoa o Repiri i mua ko Kiriata-hepere:

12 Na ko te meatanga a Karepe, Te tangata e patua ai a Keriata-hepere, a ka horo ano a reira i a ia, ka hoatu e ahau taku tamahine a Akaha hei wahine mana.

13 Na, ka horo i a Otoniere tama a Kenaha teina o Karepe, a hoatu ana e ia tana tamahine a Akaha hei wahine mana.

14 A, te taenga atu o taua *wahine*, ka whakaki i a ia kia tonoa he māra i tona papa; a ka marere ki raro i te kaihe. Na, ka mea mai a Karepe ki a ia, He aha tau?

15 Na, ka mea atu ia ki a ia, Homai he manaakitanga ki a au: kei te tonga hoki te whenua i homai e koe ki a au; homai ano hoki etahi puna wai ki a au. Na, hoatu ana e Karepe ki a ia nga puna o runga me nga puna o raro.

16 ¶ Na, ka haere mai nga tamariki a te Keni a te hungawai o Mohi, i te pa nikau, ratou ko nga tamariki a Hura, ki te koraha o Hura, ki te taha ki te tonga o Arara, a haere ana, noho ana i *roto* i te iwi.

17 Na, ka haere a Hura raua ko tona tuakana ko Himeona, a patua iho e ratou nga Kanaani i noho ki Hepata, whakangaromia iho; no reira i karangatia ai te ingoa o taua pa, ko Horema.

18 A i riro ano i a Hura a Kaha me tona rohe, a Ahakerono me tona rohe, a Ekerono me tona rohe.

19 A i a Hura a Ihowa, a ka riro mai i a ia te maunga; otiia kihai i taea e ia te pei nga tangata o te mānia; no te mea he hariata rino a ratou.

20 A i hoatu ano e ratou a Heperona ki a Karepe, i pera me ta Mohi i korero ai: a peia ana e ia i reira nga tama e toru a Anaka.

21 Ko nga Iepuhi ia i noho ki Hiruharama, kihai i peia e nga tamariki a Peniamine, na, noho ana te Iepuhi i roto i nga tamariki a Peniamine ki Hiruharama, a tae noatia tenei ra.

Digitized by Google

22 ¶ Me te whare ano hoki o Hohepa, i haere ratou ki Pete-ere, a i a ratou a Ihowa.

23 A i tuteia a Pete-ere e te whare o Hohepa. Na, te ingoa o taua pa i mua, ko Rutu.

24 Na, ka kitea e nga kai whanga tetahi tangata e puta mai ana i te pa, a ka mea ki a ia, Tena, whakaaturia ki a matou te tomokanga atu ki te pa, a ka puta ta matou koha ki a koe.

25 Katahi ka whakaaturia e ia ki a ratou te tomokanga atu ki te pa, a patua iho e ratou te pa ki te mata o te hoari; ko taua tangata ia, ratou ko tona hapu katoa i tukua atu e ratou.

26 Na, haere ana taua tangata ki te whenua o nga Hiti, a hangā ana tetahi pa e ia, huaina iho te ingoa ko Rutu: ko tona ingoa ano tena, a taea noatia tenei ra.

27 ¶ Otiia kihai i peia e Manahe *nga tangata o* Pete-heana, me ona pa ririki, o Taanaka me ona pa ririki, nga tangata ano hoki o Roro me ona pa ririki, nga tangata o Ipireama me ona pa ririki, nga tangata o Mekiro me ona pa ririki: heoi ka mea nga Kanaani kia noho ki tera whenua.

28 A ka kaha a Iharaira, ka meinga e ratou nga Kanaani hei kai homai takoha, ko te pei ia, kihai ratou i pei i a ratou.

29 ¶ Kihai ano hoki a Eperaima i pei i te Kanaani i noho ki Ketere: heoi noho ana nga Kanaani ki Ketere i waenganui i a ratou.

30 ¶ Kihai a Hepuruna i pei i nga tangata o Kitirono; i nga tangata ano hoki o Naharoro: heoi ka noho nga Kanaani i waenganui i a ratou, a meinga ana hei kai homai takoha.

31 ¶ Kihai a Ahera i pei i nga tangata o Ako, i nga tangata ano hoki o Hairona, o Aharapa, o Akatipi, o Herepa, o Apiki, o Rehopo;

32 Na, ka noho nga Aheri ki waenganui o nga Kanaani, o nga tangata whenua; no te mea kihai ratou i pei i a ratou.

33 ¶ Kihai a Napatari i pei i nga tangata o Pete-hemehe, i nga tangata hoki o Pete-anata; heoi noho ana ia i waenganui o nga Kanaani, o nga tangata whenua: otiia i meinga nga tangata o Pete-hemehe, o Pete-anata, hei kai homai takoha ki a ratou.

34 Na, i akina atu e nga Amori nga tamariki a Rana ki te maunga: kihai hoki i tukua kia heke iho ki te mānia.

35 Heoi ka mea te Amori kia noho ki maunga Herehe ki Atarono, ki Haarapimi: otiia i kaha ano te ringa o te whare o Hohepa, a ka meinga ratou hei kai homai takoha.

36 Na, te rohe ki te Amori kei te pinakitanga ki Akarapimi; kei te kamaka, a haere whakarunga.

UPOKO 2.

NA, ka haere mai te anahera a Ihowa i Kirikara ki Pokimi, a ka mea, Naku koutou i haere mai ai i Ihipa, naku hoki koutou i kawe mai ki te whenua i oati ai ahau ki o koutou matua; i mea ano hoki ahau, E kore e whakatakā e ahau taku kawenata ki a koutou.

2 Kaua ano hoki koutou e whakarite kawenata ki nga tangata o tenei whenua; me pākaru a ratou aata. Heoi kihai nei koutou i rongo ki toku reo. Na te aha tenei mahi a koutou?

3 Koia hoki ahau ka mea nei, E kore ahau e pei i a ratou i to koutou aroaro; a ka waiho ratou hei *whiu* mo o koutou kaokao; ko o ratou atua hoki hei rore mo koutou.

4 A, te korerotanga a te anahera a Ihowa i enei kupu ki nga tamariki katoa a Iharaira, na, ka ara te reo o te iwi, ka tangi.

5 Na, huaina iho e ratou te ingoa o taua wahi ko Pokimi: i patu whakahere ano hoki ratou ma Ihowa ki reira.

6 ¶ Na, i ta Hohua tukunga i te iwi kia haere, ka haere nga tamariki a Iharaira ki tona wahi ki tona wahi, ki te tango i te whenua.

7 A i mahi te iwi ki a Ihowa i nga ra katoa o Hohua, i nga ra katoa ano hoki o nga kaumatua i roa ake nei o ratou ra i o Hohua, i kite nei i nga mahi nui katoa a Ihowa i meinga e ia mo Iharaira.

8 Na, ka mate a Hohua tama a Nunu, te pononga a Ihowa, kotahi rau kotahi tekau ona tau.

9 A tanumia iho e ratou ki te rohe o tona kāinga, ki Timinata-herehe, ki Maunga Eperaima, ki te taha ki te nota o Maunga Kaaha.

10 Na, ka kohia atu ano hoki taua whakatupuranga katoa ki o ratou matua: a ka ara ake tetahi whakatupuranga ke i muri i a ratou, kihai nei i mohio ki a Ihowa, ki nga mahi ano hoki i mahia e ia mo Iharaira.

11 ¶ Na, ka mahi ano nga tamariki a Iharaira i te kino i te tirohanga a Ihowa, ka mahi hoki ki nga Paara.

12 A whakarerea ake e ratou a Ihowa

Digitized by Google

te Atua o o ratou matua i whakaputa mai nei i a ratou i te whenua o Ihipa, a haere ana ki te whai i nga atua ke, i nga atua o nga iwi i tetahi taha i tetahi taha o ratou, a koropiko ana ki a ratou, na, ka mea ratou i a Ihowa kia riri.

13 Heoi whakarerea ana a Ihowa e ratou, a mahi ana ki a Paara raua ko Ahataroto.

14 ¶ Na, ka mura te riri a Ihowa ki a Iharaira, a tukua ana ratou e ia ki nga ringa o nga kai pahua hei pahua i a ratou, a hokona ana ratou e ia ki te ringa o o ratou hoa riri i tetahi taha i tetahi taha; kihai hoki i taea e ratou i muri iho te tu ake i te aroaro o o ratou hoa riri.

15 I o ratou haerenga katoatanga, kei runga i a ratou te ringa o Ihowa mo te kino; i rite hoki ki ta Ihowa i korero ai, ki ta Ihowa hoki i oati ai ki a ratou; na, nui atu to ratou matenga.

16 ¶ A i whakaara ake ano a Ihowa i etahi kai whakariterite hei whakaora i a ratou i te ringa o o ratou kai pahua.

17 Heoi kihai ano ratou i whakarongo ki o ratou kai whakariterite; na, kei te puremu ratou, kei te whai ki nga atua ke, kei te koropiko ki a ratou: hohoro tonu ta ratou peka ke atu i te ara i haere ai o ratou matua, ara, i te whakarongo ki nga whakahaunga a Ihowa; kihai tenei i meatia e ratou.

18 A i nga wa i whakaara ake ai a Ihowa i nga kai whakariterite mo ratou, na, i te kai whakariterite a Ihowa, a whakaorangia ake ratou e ia i te ringa o o ratou hoa riri i nga ra katoa o te kai whakariterite: i puta ke hoki nga whakaaro a Ihowa i a ratou e aue ana i o ratou kai tukino, i o ratou kai whakatoi.

19 A, te matenga o te kai whakariterite, ka hoki ratou, nui atu to ratou takanga i to o ratou matua; i haere hoki ki te whai i nga atua ke, mahi atu ai ki a ratou, koropiko atu ai ki a ratou; kihai i whakamutua a ratou mahi, me ta ratou tikanga pakeke.

20 ¶ Na, ka mura te riri a Ihowa, a ka mea ia, Na, kua whakapaheketia nei e tenei iwi taku kawenata i whakahaua atu e ahau ki o ratou matua; kihai ano ratou i rongo ki toku reo;

21 Na, heoi ano aku peinga i tetahi tangata i mua i a ratou o nga iwi i mahue i a Hohua i tona matenga.

22 Kia ai ratou hei whakamatautau maku i a Iharaira, e mau ranei ratou ki te ara o Ihowa, e haerea ranei e ratou; e rite ranei te mau ki ta o ratou matua, kahore ranei.

23 Na, ka waiho era iwi e Ihowa, kihai hoki i hohoro te peia; kihai ano hoki i tukua atu ki te ringa o Hohua.

UPOKO 3.

NA, ko nga iwi enei i waiho e Ihowa hei whakamatautau mana i a Iharaira, i nga mea kahore ano i mohio ki nga pakanga katoa o Kanaana;

2 Hei mea kau ia kia mohio ai nga whakatupuranga o nga tamariki a Iharaira, hei whakaako i a ratou ki te whawhai, i te hunga ia kahore i mohio ki aua *mea* i mua;

3 Ko nga rangatira tokorima o nga Pirihitini, ko nga Kanaani katoa, ko nga Haironi, ratou ko nga Hiwi i noho i Maunga Repanona, i Maunga Paaraheremona, a tae noa ki te haerenga atu ki Hamata.

4 Na, hei whakamatautau ratou mo Iharaira, kia mohiotia ai e rongo ranei ratou ki nga whakahaunga a Ihowa i whakahaua e ia ki o ratou matua, he mea whakapuaki mai na Mohi.

5 ¶ Na, ka noho nga tamariki a Iharaira ki waenganui o nga Kanaani, o nga Hiti, o nga Amori, o nga Perihi, o nga Hiwi, o nga Iepuhi.

6 A ka tango i a ratou tamahine hei wahine ma ratou, ka hoatu ano hoki i a ratou tamahine ki a ratou tamariki, ka mahi ano hoki ki o ratou atua.

7 Na, kua mahi nga tamariki a Iharaira i te kino i te tirohanga a Ihowa, wareware ake ki a Ihowa ki to ratou Atua, mahi ana hoki ki nga Paara, ki nga ngahere.

8 ¶ Na, ka mura te riri a Ihowa ki a Iharaira, a hokona atu ana ratou e ia ki te ringa o Kuhana-rihataimi kingi o Mehopotamia. Na, e waru nga tau i mahi ai nga tamariki a Iharaira ki a Kuhana-rihataimi.

9 A, te tangihanga atu a nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, na, ka whakaarahia ake e Ihowa he kai whakaora, mo nga tamariki a Iharaira, hei whakaora i a ratou; ara, a Otoniere tama a Kenaha teina o Karepe.

10 Na, i runga i a ia te wairua o Ihowa, a i whakarite whakawa ia mo Iharaira; i haere hoki ki te whawhai; a homai ana e Ihowa ki tona ringa a Kuhana-rihataimi kingi o Mehopotamia: na, kua kaha tona ringa ki te whawhai ki a Kuhana-rihataimi.

11 A e wha tekau nga tau i takoto kau ai te whenua i te whawhai. Na ka mate a Otoniere tama a Kenaha.

Digitized by Google

12 ¶ Na, ka mahi kino ano nga tamariki a Iharaira i te tirohanga a Ihowa, a ka whakakahangia e Ihowa a Ekerona kingi o Moapa ki te whawhai ki a Iharaira, mo ratou i mahi kino i te tirohanga a Ihowa.

13 Katahi ka huihuia mai e ia ki a ia nga tamariki a Amona ratou ko Amareke, a haere ana, patua ana e ia a Iharaira, a tangohia ana e ia te pa nikau.

14 A, kotahi tekau ma waru nga tau i mahi ai nga tamariki a Iharaira ki a Ekerona, kingi o Moapa.

15 A, te tangihanga a nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, na, ka whakaarahia mai e Ihowa tetahi kai whakaora mo ratou, a Ehuru tama a Kera, he Peniamini, he tangata ringa maui: na, ka hoatu e nga tamariki a Iharaira he hakari kia kawea e ia ki a Ekerona kingi o Moapa.

16 Otiia kua oti i a Ehuru tetahi hoari te hanga mana; e rua ona mata, kotahi whatianga te roa; na, ka whitikiria e ia i roto i ona kakahu ki tona huha matau.

17 Na, ko tana tukunga mai i te hakari ki a Ekerona kingi o Moapa: na, he tangata tetere rawa a Ekerona.

18 A ka mutu ta tera tuku i te hakari, ka tonoa atu e ia te hunga i mauria mai ai te hakari.

19 A hoki mai ana ia i nga whakapakoko i Kirikara, ka mea, He kupu puku taku ki a koe, e te kingi. Na, ka mea tera, Whakarongoa. Katahi ka mawehe atu i a ia te hunga katoa e tu ana i tona taha.

20 Na, ko te haerenga mai o Ehuru ki a ia; a i te noho ia i te ruma raumati; mona anake hoki tera. Na, ka mea a Ehuru, He kupu na te Atua taku ki a koe. Katahi ia ka whakatika mai i tona nohoanga.

21 Na, ka torona iho tona ringa maui e Ehuru, ka mau ki te hoari i tona huha matau, werohia atu ana ki tona kopu.

22 A ngoto tahi atu te kakau me te mata, a tutakina iho te mata e te ngako, tē taea te unu te hoari i roto i tona kopu, a ka puta mai te paru ki waho.

23 Katahi ka haere atu a Ehuru na te whakamahau, a tutakina atu ana e ia nga tatau o te ruma ki a ia, kiia iho hoki.

24 A, tona haerenga atu, ka haere mai nga pononga a tera, a, to ratou kitenga kua kiia nga tatau o te ruma, ka mea ratou, He pono kei te uhi ona waewae i te ruma raumati.

25 Tatari ana ratou, a whakama noa, a kahore noa iho kia wahia e ia nga tatau o te ruma; katahi ratou ka mau ki te ki, a wahia ana e ratou. Na, kua taka to ratou ariki ki te whenua, kua mate.

26 Ko Ehuru ia i mawhiti atu i a ratou e tatari roa ana, a whakarerea mai ana e ia nga whakapakoko, na mawhiti atu ana ki Heirata.

27 A tona taenga atu, ka whakatangihia e ia te tetere ki Maunga Eperaima, a heke mai ana nga tamariki a Iharaira i runga i te maunga hei hoa mona, ko ia hoki i to ratou aroaro.

28 Katahi ia ka mea ki a ratou, Haere mai tatou, kua homai hoki e Ihowa nga Moapi o koutou hoa riri ki o koutou ringaringa. Na, heke ana ratou i muri i a ia, a ka riro mai i a ratou nga whitinga atu o Horano ki Moapa; kihai hoki i tukua tetahi tangata kia whiti atu.

29 Na, patua iho e ratou nga Moapi i taua wa; ki te whakaaro iho kotahi tekau mano nga tangata, he hunga tetere kau, he marohirohi katoa; kihai hoki tetahi i mawhiti.

30 Na, ka hinga a Moapa i taua ra i te ringa o Iharaira. A e waru tekau nga tau i takoto kau ai te whenua i te pakanga.

31 ¶ A i muri i a ia, na, ko Hamakara tama a Anata, a patua iho e ia nga Pirihitini, e ono rau nga tangata, ki te wero kau: na, ka ora ano hoki a Iharaira i a ia.

UPOKO 4.

A KA mate a Ehuru, ka mahi kino ano hoki nga tamariki a Iharaira i te tirohanga a Ihowa.

2 Na, ka hokona ratou e Ihowa ki te ringa o Iapini kingi o Kanaana, ko te kingi hoki ia o Hatoro, a ko Hihera te rangatira o tana ope; i Harohete ano hoki o nga tauiwi tona nohoanga.

3 Katahi ka tangi atu nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa: e iwa rau nei hoki ana hariata rino, a e rua tekau nga tau i tukinotia rawatia ai e ia nga tamariki a Iharaira.

4 ¶ A ko Tepora poropiti, wahine a Rapiroto, ko ia te kai whakarite whakawa o Iharaira i taua wa.

5 A tona nohoanga kei raro i te nikau a Tepora i te takiwa o Rama, o Peteere, i Maunga Eperaima: na, ka haere mai nga tamariki a Iharaira ki runga ki a ia kia whakaritea nga whakawakanga.

Digitized by Google

6 Na, ka tono tangata atu ia hei karanga i a Paraka tama a Apinoama i Kerehe Napatari, a ka mea ki a ia, Kihai ianei a Ihowa te Atua o Iharaira i whakahau mai, *i mea*, Haere ki te kukume *tangata* mai ki Maunga Taporo; kia tekau mano tangata ano hoki o nga tamariki a Napatari o nga tamariki a Hepuruna e riro mai hei hoa mou.

7 A maku e kukume mai ki a koe ki Awa Kihona a Hihera rangatira o te ope a Iapini, me ana hariata, me ona mano; ka hoatu ano hoki e ahau ki tou ringa.

8 Na, ko te meatanga mai a Paraka ki a ia, Ki te haere tahi koe i a au, ka haere ahau; a ki te kahore koe e haere tahi i a au, e kore ahau e haere.

9 Katahi ia ka mea atu, Ae ra, me haere tahi taua: otiia e kore koe e whai kororia i te ara ka haere nei koe; no te mea ka hokona e Ihowa a Hihera ki roto ki te ringa o te wahine. Na, ka whakatika a Tepora, a haere tahi ana me Paraka ki Kerehe.

10 ¶ Katahi ka karangarangatia a Hepuruna raua ko Napatari e Paraka ki Kerehe; a kotahi tekau mano o nga tangata i haere i raro i ona waewae: i haere tahi ano hoki a Tepora i a ia.

11 Na, kua wehe atu a Hepere te Keni i roto i nga Keni. Ko tetahi *ia* o nga tamariki a Hopapa hungawai o Mohi; a tae noa atu tana whakaturanga i tona teneti ki te mānia i Taanaimi, ki tera i Kerehe.

12 A, te korerotanga atu ki a Hihera kua riro a Paraka tama a Apinoama ki runga ki Maunga Taporo;

13 Na, ka karangarangatia e Hihera ana hariata katoa, e iwa nga rau, he hariata rino, me tona nuinga katoa, i Harohete o nga tauiwi ki Awa Kihona.

14 Katahi ka mea a Tepora ki a Paraka, Whakatika, ko te rangi hoki tenei e tukua ai e Ihowa a Hihera ki tou ringa; kahore ianei a Ihowa i haere atu na i mua i a koe? Na, ko te haerenga iho o Paraka i runga i Maunga Taporo kotahi tekau mano hoki nga tangata ki te whai i a ia.

15 A meinga ana e Ihowa a Hihera kia whati, me ana hariata katoa, me tana ope katoa i te mata o te hoari i te aroaro o Paraka. Katahi ka marere iho a Hihera i runga i tana hariata, a rere a waewae ana.

16 Na, ka whaia atu nga hariata me te ope e Paraka, a tae noa ki Harohete o nga tauiwi: a hinga ana te ope katoa a Hihera i te mata o te hoari; kihai hoki tetahi i toe.

17 Ko Hihera ia, rere a waewae ana ia, a, te teneti o Taere wahine a Hepere Keni: he rongo mau hoki ta Iapini kingi o Hatoro ratou ko te whare o Hepere o te Keni.

18 ¶ Na, ka puta atu a Taere ki te whakatau i a Hihera, a ka mea ki a ia, Peka mai, e taku ariki, peka mai ki a au; kaua e wehi. Katahi ia ka peka atu ki a ia ki te teneti, a ka hipokina e ia ki te koroka.

19 Na, ko tana meatanga mai ki a ia, Tena, maku tetahi wai hei inu, kia iti; e mate wai ana hoki ahau. Katahi ka wetekina e ia te koki waiu, a whakainumia ana ia, na hipokina iho ia e ia.

20 Na, ka mea mai tera ki a ia, E tu koe ki te kuwaha o te teneti, a ki te haere mai he tangata ki te ui ki a koe, ki te mea, He tangata ranei to konei? Na, ka mea atu koe, Kahore.

21 Katahi ka tikina e Taere, wahine a Hepere, tetahi titi o te teneti, a ka mau tona ringa ki te hama, na, tē kaha te haere atu ki a ia, heoi patua iho e ia te titi ki tona rahirahinga, a ngoto tonu atu ki te whenua: i parangia hoki ia e te moe, i ngenge. Na, kua mate.

22 Na, ko te whainga mai a Paraka i a Hihera; a ka puta atu a Taere ki te whakatau i a ia, ka mea ki a ia, Haere mai, a maku e whakaatu ki a koe tau tangata e rapu na. A tona haerenga atu ki a ia, na ko Hihera e takoto ana, kua mate, me te titi i tona rahirahinga.

23 Heoi hinga ana a Iapini kingi o Kanaana i te Atua i taua ra i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

24 Na, ka kake, ka kaha haere, te ringa o nga tamariki a Iharaira ki a Iapini kingi o Kanaana, a hautopea noatia atu e ratou a Iapini kingi o Kanaana.

UPOKO 5.

KATAHI ka waiata a Tepora raua ko Paraka tama a Apinoama i taua ra, ka mea,

2 Whakapaingia a Ihowa mo te takitakinga i nga mate o Iharaira, i te iwi i hihiko noa mai.

3 Whakarongo, e nga kingi, kia whai taringa mai, e nga rangatira; maku, *ae ra*, maku e waiata atu ki a Ihowa; ka himene atu ahau ki a Ihowa Atua o Iharaira.

4 E Ihowa, i tou putanga mai i Heira, i tou haerenga mai i te parae i Eroma, i wiri te whenua, i maturuturu iho ano

Digitized by Google

hoki nga rangi; i maturuturu iho ano hoki nga wai o nga kapua.

5 I rere *a waiū* nga maunga i te aroaro o Ihowa, tana Hinai *hoki*, i te aroaro o Ihowa Atua o Iharaira.

6 I nga ra o Hamakara tama a Anata, i nga ra o Taere, i takoto kau nga huarahi, i haere hoki nga tirahaere i nga ara i tahaki.

7 I takoto kau nga kāinga koraha o Iharaira, i takoto kau, a, whakatika noa ahau a Tepora, whakatika *noa* ahau hei whaea mo Iharaira.

8 I whiriwhiria e ratou nga atua hou; katahi ka puta te whawhai ki nga kuwaha: i kitea ranei he pukupuku, he tao ranei, i roto i nga mano e wha tekau o Iharaira?

9 Kei nga kai whakatakoto tikanga o Iharaira toku ngakau; i hihiko noa mai ratou i roto i te iwi. Whakapaingia a Ihowa.

10 Korero mai, e nga kai eke kaihe ma; e te hunga e noho ana ki te whakawa, e te hunga e haere ana i te ara.

11 Ka *ora nei* i te reo o nga kai kopere i nga utuhanga wai; ka korerotia e ratou i reira nga mahi tika a Ihowa, nga mahi tika ki ona kāinga koraha i roto i a Iharaira: katahi te iwi o Ihowa ka haere ki raro ki nga kuwaha.

12 Maranga, maranga, e Tepora: maranga, maranga, whakahuatia he waiata: whakatika, e Paraka, hereherea hoki o herehere, e te tama a Apinoama.

13 Katahi ka meinga e ia te mea i mahue hei rangatira mo nga ariki o te iwi: kua meinga ahau e Ihowa hei rangatira mo nga mea nunui.

14 No roto i a Eperaima tetahi pakiaka o ratou hei whawhai ki a Amareke, i muri i a koe, e Peniamine, i roto i ou iwi; i haere mai nga kai whakatakoto tikanga i roto i a Makiri; no roto i a Hepuruna nga kai rahurahu i te pene a te kai tuhituhi.

15 I a Tepora ano hoki nga rangatira o Ihakara. I rite ano hoki a Ihakara ki a Paraka. I tonoa ratou i raro i ona waewae ki te raorao. He nui nga whakaaroanga a te ngakau ki nga wehewehenga a Reupena.

16 He aha koe i noho ai i roto i nga taiepa hipi, whakarongo ai ki nga tangi a nga kahui? He nui nga rapurapunga a te ngakau ki nga wehewehenga a Reupena.

17 I tapapa a Kireara ki tera taha o Horano: he aha hoki a Rana i noho ai i runga i nga kaipuke? Ko Ahera, noho tonu mai i te taha o te moana, tapapa ana ia i ona wahi pakaru.

18 He iwi a Hepuruna e whakahawea ana o ratou wairua ki te mate; raua ano ko Napatari i nga wahi teitei o te parae.

19 I haere mai nga kingi, i whawhai, na ka whawhai nga kingi o Kanaana ki Taanaka, ki te taha o nga wai o Mekiro. Kihai tetahi moni i riro mai hei taonga mo ratou.

20 I whawhai mai i runga i te rangi; i whawhai nga whetu i o ratou huarahi ki a Hihera.

21 I kahakina atu ratou e Awa Kihona, e taua awa tawhito, e Awa Kihona. E taku wairua, kua takahia te kaha e koe.

22 Mongamonga noa i reira nga matimati o nga hoiho i nga takatakahanga, i nga takatakahanga a o ratou metararahi.

23 Kangā a Meroho, e ai ta te anahera a Ihowa; kangā rawatia ona tangata; mo ratou kihai i haere mai hei awhina mo Ihowa, hei awhina mo Ihowa ki te whawhai ki te hunga nunui.

24 Kia manaakitia i roto i nga wahine a Taere wahine a Hepere Keni; kia manaakitia i roto i nga wahine o te teneti.

25 I tonoa e ia he wai mona, he waiu tana i homai ai, kawea mai ana e ia he pata i roto i te peihana rangatira.

26 Totoro atu ana tona ringa ki te titi, tona matau ki te hama a nga kai mahi; hamā iho e ia a Hihera, akina iho tona pane; titia iho hoki e ia tona rahirahinga, a puta noa.

27 Kupapa iho ana ia ki ona waewae, hinga ana, takoto ana: i kupapa ia, i hinga, ki ona waewae: te wahi i kupapa ai ia, hinga tonu iho ia i reira, mate rawa.

28 I titiro mai te whaea o Hihera † te matapihi, i karanga hoki i te wini whakakahokaho, Na te aha i roa ai te haere mai o tana hariata? na te aha i puhoi ai nga wira o ana hariata?

29 Ka whakahokia mai e nga mea mohio o ana wahine rangatira; ko ia ano hoki hei whakahoki ake i te kupu ki a ia ano.

30 Kahore ranei ratou i tupono atu, i wehe i te taonga? he kotiro, tokorua nga kotiro ki ia tangata ki ia tangata; he taonga kotingotingo ta Hihera, he taonga kotingotingo, he mea whakairo ki te ngira, he mea kotingotingo, he mea whakairo ki te ngira i tetahi taha i tetahi taha mo nga kaki o te hunga i te taonga parakete?

Digitized by Google

31 Kia pena te huna o ou hoa riri katoa, e Ihowa; a kia rite te hunga e aroha ana ki a ia ki te ra i tona putanga kaha mai. Na, e wha tekau nga tau i ata takoto ai te whenua.

UPOKO 6.

NA, ka mahi kino nga tamariki a Iharaira i te tirohanga a Ihowa, a tukua ana ratou e Ihowa ki te ringa o Miriana, e whitu nga tau.

2 A nui atu te kaha o te ringa o Miriana i to Iharaira: *a* na Miriana i hangā ai e nga tamariki a Iharaira nga rua i nga maunga mo ratou, me nga ana, me nga pa taiepa.

3 Na, ka oti te mahi whakato a Iharaira, ka haere mai a Miriana raua ko Amareke, me nga tangata o te rawhiti; kei te whakaeke i a ratou.

4 Whakapaea iho e ratou, a moti ake i a ratou nga hua o te whenua, a tae noa koe ki Kaha, kihai hoki i mahue tetahi oranga mo Iharaira, kahore he hipi, he kau, he kaihe.

5 I whakaeke mai hoki ratou me a ratou kahui, i haere mai me a ratou teneti; koia ano kei nga mawhitiwhiti te maha; e kore hoki e taea te tatau ratou me a ratou kamera: na, haere mai ana ratou ki te whenua whakangaro ai.

6 Na, kua rawa-kore noa iho a Iharaira i a Miriana; a ka tangi atu nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa.

7 ¶ A, te tangihanga atu o nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa i te mahi a Miriana,

8 Ka tono tangata mai a Ihowa ki nga tamariki a Iharaira, he poropiti, hei mea ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Naku koutou i kawe mai ki runga nei i Ihipa; naku hoki koutou i whakaputa mai i te whare pononga;

9 Naku koutou i whakaora i te ringa o nga Ihipiana, i te ringa hoki o o koutou kai tukino katoa; a peia ana ratou e ahau i to koutou aroaro, hoatu ana hoki e ahau to ratou whenua ki a koutou.

10 I mea ano hoki ahau ki a koutou, Ko Ihowa ahau ko to koutou Atua; kaua e wehingia nga atua o nga Amori no ratou nei te whenua e noho na koutou: heoi kahore nei koutou i whakarongo ki toku reo.

11 ¶ Katahi ka haere mai te anahera a Ihowa, a noho ana i raro i tetahi oki i Opora, he *rakau* na Ioaha Apieteri: a i te patu witi tana tama a Kireono ki te mara waina, he mea kia toe ai i a Miriana.

12 Na, ka puta mai te anahera a Ihowa ki a ia, a ka mea ki a ia, Kei a koe a Ihowa, e te tangata marohirohi.

13 Na, ko te meatanga mai a Kireono ki a ia, Aue, e taku ariki, me i a matou a Ihowa, na te aha i pono mai ai ki a matou enei mea katoa? keihea hoki ana merekara i korero mai ai o matou matua ki a matou, i mea ai, Kahore ianei a Ihowa i kawe mai i a tatou i Ihipa? na, kua whakarere nei a Ihowa i a matou, kua tukua ano hoki matou ki te ringa o Miriana.

14 Na, ko te tahuritanga mai o Ihowa ki a ia, te meatanga mai hoki, Haere i runga i tenei kaha ou, whakaorangia hoki a Iharaira i te ringa o Miriana: kahore ianei ahau i tono i a koe?

15 Katahi ka mea tera ki a ia, Aue, e taku ariki, ma te aha ahau e whakaora ai i a Iharaira! titiro hoki, he rawa-kore taku hapu i roto i a Manahe, ko te iti rawa hoki ahau i roto i te whare o toku papa.

16 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a ia, Ko ahau hei hoa mou; a ka patua e koe a Miriana, me te mea he tangata kotahi ratou.

17 Katahi ia ka mea atu ki a ia, Na, ki te mea kua manakohia ahau e koe, tena ra, whakaaturia mai he tohu ki a au mou ka korero mai nei ki a au.

18 Kaua ra e haere atu i konei, kia tae mai ra ano ahau ki a koe ki te kawe mai i taku whakahere, kia whakatakotoria ra ano e ahau ki tou aroaro. Na, ko tana meatanga mai, Me noho ahau, kia hoki mai ra ano koe.

19 ¶ Katahi ka haere a Kireono, a takā ana e ia tetahi kuao koati, me tetahi epa paraoa hei keke rewena-kore: ko te kikokiko i whaowhina e ia ki te kete, ko te hupa i ringitia ki te pāta, na kawea mai ana ki waho ki a ia ki raro i te oki; a tapaea atu ana ki a ia.

20 Na, ko te meatanga mai a te anahera a te Atua ki a ia, Tangohia te kikokiko me nga keke rewena-kore, ka whakatakoto ai ki runga ki tenei kamaka, ka riringi ai hoki i te hupa. Na, peratia ana e ia.

21 ¶ Katahi ka whatorona atu e te anahera a Ihowa te pito o te tokotoko i tona ringa, a pa atu ana ki te kikokiko me nga keke rewena-kore; na, ko te putanga ake o te ahi i roto i te kamaka, pau ake te kikokiko me nga keke rewena-kore. Na, kua riro atu te anahera a Ihowa i tana tirohanga mai.

Digitized by Google

22 A, te kitenga o Kireono ko te anahera ia a Ihowa, na, ka mea a Kireono, Aue, e te Ariki, e Ihowa! moku hoki i kite i te anahera a Ihowa titiro atu titiro mai.

23 Katahi ka mea mai a Ihowa ki a ia, Kei te mau te rongo ki a koe; kaua e wehi: e kore koe e mate.

24 Na, ka hangā e Kireono tetahi aata ma Ihowa ki reira, a huaina iho e ia Ko Ihowa-haromo: kei Opora o nga Apieteri na ano taua mea, a taea noatia iho tenei ra.

25 ¶ A i taua po ano ka mea a Ihowa ki a ia, Tikina te puru kau a tou papa, te rua hoki o nga puru, e whitu nei ona tau, ka wawahi ai i te aata o Paara, i tera a tou papa: me tua hoki e koe te motu nehenehe i tona taha.

26 Me hanga ano hoki e koe he aata ma Ihowa ma tou Atua ki runga ki tenei kamaka, he mea whakararangi; ka mau ai ki te tuarua o nga puru, na, whakaekea atu hei tahunga tinana ki runga ki nga rakau o te nehenehe e tuakina e koe.

27 Katahi ka tangohia e Kireono etahi tangata kotahi tekau, no ana pononga, a rite tonu tana i mea ai ki ta Ihowa i korero ai ki a ia: na, i wehi ia i te whare o tona papa, i nga tangata ano hoki o te pa i kore ai e meatia i te awatea; *koia* i meatia potia ai e ia.

28 ¶ Na, te marangatanga ake o nga tangata o te pa i te ata, re! kua wahia iho te aata o Paara, kua oti te motu nehenehe i tona taha te tua, kua oti hoki te tuarua o nga puru te whakaeke ki te aata i hangā ra.

29 Na, ko ta ratou meatanga ki tetahi ki tetahi, I meatia tenei mea e wai? A ka rapu ratou, ka ui, na, ka korerotia mai, I meatia tenei mea e Kireono tama a Ioaha.

30 Katahi ka mea mai nga tangata o te pa ki a Ioaha, Whakaputaina mai to tama ki waho, kia whakamatea; mona i wahi i te aata o Paara, i tua hoki i te nehenehe i tona taha.

31 Na, ko te meatanga atu a Ioaha ki te hunga katoa e tu mai ana, Ko koutou ranei hei kai tohe i ta Paara whakawa? ko koutou ranei hei whakaora i a ia? Ki te tohe tetahi i tana whakawa, me whakamate i te ata nei ano. Ki te mea he atua ia, mana ano tana whakawa e tohe mo tana aata kua wahia nei.

32 Na, huaina iho ia e ia i taua ra, Ko Ierupaara; i mea hoki, Ma Paara ano e tohe tana whakawa mona, i tona aata kua wahia nei e ia.

33 ¶ Na, ka huihui tahi a Miriana katoa, ratou ko Amareke, ko nga tangata o te rawhiti, a ka whiti mai, ka noho hohi ki Raorao Ietereere.

34 Na, kua tau te Wairua o Ihowa ki runga ki a Kireono, a whakatangihia ana e ia te tetere, hei karanga i a Apietere ki te aru i a ia.

35 I tono karere ano hoki ia puta noa i a Manahe, a ka huihuia mai ano hoki ratou ki a ia: i tono karere ano hoki ia ki a Ahera, ki a Hepuruna, ki a Napatari; a ka haere mai ratou ki te whakatau i a ratou.

36 ¶ Na, ko te meatanga a Kireono ki te Atua, Ki te mea noku te ringa e whakaorangia ai e koe a Iharaira, ki te pera *koe* me tau i korero mai ra,

37 Na, ka waiho nei e ahau te huruhuru hipi ki runga ki te papa; a ki te mea i runga i te huruhuru anake te tomairangi, a e maroke ana a runga katoa o te whenua, katahi ahau ka mohio noku te ringa e whakaorangia ai e koe a Iharaira, ka rite ano ki tau i korero mai ra.

38 A pera tonu: tana marangatanga ake i te ata, na, ka romia e ia te huruhuru, a tauia ana te tomairangi i roto i te huruhuru, ki tonu te peihana i te wai.

39 Ka korero ano a Kireono ki te Atua, Kei mura mai to riri ki a au, a heoi ano aku korerotanga ko tenei: tena, kia kotahi *ahe* whakamatauranga aku ki te huruhuru, a ka kati. Kia maroke ko te huruhuru anake, a kia whai tomairangi a runga i te whenua katoa.

40 A pera ana ano te Atua i taua po: a ko te huruhuru anake i maroke; i whai tomairangi hoki a runga i te whenua katoa.

UPOKO 7.

NA, ka maranga wawe a Ierupaara, ara, a Kireono, ratou ko tona nuinga katoa, a noho ana ki te puna wai o Haroro; a kei te taha ki te nota o ratou te puni o Miriana, kei Puke More, kei te raorao.

2 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Kireono, He nui rawa te hunga i a koe nei; e kore e hoatu e ahau a Miriana ki o ratou ringaringa, kei whakapehapeha mai a Iharaira ki a au, kei mea, Na toku ringa ano ahau i whakaora.

3 Na, tena, karanga atu ki nga taringa

Digitized by Google

o te iwi, mea atu, Ki te wehi, ki te pawera tetahi, hoki atu, hohoro te haere atu i Maunga Kireara. Na, e rua tekau ma rua mano o te iwi i hoki; a mahue iho, kotahi tekau mano.

4 A i mea mai ano a Ihowa ki a Kireono, E nui ana ano te iwi ra; kawea ratou ki raro ki te wai, a ko ahau hei kai whakamatautau mau i a ratou ki reira: a ko taku e mea ai ki a koe, Me haere tahi tenei i a koe, ko ia e haere tahi i a koe; a ko taku e mea ai ki a koe, E kore tenei e haere tahi i a koe, kaua tena e haere.

5 Na, ko tana kawenga i te iwi ki raro ki te wai, a ka mea a Ihowa ki a Kireono, Te hunga katoa e mitikia ai te wai e o ratou arero, e pera ana me te kuri e miti nei, me whakatu ratou e koe ki tahaki; me te hunga katoa ano hoki e piko iho ana ki runga ki o ratou turi inu ai.

6 A, te tokomahatanga o te hunga i mitimiti, me te *whakapa ano* i a ratou ringa ki o ratou mangai, e toru rau tangata: i piko iho hoki te nuinga katoa o te iwi ki runga ki o ratou turi ki te inu i te wai.

7 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Kireono. Ko nga rau e toru i mitimiti ra aku tangata e ora ai koutou, e hoatu ai hoki e ahau a Miriana ki tou ringa; a kia haere te iwi katoa ia tangata ia tangata ki o ratou wahi.

8 Na, ka mauria atu e te iwi he o ki o ratou ringaringa, me a ratou tetere: ko te nuinga ia o Iharaira i tonoa e ia ki tona teneti ki tona teneti, a purutia ana aua tangata e toru nga rau: na, i raro i a ia te puni o Miriana, i te raorao.

9 ¶ Na, i taua po ka mea a Ihowa ki a ia, Whakatika, haere ki raro ki te puni ra, kua hoatu hoki e ahau ki tou ringa.

10 A ki te wehi koe ki te haere ki raro, haere korua ko Pura ko to tangata ki raro ki te puni.

11 A ka rongo koe ki a ratou korero, katahi ka maia ou ringa, a ka haere koe ki raro ki te puni. Na, ko te haerenga atu o raua ko tana tangata ko Pura ki te hiku o nga matua o te puni.

12 A e takoto noa ana i te raorao a Miriana, a Amareke, me nga tangata katoa o te rawhiti, koia ano kei nga mawhitiwhiti te maha; me a ratou kamera hoki, kahore e taea te tatau; rite tahi ano ki te onepu i te taha o te moana te maha.

13 A, te haerenga atu o Kireono, na, e korero ana tetahi tangata i te moe ki tona hoa, e mea ana, Nana, moe iho ahau, a ko tetahi keke taro parei e huri mai ana ki te puni o Miriana. Na, kua tae mai ki te teneti; kei te aki; na, kua hinga, kua huri koaro, a takoto ana te teneti.

14 Na, ka whakahokia mai e tona hoa, a ka mea mai, Ehara tena i te mea ke atu i te hoari a Kireono tama a Ioaha; he tangata *ia* no Iharaira, *a* kua hoatu e te Atua a Miriana me te ope katoa ki tona ringa.

15 ¶ A te rongonga o Kireono i te korerotanga o te moe, me tona tikanga, na, ka koropiko ia, a hoki ana ki te puni o Iharaira, ka mea, Whakatika, kua homai hoki e te Atua te ope a Miriana ki o koutou ringa.

16 Katahi ka wehea e ia nga tangata e toru rau, kia toru nga matua, a whakawhiwhia ana e ia nga ringa o ratou katoa ki te tetere, ki te oko takoto noa, ki te rama i roto i te oko.

17 A i mea ano ia ki a ratou, Titiro mai ki a au, kia rite hoki ta koutou e mea ai: na, e haere ana tenei ahau ki te hiku o te ope, a kia rite ta koutou e mea ai ki taku e mea ai.

18 A ka whakatangi matou ko oku hoa katoa i te tetere, na, me whakatangi ano hoki nga tetere e koutou i nga taha katoa o te puni katoa, me ki ake hoki, *Ko te hoari* a Ihowa raua ko Kireono.

19 ¶ Na, ka haere mai a Kireono me tona rau kotahi ki te hiku o te puni i te timatanga o to waenga mataaratanga, i te mea katahi ano ka whakaturia nga kai mataara: na, whakatangihia ana e ratou nga tetere, a wahia iho nga oko i o ratou ringa.

20 Heoi whakatangihia ana nga tetere e nga matua e toru, wahia ana hoki e ratou nga oko: i puritia e ratou nga rama ki o ratou ringa maui, me nga tetere ki o ratou ringa matau, whakatangi ai; me ta ratou karanga hoki, Ko te hoari a Ihowa raua ko Kireono.

21 Na, tu ana ratou i tona turanga i tona turanga, i nga taha katoa o te puni: a ka rere katoa te puni, ka hamama, ka whati.

22 I whakatangi ano hoki nga rau e toru i nga tetere, a ka meinga e Ihowa kia anga te hoari a tenei a tenei ki tona hoa ki tona hoa, puta noa i te puni katoa: na, ka whati te puni katoa ki Pete-hita, ki Tererata, ki te tukunga atu hoki ki Apere-mehora, tae noa ki Tapata.

23 Katahi ka huihuia mai nga tangata o Iharaira, i roto i a Napatari, i a Ahera,

Digitized by Google

i a Manahe katoa, a whaia ana a Miriana e ratou.

24 ¶ A i tono karere ano a Kireono puta noa i Maunga Eperaima hei mea atu, Haere mai ki raro ki te whakatau i a Miriana; nohoia mai hoki nga wai, a puta noa ki Peta-para ki Horano, *hei arai* mai mo ratou. Na ka huihui mai nga tangata katoa o Eperaima, a nohoia atu ana e ratou nga wai, a puta noa ki Peta-para ki Horano.

25 A tokorua nga rangatira o Miriana i mau i a ratou, ko Orepe raua ko Teepe; a patua iho e ratou a Orepe ki te kamaka ki Orepe, i patua hoki a Teepe ki te poka waina a Teepe, a whaia ana e ratou a Miriana, a kawea mai ana e ratou nga matenga o Orepe raua ko Teepe ki a Kireono ki tera taha o Horano.

UPOKO 8.

KATAHI ka mea mai ki a ia nga tangata o Eperaima, He aha tenei mea i mea nei koe ki a matou, tē karangatia matou i tou haerenga atu ki te whawhai ki a Miriana? Na, nui atu ta ratou ngangau ki a ia.

2 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Ko tehea mahi aku inaianei hei rite mo ta koutou? He teka ianei pai atu te hamunga a Eperaima i te whawhakinga waina a Apietere?

3 *I* homai e te Atua ki o koutou ringa nga rangatira o Miriana, a Orepe raua ko Teepe: a he aha te mea i tsea e ahau hei rite mo ta koutou? Katahi ka iti haere ta ratou riri ki a ia i tana korerotanga i taua kupu.

4 ¶ A haere mai ana a Kireono ki Horano, a whiti atu ana, ratou tahi ano ko ana tangata e toru nga rau; e ruha ana, otiia me te whai ano.

5 Na, ko tana meatanga atu ki nga tangata o Hukota, Homai etahi rohi taro ma te hunga e haere tahi nei matou, e hemo ana hoki ratou, a e whai ana ahau i a Tepa raua ko Taramuna i nga kingi o Miriana.

6 ¶ Katahi ka mea mai nga rangatira o Hukota, Kei roto ianei tena i tou ringa nga ringa o Tepa raua ka Taramuna, e hoatu ai e matou he taro ma tou ope?

7 Na, ko te meatanga atu a Kireono, Mo reira ka homai e Ihowa a Tepa raua ko Taramuna ki toku ringa, ka akina e ahau o koutou kikokiko ki nga tataramoa o te koraha, ki nga tumatakuru.

8 ¶ Na, ka haere atu ia i reira ki runga ki Penuere, a, ka korerotia atu ko aua kupu ano; heoi, rite tonu ki ta nga tangata o Hukota i whakahoki mai ai ta nga tangata o Penuere i whakahoki mai ai ki a ia.

9 Na, ka korero ano ia ki nga tangata o Penuere, ka mea, Ki te hoki ora mai ahau, ka wahia e ahau tenei pourewa.

10 ¶ Na, i Karakoro a Tepa raua ko Taramuna, me a raua ope hoki, ki te whakaaro iho kotahi tekau ma rima nga mano, te hunga katoa i mahue o te ope katoa o nga tangata o te rawhiti: kotahi hoki te rau e rua tekau nga mano i hinga o te hunga unu hoari.

11 ¶ Katahi ka haere a Kireono ki runga na te huarahi o te hunga noho teneti na te taha ki te rawhiti o Nopaha o Iokopeta a patua iho e ia te ope: e noho hu noa iho ana hoki te ope.

12 Na, ka rere a Tepa raua ko Taramuna, a ka whaia e ia, ka mau nga kingi tokorua o Miriana a Tepa raua ko Taramuna, a whati ana i a ia te ope katoa.

13 ¶ A i hoki mai a Kireono tama a Ioaha i te whawhai i te mea kahore nei i ara te ra.

14 A hopukia ana e ia tetahi taitamariki o nga tangata o Hukota, a uia ana e ia: na, ka tuhituhia mai e tera nga rangatira o Hukota me nga kaumatua ano hoki o reira, e whitu tekau ma whitu nga tangata.

15 Na, ko tona taenga mai ki nga tangata o Hukota, ka mea, Tenei a Tepa raua ko Taramuna i whakorekore ra koutou ki a au, i mea ra, Kei roto ranei tena i tou ringa nga ringa o Tepa raua ko Taramuna e hoatu ai e matou he taro ma o tangata e hemo na?

16 Na, ka mau ia ki nga kaumatua o te pa, ki etahi tataramoa ano hoki o te koraha, ki etahi tumatakuru, a whakaakona ana e ia nga tangata o Hukota ki aua mea.

17 I wahia iho hoki e ia te pourewa o Penuere, a patua iho nga tangata o taua pa.

18 ¶ Katahi ia ka mea ki a Tepa raua ko Taramuna, He tangata pehea *era* i patua e korua ki Taporo? A ka mea mai raua, Ko koe ko ratou; rite tonu ki to nga tamariki a te kingi te ahua o tenei o tenei o ratou.

19 Na, ko tana meatanga atu, Ko oku teina ratou, ko nga tama a toku whaea: e ora ana a Ihowa, me i whakaorangia era e korua, kihai ahau i patu i a korua.

20 Katahi ia ka mea ki tana tamaiti matamua, ki a Ietere, Whakatika, patua

Digitized by Google

raua. Heoi kihai taua tamaiti i unu i tana hoari: i wehi hoki; he tamariki hoki ia.

21 Na, ka mea mai a Tepa raua ko Taramuna, Mau e whakatika, e rere ki runga i a maua; ko te tangata hoki ko tona kaha, rite tahi raua. Katahi ka whakatika atu a Kireono, a patua iho a Tepa raua ko Taramuna, tangohia mai ana hoki e ia nga heitiki i nga kaki o o raua kamera.

22 ¶ Katahi ka mea mai nga tangata o Iharaira ki a Kireono, Hei kingi koe mo matou, a koe, to tamaiti, te tama hoki a to tamaiti: nau hoki matou i ora ai i te ringa o Miriana.

23 Na, ko te meatanga atu a Kireono ki a ratou, Kaua ahau e waiho hei kingi mo koutou, kaua ano hoki taku tamaiti e waiho hei kingi mo koutou. Ko Ihowa hei kingi mo koutou.

24 ¶ A i mea ano a Kireono ki a ratou, Me tono atu e ahau tetahi mea i a koutou; kia homai e koutou te whakakai o tona taonga parakete o tona taonga parakete. He whakakai koura hoki a ratou, no nga Ihimeeri hoki ratou.

25 Na, ka mea mai ratou, Ae, me hoatu ano e matou. Na, ka wharikitia e ratou tetahi kakahu, a makū ana ki runga te whakakai o tona taonga parakete o tona taonga parakete.

26 A kotahi mano e whitu rau nga *hekere* koura te taimaha o nga whakakai koura i tonoa e ia. I tapiritia mai ano hoki ki nga heitiki ki nga poroporo, me nga kakahu papura o nga kingi o Miriana, ki nga mekameka ano hoki o nga kaki o nga kamera.

27 Na, ka hangā e Kireono tetahi epora ki taua mea, a ka waiho ki tona pa ki Opora: na, ka whai atu a Iharaira katoa ki taua mea, ki reira puremu ai: a ka waiho hei rore mo Kireono ratou ko tona whare.

28 ¶ Heoi hinga ana a Miriana i nga tamariki a Iharaira, kihai ano hoki i ara o ratou matenga i muri iho. Na, ka ata takoto te whenua, e wha tekau nga tau, nga ra hoki o Kireono.

29 ¶ Na, ka haere a Ierupaara tama a Ioaha, a ka noho ki tona whare.

30 A e whitu tekau nga tamariki a Kireono: he mea whanau mai i tona tinana: he tokomaha hoki ana wahine.

31 Me tana wahine iti hoki i Hekeme, i whanau ano hoki tetahi tama ma raua; a huaina iho e ia tona ingoa ko Apimereke.

32 ¶ Na, ka mate a Kireono tama a Ioaha; he pai hoki tona koroheketanga; a ka tanumia ki roto ki te rua o Ioaha o tona papa ki Opora o nga Apieteri.

33 A, te matenga o Kireono, na, ka hoki nga tamariki a Iharaira, ka puremu ki nga Paara; a ka waiho a Paaraperiti hei atua mo ratou.

34 Kihai ano hoki nga tamariki a Iharaira i mahara ki a Ihowa ki to ratou Atua i whakaora nei i a ratou i te ringa o o ratou hoa riri katoa i tetahi taha i tetahi taha.

35 Kihai ano hoki i puta to ratou aroha ki te whare o Ierupaara, ara, o Kireono; *kihai* i rite ki ana mahi pai katoa ki a Iharaira.

UPOKO 9.

NA, ka haere a Apimereke tama a Ierupaara ki Hekeme ki nga tungane o tona whaea, a ka korero ki a ratou, ki te hapu katoa ano hoki o te whare o te papa o tona whaea, ka mea,

2 Tena, korerotia atu ki nga taringa o nga tangata katoa o Hekeme, Ko tehea te mea pai ki a koutou, ko nga tangata e whitu tekau, nga tamariki katoa a Ierupaara, hei kingi mo koutou, kia kotahi ranei te tangata hei kingi mo koutou? Kia mahara hoki he wheua ahau no koutou, he kikokiko no koutou.

3 Na, ka korerotia e nga tungane o tona whaea enei kupu katoa mona ki nga taringa o nga tangata katoa o Hekeme, a ka anga o ratou ngakau ki te aru i a Apimereke; i mea hoki ratou, Ko to tatou teina ia.

4 Na, ka homai etahi hiriwa e ratou ki a ia, e whitu tekau *nga pihi*, i roto i te whare o Paara-periti, a ka utua e Apimereke ki aua mea etahi tangata wairangi, he hunga hikaka, a aru ana ratou i a ia.

5 Katahi ia ka haere ki te whare o tona papa ki Opora, a patua iho e ia ona tuakana ona teina, nga tama a Ierupaara, e whitu tekau nga tangata, i runga i te kohatu kotahi; otiia i mahue a Iotama te tama whakamutunga a Ierupaara; i piri hoki ia.

6 Na, ka huihui mai nga tangata katoa o Hekeme, ratou ko te whare katoa o Miro, a ka haere mai, ka mea i a Apimereke hei kingi ki te mānia o te pou i Hekeme.

7 ¶ A ka korerotia ki a Iotama, na, ka haere ia, a tu ana i runga i te tihi o Maunga Keritimi; na, ka ara tona reo, a ka karanga atu ia, ka mea ki a ratou,

Digitized by Google

Whakarongo mai ki a au, e nga tangata o Hekeme, kia whakarongo ai te Atua ki a koutou.

8 I haere nga rakau ki te whakawahi i tetahi kingi mo ratou, a ka mea ki te oriwa, Ko koe hei kingi mo matou.

9 Na, ko te meatanga mai a te oriwa ki a ratou, Kia whakarerea e ahau taku momonatanga, taku mea i whai kororia ai te Atua, nga tangata, a kia haere, kopikopiko ai ki nga mea a nga rakau?

10 Na, ko te meatanga a nga rakau ki te piki, Haere mai koe hei kingi mo matou.

11 Ano ra ko te piki ki a ratou, Kia whakarerea e ahau toku reka, me oku hua pai, a kia haere, kopikopiko ai ki nga mea a nga rakau?

12 Katahi ka mea nga rakau ki te waina, Haere mai koe hei kingi mo matou.

13 Na, ko te meatanga mai a te waina ki a ratou, Kia whakarerea e ahau toku waina e whakahari nei i te Atua i te tangata, a kia haere, kopikopiko ai ki nga mea a nga rakau?

14 Katahi ka mea nga rakau katoa ki te taraheke, Haere mai koe hei kingi mo matou.

15 Na, ko te meatanga mai a te taraheke ki nga rakau, Ki te mea he pono ta koutou whakawahinga i a au hei kingi *mo* koutou, Haere mai ki raro ki *toku taumarumarutanga* iho okioki ai, a *ki te* kahore, kia puta atu he ahi i roto i *te* taraheke hei kai i nga hita o Repanona.

16 Na, ki te mea he pono, he tika, ta koutou mahi, i a koutou i mea nei i a Apimereke hei kingi, ki te pai hoki ta koutou mahi ki a Ierupaara ratou ko tona whare, ki te mea hoki i rite ki nga mahi a ona ringa ta koutou i mea ai ki a ia;

17 (Na toku papa hoki i whawhai a koutou whawhai, a taruke ana ki te mate; na, ora ake koutou i a Miriana:

18 Na, kua whakatika nei koutou i tenei ra ki te whare o toku papa, a patua iho ana tamariki, e whitu tekau nga tangata, ki runga ki te kohatu kotahi, a meinga ana e koutou a Apimereke, tama a tana pononga wahine hei kingi mo nga tangata o Hekeme, no te mea ko to koutou teina ia.)

19 Na, ki te mea he pono, he tika, ta koutou i mea ai ki a Ierupaara, ratou ko tona whare i tenei ra, kia hari ki a Apimereke, kia hari hoki ia ki a koutou.

20 A ki te kahore, kia puta mai he ahi i a Apimereke, hei kai mo nga tangata o Hekeme, ratou ko te whare o Miro; kia puta mai hoki he ahi i nga tangata o Hekeme, i te whare hoki o Miro, hei kai mo Apimereke.

21 Na, ka rere a Iotama, a oma atu ana, haere ana ki Peere, a noho ana i reira i te wehi o tona tuakana o Apimereke.

22 ¶ Ka toru nga tau o Apimereke e kawana ana i a Iharaira,

23 Na, ka ungā mai e te Atua he wairua kino hei wehe i a Apimereke, ratou ko nga tangata o Hekeme; a ka mahi tinihanga nga tangata o Hekeme ki a Apimereke.

24 He mea mo te mahi nanakia ki nga tamariki e whitu tekau a Ierupaara kia tae mai, a kia utaina o ratou toto ki runga ki to ratou teina ki a Apimereke i patu nei i a ratou; ki nga tangata ano hoki o Hekeme i whakakaha nei i ona ringa i patua ai ona tuakana, ona teina.

25 Na, ka whakatakotoria e nga tangata o Hekeme he kai whanga mona ki runga ki nga tihi o nga maunga, a pahuatia ana e ratou te hunga katoa i puta ki a ratou i te ara; a ka korerotia mai ki a Apimereke.

26 Katahi ka haere mai a Kaara tama a Epere, ratou ko ona teina, a ka tae mai ki Hekeme; na, ka whakawhirinaki atu nga tangata o Hekeme ki a ia.

27 Katahi ratou ka haere atu ki nga māra, a whakiia ana nga *hua* o a ratou māra waina, takahia ana; na, ka waiata ratou, a ka haere ki te whare o to ratou atua, ka kai, ka inu, a kohukohua ana e ratou a Apimereke.

28 Na, ko te meatanga mai a Kaara tama a Epere, Ko wai a Apimereke, ko wai hoki a Hekeme e waiho ai tatou hei tangata mana? ehara ianei ia i te tama na Ierupaara? ko Tepuru hoki tana kai whakahauhau? ko ta nga tangata a Hamora papa o Hekeme ta koutou e mahi ai: he aha hoki tatou i mahi ai i tana?

29 Na, me i toku ringa tenei iwi! ina kua peia e ahau a Apimereke. Katahi ia ka mea ki a Apimereke, Whakanuia to ope, puta mai hoki.

30 ¶ A, te rongonga o Tepuru rangatira o te pa ki nga kupu o Kaara tama a Epere, ka mura tana riri.

31 Na ka tono puku atu ia i etahi tangata ki a Apimereke, hei mea atu, Ko Kaara tama a Epere tenei, ratou ko ona teina, kua tae mai ki Hekeme; a kei te hanga tenei ratou i te pa hei arai atu i a koe.

Digitized by Google

32 Na, whakatika aianei i te po, koutou ko ou tangata, ka whanga ai ki te parae.

33 A ka whiti te ra i te ata, ka maranga wawe koe, ka huaki ki te pa: a ka puta ia, ratou ko ana tangata ki te whawhai ki a koe, mau e mea ki a ia tau e kite ai.

34 ¶ Na, ko te whakatikanga ake o Apimereke ratou ko ana tangata katoa i te po, a e wha nga matua o ratou ki te whakatakoto mo Hekeme.

35 A puta atu ana a Kaara tama a Epere, tu ana i te kuwaha o te keti o te pa: na, kua whakatika a Apimereke ratou ko ana tangata i te whakatakoto.

36 A, te kitenga o Kaara i aua tangata, ka mea ia ki a Tepuru, Nana, nga tangata e heke mai ra i runga i nga tihi o nga maunga. Na, ko te meatanga mai a Tepuru ki a ia, Ko te ata o nga maunga te tirohia na e koe e ahua tangata ana.

37 Na, ka korero mai ano a Kaara, a ka mea, Nana, te hunga e heke mai ra i runga i te wahi pukepuke o te whenua! kotahi hoki tera matua e haere mai ra i te ara o te mānia o Meonenimi.

38 Na, ko te meatanga mai a Tepuru ki a ia, Keihea ra tou mangai i mea ra koe, Ko wai a Apimereke, e meinga ai tatou hei pononga mana? ehara ianei tenei i te iwi i whakahaweatia ra e koe. Na, haere atu aianei ki te whawhai ki a ia.

39 Katahi ka haere atu a Kaara i te aroaro o nga tangata o Hekeme ki te whawhai ki a Apimereke.

40 Na, ka whaia ia e Apimereke, a rere ana ia i tona aroaro, a he tokomaha i hinga, i patua, a,—te kuwaha ra ano o te keti.

41 Na, ka noho a Apimereke ki Aruma: a ka peia mai a Kaara ratou ko ona teina e Tepuru, kei noho ki Hekeme.

42 A i te ata ka haere atu nga tangata ki te parae, a ka korerotia ki a Apimereke.

43 Na, ka mau tangata ia, a wehea ana kia toru nga matua, na, ka whanga ki te parae. A, tona kitenga, na, kua puta mai tera te iwi i roto i te pa; te tino whakatikanga mai ki a ratou; patua iho e ia.

44 I kokiri mai hoki a Apimereke ratou ko tana ngohi, a tu ana i te kuwaha o te keti o te pa: a kokiri atu ana era atu ngohi e rua ki te hunga katoa i te parae, patua iho.

45 A whakapaua ana e Apimereke taua ra ki te whawhai ki te pa, a horo ana te pa i a ia, patua iho hoki nga tangata katoa i roto; na, wahia ana e ia te pa, ruia iho ki te tote.

46 ¶ A, te rongonga o nga tangata katoa o te pourewa o Hekeme, na, ka haere ratou ki roto ki te taumaihi o te whare o te atua, o Periti.

47 A ka korerotia ki a Apimereke kua huihui katoa nga tangata o te pourewa o Hekeme.

48 Katahi ka piki atu a Apimereke ki Maunga Taramono, ratou ko ana tangata katoa; i mauria atu ano e Apimereke he titaha i tona ringa; na, ka tapahia e ia he peka rakau, a hapainga ana, amohia ana e ia i runga i ona pokohiwi, me te mea ano ki ana tangata, Ta koutou e kite ai e meatia ana e ahau, hohoro te pera e koutou.

49 Katahi ka tapahia he peka e tenei e tenei o te iwi katoa, a haere ana ki te whai i a Apimereke: na ka whakatakotoria e ratou ki te taha o te taumaihi, a tahuna ana te taumaihi ki te ahi ki runga ki a ratou: na, ka mate ano hoki nga tangata katoa o te pourewa o Hekeme; ki te whakaaro iho kotahi te mano nga tane, nga wahine.

50 ¶ Katahi ka haere a Apimereke ki Tepehe, a whakapaea ana a Tepehe e ia, a horo ana i a ia.

51 Na, i waenganui o te pa tetahi pourewa kaha, a ka rere ki reira nga tane katoa, me nga wahine, nga tangata katoa hoki o te pa, a tutakina ana ratou ki roto, a piki ana ratou ki runga ki te tuanui o te pourewa.

52 Na, ko te haerenga mai o Apimereke ki te pourewa, tauria ana e ia, ka whakatata mai hoki ki te kuwaha o te pourewa, kia tahuna ki te ahi.

53 Te tino makanga a tetahi wahine i tetahi maramara no te kohatu mira ki runga ki te mātenga o Apimereke, na, pakaru iho tona angaanga.

54 Na, hohoro tonu tana karanga ki te tangata i mau i ana patu, ka mea ki a ia, Unuhia to hoari, whakamatea hoki ahau, kei korerotia ahau, He wahine nana ia i patu. Na, werohia ana ia e tana tangata, a ka mate.

55 A, te kitenga o nga tangata o Ihaaira kua mate a Apimereke, na, ka haere ratou ki tona wahi ki tona wahi.

56 ¶ Na, kua whakahokia mai e te Atua te kino a Apimereke i meatia e ia ki tona papa, i a ia i patu i ona tuakana i ona teina, i taua whitu tekau:

57 Me te kino ano a nga tangata o Hekeme, i whakahokia katoatia mai e te Atua ki runga ki o ratou mātenga: a

Digitized by Google

ka tau iho ki a ratou te kanga a Iotama tama a Ierupaara.

UPOKO 10.

AI muri iho i a Apimereke, ka whakatika ake hei kai whakaora mo Iharaira ko Tora tama a Pua, tama a Roro, he tangata no Ihakara; a i noho ia ki Hamiri ki Maunga Eperaima.

2 A e rua tekau ma toru nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Iharaira, na, ka mate, a tanumia ana ki Hamiri.

3 ¶ A i muri i a ia ka whakatika ko Haira Kireari, a e rua tekau ma rua nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Iharaira.

4 Na, e toru tekau ana tama, he hunga e toru tekau nga kuao kaihe hei eke ma ratou, e toru tekau hoki o ratou pa, e karangatia nei, ko Hawoto Haira, a tae noa iho ki tenei ra; kei te whenua o Kireara.

5 Na, ka mate a Haira, a ka tanumia ki Kamono.

6 ¶ Na, ka mahi kino ano hoki nga tamariki a Iharaira ki ta Ihowa titiro, i mahi ki nga Paara, ki a Ahataroto, ki nga atua o Hiria, ki nga atua o Hairona, ki nga atua o Moapa, ki nga atua o nga tamariki a Amona, ki nga atua o nga Pirihitini: whakarerea ake e ratou a Ihowa, kihai ano hoki i mahi ki a ia.

7 Na, ka mura te riri a Ihowa ki a Iharaira, a hokona atu ana ratou e ia ki te ringa o nga Pirihitini, ki te ringa hoki o nga tamariki a Amona.

8 A i tera tau puta noa i nga tau kotahi tekau ma waru i kurua, i tukinotia e ratou nga tamariki a Iharaira, nga tamariki katoa a Iharaira i tera taha o Horano, i te whenua o nga Amori i Kireara.

9 Na, ka whiti mai nga tamariki a Amona i Horano ki te whawhai ano hoki ki a Hura, ki a Peniamine, ki te whare ano hoki o Eperaima, a taea noatia iho te raru o Iharaira.

10 ¶ Katahi ka karanga atu nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, ka mea, Kua hara matou ki a koe, kua whakarerea hoki e matou to matou Atua, kua mahi ano hoki ki nga Paara.

11 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki nga tamariki a Iharaira, Kahore ianei *koutou i whakaorangia* e ahau i nga Ihipiana, i nga Amori, i nga tamariki hoki a Amona, i nga Pirihitini?

12 I tukino ano hoki nga Haironi, nga Amareki, ratou ko nga Maoni, i a koutou, a, ta koutou tangihanga ki a au, na whakaorangia ana koutou e ahau i o ratou ringa.

13 Heoi whakarerea ana ahau e koutou, a mahi ana koutou ki nga atua ke: koia ahau tē whakaora ai ano hoki i a koutou.

14 Haere, karanga atu ki a koutou atua i whiriwhiri ai; ma ratou koutou e whakaora i te wa e he ai koutou.

15 ¶ Katahi ka mea mai nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, Kua hara matou, mau e mea ki a matou nga mea katoa e pai ana ki tau titiro iho; otiia kia whakaorangia matou e koe aianei.

16 Na, ka whakarerea atu e ratou nga atua ke i roto i a ratou, a ka mahi ki a Ihowa: na, ka koingo tona ngakau ki a Iharaira i mate nei.

17 Na, ka huihuia mai nga tamariki a Amona, a ka noho ki Kireara, i huihui ano hoki nga tamariki a Iharaira, a noho ana i Mitipa.

18 Na, ko te meatanga a te iwi, ratou ko nga rangatira o Kireara, ki tetahi ki tetahi, Ko wai te tangata hei timata i te whawhai ki nga tamariki a Amona? ka waiho ia hei upoko mo nga tangata katoa o Kireara.

UPOKO 11.

NA, he tangata marohirohi a Iepeta Kireari, he tama ano hoki ia na tetahi wahine puremu: he whanau hoki a Iepeta na Kireara.

2 A i whanau etahi tama ma Kireara raua ko tana wahine; a, te kaumatuatanga ake o nga tamariki a taua wahine, ka pei ratou i a Iepeta: i mea ki a ia, Kahore he wahi mou i roto i te whare o to tatou papa; he tama hoki koe na te wahine ke.

3 Katahi ka rere atu a Iepeta i ona teina, a noho ana i te whenua o Topo: na, ka huihui mai etahi tangata wairangi ki a Iepeta, a haere tahi ana ratou.

4 ¶ A roa iho, na, ka whawhai nga tamariki a Amona ki a Iharaira.

5 A, te whawhaitanga a nga tamariki a Amona ki a Iharaira, na, ka haere mai nga kaumatua o Kireara ki te tiki i a Iepeta i te whenua o Topo.

6 A ka mea ki a Iepeta, Haere mai, a ko koe hei rangatira hoia mo matou, kia whawhai ai tatou ki nga tamariki a Amona.

7 Na, ko te meatanga atu a Iepeta ki nga kaumatua o Kireara, Kahore ianei koutou i kino ki a au, i pei i a au i roto

Digitized by Google

i te whare o toku papa? a na te aha koutou i haere mai ai ki a au i a koutou ka he nei?

8 Katahi ka mea mai nga kaumatua o Kireara ki a Iepeta, Koia hoki matou ka tahuri atu nei ki a koe inaianei; na, haere mai tatou ki te whawhai ki nga tamariki a Amona, ko koe hoki hei upoko mo matou, mo nga tangata katoa ano hoki o Kireara.

9 Na, ko te meatanga atu a Iepeta ki nga kaumatua o Kireara, Ki te whakahokia atu ahau e koutou ki te whawhai ki nga tamariki a Amona, a ka homai ratou e Ihowa ki a au, tera ranei ahau e waiho hei upoko mo koutou?

10 Na, ka mea mai nga kaumatua o Kireara ki a Iepeta, Ko Ihowa hei kai whakarongo ki a tatou, ki te kahore e rite ki tau kupu ta matou e mea ai.

11 Na, ka haere tahi a Iepeta ratou ko nga kaumatua o Kireara, a ka meinga ia e te iwi hei upoko hei rangatira mo ratou: a ka korerotia e Iepeta ana kupu katoa ki te aroaro o Ihowa ki Mitipa.

12 ¶ Katahi ka tono tangata atu a Iepeta ki te kingi o nga tamariki a Amona, hei mea atu, He ahatanga na taua i haere mai ai koe ki a au ki taku whenua whawhai ai?

13 Na, ko te meatanga mai a te kingi o nga tamariki a Amona ki nga tangata a Iepeta, Na Iharaira hoki i tango toku whenua i tona haerenga mai i Ihipa, o Aranona atu, a tae noa ki Iapoko, ki Horano: na, ata whakahokia mai aua wahi.

14 Na, ka tono tangata ano hoki a Iepeta ki te kingi o nga tamariki a Amona:

15 Hei mea ki a ia, Ko te kupu tenei a Iepeta, Kihai i tangohia e Iharaira te whenua o Moapa, te whenua ranei o nga tamariki a Amona:

16 Engari i to Iharaira haerenga mai i Ihipa, a ka haereerea te koraha a tae noa ki te Moana Whero, a ka tae mai ki Karehe;

17 Na, ka tono tangata atu a Iharaira ki te kingi o Eroma, hei mea atu, Kia tika atu ahau na tou whenua; na, kihai te kingi o Eroma i rongo. I tono ano hoki ia ki te kingi o Moapa: a kihai ano tera i pai. Na, ka noho a Iharaira ki Karehe.

18 Katahi ratou ka haere puta noa i te koraha; taiawhiotia ana e ratou te whenua o Eroma, me te whenua o Moapa, a ka tae mai ki te taha ki te rawhiti o te whenua o Moapa, ka noho hoki ki tera taha o Aranona, kihai hoki i haere ki roto ki te rohe a Moapa: ko Aranona hoki te rohe ki a Moapa.

19 Na, ka tono tangata atu a Iharaira ki a Hihona kingi o nga Amori, kingi o Hehepona; a ka mea a Iharaira ki a ia, Kia tika atu matou na tou whenua ki toku wahi.

20 Heoi kihai a Hihona i tuku i a Iharaira kia tika na tana rohe: na, huihuia ana e Hihona tona iwi katoa, a noho ana ki Iahata; na, ko tana whawhaitanga ki a Iharaira.

21 Na, ka homai e Ihowa Atua o Iharaira a Hihona me tana iwi katoa ki te ringa o Iharaira: na patua iho ratou, a tangohia ana e Iharaira te whenua katoa o nga Amori, o nga tangata o tenei whenua.

22 I tangohia hoki e ratou nga rohe katoa o nga Amori; o Aranona atu, a tae noa ki Iapoko, o te koraha, a Horano ra ano.

23 Na, kua peia nei e Ihowa Atua o Iharaira nga Amori i te aroaro o tona iwi o Iharaira, a me tango ano ranei e koe?

24 E kore ianei koe e tango i nga *wahi* i whakawhiwhia ki a koe e tou atua e Kemoho? a ka riro mai ano hoki i a matou *to* te hunga e peia ana e Ihowa e to matou Atua i to matou aroaro.

25 E nui ake ana ranei tou pai i to Paraka tama a Tiporo kingi o Moapa? i mea ranei ia ki te tohe ki a Iharaira, ki te whawhai ranei ki a ratou,

26 I a Iharaira e noho ana i Hehepona me ona pa ririki, i Aroere me ona pa ririki, i nga pa katoa ano hoki i nga taha o Aranona, a e toru rau nga tau? na te aha hoki tē tangohia atu ai e koe i taua wa?

27 Na, kahore oku hara ki a koe; engari e he ana tau mahi ki a au, tau whawhai hoki ki a au: ma Ihowa ma te kai whakariterite e whakariterite aianei te whakawa a nga tamariki a Iharaira, me ta nga tamariki a Amona.

28 Heoi kihai i rongo te kingi o nga tamariki a Amona ki nga kupu a Iepeta i korerotia atu ki a ia.

29 ¶ Na, ka tau te Wairua o Ihowa ki runga ki a Iepeta, a ka haere ia puta noa i Kireara, i Manahe, i haere hoki ia puta noa i Mitipe o Kireara, a haere atu ana i Mitipe o Kireara ki nga tamariki a Amona.

30 Katahi ka puaki te kupu taurangi a Iepeta ki a Ihowa: i mea ia, Ki te tino homai e koe nga tamariki a Amona ki toku ringa,

31 Na, te mea e puta mai ana i nga

Digitized by Google

tatau o toku whare ki te whakatau i a au, ina hoki ora mai ahau i nga tamariki a Amona, ma Ihowa tena mea, ka whakaekea ano hoki e ahau hei tahunga tinana.

32 ¶ Na, ko te haerenga atu o Iepeta ki nga tamariki a Amona ki te whawhai ki a ratou; a ka homai ratou e Ihowa ki tona ringa.

33 Na, tukitukia ana ratou e ia, o Aroere atu, a, tae noa koe ki Miniti, e rua tekau nga pa; ki te mānia ano hoki i nga mara wainā; he nui whakaharahara te patunga. Na, kua hinga nga tamariki a Amona i nga tamariki a Ihaaraira.

34 ¶ Katahi ka haere mai a Iepeta ki tona whare ki Mitipa, na, ko te putanga mai o tana tamahine ki te whakatau i a ia, me nga timipera, me te kanikani ano *ia*. Ko *tana* huatahi ia; kahore atu hoki ana tama, tamahine ranei, ko ia anake.

35 A, tona kitenga i a ia, na, ka haea e ia ona kakahu, ka mea, Aue e taku tamahine, whati, whati rawa ahau i a koe! kei roto hoki koe i te hunga e raru ai ahau: kua puaki hoki taku mangai ki a Ihowa, e kore ano hoki e taea te hoki atu.

36 Na, ko ta tera meatanga mai ki a ia, E toku papa, kua puaki nei tou mangai ki a Ihowa, meatia mai ki a au nga mea i puta mai i tou mangai, mo ta Ihowa nei tohenga i tau utu ki ou hoa riri, ki nga tamariki a Amona.

37 I mea ano ia ki tona papa, Kia meatia tenei mea ki a au, waiho noa iho ahau, kia rua nga marama, a ka piki ahau, ka heke i nga maunga tangi ai i toku wahinatanga, matou tahi ko oku hoa.

38 Ano ra ko ia, Haere. Na, ka ungā atu ia e ia, a, *kia taka ra ano* nga marama e rua: heoi haere ana ia, ratou tahi ko ona hoa, a tangihia ana e ia tona wahinatanga i runga i nga maunga.

39 A, te takanga o nga marama e rua, na, ka hoki mai ki tona papa, a meatia ana e ia ki a ia tana mea i korerotia taurangitia e ia: kihai hoki taua *kotiro* i mohio ki te tane. Na, ka waiho hei tikanga i roto i a Ihaaraira,

40 Kia haere nga tamahine a Ihaaraira i ia tau i ia tau ki te tangi i te kotiro a Iepeta Kireari: e wha nga ra o te tau kotahi.

UPOKO 12.

NA, ka huihuia nga tangata o Eperaima, a ka haere ki te nota, ka mea ki a Iepeta, Na te aha koe i haere ai ki te whawhai ki nga tamariki a Amona, a kihai i karanga ki a matou kia haere tahi tatou? ka tahuna e matou tou whare i runga i a koe ki te ahi.

2 Na, ko te meatanga atu a Iepeta ki a ratou, He nui ta matou whawhai ko toku iwi ki nga tamariki a Amona; a i taku karangatanga atu ki a koutou, kihai koutou i whakaora i a au i roto i o ratou ringa.

3 A, taku kitenga kihai koutou i whakaora, whakamomori atu ana ahau ki te mate, a haere atu ana ki nga tamariki a Amona, na, homai ana ratou e Ihowa ki toku ringa: a na te aha ra koutou i haere mai ai ki a au inaianei whawhai ai?

4 Katahi ka huihuia e Iepeta nga tangata katoa o Kireara, a ka whawhai ki a Eperaima: a patua iho a Eperaima e nga tangata o Kireara, mo ta ratou kianga, He rerenga koutou, e nga Kireari, no Eperaima, i roto i nga Eperaimi, i roto i nga Manahi.

5 Na, ka nohoia atu e nga Kireari nga whitinga atu mo nga Eperaimi i Horano, a, te meatanga mai a nga rerenga o nga Eperaimi, Kia whiti atu ahau, na, ka mea nga tangata o Kireara ki a ia, No Eperaima koe? A tana kianga mai, Kahore;

6 Katahi ratou ka mea ki a ia, Tena, whakahuatia, Hiporete: na, ko tana meatanga, Iporete: kahore hoki i taea e ia te tikanga o te whakahuatanga. Na, hopukia ana ia e ratou, a patua iho ki nga whitinga atu o Horano: A e wha tekau ma rua mano o nga Eperaimi i hinga i taua wa.

7 A e ono nga tau i whakarite whakawa ai a Iepeta mo Ihaaraira. Na, ka mate a Iepeta Kireari a tanumia ana ki *tetahi* o nga pa o Kireara.

8 ¶ A i muri i a ia na Ipitana i whakarite te whakawa mo Ihaaraira; no Pete-rehema *ia*.

9 A e toru tekau ana tama, e toru tekau hoki ana tamahine; ko enei i tonoa e ia ki waho, e toru tekau ano hoki nga tamahine i tangohia mai e ia i waho ma ana tama. A e whitu nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Ihaaraira.

10 Na, ka mate a Ipitana, a ka tanumia ki Pete-rehema.

11 ¶ A i muri i a ia na Erono Hepuruni i whakarite whakawa mo Ihaaraira; a kotahi tekau nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Ihaaraira.

12 Na, ka mate a Erono Hepuruni, a

Digitized by Google

tanumia ana ki Atarona ki te whenua o Hepuruna.

13 ¶ A, muri iho i a ia, na Aparono tama a Hirere o Piratono i whakarite whakawa mo Iharaira.

14 A e wha tekau ana tama, e toru tekau hoki nga mokopuna; e whitu tekau nga kuao kaihe hei eke ma ratou: a e waru nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Iharaira.

15 Na, ka mate a Aparono tama a Hirere o Piratono, a ka tanumia ki Piratono ki te whenua o Eperaima ki te maunga o nga Amareki.

UPOKO 13.

NA, ka mahi kino ano hoki nga tamariki a Iharaira i te tirohanga a Ihowa, a ka hoatu ratou e Ihowa ki te ringa o nga Pirihitini, a e wha tekau nga tau.

2 ¶ Na, ko tetahi tangata o Toraha no te hapu o nga Rani, tona ingoa ko Manoa, he pākoko hoki tana wahine, kahore ano i whanau tama.

3 Na, ko te putanga mai o te anahera a Ihowa ki te wahine, ka mea ki a ia, Na, he pākoko tena koe, kahore hoki i whanau tama: otiia ka hapu ano koe, a ka whanau he tamaiti.

4 Na, kia tupato ra, kaua hoki e inumia he waina, he wai whakahaurangi ranei; kaua ano hoki e kainga tetahi mea poke.

5 No te mea ka hapu tena koe, a ka whanau he tamaiti; na, kaua he heu e whakapangia ki tona mātenga: hei Natari hoki tena tamaiti ki te Atua no te kopu mai ano: a mana e timata te whakaora o Iharaira i roto i te ringa o nga Pirihitini.

6 ¶ Na, haere ana te wahine, a korero ana ki tona tahu, ka mea, Te tangata ra a te Atua i puta mai nei ki a au! tona ahua kei te ahua o te anahera a te Atua; nui rawa te wehi! heoi kihai ahau i ui atu no hea ia, kihai ano hoki i korerotia mai e ia tona ingoa ki a au.

7 I ki mai ano hoki ia ki a au, Ka hapu tena koe, a ka whanau he tamaiti; na, kaua koe e inu i te waina, i te wai whakahaurangi ranei, kaua ano hoki e kainga tetahi mea poke; he Natari hoki tena tamaiti ki te Atua no te kopu mai ano, a mate noa.

8 ¶ Na, ka inoi a Manoa ki a Ihowa, a ka mea, Tena ra, e toku Ariki, kia haere mai ano hoki ki a maua te tangata a te Atua i tonoa mai na e koe, hei whakaatu i tetahi tikanga ki a maua mo te tamaiti ka whanau nei.

9 A i rongo te Atua ki te reo o Manoa, a ka haere mai ano hoki te anahera a te Atua ki te wahine i a ia e noho ana i te parae; ko Manoa hoki ko tona tahu kahore i a ia.

10 Na, hohoro tonu te wahine, oma ana, korero ana ki tona tahu, ka mea ki a ia, Nana! kua puta mai ki a au te tangata i haere mai ki a au i tera rangi.

11 Katahi ka whakatika a Manoa, a aru ana i tana wahine, a ka tae mai ki taua tangata, ka mea ki a ia, Ko koe ranei te tangata i korero ra ki te wahine nei? Na, ko tana meatanga mai, Ae.

12 Na, ko te meatanga atu a Manoa, Kia mana ra to kupu. Tena koa nga tikanga mo te tamaiti, me aha hoki ia e maua?

13 Na, ka mea mai te anahera a Ihowa ki a Manoa, Kia tupato ra te wahine i nga mea katoa i korero ai ahau ki a ia.

14 Kaua ia e kai i tetahi mea i puta mai i te waina; kaua ano e inumia e ia he waina, he wai whakahaurangi ranei, kaua ano hoki ia e kai i tetahi mea poke: kia mau ia ki nga mea katoa i kiia atu e ahau ki a ia.

15 ¶ Na, ko te meatanga mai a Manoa ki te anahera a Ihowa, Kia pupuru maua i a koe, kia takā ai e maua he kuao koati mau.

16 Na, ka mea te anahera a Ihowa ki a Manoa, Ahakoa pupuri noa koe i a au, e kore ahau e kai i tau taro: a ki te meatia e koe he tahunga tinana, me whakaeke ma Ihowa. Kihai hoki a Manoa i mohio he anahera ia na Ihowa.

17 Katahi ka mea a Manoa ki te anahera a Ihowa, Ko wai to ingoa, kia whakahonore ai maua i a koe, ina mana o korero?

18 Na, ko te meatanga atu a te anahera a Ihowa ki a ia, Na te aha toku ingoa i uia na e koe; he mea whakamiharo nei hoki?

19 Na, ka tikina e Manoa tetahi kuao koati, me tetahi whakahere toto-kore, a whakaekea ana e ia ki runga ki te kohatu ki a Ihowa: na, he mea whakamiharo te mahi a *taua anahera*; me te titiro mai ano a Manoa raua ko tana wahine.

20 I te putanga ake hoki o te mura i runga i te aata whaka-te-rangi, na, kua kake atu te anahera a Ihowa i roto i te mura o te aata. A, te kitenga o Manoa

Digitized by Google

raua ko tana wahine, hinga tapapa ana raua ki te whenua.

21 Na, mutu ake te puta mai o te anahera a Ihowa ki a Manoa raua ko tana wahine. Katahi a Manoa ka mohio he anahera ia na Ihowa.

22 Na, ko te meatanga a Manoa ki tana wahine, Ka mate rawa taua; kua kite hoki taua i te Atua.

23 Ano ra ko tana wahine ki a ia, Me i pai a Ihowa ki te whakamate i a taua, kihai i tangohia e ia te tahunga tinana, me te whakahere toto-kore a o taua ringa, kihai ano hoki i whakakitea mai e ia enei mea katoa ki a taua, kihai hoki i korerotia nga penei me ana nei inaianei ki a taua.

24 ¶ Na, ka whanau taua wahine, he tamaiti, a huaina ana e ia tona ingoa ko Hamahona: na, ka tupu taua tamaiti, a ka manaakitia e Ihowa.

25 Na, ka timata te wairua o Ihowa te aki i a ia i roto i te puni o Rana, i te takiwa o Toraha, o Ehetaoro.

UPOKO 14.

NA, ka haere a Hamahona ki raro ki Timinata, a ka kite i tetahi wahine ki Timinata no nga tamahine a nga Pirihitini.

2 Na, ka haere atu ia, a ka korero ki tona papa raua ko tona whaea, ka mea, I kite ahau i tetahi wahine ki Timinata, no nga tamahine a nga Pirihitini: na, ma korua ia e tiki atu ajanei hei wahine maku.

3 Na, ko te meatanga mai a tona papa raua ko tona whaea ki a ia; He moti koia no te wahine i roto i nga tamahine a ou tuakana, a toku iwi katoa ano hoki, i haere ai koe ki te tiki wahine i roto i nga Pirihitini kokoti-kore? Katahi ka mea a Hamahona ki tona papa, Tikina atu maku; e pai ana hoki ia ki taku titiro atu.

4 Kihai hoki tona papa raua ko tona whaea i mohio he mea tena na Ihowa, a he take riri ki nga Pirihitini te rapua ana e ia. Na, i taua wa ko nga Pirihitini nga rangatira o Iharaira.

5 ¶ Na, ka haere a Hamahona, ratou ko tona papa, ko tona whaea, ki Timinata, a, te taenga mai ki nga mara waina o Timinata, na, ko te hamamatanga o tetahi kuao raiona; rere mai ana hoki ki a ia.

6 Te tino putanga iho o te Wairua o Ihowa ki runga ki a ia. Na, haea ana e ia, me te mea e haehae ana ia i te kuao koati; kahore hoki he mea i tona ringa: kihai hoki i korerotia e ia ki tona papa raua ko tona whaea tana i mea ai.

7 Na, ka haere ia ki raro, a ka korero ki taua wahine; a pai tonu tera ki ta Hamahona titiro iho.

8 ¶ A roa iho, na, ka hoki ia ki te tiki i a ia, a, tona pekanga atu kia kite i te tinana o te raiona, na he pokai pi kei roto i te riu o te raiona, me tetahi honi hoki.

9 Na, ka maua atu taua mea e tona ringa, a ka kai haere; a, te taenga atu ki tona papa raua ko tona whaea, ka hoatu ma raua, a kai ana raua kihai hoki i korerotia e ia ki a raua he mea tango mai nana taua honi i roto i te riu o te raiona.

10 ¶ Katahi ka haere atu tona papa ki taua wahine, a ka tukua e Hamahona he hakari ki reira; ko te tikanga hoki ia ma nga tai-tamariki.

11 A, to ratou kitenga i a ia, na, ka tikina atu e ratou etahi hoa e toru tekau, hei noho ki a ia.

12 ¶ Na, ko te meatanga atu a Hamahona ki a ratou, Me korero atu e ahau he kai ki a koutou: Ki te ata whakaaturia mai tona tikanga ki a au i nga ra e whitu o te hakari, ki te kitea e koutou, na, me hoatu e ahau etahi hiti ki a koutou, kia toru tekau, kia toru tekau ano hoki nga whakarua mo nga kakahu.

13 A ki te kahore e taea e koutou te whakaatu tona tikanga ki a au, na, kia toru tekau nga hiti e homai e koutou ki a au, kia toru tekau ano hoki nga whakarua mo nga kakahu. Na, ka mea mai ratou ki a ia, Makā mai to kai, a ma matou e whakarongo atu.

14 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Tana hanga he kai, puta mai ana he kai i roto i a ia; i puta mai ano hoki he reka i roto i te mea kaha. A e toru nga ra kihai i taea e ratou te whakaatu i te tikanga o tena kai.

15 A i te whitu o nga ra ka mea ratou ki te wahine a Hamahona, Whakawaia tou tahu kia whakaaturia mai e ia te kai ki a matou, kei tahuna koe me te whare o tou papa e matou ki te ahi: he pahua koia i a matou i karangatia ai matou e korua? ne ra?

16 Katahi ka tangi atu te wahine a Hamahona ki a ia, a ka mea, Kua kino noa iho koe ki a au, kahore ano hoki ou aroha ki a au: kua makā atu nei e koe he kai ki nga tamariki a toku iwi, a kihai i whakaaturia tona tikanga ki a au. Na, ko tana meatanga mai ki a ia, Nana, kahore ano i whakaaturia e ahau

Digitized by Google

ki toku papa ki toku whaea, a me whakaatu ano e ahau ki a koe?

17 Na, ka tangi atu ia ki a ia i aua rangi e whitu o ta ratou hakari; a i te whitu o nga ra ka whakaaturia e ia ki a ia, he tohe hoki nana ki a ia: a whakaaturia atu ana e ia ki nga tamariki a tona iwi.

18 Katahi ka mea mai nga tangata o te pa ki a ia i te whitu o nga ra, i te mea kahore ano i to noa te ra, Ko tehea te mea reka atu i te honi? ko te aha hoki te mea kaha atu i te raiona? Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Me i kahore taku kau hei parau ma koutou, kihai i kitea e koutou taku kai.

19 ¶ Na, te tino putanga mai o te Wairua o Ihowa ki runga ki a ia, a haere ana ia ki raro ki Ahakerono, a patua iho o ratou e toru tekau nga tangata, na, huia ana e ia o ratou, a hoatu ana he whakarua mo nga kakahu o nga kai whakaatu o te tikanga o te kai. Na, mura tonu tana riri, a haere ana ia ki runga ki te whare o tona papa.

20 Heoi riro ana ta Hamahona wahine i tona hoa i waiho hei hoa mona.

UPOKO 15.

AROA iho na, ka haere a Hamahona, me tetahi kuao koati, i te wa o te kotinga witi, kia kite i tana wahine, a ka mea, Ka haere ahau ki taku wahine ki roto ki te whare *moenga*. Otiia kihai ia i tukua e te papa o te wahine kia haere ki roto.

2 I mea hoki tona papa, I tino mea ahau e kino rawa ana koe ki a ia; na, hoatu ana ia e ahau ma tou hoa: kahore ianei tona teina e pai atu i a ia? Tena kia riro tenei i a koe hei utu mo tera.

3 ¶ Na, ka korerotia ta ratou *mahi* e Hamahona, Engari ahau ka iti iho taku hara i to nga Pirihitini, ina he taku mahi ki a ratou.

4 Na, haere ana a Hamahona, a hopukia ana e ia e toru nga rau o nga pokiha; katahi ka tikina etahi rama e ia, a whakaangahia mai ana nga hiawero ki a raua whakahiawero, a whakanohoia iho tetahi rama ki waenganui o nga hiawero e rua.

5 Na, ka tahuna e ia nga rama kia ka, a tukua atu ana ki te witi a nga Pirihitini, wera ake nga puranga witi, me nga mea ano hoki e tu ana; me nga mara waina, oriwa.

6 ¶ A, te kianga mai a nga Pirihitini, Na wai tenei mahi? na, ka korerotia, Na, Hamahona hunaonga a te Timini; mona i tango i tana wahine, a hoatu ana ki tona hoa. Katahi ka haere mai nga Pirihitini, a tahuna ake e ratou te wahine raua ko tona papa ki te ahi.

7 ¶ Na, ko te meatanga mai a Hamahona ki a ratou, Ahakoa kua meatia tenei e koutou, ka rapu utu ano ahau i a koutou, a, muri iho ka mutu taku.

8 Na, tukitukia ana ratou e ia, te waewae, te huha, he nui te patunga, a haere ana, noho ana i te tihi o te kohatu i Etama.

9 ¶ Na, ko te haerenga mai o nga Pirihitini, a noho ana i Hura, tohatoha noa atu ana ratou i Rehi.

10 Na, ka mea atu nga tangata o Hura, He aha koutou i haere mai ai ki a matou? Na, ko ta ratou meatanga mai, He here i a Hamahona i haere mai ai matou, kia meatia ki a ia tana i mea mai ai ki a matou.

11 Katahi ka haere etahi tangata o Hura, e toru nga mano, ki te tihi o te kohatu i Etama, a ka mea ki a Hamahona, Kahore ianei koe e mohio, he rangatira no tatou nga Pirihitini? he mahi aha tenei au ki a matou? Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Rite tonu ki ta ratou i mea mai ai ki a au, taku i mea ai ki a ratou.

12 Na, ka mea ano ratou ki a ia, He here i a koe i haere mai ai matou, kia hoatu koe ki te ringa o nga Pirihitini. Katahi a Hamahona ka mea ki a ratou, Oati mai ki a au e kore koutou e rere ki runga ki a au.

13 Na, ka korero mai ratou ki a ia, ka mea, Kahore; erangi me ata here koe e matou, a ka hoatu koe ki o ratou ringa: ko te whakamate ia, e kore matou e whakamate i a koe. Na, ka herea ia e ratou ki nga taura hou e rua, a kawea atu ana i te kamaka.

14 ¶ Tona taenga mai ki Rehi, na, ka hamama nga Pirihitini i te tutakitanga ki a ia;—te tino putanga mai o te Wairua o Ihowa ki runga ki a ia: na, rite tonu nga taura i ona ringa ki te muka kua wera i te ahi; harotu noa iho nga here o ona ringa.

15 Na, ka pono atu ia ki tetahi kauae kaihe, he mea hou, a torona atu ana tona ringa, tangohia ake ana; na, kotahi mano tangata i patua e ia ki taua mea.

16 Na, ko te meatanga a Hamahona, He kauae kaihe taku, puranga atu puranga atu, he kauae kaihe taku, patua iho e ahau kotahi mano tangata.

17 A, te mutunga o tana korero, na,

Digitized by Google

makā atu ana e ia te kauae i tona ringa, a huaina iho te ingoa o tena wahi, Ko Ramata-Rehi.

18 ¶ Na, nui whakaharahara tona mate-wai, a ka karanga atu ia ki a Ihowa, ka mea, Nau i homai tenei whakaoranga nui ki te ringa o tou pononga, a ka mate nei ahau i te mate-wai, ka hinga hoki i te ringa o te hunga kokotikore?

19 Na, ka wahia e te Atua he rua i Rehi, a ka puta mai he wai i reira. Katahi ia ka inu, a hoki mai ana tona wairua, na, kua ora ia. No reira i karangatia ai to reira ingoa, Ko Ene-hakore: kei Rehi na ano a tae noa iho ki tenei ra.

20 Na, e rua tekau nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Iharaira i nga ra o nga Pirihitini.

UPOKO 16.

A I haere ano a Hamahona ki Kaha, a ka kitea e ia tetahi wahine puremu ki reira, a haere atu ana ki a ia.

2 *A ka korerotia ki* nga Kahi, ka meatia, Kua tae mai a Hamahona ki konei. Na, ka karapotia *ia* e ratou, ka whanga hoki ratou ki a ia i te roa o te po i te kuwaha o te pa. Na, takoto puku ana ratou i te roanga o taua po; i mea hoki, Me patu ia e tatou i te ata, *ina* awatea.

3 Heoi takoto ana a Hamahona, a turuawaenga noa; katahi ia ka whakatika i waenganui po, a ka mau ki nga keti o te kuwaha o te pa, ki nga pou hoki e rua: na, maranga atu ana ia, me aua mea, me te tutaki hoki; a amohia ana i runga i ona pokohiwi, a kawea ana ki runga ki te tihi o te maunga i te ritenga atu o Heperona.

4 ¶ A, muri iho ka aroha ia ki tetahi wahine i Awa Horeke, tona ingoa ko Terira.

5 Na, ka haere mai nga rangatira o nga Pirihitini ki taua wahine, a ka mea ki a ia, Whakawaia ia kia kitea ai no hea tona kaha nui, ma te aha hoki ia e taea ai e matou te here, te pehi; a kotahi mano kotahi rau nga *pihi* hiriwa e hoatu e tenei, e tenei, o matou ki a koe.

6 ¶ Katahi ka mea mai a Terira ki a Hamahona, Tena, whakaaturia mai ki a au no hea to kaha nui, he aha hoki te mea e herea ai, e pehia ai koe?

7 Na, ko te meatanga atu a Hamahona ki a ia, Ki te herea ahau e ratou ki nga aka hou, kahore nei i maroke, katahi au ka kaha-kore, a ka rite ki tetahi atu tangata.

8 Na, ka maua mai e nga rangatira o nga Pirihitini etahi aka hou e whitu ki a ia, he mea kahore ano i maroke noa; a herea ana ia e ia ki aua mea.

9 (I te wahine ano hoki e noho ana nga kai whanga, i te ruma i roto.) Na, ko tana meatanga mai ki a ia, Nga Pirihitini, e Hamahona, he mea i a koe! Na, motumotuhia ana e ia nga aka: koia ano kei te motunga o te miro muka ina pāngia e te ahi. Heoi kihai i mohiotia tona kaha.

10 Katahi ka mea a Terira ki a Hamahona, Nana, kua mamingatia ahau e koe, kua korero teka koe ki a au; tena ra, whakaaturia mai ki a au ma te aha koe e mau ai te here?

11 Na, ko tana meatanga mai ki a ia, Ki te ata herea ahau e ratou ki nga taura hou kahore ano i meatia ki te mahi, katahi ahau ka kaha-kore, ka rite ki tetahi atu tangata.

12 Na, ka mau a Terira ki nga taura hou, a herea ana ia ki aua mea; a ka mea ki a ia, Nga Pirihitini, e Hamahona, he mea i a koe! (i te ruma ano hoki i roto nga kai whanga e noho ana.) Na, kua motu i a ia ano he miro.

13 Na, ka mea a Terira ki a Hamahona, He maminga tau ki a au, he korero teka a mohoa noa nei? whakaaturia mai ki a au ma te aha koe e mau ai te here? Ka mea mai ia ki a ia, Ki te whatua e koe nga makawe e whitu o toku matenga ki roto ki te whenu.

14 Na, titia iho e ia ki te titi, a ka mea ki a ia, Nga Pirihitini, e Hamahona, he mea i a koe! Na, tona ohonga ake i tana moe, maranga atu ana me te titi o te mea whatu, me te whenu ano hoki.

15 ¶ Na, ko te meatanga mai a te wahine ki a ia, Na te aha koe i mea ai, E aroha ana ahau ki a koe, kahore nei hoki tou ngakau i riro mai i a au? Ka toru enei mamingatanga āu i a au, kihai ano hoki i whakaaturia mai e koe ki a au no hea tou kaha nui.

16 Nawai a, tu katoa nga ra i tana akinga i a ia ki ana kupu, i tana tohe ki a ia, a mate noa iho tona wairua i te hoha;

17 Katahi ka whakaaturia e ia ki a ia tona ngakau katoa, a ka mea ki a ia, Kahore ano i pa noa he heu ki toku mahunga; he Natari hoki ahau ki a Ihowa no te kopu mai ano o toku whaea: ki te heua ahau, katahi ka riro toku kaha, a ka kaha-kore ahau, ka rite ki te mano tangata.

Digitized by Google

18 A, te kitenga o Terira kua whakaaturia tona ngakau katoa ki a ia, na, ka tono tangata atu ia ki te karanga i nga rangatira o nga Pirihitini, hei mea atu, Haere mai ano aianei, kua whakaaturia mai hoki tona ngakau katoa ki a au. Na, ka haere mai nga rangatira o nga Pirihitini ki a ia, me te kawe mai i te moni i o ratou ringa.

19 Na, ka whakamoe ia i a ia ki runga i ona turi, a ka karanga ki tetahi tangata ka mea hoki kia heua e ia nga makawe e whitu o tona mahunga; na, ka timata tana whakaiti i a ia, a mahue ake ia i tona kaha.

20 Na, ko ta tera meatanga atu, Nga Pirihitini, e Hamahona, he mea i a koe! Na, maranga ana ia i tana moe, ka mea, Ka haere atu ahau ki waho, ka pera me mua ra, whakaoioi ai i a au. Heoi kihai ia i matau kua mawehe atu a Ihowa i a ia.

21 ¶ Katahi ia ka hopukia e nga Pirihitini, a pokaia ana e ratou ona kanohi, kawea ana ki raro ki Kaha; na, herea ana ia ki nga mekameka parahi; a hei kai huri mira ia i roto i te whare herehere.

22 Heoi kua timata nga makawe o tona mahunga te tupu i muri iho i tona heunga.

23 Na, ka huihui nga rangatira o nga Pirihitini ki te patu i tetahi whakahere nui ki a Rakono ki to ratou atua, ki te whakamanamana ano hoki: i mea hoki, Kua homai to tatou hoa riri a Hamahona e to tatou atua ki o tatou ringa.

24 A, te kitenga o te iwi i a ia, ka whakamoemiti ki to ratou atua: i mea hoki, Kua homai to tatou hoa riri e to tatou atua ki o tatou ringa, nāna nei hoki to tatou whenua i huna, he tokomaha hoki o tatou i patua e ia.

25 A i o ratou ngakau e koa ana, ka mea ratou, Karangatia a Hamahona, hei mea takaro ma tatou. Katahi ka karangatia a Hamahona i roto i te whare herehere, a takaro ana ia i to ratou aroaro: na, ka whakaturia ia e ratou ki te takiwa o nga pou.

26 Na, ko te meatanga atu a Hamahona ki te tamaiti i pupuri nei i tona ringa, Tukua ahau kia whawha atu ki nga pou tokomanawa o te whare hei okiokinga atu moku.

27 A ki tonu te whare i te tāne i te wahine; i reira ano hoki nga rangatira katoa o nga Pirihitini: na, i runga i te tuanui, ki te whakaaro iho, e toru mano nga tangata me nga wahine, e matakitaki ana ki nga mahi takaro a Hamahona.

28 Katahi ka karanga a Hamahona ki a Ihowa, ka mea, E te Ariki, e Ihowa, kia mahara ki a au, whakakahangia hoki ahau, e te Atua, aianei a, heoi rawa, kia riro rawa mai i a au aianei he utu i nga Pirihitini mo oku kanohi e rua.

29 Na, hopukia atu ana e Hamahona nga pou tokomanawa e rua o waenga, i tu ai, i mau ai te whare, tetahi ki tona matau, tetahi ki tona maui.

30 Na, ko te meatanga a Hamahona, Kia mate tahi ahau me nga Pirihitini. Te tino pikonga iho, me te whakapau ano i tona kaha; heoi hinga ana te whare ki runga ki nga rangatira, ki runga hoki ki te iwi katoa i roto. Na, tini atu i ana i patu ai i tona oranga te hunga i mate, i whakamatea nei e ia, i tona matenga.

31 Katahi ka haere mai ona teina ki raro, ratou ko te whare katoa o tona pāpā, a tangohia ana ia e ratou, kawea atu ana, tanumia ana ki te takiwa o Toraha o Ehetaoro, ki roto ki te rua o Manoa o tona pāpā. A e rua tekau nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Iharaira.

UPOKO 17.

NA, i Maunga Eperaima tetahi tangata, ko Mika tona ingoa.

2 Na, ko tana meatanga ki tona whaea, Ko nga hiriwa kotahi tekau ma tahi rau i tangohia ra i a koe, te mea i kanga ra koe, i korero ai hoki ki oku taringa, nana, i a au taua hiriwa; naku i tango. Katahi ka mea mai tona whaea, Ma Ihowa koe e manaaki, e taku tamaiti.

3 Na, ka whakahokia e ia nga hiriwa kotahi tekau ma tahi rau ki tona whaea, a ka mea mai tona whaea, I whakatapua rawatia tenei hiriwa ma Ihowa, he mea na toku ringa ma taku tamaiti, kia hanga ai he whakapakoko, he mea whaowhao, he mea whakarewa. Na, me whakahoki atu e ahau ki a koe aianei.

4 Otiia i whakahokia ano e ia te hiriwa ki tona whaea; na, ka tango tona whaea i etahi hiriwa e rua rau, a hoatu ana ki te kai whakarewa, a nāna i hanga te whakapakoko whaowhao me te mea whakarewa; na, ka takoto aua mea ki te whare o Mika.

5 Na, he whare atua to taua tangata to Mika, a i hangā ano he epora e ia, me etahi terapimi, i whakatohungatia ano hoki tetahi o ana tama, a meinga ana hei tohunga māna.

Digitized by Google

6 I aua ra kahore o Iharaira kingi; ko ta ratou i mea ai ko nga mea i tika ki te titiro iho a tenei, a tenei.

7 ¶ Na, ko tetahi taitamariki o Pete-rehema-hura o te hapu o Hura, he Riwaiti, i reira ano hoki ia e noho ana.

8 Na, ka haere atu taua tangata i te pa i Pete-rehema-hura, noho ai ki tana wahi e kite ai, a i a ia e haere ana, ka tae mai ki Maunga Eperaima, ki te whare o Mika.

9 Na, ko te meatanga mai a Mika ki a ia, I haere mai koe i hea? a ka mea atu ia ki a ia, He Riwaiti ahau no Pete-rehema-hura, a e haere ana ahau kia noho ki taku wahi e kite ai.

10 Katahi ka mea mai a Mika ki a ia, E noho ki a au, a hei matua koe moku, hei tohunga hoki, a kia kotahi tekau nga *hekere* hiriwa e hoatu e ahau ki a koe i te tau kotahi, kia kotahi ano hoki te whakaritenga kakahu, me te kai ano māu. Na, ka riro mai te Riwaiti.

11 A pai tonu te Riwaiti kia noho ki taua tangata; a ka meinga taua taitamariki e ia kia rite ki tetahi o ana tama.

12 Na, whakatohungatia ana e Mika taua Riwaiti, a ka waiho taua taitamariki hei tohunga māna, a noho ana i roto i te whare o Mika.

13 Na, ko te meatanga a Mika, Katahi ahau ka mohio ka atawhaitia ahau e Ihowa, ina hoki ka riro mai nei te Riwaiti hei tohunga maku.

UPOKO 18.

I AUA ra kahore o Iharaira kingi, i ana ra ano hoki e rapu ana te iwi o nga Rani i tetahi kāinga mo ratou hei nohoanga; kihai hoki tetahi kāinga tupu i taka mai mo ratou i roto i nga iwi o Iharaira, a tae noa iho ki taua ra.

2 Katahi ka tono nga tamariki a Rana i etahi tangata tokorima o to ratou hapu, he hunga maia, i roto i o ratou rohe, i Toraha, i Ehetaoro, hei tutei i te whenua, hei titiro hoki: i mea hoki ki a ratou, Tikina, tirohia te whenua. Na, to ratou taenga mai ki Maunga Eperaima, ki te whare o Mika, noho ana i reira.

3 I a ratou i te whare o Mika, ka mohiotia e ratou te reo o taua taitamariki o te Riwaiti: na, peka ana ki reira, a ka mea ki a ia, Na wai koe i kawe mai ki konei? e aha ana hoki koe i konei? he aha hoki tau i konei?

4 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, Ko nga mea tenei i meatia e Mika ki a au; nāna hoki ahau i utu, a hei tohunga ahau ki a ia.

5 Katahi ratou ka mea ki a ia, Tena, ui atu ki te Atua kia mohio ai matou ka tika ranei ta matou huarahi e haere nei matou.

6 Na, ko te meatanga mai a te tohunga ki a ratou, Haere marie, kei te aro-aro o Ihowa to koutou ara e haere na koutou.

7 ¶ Katahi ka haere aua tangata tokorima, ka tae atu ki Raihi, a ka kite i nga tangata o roto e noho hu ana, e rite ana ki nga Haironi, tē ai he whakaoho, tē ai he wehi, kahore hoki o te whenua kai pehi e whakama ai ratou ki tetahi mea, e matara mai ana hoki ratou i nga Haironi, kahore hoki a ratou meatanga ki tetahi tangata.

8 A, to ratou taenga mai ki o ratou tuakana ki Toraha, ki Ehetaoro: na, ka mea o ratou tuakana ki a ratou, Pehea ana ta koutou?

9 Katahi ratou ka mea atu, Whakatika, kia whakaekea ratou e tatou; kua kite hoki matou i te whenua, a he pai whakaharahara; a me ata noho ano ranei koutou? kaua ra e mangere, whakatika, haere ki te tango i tera whenua:

10 Ka haere koutou, he iwi e noho hu ana hei taenga atu mo koutou, he whenua whanui hoki; kua homai nei hoki e te Atua ki o koutou ringa he wahi kahore nei e hapa i tetahi mea o te whenua.

11 ¶ Na, turia atu ana i reira o te hapu o nga Rani, i roto i Toraha, i Ehetaoro, e ono rau tāngata, whitiki rawa nga mea mo te whawhai.

12 Na, ka haere ratou, a ka noho ki Kiriata-tearimi, ki Hura; koia i karangatia ai te ingoa o tera wahi, Ko Mahane-rana, a mohoa noa nei: koia tena i tua atu o Kiriata-tearimi.

13 I haere atu ano ratou i reira ki Maunga Eperaima, a tae noa ki te whare o Mika.

14 ¶ Na, ko te ohonga mai o nga tangata tokorima i haere nei ki te tutei i te whenua o Raihi, ka mea ki o ratou tuakana, E mohio ana ranei koutou kei enei whare he epora, he terapimi, he whakapakoko, he mea whaowhao, he mea whakarewa? na, ma koutou te whakaaro ki ta koutou e mea ai,

15 Katahi ratou ka peka atu ki reira, a ka tae ki te whare o taua taitamariki o te Riwaiti, ki te whare o Mika, a owha atu ana ki a ia.

16 A tu tonu i te kuwaha o te keti nga tangata e ono rau o nga tamariki

Digitized by Google

a Rana; whitiki tonu hoki a ratou mea mo te whawhai.

17 Na, haere atu ana nga tangata tokorima i haere nei ki te tutei i te whenua. Kua tae ki reira; kei te tango i te whakapakoko, i te epora, i nga terapimi, i te mea hoki i whakarewaia: i te tu hoki te tohunga i te kuwaha o te keti ratou ko nga tangata e ono rau, a *ratou* mea mo te whawhai, whitiki tonu.

18 Na, ko te haerenga o ena ki te whare o Mika; kei te tango i te whakapakoko, i te epora, i nga terapimi, i te mea hoki i whakarewaia. Na, ka mea te tohunga ki a ratou, E aha ana koutou?

19 Ano ra ko ratou ki a ia, Whakarongoa, kopania atu tou ringa ki tou mangai, a haere mai tatou; hei matua hoki koe mo matou, hei tohunga. Ko tehea te mea pai? kia wuiho koe hei tohunga mo te whare o te tangata kotahi, kia waiho ranei hei tohunga mo tetahi iwi, mo tetahi hapu hoki o Iharaira?

20 A pai tonu te ngakau o te tohunga. Na, ka mau ia ki te epora, ki nga terapimi, ki te whakapakoko, a haere ana i roto i taua hunga.

21 Katahi ratou ka tahuri, ka haere; a makā ana e ratou nga tamariki, nga kararehe, me nga mea taimaha ki mua i a ratou.

22 ¶ Ka matara mai ratou i te whare o Mika, na, ka huihuia nga tangata o nga whare i tata ki te whare o Mika, a ka mau i a ratou nga tamariki a Rana.

23 A ta ratou karangatanga mai ki nga tamariki a Rana, na, ka tahuri o ratou aroaro, a ka mea ki a Mika, He aha kei a koe i huihui tangata mai ai koe?

24 Na, ko tana meatanga atu, Kua tangohia atu e koutou aku atua i hanga ai, me te tohunga, a haere ana; a he aha ake taku inaianei? he aha hoki tena i kiia mai na e koutou ki a au, He aha kei a koe?

25 Katahi ka mea atu nga tamariki a Rana ki a ia, Kei rangona tou reo e matou, kei torere atu ki a koe te hunga ngakau aritarita, a ka riro koutou ko tou whare i te matemate.

26 Heoi haere ana nga tamariki a Rana i ta ratou ara, a, te kitenga o Mika e kaha ana ratou i a ia, na, ka tahuri ia, a hoki ana ki tona whare.

27 Heoi maua atu ana e ratou nga mea i hangā e Mika, me te tohunga i noho ki a ia, a haere ana ki Raihi, ki tetahi iwi e noho hu ana, kahore ona whakaohooho; na, patua iho e ratou ki te mata o te hoari, tahuna ake hoki te pa ki te ahi.

28 Kahore ano hoki he tangata hei whakaora; no te mea i matara mai a reira i Hairona, kahore ano hoki a ratou meatanga ki tetahi tangata, na, i te raorao a reira, i Pete-rehopo. Heoi hangā ana e ratou te pa, a noho ana i reira.

29 A huaina ana e ratou te ingoa o tena pa ko Rana, ko te ingoa o to ratou matua o Rana; he uri ia no Iharaira: ko Raihi ia te ingoa o tera pa i mua.

30 ¶ Katahi ka whakaturia ta ratou whakapakoko e nga tamariki a Rana, a ko Honatana tama a Kerehoma, tama a Manahe, te tohunga, ratou ko ana tamariki, mo te iwi o nga Rani, a, tae noa ki te ra i whakaraua ai te whenua.

31 A tu tonu ta ratou whakapakoko, ta Mika i hanga ai, i nga ra katoa o te whare o te Atua i Hiro.

UPOKO 19.

NA, i aua ra, i te mea kahore he kingi o Iharaira, na, ko tetahi tangata, he Riwaiti, e noho noa iho ana i te taha o Maunga Eperaima; na, ka tango ia i tetahi wahine iti māna i roto i Pete-rehema-hura.

2 Na, kua puremu tana wahine iti, a mawehe atu ana i a ia ki te whare o tona pāpā, ki Pete-rehema-hura, a e wha nga tino marama ona ki reira.

3 Na, ka whakatika tona tahu, a haere ana ki te whai i a ia, ki te whakamarie i a ia, ki te whakahoki i a ia; ko tana tangata hoki tona hoa *haere*, me nga kaihe e rua: na, ka kawea ia e te wahine ki te whare o tona pāpā, a te kitenga o te pāpā o te kotiro i a ia, koa tonu, no te mea ka tupono mai ki a ia.

4 Na, ka pupuri tona hungawai te pāpā o te kotiro i a ia; a e toru nga ra i noho ai ia ki a ia; kai ana, inu ana raua, a noho ana i reira.

5 ¶ A i te wha o nga ra ka maranga wawe ratou i te ata, a whakatika ana ki te haere: na, ka mea te pāpā o te kotiro ki tana hunaonga, Kia ora tou ngakau i tetahi wahi taro, a, muri iho ka haere.

6 Na, ka noho, a kai ana, inu tahi ana raua tokorua, na, ko te meatanga mai a te pāpā o te kotiro ki taua tangata, Tena, whakaae mai kia moe *ki konei*, kia koa hoki tou ngakau.

Digitized by Google

7 A, te whakatikanga o taua tangata ki te haere, ka tohea ia e tona hungawai, na, ka moe ano hoki ia ki reira.

8 A i te rima o nga ra ka maranga wawe ia ki te haere, a ka mea te pāpā o te kotiro, Kia ora tou ngakau. Na, ka noho ano raua, a tawharara noa te ra, a kai ana raua tokorua.

9 Na, ka whakatika taua tangata ki te haere, a ia, tana wahine, me tana tangata, a ka mea tona hungawai, te pāpā o te kotiro, ki a ia, Nana, kua heke te ra, kua ahiahi, e noho ra; nana, kua tawharara te ra, hei konei moe ai, kia koa hoki tou ngakau; a ka maranga wawe koutou apopo ki ta koutou huarahi, ka haere ki tou kāinga.

10 Heoi kihai taua tangata i pai kia noho; na, whakatika ana, haere ana; a ka tae mai ki te ritenga atu o Iepuhu, ara, o Hiruharama: i a ia ano hoki nga kaihe e rua, whakanoho rawa, i a ia ano hoki tana wahine iti.

11 Ka tata ratou ki Iepuhu, na, kua aua noa atu te ra, a ka mea te tangata ki tona rangatira, Tena, kia peka atu tatou ki tenei pa o nga Iepuhi, ki reira moe ai.

12 Na, ko te meatanga mai a tona rangatira ki a ia, E kore tatou e peka atu ki te pa o te iwi ke, ehara nei i nga tamariki a Iharaira; me haere atu tatou ki Kipea.

13 Katahi ia ka mea ki tana tangata, Haere mai, tatou ka whakatata ki tetahi o enei wahi moe ai, ki Kipea, ki Rama ranei.

14 Na, ka whiti atu ratou, a ka haere, a kua toene te ra i a ratou ka tata ki Kipea, ki *tetahi pa* o Peniamine.

15 Na, ka peka atu ratou ki reira, ka haere ki Kipea moe ai: a tona taenga atu, ka noho ki te waharoa o te pa; kahore hoki he tangata hei kawe i a ratou ki tona whare moe ai.

16 ¶ Na, ko tetahi tangata, he koroheke, e haere mai ana i tana mahi i te māra i te ahiahi, he tangata ano hoki ia no Maunga Eperaima, i Kipea hoki e noho ana; nga tangata ia o te pa, he Peniamini.

17 A, te anganga mai o ona kanohi, ka kite i tetahi tangata, he pahī, i te waharoa o te pa. Na, ko te meatanga mai a taua koroheke, Ko hea koe? i haere mai ano hoki koe i hea?

18 Na, ka mea atu ia ki a ia, I haere mai matou i Pete-rehema-hura, ko te taha matou o Maunga Eperaima; no reira ahau; haere ai ki Pete-rehema-hura; otiia e haere ana *tenei* ahau ki te whare o Ihowa; heoi kahore he tangata hei tango i a au ki roto ki te whare.

19 Otiia he kakau witi ano tenei, he kai, ma o matou kaihe; he taro ano hoki tenei, he waina maku, ma to pononga wahine, ma te tangata hoki a o pononga: kahore he mate ki te aha ki te aha.

20 Na, ko te meatanga mai a taua koroheke, Tena koe, He ahakoa ra, maku ano te *whakaaro* ki nga mea katoa e matea e koe. Otiia kaua e moe ki te waharoa.

21 Na, ka kawea ia ki tona whare, a ka homai he kai ma nga kaihe, horoia ana e ratou o ratou waewae, kai ana, inu ana.

22 ¶ E mea ake ana o ratou ngakau ki te koa, na, ko te karapotinga mai o te whare e nga tangata o te pa, he tamariki na Periara; kei te patuki ki te tatau, ka korero ki te tangata nona te whare, ki taua koroheke ra, ka mea, Whakaputaina mai ki waho tena tangata i haere na ki tou whare, kia mohio ai matou ki a ia.

23 Katahi ka haere atu ki a ratou te tangata nona te whare, a ka mea ki a ratou, Kaua ra, e aku tuakana, kaua e mahia te mea kino; kua tae mai nei hoki tenei tangata ki toku whare; kaua tenei mea poauau e meatia.

24 Na, ko taku tamahine *tenei*, he wahina, me tana wahine iti hoki, me kawe atu raua e ahau; whakaititia raua e koutou, meatia hoki ki a raua te mea e pai ana ki ta koutou titiro iho: ko tenei tangata ia, kaua tenei mea poauau e meatia ki a *ia*.

25 A, tē pai nga tangata ki te whakarongo ki a ia, na, ka mau taua tangata ki tana wahine iti, a kawea atu ana ki waho ki a ratou, a ka mohio ratou ki a ia, ka tukino hoki i a ia i taua po tūturu, a tae noa ki te ata, a ka puta te ata, ka tukua mai e ratou.

26 Na, ka haere mai te wahine i te puaotanga o te ata, takoto ana ki te kuwaha o te whare o te tangata kei reira nei tona ariki, a awatea noa.

27 A, te whakatikanga ake o tona ariki i te ata, na, ka wahia e ia nga tatau o te whare, ka puta atu, he mea kia haere ia i tona ara. Na, ko te wahine, ko tana wahine iti, e takoto ana i te kuwaha o te whare me ona ringa i runga i te paepae o te tatau.

28 Na, ko tana meatanga iho ki a ia, Whakatika, kia haere tatou. A tē oho ake, na, ka hapainga ia ki runga ki te kaihe. A turia atu ana e taua tangata, haere atu ana ki tona wahi.

Digitized by Google

29 ¶ A, tona taenga mai ki tona whare, na, ka tikina e ia tetahi maripi, a ka mau ki tana wahine iti, tapahia ana e ia, me ona wheua ano hoki, kia tekau ma rua nga tapahanga, a tonoa ana ki nga wahi katoa o Iharaira.

30 A i mea te hunga katoa i kitea ai, Kahore *tenei* i mua, kahore ano hoki i kitea he rite mo tenei o te ra iho ano i haere mai ai nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa, a taea noatia tenei ra: maharatia iho, whakaaroa, korero.

UPOKO 20.

KATAHI ka haere atu nga tamariki katoa a Iharaira, a huihui ana te whakaminenga, me te mea he tangata kotahi, no Rana mai ano a Peere-hepa atu ana, no te whenua ano hoki o Kireara, ki a Ihowa ki Mitipa.

2 A i puta mai ano nga rangatira o te iwi katoa, o nga iwi katoa o Iharaira, i roto i te huihui o te iwi o te Atua, e wha rau aua mano, he hunga haere i raro, he hunga unu hoari.

3 A i rongo ano nga tamariki a Peniamine kua tae mai nga tamariki a Iharaira ki Mitipa. Na, ka mea nga tamariki a Iharaira, Korerotia mai te peheatanga o tenei mea kino.

4 Na, ka whakahokia mai e te Riwaiti e te tangata nāna te wahine i kohurutia, a ka mea, I haere ahau ki Kipea, ki tera i a Peniamine, maua ko taku wahine iti, moe ai i te po.

5 Na, ko te whakatikanga mai o nga tangata o Kipea ki a au, kei te karapoti i te whare, he mea hoki moku, i te po; i mea ratou kia patua ahau: na, whakaititia ana e ratou taku wahine, a mate iho.

6 Na, ka mau ahau ki taku wahine, a tapatapahia ana e ahau, hoatu ana kia kawea puta noa i te whenua, i te kāinga tupu o Iharaira, mo ratou i mahi i te mahi kino, i te mahi poauau i roto i a Iharaira.

7 Na, he tamariki katoa koutou na Iharaira; homai ki konei ta koutou kupu, me *ta koutou* whakaaro.

8 ¶ Katahi ka whakatika katoa te iwi, ano he tangata kotahi, ka mea, E kore tetahi o tatou e haere ki tona teneti, e kore ano hoki tetahi o tatou e peka atu ki tona whare.

9 Engari ko ta tatou mea tenei e mea ai ki Kipea: hei te rota te tikanga mo *ta tatou whawhai* ki reira.

10 Me tango hoki e tatou etahi tangata, kia tekau, i roto i te rau, puta noa i nga iwi katoa o Iharaira, he rau hoki i roto i te mano, he mano i roto i te tekau mano, hei mau o mo te iwi; a ka tae ratou ki Kipea o Peniamine ka rite ta ratou e mea ai ki nga mea poauau katoa i mahia e ratou i roto i a Iharaira.

11 Heoi huihui ana nga tangata katoa o Iharaira hei whakaeke mo te pa, piri tonu me te mea he tangata kotahi ratou.

12 ¶ Na, ka tono tangata atu nga iwi o Iharaira puta noa i te iwi katoa o Peniamine, hei mea, He aha tenei mea kino kua meatia i roto i a koutou?

13 Na, homai aianei aua tangata, nga tamariki a Periara i Kipea, kia whakamatea e matou, kia whakakorea ai te kino i roto i a Iharaira. Otiia kihai nga tamariki a Peniamine i pai ki te whakarongo ki te reo o o ratou tuakana, o nga tamariki a Iharaira.

14 Na, ka huihui mai nga tamariki a Peniamine, i roto i nga pa ki Kipea, ka haere mai ki te whawhai ki nga tamariki a Iharaira.

15 Na, ka tāua i taua ra nga tamariki a Peniamine, o nga pa, e rua tekau ma ono mano nga tangata, he hunga unu hoari; tera atu ano nga tangata o Kipea: i tāua ratou e whitu rau tangata, whiriwhiri rawa.

16 Kei roto ano hoki i tenei hunga katoa etahi tangata, e whitu nga rau, he hunga whiriwhiri, he maui; enei katoa he hunga e piua ai te kohatu ki te huruhuru mahunga, a e kore e heke.

17 I tāua ano hoki nga tangata o Iharaira, nga mea ehara i a Peniamine: e wha rau mano tangata, he hunga unu hoari: he hunga hapai pakanga enei katoa.

18 ¶ Katahi nga tamariki a Iharaira ka whakatika, ka haere ki te whare o te Atua, ka ui atu ki te Atua, ka mea Ko wai o matou hei timata te haere ki te whawhai ki nga tamariki a Peniamine? Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Ma Hura e timata.

19 Na, ka maranga nga tamariki a Iharaira i te ata, a ka noho ki Kipea.

20 Na, ko te haerenga atu o nga tamariki a Iharaira ki te whawhai ki a Peniamine; a whakariteritea ana a ratou ngohi e nga tamariki a Iharaira mo te whawhai ki Kipea.

21 Na, ka puta mai nga tamariki a Peniamine i roto i Kipea, a pirau rawa i a ratou ki te whenua i taua ra, e rua tekau ma rua mano, nga tangata o Iharaira.

Digitized by Google

22 Heoi ka whakatenatena te iwi, nga tangata o Iharaira, i a ratou ano, a whakaritea ana ano a ratou ngohi kia whawhai ai ki taua wahi ano i whakatakotoria ai e ratou i te ra tuatahi.

23 (I haere ano hoki nga tamariki a Iharaira, i tangi ki te aroaro o Ihowa, a, ahiahi noa, i ui atu hoki ki a Ihowa, i mea, Me haere atu ano hoki ahau ki te whawhai ki nga tamariki a Peniamine a taku teina? Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Haere ki te whawhai ki a ia.)

24 Na, ko te whakatatanga mai o nga tamariki a Iharaira ki nga tamariki a Peniamine i te rua o nga ra.

25 A i puta mai ano a Peniamine i roto i Kipea, i te rua o nga ra ki te tu i a ratou, a pirau rawa ano i a ratou ki te whenua kotahi tekau ma waru mano o nga tamariki a Iharaira: he hunga unu hoari katoa enei.

26 ¶ Katahi ka haere nga tamariki katoa a Iharaira, me te iwi katoa, a ka tae ki te whare o te Atua; na, ka tangi ratou, a ka noho i reira ki te aroaro o Ihowa, kahore rawa hoki i kai i taua ra, a, ahiahi noa: me te whakaeke ano hoki i nga tahunga tinana, i nga whakamarietanga ki te aroaro o Ihowa.

27 Na, ka ui ano nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa; (i reira hoki te aaka o te kawenata a te Atua i aua ra,

28 Ko Pinehaha hoki, tama a Ereatara, tama a Arona, te tu ana i tona aroaro i aua ra;) ka mea ratou, Me haere atu ano hoki ahau ki te whawhai ki nga tamariki a Peniamine a toku teina, me whakamutu ranei? Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Haere, ko apopo hoki ratou hoatu ai e ahau ki tou ringa.

29 Katahi ka whakatakotoria he pehipehi e Iharaira mo Kipea, a, taka noa taka noa.

30 Na, ka haere nga tamariki a Iharaira ki nga tamariki a Peniamine i te toru o nga ra, a whakatakotoria ana nga ngohi hei whawhai ki Kipea, hei pera ano me mua ra.

31 Na, ko te putanga mai o nga tamariki a Peniamine ki te tu i te iwi, maunukawhakitia mai ana ratou i te pa; na, ka timata ratou te patu i etahi o te iwi, te tukituki, te pera me mua ra, i nga huarahi e tika atu ra, ko tetahi ki te whare o te Atua, ko tetahi ki Kipea i te parae, ki te whakaaro iho e toru tekau nga tangata o Iharaira.

32 Na, ko te meatanga a nga tamariki a Peniamine, Kua hinga ratou i a tatou, kua pera me te te timatanga. Otiia i mea nga tamariki a Iharaira, Kia rere atu tatou; me manukawhaki mai ratou i roto i te pa ki nga huarahi.

33 Katahi ka whakatika ake nga tangata katoa o Iharaira i o ratou wahi, a ka tu a matua ki Paaratamara: i puta mai ano hoki nga pehipehi o Iharaira i to ratou wahi, i te wahi taruteru o Kipea.

34 Na, haere tonu atu ki Kipea nga tangata kotahi tekau nga mano, he hunga whiriwhiri i roto i a Iharaira katoa, a ka nui haere te whawhai: kihai hoki enei i mohio e tata ana te kino ki a ratou.

35 Na, patua iho e Ihowa a Peniamine i te aroaro o Iharaira, a ngaro iho o Peniamine i nga tamariki a Iharaira i taua ra, e rua tekau ma rima mano kotahi rau, he hunga unu hoari enei katoa.

36 Heoi ka kite nga tamariki a Peniamine e patua ana ratou: i tukua mai nga Peniamini e nga tangata o Iharaira, i whakamanawa atu hoki ki te pehipehi i whakatakotoria e ratou ki Kipea.

37 Na, hohoro tonu te pehipehi, huakina ana e ratou a Kipea; te unuhanga mai hoki o te pehipehi, na, patua iho e ratou te pa katoa ki te mata o te hoari.

38 Na, kua oti tetahi tohu te whakarite e nga tangata o Iharaira ki te pehipehi, ara, kia nui te kake o te mura, o te paowa, i roto i te pa.

39 Heoi te whatinga o nga tangata o Iharaira i te mea e whawhai ana, na, ka anga a Peniamine, ka patu, ka tukituki i nga tangata o Iharaira; ki te whakaaro iho e toru tekau nga tangata: i mea hoki ratou, Koia rawa ano! e hinga ana ano ratou i a tatou, e pera ana ano me to te whawhaitanga tuatahi.

40 Heoi ka timata nei te mura o te pa te kake ki runga, *me* te pou paowa, na, ka titiro a Peniamine ki muri i a ratou, na, kua pau te pa i te *ahi*, e kake ana tera ki te rangi.

41 A, te tahuritanga atu o nga tangata o Iharaira, na, kanakana kau nga tangata o Peniamine; i kite hoki ratou kua tae te he ki a ratou.

42 Na, ka whati atu ratou i te aroaro o nga tangata o Iharaira ki te huarahi ki te koraha; heoi ka mau ano ratou i te hoa riri; Na, te hunga i *puta* mai i roto i nga pa, kei te whakangaro i a ratou, he mea karapoti na ratou.

43 Na, ka karapotia a Peniamine e ratou, a whaia ana, takatakahia ana, koia ano te ngawari! i te ritenga atu o Kipea i te taha ki te rawhiti.

Digitized by Google

44 A kotahi tekau ma waru mano o nga tangata o Peniamine i hinga: he hunga maia enei katoa.

45 Na, ka whati ratou, a rere ana ki te koraha ki te kamaka o Rimono: a e rima mano tangata i hamua e ratou ki nga huarahi, na, ka whaia ano ratou ki Kiromo, a patua iho o ratou e rua mano tāngata.

46 Na, te hunga katoa i hinga o Peniamine i taua ra, e rua tekau ma rima mano, he hunga unu hoari: he hunga maia katoa enei.

47 A e ono rau tangata i tahuri, i rere ki te koraha ki te teko o Rimono, a e wha nga marama i noho ai ki te teko o Rimono.

48 A i tahuri atu ano nga tangata o Iharaira ki nga tamariki a Peniamine, a patua iho ratou ki te mata o te hoari, nga tangata o nga pa, me nga kararehe, me nga mea katoa i tupono atu ai ratou: i tungia ano hoki e ratou ki te ahi nga pa katoa i tae atu ai ratou.

UPOKO 21.

NA, kua puaki noa ake te oati a nga tangata o Iharaira i Mitipa, i mea ratou, Kaua tetahi tangata o tatou e hoatu i tana tamahine hei wahine ma Peniamine.

2 Katahi ka haere mai te iwi ki te whare o te Atua, a noho ana i reira i te aroaro o te Atua, a, ahiahi noa; na, rahi noa atu o ratou reo, he nui te tangihanga.

3 I mea hoki ratou, Na te aha, e Ihowa, e te Atua o Iharaira, i puta ake ai tenei i roto i a Iharaira; i ngaro ai tetahi iwi i tenei ra i roto i a Iharaira?

4 Na, i te ata ka maranga wawe te iwi, a hangā ana he aata e ratou, a whakaekea ana he tahunga tinana, he whakamarietanga.

5 Na, ko te meatanga a nga tamariki a Iharaira, Ko wai o nga iwi katoa o Iharaira kahore i tae mai i roto i te whakaminenga ki a Ihowa? Kua takoto hoki he oati nui mo te tangata e kore e haere ki a Ihowa ki Mitipa: i mea ratou, Ka whakamatea rawatia.

6 A koingo tonu nga tamariki a Iharaira ki to ratou teina, ki a Peniamine; i mea, Kua hautopea atu tetahi iwi i tenei ra i roto i a Iharaira.

7 Me aha tatou ki etahi wahine ma nga mea o ratou i mahue; kua oatitia hoki a Ihowa e tatou e kore a tatou tamahine e hoatu e tatou hei wahine ma ratou?

8 ¶ Na, ka mea ano ratou, Ko tehea o nga iwi o Iharaira kahore nei i tae mai ki a Ihowa ki Mitipa? Na, kahore tetahi tangata o Iapehe-kireara i haere mai ki te puni ki te whakaminenga.

9 I tāua hoki te iwi, a kahore tetahi tangata i reira o nga tangata o Iapehe-kireara.

10 Na, ka tono te huihui i etahi tangata ki reira, kotahi tekau ma rua mano, he hunga toa, a ka whakahau i a ratou, ka mea, Tikina patua nga tangata o Iapehe-kireara ki te mata o te hoari, me nga wahine me nga tamariki.

11 A ko tenei ta koutou e mea ai, Ko nga tāne katoa, me nga wahine katoa i mohio, ara, i takoto ki te tāne, me huna e koutou.

12 A e wha rau nga kotiro i mau i a ratou i roto i nga tangata o Iapehe-kireara, he wahina kahore ano i mohio noa ki te tangata, ara, i takoto ki te tāne: na, kawea ana e ratou ki te puni ki Hiro, ki tera i te whenua o Kanaana.

13 Katahi ka unga tangata atu te huihui katoa hei korero atu ki nga tamariki a Peniamine i te teko i Rimono, hei karanga atu ki a ratou, Ka mau te rongo.

14 Na, ka hoki mai a Peniamine i taua wa; a ka homai ki a ratou nga wahine i whakaorangia e ratou i roto i nga wahine o Iapehe-kireara; otiia kihai ano i rato.

15 Heoi koingo tonu te iwi ki a Peniamine, no te mea kua wahia e Ihowa nga iwi o Iharaira.

16 ¶ Katahi ka mea nga kaumatua o te huihuinga, Me aha tatou ki etahi wahine ma nga mea i mahue, kua hunā nei hoki nga wahine a Peniamine?

17 I mea ano hoki ratou, Kia whai kāinga tupu nga morehu o Peniamine, kei moti rawa tetahi iwi i roto i a Iharaira.

18 Otiia e kore e taea te hoatu e tatou a tatou tamahine hei wahine ma ratou; no te mea kua oati nga tamariki a Iharaira, kua mea, Kia kangā te tangata e hoatu ana i te wahine ki a Peniamine.

19 Na, ka mea ratou, Nana, he hakari tena ki a Ihowa i Hiro, he mea whakarite i tenei tau, i tenei tau, i te taha ki te nota o Pete-ere, i te taha ki te rawhiti o te huarahi e tika atu ana i Pete-ere ki Hekeme, i te taha ki te tonga o Repona.

20 Na, ka whakahau atu ratou ki nga tamariki a Peniamine, ka mea, Haere ki nga mara waina whanga ai;

Digitized by Google

21 A e kite koutou, na, kua puta mai tena nga tamahine o Hiro ki te kanikani, na, ka haere atu koutou i nga mara waina, ka hopu i tana wahine, i tana wahine, i roto i nga tamahine o Hiro, a ka haere ki te whenua o Peniamine.

22 A ka tae mai o ratou mātua, o ratou tungane ranei, ki te korero i *ta koutou* he ki a matou, ko reira matou ka mea ai ki a ratou, Kia atawhai ki a matou, ara, ki a ratou: kihai hoki i riro i a matou he wahine ma tenei ma tenei o ratou i te mea e whawhai ana: ehara ano hoki i te mea na koutou i hoatu i tenei wa e he ai koutou.

23 Na, pera ana nga tamariki a Peniamine, a tangohia ana e ratou etahi wahine i roto i te hunga i kanikani ra; rite tonu ki a ratou te tokomaha, he mea hopu na ratou: a haere ana, noho ana ki to ratou kāinga tupu, kei te hanga o ratou pa, nohoia iho e ratou.

24 Katahi ka turia atu i reira i taua wa e nga tamariki a Iharaira ki tona iwi ki tona iwi, ki tona hapu ki tona hapu; heoi haere ana ratou i reira ki tona kāinga, ki tona kāinga.

25 I aua ra kahore o Iharaira kingi, ko ta ratou i mea ai ko nga mea i tika ki te titiro iho a tenei, a tenei.

KO RUTU.

UPOKO 1.

NA, i nga ra i whakariterite ai nga kai whakarite whakawa, kua pa te mate-kai ki te whenua. A ka haere tetahi tangata o Pete-rehema-hura ki te whenua o Moapa noho ai; a ia, tana wahine, me ana tama tokorua.

2 Na, te ingoa o taua tangata, ko Erimereke, ko Naomi hoki te ingoa o tana wahine; nga ingoa hoki o ana tama tokorua, ko Maharono, ko Kiriono, He Eparati ratou, no Pete-rehema-hura. Na, haere mai ana ki te whenua o Moapa, noho ana i reira.

3 Na, ka mate a Erimereke te tahu o Naomi, a mahue iho ko ia, ratou ko ana tama tokorua.

4 Na, ka tango wahine raua ma raua i roto i nga wahine o Moapa; ko Oropa te ingoa o tetahi, ko Rutu te ingoa o tetahi, a noho ana i reira, kotahi tekau nga tau.

5 Na, ka mate raua tokorua, a Maharono raua ko Kiriono, a ko te wahine anake te oranga o ana tama tokorua, o tona tahu.

6 ¶ Katahi ia ka whakatika, ratou ko ana hunaonga, a hoki atu ana i te whenua o Moapa; i rongo hoki i te whenua o Moapa kua titiro mai a Ihowa ki tona iwi, kua hoatu e ia he taro ma ratou.

7 Heoi haere atu ana ia i te wahi i noho ai, ratou tahi ko ana hunaonga tokorua, a haere ana i te ara, hoki ana ki te whenua o Hura.

8 Na, ko te meatanga mai a Naomi ki ana hunaonga tokorua, Haere korua, e hoki ki nga whare o o korua whaea: ma Ihowa korua e atawhai; kia rite tana ki ta korua mahi ki nga tupapaku, ki a au.

9 Ma Ihowa e homai ki a korua kia kite korua i te okiokinga i roto i te whare o tona tahu o tona tahu. Na, ka kihi ia i a raua, a rahi noa atu o ratou reo ki te tangi.

10 Na, ko ta raua meatanga atu ki a ia, Engari me hoki tahi tatou ki tou iwi.

11 Ano ra ko Naomi, Hoki atu, e aku tamahine: kia haere tahi korua i a au hei aha? he tama ano ianei enei kei roto i toku kopu hei tane ma korua?

12 Hoki atu, e aku tamahine, haere, kua ruruhitia nei hoki ahau, a e kore e whai tahu. Me i ki atu ahau, E mea ana ano ahau, tera ano ahau e whai tane i tenei po, a ka whanau ano hoki etahi tamariki maku;

13 Tera ranei korua e tatari ki a raua kia kaumatua ra ano? tera ranei e mau tonu korua ki a raua, a e whakakahore ki te tane? Kahore e aku tamahine, nui noa atu hoki toku pouri ina whakaaro ki a korua; no te ringa hoki o Ihowa kua puta mai nei ki a au.

14 Na, ka puaki ano to ratou reo a ka tangi. Na, ka kihi a Oropa i tona hungawai; ko Rutu ia i piri ki a ia.

15 Katahi tera ka mea mai, Nana, kua hoki tou taokete ki tona iwi, ki ona atua: hoki atu, whaia tou taokete.

16 Na, ko te meatanga atu a Rutu, Kaua ra e tohe ki a au kia whakarerea

Digitized by Google

koe, kia hoki atu i te whai i a koe; ta te mea ka haere ahau ki tau wahi e haere ai, ka noho hoki ki tau wahi e noho ai; ko tou iwi hei iwi moku, ko tou Atua, hei Atua moku.

17 Ka mate ahau ki te wahi e mate ai koe, ka tanumia hoki ki reira: kia meatia tenei e Ihowa ki a au, etahi atu mea ano hoki, ki te wehea taua e *tetahi mea ke ehara nei* i te mate.

18 A, tona kitenga e u ana tona ngakau kia haere tahi raua, na, mutu ake tana korero ki a ia.

19 ¶ Na, haere ana raua tokorua, a tae noa ki Pete-rehema. A ka tae raua ki Pete-rehema, na, ka oho katoa te pa ki a raua, ka mea, Ko Naomi tenei?

20 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Kaua ahau e karangatia, ko Naomi; ko Mara ta koutou e karanga ai ki a au: he kawa rawa hoki ta te Kaha-rawa mahi ki a au.

21 Ki tonu ahau i toku haerenga atu; na, kua whakahokia kautia mai e Ihowa. Na te aha ahau i karangatia ai ko Naomi e koutou, kua whakaaturia nei hoki toku he e Ihowa, kua tukinotia ahau e te Kaha-rawa?

22 Heoi hoki mai ana a Naomi raua tahi ko tana hunaonga ko Rutu Moapi: hoki mai ana i te whenua o Moapa; a haere mai ana ki Pete-rehema i te timatanga o te kotinga parei.

UPOKO 2.

NA, he whanaunga to Naomi, ara, to tona tahu, he tangata taonga nui, no te hapu o Erimereke; ko Poaha tona ingoa.

2 Na, ko te meatanga mai a Rutu Moapi ki a Naomi, Kia haere ahau ki te māra ki te hamu i nga puku parei i muri i te tangata e manakohia mai ai ahau. Ano ra ko tera, Haere, e taku tamahine.

3 Na, haere ana ia, a, te taenga atu, ka hamu i te māra i muri i nga kai kokoti: a tupono noa mai ia ko te wahi o te māra i a Poaha o te hapu o Erimereke.

4 ¶ Na, ko te taenga mai o Poaha i Pete-rehema, a ka mea ki nga kai kokoti, Kia noho a Ihowa ki a koutou. Ano ra ko ratou ki a ia, Kia manaakitia koe e Ihowa.

5 Katahi ka mea a Poaha ki tana tangata i tohutohu nei i nga kai kokoti, Na wai tenei kotiro?

6 Na, ko te whakahokinga mai a te tangata i tohutohu nei i nga kai kokoti, ka mea, Ko te kotiro Moapi tenei i hoki tahi mai nei raua ko Naomi i te whenua o Moapa;

7 I mea mai hoki ia, Kia hamu ahau, ne? kia kohikohi i roto i nga paihere, i muri i nga kai kokoti: heoi haere ana ia, a i konei tonu ia, o te ata iho ano, a taea noatia anaianei. He iti nei tana nohoanga i roto i te whare.

8 Na, ko te meatanga mai a Poaha ki a Rutu, E kore ranei koe e rongo mai, e taku tamahine? Kaua e haere ki tetahi māra ke hamu ai; kaua ano hoki e haere atu i konei; engari me noho tonu ki konei ki aku kotiro.

9 Kia matatau atu ou kanohi ki te māra e kotia ana e ratou, ka whai i a ratou: kahore ianei ahau i ki atu ki nga taitamariki kia kaua ratou e pa ki a koe? E mate-wai ano hoki koe, haere atu ki nga oko, inu ai i ta nga taitamariki i utu mai ai.

10 Na, ka tapapa iho tera, ka piko iho ki te whenua, a ka mea ki a ia, Na te aha koe i manako mai ai ki a au, i mohio ai hoki ki a au, he manene nei hoki ahau?

11 Na, ka whakahokia mai e Poaha, ka mea ki a ia, Kua ata korerotia mai ki a au nga mea katoa i mea ai koe ki tou hungawai i muri i te matenga o tou tahu, tou whakarerenga hoki i tou pāpā, i tou whaea, i te whenua ano hoki i whanau ai koe, a haere mai ana ki te iwi kihai i mohiotia e koe i mua ake nei.

12 Ma Ihowa e utu tau mahi; kia ata rite hoki te utu e homai ki a koe e Ihowa Atua o Iharaira, kua tae mai nei hoki koe ki raro ki ona parirau oki-oki ai.

13 Ano ra ko tera, Kia manakohia mai ahau, e toku ariki; ka ora nei hoki toku ngakau i a koe, he pai hoki to kupu ki to pononga; ko au ia kahore e rite ki tetahi o o pononga wahine.

14 A i mea ano a Poaha ki a ia, I te wa e kai ai, haere mai ki konei, ki te kai taro mau, ka tuku hoki i to kongakonga ki roto ki te winika. Na, ka noho ia ki te taha o nga kai kokoti, i homai ano e ia he witi pāhūhū mana. Na, kai ana ia, a ka makona, a toe ake.

15 Tona whakatikanga ki te hamu, ka ako a Poaha i ana taitamariki, ka mea, Kia hamu ano hoki ia i roto i nga paihere; kaua ano hoki ia e meinga kia whakama.

16 Whakangahorotia ano hoki etahi kapunga mana, whakarerea atu kia kohia e ia, kaua hoki ia e riria.

Digitized by Google

17 Na, ka hamu ia i te māra, a ahiahi noa, a patupatua ana e ia ana i hamu ai: a ki te whakaaro iho, kotahi te epa parei.

18 ¶ Na, tangohia ana e ia, a haere ana ki te pa, a ka kite tona hungawai i ana i hamu ai: i whakaputaina mai ano hoki e ia, i homai ki a ia nga toenga i a ia i makona ra.

19 Na, ko te meatanga mai a tona hungawai ki a ia, I hamu koe ki hea inaianei? i hea hoki koe e mahi ana? kia manaakitia te tangata i mohio ra ki a koe. Na, korerotia atu ana e ia ki tona hungawai te tangata i mahi nei ia ki a ia, a ka mea, Te ingoa o te tangata i mahi nei ahau ki a ia inaianei ko Poaha.

20 Ano ra ko Naomi ki tana hunaonga, Kia manaakitia ia e Ihowa, mo tona aroha kihai nei i mahue ki te hunga ora, ki te hunga mate. Na, ka mea a Naomi ki a ia, E tata ana taua tangata ki a taua, no o taua whanaunga tupu.

21 Na, ka mea mai ano a Rutu Moapi, I mea mai ano hoki ia ki a au, Kia tata tonu koe ki aku tangata, kia poto ra ano aku mea katoa te kokoti.

22 Na, ko te meatanga a Naomi ki a Rutu, ki tana hunaonga, E pai ana, e taku tamahine, ki te haere tahi koe me ana kotiro, kei riria koe i te māra ke.

23 Na, kei te whai tonu ia i nga kotiro a Poaha, ka hamu, a poto noa nga parei te kokoti, me te witi hoki te kokoti; i tona hungawai ia tona nohoanga.

UPOKO 3.

NA, ka mea a Naomi tona hungawai ki a ia, Kaua ianei ahau e rapu i te okiokinga mou, e taku tamahine, e puta mai ai te pai ki a koe?

2 Ehara ianei a Poaha i te whanaunga no taua nāna nei aua kotiro, ou hoa na? Nana, ko a tenei po ia whakarererere ai i te papapa o te parei i te patunga witi.

3 Na, horoia koe, ka whakawahi i a koe, ka kakahu ai i ou kakahu, ka haere ki raro ki te patunga witi; kaua koe e whakaaturia ki *taua* tangata, a mutu noa tana kai, tana inu.

4 A ka takoto ia, na, me titiro koe ki te wahi e takoto ai ia; katahi ka haere atu, ka hura i nga kakahu o ona waewae, ka takoto; ko reira ia whakaatu ai ki a koe i tau e mea ai.

5 Na, ka mea mai tera ki a ia, Maku e mea nga mea katoa i korerotia mai na e koe ki a au.

6 ¶ Na, ko tana haerenga ki raro ki te patunga witi, a meatia ana e ia nga mea katoa i whakahaua mai e tona hungawai ki a ia.

7 Na, ka kai a Poaha, ka inu, a ora ana tona ngakau, katahi ka haere, ka takoto ki te pito o te puranga: na, ko te ata haeretanga mai o tera, hurahia ana nga kakahu o ona waewae, na, kua takoto.

8 Na, i waenganui po ka oho te mauri o taua tangata, a ka tahuri mai: na, he wahine e takoto ana i ona waewae.

9 Na, ka mea ia, Ko wai koe? a ka mea ake tera, Ko Rutu ahau, ko to pononga wahine: na, uwhia iho te pito o tou ki to pononga; he whanaunga tupu hoki koe.

10 Na, ko tana meatanga mai, Kia manaakitia koe e Ihowa, e taku tamahine; nui atu hoki i to te timatanga tou aroha o te whakamutunga, i a koe kihai nei i aru i nga taitama, i te mea rawa-kore, i te mea whai taonga ranei.

11 Na, kaua e wehi, e taku tamahine; ka meatia e ahau ki a koe au mea katoa i ki mai ai: e mohio ana hoki te pa katoa o toku iwi he wahine koe e uaua ana ki te pai.

12 Na, e tika ana ano he whanaunga tupu ahau *nou;* otiia tena ano tetahi e tata rawa ana i a au.

13 Takoto marie i tenei po; a i te ata ki te whakawhanaunga ia ki a koe, e pai ana; mana te tikanga whanaunga; a ki te kahore ia e pai kia māna te tikanga o te whanaunga ki a koe, na, maku te tikanga whanaunga ki a koe; e ora ana a Ihowa. Ata takoto, kia taea ra ano te ata.

14 ¶ Na, takoto tonu ia ki ona waewae, a taea noatia te ata; a ka maranga i te mea e kore tona hoa e mohiotia e te tangata. Na, ka mea mai tera, Kei mohiotia i haere mai he wahine ki te patunga witi.

15 I mea mai ano ia, Tena koa tou kakahu ra. Puritia. Na, puritia ana e ia. Katahi ka mehuatia atu etahi parei e ia, e ono nga mehua: a whakawahā atu ana ki a ia; na, haere ana ia ki te pa.

16 A, tona taenga mai ki tona hungawai, na, ka mea tera, Ko wai koe e taku tamahine? Na, korerotia ana e ia ki a ia nga mea katoa i mea ai taua tangata ki a ia.

17 I mea ano ia, Ko enei mehua parei e ono i homai e ia ki a au; i mea hoki ki a au, Kei haere kau koe ki tou hungawai.

Digitized by Google

18 Na, ko tana meatanga mai, Ata noho, e taku tamahine, kia mohiotia ra ano e koe te tukunga iho o *tenei* mea: e kore hoki e whakamutua ta taua tangata, kia oti ra ano tenei mea i a ia ianei.

UPOKO 4.

NA, ka haere a Poaha ki te kuwaha, a noho ana i reira; na, ko te whanaunga i korerotia ra e Poaha e haere atu ana. Katahi tera ka mea atu, E mea, e mea, peka mai nei ki konei noho ai. Na, ka peka atu ia, a noho ana.

2 Katahi ka tikina e ia etahi tangata o nga kaumatua o te pa, kotahi tekau, a ka mea, E noho ki konei. Na, noho ana ratou.

3 Na, ko tana meatanga mai ki taua whanaunga, E hokona ana e Naomi, i haere mai nei i te whenua o Moapa, te wahi o te māra i to tatou tuakana i a Erimereke:

4 Na, i mea ahau kia whakaatu atu ki a koe, kia mea atu, Mau e hoko i te aroaro o nga tangata, i te aroaro ano hoki o nga kaumatua o toku iwi. Ki te hokona e koe, hokona: a ki te kahore e hokona, korerotia mai ki a au, kia mohio ai ahau: kahore hoki he tangata hei hoko, ko koe anake, a no muri ahau i a koe. Na, ko te meatanga atu a tera, Maku e hoko.

5 Katahi a Poaha ka mea mai, I te ra e hokona ai te māra ki a koe e te ringa o Naomi, me hoko ano e Rutu ki a koe, e taua Moapi, e te wahine a te tupapaku, hei whakaara ingoa ake mo te tupapaku ki tona wahi tupu.

6 Na, ko te meatanga atu a taua whanaunga, E kore e taea te hoko e ahau maku; kei he toku kāinga tupu: mau taku hokonga e hoko; e kore hoki e taea te hoko e ahau.

7 Na, i mua ko te tikanga tenei i roto i a Iharaira mo nga utunga e hoki mai ana, mo nga whakawhitiwhitinga, hei whakamau mo nga kupu katoa; I unuhia e tetahi tona hu, a hoatu ana ki tona hoa: a hei kai whakaatu tenei i roto i a Iharaira.

8 Na, ka mea taua whanaunga ki a Poaha, Hokona māu. A unuhia ake e ia tona hu.

9 ¶ Na, ko te meatanga atu a Poaha ki nga kaumatua ratou ko te iwi katoa, He kai titiro koutou i tenei ra ki taku hokonga i nga mea katoa a Erimereke, i nga mea katoa ano hoki a Kiriono, a Maharono, i roto i te ringa o Naomi.

10 Me Rutu ano hoki te Moapi, te wahine a Maharono, kua hokona ia e ahau hei wahine maku, hei whakaara ingoa ake mo te tupapaku ki runga ki tona kāinga tupu, kei hautopea atu te ingoa o te tupapaku i roto i ona teina, i te kuwaha ano hoki o tona wahi; ko koutou nga kai titiro i tenei ra.

11 Na, ka mea mai nga tangata katoa i te kuwaha, ratou ko nga kaumatua, He kai titiro matou. Ma Ihowa e mea tena wahine e haere mai na ki tou whare kia rite ki a Rahera raua ko Rea i tu ai te whare o Iharaira: kia nui ano hoki to mahi i Eparata, kia whai ingoa ki Pete-rehema:

12 Hei te whare o Parete, whanau o Tamara raua ko Hura, he rite mo tou whare, ara, mo te uri e homai e Ihowa ki a koe i roto i tenei kotiro.

13 ¶ Na, ka tango a Poaha i a Rutu, a waiho iho ia hei wahine māna: na, ka tae atu ia ki a ia, a ka meinga e Ihowa kia hapu; na, kua whanau tana tamaiti.

14 Na, ka mea nga wahine ki a Naomi, Kia whakapaingia a Ihowa, kihai nei i whakatiki i a koe i tenei ra ki te whanaunga: ka karangatia ano hoki tona ingoa i roto i a Iharaira.

15 Māna hoki tou wairua e whakahoki ake, ko ia hoki hei atawhai mo tou ruruhitanga: he whanau hoki ia na to hunaonga e aroha nei ki a koe, e nui nei tona pai ki a koe i to nga tama tokowhitu.

16 Na, ka tango a Naomi i taua tamaiti, a whakatakotoria ana ki tona uma, a ko ia hei kai hikihiki mona.

17 Na, huaina ana he ingoa mona e nga wahine e noho tata ana; i mea ratou, Kua whanau tetahi tamaiti ma Naomi; na huaina ana e ratou tona ingoa ko Opere. Ko te pāpā tenei o Hehe, pāpā o Rawiri.

18 ¶ Na, ko nga whakatupuranga enei o Parete: whanau ake ta Parete ko Heterono,

19 Whanau ake ta Heterono ko Rame, whanau ake ta Rame ko Aminarapa,

20 Whanau ake ta Aminarapa ko Nahahona, whanau ake ta Nahahona ko Haramono,

21 Whanau ake ta Haramono ko Poaha, whanau ake ta Poaha ko Opere,

22 Whanau ake ta Opere ko Hehe, whanau ake ta Hehe ko Rawiri.

Digitized by Google

KO HAMUERA TUATAHI.

UPOKO 1.

I Ramataima-topimi i Maunga Eperaima tetahi tangata, ko Erekana tona ingoa, he Eparati, he tama na Ierohama, tama a Erihu, ko ia nei he tama na Tohu, *a* he tama *tenei* na Tupu:

2 A tokorua ana wahine; ko Hana te ingoa o tetahi, ko Penina te ingoa o tetahi: na, he tamariki ano a Penina, kahore ia he tamariki a Hana.

3 A tatau ā tau tonu te haere atu a tenei tangata i tona pa ki te koropiko, ki te patu whakahere ki a Ihowa o nga mano, ki Hiro. I reira ano hoki nga tama tokorua a Eri, a Hoponi raua ko Pinehaha nga tohunga a Ihowa.

4 ¶ A i te ra i patu whakahere ai a Erekana, na, ka homai etahi mea e ia ki a Penina ki tana wahine, ki ana tamariki katoa ano hoki, ratou ko ana tamahine:

5 E rua ia nga wahi i homai e ia ki a Hana; i aroha hoki ia ki a Hana; otiia kua oti tona kopu te tutaki e Ihowa.

6 A nui atu te whakatoi a tona hoa tauwhainga ki a ia, a mamae noa ia, no te mea kua tutakina tona kopu e Ihowa.

7 Pena tonu ta te tane mahi i ia tau, i ia tau, i nga haerenga a tenei ki runga ki te whare o Ihowa; pena tonu ta tera whakatoi i tenei, a tangi noa ia, kihai hoki i kai.

8 Na, ko te meatanga mai a tona tahu a Erekana ki a ia, E Hana, he aha koe i tangi ai? he aha hoki koe tē kai ai? he aha ano hoki i pouri ai tou ngakau? ki tau e kore ianei e nui atu toku pai i to nga tamariki kotahi tekau?

9 ¶ A ka mutu te kai, te inu ki Hiro, na, ka whakatika atu a Hana; (i runga ano hoki i te nohoanga a Eri te tohunga e noho ana i tetahi pou o te temepara a Ihowa:)

10 A e pouri ana te ngakau o tera, ka inoi ki a Ihowa; nui atu tona tangi.

11 Na, ka puaki tana kupu taurangi, i mea ia, E Ihowa o nga mano, ki te ata titiro mai koe ki te pouri o to pononga wahine, a ka mahara ki a au, a e kore e wareware ki to pononga, engari ka homai i tetahi tamaiti tane ki to pononga, na, ka hoatu ia e ahau ki a Ihowa i nga ra katoa e ora ai ia; e kore ano hoki he heu e heua ki tona matenga.

12 Na, i te mea e nui rawa ana tana inoi ki te aroaro o Ihowa, ka tirohia mai tona waha e Eri.

13 Na, a Hana, e korero ana ia i roto i tona ngakau, ko ona ngutu kau e ora-ora ana, kihai tona reo i rangona: na, ka mea a Eri e haurangi ana ia.

14 Katahi a Eri ka mea ki a ia, Ka tae te roa o tou haurangitanga! whakarerea atu ra tou waina.

15 Na, ka whakahokia mai e Hana, a ka mea, Kahore, e toku ariki; he wahine ngakau pouri ahau: kahore ahau i inu i te waina, i te wai whakahaurangi; engari e ringitia ana e ahau toku ngakau ki te aroaro o Ihowa.

16 Kaua to pononga e kiia he tamahine na Periara: na te nui hoki o toku mamae, o toku pouri, enei korero aku.

17 Katahi ka whakahokia atu e Eri, i mea ia, Haere marie: a ma te Atua o Iharaira e homai tau mea i inoi ai koe ki a ia.

18 Na, ka mea mai tera, Kia manakohia to pononga e koe. Katahi taua wahine ka haere, ka kai, a mutu ake te *pouri o* tona mata.

19 ¶ Na, ka maranga wawe ratou i te ata, a ka koropiko ki te aroaro o Ihowa, a hoki ana, haere ana ki to ratou whare i Rama. Na, ka mohio a Erekana ki a Hana, ki tana wahine; a i mahara ano a Ihowa ki a ia.

20 A te takanga o nga ra o te haputanga o Hana, na, ka whanau he tamaiti, a huaina ana e ia tona ingoa ko Hamuera, No te mea i inoia ia e ahau i a Ihowa.

21 A i haere ano taua tangata a Erekana, me tona whare katoa, ki runga ki te patu i te whakahere o te tau ki a Ihowa, i tana mea ano hoki i ki taurangi ai.

22 Ko Hana ia kihai i haere; i mea hoki ki tona tahu, Kia whakamutua ra ano te kai u a te tamaiti, ko reira ahau kawe atu ai i a ia, kia puta ai ia ki te aroaro o Ihowa, mo tana noho tonu atu ki reira.

Digitized by Google

23 Na, ko te meatanga mai a Erekana a tona tahu ki a ia, Meatia ta to whakaaro e whakapai ai; e noho, kia whakamutua ra ano tana kai u; otiia kia mau te kupu a Ihowa. Na, noho ana taua wahine, a whakangotea ana tana tamaiti, a mutu noa tana kai u.

24 ¶ Na, ka kawea ia e ia i te mutunga o tana kai u, me etahi puru e toru, kotahi hoki te epa paraoa, me te pounamu waina, kawea ana ia e ia ki te whare o Ihowa ki Hiro: he tamariki rawa hoki taua tamaiti.

25 Na, patua ana e ratou tetahi puru, a kawea ana te tamaiti ki a Eri.

26 Na, ko tana meatanga mai, E toku ariki, kia ora tou wairua. E toku ariki, ko au te wahine i tu i tou taha i konei nei, i inoi ra ki a Ihowa.

27 Ko tenei tamaiti taku i inoi atu ai; a homai ana e Ihowa ki a au taku mea i inoi ai ahau ki a ia:

28 Na, kua tukua atu nei ia e ahau ki a Ihowa; he mea tuku ia ki a Ihowa i nga ra katoa e ora ai ia. A koropiko ana te *tamaiti* ki a Ihowa ki reira.

UPOKO 2.

KATAHI ka karakia a Hana, a ka mea, E whakamanamana ana toku ngakau ki a Ihowa, kua ara toku haona i a Ihowa, ka rahi toku waha ki oku hoa riri; noku ka koa ki tau whakaoranga.

2 Kahore he mea tapu, ko Ihowa anake: kahore ke atu, ko koe anake: kahore ano hoki he kamaka hei rite mo to tatou Atua.

3 Kati te whakanui i te korero whakahihi; kei puta te whakapehapeha i o koutou mangai: he Atua mohio hoki a Ihowa, a ka paunatia e ia nga mahi.

4 Whati ana nga kopere a te hunga marohirohi; te hunga i tūtuki te waewae, ko te kaha hei whitiki mo ratou.

5 E mahi ana hei utu taro te hunga i makona *i mua;* a mutu ake ta te hunga i mate-kai: heoi kua tokowhitu a te pākoko i whanau ai; a iwi-kore noa iho te mea kua tokomaha nei ana tamariki.

6 Ko Ihowa te kai whakamate, me te kai whakaora: mana e riro ai ki raro ki te reinga, mana e kake ai ki runga.

7 Ko Ihowa hei whakarawa-kore, ko ia hei whakawhiwhi ki te taonga: mana e whakaiti iho, mana ano hoki e whakaara ake.

8 Whakaarahia ana e ia te iti i roto i te puehu, ara ana i a ia te rawa-kore i roto i te puranga paru, a whakanohoia iho ki roto ki nga rangatira, meinga ana kia whiwhi ki te torona kororia: no Ihowa hoki nga pou turanga o te whenua; whakanohoia iho ano hoki e ia te ao ki runga.

9 Mana nga waewae o tona hunga tapu e tiaki; ka noho wahangu te hunga kino i roto i te pouri; ehara hoki te kaha i te mea e riro ai te papa i te tangata.

10 Ihowa, mongamonga noa ona hoa riri; ka papā mai tana whatitiri i te rangi ki runga ki a ratou: ka whakarite whakawa a Ihowa mo nga pito o te whenua; mana e homai he kaha ki tona kingi, e whakaara te haona o tana i whakawahi ai.

11 Na, ka haere a Erekana ki Rama ki tona whare. A minita ana taua tamaiti ki a Ihowa i te aroaro o te tohunga o Eri.

12 ¶ Na, he tamariki na Periara nga tama a Eri; kihai ratou i mohio ki a Ihowa.

13 Na, ko te tikanga *tenei* a nga tohunga i roto i te iwi; i te patunga a tetahi tangata i te whakahere, na, ka haere mai te tangata a te tohunga, i te mea kei te kohua ano nga kiko, me te marau e toru nei nga koikoi i tona ringa;

14 Na, werohia atu ana e ia ki roto ki te peihana, ki te pāta ranei, ki te hopana ranei, ki te kohua ranei; ko nga mea katoa i riro ake i te marau, i tangohia e te tohunga māna. Pena tonu ta ratou mahi i Hiro ki nga Iharairi katoa i haere mai ki reira.

15 I te mea ano hoki kahore ano i tahuna noatia nga ngako, ka haere mai te tangata a te tohunga, a ka mea ki te tangata nāna te whakahere, Homai tetahi wahi kiko kia tunua ma te tohunga; e kore hoki ia e tango i au kiko, i te mea kohua, engari i te mea mata.

16 A i te kianga mai a tetahi tangata ki a ia, Kia ata tahuna te ngako ainei, ka tango ai koe i ta to ngakau i pai ai; na, ka mea tera, Kahore; engari me homai e koe ainei: a ki te kahore, ka tangohia maoritia e ahau.

17 Heoi, nui atu te hara o aua taitamariki i te aroaro o Ihowa: no te mea i whakarihariha nga tangata ki te whakahere a Ihowa.

18 ¶ Ko Hamuera ia, i minita ki te aroaro o Ihowa, he tamariki nei ia, whitiki rawa tona epora rinena.

19 I hangā ano hoki tetahi koroka iti e tona whaea mona, a kawea mai ana ki

Digitized by Google

a ia i tenei tau, i tenei tau, i o raua haerenga mai ko tona tahu ki te patu i te whakahere o te tau.

20 ¶ Na, ka whakapai a Eri i a Erekana raua ko tana wahine, ka mea, Ma Ihowa e homai he uri ki a koe i roto i tenei wahine mo tenei ka tukua atu nei ki a Ihowa. Na, hoki ana raua ki to raua wahi.

21 Na, ka titiro mai a Ihowa ki a Hana, a ka hapu ano ia, ka whanau, tokotoru nga tamariki tane, tokorua nga kotiro. A tupu ana te tamaiti, a Hamuera, i te aroaro o Ihowa.

22 ¶ Na, kua koroheke rawa a Eri; kua rongo ano hoki ki nga mea katoa i mea ai ana tama ki a Iharaira katoa, ki to raua takotoranga ano hoki ki nga wahine i huihui mai ki te whatitoka o te tapenakara o te whakaminenga.

23 Na, ko tana meatanga atu ki a raua, He aha korua i mahi ai i enei mea? kua rongo hoki ahau ki tenei iwi katoa ki ā korua mahi kino.

24 Kati ra, e aku tamariki; ehara hoki i te pai te korero e rangona nei e ahau: na korua i poka ke ai te iwi o Ihowa.

25 Ki te hara he tangata ki tona hoa, ka whakarite nga kai whakarite i te whakawa mona: tena ko tenei ka hara te tangata ki a Ihowa, ko wai hei kai wawao mona? Heoi kihai raua i pai ki te whakarongo ki te reo o to raua pāpā, no te mea i pai a Ihowa kia whakamatea raua.

26 Heoi e nui haere ana ano taua tamaiti, a Hamuera, e paingia ana e Ihowa, e nga tangata ano hoki.

27 ¶ Na, ka haere mai tetahi tangata a te Atua ki a Eri, a ka mea ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, *Kahore* ianei ahau i puta mārama atu ki te whare o tou pāpā, i a ratou i Ihipa i te whare o Parao?

28 I whiriwhiri ano i a ia i roto i nga iwi katoa o Iharaira hei tohunga moku, hei whakaeke whakahere ki runga ki taku aata, hei tahu whakakakara, hei kakahu i te epora ki toku aroaro? a hoatu ana ki te whare o tou pāpā nga whakahere ahi katoa a nga tamariki a Iharaira?

29 A na te aha koutou i takahi ai i aku patunga tapu me aku whakahere, i kiia e ahau mo *toku* nohoanga; i a koe ka whakahonore nei i o tama ki runga ake i a au, a ka tetere nei koutou i nga mea papai o nga whakahere katoa a Iharaira a toku iwi?

30 No reira tenei kupu a Ihowa Atua o Iharaira, I mea ano ahau, ko tou whare me te whare o tou matua ka haere i toku aroaro, a ake ake: na, ko ta Ihowa kupu tenei inaianei, Kahore ra hoki; ka whakahonore hoki ahau i te hunga e whakahonore ana i a au, ka whakaiti ano hoki i te hunga e whakahawea ana ki a au.

31 Nana, meake puta nga ra e tapahia ai e ahau tou ringa, me te ringa o te whare o tou pāpā, a kore iho tetahi koroheke mo tou whare.

32 A ka kite koe i te hoa riri i *toku* nohanga, i nga atawhaitanga katoa a *te Atua* i a Iharaira; e kore ano hoki tou whare e whai koroheke, a, ake ake ake.

33 Na, te tangata āu e kore e hautopea atu e ahau i taku aata, ka ai ia hei whakapaunga mo ou kanohi, hei whakamamae mo tou ngakau: whakakaumatua kau hoki nga whanau hou o tou whare, ka mate.

34 Ko te tohu ano hoki tenei ki a koe, ka puta mai ki o tama tokorua, ki a Hoponi raua ko Pinehaha, kotahi ano te ra e mate ai raua tokorua.

35 A ka whakaarahia e ahau he tohunga pono maku, hei mahi i ta toku ngakau i ta toku hinengaro i pai ai, maku ano hoki e hanga he whare pono mona, a ka haereere ia i nga ra katoa i te aroaro o taku e whakawahi ai.

36 A ka haere mai nga oranga katoa o tou whare, ka piko iho ki a ia ki tetahi pīhi hiriwa, ki tetahi wahi taro, ka mea, Tena, kia uru ahau ki tetahi o nga mahi tohunga, kia kai ai ahau i tetahi kongakonga taro.

UPOKO 3.

NA, i te minita te tamaiti, a Hamuera, ki a Ihowa i te aroaro o Eri. A he taonga ngaro te kupu a Ihowa i aua ra; kahore he whakakitenga nui.

2 Na, i taua wa, kei te takoto a Eri i tona wahi, kua timata ano hoki ona kanohi te atarua, kahore hoki i ata kite:

3 Na, kahore ano te rama a te Atua kia pirau noa i roto i te temepara o Ihowa, i te wahi i tu ai te aaka o te Atua, a i te takoto ano a Hamuera;

4 Na, ko te karangatanga mai a Ihowa ki a Hamuera; a ka mea tera, Tenei ahau.

5 Na, ka rere ia ki a Eri, [ka mea, Tenei ahau; i karanga ake na hoki koe ki a au. Na, ko te meatanga mai a

Digitized by Google

tera, Kihai ahau i karanga atu; hoki atu ki te takoto. Na, haere ana ia, a takoto ana.

6 Na, ka karanga ano hoki a Ihowa, E Hamuera. A ka whakatika a Hamuera, haere ana ki a Eri, ka mea, Tenei ahau; i karanga ake na hoki koe ki a au. Na, ko te meatanga mai a tera, Kihai ahau i karanga, e taku tamaiti: koki atu ki te takoto.

7 Na, kahore a Hamuera i mohio noa ki a Ihowa, kahore ano hoki te kupu a Ihowa i whakapuakina noatia ki a ia.

8 Na, ka karanga ano a Ihowa i a Hamuera, ko te toru o nga karangatanga. A ka whakatika ia, ka haere ki a Eri, ka mea, Tenei ahau: i karanga ake na hoki koe ki a au. Katahi a Eri ka mohio ko Ihowa tera i karanga mai ra ki te tamaiti.

9 Na, ko te meatanga mai a Eri ki a Hamuera, Haere ki te takoto: a ki te karanga ia ki a koe, katahi koe ka mea ake, Korero, e Ihowa; e whakarongo ana hoki to pononga. Na, haere ana a Hamuera, a takoto ana i tona wahi.

10 Na, ko te haerenga mai a Ihowa, ka tu, ka karanga, ka pera me era karangatanga, E Hamuera, e Hamuera. Na, ko te meatanga ake a Hamuera, Korero; e whakarongo ana hoki to pononga.

11 ¶ Katahi ka mea mai a Ihowa ki a Hamuera, Nana, ka mahia e ahau he mahi i roto i a Iharaira, e paorooro ai nga taringa e rua o te hunga katoa e rangona ai.

12 Ko te rangi tena e puta ake ai i a au mo Eri nga mea katoa i korerotia e ahau mo tona whare: timata atu, oti tonu atu.

13 Kua mea atu na hoki ahau ki a ia, ka whakawakia tona whare e ahau, a, ake ake, mo te kino e mohiotia ana e ia; mo ana tama i mea kia kangā raua, kihai ano hoki ia i pehi i a raua.

14 Na, ko taku oati tenei mo te whare o Eri, E kore e tau te patunga tapu, te whakahere toto-kore ranei, hei whakamarietanga mo te kino o te whare o Eri, a, ake ake ake.

15 ¶ Na, takoto tonu a Hamuera, a tae noa ki te ata, na wahia ana e ia nga tatau o te whare o Ihowa. A i wehi a Hamuera ki te whakaatu ki a Eri i te mea i whakakitea mai e te Atua ki a ia.

16 Na, ko te karangatanga a Eri ki a Hamuera, ka mea, E Hamuera, e taku tamaiti, a ka mea tera, Tenei ahau.

17 Na, ka mea mai ia, Tena koa te kupu i korerotia e ia ki a koe? Kaua ra e hunā ki a au: kia meatia tenei e te Atua ki a koe, etahi atu mea ano hoki, ki te hunā e koe i a au tetahi o nga kupu katoa i korerotia e ia ki a koe.

18 Katahi ka korerotia nga kupu katoa e Hamuera ki a ia, kihai hoki i hunā tetahi mea i a ia. Na, ko te meatanga mai a tera, Nā Ihowa na hoki: mana e mea ta tona whakaaro i pai ai.

19 ¶ Nawai a ka kaumatua a Hamuera, a noho ana a Ihowa ki a ia, kihai hoki tetahi o ana kupu i tukua e ia kia taka ki te whenua.

20 A i mohio a Iharaira katoa, o Rana, a tae noa mai ki Peere-hepa kua whakapumautia a Hamuera hei poropiti ma Ihowa.

21 A i puta mai ano a Ihowa i Hiro: i whakaatu nei hoki a Ihowa i a ia ki a Hamuera i Hiro, he mea korero mai na Ihowa.

UPOKO 4.

NA, puta mai ana te kupu a Hamuera ki a Iharaira katoa. I haere atu ano hoki a Iharaira ki te tu i nga Pirihitini ki te riri, a ka noho ki Epeneetere; ko nga Pirihitini ano hoki i noho ki Apeke.

2 Na, ka whakaritea e nga Pirihitini a ratou ngohi hei whawhai ki a Iharaira: a ka horapa haere te whawhai, na, ka patua a Iharaira e nga Pirihitini: e wha mano nga tangata o te ope i patua e ratou ki te parae.

3 ¶ A, te taenga mai o nga tangata ki te puni, ka mea nga kaumatua o Iharaira, Na te aha tatou i patua ai e Ihowa inaianei i te aroaro o nga Pirihitini? Kia tikina ki a tatou te aaka o te kawenata a Ihowa i Hiro, hei haere atu i roto i a tatou, hei whakaora i a tatou i roto i te ringa o o tatou hoa riri.

4 Katahi ka tono tangata atu te iwi ki Hiro, hei mau mai i reira i te aaka o te kawenata a Ihowa o nga mano, e noho nei i waenganui i nga kerupima: na, kei reira ano hoki nga tama tokorua a Eri, a Hoponi raua ko Pinehaha, kei te aaka o te kawenata a te Atua.

5 A, te taenga mai o te aaka o te kawenata a Ihowa ki te puni, na, ka hamama a Iharaira katoa, he nui te hamamatanga, a ngateri ana te whenua.

6 A ka rongo nga Pirihitini i te reo e hamama ana, ka mea ratou, He aha tenei reo nui e hamama nei i te puni o

Digitized by Google

nga Hiperu? Katahi ratou ka mohio kua tae mai te aaka a Ihowa ki te puni.

7 Na, ka wehi nga Pirihitini; i mea hoki, Kua tae mai te Atua ki te puni. Na, ka mea ratou, Aue, te mate mo tatou! kahore hoki he penei me tenei i mua ake nei.

8 Aue, te mate mo tatou! ma wai tatou e whakaora i roto i te ringa o enei Atua nui? ko nga Atua enei nana nga patunga katoa i patua ai nga Ihipiana i te koraha.

9 Kia maia, whakatangata, e nga Pirihitini, kei whakataurerekatia koutou e nga Hiperu, kei peratia me ratou i whakataurerekatia na e koutou: na, me whakatangata koutou, me whawhai.

10 Na, ka whawhai nga Pirihitini, a patua ana a Iharaira e ratou, a rere ana ki tona teneti, ki tona teneti: he nui whakaharahara te parekura; a e toru tekau mano o Iharaira i hinga, he hunga haere i raro.

11 Na, ka mau te aaka a te Atua; i mate ano hoki a Hoponi raua ko Pinehaha nga tama tokorua a Eri.

12 Na, ka rere mai tetahi tangata o Peniamine i te ope, tae tonu mai ki Hiro i taua rangi ano, he mea haehae ona kakahu, he oneone ano hoki i runga i tona mātenga.

13 A, tona taenga mai, na, e noho ana a Eri i runga i te nohoanga i te taha o te ara, e tutei atu ana: he pawera hoki no tona ngakau mo te aaka a te Atua. A ka tae mai taua tangata ki te pa, ka korero, na, hamama katoa ana te pa.

14 A ka rongo a Eri i te reo e hamama ana, ka mea ia, He reo aha tenei e nga-ngau nei? Na, hohoro tonu taua tangata, a kua tae mai kua korero ki a Eri.

15 Na, e iwa tekau ma waru nga tau o Eri; kua atarua ano hoki ona kanohi, tē ahei ia te titiro atu.

16 Na, ko te meatanga mai a taua tangata ki a Eri, i haere mai ahau i te ope, i rere mai inaianei i te ope. A ka mea mai tera, I pehea te mea ra, e taku tamaiti?

17 Katahi ka whakahokia mai e taua kai kawe korero, ka mea, I rere a Iharaira i te aroaro o nga Pirihitini, he nui hoki te parekura o te iwi; ko āu tamariki tokorua ano hoki, ko Hoponi, raua ko Pinehaha, kua mate; kua riro ano hoki te aaka a te Atua.

18 Na, tana whakahuatanga i te aaka a te Atua, hinga ana tera ki muri i runga i te nohoanga, ki te taha o te kuwaha, a whati iho tona kaki, mate ake: he koroheke hoki ia, he taimaha. Na, e wha tekau nga tau i whakarite whakawa ai ia mo Iharaira.

19 ¶ Na, e hapu ana tana hunaonga, te wahine a Pinehaha, meake whanau: a tona rongonga i te korero o te aaka a te Atua kua riro, o te matenga ano hoki o tona hungawai raua ko tona tahu, na, ka piko iho ia, ka whanau; i pa whakarere mai hoki te mamae ki a ia.

20 A i a ia e whakahemohemo ana, ka mea mai nga wahine e tu ana i tona taha, Kaua e wehi; he tane hoki tenei tamaiti au. Heoi kahore ana kupu i whakahoki mai ai, kihai ano hoki i anga mai tona ngakau.

21 Na, huaina iho e ia te tamaiti ko Ika-poro, i mea, Kua heke te kororia o Iharaira: no te mea kua riro te aaka a te Atua, mo tona hungawai ano hoki raua ko tona tahu.

22 I mea ano ia, Kua heke te kororia o Iharaira, kua riro nei hoki te aaka a te Atua.

UPOKO 5.

A TE rironga o te aaka a te Atua i a, nga Pirihitini, ka kawea atu e ratou i Epene-etere ki Aharoro.

2 Na, ka mau nga Pirihitini ki te aaka a te Atua, a kawea ana e ratou ki te whare o Rakono, whakaturia ake e ratou ki te taha o Rakono.

3 ¶ A, te marangatanga ake o nga Aharori i te aonga ake, na, kua taka, kua tapapa iho a Rakono ki te whenua ki mua i te aaka a Ihowa. Na, ka mau ratou ki a Rakono, whakanohoia ake ana e ratou ki tona wahi ano.

4 A, to ratou marangatanga ake i te ata o tetahi ra, na, kua taka a Rakono, kua tapapa iho ki te whenua ki mua i te aaka a Ihowa, a ko te mātenga o Rakono me nga kapu e rua o ona ringa, kua motuhia i runga i te paepae *o te tatau;* ko te tinana anake o Rakono i mahue ki a ia.

5 Koia nga tohunga o Rakono me te hunga katoa e haere ana ki te whare o Rakono tē takahi ai ki runga ki te paepae o Rakono i Aharoro, a mohoa noa nei.

6 Na, ka pehia iho nga Aharori e te ringa o Ihowa, a hunā iho ratou e ia; i patua hoki ratou e ia ki te pukupuku. ara, a Aharoro me ona rohe.

7 A, te kitenga o nga tangata o Aharoro i taua meatanga, na, ka mea ratou, E kore te aaka a te Atua o Iharaira e noho ki a tatou: e uaua mai ana hoki

Digitized by Google

tona ringa ki a tatou, ki to tatou atua ano hoki ki a Rakono.

8 Katahi ratou ka unga tangata atu hei huihui mai i nga rangatira katoa o nga Pirihitini ki a ratou. Na, ka mea ratou, Me aha matou ki te aaka a te Atua o Iharaira? A ka mea ratou, Me kawe te aaka a te Atua o Iharaira ki Kata. Na, kawea ana e ratou te aaka a te Atua o Iharaira.

9 A ta ratou kawenga i taua mea, katahi ka pa te ringa o Ihowa ki te pa, he nui whakaharahara te aitua; i patua hoki e ia nga tangata o te pa, te iti te rahi, a ka whai pukupuku o ratou wahi ngaro.

10 Na, ka ungā e ratou te aaka a te Atua kia kawea ki Ekerono. A, te taenga atu o te aaka a te Atua ki Ekerono, na, ka karanga nga Ekeroni, ka mea, Kua kawea mai e ratou te aaka a te Atua o Iharaira ki a tatou, hei whakamate i a tatou me to tatou iwi.

11 Katahi ratou ka unga tangata atu, ka huihui i nga rangatira katoa o nga Pirihitini, a ka mea, Ungā atu te aaka a te Atua o Iharaira kia whakahokia atu ki tona wahi, kei whakamatea matou me to matou iwi: he aitua whakamate hoki kei te pa katoa; he nui whakaharahara te ringa o te Atua ki reira.

12 Ko nga tangata hoki kihai i mate, i patua ki te pukupuku, a kake ana te aue o te pa ki te rangi.

UPOKO 6.

A E whitu nga marama o te aaka a Ihowa ki te whenua o nga Pirihitini.

2 Katahi ka karanga nga Pirihitini ki nga tohunga karakia, ratou ko nga tohunga tuaahu, ka mea, Me aha e matou te aaka a Ihowa? whakaaturia mai ki a matou hei te aha he mea ma matou ina kawea atu taua mea ki tona wahi.

3 Na, ko ta ratou meatanga mai, Ki te mea koutou kia kawea atu te aaka a te Atua o Iharaira, kei ngarea kautia atu e koutou; engari me hoatu tetahi whakahere mo te he, hei whakahokinga atu ma koutou ki a ia: ko reira koutou ora ai, a ka mohio koutou na te aha tona ringa tē neke atu ai i a koutou.

4 Ano ra ko era, He aha te whakahere mo te he hei whakahokinga atu ki a ia? Na, ka mea mai ratou, Kia rima nga puku koura, kia rite ki te tokomaha o nga rangatira o nga Pirihitini, kia rima hoki nga kiore koura; kotahi tonu nei hoki te mate o koutou katoa, o o koutou rangatira ano hoki.

5 Na, me hanga e koutou nga ahua o o koutou puku, me nga ahua o a koutou kiore i ngaro ai te whenua, ka hoatu kororia ano ki te Atua o Iharaira; tera pea e māmā iho tona ringa ki a koutou, ki o koutou atua, ki to koutou whenua.

6 Na te aha koutou i whakapakeke ai i o koutou ngakau, i pera ai me nga Ihipiana ratou ko Parao i whakapakeke nei i o ratou ngakau? I tana mahinga i nga mea nui i roto i a ratou, kihai ianei ratou i tuku *i te iwi*, a, haere ana ratou?

7 Na, tikina, hangā he kāta hou kia kotahi, kia rua hoki nga kau waiu, he mea hahore nei i iokatia noatia, ka here ai i nga kau ki te kāta; me whakahoki mai ano hoki a raua kuao ki te whare.

8 Katahi koutou ka tiki i te aaka a Ihowa, ka hoatu ai ki runga ki te kāta, me nga mea koura, ta koutou nei whakahere mo te he, hei whakahokinga atu ki a ia: hei tona taha *enei;* me whawhao ki te pouaka. Katahi ka tukua atu kia haere.

9 Ko reira tirohia atu ai e koutou; ki te haere na te ara o tana rohe ki runga ki Pete-hemehe, nāna tenei kino nui i mea ki a tatou: a ki te kahore, katahi tatou ka mohio, ehara i a ia te ringa i patua ai tatou; he mea tupono noa mai taua mea i pa mai nei ki a tatou.

10 ¶ Na, pera ana aua tangata. Heoi tikina ana e ratou nga kau waiu e rua, a herea ana ki te kāta, ko a raua kuao ia i tutakina ki roto ki te whare.

11 A, whakanohoia ana e ratou te aaka a Ihowa ki runga ki te kāta, me te pouaka, me nga kiore koura, me nga ahua o o ratou puku.

12 A, tika tonu atu nga kau i te ara ki te huarahi ki Pete-hemehe; i haere ki te huarahi kotahi, me te tangi haere, kihai hoki i peka atu ki matau, ki maui, me te aru ano nga rangatira o nga Pirihitini i a raua, a tae noa ki te rohe ki Pete-hemehe.

13 Na, i te kokoti witi nga *tangata* o Pete-hemehe i te raorao, a, te marangatanga ake o o ratou kanohi, ka kite i te aaka, na, koa ana ratou i te kitenga atu.

14 Na, haere tonu tera te kāta ki te mara a Hohua, a tetahi Pete-hemehi, a tu ana i reira, kei reira ano hoki tetahi kohatu nui: na, tatangia ana e ratou te rakau o te kāta, a whakaekea ana nga kau hei tahunga tinana ki a Ihowa.

Digitized by Google

15 I tangohia iho ano hoki e nga Riwaiti te aaka a Ihowa, me te pouaka i tona taha, (tera kei roto na nga mea koura,) a whakatakotoria ana ki runga ki te kohatu nui: i whakaeke tahunga tinana ano hoki, i patu patunga tapu nga tangata o Pete-hemehe i taua ra ki a Ihowa.

16 A, te kitenga o nga rangatira e rima o nga Pirihitini, hoki ana ki Ekerono i taua rangi ano.

17 Ko nga puku koura ano enei i hoatu nei e nga Pirihitini hei whakahokinga atu, hei whakahere mo te he ki a Ihowa; na Ahararo kotahi, na Kaha kotahi, na Ahakerono kotahi, na Kata kotahi, na Ekerono kotahi.

18 Me nga kiore koura; rite tonu nei te maha ki nga pa katoa o nga Pirihitini, i nga rangatira tokorima, he mea na nga pa taiepa, na nga pa koraha hoki, a tae noa ki te kohatu nui, ki Apere, i whakatakotoria ai te aaka a Ihowa ki runga. *E takoto na ano taua kohatu* i te mara a Hohua Pete-hemehi a taea noatia tenei ra.

19 ¶ Na, ka patua nga tangata o Pete-hemehe, mo ratou i titiro ki roto ki te aaka a Ihowa; koia i patua ai e ia nga tangata o te iwi, e rima tekau nga mano me nga tekau ano e whitu. Na, ka tangi te iwi mo te patunga nui i patua ai te iwi e Ihowa.

20 Na, ko te meatanga ake a nga tangata o Pete-hemehe, Ko wai hei tu ki te aroaro o Ihowa, o tenei Atua tapu? me haere atu ano hoki ia i roto i a tatou ki a wai?

21 ¶ Katahi ratou ka tono tangata atu ki nga tangata o Kiriata-tearimi, hei mea atu, Kua whakahokia mai te aaka a Ihowa e nga Pirihitini; haere mai, mauria atu ki a koutou.

UPOKO 7.

KATAHI ka haere atu nga tangata o Kiriata-tearimi ki te tiki i te aaka o Ihowa, a kawea ana e ratou ki te whare o Apinarapa i te pukepuke; i whakatapua ano hoki e ratou a Ereatara tana tama hei tiaki i te aaka a Ihowa.

2 A i te nohoanga o te aaka ki Kiriata-tearimi, i te mea kua maha nga ra; (e rua tekau hoki nga tau;) na, ka tangi te whare katoa o Iharaira ki a Ihowa.

3 Katahi ka korero a Hamuera ki te whare katoa o Iharaira, ka mea, Ki te mea e hoki katoa ana o koutou ngakau ki a Ihowa, whakarerea atu nga atua ke i roto i a koutou, me Ahataroto ano hoki; whakapumautia hoki o koutou ngakau ki a Ihowa, me mahi hoki ki a ia anake, a mana koutou e whakaora i roto i te ringa o nga Pirihitini.

4 Na, ka whakarerea atu e nga tamariki a Iharaira nga Paara me Ahataroto, a mahi ana ki a Ihowa anake.

5 Katahi ka mea a Hamuera, Huihuia mai a Iharaira katoa ki Mitipa, a ka inoi ahau ki a Ihowa mo koutou.

6 Na, ka huihui mai ratou ki Mitipa, a utuhia mai ana he wai, ringitia ana ki te aroaro o Ihowa, i noho puku ano hoki i te kai i taua ra, a ka mea i reira, Kua hara matou ki a Ihowa. Na, ka whakarite whakawa a Hamuera mo nga tamariki a Iharaira ki Mitipa.

7 A, te rongonga o nga Pirihitini kua huihui nga tamariki a Iharaira ki Mitipa, na, ka haere mai nga rangatira o nga Pirihitini ki a Iharaira. A ka rongo nga tamariki a Iharaira, na, ka wehi ratou i nga Pirihitini.

8 Na, ko te meatanga mai a nga tamariki a Iharaira ki a Hamuera, Kei whakamutua to karanga ki a Ihowa ki to tatou Atua mo matou, kia whakaorangia matou e ia i te ringa o nga Pirihitini.

9 ¶ Na, tikina ana e Hamuera tetahi reme, he mea ngote u, a whakaekea katoatia ana hei tahunga tinana ki a Ihowa. Na, ka karanga a Hamuera ki a Ihowa mo Iharaira, a ka whakarongo mai a Ihowa ki a ia.

10 A, i a Hamuera e whakaeke ana i te tahunga tinana, ka whakatata mai nga Pirihitini ki te whawhai ki a Iharaira: na, nui atu te papātanga o ta Ihowa whatitiri i taua ra ki runga ki nga Pirihitini, a hinga ana ratou; patua iho hoki i te aroaro o Iharaira.

11 Na, ka puta mai nga tangata o Iharaira i roto i Mitipa, a whaia ana nga Pirihitini, tukitukia ana, a tae noa ki raro ki Pete-kara.

12 Na ka mau a Hamuera ki tetahi kohatu nui, a whakatakotoria ana ki te takiwa o Mitipa, o Hene, a huaina iho tona ingoa, Ko Epene-etere; i mea hoki, Ko Ihowa to matou kai awhina a tae noa mai ki tenei wahi.

13 ¶ Na, kua taea nga Pirihitini, kihai ano hoki i haere mai i muri iho ki te rohe a Iharaira: i runga hoki i nga Pirihitini te ringa o Ihowa i nga ra katoa o Hamuera.

14 A i whakahokia mai ano ki a Iharaira nga pa i tangohia e nga Pirihitini

Digitized by Google

i a Iharaira, o Ekerono atu, a tae noa ki Kata; i tangohia ano hoki nga rohe o ena *pa* e Iharaira i roto i te ringa o nga Pirihitini. I mau ano hoki ta Iharaira rongo ki nga Amori.

15 A i whakarite whakawa a Hamuera mo Iharaira i nga ra katoa i ora ai ia.

16 I taiawhio haere hoki ia i tenei tau, i tenei tau, ki Pete-ere, ki Kirikara, ki Mitipa, i whakarite whakawa ano hoki mo Iharaira i aua wahi katoa.

17 A hoki ana ki Rama; i reira hoki tona whare, a whakarite whakawa ana ia mo Iharaira ki reira; i hangū hoki e ia tetahi aata ma Ihowa ki reira.

UPOKO 8.

NA, kua koroheketia a Hamuera, a meinga ana e ia ana tama hei kai whakarite whakawa mo Iharaira.

2 Na, te ingoa o tana tama matamua ko Hoere; ko Apia hoki te ingoa o tana tuarua. I whakarite whakawa *raua* ki Peere-hepa.

3 Otiia kihai ana tama i tika i tona ara; heoi peka ke ana raua ki te apo; i tango hoki i te moni whakapati, a whakapeaua ketia ake te whakaritenga o te whakawa.

4 Katahi ka huihui mai nga kaumatua katoa o Iharaira, a haere ana ki a Hamuera ki Rama;

5 Ka mea ki a ia, Kua koroheketia tena koe, kahore ano hoki o tama e tika i ou huarahi, na, whakaritea mai he kingi mo matou, hei whakarite whakawa mo matou, hei pera ano me o nga iwi katoa.

6 ¶ Na, kino tonu taua kupu ki te whakaaro iho a Hamuera, mo ratou i mea, Homai he kingi ki a matou, hei whakarite whakawa mo matou. Na, ka inoi a Hamuera ki a Ihowa.

7 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hamuera, Whakarongo atu ki te reo o te iwi na, ki nga mea i korerotia ra e ratou ki a koe; ehara hoki i te mea ko koe ta ratou i paopao ai, ko ahau ano hoki ta ratou i paopao mai na hei kingi mo ratou.

8 E rite tonu ana ki nga mea katoa i mea ai ratou, o te ra iho ano i kawea mai ai ratou e ahau i Ihipa, a tae noa ki tenei ra; i whakarere hoki ratou i a au, i mahi atu ki nga atua ke: ko ta ratou mahi hoki tena ki a koe.

9 Na, whakarongo ainei ki to ratou reo: otiia kia kaha te kauwhau ki a ratou, whakaaturia atu ano hoki nga tikanga o te kingi e whakakingitia mo ratou.

10 ¶ Na, ka korerotia atu e Hamuera nga kupu katoa a Ihowa ki te hunga i tono kingi nei i a ia.

11 Ka mea, Ko te tikanga tenei a te kingi e whakakingitia mo koutou: Ko a koutou tama ka tangohia e ia, ka meinga mana, mo ana hariata, hei tangata eke hoiho hoki mana, hei rere ano hoki ki mua i ana hariata;

12 Ka meinga ano hoki hei rangatira mano mana, hei rangatira mo nga rima tekau, hei parau i tana mara, hei kokoti i ana witi, hei hanga ano hoki i ana mea mo te whawhai, i ana mea mo ana hariata;

13 Ka tangohia ano hoki e ia a koutou tamahine hei kai konatunatu, hei tuari, hei taka kai.

14 Me a koutou māra, a koutou kāri waina, a koutou kāri oriwa, ka tangohia e ia nga mea papai, a ka hoatu ki ana pononga.

15 Ka tangohia ano hoki e ia te whakatekau o a koutou purapura, o a koutou kāri waina, a ka koatu ki ana rangatira, ki ana pononga.

16 Ka tangohia ano e ia a koutou pononga tane, a koutou pononga wahine, a koutou taitamariki papai, me a koutou kaihe, a ka whakamahia ki tana mahi.

17 Ka tangohia ano e ia nga whakatekau o a koutou hipi: ka waiho ano hoki koutou hei pononga māna.

18 A ka tangi koutou i taua wa i ta koutou kingi i whiriwhiri ai *hei kingi* mo koutou; otiia e kore a Ihowa e whakarongo ki a koutou i taua wa.

19 ¶ Heoi kihai te iwi i pai kia whakarongo ki te reo o Hamuera. Na, ka mea mai ratou, Kahore; engari me whai kingi ano matou;

20 Kia rite ai hoki matou ki nga iwi katoa; a ka whakarite whakawa to matou kingi mo matou, ka haere atu hoki i to matou aroaro, hei whawhai i ā matou whawhai.

21 A, te rongonga o Hamuera i nga kupu katoa a te iwi, na, korerotia ana e ia ki nga taringa o Ihowa.

22 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hamuera, Whakarongo atu ki to ratou reo, whakaritea hoki he kingi mo ratou. Katahi ka mea a Hamuera ki nga tangata o Iharaira, Haere atu koutou ki tona pa, ki tona pa.

Digitized by Google

UPOKO 9.

NA, ko tetahi tangata o Peniamine, ko Kihi tona ingoa, he tama na Apiere, tama a Teroro, tama a Pekorata, tama a Apiaha, he Peniamini, he tangata marohirohi.

2 A he tama ano tana, tona ingoa, ko Haora, he taitama, he ataahua, he pai, kahore he tangata o nga tamariki a Iharaira i ataahua rawa i a ia; purero tonu ona pokohiwi ki runga ake i te iwi katoa.

3 Na, kua ngaro nga kaihe a Kihi pāpā o Haora, a ka mea a Kihi ki a Haora ki tana tama, Tangohia tetahi o nga tamariki hei hoa mou, whakatika, haere ki te rapu i nga kaihe.

4 Na, ka tika atu ia na Maunga Eperaima, a haere tonu atu na te whenua o Hariha; heoi kihai i kitea: katahi raua ka tika atu na te whenua o Harimi, heoi kahore noa iho: na, ka haere atu ia na te whenua o nga Peniamini, a kahore i kitea.

5 A, to raua taenga mai ki te whenua o Tupu, ka mea a Haora ki tana tangata ki tona hoa, Haere mai, taua ka hoki; kei mutu ta toku pāpā *whakaaro* ki nga kaihe, a ka manukanuka ki a taua.

6 Na, ko te meatanga mai a tera ki a ia, He tangata na te Atua tenei kei te pa nei, he tangata e whakahonoretia ana; mana pu ana kupu katoa: na, kia haere taua ki reira; tera pea e korerotia mai e ia ki a taua te ara e haere ai taua.

7 Ano ra ko Haora ki tana tangata, Ha, ki te haere nei tāua, he aha te mea hei kawenga atu ma tāua ki taua tangata, kua hemo nei hoki te taro i roto i a tāua putea, kahore hoki he hakari hei kawenga atu ki taua tangata a te Atua: he aha ta taua?

8 Na, ka whakahokia mai ano e taua tangata ki a Haora, ka mea, Nana, ko te whakawha tenei o nga wahi o te hekere hiriwa kei toku ringa: me hoatu e ahau ki taua tangata a te Atua, kia whakaaturia mai e ia to taua ara ki a taua.

9 (I mua ko te ki tenei a te tangata i roto i a Iharaira ina haere ki te ui tikanga ki te Atua, Hoake, taua ka haere ki te matakite: he Matakite hoki ta mua ingoa mo te poropiti.)

10 Na, ko te meatanga ake a Haora ki tana tangata, Ka pai to kupu; hoatu, taua ka haere. Na, haere ana raua ki te pa kei reira nei taua tangata a te Atua.

11 ¶ I a raua e piki ana i te pikitanga ki te pa, ka tutaki ki etahi kotiro e puta mai ana ki te utu wai. Na, ko ta raua meatanga atu ki a ratou, Tenei ranei te matakite?

12 Na, ka whakahokia mai e ratou ki a raua, ka mea, Tenei ano; Nana, kei mua atu ra i a koe: hohoro atu inaianei nei ano, no tenei ra hoki ia i tae mai ai ki te pa; he patunga tapu hoki ta tenei iwi aianei i te wahi tiketike.

13 Tomo kau atu korua ki te pa, ka tupono atu ki a ia i te mea kahore ano i haere noa ki runga ki te wahi tiketike ki te kai: e kore hoki te iwi e kai, kia tae atu ra ano ia; ko ia hoki hei whakapai i te patunga tapu, muri iho ka kai te hunga i karangatia. Na, haere atu korua ki runga; ko te wa hoki tenei e kitea ai ia e korua.

14 Na, piki ana raua ki te pa. Ka tae atu raua ki roto ki te pa, na, ko te putanga mai o Hamuera; tutaki tonu ki a raua; e haere ana ki runga ki te wahi tiketike.

15 ¶ Na, kua whakapuaki a Ihowa ki te taringa o Hamuera i te ra i mua ake o te putanga mai o Haora, kua mea,

16 Kia penei apopo ka ungū mai e ahau ki a koe tetahi tangata i te whenua o Peniamine, na, me whakawahi ia e koe hei rangatira mo toku iwi, mo Iharaira, a mana e whakaora toku iwi i te ringa o nga Pirihitini: kua titiro atu hoki ahau ki toku iwi, no te mea kua tae ake ta ratou karanga ki a au.

17 A, te kitenga o Hamuera i a Haora, na, ka mea ake a Ihowa ki a ia, Ko te tangata tenei i korerotia e ahau ki a koe. Mana e whakahaere tikanga mo toku iwi.

18 Na, ko te whakatatanga mai o Haora ki a Hamuera ki te kuwaha, ka mea mai, Tena koa, whakaaturia mai ki a au, kei hea te whare o te matakite.

19 Katahi ka whakahokia atu e Hamuera ki a Haora, a ka mea, Ko ahau te matakite: piki ake ki mua i a au ki te wahi tiketike; me kai tahi hoki tatou aianei, a ka tukua atu koe e ahau i te ata, ka whakaaturia hoki ki a koe nga mea katoa i tou ngakau.

20 Ko āu kaihe hoki, ka toru nei nga ra ka ngaro na, kaua tou ngakau e whai ki era; kua kitea hoki. A kei a wai te hiahia katoa o Iharaira? he teka ianei kei a koe, kei te whare katoa ano hoki o tou pāpā?

21 Na, ko te whakahokinga mai a Haora, ka mea mai, He teka ianei he

Digitized by Google

Peniamini ahau, no te iti rawa o nga iwi o Iharaira, ko toku hapu hoki te iti rawa o nga hapu katoa o te iwi o Peniamine? a he aha ena kupu i puaki mai ai i a koe?

22 Na, ka mau a Hamuera ki a Haora raua ko tana tangata, a kawea ana ki roto ki te whare, a hoatu ana e ia he nohoanga ki a raua i runga ake o te hunga i karangatia; e toru tekau ano hoki ratou.

23 Katahi ka mea a Hamuera ki te tuari, Homai te wahi i hoatu e ahau ki a koe, tera i kiia atu ra e ahau ki a koe, Kia takoto tena ki a koe.

24 Na, hapainga mai ana e te tuari te peke me te mea i takoto i runga, a whakatakotoria ana ki te aroaro o Haora. Na, ka mea *a Hamuera*, Nana, ko te wahi tera i mahue, waiho i tou aroaro hei kai mau: he mea rongoa tonu hoki mau, a tae noa ki tenei wa, no taku kianga ra ano, He hunga ano tenei kua karangatia e ahau. Na, kai tahi ana a Haora raua ko Hamuera i taua ra.

25 ¶ A ka heke iho ratou i runga i te wahi tiketike ki te pa, na, ka korero ia ki a Haora i runga i te tuanui.

26 Na, ka maranga wawe ratou: a i te mea ka puta ake te ra, ka karangatia a Haora e Hamuera ki runga ki te tuanui, i mea ia, Whakatika, kia ungā atu koe e ahau. Na, ka whakatika a Haora, a puta atu ana raua tokorua, a ia, a Hamuera, ki waho.

27 I a raua e heke atu ana i te ngutu o te pa, na, ka mea a Hamuera ki a Haora, Mea atu ki te tangata ra kia haere atu ki mua i a taua; (katahi tera ka haere atu,) ko koe ia, tu marie koe, kia whakapuakina atu e ahau ki a koe te kupu a te Atua.

UPOKO 10.

KATAHI ka mau a Hamuera ki te tahi pounamu hinu, ringitia ana e ia ki runga ki tona mātenga; na, ka kihi ia i a ia, ka mea, He teka ianei no te mea kua oti koe te whakawahi e Ihowa hei rangatira mo tona wahi tupu?

2 Ka mawehe atu koe i a au aianei, ka tupono koe ki etahi tangata tokorua ki te taha o te tanumanga o Rahera ki te rohe ki a Peniamine, ki Tereta, na, ka mea mai raua ki a koe, Kua kitea nga kaihe i haere na koe ki te rapu: ko tou pāpā hoki, mahue ake nga whakaaro ki nga kaihe, na, kei te manukanuka tera ki a korua; e mea ana, Me pehea ahau ki taku tamaiti?

3 Na, ka haere tonu atu koe i reira, a ka tae ki te mānia o Taporo, ka tupono mai ki a koe etahi tangata tokotoru e haere ana ki runga ki te Atua ki Peteere, e toru nga kuao koati e kawea ana e tetahi, e toru nga rohi taro e kawea ana e tetahi, ko tetahi hoki e mau ana i te pounamu waina.

4 Na, ka oho mai ratou ki a koe, ka homai ano hoki etahi taro e rua ki a koe, a ka tangohia e koe i o ratou ringa.

5 Muri iho ka tae koe ki te puke o te Atua, kei reira nei nga hoia pupuri a nga Pirihitini: a, tou taenga atu ki reira ki te pa, na, ka tutaki koe ki te ropu poropiti e haere iho ana i runga i te wahi tiketike, a i mua i a ratou ko te hatere, ko te timipera, ko te putorino, ko te hāpa; me te poropiti ano ratou.

6 Na, ka puta mai te Wairua o Ihowa ki runga ki a koe, a ka poropiti tahi koutou, ka rere ke tou ahua, ka whakatangata-ke koe.

7 E puta mai ena tohu ki a koe, katahi koe ka mea i ta tou ringa e tupono atu ai; no te mea kei a koe te Atua.

8 Katahi koe ka haere i mua i a au ki Kirikara; na, tena ahau te haere atu na ki raro ki a koe ki te whakaeke i nga tahunga tinana, ki te patu i nga patunga whakamarie: kia whitu nga ra e tatari ai koe ki toku taenga atu ki a koe, katahi ka whakaaturia atu e ahau ki a koe tau e mea ai.

9 ¶ Na, te tahuritanga mai o tona tuara, te mawehenga atu i a Hamuera, kua puta ke i te Atua he ngakau mona, a puta katoa mai ana aua tohu i taua rangi ano.

10 A, to raua taenga ki reira ki te puke, na, ko tetahi ropu poropiti kua tutaki ki a ia: te tino putanga mai o te Wairua o te Atua ki runga ki a ia, na, poropiti ana ia i roto i a ratou.

11 A, te kitenga o te hunga katoa i mohio ki a ia i mua ake, na, kei roto ia i nga poropiti e poropiti ana; katahi ka mea te iwi tetahi ki tetahi, He aha tenei i puta mai nei ki te tama a Kihi? Kei roto ano ranei a Haora i nga poropiti?

12 Na, ko te whakahokinga mai a tetahi o reira, te meatanga mai, Ha, ko wai to ratou pāpā? No reira te whakatauki nei, Kei roto ano ranei a Haora i nga poropiti?

13 A ka mutu tana mahi poropiti, haere ana ia ki te wahi tiketike.

14 ¶ Na ko te meatanga mai a te matua kēkē o Haora ki a raua ko tana

Digitized by Google

tangata, I haere korua ki hea? A ka ki atu ia, Ki te rapu i nga kaihe: a ka kite maua kahore ano ratou, na, haere ana maua ki a Hamuera.

15 Ano ra ko te matua kēkē o Haora, Tena ra, whakaaturia mai ki a au, I pehea a Hamuera ki a korua?

16 Na, ko te meatanga atu a Haora ki tona matua kēkē, I ata whakaaturia mai e ia ki a maua kua kitea nga kaihe. Ko te mea ia o te kingitanga, ta Hamuera i korero ra, kihai tena i whakaaturia ki a ia.

17 ¶ Katahi ka karangarangatia te iwi e Hamuera ki a Ihowa ki Mitipa.

18 Na, ko tana meatanga atu ki nga tamariki a Iharaira, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Naku a Iharaira i kawe mai i Ihipa, naku hoki koutou i whakaora i roto i te ringa o nga Ihipiana, i te ringa ano hoki o nga kingi katoa, o nga kai whakatupu kino i a koutou.

19 Na, kua whakakahore nei koutou i tenei ra ki to koutou Atua nana nei koutou i whakaora i roto i o koutou he katoa, i o koutou mate, a kua mea ki a ia, Engari me whakarite e koe he kingi mo matou. Na, me tu koutou aianei i te aroaro o Ihowa; o koutou iwi, o koutou mano.

20 Katahi a Hamuera ka mea i nga iwi katoa o Iharaira kia whakatata mai; na, ka tangohia ko te iwi o Peniamine.

21 Na, ka mea ia i te iwi o Peniamine kia whakatata mai, tenei hapu, tenei hapu, a ka tangohia ko te hapu o Matari, na, ka tangohia a Haora tama a Kihi. Katahi ka rapua ia e ratou, a kahore i kitea.

22 Na, ka ui ano ratou ki a Ihowa, e haere mai ano ranei taua tangata ki konei? Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Na, kei nga mea ia e piri ana.

23 Na, ka rere atu ratou, a tangohia mai ana ia i reira, a tu ana ia i waenga nui i te iwi; purero tonu ano ona pokohiwi ki runga ake i te iwi katoa.

24 Na, ko te meatanga ake a Hamuera ki te iwi katoa, Kia kite koutou i ta Ihowa i whiriwhiri ai; kahore hoki he rite mona o te iwi katoa. Na, ka hamama te iwi katoa, ka mea, Kia ora te kingi.

25 Katahi ka korerotia e Hamuera ki te iwi te tikanga o te kingitanga, a tuhituhia ana e ia ki te pukapuka, whakatakotoria ana ki te aroaro o Ihowa. Na, ka tonoa e Hamuera te iwi katoa kia haere ki tona whare, ki tona whare.

26 ¶ Me Haora ano hoki i haere ia ki tona whare ki Kipea; a i haere tahi ano i a ia tetahi ropu tangata i whakapakia nei o ratou ngakau e Ihowa.

27 Ko nga tamariki ia a Periara i mea, Ma te aha o tenei tangata e ora ai tatou? Na, whakahaweatia ana ia e ratou, kihai ano hoki i kawea mai he hakari e ratou ki a ia, otiia whakarongo puku tonu ia.

UPOKO 11.

NA, ka haere mai a Nahaha te Amoni, a ka noho ki Iapehe-kireara. Katahi ka mea nga tangata katoa o Iapehe ki a Nahaha, Whakaritea mai he kawenata ki a matou, a ka mahi matou ki a koe.

2 Na, ko te meatanga mai a Nahaha Amoni ki a ratou, Ko te mea tenei e whakarite *kawenata* ai ahau ki a koutou, Kia pokaia e ahau nga kanohi matau o koutou katoa, a ka waiho hei tawainga mo Iharaira katoa.

3 Ano ra ko nga kaumatua o Iapehe ki a ia, Taihoa matou e mea e koe, kia whitu nga ra, kia tono tangata ai matou puta noa i nga rohe katoa a Iharaira; a ki te kahore he kai whakaora mo matou, na, ka puta atu matou ki a koe.

4 ¶ Na, ka haere mai nga karere ki Kipea o Haora, a korerotia ana enei korero ki nga taringa o te iwi: na, nui atu te reo o te iwi katoa ki te tangi.

5 Na, e haere mai ana tera a Haora i te māra, e aru mai ana i nga kau; na, ko te meatanga mai a Haora, Na te aha te iwi ra i tangi ai? Na, ka korerotia mai e ratou ki a ia nga korero a nga tangata o Iapehe.

6 Te tino putanga mai o te Wairua o te Atua ki runga ki a Haora i tona rongonga ai i enei korero, na, mura rawa tana riri.

7 Na, ka mau ia ki etahi kau e rua, tapatapahia ana e ia; hoatu ana kia kawea ki nga rohe katoa o Iharaira, he mea kawe na nga karere, a ka mea, Ki te kahore tetahi e puta mai ki te aru i a Haora, ki te aru hoki i a Hamuera, ka peneitia āna kau. Na, ka tau te wehi o Ihowa ki runga ki te iwi, a ka puta mai ratou ano he tangata kotahi.

8 Na, ka taua ratou e ia ki Peheke, a e toru rau mano nga tamariki a Iharaira, e toru tekau hoki mano nga tangata o Hura.

9 Katahi ratou ka mea ki nga karere i haere mai ra, Kia penei ta koutou ki atu ki nga tangata o Iapehe-kireara, Apopo

Digitized by Google

ka puta atu he whakaoranga mo koutou, ina mahana te ra. Na, haere ana aua karere, a korerotia atu ana ki nga tangata o Iapehe; a koa ana ratou.

10 Na, ka mea nga tangata o Iapehe, Apopo ka puta atu matou ki a koutou, a ma koutou e mea ki a matou nga mea e pai ana ki ta koutou whakaaro iho.

11 Heoi i te aonga ake ka wehea e Haora te iwi kia toru nga ngohi. Na, haere mai ana ratou ki waenga nui o te puni i to te ata whakaaraara, patua iho nga Amoni, a mahana noa te ra: a, nga toenga, marara noa atu; kihai hoki i waiho kia tokorua o ratou e *haere* tahi ana.

12 ¶ Na, ko te meatanga atu a te iwi ki a Hamuera, Ko wai tenei i mea nei, Hei kingi koia a Haora mo tatou? Homai aua tangata kia whakamatea e matou.

13 Ano ra ko Haora, E kore tetahi tangata e whakamatea aianei; ko te ra hoki tenei i puta ai ta Ihowa whakaoranga mo Iharaira.

14 Katahi ka mea a Hamuera ki te iwi, Haere mai, tatou ka haere ki Kirikara, ki reira whakahou ai i te kingitanga.

15 Na, haere ana te iwi katoa ki Kirikara, a whakakingitia ana a Haora ki reira ki te aroaro o Ihowa ki Kirikara. Na, patua ana e ratou ki reira nga patunga whakamarietanga ki te aroaro o Ihowa; a nui whakaharahara te koa o Haora, ratou ko nga tangata katoa o Iharaira i reira.

UPOKO 12.

KATAHI ka mea a Hamuera ki a Iharaira katoa, Nana, kua whakarongo atu nei au ki to koutou reo, ki nga mea katoa i kiia mai e koutou ki a au, kua whakakingi i tetahi kingi mo koutou.

2 Na, te kingi ra, e haereere ra i to koutou aroaro: Ko au hoki, kua koroheketia ahau, kua hina; ko aku tamariki ano hoki ena kei a koutou: no toku tamarikitanga hoki toku haereerenga i to koutou aroaro, a tae noa ki tenei ra.

3 Tenei ahau: whakaaturia mai toku he i te aroaro o Ihowa, i te aroaro ano hoki o tana tangata i whakawahi ai: i tango ranei ahau i te kau a tetahi tangata? i tango ranei ahau i te kaihe a tetahi tangata? i riro mai ranei i a au nga taonga o tetahi tangata? i tukinotia ranei e ahau tetahi tangata? i tango ranei ahau i te utu whakapati a tetahi tangata, hei mea kia huna oku kanohi? a, ka whakahokia atu e ahau ki a koutou.

4 Ano ra ko ratou, Kihai tetahi mea a matou i riro he i a koe, kihai hoki koe i tukino i a matou, kihai ano hoki i tangohia e koe te mea a tetahi tangata, me he aha, me he aha.

5 Na, ka mea ia ki a ratou, Ko Ihowa hei kai whakaatu mo ta koutou; hei kai whakaatu ano hoki inaianei tana tangata i whakawahi ai, kihai i mau i a koutou tetahi mea a toku ringa. A ka mea mai ratou, Hei kai whakaatu ano *ia*.

6 ¶ Na, ko te meatanga a Hamuera ki te iwi, Na Ihowa i whakanui a Mohi raua ko Arona, nana hoki o koutou matua i kawe mai i te whenua o Ihipa.

7 Na, tu tonu koutou, a ka whakahaerea e ahau ki a koutou ki te aroaro o Ihowa nga mahi tika katoa a Ihowa i mahia e ia ki a koutou, ki o koutou matua.

8 I te haerenga atu o Hakopa ki Ihipa, a ka tangi o koutou matua ki a Ihowa, na, ka tonoa e Ihowa a Mohi raua ko Arona, hei whakaputa mai i o koutou matua i Ihipa, hei whakanoho hoki i a ratou ki tenei wahi.

9 A ka wareware ratou ki a Ihowa ki to ratou Atua, na, hokona ana ratou e ia ki te ringa o Hihera, rangatira o te ope o Hatoro, ki te ringa hoki o nga Pirihitini, ki te ringa ano hoki o te kingi o Moapa, a whawhai mai ana ratou ki a ratou.

10 A ka tangi atu ratou ki a Ihowa, ka mea, Kua hara matou, i a matou i whakarere nei i a Ihowa, i mahi ki nga Paara, ki a Ahataroto; na, whakaorangia matou i te ringa o o matou hoa riri, a ka mahi matou ki a koe.

11 Katahi ka ungā mai e Ihowa a Ierupaara, a Perana, a Iepeta, a Hamuera, a whakaorangia ana koutou i roto i nga ringa o o koutou hoa riri i tetahi taha, i tetahi taha, a noho wehi-kore noa iho ana koutou.

12 A, to koutou kitenga e haere mai ana a Nahaha kingi o nga tamariki a Amona ki a koutou, na, ka mea mai koutou ki a au, Kahore, engari me whai kingi ano matou; i te mea ko Ihowa ko to koutou Atua to koutou kingi.

13 Na, te kingi na i whiriwhiria ra e koutou, ta koutou i tono ai! Nana, kua hoatu na e Ihowa he kingi mo koutou.

14 Ki te wehi koutou i a Ihowa, a ka mahi ki a ia, ka whakarongo hoki ki tona reo, e kore ano hoki e tutu ki te

Digitized by Google

kupu a Ihowa, katahi koutou ko te kingi e kingi ana i a koutou ka whai tonu i a Ihowa, i to koutou Atua.

15 Tena ko tenei e kore koutou e whakarongo ki te reo o Ihowa, a ka tutu ano koutou ki te kupu a Ihowa, katahi ka anga mai ki a koutou te ringa o Ihowa, ka rite ki *tana* ki o koutou mātua.

16 ¶ Na, tu tonu koutou, kia kite koutou i tenei mea nui e meatia e Ihowa ki to koutou aroaro.

17 Ehara ianei tenei i te kotinga witi inaianei? Ka karanga ahau ki a Ihowa, a ka homai he whatitiri, he ua, kia mohio ai koutou, kia kite ai, he nui to koutou hē i meatia nei e koutou i te aroaro o Ihowa i a koutou i tono kingi nei mo koutou.

18 Katahi ka karanga atu a Hamuera ki a Ihowa, a, homai ana e Ihowa he whatitiri, he ua, i taua rangi ano. Na, nui noa atu te wehi o te iwi katoa ki a Ihowa, ki a Hamuera.

19 Na, ko te meatanga mai a te iwi katoa ki a Hamuera, Inoi utu mo o pononga ki a Ihowa, ki tou Atua, kei mate matou; kua tapiritia hoki o matou hara katoa ki *tenei* kino, ki ta matou tononga i te kingi mo matou.

20 ¶ Ano ra ko Hamuera ki te iwi, Kaua e wehi: kua oti tenei kino katoa te mea e koutou: kaua ia e peka atu i te whai i a Ihowa; engari me whakapau o koutou ngakau ki te mahi ki a Ihowa.

21 Kaua ano hoki e peka atu: ko reira hoki *koutou whai* ai i nga mea tekateka noa, e kore e mana, e kore ano hoki e whakaora; he mea tekateka noa hoki.

22 E kore hoki a Ihowa e whakarere i tona iwi, ka mahara ia ki tona ingoa nui; kua pai nei hoki a Ihowa ki te mea i a koutou hei iwi mona.

23 Ko au hoki, ma te Atua te whakaaro ki a au, kei hara ahau ki a Ihowa, kei mutu taku inoi mo koutou, me whakaako ano hoki koutou e ahau ki te ara e pai ana, e tika ana.

24 Engari kia wehi koutou i a Ihowa; whakapaua hoki o koutou ngakau ki te mahi atu ki a ia i runga i te pono; whakaaroa hoki nga mea nui i mea ai ia ki a koutou.

25 Na, ki te mahi ano koutou i te he, ka ngaro ngatahi koutou ko to koutou kingi.

UPOKO 13.

TAU tahi e kingi ana a Haora; i te mea ka rua ona tau e kingi ana ki a Iharaira,

2 Katahi ka whiriwhiria e Haora etahi tangata o Iharaira mana, e toru nga mano. Na, e rua o *era* mano i a Haora i Mikimaha, i Maunga Pete-ere, kotahi hoki te mano i a Honatana i Kipea o Peniamine; ko te nuinga ia o te iwi i tonoa atu e ia ki tona teneti, ki tona teneti.

3 Na, ka patua e Honatana nga hoia pupuri a nga Pirihitini i Kepa, a rongo ana nga Pirihitini. Katahi ka whakatangihia te tētere e Haora puta noa i te whenua katoa, a ka mea, Kia rongo nga Hiperu.

4 A, te rongonga o Iharaira katoa i te korero kua patua e Haora nga hoia pupuri a nga Pirihitini, a kua piro ano a Iharaira ki nga Pirihitini, na, ka huihui te iwi ki te whai i a Haora ki Kirikara.

5 ¶ Me nga Pirihitini ano hoki, i huihui ratou ki te whawhai ki a Iharaira, e toru tekau mano nga hariata, e ono mano nga hoia eke hoiho, me nga tangata ano hoki e rite ana ki te onepu i te taha o te moana te tini. Na, ka haere mai ratou, a ka noho ki Mikimaha ki te taha ki te rawhiti o Pete-awene.

6 A, te kitenga o nga tangata o Iharaira i te he mo ratou, (i taea hoki te raru o te iwi,) na, piri ana te iwi i roto i nga ana, i nga wahi ururua, i runga i nga kamaka, i nga taumaihi, i roto i nga rua.

7 Na, *etahi* o nga Hiperu i whiti atu i Horano ki te whenua o Kara o Kireara. Ko Haora, i Kirikara na ano ia; a, aru wehi ana te iwi katoa i a ia.

8 ¶ A e whitu nga ra i tatari ai ia; ko te wa hoki ia i whakaritea e Hamuera; heoi kahore a Hamuera i tae mai ki Kirikara; a marara noa atu tona nuinga.

9 Na, ko te meatanga ake a Haora, Kawea mai te tahunga tinana ki a au, me nga whakamarietanga. Na, whakaekea ana e ia te tahunga tinana.

10 A ka oti tana tahunga tinana te whakaeke, na ko te putanga mai o Hamuera; a haere ana a Haora ki te whakatau i a ia, ki te oha atu ki a ia.

11 ¶ Na, ko te meatanga mai a Hamuera, He mahi aha tau? Ano ra ko Haora, I kite hoki ahau kua marara noa atu toku nuinga, a kahore ano koe kia tae mai i nga ra i whakaritea, heoi e huihui ana ano nga Pirihitini ki Mikimaha:

12 Na, ka mea ahau, Akuanei nga Pirihitini haere mai ai ki a au ki Kirikara, a kahore ano ahau kia inoi ki a Ihowa: Na, pehia ana e ahau toku nga-

Digitized by Google

kau, a whakaekea ana e ahau te tahunga tinana.

13 Na, ko te kianga mai a Hamuera ki a Haora, He mahi kuare tau; kihai nei i pupuri i te whakahaunga a Ihowa a tou Atua i whakahau ai ia ki a koe: penei kua whakapumautia e Ihowa aianei tou kingitanga ki a Iharaira, a ake ake ake.

14 Ko tenei, e kore e tu tou kingitanga: kua rapua e Ihowa tetahi tangata māna, ta tona ngakau i pai ai, kua oti ano hoki ia te whakahau iho e Ihowa hei rangatira mo tona iwi; mou kihai i pupuri i ta Ihowa i whakahau ai ki a koe.

15 Na, whakatika ana a Hamuera, a, haere atu ana i Kirikara ki Kipea o Peniamine. A taua ana e Haora nga tangata i piri ki a ia; tata tonu *aua* tangata ki te ono o nga rau.

16 Na, i Kepa o Peniamine a Haora raua ko tana tama ko Honatana, me te hunga hoki i piri ki a raua: i Mikimaha ano hoki nga Pirihitini e noho ana.

17 ¶ Na, ka puta mai nga kai pahua i roto i te puni o nga Pirihitini, e toru nga ngohi: kotahi te ngohi i anga na te ara ki Opora, ki te whenua o Huara:

18 Kotahi te ngohi i anga na te huarahi ki Pete-horono: kotahi te ngohi i anga na te ara ki te rohe e aro nui atu ana ki Raorao Tepoimi whaka-te-koraha.

19 ¶ Na, kahore he parakamete i kitea puta noa i te whenua katoa o Iharaira: i mea hoki nga Pirihitini, Kei hangā he hoari, he tao ranei, e nga Hiperu.

20 Haere ai a Iharaira katoa ki raro ki nga Pirihitini ki te whakakoi i te hea, i te maripi o tana parau, i tana titaha, i tana ko.

21 Otiia he whairu ano ta ratou mo nga hea, mo nga maripi o nga parau, mo nga marau, mo nga titaha, hei oro ano hoki mo nga wero-kau.

22 Na, i te ra o te whawhaitanga kahore i kitea he hoari, he tao i roto i te ringa o tetahi o nga tangata a Haoru raua ko Honatana: otiia i kitea ano ki a Haora, raua ko tana tama ko Honatana.

23 Na ka haere atu nga hoia pupuri a nga Pirihitini ki te whakawhitinga atu o Mikimaha.

UPOKO 14.

NA, i tetahi o *aua* ra ka mea a Honatana, tama a Haora, ki te taitamariki e mau ana i ana mea mo te patu, Haere mai, taua ka whiti atu ki nga hoia pupuri a nga Pirihitini i tawahi atu ra. Otiia kihai i korerotia e ia ki tona pāpā.

2 A i tera pito o Kipea a Haora e noho ana i raro i tetahi pamekaranete i Mikirono: tata tonu ana tangata ki te ono o nga rau;

3 Me Ahia ano hoki, tama a Ahitupu, tuakana o Ikaporo, tama a Pinehaha, tama a Eri tohunga o Ihowa i Hiro, ko te kai kakahu ia o te epora. Na, kihai te iwi i mohio kua riro a Honatana.

4 ¶ Na, a waenga o nga whitinga atu i whai ai a Honatana hei whitinga atu mana ki nga hoia pupuri a nga Pirihitini, tetahi taha he kohatu keokeo, tetahi taha he kohatu keokeo: te ingoa o tetahi ko Potete, te ingoa o tetahi ko Henehe.

5 I te taha ki te nota tetahi keokeonga e tu ana, i te ritenga atu o Mikimaha; i te taha ki te tonga tetahi, i te ritenga atu o Kipea.

6 Na, ko te meatanga atu a Honatana ki te taitamariki e mau ana i ana mea mo te patu, Haere mai, taua ka haere atu ki nga hoia o enei kokoti-kore: tera pea a Ihowa e mahi i ta taua mahi: kahore hoki he whakakahore mo Ihowa kei meinga e ia te tokomaha, te tokotorutoru ranei, hei whakaora.

7 Ano ra ko te kai mau o ana patu ki a ia, Meatia nga mea katoa e paingia ana e tou ngakau: anga atu, tenei au hei hoa mou, hei pera me ta tou ngakau e pai ai.

8 Ano ra ko Honatana, Nana, me haere atu taua ki nga tangata ra, me whakaputa atu hoki ki a ratou.

9 Ki te penei mai ta ratou ki ki a taua, Tu marie, kia tae atu ra ano matou ki a korua; na, me tu taua i to taua turanga, e kore ano hoki e piki atu ki a ratou.

10 Ko tenei, ka penei ta ratou ki mai, Piki ake ki a matou, ko reira taua piki atu ai; no te mea kua homai ratou e Ihowa ki o taua ringa: a ko tenei hei tohu ki a taua.

11 Na, ko te whakaputanga atu o raua tokorua ki nga hoia pupuri a nga Pirihitini: katahi ka mea nga Pirihitini, Nana, ko nga Hiperu e puta mai ana i roto i nga rua i piri ai ratou.

12 Na, ka oho mai nga hoia pupuri ki a Honatana raua ko tana kai mau patu, ka mea, Piki ake ki a matou kia whakakitea ai tetahi mea e matou ki a korua. Na, ko te meatanga atu a Honatana ki te kai mau o ana patu, Piki ake i muri

Digitized by Google

i a au; kua homai hoki ratou e Ihowa ki te ringa o Iharaira.

13 Katahi ka piki atu a Honatana, he mea ngoki atu, me te kai mau o ana patu i muri i a ia: na, hinga ana ratou i a Honatana, me te whakamate ano te kai mau o ana patu i muri i a ia.

14 Na, te patunga tuatahi i patu ai a Honatana raua ko te kai mau o ana patu, tata tonu ki te rua tekau o nga tangata, te nui o taua wahi, kei te hawhe o te whenua e parautia e nga okiha e rua.

15 Na, ka pa te wiri ki te puni, ki *era* i te parae, ki te iwi katoa ano hoki: ko nga hoia, me nga kai pahua, i wiri ano hoki ratou; i ru ano te whenua: nui whakaharahara te wiri.

16 A, te tirohanga mai a nga tutei a Haora i Kipea o Peniamine, na, kua papahoro te ope, me te patu haere ano i a ratou whaka-ratou.

17 Na, ko te kianga a Haora ki ana tangata, Tirotirohia iho, kia kite ko wai o tatou kua riro. A, ta ratou tirohanga iho, na, kahore a Honatana raua ko te kai mau o ana patu.

18 Katahi a Haora ka mea atu ki a Ahia, Kawea mai te aaka a te Atua. I nga tamariki hoki a Iharaira te aaka a te Atua i taua wa.

19 ¶ A, i a Haora ano e korero ana ki te tohunga, na ka tino nui haere te ngangau i te puni o nga Pirihitini: katahi a Haora ka ki atu ki te tohunga, Pepeke ake tou ringa.

20 Katahi ka huihui a Haora ratou ko tona nuinga, a, haere ana ki te whawhai: na, e anga mai ana tera te hoari a tetahi, a tetahi ki tona hoa, ki tona hoa: he nui whakaharahara te matenga.

21 Na, nga Hiperu i roto i nga Pirihitini i mua ake nei, i haere tahi mai nei ratou ki te puni i tetahi taha, i tetahi taha, uru ana ano hoki ratou ki roto ki a Iharaira, ki nga hoa o Haora raua ko Honatana.

22 Me nga tangata katoa ano hoki o Iharaira i piri nei ki Maunga Eperaima, to ratou rongonga ka whati nga Pirihitini, na, kei te whai mai ano i a ratou, whawhai ai.

23 Na, whakaorangia ana a Iharaira i taua ra e Ihowa: a, puta ke ana te whawhai ki Pete-awene.

24 ¶ Otiia i raru nga tangata o Iharaira i taua ra: he whakaoati hoki na Haora i te iwi: i mea ia, Ki te kai tetahi tangata i te kai, a ahiahi noa, ka kangā, kia whai utu ra ano ahau i oku hoa riri. Na, kihai tetahi o te iwi i anga ki te kai.

25 Na, ko te haerenga mai o nga *tangata* katoa o te whenua ki tetahi ngahere; a he honi kei runga i te whenua.

26 A, te taenga mai o te iwi ki te ngahere, na, e tuturu iho ana te honi; otiia kihai i pa te ringa o tetahi tangata ki tona waha; i wehi hoki te iwi i te oati.

27 Ko Honatana ia kihai i rongo i te whakaoatitanga a tona pāpā i te iwi: na, ka whatorona mai e ia te pito o te tokotoko i tona ringa, a toua ana ki roto ki te honikoma, na, whakahokia ana e ia tona ringa ki tona waha, a ka mārama ona kanohi.

28 Katahi ka oho mai tetahi o te iwi, a ka mea, I tino whakaoatitia te iwi e tou papa; i mea ia, Kia kangā te tangata e kai ana i tetahi kai aianei. A hemo iho te iwi.

29 Na, ko te meatanga ake a Honatana, Raru ana te whenua nei i toku pāpā: titiro hoki, kua mārama oku kanohi, noku ka kai atu nei i tetahi wahi iti o te honi nei.

30 Tera noa ake me i kai te iwi inaianei i nga mea i pahuatia mai i o ratou hoa riri i tupono atu ai ratou: pena e kore ianei e rahi atu te parekura o nga Pirihitini?

31 Na, patua iho e ratou nga Pirihitini i taua rangi i Mikimaha atu, a tae noa ki Atarono: a hemo noa iho te iwi.

32 Heoi ka rere atu te iwi ki nga taonga. Kua mau ki nga hipi, ki nga kau, ki nga kuao kau, patua iho ki te whenua, kainga tahitia ana e te iwi me nga toto.

33 ¶ Na, ka korerotia ki a Haora ka meatia, Nana, kua hara te iwi ki a Ihowa, e kainga tahitia ana ta ratou kai me nga toto. Na, ko tana meatanga ake, He mahi tinihanga ta koutou: hurihia mai he kohatu nui ki a au aianei.

34 Na, ko te meatanga atu a Haora, Wawa noa atu koutou ki roto ki te iwi, mea atu hoki ki a ratou, Kawea mai ki a au, e tera tangata, e tera tangata, tana kau, tana hipi, ka patu ai ki konei hei kai ma koutou; kaua hoki e hara ki a Ihowa, e kai i te toto. Katahi ka kawea mai tana kau, tana kau, e te iwi katoa i taua po, a, patua iho ki reira.

35 Na, ka hangā e Haora he aata ma Ihowa. Ko te timatanga tenei o tana hanga aata ma Ihowa.

36 ¶ Katahi ka mea a Haora, Tatou ka haere ki raro, ka whai po i nga Pi-

Digitized by Google

rihitini, ka pahua i a ratou, a mārama noa te ata; kaua ano hoki e waiho e tatou tetahi tangata o ratou. Na, ko ta ratou meatanga mai, Meatia ra nga mea katoa e pai ana ki tau whakaaro iho. Na, ka mea ake te tohunga, Kia whakatata atu tatou ki a Ihowa.

37 Na, ka uia atu te Atua e Haora, Me haere ranei ahau ki raro ki te whai i nga Pirihitini? e homai ranei ratou e koe ki te ringa o Iharaira? Heoi kahore he kupu i whakahokia mai ki a ia i taua ra.

38 Katahi a Haora ka mea ake, Neke mai, e nga rangatira katoa o te iwi: kia mohio ai, kia kite ai koutou nohea tenei hara inaianei.

39 Ta te mea, e ora ana a Ihowa e whakaora nei i a Iharaira, ahakoa no taku tama no Honatana, ka mate ia, mate rawa. Heoi kahore he tangata o te iwi katoa hei whakahoki kupu mai ki a ia.

40 I mea ano ia ki a Iharaira katoa, Ko koutou, hei tetahi taha koutou, a ko maua ko taku tama ko Honatana ki tetahi taha. Na, ko te meatanga mai a te iwi ki a Haora, Meatia ra te mea e pai ana ki tau whakaaro iho.

41 Katahi a Haora ka mea ki a Ihowa ki te Atua o Iharaira, Kia tika te homaitanga o *te rota*. Na, ka mau ko Honatana raua ko Haora; i mawhiti hoki te iwi.

42 Na ka mea a Haora, makā te rota mo maua ko taku tama ko Honatana. Na, ka mau ko Honatana.

43 Na, ko te meatanga atu a Haora ki a Honatana, Whakaaturia mai ki a au, i aha koe. Katahi ka whakaaturia mai e Honatana ki a ia, a ka mea, He whakamatautau kau atu taku i tetahi wahi iti o te honi ki te pito o te tokotoko i toku ringa. Na, ka mate nei au.

44 Ano ra ko Haora, Kia meatia tenei e te Atua, etahi atu mea ano hoki, ki te kahore koe e tino mate rawa, e Honatana.

45 Na, ko te meatanga mai a te iwi ki a Haora, Kia mate a Honatana nāna nei tenei whakaoranga nui i roto i a Iharaira! Kahore ra hoki. E ora ana a Ihowa, e kore e taka tetahi makawe o tona mātenga ki te whenua; i te mahi tahi nei hoki ia me te Atua i tenei ra. Na, whakaorangia ana a Honatana e te iwi, a kihai i mate.

46 Na, haere atu ana a Haora, kihai i whai i nga Pirihitini; a haere ana nga Pirihitini ki to ratou wahi.

47 ¶ Na, ka riro i a Haora te kingitanga o Iharaira, a ka whawhai ki ona hoa riri katoa i tetahi taha, i tetahi taha, ki a Moapa, ki nga tamariki a Amona, ki a Eroma, ki nga kingi ano hoki o Topa, ki nga Pirihitini, a he ana ratou i a ia i nga wahi katoa i tahuri ai ia.

48 I whakawahā ano e ia he ope, a, patua ana nga Amareki, whakaorangia ake hoki a Iharaira e ia i te ringa o ona kai pahua.

49 Na, nga tama a Haora, ko Honatana, ko Ihui, ko Marikihua, a ko nga ingoa *enei* o ana tamahine tokorua; te ingoa o te matamua ko Merapa, te ingoa o to muri iho ko Mikara.

50 A, te ingoa o te wahine a Haora ko Ahinoama, he tamahine na Ahimaata: te ingoa hoki o te rangatira o tana ope ko Apanere, tama a Nere, a te matua kēkē o Haora.

51 Ko Kihi hoki te pāpā o Haora; a he tama na Apiere a Nere pāpā o Apanere.

52 A he nui te whawhai ki nga Pirihitini i nga ra katoa o Haora: a ka kite a Haora i tetahi tangata kaha, i tetahi tangata maia, na, ka tangohia mai e ia mana.

UPOKO 15.

NA, ko te meatanga mai a Hamuera ki a Haora, I tonoa mai ahau e Ihowa ki te whakawahi i a koe hei kingi mo tona iwi mo Iharaira: na, whakarongo mai ki te reo o nga kupu a Ihowa.

2 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, E whakaaro ana ahau ki ta Amareki i mea ai ki a Iharaira, ki tana whanganga atu i a ia i te ara i tona haerenga mai i Ihipa.

3 Na, tikina, patua a Amareki, whakangaromia rawatia a ratou mea katoa, kaua hoki ratou e tohungia; engari whakamatea ngatahitia te tangata me te wahine, te potiki me te mea ngote u, te kau me te hipi, te kamera me te kaihe.

4 Katahi ka huihuia te iwi e Haora, a, taua aua ratou e ia ki Teraimi, e rua rau nga mano, he hunga haere i raro, me nga tangata hoki o Hura, kotahi tekau nga mano.

5 Na, ko te haerenga atu o Haora ki tetahi pa o Amareki, a, whakatakoto pehipehi ana i roto i te awaawa.

6 ¶ I mea hoki a Haora ki nga Keni, Whakatika atu koutou, mawehe atu, haere atu ki raro i roto i nga Amareki,

Digitized by Google

kei hunā tahitia koe e ahau me ratou; i puta hoki ta koutou atawhai ki nga tamariki katoa a Iharaira i to ratou haerenga mai i Ihipa. Na, ka mawehe atu nga Keni i roto i a Amareke.

7 Na, tukitukia ana e Haora nga Amareki i Hawira atu, a tae noa koe ki Huru, ki te ritenga atu o Ihipa.

8 Hopukia oratia ana hoki e ia a Akaka kingi o Amareki, ko te iwi katoa hoki i whakangaromia e ia ki te mata o te hoari.

9 Otiia i tohungia e Haora, ratou ko te iwi, a Akaka, me nga mea pai o nga hipi, o nga kau, o nga mea momona hoki, me nga reme, me nga mea pai katoa, kihai hoki i aro ki te whakangaro i a ratou: engari nga mea e whakaparahakotia ana, e rukea ana, ko ena a ratou i whakangaro ai.

10 ¶ Katahi ka puta te kupu a Ihowa ki a Hamuera, ka mea,

11 Kua puta ke aku whakaaro i whakakingitia ai a Haora e ahau hei kingi; nona ka hoki atu i te whai i a au, kihai ano hoki i whakamana i aku kupu. Na, ka pouri a Hamuera, a, pau katoa taua po i a ia e tangi ana.

12 Na, ka maranga wawe a Hamuera i te ata ki te whakatau i a Haora, a ka korerotia ki a Hamuera, ka meatia, Te taenga mai o Haora ki Karamere, na, whakaturia ana e ia tana tohu, a, haere awhio atu ana, kua pahemo atu, kua riro ki raro ki Kirikara.

13 Na, ka tae atu a Hamuera ki a Haora, a ka mea a Haora ki a ia, Kia manaakitia koe e Ihowa, kua whakamanā e ahau te kupu a Ihowa.

14 Na, ko te meatanga atu a Hamuera, Ha, he aha tenei tangi o nga hipi i roto nei i oku taringa, me te tangi o nga kau e rongo nei au?

15 Ano ra ko Haora, He mea kawe mai e ratou no nga Amareki: i tohungia hoki e te iwi nga mea pai o nga hipi, o nga kau, hei mea patunga tapu ki a Ihowa ki tou Atua; te toenga hoki, whakangaromia iho e matou.

16 Na, ko te meatanga atu a Hamuera ki a Haora, Kati, kia korerotia atu e ahau ki a koe ta Ihowa i mea mai ai ki a au i tenei po. Ano ra ko tera, Korero.

17 Katahi a Hamuera ka mea atu, I a koe e iti ana ki tau whakaaro iho, kihai ianei koe i *meinga* hei upoko mo nga iwi o Iharaira, i whakawahia e Ihowa hei kingi mo Iharaira?

18 Na, ko ta Ihowa tononga i a koe kia haere, tana meatanga, Tikina, whakangaromia te hunga hara, nga Amareki, whawhai hoki ki a ratou, a poto noa ratou.

19 He aha koe tē whakarongo ai ki te reo o Ihowa, *he aha* koe i aurara atu ai ki nga taonga parakete, i mahi ai i te kino i te tirohanga a Ihowa?

20 Na, ka mea a Haora ki a Hamuera, Ina, i whakarongo ano ahau ki te reo o Ihowa, i haere i te ara i tonoa ai ahau e Ihowa, kua kawea mai ano hoki e ahau a Akaka kingi o Amareki; ko nga Amareki ano hoki, whakangaromia iho e ahau.

21 Na te iwi hoki i tango etahi o nga taonga, o nga hipi, o nga kau, nga tino papai o nga mea e whakangaromia ana hei mea patunga tapu ki a Ihowa ki tou Atua ki Kirikara.

22 Ano ra atu ko Hamuera, Ki ta Ihowa e pera ana ranei te pai o nga tahunga tinana o nga patunga tapu, me te whakarongo ki te reo o Ihowa? Nana, pai atu te whakarongo i te patunga tapu, te ngakau mahara i te ngako o nga hipi toa.

23 Rite tonu hoki te tutū ki te hara makutu; te tohe, ki te kino, ki te karakia whakapakoko. Kua whakaparahako nei koe ki te kupu a Ihowa, na, ka whakaparahako ano ia ki a koe hei kingi.

24 ¶ Na, ka ki mai a Haora ki a Hamuera, Kua hara ahau, i a au i takahi nei i te kupu a Ihowa i au kupu ano hoki: i wehi hoki ahau i te iwi, i whakarongo ano hoki ki to ratou reo.

25 Na, tena ra, whakarerea noatia iho toku hara, kia hoki atu taua, kia koropiko ai ahau ki a Ihowa.

26 Ano ra ko Hamuera ki a Haora, E kore ahau e hoki tahi taua; he mea hoki kua whakaparahako mai koe ki te kupu a Ihowa, a kua whakaparahako atu a Ihowa ki a koe hei kingi mo Iharaira.

27 A, te tahuritanga mai o Hamuera ki te haere, na, ka mau tera ki te pito o tona kakahu, na, kua pakaru.

28 Na, ko te meatanga mai a Hamuera ki a ia, Kua haea mai e Ihowa inaianei tou kingitanga i roto i a Iharaira, a kua oti te hoatu e ia ki tou hoa e pai atu ana i a koe.

29 E kore ano hoki te Tua-iho o Iharaira e teka; e kore ano hoki e puta ke ana whakaaro; no te mea e hara ia i te tangata e puta ke ai ana whakaaro.

30 Ano ra ko tera, Kua hara ahau: tena ra, whakahonoretia ahau aianei i te aroaro o nga kaumatua o toku iwi,

Digitized by Google

i te aroaro ano hoki o Iharaira, kia hoki tahi taua, kia koropiko ai ahau ki a Ihowa ki tou Atua.

31 Na, hoki ana a Hamuera i muri i a Haora, a, karakia ana a Haora ki a Ihowa.

32 ¶ Na, ko te meatanga ake a Hamuera, Kawea mai ki a au a Akaka kingi o Amareki. Na, ka ata hikoi mai a Akaka ki a ia. A ka mea a Akaka, He pono kua pahemo atu te ngaunga kino a te mate.

33 Ano ra atu ko Hamuera, Na to hoari i kore ai nga uri o nga wahine, ka pena ano tou whaea te uri-kore i roto i nga wahine. Na, haua iho a Akaka e Hamuera i te aroaro o Ihowa i Kirikara.

34 Na, haere ana a Hamuera ki Rama; ko Haora ia i haere ki runga ki tona whare ki Kipea o Haora.

35 Kihai hoki a Haora i tirotirohia e Hamuera i muri iho, a taea noatia te ra i mate ai ia: heoi tangihia ana a Haora e Hamuera: i puta ke ano hoki nga whakaaro a Ihowa i meinga ai e ia a Haora hei kingi mo Iharaira.

UPOKO 16.

NA, ka mea a Ihowa ki a Hamuera, Kia pehea ake te roa o to tangihanga ki a Haora, kua whakakahoretia nei hoki ia e ahau hei kingi mo Iharaira? whakakiia to haona ki te hinu, a haere, maku koe e tono atu ki a Hehe o Pete-rehema: kua kitea hoki e ahau he kingi maku i roto i ana tama.

2 Na, ka mea a Hamuera, Me pehea ahau e haere ai? ki te rongo hoki a Haora, ka patua ahau e ia. Ano ra atu ko Ihowa, Kawea atu e tou ringa tetahi kuao kau, ki te uwha, ka mea atu, I haere mai ahau ki te patu whakahere ki a Ihowa.

3 Katahi ka karangatia e koe a Hehe ki te patunga tapu, a maku e whakaatu ki a koe tau e mea ai: me whakawahi ano hoki e koe ki a au te *tangata* e korero atu ai ahau ki a koe.

4 Na, meatia ana e Hamuera ta Ihowa i korero ai, a, haere ana ki Pete-rehema. Na, pawera noa iho nga kaumatua o te pa i tona taenga mai, a ka mea, E haere mai ana runei koe i runga i te rangimarie?

5 Ano ra ko ia, I runga ano i te rangimarie: I haere mai ahau ki te patu whakahere ki a Ihowa: whakatapua koutou, ka haere tatou ki te patunga tapu. I whakatapua ano hoki e ia a Hehe ratou ko ana tama, a, karangatia ana ratou e ia ki te patunga tapu.

6 ¶ A, to ratou taenga mai, na ka titiro atu ia ki a Eriapa, a ka mea, He pono kei te aroaro o Ihowa tana tangata e whakawahi ai.

7 Na ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hamuera, Kaua e titiro atu ki tona ahua, ki tona roa ranei, i a ia e tu ra; kua whakaparahako atu hoki ahau ki a ia: e kore hoki e rite ta *Ihowa* ki ta te tangata titiro atu: he titiro hoki ta te tangata ki te kanohi; ko ta Ihowa ia he titiro ki te ngakau.

8 Katahi ka karangatia e Hehe a Apinarapa, a ka meinga kia haere atu i te aroaro o Hamuera. Na, ka mea mai ia, E hara ano hoki tenei i ta Ihowa i whiriwhiri ai.

9 Katahi ka meinga e Hehe a Hamaha kia haere atu. A ka mea ia, E hara ano hoki tenei i ta Ihowa i whiriwhiri ai.

10 Heoi meinga ana e Hehe ana tama tokowhitu kia haere atu i te aroaro o Hamuera. A ka mea a Hamuera ki a Hehe, Kihai enei i whiriwhiria e Ihowa.

11 Na, ka mea a Hamuera ki a Hehe, Tenei ranei o tamariki katoa? A ka mea mai ia, Tera ano tetahi, to muri rawa; kei te tiaki hipi hoki ia. Ano ra ko Hamuera ki a Hehe, Tonoa atu *he tangata* ki te tiki i a ia: e kore hoki tatou e noho ki te kai, kia tae mai ra ano ia ki konei.

12 Katahi tera ka tono tangata atu, a, tikina ana ia. Na he kiri whewhero ia, he kanohi ataahua ano hoki, he pai ki te titiro atu. Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Whakatika, whakawahia ia, koia hoki ia.

13 Na, ka mau a Hamuera ki te haona hinu, a, whakawahia ana ia i roto i ona tuakana: te tino putanga mai o te Wairua o Ihowa ki runga ki a Rawiri i taua rangi ano, i o muri iho ano hoki. Na, whakatika ana a Hamuera, a, haere ana ki Rama.

14 ¶ Na, kua mawehe atu i a Haora te Wairua o Ihowa, a, hē iho āna whakaaro i tetahi wairua kino no Ihowa.

15 Katahi ka mea mai nga tangata o Haora ki a ia, Nana, he wairua kino no te Atua te whakararu nei i a koe.

16 Na, kia ki mai to matou ariki ki ana ononga i tou aroaro kia rapua he tangata e mohio ana ki te whakatangi hāpa: a ka tau te wairua kino o te Atua ki runga ki a koe, na, me whakatangi e ia ki tona ringa, a ka marie koe.

Digitized by Google

17 Na, ka mea a Haora ki ana tangata, Tena ra, tirohia atu tetahi tangata whakatangi pai, ka kawe mai ki a au.

18 Na, ka oho mai tetahi o nga tangata, ka mea, Nana, kua kite ahau i tetahi o nga tama a Hehe o Pete-rehema, he mohio ki te whakatangi, he toa, he pakari, he tangata hapai patu, he whakahaere tupato, he tangata ataahua, kei a ia ano hoki a Ihowa.

19 ¶ Katahi a Haora ka tono tangata atu ki a Hehe, hei mea atu, Tena a Rawiri to tamaiti i nga hipi ra, tonoa mai ki a au.

20 Na, ka mau a Hehe ki tetahi kaihe, he taro *tana pihaunga*, me tetahi ipu waina, me tetahi kuao koati, a, ungā ana kia kawea e tana tama e Rawiri ki a Haora.

21 Na, ka tae mai a Rawiri ki a Haora, a, tu ana i tona aroaro: a, nui whakaharahara te aroha o tera ki a ia; meinga ana ia e ia hei kai mau mo ana patu.

22 Katahi a Haora ka tono tangata ki a Hehe hei mea ki a ia, Kia tu a Rawiri ki toku aroaro, ne? e manakohia ana hoki ia e ahau.

23 A i nga wa i puta mai ai *taua* wairua a te Atua ki a Haora, na ka mau a Rawiri ki te hāpa, a, whakatangihia ana e tona ringa: katahi ka ta te manawa o Haora, a ka marie, a, mahue ake ia i te wairua kino.

UPOKO 17.

NA, kua huihui tera nga Pirihitini i a ratou ope ki te whawhai, a ka whakaminea ki Hokoho o Hura, noho ana i te takiwa o Hokoho o Ateka i Epehe-ramime.

2 I huihui ano a Haora ratou ko nga tangata o Iharaira, a, noho ana i Raorao Eraha; i whakatakoto hoki ratou i a ratou ngohi mo te whawhai ki nga Pirihitini.

3 A i runga nga Pirihitini i te maunga i tenei taha e tu ana, i runga hoki a Iharaira i te maunga i tera taha e tu ana: he wharua hoki i te takiwa o ratou.

4 ¶ Na, ko te haerenga mai o tetahi tangata, he papatu, i roto i te puni o nga Pirihitini, tona ingoa, ko Koriata no Kata, e ono nga whatianga kotahi hoki whanganga a te ringa tona roa.

5 A he parahi te potae i runga i tona mātenga, he pukupuku unahi ano hoki tona kakahu, te taimaha o te pukupuku, e rima mano hekere parahi.

6 He whakapuru-tao parahi kei ona waewae, a i ona pokohiwi he timata parahi.

7 A, rite tonu ki te rakau a te kai whatu te kakau o tana taoroa; na, te taimaha o te tete o tana taoroa e ono rau hekere rino: i mua ano hoki i a ia e haere ana te kai mau o te whakangungu rakau.

8 Na, ka tu ia, a ka karanga atu ki nga ngohi a Iharaira, ka mea ki a ratou, Na te aha koutou i puta mai ai ki te whakatakoto i a koutou ngohi? ehara ianei ahau i te Pirihitini, a ko koutou nga pononga o Haora? whiriwhiria he tangata ma koutou, a kia heke iho ia ki a au.

9 Ki te kaha ia ki te whawhai ki a au, a ka patu i a au, na, ko matou hei pononga ma koutou: a ki te kaha ahau i a ia, ka patu i a ia, na, hei pononga koutou ma matou, a me mahi koutou ki a matou.

10 I mea ano taua Pirihitini, Tenei taku whakatara inaianei mo nga ngohi o Iharaira; Homai he tangata ki a au kia whawhai maua.

11 A, te rongonga o Haora, ratou ko Iharaira katoa, ki enei kupu a te Pirihitini, na, hopī noa iho ratou, nui whakaharahara te wehi.

12 ¶ Na, he tama a Rawiri na taua Eparati o Pete-rehema-Hura, ko Hehe nei tona ingoa, tokowaru hoki ana tamariki: a i nga ra o Haora kua koroheketia taua tangata i roto i nga tangata.

13 Na, tokotoru nga tamariki a Hehe, ko nga kaumatua, i haere, i aru i a Haora ki te pakanga: ko nga ingoa enei o ana tama tokotoru i haere nei ki te pakanga, ko Eriapa te matamua, no muri i a ia ko Apinarapa, a ko Hamaha te tuatoru.

14 Ko Rawiri hoki to muri rawa: heoi aru ana nga mea kaumatua tokotoru, i a Haora.

15 Na, ka haere a Rawiri, ka hoki mai i a Haora ki te tiaki i nga hipi a tona pāpā i Pete-rehema.

16 Na, i te ata, i te ahiahi, ka whakatata mai taua Pirihitini, ka tu mai, a e wha tekau nga ra.

17 Na, ko te meatanga a Hehe ki tana tama ki a Rawiri, Tena, maua atu tetahi wahi o tenei witi pahūhū, kia kotahi epa, ma o tuakana, me enei taro kotahi tekau, rere atu ki te puni ki ou tuakana.

18 Maua atu hoki enei waiu-maro kotahi tekau ki to *ratou* rangatira mano,

Digitized by Google

tirohia iho ano hoki ou tuakana, ka tango mai ai i ta ratou tohu.

19 Na, i Raorao Eraha a Haora, a ratou, me nga tangata katoa ano o Iharaira e whawhai ana ki nga Pirihitini.

20 ¶ Heoi ka maranga wawe a Rawiri i te ata, tukua atu ana e ia nga hipi ki te kai tiaki, a mauria atu ana *aua mea* e ia, haere ana; pera ana ano ia me ta Hehe i whakahau ai ki a ia. A, tona taenga mai ki te parepare, na, e haere atu ana te ope ki te whakatakotoranga ngohi, e hamama ana, e mea ana ki te whawhai.

21 Kua oti hoki i a Iharaira ratou ko nga Pirihitini *nga ngohi* te whakatakoto, *tenei* ngohi hei whawhai ki *tera* ngohi.

22 Na, tukua ana e Rawiri tana pikaunga ki te ringa o te kai tiaki o nga mea, a, rere ana ki te taua, ki te ui ki ona tuakana ki to ratou ora.

23 I a ia ano e korero ana ki a ratou, na, ko taua papatu, te Pirihitini o Kata, ko Koriata tona ingoa, e haere mai ana i roto i nga ngohi a nga Pirihitini, a ka korero i aua korero ra ano, me te whakarongo ano a Rawiri.

24 A, te kitenga o nga tangata katoa o Iharaira i taua tangata, na, rere ana ratou i tona aroaro, a, nui whakaharahara to ratou wehi.

25 Na, ko te meatanga ake a nga tangata o Iharaira, I kite ranei koutou i taua tangata i haere mai nei? He pono he whakatara mo Iharaira i haere mai ai ia: na, te tangata e patua ai ia, nui atu nga taonga e homai e te kingi ki a ia, ka homai ano hoki e ia tana tamahine ki a ia, ka whakarangatiratia ano te whare o tona pāpā i roto i a Iharaira.

26 Katahi ka korero a Rawiri ki nga tangata e tu ana i tona taha, ka mea, Ka peheatia te tangata e patua ai tenei Pirihitini, e mutu ai te tawainga o Iharaira? ko wai hoki tenei Pirihitini kokoti-kore i whakatara ai ia ki nga ngohi a te Atua ora?

27 Na, ka korerotia mai ano e te iwi ko aua kupu ano ki a ia, ka mea ratou, He pera ano te hanga ki te tangata e patua ai ia.

28 ¶ A, te rongonga o Eriapa o tona tuakana kaumatua i a ia e korero ana ki aua tangata, te tino muranga o te riri o Eriapa ki a Rawiri; na, ka mea ia, Na te aha koe i haere mai ai? i tukua e koe ki a wai aua hipi torutoru ra i te koraha? e mohio ana ahau ki tou whakapehapeha, ki te kino ano hoki o tou ngakau, he matakitaki hoki i te whawhai i haere mai ai koe ki raro nei.

29 Na, ko te meatanga mai a Rawiri, I aha koia ahau? Kahore ranei he take?

30 ¶ Na, ka tahuri atu ia i a ia ki tetahi atu, a ka korero atu ko aua kupu ano; a, rite tonu ki te kupu tuatahi te kupu i whakahokia mai e te iwi ki a ia.

31 Heoi ka rangona nga kupu i korerotia e Rawiri, na, ka korerotia ki a Haora: a, tikina ana ia e ia.

32 ¶ Katahi a Rawiri ka mea ki a Haora, Kei hoki iho te ngakau o tetahi tangata i taua *koroke*: ma to pononga e haere ki te whawhai ki tenei Pirihitini.

33 Na, ko te meatanga mai a Haora ki a Rawiri, E kore e taea e koe te haere ki tenei Pirihitini whawhai ai: he tamariki nei hoki koe, he tangata hapai patu ano hoki ia no tona tamarikitanga ake.

34 Na, ka mea a Rawiri ki a Haora, I te tiaki to pononga i nga hipi a tona pāpā; na ko te haerenga mai o tetahi raiona, o tetahi pea, kahakina atu ana he reme i roto i te kahui.

35 Na, ka puta atu ahau ki te whai i a ia, a, patua ana ia e ahau: i tangohia mai ano hoki te *reme* i roto i tona waha; a, tona whakatikanga mai ki a au, na, hopukia ana tona kumikumi e ahau, patua iho kia mate.

36 I patua ruruatia te raiona me te pea e to pononga; a ka rite tenei Pirihitini kokoti-kore ki tetahi o raua; mona i whakatara ki nga ngohi a te Atua ora.

37 I mea mai ano a Rawiri, Ma Ihowa nāna nei ahau i whakaora i te kaha o te raiona, i te kaha o te pea, mana ahau e whakaora i te ringa o tenei Pirihitini. Katahi a Haora ka mea ki a Rawiri, Haere, a kia tata a Ihowa ki a koe.

38 ¶ Katahi ka whakakakahuria a Rawiri e Haora ki ona kakahu, potaea ana tona mātenga e ia ki te potae parahi: i meatia ano hoki e ia he pukupuku ki a ia.

39 Heoi whitikiria ana e Rawiri tana hoari ki waho ake o ona kakahu; ka anga ka haere; kihai hoki i whakamatauria e ia. Na, ko te meatanga ake a Rawiri ki a Haora, E kore e tika taku haere i enei, kahore hoki i whakamatauria e ahau. Na, whakarerea atu ana e Rawiri aua mea.

40 Na, ka maua atu e ia ko tona tokotoko i tona ringa; i whiriwhiria ano hoki etahi kohatu maenene mana i roto i te awa, a, whaowhina ana ki roto ki

Digitized by Google

tana pēke hepara, ara ki te putea; i tona ringa ano hoki tana kotaha. Na, ko tana whakatatanga atu ki te Pirihitini.

41 Na, ka haere mai, ka neke tata mai te Pirihitini ki a Rawiri, me te kai mau ano hoki o tana whakangungu rakau i mua i a ia.

42 Na, te tirohanga mai a te Pirihitini, ka kite i a Rawiri, whakahawea ana ki a ia; he taitamariki hoki ia, he kiri whewhero, he ahua ataahua ano hoki.

43 Na, ko te meatanga a te Pirihitini ki a Rawiri, He kuri ahau i haere mai ai koe me nga tokotoko ki a au? Na, kangā iho a Rawiri e te Pirihitini ki ona atua.

44 I mea ano hoki te Pirihitini ki a Rawiri, Haere mai nei ki a au, a ka hoatu e ahau ou kikokiko ma nga manu o te rangi, ma nga kararehe ano hoki o te parae.

45 Katahi ka mea o Rawiri ki te Pirihitini, I haere mai koe ki a au me te hoari, me te taoroa, me te timata: ko au ia ka haere atu nei ki a koe i runga i te ingoa o Ihowa o nga mano, o te Atua o nga taua a Iharaira, o tau i whakatara ake na.

46 Ko aianei koe tukua mai ai e Ihowa ki toku ringa, a ka patua koe e ahau, ka tangohia ano tou upoko, ka hoatu ano hoki e ahau aianei nga tinana o te ope o nga Pirihitini ma nga manu o te rangi, ma nga kirehe hoki o te whenua, a ka mohio te whenua katoa he Atua ano to Iharaira.

47 Ka mohio ano hoki tenei whakaminenga katoa, ehara te hoari, te taoroa ranei, i ta Ihowa mea hei whakaora: na Ihowa hoki te whawhai, a, mana koutou e homai ki o matou ringa.

48 Na, te whakatikanga o te Pirihitini, tona haerenga mai, ka whakatata mai ki te whakatau i a Rawiri, na, ka hohoro a Rawiri, a, rere ana ki te taua ki te whakatau i te Pirihitini.

49 Na, kua totoro iho te ringa o Rawiri ki roto ki te pēke, kei te tango i tetahi kohatu i roto, piua atu ana e ia, kua tu te rae o te Pirihitini, toremi atu te kohatu ki roto ki tona rae. Na, hinga tapapa ana ia ki te whenua.

50 Na, he kotaha, he kohatu ta Rawiri, a, riro ana i a ia te Pirihitini: heoi patua ana e ia te Pirihitini, mate rawa. Otiia kahore he hoari i te ringa o Rawiri.

51 Na, ka rere mai a Rawiri, a, tu ana i runga i te Pirihitini; na, ka mau ia ki tana hoari, unuhia mai ana e ia i roto i tona takotoranga. Na, whakamatea ana ia, a, tapahia atu ana tona upoko ki taua *hoari*. A, te kitenga o nga Pirihitini kua mate to ratou toa, na, whati ana ratou.

52 Katahi ka whakatika nga tangata o Iharaira ratou ko Hura, hamama ana, na, whaia ana e ratou nga Pirihitini, a, tae noa koe ki te raorao, ki nga kuwaha ano hoki o Ekerono. Na, hinga ana nga mea i patua o nga Pirihitini i te ara ki Haaraimi, a, tae noa ki Kata, ki Ekerono.

53 Na, ka hoki mai nga tamariki a Iharaira i te whai i nga Pirihitini, a, pahuatia ana e ratou to ratou puni.

54 Na, ka mau a Rawiri ki te upoko o te Pirihitini, a, kawea ana ki Hiruharama: ko ana mea ia mo te patu i waiho e ia i tona teneti.

55 ¶ Na, te kitenga o Haora i a Rawiri e haere atu ana ki te whakatau i te Pirihitini, ka mea ia ki a Apanere, ki te rangatira ope, E Apanere, he tama na wai tena tamaiti? na, ka mea a Apanere, E ora ana tou wairua, e te kingi, kahore ahau e mohio.

56 Katahi te kingi ka mea, Ui atu he tama na wai taua tamaiti.

57 Na, i te hokinga mai o Rawiri i te patu i te Pirihitini, ka mau a Apanere ki a ia, a, kawea ana ki te aroaro o Haora, me te pane ano hoki o te Pirihitini i tona ringa.

58 Na, ko te meatanga mai a Haora ki a ia, E tama, na wai koe tamaiti? Ano ra ko Rawiri, He tamaiti ahau na to pononga na Hehe o Pete-rehema.

UPOKO 18.

A KA mutu tana korero ki a Haora, na, piri pu te wairua o Honatana ki te wairua o Rawiri, a, aroha ana a Honatana ki a ia me te mea ko tona wairua ake.

2 Na, ka puritia ia e Haora i taua ra, kihai hoki i tukua kia hoki atu ki tona pāpā.

3 I whakarite kawanata ano a Honatana raua ko Rawiri; i arohaina hoki ia e ia, me te mea ko tona wairua ake.

4 I tangohia mai ano e Honatana tona koroka, a, hoatu ana ki a Rawiri, me ona kakahu, me tana hoari, me tana kopere, me tona whitiki.

5 ¶ Na, ka haere a Rawiri ki nga wahi katoa i tonoa ai ia e Haora, ka mahi tupato ano hoki, a ka meinga ia e Haora hei rangatira mo nga tangata

Digitized by Google

whawhai, a, pai tonu ia ki te titiro mai a te iwi katoa, ki te titiro mai ano hoki a nga tangata a Haora.

6 Na, i to ratou haerenga mai, i te hokinga mai o Rawiri i te patu i te Pirihitini, ka puta mai nga wahine i roto i nga pa katoa o Iharaira, me te waiata, me te kanikani, me nga timipera, me te koa, me nga mea whakatangi, ki te whakatau i a kingi Haora.

7 Na, ka waiata whakatene nga wahine i a ratou e takaro ana, a ka mea, Na Haora ana mano, na Rawiri ana tekau mano i patu.

8 Na, nui rawa te riri a Haora; he mea kino hoki taua kupu ki tana whakaaro iho. Na, ka mea ia, Tekau a ratou mano i hoatu ai ki a Rawiri, he mano *kau nei* a ratou e homai nei ki a au: a, ko te aha ake mana ki te kahore te kingitanga?

9 Na, tau ana te kanohi o Haora ki a Rawiri no taua rangi tonu iho.

10 Na, i te aonga ake ka puta mai taua wairua kino a te Atua ki a Haora, a ka poropiti ia i waenga nui o te whare: katahi ka whakatangi te ringa o Rawiri i te *hāpa*, ka pera me era rangi ake: he tao ano hoki kei te ringa o Haora.

11 Te tino werohanga mai a Haora i te tao; i mea hoki, Me patu a Rawiri e ahau, titi pu atu ki te pakitara. Na, karohia ana e Rawiri: e rua nga mawhititanga mai i tona aroaro.

12 ¶ Na, ka wehi a Haora i a Rawiri, no te mea kua whakahoatia ia e Ihowa, a ko Haora kua whakarerea.

13 Katahi a Haora ka mea kia mawehe atu ia i a ia, a, meinga ana ia e ia hei rangatira mano: na, ka haere atu ia, ka haere mai i te aroaro o te iwi.

14 Heoi tupato tonu te whakahaere a Rawiri i ana ara katoa: i a ia ano hoki a Ihowa.

15 A, te kitenga o Haora he tangata tupato rawa ia, na, ka wehi ia i a ia.

16 A, i aroha a Iharaira katoa, ratou ko Hura, ki a Rawiri, no te mea i haere atu ia, i haere mai i to ratou aroaro.

17 ¶ Na, ka mea a Haora ki a Rawiri, Nana, taku tamahine kaumatua, a Merapa, me hoatu ia e ahau hei wahine mau, otiia ko koe hei toa maku, hei whawhai i nga whawhai a Ihowa. I mea hoki a Haora, Kaua toku ringa e pa ki a ia; engari kia pa te ringa o nga Pirihitini ki a ia.

18 Na, ko te meatanga mai a Rawiri ki a Haora, Ko wai ahau, he oranga aha hoki toku, he hapu *aha* to toku papa i roto i a Iharaira, e meinga ai ahau hei hunaonga ma te kingi?

19 Na, i te wa e homai ai a Merapa te tamahine a Haora ma Rawiri, ka hoatu ia hei wahine ma Atariere o Mehora.

20 Otiia i aroha a Mikara te tamahine a Haora ki a Rawiri, a ka korerotia ki a Haora, a, he mea tika tena ki tana whakaaro iho.

21 Na, ka mea a Haora, Me hoatu ia e ahau ki a ia, a, hei rore ia mona e pa ai te ringa o nga Pirihitini ki a ia. Koia a Haora i mea ai ki a Rawiri, Ma *tetahi o* te tokorua e meinga ai koe hei hunaonga ki a au ianei.

22 ¶ Katahi a Haora ka whakahau atu ki ana tangata, Korero puku atu ki a Rawiri, mea atu, Nana, e whakaahuareka ana te kingi ki a koe, e aroha ana hoki ana tangata katoa ki a koe: na, ianei koe meinga ai hei hunaonga ma te kingi.

23 Na, korerotia ana aua kupu e nga tangata o Haora ki nga taringa o Rawiri. A ka mea a Rawiri, He mea noa ake kola ki a koutou kia meinga hei hunaonga ma te kingi? ko au ia he rawa-kore, he ware.

24 Na, ka korero nga tangata o Haora ki a ia, ka mea, Ko nga kupu enei i puaki mai i a Rawiri.

25 Katahi a Haora ka mea atu, Kia penei ta koutou ki atu ki a Rawiri, Kahore o te kingi ngakau ki te kai-pakuha; engari ki nga kiri matamata kotahi rau o nga Pirihitini; kia riro mai ai he utu i nga hoa riri o te kingi. I mea hoki a Haora, Ka hinga a Rawiri i te ringa o nga Pirihitini.

26 A, te korerotanga a ana tangata i aua kupu ki a Rawiri, na, tika tonu taua mea ki te whakaaro a Rawiri, ara kia meinga ia hei hunaonga ma te kingi: kahore ano hoki nga ra kia rite noa.

27 Katahi a Rawiri ka whakatika, a, haere ana, ratou ko ana tangata. Na, patua iho e ia o nga Pirihitini e rua rau nga tangata; a, kawea ana e Rawiri o ratou kiri matamata; na, maha tonu a ratou i homai ai ki te kingi, hei mea mona kia meinga hei hunaonga ma te kingi. Katahi ka homai e Haora a Mikara tana tamahine hei wahine māna.

28 ¶ A i kite a Haora, i mohio, kei a Rawiri a Ihowa; a, e aroha ana a Mikara te tamahine a Haora ki a ia.

29 Katahi ka nui ake te wehi o Haora i a Rawiri, a, hei hoa riri a Haora ki a Rawiri i nga ra katoa.

30 Na, ka puta mai nga rangatira o

Digitized by Google

nga Pirihitini; a, i o ratou putanga mai, nui atu te tika o te ngarahu o Rawiri i to nga tangata katoa o Haora; koia i matenuitia rawatia ai tona ingoa.

UPOKO 19.

NA, ka korero a Haora ki a Honatana ki tana tamaiti, ratou ko ana tangata katoa, kia whakamatea a Rawiri.

2 Otiia nui whakaharahara te whakaahuareka o Honatana, tama a Haora, ki a Rawiri. Na, ka korero a Honatana ki a Rawiri, ka mea, E whai ana toku pāpā a Haora kia whakamatea koe: na, kia tupato ra i te ata; me noho ki te wahi ngaro, piri ai;

3 A ka puta mai ahau, ka tu ki te taha o toku pāpā ki te mara e noho ai koe, na, ka korerotia koe e ahau ki toku pāpā, a taku e kite ai ka korerotia e ahau ki a koe.

4 ¶ Na, ka korerotia paitia a Rawiri e Honatana ki tona pāpā ki a Haora; i mea ia ki a ia, Kei hara te kingi ki tana pononga ki a Rawiri; kahore hoki ona hara ki a koe, he nui rawa ano hoki te pai o ana mahi ki a koe.

5 I whakamomori atu na hoki ia ki te mate, a patua iho te Pirihitini, na, he nui te whakaoranga i whakaora ai a Ihowa i a Iharaira katoa: i kite koe, i koa hoki, a na te aha ra koe ka hara ai ki nga *toto* hara-kore, ka whakamate pakupaku ai i a Rawiri?

6 Heoi ka whakarongo a Haora ki te reo o Honatana; na, ka oati a Haora; E ora ana a Ihowa, e kore ia e whakamatea.

7 Katahi ka karangatia a Rawiri e Honatana, a korerotia atu ana e Honatana enei kupu katoa ki a ia. Na, kawea ana a Rawiri e Honatana ki a Haora; a noho ana ia ki tona aroaro, pera ana me era rangi ake.

8 ¶ Na, he whawhai ano hoki tena: a haere ana a Rawiri ki te whawhai ki nga Pirihitini, a patua iho ratou e ia, he nui te parekura, a whati ana ratou i tona aroaro.

9 Na, kua puta te wairua kino a Ihowa ki runga ki a Haora, a i te whare ia e noho ana, me tana tao i tona ringa, me te whakatangi hāpa ano te ringa o Rawiri.

10 Na, ka whai a Haora kia werohia atu a Rawiri ki te tao, *a titi pa* ki te pakitara; otiia i whakahipa atu ia i te aroaro o Haora, a akina *kautia* ana e tera te tao ki te pakitara; ko Rawiri ia i rere, i mawhiti atu i taua po ano.

11 Na, ka tono tangata atu a Haora ki te whare o Rawiri, ki te whanga ki a ia, kia whakamatea ai ia i te ata. Na, ka korerotia ki a Rawiri e Mikara e tana wahine; i mea ia, Ki te kahore koe e whakaora i a koe i tenei po, apopo koe whakamatea ai.

12 ¶ Katahi ka takua iho a Rawiri e Mikara ma te matapihi: a ka haere ia, ka rere, ka ora.

13 Na, ka mau a Mikara ki tetahi whakapakoko, a whakatakotoria ana e ia ki te moenga, i whakatakotoria iho ano e ia tetahi urunga *kuruhuru* keati ki tona urunga, hipokina iho ki te kakahu.

14 A, te tononga mai a Haora i nga tangata ki te tiki i a Rawiri, ka mea tera, E mate ana ia.

15 Na, ka tono mai ano a Haora i nga tangata kia kite i a Rawiri, ka mea, Kawea mai ki a au i runga i te moenga, kia whakamatea.

16 A, te taenga mai o nga tangata, na, ko te whakapakoko kei te moenga, me te urunga *kuruhuru* koati hei urunga mona.

17 Na, ko te meatanga mai a Haora ki a Mikara, Na te aha koe i tinihanga nei ki a au, i tuku nei i toku hoa riri kia haere, a mawhiti atu ana ia. Ano ra ko Mikara ki a Haora, Nāna ra i ki mai ki a au, Tukua ahau kia haere; kia whakamate ahau i a koe hei aha?

18 ¶ Na, ka rere a Rawiri, a mawhiti atu ana; tae tonu atu ki a Hamuera ki Rama, a korerotia atu ana e ia ki a ia nga mea katoa i mea ai a Haora ki a ia. Katahi ia ka haere, raua ko Hamuera, a noho ana raua ki Naioto.

19 A ka korerotia mai te korero ki a Haora, ko Rawiri tera kei Naioto o Rama e noho ana:

20 Na, ka tono tangata a Haora ki te hopu i a Rawiri: heoi, te kitenga i te ropu poropiti e poropiti ana, me Hamuera ano hoki e tu ana hei kai tohutohu mo ratou, na, ka puta mai te wairua o te Atua ki runga ki nga tangata o Haora, a poropiti ana ano hoki ratou.

21 A, te korerotanga ki a Haora, na, ka tono ia i etahi atu tangata, a ka poropiti ano ratou. Na, ka toru ano hoki nga tononga tangata a Haora, a ka poropiti ano ratou.

22 Na, ka haere ano hoki ia ki Rama, a, te taenga mai ki te puna nui i Heku ka ui ia, ka mea, Kei hea a Hamuera raua ko Rawiri? na, ka meatia mai, Na, kei Naioto o Rama.

23 Katahi ia ka haere ki reira ki Naioto o Rama; a i puta mai ano hoki te

Digitized by Google

wairua o te Atua ki runga ki a ia; na, ka haere ia, me te poropiti haere, a tae noa ki Naioto o Rama.

24 I whakarerea ano hoki e ia ona kakahu, a poropiti ana ano ia i te aroaro o Hamuera; kotahi ra tūturu, kotahi ano po tūturu i takoto tahanga ai ia. Na reira ta ratou kupu, Kei roto ano hoki a Haora i nga poropiti?

UPOKO 20.

NA, ka rere a Rawiri i Naioto o Rama, a ka tae mai, ka korero ki a Honatana, I aha ahau? he aha toku hē? he aha hoki toku hara i te aroaro o tou pāpā, i whai ai ia kia whakamatea ahau?

2 Na, ko te meatanga mai a tera, Kahore ra hoki, e kore koe e mate: nana, ahakoa nui, ahakoa iti, te mea, e kore e meatia e toku pāpā, ki te kahore e whakakitea mai e ia ki a au, a he aha tenei mea e hunā ai e toku pāpā i a au? He teka tena.

3 Na, ka oati ano hoki a Rawiri, a ka mea, E tino mohio ana tou pāpā kua manakohia ahau e koe; koia ia i mea ai, Kei mohiotia tenei e Honatana, kei pouri: otiia e ora ana a Ihowa, e ora ana hoki tou wairua, kotahi ano te hikoinga atu i te takiwa oku, o te mate.

4 Na, ko te meatanga mai a Honatana ki a Rawiri, Ma tou wairua e ki ake ki tetahi mea, a ka oti i a au tau mea.

5 Katahi a Rawiri ka mea ki a Honatana, Na, apopo kowhiti ai te marama, ko te wa ia e noho ai ahau ki te kingi ki te kai; na, tukua ahau kia haere, kia piri ai ahau ki te parae, a, te ahiahi ra ano o te toru o nga ra.

6 Ki te anga, ki te mea mai tou pāpā ki a au ka ngaro nei, ko reira koe ki atu ai; He nui te inoi a Rawiri ki a au kia *tukua* ia kia rere ki tona pa ki Pete-rehema: he patunga tapu hoki to reira, he mea no ia tau, no ia tau, na te hapu katoa.

7 Ki te penei mai tana ki, E pai ana; ka mau te rongo ki tou pononga: na, e nui rawa tana riri, *katahi* koe ka mohio kua takoto noa ake te kino i a ia.

8 Na, he mahi aroha tenei mau ki tou pononga, nau nei hoki i mea to pononga kia uru tahi me koe ki roto ki ta Ihowa kawenata. Otiia ki te mea he kino toku, mau ano ahau e whakamate; kia kawea atu hoki ahau e koe ki tou pāpā hei aha?

9 Na, ko te meatanga mai a Honatana, Ha! kia meatia 'tena ki a koe! engari me i mohio ahau kua takoto i toku pāpā kia whakapakia he kino ki a koe, e kore ianei e korerotia e ahau ki a koe?

10 Katahi a Rawiri ka mea ki a Honatana, Ma wai e korero ki a au, ki te pakeke te kupu e whakahokia mai e tou pāpā ki a koe?

11 ¶ Ano ra ko Honatana ki a Rawiri, Haere mai, taua ka haere atu ki te parae. Na, haere ana raua tokorua ki te parae.

12 Na, ko te meatanga a Honatana ki a Rawiri, E Ihowa, e te Atua o Iharaira, maku e rapu te whakaaro a toku pāpā i te penei apopo, i te toru ranei o nga *ra:* na, ki te pai te *korero* mo Rawiri, a e kore ahau e tono tangata i reira ki a koe, hei whakaatu ki ou taringa,

13 Kia meatia mai tenei e Ihowa ki a Honatana, etahi mea ano hoki: tena ko tenei he kino ta toku pāpā e pai ai mou, na, me whaknatu e ahau ki ou taringa, ka tonoa atu ano hoki koe e ahau kia haere i runga i te rangimarie: kia noho ano hoki a Ihowa ki a koe, kia pera ano me ia i noho ki toku pāpā.

14 Kaua ano hoki e waiho i toku oranga *anake* tau whakaputanga mai i to Ihowa aroha ki a au, kia kaua e mate.

15 Kaua ra e hautopea atu tau aroha ki toku whare a ake ake: kauaka, ina hautopea atu e Ihowa nga hoa riri o Rawiri, tenei tangata, tenei tangata, i te mata o te whenua.

16 Na, ka whakarite kawenata a Honatana ki te whare o Rawiri, *ka mea*, Kia rapu utu ano hoki a Ihowa i te ringa o nga hoa riri o Rawiri.

17 A i mea ano hoki a Honatana kia oati a Rawiri; he aroha hoki nona ki a ia: i aroha hoki ia ki a ia, me te mea ko te aroha ki tona wairua ake.

18 I mea ano hoki a Honatana ki a ia, Apopo te kowhiti ai te marama; a ka kitea tou ngaromanga, ka takoto kau hoki tou nohoanga.

19 Na, ka toru ou ra, kia hohoro te haere mai ki raro, a ka tae ki te wahi i piri ai koe i te ra o tera meatanga, na, ka noho ki te taha o Etere-kohatu.

20 A maku e kopere atu etahi pere kia toru ki tona taha, ano e kopere atu ana ki tetahi koperenga pere.

21 Katahi ahau ka tono atu i te tamaiti, Tikina, rapua nga pere. Ki te mea nui atu ahau ki te tamaiti, Nei na nga pere, kei tenei taha ou, tikina mai; katahi koe ka haere mai; e mau ana hoki te rongo ki a koe, kahore hoki he rawa, e ora ana a Ihowa.

Digitized by Google

22 A ki te penei taku ki atu ki te tamaiti, Na, nga pere, kei tua atu i a koe: katahi koe ka haere atu: he mea tono hoki koe na Ihowa.

23 Na, tenei mea i korerotia nei e taua, nana, hei waenga nui i a taua a Ihowa, a ake ake.

24 Na, piri ana a Rawiri ki te parae: heoi, te kowhititanga o te marama ka noho te kingi ki te kai i tana kai.

25 A i te noho te kingi ki tona nohoanga o mua iho, ki te nohoanga i te pakitara: i whakatika ano hoki a Honatana, a ka noho a Apanere ki te taha o Haora; na, e takoto kau ana to Rawiri wahi.

26 Heoi kihai i puaki tetahi kupu a Haora i taua ra: i mea hoki ia, Kua pa mai tetahi mea ki a ia, kahore ano kia kore noa tona poke; ina kahore ano kia kore noa tona poke.

27 Na, i te aonga ake, *ara*, i te rua o *nga ra* o te marama e takoto kau ana ano to Rawiri wahi. Na, ko te meatanga mai a Haora ki tana tama ki a Honatana, Na te aha te tama a Hehe te haere mai ai ki te kai inanahi, inaianei?

28 Katahi ka whakahokia atu e Honatana ki a Haora, He nui te inoi a Rawiri ki a au kia tukua ia ki Pete-rehema:

29 I mea mai hoki ia, Tukua ahau kia haere, *ne?* he patunga tapu hoki ta to *matou hapu* i taua pa; na toku tuakana pu ano hoki ahau i poroaki mai: na, ki te mea kua manakohia ahau e koe, tukua ahau kia oma atu kia kite i oku tuakana. Koia ia tē haere mai ai ki te tepara a te kingi.

30 Te tino muranga o te riri a Haora ki a Honatana, ka mea ki a ia, Te tama a te parori ke, a te tutu! Kahore ranei ahau i mohio kua whiriwhiria e koe te tama a Hehe, a whakama iho koe, whakama iho tou whaea, nga wahi ona i takoto tahanga.

31 Ta te mea hoki e kore koe e tu, me tou rangatiratanga, i nga ra katoa e ora ai te tama a Hehe ki runga ki te whenua. Na, tono-tangata aianei ki te tiki i a ia ki a au, kua tino takoto hoki te mate mona.

32 Na, ka whakahokia mai e Honatana ki tona pāpā, a ka mea ki a ia, He aha ia ka mate ai? i aha ia?

33 Na, ko te werohanga mai a Haora i te tao ki a ia, hei wero mona. Katahi a Honatana ka mohio kua takoto i tona pāpā te whakamate mo Rawiri.

34 Na, ka whakatika atu a Honatana i te tepara, mura tonu hoki tana riri, kihai ano hoki i kai i te rua o nga ra o te marama: i pouri hoki ki a Rawiri, mona i meinga e tona pāpā kia whakama.

35 Na, i te ata ka haere atu a Honatana ki te parae i te wa i whakaritea ki a Rawiri, raua ko tetahi tamaiti nohinohi.

36 Na, ka mea ia ki tana tamaiti, Rere atu ki te rapu i nga pere e koperea atu e ahau. Te rerenga atu o te tamaiti, na koperea atu ana e ia he pere ki tua noa atu i a ia.

37 A, te taenga atu o te tamaiti ki te wahi i te pere i koperea nei e Honatana, ka karanga atu a Honatana i muri i te tamaiti, ka mea, Kahore iana te pere i tua atu i a koe?

38 Na, ka karanga atu ano a Honatana i muri i taua tamaiti Kia kakama, kia hohoro, kati te tu kau. Na, kohikohia ana nga pere e te tamaiti a Honatana, a haere mai ana ki tona rangatira.

39 Heoi kihai tetahi mea i mohiotia e taua tamaiti; engari a Honatana raua ko Rawiri, i mohio raua ki te tikanga.

40 Katahi ka hoatu e Honatana ana mea ki taua tamaiti āna, a ka mea ki a ia, Haere, kawea atu ki te pa.

41 ¶ A, te haerenga o taua tamaiti, na ka whakatika mai a Rawiri i te taha ki te tonga, a ka takoto tapapa iho ki te whenua, e toru hoki ana pikonga iho. Na, ka kihi raua i a raua, ka tangi hoki tetahi ki tetahi, a rahi noa ake ta Rawiri.

42 Katahi a Honatana ka mea ki a Rawiri, Haere i runga i te rangimarie. Kua oati nei hoki taua i runga i te ingoa o Ihowa, kua mea taua, Hei te takiwa oku, ou a Ihowa, hei te takiwa ano hoki o oku uri, o ou uri, a ake, ake, ake. Na, whakatika ana ia, a haere ana; ko Honatana hoki i haere ki te pa.

UPOKO 21.

NA, ka haere mai a Rawiri ki Nopo ki a Ahimereke ki te tohunga. A wehi noa iho a Ahimereke i te tutakitanga ki a Rawiri, a ka mea ki a ia, He aha koe i haere mai ai, tou kotahi, kahore na hoki ou hoa?

2 Na, ko te meatanga mai a Rawiri ki te tohunga ki a Ahimereke, He mea i whakahaua mai ai ahau e te kingi; i mea mai hoki ia ki a au, Kei mohio tetahi tangata ki tetahi wahi o te mea ka tonoa atu nei koe e ahau, i whakahaua atu nei koe e ahau. Ko aku ta-

Digitized by Google

ngata, i kiia iho e ahau, hei te wahi i ko rara.

3 Na, he aha kei raro i tou ringa? homai etahi taro ki toku ringa, kia rima: au ranei e kite ai.

4 Katahi ka whakahokia mai e te tohunga ki a Rawiri, a ka mea, Kahore he taro noa i toku ringa: engari tenei te taro tapu; ki te mea ra ia kahore i tata nga tangata ki te wahine.

5 Na, ka whakahokia atu e Rawiri ki te tohunga, a ka mea ki a ia, He pono kihai tetahi wahine i tukua kia tata ki a matou i enei rangi ka toru, noku i haere mai nei; e tapu ana ano nga mea o nga tamariki: tata pu ano hoki taua *taro* ki te noa, kua whakatapua na hoki *etahi atu* inaianei i runga i te rihi.

6 Katahi ka hoatu te mea tapu e te tohunga ki a ia: kahore hoki o reira taro, heoi ano ko te taro aroaro i tangohia mai nei i te aroaro o Ihowa, kia whakatakotoria ai he taro mahana i te ra i tangohia ia.

7 Na, i reira ano tetahi o nga tangata a Haora i taua ra, e whakawarea ana *e tetahi mea* ki te aroaro o Ihowa, tona ingoa ko Roeke, he Eromi, te tino o nga kai tiaki hipi a Haora.

8 Na, ko te meatanga mai a Rawiri ki a Ahimereke, Kahore ianei i konei i raro i tou ringa tetahi tao, hoari ranei: kihai hoki i mau mai e ahau taku hoari me aku mea, he mea whakapotatutatu hoki te mahi a te kingi.

9 Ano ra atu ko te tohunga, Ko te hoari a Koriata Pirihitini i patua na e koe ki Raorao Eraha: koia tenei e takai nei i roto i te kakahu i tua atu o te epora. Ki te tangohia tena e koe mau, tangohia; kahore atu hoki, ko tena anake. Na, ka mea mai a Rawiri, Kahore ona rite, homai ki a au.

10 ¶ Katahi a Rawiri ka whakatika, a rere ana i taua rangi ano i te aroaro o Haora, a tae tonu atu ki a Akihi kingi o Kata.

11 Na, ko te meatanga mai a nga tangata a Akihi ki a ia, E hara ianei tenei i a Rawiri i te kingi o te whenua? kihai ranei tenei i waiatatia i a ratou i kanikani ra, i a ratou i mea ra, Na Haora ana mano, na Rawiri ana tekau o nga mano i patu?

12 Na, mau tonu iho enei kupu i te ngakau o Rawiri, a nui atu tona wehi i a Akihi kingi o Kata.

13 Na, ka whakaahua ke ia ki to ratou aroaro, a ka whakahaurangi ia i a ia i roto i a ratou; ka haehae hoki i nga tatau o te kuwaha, ka tuku ano hoki i tona huhare kia tarere iho ki tona kumikumi.

14 Na, ko te meatanga a Akihi ki ana tangata, Nana, kua kite koutou i te tangata nei e haurangi ana; he aha i kawea mai ai e koutou ki a au?

15 He onge no aku tangata haurangi i kawea mai ai tenei e koutou hei mahi i nga mahi a te haurangi ki a au? e tae ake koia tenei ki toku whare?

UPOKO 22.

NA, ka haere atu a Rawiri i reira, a rere ana ki te ana o Aturama. A ka rongo ona tuakana, me te whare katoa o tona pāpā, na, ka haere mai ratou ki reira ki a ia.

2 I huihui mai ano hoki ki a ia nga tangata katoa e pehia ana *e te aha, e te aha*, me nga tangata i a ratou nei etahi taonga tarewa, me nga tangata katoa e mamae ana te ngakau: a ko ia hei rangatira mo ratou, tata tonu ki te wha o nga rau nga tangata i piri ki a ia.

3 ¶ Katahi a Rawiri ka haere atu i reira ki Mitipe o Moapa, a ka mea ki te kingi o Moapa, Tena, kia haere atu toku pāpā me toku whaea ki a koutou, kia mohio ra ano ahau ki ta te Atua e mea ai ki a au.

4 Na, ka kawea mai raua e ia ki te aroaro o te kingi o Moapa, a noho ana raua ki a ia i nga ra katoa i noho ai a Rawiri i te pourewa.

5 ¶ Katahi ka mea mai a Kara poropiti ki a Rawiri, Kaua e noho ki te pourewa, whakatika atu, haere ki te whenua o Hura. Na, ka haere a Rawiri, a noho ana i te nehenehe i Harete.

6 ¶ A, te rongonga o Haora kua kitea a Rawiri ratou ko ona hoa; (na, i Kipea a Haora e noho ana, i raro i tetahi rakau i Rama, me tana tao i tona ringa, me te tu ano hoki ana tangata katoa i tona taha.)

7 Na, ko te meatanga atu a Haora ki ana tangata e tu ana i tona taha, Whakarongo mai ki a au, e nga Peniamini; e homai ranei e te tama a Hehe nga māra ki a koutou katoa, me nga kāri waina, e meinga ranei koutou katoa e ia hei rangatira mano, hei rangatira rau;

8 I huihuia ai nga whakaaro o koutou katoa ki te he moku; kahore hoki he tangata hei whakaatu ki a au kua whakarite kawenata taku tamaiti raua ko te tama a Hehe, kahore hoki tetahi o koutou hei tangi ki a au, hei whakaatu ki a au na taku tamaiti taku tangata i whakahihiri mai ki a au hei whanga mai, hei penei ano me tenei inaianei?

Digitized by Google

9 ¶ Na, ko te ohonga mai o Roeke Eromi, (he kai tohutohu hoki ia no nga tangata o Haora,) i ki mai ia, I kite ahau i te tama a Hehe e haere mai ana ki Nopo, ki a Ahimereke tama a Ahitupu.

10 Na, uia ana e tera he tikanga māna i a Ihowa; i homai ano hoki e ia he o mona; ko te hoari ano hoki a Koriata Pirihitini i homai ano e ia ki a ia.

11 Katahi te kingi ka unga tangata atu hei karanga i te tohunga i a Ahimereke tama a Ahitupu i te tohunga, ratou ko te whare katoa o tona pāpā, i nga tohunga e noho ana i Nopo, a ka haere katoa ratou ki te kingi.

12 Na, ko te meatanga mai a Haora, Whakarongo mai, e te tama a Ahitupu. A ka mea tera, Tenei ahau, e toku ariki.

13 Ano ra ko Haora ki a ia, Na te aha korua ko te tama a Hehe i huihui whakaaro ai ki te he moku, a hoatu ana e koe he taro mana, he hoari, uia ana ano e koe he tikanga māna i te Atua, kia whakatika mai ai ia ki a au whanga ai; koia ano tenei inaianei?

14 Katahi ka whakahokia mai e Ahimereke ki te kingi, a ka mea, Ha, ko wai o o tangata katoa hei rite mo Rawiri, te pono? ko te hunaonga hoki ia a te kingi, e haere ana i to ngare, e whakahonoretia ana hoki i roto i tou whare?

15 Ko te timatanga ianei tena o taku ui-tikanga māna i te Atua? Ha! kia pena ahau! kaua tetahi mea e whakairia mai e te kingi ki tana pononga, ki tetahi ranei o te whare o toku pāpā: kahore hoki tou pononga i mohio ki tetahi aha o tenei, ahakoa iti, ahakoa rahi.

16 Na, ko te meatanga mai a te kingi, He mate kau mou, e Ahimereke, mou, mo te whare katoa ano hoki o tou pāpā.

17 Katahi ka mea te kingi ki nga kai oma e tu ana i tona taha, Tahuri atu, whakamatea nga tohunga a Ihowa; he mea kua huihui atu ano hoki o ratou ringa ki a Rawiri; i mohio hoki ratou e rere ana ia, a kihai i whakaatu mai ki a au. Heoi kihai i pai nga tangata a te kingi kia totoro atu o ratou ringa, kia rere ki runga ki nga tohunga a Ihowa.

18 Na, ka mea te kingi ki a Roeke, Tahuri atu koe, rere ki runga ki nga tohunga. Na, tahuri ana a Roeke Eromi, a rere ana ia ki runga ki nga tohunga, a e waru tekau ma rima nga tangata i patua e ia i taua ra, he hunga kakahu i te epora rinena.

19 I patua ano hoki e ia a Nopo te pa o nga tohunga ki te mata o te hoari, te tangata, te wahine, nga tamariki, nga mea ngote u, nga kau, nga kaihe, nga hipi ki te mata o te hoari.

20 ¶ Otiia i mawhiti atu tetahi o nga tama a Ahimereke tama a Ahitupu, tona ingoa ko Apiatara; a rere ana ki te whai i a Rawiri.

21 A na Apiatara i korero ki a Rawiri ta Haora patunga i nga tohunga a Ihowa.

22 Na, ka mea mai a Rawiri ki a Apiatara, I mohio ano ahau i taua ra i a Roeke Eromi i kona, ka whakaaturia e ia ki a Haora; naku i mate ai nga tangata katoa o te whare o tou pāpā.

23 E noho ki a au; kaua e wehi; ta te mea te tangata e whai ana kia whakamatea ahau, e whai ana kia whakamatea koe; na, kei a au koe, ka tiakina *koe*.

UPOKO 23.

NA, ka korerotia te korero ki a Rawiri, Nana, kei te whawhai nga Pirihitini ki Keira, a e pahua ana i nga patunga witi.

2 Katahi a Rawiri ka ui ki a Ihowa, ka mea, Me haere ranei ahau ki te patu i enei Pirihitini? Na ko te meatanga mai a Ihowa ki a Rawiri, Haere, patua nga Pirihitini, whakaorangia hoki a Keira.

3 Katahi ka mea nga tangata a Rawiri ki a ia, Nana, e wehi nei tatou i konei i Hura, a tera noa ake ki te haere ki Keira ki nga taua a nga Pirihitini.

4 Na, ka ui ano hoki a Rawiri ki a Ihowa, a ka whakahokia mai te korero e Ihowa ki a ia, Whakatika, haere ki raro ki Keira; kua hoatu hoki nga Pirihitini e ahau ki tou ringa.

5 Na, haere ana a Rawiri, ratou ko ana tangata ki Keira, a whawhai ana ki nga Pirihitini, a aia mai ana e ia a ratou kararehe, patua iho hoki ratou, he nui te parekura. Na, whakaorangia ana nga tangata o Keira e Rawiri.

6 Na, i te rerenga mai o Apiatara tama a Ahimereke ki a Rawiri ki Keira; i maua mai e ia tetahi epora i tona ringa.

7 ¶ A ka korerotia ki a Haora, kua tae mai a Rawiri ki Keira, ka mea a Haora, Kua tukua mai ia e te Atua ki toku ringa; ka tutakina nei hoki ki roto, i a ia ka haere nei ki roto ki te pa whai tatau, whai tutaki.

8 Katahi ka karangatia te iwi katoa e Haora ki te whawhai, ki te haere ki raro ki Keira, ki te whakapae i a Rawiri ratou ko ana tangata.

Digitized by Google

9 ¶ Heoi kua mohio a Rawiri e whakatakoto puku ana a Haora i te kino mona; na, ka mea ia ki a Apiatara ki te tohunga, Kawea mai te epora.

10 Na, ko te meatanga a Rawiri, E Ihowa, e te Atua o Iharaira, kua tino rongo to pononga e mea ana a Haora kia haere mai ki Keira ki te whakangaro i te pa; he meatanga hoki nana ki a au.

11 Tera ranei e tukua atu ahau e nga tangata o Keira ki roto ki tona ringa? e haere mai ranei a Haora, e pera ranei me ta to pononga i rongo ai? E Ihowa, e te Atua o Iharaira, tena ra, whakaaturia mai ki to pononga. Katahi ka mea mai a Ihowa, Ka haere mai ano ia.

12 Ano ra atu ko Rawiri, Tera ranei nga tangata o Keira e tuku i a matou ko aku tangata ki roto ki te ringa o Haora? Na, ka mea mai a Ihowa, Ka tuku ano.

13 ¶ Katahi a Rawiri ka whakatika, ratou ko ana tangata (tata tonu ratou ki nga rau e ono) a haere atu ana i Keira; i haere ratou i ta ratou haere noa atu. A ka korerotia ki a Haora kua rere atu a Rawiri i Keira, na, kore ake tana haere atu.

14 Heoi ka noho a Rawiri i te koraha i nga pourewa, i noho hoki i te maunga i te koraha o Tiwihi. A rapua ana ia e Haora i nga ra katoa; otiia kihai ia i tukua e te Atua ki tona ringa.

15 Na, kua kite a Rawiri kua puta mai a Haora, e whai ana kia whakamatea ia; i te koraha ano hoki o Tiwhi a Rawiri, i roto i te ngahere.

16 ¶ Na, ka whakatika a Honatana, tama a Haora, a haere ana ki a Rawiri ki roto ki te ngahere, a whakakahangia ana e ia tona ringa i roto i te Atua.

17 I mea hoki ia ki a ia, Kaua e wehi; e kore hoki te ringa o Haora o toku pāpā e pono ki a koe; a ko koe ano hei kingi mo Iharaira, ko au hoki ki muri iho i a koe; e mohiotia ana ano hoki tenei e Haora e toku pāpā.

18 Na, whakarite kawenata ana raua i te aroaro o Ihowa: a noho ana a Rawiri i roto i te ngahere, ko Honatana hoki i haere ki tona whare.

19 ¶ Na, ka haere mai nga Tiwhi ki a Haora ki Kipea, a ka mea, He teka ianei kei te piri a Rawiri i roto i a matou i nga pourewa i roto i te ngahere i Maunga Hakira, i te taha ki te tonga o Hehimono.

20 Na, tena ra, e te kingi, kua hiahia rawa nei hoki tou ngakau ki te haere ki raro; haere ake, a ma matou te tuku i a ia ki roto ki te ringa o te kingi.

21 Na ko te meatanga mai a Haora, Kia manaakitia koutou e Ihowa; mo koutou i aroha ki a au.

22 Na, haere, whakatikaia rawatia, kia mohiotia, kia kitea, tona wahi e haereere ai, i kitea hoki ia e wai ki reira; e korerotia ana hoki ki a au he tupato rawa ia.

23 Tirohia iho, kia mohio hoki ki nga piringa katoa e piri ai ia, ka hoki mai ai ki a au ina tino tika, a ka haere tahi atu tatou. Na, ki te mea kei te whenua nei ia, maku ia e rapu atu i roto i nga mano katoa o Hura.

24 Na, whakatika ana ratou, haere ana ki Tiwhi ki mua i a Haora: i te koraha ia o Maono a Rawiri ratou ko ana tangata, i te mania i te taha ki te tonga o Hehimono,

25 Katahi ka haere a Haora ratou ko ana tangata ki te rapu; A ka korerotia ki a Rawiri, na, ka haere atu ia ki raro ki tetahi kamaka, a noho ana i te koraha o Maono. A ka rongo a Haora, na, ka whaia e ia a Rawiri i te koraha o Maono.

26 Heoi i tenei taha o te maunga a Haora e haere ana, i tera taha hoki o te maunga a Rawiri ratou ko ana tangata: na, ka hohoro a Rawiri te haere atu i te wehi i a Haora; e karapotia ana hoki a Rawiri ratou ko ana tangata e Haora ratou ko ana tangata, kia hopukia.

27 ¶ Na, ko te taenga mai o te karere ki a Haora, hei mea, Kia hohoro te haere; kua huuki mai hoki nga Pirihitini ki te whenua.

28 Katahi a Haora ka hoki atu i te whai i a Rawiri, a haere ana ki te tu i nga Pirihitini; no reira i karangatia ai te ingoa o tera wahi, ko te Kohatu o nga wehewehenga.

29 ¶ Na, haere atu ana a Rawiri i reira, a noho ana i te pourewa i Enekeri.

UPOKO 24.

A TE hokinga mai o Haora i te whai i nga Pirihitini, na, ka korerotia te korero ki a ia, Nana, kei te koraha o Enekeri a Rawiri.

2 Na, takiritia mai ana e Haora etahi tangata, e toru nga mano, he hunga whiriwhiri i roto i a Iharaira katoa, a haere ana ki te rapu i a Rawiri ratou ko ana tangata i runga i nga kamaka o nga koati mohoao.

3 A, tona taenga mai ki nga taiepa hipi i te ara, na, he ana kei reira, a ka

Digitized by Google

haere atu a Haora ki te uhi i ona waewae, heoi i nga taha o te ana a Rawiri ratou ko ana tangata e noho ana.

4 Katahi ka mea nga tangata o Rawiri ki a ia, Na ko te ra tenei i mea ai a Ihowa ki a koe, Nana, ka hoatu e ahau tou hoa riri ki tou ringa, a ka meatia e koe ki a ia ta tou hinengaro i whakapai ai. Na, whakatika ana a Rawiri, a tapahia pukutia ana e ia te pito o te koroka o Haora.

5 Heoi muri iho, na, ka whakawiri te ngakau o Rawiri i roto i a ia; mona i tapahi i te pito o to Haora.

6 Na, ko tana meatanga ki ana tangata. Kaua, e Ihowa, tenei e tukua mai ki a au, kia meatia e ahau tenei mea ki toku ariki, ki ta Ihowa i whakawahi ai, kia totoro atu toku ringa ki a ia, ko ta Ihowa hoki ia i whakawahi ai.

7 Ko nga kupu enei a Rawiri i haukotia ai e ia ana tangata, a kihai i tukua kia whakatika mai ki a Haora. Na, whakatika ana a Haora i roto i te ana, a haere ana i te ara.

8 Katahi a Rawiri ka whakatika mai i muri, a puta mai ana i roto i te ana, ka karanga i muri i a Haora, ka mea, E taku ariki, e te kingi. A, te tirohanga mai a Haora ki muri i a ia, na, ka tuohu iho te mata o Rawiri, a piko iho ana ki te whenua.

9 ¶ Na, ka mea a Rawiri ki a Haora, He aha koe i whakarongo ai ki nga kupu a te tangata ina mea, Kei te rapu a Rawiri i te he mou.

10 Na kua kite nei ou kanohi i tenei ra i ta Ihowa homaitanga i a koe inaianei ki toku ringa i roto i te ana; i kiia ano hoki koe kia patua; otiia i tohu *toku kanohi* i a koe; i mea hoki ahau, E kore toku ringa e totoro atu ki toku ariki; ko ta Ihowa hoki ia i whakawahi ai.

11 Titiro mai ano hoki, e toku pāpā, ae ra, tirohia mai te pito o tou koroka i toku ringa nei; ta te mea i a au nei i tapahi i te pito o tou koroka, a kihai i patu i a koe, na, ka mohio koe, ka kite, kahore he kino, he tutū ranei i toku ringa; kahore ano hoki oku hara ki a koe; heoi e whaia nei ahau e koe kia whakamatea.

12 Ma Ihowa e whakarite ta taua whakawakanga, ma Ihowa ano hoki e rapu he utu moku i a koe; ko toku ringa ia e kore e pa ki a koe.

13 Ko te ki tenei o te whakatauki onamata, No te hunga kino te putanga mai o te kino; na, e kore toku ringa e pa ki a koe.

14 He whai i a wai i puta mai ai te kingi o Iharaira? ko wai tenei te arumia nei e koe? he kuri mate, he puruhi.

15 Ma Ihowa e whakarongo, e whakarite ta taua whakawakanga, mana e titiro mai, e tohe taku tohe, e whakaora hoki ahau i roto i tou ringa.

16 ¶ Heoi te mutunga o ta Rawiri korerotanga i enei kupu ki a Haora, ka mea a Haora, Ko tou reo tena, e taku tamaiti, e Rawiri? Na, ka puaki nui mai te reo o Haora, a tangi ana ia.

17 Katahi ia ka mea ki a Rawiri, Tika rawa koe i a au; he pai hoki tau utu ki a au, ko taku utu ia ki a koe he kino.

18 Kua whakakitea mai nei hoki e koe inaianei te pai o tau mahi ki a au: i ta Ihowa tukunga putanga hoki i a au ki roto ki tou ringa, na, kihai koe i patu i a au.

19 Ki te tupono atu hoki te tangata ki tona hoa riri, tera ranei ia e tukua paitia atu e ia kia haere? Na, ma Ihowa e homai te pai ki a koe hei utu mo tau mahi ki a au i tenei ra.

20 Na, e mohio ana tenei ahau ko koe pu ano hei kingi, a ka pumau ki tou ringa te kingitanga o Iharaira.

21 Na, oatitia mai a Ihowa ki a au e kore e hautopea atu e koe oku uri i muri i a au, e kore ano hoki e hunā e koe toku ingoa i roto i te whare o toku pāpā.

22 Na, oati ana a Rawiri ki a Haora, a haere ana a Haora ki tona whare; ko Rawiri ia, ratou ko ana tangata, i haere ki runga ki te pourewa.

UPOKO 25.

NA, ka mate a Hamuera, a ka huihui a Iharaira katoa ki te tangi ki a ia, a tanumia iho ia ki tona whare ki Rama. Na, ka whakatika a Rawiri, a haere ana ki te koraha o Parana.

2 A i Maono ano tetahi tangata, kei Karamere ona taonga; he nui rawa taua tangata, e toru mano ana hipi, kotahi mano ano hoki nga koati: heoi kei te kutikuti tera i ana hipi ki Karamere.

3 Na, te ingoa o taua tangata ko Napara, ko Apikaira hoki te ingoa o tana wahine; a he pai nga whakaaro a te wahine, he mata ataahua ano hoki: he pakeke ia te tane, i kino ano hoki ana mahi; he uri ano ia no Karepe.

4 ¶ A, te rongonga o Rawiri i te ko-

Digitized by Google

raha kei te kutikuti a Napara i ana hipi.

5 Na, ungā ana etahi tangata e Rawiri, kotahi tekau; i mea hoki a Rawiri ki nga tangata, Haere ki runga ki Karamere, a ka tae atu ki a Napara, na, ka owha atu ki a ia, me te whakahua ano i toku ingoa:

6 Kia penei ano hoki ta koutou ki atu ki taua tangata e noho ora mai nei, Kia mau te rongo ki a koe, kia mau te rongo ki tou whare, kia mau te rongo ki au mea katoa.

7 Na, kua rongo nei ahau he kai kutikuti au: na, au hepara i a matou ra, kihai ratou i ahatia e matou, kihai rawa hoki tetahi o a ratou mea i ngaro i nga ra katoa o ratou ki Karamere.

8 Mau e ui atu ki o tangata, a ka korerotia e ratou ki a koe. Na, kia manakohia nga tamariki na e koe; he mea hoki kua tae mai matou i te rangi pai. Tena, homai ta tou ringa i tupono atu ai ki o pononga, ki to tamaiti hoki ki a Rawiri.

9 Heoi te taenga atu o nga tangata a Rawiri, na, korerotia atu ana e ratou enei kupu katoa ki a Napara, me te whakahua ano i te ingoa o Rawiri, a heoi ano ta ratou.

10 ¶ Katahi ka whakahokia mai e Napara ki nga tangata a Rawiri, a ka mea, Ko wai a Rawiri? ko wai hoki te tama a Hehe? he tini nga pononga i enei ra e tahuti mai ana i o ratou rangatira.

11 Me tango koia e ahau taku taro, taku wai, me aku mea hoki i patua nei e ahau ma aku kai kutikuti, me hoatu ma nga tangata kahore nei e mohiotia e ahau no hea ranei ratou.

12 Na, ka tahuri atu nga tangata a Rawiri ki to ratou ara, a hoki ana, haere ana, korerotia ana e ratou ki a ia enei mea katoa.

13 Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki ana tangata, Whitikiria a koutou hoari, e tenei tangata, e tenei tangata. Na, whitikiria ana e ratou tana hoari, tana hoari; i whitikiria ano hoki tana hoari e Rawiri. Katahi ratou ka haere ki runga, ka whai i a Rawiri: tata tonu *aua* tangata ki te wha o nga rau; e rua hoki nga rau i noho atu ki nga taonga.

14 ¶ Na, ka korero mai tetahi o nga tangata ki a Apikaira wahine a Napara, ka mea, Nana, i tonoa mai etahi tangata e Rawiri i te koraha, ki te owha ki to matou rangatira; heoi whakatupehupehu atu ana ia ki a ratou.

15 Otiia pai rawa aua tangata ki a matou, kihai hoki i aha ki a matou, kihai rawa ano hoki i ngaro tetahi mea a matou i nga ra katoa i haereere tahi ai matou me ratou, i a matou ra i te parae.

16 Hei taiepa ratou ki a matou i te po, i te ao, i nga ra katoa i tata ai matou ki a ratou, i a matou e tiaki ana i nga hipi.

17 Na, mau e whakaaro, e titiro ki tau e mea ai; kua takoto hoki he kino mo to matou rangatira, ratou ko tona whare katoa: he tama hoki ia na Periara, a e kore *tetahi* e korero ki a ia.

18 ¶ Na, hohoro tonu a Apikaira, ka mau ki etahi taro, e rua nga rau, ki nga ipu waina e rua, ki nga hipi hoki e rima, he mea kua oti te taka, ki nga mehua e rima o te *witi* pahūhū, ki nga tautau karepe maroke kotahi rau, ki nga papa piki e rua nga rau, a whakawahā atu ana ki nga kaihe.

19 Na, ka mea ia ki ana tangata, Hoake ki mua i a au; tena au te haere atu na i muri i a koutou. Kihai hoki i korerotia e ia ki tona tahu, ki a Napara.

20 Na, i a ia e haere atu ana i runga i te kaihe, a e heke atu ana i te wahi ngaro o te maunga, na, ko Rawiri ratou ko ana tangata e heke mai ana, e tika mai ana ki a ia; na, pono tonu atu ia ki a ratou.

21 Ko ta Rawiri hoki tenei i ki ai, Maumau tiaki noa ahau i nga mea katoa a tenei *koroke* i te koraha, kahore rawa hoki tetahi o ana mea katoa i ngaro; na, utua mai ana e ia te pai ki te kino.

22 Kia meatia mai tenei e te Atua ki nga hoa riri o Rawiri, me etahi mea ano hoki, ki te toe i a au i te awatea apopo tetahi o ana mea katoa e pi atu ana ki te taiepa.

23 Na, te kitenga o Apikaira i a Rawiri, hohoro tonu ia, marere ana ki raro i te kaihe, takoto tapapa ana i te aroaro o Rawiri, me te piko iho ano ki te whenua.

24 Na, ka takoto ia ki ona waewae, a ka mea, Hei runga i a au, e toku ariki, *tenei* kino; na, kia korero atu to pononga ki ou taringa, whakarongo mai hoki koe ki nga kupu a to pononga.

25 Kaua te ngakau o toku ariki e mea ki tenei tangata o Periara, ki a Napara: ko tona ingoa hoki, ko ia, rite tahi: ko Napara tona ingoa; he wairangi ano hoki kei a ia. Ko au ia ko to pononga, kihai i kite i nga tangata a toku ariki i tonoa ake ra e koe.

26 Na, e toku ariki, e ora ana a Ihowa, e ora ana hoki tou wairua, i a Ihowa

Digitized by Google

kua pupuri nei i a koe kei haere ki te *whakaheke* toto, kei pa tou ringa ake ki te rapu utu, kia rite ano hoki aianei ki a Napara ou hoa riri, me te hunga e rapu ana i te he mo toku ariki.

27 Na, tenei manaakitanga i kawea mai nei e tou pononga ki toku ariki, kia hoatu, ne? ki nga tamariki i raro i nga waewae o toku ariki.

28 Tena ra, whakarerea noatia iho te kino a to pononga; he mea kua takoto rawa ta Ihowa whakapumautanga i te whare o toku ariki; e whawhai ana hoki toku ariki i nga whawhai a Ihowa; kihai ano hoki i mau tetahi he ou i ou ra katoa.

29 A ki te whakatika mai tetahi tangata ki te whai i a koe, ki te rapu kia whakamatea koe, na, kia paiherea te wairua o toku ariki ki roto ki te paihere ora ki a Ihowa ki tou Atua; ko nga wairua ia o ou hoa riri kia piua atu, ano no waenga pu i te kotaha.

30 A tenei ake kei ta Ihowa meatanga ki toku ariki i nga mea katoa i korerotia e ia hei pai mou, a ka whakahaua iho koe e ia hei rangatira mo Iharaira;

31 Na, e kore tenei e waiho hei whakawiri mou, hei tutukitanga waewae mo te ngakau o toku ariki, ara, tau whakahekenga pakupakutanga i te toto, te rapunga ranei a toku ariki i te utu mona: raia ka puta ta Ihowa pai ki toku ariki, na, kia mahara koe ki tou pononga.

32 ¶ Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki a Apikaira, Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o Iharaira, mo tana tononga i a koe ki te whakatau i a au.

33 Kia whakapaingia ano tou whakaaro tika, kia whakapaingia ano hoki koe; mou i pupuri i a au i tenei ra, kei haere ki te whakaheke toto, kei rapu utu toku ringa.

34 Na, e ora ana a Ihowa te Atua o Iharaira nana nei ahau i pupuri kei kino ki a koe, me i kahore koe te hohoro te haere mai ki te whakatau i a au, ina, kihai i toe ki te awatea apopo tetahi mea a Napara e pi atu ana ki te taiepa.

35 Katahi ka tangohia mai e Rawiri i tona ringa nga mea i kawea mai e ia ki a ia, a ka mea ki a ia, Haere atu i runga i te rangimarie ki tou whare: titiro, kua whakarongo nei ahau ki tou reo, kua whakapai atu hoki ki a koe.

36 ¶ Na, haere ana a Apikaira ki a Napara, a i te mea hakari tera i roto i tona whare, koia ano kei te hakari a te kingi! a koa ana te ngakau o Napara i roto i a ia, he nui hoki tona haurangi. Na, kihai i korerotia e ia tetahi mea ki a ia, ahakoa iti, ahakoa rahi, a mārama noa te ata.

37 A i te ata, i te mea ka hemo atu te waina o Napara, na, korerotia ana e tana wahine ki a ia enei mea katoa; na, mate iho tona ngakau i roto i a ia, heoi kua rite ia ki te kohatu.

38 A ka tekau nga ra, na, ka patua a Napara e Ihowa, a ka mate.

39 ¶ A, te rongonga o Rawiri kua mate a Napara, na, ka mea ia, Kia whakapaingia a Ihowa i tohe nei i te tohe ki a Napara mo toku tawainga; i pupuri nei i tana pononga kei kino, a whakahokia atu ana e Ihowa te kino a Napara ki runga ki tona mātenga ake. Na, ka tono tangata atu a Rawiri ki te korero ki a Apikaira, ki te tiki ano hoki i a ia hei wahine māna.

40 A, te taenga mai o nga tangata a Rawiri ki a Apikaira ki Karamere, na, ka korero ratou ki a ia, ka mea, I tonoa mai matou e Rawiri ki te tiki i a koe hei wahine māna.

41 Katahi tera ka whakatika ake, a piko iho ana tona mata ki te whenua, ka mea, Tenei to pononga hei pononga wahine, hei horoi i nga waewae o nga tangata a toku ariki.

42 Na, hohoro ana a Apikaira, a whakatika ana, eke ana ki runga ki te kaihe; tokorima hoki ana kotiro i haere tahi me ia; na, aru ana ia i nga karere a Rawiri, a ka meinga hei wahine māna.

43 I tangohia ano hoki e Rawiri a Ahinoama o Ietereere; a ka meinga ko raua tokorua hei wahine mana.

44 ¶ I hoatu ano ia e Haora a Mikara tana tamahine, te wahine a Rawiri, ki a Parati ki te tama a Raihi, he tangata no Karimi.

UPOKO 26.

NA, ka haere mai nga Tiwhi ki a Haora ki Kipea, a ka mea, He teka ianei kei te piri a Rawiri ki Maunga Hakira, ki te wahi e anga atu ana ki Hehimono?

2 Katahi a Haora ka whakatika, a haere ana ki raro ki te koraha o Tiwhi, e toru hoki mano ana tangata, he hunga whiriwhiri i roto i a Iharaira, ki te rapu i a Rawiri i te koraha o Tiwhi.

3 A i noho a Haora ki Maunga Hakira, ki tera e anga atu ana ki Hehimono, ki te huarahi: ko Rawiri ia i noho ki te koraha; a, tona kitenga kua tae mai a Haora ki te koraha ki te whai i a ia;

4 Na, ka tonoa etahi tutei e Rawiri a ka

Digitized by Google

mohio ia he tika rawa te haerenga mai o Haora.

5 ¶ I whakatika ano hoki a Rawiri, i haere mai ki te wahi i noho ai a Haora: na, ka titiro iho a Rawiri ki te takotoranga o Haora, raua ko Apanere tama a Nere ko te rangatira o tana ope; na, kei te takoto a Haora i te parepare, i tetahi taha ano hoki ona, i tetahi taha, nga puni o te nuinga.

6 Na, ka oho mai a Rawiri ki a Ahimereke Hiti, raua ko Apihai tama a Teruia ko te teina o Ioapa, ka mea, Ko wai e haere hei hoa moku ki raro ki a Haora ki te puni ra? Na, ka mea a Apihai, Taua e haere.

7 Na, ko te haerenga mai o Rawiri raua ko Apihai ki te iwi i te po: na, kei te takoto ano tera a Haora i te parepare me tana tao, pou rawa ki te whenua i te taha o tona urunga: a i tetahi taha ona, i tetahi taha, a Apanere ratou ko te iwi e takoto ana.

8 Na, ko te meatanga ake a Apihai ki a Rawiri, Kua tukua putia nei e te Atua tou hoa riri inaianei ki roto ki tou ringa: na, kia werohia ia e ahau aianei ki te tao *a titi pu* ki te whenua; kia kotahi ano meatanga, e kore ano hoki e tuaruatia taku ki a ia.

9 Ano ra ko Rawiri ki a Apihai, Kaua ia e whakangaromia: ko wai hoki e hara-kore, ki te totoro atu tona ringa ki ta Ihowa i whakawahi ai?

10 I mea ano a Rawiri, E ora ana a Ihowa, ma Ihowa ano ia e patu; tera e tae mai tona ra e mate ai; ka uru ranei ia ki te whawhai, a ka ngaro.

11 Kaua ahau, e Ihowa, e tukua kia totoro atu toku ringa ki ta Ihowa i whakawahi ai. Engari tangohia te tao i tona urunga, me te ipu wai, a kia haere taua.

12 Na, tangohia ana e Rawiri te tao me te ipu wai i te urunga o Haora; a haere ana raua; kihai hoki tetahi i kite, kihai i mohio, kihai hoki i oho: i te moe katoa hoki ratou; na, Ihowa hoki i mea kia au ta ratou moe.

13 ¶ Katahi a Rawiri ka haere atu ki tera taha, a tu ana i runga i te tihi o tetahi puke i tawhiti; he nui te takiwa atu ki a ratou.

14 Na, ka karanga atu a Rawiri ki te iwi, ki a Apanere hoki tama a Nere, ka mea, E kore ranei koe e o mai e Apanere? Na, ko te whakahokinga mai a Apanere, Ko wai koe e karanga mai na ki te kingi?

15 Katahi a Rawiri ka mea mai ki a Apanere, He teka ianei he toa koe, a ko wai hei rite mou i roto i a Iharaira? He aha koe tē tiaki ai i tou ariki i te kingi? I haere atu hoki tetahi o te iwi ki te whakangaro i te kingi, i tou ariki.

16 Ehara tenei i te mea pai i meatia nei e koe. E ora ana a Ihowa, ka tika te mate mo koutou, kihai hoki koutou i tiaki i to koutou ariki, i ta Ihowa i whakawahi ai. Na, tirohia iho kei hea te tao a te kingi, me te ipu wai i tona urunga?

17 Na, kua mohio a Haora ki te reo o Rawiri, a ka mea, Nou tena reo, e taku tamaiti, e Rawiri? Ano ra ko Rawiri, Noku te reo, e toku ariki, e te kingi.

18 I mea ano ia, Na te aha tenei whainga a toku ariki i tana mononga, i aha hoki ahau? he aha hoki te he a toku ringa?

19 Na, kia rongo mai toku ariki te kingi ki nga kupu a tana mononga, Ki te mea na Ihowa koe i whakahihiri mai ki a au, kia aro mai ia ki te whakahere: tena ko tenei, na nga tamariki a te tangata, kia kangā ratou i te aroaro o Ihowa; mo ratou i pei nei i a au kei tata ki to Ihowa wahi tupu, mo te kianga mai, Haere, e mahi ki nga atua ke.

20 Na, kaua oku toto e maringi ki te whenua i mua i te aroaro o Ihowa: i haere mai hoki te kingi o Iharaira ki te rapu i tetahi puruhi, me te mea ko tetahi e whai ana i te patiri i runga i nga maunga.

21 ¶ Na, ko te meatanga mai a Haora, Kua hara ahau, hoki atu, e taku tama, e Rawiri; e kore hoki ahau e kino ki a koe i nga wa e takoto ake nei, no te mea he taonga nui ki tou whakaaro iho toku wairua inaianei. Nana, he mahi kuare taku, he nui whakaharahara toku he.

22 Na, ka whakahokia atu e Rawiri, i mea ia, Te tao nei a te kingi! kia haere mai tetahi o nga tamariki ki te tiki.

23 A, ma Ihowa e whakahoki iho ta tera mahi tika, ta tera mahi pono, ki a ia, ki a ia; kua homai nei hoki koe e Ihowa i tenei ra ki toku ringa, a kihai ahau i pai kia totoro atu toku ringa ki ta Ihowa i whakawahi ai.

24 Nana, i nui tou wairua ki taku titiro iho inaianei, na, kia pera ano te nui o toku wairua ki ta Ihowa titiro, a kia whakaorangia ahau e ia i nga mate katoa.

25 Katahi a Haora ka mea ki a Rawiri, Kia manaakitia koe, e taku tamaiti, e Rawiri: tera e nui au mahi, ka whai mana ano hoki koe. Na, haere ana a Rawiri i tana haere; a hoki ana hoki a Haora ki tona wahi.

Digitized by Google

UPOKO 27.

NA, ka mea a Rawiri i roto i tona ngakau, Akuanei ahau ngaro ai i te ringa o Haora i tetahi o nga ra *e haere ake nei;* kahore *ake* he mea pai maku engari kia hohoro taku mawhiti atu ki te whenua o nga Pirihitini, kia whakaparahako ai a Haora ki te rapu ano i a au i nga rohe katoa a Iharaira: penei ka mawhiti atu ahau i roto i tona ringa.

2 Na, whakatika ana a Rawiri, a haere atu ana ratou ko ona hoa e ono rau ki a Akihi, tama a Maoko, ki te kingi o Kata.

3 Na, ka noho a Rawiri ki a Akihi ki Kata, a ia me ana tangata, tenei tangata me tona whare, tenei tangata me tona whare, a Rawiri ratou ko ana wahine tokorua, ko Ahinoama o Ietereere, raua ko Apikaira o Karamere, wahine a Napara.

4 A, ka korerotia ki a Haora, kua rere a Rawiri ki Kata, na, mutu ake tana rapu i a ia.

5 ¶ Na, ka mea a Rawiri ki a Akihi, Ki te mea kua manakohia ahau e koe, kia homai e ratou tetahi wahi ki a au i roto i tetahi o nga pa i te koraha noa atu, hei nohoanga moku: he aha hoki to pononga i noho tahi ai ki a koe i roto i te pa kingi?

6 Na, ka homai e Akihi ki a ia i taua ra a Tikiraka: no reira nga kingi o Hura i taunga ai ki Tikiraka, a mohoa noa nei.

7 Na, te maha o nga ra i noho ai a Rawiri ki te whenua o nga Pirihitini, kotahi tau, e wha nga marama.

8 ¶ Katahi a Rawiri ka haere atu, ratou ko ana tangata, a whakaekea ana e ratou nga Kehuri, nga Kireti, me nga Amareki; ko era hoki nga *iwi* kua noho noa ake ki tera whenua i to haerenga atu ki Huru, a te whenua o Ihipa atu ano.

9 Na, patua iho e Rawiri tera whenua; kihai hoki i whakaorangia tetahi tangata, wahine ranei; i tangohia mai ano hoki e ia nga hipi, nga kau, nga kaihe, nga kamera, me nga kakahu, a hoki ana, haere ana ki a Akihi.

10 Na, ka mea mai a Akihi, Ko hea i whakaekea e koutou inaianei? Ano ra ko Rawiri, Ko te taha ki te tonga o Hura, ko te taha ki te tonga o nga Ierameeri, ko te taha ano hoki ki te tonga o nga Keni.

11 Kihai hoki i whakaorangia e Rawiri tetahi tangata, wahine ranei, hei kawe korero ki Kata; i mea hoki, Kei korerotia ta tatou, kei mea ratou, Ko te mahi tenei a Rawiri, ko te tikanga ano hoki tenei mana i nga ra katoa e noho ai ia ki te whenua o nga Pirihitini.

12 Heoi whakapono tonu mai a Akihi ki ta Rawiri, ka mea, Kua tino mea rawa ia i a ia kia whakariharihangia e tona iwi e Iharaira: na, hei tangata tupu tonu ia maku.

UPOKO 28.

NA, i aua ra kua huihuia e nga Pirihitini a ratou taua mo te pakanga, whawhai ai ki a Iharaira. Na, ko te meatanga mai a Akihi ki a Rawiri, Kia tino mohio koe me haere tahi taua ki te whawhai, koutou ko o tangata.

2 Ano ra ko Rawiri ki a Akihi, Ma reira koe ka mohio ai ki nga mahi a to pononga: A ka mea a Akihi ki a Rawiri, Koia ahau ka mea nei i a koe hei tiaki mo toku upoko i nga ra katoa.

3 ¶ Na, kua mate a Hamuera, kua uhungatia hoki e Iharaira katoa, kua tanumia ano hoki ki Rama ki tona pa. A, kua kore i a Haora nga waka atua me nga rapa maori o te whenua.

4 Na, ka huihui nga Pirihitini, a, haere mai ana, noho ana ki Huneme; i huihuia ano hoki e Haora a Iharaira katoa, a noho ana ki Kiripoa.

5 A, te kitenga o Haora i te taua a nga Pirihitini, na, ka wehi, pawera rawa tona ngakau.

6 A, te uinga atu a Haora ki a Ihowa, na, hore rawa he kupu a Ihowa i whakahokia mai ki a ia e nga moe, e nga Urimi, e nga poropiti.

7 ¶ Na, ka mea a Haora ki ana tangata, Rapua mai maku tetahi wahine he atua maori tona, a, ka haere atu ahau ki a ia ki te rapu tikanga i a ia. Ano ra ko ana tangata ki a ia, Tera tetahi wahine, he atua maori tona, kei Ene-roro.

8 Na, ka whakaahua ke a Haora i a ia, a, kakahuria ana etahi kakahu ke, haere ana ratou tahi ko etahi o ana tangata tokorua: te taenga atu ki taua wahine i te po, ka mea atu, Tena koa, karakiatia te atua maori, whakaputaina ake hoki ki a au taku tangata e ki ai ahau ki a koe.

9 Na, ko te meatanga mai a taua wahine ki a ia, Ha, kua mohio ano koe ki ta Haora i mea ai, ki tana hautopenga atu i te hunga atua maori, me nga rapa

Digitized by Google

maori, o te whenua nei; a, na te aha koe i mea mahanga ai mo toku wairua, kia whakamatea ai ahau?

10 Na, ka oatitia atu a Ihowa e Haora ki a ia, i mea ia, E ora ana a Ihowa, e kore tetahi he e pa ki a koe mo tenei mea.

11 Katahi te wahine ka mea, Ko wai kia whakaputaina ake e ahau ki a koe? Ano ra ko ia, Ko Hamuera tau e whakaputa ake ai ki a au.

12 A, te kitenga o te wahine i a Hamuera, na, nui atu tona reo ki te hamama, a ka korero te wahine ki a Haora, ka mea, He aha koe i tinihanga ai ki a au? ko Haora hoki koe.

13 Katahi te kingi ka mea ki a ia, Kaua e wehi: i kite hoki koe i te aha? Na, ka mea te wahine ki a Haora, I kite ahau i nga atua e haere ake ana i roto i te whenua.

14 Ano ra ko tera ki a ia, He ahua aha tona? A, ka mea mai ia, He koroheke te haere ake nei; he koroka hoki te kakahu. Na ka mohio a Haora ko Hamuera ia. Tuohu iho ana tona mata ki te whenua, piko iho ana ia.

15 ¶ Na, ko te meatanga mai a Hamuera ki a Haora, He aha koe i whakaoho ai i a au, i mea ai kia haere mai ahau? Ano ra ko Haora, Nui whakaharahara toku mate; e whawhai ana hoki nga Pirihitini ki a au, a kua mahue ahau i te Atua, kahore ake ano hoki he kupu āna e whakahokia mai ki a au e nga poropiti, e nga moe ranei; koia ahau i karanga ai ki a koe, kia whakakitea mai ai e koe he tikanga maku.

16 Katahi a Hamuera ka mea mai, He aha ra koe i ui mai ai ki a au, kua mahue nei hoki koe i a Ihowa, a hei hoa riri ia ki a koe.

17 Ka meatia ano hoki e Ihowa ki a ia tana mea i whakapuakina e ahau: ka haea atu hoki te kingitanga i roto i tou ringa, a ka hoatu ki tou hoa, ki a Rawiri.

18 Mou kihai i whakarongo ki te reo o Ihowa, kihai i whakaputa i tana riri weriweri ki a Amareke, no reira a Ihowa i mea ai i tenei mea ki a koe inaianei.

19 Ka hoatu ngatahi ano hoki koutou ko Iharaira e Ihowa ki te ringa o nga Pirihitini, a, apopo koutou ko o tama tae ake ai ki a au: ka hoatu ano hoki e Ihowa te taua a Iharaira ki te ringa o nga Pirihitini.

20 Na, takoto wharoro tonu iho a Haora ki te whenua, nui rawa hoki tona wehi mo nga kupu a Hamuera: kahore ano hoki he kaha i roto i a ia; kihai hoki ia i kai taro, a pau noa taua rangi, pau noa taua po.

21 ¶ Na, ka haere mai taua wahine ki a Haora; a, tona kitenga e pororaru rawa ana āna whakaaro, ka mea ki a ia, Na, kua whakarongo nei to pononga ki tou reo, a whakamomori atu ana ahau ki te mate, whakarongo ana ahau ki au kupu i korerotia mai e koe ki a au.

22 Na, tena, whakarongo mai hoki koe aianei ki te reo o to pononga, Kia whakatakotoria e ahau tetahi wahi taro ki tou aroaro; me kai ano e koe, kia whai kaha ai koe ina haere i tou huarahi.

23 Otiia i whakakahore ia, i mea, E kore ahau e kai. Heoi tohea ana ia e ana tangata ratou ko te wahine; na, ka whakarongo ia ki to ratou reo, a, whakatika ake ana i te whenua, noho ana ki runga ki te moenga.

24 Na, he kuao kau ta taua wahine i roto i te whare, he mea whangai; na, hohoro tonu tana patu, tikina ana e ia he paraoa, pokepokea ana, tunua iho e ia etahi keke rewena-kore.

25 Kawea mai ana e ia ki te aroaro o Haora, ki te aroaro ano hoki o ana tangata. Na, kai ana ratou, a whakatika ana, haere ana i taua po ano.

UPOKO 29.

NA, ka huihuia e nga Pirihitini a ratou taua katoa ki Apeke, a i te noho ano a Iharaira ki te puna i Ietereere.

2 A, i nga rangatira o nga Pirihitini e haere atu ana me *a ratou* rau, me *a ratou* mano, na, ka haere tahi atu ano a Rawiri, ratou ko ana tangata, ko Akihi, i te hiku.

3 Katahi ka mea ake nga rangatira o nga Pirihitini, He aha ta enei Hiperu? Ano ra ko Akihi ki nga rangatira o nga Pirihitini, Ehara ianei tenei i a Rawiri i te tangata a Haora kingi a Iharaira i noho nei ki a au i enei ra, i enei tau ranei, a kahore ahau i kite i tetahi he āna, o te ra ano i riro mai ai ia ki a au, a mohoa noa nei?

4 Na, ka riri mai nga rangatira o nga Pirihitini ki a ia, a ka mea nga rangatira o nga Pirihitini ki a ia, Whakahokia atu tenei tangata, kia hoki ki te wahi i whakaritea e koe mona; kaua ano hoki ia e haere tahi tatou ki te whawhai; kei whawhai ia ki a tatou i

Digitized by Google

roto i te tatauranga; he aha hoki tana mea hei whakamarie mo tona rangatira? he teka ianei ko nga upoko o enei tangata?

5 Ehara ianei tenei i a Rawiri i waiatatia ra, i a ratou e kanikani ana, i a ratou i mea ra, Na Haora ana mano, na Rawiri ana tekau o nga mano i patu.

6 ¶ Katahi a Akihi ka karanga ki a Rawiri, a ka mea ki a ia, E ora ana a Ihowa, tika tonu tau, pai tonu hoki ki taku titiro atu tou haerenga atu me tou haerenga mai i a taua nei i te ope; kahore nei hoki i mau i a au tetahi he au, o te rangi ano i haere mai ai koe ki a au, a taea noatia tenei ra: otiia ki te titiro mai a nga rangatira, kahore ou pai.

7 Na, hoki atu ainei, haere hoki i runga i te rangimarie; kei kino tau mahi ki te titiro iho a nga rangatira o nga Pirihitini.

8 ¶ Na, ko te meatanga mai a Rawiri ki a Akihi, I aha hoki ahau? ko te aha hoki a to pononga i kitea e koe, o te rangi ano i noho ai ahau ki tou aroaro, a taea noatia tenei ra, ka kore ai ahau e haere ki te whawhai ki nga hoa riri a toku ariki, a te kingi.

9 Na, ka whakahokia atu e Akihi, a ka mea ki a Rawiri, E mohio ana ano ahau e pai ana koe ki taku titiro atu, rite tonu ano ki te anahera a te Atua: otiia ko nga rangatira o nga Pirihitini hei ki mai, Kaua tenei e haere tahi tatou ki runga ki te whawhai.

10 Na, maranga wawe koe i te ata, me nga tangata ano hoki a tou ariki i haere tahi mai nei koutou, a ka maranga wawe koutou i te ata, ka mārama, haere.

11 Na, ka maranga wawe a Rawiri, ratou ko ana tangata, a haere ana i te ata, hoki ana ki te whenua o nga Pirihitini. Ko nga Pirihitini ia i haere ki runga ki Ietereere.

UPOKO 30.

TE taenga mai o Rawiri, ratou ko ana tangata ki Tikiraka i te toru o nga ra, na, kua huaki mai nga Amareki ki te taha ki te tonga, ki Tikiraka ano hoki, patua ana a Tikiraka e ratou, tahuna ake ki te ahi;

2 Whakaraua atu ana hoki e ratou nga wahine o reira, kihai i whakamatea tetahi tangata, te iti, te rahi; engari i kahakina atu, a haere ana i ta ratou haere.

3 ¶ Heoi te taenga mai o Rawiri ratou ko ana tangata ki te pa, na, kua oti te tahu ki te ahi, kua whakaraua atu ano hoki a ratou wahine, a ratou tamariki, a ratou tamahine.

4 Na, ka puaki te reo o Rawiri ratou ko ana tangata, tangi ana ratou, a kahore noa o ratou kaha ki te tangi.

5 I riro ano hoki nga wahine tokorua a Rawiri, a Ahinoama o Ietereere, raua ko Apikaira ko te wahine a Napara o Karamere.

6 Na, mamae rawa a Rawiri, no te mea i kupukupu te nuinga kia akina ia ki te kohatu; i mamae hoki te ngakau o te iwi katoa o ia tangata, o ia tangata, ki a ratou tamariki ki a ratou tamahine: otiia i u a Rawiri ki a Ihowa ki tona Atua a whai kaha ana ia.

7 Na, ka mea a Rawiri ki a Apiatara tohunga, tama a Ahimereke, Tena, maua mai te epora ki a au. Na, maua ana te epora e Apiatara ki a Rawiri.

8 Katahi a Rawiri ka ui atu ki a Ihowa, ka mea, Me whai ranei tenei taua e ahau? e mau ranei ratou i a au? Na, ko tana meatanga mai, Whaia; ta te mea ka mau pu ratou i a koe, a ka riro katoa mai *au* i a koe.

9 Na, haere ana a Rawiri ratou ko ana tangata e ono rau, kua tae ki Awa Pehoro, a mahue ana i a ratou etahi ki reira noho ai.

10 Na, whai tonu ana a Rawiri ratou ko nga tangata e wha rau: e rua hoki nga rau i noho; i ruha rawa hoki ratou, tē whiti ai i Awa Pehoro.

11 ¶ Na, kua tupono atu ratou ki tetahi tangata o Ihipa i te parae, a kawea mai ana ia ki a Rawiri. Na, ka homai e ratou he taro mana, a kai ana ia: i whakainu ano hoki ratou i a ia ki te wai.

12 I homai ano hoki e ratou he maramara no tetahi papa piki me etahi tautau karepe e rua, na, ka kai ia, a, ka hoki mai tona wairua ki a ia; e toru hoki nga ra, e toru nga po ona kihai nei ia i kai i te kai, kihai i inu i te wai.

13 Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki a ia, Na wai koe? no hea hoki koe? Ano ra ko ia, He tamaiti ahau no Ihipa, he pononga na tetahi Amareki; i whakarerea ahau e toku ariki, no te mea i mate ahau, ka toru enei ra.

14 I huakina e matou te taha ki te tonga o nga Kereti, me te wahi i a Hura, me te taha ki te tonga o Karepe; tahuna ake hoki e matou a Tikiraka ki te ahi.

15 Na, ka mea a Rawiri ki a ia, E

Digitized by Google

taea ranei ahau te kawe e koe ki raro ki te taua ra? Ano ra ko ia, Oatitia mai te Atua ki a au, e kore ahau e whakamatea e koe, e kore ano hoki e tukua ki roto ki nga ringa o toku rangatira, a ka kawea koe e ahau ki raro ki taua taua nei.

16 ¶ A, tana kawenga i a ia ki raro, na, kua wawa noa atu ratou ki te mata o te whenua katoa; e kai ana, e inu ana, e kanikani ana, mo nga taonga nui katoa i riro mai i a ratou i te whenua o nga Pirihitini i te whenua hoki o Hura.

17 Na, patua iho ratou e Rawiri i te puaotanga, a taea noatia te ahiahi o te aonga ake: kihai hoki tetahi o ratou i mawhiti, heoi ano ko etahi taitamariki e wha nga rau i eke ki nga kamera, a rere ana.

18 I riro mai ano hoki i a Rawiri nga mea katoa i tangohia e nga Amareki: i riro mai ano hoki i a Rawiri ana wahine tokorua.

19 Kihai hoki i ngaro tetahi o a ratou mea; te iti, te rahi, nga tamariki me nga tamahine, nga taonga, me nga mea katoa i tangohia e ratou; i hoki katoa mai ki a Rawiri.

20 I mau ano hoki i a Rawiri nga hipi katoa me nga kahui; arahina atu ana e ratou i mua i era *atu* kararehe, i mea ano ratou, Ko te taonga parakete tenei a Rawiri.

21 ¶ Te taenga mai o Rawiri ki nga tangata e rua rau i ruha nei, a kihai i aru i a Rawiri, i meinga hoki e ratou kia noho ki Awa Pehoro: na, ka puta mai ratou ki te whakatau i a Rawiri, ki te whakatau ano hoki i ona hoa: a ka tata mai a Rawiri ki aua tangata, na, ka owha atu ia ki a ratou.

22 Katahi ka oho ake te hunga kino katoa, nga *tangata* o Periara i roto i nga tangata i haere tahi ratou ko Rawiri, ka mea, Kihai ratou i haere tahi tatou, na, e kore e hoatu e tatou ki a ratou *etahi* o nga taonga i riro mai i a tatou, heoi ano ko te wahine me nga tamariki a tenei, a tenei, na, ma ratou e arahi atu, e haere.

23 Na, ko te meatanga atu a Rawiri, Kaua e pena, e aku teina, ki ta Ihowa i homai ai ki a tatou; nāna nei hoki tatou i tiaki, a homai ana e ia ki o tatou ringa taua ope i haere ake ra ki a tatou.

24 Ko wai hoki hei whakarongo atu ki tenei mea a koutou? engari kia rite ki te wahi a te tangata e haere atu ana ki te whawhai te wahi a te tangata i noho ki nga mea: kia rite tonu te wahi ma ratou.

25 Na, waiho tonu iho e ia taua mea hei tikanga, hei ritenga ma Iharaira no taua rangi ano, a tuku iho ki tenei ra.

26 ¶ A, te taenga mai o Rawiri ki Tikiraka, na, ka tonoa e ia etahi o nga taonga ki nga kaumatua o Hura, ki ona hoa, a ka mea, Tena tetahi manaakitanga mo koutou no nga taonga o nga hoa riri o Ihowa.

27 Ki nga tangata hoki o Pete-ere, ki o Hamoto ki te tonga, ki era hoki i Iatiri.

28 Ki o Aroere ano hoki, ki o Hipimoto, ki o Ehetemoa.

29 Ki o Hakara, ki o nga pa ano hoki o nga Ierameeri, ki o nga pa ano hoki o nga Keni,

30 Ki o Horema, ki o Korahana, ki o Ataka,

31 Ki o Heperona ano hoki, ki nga wahi katoa ano hoki i haereere ai a Rawiri ratou ko ana tangata.

UPOKO 31.

NA, kua whawhai tera nga Pirihitini ki a Iharaira, a ka whati nga tangata o Iharaira i te aroaro o nga Pirihitini, a hinga ana, mate rawa, i runga i Maunga Kiripoa.

2 Na, ka whaia e nga Pirihitini a Haora ratou ko ana tama, a patua iho e nga Pirihitini a Honatana ratou ko Apinarapa, ko Marikihua, nga tama a Haora.

3 Na, ka nui haere te whawhai ki a Haora, a ka mau ia i nga kai kopere; nui rawa tona tūnga i nga kai kopere.

4 Katahi a Haora ka mea atu ki te kai mau o ana patu, Unuhia to hoari, werohia hoki ahau; kei haere mai tenei hunga kokoti-kore, a ka wero i a au, ka whakatupukino i a au. Heoi kihai i pai te kai mau o ana patu; he nui hoki no tona hopohopo. Na, ka mau a Haora ki tana hoari, hinga iho ana ia ki runga.

5 A, te kitenga o te kai mau o ana patu, kua mate a Haora, na ka hinga ano hoki ia ki runga ki tana hoari, a mate tahi ana raua.

6 Heoi kotahi tonu te matenga o Haora ratou ko ana tama tokotoru, ko te kai mau o ana patu, me ana tangata katoa, i taua rangi ano.

7 ¶ A, te kitenga o nga tangata o Iharaira i tera taha o te raorao, i tera taha hoki o Horano, kua whati nga tangata o Iharaira, a kua mate a Haora, ratou ko ana tama, na, whakarerea ake

Digitized by Google

e ratou nga pa, a rere ana; na, ka haere mai nga Pirihitini a nohoia iho e ratou.

8 A, i te aonga ake, i te haerenga mai o nga Pirihitini ki te muru i te hunga i patua, na, ka kitea e ratou a Haora ratou ko ana tama tokotoru e takoto ana i runga i Maunga Kiripoa.

9 Na, tapahia ana e ratou tona upoko, a murua ana āna patu, ungā ana e ratou kia kawea puta noa i te whenua o nga Pirihitini, a tawhio noa, kia kauwhautia i roto i te whare o a ratou whakapakoko, i roto hoki i te iwi.

10 I whakatakotoria ano hoki e ratou ana patu ki te whare o Ahataroto, ko tona tinana ia i titia e ratou ki te taiepa o Pete-hana.

11 ¶ A, te rongonga o nga tangata o Iapehe-kireara ki ta nga Pirihitini i mea ai ki a Haora;

12 Te tino whakatikanga ake o nga tangata marohirohi katoa, pau katoa taua po i a ratou e haere ana; na, tangohia iho ana e ratou te tinana o Haora, me nga tinana o ana tama i runga i te taiepa o Pete-hana, a haere mai ana ki Iapehe, tahuna ana e ratou ki reira.

13 I maua atu ano hoki o ratou wheua e ratou, a tanumia ana ki raro i tetahi rakau i Iapehe, a e whitu nga ra i noho puku ai ratou.

KO TE PUKAPUKA TUARUA
O
HAMUERA.

UPOKO 1.

NA, muri iho i te matenga o Haora, i te mea kua hoki mai a Rawiri i te patunga i nga Amareki, a ka rua nga ra o Rawiri e noho ana ki Tikiraka;

2 I te toru o nga ra, na, ko tetahi tangata e haere mai ana i te puni i a Haora, he mea haehae ona kakahu, he oneone ano hoki i runga i tona mātenga: a, tona taenga mai ki a Rawiri, na, ka hinga ia ki te whenua, piko iho ana.

3 Na, ka mea a Rawiri ki a ia, I haere mai koe i hea? A ka mea mai tera ki a ia, I mawhiti mai ahau i roto i te puni o Iharaira.

4 Ano ra atu ko Rawiri ki a ia, I pehea te mea ra? tena, korerotia mai ki a au. Na, ka mea mai ia, Kua whati te iwi i te whawhaitanga, he tokomaha ano hoki o te iwi i hinga, i mate; kua hinga ano hoki a Haora raua ko tana tama ko Honatana.

5 Ano ra atu ko Rawiri ki te tamaiti nāna nei i korero ki a ia, I mohiotia e koe ki te aha kua mate a Haora raua ko tana tama ko Honatana.

6 Na, ko te meatanga mai a taua tamaiti nāna nei i korero ki a ia, I runga ahau i Maunga Kiripoa, he tu noa iho, na, ko Haora e okioki atu ana ki tana tao, me te whai tata ano nga hariata, me nga kai eke hoiho, i a ia.

7 Na, tona tahuritanga ki muri, ka kite i a au, a ka karanga ki a au. Katahi ahau ka mea atu, Tenei ahau.

8 Ano ra ko ia ki a au, Ko wai koe? Ano ra atu ko ahau ki a ia, He Amareki ahau?

9 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Tena, e tu ki runga ki a au, whakamatea hoki ahau; mau pu hoki ahau i te pouri, e toitu ana hoki te ora i roto i a au.

10 Na, tu ana ahau ki runga i a ia, whakamatea ana ia e ahau; i mohio hoki ahau e kore ia e ora ake i te mea ka hinga nei ia. Na, tangohia mai ana e ahau te karauna i runga i tona mātenga, me nga poroporo i tona ringaringa, a kawea mai ana e ahau ki konei ki toku ariki.

11 Na, kua mau a Rawiri ki ona kakahu, haea ana e ia. I pera ano ona hoa katoa.

12 Na, ka uhunga ratou, ka tangi, ka noho puku, a ahiahi noa, mo Haora, mo tana tama mo Honatana, mo te iwi ano hoki o Ihowa, mo te whare ano hoki o Iharaira, i hinga nei i te hoari.

Digitized by Google

13 ¶ Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki te tamaiti nāna nei i korero ki a ia, No hea koe? Ano ra ko tera, He tama ahau na tetahi manene, na tetahi Amareki.

14 Ano ra ko Rawiri ki a ia, He aha koe tē wehi ai? he aha i totoro atu ai tou ringa ki te huna i ta Ihowa i whakawahi ai?

15 Katahi a Rawiri ka karanga atu ki tetahi o ona taitamariki, ka mea atu, Whakatata atu, e rere ki runga ki a ia. Na, patua ana ia e ia, mate ake.

16 I mea ano hoki a Rawiri ki a ia, Hei runga i tou mātenga ou toto; kua whakaatu mai na hoki tou waha i tou he, kua mea, Naku i whakamate ta Ihowa i whakawahi ai.

17 ¶ Katahi ka waiatatia e Rawiri tenei apakura mo Haora raua ko tana tama ko Honatana:

18 (I mea hoki kia whakaakona nga tamariki a Hura ki te *waiata* o te kopere: e mau na te tuhituhi ki te pukapuka, ki a Iahera.)

19 Tukitukia ana te ataahua o Iharaira ki runga ki ou wahi teitei. Ano te hinganga o nga marohirohi!

20 Kaua e korerotia ki Kata; kaua e kauwhautia ki nga huarahi o Ahakerono; kei koa nga tamahine a nga Pirihitini, kei whakamanamana nga tamahine a te kokoti-kore.

21 E nga maunga o Kiripoa, kati rawa he tomairangi mo koutou, he ua, he mara ano hoki e tukua ai te whakahere; i akiritia hoki ki reira te pukupuku o nga marohirohi, te pukupuku o Haora, *me te mea* kihai i whakawahia ki te hinu.

22 He toto tena, no te hunga i tu, he ngako tena, no nga marohirohi, kahore he whakahokinga mai mo te kopere a Honatana, kihai ano te hoari a Haora i hoki kau mai.

23 Ko Haora, ko Honatana, he aroha, he whakaahuareka i to raua oranga; kihai hoki i wehea i to raua matenga; nui atu to raua tere i to nga ekara, to raua kaha i to nga raiona.

24 E nga tamahine a Iharaira, tangihia a Haora, nāna nei o koutou kakahu ngangana, me *era* mea papai, nāna nei i piri ai nga whakapaipai koura ki o koutou weruweru.

25 Ano te hinganga o nga marohirohi i waenganui o te tatauranga! *ou* e Honatana i werohia na i runga i ou wahi teitei.

26 Mamae ana ahau, he whakaaro ki a koe, e taku tuakana, e Honatana; nui whakaharahara taku whakaahuareka ki a koe: he hanga whakamiharo tou aroha ki a au, nui atu i to nga wahine aroha.

27 Ano te hinganga o nga marohirohi! na, moti iho nga patu o te pakanga.

UPOKO 2.

NA, muri iho ka ui a Rawiri ki a Ihowa, ka mea, Me haere ranei ahau ki runga ki tetahi o nga pa o Hura? A ka mea mai a Ihowa ki a ia, Haere ki runga. Ano ra ko Rawiri, Me haere ahau ki hea? A ka mea mai ia, Ki Heperona.

2 Na, haere ana a Rawiri ki reira, ratou tahi ano ko ana wahine tokorua, ko Ahinoama o Ietereere, raua ko Apikaira ko te wahinè a Napara Karameri.

3 A, i kawea ano e Rawiri ona hoa ki runga, ratou ko te whare ano o tenei, o tenei; a noho ana ratou ki nga pa o Heperona.

4 Katahi ka haere mai nga tangata o Hura, a whakawahia ana a Rawiri e ratou ki reira hei kingi mo te whare o Hura. A ka korerotia mai ki a Rawiri te korero mo nga tangata o Iapehekireara na ratou i tanu a Haora.

5 ¶ Na, ka ungā atu e Rawiri etahi tangata ki nga tangata o Iapehe-kireara hei mea ki a ratou, Kia manaakitia koutou e Ihowa mo tenei aroha i whakaputaina e koutou ki to koutou ariki ki a Haora, mo ta koutou tanumanga i a ia.

6 Na, kia whakaputaina mai e Ihowa he aroha, he pono, ki a koutou; ka utua ano hoki koutou e ahau mo tenei mahi pai, mo koutou i mea i tenei mea.

7 Na, kia kaha o koutou ringa aianei, kia maia hoki; kua mate hoki to koutou ariki a Haora, kua oti ano hoki ahau te whakawahi e te whare o Hura hei kingi mo ratou.

8 ¶ Na, ka mau a Apanere tama a Nere te rangatira o te ope a Haora ki a Ihi-pohete tama a Haora, a kawea ana e ia ki tawahi ki Mahanaimi.

9 A, meinga ana e ia hei kingi mo Kireara, mo nga Ahuri, mo Ietereere, mo Eperaima, mo Peniamine, mo Iharaira katoa.

10 E wha tekau nga tau o Ihi-pohete tama a Haora, i a ia ka meinga hei kingi mo Iharaira, a e rua nga tau i kingi ai: ko te whare ia o Hura i whai i a Rawiri.

11 Na, te maha o nga ra i *noho* ai a Rawiri ki Heperona hei kingi mo te

Digitized by Google

whare o Hura, e whitu nga tau e ono nga marama.

12 ¶ Katahi ka haere atu a Apanere tama a Nere ratou ko nga tangata a Ihi-pohete tama a Haora i Mahanaimi ki Kipeono.

13 Na, ka puta mai ano a Ioapa tama a Teruia, ratou ko nga tangata a Rawiri, a ka tutataki ngatahi ratou ki te poka wai i Kipeono: na, noho ana enei i tenei taha o te poka, me era hoki i tera taha o te poka.

14 Na, ko te meatanga mai a Apanere ki a Ioapa, Tena, kia whakatika nga tamariki ki te takaro ki to taua aroaro. Ano ra atu ko Ioapa, Me whakatika.

15 Katahi ka whakatika, ka haere mai etahi o nga Peniamini kotahi tekau ma rua te tokomaha, no roto i o Ihi-pohete tama a Haora; kotahi tekau ma rua ano hoki nga tangata a Rawiri.

16 Na, hopukia ana e ratou te mātenga o tāna tangata, o tāna tangata, a werohia ana a ratou hoari ki te kaokao o tāna tangata, o tāna tangata; na, hinga ngatahi ana ratou: koia i karangatia ai te ingoa o taua wahi, ko Herekataha-turimi; koia tera i Kipeono.

17 Na, nui whakaharahara te whawhai i taua ra, a patua iho a Apanere ratou ko nga tangata o Iharaira e nga tangata a Rawiri.

18 ¶ A, tokotoru nga tama a Teruia i reira, Ko Ioapa, ko Apihai, ko Atahere, a, he wae māmā a Atahere, koia ano kei tetahi aneterope o te koraha.

19 Na, ka whai a Atahere i a Apanere; kihai hoki i peka atu, kihai i haere atu ki matau, ki maui, i a ia e whai ana i a Apanere.

20 Na, ka tahuri mai a Apanere, a ka mea, Ko Atahere ianei koe? A ka mea atu ia, Tenei au.

21 Na, ko te meatanga a Apanere ki a ia, Peka atu ki tou matau ranei, ki tou maui, ka hopu ai i tetahi o nga tamariki māu, ka tango ai i ona hei taonga parakete māu. Heoi kihai a Atahere i pai ki te peka ke atu i te whai i a ia.

22 Na, ka mea mai ano hoki a Apanere ki a Atahere, Peka atu i te whai i a au: Kia patua iho koe e ahau ki te whenua hei aha? me pehea hoki e ara ake ai toku mata ki tou tuakana ki a Ioapa?

23 A, tē pai ia ki te peka atu: na, werohia iho ia e Apanere ki te take o te tao ki te rara tuarima, a puta tonu mai te tao ki tenei taha ona; na, hinga iho ia i reira, a, mate ake i taua wahi ano: a, tu katoa te hunga i haere mai ki te wahi i hinga ai a Atahere, i mate ai.

24 Na, ka whai a Ioapa raua ko Apihai i a Apanere: a i rere te ra i to raua taenga ki Puke Amaha, ki tera i te ritenga atu o Kia i te huarahi ki te koraha i Kipeono.

25 ¶ Na, ka huihui atu nga tamariki a Peniamine ki a Apanere, a kotahi tonu to ratou ngohi, a, tu ana ratou i runga i te pukepuke kotahi.

26 Na, ko te karangatanga mai a Apanere ki a Ioapa, te meatanga mai, Me kai tonu koia te hoari? Kahore ano koe kia mohio he ketekete te tukunga iho? a, ahea ra koe mea ai ki te iwi ra kia hoki atu i te whai i o ratou teina?

27 Katahi a Ioapa ka mea atu, E ora ana te Atua, me i kahore koe te ki mai na, ina ko a te ata ano te iwi hoki ai i te whai i tona teina, i tona teina.

28 Na, whakatangihia ana te tētere e Ioapa, a tu katoa ana te iwi, kihai ano hoki i mea ki te whai ano i a Iharaira, mutu ake ano hoki ta ratou whawhai.

29 Na, haere ana a Apanere ratou ko ana tangata i te māhia, a pau katoa taua po, a, whiti ana i Horano, haere ana a puta tonu i Pitirono, tae tonu atu ki Mahanaimi.

30 Na, hoki ana a Ioapa i te whai i a Apanere: a ka huihuia e ia te iwi katoa, na, kotahi tekau ma iwa o nga tangata a Rawiri i kore, me Atahere ano hoki.

31 A, e toru rau e ono tekau nga tangata o Peniamine, ara, o nga tangata a Apanere, i patua e nga tangata a Rawiri, mate rawa.

32 Na, ka mau ratou ki a Atahere, a tanumia iho ki te tanumanga o tona pāpā ki Pete-rehema. Na, haere ana a Ioapa ratou ko ana tangata, a, pau katoa taua po, a, mārama rawa ake, i Heperona ratou.

UPOKO 3.

NA, he roa te pakanga a te whare o Haora ki te whare o Rawiri: a ka kake haere a Rawiri; ko te whare ia o Haora i ngoi-kore haere.

2 ¶ A, i whanau etahi tamariki ma Rawiri ki Heperona: ko Amanono tana matamua, na Ahinoama Ietereeri;

3 Ko Kireapa ano hoki tāna tuarua, na Apikaira wahine a Napara Karameri; a, ko Apoharama te tuatoru, he tama na Maaka tamahine a Taramai kingi o Kehuru;

4 Na, ko Aronia te tuawha, he tama

Digitized by Google

na Hakiti; a, ko Hepatia te tuarima, he tama na Apitara;

5 A, ko Itireama te tuaono, na Ekera wahine a Rawiri. I whanau enei a Rawiri ki Heperona.

6 ¶ A, i te mea e whawhai ana te whare o Haora ki te whare o Rawiri, na, ka whakanui a Apanere i te kaha mona, *ara*, mo te whare o Haora.

7 Na, he wahine iti ta Haora *i mua*, ko Ritipa te ingoa, he tamahine na Aia: na, ko te meatanga mai *a Ihi-pohete* ki a Apanere, He aha koe i haere ai ki roto ki te wahine a toku pāpā?

8 Na, mura rawa te riri a Apanere i nga kupu a Ihi-pohete, a ka mea ia, He upoko kuri koia ahau i kino nei ki a Hura, a he atawhai nei taku hanga i tenei ra ki te whare o Haora o tou pāpā, ki ona teina, ki ona whanaunga, kihai ano hoki i tuku i a koe ki te ringaringa o Rawiri, i uta ai koe inaianei i te he ki runga ki a au mo tenei wahine?

9 Kia meatia tenei e te Atua ki a Apanere, me etahi atu mea ano hoki, engari ko ta Ihowa i oati ai mo Rawiri, ko taku tena e mea ai ki a ia.

10 Ka whakawhitia atu hoki te kingitanga i te whare o Haora, a, ka whakapumautia te torona o Rawiri i roto i a Iharaira, i roto ano hoki i a Hura, o Rana mai ano, a Peere-hepa atu ana.

11 Heoi kihai i taea e ia te whakahoki kupu atu ki a Apanere, i te wehi i a ia.

12 ¶ Katahi a Apanere ka unga tangata atu ki a Rawiri, he mea nāna ake, hei ki atu, No wai te whenua? hei mea *hoki*, Whakaritea tau kawenata ki a au, a ka huihuia atu toku ringa ki a koe kia meinga ai a Iharaira katoa kia anga ki a koe.

13 ¶ Na, ko te meatanga mai a tera, E pai ana, Me whakarite kawenata ahau ki a koe: kotahi ano ia taku mea e tono ai ahau i a koe, ara, E kore koe e kite i toku mata, ki te kahore e kawea mai e koe a Mikara te tamahine a Haora, ina haere mai koe kia kite i toku mata.

14 A, i unga tangata ano a Rawiri ki a Ipi-pohete tama a Haora, hei mea atu, Homai taku wahine a Mikara i taumautia e ahau maku ki nga kiri matamata kotahi rau o nga Pirihitini.

15 Na, ka unga *tangata* atu a Ihi-pohete ki te tango mai i a ia i *tona* tahu i a Paratiere tama a Raihi.

16 A, i haere tahi mai ano tona tahu i a ia, me te tangi haere ano i muri i a ia, a tae noa ki Pahurimi. Na, ka mea a Apanere ki a ia, Haere koe, e hoki. A, hoki ana ia.

17 ¶ Na, ka korero a Apanere ki nga kaumatua o Iharaira, ka mea, I rapu koutou i a Rawiri i mua ake nei hei kingi mo koutou.

18 Na, tena ra; ko ta Ihowa korero hoki tenei mo Rawiri, I ki ia, Ko te ringa o Rawiri o taku pononga taku hei whakaora mo toku iwi mo Iharaira i roto i te ringa o nga Pirihitini, i roto ano hoki i te ringa o o ratou hoa riri katoa.

19 A, i korero ano a Apanere ki nga taringa o Peniamine; i haere ano hoki a Apanere, a korerotia ana e ia ki nga taringa o Rawiri i Heperona nga mea katoa e pai ana ki te titiro iho a Iharaira, ki te titiro iho ano hoki o te whare katoa o Peniamine.

20 Na, ka haere a Apanere ki a Rawiri ki Heperona, e rua tekau hoki nga tangata ona hoa. A, tukua ana e Rawiri he hakari ma Apanere ratou ko ona hoa.

21 Na, ko te meatanga mai a Apanere ki a Rawiri, Ka whakatika ahau, ka haere, ka huihui mai i a Iharaira katoa ki toku ariki ki te kingi; a, ma ratou e whakarite kawenata ki a koe, a hei kingi koe mo nga mea katoa e hiahia ai tou wairua. Na, tukua atu ana a Apanere e Rawiri, a haere marie ana ia.

22 ¶ Na, ko te haerenga mai o nga tangata a Rawiri ratou ko Ioapa i te *whai* taua, he nui ano hoki nga taonga i kawea mai e ratou: ko Apanere ia kahore i a Rawiri i Heperona; i tukua atu hoki ia, a haere marie ana.

23 A, te taenga mai o Ioapa ratou ko tana ope katoa, na, ka korerotia te korero ki a Ioapa, I haere mai a Apanere tama a Nere ki te kingi; a, tukua atu ana e ia, a, haere marie ana ia.

24 Na, ka haere mai a Ioapa ki te kingi, a ka mea, He mahi aha tenei au? Nana, i haere mai a Apanere ki a koe: na te aha ia i tukua atu nei e koe, a haere noa atu ana?

25 E mohio ana koe ki a Apanere tama a Nere; i haere mai ia ki te tinihanga i a koe, kia mohio ai ia ki to haerenga atu, ki to haerenga mai, kia mohio ai hoki ki nga mea katoa e mea ai koe.

26 Na, ka puta mai a Ioapa ki waho i te aroaro o Rawiri, a unga tangata atu ana ia ki te whai i a Apanere, a whakahokia mai ana ia e ratou i te puna i Hiraha; ko Rawiri ia kihai i mohio.

27 A, te hokinga mai o Apanere ki Heperona, i a ia ano i te kuwaha, ka kawea e Ioapa ki tahaki; *i mea* kia ata

Digitized by Google

korero ai ia ki a ia. Na, patua ana ia i reira i te tuarima o nga rara, mate rawa mo nga toto hoki o Atahere o tona teina.

28 ¶ A, te rongonga o Rawiri i muri iho, ka mea, Kahore he hara oku, o toku kingitanga, i nga toto o Apanere tama a Nere i te aroaro o Ihowa, a, ake, ake, ake.

29 Kia u iho ki runga ki te mātenga o Ioapa, ki runga hoki i te whare katoa o tona pāpā: kaua hoki e whakamutua i roto i te whare o Ioapa te mate rere, te repera, te pupuri tokotoko, te hinga i te hoari, me te kore taro.

30 Heoi patua iho a Apanere e Ioapa raua ko Apihai ko tona teina hei utu mo to raua teina, mo Atahere, i whakamatea nei e ia ki Kipeono i te tatauranga.

31 ¶ Na, ka mea a Rawiri ki a Ioapa ratou ko tona nuinga katoa, Haea o koutou kakaku, whitikiria hoki he kakahu taratara ki a koutou, ka tangi ai ki a Apanere. A, i haere ano a kingi Rawiri i muri i te amo.

32 Na, tanumia ana e ratou a Apanere ki Heperona, a ka puaki te reo o te kingi, tangi ana ia ki te tanumanga o Apanere; i tangi ano hoki te iwi katoa.

33 Katahi ka waiata apakura te kingi ki a Apanere, ka mea, Rite tonu ki te matenga o te wairangi, te matenga o Apanere.

34 Kihai ou ringa i herea, kihai ano hoki ou waewae i paiherea ki nga rahiri: rite tonu tou hinganga ki te hinganga o te tangata i te aroaro o nga tamariki a te kino. I tangi ano hoki te iwi katoa ki a ia.

35 Na, ka haere mai te iwi katoa ki te mea i a Rawiri kia kai i te kai i te mea e awatea ana ano. Na, ka oati a Rawiri, ka mea, Kia meatia mai tenei e te Atua ki a au, me etahi atu mea ano hoki, ki te pa ahau ki te taro, ki tetahi atu mea ranei, i te mea kahore ano i to noa te ra.

36 Na, ka mohio mai te iwi katoa, a pai tonu ki ta ratou titiro mai; i pera tonu ano me nga mea katoa i meatia e te kingi, he pai kau ki te titiro mai a te iwi katoa:

37 Na, ka matau te iwi katoa ratou ko Iharaira katoa i taua rangi ehara i te kingi nana i mea kia whakamatea a Apanere tama a Nere.

38 I mea hoki te kingi ki ana tangata, Kahore ianei koutou i matau, he rangatira, he tangata nui, kua hinga nei inaianei i roto i a Iharaira?

39 Ko au ia, ahakoa i whakawahia hei kingi, e kaha-kore ana inaianei, a, e kaha rawa ana i a au enei tangata, nga tama a Teruia. Ka rite ki tona kino ta Ihowa utu ki te kai mahi o te kino.

UPOKO 4.

A TE rongonga o te tama a Haora, kua mate a Apanere ki Heperona, na, ngohe noa iho ona ringa, a, raru ana a Iharaira katoa.

2 Na, tokorua nga tangata a te tama a Haora, he rangatira ngohi, te ingoa o tetahi ko Paana, te ingoa hoki o tetahi ko Rekapa, he tama na Rimono Peeroti, no nga tamariki a Peniamine; (i kiia hoki a Peeroto no Peniamine:

3 I rere hoki nga Peeroti ki Kitaima, a noho ana i reira, a taea noatia iho tenei ra.)

4 Na, he tama ano ta Honatana tama a Haora, he kopa ona waewae. E rima nga tau o tona whanautanga i te taenga mai o te rongo o Haora raua ko Honatana i Ietereere, na, ka mau tona kai hiki ki a ia, a rere ana: a i a ia e potatutatu ana ki te rere, na, ka taka iho ia, a totitoti ake, a, ko Mepipohete tona ingoa.

5 Na, ka haere mai nga tama a Rimono Peeroti, a Rekapa raua ko Paana, a, haere mai ana i te mahanatanga o te ra ki te whare o Ihi-pohete, a, i te takoto ano ia i runga i te moenga i te poutumarotanga.

6 Heoi, haere mai ana raua ki reira ki waenganui o te whare, *ki ta raua*, he tiki witi; na, patua iho ia ki te rima o nga rara, a, rere ana a Rekapa raua ko tona teina ko Paana.

7 I haere hoki raua ki roto ki te whare, a, i te takoto tera i runga i tona moenga i tona whare moenga; na, patua ana ia e raua, whakamatea iho, na, tangohia ana tona upoko, a mauria atu tona upoko. Na, pau katoa taua po i a raua e haere ana na te ara o te mānia:

8 Na, kawea mai ana e raua te upoko o Ihi-pohete ki a Rawiri ki Heperona, a ka mea ki te kingi, Nana, te mātenga o Ihi-pohete tama a Haora, a tou hoa riri, i whai nei kia whakamatea koe! Na, kua mea nei a Ihowa i toku ariki i te kingi kia whai utu i tenei ra i a Haora ratou ko ona uri.

9 ¶ Na, ko te whakahokinga mai a Rawiri ki a Rekapa raua ko tona teina ko Paana, ki nga tama a Rimono Peeroti, i mea ia ki a raua, E ora ana a Ihowa i whakaora nei i toku wairua i roto i nga he katoa,

Digitized by Google

10 I te korerotanga mai a tetahi ki a au, i te meatanga mai, Nana, kua mate a Haora, (tohu noa ia he kai kawe mai ia i nga korero pai,) na, hopukia atu ana ia e ahau, patua iho ki Tikiraka. Ki tana *ia*, ka hoatu e ahau he utu mo tana korero.

11 Tena ko tenei ka patu nei te hunga kino i te tangata tika i roto i tona whare, i runga ano i tona moenga, e kore ianei ahau e rapu i ona toto ainei i o korua ringa, e huna hoki i a korua i runga i te whenua?

12 Na, whakahaua ana nga taitamariki e Rawiri, a, patua ana raua e ratou, tapahia ana hoki o raua ringa me o raua waewae, whakairihia ake ki runga i te poka wai i Heperona: ko te upoko ia o Ihi-pohete i tangohia e ratou, i tanumia ki roto ki te tanumanga o Apanere ki Heperona.

UPOKO 5.

KATAHI ka haere mai nga iwi katoa o Iharaira ki a Rawiri ki Heperona, a ka korero, ka mea, Tenei matou he wheua nou, he kikokiko nou.

2 A, i mua ake nei, i te mea ko Haora to matou kingi, ko koe te kai kawe atu, te kai kawe mai i a Iharaira: kua korerotia ano hoki koe e Ihowa, Ko koe hei hepara mo toku iwi mo Iharaira, ko koe ano hoki hei tino tangata mo Iharaira.

3 Na, ka haere mai nga kaumatua katoa o Iharaira ki te kingi ki Heperona, a ka whakaritea he kawenata e te kingi, e Rawiri, ki a ratou ki Heperona ki te aroaro o Ihowa: a, whakawahia ana e ratou a Rawiri hei kingi mo Iharaira.

4 ¶ E toru tekau nga tau o Rawiri i tona meatanga hei kingi, a, e wha tekau nga tau i kingi ai ia.

5 E whitu nga tau e ono nga marama i kingi ai ia i roto i a Hura ki Heperona: a, e toru tekau ma toru nga tau i kingi ai ia i roto i a Iharaira katoa raua ko Hura ki Hiruharama.

6 ¶ Katahi ka haere te kingi ratou ko ana tangata ki Hiruharama ki nga Iepuhi e noho ana i taua whenua: na, ko ta ratou korerotanga mai ki a Rawiri, te kianga mai, E kore koe e tae mai ki konei, ki te kahore koe e pei i nga matapo, i nga totitoti: hua noa e kore e taea atu a reira e Rawiri.

7 Heoi riro ana i a Rawiri te pourewa i Hiona; ko te pa hoki tera o Rawiri.

8 I mea hoki a Rawiri i taua ra, Te tangata ka taea e ia te rerenga wai, a ka patua ano e ia nga Iepuhi, nga totitoti me nga matapo e kinongia nei e te wairua o Rawiri, *hei tino tangata ia, hei rangatira;* mo ratou i mea, *ara*, nga matapo me nga totitoti, E kore ia e tae mai ki te whare.

9 Na, ka noho a Rawiri ki te pourewa, a karangatia ana a reira, Ko te pa o Rawiri. I hangā ano hoki e Rawiri, a tawhio noa; o Miro mai ano, a, *haere* whakaroto.

10 Na, ka tino nui haere a Rawiri, i a ia ano a Ihowa te Atua o nga mano.

11 ¶ Na, ka ungā mai he karere e Hirama kingi o Taira ki a Rawiri, me etahi rakau, he hita, me nga kai mahi rakau, me nga kai mahi o nga kohatu whare; a, na ratou i hanga he whare mo Rawiri.

12 Na, ka mohio a Rawiri kua whakapumautia ia e Ihowa hei kingi mo Iharaira, kua whakanuia ano hoki tona kingitanga, he whakaaro hoki ki tona iwi ki a Iharaira.

13 ¶ A, i tangohia ano hoki e Rawiri etahi wahine iti māna, me etahi wahine tupu i roto i Hiruharama, i muri iho i tona haerenga mai i Heperona. Na, ka whanau ano etahi tamariki me etahi tamahine ma Rawiri.

14 Ko nga ingoa ano enei o ana i whanau ki Hiruharama, Ko Hamua, ko Hopapa, ko Natana, ko Horomona,

15 Ko Ipihara, ko Erihua, ko Nepeke, ko Iapia,

16 Ko Erihama, ko Eriara, ko Eriparete.

17 ¶ A, te rongonga o nga Pirihitini kua whakawahia a Rawiri hei kingi mo Iharaira, na, ka haere mai nga Pirihitini katoa ki te rapu i a Rawiri, a ka rongo a Rawiri, na, haere ana ia ki te pourewa.

18 Na, te haerenga mai o nga Pirihitini, ka wawa noa atu ki Raorao Repaima.

19 Na, ka ui atu a Rawiri ki a Ihowa, ka mea, Me haere ranei ahau ki nga Pirihitini? E homai ranei ratou e koe ki toku ringa? Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Rawiri, Haere, ka tino hoatu hoki e ahau nga Pirihitini ki tou ringa.

20 Na, ko te haerenga o Rawiri ki Paara-peratimi, a, patua iho ratou i reira e Rawiri. Na, ka mea ia, Pakaru ana i a Ihowa oku hoa riri i toku aroaro, koia ano kei te pakaruhanga wai. No reira i karangatia ai te ingoa o taua wahi, ko Paara-peratimi.

Digitized by Google

21 A, mahue ana i a ratou a ratou whakapakoko i reira, tahuna ake e Rawiri ratou ko ana tangata.

22 ¶ Na, ka haere mai ano hoki nga Pirihitini, a ka wawa noa atu ki Raorao Repaima.

23 Na, ka ui a Rawiri ki a Ihowa, a ka mea mai ia, Kaua e haere ki runga; engari me haere awhio atu ki muri i a ratou, ka puta mai ai ki a ratou i te ritenga mai o nga maperi.

24 A ka rangona e koe he haruru haere i nga kouru o nga maperi, ko reira koe korikori ai; no te mea ko te haerenga atu tena o Ihowa i tou aroaro ki te patu i te ope o nga Pirihitini.

25 Na, peratia ana e Rawiri me ta Ihowa i whakahau ai ki a ia; a, patua iho e ia nga Pirihitini i Kepa, a tae noa koe ki Katere.

UPOKO 6.

NA, ka huihuia ano hoki e Rawiri te hunga whiriwhiri katoa o Iharaira, e toru tekau nga mano.

2 A ka whakatika a Rawiri ratou ko tona nuinga katoa, haere atu ana i Paare o Hura, tikina atu ana e ia i reira ta te Atua aaka, tona ingoa e karangatia nei Ko te ingoa o Ihowa o nga mano, e noho nei i *waenganui* o nga kerupima.

3 Na, ka whakanohoia e ratou te aaka a te Atua ki runga ki te kāta hou, a kawea mai ana i roto i te whare o Apinarapa i Kipea: a, na Uha raua ko Ahio, na nga tama a Apinarapa, i arahi te kāta hou.

4 Heoi kawea mai ana e ratou i roto i te whare o Apinarapa i Kipea, me te haere tahi ano ratou ko te aaka a te Atua; a, i haere a Ahio i mua i te aaka.

5 Katahi ka takaro a Rawiri ratou ko te whare katoa o Iharaira ki te aroaro o Ihowa, me te whakatangi ano i a ratou mea katoa, he kauri nei te rakau, i nga hāpa, i nga hatere, i nga timipera, i nga korenete, i nga himipora.

6 ¶ A ka tae mai ratou ki te patunga witi a Nakono, ka totoro mai a Uha ki te aaka a te Atua, a, puritia ana e ia; i whakaoioia hoki e nga kau.

7 Na, ka mura te riri o Ihowa ki a Uha, a, patua iho ia i reira e te Atua mo tona he, a mate ake i reira i te taha o te aaka a te Atua.

8 Na, ka pouri a Rawiri mo te toreretanga i torere ai a Ihowa ki a Uha; na, karangatia ana taua wahi e ia, Ko Perete-uha, e *mau* nei ano a taea noatia tenei ra.

9 Na, ka wehi a Rawiri i a Ihowa i taua ra, a ka mea, Ma te aha e tae ake ai te aaka a Ihowa ki a au.

10 Heoi kihai a Rawiri i pai ki te tango mai i te aaka a Ihowa ki a ia ki roto ki te pa o Rawiri; na, kawea ketia ana e Rawiri ki te whare o Opere-eroma Kiti.

11 E toru nga marama i noho ai te aaka a Ihowa ki te whare o Opere-eroma Kiti: a ka manaakitia e Ihowa a Opere-eroma ratou ko tona whare katoa.

12 ¶ A ka korerotia te korero ki a Kingi Rawiri, Kua manaakitia e Ihowa te whare o Opere-eroma, ratou ko ana mea katoa, he whakaaro ki te aaka a te Atua, na, ka haere a Rawiri, a kawea ana e ia te aaka a te Atua ki runga, i roto i te whare o Opere-eroma ki te pa o Rawiri, me te koa ano ia.

13 A ka ono nga hikoinga i hikoi ai nga kai amo i te aaka a Ihowa, na, ka patua e ia etahi kau me etahi mea momona.

14 Na, ka whakapaua katoatia tona kaha e Rawiri ki te kanikani ki te aroaro o Ihowa: i whitikiria ano hoki he epora rinena ki a Rawiri.

15 Na, kawea mai ana te aaka a Ihowa e Rawiri ratou ko te whare katoa o Iharaira, me te hamama ano ratou, me te tangi ano hoki te tētere.

16 A, te taenga mai o te aaka a Ihowa ki te pa o Rawiri, na, ka titiro mai a Mikara te tamahine a Haora na te matapihi, a ka kite i a Kingi Rawiri e tupekepeke ana, e kanikani ana i te aroaro o Ihowa; a whakahawea ana ki a ia i roto i tona ngakau.

17 ¶ Na, ka kawea mai e ratou te aaka a Ihowa, a, whakaturia ana ki tona wahi, ki waenganui o te tapenakara i whakaarahia e Rawiri mona: katahi ka whakaekea atu e Rawiri etahi tahunga tinana ki te aroaro o Ihowa, me etahi whakamarietanga.

18 A ka mutu ta Rawiri whakaeke i nga tahunga tinana me nga whakamarietanga, na, ka manaakitia e ia te iwi i runga i te ingoa o Ihowa o nga mano.

19 A, i tuwhaina ano e ia ma te iwi katoa, ma te huihui katoa o Iharaira, ma te tane, ma te wahine, kotahi keke taro ma tenei, ma tenei, me tetahi wahi kikokiko, me tetahi oko *waina*. Na, haere ana te iwi katoa ki tona whare, ki tona whare.

20 ¶ Na, hoki ana a Rawiri ki te manaaki i tona whare. A ka puta mai a Mikara te tamahine a Haora ki te whakatau i a Rawiri, a ka mea, Ano te

Digitized by Google

kororia o te kingi o Iharaira inaianei, i whakakite nei i a ia inaianei ki te tirohanga o nga pononga wahine a ana tangata, i rite tonu nei ki tetahi o te hunga wairangi e whakakite nui ana i a ia!

21 Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki a Mikara, I te aroaro ra o Ihowa, i whiriwhiri nei i a au, i kape nei i tou pāpā, i tona whare katoa ano hoki, i whakarite hoki i a au hei rangatira mo te iwi o Ihowa, mo Iharaira; koia ahau i takaro ai ki te aroaro o Ihowa.

22 A ka nui atu ano i tenei toku wairangi, ka iti iho ano hoki ahau ki taku titiro iho; a, nga pononga wahine i kiia mai na e koe, ka whakahonoretia ahau e ratou.

23 Na, kore ake he tamariki ma Mikara tamahine a Haora, a taea noatia te ra i mate ai.

UPOKO 7.

A I te kingi e noho ana i tona whare, a ka meinga e Ihowa kia okioki i ona hoa riri katoa i tetahi taha, i tetahi taha.

2 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a Natana poropiti, Na, titiro, kei te noho nei ahau i roto i te whare hita, ko te aaka ia a te Atua e noho ana i roto i nga kakahu.

3 Katahi a Natana ka mea atu ki te kingi, Haere, meatia nga mea katoa i roto i tou ngakau; kei a koe hoki a Ihowa.

4 ¶ Na, i taua po ano ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Natana, ka mea,

5 Haere, mea atu ki taku pononga ki a Rawiri, Ko te kupu tenei a Ihowa, Mau koia e hanga he whare hei nohoanga moku?

6 Kahore nei hoki ahau i noho i roto i te whare, no te rangi ano i kawea mai ai e ahau nga tamariki a Iharaira i Ihipa, a taea noatia tenei ra; heoi he noho haere taku i roto i te teneti, i te tapenakara.

7 I oku haereerenga katoatanga i roto i nga tamariki katoa a Iharaira i puaki ranei tetahi kupu aku ki tetahi o nga iwi o Iharaira i whakaritea e ahau hei hepara mo toku iwi mo Iharaira, i mea ranei ahau, He aha koutou tē hanga ai i tetahi whare hita moku?

8 Na, kia penei to ki atu aianei ki taku pononga ki a Rawiri, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Naku koe i tango mai i roto i te nohoanga hipi, i te whai hipi, hei rangatira mo toku iwi mo Iharaira.

9 A, i a koe ahau i o haerenga katoa, hautopea atu ana e ahau ou hoa riri katoa i tou aroaro, a meinga ana koe e ahau hei ingoa nui, hei pera ano me te ingoa o nga mea nunui o te whenua.

10 Na, maku ano hoki e whakarite he wahi mo toku iwi mo Iharaira, ka whakatokia ano hoki ratou e ahau kia noho ki to ratou ake, kia kore e oho a muri ake nei; kia mutu ai te tukino a nga tamariki a te kino i a ratou, kei pera me to mua,

11 Me to te wa ano hoki i whakaritea ai e ahau nga kai whakarite whakawa mo toku iwi mo Iharaira, i meinga ai hoki koe e ahau kia okioki i ou hoa riri katoa. Na, ko ta Ihowa kupu tenei ki a koe, Ma Ihowa e hanga he whare mou.

12 ¶ A ka tutuki ou ra, ka moe koe ki ou mātua, na, ka whakaarahia e ahau i muri i a koe tou whanau e puta mai i roto i ou whekau, a ka whakapumautia tona kingitanga.

13 Mana e hanga he whare mo toku ingoa, a ka whakapumautia e ahau te torona o tona kingitanga, a, ake ake ake.

14 Ko ahau hei matua ki a ia, a, ko ia hei tamaiti ki a au. Ki te ngau ke tana mahi, ka whiu ahau i a ia ki te whiu a te tangata, ki nga whakapānga a nga tamariki a te tangata.

15 E kore ia e mutu toku aroha ki a ia, e kore e pera me toku ki a Haora i peia atu na e ahau i tou aroaro.

16 Ka tūturu tonu hoki tou whare me tou kingitanga, a, ake ake ake, ki tou aroaro: ka mau tonu tou torona, a, ake nei ake nei.

17 Rite tonu ki enei kupu katoa, ki tenei whakakitenga katoa ano hoki, nga kupu a Natana ki a Rawiri.

18 ¶ Katahi ka haere atu a Kingi Rawiri, a, noho ana ki te aroaro o Ihowa, ka mea, Ko wai ahau, e te Ariki, e Ihowa? he aha hoki toku whare, i kawea mai ai ahau e koe ki tenei wahi?

19 He mea iti ano hoki tenei ki tau titiro iho, e te Ariki, e Ihowa, na, kua korerotia nei e koe te whare o to pononga, a tau tini noa atu. Ko ta te tangata tikanga ranei tenei, e te Ariki, e Ihowa?

20 Na, ko te aha ake hei korerotanga ma Rawiri ki a koe? e mohio ana hoki koe, e te Ariki, e Ihowa, ki tau pononga.

21 He whakaaro ki to kupu, na tou ngakau ano hoki, i mea ai koe i enei mea nui katoa, kia mohio ai to pononga.

22 Na, he nui koe, e Ihowa, e te

Digitized by Google

Atua: kahore hoki he rite mou, kahore atu hoki he atua; ko koe anake: e rite tonu ana ki nga mea katoa i rongo ai o matou taringa.

23 Ko tehea iwi hoki o te whenua hei rite mo tou iwi mo Iharaira, i haere nei te Atua ki te hoko hei iwi māna ake, kia meinga ai he ingoa mona, kia mahia ai ano hoki nga mea nui e wehingia ana, he whakaaro ki a koutou, hei mea mo tou whenua, i te arearo o tou iwi i hokona nei e koe i roto i Ihipa, i *roto i* nga tauiwi i o ratou atua ano hoki?

24 Kua whakapumautia nei hoki e koe mou tou iwi a Iharaira hei iwi mou, a, ake, ake, ake: me koe hoki, e Ihowa hei Atua mo ratou.

25 Na, whakamanū aianei, e Ihowa, e te Atua, te kupu i korerotia e koe mo to pononga ratou ko tona whare, a, ake ake ake, meatia ano hoki tau i korero ai.

26 Kia whakanuia ano hoki tou ingoa, a ake ake ake, kia korerotia, Ko Ihowa o nga mano te Atua o Iharaira. A, kia tūturu tonu te whare o to pononga, o Rawiri, ki tou aroaro.

27 Nau nei hoki, e Ihowa o nga mano, e te Atua o Iharaira, i whakapuaki mai ki to pononga, i mea, Ka hangā e ahau he whare mou: koia te ngakau o to pononga i anga ai ki te inoi i tenei inoi ki a koe.

28 Na, ko koe, e te Ariki, e Ihowa, taua Atua nei, he pono hoki au kupu, kua korerotia mai ano hoki e koe tenei mea pai ki to pononga.

29 Na, kia pai koe ki te manaaki i te whare o to pononga, kia pumau tonu ai ki tou aroaro: he kupu mai hoki nau, na te Ariki, na Ihowa, a, hei au manaakitanga he manaakitanga mo te whare o to pononga, a, ake ake ake.

UPOKO 8.

NA, muri iho ka patua nga Pirihitini e Rawiri, a hinga ana ratou i a ia: a, tangohia mai ana e Rawiri a Meteke-ama i te ringa o nga Pirihitini.

2 I patua ano e ia a Moapa, a, ruritia ana ratou ki te aho; i whakatakotoria hoki ratou ki te whenua: na, e rua nga aho i rurit'a ai *ratou*, he mea mo te whakamate; rite tonu hoki te roa o te aho mo te whakaora. Na, ka waiho nga Moapi e Rawiri hei pononga, a homai ana he hakari e ratou.

3 ¶ A, i patua ano hoki e Rawiri a Hararetere tama a Rehopo kingi o Topa, i tona haerenga ki te whakahoki mai i tana rohe i Awa Uparati.

4 Na, kotahi mano ana *hariata* i riro mai i a Rawiri, e whitu rau ano hoki nga hoia eke hoiho, a e rua tekau mano nga tangata haere i raro. Na, whakangongea ana e Rawiri nga *hoiho* o nga hariata katoa; i whakatoea ia e ia etahi o ratou *mo* nga hariata kotahi rau.

5 A, te haerenga mai o nga Hiriani o Ramahiku ki te whakauru i a Hararetere kingi o Topa, na, patua iho e Rawiri o nga Hiriani e rua tekau ma rua mano tangata.

6 A, i whakanohoia ano e Rawiri etahi hoia pupuri ki Hiria, i Ramahiku: a ka waiho nga Hiriani hei pononga homai hakari ma Rawiri. Na, whakaorangia ana a Rawiri e Ihowa i ana haerenga katoatanga.

7 I tangohia ano e Rawiri nga pukupuku koura o nga tangata a Hararetere, a kawea mai ana ki Hiruharama.

8 A, nui whakaharahara te parahi i tangohia mai e Kingi Rawiri i roto i Petaha, i Perotai, i nga pa o Hararetere.

9 ¶ A, te rongonga o Toi kingi o Hamata kua patua e Rawiri te ope katoa a Hararetere,

10 Na, ka tono mai a Toi i a Iorama i tana tamaiti ki a Kingi Rawiri ki te oha ki a ia, ki te manaaki hoki i a ia; mona i whawhai ki a Hararetere, i patu hoki i a ia: (he hoa riri hoki a Hararetere no Toi:) na, i tona ringa ano hoki etahi mea hiriwa, etahi mea koura, etahi mea parahi.

11 Whakatapua ake ano hoki era e Kingi Rawiri ma Ihowa hei tapiri mo te hiriwa, mo te koura, i whakatapua e ia a nga iwi katoa i hinga nei i a ia.

12 A Hiria, a Moapa, a nga tamariki a Amona, a nga Pirihitini, a Amareke, me nga taonga ano hoki o Hararetere tama a Rehopo kingi o Topa.

13 Na, ka whai ingoa a Rawiri i tona hokinga mai i te patu i nga Hiriani i te raorao tote; kotahi tekau ma waru mano *ratou*.

14 ¶ A, i whakanohoia ano e ia etahi hoia pupuri ki Eroma; he mea whakanoho ki Eroma katoa ana hoia pupuri, a ka meinga nga Eromi katoa hei pononga ma Rawiri. A, whakaorangia ana a Rawiri e Ihowa i ana haerenga katoatanga.

15 Na, ko Rawiri te kingi o Iharaira katoa; a i mahi ano a Rawiri i te whakarite whakawa, i te tika ano hoki, mo tona iwi katoa.

16 A, ko Ioapa tama a Teruia te rangatira ope, ko Iehohapata tama a Ahiruru te kai whakamaharahara.

Digitized by Google

17 Ko Haroko tama a Ahitupu, raua ko Ahimereke tama a Apiatara, nga tohunga; ko Heraia hoki te kai tuhituhi;

18 A, ko Penaia tama a Iehoiara te *rangatira* mo nga Kereti, mo nga Pereti; ko nga tama ia a Rawiri nga tino rangatira.

UPOKO 9.

NA, ka mea a Rawiri, Kahore ranei he morehu inaianei o roto o te whare o Haora, kia puta ai toku aroha ki a ia, he mea hoki naku ki a Honatana?

2 Na, he pononga ta te whare o Haora, tona ingoa ko Tipa: na, ka karangatia ia e ratou ki a Rawiri, a ka mea te kingi ki a ia, Ko Tipa koe? A ka mea mai tera, Tenei to pononga.

3 Na, ko te meatanga mai a te kingi, Kahore ianei tetahi tangata o te whare o Haora, kia whakaputaina ai e ahau to te Atua aroha ki a ia? Na, ka mea mai a Tipa ki te kingi, Tenei ano tetahi tama a Honatana, he kopa nga waewae.

4 Na, ko te meatanga a te kingi ki a ia, Kei hea ia? A ka mea mai a Tipa ki te kingi, Na, kei te whare ia o Makiri, tama a Amiere, kei Ro-tepara.

5 ¶ Katahi a Kingi Rawiri ka unga tangata atu ki te tiki i a ia i roto i te whare o Makiri, tama a Amiere, i Rotepara.

6 A, te taenga mai o Mepipohete tama a Honatana tama a Haora ki a Rawiri, ka hinga tapapa iho, ka piko iho. Na, ka mea a Rawiri, E Mepipohete. Ano ra ko tera, Tenei to pononga.

7 ¶ Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki a ia, Kaua e wehi; ka puta hoki toku aroha ki a koe, he whakaaro hoki ki a Honatana ki tou pāpā, me whakahoki ano e ahau ki a koe te mara katoa a Haora a tou pāpā; me kai taro tonu ano hoki koe ki taku tepara.

8 Na, ka piko iho ia, a ka mea, He aha to pononga, i anga ai koe ki te kuri mate, ki te penei me au nei?

9 ¶ Katahi ka karanga atu te kingi ki a Tipa, ki te tangata a Haora, a ka mea ki a ia, Ko nga mea katoa a Haora i mua, a tona whare katoa ano hoki, ka hoatu e ahau ki te tama a tou ariki.

10 A, ko koe hei kai mahi mana i te oneone, koutou ko o tama, ko o pononga, ka kawe mai ai *i nga hua*; a ka whai taro te tama a tou ariki hei kai māna: ko Mepipohete ia ko te tama a tou ariki, me kai taro tonu ia ki taku tepara. Na, kotahi tekau ma rima nga tama a Tipa, e rua tekau ano hoki nga pononga.

11 Na, ko te meatanga mai a Tipa ki te kingi Ka rite ta to pononga e mea ai ki nga mea katoa i whakahaua mai e taku ariki e te kingi ki tana pononga. Ko Mepipohete ia (*e ai ta te kingi*) me kai ki taku tepara; ka rite ano ki tetahi o nga tama a te kingi.

12 Na, he tama ano ta Mepipohete he mea nohinohi, tona ingoa ko Mika: a, he pononga na Mepipohete te hunga katoa e noho ana i te whare o Tipa.

13 Heoi noho ana a Mepipohete ki Hiruharama: i kai tonu hoki ia ki te tepara a te kingi; he kopa ano ona waewae e rua.

UPOKO 10.

NA, i muri i tenei ka mate te kingi o nga tamariki a Amona, a, ko Hanunu ko tana tama te kingi i muri i a ia.

2 Katahi ka mea a Rawiri, Ka puta taku aroha ki a Hanunu tama a Nahaha, ka rite ano ki te whakaputanga aroha mai a tona pāpā ki a au. Na, tonoa ana e Rawiri ana tangata hei kawe i tana whakamarie ki a ia mo tona pāpā. A ka tae mai nga tangata a Rawiri ki te whenua o nga tamariki a Amona.

3 Na, ka mea mai nga rangatira o nga tamariki a Amona ki a Hanunu ki to ratou ariki, Ki tau whakaaro he whakahonore na Rawiri i tou pāpā i tonoa mai ai e ia nga kai whakamarie ki a koe? he teka ianei he titiro i te pa, he tutei, he whakangaro te mea i tonoa mai ai e Rawiri ana tangata ki a koe?

4 Na, ka mau a Hanunu ki nga tangata a Rawiri, a heua ana e ia tetahi taha o o ratou pahau, tapahia ana hoki e ia o ratou kakahu ki waenga, a, tae noa iho ki o ratou papa, a, tonoa atu ana ratou.

5 A ka korerotia ki a Rawiri, na, ka tono tangata ia ki te whakatau i a ratou; he nui hoki te whakama o aua tangata; i mea ano hoki te kingi, Hei Heriko koutou noho ai, kia tupu ra ano o koutou pahau. Ko reira hoki mai ai.

6 ¶ A, te kitenga o nga tamariki a Amona e piro ana ratou ki a Rawiri, na, ka tono tangata mai nga tamariki a Amona hei utu i nga Hiriani o Peterehopo, i nga Hiriani ano hoki o Topa, e rua tekau nga mano, he hunga haere

Digitized by Google

i raro, i te kingi ano hoki o Maaka, kotahi mano tangata, i to Ihi-topo, kotahi tekau ma rua mano tangata.

7 A, te rongonga o Rawiri, na, ka tonoa e ia a Ioapa ratou ko te ope katoa, ko nga tangata marohirohi.

8 Na, ka puta mai nga tamariki a Amona ki waho, a whakatakotoria ana o ratou ngohi ki te kuwaha o te keti: a, ko nga Hiriani o Topa, o Rehopo, me *nga tangata* o Ihi-topo, o Maaka, he ngohi ano to ratou i te parae.

9 A, te kitenga o Ioapa e akina ana a mua, a muri ano hoki ona e te hoa riri, na, ka whiriwhiria e ia etahi i roto i te hunga whiriwhiri katoa o Iharaira, a whakaritea ana e ia hei tu i nga Hiriani:

10 Ko te nuinga atu hoki o te iwi i tukua e ia ki te ringaringa o Apihai o tona teina, a whakatikaia ana e tera hei tu i nga tamariki a Amona.

11 I mea ano ia, Ki te kaha nga Hiriani i a au, na, me awhina mai ahau e koe; a, ki te kaha nga tamariki a Amona i a koe, na, me haere atu ahau ki te awhina i a koe.

12 Kia maia, kia maia tatou; me whakaaro ki to tatou iwi, ki nga pa o to tatou Atua, a, ma Ihowa e mea te mea e pai ana ki tana titiro iho.

13 A, te whakatatanga o Ioapa ratou ko tona nuinga ki te whawhai ki nga *Hiriani, na*, rere ana ratou i tona aroaro.

14 A, te kitenga o nga tamariki a Amona kua rere nga Hiriani, na, ka rere ano ratou i te aroaro o Apihai, a, haere ana ki te pa. Na, hoki mai ana a Ioapa i nga tamariki a Amona, a haere ana ki Hiruharama.

15 ¶ A, te kitenga o nga Hiriani kua patua ratou e Iharaira, na, ka huihui ratou.

16 A ka tono tangata atu a Hararetere ki te tiki i nga Hiriani i tera taha o te awa: a, haere mai ana ratou ki Herama, ko Hopaka ano hoki rangatira o te ope a Hararetere i mua i a ratou.

17 A ka korerotia ki a Rawiri, na, ka huihuia e ia a Iharaira katoa, a, whiti ana ki tera taha o Horano haere ana ki Herama. Na, ka whakatikaia e nga Hiriani o ratou ngohi hei tu i a Rawiri, a ka whawhai ki a ia.

18 Na, ka rere nga Hiriani i te aroaro o Iharaira, a, patua iho o nga Hiriani e Rawiri *nga tangata* o nga hariata e whitu nga rau, e wha tekau mano ano hoki nga hoia eke hoiho; i patua ano hoki e ia a Hopaka te rangatira o ta ratou ope, a, mate iho ia ki reira.

19 A, te kitenga o nga kingi katoa, o nga apa o Hararetere, kua patua ratou e Iharaira, na, ka houhia e ratou te rongo ki a Iharaira, a ka meinga hei apa mo ratou. Heoi wehi ana nga Hiriani, a mutu ake ta ratou awhina i nga tamariki a Amona.

UPOKO 11.

A TE takanga o te tau, te wa ano e haere ai nga kingi *ki te whawhai*, na, ka ungā e Rawiri a Ioapa ratou ko ana tangata, ko Iharaira katoa ano hoki; a, hunā iho e ratou nga tamariki a Amona, whakapaea ana hoki e ratou a Rapa. Ko Rawiri ia i noho ki Hiruharama.

2 ¶ A, i te mea ka ahiahi, na, ka maranga ake a Rawiri i tona moenga, a, haereere ana i runga i te tuanui o te whare o te kingi: na, ka kitea iho e ia i runga i te tuanui tetahi wahine e horoi ana i a ia; a, he ataahua rawa te wahine ki te titiro atu.

3 Katahi ka tono *tangata* atu te kingi, a, uia ana e ia taua wahine. Na, ko te meatanga mai, Ehara ianei tenei i a Pate-hepa tamahine a Eriama, he wahine na Uria Hiti.

4 Na, ka ungā etahi tangata e Rawiri ki te tiki i a ia; a ka haere mai ia ki a ia; a takoto tahi ana raua; (kua oti hoki tona poke te pure,) hoki ana ki tona whare.

5 Na, ka hapu te wahine, a ka tono tangata mai ki a Rawiri, ka mea, E hapu ana ahau.

6 ¶ Katahi a Rawiri ka tono tangata atu ki a Ioapa, ka mea, Tena a Uria te Hiti tonoa mai ki a au. Na, tonoa mai ana e Ioapa a Uria ki a Rawiri.

7 A, te taenga mai o Uria ki a ia, na, ka ui a Rawiri ki te pai o Ioapa, ki te pai o te iwi, ki te pai o te whawhai.

8 Katahi a Rawiri ka mea ki a Uria, Haere ki raro ki tou whare ki te horoi i ou waewae. Na, ka puta mai a Uria i roto i te whare o te kingi; a, i maua mai ano hoki i muri i a ia tetahi wahi *kai* a te kingi.

9 Heoi moe ana a Uria ki te tatau o te whare o te kingi i roto i nga tangata katoa a tona ariki, kihai hoki i haere ki raro ki tona whare.

10 A ka korerotia mai te korero ki a Rawiri, Kihai a Uria i haere ki raro ki tona whare, na, ka mea a Rawiri ki a Uria, He teka ianei i te haere koe, a *katahi* ka tae mai? he aha koe tē haere ai ki raro ki tou whare?

Digitized by Google

11 Na, ko te meatanga mai a Uria ki a Rawiri, Kei roto te aaka i te tihokahoka, me Iharaira ano hoki ratou ko Hura; kei te mata ano o te parae toku ariki a Ioapa ratou ko nga tangata a toku ariki e noho ana; a, kia haere koia ahau ki toku whare ki te kai, ki te inu, ki te takoto ki taku wahine? E ora ana koe, e ora ana hoki tou wairua, e kore tenei mea e meatia e ahau.

12 Na, ka mea a Rawiri ki a Uria, E noho koe ki konei i tenei ra ano hoki, a, apopo ahau unga ai i a koe. Na, noho ana a Uria i taua rangi, i te aonga ake ano hoki, ki Hiruharama.

13 Na, ka karangatia ia e Rawiri, a, kai ana tera ki tona aroaro, inu ana, a haurangi ana: a, i te ahiahi ka puta mai ki waho ki te takoto ki tona takotoranga i roto i nga tangata a tona ariki, kihai ano hoki i haere ki raro ki tona whare.

14 ¶ Na, i te ata ka tuhituhia he pukapuka e Rawiri ki a Ioapa, a, tonoa ana kia kawea e Uria.

15 I tuhituhi hoki ia ki te pukapuka, i mea, Tena a Uria hoatu ki mua rawa, ki te *wahi* e nui rawa ana te whawhai, ka hoki mai ai i muri i a ia, kia patua ai ia, kia mate ai.

16 Na, i a Ioapa e whakapae ana i te pa, ka hoatu e ia ki a Uria te wahi i mohio ai ia kei reira nga tangata toa.

17 A, te putanga mai o nga tangata o te pa ki te whawhai ki a Ioapa, na, ka hinga etahi o te iwi, no nga tangata a Rawiri; a, i mate ano hoki a Uria Hiti.

18 ¶ Katahi a Ioapa ka tono tangata mai hei korero ki a Rawiri i nga mea katoa o te whawhaitanga.

19 A, i ako ano ia i te karere, i mea, E poto i a koe nga mea katoa o te whawhaitanga te korero ki te kingi;

20 Na, ki te ara te riri a te kingi, a ka mea ia ki a koe, He aha koutou i whakatata rawa ai ki te pa tatau ai? kahore ianei koutou i mohio ka kopere mai ratou i te taiepa?

21 Na wai a Apimereke te tama a Ierupehete i patu? he teka ianei na te wahine i maka he maramara no te kohatu huri ki runga ki a ia i runga i te taiepa, a, mate iho ia ki Tepehe? he aha koutou i whakatata atu ai ki te taiepa? Katahi koe ka mea atu, Kua mate ano hoki to pononga a Uria Hiti.

22 ¶ Na, haere mai ana te karere, a ka tae mai, korerotia ana e ia ki a Rawiri nga mea katoa i ungā mai ai ia e Ioapa.

23 I mea hoki te karere ki a Rawiri, I kaha rawa mai aua tangata ki a matou, a, puta mai ana ki a matou ki te parae. Na, whakaekea atu ana ratou e matou, a, tae noa ki te kuwaha o te keti.

24 Na, ko te koperenga mai a nga kai kopere i runga i te taiepa ki o tangata, mate iho etahi o nga tangata a te kingi; me to pononga ano hoki me Uria Hiti kua mate.

25 Na, ko te meatanga mai a Rawiri ki te karere, Kia penei to ki atu ki a Ioapa, Kei he tenei mea ki to whakaaro iho, he kai noa iho hoki ta te hoari i tetahi, i tetahi: kia kaha to whawhai ki te pa, whakangaromia ano hoki. Mau ano hoki ia e whakatenatena.

26 ¶ A, te rongonga o te wahine a Uria kua mate tona tahu a Uria, na, ka tangihia e ia tona tahu.

27 A ka pahemo te tangihanga, na, ka tono tangata a Rawiri ki te tiki i a ia ki tona whare, a ka waiho hei wahine mana, a ka whanau ta raua tama. Otiia i kino ki ta Ihowa titiro iho taua mea i mea ai a Rawiri.

UPOKO 12.

NA, ka tonoa mai a Natana e Ihowa ki a Rawiri: a, tona taenga mai ki a ia, ka mea ki a ia, Tokorua nga tangata i roto i te pa kotahi; he taonga o tetahi, he rawa-kore tetahi.

2 He tini noa iho nga hipi, me nga kau a te tangata taonga:

3 Hore rawa ia he mea a te rawa-kore; kotahi ano te reme, he mea nohinohi, he mea hoko, he mea whakatupu ake nāna; a, i a ia, ratou ko ana tamariki, taua *reme*, e neke ake ana ki te katua; e kai ana i tana kongakonga, e inu ana i roto i tana pāta; i takoto ki tona uma, a, ki a ia, e rite ana ki te tamahine.

4 Na, kua tae mai he pahī ki te tangata taonga, a ka manawapa tera ki te tango i tetahi o ana hipi, o ana kau, kia takā ma te manuhiri i haere mai ki a ia; heoi tangohia ana e ia te reme a te tangata rawa-kore, takā ana e ia ma te tangata i haere mai nei ki a ia.

5 Te tino muranga o te riri a Rawiri ki taua tangata, ka mea ki a Natana, E ora ana a Ihowa, ka mate te tangata nana tenei mahi.

6 Ko te reme hoki, kia wha ana e homai ai e ia hei utu; mona i mea i tenei mea, mona hoki kihai i whai whakaaro.

Digitized by Google

7 ¶ Na, ko te meatanga mai a Natana ki a Rawiri, Taua tangata ra, ko koe. Ko te kupu tenei a Ihowa a te Atua o Iharaira, Naku koe i whakawahi hei kingi mo Iharaira, naku hoki koe i whakaora i roto i te ringa o Haora:

8 A, hoatu ana e ahau te whare o tou ariki ki a koe, me nga wahine a tou ariki ki tou uma: i hoatu ano e ahau te whare o Iharaira raua ko Hura ki a koe; a, me i iti tenei, kua tapiritia e ahau era atu ano mea māu.

9 He aha koe i whakahawea ai ki te kupu a Ihowa? i mea ai i tenei kino i tana tirohanga? Ko Uria Hiti i patua e koe ki te hoari, a, tangohia ana tana wahine hei wahine mau; ko ia hoki tukitukia ana e koe ki te hoari a nga tamariki a Amona.

10 Na, e kore te hoari e whakakorea atu aianei i roto i tou whare, a ake, ake, ake; mou i whakahawea ki a au, i tango hoki i te wahine a Uria Hiti hei wahine māu.

11 Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka whakaara tenei ahau i te kino mou i roto i tou whare, ka tango ano hoki i o wahine i to tirohanga, a ka hoatu ki tou hoa, na, ka takotoria e ia o wahine i te tirohanga a tenei ra.

12 I meatia pukutia hoki tenei mea e koe: ko au ia ka mea i tenei mea i te arorao o Iharaira katoa, i mua ano hoki i te ra.

13 Na, ko te meatanga mai a Rawiri ki a Natana, Kua hara ahau ki a Ihowa. A ka mea a Natana ki a Rawiri, Kua kauparea atu ano hoki tou hara e Ihowa; e kore koe e mate.

14 Otiia hei take nei koe, *ara* tenei mea, e kohukohu ai nga hoa riri o Ihowa, mo reira ka tino mate rawa to tamaiti ka whanau nei.

15 ¶ Na, haere ana a Natana ki tona whare: a ka pangia e Ihowa te tamaiti a Rawiri i whanau nei i te wahine a Uria; he nui te mate.

16 Na, ka inoi a Rawiri ki te Atua mo taua tamaiti; a, noho puku ana a Rawiri i te kai, haere ana ki roto, pau noa taua po e takoto ana i te whenua.

17 Na, ka whakatika mai nga kaumatua o tona whare ki a ia, ki te whakaara i a ia i te whenua: heoi kihai ia i pai, kihai hoki i kai i ta ratou taro.

18 Na, i te whitu o nga ra ka mate te tamaiti. A ka wehi nga tangata a Rawiri ki te korero ki a ia kua mate te tamaiti: i mea hoki ratou, Na, i te mea e ora ana te tamaiti, i korero tatou ki a ia, a, kihai ia i whakarongo ki to tatou reo: na, tera noa ake te kino e mea ai ia ki a ia, ki te korerotia e tatou ki a ia te matenga o te tamaiti.

19 A, i kite a Rawiri i ana tangata e kowhetewhete ana ki a ratou ano, a ka mohio a Rawiri kua mate te tamaiti. Na, ka mea a Rawiri ki ana tangata, Kua mate ranei te tamaiti? A ka mea ratou, Kua mate.

20 Katahi ka whakatika ake a Rawiri i te whenua, ka horoi i a ia, ka whakawahi i a ia, ka tango ke mai ano hoki i etahi kakahu mona; a, haere ana ki te whare o Ihowa ki te koropiko. Na, haere ana ia ki tona whare. Katahi ka tonoa atu e ia, a ka whakatakotoria e ratou he taro māna, a, kai ana ia.

21 Katahi ka mea mai ana tangata ki a ia, He aha tenei mea i mea nei koe? I noho puku koe, a, tangihia ana e koe te tamaiti i a ia e ora ana: te matenga o te tamaiti, na, whakatika ana koe ki te kai taro mau.

22 Ano ra ko ia, i te tamaiti ano e ora ana, i noho puku ahau, i tangi: i mea hoki, Ko wai ka tohu? Tera pea a Ihowa ka aroha ki a au, a ka ora te tamaiti.

23 Ko tenei ka mate nei ia, kia noho puku ahau hei aha? E taea ranei ia e ahau te whakahoki mai? Ko ahau e haere ki a ia, na, e kore ia e hoki mai ki a au.

24 ¶ Na, ka whakamarie a Rawiri i tana wahine i a Pate-hepa, a, haere ana ki roto ki a ia, a, takoto tahi ana raua; a ka whanau ano ia, he tamaiti, huaina iho tona ingoa ko Horomona; a, i aroha a Ihowa ki a ia.

25 I tono mai hoki i a Natana poropiti, hei hua i tona ingoa, Ko Teriria; he whakaaro hoki ki a Ihowa.

26 ¶ A, i whawhai ano a Ioapa ki Rapa o nga tamariki a Amona; a, horo ana i a ia te pa kingi.

27 Katahi a Ioapa ka tono tangata mai ki a Rawiri, ka mea, Kua tauria a Rapa e ahau, kua horo ano hoki te pa o nga wai.

28 Na, huihuia mai te nuinga o te iwi ki te whakapae i te pa, kia riro ai i a koe: kei riro mai te pa i a au, a, noku te ingoa e karangatia ki reira.

29 Na, huihuia ana te iwi katoa e Rawiri, a, haere ana ki Rapa; na, tauria ana a reira e ia, a, riro ana i a ia.

30 Tangohia mai ana e ia te karauna o to ratou kingi i tona mātenga, tona taimaha kotahi taranata koura ki te huia atu ki nga kohatu utu nui; a, potaea iho ki te mātenga o Rawiri. I whaka-

Digitized by Google

putaina mai ano hoki e ia nga taonga o te pa, tona tini noa iho.

31 Na, nga tangata i roto, whakaputaina mai ana e ia ki waho, a, meinga ana ki nga kani, ki nga harou rino, ki nga toki rino ; i meinga ano hoki ratou kia tika na roto i te tahunga kotakota. Ko tana hoki tenei i mea ai ki nga pa katoa o nga tamariki a Amona. Na, hoki ana a Rawiri ratou ko te iwi katoa ki Hiruharama.

UPOKO 13.

MURI iho i enei mea, na, he tuahine to Apoharama, to te tama a Rawiri ko Tamara te ingoa, he ataahua ; a, i arohaina ia e Amanono tama a Rawiri.

2 Na, ngaua kinotia ana a Amanono, no ka mate ia ; he meatanga hoki ki tona tuahine ki a Tamara, he wahina hoki ia, a, ki te whakaaro a Amanono, he hē rawa ki te meatia tetahi mea ki a ia.

3 Na, he hoa to Amanono, tona ingoa ko Ionarapa, he tama na Himea na te tahi o nga tuakana o Rawiri ; he tangata mohio rawa ano hoki a Ionarapa.

4 Na, ko tana meatanga mai ki a ia, He aha koe i penei ai te kiko-kore i tenei ata, i tenei ata, he tama *nei hoki* na te kingi ? E kore ianei e whakaaturia mai e koe ki a au ? Ano ra atu ko Amanono ki a ia, Ko Tamara ko te tuahine o Apoharama, o toku teina, e arohaina ana e ahau.

5 Katahi a Ionarapa ka mea ki a ia, Takoto i runga i tou moenga, ka whakamatemate hoki, a ka tae mai tou pāpā kia kite i a koe, na, ka mea atu ki a ia, Kia haere mai toku tuahine a Tamara ki te whangai i a au ki te kai, ki te taka hoki i te kai i taku tirohanga, kia kite atu ai ahau, kia kai ai i ta tona ringa.

6 ¶ Na, ka takoto a Amanono, ka whakamatemate ; a, te taenga mai o te kingi kia kite i a ia, ka mea a Amanono ki te kingi, Tena kia haere mai a Tamara toku tuahine ki te hanga i etahi keke i taku tirohanga, kia rua, a ka kai ahau i ta tona ringa.

7 Na, ka tono tangata atu a Rawiri ki te whare ki a Tamara, ka mea atu, Tena, haere ki te whare o tou tungane o Amanono ki te taka kai māna.

8 Na, haere ana a Tamara ki te whare o tona tungane o Amanono, a, i te takoto tera : na, ka mau ia ki te paraoa, a, pokepokea ana, hangā ana hei keke i tana tirohanga, na, tunua ana e ia nga keke.

9 Na, kua mau ia ki te paraipana, ringitia ana e ia ki tona aroaro : heoi ka whakaparahako tera ki te kai. Katahi a Amanono ka mea, Kia mawehe katoa atu nga tangata i a au. Na, ka mawehe katoa mai nga tangata i a ia.

10 Na, ka mea a Amanono ki a Tamara, Maua ake te kai na ki te whare moenga, a, ma to ringa ahau e whangai. Na, ka mau a Tamara ki nga keke i hangā e ia, a, kawea ana ki a Amanono ki tona tungane ki te whare moenga.

11 A, tana kawenga mai ki a ia kia kainga, na, ka hopu tera i a ia, ka mea, Haere mai, taua ka takoto tahi, e taku tuahine.

12 Na, ko tana meatanga atu ki a ia, Kauaka, e toku tungane, kaua ahau e whakaititia, kahore hoki he mahi penei i roto i a Iharaira : kati ra tenei mahi wairangi.

13 Ko au hoki, kei hea he hunanga mo toku whakama ? ka rite ano hoki koe ki tetahi o te hunga wairangi o Iharaira. Engari ra korero atu ki te kingi ; e kore hoki ahau e kaiponuhia e ia ki a koe.

14 Heoi kihai ia i pai ki te whakarongo ki tona reo : na, he kaha rawa ia i a ia, a, whakaititia ana ia e ia, a, takotoria ana e ia.

15 ¶ Na, nui whakaharahara te kino i kino ai a Amanono ki a ia ; nui atu te kino i kino ai ia ki a ia i te aroha i aroha ai ia ki a ia. Katahi a Amanono ka mea ki a ia, Whakatika, haere.

16 Na, ko te meatanga atu a tera ki a ia, Kahore he rawa : nui atu te kino o tenei tononga i a au i tera i meatia e koe ki a au. Heoi kihai ia i pai ki te whakarongo ki a ia.

17 Na, ka karangatia e ia tana tangata i mahi nei ki a ia, a ka mea, Tonoa atu tenei wahine i toku aroaro ki waho, whakarawatia hoki te tatau i muri i a ia.

18 Na, he kakahu purepure to *te wahine*, he pera hoki nga koroka i kakahuria ai nga tamahine wahina a te kingi. Na, ka kawea ia e tana tangata ki waho, a, whakarawatia ana te tatau i muri i a ia.

19 ¶ Katahi ka opehia e Tamara he pungarehu ki runga ki tona mātenga, a, haea ana e ia tona kakahu purepure, taupokina iho ona ringa ki runga ki tona mātenga, a, haere ana, me te aue haere.

20 Na, ka mea a Apoharama tona tungane ki a ia, I a koe to tungāne a Amanono ? Na, noho puku, e taku tu-

Digitized by Google

ahine ; ko tou tungane hoki ia, kaua tou ngakau e mea iho ki tenei mea. Na, noho ana a Tamara, whakapouaru ana i roto i te whare o tona tungane o Apoharama.

21 ¶ A, te rongonga o Kingi Rawiri i enei mea katoa, nui rawa tana riri.

22 Heoi kahore a Apoharama kupu ki a Amanono, ahakoa pai, ahakoa kino : e mauahara ana hoki a Apoharama ki a Amanono, mona i whakaiti i tona tuahine i a Tamara.

23 ¶ A, te takanga o nga tau e rua, na, he kai kutikuti hipi a Apoharama i Paara-hatoro, i te taha o Eperaima, a, karangatia ana e Apoharama nga tama katoa a te kingi.

24 Katahi ka haere a Apoharama ki te kingi, a ka mea atu, Nana he kai kutikuti enei a to pononga, na, kia haere te kingi ratou ko ana pononga hei hoa mo to pononga.

25 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a Apoharama, Kauaka e taku tamaiti, kaua matou katoa e haere atu, kei whakararua koe e matou. Heoi tohe ana ia ki a ia : otiia kihai tera i pai ki te haere ; engari i manaaki i a ia.

26 Na, ko te meatanga atu a Apoharama, A, kaua ano toku tuakana a Amanono e haere tahi matou? Na, ka mea mai te kingi, Kia haere ia i a koe hei aha ?

27 Na, ka tohe a Apoharama ki a ia, a ka tukua atu e ia a Amanono ratou ko nga tamariki katoa a te kingi hei hoa mona.

28 ¶ Na, i whakahau tera a Apoharama i ana tangata, i mea, E kite koutou i te ngakau o Amanono e koa ana i te waina, a ka mea ahau ki a koutou, Patua a Amanono, na, me whakamate ia e koutou, kaua e wehi ; he teka ianei naku koutou i whakahau atu? Kia uaua, kia toa.

29 A, rite tonu ta nga tangata a Apoharama i mea ai ki a Amanono ki ta Apoharama i whakahau ai. Na, whakatika katoa ana nga tama a te kingi, a, eke ana ki tana muera, ki tana muera, rere ana.

30 ¶ I a ratou ano i te ara, ka tae te rongo ki a Rawiri, ka korerotia, Kua patua e Apoharama nga tama katoa a te kingi, kihai hoki tetahi o ratou i mahue.

31 Katahi ka whakatika te kingi, a, haea ana e ia ona kakahu, takoto ana ki te whenua ; me te tu ano ana tangata katoa, he mea haehae nga kakahu.

32 Na, ka oho mai a Ionarapa te tama a Himea a te tuakana o Rawiri, ka ki mai, Kei mea toku ariki, ko nga taitamariki katoa ko nga tama a te kingi kua whakamatea nei ; engari ko Amanono anake i mate : ko ta Apoharama hoki tenei i karanga ai, he mea whakatakoto no te rangi ra ano i whakaiti ai tera i tona tuahine i a Tamara.

33 Na, kaua te ngakau o toku ariki o te kingi e mea iho ki *taua* mea, e ki, Ko nga tama katoa a te kingi kua mate : kaore, ko Amanono anake i mate.

34 Na, rere ana a Apoharama. A, te marangatanga ake o nga kanohi o te tamaiti e tutei atu ana, ka titiro, na, he nui te hunga e haere mai ana i te ara i te taha o te puke i tona tuara.

35 Na, ko te kianga atu a Ionarapa ki te kingi, Nana, ko nga tama a te kingi te haere mai nei ; e rite tonu ana ki ta to pononga i mea ai.

36 Mutu kau tana korero, na, ko te haerenga mai o nga tama a te kingi, a, nui atu to ratou reo ki te tangi ; nui whakaharahara ano hoki te tangi i tangi ai te kingi ratou ko ana tangata katoa.

37 ¶ Na, rere ana a Apoharama, a, haere ana ki a Taramai ki te tama a Amihuru, ki te kingi o Kehuru. Ko Rawiri ia, tangihia ana e ia tana tama i nga ra katoa.

38 Heoi rere ana a Apoharama, haere ana ki Kehuru, a, e toru ona tau ki reira.

39 Na, pau iho a Kingi Rawiri *i te hiahia* kia haere ki a Apoharama : kua marie hoki ia ki a Amanono, no te mea kua mate *ke*.

UPOKO 14.

A TE kitenga o Ioapa tama a Tēruia e anga ana te ngakau o te kingi ki a Apoharama.

2 Na, ka tono tangata atu a Ioapa ki Tekoa ki te tiki i tetahi wahine mohio i reira, a ka mea ki a ia, Kia rite koe ki te wahine e tangi tupapaku ana, me kakahu nga kakahu taua, kaua ano hoki e whakawahia ki te hinu ; engari kia rite ki te wahine kua tangi noa ake ki te tupapaku.

3 Katahi koe ka haere atu ki te kingi, ka korero atu i enei kupu ki a ia. Na, hoatu ana e Ioapa nga kupu ki tona mangai.

4 ¶ Na, korerotia atu ana e te wahine o Tekoa ki te kingi, me te takoto tapapa iho ano ki te whenua, me te piko iho

Digitized by Google

ano. I mea hoki, Whakaorangia, e te kingi.

5 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a ia, He aha tau? a ka ki atu tera, He wahine pouaru nei ahau, kua mate hoki toku tahu.

6 Na, tokorua nga tama a to pononga, heoi whawhai ana raua ki a raua i te parae, kahore ano hoki he kai wawao mo raua. Na, patua iho tetahi e tetahi, whakamatea iho.

7 Na, ko te whakatikanga mai o nga whanaunga katoa ki to pononga, e mea mai ana, Homai te kai patu i tona teina kia whakamatea e matou hei utu mo te matenga o tona teina, i kohurutia nei e ia; ka hunā ano hoki e matou te tangata mona te kāinga. Na, ka keto i a ratou taku ngarahu i toe, a kahore noa iho e mahue he ingoa mo toku tahu, he toenga ranei i te mata o te oneone.

8 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki te wahine, Haere ki tou whare, a, maku nga tikanga mo to mea ra.

9 Na, ka mea atu taua wahine o Tekoa ki te kingi, Hei runga i a au te kino, e toku ariki, e te kingi, hei runga ano hoki i te whare o toku pāpā: kia harakore ia te kingi me tona torona.

10 Na, ka mea te kingi, Ki te korero tetahi ki a koe, kawea mai ki a au, a, e kore ia e pa ki a koe i muri iho.

11 Katahi tera ka mea atu, Kia mahara ra te kingi ki a Ihowa ki tou Atua, kei hua te mahi huna a te kai takitaki toto, kei hunā e ratou taku tamaiti. Na, ka ki mai ia, E ora ana a Ihowa e kore tetahi huruhuru o to tamaiti e taka ki te whenua.

12 Na, ko te meatanga atu a taua wahine, Tena kia korerotia atu e to pononga tetahi kupu ki toku ariki, ki te kingi. Ano ra ko ia, Korero.

13 Katahi ka mea atu taua wahine, He aha ra koe i he ai ki te iwi o te Atua, i whakaaro ai i tenei mea? i te kingi hoki e korero ana i tenei mea, e rite ana ia ki te tangata kua he, i te kingi e kore nei e whakahoki mai i tana i peia atu ra.

14 Mo te mate nei hoki tatou, a ka rite ki te wai i maringi ki te whenua, kahore nei e kohikohia ake; e kore ano hoki te Atua e whakapai tangata, enguri e whakaaro ana ia i nga whakaaro e kore ai e peia rawatia atu i a ia te mea i peia.

15 Na, ahau i haere mai ai ki te korero i tenei mea ki te kingi, ki toku ariki, i wehi ahau i ta te iwi nei; koia to pononga i mea ai, Me korero ano ahau ki te kingi; tera pea te kingi e mea i ta tana pononga e korero ai.

16 Tera hoki te kingi e rongo, e whakaora i tana pononga i roto i te ringa o te tangata e hunā ai maua ko taku tamaiti i runga i to te Atua wahi tupu.

17 Koia to pononga i mea ai, Akuanei he whakamarie te kupu a toku ariki a te kingi; e rite ana hoki toku ariki te kingi ki te anahera a te Atua, hei whakarongo ki te pai, ki te kino; a, hei hoa ano mou a Ihowa te Atua.

18 Na, ka whakahokia mai e te kingi, a ka mea ki te wahine, Na, kaua e hunā ki a au te kupu e uia e ahau ki a koe. Katahi ka mea atu te wahine, Tena, kia korero toku ariki te kingi.

19 Na, ko te meatanga mai a te kingi, *Kahore* ianei te ringa o Ioapa i a koe i tenei mea katoa? Ano ra ko te wahine, ka mea atu, Kia ora tou wairua, e toku ariki e te kingi, ina, kahore he tahuritanga ki matau, ki maui, i nga kupu katoa i korero ai toku ariki te kingi: na to pononga hoki, na Ioapa, nāna ahau i whakahau, nana hoki i homai enei kupu katoa ki roto ki te mangai o to pononga.

20 He whakaawhio i te tikanga o tenei korero i mea ai to pononga a Ioapa i tenei mea: he mohio ano hoki toku ariki, he pera me te mohiotanga o te anahera a te Atua, he mohio ki nga mea katoa o te whenua.

21 ¶ Na, ko te meatanga atu a te kingi ki a Ioapa, Na, kua meatia nei tenei mea e ahau: tikina, whakahokia mai taua tamaiti a Apoharama.

22 Katahi a Ioapa ka takoto tapapa iho ki te whenua, ka piko iho, ka whakapai i te kingi: i mea ano hoki a Ioapa, No tenei ra to pononga i mohio ai, e manakohia ana ahau e koe, e toku ariki, e te kingi, no te kingi hoki ka whakamana i te kupu a tana pononga.

23 Na, whakatika ana a Ioapa, a, haere ana ki Kehuru, a, kawea mai ana e ia a Apoharama ki Hiruharama.

24 Na, ka mea te kingi, Kia tahuri atu ia ki tona whare, kaua hoki ia e titiro mai ki toku kanohi. Na, tahuri ana a Apoharama ki tona whare, kihai hoki i kite i te kanohi o te kingi.

25 ¶ Na, kahore he rite mo Apoharama o Iharaira katoa; he ataahua, nui atu te whakamoemiti: kahore ona koha, no te kapu ano o tona waewae, a, tae noa ki tona tumuaki.

26 A ka kutikutia e ia tona mātenga; (i kutikutia hoki e ia i te takanga o te tau: he taimaha hoki nona koia i kutikutia ai:) na ka paunatia e ia nga ma-

Digitized by Google

kawe o tona mātenga, e rua rau nga hekere o to te kingi pauna.

27 A, tokotoru nga tamariki i whanau ma Apoharama, kotahi hoki te kotiro, tona ingoa ko Tamara. He wahine kanohi ataahua ano ia.

28 ¶ Na, e rua nga tau i noho ai a Apoharama ki Hiruharama, a, kihai i kitea e ia te kanohi o te kingi.

29 Katahi ka tono tangata atu a Apoharama ki a Ioapa; i mea hoki kia tonoa ia ki te kingi; heoi kihai tera i pai ki te haere mai ki a ia. Na, ka tono ano hoki ia, otiia kihai tera i pai ki te haere mai.

30 Na, ko tana meatanga ki ana pononga, Nana, tata tonu ki toku to Ioapa wahi whenua he parei ano hoki tana kei reira; tikina tahuna atu ki te ahi. Na, kua tahuna e nga tangata a Apoharama ki te ahi.

31 Na, ka whakatika a Ioapa, a, haere mai ana ki a Apoharama ki te whare, a ka mea ki a ia, He aha i tahuna ai toku wahi e o tangata ki te ahi?

32 Na, ko te meatanga atu a Apoharama ki a Ioapa, Nana, i tono tangata ahau ki a koe, i mea, Haere mai ki ko nei kia tonoa ai koe e ahau ki te kingi, hei mea, He aha ahau i haere mai ai i Kehuru? E pai ahau me i noho tonu ahau ki reira: ko tenei kia kite ahau i te kanohi o te kingi; a, ki te mea he kino toku, mana ahau e whakamate.

33 Na, haere ana a Ioapa ki te kingi, a, korerotia ana e ia ki a ia. Katahi ka karangatia a Apoharama e ia, a, haere mai ana ia ki te kingi. Na, piko iho ana ia ki a ia, ahu ana tona mata ki te whenua i te aroaro o te kingi: a, kihitia ana a Apoharama e te kingi.

UPOKO 15.

NA, muri iho i enei mea ka mea hariata a Apoharama mana, me etahi hoiho, me nga tangata e rima tekau hei rere i tona aroaro.

2 Na, ka maranga wawe a Apoharama, a ka tu ki te taha o te huarahi, ki te kuwaha, na, ki te mea he totohe ta tetahi tangata, a ka tae mai ki te kingi kia whakaritea, ka karanga atu a Apoharama ki a ia, ka mea, No tehea pa koe? A ka mea mai tera, No tetahi o nga iwi o Iharaira to pononga.

3 Na, ko te meatanga atu a Apoharama ki a ia, Nana, he pai o korero, he tika; heoi kahore he tangata a te kingi hei whakarongo ki a koe.

4 I mea ano a Apoharama, Aue, me i meinga ahau hei kai whakarite whakawa mo te whenua, a ka tae mai ki a au nga tangata katoa, he totohe nei ta ratou, he whakawakanga, ina, kua whakatikaia ta ratou e ahau.

5 A ka whakatata mai tetahi tangata ka piko ki a ia, na, ka totoro mai tona ringa, a ka hopu i a ia, ka kihi i a ia.

6 Penei tonu te mahi a Apoharama ki a Iharaira katoa, ina haere mai ki te kingi kia whakaritea he whakawakanga; na, tahaetia ana e Apoharama nga ngakau o nga tangata o Iharaira.

7 ¶ Na, i te mutunga o nga tau e wha tekau ka mea a Apoharama ki te kingi, Kia haere ahau, ne? ki te whakamana i aku kupu taurangi i puaki i a au ki a Ihowa i Heperona.

8 I puaki hoki te kupu taurangi a to pononga, i a au e noho ana i Kehuru i Hiria; i mea ahau, Ki te whakahokia ahau e Ihowa ki Hiruharama, katahi ahau ka mahi ki a Ihowa.

9 Na, ka mea te kingi ki a ia, Haere marie. Na, whakatika ana ia, a, haere ana ki Heperona.

10 ¶ Katahi a Apoharama ka tono tangata atu puta noa i nga iwi katoa o Iharaira hei mea, E rongo koutou i te tangi o te tētere, na, ka mea koutou, Ko Apoharama te kingi, kei Heperona.

11 A, e rua rau nga tangata i haere tahi i a Apoharama i roto i Hiruharama, he hunga i karangatia: otiia he haere noa ta ratou, kihai hoki i mohio ki tetahi mea.

12 A, i tikina ano e Apoharama a Ahitopere Kironi te kai whakatakoto whakaaro a Rawiri i roto i tona pa i Kiroho, i a ia ano e patu ana i nga patunga tapu. Na, kua kaha te taua; i tini haere hoki nga tangata a Apoharama.

13 ¶ Na, ko te taenga mai o tetahi kai korero ki a Rawiri, Tana kupu, Kei te whai i a Apoharama nga ngakau o nga tangata o Iharaira.

14 Na, ka mea a Rawiri ki ana tangata katoa i tona taha i Hiruharama, Whakatika, kia rere tatou; ka kore hoki he mawhititanga atu ma tatou i te aroaro o Apoharama: hohoro te haere, kei hohoro mai ia, a ka mau tatou; na, ka akina mai e ia he kino ki a tatou, a ka tukitukia te pa ki te mata o te hoari.

15 Na, ko te meatanga mai a nga tangata a te kingi, ki te kingi, Tenei o pononga *hei mea* i nga mea katoa e pai ai toku ariki te kingi.

16 Na, haere ana te kingi ratou ko

Digitized by Google

tona whare katoa e whai ana i a ia. Otiia i mahue i te kingi etahi wahine, he wahine iti *nana*, hei tiaki i te whare.

17 Heoi haere ana te kingi ratou ko te iwi katoa e whai ana i a ia, a, noho rawa atu ki tetahi wahi i tawhiti.

18 I haere atu ano hoki ana tangata katoa i tona taha; me nga Kereti katoa, ratou ko nga Pereti katoa, ko nga Kiti katoa; nga rau e ono i whai mai nei i a ia i Kata; i haere ratou i mua i te kingi.

19 ¶ Na, ka mea te kingi ki a Itai Kiti He aha ano hoki koe i haere ai tatou? hoki atu ki tou wahi, noho ai ki te kingi; he tangata ke hoki koe, he manene ano hoki.

20 Nonanahi nei hoki koe i haere mai ai, a, kia mea ahau i a koe i tenei ra kia kopikopiko haere tahi tatou? Ko au ia ka haere ki taku haere noa atu. Hoki atu, whakahokia ano hoki o teina. Kia whai tahi te pono me te aroha i a koe.

21 Na, ka whakahokia mai e Itai ki te kingi, ka mea, E ora ana a Ihowa, e ora ana hoki toku ariki te kingi, na, te wahi e noho ai toku ariki te kingi, ahakoa i te mate, ahakoa i te ora, ko reira ano hoki to pononga.

22 Ano ra atu ko Rawiri ki a Itai, Hoatu, whiti atu. Na, whiti atu ana a Itai Kiti, ratou ko ana tangata katoa me nga tamariki katoa e noho ana ki a ia.

23 Nui atu hoki te reo i tangi ai te whenua katoa. Na, ka whiti atu te iwi katoa: i whiti atu ano hoki te kingi i Awa Kitirono, me te whiti atu ano te iwi katoa, whaka-te-ara ki te koraha.

24 ¶ Ko Haroko ano hoki tera, ratou tahi ko nga Riwaiti katoa, e amo ana i te aaka o te kawenata a te Atua: na, ka whakatakotoria iho e ratou te aaka a te Atua; na, ka piki atu a Apiatara, a, poto noa te iwi katoa te whiti mai i roto i te pa.

25 Katahi te kingi ka mea ki a Haroko, Whakahokia te aaka a te Atua ki te pa: ki te manakohia mai ahau e Ihowa, ka whakahokia mai ahau e ia, ka whakakitea mai ano hoki taua *aaka* me tona nohoanga ki a au.

26 A, ki te mea mai ia ki a au, Kahore ahau e pai ki a koe; tenei ahau, mana e mea ki a au te mea e pai ana ki tana titiro iho.

27 I mea ano te kingi ki a Haroko tohunga, *Ehara ianei* koe i te matakite? hoki marie atu ki te pa, koutou ko a korua tama, ko to tama ko Ahimaata, raua ko Honatana tama a Apiatara.

28 Nana, me tatari au i te mānia i te koraha, kia tae ake ra ano he korero i a korua hei wkakaatu tikanga ki a au.

29 Na, whakahokia ana te aaka a te Atua e Haroko raua ko Apiatara ki Hiruharama, a, noho ana raua i reira.

30 ¶ Na, piki ana a Rawiri i te pikitanga i Oriwa; me te tangi, me te piki, hipoki rawa ano hoki tona mātenga; kahore hoki ona hu i a ia e haere ana: na, nga tangata katoa i a ia, hipoki rawa te mātenga o tenei, o tenei; heoi piki ana ratou, me te tangi ano i a ratou e piki ana.

31 ¶ Na, ka korero mai *tetahi* ki a Rawiri, ka mea, Kei roto a Ahitopere i nga kai whakatupu i te he, kei a Apoharama. Na, ka mea a Rawiri, Tena ra, e Ihowa whakakuaretia nga whakaaro a Ahitopere.

32 ¶ A, te ekenga o Rawiri ki te tihi, ki te wahi e koropiko atu ai ia ki te Atua, na, ko Huhai Araki ka whakatau ki a ia, he mea haehae tona kakahu, me te oneone ano hoki i runga i tona mātenga.

33 Na, ka mea a Rawiri ki a ia, Ki te haere tahi tatou, hei whakaware *kau* koe ki a au:

34 Engari ki te hoki koe ki te pa, a ka mea ki a Apoharama, Hei pononga ahau mau, e te kingi; he pononga ahau na tou pāpā, no mua iho nei, na, ainei hei pononga ahau mau: penei mau e whakataka te whakaaro a Ahitopere.

35 Ehara ianei a Haroko raua ko Apiatara nga tohunga i te hoa mou ki reira? na, nga mea katoa e rongo ai koe ki te whare o te kingi, mau e whakaatu ki a Haroko raua ko Apiatara ki nga tohunga.

36 Kei reira na ano hoki kei a raua a raua tama tokorua, a Ahimaata ta Haroko, a Honatana ta Apiatara; me unga e koutou kia kawea mai e raua ki a au nga mea katoa e rongo ai koutou.

37 Na, haere ana a Huhai te hoa o Rawiri ki te pa, a ka tae mai ano a Apoharama ki Hiruharama.

UPOKO 16.

AKA iti nei te haerenga atu o Rawiri i te tihi *o te maunga*, na, ko Tipa ko te tangata a Mepipohete kua tutaki ki a ia, me nga kaihe e rua, whakanoho rawa, e waha ana i etahi taro e rua nga rau, me etahi tautau karepe maroke kotahi rau, me etahi hua o te raumati kotahi rau, me tetahi ipu waina.

2 Na, ka mea te kingi ki a Tipa, Hei aha enei mau? A ka mea a Tipa, Hei

Digitized by Google

eke ma te whare a te kingi nga kaihe; hei kai ma nga tamariki te taro me nga hua raumati; a, hei inu te waina ma te hunga e ngenge ana i te koraha.

3 Na, ko te meatanga mai a te kingi, A kei hea te tama a tou ariki? Ano ra ko Tipa ki te kingi, Kei Hiruharama tera e noho ana; i mea hoki, Ko aianei te whare o Iharaira whakahoki mai ai i te kingitanga o toku pāpā ki a au.

4 Katahi te kingi ka mea mai ki a Tipa, Nana, māu katoa nga mea a Mepipohete. Na, ko te meatanga atu a Tipa, Tenei ahau te piko atu nei; kia manakohia mai ahau e koe, e toku ariki, e te kingi.

5 ¶ A, te taenga atu o Kingi Rawiri ki Pahurimi, na, ko te putanga mai o tetahi tangata i reira, no te hapu o te whare o Haora, tona ingoa ko Himei, he tama na Kera: haere mai ana ia me te kanga haere.

6 A, epaina atu ana e ia ki te kohatu a Rawiri me nga tangata katoa a Kingi Rawiri; na, te iwi katoa, ratou ko nga toa katoa kei tona matau, kei tona maui.

7 Ko te kupu hoki tenei a Himei i a ia e kanga ana, Puta mai, puta mai, e te tangata toto, e te tangata o Periara.

8 Kua whakahokia mai e Ihowa ki a koe nga toto katoa o te whare o Haora; ko koe na hoki te kingi i muri i a ia; kua hoatu ano hoki e Ihowa te kingitanga ki te ringa o Apoharama, o to tama. Na, kei tou kino na ano koe, he tangata toto na hoki koe.

9 ¶ Katahi ka mea a Apihai tama a Teruia ki te kingi, He aha tera kuri mate i kanga ai ki toku ariki, ki te kingi? tena, kia whiti atu ahau ki te pouto i tona upoko.

10 Na, ko te meatanga mai a te kingi, Hei aha maku ta korua, e nga tama a Teruia? Mana ra e kanga; kua mea nei hoki a Ihowa ki a ia, Kangā a Rawiri. A, ma wai e mea, He aha koe i pena ai?

11 I mea ano hoki a Rawiri ki a Apihai ratou ko ana tangata katoa, Nana, ko taku tamaiti i puta nei i roto i oku whekau te whai nei kia whakamatea ahau; na, tera noa ake aianei he mea ma *tenei* Peniamini. Tukua ia kia kanga; na Ihowa hoki i mea ki a ia.

12 Tera pea a Ihowa e titiro mai ki toku matenga, e homai i te pai ki a au hei utu mo tana kanga i tenei ra.

13 Na, haere ana a Rawiri ratou ko ana tangata i te huarahi; me te haere ano a Himei i te taha o te maunga i tona ritenga mai: haere ana me te kanga, me te epa mai i te kohatu ki tona ritenga mai, me te akiri ano i te puehu.

14 Heoi haere ngenge mai ana te kingi, ratou ko tona nuinga, a, okioki ana ki reira.

15 ¶ Na, haere mai ana a Apoharama ratou ko te iwi katoa, nga tangata a Iharaira ki Hiruharama; ko Ahitopere ano hoki tona hoa.

16 A, te taenga mai o Huhai Araki, o te hoa o Rawiri, ki a Apoharama, na, ka mea a Huhai ki a Apoharama, Kia ora te kingi, kia ora te kingi!

17 Na, ko te meatanga mai a Apoharama ki a Huhai, Ko tou aroha tena ki tou hoa? He aha koe tē haere tahi ai i tou hoa?

18 Na, ka mea a Huhai ki a Apoharama, Kahore, engari ko ta Ihowa, ratou ko tenei iwi, ko nga tangata katoa o Iharaira e whiriwhiri ai, kei a ia he tikanga moku, me noho ano hoki ahau ki a ia.

19 Na, tetahi, kia mahi ahau ki a wai? kaua ianei ahau *e mahi* ki te aroaro o tana tama? ka rite ki taku mahi ki te aroaro o tou pāpā taku ki tou aroaro.

20 ¶ Na, ka mea a Apoharama ki a Ahitopere, Tena koa a koutou whakaaro, me aha tatou?

21 Na, ko te meatanga mai a Ahitopere ki a Apoharama, Haere ki nga wahine iti a tou pāpā, i waiho nei e ia hei tiaki i te whare, a ka rongo a Iharaira katoa kua piro whakarihariha koe ki tou pāpā, na, ka kaha nga ringa o tou nuinga katoa.

22 Na, whakaturia ana tetahi teneti e ratou mo Apoharama ki runga ki te tuanui; a, haere ana a Apoharama ki roto ki nga wahine iti a tona pāpā i te tirohanga a Iharaira katoa.

23 Na, te whakaaro a Ahitopere i whakaaro ai ia i aua ra, me te mea e uia ana he tikanga ki ta te Atua kupu. Pera tonu nga whakaaro katoa a Ahitopere ki a Rawiri, ki a Apoharama ano hoki.

UPOKO 17.

A I mea ano a Ahitopere ki a Apoharama, Tena kia whiriwhiria etahi tangata e ahau, kia kotahi tekau ma rua nga mano, kia whakatika atu ahau ki te whai i a Rawiri i te po nei.

2 A ka huakina atu ia e ahau i a ia e ngenge ana, i nga ringa e kaha-kore ana; na, ka whakaoho ahau i a ia, a ka

Digitized by Google

rere tona nuinga katoa, ko reira ahau patu ai i *te* kingi, i a ia anake.

3 Katahi ka whakahokia mai e ahau te iwi katoa ki a koe: ko te hokinga mai tenei o te katoa, ki te *mau* te tangata e whaia nei e koe; *penei* ka ata noho te iwi katoa.

4 A, tika tonu taua kupu ki te whakaaro iho a Apoharama, ki te whakaaro ano hoki a nga kaumatua katoa o Iharaira.

5 Na ka mea a Apoharama, Tena karangatia ano hoki a Huhai Araki, kia rongo ai tatou ki tana kupu.

6 A, te taenga mai o Huhai ki a Apoharama, ka korero atu a Apoharama ki a ia, ka mea, Ko te kupu tenei i korero ai a Ahitopere: me mea ranei e tatou tana i korero ai? ki te kahore, korero mai.

7 Na, ko te meatanga atu a Huhai ki a Apoharama, E kore e pai i tenei wa te whakaaro i whakaaro ai a Ahitopere.

8 I mea hoki a Huhai, E mohio ana koe ki tou pāpā, ratou ko ana tangata, he toa ratou, e mamae ana hoki o ratou ngakau, e rite tonu ana ki te pea kua tangohia nei nga kuao i te parae; he tangata whawhai ano hoki tou pāpā; e kore e moe i roto i nga tangata.

9 Nana, kei te piri tera i roto i tetahi rua, i tetahi atu wahi ranei, na, akuanei, te hinganga o etahi o ratou i te timatanga, a ka rangona e etahi, ka ki ia, Kua pa te patu ki te hunga e whai ana i a Apoharama.

10 Na, te toa ano hoki, e rite tonu nei tona ngakau ki te ngakau raiona, ka ngohe noa iho: e mohio ana hoki a Iharaira katoa he marohirohi to pāpā, he toa ano hoki ana tangata.

11 Koia ahau ka mea ai, Me ata kohikohi ki a koe a Iharaira katoa, o Rana, a tae noa ki Peere-hepa; kia rite ki te onepu i te moana te tini; me haere ano hoki koe ki te tatauranga.

12 Na, ka whakaekea atu ia e tatou ki tetahi wahi e kitea ai ia; a ka tau iho ki runga ki a ia, ka pera ano me te tomairangi e tau ana ki runga ki te oneone: a, kore ake ia, kore ake tetahi o ana tangata e toe.

13 A, ki te rere ia ki roto ki tetahi pa, na, ka mau taura atu a Iharaira katoa ki taua pa, a ka toia atu taua *pa* e tatou ki roto ki te awa, kia kore ra ano e kitea tetahi kohatu, ahakoa ririki, ki reira.

14 Na, ko te meatanga a Apoharama ratou ko nga tangata katoa o Iharaira, Pai atu te whakaaro a Huhai Araki i te whakaaro a Ahitopere. Na Ihowa hoki te tikanga kia whakatakā te whakaaro pai a Ahitopere, he mea kia kawea ai he kino e Ihowa ki runga ki a Apoharama.

15 ¶ Katahi a Huhai ka mea ki nga tohunga, ki a Haroko raua ko Apiatara, Ko nga whakaaro tenei a Ahitopere ki a Apoharama ratou ko nga kaumatua o Iharaira; ko aku whakaaro ano hoki enei i whakatakoto atu ai.

16 Na, kia hohoro te tono tangata ki te whakaatu ki a Rawiri. Mea atu, Kaua e moe i tenei po ki nga mānia o te koraha; engari kia hohoro te whiti atu; kei horomia ake te kingi ratou ko tona nuinga katoa.

17 Na, i Ene-rokere a Honatana raua ko Ahimaata e tatari ana; kihai hoki i ahei kia kitea e haere mai ana ki te pa: na, ka haere atu tetahi pononga wahine, a, korerotia atu ana ki a raua, a, haere ana raua ki te whakaatu ki a kingi Rawiri.

18 Otiia i kitea raua e tetahi taitamariki, a, korerotia atu ana e ia ki a Apoharama: heoi hohoro tonu raua, a ka tae ki te whare o tetahi tangata i Pahurimi. Na, he poka wai tana, i tona marae, a, heke iho ana raua ki reira.

19 Katahi ka tikina tetahi hipoki e te wahine, taupokina ana e ia ki runga ki te poka, na, horahia ana e ia he witi tuki ki runga, a, kihai taua mea i mohiotia.

20 Na, te taenga mai o nga tangata a Apoharama ki te wahine, ki te whare, ka mea, Keihea a Ahimaata raua ko Honatana? Na, ko te meatanga atu a te wahine ki a ratou, Kua whiti atu raua i te awa wai. Na ka rapu ratou, a, kihai i kitea, a, hoki ana ki Hiruharama.

21 A, i muri i to ratou haerenga ka piki ake raua i roto i te poka, a, haere ana, whakaaturia atu ana ki a Kingi Rawiri; i mea hoki raua ki a Rawiri, Whakatika, hohoro koutou te whiti atu i te wai nei; ko te whakaaro hoki tenei a Ahitopere mo koutou.

22 Na, whakatika ana a Rawiri ratou ko tona nuinga katoa, a, whiti atu ana i Horano: ao rawa ake te ra, kihai tetahi i mahue i te whitinga atu i Horano.

23 ¶ A, te kitenga o Ahitopere kihai i meatia tana i whakaaro ai, na, whakanohoia ana e ia *tana* kaihe, a, whakatika ana, haere ana ki tona whare ki tona pa, na, kei te whakariterite i nga mea o tona whare, tarona ana ia i a ia, a, mate ake, tanumia iho ki roto ki te tanumanga o tona pāpā.

Digitized by Google

24 Na, haere ana a Rawiri ki Mahanaimi. A, i whiti ano a Apoharama i Horano ratou tahi ko nga tangata katoa o Iharaira.

25 ¶ A, meatia ana a Amaha e Apoharama hei whakakapi mo Ioapa, hei rangatira mo te ope: na, he tama a Amaha na tetahi tangata, ko Itira tona ingoa, no Iharaira, i haere nei ki roto ki a Apikaira tamahine a Nahaha, ki te teina o Teruia whaea o Ioapa.

26 Na, noho ana a Iharaira ratou ko Apoharama ki te whenua o Kireara.

27 ¶ A, te taenga atu o Rawiri ki Mahanaimi, na ka kawea mai e Hopi tama a Nahaha o Rapa o nga tamariki a Amona, e Makiri tama a Amiere o Ro-tepara, ratou ko Paratirai Kireari o Ro-kerimi,

28 He moenga, he peihana, he oko oneone, he witi, he parei, he paraoa, he witi pahuhu, he pini, he pi, me *etahi atu*, he mea pahuhu,

29 He honi, he pata, he hipi, me te waiu kau, he mea maro, hei kai ma Rawiri ratou ko tona nuinga: i mea hoki ratou, E mate-kai ana te iwi, e ngenge ana, e mate-wai ana i te koraha.

UPOKO 18.

NA, ka taua e Rawiri tona nuinga, a, whakaritea ana e ia he rangatira mano mo ratou, he rangatira rau.

2 Katahi ka tonoa atu te iwi e Rawiri. I raro i te ringa o Ioapa, ko tetahi o nga ropu e toru; i raro i te ringa o Apihai tama a Teruia, teina o Ioapa, ko tetahi o nga ropu e toru; a, i raro i te ringa o Itai Kiti te tuatoru o nga ropu. A, i mea ano te kingi ki te iwi, Me haere tahi ano tatou.

3 Na, ko te meatanga mai a te iwi, Kaua koe e puta ki waho: ki te rere hoki matou, e kore ratou e whai whakaaro ki a matou; ahakoa ko te hawhe o matou i mate, e kore ratou e whai whakaaro ki a matou: engari *koe* e rite ana ki nga mano kotahi tekau o matou; erangi rawa ko koe hei awhina ake mo matou i roto i te pa.

4 Katahi te kingi ka mea ki a ratou, Me mea e ahau nga mea e pai ana ki ta koutou titiro. Na, tu ana te kingi ki te taha o te kuwaha, me te haere mai ano te iwi, ona rau, ona mano.

5 A, i ako iho ano te kingi ki a Ioapa ratou ko Apihai, ko Itai, i mea, Mahara ki a au, kia ata hanga hoki ki taua tamaiti ki a Apoharama. A, i rongo katoa te iwi i te kingi e ako ana i nga rangatira katoa ki te tikanga mo Apoharama.

6 ¶ Na, ko te putanga atu o te iwi ki te parae ki te tu i a Iharaira: a, i te ngahere o Eperaima te whawhaitanga.

7 Na, patua iho i reira nga tangata o Iharaira e nga tangata a Rawiri, nui atu te parekura i reira i taua ra, e rua tekau nga mano.

8 A, tohatoha noa atu i reira te whawhaitanga ki te mata katoa o te whenua: tokomaha atu o te iwi i pau i te ngahere i nga mea i pau i te hoari i taua ra.

9 ¶ Na, ka tutaki a Apoharama ki nga tangata a Rawiri. A, i runga i te muera a Apoharama e noho ana. Na, ko te haerenga o te muera i raro i nga peka o tetahi oki nui. Kua mau tona mātenga ki te oki, a, tarewa ana ia i te takiwa o te rangi, o te whenua; haere atu ana te muera i raro i a ia.

10 A, te kitenga o tetahi tangata, na, whakaaturia ana e ia ki a Ioapa; i mea hoki, Nana, i kite ahau i a Apoharama e iri ana i te oki.

11 Na, ka mea a Ioapa ki taua tangata nāna nei i whakaatu mai ki a ia, Ha, i kite koe, a, he aha ia tē patua ai e koe i reira, *te pangā ai* ki te whenua? penei tekau nga *hekere* hiriwa e hoatu e ahau ki a koe, me tetahi whitiki ano hoki.

12 Na, ko te meatanga mai a taua tangata ki a Ioapa, Ahakoa i runga i toku ringa nga hiriwa kotahi mano pauna rawa, e kore e totoro atu toku ringa ki te tama a te kingi; i a tatou hoki e whakarongo ana i ako te kingi i a koe, i a Apihai, i a Itai, i mea, Kia tupato kei pa tetahi ki te tamaiti ra, ki a Apoharama.

13 Penei kua mahi teka ahau, kua mea i te mate moku; e kore hoki tetahi mea e ngaro i te kingi; kua whakatika mai ano hoki koe ki a au.

14 Na, ka mea a Ioapa, E kore e pai kia roa ahau nei i a koe, na, ka mau tona ringa ki etahi tao e toru, werohia atu ana e ia ki te ngakau a Apoharama, i a ia ano e ora ana i waenganui o te oki.

15 Na, karapotia ana *ia* e nga taitamariki kotahi tekau, e nga kai mau o nga patu a Ioapa, a, patua ana a Apoharama e ratou, whakamatea ana.

16 Na, whakatangihia ana e Ioapa te tētere, a, hoki ana te iwi i te whai i a Iharaira. Na Ioapa hoki i pehi te iwi.

17 Na, ka mau ratou ki a Apoharama,

Digitized by Google

a, mākā ana e ratou ki roto ki tetahi poka nui i te ngahere, a, nui whakaharahara te puranga kohatu i haupuria e ratou ki runga ki a ia, a, whati ana a Iharaira katoa ki tona teneti, ki tona teneti.

18 ¶ Na, i tona oranga i tikina e Apoharama i whakaarahia tetahi pou, tera i te raorao o te kingi; i mea hoki ia, Kahore aku tama e maharatia ai toku ingoa: na, karangatia iho e ia tona ingoa ki taua pou: a, e karangatia nei ano a reira, Ko te wahi o Apoharama, a, tae noa iho ki tenei ra.

19 Na, ka mea a Ahimaata tama a Haroko, Kia rere ahau, ne? ki te korero ki te kingi i ta Ihowa whakatikanga i tana whakawakanga i ona hoa riri.

20 Na, ko te meatanga mai a Ioapa, E kore koe e kawe korero i tenei ra; engari me kawe korero koe i tetahi atu ra; i tenei ra ia e kore koe e kawe korero; kua mate hoki te tama a te kingi.

21 Na ka mea a Ioapa ki a Kuhi, Haere, korerotia atu ki te kingi tau i kite ai. Na, ka piko iho a Kuhi ki a Ioapa, a rere ana.

22 Na, ka mea ano hoki a Ahimaata tama a Haroko ki a Ioapa, He aha koa ra, kia rere ano hoki ahau i muri i a Kuhi. A ka mea a Ioapa, Kia rere koe hei aha, e taku tamaiti? kahore nei hoki he korero i rite māu.

23 He aha koa ra, me rere ano ahau. Na, ka mea tera ki a ia, Rere. Na, rere ana a Ahimaata i te ara o te mānia, a ka mahue mai a Kuhi.

24 Na, i te takiwa o nga kuwaha e rua a Rawiri e noho ana; na, haere ana te kai titiro ki te tuanui i runga i te kuwaha, ki te taiepa, a, te marangatanga ake o ona kanohi, ka titiro, na, ko tetahi tangata e rere mai ana, ko tona kotahi.

25 Na, ka karanga mai te kai titiro, a ka whakaatu ki te kingi. Ano ra ko te kingi, Ki te mea ko ia anake, he korero kei tona mangai. Na, haere tonu mai ana tera, a ka tata.

26 A, i kite ano te kai titiro i tetahi atu tangata e rere mai ana, a ka karanga iho te kai titiro ki te kai tiaki o te kuwaha, ka mea, Tera tangata e rere mai ra, ko ia anake. A ka mea te kingi, He korero ano ta tera.

27 Na, ka mea te kai titiro, ki taku titiro atu, rite tonu te rere o te tuatahi ki te rere o Ahimaata tama a Haroko. A ka mea te kingi, He tangata pai ia, a, e haere mai ana me nga korero pai.

28 Na, ka karanga mai a Ahimaata, a ka mea ki te kingi, E pai ana. Na, ka piko iho tona mata ki te whenua ki te aroaro o te kingi, a ka mea, Kia whakapaingia a Ihowa tou Atua, nāna nei i tuku mai nga tangata i totoro mai nei to ratou ringa ki toku ariki ki te kingi.

29 Na, ka mea te kingi, Kei te pai ranei te tamaiti a Apoharama? Ano ra ko Ahimaata, I te tononga a Ioapa i te tangata a te kingi, i a'au ano hoki, i to pononga, i kite ahau i te ngangau nui, heoi kihai i mohio he aha ranei.

30 Na, ka mea te kingi ki a ia, Haere ake, ka tu ki konei. Na, haere atu ana ia, a, tu ana.

31 Na, ko te haerenga mai o Kuhi; a ka mea a Kuhi, He korero, e toku ariki, e te kingi; kua whakatikaia hoki e Ihowa to whakawakanga i te hunga i whakatika mai ra ki a koe.

32 Ano ra ko te kingi ki a Kuhi, Kei te pai ranei te tamaiti a Apoharama? A ka mea a Kuhi, Kia rite ki taua tamaiti nga hoa riri o toku ariki o te kingi, me te hunga katoa e whakatika mai ana ki a koe mo te kino.

33 ¶ Na, oho pu te mauri o te kingi, a, piki ana ki te ruma i runga i te kuwaha, tangi ana: ko tana korero tenei i a ia e haere ana, E taku tamaiti, e Apoharama, e taku tamaiti, e taku tamaiti, e Apoharama! e pai me he mea ko ahau i mate, a kaua koe, e Apoharama, e taku tamaiti, e taku tamaiti.

UPOKO 19.

NA, kua korerotia ki a Ioapa, Nana, kei te tangi te kingi, kei te uhunga i a Apoharama.

2 Na, puta *ke* ana te whakaoranga i taua ra hei tangihanga ma te iwi katoa; i rongo hoki te iwi i taua ra i te korero, e koingo ana te kingi ki tana tamaiti.

3 Na, haere puku ana te iwi i taua ra ki te pa, pera tonu ratou me te hunga e haere puku ana i te whakama, ina rere i te whawhaitanga.

4 Ko te kingi ia, taupoki tonu tona mata, nui atu te reo o te kingi ki te tangi, E Apoharama, e taku tamaiti, e Apoharama, e taku tamaiti, e taku tamaiti.

5 Na, ka haere mai a Ioapa ki te kingi ki roto ki te whare, a ka mea, Kua whakama i a koe inaianei nga mata o o tangata katoa i ora ai koe i tenei ra, i ora ai hoki o tama, me o tamahine, i ora ai o wahine, i ora ai ano hoki o wahine iti,

Digitized by Google

6 I *a koe* ka aroha nei ki o hoa riri, ka kino nei ki te hunga e aroha ana ki a koe. Kua whakaatu mai na hoki koe i tenei ra, he kore noa iho ki a koe nga rangatira me nga tangata: e mohio ana hoki ahau i tenei ra, kia ora kau ko Apoharama, a kia mate ko matou katoa i tenei ra, tika tonu ki tau titiro iho.

7 Na, whakatika, puta atu ki waho, kia puaki tetahi kupu pai ki o tangata: ta te mea he oatitanga tenei naku i a Ihowa, Ki te kahore koe e puta ake, e kore tetahi tangata e noho ki a koe i tenei po: a, nui atu tenei kino ki a koe i nga kino katoa i pa ki a koe o tou taitamarikitanga ake, a mohoa noa nei.

8 Katahi ka whakatika te kingi, a, noho ana i te kuwaha. Na, ka korerotia te korero ki te iwi katoa, Te kingi ra, e noho mai ra i te kuwaha. Na, haere ana te iwi katoa ki te aroaro o te kingi; kua whati hoki tera a Iharaira ki tona teneti, ki tona teneti.

9 ¶ Na, ka puta ake he tautohetohenga i roto i nga tangata katoa, i roto i nga iwi katoa o Iharaira. I ki *ratou*, Na te kingi tatou i whakaora i roto i te ringa o o tatou hoa riri, nana hoki tatou i mawhiti ai i roto i te ringa o nga Pirihitini; heoi kua whati atu nei ia i te whenua i te wehi ki a Apoharama.

10 Kua mate ano hoki i te whawhaitanga a Apoharama i whakawahia nei e tatou hei kingi mo tatou, na, he aha koutou tē kuihi ai kia whakahokia te kingi?

11 ¶ Katahi a Kingi Rawiri ka tono tangata atu ki a Haroko raua ko Apiatara, ki nga tohunga, hei ki atu, Korero atu ki nga kaumatua o Hura, mea atu, He aha koutou i tauhiku ai ki te whakahoki i te kingi ki tona whare? kua tae atu na hoki te korero a Iharaira katoa ki te kingi ki tona whare.

12 Ko oku teina nei koutou, ko oku wheua, me oku kikokiko, he aha koutou i tauhikuhiku ai ki te whakahoki i te kingi?

13 Ma korua ano hoki e ki atu ki a Amaha, Ehara ianei koe i te wheua noku, i te kikokiko noku? ma te Atua e mea tenei mea ki a au me tetahi atu mea, ki te kahore e whakakahoretia a Ioapa, a, ko koe ka meinga hei rangatira ope ki toku aroaro i nga ra katoa.

14 Na, kua anga mai i a ia te ngakau o nga tangata katoa o Hura; me te mea kotahi ano te tangata, a ka tono tangata mai ratou ki te kingi *hei mea*, Hoki mai koe, koutou ko o tangata katoa.

15 Na, hoki atu ana te kingi, a ka tae ki Horano. I haere mai ano a Hura ki Kirikara, he haere mai ki te whakatau i te kingi, hei whakawhiti atu i te kingi i Horano.

16 ¶ Na, hohoro tonu a Himei Peniamini tama a Kera, tera i Pahurimi, a, haere tahi ana me nga tangata o Hura ki raro ki te whakatau i a Kingi Rawiri.

17 Kotahi mano ano hoki nga tangata o Peniamine hei hoa mona, me Tipa ano hoki tangata o te whare o Haora, ratou tahi ko ana tama kotahi tekau ma rima, me ana pononga e rua tekau; a, whiti atu ana ratou i Horano i mua i te kingi.

18 A, i whiti atu ano he poti whakawhiti hei whakawhiti mo te whare o te kingi, hei mea ano hoki i nga mea e pai ana ki tana whakaaro. Na, ka takoto tapapa iho a Himei tama a Kera ki te aroaro o te kingi, i a ia ka whiti nei i Horano?

19 A ka mea ki te kingi, Kaua toku ariki e whakairi hara ki a au, kaua ano hoki e maharatia te tutu o to pononga i te ra i puta mai ai toku ariki te kingi i Hiruharama; kaua te ngakau o te kingi e mea iho ki taua mea.

20 E mohio ana hoki to pononga, i hara ahau. Koia ahau i haere mai ai inaianei, te tuatahi o te whare katoa o Hohepa, i haere mai ai hoki ki raro ki te whakatau i toku ariki i te kingi.

21 Na, ka oho mai a Apihai te tama a Teruia, ka mea, E kore ianei a Himei e whakamatea mo tenei, mona i kanga i ta Ihowa i whakawahi ai?

23 Ano ra ko Rawiri, Hei aha maku ta korua, e nga tama a Teruia, i mea ai korua ki te totohe ki a au i tenei ra? kia mate koia he tangata i roto i a Iharaira i tenei ra? kahore ianei ahau e mohio he kingi ahau i tenei ra no Iharaira?

23 Na, ka mea te kingi ki a Himei, E kore koe e mate. Na, oati ana te kingi ki a ia.

24 ¶ Na, ka haere mai a Mepipohete tama a Haora ki raro ki te whakatau i te kingi. Kihai ona waewae i whakapaia, kihai tona pahau i whakapaia, kihai ano hoki ona kakahu i horoia, no te ra ano i haere atu ai te kingi, a taea noatia te ra i hoki pai mai ai.

25 A, tona taenga mai ki Hiruharama ki te whakatau i te kingi, ka mea te kingi ki a ia, He aha koe tē haere tahi ai tatou, e Mepipohete?

26 Ano ra ko ia, Na taku pononga ahau i tinihanga, e toku ariki, e te kingi; i mea hoki to pononga, Me whakanoho e ahau tetahi kaihe maku, hei

Digitized by Google

ekenga atu maku, ka haere ki te kingi; he kopa hoki to pononga.

27 He whakapae teka tera nana i to pononga ki toku ariki ki te kingi; otiia rite tahi toku ariki te kingi ki te anahera a te Atua: na, mau e mea te mea e pai ana ki tau titiro iho.

28 Kahore mai hoki i te hunga mate te whare katoa o toku pāpā i te aroaro o toku ariki e te kingi, heoi meatia ana e koe to pononga ki roto ki te hunga i kai ki to tepara. Na, he aha ake ra taku, e tika ai tetahi atu karanga maku ki te kingi?

29 Na, ko te meatanga atu a te kingi ki a ia, Hei aha ake o korero i korerotia tonutia ai? Ko taku kupu tenei, Me wehe te mara ma korua ko Tīpa.

30 Na, ka mea a Mepipohete ki te kingi, Me tango ano hoki e ia te katoa, he mea hoki kua tae pai mai toku ariki, te kingi ki tona whare.

31 ¶ A, i haere mai ano a Paratirai Kireari i Rokerimi, a, whiti tahi ana raua ko tē kingi i Horano, he kawe i a ia ki tenei taha o Horano.

32 Na, he koroheke rawa a Paratirai, e waru tekau ona tau, nana hoki i atawhai te kingi i tona nohoanga ki Mahanaimi; he tangata nui whakaharahara hoki ia.

33 Na, ka mea te kingi ki a Paratirai, Me whiti tahi taua, a, maku koe e atawhai, me noho ki a au ki Hiruharama.

34 Na, ko te meatanga atu a Paratirai ki te kingi, Kia hia ake nga ra hei oranga moku, e haere tahi ai ahau me te kingi ki runga ki Hiruharama?

35 Ka waru tekau oku tau i tenei ra: e mohio ranei ahau he pai tenei he kino tera? e kitea ranei e to pononga te reka o taku kai, o taku ranei e inu ai; e rongo ranei ahau i te reo o nga tane o nga wahine ina waiata? a, kia meinga ano to pononga hei whakararuraru mo toku ariki mo te kingi hei aha?

36 Me haere tahi to pononga me te kingi ki tawahi iti atu o Horano: he aha hoki tenei utu nui i homai ai ki a au e te kingi?

37 Tukua to pononga kia hoki, kia mate ai ahau ki toku pa, *kia tanumia* ki te urupa o toku pāpā, o toku whaea; engari to pononga a Kimihama, kia whiti tahi ia me toku ariki me te kingi, a mau e mea ki a ia te mea e pai ana ki tau titiro iho.

38 Na, ka mea te kingi, Me whiti tahi maua ko Kimihama, a, maku e mea ki a ia nga mea e pai ana ki tau titiro iho: ka oti ano hoki i a au āu mea katoa e kiia mai e koe ki a au.

39 Na, whiti ana te iwi katoa i Horano. A, i whiti ano te kingi, a kihitia ana a Paratirai e te kingi, manaakitia ana, a, hoki ana tera ki tona wahi.

40 Na, haere tonu ana te kingi ki Kirikara: i haere tahi ano hoki a Kimihama i a ia: na te iwi katoa o Hura, ratou ko te hawhe o te iwi o Iharaira te kingi i kawe.

41 ¶ Na, ko te haerenga mai o nga tangata katoa o Iharaira ki te kingi, ka mea ki te kingi, He aha o matou teina, nga tangata o Hura i tahae ai i a koe, i whakawhiti ai hoki i te kingi, ratou tahi ko tona whare katoa, ko nga tangata katoa ano hoki a Rawiri, i Horano?

42 Na, ka whakahokia atu e nga tangata katoa o Hura ki nga tangata o Iharaira, No te mea e tata ana te kingi ki a au: he aha ra koutou i riri ai ki a matou mo tenei mea. I kai ranei matou i tetahi mea a te kingi? i homai ranei e ia tetahi mea ki a matou?

43 Na, ko te whakahokinga mai a nga tangata o Iharaira ki nga tangata o Hura; i mea ratou, Tekau nga wahi o te kingi kei a au, nui atu hoki i tou te wahi i *taunga ai* ahau ki a Rawiri: a, he aha ahau i whakahaweatia ai e koe? he aha tē waiho ai maku te kupu tuatahi mo te whakahoki i toku kingi. Otiia he tukaha rawa te kupu a nga tangata o Hura i te kupu a nga tangata o Iharaira.

UPOKO 20.

NA, i reira tetahi tangata o Periara, tona ingoa ko Hepa, he tama na Pikiri, no Peniamine: na, whakatangihia ana e ia te tētere, a ka mea, Kahore o tatou wahi i roto i a Rawiri, kahore ano hoki he wahi tūturu mo tatou i roto i te tama a Hehe. Ki o koutou teneti, e tera, e tera o Iharaira!

2 Na, ka takiritia mai nga tangata katoa o Iharaira i te whai i a Rawiri; kei te whai i a Hepa tama a Pikiri: ko nga tangata ia o Hura i piri ki to ratou kingi, o Horano mai ano a Hiruharama atu ana.

3 ¶ Na, haere ana a Rawiri ki tona whare ki Hiruharama; a ka mau te kingi ki nga wahine kotahi tekau, ki nga wahine iti i waiho nei e ia hei tiaki te whare, a whakanohoia ana ki roto ki te whare kia tiakina, atawhaitia iho ratou e ia; otiia kihai ia i haere ki roto ki a ratou. Na, tutakina atu ana ratou, he

Digitized by Google

noho pouaru, a, taea noatia te ra i mate ai ratou.

4 ¶ Na, ka mea te kingi ki a Amaha, Huihuia mai nga tangata o Hura ki a au i roto i enei rangi e toru, kia tu ano hoki koe ki konei.

5 Na, haere ana a Amaha ki te huihui i a Hura: otiia i roa atu i te wa i whakaritea ki a ia.

6 Katahi a Rawiri ka mea ki a Apihai, Akuanei rahi atu te kino a Hepa tama a Pikiri ki a tatou i ta Apoharama. Tangohia e koe nga tangata a tou ariki, ka whai i a ia; kei tupono atu ki nga pa taiepa, a ka ora atu i o tatou kanohi.

7 Na, haere atu ana nga tangata a Ioapa i muri i a ia, me nga Kereti, ratou ko nga Pereti, ko te hunga marohirohi katoa: haere atu ana ratou i roto i Hiruharama ki te whai i a Hepa i te tama a Pikiri.

8 I a ratou i te kohatu nui i Kipeono, ka haere mai a Amaha ki to ratou aroaro. Na, te kakahu i kakahuria e Ioapa, he mea whitiki, a i waho ake he whitiki ano, *me* tetahi hoari, he mea whakamau ki tona hope, i roto ano i tona pukoro; a, i a ia e haere ana, ka marere.

9 Na, ka mea a Ioapa ki a Amaha, Kei te ora ranei koe, e toku teina? Na, ka mau te ringa matau o Ioapa ki te kumikumi o Amaha, he mea kia kihi ai i a ia.

10 Kihai hoki a Amaha i mahara iho ki te hoari i te ringa o Ioapa. Na, werohia mai ana ia i te rima o nga rara, a ka maringi ona whekau ki te whenua, kihai ano hoki i tuaruatia *te patu* a tera; na, ka mate. Katahi ka whai a Ioapa raua ko tona teina ko Apihai i a Hepa i te tama a Pikiri.

11 A, i tu ano ki tona taha tetahi o nga tangata a Ioapa, i mea, Te tangata e pai ana ki a Ioapa, me nga tangata a Rawiri, hei tuara koutou mo Ioapa.

12 Heoi oke ana tera a Amaha i roto i nga toto i waenganui o te huarahi. A ka kite taua tangata e tu ana te iwi katoa, na, ka nekehia atu a Amaha e ia i te huarahi ki te parae, hipokina iho ki te kakahu, i tona kitenga e tu ana te hunga katoa i haere mai ki tona *takotoranga*.

13 Ka oti ia te neke atu i te huarahi na, haere ana nga tangata katoa i muri i a Ioapa ki te whai i a Hepa tama a Pikiri.

14 ¶ Na, haereerea ana e ia nga iwi katoa o Iharaira, ki Apere, ara, ki Petemaaka, ki nga Peri katoa ano hoki: na, ka huihui ratou, a, haere ana ano ratou i muri i a ia.

15 Na, haere mai ana ratou, a, whakapaea ana ia ki Apere-petemaaka, a haupuria ana e ratou he pukepuke hei *tatauranga* atu ki te pa: na, kua tu tera ki roto i te pekerangi. Na, kei te aki te nuinga katoa o Ioapa i te taiepa kia hinga.

16 ¶ Katahi ka karanga mai tetahi wahine mohio i roto i te pa, Whakarongo mai, whakarongo mai, Tena, ki atu ki a Ioapa, Whakatata mai ki konei, kia korero atu ai ahau ki a koe.

17 Na, ka whakatata atu ia ki a ia, a ka mea te wahine, Ko koe ianei a Ioapa? Ka mea mai tera, Tenei au. Na, ko te kianga atu a tera ki a ia, Whakarongo mai ki nga kupu a to pononga. Ka whakahokia mai e ia, E whakarongo atu nei ahau.

18 Katahi ia ka korero atu, ka mea, i korero nui ano ratou i te timatanga, i mea, Tera ratou ka ui mai ki Apere, a ka whakaotia e ratou.

19 He ata noho, he pono ahau i roto i a Iharaira. E whai ana koe kia whakangaromia he pa, he whaea hoki no Iharaira: he aha ka horomia ai e koe te wahi tupu o Ihowa?

20 Na, ko te whakahokinga mai a Ioapa; i mea ia, Hore rawa, hore rawa; e kore e horomia, e kore e hunā e ahau.

21 Kahore *aku* pera, engari he tangata tera no Maunga Eperaima, tona ingoa ko Hepa tama a Pikiri, kua ara mai tona ringa ki te kingi, ki a Rawiri: homai tona kotahi e koutou, a ka haere atu ahau i te pa. Katahi taua wahine, ka ki atu ki a Ioapa, Nana, me akiri atu tona upoko i runga i te taiepa.

22 Na, haere ana taua wahine, me tana whakaaro mohio, ki te iwi katoa; a, poutoa ana e ratou te upoko o Hepa tama a Pikiri, makā atu ana ki a Ioapa. Katahi ia ka whakatangi i te tētere, a whakarerea ana e ratou te pa, pakaru noa atu ana ki tona teneti, ki tona teneti. A, hoki ana a Ioapa ki Hiruharama ki te kingi.

23 ¶ Na, ko Ioapa te rangatira o te ope katoa o Iharaira, a, ko Pensia tama a Iehoiara te rangatira o nga Kereti ratou ko nga Pereti:

24 Ko Adorama te rangatira takoha: ko Iehohapata tama a Ahiruru te kai whakamaharahara.

25 Ko Hewhaano hoki te kai tuhituhi, a, ko Haroko raua ko Apiatara nga tohunga.

26 He tangata nui ano hoki na Rawiri a Ira Hairi.

UPOKO 21.

NA, ka puta he mate-kai i nga ra o Rawiri, e toru nga tau, to tetahi

Digitized by Google

tau aki tonu iho ki to tetahi tau; a ka rapua te tikanga e Rawiri i te aroaro o Ihowa. Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Mo ta Haora ratou ko *tona* whare *whakaheke* toto; mona i whakamate i nga Kipeoni.

2 Katahi te kingi ka karanga ki nga Kipeoni, a ka mea ki a ratou, (na, ehara nga Kipeoni i nga tamariki a Iharaira; engari no nga oranga o nga Amori, no era i oati atu ra nga tamariki a Iharaia: na, whaia ana e Haora kia patua, he hae nona, he whakaaro hoki ki nga tamariki a Iharaia ratou ko Hura.)

3 Na, ka mea a Rawiri ki nga Kipeoni, Ko te aha taku e mea ai ki a koutou? he aha hoki taku whakamarietanga e manaakitia ai e koutou te kāinga tupu o Ihowa?

4 Na, ko te meatanga mai a nga Kipeoni ki a ia, Kaua he hiriwa, kaua he koura ma matou i a Haora ratou ko tona whare; kaua ano hoki e whakamatea tetahi tangata o Iharaira hei meatanga *māu* ki a matou. Ano ra ko ia, Ka meatia e ahau ta koutou e ki mai ai.

5 Katahi ratou ka mea ki te kingi, Te tangata i whakamoti nei i a matou, i whakatakoto whakaaro nei mo matou kia ngaro, kei waiho ki tetahi o nga rohe a Iharaira.

6 Kia tokowhitu nga tangata o roto o ana tama e homai ki a matou, a, ma matou ratou e tarona, hei mea ki a Ihowa ki Kipea o Haora i whiriwhiria nei e Ihowa. Na, ka mea te kingi, Me hoatu e ahau.

7 Otiia i tohungia e te kingi a Mepipohete te tama a Honatana tama a Haora, he whakaaro ki te oati a Ihowa i whakatakotoria e raua, e Rawiri raua ko Honatana tama a Haora.

8 Na, ka mau te kingi ki nga tama tokorua a Ritipa tamahine a Aia i whanau nei i a raua ko Haora, ara, ki a Aramoni raua ko Mepipohete, ki nga tama tokorima ano hoki a Mikara tamahine a Haora i whanau nei i a raua ko Atariere tama a Paratirai Mohorati:

9 A, hoatu ana ki nga ringa o nga Kipeoni, a, taronatia ana e ratou ki runga ki te pukepuke, i te aroaro o Ihowa: na, hinga ngatahi ana ratou tokowhitu. No nga ra o te kotinga ratou i whakamatea ai, no nga ra tuatahi, i te timatanga o te kotinga parei.

10 ¶ Katahi ka mau a Ritipa tamahine a Aia ki te kakahu taratara, a, wharikitia ana hei mea mona ki runga ki te kamaka i te timatanga o te kotinga, a, heke noa he wai no te rangi ki runga ki a ratou, kihai ano hoki i tukua e ia he manu no te rangi kia noho ki runga i te awatea, he kirehe ranei no te parae i te po.

11 A, i korerotia ki a Rawiri taua meatanga a Ritipa tamahine a Aia, wahine iti a Haora.

12 ¶ A, i haere ano a Rawiri, a, tikina ana e ia nga wheua o Haora, nga wheua ano hoki o Honatana o tana tama i nga tangata o Iapehe-kireara, na ratou nei hoki aua *wheua* i tango puku mai i te waharoa o Pete-heana i te wahi i whakairihia ai e nga Pirihitini i te ra i patua ai a Haora e nga Pirihitini ki Kiripoa,

13 A, kawea mai ana e ia i reira nga wheua o Haora, me nga wheua o Honatana o tana tama: i kohia mai ano hoki e ratou nga wheua o te hunga i whakatarea.

14 A, tanumia ana e ratou nga wheua o Haora raua ko Honatana ko tana tama ki te whenua o Peniamine ki Heraha ki te urupa o Kihi o tona pāpā: a ka oti i a ratou nga mea katoa i whakahaua e te kingi, na, muri iho ka marie mai te Atua ki te whenua.

15 ¶ Na, ka whawhai ano nga Pirihitini ratou ko Iharaira, a, haere ana a Rawiri, ratou ko ana tangata ki raro, whawhai ana ki nga Pirihitini: otiia ka ruha haere a Rawiri.

16 Na, ko Ihipi-penopo, no nga uri o Rapa, te taimaha o tona tao, e toru rau *hekere* parahi te taimaha, he mea hou te *hoari*, whitiki rawa ki a ia; ka mea ia kia patua a Rawiri.

17 Na, pikitia ana ia e Apihai tama a Teruia, a, patua iho te Pirihitini, whakamatea iho. No reira i oati ai nga tangata a Rawiri ki a ia, i mea ai, Kati rawa tou haere tahi tatou ki te whawhai, kei keto i a koe te rama a Iharaira.

18 A, muri iho ka whawhai ano ki nga Pirihitini ki Kopo, a, na Hipekai Huhati i patu a Hapa, no nga uri o Rapa.

19 Na, ka whawhai ano nga Pirihitini ki Kopo, a, na Erehanana tama a Iaare-orekimi o Pete-rehema i patu te teina o Koriata o Kata, te kakau o tana taoroa, rite tonu ki te rakau a te kai whatu.

20 A, i whawhai ano ki Kata. Na, ko tetahi tangata roa e ono nei nga maihao o tetahi ringa, o tetahi ringa, e ono ano hoki nga maikara o tetahi waewae, o tetahi waewae e rua tekau ma wha nei te maha, he uri ano hoki ia no Rapa.

21 I tana whakataranga i a Iharaira, na, patua ana ia e Honatana tama a Himea tuakana o Rawiri.

Digitized by Google

22 He uri enei tokowha no Rapa i Kata, a, hinga ana i te ringa o Rawiri, i te ringa ano hoki o ana tangata.

UPOKO 22.

I KOREROTIA e Rawiri ki a Ihowa nga kupu o tenei waiata i te ra i whakaorangia ai ia e Ihowa i te ringa o ona hoa riri katoa, i te ringa ano hoki o Haora.

2 I mea ano ia, ko Ihowa toku teko, taku pourewa, me toku kai whakaora;

3 Te Atua o taku kamaka, ka whakawhirinaki atu ahau ki a ia; taku whakangungu rakau, me te haona o toku whakaoranga, toku pa tiketike, toku rerenga atu, toku kai whakaora; whakaorangia ana ahau e koe i te tutu.

4 Ka karanga ahau ki a Ihowa e tika nei kia whakamoemititia, a ka ora i oku hoa riri.

5 I toku karapotinga mai e nga ngaru o te mate, ka whakawehia mai ahau e nga waipuke o te kino.

6 I karapotia mai ahau e nga whakawiringa a te reinga: haukotia ana ahau e nga mahanga a te mate.

7 I karanga atu ahau ki a Ihowa i toku paweratanga, i karanga atu ki toku Atua: i whakarongo mai ano ia ki toku reo i roto i tona temepara, i *tae* hoki taku hamamatanga ki ona taringa.

8 Na, ka ngaueue te whenua, ka ruwiri ana nga putake o nga rangi, ngaueue ana: no te mea e riri ana ia.

9 I kake atu he paowa i ona pongaponga: a ka kai te kapura o roto o tona mangai, ngiha noa nga waro.

10 I whakapingoretia e ia nga rangi, a ka heke iho: a, i raro te pouri i ona waewae.

11 Na, ka eke ia ki te kerupa, a, rere ana: ina, i kitea ia i runga i nga parirau o te hau.

12 I meinga ano hoki e ia te pouri hei teneti i tetahi taha ona, i tetahi taha: nga wai pouri, nga kapua matotoru o te rangi.

13 Ngiha ana nga waro i te wherikotanga o tona aroaro.

14 Papā ana te whatitiri a Ihowa i nga rangi; puaki ana te reo o te Runga rawa.

15 Kokiritia mai ana e ia nga pere, a, marara ana ratou; he uira, a ka whati ratou.

16 Katahi ka kitea nga whakatakere o te moana, ka takoto kau nga putake o te ao, i te whakatupehupehunga a Ihowa, i te whengunga o te manawa o ona pongaponga.

17 I tono karere mai ia i runga, ka mau ki a au; toia ake ana ahau e ia i roto i nga wai maha.

18 Nāna ahau i whakaora i taku hoa riri kaha, i te hunga ano hoki e kino ana ki a au: no te mea he kaha rawa ratou i a au.

19 Huakina tatatia mai ana ahau e ratou i te ra o toku matenga: ko Ihowa ia toku whakawhirinakitanga.

20 A, whakaputaina ana ahau e ia ki te wahi whanui: i whakaorangia ahau e ia, no te mea i whakaahuareka mai ia ki a au.

21 Rite tonu ki taku mahi tika ta Ihowa utu ki a au; rite tonu ki te ma o oku ringa tana i whakahoki mai ai ki a au.

22 Moku i pupuri i nga ara o Ihowa; a, kihai i he, i whakarere i toku Atua.

23 Kei mua tonu hoki i a au ana whakaritenga katoa; ana tikanga ano hoki, kihai era i whakamataratia atu i a au.

24 I tu tika ano hoki ahau ki tona aroaro: a, i tiaki ano i a au kei kino.

25 Na, ka homai e Ihowa he utu ki a au; he mea rite tonu ki toku tika; ki toku ma i tana titiro iho.

26 He tangata atawhai, ka atawhai ano koe; he tangata tika, ka tika ano koe.

27 He tangata ma, ka ma ano hoki koe; he tangata whakakeke, he whakakeke hoki tau mahi.

28 E whakaorangia hoki e koe te iwi e whakamatea ana: kei runga ia ou kanohi i te hunga whakakake, a ka whakahokia iho ki raro.

29 Ko koe hoki taku rama, e Ihowa; ma Ihowa ano hoki e whakamārama toku pouritanga.

30 Nau hoki ahau i rere ai na waenga atu i te ropu: na toku Atua i pekea ai e ahau te taiepa.

31 Te Atua, tika tonu tana ara; e parakore ana te kupu a Ihowa; he whakangungu rakau ia ki te hunga katoa e whakawhirinaki ana ki a ia.

32 Ko wai oti te Atua, ki te kahore a Ihowa? ko wai hoki te kamaka, ki te kahore to tatou Atua.

33 Ko te Atua toku kaha, *me toku* pakaritanga; ko ia hei mea kia tino tika toku ara.

34 Ko ia nei hei mea i oku waewae kia rite ki o te hāta: mana hoki ahau e whakatu ki runga ki oku wahi tiketike.

35 Ko ia hei whakaako i oku ringa ki te whawhai; hei mea i oku ringa kia rite ki te kopere parahi.

Digitized by Google

36 Kua homai ano hoki e koe ki a au te whakangungu rakau o tau whakaoranga; whakanuia ana ahau e to whakaaro mahaki.

37 I whakanuia e koe oku takahanga i raro i a au, tē paheke oku waewae.

38 I arumia e ahau oku hoa riri, a hunā iho ratou e au: kihai ano hoki ahau i tahuri mai, a, moti noa ratou.

39 Moti iho ratou i a au, mongamonga noa ratou; tē ahei te whakatika: ina, hinga ana ratou ki raro i oku waewae.

40 Nau hoki ahau i whitiki ki te kaha mo te whawhai: piko ana i a koe ki raro i a au te hunga i whakatika mai ki a au.

41 I homai ano hoki e koe ki a au nga kaki o oku hoa riri: na, hunā iho e ahau te hunga e kino mai ana ki a au.

32 I tirotiro ratou, heoi kahore he kai whakaora: ki a Ihowa, otira kihai ia i whakao mai ki a ratou.

43 Na, tukia ana ratou e ahau, a, rite noa ki te puehu o te whenua: mohungahunga noa ratou i a au, me te mea he paru ratou no te huarahi; titaria atu ana ratou e ahau.

44 Nau hoki ahau i ora ai i nga ngangautanga a toku iwi, tiakina ana ahau e koe hei upoko mo nga tauiwi. Hei apa moku te iwi kahore nei i matauria e ahau.

45 Hei apa moku nga tangata iwi ke: kia rongo kau te taringa, kakama tonu mai ratou ki a au.

46 Ka memeha haere nga tangata iwi ke: ka puta wehi mai hoki i roto i o ratou kuhunga.

47 E ora ana a Ihowa, a, kia whakapaingia toku kamaka: kia whakanuia ano hoki te Atua o te kamaka o toku whakaoranga.

48 Ko te Atua toku kai rapu utu; mana e pehi te iwi ki raro i a au.

49 Ko ia hei kai whakaputa moku i roto i oku hoa riri; ae ra, mau ahau e mea kia teitei ake i te hunga e whakatika mai ana ki a au: whakaorangia ana ahau e koe i te tangata tutu.

50 Mo konei ka whakawhetai atu ahau ki a koe, e Ihowa, i roto i nga tauiwi, ka himene atu ano hoki ki tou ingoa.

51 Hei pourewa whakaora *ia* ki tona kingi; e whakaputa aroha ana ki tana tangata i whakawahi ai, ki a Rawiri ratou ko ona uri, ake ake ake.

UPOKO 23.

NA, ko nga kupu whakamutunga enei a Rawiri. He ki tenei ra Rawiri tama a Hehe, he ki hoki na te tangata i whakaarahia ki runga, na ta te Atua o Hakopa i whakawahi ai, na te kai himene ahuareka a Iharaira;

2 He kai whakapuaki ahau i te kupu a te Wairua o Ihowa: kei toku arero ano hoki tana korero.

3 I korero mai te Atua o Iharaira, i mea mai te kamaka o Iharaira ki a au, Kia tika te kai whakatakoto tikanga mo nga tangata: me whakatakoto tikanga i runga i te wehi ki a Ihowa.

4 A ka rite ki te maramatanga o te ata *ina* whiti te ra o te ata kahore nei he kapua; *ki* te tupu hou o te whenua i te mea ka whiti *te ra* i te maonga o te ua.

5 Ahakoa e kore toku whare e pena i te aroaro o te Atua, heoi kua takoto tana kawenata, u tonu, ki a au, rite rawa nga *aha* katoa, mau rawa: heoi katoa hoki toku whakaoranga ko tenei, heoi katoa hoki *taku* e whakaahuareka ai: otiia kihai i meinga e ia kia tupu.

6 Ko nga tamariki ia a Periara, ka rite katoa ratou ki nga tataramoa e aia atu ana, e kore nei e hopukia atu e te ringa.

7 A, e whakatata atu te tangata, kia kapi i te rino, kia *mau* hoki ki te kakau o te tao: me tahu rawa ano hoki ki te ahi i *taua* wahi *na ano*.

8 ¶ Ko nga ingoa enei o nga tangata marohirohi a Rawiri, Ko Iohepe-pahepete Takamoni, he tino rangatira ia; ko Arino Eteni *ano ia*. *I ara ake tana tao* ki nga rau e waru, patua iho e ia i te whakaekenga kotahi.

9 I muri i a ia ko Ereatara tama a Roro Ahohi; ko ia tetahi o nga tangata marohirohi, o nga hoa tokotoru o Rawiri i ta ratou whakataranga ki nga Pirihitini i huihui mai ki reira ki te whawhai, i te mea kua riro nga tangata o Iharaira.

10 Whakatika ana ia, a patua iho nga Pirihitini, a, ngenge noa tona ringa, piri noa tona ringa ki te hoari; a, nui atu te whakaoranga i whakaora ai a Ihowa i taua ra; a hoki mai ana te iwi ki muri i a ia, he hui kau i nga parakete.

11 A, i muri i a ia ko Hamaha tama a Ake Harari. Na, te huihuinga mai o nga Pirihitini ki te taua, ki tetahi wahi oneone e kapi ana i nga pi; a, rere ana te iwi i te aroaro o nga Pirihitini.

12 Heoi tu ana tera i waenganui o taua wahi, na, ka mau i a ia, patua iho e ia nga Pirihitini: na, nui atu te whakaoranga i whakaora ai a Ihowa.

13 Na, ka haere atu etahi rangatira tokotoru, no te toru tekau, ki raro, a ka

Digitized by Google

tae ki a Rawiri i te kotinga witi ki te ana o Aturama: a, i te noho tera te ope o nga Pirihitini i Raorao Repaima.

14 Na, i roto a Rawiri i te pourewa i taua wa; i Pete-rehema ano hoki nga hoia pupuri a nga Pirihitini i taua wa na ano.

15 Na, ka minamina a Rawiri, a ka mea, Aue, tē ai he tangata hei mea wai moku i roto i te puna i Pete-rehema, i tera i te kuwaha!

16 Na, tika ana aua toa tokotoru na waenganui o te pumi o nga Pirihitini, a, utuhia mai ana he wai i te puna o Pete-rehema, i tera i te kuwaha, a, tangohia mai ana e ratou, mauria ana ki a Rawiri: otiia kihai ia i pai ki te inu, na, ringitia ana e ia hei mea ki a Ihowa.

17 A ka mea, Aue, kia meatia tenei e ahau, e Ihowa! ehara ianei tenei i te toto o nga tangata me i kotahi nei kua mate, i a ratou ra i haere? Na, kihai ia i pai ki te inu. Ko enei nga mahi a aua matohirohi tokotoru.

18 Na, ko Apihai teina o Ioapa tama a Teruia te rangatira o nga tangata tokotoru. A, i ara ake ano tana tao ki nga rau e toru, patua iho e ia; i whai ingoa hoki ia i roto i te tokotoru.

19 He teka ianei nona te kororia nui o te tokotoru? a meinga ana hei rangatira mo ratou, otiia kihai ia i uru ki te tokotoru *tuatahi*.

20 Me Penaia ano hoki tama a Iehoiara, he tama na tetahi tangata toa, no Kapateere, he nui ana mahi; tokorua nga tangata o Moapa, koia ano kei te raiona, i patua e ia: i haere ano ia ki raro, a, patua ana e ia tetahi raiona i roto i te rua i te wa o te hukarere.

21 Nana hoki tetahi Ihipiana i patu, he tangata ataahua: he tao ano hoki kei te ringa o taua Ihipiana; heoi haere ana ia ki raro ki a ia, he tokotoko hoki tana, na, tangohia mai ana e ia te tao i roto i te ringa o te Ihipiana, a, werohia ana ia ki tana tao ano.

22 Na Penaia tama a Iehoiara enei mahi; i whai ingoa ano hoki ia i roto i nga marohirohi tokotoru.

23 Nona te kororia nui o te toru tekau; otiia kihai i uru ki te tokotoru tuatahi. Na, meinga ana ia e Rawiri hei rangatira mo ona takahoa.

24 Ko Atahere teina o Ioapa tetahi o te toru tekau: ko Erehanana tama a Roro o Pete-rehema.

25 Ko Hamaha Harori; ko Erika Harori;

26 Ko Herete Parati; ko Ira tama a Ikehe Tekoi;

27 Ko Apietere Anetoti; ko Mepunai Huhati;

28 Ko Taramono Ahohi: ko Maharai Netopati;

29 Ko Herepe tama a Paana he Netopati; ko Itai tama a Ripai, no Kipea, no nga tamariki a Peniamine;

30 Ko Penaia Piratoni; ko Hirai, no nga awaawa o Kaaha;

31 Ko Api-arapono Arapati; ko Atamawete Parahumi;

32 Ko Eriahapa Haaraponi, no nga tama a Iahene; ko Honatana;

33 Ko Hamaha Harari; ko Ahiama tama a Harara Harari;

34 Ko Eriperete tama a Ahahapai tama a te Maakati, ko Eriama tama a Ahitopere Kironi;

35 Ko Heterai Karameri; ko Paarai Arapi;

36 Ko Ikara tama a Natana o Topa; ko Pani Kari;

37 Ko Tereke Amoni; ko Nahari Peeroti, ko te kai mau o nga patu a Ioapa tama a Teruia;

38 Ko Ira, he Itiri *ia*; ko Karepa, he Itiri *ia*;

39 Ko Uria Hiti; ki te huihuia, e toru tekau ma whitu.

UPOKO 24.

NA, ka mura ano hoki te riri a Ihowa ki a Iharaira, a ka whakahihiri ia i a Rawiri ki te he mo ratou, ki te mea, Tikina, taua a Iharaira raua ko Hura.

2 Na, ko te kianga atu a te kingi ki a Ioapa ki te rangatira ope, ko tona hoa hoki ia, Tena, haereerea nga iwi katoa o Iharaira, o Rana mai ano, a tae noa ki Peere-hepa, ka tatau i te iwi, kia mohio ai ahau ki te tokomahatanga o te iwi.

3 Ano ra ko Ioapa ki te kingi, Ma Ihowa ma tou Atua e tapiri mai a muri o tona iwi ki nga rau e rite ana ki a ratou e noho nei, me te titiro ano nga kanohi o toku ariki o te kingi: otiia he aha toku ariki te kingi i aro ai ki tenei mea?

4 Heoi u tonu te kupu a te kingi ki a Ioapa, ratou ko nga rangatira ope. Na, haere ana a Ioapa ratou ko nga rangatira ope i te aroaro o te kingi ki te tatau i te iwi i a Iharaira.

5 ¶ Na, to ratou whitinga i Horano, ka noho ki Aroere, ki te taha ki matau o te pa i waenganui o te awa o Kara, ki te taha ano hoki ki Iatere:

6 Na, ka tae mai ki Kireara, ki te whenua ano hoki o Tahatimihorohi, a ka

Digitized by Google

tae ki Rana-iaana, a, awhio haere ana ki Hairona.

7 A, tae atu ana ki te pa kaha ki Taira, ki nga pa katoa ano hoki o nga Hiwi, o nga Kanaani: a, puta tonu atu ki te taha ki te tonga o Hura, ki Peere-hepa.

8 A ka oti te whenua katoa te haere e ratou, ka tae mai ratou ki Hiruharama i te mutunga o nga marama e iwa o nga ra ano hoki e rua tekau.

9 Na, ka homai e Ioapa te tokomahatanga o te iwi i taua ki te kingi: a, e waru rau mano nga tangata marohirohi o Iharaira, he hunga unu hoari; na, e rima rau mano nga tangata o Hura.

10 ¶ Na, ka whakawiri te ngakau o Rawiri i muri iho i tana tauanga i te iwi. A ka mea a Rawiri ki a Ihowa, Nui atu toku hara i taku i mea ai: na, tena, kia whakarerea noatia iho, e Ihowa, te he o to pononga, nui whakaharahara hoki toku kuaretanga.

11 I te marangatanga ake hoki o Rawiri i te ata, kua puta mai te kupu a Ihowa ki a Kara poropiti, ki ta Rawiri matakite; i ki ia,

12 Haere, mea atu ki a Rawiri, Ko te kupu tenei a Ihowa, E toru enei pikaunga aku mau, whiriwhirihia tetahi o enei mau, a ka meatia e ahau ki a koe.

13 Na, te taenga mai o Kara ki a Rawiri, ka korero ki a ia, ka mea ki a ia, Kia tae mai ki a koe etahi tau mate-kai e whitu ki tou whenua? kia toru ranei nga marama e rere ai koe i te aroaro o ou hoa riri, me ta ratou whai ano i a koe? kia toru ranei nga ra o te mate uruta ki tou whenua? Na, whakaaroa e koe kia kitea ai taku kupu e whakahoki atu ai ki taku kai tono mai.

14 Ano ra ko Rawiri ki a Kara, Hē noa iho aku whakaaro: na, kia taka tatou ki roto ki te ringa o Ihowa, he nui hoki tona aroha; kaua hoki ahau e taka ki roto ki te ringa tangata.

15 ¶ Na, whakapangia atu ana e Ihowa he mate uruta ki a Iharaira, o te ata iho ano, a, taea noatia te wa i whakaritea: a, mate ake o te iwi, o Rana a tae noa ki Peere-hepa, e whitu tekau mano tangata.

16 A, te toronga o te ringa o te anahera ki Hiruharama whakangaro ai, ka puta ke ta Ihowa whakaaro mo te kino, a ka mea ki te anahera e whakangaro ana i te iwi, Kua nui: kati tou ringa: a, i te patunga witi a Arauna Iepuhi tera te anahera a Ihowa.

17 Na, ka korero atu a Rawiri ki a Ihowa i tona kitenga i te anahera i patua ai te iwi, ka mea, Ko au tenei te mea i hara, naku hoki te mahi he: ko enei hipi ia, i aha ratou? Tena, kia pa tou ringa ki a au, ki te whare ano hoki o toku pāpā.

18 ¶ Na, ka haere atu a Kara ki a Rawiri i taua ra, a ka mea ki a ia, Whakatika, whakaarahia he aata ki a Ihowa ki te patunga witi a Arauna Iepuhi.

19 Na, whakatika ana a Rawiri, pera ana me te kupu a Kara, me ta Ihowa i whakahau ai.

20 A, te tirohanga atu a Arauna, ka kite i te kingi ratou ko ana tangata e haere mai ana ki a ia: na, puta atu ana a Arauna, piko ana ki te kingi, ahu ana tona mata ki te whenua.

21 Na, ka mea a Arauna, He aha toku ariki te kingi i haere mai ai ki tana pononga? Na, ko te meatanga a Rawiri, Ki te hoko i to patunga witi, kia hangā ai he aata ki a Ihowa, kia mutu ai te whiunga o te iwi.

22 Katahi a Arauna ka mea ki a Rawiri, Me tango e toku ariki e te kingi, me whakaeke te mea e pai ana ki tana titiro iho, Nana, nga kau hei tahunga tinana, me nga patu witi, me nga mea o ngā kau hei wahie.

23 Te homaitanga o ena mea katoa e Arauna ki te kingi, me te mea na te kingi. I mea ano a Arauna ki te kingi, Kia manako mai a Ihowa tou Atua ki a koe.

24 Na, ko te meatanga a te kingi ki a Arauna, Kahore, engari me ata hoko e ahau tou *wahi* ki *te* utu, e kore hoki e whakaherea e ahau he tahunga tinana utu-kore ki a Ihowa ki toku Atua. Na, hokona ana e Rawiri taua patunga witi me nga kau ki nga hiriwa, e rima tekau nga hekere.

25 A hangā ana e Rawiri tetahi aata ki reira ma Ihowa, whakaekea ana e ia etahi tahunga tinana me etahi whakamarietanga: katahi ka marie mai a Ihowa ki te whenua, a ka mutu te whiu o Iharaira.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUATAHI

O

NGA KINGI.

UPOKO 1.

NA, kua koroheketia a Kingi Rawiri, kua maha ona ra; a, hipokina ana ia e ratou ki nga kakahu; heoi kihai i mahana.

2 Katahi ana tangata ka ki mai ki a ia, Kia rapua tetahi kotiro, tetahi wahina ma toku ariki, ma te kingi; a, me tu ia ki te aroaro o te kingi, mana hoki ia e atawahi, ka takoto hoki ki tou uma, a ka mahana toku ariki te kingi.

3 Na, rapua ana e ratou tetahi kotiro ataahua puta noa i nga rohe katoa a Iharaira; a ka kitea a Apihaka Hunami, a, kawea mai ana ia ki te kingi.

4 Na, ataahua tonu taua kotiro; a, ko ia hei kai atawhai mo te kingi, hei kai mahi ano hoki ki a ia: otiia kihai te kingi i mohio ki a ia.

5 ¶ Na, ka whakanui a Aronia tama a Hakiti i a ia, ka mea, Ko ahau hei kingi, a, meatia ana e ia etahi hariata māna, me etahi tangata noho hoiho, e rima tekau ano hoki nga tangata hei rere i tona aroaro.

6 Kihai ano hoki tona pāpā i whakapouri i tona ngakau o mua iho, kihai i mea, He aha koe i pena ai? ataahua noa iho ano ia, i whanau ano hoki i muri i a Apoharama.

7 Na, ka kororerero ia ki a Ioapa tama a Teruia, ki a Apiatara ano hoki ki te tohunga; a, ko raua hei tuara whakakaha mai mo Aronia.

8 Ko Haroko ia ko te tohunga, ratou ko Penaia tama a Iehoiara, ko Natana matakite, ko Himei, ko Rei, ko nga tangata nunui a Rawiri, kihai ratou i uru ki ta Aronia.

9 Na, ka patua e Aronia he hipi, he kau, me nga mea momona, ki te kohatu ki Toherete ki tera i te taha o Ene-rokere, a, karangatia ana e ia ona teina katoa, nga tama a te kingi, ratou ko nga tangata katoa o Hura, nga pononga a te kingi.

10 Ko Natana ia ko te matakite, ratou ko Penaia, ko nga tangata nunui me tona teina, me Horomona ano hoki kihai *ratou* i karangatia e ia.

11 ¶ Na, ka korero a Natana ki a Pate-hepa whaea o Horomona, ka mea, Kahore ianei koe i rongo ko Aronia tama a Hakiti te kingi, kahore ano hoki kia mohiotia e to tatou ariki, e Rawiri?

12 Na, haere mai, a, maku e whakaatu he whakaaro ki a koe e ora ai koe, e ora ai ano hoki to tamaiti a Horomona.

13 Haere, a ka tae atu ki a Kingi Rawiri, ka mea ki a ia, Kihai ianei koe i oati mai, e toku ariki, e te kingi, ki to pononga i mea, Ko Horomona ko to tama hei kingi i muri i a au, ko ia hoki hei noho ki runga ki toku torona? Na, he aha i kingi ai a Aronia?

14 Na, e korero ana ano koe i reira ki te kingi, ka tae atu ano hoki ahau i muri i a koe, a, maku e whakakoia atu ki o korero.

15 ¶ Na, ko te haerenga atu o Pate-hepa ki te whare moenga ki te kingi, a he koroheke rawa te kingi; ko Apihaka Hunami ano hoki te kai mea i nga mea a te kingi.

16 Na, ka tuohu iho a Pate-hepa, ka piko iho ki te kingi, a ka mea te kingi, He aha tau?

17 Na, ko ta tera meatanga ki a ia, E toku ariki, i oatitia mai a Ihowa tou Atua e koe ki to pononga, *i mea mai koe*, Ko Horomona ko to tamaiti hei kingi i muri i a au, ko ia ano hoki hei noho ki runga ki toku torona.

18 Na, kua kingi nei a Aronia, a, kahore ano koe i mohio inaianei, e toku ariki, e te kingi.

19 Patua iho hoki e ia te kau, te mea momona, te hipi, tona tini; kua karangatia ano hoki e ia nga tama katoa a te kingi, me Apiatara tohunga, me Ioapa ano te rangatira ope; ko Horomona ia ko to pononga, kihai i karangatia e ia.

20 Na, ko koe, e toku ariki, e te kingi,

Digitized by Google

e anga mai ana nga kanohi o Iharaira katoa ki a koe, kia whakaaturia ki a ratou ko wai e noho ki runga ki te torona o toku ariki o te kingi i muri i a ia.

21 Na, tenei ake kei te moenga o toku ariki o te kingi ki ona matua, na, ko maua ko taku tamaiti ko Horomona ka kiia he hunga hara.

22 ¶ I a ia ano e korero ana ki te kingi, na, ko Natana poropiti kua tae mai.

23 A ka korerotia mai e ratou ki te kingi; ka mea ratou, Ko Natana poropiti tenei. Na, haere mai ana tera ki te aroaro o te kingi, a, piko tapapa ana ki te whenua ki te aroaro o te kingi.

24 Na, ko te meatanga mai a Natana, E toku ariki, e te kingi, i mea ranei koe, Ko Aronia hei kingi i muri i a au, ko ia ano hoki hei noho ki runga ki toku torona?

25 Kua riro hoki ia ki raro inaianei, a, kei te patu tera i te kau, i te mea momona, i te hipi, tona tini; kua karangatia ano hoki e ia nga tama katoa a te kingi ratou ko nga rangatira ope, ko Apiatara tohunga, kei te kai ano tera ratou, kei te inu i tona aroaro; e ki ana, Kia ora a Kingi Aronia.

26 Na, ahau to pononga, kihai ahau i karangatia e ia, a Haroko tohunga, a Penaia tama a Iehoiara, a Horomona to pononga.

27 Na toku ariki ranei na te kingi tenei mea, a, kihai i whakaaturia e koe ki to pononga ko wai e noho ki runga ki te torona o toku ariki o te kingi i muri i a ia?

28 ¶ Na, ka whakahokia mai e Kingi Rawiri, a ka mea, Karangatia atu a Pate-hepa ki a au. Na, haere mai ana ia ki te aroaro o te kingi, a, tu ana i te aroaro o te kingi.

29 Na, ko te oatitanga a te kingi, ka mea, E ora ana a Ihowa i whakaora nei i a au i nga matenga katoa,

30 Aku oatitanga i a Ihowa i te Atua o Iharaira ki a koe, *i a au* ra i mea, Ko Horomona ko to tama hei kingi i muri i a au, ko ia hoki hei noho ki runga ki toku torona i muri i a au, me pena ano e ahau i tenei ra.

31 Na, tuohu ana a Pate-hepa, anga tonu tona mata ki te whenua, piko atu ana ki te aroaro o te kingi, ka mea, Kia ora toku ariki a Kingi Rawiri, a, ake ake ake.

32 ¶ Na, ko te meatanga ake a Kingi Rawiri, Karangatia atu a Haroko tohunga ki a au, me Natana poropiti ano hoki, ratou ko Penaia tama a Iehoiara. Na, haere ana ratou ki te aroaro o te kingi.

33 Katahi te kingi ka mea ki a ratou, Tikina atu nga pononga a to koutou ariki hei hoa mo koutou, ka whakanoho ai i a Horomona i taku tamaiti ki runga ki *toku* muera, ki toku ake, ka kawe ai i a ia ki raro ki Kihona.

34 A, ma Haroko tohunga raua ko Natana poropiti ia e whakawahi ki reira hei kingi mo Iharaira; ka whakatangi ai koutou i te tētere, ka mea ai, Kia ora a Horomona te kingi.

35 Na, ka piki ake koutou i muri i a ia, a ka tae mai ia, ka noho ki runga ki toku torona; a, hei kingi ia i muri i a au, he mea whakarite naku hei rangatira mo Iharaira raua ko Hura.

36 Na, ka whakahokia atu e Penaia tama a Iehoiara ki ta te kingi, a ka mea, Amine: kia pena mai *ano hoki* te ki a Ihowa, a te Atua o toku ariki o te kingi.

37 I toku ariki nei, i te kingi, a Ihowa, kia pena ano hoki ia ki a Horomona; kia whakanuia ake ano hoki tona torona ki runga ake i te torona o toku ariki o Kingi Rawiri.

38 Katahi ka haere ki raro a Haroko tohunga, a Natana poropiti, a Penaia tama a Iehoiara, me nga Kereti me nga Pereti, whakanohoia ana a Horomona e ratou ki runga ki te muera o Kingi Rawiri, a, kawea ana ia ki Kihona.

39 I tangohia ano hoki e Haroko tohunga te haona hinu i roto i te tapenakara, a, whakawahia ana a Horomona e ia. Katahi ka whakatangihia te tētere e ratou, a ka mea katoa te iwi, Kia ora a Kingi Horomona.

40 Na, piki ake ana te iwi katoa i muri i a ia, me te whakatangi ano hoki te iwi i nga putorino; nui atu hoki te koa i koa ai ratou, pakaru ana te whenua i to ratou hamama.

41 ¶ A, i rongo ano a Aronia ratou ko te hunga katoa i karangatia, ona hoa, i a ratou e whakamutu ana i ta ratou kai; a, te rongonga o Ioapa i te tangi o te tētere, ka mea ake, He aha *tenei* hamamatanga o te pa e ngangau mai nei?

42 I a ia ano e korero ana, na, ko Honatana tama a Apiatara tohunga e haere mai ana, a ka mea a Aronia, Haere mai, he tangata maia hoki koe, a, he korero pai au.

43 Na, ko te whakahokinga mai a Honatana, ka mea ki a Aronia, He mea pono rawa *tenei*, Kua meinga a Horomona hei kingi e to tatou ariki e Kingi Rawiri.

44 A, ungā ana ia e te kingi, ratou

Digitized by Google

tahi ko Haroko tohunga, ko Natana poropiti, ko Penaia tama a Iehoiara, ratou ko nga Kereti, ko nga Pereti, a, whakanohoia ana ia ki runga ki te muera o te kingi.

45 Na, whakawahia ana ia hei kingi ki Kihona e Haroko tohunga, e Natana poropiti, a, piki koa ake ana ratou i reira: na, ngateri ana te pa. Ko te hamamatanga ia i rongo ra koutou.

46 E noho mai nei ano hoki a Horomona i runga i te torona o te kingitanga.

47 Kua tae atu ano hoki nga pononga a te kingi ki te manaaki i to tatou ariki i a Kingi Rawiri, ki te mea, Kia meinga e tou Atua te ingoa o Horomona kia pai atu i tou ingoa, kia whakanuia ake e ia tona torona i tou torona. Na, piko iho ana te kingi i runga i te moenga.

48 Ko te kupu ano hoki tenei a te kingi, Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o Iharaira, mona nei i homai i tetahi i tenei ra hei noho ki runga ki toku torona, me te titiro ano oku kanohi.

49 Na, pawera noa iho te hunga katoa i karangatia, nga hoa o Aronia, a, whakatika ana haere ana i tona ara, i tona ara.

50 ¶ A, i wehi ano a Aronia i a Horomona, a, whakatika ana, haere ana, hopukia ana e ia nga haona o te aata.

51 Na, ka korerotia te korero ki a Horomona, Ko Aronia tera e wehi ana i a Kingi Horomona; kei te pupuri ano tera i nga haona o te aata; e mea ana, Kia oati mai a Kingi Horomona ki a au ainei, e kore e whakamatea e ia tana pononga ki te hoari.

52 Na, ko te meatanga ake a Horomona, Ki te mea he tikanga pai tana, e kore e taka tetahi makawe ona ki te whenua; tena ko tenei ka mau tona he, ka mate.

53 Katahi a Kingi Horomona ka tono tangata atu ki te tiki atu i a ia i runga i te aata. A, haere mai ana ia, piko iho ana ki a Kingi Horomona: a ka mea a Horomona ki a ia, Haere ki tou whare.

UPOKO 2.

NA, kua tata nga ra o Rawiri e mate ai; a ka ako iho ia i tana tama i a Horomona, ka mea,

2 E haere ana tenei ahau i te ara o te whenua katoa: na, kia kaha koe, kia whakatangata ?

3 Kia mau ki nga mea a Ihowa a tou Atua; haere i ana ara; kia mau ki ana tikanga, ki ana whakahaunga, ki ana whakariteritenga, ki ana whakaaturanga ki nga mea kua oti te tuhituhi ki te ture a Mohi, kia tika ai tau i nga mea katoa e mea ai koe, i nga wahi katoa e tahuri atu ai koe.

4 Kia mana ai i a Ihowa tana kupu i korero ai ia moku, i mea ai, Ki te tupato iho o tamariki ki to ratou ara, ki te whakapaua katoatia o ratou ngakau, o ratou wairua, ki te haere i toku aroaro i runga i te pono, e kore e whakakorea, (e ai ki tana) tetahi tangata mau mo runga i te torona o Iharaira.

5 E mohio ana ano hoki koe ki ta Ioapa tama a Teruia i mea ai ki a au, ki tana hoki i mea ai ki nga rangatira ope tokorua o Iharaira, ki a Apanere tama a Nere, ki a Amaha tama a Ietere, i patua na e ia, a whakahekea ana nga toto o te whawhai ki runga ki te rangimarie, whakahekea ana nga toto o te whawhai ki runga ki tona whitiki e mau ana ki tona hope, ki runga ki ona hu e mau ana ki ona waewae.

6 Na, kia rite tau e mea ai ki tau i matau ai, kaua ano hoki e tukua tona upoko hina kia heke atu i runga i te rangimarie ki te rua.

7 Kia puta ano hoki tou aroha ki nga tama a Paratirai Kireari kia uru hoki ratou ki te hunga e kai ana ki to tepu: i pera hoki ratou, i whakatau ki a au i toku rerenga i tou tuakana i a Apoha rama.

8 Kei a koe na ano hoki a Himei tama a Kera o Peniamine, o Pahurimi, tera i kanga ra ki a au, kino whakaharahara te kanga, i te ra i haere ai ahau ki Mahanaima: otiia i haere mai ano ki a au ki raro ki Horano ki te whakatau i a au, a, oatitia atu ana a Ihowa e ahau ki a ia; i mea ahau, E kore ahau e whakamate i a koe ki te hoari.

9 Na, kaua ia e whakaharakoretia e koe, he tangata mohio hoki koe, a, e matau ana ki tau e mea ai ki a ia; engari kia heke atu tona upoko hina i runga i te toto ki te rua.

10 Na, moe ana a Rawiri ki ona mātua, a, tanumia ana ki te pa o Rawiri.

11 Na, nga ra i kingi ai a Rawiri ki a Iharaira, e wha tekau nga tau: e whitu nga tau i kingi ai ia ki Heperona, a, e toru tekau ma toru nga tau i kingi ai ki Hiruharama.

12 ¶ Na, noho ana a Horomona i runga i te torona o Rawiri o tona pāpū, a u rawa tona kingitanga.

Digitized by Google

13 ¶ Na, ko te haerenga mai o Aronia tama a Hakiti ki a Pate-hepa whaea o Horomona. A ka mea atu tera, I haere mai ranei koe i runga i te pai? A ka mea ia, I runga ano i te pai.

14 I mea ano ia, He kupu taku ki a koe. A ka mea tera, Korero.

15 Na, ko tana meatanga mai, E mohio ana ano koe, i a au te kingitanga, a, i anga mai nga kanohi o Iharaira katoa ki a au hei kingi: heoi kua kauparea ketia nei te kingitanga, a, riro ana i toku teina: na Ihowa hoki i tika ai mana.

16 Na, kotahi tenei tono aku ki a koe: kaua e whakakahoretia taku. A ka mea tera ki a ia, Korero.

17 Na, ko tana meatanga mai, Tena, korero atu ki a Kingi Horomona, (e kore hoki ia e whakakahore ki tau,) kia homai e ia a Apihaka Hunami hei wahine maku.

18 Katahi a Pate-hepa ka mea atu, E pai ana, me korero atu tau e ahau ki te kingi.

19 ¶ Na, haere ana a Patehepa ki a Kingi Horomona ki te korero i ta Aronia ki a ia. A, whakatika atu ana te kingi ki te whakatau ki a ia, piko iho ana ki a ia, a ka noho iho ano ki runga ki tona torona; i meinga ano hoki e ia kia whakaturia he nohoanga mo te whaea o te kingi, a, noho ana tera ki tona ringa matau.

20 Na, ka mea ia, Kotahi tenei mea iti hei tononga maku ki a koe: kaua taku e whakakahoretia. A ka mea te kingi ki a ia, Tonoa mai, e toku whaea; e kore hoki ahau e whakakahore ki tau.

21 A ka mea ake tera, Kia hoatu a Apihaka Hunami hei wahine ma to tuakana ma Aronia.

22 Na, ko te whakahokinga mai a Kingi Horomona, ka mea ki tona whaea, He aha i tonoa ai a Apihaka Hunami e koe ma Aronia? Tonoa ano hoki te kingitanga mona; ko toku tuakana hoki ia; mona, mo Apiatara tohunga, mo Ioapa tama a Teruia.

23 Katahi ka oatitia a Ihowa e Kingi Horomona; i mea ia, Kia meatia mai tenei e te Atua ki a au, me tetahi atu mea ano hoki, ina, he kupu whakamate mona tenei i korerotia nei e Aronia.

24 Na, e ora ana a Ihowa i whakapumau nei i a au, i whakanoho ano hoki i a au ki runga ki te torona o Rawiri o toku pāpā, a, i mea ano i tetahi whare moku, i te pera me tana i korero ai, ko ajanei mate ai a Aronia.

25 Katahi ka tonoa e Kingi Horomona a Penaia tama a Iehoiara; a, rere ana tera ki runga ki a ia; na, kua mate.

26 ¶ Na, ka mea te kingi ki te tohunga ki a Apiatara, Haere ki to mara ki Anatoto, kua takoto hoki te mate mou: otiia e kore ahau e whakamate i a koe i tenei ra, no te mea nau i mau te aaka o te Ariki, o Ihowa, i mua i a Rawiri i toku pāpā, a, i mate ano hoki i nga matenga katoa o toku pāpā.

27 Na, peia ana a Apiatara e Horomona, whakakahoretia iho hei tohunga ma Ihowa; i rite ai te kupu a Ihowa i korerotia e ia ki Hiro mo te whare o Eri.

28 ¶ A, te taenga o te rongo ki a Ioapa: (i anga hoki a Ioapa ki te whai i a Aronia; otiia kihai i anga ki te whai i a Apoharama:) na, rere ana a Ioapa ki te tapenakara o Ihowa; kei te pupuri i nga haona o te aata.

29 A ka korerotia atu ki a Kingi Horomona, Kua rere a Ioapa ki te tapenakara o Ihowa, kei te taha ano tera o te aata. Na, ka ungā atu a Penaia tama a Iehoiara e Horomona; i ki ia, Haere, e rere ki runga ki a ia.

30 A, te taenga atu o Penaia ki te tapenakara o Ihowa, ka mea atu ki a ia, Ko te kupu tenei a te kingi, Puta mai ki waho. Ano ra ko tera, Kahore, engari kia mate ahau ki konei. Katahi ka whakahokia atu te korero e Penaia ki te kingi; i mea ia, Ko te kupu tenei a Ioapa, ko tana hoki tenei i whakahoki mai ai ki a au.

31 Ano ra ko te kingi ki a ia, Meatia ano tana i korero ai; rere atu ki runga ki a ia, ka tanu i a ia; whakakahoretia atu i a au, i te whare ano hoki o toku pāpā, nga toto hara-kore i whakahekea nei e Ioapa.

32 Na, ka whakahokia iho e Ihowa ana toto ki runga ki tona mātenga, nana hoki i rere ki runga ki nga tangata tokorua, ki nga tangata e tika ake ana, e pai ake ana i a ia, a, patua iho ki te hoari kihai ano hoki toku pāpā a Rawiri i mohio, ara, ki a Apanere tama a Nere, ki te rangatira o te ope a Iharaira, raua ko Amaha tama a Ietere, rangatira o te ope a Hura.

33 Na, ka hoki iho o raua toto ki runga ki te mātenga o Ioapa, ki runga ano hoki ki te mātenga o ona uri, a, ake ake ake; ki a Rawiri ia, ratou ko ona uri, ko tona whare, ko tona torona, ka mau ta Ihowa rongo, a ake ake ake.

34 Na, haere ana a Penaia tama a Iehoiara ki runga, a, rere ana ki runga ki a ia, whakamatea iho, tanumia iho ki tona whare ki te koraha.

Digitized by Google

35 ¶ A, meinga ana e te kingi a Penaia tama a Iehoiara hei rangatira ope i muri i a ia; i meinga ano hoki e te kingi a Haroko te tohunga hei whakakapi mo Apiatara.

36 ¶ Katahi te kingi ka tono tangata atu ki te karanga i a Himei, a ka mea ki a ia, Hangā he whare mou ki Hiruharama, hei reira ano hoki koe noho ai; kaua ano hoki e haere atu i reira ahakoa ki hea, ki hea.

37 I te ra hoki e puta ai koe ki waho, e whiti ai i Awa Kitirono, kia tino mohio koe, ko te mate kau mou; hei runga ano i tou mātenga ou toto.

38 Na, ko te meatanga mai a Himei ki te kingi, He pai te kupu na; ka pena ano to pononga me ta toku ariki, me ta te kingi i korero na. Na, he maha nga ra i noho ai a Himei ki Hiruharama.

39 A, i te mutunga o nga tau e toru ka tahuti atu nga pononga tokorua a Himei ki a Akihi ki te tama a Maaka kingi o Kata, a ka korerotia te korero ki a Himei, O pononga ra, kei Kata.

40 Na, whakatika ana a Himei, whakanohoia ana e ia tona kaihe, a, haere ana ki Kata ki a Akihi ki te rapu i ana pononga: heoi haere ana a Himei, a, kawea mai ana e ia ana pononga i Kata.

41 A, te korerotanga ki a Horomona, Kua haere atu a Himei i Hiruharama ki Kata, a, kua hoki mai ano.

42 Na, ka tono tangata atu te kingi ki te karanga i a Himei, a ka mea ki a ia, Kahore ianei koe i whakaoatitia e ahau ki a Ihowa, me taku whakaatu ano ki a koe; me taku ki atu ano, Te ra e puta ai koe ki waho, e haere ai kihea ranei, ki hea ranei, kia ata mohio koe, ko te mate kau mou? a, i mea mai ano koe ki a au, E pai ana te kupu i rongo ai ahau.

43 Na, he aha koe tē pupuri ai i te oati a Ihowa, i te whakahaunga i whakahaua ai koe e ahau?

44 I mea ano te kingi ki a Himei, E mohio ana koe ki te kino katoa, e mohio ana ano ra tou ngakau, ki tau i mea ai ki toku pāpā ki a Rawiri. Na, ka whakahokia nei e Ihowa to kino ki runga ki tou mātenga.

45 A ka manaakitia a Kingi Horomona, ka pumau tonu ano hoki te torona o Rawiri i te aroaro o Ihowa, a, ake ake ake.

46 Katahi te kingi ka whakahau atu ki a Penaia tama a Iehoiara, haere ana tera ki waho, rere ana ki runga ki a ia, na, kua mate. Na, kua pumau te kingitanga i te ringa o Horomona.

UPOKO 3.

NA, ka meinga a Horomona hei hunaonga ki a Parao kingi o Ihipa: i tangohia hoki e ia te tamahine a Parao mana, a, kawea ana ki te pa o Rawiri, kia oti ra ano te whare mona te hanga, me te whare mo Ihowa, me te taiepa o Hiruharama a tawhio noa.

2 Otiia i patu whakahere ano te iwi i runga i nga wahi tiketike; kiano hoki i hangā noatia te whare mo te ingoa o Ihowa, a tae noa ki aua ra.

3 Na, i aroha ano a Horomona ki a Ihowa, i haere i runga i nga tikanga a tona pāpā a Rawiri: otiia i patu whakahere ano ia, i tahu whakakara ki runga ki nga wahi tiketike.

4 Na, ka haere te kingi ki Kipeono ki te patu whakahere ki reira, ko te tino wahi tiketike hoki ia. Kotahi mano nga tahunga tinana i whakaekea e Horomona ki runga ki taua aata.

5 ¶ I puta mai a Ihowa ki a Horomona ki Kipeono, he mea moemoea i te po, a ka mea te Atua, Inoi mai ko te aha kia hoatu e ahau ki a koe.

6 Na, ko te meatanga atu a Horomona, Nui atu te aroha i whakaputaina e koe ki to pononga ki a Rawiri ki toku pāpā, i a ia e haere ana i tou aroaro i runga i te pono, i te tapu, i te ngakau e tika ana ki a koe; i rongoatia ano hoki e koe tenei aroha nui mona, i a koe i hoatu nei i tetahi tamaiti ki a ia hei noho ki runga ki tona torona, hei penei ano me tenei inaianei.

7 Na, kua meinga nei to pononga e koe, e Ihowa, e toku Atua, hei kingi i muri i a Rawiri i toku pāpā, a, he tamariki rawa ahau; kahore e mohio ki te haere atu, ki te haere mai.

8 Na, kei waenganui tenei to pononga i tou iwi i whiriwhiria e koe, he iwi nui, e kore e taea te tatau, te tuhituhi ranei, i te tini.

9 Na, homai ki to pononga he ngakau e mahara ana ki te whakahaere tikanga ki tou iwi, ki te wehe i te pai, i te kino: ko wai hoki e ahei te whakahaere tikanga mo tenei iwi nui ou?

10 A, pai tonu taua kupu ki te whakaaro iho a te Ariki; no Horomona i tono ki tenei mea.

11 Na, ko te meatanga a te Atua ki a ia, Na, kua tono nei koe ki tenei mea mau, a kihai i tono kia maha nga rangi mou, kihai ano hoki i tono ki te taonga mou, kihai i tono kia whakamatea ou

Digitized by Google

hoa riri; heoi tonoa ana e koe he mohio ki te whakarongo atu ki nga whakawakanga.

12 Na, me mea e ahau tau i korero mai na. Nana, ka hoatu e ahau he ngakau mahara, he ngakau mohio ki a koe; a, kahore he rite mou i mua i a koe; e kore ano hoki e ara ake he rite mou i muri i a koe.

13 Ka hoatu ano hoki e ahau ki a koe au kihai na i tono mai ai, te taonga, te kororia; a, kahore he tangata i roto i nga kingi hei rite mou i ou ra katoa.

14 Ki te haere ano hoki koe i oku ara, ki te rongo ki aku tikanga ki aku whakahaunga, ki te pera me te haere o tou pāpā o Rawiri, na, ka whakaroaina ano e ahau ou ra.

15 A, te marangatanga ake o Horomona, na, he moe! Na, haere mai ana ia ki Hiruharama, ka tu ki mua i te aaka o te kawenata a Ihowa, whakaekea ana e ia he tahunga tinana; i tukua ano hoki e ia he whakamarietanga, i tuku ano hoki ia i te hakari ma ana tangata katoa.

16 ¶ Na, ko te haerenga mai o nga wahine tokorua, he hunga puremu, ki te kingi, tu ana i tona aroaro.

17 Na, ka mea te wahine tuatahi, E toku ariki, kotahi ano te whare i noho ai maua ko tenei wahine, a, whanau ana ahau; i roto i te whare ano ia.

18 A, i te toru o nga ra o toku whanautanga, ka whanau ano hoki tenei wahine: *i reira* tahi ano maua, kahore he tangata ke i a maua i roto i te whare; ko maua tokorua anake i roto i te whare.

19 Na, ko te matenga o te tamaiti a tenei wahine i te po; (i takotoria hoki e ia,)

20 Na, whakatika ana ia i waenganui po, ka tango i taku tamaiti i toku taha; i te moe hoki to pononga, a, hikitia ana ki tona uma, whakatakotoria iho hoki e ia tana tamaiti mate ki toku uma.

21 A, taku marangatanga ake i te ata ki te whakangote i taku tamaiti, na, kua mate: a ka ata tirohia iho e ahau i te ata, na, ehara ia i te tamaiti naku, i whanau nei i a au.

22 Na, ko te meatanga mai a tetahi wahine, Kahore, engari naku te tamaiti ora, nau hoki te tamaiti mate; a ka mea tenei, Kahore, engari nau te tamaiti mate, naku hoki te tamaiti ora. Na, korero ana raua i te aroaro o te kingi.

23 Ano ra ko te kingi, E mea ana tenei, Naku tenei tamaiti ora, a nau te tamaiti mate, a e mea ana tenei, Kahore, engari nau te tamaiti mate, naku hoki te tamaiti ora.

24 Nu, ka mea te kingi, Tikina atu he hoari maku, a ka kawea mai e ratou he hoari ki te aroaro o te kingi.

25 Katahi te kingi ka ki atu, Tapahia te tamaiti ora kia rua, ka hoatu i tetahi hawhe ki tetahi wahine, i tetahi hawhe ki tetahi wahine.

26 Na, ko te kianga mai a te wahine, nāna nei te tamaiti ora, ki te kingi: he okaka tonu hoki no tona puku aroha ki tana tamaiti, i ki atu ia, Aue, e toku ariki, hoatu te potiki ora ki a ia; kaua rawa hoki e whakamatea. Ko ta tetahi ia, Kauaka maku, kauaka mana; tapahia.

27 Na, ko te whakahokinga mai a te kingi, ka mea, Hoatu te potiki ora ki a ia, kaua rawa e whakamatea: ko tona whaea ia.

28 A, te rongonga o Iharaira katoa ki te whakaritenga whakawa i whakarite ai te kingi, na, wehi ana ratou i te aroaro o te kingi: i kite hoki ratou kei roto i a ia to te Atua mohio ki te whakarite whakawa.

UPOKO 4.

NA, ko Kingi Horomona te kingi o Iharaira katoa.

2 Ko ana rangatira ano enei; ko Ataria tama a Haroko tohunga.

3 Ko Erihorepe raua ko Ahia ko nga tama a Hiha nga kai tuhituhi, ko Iehohapata tama a Ahiruru te kai whakamaharahara.

4 Ko Penaia tama a Iehoiara te rangatira ope: ko Haroko raua ko Apiatara nga tohunga:

5 Ko Ataria tama a Natana te rangatira o nga kai tohutohu: ko Tapuru tama a Natana hei tino rangatira, hei takahoa mo te kingi.

6 Ko, Ahihara te rangatira o te whare: ko Aronirama tama a Apara to nga takoha.

7 ¶ Na, kotahi tekau ma rua nga kai tohutohu a Horomona mo Iharaira katoa, hei mea kai ma te kingi ratou ko tona whare: kotahi ano te marama mea kai o tetahi, o tetahi, i te tau.

8 Ko o ratou ingoa ano enei: Ko te tama a Huru i Maunga Eperaima:

9 Ko te tama a Rekara i Makaha, i Haarapimi, i Pete-hemehe, i Erono-petehanana:

10 Ko te tama a Hehere i Arupoto; i

Digitized by Google

a ia Hokoho, me te whenua katoa o Hewhere:

11 Ko te tama a Apinarapa i te whenua katoa o Roro: i a ia nei a Tapata tamahine a Horomona hei wahine mana:

12 Ko Paana tama a Ahiruru; *i a ia nei* Taanaka, Mekiro, Pete-heana katoa, tera i Taretana i raro i Ietereere, o Pete-heana atu a tae noa ki Apere-mehora, ki tua atu o Iokomeama:

13 Te tama a Kepere i Ramoto-kireara: i a ia nga pa o Haira tama a Manahe i Kireara; i a ia nga wahi i Arakopa i Pahana, e ono tekau nga pa nunui, taiepa rawa, tutaki rawa ki te parahi:

14 Ko Mahanaimi i a Ahinarapa tama a Iro:

15 I Napatari a Ahimaata; i tangohia ano hoki e ia a Pahemata tamahine a Horomona hei wahine mana:

16 I Ahera i Aroto a Paana tama a Huhai:

17 I Ihakara a Iehohapata tama a Parua:

18 I Peniamine a Himei tama a Eraha:

19 I te whenua o Kireara a Kepere tama a Uri, i te whenua o Hihona kingi o nga Amori raua ko Oka kingi o Pahana; ko ia anake ano hoki te kai tohutohu o taua whenua.

20 ¶ A, tini iho a Hura raua ko Iharaira, pera tonu me te onepu i te taha o te moana te tini, kai ana ratou, inu ana, a hari noa iho.

21 Na, ko Horomona te kingi o nga kingitanga katoa, o te awa atu, *a tae noa ki* te whenua o nga Pirihitini, ki te rohe ra ano o Ihipa. I mau hakari mai ano ratou, a mahi ana i nga mahi a Horomona i nga ra katoa i ora ai ia.

22 ¶ Na, te kai a Horomona o te ra kotahi, e toru tekau nga mehua paraoa pai, a e ono tekau nga mehua paraoa ke,

23 Kotahi tekau nga kau, he mea momona, e rua tekau ano hoki nga kau no nga haerenga kau, kotahi rau nga hipi, apititia iho ki nga hāta, ki nga aneterope, ki te parotiri, ki nga manu whangai.

24 Ko ia hoki te kingi o tenei taha katoa o te awa, o Tipiha, tae noa ki Kaha; i runga ia i nga kingi katoa o tenei taha o te awa: i mau ano hoki te rongo i nga taha katoa ona.

25 A, noho hu noa iho a Hura raua ko Iharaira, tera, tera, i raro i tana waina, i tana piki, no Rana mai ano, a, Peerehepa atu ana, i nga ra katoa o Horomona.

26 ¶ A, e wha tekau mano nga turanga a Horomona mo nga hoiho o ona hariata, kotahi tekau ma rua mano nga kai eke hoiho.

27 Na, aua kai tohutohu ano hoki i mea kai ma Kingi Horomona ratou ko te hunga katoa e haere mai ana ki te tepara a Kingi Horomona, tenei tangata i tona marama, tenei tangata i tona marama: kahore he mea i kore i a ratou.

28 I kawea mai ano hoki e ratou he parei, he kakau witi, ma nga hoiho, ma nga muera, ki te wahi kei reira nei nga tangata, kei tana mahi, kei tana mahi.

29 ¶ Na, homai ana e te Atua he mohiotanga ki a Horomona me te mahara nui whakaharahara, me te ngakau nui ano hoki, koia ano kei te onepu i te taha o te moana.

30 Nui atu hoki te mohiotanga o Horomona i te mohiotanga o nga tamariki katoa o te rawhiti, i te mohiotanga katoa ano hoki o Ihipa.

31 Nui atu hoki tona mohiotanga i to nga tangata katoa, i to Etana Eterahi, i to Hemana, i to Karakoro, i to Rarara, ara, i to nga tama a Mahoro; a, paku ana tona ingoa ki nga iwi katoa i tetahi taha, i tetahi taha.

32 Na, e toru mano nga whakatauki i korerotia e ia; kotahi mano ma rima ano hoki ana waiata.

33 I korerotia ano hoki e ia nga rakau, te hita i Repanona, a tae iho ana ki te hihopa e tupu nei ki te taiepa: i korerotia ano hoki e ia nga kararehe, nga manu, nga mea ngoki, me nga ika.

34 A ka haere mai *nga tangata* i roto i nga iwi katoa ki te whakarongo ki te mohiotanga o Horomona, i nga kingi katoa o te whenua i rongo nei ki tona mohiotanga.

UPOKO 5.

NA, ka tonoa mai ana tangata e Hirama kingi o Taira ki a Horomona; i rongo hoki ia kua oti ia te whakawahi hei kingi i muri i tona pāpā: he aroha mau tonu hoki to Hirama ki a Rawiri.

2 A ka tono tangata atu ano a Horomona ki a Hirama, hei ki atu,

3 E mohio ana koe kihai i taea e toku pāpā e Rawiri te hanga whare mo te ingoa o Ihowa, o tona Atua; i nga whawhai hoki i tetahi taha ona, i tetahi taha, a taea noatia te hoatutanga o ratou

Digitized by Google

e Ihowa ki raro i nga kapu o ona waewae.

4 Ko tenei, kua mea nei a Ihowa toku Atua kia okioki ahau i tetahi taha, i tetahi taha; kahore he hoa riri, kahore hoki he kino e pa mai ana.

5 Na, e mea ana tenei ahau kia hangā he whare mo te ingoa o Ihowa, o toku Atua, kia whakaritea te kupu a Ihowa ki toku pāpā ki a Rawiri, tana i mea ai, Ko to tama e hoatu e ahau i muri i a koe ki runga ki to torona, mana e hanga te whare mo toku ingoa.

6 Na, mau e whakahau kia tapahia mai he hita maku i Repanona, a ko oku tangata hei hoa mo o tangata, me hoatu ano hoki e ahau ki a koe he utu mo o tangata; ka rite ki nga mea katoa e ki mai ai koe; e mohio ana hoki koe kahore o matou tangata hei rite mo nga Haironi te mohio ki te tapahi rakau.

7 ¶ A, te rongonga o Hirama i nga kupu a Horomona, nui atu te koa, a ka mea, Kia whakapaingia a Ihowa i tenei ra, nana nei i homai ki a Rawiri he tamaiti mohio hei rangatira mo tenei iwi nui.

8 Na, ka tono tangata atu a Hirama ki a Horomona hei ki atu, Kua whakaaroa e ahau au mea i tono mai ai koe ki a au: maku e mea tau e pai ai, ara, nga rakau, te hita, me te kauri.

9 Ma aku tangata e taritari mai i runga i Repanona ki te moana: a, maku e whakatere atu i te moana ki te wahi e whakarite ai koe ki a au, maku hoki e mea kia rukea ki uta ki reira, ka tiki mai ai e koe: e meatia ano hoki e koe taku e pai ai, ki te homai e koe he kai ma toku whare.

10 Na, homai ana e Hirama nga hita me nga kauri ki a Horomona, ana rakau i pai ai.

11 A hoatu ana e Horomona ki a Hirama e rua tekau mano nga mehua witi hei kai ma tona whare, e rua tekau nga mehua hinu, o te mea i tukia; ko ta Horomona tenei i hoatu ai ki a Hirama i tenei tau, i tenei tau.

12 A, homai ana e Ihowa ki a Horomona he mohiotanga, pera ana ia me tana i korero ai ki a ia: a, mau tonu te rongo o Hirama raua ko Horomona; i whakarite kawenata ano hoki raua.

13 ¶ Na, ka tangohia mai e Horomona etahi tangata hei takoha i roto i a Iharaira katoa; e toru tekau mano tangata taua takoha.

14 A ungā atu ana e ia ki Repanona, tekau nga mano i te mahama kotahi, he mea whakawhitiwhiti: kotahi to ratou marama i Rapanona, e rua nga maramā i te kāinga: a, ko Aronirama te rangatira *o taua* takoha.

15 Na, e whitu tekau mano nga tangata a Horomona hei mau kawenga, a e waru tekau mano hei tarai i runga i te maunga;

16 Hāunga nga rangatira o nga kai tohutohu a Horomona i whakahau nei i te mahi, e toru mano e toru rau aua kai whakahau i nga kai mahi i te mahi.

17 A, i whakahau ano te kingi, a ka kawea mai e ratou etahi kohatu nui, etahi kohatu utu nui, etahi kohatu hahau hei turanga mo te whare.

18 Na, taraia ana e nga kai hanga a Horomona ratou ko nga kai hanga a Hirama, ko nga Kipiri ano hoki, whakapaia ana e ratou nga rakau me nga kohatu hei hanga mo te whare.

UPOKO 6.

NA, i te wha rau i te waru tekau o nga tau o te putanga mai o nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa, i te wha o nga tau o te kingitanga o Horomona ki a Iharaira, i a Marama Tiwhi, ara, i te rua o nga marama, ka *timata* ia te hanga i te whare o Ihowa.

2 Na, te whare i hangā nei e Kingi Horomona ma Ihowa, e ono tekau whatianga tona roa, e rua tekau tona whanui, a, e toru tekau whatianga tona tiketike.

3 Na, te whakamahau i mua i te temepara o te whare, e rua tekau whatianga tona roa, rite tonu ano ki te whanui o te whare, kotahi tekau whatianga tona whanui i mua mai i te whare.

4 I hangā ano hoki etahi matapihi kuiti mo te whare.

5 ¶ I hangā ano hoki e ia etahi ruma ki te taha o te whare ki tetahi taha, ki tetahi taha, *ki* nga taha o te whare a whawhe noa, ki o te temepara, ki o te ahurewa: na, hangā ana e ia nga ruma, a whawhe noa.

6 E rima whatianga te whanui o te raro ruma, e ono whatianga te whanui o te waenga, a e whitu whatianga te whanui o te tuatoru: i whakapiritia hoki e ia etahi pokohiwi ki waho o te whare, a taka noa; kei whakaukia nga kurupae ki nga taha o te whare.

7 Na, te whare, i tona hanganga, he mea hanga ki te kohatu kua oti noa ake te whakapai, *taihoa* e kawe mai: kahore ano hoki he hama, he toki ranei, tetahi mea rino ranei i rangona ki te whare i tona hanganga ai.

Digitized by Google

8 I te taha ki matau o te whare te tatau o to waenga *paparanga* ruma: he mea awhiowhio ano hoki te arawhata i piki ai ratou ki to waenga paparanga, a i roto i to waenga ki te tuatoru.

9 Heoi hangā ana e ia te whare, a oti ake; he hita ano hoki nga kurupae me nga papa i hipokina ai e ia te whare.

10 Na, hangā ana e ia nga ruma ki nga taha katoa o te whare; e rima nga whatianga te tiketike; he hita nga rakau i mau ai aua ruma ki te whare.

11 ¶ Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Horomona; i mea ia,

12 Tenei whare ka hangā nei e koe, ki te haere koe i runga i aku tikanga, a ka mahi i aku whakaritenga, ka mau hoki ki aku whakahaunga katoa, a ka haere i runga i enei, katahi ka whakapumautia e ahau taku kupu ki a koe, taku i korero ai ki tou pāpā ki a Rawiri.

13 A ka noho ahau i waenganui i nga tamariki a Iharaira; e kore ano hoki e whakarere i toku iwi i a Iharaira.

14 Na, hangā ana e Horomona te whare, a, oti ake.

15 I hangā ano hoki e ia nga taha o roto o te whare ki nga papa hita, no raro ake, a tae noa ki nga papa hipoki: na, whakapiritia iho e ia a roto ki te rakau, a, wharikitia ana a raro ki nga papa kauri.

16 A, e rua tekau nga whatianga o nga taha o te whare i hangā e ia ki nga papa hita, o raro, o nga taha ano hoki: i hangā hoki e ia a roto o taua whare, ara, te ahurewa, te wahi tino tapu.

17 Na, e wha tekau nga whatianga o te whare, ara, o te temepara i te taha ki mua.

18 A, he mea whakairo te hita o te whare, ara, o to roto he rapupuku, he puawai kohera: he hita katoa, kahore he kohatu i kitea.

19 Na, i whakapaia ano e ia te ahurewa i te whare i roto atu, ki reira tu ai te aaka o te kawenata a Ihowa.

20 Na, e rua tekau whatianga te roa o mua o te ahurewa, e rua tekau whatianga te whanui, a, e rua tekau whatianga te tiketike; i whakakikoruatia ano e ia ki te koura para-kore, i whakakikoruatia ano hoki te aata hita.

21 Heoi whakakikoruatia ana a roto o te whare e Horomona ki te koura para-kore: i hangā ano e ia he pātu ki te taha o nga mekameka koura ki mua o te ahurewa, whakakikoruatia iho ki te koura.

22 I whakakikoruatia ano e ia te whare katoa ki te koura, a oti noa te whare katoa: i whakakikoruatia katoatia ano hoki e ia te aata, tera i te taha o te ahurewa, ki te koura.

23 ¶ A, e rua nga kerupima i hangā e ia mo roto i te ahurewa, he oriwa te rakau; kotahi tekau whatianga te tiketike.

24 A e rima whatianga tetahi parirau o te kerupa kotahi, e rima hoki whatianga tetahi parirau o taua kerupa; te pito o tetahi parirau, a, tae noa ki te pito o tetahi, tekau nga whatianga.

25 A, kotahi tekau whatianga te rua o nga kerupima: kotahi tonu te roa, kotahi tonu te ahua o nga kerupima e rua.

26 Tekau nga whatianga te tiketike o tetahi o nga kerupima: i pera tonu ano te rua o nga kerupima.

27 A, whakanohoia ana e ia nga kerupima ki to roto whare; i roha mai nga parirau o nga kerupima, a, pa ana te parirau o tetahi ki *tetahi* taha, pa ana te parirau o tetahi ki tetahi taha; me te pa ano o raua parirau ki a raua i waenganui o te whare.

28 I whakakikoruatia ano hoki e ia nga kerupima ki te koura.

29 He mea tuhi ano nana nga taha katoa o te whare, a tawhio noa, he kerupima nga mea i tuhia iho, he nikau, he puawai kohera, ki roto, ki waho.

30 I whakakikoruatia ano hoki e ia nga papa o raro o te whare ki te koura, o roto, o waho.

31 ¶ A, he oriwa te rakau i hangā ai e ia nga tatau mo te kuwaha o te ahurewa; kotahi o nga wahi e rima *o te pātu* i riro i te korupe i nga pou.

32 He oriwa ano hoki te rakau o nga tatau e rua; tuhia iho hoki e ia; he kerupima nga mea i tuhia, he nikau, he puawai kohera, whakakikoruatia ana e ia ki te koura; i meatia iho ano hoki e ia nga kerupima me nga nikau ki te koura.

33 Pera tonu tana hanganga i nga pou mo te tatau o te temepara, he oriwa te rakau; *te matotoru*, ko te wha o nga wahi *o te pātu*.

34 A, he kauri te rakau o nga tatau e rua, he mea whakakopa nga taha e rua o tetahi tatau, a, he mea whakakopa nga taha e rua o tetahi tatau.

35 I tuhia ano hoki e ia he kerupima ki *aua mea*, he nikau, he puawai kohera, a, whakakikoruatia iho ki te koura, he mea whakanoho iho ki runga ki te whakairo.

36 ¶ I hangā ano hoki e ia to roto marae, e toru nga rarangi o te kohatu

Digitized by Google

tarai; me te rarangi kurupae, he hita.

37 No te wha o nga tau i whakatakotoria ai te turanga o te whare a Ihowa: ko Tiwhi te marama.

38 A, no te tekau ma tahi o nga tau, no Marama Puru, ara, no te waru o nga marama i oti ai nga aha katoa o te whare, ara, nga mea katoa i whakaritea mona. E whitu nga tau i hangā ai e ia taua *whare*.

UPOKO 7.

NA, kotahi tekau ma toru nga tau o Horomona e hanga ana i tona whare ake. Na, kua oti i a ia tona whare katoa.

2 ¶ I hangā ano hoki e ia te whare o te ngahere o Repanona; tona roa, kotahi rau nga whatianga, tona whanui e rima tekau nga whatianga, tona tiketike e toru tekau nga whatianga; na, te turanga, ko nga rarangi pou e wha, he hita, a, he kurupae hita i runga i *aua* pou.

3 He hita ano hoki te hipoki iho, i runga ano i nga kurupae, a, i runga era i nga pou e wha tekau ma rima, kotahi tekau ma rima ki te rarangi.

4 A, e toru nga rarangi o nga matapihi; rite tonu mai tenei wini ki tenei wini; e toru nga rarangi.

5 Na, he taha wha nga tatau katoa, nga pou tatau me nga matapihi, me te anga mai ano hoki tenei matapihi ki tenei matapihi; e toru nga rarangi.

6 ¶ I hangā ano hoki e ia etahi pou hei whakamahau; e rima tekau whatianga tona roa, a, e toru tekau whatianga tona whanui: na, i mua tonu te whakamahau i era *pou:* i mua tonu hoki i era *enēi* pou me te kurupae matotoru.

7 Na, ka hangā e ia he whakamahau mo te torona, mo te wahi e whakarite whakawa ai ia, ara, te whakamahau whakarite whakawa; he mea hipoki ki te hita i tetahi taha o te papa, a tae noa ki tetahi taha o te papa.

8 ¶ A, tona whare i noho ai ia, he marae ano tona i roto atu i te whakamahau, rite tonu te hanganga. I hangā ano hoki e Horomona he whare mo te tamahine a Parao i marenatia nei e ia; he mea e rite tonu ana ki tenei whakamahau.

9 He kohatu utu nui enei katoa; rite tonu ki nga ruri o nga kohatu tarai, he mea kani ki te kani, a roto, a waho, o te turanga ake ano, a, tae noa ki nga whakapaipai i runga; pera tonu i te taha ki waho whaka-te-marae nui.

10 He kohatu utu nui ano te turanga, he nunui nga kohatu, he kohatu kotahi tekau nei nga whatianga, he kohatu e waru nei nga whatianga.

11 Na, a runga, he kohatu utu nui, (rite tonu ki nga ruri o nga kohatu tarai,) he hita ano hoki.

12 Na, te marae nui, a taka noa, e toru nga rarangi kohatu, he mea tarai, kotahi hoki te rarangi o nga kurupae hita mo to roto marae o te whare o Ihowa, mo te whakamahau ano hoki o te whare.

13 ¶ A, i tono tangata ano a Kingi Horomona ki te tiki i a Hirama i Taira.

14 He tamaiti ia na tetahi pouaru o to Napatari iwi, he tangata no Taira tona pāpā, he kai mahi parahi: kī tonu ia i te tupato, i te whakaaro, i te mohio ki te mahi i nga mahi parahi katoa. Na, haere mai ana ia ki a Kingi Horomona ki te mahi i ana mahi katoa.

15 Nāna hoki i hanga nga pou parahi e rua, tekau ma waru nga whatianga te roa o tetahi, o tetahi, a tekau ma rua nga whatianga o te aho hei pae mo tetahi, mo tetahi.

16 I hangā ano hoki e ia etahi whakapaipai e rua ki te parahi whakarewa hei mea mo nga pito ki runga o nga pou; e rima nga whatianga te tiketike o tetahi whakapaipai, a, e rima nga whatianga te tiketike o tetahi whakapaipai

17 Me nga kupenga, i rite nei te mahinga ki to te kupenga, nga awhiawhi, he mea mekameka, mo nga whakapaipai i nga pito ki runga o nga pou: e whitu mo tetahi whakapaipai, a, e whitu mo tetahi whakapaipai.

18 Heoi hangā ana e ia nga pou, me nga rarangi e rua i tetahi kupenga, a taka noa, taka noa, no ka kapi i nga pamekaranete nga whakapaipai o te pito ki runga: i pera ano ia ki te rua o nga whakapaipai.

19 Na, he rengarenga te mahi o nga whakapaipai i te pito ki runga o nga pou i te whakamahau; e wha nga whatianga.

20 He *pamekaranete* ano hoki i te pito ki runga o nga whakapaipai o nga pou e rua, anga tonu mai ki te puku i te taha o te kupenga; e rua rau nga pamekaranete, he mea rarangi tonu ki tetahi whakapaipai, a taka noa.

21 Na, whakaturia ana e ia nga pou ki

Digitized by Google

te whakamahau o te temepara: i whakaturia ano e ia te pou ki te taha ki matau, a, huaina iho tona ingoa, Ko Iakini: i whakaturia ano e ia te pou ki maui, a, huaina iho tona ingoa, Ko Poaha.

22 He rengarenga ano hoki te mahi o te pito ki runga o nga pou: na, ka oti te mahi o nga pou.

23 ¶ I hangā ano e ia tetahi moana, he mea whakarewa, tekau nga whatianga o tetahi pareparenga ki tetahi paraparenga, he mea porotaka, e rima whatianga tona tiketike: e toru tekau nga whatianga o te aho i paea ai.

24 A, i raro iho i tona niao ko etahi puku, a taka noa, taka noa, tekau ki te whatianga kotahi; i te taha o te moana a taka noa, taka noa: e rua nga rarangi o nga puku i whakarewaina i te whakarewanga ai.

25 I runga i nga kau kotahi tekau ma rua taua *moana* e tu ana, e toru e anga ana ki te nota, e toru e anga ana ki te hauauru, a, e toru e anga ana ki te tonga, e toru e anga ana ki te rawhiti: na, i runga i aua *kau* te moana e tu ana; a, i anga whakaroto a muri o ratou.

26 A, he whanuitanga ringaringa tona matotoru, rite tonu te hanganga o tona niao ki to te niao o te kapa, he puawai rengarenga ona, e rua mano ona pati ina ki.

27 ¶ I hangā ano hoki e ia etahi turanga parahi kotahi tekau, e wha nga whatianga te roa o tetahi turanga, e wha nga whatianga tona whanui, a, e toru nga whatianga tona tiketike.

28 Ko te hanganga ano tenei o nga turanga: i whai awhi aua mea, a, i nga takiwa o nga karapiti nga awhi:

29 A, i nga awhi i nga takiwa o nga karapiti, he raiona, he kau, he kerupima; a, he turanga ano to nga karapiti he mea i *timata mai* i runga: a, i raro iho i nga raiona, i nga kau, ko etahi mea i tapiritia mai, he mea angiangi.

30 A, e wha nga wīra parahi o tenei turanga, o tenei turanga, me etahi pīhi parahi ano hoki, he mea paraharaha. I whai pokohiwi ano hoki ona koki e wha; i raro i te takotoranga wai nga pokohiwi, he mea whakarewa, i te taha o nga mea katoa i tapiritia ra.

31 Na, tona waha i roto i te whakapaipai, a, *haere* whakarunga, kotahi te whatianga, he porotaka ia tona waha, *rite* tonu ki te mahinga o te turanga, kotahi te whatianga me te hawhe: na, he tuhi ano hoki kei tona waha, me nga awhi ano o aua *tuhi*, he taha wha, ehara i te mea porotaka.

32 A, e wha nga wīra i raro i nga awhi; he mea hono ano hoki ki te turanga nga kakau o nga wīra: na, te ikeike o tetahi wīra, kotahi whatianga me te hawhe whatianga.

33 A, te mahinga o nga wīra, rite tonu ki te mahinga o te wīra hariata: o ratou kakau, nga mea o waenga, o waho, me nga titoko o aua *wīra*, he mea whakarewa katoa.

34 A, e wha nga pokohiwi i raro i nga koki e wha o te turanga kotahi; nga pokohiwi me te turanga, kotahi tonu ratou.

35 Na, he hawhe whatianga te ikeike o te wahi porotaka i runga i te turanga: a runga o te turanga, ona karapiti, me ona awhi, kotahi tonu ratou.

36 Na, nga papa o ona karapiti, me ona awhi, tuhia iho e ia ki nga kerupima, ki nga raiona, ki nga nikau, he mea whakarite ki te wahi takoto kau o tetahi, o tetahi, ki nga mea ano hoki i tapiritia.

37 Penei tonu tana hanganga i nga turanga kotahi tekau: kotahi tonu te whakarewanga o te katoa, kotahi te nui, kotahi te ahua.

38 ¶ Katahi ka hangā e ia ki te parahi etahi oko horoi kotahi tekau: e wha tekau nga pati o te oko kotahi, ina ki: e wha nga whatianga o tetahi oko, o tetahi oko: kotahi te oko horoi i runga i tetahi, i tetahi, o nga turanga kotahi tekau.

39 A, e rima o aua turanga i whakaturia e ia ki te taha ki matau o te whare, e rima ki te taha ki maui o te whare: i whakaturia ano hoki e ia te moana ki te taha ki matau o te whare, ki te rawhiti, ki te wahi e anga mai ana ki te tonga.

40 ¶ Na, hangā ana e Hirama nga oke horoi, nga koko pungarehu, me nga peihana. A, mutu ake ta Hirama mahi i nga mahi katoa a Kingi Horomona i hangā e ia mo te whare o Ihowa:

41 I nga pou e rua, me nga mea *tuā* peihana nei i nga whakapaipai o nga pito ki runga o nga pou e rua, me nga kupenga e rua hei kopaki mo nga peihana e rua o nga whakapaipai i te pito ki runga o nga pou;

42 I nga pamekaranete e wha nga rau mo nga kupenga e rua, e rua nga rarangi pamekaranete mo te kupenga kotahi, hei kopaki mo nga peihana e rua o nga whakapaipai i nga pito ki runga o nga pou.

43 I nga turanga kotahi tekau, me

Digitized by Google

nga oko horoi kotahi tekau i runga i nga turanga.

44 I te moana kotahi, me nga kau kotahi tekau ma rua i raro i te moana.

45 I nga pāta, me nga koko pungarehu, me nga peihana. Na, he parahi kanapa enei mea katoa i hangā nei e Hirama ma Kingi Horomona, *hei mea* mo te whare o Ihowa.

46 I whakarewaina aua mea e te kingi ki te mānia o Horano ki te wahi onematua i te takiwa o Hukota, o Taretana.

47 A, i waiho noa iho nga mea katoa e Horomona, no te mea he tini whakaharahara; kihai hoki i kitea te taimaha o te parahi

48 I hangā ano hoki e Horomona nga oko katoa o te whare o Ihowa: te aata koura, me te tepara koura, tera ra i te taro aroaro.

49 Me nga turanga rama he para-kore nei te koura, e rima ki te taha ki matau, a, e rima ki te taha ki maui, i mua mai o te ahurewa, me nga puawai, me nga rama, me te kokopi koura,

50 Me nga kapa, me nga kuku, me nga peihana, me nga koko, me nga tahu-kakara, he para-kore nei te koura; me nga inihi koura mo nga tatau o te whare i roto, *ara*, o te wahi tino tapu, mo nga tatau o te whare, *ara*, o te temepara.

51 A, te otinga o nga mahi katoa i mahia e Kingi Horomona mo te whare o Ihowa, na, ka kawea mai e Horomona nga mea i whakatapua e tona pāpā e Rawiri, te hiriwa, te koura, nga oko; hoatu ana e ia ki roto ki nga taonga o te whare o Ihowa.

UPOKO 8.

KATAHI ka huihuia mai e Horomona nga kaumatua o Iharaira, ratou ko nga upoko katoa o nga iwi, ko nga rangatira o nga matua o nga tamariki a Iharaira ki a Kingi Horomona ki Hiruharama, ki te kawe atu i te aaka o te kawenata a Ihowa i roto i te pa o Rawiri, ara, i Hiona.

2 Na, ka huihui mai nga tangata katoa o Iharaira ki a Kingi Horomona i Marama Etanimi, i te hakari, ara, i te whitu o nga marama,

3 A, te taenga mai o nga kaumatua katoa o Iharaira, ka mau nga tohunga ki te aaka,

4 A, kawea atu ana e ratou te aaka a Ihowa, me te tapenakara o te whakaminenga, me nga oko tapu katoa i roto i te tapenakara, kawea ana aua mea e nga tohunga ratou ko nga Riwaiti ki runga.

5 Na, kei te whakaeke a Kingi Horomona, ratou ko te huihui katoa o Iharaira, i huihui mai nei ki a ia ki te ritenga atu o te aaka, i nga hipi, i nga kau, kahore nei e taea te korero, te tatau ranei, i te tini.

6 Na, kawea mai ana e nga tohunga te aaka o te kawenata a Ihowa ki tona wahi, ki te ahurewa o te whare, ki te wahi tino tapu, ki raro i nga parirau o nga kerupima.

7 I roha mai hoki nga parirau e rua o nga kerupima ki runga ki te wahi i te aaka, a, taupokina iho a runga o te aaka me ona amo e nga kerupima.

8 I whakapurerotia mai ano e ratou nga amo, kia kitea ai nga pito o nga amo i te wahi tapu i te ritenga atu o te ahurewa; otiia kihai i kitea ki waho; a, kei reira na ano *aua mea* a tae noa ki tenei ra.

9 Kahore he mea i roto i te aaka, ko nga papa kohatu e rua anake i whaowhina nei ki reira e Mohi i Horepa i ta Ihowa whakaritenga *kawenata* ki nga tamariki a Iharaira i to ratou putanga mai i te whenua o Ihipa.

10 A, te putanga mai o nga tohunga i roto i te wahi tapu, na, kua ki te whare o Ihowa i te kapua.

11 A, kihai i ahei i nga tohunga te tu ki te mahi, na te kapua hoki: i ki tonu ra hoki te whare o Ihowa i te kororia o Ihowa.

12 ¶ Katahi ka korero a Horomona, I mea a Ihowa, ka noho ia ki te pouri nui.

13 Kua oti nei i a au te hanga he whare hei nohoanga mou, he kāinga pumau mou mo ake tonu atu.

14 Na, ka tahuri mai te aroaro o te kingi, a, manaakitia ana e ia te huihui katoa o Iharaira, me te tu ano tera te huihui katoa o Iharaira.

15 I mea ia, Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o Iharaira, na tona mangai nei te kupu ki toku pāpā ki a Rawiri, a, kua rite nei i tona ringa; i mea hoki ia,

16 Kihai i whiriwhiria e ahau he pa i roto i nga iwi katoa o Iharaira e hangā ai he whare hei waihotanga iho mo toku ingoa, no te ra iho ano o taku whakaputanga mai i toku iwi i a Iharaira i Ihipa; heoi whiriwhiria ana e ahau a Rawiri hei rangatira mo toku iwi mo Iharaira.

17 Na, i whai ngakau ano toku pāpā a

Digitized by Google

Rawiri ki te hanga whare mo te ingoa o Ihowa, o te Atua o Iharaira.

18 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Rawiri ki toku pāpā, Taua whakaaro a tou ngakau kia hangā he whare mo toku ingoa, pai tonu tau, ara, te whakaaro a tou ngakau.

19 Otiia e kore taua whare e hangā e koe: engari to tama e puta mai i tou hope, mana e hanga te whare mo toku ingoa.

20 Na, kua mana nei i a Ihowa tana kupu i korero ai ia, a, kua ara tenei ahau i muri i a Rawiri i toku pāpā, a, e noho nei au i runga i te torona o Iharaira, e pera ana me ta Ihowa i korero ai, kua hangā ano e ahau he whare mo te ingoa o Ihowa, o te Atua o Iharaira.

21 A, meinga ana e ahau ki reira he wahi mo te aaka mo te takotoranga o te kawenata a Ihowa i whakaritea e ia ki o tatou matua i tana whakaputanga mai i a ratou i te whenua o Ihipa.

22 ¶ Na, ka tu a Horomona ki mua i te aata a Ihowa, i te aroaro o te huihui katoa o Iharaira, whewhera tonu ona ringa whaka-te-rangi.

23 Na, ko tana meatanga ake, E Ihowa, e te Atua o Iharaira, kahore he Atua hei rite mou i te rangi i runga, i te whenua ranei i raro, e pupuri nei i te kawenata me te aroha ki o pononga, ina whakapaua o ratou ngakau ki te haere i tou aroaro.

24 Mau tonu hoki i a koe nga mea i korerotia e koe ki to pononga ki toku pāpā ki a Rawiri, i korerotia nei e tou mangai ki a ia, a, kua rite nei i tou ringa; koia ano tenei inaianei.

25 Na, kia mau, e Ihowa, e te Atua o Iharaira, aianei tau i korero ai ki to pononga ki toku pāpā ki a Rawiri, i a koe i ki ra, E kore e whakakorea he tangata mau i toku aroaro hei noho ki runga ki te torona o Iharaira; kia mahara raia o tamariki ki to ratou ara, kia haere ratou i toku aroaro, kia pera ano me koe na i haere i toku aroaro.

26 Na, kia mana aianei, e te Atua o Iharaira, au kupu i korero ai koe ki to pononga ki toku pāpā ki a Rawiri.

27 Otiia he pono ranei, tera ranei te Atua e noho ki runga ki te whenua? nana, kahore e nui hei nohoanga mou te rangi me te rangi o nga rangi; a, he aha ra tenei whare kua oti nei i a au te hanga.

28 He aha koa ra, kia anga mai koe ki te inoi a to pononga, ki tana karanga, e Ihowa, e toku Atua, whakarongo ki te karanga, ki te inoi e inoi nei to pononga ki tou aroaro i tenei ra.

29 Kia titiro mai ou kanohi ki tenei whare i te po, i te ao, ki te wahi i ki ai koe, Ko reira toku ingoa; whakarongo mai ki te inoi e inoi ai to pononga ki te ritenga mai o tenei wahi.

30 Kia rongo hoki koe ki te karanga a to pononga a tou iwi hoki a Iharaira, ina inoi ki te ritenga mai o tenei wahi; na, kia rongo koe i te wahi e noho na koe i te rangi, a ka rongo, murua ta *ratou kino*.

31 ¶ Ki te hara tetahi tangata ki tona hoa, a ka meinga he oati hei oati māna, a ka tae mai te oati ki mua i tou aata i tenei whare,

32 Na, mau e whakarongo mai i te rangi, e mahi, e whakarite te whakawa a o pononga, mau e whakahe te tangata he, e mea iho tona ara ki runga ki tona mahunga, mau ano e whakatika ta te tika, e hoatu ki a ia nga mea e rite ana ki tona tika.

33 ¶ Ki te patua tou iwi a Iharaira e te hoa riri, mo ratou i hara ki a koe, a ka hoki mai ki a koe, ka whakaae ki tou ingoa, ka inoi, ka karanga ki a koe i roto i tenei whare:

34 Na, mau e whakarongo mai i te rangi, e muru te hara o tou iwi o Iharaira, e whakahoki mai ratou ki te whenua i hoatu e koe ki o ratou mātua.

35 ¶ Ki te tutakina te rangi, a kahore he ua; mo ratou i hara ki a koe, a ka inoi ratou ki tenei wahi, ka whakaae ki tou ingoa, ka tahuri mai i to ratou hara, no ratou ka whakawhiua e koe:

36 Na, mau e whakarongo mai i te rangi, e muru te hara o o pononga, o tou iwi o Iharaira, mau hoki ratou e whakaako ki te ara pai e haere ai ratou, e homai hoki he ua ki runga ki tou whenua, i homai nei e koe hei kāinga pumau mo tou iwi.

37 ¶ Ki te mea he mate kai to te whenua, he mate uruta, ki te mea he ngingiotanga, he kokatanga *no te kai*, he mawhitiwhiti ranei, he moka ranei; ki te whakapaea ranei ratou e o ratou hoa riri ki te whenua o o ratou pa; ki te pa mai tetahi whiu, tetahi mate turoro ranei.

38 Ki te mea he inoi, he karanga ranei na tetahi tangata, na tou iwi katoa ranei na Iharaira, ina mohio ratou ki te mate o tona ngakau, o tona ngakau, a ka wherahia mai ona ringa ki te ritenga mai o tenei whare:

39 Na, mau e whakarongo mai i te rangi i tou wahi e noho na koe, e mura

Digitized by Google

te he, e mahi, e hoatu ki nga tangata nga mea e rite ana ki nga huarahi katoa o tenei, o tenei, e mohio ana hoki koe ki tona ngakau; ko koe anake nei hoki te mohio ana ki nga ngakau o nga tamariki katoa a te tangata.

40 Kia wehi ai ratou i a koe i nga ra katoa e ora ai ratou i runga i te mata o te whenua i homai nei e koe ki o matou matua.

41 Na, te tangata iwi ke, ehara nei i tou iwi i a Iharaira, a ka tae mai i te whenua mamao, he whakaaro ki tou ingoa;

42 (E rongo hoki ratou ki tou ingoa nui ki tou ringa kaha, ki tou tākakau kua oti te whakamaro,) a ka haere mai ka inoi ki te ritenga mai o tenei whare.

43 Mau e whakarongo mai i te rangi i tou wahi e noho na koe, e mea nga mea katoa i karanga ai te tangata iwi ke ki a koe: kia mohio ai nga iwi katoa o te whenua ki tou ingoa, kia wehi ai i a koe, kia pera ai me tou iwi me Iharaira; kia mohio ai hoki kua oti tou ingoa te karanga ki runga ki tenei whare kua oti nei i a au te hanga.

44 ¶ Ki te haere atu tou iwi ki te whawhai ki tona hoa riri, ki nga wahi e tonoa ai ratou e koe, a ka inoi mai ki a Ihowa ki te ritenga mai o te pa kua whiriwhiria nei e koe, e te whare ano hoki kua hangā nei e ahau mo tou ingoa:

45 Na, mau e whakarongo mai i te rangi ki ta ratou inoi, ki ta ratou karanga, e whakatika hoki ta ratou.

46 Ki te hara ratou ki a koe, (kahore hoki he tangata i hapa i te hara,) a ka riri koe ki a ratou, ka tuku i a ratou ki te hoa whawhai, a ka whakarautia atu e ratou hei whakarau ki te whenua o te hoa whawhai, *ki te wahi* tata, *ki te wahi* ranei e mamao atu ana;

47 Na, ki te hoki ake to ratou mahara i te whenua i whakarautia atu ai ratou, a ka ripeneta ratou, ka inoi ki a koe i te whenua o o ratou kai herehere, ka mea, Kua hara matou, kua parori ke ta matou mahi, kua kino matou;

48 A ka tahuri mai o ratou ngakau katoa, o ratou wairua katoa, ki a koe i te whenua o o ratou hoa riri i whakarautia atu ai ratou, a ka inoi ratou ki a koe ki te ritenga mai o to ratou nei whenua i homai e koe ki o ratou matua, ki te pa i whiriwhiria nei e koe, me tenei whare kua hangā nei e ahau mo tou ingoa:

49 Na, mau e whakarongo mai i te rangi, i tou wahi e noho na koe, ki ta ratou inoi ki ta ratou karanga, mau hoki e whakatika ta ratou,

50 Me muru hoki e koe te he o tou iwi i hara nei ki a koe, i a ratou mahi tutu katoa i tutu ai ratou ki a koe, meinga ano kia arohaina ratou e o ratou kai herehere, kia tohungia hoki e ratou.

51 Ko tou iwi hoki ratou, me tou wahi tupu i whakaputaina mai nei e koe i Ihipa i roto i te oumu rino;

52 Kia titiro mai ano ou kanohi ki te karanga a to pononga, ki te karanga ano hoki a tou iwi a Iharaira, whakarongo ki a ratou i a ratou karangatanga katoatanga ki a koe.

53 Nau hoki ratou i wehe mai hei taonga tupu mou i roto i nga iwi katoa o te whenua, he kupu hoki nau, he mea whakapuaki mai na Mohi na to pononga i to whakaputanga mai i o matou mātua i Ihipa, e te Ariki, e Ihowa.

54 A, te mutunga o ta Horomona inoi i tenei inoi katoa me tenei karanga ki a Ihowa, ka whakatika ake ia i mua i te aata a Ihowa i a ia ra i piko iho i runga i ona turi, tuwhera tonu ano hoki ona ringa whaka-te-rangi.

55 Tu ana ia, nui atu hoki tona reo ki te manaaki i te huihui katoa o Iharaira, i mea ia,

56 Kia whakapaingia a Ihowa nana nei i homai te okiokinga ki tona iwi ki a Iharaira; rite tonu *tana* ki nga mea katoa i korerotia e ia: hore rawa tetahi kupu i taka o ana mea pai katoa i korerotia e ia, i whakapuakina mai e tana pononga e Mohi.

57 Hei hoa mo tatou a Ihowa to tatou Atua, kia pera ano me ia i e tatou matua; kaua ia e whakarere i a tatou, kaua hoki e mawehe atu i a tatou:

58 Mana e whakaanga o tatou ngakau ki a ia, kia haere i ana ara katoa, kia pupuri i ana whakahaunga i ana tikanga me ana whakaritenga, i whakahaua e ia ki o tatou matua.

59 Na, kia tata ki a Ihowa, ki to tatou Atua, i te ao, i te po, enei kupu aku i karanga nei ahau ki a Ihowa; kia whakatikaia ai e ia ta tana pononga, ta tona iwi ano hoki ta Iharaira e tohe ai, i nga meatanga o tenei ra, o tenei ra.

60 Kia mohio ai nga iwi katoa o te whenua ki a Ihowa, ko ia te Atua, kahore ke atu.

61 Na, kia tapatahi o koutou ngakau ki a Ihowa ki to tatou Atua, haere i runga i ana tikanga, puritia ana whakahaunga; kia rite ano ki to tenei ra.

62 ¶ Na, patua iho e te kingi ratou

Digitized by Google

tahi ko Iharaira katoa etahi patunga tapu ki te aroaro o Ihowa.

63 I patua hoki e Horomona etahi patunga whakamarietanga, he mea patu nana ma Ihowa, e rua tekau ma rua mano nga kau, kotahi rau e rua tekau mano nga hipi. Na, kua taia te kawa o te whare o Ihowa e te kingi ratou ko nga tamariki katoa a Iharaira.

64 I whakatapua ano hoki e te kingi i taua rangi a waenganui o te marae i mua i te whare o Ihowa: i tukua hoki e ia ki reira nga tahunga tinana, me nga whakahere toto-kore, me te ngako o nga whakamarietanga: he iti hoki no te aata parahi i te aroaro o Ihowa hei meatanga mo nga tahunga tinana, mo nga whakahere toto-kore, mo nga ngako o nga whakamarietanga.

65 I whakaritea ano hoki he hakari ki te aroaro o Ihowa, o to tatou Atua, i taua wa e Horomona ratou ko Iharaira katoa, nui atu te huihui, no te haerenga atu ki Hamata tae noa ki te awa o Ihipa, e whitu nga ra, e whitu atu ano nga ra, kotahi tekau ma wha aua ra.

66 I te waru o nga ra ka tukua atu e ia te iwi kia haere, na, ka manaaki ratou i te kingi, a haere koa ana ki o ratou teneti, pai tonu hoki te ngakau i nga mea pai katoa i meinga e Ihowa ki a Rawiri ki taua pononga, ratou ko tona iwi ko Iharaira.

UPOKO 9.

AKA mutu ta Horomona hanga i te whare o Ihowa, i te whare ano hoki o te kingi, i nga mea katoa ano hoki i hiahia ai a Horomona, i pai ai kia mahia;

2 Na, ko te rua o nga putanga mai o Ihowa ki a Horomona, pera ana ano ia me tona putanga ki a ia ki Kipeono.

3 Na, ko te meatanga a Ihowa ki a ia, Kua rongo ahau i to inoi, i to karanga i karanga ai koe ki toku aroaro; kua oti i a au te whakatapu tenei whare kua hangā nei e koe, hei waihotanga iho mo toku ingoa, a, ake ake ake, ka tau mai ano hoki oku kanohi, me toku ngakau, ki konei i nga ra katoa.

4 Na, ki te mea ka rite tou haere i toku aroaro ki te haere o tou pāpā o Rawiri, ki te mea ka tapatahi, ka tika te ngakau, ki te mahi i nga mea katoa i whakahau ai ahau ki a koe, *ki* te pupuri koe i aku tikanga i aku whakaritenga.

5 Katahi ahau ka whakapumau i te torona o tou kingitanga ki a Iharaira, a, ake ake ake, ka pera ano me taku i korero ai ki tou pāpā ki a Rawiri, i a au i ki ra, E kore e whakakorea he tangata mau mo runga i te torona o Iharaira.

6 Ki te anga koutou ko a koutou tamariki ki te tahuri ke, a kahore e whai i a au, e pupuri i aku whakahaunga, i aku tikanga, i hoatu e ahau ki to koutou aroaro, a ka haere, ka mahi ki nga Atua ke, ka koropiko ki a ratou,

7 Katahi ka hautopea atu e ahau a Iharaira i runga i te mata o te whenua i hoatu e ahau ki a ratou; a, tenei whare i whakatapua nei e ahau mo toku ingoa, ka akiritia atu e ahau i toku aroaro, a ka waiho a Iharaira hei whakatauki, hei taunutanga i roto i nga iwi katoa.

8 Na, tenei whare e tiketike nei, ka miharo nga tangata katoa e haere ana na konei, ka whakahi mai, ka mea, Na te aha tenei mahi a Ihowa ki tenei whenua, ki tenei whare?

9 Katahi ka korerotia mai, Mo ratou i whakarere i a Ihowa, i to ratou Atua, i whakaputa mai nei i o ratou mātua i te whenua o Ihipa, mo ratou i tango ki nga atua ke, a koropiko ana ki a ratou, mahi ana ki a ratou, no reira i taria mai ai e Ihowa tenei kino katoa ki runga ki a ratou.

10 ¶ Na, i te mutunga o nga tau e rua tekau, i te mea ka oti te hanga e Horomona nga whare e rua, te whare o Ihowa, me te whare o te kingi,

11 (Na, i homai e Hirama kingi o Taira he rakau hita ki a Horomona, he rakau kauri, he koura, ana katoa i pai ai,) na, hoatu ana e Kingi Horomona ki a Hirama e rua tekau nga pa i te whenua o Kariri.

12 A, te haerenga atu o Hirama i Taira kia kite i nga pa i homai nei e Horomona ki a ia, na, kihai i rite ki tana titiro iho.

13 Na, ko tana meatanga mai, Hei aha enei pa i homai nei e koe ki a au, e toku tuakana? Na, huaina iho e ia Ko te whenua o Kapuru, *e mau nei ano* a tae noa ki tenei ra.

14 Kotahi hoki rau e rua tekau nga taranata koura, i homai e Hirama ki te kingi.

15 ¶ Na, ko te mea tenei i tangohia ai te takoha e Kingi Horomona; hei hanga i te whare o Ihowa, i tona whare ano hoki, i Miro, i te taiepa o Hiruharama, i Hatoro, i Mekiro, i Ketere.

16 I haere mai *hoki* a Parao kingi o Ihipa, a horo ana a Ketere i a ia, tahuna ana e ia ki te ahi, patua iho hoki nga Kanaani e noho ana i te pa, a homai ana

Digitized by Google

hei kaipakuha ki tana tamahine ki te wahine a Horomona.

17 Na, hangā ana a Ketere e Horomona me Petehorono ki raro.

18 Me Paarata, me Taramoro i te koraha, i *taua* whenua,

19 Me nga pa taonga katoa o Horomona, me nga pa mo nga hariata, me nga pa mo nga kai eke hoiho, me ta Horomona i hiahia ai kia hangā ki Hiruharama, ki Repanona, ki te whenua katoa ano hoki o tona kingitanga.

20 Ko nga oranga katoa o nga Amori, o nga Hiti, o nga Perihi, o nga Hiwi, o nga Iepuhi ehara nei i nga tamariki a Iharaira.

21 Ko a ratou tamariki i mahue i muri i a ratou i te whenua, kihai nei i taea e nga tamariki a Iharaira te huna rawa, na, whakatakohatia ana ratou e Horomona, he mahi te takoha, a tae noa ki tenei ra.

22 Ko nga tamariki ia a Iharaira, kihai i meinga e Horomona hei kai mahi; ko ratou hoki hei tangata whawhai, hei tangata hoki mana, hei rangatira mana, hei kai whakahauhau mana, hei rangatira ano hoki mo ana hariata, mo ana kai eke hoiho.

23 Ko nga rangatira enei o nga kai tohutohu, o nga rangatira o te mahi a Horomona, e rima rau e rima tekau, he rangatira mo nga kai mahi i te mahi.

24 ¶ Na, kua riro atu te tamahine a Parao i roto i te pa o Rawiri ki runga ki te whare i hangā nei e ia mona: katahi a Miro ka hangā e ia.

25 Na, i te tau kotahi e toru nga whakaekenga a Horomona i nga tahunga tinana i nga whakamarietanga ki runga ki te aata i hangā e ia ma Ihowa: i tahuna ano hoki e ia te whakakakara ki tera i te aroaro o Ihowa. Heoi kua oti te whare i a ia.

26 ¶ He maha ano hoki nga kaipuke i hangā e Kingi Horomona ki Ehionokepere, ki tera i Eroto i te taha o te Moana Whero i te whenua o Eroma.

27 A, tonoa ana e Hirama ana tangata ki runga ki nga kaipuke, he kai mahi kaipuke he mohio *ratou* ki te moana, hei hoa mo nga tangata a Horomona.

28 Na, ka rere atu ratou ki Opira, a utaina mai ana he koura i reira, e wha rau e rua tekau nga taranata, a, kawea mai ana ki a Kingi Horomona.

UPOKO 10.

A TE rongonga o te Kuini o Hepa ki *te* rongo o Horomona ki *tana* *i mea ai* mo te ingoa o Ihowa, ka haere mai ia ki te whakamatau i a ia ki nga kupu pakeke.

2 Na, haere mai ana ia ki Hiruharama, nui atu hoki te tira, he kamera e waha ana i nga mea kakara, i tona nui o te koura, i te kohatu utu nui; na, te haerenga mai ki a Horomona, ka korerotia e ia ki a ia nga mea katoa i roto i tona ngakau.

3 A, whakaaturia ana e Horomona ki a ia te tikanga o ana kupu katoa, kahore he kupu i ngaro i te kingi, i kore te whakaatu ki a ia.

4 A, te kitenga o te Kuini o Hepa i te mohiotanga katoa o Horomona, i te whare ano hoki i hangā e ia,

5 I te kai o tana tepu, i te nohoanga iho o ana tangata, i te turanga o ana kai mahi, i o ratou kakahu, i ona kai riringi waina, i tona pikitanga i piki atu ai ia ki te whare o Ihowa, na, kore ake he wairua i roto i a ia.

6 Na, ko tana meatanga atu ki te kingi, Pono tonu nga mea i rongo ai ahau i toku whenua mo au korero, mo tou mohiotanga.

7 Heoi kihai ahau i whakapono ki *aua* korero, a tae noa mai ahau, kite noa oku kanohi. Nana, kihai te hawhe i korerotia mai ki a au, kua neke noa ake tou mohio, tou pai i te rongo i rongo ai ahau.

8 Ano te hari o o tangata, ano te hari o enei pononga au e tu tonu nei i tou aroaro, e whakarongo nei ki tou mohiotanga!

9 Kia whakapaingia a Ihowa tou Atua i whakaahuareka mai nei ki a koe, i homai nei i a koe ki runga ki te torona o Iharaira, he aroha mau tonu hoki no Ihowa ki a Iharaira; na, meinga ana koe e ia hei kingi, hei mahi i te whakarite whakawa, i te tika.

10 Na, homai ana e ia ki te kingi kotahi rau e rua tekau nga taranata koura, tona tini ano hoki o nga mea kakara, me nga kohatu utu nui; kahore he mea kakara i tae mai i muri nei hei rite te nui ki enei i homai nei e te Kuini o Hepa ki a Kingi Horomona.

11 Nga kaipuke ano hoki o Hirama, i kawea mai ai te koura i Opira, kei te kawe mai ano hoki i nga rakau aramuka i nga kohatu utu nui i Opira tona tini noa atu.

12 Na, ka hangā aua rakau aramuka e te kingi hei pou mo te whare o Ihowa, mo te whare ano hoki o te kingi, hei hāpa ano hoki, hei hatere, hei mea ma nga kai waiata: kahore ano i tae noa

Digitized by Google

mai he rakau aramuka hei rite, kahore ano hoki i kitea i muua, a taea noatia tenei ra.

13 Na, ka homai e Kingi Horomona ki te Kuini o Hepa nga mea katoa i pai ai ia, ana hoki i tono ai, he tapiri ki runga ki nga mea i homai e te ringa o kingi Horomona ki a ia. Katahi ia ka tahuri, a, haere ana ratou ko ana tangata ki tona whenua.

14 Na, te taimaha o te koura i tae mai ki a Horomona i te tau kotahi, e ono rau e ono tekau ma ono nga taranata koura.

15 Tena ano etahi atu, ko a nga kai rapu taonga, me nga mea i riro mai i nga kai hokohoko, me a nga kingi katoa o Arapia, me a nga kawana o te whenua.

16 ¶ Na, ka hangā e Kingi Horomona etahi pukupuku, e rua nga rau, he mea patu te koura: e ono rau nga *hekere* koura i meatia ki te pukupuku kotahi.

17 Me etahi pukupuku iti iho, e toru nga rau, he mea patu ano te koura: e toru nga pauna i meatia ki te pukupuku kotahi: a, whakatakotoria ana aua mea e te kingi ki te whare o te ngahere o Repanona.

18 ¶ I hangā ano hoki e te kingi tetahi torona nui ki te rei, whakakikoruatia iho e ia ki te koura pai rawa.

19 A, e ono nga kaupae ki te torona, he mea porotaka a runga o te torona i te taha ki muri; he okiokinga ringaringa ano hoki kei te wahi e nohoia ana, i tetahi taha, i tetahi taha, a, e rua nga raiona e tu ana i te taha o nga okiokinga.

20 Kotahi tekau ma rua hoki nga raiona i reira e tu ana i tetahi taha, i tetahi taha, i runga i nga kaupae e ono; kahore he mea pera i hangā i tetahi atu rangatiratanga.

21 ¶ Na, nga oko inu katoa a Kingi Horomona, he koura kau; me nga oko katoa o te whare o te ngahere o Repanona, he koura para-kore; kahore he hiriwa: kihai tera i kiia he mea nui i nga ra o Horomona.

22 He maha hoki a te kingi kaipuke ki Tarahihi i te moana, he mea huihui ki nga kaipuke a Hiramā: kotahi te unga mai i nga tau e toru o nga kaipuke o Tarahihi, hei kawe mai i te koura, i te hiriwa, i te rei, i nga api, me nga pikoki.

23 Na, nui atu a Kingi Horomona i nga kingi katoa o te whenua te whai taonga, te mohio.

24 ¶ I whaia mai ano a Horomona e nga whenua katoa, kia rongo ai ratou i tona mohiotanga i homai nei e te Atua ki tona ngakau.

25 Me te kawe mai ano ratou i tana hakari, i tana hakari, i nga oko hiriwa, i nga oko koura, i nga kakahu, i nga mea mo te whawhai, i nga kakara reka, i nga hoiho, i nga muera, he mea tatau a tau tonu.

26 ¶ Na, ka amia mai e Horomona nga hariata, nga kai eke hoiho: kotahi mano e wha rau ana hariata, tekau ma rua mano ano hoki nga kai noho hoiho, a ka meinga ratou e ia kia kawea ki nga pa hariata, ki te kingi ano hoki ki Hiruharama.

27 Na, meinga ana te hiriwa o Hiruharama e te kingi kia rite ki nga kohatu; i meinga ano hoki e ia nga hita kia rite ki nga hikamora i te raorao te tini.

28 ¶ A, i kawea mai ano he hoiho mo Horomona i Ihipa, he miro ano hoki, a rite tonu te utu i riro mai ai te miro i nga kai hoko a te kingi.

29 Na, e ono rau nga *hekere* hiriwa i riro mai ai te hariata i puta mai ai i Ihipa, a, o te hoiho, kotahi rau e rima tekau. Ko ratou ano hoki hei kawe mai mo nga kingi katoa o nga Hiti, mo nga kingi ano hoki o Hiria.

UPOKO 11.

OTIIA he tini nga wahine ke i arohaina e Kingi Horomona, te tamahine hoki a Parao, nga wahine ano hoki a nga Moapi, a nga Amoni, a nga Eromi, a nga Hironi, a nga Hiti;

2 A nga iwi i mea ra a Ihowa ki nga tamariki a Iharaira, Kaua koutou e haere atu ki a ratou, kaua hoki ratou e haere mai ki a koutou: he pono ma ratou o koutou ngakau e whakaanga ke ki te whai i o ratou atua: piri tonu, aroha tonu a Horomona ki enei.

3 Na, e whitu rau ana wahine rangatira, e toru rau nga wahine iti: a, whakaangā ketia ana tona ngakau e ana wahine.

4 Na, koroheke rawa ake a Horomona, kua whakaangā ketia tona ngakau e ana wahine, kua whai i nga atua ke, kihai ano hoki tona ngakau i tapatahi ki a Ihowa, ki tona Atua, *kihai* i rite ki te ngakau o Rawiri, o tona pāpā.

5 Heoi haere ana a Horomona, whai ana i a Ahatorete atua o nga Haironi, i ta nga Amoni mea whakarihariha, i a Mirikomo.

Digitized by Google

6 Na, kua he ta Horomona mahi ki te aroaro o Ihowa, kihai hoki i anga nui ki te whai i a Ihowa, *kihai* i pera me tona pāpā me Rawiri.

7 Katahi ka hangā e Horomona he wahi tiketike mo ta Moapa mea whakarihariha, mo Kemoho, ki runga ki te maunga e anga mai ana ki Hiruharama; mo Moreke ano hoki mo ta nga tamariki a Amona mea whakarihariha.

8 Pera tonu tana i mea ai mo ana wahine ke katoa, mo nga mea i tahu kakara, i patu whakahere ki o ratou atua.

9 ¶ Na, ka riri a Ihowa ki a Horomona, no te mea kua anga ke tona ngakau i a Ihowa, i te Atua o Iharaira, ka rua nei ona putanga mai ki a ia.

10 A, i ako ano i tenei kupu ki a ia kia kaua ia e haere ki te whai i nga atua ke: heoi kihai i mau i a ia ta Ihowa i ako ai.

11 Na, ko te meatanga atu a Ihowa ki a Horomona, Na, nau nei tenei, kahore nei i mau i a koe taku kawenata me taku tikanga i akona atu e ahau ki a koe, ka haea rawatia atu e ahau te kingitanga i a koe, a ka hoatu ki to tangata.

12 Otiia e kore tenei e meatia e ahau i ou ra, he whakaaro hoki ki tou pāpā, ki a Rawiri: ka haea atu e ahau i roto i te ringa o to tamaiti.

13 Otiia e kore e haea atu e ahau te kingitanga katoa; kotahi te iwi e hoatu e ahau ki to tamaiti, he whakaaro ki a Rawiri ki taku pononga, ki Hiruharama ano hoki i whiriwhiria nei e ahau.

14 ¶ Na, kua ara i a Ihowa he hoariri mo Horomona, a Harara te Eromi: he uri ia no te kingi i Eroma.

15 I a Rawiri hoki i Eroma, i te haerenga atu o Ioapa rangatira o te ope ki te tanu i te hunga i patua, i te mea kua oti nga tane katoa o Eroma te patu e ia.

16 (E ono hoki nga marama i noho ai a Ioapa, ratou ko Iharaira katoa ki reira, a, poto noa nga tane katoa o Eroma te hautope atu;)

17 Na, ka rere a Harara, ratou tahi ko etahi Eromi, he tangata no tona pāpā, haere ana ki Ihipa: he tamaiti nohinohi ano hoki a Harara.

18 To ratou turanga atu hoki i Miriana, kua tae ki Parana. Na, ka tangohia e ratou etahi tangata o Parana hei hoa mo ratou, a, haere ana ki Ihipa ki a Parao kingi o Ihipa; a homai ana e tera he whare mona; nana ano hoki i ki iho he kai māna; i homai ano hoki e ia he whenua ki a ia.

19 Na, ka manakohia nuitia a Harara e Parao, a, homai ana e ia hei wahine mana te teina o tana wahine ake, te teina o Kuini Tahapene.

20 Na, ka whanau ko Kenupata, he tamaiti na raua ko taua teina o Tahapene; a na Tahapene ano i whakamutu tana kai u i roto i te whare o Parao, na noho ana a Kenupata i te whare o Parao i roto i nga tamariki a Parao.

21 A, te rongonga o Harara i Ihipa kua takoto a Rawiri ki ona matua, kua mate ano hoki a Ioapa rangatira ope, na, ka mea a Harara ki a Parao, Tukua ahau kia haere ki toku whenua.

22 Na, ka mea a Parao ki a ia, I hapa koe i te aha i a koe i a au nei, i whai ai koe kia haere ki tou whenua? Na, ko tana kianga mai, Kahore? he ahakoa ra tukua ahau kia haere.

23 ¶ I whakaarahia ano hoki e te Atua tetahi *atu* hoa riri mona, a Retona tama a Eriara i rere mai nei i tona ariki i a Hararetere kingi o Topa.

24 Na, ka huihuia e ia etahi tangata, a ka meinga hei rangatira ropu, i te mea e patua ana ratou e Rawiri: na, haere ana ratou ki Ramahiku, a noho ana i reira, a ko ratou hei kingi mo Ramahiku.

25 A, hei hoa riri ano ia ki a Iharaira i nga ra katoa o Horomona. Tera atu ano tetahi kino, ko ta Harara: heoi whakarihariha ana ia ki a Iharaira, ko ia ano hoki te kingi o Hiria.

26 ¶ Me Ieropoama ano hoki tama a Nepata, he Eparati, no Terera, he tangata na Horomona, (te ingoa o tona whaea, Ko Terua, he wahine kua pourutia:) i ara ano tona ringa ki te kingi.

27 A ko te take tenei i ara ai *tona* ringa ki te kingi: E hanga ana a Horomona i Miro, e tutaki ana hoki i nga wahi pakaru o te pa o tona pāpā o Rawiri.

28 Na, he tangata marohirohi a Ieropoama, he toa, a ka kite a Horomona i taua taitamariki e uaua ana ki te mahi, na, meinga ana ia e ia hei kai tirotiro mo nga mahi katoa a te whare o Hohepa.

29 Na, i taua wa ka puta atu a Ieropoama i roto i Hiruharama, a ka tutaki a Ahia Hironi te poropiti ki a ia i te ara; na, he kakahu hou tona, a, ko raua tokorua anake i te parae.

30 Na, ko te hopukanga atu a Ahia i tona kakahu hou, haea ana kia tekau ma rua nga wahi:

31 Me te ki mai ano ki a Ieropoama,

Digitized by Google

Kia tekau nga wahi e tangohia e koe mau: ko te kupu hoki tenei a Ihowa a te Atua o Iharaira, Nana, ka haea mai e ahau te kingitanga i roto i te ringa o Horomona, a, tekau nga iwi e hoatu e ahau ki a koe.

32 Kotahi ano hoki te iwi māna; he whakaaro hoki ki taku pononga, ki a Rawiri, he whakaaro ano hoki ki Hiruharama, ki te pa i whiriwhiria e ahau i roto i nga iwi katoa o Iharaira:

33 Mo ratou i whakarere i a au, a, koropiko ana ki a Ahatorete atua o nga Haironi, ki a Kemoho atua o nga Moapi, ki a Mirikomo atua o nga tamariki a Amona, a, kihai i haere i oku ara, i mahi i te mea e tika ana ki taku titiro atu, i aku tikanga me aku whakaritenga, *kihai* i pera me tona pāpā me Rawiri.

34 Otiia e kore e tangohia e ahau te kingitanga katoa i roto i tona ringaringa; engari ka whakarangatira ahau i a ia i nga ra katoa e ora ai ia, he whakaaro ki taku pononga, ki a Rawiri, i whiriwhiria nei e ahau, mona i pupuri i aku whakahaunga me aku tikanga.

35 Engari ka tangohia mai e ahau te kingitanga i roto i te ringa o tana tama, a ka hoatu ki a koe, kotahi tekau nga iwi.

36 Kotahi te iwi e hoatu e ahau ki tana tamaiti, hei rama ma taku pononga ma Rawiri ki toku aroaro i nga ra katoa ki Hiruharama, ki te pa i whiriwhiria e ahau hei waihotanga iho mo toku ingoa.

37 Ka tangohia ano koe e ahau; a hei kingi koe; ka rite ki nga mea katoa i hiahia ai tou ngakau; hei kingi hoki koe mo Iharaira.

38 Na, tenei ake, ki te rongo koe ki nga mea katoa e whakahau ai ahau ki a koe, a ka haere i oku ara, ka mahi i te mea e tika ana ki taku titiro atu, ka pupuri i aku tikanga me aku whakahaunga, ka pera ano me ta taku pononga, me ta Rawiri i mea ai, na, hei hoa ahau mou, ka hangā e ahau tou whare kia pumau, ka peratia ano me to Rawiri i hangā e ahau, ka hoatu ano hoki e ahau a Iharaira ki a koe.

39 A ka whakawhiua e ahau nga uri o Rawiri mo tenei mea nei; otiia ehara i te mea mo ake tonu atu.

40 Na, ka whai a Horomona kia whakamatea a Ieropoama; otiia i whakatika a Ieropoama, a, rere ana ki Ihipa ki a Hihaka kingi o Ihipa, a i Ihipa ia, a mate noa a Horomona.

41 ¶ Na, era atu meatanga a Horomona, me nga mea katoa i mea si ia, me ona whakaaro nui, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga a Horomona?

42 Na, te roa o te kingitanga o Horomona ki Hiruharama ki a Iharaira katoa, e wha tekau nga tau.

43 Na, kua moe a Horomona ki ona mātua, a tanumia ana ki te pa o Rawiri o tona pāpā, a, ko Rehopoama ko tana tama te kingi i muri i a ia

UPOKO 12.

NA, ka haere a Rehopoama ki Hekeme: kua tae mai hoki a Iharaira katoa ki Hekeme ki te whakakingi i a ia.

2 A, te rongonga o Ieropoama tama a Nepata; i Ihipa na ano hoki ia, (i rere hoki ia i mua i te aroaro o Kingi Horomona, na, noho ana a Ieropoama ki Ihipa;)

3 Na, ka tono tangata atu ratou ki te tiki i a ia. A ka, haere a Ieropoama ratou ko te whakaminenga katoa o Iharaira, ka korero ki a Rehopoama, ka mea,

4 He pakeke te ioka i meatiā e tou pāpā ki a matou: na, mau e whakamāmā te mahi pakeke a tou pāpā, me tana ioka taimaha i meatia e ia ki a matou, a ka mahi matou ki a koe.

5 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Taihoa, Haere, kia toru nga ra, ka hoki mai ki a au. Na, haere ana te iwi.

6 ¶ Katahi ka runanga a Kingi Rehopoama ki nga kaumatua i tu i te aroaro o tona pāpā, o Horomona, i a ia i te ora, ka mea, Tena koa ki ta koutou whakaaro te kupu hei whakahokinga atu maku ki tenei iwi?

7 Na, ka korero mai ratou ki a ia, ka mea, Ki te mea hei pononga koe ma tenei iwi i tenei ra, a ka mahia ta ratou e koe, a ka whakahokia atu tetahi kupu ki a ratou, a ka pai nga korero e korerotia e koe ki a ratou, na, ko ratou hei pononga māu i nga ra katoa.

8 Heoi whakarerea ake e ia te whakaaro a nga kaumatua i whakaaro ai ratou, a runanga ana ki nga taitamariki i kaumatua ngatahi nei me ia, i tu nei ki tona aroaro.

9 I mea ia ki a ratou, Ki ta koutou whakaaro me pehea te kupu e whakahoki atu ai tatou ki tenei hunga i korero mai nei ki a au, i mea mai nei, Whakamāmākia te ioka i meatia mai e tou pāpā ki a matou?

Digitized by Google

10 Na, ko te meatanga atu ki a ia a nga taitamariki i kaumatuatia ngatahitia nei me ia, ka mea atu, Kia penei to ki atu ki tenei hunga i korero mai ra ki a koe, i mea ra, I whakataimahatia e tou pāpā to matou ioka, na, kia māmā mai tau ki a matou, kia penei to ki atu ki a ratou, Taku maikara iti, ka nui atu i te hope o toku pāpā.

11 Na, i whakawahā e toku papa he ioka taimaha ki a koutou; me tapiri ia e ahau tetahi atu mea ki to koutou ioka; he wepu ta toku pāpā hei whiu mo koutou; maku ia koutou e whiu ki nga kopiona.

12 ¶ Na, kua tae mai a Ieropoama ratou ko te iwi katoa ki a Rehopoama i te toru o nga ra; ko ta te kingi hoki tena i whakarite ai, i mea ai, Hoki mai ki a au i te toru o nga ra.

13 A, pakeke tonu ta te kingi i whakahoki mai ai; i whakarerea hoki e ia te whakaaro i whakaaro ai nga kaumatua.

14 A, rite tonu ki ta nga taitamariki whakaaro tana i korero ai ki a ratou; i mea ia, I whakataimahatia to koutou ioka e toku pāpā; me tapiri atu ia e ahau tetahi mea ki to koutou ioka: he wepu ta toku papa hei whiu mo koutou; maku ia koutou e whiu ki nga kopiona.

15 Heoi kihai i whakarongo te kingi ki ta te iwi; na Ihowa hoki te take kia mana ai tana kupu i korero ai a Ihowa, i whakapuakina mai nei e Ahia Hironi ki a Ieropoama tama a Nepata.

16 ¶ A, te kitenga o Iharaira katoa kihai te kingi i whakarongo ki ta ratou, na, ka whakahokia mai e te iwi *tenei* kupu ki te kingi; i mea ratou, Ko te aha ianei ta tatou wahi i roto i a Rawiri? kahore nei hoki *o tatou* wahi tupu i roto i te tama a Hehe: ki o koutou teneti e Iharaira! na, kia whai kanohi koe ki tou whare, e Rawiri! Na, haere ana a Iharaira ki tona teneti, ki tona teneti.

17 Ko nga tamariki ia a Iharaira e noho ana ki nga pa o Hura, ko Rehopoama hei kingi mo ratou.

18 Na, ka tono a Kingi Rehopoama i te rangatira takoha i a Arorama; a, akina ana ia e Iharaira katoa ki te kohatu, mate rawa. Na, hohoro tonu te eke o Kingi Rehopoama ki runga ki tona hariata, a, rere ana ki Hiruharama.

19 Na, whakatangata-ke ana a Iharaira ki te whare o Rawiri, a taea noatia tenei ra.

20 A, te rongonga o Iharaira katoa kua hoki mai a Ieropoama, na, ka tono tangata atu ratou ki te tiki i a ia ki te huihui, a, meinga ana ia hei kingi mo Iharaira katoa: heoi ano ko te iwi o Hura anake hei whai i te whare o Rawiri.

21 ¶ Na, kua tae a Rehopoama ki Hiruharama, a huihuia ana e ia te whare katoa o Hura, me te iwi o Peniamine, kotahi rau e waru tekau nga mano, he hunga whiriwhiri, he hunga whawhai, ki te whawhai ki te whare o Iharaira, kia hoki ai te kingitanga ki a Rehopoama tama a Horomona.

22 Na, ko te putunga mai o te kupu a te Atua ki a Hemaia, ki te tangata a te Atua; i mea ia,

23 Korero atu ki a Rehopoama tama a Horomona kingi o Hura, ki te whare katoa ano hoki o Hura raua ko Peniamine, ki era atu ano hoki o te iwi, mea atu,

24 Ko te kupu tenei a Ihowa, Kei haere koutou ki runga, kei whawhai koutou ki o koutou tuakana ki nga tamariki a Iharaira. Hoki atu koutou ki tona whare, ki tona whare; naku hoki tenei mea. Na, rongo tonu ratou ki te kupu a Ihowa, a hoki ana, haere ana, pera ana me ta Ihowa i ki ai.

25 ¶ Na, ka hanga a Ieropoama i Hekeme ki Maunga Eperaima, a noho ana i reira: i haere atu ano ia i reira, a hangā ana e ia a Penuere.

26 I mea hoki a Ieropoama i roto i tona ngakau, Akuanei hoki ai te kingitanga ki te whare o Rawiri

27 Ki te haere tenei iwi ki te mea whakahere ki te whare o Ihowa ki Hiruharama, na, ka hoki te ngakau o tenei iwi ki to ratou ariki ki a Rehopoama kingi o Hura: na, ka patu ratou i a au, a ka hoki ki a Rehopoama kingi o Hura.

28 Na, ka hanga whakaaro te kingi, a e rua nga kuao kau i hangā e ia ki te koura. Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Kati ta koutou haere ki Hiruharama: nana, ou atua ra, e Iharaira, nāna nei koe i kawe mai i te whenua o Ihipa!

29 Na, whakaturia ana tetahi e ia ki Pete-ere; ko tetahi hoki i waiho ki Rana.

30 Na, ka tupu te hara i taua mea; i haere hoki te iwi ki te aroaro o tetahi ki Rana.

31 I hangā ano hoki e ia he whare wahi tiketike, a meinga ana o te iwi hei tohunga ko nga ware rawa, ehara nei i nga tamariki a Riwai.

32 I whakaritea ano e Ieropoama he

Digitized by Google

hakari i te waru o nga marama i te tekau ma rima o nga ra o te marama, he pera ano me ta Hura hakari; i whakaeke whakahere ano hoki ia ki runga ki te aata. Ko tana hanga ano tenei i Pete-ere he patu whakahere ki nga kuao kau i hangā e ia: i whakanohoia ano e ia ki Pete-ere nga tohunga wahi tiketike i whakatohungatia nei e ia.

33 I whakaeke whakahere ano hoki ia ki runga ki te aata i hangā e ia ki Pete-ere i te tekau ma rima o nga ra o te waru o nga marama, *ara*, i te marama i kitea iho e tona ngakau ano; a, whakaritea ana e ia he hakari ma nga tamariki a Iharairn. Heoi whakaeke whakahere ana ia ki runga ki te aata, tahu ana ia i te whakakakara.

UPOKO 13.

NA, ko te putanga mai o tetahi tangata a te Atua i roto i a Hura ki Pete-ere, he mea ki mai na Ihowa: a, i te tu ano a Ieropoama i te taha o te aata, e tahu whakakakara ana.

2 Na, karangatia ana e ia ta Ihowa kupu ki te aata; i mea ia, E te aata na, e te aata na, ko ta Ihowa kupu tenei, Nana, tera e whanau tetahi tamaiti o te whare o Rawiri, ko Hohia tona ingoa, a ka whakaekea e ia ki runga ki a koe nga tohunga o nga wahi tiketike e tahu whakakakara nei ki runga ki a koe; mana ano hoki e tahu nga wheua tangata ki runga ki a koe.

3 A, i hoatu ano e ia he tohu i taua ra, i mea, Ko te tohu tenei i korerotia e Ihowa, Nana, ka koara te aata, a ka maringi nga pungarehu o runga.

4 A, te rongonga o te kingi i te kupu a te tangata a te Atua i karangatia nei e ia ki te aata i Pete-ere, ka totoro mai te ringa o Ieropoama i runga i te aata, ka mea ia, Hopukia. Na, mememge ake tona ringa i totoro mai nei ki a ia, kihai hoki i taea te whakahoki mai ki a ia.

5 Na, kua koara te aata, maringi ake nga pungarehu i runga i te aata, i rite tonu ki te tohu i homai e te tangata a te Atua, ki ta Ihowa i korero ai.

6 Katahi ka oho mai te kingi, ka mea ki te tangata a te Atua, Tena ra, karanga atu ki te aroaro o Ihowa, o tou Atua, ka inoi moku, kia whakahokia mai toku ringa ki a au. Na, ka karanga atu te tangata a te Atua ki te aroaro o Ihowa, a ka whakahokia mai te ringa o te kingi ki a ia, ka pera ano me to mua.

7 Katahi ka mea te kingi ki te tangata a te Atua, Haere mai taua ki te whare ki tetahi oranga mou, kia hoatu hoki e ahau tetahi mea ki a koe.

8 Na, ko te meatanga mai a te tangata a te Atua ki te kingi, Ahakoa i homai e koe ko te hawhe o tou whare, e kore ahau e haere atu taua, e kore ano hoki e kai taro, e inu wai ki tenei wahi.

9 Ko te ako hoki tenei ki a au, ta Ihowa hoki i korero ai; i mea ia, Kei kai taro koe, kei inu wai; kaua ano e hoki mai na te ara e haere atu ai koe.

10 Na, haere ana ia he ara ke, kihai i hoki na te ara i haere mai nei ia ki Pete-ere.

11 ¶ Na, i Pete-ere tetahi poropiti e noho ana, he koroheke; a, te haerenga mai o ana tama, ka korerotia ki a ia nga mea katoa i mea ai te tangata a te Atua i taua rangi ki Pete-ere; i korerotia ano hoki e ratou ki to ratou pāpā nga kupu i korero ai ia ki te kingi.

12 Na, ko te meatanga mai a to ratou pāpā ki a ratou, Tena koa te ara i haere ai ia? I kite hoki ana tama i te ara i haere atu ai te tangata a te Atua i haere mai nei i Hura.

13 Na, ka mea ia ki ana tama, Whakanohoia mai toku kaihe. Na, whakanohoia ana tona kaihe e ratou, a, eke ana ia ki runga.

14 Na, whaia ana e ia te tangata a te Atua, mau rawa atu e noho ana ia i raro i tetahi oki. Na, ko tana meatanga mai ki a ia, Ko koe ianei te tangata a te Atua i haere mai nei i Hura? Ano ra ko tera, Tenei ahau.

15 Na, ko tana meatanga atu ki a ia, Haere mai taua ki te whare ki te kai taro mau.

16 Ano ra ko ia, E kore e ahei kia hoki taua, kia haere taua; e kore ano hoki taua e kai taro, e inu wai ranei ki tenei wahi.

17 Kua korerotia mai hoki ta Ihowa kupu ki a au, Kei kai taro koe, kei inu wai ki reira, kei anga mai kei haere mai na te ara ka haere atu nei koe.

18 Na, ka mea tera ki a ia, He poropiti ano hoki ahau, he pera ano me koe, a kua korerotia mai ki a au te kupu a Ihowa e tetahi anahera: i ki mai ia, Whakahokia ia ki a koe ki tou whare ki te kai taro mana, ki te inu wai. *Kahore*, he teka nana ki a ia.

19 Na, whakahokia ana ia e ia, a, kai taro ana ia i roto i tona whare, inu wai ana

20 ¶ Heoi, i a raua e noho ana ki te tepu, na, ko te putanga mai o te kupu

Digitized by Google

a Ihowa ki te poropiti nāna nei ia i whakahoki mai:

21 A ka karanga mai ia ki te tangata a te Atua i haere mai nei i a Hura, ka mea, Ko ta Ihowa kupu tenei, Na, kua tutu nei koe ki te mangai o Ihowa, kahore ano hoki i mau i a koe te ako i ako ai a Ihowa tou Atua ki a koe,

22 Heoi hoki mai ana koe, kai taro ana, inu wai ana ki te wahi i korero ai ia ki a koe, Kei kai taro koe, kei inu wai; e kore e tae tou tinana ki te urupa o ou matua.

23 ¶ A ka mutu tana kai taro, ka mutu tana inu, na, ka whakanohoia e tenei tona kaihe, *ara*, to te poropiti i whakahokia mai nei e ia.

24 Na, haere ana ia, a ka tutaki tetahi raiona ki a ia i te ara, ka whakamate i a ia: na, he mea akiri noa iho tona tinana ki te ara, me te tu ano te kaihe ki tona taha, me te raiona ano hoki e tu ana i te taha o te tinana.

25 Na, ko te haerenga mai o etahi tangata, ka kite i te tinana he mea akiri atu ki te ara, me te raiona e tu ana i te taha o te tinana, a, haere ana korerotia atu ana ki te pa i noho ai te poropiti koroheke.

26 A, te rongonga o taua poropiti, nāna nei ia i whakahoki mai i te ara, ka mea ia, Ko te tangata tena a te Atua i tutu nei ki te mangai o Ihowa, a hoatu ana ia e Ihowa ki te raiona, a haea iho e ia, whakamatea iho; ko ta Ihowa kupu hoki tena i korero ai ki a ia.

27 Na, ka korero ia ki ana tama, ka mea, Whakanohoia toku kaihe, a whakanohoia ana e ratou.

28 Na, haere ana ia, a rokohanga atu ko te tinana, he mea akiri atu ki te ara, me te kaihe raua ko te raiona e tu ana i te taha o te tinana, kihai te tinana i kainga e te raiona, kihai ano hoki te kaihe i haea.

29 Na, hapainga ake ana te tinana o te tangata a te Atua e te poropiti, a, whakatakotoria ana ki runga ki te kaihe, whakahokia atu ana: heoi haere ana te poropiti koroheke ki te pa ki te tangi, ki te tanu i a ia.

30 Na, whakatakotoria ana e ia tona tinana ki roto ki tona urupa; a, tangihia ana ia e ratou, *i mea ratou*, Aue, e taku teina.

31 A ka mutu tana tanu i a ia, ka korero ia ki ana tama, ka mea, Ka mate ahau, tanumia ahau ki roto ki te urupa i tanumia ai te tangata a te Atua; hei te taha o ona wheua koutou whakatakoto ai i oku wheua.

32 No te mea tera e tino rite ta Ihowa korero i karangatia e ia mo tenei aata i Pete-ere mo nga whare katoa ano hoki o nga wahi tiketike i nga pa o Hamaria.

33 ¶ I muri iho i tenei mea kihai a Ieropoama i tahuri atu i tona ara kino; heoi tahuri ana ia, meinga ana ko nga ware rawa o te iwi hei tohunga mo nga wahi tiketike: ki te mea i hiahia tetahi tangata, kua whakatohungatia e ia, waiho iho hei tohunga mo nga wahi tiketike.

34 Na, hei hara tenei mea mo te whare o Ieropoama, hei mea e hunā ai, e whakamotitia rawatia ai i runga i te mata o te whenua.

UPOKO 14.

I TAUA wa ka turorotia a Apia tama a Ieropoama.

2 Na, ko te meatanga ake a Ieropoama ki tana wahine, Tena, whakatika, whakariroia ketia tou ahua, kei mohiotia ko te wahine koe a Ieropoama; ka haere ki Hiro, kei reira a Ahia poropiti nana nei te ki ko ahau hei kingi mo tenei iwi.

3 Na, kia tekau nga taro e maua e tou ringa, me etahi keke, me tetahi pounamu honi, a ka tae atu koe ki a ia mana e korero ki a koe ka aha ranei, ka aha ranei, te tamaiti nei.

4 Na, pera tonu te wahine a Ieropoama, whakatika ana, haere ana ki Hiro, tae tonu atu ki te whare o Ahia. Na, kihai i ahei i a Ahia te titiro atu, kua maro hoki ona kanohi, kua koroheketia hoki.

5 ¶ Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Ahia, Nana, ko te wahine tenei a Ieropoama te haere mai nei ki te rapu kupu i a koe mo tana tama; e mate ana hoki: kia penei to ki atu ki a ia; he ahua ke hoki tona ina tae mai.

6 A, te rongonga o Ahia i te haruru o ona waewae i a ia e tomo mai ana i te kuwaha, ka mea atu ia, Haere mai, e te wahine a Ieropoama: he aha koe i whakaahua ke ai i a koe? he pakeke hoki nga mea i tonoa mai ai ahau ki a koe.

7 Haere, korero ki a Ieropoama, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Na, kua whakanuia nei koe e au i roto i te iwi, kua meinga ano koe e ahau hei rangatira mo toku iwi mo Iharaira,

8 A, haea mai ana e ahau te kingitanga i te whare o Rawiri, hoatu ana ki a koe: heoi kihai koe i rite ki taku pononga ki a Rawiri i pupuri nei i aku whakahaunga, a, whakapaua ana tona

Digitized by Google

ngakau ki te whai i a au, ko te tika anake ano hoki hei mahi māna ki toku aroaro;

9 Heoi hira ake te kino o au mahi i o te katoa i mua i a koe: i haere hoki koe, a hangā ana e koe etahi atua ke mau, me nga whakapakoko whakarewa, hei whakapataritari i a au, a, whiua ana ahau e koe ki muri i a koe, *hi* tou tuara.

10 Na, tenei au te tari atu nei i te kino mo te whare o Ieropoama, a ka hautopea atu e ahau o Ieropoama *tangata*, te pi taiepa, te hunga o Iharaira i tutakina ki roto, i mahue atu ranei; ka tahia atu ano hoki e ahau nga toenga o te whare o Ieropoama, ka peratia me te paru e tahia ana, a poto noa.

11 Te hunga o Ieropoama e mate ki te pa, ma nga kuri e kai; a, nga mea e mate ki te parae, ma nga manu o te rangi e kai; he mea ki mai hoki tenei na Ihowa.

12 Na, whakatika atu, haere ki tou whare, a ka tomo ou waewae ki te pa, ka mate te tamaiti.

13 A ma Iharaira katoa ia e tangi, ma ratou ano hoki ia e tanu; ko ia anake hoki o Ieropoama e tae ki te urupa, no te mea nona te mea pai ki a Ihowa Atua o Iharaira i kitea i roto i te whare o Ieropoama.

14 Ka whakaarahia ano hoki e Ihowa he kingi māna mo Iharaira, hei hautope atu i te whare o Ieropoama, i taua ra: he aha ra? inaianei nei ano.

15 Ka patua hoki a Iharaira e Ihowa, ka peratia me te kakaho e whakangaueuetia ana i roto i te wai, a ka hutia atu a Iharaira i tenei whenua pai i homai nei e ia ki o ratou mātua; ka titaria atu ano hoki ki tera taha o te awa; mo ratou i hanga i a ratou ngahere hei whakapataritari i a Ihowa.

16 Ka tukua atu ano hoki a Iharaira e ia mo nga hara o Ieropoama i hara nei, i mea nei i a Iharaira kia hara.

17 ¶ Na, whakatika ana te wahine a Ieropoama, haere ana; a, tae tonu atu ki Tirita. I a ia e tomo atu ana i te korupe o te whare, ka mate te tamaiti.

18 Na, tanumia ana ia e ratou, tangihia iho e Iharaira katoa; ko ta Ihowa kupu tera i korero ai, ko tana kupu i whakapuakina e tana pononga e Ahia poropiti.

19 Na, era atu meatanga a Ieropoama, ana whawhaitanga, tona kingitanga, koia tena, he mea tuhituhi ki te pukapuka o nga ra o nga kingi o Iharaira.

20 Na, nga ra i kingi ai a Ieropoama, e rua tekau ma rua nga tau, a moe ana ia ki ona matua, a, ko tana tama ko Natapa te kingi i muri i a ia.

21 ¶ Na, ko Rehopoama tama a Horomona te kingi o Hura. E wha tekau ma tahi nga tau o Rehopoama i tona meatanga hei kingi; a, kotahi tekau ma whitu ona tau i kingi ai ki Hiruharama, ki te pa i whiriwhiria e Ihowa i roto i nga iwi katoa o Iharaira hei waihotanga iho mo tona ingoa. A, te ingoa o tona whaea ko Naama, he Amoni.

22 Na ka he te mahi a Hura ki te titiro a Ihowa, a hae iho ia; nui atu hoki i a o ratou matua i mea ai o ratou hara i hara ai ratou.

23 I hangā hoki e ratou etahi wahi tiketike ma ratou, me etahi pou, me etahi ngahere, ki runga ki nga pukepuke katoa, ki raro iho ano hoki i nga rakau kouru nui katoa.

24 I *taua* whenua ano hoki etahi e whakatangata o Horoma ana, e mahi ana i nga mea whakarihariha katoa a nga tauiwi i peia nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

25 ¶ Na, i te rima o nga tau o Kingi Rehopoama ka tae mai a Hihaka kingi o Ihipa ki Hiruharama:

26 A, tangohia ana e ia nga taonga o te whare o Ihowa, me nga taonga o te whare o te kingi; tangohia katoatia ake e ia: i tangohia ano hoki e ia nga pukupuku koura katoa i hangā e Horomona.

27 Na, hangā ana e Kingi Rehopoama etahi pukupuku parahi hei whakakapi mo era, a, tukua ana e ia ki nga ringaringa o nga rangatira o nga kai oma i tiaki nei i te tatau o te whare o te kingi.

28 A i o te kingi haerenga ki te whare o Ihowa, ka maua aua mea e nga kai oma, ka whakahokia mai ano e ratou ki te whare o nga kai oma.

29 ¶ Na, era atu meatanga a Rehopoama me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

30 A he whawhai tonu ta Rehopoama raua ko Ieropoama ki a raua i *o raua* ra katoa.

31 Na, ka moe a Rehopoama ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki te pa o Rawiri. Na, te ingoa o tona whaea ko Naama, he Amoni. A, ko Apiama ko tana tama te kingi i muri i a ia.

UPOKO 15.

NO te tekau ma waru o nga tau o Kingi Ieropoama tama a Nepata i kingi ai a Apiama ki a Hura.

Digitized by Google

2 E toru nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama: a, te ingoa o tona whaea ko Maaka, he tamahine na Apoharama.

3 Na, tana haere, i runga tonu i nga hara katoa i mea ai tona pāpā i mua i a ia: kihai hoki tona ngakau i tapatahi ki a Ihowa, ki tona Atua, *kihai* i rite ki te ngakau o tona tupuna o Rawiri.

4 Otiia i whakaaroa a Rawiri, a homai ana he rama e Ihowa e tona Atua ki a ia i Hiruharama: whakaarahia ake ana e ia tana tamaiti i muri i a ia, a whakapumautia ana a Hiruharama.

5 Mo Rawiri i mahi tika ki te aroaro o Ihowa, a kihai i peka ke atu i nga mea katoa i whakahaua ai ia i nga ra katoa i ora ai ia, heoi ano ko te meatanga anake ki a Uria Hiti.

6 A, he whawhai ano ta Rehopoama raua ko Ieropoama ki a raua i nga ra katoa i ora ai ia.

7 Na, era atu meatanga a Apiama, me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura? A, he whawhai ano ta Apiama raua ko Ieropoama ki a raua.

8 Na, kua moe a Apiama ki ona mātua, a, tanumia ana e ratou ki te pa o Rawiri. A, ko tana tama ko Aha te kingi i muri i a ia.

9 ¶ Na, no te rua tekau o nga tau o Ieropoama kingi o Iharaira i kingi ai a Aha ki Hura.

10 A, e wha tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama, te ingoa hoki o tona whaea, ko Maaka, he tamahine na Apoharama.

11 A, tika tonu te mahi a Aha ki te aroaro o Ihowa, rite tonu ki ta tona tupuna ki ta Rawiri.

12 I ngarea atu hoki e ia te hunga e whakatangata o Horoma ana i te whenua, whakakorea atu ana ano hoki e ia nga whakapakoko katoa i hangā e ona mātua.

13 I whakamutua ano hoki e ia te kingitanga o Maaka o tona whaea, mona i hanga i te whakapakoko i roto i te ngahere; tapatapahia iho hoki e Aha tana whakapakoko, tahuna ake ki te taha o Awa Kitirono.

14 Otiia kihai i whakakorea nga wahi tiketike. He ahakoa ra, i tapatahi ano te ngakau o Aha ki a Ihowa i ona ra katoa.

15 I kawea hoki e ia nga mea i whakatapua e tona pāpā, me ana mea ano i whakatapu ai, ki te whare o Ihowa, te hiriwa, te koura, me nga oko.

16 ¶ A, he whawhai ano ta Aha ki a Paaha kingi o Iharaira i o raua ra katoa.

17 Na, ka haere mai a Paaha kingi o Iharaira ki Hura, a, hangā ana a Rama e ia, kia kaua ai tetahi e tukua kia haere atu ranei, kia haere mai ranei ki a Aha kingi o Hura.

18 Na, tangohia katoatia ana e Aha te hiriwa me te koura i mahue o nga taonga o te whare o Ihowa, me nga taonga ano hoki o te whare o te kingi, a, hoatu ana ki nga ringa o ana tangata: na, hoatu ana aua mea e Kingi Aha kia kawea ki a Pene-harara tama a Taparimono, tama a Hetiono kingi o Hiria, i Ramahiku nei tona kainga; i mea ia,

19 He kawenata ta taua, ta toku pāpā ano hoki raua ko to pāpā: tena taku hakari mau te kawea atu na, he hiriwa, he koura. Haere mai, whakatakā to kawenata ki a Paaha kingi o Iharaira kia haere atu ai ia i toku taha.

20 Na, rongo tonu a Pene-harara ki a Kingi Aha, a, ungā ana e ia nga rangatira o ana ope ki nga pa o Iharaira, a, patua iho e ia a Itono, a Rana, a Abe re-pete-maaka, me Kinerota katoa, me te whenua katoa o Napatari.

21 A ka rongo a Paaha, na, mutu ake tana hanga i Rama, a noho ana ki Tirita.

22 Katahi ka karanga nui a Kingi Aha puta noa i a Hura, kihai tetahi i tukua noatia atu, a taria atu ana e ratou nga kohatu o Rama, me nga rakau o reira i hangā nei e Paaha, a, hangā ana e Kingi Aha a Kepa o Peniamine, a Mitipa ano hoki, ki aua mea.

23 Na, era atu meatanga katoa a Aha, me ana *mahi* marohirohi, me nga mea katoa i mea ai ia, me nga pa i hangā e ia, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura? Otiia i tona koroheketanga i mate ona waewae.

24 Na, ka moe a Aha ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki te pa o tona tupuna o Rawiri; a, ko Iehohapata ko tana tama te kingi i muri i a ia.

25 ¶ Na, no te rua o nga tau o Aha kingi o Hura i kingi ai a Natapa tama a Ieropoama ki a Iharaira; a, e rua nga tau i kingi ai ia ki a Iharaira.

26 He kino ano hoki tana mahi ki te aroaro o Ihowa; i haere hoki ia i te ara o tona matua, i tona hara ano hoki i meinga ai e ia a Iharaira kia hara.

27 ¶ Na, ka whakatupuria he hē mona e Paaha tama a Ahia o te whare o Ihakara; a, patua iho ia e Paaha ki Kipetono o nga Pirihitini; i te whaka-

Digitized by Google

pae hoki a Natapa ratou ko Iharaira katoa i Kipetono.

28 Na, no te toru o nga tau o Aha kingi o Hura i patua ai ia e Paaha, a ko ia hei kingi i muri i a ia.

29 A ka kingi nei ia, na, patua iho e ia te whare katoa o Ieropoama : kihai tetahi mea whai manawa o Ieropoama i mahue i a ia, poto rawa te huna ; i rite tonu ki ta Ihowa kupu i korero ai, i whakapuakina nei e tana pononga e Ahia Hironi :

30 Mo nga hara i hara ai a Ieropoama i mea ai hoki i a Iharaira kia hara, mo tana whakapataritaringa i whakapataritari ai ia i a Ihowa Atua o Iharaira.

31 ¶ Na, era atu meatanga a Natapa, me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

32 A, he whawhai ano ta Aha raua ko Paaha kingi o Iharaira i o raua ra katoa.

33 No te toru o nga tau o Aha kingi o Hura i kingi ai a Paaha tama a Ahia ki a Iharaira katoa ki Tirita ; e rua tekau ma wha nga tau.

34 A, he kino tana mahi i te aroaro o Ihowa, i haere hoki ia i te ara o Ieropoama, i tona hara ano hoki i meinga ai e ia a Iharaira kia hara.

UPOKO 16.

NA, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Iehu tama a Hanani mo Paaha ; i mea ia,

2 Naku nei koe i whakaara ake i roto i te puehu, a, hoatu ana koe e ahau hei rangatira mo toku iwi, mo Iharaira, na, haere ana koe i te ara o Ieropoama, a, meinga ana e koe toku iwi a Iharaira, kia hara, kia whakapataritari i a au, ki o ratou hara.

3 Nana, ka moti i a au nga uri o Paaha, me nga uri o tona whare, a ka meinga tou whare kia rite ki te whare o Ieropoama tama a Nepata.

4 Te hunga o Paaha e mate ki te pa, ma nga kuri e kai ; a, nga mea ona e mate ki te parae, ma nga manu o te rangi e kai.

5 Na, era atu meatanga a Paaha, me ana mahi, me tona toa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

6 Na, kua moe a Paaha ki ona mātua, a, tanumia iho ki Tirita, a ko Eraha ko tana tama te kingi i muri i a ia.

7 I kawea mai ano hoki e Iehu tama a Hanani porcpiti te kupu a Ihowa mo Paaha ratou ko tona whare, mo te kino katoa i meatia e ia ki te aroaro o Ihowa, mo tana whakapataritaringa i a ia ki nga mahi a ona ringa, mona i rite ki te whare o Ieropoama mo tana patunga ano hoki i a ia.

8 ¶ I te rua tekau ma ono o nga tau o Aha kingi o Hura ka meinga a Eraha tama a Paaha hei kingi mo Iharaira ki Tirita, e rua nga tau.

9 Na, ka whakatupuria he hē mona e Timiri, e te rangatira o te hawhe o ana hariata, i a ia i Tirita e iinu ana, a, haurangi iho, i roto i te whare o Arata o te kai tohutohu o *tona* whare i Tirita.

10 Na, haere mai ana a Timiri, patua iho, whakamatea iho i te rua tekau ma whitu o nga tau o Aha kingi o Hura, a, ko ia hei kingi i muri i a ia.

11 ¶ A ka kingi nei ia, ka noho ki runga ki tona torona, patua iho e ia te whare katoa o Paaha, kihai tetahi pi taiepa ona i mahue, o ona whanaunga, o ona hoa aroha ranei.

12 Heoi hunā ana e Timiri te whare katoa o Paaha ; i rite tonu ki ta Ihowa kupu i korero ai, ki ta Iehu poropiti i whakapuaki ai mo Paaha.

13 Mo nga hara katoa o Paaha, mo nga hara o Eraha o tana tama i hara nei raua, a, meinga ana a Iharaira kia hara, he whakapataritari i a Ihowa Atua o Iharaira ki a ratou mea horihori.

14 Na, era atu meatanga a Eraha me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

15 ¶ No te rua tekau ma whitu o nga tau o Aha kingi o Hura i kingi ai a Timiri ki Tirita, e whitu nga ra. Na, i te whakapae te iwi i Kipetono o nga Pirihitini.

16 A, te rongonga o taua iwi i whakapae ra i te korero, Kua whakatakoto hē a Timiri, kua patua e ia te kingi, na, meinga ana e Iharaira katoa a Omori rangatira o te ope hei kingi mo Iharaira i taua ra i te puni.

17 Na, haere mai ana a Omori ratou ko Iharaira katoa i Kipetono, a, whakapaea ana a Tirita e ratou.

18 A, te kitenga o Timiri ka horo te pa, na, haere ana ia ki te wahi pai rawa o to te kingi whare, a, tahuna ana e ia ki te ahi te whare kingi ki runga ki a ia, a mate iho.

19 Mo ona hara i hara ai, mo te kino o ana mahi i te aroaro o Ihowa, mo tana haerenga i te ara o Ieropoama, mo tana hara ano hoki i mea ai, ara, mo tana meatanga i a Iharaira kia hara.

Digitized by Google

20 Na, era atu meatanga a Timiri me tana he i whakatupu ai ia, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

21 ¶ Katahi ka wahia te iwi o Iharaira, he hawhe, he hawhe, ko tetahi hawhe o te iwi i whai i a Tipini tama a Kinata, ko ia hei kingi; ko tetahi hawhe i whai i a Omori.

22 Na, kua kaha te hunga i whai i a Omori i te hunga i whai i a Tipini tama a Kinata. Na, ka mate a Tipini, a ko Omori hei kingi.

23 ¶ No te toru tekau ma tahi o nga tau o Aha kingi o Hura i kingi ai a Omori ki a Iharaira, kotahi tekau ma rua nga tau: e ono nga tau i kingi ai ia ki Tirita.

24 Na, ka hokona e ia a Maunga Hamaria ki a Hemere; e rua nga taranata hiriwa, a, hangā ana te maunga e ia, huaina iho te ingoa o te pa i hangā nei e ia ko Hamaria ko te ingoa o Hemere, o te tangata nona te maunga.

25 ¶ Na kua kino te mahi a Omori ki te aroaro o Ihowa; kino atu i a te katoa i mua i a ia.

26 I haere hoki ia i nga ara katoa o Ieropoama tama a Nepata, i tona hara ano hoki i mea ai ia i a Iharaira kia hara, kia whakapataritari i a Ihowa Atua o Iharaira ki a ratou mea horihori.

27 Na, era atu meatanga a Omori i mea ai ia, me ana mahi toa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

28 Na, kua moe a Omori ki ona mātua, a tanumia iho ki Hamaria: a ko tana tama ko Ahapa hei kingi i muri i a ia.

29 ¶ No te toru tekau ma waru o nga tau o Aha kingi o Hura, i kingi ai a Ahapa tama a Omori ki a Iharaira. A e rua tekau ma rua nga tau i kingi ai a Ahapa tama a Omori ki a Iharaira ki Hamaria.

30 Na, kino atu ki ta Ihowa titiro iho te mahi a Ahapa tama a Omori i a te katoa i mua i a ia.

31 Na, he mea māmā noa iho ano ki a ia te haere i runga i nga hara o Ieropoama tama a Nepata, kei te tango ano ia i a Ietepere tamahine a Etepaara kingi o nga Haironi, hei wahine mana; a, haere ana, mahi ana ki a Paara, koropiko ana ki a ia.

32 I whakaarahia ano hoki e ia tetahi aata mo Paara i roto i te whare o Paara i hangā nei e ia ki Hamaria.

33 Na, ka hangā ano he ngahere e Ahapa, a, nui atu ta Ahapa i mea ai hei whakapataritari mo Ihowa Atua o Iharaira i ta nga kingi katoa o Iharaira i mua i a ia.

34 ¶ I ona ra ka hangā Heriko e Hiere o Pete-ere: ko tana matamua ko Apirama te timatanga o te whakaturanga, a, ko tana tama o muri ko Hekupu te whakanohoanga o nga tatau; i rite tonu ki ta Ihowa kupu i korero ai, ki ta Hohua tama a Nunu i whakapuaki ra.

UPOKO 17.

NA, ka mea a Iraia Tihipi, no nga tangata o Kireara, ki a Ahapa, E ora ana a Ihowa Atua o Iharaira, kei tona aroaro nei ahau e tu ana, e kore enei tau e whai tomairangi, e whai ua; engari ma taku kupu anake.

2 Na, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a ia, ka mea.

3 Haere atu i konei, anga atu ki te rawhiti, ka piri ki Awa Keriti, ki tera e aro nui mai ana ki Horano.

4 A, kei te awa he wai mou, kua oti ano hoki nga reweni te whakahau e ahau hei whangai i a koe ki reira.

5 Na, haere ana ia, a meatia ana ta Ihowa i korero ai; i haere hoki, a noho ana ki te taha o Awa Keriti e aro nui nei ki Horano.

6 A, na nga reweni i kawe mai he taro, he kikokiko, mana i te ata, he taro ano hoki, he kikokiko, mana i te ahiahi; no te awa hoki tona wai.

7 Nawai a, te mutunga o etahi ra, kua maroke te awa, kahore hoki he ua o te whenua.

8 ¶ Na, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a ia, ka mea,

9 Whakatika, Haere ki Harepata o Hairona, ki reira noho ai, nana, kua oti tetahi wahine pouaru o reira te whakahau e ahau hei whangai i a koe ki reira.

10 Na, whakatika ana ia, a haere ana ki Harepata. A, te taenga atu ki te kuwaha o te pa, na, ko tetahi wahine i reira he pouaru e kohikohi rakau ana. A ka karanga atu ia ki a ia, ka mea, Tena, tikina atu tetahi wai moku ki te oko hei inu maku.

11 Na, haere ana tera ki te tiki, a ka karanga atu ano ia ki a ia, Tena tetahi wahi taro maua mai i tou ringa maku.

12 Na, ko tana meatanga mai, E ora ana a Ihowa tou Atua kahore aku keke; engari he kutanga paraoa i roto i te oko, me tetahi hinu, he iti nei, i roto i

Digitized by Google

te ipu, a, e kohikohi ana tenei ahau i nga rakau e rua, kia haere ai ahau ki te taka i taua mea ma maua ko taku tamaiti, mo ta maua kai atu, a mate iho.

13 Na, ko te meatanga atu a Iraia ki a ia, Kaua e wehi, tikina, meatia tau i ki mai na: otiia matua hangā mai te-tahi wahi hei keke maku, kia nohinohi, ka mau mai ai ki a au; a, muri iho ka hanga ma korua ko to tamaiti.

14 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa Atua o Iharaira, E kore e pau te oko paraoa, e kore ano hoki te ipu hinu e poto, a, taea noatia te ra e homai ai e Ihowa he ua ki runga ki te mata o te whenua.

15 Na, haere ana ia, a meatia ana ta Iraia i ki ai, a, kai ana raua, me tona whare ano hoki, i tena rangi, i tena rangi.

16 Kihai te oko paraoa i hemo, kihai ano hoki te ipu hinu i poto; i pera tonu me te kupu i korerotia e Ihowa, i whakapuakina mai nei e Iraia.

17 A, i muri i enei mea ka mate te tamaiti a taua wahine nona nei te whare; nui atu te kaha o tona mate, kahore noa iho he manawa i mahue i roto i a ia.

18 Na, ko ta tera meatanga mai ki a Iraia, He ahatanga ta taua, e te tangata a te Atua, i haere mai ai koe ki a au kia whakamaharatia mai oku he, ki te whakamate i taku tamaiti?

19 Na, ka mea tera ki a ia, Homai to tamaiti ki a au. Na, tangohia mai ana e ia i roto i tona uma, a, kawea ana ki te ruma i runga, ki te wahi i noho ai ia, whakatakōtoria ana e ia ki runga ki tona moenga.

20 Na, ka karanga ia ki a Ihowa, a ka mea, E Ihowa, e toku Atua, kua meatia ano hoki ranei e koe he kino ki tenei pouaru e noho nei ahau ki a ia, i tana tamaiti ka whakamatea nei?

21 Na, takoto tapapa ana ia, e toru nga tapapatanga ki runga ki te tamaiti, a ka karanga ki a Ihowa, ka mea, E Ihowa, e toku Atua, kia hoki mai te wairua o tenei tamaiti ki roto ki a ia.

22 Na, rongo tonu a Ihowa ki te reo o Iraia, a hoki mai ana te wairua o te tamaiti ki roto ki a ia: na, kua ora.

23 Katahi a Iraia ka mau ki te tamaiti, a kawea mai ana i roto i taua ruma ki raro ki te whare, a, hoatu ana ki tona whaea. Na, ka mea a Iraia, Titiro mai, kei te ora to tamaiti.

24 ¶ Na, ko te meatanga mai a taua wahine ki a Iraia, Katahi rawa ahau ka mohio he tangata koe na te Atua, a, he pono te kupu a Ihowa i roto i tou mangai.

UPOKO 18.

A, KA maha noa nei nga rangi, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Iraia i te toru o nga tau; i mea ia, Haere whakakitea atu koe ki a Ahapa; a maku e hoatu he ua ki runga ki te whenua.

2 Na, haere ana a Iraia ki te whakakite i a ia ki a Ahapa. Nui atu hoki te mate-kai o Hamaria.

3 Na ka karanga atu a Ahapa ki a Oparia, ki te kai tohutohu o tona whare. (Na, he nui te wehi o Oparia ki a Ihowa;

4 A, i ta Ietepere hautopenga atu i nga poropiti a Ihowa, na, ka mau a Oparia ki nga poropiti kotahi te rau, a, hunā ana e ia, taki rima tekau nga tangata ki te ana kotahi, a, whangainga ana ratou e ia ki te taro, ki te wai)

5 Na, ka mea a Ahapa ki a Oparia, Haere puta noa i te whenua ki nga puna wai katoa, ki nga awa katoa, tera pea tatou e kite i tetahi tarutaru e ora ai nga hoiho me nga muera; kei poto a tatou kararehe.

6 Na, ka wehea e raua te whenua hei haereerenga ma raua: haere ana a Ahapa, tona kotahi, i tetahi ara, a haere ana a Oparia, tona kotahi, i tetahi ara.

7 ¶ A, i a Oparia ano i te ara, na ko Iraia kua tutaki ki a ia, a ka mohio tera ki a ia, ka takoto tapapa, ka mea, Ko toku ariki ranei koe? ko Iraia?

8 Ano ra ko ia ki a ia, Ko au ra. Haere, korero atu ki tou ariki, Ko Iraia tenei.

9 Na, ka mea tera, He aha ra toku hara i hoatu ai to pononga e koe ki te ringa o Ahapa kia whakamatea?

10 E ora ana a Ihowa tou Atua kahore he iwi, he kingitanga i kore nei toku ariki e tono tangata atu ki reira ki te rapu i a koe: a, ta ratou meatanga mai, Kahore nei; whakaoatitia iho e ia taua kingitanga, taua iwi ranei, me kahore ratou i kite i a koe.

11 Na, kua mea mai na koe inaianei, Haere, korero atu ki tou ariki, Ko Iraia tenei.

12 Na, akuanei kei toku mawehenga atu i a koe, ka kahakina atu koe e te Wairua o Ihowa ki te wahi e kore ai ahau e mohio; a, taku taenga atu ki te whakaatu ki a Ahapa, a ka kore nei ia e kite i a koe, katahi ahau ka patua e

Digitized by Google

ia: heoi e wehi ana ano to pononga i a Ihowa, no toku tamarikitanga ake.

13 Kahore ianei i korerotia ki toku ariki taku i mea ai i ta Ietepere patunga i nga poropiti a Ihowa, taku hunanga i nga poropiti kotahi rau a Ihowa, taki rima tekau nga tangata, i roto i te ana kotahi, a whangainga ana e ahau ki te taro, ki te wai;

14 I mea mai ai koe inaianei, Haere, korero atu ki tou ariki, Ko Iraia tenei? Ka patua hoki ahau e ia.

15 Ano ra ko Iraia ki a ia, E ora ana a Ihowa o nga mano e tu nei ahau i tona aroaro, ko a tenei ra ahau puta ai ki a ia.

16 Na, haere ana a Oparia ki te whakatau i a Ahapa, a korerotia atu ana ki a ia. Na, haere mai ana a Ahapa ki te whakatau i a Iraia.

17 ¶ A, te kitenga o Ahapa i a Iraia, na, ka mea a Ahapa ki a ia, Ko koe tenei, e te kai whakararuraru o Iharaira?

18 Ano ra ko ia, Ehara i a au nana i whakararu a Iharaira, engari koe me te whare ano hoki o tou pāpā i ta koutou whakarerenga nei i nga whakahaunga a Ihowa, i a koe ano hoki ka whai nei i nga Paara.

19 Na, tikina atu aianei, huihuia mai a Iharaira katoa ki a au ki Maunga Karamere, me nga poropiti e wha rau e rima tekau a Paara, me nga poropiti e wha rau o nga ngahere, e kai na ki te tepu a Ietepere.

20 Katahi ka tikina atu e Ahapa puta noa i nga tamariki katoa a Iharaira, a whakaminea mai ana aua poropiti ki Maunga Karamere.

21 Na, ko te whakatatanga mai o Iraia ki te iwi katoa, ka mea, Kia pehea te roa o ta koutou tahuriburinga ki nga tikanga e rua? ki te mea ko Ihowa te Atua, me whai ki a ia; a ki te mea ko Paara, me whai ki a ia. Heoi kahore noa iho he kupu i whakahokia mai e te iwi ki a ia.

22 Na, ka mea ano a Iraia ki te iwi, Ko ahau anake kua mahue nei o nga poropiti a Ihowa; a, e wha rau e rima tekau tangata nga poropiti a Paara.

23 Na, kia homai e ratou etahi puru ma matou, kia rua, ma ratou ano hoki e whiriwhiri tetahi puru ma ratou, ka tapatapahi ai, ka whakaeke ai ki runga ki nga wahie, kaua hoki he ahi e meatia atu: a, maku e taka tetahi puru, e whakatakoto ki runga ki nga wahie; e kore ano hoki e meatia atu he ahi.

24 A, ma koutou e karanga atu ki te ingoa o o koutou atua; maku hoki e karanga ki te ingoa o Ihowa. Na, te Atua e utua ai te karanga ki te ahi, ko ia hei atua. Na, ka whakahokia mai e te iwi katoa, a ka mea, Ka pai tena kupu.

25 Na, ko te meatanga atu a Iraia ki nga poropiti a Paara, Whiriwhiria tetahi puru ma koutou, takā; ko ta koutou ki mua, he tokomaha hoki koutou; ka karanga ai ki te ingoa o o koutou atua; kaua hoki he ahi e meatia atu.

26 Na, ka tango ratou i te puru i hoatu ki a ratou, a, mahia ana e ratou; katahi ratou ka karanga atu ki te ingoa o Paara o te ata iho ano, a taea noatia te poutumarotanga; i mea, E Paara, utua mai ta matou karanga. Heoi kahore he kupu, kihai i utua mai. A tupekepeke ana ratou ki runga ki te aata i hangā nei.

27 A, te poutumarotanga, ka tawai atu a Iraia ki a ratou, i mea ia, Karanga atu, kia nui te reo; he atua hoki ia: kei te korerorero pea ia, kei te whai mea māna ranei, kei te ara ranei, tera pea kei te moe, a me whakaara.

28 Na, nui atu to ratou reo ki te karanga, ka haehae i a ratou ki nga maripi, ki nga oka, ko ta ratou tikanga hoki ia, a tarere noa nga toto ki runga ki a ratou.

29 Heoi kua tawharara te ra, na, ka poropiti ratou, a tae noa ki te whakaekenga o *to te ahiahi* whakahere; heoi kahore he reo, kihai i utua mai te karanga, kahore tetahi hei whakarongo mai.

30 Na, ka mea a Iraia ki te iwi katoa, Neke mai ki a au. Na, neke mai ana te iwi katoa ki a ia. Katahi ka hangā e ia te aata a Ihowa i wahia.

31 I mau hoki a Iraia ki nga kohatu kotahi tekau ma rua; rite tonu te maha ki nga iwi o nga tamariki a Hakopa, ki a ia nei te kupu a Ihowa i ki nei, Ko Iharaira hei ingoa mou.

32 Na, hangā ana e ia aua kohatu hei aata mo te ingoa o Ihowa, a keria ana he awa ki te taha o te aata, a taka noa, kia rua nga mehua purapura ka ki.

33 Na, whakapaia ana e ia nga wahie, a, tapatapahia ana te puru, whakatakotoria ana ki runga ki nga wahie. Katahi ia ka mea, Whakakiia etahi oko, kia wha, ki te wai, ka riringi ki runga ki te tahunga tinana ki runga hoki ki nga wahie.

34 I mea ano ia, Tena ano hoki. Na, ka meatia ano e ratou. I mea hoki, Kia toru nga meatanga. Na, ka tuatorutia e ratou.

Digitized by Google

35 Na, ka rere te wai ki tetahi taha o te aata, ki tetahi taha: i whakakiia ano hoki e ia te waikeri ki te wai.

36 Na, i te whakaekenga o to *te ahiahi* whakahere, ka whakatata mai a Iraia te poropiti, a ka mea, E Ihowa, e te Atua o Aperahama, o Ihaka, o Iharaira, kia mohiotia i tenei ra ko koe te Atua i roto i a Iharaira, ko ahau to pononga, a, nau te kupu i mea ai ahau i enei mea katoa.

37 Whakarongo mai ki a au, e Ihowa, whakarongo mai ki a au, kia mohio ai tenei iwi ko koe a Ihowa te Atua, a, e whakahoki mai ana i o ratou ngakau ki muri nei.

38 Te tino takanga iho o te ahi a Ihowa, pau ake te tahunga tinana, me nga wahie, me nga kohatu, me te puehu, mitikia ake ano hoki te wai i roto i te waikeri.

39 A, te kitenga o te iwi katoa, na, takoto tapapa ana, me te ki ake ano, Ihowa, ko ia te Atua: Ihowa, ko ia te Atua.

40 Na, ko te meatanga atu a Iraia ki a ratou, Hopukia nga poropiti a Paara: kei mawhiti atu tetahi o ratou. Na, hopukia ana ratou e ratou, a, kawea ana e Iraira ki raro ki Awa Kihona, patua iho ki reira.

41 ¶ Katahi a Iraia ka mea ki a Ahapa, Haere atu ki runga, ki te kai, ki te inu; he haruru ua hoki te rarā mai nei.

42 Na, haere ana a Ahapa ki te kai, ki te inu, ko Iraia ia i piki ki runga ki te tihi o Karamere, a, tapapa ana ki runga ki te whenua, ko tona mata i roto i ona turi.

43 Na, ka mea ia ki tana tangata, Tena, haere ki runga, tirohia atu te ritenga atu o te moana. Na, haere ana ia ki runga, titiro atu ana, a ka mea, Kahore kau he mea. Na, ka mea ano tera, Hoki atu ano, kia whitu nga hokinga.

44 A, i te whitu, ka mea ia, He kapua nohinohi tera te haere ake ra i roto i te moana; kei te kapu o te ringa tangata te rite. Na, ka mea mai tera, Haere, korero atu ki a Ahapa, Whakanohoia *tou hariata*, ka haere ki raro; kei araia mai koe e te ua.

45 Heoi mea rawa ake kua pouri pu te rangi i nga kapua, i te hau, nui atu hoki te ua. Na, rere ana tera a Ahapa i runga i te hariata, a haere ana ki Ietereere.

46 A, i runga ano i a Iraia te ringa o Ihowa; na, whitikiria ana e ia tona hope, a, rere ana i mua i a Ahapa, a tae noa ki Ietereere.

UPOKO 19.

NA, ka korerotia e Ahapa ki a Ietepere nga mea katoa i mea ai a Iraia, me nga meatanga katoatanga i tana whakamatenga i nga poropiti katoa ki te hoari.

2 Katahi a Ietepere ka tono tangata mai ki a Iraia hei ki mai, Kia meatia mai tenei ki a au e nga atua, me etahi atu mea ano hoki, ki te kahore ahau e mea i a koe i te penei apopo kia pera ano te mate me tetahi o ratou i mate ra.

3 A ka kite ia, na whakatika ana, a haere ana, he mea kei mate, a tae tonu atu ki Peerehepa o Hura, a, whakarerea ana e ia tana tangata ki reira.

4 ¶ Na, haere ana ia ki te koraha, kotahi te ra ki te ara; a, te tukunga atu, ka noho ki raro i tetahi hunipa, a ka inoi kia mate ia; i mea ia, Heoi ra, e Ihowa, tangohia toku wairua, kahore hoki ahau i pai ake i oku mātua.

5 I a ia ano e takoto ana, e moe ana i raro i tetahi hunipa, na, ko tetahi anahera e papaki ana i a ia, e mea ana ki a ia, Maranga ki te kai.

6 Na, titiro rawa ake ia, ko tetahi keke, he mea tunu ki te pungarehu, me tetahi ipu wai i tona urunga. Na, kai ana ia, inu ana, a takoto iho ana ano.

7 Na, ka hoki mai ano te anahera a Ihowa, a ka papaki i a ia ka mea, Maranga ki te kai, he roa hoki te ara, e kore e tuea e koe.

8 Na, maranga ana ia, a kai ana, inu ana, a, haere ana (me te mau ano te mana o taua kai,) e wha tekau nga ra e wha tekau nga po, a, tae noa ki Horepa ki te maunga o te Atua.

9 ¶ Na, haere ana ia ki reira ki tetahi ana, a moe ana i reira. Na, ko *te putanga* mai o te kupu a Ihowa ki a ia; i mea ia, E aha ana koe i konei, e Iraia?

10 A ka mea tera, Nui atu toku hae, he whakaaro hoki ki a Ihowa ki te Atua o nga mano; kua whakarerea hoki to kawenata e nga tamariki a Iharaira; ko o aata, wahia iho e ratou, patua iho hoki e ratou o poropiti ki te hoari, a mahue iho ko ahau nei anake, e rapu ana hoki ratou i a au kia whakamatea.

11 Na, ka mea ia, Puta mai, ka tu ki te maunga ki te aroaro o Ihowa. Na, ko te haerenga atu o Ihowa, he nui ano hoki te hau, he kaha, e whakakoara ana

Digitized by Google

i nga maunga, e wahi ana i nga kohatu i te aroaro o Ihowa. *Heoi* kahore a Ihowa i roto i te hau. A muri iho i te hau ko te ru: *heoi* kahore a Ihowa i roto i te ru.

12 A i muri iho i te ru ko te ahi: heoi kahore a Ihowa i roto i te ahi, A i muri iho i te ahi ko te reo nguwari, he mea ririki.

13 A, te rongonga o Iraia, ka hipokina e ia tona mata ki tona koroka, a haere mai ana, tu ana i te kuwaha o te ana. Na, ko te putanga mai o tetahi reo ki a ia, ka mea, E aha ana koe i konei, e Iraia?

14 Ano ra ko tera, Nui atu toku hae, he whakaaro hoki ki a Ihowa ki te Atua o nga mano, kua whakarerea hoki to kawenata e nga tamariki a Iharaira, ko o aata wahia iho e ratou, patua iho hoki e ratou o poropiti ki te hoari, a, ko ahau anake kua mahue, e rapu ana hoki ratou i a au kia whakamatea.

15 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a ia, Haere, hoki atu: tou ara ra kei te koraha o Ramahiku. A ka tae atu koe, whakawahia a Hataere hei kingi mo Hiria.

16 Whakawahia ano hoki a Iehu tama a Nimihi hei kingi mo Iharaira; me whakawahi ano hoki e koe a Eriha tama a Hapata o Apere-mehora hei poropiti i muri i a koe.

17 Na, te hunga e mawhiti atu i te hoari a Hataere, ma Iehu e whakamate. A, te hunga e mawhiti atu i te hoari a Iehu ma Eriha e whakamate.

18 Otiia e whitu enei mano kua whakatoea nei e ahau i roto i a Iharaira, nga turi katoa kihai nei i koropiko atu ki a Paara, me nga mangai katoa kihai nei i kihi i a ia.

19 ¶ Na, haere atu ana ia i reira, a, tupono rawa atu ko Eriha tama a Hapata; e parau ana ia, *me nga kau i* nga ioka kotahi tekau ma rua i tona aroaro, ko ia i te tekau ma rua: na, haere ana a Iraia i tona taha, a, makū ana e ia tona koroka ki runga ki a ia.

20 Na, whakarerea ake e tera nga kau, a, rere ana ki te whai i a Iraia, a ka mea, Kia kihi ahau i toku pāpā, i toku whaea, ne? ka haere ai ki te whai i a koe. Ano ra ko tera ki a ia, Haere, e hoki: i aha hoki ahau ki a koe?

21 Na, hoki ana tera i te whai i a ia, a ka mau ki nga kau o tetahi ioka, patua iho, kohuatia iho o raua kikokiko ki nga mea o nga okiha, hoatu ana e ia te kikokiko ki nga tangata, a kainga ana e ratou. Na, whakatika ana ia, haere ana ki te whai i a Iraia, a, mahi ana ki a ia.

UPOKO 20.

NA, ka huihuia tana ope katoa e Pene-harara kingi o Hiria, e toru tekau ma rua ano hoki nga kingi ona hoa, me nga hoiho me nga hariata: na, haere mai ana ia, a whakapaea ana a Hamaria, tauria ana e ia.

2 Na, ka tonoa mai etahi tangata e ia ki a Ahapa kingi o Iharaira ki te pa, a ka mea ki a ia, Ko te kupu tenei a Pene-harara,

3 To hiriwa me to koura, naku ena: me o wahine me o tamariki, nga mea papai, naku ena.

4 Na, ka whakahokia atu e te kingi o Iharaira, ka mea atu, E rite tonu ana ki tau i mea mai na, e toku ariki, e te kingi: nau ahau me aku mea katoa.

5 Na, ka hoki mai nga tangata, a ka mea, Ko te kupu tenei a Pene-harara, e ki ana, i tono tangata ano abau ki a koe hei ki atu. Me homai e koe tou hiriwa, tou koura, o wahine, me o tamariki;

6 Na, kia penei apopo ka tonoa e ahau aku tangata ki a koe, ki te rapu i roto i tou whare, i nga whare ano hoki o o tangata; na, nga mea katoa e minaminatia ana e ou kanohi, ka tangohia mai e o ratou ringa, ka maua mai.

7 Katahi te kingi o Iharaira ka karanga ki nga kaumatua katoa o te whenua, a ka mea, Tena, kia ata whakaaro mai koutou kia kite e rapu ana ia i te kino: i tono tangata mai hoki ia ki a au, ki te tiki i aku wahine, i aku tamariki, i toku hiriwa, i toku koura, a kihai i kaiponuhia e ahau ki a ia.

8 Na, ko te meatanga mai a nga kaumatua katoa, ratou ko te iwi katoa ki a ia, Kaua e whakarongo atu, kaua hoki e whakaae atu.

9 Katahi ia ka mea ki nga tangata a Pene-harara, Mea atu ki toku ariki, ki te kingi, Ko nga mea katoa i tono tangata mai ai koe ki to pononga i te tuatahi, ka meatia e ahau: ko tenei mea ia e kore e taea e ahau te mea. Na, haere ana nga tangata ki te whakahoki i te kupu.

10 Katahi a Pene-harara ka tono tangata mai ano, ka mea mai, Kia meatia mai tenei e nga atua ki a au, me era atu mea ano hoki, ki te rato i te puehu o Hamaria nga ringa ō te hunga katoa e whai ana i a au.

Digitized by Google

11 Na, ka whakahokia atu e te kingi o Iharaira, ka mea atu, Ma koutou e ki atu *ki a ia*, Kaua te tangata e whitiki ana *i tona pukupuku*, e whakamanamana, e pera me te tangata e wewete ana.

12 I tona rongonga i tenei kupu, na, i te inu ia, ratou ko nga kingi i roto i nga teneti: na, ko tana meatanga atu ki ana tangata, Whakatikaia *nga ngohi*. Na, whakatikaia ana e ratou hei whawhai ki te pa.

13 ¶ Na, ko te haerenga mai o tetahi poropiti ki a Ahapa kingi o Iharaira, ka mea, Ko ta Ihowa kupu tenei, Ka kite koe i tenei ope nui katoa? Nana, ka hoatu ratou e ahau aianei ki tou ringa, a ka mohio koe ko Ihowa ahau.

14 Na, ka mea a Ahapa, Ma wai? Ano ra ko tera, Ko ta Ihowa kupu tenei, Ma nga taitamariki o nga rangatira o nga kawanatanga. A ka mea ia, Ma wai e timata te whawhai? A ka mea tera, Mau.

15 Katahi ka taua e ia nga taitamariki o nga rangatira o nga kawanatanga, a, e rua rau e toru tekau ma rua ratou: i taua ano e ia te iwi katoa, nga tamariki katoa a Iharaira i muri i a ratou e whitu nga mano.

16 Na, puta mai ana ratou i te poutumarotanga, a, i te inu tera a Pene-harara i roto i nga teneti, a haurangi iho, ratou ko nga kingi, *ara*, nga kingi e toru tekau ma rua, ona whakauru.

17 I puta mai ko nga taitamariki o nga rangatira o nga kawanatanga ki mua; na, ka tono tangata atu a Pene-harara; a ka korero mai ratou ki a ia, ka mea, He tangata enei kua puta mai i roto i Hamaria.

18 Ano ra ko tera, Ki te mea he hohou rongo i puta mai ai ratou, hopukia oratia: ki te mea ano he whawhai i puta mai ai, hopukia oratia.

19 Heoi puta mai ana tera nga taitamariki o nga kawanatanga i roto i te pa, me te ope i muri i a ratou.

20 Na, patua ana e ratou tana tangata tana tangata, a rere ana nga Hiriana, whaia ana e Iharaira; ko Pene-harara ia ko te kingi o Hiria, i mawhiti atu i runga i te hoiho, ratou ko nga kai eke hoiho

21 Katahi ka puta mai te kingi o Iharaira, a patua iho nga hoiho me nga hariata; heoi patua ana nga Hiriani, nui atu te parekura.

22 ¶ Na, ka haere mai te poropiti ki te kingi o Iharaira, a ka mea ki a ia, Haere ki te whakakaha mou; kia mohio hoki, kia mahara ki tau e mea ai; ka taka hoki te tau, ka whakaekea koe e te kingi o Hiria.

23 Na, ko te meatanga mai a nga tangata o te kingi o Hiria ki a ia, He atua maunga o ratou atua; koia ratou i kaha ai i a tatou; kia whawhai ia tatou ki a ratou i te mānia, ka kaha tatou i a ratou

24 Na, ko tenei tau e mea ai, whakamutua te mahi a nga kingi, a tenei, a tenei; ka whakarite ai i etahi rangatira hei whakakapi mo ratou.

25 Katahi ka taua e koe tetahi ope, kia rite ki tenei au kua hinga nei, he hoiho he hoiho, he hariata he hariata, a ka whawhai tatou ki a ratou ki te mānia: tera tatou e kaha i a ratou. Na, rongo tonu ia ki to ratou reo, a, peratia ana e ia.

26 Na, te tikanga o te tau, ka taua e Pene-harara nga Hiriani, a, haere ana ki Apeke ki te whawhai ki a Iharaira.

27 Na, ka taua ano nga tamariki a Iharaira, a ka whai kai, ka haere ki te tu i a ratou: a, noho ana nga tamariki a Iharaira i te ritenga atu ki a ratou: koia ano kei nga kahui iti e rua o nga kuao koati; ko nga Hiriani ia, kapi ana te whenua i a ratou.

28 ¶ Na, ka haere mai te tangata a te Atua, a ka korero ki te kingi o Iharaira, ka mea, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kua mea nei nga Hiriani, He Atua maunga a Ihowa, a ehara i te Atua raorao, na, ka hoatu e ahau tenei ope nui katoa ki tou ringa, a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

29 Na, noho ana ratou tetahi tetahi, anga atu anga mai, e whitu nga ra. A, i te whitu o nga ra ka pipiri ki te whawhai. Na, patua iho nga Hiriani e nga tamariki a Iharaira kotahi rau nga mano i *taua* rangi kotahi.

30 Na, ka rere nga morehu ki Apeke ki te pa; a, e rua tekau ma whitu mano nga tangata o aua morehu i hingaia e tetahi taiepa kohatu; ko Pene-harara ia i rere, a, haere ana ki roto ki te pa ki tetahi ruma i roto rawa.

31 ¶ Na, ko te meatanga a ana tangata ki a ia, Nana, kua rongo matou he kingi tohu tangata nga kingi o te whare o Iharaira: tena, kia makū iho e matou he kakahu taratara ki o matou hope, me etahi taura ki o matou mātenga, a, kia haere atu ki te kingi o Iharaira: tera pea koe e whakaorangia e ia.

32 Na, whitikiria ana e ratou he kakahu taratara ki o ratou hope, i o ratou mātenga ano hoki etahi taura; a, haere

Digitized by Google

ana ki te kingi o Iharaira, ka mea, E mea ana to pononga a Pene-harara, Tena ra, kia ora ahau. A ka mea tera, Kei te ora ano ranei ia? ko toku tuakana ia.

33 Na, i ata whakarongo atu aua tangata ki tana, a, hohoro tonu ta ratou hopu atu, te mea atu, Tou tuakana ra a Pene-harara. Ano ra ko ia, Haere atu ki te tiki i a ia. Na, ka puta mai a Pene-harara ki a ia, a ka mea tera kia eke ia ki runga ki te hariata.

34 Na, ko te meatanga atu *a Pene-harara* ki a ia, Ko nga pa i tangohia e toku pāpā i tou pāpā me whakahoki atu e ahau; a, mau e hanga etahi huanui mau ki Ramahiku kia rite ki a toku pāpā i hanga ai ki Hamaria. *Ano ra ko Ahapa*, Me tuku atu koe e ahau i runga i tenei kawenata. Na, whakaritea ana he kawenata e raua, a tukua atu ana ia.

35 ¶ Katahi ka mea tetahi tangata o nga tamariki a nga poropiti ki tona hoa, (he mea ki mai na Ihowa,) Tena, patua ahau. Heoi kihai taua tangata i pai ki te patu i a ia.

36 Na, ko te meatanga mai a tera ki a ia, Kihai nei koe i whakarongo ki te reo o Ihowa, mo reira ka mawehe atu nei koe i a au, ka patua koe e te raiona. A, te haerenga atu i tona taha, ka tutaki tetahi raiona ki a ia, patua iho.

37 Na, ka tutaki ia ki tetahi atu tangata, a ka mea, Tena, patua ahau. Na, ka patu taua tangata i a ia, he patu i motu ai.

38 Na, haere ana taua poropiti, a, tu ana i te ara, he whanga i te kingi; i whakaahua ke hoki i a ia, he pungarehu kei tona mata.

39 A, i te kingi e haere ana, ka karanga ia ki te kingi, ka mea, I haere tou pononga ki waenganui o te whawhaitanga: na, ko te pekanga mai o tetahi tangata, kawea mai ana e ia tetahi tangata ki a au, ka mea, Tiakina tenei tangata: ki te mea ka riro ia, ko koe ka mate hei ritenga mo tona matenga: me utu ranei e koe kia kotahi taranata hiriwa.

40 A, i to pononga e mea noa ana i tenei mea i tera mea, kua riro tera. Na, ko te meatanga mai a te kingi o Iharaira ki a ia, Koia ano tena te tikanga ki a koe; kua tika mai ra i a koe.

41 Na, hohoro tonu te tango a tera i te pungarehu o tona mata, a ka mohio te kingi o Iharaira ki a ia ko tetahi ia o nga poropiti.

42 Na, ko te meatanga a tera ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kua tukua atu nei i roto i *tou* ringa taku tangata i tukua putia e ahau ki te mate; na, ko tou matenga hei ritenga mo tona matenga, me tou iwi hei utu mo tona iwi.

43 Na, pouri ana, riri ana te kingi o Iharaira, a, haere ana ki tona whare; tae tonu atu ki Hamaria.

UPOKO 21.

A I muri iho i enei mea, na, he māra waina ta tetahi Ietereeri, ta Napoto, i Ietereere i te taha o te whare o Ahapa kingi o Hamaria.

2 Na, ka korero mai a Ahapa ki a Napoto, ka mea, Homai to māra waina ki a au, hei kāri otaota maku, e tata ana hoki ki te taha o toku whare, a, me hoatu e ahau tetahi māra waina, he pai ke atu i tena hei utu; ki te pai ranei ki tau titiro iho, me utu e ahau ki te moni.

3 Na, ko te meatanga mai a Napoto ki a Ahapa, E! kaua ahau e tukua e Ihowa! E kore e hoatu e ahau te kāinga tupu o oku mātua ki a koe!

4 Na, haere ana a Ahapa ki tona whare; pouri ana, riri ana mo te kupu i korero ai a Napoto Ietereeri ki a ia; mo tana i mea ra, E kore e hoatu e ahau te kāinga tupu o oku mātua ki a koe. Na, takoto ana ia i runga i tona moenga, me te ahu atu ano tona mata, kihai ano hoki i kai taro.

5 ¶ Katahi tana wahine a Ietepere ka haere ki a ia, ka mea ki a ia, He aha tou wairua i pouri ai, tē kai taro ai koe?

6 Na, ko te meatanga mai a tera ki a ia, I korero atu ahau ki a Napoto Ietereeri, i mea ki a ia, Homai to māra waina ki a au, me utu ki te moni: ki te pai ranei koe, me hoatu e ahau *tetahi atu* māra ki a koe hei utu. Na, ka mea mai ia, E kore e hoatu e ahau taku māra waina ki a koe.

7 Katahi a Ietepere tana wahine ka ki mai ki a ia, Ko koe ranei te kai whakahaere o te kingitanga o Iharaira? Whakatika mai ki te kai taro mau, kia koa ano hoki tou ngakau. Maku e hoatu te māra waina a taua Ietereeri, a Napoto, ki a koe.

8 Na, tuhituhia ana etahi pukapuka e ia, no Ahapa te ingoa, hiri rawa ki tana hiri; a, tukua atu ana aua pukapuka ki nga kaumatua, ki nga rangatira, e noho ana i te pa o Napoto.

9 I tuhituhi ia ki nga pukapuka, i mea, Karangatia he noho puku, ka whakanoho i a Napoto ki runga ake i te iwi.

Digitized by Google

10 Katahi ka whakanoho i etahi tangata, he tamariki na Periara, kia tokorua, ki tona aroaro, hei whakaatu i tona he, hei ki, Nau i kanga te Atua raua ko te kingi. Katahi ka kawea atu ia e koutou ki waho, ka akina ki te kohatu, kia mate.

11 Na, ka meatia e nga tangata o tona pa, *ara*, e nga kaumatua ratou ko nga rangatira e noho ana i tona pa, te mea i tono tangata atu ai a Ietepere ki a ratou, te mea i tuhituhia ki roto ki nga pukapuka i tukua atu e ia ki a ratou.

12 I karangatia he noho puku e ratou, a, whakanohoia ana a Napoto ki runga ake i te iwi.

13 Na, tokorua nga tangata, he tamariki na Periara i haere mai, a noho ana i tona aroaro: kei te whakaatu aua tangata a Periara i te he mona, ara, mo Napoto i te aroaro o te iwi; i mea raua, I kangā e Napoto te Atua raua ko te kingi. Na, kawea ana ia e ratou ki waho o te pa, a, akina ana ki te kohatu, a mate noa ia.

14 Katahi ratou ka tono tangata ki a Ietepere, a ka mea, Kua oti a Napoto te aki ki te kohatu, a kua mate.

15 ¶ A, te rongonga o Ietepere kua oti a Napoto te aki ki te kohatu, a kua mate, na, ka mea a Ietepere ki a Ahapa, Whakatika, tangohia te māra a taua Ietereeri a Napoto, tana ra kihai na ia i pai kia hoatu ki a koe hei utu moni; kua kore hoki a Napoto te ora, kua mate.

16 A ka rongo a Ahapa kua mate a Napoto, na, whakatika ana a Ahapa, haere ana ki raro ki te māra waina a taua Ietereeri, a Napoto, kia tangohia e ia.

17 ¶ Katahi ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Iraia Tihipi; i ki ia,

18 Whakatika, haere ki raro ki te whakatau i a Ahapa kingi o Iharaira i Hamaria: tera ia kei te māra waina a Napoto, kua riro mai hoki ki reira kia tangohia e ia.

19 Ka korero atu ki a ia, ka mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kua patu iana koe? kua riro ano hoki i a koe? Ki atu ano ki a ia, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, Te wahi i mitikia ai e nga kuri nga toto o Napoto, ka mitikia ano e nga kuri ki *reira* ou toto, ae ra, ou ano.

20 Na, ka mea a Ahapa ki a Iraia, Kua mau ahau i a koe, e toku hoa riri? Ano ra ko tera, Kua mau ano, no te mea kua hoko koe i a koe ki te mahi i te kino ki te aroaro o Iho wa.

21 Nana, tenei ahau te tari kino atu nei ki runga i a koe, a ka tahia atu ou uri; ka hautopea atu ano hoki nga pi taiepa o Ahapa, me nga mea i tutakina ki roto, me nga mea i mahue i roto i a Iharaira.

22 Ka meinga ano hoki e ahau tou whare kia rite ki te whare o Ieropoama tama a Nepata, ki te whare ano hoki o Paaha tama a Ahia, mo te whakapataritaringa i whakapataritari ai koe *i a au*, mo te meatanga i a Iharaira kia hara.

23 I korerotia ano hoki a Ietepere e Ihowa, i mea ia, Ka kainga a Ietepere e nga kuri ki te parepare o Ietereere.

24 Te hunga o Ahapa e mate ki te pa, ma nga kuri *ratou* e kai; a, nga mea e mate ki te parae, ma nga manu o te rangi *ratou* e kai.

25 ¶ Heoi kahore he rite mo Ahapa, i hoko atu nei i a ia ki te mahi kino ki te aroaro o Ihowa; he mea akiaki na tana wahine na Ietepere.

26 Whakarihariha rawa tana haere ki te whai i nga whakapakoko: rite tonu tana ki nga mea katoa i mea ai nga Amori i peia nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

27 A, te rongonga o Ahapa i enei kupu, na, haea ana e ia ona kakahu, meatia ana he kakahu taratara ki tona kiri, a, noho puku ana, takoto ana ko taua mea taratara nei te kakahu, tē kaha ano te haere.

28 Katahi ka puta mai te kupu a Ihowa ki te Tihipi, ki a Iraia, i mea ia,

29 Kua kite koe i ta Ahapa whakangohengohenga i a ia ki toku aroaro? ka whakangohengohe nei ia ¶ a ia ki toku aroaro, na, e kore e taria mai e ahau tenei kino i ona ra: *engari* hei nga ra o tana tama ahau tari mai ai i te kino ki tona whare.

UPOKO 22.

NA, e toru o ratou tau e noho ana, a kahore he whawhai a Hiria ki a Iharaira.

2 Na, i te toru o nga tau ka haere mai a Iehohapata kingi o Hura ki raro ki te kingi o Iharaira.

3 Na, ko te meatanga mai a te kingi o Iharaira ki ana tangata, E mohio ana ranei koutou no tatou Ramoto-kireara, a e ata noho nei tatou, kahore e tangohia mai e tatou i roto i te ringa o te kingi o Hiria?

4 Katahi ia ka mea atu ki a Iehohapata, Kia haere taua ki Ramoto-kireara

Digitized by Google

ki te whawhai? Ano ra ko Iehohapata ki te kingi o Iharaira, Ahau, a koe, rite tonu *taua:* toku iwi, tou iwi, rite tonu: oku hoiho, ou hoiho, rite tonu.

5 I mea mai ano a Iehohapata ki te kingi o Iharaira, Tena, rapua aianei tetahi kupu i a Ihowa.

6 Katahi ka huihuia nga poropiti e te kingi o Iharaira, e wha rau *aua* tangata. Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Me haere ranei ahau ki Ramoto-kireara ki te whawhai, kauaka ranei? Ano ra ko ratou; Haere; ma te Ariki hoki e hoatu ki te ringa o te kingi.

7 Na, ko te meatanga mai a Iehohapata, Kahore ranei tetahi atu i konei, tetahi poropiti a Ihowa, hei rapunga atu ma tatou?

8 Ano ra ko te kingi o Iharaira ki a Iehohapata, Tenei ano hoki tetahi, ko Mikaia tama a Imira hei rapunga atu ma tatou i ta Ihowa: otiia e kino ana ahau ki a ia; no te mea kahore ana poropiti pai moku: engari he kino. Na, ka mea mai a Iehohapata, Kaua e pena mai te kupu a te kingi.

9 Katahi te kingi o Iharaira ka karanga ki tetahi rangatira, ka mea, Kia hohoro mai a Mikaia tama a Imira.

10 Na, i runga i tona torona, i tona torona, te kingi o Iharaira raua ko Iehohapata kingi o Hura e noho ana, oti rawa o raua kakahu te kakahu, i te wahi takoto kau i te kuwaha o te kēti o Hamaria, me te poropiti ano nga poropiti katoa i to raua aroaro.

11 Na, kua oti i a Terekia tama a Kenaana etahi haona rino te hanga mana. Ko tana kupu ano tenei, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka werohia nga Hiriani e koe ki enei, a poto noa.

12 Me nga poropiti katoa ano hoki, pena tonu ta ratou poropiti; i mea ratou, Haere atu ki Ramoto-kireara, kia taea hoki tau; kua homai hoki e Ihowa ki te ringa o te kingi.

13 A, i korero ano te karere i haere ki te karanga i a Mikaia; i mea ki a ia, Nana, nga kupu a nga poropiti ki te kingi kotahi tonu te mangai mo te pai: na, kia rite to kupu ki te kupu a tetahi o ratou, kia pai o korero.

14 Na, ko te meatanga mai a Mikaia, E ora ana a Ihowa, ina, ko ta Ihowa e korero mai ai ki a au, ko taku tena e korero ai.

15 ¶ A, tona taenga mai ki te kingi, ka mea te kingi ki a ia, E Mikaia, me haere ranei matou ki Ramoto-kireara ki te whawhai, kaua ranei? Ano ra ko tera ki a ia. Haere, kia taea hoki tau; kua hoatu hoki e Ihowa ki te ringa o te kingi.

16 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a ia, Kia hia ianei aku whakaoatitanga i a koe kia kati au e korero mai ai ki a au, ko te mea pono anake, i runga i te ingoa o Ihowa?

17 Katahi tera ka ki atu, I kite ahau i a Iharaira katoa e marara noa ana i runga i nga maunga, koia ano kei nga hipi kahore nei o ratou kai tiaki, a i mea ano a Ihowa, Kahore o enei ariki: kia hoki marie atu ratou ia tangata, ia tangata, ki o ratou whare.

18 Na, ko te meatanga ake a te kingi o Iharaira ki a Iehohapata, Kahore ianei ahau i ki atu ki a koe, E kore e pai tana poropititanga moku; engari he kino.

19 Katahi tera ka ki atu, Mo reira, whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, I kite ahau i a Ihowa e noho ana i runga i tona torona, i te mano katoa ano hoki o te rangi e tu ana i tona taha ki matau, i tona taha ki maui.

20 Na, ko te meatanga iho a Ihowa, Ko wai hei whakapati i a Ahapa kia haere atu ai ia kia hinga ai ki Ramoto-kireara? Heoi puta ke ta tenei kupu, puta ke ta tenei kupu.

21 Na, ko te putanga mai o tetahi wairua, tu ana i te aroaro o Ihowa, ka mea, Maku ia e whakapati.

22 A ka mea a Ihowa ki a ia, Me pehea? Ano ra ko tera, Me haere atu ahau, a hei wairua teka ahau i roto i nga mangai o ana poropiti katoa. Na, ko tana meatanga mai, Mau ia e whakapati, ka taea ano hoki e koe. Haere, meatia tau na.

23 Na, kua hoatu inaianei e Ihowa he wairua teka ki te mangai o enei poropiti katoa au, kua kino ano hoki ta Ihowa korero mou.

24 Katahi ka whakatata mai a Terekia tama a Kenaana, a, patua ana e ia te paparinga o Mikaia, ka mea, I na hea te haerenga atu o te wairua o Ihowa i a au ki a koe korero ai?

25 Ano ra ko Mikaia, Tera koe e kite i te ra e haere ai koe ki tetahi ruma i roto rawa piri ai.

26 Katahi te kingi o Iharaira ka mea, Kawea atu a Mikaia, whakahokia ki a Amono rangatira o te pa, ki a Ioaha ano hoki tama a te kingi;

27 Ki atu hoki, Ko te kupu tenei a te kingi, Hoatu tenei ki roto ki te whare herehere, whangaia ano hoki ki te taro o te tangihanga, ki te wai o te tangihanga, kia hoki mai ra ano ahau i runga i te rangimarie.

Digitized by Google

28 Ano ra ko Mikaia, Ki te hoki mai koe i runga i te rangimarie, ehara ahau i te kai whakapuaki i a Ihowa korero. I mea ano ia, Whakarongo mai, e nga iwi, e koutou katoa!

29 Na, haere ana te kingi o Iharaira raua ko Iehohapata kingi o Hura ki runga ki Ramoto-kireara.

30 Na, ko te meatanga mai a te kingi o Iharaira ki a Iehohapata, Me whakaputa ke toku ahua, ka haere ki te whawhai; ko koe ia kakahuria ou kakahu. Na, whakaputa ke ana te kingi o Iharaira i tona ahua, a, haere ana ki te whawhai.

31 Kua oti ano i te kingi o Hiria te whakahau ana rangatira e toru tekau ma rua, nga kai whakahaere o ona hariata; i mea ia, Kaua e whawhai ki te iti, ki te rahi; engari ki te kingi anake o Iharaira.

32 A, te kitenga o nga rangatira o nga hariata i a Iehohapata, ka mea ratou, Koia ano tenei te kingi o Iharaira. Na, peka mai ana ratou ki a ia, ki te whawhai ki a ia. Na, ko te hamamatanga o Iehohapata.

33 A, te kitenga o nga rangatira o nga hariata ehara ia i te kingi no Iharaira, hoki ana ratou i te whai i a ia.

34 Na, ka kumea te kopere e tetahi tangata, he mea noa iho, tu tonu atu te kingi o Iharaira i waenga pu o te hononga iho o te pukupuku. Katahi tera ka mea atu ki te kai arataki o tana hariata, Taburi tou ringa; kawea atu ahau i roto i te ope; kua tu hoki ahau.

35 Na, ka rahi haere te whawhai i taua ra: a he mea pupuri ake te kingi i runga i te hariata kia tu tonu atu ai ia ki nga Hiriani; na, i te ahiahi ka mate: a, rere mai ana nga toto o te tūnga ki waenga nui o te hariata.

36 Na, ka pa te karanga puta noa i te ope i te mea ka to te ra; ko te kupu tenei, Ki tona pa, ki tona whenua, e tera tangata, e tera tangata!

37 ¶ Na, kua mate te kingi, a ka kawea mai ki Hamaria, tanumia iho e ratou te kingi ki Hamaria!

38 A, i horoia ano te hariata ki te poka wai i Hamaria; a, mitikia ana ona toto e nga kuri: (i horoia ano hoki e ratou ana mea mo te whawhai;) he whakaritenga mo ta Ihowa kupu i korero ai.

39 Na, era atu meatanga a Ahapa, me nga mea katoa i mea ai ia, me te whare rei i hangū e ia, me nga pa katoa i hangā e ia, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

40 Na, moe ana a Ahapa ki ona mātua, a ko tana tama ko Ahatia hei kingi i muri i a ia.

41 ¶ No te wha o nga tau o Ahapa kingi o Iharaira i kingi ai a Iehohapata tama a Aha ki a Hura.

42 E toru tekau ma rima nga tau o Iehohapata i tona meatanga hei kingi, a, e rua tekau ma rima nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama: na, te ingoa o tona whaea, ko Atupa he tamahine na Hirihi.

43 A, i haere ano ia i nga ara katoa o tona pāpā o Aha; kihai i peka ke atu; i mahi ia i te mea e tika ana ki ta Ihowa titiro iho: otiia kihai nga wahi tiketike i whakakahoretia; i patu whakahere ano te iwi, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike.

44 A, i houhia ano te rongo a Iehohapata raua ko te kingi o Iharaira.

45 Na, era atu meatanga a Iehohapata me ana mahi toa, me ana whawhaitanga, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

46 I whakamotitia atu ano hoki e ia i te whenua era atu o te hunga whaka-Horoma i mahue nei i nga ra o tona pāpā o Aha.

47 Na, i *taua wa* kahore o Eroma kingi: he kawana te kingi.

48 A, i hangā etahi kaipuke Tarahihi e Iehohapata hei tiki koura ki Opira. Otiia kihai i rere; i pakaru hoki nga kaipuke ki Ehiono-kepere.

49 Katahi a Ahatia tama a Ahapa ka mea ki a Iehohapata, Kia eke tahi aku tangata me o tangata ki runga ki nga kaipuke. Heoi kihai a Iehohapata i pai.

50 ¶ Na, kua moe a Iehohapata ki ona mātua, a, tanumia ana ki ona mātua ki te pa o tona tupuna, o Rawiri; a, ko tana tama ko Iehorama te kingi i muri i a ia.

51 ¶ No te tekau ma whitu o nga tau o Iehohapata kingi o Hura i meatia ai a Ahatia tama a Ahapa hei kingi mo Iharaira i Hamaria; a e rua nga tau i kingi ai ia ki a Iharaira.

52 A, i kino tana mahi ki te aroaro o Ihowa, i haere hoki i te ara o tona matua, i te ara o tona whaea, i te ara ano hoki o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara:

53 I mahi hoki ki a Paara, a, koropiko ana ki a ia; i whakapataritari i a Ihowa Atua o Iharaira: rite tonu tana ki nga mea katoa i mea ai tona pāpā.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUARUA

O

NGA KINGI.

UPOKO 1.

NA, i muri iho i te matenga o Ahapa ka whakakeke a Moapa ki a Iharaira.

2 Na, kua taka a Ahatia i te taiepa ripekapeka i tona ruma i runga, i Hamaria, a ka turorotia. Katahi ia ka tono tangata, a ka mea ki a ratou, Tikina, uia atu ki a Paara-hepupa atua o Ekerono, e ora ranei ahau i tenei mate.

3 Na, ko te korerotanga mai a te anahera a Ihowa ki a Iraia Tihipi, Whakatika, haere ki runga ki te whakatau i nga tangata a te kingi o Hamaria, ka mea atu ki a ratou, He kore rawa ianei no te Atua o Iharaira i haere ai koutou ki te ui ki a Paara-hepupa atua o Ekerono?

4 Na, ko te kupu tenei a Ihowa, Te moenga i pikitia na e koe, e kore koe e heke iho i reira; engari ko te mate kau mou. Na, haere ana a Iraia.

5 ¶ A, te hokinga mai o nga tangata ki a ia, ka mea ia ki a ratou, He aha koutou i hoki mai ai?

6 Na, ko ta ratou meatanga mai ki a ia, I haere mai tetahi tangata ki te whakatau i a matou, a ka mea ki a matou, Haere, hoki atu ki te kingi i tonoa mai ai koutou, ka mea atu ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, He kore rawa ianei no te Atua o Iharaira i tono tangata ai koe ki te ui ki a Paara-hepupa atua o Ekerono? Na, te moenga i pikitia na e koe, e kore koe e heke iho i reira; engari ko te mate kau mou.

7 Katahi tera ka mea ki a ratou, Tena koa te ahua o taua tangata i haere mai ra ki te whakatau i a koutou, i korero mai ra i aua kupu ki a koutou?

8 Na, ka mea ratou ki a ia, He tangata huruburu, he whitiki hiako ano hoki te whitiki o tona hope. Na, ka mea ake ia, Ko Iraia Tihipi tera.

9 Katahi ia ka unga mai i tetahi rangatira rima tekau me tana rima tekau. Na, haere mai ana ia ki a ia, a, i te noho tera i te tihi o te maunga. Na, ko tana meatanga atu ki a ia, E te tangata a te Atua, i mea mai te kingi, Heke iho.

10 Na, ko te whakahokinga mai a Iraia, ka mea ki te rangatira rima tekau, Ki te mea he tangata ahau na te Atua, kia heke iho he ahi i runga i te rangi hei kai i a koutou ko o rima tekau. Na, heke iho ana he ahi i te rangi, pau ake ia me tana rima tekau.

11 Na, ka ungā mai ano hoki e ia tetahi atu rangatira rima tekau me tana rima tekau. A ka oho mai tera, ka mea ki a ia, E te tangata a te Atua, ko te kupu tenei a te kingi, Hohoro te heke iho.

12 Na, ka whakahokia atu e Iraia, a ka mea ki a ratou, Ki te mea he tangata ahau na te Atua, kia heke iho he ahi i te rangi hei kai i a koutou ko to rima tekau. Te hekenga iho o te ahi a te Atua i te rangi, pau ake ia me tana rima tekau.

13 ¶ Na, ka ungā ano hoki e ia, ka tuatorutia he rangatira rima tekau, me tana rima tekau. Na, haere mai ana te tuatoru o nga rangatira rima tekau; ka tae, tukua ana nga turi ki raro ki te aroaro o Iraia, ka tangi mai ki a ia, ka mea ki a ia, E te tangata a te Atua, kia nui ki tau whakaaro iho toku wairua, me nga wairua ano hoki o enei pononga e rima tekau āu.

14 Nana, i heke iho he ahi i te rangi, a, pau ake nga rangatira tokorua o nga rima tekau o mua me a raua rima tekau: na, kia nui toku wairua ki tau whakaaro.

15 Na, ka mea te anahera a Ihowa ki a Iraia, Heke atu korua, kaua e wehi i a ia. Na, whakatika ana ia, heke tahi ana raua ki te kingi.

16 Na, ka mea tera ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Na, kua unga tangata nei koe ki te ui ki a Paara-hepupa atua

Digitized by Google

o Ekerono; he kore rawa ianei no te Atua o Iharaira hei uinga atu *mau* i tana kupu? mo reira, te moenga i pikitia na e koe, e kore koe e heke iho i kona; engari ko te mate kau mou.

17 ¶ Na, mate iho ia; i rite tonu ki te kupu a Ihowa i korerotia e Iraia; a ko Iehorama te kingi i muri i a ia, i te rua o nga tau o Iehorama tama a Iehohapata kingi o Hura; kahore hoki ana tama.

18 Na, era atu meatanga a Ahatia i mea ai ia, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

UPOKO 2.

NA, i te mea ka tangohia atu a Iraia e Ihowa ki te rangi i roto i te tukauati, ka haere mai a Iraia raua ko Eriha i Kirikara.

2 Na, ko te meatanga ake a Iraia ki a Eriha, Hei konei koe noho ai, kua ungā hoki ahau e Ihowa ki Pete-ere. Ano ra ko Eriha, E ora ana a Ihowa, e ora ana hoki tou wairua, e kore ahau e whakarere i a koe. Na, haere tahi ana raua ki raro ki Pete-ere.

3 Na, ka puta mai nga tama a nga poropiti i Pete-ere ki a Eriha, a ka mea ki a ia. E mohio ana ranei koe ko aianei tangohia ai tou ariki e Ihowa i runga i tou upoko? Ano ra ko ia, E mohio ana ano ahau; whakarongoa.

4 Na, ka mea a Iraia ki a ia, E Eriha, hei konei koe noho ai; kua ungā hoki ahau e Ihowa ki Heriko. Ano ra ko tera, E ora ana a Ihowa, e ora ana hoki tou wairua, e kore ahau e whakarere i a koe. Heoi haere ana raua ki Heriko.

5 Na, ka haere mai nga tama a nga poropiti i Heriko ki a Eriha, a ka mea ki a ia, E mohio ana ranei koe ko aianei tangohia ai e Ihowa tou ariki i runga i tou upoko? Ano ra ko ia, E mohio ana ano ahau; whakarongoa.

6 Na, ka mea a Iraia ki a ia, Hei konei koe noho ai; kua ungā hoki ahau e Ihowa ki Horano. Ano ra ko tera, E ora ana a Ihowa, e ora ana hoki tou wairua, e kore ahau e whakarere i a koe. Na, haere ana raua tokorua.

7 Katahi ka haere etahi tangata e rima tekau, he tamariki na nga poropiti, a, tu ana i te ritenga mai i tawhiti; me te tu ano raua tokorua ki te taha o Horano.

8 Na, ka mau a Iraia ki tona koroka, whakakopaia ana e ia, patua ana e ia nga wai, a ka wehea ki tetahi taha, ki tetahi taha; a whiti ana raua tokorua i te wahi maroke.

9 ¶ A, to raua whitinga atu, ka mea a Iraia ki a Eriha, Tonoa mai, ko te aha kia meatia e ahau mau i te mea kahore ano ahau kia wehea noatia atu i a koe. Ano ra ko Eriha, Kia rereruatia mai ki a au te wahi wairua i a koe na.

10 Na, ko te meatanga atu a tera, He mea pakeke tau i tono mai na. Ki te kite koe i a au e tangohia atu ana i a koe, ka rite ki tau na; ki te kahore, e kore ano hoki.

11 Heoi i a raua e haere ana, *me* te korero haere, na, ko tetahi hariata ahi me nga hoiho ahi, a, wehea ana raua tokorua. Na, kake ana a Iraia i roto i te tukauati ki runga ki te rangi.

12 ¶ A, te kitenga o Eriha, na, ka karanga ia, E toku pāpā, e toku pāpā, e te hariata o Iharaira, e ona kai eke hoiho; kihai hoki ia i kite i a ia i muri iho. Na, ka mau ia ki ona kakahu ake, a, haea iho kia rua nga wahi.

13 Katahi ka tangohia ake e ia te koroka o Iraia i marere i runga i a ia; a hoki ana, tu ana ki te pareparenga o Horano.

14 Na, ka mau ia ki te koroka o Iraia i marere nei i runga i a ia, a, patua iho ki nga wai me te ki iho ano, Kei hea ianei a Ihowa te Atua o Iraia? Na, ka patua nei ano hoki e ia nga wai, kua wehea ki tetahi taha, ki tetahi taha, a, whiti mai ana a Eriha.

15 A ka kitea mai ia e nga tama a nga poropiti i Heriko, *i tu mai nei* i te ritenga mai, ka mea ratou, Kua tau te wairua o Iraia ki runga ki a Eriha. Na, haere mai ana ratou ki te whakatau i a ia, piko iho ana ki tona aroaro ki te whenua.

16 ¶ Na, ko ta ratou meatanga mai ki a ia, Nana, tenei etahi tangata, e rima tekau, kei o pononga, he hunga marohirohi, kia haere ratou, ne? ki te rapu i tou ariki; tera pea ia kua kahakina atu e te wairua o Ihowa, kua makā ki tetahi o nga maunga, ki tetahi awaawa ranei. Na, ka ki mai ia, Kaua e ungā e koutou.

17 Na, tohe ana ratou ki a ia, a whakama noa ia. Katahi ia ka ki ake, Ungā atu. Na, ungā ana e ratou, e rima tekau nga tangata: a, e toru nga ra i rapua ai ia, heoi kihai i kitea.

18 Na, hoki mai ana ratou ki a ia, i Heriko hoki ia e noho ana. A ka mea ia ki a ratou, Kihai ianei ahau i mea ki a koutou, Kaua e haere?

Digitized by Google

19 ¶ Na, ka mea mai nga tangata o te pa ki a Eriha, Nana, he pai te turanga o tenei pa, ka kite nei hoki toku ariki; he kino ia te wai, he titohea ano hoki te whenua.

20 Na, ko tana meatanga atu, Tikina atu tetahi oko hou maku; meatia iho ano hoki tetahi tote ki roto. Na, ka kawea mai e ratou ki a ia.

21 Na, haere ana ia ki te puna o te wai, a, makā ana te tote ki roto; me te ki atu ano, Ko te kupu tenei a Ihowa. Kua ora tenei wai i a au; heoi ano o konei mate, o konei titohea.

22 Na, ora tonu ake taua wai a mohoa noa nei, pera tonu me ta Eriha kupu i korero ai.

23 ¶ Na, ka haere atu ia i reira ki Pete-ere; a, i a ia e haere ana i te ara, na, ko te putanga mai o etahi tamariki ririki i roto i te pa, ka taunu ki a ia, ka mea Pakira, haere ki runga; pakira, haere ki runga.

24 Na, tahuri mai ana ia, titiro ana ki a ratou; kangā iho ratou i runga i te ingoa o Ihowa. Na, ko te putanga mai o nga pea e rua i roto i te ngahere, haea ana etahi o ratou, e wha tekau ma rua nga tamariki.

25 Na, haere atu ana ia i reira ki Maunga Karamere, a, hoki ana i reira ki Hamaria.

UPOKO 3.

NA, ko Iehorama tama a Ahapa te kingi o Iharaira i Hamaria i te tekau ma waru o nga tau o Iehohapata kingi o Hura, a, kotahi tekau ma rua nga tau i kingi ai ia.

2 I mahi kino ano ia i te aroaro o Ihowa; otiia kihai i rite ki ta tona pāpā, ki ta tona whaea. I whakakahoretia atu hoki e ia te pou o Paara i hangā e tona pāpā.

3 Heoi i piri ano ia ki nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara: kihai era i whakarerea e ia.

4 ¶ Na, he kai tiaki hipi a Meha kingi o Moapa: a, tana takoha ki te kingi o Iharaira, kotahi rau mano nga reme, kotahi rau mano ano hoki nga hipi toa, *me* te huruhuru *ano hoki*.

5 A, te matenga o Ahapa, ka whakakeke te kingi o Moapa ki te kingi o Iharaira.

6 ¶ Na, haere atu ana a Kingi Iehorama i taua wa ano i Hamaria, a, taua ana e ia a Iharaira katoa.

7 Na, haere ana ia, a unga tangata ana ki a Iehohapata kingi o Hura hei ki atu, Kua whakaeke te kingi o Moapa ki a au: kia haere taua ki Moapa ne? ki te whawhai? Na, ko te meatanga mai a tera, Ka haere ahau; ahau, a koe, rite tonu; toku iwi, tou iwi, rite tonu; oku hoiho, ou hoiho, rite tonu.

8 I mea ano ia, Me na tehea ara taua? A ka mea tera, Me na te ara i te koraha o Eroma.

9 Na, haere ana te kingi o Iharaira, ratou ko te kingi o Hura, ko te kingi o Eroma. He ara awhio to ratou, e whitu nga ra. Heoi kahore he wai mo te ope, me nga kararehe ano hoki e whai ana i a ratou.

10 Na, ko te meatanga a te kingi o Iharaira, Aue, kua karangatia nei e Ihowa enei kingi tokotoru kia hoatu ai ratou ki te ringa o Moapa!

11 Na, ka mea mai a Iehohapata, Kahore ianei i konei tetahi poropiti a Ihowa hei uinga atu ma tatou i ta Ihowa? Na, ka whakahokia mai e tetahi o nga tangata a te kingi o Iharaira, i mea ia, Ko Eriha tama a Hapata tenei, tera i riringi ra i te wai ki runga ki nga ringa o Iraia.

12 Na, ka mea a Iehohapata, Kei a ia te kupu a Ihowa. Na, haere ana te kingi o Iharaira ratou ko Iehohapata ko te kingi o Eroma ki a ia.

13 Na, ko te meatanga mai a Eriha ki te kingi o Iharaira, He aha ahau nau? Haere ki nga poropiti a tou pāpā, ki nga poropiti ano hoki a tou whaea. A ka mea te kingi o Iharaira ki a ia, Kati ra: kua karangatia nei hoki enei kingi e toru e Ihowa kia hoatu ai ratou ki te ringa o Moapa.

14 Ano ra ko Eriha, E ora ana a Ihowa o nga mano e tu nei hoki ahau ki tona aroaro, ina, me i kahore taku whakaaro ki te mata o Iehohapata kingi o Hura, e kore ahau e titiro atu ki a koe, e kore ano hoki e kite i a koe.

15 Na, tikina atu ki a au ianei tetahi kai whakatangi hāpa. A, te whakatangihanga a te kai whakatangi, na, kua tae iho ki a ia te ringa o Ihowa.

16 Na, ko tana meatanga ake, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kia kapi te raorao nei i te waikeri.

17 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, E kore e kitea e koutou he hau, e kore ano hoki e kitea he ua, heoi ka ki tenei raorao i te wai; a ka inu koutou me a koutou kahui, me a koutou kararehe.

18 Na, he mea noa ake tenei ki ta Ihowa titiro iho: ka homai ano hoki nga Moapi ki o koutou ringa.

Digitized by Google

19 Ka patua ano hoki e koutou nga pa taiepa katoa, me nga pa pai katoa, ka tuaina hoki nga rakau pai katoa, ka tanumia nga poka wai katoa, a ka kino nga mara pai i a koutou, ka meatia ki te kohatu.

20 Na, i te ata i te whakaekenga o te whakahere toto-kore, na, he wai te puta mai ana i te ara o Eroma! a, kapi ana te whenua i te wai.

21 ¶ A, te rongonga o nga Moapi katoa kua tae mai aua kingi ki te whawhai ki a ratou, na, ka huihuia e ratou nga mea whitiki i te whitiki, me te hunga ano i kaumatua ake; a, tu ana i te rohe.

22 A, to ratou marangatanga ake i te ata, na, e whiti mai ana te ra ki runga ki te wai; na, te tirohanga atu a nga Moapi i tenei taha ki te wai, mura tonu, ano he toto.

23 Ki tonu ake ratou, He toto tera! Koia rawa ano! kua tukitukia nga kingi: he mea patu ratou na ratou ano. Na, Ki te muru taonga, e Moapa!

24 Na, haere mai ana ratou ki te puni o Iharaira. Te tino whakatikanga o Iharaira: patua iho nga Moapi; a, rere ana ratou i to ratou aroaro. Na, haere tonu atu ratou, patu tonu atu i nga Moapi i to ratou whenua.

25 Pakarukarua ana hoki e ratou nga pa; makā ana e ratou tana kohatu, tana kohatu, ki nga wahi pai katoa, a, kapi noa iho; tanumia ana e ratou nga puna wai katoa, tuakina ana hoki e ratou nga rakau pai katoa; toe rawa ake, ko nga kohatu o Kiri-harahete: otiia i taiawhiotia ano tera e nga kai piu kohatu, patua iho.

26 ¶ A, te kitenga o te kingi o Moapa kahore ia e kaha ki te whawhai, ka mau ia ki etahi tangata e whitu rau, he hunga unu hoari, hei hoa mona, hei wahi atu ki te kingi o Eroma. Otiia kihai i taea.

27 Katahi ia ka mau ki tana tamaiti matamua, ko ia nei hei kingi i muri i a ia, a, whakaekea ana hei whakahere ki runga ki te taiepa. Na, nui atu te morikarika ki a Iharaira. Katahi ratou ka whakarere i a ia, a, hoki ana ki to ratou whenua.

UPOKO 4.

NA, i tangi tetahi o nga wahine a nga tama a nga poropiti ki a Eriha, i mea, Kua mate to pononga taku tahu, e mohio ana ano koe i wehi to pononga i a Ihowa: na, kua tae mai te kai whakatarewa moni ki te tango i aku tamariki tokorua hei pononga mana.

2 Na, ka mea mai a Eriha ki a ia, Ko te aha kia meatia e ahau mau? whakaaturia mai he aha tau i roto i te whare? Ano ra ko tera, Kahore rawa he mea a to pononga i roto i te whare; kotahi tonu te pāta hinu.

3 Na, ko tana meatanga mai, Tikina, tonoa etahi oko mau i waho, i ou hoa tata katoa; hei nga oko takoto kau; kei torutoru.

4 A ka tae koe ki roto, tutakina te tatau ki a koutou ko o tamariki; katahi ka ringi atu ki roto ki aua oko katoa: me hapai atu ano hoki te mea kua ki.

5 Na, haere atu ana ia, a, tutakina atu ana te tatau ki a ia ratou ko ana tamariki. Ko ratou hei kawe mai ki a ia, a, ko ia hei ringi ki roto.

6 A ka ki nga oko, na, ka mea ia ki tana tama, Mauria mai ano he oko ki a au. A ka mea tera ki a ia, Kahore atu ano he oko. Na, mutu ake te hinu.

7 Na, haere ana ia, korerotia atu ana ki ta te Atua tangata. Ano ra ko tera, Haere, hokona taua hinu, utua to moni tarewa; a ko te toenga hei oranga mo koutou ko o tamariki.

8 ¶ Na, he ra ano ka haere atu a Eriha ki Huneme. A, kei reira tetahi wahine nui: na, ka tohe tera ki a ia, kia kai taro: na, i nga wa katoa i tika ai ia na reira, ka peka atu ia ki te kai taro.

9 Na, ko te meatanga a tera ki tona tahu, Nana, e mohio ana ano ahau he tangata tapu na te Atua tenei e haereere tonu nei na to tatou *wahi*.

10 Na, kia hangā e tatou tetahi ruma nohinohi ki runga i te taiepa, a, kia waiho e tatou he moenga mona ki reira, he tepara, he nohoanga, he rama, mo tana haere mai ki a tatou, na, ka peka atu ia ki reira.

11 Na, i tetahi o aua ra ka tae ia ki reira; a, peka atu ana ki taua ruma, takoto ana i reira.

12 Na, ko tana meatanga ake ki tana tangata ki a Kehati, Karangatia te Hunami nei. Na, karangatia ana ia e ia, a, tu ana tera ki tona aroaro.

13 Na, ko tana kianga atu ki te tangata, Mea atu ki a ia, Nau katoa enei whakaaro i whakaaro mai ki a maua. Ko te aha kia meatia mau? e mea ana ranei koe kia korerotia koe ki te kingi, ki te rangatira ope ranei? Ano ra ko tera, Kei waenganui nei au i toku iwi e noho ana.

14 Na, ka mea ake ia, Ko te aha ra

Digitized by Google

kia meatia mana? Ano ra ko Kehati, Hore rawa ana tama, he koroheke ano hoki tona tahu.

15 Na, ka mea ake ia, Karangatia, Na, karangatia ana ia e ia, a, tu ana tera i te kuwaha.

16 Katahi ia ka mea atu, Kei tenei wa nei ano, kei te wa o to te *tangata* oranga e rite ai, ka awhi koe i te tamaiti. Ano ra ko tera, Kaua, e taku ariki, he tangata na te Atua hoki *koe*, kaua e teka ki to pononga wahine.

17 Na, ka hapu taua wahine, a ka whanau he tamaiti i taua wa ano, i te wa o to te *tangata* oranga i rite ai, i tera i kiia mai e Eriha ki a ia.

18 ¶ A, te kaumatuatanga ake o taua tamaiti, i tetahi o aua ra ka haere atu ia ki tona pāpā ki nga kai kokoti.

19 Na, ko tana meatanga atu ki tona pāpā, Taku mātenga! taku mātenga! Na ka mea tera ki tetahi tamaiti, Kawea atu ki tona whaea.

20 Na, hapainga ana e ia, a kawea atu ana ki tona whaea. Na, noho ana ki runga i ona turi, a poutumaro noa te ra. Katahi ka mate.

21 Na, haere ana ia ki runga, whakatakotoria ana ia ki runga ki te moenga o te tangata a te Atua; na, kua tutakina atu tera e ia ki roto, puta mai ana ki waho.

22 Na, ko tana karangatanga atu ki tona tahu, ka mea, Tena, ungā mai tetahi o nga taitamariki na ki a au, me tetahi o nga kaihe, kia rere ai ahau ki te tangata a te Atua, ka hoki mai ai.

23 Ano ra ko tera, He aha koe i haere ai ki a ia inaianei? ehara nei hoki i te kowhititanga marama, i te hapati ranei. Ka mea mai ano ia, E pai ana ano.

24 Na, whakanohoia ana e ia te kaihe, a ka mea ki tana tangata, Arahina atu, Haere tonu. Kaua e whakamutua to rere, kaua e wkakaaro mai ki a au, kia mea ra ano ahau ki a koe.

25 Na, haere ana ia, a ka tae ki te tangata a te Atua ki Maunga Karamere. A, te kitenga atu o te tangata a te Atua i a ia i tawhiti, ka mea ia ki tana tangata ki a Kehati, Nana, te Hunami ra!

26 Na, tena, rere atu ki te whakatau i a ia, ka mea atu ki a ia, Kei te pai ranei koe; kei te pai ranei tou tahu; kei te pai ranei te tamaiti? Ano ra ko ia, Kei te pai.

27 Na, ko tana haerenga mai ki te tangata a te Atua, ki te maunga, hopukia atu ana e ia ona waewae. Na, ka haere mai a Kehati ki te pana atu i a ia. Heoi ka mea te tangata a te Atua, Waiho ra, e mamae ana hoki tona ngakau; i hunā hoki *tenei* e Ihowa ki a au, kihai hoki i whakaaturia mai e ia ki a au.

28 Na, ko te meatanga ake a tera, I tonoa ranei e ahau tetahi tamaiti i toku ariki? kihai ianei ahau i mea, Kaua ahau e tinihangatia.

29 Katahi ia ka mea ki a Kehati, Whitikiria tou hope, maua atu hoki toku tokotoko i tou ringa, a haere: ki te tutaki koe ki te tangata, kaua e owha atu ki a ia; a, ki te owha mai tetahi ki a koe, kaua e whakahoki kupu atu ki a ia; kia whakatakotoria ra ano e koe toku tokotoko ki runga ki te mata o te tamaiti.

30 Na, ko te meatanga ake a te whaea o te tamaiti, E ora ana a Ihowa, e ora ana hoki tou wairua, e kore ahau e whakarere i a koe. Na, whakatika ana ia, haere ana i muri i te wahine.

31 Na, ko Kehati kua pahemo atu ki mua i a raua, a, whakatakotoria ana e ia te tokotoko ki runga ki te mata o te tamaiti. Heoi kahore he reo, kahore hoki he ohonga ake. Na, hoki mai ana ia ki te whakatau i a ia, A ka korero atu ki a ia, ka mea, Kihai i korikori te tamaiti.

32 Heoi haere mai ana a Eriha ki te whare. Na, ko te tamaiti e takoto ana i runga i tona moenga, mate tonu.

33 Na, haere ana ia ki roto, tutakina ana e ia te tatau ki a raua tokorua. Kei te inoi ki a Ihowa.

34 Na, piki ana ia ki runga, a, takoto ana ki runga ki te tamaiti; meatia iho e ia tona mangai ki runga ki to tera mangai, ona kanohi ki runga ki o tera kanohi, ona ringa ki runga ki o tera ringa; tapapa tonu ia ki runga ki a ia: na kua mahana nga kiko o te tamaiti.

35 Na, hoki iho ana ia, a kopikopiko noa ana i roto i te whare. Na, piki ana ano ia ki runga, a tapapa ana ki runga ki a ia. Na, kua tihe te tamaiti, e whitu nga tihenga. Na, kua titiro nga kanohi o te tamaiti.

36 Katahi tera ka karanga atu ki a Kehati, ka mea, Karangatia taua Hunami. Na, karangatia ana e ia, a haere mai ana tera ki a ia, ka mea atu ia, Tangohia atu to tamaiti.

37 Na, haere mai ana tera, a, hinga ana ki ona waewae, piko ana ki te whenua. Na, tangohia ana e ia tana tamaiti, a haere ana.

38 ¶ Na, hoki ana a Eriha ki Kirikara: a, he mate-kai ano kei te whenua. Na, kei tona aroaro nga tamariki a nga poropiti e noho ana. A ka mea

Digitized by Google

ia ki tana tangata, Whakaekea te kohua nui, kohuatia he kai ma nga tamariki a nga poropiti.

39 Na, te haerenga atu o tetahi ki te parae ki te kohi puwha, kua kitea e ia tetahi *rakau* maori *tuā* waina nei; na, whakiia ana e ia etahi o ona hua maori; ki tonu tona kakahu; haere mai ana ia, katokatohia iho ki roto ki te kohua, ki nga mea i kohuatia ra: kihai hoki i mohiotia e ratou.

40 Na, ringitia ana e ratou hei kai ma nga tangata, a, ta ratou kainga iho i te mea i kohuatia ra, na, ka karanga ratou, ka mea, He mate kei roto i te kohua, e te tangata a te Atua! Na, kihai i taea e ratou te kai.

41 Na, ko tana meatanga ake, Tena, kawea mai he paraoa. Na, makā ana e ia ki roto ki te kohua. Katahi ia ka mea, Ringitia ma te hunga nei, hei kai ma ratou. Na, kua kore noa iho he hē i roto i te kohua.

42 ¶ Na, ka tae mai tetahi tangata o Paara-hariha, a, kawea mai ana e ia etahi taro matamua ma te tangata a te Atua, e rua tekau nga taro, he mea parei, me etahi hua witi i roto i te kopaki. Na, ka mea ia, Hoatu ki te hunga nei, hei kai ma ratou.

43 Ano ra ko tana tuari, Ha, me hoatu ranei tenei e ahau ma nga tangata kotahi rau? Ano ra ko ia, Hoatu ma te hunga nei, hei kai ma ratou, ko ta Ihowa kupu hoki tenei, Ka kainga, a toe ake.

44 Na, hoatu ana e ia ki to ratou aroaro, a kainga ana e ratou, toe ake; i rite tonu ki ta Ihowa kupu.

UPOKO 5.

NA, he tangata nui i te aroaro o tona ariki a Naamana rangatira ope o te kingi o Hiria, e whakanuia ana hoki; no te mea i waiho ia e Ihowa hei kai homai i te oranga ki a Hiria. He tangata marohirohi ano hoki ia, he toa; *otiia* he repera.

2 Na, i haere atu nga torohe a nga Hiriani, a, riro parau mai ana i a ratou tetahi kotiro iti i te whenua o Iharaira; na, ka waiho ia ma te wahine a Naamana.

3 Na, ko te meatanga ake a tera ki tona rangatira, Aue! me i tata toku ariki ki te poropiti i Hamaria! Katahi ano he kai whakaora mo tona repera.

4 Na, kua haere *tetahi*, kua korero ki tona ariki, kua mea, Ko nga korero tenei a te kotiro i *riro* mai i te whenua o Iharaira.

5 Na, ko te meatanga ake a te kingi o Hiria, Haere mai, haere, me tuku pukapuka atu e ahau ki te kingi o Iharaira. Heoi haere ana ia, a, maua atu ana e tona ringa tekau nga taranata hiriwa, e ono mano nga koura, tekau nga whakarua kakahu.

6 Na, kawea ana e ia te pukapuka ki te kingi o Iharaira; ko te korero *tenei*. Na, ka tae tenei pukapuka ki a koe, ko taku tangata tena ko Naamana kua ungā atu e ahau ki a koe, kia whakaorangia e koe tona repera.

7 A, te korerotanga a te kingi o Iharaira i te pukapuka, na, haea ana e ia ona kakahu, ka mea, He atua ianei ahau hei whakamate, hei whakaora, i tono mai ai tenei tangata ki a au kia whakaorangia te repera o te tangata? Na, kia mohio mai koutou, kia kite e rapu ana ia i te take riri ki a au.

8 ¶ A, te rongonga o Eriha tangata a te Atua kua haea e te kingi o Iharaira ona kakahu, na, ka unga tangata atu ia ki te kingi hei mea atu, He aha i haea ai e koe ou kakahu? kia haere mai ra ia ki a au, a ka mohio ia he poropiti tenei kei a Iharaira.

9 Na, haere mai ana a Naamana, me ona hoiho, me tana hariata, a, tu ana ki te tatau o te whare o Eriha.

10 Na, ka ungā atu he tangata e Eriha ki a ia, hei mea, Haere, kia whitu nga horoinga ki Horano, a ka hoki mai ou kikokiko ki a koe, ka ma koe.

11 Te tino riringa o Naamana, haere ana, ka mea, Nana, i ki ahau, Tera ia e puta mai, e tu, e karanga ki te ingoa o Ihowa, o tona Atua, ka whakahaere hoki i tona ringa ki te wahi, a ka whakaorangia te repera.

12 Ehara ianei a Apana raua ko Parapara nga awa o Ramahiku i te pai atu i nga wai katoa o Iharaira? kaua ianei ahau e horoi ki era, kia ma ai ahau? Na, tahuri atu ana ia, a, haere riri atu ana.

13 Katahi ka whakatata mai ana tangata, a ka korero ki a ia, ka mea, E taku pāpā, me i nui te mea i korerotia e te poropiti ra ki a koe, e kore ianei e meatia e koe, na, tera noa ake i a ia ka ki mai nei ki a koe, Horoi kia ma ai.

14 Na, haere ana ia ki raro, a, e whitu ana rukuhanga ki Horano; pera tonu *ia* me ta te tangata a te Atua i korero ai, a, hoki mai ana ona kikokiko, ano he kikokiko no te tamaiti iti: na, kua ma.

15 ¶ Na, hoki mai ana ia ki te tangata

Digitized by Google

a te Atua, a ia me tana huihui katoa. Te taenga mai, ka tu ki tona aroaro, ka mea, Nana, katahi au ka mohio, kahore he Atua o nga whenua katoa, kei a Iharaira anake. Na, tena, kia tangohia e koe tetahi manaakitanga a to pononga.

16 Ano ra ko tera, E ora ana a Ihowa kei tona aroaro nei au e tu nei, e kore e tangohia e ahau. Na, tohe ana tera ki a ia kia tangohia; heoi whakakahore tonu ia.

17 Ano ra ko Naamana, E kore ianei tetahi oneone e homai ki to pononga hei te pikaunga ma nga muera e rua? e kore hoki to pononga e mea i te tahunga tinana, i te patunga tapu ranei, a muri ake ma etahi atua ke; engari ma Ihowa.

18 Kia whakarerea noatia iho e Ihowa te hara o tenei mea a tou pononga, *ara*, ka haere toku ariki ki te whare o Rimono ki reira koropiko ai, a ka taupuhipuhi ano ia ki toku ringa, a ka koropiko ahau i roto i te whare o Rimono: ka koropiko ahau i roto i te whare o Rimono, kia whakarerea noatia iho e Ihowa te hara o tenei mea a to pononga.

19 Ano ra ko tera ki a ia, Haere marie. Na, mawehe atu ana ia i a ia; he iti nei te wahi.

20 ¶ Na, ko te meatanga ake a Kehati kai mahi a Eriha, a ta te Atua tangata, Na, kua ata hanga nei toku ariki ki tenei Hiriani, ki a Naamana, kihai i tangohia i tona ringa nga mea i kawea mai nei e ia: e ora ana a Ihowa ka oma atu ahau ki te whai i a ia, ka tangohia ano hoki e ahau etahi mea i a ia.

21 Na, kei te whai a Kehati i a Naamana. A, te kitenga o Naamana *i a ia* e whai mai ana i muri i a ia, na, ka marere iho i te hariata ki te whakatau i a ia, a ka mea atu, He pai ranei?

22 Ano ra ko tera, He pai. I ungā mai ahau e toku ariki hei ki atu, Tenei etahi taitamariki tokorua kua tae mai ki a au i Maunga Eperaima no nga tamariki a nga poropiti, tena tetahi taranata hiriwa kia homai e koe ma raua; kia rua ano hoki nga whakarua kakahu.

23 Na, ko te meatanga a Naamana, Whakaaetia mai nga taranata e rua kia tangohia e koe. Na, tohea ana ia e ia, a, takaia ana e ia nga taranata hiriwa e rua ki roto ki nga pēke e rua, me nga whakarua kakahu e rua, a, hoatu ana ki ana tangata tokorua hei mau ki tona aroaro.

24 A, tona taenga atu ki te puke, ka tangohia e ia i o raua ringa, a, whakatakotoria ana ki te whare. Na, tukua atu ana e ia aua tangata, a, haere ana raua.

25 Na, haere ana ia ki roto, a, tu ana ki te aroaro o tona ariki. Na, ko te meatanga a Eriha ki a ia, I hea *koe*, e Kehati? Ano ra ko ia, Kahore noa iho to pononga i haere ki tetahi wahi.

26 Na, ko tana meatanga atu ki a ia, Kihai ianei toku ngakau i haere *tahi i a koe* i te tahuritanga mai a taua tangata i runga i tona hariata ki te whakatau i a koe? Ko te wa ianei *tenei* mo te tango moni, mo te tango kakahu, mara oriwa, mara waina, hipi, kau, pononga tane, pononga wahine?

27 Na, tera e piri te repera o Naamana ki a koe, ki tou uri ano hoki, a, ake ake. Na, haere atu ana ia i tona aroaro, he repera, *ma tonu*, ano he hukarere.

UPOKO 6.

A I mea ano nga tamariki a nga poropiti ki a Eriha, Nana, te wahi e noho nei matou i tou aroaro he kuiti rawa mo tatou.

2 Tena, kia haere tatou ki Horano, a, kia tangohia mai i reira he kurupae e tenei tangata, e tenei tangata o tatou, ka hanga ai i tetahi wahi ki reira hei nohoanga mo tatou. Ano ra ko ia, Haere.

3 Na, ko te meatanga ake a tetahi, Tena, whakaae mai kia haere koe i o pononga. Ano ra ko ia, Me haere ano ahau.

4 Na, haere tahi ana ratou. Te taenga atu ki Horano; kei te tapatapahi rakau.

5 Heoi e tua ana tetahi i te kurupae, ko te mareretanga atu o te toki ki te wai. Na, ka karanga mai ia ka mea, Aue, e toku ariki! he toki na te tangata.

6 Na, ko te meatanga mai o *te tangata* a te Atua, Tena koa te wahi i marere atu ai *te toki?* Na, whakakitea mai ana e ratou taua wahi. Na, tapahia ana e ia tetahi rakau, a makā atu ana ki reira. Na, kua mānu taua rino.

7 Katahi ia ka mea atu, Tangohia ake ki a koe. Na, ka totoro atu tona ringa, a tangohia mai ana e ia.

8 ¶ Na, ka whawhai te kingi o Hiria ki a Iharaira, A ka whakatakoto whakaaro ki ana tangata, ka mea, Te wahi hei puni moku, kei mea.

9 Na, ka tono tangata atu te tangata a te Atua ki te kingi o Iharaira hei ki atu, Kia tupato kei tika koe na taua wahi: kua haere mai hoki nga Hiriani ki raro ki reira.

Digitized by Google

10 Katahi te kingi o Iharaira, ka unga tangata atu ki taua wahi i ki ai te tangata a te Atua ki a ia, i whakatupato ai ia i a ia. Na, ko tana whakaoranga i a ia i reira: ehara ano hoki i te mea *he whakaoranga* tuatahi, tuarua.

11 Na, poheua noa iho te ngakau o te kingi o Hiria i tenei mea, a ka karanga ia ki ana tangata, ka mea ki a ratou. E kore ianei koutou e whakaatu mai ki a au ko wai o tatou e mea ana ki te kingi o Iharaira?

12 Na, ko te meatanga mai a tetahi o ana tangata, Kahore, e toku ariki, e te kingi; engari ko Eriha te poropiti o Iharaira hei whakaatu ki te kingi o Iharaira i nga kupu e korero ai koe i tou whare moenga.

13 ¶ Na, ko ta tera meatanga atu, Tikina, tirohia, kei hea ia, a ka unga tangata atu ahau ki te tiki i a ia. Na, ka whakaatu mai tetahi ki a ia; ka, mea, Nana, kei Rotana.

14 Na, tonoa atu ana e ia etahi hoiho, etahi hariata ki reira, he nui te ope. A, haere po mai ana ratou, karapotia ana e ratou te pa.

15 Na, te marangatanga o te kai mahi o te tangata a te Atua i te ata, te putanga atu ki waho, na, he taua e karapoti ana i te pa! me nga hoiho me nga hariata. Na ka mea mai tana tangata ki a ia, Aue, e taku ariki, me aha tatou?

16 Ano ra ko ia, Kaua e wehi. Hira ake hoki o tatou hoa i o ratou hoa.

17 Na, ka inoi a Eriha, a ka mea, E Ihowa, kia titiro ona kanohi, kia kite ai ia. Na, whakatirohia ana nga kanohi o taua taitamariki, a ka kite ia, na, kapi tonu te maunga i nga hoiho, i nga hariata ahi i nga taha katoa o Eriha.

18 Na, to ratou haerenga mai ki raro ki a ia, ka inoi a Eriha ki a Ihowa, a ka mea, Tena ra, patua tenei iwi ki te matapotanga Na, patua ana ratou e ia ki te matapotanga, pera tonu ia me ta Eriha i ki ai.

19 ¶ Na, ko te meatanga atu a Eriha ki a ratou. Ehara tenei i te huarahi, ehara ano hoki tenei i te pa, Haere mai tatou, a maku koutou e arahi atu ki ta koutou tangata e rapu nei. Heoi arahina atu ana ratou e ia ki Hamaria.

20 A, te taenga atu ki Hamaria, ka mea a Eriha, E Ihowa, whakatirohia nga kanohi o enei, kia kite ai ratou. Na, whakatirohia ana e Ihowa o ratou kanohi, a ka kite ratou. Na, ko waenganui pu o Hamaria.

21 Na, ka mea te kingi o Iharaira ki a Eriha i tona kitenga i a ratou, Kia patua e au, e toku pāpā? kia patua e au?

22 Ano ra ko ia, Kei patua e koe. E patua ranei e koe au i hopu ai ki to hoari, ki to kopere? Whakatakotoria he taro, he wai ki to ratou aroaro, a, kia kai ratou, kia inu, kia hoki ano hoki ki to ratou ariki.

23 Na takā ana e ia he kai ma ratou, he nui; a, kai ana ratou, inu ana. Katahi ka tukua atu ratou e ia, a, haere ana ratou ki to ratou ariki. Na, heoi ano haerenga mai o nga taua a nga Hiriani ki te whenua o Iharaira.

24 ¶ Na, muri iho i tenei ka huihuia e Pene-harara kingi o Hiria tana ope katoa, a haere ana, whakapaea ana a Hamaria.

25 Na, nui atu te mate-kai o Hamaria. Nana, whakapaea ana a reira e ratou, a, *te utu* mo te upoko kaihe, e waru tekau nga hiriwa, na, te paru kukupa e ki ai te kapa, kia kotahi o ona wahi e wha, e rima nga hiriwa.

26 Na, e tika atu ana te kingi o Iharaira na te taiepa, a ka karanga mai tetahi wahine ki a ia, ka mea, Whakaorangia, e te ariki, e te kingi.

27 Ano ra ko ia, Ka kore nei a Ihowa e whakaora i a koe, kei hea he mea maku hei whakaora i a koe? kei te patunga witi ranei? kei te poka waina ranei?

28 I mea ano te kingi ki a ia, He *mate* aha tou? Ano ra ko ia, I mea mai tenei wahine ki a au, Homai to tamaiti hei kai ma taua aianei, a, ko taku tamaiti hei kai ma taua apopo.

29 Na, kohuatia ana e maua taku tamaiti, kainga ana e maua; na, ko taku meatanga atu ki a ia i te aonga ake, Homai to tamaiti hei kai ma taua. Na, hunā ana e ia tana tamaiti.

30 ¶ Te rongonga o te kingi i nga kupu a taua wahine, haea ana e ia ona kakahu, a, i a ia e haere atu ana i runga i te taiepa, ka kite te iwi, na, he kakahu taratara tena kei roto atu kei tona kiri.

31 Na, ko tana meatanga ake, Kia meatia mai tenei ki a au e te Atua, me tetahi atu mea ano hoki, ki te u te mātenga o Eriha tama a Hapata ki runga ki a ia aianei.

32 Na, kei te noho tera a Eriha i roto i tona whare, ratou tahi ko nga kaumatua e noho ana. Na, kua ungā mai e tera te tangata i tona aroaro. Kiano te karere i tae noa mai ki a ia, ka mea ia ki nga kaumatua, Kia kite koutou kua unga tangata mai tenei tama a te kai kohuru ki te tango i toku upoko. Kia mohio koutou; e tae mai te karere, tutakina te

Digitized by Google

tatau; kia u te pupuri i a ia ki te tatau. He teka ianei kei muri i a ai te tapuae o nga waewae o tona ariki.

33 I a ia ano e korero ana ki a ratou, na, ko te karere i haere mai ki a ia. Ano ra ko ia, Nana, na Ihowa tenei kino; ko te aha ake taku e tatari atu ai i a Ihowa?

UPOKO 7.

ANO ra ko Eriha, Whakarongo mai koutou ki te kupu a Ihowa; Ko te kupu tenei a Ihowa, Kia penei apopo *ka riro* te mehua paraoa mo te hekere, nga mehua parei e rua mo te hekere, i te kuwaha ano o Hamaria.

2 Na, ka whakahokia mai ki te tangata a te Atua e tetahi rangatira nona nei te ringa i okioki ai te kingi; i mea ia, Nana, *ki* te hangā e Ihowa etahi matapihi ki te rangi, ka rite tenei kupu. Ano ra ko ia, Tera ou kanohi e kite; otiia e kore tetahi wahi o taua mea e kainga e koe.

3 ¶ Na, kei te kuwaha o te kēti etahi tangata tokowha, he repera, a ka mea ratou tetahi ki tetahi, He aha tatou i noho ai i konei, a, kia mate ra ano tatou?

4 Ki te mea tatou, Tatou ka haere ki roto ki te pa, na, ko te mate-kai kei roto i te pa, a ka mate ano tatou ki reira: a, ki te noho tatou i konei, ka mate ano tatou. Na, kia haere tatou ainei, kia auraki atu ki te ope o nga Hiriani. Ki te whakaorangia tatou e ratou, ka ora tatou: ki te whakamatea, heoi ano, ka mate.

5 Na, maranga ana ratou i te mea ka kakarauri, haere ana ki te puni o nga Hiriani. Te taenga atu ki te pito o te puni o nga Hiriani, na, kahore o reira tangata.

6 Na te Ariki hoki i mea te puni o nga Hiriani kia rongo i te haruru hariata, i te haruru hoiho, i te haruru o te ope nui. Na, ko ta ratou meatanga tetahi ki tetahi, Nana, kua utua nga kingi o nga Hiti ratou ko nga kingi o nga Ihipiana e te kingi o Iharaira hei hoa whawhai mo tatou, kia haere mai ki te whawhai ki a tatou.

7 Na, whakatika ana ratou, rere ana i te mea ka kakarauri; whakarerea ake e ratou o ratou teneti, o ratou hoiho, o ratou kaihe, me nga aha noa o te puni, a rere ana, he wehi kei mate.

8 Te taenga atu o aua repera ki te pito o te puni, na, haere ana ratou ki roto ki tetahi teneti: na, kei te kai, kei te inu ratou, katahi ka tangohia ake e ratou i reira he hiriwa, he koura, he kakahu, a haere ana, hunā ana e ratou; na, hoki mai ana ratou, haere ana ki roto ki tetahi atu teneti, na, ka tangohia mai ano e ratou i reira, a, haere ana, hunā ana e ratou.

9 Na, ko ta ratou meatanga tetahi ki tetahi, Ehara i te tika ta tatou e mea nei, he rangi rongo pai tenei rangi, a, e noho wahangu ana tatou: ki te tatari tatou kia mārama te ata, tera e rokohanga tatou e te he. Na, hoatu, kia haere tatou ki te whare o te kingi korero ai.

10 Na, haere ana ratou, karanga ana ki te kai tiaki o te kuwaha o te pa, na, ka whakaaturia atu e ratou ki a ratou, ka mea, To matou haerenga atu ki te puni o nga Hiriani, na, kahore he tangata o reira, kahore he reo tangata; ko nga hoiho anake e here ana, me nga kaihe e here ana, me ngu teneti e *tu* ana ano.

11 Na, karangatia ana e ia nga kai tiaki o te kuwaha, a, korerotia atu ana e ratou ki te whare o te kingi i roto atu.

12 ¶ Na, whakatika ana te kingi i te po, a ka mea ki ana tangata, Maku e whakaatu ki a koutou ainei ta nga Hiriani e mea nei ki a tatou. E mohio ana ratou e mate ana tatou i te kai; koia ratou i haere atu ai i te puni ki te parae piri ai, e ki ana, Tera e puta mai ratou i roto i te pa, a ka hopukia oratia e tatou, ka tae ano hoki tatou ki roto ki te pa.

13 Katahi ka whakahokia mai e tetahi o ana tangata, a ka mea, Kia tangohia etahi o nga hoiho kua mahue nei, kia rima, o enei kua mahue nei ki konei; (nana, penei tonu ratou me te huihui katoa o Iharaira kua mahue nei ki konei; nana, rite tonu ratou ki te huihui katoa o Iharaira kua moti ra:) kia tonoa atu hoki ratou e tatou kia kite.

14 Katahi ka tangohia e ratou etahi hoiho hariata, e rua, a, ungā ana e te kingi ki te whai i te ope o nga Hiriani; i mea ia, Tikina, tirohia.

15 Na, haere ana raua ki te whai i a ratou, a Horano ra ano. Na, kapi tonu te ara katoa i nga kakahu, i nga mea i makā atu e nga Hiriani i to ratou potatutatunga. Na, hoki mai ana aua tangata ki te korero ki te kingi.

16 Na, ko te putanga mai o te iwi ki waho; kei te pahua i te puni o nga Hiriani. Na, *te utu* mo te mehua paraoa, kotahi ano hekere, a, e rua nga mehua

Digitized by Google

parei mo te hekere: i rite tonu ki ta Ihowa kupu.

17 ¶ Na, i whakaritea e te kingi ko te rangatira i okioki atu nei ia ki tona ringa, hei rangatira mo te kuwaha. Na, takahia iho ia e te iwi ki te kuwaha, a mate ake; i rite tonu ki ta te tangata a te Atua i korero ai, ki tana ra i korero ai i te haerenga mai o te kingi ki raro ki a ia.

18 I rite tonu ano hoki ki ta te tangata a te Atua i korero ai ki te kingi, i mea ai, E rua nga mehua parei mo te hekere, kotahi ano hoki mehua paraoa mo te hekere i te kuwaha o Hamaria i te wa penei apopo.

19 Na, ko te whakahokinga mai a taua rangatira ki te tangata a te Atua, te meatanga mai, Nana, Ki te hangā e Ihowa etahi metapihi ki te rangi, ka rite tenei kupu. Na, ko ta tera meatanga ake, Tera ou kanohi e kite; otiia e kore tetahi wahi o taua mea e kainga e koe.

20 Pera tonu te meatanga ki a ia: i takahia hoki ia e te iwi ki te kuwaha, a mate ake.

UPOKO 8.

KATAHI ka korero atu a Eriha ki te wahine nāna nei te tamaiti i whakaorangia e ia, ka mea. Whakatika, haere koutou ko tou whare, a, e noho ki tau wahi e noho ai koe: kua karangatia hoki e Ihowa he mate-kai, a ka tae mai ano ki te whenua, e whitu nga tau.

2 Na, ka whakatika taua wahine, ka mea i ta te tangata a te Atua i ki ai, a, haere ana ratou ko tona whare, noho ana ki te whenua o nga Pirihitini, e whitu nga tau.

3 Na, te takanga o nga tau e whitu, ka hoki mai taua wahine i te whenua o nga Pirihitini, a, haere ana ki te kingi karanga ai, *he mea hoki* mo tana whare, mo tana mara.

4 Na, i te korero te kingi ki a Kehati tangata a ta te Atua tangata; i mea hoki ia, Tena, taua mai ki a au nga mahi nui katoa i mea ai a Eriha.

5 E korerotia ana e ia ki te kingi tana whakaoranga i te tupapaku, na, ko te wahine nāna nei te tamaiti i whakaorangia e ia e karanga ana ki te kingi mo ono whare, mo tana mara. Na, ko te meatanga ake a Kehati, E taku ariki, e te kingi, koia tenei te wahine, ko tana tamaiti ano hoki tenei i whakaorangia ra e Eriha.

6 Katahi te kingi ka ui atu ki te wahine, a korerotia ana e ia ki a ia. Na, ka tukua atu e te kingi ki a ia tetahi o nga rangatira, i ki atu ano ia, Whakahokia mai āna mea katoa, me nga hua katoa o te mara o te ra iho ano i mahue ai i a ia te whenua, a mohoa noa nei.

7 ¶ A, i haere ano a Eriha ki Ramahiku. Na, e mate ana a Pene-harara kingi o Hiria, a ka whakasturia ki a ia, ka meatia mai, Kua tae mai te tangata a te Atua ki konei.

8 Na, ka mea te kingi ki a Hataere, Maua atu tetahi hakari i roto i tou ringa, ka haere ki te whakatau i te tangata a te Atua, ka ui atu ki ta Ihowa ki a ia, ka mea, E ora ranei au i tenei mate?

9 Na, haere ana a Hataere ki te whakatau i a ia, me te mau ano tona ringa i te hakari, ara, i etahi o nga mea pai katoa o Ramahiku, e wha tekau nga kamera ki te pikau. Na, haere mai ana ia, tu ana ki tona aroaro, a ka mea, Na to tamaiti, na Pene-harara kingi o Hiria, ahau i unga mai ki a koe; hei ki atu, E ora ranei ahau i tenei mate?

10 Ano ra ko Eriha ki a ia, Haere, mea atu ki a ia, E ora ano koe; otiia kua oti i a Ihowa te whakakite mai ki a au tera ia e mate.

11 Na, tau tonu iho tona mata, u tonu, a whakama noa; te tino tangihanga o te tangata a te Atua.

12 Na, ko te meatanga mai a Hataere, Na te aha toku ariki i tangi ai? Ano ra ko ia, No te mea e mohio ana ahau ki te kino e meatia e koe ki nga tamariki a Iharaira; ko o ratou pa kaha e tahuna e koe ki te ahi, ko a ratou taitamariki e patua e koe ki te hoari; ko a ratou kohungahunga e taia iho e koe; ko a ratou wahine hapu ka ripiripia e koe.

13 Ano ra ko Hataere, Ha! he aha? He kuri koia to pononga kia meatia e ia tenei mea nui? Ano ra ko Eriha, Kua whakakitea mai e Ihowa ki a au ko koe hei kingi mo Hiria.

14 Na, mawehe atu ana ia i a Eriha, a, te taenga atu ki tona ariki, ka mea mai tera ki a ia, I pehea mai te kupu a Eriha ki a koe? Ano ra ko ia, E ki ana ia, tera koe e ora.

15 Na, i te aonga ake ka mau ia ki te kakahu matotoru, toua ana e ia ki te wai: whakatakotoria iho e ia ki runga ki tona mata. Na, kua mate, a, ko Hataere hei kingi i muri i a ia.

16 ¶ I te rima o nga tau o Iorama tama a Ahapa kingi o Iharaira, *i a* Iehohapata ano e kingi ana ki a Hura, ka

Digitized by Google

kingi ano hoki a Iehorama tama a Iehohapata kingi o Hura.

17 E toru tekau ma rua ona tau i a ia ka kingi nei, a, e waru nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

18 Na, haere ana ia i te ara o nga kingi o Iharaira: pera tonu *tana* me nga mahi a te whare o Ahapa; i a ia hoki te tamahine a Ahapa hei wahine: kino iho tana mahi ki te titiro mai a Ihowa.

19 Heoi kihai a Ihowa i pai ki te whakangaro i a Hura; i whakaaro hoki ki tana pononga ki a Rawiri, ki tana hoki i ki ai ki a ia, ka hoatu he rama ki a ia, ratou ko ana tamariki i nga ra katoa.

20 ¶ I ona ra ka maunu mai a Eroma i raro i te ringa o Hura, a, whakakingitia ake e ratou he kingi mo ratou.

21 Na, haere atu ana a Iorama ki Tairi; i a ia ano hoki nga hariata katoa. Na, whakatika ana ia i te po, a, patua iho e ia nga Eromi i karapotia ai ia, ratou ko nga rangatira o nga hariata, a, rere ana taua iwi ki tona teneti, ki tona teneti.

22 Otiia i maunu mai ano nga Eromi i raro i te ringa o Hura, a, tae noa ki tenei ra. I taua wa ano hoki ka maunu mai ano a Ripina.

23 Na, era atu meatanga a Iorama, me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki roto ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

24 Na, kua moe a Iorama ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki roto ki te pa o Rawiri; a, ko Ahatia ko tana tama te kingi i muri i a ia.

25 ¶ Na, i te tekau ma rua o nga tau o Iorama tama a Ahapa kingi o Iharaira ka kingi a Ahatia tama a Iehorama kingi o Hura.

26 E rua tekau ma rua nga tau o Ahatia i a ia ka kingi nei; a, kotahi ona tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Ataria, he tamahine na Omori kingi o Iharaira.

27 Na, haere ana ia i te ara o te whare o Ahapa, a, mahia ana e ia te kino ki te titiro a Ihowa, pera tonu tana me ta te whare o Ahapa; he hunaonga hoki ia no te whare o Ahapa.

28 ¶ Na, haere ana ia hei hoa mo Iorama tama a Ahapa ki te whawhai ki a Hataere kingi o Hiria ki Ramotokireara. Na, kua tu a Iorama i nga Hiriani.

29 Na, hoki ana a kingi Iorama ki Ietereere kia rongoatia nga tūnga i tu ai ia i nga Hiriani ki Rama, i tana whawhaitanga ki a Hataere kingi o Hiria; a ka haere mai a Ahatia tama a Iehorama kingi o Hura ki raro kia kite i a Iorama tama a Ahapa ki Ietereere; no te mea e mate ana ia.

UPOKO 9.

KATAHI a Eriha poropiti ka karanga ki tetahi o nga tamariki a nga poropiti, a ka mea ki a ia, Whitikiria tou hope, mauria atu ano hoki tenei pouaka hinu i tou ringa, ka haere ki Ramoto-kireara.

2 E tae koe ki reira, tirohia iho a Iehu tama a Iehohapata tama a Nimihi; katahi koe ka haere atu, ka mea i a ia kia whakatika i roto i ona tuakana, ka kawe ano hoki i a ia ki te ruma i roto.

3 Na, ka mau koe ki te pouaka hinu, ka ringi ki runga ki tona mātenga, ka mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka oti koe te whakawahi e ahau hei kingi mo Iharaira: ko reira koe uaki ai i te tatau, rere mai ai; kei whakaroa koe.

4 ¶ Na, haere ana taua taitamariki, ara, te taitamariki te poropiti, ki Ramoto-kireara.

5 A te taenga atu, na, ko nga rangatira o te ope e noho ana. Na, ka mea ia, He kupu taku ki a koe, e te rangatira. Ano ra ko Iehu, ki a wai o matou katoa? Ano ra ko tera, Ki a koe, e te rangatira.

6 Na, whakatika ana ia, a, haere ana ki roto ki te whare. Na, ringitia ana e tera te hinu ki runga ki tona mātenga, me te ki atu ano ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Ka oti koe te whakawahi e au hei kingi mo to Ihowa iwi, mo Iharaira.

7 Mau ano hoki e patu te whare o Ahapa, o tou ariki, kia whai utu ai ahau i te ringa o Ietepere mo nga toto o aku pononga, o nga poropiti, mo nga toto ano hoki o nga pononga katoa a Ihowa.

8 A ka ngaro te whare katoa o Ahapa: ka hautopea atu hoki e ahau nga mea o Ahapa e pi ana ki te taiepa, me nga mea ano hoki o Iharaira i tutakina atu, i mahue atu ranei.

9 A ka meinga e ahau te whare o Ahapa kia rite ki te whare o Ieropoama tama a Nepata, ki te whare ano hoki o Paaha tama a Ahia.

10 Ka kainga ano hoki a Ietepere e nga kuri ki te wahi o Ietereere, a, kahore he kai tanu *mona*. Na, uakina ana e ia te tatau, a rere ana.

11 ¶ Te putanga mai o Iehu ki waho ki nga pononga a tona ariki, ka mea

Digitized by Google

tetahi ki a ia, He pai ranei? Na te aha tenei haurangi i haere mai ai ki a koe? Ano ra ko ia ki a ratou, E mohio ana ano koutou ki te tangata me ana korero.

12 Ano ra ko ratou, He teka. Tena, whakaaturia mai ki a matou. Na, ko tana meatanga atu, Koia ano tenei ana korero ki a au, Ko ta Ihowa kupu tenei, Ka oti koe te whakawahi e ahau hei kingi mo Iharaira.

13 Na, hohoro tonu ratou, kua mau ki tona kakahu, ki tona kakahu, wharikitia iho e ratou ki raro i a ia, ki runga ki te arawhata, a, whakatangihia ana te tētere, me te ki atu ano, Ko Iehu hei kingi.

14 Na, kua whakatupuria he hē e Iehu tama a Iehohapata tama a Nimihi mo Iorama. (Na, i puritia ai a Ramotokireara e Iorama ratou ko Iharaira katoa, he whakaaro ki a Hataere kingi o Hiria.)

15 Ko Kingi Iehorama ia i hoki ki Ietereere kia rongoatia ona tūnga i tu ai ia i nga Hiriani i tana whawhaitanga ki a Hataere kingi o Hiria. Na, ko te meatanga ake a Iehu, Ki te whai ngakau koutou, kei puta atu tetahi ki waho, kei oma atu i roto i te pa, kei haere ki Ietereere whakaatu ai.

16 Na, eke ana e Iehu ki runga ki te hariata, a, haere ana ki Ietereere; kei reira hoki a Iorama e takoto ana. Kua riro mai ano hoki a Ahatia kingi o Hura ki raro, kia kite i a Iorama.

17 Na, i runga i te pourewa i Ietereere te kai tutei e tu ana, a ka kitea atu e ia te ropu a Iehu, i a ia e haere mai ana; na, ka mea, He ropu tangata tenei te tirohia atu nei e ahau. Na, ko te meatanga mai a Iehorama, Tikina he tangata eke hoiho ungā atu ki te whakatau i a ratou, hei mea atu, He pai ranei?

18 Na, haere ana tetahi kai eke hoiho ki te whakatau i a ia, a ka mea atu, Ko te kupu tenei a te kingi, He pai ranei? Ano ra ko Iehu, Hei aha mau te pai? Haere ake ki muri i a au. Na, ka korero mai te kai tutei; ka mea mai, Kua tae atu te tangata ki a ratou; otiia kahore e hoki mai.

19 Na, ka ungā ano hoki e ia he kai eke hoiho. Te haerenga mai o tera ki a ratou, ka mea, Ko te kupu tenei a te kingi, He pai ranei? Ano ra ko Iehu, Hei aha mau te pai? Haere ake ki muri i a au.

20 Na, ka korero mai te kai tutei, ka mea mai, I tae atu ia ki a ratou; heoi kahore e hoki mai; te whiu ano hoki o te hariata, rite tonu ki te whiu a Iehu tama a Nimihi. He porangi rawa hoki tana whiu.

21 Na, ko te meatanga a Iehorama, Whakanohoia. Na, ka whakanohoia tona hariata; a, puta atu ana a Iehorama kingi o Iharaira raua ko Ahatia kingi o Hura i runga i tana hariata, i tana hariata, haere ana ki te whakatau i a Iehu, tutaki rawa atu ki a ia, kei te wahi o Napoto Ietereeri.

22 Na, te kitenga o Iehorama i a Iehu, ka mea atu, He pai ranei, e Iehu? Ano ra ko ia, Pai aha, i nga puremutanga a tou whaea a Ietepere, me ana mahi makutu, ka hua nei?

23 Na ka huri nga ringa o Iehorama, a rere ana, me te karanga atu ano ki a Ahatia, He tinihanga, e Ahatia!

24 Heoi whakapaua ana e Iehu tona kaha ki te kopere. Na, kua tu a Iehorama i waenga pu o ona ringa, a puta atu ana te pere i tona ngakau. Na, tapapa iho ia i runga i te hariata.

25 Katahi ka mea tera ki tetahi rangatira āna, ki a Pirikara, Tikina atu, makā atu ki te wahi o te mara a Napoto Ietereeri: kia mahara hoki, i a taua e haere ana i runga i te hoiho i muri i a Ahapa i tona papā, na ka whakapikaua ia e Ihowa ki tenei pikaunga;

26 I kitea putia e ahau inanahi nga toto o Napoto, me nga toto o ana tama, e ai ta Ihowa; a ka utua ano koe e ahau ki tenei wahi, e ai ta Ihowa. Na tikina, makā atu ki *taua* wahi; kia rite ki te kupu a Ihowa.

27 ¶ A, te kitenga o Ahatia kingi o Hura, na, rere ana ia i te ara o te whare kāri. Heoi kei te whai ano a Iehu i a ia, a ka mea, Patua ano hoki ia i runga i te hariata. *Patua ana* e ratou i te haerenga atu ki runga ki Kuru, ki tera i te taha o Ipireama. Na, rere ana ia ki Mekiro; a, mate iho i reira.

28 Na, ka kawea ia e ana tangata i runga i te hariata ki Hiruharama, tanumia atu ana ki roto ki tona urupa ki te taha o ona mātua, ki te pa o Rawiri.

29 No te tekau ma tahi o nga tau o Iorama tama a Ahapa i kingi ai a Ahatia ki Hura.

30 ¶ Na, ka haere mai a Iehu ki Ietereere; a, te rongonga o Ietepere, na, ka pania e ia tona mata, whakapaipai rawa tona mahunga, a, titiro mai ana i te matapihi.

31 A, te haerenga mai o Iehu ki te kuwaha, ka mea mai tera; I mau ranei te rongo ki a Timiri i patu nei i tona ariki?

32 Na, ka maranga ake ona kanohi ki

Digitized by Google

te matapihi, ka mea, Ko wai toku? ko wai? Katahi ka titiro mai etahi unaka ki a ia, tokorua, tokotoru.

33 Na, ko tana kianga atu, Makā iho. Na, makā iho ana e ratou, a, patī ana ona toto ki te pakitara, ki nga hoiho ano hoki; a, takahia iho e ia.

34 Na, haere ana ia ki roto, kei te kai, kei te inu: na, ko tana kianga atu, Tikina, tirohia taua wahine kua kangā nei, ka tanu ai; he tamahine kingi hoki ia.

35 Na, haere ana ratou ki te tanu i a ia; heoi kihai i kitea, ko te angaanga anake, me nga waewae, me nga kapu o nga ringa.

36 Na, hoki mai ana ratou ki te korero ki a ia; a ka mea ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, tana ra i korerotia e tana pononga e Iraia Tihipi, tana i ki ra, Ka kainga e nga kuri ki te wahi o Ietereere nga kikokiko o Ietepere;

37 A ka waiho te tinana o Ietepere hei whakawairakau i runga i te mata o te parae i te wahi o Ietereere, a kahore noa iho e kiia, Ko Ietepere tenei.

UPOKO 10.

NA, e whitu tekau nga tama a Ahapa i Hamaria. Na ka tuhituhi pukapuka a Iehu, a, ungā ana e ia kia kawea ki Hamaria ki nga rangatira o Ietereere, ki nga kaumatua ratou ko nga kai atawhai i nga *tamariki a* Ahapa, ka mea.

2 Na, ainei, ka tae atu tenei pukapuka ki a koutou, kei a koutou na hoki nga tama a to koutou ariki, kei a koutou ano hoki nga hariata me nga hoiho, me te pa kua oti te taiepa, me nga mea whawhai;

3 Ma koutou e titiro iho te tama a to koutou ariki e pai ana, e tika ana, ka whakanoho ki runga ki te torona o tona pāpā, ka whawhai mo te whare o to koutou ariki.

4 Na, nui whakaharahara to ratou wehi, i mea ratou, Nana, tokorua nga kingi kihai i tu ki tana aroaro, a, me pehea tatou ka tu ai.

5 Na, ka unga tangata mai te rangatira o te whare, ratou ko te rangatira o te pa, ko nga kaumatua, ko nga kai atawhai, ki a Iehu, hei mea, He pononga matou nau, me mea ano hoki e matou nga mea katoa e kiia mai e koe ki a matou; e kore matou e whakakingi i tetahi tangata; mau e mea ta to kanohi i whakapai ai.

6 Na, ka tuhituhi pukapuka ano ia ki a ratou, ka mea, Ki te mea kei a au koutou, a ka rongo koutou ki toku reo, tangohia nga upoko o aua tangata, o nga tama a to koutou ariki, ka haere mai ki a au i te penei apopo ki Ietereere. Na, kei nga tangata nui o te pa, kei o ratou kai whakatupu nga tama a te kingi, e whitu tekau nga tangata.

7 Na, te taenga atu o taua pukapuka ki a ratou, ka mau ratou ki nga tama a te kingi: patua iho e ratou, e whitu tekau nga tangata, whaowhina ana o ratou upoko ki nga kete, a, ungā atu ana kia kawea ki a ia ki Ietereere.

8 ¶ Na, ka tae mai te karere, ka korero ki a ia, ka mea, Kua kawea mai e ratou nga upoko o nga tama a te kingi. Ano ra ko ia, Waiho i te kuwaha o te keti kia rua nga puranga, kia taea noatia ra ano te ata.

9 Na, i te ata ka puta atu ia ki waho, ka tu, ka korero ki te iwi katoa, He tika koutou. Nana, i whakatupu ahau i te he mo toku ariki, patua iho e au. Na wai ra enei katoa i patu?

10 Na, kia mohio koutou, e kore e taka ki te whenua tetahi wahi o ta Ihowa korero, i korero ai a Ihowa mo te whare o Ahapa; heoi ka oti i a Ihowa tana korero i whakapuakina e tana pononga e Iraia.

11 Patua ana hoki e Iehu nga mea katoa i mahue o te whare o Ahapa i Ietereere, ana tangata rarahi me ona tangata i mohio ai ia, me ona tohunga; a, kore noa iho tetahi morehu ona i mahue.

12 ¶ Na, whakatika ana ia, turia atu ana e ia, haere ana ki Hamaria. I a ia ano i te whare kutikuti hipi i te ara,

13 Ka tutaki a Iehu ki nga teina o Ahatia kingi o Hura, a ka mea atu, Ko wai koutou? Ano ra ko ratou, He teina matou no Ahatia, a, e haere ana ki raro ki te oha atu ki nga tama a te kingi, ki nga tama hoki a te kuini.

14 Ano ra ko ia, Hopukia oratia. Na, hopukia oratia ana e ratou; patua iho ki te rua i te whare kutikuti hipi, e wha tekau ma rua *aua* tangata, kihai hoki tetahi tangata o ratou i mahue.

15 ¶ Haere atu ana ia i reira, a, tupono atu ko Ionarapa tama a Rekapa *e haere mai ana* ki te whakatau. Na, ka oha atu ia ki a ia, a ka mea ki a ia, E tika ana ranei tou ngakau, e rite ana ranei ki toku ngakau e mea nei ki tou ngakau? Ano ra ko Ionarapa, Koia ano tena. Ki te mea ko te tikanga tena, homai tou ringa. Na, hoatu ana e ia

Digitized by Google

tona ringa, a ka meinga e tera kia eke ki a ia ki runga ki te hariata.

16 Na, ka mea tera ki a ia, Haere mai taua, kia kite ai koe i taku whakaaro nui ki a Ihowa. Na, ka meinga ia e ratou kia rere i runga i tona hariata.

17 Tona taenga atu ki Hamaria, patua iho e ia te hunga katoa o Ahapa i mahue ki Hamaria, a, poto noa ratou; peratia ana me ta Ihowa kupu i korerotia e ia ki a Iraia.

18 ¶ Katahi ka huihuia te iwi katoa e Iehu, ka mea ia ki a ratou, He iti nei ta Ahapa mahi ki a Paara: nui atu ia ta Iehu mahi ki a ia.

19 Na, karangatia ainei nga poropiti katoa a Paara, ana tangata katoa, me ona tohunga katoa, ki a au. Kei ngaro atu tetahi; no te mea he whakahere nui taku ki a Paara: nga tangata katoa e ngaro atu ana, e kore e ora. Heoi he mahi tinihanga ta Iehu, kia whakangaromia ai e ia nga tangata a Paara.

20 Na, ko te meatanga ake a Iehu, Whakatapua he huihui nui ki a Paara. Na, karangatia ana e ratou.

21 Katahi a Iehu ka unga tangata atu puta noa i a Iharaira katoa, a ka haere mai nga tangata katoa a Paara; kihai tetahi i mahue atu; hore rawa tetahi i kore te haere mai. Na, haere mai ana ratou ki te whare o Paara, a, kikī ana te whare o Paara tetahi pito, tetahi pito.

22 Na, ko tana kianga atu ki te kai tiaki kakahu, Kawea mai he kakahu mo nga tangata katoa a Paara. Na, kawea mai ana e ia he kakahu mo ratou.

23 Na, haere ana a Iehu raua ko Ionarapa tama a Rekapa ki te whare o Paara: ka mea ia ki nga tangata a Paara, Rapua, tirohia iho, kei noho ki konei ki a koutou tetahi o nga tangata a Ihowa; engari ko nga tangata anake a Paara.

24 Na, haere ana ratou ki te mea i nga whakahere i nga tahunga tinana. Heoi whakaturia ana e Iehu ki waho etahi tangata e waru tekau, a ka mea, Te tangata e tukua ana e ia tetahi o te hunga i kawea mai nei e ahau ki o koutou ringa, ko tona matenga hei utu mo to tera matenga.

25 Te mutunga o tana mea whakahere, ka mea a Iehu ki nga kai tiaki ratou ko nga rangatira, Haere ki roto, patua ratou; kei puta tetahi ki waho. Na, patua iho e ratou ki te mata o te hoari, makā ana e nga kai tiaki ratou ko nga rangatira ki waho. Katahi ratou ka haere ki te pa o te whare o Paara.

26 A, whakaputaina mai ana e ratou nga whakapakoko o te whare o Paara ki waho, tahuna atu e ratou ki te ahi.

27 Wahia ana hoki e ratou te whakapakoko o Paara; wahia ana te whare o Paara, a, meinga ana hei whare paru, a tae noa ki tenei ra.

28 Na, kua moti i a Iehu a Paara i roto i a Iharaira.

29 ¶ Ko nga hara ia o Ieropoama tama a Nepata i meinga ai e ia a Iharaira kia hara, kihai era i mahue te whai e Iehu, *ara*, nga kuao kau koura i Peteere, i Rana.

30 I mea ano ia a Ihowa ki a Iehu, Na, kua pai nei tau, kua mahia te tika ki toku aroaro: rite tonu ki nga mea katoa i toku ngakau tau i mea ai ki te whare o Ahapa, e wha nga *whakatupuranga* o o tamariki e noho ki runga ki te torona a Iharaira.

31 Heoi kihai i mau ta Iehu whakapau i tona ngakau ki te haere i runga i te ture a Ihowa Atua o Iharaira, kihai i mahue i a ia nga hara o Ieropoama i meinga ai e ia a Iharaira kia hara.

32 ¶ I aua ra ka timata a Ihowa te tapahi i nga taha o Iharaira: i patua hoki ratou e Hataere i nga rohe katoa o Iharaira.

33 I Horano atu whaka-te-rawhiti, te whenua katoa o Kireara, nga Kari, nga Reupeni, nga Manahi; i Aroere atu, i tera i te taha o Awa Aranona, ara, a Kireara, a Pahana.

34 Na, era atu meatanga a Iehu, me ana mahi katoa, me ana mahi toa katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

35 Na, kua moe a Iehu ki ona mātua, a, tanumia iho e ratou ki Hamaria, a, ko tana tama ko Iehoahata hei kingi i muri i a ia.

36 Na, nga ra i kingi ai a Iehu ki a Iharaira i Hamaria e rua tekau ma waru nga tau.

UPOKO 11.

NĀ, te kitenga a Ataria whaea o Ahatia kua mate tana tamaiti, na, whakatika ana ia, whakamotitia iho nga uri kingi katoa e ia.

2 Heoi i mau a Iehohepa tamahine a kingi Iorama tuahine a Ahatia ki a Ioaha tama a Ahatia; kahakina atu ana e ia i roto i nga tama a te kingi i whakamatea ra; hunā ana ia, raua ko tona kai hiki, i roto i te whare moenga, *kei kitea* e Ataria, a kihai tera i mate.

Digitized by Google

3 Na, i taua wahine ia i roto i te whare o Ihowa e piri ana, e ono nga tau, a, ko Ataria te kuini o te whenua.

4 ¶ Na, i te whitu o nga tau ka unga tangata a Iehoiara ki te tiki i nga rangatira rau, i nga tangata a te kingi, me nga kai tiaki *kingi*. A ka kawea mai ratou ki a ia ki roto ki te whare o Ihowa. Na, ka whakarite kawenata ia ki a ratou, ka whakaoati ano hoki i a ratou i roto i te whare o Ihowa, a, whakakitea mai ana e ia te tamaiti a te kingi ki a ratou.

5 Na, ka whakahau ia i a ratou, ka mea, Ko tenei ta koutou mea e mea ai, Ko te toru o nga wehenga o koutou, o te hunga e haere mai ki roto i te hapati, hei tiaki mo te whare o te kingi.

6 Na, tetahi o nga wehenga e toru hei te kuwaha o Huru, a, te tuatoru hei te kuwaha i muri i nga kai tiaki *kingi*. Na, me tiaki e koutou te whare, *kei* wahia mai.

7 Kia rua ano hoki nga matua o koutou, o te hunga katoa e haere atu ana ki waho i te hapati, hei tiaki i te whare o Ihowa i waho ake o te kingi.

8 Na, ka karapotia e koutou te kingi i tetahi taha, i tetahi taha; hei tona ringa ano hoki te patu a tenei, a tenei; a, ki te haere tetahi ki roto i nga raranga, me whakamate. Hei te taha ano hoki koutou o te kingi i tona haerenga atu, i tona haerenga mai.

9 Na, ka meatia e nga rangatira rau nga mea katoa i whakahaua e Iehoiara tohunga, a ka mau ratou ki ana tangata, ki ana tangata, ki nga mea e haere ana ki roto i te hapati, ki te hunga ano hoki e haere ana ki waho i te hapati, a, haere mai ana ki a Iehoiara tohunga.

10 A, i homai ano e te tohunga ki nga rangatira rau nga tao me nga whakapuru tao a Kingi Rawiri; i roto hoki i aua mea i te whare o Ihowa.

11 Na, tu ana nga kai tiaki *kingi*, me a ratou patu i te ringa o tenei, o tenei, i te koki ki matau o te whare, tae noa ki te koki ki mauī o te whare i nga taha o te aata, o te whare; karapoti tonu i te kingi.

12 Katahi ka kawea mai e ia te tama a te kingi, potaea iho e ia te karauna; a *homai ana* e ia te whakaaturanga *ki a ia*. Na, whakakingitia ana ia e ratou, whakawahia ana. Na, kei te papaki i o ratou ringa, me te karanga ano, Kia ora te kingi.

13 ¶ A, te rongonga o Ataria i te reo o nga kai tiaki ratou ko te iwi, na, ka haere mai ia ki te iwi ki te whare o Ihowa.

14 Heoi tana tirohanga mai, na, ko te kingi e tu ana i te taha o te pou, ko te tikanga hoki ia, me nga rangatira ratou ko nga kai whakatangi tētere i te taha o te kingi, me te iwi katoa ano hoki o te whenua e koa ana, e whakatangi ana i nga tētere, na, kei te haehae a Ataria i ona kakahu, ka karanga ake, He hē! he hē, te whakatakotoria nei!

15 Na, ka whakahau atu a Iehoiara tohunga ki nga rangatira rau, ratou ko nga kai tohutohu i te ope; i mea ia ki a ratou, Kawea atu ki waho i nga raranga, a, te tangata e haere ana i muri i a ia me patu ki te hoari: i ki hoki te tohunga kia kaua ia e whakamatea i roto i te whare o Ihowa.

16 Na, ka pa o ratou ringa ki a ia, a, haere ana ia i te huarahi e haere ai nga hoiho ki te whare o te kingi; a whakamatea iho ki reira.

17 ¶ Katahi ka whakaritea e Iehoiara he kawenata, he mea na Ihowa, ki te kingi, ratou ko te iwi, kia meinga ratou hei iwi mo Ihowa, he mea hoki na te kingi ki te iwi.

18 Na, haere ana te iwi katoa o taua whenua ki te whare o Paara, wahia iho e ratou; ana aata, ona ahua, mongamonga noa i a ratou; patua iho hoki e ratou a Matana tohunga o Paara ki te ritenga atu o nga aata. I whakarite kai tirotiro ano hoki te tohunga mo te whare o Ihowa.

19 I tikina ano hoki e ia nga rangatira rau, ratou ko nga tangata o te kingi, ko nga kai tiaki *kingi*, me te iwi katoa o te whenua. Na, kawea ana e ratou te kingi ki raro i te whare o Ihowa, a, haere mai ana na te huarahi ki te kuwaha o nga kai tiaki ki te whare o te kingi. Na, noho ana ia i runga i te torona o nga kingi,

20 Na, koa tonu te iwi katoa o te whenua, a, marire noa iho te pa; ko Ataria hoki i whakamatea e ratou ki te hoari *ki te taha* o te whare kingi.

21 E whitu nga tau o Iehoaha i a ia ka kingi nei.

UPOKO 12.

NO te whitu o nga tau o Iehu i kingi ai a Iehoaha, a, e wha tekau ona tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea, ko Tipia o Peerehepa.

2 A, tika tonu nga mahi a Iehoaha ki te titiro a Ihowa i ona ra katoa i tohutohungia ai ia e Iehoiara tohunga.

3 Ko nga wahi tiketike ia kihai i wha-

Digitized by Google

kakahoretia: i patu wkakahere ano hoki te iwi, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike.

4 ¶ Na, i mea a Iehoaha ki nga tohunga, Te moni katoa o nga mea e whakatapua ana, e kawea ana ki roto ki te whare o Ihowa, te moni o nga tangata e haere atu ana *i te tauanga*, te moni e whakaritea ai tenei tangata, tenei tangata, nga moni katoa e puta ake i roto i te ngakau o tetahi tangata kia kawea ki roto ki te whare o Ihowa.

5 Me tango mai e nga tohunga i tana tangata i mohio ai, i tana tangata i mohio ai, a, ma ratou e hanga nga wahi pakaru o te whare i nga wahi katoa e kitea ai he pakaru.

6 Heoi i te rua tekau ma toru o nga tau o Kingi Iehoaha kahore ano i hangā nga wahi pakaru o te whare e nga tohunga.

7 Na, ko te karangatanga atu a Kingi Iehoaha ki a Iehoiara tohunga, ratou ko nga tohunga, te meatanga atu ki a ratou, He aha koutou tē hanga ai i nga wahi pakaru o te whare? Na, kati ta koutou tango hiriwa i a koutou tangata i mohio ai; engari me homai mo nga wahi pakaru o te whare.

8 Na, whakaae mai ana nga tohunga kia kaua ratou e tango moni i te iwi, kia kaua hoki e hangā e ratou nga wahi pakaru o te whare.

9 Na, ka mau a Iehoiara ki tetahi pouaka, a, pokaia ana e ia he kohao ki tona taupoki, whakatakotoria ana ki te taha o te aata, ki te taha ki matau, i te mea ka haere tetahi tangata ki roto ki te whare o Ihowa, a, tukua iho ki roto ki taua mea e nga tohunga tiaki o te tatau nga moni katoa i kawea mai ki te whare o Ihowa.

10 A ka kitea kua nui te moni i roto i te pouaka, na, ka haere mai te kai tuhituhi a te kingi raua ko te tino tohunga, a takaia ana e raua, taua ana te moni i kitea i roto i te whare o Ihowa.

11 Na, hoatu ana e ratou te moni i paunatia ra ki nga ringa o nga kai mahi i te mahi, o nga kai tohutohu i te whare o Ihowa: a na ratou i wahi atu ki nga kamura ki nga kai hanga i mahia ai te whare o Ihowa,

12 Ki nga kai mahi kohatu, ki nga kai tarai kohatu; hei hoko ano hoki i nga rakau, i nga kohatu tarai, hei hanga mo nga wahi pakaru o te whare o Ihowa, hei utu ano hoki mo nga mea katoa i riro hei hanga mo te whare.

13 Heoi kihai i hangā he kapa hiriwa mo te whare o Ihowa, he kuku, peihana, tētere, oko koura, oko hiriwa, ki te moni i kawea mai ki te whare o Ihowa.

14 Engari i hoatu e ratou ki nga kai mahi i te mahi, hei hanga mo te whare o Ihowa.

15 Kihai hoki i uiuia e ratou nga meatanga a aua tangata i hoatu nei e ratou te moni ki o ratou ringa kia hoatu ki nga kai mahi i te mahi; he pono hoki ta ratou mahi.

16 Te moni mo te he, me te moni mo te hara, kihai i kawea e ratou ki te whare o Ihowa: i nga tohunga tena.

17 ¶ Na, kua haere mai a Hataere kingi o Hiria, whawhai ana ki Kata; horo ana i a ia. Katahi ka anga te kanohi o Hataere, ka mea ki te haere ki runga ki Hiruharama.

18 Na, ka mau a Iehoaha kingi o Hura ki nga mea tapu katoa i whakatapua nei e ono mātua, e Iehohapata, e Iehorama, e Ahatia, e nga kingi o Hura, ki ana mea tapu ano hoki, me te koura katoa i kitea i roto i nga toa taonga o te whare o Ihowa, o te whare ano hoki o te kingi, a, tonoa ana e ia kia kawea ki a Hataere kingi o Hiria. Na, haere atu ana ia i Hiruharama.

19 ¶ Na, era atu meatanga a Ioaha, me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

20 Na, ka whakatika ana tangata, a, whakatupuria ana e ratou he hē mona. Na, patua iho e ratou a Ioaha ki te whare o Miro i te heketanga iho ki Hira.

21 Na āna tangata hoki, na Iotaka tama a Himeata, raua ko Iehotapara tama a Homere ia i patu, a mate iho. Na, tanumia iho ia e ratou ki ona mātua ki te pa o Rawiri, a, ko Amatia ko tana tama hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 13.

NO te rua tekau ma toru o nga tau o Ioaha tama a Ahatia kingi o Hura i kingi ai a Iehoahata tama a Iehu ki a Iharaira ki Hamaria, tekau ma whitu nga tau.

2 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa; i whai hoki ia i nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara. Kihai ena i mahue i a ia.

3 ¶ Na, ka mura te riri a Ihowa ki a Iharaira, a, hoatu ana ratou e ia ki te ringa o Hataere kingi o Hiria, ki te ri-

Digitized by Google

nga ano hoki o Pene-harara tama a Hataere i o *raua* ra katoa.

4 Na, ka inoi a Iehoahata ki a Ihowa, a ka whakarongo mai a Ihowa ki a ia: i kite hoki ia i te tukinotanga o Iharaira; i tukinotia hoki ratou e te kingi o Hiria.

5 (Na, homai ana e Ihowa he kai whakaora ki a Iharaira, a ka puta ake ratou i raro i te ringa o nga Hiriani. Na, noho ana nga tamariki a Iharaira ki o ratou teneti, pera ana ratou me mua.

6 Otiia kihai i mahue i a ratou nga hara o te whare o Ieropoama i mea nei i a Iharaira kia hara, heoi haere ana ratou i reira; tu tonu ano hoki te ngahere i Hamaria.)

7 Heoi ano hoki o te iwi i mahue i a ia ki a Iehoahata, e rima tekau nga kai eke hoiho, tekau nga hariata, kotahi tekau mano o nga *hoia* haere i raro; i hunā hoki ratou e te kingi o Hiria, a, meinga ana kia rite ki te puehu i te patunga witi.

8 ¶ Na, era atu meatanga a Iehoahata, me ana mahi katoa, me ana mahi toa, kihai ianei ena i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

9 Na, kua moe a Iehoahata ki ona mātua, a, tanumia iho e ratou ki Hamaria, a, ko tana tama ko Ioaha hei kingi i muri i a ia.

10 ¶ No te toru tekau ma whitu o nga tau o Ioaha kingi o Hura i kingi ai a Iehoaha tama a Iehoahata ki a Iharaira ki Hamaria, tekau ma ono nga tau.

11 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa. Kihai i mahue i a ia tetahi o nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara. Haere ana ano ia i reira.

12 Na, era atu meatanga a Ioaha, me ana mahi katoa, me ana mahi toa i tana whawhaitanga ki a Amatia kingi o Hura, kihai ianei era i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

13 Na, kua moe a Ioaha ki ona mātua, a, noho ana a Ieropoama i runga i tona torona: i tanumia ano a Ioaha ki Hamaria ki nga kingi o Iharaira.

14 ¶ Na, i te mate a Eriha, tona matenga e mate rawa ai ia, a, haere mai ana a Ioaha kingi o Iharaira ki raro ki a ia, tangi ana i runga i tona mata, ka mea, E toku pāpā, e toku pāpā, e te hariata o Iharaira, e ona kai eke hoiho.

15 Na, ko te meatanga mai a Eriha ki a ia, E mau ki te kopere, ki nga pere. Na, kua mau ia ki te kopere ki nga pere.

16 Na, ko tana meatanga atu ki te kingi o Iharaira, Kia pupuri tou ringa i te kopere. Na, kua puritia e tona ringa, me te whakapa ano a Eriha i ona ringa ki nga ringa o te kingi.

17 Katahi tera ka ki mai, Wahia te matapihi whaka te rawhiti. Na, wahia ana e ia. Katahi a Eriha ka ki mai, Koperea. Na, koperea ana e ia; me te ki mai ano tera, Te pere o ta Ihowa whakaoranga, te pere hoki e ora ai i a Hiria; ka patua ano hoki e koe nga Hiriani ki Apeke, a poto noa.

18 I mea ano ia, E mau ki nga pere. Na, kua riro mai i a ia. Katahi tera ka mea ki te kingi o Iharaira, Patua ki te whenua. Na, patua aua e ia, e toru nga patunga, a tu ana.

19 Te tino riringa a te tangata a te Atua ki a ia, ka mea, Me i rima, me i ono au patunga, kua patua a Hiria e koe, a poto noa; ko tenei e toru nga wa e patu ai koe i a Hiria.

20 ¶ Na, kua mate a Eriha, a, tanumia iho e ratou. A, i te aranga o te tau ka haere mai nga taua a nga Moapi ki te whenua.

21 Heoi i te tanu tupapaku etahi *tangata*, na, to ratou kitenga i te taua, makā ana e ratou taua tangata ki to Eriha rua. Te tatutanga iho o taua tangata, te pānga atu ki nga wheua o Eriha, kua ora, tu ana ona waewae ki runga.

22 A, i tukinotia ano a Iharaira e Hataere kingi o Hiria i nga ra katoa o Iehoahata.

23 Heoi i atawhai mai a Ihowa ki a ratou, i aroha ki a ratou, i tahuri mai ano ki a ratou; he whakaaro hoki ki tana kawenata ki a Aperahama, ki a Ihaka, ki a Hakopa, kihai hoki ia i pai kia hunā ratou, kiano hoki ratou i makā noatia atu e ia i tona aroaro,

24 Na, ka mate a Hataere kingi o Hiria, a, ko Pene-harara ko tana tama hei kingi i muri i a ia.

25 Na, ka tangohia mai ano e Iehoaha tama a Iehoahata i roto i te ringa o Pene-harara tama a Hataere nga pa i tangohia atu i te ringa o Iehoahata o tona pāpā i te whawhaitanga. E toru nga patunga a Ioaha, a, whakahokia mai ana e ia nga pa o Iharaira.

UPOKO 14.

NO te rua o nga tau o Ioaha tama a Iehoahata kingi o Iharaira i kingi

Digitized by Google

ai a Amatia tama a Ioaha kingi o Hura.

2 E rua tekau ma rima ona tau i a ia ka kingi nei, a, e rua tekau ma iwa nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Te ingoa o tona whaea ko Iehoarana o Hiruharama.

3 A, he tika tana mahi ki te titiro a Ihowa. Otiia kihai i rite ki ta tona tupuna, ki ta Rawiri. Rite tonu tana mahi ki nga mea katoa i mea ai tona pāpā a Ioaha.

4 Ko nga wahi tiketike ia kahore i whakakahoretia: i patu whakahere tonu ano te iwi, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike.

5 ¶ A, te ūnga o te kingitanga ki tona ringa, na, patua iho e ia ana tangata i patu ra i te kingi i tona pāpā.

6 Ko nga tamariki ia a nga kai kohuru kihai i whakamatea e ia, kia rite ai ki te mea i tuhituhia ki te pukapuka o te ture a Mohi, ki ta Ihowa i whakahau ai, i ki ai, Kaua e whakamatea nga mātua mo ta nga tamariki, kaua ano hoki e whakamatea nga tamariki mo ta nga mātua. Engari mate iho tenei tangata, tenei tangata, mo tona hara ake ano.

7 I patua *ano* e ia nga Eromi ki te raorao tote, tekau nga mano, a, riro mai ana a Hera i a ia i te whawhaitanga; huaina iho e ia te ingoa ko Iokoteere, *e mau nei*, a taea noatia tenei ra.

8 ¶ Katahi a Amatia ka unga tangata atu ki a Iehoaha tama a Iehoahata tama a Iehu kingi o Iharaira, ka mea, Haere mai, taua ka titiro ki a taua.

9 Na, ka unga tangata atu a Iehoaha kingi o Iharaira ki a Amatia kingi o Hura, hei mea, I unga tangata te tataramoa i Repanona ki te hita i Repanona, i mea, Homai to tamahine hei wahine ma taku tamaiti. Na, te haerenga atu o tetahi kararehe o te parae i Repanona, takahia iho e ia taua tataramoa.

10 I patua ano ra hoki a Eroma e koe, a, whakanuia ana koe e tou ngakau, *Ko tenei* hei whakapehapehatanga mau; me noho hoki koe ki tou whare. He aha koe ka whakapataritari ai, e kino ai koe, e hinga ai koutou tahi ko Hura.

11 Heoi kihai i rongo a Amatia, na, haere mai ana a Iehoaha kingi o Iharaira, a, titiro ana raua ko Amatia kingi o Hura ki a raua ki Pete-hemehe o Hura.

12 Na, ka patua a Hura i te aroaro o Iharaira, a, rere ana ki tona teneti, ki tona teneti.

13 Na, ka hopukia a Amatia kingi o Hura tama a Iehoaha, tama a Ahatia, e Iehoaha kingi o Iharaira ki Pete-hemehe. Katahi tera ka haere mai ki Hiruharama, wahia ana e ia te taiepa o Hiruharama i te kuwaha o Eperaima, tae noa ki te kuwaha o te koki; e wha rau nga whatianga,

14 Tangohia ake hoki e ia te koura katoa me te hiriwa, me nga oko katoa i kitea ki roto ki te whare o Ihowa, ki roto hoki i nga taonga o te whare o te kingi; me etahi tangata ano hoki hei mea kia ata noho ai *ratou*, a, hoki ana ki Hamaria.

15 ¶ Na, era atu meatanga i mea ai a Iehoaha, me ana mahi toa, me tana whawhaitanga ki a Amatia kingi o Hura kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka, o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

16 Na, kua moe a Iehoaha ki ona mātua, a, tanumia ana ki Hamaria ki nga kingi o Iharaira, a, ko tana tama ko Ieropoama hei kingi i muri i a ia.

17 ¶ A, kotahi tekau ma rima nga tau i ora ai a Amatia tama a Ioaha kingi o Hura i muri iho i te matenga o Iehoaha tama a Iehoahata kingi o Iharaira.

18 Na, era atu meatanga a Amatia, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

19 Na, ka whakatupu ratou i te he mona ki Hiruharama; a, rere ana ia ki Rakihi; heoi ka unga tangata ano ratou ki te whai i a ia ki Rakihi; a, patua iho ia ki reira.

20 Katahi ia ka kawea mai e ratou i runga i nga hoiho, a, tanumia ana ki Hiruharama ki ona mātua ki te pa o Rawiri.

21 ¶ Na, ka mau te iwi katoa o Hura ki a Ataria, tekau ma ono ano hoki ona tau, a, meinga ana ia e ratou hei kingi i muri i tona pāpā i a Amatia.

22 Nāna Erata i hanga, i whakahoki mai ano ki a Hura, i muri iho i te moenga o te kingi ki ona mātua.

23 ¶ No te tekau ma rima o nga tau o Amatia tama a Ioaha kingi o Hura i kingi ai a Ieropoama tama a Ioaha kingi o Iharaira ki Hamaria; e wha tekau ma tahi nga tau.

24 A, kino iho tana mahi ki te titiro a Ihowa. Kihai i mahue i a ia tetahi o nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara.

25 Nāna i whakahoki te rohe a Iharaira, *tera* i te haerenga atu ki Hamata, a, tae noa ki te moana o te mānia; i rite ai te kupu a Ihowa Atua o Iharaira,

Digitized by Google

tana kupu ra i whakapuakina e tana pononga e Hona poropiti tama a Amitai o Kata-hewhere.

26 I kite hoki a Ihowa i te tukinotanga o Iharaira, he kino rawa; kihai tetahi i tutakina ki roto, i mahue atu ranei, a, kahore he kai whakaora mo Iharaira.

27 Kihai ano hoki a Ihowa i ki kia horoia atu te ingoa o Iharaira i raro i te rangi. Na, ka meinga e ia te ringa o Ieropoama tama a Ioaha hei whakaora mo ratou.

28 ¶ Na, era atu meatanga a Ieropoama, me ana mahi katoa, me ana mahi toa, ana whawhai, tana whakahokinga mai i Ramahiku, i Hamata, (*tera*, i a Hura *i mua*,) ki a Iharaira, kihai ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

29 Na, kua moe a Ieropoama ki ona mātua, ki nga kingi o Iharaira, a, ko tana tama ko Hakaraia hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 15.

NO te rua tekau ma whitu o nga tau o Ieropoama kingi o Iharaira i kingi ai a Ataria tama a Amatia kingi o Hura.

2 Tekau ma ono ona tau i a ia ka kingi nei, a, e rima tekau ma rua nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Iekoria o Hiruharama.

3 A, i tika tana mahi ki te titiro a Ihowa, i rite ki nga mea katoa i mea ai a Amatia tona pāpā.

4 Otiia kihai i whakakahoretia nga wahi tiketike: i patu whakahere tonu ano te iwi, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike.

5 ¶ A, i pakia te kingi e Ihowa. Na, repera tonu iho ia, a mate noa, a, noho ana ia i te whare motuhake. Na, ko Iotama ko te tama a te kingi hei rangatira mo te whare, hei kai whakarite whakawa mo te iwi o te whenua.

6 Na, era atu meatanga a Ataria, me ana mahi katoa, kihai ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

7 Na, kua moe a Ataria ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki te pa o Rawiri, a, ko Iotama ko tana tama te kingi i muri i a ia.

8 ¶ No te toru tekau ma waru o nga tau o Ataria kingi o Hura i kingi ai a Hakaraia tama a Ieropoama ki a Iharaira ki Hamaria; e ono nga marama.

9 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa, i rite ki ta ona mātua i mea ai; kihai i mahue i a ia nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara.

10 Na, ka whakatupu a Harumu tama a Iapehe i te he mona, a, patua ana e ia i te aroaro o te iwi, whakamatea iho, a, ko ia hei kingi i muri i a ia.

11 Na, era atu meatanga a Hakaraia, nana, kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

12 Ko te kupu ano tena a Ihowa i korero ai ia ki a Iehu, i mea ai, E wha nga *whakatupuranga* o o tamariki e noho ki runga ki te torona o Iharaira. Na, koia rawa ano ia.

13 ¶ No te toru tekau ma iwa o nga tau o Utia kingi o Hura i kingi ai a Harumu tama a Iapehe; a, kotahi tino marama i kingi ai ia ki Hamaria.

14 I haere mai hoki a Menaheme tama a Kari i Tirita tae tonu mai ki Hamaria, patua iho e ia a Harumu tama a Iapehe ki Hamaria, whakamatea iho; a ko ia hei kingi i muri i a ia.

15 Na, era atu meatanga a Harumu, me tana he i whakatupuria e ia, kua oti ra hoki te tuhituhi ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira.

16 ¶ Katahi ka patua e Menaheme a Tipiha me nga mea katoa i roto, me ona rohe katoa, o Tirita mai ano; mo ratou kihai i uaki *ki a ia*; koia i patua ai. Ripiripia ake hoki e ia nga wahine hapu katoa o reira.

17 No te toru tekau ma iwa o nga tau o Ataria kingi o Hura i kingi ai a Menaheme tama o Kari ki a Iharaira ki Hamaria: kotahi tekau nga tau.

18 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa. Kihai i mahue i a ia i ona ra katoa nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara.

19 Na, ka whakaekea mai te whenua e Puru kingi o Ahiria, a, hoatu ana e Menaheme etahi taranata hiriwa kotahi mano ki a Puru kia awhinatia mai ai ia e tona ringa, kia mau ai te kingitanga ki tona ringa.

20 I tangohia mai hoki e Menaheme te hiriwa i a Iharaira, i nga tangata taonga nui katoa hei hoatutanga *māna* ki te kingi o Ahiria: e rima tekau nga hekere a tenei, a tenei. Na, hoki ana te kingi o Ahiria, kihai hoki i noho ki taua whenua.

21 ¶ Na, era atu meatanga a Mena-

Digitized by Google

heme, me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira?

22 Na ka moe a Menaheme ki ona mātua, a, ko tana tama ko Pekahia hei kingi i muri i a ia.

23 ¶ No te rima tekau o nga tau o Ataria kingi o Hura i kingi ai a Pekahia tama a Menaheme ki a Iharaira ki Hamaria: e rua nga tau.

24 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa: kihai i mahue i a ia nga hara o Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara.

25 Na, ka whakatupuria he hē mona e tetahi o ana rangatira, e Peka tama a Remaria. Patua iho ia ki Hamaria ki te wahi pai rawa o to te kingi whare, ratou ko Arapoka, ko Arie, me ona hoa, nga Kireari, e rima tekau nga tangata. Heoi whakamatea ana ia e ia, a ko ia ano hei kingi i muri i a ia.

26 Na, era atu meatanga a Pekahia, me ana mahi katoa, nana, kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira.

27 ¶ No te rima tekau ma rua o nga tau o Ataria kingi o Hura i kingi ai a Peka tama a Remaria ki a Iharaira ki Hamaria; e rua tekau nga tau.

28 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa; kihai i mahue i a ia nga hara a Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara.

29 I nga ra o Peka kingi o Iharaira, ka haere mai Tikirata-pirehere kingi o Ahiria, a, riro ana i a ia a Iiono, a Aperepete-maaka, a Ianoa, a Kerehe, a Hatoro, a Kireara, a Kariri, te whenua katoa o Napatari, whakahekea atu ana ratou e ia ki Ahiria.

30 Na, ka whakatupu a Hohea tama a Eraha i te he mo Peka tama a Remaria. Patua iho e ia, whakamatea iho; a, ko ia hei kingi i muri i a ia, i te rua tekau o nga tau o Iotama tama a Utia.

31 Na, era atu meatanga a Peka, me ana mahi katoa, kua oti na te tuhituhi ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Iharaira.

32 ¶ No te rua o nga tau o Peka tama a Remaria kingi o Iharaira i kingi ai a Iotama tama a Utia kingi o Hura.

33 E rua tekau ma rima ona tau i a ia ka kingi nei, a, kotahi tekau ma ono nga tau i kingi ai ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Ieruha, he tamahine na Haroko.

34 A, i tika tana mahi ki te titiro a Ihowa, i rite ana mahi ki nga mea katoa a tona pāpā, a Utia.

35 ¶ Ko nga wahi tiketike ia kihai i whakakahoretia e ia. I patu whakahere tonu te iwi, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike. Nāna i hanga to runga kuwaha o te whare o Ihowa.

36 ¶ Na, era atu meatanga a Iotama, me ana mahi katoa, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

37 I aua ra ka timata a Ihowa te unga mai i a Retini kingi o Hiria raua ko Peka tama a Remaria ki a Hura.

38 Na, ka moe a Iotama ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki te pa o tona tupuna o Rawiri; a, ko Ahata ko tana tama hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 16.

NO te tekau ma whitu o nga tau o Peka tama a Remaria i kingi ai a Ahata tama a Iotama kingi o Hura.

2 E rua tekau nga tau o Ahata i tona kingitanga ai, a, kotahi tekau ma ono nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, kihai i tika tana mahi ki te titiro a Ihowa, a tona Atua, *kihai* i rite ki ta tona tupuna ki ta Rawiri.

3 Heoi haere ana ia i te ara o nga kingi o Iharaira; i mea ano hoki i tana tama kia tika na waenganui o te ahi, kia pera ano me nga meatanga whakarihariha a nga tauiwi i peia nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

4 I patu whakahere ano ia, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike, ki nga pukepuke, ki raro ano hoki i nga rakau kouru nui.

5 ¶ Na, ko te haerenga mai o Retini kingi o Hiria raua ko Peka tama a Remaria kingi o Iharaira ki Hiruharama, whawhai ai. Heoi whakapaea ana a Ahata e raua. Otiia kihai ia i taea e raua i te whawhaitanga.

6 I taua wa ano ka whakahokia mai a Erata ki Hiria e Retini kingi o Hiria a, peia ana nga Hurai i Erata: na, haere mai ana nga Hiriani ki Erata, a nohoia ana a reira, a taea noatia tenei ra.

7 Katahi a Ahata ka unga tangata atu ki a Tikirata-pirehere kingi o Ahiria hei ki atu, He pononga, he tamaiti ahau nau, Haere mai, whakaorangia ahau i te ringa o te kingi o Hiria, i te ringa ano hoki o te kingi o Iharaira, kua whakatika mai nei ki a au.

8 Na, ka mau a Ahata ki te hiriwa, ki te koura, i kitea ki roto ki te whare o

Digitized by Google

Ihowa, ki nga taonga ano hoki o te whare o te kingi, a, ungā atu ana e ia kia kawea hei whakapati mo te kingi o Ahiria.

9 Na, whakarongo mai ana te kingi o Ahiria ki a ia, a, haere mai ana te kingi o Ahiria ki Ramahiku, horo ana i a ia, whakahekea atu ana e ia *ona tangata* ki Kiri, whakamatea iho ano hoki a Retini e ia.

10 ¶ Na, haere ana a Kingi Ahata ki te whakatau i a Tikirata-pirehere kingi o Ahiria ki Ramahiku; a, tona kitenga i tetahi aata ki Ramahiku, na, ka ungā atu e Kingi Ahata kia kawea ki a Uria tohunga te ahua o taua aata me tona ritenga me nga mahinga katoatanga o taua mea.

11 Katahi ka hangā e te tohunga, e Uria, he aata, he mea e rite ana ki nga mea katoa i ungā mai nei e kingi Ahata kia kawea mai i Ramahiku: rite tonu ta te tohunga, ta Uria; tae rawa mai a Kingi Ahata i Ramahiku *kua oti.*

12 A, te taenga mai o te kingi i Ramahiku, ka kite te kingi i te aata, na, ka whakatata atu te kingi ki te aata, ka whakaeke i te tahunga tinana ki runga.

13 Tahuna ana hoki e ia tana tahunga tinana, tana whakahere toto-kore, ringitia ana tana ringihanga, tauhiuhia ana hoki e ia nga toto o ana whakamarietanga ki runga ki te aata.

14 Na, te aata parahi, tera i te aroaro o Ihowa, nekehia mai ana e ia i mua i te whare, i te takiwa o taua aata, o te whare o Ihowa, a, whakaturia ana ki te taha o taua aata, ki te taha ki te nota.

15 A, i whakahau ano a Kingi Ahata i te tohunga i a Uria, i mea, Tahuna ki runga ki te aata nui te tahunga tinana o te ata, te whakahere toto-kore o te ahiahi, te tahunga tinana a te kingi, me tana whakahere toto-kore, te tahunga tinana a te iwi katoa o te whenua, me ta ratou whakahere toto-kore, me a ratou ringihanga; me tauhiuhi ano hoki e koe ki runga ki taua mea nga toto katoa o te tahunga tinana, me nga toto katoa o te patunga tapu: a, hei mea ui maku te aata parahi.

16 Na, rite tonu ta Uria tohunga i mea ai ki nga mea katoa i whakahaua mai e Kingi Ahata.

17 I tapahia ano hoki e Kingi Ahata nga awhi o nga turanga, tangohia ana e ia te takotoranga wai i runga i aua mea: i tangohia iho ano hoki e ia te moana i runga i nga kau parahi, i *tu* ra i raro i taua mea, a, whakatakotoria ana ki runga ki te whariki kohatu;

18 Me te taupoki ano hoki mo te hapati i hangā nei e ratou ki roto ki te whare, me te haerenga mai ano hoki o te kingi i waho, whakaangā ketia ana e ia i te whare o Ihowa, he whakaaro ki te kingi o Ahiria.

19 ¶ Na, era atu meatanga i mea ai a Ahata kihai ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

20 Na, kua moe a Ahata ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki te pa o Rawiri, a, ko tana tama ko Hetekia hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 17.

NO te tekau ma rua o nga tau o Ahata kingi o Hura i kingi ai a Hohea tama a Eraha ki Hamaria ki a Iharaira: e iwa nga tau.

2 I kino ano tana mahi ki te titiro a Ihowa; otiia kihai i rite ki ta nga kingi o Iharaira i mua i a ia.

3 ¶ I whakaekea mai ia e Haramanehere kingi o Ahiria: na, kua meinga a Hohea hei pononga māna; a, hoatu ana e ia he hakari ki a ia.

4 Na, ka mau i te kingi o Ahiria te he e whakatupuria ana e Hohea, i tana ngarenga i etahi tangata ki a Ho kingi o Ihipa, kihai ano hoki i kawea atu e ia ki te kingi o Ahiria te hakari i *kawea e ia* i era atu tau. Na, tutakina atu ana ia e te kingi o Ahiria, hereherea ana ki roto ki te whare herehere.

5 ¶ Katahi ka whakaekea mai te whenua katoa e te kingi o Ahiria, whakaekea ana Hamaria e ia, whakapaea ana, e toru nga tau.

6 ¶ I te iwa o nga tau o Hohea ka horo Hamaria i te kingi o Ahiria; whakahekea atu ana e ia a Iharaira ki Ahiria, whakanohoia ana ki Hara, ki Haporo i te taha o Awa Kotana, ki nga pa ano hoki o nga Meri.

7 He mea hoki kua hara nga tamariki a Iharaira ki a Ihowa, ki to ratou Atua, nāna nei ratou i kawe mai i te whenua o Ihipa i raro i te ringa o Parao kingi o Ihipa, kua wehi ano hoki i nga atua ke;

8 A, haere ana i runga i nga tikanga o nga iwi i peia nei e Ihowa i mua i nga tamariki a Iharaira, o nga kingi ano hoki o Iharaira i whakakingitia nei e ratou.

9 Meatia pukutia ana hoki e nga tamariki a Iharaira nga mea kihai i tika ki a Ihowa, ki to ratou Atua; i hangā hoki

Digitized by Google

e ratou etahi wahi tiketike ma ratou ki o ratou pa katoa, ki te taumaihi a nga kai tutei, ki te pa whai taiepa.

10 I whakaturia ano hoki e ratou nga whakapakoko, me nga nehenehe ki runga ki nga pukepuke tiketike katoa, ki raro ano hoki i nga rakau kouru nui katoa.

11 Tahuna ana e ratou he whakakakara ki reira, ki runga ki nga wahi tiketike katoa, pera ana ratou me nga iwi i whakahekea atu nei e Ihowa i mua i a ratou; meatia ana e ratou nga mea kino hei whakapataritari i a Ihowa.

12 Mahi ana ratou ki nga whakapakoko i korerotia ra e Ihowa ki a ratou, Kaua tenei mea e meatia e koutou.

13 Heoi whakaaturia ana ano e Ihowa te he o Iharaira, o Hura, he mea korero na nga poropiti katoa, na nga matakite katoa; i ki ia, Hoki mai i o koutou ara he, puritia aku whakahaunga me aku tikanga; kia rite ki te ture katoa i whakahaua e ahau ki o koutou mātua, ki taku ano hoki i unga atu ai ki a koutou, he mea korero na aku mononga, na nga poropiti.

14 Heoi kihai ratou i whakarongo; whakapakeke ana ratou i o ratou kaki, kia pera me nga kaki o o ratou mātua, kihai nei i whakapono ki a Ihowa, ki to ratou Atua.

15 Whakorekore ana ratou ki ana tikanga ki tana kawenata i whakaritea e ia ki o ratou mātua, ki ana whakaaturanga ano hoki i whakaaturia e ia mo o ratou he, a, haere ana ki te whai i nga mea tekateka noa, a, teka noa iho ratou; arumia ana e ratou nga iwi i tetahi taha o ratou, i tetahi taha, era i ako mai ra a Ihowa ki a ratou, kia kaua e rite te mahi ki ta ratou.

16 I whakarerea hoki e ratou nga whakahaunga katoa a Ihowa a to ratou Atua, a, hangā ana e ratou nga whakapakoko whakarewa ma ratou, nga kuao kau e rua: i meatia ano hoki e ratou tetahi nehenehe, a, koropiko ana ki te ope katoa o te rangi; i mahi ano ratou ki a Paara.

17 I meinga aho hoki e ratou a ratou tamariki me a ratou tamahine kia tika na waenganui i te ahi; i whakaaro ki nga tohu, ki nga karakia maori; i hoko atu ano hoki i a ratou hei mahi i te kino ki te titiro a Ihowa, hei whakapataritari i a ia.

18 No reira nui atu te riri o Ihowa ki a Iharaira, a, nekehia atu ana ratou e ia i tona aroaro, kihai hoki tetahi i mahue, ko te iwi anake o Hura.

19 Me Hura ano hoki, kihai ratou i pupuri i nga whakahaunga a Ihowa, a to ratou Atua, heoi haere ana i runga i nga tikanga i whakatakotoria e Iharaira.

20 Na, whakakorekore ana a Ihowa ki nga uri katoa o Iharaira, whakawhiua ana ratou e ia, hoatu ana ki nga ringa o nga kai pahua, a, makā noatia atu ratou i tona aroaro.

21 I titorehia atu hoki a Iharaira e ia i roto i te whare o Rawiri, a, meinga ana e ratou a Ieropoama tama a Nepata hei kingi. Na, turakina atu ana a Iharaira e Ieropoama kia kaua e whai i a Ihowa, a, nui atu te hara i meatia ai ratou e ia kia hara.

22 Na, haere ana nga tamariki a Iharaira i runga i nga hara katoa i hara ai a Ieropoama: kihai i mahue i a ratou.

23 A nekehia noatia atu ra ano a Iharaira e Ihowa i tona aroaro: ko tana hoki tena i ki ai, he mea korero mai na ana mononga katoa, na nga poropiti. Na, ka whakahekea atu a Iharaira i runga i to ratou whenua ki Ahiria, a mohoa noa nei.

24 Na, ka kawea mai he tangata e te kingi o Ahiria i Papurona, i Kutu, i Awa, i Hamata, i Heparawaima, a, whakanohoia ana e ia ki nga pa o Hamaria, ki nga wahi o nga tamariki a Iharaira. Na, kua riro mai a Hamaria i a ratou, a, nohoia ana e ratou nga pa o reira.

25 Na, i te timatanga o ta ratou noho ki reira, kihai ratou i wehi i a Ihowa. Katahi ka ungā e Ihowa etahi raiona ki roto ki a ratou, a, whakamatea iho etahi o ratou.

26 Na, ka korero etahi ki te kingi o Ahiria; i ki atu ratou, Nga iwi i whakahekea atu na e koe, i whakanohoia ra ki nga pa o Hamaria, kahore e matau ki nga whakaritenga a te Atua o te whenua, a, ungā ana e ia he raiona ki a ratou. Na, ka whakamatea mai nei ratou, mo ratou kahore e matau ki nga whakaritenga a te Atua o te whenua.

27 Katahi ka whakahau te kingi o Ahiria, ka mea, Kawea ki reira tetahi o nga tohunga i whakahekea mai nei e koutou i reira; a, ma ratou e haere atu ki reira noho ai, mana hoki ratou e whakaako ki nga whakaritenga a te Atua o te whenua.

28 Katahi ka haere atu tetahi o nga tohunga i whakahekea atu e ratou i Hamaria, a, noho ana ki Pete-ere; ko ia hoki hei kai whakaako i a ratou ki te tikanga mo ta ratou wehi i a Ihowa.

29 Otiia i hangā ano toua atua ake e

Digitized by Google

tenei iwi, e tenei iwi, a, whakanohoia ana ki nga whare o nga wahi tiketike i hangā nei e nga Hamari e tenei iwi, e tenei iwi, ki o ratou pa i noho ai ratou.

30 Na nga tangata ano hoki o Papurona i hangā Hukoto-penoto; na nga tangata o Kutu i hanga Nerekara; na nga tangata ano hoki o Hamata i hanga Ahima,

31 Na nga Awi i hanga Nipihata, raua ko Tarataka. I tahuna ano hoki e nga Heparawaimi a ratou tamariki ki te ahi, hei mea ki a Ataramereke raua ko Anamereke atua o Heparawaima.

32 Heoi wehi ana ratou i a Ihowa; me te whakatohunga ano ratou i nga ware hei tohunga ma ratou mo nga wahi tiketike. Ko era hei kai mahi ma ratou mo nga mea *tapu* i nga whare wahi tiketike.

33 Wehi ana ratou i a Ihowa, me te mahi ano ki o ratou atua: pera ana me nga iwi i whakahekea atu nei e ratou i reira.

34 Rite tonu ki o mua ritenga a ratou mahi, a taea noatia tenei ra; kahore o ratou wehi i a Ihowa, kahore hoki a ratou mahi e rite ki a ratou tikanga, ki a ratou whakariteritenga, ki ta ratou ture, ki te whakahaunga i whakahau ai a Ihowa i nga tamariki a Hākopa, *a te tangata* i karangatia nei e ia tona ingoa ko Iharaira.

35 I whakaritea na hoki e Ihowa he kawenata ki a ratou, i whakahau hoki ia i a ratou, i mea, Kei wehi koutou i nga atua ke; kaua ano hoki e koropiko ki a ratou, kaua e mahi ki a ratou, kaua e patu whakahere ki a ratou.

36 Engari a Ihowa nāna nei koutou i kawe mai i te whenua o Ihipa i runga i te kaha nui, i te ringa ano hoki kua oti te whakamaro, ko ia ta koutou e wehi ai, ko ia ta koutou e koropiko atu ai; me patu whakahere ano hoki koutou ki a ia.

37 Na, nga tikanga, me nga whakariteritenga, me te ture, me te whakahaunga kua oti na te tuhituhi e ia mo koutou, me pupuri e koutou, me mahi i nga ra katoa; kaua hoki e wehi i nga atua ke.

38 Kei wareware hoki i a koutou te kawenata i whakaritea e ahau ki a koutou; kaua ano hoki e wehi ki nga atua ke.

39 Engari ko Ihowa ko ta koutou Atua ta koutou e wehi ai, a, mana koutou e wkakaora i roto i te ringa o o koutou hoa riri katoa.

40 Otiia kihai ratou i whakarongo atu; na, rite tonu ki nga ritenga o mua ta ratou i mea ai.

41 Heoi wehi ana aua iwi i a Ihowa, me te mahi ano ki a ratou whakapakoko: ko a ratou tamariki me nga tamariki ano hoki a ā ratou tamariki, rite tonu ta ratou i mea ai ki ta o ratou matua a taea noatia tenei ra.

UPOKO 18.

NA, no te toru o nga tau o Hohea tāma a Eraha kingi o Iharaira i kingi ai a Hetekia tama a Ahata kingi o Hura.

2 E rua tekau ma rima ona tau i tona kingitanga ai, a, e rua tekau ma iwa nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama; na, te ingoa o tona whaea ko Api, he tamahine na Hakaraia.

3 Na, he tika tana mahi ki te titiro a Ihowa: i rite ki nga mea katoa i mea ai a Rawiri tona tupuna.

4 ¶ Whakakahoretia ana e ia nga wahi tiketike, wahia ana nga whakapakoko, tuaina ana e ia te ngahere; mongamonga noa i a ia te nakahi parahi i hangā nei e Mohi: he tahu hoki na nga tamariki a Iharaira i te whakakakara ki taua mea, a taea noatia aua ra; huaina iho hoki e ia, ko Nehuhatana.

5 Ko Ihowa Atua o Iharaira tana i whakawhirinaki atu ai, kahore ano hoki he rite mona o nga kingi katoa o Hura i muri i a ia, o era hoki i mua i a ia.

6 Heoi piri tonu ia ki a Ihowa; kihai hoki i mahue te whai i a ia, puritia ana e ia ana whakahaunga i whakahau ai a Ihowa ki a Mohi.

7 Na, i a ia a Ihowa, a, oti pai ana tana i nga wahi katoa i haere atu ai ia. Na, ka whakakeke atu ia ki te kingi o Ahiria, a, kihai i mahi ki a ia.

8 Patua ana e ia nga Pirihitini, a tae noa ki Kaha, ki o reira rohe ano hoki, i te taumaihi o nga kai tutei, i te pa whai taiepa ano hoki.

9 ¶ Na, i te wha o nga tau o Kingi Hetekia, ara, i te whitu o nga tau o Hohea tama a Eraha kingi o Iharaira ka whakaekea mai Hamaria e Haramanehere kingi o Ahiria, a whakapaea ana e ia

10 A horo ana a reira i a ratou i te mutunga o te toru o nga tau; no te ono o nga tau o Hetekia, ara, no te iwa o nga tau o Hohea kingi o Iharaira i horo ai Hamaria.

11 Na, whakahekea atu ana a Iharaira e te kingi o Ahiria ki Ahiria, whakanohoia ana e ia ki Hara, ki Haporo, ki te

Digitized by Google

taha o Awa Kotana ki nga pa ano hoki o nga Meri.

12 Mo ratou kihai i whakarongo ki te reo o Ihowa o to ratou Atua, na, takahia ana e ratou tana kawenata me nga mea katoa i whakahaua mai e Mohi, e ta Ihowa pononga; kihai i whakarangona, kihai i mahia.

13 ¶ Na, no te tekau ma wha o nga tau o Kingi Hetekia ka whakaeken mai nga pa taiepa katoa o Hura e Henakeripi kingi o Ahiria, a horo ana i a ia.

14 Katahi a Hetekia kingi o Hura ka unga tangata ki te kingi o Ahiria ki Rakihi, ka mea atu, Kua hara ahau, hoki atu i a au. Me pikau e ahau tau pikaunga e whakapikaua mai e koe ki a au. Katahi te kingi o Ahiria ka whakarite mai ki a Hetekia kingi o Hura kia toru rau nga taranata hiriwa, a, kia toru tekau nga taranata koura.

15 Na, homai ana e Hetekia te hiriwa katoa i kitea ki te whare o Ihowa, i roto ano hoki i nga taonga o te whare o te kingi.

16 I taua wa ka tapahia mai e Hetekia *te koura o* nga tatau o te temepara o Ihowa, o nga pou ano hoki i whakakikoruatia nei e Hetekia kingi o Hura, a, hoatu ana e ia ki te kingi o Ahiria.

17 ¶ Na, ka ungā mai e te kingi o Ahiria a Taratana, ratou ko Rapaharihi ko Rapahake i Rakihi ki a Kingi Hetekia ki Hiruharama, he nui ano hoki te ope. Heoi haere mai ana ratou; kua tae ki Hiruharama. Haere mai ana ratou, ka tae, tu ana ki te awakeri o to runga puna wai, ki tera i te huarahi o te mara o nga kai horoi kakahu.

18 Na, ta ratou karangatanga ki te kingi ka puta ki a ratou a Eriakimi tama a Hirikia te rangatira o te whare, ratou ko Hepena kai tuhituhi, ko Ioaha tama a Ahapa ko te kai whakamahara.

19 Na, ko te meatanga a Rapahake ki a ratou, Tena, mea atu ki a Hetekia, Ko te kupu tenei a te kingi nui, a te kingi o Ahiria, He aha tenei whakawhirinakitanga e whakawhirinaki atu nei koe?

20 E mea na koe, (otiia he mea ngutu kau,) he ngarahu tika, he kaha toku mo te whawhai. Na, ko wai to whakawhirinakitanga, i whakakeke ai koe ki a au?

21 Na, e whakawhirinaki atu na koe ki tena kakaho whati hei tokotoko, ki Ihipa; ki te pehia iho e te tangata, ka ngoto ki roto ki tona ringa, na, kua tu. Ka pera ano a Parao kingi o Ihipa ki te hunga katoa e okioki atu ana ki a ia.

22 Na, ki te mea koutou ki a au, Ko Ihowa ko to matou atua ta matou e whakawhirinaki atu nei, he teka ianei nana nga wahi tiketike, me nga aata i whakakahoretia atu nei e Hetekia, a, mea ana ia ki a Hura raua ko Hiruharama, Hei mua i tenei aata koutou koropiko ai ki Hiruharama?

23 Na, homai aianei nga utu pupuri ki toku ariki ki te kingi o Ahiria, a ka hoatu e ahau etahi hoiho ki a koe, kia rua nga mano, ki te taea e koe te whakanoho kai eke ki runga i a ratou.

24 A me pehea e hoki ai i a koe te kanohi o tetahi rangatira, o tetahi o nga iti rawa o nga pononga a toku ariki; i a koe ka whakawhirinaki ki Ihipa ki te hariata, ki nga kai eke hoiho mau.

25 I ngaro ranei a Ihowa i toku haerenga mai ki te huna i tenei wahi? I mea mai a Ihowa ki a au, Haere atu ki tera whenua huna ai.

26 Na, ko te meatanga atu a Eriakimi tama a Hirikia, ratou ko Hepena, ko Ioaha, ki a Rapahake, Tena, korero Hiriani mai ki o pononga; e mohiotia ana hoki *tena reo* e matou; kaua hoki e korero reo Hurai mai ki a matou, i te mea e whakarongo ana te iwi nei i runga i te taiepa.

27 Ano ra ko Rapahake ki a ratou, I ungā mai ranei ahau e toku ariki ki tou ariki, ki a koe ranei, hei korero i enei kupu; he teka ianei ki nga tangata e noho ana i runga i te taiepa, kia kainga e ratou to ratou paru, kia inumia ano hoki to ratou pi, *ara*, e koutou tahi?

28 Na, tu ana a Rapahake, a, nui atu tona reo ki te karanga i te reo Hurai; ka korero, ka mea, Whakarongo mai ki te kupu a te kingi nui, a te kingi o Ahiria.

29 Ko te kupu tenei a te kingi, Kei tinihangatia koutou e Hetekia; e kore hoki koutou e taea e ia te whakaora i roto i tona ringa.

30 Kei meinga ano hoki koutou e Hetekia kia whakawhirinaki atu ki a Ihowa, i a ia ka ki ra, Tera tatou ka whakaorangia e Ihowa, e kore ano hoki tenei pa e tukua atu ki te ringa o te kingi o Ahiria.

31 Kaua e whakarongo ki a Hetekia; ko te kupu hoki tenei a te kingi o Ahiria, Whakaritea mai *he kawenata* ki a au i runga i te hakari; haere mai hoki ki waho ki a au, ka kai ai koutou i *nga hua* o tana waina o tana waina, o tana piki o tana piki, ka inu ano hoki i te wai o tana puna o tana puna:

32 Kia tae atu ra ano ahau ki te tiki i

Digitized by Google

a koutou ki te whenua e penei ana me to koutou nei whenua, ki te whenua witi, waina, ki te whenua taro, mara waina, ki te whenua oriwa hinu, honi, kia ora ai koutou, kei mate; kaua hoki e whakarongo ki a Hetekia; e whakapati ana hoki ia i a koutou, e mea ana, Ma Ihowa tatou e whakaora.

33 I whakaorangia ranei e tetahi o nga Atua o nga tauiwi tona whenua i roto i te ringa o te kingi o Ahiria?

34 Kei hea nga atua o Hamata, o Arapara? kei hea nga atua o Heparawaima, o Hena, o Iwa? i whakaorangia ranei e ratou a Hamaria i roto i toku ringa?

35 Na wai o nga atua katoa o nga whenua i whakaora to ratou whenua i roto i toku ringa, e whakaorangia ai e Ihowa a Hiruharama i roto i toku ringa?

36 Heoi whakarongo kau ana tera te iwi, kihai hoki i whakahoki kupu atu ki a ia; ko ta te kingi hoki tena i whakaako ai; i ki ia, Kaua e whakahoki kupu atu ki a ia.

37 Na, haere ana a Eriakimi tama a Hirikia te rangatira o te whare, ratou ko Hepena kai tuhituhi, ko Ioaha tama a Ahapa te kai whakamahara, ki a Hetekia, he mea haehae *o ratou* kakahu, a, korerotia atu ana e ratou ki a ia nga kupu a Rapahake.

UPOKO 19.

NA, te rongonga o Kingi Hetekia, haea ana e ia ona kakahu, hipokina iho ia ki te kakahu taratara, haere ana ki te whare o Ihowa.

2 I unga ano hoki e ia a Eriakimi te rangatira o te whare, ratou ko Hepena kai tuhituhi, ko nga kaumatua o nga tohunga, he mea hipoki ki te kakahu taratara, ki a Ihaia poropiti tama a Amoho.

3 Na, ko ta ratou kianga atu ki a ia, Ko te kupu tenei a Hetekia, Tenei ra, he ra no te he, no te whakatuma, no te kohukohunga; kua taea hoki te whanautanga o nga tamariki, heoi kahore he kaha e whanau ai.

4 Tera pea a Ihowa tou Atua ka rongo ki nga kupu katoa a Rapahake i unga mai nei e tona ariki e te kingi o Ahiria hei whakorekore ki te Atua ora; a ka riri mai ki nga kupu i rongo ai a Ihowa tou Atua. Na, kia ara to inoi mo nga toenga e noho nei.

5 ¶ Te haerenga atu o nga tangata a Kingi Hetekia ki a Ihaia,

6 Ka mea a Ihaia ki a ratou, Kia penei ta koutou ki atu ki to koutou ariki, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kaua e wehi i nga kupu i rongo ra koe, ki era i kohukohu mai ra nga tangata o te kingi o Ahiria ki a au.

7 Na, ka unga atu e ahau he wairua ki a ia, a ka rongo ia i tetahi rongo, ka hoki ki tona whenua, ka meinga ano hoki ia e ahau kia hinga i te hoari i tona whenua.

8 ¶ Na, hoki ana a Rapahake, a, rokohanga atu e ia e whawhai ana te kingi o Ahiria ki Ripina: i rongo hoki ia kua hapainga mai e ia i Rakihi.

9 A, tona rongonga ki a Tirihaka kingi o Etiopia, ki te korero, Nana, kei te haere mai ia ki te whawhai ki a koe, ka unga tangata ano ki a Hetekia, ka ki atu,

10 Kia penei ta koutou ki atu ki a Hetekia kingi o Hura, mea atu, Kei tinihangatia koe e tou Atua e tau e okioki atu na koe, i a ia e ki na, E kore a Hiruharama e hoatu ki te ringa o te kingi o Ahiria.

11 Nana, kua rongo na koe ki ta nga kingi o Ahiria i mea ai ki nga whenua katoa, ki to ratou hunanga i a ratou: a, e whakaorangia ranei koe?

12 I whakaorangia ranei e o ratou atua nga tauiwi i hunā e oku mātua, a Kotana, a Harana, a Retepe, me nga tamariki o Erene, era i Terahara?

13 Kei hea te kingi o Hamata, te kingi o Arapara, te kingi o te pa Heparawaima, o Hena, o Iwa?

14 ¶ Te tangohanga mai a Hetekia i te pukapuka i roto i nga ringa o nga karere, korerotia ana e ia. Na, haere ana a Hetekia ki runga ki te whare o Ihowa, wherahia ana e ia ki te aroaro o Ihowa.

15 Na, ko te inoinga atu a Hetekia ki te aroaro o Ihowa, ka mea, E Ihowa, Atua o Iharaira, e noho na i waenganui o nga kerupima, ko koe te Atua, ko koe anake, o nga kingitanga katoa o te whenua; nau i hanga te rangi me te whenua.

16 Tahuri mai tou taringa, e Ihowa, whakarongo mai. Titiro mai ou kanohi e Ihowa, kia kite koe, kia rongo ki nga kupu a Henakeripi, i unga nei i tenei hei whakorekore mo te Atua ora.

17 E tika ana ano, e Ihowa, kua kore i nga kingi o Ahiria nga iwi, me to ratou whenua,

18 Kua tukua ano hoki e ratou o ratou atua ki te ahi; no te mea ehara ratou i te atua; engari he mahi na te ringa tangata, he rakau, he kohatu; koia i hunā ai e ratou.

Digitized by Google

19 Tena ra, whakaorangia matou aianei, e Ihowa, e to matou Atua, i roto i tona ringa, kia mohio ai nga kingitanga katoa o te whenua ko koe a Ihowa te Atua, ko koe anake.

20 ¶ Katahi a Ihaia tama a Amoho ka unga tangata mai ki a Hetekia, hei mea mai, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Tau i inoi mai na koe ki a au mo Henakeripi kingi o Ahiria, kua whakarangona atu e ahau.

21 Ko ta Ihowa kupu tenei i korero ai mona, Kua whakahawea te tamahine wahina a Hiona ki a koe; kataina iho koe e ia; oioi ana te mātenga o te tamahine a Hiruharama ki a koe.

22 Ko wai tau i whakorekore ra, i kohukohu ra; ki a wai tou reo i whakarahia ra, tou kanohi i kake ra ki runga? ki te Mea Tapu o Iharaira.

23 Meatia ana e koe o karere hei whakorekore mo te Ariki; e mea mai na koe, kake ana ahau, me aku tini hariata, ki runga ki nga wahi tiketike o nga maunga, ki nga taha o Repanona, ka tuakina ano e ahau nga hita roroa o reira me o reira kauri papai; ka tae ano ahau ki te whare-tira-haere o tona wahi whakamutunga mai, ki te ngahere o tona Karamere.

24 Keria ana e ahau, inumia ana nga wai ke, maroke ake i te kapu o toku waewae nga awa katoa o nga wahi e whakapaea ana.

25 Kahore ranei koe i rongo i mua noa atu naku tena i mea, i nga ra o namata naku tena i hanga. Katahi nei ka whakaputaina atu e ahau, a ka waiho na koe hei mea i nga pa taiepa hei puranga rukerukenga.

26 Koia i iti ai te kaha o o reira tangata; wehi ana ratou, porahurahu kau ana; rite tonu ratou ki te tarutaru o te parae, ki te otaota matomato, ki te taru i runga i nga tuanui, ki te *witi* i ngingio i te mea kiano i tupu noa.

27 Na, tou nohoanga iho, tou haerenga atu, tou haerenga mai, matau tonu i a au, me to nananga ano hoki ki a au.

28 Na, kua tae ake nei ki oku taringa, to nananga ki a au, me to riri; mo reira ka kuhua e ahau taku matau ki tou ihu, taku parairi ki ou ngutu; a ka whakahokia koe na te ara i haere mai na koe.

29 A, ko te tohu tenei ki a koe, I tenei tau ka kai koutou i nga mea tupu noa ake, a, i te rua o nga tau ko nga tupu noa ake o te tau; na, hei te toru o nga tau koutou whakato ai, kokoti ai, whakato ai i nga mara waina, kai ai i nga hua o *aua mara*.

30 Na, tera e hou ano hoki whakararo nga pakiaka o nga oranga i mawhiti o te whare o Hura, ka hua ano hoki nga hua whakarunga.

31 No te mea tera e puta ake he toenga i Hiruharama, he oranga i Maunga Hiona. E taea ano tenei e te ngakau nui o Ihowa *o nga mano*.

32 Na, ko ta Ihowa kupu tenei mo te kingi o Ahiria, E kore ia e haere mai ki tenei pa, e kore ano hoki e perea mai he pere e ia ki konei, e kore ano e maua mai e ia he whakangungu rakau ki mua i tenei *pa*, e haupuria ranei e ia he puke hei whawhaitanga ki konei.

33 Te ara i haere mai ai ia, ka hoki ia ma reira: e kore ano hoki ia e tae mai ki tenei pa, e ai ta Ihowa.

34 Ka tiakina hoki e ahau tenei pa, ka whakaorangia; he whakaaro ki a au, ki taku ponongа ano hoki ki a Rawiri.

35 ¶ I taua po ano ka puta atu te anahera o Ihowa, a, patua iho e ia i te puni o nga Ahiriana, kotahi rau e waru tekau ma rima nga mano: a, te marangatanga ake i te ata, nana, o ratou tinana! he tupapaku katoa ratou.

36 Na, turia atu ana e Henakeripi kingi o Ahiria, haere ana, hoki ana, noho rawa atu kei Ninewe.

37 A, i a ia e koropiko ana i roto i te whare o tona atua o Nitiroko, patua iho ia e ana tama e Ataramereke raua ko Haretere ki te hoari; mawhiti tonu atu raua ki te whenua o Ararata, a, ko Etara-Harona ko tana tama te kingi i muri i a ia.

UPOKO 20.

I AUA ra ka mate a Hetekia, me kahore ka marere. Na, ko te haerenga mai o Ihaia poropiti tama a Amoho ki a ia, ka mea ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Whakahaua iho tou whare, no te mea ka mate koe, e kore e ora.

2 Te tino tahuritanga atu o tona mata ki te pakitara, ka inoi ki a Ihowa, ka mea,

3 Tena ra, e Ihowa, kia mahara ra ki aku haereerenga i tou aroaro i runga i te pono, i te ngakau tapatahi, ki taku meatanga i te pai ki tau titiro iho. Na, tangi ana a Hetekia; nui atu te tangi.

4 Heoi kahore ano a Ihaia kia puta noa ki to waenganui marae, kua puta mai te kupu a Ihowa ki a ia, ka mea,

5 Hoki atu, mea atu ki te rangatira o

Digitized by Google

toku iwi, ki a Hetekia, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Rawiri o tou tupuna, Kua whakarangona tau inoi e ahau, kua kitea e ahau ou roimata: nana, me whakaora koe e ahau. I te toru o nga ra ka haere koe ki runga ki te whare o Ihowa.

6 Ka tapiritia ano e ahau ou ra ki nga tau kotahi tekau ma rima, ka whakaorangia koe, me tenei pa, e ahau, i te ringa o te kingi o Ahiria; ka tiakina ano hoki e ahau tenei pa, he whakaaro ki a au, ki taku tangata ano hoki ki a Rawiri.

7 I ki ano hoki a Ihaia, Tikina he papa piki. Na, tikina ana e ratou, whakapakia atu ana ki te whewhe, na kua ora.

8 ¶ I mea ano a Hetekia ki a Ihaia, He aha te tohu moku ka whakaorangia e Ihowa? moku ka haere i te toru o nga ra ki te whare o Ihowa?

9 Ano ra ko Ihaia, Ko te tohu tenei a Ihowa ki a koe mo te kupu i korero ai ia ka oti i a Ihowa: kia tekau ranei nga nekehanga e neke atu ai te atarangi; kia tekau ranei nga nekehanga e hoki ai?

10 Ano ra ko Hetekia, He mea noa iho kia tekau nga nekehanga e neke atu ai te atarangi; erangi kia tekau nga nekehanga e hoki ai te atarangi ki muri.

11 Katahi a Ihaia poropiti ka karanga atu ki a Ihowa, a, whakahokia mai ana e ia te atarangi, tekau nga nekehanga o nga nekehanga i heke iho ai i te whakaatu haora a Ahata.

12 ¶ I taua wa ka tukua mai he pukapuka me tetahi hakari ki a Hetekia e Peroraka-pararana, tama a Pararana kingi o Papurona; no te mea i rongo ia, kei te mate a Hetekia.

13 A, whakarongo tonu mai a Hetekia ki a ratou, whakakitea ana e ia ki a ratou te whare katoa o ana mea papai, te hiriwa, te koura, nga kinaki kakara, te hinu pai, me te whare katoa o ana mea mo te whawhai, me nga mea katoa i rokohanga ki roto ki ona taonga: kahore tetahi mea o tona whare, o tona kingitanga katoa, i kore te whakakitea atu e Hetekia ki a ratou.

14 ¶ Katahi a Ihaia poropiti ka haere mai ki a Kingi Hetekia, ka mea ki a ia, I pehea mai enei tangata? i haere mai hoki ratou i hea ki a koe? Ano ra ko Hetekia, I haere mai ratou i te whenua hoi i Papurona.

15 Ano ra ko tera, Ko ehea mea i kitea e ratou i roto i tou whare? Ka mea atu a Hetekia, Kua kitea e ratou nga mea katoa i roto i toku whare. Kahore tetahi mea o oku taonga i kore te whakakitea atu e ahau ki a ratou.

16 Na, ko te meatanga mai a Ihaia ki a Hetekia, Whakarongo mai ki te kupu a Ihowa.

17 Nana, kei te haere mai nga ra e kawea ai ki Papurona nga mea katoa o tou whare, me nga mea kua rongoatia nei e ou mātua taea noatia tenei ra; e kore tetahi mea e mahue, e ai ta Ihowa.

18 Ka tangohia atu ano hoki e ratou etahi o o tamariki e puta mai i roto i a koe, e whanau nei mau, a hei unaka ratou i roto i te whare o te kingi o Papurona.

19 Ano ra ko Hetekia ki a Ihaia, Pai tonu te kupu a Ihowa i korerotia mai na e koe. I mea hoki ia, Ehara oti *i te pai* ki te mau te rongo, me te pono i oku ra?

20 ¶ Na, era atu meatanga a Hetekia, me ana mahi toa katoa, me tana hanganga i te puna, i te awakeri, a, whakaputaina mai ana e ia he wai ki te pa, kihai ianei ena i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

21 Na, kua moe a Hetekia ki ona mātua, a, ko tana tama ko Manahe hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 21.

KOTAHI tekau ma rua nga tau o Manahe i tona kingitanga ai, a, e rima tekau ma rima nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama; te ingoa o tona whaea ko Hepeti-pa.

2 A, he kino tana mahi ki te titiro iho a Ihowa, i rite tonu ki nga mea whakarihariha a nga tauiwi i peia nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

3 Hangā ana ano e ia nga wahi tiketike i whakakorea nei e Hetekia e tona pāpā: whakaarahia ake ana e ia nga aata ki a Paara, meatia ana e ia he ngahere: pera ana ia me ta Ahapa kingi o Iharaira i mea ai; koropiko ana ki te ope katoa o te rangi, mahi ana ki a ratou.

4 Hangā ana ano e ia etahi aata ki te whare o Ihowa, ki ta Ihowa i ki ra ko Hiruharama hei waihotanga mo todu ingoa.

5 Hangā ana ano e ia etahi aata mo te ope katoa o te rangi ki nga marae e rua o te whare o Ihowa.

6 Meatia ana e ia tana tamaiti kia tika na waenganui i te ahi, rapua ana e ia he tohu i nga kapua, i nga nakahi, i whai

Digitized by Google

ano ia ki nga atua maori, ki nga mata maori: nui atu tana kino i mahi ai ki te titiro iho a Ihowa, hei whakapataritari mona.

7 I whakaturia ano e ia he whakapakoko no te ngahere i meatia nei e ia ki te whare i ki ra a Ihowa ki a Rawiri raua ko tana tama ko Horomona, Hei tenei whare hei Hiruharama i whiriwhiria nei e ahau i roto i nga iwi katoa o Iharaira ahau waiho ai i toku ingoa, a, ake ake ake.

8 Heoi ano hoki aku whakanekehanga i nga waewae o Iharaira i te whenua i hoatu e ahau ki o ratou mātua: kia mau raia ratou ki te mahi i nga mea katoa i whakahaua e ahau ki a ratou, kia rite ano hoki ki te ture katoa i whakahaua iho e Mohi e taku mononga ki a ratou.

9 Heoi kihai i whakarongona mai e ratou, na Manahe hoki ratou i whakapeau ke kia nui atu ta ratou mahi i te kino i ta nga iwi i hunā nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

10 ¶ I korero ano hoki a Ihowa, he mea mea mai na ana mononga, na nga poropiti, i mea,

11 Kua mahi nei a Manahe kingi o Hura i enei mea whakarihariha, kino atu tana i nga mea katoa i mea ai nga Amori i mua i a ia; kua mea ano hoki ia i a Hura kia hara ki ana whakapakoko.

12 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Tenei au te kawe atu nei i te kino ki Hiruharama raua ko Hura, e paorooro ai nga taringa e rua o nga tangata e rangona ai.

13 Ka whakamarokia ano hoki e ahau te aho o Hamaria ki runga ki Hiruharama, me te parameti ano o te whare o Ahapa; ka horoia ano hoki a Hiruharama e ahau, ka peratia me ta te *tangata* horoi i te rihi; horoia ana e ia, hurihia ana ko tua.

14 Ka mahue ano hoki i a au te toenga o taku wahi tupu, ka hoatu ki nga ringa o o ratou hoa riri, a, hei taonga pārau ratou, hei mea parakete ma o ratou hoa riri katoa.

15 Mo ratou i mahi i te kino ki taku titiro iho, i whakapataritari ano hoki i a au no te ra iho ano i puta mai ai o ratou mātua i Ihipa, a taea noatia tenei ra.

16 I whakahekea ano hoki e Manahe he toto hara-kore, tona nui na, a kapi noa Hiruharama, tenei wahi, tera wahi; tapiritia ana *tenei* e ia ki tona hara i mea ai ia i a iHura kia hara, kia mea i te kino ki te titro a Ihowa.

17 ¶ Na, era atu meatanga a Manahe, me ana mahi katoa, me tona hara i hara ai ia, kihai ianei ena i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

18 Na, kua moe a Manahe ki ona mātua, a tanumia ana ki te kāri o tona whare, ki te kari a Uha, a, ko tana tama ko Amono te kingi i muri i a ia.

19 ¶ E rua tekau ma rua nga tau o Amono i tona kingitanga ai, a, e rua nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Te ingoa o tona whaea, ko Mehuremete, he tamahine na Harutu, no Iotopa.

20 A, he kino tana mahi ki te titiro iho a Ihowa, rite tonu tana mahi ki ta tona pāpā ki ta Manahe.

21 I haere hoki ia i nga ara katoa i haere ai tona pāpā, i mahi ki nga whakapakoko, ki ā tona pāpā i mahi atu ai; koropiko ana ia ki aua mea.

22 Whakarerea ake e ia a Ihowa te Atua o ona mātua, kihai i haere i te ara o Ihowa.

23 ¶ Na, ka whakatupu nga tangata a Amono i te he mona, a, patua iho e ratou te kingi i roto i tona whare.

24 Katahi ka patua e nga tangata o *taua* whenua nga kai whakatupu katoa i te he mo Kingi Amono. Na, ka meinga e nga tangata o *taua* whenua a Hohia tana tama hei kingi i muri i a ia.

25 Na, era atu meatanga i mea ai a Amono, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

26 I tanumia ano hoki ia ki tona tanumanga ki te kāri a Uha, a, ko Hohia ko tana tama te kingi i muri i a ia.

UPOKO 22.

E WARU nga tau o Hohia i tona kingitanga ai, a, e toru tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea, ko Ierira, he tamahine na Araia, no Pohokata.

2 A, tika tonu tana mahi ki te titiro iho a Ihowa: i haere hoki ia i runga i nga ara katoa o tona tupuna, o Rawiri; kihai hoki i peka atu ki matau, ki maui.

3 ¶ Na, i te tekau ma waru o nga tau o kingi Hohia ka ungā atu e te kingi a Hapana tama a Ataria tama a Mehurama, te kai tuhituhi, ki te whare o Ihowa; i mea ia,

4 Haere ki a Hirikia ki te tino tohunga, kia huihuia e ia te moni e kawea ana ki roto ki te whare o Ihowa, ta nga kai tiaki o te kuwaha i tango ai i te iwi,

Digitized by Google

5 Ka hoatu ki nga ringa o nga kai mahi o te mahi, o nga kai tohutohu o te whare o Ihowa; a, ma ratou e hoatu ki nga kai mahi o te mahi i te whare o Ihowa, hei hanga mo nga wahi pakaru o te whare,

6 Ki nga kamura, ki nga kai hanga, ki nga kai mahi kohatu; hei hoko ano hoki i nga rakau, i nga kohatu tarai, hei hanga mo te whare.

7 Otiia kihai i uiuia a ratou meatanga i te moni i hoatu nei ki o ratou ringa, he pono hoki ta ratou mahi.

8 ¶ Na, ko te meatanga atu a Hirikia, a te tino tohunga, ki a Hapana kai tuhituhi, Kua kitea e ahau te pukapuka o te ture ki te whare o Ihowa. Katahi ka hoatu te pukapuka e Hirikia ki a Hapana, a korerotia ana e ia.

9 Na, haere ana a Hapana te kai tuhituhi ki te kingi, whakahokia mai ana te korero e ia ki te kingi, ka mea, Kua ringiringitia e o pononga te moni i kitea ki te whare, a, hoatu ana e ratou ki nga ringa o nga kai mahi i te mahi, o nga kai tohutohu o te whare o Ihowa.

10 Katahi ka whakaatu atu a Hapana te kai tuhituhi ki te kingi, ka mea, Kua homai e Hirikia, e te tohunga, he pukapuka ki a au. Na, korerotia ana e Hapana ki te aroaro o te kingi.

11 A, te rongonga o te kingi i nga kupu o te pukapuka o te ture, na, haea ana e ia ona kakahu.

12 Katahi te kingi ka whakahau atu ki te tohunga, ki a Hirikia, ratou ko Ahikama tama a Hapana, ko Akaporo tama a Mikaia, ko Hapana kai tuhituhi, ko Ahaia tangata a te kingi, ka mea,

13 Haere, ui atu ki a Ihowa moku, mo tenei iwi, mo Hura katoa ano hoki, he mea hoki na nga kupu o tenei pukapuka kua kitea nei: he nui hoki te riri a Ihowa kua ngiha nei ki a tatou, no te mea kihai o tatou mātua i whakarongo ki nga kupu o tenei pukapuka, kihai i mahi i nga mea katoa i tuhituhia hei mea ma tatou.

14 Na, haere ana a Hirikia te tohunga, ratou ko Ahikama, ko Akaporo, ko Hapana, ko Ahaia ki a Hurura ki te wahine poropiti, wahine a Harumu a te kai tiaki kakahu, he tama hoki *tera* na Tikiwa tama a Harahaha: i Hiruharama hoki taua *wahine* e noho ana, i te wahi tuarua. Na, korero ana ratou ki a ia.

15 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, Ko te korero tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Mea atu ki te tangata nana koutou i unga mai ki a au,

16 Ko ta Ihowa kupu tenei, Tenei au te kawe atu nei i te kino mo tenei wahi, mo nga tangata ano hoki o konei, *ara*, nga kupu katoa o te pukapuka i korerotia ra e te kingi o Hura;

17 Mo ratou i whakarere i a au, i tahu whakakakara ki nga atua ke, he whakapataritari hoki i a au ki nga mahi katoa a o ratou ringa; koia i ngiha ai taku riri ki tenei wahi; e kore ano e tineia.

18 Na, me ki atu e koutou ki te kingi o Hura nāna nei koutou i unga mai ki te ui ki a Ihowa, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Na, nga kupu i rongo ra koe,

19 E whakaaro ana *ahau* e ngawari ana tou ngakau, a, kua whakaiti koe i a koe ki te aroaro o Ihowa, i a koe ka whakarongo nei ki taku i mea ai mo tenei wahi, mo ona tangata ano hoki, kia whakangaromia, kia kangā; i a koe ano hoki ka haehae i ou kakahu, ka tangi ki toku aroaro; na, kua whakarongo ano ahau, e ai ta Ihowa.

20 Nana, ka huihuia atu koe e ahau ki ou mātua, ka huihuia atu ano koe ki tou tanumanga i runga i te rangimarie, e kore ano hoki ou kanohi e kite i nga kino katoa e kawea mai e ahau ki tenei wahi. Na, whakahokia ana te korero e ratou ki te kingi.

UPOKO 23.

KATAHI te kingi ka unga tangata atu, a, huihuia mai ana e ratou nga kaumatua katoa o Hura, o Hiruharama, ki a ia.

2 Na, haere ana te kingi ki te whare o Ihowa, ratou tahi ko nga tangata katoa o Hura, ko nga tangata katoa ano hoki o Hiruharama, me nga tohunga, me nga poropiti, me te iwi katoa, te iti, te rahi. Katahi ka korerotia e ia ki o ratou taringa nga kupu katoa o te pukapuka o te kawenata i kitea nei ki te whare o Ihowa.

3 ¶ Na, tu ana te kingi ki te taha o te pou, a, whakaritea ana e ia he kawenata ki te aroaro o Ihowa, ara, kia whakapaua *tona* ngakau, tona wairua, ki te whai ki a Ihowa, ki te pupuri i ana whakahaunga, i ana whakaaturanga, i ana tikanga, ki te whakamana ano i nga kupu o tenei kawenata kua tuhituhia nei ki tenei pukapuka. Tu tonu ano hoki te iwi katoa ki te kawenata.

4 Katahi te kingi ka whakahau atu ki te tino tohunga ki a Hirikia ratou ko nga tohunga tuarua, ko nga kai tiaki o te kuwaha, kia whakaputaina mai ki

Digitized by Google

waho o te temepara o Ihowa nga oko katoa i hangā ma Paara, mo te ngahere, ma te ope katoa o te rangi. Na, tahuna ana aua mea e ia ki waho o Hiruharama ki nga mara i Kitirono, kawea ana nga pungarehu ki Pete-ere.

5 I whakakahoretia ano hoki e ia nga tohunga whakapakoko i whakaritea e nga kingi o Hura hei tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike, ki nga pa o Hura, ki nga taha ano hoki o Hiruharama, ratou ko nga kai tahu whakakakara ki a Paara, ki te ra, ki te marama, ki nga whetu, ki te ope katoa ano hoki o te rangi.

6 I kawea mai ano e ia te ngahere i roto i te whare o Ihowa ki waho o Hiruharama ki Awa Kitirono, a, tahuna ana e ia ki Awa Kitirono, tukia ana kia ririki, ano he puehu, makā ana te puehu o taua mea ki runga ki nga tanumanga o nga tamariki a te iwi.

7 Wahia iho ano hoki e ia nga whare o te hunga whaka-horoma i te taha o te whare o Ihowa, i te wahi i whatu ai nga wahine i nga pa mo te ngahere.

8 I whakaputaina mai ano hoki e ia nga tohunga katoa i roto i nga pa o Hura, whakapokea iho nga wahi tiketike i tahu whakakakara ai nga tohunga, no Kepa, a tae noa ki Peere-hepa. Wahia iho ano hoki e ia nga wahi tiketike o nga keti, era i te kuwaha o te keti o Hohua kawana o te pa, i to te tangata taha maui i te keti o te pa.

9 Kihai ia nga tohunga o nga wahi tiketike i haere ki te aata o Ihowa i Hiruharama; enguri i kai ratou i te taro rewena-kore i roto i o ratou teina.

10 I whakapokea ano a Topete e ia, tera i te raorao o nga tamariki a Hinomo; kei mea tetahi tangata kia tika tana tamaiti, tana tamahine ranei, na waenganui i te ahi hei mea ki a Moreke.

11 I whakakahoretia ano e ia nga hoiho i homai e nga kingi o Hura hei mea ki te ra, i te tomokanga atu o te whare o Ihowa, i te ruma o Natana-mereke o te unaka, i nga wahi o waho. Tahuna ana hoki e ia nga hariata o te ra ki te ahi.

12 Na, nga aata ano hoki i te tuanui o to runga ruma a Ahata, era i hangā nei e nga kingi o Hura, me nga aata i hangā e Manehe ki nga marae e rua o te whare o Ihowa, pakarua ana e te kingi, wahia iho i reira, makā ana te puehu o aua mea ki Awa Kitirono.

13 Me nga wahi tiketike ano hoki, era i te ritenga mai o Hiruharama i te taha ki matau o te Maunga Whakangaromanga, i hangā nei e Horomona kingi o Iharaira ma Ahatorete, ma te mea whakarihariha a nga Haironi, ma Kemoho ma te mea whakarihariha a nga Moapi, ma Mirikomo ma te mea whakarihariha a nga tamariki a Amona, whakapokea iho *era* e te kingi.

14 Wawahia ana hoki e ia nga pou, tuakina ana nga ngahere, whakakiia ana o ratou wahi ki nga wheua tangata.

15 ¶ Me te aata ano hoki i Pete-ere, te wahi tiketike i hangā nei e Ieropoama tama a Nepata i mea nei i a Iharaira kia hara, ko taua aata, me te wahi tiketike ano hoki, wawahia iho e ia; tahuna atu ana te wahi tiketike, tukia ana kia ririki, ano he puehu: i tahuna ano hoki e ia te ngahere.

16 A, te tahuritanga atu o Hohia, ka kite i nga tanumanga i reira i te maunga. Katahi ia ka unga tangata atu ki te tiki i nga wheua i roto i nga tanumanga. Na, tahuna ana e ia ki runga ki te aata, whakapokea iho, hei whakaritenga mo te kupu a Ihowa i korerotia e te tangata a te Atua, i korero nei i enei kupu.

17 Na, ko tana meatanga ake, He aha tenei tohu ka kite nei au? Ano ra ko nga tangata o te pa ki a ia, Ko te tanumanga *tenei* o te tangata a te Atua i haere mai i Hura, a korerotia ana e ia enei mea kua meatia nei e koe ki te aata i Pete-ere.

18 Katahi ia ka mea atu, Waiho tera. Kei whakakorikoria ona wheua e tetahi tangata. Na, kapea ana e ratou ona wheua me nga wheua o te poropiti i haere mai i Hamaria.

19 Na, nga whare katoa ano hoki o nga wahi tiketike, era i nga pa o Hamaria i hangā e nga kingi o Iharaira hei whakapataritari *i a Ihowa*, whakakahoretia ana e Hohia; rite tonu tana i mea ai ki aua *whare* ki nga mea katoa i mea ai ia ki Pete-ere.

20 I patua ano e ia nga tohunga katoa o nga wahi tiketike o reira ki runga ki nga aata, tahuna ana hoki nga wheua tangata ki runga ki aua *aata*, a, hoki ana ki Hiruharama.

21 ¶ Katahi te kingi ka whakahau ki te iwi katoa, ka mea, Mahia te kapenga hei mea ki a Ihowa ki to koutou Atua; kia rite ki te mea i tuhituhia ki te pukapuka o tenei kawenata;

22 He pono kahore he rite mo tena mahinga i te kapenga o nga rangi ra ano i nga kai whakarite whakawa i whakarite whakawa mo Iharaira, o nga rangi katoa ano hoki i nga kingi o Iharaira, i nga kingi ano o Hura.

Digitized by Google

23 Engari *tenei* i te tekau ma waru o nga tau o Kingi Hohia, tenei kapenga i mahia nei ki a Ihowa ki Hiruharama.

24 ¶ Na, *te hunga* i whai ki nga atua maori, ki nga mata maori, ki nga terapimi, ki nga whakapakoko, ki nga mea whakarihariha katoa i kitea ki te whenua o Hura ki Hiruharama, whakakahoretia iho e Hohia, hei whakamana mo nga kupu o te ture i tuhituhia ki te pukapuka i kitea e Hirikia tohunga ki te whare o Ihowa.

25 Na, kahore he kingi i mua i a ia hei rite mona te whakapau o tona ngakau, o tona wairua, o tona kaha, ki te tahuri atu ki a Ihowa ki te whakarite i te ture katoa a Mohi; kahore ano hoki kia whakatika tetahi rite mona i muri i a ia.

26 ¶ Heoi kihai ano a Ihowa i tahuri atu i te muranga o tana riri nui i mura ai tana riri ki a Hura, mo nga whakapataritaringa katoa i whakapataritari ai a Manahe i a ia.

27 Na, ko te meatanga a Ihowa, Me neke atu ano hoki a Hura e ahau i toku aroaro, me pera ano me ahau i neke atu i a Iharaira; ka whakaparahako ano hoki ahau ki tenei pa ki Hiruharama i whiriwhiria nei e ahau, me te whare i ki ra ahau, Me waiho toku ingoa ki konei.

28 Na, era atu meatanga a Hohia me ana mahi katoa, kihai ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

29 ¶ I ona ra ka haere atu a Paraoneko kingi o Ihipa ki te kingi o Ahiria ki Awa Uparati. Na, haere mai ana a Kingi Hohia ki te whakatau i a ia. Whakamatea iho ia e tera ki Mekiro i tona kitenga i a ia.

30 Katahi ana tangata ka uta i tona tinana ki runga ki te hariata i Mekiro, a, kawea ana ia ki Hiruharama, tanumia iho e ratou ki tona tanumanga. Na, ka mau te iwi o tera whenua ki a Iehoahata ki te tama a Hohia, a, whakawahia ana ia e ratou, meinga ana hei kingi i muri i tona pāpā.

31 ¶ E rua tekau ma toru nga tau o Iehoahata i tona kingitanga ai; a, e toru nga marama i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea, ko Hamutara, he tamahine na Heremaia o Ripina.

32 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa; rite tonu ki nga mea katoa i mea ai ona mātua.

33 Heoi herea ana ia e Parao-neko ki Ripira ki te whenua o Hamata, kia kaua ia e kingi ki Hiruharama, whakaritea ana hoki e ia he takoha ki te whenua, kotahi rau taranata hiriwa, kotahi taranata koura.

34 Katahi a Parao-neko ka mea i a Eriakimi tama a Hohia hei kingi i muri i tona pāpā i a Hohia; whakawhitia ketia ake ano hoki e ia tona ingoa ko Iehoiakimi; ko Iehoahata ia tangohia ana e ia, kawea ana ki Ihipa; mate atu ki reira.

35 Na, ka hoatu te hiriwa me te koura e Iehoiakimi ki a Parao. Takohatia ana hoki e ia te whenua, he mea kia hoatu ai e ia te moni i kiia mai e Parao. Tohea ana e ia te hiriwa me te koura ki te iwi o te whenua, te takoha a tenei, a tenei, hei mea hoatu mana ki a Parao-neko.

36 ¶ E rua tekau ma rima nga tau o Iehoiakimi i tona kingitanga ai. Kotahi tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama, na, te ingoa o tona whaea ko Tepura, he tamahine na Peraia o Ruma.

37 He kino ano hoki tana mahi ki te titiro iho a Ihowa, i rite ki nga mea katoa i mea ai ona mātua.

UPOKO 24.

I ONA ra ka haere mai a Nepukaneha kingi o Papurona; a, meinga ana a Iehoiakimi hei pononga māna, e toru nga tau. Katahi tera ka tahuri, a, whakakeke ana ki a ia.

2 Na, i ngare mai a Ihowa i nga ope o nga Karari ki a ia, me nga ope o nga Hiriani, me nga ope o nga Moapi, me nga ope o nga tamariki a Amona: heoi ngarea mai ana ratou e ia ki Hura hei huna mo reira, i rite ai te kupu a Ihowa i korerotia e ana pononga, e nga poropiti.

3 He pono na te kupu a Ihowa i pa ai *tenei* ki a Hura, hei neke atu i a *ratou* i tona aroaro mo nga hara o Manahe, ara, mo ana mea katoa i mea ai ia.

4 Mo te toto hara-kore ano hoki i whakahekea e ia, i kapi hoki i a ia a Hiruharama i te toto hara-kore, a kihai a Ihowa i pai kia whakarerea noatia tenei.

5 ¶ Na, era atu meatanga a Iehoiakimi me ana mea katoa i mea ai ia, kihai ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Hura?

6 Na, kua moe a Iehoiakimi ki ona mātua, a, ko Iehoiakini ko tana tama hei kingi i muri i a ia.

7 Na, heoi ano haerenga atu o te kingi o Ihipa i tona whenua; kua riro hoki i te kingi o Papurona nga wahi katoa o te

Digitized by Google

kingi o Ihipa no te awa ra ano o Ihipa tae noa ki Awa Uparati.

8 ¶ Kotahi tekau ma waru nga tau o Iehoiakini i tona kingitanga ai, a, e toru nga marama i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Nehuhuta, he tamahine na Erenatana o Hiruharama.

9 A, i kino tana mahi ki te titiro a Ihowa, i rite ki nga mea katoa i mea ai tona pāpā.

10 ¶ I taua wa ka whakaekea a Hiruharama e nga tangata a Nepukaneha kingi o Papurona, a, whakapaea ana te pa.

11 Na, ka haere mai a Nepukaneha kingi o Papurona ki te pa, a, whakapaea ana a reira e ana tangata.

12 Na, ka puta mai a Iehoiakini kingi o Hura ki te kingi o Papurona, a ia, tona whaea, ana tangata, ana rangatira, ana unaka. Na, ka mau ia i te kingi o Papurona i te waru o nga tau o tona kingitanga.

13 Na, tangohia atu ana e tera i reira nga taonga katoa o te whare o Ihowa, me nga taonga o te whare o te kingi; tapatapahia ana hoki e ia nga oko koura katoa i hangā e Horomona kingi o Ihaaira mo te temepara o Ihowa, pera ana ano ia me ta Ihowa i korero ai.

14 Whakahekea katoatia atu ana hoki e ia a Hiruharama katoa, nga rangatira katoa, me nga tangata marohirohi katoa, tekau nga mano o nga pārau, me nga kai mahi katoa, me nga parakemete; kihai tetahi i mahue, heoi ano ko te hunga rawa-kore o te whenua.

15 I whakahekea atu ano e ia a Iehoiakini ki Papurona me te whaea ano hoki o te kingi, ratou ko nga wahine a te kingi, ko ana unaka, ko te hunga nunui o te whenua. Whakahekea atu ana ratou e ia i Hiruharama hei pārau ki Papurona.

16 Me nga tangata toa ano hoki, e whitu nga mano, nga kai mahi, nga parakemete, kotahi mano, te hunga marohirohi katoa e pai ana hei whawhai: kawea ana ratou e te kingi o Papurona hei pārau ki Papurona.

17 ¶ Na, ko Matania teina o tona pāpā ka meinga hei kingi i muri i a ia e te kingi o Papurona, whakawhitia ketia hoki e ia tona ingoa ko Terekia.

18 E rua tekau ma tahi nga tau o Terekia i tona kingitanga ai; a, kotahi tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Hamutara, he tamahine na Heremaia o Ripina.

19 A, i kino tana mahi ki te titiro a Ihowa; i *rite* ki nga mea katoa i mea ai a Iehoiakimi.

20 No reira i a Ihowa ka riri nei, ka puta te *aitua* ki Hiruharama ki a Hura, a, makā noātia atu ratou i tona aroaro; whakakeke ana a Terekia ki te kingi o Papurona.

UPOKO 25.

NA, i te iwa o nga tau o tona kingitanga, i te tekau o nga marama, i te tekau o nga *ra* o te marama, ka tae mai a Nepukaneha kingi o Papurona, a ia me tana ope katoa ki Hiruharama. Na, nohoia mai ana a reira e ia, a hangū ana e ratou etahi taumaihi ki tetahi taha, ki tetahi taha, hei whawhaitanga ki reira.

2 Na, ka whakapaea te pa, a tae noa ki te tekau ma tahi o nga tau o Kingi Terekia.

3 I te iwa o nga *ra o te wha* o nga marama ka nui te mate-kai o te pa; kahore hoki he taro ma nga tangata o te whenua.

4 ¶ Na, kua pakaru te pa, rere ana nga tangata whawhai katoa i te po na te ara o te kuwaha i waenganui o nga taiepa e rua, na tera i te kāri a te kingi; (i tetahi taha ano hoki nga Karari o te pa, i tetahi taha;) *ko te kingi* i haere na te ara o te mānia.

5 Katahi te kingi ka whaia e te ope o nga Karari, a, hopukia ana e ratou ki nga mānia i Heriko, i marara noa atu hoki tana ope katoa i tona taha.

6 Ka mau nei te kingi i a ratou, kawea ana ia e ratou ki te kingi o Papurona ki Ripira; a, korerotia ana e ratou te whakawakanga mona.

7 Na, nga tamariki a Terekia, patua iho e ratou ki tana tirohanga iho, nga kanohi e rua hoki o Terekia whakamatapotia ana e ratou: herea ana ia ki nga mekameka parahi, a, kawea atu ana ki Papurona.

8 ¶ I te rima o nga marama, i te whitu o nga *ra* o te marama, ko te tekau ma iwa hoki ia o nga tau o Kingi Nepukaneha kingi o Papurona,) ka haere mai a Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki, he tangata na te kingi o Papurona, ki Hiruharama.

9 Na, tahuna ake e ia te whare o Ihowa, te whare o te kingi, nga whare katoa o Hiruharama: nga whare katoa o te *hunga* nunui tahuna ana e ia ki te ahi.

10 Wahia iho ano hoki te taiepa o Hiruharama, a whawhe noa, e te ope

Digitized by Google

katoa o nga Karari, e ta te rangatira o nga kai tiaki.

11 Na, era atu o te iwi i mahue i te pa, me te hunga i papahoro atu, i taka atu ra ki te kingi o Papurona, me era atu a taua huihuinga tangata, whakahekea atu ana ratou e Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki.

12 I mahue ia i te rangatira o nga kai tiaki etahi o nga rawa-kore o te whenua hei kai mahi waina, hei kai mahi whenua.

13 Na, nga pou parahi i te whare o Ihowa, me nga turanga, me te moana parahi i te whare o Ihowa, wawahia ana e nga Karari, a, maua atu ana e ratou te parahi o aua mea ki Papurona.

14 Me nga pāta, me nga koko pungarehu, me nga kuku, me nga koko, me nga oko parahi katoa mo a ratou mahi *tapu*, tangohia ake e ratou.

15 Nga takotoranga ahi ano hoki, nga peihana, nga aha aha koura, me nga aha aha hiriwa, tangohia ake e te rangatira o nga kai tiaki.

16 Nga pou e rua, kotahi moana, me nga turanga i hangā e Horomona mo te whare o Ihowa. Kahore he paunatanga o te parahi o enei oko katoa.

17 Kotahi tekau ma waru whatianga te roa o tetahi pou, he parahi te whakapaipai o runga, a, e toru nga whatianga te roa o te whakapaipai: he parahi katoa ano hoki te mea i whiria, me nga pamekaranete i tetahi taha o te whakapaipai, i tetahi taha; rite tonu hoki ki enei to te rua o nga pou; he mea whiri ano hoki tona.

18 ¶ Tangohia ana hoki e te rangatira o nga kai tiaki a Heraia te tino tohunga, ratou ko te tohunga tuarua ko Tepania, ko nga kai tiaki tokotoru o te kuwaha.

19 I tangohia ano hoki e ia i roto i te pa tetahi unaka, te rangatira o nga tangata whawhai, tokorima ano hoki no te aroaro pu ake o te kingi, he hunga i rokohanga ki roto ki te pa, me te kai tuhituhi a te rangatira ope, te kai huihui i nga tangata o te whenua, e ono tekau ano hoki nga tangata o te iwi o te whenua, he hunga i rokohanga e ia ki roto ki te pa.

20 Na, ka mau a Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki ki a ratou, kawea ana ratou ki te kingi o Papurona ki Ripira.

21 Na, patua iho ratou e te kingi o Papurona, whakamatea iho ki Ripira ki te whenua o Hamata. Heoi whakahekea atu ana a Hura i tona oneone.

22 ¶ Na, te hunga i mahue ki te whenua o Hura, nga mea i mahue i a Nepukaneha kingi o Papurona, meinga ana e ia ko Keraria tama a Ahikama tama a Hapana, hei kawana mo ratou.

23 A, te rongonga o nga rangatira ope katoa, ratou ko a ratou tangata, kua meinga a Keraria hei kawana e te kingi o Papurona, na, haere mai ana ratou ki a Keraria ki Mitika, ara, a Ihimaera tama a Natania, a Iohanana tama a Karea, a Heraia tama a Tanahumete Netopati, a Iaatania tama a tetahi Maakati, ratou ko a ratou tangata.

24 Katahi a Keraria ka oati ki a ratou, ki ā ratou tangata hoki, ka mea ki a ratou, Kaua e wehi, engari hei pononga koutou ma nga Karari, a, me noho koutou ki te whenua, me mahi ki te kingi o Papurona, a ka whai pai koutou.

25 Na, i te whitu o nga marama ka haere mai a Ihimaera tama a Netania tama a Erihama, he momo kingi, ratou ko ona hoa, kotahi tekau nga tangata, a, patua iho e ratou a Keraria, Whakamatea iho ratou ko ona hoa, ko nga Hurai, ko nga Karari, i Mitipa.

26 Katahi ka whakatika te iwi katoa, te iti, te rahi, ratou ko nga rangatira ope, a, haere ana ki Ihipa: I wehi hoki ratou i nga Karari.

27 ¶ Na, i te toru tekau ma whitu o nga tau o te whakahekenga atu o Iehoiakini kingi o Hura, i te tekau ma rua o nga marama i te rua tekau ma whitu *o nga ra* o te marama, ka whakaarahia e Ewiri-meroraka kingi o Papurona, i te tau i kingi ai ia, te mātenga o Iehoiakini kingi o Hura i roto i te whare herehere.

28 A, he pai ana korero ki a ia, nekehia ake ana e ia tona torona ki runga ake i te torona o nga kingi i tona taha i Papurona.

29 Nga kakahu o tona hereherenga whakariroia ketia ake e ia; a, kai taro tonu ana ia i tona aroaro i nga ra katoa i ora ai ia.

30 He mea tuari tonu ano hoki tana kai, he mea homai e te kingi ki a ia i tenei ra, i tenei ra, i nga ra katoa i ora ai ia.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUATAHI

O

NGA WHAKAPAPA.

UPOKO 1.

KO Arama, ko Heta, ko Enoha,
2 Ko Kainana, ko Mahararеere, ko Iarere,
3 Ko Enoka, ko Metuhera, ko Rameka,
4 Ko Noa, ko Hema, ko Hama, ko Iapeta,
5 ¶ Nga tamariki a Iapeta; ko Komere, ko Makoko, ko Marai, ko Iawana, ko Tupara, ko Meheke, ko Tiraha.
6 Nga tamariki a Komere; ko Ahekenata, ko Ripata, ko Tokarama.
7 Na, nga tamariki a Iawana; ko Erihaha, ko Tarahihi, ko Kitimi, ko Totanimi.
8 ¶ Na, nga tamariki a Hama; ko Kuhu, ko Mitiraima, ko Putu, ko Kanaana.
9 A, nga tamariki a Kuhu; ko Tepa, ko Hawira, ko Hapata, ko Raama, ko Hapateka. Na, nga tamariki a Raama; ko Hepa, ko Rerana.
10 A, whanau ake ta Kuhu, ko Nimiroro. I timata ia te whakatangata nui ki runga ki te whenua.
11 A, whanau ake ta Mitiraima; ko Rurimi; ko Anamime, ko Rehapimi, ko Napatuhimi,
12 Ko Pataruhimi, ko Kaharuhimi, (nana nei nga Pirihitini) ko Kapatorimi.
13 A, whanau ake ta Kanaana; ko Hairona ko tana matamua, ko Hete,
14 Me te Iepuhi, me te Amori, me te Kirikahi,
15 Me te Hiwi, me te Araki, me te Hini,
16 Me te Arawari, me te Temari, me te Hamati.
17 ¶ Nga tamariki a Hema; ko Erama, ko Ahura, ko Arapahata, ko Ruru, ko Arame, ko Uhu, ko Huru, ko Ketere, ko Meheke.
18 A, whanau ake ta Arapahata, ko Haraha; whanau ake ta Haraha, ko Epere.
19 Whanau ake a Epere, e rua nga tama; te ingoa o tetahi ko Pereke; no te mea hoki no ona ra i wehea ai te whenua, a ko Ioketana te ingoa o tona teina.
20 A whanau ake ta Ioketana; ko Aramotata, ko Herepe, ko Hatarama-weta, ko Ieraha,
21 Ko Hatorama, ko Utara, ko Tikera,
22 Ko Epara, ko Apimaera, ko Hepa,
23 Ko Opira, ko Hawira, ko Iopapa: he tamariki enei katoa na Ioketana.
24 ¶ Ko Hema, ko Arapahata, ko Haraha,
25 Ko Epere, ko Pereke, ko Reu,
26 Ko Heruku, ko Nahora, ko Teraha,
27 Ko Aperama, ara, ko Aperahama.
28 Nga tamariki a Aperahama; ko Ihaka, ko Ihimaera.
29 ¶ Ko a ratou whakatupuranga enei: Ta Ihimaera matamua, ko Nepaioto; muri iho ko Kerara, ko Atapeere, ko Mipihama,
30 Ko Mihima, ko Ruma, ko Maha, ko Hatara, ko Tema,
31 Ko Ieturu, ko Napihi, ko Kerema. Ko nga tama enei a Ihimaera.
32 ¶ Na, nga tama a Ketura wahine iti a Aperahama: whanau ake āna, ko Timirana, ko Iokohana, ko Merana, ko Miriana, ko Ihipaka, ko Huaha. Na, nga tama a Iokohana; ko Hepa, ko Rerana.
33 A, nga tama a Miriana; ko Epa, ko Epere, ko Enoka, ko Apira, ko Ereraaha. He tamariki enei katoa na Ketura.
34 Whanau ake ano a Aperahama; ko Ihaka. Nga tama a Ihaka; ko Ehau, ko Iharaira.
35 ¶ Nga tama a Ehau; ko Eripata, ko Reuere, ko Ieuhu, ko Iaurama, ko Koraha.
36 Nga tama a Eripata; ko Temana, ko Omara, ko Tepi, ko Katama, ko Kenaha, ko Timina, ko Amareke.

Digitized by Google

37 Nga tama a Reuere; ko Nahata, ko Tera, ko Hamaha, ko Miha.
38 Na, nga tama a Heira; ko Rotana, ko Hopara, ko Tipeona, ko Anaha, ko Rihona, ko Etere, ko Rihana.
39 A, nga tama a Rotana; ko Hori, ko Homama: te tuahine o Rotana ko Timina.
40 Na, nga tamariki a Hopara: ko Ariana, ko Manahata, ko Epara, ko Hepi, ko Onana. A, nga tama a Tipeona; ko Aia, ko Anaha.
41 Nga tama a Anaha; ko Rihona. Nga tama a Rihona; ko Amarama, ko Ehepana, ko Itirana, ko Kerana.
42 Nga tama a Etere; ko Pirihana, ko Taawana, ko Takana. Nga tama a Rihana; ko Uhu, ko Arana.
43 ¶ Na, ko nga kingi enei i kingi nei ki te whenua o Eroma i te mea kahore noa he kingi i kingi ki nga tamariki a Iharaira; ko Pera tama a Peoro: te ingoa o tona pa ko Rinihapa.
44 A ka mate a Pera, ko Iopapa tama a Tera o Potora te kingi i muri i a ia.
45 Ka mate a Iopapa, ko Huhama o te whenua o nga Temani te kingi i muri i a ia.
46 A ka mate a Huhama, ko Harara tama a Perara, (nana nei i patu a Miriana i te parae o Moapa) te kingi i muri i a ia. Ko Awiti te ingoa o tona pa.
47 A ka mate a Harara, ko Hamara o Mahareka te kingi i muri i a ia.
48 Ka mate a Hamara, ko Haora o Rehopoto i te taha o te awa, te kingi i muri i a ia.
49 A ka mate a Haora, ko Paara-hanana tama a Akaporo te kingi i muri i a ia.
50 A ka mate a Paara-hanana, ko Harara te kingi i muri i a ia: a ko Pai te ingoa o tona pa: ko Mehetapeere te ingoa o tana wahine: he tamahine ia na Matarere tamahine a Metahapa.
51 ¶ I mate ano hoki a Harara. Na, nga Ariki o Eroma; ko Ariki Timina, ko Ariki Aria, ko Ariki Ietete,
52 Ko Ariki Ahoripama, ko Ariki Eraha, ko Ariki Pinona,
53 Ko Ariki Kenaha, ko Ariki Temana, ko Ariki Mipitara,
54 Ko Ariki Makatiere, ko Ariki Irama. Ko nga Ariki enei o Eroma.

UPOKO 2.

KO nga tama enei a Iharaira; ko Reupena, ko Himeona, ko Riwai, ko Hura, ko Ihakara, ko Hepuruna,
2 Ko Rana, ko Hohepa, ko Peniamine, ko Napatari, ko Kara, ko Ahera.

3 ¶ Nga tama a Hura; ko Ere, ko Onana, ko Heraha. Enei tamariki tokotoru ana, na te tamahine a Hua Kanaani. Na, i he a Ere te matamua a Hura i te aroaro o Ihowa; a whakamatea ana e ia.
4 Na, ka whanau a raua tamariki ko Tamara ko tana hunaonga wahine, ara, a Parete, raua ko Tera. Nga tamariki katoa a Hura, tokorima.
5 Nga tama a Parete; ko Heterono, ko Hamuru.
6 Nga tama a Tera; ko Timiri, ko Etana, ko Hemana, ko Karakoro, ko Rara: huihuia ratou, ka tokorima.
7 Na, nga tama a Karami; ko Akara ko te kai whakararu o Iharaira, i he nei i te mea i kangā.
8 A, nga tama a Etana; ko Ataria.
9 Nga tama hoki a Heterono, ana i whanau ai; ko Ierameere, ko Rame, ko Kerupai,
10 A, whanau ake a Rame, ko Aminarapa; whanau ake ta Aminarapa, ko Nahahona, he rangatira no nga tamariki a Hura.
11 Whanau ake ta Nahahona, ko Harama; whanau ake ta Harama, ko Poaha.
12 Whanau ake ta Poaha; ko Opere. Whanau ake ta Opere; ko Hehe.
13 ¶ Whanau ake ta Hehe matamua; ko Eriapa, a ko Apinarapa te tuarua, ko Himea te tuatoru,
14 Ko Netaneere te tuawha, ko Rarai te tuarima,
15 Ko Oteme te tuaono, ko Rawiri te tuawhitu;
16 Ona tuahine ko Teruia, raua ko Apikaira. A, nga tama a Teruia: ko Apihai, ko Ioapa, ko Atahere; tokotoru.
17 Whanau ake ta Apikaira; ko Amaha: na, te pāpā o Amaha, ko Ietere Ihimeeri.
18 ¶ Na, a Karepe tama a Heterono, i whanau ano a raua ko tana wahine ko Atupa, a raua ano hoki ko Ierioto: ko a tenei tama enei; ko Tehere, ko Hopapa, ko Ararono,
19 Na, te matenga o Atupa, ka tango a Karepe i a Eparata mana, a whanau ake ta raua, ko Huru.
20 Whanau ake ta Huru; ko Uri. Whanau ake ta Uri; ko Petareere.
21 ¶ Na, muri iho ka haere atu a Heterono ki te tamahine a Makiri pāpā o Kireara. E ono tekau ona tau i tana tangohanga i a ia; a whanau ake ta raua ko Hekupu.
23 Whanau ake a Hekupu; ko Haira.

Digitized by Google

E rua tekau ma toru ona pa i te whenua o Kireara.

23 I tangohia mai hoki e ia i a ratou a Kehuru, a Arame, me nga pa o Haira, a Kenata ano hoki me ona pa ririki e ono tekau nga pa. Enei katoa no nga tama a Makiri pāpā o Kireara.

24 A, no muri i te matenga o Heterono i Karepe-eparata, ka whanau a Apia wahine a Heterono, ta raua *tama* ko Ahuru pāpā o Tekoa.

25 ¶ Nga tama a Ierameere matamua a Heterono; ko Rame ko te matamua, ko Puna, ko Orene, ko Oteme, ko Ahia.

26 I a Ierameere ano hoki tetahi atu wahine, tona ingoa ko Atara; ko te whaea ia o Onama.

27 Na, nga tama a Rame a te matamua a Ierameere; ko Maata, ko Iamini, ko Ekere.

28 A, nga tama a Onama; ko Hamai, ko Iara. Nga tama a Hamai; ko Natapa, ko Apihuru.

29 Na, te ingoa o te wahine a Apihuru ko Apihaira; whanau ake a raua; ko Ahapana, ko Moriri.

30 Na, nga tama a Natapa; ko Herere, ko Apaima: i mate uri kore ia a Herere.

31 A, nga tama a Apaima; ko Ihi. Nga tama a Ihi; ko Hehana. A, nga tama a Hehana; ko Aharai.

32 Nga tama a Iara teina o Hamai; ko Ietere, ko Honatana: i mate uri-kore ano hoki a Ietere.

33 Na, nga tama a Honatana; ko Perete, ko Tatu. Ko nga tama enei a Ierameere.

34 ¶ Na, kahore he tama a Hehana; engari he tamahine. He pononga ia ta Hehana, he Ihipiana, tona ingoa, ko Iaraha.

35 Na, ka hoatu e Hehana tana tamahine ki tana pononga ki a Iaraha hei wahine mana; a whanau ake ta raua; ko Atai.

36 Whanau ake ta Atai; ko Natana. Whanau ake ta Natana, ko Tapara.

37 Whanau ake ta Tapara; ko Eperara. Whanau ake ta Eperara; ko Opere.

38 Whanau ake ta Opere; ko Iehu. Whanau ake ta Iehu; ko Ataria.

39 Whanau ake ta Ataria; ko Herete. Whanau ake ta Herete; ko Ereaha.

40 Whanau ake ta Ereaha; ko Hihamai. Whanau ake ta Hihamai; ko Harumu.

41 Whanau ake ta Harumu; ko Tekamia. Whanau ake ta Tekamia; ko Erihama.

42 ¶ Na, nga tama a Karepe teina o Ierameere; ko Meha ko tana matamua, ko te pāpā *ia* o Tiwhi, me nga tama a Mareha pāpā o Heperona.

43 Me nga tama a Heperona; ko Koraha, ko Tapua, ko Rekeme, ko Hema.

44 A, whanau ake ta Hema; ko Rahama, ko te pāpā o Torokoama. Whanau ake hoki ta Rekeme; ko Hamai.

45 Na, te tama a Hamai; ko Maono: a ko Maono te pāpā o Pete-turu.

46 A, whanau ake ta Epa, ta te wahine iti a Karepe, ko Harana, ko Mota, ko Katete. Whanau ake hoki ta Harana; ko Katete.

47 Na, nga tama a Taharai; ko Rekeme, ko Iotama, ko Kehama, ko Perete, ko Epa, ko Haapa.

48 Whanau ake a Maaka, a te wahine iti a Karepe; ko Hepere, ko Tirihana.

49 Whanau ake ano ana; ko Haapa ko te pāpā o Maramana, ko Hewha pāpā o Makapena, pāpā hoki o Kipea: na, te tamahine a Karepe, ko Akaha.

50 ¶ Ko nga tama enei a Karepe tama a Huru matamua a Eparata; ko Hopara pāpā o Kiriata-tearimi,

51 Ko Harama, pāpā o Peterehema, ko Harepe pāpā o Pete-karere.

52 Na, he tama ano ā Hopara pāpā o Kiriata-tearimi, ko Haroe, me tetahi taha o nga Manaheti,

53 Me nga hapu o Kiriata-tearimi, nga Itiri, nga Puti, nga Humati, nga Mihirai; no enei nga Torati, me nga Ehetauri.

54 Nga tama a Harama; ko Pete-rehema, ko nga Netopati, ko Ataroto, ko te whare o Ioapa, ko tetahi taha o nga Manaheti, ko nga Tori.

55 Me nga hapu o nga kai tuhituhi i noho ki Tapete, nga Tirati, nga Himeati, nga Hukati. Ko nga Keni enei ko nga uri o Hemata, o te pāpā o te whare o Rekapa.

UPOKO 3.

NA, ko nga tama enei a Rawiri, ana i whanau ki Heperono: te matamua, ko Amanono, na Ahinoama Ietereeri; te tuarua, ko Raniera, na Apikaira Karameri;

2 Te tuatoru, ko Apoharama, he tama na Maaka tamahine a Taramai kingi o Kehuru: te tuawha, ko Aronia ko te tama a Hakiti:

3 Te tuarima, ko Hepatia o Apitara: te tuaono, ko Itireama, na tana wahine na Ekera.

4 I whanau enei tokoono āna ki He-

Digitized by Google

perona; e whitu ano hoki nga tau e ono nga marama i kingi ai ia ki reira, a, nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama, e toru tekau ma toru nga tau.

5 Na, ko enei ana i whanau ki Hiruharama; ko Himea, ko Hopapa, ko Natana, ko Horomona, tokowha na Patahua tamahine a Amiere:

6 Ko Ipihara ano hoki, ko Erihama, ko Eriparete,

7 Ko Noka, ko Nepeke, ko Iapia,

8 Ko Erihama, ko Eriara, ko Eriperete, tokoiwa.

9 Ko nga tama katoa enei a Rawiri; tera ano etahi, ko nga tama a nga wahine iti, ko Tamara ano hoki ko to ratou tuahine.

10 ¶ Na, te tama a Horomona, ko Rehopoama; tana tama ko Apia, tana tama ko Aha, tana tama ko Iehohapata,

11 Tana tama ko Iorama, tana tama ko Ahatia, tana tama ko Ioaha,

12 Tana tama ko Amatia, tana tama ko Ataria, tana tama ko Iotama.

13 Tana tama ko Ahata, tana tama ko Hetekia, tana tama ko Manahe,

14 Tana tama ko Amono, tana tama ko Hohia.

15 Na, nga tama a Hohia; te tuatahi ko Iohanana, te tuarua ko Iehoiakimi, te tuatoru ko Terekia, te tuawha ko Harumu.

16 Nga tama a Iehoiakimi; ko tana tama ko Hekonia, me tana tama me Terekia.

17 ¶ A, nga tama a Hekonia, ko Ahiri, ko ta tenei tama ko Hearatiere.

18 Ko Marakirama ano hoki, ko Peraia, ko Henatara, ko Iekamia, ko Hohama, ko Nerapia.

19 Na, nga tama a Peraia, ko Terupapere, ko Himei: a, nga tama a Terupapere, ko Mehurama, ko Hanania, a, to raua tuahine, ko Heromiti.

20 Me Hahupa ano hoki, me Ohere, me Perekia, me Hataria, me Tuhapahetere, tokorima.

21 Na, nga tama a Hanania, ko Peratia, ko Ihaia, ko nga tama a Repaia, ko nga tama a Arana, ko nga tama a Oparia, ko nga tama a Hekania.

22 A, nga tama a Hekania; ko Hemaia: nga tama a Hemaia; ko Hatuhu, ko Ikara, ko Paria, ko Nearia, ko Hapata, tokoono.

23 A, nga tama a Nearia; ko Erioenai, ko Hetekia, ko Atarikama, tokotoru.

24 A, nga tama a Erioenai; ko Horaia, ko Eriahipi, ko Peraia, ko Akupu, ko Iohanana, ko Teraia, ko Anani, tokowhitu.

UPOKO 4.

NGA tama a Hura: ko Parete, ko Heterono, ko Karami, ko Huru, ko Hopara.

2 Na, whanau ake ta Reaia ta te tama a Hopara; ko Iahata. Whanau ake ta Iahata, ko Ahumai, ko Rahara. Ko nga hapu enei o nga Torati.

3 Na, na te pāpā enei o Etama; ko Ietereere, ko Ihima, ko Iripaha; a te ingoa o to ratou tuahine, ko Haterereponi.

4 Ko Penuere pāpā o Keroro, me Etere ano hoki pāpā o Huhaha. Ko nga tama enei a Huru a te matamua a Eparata pāpā o Pete-rehema.

5 ¶ Na, tokorua nga wahine a Ahuru pāpā o Tekoa; ko Heraha, ko Naara.

6 Na, whanau ake i a raua ko Naara; ko Ahutama, ko Hewhere, ko Temeni, ko Haahahatari. Ko nga tama enei a Naara.

7 Na, nga tama a Heraha; ko Terete, ko Ietoara, ko Etenana.

8 A, whanau ake ta Koto; ko Anupu, ko Topepa, me nga hapu o Aharhere tama a Harumu.

9 Na, nui atu te ingoa o Tapete i to ona tuakana, teina; i karangatia ano hoki tona ingoa e tona whaea ko Tapete; i mea ia, No te mea e mamae ana *toku* ngakau i te mea ka whanau ia i roto i a au.

10 A, i karanga atu a Tapete ki te Atua o Iharaira, i mea, Aue! me i pono rawa tau manaakitanga moku, me i whakanuia e koe te wahi moku, kia tata mai ano hoki tou ringa ki a au, kia araia atu hoki e koe te kino i a au, kei mamae toku ngakau! Na, ka homai e te Atua tana i inoi ai.

11 ¶ Na, whanau ake ta Kerupu ta te teina o Hua ko Mehiri; ko te pāpā ia o Ehetono.

12 Whanau ake ta Ehetono; ko Peterapa, ko Pahea, ko Tehina pāpā o Irinahaha. Ko nga tangata enei o Rekaha.

13 A, nga tama a Kenaha; ko Otoniere, ko Heraia: na, nga tama a Otoniere; ko Hatata.

14 Na, whanau ake ta Meonotai, ko Opora: whanau ake ta Heraia; ko Ioapa matua o Raorao Karahimi; he hunga mohio hoki ratou ki te mahi.

15 Na, nga tama a Karepe tama a Iepune; ko Iru, ko Eraha, ko Naama: me nga tama a Eraha, ara, a Kenaha.

Digitized by Google

16 Me nga tama a Iehareereere; ko Tiwhi, ko Tipaha, ko Tiria, ko Atareere.
17 Na, nga tama a Etera: ko Ietere, ko Merere, ko Epere, ko Tarono: a whanau ake tana; ko Miriama, ko Hamai, ko Ihipa pāpā o Ehetemoa.
18 A, whanau ake a tana wahine a Iehuria; ko Iarere papa o Keroro, ko Hepere pāpū o Hoko, ko Iekutiere pāpā o Tanoa. Ko nga tama hoki enei a Pitia, tamahine a Parao i riro nei i a Merere.
19 Me nga tama ano a tana wahine a Horiia tuahine o Nahama pāpā o Keira Karami, o Ehetemoa Maakati.
20 Na, nga tama a Himono; ko Amanono, ko Rina, ko Penehanana, ko Tirono. A, nga tama a Ihi; ko Tohete, ko Pene-tohete.
21 ¶ Nga tama a Heraha tama a Hura; ko Ere pāpā o Reka, ko Raara papa o Mareha, me nga hapu o te whare o nga kai mahi rinena, o te whare o Ahapea.
22 Me Tokimi, me nga tangata o Kotepa, me Ioaha, me Harapa: ko nga rangatira enei i mua o Moapa, me Tahupireheme. Na, he korero nonamata *enei*.
23 Ko enei nga kai hanga rīhi, me nga tangata i noho ki nga otaota, ki nga taiepa: i noho ratou ki reira ki te kingi ki ana mahi.
24 ¶ Nga tama a Himeona; ko Nemuere, ko Iamini, ko Iaripi, ko Tera, ko Haora:
25 Tana tama ko Harumu; tana tama ko Mipihama; tana tama ko Mihima.
26 A, nga tama a Mihima; ko tana tama ko Hamuere; ko tana tama ko Takuru; ko tana tama ko Himei.
27 A, kotahi tekau ma ono nga tama a Himei, tokoono nga tamahine; kihai ia i tokomaha nga tamariki a ona tuakana, kihai hoki o ratou hapu katoa i nui haere, *kihai* i rite ki nga tamariki a Hura.
28 Na, o ratou nohoanga kei Peerehepa, kei Morara, kei Hatara-huara,
29 Kei Piriha, kei Ateme, kei Torara,
30 Kei Petuere, kei Horema, kei Tikiraka,
31 Kei Pete-marakapoto, kei Hatarahuhimi, kei Pete-pirei, kei Haaraimi. Ko o ratou pa enei, a tae noa ki te kingitanga o Rawiri.
32 Na, o ratou kāinga koraha, ko Etama, ko Aina, ko Rimono, ko Tokene, ko Ahana; e rima nga pa.
33 Me o ratou kāinga koraha katoa i nga taha katoa o aua pa ra ano, tae noa ki Paara. Ko o ratou nohoanga me o ratou whakapaparanga enei.
34 Me Mehopapa ano hoki, ratou ko Tamareke, ko Hoha tama a Amatia;
35 Ko Hoere, ko Iehu tama a Tohipia tama a Heraia, *ko ia* nei te tama a Ahiere,
36 Ko Erioenai, ko Taakopa, ko Hehohaia, ko Ahaia, ko Ariere, ko Tehimiere, ko Penaia,
37 Ko Tita tama a Hipi, tama a Arona, ko ia nei te tama a Ieraia, tama a Himiri, tama a Hemaia:
38 Enei, kua whakahuatia nei o ratou ingoa, he rangatira ratou no o ratou hapu. I nui haere ano hoki te whare o o ratou mātua.
39 ¶ I haere hoki ratou ki te tapokoranga atu ki Keroro, ki te taha ki te rawhiti o te raorao, ki te rapu haerenga mo a ratou kahui.
40 A ka kitea e ratou he haerenga momona, he *wahi* pai, he whenua nui ano hoki, e ata takoto ana, kahore nei he whawhai; no Hama hoki te hunga i noho ki reira i mua.
41 Na, ko te haerenga mai o te hunga kua tuhituhia nei o ratou ingoa i nga ra o Hetekia kingi o Hura, patua iho e ratou o ratou teneti me nga nohoanga i kitea ki reira, hunā iho hoki ratou taea noatia tenei ra, noho iho ano ki to ratou wahi; no te mea he haerenga kei reira mo a ratou hipi.
42 Na, *etahi* o ratou, ara, o nga tama a Himeona, haere ana ki Maunga Heira; e rima rau nga tangata; o ratou rangatira ko Peratia, ko Nearia, ko Repaia, ko Utiere, he tama *enei* na Ihi.
43 A patua iho e ratou nga oranga o nga Amareki i mawhiti atu i mua: noho ana ratou i reira, a taea noatia tenei ra.

UPOKO 5.

NA, nga tamariki a Reupena a te matamua a Iharaira (ko te matamua hoki ia, na, i te mea ka whakapokea e ia te moenga o tona pāpā, ka hoatu tona matamuatanga ki nga tama a Hohepa, tama a Iharaira; a, ekore te whakapapa e timata i te matamua.
2 I nui ake hoki a Hura i ona tuakana, teina, he *uri* hoki nona te tino rangatira: i a Hohepa ia te matamuatanga):
3 Nga tamariki a Reupena matamua a Iharaira; ko Enoka, ko Paru, ko Heterono, ko Karami.

Digitized by Google

4 Nga tama a Hoere; ko Hemaia ko tana tama; tana tama, ko Koko; tana tama ko Himei,

5 Tana tama, ko Mika; tana tama, ko Reaia; tana tama, ko Paara;

6 Tana tama ko Peeraha, tera hoki i riro pārau i a Tirikatapirinehere kingi o Ahiria; he rangatira ia no nga Reupeni.

7 Na, ona teina, me o ratou hapu, i te mea ka whakapapā o ratou whakatupuranga, ko *ratou* nga tino rangatira, ko Teiere, ko Hakaraia,

8 Ko Pera tama a Atata, tama a Hema, tama a Hoere, i noho nei ki Aroere, a tae noa ki Nepo, ki Paara-meono;

9 I nohoia ano hoki e ia te taha ki te rawhiti, tae noa ki te koraha e takoto mai ana i Awa Uparati: no te mea i nui haere a ratou kararehe ki te whenua o Kireara.

10 Na, i nga ra o Haora ka whawhaitia e ratou nga Hakari, a hinga ana ratou i o ratou ringa, noho ana ratou ki o ratou teneti puta noa i te whenua katoa o Kireara ki te rawhiti.

11 ¶ Kei te ritenga mai o to ratou te nohoanga o nga tamariki a Kara i te whenua o Pahana, tae noa ki Hareka:

12 Ko Hoere te upoko, muri iho ko Hapana, ko Taanai, ko Hapata i Pahana.

13 Na, o ratou teina o te whare o o ratou mātua, ko Mikaera, ko Mehurama, ko Hepa, ko Torai, ko Takana, ko Tia, ko Epere, tokowhitu.

14 Ko nga tamariki enei a Apihaira tama a Huri, tama a Taroa, tama a Kireara, tama a Mikaera, tama a Tehihai, tama a Taharo, tama a Putu;

15 Ko Ahi tama a Apariere, tama a Kuni; ko te upoko *ia* o te whare o o ratou mātua.

16 A, noho ana ratou ki Kireara o Pahana me ona pa ririki, ki nga taha katoa ano hoki o Harono, ki o ratou taha ki waho.

17 He mea whakapapa enei katoa i nga ra o Iotama kingi o Hura, i nga ra ano hoki o Ieropoama kingi o Iharaira.

18 ¶ Nga tamariki a Reupena, ratou ko nga Kari ko tetahi tāngā o te hapu o Manahe, no te hunga toa, he hunga hapai i te whakangungu rakau, i te hoari, he hunga kopere i te kopere, e mohio ana hoki ki te whawhai, e wha tekau ma wha mano e whitu rau e ono tekau taua hunga i haere ki te whawhai.

19 I whawhai hoki ratou ki nga Hakari, ki Ieturu, ki Napihi, ki Norapa.

20 I awhinatia mai ano hoki ratou ki te whawhai ki a ratou, a ka homai nga Hakari ki o ratou ringaringa, ratou ko o ratou hoa katoa: i karanga hoki ratou ki te Atua i te whawhaitanga, a tahuri mai ana ia ki a ratou; mo ratou i whakawhirinaki atu ki a ia.

21 I riro mai ano hoki i a ratou a ratou kararehe, a ratou kamera e rima tekau nga mano, nga hipi e rua rau e rima tekau nga mano, nga kaihe e rua nga mano, nga tangata kotahi rau mano.

22 He tokomaha hoki i hinga, he mea mate rawa: na te Atua hoki te whawhai; a, noho ana ratou ki to ratou wahi, a taea noatia te whakaraunga.

23 ¶ I noho ano nga tamariki o tetahi tāngā o te hapu o Manahe ki te whenua. I tini haere ano ratou ki Pahana a tae noa ki Paara-heremona, ki Heniri, ki Maunga Heremona ano hoki:

24 Na, ko nga upoko enei o te whare o o ratou mātua; ko Epere, ko Ihi, ko Eriere, ko Atariere, ko Heremaia, ko Horawia, ko Tahariere, he hunga nunui, he marohirohi, he hunga ingoa nui, he upoko ano hoki no te whare o o ratou mātua.

25 ¶ Na, kua he ratou ki te Atua o o ratou mātua, kua whai atu, kua puremu atu ki nga atua o nga iwi o te whenua i hunā nei e te Atua i mua i a ratou.

26 Na, ka whakaohokia mai e te Atua o Iharaira te wairua o Puru kingi o Ahiria, te wairua hoki o Tirikata-pirinehere kingi o Ahiria, a whakaraua atu ana ratou e ia, ara, nga Reupeni, nga Kari, me tetahi tāngā o te hapu o Manahe, a kawea ana ratou e ia ki Haraha, ki Haporo, ki Hara, ki Awa Kotana, a taea noatia tenei ra.

UPOKO 6.

NGA tamariki a Riwai; ko Kerehona, ko Kohata, ko Merari.

2 Nga tamariki a Kohata; ko Amarama, ko Itihara, ko Heperona, ko Uitere.

3 Nga tamariki a Amarama; ko Arona, ko Mohi, ko Miriama. Nga tamariki ano hoki a Arona; ko Natapa, ko Apihu, ko Ereatara, ko Itamara.

4 Whanau ake ta Ereatara; ko Pinehaha. Whanau ake ta Pinehaha; ko Apihua.

5 Whanau ake ta Apihua; ko Puki. Whanau ake ta Puki; ko Uti.

6 Whanau ake ta Uti; ko Terahia. Whanau ake ta Terahia; ko Meraioto.

7 Whanau ake ta Meraioto; ko Amaria. Whanau ake ta Amaria; ko Ahitupu.

Digitized by Google

8 Whanau ake ta Ahitupu; ko Haroko. Whanau ake ta Haroko; ko Ahimaata.
9 Whanau ake ta Ahimaata; ko Ataria. Whanau ake ta Ataria; ko Iohanana.
10 Whanau ake ta Iohanana; ko Ataria: (ko te tohunga tera i mahi i roto i te whare i hangā e Horomona ki Hiruharama.)
11 Whanau ake ta Ataria; ko Amaria. Whanau ake ta Amaria; ko Ahitupu.
12 Whanau ake ta Ahitupu; ko Haroko. Whanau ake ta Haroko; ko Harumu.
13 Whanau ake ta Harumu; ko Hirikia. Whanau ake ta Hirikia: ko Ataria.
14 Whanau ake ta Ataria; ko Heraia. Whanau ake ta Heraia; ko Iohereke.
15 Ko Iohereke i whakarau atu i ta Ihowa meatanga i a Nepukaneha hei whakarau atu i a Huru, i a Hiruharama.
16 ¶ Nga tama a Riwai; ko Kerehoma, ko Kohata, ko Merari.
17 A ko nga ingoa enei o nga tama a Kerehoma; ko Ripini, ko Himei.
18 A, nga tama a Kohata; ko Amarama, ko Itihara, ko Heperona, ko Utiere.
19 Nga tama a Merari; ko Mahari, ko Muhi. Ko nga hapu ano enei o nga Riwaiti i te tikanga iho o o ratou mātua.
20 Na Kerehoma; tana tama ko Ripini, tana tama ko Iahata, tana tama ko Tima.
21 Tana tama ko Ioaha, tana tama ko Iro, tana tama ko Teru, tana tama ko Teaterai.
22 Nga tama a Kohata; tana tama ko Aminarapa, tana tama ko Koraha, tana tama ko Ahiri,
23 Tana tama ko Erekana, tana tama ko Epiahapa, tana tama ko Ahiri,
24 Tana tama ko Tahata, tana tama ko Uriere, tana tama ko Utia, tana tama ko Haora.
25 A, nga tama a Erekana; ko Amahai, ko Ahimoto.
26 *Na*, a Erekana, nga tama a Erekana; tana tama ko Towhai, tana tama ko Nahata,
27 Tana tama ko Eriapa, tana tama ko Ierohama, tana tama ko Erekana.
28 Na, nga tama a Hamuera; te tuatahi ko Wahani, na ko Apia.
29 Nga tama a Merari; ko Mahari, tana tama ko Ripini, tana tama ko Himei, tana tama ko Uha,
30 Tana tama ko Himea, tana tama ko Hakia, tana tama ko Ahaia.
31 Ko te hunga ano tenei i whakaritea e Rawiri mo te mahi waiata i te whare o Ihowa, i te mea ka whai okiokinga te aaka.
32 I minita ano ratou ki te ritenga atu o te nohoanga o te tapenakara o te whakaminenga, i waiata, a taea noatia te hanganga a Horomona i te whare o Ihowa ki Hiruharama: katahi ratou ka tūtūru ki ta ratou mahi i whakaritea ma ratou.
33 Na, ko te hunga tenei i tūtūru, me o ratou tamariki ano hoki. No nga tamariki a nga Kohati; ko Hemana, he kai waiata, he tama na Hoere, tama a Hamuera,
34 Tama a Erekana, tama a Ierohama, tama a Eriere, tama a Ioaha,
35 Tama a Tupu, tama a Erekana, tama a Mahata, tama a Amahai,
36 Tama a Erekana, tama a Hoere, tama a Ataria, tama a Tepania,
37 Tama a Tahata, tama a Ahiri, tama a Epiahapa, tama a Koraha,
38 Tama a Itihara, tama a Kohata, tama a Riwai, tama a Iharaira,
39 Tona teina ano hoki, ko Ahapa: i tu nei ki tona ringa matau, a Ahapa tama a Perakia, tama a Himea,
40 Tama a Mikaera, tama a Paaheia, tama a Marakia,
41 Tama a Eteni, tama a Tera, tama a Araia,
42 Tama a Etana, tama a Tima, tama a Himei,
43 Tama a Iahata, tama a Kerehoma, tama a Riwai.
44 Na, i te taha ki maui ko o ratou teina, ko nga tama a Merari: a Etana tama a Kihihi, tama a Apari, tama a Maruku,
45 Tama a Hahapia, tama a Amatia, tama a Hirikia,
46 Tama a Amati, tama a Pani, tama a Hamere,
47 Tama a Mahari, tama a Muhi, tama a Merari, tama a Riwai.
48 I whakaritea ano hoki o ratou tuakana, teina, nga Riwaiti, ki nga mahi katoa o te tapenakara o te whare o te Atua.
49 ¶ Ko Arona ia i mea whakahere, ratou ko ana tama, ki runga ki te aata tahunga tinana, ki runga hoki ki te aata tahu whakakakara; mo nga mahi katoa hoki ratou o te whare tino tapu, hei mea i nga whakamarietanga ano hoki mo Iharaira, i nga mea katoa i whakahuua e Mohi, e te pononga a te Atua.
50 Ko nga tama ano enei a Arona; tana tama ko Ereatara, tana tama ko Pinehaha, tana tama ko Apihua,

Digitized by Google

51 Tana tama ko Puki, tana tama ko Uti, tana tama ko Terahia,

52 Tana tama ko Meraioto, tana tama ko Amaria, tana tama ko Ahitupu,

53 Tana tama ko Haroko, tana tama ko Ahimaata.

54 ¶ Na, ko o ratou nohoanga enei, me o ratou whare rangatira, i o ratou rohe, o nga tamariki a Arona, o nga hapu o nga Kohati: na ratou hoki te rota.

55 I homai hoki a Heperona ki a ratou i te whenua o Hura, me nga wahi i waho ake i tetahi taha, i tetahi taha.

56 Ko nga mara ia o te pa, me ona pa ririki, i hoatu ki a Karepe tama a Iepune.

57 I hoatu ano ki nga tama a Arona, *o* nga pa o Hura, ko Heperona ko te *pa* whakaora, ko Ripina me ona wahi o waho ake, ko Iatiri, ko Ehetemoa me o ratou wahi o waho ake.

58 Ko Hirene, me ona wahi o waho ake, ko Repiri, me ona wahi o waho ake,

59 Ko Ahana, me ona wahi o waho ake, ko Pete-hemehe, me ona wahi o waho ake:

60 A, no o te iwi o Peniamine, ko Kepa, me ona wahi o waho ake, ko Aremete, me ona wahi o waho ake, ko Anatoto, me ona wahi o waho ake. O ratou pa katoa i o ratou hapu katoa, kotahi tekau ma toru nga pa.

61 A ki nga tama a Kohata i mahue o te hapu o taua iwi, tekau nga pa i hoatu, he mea na te rota, no roto i *o* tetahi tānga o te iwi, *ara* no o tetahi tānga o Manahe.

62 Ki nga tama a Kerehoma, i o ratou hapu, tekau ma toru nga pa, no te iwi o Ihakara, no te iwi o Ahera, no te iwi o Napatari, no te iwi o Manahe i Pahana.

63 A ki nga tama a Merari, i o ratou hapu, tekau ma rua nga pa, he mea mea na te rota; no te iwi o Reupena, no te iwi o Kara, no te iwi o Hepuruna.

64 Na, he mea hoatu *enei* pa me nga wahi o waho ake e nga tamariki a Iharaira ki nga Riwaiti.

65 I hoatu ano e ratou, (he mea mea na te rota,) enei pa kua karangatia nei ki o ratou ingoa, no roto i *o* te iwi o nga tamariki a Hura, i o te iwi ano hoki o nga tamariki a Himeona, i o te iwi ano hoki o nga tamariki a Peniamine.

66 Na, era atu o nga hapu o nga tama a Kohata, i a ratou ano etahi pa hei wahi mo ratou, no *o* te iwi o Eperaima.

67 I hoatu ano e ratou ki a ratou a Hekeme i maunga Eperaima me nga wahi o waho ake, no roto i nga pa whakaora; a Ketere ano hoki me ona wahi o waho ake.

68 A Iokomeama ano hoki, me ona wahi o waho ake, a Petehorono me ona wahi o waho ake.

69 A Atarono, me ona wahi o waho ake, a Kata-rimono me ona wahi o waho ake.

70 A no o tetahi taanga o te iwi o Manahe; ko Anere, me ona wahi o waho ake, ko Pireama, me ona wahi o waho ake; mo te hapu o nga mea i mahue o nga tama a Kohata.

71 A ki nga tama a Kerehoma *i hoatu* i roto i o tetahi taanga o te iwi o Manahe, ko Korana i Pahana, me ona wahi o waho ake, ko Ahataroto, me ona wahi o waho ake.

72 No roto i o te iwi o Ihakara; ko Kereha, me ona wahi o waho ake, ko Taperata, me ona wahi o waho ake.

73 Ko Ramoto me ona wahi o waho ake, ko Aneme, me ona wahi o waho ake.

74 A no *o* te iwi o Ahera; ko Mahara, me ona wahi o waho ake, ko Aparono, me ona wahi o waho ake.

75 Ko Hukoko, me ona wahi o waho ake, ko Rehopo, me ona wahi o waho ake.

76 A, no *o* te iwi o Napatari, ko Kerehe i Kariri, me ona wahi o waho ake, ko Hamono, me ona wahi o waho ake, ko Kiriataima, me ona wahi o waho ake.

77 Ki era atu o nga tamariki a Merari ko etahi *pa* o te iwi o Hepuruna, ko Rimono, me ona wahi o waho ake, ko Taporo, me ona wahi o waho ake.

78 A i tera taha o Horano, i te ritenga mai o Heriko, i te taha ki te rawhiti o Horano, ko etahi pa no *o* te iwi o Reupena, ko Petere i te koraha, me ona wahi o waho ake, ko Iahata, me ona wahi o waho ake.

79 Ko Keremoto, me ona wahi o waho ake, ko Hepaata, me ona wahi o waho ake.

80 A, no *o* te iwi o Kara, ko Ramoto i Kireara, me ona wahi o waho ake, ko Mahanaimi, me ona wahi o waho ake.

81 Ko Hehepona, me ona wahi o waho ake, ko Iatere, me ona wahi o waho ake.

Digitized by Google

UPOKO 7.

NA, nga tama a Ihakara; ko Tora, ko Pua, ko Iahupu, ko Himirono, tokowha.

2 A, nga tama a Tora; ko Uti, ko Repaia, ko Teriere, ko Iahamai, ko Tipihama, ko Hamuera, ko nga upoko *enei* o te whare o to ratou pāpā, ara, o to Tora, he hunga maia ratou, he marohirohi i o ratou whakatupuranga; to ratou tokomahatanga i nga ra o Rawiri e rua tekau ma rua mano, e ono nga rau.

3 A, nga tama a Uti; ko Itirahia; nga tama a Itirahia; ko Mikaera, ko Oparia, ko Hoere, ko Ihiia, tokorima, he upoko enei katoa.

4 Na, to ratou nuinga i te tikanga iho o o ratou whakatupuranga, o te whare ano hoki o o ratou mātua, ko nga ropu hoia mo te whawhai, e toru tekau ma ono mano *ratou:* he tokomaha hoki a ratou wahine, a ratou tamariki.

5 Na, o ratou teina i roto i nga hapu katoa o Ihakara, he hunga toa, he marohirohi, e waru tekau ma whitu mano, ki te taua ratou katoa.

6 ¶ Nga tama a Peniamine; ko Pera, ko Pekere, ko Teriaere, tokotoru.

7 A, nga tama a Pera; ko Etepono, ko Uti, ko Utiere, ko Terimoto, ko Iri, tokorima; he upoko *enei* no te whare o o ratou mātua, he hunga toa, he marohirohi; taua ana ratou e rua tekau ma rua mano e toru tekau ma wha.

8 A, nga tama a Pekere; ko Temira, ko Toaha, ko Erietere, ko Erioenai, ko Omori, ko Teremoto, ko Apia, ko Anatoto, ko Aramete. He tama enei katoa na Pekere.

9 Na, ki te taua ratou i runga i nga tikanga o o ratou whakatupuranga o nga upoko o te whare o o ratou mātua, te hunga toa, te hunga marohirohi, e rua tekau nga mano e rua nga rau.

10 Nga tama ano hoki a Teriaere; ko Pirihana: na, nga tama a Pirihana; ko Ieuhu, ko Peniamine, ko Ehuru, ko Kenaana, ko Tetana, ko Tarahihi, ko Ahihahara.

11 Enei katoa, nga tama a Teriaere, ara, nga upoko o nga mātua, he hunga toa he marohirohi, kotahi tekau ma whitu mano ratou e rua nga rau he hoia hei haere ki te whawhai, ki te turanga riri.

12 Ko Tupimi ano hoki, ko Hupimi, ko nga tamariki a Iri, ko Huhimi, ko nga tama a Ahere.

13 ¶ Nga tama a Napatari; ko Tuhatiere, ko Kuni, ko Ietere, ko Harumu, ko nga tama a Piriha.

14 ¶ Nga tama a Manahe; ko Ahariere, i whanau nei i *tana wahine:* (na, whanau ake ta tana wahine iti o Hiria ko Makiri pāpā o Kireara.

15 Na, ka tangohia e Makiri hei wahine mana ko *te tuahine* o Hupimi raua ko Tupimi, te ingoa o to raua tuahine ko Maaka): te ingoa o te tuarua *o ana tama* ko Teropehara: a he tamahine ano a Teropehara.

16 Na, kua whanau a Maaka te wahine a Makiri he tamaiti, a huaina iho e ia tona ingoa ko Perehe, a te ingoa o tona teina ko Herehe; ana tama; ko Urama, ko Rakeme.

17 Na, nga tama a Urama; ko Perana. Ko nga tama enei a Kireara, tama a Makiri, tama a Manahe.

18 Na, whanau ake a tona tuahine a Hamorekete, ko Ihihoro, ko Apietere, ko Mahara.

19 A, nga tama a Hemira; ko Ahiana, ko Hekeme, ko Rikihi, ko Aniama.

20 ¶ Na, nga tama a Eperaima; ko Hutera, tana tama ko Pereke, tana tama ko Tahata, tana tama ko Erara, tana tama ko Tuhata,

21 ¶ Tana tama ko Tapara, tana tama ko Hutera, ko Etere, ko Eriara; i patua enei e nga tangata o Kata i whanau nei ki taua whenua, mo ratou i haere atu ki te tango i a ratou kararehe.

22 A, he tini nga ra i tangihia ai ratou e to ratou matua, e Eperaima, a haere mai ana ona tuakana, teina, ki te whakamarie i a ia.

23 ¶ A, tona haerenga atu ki tana wahine, ka hapu, a ka whanau he tamaiti, a huaina iho e ia tona ingoa ko Peria, no te mea kei roto tona whare i te he.

24 (A, tana tamahine, ko Heraha, nana nei a Pete-horono i hanga, to raro me to runga, me Utene-heraha ano hoki.)

25 Na, tana tama, ko Repaha, ko Rehepe ano hoki, a tana tama ko Teraha, tana tama ko Tahana.

26 Tana tama ko Raarana, tana tama ko Amihuru, tana tama ko Eribama,

27 Tana tama ko Nono, tana tama ko Hohua.

28 ¶ Na, o ratou kāinga tupu, me o ratou nohoanga; ko Pete-ere me ona pa ririki; ki te taha ki te rawhiti ko Naarana; ki te taha ki te hauauru ko Ketere me ona pa ririki; ko Hekeme ano hoki me ona pa ririki, tae noa ki Kaba me ona pa ririki.

29 A i nga taha o nga tamariki a Ma-

Digitized by Google

nahe ko Petē-heana me ona pa ririki, ko Taanaka, me ona pa ririki, ko Mekiro me ona pa ririki, ko Roro me ona pa ririki. I noho ki enei nga tamariki a Hohepa tama a Iharaira.

30 ¶ Nga tama a Ahera; ko Imina, ko Ihua, ko Ihui, ko Peria, me to ratou tuahine me Hera.

31 A nga tama a Peria; ko Hepere, ko Marakiere, ko te pāpā nei ia o Piritawiti.

32 A whanau ake a Hepere, ko Taparete, ko Homere, ko Hotama, me to ratou tuahine ano me Hua.

33 A, nga tama a Taparete; ko Pahaka, ko Pimihara, ko Ahawata. Ko nga tamariki enei a Taparete.

34 Na, nga tama a Hamere; ko Ahi, ko Rohoka, ko Tehupa, ko Arame.

35 A, nga tama a tona teina a Hereme; ko Topaha, ko Imina, ko Herehe, ko Amara.

36 A, nga tama a Topaha; ko Hua, ko Haranepere, ko Huara, ko Peri, ko Imira,

37 Ko Petere, ko Horo, ko Hamama, ko Hiriha, ko Itirana, ko Peera,

38 A, nga tama a Ietere; ko Iepune, ko Pihipa, ko Ara.

39 Nga tama a Ura; ko Araha, ko Haniere, ko Retia.

40 Enei katoa he tamariki na Ahera, he upoko no te whare o to ratou pāpā, he hunga whiriwhiri, he marohirohi, he maia, ko nga rangatira nui *ratou*. I to ratou tauanga ai, na, te tokomahatanga o te hunga hei haere ki te whawhai, ki te turanga riri, e rua tekau ma ona nga mano tangata.

UPOKO 8.

NA, whanau ake a Peniamine; ko tana matamua ko Pera, te tuarua ko Ahapere, te tuatoru ko Ahara,

2 Te tuawha ko Noha, te tuarima ko Rapa.

3 Na, nga tama a Pera; ko Arara, ko Kera, ko Apihuru,

4 Ko Apihua, ko Naamana, ko Ahoa,

5 Ko Kera, ko Hepupana, ko Hurama.

6 Ko nga tama ano enei a Ehuru: ko nga upoko enei o nga mātua o nga tangata o Kepa, a whakahekea atu ana ratou e ratou ki Manahata.

7 Me Naamana ano hoki, ratou ko Ahia, ko Kera, i whakahekea atu ratou e ia, a whanau ana ko Uha, ko Ahihuru.

8 I whanau ano hoki he tamariki ma Haharaima i te whenua o Moapa i muri iho i tana tononga i a ratou: ana wahine ko Huhimi ko Paara.

9 Whanau ake a raua ko tana wahine, ko Horehe, ko Iopapa, ko Tipia, ko Meha, ko Marakama,

10 Ko Teutu, ko Hakia, ko Mirima. Ko ana tama enei ko nga upoko o nga mātua.

11 A whanau ake a raua ko Huhimi, ko Apitupu, ko Erepaara.

12 Nga tama a Erepaara; ko Epere, ko Mihama, ko Hamere, nana nei i hanga a Ono, a Roro, me o reira pa ririki.

13 Ko Peria hoki raua ko Hema; ko nga upoko raua o nga matua o nga tangata o Atarono i peia ai nga tangata o Kata.

14 Ko Ahio, ko Hahaka, ko Teremoto,

15 Ko Teparia, ko Arara, ko Arere,

16 Ko Mikaera, ko Ihipa, ko Toha, ko nga tama *enei* a Peria;

17 Ko Teparia, ko Mehurama, ko Heteki, ko Hepere,

18 Ko Ihimerai ano hoki, ko Ieteria, ko Iopapa; ko nga tama *enei* a Erepaara.

19 Ko Iakimi, ko Tikiri, ko Tapari,

20 Ko Erienai, ko Tiritai, ko Eriere,

21 Ko Araia, ko Peraia, ko Himirata, ko nga tama *enei* a Himei.

22 Ko Ihipana, ko Epere, ko Eriere,

23 Ko Aparono, ko Tikiri, ko Hanana,

24 Ko Hanania, ko Erama, ko Anatotia,

25 Ko Ipereia, ko Penuere; ko nga tama *enei* a Hahaka.

26 Ko Hamaherai, ko Heharia, ko Ataria,

27 Ko Tarehia, ko Iraia, ko Tikiri; ko nga tama *enei* a Ierohama.

28 Ko nga upoko enei o nga matua, me o ratou whakatupuranga; he upoko *ratou*. I noho enei ki Hiruharama.

29 A i noho ano ki Kipeono te pāpā o Kipeono: te ingoa o tana wahine ko Maaka.

30 A, tana tamaiti matamua, ko Aparono; na, ko Turu, ko Kihi, ko Paara, ko Natapa,

31 Ko Keroro, ko Ahio, ko Takere.

32 Na, whanau ake ta Mikiroto, ko Himea. I noho ano enei ki o ratou tuakana ki Hiruharama, i te wahi e anga tonu mai ana ki a ratou.

33 ¶ Whanau ake ta Nere, ko Kihi; whanau ake ta Kihi, ko Haora; whanau ake ta Haora, ko Honatana, ko Marikihua, ko Apinarapa, ko Ehepaara.

34 Na, te tama a Honatana, ko Meripaara; a, whanau ake ta Meri-paara, ko Mika.

Digitized by Google

35 Na, nga tama a Mika; ko Pitono, ko Mereke, ko Tarea, ko Ahata.
36 A, whanau ake ta Ahata, ko Tehoara. Whanau ake a Tehoara, ko Aremete, ko Atamawete, ko Timiri. Whanau ake ta Timiri, ko Mota.
37 Whanau ake ta Mota, ko Pinea; tana tama ko Rapa; tana tama ko Ereaha, tana tama ko Atere.
38 Na, tokoono nga tama a Atere; ko o ratou ingoa enei; ko Atarikama, ko Pokeru, ko Ihimaera, ko Hearia, ko Oparia, ko Hanana. He tama enei katoa na Atere.
39 Na, nga tama a Eheke a tona teina, ko tana matamua ko Urama; te tuarua ko Ieuhu; te tuatoru ko Eriperete.
40 Na, he hunga maia, he marohirohi nga tama a Urama, he kai kopere ratou, he tokomaha hoki a ratou tama, me nga tama a nga tama, kotahi rau erima tekau. He tamariki enei katoa na Peniamine.

UPOKO 9.

NA, he mea whakapapa a Iharaira katoa, tuhituhi rawa ki te pukapuka o nga kingi o Iharaira, o Hura, i whakaraua atu nei ki Papurona mo a ratou mahi he.
2 ¶ Na, nga tangata tuatahi *i noho* ki o ratou wahi ki o ratou pa, ko nga Iharairi, ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, ko nga Netinimi.
3 Na, noho iho ki Hiruharama o nga tamariki a Hura, o nga tamariki a Peniamine, o nga tamariki a Eperaima raua ko Manahe;
4 Ko Utai tama a Amihuru, tama a Omori, tama a Imiri, tama a Pani: no nga tamariki a Parete tama a Hura.
5 A, o nga Hironi; ko Ahaia te matamua, ratou ko ana tama.
6 O nga tama a Tera; ko Teuere ratou ko o ratou teina, e ono rau e iwa tekau.
7 O nga tama a Peniamine; ko Haru tama a Mehurama, tama a Horawia, tama a Hahenua.
8 Ko Ipineia tama a Ierohama, ko Eraha tama a Uti, tama a Mikiri, ko Mehurama, tama a Hepatia, tama a Reuere, tama a Ipiniia;
9 Me o ratou teina ano hoki i nga ritenga o o ratou whakatupuranga, e iwa rau e rima tekau ma ono. He upoko enei tangata katoa no nga mātua i te whare o o ratou mātua.
10 ¶ A, o nga tohunga; ko Ieraia, ko Tehoiaripi, ko Iakini,
11 Ko Ataria, tama a Hirikia, tama a Mehurama, tama a Haroko, tama a Merioto, tama a Ahitupu; ko te rangatira *ia* o te whare o te Atua;
12 Ko Araia tama a Ierohama, tama a Pahuru, tama a Marakia, ko Maahiai tama a Ariere, tama a Tahatera, tama a Mehurama, tama a Mehiremiti, tama a Imere;
13 Me o ratou teina ano hoki, nga upoko o te whare o o ratou mātua, kotahi mano e whitu rau e ono tekau, he hunga marohirohi rawa hei mahi i nga mahi o te whare o te Atua.
14 A, o nga Riwaiti; ko Hemaia tama a Hahupu, tama a Atarikama tama a Hahapia; no nga tama a Merari;
15 Ko Pakapakakara ano hoki, ko Herehe, ko Karara, ko Matania, tama a Mika, tama a Tikiri, tama a Ahapa;
16 Ko Oparia tama a Hemaia, tama a Karara, tama a Ierutunu, ko Perekia tama a Aha, tama a Erekana, i noho nei ki nga kāinga koraha o nga Netopati.
17 Nga kai tiaki kuwaha, ko Harumu, ko Akupu, ko Taramono, ko Ahimana, me o ratou teina: ko Harumu te upoko.
18 To ratou turanga i mua, kei te kuwaha o te kingi, ki te taha ki te rawhiti: he kai tiaki kuwaha ratou i roto i nga ropu o nga tamariki a Riwai.
19 Na, ko Harumu tama a Kore, tama a Epiahapa, tama a Koraha, ratou ko ona teina o te whare o tona matua, ko nga Korahi, ko *ratou* nga rangatira o nga mahi e mahia ana, me nga kai tiaki o nga kuwaha o te tapenakara: na, he rangatira o ratou mātua no te ope a Ihowa, he kai tiaki ano no te tapokoranga atu.
20 Na, ko Pinehaha tama a Ereatara to ratou rangatira i mua; a i a ia ano a Ihowa.
21 Ko Hakaraia tama a Meheremia te kai tiaki o te kuwaha o te tapenakara o te whakaminenga.
22 Enei katoa i whiriwhiria nei hei kai tiaki mo nga kuwaha, e rua rau kotahi tekau ma rua ratou. He mea whakapapa enei ki o ratou kāinga ake; na Rawiri raua ko Hamuera matakite ratou i whakarite kia tūtūru ratou ki *taua* mahi.
23 I a ratou ko a ratou tamariki te whakaaro ki nga kuwaha o te whare o Ihowa, ara, o te whare o te tapenakara i tenei tiakitanga, i tenei tiakitanga.
24 He kai tiaki kuwaha kei nga taha e wha, kei te taha ki te rawhiti, kei te taha ki te hauauru, kei te taha ki te nota, kei te taha ki te tonga.
25 Na, *i whakaritea* ano o ratou tei-

Digitized by Google

na i o ratou kāinga koraha kia haere mai i te takanga o nga ra e whitu, i ia wa, i ia wa, hei hoa mo ratou.

26 Na, enei Riwaiti, nga tino kai tiaki tokowha o te kuwaha, tūtūru tonu ta ratou mahi; a ko ratou nga rangatira o nga ruma, o nga takotoranga taonga o te whare o te Atua.

27 ¶ He nohoanga hoki to ratou kei nga taha o te whare o te Atua; ma ratou hoki te mahi tiaki; ma ratou ano hoki te uaki o nga *tatau* i tenei ata, i tenei ata.

28 Ko etahi o ratou hei tiaki i nga oko mo te mahi: taua ana e ratou, a kawea mai ana; taua ana e ratou, a kawea atu ana.

29 I whakaritea hoki *etahi* o ratou hei tiaki mo nga oko, mo nga mea mahi katoa ano hoki o te wahi tapu, mo te paraoa, mo te waina, mo te hinu, mo te parakihe, mo nga mea kakara.

30 Ko etahi ano hoki o nga tamariki a nga tohunga hei hanga i te hinu o nga mea kakara.

31 Na ko Matitia tetahi o nga Riwaiti, te matamua a Harumu Korahi; he mahi tūtūru nana te titiro i nga mea i hangā ki nga rihi.

32 Na, ko etahi o o ratou teina o o nga tamariki a nga Kohati, nga kai whakaaro ki te taro aroaro, kia oti te hanga i tenei hapati, i tenei hapati.

33 Ko nga kai waiata ano enei, ko nga upoko o nga matua o nga Riwaiti, i *noho* noa iho ratou i roto i nga ruma; ko ta ratou mahi hoki *tera* i te ao, i te po.

34 Na, ko enei nga upoko o nga mātua o nga Riwaiti, ko nga upoko ano ratou i o ratou whakatupuranga: i noho enei ki Hiruharama.

35 ¶ I noho ano ki Kipeono te pāpā o Kipeono, a Teiere; te ingoa o tana wahine ko Maaka.

36 Na, tana matamua ko Aparono; na, ko Turu, ko Kihi, ko Paara, ko Nere, ko Natapa,

37 Ko Keroro, ko Ahio, ko Hakaraia, ko Mikiroto.

38 Whanau ake ta Mikiroto, ko Himeana. I noho ano enei ki o ratou tuakana ki Hiruharama, ki te wahi e anga tonu mai ana ki o ratou tuakana.

39 Whanau ake ta Nere, ko Kihi; whanau ake ta Kihi, ko Haora; whanau ake ta Haora, ko Honatana, ko Marikihua, ko Apinarapa, ko Ehepaara.

40 Te tama a Honatana, ko Meripaara: whanau ake ta Meri-paara, ko Mika.

41 Na, nga tama a Mika; ko Pitono, ko Mereke, ko Taharea, *ko Ahata.*

42 Whanau ake ta Ahata, ko Iaraha; whanau ake ta Iaraha, ko Aremete, ko Atamawete, ko Timiri; whanau ake ta Timiri, ko Mota;

43 Whanau ake ta Mota, ko Pinea; tana tama ko Repaia; tana tama ko Ereaha; tana tama ko Atere.

44 Na, tokoono nga tama a Atere, ko o ratou ingoa enei; ko Atarikama, ko Pokeru, ko Ihimaera, ko Hearia, ko Oparia, ko Hanana: ko nga tama enei a Atere.

UPOKO 10.

NA, kua whawhai nga Pirihitini ki a Iharaira, a ka whati nga tangata a Iharaira i te aroaro o nga Pirihitini, a hinga ana, mate rawa, i runga i Maunga Kiripoa.

2 Na, ka whaia e nga Pirihitini a Haora ratou ko ana tama, a patua iho e nga Pirihitini a Honatana ratou ko Apinarapa, ko Marikihua, nga tama a Haora.

3 Na, kua nui haere te whawhai ki a Haora, a kua mau ia i nga kai kopere; kua tu hoki i nga kai kopere.

4 Katahi a Haora ka mea atu ki te kai mau o ana patu, Unuhia to hoari, werohia hoki ahau; kei haere mai tenei hunga kokoti-kore, kei whakatupu kino i a au. Heoi kihai i pai te kai mau o ana patu; he nui hoki no tona hopohopo. Na, ka mau a Haora ki tana hoari, hinga iho ki runga.

5 A, te kitenga o te kai mau o ana patu, kua mate a Haora, na, ka hinga ano hoki ia ki runga ki te hoari, a ka mate.

6 Na, ka mate a Haora me ana tama tokotoru, me tona whare katoa, mate tahi ana ratou.

7 A, te kitenga o nga tangata katoa o Iharaira i te raorao kua whati ratou, a kua mate a Haora, ratou ko ana tama, na, whakarerea ake e ratou o ratou pa, a rere ana; na, ka haere mai nga Pirihitini, a nohoia iho e ratou.

8 ¶ A, i te aonga ake, i te haerenga mai o nga Pirihitini ki te muru i te hunga i patua, na, ka kitea e ratou a Haora ratou ko ana tama e takoto ana i runga i Maunga Kiripoa.

9 Na, huia ana ona e ratou, tangohia ana e ratou tona upoko me ana patu, tonoa ana e ratou kia kawea puta noa i te whenua o nga Pirihitini, a, tawhio noa, kia kauwhautia ki ā ratou whakapakoko, ki te iwi.

Digitized by Google

10 I whakatakotoria ano hoki e ratou ana patu ki te whare o o ratou atua, ko tona upoko titia ake e ratou ki te whare o Rakono.

11 ¶ Te rongonga o Iapehe-kireara katoa ki nga mea katoa i mea ai nga Pirihitini ki a Haora,

12 Te tino whakatikanga ake o nga tangata marohirohi katoa, tangohia iho e ratou te tinana o Haora, me nga tinana o ana tama, kawea mai ana e ratou ki Iapehe, tanumia ana e ratou o ratou wheua ki raro i tetahi oki i Iapehe. Na, e whitu nga ra i noho puku ai ratou i te kai.

13 ¶ Na, kua mate a Haora mo tona he i he ai ia ki a Ihowa, mo te kupu a Ihowa kihai nei i puritia e ia, mona hoki i ui, i rapu whakaaro ki te atua maori;

14 Mona hoki kihai i rapu whakaaro i a Ihowa, na, whakamatea iho ia e ia, a whakariroia ketia ana te kingitanga ki a Rawiri tama a Hehe.

UPOKO 11.

KATAHI ka huihui mai a Iharaira katoa ki a Rawiri ki Heperona, a ka mea, Tenei matou, he wheua nou, he kikokiko nou.

2 A, i mua ake nei, i te mea ko Haora te kingi, ko koe te kai kawe atu, te kai kawe mai, i a Iharaira: kua korerotia ano hoki koe e Ihowa e tou Atua, Ko koe hei hepara mo toku iwi mo Iharaira, ko koe ano hoki he tino tangata mo toku iwi mo Iharaira.

3 Na, ka haere mai nga kaumatua katoa o Iharaira ki te kingi ki Heperona, a ka whakaritea he kawenata e Rawiri ki a ratou ki Heperona ki te aroaro o Ihowa: a, whakawahia ana e ratou a Rawiri hei kingi mo Iharaira, hei whakaritenga mo ta Ihowa kupu i whakapuakina e Hamuera.

4 ¶ Na, ka haere atu a Rawiri ratou ko Iharaira katoa ki Hiruharama, ara, ki Iepuhu, i reira ano hoki nga Iepuhi, nga tangata whenua.

5 Na, ko te meatanga mai a nga tangata o Iepuhu ki a Rawiri, E kore koe e tae mai ki konei. Heoi kua riro i a Rawiri te pourewa i Hiona, ko te pa ia o Rawiri.

6 I mea hoki a Rawiri, Te tangata mana te patu tuatahi ki nga Iepuhi, hei tino tangata ia, hei rangatira. Na, ko Ioapa tama a Teruia kua tae wawe atu, a ko ia te tino tangata.

7 Na, ka noho a Rawiri ki te pourewa; a ka karangatia a reira, Ko te pa o Rawiri.

8 I hangā ano hoki e ia te pa, a tawhio noa; o Miro mai ano, a taka noa. Na Ioapa ano hoki i hanga tera atu wahi o te pa.

9 Na, ka tino nui haere a Rawiri, i a ia hoki a Ihowa te Atua o nga mano.

10 ¶ Ko nga tino tangata ano hoki enei a Rawiri, i kaha rawa nei mo tona rangatiratanga, he hoa nona, no Iharaira katoa uno hoki, ki te whakakingi i a ia, hei whakaritenga mo ta Ihowa kupu mo Iharaira.

11 Ko te tokomahatanga ano tenei o nga tangata marohirohi a Rawiri, Ko Iahopeama Hakamoni te tino o nga rangatira. I ara ake tana tao ki nga rau e toru; patua iho e ia i te whakaekenga kotahi.

12 I muri i a ia ko Ereatara tama a Roro Ahohi; ko ia tetahi o nga marohirohi tokotoru.

13 I a Rawiri ia i Paha-Ramime. Kua huihuia ano hoki nga Pirihitini ki reira ki te whawhai; na, i reira ano tetahi wahi whenua e kapi ana i te parei. Heoi rere ana te iwi i te aroaro o nga Pirihitini.

14 Heoi tu ana raua i waenganui o taua wahi. Na, ka mau i a raua, patua iho e raua nga Pirihitini: na, nui atu te whakaoranga i whakaora ai a Ihowa.

15 ¶ Na, ka haere atu etahi rangatira tokotoru, no te toru tekau, ki raro ki te kamaka ki a Rawiri, ki te ana o Aturama: a, i te noho tera te ope a nga Pirihitini i Raorao Repaima.

16 Na, i roto a Rawiri i te pourewa i taua wa; i Pete-rehema ano hoki nga hoia pupuri a nga Pirihitini i taua wa na ano.

17 Na, ka minamina a Rawiri, a ka mea, Aue, me he tangata hei mea wai moku i roto i te puna i Pete-rehema, i tera i te kuwaha!

18 Na, tika ana taua tokotoru na waenganui o te puni o nga Pirihitini, a, utuhia mai ana he wai i te puna o Pete-rehema, i tera i te kuwaha; tangohia mai ana e ratou, mauria ana ki a Rawiri: otiia kihai a Rawiri i pai ki te inu, na, ringitia ana e ia hei mea ki a Ihowa.

19 I mea ia, Aue, kia meatia tenei e ahau, e Ihowa! kia inumia koia e ahau nga toto o enei tangata, me i kotahi nei kua mate? me i kotahi hoki ratou kua mate i te tīkinga atu. Na, kihai ia i pai ki te inu. Ko enei nga mahi a aua toa tokotoru.

Digitized by Google

20 ¶ Na, ko Apihai teina o Ioapa te rangatira o taua tokotoru. I ara ake hoki tana tao ki nga rau e toru. Patua iho e ia; i whai ingoa ano ia i roto i te tokotoru.

21 Nui atu tona kororia i to te tokorua o *taua* tokotoru; ko to ratou rangatira hoki ia; otiia kihai ia i uru ki te tokotoru *tuatahi*.

22 Me Penaia ano hoki tama a Iehoiara, he tama na tetahi tangata toa o Kapateere, he nui ana mahi; tokorua nga tangata o Moapa, koia ano kei te raiona, i patua e ia; i haere ano ia ki raro, a, patua ana e ia tetahi raiona i roto i te rua i te wa o te hukarere.

23 Nana hoki tetahi Ihipiana i patu, he tangata nui, e rima nga whatianga te roa: he tao ano hoki kei te ringa o taua Ihipiana koia ano kei te rakau a te kai whatu. Heoi haere ana ia ki raro ki a ia, he tokotoko hoki tana, na, tangohia mai ana e ia te tao i roto i te ringa o te Ihipiana, werohia iho ia ki tana tao ano.

24 Na Penaia tama a Iehoiara enei mahi; i whai ingoa ano hoki ia i roto i nga toa tokotoru.

25 Nona te kororia nui o te toru tekau; otiia kihai i uru ki te tokotoru *tuatahi*. Na, meinga ana ia e Rawiri hei rangatira mo ona takahoa.

26 ¶ Na, nga maia o nga ope, ko Atahere teina a Ioapa: ko Erehanana tama a Roro o Pete-rehema,

27 Ko Hamoto Harori; ko Herete Peroni;

28 Ko Ira tama a Ikehe Tekoi; ko Apietere Anatoti;

29 Ko Hipekai Huhati; ko Irai Ahohi;

30 Ko Maharai Netopati; ko Herere tama a Paana, he Netopati;

31 Ko Itai tama a Ripai, no Kipea, no nga tamariki a Peniamine; ko Penaia Piratoni:

32 Ko Hurai, no nga awaawa o Kaaha; ko Apiere Arapati;

33 Ko Atamawete Paharumi; ko Eriahapa Haarsponi;

34 Ko nga tama a Haheme Kitoni; ko Honatana tama a Hake Harari;

35 Ko Ahiama tama a Hakara Harari; ko Eripara tama a Uru;

36 Ko Hewhere Mekerati; ko Ahia Peroni;

37 Ko Hetero Karameri; ko Naarai tama a Etepai;

38 Ko Hoere teina o Natana; ko Mipihara tama a Hakeri;

39 Ko Tereke Amoni; ko Nahari Peroti, ko te kai mau o nga patu a Ioapa tama a Teruia;

40 Ko Ira Itiri; ko Karepa Itiri;

41 Ko Uria Hiti; ko Tapara tama a Aharai;

42 Ko Arina tama a Hita Reupeni; he rangatira no nga Reupeni, e toru tekau ona hoa;

43 Ko Hanana tama a Maaka; ko Iohapata Mitini;

44 Ko Utia Ahaterati; ko Hama raua ko Teiere, ko nga tama a Hotama Aroeri;

45 Ko Teriaere tama a Himiri, raua ko tona teina ko Toha te Titi;

46 Ko Eriere Mahawi, ratou ko Teripai, ko Tohawia, he tama na Erenaama; ko Itima Moapi ano hoki;

47 Ko Eriere; ko Opere; ko Taahiere Metopai.

UPOKO 12.

KO te hunga ano tenei i haere mai ki a Rawiri ki Tikiraka, i a ia ano e putiki tonu ana i *roto i te pa* i te wehi o Haora tama a Kihi. No nga marohirohi ano hoki ratou, hei tuara *mona* ki te whawhai.

2 He hunga kukume kopere ratou; ko te maui, ko te matau, ki te *kotaha* kohatu, ki te *kopere* pere i te kopere; no nga teina ano o Haora, no Peniamine.

3 Ko Ahietere hei upoko, na, ko Ioaha; he tamariki *raua* na Hemaa Kipeati; ko Ietiere, ko Perete, he tama na Atamawete; ko Peraka, ko Iehu Anatoti,

4 Ko Ihimaia Kipeoni, he marohirohi *ia* i roto i te toru tekau, he rangatira ano no te toru tekau; ko Heremaia, ko Tahatiere, ko Iohanana, ko Iohapara Kerarati,

5 Ko Erutai, ko Terimoto, ko Pearia, ko Hemaria, ko Hepatia Harupi,

6 Ko Erekana, ko Ihiia, ko Atareere, ko Toetere, ko Iahopeama; he Korahi ratou,

7 Ko Toera, ko Teparia, he tamariki na Ierohama o Kereoro.

8 A, i maunu mai ki a Rawiri etahi o nga Kari ki te pourewa ki te koraha, he hunga marohirohi, e pai ana mo te whawhai, he hunga hapai i te whakangungu rakau, i te tao: o ratou kanohi me te mea he kanohi raiona, rite tonu ratou ki nga aneterope i runga i nga maunga te tere.

9 Te tuatahi, ko Etere. Te, tuarua, ko Oparia. Te tuatoru, ko Eriapa.

Digitized by Google

10 Te tuawha, ko Mihimana. Te tuarima, ko Heremaia,
11 Te tuaono, ko Atai. Te tuawhitu, ko Eriere,
12 Te tuawaru, ko Iohanana. Te tuaiwa, ko Eretapara,
13 Te tekau, ko Heremaia. Te tekau ma tahi, ko Makapanai.
14 No roto enei i nga tamariki a Kara, he rangatira no te ope: kotahi o nga mea nohinohi hei rangatira mo te rau; a, ko te mea nui hei rangatira mo te mano.
15 Ko te hunga tenei i whiti nei i Horano i te marama tuatahi, i te mea kua ngawha ki runga i ona pareparenga katoa, a, whati ana i a ratou *te hunga* katoa o nga raorao, ki te taha ki te rawhiti, ki te taha ki te hauauru.
16 I haere mai ano etahi o nga tamariki a Peniamine me etahi o a Hura ki te pourewa ki a Rawiri.
17 Na, ka puta atu a Rawiri ki te whakatau i a ratou, a ka oho atu, ka mea atu ki a ratou, Ki te mea he haere pai mai ta koutou ki a au, he whakauru, ka kotahi tonu o tatou ngakau. Tena ko tenei he tinihanga, he tuku i a au ki oku hoa riri, i te mea kahore nei he tutu a oku ringa, ma te Atua o o tatou mātua e titiro mai, e riri.
18 Na, kua tau te wairua ki a Amahai; ko *ia* nei te tino rangatira. *A ka ki atu ia*, Kei a koe *matou*, e Rawiri, hei hoa ano mou, e te tama a Hehe. Kia mau, kia mau te rongo ki a koe; kia mau ano hoki ki o whakauru; ko tou Atua hoki hei whakauru mou. Na, kua riro mai ratou i a Rawiri, a, meinga ana ratou e ia hei rangatira rangapu.
19 I papahoro mai ano hoki etahi o Manahe ki a Rawiri, i tona haerenga mai i roto i nga Pirihitini ki te whawhai ki a Haora; kihai ia ratou i meinga hei hoa mo ratou: i tonoa atu na hoki ia e nga rangatira o nga Pirihitini i ta ratou whakatakotoranga whakaaro i a ratou i mea ra, Ma o tatou upoko e whai haerenga atu ai ia ki tona ariki ki a Haora.
20 I tona haerenga ki Tikiraka, ka papahoro mai ki a ia o Manahe, ko Arana, ko Iotapara, ko Teriaere, ko Mikaera, ko Iotapara, ko Erihu, ko Tiritai, he rangatira no nga mano i Manahe.
21 Ko ratou nga whakauru mo Rawiri ki te whawhai ki nga torohe; he marohirohi hoki, he toa ratou katoa, he rangatira ope ano hoki.
22 I haere mai hoki ratou i taua wa ki a Rawiri i tena ra, i tena ra, hei whakauru mona, no kua nui te opē, ano he ope Atua.
23 ¶ Ko te tokomahatanga tenei o nga rangatira, he hunga i rite rawa mo te whawhai, a, haere mai ana ki a Rawiri ki Heperona hei whakariro mai i te kingitanga o Haora ki a ia; kia rite ai ki ta Ihowa kupu.
24 Nga tamariki a Hura, he hunga hapai i te whakangungu rakau, i te tao, e ono mano e waru rau, rite rawa i te patu mo te whawhai.
25 O nga tamariki a Himeona, he hunga marohirohi, he toa mo te whawhai, e whitu mano kotahi rau.
26 O nga tamariki a Riwai, e wha mano e ono rau.
27 Na, ko Iehoiara te rangatira o nga Aroni; e toru mano e whitu rau ona hoa.
28 Me Haroko ano, he taitamariki marohirohi, he toa, ratou ko te whare o tona pāpā, e rua tekau ma rua nga rangatira.
29 Na, o nga tamariki a Peniamine o nga teina o Haora, e toru nga mano; ko te tokomahatanga hoki o ratou hei kai tiaki mo te whare o Haora, a taea noatia taua ra.
30 Na, o nga tamariki a Eperaima, e rua tekau mano e waru rau, he marohirohi, he toa, he hunga whai ingoa i roto i te whare o o ratou mātua.
31 O tetahi tāngā o te iwi o Manahe, kotahi tekau ma waru nga mano, he mea whakahua tonu o ratou ingoa, hei haere mai ki te whakakingi i a Rawiri.
32 A, o nga tamariki a Ihakara, he hunga mohio ki nga wa, i mohio ai ki nga mahi ma Iharaira, e rua rau o ratou ariki; kei o enei mangai ano he tikanga mā o ratou teina.
33 O Hepuruna, te hunga haere ki te whawhai, he mohio ki te tatauranga, e mau ana i nga mea katoa mo te whawhai, e rima tekau nga mano, he hunga e tika tonu ana te rarangi, kahore nei o ratou ngakau rua.
34 A, o Napatari, kotahi mano nga rangatira, a e toru tekau ma whitu nga mano o ratou hoa, rite rawa i te whakangungu rakau, i te tao.
35 Na, o nga Rani, he hunga mohio ki te tatauranga, e rua tekau ma waru nga mano e ono nga rau.
36 A, o Ahera he hunga haere ki te whawhai, he mohio ki te tatauranga, e wha tekau nga mano.
37 Na, o tera taha o Horano, o nga Reupeni, o nga Kari, o tetahi tāngā o te hapu o Manahe, e mau ana i nga mea

Digitized by Google

whawhai katoa mo te tatauranga, kotahi rau e rua tekau nga mano.

38 Enei tangata whawhai katoa, i tika tonu nei te rarangi, tapatahi tonu te ngakau i haere mai ai ratou ki Heperona ki te mea i a Rawiri hei kingi mo Iharaira katoa. Na, era atu katoa o Iharaira, kotahi tonu te ngakau mo te whakakingi i a Rawiri.

39 Na, i reira ratou i a Rawiri, e toru nga ra e kai ana, e inu ana, he mea taka hoki na o ratou tuakana, teina.

40 Na, te hunga tata ki a ratou, tae noa ki a Ihakara, ki a Hepuruna, ki a Napatari, i kawea mai ano e ratou he taro i runga i nga kaihe, i nga kamera, i nga muera, i nga kau, he kai, he paraoa; etahi papa piki, etahi tautau karepe, he waina, he hinu, he kau, he hipi, tona tini; he koa hoki no Iharaira.

UPOKO 13.

NA, ka runanga a Rawiri ki nga rangatira o nga mano, o nga rau, ki nga rangatira katoa.

2 I mea ano a Rawiri ki te whakaminenga katoa o Iharaira, Ki te mea e pai ana ki a koutou, a ka *tika* mai i to tatou Atua i a Ihowa, kia tuku tangata atu tatou ki ia wahi, ki ia wahi, ki o tatou teina kua mahue nei ki nga whenua katoa o Iharaira, ki a ratou tahi ano ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, ki nga pa, *me* nga wahi o waho ake o aua *pa*, kia huihui mai ki a tatou.

3 A, kia whakahokia mai e tatou te aaka o to tatou Atua. Kihai hoki tatou i rapu tikanga ki reira i nga ra o Haora.

4 Na, ka mea te whakaminenga katoa kia pera ano ratou; he tika hoki taua mea ki te titiro iho a te iwi katoa.

5 Na, ka huihuia mai e Rawiri a Iharaira katoa i Hihoro o Ihipa, a tae noa ki te haerenga atu ki Hamata, hei kawe mai i te aaka o te Atua i Kiriata-tearimi.

6 Na, ko te haerenga o Rawiri ratou ko Iharaira katoa ki Paaraha, *ara*, ki Kiriata-tearimi o Hura, kia kawea mai ai e ratou i reira te aaka o te Atua, o Ihowa e noho nei i waenganui o nga kerupima, nona nei te ingoa i karangatia nei ki taua *aaka*.

7 Na, ka kawea mai e ratou te aaka o te Atua i runga i te kāta hou i roto i te whare o Apinarapa: na Uha hoki rnua ko Ahio i arahi te kāta.

8 Na, ka whakapaua *to ratou* kaha e Rawiri ratou ko Iharaira katoa ki te takaro ki te aroaro o te Atua; he waiata ano ta ratou, he hāpa, he timipera, he himipora, he tētere.

9 ¶ A ka tae mai ratou ki te patunga witi a Hirono, ka totoro mai te ringa o Uha ki te pupuri i te aaka; i whakaoioia hoki e nga kau.

10 Na, ka mura mai te riri a Ihowa ki a Uha, patua iho mo tona ringa i totoro ki te aaka; a, mate iho ia i reira i te aroaro o te Atua.

11 Na, ka pouri a Rawiri mo te toreretanga i torere ai a Ihowa ki a Uha. Na, karangatia ana e ia taua wahi, Ko Perete-uha: e *mau* nei ano, a taea noatia tenei ra.

12 Na, ka wehi a Rawiri i a Ihowa i taua ra, a ka mea, Ma te aha e kawea ai e ahau te aaka o te Atua ki toku *whare*.

13 Na, kihai a Rawiri i tango i te aaka ki a ia ki te pa o Rawiri; heoi kawea ketia ana e ia ki te whare o Opere-eroma Kiti.

14 Na, noho ana te aaka o te Atua ki te whare o Opere-eroma, ki tona whare ano, e toru nga marama. A ka manaakitia e Ihowa te whare o Opere-eroma, me ana mea katoa.

UPOKO 14.

NA, ka tonoa mai etahi karere e Hirama kingi o Taira ki a Rawiri, me etahi rakau, he hita, me nga kai mahi o nga kohatu whare, me nga kai mahi rakau, hei hanga i tetahi whare mona.

2 Na, ka mohio a Rawiri kua whakapumautia ia e Ihowa hei kingi mo Iharaira; kua whakanuia rawatia hoki tona rangatiratanga, he whakaaro ki tona iwi, ki a Iharaira.

3 ¶ Na, ka tangohia ano e Rawiri etahi wahine māna ki Hiruharama, a ka whanau ano etahi atu tamariki, etahi atu tamahine ma Rawiri.

4 Ko nga ingoa ano enei o ana i whanau ki Hiruharama; Ko Hamua, ko Hopapa, ko Natana, ko Horomona,

5 Ko Ipihara, ko Erihua, ko Ereparete,

6 Ko Noka, ko Nepeke, ko Iapia,

7 Ko Erihama, ko Peeriara, ko Eriparete.

8 ¶ A, te rongonga o nga Pirihitini kua oti a Rawiri te whakawahi hei kingi mo Iharaira katoa; na, ka haere mai nga Pirihitini katoa ki te rapu i a Rawiri. A ka rongo a Rawiri, na, puta mai ana ia ki te whakatau i a ratou.

Digitized by Google

9 Na, te haerenga mai o nga Pirihitini, tohatoha noa atu ana ratou ki Raorao Repaimi.

10 Na, ka ui a Rawiri ki te Atua, ka mea, Me haere ranei ahau ki nga Pirihitini? E homai ranei ratou e koe ki toku ringa? Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a ia, Haere atu, ka hoatu hoki ratou e ahau ki tou ringa.

11 Na, haere mai ana ratou ki Paaraperatimi; patua iho ratou i reira e Rawiri. Na, ka mea a Rawiri, Pakaru ana i te Atua oku hoa riri, he mea mea na toku ringa; koia ano kei te pakaruhanga wai. Na reira i karangatia ai te ingoa o taua wahi Ko Paara-peratimi.

12 A, mahue ana i a ratou o ratou atua ki reira. Na, ka korero mai a Rawiri, a, tahuna ana e ratou ki te ahi.

13 Na, ka tohatoha noa atu ano hoki nga Pirihitini ki te raorao.

14 A ka ui atu ano a Rawiri ki te Atua, a ka mea te Atua ki a ia, Kaua e haere ki runga ki te whai i a ratou: haere awhio atu i a ratou, ka whakaeke ai i a ratou i te ritenga mai o nga maperi.

15 A ka rangona e koe he haruru haere i runga i nga maperi, ko reira koe puta mai ai ki te whawhai; no te mea kua riro mai te Atua ki mua i a koe ki te patu i te ope o nga Pirihitini.

16 Na, peratia ana e Rawiri me ta te Atua i whakahau ai ki a ia; a, patua iho e ratou te ope o nga Pirihitini i Kipeono, a tae noa ki Katere.

17 Na, kua paku te ingoa o Rawiri ki nga whenua katoa; a ka mea a Ihowa i te wehi ki a ia kia pa ki nga iwi katoa

UPOKO 15.

NA, ka hangā e *Rawiri* etahi whare mona ki te pa o Rawiri; i whakapaia ano e ia he wahi mo te aaka o te Atua, whakaturia ana hoki e ia he teneti mo taua *aaka*.

2 Katahi a Rawiri ka mea, E kore e pai kia kawea te aaka o te Atua e tetahi atu; engari ma nga Riwaiti; ko ratou hoki ta Ihowa i whiriwhiri ai hei mau i te aaka o te Atua, hei mahi hoki ki a ia i nga wa katoa.

3 Na, ka huihuia e Rawiri a Iharaira katoa ki Hiruharama ki te kawe i te aaka o Ihowa ki tona wahi i whakapaia e ia mona.

4 I huihuia mai ano e Rawiri nga tamariki a Arona ratou ko nga Riwaiti.

5 O nga tamariki a Kohata; ko Uriere ko te rangatira, ratou ko ona teina kotahi rau e rua tekau:

6 O nga tamariki a Merari; ko Ahaia ko te rangatira, ratou ko ona teina e rua rau e rua tekau:

7 O nga tamariki a Kerehoma; ko Hoere ko te rangatira, ratou ko ona teina kotahi rau e toru tekau:

8 O nga tamariki a Eritapana; ko Hemaia ko te rangatira, ratou ko ona teina e rua rau:

9 O nga tamariki a Heperona; ko Eriere ko te rangatira, ratou ko ona teina e waru tekau:

10 O nga tamariki a Utiere; ko Aminarapa ko te rangatira, ratou ko ona teina kotahi rau kotahi tekau ma rua.

11 A, i karangatia atu ano e Rawiri a Haroko raua ko Apiatara nga tohunga, ratou ko nga Riwaiti, ko Uriere, ko Ahaia, ko Hoere, ko Hemaia, ko Eriere, ko Aminarapa,

12 I mea atu ia ki a ratou, Ko koutou nga rangatira o nga mātua o nga Riwaiti: whakatapua koutou, koutou, me o koutou teina. Ma koutou hoki e kawe te aaka o Ihowa o te Atua o Iharaira ki te wahi i whakapaia e ahau mona.

13 Kihai hoki i *maua* e koutou i mua; no reira i torere mai ai a Ihowa to tatou Atua ki a tatou, no te mea kihai i rite ki te tikanga ta tatou rapunga i a ia.

14 Na, kei te whakatapu nga tohunga ratou ko nga Riwaiti i a ratou, kia kawea ai e ratou te aaka o Ihowa Atua o Iharaira.

15 Na, ka amohia e nga tamariki a nga Riwaiti te aaka o te Atua, ka pera ano ratou me ta Mohi i whakahau ai, me ta Ihowa i korero ai; ko nga amo i runga i o ratou pokohiwi.

16 A, i korero ano a Rawiri ki nga rangatiri o nga Riwaiti kia whakaritea o ratou teina hei kai waiata i runga i nga mea waiata, i nga hatere, i nga hāpa, i nga himipora, he mea e rangona, he reo koa hoki e whakarahia ana e ratou.

17 Na, ka whakaritea e nga Riwaiti, ko Hemana tama a Hoere; a, o ona teina, ko Ahapa tama a Perekia, na, o o ratou teina o nga tamariki a Merari, ko Etana tama a Kuhaia;

18 Na, o ratou teina hei tuarua *mo ratou*, ko Hakaraia, ko Pene, ko Taatiere, ko Hemiramoto, ko Tehiere, ko Uni, ko Eriapa, ko Penaia, ko Maaheia, ko Matitia, ko Eriperehe, ko Mikineia, ko Opere-eroma, ko Teiere; he kai tiaki kuwaha *ratou*.

19 Na, ko nga kai waiata, ko Hemana, ko Ahapa, ko Etana, hei whakatangi i nga himipora parahi;

Digitized by Google

20 Ratou ko Hakaraia, ko Atiere, ko Hemiramoto, ko Tehiere, ko Uni, ko Eriapa, ko Maaheia, ko Penaia, he mea i runga i nga hatere, he mea Aramoto;
21 Me Matitia ano hoki, ratou ko Eriperehe, ko Mikineia, ko Opere-eroma, ko Teiere, ko Atatia, i runga i nga hāpa, he mea Heminiti, kia pai rawa ai.
22 Ko Kenania ano hoki, ko te upoko o nga Riwaiti, hei whakahua: i whakaako ano ia ki te whakahua waiata; he mohio hoki ia.
23 Ko Perekia raua ko Erekana nga kai tiaki tatau mo te aaka.
24 Ko nga tohunga ano hoki ko Hepania, ko Iohapata, ko Netaneere, ko Amahai, ko Hakaraia, ko Penaia, ko Erietere, hei whakatangi i nga tētere ki mua i te aaka o te Atua. Ko Opere-eroma ano hoki raua ko Iahia nga kai tiaki tatau mo te aaka.
25 ¶ Na, haere ana a Rawiri ratou ko nga kaumatua o Iharaira ko nga rangatira o nga mano ki te kawe mai i te aaka o te kawenata o Ihowa i te whare o Opere-eroma, he *mahi* koa *na ratou*.
26 Na, i te Atua ka riro mai nei hei noa mo nga Riwaiti, mo nga kai amo o te aaka o te kawenata o Ihowa, ka patua te whakahere e ratou, e whitu nga puru, e whitu nga hipi toa.
27 Na, he koroka rinena pai te kakahu o Rawiri, o nga Riwaiti katoa ano hoki i amohia ai te aaka, o nga kai waiata, o Kenania ano o te rangatira o te whakahua waiata, o nga kai waiata. He epora rinena ano hoki to Rawiri.
28 Na, kei te kawe a Iharaira katoa i te aaka o te kawenata o Ihowa, me te hamama ano ratou, me te tangi ano te korenete, te tētere, te himipora: pakū ana te rongo o nga hatere o nga hāpa.
29 ¶ Na, te taenga mai o te aaka o te kawenata o Ihowa ki te pa o Rawiri, ka titiro mai a Mikara tamahine a Haora i te matapihi, a ka kite i a Kingi Rawiri e kanikani ana, e takaro ana: na, ka whakahawea mai ia ki a ia i roto i tona ngakau.

UPOKO 16.

HEOI kawea mai ana e ratou te aaka o te Atua, whakaturia ana ki waenganui o te teneti i whakaarahia e Rawiri mona, tukua mai ana e ratou nga tahunga tinana, me nga whakamarietanga ki te aroaro o te Atua.
2 A ka mutu ta Rawiri whakaeke i nga tahunga tinana, me nga whakamarietanga, na, ka manaakitia e ia te iwi i runga i te ingoa o Ihowa.
3 A, i tuwhaina ano e ia ma nga tangata katoa o Iharaira, ma te tane, ma te wahine, kotahi rohi taro ma tenei, ma tenei, tetahi wahi kikokiko, me tetahi oko *waina*.
4 I whakaritea ano hoki e ia etahi o nga Riwaiti hei minita ki mua i te aaka o Ihowa, hei whakamahara, hei whakawhetai, hei whakamoemiti ki a Ihowa Atua o Iharaira.
5 Ko Ahapa hei tuatahi; i muri i a ia ko Hakaraia, ko Teiere, ko Hemiramoto, ko Tehiere, ko Matitia, ko Eriapa, ko Penaia, ko Opere-eroma: ko Teiere hoki ki nga hatere ki nga hāpa, a, ko Ahapa hei whakatangi i nga himipora:
6 Ko Penaia ano hoki raua ko Tahatiere, ko nga tohunga, kia tūturu tonu ta raua mau i nga tētere ki mua i te aaka o te kawenata o te Atua.
7 ¶ I reira ano i taua rangi ka homai e Rawiri i te tuatahi *tenei waiata*, he whakamoemiti mo Ihowa, ki te ringa o Ahapa ratou ko ona teina.
8 Whakawhetai atu ki a Ihowa, karanga atu ki tona ingoa, whakapuakina ana mahi ki waenganui o nga iwi.
9 Waiata atu ki a ia, himene atu ki a ia, korerotia ana mahi whakamiharo katoa.
10 Kia whakamanamana koutou ki tona ingoa tapu: kia hari nga ngakau o te hunga e rapu ana i a Ihowa.
11 Rapua a Ihowa, me tona kaha; rapua tonutia tona mata.
12 Maharatia ana mahi whakamiharo i mahi ai ia, ana merekara, me nga whakariteritenga a tona mangai;
13 E nga uri o Iharaira, o tana pononga, e nga tamariki a Hakopa ana i whiriwhiri ai.
14 Ko ia a Ihowa ko to tatou Atua; kei te whenua katoa ana whakariteritenga.
15 Maharatia tonutia tana kawenata, te kupu i kiia iho e ia ki te mano o nga whakatupuranga.
16 Ki tana i whakarite ai ki a Aperahama, ki tana oati hoki ki a Ihaka;
17 A whakapumautia iho hei tikanga ki a Hakopa, hei kawenata mau tonu hoki ki a Iharaira.
18 I a ia ra i mea, Ka hoatu e ahau ki a koe te whenua o Kanaana, hei wahi pumau mo koutou,
19 I te mea he hunga torutoru koutou, he iti rawa, he manene hoki ki reira.
20 I a ratou e haereere ana i tenei iwi

Digitized by Google

ki tera atu iwi, i tetahi rangatiratanga ki tetahi iwi ke;

21 Kihai ratou i tukua e ia kia tukinotia e te tangata: ae, he whakaaro ki a ratou i riria ai e ia nga kingi.

22 *I mea ia*, Kei pa koutou ki aku i whakawahi ai, kei kino hoki ki aku poropiti.

23 Waiata, e te whenua katoa, ki a Ihowa, kauwhautia tana whakaoranga i tena rangi, i tena rangi.

24 Whakapuakina tona kororia i waenganui i nga tauiwi, ana mahi whakamiharo i waenganui i nga iwi katoa.

25 E nui ana hoki a Ihowa, kia nui te whakamoemiti *ki a ia*; kia wehingia nuitia atu ia i nga atua katoa.

26 He whakapakoko hoki nga atua katoa o nga iwi: na Ihowa ia i hanga nga rangi.

27 He honore, he kingitanga kei tona aroaro; kei tona wahi te kaha me te koa.

28 Tukua atu ki a Ihowa, e nga hapu o nga iwi, tukua atu ki a Ihowa te kororia me te kaha.

29 Tukua atu ki a Ihowa te kororia *e tika ana mo* tona ingoa: maua mai he whakahere, a haere mai ki tona aroaro: koropiko atu ki a Ihowa i roto i te ataahuatanga o te tapu.

30 Kia wehi ra ki tona aroaro, e te whenua katoa: e u ano te ao, tē taea te whakanekeneke.

31 Kia hari nga rangi, kia koa ano hoki te whenua, kia mea ratou i roto i nga iwi, Ko Ihowa te kingi.

32 Kia haruru te moana, me nga mea e hua ana i roto, kia koa te mara, me nga mea katoa i runga.

33 Ko reira hamama ai i te hari nga rakau o te ngahere i te aroaro o Ihowa: e haere mai ana hoki ia ki te whakarite whakawa mo te whenua.

34 Whakawhetai atu ki a Ihowa, e pai ana hoki ia, e pumau tonu ana hoki tana mahi tohu.

35 Mea atu hoki, Whakaorangia matou, e te Atua o to matou whakaoranga, kohikohia mai ano hoki matou, whakaorangia matou i nga tauiwi, kia whakawhetai atu ai matou ki tou ingoa tapu, kia whakamanamana ai ki tou whakamoemititanga.

36 Kia whakapaingia a Ihowa Atua o Iharaira ake nei ake nei, Na, ka mea te iwi katoa, Amine, a whakamoemiti ana ratou ki a Ihowa.

37 ¶ Na, ka waiho e ia i reira i mua i te aaka o te kawenata o Ihowa a Ahapa ratou ko ona teina, hei minita tonu ki mua i te aaka i nga meatanga o tenei ra, o tenei ra.

38 Ko Opere-eroma ano hoki me o ratou teina, e ono tekau ma waru; ko Opere-eroma hoki ko te tama a Ierutunu, raua ko Hoha hei kai tiaki tatau;

39 Ko Haroko ano hoki ko te tohunga, ratou ko ona teina ko nga tohunga ki mua i te tapenakara o Ihowa i te wahi tiketike i Kipeono,

40 Hei whakaeke tonu i nga tahunga tinana ma Ihowa ki runga ki te aata tahunga tinana i te ata, i te ahiahi, *hei mea* i nga mea katoa i tuhituhia ki te ture a Ihowa i whakahaua na e ia ki a Iharaira.

41 Na, hei hoa mo ratou a Hemana raua ko Ierutunu, me era atu i whiriwhiria, i whakahuatia nei nga ingoa, hei whakawhetai atu ki a Ihowa, no te mea e pumau tonu ana tana mahi tohu.

42 Hei hoa hoki mo ratou a Hemana raua ko Ierutunu, i a raua ano etahi tētere, etahi himipora, ma nga kai whakatangi, me nga mea rangi waiata ano hoki a te Atua. Ko nga tamariki ano hoki a Ierutunu hei kai tiaki kuwaha.

43 Na, haere ana te iwi katoa ki tona whare, ki tona whare, a, hoki ana a Rawiri ki te manaaki i tona whare.

UPOKO 17.

A I a Rawiri e noho ana i tona whare, ka mea a Rawiri ki a Natana poropiti, Na, kei te noho nei ahau i roto i te whare hita, ko te aaka ia o te kawenata a Ihowa kei raro i nga kakahu.

2 Ano ra ko Natana ki a Rawiri, Meatia nga mea katoa i roto i tou ngakau; kei a koe hoki te Atua.

3 ¶ Na, i taua po ano ka puta mai te kupu a te Atua ki a Natana, ka mea,

4 Haere, mea atu ki taku pononga ki a Rawiri, ko te kupu tenei a Ihowa, E kore e hangā e koe he whare hei nohoanga moku.

5 Kahore nei hoki ahau i noho i roto i te whare no te rangi ano i kawea mai ai e ahau a Iharaira, a taea noatia tenei ra; heoi he noho haere taku i tetahi teneti ki tetahi teneti, i tetahi tapenakara *ki tetahi tapenakara*.

6 I oku haererenga katoatanga i roto i a Iharaira katoa i puaki ranei tetahi kupu aku ki tetahi o nga kai whakaritenite o Iharaira i whakaritea e ahau hei hepara mo toku iwi? i mea ranei *ahau*, He aha koutou tē hanga ai i te whare hita moku?

Digitized by Google

7 Na, kia penei to ki atu aianei ki taku pononga ki a Rawiri, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Naku koe i tango mai i roto i te nohoanga hipi, i te whai hipi, hei rangatira mo toku iwi mo Iharaira.

8 A, i a koe ahau i o haerenga katoatanga; hautopea atu ana e ahau ou hoa riri katoa i tou aroaro; a, meinga ana koe e ahau hei ingoa, hei pera ano me te ingoa o nga mea nunui o te whenua.

9 Na, maku ano e whakarite he wahi mo toku iwi mo Iharaira; ka whakatokia ano hoki ratou e ahau kia noho ki to ratou ake, e kore ano ratou e ngaueue a muri ake nei. E kore ano hoki ratou e pehia ki raro i muri nei e nga tamariki a te kino; e kore e pera me to mua,

10 Me to te wa ano hoki i whakaritea ai e ahau nga kai whakarite whakawa mo toku iwi mo Iharaira. Ka pehia ano hoki e ahau ki raro ou hoa riri katoa. Na, ko taku kupu ano tenei ki a koe, Ma Ihowa e hanga he whare mou.

11 ¶ A ka tutuki ou ra, a ka haere koe ki ou mātua, na, ka whakaarahia e ahau i muri i a koe tou whanau i roto i o tama, ka whakapumautia ano hoki e ahau tona kingitanga.

12 Mana e hanga he whare moku, a ka whakapumautia e ahau tona torona, a, ake ake ake.

13 Ko ahau hei matua ki a ia, ko ia hei tamaiti ki a au, e kore ano e mutu toku aroha ki a ia, e kore e pera me toku i mutu ki tera i mua na i a koe.

14 Ka tūturu tonu hoki ia ki toku whare, ki toku kingitanga, a ake ake ake: ka mau tonu ano tona torona, a, ake nei ake nei.

15 Rite tonu ki enei kupu katoa, ki tenei putanga katoa ano hoki, nga kupu a Natana ki a Rawiri.

16 ¶ Katahi ka haere atu a Kingi Rawiri, a, noho ana i te aroaro o Ihowa, ka mea, Ko wai ahau, e Ihowa, e te Atua, he aha hoki toku whare, i kawea mai ai ahau e koe ki tenei wahi?

17 He mea iti ano hoki tenei ki tau titiro iho, e te Atua; kua korerotia nei hoki e koe te whare o to pononga, a tau tini noa atu. Kua titiro mai ano koe ki a au, ano he tangata nui rawa, e Ihowa, e te Atua.

18 Ko te aha ake hei *korerotanga* ma Rawiri ki a koe mo te honore i to pononga? e mohio ana hoki koe ki to pononga.

19 He whakaaro ki to pononga, e Ihowa, rite tonu ano hoki ki ta tou ngakau, i mea ai koe i enei mea nui katoa, i whakakitea mai ai *enei* mea nui katoa.

20 Kahore he rite mou, e Ihowa, kahore atu hoki he atua, ko koe anake; e rite tonu ana ki nga mea katoa i rongo ai o matou taringa.

21 Ko tehea iwi hoki o te whenua hei rite mo tou iwi mo Iharaira, i haere nei te Atua ki te hoko hei iwi mana ake, kia meinga ai he ingoa mou, he nui, e wehingia ana, i te mea ka peia atu nga tauiwi i te aroaro o tou iwi i hokona nei e koe i roto i Ihipa?

22 Kua meinga nei hoki e koe tou iwi a Iharaira hei iwi mou, a, ake ake ake: me koe hoki, e Ihowa hei Atua mo ratou.

23 Na, whakamanā aianei, e Ihowa, te kupu i korerotia e koe mo to pononga, mo tona whare hoki, a ake ake ake, meatia ano hoki tau i korero ai.

24 Kia whakamanā ano, kia whakanuia ai tou ingoa, a, ake ake ake, kia korerotia ai, Ko Ihowa o nga mano te Atua o Iharaira, hei Atua ano ki a Iharaira. A, kia tūturu tonu te whare o to pononga, o Rawiri, ki tou aroaro.

25 Nau nei hoki, e toku Atua, i whakapuaki mai ki to pononga, ka hangā e koe he whare mona: koia *te ngakau* o to pononga i anga ai ki te inoi ki tou aroaro.

26 Na, ko koe ano, e Ihowa, te Atua, a kua korerotia mai e koe tenei mea pai ki to pononga.

27 Na, kia pai koe ki te manaaki i te whare o to pononga, kia pumau tonu ai ki tou aroaro: ko koe hoki hei manaaki, e Ihowa, a ka manaakitia, ake ake ake.

UPOKO 18.

NA, muri iho i tenei ka patua nga Pirihitini e Rawiri, hinga ana ratou i a ia; tangohia mai ana e ia a Kata me ona pa ririki i te ringa o nga Pirihitini.

2 I patua ano e ia a Moapa: na, kua waiho nga Moapi hei pononga ma Rawiri, a homai ana he hakari e ratou.

3 ¶ I patua ano hoki e Rawiri a Hararetere kingi o Topa a tae noa ki Hamata, i tona haerenga ki te whakapumau i tana rohe ki Awa Uparati.

4 Na, kotahi mano o ana hariata i riro mai i a Rawiri, e whitu mano ano hoki o nga hoia eke hoiho, e rua tekau mano o nga tangata haere i raro. I whakangongea ano e Rawiri nga *hoiho* katoa o nga hariata: ko tahi ia rau o aua hariata i whakatoea e ia.

Digitized by Google

5 A, te haerenga mai o nga Hiriani o Ramahiku ki te whakauru i a Hararetere kingi o Topa, na, patua iho e Rawiri o nga Hiriani e rua tekau ma rua mano tangata.

6 I whakanohoia ano e Rawiri *etahi hoia pupuri* ki Hiria i Ramahiku: a ka waiho nga Hiriani hei pononga homai hakari ma Rawiri. Na, whakaorangia ana a Rawiri e Ihowa i ana haerenga katoatanga.

7 I tangohia ano e Rawiri nga whakangungu-rakau koura o nga tangata o Hararetere, a kawea mai ana ki Hiruharama.

8 A, nui whakaharahara te parahi i tangohia mai e Rawiri i roto i Tipihata, i Kunu, i nga pa o Hararetere; no reira te moana parahi, nga pou, me nga oko parahi i hangā nei e Horomona.

9 ¶ A, te rongonga o Tohu kingi o Hamata kua patua e Rawiri te ope katoa a Hararetere kingi o Topa;

10 Na, ka tonoa mai e ia a Hatorama tana tamaiti ki a Kingi Rawiri ki te oha ki a ia, ki te manaaki hoki i a ia, mona i whawhai ki a Hararetere, i patu hoki i a ia: (he hoa riri hoki a Hararetere no Tohu:) hei *mau mai* ano hoki i nga tu oko katoa, i nga mea koura, i nga mea hiriwa, i nga mea parahi.

11 Whakatapua ake ano hoki era e Kingi Rawiri ma Ihowa hei tapiri mo te hiriwa, mo te koura, i maua mai e ia i enei iwi katoa; i nga Eromi, i nga Moapi, i nga tamariki a Amona, i nga Pirihitini, i nga Amareki.

12 I patua ano hoki e Apihai tama a Teruia etahi o nga Eromi ki te raorao tote, kotahi tekau ma waru nga mano.

13 ¶ I whakanohoia ano e ia etahi hoia pupuri ki Eroma: a ka meinga nga Eromi katoa hei pononga ma Rawiri. A, whakaorangia ana a Rawiri e Ihowa i ana haerenga katoatanga.

14 Na, ko Rawiri te kingi o Iharaira katoa; i mahi ano ia i te whakarite whakawa, i te tika mo tona iwi katoa.

15 A, ko Ioapa tama a Teruia te rangatira ope, ko Iehohapata tama a Ahiruru te kai whakamaharahara.

16 Ko Haroko tama a Ahitupu raua ko Apimereke tama a Apiatara nga tohunga; ko Hawaha hoki te kai tuhituhi.

17 A, ko Penaia tama a Iehoiara te rangatira mo nga Kereti, mo nga Pereti; ko nga tama ia a Rawiri nga tino rangatira i te taha o te kingi.

UPOKO 19.

NA, i muri i tenei ka mate a Nahaha te kingi o nga tamariki a Amona, a, ko tana tama te kingi i muri i a ia.

2 Katahi ka mea a Rawiri, Ka puta taku aroha ki a Hanunu tama a Nahaha; i puta mai hoki te aroha o tona pāpā ki a au. Na, ka ungā e Rawiri etahi tangata ki te whakamarie i a ia mo tona pāpā. Na, kua tae mai nga tangata a Rawiri ki te whenua o nga tamariki a Amona ki a Hanunu ki te whakamarie i a ia.

3 Na, ka mea mai nga rangatira o nga tamariki a Amona ki a Hanunu, Ki tau whakaaro he whakahonore na Rawiri i tou pāpā i tonoa mai ai e ia nga kai whakamarie ki a koe? he teka ianei he titiro, he whakangaro, he tutei i te whenua te mea i haere mai ai ana tangata ki a koe?

4 Na, ka mau a Hanunu ki nga tangata a Rawiri, heua ana ratou e ia, tapahia ana hoki e ia o ratou kakahu ki waenga, i te ritenga iho o o ratou papa, a, tonoa atu ana ratou.

5 Na ka haere mai etahi, ka korero ki a Rawiri i te meatanga ki aua tangata. Na, ka tono tangata ia ki te whakatau i a ratou; he nui hoki te whakama o aua tangata. I mea ano te kingi, Hei Heriko koutou noho ai, kia tupu ra ano o koutou pahau, *ko reira* hoki mai ai.

6 ¶ A, te kitenga o nga tamariki a Amona e piro ana ratou ki a Rawiri. Na, ka homai e Hanunu ratou ko nga tamariki a Amona etahi taranata hiriwa kotahi mano kia kawea mai hei utu hariata, kai eke hoiho, i Mehopotamia, i Hiria-maaka, i Topa.

7 Na, e toru tekau ma rua nga mano hariata i utua e ratou, me te kingi ano hoki o Maaka ratou ko ana tangata; a, haere mai ana ratou, noho ana ki mua i Merepa. A, i huihui mai ano nga tamariki a Amona i o ratou pa, haere mai ana ki te whawhai.

8 Te rongonga o Rawiri, na ka tonoa e ia a Ioapa ratou ko te ope katoa, ara nga tangata marohirohi.

9 Na, ka puta mai nga tamariki a Amona ki waho, a, whakatakotoria ana o ratou ngohi ki te kuwaha o te pa. Na, nga kingi i haere mai nei, he mea motu ke ratou i te parae.

10 A, te kitenga o Ioapa e akina ana a mua, a muri ona e te hoa riri, ka whiriwhiria e ia etahi i roto i te hunga whiri-

Digitized by Google

whiri katoa o Iharaira, a, whakaritea ana e ia hei tu i nga Hiriani:

11 Ko te nuinga atu hoki o te iwi i tukua e ia ki te ringaringa o Apihai, o tona teina, a ka whakatikaia ratou e ratou hei tu i nga tamariki a Amona.

12 I mea ano ia, Ki te kaha nga Hiriani i a au, me awhina mai ahau e koe; a, ki te kaha nga tamariki a Amona i a koe, me awhina atu koe e ahau.

13 Kia maia, kia maia tatou; me whakaaro ki to tatou iwi, ki nga pa o to tatou Atua, a, ma Ihowa e mea te mea e pai ana ki tana titiro iho.

14 A, te whakatatanga o Ioapa ratou ko tona nuinga ki te whawhai ki nga Hiriani, na, rere ana ratou i tona aroaro.

15 A, te kitenga o nga tamariki a Amona kua rere nga Hiriani, na, ka rere ano ratou i te aroaro o tona teina, o Apihai, a, haere ana ki roto ki te pa. Na, haere mai ana a Ioapa ki Hiruharama.

16 ¶ A, te kitenga o nga Hiriani kua patua ratou e Iharaira, ka tono tangata atu ratou ki te tiki i nga Hiriani i tera taha o te awa: a, ko Topaka rangatira o te ope a Hararetere *i haere* mai i mua i a ratou.

17 A, ka korerotia ki a Rawiri, na, ka huihuia e ia a Iharaira katoa, a, whiti ana ki tera taha o Horano, whakaekea mai ana ratou e ia, whakatikaia ana e ia nga ngohi hei tu i a ratou. Na, ka oti nga ngohi te whakatika e Rawiri hei tu i nga Hiriani, a whawhai ana ratou ki a ia.

18 Na, ka rere nga Hiriani i te aroaro o Iharaira, a, patua iho o nga Hiriani e Rawiri e whitu mano *nga tangata* o nga hariata, e wha tekau mano ano hoki nga tangata haere i raro; i patua ano hoki e ia a Topaka te rangatira ope.

19 A, te kitenga o nga tangata a Hararetere kua patua ratou e Iharaira, na, ka houhia e ratou te rongo ki a Rawiri, a ka meinga hei tangata māna: kihai hoki nga Hiriani i pai ki te awhina i nga tamariki a Amona i muri iho.

UPOKO 20.

A TE takanga mai o te tau, te wa, ano e haere ai nga kingi *ki te whawhai*, na, ka arahina atu he taua maia e Ioapa; a, huna iho e ratou te whenua o nga tamariki a Amona; haere mai ana ratou, kei te whakapae i Rapa. Ko Rawiri ia i noho ki Hiruharama. Na, ka patua a Rapa e Ioapa, whakangaromia ana e ia.

2 Tangohia mai ana e Rawiri te karauna o to ratou kingi i tona mātenga, tona taimaha i kitea e ia, kotahi taranata koura, he kohatu utu nui ano hoki o taua *karauna;* potaea iho ki te mātenga o Rawiri. I whakaputaina mai ano hoki e ia nga taonga o te pa, tona tini noa iho.

3 Na, nga tangata i roto, whakaputaina mai ana e ia ki waho, a haehaea iho ratou e ia ki nga kani, ki nga harou rino, ki nga toki. Ko ta Rawiri tenei i mea ai ki nga pa katoa o nga tamariki a Amona. Na, hoki ana a Rawiri ratou ko te iwi katoa ki Hiruharama.

4 ¶ A, muri iho ka tupu te whawhai ki nga Pirihitini ki Ketere. I reira ano ta Hipekai Huhati patunga i a Hipai, he uri no Rapa. Na, kua riro ratou ki raro.

5 Na ka whawhai ano ki nga Pirihitini, a, patua iho e Erehanana tama a Iaare a Rahami teina o Koriata o Kata,—te kakau o tana taoroa, rite tonu ki te rakau a te kai whatu.

6 A, i whawhai ano ki Kata. Na, ko tetahi tangata roa, e rua tekau ma wha nei ona maikara, takiono, takiono; he uri ano hoki ia no Rapa.

7 I tana whakataranga i a Iharaira, na, patua ana ia e Honatana tama a Himea tuakana o Rawiri.

8 I whanau enei a Rapa ki Kata, a, hinga ana i te ringa o Rawiri, i te ringa ano hoki o ana tangata.

UPOKO 21.

NA, ka tu ake a Hatana hei hoa riri mo Iharaira, a ka whakahihiri ia i a Rawiri ki te tatau i a Iharaira.

2 Na, ko te kianga atu a Rawiri ki a Ioapa ratou ko nga rangatira o te iwi, Tikina taua a Iharaira, o Peere-hepa atu ano a tae noa ki Rana, ka kawe mai ai i to ratou tokomahatanga ki a au, kia mohio ai ahau.

3 Ano ra ko Ioapa, Ma Ihowa e tapiri mai a muri o tona iwi ki nga rau e rite ana ki a ratou e *noho* nei, otiia e toku ariki, e te kingi, ehara ianei ratou katoa i te pononga na toku ariki? He aha ra tenei i whaia ai e toku ariki? he aha i waiho ai hei take he mo Iharaira?

4 Heoi kaha tonu ta te kingi kupu i ta Ioapa. Na, ka turia atu e Ioapa, haereerea ana e ia a Iharaira katoa; kua tae ki Hiruharama.

5 ¶ Na, ka homai e Ioapa te tokomahatanga o te iwi i taua ki a Rawiri. Na, a Iharaira katoa, he mano nga mano

Digitized by Google

me nga mano kotahi rau, he hunga unu hoari; na, a Hura, e wha rau e whitu tekau mano nga tangata unu hoari.

6 Ko Riwai ia raua ko Peniamine, kihai i taua e ia i roto i a ratou; he mea whakarihariha hoki ki a Ioapa te kupu a te kingi.

7 Na, ka riri te Atua ki tenei mea, a patua ana a Iharaira e ia.

8 Na, ka mea a Rawiri ki a Ihowa, Nui atu toku hara i a au i mea i tenei mea: na, tena, kia whakarerea noatia iho te he a to pononga, nui whakaharahara hoki toku kuaretanga.

9 ¶ Katahi ka puta mai te kupu a Ihowa ki ta Rawiri matakite, ki a Kara; i ki ia,

10 Haere, ki atu ki a Rawiri, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, E toru enei mea ka whakaaria atu nei e ahau ki a koe, whiriwhiria tetahi o enei mau, a ka meatia e ahau ki a koe.

11 Na, te taenga mai o Kara ki a Rawiri, ka mea ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Whiriwhiria mau,

12 Kia toru ranei nga tau mate-kai; kia toru ranei nga marama e whakangaromia ai koe i te aroaro o ou hoa riri, kia mau ano hoki *koe* i te hoari a ou hoa whawhai; ko te hoari ranei o Ihowa, kia toru nga ra, ara, te mate uruta ki te whenua, me te anahera ano a Ihowa e whakangaro ana, puta noa i nga rohe katoa o Iharaira. Na, whakaaroa e koe te kupu e whakahokia atu e ahau ki toku kai tono mai.

13 Ano ra ko Rawiri ki a Kara, Hē noa iho aku whakaaro; na, kia taka ahau ki roto ki te ringa o Ihowa, he nui hoki ana mahi aroha; kaua hoki ahau e taka ki roto ki te ringa tangata.

14 ¶ Na, whakapangia atu ana e Ihowa he mate uruta ki a Iharaira: a, hinga iho o Iharaira e whitu tekau mano tangata.

15 A, i tonoa ano e te Atua he anahera ki Hiruharama whakangaro ai; a, i a ia e whakangaro ana, ka titiro mai a Ihowa, na, ka puta ke ta Ihowa whakaaro mo te kino, a ka mea ki te anahera e whakangaro ana, Kua nui: kati tou ringa. Na, tu ana te anahera a Ihowa i te patunga witi a Oronana Iepuhi.

16 Na, te marangatanga ake o nga kanohi o Rawiri, ka kite i te anahera a Ihowa e tu ana i te takiwa o te whenua, o te rangi, me tana hoari, unu rawa, i tona ringa; e totoro mai ana ki runga i Hiruharama. Na, takoto tapapa ana a Rawiri ratou ko nga kaumatua, he mea hipoki ki te kakahu taratara.

17 Na, ko te meatanga atu a Rawiri ki te Atua, He teka ianei naku i ki kia taua te iwi? Ko au tenei te mea i hara, i mahi nei i te he; ko enei hipi ia i aha ratou? E Ihowa, e toku Atua, kia pa ra tou ringa ki a au, ki te whare ano hoki o toku pāpā; kauaka ia ki tou iwi, hei whiu mo ratou.

18 Na, ka korero mai te anahera a Ihowa ki a Kara kia mea atu ia ki a Rawiri, kia haere a Rawiri ki runga, ki te whakaara i tetahi aata ki a Ihowa ki te patunga witi a Oronana Iepuhi.

19 Na, haere ana a Rawiri ki runga i te korerotanga mai a Kara i korerotia mai nei e ia i runga i te ingoa o Ihowa.

20 Na, te tahuritanga ake o Oronana, ka kite i te anahera. Na, piri ana ia, ratou ko ana tama tokowha. Na, i te patu witi a Oronana.

21 Na, ka haere mai a Rawiri ki a Oronana, a, te tirohanga atu a Oronana, ka kite i a Rawiri. Na, puta mai ana ia i roto i te patunga witi, piko ana ia ki a Rawiri, tapapa ana ki te whenua.

22 Na, ko te meatanga a Rawiri ki a Oronana, Homai ki a au te wahi i tenei patunga witi, kia hangū ai e ahau he aata ki a Ihowa; kia tino rite te utu ka homai ai e koe ki a au, kia mutu ai te whiunga o te iwi.

23 Katahi a Oronana ka mea ki a Rawiri, Me tango mau, a ma toku ariki ma te kingi e mea te mea e pai ana ki tana titiro iho; Nana, me hoatu e ahau ki a koe nga kau hei tahunga tinana, me nga patu witi hei wahie, me te witi ano hei whakahere totc-kore; me hoatu katoa e ahau.

24 Na, ko te meatanga a Kingi Rawiri ki a Oronona, Kahore, engari me hoko e ahau kia rite ano nga utu; e kore hoki tau e tangohia e ahau ma Ihowa, e kore ano hoki e whakaekea nga mea kihai i utua hei tahunga tinana.

25 Na, e ono rau nga hekere koura, he mea pauna, i hoatu e Rawiri ki a Oronana mo *taua* wahi.

26 A, hangā ana e Rawiri he aata ki reira ma Ihowa, whakaekea ana e ia etahi tahunga tinana, me etahi whakamarietanga, a karanga ana ki a Ihowa. Na, ka whakahokia mai tana i te rangi, he ahi ki runga ki te aata tahunga tinana.

27 Na, ka korero a Ihowa ki te anahera, a whakahokia ana e ia tana hoari ki tona takotoranga.

28 ¶ I taua wa ano, i te kitenga o Rawiri kua whakarongo mai a Ihowa ki a ia i te patunga witi a Oronana Ie-

Digitized by Google

puhi, ka mea patunga tapu ia ki reira.

29 Na, te tapenakara o Ihowa i hangā nei e Mohi ki te koraha, me te aata tahunga tinana, kei te wahi tiketike i Kipeono era i tara wa.

30 Kihai ia a Rawiri i ahei te haere ki mua o taua *aata* ki te rapu i ta te Atua; i wehi hoki ia i te hoari a te anahera a Ihowa.

UPOKO 22.

NA ka ki a Rawiri, Ko te whare tenei o Ihowa, o te Atua, ko te aata tahunga tinana ano tenei ma Iharaira.

2 I mea ano a Rawiri kia huihuia mai nga tangata iwi ke o te whenua o Iharaira; i whakaritea ano hoki e ia he kai hahau hei hahau mai i etahi kohatu tarai, hei hanga mo te whare o te Atua.

3 I mahia mai ano e Rawiri he rino, tona nui na, hei whao mo nga tatau o nga kuwaha, mo nga hononga ano hoki, me te parahi ano, he nui noa atu, kihai i paunatia.

4 Me nga rakau, he hita, kihai i taua, he maha hoki nga rakau, nga hita, i kawea mai e nga tangata o Hairona, o Taira, ki a Rawiri.

5 Na, ka mea a Rawiri, he taitamariki taku tamaiti a Horomona, he mea ngawari, a, te whare e hangā mo Ihowa, kia nui whakaharahara te ingoa, te kororia, puta noa i nga whenua katoa. Me timata e ahau te mahi mea mai mo reira. Na, he maha nga mea kua pae i a Rawiri, i te mea kahore ano ia i mate noa.

6 ¶ Katahi ia ka karanga i tana tamaiti i a Horomona, a, whakahaua ana e ia kia hangā te whare o Ihowa Atua o Iharaira.

7 I mea ano a Rawiri ki a Horomona, E taku tamaiti, ko ahau nei, i whai ngakau ahau ki te hanga i te whare mo te ingoa o Ihowa, o toku Atua.

8 Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au; i mea mai, He nui nga toto i whakahekea e koe; he nui ano hoki nga whawhai i whawhai ai koe. E kore e hangā e koe he whare mo toku ingoa; he nui hoki nga toto i whakahekea e koe ki te whenua ki toku aroaro.

9 Nana, ka whanau he tamaiti mau. He tangata ata noho ia; ka meinga ano ia e ahau kia ata noho i ona hoa riri i tetahi taha, i tetahi taha: tona ingoa ko Horomona: ka hoatu ano hoki e ahau te rongo mau, me te rangimarie, ki a Iharaira i ona ra.

10 Mana e hanga te whare mo toku ingoa; ko ia hei tamaiti ki a au, a ko ahau hei pāpā ki a ia. Ka whakapumautia ano hoki e ahau te torona o tona kingitanga ki a Iharaira, a, ake ake ake.

11 Na, e taku tamaiti, kia noho a Ihowa ki a koe, kia kake koe, kia hangā ano e koe te whare o Ihowa, o tou Atua, kia rite ano ki tana kupu mou.

12 Kia homai ano ia e Ihowa he ngakau whakaaro, he mohiotanga, ki a koe, kia whakahaua e ia ki a koe he tikanga mo Iharaira, kia puritia ai e koe te ture a Ihowa, a tou Atua,

13 Ko reira ano koe kake ai, ki te puritia e koe, ki te mahia, nga tikanga, me nga whakariteritenga i whakahaua e Ihowa ki a Mohi, hei mea ki a Iharaira. Kia kaha, kia maia; kaua e wehi, kaua e pawera.

14 Nana, i a au e rawa-kore nei, kua pae i a au he koura mo te whare o Ihowa, kotahi rau mano nga taranata; he hiriwa ano hoki, kotahi mano nga mano o nga taranata; me te parahi, me te rino, e kore e taea te tatau, he nui hoki; me nga rakau, me nga kohatu, kua pae i a au. Mau ano e tapiri mai *etahi* ki era.

15 Kei a koe ano hoki tona tini o nga kai mahi, o nga kai hahau, o nga kai mahi i te kohatu, i te rakau, me nga mea mohio katoa ki nga mahi katoa.

16 E kore e taea te tatau te koura, te hiriwa, te parahi, te rino. Whakatika, e mahi, a hei hoa a Ihowa mou

17 ¶ A, i whakahau ano a Rawiri i nga rangatira katoa o Iharaira kia uru ratou ki te *mahi* a tana tamaiti, a Horomona,

18 He teka ianei ko Ihowa ko to koutou Atua hei hoa mo koutou, a, kua meinga ano koutou kia ata noho i tetahi taha, i tetahi taha; kua homai hoki e ia nga tangata o te whenua ki toku ringa; a, kua taea te whenua te pehi i te aroaro o Ihowa, i te aroaro ano hoki o tona iwi.

19 Na, tukua atu o koutou ngakau, o koutou wairua, ki te rapu i a Ihowa, i to koutou Atua. Whakatika ra ki te hanga i te wahi tapu o te Atua, o Ihowa, ki te kawe mai ano hoki i te aaka o te kawenata o Ihowa, me nga oko tapu a te Atua, ki te whare ka hangā nei mo te ingoa o Ihowa.

Digitized by Google

UPOKO 23.

NA, kua koroheketia a Rawiri, kua rite ona tau, a, meinga ana e ia tana tamaiti a Horomona hei kingi mo Iharaira.

2 ¶ I huihuia mai ano hoki e ia nga rangatira katoa o Iharaira, ratou ko nga tohunga, ko nga Riwaiti.

3 Na, ka taua nga Riwaiti, nga mea e toru tekau, he maha atu ranei, o ratou tau. Na, to ratou tokomahatanga, he mea tatau a tangata tonu, e toru tekau ma waru nga mano.

4 O enei, e rua tekau ma wha nga mano hei whakahohoro i te mahinga o te whare o Ihowa; na, nga rangatira, nga kai whakarite tikanga, e ono nga mano.

5 Na, e wha nga mano hei kai tiaki kuwaha, a, e wha nga mano hei whakamoemiti ki a Ihowa i runga i nga mea whakatangi i hangā, *e ai ta Rawiri*, e ahau hei mea whakamoemiti.

6 A, wehea atu ana ratou e Rawiri, tenei wehenga, tenei wehenga, ki roto ki nga tamariki a Riwai, ki a Kerehona, ki a Kohata, ki a Merari.

7 ¶ O nga Kerehoni, ko Raarana, ko Himei.

8 Nga tamariki a Raarana; te upoko ko Tehiere, ko Tetama, ko Hoere, tokotoru.

9 Nga tamariki a Himei; ko Heromiti, ko Hatiere, ko Harana, tokotoru. Ko nga upoko enei o nga mātua o Raarana.

10 Na, nga tamariki a Himei; ko Iahata, ko Tina, ko Ieuhu, ko Peria. Enei tokowha he tamariki na Himei.

11 Ko Iahata te upoko, ko Tita te tuarua: na, kihai i tokomaha nga tama a Ieuhu raua ko Peria, a, hei whare matua raua, kotahi ano tauanga.

12 ¶ Nga tamariki a Kohata; ko Amarama, ko Itihara, ko Heperona, ko Utiere, tokowha.

13 Nga tamariki a Amarama; ko Arona raua ko Mohi. Na, i motuhia atu a Arona hei whakatapu i nga mea tapu rawa, a ia me ana tamariki, ake ake ake, hei tahu whakakakara ki te aroaro o Ihowa, hei minita ki a ia, hei manaaki ano hoki i runga i tona ingoa, a, ake ake ake.

14 Na, a Mohi te tangata a te Atua, no te iwi o Riwai te karangatanga a ana tama.

15 Nga tamariki a Mohi; ko Kerehoma, ko Erietere.

16 O nga tamariki a Kerehoma, ko Hepuere te upoko.

17 Na, nga tamariki a Erietere; ko Rehapia te upoko. A kahore atu he tama a Erietere. He tokomaha rawa ia nga tama a Rehapia.

18 O nga tamariki a Itihara; ko Heromiti te upoko.

19 O nga tamariki a Heperona; ko Teria te upoko, ko Amaria te tuarua, ko Tahatiere te tuatoru, ko Tekameama te tuawha.

20 O nga tamariki a Utiere; ko Mika te upoko, ko Ihiia te tuarua.

21 ¶ Nga tamariki a Merari; ko Mahari, ko Muhi. Nga tamariki a Mahari; ko Ereatara, ko Kihi.

22 Na ka mate a Ereatara; kahore ana tama; engari he tamahine: a, riro ana ratou i o ratou tungane, i nga tama a Kihi.

23 Nga tama a Muhi; ko Mahari, ko Erere, ko Teremoto, tokotoru.

24 ¶ Ko nga tamariki enei a Riwai puta noa i nga whare o o ratou mātua; *ara*, nga upoko o nga mātua, i te mea e taua ana o ratou ingoa, tenei tangata, tenei tangata i mahia ai nga mahi, ara, nga meatanga ki te whare o Ihowa, te hunga, e rua tekau, he maha atu hoki o ratou tau.

25 I mea hoki a Rawiri, Kua meinga nei e Ihowa Atua o Iharaira tona iwi kia okioki, a ka noho tonu ratou ki Hiruharama:

26 Me nga Riwaiti hoki, heoi ano ta ratou amohanga i te tapenakara, me ona mea katoa mo nga mahi ki reira.

27 Na nga kupu whakamutunga hoki a Rawiri i taua ai nga Riwaiti e rua nei tekau, he maha atu hoki, o ratou tau.

28 Te turanga hoki mo ratou, kei te taha o nga tama a Arona, mo nga mahi o te whare o Ihowa i nga marae, i nga ruma, i te purenga o nga mea tapu katoa, i te meatanga o te mahi o te whare o te Atua;

29 Ara, o te taro aroaro, o te paraoa mo te whakahere toto-kore, o nga keke rewena-kore, o te mea *i tunua* ki te paraharaha, o te mea ano hoki i paruipanatia, o nga mea katoa ano hoki e mehuatia ana, e ruritia ana;

30 Hei tu i tenei ata, i tenei ata, ki te whakawhetai, ki te whakamoemiti ki a Ihowa; kia pera ano hoki i te ahiahi;

31 Hei whakaeke mo nga tahunga tinana katoa ma Ihowa i nga hapati, i nga marama hou, i nga hakari i whakaritea; he mea tatau tonu *ratou*, rite

Digitized by Google

tonu ki te tikanga i whakaritea ki a ratou, i te aroaro tonu o Ihowa.

32 Ko ratou ano hei tiaki i nga mea o te tapenakara o te whakaminenga, hei tiaki ano i te wahi tapu, hei tiaki ano hoki i nga mea o o ratou tuakana o nga tamariki a Arona, i te mea e mahi ana i nga mea o te whare o Ihowa.

UPOKO 24.

NA, nga wehenga o nga tamariki a Arona. Nga tamariki a Arona, ko Natapa, ko Apihu, ko Ereatara, ko Itamara.

2 A, i mate a Natapa raua ko Apihu ki te aroaro o to raua pāpā; kahore hoki a raua tama: a, ko Ereatara raua ko Itamara hei tohunga.

3 Na, ka wehea raua e Rawiri, a Haroko o nga tama a Ereatara, a Ahimereke o nga tama a Itamara, he mea whakarite ki nga tikanga ma raua mo a raua mahi.

4 Na, kua kitea he tokomaha rawa nga tino tangata o nga tama a Ereatara i o nga tama o Itamara; a, ko to ratou wehenga *tenei*. O nga tama a Ereatara kotahi tekau ma ono nga tino tangata o te whare o *o ratou* mātua; a, o nga tama a Itamara, o te whare o o ratou mātua, tokowaru.

5 Ko to ratou wehenga tenei, he mea mea ki te rota, enei hui tahi ki era; no nga tama hoki a Ereatara, no nga tama ano a Itamara nga rangatira o te wahi tapu, me nga rangatira o te *whare* o te Atua.

6 He mea tahituhi ano ratou na Hemaia karaipi tama a Netaneere, *he tangata* no nga Riwaiti, ki te aroaro o te kingi, o nga rangatira, o Haroko tohunga raua ko Ahimereke tama a Apiatara, ki te *aroaro* ano o nga upoko o nga mātua o nga tohunga, o nga Riwaiti: kotahi whare matua i riro mai mo Ereatara, a *kotahi* i riro mai mo Itamara.

7 Na, te putanga mai o te rota tuatahi, no Tehoiaripi; te tuarua no Iraia,

8 Te tuatoru no Harimi, te tuawha no Heorimi,

9 Te tuarima no Marakia, te tuaono no Miiamini,

10 Te tuawhitu no Hakoto, te tuawaru no Apia,

11 Te tuaiwa no Hehua, te tekau no Hekania,

12 Te tekau ma tahi no Eriahipi, te tekau ma rua no Iakimi,

13 Te tekau ma toru no Hupa, te tekau ma wha no Iehepeapa,

14 Te tekau ma rima no Pirika, te tekau ma ono no Imere,

15 Te tekau ma whitu no Hetiri, te tekau ma waru no Apahehe,

16 Te tekau ma iwa no Petahia, te rua tekau no Ehekiere,

17 Te rua tekau ma tahi no Iakini, te rua tekau ma rua no Kamuru,

18 Te rua tekau ma toru no Terais, te rua tekau ma wha no Maatia.

19 Ko nga tikanga enei ma ratou mo a ratou mahi, mo te haere ki roto ki te whare o Ihowa, he mea rite tonu ki nga ritenga ma ratou; te kai whakamahi, ko to ratou pāpā ko Arona, he pera ano me ta Ihowa Atua o Iharaira i whakahau ai ki a ia.

20 ¶ Na, era atu o nga tamariki a Riwai: o nga tama a Amarama; ko Hupaere: o nga tama a Hupaere; ko Iehereia.

21 Na, a Rehapia: o nga tama a Rehapia; te tuatahi, ko Ihiia.

22 O nga Itihari; ko Heremoto: o nga tama a Heremoto; ko Iahata.

23 Na, nga tama *a Heperona*; ko Teria *te tuatahi*, ko Amaria te tuarua, ko Tahatiere te tuatoru, ko Tekameama te tuawha.

24 *O* nga tama a Utiere; ko Mika: o nga tama a Mika; ko Hamiri.

25 Te teina o Mika; ko Ihiia: o nga tama a Ihiia; ko Hakaraia.

26 Nga tama a Merari; ko Mahari, ko Muhi: nga tama a Taatia; ko Peno.

27 Nga tama a Merari raua ko Taatia; ko Peno, ko Hohama, ko Takuru, ko Ipiri.

28 Na Mahari, ko Ereatara; a kahore a tenei tama.

29 Na, a Kihi; te tama a Kihi, ko Ierameere.

30 Nga tama ano hoki a Muhi; ko Mahari, ko Erere, ko Terimoto. Ko nga tama enei a nga Riwaiti, no nga whare ano o o ratou mātua.

31 I maka rota ano enei i te ritenga atu ano o o ratou tuakana, o nga tama a Arona, i te aroaro o Kingi Rawiri, o Haroko ano hoki raua ko Ahimereke, o nga upoko ano o nga mātua, o nga tohunga, o nga Riwaiti, ara, o nga tino mātua i te ritenga atu ano o o ratou teina.

UPOKO 25.

I WEHEA mai ano *etahi* e Rawiri ratou ko nga rangatira ope mo te mahi

Digitized by Google

a nga tama a Ahapa ratou ko Hemana ko Ierutunu, hei poropiti i runga i nga hāpa, i nga hatere, i nga himipora. Na, ko te tokomahatanga tenei o nga kai mahi mo ta ratou mahi.

2 No nga tamariki a Ahapa, ko Takuru, ko Hohepa, ko Netania, ko Atarera; te kai whakamahi mo nga tamariki a Ahapa, ko Ahapa; rite tahi ki ta te kingi tikanga tana poropititanga.

3 A Ierutunu: nga tama a Ierutunu; ko Keraria, ko Teri, ko Ihaia, ko Hahapia, ko Matitia, tokoono: ko to ratou pāpā ko Ierutunu to ratou kai whakamahi. I poropiti ia i runga i te hāpa, i whakawhetai, i whakamoemiti ki a Ihowa.

4 A Hemana: nga tama a Hemana; ko Pukia, ko Matania, ko Utiere, ko Hepuere, ko Terimoto, ko Hanania, ko Hanani, ko Eriata, ko Kirarati, ko Romamatietere, ko Iohopekaha, ko Maroti, ko Hotiri, ko Mahatioto.

5 Enei katoa he tama na Hemana, na te matakite a te kingi, mo nga mea a te Atua, hei hapai i te haona. Na, homai ana e te Atua ki a Hemana kotahi tekau ma wha nga tama, tokotoru nga tamahine.

6 Enei katoa he mea whakamahi na to ratou pāpā ki te waiata *i roto i* te whare o Ihowa i runga i nga himipora, i nga hatere, i nga hāpa, hei mahi ki te whare o te Atua, hei pera ano me ta te kingi i ki ai ki a Ahapa, ki a Ierutunu, ki a Hemana.

7 Na, te tokomahatanga o ratou, o o ratou teina ano hoki, i whakaakona ki nga waiata a Ihowa, te hunga mohio katoa, e rua rau e waru tekau ma waru.

8 ¶ A, i maka ano ratou i te rota, tenei tiakanga i te ritenga mai ano o tenei *tiakanga*, te iti, te rahi, te kai whakaako raua ko te akonga.

9 Na, te putanga mai o te rota tuatahi no Ahapa, no Hohepa: te tuarua no Keraria; tekau ma rua ratou ko ona teina, ko ana tama.

10 Te tuatoru no Takuru: tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

11 Te tuawha no Itiri; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

12 Te tuarima no Netania; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

13 Te tuaono no Pukia; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina,

14 Te tuawhitu no Teharera; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

15 Te tuawaru no Ihaia; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

16 Te tuaiwa no Matania; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

17 Te tekau no Himei; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

18 Te tekau ma tahi no Atareere; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

19 Te tekau ma rua no Hahapia; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

20 Te tekau ma toru no Hupaere; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

21 Te tekau ma wha no Matitia; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

22 Te tekau ma rima no Teremoto; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

23 Te tekau ma ono no Hanania; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

24 Te tekau ma whitu no Iohopekaha; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

25 Te tekau ma waru no Hanani; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

26 Te tekau ma iwa no Maroti; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

27 Te rua tekau no Eriata; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

28 Te rua tekau ma tahi no Hotiri; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

29 Te rua tekau ma rua no Kirarati; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

30 Te rua tekau ma toru no Mahatioto; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

31 Te rua tekau ma wha no Romamati-etere; tekau ma rua ratou ko ana tama, ko ona teina.

UPOKO 26.

NA, nga wehenga o nga kai tiaki kuwaha; No nga Korohi a Meheremia tama a Kore, no nga tama a Ahapa.

2 A, nga tama a Meheremia, ko Hakaraia te matamua, ko Teriaere te tuarua, ko Teparia te tuatoru, ko Iataniere te tuawha,

3 Ko Erama te tuarima, ko Iehohanana te tuaono, ko Ehioenai te tuawhitu.

4 Nga tama ano hoki a Opere-eroma;

Digitized by Google

ko Hemaia te matamua, ko Iehotapara te tuarua, ko Ioaha te tuatoru, ko Hakara te tuawha, ko Netaneere te tuarima,
5 Ko Amiere te tuaono, ko Ihakara te tuawhitu, ko Peurutai te tuawaru; he mea manaaki hoki ia na Ihowa.

6 A, i whanau ano he tamariki ma tana tama ma Hemaia, ko ratou he rangatira mo te whare o to ratou pāpā: he hunga marohirohi hoki ratou, he toa.

7 Nga tama a Hemaia; ko Otoni, ko Repaere, ko Opere, ko Eretapara; he hunga marohirohi ano o ratou teina a Erihu raua ko Hemakia.

8 Enei katoa o nga tama a Opere-eroma, ratou ko a ratou tamariki, ko o ratou teina, he kaha ki te mahi, e ono tekau ma rua; na Opere-eroma.

9 Na, he tama ano a Meheremia, he teina, he hunga marohirohi, kotahi tekau ma waru.

10 He tamariki ano a Hoha o nga tamariki a Merari; Ko Himiri te upoko, (ahakoa ehara ia i te matamua, i meinga ano ia hei upoko e tona pāpā;)

11 Ko Hirikia te tuarua, ko Teparia te tuatoru, ko Hakaraia te tuawha. Nga tama katoa, me nga teina o Hoha, kotahi tekau ma toru.

12 I roto i enei nga wehenga o nga kai tiaki kuwaha, *ara*, i roto i nga tino tangata, tenei tiakanga i te ritenga mai o tenei tiakanga, hei minita i roto i te whare o Ihowa.

13 ¶ I maka rota ano ratou, te iti, te rahi, he mea i rite ki te whare o o ratou mātua, mo tenei kuwaha, mo tenei kuwaha.

14 Na, i taka mai te rota mo te taha ki te rawhiti ki a Heremia. Katahi ka makā e ratou te rota a tana tama a Hakaraia, he tangata mohio *ia* ki te whakatakoto whakaaro, a, ko te rota mo te taha ki te nota i puta ake mana.

15 Ki a Opere-eroma te taha ki te tonga; a, ki ana tama ko te whare huihui.

16 Ki a Tupimi raua ko Hoha te taha ki te hauauru, me te kuwaha Harekete, i te huarahi e piki atu ai, tenei tiakanga i te ritenga mai o tenei tiakanga.

17 Tokoono nga Riwaiti i te taha ki te rawhiti, tokowha i te taha ki te nota i tenei ra, i tenei ra, tokowha i te taha ki te tonga i tenei ra, i tenei ra, a, ki *te whare* huihui tokorua, tokorua.

18 I Parapara i te taha ki te hauauru, tokowha ki te huarahi, tokorua ki Parapara.

19 Ko nga wehenga enei o nga kai tiaki kuwaha i roto i nga tamariki a Kore, i nga tamariki ano a Merari.

20 ¶ Na, o nga Riwaiti, ko Ahia ki nga taonga o te whare o Ihowa, ki nga taonga hoki kua oti te whakatapu.

21 Nga tamariki a Raarana; nga tamariki a Raarana Kerehoni, nga tino mātua, *ara*, o Raarana Kerehoni, ko Tehieri.

22 Nga tamariki a Tehieri; ko Tetama, ko tona teina ko Hoere, *hi a ratou* nei nga taonga o te whare o Ihowa.

23 No nga Amarami *enei*, ratou ko nga Itihari, ko nga Heperoni, ko nga Utieri.

24 Na, ko Hepuere tama a Kerehoma tama a Mohi te rangatira mo nga taonga.

25 A, ona teina i te taha ki a Erietere; ko tana tama ko Rehapia, ko tana tama ko Ihaia, ko tana tama ko Iorama, ko tana tama ko Tikiri, ko tana tama ko Heromiti.

26 Ko tenei Heromiti, ratou ko ona teina, nga rangatira mo nga taonga katoa, mo nga mea i whakatapua, i whakatapua nei e Kingi Rawiri ratou ko nga tino mātua, ko nga rangatira o nga mano, o nga rau, me nga rangatira ope.

27 Ko etahi o nga taonga parakete i riro pārau mai, he mea whakatapu na ratou kia mau tonu ai *nga mahi* o te whare o Ihowa.

28 Na, nga mea katoa i whakatapua e Hamuera matakite, ratou ko Haora tama a Kihi, ko Apanere tama a Nere, ko Ioapa tama a Teruia, e te hunga katoa *ano hoki* i whakatapua ai tetahi mea, i raro *era* i te ringa o Heromiti ratou ko ona teina.

29 ¶ O nga Itihari, ko Kenania ratou ko ana tama mo nga mahinga o waho ki a Iharaira, hei rangatira, hei kai whakarite whakawa.

30 O nga Heperoni, ko Hahapia ratou ko ona teina, he hunga marohirohi, kotahi mano e whitu rau, hei rangatira i roto i te hunga o Iharaira i tenei taha o Horano whaka-te-hauauru, i nga minitatanga katoa ki a Ihowa, i nga mahi ano hoki a te kingi.

31 I roto i nga Heperoni ko Teriia te upoko, *ara*, i roto i nga Heperoni, i runga ano i nga whakatupuranga o ona mātua. I te wha tekau o nga tau o te kingitanga o Rawiri i rapua ratou, a, kua kitea etahi tangata marohirohi i roto i a ratou, he toa, ki Iatere o Kireara.

32 Na, ona teina, he hunga toa, e rua mano e whitu rau, he upoko no nga mātua; meinga ana ratou e Kingi Rawiri

Digitized by Google

hei rangatira mo nga Reupeni, mo nga Kari, mo tetahi tānga o te iwi o Manahe, mo nga mea katoa a te Atua, mo nga mea ano hoki a te kingi.

UPOKO 27.

NA, nga tamariki a Iharaira, to ratou tokomahatanga, nga tino mātua, me nga rangatira o nga mano, o nga rau, me o ratou rangatira i mahi nei ki te kingi i nga mea katoa a nga wehenga i haere mai nei, i haere atu ranei, i tenei marama, i tenei marama, i nga marama katoa o te tau; e rua tekau ma wha nga mano o te wehenga kotahi.

2 Te rangatira o te wehenga tuatahi o te marama tuatahi, ko Iahopeama tama a Tapariere. E rua tekau ma wha nga mano i roto i tana wehenga.

3 No nga tamariki a Perete te rangatira o nga rangatira katoa o te ope mo te marama tuatahi.

4 Te rangatira o te wehenga mo te rua o nga marama, ko Rorai Ahohi; ko Mikiroto ano te rangatira o tona wehenga. E rua tekau ma wha ano hoki nga mano i tona wehenga.

5 Te tuatoru o nga rangatira ope, mo te toru o nga marama, ko Penaia tama a Iehoiara, he tohunga nui; a, e rua tekau ma wha nga mano o tona wehenga.

6 Ko taua Penaia tenei i nui nei i roto i te toru tekau, nui atu hoki i te toru tekau. I roto ano tana tama a Amitapara i tona wehenga.

7 Te tuawha o nga *rangatira*, mo te wha o nga marama, ko Atahere teina o Ioapa, me tana tama ano me Teparia i muri i a ia. Na, e rua tekau ma wha nga mano i roto i tona wehenga.

8 Te tuarima o nga rangatira, mo te rima o nga marama, ko Hamahutu Itirahi. Na, e rua tekau ma wha nga mano i roto i tona wehenga.

9 Te tuaono o nga *rangatira*, mo te ono o nga marama, ko Ira tama a Ikehe Tekoi. Na, e rua tekau ma wha nga mano i roto i tona wehenga.

10 Te tuawhitu o nga *rangatira*, mo te whitu o nga marama, ko Herete Peroni, no nga tamariki a Eperaima. Na, e rua tekau ma wha nga mano i roto i tona wehenga.

11 Te tuawaru o nga *rangatira*, mo te waru o nga marama, ko Hipekai Huhati, no nga Tarahi. Na, e rua tekau ma wha nga mano i roto i tona wehenga.

12 Te tuaiwa o nga *rangatira*, mo te iwa o nga marama, ko Apietere Anatoti, no nga Peniamine. Na, e rua tekau ma wha nga mano i tona wehenga.

13 Te tekau o nga *rangatira*, mo te tekau o nga marama, ko Maharai Netopati, no nga Tarahi. Na, e rua tekau ma wha nga mano i tona wehenga.

14 Te tekau ma tahi o nga *rangatira*, mo te tekau ma tahi o nga marama, ko Penaia Piratoni, no nga tamariki a Eperaima. Na, e rua tekau ma wha nga mano i tona wehenga.

15 Te tekau ma rua o nga *rangatira*, mo te tekau ma rua o nga marama, ko Hererai Netopati, no Otoniere. Na, e rua tekau ma wha nga mano i tona wehenga.

16 ¶ Tenei ano nga rangatira o nga iwi o Iharaira. Te rangatira o nga Reupeni, ko Erietere tama a Tikiri: o nga Himeoni, ko Hepatia tama a Maaka:

17 O nga Riwaiti, ko Hahapia tama a Kemuere: o nga Aroni, ko Haroko:

18 O Hura, ko Erihu, no nga tuakana o Rawiri: o Ihakara, ko Omori tama a Mikaera:

19 O Hepuruna, ko Ihimaia tama a Oparia; o Napatari ko Terimoto tama a Atariere:

20 O nga tamariki a Eperaima, ko Hohea tama a Atatia: o tetahi tānga o te iwi o Manahe, ko Hoere tama a Peraia:

21 O tera tānga o te iwi o Manahe i Kireara, ko Iro tama a Hakaraia: O Peniamine, ko Taahiere tama a Apanere:

22 O Rana, ko Atareere tama a Ierohama. Ko nga rangatira enei o nga iwi o Iharaira.

23 ¶ Kihai ia i taua e Rawiri te hunga e rua tekau, he iti iho hoki, nga tau; i mea hoki a Ihowa, ka whakanuia e ia a Iharaira kia rite ki nga whetu o te rangi.

24 Na Ioapa tama a Teruia i timata te tatau. Otiia kihai i oti i a ia; no te mea i pa mai he riri mo tenei mea ki a Iharaira; kihai hoki te tokomahatanga i uru ki roto ki te tauanga o nga meatanga o nga ra o Kingi Rawiri.

25 ¶ Na, te rangatira o nga taonga o te kingi, ko Atamawete tama a Ariere: a, te rangatira o nga whare taonga i nga mara, i nga pa, i nga pa koraha, i nga taumaihi, ko Honatana tama a Utia.

26 A, te rangatira o nga kai mahi o te mara, i mahia ai te oneone, ko Eteri tama a Kerupu.

27 Na, mo nga mara waina ko Himei Ramati. Te rangatira mo nga mea o nga mara waina *e kawea ana* ki nga toa waina, ko Tapari Hipini.

28 Mo nga oriwa, me nga hikamora

Digitized by Google

nga raorao, ko Paara-hanana Kereri; mo nga toa hinu, ko Ioaha.

29 Mo nga kau e haereere ana i Harono, ko Hitirai Haroni. A, mo nga kau i nga mānia, ko Hapata tama a Ararai.

30 Mo nga kamera, ko Opiri Ihimeeri. Mo nga kaihe, ko Iehereia Meronoti.

31 Mo nga hipi, ko Iatiti Hakari. Enei katoa he rangatira no nga taonga o Kingi Rawiri.

32 Na, a Honatana matua kēkē o Rawiri, he kai whakatakoto whakaaro ia, he tangata mohio, he karaipi. Ko Tehiere ano hoki tama a Hakamoni hei hoa mo nga tama a te kingi.

33 Ko Ahitopere te kai whakatakoto whakaaro a te kingi. Ko Huhai Araki he hoa no te kingi.

34 I muri i a Ahitopere, ko Iehoiara tama a Penaia, ko Apiatara hoki. A, te rangatira ope o te kingi, ko Ioapa.

UPOKO 28.

NA, ka whakaminea mai e Rawiri nga rangatira katoa o Iharaira, nga rangatira o nga iwi, nga rangatira o nga wehenga i mahi nei ki te kingi, me nga rangatira mano, ratou ko nga rangatira rau, ko nga rangatira ano hoki o nga taonga, o nga kararehe a te kingi, a ana tamariki ano hoki, ratou ko *era atu* rangatira, a te hunga marohirohi, ratou ko nga tangata maia katoa, ki Hiruharama.

2 Na, ka tu nga waewae o Kingi Rawiri ki runga, a ka korero ia, Whakarongo mai, e aku tuakana, e aku teina, e toku iwi. He ngakau toku ki te hanga i tetahi whare hei okiokinga mo te aaka o te kawenata a Ihowa, hei turanga waewae ano hoki mo to tatou Atua, kua rite ano hoki aku mea hei hanga.

3 Heoi kua ki mai nei te Atua ki a au, E kore e hangā e koe he whare mo toku ingoa; he tangata whawhai hoki koe, kua whakaheke toto ano hoki koe.

4 Otiia kua whiriwhiria nei ahau e Ihowa Atua o Iharaira i roto i te whare katoa o toku pāpā hei kingi mo Iharaira, a, ake ake ake. Kua whiriwhiria nei hoki e ia a Hura hei rangatira; me te whare ano o toku pāpā i roto i te whare o Hura; i whakapai ano ia ki a au i roto i nga tama a toku pāpā, a, meinga ana ahau hei kingi mo Iharaira katoa.

5 A, tana i whiriwhiri ai o aku tamariki katoa, (he tokomaha hoki nga tamariki i homai nei e Ihowa ki a au,) ko taku tamaiti ko Horomona hei noho ki runga ki te torona o te kingitanga o Ihowa ki a Iharaira.

6 I mea mai ano ia ki a au, Ko Horomona ko to tamaiti, mana e hanga toku whare, me oku marae; kua oti hoki ia te whiriwhiri e ahau hei tamaiti maku, a, ko ahau hei pāpā ki a ia.

7 Ka whakapumautia ano hoki e ahau tona kingitanga ake ake ake, ki te mau tana mahi i aku whakahaunga, i aku whakariteritenga, ki te penei ano me tenei inaianei.

8 Na, i te mea e titiro mai nei a Iharaira katoa, *ara*, a ta Ihowa whakaminenga, i to tatou Atua ano hoki e whakarongo mai nei, puritia, rapua nga whakahaunga katoa a Ihowa, a to tatou Atua, kia riro ai te whenua pai i a koutou, a, whakarere tonu iho e koutou mo a koutou tamariki i muri i a koutou, ake ake ake.

9 ¶ Me koe hoki, e taku tamaiti, e Horomona, kia mohio koe ki te Atua o tou pāpā, kia tapatahi hoki te ngakau, kia hihiko te wairua e mahi ai koe ki a ia, e rapua ana hoki e Ihowa *nga mea* o nga ngakau katoa, a, e mohiotia ana e ia nga tokonga katoatanga ake o nga whakaaro. Ki te rapua ia e koe, ka kitea ia, a ki te whakarerea ia e koe, ka peia koe e ia, a, ake ake ake.

10 Na, kia mahara, kua whiriwhiria nei hoki koe e Ihowa hei hanga i te whare mo te wahi tapu: kia kaha ki te mahi.

11 ¶ Katahi ka homai e Kingi Rawiri ki tana tamaiti ki a Horomona te tauira mo te whakamahau, mo nga whare ano o reira, mo ona whare taonga, mo ona ruma o runga, mo ona ruma ano hoki i roto, mo te wahi ano mo te taupoki whakamarietanga.

12 Me te tauira ano mo nga mea katoa a te wairua i a ia, mo nga marae o te whare o Ihowa, mo nga ruma katoa ano hoki i tetahi taha, i tetahi taha, mo nga whare taonga o te whare o te Atua, mo nga whare taonga mo nga mea kua oti te whakatapu.

13 Mo nga wehenga o nga tohunga, o nga Riwaiti, mo nga meatanga katoatanga o te mahi ki te whare o Ihowa, mo nga oko katoa hei mea mahi ki te whare o Ihowa.

14 Me te koura ano, he mea pauna, *mo nga mea* koura, mo nga mea katoa o tenei mahi, o tenei mahi; *he hiriwa ano* mo nga mea hiriwa katoa, he mea pauna, mo nga mea katoa o tenei mahi, o tenei mahi.

15 Rite tonu te taimaha mo nga tura-

Digitized by Google

nga-rama koura, me o ratou rama koura; he mea pauna mo tenei turanga, mo tenei turanga, mo o ratou rama ano hoki: he mea pauna ano mo nga turanga hiriwa, mo te turanga, me ona rama, he mea whakarite ki te mahi mo tenei turanga, mo tenei turanga.

16 I paunatia mai ano e ia te koura mo nga tepu taro aroaro, mo tenei tepu, mo tenei tepu; me te hiriwa ano hoki mo nga tepu hiriwa:

17 Me te koura para-kore mo nga marau, mo nga peihana, mo nga kapa: mo nga pāta koura ano hoki, he mea pauna mo tenei pāta, mo tenei pāta; *me te hiriwa ano,* he mea pauna, mo nga pāta hiriwa katoa.

18 Mo te aata tahu whakakakara ano hoki he koura para-kore, he mea pauna; he koura ano hoki mo te tauira o te hariata o nga kerupima e roha nei *nga parirau* hei hipoki mo te aaka o te kawenata o Ihowa.

19 Tenei katoa, (*e ai ta Rawiri,*) he mea tuhituhi, he mea whakaatu mai na Ihowa ki a au; i runga hoki i a au *tona* ringa, *ara,* nga meatanga katoa o tenei tauira.

20 I mea ano a Rawiri ki tana tamaiti ki a Horomona, Kia kaha, kia maia, mahia, kaua e wehi, kaua e pawera; kei a koe na hoki a Ihowa te Atua, *ara,* toku Atua. E kore ia e whakarere i a koe, e kore ano koe e mahue i a ia, kia oti ra ano nga meatanga katoa o te mahi ki te whare o Ihowa.

21 Nana, nga wehenga o nga tohunga, o nga Riwaiti, *kei a koe ratou* mo nga mahi katoa ki te whare o te Atua: kei a koe ano hoki, mo nga meatanga katoa, nga tangata mohio katoa e hihiko noa ana, mo nga mahi katoa; me nga rangatira ano, me te iwi katoa ano hoki; *ngawari tonu ratou* ki o kupu katoa.

UPOKO 29.

I MEA ano a Kingi Rawiri ki te whakaminenga katoa, Taku tamaiti a Horomona, te mea kotahi i whiriwhiria nei e te Atua, he tamariki ia, he mea ngawari, he nui ano hoki te mahi; ehara hoki i te whare mo te tangata; engari mo Ihowa, mo te Atua.

2 Na, kua whakapaua nei e ahau oku uaua ki te mahi mea mai mo te whare o toku Atua, te koura *mo nga mea* koura, te hiriwa mo *nga mea* hiriwa, te parahi mo *nga mea* parahi, te rino mo *nga mea* rino, te rakau mo *nga mea* rakau, nga kohatu onika, *nga kohatu* e whakanohoia ana, nga kohatu kanapa, me nga mea kakano whakauru, nga kohatu utu nui katoa, me nga kohatu maperi, tona tini.

3 Tenei ano etahi, he pai tonu hoki noku ki te whare o toku Atua: naku ake tenei, he koura, he hiriwa ka hoatu nei mo te whare o toku Atua, hei tapiri mo nga mea katoa kua oti nei i a au te mahi mai mo te whare tapu,

4 E toru mano nga taranata koura, no te koura o Opira, e whitu mano nga taranata hiriwa, he mea para-kore, hei kopaki mo nga taha o nga whare:

5 Te koura mo *nga mea* koura, te hiriwa mo *nga mea* hiriwa, mo nga mea katoa e mahia e nga ringaringa o nga kai mahi. A, ko wai e hihiko noa mai ana inaianei ki te whakamotuhake i tana mahi ma Ihowa?

6 ¶ Na, hihiko tonu nga rangatira o nga mātua, me nga rangatira o nga iwi o Iharaira, nga rangatira o nga mano, o nga rau, ratou ko nga rangatira o te mahi a te kingi.

7 A, homai ana e ratou mo te mahi ki te whare o te Atua he koura, e rima mano nga taranata, tekau mano nga tarami, he hiriwa, kotahi tekau mano nga taranata, he parahi, kotahi tekau ma waru nga mano taranata, he rino, kotahi rau mano o nga taranata.

8 Na, te hunga i kitea nei ki a ratou etahi kohatu *pai,* homai ana e ratou ki roto ki nga taonga o te whare o Ihowa, he mea mea na te ringa o Tehiere Kerehoni.

9 Na, ka koa te iwi, i a ratou ka hihiko noa nei; he tapatahi hoki te ngakau i hihiko noa mai ai ratou ki ta Ihowa *mahi:* nui atu hoki te koa i koa ai a Kingi Rawiri.

10 ¶ Na, ka whakapai a Rawiri i a Ihowa i te tirohanga a te whakaminenga katoa. I mea a Rawiri, Kia whakapaingia koe, e Ihowa, e te Atua o to matou matua o Iharaira, he mea no tua whakarere, a ake tonu atu.

11 Nou hoki, e Ihowa, te nui, te mana, te kororia, te wikitoria, te honore; *nou* hoki nga mea katoa i te rangi, i te whenua, nou te rangatiratanga, e Ihowa; he tiketike noa ake hoki koe, hei upoko mo te katoa.

12 Nau nga taonga, me te honore, ko koe hoki hei kingi mo te katoa; kei tou ringa te kaha me te mana; ma tou ringa ano hoki e homai te nui, me te kaha, mo te katoa.

13 Na, tenei matou, e to matou Atua,

Digitized by Google

te whakawhetai atu nei ki a koe, te whakamoemiti atu nei ki tou ingoa kororia.

14 He aha hoki ahau? he aha hoki toku iwi, i whai kaha ai matou, i penei ai te hihiko? nau hoki nga mea katoa, a, na tou ringa ta matou ka hoatu nei ki a koe.

15 He manene hoki matou i tou aro-aro, he noho noa iho, he pera ano me o matou mātua; rite tonu ki te atarangi o matou ra i runga i te whenua; kahore hoki he tūturutanga.

16 E Ihowa, e to matou Atua, tenei puranga katoa kua pae nei i a matou hei hanga i tetahi whare mou mo tou ingoa tapū, na tou ringa enei, nau hoki te katoa.

17 Na, kua mohio nei ahau, e toku Atua, e whakamatautauria ana te ngakau e koe, e manako ana hoki koe ki te tika. Ko au nei, he tika toku ngakau i meatia noatia mai ai e ahau enei mea katoa; a, tenei au te koa nei i taku kitenga i tou iwi i konei e hihiko ana ki tau *mahi*.

18 E Ihowa, e te Atua o Aperahama, o Ihaka, o Iharaira, o o matou mātua, kia mau tenei ake nei ake nei i roto i nga tokonga ake o nga whakaaro o te ngakau o tou iwi, whakaangahia hoki o ratou ngakau ki a koe.

19 Ki taku tamaiti hoki ki a Horomona, homai he ngakau tapatahi, kia puritia ai e ia au whakahaunga, au whakaaturanga, au tikanga, kia oti katoa ano hoki i a ia; kia hangā hoki te whare, mo reira nei nga mea kua pae nei i a au.

20 ¶ Na, ko te meatanga ake a Rawiri ki te whakaminenga katoa, Tena, whakapaingia a Ihowa to koutou Atua. Na, kei te whakapai te whakaminenga katoa ki a Ihowa ki te Atua o o ratou mātua, tuohu ana ratou, piko iho ana ki a Ihowa, ki te kingi hoki.

21 I patu ano ratou i nga patunga tapu ki a Ihowa, i whakaeke i nga tahunga tinana ki a Ihowa i te aonga ake o taua ra; kotahi mano nga puru, kotahi mano nga hipi toa, kotahi mano nga reme, me o ratou ringihanga, me nga patunga tapu, tona tini, hei mea mo Iharaira katoa.

22 Na, kai ana ratou, inu ana i te aro-aro o Ihowa i taua ra, he nui te koa. A ka tuaruatia ano ta ratou whakakingitanga i a Horomona tamaiti a Rawiri; whakawahia ana ano ia e ratou hei mea ki a Ihowa, hei rangatira; a ko Haroko hei tohunga.

23 Na, kua noho a Horomona ki runga ki te torona o Ihowa, hei kingi i muri i tona pāpā, i a Rawiri, a, kake ana; rongo tonu ano hoki ki a ia a Iharaira katoa.

24 Na, nga rangatira katoa, me te hunga marohirohi, ratou ko nga tama katoa a Kingi Rawiri, ngawari noa iho ratou ki te kingi, ki a Horomona.

25 A, whakanuia rawatia ake a Horomona e Ihowa i te tirohanga o Iharaira katoa, homai ana ano e ia ki a ia he kororia whakakingi, kahore nei he rite i nga kingi katoa o Iharaira i mua i a ia.

26 ¶ Heoi ko Rawiri tama a Hehe te kingi o Iharaira katoa.

27 Na, nga ra i kingi ai ia ki a Iharaira, e wha tekau nga tau; e whitu nga tau i kingi ai ia ki Heperona, a, e toru tekau ma toru nga tau i kingi ai ki Hiruharama.

28 Na, kua mate ia, he pai tona koroheketanga, hira noa iho ona ra, ona taonga, tona kororia; a, ko tana tama ko Horomona te kingi i muri i a ia.

29 Na, nga mahi a Kingi Rawiri, o mua, o muri, nana, kua oti te tuhituhi ki nga kupu a Hamuera matakite, ki nga kupu ano a Natana poropiti, ki nga kupu ano hoki a Kara matakite,

30 Me tona kingitanga katoa, me tona maia, me nga wa i puta mai ki a ia, ki a Iharaira, ki nga rangatiratanga katoa o nga whenua.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUARUA

o

NGA WHAKAPAPA.

UPOKO 1.

NA, kua u a Horomona tama a Rawiri ki tona rangatiratanga; i a ia ano hoki a Ihowa tona Atua, whakanuia rawatia ake ana ia e ia.

2 Katahi a Horomona ka korero ki a Iharaira katoa, ki nga rangatira o nga mano, o nga rau, ki nga kai whakarite whakawa, ki nga kawana katoa ano hoki o Iharaira katoa, ki nga mea nui o nga mātua.

3 Na, haere ana a Horomona, ratou ko te whakaminenga katoa ki te wahi tiketike i Kipeono; i reira hoki te tapenakara o te whakaminenga o te Atua, i hangā nei e Mohi, e te pononga a te Atua, ki te koraha.

4 Ko te aaka ia a te Atua, i kawea mai tera e Rawiri i Kiriata-tearimi *ki te wahi* i whakapaia e Rawiri: i whakaturia hoki e ia he teneti mo taua *aaka* ki Hiruharama.

5 Na, te aata parahi i hangā e Petareere tama a Uri, tama a Huru, whakaturia ana tera e ia ki mua i te tapenakara o Ihowa: a, rapua ana he tikanga i reira e Horomona ratou ko te whakaminenga.

6 Na, haere ana a Horomona ki reira ki te aata parahi i te aroaro o Ihowa, ki tera i te tapenakara o te whakaminenga, a, whakaekea ana e ia ki reira kotahi mano nga tahunga tinana.

7 ¶ I taua po ka puta mai te Atua ki a Horomona, a ka mea ki a ia, Inoi mai ki a au ko te aha kia hoatu e ahau ki a koe.

8 Na, ko te meatanga atu a Horomona ki te Atua, Nui atu te aroha i whakaputaina e koe ki toku pāpā ki a Rawiri; a, meinga ana ahau e koe hei kingi i muri i a ia.

9 Na, e Ihowa, e te Atua, whakamanā to kupu ki toku pāpā, ki a Rawiri; kua meinga nei hoki ahau e koe hei kingi mo te iwi e rite ana ki te onepu o te whenua te tini.

10 Na, homai ki a au he ngakau mahara, he mohio tanga, mo taku haere atu, haere mai i te aroaro o tenei iwi: ko wai hoki hei whakarite whakawa mo tenei iwi nui ou?

11 Ano ra ko te Atua ki a Horomona, Na, ko ta tou ngakau tenei, kihai hoki koe i tono ki te taonga mou, ki te rawa, ki te kororia, ki ou hoa riri ranei kia whakamatea, kihai hoki koe i tono kia maha ou rangi; heoi tau i tono ai, he ngakau mahara, he mohiotanga, kia whakarite whakawa ai koe mo toku iwi, kua oti na koe te mea e ahau hei kingi mo ratou.

12 Tenei ka hoatu nei ki a koe he ngakau mahara, he mohiotanga. Ka hoatu ano e ahau ki a koe he taonga, he rawa, he kororia; kahore i rite to nga kingi i mua i a koe, e kore ano hoki e rite i muri i a koe.

13 Katahi ka haere mai a Horomona i te wahi tiketike i Kipeono ki Hiruharama, i mua i te tapenakara o te whakaminenga, a kingi ana ki Hiruharama.

14 Na, ka huihuia mai he hariata e Horomona, me etahi kai eke hoiho; kotahi mano e wha rau ona hariata, kotahi tekau ma rua mano ona kai eke hoiho, waiho iho e ia ki nga pa hariata, ki te kingi ano hoki ki Hiruharama.

15 Na, ka meinga e te kingi te hiriwa me te koura o Hiruharama kia rite ki nga kohatu; i meinga ano e ia nga hita kia rite ki nga hikamora i te raorao te tini.

16 A i kawea mai ano he hoiho mo Horomona i Ihipa, he miro ano hoki: rite tonu te utu i riro mai ai te miro i nga kai hoko a te kingi.

17 Na, e ono rau nga *hekere* hiriwa i riro mai ai te hariata, i puta mai ai i Ihipa, a, o te hoiho, kotahi rau e rima tekau. Ko ratou ano hoki hei kawe *hoiho* mai mo nga kingi katoa o nga Hiti, mo nga kingi ano hoki o Hiria.

Digitized by Google

UPOKO 2.

NA, ka mea a Horomona kia hangā he whare mo te ingoa o Ihowa, he whare ano hoki mo tona kingitanga.

2 Na, ka taua atu e Horomona e whitu tekau nga mano tangata hei kai pikau, a, e waru tekau nga mano hei tua i runga i te maunga, me nga kai tirotiro i a ratou e toru nga mano e ono nga rau.

3 ¶ Katahi a Horomona ka unga tangata ki a Hurama kingi o Taira hei ki atu, Kia rite ki tau i mea ai ki toku pāpā ki a Rawiri; i ungā mai hoki e koe he hita kia kawea mai mana, hei hanga i tetahi whare mona hei nohoanga.

4 Nana, ka hangā e ahau he whare mo te ingoa o Ihowa, o toku Atua, ka whakatapua mana, hei tahunga mo te whakakakara reka ki tona aroaro; mo te taro aroaro tūturu, mo nga tahunga tinana o te ata, o te ahiahi, o nga hapati, o nga kowhititanga marama, o nga hakari o Ihowa, o to matou Atua. He tikanga tenei ake ake ake ma Iharaira.

5 Na, he nui te whare ka hangā nei e ahau; he nui hoki to matou Atua i nga atua katoa.

6 Otiia ko wai e ahei te hanga i tetahi whare mona? kahore nei hoki e nui te rangi me te rangi o nga rangi hei nohoanga mona. Ko wai hoki ahau hei hanga whare mona? Heoi ra hei tahu whakakakara ki tona aroaro.

7 Tena, ungā mai ki au tetahi tangata e mohio ana ki te mahi i te koura, i te hiriwa, i te parahi, i te rino, i te mea papura, whero, pūru, e mohio ana ki te tuhi whakairo, hei hoa mo te hunga mohio i a au nei, i a Hura, i Hiruharama, mo te hunga i meatia e toku pāpā e Rawiri.

8 Ungā ano kia kawea mai ki a au he hita rakau, he kauri, he aramuka i Repanona: e matau ana hoki ahau he hunga mohio o tangata ki te tapahi rakau i Repanona. Na, ko aku tangata hei hoa mo o tangata,

9 Hei whakapai rakau mai maku, kia maha; no te mea he nui te whare ka hangā nei e ahau, he mea ka miharotia.

10 Nana, taku e hoatu ai ki o tangata, ki nga kai tarai, ki nga kai tapahi i nga rakau, he witi, he mea patu, e rua tekau mano nga mehua, he parei e rua tekau mano nga mehua, he waina e rua tekau mano nga pati, he hinu e rua tekau mano nga pati.

11 ¶ Na, ka mea mai a Hurama kingi o Taira, he mea tuhituhi nana, tukua mai ana e ia ki a Horomona, He aroha no Ihowa ki tona iwi i homai ai koe e ia hei kingi mo ratou.

12 I mea ano a Hurama, Kia wha kapaingia a Ihowa Atua o Iharaira, nana nei i hanga te rangi me te whenua, nana *hoki* i homai ki a Kingi Rawiri he tamaiti ngarahu tika, e hua ana āna whakaaro, tona mohiotanga, hei hanga i te whare mo Ihowa, i te whare ano mo tona kingitanga.

13 Na, kua ungā atu nei e ahau tetahi tangata whakaaro, e hua ana tona mohiotanga, na toku pāpā, na Hurama.

14 He tama na tetahi wahine o nga tamahine a Rana, na, tona pāpā, he tangata no Taira, he mea mohio ki te mahi koura, hiriwa, parahi, rino, kohatu, rakau, papura, pūru, rinena pai, whero, ki te tuhi ano i nga whakairo katoa, ki te whakatauira i nga whakaaro katoa e hoatu ki a ia, hei hoa mo au mea mohio: mo nga mea mohio ano hoki a toku ariki a Rawiri, a tou pāpā.

15 Na, te witi, te parei, te hinu, te waina, i korerotia mai ra e toku ariki, mana e homai ki ana pononga.

16 A, ma matou e tapahi atu he rakau i Repanona, āu e mea ai māu: ka whakatere atu ai ki a koe i te moana ki Hopa, a mau e taritari atu ki Hiruharama.

17 ¶ Na, ka taua e Horomona nga tangata iwi ke i te whenua o Iharaira i muri iho i te tauanga i taua ai ratou e tona pāpā e Rawiri; a ka kitea kotahi rau e rima tekau ma toru nga mano e ono nga rau.

18 A ka meinga etahi o ratou e ia, e whitu tekau nga mano, hei kai pikau, a, e waru tekau nga mano hei tarai i runga i te maunga, e toru nga mano e ono rau hei kai tirotiro, hei whakamahi i te iwi.

UPOKO 3.

NA, ka timata a Horomona te hanga i te whare o Ihowa ki Hiruharama ki Maungu Moria, ki te wahi i puta mai ai *a Ihowa* ki tona pāpā, ki a Rawiri, ki te wahi i whakapaia e Rawiri ki te patunga witi a Oronana Iepuhi.

2 No te rua o *nga ra* o te rua o nga marama i timata ai ia te hanga, no te wha o nga tau o tona kingitanga.

3 ¶ Ko nga mea enei i whakaakona ai a Horomona mo te hanganga o te whare

Digitized by Google

o te Atua. Te roa, (ko nga whatianga o te ruri tuatahi,) e ono tekau nga whatianga; a, te whanui, e rua tekau nga whatianga.

4 A, te whakamahau i te aronga o te whare, tona roa, ko te whanui o te whare, e rua tekau nga whatianga; na, te tiketike, kotahi rau e rua tekau: he mea whakakikorua ano e ia a roto ki te koura para-kore.

5 Na, te whare nui, he mea hipoki nana ki te rakau, ki te kauri, whakakikoruatia ana e ia ki te koura pai, whakanohoia iho hoki e ia he nikau, he mekameka.

6 He mea whakapaipai hoki nana te whare ki nga kohatu utu nui, kia ahua pai ai. He koura hoki; no Parawaima te koura.

7 Whakakikoruatia iho ano hoki e ia te whare, nga kurupae, nga pou, ona taha, me ona tatau, ki te koura; tuhia iho hoki e ia he kerupima ki nga taha.

8 I hangā ano e ia te whare tapu rawa; tona roa, ko te whanui o te whare; e rua tekau nga whatianga; tona whanui e rua tekau nga whatianga. Whakakikoruatia iho e ia ki te koura pai, e ono rau nga taranata.

9 Na, te taimaha o nga whao, e rima tekau nga hekere koura. I whakakikoruatia ano hoki e ia nga ruma o runga ki te koura.

10 I hangā ano e ia i roto i te whare tino tapu e rua nga kerupima, he mea mahi ki te purupuru; whakakikoruatia iho ki te koura.

11 ¶ Na, nga parirau o nga kerupima, e rua tekau nga whatianga te roa: te parirau kotahi, e rima nga whatianga, pa tonu ki te taha o te whare; a, tetahi parirau, e rima *ano* nga whatianga, pa tonu ki te parirau o tera kerupa.

12 A, te parirau o tera kerupa, e rima nga whatianga, pa tonu ki te taha o te whare: tetahi parirau, e rima *ano* nga whatianga, he mea ungutu atu ki te parirau o tera kerupa.

13 Na, roha tonu nga parirau o enei kerupima, e rua tekau nga whatianga. Tu ana o raua waewae ki runga; i anga *ano* o raua kanohi ki roto.

14 ¶ I hangā ano e ia te arai ki te *mea* pūru, papura, whero, ki te rinena pai ano hoki; mahia iho hoki e ia ki nga kerupima.

15 I hangā ano e ia etahi pou e rua ki mua i te whare, e toru tekau ma rima nga whatianga te roa, a, e rima nga whatianga o te whakapaipai i runga i tetahi, i tetahi.

16 I hangā ano e ia he mekameka, *he pera* ano me o te ahurewa, whakanohoia iho ki nga pito ki runga o nga pou. I hangā ano e ia etahi pamekaranate kotahi rau, whakanohoia iho ki nga mekameka.

17 Heoi whakaturia ana e ia aua pou ki te aronga o te temepara, kotahi ki te taha ki matau, kotahi ki te taha ki maui, a, huaina iho e ia te ingoa o tera ki matau ko Iakini, a te ingoa o tera ki maui, ko Poaha.

UPOKO 4.

I HANGĀ ano e ia te aata parahi, e rua tekau nga whatianga tona roa, a, e rua tekau nga whatianga tona whanui, kotahi tekau hoki nga whatianga tona tiketike.

2 ¶ I hangā ano e ia tetahi moana, he mea whakarewa, tekau nga whatianga o tetahi pareparenga ki tetahi pareparenga, he mea porotaka, e rima whatianga tona tiketike: e toru tekau nga whatianga o te aho i paea ai.

3 A, i raro i taua mea ko etahi mea e rite ana ki te kau, a taka noa, taka noa: kotahi tekau ki te whatianga; i te taha o te moana, a taka noa, taka noa. E rua nga rarangi o nga kau i whakarewaina, i taua mea ano e whakarewaina ana.

4 I runga i nga kau kotahi tekau ma rua taua *moana* e tu ana, e toru e anga ana ki te nota, e toru e anga ana ki te hauauru, e toru e anga ana ki te tonga, e toru e anga ana ki te rawhiti: na, i runga i aua *kau* te moana; a, i anga whakaroto a muri katoa o ratou.

5 A, he whanuitanga ringaringa tona matotoru, rite tonu te hanganga o tona niao ki to te niao o te kapa, he puawai rengarenga ona, e toru mano nga pati o roto o taua *moana* ina ki.

6 I hangā ano e ia etahi oko horoi kotahi tekau, a whakaturia ana e rima ki te taha ki matau, e rima ki te taha ki maui, hei mea horoi. Ko nga mea i whakaekea e ratou hei tahunga tinana i horoia e ratou ki aua mea; ko te moana ia hei mea horoi ma nga tohunga.

7 I hangā ano e ia nga turanga rama koura kotahi tekau, he mea i rite tonu ki te tikanga mo aua mea, whakaturia ana e ia ki te temepara; e rima ki matau, e rima ki maui.

8 I hangā ano e ia nga tepu kotahi tekau, whakaturia ana e ia ki te temepara, e rima ki matau, e rima ki maui. I hangā ano e ia nga peihana koura kotahi rau.

Digitized by Google

9 ¶ I hangā ano e ia te marae mo nga tohunga, me te marae nui, me nga tatau mo te marae; whakakikoruatia iho e ia nga tatau o aua wahi ki te parahi.

10 Na, te moana, whakatakotoria ana e ia ki te taha ki matau o te pito ki te rawhiti, ki te ritenga atu o te tonga.

11 I hangā ano e Hurama nga pāta, nga koko pungarehu, nga peihana. Na, kua oti i a Hurama te mahi i waiho hei mahinga mana mo Kingi Horomona i roto i te whare o te Atua.

12 *Ara*, nga pou e rua, me nga mea *tuā* peihana nei, nga whakapaipai e rua i te pito ki runga o nga pou e rua, nga kupenga e rua hei kopaki mo nga peiana e rua o nga whakapaipai i te pito ki runga o nga pou;

13 Me nga pamekaranete e wha nga rau i nga kupenga e rua; e rua nga rarangi pamekaranete i tetahi kupenga hei kopaki mo nga peihana e rua o nga whakapaipai i nga pou.

14 I hangā ano e ia nga turanga; i hangā ano nga oko horoi i runga i nga turanga.

15 Kotahi te moana, a, tekau ma rua nga kau i raro i taua moana.

16 Nga pāta ano hoki, me nga koko pungarehu, me nga marau, me o ratou mea katoa, i hangā era e tona pāpā, e Hurama, ma Kingi Horomona mo te whare o Ihowa, kanapa tonu te parahi.

17 I whakarewaina aua mea e te kingi ki te mānia o Horano, ki te wahi onematua i te takiwa o Hukota, o Terērata.

18 Heoi hangū ana e Horomona enei oko katoa, he tini noa iho; kihai hoki i kitea te taimaha o te parahi.

19 ¶ I hangā ano e Horomona nga oko katoa, mo te whare o te Atua, me te aata koura, me nga tepu, hei takotoranga mo te taro aroaro;

20 Me nga turanga rama, me o ratou rama e tahuna nei ki mua i te ahurewa, (ko te tikanga hoki tena;) he mea parakore te koura.

21 Ko nga puawai, ko nga rama, ko nga kokopi, he mea koura era, he koura pai rawa;

22 Me nga kuku, me nga peihana, me nga koko, me nga tahu-kakara, he mea para-kore te koura; me te tapokoranga atu ki te whare, ona tatau o roto ki te wahi tino tapu, me nga tatau o te whare o te temepara, he mea koura.

UPOKO 5.

NA, kua oti katoa te mahi i mahia e Horomona mo te whare o Ihowa. A ka kawea mai e Horomona nga mea i whakatapua e tona pāpā, e Rawiri: na, te hiriwa, te koura, nga oko katoa, hoatu ana e ia ki roto ki nga taonga o te whare o te Atua.

2 ¶ Katahi ka huihuia mai e Horomona nga kaumatua o Iharaira, ratou ko nga upoko katoa o nga iwi, nga rangatira o nga mātua o nga tamariki a Iharaira, ki Hiruharama ki te mau ake i te aaka o te kawenata o Ihowa i roto i te pa o Rawiri, ara, i Hiona.

3 Na, ka huihuia mai ki te kingi nga tangata katoa o Iharaira i te hakari i te whitu o nga marama.

4 Te haerenga mai o nga kaumatua katoa o Iharaira, na, ka hapainga ake te aaka e nga Riwaiti.

5 Kawea mai ana e ratou te aaka, me te tapenakara o te whakaminenga, me nga oko tapu katoa i roto i te tapenakara; kawea mai ana aua mea e nga tohunga ratou ko nga Riwaiti.

6 Katahi a Kingi Horomona ratou ko te huihui katoa o Iharaira i huihui mai nei ki a ia ki mua i te aaka, ka patu i nga hipi, i nga kau, e kore nei e taea te korero, te tatau ranei, i te tini.

7 A, na nga tohunga i kawe te aaka o te kawenata a Ihowa ki tona wahi, ki te ahurewa o te whare, ki te wahi tino tapu, ki raro i nga parirau o nga kerupima.

8 A, roha tonu nga parirau o nga kerupima ki runga i te wahi i te aaka, a, hipokina iho a runga o te aaka, me ona amo, e nga kerupima.

9 A, i whakapurerotia mai e ratou nga amo, kia kitea mai ai i te aaka nga pito o nga amo i te ritenga atu o te ahurewa; otiia kihai i kitea ki waho; a, kei reira na ano *aua mea*, a tae noa ki tenei ra.

10 Kahore he mea i roto i te aaka, ko nga papa e rua anake i whaowhina nei *ki reira* e Mohi i Horepa i ta Ihowa whakaritenga *kawenata* ki nga tamariki a Iharaira i to ratou putanga mai i Ihipa.

11 ¶ A, te putanga mai o nga tohunga i roto i te *wahi* tapu, (i whakatapua hoki nga tohunga katoa i kitea ki reira; kihai hoki nga tikanga mo nga wehenga i mau i *taua ra*.

12 Na, nga Riwaiti, nga kai waiata, era katoa i a Ahapa, i a Hemana, i a Ierutunu, me a ratou tamariki, me o

Digitized by Google

ratou teina, he rinena ma o ratou kakahu; he himipora ano hoki ā ratou, he hatere, he hāpa; tu ana ratou ki te taha ki te rawhiti o te aata, ratou ko nga tohunga kotahi rau e rua tekau e whakatangi ana i nga tētere.)

13 Na, me te mea kotahi tonu nga kai whakatangi tētere, nga kai waiata, ki te mea i te reo kotahi kia rangona, ara, te whakamoemiti, te whakawhetai ki a Ihowa; a ka whakarahia *to ratou* reo, me to nga tētere, me to nga himipora, me to nga mea rangi waiata, ka whakamoemiti ki a Ihowa, (no te mea e pai ana ia e mau tonu ana hoki tana mahi tohu, ake ake ake:) na, kua ki te whare i te kapua, *ara*, te whare o Ihowa;

14 A kihai i ahei i nga tohunga te tu ki te minita, i te kapua hoki; i ki hoki te whare o te Atua i te kororia o Ihowa.

UPOKO 6.

KATAHI ka mea a Horomona, I mea a Ihowa, ka noho ia ki te pouri nui.

2 Kua oti nei i a au te hanga he whare hei nohoanga mou, he kāinga pumau mou mo ake tonu atu.

3 Na, ka tahuri mai te aroaro o te kingi, a, manaakitia ana e ia te huihui katoa o Iharaira, me te tu ano tera te huihui katoa o Iharaira.

4 I mea ia, Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o Iharaira, na tona mangai nei te kupu ki toku pāpā, ki a Rawiri, a, kua rite nei i tona ringa; i mea hoki ia,

5 Kihai i whiriwhiria e ahau he pa i roto i nga iwi katoa o Iharaira e hangā ai he whare hei waihotanga iho mo toku ingoa, no te ra iho ano o taku whakaputanga mai i toku iwi i te whenua o Ihipa; kihai ano i whiriwhiria e ahau tetahi tangata hei rangatira mo toku iwi mo Iharaira:

6 Heoi kua whiriwhiria nei e ahau a Hiruharama hei waihotanga iho mo toku ingoa; kua whiriwhiria ano e ahau a Rawiri hei rangatira mo toku iwi, mo Iharaira.

7 Na, i whai ngakau ano toku pāpā a Rawiri ki te hanga whare mo te ingoa o Ihowa, o te Atua o Iharaira.

8 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Rawiri ki toku pāpā, Taua whakaaro a tou ngakau kia hangā he whare mo toku ingoa, pai tonu tau, ara, te whakaaro a tou ngakau.

9 Otiia e kore taua whare e hangā e koe: engari to tama e puta mai i tou hope, mana e hanga te whare mo toku ingoa.

10 Na, kua mana nei i a Ihowa tana kupu i korero ai ia; a, kua ara tenei ahau i muri i a Rawiri, i toku pāpā, a, noho ana i runga i te torona o Iharaira, pera ana me ta Ihowa i korero ai, a, hangā ana e ahau he whare mo te ingoa o Ihowa, o te Atua o Iharaira.

11 A, whakatakotoria ana e ahau ki reira te aaka i te kawenata a Ihowa i whakaritea e ia ki nga tamariki a Iharaira.

12 ¶ Na, ka tu ia ki mua i te aata a Ihowa, i te aroaro o te huihui katoa o Iharaira, a, wherahia atu ana ona ringa.

13 I hangā hoki e Horomona he turanga parahi, e rima nga whatianga te roa, a, e rima nga whatianga te whanui, e toru nga whatianga te tiketike, a, whakaturia ana ki waenganui o te marae. Tu ana ia ki runga ki taua mea, na, kua tuturu ona turi i te aroaro o te whakaminenga katoa o Iharaira, wherahia atu ana ona ringa whaka-te-rangi.

14 Na, ko tana meatanga ake, E Ihowa, e te Atua o Iharaira, kahore he Atua hei rite mou i te rangi, i te whenua; e pupuri nei i te kawenata me te aroha ki o pononga, ina whakapaua o ratou ngakau ki te haere i tou aroaro.

15 Mau tonu hoki i a koe nga mea i korerotia e koe ki to pononga ki toku pāpā ki a Rawiri; i korerotia nei e tou mangai ki a ia, a, kua rite nei i tou ringa; koia ano tenei inaianei.

16 Na, kia mau, e Ihowa, e te Atua o Iharaira, aianei tau i korero ai ki to pononga ki toku pāpā, ki a Rawiri, i a koe i ki ra, E kore e whakakorea he tangata māu i toku aroaro hei noho ki runga ki te torona o Iharaira; ki te mahara raia o tamariki ki to ratou ara, ki te haere ratou i runga i taku ture, ki te pera ano me koe na i haere i toku aroaro.

17 Na, kia mana aianei, e Ihowa, e te Atua o Iharaira, au kupu i korero ai koe ki to pononga, ki a Rawiri.

18 Otiia he pono ranei, tera ranei te Atua e noho ki nga tangata ki runga ki te whenua? nana, kahore e nui hei nohoanga mou te rangi me te rangi o nga rangi; a, he aha ra tenei whare kua oti nei i a au te hanga?

19 He aha koa ra, kia anga mai koe ki te inoi a to pononga, ki tana karanga, e Ihowa, e toku Atua, whakarongo ki te karanga, ki te inoi e inoi atu nei to pononga ki tou aroaro.

20 Kia titiro mai ou kanohi ki tenei whare i te po, i te ao, ki te wahi i ki ai

Digitized by Google

koe, Ko reira hei waihotanga iho mo tou ingoa; whakarongo hoki ki te inoi e inoi ai to pononga ki te ritenga mai o tenei wahi.

21 Kia rongo hoki koe ki nga karanga a to pononga, a tou iwi hoki a Iharaira, ina inoi ki te ritenga mai o tenei wahi; na, kia rongo koe i te wahi e noho na koe, i te rangi, a ka rongo, murua ta *ratou kino*.

22 ¶ Ki te hara tetahi tangata ki tona hoa, a ka meinga he oati hei oati māna, a ka tae mai te oati ki mua i tou aata i tenei whare,

23 Na, mau e whakarongo mai i te rangi, e mahi, e whakarite te whakawa a o pononga, mau e utu te tangata he, e mea iho tona ara ki runga ki tona mahunga, mau ano e whakatika ta te tika, e hoatu ki a ia nga mea e rite ana ki tona tika.

24 ¶ Ki te patua ano hoki tou iwi a Iharaira e te hoa riri, mo ratou i hara ki a koe, a ka hoki mai ki a koe, ka whakaae ki tou ingoa, ka inoi, ka karanga ki tou aroaro i roto i tenei whare:

25 Na, mau e whakarongo mai i nga rangi, e muru te hara o tou iwi o Iharaira, e whakahoki mai ano ratou ki te whenua i hoatu e koe ki a ratou ko o ratou mātua.

26 ¶ Ki te tutakina te rangi, a kahore he ua; mo ratou i hara ki a koe, a ka inoi ratou ki te ritenga mai o tenei wahi, ka whakaae ki tou ingoa, ka tahuri mai i to ratou hara, no ratou ka whakawhiua e koe:

27 Na, mau e whakarongo mai i te rangi, e muru te hara o o pononga, o tou iwi hoki o Iharaira, mau hoki ratou e whakaako ki te ara pai e haere ai ratou, e homai ano hoki he ua ki tou whenua i homai nei e koe hei kāinga pumau mo tou iwi.

28 ¶ Ki te mea he mate-kai to te whenua, he mate uruta, ki te mea he ngingiotanga, he kokatanga *no te kai*, he mawhitiwhiti ranei, he whe ranei; ki te whakapaea ranei ratou e o ratou hoa riri ki te whenua i o ratou kuwaha; ki te pa mai tetahi whiu, tetahi mate turoro ranei:

29 Ki te mea he inoi, he karanga ranei na tetahi tangata, na tou iwi katoa ranei, na Iharaira, ina mohio tenei tangata, tenei tangata, ki tona pouri, ki tona whiu, a ka wherahia mai ona ringa ki te ritenga mai o tenei whare:

30 Na, mau e whakarongo mai i te rangi i tou nohoanga, e muru te he, e hoatu ki nga tangata nga mea e rite ana ki nga huarahi katoa o tenei, o tenei; e mohio ana hoki koe ki tona ngakau; (ko koe anake nei hoki te mohio ana ki nga ngakau o nga tamariki a te tangata:)

31 Kia wehi ai ratou i a koe, kia haere ai i ou huarahi i nga ra katoa e ora ai ratou i runga i te mata o te whenua i homai nei e koe ki o matou mātua.

32 ¶ Na, te tangata iwi ke, ehara nei i tou iwi i a Iharaira, a ka tae mai i te whenua mamao, he whakaaro ki tou ingoa nui, ki tou ringa kaha, ki tou tākakau kua oti te whakamaro, a ka haere mai, ka inoi ki te ritenga mai o tenei whare;

33 Mau e whakarongo mai i nga rangi i tou wahi e noho na koe, e mea nga mea katoa i karanga ai te tangata iwi ke ki a koe: kia mohio ai nga iwi katoa o te whenua ki tou ingoa, kia wehi ai i a koe, kia pera ai me tou iwi me Iharaira; kia mohio ai hoki kua oti tou ingoa te karanga ki runga ki tenei whare kua oti nei i a au te hanga.

34 Ki te haere atu tou iwi ki te whawhai ki ona hoa riri i te ara e tonoa ai ratou e koe, a ka inoi mai ki a koe ki te ritenga mai o tenei pa kua whiriwhiria nei e koe, o te whare ano hoki kua hangā nei e ahau mo tou ingoa:

35 Na, mau e whakarongo mai i nga rangi ki ta ratou inoi, ki ta ratou karanga, e whakatika hoki ta ratou.

36 Ki te hara ratou ki a koe, (kahore hoki he tangata i hapa i te hara,) a ka riri koe ki a ratou, ka tuku i a ratou ki te hoa whawhai, a ka whakarautia atu ratou hei whakarau ki tetahi whenua e mamao atu ana, e tata ana ranei;

37 Na, ki te hoki ake to ratou mahara i te whenua i whakarautia atu ai ratou, a ka ripeneta ratou, ka inoi ki a koe i te whenua i whakarautia atu ai, ka mea, Kua hara matou, kua parori ke ta matou mahi, kua kino matou;

38 A ka tahuri mai o ratou ngakau katoa, o ratou wairua katoa, ki a koe i te whenua o to ratou whakaraunga i whakarautia atu ai ratou, a ka inoi mai ratou ki te ritenga mai o to ratou nei whenua i homai e koe ki o ratou mātua, o te pa ano hoki i whiriwhiria nei e koe, o tenei whare ano i hangā nei e ahau mo tou ingoa:

39 Na, mau e whakarongo mai i nga rangi, i tou wahi e noho na koe, ki ta ratou inoi, ki a ratou karanga, mau hoki e whakatika ta ratou, me muru hoki e koe te he o tou iwi i hara nei ki a koe.

40 Na, e taku Atua, kia titiro mai ra ou kanohi, kia whakarongo mai ou

Digitized by Google

taringa ki te inoi e inoia ana i tenei wahi.

41 Na, e ara, e Ihowa, e te Atua, ki roto ki tou okiokinga, a koe ano, me te aka o tou kaha: kia whakakakahuria o tohunga, e Ihowa, e te Atua, ki te whakaoranga; kia koa ano hoki to hunga tapu ki te pai.

42 E Ihowa, e te Atua, kaua e whakahokia te kanohi o tau i whakawahi ai; maharatia nga mahi atawhai i to pononga i a Rawiri.

UPOKO 7.

A TE mutunga o ta Horomona inoi, ka heke iho te ahi i te rangi; pau ake te tahunga tinana, me nga patunga tapu; a, ki tonu te whare i te kororia o Ihowa.

2 A, kihai i ahei i nga tohunga te haere mai ki te whare o Ihowa: ki tonu hoki te whare o Ihowa i te kororia o Ihowa.

3 A, te kitenga o nga tamariki katoa a Iharaira i te heketanga iho o te ahi, i te kororia ano hoki o Ihowa i runga i te whare, na, kua piko iho o ratou kanohi ki te whenua ki runga ki nga papa, a koropiko ana ratou, whakamoemiti ana ki a Ihowa, no te mea e pai ana ia, a, e mau tonu ana tana mahi tohu.

4 ¶ Na, kei te patu te kingi ratou ko te iwi katoa i nga patunga tapu ki te aroaro o Ihowa.

5 Te patunga tapu i patua e Kingi Horomona, e rua tekau ma rua mano nga kau, kotahi rau e rua tekau mano nga hipi. Na, kua taia te kawa o te whare o te Atua e te kingi ratou ko te iwi katoa.

6 Tu ana tera nga tohunga ki ā ratou mahi, ratou ko nga Riwaiti *e mau ana* i nga mea rangi waiata a Ihowa i hangā nei e Kingi Rawiri hei whakawhetai ki a Ihowa, (no te mea e mau tonu ana tana mahi tohu,) i nga wa e meinga ai ratou e Rawiri hei kai whakamoemiti mana. Na, whakatangi ana nga tohunga i nga tētere ki to ratou aroaro, me te tu ano a Iharaira katoa.

7 I whakatapua ano hoki e Horomona a waenganui o te marae i mua i te whare o Ihowa; i tukua hoki e ia ki reira nga tahunga tinana, me te ngako o nga whakamarietanga: he iti hoki no te aata parahi i hangā e Horomona hei meatanga mo nga tahunga tinana, mo nga whakahere toto-kore, mo nga ngako.

8 ¶ I whakaritea ano hoki te hakari i taua wa e Horomona ratou ko Iharaira katoa, e whitu nga ra, nui atu te huihui, no te haerenga atu ki Hamata tae noa ki te awa o Ihipa.

9 Na, i te waru o nga ra he huihuinga nui na ratou: e whitu noki nga ra i taia ai e ratou te kawa o te aata, a, e whitu nga ra o te hakari.

10 I te rua tekau ma toru o nga ra o te whitu o nga marama ka ungā atu e ia te iwi ki o ratou teneti, koa tonu *ratou*, pai tonu nga ngakau i te pai i meinga e Ihowa ki a Rawiri, ki a Horomona, ki tona iwi ano hoki ki a Iharaira.

11 Na, kua oti i a Horomona te whare o Ihowa, me te whare o te kingi, na, nga mea katoa i puta mai ki te ngakau o Horomona kia mahia i roto i te whare o Ihowa, ki tona whare ake ano hoki, oti pai ana i a ia.

12 ¶ Na, ka puta mai a Ihowa ki a Horomona i te po, a ka mea ki a ia, Kua rongo ahau i to inoi, kua whiriwhiria ano e ahau tenei wahi maku, hei whare patunga tapu.

13 Ki te tutakina e ahau te rangi, a kahore he ua, ki te whakahaua ranei e ahau nga mawhitiwhiti kia kai i te whenua, ki te ungā ranei e ahau tetahi mate uruta ki roto ki toku iwi;

14 Heoi ki te whakaiti toku iwi i a ratou, (he mea karanga nei hoki ratou ki toku ingoa,) ki te inoi mai, a ka rapu i toku mata, ka tahuri mai i o ratou ara he; katahi ahau ka whakarongo mai i te rangi, ka muru i to ratou hara, ka whakaora i te mate o to ratou whenua.

15 Ko tenei ka titiro mai oku kanohi, ka tahuri mai ano oku taringa ki nga mea e inoia ana ki tenei wahi.

16 He mea whiriwhiri nei hoki, he mea whakatapu naku inainei tenei whare, hei waihotanga iho mo toku ingoa, a, ake ake ake; ko reira ano hoki oku kanohi, me toku ngakau, i nga ra katoa.

17 Na, ko koe, ki te rite tou haere ki toku aroaro ki te haere o to pāpā, o Rawiri, ki te mahia nga mea katoa i whakahaua atu nei e ahau ki a koe, ki te puritia e koe aku tikanga me aku whakaritenga,

18 Katahi ahau ka whakapumau i te torona o tou kingitanga, ka pera ano me taku kawenata ki to pāpā ki a Rawiri, *i a au* ra i mea, E kore e whakakorea he tangata mau hei kawana mo Iharaira.

19 Tena ko tenei ka tahuri atu koutou a ka whakarere i aku tikanga, me aku

Digitized by Google

whakahaunga ka hoatu nei e ahauki to koutou aroaro, a ka haere koutou, ka mahi ki nga atua ke, ka koropiko hoki ki a ratou;

20 Katahi o ratou pakiaka ka unuhia ake e ahau i toku oneone i hoatu nei e ahau ki a ratou, a, tenei whare i whakatapua nei e ahau mo toku ingoa, ka akiritia atu e ahau i toku aroaro, a ka meinga hei whakatauki, hei taunutanga i roto i nga iwi katoa.

21 Na, tenei whare e tiketike nei, ka ai hei miharotanga ma nga tangata katoa e haere ana i tona taha; a ka mea ratou, Na te aha tenei mea i meatia ai e Ihowa ki tenei whenua, ki tenei whare?

22 Na, ka korerotia mai, Mo ratou i whakarere i a Ihowa i te Atua o o ratou matua i whakaputa mai nei i a ratou i te whenua o Ihipa, mo ratou i tango ki nga atua ke, a koropiko ana ki a ratou, mahi ana ki a ratou: no reira i kawea mai ai e ia tenei he katoa ki a ratou.

UPOKO 8.

NA, i te mutunga o nga tau e rua tekau i hangā ai e Horomona te whare o Ihowa, me tona whare ano hoki.

2 Na, nga pa i homai e Hurama ki a Horomona, hangā ana aua *pa* e Horomona, whakanohoia ana e ia nga tamariki a Iharaira ki reira.

3 Na, haere ana a Horomona ki Hamata-topa, hinga ana a reira i a ia.

4 I hangā ano e ia a Taramoro i te koraha, me nga pa taonga katoa i hangā nei e ia ki Hamata.

5 I hangā ano e ia a Pete-horono ki runga, me Pete-horono ano ki raro; he pa kapi tonu i te taiepa, i nga keti, i nga tutaki.

6 Me Paarata, me nga pa taonga katoa a Horomona, me nga pa hariata, me nga pa hoia eke hoiho, me nga mea katoa i hiahia ai a Horomona kia hangā ki Hiruharama, ki Repanona, ki te whenua katoa o tona kingitanga.

7 ¶ Te hunga katoa i mahue o nga Hiti o nga Amori, o nga Perihi, o nga Hiwi, o nga Iepuhi, ehara nei i a Iharaira,

8 Ko a ratou tamariki i toe nei i muri i a ratou ki te whenua, he mea kihai i ngaro i nga tamariki a Iharaira, meinga ana ratou e Horomona hei homai takoha, a mohoa noa nei.

9 Na, nga tamariki a Iharaira, kihai a Horomona i mea i etahi o ratou hei pononga mo tana mahi; engari hei tangata whawhai ratou, hei rangatira mo ana rangatira, hei rangatira ano mo ana hariata, mo ona hoia eke hoiho.

10 Ko nga rangatira ano enei o nga kai tohutohu a Kingi Horomona, e rua rau e rima tekau, hei rangatira mo te iwi.

11 ¶ A, i kawea mai ano e Horomona te tamahine a Parao i roto i te pa o Rawiri ki te whare i hangā e ia mona. I mea hoki ia, Kaua taku wahine e noho ki te whare o Rawiri kingi o Iharaira; e tapu ana hoki *nga wahi* i tae atu ai te aaka o Ihowa.

12 ¶ Katahi ka whakaekea e Horomona nga tahunga tinana ma Ihowa ki runga ki te aata o Ihowa i hangā nei e ia ki mua i te whakamahau,

13 Te mea o tenei ra, o tenei ra; rite tonu te whakaeke ki ta Mohi i whakahau ai, i nga hapati, i nga kowhititanga marama, i nga hakari nui, e toru nga meatanga i te tau, *ara*, i te hakari taro rewena-kore, i te hakari o nga wiki, i te hakari whare tihokahoka.

14 ¶ I whakatikaia ano e ia ta tona pāpā, ta Rawiri i whakarite ai, ko nga wehenga o nga tohunga ki ta ratou mahi, a, ko nga Riwaiti ki nga mea hei maharatanga iho ma ratou, ki te whakamoemiti, ki te minita ki te aroaro o nga tohunga, ki nga meatanga o tenei ra, o tenei ra: ko nga kai tiaki kuwaha ano hoki, o ratou wehenga ki tenei kuwaha, ki tenei kuwaha; ko te mea hoki tena i whakahaua e Rawiri e ta te Atua tangata.

15 Kihai hoki i mahue i a ratou te whakahau a te kingi ki nga tohunga, ki nga Riwaiti, mo nga mea katoa, mo nga taonga ano hoki.

16 Na, kua rite noa ake i a Horomona te mahi katoa, i mua ake ano i te rangi i whakaturia ai te whare o Ihowa, a oti noa. Na, kua tino oti te whare o Ihowa.

17 ¶ Katahi ka haere a Horomona ki Ehiono-kepere, ki Eroto ano hoki ki te taha o te moana i te whenua o Eroma.

18 Na, ka ungā mai ana tangata e Hurama ki a ia hei kawe mai i nga kaipuke, me etahi tangata e mohio ana ki te moana, a, rere ana ratou ko nga tangata o Horomona ki Opira, tangohia mai ana e ratou he koura e wha rau e rima tekau nga taranata, kawea mai ana e ratou ki a Kingi Horomona.

Digitized by Google

UPOKO 9.

ATE rongonga o te Kuini o Hepa ki te rongo o Horomona, ka haere mai ia ki te whakamatau i a Horomona ki nga kupu pakeke ki Hiruharama. Nui atu hoki te tira, he kamera ano hoki e waha ana i nga mea kakara, i tona nui o te koura, i te kohatu utu nui. A, tona taenga mai ki a Horomona, ka korerotia e ia ki a ia nga mea katoa i roto i tona ngakau.

2 A, whakaaturia ana e Horomona ki a ia te tikanga o ana kupu katoa, kahore he kupu i ngaro i a Horomona, i kore te whakaatu ki a ia.

3 A, te kitenga o te Kuini o Hepa i te mohiotanga o Horomona, i te whare ano hoki i hangā e ia,

4 I te kai o tana tepu, i te nohoanga iho o ana tangata, i te turanga o ana kai mahi, i o ratou kakahu, i ona kai riringi waina, me o ratou kakahu, i tona pikitanga i piki atu ai ia ki te whare o Ihowa, na, kore ake he wairua i roto i a ia.

5 Na, ko tana meatanga atu ki te kingi, Pono tonu nga mea i rongo ai ahau i toku whenua mo au korero, mo tou mohiotanga.

6 Heoi kihai ahau i whakapono ki ā ratou korero, a tae noa mai ahau, kite noa oku kanohi. Nana, kihai te hawhe o te nui o tou mohiotanga i korerotia mai ki a au: nui atu tau i te rongo i rongo ai ahau.

7 Ano te hari o o tangata, te hari o o pononga nei e tu tonu nei i tou aroaro, e whakarongo nei ki tou mohiotanga!

8 Kia whakapaingia a Ihowa tou Atua i whakaahureka mai nei ki a koe, i homai nei i a koe ki runga ki tona torona, hei kingi ma Ihowa, ma tou Atua; he aroha no tou Atua ki a Iharaira, he mea ano kia whakapumautia ai ratou ake ake ake, koia koe i meinga ai e ia hei kingi mo ratou, hei mahi i te whakarite whakawa, i te tika.

9 Na, homai ana e ia ki te kingi kotahi rau e rua tekau nga taranata koura, tona tini ano hoki o nga mea kakara, me nga kohatu utu nui; kahore ano hoki he mea kakara hei rite mo enei i homai nei e te Kuini o Hepa ki a Kingi Horomona.

10 Na, nga tangata o Hurama, ratou ko nga tangata o Horomona, i kawea mai ai te koura i Opira, i kawea mai ano e ratou nga rakau aramuka, me nga kohatu utu nui.

11 Na, ka hangā aua rakau aramuka e te kingi hei huarahi ki te whare o Ihowa, ki te whare ano hoki o te kingi, hei hāpa ano hoki, hei hatere, hei mea ma nga kai waiata: kahore ano hoki i kitea he pera i mua i te whenua o Hura.

12 Na, ka homai e Kingi Horomona ki te kuini o Hepa nga mea katoa i pai ai ia, ana hoki i tono ai, ki runga ake i nga mea i kawea mai e ia ki te kingi. Katahi ia ka tahuri, a, haere ana ratou ko ana tangata ki tona whenua.

13 ¶ Na, te taimaha o te koura i tae mai ki a Horomona i te tau kotahi, e ono rau e ono tekau ma ono nga taranata koura.

14 Tera ano etahi atu, ko nga mea i kawea mai e nga kai rapu taonga, e nga kai hokohoko. I kawea mai ano he koura, he hiriwa, e nga kingi katoa o Arapia, e nga kawana o te whenua, ki a Horomona.

15 ¶ Na, ka hangā e Kingi Horomona etahi pukupuku, e rua nga rau, he mea patu te koura; e ono rau nga *hekere* o te koura patu i meatia ki te pukupuku kotahi.

16 Me etahi pukupuku iti iho, e toru nga rau, he mea patu ano te koura: e toru rau nga *hekere* koura i meatia ki te pukupuku kotahi: a, whakatakotoria ana aua mea e te kingi ki te whare o te ngahere o Repanona.

17 I hangā ano hoki e te kingi tetahi torona nui ki te rei, whakakikoruatia iho e ia ki te koura para-kore.

18 A, e ono nga kaupae ki te torona, me te turanga waewae ano, he mea koura, he mea hono ki te torona, me nga okiokinga ano i te wahi e nohoia ana, i tetahi taha, i tetahi taha, a, e rua nga raiona e tu ana i te taha o nga okiokinga.

19 Kotahi tekau ma rua hoki nga raiona i reira e tu ana i tetahi taha, i tetahi taha, i runga i nga kaupae e ono. Kahore he mea pera i hangā i tetahi atu rangatiratanga.

20 ¶ Na, nga oko inu katoa a Kingi Horomona, he koura kau; me nga oko katoa o te whare o te ngahere o Repanona, he koura para-kore; kahore he mea hiriwa; kihai tera i kiia he mea nui i nga ra o Horomona.

21 I rere hoki nga kaipuke a te kingi ki Tarahihi i roto i o nga tangata a Hurama: kotahi te ūnga mai i nga tau e toru o nga kaipuke o Tarahihi, hei kawe mai i te koura, i te hiriwa, i te rei, i nga api, me nga pikoki.

22 Na, nui atu a Kingi Horomona i

Digitized by Google

nga kingi katoa o te whenua, te whai taonga, te mohio.

23 ¶ I whaia mai ano a Horomona e nga kingi katoa o te whenua, kia rongo ai ratou i tona mohiotanga i homai nei e te Atua ki tona ngakau;

24 Me te kawe mai ano ratou i tana hakari, i tana hakari, i nga oko hiriwa, i nga oko koura, i nga kakahu, i nga mea mo te whawhai, i nga mea kakara, i nga hoiho, i nga muera, he mea tatau a tau tonu.

25 ¶ Na, e wha mano nga turanga a Horomona mo nga hoiho, mo nga hariata, tekau ma rua mano ano hoki nga kai noho hoiho, waiho ana e ia ki nga pa hariata, ki te kingi ano hoki ki Hiruharama.

26 ¶ Na, ko ia hei kingi mo nga kingi katoa, o te awa atu, a tae noa ki te whenua o nga Pirihitini, ki te rohe ra ano ki Ihipa.

27 Na, meinga ana te hiriwa o Hiruharama e te kingi kia rite ki nga kohatu; i meinga ano hoki e ia nga hita kia rite ki nga hikamora i te raorao te tini.

28 A, i kawea mai ano he hoihe mo Horomona i Ihipa, i nga whenua katoa ano hoki.

29 ¶ Na, era atu meatanga a Horomona, o mua, o muri, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka a Natana poropiti, ki te poropitanga ano hoki a Ahia Hironi, ki nga kitenga ano o Iro matakite i nga mea mo Ieropoama tama a Nepata?

30 Na, te kingitanga o Horomona ki Hiruharama, ki a Iharaira katoa ano hoki, e wha tekau nga tau.

31 Na, kua moe a Horomona ki ona mātua, a, tanumia ana ki te pa o tona pāpā o Rawiri, a, ko tana tama ko Rehopoama hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 10.

NA ka haere a Rehopoama ki Hekeme: kua tae mai hoki a Iharaira katoa ki Hekeme ki te whakakingi i a ia.

2 A, te rongonga o Ieropoama tama a Nepata; i Ihipa na ano hoki ia, (i rere hoki ia ki reira i te aroaro o Kingi Horomona,) na, hoki mai ana a Ieropoama i Ihipa;

3 Na, ka tono tangata atu ratou ki te tiki i a ia. A ka haere a Ieropoama ratou ko Iharaira katoa, ka korero ki a Rehopoama, ka mea,

4 He pakeke te ioka i meatia e to pāpā ki a matou: na, mau e whakamāmā ake te mahi pakeke a tou pāpā, me tana ioka taimaha i meatia e ia ki a matou, a ka mahi matou ki a koe.

5 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Kia toru ake ra, ka hoki mai koutou ki a au. Na, haere ana te iwi.

6 ¶ Katahi ka runanga a Kingi Rehopoama ki nga kaumatua i tu i te aroaro o tona pāpā, o Horomona, i a ia i te ora, ka mea, Tena koa ki ta koutou whakaaro te kupu hei whakahokinga atu maku ki tenei iwi?

7 Na, ka korero mai ratou ki a ia, ka mea, Ki te mea ka pai tau ki tenei iwi, a ka whakamanawareka koe i a ratou, a ka pai nga korero e korerotia e koe ki a ratou, na, ko ratou hei pononga mau i nga ra katoa.

8 Heoi whakarerea ake e ia te whakaaro i whakatakotoria mai mana e nga kaumatua, a, runanga ana ki nga taitamariki i kaumatua ngatahi nei me ia, i tu nei ki tona aroaro.

9 I mea ia ki a ratou, Ki ta koutou whakaaro me pehea te kupu e whakahoki atu ai tatou ki tenei hunga i korero mai nei ki a au, i mea mai nei, Whakamāmākia ake te ioka i meatia mai e to pāpā ki a matou?

10 Na, ko te meatanga atu ki a ia a nga taitamariki i kaumatua ngatahi nei me ia, ka mea atu, Kia penei to ki atu ki tenei hunga i korero mai ra ki a koe, i mea ra, I whakataimahatia e to pāpā to matou ioka, na, kia māmā mai tau ki a matou, kia penei to ki atu ki a ratou, Taku *maihao* iti, ka nui atu i te hope o toku pāpā.

11 Na, i whakawahā e toku pāpā he ioka taimaha ki a koutou; me tapiri ia e ahau tetahi atu mea ki to koutou ioka; he wepu ta toku pāpā hei whiu mo koutou; taku ia he kopiona.

12 ¶ Na, kua tae mai a Ieropoama ratou ko te iwi katoa ki a Rehopoama i te toru o nga ra; ko ta te kingi hoki tena i korero ai, i a ia ra i mea, Hoki mai ki a au i te toru o nga ra.

13 A, pakeke tonu ta te kingi i whakahoki mai ai; whakarerea ake e Rehopoama te whakaaro a nga kaumatua.

14 A, rite tonu ki ta nga taitamariki whakaaro tana i korero ai ki a ratou: i mea ia, I whakataimahatia to koutou ioka e toku pāpā; me tapiri atu ano ia e ahau tetahi atu wahi: he wepu ta toku pāpā hei whiu mo koutou; taku ia he kopiona.

15 Heoi kihai i whakarongo te kingi

Digitized by Google

ki ta te iwi; na te Atua hoki te take, kia mana ai tana kupu i korero ai a Ihowa, i whakapuakina mai nei e Ahia Hironi ki a Ieropoama tama a Nepata.

16 ¶ A, te kitenga o Iharaira katoa kihai te kingi i whakarongo ki ta ratou, na, ka whakahokia mai e te iwi ki te kingi; ka mea ratou, Ko te aha ianei ta matou wahi i roto i a Rawiri? kahore nei hoki o tatou wahi tupu i roto i te tama a Hehe: ki o koutou teneti, e Iharaira! na, kia whai kanohi koe ki tou whare, e Rawiri! Na, haere ana a Iharaira katoa ki tona teneti, ki tona teneti.

17 Ko nga tamariki ia a Iharaira e noho ana ki nga pa o Hura, ko Rehopoama hei kingi mo ratou.

18 Na, ka tono a Kingi Rehopoama i te rangatira takoha, i a Hatorama; a, akina ana ia e nga tamariki a Iharaira ki te kohatu, a mate iho ia. Na, hohoro tonu te eke o Kingi Rehopoama ki runga ki tona hariata, a, rere ana ki Hiruharama.

19 Na, whakatangata ke ana a Iharaira ki te whare o Rawiri, a taea noatia tenei ra.

UPOKO 11.

NA, kua tae a Rehopoama ki Hiruharama, a huihuia ana e ia te whare o Hura, raua ko Peniamine, kotahi rau e waru tekau nga mano; he hunga whiriwhiri, he hunga whawhai, hei whawhai ki a Iharaira, kia hoki ai te kingitanga ki a Rehopoama.

2 Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Hemaia tangata a te Atua; i mea ia,

3 Korero atu ki a Rehopoama tama a Horomona kingi o Hura, ki a Iharaira katoa ano hoki i a Hura, i a Peniamine, mea atu,

4 Ko te kupu tenei a Ihowa, Kei haere koutou ki runga, kei whawhai koutou ki o koutou tuakana. Hoki atu koutou ki tona whare, ki tona whare; naku hoki tenei mea. Na, rongo tonu ratou ki nga kupu a Ihowa, a hoki ana, kihai i haere ki te whawhai ki a Ieropoama.

5 ¶ Na, ka noho a Rehopoama ki Hiruharama, a hangā ana e ia etahi pa tiaki ki Hura.

6 Nana hoki i hanga a Pete-rehema, a Etema, a Tekoa,

7 A Pete-turu, a Hoko, a Aturama,

8 A Kata, a Mareha, a Tiwhi,

9 A Aroraima, a Rakihi, a Ateka,

10 A Toraha, a Atarono, a Heperona. I Hura enei raua ko Peniamine, he pa taiepa.

11 I hangā ano e ia kia kaha etahi pa taiepa, whakawhiwhi rawa ki te rangatira mo roto, ki tona nui ano hoki o te kai, o te hinu, o te waina,

12 Ki nga pukupuku, ki nga tao ano hoki i roto i tenei pa, i tenei pa; no ka tino kaha rawa; i a ia hoki a Hura raua ko Peniamine.

13 ¶ Na, nga tohunga me nga Riwaiti puta noa i a Iharaira, haere mai ana ratou ki a ia i o ratou rohe katoa.

14 I whakarerea hoki e nga Riwaiti o ratou wahi i nga pa, me o ratou kāinga ake, a, haere ana ki Hura, ki Hiruharama: i peia hoki ratou e Ieropoama ratou ko ana tama, kei mahi tohunga ratou ki a Ihowa.

15 I whakaritea ano e ia etahi tohunga māna ki nga wahi tiketike, ki nga rewera, ki nga kuao kau i hangā e ia.

16 Na, i muri i a ratou ko te hunga o nga iwi katoa o Iharaira i homai nei i o ratou ngakau ki te rapu i a Ihowa Atua o Iharaira, haere mai ana ratou ki Hiruharama ki te mea patunga tapu ki a Ihowa, ki te Atua o o ratou mātua.

17 Na, he mea whakau ratou i te kingitanga o Hura, he whakakaha hoki i a Rehopoama tama a Horomona, e toru nga tau: e toru hoki nga tau i haere ai ratou i te ara o Rawiri raua ko Horomona.

18 ¶ Na, ka tangohia e Rehopoama hei wahine mana a Maharata tamahine a Terimoto tama a Rawiri, raua ko Apihaira tamahine a Eriapa tama a Hehe;

19 Na, ana tamariki i whanau i tenei; ko Ieuhu, ko Hemaria, ko Tahama.

20 A, i muri i tenei wahine ka tangohia e ia ko Maaka tamahine a Apoharama. Na, ana tamariki i whanau i tenei; ko Apia, ko Atai, ko Tita, ko Heromiti.

21 Na, ko Maaka tamahine a Apoharama ta Rehopoama i matenui ai o ana wahine katoa, o ana wahine iti ano hoki: kotahi tekau ma waru hoki nga wahine i tangohia e ia, e ono tekau nga wahine iti; a, e rua tekau ma waru ana tamariki i whanau, e ono tekau nga tamahine.

22 Na, ka meinga e Rehopoama ko Apia tama a Maaka hei upoko, hei rangatira, i roto i ona tuakana, teina; ko ia hoki tana i mea ai hei kingi.

23 Na, ka mahi tupato ia, a, whaka mararatia atu ana e ia ana tamariki ki

Digitized by Google

nga whenua katoa o Hura, o Peniamine, ki nga pa taiepa katoa: nui atu hoki te kai i hoatu e ia ki a ratou. Hiahia tonu ano ia kia tokomaha ana wahine.

UPOKO 12.

NAWAI a, ka u te kingitanga o Rehopoama, a ka whai kaha ia, whakarerea ake e ia te ture a Ihowa, e ratou tahi ano ia ko Iharaira katoa.

2 Na, i te rima o nga tau o Kingi Rehopoama ka haere mai a Hihaka kingi o Ihipa ki Hiruharama; kua whakakeke nei hoki ratou ki a Ihowa.

3 Kotahi tekau ma rua rau ana hariata, e ono tekau mano nga hoia eke hoiho, kahore hoki he tauanga o te hunga i haere tahi mai i a ia i Ihipa; ko nga Rupimi, ko nga Hukiimi ko nga Etiopiana.

4 Na, kua riro i a ia nga pa taiepa o Hura, a, haere mai ana ki Hiruharama.

5 ¶ Katahi a Hemaia poropiti ka haere mai ki a Rehopoama, ki nga rangatira o Hura i huihui mai nei ki Hiruharama i te wehi i a Hihaka, a ka mea ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa. Na koutou ahau i whakarere, na, ka whakarerea atu koutou e ahau ki te ringa o Hihaka.

6 Na, ko te whakaitinga o nga rangatira o Iharaira ratou ko te kingi i a ratou, ka mea, He tika ta Ihowa.

7 A, te kitenga o Ihowa kua whakaiti ratou i a ratou, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Hemaia; i mea ia, Kua whakaiti nei ratou i a ratou, e kore ratou e hunā e ahau; ka hoatu ano e ahau ki a ratou he oranga, he mea iti nei; e kore ano hoki taku riri e ringitia ki Hiruharama e te ringa o Hihaka.

8 Otiia ka meinga ratou hei pononga mana, a ka mohio ratou ki taku mahi, ki te mahi ano hoki a nga kingitanga o nga whenua.

9 Na, haere mai ana a Hihaka kingi o Ihipa ki Hiruharama, tangohia ana e ia nga taonga o te whare o Ihowa, me nga taonga o te whare o te kingi: riro katoa ana i a ia: tangohia ana ano e ia nga pukupuku koura i hangā nei e Horomona.

10 Katahi ka hangā e Kingi Rehopoama etahi pukupuku parahi hei whakakapi mo era, a, tukua atu ana e ia ki te ringaringa o te rangatira o nga kai tiaki, i tiaki nei i te tatau o te whare o te kingi.

11 Na, i te wa e haere ai te kingi ki te whare o Ihowa, ka haere mai nga kai tiaki ki te tiki mai, a, whakahokia atu ana e ratou ki te whare o nga kai tiaki.

12 Na, i a ia ka whakaiti nei i a ia, ka tahuri atu te riri a Ihowa i a ia, kihai hoki ia i mea kia whakangaromia rawatia ai: he pai ano hoki nga meatanga ki a Hura.

13 ¶ Na, kua u a Kingi Rehopoama ki Hiruharama hei kingi: e wha tekau ma tahi hoki nga tau o Rehopoama i a ia ka meinga hei kingi, a, kotahi tekau ma whitu nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama, ki te pa i whiriwhiria e Ihowa i roto i nga iwi katoa o Iharaira hei waihotanga iho mo tona ingoa. Na, te ingoa o tona whaea ko Naama, he Amoni.

14 He kino ano hoki tana mahi; kihai hoki i whakatikaia e ia tona ngakau ki te rapu i a Ihowa.

15 Na, nga meatanga a Rehopoama, o mua, o muri, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka a Hemaia poropiti, ki ta Iro matakite ano hoki, kei reira nei nga korero whakapapa? Na, he whawhai ano ta Rehopoama raua ko Ieropoama ki a raua i nga ra katoa.

16 Na, kua moe a Rehopoama ki ona mātua, a, tanumia iho ki te pa o Rawiri, a, ko Apia ko tana tama hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 13.

NO te tekau ma waru o nga tau o Kingi Ieropoama i kingi ai a Apia ki a Hura.

2 A, e toru nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Mikaia, he tamahine na Uriere o Kipea. A, he whawhai ano ta Apia raua ko Ieropoama ki a raua.

3 Na, ka whakatikaia nga ngohi e Apia; tana ope, he hunga maia mo te whawhai, e wha rau nga mano, he hunga whiriwhiri. I whakatikaia ano e Ieropoama *ana* ngohi hei whawhai ki a ia; e waru rau mano ana, he hunga whiriwhiri, he marohirohi, he toa.

4 ¶ Na, ka whakatika a Apia ki runga ki Maunga Temaraima, ki tera i Maunga Eperaima, a ka mea, Whakarongo mai ki a au, e Ieropoama, ratou ko Iharaira katoa.

5 Kaua ranei koutou e mohio, he mea homai na Ihowa Atua o Iharaira te kingitanga o Iharaira ki a Rawiri, he mea oti tonu mai ki a ia, ratou ko ana tama, i runga ano i te kawenata tote?

6 Na, te whakatikanga ake o Iero-

Digitized by Google

poama tama a Nepata, he pononga ano na Horomona tama a Rawiri, kei te whakakeke ki tona ariki.

7 Na, ko te huihuinga mai o etahi tangata wairangi, he tamariki na Periara, ki a ia, kua whai kaha ratou ki te tutu ki a Rehopoama tama a Horomona, i te mea he taitamariki a Rehopoama, e ngawari ana tona ngakau, a kihai i kaha i a ratou.

8 Na, e mea ana tena koutou kia whakatenetene koutou ki te kingitanga o Ihowa i te ringaringa o nga tama a Rawiri; he nui ano hoki to koutou huihui, he kuao kau koura ano hoki o koutou, he mea hanga na Ieropoama hei atua mo koutou.

9 He teka ianei kua peia e koutou nga tohunga o Ihowa, nga tama a Arona, ratou ko nga Riwaiti; a, whakatohungatia ana e koutou etahi tohunga, pera ana *koutou* me nga iwi o nga whenua? Na, te tangata e haere mai ana ki te whakatohunga i a ia ki te puru, ki te tamaiti a te kau, ki nga hipi toa e whitu, hei tohunga ano ia mo nga mea ehara nei i te atua.

10 Ko matou ia, ko Ihowa to matou Atua, kihai hoki matou i whakarere i a ia. Na, nga tohunga e minita nei ki a Ihowa, he tama ratou na Arona; kei *ta ratou* mahi ano hoki nga Riwaiti.

11 Kei te tahu ano ratou i nga tahunga tinana ki a Ihowa i tenei ata, i tenei ata, i tenei ahiahi, i tenei ahiahi, i te whakakakara reka ano hoki; *kei te mea* ano i te taro aroaro ki runga ki te tepu para-kore, i te turanga rama koura ano hoki, me ona rama, hei tahu i tenei ahiahi, i tenei ahiahi. E mau ana ano hoki i a matou nga mea a Ihowa a to matou Atua; ko koutou ia kua whakarere i a ia.

12 Na, tenei kei a matou te Atua hei rangatira, me ona tohunga ano, me nga tētere tangi nui, hei whakatangi i te whawhai ki a koutou. E nga tamariki a Iharaira, kaua e whawhai ki a Ihowa ki te Atua o o koutou mātua; e kore hoki e tuea e koutou.

13 ¶ Na ka meinga e Ieropoama he pehipehi kia haere awhio atu ki muri i a ratou. Na, ko ratou ki te aroaro o Hura, a ko te pehipehi ki muri i a ratou.

14 Te tahuritanga mai o Hura, na, e tauria mai ana a mua, a muri o ratou. Na, karanga ana ratou ki a Ihowa, a, whakatangi ana nga tohunga i nga tētere.

15 Katahi ka hamama nga tangata o Hura. A, te hamamatanga o nga tangata o Hura, na, patua iho e te Atua a Ieropoama ratou ko Iharaira katoa i te aroaro o Apia ratou ko Hura.

16 Na, rere ana nga tamariki a Iharaira i te aroaro o Hura, a, homai ana ratou e te Atua ki o ratou ringa.

17 Patua iho ratou e Apia ratou ko tona iwi, he nui te parekura. Na, hinga ana o Iharaira, he mea patu, e rima rau mano, he hunga whiriwhiri.

18 Na, kua riro ki raro nga tamariki a Iharaira i taua wa; a ka kaha nga tamariki a Hura, no ratou i okioki ki a Ihowa ki te Atua o o ratou mātua.

19 Ka, ka whaia a Ieropoama e Apia, a ka riro mai etahi o ana pa i a ia, a Pete-ere me ona pa ririki, a Tehana me ona pa ririki, a Eperaina me ona pa ririki.

20 A, kihai a Ieropoama i whai kaha ano i nga ra o Apia, a, patua ana ia e Ihowa, mate ake.

21 ¶ Na, ka kaha haere a Apia. I tangohia ano hoki e ia etahi wahine mana kotahi tekau ma wha, a whanau ake, e rua tekau ma rua nga tamariki tane, kotahi tekau ma ono nga kotiro.

22 Na, era atu meatanga a Apia, me ona ara, me ana kupu, kei te tuhituhi i roto i nga korero a Iro poropiti.

UPOKO 14.

NA, kua moe a Apia ki ona mātua, a, tanumia iho ki te pa o Rawiri. Na, ko Aha ko tana tama te kingi i muri i a ia. I ona ra i ata takoto te whenua, kotahi tekau nga tau.

2 Na, he pai, he tika, nga mahi a Aha ki te titiro a Ihowa, a tona Atua.

3 I whakakahoretia hoki e ia nga aata o nga *atua* ke, me nga wahi tiketike: i wawahia hoki e ia nga pou karakiatanga; tuakina ana e ia nga ngahere

4 I mea ano ia ki a Hura kia rapu ratou i a Ihowa i te Atua o o ratou mātua, kia mahia ano hoki te ture me te whakahaunga.

5 I whakakahoretia atu ano hoki e ia i roto i nga pa katoa o Hura nga wahi tiketike, me nga whakapakoko: a, i ata takoto te kingitanga i tona aroaro.

6 ¶ I hangā ano e ia etahi pa taiepa ki Hura; i ata takoto hoki te whenua, kahore hoki ona whawhai, i aua tau; na Ihowa hoki ia i mea kia whai tānga manawa.

7 Koia ia i mea ai ki a Hura, Tatou ka hanga i enei pa, i te taiepa hoki, a taka noa, i nga pourewa, i nga tatau, i nga tutaki, i te mea kei to tatou nei aroaro te

Digitized by Google

whenua: i rapua hoki e tatou a Ihowa to tatou Atua; rapua ana ia e tatou, na, kua meinga nei e ia kia ta o tatou manawa i tetahi taha, i tetahi taha. Na, hangā ana e ratou, a eti pai ana ta ratou.

8 Na, he hoia ano ā Aha, he hunga hapai i te whakangungu rakau, i te matia; o Hura, e toru rau nga mano; o Peniamine, he hunga hapai i te pukupuku, he hunga kukume kopere, e rua rau e waru tekau nga mano; he hunga marohirohi enei katoa, he toa.

9 ¶ Na, ko te haerenga mai o Tera o Etiopia ki a ratou, tana ope kotahi mano nga mano, e toru rau nga hariata. Haere mai ana ia ki Mareha.

10 Katahi ka puta mai a Aha ki te tu i a ia, a, whakatakotoria ana e raua a raua ngohi ki Raorao Tepata, ki Mareha.

11 Na, ko te karangatanga a Aha ki a Ihowa, ki tona Atua; i mea ia, E Ihowa, he mea noa iho ki a koe te piki turanga, ahakoa nui, ahakoa he hunga kahore he kaha. Awhinatia mai matou e Ihowa, e to matou Atua; ko koe hoki to matou okiokinga atu; nou hoki te ingoa i haere mai ai matou ki tenei huihuinga tangata. E Ihowa, ko koe to matou Atua; kei pehia tau e te tangata.

12 Na, patua iho nga Etiopiana e Ihowa i te aroaro o Aha, i te aroaro ano hoki o Hura. Na, rere ana nga Etiopiana.

13 Na, ka whaia ratou e Aha ratou ko ana tangata, a tae noa ki Kerara. Na, kua hinga nga Etiopiana, kahore hoki he whakaoranga ake mo ratou; i whati hoki ratou i te aroaro o Ihowa, i te aroaro ano hoki o tana ope; a, nui atu nga taonga parakete i riro mai i a ratou.

14 Patua iho ano hoki e ratou nga pa katoa i Kerara i tetahi taha, i tetahi taha; i runga hoki i a ratou te wehi o Ihowa. Pahuatia ana e ratou nga pa katoa; he nui whakaharahara hoki te taonga i roto.

15 I patua ano hoki e ratou nga teneti o nga kararehe; tangohia ana e ratou nga hipi, me nga kamera, tona tini; a hoki ana ki Hiruharama.

UPOKO 15.

NA, kua tae iho te wairua o Ihowa ki runga ki a Ataria tama a Orere.

2 Na, ko tana haerenga atu ki te whakatau i a Aha, ka mea ki a ia, Whakarongo mai ki a au, e Aha ratou ko Hura katoa, ko Peniamine; Kei a koutou a Ihowa i te mea ko koutou kei a ia. Ki te rapua hoki ia e koutou, e kitea ano ia e koutou. Ki te whakarerea ano ia e koutou ka whakarerea ano koutou e ia.

3 Na, ka maha nei nga ra kahore nei te Atua pono i a Iharaira, kahore he tohunga hei whakaako, kahore he ture.

4 Heoi i a ratou i te mate, ka tahuri ratou ki a Ihowa Atua o Iharaira, rapu ana ratou i a ia, a kitea ana ia e ratou.

5 Kahore hoki he maunga rongo i aua wa, e haere atu ai tetahi, e haere mai ai ranei; he nui hoki nga whakararuraru o nga tangata katoa o nga whenua.

6 I tukitukia hoki tetahi iwi e tetahi iwi, tetahi pa e tetahi pa; na te Atua hoki ratou i whakararu ki nga aitua katoa.

7 Ko koutou ia, kia kaha; kaua o koutou ringa e whakangoikore, no te mea ka whai utu ano ta koutou mahi.

8 Te rongonga o Aha i enei kupu, i te poropititanga ano hoki a Orere poropiti, ka maia. Whakakahoretia atu ana e ia nga whakapakoko whakarihariha puta noa i te whenua o Hura raua ko Peniamine, i nga pa ano hoki o Maunga Eperaima i riro mai i a ia. I whakahoutia ano hoki e ia te aata i mua i te whakamahau o Ihowa.

9 Huihuia mai ana ano e ia a Hura katoa raua ko Peniamine, me nga manene e noho ana i a ratou o roto o Eperaima, o Manahe, o Himeona: i papahoro mai hoki enei ki a ia, tona tini, i roto i a Iharaira, i to ratou kitenga kei a ia a Ihowa tona Atua.

10 Na, huihui mai ana ratou ki Hiruharama i te toru o nga marama o te tekau ma rima o nga tau o te kingitanga o Aha.

11 Patua iho e ratou i taua wa ano hei whakahere ma Ihowa etahi o nga mea i riro mai i a ratou i te parekura, e whitu rau nga kau, a, e whitu mano nga hipi.

12 Na, ka uru ratou ki te kawenata kia whakapaua o ratou ngakau o ratou wairua ki te rapu i a Ihowa, i te Atua o o ratou mātua.

13 A, te tangata e kore e rapu i a Ihowa Atua o Iharaira, kia whakamatea, ahakoa iti, ahakoa rahi, ahakoa tane, ahakoa wahine.

14 Nui atu to ratou reo ki te oati ki a Ihowa; hamama ana, tangi ana nga tētere me nga koronete.

15 Na, koa katoa a Hura ki taua oati; i whakapaua hoki o ratou ngakau ki te oati; riro pu ano hoki to ratou hiahia ki te rapu i a ia. A, i kitea ano ia e ratou, a ka meinga e Ihowa kia ta o ratou manawa i tetahi taha, i tetahi taha.

Digitized by Google

16 ¶ Ko Maaka ano hoki ko te whaea o Kingi Aha, whakamutua ake e ia tona kuinitanga, mona i hanga i te whakapakoko ki te ngahere; tapahia iho hoki e Aha tana whakapakoko, tukia ana kia ririki, tahuna ake ki te taha o Awa Kitirono.

17 Otiia kihai i whakakorea nga wahi tiketike i roto i a Iharaira. He ahakoa ra, i tapatahi ano te ngakau o Aha i ona ra katoa.

18 ¶ I kawea hoki e ia ki te whare o te Atua nga mea i whakatapua e tona pāpā, me nga mea i whakatapua e ia ano, te hiriwa, te koura, me nga oko.

19 Na, kore ake he whawhai, a tae noa ki te toru tekau ma rima o nga tau o te kingitanga o Aha.

UPOKO 16.

I TE toru tekau ma ono o nga tau o te kingitanga o Aha ka haere mai a Paaha kingi o Iharaira, ki Hura, a, hangā ana a Rama e ia, kia kaua ai *tetahi* e tukua kia haere atu ranei, kia haere mai ranei ki a Aha kingi o Hura.

2 Na, tangohia katoatia ana e Aha te hiriwa me te koura i roto i nga taonga o te whare o Ihowa, o te whare ano hoki o te kingi, a hoatu ana e ia kia kawea ki a Pene-harara kingi o Hiria, i Ramahiku hoki ia e noho ana; i mea ia,

3 He kawenata ta taua, he pera ano me ta toku pāpā raua ko to pāpā: nana, te hiriwa, te koura i hoatu na e ahau kia kawea ki a koe. Haere, whakatakā to kawenata ki a Paaha kingi o Iharaira, kia haere atu ai ia i toku taha.

4 Na, rongo tonu a Pene-harara ki a Kingi Aha, a, tonoa ana e ia nga rangatira o ana ope ki nga pa o Iharaira; patua iho e ratou a Iiono, a Rana, a Apere-maima, me nga pa taonga katoa o Napatari.

5 A ka rongo a Paaha, na, mutu ake tana hanga i Rama, heoi ano tana mahinga.

6 Katahi a Kingi Aha ka tiki i a Hura katoa, a, taria atu ana e ratou nga kohatu o Rama, me nga rakau o reira i hangā nei e Paaha, a hungā ana ki aua mea a Kepa raua ko Mitipa.

7 ¶ I taua wa ano ka haere a Hanani te matakite ki a Aha kingi o Hura, a ka mea ki a ia, Kua okioki na koe ki te kingi o Hiria; kihai hoki koe i okioki ki a Ihowa ki tou Atua, mo reira ka mawhiti atu te ope o te kingi o Hiria i roto i tou ringa.

8 Nga Etiopiana, nga Rupimi, he teka ianei he ope nui ratou, he maha noa atu ano hoki o ratou hariata, o ratou kai eke hoiho? heoi tou okiokinga atu ki a Ihowa, homai ana ratou e ia ki tou ringa.

9 E kopikopiko ana hoki nga kanohi o Ihowa i te whenua katoa, a hei hoa kaha ia mo te hunga e tapatahi ana o ratou ngakau ki a ia. He mahi kuare tenei nau; na, ka whai pakanga koe i nga wa e takoto ake nei.

10 Na, ka riri a Aha ki taua matakite, a, hoatu ana e ia ki te whare herehere; he riri hoki nona ki a ia mo tenei mea. I tukinotia ano hoki e Aha *etahi* o te iwi i taua wa.

11 ¶ Na, nga meatanga a Aha, o te timatanga, o muri ano hoki, kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o nga kingi o Hura, o Iharaira.

12 Na, he mate to Aha i ona waewae i te toru tekau ma iwa o nga tau o tona kingitanga, a tino nui noa tona mate. I tona matenga ano hoki kihai ia i rapu i ta Ihowa, engari i ta nga rata.

13 ¶ Na, kua moe a Aha ki ona mātua; i mate hoki i te wha tekau ma tahi o nga tau o tona kingitanga.

14 A, tanumia iho ki nga urupa i keria e ia mona ki te pa o Rawiri, whakatakotoria iho ki tetahi takotoranga e ki tonu ana i nga mea kakara, i nga tini mea whakaranu, he mea hanga na te kai whakaranu. He nui whakaharahara ano hoki te tahunga i tahuna mona.

UPOKO 17.

NA, ko Iehohapata ko tana tama hei kingi i muri i a ia, a ka tupu tona kaha ki te whawhai ki a Iharaira.

2 I whakanohoia ano e ia he hoia ki nga pa taiepa katoa o Hura; whakanohoia ana ano e ia he hoia tiaki ki te whenua o Hura, ki nga pa ano o Eperaima i tangohia nei e tona pāpā, e Aha.

3 Na, i a Iehohapata ano a Ihowa; no te mea i haere ja i nga ara tuatahi o tona pāpā, o Rawiri, kihai hoki i rapu i ta nga Paara;

4 Heoi rapua ana e ia ta te Atua o tona pāpā, haere ana ia i runga i ana whakahaunga; kihai *tana* i rite ki te mahi a Iharaira.

5 Mo reira whakatuturutia ana e Ihowa te kingitanga ki tona ringa; a, i homai ano he hakari e Hura katoa ki a Iehohapata; he nui hoki ona taonga, tona kororia.

Digitized by Google

6 I nui ano hoki tona ngakau i runga i nga ara o Ihowa: i whakakahoretia atu ano hoki e ia nga wahi tiketike, me nga ngahere i roto i a Hura.

7 ¶ Na, i te toru o nga tau o tona kingitanga ka tono tangata ia ki ana rangatira, ki a Pene-haira, ki a Oparia, ki a Tekaria, ki a Netaneere, ki a Mikaia, kia whakaako i roto i nga pa o Hura.

8 A, hei hoa mo ratou ko nga Riwaiti, ko Hemaia, ko Netania, ko Teparia, ko Atahere, ko Hemiramoto, ko Honatana, ko Aronia, ko Topia, ko Topoaronia, he Riwaiti *ratou*; a, hei hoa mo ratou ko Erihama, ko Iehorama, he tohunga *enei*.

9 Na, kei te whakaako ratou i roto i a Hura: i a ratou ano hoki te pukapuka o te ture a Ihowa; i haereerea ano hoki e ratou nga pa katoa o Hura, a taka noa, whakaako ai i te iwi.

10 ¶ A, i runga te wehi o Ihowa i nga kingitanga katoa o nga whenua i tetahi taha o Hura i tetahi taha; a, kihai ratou i whawhai ki a Iehohapata.

11 I mauria mai ano e *etahi* o nga Pirihitini he hakari ki a Iehohapata, me te hiriwa hei takoha. I kawea mai ano hoki e nga Arapi he hipi ki a ia, e whitu mano, e whitu rau nga hipi toa, me nga koati toa e whitu nga mano e whitu nga rau.

12 ¶ Na, ka tino nui haere a Iehohapata. I hangā hoki etahi taumaihi e ia ki Hura, me etahi pa taonga.

13 Na, he nui tana mahi ki nga pa o Hura; a, nga tangata whawhai, nga toa marohirohi, i Hiruharama *ratou*.

14 Ko to ratou tokomahatanga ano tenei, he mea whakarite ki te whare o o ratou mātua: O Hura, ko nga rangatira mano; ko Arana te rangatira, a, ona hoa, e toru rau mano nga toa marohirohi.

15 Na, i tona taha ko Iehohanana, ko te rangatira; a, ona hoa e rua rau e waru tekau nga mano.

16 A, i to tera taha, ko Amahia tama a Tikiri; he mea hihiko noa mai ia ki a Ihowa; ona hoa e rua rau mano nga toa marohirohi.

17 Na, o Peniamine; ko Eriara, he toa marohirohi ia, a, ona hoa, he hunga hapai i te kopere, i te whakangungu rakau, e rua rau nga mano.

18 Na, i tona taha ko Iehotapara; a, ona hoa, kotahi rau e waru tekau nga mano, he hunga rite rawa i te patu mo te whawhai.

19 I mahi enei ki te kingi, ratou ano ko a te kingi i whakanoho ai ki nga pa taiepa puta noa i a Hura.

UPOKO 18.

NA, nui atu nga taonga me te kororia o Iehohapata; a, i uru ano raua ko Ahapa ki te marenatanga.

2 Na, i te mutunga o etahi tau ka haere atu ia ki a Ahapa ki Hamaria. A, he tini nga hipi me nga kau i patua e Ahapa ma ratou ko ona hoa. Na, kei te kukume ia i a ia kia haere *tahi raua* ki Ramoto-kireara.

3 I mea ano a Ahapa kingi o Iharaira ki a Iehohapata kingi o Hura, Kia haere taua ki Ramoto-kireara? Ano ra ko tera ki a ia, Ahau, a koe, rite tonu *taua;* toku iwi, tou iwi, rite tonu; hei hoa ano matou mou ki te pakanga.

4 ¶ I mea mai ano a Iehohapata ki te kingi o Iharaira, Tena, rapua aianei tetahi kupu i a Ihowa.

5 Katahi ka huihuia nga poropiti e te kingi o Iharaira, e wha rau *aua* tangata. Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Me haere ranei matou ki Ramoto-kireara ki te whawhai, kauaka ranei? Ano ra ko ratou; Haere; ma te Atua hoki e hoatu ki te ringa o te kingi.

6 Na, ko te meatanga mai a Iehohapata, Kahore ranei tetahi atu, he poropiti na Ihowa, hei rapunga atu ma tatou?

7 Ano ra ko te kingi o Iharaira ki a Iehohapata, Tenei ano hoki tetahi tangata, hei rapunga atu ma tatou i ta Ihowa; otiia e kino ana ahau ki a ia; no te mea kahore ana poripiti pai moku; he kino kau *tana* i nga ra katoa; ko Mikaia hoki ko te tama a Imira. Na, ka mea mai a Iehohapata, Kaua e pena mai te kupu a te kingi.

8 Katahi te kingi o Iharaira ka karanga atu ki tetahi o nga rangatira, ka mea, Kia hohoro mai a Mikaia tama a Imira.

9 Na, i runga i tona torona, i tona torona, te kingi o Iharaira raua ko Iehohapata kingi o Hura e noho ana, oti rawa *o raua* kakahu te kakahu, i te wahi takoto kau raua e noho ana, i te kuwaha o te keti o Hamaria, me te poropiti ano nga poropiti katoa i to raua aroaro.

10 Na, kua oti i a Terekia tama a Kenaana etahi haona rino te hanga mana. Ko tana kupu ano tenei, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka werohia nga Hiriani e koe ki enei, a poto noa.

11 Me nga poropiti katoa ano hoki, pena tonu ta ratou poropiti: i mea ratou, Haere atu ki Ramoto-kireara, kia taea

Digitized by Google

hoki tau; kua homai hoki e Ihowa ki te ringa o te kingi.

12 A, i korero ano te karere i haere nei ki te tiki i a Mikaia; i mea ki a ia, Nana, nga kupu a nga poropiti ki te kingi kotahi tonu te mangai mo te pai; na, kia rite to kupu ki ta tetahi o ratou, kia pai o korero.

13 Na, ko te meatanga a Mikaia, E ora ana a Ihowa, ina, ko ta toku Atua e korero mai ai ki a au, ko taku tena e korero ai.

14 A, tona taenga mai ki te kingi, ka mea te kingi ki a ia, E Mikaia, me haere ranei matou ki Ramoto-kireara ki te whawhai, kaua ranei? Ano ra ko tera ki a ia, Haere, kia taea hoki ta koutou; ka hoatu hoki ratou ki to koutou ringa.

15 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a ia, Kia hia ianei aku whakaoatitanga i a koe kia kati āu e korero mai ai ki a au i runga i te ingoa o Ihowa, ko te mea pono anake?

16 Katahi tera ka ki atu, I kite ahau i a Iharaira katoa e marara noa ana i runga i nga maunga, koia ano kei nga hipi kahore nei o ratou kai tiaki: a, i mea ano a Ihowa, Kahore o enei ariki: kia hoki marie atu ratou ia tangata, ia tangata, ki o ratou whare.

17 Na, ko te meatanga ake a te kingi o Iharaira ki a Iehohapata, Kahore ianei ahau i ki atu ki a koe, E kore e pai tana poropititanga moku; engari he kino?

18 Katahi tera ka ki atu, Mo reira, whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, I kite ahau i a Ihowa e noho ana i runga i tona torona, i te mano katoa ano hoki o te rangi e tu ana i tona taha ki matau, i tona taha ki maui.

19 Na, ko te meatanga iho a Ihowa, Ko wai hei whakapati i a Ahapa kingi o Iharaira kia haere atu ai ia, kia hinga ai ki Ramoto-kireara? Heoi puta ke ta tenei kupu, puta ke ta tenei kupu?

20 Na, ko te putanga mai o tetahi wairua, tu ana i te aroaro o Ihowa, ka mea, Maku ia e whakapati. A ka mea a Ihowa ki a ia, Me pehea?

21 Ano ra ko tera, Me haere atu ahau, a, hei wairua teka ahau i roto i nga mangai o ana poropiti katoa. Na, ko tana meatanga mai, Mau ia e whakapati, ka taea ano hoki e koe. Haere, meatia tau na.

22 Na, kua hoatu inaianei e Ihowa he wairua teka ki te mangai o enei poropiti au, kua kino ano hoki ta Ihowa korero mou.

23 Katahi ka whakatata mai a Terekia tama a Kenaana, a, patua ana e ia te paparinga o Mikaia, ka mea, I na hea te haerenga atu o te Wairua o Ihowa i a au ki a koe, korero ai?

24 Ano ra ko Mikaia, Tera koe e kite i te ra e haere ai koe ki tetahi ruma i roto rawa piri ai.

25 Katahi te kingi o Iharaira ka mea, Kawea atu a Mikaia, whakahokia ki a Amono rangatira o te pa, ki a Ioaha ano hoki ki te tama a te kingi:

26 Ki atu hoki, Ko te kupu tenei a te kingi, Hoatu tenei *tangata* ki roto ki te whare herehere, whangaia ano hoki ki te taro o te tangihanga, ki te wai o te tangihanga, kia hoki mai ra ano ahau i runga i te rangimarie.

27 Ano ra ko Mikaia, Ki te hoki mai koe i runga i te rangimarie, ehara ahau i te kai whakapuaki i ā Ihowa korero. I mea ano ia, Whakarongo mai, e nga iwi katoa.

28 Na, haere ana te kingi o Iharaira raua ko Iehohapata kingi o Hura ki runga ki Ramoto-kireara.

29 Na, ko te meatanga mai a te kingi o Iharaira ki a Iehohapata, Me whakaputa ke toku ahua, ka haere ki te whawhai; ko koe ia kakahuria ou kakahu. Na, whakaputa ke ana te kingi o Iharaira i tona ahua, a, haere ana raua ki te whawhai.

30 Kua oti ano ana rangatira hariata te whakahau e te kingi o Hiria; i mea ia, Kaua e whawhai ki te iti, ki te rahi; engari ki te kingi anake o Iharaira.

31 A, te kitenga o nga rangatira o nga hariata i a Iehohapata, ka mea ratou, Ko te kingi o Iharaira tenei. Na, kua mui mai ratou ki a ia ki te whawhai *ki a ia*. Na, ko te karangatanga o Iehohapata. A ka awhinatia mai ia e Ihowa; na te Atua hoki ratou i mea *kia whakarere* i a ia.

32 A, te kitenga o nga rangatira o nga hariata ehara ia i te kingi o Iharaira, hoki ana ratou i te whai i a ia.

33 Na, ka kumea te kopere e tetahi tangata, he mea noa iho, tu tonu atu te kingi o Iharaira i waenga pu o te hononga iho o te pukupuku. Katahi tera ka mea atu ki te kai arataki o tana hariata, Tahuri tou ringa; kawea atu ahau i roto i te ope; kua tu hoki ahau.

34 Na, ka rahi haere te whawhai i taua ra; a, i whakamanawanui te kingi o Iharaira, i tu atu ki nga Hiriani i runga i te hariata, a ahiahi noa: a, i te rerenga o te ra ka mate.

Digitized by Google

UPOKO 19.

NA, hoki marie ana a Iehohapata ki tona whare ki Hiruharama.

2 A ka puta mai te matakite, a Iehu tama a Hanani, ki te whakatau i a ia, ka mea ki a Kingi Iehohapata, Me awhina ianei e koe te tangata kino, me aroha ano ki te hunga e kino ana ki a Ihowa? Na, he riri *tenei* mou, he mea no te aroaro o Ihowa.

3 Otiia kua kitea etahi mea pai au. I whakakahoretia atu hoki e koe nga ngahere i te whenua; i whakaanga ano hoki i tou ngakau ki te rapu i te Atua.

4 Na, noho ana a Iehohapata ki Hiruharama, a ka haere atu ano ia puta noa i te iwi, i Peere-hepa atu ano, a tae noa ki Maunga Eperaima, ki te whakahoki mai i a ratou ki a Ihowa, ki te Atua o o ratou mātua.

5 ¶ I whakaritea ano hoki e ia he kai whakarite whakawa mo te whenua ki nga pa taiepa katoa o Hura, ki tenei pa, ki tenei pa.

6 I mea ano ia ki nga kai whakarite whakawa, Kia whai mahara koutou ki ta koutou e mea ai; ehara hoki ta koutou whakarite whakawa i te mea ki te tangata, engari ki a Ihowa; kei a koutou ano ia i te mea e whakarite whakawa ana.

7 Na, kia tau te wehi o Ihowa ki runga i a koutou, kia mau hoki ki te mahi; kahore hoki o to tatou Atua, o Ihowa, whakahaere he, kahore he whakanui i te tangata, kahore he tango utu.

8 ¶ I whakaritea ano hoki e Iehohapata ki Hiruharama *etahi* o nga Riwaiti, o nga tohunga, o nga upoko o nga mātua o Iharaira, mo ta Ihowa whakarite whakawa, mo nga tautohetohenga, i to ratou hokinga ki Hiruharama.

9 I whakahau ano ia i a ratou, i mea, Meatia tenei e koutou i runga i te wehi o Ihowa, i te pono, i te ngakau tapatahi.

10 Ki te tae mai tetahi tautohetohenga ki a koutou, he meatanga na o koutou teina e noho ana i o ratou pa, he toto aha ranei, he toto aha ranei, he ture ranei, he whakaritenga ranei, na he whakahaunga ranei, he tikanga ranei, ka whakatupato koutou i a ratou kia kaua ratou e hara ki a Ihowa, kei takoto he riri mo koutou, mo o koutou tuakana, teina. Meatia tenei, a, e kore koutou e whai hara.

11 Nana, ko Amaria ko te tino tohunga hei upoko mo koutou i nga mea katoa a Ihowa; a, ko Teparia tama a Ihimaera, rangatira o te whare o Hura, mo nga mea katoa a te kingi: ko nga Riwaiti ano hoki hei rangatira i to koutou aroaro. Kia maia ki te mahi, a, ko Ihowa hei hoa mo te pai.

UPOKO 20.

NA, i muri i tenei ka haere mai nga tamariki a Moapa, ratou ko nga tamariki a Amona, a hei hoa mo ratou *etahi atu* ehara nei i te Amoni, ki te whawhai ki a Iehohapata.

2 Na, ka haere mai etahi, ka korero ki a Iehohapata, ka mea, he ope nui tenei te haere mai nei ki a koe i tera taha o te moana, i Hiria. Nana, kei Hatetono-tamara ratou, ara, kei Ene-keri.

3 Na, ka wehi a Iehohapata, a ka tahuri tona aroaro ki te rapu i a Ihowa: i karangatia ano hoki e ia he noho puku puta noa i a Hura.

4 Na, ka huihuia mai a Hura ki te rapu i ta Ihowa. I haere mai ano hoki ratou i nga pa katoa o Hura ki te rapu i ta Ihowa.

5 ¶ Na, ka tu a Iehohapata i roto i te huihui o Hura raua ko Hiruharama i te whare o Ihowa, i mua i te marae hou,

6 A ka mea, E Ihowa, e te Atua o o matou mātua, he teka ianei ko koe te Atua i te rangi, ko koe hoki te kai whakahaere tikanga mo nga kingitanga katoa o nga tauiwi; kei tou ringa ano hoki te kaha me te marohirohitanga; kahore hoki he hoa riri mou.

7 He teka ianei ko koe to matou Atua i peia ai nga tangata o tenei whenua i te aroaro o tou iwi, o Iharaira, a, homai ana e koe ki nga uri o Aperahama, o tou hoa aroha, a, ake ake ake.

8 Na, noho ana ratou ki konei; hangā ana e ratou ki konei he wahi tapu mo tou ingoa; i mea hoki ratou,

9 Ki te puta mai he aitua ki a matou, he hoari, he whakawakanga, he mate uruta, he mate-kai ranei, a ka tu matou ki te aronga o tenei whare, ki tou aroaro, (kei tenei whare hoki tou ingoa,) a ka karanga ki a koe, i a matou ka mate nei, na, mau e whakarongo mai, e whakaora.

10 Na, tenei nga tamariki a Amona raua ko Moapa, me Maunga Heira ano hoki, kihai nei i hontu e koe ki a Iharaira kia whakaekea e ratou i to ratou haerenga mai i te whenua o Ihipa; (i peka ke atu hoki ratou i a ratou, kihai hoki i huna i a ratou.)

Digitized by Google

11 Nana, ko ta ratou utu tenei ki a matou. E haere mai ana hoki ratou ki te pei i a matou i tou kāinga tupu i homai nei e koe hei kāinga tupu mo matou.

12 E to matou Atua, e kore ianei koe e whakarite whakawa ki a ratou? kahore hoki o matou kaha i te aroaro o tenei ope kua tae mai nei ki a matou; kahore hoki matou e mohio me aha matou. Otiia e anga ana o matou kanohi ki a koe.

13 Tu tonu ano hoki a Hura katoa ki te aroaro o Ihowa, a ratou kohungahunga ano hoki, a ratou wahine, me a ratou tamariki.

14 ¶ Na, ko Tahatiere tama a Hakaraia, tama a Penaia, tama a Teiere, tama a Matania, he Riwaiti, no nga tama a Ahapa, puta mai ana te wairua o Ihowa ki runga ki a ia i waenganui o te whakaminenga.

15 Na, ko tana meatanga mai, Whakarongo mai, e Hura katoa, ratou ko nga tangata o Hiruharama, me *koe* ano hoki, e Kingi Iehohapata, Ko te kupu tenei a Ihowa ki a koutou, Kaua koutou e wehi, kaua e pawera ki tenei ope nui. No te mea ehara i a koutou te whawhai, engari na te Atua.

16 Heke atu koutou apopo ki te tu i a ratou. Nana, kei te piki mai ratou i te pikitanga i Titi, a ka kite koutou i a ratou i te pito o te awaawa, i te ritenga atu o te koraha o Ieruere.

17 Kahore he rawa e whawhai ai koutou aianei. Tu tonu koutou, ka matakitaki atu i ta Ihowa whakaoranga mo koutou, e Hura, raua ko Hiruharama. Kaua e wehi, kaua e pawera. Apopo ka haere atu koutou ki to ratou aroaro; a ko Ihowa hei hoa mo koutou.

18 Na, piko tonu iho te kanohi o Iehohapata ki te whenua. A, takoto ana a Hura katoa, ratou ko nga tangata o Hiruharama, ki te aroaro o Ihowa, koropiko ana ki a Ihowa.

19 Na, ko te whakatikanga ake o nga Riwaiti, o nga tamariki a nga Kohati, o nga tamariki a nga Korohi; kei te whakamoemiti ki a Ihowa Atua o Iharaira; he nui whakaharahara te reo.

20 ¶ Na, ka maranga wawe ratou i te ata, a ka haere atu ki te koraha o Tekoa; a, i a ratou e haere atu ana, ka tu a Iehohapata, ka mea, Whakarongo, e Hura, ratou ko nga tangata o Hiruharama, Whakapono atu ki ta Ihowa, ki ta to koutou Atua, a ka u koutou; whakapono ki ta ana poropiti, a ka kake koutou.

21 Katahi ia ka whakatakoto whakaaro ki te iwi, a, whakaritea ana e ia etahi hei waiata ki a Ihowa, hei whakamoemiti hoki ki te ataahuatanga o te tapu, i a ratou e haere ana i mua i te ope, hei mea ano hoki, Whakamoemiti atu ki a Ihowa, e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

22 ¶ Na, ka timata nei ratou te waiata, te whakamoemiti, ka whakatakotoria e Ihowa etahi pehipehi mo nga tamariki a Amona, a Moapa, ratou ko o Maunga Heira i haere mai nei ki te whawhai ki a Hura; a ka patua ratou.

23 I whakatika mai hoki nga tamariki a Amona raua ko Moapa ki nga tangata o Maunga Heira, ki te huna, ki te whakangaro i a ratou; a ka poto i a ratou nga tangata o Heira, na, kua piri mai tenei tangata, ki tenei tangata, hei whakangaro i a ratou whakaratou.

24 A, te haerenga atu o Hura ki te pourewa i te koraha, te tirohanga atu ki te ope, nana, o ratou tinana e takoto ana i runga i te whenua, kihai tetahi i ora.

25 Na, te haerenga atu o Iehohapata ratou ko tona iwi ki te tango i nga taonga, he tini nga taonga i kitea ki a ratou, me nga tupapaku, me nga mea e matenuitia ana; huia mai ana mo ratou; kihai i taea te pikau; na, e toru o ratou ra e tango ana ratou i nga taonga, i te tini hoki.

26 A, i te wha o nga ra ka huihui ratou ki Raorao Peraka: i whakapai hoki ratou ki a Ihowa ki reira; koia i tapā ai te ingoa o taua wahi, Ko Raorao Peraka, *e mau nei ano*, a tae noa ki tenei ra.

27 Na, hoki ana nga tangata katoa o Hura, o Hiruharama, me Iehohapata ano i mua i a ratou; hoki koa ana ki Hiruharama; na Ihowa hoki ratou i mea kia koa ki o ratou hoa riri.

28 Na, haere mai ana ki Hiruharama, me te *tangi* ano nga hatere, nga hāpa, nga tētere, ki te whare o Ihowa.

29 Heoi tau ana te wehi o te Atua ki runga ki nga kingitanga katoa o nga whenua i to ratou rongonga ai kua whawhai a Ihowa ki nga hoa riri o Iharaira.

30 Na, ata takoto ana te kingitanga o Iehohapata, kua meinga hoki ia e tona Atua kia whai tānga manawa i tetahi taha, i tetahi taha.

31 ¶ Heoi kingi ana a Iehohapata ki a Hura. E toru tekau ma rima ona tau i tona kingitanga ai; a, e rua tekau ma rima ngu tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

Digitized by Google

Na, te ingoa o tona whaea ko Atupa, he tamahine na Hirihi.

32 I haere ano hoki ia i runga i te ara o tona pāpā, o Aha, kihai hoki i mahue i a ia; i mahia e ia te mea e tika ana ki te titiro a Ihowa.

33 Otiia kihai nga wahi tiketike i whakakahoretia; kiano hoki te iwi i whakaanga i o ratou ngakau ki te Atua o o ratou mātua.

34 Na, era atu meatanga a Iehohapata, o mua, me o muri, nana, kei te tuhituhi i roto i te pukapuka a Iehu tama a Hanani, a tera ra i korerotia i roto i te pukapuka o nga kingi o Iharaira.

35 ¶ I muri i tenei ka huihuia nga whakaaro e Iehohapata kingi o Hura raua ko Ahatia kingi o Iharaira; he kino rawa ano hoki nga mahi a tenei.

36 I huihuia hoki a raua whakaaro kia hangā etahi kaipuke hei rere ki Tarahihi. Na, hangā ana e raua he kaipuke ki Ehiono-kapere.

37 Katahi a Erietere tama a Rorawa o Mareha ka poropiti i te he mo Iehohapata, ka mea, Kua huihuia na ā korua whakaaro ko Ahatia, mo reira kua pakaru o mahi i a Ihowa. Na, kua pakaru nga kaipuke, a kihai i ahei te rere ki Tarahihi.

UPOKO 21.

NA, kua moe a Iehohapata ki ona mātua, kua tanumia ki ona mātua ki te pa o Rawiri, a, ko Iehorama ko tana tama te kingi i muri i a ia.

2 He teina ano ona, he tama na Iehohapata, ko Ataria, ko Tehiere, ko Hakaraia, ko Ataria, ko Mikaera, ko Hepatia. Enei katoa he tama na Iehohapata kingi o Iharaira.

3 I homai hoki etahi hakari nui e to ratou pāpā ki a ratou, he hiriwa, he koura, he taonga utu nui, me nga pa taiepa i Hura: ko te kingitanga ia i hoatu e ia ki a Iehorama; no te mea ko te matamua ia.

4 A, te whakatikanga ake o Iehorama ki runga ki te kingitanga o tona pāpā, a ka whai kaha ia, na, patua iho e ia ona teina katoa ki te hoari, me etahi ano o nga rangatira o Iharaira,

5 ¶ E toru tekau ma rua nga tau o Iehorama i tona kingitanga ai, a, e waru nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

6 Na, haere ana ia i te ara o nga kingi o Iharaira, pera ana ano ia me ta te whare o Ahapa i mea ai; he wahine hoki nana te tamahine a Ahapa; heoi he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa.

7 Otiia kihai i pai a Ihowa ki te whakangaro i te whare o Rawiri: i whakaaro ki te kawenata i whakaritea e ia ki a Rawiri, ki tana hoki i ki ai, Ka hoatu he rama ki a ia, ratou ko ana tama, i nga ra katoa.

8 ¶ I ona ra ka maunu mai a Eroma i raro i te ringa o Hura, a, whakakingitia ake e ratou he kingi mo ratou.

9 Na, haere atu ana a Iehorama ratou ko ana rangatira, me ana hariata katoa. Na, maranga ana ia i te po, a, patua iho e ia nga Eromi i karapotia ai ia, ratou ko nga rangatira o nga hariata.

10 Heoi kua maunu atu nga Eromi i raro i te ringa o Hura, a taea noatia tenei ra. I maunu mai ano a Ripina i taua wa i raro i tona ringa, nona hoki i whakarere i a Ihowa, i te Atua o ona mātua.

11 I hangā ano e ia he wahi tiketike ki nga Maunga o Hura, a, meinga ana e ia nga tangata o Hiruharama kia puremu, kumea ana ano e ia a Hura *ki taua mahi*.

12 ¶ Na, kua tae mai ki a ia he mea i tuhituhia e Iraia poropiti, hei ki mai, Ko te kupu tenei a Ihowa, a te Atua o tou pāpā o Rawiri. Na, kihai koe i haere i nga ara o tou pāpā, o Iehohapata, i nga ara ano o Aha kingi o Hura.

13 Heoi haere ana koe i te ara o nga kingi o Iharaira, a, meinga ana e koe a Hura, ratou ko nga tangata o Hiruharama, kia puremu, kia rite ano ki nga puremutanga o te whare o Ahapa; patua iho ano e koe ou teina o te whare o tou pāpā, he hunga i pai ake i a koe.

14 Nana, he nui te whiunga e whiua ai e Ihowa tou iwi, o tamariki, o wahine, me ou rawa katoa.

15 A, tera e nui ou mate, he mate no ou whekau, no ka puta mai ki waho ou whekau i te mate i tenei ra, i tenei ra.

16 ¶ I whakaarahia ake ano e Ihowa hei whawhai ki a Iehorama te wairua o nga Pirihitini, o nga Arapi ano i tata ki nga Etiopiana.

17 Na, ka whakaekea mai a Hura e ratou; kua pakaru ki roto, kahakina ake e ratou nga taonga katoa i rokohanga mai ki roto ki te whare o te kingi, ana tamariki ano hoki, me ana wahine, kihai tetahi tamaiti ana i mahue, ko Iehoahata anake, ko te iti rawa o ana tama.

18 ¶ I muri i tenei katoa patua iho e Ihowa ona whekau; he mate kihai i taea te rongoa.

Digitized by Google

19 A ka maha nga ra, ka taea te mutunga o nga tau e rua, ka puta mai ona whekau ki waho, he meatanga hoki na tona mate, a, mate iho ia, he kino ona mate; kahore hoki he tahunga mona i tahuna e tona iwi, kihai i pera me *era* i tahuna mo ona mātua.

20 E toru tekau ma rua ona tau i tona kingitanga ai, a, e waru nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Heoi kihai ia i matenuitia i tona haerenga; a, kihai i tanumia ki nga tanumanga o nga kingi, engari ki te pa o Rawiri.

UPOKO 22.

A whakakingitia ana a Ahatia e nga tangata o Hiruharama i muri i a ia; ko tana tama o muri rawa *ia:* i patua hoki nga tuakana katoa e te taua i haere mai nei i nga Arapi ki te puni. Na, ko Ahatia hei kingi ko te tama a Iehorama kingi o Hura.

2 E wha tekau ma rua nga tau o Ahatia i tona kingitanga ai, a, kotahi te tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Ataria, he tamahine na Omori.

3 I haere ano ia i nga ara o te whare o Ahapa: ko tona whaea hoki tana kai whakatakoto whakaaro mo nga mahi he.

4 I mahia ano e ia te kino ki te titiro a Ihowa, i pera ano me te whare o Ahapa. Ko ratou hoki ana kai whakatakoto whakaaro i muri i te matenga o tona pāpā, hei whakangaromanga ano mona.

5 ¶ Na, haere ana ia i runga i ta ratou whakaaro. I haere tahi ano raua ko Iehorama tama a Ahapa kingi o Iharaira ki te whawhai ki a Hataere kingi o Hiria ki Ramoto-kireara. Na, kua tu a Iorama i nga Hiriani,

6 A, hoki ana ki Ietereere kia rongoatia nga tūnga i tu ai ia ki Rama, i tona whawhaitanga ki a Hataere kingi o Hiria. Na, ko te haerenga mai o Ataria tama a Iehorama kingi o Hura kia kite i a Iehorama tama a Ahapa ki Ietereere, e mate ana hoki ia.

7 Na, na te Atua te whakangaromanga o Ahatia, i a ia ra i haere ki a Iorama. Tona taenga hoki, ka puta mai raua ko Iehorama ki te tu i a Iehu tama a Nimihi, i whakawahia nei e Ihowa hei hatepe atu i te whare o Ahapa.

8 A, i a Iehu e whakarite whakawa ana ki te whare o Ahapa, ka tutaki ia ki nga rangatira o Hura, ratou ko nga tama a nga tuakana o Ahatia, he tangata hoki ratou na Ahatia: patua iho ratou e ia.

9 Na, ka rapua ano a Ahatia e ia, a ka mau i a ratou; i te piri hoki ia i roto i Hamaria. Na, ka kawea mai ia ki a Iehu, a, whakamatea iho e ratou, tanumia iho; i ki hoki ratou, he tama ia na Iehohapata, na te tangata i whakapaua nei tona ngakau ki te rapu i a Ihowa. Na, kore ake he kaha o te whare o Ahatia ki te pupuri i te kingitanga.

10 ¶ A, te kitenga o Ataria whaea o Ahatia, kua mate tana tamaiti, na, whakatika ana ia, a whakangaromia ana e ia nga uri kingi katoa o te whare o Hura.

11 Heoi kua tango a Iehohapeata tamahine a te kingi i a Ioaha, i te tamaiti a Ahatia, tahaetia atu ana ia i roto i nga tamariki a te kingi i whakamatea ra, kawea atu ana raua ko tona kai hiki ki te whare-moenga. Na, hunā ana ia e Iehohapeata tamahine a Kingi Iehorama, wahine a Iehoiara tohunga (he tuahine ano ia no Ahatia,) tē kitea e Ataria, i kore ai e whakamatea.

12 Na, i a ratou ia e huna ana i roto i te whare o te Atua, e ono nga tau; a, ko Ataria te kuini o te whenua.

UPOKO 23.

NA, i te whitu o nga tau ka whakanuia e Iehoiara he kaha mona; i riro mai hoki i a ia nga rangatira rau, a Ataria tama a Ierohama, a Ihimaera tama a Iehohanana, a Ataria tama a Opere, a Maaheia tama a Araia, a Erihapata tama a Tikiri, hei hoa mona, mea rawa ki te kawenata.

2 Na, haereerea ana e ratou a Hura, a taka noa, huihuia mai ana e ratou nga Riwaiti i roto i nga pa katoa o Hura, ratou ko nga upoko o nga mātua o Iharaira, a, haere mai ana ratou ki Hiruharama.

3 Katahi te whakaminenga katoa ka whakarite kawenata i roto i te whare o te Atua ki te kingi. I mea ano ia ki a ratou, Nana, hei kingi ano te tamaiti a te kingi, hei pera ano me ta Ihowa i korero ai mo nga tama a Rawiri.

4 Ko tenei ta koutou e mea ai, Ko te tuatoru o nga wehenga o koutou e haere mai ana i te hapati, *ara,* o nga tohunga, o nga Riwaiti, hei kai tiaki *ratou* mo nga kuwaha.

5 Ko tetahi o nga wehenga e toru hei te whare o te kingi; a, ko tetahi o nga wehenga e toru hei te kuwaha o te tura-

Digitized by Google

nga; ko te iwi katoa ano hoki hei nga marae o te whare o Ihowa.

6 Kaua hoki tetahi e haere ki roto ki te whare o Ihowa, ko nga tohunga anake, ratou ko te hunga o nga Riwaiti e minita ana. Ko ratou e haere ki roto, no te mea e tapu ana ratou. Ko te iwi katoa ano hoki hei tiaki i nga mea a Ihowa.

7 Na, me karapoti te kingi e nga Riwaiti i tetahi taha, i tetahi taha; hei tona ringa ano hoki te patu a tenei, a tenei; a, ki te haere tetahi ki roto ki te whare, me whakamate. Hei te taha ano hoki koutou o te kingi i tona haerenga atu, i tona haerenga mai.

8 Na, ka meatia e nga Riwaiti ratou ko Hura katoa nga mea katoa i whakahaua e Iehoiara tohunga, a ka mau ratou ki ana tangata, ki ana tangata, ki nga mea e haere ana ki roto i te hapati, ki te hunga ano hoki e haere ana ki waho i te hapati; kihai hoki a Iehoiara te tohunga i tuku i nga wehenga kia haere.

9 A, i homai ano e Iehoiara tohunga ki nga rangatira rau nga tao, nga pukupuku, me nga whakapuru tao a Kingi Rawiri; i roto hoki aua *mea* i te whare o te Atua.

10 I whakaturia ano e ia te iwi katoa, me a ratou patu ano i te ringa o tenei, o tenei, i te koki ki matau o te whare, tae noa ki te koki ki maui o te whare, i nga taha o te aata, o te whare, hei karapoti mo te kingi.

11 Katahi ka kawea mai e ratou te tama a te kingi, potaea iho ki a ia te karauna; a, *homai ana* te whakaaturanga *ki a ia*. Na, whakakingitia ana ia e ratou, i whakawahia ano ia e Iehoiara ratou ko ana tama, me ta ratou karanga ano, Kia ora te kingi.

12 ¶ A, te rongonga o Ataria i te nge o te iwi e rere ana, e whakamoemiti ana ki te kingi, na ka haere mai ia ki te iwi ki te whare o Ihowa.

13 Heoi tana tirohanga mai, na, ko te kingi e tu ana i te taha o tona pou i te tomokanga atu, ko nga rangatira ano me nga tētere i te taha o te kingi, me te iwi katoa ano hoki o te whenua e koa ana, e whakatangi ana i nga tētere, me nga kai waiata e mea ana i nga mea rangi waiata, me nga kai whakaako ki te whakamoemiti. Na, kei te haehae a Ataria i ona kakahu, ka karanga ake, He hē! he hē, te whakatakotoria nei.

14 Katahi a Iehoiara tohunga ka kawe mai i nga rangatira rau, i nga kai tohutohu i te ope ki waho; a ka mea ki a ratou, Kawea atu ki waho i nga rarangi, a, te tangata e haere ana i muri i a ia, me whakamate ki te hoari: i ki hoki te tohunga, Kaua ia e whakamatea i roto i te whare o Ihowa.

15 Na, ka pa o ratou ringa ki a ia, a, tona taenga atu ki te tomokanga atu o te kuwaha hoiho i te taha o te whare o te kingi, whakamatea iho ia ki reira e ratou.

16 ¶ Katahi ka whakaritea e Iehoiara he kawenata, he mea nana, na te iwi katoa, ratou ko te kingi, kia meinga ratou hei iwi mo Ihowa.

17 Na, haere ana te iwi katoa ki te whare o Paara, wahia iho e ratou; mongamonga noa i a ratou ana aata, ona ahua; patua iho hoki e ratou a Matana tohunga o Paara ki mua i nga aata.

18 I whakarite kai tirotiro ano hoki a Iehoiara mo te whare o Ihowa, he mea tuku atu ki nga tohunga, ki nga Riwaiti, i wehea nei e Rawiri ki roto ki te whare o Ihowa hei whakaeke i nga tahunga tinana a Ihowa, ko te mea hoki ia i tuhituhia i roto i te ture a Mohi; me te koa ano *ratou*, me te waiata; ko ta Rawiri hoki ia i whakarite ai.

19 I whakaturia ano e ia he kai tiaki kuwaha mo nga kuwaha o te whare o Ihowa, kei haere ki roto te tangata e poke ana i tetahi mea.

20 I tikina ano hoki e ia nga rangatira rau, nga tangata nunui, ratou ko nga kuwana o te iwi, ko te iwi katoa ano hoki o te whenua, a, kawea ana e ratou te kingi ki raro i te whare o Ihowa, haere mai ana na to runga kuwaha ki te whare o te kingi. Whakanohoia ana e ratou te kingi ki te torona o te kingitanga.

21 Na, koa tonu te iwi katoa o te whenua, a, marire noa iho te pa, i a Ataria ka whakamatea nei e ratou ki te hoari.

UPOKO 24.

EWHITU nga tau o Ioaha i a ia ka kingi nei; a, e wha tekau nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea, ko Tipia, no Peerehepa.

2 Na, he tika nga mahi a Ioaha ki te titiro a Ihowa i nga ra katoa o te tohunga, o Iehoiara.

3 A, i tangohia mai ano etahi wahine mana e Iehoiara, tokorua; a ka whanau ana tamariki, ana tamahine.

4 ¶ I muri i tenei ka whai ngakau a Ioaha ki te whakahou i te whare o Ihowa.

5 A ka oti nga tohunga ratou ko nga

Digitized by Google

Riwaiti te huihui mai e ia, ka mea ia ki a ratou, Haere atu koutou ki nga pa o Hura, ki te kohikohi moni mai i a Iharaira katoa hei whakahou i te whare o to koutou Atua, he mea mea i tenei tau, i tenei tau; ma koutou hoki e whakahohoro *taua* mahi. Heoi kihai i whakahohorotia e nga Riwaiti.

6 Katahi te kingi ka karanga ki a Iehoiara, ko te upoko hoki *ia*, a ka mea ki a ia, He aha koe tē mea ai ki nga Riwaiti kia kawea mai i roto i a Hura, i Hiruharama, te mea i kohikohia, ta Mohi ta te pononga o Ihowa, ratou ko te whakaminenga o Iharaira *i ki ai* mo te tapenakara o te whakaaturanga?

7 Na nga tama hoki a taua wahine kino a Ataria i wahi te whare o te Atua; a, nga mea tapu katoa o te whare o Ihowa, meinga ana e ratou mo nga Paara.

8 Katahi te kingi ka korero mai, a ka hangā e ratou he pouaka, whakaturia ana ki waho, ki te kuwaha o te whare o Ihowa.

9 A ka karanga ano ratou puta noa i a Hura, i Hiruharama, kia kawea mai ki a Ihowa te kohikohi *i whakaritea* e Mohi, e ta te Atua pononga, ki a Iharaira i te koraha.

10 Na, koa tonu nga rangatira katoa ratou ko te iwi katoa, a kawea mai ana e ratou, makā ana e ratou ki roto ki te pouaka, a rite noa.

11 A, te wa i kawea mai ai te pouaka e ratou, *ara*, e nga Riwaiti ki te whare takoha o te kingi; na, ta ratou tirohanga iho, kua rahi te moni, ka haere mai te kai tuhituhi a te kingi, raua ko tetahi tangata a te tino tohunga, a, ringitia ana e raua nga mea i roto i te pouaka, na, ka hapainga ano e raua, whakahokia atu ana ki tona wahi. Pena tonu ratou i ia ra, i ia ra, a, nui atu te moni i kohikohia e ratou.

12 A, homai ana e te kingi raua ko Iehoiara ki nga kai hanga o nga mea i mahia o te whare o Ihowa; hei utu i nga kai mahi kohatu, i nga kamura, hei whakahou i te whare o Ihowa, ki nga kai mahi ano hoki i te rino, i te parahi, hei hanga mo te whare o Ihowa.

13 Na, ka mahi nga kai mahi, a ka oti te mahi i a ratou; na, kua meinga e ratou kia rite ki to mua turanga te tu o te whare o te Atua, kia kaha ano hoki.

14 A ka oti nei i a ratou, ka kawea mai e ratou te toenga o te moni ki te aroaro o te kingi raua ko Iehoiara, a ka waiho hei hanga i etahi oko mo te whare o Ihowa, i nga oko minita, i nga mea mo nga patunga tapu, i nga koko, i nga oko koura, hiriwa; a, he whakaeke tonu ta ratou i nga tahunga tinana i roto i te whare o Ihowa i nga ra katoa a Iehoiara.

15 ¶ Na, kua koroheketia a Iehoiara, kua maha ona ra, a ka mate: kotahi rau e toru tekau ona tau i tona matenga ai.

16 A, tanumia ana ia e ratou ki roto ki te pa o Rawiri ki te taha o nga kingi; no te mea i pai tana mahi ki a Iharaira, ki te Atua, ki tona whare ano hoki.

17 Na, i muri nei i te matenga o Iehoiara ka haere mai nga rangatira o Hura, a ka piko iho ki te kingi; na, rongo tonu te kingi ki a ratou.

18 Na, whakarerea ake e ratou te whare o Ihowa, o te Atua o o ratou mātua, mahi ana ratou ki nga ngahere, ki nga whakapakoko. Na, kua takoto he riri ki a Hura, ki Hiruharama, mo tenei he o ratou.

19 Heoi ungā mai ana e ia nga poropiti ki a ratou hei whakahoki i a ratou ki a Ihowa, a, kauwhau ana ratou ki a ratou. Heoi kihai ratou i whakarongo mai.

20 Na, kua tau te wairua o te Atua ki runga ki te tohunga, ki a Hakaraia tama a Iehoiara; a ka tu ia ki runga i te iwi, ka mea ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Atua, He aha koutou ka takahi ai i nga whakahaunga a Ihowa? ma konei hoki ka kore ai koutou e kake. Kua whakarerea nei e koutou a Ihowa, na, ka whakarerea ano koutou e ia.

21 Na, ka whakatupuria e ratou he hē mona, a, akina ana ia e ratou ki te kohatu, (ko ta te kingi hoki tena i whakahau ai,) ki te marae o te whare o Ihowa.

22 Kihai hoki a Kingi Ioaha i mahara ki te aroha i whakaputaina e tona pāpā e Iehoiara ki a ia: heoi patua ana e ia tana tamaiti. A, i tona matenga ai, ka mea ia, Ma Ihowa e titiro mai, e rapu *he utu*.

23 ¶ Na, taka rawa ake te tau, ka whakaekea mai ia e te taua o Hiria; a, haere mai ana ratou ki a Hura, ki Hiruharama; whakangaromia ana e ratou nga rangatira katoa o te iwi i roto i te iwi, ungā ana e ratou o ratou taonga katoa kia kawea ki te kingi o Ramahiku.

24 He torutoru hoki nga tangata o te taua o nga Hiriani i haere mai nei; a hoatu ana e Ihowa te ope nui whakaharahara ki o ratou ringa, mo ratou i whakarere i a Ihowa, i te Atua o o ratou mātua. Heoi whakaputaina mai ana e ratou he whakawakanga ki a Ioaha.

Digitized by Google

25 A, to ratou haerenga atu i a ia, (whakarerea iho hoki ia e ratou, he nui ona mate,) ka whakatupuria he hē mona e ona tangata, mo nga toto hoki o nga tama a Iehoiara tohunga; patua iho iā i runga i tona moenga, a mate iho, tanumia iho e ratou ki roto i te pa o Rawiri; otiia kihai i tanumia ki roto ki nga tanumanga o nga kingi.

26 Ko nga kai whakatupu ano tenei i te hē mona; Ko Tapara, he tama na tetahi wahine o Amona, na Himeata, ko Iehotapara ano hoki, he tama na tetahi wahine o Moapa, na Timiriti.

27 ¶ Na, ana tama, me te nui o nga pikaunga *i whakaritea* mana, me te hanganga i te whare o te Atua, nana, kei te tuhituhi i roto i nga korero o te pukapuka o nga kingi; a ko tana tama ko Amatia te kingi i muri i a ia.

UPOKO 25.

E RUA tekau ma rima nga tau o Amatia i tona kingitanga ai, a, e rua tekau ma iwa nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea, ko Iehoarana, no Hiruharama.

2 A, he tika tana mahi ki ta Ihowa titiro; kihai ia i tapatahi te ngakau.

3 ¶ A ka pumau tona kingitanga, na, patua iho e ia ana tangata i patu nei i tona pāpā i te kingi.

4 Ko a raua tama ia kihai i whakamatea e ia; engari i rite tana ki te mea i tuhituhia i roto i te ture i te pukapuka a Mohi, ki ta Ihowa i whakahau ra, i ki ra, Kaua nga mātua e mate mo ta nga tamariki; kaua hoki nga tamariki e mate mo ta nga mātua; engari mate iho tenei mo tana hara, tenei mo tana hara.

5 ¶ Na, ka huihuia mai a Hura e Amatia, a, meinga ana ratou e ia hei rangatira mo nga mano, hei rangatira mo nga rau, he mea whakarite tonu ki nga whare o *o ratou* mātua, puta noa i a Hura raua ko Peniamine. Na, ka taua ratou e ia, te hunga e rua tekau, he maha ake hoki, nga tau, a ka kitea e toru rau mano ratou, whiriwhiri rawa, he hunga haere ki te whawhai, he hunga hapai i te tao, i te whakangungu rakau.

6 Na, utua ana e ia etahi o Iharaira, kotahi rau nga mano, he hunga marohirohi, he maia, kotahi rau nga taranata hiriwa.

7 Na, ko te haerenga mai o tetahi tangata a te Atua ki a ia, ka mea, E te kingi, kaua te taua a Iharaira e haere tahi koutou, no te mea kahore a Ihowa i a Iharaira, *ara*, i nga tamariki katoa a Eperaima.

8 Na, ki te haere koe, e mahi, kia kaha ki te whawhai; ma Ihowa ano koe e turaki i te aroaro o te hoa riri; he kaha hoki to te Atua ki te awhina, ki te turaki.

9 Na, ko te kianga atu a Amatia ki te tangata a te Atua, Ha, me pehea nga taranata kotahi rau i hoatu e ahau ki te taua a Iharaira? Ano ra ko te tangata a te Atua, Rahi ake i tenei ta Ihowa hei homai ki a koe.

10 Katahi ratou ka wehea atu e Amatia, ara, te taua i haere mai ki a ia i Eperaima, kia haere ai ratou ki to ratou wahi. Na, mura rawa ta ratou riri ki a Hura, a, hoki ana ratou ki to ratou wahi, mura tonu hoki te riri.

11 ¶ Na, ka whakakaha a Amatia i a ia, a, arahina atu ana e ia tona iwi, haere ana ki Raorao Tote, patua iho e ia nga tamariki a Heira, kotahi tekau nga mano.

12 Na, *era* atu mano, kotahi tekau, i ora nei, whakarautia ana ratou e nga tamariki a Hura, kawea ana ki te tihi o te kamaka, makā atu ana e ratou i te tihi o te kamaka, a mongamonga noa ratou katoa.

13 ¶ Na, nga tangata o te taua i whakahokia atu nei e Amatia, kei haere tahi ratou ki te whawhai, whakaekea ana e ratou nga pa o Hura, o Hamaria mai ano, a tae noa ki Pete-horono, patua iho etahi o ratou, e toru nga mano, nui atu hoki te taonga i pahuatia e ratou.

14 A, i muri nei i te hokinga mai o Amatia i te patunga i nga Eromi, a ka kawea mai ano e ia nga atua o nga tamariki a Heira, na, ka whakaturia aua *atua* e ia hei atua mona, koropiko ana ia ki mua i a ratou, tahuna ana e ia he whakakakara ki a ratou.

15 Katahi ka mura te riri a Ihowa ki a Amatia, a, ungā mai ana e ia he poropiti ki a ia, hei ki mai ki a ia, He aha koe i rapu ai i ta nga atua o te iwi *na*? kihai na hoki to ratou iwi i whakaorangia e ratou i tou ringa.

16 Na, tana korerotanga atu ki a ia, ka mea *te kingi* ki a ia, Kua waiho ranei koe hei kai whakatakoto whakaaro mo te kingi? Kati tau; mo te aha koe kia patua? Na, mutu ake ta te poropiti; otiia i ki ano ia, E mohio ana ano ahau kua takoto ta te Atua whakaaro kia whakangaromia koe, mo to meatanga i tenei, mou hoki kihai i whakarongo ki taku whakaaro.

Digitized by Google

17 ¶ Katahi a Amatia kingi o Hura ka whakatakoto whakaaro, a, unga tangata atu ana ia ki a Ioaha tama a Iehoahata tama a Iehu kingi o Iharaira, hei ki atu, Tena, taua ka titiro ki o taua kanohi.

18 Na, ka unga tangata atu a Ioaha kingi o Iharaira ki a Amatia kingi o Hura, hei ki atu, I tono karere atu te tataramoa i Repanona ki te hita i Repanona, hei ki atu, Homai to tamahine hei wahine ma taku tamaiti. Na, ko te haerenga atu o tetahi kirehe i Repanona, takahia iho e ia taua tataramoa.

19 E ki ana koe, kua patua na e koe nga Eromi; a, kua whakanekehia ake koe e tou ngakau kia whakapehapeha. E noho ra ki tou whare: he aha koe ka whakapataritari ai e kino ai koe, e hinga ai koutou tahi ko Hura?

20 Heoi kihai a Amatia i rongo; he mea hoki tenei na te Atua, kia hoatu ai ratou e ia ki te ringa *o o ratou hoa riri*, mo ratou i rapu tikanga i nga atua o Eroma.

21 Na, haere mai ana a Ioaha kingi o Iharaira, a ka titiro raua ko Amatia kingi o Hura ki o raua kanohi ki Petehemehe o Hura?

22 Na, kua patua a Hura i te aroaro o Iharaira, a, rere ana ratou ki tona teneti, ki tona teneti.

23 A, i mau ano a Amatia kingi o Hura, tama a Ioaha, tama a Iehoahata i a Ioaha kingi o Iharaira ki Pete-hemehe, a, kawea mai ana ia ki Hiruharama, wawahia ana e ia te taiepa o Hiruharama, i te kuwaha atu ano o Eperaima, taea noatia te kuwaha o te koki, e wha rau nga whatianga.

24 Na, te koura katoa, te hiriwa, me nga oko katoa i kitea ki te whare o te Atua, ki a Opere-eroma, me nga taonga ano o te whare o te kingi, me etahi tangata hei mea kia mau ai te pai, *tangohia ake e ia*, a, hoki ana ki Hamaria.

25 ¶ A, tekau ma rima nga tau i kingi ai a Amatia tama a Ioaha kingi o Hura i muri i te matenga o Ioaha tama a Iehoahata kingi o Iharaira.

26 Na, era atu meatanga a Amatia, o mua me o muri, nana, kahore ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga kingi o Hura, o Iharaira?

27 ¶ Na, no muri nei i te wa i mahue ai i a Amatia te whai i a Ihowa, ka whakatupuria he hē mona ki Hiruharama, a, rere ana ia ki Rakihi. Na, ka unga tangata atu ratou ki te whai i a ia ki Rakihi, a, whakamatea iho ia ki reira.

28 A, kawea mai ana ia e ratou i runga i nga hoiho, tanumia ana ia e ratou ki te taha o ona mātua ki te pa o Hura.

UPOKO 26.

KATAHI te iwi katoa o Hura ka mau ki a Utia, kotahi tekau ma ono nei ona tau, a, meinga ana ia e ratou hei kingi i muri i tona pāpā i a Amatia.

2 Na tenei i hanga Eroto, a, whakahokia mai ana ki a Hura, i muri iho i te moenga o te kingi ki ona mātua.

3 Kotahi tekau ma ono nga tau o Utia i tona kingitanga ai; a, e rima tekau ma rua nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea, ko Iekoria, no Hiruharama.

4 I tika ano tana mahi ki te titiro a Ihowa, i rite ki nga mea katoa i mea ai tona pāpā a Amatia.

5 I rapua ano e ia ta te Atua i nga ra o Hakaraia; he tangata ano tenei i mohio i nga whakakitenga mai a te Atua. Na, i nga ra i rapua ai e ia ta Ihowa, ka meinga ia e te Atua kia kake.

6 I haere atu ano ia ki te whawhai ki nga Pirihitini, a, wawahia ana e ia te taiepa o Kata, me te taiepa o Iapane, me te taiepa o Aharoro; i hangā ano e ia etahi pa ki nga taha o Aharoro, ki roto ano i nga Pirihitini.

7 A, i awhinatia mai ano ia e te Atua i te whawhai ki nga Pirihitini, ki nga Arapi i noho ki Kuru-paara, ratou ko nga Meunimi.

8 A, homai ana e nga Amoni he hakari ki a Utia; paku ana hoki tona ingoa a tae noa ki Ihipa; he nui whakaharahara hoki tona kaha.

9 I hangā ano e Utia etahi pourewa ki Hiruharama ki te kuwaha i te kokonga, ki te kuwaha i te raorao, ki te koki *o te taiepa*, he mea hanga hoki nana kia kaha.

10 I hangā ano e ia etahi pourewa ki te koraha, a, keria ana e ia etahi poka wai, he maha: he tini hoki ana kararehe i te raorao, i te mānia, me nga kai mahi whenua, i nga maunga, i Maunga Karamere ano hoki, me nga kai mahi waina: he tangata ahu whenua hoki ia.

11 He ope ano hoki ta Utia, he hunga whawhai, i haere a ropu atu nei ki te whawhai, he mea whakarite tonu ki te tokomahatanga i to ratou tauanga e Teiere kai tuhituhi raua ko te kawana ko Maaheia. Te kai arahi, ko Hanania ko *tetahi* o nga rangatira a te kingi.

12 Te tokomahatanga katoa o nga upoko o nga mātua o nga toa marohirohi, e rua nga mano e ono nga rau.

Digitized by Google

13 Na, te ope hei arahi ma ratou, e toru rau nga mano e whitu nga mano e rima nga rau, he hunga i kaha rawa ta ratou whawhai, hei tuara mo te kingi ki te hoa riri.

14 Kua pae noa ake i a Utia he whakangungu rakau mo ratou puta noa i te ope, he tao, he potae, he pukupuku, he kopere, he kotaha *hei piu* kohatu.

15 I hangā ano e ia etahi mea ki Hiruharama, he mea whakaaro na nga tangata mohio, hei mea mo runga i nga pourewa i nga koki, hei kopere i nga pere, i nga kohatu nui. A, paku ana tona ingoa ki tawhiti; he hanga whakamiharo hoki tona awhinatanga mai, a kaha noa iho ia.

16 ¶ Otiia i a ia ka kaha nei, ka whakakake tona ngakau, na, whakangaromia ana ia: i takahia hoki e ia ta Ihowa, ta tona Atua, a, haere ana ki te temepara o Ihowa, ki te tahu whakakakara ki runga ki te aata whakakakara.

17 Na, ka haere atu i muri i a ia a Ataria te tohunga, ratou ko etahi tohunga o Ihowa, e waru tekau, he hunga maia.

18 Na, ka turia atu a Utia te kingi e ratou, a ka mea ratou ki a ia, E kore e tika mau, e Utia, te tahu whakakakara ki a Ihowa; engari ma nga tohunga, ma nga tamariki a Arona, i whakatapua nei hei tahu whakakakara. Haere atu i roto i te wahi tapu; kua he hoki koe; ehara hoki i te mea e whai kororia ai koe i te Atua, i a Ihowa.

19 Te tino riringa a Utia; i tona ringa ana hoki he tahu-kakara hei tahu whakakakara; a, i a ia e riri ana ki nga tohunga, ka puta ake te repera i tona rae i te aroaro o nga tohunga i roto i te whare o Ihowa, i te taha o te aata tahu whakakakara.

20 Te tahuritanga mai o te tino tohunga, o Ataria, ratou ko nga tohunga katoa ki a ia, nana, he repera tera kei tona rae, peia atu ana ia e ratou i reira; ko ia ano hoki i hohoro te haere atu, no te mea kua pakia ia e Ihowa.

21 Na, he repera a Utia te kingi, a taea noatia te ra i mate ai ia, a noho ana i te whare motuhake, he repera *hoki ia*, he mea momotu atu hoki i roto i te whare o Ihowa, a, ko tana tama ko Iotama hei rangatira mo te whare o te kingi, hei kai whakarite whakawa mo te iwi o te whenua.

22 ¶ Na, era atu meatanga a Utia, o mua, o muri, kua oti te tuhituhi e Ihaia poropiti tama a Amoho.

23 Na, kua moe a Utia ki ona mātua, a, tanumia iho ki ona mātua ki te mara i te tanumanga o nga kingi; i mea hoki ratou, He repera ia; a, ko tana tama ko Iotama hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 27.

E RUA tekau ma rima nga tau o Iotama i tona kingitanga ai, a, kotahi tekau ma ono nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Ieruha, he tamahine na Haroko.

2 A, he tika tana mahi ki ta Ihowa titiro, i rite ki nga mea katoa i mea ai a Utia tona pāpā. Otiia kihai i tapoko ki roto i te temepara o Ihowa. I mahi ano hoki te iwi i te hē.

3 Nana i hanga to runga kuwaha o te whare o Ihowa; he nui ano hoki te wahi i hangā e ia ki runga ki te taiepa i Opere,

4 I hangā ano hoki e ia etahi pa ki nga maunga o Hura; hangā ana ano e ia etahi taumaihi, etahi pourewa ki nga ngahere.

5 ¶ I whawhai ano ia ki te kingi o nga tamariki a Amona, a taea ana ratou e ia. A, homai ana e nga tamariki a Amona ki a ia i taua tau kotahi rau nga taranata hiriwa, tekau mano mehua witi, he parei ano hoki tekau nga mano. Ko nga utu enei i homai e nga tamariki a Amona ki a ia i te rua o nga tau, i te toru ano hoki.

6 Na, ka kaha haere a Iotama, no te mea i whakatikaia e ia ona huarahi i te aroaro o Ihowa, o tona Atua.

7 ¶ Na, era atu meatanga a Iotama, me ana whawhai katoa, me ona huarahi, nana, kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o nga kingi o Iharaira raua ko Hura.

8 E rua tekau ma rima ona tau i tona kingitanga ai, a, tekau ma ono nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

9 ¶ Na, kua moe a Iotama ki ona mātua, a, tanumia iho ki te pa o Rawiri, a, ko tana tama ko Ahata te kingi i muri i a ia.

UPOKO 28.

E RUA tekau nga tau o Ahata i tona kingitanga ai, a, tekau ma ono nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama: kihai hoki ia i mahi i te tika ki ta Ihowa titiro, kihai i pera me tona pāpā me Rawiri.

2 I haere hoki ia i nga ara o nga kingi o Iharaira, i hanga ano hoki i etahi whakapakoko whakarewa ma nga Paara.

Digitized by Google

3 I tahu whakakakara ano ia ki te raorao o te tama a Hinomo, tahuna ana ano e ia ana tamariki ki te ahi; rite tonu *tana* ki nga mea whakarihariha a nga iwi i peia nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

4 I patu whakahere ano ia, i tahu whakakakara ki runga ki nga wahi tiketike, ki nga pukepuke, ki raro ano hoki i nga rakau kouru nui katoa.

5 Na, tukua atu ana ia e Ihowa e tona Atua ki te ringaringa o te kingi o Hiria; a, patua ana ia e ratou, he tini ano hoki nga pārau o ratou i whakaraua atu e ratou, kawea atu ana ki Ramahiku. I tukua atu ano hoki ia ki te ringaringa o te kingi o Iharaira, patua iho e ia, he nui te parekura.

6 ¶ Kotahi hoki te rau e rua tekau mano i patua e Peka tama a Remaria ki Hura i te ra kotahi, he hunga maia katoa; mo ratou i whakarere i a Ihowa, i te Atua o o ratou mātua.

7 I patua ano hoki tetahi tangata marohirohi o Eperaima e Tikiri, a Maaheia tama a te kingi, a Atarikama ano hoki, rangatira o te whare me Erekana tuarua o te kingi.

8 Whakaraua atu ana e nga tamariki a Iharaira e rua rau mano o o ratou tuakana, teina, nga wahine, nga tamariki, nga tamahine, nui atu ano hoki o ratou taonga i pahuatia e ratou; kawea atu ana e ratou nga taonga ki Hamaria.

9 Na, he poropiti ano to Ihowa kei reira, ko Orere tona ingoa, a ka puta mai ia ki te whakatau i te taua e haere mai ana ki Hamaria, ka mea ki a ratou, Nana, he riri na Ihowa na te Atua o o koutou mātua ki a Hura i homai ai ratou e ia ki o koutou ringa; patua iho e koutou, tutuki noa te riri ki te rangi.

10 Heoi i mea na koutou kia pehia ki raro nga tamariki o Hura, o Hiruharama, hei pononga tane, hei pononga wahine ma koutou; na, he teka ianei kei a koutou, ina, kei a koutou ano, he hē ki a Ihowa ki to koutou Atua?

11 Na, whakarongo mai ki a au, whakahokia atu nga whakarau i whakaraua mai e koutou i roto i o koutou tuakana, teina; no te mea kei te mura te riri a Ihowa, a to koutou Atua, ki a koutou.

12 Katahi ka whakatika mai etahi o nga upoko o nga tamariki a Eperaima, a Ataria tama a Iehohanana, a Perekia tama a Mehire-moto, a Hetekia tama a Harumu, ratou ko Amaha tama a Hararai, hei riri i te hunga i haere mai nei i te whawhai.

13 A ka mea ki a ratou, E kore e kawea mai e koutou nga whakarau ki konei: kua hē nei hoki tatou ki a Ihowa, a, e mea ana koutou kia whakanekehia ake to tatou hara, to tatou hē: he nui hoki to tatou hē, a, he riri tenei te mura nei ki a Iharaira.

14 Na, whakarerea iho e nga tangata i nga patu nga whakarau, me nga taonga i te aroaro o nga rangatira ratou ko te huihui katoa.

15 Katahi ka whakatika nga tangata i karangatia nei o ratou ingoa, ka mau ki nga whakarau, whakakakahuria ana e ratou ki nga taonga nga mea kakahu kore o ratou; whakakakahuria ana e ratou, whakawhiwhi rawa ki te hu, homai ana he mea hei kai, hei inu, whakawahia ana e ratou, kawea ana nga mea kaha-kore katoa o ratou i runga i nga kaihe, a tae noa ki Heriko ki te pa nikau ki o ratou tuakana, teina. Na, hoki ana ratou ki Hamaria.

16 ¶ I taua wa ka unga tangata atu a Kingi Ahata ki nga kingi o Ahiria kia awhinatia mai ia.

17 No te mea kua tae mai ano nga Eromi; patua iho e ratou a Hura, whakaraua atu ana etahi whakarau.

18 Kua whakaekea mai ano hoki e nga Pirihitini nga pa o te raorao, o te taha ki te tonga o Hura, a, riro mai ana i a ratou a Pete-hemehe, a Atarono, a Kereroto, a Hoko me ona pa ririki, a Timina me ona pa ririki, a Kimito me ona pa ririki: nohoia iho e ratou.

19 Na Ihowa hoki i whakaiti a Hura, mo ta Ahata hoki, mo ta te kingi o Iharaira, nana hoki a Hura i tu tahanga ai, nui atu hoki tona he ki a Ihowa.

20 Na, ka haere mai a Tirikata-pirinehere kingi o Ahiria ki a ia, ka whakararuraru i a ia, kihai hoki i whakakaha i a ia.

21 I tangohia mai hoki e Ahata tetahi wahi *i roto i* te whare o Ihowa, i te whare ano hoki o te kingi ratou ko nga rangatira, a hoatu ana ki te kingi o Ahiria; kihai ano hoki tera i awhina i a ia.

22 ¶ Heoi i te wa ano i hē ai ia, ka tohe ano ia ki te hē ki a Ihowa, taua kingi Ahata ra.

23 I patu whakahere hoki ia ki nga atua o Ramahiku i patu nei i a ia; i ki hoki ia, Ko nga atua o nga kingi o Hiria kei te awhina i a ratou, na, me patu whakahere ano ahau ki a ratou, a ko ratou hei awhina moku. Heoi ko ratou ano hei whakangoikore i a ia, ratou ko Iharaira katoa.

24 Na, ka huihuia e Ahata nga oko o

Digitized by Google

te whare o te Atua, tapatapahia ana e ia nga oko o te whare o te Atua, a tutakina ana e ia nga tatau o te whare o Ihowa. I hangā ano e ia etahi aata mana ki nga koki katoa o Hiruharama.

25 I hangā ano e ia ki tenei pa, ki tenei pa, o Hura etahi wahi tiketike hei tahu whakakakara ki nga atua ke, whakapataritaria ana e ia a Ihowa te Atua o ona mātua.

26 ¶ Na, era atu meatanga ana, ana meatanga katoa o mua, o muri, nana, kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o nga kingi o Hura raua ko Iharaira.

27 Na, kua moe a Ahata ki ona mātua, a, tanumia iho ki te pa ki Hiruharama; otiia kihai i kawea ki nga tanumanga o nga kingi o Iharaira; a, ko Hetekia ko tana tama te kingi i muri i a ia.

UPOKO 29.

E RUA tekau ma rima nga tau o Hetekia i tona kingitanga ai, a, e rua tekau ma iwa nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Apia, he tamahine na Hakaraia.

2 A, he tika tana mahi ki ta Ihowa titiro, i rite ki nga mea katoa i mea ai tona pāpā a Rawiri.

3 ¶ I te tuatahi o nga tau o tona kingitanga ai, i te marama tuatahi, ka uakina e ia nga tatau o te whare o Ihowa, hangā ana e ia kia pai.

4 I kawea mai ano e ia nga tohunga ratou ko nga Riwaiti, huihui rawa ratou ki te huarahi ki te rawhiti.

5 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Whakarongo mai, e nga Riwaiti, whakatapua koutou, whakatapua hoki te whare o Ihowa, o te Atua o o koutou mātua, maua mai hoki te mea poke i roto i te wahi tapu.

6 I hē hoki o tatou mātua, i mahi i te kino ki te titiro mai a Ihowa a to tatou Atua. Whakarerea ake ia e ratou, tahuri ke atu ana o ratou aroaro i te tapenakara o Ihowa; hurihia ake e ratou ko o ratou tuara.

7 Ko nga tatau ano hoki o te whakamahau, i tutakina e ratou; tineia iho e ratou nga rama, kihai hoki he whakakakara i tahuna e ratou; kahore ano hoki he tahunga tinana i whakaekea e ratou i roto i te wahi tapu ki te Atua o Iharaira.

8 Koia te riri a Ihowa i anga mai ai ki a Hura raua ko Hiruharama, a, tukua atu ana ratou e ia ki te rarureru, hei mea e miharotia, e whakahīa mai, hei penei ano me ta o koutou kanohi e kite nei.

9 Na, kua hinga nei o tatou mātua i te hoari; ko te mea ano tenei i whakarautia ai a tatou tamariki, a tatou tamahine, me a tatou wahine.

10 Na, ko ta toku ngakau tenei, kia whakaritea he kawenata ki a Ihowa Atua o Iharaira, kia tahuri atu ai i a tatou tana riri e mura nei.

11 E aku tamariki, kaua koutou e mangere, he mea whiriwhiri nei hoki koutou na Ihowa hei tu ki tona aroaro, hei mahi ki a ia, hei minita ki a ia, hei tahu whakakakara.

12 ¶ Katahi ka whakatika nga Riwaiti, a Mahata tama a Amahai, a Hoere tama a Ataria, no nga tama a nga Kohati: a, o nga tama a Merari, ko Kihi tama a Apari, ko Ataria tama a Iehareereere: a, o nga Kerehoni, ko Ioaha tama a Tima, ko Erena tama a Ioaha:

13 Na, o nga tama a Eritapana, ko Himiri, ko Teiere: a, o nga tama a Ahapa, ko Hakaraia, ko Matania;

14 Na, o nga tama a Hemana, ko Tehiere, ko Himei: a, o nga tama a Ierutunu, ko Hemaia, ko Uiere.

15 Na, huihuia ana e ratou o ratou tuakana, teina, kei te whakatapu ratou i a ratou, haere mai ana hei whakaritenga mo ta te kingi whakahau, mo ta Ihowa i ki ai, haere ana ratou ki te pure i te whare o Ihowa.

16 Na, haere ana nga tohunga ki roto rawa i te whare o Ihowa ki te tahi i te poke, a whakaputaina mai ana e ratou ki waho nga mea poke katoa i kitea i roto i te temepara o Ihowa ki te marae o te whare o Ihowa. Na, tangohia atu ana e nga Riwaiti, kawea atu ana ki waho ki Awa Kitirono.

17 No te ra tuatahi o te marama tuatahi i timata ai ratou te whakatapu, a, no te waru o nga ra o te marama i tae ai ratou ki te whakamahau o Ihowa. Na, whakatapua ana e ratou te whare o Ihowa, e waru nga ra; a, no te tekau ma ono o nga ra o te marama tuatahi i oti ai.

18 Na, haere mai ana ratou ki roto ki te kingi, ki a Hetekia, a ka mea, Kua tahia e matou te poke o te whare o Ihowa, te aata tahunga tinana, me ona mea katoa, te tepu taro aroaro, me ona mea katoa.

19 Na, nga oko katoa i akiritia atu e Kingi Ahata i tona kingitanga, i tona heanga ra, kua oti i a matou te whakapai, te whakatapu. Nana, aua mea ra kei te aronga o te aata o Ihowa.

Digitized by Google

20 ¶ Heoi kua maranga wawe a Kingi Hetekia i te ata, huihuia ana e ia nga rangatira o te pa, haere ana ia ki runga ki te whare o Ihowa.

21 A ka kawea mai e ratou nga puru e whitu, nga hipi toa e whitu, nga reme e whitu, nga koati toa e whitu, hei whakahere hara mo te kingitanga, mo te wahi tapu, mo Hura, Na, kiia atu ana e ia nga tohunga nga tama a Arona kia whakaekea ki runga ki te aata o Ihowa.

22 Na, patua ana e ratou nga kau, a ka riro mai nga toto i nga tohunga, tauhiuhia atu ana e ratou ki te aata. I patua ano e ratou nga hipi toa, tauhiuhia atu ana nga toto ki te aata. Patua ana ano e ratou nga reme, a, tauhiuhia ana nga toto ki te aata.

23 Katahi ka kawea mai e ratou nga koati toa hei whakahere hara ki te aroaro o te kingi ratou ko te whakaminenga, pokia iho o ratou ringa ki runga ki a ratou.

24 Katahi ka patua e nga tohunga, whakaherea ana o ratou toto mo nga hara ki runga ki te aata, hei whakamarietanga mo Iharaira katoa: na te kingi hoki i ki mo Iharaira katoa te tahunga tinana me te whakahere hara.

25 I whakaturia ano hoki e ia nga Riwaiti ki te whare o Ihowa, he himipora ano ā ratou, he hatere, he hāpa; ko ta Rawiri hoki ia i whakahau ai, ratou ko Kara ko te matakite a te kingi, ko Natana poropiti ano hoki: na Ihowa hoki te whakahau, he mea whakapuaki mai na ana poropiti.

26 Tu ana tera nga Riwaiti, kei a ratou ano hoki nga mea *whakatangi* a Rawiri, me nga tohunga ano, he hunga mau tētere.

27 Katahi a Hetekia ka ki atu kia whakaekea te tahunga tinana ki runga ki te aata. Na, i te wa i timata ai te tahunga tinana, ka timataia ano te waiata a Ihowa, me nga tētere, me nga mea *whakatangi* ano a Rawiri kingi o Iharaira.

28 Na, koropiko katoa ana te whakaminenga, waiata ana nga kai waiata, whakatangihia ana nga tētere: ko tenei katoa, a, mutu noa te whakaeke.

29 A, te mutunga o te whakaeke, ka tuohu te kingi ratou ko ona hoa katoa i reira, a koropiko ana.

30 I ki mai ano a Kingi Hetekia, ratou ko nga rangatira, ki nga Riwaiti kia whakamoemiti ki a Ihowa; hei nga kupu ano a Rawiri raua ko Ahapa matakite. Na, kei te whakamoemiti ratou; koa tonu; tuohu ana ratou, koropiko ana ano.

31 Katahi a Hetekia ka oho mai, ka mea, Na, kua whakatapua nei koutou ki a Ihowa, neke mai, kawea mai nga patunga tapu, me nga whakawhetainga ki te whare o Ihowa. Na, kei te kawe mai te whakaminenga i nga patunga tapu, i nga whakawhetainga, a, he tahunga tinana ano ta nga ngakau hihiko katoa.

32 Na. te maha o nga tahunga tinana i kawea mai nei e te whakaminenga, e whitu tekau nga kau, kotahi rau nga hipi toa, e rua rau nga reme. Enei katoa hei tahunga tinana ki a Ihowa.

33 Na, nga mea i whakatapua, e ono rau nga kau, e toru mano nga hipi.

34 Otiia he torutoru nga tohunga, kihai hoki i kaha ki te tihore i nga tahunga tinana katoa. Na, ka pikitia mai ratou e o ratou teina, e nga Riwaiti, a oti noa te mahi, kia oti ra ano te whakatapu o *etahi atu* tohunga; engari hoki nga Riwaiti i nga tohunga, i tika o ratou ngakau ki te whakatapu i a ratou.

35 He tini ano hoki nga tahunga tinana, me te ngako ano o nga whakamarietanga, me nga rangihanga ano mo nga tahunga tinana. Na, kua oti te mahi o te whare o Ihowa te whakatika.

36 Na, koa tonu a Hetekia ratou ko te iwi katoa, no te mea kua oti te iwi te whakaanga mai e te Atua; he mea oho tata hoki tenei.

UPOKO 30.

KATAHI a Hetekia ka tono tangata atu ki a Iharaira katoa raua ko Hura; i tuhituhia ano e ia he pukapuka ki a Eperaima raua ko Manahe kia haere mai ki te whare o Ihowa ki Hiruharama, kia whakaritea te kapenga a Ihowa Atua o Iharaira.

2 Kua oti hoki te whakaaro te whakatakoto e te kingi, ratou ko ona rangatira, ko te whakaminenga katoa i Hiruharama, kia whakaritea te kapenga i te rua o nga marama.

3 Kihai hoki i ahei te whakarite i taua wa, no te mea kiano i ata rite te whakatapu o nga tohunga; kiano hoki te iwi i huihui ki Hiruharama.

4 A, tika tonu taua mea ki te titiro a te kingi, ki te titiro ano hoki a te whakaminenga katoa.

5 Na, ka whakatakotoria e ratou te korero kia karangatia nuitia puta noa a Iharaira katoa, i Peere-hepa atu, a tae

Digitized by Google

noa ki Rana, kia haere mai ratou ki te whakarite i te kapenga a Ihowa Atua o Iharaira ki Hiruharama: nonamata riro ra ano hoki te korenga o ta ratou whakaritenga i te mea i tuhituhia.

6 Na, haere ana nga kai kawe i nga pukapuka a te kingi ratou ko ana rangatira puta noa i a Iharaira raua ko Hura, pera ana ratou me ta te kingi i whakahau ai; hei ki atu, E nga tamariki a Iharaira, hoki mai ki a Ihowa ki te Atua o Aperahama, o Ihaka, o Iharaira, a ka hoki mai ia ki nga morehu o koutou i mawhiti mai nei i roto i te ringa o nga kingi o Ahiria.

7 Kaua hoki koutou e rite ki o koutou mātua, ki o koutou tuakana, teina, i hē nei ki a Ihowa, ki te Atua o o ratou mātua; na, tukua atu ana ratou e ia ki te whakangaromanga; koia ano tena ka kitea na e koutou.

8 Na, kaua e whakapakeketia o koutou kaki, kei rite ki o koutou mātua. Tukua mai te ringa ki a Ihowa; haere mai ki tona wahi tapu i whakatapua nei e ia mo ake tonu atu: e mahi ki a Ihowa, ki to koutou Atua, a ka tahuri atu i a koutou tana riri e mura nei.

9 Ki te tahuri hoki koutou ki a Ihowa, ka tohungia o koutou tuakana, teina, me a koutou tamariki e nga tangata nana ratou i whakarau, a ka hoki mai ratou ki tenei whenua; he atawhai hoki, he mahi tohu ta Ihowa, ta to koutou Atua; e kore hoki tona mata e tahuri atu i a koutou, ki te hoki mai koutou ki a ia.

10 Na, haere atu ana nga kai kawe pukapuka i tenei pa ki tenei pa puta noa i te whenua o Eperaima, o Manahe, a tae noa ki Hepuruna. Heoi kataina iho ratou, tawaia iho.

11 Otiia i whakaiti ano etahi tangata o Ahera, o Manahe, o Hepuruna, i a ratou, a haere mai ana ki Hiruharama.

12 I runga ano hoki i a Hura te ringa o te Atua hei homai i te ngakau kotahi ki a ratou, e mahi ai ratou i ta te kingi ratou ko nga rangatira i whakahau ai, ara, i ta Ihowa i ki ai.

13 ¶ Na, he nui te iwi i huihui mai ki Hiruharama ki te whakarite i te hakari o te taro rewena-kore i te rua o nga marama, nui whakaharahara te whakaminenga.

14 Na, whakatika ana ratou, a, tangohia atu ana e ratou nga aata i Hiruharama, tangohia atu ana ano e ratou nga aata tahu whakakakara, a, makā atu ana ki Awa Kitirono.

15 Katahi ka patua e ratou te kapenga i te tekau ma wha o te rua o nga marama A, i whakama ano nga tohunga ratou ko nga Riwaiti, a, whakatapua ana ratou e ratou ano, kawea mai ana e ratou etahi tahunga tinana ki te whare o Ihowa.

16 A, tu ana ratou i to ratou turanga, i te wahi i whakaritea mo ratou, he mea i rite tonu ki te ture a Mohi, a ta te Atua tangata: ko nga tohunga hei tauhi i nga toto, ko nga Riwaiti hei homai.

17 He tokomaha hoki i roto i te whakaminenga kihai nei i whakatapu i a ratou: na, ko nga Riwaiti hei patu i nga kapenga ma te hunga katoa kihai i purea, hei whakatapu i a ratou ki a Ihowa.

18 He tokomaha hoki o te iwi, *ara*, he tokomaha no Eperaima, no Manahe, no Ihakara, no Hepuruna, kihai i pure i a ratou, heoi kai ana ratou i te kapenga, he mea kihai i rite ki ta te tuhituhi. Otiia i inoi a Hetekia mo ratou, i mea, Ma Ihowa, (he pai nei hoki ia,) e muru te hē o nga tangata katoa.

19 E whakapai ana i o ratou ngakau ki te rapu i te Atua, i a Ihowa, i te Atua o o ratou mātua, ko te purenga ia o te wahi tapu kahore ano kia rite noa i a ratou.

20 Na, ka whakarongo mai a Ihowa ki a Hetekia, a whakaorangia ana e ia te iwi.

21 Heoi whakaritea ana e nga tamariki a Iharaira i kitea ki Hiruharama te hakari taro rewena-kore, e whitu nga ra, nui atu te koa; whakamoemititia ana a Ihowa e nga Riwaiti ratou ko nga tohunga i tenei ra, i tenei ra, i runga i nga mea tangi nui, he mea ki a Ihowa.

22 A, i whakamarie ano a Hetekia i nga ngakau o nga Riwaiti katoa i whakaako nei i te matauranga pai ki a Ihowa, a kai ana ratou *i te kai* o taua hakari, e whitu nga ra, patua ana e ratou nga patunga tapu, nga whakamarietanga, whaki ana ratou ki a Ihowa, ki te Atua o o ratou mātua.

23 Katahi ka whakatakotoria te whakaaro e te whakaminenga katoa, kia whakaritea etahi atu ra e whitu. Na, koa ana *ratou* i a ratou e whakarite ana i aua rangi e whitu.

24 I homai hoki e Hetekia ki te whakaminenga etahi puru kotahi mano, etahi hipi e whitu nga mano; a, i homai ano e nga rangatira ki te whakaminenga etahi puru kotahi mano, etahi hipi tekau nga mano. He tokomaha ano hoki nga tohunga i whakatapu i a ratou.

25 Na, koa tonu te whakaminenga katoa o Hura, ratou ko nga tohunga

Digitized by Google

ko nga Riwaiti, ko te whakaminenga katoa ano hoki i haere mai nei i a Iharaira me nga manene i haere mai nei i te whenua o Iharaira, ki Hura noho ai.

26 Na, he nui te koa o Hiruharama, no te mea no nga rangi ano o Horomona tama a Rawiri kingi o Iharaira kahore he penei me tenei i Hiruharama.

27 ¶ Na, whakatika ana nga tohunga nga Riwaiti, a, manaakitia ana e ratou te iwi. A, i rangona mai ano to ratou reo, i tae atu ano hoki ta ratou inoi ki tona nohoanga tapu ki te rangi.

UPOKO 31.

TE otinga o tenei katoa, ka haere atu a Iharaira katoa i reira ki nga pa o Hura, a, pakarua ana e ratou nga pou karakiatanga, tuaina ana e ratou nga ngahere, whakahoroa ana e ratou nga wahi tiketike me nga aata puta noa i Hura, i Peniamine, i Eperaima, i Manahe, a poto noa. Na, hoki ana nga tamariki katoa a Iharaira ki tona kāinga, ki tona kāinga ki o ratou pa.

2 ¶ I whakaritea ano hoki e Hetekia nga wehenga o nga tohunga ratou ko nga Riwaiti, ara, o ratou wehenga ano, he mea rite tonu ki te mahi a tenei, a tenei, ko nga tohunga ratou ko nga Riwaiti ki nga tahunga tinana, ki nga whakamarietanga, hei minita, hei whakawhetai, hei whakamoemiti i roto i nga kuwaha o nga nohoanga o Ihowa.

3 *I whakaritea* ano e ia ta te kingi wahi i roto i ona taonga mo nga tahunga tinana, *ara*, mo nga tahunga tinana o te ata, o te ahiahi, mo nga tahunga tinana mo nga hapati, mo nga kowhititanga marama, mo nga wa i whakaritea; he mea rite tonu ki te mea i tuhituhia ki te ture a Ihowa.

4 I mea ano ia ki te iwi, ki nga tangata o Hiruharama, kia homai te wahi ma nga tohunga ratou ko nga Riwaiti, kia u ai ratou ki te ture a Ihowa.

5 ¶ Puaki kau te kupu, ka kawea nuitia mai e nga tamariki a Iharaira nga matamua o te witi, o te waina, o te hinu, o te honi, me nga hua katoa ano hoki o te mara; tona nui ano hoki o te whakatekau o *nga mea* katoa i kawea mai e ratou.

6 Na, nga tamariki a Iharaira, a Hura, e noho ana i nga pa o Hura, i kawea mai ano e ratou te whakatekau o nga kau, o nga hipi, me te whakatekau o nga mea tapu i whakatapua nei ma Ihowa ma to ratou Atua, homai ana e ratou tenei puranga, tenei puranga.

7 No te toru o nga marama i timata ai ta ratou whakatu i nga puranga, no te whitu o nga marama i mutu ai.

8 Katahi ka haere mai a Hetekia ratou ko nga rangatira kia kite i nga puranga, a, whakapai ana ratou i a Ihowa, i tona iwi ano hoki i a Iharaira.

9 Katahi ka uia nga tohunga ratou ko nga Riwaiti e Hetekia mo nga puranga.

10 Na, ka korero mai ki a ia a Ataria te tino tohunga, no te whare o Haroko, ka mea mai, No te timatanga o ta ratou kawe mai i nga whakahere ki te whare o Ihowa, ka kai matou, ka makona, nui atu hoki te toenga; e manaakitia ana hoki tona iwi e Ihowa. Na, te toenga, ko tenei haupuranga nui nei.

11 Katahi a Hetekia ka ki kia whakapaia etahi ruma ki te whare o Ihowa. Na, whakapaia ana e ratou.

12 A, kawea atu ana e ratou ki roto nga whakahere, nga whakatekau, nga mea i whakatapua; pono tonu ta ratou: te kai tiaki o aua mea, ko Konania Riwaiti; tona tuarua, ko tona teina ko Himei.

13 Mo Tehiere ano hoki, ko Atatia, ko Nahata, ko Atahere, ko Terimoto, ko Iotapara, ko Eriere, ko Ihimakia, ko Mahata, ko Penaia hei kai tirotiro, i raro ano i a Konania raua ko tona teina ko Himei, he mea ki mai na Kingi Hetekia raua ko Ataria ko te rangatira o te whare o te Atua.

14 Na, ko Kore tama a Imina Riwaiti kai tiaki o te kuwaha ki te rawhiti, hei kai tiaki mo nga mea homai noa o te Atua, hei tuwha i nga whakahere o Ihowa, i nga mea tapu rawa ano hoki.

15 Na, i tona taha ko Erena, ko Miniamini, ko Hehua, ko Hemaia, ko Amaria, ko Hekania, i roto i nga pa o nga tohunga, ki *ta ratou* mahi tūturu ano, hei tuwha mai ma o ratou tuakana, teina, ma nga wehenga, ma te rahi, ma te iti.

16 Huihuia atu ki to ratou pukapuka whakapapa ki to nga tane, ki to nga mea e toru, he maha atu ano hoki nga tau, ma te hunga katoa e haere ana ki roto ki te whare o Ihowa, te mea mo tenei ra, mo tenei ra, mo ta ratou mahi, puta noa i o ratou tiakanga, i o ratou wehenga;

17 Ki o te pukapuka whakapapa o nga tohunga puta noa i nga whare o o ratou mātua, ratou ko nga Riwaiti, ki te hunga e rua tekau, e maha atu hoki

Digitized by Google

nga tau, puta noa i o ratou tiakanga, i o ratou wehenga;

18 Ki o te pukapuka whakapapa ano o a ratou kohungahunga katoa, o a ratou wahine, o a ratou tamariki, o a ratou tamahine, puta noa i te whakaminenga katoa; i runga hoki i te tapu ta ratou whakatapunga i a ratou ki ta ratou mahi tūturu:

19 Ki nga tamariki ano hoki a Arona, ki nga tohunga i nga mara i waho ake o o ratou pa, o tenei pa, o tenei pa, a puta noa, ki nga tangata kua oti o ratou ingoa te whakahua, hei homai i ta ratou wahi ano ki nga tane katoa i roto i nga tohunga, ki te hunga katoa ano hoki i roto i nga Riwaiti kua oti te whakapapa.

20 ¶ Ko ta Hetekia mahi tenei puta noa i a Hura; mahia ana e ia te pai, te tika, me te pono i te aroaro o Ihowa o tona Atua.

21 I nga meatanga katoatanga, i a ia ka anga nei ki nga mahi o te whare o te Atua, ki te ture, ki nga whakahaunga, a ka rapu i tona Atua, i whakapaua atu tona ngakau ki te mahi, a oti pai ana tana.

UPOKO 32.

I MURI iho i enei mea, i te mea ka ata takoto, ka haere mai a Henakeripi kingi o Ahiria, tae tonu mai ki Hura, whakapaea ana e ia nga pa taiepa; i mea hoki ia kia wahia atu ki a ia.

2 A, te kitenga o Hetekia kua tae mai a Henakeripi, a, e anga mai ana ki te whawhai ki Hiruharama,

3 Na, ka whakatakoto whakaaro ratou ko ana rangatira, ko ana tangata marohirohi, kia purua nga wai o nga puna i waho o te pa; a, ko ratou hei hoa mahi mona.

4 Na, nui atu te iwi i huihui mai, a, purua ana e rātou nga puna katoa, me te awa e rere ana i waenganui o te whenua; i ki hoki ratou, Kia haere mai koia nga kingi o Ahiria, a kia nui te wai e kitea e ratou?

5 I whakanuia ano hoki e ia tona kaha, a, hangā ana e ia te taiepa katoa i pakaru, a, eke noa ki nga pourewa; me tetahi atu taiepa ano i waho, whakakahangia ana ano e ia a Miro i te pa o Rawiri: he tini ano hoki nga pere me nga whakangungu rakau i hangā e ia.

6 I whakaritea ano e ia he rangatira whawhai mo te iwi; a, huihuia mai ana ratou ki a ia ki te huarahi o te kuwaha o te pa. Na, ka korero whakamarie atu ia ki a ratou, ka mea,

7 Kia kaha, kia maia, kaua e wehi, kaua e pawera ki te kingi o Ahiria, ki tana ope katoa: hira ake hoki ta tatou i tana.

8 Tana, he ringa kikokiko; ta tatou ia, ko Ihowa ko to tatou Atua hei awhina mai mo tatou, hei whawhai i ta tatou whawhai. Na, okioki tonu atu te iwi ki nga kupu a Hetekia kingi o Hura.

9 ¶ I muri i tenei ka ungā mai āna tangata e Henakeripi kingi o Ahiria ki Hiruharama: (ko ia ano i te whakapae i Rakihi, a, ko tona kingitanga katoa hei hoa mona;) hei mea ki a Hetekia kingi o Hura, ki a Hura katoa ano hoki i Hiruharama.

10 Ko te kupu tenei a Henakeripi kingi o Ahiria, E whakawhirinaki atu ana koutou ki te aha, i a koutou ka noho i roto i te wahi taiepa i Hiruharama?

11 He teka ianei he whakapati ta Hetekia i a koutou, he mea kia tukua atu ai koutou ki te mate i te kore kai i te kore wai, i a ia e ki ra, Tera tatou e whakaorangia e Ihowa e to tatou Atua i te ringa o te kingi o Ahiria?

12 He teka ianei na taua Hetekia nei i whakakore ona wahi tiketike, me ona aata, a ki ana ia ki a Hura raua ko Hiruharama, mea ana, Hei mua i te aata kotahi koutou koropiko ai, ki runga ano i tenei koutou tahu ai i te whakakakara.

13 Kahore ranei koutou e mohio ki nga mea i mea ai ahau me oku mātua ano hoki, ki nga iwi katoa o nga whenua nei? i taea ranei e nga atua o nga iwi o aua whenua te whakaora to ratou whenua i toku ringa?

14 Ko wai o nga atua o enei iwi i hunā nei e oku mātua i kaha ki te whakaora i tona iwi i roto i toku ringa, e kaha ai to koutou Atua ki te whakaora i a koutou i roto i toku ringa?

15 Na, kei tinihangatia koutou e Hetekia, kei whakapati hoki ia i a koutou, kei pera me tana na; kaua hoki e whakapono atu ki a ia; no te mea kihai i kaha tetahi atua o nga iwi o nga kingitanga katoa ki te whakaora i tona iwi i roto i toku ringa, i te ringa ano hoki o oku mātua; e kore rawa ano hoki to koutou Atua e whakaora i a koutou i roto i toku ringa.

16 Tera atu ano hoki ta ana tangata i korero kino ai mo te Atua, mo Ihowa, mo tana tangata ano, mo Hetekia.

Digitized by Google

17 I tuhituhia mai ano e ia etahi pukapuka hei whakorekore mo Ihowa Atua o Iharaira, hei korero kino mona; i ki ia, Kihai nei nga atua o nga iwi o nga whenua i kaha ki te whakaora i o ratou iwi i roto i toku ringa, e kore ano hoki te Atua o Hetekia e whakaora i tona iwi i roto i toku ringa.

18 Na, nui atu ta ratou karanga i te reo Hurai ki te iwi o Hiruharama i runga i te taiepa hei whakawehi i a ratou, hei whakararuraru i a ratou, he mea kia riro mai ai i a ratou te pa.

19 Na, ta ratou korero mo te Atua o Hiruharama, rite tonu ki ta ratou mo nga atua o nga iwi o te whenua, he mahi nei hoki *enei* na nga ringa o te tangata.

20 Na, kei te inoi, kei te karanga ki te rangi a Kingi Hetekia raua ko te poropiti ko Ihaia tama a Amoho, he meatanga hoki *na raua* ki tenei.

21 ¶ Na, ko te tukunga mai a Ihowa i te anahera, hautopea atu ana e ia nga toa marohirohi katoa, ratou ko nga rangatira, ko nga tangata nunui, i roto i te puni o te kingi o Ahiria. Na, hoki ana ia ki tona whenua; whakama ana tona mata. Haere mai ana ia ki te whare o tona atua, na, patua iho ia i reira ki te hoari e te hunga i puta mai i roto i ona whekau.

22 Heoi whakaorangia ake a Hetekia ratou ko nga tangata o Hiruharama e Ihowa i te ringa o Henakeripi kingi o Ahiria, i te ringa ano hoki o *era atu* katoa, a, arahina ana ratou e ia i tetahi taha, i tetahi taha.

23 He tokomaha ano hoki ki te kawe mai i te hakari ki a Ihowa ki Hiruharama, i nga mea utu nui ano hoki ki a Hetekia kingi o Hura; na, kake tonu ake ia i reira i te tirohanga mai a nga iwi katoa.

24 ¶ I aua rangi ka mate a Hetekia, whano marere. Na, ko tana inoinga ki a Ihowa, a ka korero mai tera ki a ia, ka homai ano i te tohu ki a ia.

25 Otiia kihai i rite ki te atawhainga ki a ia ta Hetekia i utu atu ai: i whakakake hoki tona ngakau; na, kua takoto mai he riri mona, mo Hura, mo Hiruharama.

26 Otiia i whakaiti ano a Hetekia i a ia, mo tona ngakau i whakakake ra, a ia, me nga tangata ano o Hiruharama, a kihai te riri a Ihowa i puta mai ki a ratou i nga ra o Hetekia.

27 ¶ Na, nui whakaharahara te taonga me te kororia i a Hetekia: a, hangā ana e ia nga toa taonga mo te hiriwa, mo te koura, mo nga kohatu utu nui, mo nga mea kakara, mo nga whakangungu rakau, mo nga mea katoa ano hoki e matenuitia ana,

28 Me nga toa mo nga hua o te witi, o te waina, o te hinu, me nga taiepa mo ia kararehe, mo ia kararehe, me nga taiepa ano mo nga kahui *hipi*.

29 I hangū ano e ia etahi pa mona, he tini ano hoki nga kahui o nga hipi, o nga kau; he nui whakaharahara hoki te taonga i homai e te Atua ki a ia.

30 Na taua Hetekia ano hoki i puru to runga putanga mai o te wai o Kihona; whakatikaia tonutia mai e ia ki te taha ki te hauauru o te pa o Rawiri. Oti pai ana hoki i a Hetekia ana mahi katoa.

31 ¶ I te meatanga ia ki nga karere a nga rangatira o Papurona i ungā mai nei ki a ia ki te ui ki te merekara i puta ki te whenua, i mahue atu ia i te Atua, kia whakamatauria ai ia, kia mohiotia ai nga mea katoa i roto i tona ngakau.

32 ¶ Na, era atu meatanga a Hetekia, me ana mahi atawhai, nana, kua oti te tuhituhi ki te whakakitenga ki a Ihaia poropiti tama a Amoho, ki te pukapuka ano hoki o nga kingi o Hura raua ko Iharaira.

33 Na, kua moe a Hetekia ki ona mātua, a, tanumia iho ki to runga rawa o nga urupa o nga tamariki a Rawiri: a, i tona matenga ka whakakororiatia ia e Hura katoa, ratou ko nga tangata o Hiruharama; a, ko tana tama ko Manahe te kingi i muri i a ia.

UPOKO 33.

TEKAU ma rua nga tau o Manahe i tona kingitanga ai, a, e rima tekau ma rima nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

2 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa, i rite ki nga mea whakarihariha a nga iwi i peia nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

3 ¶ Hangū ana ano e ia nga wahi tiketike i wahia iho e tona pāpā, e Hetekia: whakaarahia ake ana e ia nga aata ki nga Paara, meatia ana e ia he ngahere; koropiko ana ia ki te ope katoa o te rangi, mahi ana ki a ratou.

4 Hangā ana ano e ia etahi aata ki te whare o Ihowa, ki ta Ihowa i ki ra, Ko Hiruharama hei waihotanga mo toku ingoa, ake ake ake.

5 Hangā ana ano e ia etahi aata ma te ope katoa o te rangi ki nga marae e rua o te whare o Ihowa.

Digitized by Google

6 Meatia ana e ia ana tamariki kia tika na waenganui i te ahi i te raorao o te tama a Hinomo, rapua ana e ia he tohu i nga kapua, i nga nakahi; kei te makutu ano ia, kei te whai ki nga atua maori, ki nga mata maori: nui atu tana kino i mahi ai ki te titiro iho a Ihowa, hei whakapataritari mona.

7 I whakaturia ano e ia te whakapakoko, te ahua i hangā e ia, ki te whare o te Atua, ki ta te Atua i ki ra ki a Rawiri raua ko tana tama ko Horomona, Hei tenei whare, hei Hiruharama i whiriwhiria nei e ahau i roto i nga iwi katoa o Iharaira ahau waiho ai i toku ingoa, a, ake ake ake.

8 Heoi ano hoki aku whakanekehanga i te waewae o Iharaira i te whenua i whakaritea e ahau mo o koutou mātua; kia mau raia ratou ki te mahi i nga mea katoa i whakahaua e ahau ki a ratou, kia rite ki te ture katoa, ki nga tikanga, ki nga whakariteritenga i whakapuakina nei e Mohi.

9 Heoi whakapeaua ketia ana e Manahe a Hura ratou ko nga tangata o Hiruharama kia nui atu ta ratou mahi kino i ta nga iwi i hunā nei e Ihowa i te aroaro o nga tamariki a Iharaira.

10 I korero ano hoki a Ihowa ki a Manahe ratou ko tona iwi; heoi kihai ratou i whakarongo mai.

11 ¶ Katahi ka kawea mai e Ihowa ki runga ki a ratou nga rangatira o te ope o te kingi o Ahiria; a ka mau i a ratou a Manahe i roto i nga tataramoa; herea iho e ratou ki nga mekameka, kawea atu ana ki Papurona.

12 Na, i a ia i te he, ka inoi ia ki a Ihowa, ki tona Atua, ka whakaiti rawa i a ia i te aroaro o te Atua o ona mātua.

13 Inoi ana ia ki a ia; a ka tahuri mai tera ki a ia, ka whakarongo hoki ki tana inoi. Na, ka whakahokia mai ia ki Hiruharama ki tona kingitanga, a ka mohio a Manahe ko Ihowa te Atua.

14 I muri i tenei ka hangā e ia he taiepa i waho o te pa o Rawiri, i te taha ki te hauauru o Kihona, ki te awaawa, a tae noa ki te tomokanga atu i te kuwaha ika, ki Opere, a whawhe noa, hangū ana e ia kia tiketike whakaharahara. I whakanohoia ano e ia etahi rangatira taua ki nga pa taiepa katoa o Hura.

15 Whakakahoretia atu ana ano e ia nga atua ke, me te whakapakoko i roto i te whare o Ihowa, me nga aata katoa ano hoki i hangā nei e ia ki te maunga o te whare o Ihowa, ki Hiruharama; akiritia atu ana e ia ki waho o te pa.

16 I hangā ano e ia te aata o Ihowa; patua iho e ia ki runga nga whakahere whakamarietanga, nga whakawhetainga, a, ki atu ana ia ki a Hura kia mahi ki a Ihowa, ki te Atua o Iharaira.

17 I patu whakahere ano ia te iwi i runga i nga wahi tiketike; otiia ki a Ihowa, ki to ratou Atua anake.

18 ¶ Na, era atu meatanga a Manahe, me tana inoi ki tona Atua, me nga korero a nga matakite i korero nei ki a ia i runga i te ingoa o Ihowa Atua o Iharaira, nana, kei roto i nga pukapuka o nga kingi o Iharaira.

19 Na, tana inoi, me *ta te Atua* tahuritanga ki a ia, me tona hara katoa, me tona he, me nga wahi i hangā ai e ia nga wahi tiketike, i whakaturia ai e ia nga ngahere, me nga whakapakoko i te mea kiano ia i whakaiti i a ia, nana, kei te tuhituhi i roto i nga korero a nga matakite.

20 ¶ Na, kua moe a Manahe ki ona mātua, a, tanumia iho ki tona whare, a, ko tana tama ko Amono te kingi i muri i a ia.

21 ¶ E rua tekau ma rua nga tau o Amono i tona kingitanga ai, a, e rua nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

22 A he kino tana mahi ki ta Ihowa titiro, i rite ki ta tona pāpā, ki ta Manahe i mea ai: i patu whakahere hoki a Amono ki nga whakapakoko katoa i hangā e tona pāpā, e Manahe, a mahi ana ki a ratou.

23 Kihai hoki i whakaiti i a ia ki te aroaro o Ihowa, kihai i pera me tona pāpā me Manahe i whakaiti nei; heoi nui noa atu te he o Amono.

24 Na, kua whakatupuria he hē mona e ana tangata; patua iho ia i roto i tona whare.

25 ¶ A patua iho e te iwi o te whenua nga tangata katoa i whakatupuria ai te he mo Kingi Amono; a ka meinga e te iwi o te whenua tana tama a Hohia hei kingi i muri i a ia.

UPOKO 34.

E WARU nga tau o Hohia i tona kingitanga ai, a, e toru tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

2 A, tika tonu tana mahi ki te titiro a Ihowa: i haere hoki ia i runga i nga ara o tona tupuna, o Rawiri; kihai hoki i peka atu ki matau, ki mauī.

3 ¶ I te waru hoki o nga tau o tona kingitanga, i te mea he taitamariki ano ia, ka timata ia te rapu i te Atua o tona

Digitized by Google

tupuna, o Rawiri; a, i te tekau ma rua o nga tau ka timata ia te tahi atu i te poke o Hura raua ko Hiruharama, ara, i nga wahi tiketike, i nga ngahere, i nga whakapakoko whaowhao, i nga whakapakoko whakarewa.

4 Wahia iho ano hoki e ratou nga aata o nga Paara i tona aroaro, tapahia ana e ia nga whakapakoko o runga ake o aua aata, mongamonga noa i a ia nga ngahere, nga whakapakoko whaowhao, me nga whakapakoko whakarewa, tukia ana e ia kia ririki, ruia atu ana ki runga ki nga urupa o te hunga i patu whakahere ki a ratou.

5 Tahuna ana ano e ia nga wheua o nga tohunga ki runga ki o ratou aata, a tahia ana e ia te poke o Hura, o Hiruharama.

6 Pera ana ano ia i nga pa o Manahe, o Eperaima, o Himeona, a tae noa ki Napatari, he mea mea ki ā ratou karaone, a puta noa, puta noa.

7 A ka oti i a ia nga aata me nga ngahere te wahi iho, me nga whakapakoko whaowhao ano te tuki kia ririki; a, ka poto ano nga whakapakoko te tapatapahi puta noa i te whenua o Iharaira, na, hoki ana ia ki Hiruharama.

8 Na, i te tekau ma waru o nga tau o tona kingitanga, i te mea ka oti nei te poke o te whenua, o te whare, te tahi, ka ungā atu e ia a Hapana tama a Ataria, ratou ko Maaheia kawana o te pa, ko te kai whakamahara ko Ioaha tama a Iehoahata, ki te hanga i te whare o Ihowa o tona Atua kia pai.

9 Na, haere mai ana ratou ki a Hirikia tohunga nui, a, homai ana e ratou te moni i kawea mai ki te whare o te Atua, ta nga Riwaiti, ta nga kai tiaki o nga tatau, i kohikohi mai ai i roto i te ringa o Manahe, o Eperaima, i nga morehu katoa ano hoki o Iharaira, i a Hura katoa, i a Peniamine, i te mea ka hoki mai ratou ki Hiruharama.

10 A, na ratou i hoatu ki te ringa o nga kai mahi i tohutohu nei i te whare o Ihowa, a, hoatu ana e enei ki nga kai mahi i mahi nei i te whare o Ihowa, hei hanga i nga pakaru, hei whakapai i te whare.

11 I hoatu hoki e ratou ki nga kamura, ki nga kai hanga, hei hoko i nga kohatu tarai, i nga rakau mo nga hononga, hei whakanoho rakau ano hoki ki nga whare i kore nei i nga kingi o Hura.

12 A, pono tonu te mahinga a aua tangata i te mahi; na, nga kai tohutohu i a ratou, ko Iahata, ko Oparia, he Riwaiti, no nga tama a Merari; ratou ko Hakaraia, ko Mehurama, no nga tama a nga Kohati, hei whakahohoro; me *etahi atu ano o* nga Riwaiti, te hunga mohio katoa ki nga mea waiata.

13 Ko *ratou* ano hei rangatira mo nga kai pikau, hei kai tirotiro ano hoki mo te hunga katoa e mahi ana i tenei mahi ranei, i tera mahi ranei; ko etahi ano o nga Riwaiti hei karaipi, hei kai tohutohu, hei kai tiaki kuwaha.

14 ¶ Na, i ta ratou maunga atu i te moni i kawea mai nei ki te whare o Ihowa, ka kitea e te tohunga e Hirikia te pukapuka o te ture a Ihowa i homai nei e Mohi.

15 Na, ko te ohonga mai o Hirikia, ka mea ki a Hapana karaipi, Kua kitea e ahau te pukapuka o te ture i roto i te whare o Ihowa. A, homai ana te pukapuka e Hirikia ki a Hapana.

16 A, na Hapana i kawe te pukapuka ki te kingi. I whakahokia mai ano e ia te korero ki te kingi; i mea ia, Nga mea katoa i homai ki te ringa o o pononga, e meatia ana e ratou.

17 I ringitia hoki e ratou te moni i kitea i roto i te whare o Ihowa, a, hoatu ana ki te ringa o nga kai tirotiro, ki te ringa ano hoki o nga kai mahi.

18 I korero mai ano a Hapana karaipi ki te kingi, i mea, Kua homai he pukapuka ki a au e Hirikia tohunga. A korerotia ana e Hapana i te aroaro o te kingi.

19 A, te rongonga o te kingi i nga kupu o te ture, haea ana e ia ona kakahu.

20 Katahi te kingi ka whakahau atu ki a Hirikia, ratou ko Ahikama tama a Hapana, ko Aparono tama a Mika, ko Hapana karaipi, ko Ahaia ko tetahi tangata a te kingi, ka mea,

21 Haere, ui atu ki a Ihowa moku, mo nga morehu ano o Iharaira, o Hura, ara, te tikanga o nga kupu o te pukapuka kua kitea nei: he nui hoki te riri a Ihowa kua ringitia nei ki a tatou, no te mea kihai o tatou mātua i pupuri i te kupu a Ihowa, kihai i mahi i nga mea katoa i tuhituhia ki tenei pukapuka.

22 Na, haere ana a Hirikia, ratou ko ā te kingi *i whakarite ai*, ki a Hurura ki te wahine poropiti, he wahine *ia* na Harumu na te kai tiaki kakahu, he tama hoki *tera* na Tikiwata tama a Haharaha: i Hiruharama hoki taua *wahine* e noho ana, i te wahi tuarua. Na, korerotia ana enei mea e ratou ki a ia.

23 ¶ Na, ko tana meatanga mai, Ko te korero tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Mea atu ki te tangata nana koutou i tono mai ki a au,

Digitized by Google

24 Ko ta Ihowa kupu tenei, Tenei au te kawe atu nei i te kino mo tenei wahi, mo nga tangata ano hoki o konei, *ara*, nga kanga katoa kua oti na te tuhituhi ki te pukapuka i korerotia ra i te aroaro o te kingi o Hura;

25 Mo ratou i whakarere i a au, i tahu whakakakara hoki ki nga atua ke, hei whakapataritari i a au ki nga mahi katoa a o ratou ringa; koia taku riri ka ringitia ai ki tenei wahi; e kore ano e tineia.

26 Na, kia penei ta koutou ki atu ki te kingi o Hura, nāna nei koutou i tono mai ki te ui ki a Ihowa, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Na, nga kupu i rongo ra koe,

27 E whakaaro ana *ahau* e ngawari ana tou ngakau, a, kua whakaiti koe i a koe ki te aroaro o te Atua; i tou rongonga ki ana kupu mo tenei wahi, mo ona tangata ano hoki, na, whakaiti ana koe i a koe ki toku aroaro, haehae ana i ou kakahu, tangi ana ki toku aroaro; kua whakarongo ano ahau, e ai ta Ihowa,

28 Nana, ka huihuia atu koe e ahau ki ou mātua, ka huihuia atu koe ki tou tanumanga i runga i te rangimarie; e kore ano hoki ou kanohi e kite i nga kino katoa e kawea mai e ahau ki tenei wahi, ki nga tangata ano o konei. Na, whakahokia ana te korero e ratou ki te kingi.

29 ¶ Katahi te kingi ka tono tangata atu, a, huihuia mai ana e ia nga kaumatua katoa o Hura, o Hiruharama.

30 Na, haere ana te kingi ki te whare o Ihowa, ratou tahi ko nga tangata katoa o Hura, ko nga tangata ano hoki o Hiruharama, me nga tohunga, me nga Riwaiti, me te iwi katoa, te rahi, te iti. Katahi ka korerotia e ia ki o ratou tarinnga nga kupu katoa o te pukapuka o te kawenata i kitea nei ki te whare o Ihowa.

31 Na, tu ana te kingi ki tona turanga, a, whakaritea ana e ia he kawenata ki te aroaro o Ihowa, ara, kia whakapaua *tona* ngakau, tona wairua ki te whai ki a Ihowa, ki te pupuri i ana whakahaunga, i ana whakaaturanga, i ana tikanga, ki te whakamana ano i nga kupu o te kawenata kua tuhituhia nei ki tenei pukapuka.

32 I whakaturia ano e ia te hunga katoa i kitea ki Hiruharama, ki Peniamine. Na, ka mahia e nga tangata o Hiruharama nga mea o te kawenata a te Atua, a te Atua o o ratou mātua.

33 I whakakahoretia ano hoki e Hohia nga mea whakarihariha katoa o nga whenua katoa i nga tamariki a Iharaira; a, whakamahia ana e ia nga tangata katoa i kitea ki a Iharaira, kia mahi ki a Ihowa, ki to ratou Atua. I ona ra katoa kihai i mahue i a ratou te whai i a Ihowa, i te Atua o o ratou mātua.

UPOKO 35.

AI whakaritea ano e Hohia te kapenga ki Hiruharama hei mea ki a Ihowa; patua ana e ratou te kapenga i te tekau ma wha *o nga ra* o te marama tuatahi.

2 I whakaturia ano e ia nga tohunga ki o ratou tiakanga, i whakatenatena ano hoki i a ratou ki nga mahi o te whare o Ihowa.

3 I mea ano hoki ia ki nga Riwaiti, ki nga kai whakaako o Iharaira katoa, he hunga hoki i tapu ki a Ihowa, Whakatakotoria te aaka tapu ki te whare i hangā e Horomona tama a Rawiri, kingi o Iharaira: e kore e waiho hei pikaunga ma o koutou pokohiwi; me mahi koutou aianei ki a Ihowa, ki to koutou Atua, ki tona iwi ano hoki, ki a Iharaira.

4 Kia ata rite koutou, tenei whare, tenei whare o o koutou mātua, i o koutou wehenga ano, kia rite ki te mea i tuhituhia e Rawiri kingi o Iharaira, ki te mea ano hoki i tuhituhia e tana tamaiti e Horomona.

5 Me tu hoki koutou ki te wahi tapu; kia rite ano nga wehenga o nga whare o nga mtāua o o koutou tuakana, teina, o nga tamariki o te iwi, me te wehenga ano o nga whare o nga Riwaiti.

6 Ka patu ai i te kapenga, ka whakatapu ai i a koutou, ka whakapai ano hoki i o koutou tuakana, teina, kia rite ai ta ratou mahi ki ta Ihowa kupu i whakapuakina e Mohi.

7 A, i homai ano e Hohia ki te iwi, etahi reme, etahi kuao koati no roto i te kahui, enei katoa mo nga kapenga, hei mea ma te hunga katoa i reira: e toru tekau mano te maha, e toru mano nga puru. No nga taonga enei o te kingi.

8 A, i hihiko ano ona rangatira ki te homai ki te iwi, ki nga tohunga, ki nga Riwaiti; ko nga rangatira o te whare o te Atua, ko Hirikia, ko Hakaraia, ko Tehiere, homai ana e enei ki nga tohunga, *o etahi kararehe* hei mea kapenga, e rua mano e ono rau, a e toru rau nga puru.

9 Ko ona teina ano hoki ko Konania, ko Hemaia, ko Netaneere, me nga rangatira ano o nga Riwaiti, me Hahapia,

Digitized by Google

ratou ko Teiere, ko Iotapara, homai ana e ratou ki nga Riwaiti hei mea kapenga, e rima mano *o etahi kararehe*, a, e rima rau nga puru.

10 Na, kua rite *nga mea mo* te mahi, kua tu ano hoki nga tohunga ki o ratou turanga, me nga Riwaiti ano, tenei wehenga, tenei wehenga o ratou, hei whakarite mo ta te kingi i whakahau ai.

11 Katahi ka patua e ratou te kapenga, tauhiuhia atu ana nga toto e nga ringa o nga tohunga; a, na nga Riwaiti i tihore.

12 I tangohia atu ano hoki e ratou nga tahunga tinana, kia hoatu ai *he mea* e ratou ki nga wehenga o nga whare o nga mātua o te iwi, hei whakahere ki a Ihowa, kia rite ai ki te mea i tuhituhia ki te pukapuka a Mohi: pena ana ano ratou ki nga kau.

13 A, tunua ana e ratou te kapenga ki te ahi, rite tonu *ta ratou* ki te tikanga. Ko *era atu* mea tapu ia i kohuatia e ratou ki nga kohua, ki nga pāta, ki nga hopane, a, hohoro tonu te tuwha ma te iwi katoa.

14 A, muri iho ka takā e ratou ma ratou ko nga tohunga; i runga tonu hoki nga tohunga nga tama a Arona i te whakaeke i nga tahunga tinana, i te ngako, a po noa; no reira ko nga Riwaiti hei taka ma ratou tahi ko nga tohunga ko nga tama a Arona.

15 I to ratou turanga ano nga kai waiata, nga tamariki a Ahapa, ko ta Rawiri hoki ia i whakahau ai, ratou ko Ahapa, ko Hemana, ko Ierutunu matakite o te kingi. Na, nga kai tiaki kuwaha i tenei kuwaha, i tenei kuwaha ratou; kihai hoki i ahei kia mahue ta ratou mahi; a ko o ratou tuakana, ko nga Riwaiti hei taka ma ratou.

16 Na, oti ake te mahi katoa ki a Ihowa i taua rangi ano, ara, te whakarite i te kapenga, me te whakaeke ano i nga tahunga tinana ki runga ki te aata a Ihowa, te pera ano me ta Kingi Hohia i whakahau ai.

17 Na, ka whakaritea te kapenga e nga tamariki a Iharaira i kitea ki reira i taua wa, me te hakari taro rewenakore, e whitu nga ra.

18 Kahore hoki he kapenga hei rite mo tera i meatia i roto i a Iharaira, no nga rangi ano o Hamuera poropiti: kahore hoki he kapenga i meatia e nga kingi katoa o Iharaira hei rite mo ta Hohia i mea ai, ratou ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, ko Hura katoa, ratou ko te hunga o Iharaira i reira, me nga tangata ano o Hiruharama.

19 No te tekau ma waru o nga tau o te kingitanga o Hohia i meatia ai tenei kapenga.

20 ¶ I muri i tenei katoa, i te mea ka oti i a Hohia te temepara te whakapai, ka haere mai a Neko kingi o Ihipa ki te tatau ki Karakemihi i te taha o Uparati, a, puta mai ana a Hohia ki te tu i a ia.

21 Katahi tera ka tono tangata mai ki a ia, hei mea mai, Ko te aha ta taua, e te kingi o Hura? ehara taku inaianei i te mea ki a koe; engari ki te whare ka whawhaitia nei e ahau; kua mea nei hoki te Atua ki a au kia hohoro taku. Kei pokanoa koe ki ta te Atua; kei a au hoki ia, kei whakangaro ia i a koe.

22 Heoi kihai te mata o Hohia i tahuri atu i a ia. Whakaahua ke ana ia i a ia ano, he mea kia whawhai raua; kihai ano hoki i whakarongo ki nga kupu a Neko, he mea no roto mai i te mangai o te Atua; a, haere ana ki te whawhai ki te raorao iMekiro.

23 Katahi ka kopere mai nga kai kopere ki a Kingi Hohia. A ka mea te kingi ki ana tangata, Kawea atu ahau; he nui rawa hoki toku tūnga.

24 Na, ka tangohia ia e ana tangata i runga i te hariata, a, utaina atu ana ki runga ki te tuarua o ana hariata, kawea atu ana e ratou ki Hiruharama, a, mate iho ia: na, tanumia ana ia i roto i nga urupa o ona mātua. A, tangihia ana a Hohia e Hura katoa ratou ko Hiruharama.

25 ¶ A, i waiatatia ano e Heremaia he apakura mo Hohia; i korerotia ano hoki a Hohia e nga kai waiata, e nga tane, e nga wahine, i a ratou apakura, a taea noatia tenei ra; waiho iho ano hoki e ratou hei tikanga ma Iharaira. Nana, kei roto na i nga tangi whakaoriori.

26 Na, era atu meatanga a Hohia, me ana mahi atawhai, he mea i rite tonu ki nga mea i tuhituhia ki te ture a Ihowa,

27 Ana meatanga, o mua, o muri, nana, kei te tuhituhi i roto i te pukapuka o nga kingi o Iharaira, o Hura.

UPOKO 36.

KATAHI ka mau te iwi o te whenua ki a Iehoahata tama a Hohia, a, meinga ana ia e ratou hei kingi i muri i tona pāpā ki Hiruharama.

2 E rua tekau ma toru nga tau o Iehoahata i tona kingitanga ai, a, e toru nga marama i kingi ai ia ki Hiruharama.

3 Na, ka whakatakā ia e te kingi o Ihipa i Hiruharama; a, tangohia ana e

Digitized by Google

tera i taua whenua, hei utu he, kotahi rau nga taranata hiriwa me te taranata koura.

4 I meinga ano tona tuakana a Eriakimi e te kingi o Ihipa hei kingi mo Hura, mo Hiruharama: whakawhitia ketia ake tona ingoa ko Iehoiakimi. Na, tangohia atu ana to tenei teina, a Iehoahata, e Neko, kawea atu ana e ia ki Ihipa.

5 ¶ E rua tekau ma rima nga tau o Iehoiakimi i tona kingitanga ai, a, kotahi tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama; he kino ano hoki tana mahi ki te titiro a Ihowa, a tona Atua.

6 Heoi whakaekea mai ana ia e Nepukaneha kingi o Papurona, herea iho ki nga mekameka, he mea kia kawea ia ki Papurona.

7 I tangohia atu ano e Nepukaneha nga oko o te whare o Ihowa ki Papurona, hoatu ana e ia ki roto ki tona temepara i Papurona.

8 Na, era atu meatanga a Iehoiakimi, me ana mea whakarihariha i mea ai, me ana tikanga i kitea, nana, kei te tuhituhi i roto i te pukapuka o nga kingi o Iharaira raua ko Hura: a, ko tana tama ko Iehoiakini hei kingi i muri i a ia.

9 ¶ E waru nga tau o Iehoiakini i tona kingitanga ai, e toru nga marama tekau nga ra i kingi ai ia ki Hiruharama. He kino ano hoki tana mahi ki ta Ihowa titiro.

10 Na, i te takanga o te tau, ka tono tangata mai a Kingi Nepukaneha, a, kawea atu ana ia ki Papurona, me nga oko papai ano hoki o te whare o Ihowa; a, meinga ana e ia tona tuakana a Terekia hei kingi mo Hura, mo Hiruharama.

11 ¶ E rua tekau ma tahi nga tau o Terekia i tona kingitanga ai, a, kotahi tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama.

12 A, he kino tana mahi ki te titiro a Ihowa, a tona Atua; kihai hoki ia i whakaiti i a ia i te aroaro o te poropiti o Heremaia *e korero mai ana* i ta te mangai o Ihowa.

13 I whakakeke ano hoki ia ki a Kingi Nepukaneha, nana nei ia i whakaoati ki te Atua; heoi whakamarokia ana e ia tona kaki, whakapakeketia ana e ia tona ngakau, kihai i tahuri atu ki a Ihowa, ki te Atua o Iharaira.

14 ¶ Me nga rangatira ano hoki o nga tohunga, o te iwi, nui noa atu ta ratou kino; i rite tonu ki nga mea whakarihariha katoa o nga tauiwi; whakapokea iho ano hoki e ratou te whare o Ihowa i whakatapua nei e ia ki Hiruharama.

15 A, i ungā mai ano e Ihowa, e te Atua o o ratou mātua ana karere ki a ratou hei whakapuaki *i tana kupu;* maranga wawe ana ia ki te tono, he tohu hoki nana i tona iwi, i tona nohoanga.

16 Heoi tawaia iho e ratou nga karere a te Atua, whakahaweatia ana āna kupu, tukinotia ana āna poropiti, a ara noa te riri a Ihowa ki tona iwi; a, kahore noa iho he whakaoranga.

17 Na, kawea mai ana e ia te kingi o nga Karari ki a ratou, a, patua iho e ia a ratou taitamariki ki te hoari i roto i te whare o to ratou wahi tapu; kihai i tohungia e ia te taitama, te kotiro, te kaumatua, te koroheke tuara-piko; hoatu katoa ana e ia ki tona ringa.

18 Na, nga oko katoa o te whare o te Atua, nga mea nui, nga mea iti, nga taonga o te whare o Ihowa, me nga taonga o te kingi ratou ko ona rangatira; kawea katoatia ana e ia ki Papurona.

19 Tahuna ake e ratou te whare o te Atua, wahia iho e ratou te taiepa o Hiruharama, tahuna ana e ratou nga whare papai katoa ki te ahi, ngaro rawa i a ratou nga oko katoa e matenuitia ana.

20 Whakahekea atu ana hoki e ia te hunga i toe i te hoari ki Papurona, a, hei pononga ratou mana, ma ana tamariki, a taea noatia te kingitanga o Pahia.

21 Hei whakaritenga mo te kupu a Ihowa i whakapuakina e Heremaia; kia koa ra ano te whenua i ona hapati: he hapati hoki āna i nga ra katoa o te whakangaromanga; kia rite ra ano nga tau e whitu tekau.

22 Na, i te tuatahi o nga tau o Hairuha kingi o Pahia ka whakamanā te kupu a Ihowa i whakapuakina e Heremaia, ka whakaohokia e Ihowa te wairua o Hairuha kingi o Pahia. Na, ka tukua atu e tera tana karanga puta noa i tona kingitanga; he mea tuhituhi ano nana; i mea ia,

23 Ko te kupu tenei a Hairuha kingi o Pahia, Kua oti nga kingitanga katoa o te whenua te homai ki a au e Ihowa, e te Atua o nga rangi; kua whakahaua mai ano hoki ahau e ia kia hangā he whare mona ki Hiruharama, ki tera i Hura. Ko wai *tenei* o koutou o tona iwi katoa? Ko Ihowa ko tona Atua hei hoa mona, a, mana e haere.

Digitized by Google

KO ETERA.

UPOKO 1.

NA, i te tuatahi o nga tau o Hairuha kingi o Pahia, ka whakamanā te kupu a Ihowa i whakapuakina e Heremaia, ka whakaohokia e Ihowa te wairua o Hairuha kingi o Pahia. Na, ka tukua atu e tera tana karanga puta noa i tona kingitanga; he mea tuhituhi ano nana; i mea ia,

2 Ko te kupu tenei a Hairuha kingi o Pahia, Kua oti nga kingitanga katoa o te whenua te homai ki a au e Ihowa, e te Atua o nga rangi; kua whakahaua mai ano hoki ahau e ia kia hangā he whare mona ki Hiruharama, ki tera i Hura.

3 Ko wai *tenei* o koutou o tona iwi katoa? Ko tona Atua hei hoa mona; kia haere atu hoki ia ki Hiruharama, ki tera i Hura, kī te hanga i te whare o Ihowa Atua o Iharaira, ko ia nei te Atua, kei Hiruharama ano ia.

4 Na, ki te mea kua mahue tetahi ki te wahi i noho ai ia, ma nga tangata o tona wahi ia e whakaneke ake ki te hiriwa, ki te koura, ki te taonga, ki nga kararehe, hei tapiri mo nga mea homai noa mo te whare o te Atua *e noho nei* ki Hiruharama.

5 ¶ Na, ka whakatika ake nga upoko o nga mātua o Hura raua ko Peniamine, ratou ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, ko te hunga katoa i whakaohokia nei o ratou wairua e te Atua, ka mea ki te haere ki te hanga i te whare o Ihowa e *noho* nei ki Hiruharama.

6 Na, ka whakakahangia o ratou ringa e nga tangata katoa i tetahi taha, i tetahi taha o ratou, ka meatia mai nga oko hiriwa, he koura, he taonga, he kararehe, me nga mea utu nui, he mea tapiri mai ki nga mea homai noa katoa.

7 ¶ A, i whakaputaina mai ano ki waho e Kingi Hairuha nga oko o te whare o Ihowa i kawea atu nei e Nepukaneha i Hiruharama, i meatia atu nei e ia ki roto ki te whare o ona atua.

8 I whakaputaina mai ano enei e Hairuha kingi o Pahia, he mea mea mai na Mitirerata na te kai tiaki taonga, taua atu ana e ia ki a Hehepatara rangatira o Hura.

9 Ko te maha ano tenei o aua mea: E toru tekau nga peihana koura, kotahi mano nga peihana hiriwa, e rua tekau ma iwa nga maripi,

10 E toru tekau nga hāka koura; nga hāka hiriwa, he *ahua* ke, e wha rau kotahi tekau; etahi oko ke, kotahi mano.

11 Nga oko katoa, nga mea koura, nga mea hiriwa, e rima mano e wha rau. Ko enei katoa i kawea atu e Hehepatara i te kawenga atu o nga whakarau i Papurona ki Hiruharama.

UPOKO 2.

NA, ko nga tamariki enei o te kawanatanga i haere atu i roto i nga whakarau, i te hunga i whakahekea atu nei, i era i whakahekea atu e Nepukaneha kingi o Papurona ki Papurona: na, hoki mai ana ratou ki Hiruharama ki Hura, ki tona pa, ki tona pa.

2 Haere tahi mai ana ratou ko Terupapere; Ko Hehua, ko Nehemia, ko Heraia, ko Reeraia, ko Mororekai, ko Pirihana, ko Mitipara, ko Pikiwai, ko Rehumu, ko Paana. Te tokomahatanga o nga tangata o te iwi o Iharaira:

3 Nga tamariki a Paroho, e rua nga mano kotahi rau e whitu tekau ma rua.

4 Nga tamariki a Hepatia, e toru rau e whitu tekau ma rua.

5 Nga tamariki a Araha, e whitu rau e whitu tekau ma rima.

6 Nga tamariki a Pahata-moapa, no nga tamariki a Hehua a Ioapa, e rua mano e waru rau kotahi tekau ma rua.

7 Nga tamariki a Erama, kotahi mano e rua rau e rima tekau ma wha.

8 Nga tamariki a Tatu, e iwa rau e wha tekau ma rima.

9 Nga tamariki a Takai, e whitu rau e ono tekau.

10 Nga tamariki a Pani, e ono rau e wha tekau ma rua.

11 Nga tamariki a Pepai, e ono rau e rua tekau ma toru.

Digitized by Google

12 Nga tamariki a Atakara, kotahi mano e rua rau e rua tekau ma rua.
13 Nga tamariki a Aronikama, e ona rau e ono tekau ma ono.
14 Nga tamariki a Pikiwai, e rua mano e rima tekau ma ono.
15 Nga tamariki a Arini, e wha rau e rima tekau ma wha.
16 Nga tamariki a Atere a Hetekia, e iwa tekau ma waru.
17 Nga tamariki a Petai, e toru rau e rua tekau ma toru.
18 Nga tamariki a Ioraha, kotahi rau kotahi tekau ma rua.
19 Nga tamariki a Hahumu, e rua rau e rua tekau ma toru.
20 Nga tamariki a Kipara, e iwa tekau ma rima.
21 Nga tamariki a Pete-rehema, kotahi rau e rua tekau ma toru.
22 Nga tangata o Netopa, e rima tekau ma ono.
23 Nga tangata o Anatoto, kotahi rau e rua tekau ma waru.
24 Nga tamariki a Atamawete, e wha tekau ma rua.
25 Nga tamariki a Kiriata-arimi, a Kepira, a Peeroto, e whitu rau e wha tekau ma toru.
26 Nga tamariki a Rama, a Kapa, e ono rau e rua tekau ma tahi.
27 Nga tangata o Mikimaha, kotahi rau e rua tekau ma rua.
28 Nga tangata o Pete-ere, o Hai, e rua rau e rua tekau ma toru.
29 Nga tamariki a Nepo, e rima tekau ma rua.
30 Nga tamariki a Makapihi, kotahi rau e rima tekau ma ono.
31 Nga tamariki a tetahi atu Erama, kotahi mano e rua rau e rima tekau ma wha.
32 Nga tamariki a Harimi, e toru rau e rua tekau.
33 Nga tamariki a Roro, a Hariri, a Ono, e whitu rau e rua tekau ma rima.
34 Nga tamariki a Heriko, e toru rau e wha tekau ma rima.
35 Nga tamariki a Henaa, e toru mano e ono rau e toru tekau.
36 ¶ Nga tohunga: Ko nga tamariki a Ieraia, o te whare o Hehua, e iwa rau e whitu tekau ma toru;
37 Ko nga tamariki a Imere, kotahi mano e rima tekau ma rua.
38 Ko nga tamariki a Pahuru, kotahi mano e rua rau e wha tekau ma whitu.
39 Ko nga tamariki a Harimi, kotahi mano kotahi tekau ma whitu.
40 ¶ Nga Riwaiti: Ko nga tamariki a Hehua, a Karamiere; no nga tamariki a Horawia, e whitu tekau ma wha.
41 ¶ Nga kai waiata: Ko nga tamariki a Ahapa, kotahi rau e rua tekau ma waru.
42 ¶ Nga tamariki a nga kai tiaki kuwaha: Ko nga tamariki a Harumu, ko nga tamariki a Atere, ko nga tamariki a Taramono, ko nga tamariki a Akupu, ko nga tamariki a Hatita, ko nga tamariki a Hopai: huihuia kotahi rau e toru tekau ma iwa.
43 ¶ Nga Netinimi: Ko nga tamariki a Tiha, ko nga tamariki a Hahupa, ko nga tamariki a Tapaoto,
44 Ko nga tamariki a Keroho, ko nga tamariki a Hiaha, ko nga tamariki a Parono,
45 Ko nga tamariki a Repana, ko nga tamariki a Hakapa, ko nga tamariki a Akupu,
46 Ko nga tamariki a Hakapa, ko nga tamariki a Haramai, ko nga tamariki a Hanana,
47 Ko nga tamariki a Kirere, ko nga tamariki a Kahara, ko nga tamariki a Reaia,
48 Ko nga tamariki a Retini, ko nga tamariki a Nekora, ko nga tamariki a Katama,
49 Ko nga tamariki a Uha, ko nga tamiriki a Pahea, ko nga tamariki a Pehai,
50 Ko nga tamariki a Ahana, ko nga tamariki a Meunimi, ko nga tamariki a Nepuhimi,
51 Ko nga tamariki a Pakapuku, ko nga tamariki a Hakupa, ko nga tamariki a Harahuru,
52 Ko nga tamariki a Patarutu, ko nga tamariki a Mehira, ko nga tamariki a Haraha,
53 Ko nga tamariki a Parakoho, ko nga tamariki a Hihera, ko nga tamariki a Tamaha,
54 Ko nga tamariki a Netia, ko nga tamariki a Hatipa.
55 ¶ Nga tamariki a nga tangata a Horomona: Ko nga tamariki a Hotai, ko nga tamariki a Hoperete, ko nga tamariki a Perura,
56 Ko nga tamariki a Taara, ko nga tamariki a Tarakono, ko nga tamariki a Kirere,
57 Ko nga tamariki a Hepatia, ko nga tamariki a Hatira, ko nga tamariki a Pokerete o Tepaimi, ko nga tamariki a Ami.
58 Nga Netinimi katoa, ratou ko nga tamariki a nga tangata a Horomona, e toru nga rau e iwa tekau ma rua.

Digitized by Google

59 Na, ko nga mea enei i haere atu i Tere-mera, i Tere-hareha, i Kerupu, i Arana, i Imere; otiia kihai i taea e ratou te whakaatu te whare o o ratou pāpā, me to ratou kawai, no Iharaira ranei ratou.

60 Ko nga tamariki a Teraia, ko nga tamariki a Topia, ko nga tamariki a Nekora, e ono rau e rima tekau ma rua.

61 ¶ Na, o nga tamariki a nga tohunga: ko nga tamariki a Hapaia, ko nga tamariki a Koto, ko nga tamariki a Paratirai; i tangohia hoki e ia tetahi o nga tamahine a Paratirai Kireari hei wahine mana, na, kua karangatia nei to ratou ingoa ki a ia.

62 I rapua e enei to ratou pukapuka whakapapa, ara, to te hunga whakapapa tupuna, heoi kihai i kitea: na, he poke ratou, mutu ake to ratou tohungatanga.

63 Katahi te kawana ka mea ki a ratou, kia kaua ratou e kai i nga mea tapu rawa, kia ara ake ra ano tetahi tohunga kei a ia nga Urimi me nga Tumimi.

64 ¶ Te huihui katoa, rupeke rupeke, e wha tekau ma rua mano e toru rau e ono tekau.

65 Tera atu ano etahi, ko a ratou pononga tane me a ratou pononga wahine: e whitu mano enei e toru rau e toru tekau ma whitu; a, e rua rau nga kai waiata, he tane, he wahine, i roto i a ratou.

66 O ratou hoiho e whitu rau e toru tekau ma ono; o ratou muera e rua rau e wha tekau ma rima.

67 O ratou kamera e wha rau e toru tekau ma rima; nga kaihe e ono mano e whitu rau e rua tekau.

68 ¶ Na, etahi o nga upoko o nga mātua, i to ratou haerenga mai ki te whare o Ihowa i Hiruharama, hihiko tonu ratou ki te homai mea hei whakatu mo te whare o te Atua ki tona wahi.

69 Rite tonu ki o ratou rawa nga mea i homai e ratou ki roto ki nga taonga mo te mahi, e ono tekau ma tahi mano nga moni koura, e rima nga mano o nga pauna hiriwa, me nga kakahu mo nga tohunga kotahi te rau.

70 Na noho ana nga tohunga, me nga Riwaiti, me etahi o te iwi, me nga kai waiata, me nga kai tiaki kuwaha, me nga Netinimi ki o ratou pa, me Iharaira katoa ano hoki ki o ratou pa.

UPOKO 3.

NA, kua taka mai te whitu o nga marama, a kei nga pa ano nga tamariki a Iharaira, na, me te mea he tangata kotahi te iwi ki te huihui mai ki Hiruharama.

2 Na, ko te turanga ki runga o Hehua tama a Iohereke, ratou ko ona teina ko nga tohunga, ko Terupapere ano hoki tama a Hearatiere, me ona teina, a, hangā ana e ratou te aata o te Atua o Iharaiara, hei whakaekenga atu mo nga tahunga tinana, kia rite ai ki te mea i tuhituhia ki te ture a Mohi, a ta te Atua tangata.

3 Na, whakaturia ana e ratou te aata ki tona turanga, no te mea i wehi ratou i nga tangata o aua whenua. Whakaekea atu ana hoki e ratou ki runga nga tahunga tinana ki a Ihowa, nga tahunga tinana o te ata, o te ahiahi.

4 I whakaritea ano hoki e ratou te hakari tihokahoka, tera i tuhituhia ra; i *whakaeke* ano i nga tahunga tinana o tenei ra, o tenei ra, rite tonu te maha, rite tonu nga tikanga, ko nga mea ano mo tenei ra i tenei ra.

5 A, muri iho ko nga tahunga tinana tūturu, ko o nga kowhititanga marama, ko o nga wa katoa i whakaritea e Ihowa, he mea whakatapu *nana*, me a te hunga katoa i whakahere noa mai i te whakahere ki a Ihowa.

6 No te ra tuatahi o te whitu o nga marama i timata ai ratou te whakaeke nga tahunga tinana ki a Ihowa. Kahore ano ia te turanga mo te temepara o Ihowa kia takoto noa.

7 Na, ka homai e ratou he hiriwa ki nga kai mahi kohatu, ki nga kamura, me etahi mea hei kai, hei inu, me te hinu ma nga Haironi, ma nga Tairani, hei mea mo etahi rakau hita kia kawea mai i Repanona ki te moana ki Hopa, kia rite ai ki te kupu homai a Hairuha kingi o Pahia ki a ratou.

8 ¶ Na, i te rua o nga tau o to ratou taenga mai ki te whare o te Atua ki Hiruharama, i te rua o nga marama, ka timata a Terupapere tama a Hearatiere, ratou ko Hehua tama a Iohereke, ko era atu ano hoki o o ratou teina, o nga tohunga, o nga Riwaiti, me te hunga katoa i haere mai i roto i te whakaraunga ki Hiruharama. I whakaritea ano e raua nga Riwaiti, te hunga e rua tekau, he maha atu ranei, o ratou tau, hei whakahoboro i te mahinga o te whare o Ihowa.

9 I tu ano hoki a Hehua, ratou ko ana

Digitized by Google

tama, ko ona teina, a Karamiere ratou ko ana tama, ko nga tama ano a Hura, ano kotahi tonu *tangata ratou*, hei whakahohoro i nga kai mahi o te whare o te Atua: nga tama a Henarara, ratou ko a ratou tama, ko o ratou teina ko nga Riwaiti.

10 Na, i te whakatakotoranga a nga kai mahii te turanga temepara o Ihowa, ka whakaturia e ratou nga tohunga, kakahu rawa nga kakahu, he tētere ano kei a ratou, me nga Riwaiti ano hoki nga tama a Ahapa e mau himipora ana, hei whakamoemiti mo Ihowa, hei pera ano me ta Rawiri kingi o Iharaira i whakarite ai.

11 Na, ka waiata ratou, ka whakamoemiti, ka whakawhetai atu ki a Ihowa, no te mea e pai ana ia, a, e mau tonu ana tana mahi tohu ki a Iharaira. Na, hamama katoa ana te iwi, he nui te hamamatanga; ka whakamoemiti atu ki a Ihowa, no te mea ka whakatakotoria nei te turanga o te whare o Ihowa.

12 Na, he tokomaha o nga tohunga, ratou ko nga Riwaiti, ko nga upoko o nga mātua, he koroheke nei ratou, a i kite ano i te whare tuatahi; te hanganga o te turanga mo tenei whare ki to ratou aroaro, tangi ana ratou, he nui te reo; he rahi ano ia te reo o etahi, he tokomaha, ki te hamama i te koa.

13 Na kihai te reo o te hamama koa i taea e te iwi te wehe i roto i te reo o te iwi e tangi ana: he nui hoki te hamamatanga i hamama ai te iwi, a ka rangona mai te reo i tawhiti.

UPOKO 4.

NA, te rongonga o nga hoa riri o Hura raua ko Peniamine e hangā ana e te hunga i whakaraua atu nei te temepara o Ihowa Atua o Iharaira.

2 Na, ko to ratou haerenga mai ki a Terupapere, ki nga upoko ana hoki o nga mātua, ka mea ki a ratou, Kia hanga tahi tatou; e rapu ana hoki matou i to koutou Atua, e pena ana me koutou; he patu whakahere tonu hoki ta matou ki a ia, no nga rangi ano o Etara-harono, o te kingi o Ahiria, i kawea mai ai matou ki konei.

3 Katahi a Terupapere, ratou ko Hehua, ko era atu o nga upoko o nga matua o Iharaira ka mea ki a ratou, Kahore he ahatanga a koutou ki a matou e hangā ai e koutou te whare mo to matou Atua, engari ma matou tahi e hanga, hei mea ki a Ihowa Atua o Iharaira; kia rite ai ki ta Kingi Hairuha, ki ta te kingi o Pahia, i whakahau mai ai ki a matou.

4 Na, ka whakawarea nga ringa o te iwi o Hura e te iwi o te whenua, whakararurarua ana ratou kei hanga *ratou*.

5 I utua ano e ratou etahi kai whakapuaki korero hei whakakahore mo ta ratou whakaaro i nga ra katoa a Hairuha kingi o Pahia, a tae noa ki te kingitanga o Tariuha kingi o Pahia.

6 I te kingitanga ano hoki o Ahahueruha, i te timatanga o tona kingitanga, ka tuhituhia atu e ratou ke kupu whakahe mo nga tangata o Hura, o Hiruharama.

7 ¶ I nga ra ano hoki o Arataherehe ka tuhituhi atu a Pihirama, a Mitiderata, a Tapeere ratou ko era atu o o ratou hoa ki a Arataherehe kingi o Pahia. Na, te tuhituhinga o te pukapuka, no Hiria nga reta; no Hiria ano hoki te whakamaoritanga.

8 Na Rehumu na te kai tiaki o nga ture raua ko Himihai ko te kai tuhituhi i tuhituhi atu te pukapuka whakahe mo Hiruharama ki a Arataherehe ki te kingi, koia tenei.

9 Na, *kei te tuhituhi* a Rehumu te kai tiaki ture, a Himihai te kai tuhituhi, ratou ko era atu o o ratou hoa, nga Rinai, nga Aparahataki, nga Taraperi, nga Aparahi, nga Arakewi; nga tangata o Papurona, nga Huhanaki, nga Rehawi, nga Erami,

10 Me era atu ano o nga iwi i whakahekea mai e Ahanapere e taua tangata nui, ingoa nui, a whakanohoia ana e ia ki nga pa o Hamaria, me era atu ano i tenei taha o te awa, i taua wa nei ano.

11 ¶ Ko nga kupu tenei o te pukapuka i tukua atu e ratou ki a ia, ara, ki a Kingi Arataherehe, Na o pononga na nga tangata i tenei taha o te awa, i taua wa nei ano.

12 Kia mohiotia tenei e te kingi, ko nga Hurai i haere mai i tou taha ki a matou, kua tae ki Hiruharama, kei te hanga ratou i taua pa tutu, kino; kua whakaturia e ratou nga taiepa, kua oti ano hoki nga turanga te honohono.

13 Na, kia mohiotia tenei e te kingi, ki te hangā tenei pa, ki te whakaturia *ano* te taiepa, e kore e homai e ratou nga takoha taonga, nga takoha tangata, nga takoha huarahi: penei ka hē i a koe nga moni a nga kingi.

14 Na, no te whare o te kingi ta matou kai, e kore ano hoki e tika kia titiro atu

Digitized by Google

matou ki te kingi e whakaititia ana, koia matou ka unga tangata atu nei kia mohio ai te kingi.

15 Kia rapu ai *tetahi* i roto i te pukapuka whakamahara a ou mātua, kia kite ai koe i roto i te pukapuka whakamahara, kia mohio ai, he pa tutu tenei pa, e he ana ki nga kingi, ki nga whenua, he whakaoho whakakeke ta ratou i reira i mua: ko te mea ano tenei i whakangaromia ai tenei pa.

16 Me whakaatu tenei e matou ki te kingi, ara, Ki te hangā tenei pa, a ka whakaturia ona taiepa, na, kahore he wahi mou i tenei taha o te awa.

17 *Na*, ka tukua mai he kupu e te kingi ki a Rehumu ki te kai tiaki ture, ratou ko Himihai ko te kai tuhituhi, ko era atu ano o o raua hoa e noho ana i Hamaria, ki era atu ano hoki i tenei taha o te awa, Kia ora, i taua wa nei ano hoki.

18 Kua ata korerotia ki toku aroaro te pukapuka i tukua mai e koutou ki a matou.

19 Na, kua whakahau nei ahau, a kua rapua, kua kitea he pa whakakeke tena i mua ki nga kingi; he mahi tutu, he mahi whakakeke ta reira.

20 He nui ano hoki nga kingi o Hiruharama i kingi ki nga *whenua* katoa i tena taha o te awa; i hoatu ano hoki nga takoha taonga, nga takoha tangata, nga takoha huarahi ki a ratou.

21 Na, kiia e korua kia whakamutua te mahi a ena tangata, kia kaua hoki tena pa e hangā, kia hoatu ra ano e ahau tetahi *atu* ture.

22 Na, kia tupato kei mangere korua ki tenei mea: me tuku koia te he kia tupu hei he mo nga kingi?

23 ¶ Heoi, te korerotanga o nga kupu o te pukapuka a Kingi Arataherehe ki te aroaro o Rehumu, o Himihai kai tuhituhi, ratou ko o ratou hoa, hohoro tonu atu ratou ki Hiruharama ki nga Hurai, na, uaua tonu te ringa i whakamutua ai ta ratou.

24 Na, kua mutu te mahi o te whare o te Atua i Hiruharama. Mutu ake, a taea noatia te rua o nga tau o te kingitanga o Tariuha kingi o Pahia.

UPOKO 5.

KATAHI nga poropiti, a Hakai poropiti, raua ko Hakaraia, tama a Iro, ka poropiti ki nga Hurai i Hura, i Hiruharama, i runga i te ingoa o te Atua o Iharaira, he mea hoki ki a ratou.

2 Na, ko te marangatanga ake o Terupapere tama a Hearatiere, raua ko Hehua tama a Iohereke, timataia ana e raua te hanga i te whare o te Atua i Hiruharama: i a raua ano hoki nga poropiti o te Atua hei hoa mo raua.

3 ¶ I taua wa ano ka tae mai ki a ratou a Tatanai kawana o tenei taha o te awa, raua ko Hetara-potonai, me o raua hoa, a ka mea ki a ratou, Na wai koutou i whakahau kia hangā tenei whare, kia whakaotia tenei taiepa?

4 Na, he penei ta matou kupu ki a ratou, Ko wai nga ingoa o nga kai hanga o tenei whare?

5 Heoi i runga i nga kaumatua o nga Hurai te kanohi o to ratou Atua, i kore ai ta ratou i whakamutua, kia tae atu ra ano taua mea ki a Tariuha: katahi ka whakahokia mai e ratou te kupu mo tenei mea, he mea tuhituhi.

6 ¶ Ko nga kupu *tenei* o te pukapuka i tukua atu e Tatanai, e te kawana o tenei taha o te awa, raua ko Hetara-potonai, me ona hoa, me nga Aparahaki i tenei taha o te awa, ki a Kingi Tariuha.

7 I tukua atu e ratou he pukapuka ki a ia; a, ko nga mea tenei i tuhituhia; Ki a Kingi Tariuha. Tena nga pai katoa.

8 Kia mohiotia tenei e te kingi, I haere atu matou ki te whenua o Hura, ki te whare o te Atua nui e hangā mai nei ki nga kohatu nui, a, e whakatakotoria ana he rakau ki nga taha: hohoro tonu, tere tonu tenei mahi a o ratou ringaringa.

9 Katahi matou ka ui atu ki aua kaumatua; he penei ta matou kupu ki a ratou, Na wai koutou i whakahau kia hangā tenei whare, kia whakaotia enei taiepa?

10 I uia ano e matou o ratou ingoa, kia whakaaturia atu ai ki a koe, kia tuhituhia ai e matou nga ingoa o o ratou tino tangata.

11 Na, ko ta ratou kupu tenei i whakahokia mai ki a matou, He pononga matou na te Atua o te rangi, o te whenua, a, e hanga ana i te whare i hangā i mua noa atu, ka maha nei nga tau; he nui te kingi o Iharaira nana nei i hanga, i whakaoti.

12 Heoi, i te mea ka whakaoho o matou mātua i te Atua o te rangi kia riri, ka hoatu ratou e ia ki te ringa o Nepukaneha Karari kingi o Papurona: nana tenei whare i wahi, a whakaraua atu ana e ia te iwi ki Papurona.

13 I te tuatahi ia o nga tau o Hairuha

Digitized by Google

kingi o Papurona, ka whakapuakina he tikanga e Kingi Hairuha kia hangā tenei whare o te Atua.

14 Na, nga oko, nga mea koura, hiriwa, o te whare o te Atua, i tangohia nei e Nepukaneha i roto i te temepara i Hiruharama, a, kawea atu ana e ia ki te temepara o Papurona, i tangohia mai ano era e Kingi Hairuha i roto i te temepara o Papurona, a, hoatu ana ki *tetahi tangata*, tona ingoa ko Hehepatara, i meinga nei e ia hei kawana.

15 I mea ano ia ki a ia, Tangohia atu enei mea, haere, kawea atu ki te temepara i Hiruharama; kia hangā hoki te whare o te Atua ki tona wahi.

16 Na, ko te haerenga mai o taua Hehepatara, whakatakotoria ana e ia te turanga mo te whare o te Atua i Hiruharama: ko te hanganga ano tenei o *te temepara*, o reira na ano, a mohoa noa nei; heoi kahore ano kia oti noa.

17 Na, ki te mea e pai ana ki ta te kingi, kia rapu *tetahi* i roto i te whare taonga o te kingi i kona i Papurona, koia ranei? i whakatakotoria ranei he tikanga e Kingi Hairuha kia hangā tenei whare o te Atua ki Hiruharama? kia meatia mai ano hoki e te kingi tana e pai ai mo tenei mea ki a matou.

UPOKO 6.

KATAHI ka whakapuakina e Tariuha he tikanga, a ka rapua i roto i te whare pukapuka, kei reira nei nga taonga e rongoa ana i Papurona.

2 Na, kua kitea ki Akameta, i roto i te whare kingi i te whenua o nga Meri, he pukapuka, me tetahi kupu whakamahara i tuhituhia ki roto; koia tenei:

3 I te tuatahi o nga tau o Kingi Hairuha i whakapuakina he tikanga e Kingi Hairuha mo te whare o te Atua i Hiruharama, Kia hangā te whare, te wahi e patu ai ratou i nga patunga tapu, kia u ano hoki te whakatakoto o nga turanga; kia ono tekau whatianga tona tiketike, kia ono tekau whatianga tona whanui.

4 Kia toru nga rarangi o nga kohatu nui, kia kotahi hoki rarangi o te rakau hou: me hoatu ano nga utu i roto i te whare o te kingi.

5 Me whakahoki ano hoki nga oko, nga mea koura, nga mea hiriwa, o te whare o te Atua, i tangohia mai nei e Nepukaneha i roto i te temepara i Hiruharama, a kawea mai ana e ia ki Papurona; me kawe atu ano ki te temepara i Hiruharama, ki tona wahi, ki tona wahi, ka whakatakoto ai ki te whare o te Atua.

6 Na, e Tatanai, e te kawana i tera taha o te awa, e Hetara-potonai, me o koutou hoa me nga Aparahaki, i tera taha o te awa, kia matara mai koutou i reira.

7 Waiho noa iho te mahinga o tena whare o te Atua. Ma te kawana o nga Hurai, ratou ko nga kaumatua o nga Hurai, e hanga tena whare o te Atua ki tona wahi.

8 Tenei ano hoki tetahi tikanga aku mo ta koutou e mea ai ki nga kaumatua o ena Hurai, hei mea mo te hanganga o tenei whare o te Atua: Me hoatu etahi o nga taonga o te kingi, o te takoha i tera taha o te awa, ki ena tangata, hei utu mea, kei whakawarea ratou.

9 Na, nga mea e kore ana i a ratou, nga kuao puru, nga hipi toa, nga reme hei tahunga tinana ma te Atua o te rangi, te witi, te tote, te waina, te hinu, nga mea e whakaritea e nga tohunga i Hiruharama, kei mahue te hoatu ki a ratou i tena ra, i tena ra.

10 Kia whakaherea atu ai e ratou etahi whakahere kakara ki te Atua o te rangi, kia inoi ano hoki mo te kingi ratou ko ana tama, kia ora.

11 Ko taku tikanga ano tenei, Ki te whakaputaia ketia tenei kupu e tetahi, kia unuhia mai he rakau i roto i tona whare, a ka oti te whakatu, me tarona ia ki runga; kia meinga ano hoki tona whare hei puranga paru hei utu mo taua *mahi*.

12 Na, ma te Atua nana nei i mea kia noho tona ingoa ki reira, e huna nga kingi katoa, me nga iwi, ina totoro mai o ratou ringa ki te whakaputa ke, ki te whakangaro i tena whare o te Atua i Hiruharama. Naku na Tariuha te tikanga i whakatakoto; kia hohoro te meatanga.

13 ¶ Katahi a Tatanai te kawana o tenei taha o te awa, a Hetara-potonai me o raua hoa, ka pera me ta Kingi Tariuha i mea mai ai; hohoro tonu ta ratou meatanga.

14 Na, kei te hanga nga kaumatua o nga Hurai; tika tonu ta ratou, he mea na te poropititanga a Hakai poropiti, raua ko Hakaraia tama a Iro. Heoi hanga ana ratou, a oti ake; i rite tonu ki te whakahaunga a te Atua o Iharaira, ki te whakahaunga a Hairuha, a Tariuha, a Arataherehe kingi o Pahia.

15 No te toru o nga ra o te marama Arara i oti ai tenei whare, ko te ono

Digitized by Google

ano ia o nga tau o te kingitanga o Kingi Tariuha.

16 ¶ Na, nga tamariki a Iharaira, nga tohunga, nga Riwaiti, me era atu o nga tamariki o te whakaraunga, taia ana e ratou te kawa o tenei whare o te Atua; koa tonu hoki ratou.

17 Whakaherea ana e ratou i te tainga o te kawa o tenei whare o te Atua, kotahi rau nga puru, e rua rau nga hipi toa, e wha rau nga reme; a hei whakahere hara mo Iharaira katoa, kotahi tekau ma rua nga koati toa, he mea whakarite ki te maha o nga iwi o Iharaira.

18 I whakaturia ano hoki e ratou nga tohunga, tenei wehenga, tenei wehenga, me nga Riwai ano hoki tenei ropu, tenei ropu, mo nga mahi ki te Atua i Hiruharama; he mea whakarite ki te mea i tuhituhia ki te pukapuka a Mohi.

19 I *te* tekau ma wha o te marama tuatahi ka whakarite nga tamariki o te whakaraunga i te kapenga.

20 I purea hoki nga tohunga, ratou tahi ko nga Riwaiti, he mea pure ratou katoa, a, patua ana e ratou te kapenga ma nga tamariki katoa o te whakaraunga, ma o ratou tuakana, ma nga tohunga, ma ratou ake ano hoki.

21 I kai ano hoki nga tamariki a Iharaira i hoki mai nei i te whakaraunga, me te hunga katoa i mawehe mai nei ki a ratou i roto i te poke o nga iwi o te whenua, ki te rapu i a Ihowa, i te Atua o Iharaira.

22 I whakaritea ano e ratou te hakari o te taro rewena-kore, e whitu nga ra, koa tonu ano hoki ratou. Na Ihowa hoki ratou i mea kia koa, nana hoki i whakaanga mai te ngakau o te kingi o Ahiria ki a ratou, i whakakaha ai ia i o ratou ringaringa ki te mahi i te whare o te Atua, o te Atua o Iharaira.

UPOKO 7.

I MURI iho i enei mea, i te kingitanga o Arataherehe kingi o Pahia, na, ko Etera tama a Heraia, tama a Ataria, tama a Hirikia,

2 Tama a Harumu, tama a Haroko, tama a Ahitupu,

3 Tama a Amaria, tama a Ataria, tama a Meraioto,

4 Tama a Terahia, tama a Uti, tama a Puki,

5 Tama a Apihua, tama a Pinehaha, tama a Ereatara, tama a Arona a te tino tohunga:

6 I haere mai tenei Etera i Papurona. He karaipi hohoro ano ia ki te ture a Mohi i homai nei e Ihowa, e te Atua o Iharaira. I runga ano i a ia te ringa o Ihowa, o tona Atua, a hoatu ana e te kingi ki a ia nga mea katoa i tonoa e ia.

7 I haere mai ano hoki etahi o nga tamariki a Iharaira, o nga tohunga ano hoki, o nga Riwaiti, o nga kai waiata, o nga kai tiaki keti, o nga Netinimi, ki Hiruharama i te whitu o nga tau o Kingi Arataherehe.

8 Na, kua tae mai ia ki Hiruharama i te rima o nga marama o te whitu o nga tau o te kingi.

9 No te tuatahi hoki *o nga ra* o te marama tuatahi i timata ai ia *te* haere mai i Papurona, a, no te tuatahi *o nga ra* o te rima o nga marama i tae mai ai ki Hiruharama, i runga hoki i a ia te ringa pai o tona Atua.

10 I whakatikaia hoki e Etera tona ngakau, mea *tonu ia* kia rapua te ture a Ihowa, kia mahia ano hoki, kia whakaakona ano a Iharaira ki nga tikanga me nga whakaritenga whakawa.

11 ¶ Na, ko nga kupu tenei o te pukapuka i hoatu e Kingi Arataherehe ki te tohunga, ki a Etera; he karaipi ano *ia*, he karaipi no nga kupu o nga whakahaunga a Ihowa, no ana tikanga ano hoki ki a Iharaira.

12 Na Arataherehe kingi o nga kingi ki te tohunga, ki a Etera, ki te karaipi o te ture a te Atua o te rangi: kia mau pu *te rongo*, i taua wa nei ano.

13 Ko taku tikanga tenei ka whakatakotoria atu nei; Na, te hunga katoa o te iwi o Iharaira, o ona tohunga ano hoki, o nga Riwaiti i toku kingitanga e whai ngakau ana kia haere ki Hiruharama, me haere tahi ano koutou.

14 He mea unga na hoki koe na te kingi, ratou ko ona kai whakatakoto whakaaro tokowhitu, ki te ui i nga mea o Hura, o Hiruharama, kia rite ai ki te ture a tou Atua i tou ringa na.

15 Ki te kawe ano hoki i te hiriwa, i te koura i hoatu noa atu nei e te kingi, ratou ko ona kai whakatakoto whakaaro ki te Atua o Iharaira, kei Hiruharama nei tona nohoanga,

16 I te hiriwa katoa ano hoki, me te koura e kitea e koe ki te kawanatanga katoa o Papurona, i nga mea homai noa ano hoki a te iwi, a nga tohunga, a te hunga e homai noa mai ana mo te whare o to ratou Atua i Hiruharama.

17 Kia hohoro ai te hoko e koe ki tenei moni nga puru, nga hipi toa, nga reme, nga whakahere toto-kore, me nga

Digitized by Google

ringihanga o aua *mea*, ka whakaeke ai ki runga ki te aata o te whare o to koutou Atua i Hiruharama.

18 Na, ta koutou ko ou teina e pai ai hei meatanga mo te toenga o te hiriwa, o te koura, meatia e koutou kia rite ki ta to koutou Atua e pai ai.

19 Na, nga oko ka hoatu nei ki a koe mo nga mahi o te whare o tou Atua, me hoatu e koe ki te aroaro o te Atua i Hiruharama.

20 Na, era atu mea e meatia ana mo te whare o tou Atua, a ka hoatu ano e koe, hoatu i roto i to te kingi whare taonga.

21 Na, tenei ahau a Kingi Aratahereherehe te whakatakoto nei i te tikanga ki nga kai tiaki taonga katoa i tera taha o te awa, na, nga mea katoa e tonoa i a koutou e Etera tohunga, e te karaipi o te ture o te Atua o te rangi, kia hohoro te meatia.

22 Ahakoa kotahi rau nga taranata hiriwa, ahakoa kotahi rau nga mehua witi, ahakoa kotahi rau nga pati waina, ahakoa kotahi rau nga pati hinu; me te tote ano, e kore *tona taimaha* e tuhituhia.

23 Nga mea katoa e kiia mai ana e te Atua o te rangi, me ata mahi marie mo te whare o te Atua o te rangi: he aha hoki i whai take ai, e riria mai ai te kingitanga o te kingi, ratou ko ana tama?

24 Kia mohio mai ano hoki koutou, Ko nga tohunga katoa, ko nga Riwaiti, ko nga kai waiata, ko nga kai tiaki keti, ko nga Netinimi, ko nga kai mahi o tenei whare o te Atua, e kore e tika kia tangohia he takoha taonga, he takoha tangata, he takoha huarahi i a ratou.

25 Na, mau ano, e Etera, (kei a koe na hoki to te Atua mohiotanga,) mau e whakarite nga kai whakarite whakawa, nga kai whakarongo totohe, hei whakarite whakawa mo nga iwi katoa i tera taha o te awa, hei te hunga katoa e mohio ana ki nga ture a tou Atua: na, te hunga kahore e mohio, ma koutou e whakaako.

26 Na, te tangata e kore e mahi i te ture a tou Atua, i te ture ano hoki a te kingi, kia hohoro te whakapa o te whiu ki a ia, te whakamate ranei, te pei atu ranei he whenua ke, me tango ranei ana taonga, me here ranei.

27 ¶ Kia whakapaingia a Ihowa te Atua o o tatou mātua, nana nei i homai *te whakaaro* penei ki roto ki te ngakau o te kingi, ara, kia whakapaipaia te whare o Ihowa i Hiruharama;

28 Nana hoki i whakaputa aroha mai ki a au i te aroaro o te kingi, ratou ko ana kai whakatakoto whakaaro, o nga rangatira rarahi ano hoki a te kingi. Na, kua whai kaha ahau; i runga hoki i a au te ringa o Ihowa, o toku Atua. Na, ka huihuia e ahau etahi tino tangata i roto i a Iharaira, hei hoa haere moku ki runga.

UPOKO 8.

NA, ko nga upoko enei o o ratou mātua, ko nga whakapaparanga ano enei o te hunga i haere hei hoa moku i Papurona, i te kingitanga o Kingi Aratahereherehe.

2 O nga tama a Pinehaha; ko Kerehoma: o nga tama a Itamara; ko Raniera: o nga tama a Rawiri; ko Hatuhu.

3 O nga tama a Hekania, o nga tama a Paroho; ko Hakaraia: na, nga tane i taua ngatahitia me ia, he mea whakapapa, kotahi rau e rima tekau.

4 O nga tama a Pahata-moapa; ko Erihoenai tama a Terahia; na, ona hoa, e rua rau nga tane.

5 O nga tama a Hekania; ko te tama a Tahatiere; na, ona hoa, e toru rau nga tane.

6 O nga tama ano hoki a Arini; ko Epere tama a Honatana; a, ona hoa, e rima tekau nga tane.

7 Na, o nga tama a Erama, ko Ihaia tama a Ataria; a, ona hoa, e whitu tekau nga tane,

8 O nga tama a Hepatia; ko Teparia tama a Mikaera; a, ona hoa, e waru tekau nga tane.

9 O nga tama a Ioapa; ko Oparia tama a Tehiere; a, ona hoa, e rua rau kotahi tekau ma waru nga tane,

10 O nga tama a Heromiti; ko te tama a Tohipia; a, ona hoa, kotahi rau e ono tekau nga tane.

11 O nga tama a Pepai; ko Hakaraia tama a Pepai; a, ona hoa, e rua tekau ma waru nga tane.

12 Na, o nga tama a Atakara; ko Iohanana tama a Hakatana; a, ona hoa, kotahi rau kotahi tekau nga tane.

13 Na, o nga tama whakamutunga a Aronikama; ko o ratou ingoa enei; ko Eriperete, ko Teiere, ko Hemaia; a, o ratou hoa, e ono tekau nga tane.

14 O nga tama ano a Pikiwai; ko Utai, ko Tapuru; a, o ratou hoa, e whitu tekau nga tane.

15 Na, ka huihuia ratou e ahau ki te awa e rere ana ki Ahawa, a, noho ana i

Digitized by Google

reira e toru nga ra; a, taku tirohanga iho i te iwi, i nga tohunga, na, kihai tetahi o nga tama a Riwai i kitea e ahau ki reira.

16 Katahi ahau ka tono kia tikina a Erietere, a Ariere, a Hemaia, a Erenatana, a Iaripi, a Erenatana, a Natana, a Hakaraia, a Mehurama, he upoko enei; a Toiaripi ano hoki, a Erenatana, he hunga whai whakaaro.

17 Na, ka ungā atu ratou e ahau ki a Iro, ki te upoko o te kāinga o Kahipia, i hoatu ano e ahau etahi kupu ma o ratou mangai, ta ratou e ki atu ai ki a Iro, ratou ko ona teina ko nga Netinimi i te kāinga i Kahipia, kia kawea mai ai e ratou he minita ki a matou mo te whare o to tatou Atua.

18 Na, i runga i a matou te ringaringa pai o to matou Atua, a ka kawea mai e ratou ki a matou he tangata whai whakaaro, no nga tama a Mahari, tama a Riwai, tama a Iharaira; a Herepia ano hoki ratou ko ana tama, ko ona tuakana, teina, kotahi tekau ma waru;

19 Ratou ko Hahapia, a, hei hoa mona ko Ihaia, no nga tama a Merari, ona tuakana, teina, me a ratou tama, e rua tekau;

20 O nga Netinimi ano hoki i whakaritea nei e Rawiri ratou ko nga rangatira, mo nga mahi a nga Riwaiti e rua rau e rua tekau nga Netinimi; he mea whakahua katoa o ratou ingoa.

21 ¶ Katahi ka karangatia e ahau he noho puku ki reira ki te taha o Awa Ahawa, kia whakaiti ai matou i a matou ki te aroaro o to matou Atua, kia rapua ai e matou i a ia te ara tika mo matou, mo a matou tamariki, mo a matou taonga katoa.

22 I whakama hoki ahau, tē tonoa ai e ahau *tetahi* ropu hoia me etahi kai eke hoiho, hei tuara mo matou ki te hoa riri i te ara: i korero hoki matou ki te kingi, i mea, Kei runga te ringa o to matou Atua i te hunga katoa e rapu ana i a ia, hei pai *mo ratou*, a ka whawhai tona kaha, me tana riri, ki te hunga katoa e whakarere ana i a ia.

23 Na, noho puku ana matou, rapua ana e matou he tikanga i to matou Atua mo tenei mea, a, tahuri mai ana ia ki a matou.

24 ¶ Katahi ka motuhia mai e ahau etahi o nga tohunga kotahi tekau ma rua, a Herepia, a Hahapia, ratou ko o ratou teina kotahi tekau.

25 Na, paunatia atu ana e ahau te hiriwa, te koura, me nga oko, te whakahere ki te whare o to matou Atua i homai nei e te kingi ratou ko ona kai whakatakoto whakaaro, ko ana rangatira, e Iharaira katoa ano hoki i reira.

26 I paunatia ano e ahau ki o ratou ringa te hiriwa e ono rau e rima tekau nga taranata, nga oko hiriwa kotahi rau nga taranata, kotahi te rau o nga taranata koura.

27 Me nga peihana koura e rua tekau, kotahi mano tarami te taimaha, e rua nga oko kapa, pai tonu, rite tonu ki te koura te utu nui.

28 I mea ano ahau ki a ratou, He tapu koutou ki a Ihowa; e tapu ana hoki nga oko; he mea whakahere noa ake ano hoki te hiriwa me te koura ma Ihowa ma te Atua o o koutou mātua.

29 Matapoporetia iho e koutou, tiakina, kia paunatia ra ano e koutou ki te aroaro o nga rangatira, o nga tohunga, o nga Riwaiti, o nga rangatira ano hoki o nga mātua o Iharaira, ki Hiruharama, i roto i nga ruma o te whare o Ihowa.

30 Na, kua riro mai i nga tohunga, i nga Riwaiti, te taimaha o te hiriwa, o te koura, o nga oko, kia kawea ai e ratou ki Hiruharama, ki te whare o to tatou Atua.

31 ¶ Na, ka turia atu e matou i Awa Ahawa i te tekau ma rua *o nga ra* o te marama tuatahi, ka haere ki Hiruharama. I runga hoki i a matou te ringa o to matou Atua, a, whakaorangia ana matou e ia i te ringa o te hoa riri, o te kai whauna i te huarahi.

32 Na, kua tae matou ki Hiruharama, a, noho ana i reira, e toru nga ra.

33 ¶ I te wha o nga ra, na ko taua hiriwa, koura, me nga oko, ka paunatia i roto i te whare o to tatou Atua e te ringaringa o Meremoto tama a Uria, ko te tohunga nei *ia*, a, hei hoa mona a Ereatara tama a Pinehaha; i a raua ano hoki a Iotapara tama a Hehua, raua ko Noaria tama a Pinui, no nga Riwaiti.

34 He mea tatau, he mea pauna, tenei, tenei; i tuhituhia ano hoki nga taimaha katoa i taua wa ra ano.

35 *Na*, te hunga i haere mai nei i te whakaraunga, nga tamariki o te hunga i whakaraua atu, whakaherea atu ana e ratou nga tahunga tinana ma te Atua o Iharaira, kotahi tekau ma rua nga puru, he mea mo Iharaira katoa, e iwa tekau ma ono nga hipi toa, e whitu tekau ma whitu nga reme, tekau ma rua nga koati toa, hei whakahere hara: tenei katoa hei tahunga tinana ki a Ihowa.

36 ¶ Na, ka hoatu e ratou nga ture a te kingi ki nga kawana nui a te kingi, ki nga kawana iti ano hoki i tenei taha

Digitized by Google

o te awa; a, ko ratou hei whakaneke ake i ta te iwi, i te whare ano hoki o te Atua.

UPOKO 9.

A, KA oti enei mea, ka haere mai nga rangatira ki a au, ka mea, Kihai te iwi o Iharaira, ratou ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, i momotu mai i a ratou i roto i nga iwi o nga whenua; rite tonu *ta ratou* ki nga mea whakarihariha a era, a nga Kanaani, a nga Hiti, a nga Perihi, a nga Iepuhi, a nga Amoni, a nga Moapi, a nga Ihipiana, a nga Amori.

2 Kua tangohia hoki e ratou etahi o a ratou tamahine ma ratou, ma a ratou tamariki. Na, kua whakawhenumitia te momo tapu ki roto ki nga iwi o *aua* whenua. Nui noa ake te ringaringa o nga rangatira, o nga tino tangata, ki tenei he.

3 Na, taku rongonga i tenei, haea ana e ahau toku kakahu me toku koroka, hutihutia ana e ahau nga huruhuru o toku mātenga, o oku pahau, a noho ana, miharo ana.

4 Katahi ka huihui mai ki a au te hunga katoa i wehi i nga meatanga a te Atua o Iharaira, he mea mo te he a te hunga i whakaraua atu: i te noho hoki ahau, miharo tonu, a taea noatia to te ahiahi whakahere.

5 ¶ Na, i to te ahiahi whakahere ka ara ake ahau i toku pouritanga; haea iho ano e ahau toku kakahu me toku koroka, piko iho ana ahau i runga i oku turi, whewhera tonu oku ringa ki a Ihowa ki toku Atua.

6 Na, ko taku meatanga atu, E toku Atua, E whakama ana ahau, numinumi kau ana ahau, tē ara atu ai toku mata ki a koe, e toku Atua. Kua tetere rawa hoki o matou he ki runga ake i o matou mahunga; nui atu to matou pokanga ketanga, a tutuki noa ki te rangi.

7 Nui atu to matou pokanga ketanga, no nga rangi ra ano o o matou mātua, a taea noatia tenei ra: na o matou he ano hoki i hoatu ai matou, o matou kingi, o matou tohunga, ki te ringaringa o nga kingi o nga whenua, ki te hoari, ki te whakaraunga, hei pahuatanga, a whakama iho te mata, koia ano tenei inaianei.

8 Na, he iti nei tenei wahi i whakaputaina mai ai he atawhai e Ihowa e to matou Atua, kia toe ai etahi morehu o matou; kia homai ai ki a matou he titi ki tona wahi tapu, kia whakamāramatia ai o matou kanohi e to matou Atua, kia homai ai ano hoki ki a matou he oranga ngakau, he mea iti nei, i a matou nei i te herehere.

9 He pononga hoki matou; heoi i a matou nei i te herehere kihai matou i mahue i to matou Atua: na, whakaputaina mai ana e ia he aroha ki a matou i te aroaro o nga kingi o Pahia, i homai ai he oranga ngakau ki a matou, i whakaarahia ai te whare o to matou Atua, i hangā ai ona wahi kua ururuatia, i homai ai he taiepa ki a matou ki Hura, ki Hiruharama.

10 Na, kia pehea he kupu ma matou, e to matou Atua, i muri i tenei? kua whakarerea hoki e matou au whakahaunga,

11 I whakahaua mai e koe, he mea whakapuaki na o pononga, na nga poropiti: i ki mai hoki *koe*, Te whenua ka haere atu nei koutou ki reira tango ai, he whenua poke tera i nga poke o nga iwi o nga whenua, i ā ratou mea whakarihariha, i ki ai ia wahi, ia wahi, i to ratou poke.

12 Na, kaua a koutou tamahine e hoatu ma a ratou tamariki, kaua ano hoki a ratou tamahine e tangohia mai ma a koutou tamariki; kaua ano hoki e whai kia mau te rongo ki a ratou, kia whai pai ranei ratou, a, ake ake ake; kia kaha ai koutou, kia kai ai hoki koutou i nga mea pai o te whenua, a, waiho iho hei kāinga mo a koutou tamariki, ake tonu atu.

13 Na, kua pa mai enei mea kātoa ki a matou mo a matou mahi he, mo te nui o to matou pokanga ketanga; he iti iho na hoki i o matou hē au whiu, e te Atua, i a matou, a, homai ana e koe tenei whakaoranga ki a matou.

14 Ki te anga matou ki te takahi i o tikanga, ki te marenatia ki nga iwi nana enei mea whakarihariha, e kore ianei koe e riri ki a matou, a, poto noa *matou*, kore noa he morehu, he oranga?

15 E Ihowa, e te Atua o Iharaira, e tika ana tau; e toe nei hoki matou, he oranga, koia ano tenei inaianei. Nana, tenei matou kei tou aroaro, me o matou he ano hoki: na tenei hoki matou tē tu ai ki tou aroaro.

UPOKO 10.

KA mutu te inoi a Etera, me tana whakinga hara, tona tangi, me tona takoto ki mua i te whare o te Atua, na, ko te huihuinga mai ki a ia o te whakaminenga nui whakaharahara i roto

Digitized by Google

i a Iharaira, nga tane, nga wahine, nga tamariki: nui atu hoki te tangi i tangi ai te iwi.

2 Na, ka oho mai a Hekania tama a Tehiere, ko tetahi nei *ia* o nga tama a Erama, ka mea ki a Etera, Kua he matou ki to tatou Atua, kua tango i nga wahine ke, i ā nga iwi o te whenua. Tenei ano ia he mea e mārama ai nga whakaaro a Iharaira ki tenei mea.

3 Na, kia whakaritea he kawenata ki to tatou Atua, kia whakarerea *aua* wahine katoa me a ratou tamariki, kia rite ai ki te whakaaro i whakatakotoria e toku ariki, e te hunga ano hoki e wehi ana i te whakahaunga a to tatou Atua: kia rite ano hoki te meatanga ki ta te ture.

4 Whakatika, mau hoki tenei mahi; a ko matou hei hoa mou: Kia uaua, meatia.

5 Na, ka whakatika a Etera, a whakaoatitia ana e ia nga rangatira o nga tohunga, o nga Riwaiti, o Iharaira katoa ano hoki, kia meatia tenei mea e ratou. A oati ana ratou.

6 ¶ Katahi a Etera ka whakatika atu i mua i te whare o te Atua, a, haere ana ki te ruma o Iehohanana tama a Eriahipi. A, tona taenga ki reira, kihai ia i kai taro, kihai i inu wai; e pouri ana hoki ki te he a te hunga i whakaraua atu nei.

7 Katahi ratou ka karanga nui, puta noa i Hura, i Hiruharama, ki nga tamariki katoa o te whakaraunga, kia huihui mai ratou ki Hiruharama.

8 Na, te tangata e kore e tae mai i nga ra e toru, i ta nga rangatira ratou ko nga kaumatua i whakaaro ai, ka tukua putia ona rawa katoa, a ka motuhia atu ia i roto i te whakaminenga o nga whakarau.

9 ¶ Na, ko te huihuinga mai o nga tangata katoa o Hura raua ko Peniamine ki Hiruharama i roto i aua ra e toru i te iwa o nga marama, i te rua tekau o nga *ra* o te marama. Na, noho ana te iwi katoa i te huarahi o te whare o te Atua; wiri ana ratou, e whakaaro ana hoki ki tenei mea, he nui ano hoki te ua.

10 Na, ko te whakatikanga ake o Etera o te tohunga, ka mea ki a ratou, Kua he koutou, kua marenatia ki nga wahine ke, na, kua neke ake te he o Iharaira.

11 Na, whakina atu nga he ki a Ihowa ki te Atua o o koutou mātua, meatia hoki tana i pai ai, motuhia mai koutou i roto i nga iwi o te whenua, i nga wahine ke ano hoki.

12 Na, ka whakahokia mai e te iwi katoa, he nui o ratou reo ki te mea mai, Ka rite ki tau kupu ta matou e mea ai.

13 Otiia he tokomaha te iwi, he wa ua nui hoki tenei; e kore ano matou e kaha ki te tu i waho, ehara ano tenei i te mahi mo te ra kotahi, mo nga *ra* e rua ranei: he tokomaha hoki matou te hunga kua he i tenei mea.

14 Na, kia tu o tatou rangatira o te huihui katoa, a, kia haere mai i nga wa e whakaritea te hunga katoa kua marenatia ki nga wahine ke i roto i o tatou pa, ratou ko nga kaumatua o tenei pa, o tenei pa, me nga kai whakarite whakawa o reira, kia tahuri atu ra ano i a tatou te riri a to tatou Atua e mura nei mo tenei mea.

15 ¶ Ko Honatana anake tama a Atahere raua ko Tahatia tama a Tikiwa i whakaritea mo tenei mea; a, hei hoa mo raua a Mehurama raua ko Hapetai Riwaiti.

16 Na, ka meatia tenei e nga tamariki o te whakaraunga. A ka wehea mai a Etera tohunga, ratou ko etahi tangata, ko nga upoko o nga mātua o tenei whare, o tenei whare, o o ratou mātua, he mea karanga rawa o ratou ingoa, a, noho ana i te ra tuatahi o te tekau o nga marama hei rapu i te tikanga o tenei mea.

17 Poto rawa ake nga tangata katoa i marenatia ki nga wahine ke, ko te ra tuatahi o te tuatahi o nga marama.

18 ¶ Na, kua mau etahi o nga tama a nga tohunga he mea marena ki nga wahine ke, no nga tama a Hehua tama a Iohereke ratou ko ona teina; ara, a Maaheia, a Erietere, a Iaripi, a Keraria.

19 Na, ka tukua mai e ratou o ratou ringaringa, he mea mo a ratou wahine kia whakarerea; a ka he nei ratou, ka *homai* ano e ratou he hipi toa no te kahui mo ta ratou he.

20 Na, o nga tama a Imere; ko Hanani, ko Teparia.

21 A, o nga tama a Harimi; ko Maaheia, ko Iraia, ko Hemaia, ko Tehiere, ko Utia.

22 O nga tama a Pahuru; ko Erioenai, ko Maaheia, ko Ihimaera, ko Netaneere, ko Hotapara, ko Ereaha.

23 O nga Riwaiti ano hoki; ko Hotapara, ko Himei, ko Keraia, (ara, ko Kerita,) ko Petahia, ko Hura, ko Erietere.

24 O nga kai waiata ano hoki; ko Eriahipi; o nga kai tiaki kuwaha ano hoki; ko Harumu, ko Tereme, ko Uri.

25 Na, o Iharaira: o nga tama a Paroho: ko Ramia, ko Tetia, ko Marakia,

Digitized by Google

ko Miamini, ko Ereatara, ko Marakia, ko Penaia.
26 O nga tama a Erama; ko Matania, ko Hakaraia, ko Tehiere, ko Apari, ko Teremoto, ko Iraia.
27 O nga tama a Tatu; ko Erioenai, ko Eriahipi, ko Matania, ko Teremoto, ko Tapara, ko Atita.
28 O nga tama ano hoki a Pepai; ko Iehohanana, ko Hanania, ko Tapai, ko Atarai.
29 O nga tama ano a Pani; ko Mehurama, ko Maruku, ko Araia, ko Iahupu, ko Heara, ko Ramoto.
30 O nga tama a Pahata-moapa; ko Arana, ko Kerara, ko Penaia, ko Maaheia, ko Matania, ko Petareere, ko Pinui, ko Manahe.
31 O nga tama a Harimi; ko Erietere, ko Ihiia, ko Marakia, ko Hemaia, ko Himeona,
32 Ko Peniamine, ko Maruku, ko Hemaria.
33 O nga tama a Hahumu; ko Matenai, ko Matata, ko Tapara, ko Eriperete, ko Teremai, ko Manahe, ko Himei.
34 O nga tama a Pani; ko Maarai, ko Amarama, ko Uere.
35 Ko Penaia, ko Pereia, ko Keru,
36 Ko Wania, ko Meremoto, ko Eriahipi,
37 Ko Matania, ko Matenai, ko Taahau,
38 Ko Pani, ko Pinui, ko Himei,
39 Ko Heremia, ko Natana, ko Araia,
40 Ko Makanarepai, ko Hahai, ko Harai,
41 Ko Atareere, ko Heremia, ko Hemaria,
42 Ko Harumu, ko Amaria, ko Hohepa.
43 O nga tama a Nepo; ko Teiere, ko Matitia, ko Tapara, ko Tepina, ko Iarau, ko Hoere, ko Penaia,
44 Enei katoa, he hunga kua tango i nga wahine ke, kei etahi ano hoki o ratou he wahine kua whanau tamariki.

KO NEHEMIA.

UPOKO 1.

NGA kupu a Nehemia tama a Hakaria. Na, i a Marama Kihireu i te rua tekau o nga tau, i a au ano i Huhana i te whare kingi.
2 Ka tae mai a Hanani, tetahi o oku teina, ratou ko etahi tangata o Hura. Na, ka uia ratou e ahau ki nga Hurai i mawhiti, i mahue nei, o nga whakarau, ki Hiruharama ano hoki.
3 Na, ko ta ratou kianga mai ki a au, Nga oranga i mahue i roto i nga whakarau i reira i *taua* kawanatanga, he nui te he, te whakahaweatanga i a ratou: te taiepa o Hiruharama kua pakarukaru; kua wera hoki ona kēti i te ahi.
4 ¶ Na, taku rongonga i enei kupu, noho ana ahau, tangi ana, pouri ana *a taka noa etahi* ra, noho puku ana ahau, inoi ana ki te aroaro o te Atua o nga rangi.
5 I mea hoki ahau, Aue, e Ihowa, e te Atua o te rangi, ko te Atua nui hoki *ia* e wehingia ana, e pupuri nei i te kawenata, me te atawhai mo te hunga e aroha ana ki a ia, a e pupuri ana i ana whakahaunga:
6 Tena, kia tahuri mai tou taringa, kia titiro mai ano hoki ou kanohi; whakarangona mai te inoi a to pononga, e inoi atu nei ahau ki tou aroaro i te ao, i te po, mo o pononga, mo nga tamariki a Iharaira; *i a au* ano e whaki atu nei i nga hara o nga tamariki a Iharaira i hara ai matou ki a koe; ko ahau me te whare ano o toku pāpā, kua hara matou.
7 Hē rawa ta matou mahi ki a koe, kihai hoki i puritia e matou nga whakahaunga, nga tikanga, me nga whakaritenga i whakahaua e koe ki to pononga ki a Mohi.
8 Tena, maharatia te kupu i whakahaua e koe ki to pononga ki a Mohi, ki *to* kianga ra, Ki te poka ke ta koutou, ka whakamararatia atu koutou e ahau ki roto ki nga iwi.
9 Na, ki te tahuri mai koutou ki a au, a ka pupuri i aku whakahaunga, ka mahia hoki e koutou, ahakoa i peia atu etahi o koutou ki te pito whakamutunga o te rangi, ka kohikohia mai ratou e ahau i reira, ka kawea mai ano ki te wahi i whiriwhiria e ahau kia noho toku ingoa ki reira.

Digitized by Google

10 Ko o pononga ano hoki ratou, ko tou iwi i hokona e koe, ara, e tou kaha nui, e tou ringa kaha.

11 Tena, e te Ariki, tahuri mai tou taringa ki te inoi a to pononga, ki te inoi hoki a o pononga e mea nei kia wehi i tou ingoa: kia tika ra ta to pononga aianei, homai hoki ki a ia kia atawhaitia e tenei tangata. Ko au hoki te kai riringi waina a te kingi.

UPOKO 2.

HEOI i a Marama Nihana i te rua tekau o nga tau o Kingi Aratahe-rehe, na, he waina kei tona aroaro: a ka hapainga ake e ahau te waina, hoatu ana e ahau ki te kingi; kahore ano hoki ahau i pouri i mua ki tona aroaro.

2 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a au, He aha tou kanohi i pouri ai; kahore nei hoki ou mate? ehara tenei i te mea ke atu i te pouritanga ngakau. Na, nui whakaharahara toku wehi.

3 Ano ra ko ahau ki te kingi, Kia ora tonu te kingi, He aha toku mata i kore ai e pouri, i te mea kua ururuatia te pa, te whare o nga tanumanga o oku mātua, a kua pau ona kēti i te ahi.

4 Ano ra ko te kingi ki a au, He aha te mea ka tonos nei e koe. Na, ko taku inoinga atu ki te Atua o te rangi.

5 Katahi ahau ka ki atu ki te kingi, Ki te mea e pai ana ki te kingi, ki te mea hoki e paingia ana to pononga i tou aroaro, kia ungā ahau e koe ki Hura ki te pa o nga tanumanga o oku mātua, kia hangā ai e ahau.

6 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a au, (i tona taha ano hoki te kuini e noho ana,) Kia pehea te roa ou ka haere nei, ahea ano hoki koe hoki mai ai? Na, kua pai ki te aroaro o te kingi, a, ungā ana ahau e ia, a ka whakaritea ano e ahau he wa ki a ia.

7 I mea ano ahau ki te kingi, Ki te mea e pai ana ki te kingi, kia homai ki a au etahi pukapuka ki nga kawana i tera taha o te awa, kia kawea ai ahau e ratou, a tae noa ki Hura,

8 Me tetahi pukapuka ki a Ahapa, kai tiaki o te ngahere a te kingi, kia homai e ia etahi rakau ki a au hei hanga mo nga rakau o nga kēti o te nohoanga rangatira i te whare, mo te taiepa hoki o te pa, mo te whare ano hoki e haere atu ai ahau. Na, ka homai e te kingi ki a au: i rite tonu ki ta te ringa pai o toku Atua i runga i a au.

9 ¶ Na, ko taku haerenga mai ki nga kawana i tenei taha o te awa; hoatu ana e ahau nga pukapuka a te kingi ki a ratou. I ungā mai ano hoki e te kingi etahi rangatira hoia, me etahi hoia eke hoiho hei hoa moku.

10 A, te rongonga a Hanaparata Horoni raua ko te pononga ko Topia Amoni, na, nui rawa te kino i kino ai taua mea ki a raua; no te mea kua tae mai he tangata hei rapu i te pai mo nga tamariki a Iharaira.

11 Na, kua tae ahau ki Hiruharama, a, e toru oku ra ki reira.

12 Na, ka maranga ahau i te po, matou ko etahi tangata torutoru hei hoa moku; kihai hoki i korerotia e ahau ki tetahi tangata ta toku Atua i homai ai ki toku ngakau kia meatia ki Hiruharama: kahore ano hoki oku kararehe; heoi ano ko te kararehe i eke mai ai ahau.

13 I haere atu ano hoki ahau i te po i te kuwaha o te raorao, ki te ritenga atu ano o te puna tarakona, ki te kuwaha paru ano hoki, a, tirotirohia iho e ahau nga taiepa o Hiruharama kua pakaru nei, me ona kēti kua pau nei i te ahi.

14 Katahi ahau ka haere atu ki te kuwaha o te puna, ki te poka wai ano hoki a te kingi, heoi kahore he wahi e haere atu ai te kararehe e waha ana i a au.

15 Na, piki ana ahau i te awaawa i te po, tirotirohia ana e ahau te taiepa. Na, tahuri mai ana ahau, tomo ana na te kuwaha o te raorao, hoki mai ana.

16 Kihai hoki nga rangatira i mohio e haere ana ranei ahau ki hea, he aha ranei taku e mea nei; kahore ano kia korerotia noatia e ahau ki nga Hurai, ki nga tohunga, ki nga tino tangata, ki nga rangatira, ki tera atu hunga ano hoki i mahi nei i nga mahi.

17 ¶ Na, ko taku meatanga atu ki a ratou, Ka kite koutou i te nui o tenei aitua i a tatou nei, ko Hiruharama kua ururuatia, ko ona kēti kua wera i te ahi. Haere mai, tatou ka hanga i te taiepa o Hiruharama; kei waiho tonu tatou hei tawainga.

18 Katahi ka korerotia e ahau ki a ratou te ringa pai o toku Atua i runga nei i a au, me nga kupu ano a te kingi i korerotia mai e ia ki a au. Na, ko ta ratou meatanga mai, Tatou ka whakatika, ka hanga. Na, kei te whakakaha ratou i o ratou ringa mo *tenei mahi* pai.

19 A, te rongonga o Hanaparata Horoni, ratou ko te pononga ko Topia Amoni, ko Keheme o Arapia, ka whakahi mai ratou ki a matou, ka whakahawea ki a matou, ka mea, He aha tenei

Digitized by Google

mea ka meatia nei e koutou? ka whakakeke ranei koutou ki te kingi?

20 Na, ka whakahokia atu e ahau he kupu ki a ratou, a ka mea ki a ratou, Te Atua o te rangi, mana e tika ai ta matou. Na, ka whakatika matou ana tangata, ka hanga. Kahore ia o koutou wahi, tikanga, maharatanga ranei, i roto i Hiruharama.

UPOKO 3.

NA, ko te whakatikanga ake o Eriahipi, o te tino tohunga, ratou ko ona teina ko nga tohunga: kei te hanga ratou i te kuwaha hipi; whakatapua ana e ratou, whakaturia ana e ratou ona tatau tae noa ki te pourewa o Meaha, whakatapua ana e ratou tae noa ki te pourewa o Hananeere.

2 I tona taha ko nga tangata o Heriko e hanga ana. I to ratou taha ko Takuru tama a Imiri.

3 Na, te kuwaha ika, he mea hanga *tera* na nga tama a Hahenaa: na ratou i whakanoho ona rakau, i whakatu hoki ona tatau, ona raka, me ona tutaki.

4 I to ratou taha kei te hanga ko Meremoto, tama a Uria, tama a Koto. I to ratou taha kei te hanga ko Mehurama tama a Perekia tama a Mehetapeere. I to ratou taha kei te hanga ko Haroko tama a Paana.

5 I to ratou taha kei te hanga ko nga Tekoi. Kihai ia o ratou tangata nunui i tuku mai i o ratou kaki ki te mahi a to ratou Ariki.

6 I hangā ano hoki te kuwaha tawhito e Ioiara tama a Pahea, raua ko Mehurama tama a Pehoreia: na raua ona rakau i whakanoho, na raua ano i whakatu ona tatau, me ona raka, me ona tutaki.

7 I to raua taha kei te hanga ko Meratia Kipeoni, ko Tarono Meronoti, ko nga tangata o Kipeono, o Mitipa, tae noa ki te torona o te kawana o tenei taha o te awa.

8 I tona taha kei te hanga ko Utiere tama a Harahaia, no nga kai mahi koura. I tona taha kei te hanga ko Hanania tama a tetahi kai whakaranu. Na, oti ake i a ratou a Hiruharama, tae noa ki te taiepa nui.

9 I to ratou taha kei te hanga ko Repaia tama a Huru rangatira o te hawhe o nga wahi o Hiruharama.

10 I to ratou taha kei te hanga ko Ieraia tama a Harumapa, a te ritenga atu ano o tona whare. I tona taha kei te hanga ko Hatuhu tama a Hahapania.

11 Ko Marakia tama a Harimi, ko Hahupu tama a Pahata-moapa, kei te hanga i tera atu wahi, i te pourewa ano hoki i nga oumu.

12 I tona taha kei te hanga ko Harumu tama a Harohehe rangatira o te hawhe o nga wahi o Hiruharama, a ia me ana tamahine.

13 Te kuwaha o te raorao, he mea hanga na Hanunu ratou ko nga tangata o Tanoa. Na ratou i hanga, na ratou ano i whakatu ona tatau, ona raka, me ona tutaki, kotahi muno ano hoki nga whatianga o te taiepa, a tae noa ki te kuwaha paru.

14 He mea hanga ia te kuwaha paru na Marakia tama a Rekapa, rangatira o tetahi wahi o Pete-hakereme: nana i hanga, nana ano i whakatu ona tatau, ona raka, me ona tutaki.

15 Te kuwaha i te puna, he mea hanga tera na Harunu tama a Koro-hote rangatira o tetahi wahi o Mitipa; nana i hanga, nana ano i hipoki, nana i whakatu ona tatau, ona raka, ona tutaki, me te taiepa i te poka wai i Hiroa i te taha o te kāri a te kingi, a tae noa ki nga kaupae e heke iho ana i te pa o Rawiri.

16 I muri i a ia kei te hanga ko Nehemia tama a Atapuku, rangatira o te hawhe o nga wahi o Pete-turu, tae noa ki te ritenga atu o nga tanumanga o Rawiri, ki te poka wai i hangā, ki te whare ano hoki o te hunga nunui.

17 I muri i a ia kei te hanga ko nga Riwaiti, ko Rehumu tama a Pani. I tona taha kei te hanga ko Hahapia rangatira o te kawhe o nga wahi o Keira, i tona wahi ano.

18 I muri i a ia kei te hanga ko o ratou teina, ko Pawai tama a Henarara rangatira o te hawhe o nga wahi o Keira.

19 I tona taha kei te hanga ko Etere tama a Hehua, rangatira o Mitipa, i tetahi atu wahi i te ritenga atu o te huerenga ki runga ki te takotoranga mea whawhai i te koki *o te taiepa*.

20 I muri i a ia ko Paruku tama a Tapai, uaua rawa tana hanga i tetahi atu wahi, i te koki *o te taiepa*, a tae noa ki te tatau o te whare o Eriahipi, o te tino tohunga.

21 I muri i a ia ka hanga ko Meremoto, tama a Uria, tama a Koto, i tetahi atu wahi, i te tatau atu ano o te whare o Eriahipi, a tae noa ki te pito o te whare o Eriahipi.

Digitized by Google

22 I muri i a ia kei te hanga ko nga tohunga, ko nga tangata i te mānia.

23 I muri i a ia kei te hanga ko Peniamine raua ko Hahupu, i te ritenga mai ano o to raua whare. I muri i a ia kei te hanga ko Ataria tama a Maaheia tama a Anania i te taha ano ki tona whare.

24 I muri i a ia kei te hanga ko Pinui tama a Henarara i tetahi atu wahi, i te whare atu ano o Ataria, a tae noa ki te koki *o te taiepa, ara,* ki te pikonga atu.

25 Ko Parara tama a Utai i te ritenga atu o te koki *o te taiepa,* o te pourewa ano hoki e purero mai ana ki waho i to runga whare o te kingi, i te taha o te marae o te whare herehere. I muri i a ia ko Peraia tama a Paroho.

26 Ko nga Netinimi ano hoki i noho ra ki Opere, a tae noa ki te ritenga atu o te kuwaha wai, ki te taha ki te rawhiti, ki te pourewa ano hoki e purero mai ana ki waho.

27 I muri i a ia kei te hanga ko nga Tekoi i tetahi atu wahi, i te ritenga mai ano o te pourewà nui e purero atu ana ki waho, a tae noa ki te taiepa o Opere.

28 Ko to runga ake o te kuwaha hoiho ta nga tohunga i hanga ai, i te ritenga mai ano o te whare o tenei tangata, o tenei tangata.

29 I muri i a ratou kei te hanga ko Haroko tama a Imere i te ritenga mai ano o tona whare. I muri ano hoki i a ia kei te hanga ko Hemaia tama a Hekania, kai tiaki o te kuwaha ki te rawhiti.

30 I muri i a ia kei te hanga ko Hanania tama a Heremia, raua ko Hanunu ko te tama tuaono a Tarapa, i tetahi atu wahi. I muri i a ia kei te hanga ko Mehurama tama a Perekia i te ritenga atu ano o tona ruma.

31 I muri i a ia kei te hanga ko Marakia tama a te kai mahi koura, a tae noa ki te wahi i nga Netinimi, i nga kai hokohoko, i te ritenga atu ano o te kuwaha Mipikara, ki te pikitanga atu ano hoki i te koki.

32 Na, te takiwa o te pikitanga i te koki tae noa ki te kuwaha hipi, he mea hanga tera na nga kai mahi koura, na nga kai hokohoko.

UPOKO 4.

NA, te rongonga o Hanaparata, kei te hanga matou i te taiepa, ka riri ia, nui atu te whakatakariri, ka whakahi mai ki nga Hurai.

2 Na, ka korero ia i te aroaro o ona teina, o te ope ano hoki o Hamaria, ka mea, E aha ana enei Hurai kaha-kore? e hanga pa ranei ratou? e mea patunga tapu ranei ratou? e oti ranei i a ratou i te ra kotahi? e whakaorangia ake ranei e ratou nga kohatu i roto i nga puranga paru kua oti na te tahu?

3 Na, kei tona taha a Topia Amoni, a ka mea ia, Taua mea na hoki e hangā na e ratou, ki te piki atu tetahi pokiha, ka pakaru ta ratou taiepa kohatu.

4 Whakarongo mai, e to matou Atua, e whakahaweatia ana hoki matou, whakahokia iho ano hoki ta ratou taunutanga ki runga ki to ratou upoko; hoatu ano ratou hei taonga parakete ki te whenua e whakaraua ai ratou.

5 Kei hipokina ano hoki ta ratou he, kaua ano to ratou hara e murua atu i tou aroaro; mo ratou i whakapataritari i te aroaro o nga kai hanga.

6 Na, hangā ana e matou te taiepa, a ka honoa te taiepa katoa; ko te hawhe ano o tona *tiketike:* he ngakau hoki to te iwi ki te mahi.

7 ¶ A, te rongonga o Hanaparata, o Topia, o nga Arapi, o nga Amoni, o nga Aharori, kua neke ake, kua oti nga taiepa o Hiruharama, a, kua timata nga wahi pakaru te kapi, na nui atu ta ratou riri.

8 Na ka whakatupu ngatahi ratou katoa i te hē, kia haere mai ki te whawhai ki Hiruharama, whakaware ai.

9 Heoi inoi ana matou ki to matou Atua, whakaturia ana e matou etahi kai tiaki, hei mea ki a ratou, i te ao, i te po, i te wehi hoki i a ratou.

10 Na, ka mea mai a Hura, Kua hemo te kaha o nga kai pikau, e nui ana hoki te paru; e kore matou e kaha ki te hanga i te taiepa.

11 I mea ano o matou hoa riri, E kore ratou e mohio, e kore e kite, kia tae atu ra ano tatou ki waenganui i a ratou, ko reira tatou tukituki ai i a ratou, whakamutu ai hoki i te mahi.

12 Na, te taenga mai o nga Hurai e noho ana i to ratou taha, tekau a ratou meatanga mai ki a matou, Nga wahi katoa e hoki mai ai koutou ki a matou, *kei reira ano ratou.*

13 ¶ Na, whakaturia ana e ahau ki nga wahi o raro, ki tua mai o te taiepa, ki nga wahi tiketike ano hoki, whakaturia ana e ahau te iwi, tenei hapu, tenei hapu o ratou, i a ratou ano ā ratou hoari, ā ratou tao, ā ratou kopere.

14 Na, ka titiro ahau, a ka whakatika ki runga, ka mea ki nga rangatira, ki

Digitized by Google

nga tangata nunui, ki era atu ano o te iwi, Kaua e wehi ki a ratou. Kia mahara ki te Ariki ki te mea nui e wehingia ana, ka whawhai kia ora ai o koutou tuakana, teina, ā koutou tamariki, ā koutou tamahine, ā koutou wahine, me o koutou whare.

15 A, te rongonga o o matou hoa riri kua mohiotia tera e matou, a, kua whakatakā e te Atua a ratou whakaaro, na, hoki ana matou katoa ki te taiepa ki tana mahi, ki tana mahi.

16 No taua rangi ano ko tetahi tānga o aku tangata hei mahi i te mahi, a ko tetahi tānga o ratou hei pupuri i nga tao, i nga whakangungu rakau, i nga kopere, i nga pukupuku, i muri hoki nga rangatira i te whare katoa o Hura.

17 Ko nga kai hanga i te taiepa, me nga kai waha i nga pikaunga, me nga kai whakawaha, kotahi te ringa o tenei, o tenei, ki te mahi i te mahi, a kotahi hei pupuri i te patu.

18 Na, nga kai hanga, whitiki rawa tana hoari ki tona taha, ki tona taha; na, hanga ana ratou: i toku taha ano hoki ko te kai whakatangi tētere.

19 ¶ I mea atu ano ahau ki nga rangatira, ki nga tangata nunui, ki era atu ano hoki o te iwi, He nui te mahi, he tatahi noa atu, kua tohatoha noa atu ano tatou ki te taiepa, matara noa atu tetahi i tetahi.

20 Te wahi e rongo ai koutou i te tangi o te tētere, me huihui koutou ki a matou ki reira: ma to tatou Atua ta tatou pakanga.

21 Na, mahia ana e matou te mahi, a, ko tetahi tānga ki te pupuri tao, no te huakanga ake ano o te ata, a, puta noa mai nga whetu.

22 I mea ano hoki ahau ki te iwi i taua wa, Kia moe tenei tangata, tenei tangata, me tana pononga ano, ki roto ki Hiruharama, a ka ai ratou hei kai tiaki mo tatou i te po, hei mahi ano hoki i te awatea.

23 Na, ahau, aku teina, aku pononga, me nga kai tiaki i whai mai nei i a au, kihai i whakarerea atu o matou kakahu. *Mau* tonu te patu a tenei a tenei *i te haerenga* ki te wai.

UPOKO 5.

NA, nui atu te karanga a te iwi, ratou ko a ratou wahine, he whakahe mo o ratou tuakana, teina, mo nga Hurai.

2 I reira hoki etahi e mea ana, Ko matou, ko a matou tamariki, me a matou tamahine, he tokomaha, a, hokoa ana e matou he witi, kia kai ai matou, kia ora ai.

3 I reira hoki etahi e ki ana, Kua waiho o matou whenua, a matou māra waina, o matou whare hei taunaha, kia riro mai ai he witi mo te mate-kai.

4 Me etahi hoki e ki ana, Kua riro mai he moni tarewa i a matou hei takoha ma te kingi; ko o matou whenua, ko o matou māra waina te tarewatanga.

5 Na, rite tonu o matou kikokiko ki nga kikokiko o o matou tuakana; rite tonu a matou tamariki ki a ratou tamariki: nana, e whakaponongatia ana e matou a matou tamariki me a matou tamahine hei pononga, kua oti ano hoki *etahi* o a matou tamahine te mea hei pononga, kahore hoki a matou mea hei *whakahoki mai i a ratōu*; no te mea kei nga tangata ke o matou whenua, a matou māra waina.

6 ¶ Na, nui atu taku riri i taku rongonga ai i ta ratou karanga, i enei kupu.

7 Na, ka whakaaroaroa e toku ngakau i roto i a au, a ka riria e ahau nga rangatira me nga tangata rarahi; i ki atu hoki ahau ki a ratou, E tangohia ana e koutou he moni whakatuputupu i tona teina, i tona teina. Na, nui atu taku huihui hei whakahe mo ratou.

8 I mea ano ahau ki a ratou, Kua poto ta matou hei whakahoki mai i o tatou teina i nga Hurai, kua oti nei te hoko ki nga tauiwi, a ka hokona atu ano ranei e koutou o koutou tuakana, teina? ka hokona ranei ratou ki a tatou? Heoi whakarongo kau ana ratou, kihai hoki i kitea he kupu ma ratou.

9 I mea ano ahau, Ehara tena i te mea pai e meatia na e koutou; kaua ianei koutou e huere i runga i te wehi ki to tatou Atua? kaua ranei e whakaaro ki te tawainga mai a o tatou hoa riri, a nga tauiwi?

10 Na, ahau, oku teina, me aku tangata, e tika ano me i tangohia e matou he hiriwa, he witi, i a ratou. Tena ra, kia whakarerea atu e tatou tenei mahi tango i te moni whakatuputupu.

11 Tena, whakahokia atu ki a ratou i tenei ra nei ano o ratou whenua, a ratou māra waina, māra oriwa, me o ratou whare, me te wahi whakarau o te moni, o te witi, o te waina, o te hinu, e tangohia nei e koutou i a ratou.

12 Na, ko ta ratou kianga mai, Me whakahoki atu ano e matou, e kore ano hoki e tonoa atu e matou: ka rite ta matou e mea ai ki tau i ki mai na. Ka-

Digitized by Google

tahi ka karangatia e ahau nga tohunga, a ka meinga ratou e ahau kia oati, ka rite ki tenei kupu ta ratou e mea ai.

13 I ruperupea ano e ahau te uma o toku, me taku ki atu ano, Te tangata e kore e whakamana i tenei kupu, kia penei ta Ihowa ruperupenga i a ia i roto i tona whare, i tona mauiui; kia rite ano ia ki tenei, te ruperupe, te takoto kau. A ka ki mai te huihui katoa, Amine, ka whakamoemiti atu ano ratou ki a Ihowa. Na, pera tonu te mahi a te iwi katoa.

14 ¶ No te ra ano hoki i kiia mai ai ahau hei kawana mo ratou ki te whenua o Hura, no te rua tekau o nga tau, a tae noa ki te toru tekau ma rua o nga tau o Kingi Arataherehe, kotahi tekau ma rua nga tau, kahore ahau, oku teina ranei, i kai i te taro kawana.

15 Na, nga kawana o mua, era i mua i a au, he taimaha ta ratou ki te iwi: i tangohia hoki e ratou he taro, he waina, i a ratou, me etahi hekere hiriwa e wha tekau; i whakatupu rangatira ano hoki a ratou tangata ki te iwi, kihai ia ahau i pera, i wehi hoki ki te Atua.

16 I uaua tonu ano hoki ahau ki te mahi i tenei taiepa, kihai hoki matou i hoko whenua mo matou; i huihuia atu ano hoki aku tangata katoa ki reira ki te mahi.

17 Kotahi rau e rima tekau ano hoki i taku tepu, no nga Hurai, no nga rangatira, me era atu ano hoki i haere mai nei ki a matou i roto i nga iwi i tetahi taha o matou, i tetahi taha.

18 Na, nga mea i takā *maku* i te ra kotahi, kotahi puru, e ono nga hipi, he mea pai; i takā ano hoki etahi manu maku, a ka tekau nga ra, na, ko nga tu waina katoa, tona nui. Na, ahakoa ko tenei katoa, kihai ahau i mea ki te taro kawana; he taimaha rawa hoki te mahi a tenei iwi.

19 Kia mahara mai ki a au, e toku Atua, mo te pai, *kia rite* ki aku mea katoa i mea ai ahau ki tenei iwi.

UPOKO 6.

A TE rongonga o Hanaparata, ratou ko Topia, ko Keheme Arapi, ko era atu ano hoki o o matou hoa riri, kua hangā e ahau te taiepa, a kahore he wahi pakaru i mahue: kahore ano ia kia oti noa i a au nga tatau te whakatu ki nga kuwaha.

2 Na ka unga tangata mai a Hanaparata raua ko Keheme ki a au, ka mea, Haere mai, tatou ka komiti *ki tetahi o* nga pa ririki i te mānia i Ono: i mea hoki raua kia meatia mai he hē ki a au.

3 Katahi ahau ka unga tangata atu hei ki atu, He nui te mahi e mahi nei ahau; e kore e ahei kia heke atu ahau. Kia whakamutua hei aha te mahi? ka whakarerea nei hoki e ahau, ki te heke atu ahau ki a korua?

4 Na, e wha a raua tononga tangata mai ki a au, ko taua tikanga na ano; heoi whakahokia atu ana e ahau ko aua kupu ra ano ki a raua.

5 Katahi a Hanaparata ka unga mai i tana tangata ki a au, ko te rima *ia* o nga ngarenga mai, ko taua tikanga ano hoki, he pukapuka tuwhera ano kei roto i tona ringa.

6 Ko te mea tenei i tuhituhia ki taua *pukapuka*, Kua paku te rongo ki nga tauiwi, a, e ki ana a Kahamu, tenei koutou ko nga Hurai te mea nei kia whakakeke: koia i hangā ai e koe te taiepa, kia meinga ai koe hei kingi mo ratou; ko ta nga korero hoki tenei.

7 Kua whakaturia ano hoki e koe etahi poropiti hei karanga i a koe ki Hiruharama, hei ki, Kua whai kingi a Hura. Na, ka whakaaturia atu enei kupu ki te kingi. Tena, haere mai, kia korerorero taua.

8 Katahi ahau ka unga tangata atu ki a ia, hei ki atu, Ehara kau enei mea kua korerotia mai na e koe; he mea tito noa hoki na tou ngakau ake.

9 Ta ratou katoa hoki, he whakawehi i a matou; i mea ratou, Tera o ratou ringaringa e whakawarea ki te mahi, e kore ai e mahia. Na, *e te Atua*, whakakahangia oku ringaringa.

10 Katahi ahau ka haere ki te whare o Hemaia tama a Teraia, tama a Mehetapeere, he mea tutaki hoki ia ki roto; a ka mea ia, Kia runanga tatou ki te whare o te Atua ki roto i te temepara, kia tutakina hoki e tatou nga tatau o te temepara; tera hoki ratou e haere mai ki te patu i a koe; ina, ko a te po ratou haere mai ai ki te patu i a koe.

11 Na, ko taku meatanga atu, Tera ranei e oma te tangata e rite ana ki a au nei? ko wai hoki o te hunga e rite ana ki a au e haere ki roto ki te temepara, kia ora ai. E kore ahau e tae.

12 Katahi ahau ka mahara iho ehara ia i te mea unga mai na te Atua, heoi hei he moku tana kupu i poropiti ai: he mea utu hoki ia na Topia raua ko Hanaparata.

13 I utua ai ia, kia wehi ai ahau, a ka pera, ka hara; kia whai mea ai ra-

Digitized by Google

tou hei ingoa kino, hei tawainga ma ratou ki a au.

14 Kia mahara, e toku Atua, ki a Topia raua ko Hanaparata, ki enei mahi a raua, ki a Noaria ki te poropiti wahine, ki era atu ano hoki o nga poropiti i mea nei ki te whakawehi i a au.

15 ¶ Na, kua oti te taiepa i te rua tekau ma rima o Eruru; e rima tekau ma rua nga ra.

16 A, te rongonga o o matou hoa riri katoa, te kitenga o nga tauiwi i tetahi taha o matou, i tetahi taha, te tino hokinga iho o o ratou whakaaro: i kite hoki ratou he mea mahi tenei mahi e to matou Atua.

17 ¶ He tini ano hoki nga pukapuka a nga rangatira o Hura i aua ra i tae ki a Topia, me ā Topia ano hoki i tae mai ki a ratou.

18 He tokomaha hoki i Hura i oati ki a ia; he hunaonga hoki ia no Hekania tama a Araha; a, i tango ano tana tama a Iehohanana i te tamahine a Mehurama tama a Perekia.

19 I korerotia mai ano hoki e ratou ana mahi pai ki toku aroaro: i kawea ano e ratou aku kupu ki a ia. *Heoi* tukua mai ana e Topia etahi pukapuka hei whakawehi i a au.

UPOKO 7.

NAWAI a, kua oti te taiepa te hanga, kua whakaturia nga tatau, kua whakaritea ano hoki nga kai tiaki kuwaha, nga kai waiata, me nga Riwaiti.

2 Katahi ka tukua atu e ahau nga tikanga mo Hiruharama ki toku teina ki a Hanani, raua ko Hanania ko te rangatira o te whare rangatira: he tangata pono hoki ia, a nui atu i to te tokomaha tona wehi ki te Atua.

3 I ki ano hoki ahau ki a raua, Kaua e whakatuwheratia nga kuwaha o Hiruharama, kia mahana ra ano te ra; a, i a raua ano e tu ana, kia tutakina nga kēti, kia whakarawatia ano hoki. Me whakarite ano hoki he kai tiaki i roto i nga tangata o Hiruharama, tenei tangata ki tana wahi e tiaki ai, ki te ritenga atu ano hoki o tona whare, o tona whare.

4 Na he wharahi, he nui te pa, he torutoru ia nga tangata o roto; kahore ano hoki nga whare kia hangā.

5 ¶ Na, ka homai e toku Atua ki roto ki toku ngakau kia huihuia e ahau nga rangatira, ratou ko nga tangata rarahi, me te iwi ano hoki, kia whakapapā ai ratou. I kitea hoki e ahau he pukapuka whakapapa o te hunga i haere mai i te timatanga; i kitea ano e ahau he mea i tuhituhia ki roto.

6 Ko nga tamariki enei o te kawanatanga i haere mai nei i te whakaraunga, no te hunga i whakahekea atu, no era i whakahekea atu e Nepukaneha kingi o Papurona, a hoki mai ana ki Hiruharama, ki Hura; ki tona pa, ki tona pa.

7 I haere mai nei ratou ko Terupapere, ko Hehua, ko Nehemia, ko Ataria, ko Raamia, ko Nahamani, ko Mororekai, ko Pirihana, ko Mihiperete, ko Pikiwai, ko Nehumu, ko Paana. Ko te tokomahatanga *tenei* o nga tangata o te iwi o Iharaira.

8 Nga tamariki a Paroho, e rua mano kotahi rau e whitu tekau ma rua.

9 Nga tamariki a Hepatia, e toru rau e whitu tekau ma rua.

10 Nga tamariki a Araha, e ono rau e rima tekau ma rua.

11 Nga tamariki a Pahata-moapa, no nga tamariki a Hehua raua ko Ioapa, e rua mano e waru rau kotahi tekau ma waru.

12 Nga tamariki a Erama, kotahi mano e rua rau e rima tekau ma wha.

13 Nga tamariki a Tatu, e waru rau e wha tekau ma rima.

14 Nga tamariki a Takai, e whitu rau e ono tekau.

15 Nga tamariki a Pinui, e ono rau e wha tekau ma waru.

16 Nga tamariki a Pepai, e ono rau e rua tekau ma waru.

17 Nga tamariki a Atakara, e rua mano e toru rau e rua tekau ma rua.

18 Nga tamariki a Aronikama, e ono rau e ono tekau ma whitu.

19 Nga tamariki a Pikiwai, e rua mano e ono tekau ma whitu.

20 Nga tamariki a Arini, e ono rau e rima tekau ma rima.

21 Nga tamariki a Atere a Hetekia, e iwa tekau ma waru.

22 Nga tamariki a Hahumu, e toru rau e rua tekau ma waru.

23 Nga tamariki a Petai, e toru rau e rua tekau ma wha.

24 Nga tamariki a Haripi, kotahi rau kotahi tekau ma rua.

25 Nga tamariki a Kipeono, e iwa tekau ma rima.

26 Nga tangata o Pete-rehema, o Netopa, kotahi rau e waru tekau ma waru.

27 Nga tangata o Anatoto, kotahi rau e rua tekau ma waru.

28 Nga tangata o Pete-atamawete, e wha tekau ma rua.

Digitized by Google

29 Nga tangata o Kiriata-tearimi, o Kepira, o Peeroto, e whitu rau e wha tekau ma toru.
30 Nga tangata o Rama, o Kapa, e ono rau e rua tekau ma tahi.
31 Nga tangata o Mikimaha, kotahi rau e rua tekau ma rua.
32 Nga tangata o Pete-ere, o Hai, kotahi rau e rua tekau ma toru.
33 Nga tangata o tera atu Nepo, e rima tekau ma rua.
34 Nga tamariki a tera atu Erama, kotahi mano e rua rau e rima tekau ma wha.
35 Nga tamariki a Harimi, e toru rau e rua tekau.
36 Nga tamariki a Heriko, e toru rau e wha tekau ma rima.
37 Nga tamariki a Roro, a Hariri, a Ono, e whitu rau e rua tekau ma tahi.
38 Nga tamariki a Henaa, e toru mano e iwa rau e toru tekau.
39 ¶ Nga tohunga: Ko nga tamariki a Ieraia, no te whare o Hehua, e iwa rau e whitu tekau ma toru.
40 Ko nga tamariki a Imere, kotahi mano e rima tekau ma rua.
41 Ko nga tamariki a Pahuru, kotahi mano e rua rau e wha tekau ma whitu.
42 Ko nga tamariki a Harimi, kotahi mano kotahi tekau ma whitu.
43 ¶ Nga Riwaiti: Ko nga tamariki a Hehua, a Karamiere, no nga tamariki ano hoki a Horewa, e whitu tekau ma wha.
44 ¶ Nga kai waiata: Ko nga tamariki a Ahapa, kotahi rau e wha tekau ma waru.
45 ¶ Nga kai tiaki kuwaha: Ko nga tamariki a Harumu, ko nga tamariki a Atere, ko nga tamariki a Taramono, ko nga tamariki a Akupu, ko nga tamariki a Hatita, ko nga tamariki a Hopai, kotahi rau e toru tekau ma waru.
46 ¶ Nga Netinimi: Ko nga tamariki a Tiha, ko nga tamariki a Hahupa, ko nga tamariki a Tapaoto,
47 Ko nga tamariki a Keroho, ko nga tamariki a Hia, ko nga tamariki a Parono,
48 Ko nga tamariki a Repana, ko nga tamariki a Hakapa, ko nga tamariki a Haramai.
49 Ko nga tamariki a Hanana, ko nga tamariki a Kirere, ko nga tamariki a Kahara,
50 Ko nga tamariki a Reaia, ko nga tamariki a Retini, ko nga tamariki a Nekora,
51 Ko nga tamariki a Katama, ko nga tamariki a Uha, ko nga tamariki a Pahea,
52 Ko nga tamariki a Pehai, ko nga tamariki a Meunimi, ko nga tamariki a Nepihehimi,
53 Ko nga tamariki a Pakapuku, ko nga tamariki a Hakupa, ko nga tamariki a Harahuru,
54 Ko nga tamariki a Patariti, ko nga tamariki a Mehira, ko nga tamariki a Haraha,
55 Ko nga tamariki a Parakoho, ko nga tamariki a Hihera, ko nga tamariki a Tamaha,
56 Ko nga tamariki a Netia, ko nga tamariki a Hatipa.
57 ¶ Ko nga tamariki a nga pononga a Horomona: ko nga tamariki a Hotai, ko nga tamariki a Hoperete, ko nga tamariki a Perira,
58 Ko nga tamariki a Taara, ko nga tamariki a Tarakono, ko nga tamariki a Kirere,
59 Ko nga tamariki a Hepatia, ko nga tamariki a Hatiri, ko nga tamariki a Pokerete o Tepaimi, ko nga tamariki a Amono.
60 Nga Netinimi katoa, ratou ko nga tamariki a nga pononga a Horomona, e toru rau e iwa tekau ma rua.
61 Me enei ano hoki i haere mai nei i Tere-mera i Tere-hareha, i Kerupu, i Arono, i Imere: otiia kihai i taea e ratou te whakaatu te whare o o ratou pāpā, to ratou kawei, no Iharaira ranei ratou.
62 Ara, nga tamariki a Teraia, nga tamariki a Topia, nga tamariki a Nekora, e ono rau e wha tekau ma rua.
63 ¶ A, o nga tohunga: ko nga tamariki a Hapaia, ko nga tamariki a Koto, ko nga tamariki a Paratirai: i tango nei hoki ia i tetahi o nga tamahine a Paratirai Kireari hei wahine mana, a ka karangatia to ratou ingoa ki a ia.
64 I rapua e enei te whakapapa o o ratou tupuna *i roto* i te hunga i whakapapā nei o ratou; heoi kihai i kitea: na, he poke ratou, mutu ake to ratou tohungatanga,
65 Katahi te kawana ka mea ki a ratou, kia kaua ratou e kai i nga mea tapu rawa, kia ara ake ra ano tetahi tohunga, kei a ia nga Urimi me nga Tumimi.
66 ¶ Te whakaminenga katoa, ki te huihuia, e wha tekau ma rua nga mano, e toru rau e ono tekau.
67 Tera ano etahi, ko a ratou pononga tane, me a ratou pononga wahine, e whitu nga mano o enei e toru rau e toru tekau ma whitu: i a ratou ano hoki etahi tangata me etahi wahine hei waiata, e rua rau e wha tekau ma rima.

Digitized by Google

68 O ratou hoiho, e whitu rau e toru tekau ma ono: o ratou muera, e rua rau e wha tekau ma rima.

69 E wha rau e toru tekau ma rima nga kamera: nga kaihe, e ono mano e whitu rau e rua tekau.

70 ¶ Na, i homai ano e etahi o nga ariki o nga mātua *he mea* mo te mahi. Ta te kawana i homai ai ki roto ki nga taonga, kotahi mano nga moni koura, e rima tekau nga peihana, e rima rau e toru tekau nga kakahu tohunga.

71 I homai ano e etahi o nga ariki o nga mātua ki roto ki nga taonga mo te mahi e rua tekau mano nga moni koura, e rua mano e rua rau nga pauna hiriwa.

72 Na, nga mea i homai e te nuinga o te iwi, e rua tekau mano nga moni koura, e rua mano nga pauna hiriwa, e ono tekau ma whitu nga kakahu tohunga.

73 Na, noho ana nga tohunga i o ratou pa, me nga Riwaiti ano hoki, ratou ko nga kai tiaki kuwaha, ko nga kai waiata, ko etahi o te iwi, ko nga Netinimi, ko Iharaira katoa; a, te takanga mai o te whitu o nga marama, *e noho ana* nga tamariki a Iharaira i o ratou pa.

UPOKO 8.

NA, ka huihui mai te iwi katoa, ano he tangata kotahi, ki te huarahi i te kuwaha wai, a ka mea ki a Etera karaipi kia mauria mai te pukapuka o te ture a Mohi, o tera i whakahaua mai e Ihowa ki a Iharaira.

2 Na, ka mauria mai e Etera tohunga te ture ki te aroaro o te whakaminenga, o te tane, o te wahine, o te hunga katoa e mohio ana ki te whakarongo, i te ra tuatahi o te whitu o nga marama.

3 Na, ka korerotia taua *pukapuka* e ia i te ahunga mai o te ara i te aronga atu o te kuwaha wai, i te ata iho ano, a taea noatia a waenganui o te ra, i te aroaro o nga tane, o nga wahine, o te hunga whai whakaaro. Na, *tau* tonu mai nga taringa o te iwi katoa ki te pukapuka o te ture.

4 I te tu ano hoki a Etera karaipi i runga i te turanga rakau i hangā nei e ratou hei mea pera, me te tu ano a Matitia, a Hema, a Anaia, a Uria, a Hirikia, a Maaheia ki tona taha ki matau; a, i tona taha ki maui, ko Peraia, ko Mihaera, ko Marakia, ko Hahumu, ko Hahaparana, ko Hakaraia, ko Mehurama.

5 Na, wherahia ana e Etera te pukapuka i te aroaro o te iwi katoa, i runga hoki ia i te iwi katoa, a i tana wherahanga, tu ana te iwi katoa ki runga.

6 Na, ka whakapai atu a Etera ki a Ihowa ki te Atua nui; a ka whakahokia mai e te iwi katoa, Amine, Amine, me te ara ano o ratou ringa ki runga: na, tuohu ana ratou, koropiko ana ki a Ihowa, me te *ahu* ano nga kanohi ki te whenua.

7 Ko Hehua ano hoki, ko Pani, ko Herepia, ko Iamini, ko Akupu, ko Hapetai, ko Horiia, ko Maaheia, ko Kerita, ko Ataria, ko Iotapara, ko Hanana, ko Peraia, me nga Riwaiti, kei te mea ratou i te iwi kia mohio i te ture: tu tonu hoki tera te iwi.

8 A, mārama tonu ta ratou korerotanga i te pukapuka o te ture, me te whakaatu ano i nga tikanga, me te mea ano i a ratou kia mohio ki te korerotanga.

9 Na ka mea a Nehemia, ko ia hoki te kawana, ratou ko Etera, he tohunga nei *ia*, he karaipi, ratou ko nga Riwaiti i whakaako nei i te iwi, ki te iwi katoa, He ra tapu tenei no Ihowa no to koutou Atua; kaua e tangi, kaua e pouri. I te tangi hoki te iwi katoa i to ratou rongonga ai i nga kupu o te ture.

10 I mea ano ia ki a ratou, Haere koutou, e kai i nga mea momona, inumia nga mea reka, hoatu ano hoki etahi wahi kia kawea ma te hunga kahore nei i takā he mea ma ratou; he ra tapu hoki *tenei* no to tatou Ariki; kaua hoki e pouri; kei te koa hoki ki a Ihowa he kaha mo koutou.

11 I whakamarie ano hoki nga Riwaiti i te iwi katoa, i mea, Whakarongoa; e tapu ana hoki te ra nei, kaua hoki e pouri.

12 Na, haere ana te iwi katoa ki te kai, ki te inu, ki te hoatu i etahi wahi *ma etahi*, ki te whakanui hoki i te hari, no ratou ka mohio ki nga kupu i whakapuakina nei ki a ratou.

13 ¶ Na, i te rua o nga ra ka huihui mai nga ariki o nga mātua o te iwi katoa, ratou ko nga tohunga, ko nga Riwaiti, ki a Etera karaipi, kia mohiotia ai nga kupu o te ture.

14 Na, ka kitea e ratou he mea i tuhituhia ki roto ki te ture i whakahaua e Ihowa, ki ta Mohi i whakapuaki ai, ara, kia noho nga tamariki a Iharaira ki nga tihokahoka i te hakari i te whitu o nga marama.

15 Kia karanga nui hoki ratou kia pakū te reo ki o ratou pa katoa, ki Hiruharama ano hoki, kia mea *ratou*, Haere ki te maunga, tikina atu nga rau oriwa,

Digitized by Google

nga rau o nga rakau hinu, nga rau marita, nga rau nikau, nga rau o nga rakau rau maha, hei hanga mo nga tihokahoka, kia rite ai ki te mea i tuhituhia.

16 ¶ Na, kua puta te iwi ki waho, kei te tiki, hangū ana e ratou he tihokahoka mo ratou ki runga ki te tuanui o te whare o tenei tangata, o tenei tangata, ki o ratou marae, ki nga marae ano hoki o te whare o te Atua, ki te huarahi o te kuwaha wai, ki te huarahi o te kuwaha Eperaima.

17 Na, kua hangā he tihokahoka e te whakaminenga katoa o te hunga i hoki mai i te whakarau, a noho ana i raro i nga tihokahoka: kihai hoki nga tamariki a Iharaira i pera, o nga rangi ra ano i a Hehua tama a Nunu, a taea noatia taua ra. A nui whakaharahara te koa.

18 I korerotia ano hoki e ia te pukapuka o te ture a te Atua i tenei ra, i tenei ra, i te ra tuatahi ano, a tae noa ki te ra whakamutunga. Na, e whitu nga ra i whakarite ai ratou i te hakari, a, i te waru o nga ra ko te huihuinga nui, ko te mea i whakaritea.

UPOKO 9.

I TE rua tekau ma wha o nga ra o tenei marama ka huihui mai nga tamariki a Iharaira, noho puku ana, he taratara ano hoki nga kakahu, he one-one ano kei runga i a ratou.

2 Na, ka wehea mai nga uri o Iharaira i roto i nga tangata ke katoa: tu ana ratou, whakina ana e ratou o ratou hara, me nga kino a o ratou mātua.

3 Tu ana ratou i to ratou wahi; a, i tetahi o nga wehenga e wha o te ra ka korerotia e ratou te pukapuka o te ture a Ihowa a to ratou Atua, *i tetahi atu ano* o nga wehenga e wha *o te ra* ka whaki atu ratou, ka koropiko atu ki a Ihowa ki to ratou Atua.

4 ¶ Katahi ka whakatika ki runga ki te turanga, etahi Riwaiti, ko Hehua, ko Pani, ko Karamiere, ko Hepania, ko Puni, ko Herepia, ko Pani, ko Kenani; nui atu to ratou reo ki te karanga ki a Ihowa ki to ratou Atua.

5 Na, ko te meatanga a nga Riwaiti, a Hehua, a Karamiere, a Pani, a Hahapania, a Herepia, a Horiia, a Hepania, a Petahia, Whakatika, whakapai atu ki a Ihowa ki to koutou Atua, a, ake ake ake: kia whakapaingia ano hoki tou ingoa kororia e whakanuia nei ki runga ake i nga whakapainga, i nga whakamoemititanga katoa.

6 Ko koe, ina, ko koe anake a Ihowa; nau i hanga te rangi, te rangi o nga rangi, me o reira tini mea, te whenua, me nga mea katoa i runga, nga moana, me nga mea katoa i roto, ko koe hoki te kai whakaora o aua mea katoa, e koropiko ana hoki te ope o te rangi ki a koe.

7 Ko koe a Ihowa te Atua; nau i whiriwhiri a Aperama, a, kawea mai ana e koe i Uru o nga Karari, huaina iho e koe tona ingoa ko Aperahama.

8 I kitea hoki e koe he ngakau pono tona ki tou aroaro, na, whakaritea ana e koe he kawenata ki a ia, he mea kia homai te whenua o nga Kanaani, o nga Hiti, o nga Amori, o nga Perihi, o nga Iepuhi, o nga Kirikahi, kia homai ki ona uri. Na, kua mana nei i a koe o kupu; e tika ana hoki koe.

9 I kitea ano e koe te tukinotanga o o matou mātua i Ihipa, i whakarongo ano hoki ki ta ratou karanga i te Moana whero:

10 Na, homai ana e koe nga tohu me nga merekara, he meatanga ki a Parao ratou ko ana tangata katoa, ko te iwi katoa ano hoki o tona whenua: i mohio hoki koe ki ta ratou whakakake ki a ratou. Na, kua whai ingoa koe; koia ano tenei inaianei.

11 I wahia ano hoki e koe te moana ki to ratou aroaro, a, whiti ana ratou i te wahi maroke i waenganui o te moana. Tena ko nga kai aru i a ratou, makā ana e koe ki nga rire, ano he kohatu *ratou* i nga wai kaha.

12 I arahina ano hoki ratou e koe ki te pou kapua i te awatea, ki te pou ahi ano hoki i te po, hei whakamārama i to ratou ara e haere ai ratou.

13 I heke iho ano koe ki runga ki Maunga Hinai, a korero mai ana ki a ratou i runga i te rangi; homai ana e koe ki a ratou nga whakariteritenga tika, me nga ture pono, nga tikanga, me nga whakahaunga pai.

14 I whakaaturia ano e koe tou hapati tapu ki a ratou; i whakahaua iho ano hoki e koe nga whakahaunga, nga tikanga, nga ture ki a ratou, he mea whakapuaki mai na to pononga na Mohi.

15 I homai ano e koe he taro i te rangi mo to ratou mate-kai; i wkakaputaina mai he wai i te kohatu mo to ratou mate-wai; i ki mai ano ki a ratou kia haere ratou ki te tango i te whenua i oati ai koe ka hoatu ki a ratou.

16 Heoi ka whakakake ratou, o matou mātua, ka whakapakeke i o ratou kaki,

Digitized by Google

kihai hoki i whakarongo ki au whakahaunga.

17 Na, kihai ratou i whakaae kia whakarongo, kihai i mahara ki au merekara i mahia e koe i roto i a ratou, heoi kua pakeke o ratou kaki, whakakeke ana ratou, whakaritea ana e ratou he rangatira, kia hoki ai ratou ki ta ratou mahi pononga. Ko koe ia he Atua muru hara, he tohu tangata, e atawhai ana, e puhoi ana ki te riri, e nui ana te aroha, a kihai i whakarere i a ratou.

18 I ta ratou hanganga ano hoki i te kuao kau, i te mea whakarewa, i ta ratou kianga, Ko tou Atua tenei i kawea mai ai koe i Ihipa, a nui atu a ratou whakapataritaringa,

19 He maha ano ia au mahi aroha, a kihai koe i whakarere i a ratou i te koraha; kihai ratou i mahue i te pou kapua i te awatea, hei arahi i a ratou i te ara, i te pou ahi ano hoki i te po, hei whakamārama i a ratou, i te huarahi ano hoki e haere ai ratou.

20 I homai ano e koe tou wairua pai hei whakaako i a ratou, kihai hoki to mana i kaiponuhia ki o ratou mangai: i homai ano e koe he wai ki a ratou mo to ratou mate-wai.

21 E wha tekau nga tau i atawhaitia ai ratou e koe i te koraha, *a* kihai ratou i hapa ki tetahi mea; kihai o ratou kakahu i tawhitotia, kihai ano hoki o ratou waewae i pupuhi.

22 I homai ano e koe nga kingitangu me nga iwi ki a ratou, a wehewehea atu ana ratou ki nga kokonga: na, kua riro mai i a ratou te whenua o Hihona, te whenua o te kingi o Hehepona, me te whenua o Oka kingi o Pahana.

23 I whakanuia ano e koe a ratou tamariki kia rite ki nga whetu o te rangi, a kawea mai ana ratou ki te whenua i ki ai koe ki o ratou mātua ka haere ratou ki reira tango ai.

24 Na, haere mai ana nga tamariki, riro ana te whenua i a ratou, a pehia ana e koe ki to ratou aroaro nga tangata whenua, nga Kanaani, komai ana e koe ki o ratou ringaringa, ratou, o ratou kingi, me nga iwi o te whenua, kia meatia ki a ratou ta ratou i pai ai.

25 Na, kua riro i a ratou nga pa kaha, me te oneone momona, kua whiwhi ano hoki ki nga whare e ki tonu ana i nga mea pai katoa, ki nga poka wai kua oti te keri, ki nga māra waina, oriwa, ki nga rakau *hei* kai, tona tini, a kai ana ratou, ka makona, kua whai kiko, a, koa ana ratou ki te nui o au mea pai.

26 Na, ka tutū ratou, a ka whakakeke ki a koe, makā ana e ratou to ture ki muri ki o ratou tuara, patua iho e ratou o poropiti i whakaatu tikanga nei ki a ratou, kia tahuri ai ratou ki a koe; nui atu a ratou whakapataritaringa.

27 Na, hoatu ana ratou e koe ki te ringaringa o o ratou hoa riri, a whakatoia iho ratou e ratou; heoi i nga wa i mate ai ratou, i karanga ratou ki a koe; a, whakarongo mai ana koe i te rangi, he maha hoki o mahi aroha, homai ana e koe he kai whakaora ki a ratou, i ora ai ratou i te ringaringa o o ratou hoa riri.

28 A ka whai tānga manawa nei ratou, kei te mahi ano ratou i te kino ki tou aroaro: na, whakarerea atu ana ratou e koe ki te ringaringa o o ratou hoa riri, a ko era hei rangatira mo ratou. Na, ka hoki mai ratou, ka karanga ki a koe, a ka whakarongo mai koe i te rangi; rite tonu *tau* ki au mahi aroha, a, he maha nga wa i whakaorangia ai ratou e koe;

29 I whakaatu tikanga ano koe ki a ratou, kia hoki mai ai ratou ki to ture, heoi whakakake ana ratou, kihai hoki i whakarongo ki o whakahaunga; na, ka hara ki o whakaritenga, (he mea enei e ora ai te tangata, ki te mahia e ia;) whakahokia mai ana e ratou te pokohiwi, whakapakeketia ana o ratou kaki, kihai hoki i rongo.

30 He maha ano nga tau i kukume roa ai koe ki a ratou, i whakaatu tikanga ai ki a ratou, he mea na tou wairua i roto i o poropiti, heoi kihai i tahuri mai o ratou taringa, na, hoatu ana ratou e koe ki te ringaringa o nga iwi o nga whenua.

31 He nui ia no tou aroha, tē whakapotoa rawatia ai ratou e koe, tē whakarerea ai ratou; he Atua atawhai hoki koe, he *Atua* aroha.

32 Na, e to matou Atua, e te Atua nui, e te *Atua* kaha, e wehingia ana, e pupuri nei i te kawenata, i te mahi tohu, kei iti ki tau titiro iho te he katoa i pa mai nei ki a matou, ki o matou kingi, ki o matou rangatira, ki o matou tohunga, ki o matou poropiti, ki o matou mātua, ki tou iwi katoa, o nga ra iho ano o nga kingi o Ahiria, a tae noa ki tenei ra.

33 Tika tonu ia tau, nga mea katoa i takina mai nei ki a matou; he pono hoki tau mahi, ko ta matou ia e kino ana.

34 O matou kingi, o matou rangatira, o matou tohunga, o matou mātua, kihai i mahia e ratou tau ture, kihai hoki i tahuri mai ki o whakahaunga, ki o wha-

Digitized by Google

kaaturanga i whakaaturia e koe ki a ratou.

35 I te mea kei a ratou te kingitanga, me tou pai nui i hoatu nei e koe ki a ratou, me te whenua nui, *whenua* momona, i hoatu nei e koe ki to ratou aroaro, kihai ratou i mahi ki a koe, kihai hoki i tahuri mai i a ratou mahi kino.

36 Nana, he pononga nei matou inaianei; a, te whenua i homai e koe ki o matou mātua, a, ko ratou hei kai i ona hua, me ona pai, nana he pononga matou i taua *whenua* nei.

37 A, nui atu ona hua ma nga kingi i meinga nei e koe hei kingi mo matou, no te mea i hara matou; he rangatira ano ratou no o matou tinana, no a matou kararehe, he pera ano me ta ratou i pai ai; nui atu hoki te he i a matou nei.

38 He whakaaro na matou ki tenei katoa i whakarite ai matou i te *kawenata* pono, tuhituhi rawa, hīritia iho e o matou rangatira, e *o matou* Riwaiti, e *o matou* tohunga.

UPOKO 10.

NA, te hunga nana i hīri, ko te kawana ko Nehemia tama a Hakaria, ko Terekia,

2 Ko Heraia, ko Ataria, ko Heremaia,

3 Ko Pahuru, ko Amaria, ko Marakia,

4 Ko Hatuhu, ko Hepania, ko Maruku,

5 Ko Harimi, ko Meremoto, ko Oparia,

6 Ko Raniera, ko Kinetono, ko Paruku,

7 Ko Mehurama, ko Apia, ko Miiamini,

8 Ko Maatia, ko Pirikai, ko Hemaia: ko nga tohunga enei.

9 Me nga Riwaiti; ko Hehua tama a Atania, ko Pinui, no nga tama a Henarara, ko Karamiere.

10 Me o ratou teina; Ko Hepania, ko Horiia, ko Kerita, ko Peraia, ko Hanana,

11 Ko Mika, ko Rehopo, ko Hahapia,

12 Ko Takuru, ko Herepia, ko Hepania,

13 Ko Horiia, ko Pani, ko Peninu.

14 Ko nga rangatira o te iwi; Ko Paroho, ko Pahata-moapa, ko Erama, ko Tatu, ko Pāni,

15 Ko Puni, ko Atakara, ko Pepai,

16 Ko Aronia, ko Pikiwai, ko Arini,

17 Ko Atere, ko Hetekia, ko Aturu,

18 Ko Horiia, ko Hañumu, ko Petai,

19 Ko Haripi, ko Anatoto, ko Nepai,

20 Ko Makapiaha, ko Mehurama, ko Hetiri,

21 Ko Mehetapeere, ko Haroko, ko Tarua,

22 Ko Peratia, ko Hanana, ko Anaia,

23 Ko Hohea, ko Hanania, ko Hahupu,

24 Ko Harohehe, ko Pireha, ko Hopeke,

25 Ko Rehumu, ko Hahapana, ko Maaheia,

26 Ko Ahia, ko Hanana, ko Anana,

27 Ko Maruku, ko Harimi, ko Paana.

28 ¶ Na, era atu o te iwi, nga tohunga, nga Riwaiti, nga kai tiaki kuwaha, nga kai waiata, nga Netinimi, me te hunga katoa i wehewehea mai i roto i nga iwi o nga whenua ki te ture a te Atua, a ratou wahine, a ratou tamariki, a ratou tamahine, te hunga katoa i mohio, i whai whakaaro;

29 Piri tonu ratou ki o ratou tuakana, teina, ki o ratou rangatira, a uru ana ki te kanga, ki te oati, kia haere i runga i te ture a te Atua i homai nei e ia; (he mea whakapuaki mai na Mohi pononga a te Atua,) kia puritia hoki, kia mahia nga whakahaunga katoa a Ihowa a to matou Ariki, ana whakariteritenga, me ana tikanga;

30 Kia kaua hoki e hoatu a matou tamahine ma nga iwi o te whenua, kia kaua e tangohia a ratou tamahine ma a matou tamariki:

31 A, ki te kawea mai e nga iwi o te whenua etahi taonga, tetahi kai ranei i te ra hapati hei hoko, kaua e hokona e matou ta ratou mea i te hapati, i te ra tapu ranei; me whakarere noa iho ano hoki e matou te whitu o nga tau, kaua hoki e tohea tetahi moni tarewa.

32 I whakaturia ano e matou he tikanga ma matou kia hoatu e matou te toru o nga wahi o te hekere i te tau mo te mahi o te whare o to matou Atua.

33 Mo te taro aroaro, mo te whakahere toto-kore tūturu, mo nga tahunga tinana tūturu o nga hapati, o nga kowhititanga marama, mo nga hakari tūturu, mo nga *mea* tapu, mo nga whakahere hara, hei mea whakamarietanga mo Iharaira; mo te mahi katoa ano hoki o te whare o to matou Atua.

34 I maka rota ano matou he mea na nga tohunga, na nga Riwaiti, na te iwi, mo te whakahere rakau kia kawea ki te whare o to matou Atua; he mea whakarite tonu ki nga whare o o matou mātua, i nga wa i whakaritea o tenei tau, o tenei

Digitized by Google

tau, hei wahie ki runga ki te aata o Ihowa o to matou Atua, kia rite ai ki te mea i tuhituhia ki te ture;

35 Mo nga mea matamua ano hoki o to matou oneone, me nga matamua ano o nga hua katoa o nga rakau katoa, kia kawea i tenei tau, i tenei tau, ki te whare o Ihowa;

36 Mo nga matamua ano o a matou tamariki, o a matou kararehe, kia peratia me te mea i tuhituhia ki te ture, mo nga matamua ano o a matou kau, o a matou hipi, kia kawea ki te whare o to matou Atua, ki nga tohunga e minita nei i te whare o to matou Atua:

37 Kia kawea ano e matou nga matamua o a matou paraoa pokepoke, me a matou whakahere, me nga hua o nga rakau katoa, o te waina, o te hinu, ki nga tohunga, ki nga ruma o te whare o to matou Atua; me nga whakatekau *o nga hua* o to matou oneone ki nga Riwaiti, kia riro ai i aua Riwaiti nga whakatekau i nga pa katoa e ngaki ai matou.

38 Na, ko te tohunga ko te tama a Arona hei hoa mo nga Riwaiti, ina tango nga Riwaiti i nga whakatekau; a me mau e nga Riwaiti nga whakatekau o nga whakatekau ki te whare o to matou Atua, ki nga ruma, ki te whare taonga.

39 Me mau mai hoki e nga tamariki a Iharaira, ratou ko nga tamariki a Riwai, nga whakahere, ara, te witi, te waina hou, te hinu, ki nga ruma; kei reira hoki nga oko o te wahi tapu, me nga tohunga hei minita, ratou ko nga kai tiaki kuwaha, ko nga kai waiata; e kore hoki e whakarerea e matou te whare o to matou Atua.

UPOKO 11.

NA, i noho nga rangatira o te iwi ki Hiruharama, a, i maka rota te nuinga atu o te iwi mo te tangata kotahi i roto i te tekau kia kawea ki Hiruharama, ki te pa tapu, noho ai, a ko te tokoiwa ki *era atu* pa.

2 A, he mea manaaki na te iwi nga tangata katoa i hihiko noa ake ki te noho ki Hiruharama.

3 ¶ Na, ko nga ariki enei o te kawanatanga i noho ki Hiruharama: i nga pa ia o Hura i noho ratou i tona wahi, i tona wahi, i o ratou pa, *ara*, a Iharaira, nga tohunga, nga Riwaiti, nga Netinimi, ratou ko nga tamariki a nga pononga a Horomona.

4 Na, i noho ki Hiruharama etahi o nga tamariki a Hura, ratou ko etahi o nga tamariki a Peniamine. No nga tamariki a Hura; ko Ataia tama a Utia, tama a Hakaraia, tama a Amaria, tama a Hepatia, tama a Maharareere, no nga tamariki a Perete;

5 Ko Maaheia tama a Paruku, tama a Koro-hote, tama a Hataia, tama a Araia, tama a Toiaripi, tama a Hakaraia, tama a Hironi.

6 Nga tamariki katoa a Perete i noho ki Hiruharama e wha rau e ono tekau ma waru, he hunga maia.

7 Na, ko nga tama enei a Peniamine; ko Haru tama a Mehurama, tama a Toere, tama a Peraia, tama a Koraia, tama a Maaheia, tama a Itiere, tama a Ihaia.

8 A, i muri i a ia, ko Kapai, ko Harai, e iwi rau e rua tekau ma waru.

9 Na, ko Hoere tama a Tikiri hei kai tirotiro mo ratou; ko Hura hoki tama a Henua te tuarua o nga rangatira o te pa.

10 O nga tohunga: ko Ieraia tama a Toiaripi, ko Iakini.

11 Ko Heraia tama a Hirikia, tama a Mehurama, tama a Haroko, tama a Meraioto, tama a Ahitupu, hei rangatira mo te whare o te Atua.

12 Na, o ratou teina i mahi nei i te mahi o te whare, e waru rau e rua tekau ma rua: me Araia ano tama a Ierohama, tama a Peraria, tama a Amati, tama a Hakaraia, tama a Pahuru, tama a Marakia,

13 Me ona teina ano hoki, me nga ariki o nga mātua; e rua rau e wha tekau ma rua: ko Amahai tama a Atareere, tama a Ahatai, tama a Mehiremoto, tama a Imere,

14 Me o ratou teina, he marohirohi, he maia, kotahi rau e rua tekau ma waru: a, to ratou kai tirotiro, ko Tapariere tama a *tetahi* o nga tangata nunui.

15 O nga Riwaiti ano hoki: ko Hemaia tama a Hahupu, tama a Atarikama, tama a Hahapia tama a Puni.

16 Ko Hapetai, ko Itopara, no nga ariki o nga Riwaiti, nga kai tirotiro o te mahi i waho o te whare o te Atua.

17 Ko Matania tama a Mika, tama a Tapari, tama a Ahapa, te tino tangata hei timata i te whakamoemiti i te mea e karakia ana: ko Pakapukia ano hoki ko te tuarua i roto i ona teina, raua ko Apara tama a Hamua, tama a Karara, tama a Ierutunu.

18 Nga Riwaiti katoa i te pa tapu, e rua nga rau e waru tekau ma wha.

Digitized by Google

19 Na, nga kai tiaki kuwaha, a Akupu, a Taramono, me o ratou teina i tiakina ai nga kuwaha, kotahi rau e whitu tekau ma rua.

20 ¶ Na, era atu o Iharaira, o nga tohunga, o nga Riwaiti, kei nga pa katoa ratou o Hura, kei tona wahi, kei tona wahi.

21 I noho ia nga Netinimi ki Opere: a, ko Tiha raua ko Kihipa nga kai tirotiro o nga Netinimi.

22 Na, te kai tirotiro o nga Riwaiti i Hiruharama, ko Uti tama a Pani, tama a Hahapia, tama a Matania, tama a Mika O nga tama a Ahapa, ko nga kai waiata nga kai tirotiro o te mahi i te whare o te Atua.

23 Na te kingi hoki te tikanga mo ratou, kia tūturu te wahi ma nga kai waiata, he mea tatau a rangi tonu.

24 Na, ko Petahia tama a Mehetapeere, no nga tamariki a Tera tama a Hura, i to te kingi taha ia i nga mea katoa a te iwi.

25 Na, nga kāinga koraha me o ratou mara, i noho *etahi* o nga tamariki a Hura ki Kiriata-arapa, ki ona pa ririki, ki Ripono me ona pa ririki ki Tekapateere, me ona kāinga koraha,

26 Ki Hehua, ki Morara, ki Peteparete,

27 Ki Hatara-huara, ki Peerehepa, me ona pa ririki,

28 Ki Tikiraka, ki Mekona, me ona pa ririki,

29 Ki Ene-rimono, ki Toraha, ki Iaramuta,

30 *Ki* Tanoa, *ki* Aturama, me o raua kāinga koraha, ki Rakihi, me o reira mara, ki Ateka, me ona pa ririki. Na, to ratou nohoanga, kei Peere-hepa, a tae noa ki Raorao Hinomo.

31 Na, nga tamariki a Peniamine, era i Kepa, *i noho ratou* ki Mikimaha, ki Aiia, ki Pete-ere, ki o ratou pa ririki.

32 Ki Anatoto, ki Nopo, ki Anania,

33 Ki Hatoro, ki Rama, ki Kitaima,

34 Ki Hariri, ki Tepoimi, ki Neparata,

35 Ki Roro, ki Ono, ki te raorao Karahimi.

36 Na, kei a Hura, kei a Peniamine, etahi tānga o nga Riwaiti.

UPOKO 12.

NA, ko nga tohunga enei, me nga Riwaiti, i haere tahi mai nei ratou ko Terupapere tama a Hearatiere, ko Hehua: *ara*, ko Heraia, ko Heremaia, ko Etera,

2 Ko Amaria, ka Maruku, ko Hatuhu,

3 Ko Hekania, ko Rehumu, ko Meremoto,

4 Ko Iro, ko Kinetoto, ko Apia,

5 Ko Miamini, ko Maaria, ko Pirika,

6 Ko Hemaia, ko Toiaripi, ko Ieraia,

7 Ko Haru, ko Amoko, ko Hirikia, ko Ieraia. Ko nga ariki enei o nga tohunga, o o ratou teina hoki, i nga ra o Hehua.

8 Na, nga Riwaiti; ko Hehua, ko Pinui, ko Karamiere, ko Herepia, ko Hura, ko Matania, kei a ia nei te tikanga mo te whakawhetai, kei a ia, ratou ko ona teina.

9 Na, ko Pakapukia raua ko Uni, o ratou teina, kei to ratou aroaro i nga tiakanga.

10 ¶ Na, whanau ake ta Hehua; ko Ioiakimi; whanau ake ta Ioiakimi, ko Eriahipi; whanau ake ta Eriahipi, ko Ioiara.

11 Whanau ake ta Ioiara, ko Honatana; whanau ake ta Honatana, ko Tarua.

12 Na, nga tohunga i nga ra o Ioiakimi, ko nga ariki o nga mātua; ta Heraia, ko Meraia; ta Heremaia, ko Hananiа;

13 Ta Etera, ko Mehurama; ta Amaria, ko Iehohanana;

14 Ta Meriku, ko Honatana; ta Hepania, ko Hohepa;

15 Ta Harimi, ko Arana; ta Meraioto, ko Herekai;

16 Ta Iro, ko Hakaraia; ta Kinetono, ko Mehurama;

17 Ta Apia, ko Tikiri; ta Miniamini, ta Moaria, ko Piritai;

18 Ta Pirika, ko Hamua; ta Hemaia, ko Honatana;

19 Ta Toiaripi, ko Matenai; ta Ieraia, ko Uti;

20 Ta Harai, ko Karai; ta Amoko, ko Epere;

21 Ta Hirikia, ko Hahapia; ta Ieraia, ko Netaneere.

22 ¶ Nga Riwaiti i nga ra o Eriahipi, o Ioiara, o Iohanana, o Tarua, he mea tuhituhi ratou hei ariki mo nga mātua: me nga tohunga ano hoki, a tae noa ki te kingitanga o Tariuha o Pahia.

23 Nga tamariki a Riwai, nga ariki o nga mātua, he mea tuhituhi ratou ki te pukapuka o nga ra, a tae noa ki nga ra o Iohanana tama a Eriahipi.

24 Me nga ariki ano o nga Riwaiti;

Digitized by Google

ko Hahapia, ko Herepia, ko Hehua tama a Karamiere, me o ratou teina ano i te ritenga mai o ratou, hei whakamoemiti, hei whakawhetai; ko te mea hoki ia i whakahaua e ta te Atua tangata e Rawiri, tenei tiakanga i te ritenga mai o tenei tiakanga.

25 Ko Matania, ko Pakapukia, ko Oparia, ko Mehurama, ko Taramono, ko Akupu nga kai tiaki kuwaha, hei tiaki i nga whare huihuinga i nga kuwaha.

26 No nga ra enei o Ioiakimi tama a Hehua tama a Iohereke no nga ra ano hoki o Nehemia kawana, o Etera tohunga, *ara*, o te karaipi.

27 ¶ I te tāinga ano hoki o te kawa o te taiepa o Hiruharama, i rapua e ratou nga Riwaiti i roto i o ratou wahi katoa, i mea kia kawea ratou ki Hiruharama, kia taia hoki te kawa i runga i te koa, i te whakawhetai, i te waiata, i nga himipora, i nga hatere, i nga hāpa.

28 I huihui mai ano nga tama a nga kai waiata i te mānia i nga taha katoa o Hiruharama, i nga kāinga koraha ano hoki o Netopati;

29 I te whare ano o Kirikara, i nga māra ano o Kepa, o Atamawete; i hangā hoki e nga kai waiata he kāinga koraha mo ratou ki nga taha katoa o Hiruharama.

30 Na, kei te pure nga tohunga ratou ko nga Riwaiti i a ratou; kei te pure hoki i te iwi, i nga kuwaha, i te taiepa.

31 Katahi ka kawea mai e ahau nga rangatira o Hura ki runga ki te taiepa, a whakaritea ana e ahau kia rua nga *ropu* nui hei whakawhetai; *kotahi* hei haere ki matau i runga i te taiepa whaka-tekēti puranga paru:

32 A, i muri i a ratou ka haere ko Hohaia ratou ko tetahi tānga o nga rangatira o Hura,

33 Ko Ataria, ko Etera, ko Mehurama,

34 Ko Hura, ko Peniamine, ko Hemaia, ko Heremaia,

35 Ratou ko *etahi* o nga tama a nga tohunga e mau tētere ana; ko Hakaraia tama a Honatana, tama a Hemaia, tama a Matania, tama a Mikaia, tama a Takuru, tama a Ahapa:

36 Me ona teina, ko Hemaia, ko Atareere ko Mirarai, ko Kirarai, ko Maai, ko Netaneere, ko Hura, ko Hanani, e mau ana i nga mea whakatangi a ta te Atua tangata a Rawiri: ko Etera karaipi ano hoki kei to ratou aroaro.

37 Na, i te kēti o te puna wai, i te ritenga mai ano o ratou, ka haere atu ratou i nga pikitanga o te pa o Rawiri, i te pinakitanga atu o te taiepa i runga i te whare o Rawiri, tae noa ki te kēti wai ki te rawhiti.

38 Na, tera atu *ropu o nga kai* whakawhetai i haere atu i te ritenga atu *o ratou*, me ahau i muri i a ratou, me tetahi tānga o te iwi i runga i te taiepa, i tera taha o te taumaihi oumu, tae noa ki te taiepa nui:

39 I runga hoki i te kēti Eperaima, i te kēti tawhito, i te kēti ika ano hoki, i te taumaihi ano hoki o Hananeere, i te taumaihi ano o Meaha, tae noa ki te kēti hipi: a, tu tonu ratou ki te kēti i te whare herehere.

40 Na, tu ana nga *ropu* e rua o nga kai whakawhetai ki te whare o te Atua, matou tahi ko tetahi tānga o nga rangatira,

41 Ko nga tohunga; Ko Eriakimi, ko Maaheia, ko Miniamini, ko Mikaia, ko Erioenai, ko Hakaraia, ko Hanania, e mau tētere ana;

42 Ko Maaheia, ko Hemaia, ko Eleatara, ko Uti, ko Iehohanana, ko Marakia, ko Erama, ko Etere. Na, nui atu te waiata a nga kai waiata, ratou ko Itirahia ko *to ratou* kai tohutohu.

43 He nui ano nga patunga tapu i patua e ratou i taua rangi, a koa ana ratou: he nui hoki te koa i meinga ai ratou e te Atua kia koa. I koa hoki nga wahine ratou ko nga tamariki, no ka rangona mai te koa o Hiruharama i tawhiti.

44 ¶ I whakaritea ano i taua wa etahi kai tirotiro o nga ruma mo nga taonga, mo nga whakahere, mo nga hua matamua, me nga whakatekau; ma ratou e kohikohi mai ki reira i roto i nga māra o nga pa nga wahi i *whakaritea* e te ture ma nga tohunga ratou ko nga Riwaiti: i koa hoki a Hura ki nga tohunga, ki nga Riwaiti, ki nga mea e minita ana.

45 Na, kei te tiaki nga kai waiata ratou ko nga kai tiaki keti i nga mea a to ratou Atua; kei te tiaki hoki i te purenga; rite tonu ta ratou ki te whakahau a Rawiri raua ko tana tama ko Horomona.

46 No nga ra hoki o Rawiri raua ko Ahapa, no namata iho, nga rangatira mo nga kai waiata, mo nga waiata whakamoemiti, whakawhetai ki te Atua.

47 I nga ra hoki o Terupapere, i nga ra ano hoki o Nehemia, i homai e Iharaira katoa nga wahi ma nga kai waiata, ma nga kai tiaki kuwaha, te wahi mo tenei ra, mo tenei ra: i whakatapua ano e ratou *nga mea tapu* ma nga Riwaiti; a, ko nga Riwaiti hei whakatapu ma nga tamariki a Arona.

Digitized by Google

UPOKO 13.

I TAUA rangi ano i korerotia i roto i te pukapuka a Mohi me te whakarongo ano te iwi, a ka kitea te mea i tuhituhia ki reira kia kaua te Amoni me te Moapi e tapoko ki roto ki te whakaminenga a te Atua, a, ake ake;

2 No te mea kihai i maua e ratou he taro, he wai, hei tukunga mai mo nga tamariki a Iharaira: na, utua ana e ratou a Paraama hei hoa riri mo ratou, hei kanga mo ratou: heoi whakaputaina ketia ake e to tatou Atua te kanga hei manaakitanga.

3 Na, to ratou rongonga i te ture, ka wehea atu e ratou nga whakauru katoa i roto i a Iharaira.

4 ¶ Na, i mua ake o tenei ko Eriahipi, tohunga, kai tiaki i te ruma o te whare o to tatou Atua, he whanaunga ano no Topia,

5 Whakapaia ana e tenei he ruma nui mona, te wahi i reira nei i mua e rongoa ana nga whakahere toto-kore, te parakihe, nga oko, me te whakatekau o te witi, o te waina hou, o te hinu, te mea i kiia iho *ma* nga Riwaiti, ratou ko nga kai waiata ko nga kai tiaki tatau, me nga whakahere i nga tohunga.

6 Na, i tenei katoa kahore ahau i Hiruharama; no te toru tekau ma rua nei hoki o nga tau o Arataherehe kingi o Papurona i tae atu ai ahau ki te kingi, a, maha noa nga rangi, ka whakaaetia mai ahau e te kingi.

7 Na, taku taenga mai ki Hiruharama, taku mohiotanga ki te mea kino i mea ai a Eriahipi he whakaaro ki a Topia, i a ia i whakapai nei i tetahi ruma mona i nga marae o te whare o te Atua;

8 Na, kino rawa ki a au; akiritia atu ana e ahau nga mea katoa o te whare o Topia i roto i taua ruma.

9 Katahi ahau ka korero atu; a, purea ana e ratou nga ruma. Na, whakahokia atu ana e ahau ki reira nga oko o te whare o te Atua, nga whakahere toto-kore me te parakihe.

10 ¶ A, i kite ano ahau kihai nga wahi ma nga Riwaiti i hoatu, na, oma ana ratou ki tāna mara, ki tāna mara, nga Riwaiti, nga kai waiata i mahia ai te mahi.

11 Na, whawhaitia iho e ahau nga rangatira; i mea ano ahau, He aha i whakarerea ai te whare o te Atua? Na, huihuia mai ana ratou e ahau, whakaturia ana ki to ratou turanga.

12 Na, kei te kawe mai ano a Hura katoa i nga whakatekau o te witi, o te waina hou, o te hinu, ki nga whare taonga.

13 Na, aku i mea ai hei kai tiaki mo nga taonga, ko Heremia tohunga, ko Haroko karaipi, a, o nga Riwaiti, ko Peraia; i to ratou taha ko Hanana tama a Takuru tama a Matania: i kiia hoki ratou he hunga pono; a, ta ratou, he tuwha mea ma o ratou tuakana, teina.

14 Kia mahara, e toku Atua, ki tenei mea aku, kaua hoki e horoia atu tenei tikanga pai aku i whakaputaina nei e ahau ki te whare o toku Atua, ki nga mahi titiro ano hoki o reira.

15 ¶ I aua rangi ano ka kitea e ahau *etahi* i roto i a Hura e takahi ana i nga takahanga waina i te hapati, e kawe mai ana i nga paihere witi, e whakawaha ana i nga kaihe; me te waina ano, me nga karepe, me nga piki, me nga pikaunga katoa, he mea kawe mai na ratou ki Hiruharama i te ra o te hapati. Na, whakaaturia atu ana e ahau *to ratou* he i te ra i hoko ai ratou i te kai.

16 I reira ano hoki e noho ana etahi tangata o Taira, he kai kawe mai i nga ika, i nga mea hoko katoa, a, hokona ana e ratou i te hapati ki nga tamariki o Hura, i roto ano hoki i Hiruharama.

17 Na, whawhaitia iho e ahau nga rangatira o Hura. I mea ahau ki a ratou, He aha tenei mea kino e mea nei koutou, i a koutou ka whakapoke nei i te ra hapati?

18 Kahore ianei o koutou mātua i penei, a, kawea mai ana e to tatou Atua tenei kino katoa ki runga ki a tatou, ki runga ano hoki i tenei pa? Na, ko koutou ano hei whakaneke ake i te riri mo Iharaira, i te mea ka whakapokea nei te hapati.

19 Na, pouriuri kau nga kuwaha o Hiruharama i mua ake o te hapati, ka korerotia atu e ahau, a, tutakina ana e ratou nga kēti. I mea ano ahau kia kaua e whakatuwheratia, kia taka ra ano te hapati: i whakaturia ano e ahau etahi o aku tangata ki nga kuwaha, kei kawea mai ki roto he pikaunga i te ra o te hapati.

20 Na, kotahi, e rua nga moenga o nga tangata i nga taonga, o nga kai hoko i nga tini mea i waho o Hiruharama.

21 Katahi ahau ka whakaatu i to ratou he, a ka mea ki a ratou, He aha koutou i moe ai i te aronga o te taiepa? Ki te pena ano koutou, ka totoro atu toku ringa ki a koutou. No taua rangi ano i kore ai ta ratou haere mai i te hapati.

Digitized by Google

22 I ki atu ano ahau ki nga Riwaiti kia purea ratou, kia haere mai hoki ratou ki te tiaki i nga kuwaha hei whakatapu mo te ra hapati. Maharatia ano tenei aku, e toku Atua; tohungia hoki ahau, kia rite ki te nui o to atawhai.

23 ¶ I aua rangi ano ka kite ahau i etahi Hurai kei a ratou e noho ana etahi wahine no Aharoro, no Amona, no Moapa.

24 A ratou tamariki ano hoki, tetahi wahi o te reo no Aharoro, kihai ratou i mohio ki to nga Hurai reo; heoi i rite ki te reo o tetahi iwi, o tetahi iwi.

25 Na, whawhaitia iho ratou e ahau, kangā iho ratou e ahau, patua ana etahi o ratou, hutihutia ana o ratou makawe, whakaoatitia ana ratou e ahau ki te Atua, Kaua e hoatu ā koutou tamahine ki ā ratou tamariki, kaua ano hoki e tangohia mai ā ratou tamahine ma ā koutou tamariki, ma koutou ranei.

26 He teka ianei na enei mea i hara ai a Horomona kingi o Iharaira? he maha nei nga iwi, heoi kahore o ratou kingi hei rite mona, he mea aroha nei ia na tona Atua, a, meinga ana e te Atua hei kingi mo Iharaira katoa: ko ia ano hoki i meinga e nga wahine ke kia hara.

27 Na, me whakarongo ano ranei matou ki a koutou, me mahi katoa ranei tenei hē nui, me mahi tutū ranei ki to tatou Atua, me marena ranei nga wahine ke?

28 Na, he hunaonga na Hanaparata Horoni *tetahi* o nga tama a Ioiara tama a Eriahipi a te tino tohunga; na, peia atu ana ia e ahau i toku taha.

29 Kia mahara koe ki a ratou, e toku Atua, mo ratou i whakapoke i te tohungatanga, i te kawenata ano o te tohungatanga, o nga Riwaiti ano hoki.

30 Na, kua ma ratou i a au i te poke o nga tangata ke, whakaritea ana hoki e au te mahi tiaki a nga tohunga, a nga Riwaiti, te mahi a tenei, a tenei,

31 Me *te tikanga ano* mo te whakahere wahie i nga wa i whakaritea; mo nga matamua ano hoki. Maharatia mai ahau e toku Atua mo te pai.

KO EHETERE.

UPOKO 1.

NA, i nga ra o Ahahueruha, (ara, o Ahahueruha i kingi nei i Inia, a tae noa ki Etiopia, kotahi rau e rua tekau ma whitu nga kawanatanga:)

2 I aua ra, i te mea e ata noho ana a Kingi Ahahueruha i runga i te torona o tona kingitanga i Huhana i te whare kingi,

3 I te toru o nga tau o tona kingitanga ka tukua e ia he hakari ma ona rangatira katoa, ratou ko ana tangata; i tona aroaro ano te hunga nunui o Pahia, o Meria, nga tangata rarahi, ratou ko nga rangatira o nga kawanatanga:

4 I te mea e whakakitea ana e ia te taonga *me* te kororia o tona kingitanga, *tona* honore, me tona ataahua nui, he maha nga ra, kotahi rau e waru tekau nga ra.

5 Na, te takanga o aua ra, ka tukua he hakari e te kingi ma te iwi katoa i reira i Huhana i te whare kingi, ma te rahi, ma te iti, e whitu nga ra, i te marae i te kari i te whare o te kingi.

6 *Nga hipoki* he mea ma, he kerīni, he pūru; nga aho he rinena pai, he mea papura, nga mowhiti i mau ai he hiriwa; nga pou he mapere; nga takotoranga he koura, he hiriwa; a, te papa o raro he mapere whero, pounamu, ma, mangu.

7 Nga kapa inu ano hoki ma ratou he oko koura; rere ke tonu ano hoki te ahua o tenei oko, o tenei oko; tona nui ano hoki o te waina kingi, rite tonu ki to te kingi tikanga.

8 I rite ano hoki te inumanga ki te ture, kahore he tohe, na te kingi hoki taua tikanga i whakatakoto ki nga rangatira katoa o tona whare, ko ta te tangata i pai ai ko tana tera e mea ai.

9 I tukua ano hoki e te kuini e Wahati he hakari ma nga wahine i roto i te whare kingi o Kingi Ahahueruha.

10 ¶ I te whitu o nga ra, i te mea e koa ana te ngakau o te kingi i te waina, ka mea ia ki a Mehumana, ratou ko

Digitized by Google

Pitita, ko Harapona, ko Pikita, ko Apakata, ko Tetara, ko Karakaha, ki nga rangatira ruma tokowhitu i mahi nei i te aroaro o Kingi Ahahueruha,

11 Kia kawea mai te kuini a Wahati ki te aroaro o te kingi; kia mau ano hoki ki a ia te karauna kuini, kia whakakitea atu ai tona ataahua ki nga iwi, ki nga rangatira: he pai hoki tona ahua.

12 Heoi kihai a Kuini Wahati i pai kia haere mai i ta te kingi kupu i korerotia atu e ana rangatira ruma. Na, whakatakariri rawa te kingi, a mura ana tona riri i roto i a ia.

13 ¶ Katahi te kingi ka korero ki nga tangata whai waakaaro i mohio nei ki nga taima, (ko ta te kingi tikanga hoki ia, he mea mea ki te aroaro o te hunga katoa e mohio ana ki te ture, ki te whakarite tikanga;)

14 Ko Karahena hoki i tata ki a ia, ko Hetara, ko Aramata, ko Tarahihi, ko Merehe, ko Marahena, ko Memukana, ara, nga rangatira tokowhitu o Pahia, o Meria, i kite nei i te mata o te kingi, a, i noho hei tuatahi i te kingitanga;

15 Ki ta te ture, ko te aha kia meatia ki te kuini, ki a Wahati, mona kihai i whakarite i te kupu a Kingi Ahahueruha i kawea atu e nga rangatira ruma?

16 Na, ko te meatanga mai a Memukana i te aroaro o te kingi ratou ko nga rangatira, Ehara i te mea hē ki te kingi anake ta Kuini Wahati; ki nga rangatira katoa ano ia, ki nga iwi katoa o nga kawanatanga katoa o Kingi Ahahueruha.

17 Ka haere hoki te rongo o te kuini ki nga wahine katoa, a ka whakahawea o ratou kanohi ki ā ratou tane, ina ka korerotia, I mea a Kingi Ahahueruha kia kawea mai a Kuini Wahati ki tona aroaro, a kihai tera i haere mai.

18 *Ka pena* ano aianei te kupu a nga wahine rangatira o Pahia, o Meria, ki nga rangatira katoa a te kingi, ina rongo ratou ki te mahi a te kuini. Na, nui atu te whakahawea me te riri.

19 Ki te mea e pai ana ki ta te kingi, kia puta he kupu kingi i tona aroaro, kia tuhituhia hoki ki roto ki nga ture o nga Pahi, o nga Meri, kei taka, ara, kia kaua a Wahati e haere mai ki te aroaro o Kingi Ahahueruha, ko tona kuinitanga ano hoki kia hoatu e te kingi ki tetahi atu e pai ake ana i a ia.

20 A ka rangona ta te kingi tikanga e whakatakoto ai ia puta noa i tona kingitanga, (he nui hoki ia,) katahi nga wahine katoa ka whakahonore i ā ratou tane, i te mea iti, i te mea rahi.

21 Na, pai tonu te kupu ki te whakaaro a te kingi, ratou ko nga rangatira; a, rite tonu ki te kupu a Memukana ta te kingi i mea ai.

22 Na, tukua atu ana e ia etahi pukapuka ki nga kawanatanga katoa a te kingi, ki tenei kawanatanga, ki tenei kawanatanga, he mea whakarite ki to reira tikanga mo te tuhituhi, ki tenei iwi, ki tenei iwi, he mea whakarite ki to reira reo, ara, ko nga tane katoa hei rangatira i roto i o ratou whare; kia korerotia ano hoki i te reo o to reira iwi.

UPOKO 2.

I MURI iho i enei mea, a ka marie iho te riri a Kingi Ahahueruha, ka mahara ia ki a Wahati, ki tana i mea ai, ki te mea hoki i whakaritea mona.

2 Na, ka mea nga tangata a te kingi i mahi nei ki a ia, Kia rapua mai etahi kotiro ahua pai ma te kingi.

3 Kia whakaritea hoki e te kingi etahi kai titiro puta noa i nga kawanatanga o tona kingitanga, a ma ratou e huihui mai nga kotiro ahua pai, nga wahina, ki Huhana, ki te whare kingi, ki te whare wahine, ki a Heke ki ta te kingi rangatira ruma, ko *ia* nei te kai tiaki o nga wahine; kia hoatu ano hoki nga mea hei tahi mo to ratou poke.

4 Na, te kotiro e pai ki ta te kingi titiro, ko ia hei kuini i muri i a Wahati. Na, pai tonu taua mea ki te whakaaro a te kingi, a pera ana ano ia.

5 ¶ I Huhana i te whare kingi tetahi tangata, he Hurai, tona ingoa ko Morokai, he tama na Haira, tama a Himei, tama a Kihi, he tangata no Peniamine.

6 He mea whakaheke mai i Hiruharama i roto i te whakahekenga i whakahekea mai ai a Hekonia kingi o Hura, i tera i whakahekea mai e Nepukaneha kingi o Papurona.

7 Na, he mea atawhai nana a Haraha, ara, a Ehetere te tamahine a tona matua keke; no te mea kahore ona pāpā, ona whaea, a, nui atu te ataahua o taua kotiro, he pai te ahua; i te matenga hoki o tona pāpā, o tona whaea, ka tangohia ia e Morokai hei tamahine mana.

8 ¶ A ka rangona te kupu a te kingi, me tana ture, a ka maha ano nga kotiro ka huihuia ki Huhana ki te whare kingi ki te ringa o Hekai, na, ka tangohia ano hoki a Ehetere ki te whare o te kingi ki te ringa o Hekai kai tiaki wahine.

Digitized by Google

9 Na, he pai taua kotiro ki tana titiro, ka atawhaitia mai ano e ia; i homai wawe mai ano hoki e ia nga mea hei tahi mo tona poke, me era atu mea ano mana, me nga kotiro tokowhitu ano i tika nei kia hoatu ki a ia, no roto ano i te whare o te kingi: i whakaaohoia ano hoki ia ratou ko ana kotiro ki te wahi pai rawa o te whare wahine.

10 Kihai i whakaaturia e Ehetere tona iwi me ona whanaunga; na Mororekai hoki i ako ki a ia kia kaua e whakaaturia.

11 Na, i tenei ra, i tenei ra, ka haere a Mororekai ki mua i te marae o te whare wahine kia mohio ai ia kei te pai ranei a Ehetere, ko te aha hoki e meatia ki a ia.

12 ¶ Ano ka rite te wa mo tenei kotiro, mo tenei kotiro, e haere ai ki a Kingi Ahahueruha i te mea ka taka ona marama kotahi tekau ma rua, ko te ritenga hoki ia mo nga wahine, (ko reira hoki rite ai nga ra mo te tahi o to ratou poke, e ono nga marama o te hinu maira, a, e ono nga marama o nga mea kakara, o *era* atu mea ano hoki e tahia ai te poke o nga wahine;)

13 Ko te tikanga tenei mo te haerenga atu o tetahi kotiro ki te kingi; ko nga mea katoa i hiahia ai ia, i hoatu ki a ia, a ka riro atu ano i a ia i roto i te whare wahine ki te whare o te kingi.

14 I haere mai ia i te ahiahi, a i te ata ka hoki ki to nga wahine whare tuarua, ki te ringa o Haahakata, o to te kingi rangatira ruma, ko ia nei te kai tiaki o nga wahine iti; heoi ano ona haerenga mai ki te kingi, kia hiahia ra ano te kingi ki a ia, kia whakahuatia ano hoki tona ingoa.

15 ¶ A ka rite te wa e haere atu ai ki te kingi a Ehetere tamahine a Apihaira, a te matua kēkē o Mororekai, (he mea tango nei hoki ia na tenei hei tamahine mana,) kihai tera i mea ki tetahi mea mana, heoi ano ko ta Hekai i whakarite ai, ko *ia* nei to te kingi rangatira ruma, me te kai tiaki o nga wahine. Na, ahuareka rawa a Ehetere ki te titiro mai a te hunga katoa i kite i a ia.

16 He mea tango atu a Ehetere ki a Kingi Ahahueruha ki tona whare kingi i te tekau o nga marama, (ko Tepete hoki taua marama,) i te whitu o nga tau o tona kingitanga.

17 Na, to te kingi aroha ki a Ehetere, nui atu i tona ki nga wahine katoa, ahuareka tonu ia, manakohia rawatia ana ia e ia i nga wahina katoa, potaea ana e ia te karauna kuini ki tona mahunga, meinga ana ia e ia hei kuini i muri i a Wahati.

18 Katahi ka tukua e te kingi he hakari nui ma ana rangatira katoa ratou ko ana tangata, te hakari hoki a Ehetere; i whakangawaritia ano hoki e ia nga mea ki nga kawanatanga, a, homai ana etahi hakari e ia, he mea i rite ki ta te kingi tikanga.

19 Na, i te rua o nga huihuinga mai o nga wahina, kei te noho a Mororekai i te kuwaha o te kingi.

20 Kihai ano i whakaaturia e Ehetere ona whanaunga me tona iwi; ko ta Mororekai hoki tera i ako atu ai ki a ia; a, i whakarite ano a Ehetere i te kupu a Mororekai, i pera ano me ia e whakatupuria ake ana i tona whare.

21 ¶ I aua ra, i te mea e noho ana a Mororekai i te kuwaha o te kingi, ka riri a Pikitana raua ko Terehe, tokorua o nga rangatira ruma o te kingi, he kai tiaki i te tatau, a ka whai kia pa te ringa ki a Kingi Ahahueruha.

22 Na, kua mohiotia taua mea e Mororekai, a ka whakaaturia e ia ki a Ehetere, ki te kuini; korerotia atu ana e Ehetere ki te kingi i runga ano i te ingoa o Mororekai.

23 Na, ka uiuia taua mea, a ka kitea. Katahi raua ka taronatia ki runga ki te rakau, a ka tuhituhia *taua mea* ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra i te aroaro o te kingi.

UPOKO 3.

I MURI iho i tenei mea ka whakanuia e Kingi Ahahueruha a Hamana tama a Hamerata Akaki, hapainga ana ia ki runga, whakanekehia ake ana tona torona ki runga ake i o nga rangatira katoa e noho ana i a ia.

2 Na, kei te tuohu, kei te koropiko ki a Hamana nga tangata katoa a te kingi i te kuwaha o te kingi; ko ta te kingi whakahau hoki tena mona. Ko Mororekai ia kihai i tuohu, kihai i piko.

3 Na, ko te meatanga mai a nga tangata a te kingi i te kuwaha o te kingi ki a Mororekai, He aha koe i takahi ai i ta te kingi whakahau?

4 Korero noa ratou ki a ia i ia rangi, i ia rangi, heoi kihai ia i whakarongo ki a ratou. Na, korerotia atu ana e ratou ki a Hamana, kia kitea ai e u ranei nga mea a Mororekai. I whakaaturia mai hoki e ia ki a ratou he Hurai ia.

5 A, te kitenga o Hamana kihai a

Digitized by Google

Mororekai i tuohu, kihai i piko ki a ia, na, ki tonu a Hamana i te riri.

6 I whakaparahako ano ia tana whakaaro ki te whakapa i te ringa ki a Mororekai anake, kua oti hoki te korero ki a ia te iwi o Mororekai; na, ka whai a Hamana kia whakangaromia nga Hurai katoa i te kingitanga katoa o Ahahueruha, *ara*, te iwi o Mororekai.

7 ¶ I te marama tuatahi, ara, i a Marama Nihana, i te tekau ma rua o nga tau o Kingi Ahahueruha, ka makā e ratou te Puri, ara, te rota ki te aroaro o Hamana i tenei ra, i tenei ra, i tenei marama, i tenei marama, a, te tekau ma rua ra ano, ara, a Marama Arara.

8 ¶ Na, ko te meatanga atu a Hamana ki a Kingi Ahahueruha, Kotahi tenei iwi he mea pakarukaru, marara noa atu i roto i nga iwi o nga kawanatanga katoa o tou kingitanga, a, e rere ke ana a ratou ture i a nga iwi katoa; kahore hoki ratou e whakarite i nga ture a te kingi. Na, ehara i te mea pai mo te kingi kia tukua ta ratou.

9 Ki te mea e pai ana ki ta te kingi, me tuhituhi atu kia whakangaromia ratou, a, kia kotahi mano taranata hiriwa, e paunatia atu e ahau ki nga ringa o nga kai mahi i tenei mahi, kia kawea mai ki nga whare taonga a te kingi.

10 Katahi ka unuhia mai e te kingi tona mowhiti i tona ringa, a, hoatu ana ki a Hamana tama a Hamerata Akaki, ki te hoa riri o nga Hurai

11 I mea mai ano te kingi ki a Hamana, Me hoatu te hiriwa ki a koe, me te iwi ano, kia meatia ki a ratou nga mea e pai ana ki tau titiro.

12 Na, ka karangatia nga karaipi a te kingi i te tahi tekau ma toru o nga ra o te tahi o nga marama, a ka tuhituhia nga mea katoa i whakahaua e Hamana ki nga kawana a te kingi, ratou ko nga kawana iti o tenei kawanatanga, o tenei kawanatanga, ki nga rangatira ano hoki o tenei iwi, o tenei iwi, o tenei kawanatanga, o tenei kawanatanga, he mea whakarite ki to reira tuhituhi, ki tenei iwi, ki tenei iwi, he mea whakarite ki to reiru reo; i tuhituhia i runga i te ingoa o Kingi Ahahueruha, hīri rawa ki te mowhiti a te kingi.

13 Na, ka tukua nga pukapuka kia kawea e nga kai kawe pukapuka ki nga kawanatanga katoa o te kingi, kia whakangaromia, kia patua, kia hunā nga Hurai katoa, te taitamariki, me te koroheke, nga kohungahunga, me nga wahine, kia kotahi tonu te rangi, i te tekau ma toru o nga ra o te tekau ma rua o nga marama, ara, o Marama Arara; kia pahuatia ano hoki o ratou taonga.

14 I whakakitea nuitia ki nga iwi katoa nga korero i tuhituhia mo te ture kia hoatu ki nga kawanatanga katoa, kia tatanga ai ratou i taua ra.

15 Haere ana nga kai kawe pukapuka, he mea whakahohoro e te kupu a te kingi, i hoatu ano te ture i Huhana i te whare kingi. Na, noho ana te kingi raua ko Hamana ki te inu; rarururu tonu ia te pa a Huhana.

UPOKO 4.

TE mohiotanga o Mororekai ki nga mea katoa i meatia, na, haehaea ana e Mororekai ona kakahu, kei te kakahu ia i te kakahu taratara, kei te mea ano hoki i te pungarehu *ki a ia*. Te tino haerenga ki waenganui o te pa, he nui, he tiwerawera te tangi.

2 Na, haere ana ia ki mua i te kuwaha o te kingi; e kore hoki e ahei kia haere ki roto i te kuwaha o te kingi ki te mea he taratara te kakahu.

3 I nga kawanatanga katoa ano hoki, i nga wahi i tae atu ai te kupu a te kingi me tana ture, nui atu te tangi a nga Hurai, te noho puku, te aue, me te uhunga: he tokomaha ano hoki he kakahu taratara to ratou whariki, he pungarehu.

4 ¶ Na, kua tae mai nga kotiro a Ehetere, me ana rangatira ruma, kei te whakaatu ki a ia. Na, mamae whakaharahara te kuini. Hoatu ana e ia he kakahu kia kawea hei kakahu mo Mororekai, kia tangohia mai ano hoki ona kakahu taratara i a ia: heoi kihai ia i tango atu.

5 Katahi a Ehetere ka karanga ki a Hataka, ki tetahi o nga rangatira ruma a te kingi i whakaritea nei e ia kia tu ki tona aroaro, a ka whakahau i a ia kia mohiotia nga mea a Mororekai, he aha ra tenei mea, na te aha hoki.

6 Na, haere atu ana a Hataka ki a Mororekai ki te waharoa o te pa, ara, ki te aronga o te kuwaha o te kingi.

7 A, whakaaturia mai ana ki a ia e Mororekai nga mea katoa i pa ki a ia, me te korero ano o te moni i kiia e Hamana kia paunatia e ia ki roto ki nga whare taonga o te kingi hei mea mo nga Hurai kia whakangaromia.

8 I homai ano e ia ki a ia nga korero o te ture i tuhituhia, i homai nei i Huhana hei whakangaro mo ratou, a mana e whakakite atu ki a Ehetere, e whaka-

Digitized by Google

atu ki a ia, mana hoki ia e whakahau kia haere ki te kingi wawao ai; kia rapua hoki i tona aroaro he mea mo tona iwi.

9 Na, haere mai ana a Hatska, whakaaturia mai ana e ia ki a Ehetere nga kupu a Mororekai;

10 ¶ Na, ka korero ano a Ehetere ki a Hataka, a, whakahaua ana e ia ki a ia he kupu ki a Mororekai;

11 E mohio ana nga tangata katoa a te kingi, me te iwi o nga kawanatanga o te kingi, Ko nga tangata katoa, ahakoa tane, ahakoa wahine, e haere mai ana ki to roto marae ki te kingi, i te mea kihai i karangatia, kotahi tonu tana ture, kia whakamatea, ki te kahore e torona mai e te kingi te hepeta koura ki a ia kia ora ai. Ko au ia, ka toru tekau enei ra oku kihai i karangatia kia haere atu ki te kingi.

12 Na, korerotia atu ana e ratou ki a Mororekai nga kupu a Ehetere.

13 Katahi a Mororekai ka ki atu kia wkakahokia *tenei kupu* ki a Ehetere, Kei mea koe kei roto koe i te whare o te kingi, a, e nui atu tou oranga i to nga Hurai katoa.

14 Ki te wahangu rawa hoki koe, i tenei wa, tera e puta ake he tānga manawa, he whakaoranga mo nga Hurai i tetahi atu wahi. Na, ko koe, ko te whare ano hoki o tou pāpā, ka ngaro: ko wai hoki ka mohio hei mea pea mo te wa penei i tae ai koe ki te kingitanga?

15 ¶ Na, ka ki atu a Ehetere kia whakahokia e ratou *tenei* kupu ki a Mororekai,

16 Tikina, huihuia nga Hurai katoa e kitea ki Huhana, ka noho puku ai koutou, hei mea moku; kaua hoki e kai, kaua e inu, kia toru nga ra, i te po, i te ao. Ko matou ano ko aku kotiro ka noho puku ano; ko reira ahau haere atu ai ki te kingi; he mea kahore nei e rite ki te ture. A, ki te mea ka hunā ahau, ka hunā ahau.

17 Na, haere ana a Mororekai, meatia ana e ia nga mea katoa i whakahaua mai ki a ia e Ehetere.

UPOKO 5

NA, i te toru o nga ra ka kakahuria ona *kakahu* kuini e Ehetere, a, tu ana i to roto marae i te whare o te kingi, i te ritenga atu ano o te whare o te kingi; ko te kingi hoki e noho ana i runga i te torona o tona kingitanga i te whare kingi, i te ritenga mai ano o te tatau o te whare.

2 A, te kitenga o te kingi i a Ehetere i te kuini e tu ana i te marae, ka manakohia mai ia e ia, a ka torona mai e te kingi te hepeta koura i tona ringa ki a Ehetere. Na, ka whakatata atu a Ehetere, a ka pa atu ki te pito o te hepeta.

3 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a ia, He aha to mea, e te kuini, e Ehetere? he aha hoki te mea e tonoa nei e koe? ahakoa ko te hawhe o te kingitanga, ka hoatu ki a koe.

4 Ano ra ko Ehetere, Ki te mea e pai ana ki ta te kingi, kia haere mai te kingi raua ko Hamana ainei ki te hakari kua oti i a au te taka mana.

5 Ano ra ko te kingi, Whakahohorotia a Hamana e koutou kia meatia ai e ia ta Ehetere i ki ai. Na, haere ana te kingi raua ko Hamana ki te hakari kua oti nei te taka e Ehetere.

6 ¶ A, i ki atu ano te kingi ki a Ehetere i te mea e inu waina ana, He aha tau e mea nei mau? ka hoatu ano ki a koe: he aha hoki tau e tono nei? Ahakoa ko te hawhe o te kingitanga, ka meatia.

7 Na, ko te whakahokinga mai a Ehetere, ka mea, Taku i mea ai maku, taku i tono ai,

8 Ki te mea kua manakohia mai ahau e te kingi, ki te mea e pai ana ki ta te kingi kia homai taku i mea ai maku, kia meatia taku i tono ai, kia haere mai te kingi raua ko Hamana ki te hakari e takā e ahau ma raua; a, apopo ka whakaritea e ahau te kupu a te kingi.

9 ¶ Na, puta mai ana a Hamana i taua rangi, koa ana, pai ana te ngakau. Heoi te kitenga o Hamana i a Mororekai i te kuwaha o te kingi, a kihai tera i whakatika, i oraora ki a ia, na, ki tonu a Hamana i te riri ki a Mororekai.

10 Otiia i whakamanawanui ano a Hamana; a, te taenga atu ki tona whare, ka tono *tangata* atu ia ki te tiki i ona hoa, ratou ko tana wahine ko Herehe.

11 A, korerotia atu ana e Hamana ki a ratou te kororia o ona taonga, te tokomaha o ana tamariki, me a te kingi whakanuinga katoatanga i a ia, me tana whakanekehanga i a ia ki runga ake i nga rangatira, i nga tangata a te kingi.

12 I mea ano a Hamana, He pono kihai tetahi i tukua atu e te kuini e Ehetere hei hoa mo te kingi ki te hakari i takā e ia ko ahau anake; kua

Digitized by Google

kiia mai ano hoki ahau hei hoa atu mo te kingi ki a ia apopo.

13 Heoi kahore he pai o tenei katoa ki a au i nga wa katoa e kite ai ahau i te Hurai i a Mororekai e noho ana i te kuwaha o te kingi.

14 ¶ Na, ko te kianga mai a tana wahine a Herehe, ratou ko ona hoa katoa ki a ia, Kia hangā he tarawa, kia rima tekau nga whatianga te tiketike, a, i te ata māu e ki atu ki te kingi kia taronatia a Mororekai ki runga; katahi koe ka koa, *a* ka haere tahi korua ko te kingi ki te hakari. Na, pai tonu taua kupu ki a Hamana, a ka meinga e ia kia hangā taua tarawa.

UPOKO 6.

I TAUA po kihai i moe te kingi, a ka mea ia kia kawea mai te pukapuka whakamahara ki nga meatanga o nga ra. Na, ka korerotia ki te aroaro o te kingi.

2 Na, ka kitea kua oti te tuhituhi ta Mororekai whakaaturanga i ta Pikitana raua ko Terehe, i ta nga rangatira ruma tokorua a te kingi; he kai tiaki *enei* i te tatau, a, i whai kia pa te ringa ki a Kingi Ahahueruha.

3 Na, ko te meatanga mai a te kingi, He aha te honore, te kororia, i whiwhi ai a Mororekai mo tenei? Ano ra ko nga tangata a te kingi i mahi nei ki a ia, Kihai tetahi mea i meatia ki a ia.

4 ¶ Katahi te kingi ka mea ake, Ko wai kei te marae? Na, ko te putanga mai o Hamana ki to waho marae o te whare o te kingi, hei ki mai ki te kingi, kia taronatia a Mororekai ki runga ki te tarawa kua oti te hanga mona.

5 Na, ko te meatanga mai a nga tangata a te kingi ki a ia, Ko Hamana tenei e tu nei i te marae. Ano ra ko te kingi, Kia haere mai ia.

6 Te haerenga mai o Hamana, ka mea te kingi ki a ia, Ko te aha kia meatia ki ta te kingi tangata e pai ai kia whakahonoretia? Na, ko te meatanga ake a Hamana i roto i tona ngakau, Ko wai atu i a au ta te kingi e pai ai kia whakahonoretia?

7 Na, ko te meatanga mai a Hamana ki te kingi, Ta te kingi tangata e pai ai kia whakahonoretia,

8 Me kawe mai nga kakahu kingi, e kakahu nei te kingi, me te hoiho ano e ekengia ana e te kingi, me te karauna kingi e potaea ana ki tona mātenga;

9 Katahi ka hoatu taua kakahu me te hoiho ki te ringa o tetahi o nga tino rangatira a te kingi; na, ka whakakakahuria atu e ratou ki te tangata e pai ai te kingi kia whakahonoretia, ka arahi ai i a ia i runga i te hoiho i te waharoa o te pa, ka karanga ai ki tona aroaro, Ka peneitia te tangata e pai ai te kingi kia whakahonoretia.

10 Na, ko te meatanga mai a te kingi ki a Hamana, Kia hohoro to tiki i te kakahu me te hoiho, i tau i ki ra, ka pera ai ki a Mororekai ki te Hurai e noho ra i te kuwaha o te kingi. Kei taka tetahi kupu o nga mea katoa i korerotia mai e koe.

11 Katahi ka tikina e Hamana te kakahu, me te hoiho, a, whakakakahuria ana e ia a Mororekai, arahina ana ia e ia i runga i te hoiho i te waharoa o te pa, me te karanga ano i tona aroaro, Ka peneitia te tangata e pai ai te kingi kia whakahonoretia.

12 ¶ Na, hoki ana a Mororekai ki te kuwaha o te kingi, ko Hamana ia i hohoro ki tona whare, pouri tonu, hipoki rawa te mahunga.

13 Na, ka korerotia e Hamana ki tana wahine ki a Herehe, ratou ko ona hoa katoa nga mea katoa i pa mai ki a ia. Katahi ana tangata mohio, ratou ko tana wahine ko Herehe, ka mea ki a ia, Ki te mea no nga uri o nga Hurai a Mororekai, tera kua timata na koe te hinga i tona aroaro, e kore koe e kaha i a ia, engari ka hinga rawa koe i tona aroaro.

14 I a ratou ano e korero ana ki a ia, ka tae mai nga rangatira ruma o te kingi, porangi tonu, he mea kia arahina ai e ratou a Hamana ki te hakari i takā nei e Ehetere.

UPOKO 7.

NA, kua tae mai te kingi raua ko Hamana ki te hakari, ki te kuini ki a Ehetere.

2 A ka mea mai ano te kingi ki a Ehetere i te rua o nga ra, i te mea e inu waina ana, He aha tau e mea nei mau, e Kuini Ehetere? Ka hoatu hoki ki a koe. He aha hoki tau e tono ai? Ahakoa ko te hawhe o te kingitanga, ka meatia.

3 Na, ko te whakahokinga mai a Kuini Ehetere, ka mea, Ki te mea kua manakohia mai ahau e koe, e te kingi, a ki te mea e pai ana ki ta te kingi; taku e mea ai maku, ko ahau kia whakaorangia; taku e tono nei maku, ko toku iwi.

Digitized by Google

4 Kua oti hoki matou, ahau me toku iwi, te hoko kia whakangaromia, kia patua, kia hunā. Na, me i hokona matou hei ponongā tane, hei ponongā wahine, kua whakarongo puku ahau: e kore ano ia e rite i te hoa riri nga mea a te kingi ka maumauria nei.

5 ¶ Na, ka utua mai e Kingi Ahahueruha, ka mea ki a Kuini Ehetere, Ko wai ra? Kei hea ra te tangata i pokanoa nei tona ngakau ki te mea i tenei mea?

6 Ano ra ko Ehetere, Te hoa riri, te hoa whawhai, ko tenei Hamana kino nei. Na, mataku ana a Hamana i te aroaro o te kingi raua ko te kuini.

7 ¶ Na, whakatika ana te kingi, i te inumanga waina, he riri hoki nona, a *haere* ana ki te kāri o te whare. Ko Hamana ano hoki, tu tonu ki te inoi ki a Kuini Ehetere mona kia whakaorangia: i kite hoki ia kua takoto te he mona i te kingi.

8 Na, te hokinga mai o te kingi i te kari o te whare ki te whare inu waina, ko Hamana kua takoto ki runga ki te takotoranga o Ehetere. Na, ko te meatanga ake a te kingi, E takotoria ano ranei e ia te kuini i toku aroaro i te whare? Te putanga mai o te kupu i te mangai o te kingi, ka hipokina e ratou te mata o Hamana.

9 Na, ko te meatanga mai a Harapona a tetahi o nga rangatira ruma i te aroaro o te kingi, Tera ano hoki te tarawa e rima tekau nga whatianga te tiketike, he mea i hangā e Hamana mo Mororekai, (nana nei te kupu pai mo nga mea a te kingi,) te tu na i te whare o Hamana. Ano ra ko te kingi, Taronatia ia ki runga.

10 Na, taronatia ana e ratou a Hamana ki runga ki te tarawa i oti ra i a ia mo Mororekai, a ka mariri iho te riri a te kingi.

UPOKO 8.

I TAUA ra ano ka homai e te kingi e Ahahueruha ki a Kuini Ehetere te whare o Hamana, o te hoa riri o nga Hurai. A ka haere mai a Mororekai ki te aroaro o te kingi, na Ehetere hoki i whakaatu he whanaunga ia nona.

2 I unuhia ano hoki e te kingi tona mowhiti i tangohia mai nei e ia i a Hamana, a, hoatu ana ki a Mororekai; a, i whakanohoia ano a Mororekai e Ehetere ki te whare o Hamana.

3 ¶ A, i korero ano a Ehetere ki te aroaro o te kingi, me te takoto ano ia ki ona waewae, me te tangi ano, i inoi ki a ia kia karohia atu te kino a Hamana Akaki, me te whakaaro i whakaaro ai ia mo nga Hurai.

4 Katahi ka torona mai te hepeta koura e te kingi ki a Ehetere; a ka whakatika a Ehetere, ka tu ki te aroaro o te kingi.

5 Na, ko tana meatanga atu, Ki te mea e pai ana ki te kingi, ki te mea ano hoki e manakohia mai ana ahau e ia, ki te mea e tika ana tenei mea ki ta te kingi whakaaro, ki te mea e pai ana ahau ki tana titiro mai, me tuhituhi atu kia whakatakā nga pukapuka i whakaaroa e Hamana tama a Hamerata Akaki, ana i tuhituhi ai kia hunā nga Hurai i nga kawanatanga katoa a te kingi.

6 Me pehea hoki e ahei ai ahau te titiro atu ki te he e pa mai ana ki toku iwi? me pehea hoki e ahei ai ahau te titiro atu ki te hunanga o oku whanaunga?

7 ¶ Ano ra ko Kingi Ahahueruha ki a Kuini Ehetere raua ko Mororekai Hurai, Nana, kua oti te hoatu e ahau ki a Ehetere te whare o Hamana; kua oti ano tera te tarona ki runga ki te rakau mo tona ringa i totoro mai ki nga Hurai.

8 Ma korua ano e tuhituhi ta korua i kite ai e pai ana mo nga Hurai, i runga i te ingoa o te kingi, hīri rawa ki te mowhiti o te kingi: he tuhituhi hoki i tuhituhia i runga i te ingoa o te kingi, a, i hīritia ki te mowhiti o te kingi, e kore e whakatakā.

9 Katahi ka karangatia nga karaipi o te kingi i taua wa i te toru o nga marama, ara, i a Marama Hiwana, i te rua tekau ma toru o nga ra, a ka tuhituhia nga mea katoa i whakahau ai a Mororekai ki nga Hurai, ki nga kawana, ratou ko nga kawana iti, ko nga rangatira ano o nga kawanatanga, o Inia mai ano, a tae noa ki Etiopia, kotahi rau e rua tekau ma whitu nga kawanatanga; ki tenei kawanatanga, ki tenei kawanatanga, he mea whakarite tonu ki ta ratou tuhituhi; ki tenei iwi, ki tenei iwi, he mea whakarite ano ki to ratou reo; ki nga Hurai ano hoki, he mea whakarite ki ta ratou tuhituhi, ki to ratou reo.

10 Tuhituhi ana ia i runga i te ingoa o Kingi Ahahueruha, hīri rawa ki te mowhiti o te kingi, ungā ana e ia nga pukapuka kia maua e nga kai kawe pukapuka i runga i nga hoiho, e nga tangata ano e wahā ana e nga muera, e nga kamera, e nga kuao o nga kamera tere.

Digitized by Google

11 A, i roto i enei ta te kingi tukunga atu i nga Hurai o nga pa katoa kia huihui, kia tu ki runga, kia ora ai ratou, kia whakangaro, kia patu, kia huna i nga ope katoa o te iwi o te kawanatanga e tauria ai ratou, nga kohungahunga, nga wahine; a, ko o ratou taonga ano kia pahuatia,

12 I te rangi kotahi ano, i nga kawanatanga katoa o Kingi Ahahueruha, i te tekau ma toru ano o nga ra o te tekau ma rua o nga marama, ara, o Marama Arara.

13 I whakapuakina ki nga iwi katoa, nga kupu i tuhituhia mo te ture kia whakatakotoria i nga kawanatanga katoa, he mea, kia hihiko ai nga Hurai i taua rangi ki te rapu utu i o ratou hoa riri.

14 Haere ana nga kai kawe pukapuka, he mea waha e nga muera, e nga kamera, he mea whakatatutatu, he mea whakahohoro e te kupu a te kingi. A, homai ano te ture i Huhana i te whare kingi.

15 ¶ Na, haere mai ana a Mororekai i te aroaro o te kingi, tona kakahu, ko to te kingi, he pūru, he ma, he nui ano hoki te karauna koura, tetahi kakahu hoki he rinena pai, he papura. Na, koa ana, hari ana te pa a Huhana.

16 He māramatanga ano hoki to nga Hurai, he hari, he koa, he honore.

17 I nga kawanatanga katoa ano hoki, i nga pa katoa ano hoki, i nga wahi i tae atu ai te kupu a te kingi me tana ture, he hari, he koa to nga Hurai, he kai hakari, he rangi pai. He tokomaha ano hoki o nga iwi o te whenua i whaka-hurai; i tau hoki te wehi o nga Hurai ki runga i a ratou.

UPOKO 9.

NA, i te tekau ma rua o nga marama, ara, i a Marama Arara, i te tekau ma toru o nga ra o taua *marama*, i te mea ka tata te mahia te kupu a te kingi, me tana ture, i te ra ano i ki ai nga hoa riri o nga Hurai ka taea e ratou; (otiia i puta ke ano, no te mea i taea e nga Hurai te hunga i kino ki a ratou;)

2 Ka huihui nga Hurai ki o ratou pa puta noa i nga kawanatanga katoa a Kingi Ahahueruha, he mea kia pa ai nga ringa ki te hunga e whai ana kia mate ratou; a, kihai tetahi tangata i tu ki to ratou aroaro; kua tau hoki to ratou wehi ki runga ki nga iwi katoa.

3 A, ko nga rangatira katoa o nga kawanatanga, ratou ko nga kawana, ko nga kawana iti, ko nga kai mahi ano i te mahi a te kingi, hei awhina i nga Hurai; no te mea kua tau te wehi o Mororekai ki runga ki a ratou.

4 He nui hoki a Mororekai i roto i te whare o te kingi, a, i paku ano tona rongo ki nga kawanatanga katoa: kua nui haere hoki taua tangata a Mororekai.

5 Na, patua iho e nga Hurai o ratou hoa riri katoa, he patunga ki te hoari, he parekura, he whakangaromanga; meatia ana e ratou ta ratou i pai ai ki te hunga i kino ki a ratou.

6 I Huhana ano hoki i te whare kingi e rima rau nga tangata i patua, i whakangaromia e nga Hurai.

7 Ko Parahanarata ano hoki, ko Rarapono, ko Ahapata,

8 Ko Porata, ko Araria, ko Arirata,

9 Ko Paramahata, ko Arihai, ko Ararai, ko Waietata,

10 Ko nga tama kotahi tekau a Hamana tama a Hamerata, a te hoa riri o nga Hurai, patua iho e ratou; kihai ia o ratou ringa i pa ki nga taonga.

11 I taua rangi ka kawea mai ki te kingi te tokomaha o te hunga i patua ki Huhana ki te whare kingi.

12 ¶ Na, ko te meatanga atu a te kingi ki a Kuini Ehetere, E rima rau nga tangata kua patua nei e nga Hurai, huna rawa ki Huhana ki te whare kingi, me nga tamariki kotahi tekau ano hoki a Hamana; i pehea ra ratou i era atu kawanatanga o te kingi? he aha hoki tau e mea nei mau? ka hoatu hoki ki a koe. He aha ake tau e tono ai? a ka meatia.

13 Ano ra ko Ehetere, Ki te mea e pai ana ki te kingi, kia tukua ano hoki nga Hurai i Huhana apopo kia mea i nga mea o te ture o tenei ra, kia whakairihia ano nga tama kotahi tekau a Hamana ki runga ki te rakau.

14 Na, ka mea te kingi kia meatia tenei, a ka homai te ture i Huhana. Na, whakairihia ana e ratou nga tama kotahi tekau a Hamana.

15 I huihui ano hoki nga Hurai i Huhana i te tekau ma wha o nga ra o Marama Arara, a, e toru rau nga tangata i patua e ratou i Huhana; kihai ia o ratou ringa i pa atu ki nga taonga.

16 Na, era atu Hurai o nga kawanatanga o te kingi, i huihui ratou, a tu ana ki runga, kia ora ai ratou. Na, ka ta o ratou manawa i o ratou hoa riri, a, patua iho e ratou o te hunga i kino ki a

Digitized by Google

ratou e whitu tekau ma rima nga mano; kihai ano ia o ratou ringa i pa atu ki nga taonga,

17 I te tekau ma toru ano o nga ra o Marama Arara; i te tekau ma wha ano hoki ka ta te manawa, waiho iho e ratou hei rangi mo te kai hakari, mo te hari.

18 Ko nga Hurai i Huhana, i huihui ratou i te tekau ma toru o nga ra o taua *marama*, i te tekau ma wha ano, a, no te tekau ma rima i ta ai o ratou manawa; waiho iho e ratou hei ra mo te kai hakari, mo te hari.

19 No reira nga Hurai e noho ana i nga pa koraha, i nga pa taiepa-kore, i mea ai ko te tekau ma wha o nga ra o Marama Arara *hei ra* mo te hari, mo te kai hakari, hei rangi pai, e tukua atu ai e ratou he tahua ki tetahi, ki tetahi.

20 ¶ Na, ka tuhituhia e Mororekai enei mea katoa, a, tukua atu ana e ia nga pukapuka ki nga Hurai katoa o nga kawanatanga katoa o Kingi Ahahueruha, ki nga mea e tata ana, ki nga mea i tawhiti,

21 Kia whakapumautia *te tikanga* ma ratou, kia whakaritea e ratou te tekau ma wha o nga ra o Marama Arara, me te tekau ma rima ano o nga ra o taua *marama*, i ia tau, i ia tau,

22 Kia rite ki nga ra i ta ai te manawa o nga Hurai i o ratou hoa riri, ki te marama ano hoki i puta ke ai to ratou tangihanga hei haringa, to ratou pouritanga hei rangi pai, kia meinga hei ra kai hakari, hei ra hari, e tukua atu ai etahi wahi ma tetahi, ma tetahi, me etahi mea ano ma nga rawa-kore.

23 A, i whakaae ano nga Hurai kia mahia nga mea i timataia nei e ratou, nga mea ano hoki i tuhituhia mai e Mororekai ki a ratou.

24 He mea mo ta Hamana tama a Hamerata Akaki; ko te hoa riri nei *ia* o nga Hurai katoa; whakaaroa ana e ia he hē mo nga Hurai, kia hunā ratou; a makā ana e ia he puri, ara, he rota mo ratou kia whakamotitia, kia hunā.

25 A, te taenga atu o *Ehetere* ki te aroaro o te kingi, ka ki mai ia, (he mea pukapuka nana,) kia hoki te whakaaro kino i whakaaroa e ia mo nga Hurai ki runga ki tona pane ake, a taronatia ana ia, ratou ko ana tama, ki runga ki te tarawa.

26 No reira i karangatia ai aua ra e ratou ko Purimi, no te ingoa nei, no Puri. No reira ano, no nga kupu katoa o tenei pukapuka, no ta ratou ano i kite ai o tenei mea, no nga mea ano i pa mai ki a ratou,

27 I whakapumau ai nga Hurai i te tikanga, i whakaae ano hei mea ma ratou, ma o ratou uri, ma te hunga ano hoki e honoa ki a ratou, hei mea hoki e kore e whakatakā, kia whakaritea e ratou enei rangi e rua, kia pera ano ratou, me te mea i tuhituhia, i te wa ano e tika ai i tenei tau, i tenei tau.

28 Kia maharatia ano hoki enei rangi, kia mahia e nga whakatupuranga katoa, e nga hapu katoa, e nga kawanatanga katoa, e nga pa katoa, kia kaua ano hoki enei ra o Purimi e ngaro i roto i nga Hurai, me te maharatanga ano ki aua *ra* kia kaua e mahue i o ratou uri.

29 A, i tuhituhi ano a Kuini Ehetere ta Apihaira tamahine, a Mororekai Hurai ano hoki, whakapau rawa ano hoki o raua mana, kia whakapumautia tenei pukapuka tuarua o Purimi.

30 I tukua atu ano e ia he pukapuka ki nga Hurai katoa, ki nga kawanatanga kotahi rau e rua tekau ma whitu o te kingitanga o Ahahueruha, no te rangimarie nga kupu, no te pono.

31 Kia whakapumautia enei ra o Purimi, i nga wa e tika ai, kia pera ano ratou me ta Mororekai Hurai raua ko Kuini Ehetere i whakatakoto ai ma ratou; me ta ratou ano i whakatakoto ai hei tikanga ma ratou, ma o ratou uri, *ara*, nga meatanga i te noho puku, i ta ratou tangihanga.

32 Heoi whakapumautia ana enei meatanga Purimi e te kupu a Ehetere, tuhituhia iho ki te pukapuka.

UPOKO 10.

I WHAKARITEA ano hoki e Kingi Ahahueruha he takoha ma te whenua, ma nga motu ano o te moana.

2 Na, nga meatanga katoa o tona kaha, o tona nui, me te korero o te nui o Mororekai i whakanuia nei e te kingi, kihai ianei i tuhituhia ki te pukapuka o nga meatanga o nga ra o nga kingi o Meria raua ko Pahia?

3 Ko Mororekai Hurai hoki te tuarua o Kingi Ahahueruha, he nui ano *ia* i roto i nga Hurai, he matenuitanga na te mano tini o ona tuakana, teina; he rapu tonu tana i te pai mo tona iwi, he korero ano i te ata noho ki ona uri katoa.

Digitized by Google

KO HOPA.

UPOKO 1.

I TE whenua o Uhu tetahi tangata i mua, ko Hopa tona ingoa; he tangata tapatahi ano ia, he tika, i wehi i te Atua, i mawehe atu i te kino.

2 Na, ana tamariki, tokowhitu nga tama, tokotoru nga tamahine.

3 Ana kararehe hoki, e whitu mano nga hipi, a e toru mano nga kamera, me nga kau, e rima rau nga ioka, me nga kaihe uha e rima rau, he tini noa atu ano nga pononga; nui atu hoki taua tangata i nga tangata katoa o te rawhiti.

4 Na, haere ana ana tama, takā ana e ratou he hakari i *o ratou* whare, he rangi ano to tenei, he rangi ano to tenei; i tukua ano he karere hei karanga i o ratou tuahine tokotoru kia kai, kia inu tahi ratou.

5 A, ka taka nga ra o *ta ratou* kai hakari, ka unga tangata mai a Hopa, a whakatapua ana ratou, maranga wawe ana ia i te ata, whakaekea ana e ia nga tahunga tinana, rite tonu ki a ratou katoa te maha; i mea hoki a Hopa, Tera pea kua hara aku tamariki, a kua kanga ki te Atua i roto i o ratou ngakau. Ko ta Hopa mahi tenei i nga ra katoa.

6 Na, i tetahi ano o *aua* ra ka haere mai nga tama a te Atua, he mea kia tu ai ratou ki to Ihowa aroaro, a haere mai ana ano a Hatana i roto i a ratou.

7 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hatana, I haere mai koe i hea? Ano ra ko Hatana ki a Ihowa, i ki mai, I te kopikopiko, i te haereere i te whenua.

8 Ano ra ko Ihowa ki a Hatana. Kua mahara iho ranei to ngakau ki taku tangata ki a Hopa, kahore he rite mona i te whenua, he tangata *ngahau* tapatahi, he tika, e wehi ana i te Atua, e mawehe atu ana i te kino?

9 Ano ra ko Hatana ki a Ihowa; i mea ia, He wehi noa ianei to Hopa i te Atua?

10 He teka ianei kua oti ia, tona whare, me ana mea katoa te karapoti e koe ki te taiepa, kua manaakitia e koe te mahi a ona ringa, a kua nui haere ana kararehe i runga i te whenua?

11 Engari torona atu ra tou ringa, pa atu ki ana mea katoa; ina, ka kanga ia i a koe ki tou aroaro.

12 Ano ra ko Ihowa ki a Hatana, Nana, ana mea katoa kei tou ringa, kaua ia tou ringa e totoro atu ki a ia. Na, haere mai ana a Hatana i te aroaro o Ihowa.

13 Na, i tetahi o nga ra i te mea e kai ana ana tama, ana tamahine, e inu waina ana i roto i te whare o to ratou tuakana.

14 Na, ka haere mai tetahi karere ki a Hopa, ka mea, I te parau nga kau, me te kai ano nga kaihe i to ratou taha:

15 Na, ko te kokiritanga mai o nga Hapeana, kahakina atu ana ratou; nga tangata hoki, patua iho e ratou ki te mata o te hoari; a ko ahau anake kua mawhiti mai, toku kotahi nei, hei korero ki a koe.

16 I tenei ano e korero ana, ka puta mai ano tetahi, a ka mea, Kua taka iho he ahi na te Atua i runga i te rangi, a toro ana i roto i nga hipi, i nga tangata, a pau noa, a ko ahau anake kua mawhiti mai, toku kotahi, hei korero ki a koe.

17 I tenei ano e korero ana, ka tae mai ano tetahi, ka mea, Wehea ake e nga Karari e toru nga matua, huaki mai ana ki nga kamera, kahakina atu ana e ratou; ko nga tangata patua iho e ratou ki te mata o te hoari, a ko ahau anake kua mawhiti mai, toku kotahi, hei korero ki a koe.

18 I tenei ano e korero ana, ka tae mai ano tetahi, ka mea. O tama, o tamahine, i te kai, i te inu waina i roto i te whare o to ratou tuakana;

19 Na, ko te putanga mai o tetahi hau nui i te koraha, pa pu ki nga koki e wha o te whare, hinga ana ki runga ki nga taitamariki; mate ake ratou; a ko ahau anake kua mawhiti mai, toku kotahi, hei korero ki a koe.

20 Heoi, whakatika ana a Hopa. Haea ana e ia tona koroka. Heua ana tona mahunga. Takoto ana ki runga ki te whenua; koropiko ana.

21 Na, ko tana meatanga ake, I puta tahanga mai ahau i roto i te kopu o toku whaea, a ka hoki tahanga ano ki reira. Na Ihowa i homai: na Ihowa i tango. Kia whakapaingia te ingoa o Ihowa.

22 I t nei katoa kihai a Hopa i hara, kihai ano hoki i whakakuare ki ta te Atua.

Digitized by Google

UPOKO 2.

NA, he rangi ano ka haere mai nga tama a te Atua, ka tu ki te aroaro o Ihowa. A ka haere mai ano a Hatana i roto i a ratou ki te aroaro o Ihowa tu ai.

2 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hatana, I haere mai koe i hea? Ano ra ko Hatana ki a Ihowa, i mea ia, I te kopikopiko, i te haereere i te whenua.

3 Katahi a Ihowa ka mea mai ki a Hatana, Kua mahara iho ranei tou ngakau ki taku tangata ki a Hopa; kahore he rite mona i te whenua, he tangata ngakau tapatahi, he tika, e wehi ana i te Atua, e mawehe atu ana i te kino? u tonu ano hoki tona tapatahitanga. Heoi e whakaoho ana koe i a au ki te he mona, kia whakangaromia pakupakutia ia.

4 Na, ka whakahokia mai e Hatana ki a Ihowa; i mea ia, He kiri mo te kiri; ko nga mea katoa hoki a te tangata ka hoatu hei utu mona kia ora.

5 Engari kia totoro atu tou ringa, kia pa atu ki tona wheua, ki ona kikokiko, ina, ka kanga ia i a koe ki tou aroaro.

6 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a Hatana, Nana, kei tou ringa ia: otiia kia tupato kei mate rawa ia.

7 ¶ Te tino haerenga mai o Hatana i te aroaro o Ihowa; patua iho e ia a Hopa ki nga whewhe kino i te kapu ano o tona waewae, a tae noa ki tona tumuaki.

8 Na, ka mau ia ki tetahi maramara rīhi hei waru i a ia, a nobo ana i roto i te pungarehu.

9 ¶ Katahi tana wahine ka mea ki a ia. Kia pehea ake te roa o te u o tou tapatahitanga? kangā te Atua, kia mate koe.

10 Ano ra ko ia ki a ia, Rite tonu to kupu ki te kupu a tetahi o nga wahine kuare. Ha! kia whiwhi tatou ki te pai i te Atua, a kia kaua tatou e whiwhi ki te kino? I tenei katoa kihai i hara nga ngutu o Hopa.

11 Na, ka rongo etahi hoa o Hopa, tokotoru, ki tenei he katoa i pa mai nei ki a ia, haere mai ana ratou i tona wahi, i tona wahi, a Eripata Temani, a Pirirara Huhi, a Topara Naamati, he mea whakarite hoki na ratou ki a ratou ano kia haere mai ki te tangi ki a ia, ki te whakamarie i a ia.

12 Na, te marangatanga o o ratou kanohi i tawhiti, kihai ratou i mohio ki a ia. Heoi kua ara to ratou reo, tangi ana ratou: haea ana e ratou tona koroka, tona koroka, *meatia* iho e ratou he puehu ki runga ki o ratou mahunga, he mea akiri atu whaka-te-rangi.

13 Na, noho ana ratou i tona taha ki te whenua, e whitu nga ra, e whitu nga po, kihai hoki i puaki te kupu a tetahi ki a ia: i kite hoki ratou he nui rawa *tona* pouri.

UPOKO 3.

IMURI i tenei ka puaki te mangai o Hopa, a ka kangā e ia tona ra.

2 I oho mai hoki a Hopa, i mea,

3 Kia ngaro te ra i whanau ai ahau, te po i korerotia ai, He tamāroa kei roto i te kopu.

4 Waiho taua ra mo te pouri; kaua e tirohia mai i runga e te Atua; kaua hoki e whitingia mai e te māramatanga.

5 Kia poke i te pouri, i te atarangi o te mate; kia taungia iho e te kapua; kia whakawehia ano hoki e te mangu o te rangi.

6 Taua po, kia mau pu i te pouri; kei honoa ki nga ra o te tau; kei huihuia atu ina taua nga marama.

7 Nana, kia mokemoke taua po, kaua te reo koa e uru ki roto.

8 Kia kangā hoki e te hunga kanga rangi, e te hunga mohio ki te whakaara Rewiatana.

9 Kia pouri nga whetu o tona kakarauritanga; kia tatari ki te māramatanga, a kahore noa iho; kei kite hoki i te takiritanga ata.

10 Mona kihai i tutaki i nga tatau o te kopu o toku *whaea*, kihai i huna i te mauiui kei kitea e ahau.

11 He aha ahau tē mate ai i te kopu? tē hemo ai i te putanga mai ano i te puku.

12 He aha i rite wawe ai nga turi moku, me nga u ano hei ngote maku.

13 Me i pena, kua ata takoto ahau, tē ai he whakaohooho, moe ana ahau: katahi au ka whai okiokinga,

14 I roto i nga kingi, i nga kai whakatakoto whakaaro o te whenua i hanga nei i nga wahi mokemoke mo ratou,

15 I roto ranei i nga rangatira whai koura, o ratou nei whare ki tonu i te hiriwa:

16 Kua kahore noa iho ranei, kua pera me te mate-roto e ngaro nei, me nga kohungahunga kahore nei e kite i te māramatanga.

17 Mutu ake i reira te whakararuraru a te hunga kino; okioki ana i reira te hunga kua mauiui nga uaua.

18 Ata noho ana nga herehere i

Digitized by Google

reira, tē rongo i te reo o te kai tukino.

19 Te iti, te rahi, kei reira; kahore hoki o te pononga rangatira.

20 He aha te māramatanga i homai ai ki te tangata he nui nei tona mate? te ora ki te tangata kua kawa te wairua?

21 E tumanako tonu nei ki te mate, heoi kahore noa iho; nui atu ta ratou i ta te keri i nga taonga huna.

22 Hari whakaharahara ana ratou, koa ana, ina kitea te urupa.

23 *He aha ano te māramatanga i homai ai* ki te tangata kua hunā nei tona ara, kua oti nei te tutakitaki mai e te Atua?

24 Kiano hoki ahau i kai, kua tae mai taku aue: ano he wai oku hamamatanga e ringitia ana.

25 No te mea kua tae mai ki a au te mea whakawehi i wehi ai ahau; taku i pawera ai kua pa mai ki a au.

26 Kahore oku humarie, kahore oku ata noho, ehara i te mea e okioki ana; na, kua puta mai te rarureru.

UPOKO 4.

KATAHI a Eripata Temani ka oho mai, ka mea,

2 Ki te anga matou ki te korero ki a koe, e pouri ranei koe? otira e taea e wai te pehi te kupu?

3 Nana, he tokomaha i whakaakona e koe: nau hoki i whakakaha nga ringa kaha-kore.

4 Ara ana i o kupu te tangata e hinga ana; nau hoki i kaha ai nga turi kua piko.

5 Heoi te taenga mai nei ki a koe, pouri ana koe; te pānga ki a koe, ohorere ana koe.

6 He teka ianei *kei* to wehi he okiokinga whakaaro mou? *kei* te tapatahi ano hoki o ou huarahi he tumanakohanga mau?

7 Maharatia ra ko wai o nga tangata hara-kore i hunā? i whakangaromia ranei ki hea te hunga tika?

8 Ko taku ano tenei i kite ai. Nga kai parau o te he, nga kai rui i te he, ko taua mea ra ano ta ratou e kokoti ai.

9 Hunā ana ratou e to te Atua manawa, moti iho ratou i te hau o tona pongaponga.

10 Te hamamatanga o te raiona, te reo o te raiona tutu, nga niho o nga kuao raiona, whati ana.

11 Ngaro ana te raiona katua i te kore kai, marara noa atu nga kuao a te raiona.

12 I kawea pukutia mai ano he korero ki a au, ngoto ana tetahi wahi iti ki toku taringa.

13 I nga whakaaroaronga, he mea na nga kitenga o te po, i te mea ka au iho te moe o nga tangata,

14 Ka pa mai te wehi ki a au, me te ihiihi, a wiri ana oku wheua katoa.

15 Na, ka tika atu he wairua i toku aroaro, tutututu ana nga huruhuru o toku kikokiko.

16 Tu ana, heoi kihai ahau i mohio ki tona mata; he ahua te mea i toku aroaro. Tu puku ana; na, ka rongo ahau i te reo *e ki ana*,

17 He nui atu ranei te tika o te tangata i to te Atua? e nui atu ranei i to tona kai hanga te ma o te tangata?

18 Nana, kahore ia e whakawhirinaki ki ana pononga; a ki tana, he hē kei ana anahera.

19 Tera atu to te hunga, no te paru nei nga whare e noho nei ratou, kei te puehu nei to ratou turanga; mongamonga kau ratou i te aroaro o te pure-hurehu.

20 Kurukurua iho ratou i te takiwa o te ata, o te ahiahi; hunā rawatia ana ratou, kahore hoki e maharatia mai.

21 E kore ianei to ratou nui i nui ai ratou e riro? mate ana ratou, kahore hoki he matauranga.

UPOKO 5.

TENA ra, karanga, ka whakahoki kupu mai ranei tetahi ki a koe; ka anga atu ano koe ki a wai o te hunga tapu?

2 E patua ana hoki te kuare e te aritarita, e whakamatea ana te whakaarokore e te hae.

3 I kite ahau i te kuare e hou ana ona pakiaka; kitea rawatia ake kua kangā e ahau tona nohoanga.

4 Kei tawhiti atu āna tama i te oranga, mongamonga noa ratou i te kuwaha, kahore hoki he kai whakaora.

5 Ana hua, ka kainga e te tangata kai-kore, ka tangohia mai ano e ia i roto ano i nga tataramoa, ka pau ano hoki o ratou rawa i te kai pahua.

6 Na, e kore te he e puta ake i te puehu, e kore ano te rarureru e tupu ake i te oneone;

7 Hei mea ano ia mo te rarureru te tangata ina whanau; tona rite kei nga korakora e rere nei whakarunga.

8 Ko au ia ka rapu i ta te Atua; me tuku atu taku korero ki te Atua,

9 E mahi nei i nga mea nui e kore e

Digitized by Google

taea te rapu atu, i nga mea whakamiharo e kore nei e taea te tatau ;

10 E homai nei i te ua ki te mata o te whenua, o unga nei i te wai ki te mata o nga parae ;

11 E whakanoho nei i te hunga iti ki te wahi tiketike, a whakanekehia ake ana te hunga pouri ki te ora ;

12 E whakataka nei i nga whakaaro a te hunga tinihanga, kore ake e mahia e o ratou ringaringa *ta ratou* i mea ia.

13 Te hunga whakaaro, mau ana i a ia i runga ano i to ratou tinihanga ; nga whakaaro a te hunga kotiti ke, porahurahu kau ana.

14 I te awatea nei, tutaki ana ratou ki te pouri ; whawha ana ratou i te poutumarotanga, ano ko te po.

15 Otiia e whakaorangia ana e ia te rawa-kore i te hoari, i to ratou mangai, i te ringaringa ano o te tangata kaha.

16 Ka ai ano he tumanakohanga atu ma te ware ; kokopi tonu ia te mangai o te kino.

17 Nana, ka hari te tangata e akona mai ana e te Atua. Na, kaua e whakahawea ki ta te Kaha-rawa papaki.

18 He whakamamae hoki tana, he takai ano ; e patu ana ia, a ko ona ringa ano hei whakaora.

19 E ono nga matenga ka whakaorangia ano koe e ia ; ahakoa e whitu, e kore te he e pa ki a koe.

20 I te mate-kai ka hokona koe e ia kei mate ; i te tatauranga ano, kei pangia e te hoari.

21 Ka hunā koe kei whiua e te arero, e kore ano hoki koe e wehi i te whakangaromanga ina tae mai.

22 E kata ano koe ki te whakangaromanga raua ko te hemo kai ; e kore ano hoki koe e wehi i nga kirehe o te whenua.

23 No te mea ka takoto to kawenata ki nga hohatu o te parae ; ka mau ano hoki ta koutou rongo ko nga kirehe o te parae.

24 Ka mohio ano koe kei runga i te whenua-rangatira to tapenakara, ka haereere ano koe ki to nohoanga, tē ai he hara.

25 Ka mohio ano koe he nui ou uri, he pera ano tou whanau me te tarutaru o te whenua.

26 Ka ata rite ou tau ina tae koe ki te urupa, ka pera ano me te puranga witi e kake ake ana i tona wa e rite ai.

27 Nana, tenei, he mea rapu na matou, ko te mea tika hoki ia, whakarangona mai, ka mohio iho hei pai mou.

UPOKO 6.

KATAHI ka whakahokia mai e Hopa ; i mea ia,

2 Aue, me i ata paunatia toku mamae, me i huihuia, me i whakairihia toku aitua ki runga ki te pauna.

3 He taimaha hoki aianei i te onepu o te moana, i horomia ai aku kupu.

4 Kei roto hoki i a au nga pere a te Kaha-rawa ; inumia ake toku wairua e ta ratou riri : rarangi tonu nga whakawehi a te Atua hei hoa riri moku.

5 E tangi ano ranei te kaihe mohoao i te mea kei te tarutaru *ia?* e tangi ano ranei te kau i te mea e kai ana?

6 He mea kahore nei ona reka, e taea ranei te kai ki te kahore he tote? he reka ranei te whakakahukahu o te hua manu?

7 Nga mea kihai nei toku ngakau i pai kia pa atu, ko enei mea whakapouri hei kai maku.

8 Aue, me i riro mai taku i tono atu ai, me i homai e te Atua taku e tumanako atu nei.

9 Me i pai te Atua kia whakangaromia ahau, kia tukua mai tona ringa hei hatepe atu i a au.

10 Penei kua whai whakamarietanga ano ahau, kua wharikarika ano ahau i runga i te mamae : kaua *ahau* e tohungia e ia ; kihai hoki nga kupu a te Mea Tapu i hunā e ahau.

11 He aha toku kaha, e whai tumanakohanga atu ai ahau? he aha hoki toku mutunga, e roa ai ahau ki te ora?

12 He kaha kohatu ranei toku kaha? he parahi ranei oku kikokiko?

13 Kahore ranei he awhinatanga moku i roto i a au? kua oti ano ranei nga whakaaro te pei i roto i a au?

14 Ki te mamae te ngakau o tetahi, *e puta mai* te aroha o tona hoa ; tena ko tenei kua mahue i a ia te wehi i a te Kaha-rawa.

15 He mahi tinihanga ta oku teina, he pera ano me te awa ; rere ana ratou ano he waipuke no nga awaawa,

16 Kua mangu nei i te hukapapa, ngaro ana te hukarere i roto.

17 I te wa e mahana ai, ka memeha atu ; i te weraweratanga, moti iho ratou i to ratou wahi.

18 Ngau ke ana o ratou huarahi e rere ai ; riro ana ratou ki te kore, a ngaro iho.

19 E tirotirohia ana e nga tira o Tema ; tatari ana nga tangata haere o Hepa ki a ratou.

Digitized by Google

20 Whakama ana ratou mo ratou i whakamanawa atu *ki reira;* te haerenga mai ki aua *awa*, kanakana kau ana.

21 Na, he kahore noa iho koutou. Kua kite nei koutou *i a au* kua mongamonga noa, a wehi ana.

22 I mea ranei ahau, Mauria mai ki a au, homai hoki tetahi wahi o o koutou rawa hei hakari maku?

23 *I mea* ranei, Whakaorangia ahau i te ringa o te hoa riri; hokona ahau i roto i te ringa o te kai tukino?

24 Whakaakona mai ahau, a ka whakarongo puku ahau; whakaaturia mai ki a au te mea i he ai ahau.

25 Ano te kaha o nga kupu tika! ko te aha ia te riria ana e a koutou kupu?

26 E mea ana ranei koutou kia riria nga kupu? he hau kau nei hoki nga korero a te tangata kua pau ana whakaaro.

27 Ae ra, e taupokina ana e koutou te pani, e keria ana e koutou *te rua* mo to koutou hoa.

28 Na, whakaae mai, titiro mai ki a au; ka kitea hoki e koutou ki te mea he korero teka taku.

29 Tena ra, tahuri mai; kaua hoki te he e waiho, ina, tahuri mai ano, ko reira au tika ai.

30 He hē koia kei toku arero? e kore ranei toku hinengaro e mohio ki nga mea kino?

UPOKO 7.

HE teka ranei kua takoto te wa mo te tangata i runga i te whenua, a e rite ana ona ra ki nga ra o te kai mahi?

2 E hiahia ana te pononga ki te ataranga, te kai mahi ano hoki, tumanako tonu ki te *utu* mo tana mahi.

3 Me au hoki, te wahi moku ko nga marama horihori, he mauiui nga po kua oti nei te whakarite moku.

4 Ka takoto ahau, ka mea ahau, A hea ahau ara ai, a hea te po pahemo atu ai? heoi he tahurihuri kau taku, a ao noa.

5 Te kakahu mo oku kikokiko, he kutukutu he pokuru oneone. Toku kiri, ngatata kau, whakarihariha kau.

6 Oku ra, nui atu te tere i te rakau a te kai whatu; pau ake, tē ai he tumanakohanga atu.

7 Kia mahara he hau oku ra; heoi ano kitenga o toku kanohi i te pai.

8 Te kanohi e kite ana i a au, heoi ano ana tirohanga mai ki a au. Kei runga i a au ou kanohi, a moti iho ahau.

9 Memeha atu te kapua, ngaro atu: he pera ano te tangata e haere ana ki te urupa; e kore e haere ake.

10 E kore ia e hoki mai ano ki tona whare, e kore ano hoki tona wahi e mahara ki a ia i muri.

11 Na, e kore e kaiponuhia e ahau toku mangai; ka korero ahau i toku wairua e mamae nei, ka tangi i te kawa o toku ngakau.

12 He moana ranei ahau, he tohora, i mea ai koe i te kai tirotiro moku?

13 Ki te mea ahau, Kei toku moenga ahau te marie ai, ma toku takotoranga e whakamāma toku tangihanga.

14 Na, ka whakawehia ahau e koe ki nga moe, ka meinga kia ihiihi ki nga mea e puta mai ana.

15 A, ki ta toku wairua he pai te tarona; pai ake te mate moku i te ora.

16 Whakarihariha ana ahau; kaua ahau e ora tonu. Waiho noa iho ahau, he mea teka noa oku ra.

17 He aha te tangata, i whakanuia ai ia e koe? i anga mai ai tou ngakau ki a ia?

18 I tirotiro ai koe i a ia i tenei ata, i tenei ata, i honohono ai to whakamatautau i a ia?

19 Kia pehea ake te roa ou kahore nei e tahuri atu i a au, oku kahore nei e waiho noa iho e koe, kia horomia ai toku huwhare?

20 Kua hara ahau; kia aha atu ahau ki a koe, e te kai tiaki o nga tangata? He aha ahau i waiho ai e koe hei patunga mau? a taimaha iho ahau ki a au ano.

21 He aha koe tē whakarere noa ai i toku he, tē whakapahemo ai i toku kino? akuanei hoki ahau moe ai ki te puehu, a ka rapu koe i a au i te ata, heoi kahore noa iho ahau.

UPOKO 8.

KATAHI ka whakahokia mai e Pirirara Huhi; i mea ia,

2 Kia pehea ake te roa o to korerotanga i enei mea, ka *rite tonu* ranei nga kupu a tou mangai ki te hau kaha?

3 E whakaparori ke ranei te Atua i te whakarite whakawa? e whakaparori ke ranei te Kaharawa i te tika?

4 Ki te mea i hara o tamariki ki a ia,

Digitized by Google

a kua makū atu ratou e ia hei utu mo to ratou he;

5 Ki te rapu wawe koe i te Atua, a ka inoi ki a te Kaharawa;

6 Ki te mea he ma koe, he tika, ina, ka ara ake ia ki a koe ainei, ka manaakitia ano e ia te nohoanga o to tika.

7 Ahakoa i iti to timatanga, e nui noa atu tou whakamutunga.

8 Tena ra, ui atu ki to mua whakatupuranga; anga atu hoki ki o ratou mātua rapu ai.

9 Nonanahi nei hoki tatou, kahore hoki e mohio; he atarangi nei hoki o tatou ra i runga i te whenua.

10 E kore ranei ratou e whakaako i a koe, e korero ki a koe; *e kore* ranei e puaki mai he kupu i o ratou ngakau?

11 E tupu ranei te wiwi i te mea kahore he repo? e nui ranei te raupo ki te kahore he wai?

12 I te mea e kaiota tonu ana, a kihai i tapahia, kua maroke i mua ake i nga otaota katoa.

13 Ka pera ano nga huarahi o te hunga katoa e wareware ana ki te Atua, a ka riro ki te kore ta te tangata ngutu kau i tumanako atu ai.

14 Ka motuhia atu tana i whakamanawa atu ai, ko te whare hoki o te pungawerewere hei tumanakohanga atu mana.

15 Ka okioki atu ia ki tona whare; heoi e kore e tu: u tonu tana pupuri atu, otiia e kore e mau.

16 E matomato ana i te mea kahore nei te ra, a e wana ana tona peka i tana kāri.

17 Kapi tonu te puranga i ona pakiaka, e kitea ana e ia te wahi kamaka.

18 Ki te whakamotitia iho ia i tona wahi, ka whakakahore taua *wahi* ki a ia, *ka mea*, Kahore ahau i kite i a koe.

19 Ko te hari tenei o tona ara, a ka tupu ake etahi atu i roto i te puehu.

20 Nana, e kore te Atua e whakakahore ki te tangata tika, e kore ano hoki e puritia e ia te ringa o nga tangata kino.

21 Tera ano tou mangai ka whakakiia e ia ki te kata, ou ngutu ano hoki ki te hamama.

22 He whakama te kakahu mo te hunga e kino ana ki a koe, a ka kahore noa iho te tapenakara o te hunga kino.

UPOKO 9.

KATAHI ka whakahokia mai e Hopa; i mea ia,

2 E mohiotia ana ano tenei e ahau; ma te aha ia ka tika ai te tangata ki ta te Atua?

3 Ki te pai ia ki te totohe ki a ia, kahore he mea kotahi o te mano e whakahoki kupu ai ia ki a ia.

4 He ngakau mohio ia, pakari tonu tona kaha: ko wai e pakeke ki a ia: a e whai pai?

5 E nekehia ana e ia nga maunga, tō mohio ano ratou; hurihia ake e ia i a ia e riri ana.

6 E whakangaueuetia ana e ia te whenua, *e nekehia atu* ana i tona wahi; wiri ana ona pou.

7 E korero nei ki te ra, a kore ake e whiti; hiritia putia iho e ia nga whetu.

8 Ko ia nei anake hei hora i nga rangi, hei takahi i runga i nga huamo o te moana.

9 Nana nei i hanga a Aketura, a Tautoru, a Matariki, me nga ruma i te tonga.

10 Mahia ana e ia nga mea nui, e kore nei e taea te rapu atu, me nga mea whakamiharo, e kore nei e taea te tatau,

11 Nana, tata tonu ia ki a au i tona haerenga atu, a kahore ahau e kite; kua pahemo atu, a kihai ahau i matau ki a ia.

12 Nana, ka tango ia, ma wai ia e whakahoki atu? ko wai hei ki atu ki a ia, E aha ana koe?

13 Ki te kahore te Atua e whakahoki iho i tana riri, ka piko ki raro i a ia nga kai awhina whakapehapeha,

14 A, kia whakahoki kupu ano ahau ki a ia! kia whiriwhiri kupu ano maku ki a ia!

15 Ahakoa he tika ahau, e kore ahau e whakahoki kupu atu; *engari* ka inoi ahau ki toku kai whakarite whakawa.

16 Ki te mea i karanga atu ahau, a kua whakahoki mai ia i te kupu ki a au, kihai ahau i whakaae atu kua whakarongona mai e ia toku reo.

17 E aki ana hoki ia i a au ki te tupuhi, e whakanui pakupaku ana hoki i oku mate.

18 Kahore ahau e tukua e ia kia ta toku manawa; heoi whakakiia ana e ia toku wairua ki te kawa.

19 Nana, ki te mea he kaha *taku e whakaaro ai*, ko ia ra hoki te mea; a, ki te mea he whakarite whakawa, ko wai ra hei whakatakoto i te whakawakanga maku?

20 Ki te whakatika ahau i a au ano, ma toku mangai ahau e whakahe: *ki te mea ahau* he tikanga tapatahi taku, ma taua *mangai* ano e whakaatu toku ngaunga ketanga.

Digitized by Google

21 *Ahakoa* i tika ahau, e kore ahau e mohio ki toku wairua; ka whakahawea ano ahau ki toku ora.

22 Ko tetahi mea tenei, koia i korerotia ai e ahau, E whakamotitia ana e ia te tapatahi me te kino.

23 Na, ka whakamate tata nei te whiu, he kata tana ki te whakamatautauranga o te hunga hara-kore.

24 Kua hoatu te whenua ki te ringa o te tangata kino; e taupokina ana e ia nga mata o ona kai whakarite whakawa. Ki te kahore, kei hea, ko wai *hoki* ia?

25 Na, te hohoro o oku ra, nui atu i to te kai kawe pukapuka; e rere ana, kahore hoki e kite i te pai.

26 Kua pahemo atu, kua pera ano me nga kaipuke tere, me te ekara ano e kokiri iho ana ki *tana* kai.

27 Ki te mea ahau, Ka wareware ahau ki taku tangi, ka mahue toku pouri, a ka mārama:

28 Na, ka wehi ahau i oku mamae katoa; e mohio ana ahau e kore ahau e whakaharakoretia e koe.

29 *Ki te mea* e kino ana ahau, he aha ahau i whakangenge kau ai i a au?

30 Ki te horoi ahau i a au ki te hukarere, a ka meinga oku ringa kia ma rawa;

31 Katahi ahau ka rumakina e koe ki te poka, a whakarihariha mai ana oku kakahu ki a au.

32 Ehara hoki *ia* i te tangata, i te penei me au nei, e whakahoki kupu atu ai ahau ki a ia, e haere tahi ai maua ki te whakarite whakawa.

33 Kahore he kai whakatikatika mo ta maua, *kahore* he tangata hei whakapa i tona ringa ki runga ki a maua.

34 Kia nekehia atu tana patu i a au; kaua hoki tana wehi e whakawehi i a au.

35 *Katahi* ahau ka korero, a e kore e wehi i a ia. Kahore ia ahau e pera inaianei.

UPOKO 10.

KUA hoha toku wairua ki toku ora, ka whakarerea mai e ahau taku tangi maku; ka korero ahau i toku ngakau e pouri nei.

2 Ka mea atu ahau ki te Atua, Kaua ahau e whakahengia; whakakitea mai ki a au, Na te aha koe i totohe ai ki a au.

3 He mea pai ranei kia tukino koe, kia whakahawea ki te mahi a ou ringa, a kia whiti ki runga ki te whakaaro a hunga kino?

4 He kanohi kikokiko ranei ou? he penei ranei to titiro me ta te tangata titiro?

5 E rite ana ranei ou ra ki o te tangata rā? e rite ana ranei ou tau ki o te tangata rā,

6 I uiuia ai e koe toku kino, i rapua ai e koe toku hara?

7 E mohio ana ano koe ehara ahau i te mea he, a kahore ano tetahi hei whakaora i roto i tou ringa.

8 Na, ou ringa ahau i mahi, i hanga, he mea hono marie i tetahi taha, i tetahi taha, a e horomitia nei ahau e koe.

9 Kia mahara nau ahau i hanga, he mea whakarite ki te paru, a ka whakahokia nei ahau e koe ki te puehu.

10 He teka ianei he mea riringi ahau nau ano he waiu, whakamarokia ana ahau e koe ano he waiu maro?

11 Whakakakahuria ana ahau e koe ki te kiri, ki te kikokiko, taiepatia ana ahau e koe ki te wheua, ki te uaua.

12 Whakawhiwhia ana ahau e koe ki te ora, ki te atawhai, a he tirotirohanga mai nau i mau ai toku wairua.

13 Heoi hunā ana ano enei mea e koe i roto i tou ngakau: e mohio ana ano ahau kei a koe ano tenei.

14 Ki te hara ahau, ka maharatia mai ahau e koe; e kore ano hoki koe e whakakahoe ki taku he.

15 Ki te he ahau, aue toku mate! ki te tika, e kore e ara toku mahunga; kī tonu ahau i te pororaru; tena ra, titiro mai ki toku matenga;

16 Kua neke ake nei; e whaia ana ahau e koe ano he raiona, a he mea ano, miharotia ana to hanga ki a au.

17 E whakahoutia ana e koe o kai whakaatu i oku he, e whakanuia ana hoki e koe to riri ki a au; ko nga putanga ketanga, ko te whawhai hei pehi i au.

18 He aha ra ahau i whakaputaina mai ai e koe i roto i te kopu? Aue! me i hemo ahau, a kihai tetahi kanohi i kite i a au!

19 Penei kei te kahore noa iho he rite moku, kua mauria atu ahau i te kopu ki te urupa.

20 He teka ranei he torutoru oku ra? Kati ra, waiho noa iho ahau, kia mārama iti ake ai ahau.

21 Keiwha haere ahau *ki te wahi* e kore nei ahau e hoki mai, ki te whenua o te pouri, o te atarangi o te mate;

22 Ki te whenua pouri, koia rawa ano te pouri! me te atarangi o te mate,

Digitized by Google

kahore nei o reira tikanga; tona mūramatanga, koia ano te pouri!

UPOKO 11.

KATAHI ka whakahokia mai e Topara Naamati; i mea ia,

2 Kaua ianei he kupu e whakahokia ki nga kupu maha, a, e whakatikaia ranei te tangata ngutu *hohoro?*

3 Ma o kupu horihori ranei e whakarongo puku ai nga tangata; a kaua ranei tetahi e mea i a koe kia whakama, ina tawai koe?

4 Kua mea na hoki koe, He tika taku whakaakoranga, e ma ana ahau ki tau titiro mai.

5 Aue, me i korero te Atua, me i puaki mai ona ngutu ki a koe!

6 Me i whakaaturia mai e ia ki a koe nga mea ngaro o te matauranga, ara, kei tua atu i enei etahi atu. Kia mohio ano hoki koe he iti iho i ou he ta te Atua e tango nei i a koe.

7 Whakatakina atu e koe te Atua, e kitea ano ranei e koe? E tino kitea rawatia ranei e koe te Kaha-rawa?

8 Kei te rangi te tiketike; ka pehea koe? hohonu iho i te reinga; ko te aha e mohiotia e koe?

9 Tona rūri, roa atu i te whenua; whanui atu i te moana.

10 Ki te mea ka whakaputaina ketia e ia, ka tutakina atu ranei, ka huihuia ranei, ma wai tana e whakahoki?

11 E mohio ana hoki ia ki nga tangata teka noa; e kite ana ano ia i te he, a e kore ianei e whakaaroa e ia?

12 Na, te mea whakaaro-kore nei, te tangata, whakatangata mohio noa ia i a ia, heoi he kuao kaihe mohoao te tangata i tona whanautanga ai.

13 Ki te whakatikaia atu e koe to ngakau, a ka wherahia atu o ringa ki a ia;

14 Ki te mea he hē kei tou ringa, whakamataratia atu, kaua hoki te kino e noho ki ou tapenakara.

15 Ko reira ano ara ai tou mata, tē ai he tongi; ka u hoki koe, tē ai he wehi:

16 E wareware hoki koe ki te mauiui, ka rite ki te wai e rere ana to maharatanga ake.

17 Nga wa i a koe, nui atu te mārama i to te ra e tu tonu ana; ka whiti koe, ka rite ki te ata.

18 Ka tatu o whakaaro, no te mea ka whai tumanakohanga atu; ka keri ano koe, a ka takoto marire.

19 E tapapa iho ano koe, tē ai he kai whakawehi; he tokomaha ano hoki e whai kia paingia e koe.

20 Ka hemo ia nga kanohi o te hunga kino, kore ake he rerenga; ta ratou e tumanako atu ai, *ano* ko te manawa e hangia atu ana.

UPOKO 12.

NA, ko te whakahokinga mai a Hopa; i mea ia,

2 Tika rawa, ko koutou nga tangata, a ka kotahi ano te matenga o koutou, o te whakaaro nui.

3 Kei a au ano hoki he ngakau, he pera ano me o koutou, kihai ahau i hoki iho i a koutou: ko wai ra te he ana ki ena?

4 Toku rite kei te tangata e kataina ana e tona hoa; kei te karanga ia ki te Atua, a whakarongo mai ana tera ki a ia: e kataina mai ana te mea tika, te ngakau tapatahi.

5 Ki te whakaaro a te tangata kahore nei ona whakaohooho he rama e whakahaweatia ana te tangata kua tata ona waewae te paheke.

6 Kei runga i te whenua-rangatira nga tapenakara o te hunga pahua, wehi-kore noa iho te hunga e whakapataritari ana ki te Atua; he ope noa mai nei hoki ta te Atua ki o ratou ringaringa.

7 Tena ra, ui atu ki nga kararehe, ma ratou koe e whakaako; ki nga manu o te rangi, ma ratou e korero ki a koe.

8 Korero atu ranei e koe ki te whenua, a mana koe e whakaako; ka whakaaturia mai ano hoki ki a koe e nga ika o te moana.

9 Ko wai i kore te mohio ki enei mea katoa, ara, he mea mahi tenei na te ringa o Ihowa?

10 Kei tona ringa nei te wairua o nga mea ora katoa, te manawa hoki o nga kikokiko tangata katoa.

11 He teka ianei e whakamatauria ana nga kupu e te taringa? e kitea ana te reka o tana kai e te waha?

12 Kei nga kaumatua nga whakaaro nui; kei te roa o nga ra te matauranga.

13 Kei a ia nga whakaaro nui, te kaha; kei a ia nga tikanga pai, me te matauranga.

14 Nana, e wawahia ana e ia, kore iho e hangā; e tutakina mai ana e ia te tangata, kahore hoki he putanga.

15 Nana, e purua atu ana e ia nga wai, a kua maroke; e tukua atu ana ano, a ka hurihia te whenua.

16 Kei a ia te kaha me te whakaaro

Digitized by Google

tika; te tangata tinihanga, te tangata e tinihangatia ana, nāna.

17 E kahakina atu ana e ia nga kai whakatakoto whakaaro, he mea pahua; whakakuaretia iho e ia nga kai whakarite whakawa.

18 Te mana o nga kingi, wetekina ake e ia, herea iho e ia o ratou hope ki te whitiki.

19 E kahakina atu ana e ia nga rangatira he mea pahua, hurihia ake e ia nga mea kaha.

20 Whakakorea ake e ia he kupu ma te hunga ngakau pono, riro ana i a ia nga mahara o nga kaumatua.

21 E ringitia ana e ia te whakahawea ki runga ki nga rangatira, e wetekina ana e ia te whitiki o te hunga kaha.

22 E hurahia mai ana e ia nga mea hohonu i roto i te pouri, whakaputaina mai ana e ia te atarangi o te mate ki te māramatanga.

23 E whakanuia ana e ia nga iwi, hunā iho ano ratou e ia: tohatoha noa atu i a ia nga iwi, a whakahokia mai ana ano ratou e ia kia iti.

24 Whakakorea ake e ia he ngakau mo nga rangatira o te iwi o te whenua; whakapohehetia ake ratou e ia i te wahi ururua kahore nei he ara.

25 Whawha ana ratou i te pouri, kahore hoki he māramatanga, kotititiri ke ana ratou, ano he tangata e haurangi ana.

UPOKO 13.

NANA, kua kitea katoatia *tenei* e toku kanohi, kua rongo toku taringa, kua mohio.

2 To koutou mohiotanga, toku mohiotanga ano hoki, rite tahi; kahore hoki ahau i hoki iho i a koutou.

3 Ina, e whai kupu ano ahau ki a te Kaha-rawa, minamina tonu ahau ki te korerorero ki te Atua.

4 Ko koutou ia, he hunga tito i te teka, he rata horihori noa koutou katoa.

5 Te pai, me i mutu rawa a koutou korero! ko to koutou whakaaro nui hoki *tena*.

6 Tena ra, whakarongo mai ki taku tautohetohenga, maharatia iho nga whawhaitanga o oku ngutu.

7 Ka whakatikatika koutou i ta te Atua kia kino koia te kupu? ka whakatika koutou i tana, kia tinihanga ianei nga korero?

8 Ka whakapai kanohi koia koutou ki a ia? ma koutou ranei ta te Atua tautohe?

9 E pai ana ranei kia rapua ta koutou e ia? e maminga ranei koutou ki a ia, e pera ranei me tetahi tangata ka maminga nei ki tetahi?

10 Takoto rawa tana whakahe mo koutou, ki te whakapai puku koutou i te kanohi.

11 E kore ranei koutou e mataku ki tona nui? e kore ranei te wehi ki a ia e tau ki runga ki a koutou?

12 Nga maharatanga ki a koutou rite tonu ki te pungarehu; o koutou tinana, ano he tinana paru.

13 Whakarongoa; *kati* te mea ki a au; ka korero hoki ahau, ahakoa pa mai te aha ki a au.

14 He aha oku kikokiko i maua ai e ahau i roto i oku niho? *he aha* toku wairua i waiho ai e ahau i roto i toku ringa?

15 Ahakoa whakamate noa ia i a au ka whakawhirinaki ano ahau ki a ia: ka tohea ia e ahau te tika o toku ara ki tona aroaro.

16 Ko ia ano hoki hei oranga moku; e kore hoki te ngutu kau e tae ki tona aroaro.

17 Ata whakarongo mai ki aku korero, kia anga mai o koutou taringa ki taku e whakapuaki atu nei.

18 Na, kua oti nei *taku korero* mo te whakawa te whakatakoto atu; e mohio ana ano ahau tera ahau e whakatikaia.

19 Ko wai hei totohe ki a au? Ki te whakarongo puku hoki ahau ianei, ka hemo ahau.

20 Kaua rua enei mea e rua e meatia mai e koe ki a au; katahi au ka kore e piri atu kei kitea e koe.

21 Kia matara atu to ringa i a au; kaua hoki ahau e whakawehia e te mataku ki a koe.

22 Ko reira, mau e karanga, a maku e whakao atu; maku ranei e korero, a mau e whakahoki mai te kupu ki a au.

23 Ka hia aku kino, oku hara? whakakitea mai ki a au toku he me toku hara.

24 He aha tou mata i hunā ai e koe? he aha ahau i kiia ai e koe he hoa riri?

25 E whatiia ranei e koe te pakawha e puhia haeretia ana? e whaia ranei e koe te papapa maroke?

26 Kei te tuhituhi na hoki koe i nga mea kawa moku, e mea ana hoki koe kia riro mai i a au nga he o toku taitamarikitanga.

27 Karapitia iho e koe oku waewae ki te rakau, he mea titiro iho nau oku ara katoa, tuhia iho e koe nga rekereke o oku waewae,

Digitized by Google

28 Ko ia hoki, memeha noa iho ia, ano he mea pirau, ano he kakahu e kainga ana e te purehurehu.

UPOKO 14.

TE tangata i whanau i te wahine, he torutoru nei *ona* ra; ki tonu ano i te rarurarū.

2 Ano he puawai ia e puta mai ana, e kotia iho ana: rere ana ia, ano he atarangi, kahore hoki he tumautanga.

3 E titiro mai ano ranei ou kanohi ki te penei? e mea ranei koe i a au kia whakawa taua ki a taua?

4 Ko wai hei homai i te mea ma i roto i te mea poke? Hore rawa.

5 Kua rite na hoki nga ra mona: kei a koe te maha o ona marama. Takoto rawa i a koe te tikanga mona, a e kore ia e whiti ki tua.

6 Kati te titiro mai ki a ia, kia ai he pariratanga, kia ata tutuki ai tona ra, rite tonu na hoki *ia* ki te kai mahi.

7 Ka ai hoki he whakaaronga ki te rakau i tapahia, tera ano e pariri, e kore ano hoki tona wana e mutu.

8 Ahakoa kua tawhitotia tona pakiaka ki te whenua, a kua mate tona take i roto i te puehu;

9 Heoi kua haunga i te wai, ka pihi, ka whai peka, ko ta te mea tupu hanga hoki ia.

10 Te tangata ia mate iho ia, marere noa iho; hemo ana te tangata, a, kei hea?

11 Nga wai o te moana ka kore, te awa ka mimiti, ka maroke.

12 Te tangata hoki, takoto ana ia, a kahore ona whakatikanga ake: kahore he marangatanga ake mo ratou, a kia kore ra ano nga rangi; e kore ano hoki ratou e ara i to ratou moe.

13 Aue, me i hunā ahau e koe i roto i te rua, me i waiho au kia ngaro ana, kia hoki ra ano to riri; me i rohea mai e koe tetahi wa moku, a ka mahara mai ano ki a au!

14 Ki te mate te tangata, e ora ano ranei ia? i nga ra katoa o te wa i whakaritea moku ka tatari ahau, kia tae mai ra ano he putanga ketanga moku.

15 Tera koe e karanga mai, a ka whakao atu ahau ki a koe; ka matenui mai ano koe ki te mahi a ou ringaringa.

16 Inaianei hoki e taua ana e koe oku hikoinga. He teka ianei e matatau tonu mai ana koe ki toku hara?

17 Hiri rawa toku he ki roto ki te putea, tuitui rawa e koe toku kino.

18 He maunga ano hoki, horo ana, memeha ake, a, neke mai ana te toka i tona wahi.

19 E kai ana te wai i nga kohatu; e horoia atu ana e koe nga mea e tupu ana i te puehu o te whenua; ngaro iho ano i a koe ta te tangata i tumanako atu ai.

20 Taea ana ia e koe, oti tonu atu, a haere ana ia; puta ke ana i a koe tona mata, na, kei te unga atu koe i a ia kia haere.

21 Te whakahonoretanga o ana tama, kahore e mohiotia e ia; ka hoki iho ratou hei ware, heoi kahore tetahi aha o ratou e maharatia e ia.

22 E mamae ano ia te kikokiko o tona tinana, a ka tangi tona wairua i roto i a ia.

UPOKO 15.

KATAHI ka whakahokia mai e Eripata Temani; i mea ia.

2 Ko te hau kau koia te matauranga e whakapuakina mai e te tangata whakaaro; kia whakakiia ano ranei e ia tona kopu ki te marangai?

3 Tana mea hei ako mai ko nga kupu hua-kore, ko nga korero kahore nei e whai tikanga?

4 Kua akiritia na hoki e koe te wehi; kei te kaiponu ano koe i te inoi ki te aroaro o te Atua.

5 Na, kei te whakapuaki tou mangai i tou kino, kua whiriwhiria ano hoki e koe te arero o te hunga tinihanga.

6 Ehara i a au, na tou mangai i hopu to kino; ko ou ngutu ano hei whakaatu i tou he.

7 Ko koe ianei te tangata tuatahi kua whanau? he mea hanga ranei koe no mua atu i nga pukepuke?

8 I rongo ranei koe i te Atua whakaaro puku? kua motuhia atu ranei nga mahara ki a koe *anake*?

9 Ko te aha te mohiotia ana e koe, a kahore e mohiotia e matou? ko *tehea* whakaaro ano hoki au kahore nei i a matou?

10 Nga hina, nga koroheke, kei a matou ano, kaumatua rawa ake i tou pāpā.

11 Ki tau he mea iti ā te Atua whakamarietanga? kei a koe ranei tetahi mea huna?

12 He aha koe i kahakina atu ai e tou ngakau? he aha hoki o kanohi i hinana ai,

13 I tahuri mai ai tou wairua ki te

Digitized by Google

whakahe i te Atua, i puaki mai ai *ena* kupu i tou mangai?

14 He aha te tangata, e ma ai ia? te whanau ranei o te wahine, i tika ai?

15 Nana, kahore ia e whakawhirinaki ki ana mea tapu; kahore hoki nga rangi e ma ki tana titiro.

16 Tera noa ake ia te whakarihariha, te poke, o te tangata e inu nei i te kino ano he wai.

17 Maku e whakaatu ki a koe, whakarongo mai ki a au; kua kitea hoki tenei e ahau, a me korero atu;

18 He mea korero mai na nga mohio, he whakarerenga iho na o ratou mātua: kihai hoki i hunā e ratou:

19 Ki a ratou nei anake te homaitanga o te whenua; kihai hoki te tangata ke i tika i waenganui i a ratou.

20 E whakamamae ana te tangata kino i nga ra katoa, kei te ngaro ano hoki te maha o nga tau o te kai tukino.

21 He reo whakawehi kei roto i ona taringa; a i te mea e mau nei ano te rongo, ka haere mai te kai whakangaro ki a ia.

22 Kahore āna whakaaetanga ake tera ia ka hoki ake i te pouri, e whanga ana ano hoki te hoari ki a ia.

23 E kopikopiko noa ana ia ki te taro *mana:* Kei hea ra? e mohio ana ia kua tata ki tona ringa te ra o te pouritanga.

24 Ko te ngakau mamae, me te tumatatenga, hei kai whakawehi i a ia; ka kaha ake raua i a ia, me te mea he kingi kua rite ana mea mo te whawhai.

25 No te mea i totoro mai tona ringa ki te whawhai ki te Atua, a i whakakaha i a ia ki te whawhai ki a te Kaharawa.

26 Torere mai ana ia ki runga ki a ia; ki runga ki te kaki, ki runga ki nga puku matotoru o ana whakangungu rakau.

27 Ahakoa i kopakina tona mata e tona ngako, e tupu ana te ngako o tona hope,

28 Heoi ko nga pa i whakangaromia hei nohoanga mona, me nga whare kahore e nohoia, meake nei waiho hei puranga,

29 E kore ia e whai taonga, e kore ano ona rawa e mau, e kore ano hoki te mana o aua mea e rou ki runga ki te whenua.

30 E kore ia e riro mai i roto i te pouri, ona peka ka maroke i te mura, ka riro atu ano ia i te manawa o tona mangai.

31 Kei whakawhirinaki te tangata e tinihangatia ana ki te mea teka noa; no te mea ko te mea teka noa hei utu ki a ia.

32 E kore tona ra e taea, kua rite; e kore ano hoki tona peka e whai rau.

33 Ka peratia ona karepe kaiota me o te waina ka aia atu e ia; ka makā ona puawai, me te mea no te oriwa.

34 Ka mokemoke hoki nga whakaminenga o te hunga ngutu kau, ka pau hoki i te ahi nga tapenakara i nga utu whakapati.

35 He mahi nanakia te mea i hapu ki roto ki a ia, whanau ake he mea teka noa; ko o ratou kopu ano hei hanga mai i te tinihanga.

UPOKO 16.

ANO ra ko Hopa; i ki mai ia,

2 Ka maha nga mea pena kua rongona nei e ahau: he kai whakamaris whakararuraru koutou katoa.

3 E whai mutunga ranei nga kupu tikanga-kore? na te aha ranei i maia ai koe ki te whakahoki kupu?

4 E rite ana ano hoki ahau ki a koutou te whai korero: me i penei to koutou wairua me toku wairua, hono tonu aku kupu ki a koutou, ka oioi ano toku upoko ki a koutou.

5 E whakakaha ano *ia* toku mangai i a koutou, ka ai ano hoki te oraoranga o oku ngutu hei pehi i to *koutou mamae.*

6 Ahakoa korero ahau, kahore toku pouri e iti iho; ki te mutu taku, ko tehea wahi o toku *mamae* ka taharahara iho?

7 Inaianei ano kua meinga ahau e ia kia ruha: moti iho i a koe toku whakaminenga katoa.

8 Nau ahau i korukoru ai; ko *enei* ano hei kai whakaatu *i toku he:* e whakatika mai ana ano hoki toku hirokitanga i roto i a au ki te whakapuaki i toku he.

9 Haehaea ana *ahau* e ia i a ia e riri ana, e kino ana ia ki a au, pakiri ana ona niho ki a au; e whakakoi mai ana toku hoa riri i ona kanohi ki a au.

10 Hamama mai ana o ratou mangai ki a au, whakahawea mai ana, kei te papaki ratou i toku paparinga, huihui ana ratou kia kotahi hei whawhai ki a au.

11 Kua tukua atu ahau e te Atua ki te hunga he, whakarerea putia atu ana ahau ki nga ringa o te hunga kino.

Digitized by Google

12 I runga ahau i te whenua rangatira; heoi kei te wawahi ia i a au; kua mau ia ki toku kaki, kei te rurerure i a au, whakaturia ana ahau e ia hei koperenga pere mana.

13 Karapotia ana ahau e ana kai kopere, motumotuhia ana e ia oku whatumanawa, kahore hoki e tohungia; ringitia ana e ia toku au ki te whenua.

14 He mea wawahi ahau nana, tenei wahanga aki iho ki runga ki tera wahanga, ano he tangata kaha ia e rere mai ana ki runga ki a au.

15 Tuituia ana e ahau te kakahu taratara mo toku kiri, whakaititia iho e ahau toku haona ki te puehu.

16 Waikorohuhu noa iho toku mata i te tangihanga, kei runga i oku kamo te atarangi o te mate.

17 Ehara i te mea he whakahaere he kei oku ringa; e ma ana ano taku inoi.

18 Kaua, e te whenua, e hipokina oku toto, kei whai wahi ano hoki taku karanga.

19 Kei te rangi nei ano inaianei te kai whakaatu o taku, kei te wahi i runga toku kai titiro.

20 E tawai mai ana oku hoa ki a au, maturuturu tonu ia nga *roimata* o toku kanohi ki te Atua.

21 Aue, me i tika ma te tangata te totohe ki te Atua, te pera me ta te tama a te tangata ki tona hoa!

22 Kia taka mai nga tau torutoru ake nei, ka riro au i te ara e kore ai ahau e hoki mai.

UPOKO 17.

KUA pirau toku manawa, moti rawa oku ra, kua *rite* nga urupa moku.

2 He teka ianei he hunga tawai *enei* kei a au? a kei roto tonu toku kanohi i ā ratou whakakarangirangitanga?

3 Tena ra, whakatakotoria, kia takoto a taua moni whakakapi turanga; ko wai hei papaki i toku ringa?

4 Kua hunā hoki e koe o ratou ngakau kei mohio; no reira ano e kore koe o whakaneke ake i a ratou.

5 Te tangata e korero whakapati ana ki *ona* hoa, ka hemo nga kanohi o ana tamariki.

6 Kua meinga ahau e ia hei whakatauki ma nga iwi; i mua ano hei timipera ahau.

7 Kua atarua toku kanohi i te tangihanga, rite tonu ki te aturangi oku wahi katoa.

8 Ka miharo te hunga tika ki tenei, a ka whakaoho te tangata hara-kore i a ia ano hei whakahe i te ngutu kau.

9 Ka mau ano hoki te tangata tika ki tona ara, te tangata ringa ma ano hoki, ka neke ake te kaha.

10 Ko koutou katoa ia, tahuri, anga mai nei, kihai hoki tetahi tangata mahara i kitea e ahau i roto i a koutou.

11 Kua pahemo oku ra, motumotuhia ake aku whakaaro i whakatakoto ai, nga taonga o toku ngakau.

12 Ko te po kua meinga hei ao; poto kau nei te mūramatanga, he mea na te pouritanga.

13 Ki te whanga atu ahau, ko te urupa hei whare moku, he mea whariki naku toku moenga ki te pouritanga.

14 Taku karanga ki te pirau, Ko toku pāpā koe: ki te iro, Toku whaea, toku tuahine!

15 Kei hea ra he tumanakohanga atu maku? taku e tumanako atu ai ko wai e kite?

16 Ka riro ki raro ki nga taha o te rua, ka okioki ngatahi ano matou ki te puehu.

UPOKO 18.

ANO ra ko Pirirara Huhi; i mea ia,

2 Ko ahea ra ano whai mutunga ai a koutou korero? kia whai mahara mai, a muri iho ka korero matou.

3 He aha matou i kiia ai he kararehe, i waiho ai hei mea poke ki ta koutou titiro mai?

4 Haea iho ana ia e ia ano, i a ia e riri ana. Māu koia ka mahue ai te whenua, ka nekehia mai ai te toka i tona wahi?

5 E pirau ano hoki te rama a te hunga kino, e kore hoki te mura o tana ahi e mārama.

6 He pouri te mūramatanga mo roto i tona tapenakara, ka pirau ano hoki tana rama i runga i a ia.

7 Ka whakakikitia mai nga takahanga o tona kaha, ka kokiritia iho ano ia e tana whakaaro ake.

8 No te mea ka makū ia e ona waewae ake ki te kupenga, ka haere hoki ia i runga i te reti.

9 Ka mau tona rekereke i te mahanga, ka kaha mai te kai pahua ki a ia.

10 Kei te huna ki te whenua te aho mona, te rore hoki mona ki te huarahi.

11 He whakamataku i nga taha katoa hei mea i a ia kia wehi, kia rererere noa ona waewae.

12 Ka hemo tona kaha i te kai, a ka tata te whakangaromanga ki tona taha.

Digitized by Google

13 Ka pau te kaha o tona kiri, ka pau tona kaha i te matamua o te mate.
14 Ka huarangū atu tana i tumanoko atu ai i roto i tona tapenakara, a, ka kawea atu ia ki te kingi o nga whakamataku.
15 Ko te kai noho ano tera mo tona tapenakara, he *tapenakara* hoki ehara nei i a ia; ka ruia te whanariki ki tona kāinga.
16 Ka maroke ake ona pakiaka i raro, a i runga ka tapahia tona manga.
17 Ka ngaro atu te maharatanga ki a ia i runga i te whenua; e kore ano ia e whai ingoa i te huanui.
18 Ka peia atu ano ia i roto i te māramatanga ki te pouritanga, ka atiatia atu hoki i te ao.
19 Kahore ana tama, kahore ona mokopuna i roto i tona iwi; kore ake he morehu o ona nohoanga.
20 Miharo ana ki tona ra te hunga i muri *i a ia*, te hunga ano hoki i mua, i mau ano te ratou wehi.
21 Ko nga nohoanga enei o te tangata kino, ko te wahi hoki tenei *o te tangata* kahore e mohio ki te Atua.

UPOKO 19.

ANO ra ko Hopa; i mea ia,
2 Kia pehea ake te roa o ta koutou whakapouritanga i toku wairua, o ta koutou wawahanga i a au ki nga kupu?
3 Ka tekau enei tawainga a koutou ki a au, kahore o koutou whakama i a koutou ka aki tonu nei i a au.
4 Ki te mea ano hoki kua he ahau, kei a au ano toku he e takoto ana.
5 Ki te mea ka whakatangata nui mai ano koutou ki a au, a ka kauwhau mai i toku tawainga ki a au;
6 Kia mohio ra koutou na te Atua ahau i whakaparori ke, he mea hao mai ahau nana ki tana kupenga.
7 Nana, e tangi ana ahau i te mahi nanakia, heoi kahore he kupu ki a au; e karanga ana ahau, otiia kahore he whakarite whakawa.
8 Kua tutakina mai e ia toku ara, tē puta atu ahau; tukua iho ana e ia te pouri ki oku huarahi.
9 Toku kororia huia atu ana e ia; tangohia ana e ia te karauna i toku mahunga.
10 Wawahia ana ahau e ia i nga taha katoa, kua riro ahau; taku i tumanako atu ai huarangā atu ana e ia ano he rakau.
11 Kua mura mai tana riri ki a au; e kiia ana ahau e ia he hoa riri nona.
12 E haere ngatahi mai ana ūna taua, e whakaneke ake ana i to ratou ara ki a au, kei te whakapae i toku tapenakara i tetahi taha, i tetahi taha.
13 Kua meinga e ia oku teina kia matara atu i a au; aku i mohio ai kua tangatakētia ratou ki a au.
14 Oku hoa tata, mutu pu ta ratou; oku hoa ake, kua wareware ratou ki a au.
15 Te hunga e noho ana i toku whare, me aku pononga wahine, kiia iho ahau e ratou he tangata ke; he tangata no nga whenua ahau ki ta ratou titiro mai.
16 I karanga atu ahau ki taku pononga, heoi kihai ia i korero mai; inoi ana toku mangai ki a ia.
17 Toku manawa, e hengia mai ana e taku wahine, i a au ano e karanga ana, *e whakahua ana* i nga tamariki a toku tinana.
18 Nga tamariki ano hoki, whakahawea mai ana ratou ki a au; toku whakatikanga ake, kei te korero whakahe ratou moku.
19 E whakarihariha mai ana ki a au oku takahoa katoa, aku i aroha ai kua ahua ke ratou ki a au.
20 Piri tonu toku iwi ki toku kiri, ki oku kikokiko, a ora ake oku, ko te kiri kau o oku niho.
21 Tohungia mai au, tohungia mai au, e oku hoa; kua pa mai hoki te ringa o te Atua ki a au.
22 He aha koutou i tukino ai i a au, i pera ai me te Atua? tē makona koutou i oku kikokiko.
23 Aue, me i tuhituhia aku kupu! Aue, me i haea ki te pukapuka!
24 Me i whaoa ki te kamaka, he mea mea ki te pene rino ki te matā, hei mea mo a mua noa atu.
25 E mohio ana hoki ahau kei te ora toku kai hoko, a i nga *wa* i muri nei ka tu ia ki runga ki te whenua;
26 A *ahakoa* i muri i toku kiri ka pau tenei *tinana*, ka titiro atu ano ahau i roto ano i toku kikokiko ki te Atua.
27 E titiro atu ano ahau ki a ia, ahau nei ano; ma oku kanohi, e kore ano e waiho ma te tangata ke e matakitaki atu; pau rawa oku whatumanawa i roto i a au.
28 Tē ki koutou, He aha tatou i tukino ai i a ia, kua kitea hoki te take o te mea i roto i a au?
29 Kia wehi koutou kei mate i te hoari; no te mea he whiunga ki te hoari

Digitized by Google

kei roto i te riri, e mohio ai koutou he whakarite whakawa ano *tenei.*

UPOKO 20.

ANO ra ko Topara Naamati; i mea ia,

2 Na kona oku whakaaro i whakahoki kupu ake ai i roto i ahau; na reira ano ahau i hohoro ai.

3 I rongo ahau i te whakatupehupehu, i te whakahe ki a au, a na te wairua o toku ngakau mahara taku kupu hei whakahokinga atu.

4 *Kahore* ranei koe i mohio ki tenei i mua noa atu, i te wa ra ano i whakanohoia ai te tangata ki runga ki te whenua;

5 He potō te whakamanamananga o te hunga kino; nonaianei kau nei te hari o te ngutu kau?

6 Ahakoa kake noa ia, *eke* noa ki nga rangi, a pa atu tona mahunga ki nga kapua;

7 Ka memeha atu ano ia a ake ake, ka pera ano me tona paru: te hunga i kite i a ia, ka mea, Kei hea ia?

8 Ka rere atu ia ano he moe, e kore ano hoki e kitea: ka aia atu, ano he rekanga kanohi o te po.

9 Te kanohi i kite i a ia e kore ano hoki e kite, heoi ano tirohanga mai *a* tona wahi ki a ia.

10 E whakamanawareka ana tamariki i nga rawa-kore, ma ona ringa ano e whakahoki mai o ratou rawa.

11 Ka ki ona wheua i *te he* o tona tamarikitanga; ka takoto tahi ano taua *he* ki a ia i roto i te puehu.

12 Ahakoa i reka te kino i roto i tona mangai, *a* i hunā ano e ia i raro i tona arero;

13 *Ahakoa* manawapatia noatia e ia, a kahore e mahue i a ia, heoi pupuri tonu ia i roto i tona mangai,

14 Ka puta ke tana kai i roto i ona whekau, hei au ahipi i roto i a ia.

15 I horomia e ia nga taonga, ka ruakina mai ano e ia; ma te Atua e akiri mai i roto i tona kopu.

16 Ka ngotea e ia te huwhare whakamate o nga ahipi; ka mate ano ia i te arero o te waipera.

17 E kore ia e kite i nga manga wai, i nga waipuke, i nga awa honi, *i nga awa* pata.

18 Tana i mahi ai ka whakahokia mai e ia, e kore ano hoki e horomia e ia; ka rite ki ona taonga te utu ka homai e ia; e kore ano ia e koa *ki reira.*

19 Mona i tukino i nga rawa-kore, whakarerea iho; tangohia ana e ia he whare kihai i hangā e ia.

20 E kore ia e kite i te tatutanga i roto i tona kopu, e kore ano hoki etahi o nga mea i hihiatia e ia e mau ki a ia.

21 Kahore he toenga o tana kai, no reira e kore tetahi mea pai ona e mau.

22 Tino maha nga ana mea, ka rawakore ano ia; ka tae mai ki a ia nga ringa katoa o te hunga ngakau he.

23 I a ia e whakaki ana i tona kopu, ka ungā mai e *te Atua* te mura o tana riri ki runga ki a ia, ka whakauaina iho ki a ia, i a ia ano e kai ana.

24 Ka rere atu ia i te patu rino, ka tu i te kopere parahi, puta pu.

25 E unuhia ana, kua puta mai i roto i te tinana, *ina,* puta mai ana te mea wheriko i roto i tona au: kua *tau* nga wehi ki a ia.

26 Nga pouritanga katoa, huna rawa ki roto ki ona wahi ngaro; ka kainga ia e te ahi kihai i puhia, a ka he te morehu o tona tapenakara.

27 Ka whakakiten mai tona he e nga rangi; ka whakatika mai ano te whenua ki a ia.

28 Nga hua o tona whare ka riro: ka rere, ano he wai, *ona mea* i te ra e riri ai ia.

29 Ko ta te Atua wahi tenei ma te tangata kino, ko te taonga tupu i kiia e te Atua mona.

UPOKO 21.

ANO ra ko Hopa; i mea ia,

2 Ata whakarongo mai ki taku kupu, a hei tenei he kupu whakamarie ma koutou.

3 Tukua ahau kia korero; a ka mutu aku korero, tawai tonu koutou.

4 Ahau nei, ki te tangata koia taku tangi? a me he mea *ki te tangata,* he aha taku wairua tē pouri ai?

5 Titiro mai ki a au, miharo ai; kopania atu te ringa ki te mangai.

6 Mahara kau au, ka wehi ahau, mau pu te wehi o oku kikokiko.

7 Na te aha te hunga kino i ora ai, i koroheke ai? marohirohi ana to ratou kaha.

8 Pumau tonu o ratou uri ki to ratou aroaro, ki to ratou taha ano, o ratou whanau ano kei ta ratou tirohanga atu.

9 O ratou whare kei runga i te rangimarie, kahore he wehi, kahore hoki ā te Atua patu ki a ratou.

10 E kaha ana tana puru ki te ekeeke, kahore hoki e he; ka whanau tana kau, kahore hoki he whakatahe.

Digitized by Google

11 E tukua mai ana e ratou a ratou kohungahunga ano he kahui hipi, e pekepeke ana a ratou tamariki.
12 He hunga hapai ratou i te timipera, i te hāpa, e koa ana ki te tangi o te okana.
13 O ratou ra pau tonu i runga i te ahuareka, kitea rawatia ake kua heke ki te rua.
14 Koia ratou ka mea ai ki te Atua, Mawehe atu i a matou; kahore hoki o matou hiahia kia matau atu ki ou huarahi.
15 He aha a te Runga-rawa, e mahi ai matou ki a ia? he aha hoki te rawa ki a matou ki te inoi matou ki a ia?
16 Nana kahore he pai mo ratou i o ratou ringaringa ake: matara atu i a au te whakaaro a te hunga kino.
17 Ano te maha o nga matenga o te rama o te hunga kino, o nga pānga mai ano hoki o to ratou whakangaromanga ki a ratou! E tuwhaina mai e *te Atua* nga mamae i a ia e riri ana.
18 Ka rite ratou ki te kakau witi i mua i te hau, ki te papapa e kahakina atu ana e te paroro.
19 Ka rongoatia atu e te Atua tona kino hei mea mo ana tamariki; ka utua tana, a ka mohio ia.
20 E kite ano ona kanohi i tona hunanga, a ka inumia e ia te riri a te Kaharawa.
21 He aha hoki tana manakohanga atu ki tona whare i muri i a ia; ka poroa hoki ona marama i waenga.
22 E whakaako ianei *tetahi* i te Atua ki te matauranga? ko te kai whakarite hoki ia i te whakawa mo te hunga whakakake.
23 Tenei tangata, mate iho ia, pakari rawa ano hoki ona kaha, ata takoto ana ana mea katoa, kahore hoki he rarururu.
24 Ki tonu ona u i te waiu, a e makuku ana ona wheua i te hinu.
25 Mate iho hoki tera tangata, kawa tonu tona wairua, kahore hoki he pai hei kai mana.
26 Ka takoto ngatahi raua ki te puehu, a ko te iro hei hipoki mo raua.
27 Nana, e mohio ana ahau ki ā koutou whakaaro, ki ta koutou ngarahu nanakia ano hoki moku.
28 E ki ana hoki koutou, Kei hea te whare o te rangatira? kei hea hoki te tapenakara, nga nohoanga o te hunga kino?
29 Kahore ianei koutou i ui ki te hunga e hnere atu ana i te ara? kahore ranei koutou i mohio ki ā ratou tohu?
30 Kei te rongoa nei hoki te tangata kino mo te ra o te whakangaromanga; ka whakaputaina mai ratou i te ra o te riri.
31 Ko wai e whakaatu i tona ara ki tona aroaro? ko wai hoki hei homai i te utu mo tana mahi ki a ia.
32 Heoi ka kawea ia ki te urupa; kei te puranga he wahi mona.
33 Ka reka ki a ia nga pokuru o te awnawa, ka whai mai ano hoki nga tangata katoa i a ia; e kore nei hoki e taea te tatau te hunga i mua i a ia.
34 He pehea ra ta koutou whakamarie tinihanga i a au, e toe na hoki te he i roto i ā koutou kupu e whakahoki mai na?

UPOKO 22.

ANO ra ko Eripata Temani; i mea ia,
2 E whai pai ano ranei te Atua i te tangata, e pera ano me te tangata e whai pai ana i a ia ano ki te mea he ngakau mohio tona?
3 He oranga ngakau ranei tou tika ki a te Kaha rawa? hei taonga ranei *ki a ia* tou ara ki te meinga e koe kia tino tika?
4 E wehi ranei ia i a koe, e tautohetohe ki a koe? e anga mai ranei ia ki to whakawakanga?
5 He teka ianei he nui tou he? kahore hoki he pito whakamutunga o o kino?
6 I tangohia noatia hoki e koe te mea a tou teina hei taunaha, huia ana e koe nga kakahu o te hunga e noho tahanga ana.
7 Kihai i whakainumia e koe te hunga ngenge ki te wai; kaiponuhia ana e koe he taro ki te hunga e mate-kai ana.
8 Te tangata marohirohi, i a ia te whenua; te kanohi nunui, noho ana ia i reira.
9 Nga pouaru, ungā rawakoretia atu ana e koe, whatiwhatiia ana nga ringaringa o nga pani.
10 No reira karapotia putia ana koe e nga mahanga, rarururu ana koe i te wehi pa whakarere;
11 I te pouri ranei, tē kite ai koe; a nui atu te wai te taupoki na i a koe.
12 He teka ianei kei te wahi tiketike o te rangi te Atua? tirohia atu ano hoki a runga o nga whetu, to ratou teitei.
13 A e mea na koe, Ma te aha te Atua ka mohio ai? e puta mai ranei tana whakarite whakawa i roto i te kapua pouri?
14 Tona wahi ngaro ko nga kapua matotoru, tē kite ia; kei te taiawhio ano ia i nga rangi.

Digitized by Google

15 Kua whakaaroa ranei e koe te ara o mua i haerea e nga tangata kino?
16 I memeha atu nei i te mea kahore i rite nga ra; hurihia ana to ratou tu-ranga e te waipuke?
17 I mea nei ki te Atua, Mawehe atu i a matou: he mahi aha hoki ta te Kaha-rawa ki a ratou?
18 Otiia i whakakiia ano e ia o ratou whare ki nga mea pai: matara atu i a au te whakaaro a te hunga kino.
19 E kite ana te hunga tika, a koa ana: kataina iho ratou e te hunga hara-kore.
20 Na, kahore to matou rawa kia wha-kangaromia; pau ake ia i te ahi te toenga o ratou.
21 Waiho ia hei hoa mou, katahi koe ka ata noho; ma reira ka tae mai ai te pai ki a koe.
22 Tahuri mai ra ki te ture a tona mangai, rongoatia ana kupu ki roto ki tou ngakau.
23 Ki te hoki mai koe ki a te Kaha-rawa, tera koe ka hangā, ka nekehia atu e koe te kino i ou tapenakara.
24 Katahi ka purangatia e koe te koura ano he puehu, te *koura* o Opira ano ko nga kohatu o nga awa.
25 Ko te Kaha-rawa ano hei koura mou, nui noa ake ano hoki te hiriwa mou.
26 Ko reira hoki koe ahuareka ai ki a te Kaha-rawa, a ka ara ake tou mata ki te Atua.
27 Ka inoi ano koe ki a ia, a ka wha-karongo mai ia ki a koe. Ka whaka-manā ano e koe o kupu taurangi.
28 Ka whakatakotoria ano e koe he tikanga, a ka pumau tau, ka whiti ano te māramatanga ki runga ki ou huarahi.
29 I nga wa o te whakaitinga, ka ki koe, *Tenei ano* he whakaarahanga ake; ka whakaorangia ano e ia te ngakau whakaiti.
30 Mana ka ora ai te motu o te hara-kore; ma te ma ano o ou ringa ka ora ai.

UPOKO 23.

ANO ra ko Hopa; i mea ia,
2 I tenei rangi nei ano e ngau kino ana taku tangi, toku patunga, nui noa atu i toku auetanga te taimaha.
3 Aue, me i mohio ahau ki te wahi e kite ai ahau i a ia! ka tae atu ahau ki tona nohoanga.
4 Ka ata whakatakotoria e ahau aku korero ki tona aroaro, ka whakakiia toku mangai ki nga kupu tautohe-tohe.
5 Ka mohio ahau ki nga kupu e wha-kahokia mai e ia ki a au, ka whakaaroa tana e mea mai ai ki a au.
6 E whakaputaina mai ranei tona kaha nui ina tautohetohe ki a au? Kahore, engari ka whai whakaaro mai ia ki a au.
7 Ko reira te tangata tika tautohetohe ai ki a ia; a ora tonu ake ahau i toku kai whakarite whakawa.
8 Nana, haere ana ahau ki mua, a kahore nei ia; ki muri, heoi kahore ahau e mohio ki a ia.
9 Ki maui, ki te wahi e mahi ai ia, heoi kahore ahau e kite *i a ia*; e huna ana ia i a ia ano i te taha ki matau, tē kite ahau *i a ia*.
10 E mohio ana hoki ia ki te ara e anga atu ai ahau: ka ōti ahau te titiro iho e ia, ano he koura ahau i toku puta-nga mai.
11 Mau pu ona takahanga i toku wae-wae, u pu ahau ki tona ara, kihai hoki i peka atu.
12 Kihai hoki i mahue i a au te wha-kahau a ona ngutu: nga kupu a tona mangai, rongoa rawa ki a au, nui atu i taku wahi ake.
13 Ko ia, kotahi tonu tana *whakaaro*, ma wai hoki tana e whakahoki? ko ta tona ngakau hoki i hiahia ake ai e meatia ana e ia.
14 E whakaotia ana hoki e ia *nga mea* i whakaritea moku, he maha ano hoki ana *mahi* pera.
15 Koia ahau i ohorore ai i tona aro-aro: ka whakaaroaro ahau, ka wehi ahau i a ia.
16 Ngohe noa nei hoki toku ngakau i te Atua, ohorere ana ahau i a te Kaha-rawa.
17 Kihai nei hoki ia i whakangaro i a au i mua o te pouri, kihai nei i hipokina e ia te pouri i toku aroaro.

UPOKO 24.

KAHORE nei i ngaro nga wa i a te Kaha rawa, a he aha te hunga e matau ana ki a ia tē kite ai i ona ra?
2 He whakaneke atu ta *etahi* i nga rohe, e kahakina ana e ratou nga kahui, kainga iho e ratou.
3 E arahina atu ana e ratou te kaihe a nga pani, e tangohia ana hei taunaha te kau a te pouaru.
4 Whakariroia ketia ana e ratou nga rawa-kore i te ara: huihui atu ana nga ware o te whenua ki te piri.
5 Nana, *rite tonu* ratou ki te kaihe

Digitized by Google

mohoao i te koraha, haere atu ana ki ta ratou mahi: moata tonu ratou ki te pahua: hei kai te koraha ma ratou, ma *a ratou* tamariki.

6 E kotia ana e ratou tana witi, tana witi, i te mara, no te he ano hoki nga waina e kohia ana e ratou.

7 Te hunga kakahu-kore e meinga ana e ratou kia moe tahanga; kahore hoki he hipoki i te maeke.

8 Maku iho ratou i te awha o nga maunga, a ka kore nei he rerenga, awhi ana ratou i te kamaka.

9 E tangohia mai ana e ratou te pani i te u, e tango ana ano i ta te rawa-kore taunaha.

10 E mea ana ratou i te kakahu-kore kia kopikopiko tahanga, e tangohia ana e ratou te paihere *kai* a te hunga mate hia-kai,

11 E hanga nei i te hinu i roto i o ratou taiepa, e takahi nei *i* a ratou poka waina, a he mate-wai ano to ratou.

12 E aue ana nga tangata i roto i te pa, e karanga ana hoki te wairua o te hunga i patua, kahore ano ia ā te Atua whakakuare *ki a ratou.*

13 No te hunga ratou e whakakeke ana ki te māramatanga; kahore o ratou mohiotanga ki ona ara, e kore ano ratou e noho ki ona huarahi.

14 E maranga ana te kai kohuru i te mea ka mārama, patua iho e ia te ware me te rawa-kore; i te po ano ka ahua tahae ia.

15 E tatari ana te kanohi o te tangata puremu kia nehunehu iho; e mea ana, E kore te kanohi e kite i a au: e huna ana ia i tona mata.

16 E keria ana e ratou i te pouri nga whare i whaitohungia e ratou i te awatea ma ratou: kahore ratou e mohio ki te māramatanga.

17 Ki ta ratou hoki e rite ana te ata ki te atarangi o te mate: ki te mohiotia mai *ratou*, he wehi no te atarangi o te mate *to ratou.*

18 Tere tonu ia, ano he wai, he mea kanga ta ratou wahi i runga i te whenua: e kore ia e anga mai ki te ara ki nga mara waina.

19 Ka riro nga wai o te hukarere i te wai-kore, i te mahana, te hunga hara *ano hoki* i te rua tupapaku.

20 Ka wareware te kopu ki a ia, he kai reka ia ma te iro; e kore ia e maharatia i muri iho; ka whati ano hoki te kino ano he rakau.

21 E tukinotia ana e ia te pakoko kihai nei i whanau; kahore hoki ana mahi pai ki te pouaru.

22 E kumea mai ana nga marohirohi e ia, he kaha hoki nona; tona whakatikanga ake, kahore *he tangata* e u ki te ora.

23 I homai ano ki a ia kia u te noho, whakawhirinaki ai ia ki reira; otiia kei runga i o ratou huarahi ona kanohi.

24 E whakanekehia ake ana ratou he wahi iti nei; heoi kua kahore noa iho ratou, memeha atu ratou; e kohia mai ana ratou, e peratia ana me *era atu* katoa; ano ko nga hua witi ratou e tapahia ana.

25 Ki te mea he teka ano tenei, ko wai hei whakateka ki a au, hei whakakahore noa iho i taku korero?

UPOKO 25.

ANO ra ko Pirirara Huhi; i mea ia,

2 Kei a ia te kingitanga me te wehi: ko ia hei hohou i te rongo i ona wahi tiketike.

3 E taea ranei ana ope te tatau? ko wai hoki i kore te whitingia e tona māramatanga?

4 A, ma te aha ra ta te tangata ka whakatikaia mai ai e te Atua, ma te aha ka ma ai te whanau o te wahine?

5 Nana, te marama, kahore ona tiahotanga, kahore hoki nga whetu kia ma ki tana titiro atu.

6 Tera noa atu ra to te tangata, he kutukutu *nei ia*, to te tama ano a te tangata, he iro *nei hoki ia.*

UPOKO 26.

ANO ra ko Hopa; i mea ia,

2 He hapai pehea ra tau i *te tangata* kahore nei ona kaha? he whakaora *pehea* tau i te ringa ngoi-kore?

3 Ka tae to whakatakoto whakaaro *ma te tangata* kahore nei ona matauranga! nui atu to whakaaturanga i te whakaaro tika.

4 I puaki ki a wai o kupu? no wai te wairua i puta mai ra i a koe?

5 E wiri ana nga tupapaku i raro i te wai, me nga mea ano e noho ana i reira.

6 E takoto kau ana te reinga i tona aroaro, kahore hoki he hipoki mo te whakangaromanga.

7 E horahia atu ana e ia te taha ki te hau-raro ki runga ki te wahi takoto kau, whakairihia ana e ia te whenua ki runga ki te kahore noa iho.

8 E takaia ana e ia nga wai ki roto ki

Digitized by Google

ana kapua matotoru, kahore hoki te kapua e pakaru i a ratou.

9 E kaiponuhia atu ana e ia a mua o tona torona, horahia ana e ia tona kapua ki runga.

10 He mea karapoti nana nga wai, rohe rawa, a kia mutu ra ano te mārama-matanga me te pouritanga.

11 Wiri ana nga pou o te rangi, miharo ana ki tana whakatupehūpehunga.

12 Ko tona kaha hei wahi i te moana, marū ana te whakakake i tona matauranga.

13 He mea whakapaipai nga rangi na tona wairua; na tona ringa i hanga taua mea kopikopiko te nakahi.

14 Na, he pito enei no ona ara, ano te iti o te wahi ona e rangona ana! Ko wai hoki ka matau ki te whatitiri o tona kaha?

UPOKO 27.

I KORERO tonu ano a Hopa i tana kupu whakarite; i mea,

2 Kei te ora te Atua, nana nei i whakakahore he whakarite whakawa moku; te Kaha-rawa, nana nei i whakakawa toku wairua;

3 I nga wa katoa e ta ai toku manawa, e mau ai te wairua o te Atua i roto i oku pongaponga;

4 E kore oku ngutu e korero kino, e kore te hianga e puaki i toku arero.

5 Aue! kia whakatikaia ta koutou e ahau! e kore e whakarerea atu e ahau toku ngakau tapatahi, a mate noa.

6 Ka mau taku pupuri ki toku tika, e kore e tukua atu e ahau: i ahau ano e ora nei e kore toku ngakau e whakahe ki a au.

7 Kia rite toku hoa riri ki te tangata kino; te tangata e whakatika mai ana ki au, kia rite ia ki te tangata hara.

8 He aha hoki ta te ngutu kau e tumanako atu ai, ina whai rawa ia, ki te mea ka tangohia atu tona wairua e te Atua?

9 E rongo ranei te Atua ki tana tangi ina pa mai te he ki a ia?

10 E ahuareka ranei ia ki a te Kaha-rawa? e karanga ranei ia ki te Atua i nga wa katoa?

11 Ka whakaakona koutou e ahau ki te ringa o te Atua; e kore e hunā e ahau nga mea e *takoto* mai nei i a te Kaha-rawa.

12 Nana, kua kite katoa koutou; a na te aha koutou i riro rawa ai i tenei mahi wairangi?

13 Ko ta te Atua wahi tenei ma te tangata kino, te mea e whakarerea iho ma nga kai tukino, ta te Kaha-rawa e riro mai i a ratou.

14 Ki te mea ka tokomaha ana tamariki, *hei mea ratou* ma te hoari; e kore ano hoki ona uri e makona i te taro.

15 Ona morehu ka tanumia ki te mate: e kore ano hoki ana pouaru e tangi.

16 Mana e amene mai te hiriwa ano he puehu, a, pae tonu te kakahu *mona* ano he paru;

17 E pae ano i a ia, otiia ka kakahuria e te tangata tika, ka wehewehea hoki te hiriwa e te tangata hara-kore.

18 Ka rite tana hanga i tona whare ki ta te purehurehu, tona rite kei te whare tihokahoka e hangū ana e te kai tiaki.

19 Ka takoto te tangata taonga, otiia e kore e kohia *ki te urupa*; te tirohanga ake a ona kanohi, na kua kahore noa iho ia.

20 Rite tonu ki te wai nga whakawehi e mau ai ia, tahaetia ana ia e te paroro i te po.

21 Ka kahakina atu ia e te marangai, a riro ana ia: ka aia atu ano ia i tona wahi e te tupuhi.

22 Ka akiri mai hoki *te Atua* ki a ia, e kore ano *ia* e tohungia; mea tonu ia kia rere mai i roto i tona ringa.

23 Ka papaki mai nga ringa o *nga tangata* ki a ia, ka whakahi mai hoki ki a ia, a *maunu* mai ana ia i tona wahi.

UPOKO 28.

HE rua to te hiriwa e puta mai ai, he wahi ano to te koura e whakarewaina ai.

2 He mea tango te rino no roto i te whenua; no te kamaka te parahi, he mea whakarewa.

3 E whakatakotoria ana e ia he mutunga mo te pouritanga, e rapua ana e ia nga tino tutukitanga atu, nga kohatu o te pouri, o te atarangi ano o te mate.

4 E pakaru mai ana te awa i te taha o te tangata e noho ana; *nga wai* i wareware i te waewae, kua mimiti, kua rere atu i te tangata.

5 Te whenua, e puta mai ana he taro i roto i a ia: a e hurihia ake ana a raro iho anō he ahi.

6 Hei wahi mo nga hapira ona kohatu, he puehu koura ano hoki tona.

7 He ara ano *tena* kahore ano i mohiotia e te manu, kiano i kitea e te kanohi o te whatura.

Digitized by Google

8 Kahore nga kuao o te raiona kia takahi i taua *ara*, kahore hoki a reira e haerea e te raiona tutu.

9 E pa atu ana tona ringa ki te kiripaka; hurihia ake ana e ia nga take o nga maunga.

10 E tapahia ana e ia nga awa i roto i nga kamaka, a e kite ana tona kanohi i nga mea utu nui katoa.

11 E herea ana e ia nga awa kei maturuturu, e whakaputa mai ana hoki i nga mea ngaro ki te māramatanga.

12 E kitea ia ki hea te whakaaro nui? kei hea hoki te wahi o te matauranga?

13 E kore te tangata e mohio ki ona utu, e kore ano taua *hanga* e kitea ki te whenua o te ora.

14 E ki ake ana te rire, Kahore i a au; e ki mai ana ano te moana, Kahore i a au.

15 E kore e hokona ki te koura, e kore ano hoki e taea te pauna te hiriwa hei utu mona.

16 E kore e taea te whakarite ki te koura o Opira, ki te onika utu nui, ki te hapira.

17 E kore e taea te whakarite ki te koura, ki te kohatu piata: *e kore* e hokona ki nga oko koura para-kore.

18 E kore e whakahuatia nga mea nui rawa, nga peara ranei; hira ake hoki te utu o te whakaaro nui i to nga rupi.

19 E kore te topaha o Etiopia e rite ki a ia, e kore te koura para-kore e tau hei utu.

20 Ka haere mai ra i hea te whakaaro nui? kei hea hoki te wahi o te matauranga?

21 He mea huna atu na hoki i nga kanohi o nga mea ora katoa, ngaro rawa i nga manu o te rangi.

22 E ki ake ana te whakangaromanga raua ko te mate, I rongo o maua taringa ki tona rongo.

23 E mohio ana te Atua ki tona ara, kua kite ano ia i tona wahi.

24 E titiro ana hoki ia ki nga pito o te whenua, e kite ana ia i *nga mea* i raro i te rangi, a puta noa.

25 I a ia e mea ana i te whakataimaha mo te hau, e mehua ana i nga wai ki te mehua,

26 I a ia e whakatakoto ana i te tikanga mo te ua, i te huarahi mo te uira o te whatitiri,

27 Ka kitea e ia i reira, a whakapuakina mai ana; i hangā ano e ia kia pai, a ata whakaaroa mai ana e ia.

28 I mea mai ano ia ki te tangata, Na, te wehi ki te Ariki, ko te whakaaro nui tena; ko te whakarere atu hoki i te kino te matauranga.

UPOKO 29.

I KORERO tonu ano a Hopa i tana kupu whakarite, i mea,

2 Aue me i rite ki nga marama o mua, ki nga ra i tiaki ai te Atua i a au!

3 I te mea e tiaho mai ana tana rama ki runga ki toku mātenga, a na tana whakamāramatanga ahau i haere ai i te pouritanga;

4 Me i pera ano me ahau i nga ra o toku tamarikitanga, i te mea kei runga ta te Atua whakaaro puku i toku tapenakara!

5 I te mea e noho ana ano a te Kaharawa i a au, a, kei tetahi taha oku aku tamariki, kei tetahi taha;

6 I au i horoi i oku takahanga ki te pata, a rere mai ana nga awa hinu ki a au i roto i te kohatu.

7 I toku haerenga atu a puta noa i te pa ki te kuwaha, a whakapai ana i te nohoanga moku i te wuharoa!

8 Te kitenga o nga taitamariki i a au, piri ana ratou: whakatika ana nga koroheke, tu ana ki runga.

9 Mutu ake te korero a nga tino tangata, kua kopania te ringa ki o ratou mangai.

10 Ngaro ana te reo o nga rangatira, piri ana o ratou arero ki o ratou ngao.

11 Te rongonga o te taringa, kiia tonutia ahau he hari; te kitenga o te kanohi, whakaae mai ana ki aku mahi.

12 Naku hoki i whakaora te rawa-kore i a ia e karanga ana, te pani, me te tangata ano kahore nei ona kai awhina.

13 I tau ki runga ki a au te manaakitanga a te tangata e tata ana ki te whakangaromanga; koa ana i au te ngakau o te pouaru.

14 I kakahuria e ahau te tika, a ko tera hei kakahu moku: hei koroka, hei karauna, taku whakarite whakawa.

15 Hei kanohi ahau ki te matapo, hei waewae ki te kopa.

16 He matua ahau ki nga rawa-kore, a i ata rapua ano e ahau te tikanga o te totohe kihai i matauria e ahau.

17 Wawahia ana e ahau nga kauae o te tangata kino, takiritia mai ana e ahau tana mea pahua i roto i ona niho.

18 Na ko taku meatanga ake, Tera ahau e mate i roto i toku ohanga; ka rite ki te onepu te maha o oku ra.

19 Toku pakiaka tautoro tonu ki nga wai, a i te po tau ana te tomairangi ki runga ki toku peka.

20 Hou tonu toku kororia i kororiatia

Digitized by Google

ai ahau, a hoki ake ana te *kaha* o toku kopere i toku ringa.

21 I whakarongo mai *nga tangata* ki a au, i tatari, whakarongo puku ana ratou i a au e whakatakoto whakaaro ana.

22 I muri i aku kupu kihai ratou i whakahoki kupu; maturuturu iho ana aku korero ki runga ki a ratou.

23 I taria mai ahau e ratou ano ko te ua, hamama mai ana o ratou mangai, me te mea ano *e tatarē ana* ratou ki te ua o muri.

24 Ki te mea i kata atu ahau ki a ratou, kihai i whakaponohia e ratou; kihai hoki ratou i whakataka i te māramatanga o toku mata.

25 Naku to ratou ara i whiriwhiri, a noho ana ahau hei rangatira, noho ana ahau anō he kingi i roto i te ope; i rite ahau ki te kai wkakamarie o te hunga e tangi ana.

UPOKO 30.

INAIANEI ia e kataina mai ana ahau e te hunga e tamariki rawa ana i a au, e te hunga e kore nei ahau e whakaae kia uru o ratou mātua ki roto ki nga kuri o toku kahui.

2 Te kaha ano hoki o o ratou ringaringa, hei aha maku tena? he hanga pirau nei hoki to ratou koroheketanga?

3 He hunga mokemoke i mua, na te rawa-kore hoki, na te hemo-kai; rere ana ratou i mua ake nei ki te koraha, ki te wahi tuhea, ki te ururua.

4 He hutihuti nei ta ratou i nga marou i roto i nga rakau ririki, i nga pakiaka ano hoki o nga hunipa hei kai ma ratou.

5 He mea pei atu ratou i roto i *nga tangata;* i karangarangatia ratou ano he tahae.

6 Noho rawa atu i nga kapiti, i nga awaawa, i nga ana o te whenua, i nga kamaka.

7 Tangi a kaihe ana ratou i roto i nga rakau ririki; huihuia ana ratou ki roto ki nga ongaonga,

8 He tamariki na te kuare, he hunga ingoa kore, he hunga i patua atu i runga i te whenua.

9 Inaianei ia kua waiho ahau hei waiata ma ratou, hei whakatauki ano ahau ma ratou.

10 E whakarihariha mai ana ratou ki a au, e neke rawa atu ana i a au; kahore e kaiponuhia mai e ratou te huwhare ki toku mata.

11 E whakaaro ana kua oti taku aho te wewete mai e ia, a e whakatupuria kinotia ana ahau e ia, koia i tukua mai ai e ratou te paraire i toku aroaro.

12 I te taha ki matau ka ara nga taitamariki; taia ana e ratou oku waewae, e whakanekehia ake ana e ratou nga ara o o ratou whakangaromanga ki a au.

13 E wawahi ana ratou i toku ara, e whakatupu ana i te he moku; kahore he hoa mahi mo ratou.

14 Rite tonu ki te wai nui e pakaru mai ana to ratou haerenga mai: i taua whakangaromanga nei, huri mai ana ratou ki *runga ki a au:*

15 Kua tahuri mai nga whakawehi ki a au: e aru ana i toku wairua ano he hau: te whakahauora moku, pahemo ke ana ano he kapua.

16 Inaianei ano kua maringi toku wairua i roto i a au; mau pu ahau i nga ra o te tangihanga.

17 I te po e werohia ana oku wheua i roto i a au; kahore hoki he okiokinga mo oku uaua.

18 He kaha nui no *toku mate* i ahua ke ai toku kakahu: e awhi nei i a au, e penei ana me te remu o toku koti.

19 Kua makā ahau e ia ki te paru, kua rite ahau ki te puehu, ki te pungarehu.

20 E tangi ana ahau ki a koe, heoi kahore koe e whakao mai ki a au; e tu ana ahau, heoi *kahore* koe e whai whakaaro mai ki a au.

21 Kua puta ke tau mahi ki a au, kua nanakia; hei hoa riri to ringa kaha ki a au.

22 Kua hapainga ake nei ahau e koe ki te hau; meinga ana tera e koe hei hoiho moku, a moti ake i a koe toku mana.

23 E mohio ana hoki ahau tera ahau e whakahokia iho e koe ki te mate, ki te whare i whakaritea mo te hunga ora katoa.

24 E kore ano ia tona ringa e totoro iho ki te urupa; he tangi ano ranei ta ratou i to reira whakangaromanga?

25 Kihai ianei ahau i tangi ki te tangata he mate nei tona? *kihai ranei* toku wairua i pouri ki te rawa-kore?

26 Na, tatari ana ahau ki te pai, heoi kua tae mai te kino; tumanako atu ana ahau ki te māramatanga, heoi kua tae mai te pouri.

27 Oku whekau, *me te mea* e koropupu ana, tē ata takoto; haukotia mai ana ahau e nga ra o te tangihanga.

28 I haereere pouri ahau, kahore hoki

Digitized by Google

he ra; taku whakatikanga ake i roto i te whakaminenga, tangi ana ahau.

29 Hei teina ahau ki nga tarakona, hei hoa mo nga ruru.

30 Toku kiri o toku tinana mangu tonu; wera ana oku wheua i te mahana.

31 Hei mea mo te tangihanga taku hāpa, mo te reo o te hunga e uhunga ana taku okana.

UPOKO 31.

KUA oti te kawenata te whakarite e ahau ki oku kanohi kia whakaaro-aro ahau hei aha ki te kotiro?

2 A he aha ta te Atua e tuwha mai ai i runga? he aha ta te Kaha-rawa taonga tupu i te wahi tiketike?

3 He teka ianei he whakangaromanga mo te tangata kino? he whiu e rere ke ana mo nga kai mahi o te he?

4 He teka ranei e kitea ana e ia oku ara? e taua ana e ia oku hikoinga katoa.

5 Ki te mea i runga i te tekateka noa toku haere, a i hohoro toku waewae ki te tinihanga;

6 Kia paunatia ahau i runga i te pauna tika, kia mohio ai te Atua ki toku tapatahitanga.

7 Ki te mea i kotiti ke toku hikoinga i te ara, a i whai toku ngakau i oku kanohi, i piri ai te he ki oku ringa;

8 Na, ko ahau hei whakato, a ma tetahi atu e kai; kia rangā atu ano hoki oku uri.

9 Ki te mea i whakawairangitia toku ngakau e te wahine, a i whanga ahau ki te tatau o toku hoa;

10 Kia huri paraoa taku wahine ma tetahi atu, kia piko iho ano hoki te tangata ke ki runga i a ia.

11 He kino rawa hoki tera; he hē ano ki ta nga kai whakarite whakawa.

12 He ahi hoki tera e kai ana, a taea noatia te whakangaromanga, a poto iho aku hua, a nga pakiaka ra ano.

13 Ki te mea i whakahaweatia e ahau te whakawa a taku pononga tane, a taku pononga wahine, i a raua e totohe ana ki a au;

14 Ka pehea ra ahau ina whakatika te Atua? he aha taku kupu e whakahoki atu ai ki a ia ina tae mai ia ki te titiro?

15 He teka ranei na toku kai hanga ano ia i hanga i roto i te kopu? a nana ano maua i whai ahua ai i roto i aua puku na ano?

16 Ki te mea i kaiponuhia e ahau ta nga rawa-kore i hiahia ai, a meinga ana e ahau nga kanohi o te pouaru kia pau *i te minamina;*

17 Ki te mea ranei i kainga taku maramara e toku kotahi, a kihai te pani i kai i tetahi wahi o taua *kai;*

18 (He mea whakatupu ia naku no toku taitamarikitanga ra ano me te mea ko tona pāpā *ahau:* te *pouaru* he mea arahi naku no te kopu ra ano o toku whaea;)

19 Ki te mea i kite ahau i tetahi e tata ana ki te mate, he kore no te kakahu, a kahore he uhi mo te rawa-kore;

20 Ki te mea kihai tona hope i whakapai ki a au, a kihai ia i mahana i nga huruhuru o taku kahui;

21 Ki te mea i ara toku ringa hei pehi i te pani, i toku kitenga he awhina tera moku kei te kuwaha;

22 Kia marere atu toku ringaringa i roto i te peke, kia whati te tākakau o toku ringa.

23 Ko ta te Atua whakangaromanga hoki taku i wehi ai; kihai hoki ahau i marohirohi ake i tona nui.

24 Ki te mea i u atu taku whakaaro ki te koura, a i mea ahau ki te koura para-kore, *Ko koe* taku e whakawhirinaki atu ai;

25 Ki te mea i koa ahau no te mea kua maha oku rawa, a he nui ta toku ringa i whiwhi ai;

26 Ki te mea i titiro atu ahau ki te ra e whiti ana, ki te marama ranei he mea ataahua nei ina haere;

27 Na, ka kumea pukutia atu toku ngakau, a ka kihitia toku ringa e toku mangai:

28 He kino ano tenei ki ta te kai whakarite whakawa: he whakakahoretanga hoki naku ki te Atua i runga.

29 I koa ranei ahau ki te whakangaromanga o te tangata i kino ki a au, i ara ranei ki runga i te pānga mai o te he ki a ia?

30 Kihai ra hoki ahau i tuku i toku mangai kia hara, *kihai* i whai kia kangā tona wairua.

31 Kihai ranei nga tangata o toku tapenakara i mea, Tena koa te tangata kihai nei i makona i tana kikokiko?

32 Kihai te manene i moe i waho. I whakatuwheratia ano e ahau oku tatau ki te tangata haere.

33 I pera ranei ahau me Arama? i hipoki i oku he? i huna ranei i toku kino ki roto ki toku uma?

34 I wehi koia ahau i te huihui nui? i mataku ranei ki te whakahawea o nga

Digitized by Google

hapu, a whakarongo kau ana, kihai hoki i puta ki waho?

35 Aue, me i whakarongo mai tetahi ki a au! Nana, taku i hiahia ai, kia utua mai taku kupu e te Kaha-rawa, kia tuhituhia hoki he pukapuka e taku hoa riri.

36 Ina, kua amohia e ahau i runga i toku pokohiwi, kua herea hei karauna moku.

37 Kua whakaaturia e ahau ki a ia te maha o oku hikoinga, rite tonu ki to te rangatira toku whakatatanga atu ki a ia.

38 Ki te tangi taku oneone, he whakahe i a au, ki te uru ano ona moa ki te aue,

39 Ki te mea i kainga e ahau ona hua he mea kihai i utua; ki te mea ranei i meinga e ahau ona ariki kia mate,

40 Kia riro pu te witi i te tataramoa, te parei i te otaota kino. Heoi ano nga korero a Hopa.

UPOKO 32.

HEOI mutu ake te whakahoki kupu a enei tangata tokotoru ki a Hopa, no te mea he tika ia ki tana whakaaro iho.

2 Na mura tonu te riri a Erihu tama a Parakere Puti, no nga whanaunga o Rame: mura ana tana riri ki a Hopa, no te mea ki tana he tika rawa ia i te Atua.

3 I mura ano tana riri ki ona hoa tokotoru, no te mea kihai i kitea e ratou he kupu hei whakahokinga atu, heoi kei te whakahe ano ratou i a Hopa.

4 Na, i tatari a Erihu kia mutu ra ano nga korero a Hopa; no te mea he kaumatua rawa ratou i a ia.

5 Na, te kitenga o Erihu kahore he kupu i nga mangai o *aua* tangata tokotoru hei whakahokinga atu, mura ana tana riri.

6 Na, ka oho mai a Erihu tama a Parakere Puti, ka mea, He taitamariki ahau, ko koutou ia he koroheke rawa; koia ahau i hopohopo ai, i wehi ai ki te whakaatu i taku whakaaro ki a koutou.

7 I mea ahau, Ma nga ra te korero, ma nga tau kua maha e whakaatu mai te whakaaro nui.

8 Otiia he wairua ano to te tangata: na te manawa ano o te Kaha-rawa ratou i whai mahara ai.

9 Nga tangata nunui, kahore he whakaaro nui o ratou *katoa;* nga kaumatua, e kore ratou *katoa* e matau ki te whakarite whakawa.

10 Koia ahau i mea ai, Whakarongo ki a au; me whakakite ano e ahau taku whakaaro.

11 Nana, i tatari ahau ki ā koutou kupu; i whai taringa atu ki ā koutou whakaaro mohio i a koutou e rapu kupu ana.

12 Nana, mahara tonu atu ahau ki a koutou, a kihai tetahi o koutou i whakaatu i te he o Hopa, i whakahoki kupu atu ranei ki ana korero.

13 Kei mea koutou, Kua kitea e matou te matauranga. Na te Atua ia i turaki, ehara i te tangata.

14 Na kihai i whakatikaia mai e ia ana kupu ki a au; e kore ano e whakahokia atu e ahau he kupu *pera* me a koutou ki a ia.

15 Porahurahu kau ana ratou, kore ake a ratou kupu i whakahoki atu ai; mutu ake a ratou korero.

16 Tatari noa ahau, a kihai nei ratou i korero; heoi tu ana ratou, kahore ake a ratou kupu i whakahoki atu ai;

17 Me korero atu ano hoki e ahau aku kupu, maku ano e whakaatu taku whakaaro.

18 Ki tonu hoki ahau i te korero, e akiakina ana ahau e te wairua i roto i a au.

19 Nana, toku kopu, rite tonu ki te waina kahore nei ona putanga; ki nga ipu hou ka tata nei te pakaru.

20 Me korero ahau, kia ta ai toku manawa: ka puaki toku mangai, ka whakahoki kupu atu ahau.

21 Kaua ano ahau e whakapai ki te kanohi tangata kaua ahau e whakapati i te tangata.

22 Kahore hoki ahau e mohio ki te whakapati; *penei* kua riro wawe ahau i toku Kai-hanga.

UPOKO 33.

TENA ra, whakarongo mai, e Hopa, ki aku korero, kia whai taringa mai koe ki aku kupu katoa.

2 Nana, kua puaki nei toku mangai, kei te korero toku arero i roto i toku mangai.

3 He mea tika, no roto i toku ngakau aku kupu, ka mārama ano hoki te korerotanga a oku ngutu i te matauranga.

4 He mea hanga ahau na te Wairua o te Atua; na te manawa o te Kaha-rawa ahau i whai ora ai.

5 Ki te taea e koe te whakahoki kupu

Digitized by Google

mai ki a au, whakatikaia o *korero* ki toku arouro, e tu ki runga.

6 Nana, kei to te Atua wahi nei ahau, ko tau hoki tena i pai ai: he paru nei ano ahau, he mea hanga hoki.

7 Nana, e kore te wehi ki a au e whakawehi i a koe; e kore ano hoki toku ringa e taimaha iho ki a koe.

8 He pono kua mea mai koe ki oku taringa, i a au ano i whakarongo atu nei ki tou reo e korero ana,

9 E ma ana ahau, kahore oku he: he hara-kore ahau, kahore aku kino.

10 Na, e rapu ana ia i te take riri ki a au, e kiia ana ahau e ia he hoa riri nona.

11 Kua oti oku waewae te karapiti e ia ki te rakau, e ata titiro ana ia ki aku hikoinga katoa.

12 Nana, ehara tenei mea au i te mea tika; me whawhati e ahau to kupu; nui atu hoki te Atua i te tangata.

13 He aha koe i totohe ai ki a ia? e kore hoki e korerotia e ia te tikanga o tetahi o ana meatanga.

14 Kotahi hoki, e rua a te Atua korerotanga, *otiia* kahore e maharatia mai e *te tangata.*

15 I te moe, i te putanga moemoea mai o te po, ina au iho te moe o te tangata, i nga moenga i runga i te takotoranga;

16 Ko reira ia whakapuare ai i nga taringa o nga tangata, hīri ai i te ako mo ratou.

17 He mea kia whakanekehia atu ai e ia te tangata i *tana* mahi, kia hipokina ai ano hoki te whakapehapeha o te tangata.

18 E puritia ana e ia tona wairua kei *tae* ki te rua, tona ora kei riro i te hoari.

19 E whiua ana hoki ia ki te mamae i runga i tona moenga, ona wheua maha ki te *mamae* kaha.

20 A whakarihariha noa tona ora ki te taro, tona wairua ki te kai e minaminatia ana.

21 E honia atu ona kiko, a kore noa e kitea, purero mai ana ona wheua kihai nei i kitea i mua.

22 E whakatata ana tona wairua ki te rua, tona ora ki nga kai whakamate.

23 Ki te mea he karere tera kei a ia, he kai whakaatu tikanga, tetahi i roto i te mano, hei whakaatu i tona tika ki te tangata:

24 Katahi ia ka tohu i a ia, a ka mea, Whakaorangia ia kei heke ki te rua; kua kitea hoki e ahau he utu.

25 Tona kiri, nui atu te ngawari i to te tamaiti: ka hoki iho ia ki nga ra o tona tamarikitanga.

26 Ka inoi ia ki te Atua, a ka manako tera ki a ia; ka kite ano ia i tona mata i runga i te koa; ka whakahokia mai e ia tona tika ki te tangata.

27 E titiro mai ana ia ki nga tangata, a ki te mea *tetahi*, Kua hara ahau, whakaparoritia ake e ahau te tika, a kahore he painga ki a au;

28 Ka whakaorangia e ia tona wairua kei riro ki te rua, a e kite tona ora i te māramatanga.

29 Nana, he maha nga meatanga a te Atua i enei mea katoa ki te tangata,

30 He mea kia hoki mai ai tona wairua i roto i te rua, kia whakamāramatia ai ki te māramatanga o te ora.

31 Kia whai whakaaro mai, e Hopa. Whakarongo mai ki a au. Kati tau, a ka korero atu ahau.

32 Ki te mea he kupu tau, utua mai taku. Korero, ko taku hoki i pai ai kia whakatikaia tau.

33 Ki te kahore, whakarongo mai ki a au, Kati tau, a maku koe e whakaako ki te whakaaro nui.

UPOKO 34.

I KORERO tonu mai a Erihu, i mea,

2 Whakarongo mai ki aku kupu, e te hunga whakaaro nui, kia whai taringa mai ki a au, e te hunga mohio.

3 E whakamatau ana hoki te taringa i nga kupu, e pera ana hoki me ta te mangai meatanga iho ki te reka o te kai.

4 Ta tatou e whiriwhiri ai ma tatou ko te whakarite whakawa; kia mohiotia ano hoki e tatou, e tenei e tenei, ko te aha te mea pai.

5 Kua mea nei hoki a Hopa, He tika taku, kua whakapeaua ketia hoki e te Atua te whakawa moku.

6 Kei a au nei te tika, a kia whakakahoretia e ahau? kahore he hē, heoi e kore toku werohanga e mahu.

7 Ko wai te tangata i rite ki a Hopa, me te mea he wai te tawai e inumia ana e ia?

8 Kua uru nei ki te tira o nga kai mahi o te he, a e haere tahi ana me nga tangata kino.

9 Kua mea nei, Kahore he painga ki te tangata ki te ahuareka atu ia ki te Atua.

10 Na, whakarongo mai ki a au, e nga tangata ngakau mohio. Aue, kia

Digitized by Google

kino koia te Atua! kia he a te Kaharawa!

11 Ka utua hoki e ia te tangata mo tana mahi, ka rite hoki ki to te tangata ara nga mea e whakawhiwhia mai e ia ki a ia.

12 Tika rawa, e kore te Atua e kino, e kore ano hoki a te Kaha-rawa e whakaputa ke i te whakarite whakawa.

13 Na wai ia i mea hei kai tirotiro mo te whenua? na wai hoki i whakatakoto nga tikanga mo te ao katoa?

14 Ki te anga mai tona ngakau ki te tangata, ki te kohia atu e ia ki a ia tona wairua me tona manawa;

15 Ka hemo ngatahi nga kikokiko katoa, a ka hoki te tangata ki te puehu.

16 Na ki te mea he ngakau mohio tou, whakarongo mai ki tenei; kia whai taringa mai ki toku reo e korero atu nei.

17 Ki te mea e kino ana tetahi ki te whakahaere tikanga e whai kingitanga ranei ia? e whakakino ranei koe ki te *mea* tika rawa?

18 *He mea pai* ranei te ki atu ki te kingi, Ko Periara? ki nga rangatira, He kino?

19 *A kia pera ano ranei ki a ia?* e kore nei hoki ia e whakapai ki te kanohi o nga rangatira, te tangata rawa e kore e hohoro i te rawa-kore te mohiotia e ia, he mea mahi nei hoki ratou katoa na ona ringa.

20 Kihai i aha kua mate ratou, i waenganui po ka wiri te iwi, ka pahemo atu; kua riro te hunga nunui; kahore hoki he ringaringa.

21 Kei runga hoki i nga ara o te tangata ona kanohi, e kitea ana hoki e ia ona hikoinga katoa.

22 Kahore he pouri, kahore he ataranga o te mate e piri ai nga kai mahi i te kino.

23 E kore hoki e nui atu *i te tika* te mea e whakawaha e ia ki te tangata; e anga ai ia ki te whakawa i te Atua.

24 Ka wawahia e ia nga tangata nunui, tē taea te tatau, a whakaturia ake etahi atu i muri i a ratou.

25 E mohio ana hoki ia ki ā ratou mahi, na, hurihia ake ratou e ia i te po, a mongamonga noa ratou.

26 Hei hunga kino ratou, pakia iho ratou e ia i te tirohanga mai ano a te tangata.

27 Mo ratou i tahuri atu i te whai i a ia, kihai hoki i whakaaro ki tetahi o ana ara:

28 A meinga ana e ratou kia tae atu te tangi o te rawa-kore ki a ia; e whakarongo ana ano ia ki te tangi o nga tangata e tukinotia ana.

29 Ki te meinga e ia kia ata noho, ko wai hei whakararuraru? ka hunā *tona* mata, ko wai e kite i a ia? kotahi tonu te meatanga ki te iwi, ki te tangata.

30 Kore ake te ngutu kau e whai kingitanga, kore ake te iwi e mahangatia.

31 He mea tika ano hoki te ki atu ki te Atua, Kua pehia nei ahau *e te whiu*, e kore ahau e mahi i te he *i muri nei*.

32 Te mea kihai i kitea e ahau mau e whakaatu mai ki a au; ki te mea i mahi ahau i te he, ka mutu taku.

33 Kia rite koia ki tau e pai ai? whakakino noa koe, whakapai noa koe, mana te whakautu, kahore hoki aku. Na, mau e korero mai tau i mohio ai.

34 Kia korero mai nga tangata ngakau mahara ki a au; kia whakarongo mai te tangata whakaaro nui ki a au.

35 Kahore he matauranga o Hopa i a ia i korero ra, kahore hoki he mahara i roto i ana kupu.

36 He pai ki a au me i whakamatautauria a Hopa, a te mutunga ra ano, mo ana kupu i whakahokia mai nei e ia, he mea i rite ki a nga tangata kino.

37 E tapiritia iho ana hoki e ia te tutu ki runga ki tona hara, kei te papaki ia *i ona ringa* i waenganui i a tatou; whakanuia ana e ia ana kupu ki te Atua.

UPOKO 35.

I KORERO ano a Erihu, i mea,

2 Ki tau whakaaro he tika ranei tenei, tau e ki na, Nui atu toku tika i to te Atua?

3 Kua mea mai na hoki koe, He aha te rawa ki a koe? He aha te painga ki a au, *ki te mea ka horoia atu* toku hara?

4 Maku e whakahoki atu he kupu ki a koe, ki a koutou tahi ano ko ou hoa.

5 Kia matatau atu to titiro ki nga rangi; matakitakina atu hoki nga kapua e tiketike ake na i a koe.

6 Ki te hara koe, ka ahatia ia e to mahi; ki te whakanuia o mahi tutu, e aha ana ranei koe ki a ia?

7 Ki te mea he tika tau, ko te aha e homai ana e koe ki a ia? ko te aha ranei a to ringa e riro mai ana i a ia?

8 Tō kino, he mea ano ki te tangata, ki te pena me koe na; to tika he mea ano ki te tama a te tangata.

9 He maha no nga tukinotanga i mea

Digitized by Google

ai ratou i *te tangata* kia tangi; aue ana ratou i te ringaringa o te hunga nui.

10 Kahore hoki tetahi e mea ana, Kei hea toku kai hanga, te Atua e homai nei i nga waiata i te po?

11 He nui atu nei hoki tana whakaako ki a tatou i tana ki nga kararehe o te whenua; nana hoki i nui ai o tatou mahara i o nga manu o te rangi.

12 Karanga ana ratou i reira, heoi kahore he kupu e whakahokia mai, he mea na te whakapehapeha o te hunga kino.

13 He pono e kore te tekateka noa e whakarangona mai e te Atua, e kore ano hoki e tirohia mai e te Kaha-rawa.

14 Ahakoa mea noa koe e kore koe e kite i a ia, kei tona aroaro ano te whakarite whakawa. Na, whakawhirinaki atu ki a ia.

15 Na, kihai nei ia i tae mai i runga i tana riri, kihai ano hoki i mohio mai ki te nui whakaharahara *o te he*.

16 Koia i puaki ai te mangai o Hopa, he mea horihori kau nei: kahore he matauranga o nga kupu e whakamahatia nei e ia.

UPOKO 36.

I MEA mai ano hoki a Erihu,

2 Tukua ahau, kia iti nei, a ka whakakitea atu e ahau ki a koe, he kupu ano enei *aku* mo ta te Atua.

3 Ka tikina atu e ahau toku mohiotanga i tawhiti, ka whakatikaia e ahau ta toku Kai-hanga.

4 E kore rawa hoki aku kupu e teka: tenei kei a koe te tangata kua tino nui tona matauranga.

5 Nana, he pakari te Atua, e kore ano ia e whakahawea: pakari tonu *tona* kaha, *tona* matauranga.

6 E kore te tangata kino e whakaorangia e ia; mana te hunga rawa-kore e whiwhi ai ki nga mea tika.

7 E kore e mutu tana titiro ki te tangata tika: kei runga ngatahi ratou ko nga kingi i te torona; ka whakapumautia ano ratou e ia, a, ake ake, ka whakanekehia ake ano hoki ratou.

8 Ki te mea kua herea ratou ki nga mekameka, mau pu i nga rahiri, ara, i nga mate,

9 Na, ka whakakitea mai e ia ki a ratou ta ratou mahi, me a ratou hē kua neke rawa ake nei.

10 Ka whakapuaretia e ia o ratou taringa ki te ako, a ka ki mai kia hoki atu ratou i te kino.

11 Ki te whakarongo mai ratou, a ka mahi, ka pau o ratou ra i runga i te pai, o ratou tau i runga i nga ahuareka.

12 A ki te kore ratou e whakarongo, ka ngaro ratou i te hoari, hemo iho ratou, kahore hoki he matauranga.

13 Nga ngakau ngutu kau ia, puranga rawa i a ratou te riri; kahore o ratou tangi ina herea ratou e ia.

14 Ka mate ratou i te taitamarikitanga, a i roto to ratou ora i te hunga poke.

15 Tana, he whakaora i te rawa-kore ina mate, e whakapuaretia ana e ia o ratou taringa ina tukinotia.

16 Me koe ano, kua riro mai ano koe i a ia i roto i te kuititanga, *ki* te wahi whanui, kahore nei he kuititanga; a, ki tonu i te ngako te mea e whakatakotoria ki runga ki to tepu.

17 Ko tenei kua rite i a koe te tikanga o te tangata kino; a mau pu koe i nga tikanga, i te whakarite whakawa.

18 He riri nei tenei: kei riro koe i te whiu, na, ahakoa nui te utu, e kore e taea e koe te karo.

19 E whakaaroa ranei ou rawa? kahore, *ahakoa* koura, me nga kaha katoa e u ana.

20 Kaua e hiahiatia te po, *te wa* e riro ai nga tangata i runga i to ratou wahi.

21 Kia tupato, kaua e tahuri ki te kino; ki tau hoki he pai ake tenei i nga mate.

22 Nana, te Atua, ko tona kaha hei whakanui. Ko wai te kai whakaako hei rite mona?

23 Ko wai te kai tohutohu i te ara mona? Ko wai hei mea, Kua he to mahi?

24 Kia mahara kia whakanuia e koe tana mahi, e tirohia nei e nga tangata,

25 E kitea nei e nga tangata katoa; e matakitakina mai nei e te tangata i tawhiti.

26 Nana, he nui te Atua, e kore ano e mohiotia e tatou; e kore ano hoki te maha o ona tau e taea te rapu atu.

27 Ko ia nei hei whakaririki i nga pata wai; rite tonu ki tona kohu te ua e ringitia mai ana.

28 He mea tuku mai na nga kapua, e maturuturu nui mai ana ki runga ki te tangata.

29 E mohiotia ano ranei e tetahi nga horahanga o te kapua, te ngangau o tona tapenakara?

30 Nana, e horahia ana e ia tona māramatanga ki runga ki taua *kapua*, e hipokina ana hoki e ia te takere o te moana.

Digitized by Google

31 Ko ana mea hoki ena hei whakarite whakawa mo nga iwi, nui tonu te kai e homai ana e ia.

32 E hipokina ana e ia ki ona ringa te uira, a whakahaua iho e ia te wahi e pa atu ai.

33 Hei kai whakaatu i a ia tona harurutanga, he riri rongoa rawa mo te kino.

UPOKO 37.

NA konei ano hoki, wiri ana toku ngakau, maunu atu ana i tona wahi.

2 Ata whakarangona atu tona reo e papā ana, te pakutanga e puta mai ana i tona mangai.

3 E whakatikaia atu ana e ia ki nga wahi katoa i raro i te rangi, tona uira ano hoki ki nga pito o te whenua.

4 I muri i taua mea ka hamama te reo, papā ana te whatitiri, nui whakaharahara tona reo; e kore hoki ia e pupuri roa i era, ka rangona hoki tona reo.

5 To te Atua whatitiri he reo whakamiharo: nui atu ana mahi, e kore hoki e mohiotia.

6 E ki atu ana hoki ia ki te hukarere, Hei runga koe i te whenua; ki te ua punehunehu ano hoki, raua ko te ua ta o tona kaha.

7 Hiritia ake e ia nga ringaringa o nga tangata katoa; kia mohio ai nga tangata katoa ki tana mahi.

8 Me nga kirehe ano hoki, haere ana ratou ki nga piringa, noho ana i o ratou nohoanga.

9 No te tonga te putanga mai o te tupuhi; no te hauraro te matao.

10 Na te manawa o te Atua i homai te huka; a kuiti iho nga wai whanui.

11 E whakamakuku ana ano ia i te kapua, a pangoro noa, pakarukaru ana te kapua i tona māramatanga.

12 E whakakopikopikoa ana ano, a tawhio noa, he mea hoki na ana whakaaro: hei mea i nga mea katoa e whakahaua atu ana e ia ki runga ki te mata o te ao, *ara*, o te whenua.

13 E meinga ana e ia kia kitea mai hei whiu, hei mea ranei mo tona whenua, hei atawhaitanga ranei.

14 Kia whai taringa mai ki tenei, e Hopa: tu marie, ka whakaaro ki nga mea whakamiharo a te Atua.

15 E mohio ana ranei koe ki ta te Atua meatanga i enei mea, ki tana meatanga kia puta te māramatanga o tona kapua?

16 E mohio ana ranei koe ki nga paūnatanga o nga kapua, ki nga mahi whakamiharo a te mea kua tino nui tona matauranga?

17 Ki ou kakahu nei ka mahana ina whakamarietia e ia te whenua ki te tonga?

18 Ko tona hoa ranei koe ki te whakatakoto i te rangi hei papa tupu ano he whakaata whakarewa?

19 Whakaaturia mai ki a matou ta matou e korero ai ki a ia; e kore e tika ta matou whakatakoto *o te* korero i te pouri.

20 E korerotia ranei ki a ia kei te korero tenei ahau? Ki te korero te tangata, ina ka horomia.

21 Na, inaianei e kore *nga tangata* e titiro atu ki te māramatanga e wheriko *mai* nei i te rangi, i te mea ka tika atu te hau hei whakawatea.

22 *Ano* he koura te haerenga mai i te nota. Kei te Atua te kororia whakawehi.

23 Te Kaha-rawa, e kore ia e taea te whakataki atu e tatou: hira rawa tona kaha, tana whakarite whakawa, nui atu te tika: e kore ia e tukino.

24 Na, kia wehi nga tangata i a ia; e kore ia e whai whakaaro ki nga ngakau mohio katoa.

UPOKO 38.

KATAHI a Ihowa ka whakahoki kupu mai ki a Hopa i roto i te tukauati, a ka mea,

2 Ko wai tenei e whakapouri nei i nga whakaaro, a kahore ano he matauranga o ana kupu?

3 Tena ra, whitikiria tou hope, whakatangata, a maku e ui atu ki a koe, mau hoki e whakaatu mai ki a au.

4 I hea koe i a au e whakatakoto ana i te turanga o te whenua? Korerotia mai ki te mea e mohio ana koe ki te whakaaro.

5 He mea ruri ia na wai? ki te mea e mohio ana koe: na wai hoki i whakamaro te aho ki runga?

6 I whakaukia ona turanga ki runga ki te aha? na wai hoki i whakatakoto tona kohatu kokonga.

7 I te mea i waiata ngatahi nga whetu o te ata, a i hamama i te koa nga tamariki katoa a te Atua?

8 Na *wai* hoki i tutaki atu te moana ki nga tatau, i a ia e puta mai ana, *me te mea* e whanau mai ana i roto i te kopu?

Digitized by Google

9 I a au ra i mea i te kapua hei kakahu mona, i te pouri kerekere hei popoki mona,
10 A whakapuakina ana e ahau taku tikanga mona, mea rawa ki nga tutaki, ki nga tatau,
11 Me taku ki atu ano, Ka taea mai a konei e koe, a heoi ano, ka mau hoki ki konei ou ngaru whakakake?
12 Ko koe koia, i ou ra nei, te kai whakahau i te ata; nau ranei te puaotanga i mohio ai ki tona wahi;
13 Kia hopukia atu e ia nga pito o te whenua, a ruperupea ake nga tangata kino i roto?
14 Kua ahua ke, kua pera ano me te paru i te hiri: tu ake ana raua ano he kakahu.
15 E kaiponuhia ana hoki to ratou māramatanga ki te hunga kino, whati iho te ringa whakakake.
16 Kua tae atu ranei koe ki nga matapuna o te moana? kua whakatakina haeretia ranei e koe te rire?
17 I whakapuaretia ranei ki a koe nga kuwaha o te mate? i kite ranei koe i nga kuwaha o te atarangi o te mate?
18 Kua oti ranei te whakaaro e koe te whanuitanga o te whenua? Korerotia mai, ki te mea kua mohiotia katoatia e koe.
19 Kei tehea ara te nohoanga o te māramatanga?—te pouritanga hoki, kei hea tona wahi?
20 Kia kawea atu ai e koe ki tona rohe, a mohio iho koe ki nga huarahi ki tona whare?
21 I mohio ai *pea* koe nou i whanau i taua wa, he maha hoki no ou ra.
22 I tae atu ranei koe ki nga taonga o te hukarere? i kite ranei i nga taonga o te whatu,
23 I aku i rongoa ai mo te wa o te he, mo te ra o te tatauranga, o te pakanga?
24 Tena koa, te ara i marara atu ai te māramatanga, i pakuru atu ai te marangai ki runga ki te whenua?
25 Na wai i wehe he awa mo te waipuke, he ara mo te uira o te whatitiri;
26 Kia ua ai ki te whenua, *ki te wahi* kahore nei he tangata, *ki* te koraha tangata-kore?
27 Hei whakamakona i te tuhea, i te ururua; hei mea kia pariri te tupu o te otaota hou?
28 He matua tane ano ranei to te ua? i whanau ranei i a wai nga pata o te tomairangi?
29 I puta mai i roto i to wai kopu te tio? te huka o te rangi, he whanau tena na wai?
30 Me te mea he kohatu e whakangaro ana i te wai; riro pu te mata o te rire.
31 E taea ranei e koe te here nga ahuareka o Matariki, te wewete ranei nga here o Tautoru?
32 E whakaputaina mai ranei e koe a Mataroto i tona wa, e arahina mai ranei a Aketura ratou ko ana tama?
33 E mohio ana ranei koe ki nga tikanga o te rangi? mau ranei e whai mana ai ki runga ki te whenua?
34 E ara ranei tou reo ki nga kapua, a nui atu te wai e taupokina ai koe?
35 Mau ranei nga uira e unga atu, a haere ana ratou, me ta ratou ki mai ano ki a koe, Tenei matou?
36 Na wai i whakanoho nga whakaaro nui ki nga wahi o roto? na wai i homai nga mahara ki te ngakau?
37 Ko wai te mea whakaaro nui hei tatau i nga kapua? ko wai hei whakamutu i ta nga ipu o te rangi;
38 Ina ka papatupu te puehu *ano* he mea whakarewa, a ka piri nga pokuru ki a ratou ano?
39 Mau ranei e hopu he kai ma te raiona? mau e nui ai he oranga mo nga kuao raiona?
40 Ina tapapa iho ratou *i o ratou* nohoanga, ina noho i te piringa whanga atu ai?
41 Na wai i rite ai tana kai ma te rawena, ina tangi ana pi ki te Atua, *ina* kopikopiko ratou i te kore kai?

UPOKO 39.

E MOHIOTIA ana ranei e koe te wa e whanau ai nga koati kamaka? e kitea putia ana ranei e koe te wa e whakamamae ai nga hāta?
2 E taua ano ranei e koe nga marama e rite ana i a ratou? e mohio ana ranei koe ki te wa e whanau ai ratou?
3 Tuohu ana ratou, kua puta mai a ratou kuao, akiritia mai ana e ratou o ratou mea whakapouri.
4 E ahua pai ana a ratou kuao, e neke ake ana i te parae; haere ana ratou, kore ake e hoki mai ki a ratou.
5 Na wai i tuku te kaihe mohoao kia haere noa atu; nga here o te kaihe mohoao, na wai i wewete?
6 Te whare i whakaritea nei e ahau mona, ko te koraha: ona nohoanga ko te wahi titohea.
7 Whakahaweatia iho e ia te ngangau

Digitized by Google

o te pa; e kore ia e rongo ki te *reo* o te kai akiaki.

8 Tana wahi kai kei nga maunga noa atu, e rapua ana e ia nga mea matomato katoa.

9 E pai ranei te unikanga kia mahi ki a koe? kei to takotoranga kai ranei he moenga mona?

10 E herea ranei e koe te unikanga ki tona taura i te awa parautanga? e rakarakatia ranei e ia nga raorao me tana whai ano i a koe?

11 E whakawhirinaki atu ranei koe ki a ia, no te mea e nui ana tona kaha? e whakarerea atu ranei e koe to mahi mana?

12 E whakapono atu ranei koe mana o hua e whakahoki mai, mana e kohikohi mai *ki* to patunga witi?

13 Te parirau o nga moa, whakamanamana ana! koia ano kei nga hou, kei nga raukura o te tāka.

14 E whakarerea ana e ia ona hua ki te whenua, whakamahanatia iho e ia ki te puehu,

15 Wareware ake ia tera pea e pehia e te waewae, e takahia ranei e te kirehe o te parae.

16 He mea pakeke ia ki ana pi, me te mea *ehara* i a ia, maumauria ake tana mahi, kahore he manawapa.

17 No te mea i whakakahoretia e te Atua he ngakau mahara mona, kihai hoki i tuwhaina mai he whakaaro ki a ia.

18 I te wa e maranga ai ia ki runga, whakahaweatia iho e ia te hoiho raua ko tona kai eke.

19 Nau ranei i hoatu te kaha ki te hoiho? nau te whatitiri i mea iho hei kakahu mo tona kaki?

20 Nau ranei ia i mea kia ohooho, kia pera me te mawhitiwhiti? he hanga whakawehi te kororia o tona whengu.

21 Tana *takatakahi, me te mea* e keri ana i te raorao; koa tonu ia ki *tona* kaha; tika tonu atu ia ki nga patu.

22 Whakahawea ana ia ki te wehi, kahore ona mataku; e kore ano ia e hoki mai i te hoari.

23 Haruru ana te papapere i tona taha, te tao e wheriko tonu ana, me te timata.

24 Takare tonu, ngana tonu ia, *me te* mea e horomia ana e ia te whenua: e kore ano ia e whakapono ko te tangi tera o te tētere.

25 Tana ki ake i roto i nga tētere, Ha, ha! I tawhiti ano ka hongia mai e ia te pakanga, te whatitiri o nga rangatira, me te hamamatanga.

26 He mohiotanga nou i rere ai te kāhu, i roha ai ona parirau, i anga ai whaka-te-tonga?

27 Nau te kupu i kake atu ai te ekara? i hangā ai e ia tona ohanga ki te wahi tiketike?

28 Noho ana ia i runga i te kamaka, tona kāinga kei te kamaka keokeo, kei te pa kaha.

29 A rapua mai ana e ia he kai i reira; e kite atu ona kanohi ki tawhiti.

30 Horomititia ake ano hoki nga toto e ana pi; a, te wahi i nga tupapaku, kei reira ano ia.

UPOKO 40.

I KORERO mai ano a Ihowa ki a Hopa, i mea,

2 E tohutohu mai ano ranei te tangata e totohe ana ki a te Kaharawa? kia korerotia mai tenei e te tangata e whakatupehupehu ana ki te Atua.

3 Ano ra ko Hopa ki a Ihowa; i mea ia.

4 Nana, he kino au. Ko te aha taku e whakahoki atu ai ki a koe? ka kopania toku ringa ki toku mangai.

5 Kotahi taku korerotanga; otiia e kore ahau e whai kupu atu: e rua ano; otiia kahore ake aku.

6 Ano ra ko Ihowa mai ki a Hopa i roto i te tukauati; i mea ia,

7 Tena ra, whakatangata, whitikiria tou hope, a ka ui atu ahau ki a koe, mau ano e whakaatu mai ki a au.

8 Me whakakahore ano ranei e koe taku whakarite whakawa? me whakahe ki a au kia whakatikaia ai tau?

9 E rite ana ranei tou ringa ki to te Atua? he reo whatitiri ranei tou, he pera me tona?

10 Tena ra meatia iho te whakakingi, te whakakororia, hei whakapaipai mou? kakahuria hoki te honore, te ataahuatanga.

11 Kia tohatoha noa atu te aritaritatanga o to riri; tirohia atu nga mea whakakake katoa, whakaititia iho.

12 Titiro atu ki nga mea whakakake katoa, whakapikoa iho; takahia iho ano hoki te hunga kino i to ratou wahi ano.

13 Huihuia atu ratou, hunā ki te puehu, herea o ratou mata ki te wahi ngaro.

14 Ko reira ano ahau whakaae ai ki a koe ma tou ringa matau koe e whakaora.

15 ¶ Na, whakaaroa a Pehemoto he

Digitized by Google

mea hanga ngatahi korua naku; e kai ra i te tarutaru, ano he kau.

16 Nana, tona kaha kei tona hope, tona pakaritanga kei nga auau o tona kopu.

17 Tona hiawero, ano he hita e tawhiria ana e ia: powhiwhiwhiwhi tonu nga uaua o tona huwha.

18 Ona wheua, ano he korere parahi; ona wheua, he poro rino.

19 Ko ia te tino mea nui o nga ara a te Atua: ko tona kai hanga ano hei whakapa i tana hoari *ki a ia*.

20 He pono ko nga maunga hei homai kai mana; kei reira ano hoki e takaro ana nga kirehe katoa o te parae.

21 Tona takotoranga, kei raro i nga rakau kouru nui, kei te wahi ngaro kei te kakaho, kei te repo.

22 Hei taupoki mona te whakamarumaru o nga rakau kouru nui, kei tetahi taha ona, kei tetahi taha, nga wirou o te wa.

23 Nana, aki noa mai te waipuke. e kore ia e potatutatu; u tonu tana whakaaro ahakoa kokiri noa mai ai a Horano ki tona mangai.

24 Titiro tonu atu ia, tatari tonu atu: i roto ano i nga rore, puta tonu atu tona ihu.

UPOKO 41.

E TAEA ranei a Rewiatana te kukume mai e koe ki te matau? tona arero ranei ki te aho i tukua iho e koe?

2 E whakanohoia ranei e koe te aho ki tona ihu? e pokaia ranei e koe tona kauae ki te koikoi?

3 E maha ranei ana inoinga ki a koe? e korero ngawari mai ranei ia ki a koe?

4 E whakarite kawenata ranei ia ki a koe? e riro mai ranei ia i a koe hei pononga oti tonu mai?

5 Ka rite ranei ia ki te manu hei mea takaro mau? e herea ranei ia e koe hei mea ma o kotiro?

6 E waiho ranei ia hei kai ma nga hoa? e wehewehea atu ranei ma nga kai hokohoko?

7 E kapi ranei tona kiri i o tao? tona pane i nga wero ika?

8 Kia pa atu to ringa ki a ia, kore ake o maharatanga ki te whawhai.

9 He teka noa nga meatanga kia *patua* ia, ko te kitenga kautanga i a ia hei turaki *i te tangata*.

10 Kahore he tangata maia hei whakaoho i a ia: ko wai hoki e tu ki toku aroaro?

11 Na wai te mea kua takoto wawe ki a au mo taku utu atu? puta noa i raro i nga rangi, naku *katoa*.

12 E kore e hunā e ahau te korero mo ona wahi, mo tona kaha, mo te pai hoki o tona hanganga.

13 Ma wai e hura a waho o tona kakahu? ko wai e haere atu me tana paraire rere rua ki a ia?

14 Ma wai e whakapuare nga tatau o tona mangai? he wehi kei ona niho, a taka noa.

15 Tana e whakamanamana ai, ko ona unahi; tutaki rawa, he hīri piri tonu.

16 Tata tonu tetahi ki tetahi, e kore hoki te hau e puta i waenga.

17 Piri tonu ratou ki a ratou ano, mau tonu, e kore ano e taea te wehe.

18 Ka tihe ia, puta ana te māramatanga; ona kanohi hoki, rite tonu ki nga kamo o te ata.

19 Puta mai ana nga rama mura i roto i tona mangai, mokowhiti mai ana nga korakora ahi.

20 Puta mai ana te paowa i roto i ona pongaponga, me te mea no te kohua, no te paera ranei i te mea e koropupu ana.

21 Ngiha ana nga waro i tona manawa, puta mai ana te mura i roto i tona mangai.

22 Kei tona kaki te kaha e noho ana, a mokowhiti ana te pawera i tona aroaro.

23 Ona kikokiko e tawerewere ra, piri tonu, maro tonu i tona taha, e kore e taea te whakaara ake.

24 Maro tonu tona ngakau anō he kamaka, maro tonu anō ko tetahi maramara no to raro *kohatu o te huri*.

25 Ka maranga ia, ka wehi nga tangata nui: pohehe ana ratou i *a ratou* e whati ana.

26 E kore e u te hoari a te tangata e whai mai ana i a ia, te tao, te pere, te pukupuku.

27 Ki tana whakaaro he kakau witi te rino, he rakau popopopo te parahi.

28 E kore ia e oma i te pere, puta ke ana ki tana nga kohatu o te kotaha hei papapa.

29 Kiia ake e ia nga kokiri hei papapa, he kata tonu tana ki te tao e wiriwiri ana.

30 He kohatu koikoi kei raro i a ia, he mea koi ana e whariki ai ki runga ki te paru.

31 Koropupu ana i a ia te rire ano he kohua, e meinga ana e ia te moana kia rite ki te hinu whakawahi.

32 Mārama tonu te huarahi i muri i a

Digitized by Google

ia; ki *ta te tangata* whakaaro he hina te moana.

33 I runga i te whenua nei kahore he mea hanga hei rite mona, he mea kahore nei ona wehi.

34 He titiro atu tana ki nga mea tiketike katoa: hei kingi ia mo nga tamariki katoa a te whakapehapeha.

UPOKO 42.

ANO ra ko Hopa ki a Ihowa; i mea ia,

2 E mohio ana ano ahau e taea ano nga mea katoa e koe, a e kore tetahi whakaaro au e taea te pehi.

3 Ko wai tenei e whakapouri nei i nga whakaaro, a kahore nei he matauranga? Na reira korerotia ana e ahau nga mea kihai i mohiotia e ahau, nga mea whakamiharo e kore nei e taea, e kore e matauria e ahau.

4 Tena ra, whakarongo mai, a ka korero atu ahau; ka ui atu ahau ki a koe, a mau e whakaatu mai ki a au.

5 I rongo ahau ki a koe i mua, he rongo na te taringa, tena ko tenei ka kite nei toku kanohi i a koe.

6 Na whakarihariha ana ahau *ki a au ano,* ripeneta ana i roto i te puehu, i te pungarehu.

7 ¶ Heoi i te mutunga o ta Ihowa korerotanga i enei kupu ki a Hopa, na, ka mea a Ihowa ki a Eripata Temani, Kua mura taku riri ki a koutou ko ou hoa tokorua, no te mea kihai i tika a koutou korero moku, kihai i rite ki ta taku pononga ki ta Hopa.

8 Na, tikina atu etahi puru ma koutou kia whitu, kia whitu ano nga hipi toa, haere hoki ki taku pononga ki a Hopa, ka whakaeke ai i etahi tahunga tinana hei mea mo koutou, a ma taku pononga ma Hopa e inoi mo koutou; ka manako atu hoki ahau ki a ia; kei *rite ki ta koutou* wairangi taku e mea ai ki a koutou, kihai hoki i tika a koutou korero moku, *kihai* i rite ki ta taku pononga ki ta Hopa.

9 Na, haere ana a Eripata Temani, a Pirirara Huhi, a Topara Naamati, a meatia ana e ratou ta Ihowa i korero ai ki a ratou. I manako mai ano hoki a Ihowa ki a Hopa.

10 I whakaputaina ketia ano hoki e Ihowa te whakaraunga o Hopa, i a ia i inoi ra mo ona hoa. Na, nga mea katoa i a Hopa i mua, whakanekehia ake ana e Ihowa kia pera atu ano te maha.

11 A i haere mai ano ona tuakana, (teina) katoa, ratou ko ona tuahine katoa me te hunga katoa i mohio ki a ia i mua hei hoa mona, ki te kai taro i roto i tona whare: tangi ana ki a ia, whakamarie ana i a ia mo te he katoa i kawea mai nei e Ihowa ki runga ki a ia; a homai ana ki a ia e tenei, e tenei, tetahi moni me tetahi whakakai koura, he mea na tenei, na tenei.

12 Na, manaakitia ana a Hopa e Ihowa i te whakamutunga, nui atu i to te timatanga, a kotahi tekau ma wha mano ana hipi, e ono mano nga kamera, kotahi mano topu nga kau, kotahi mano nga kaihe uha.

13 Tokowhitu ano ana tama, tokotoru nga tamahine.

14 A tapā iho e ia te ingoa o te tuatahi ko Temima, te ingoa o te tuarua ko Ketia, te ingoa o te tuatoru ko Kerenehapuku.

15 A kihai i kitea he wahine hei rite mo nga tamahine a Hopa te ataahua puta noa i te whenua katoa; a i homai ano e to ratou pāpā he wahi mo ratou i waenganui i o ratou tungane.

16 A i ora ano a Hopa i muri i tenei, kotahi rau e wha tekau nga tau, i kite ano ia i ana tamariki, i nga tamariki ano hoki a ana tamariki, e wha nga whakatupuranga.

17 Katahi a Hopa ka mate, he koroheke, he maha hoki ona ra.

Digitized by Google

KO NGA WAIATA A RAWIRI.

WAIATA 1.

KA hari te tangata kahore nei e haere i te whakaaro o te tangata kino, kahore ano hoki e tu i te ara o te hunga hara, kahore ano e noho i te nohoanga o te hunga whakahi.

2 Engari ko te ture a Ihowa tana e whakaahuareka ai; kei tona ture ano hoki ana whakaaro i te ao i te po.

3 E rite hoki ia ki te rakau i whakatokia ki te taha o nga awa wai, e whai hua nei i te po e hua ai: e kore tona rau e memenge; a ka pono ana mea katoa e mea ai ia.

4 E kore e pena nga tangata kino: engari ka rite ki te papapa e puhia haeretia ana e te hau.

5 Ae ra, e kore e tu te hunga kino i te whakawakanga, me te hunga hara hoki i te whakaminenga o te hunga tika.

6 No te mea hoki e matau ana a Ihowa ki te huarahi o te hunga tika: ko te huarahi ia o te hunga kino e ngaro.

WAIATA 2.

HE aha ka nana ai nga tauiwi, ka whakaaro horihori ai nga iwi?

2 Whakatika mai ana nga kingi o te whenua, runanga tahi ana hoki nga ariki, ki te whawhai ki a Ihowa, ki tana tangata hoki i whakawahi ai.

3 Kia motumotuhia e tatou a raua here, kia akiritia ano hoki a raua taura i a tatou,

4 Kei te rangi ia e noho ana, ka kata ia: ka whakahi mai te Ariki ki a ratou.

5 Na, ka korero ia ki a ratou me te riri ano, ka tino weriweri hoki, ka whakaohorere i a ratou.

6 Ahakoa ra ka whakawahia e ahau taku kingi ki runga ki taku maunga tapu ki Hiona.

7 Maku e whakapuaki te kupu, kua mea mai a Ihowa ki a au, Ko koe taku Tama, nonaianei koe i whakatupuria ai e ahau.

8 Inoi mai ki a au, a ka hoatu e ahau ki a koe nga tauiwi hei kainga mou, me nga topito o te whenua hei nohoanga tupu mou.

9 Ka wawahi koe i a ratou ki te whiu rino, mongamonga noa ratou i a koe, ano he oko na te kai hanga rihi.

10 Na, kia mahara ra, e nga kingi: kia akona, e nga kai whakarite whakawa o te whenua.

11 Mahi ki a Ihowa i runga i wehi, kia hari me te wiri.

12 Kihitia te Tamaiti kei riri ia, a ka mate atu koutou *i te ara*, ina toro tetahi wahi o tona riri. Ka hari katoa te hunga e whakawhirinaki atu ana ki a ia.

WAIATA 3.

He himene na Rawiri, i tona omanga atu i tana tamaiti i a Apohorama.

E IHOWA, ano te tini o oku hoa riri, he tokomaha te hunga e whakatika mai ana ki a au.

2 He tokomaha te mea ana ki toku wairua, Hore rawa he whakaoranga mona i te Atua. Hera.

3 Ko koe ia, e Ihowa, hei whakangungu rakau moku, hei kororia moku, me te kai whakaara i toku mahunga.

4 I karanga atu toku reo ki a Ihowa: a whakahoki kupu mai ana ia ki a au i tana maunga tapu. Hera.

5 I takoto iho ahau, i moe; i ara ake ano; na Ihowa hoki ahau i whakamau ake.

6 E kore ahau e mataku i nga mano tini o te iwi: e karapoti nei i a au.

7 Whakatika, e Ihowa; whakaorangia ahau, e toku Atua: nau hoki i patu te kauae o oku hoa riri katoa; mangungu noa i a koe nga niho o te hunga kino.

8 Na Ihowa te whakaoranga: kei runga i to iwi to manaakitanga. Hera.

WAIATA 4.

Ki te tino kai whakatangi Nekinoto. He himene na Rawiri.

WHAKAHOKIA mai he kupu ki a au, e te Atua o toku tika, ina

Digitized by Google

karanga atu ahau: *i a au* i te pouri i whakanuia ahau e koe; kia atawhai koe ki a au, whakarongo mai ki taku inoi.

2 E nga tamariki a te tangata, kia pehea te roa o ta koutou *meatanga* i toku kororia hei whakama, o ta koutou arohatanga ki te horihori, o ta koutou whainga atu ki te teka? Hera.

3 Otiia kia mohio koutou he mea momotu ke na Ihowa te tangata tapu mana: e whakarongo a Ihowa ua karanga atu ahau ki a ia.

4 Kia oho koutou, a kaua e hara: korerorero iho koutou ki o koutou ngakau i runga i o koutou moenga, me te ata takoto ano. Hera.

5 Patua nga whakahere o te tika, me te okioki ano ki a Ihowa.

6 He tokomaha te mea ana, Ma wai e whakakite te pai ki a matou? Kia ara, e Ihowa, te māramatanga o to mata ki runga ki a matou.

7 Hira ake te hari i homai e koe ki roto ki toku ngakau i to te wa i hua ai a ratou witi, to ratou waina.

8 Ka takoto marire ahau, a moe tonu iho: ko koe anake hoki, e Ihowa, hei mea kia au taku noho.

WAIATA 5.

Ki te tino kai whakatangi Nehiroto. He himene na Rawiri.

KIA tahuri mai to taringa, e Ihowa, ki aku kupu, kia mohio mai koe ki taku whakaaroaronga.

2 Whakarongo mai ki te reo o taku karanga, e toku Kingi, e toku Atua, he inoi atu hoki taku ki a koe.

3 E rongo koe ki toku reo, e Ihowa, i te ata; i te ata ano ka whakatikaia atu e ahau *taku inoi* ki a koe, a ka titiro matatau atu.

4 Ehara hoki koe i te Atua e pai ana ki te hara, e kore te kino e noho ki a koe.

5 E kore te hunga wairangi e tu ki to aroaro: e kinongia ana e koe nga kai mahi katoa i te kino.

6 E whakangaromia e koe te hunga korero teka; e whakarihariha ana a Ihowa ki te tangata toto, ki te tangata hianga.

7 Ko au ia ka haere i runga i te tini o au atawhainga *ki* to whare: ka koropiko atu ahau ki te ritenga mai o to temepara tapu, me te wehi ano ki a koe.

8 E Ihowa, ārahina ahau i runga i to tika, he hoa riri hoki oku; whakatikaia to ara i mua i a au.

9 Kahore hoki he pono i o ratou mangai; he kino kau a roto i a ratou; he urupa puare noa o ratou korokoro; e patipati ana o ratou arero.

10 Whakangaromia ratou, e te Atua; kia hinga ratou i ā ratou whakaaro; peia atu ratou me a ratou tini mahi tutu; mo ratou i whakakeke ki a koe.

11 Otiia kia hari katoa te hunga e whakawhirinaki atu ana ki a koe: kia hamama tonu ratou i te koa, mo ratou e hipokina iho nei e koe; kia whakamanamana ano hoki ki a koe te hunga e aroha ana ki to ingoa.

12 No te mea ka manaakitia e koe, e Ihowa, te tangata tika; me he whakangungu rakau te manakohanga mai e karapotia ai ia e koe.

WAIATA 6.

Ki te tino kai whakatangi Nekinoto, he mea Heminiti. He himene na Rawiri.

E IHOWA, kaua e whakatupehupehu mai ki ahau, ina riri koe, kaua ano hoki ahau e pakia ina arita mai koe.

2 E Ihowa, tohungia ahau; e ngoikore ana hoki ahau: rongoatia ahau, e Ihowa, e ohooho ana hoki oku wheua.

3 E ohooho noa iho ana hoki toku wairua: ko koe ia, e Ihowa, kia pehea atu te roa?

4 Hoki mai, e Ihowa, kia mokowhiti atu toku wairua: kia mahara ki to aroha, a whakaorangia ahau.

5 Kahore hoki he maharatanga ki a koe ina mate: ko wai hei whakawhetai atu ki a koe i roto i te rua?

6 Mauiui iho ahau i taku auetanga; e mānu ana toku moenga i a au i te roa o te po; e whakamakukuria ana e ahau taku takotoranga ki aku roimata.

7 Pakoko kau taku kanohi i te tangihanga; kua ahua koroheke i oku hoa riri katoa.

8 Mawehe atu i a au, e nga kai mahi katoa i te kino; kua rongo nei hoki a Ihowa i te reo o taku tangihanga.

9 Kua rongo a Ihowa ki taku inoi; ka manako mai a Ihowa ki taku karakia.

10 Kia whakama, kia pokaikaha noa iho oku hoa riri katoa: kia hoki ratou, kia pa whakarere atu te whakama.

Digitized by Google

WAIATA 7.

He hikaiono na Rawiri, tana i waiata ai ki a Ihowa mo nga kupu a Kuhu Peniamine.

E IHOWA, e toku Atua, kei a koe taku whakawhirinakitanga: kia ora ahau i te hunga katoa e tukino ana i a au, kia mokowhiti atu hoki ahau:

2 Kei hahae ia i toku wairua, ano he raiona, a titaritari noa, i te mea kahore he tangata hei arai atu.

3 E Ihowa, e toku Atua, ki te mea naku tena mahi, ki te mea he hara kei oku ringaringa;

4 Ki te mea i whakahokia e ahau he kino ki te tangata kua mau nei ta maua rongo; (i whakaora nei hoki ahau i te tangata i kino noa mai ki a au:)

5 Kia arumia toku wairua e te hoa riri, a kia mau; kia takahia hoki taku ora e ia ki te whenua, kia whakatakotoria ano toku kororia ki roto ki te puehu. Hera.

9 E Ihowa, whakatika, kia riri koe, ara ake, e nana nei hoki oku hoa whawhai: kia oho ake hoki koe ki a au ki te whakawa i kiia e koe.

7 Penei ka karapotia koe e te whakaminenga o nga iwi: kia mahara ki a ratou, a hoki atu ano ki runga.

8 Ma Ihowa e whakarite whakawa mo te iwi; kia rite, e Ihowa, tau whakarite whakawa moku ki taku mahi tika, ki te tapatahitanga hoki o aku whakaaro.

9 Kia whakamutua ra te kino o te hunga kino; whakaukia hoki te tangata tika: e whakamatautau ana hoki te Atua tika i nga ngakau, i nga whatumanawa.

10 Kei te Atua taku whakangungu rakau, mana e whakaora te hunga ngakau tika.

11 Ka whakarite whakawa te Atua mo te tangata tika, a e kore e riri i tenei ra, i tenei ra.

12 Ki te kore ia e tahuri, ka whakakoia e ia tana hoari; kua whakapikoa e ia tana kopere, a oti rawa te whakapai.

13 Oti rawa ano hoki ana mea whakamate te whakapai e ia; kua whakatikaia mai e ia ana pere ki te hunga tukino.

14 Nana, he kino te mea e whakamamae nei ia; he mahi nanakia te mea i hapu ki roto ki a ia a whanau ake he teka.

15 I pokaia e ia he poka he mea keri nana, na, taka iho ia ki roto ki te rua i mahia e ia.

16 Ka hoki mai tana whakaaro nana-kia ki runga ki tona mahunga, a ka tau iho tana mahi tukino ki runga ki tona tumuaki.

17 Ka rite ki tona tika taku whakamoemiti ki a Ihowa: ka himene atu hoki ahau ki te ingoa o Ihowa, o te Runga-rawa.

WAIATA 8.

Ki te tino kai whakatangi Ketiti. He himene na Rawiri.

E IHOWA, e to matou Ariki, ano te nui o to ingoa i te whenua katoa! pakū ana i a koe to kororia ki runga ake i nga rangi!

2 U pu i a koe te kaha o te mangai o nga kohungahunga o nga mea ngote u, hei mea mo ou hoa riri, hei pehi mo te hoa riri, mo te kai rapu utu.

3 Ka titiro atu ahau ki o rangi, ki te mahi a ou maihao, ki te marama me nga whetu, i hangā nei e koe.

4 He aha te tangata i maharatia mai ai e koe? te tama ranei a te tangata i tirohia ai ia e koe?

5 Nohinohi nei te wahi i whakaititia iho ai ia e koe i nga anahera, karaunatia ana ia e koe ki te kororia, ki te honore.

6 Waiho iho e koe hei kingi mo nga mahi a ou ringa; kua waiho e koe nga mea katoa i raro i ona waewae.

7 Nga hipi katoa me nga puru, nga kirehe katoa ano hoki o te parae.

8 Te manu o te rangi, me te ika o te moana, e tere nei i nga ara o nga moana.

9 E Ihowa, e to matou Ariki, ano te nui o to ingoa i te whenua katoa!

WAIATA 9.

Ki te tino kai whakatangi Mutu-rapena. He himene na Rawiri.

KA whakapaua toku ngakau, e Ihowa, ki te whakamoemiti ki a koe, ka korerotia e ahau au mahi whakamiharo katoa.

2 Ka koa ahau ka whakamanamana ki a koe, ka himene atu ahau ki to ingoa, e te Rungarawa.

3 I te hokinga whakamuri o oku hoa riri, tūtūki ana ratou, ngaro iho i to aroaro.

4 Nau hoki i whakatika aku korero me taku whakawa; i runga koe i te torona e noho ana, e whakariterite tika ana.

5 Kua whakatupehupehu atu koe ki

Digitized by Google

nga tauiwi, hunā ana e koe te tangata kino, horoia atu ana to ratou ingoa ake ake.

6 Te hoa riri, mutu pu ratou, he whakangaromanga oti tonu iho: kua hunā ano hoki e koe nga pa, ngaro iho te whakamaharatanga atu.

7 Ko Ihowa ia e pumau ana ake ake: kua whakapaia e ia tona torona mo te whakarite whakawa.

8 A e whakarite whakawa ia mo te ao i runga i te tika, ka whakatakoto tikanga ia mo nga iwi i runga i te pono.

9 Hei pa teko ano a Ihowa mo te tangata e tukinotia ana, hei pa teko i nga wa o te he.

10 A ka whakawhirinaki ki a koe te hunga e matau ana ki to ingoa: no te mea hoki e kore e whakarerea e koe, e Ihowa, te hunga e rapu ana i a koe.

11 Himene atu ki a Ihowa, e noho nei i Hiona: whakapuakina i waenganui i nga iwi ana mahi.

12 Ka whakataki toto ia, ka mahara ia ki a ratou: e kore e wareware i a ia te karanga a te hunga iti.

13 Tohungia ahau, e Ihowa; titiro mai ki taku mate i te hunga e kino mai ana ki a au, e te kai whakaara i a au i nga tatau o te mate:

14 Kia whakakitea katoatia ai e ahau o whakamoemititanga i nga tatau o te tamahine o Hiona: ka hari atu ahau ki tau whakaoranga.

15 Kua tapoko nga tauiwi ki te rua i keria e ratou: kua mau to ratou waewae i roto i te kupenga i hunā e ratou.

16 E matauria ana a Ihowa ki te whakawakanga e whakaritea ana e ia: he mahanga mo te tangata kino te mahi a ona ringa. Hikaiono. Hera.

17 Ka whakaangā ketia nga tangata kino ki te reinga, me nga iwi katoa e wareware ana ki te Atua.

18 E kore hoki e warewarea tonutia te tangata rawa-kore: e kore e taka tonu atu ta te hunga iti i tumanako atu ai.

19 E ara, E Ihowa, kei riro i ta te tangata: kia whakaritea mai te whakawa o nga tauiwi i to aroaro.

20 E Ihowa, meinga ratou kia wehi: kia matau ai nga tauiwi he tangata *nei ano* ratou. Hera.

WAIATA 10.

HE aha koe ka tu mai ai i tawhiti, e Ihowa? ka whakangarongaro ai i nga wa o te he?

2 E whakakake ana te tangata kino, e tukino ana i te tangata iti: kia hopukina ratou ki roto i nga whakaaro i whakaaro ai ratou.

3 E whakapehapeha ana hoki te tangata kino ki te hiahia o tona ngakau, e whakapai ana hoki ki te apo taonga, e whakahawea ana ki a Ihowa.

4 E kore te tangata kino e rapu i *te Atua*, he whakapehapeha hoki no tona mata: kahore te Atua i roto i tetahi o ona whakaaro.

5 Whanoke tonu āna ara i nga wa katoa; kei runga noa ake au whakaritenga tē kitea e ia, he mea whakatupereru e ia ona hoa riri katoa.

6 E mea ana i roto i tona ngakau, E kore ahau e whakakorikoria. Kahore hoki he hē moku ake ake.

7 Kī tonu tona mangai i te kanga, i te hianga, i te patipati: kei raro iho i tona arero te nanakia me te teka.

8 E noho ana ia, e whanga ana i nga pa koraha: e koburutia ana e ia te hunga hara-kore i nga wahi ngaro; e matatau ana ona kanohi ki te hunga rawa-kore.

9 E whanga puku ana ia me he raiona i tona kuhunga: e whanga ana kia hopukia te tangata iti: e hopukia ana e ia te tangata iti, ua kumea ki roto ki tana kupenga.

10 Kupapa ana ia, piko iho ana, kia hinga ai te hunga rawa-kore i ana mea kaha.

11 E mea ana i roto i tona ngakau, Ka wareware te Atua: e huna ana ia i tona mata, e kore ia e kite ake tonu atu.

12 Whakatika, e Ihowa, e te Atua, takiritia to ringa: kaua e wareware ki te hunga iti.

13 He aha te tangata kino ka whakahawea ai ki te Atua? kua mea ia i roto i tona ngakau, E kore tenei e whakatakina e koe.

14 Kua kite koe; e tirohia iho nei hoki e koe te mahi nanakia me te whakatoi, a ka utua e to ringaringa: e tuku atu ana te rawa-kore i a ia ano ki a koe; ko koe hei tuara mo te pani.

15 Whatiia te ringaringa o te tangata kino, o te tangata nanakia: whakatakina tona kino, kia kahore ra ano e kitea e koe.

16 Ko Ihowa te Kingi ake ake: kua kahore ke nga tauiwi i tona whenua.

17 E Ihowa, kua whakarongo koe ki te hiahia o te hunga whakaiti: mau ano o ratou ngakau e whakapai, ka tahuri mai ano to taringa ki te whakarongo:

18 Ki te whakarite whakawa mo te

Digitized by Google

pani mo te tangata e tukinotia ana, kei anga ano te tangata o te whenua, kei tukino.

WAIATA 11.

Ki te tino kai whakatangi. Na Rawiri.

KO Ihowa taku e whakawhirinaki ai: he aha koutou ka mea ai ki toku wairua, Rere *a* manu atu ki to koutou maunga?

2 Nana, kua whakapikoa te kopere e te hunga kino, e whakatikaia ana a ratou pere ki te aho, hei perenga pukutanga atu ma ratou ki te hunga ngakau tika.

3 Ki te wawahia nga turanga ake, me pehea te tangata tika?

4 Kei tona temepara tapu a Ihowa, kei te rangi ano te torona a Ihowa: e titiro ana ona kanohi, e whakamatautau ana ona kamo i nga tamariki a te tangata.

5 E whakamatautau ana a Ihowa i te tangata tika: a e kinongia ana e tona wairua te tangata kino me te tangata e aroha ana ki te tutu.

6 Ka uaina e ia ki runga ki te hunga kino he mahanga, he ahi, he whanariki, me te awha tuaikerekere: ko te wahi *tena* mo to ratou kapa.

7 No te mea hoki he tika a Ihowa, a e aroha ana ki te tika; e titiro mai ana ona kanohi ki te tangata tika.

WAIATA 12.

Ki te tino kai whakatangi Heminiti. He himene na Rawiri.

WHAKAORANGIA, e Ihowa; ka mutu hoki nga tangata tapu; ka taweke atu te hunga pono i roto i nga tamariki a te tangata.

2 E korero teka ana ratou ki tetahi, ki tetahi; he ngutu patipati, he ngakau rua o ratou ina korero.

3 Ka hatepea e Ihowa nga ngutu patipati katoa, *me* te arero e korero whakapehapeha ana.

4 E mea nei, Ma o tatou arero tatou ka kake ai; no tatou ano o tatou ngutu, ko wai hei ariki mo tatou?

5 E tukinotia nei te hunga iti, e aue nei te hunga rawa-kore, ka whakatika ahau aianei, e ai ta Ihowa, ka whakanohoia ia e ahau ki te wahi e ora ai ia *i te tangata* e whakatupereru ana ki a ia.

6 He kupu poke-kore nga kupu a Ihowa: he hiriwa i whakakorea nei te para i roto i te oumu whenua, he mea tuku whitu.

7 Ka tiakina ratou e koe, e Ihowa, ka whakaorangia ratou i tenei whakatupuranga ake tonu atu.

8 E haereere noa ana nga tangata kino i tetahi taha, i tetahi taha, i te hunga hē rawa e whakateiteitia ana.

WAIATA 13.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

KIA pehea te roa o to warewarenga ki a au, e Ihowa? mo ake tonu atu ranei? kia pehea te roa o to hunanga i to mata ki a au?

2 Kia pehea te roa o taku whakaaroaronga i roto i toku wairua, o te pouri i roto i toku ngakau i tenei ra, i tenei ra? kia pehea te roa o te whakakake mai a toku hoa riri ki a au?

3 Titiro mai, whakahokia mai he kupu ki a au, e Ihowa, e toku Atua: whakamāramatia oku kanohi, kei moe ahau, kei mate.

4 Kei mea mai taku hoa riri, Kua taea ia e ahau: kei whakamanamana mai oku hoa riri, ina whakakorikoria ahau.

5 Ko ahau ia e whakawhirinaki atu ana ki tau mahi tohu: ka whakamanamana toku ngakau ki tau whakaoranga.

6 Ka waiata atu ahau ki a Ihowa, mona i atawhai mai ki a au.

WAIATA 14.

Ki te tino kai whakatangi. Na Rawiri.

E MEA ana te wairangi i roto i tona ngakau, Kahore he Atua. Kua hē ratou, he mea whakahouhou a ratou mahi, kahore tetahi e mahi ana i te pai.

2 I titiro iho a Ihowa i te rangi ki nga tamariki a te tangata, kia kite me kahore tetahi e mahara ana, e rapu ana i te Atua.

3 Kua peka ke katoa ratou, kua pirau tahi: kahore tetahi e mahi ana i te pai, kahore kia kotahi.

4 E kore ranei e mohio nga kai mahi katoa o te kino? e kai nei i taku iwi, me te mea e kai taro ana, a kahore e karanga ki a Ihowa.

5 Wehi noa iho ratou i reira: i roto hoki te Atua i te whakatupuranga o te hunga tika.

Digitized by Google

6 Meinga ana e koutou te whakaaro o te hunga iti hei whakama, no te mea ko Ihowa tona piringa.

7 Aue, me i puta mai te whakaoranga o Iharaira i Hiona! ka whakahokia mai e Ihowa tona iwi e whakaponongatia nei, ka whakamanamana a Hakopa, ka hari a Iharaira.

WAIATA 15.

He himene na Rawiri.

E IHOWA, ko wai e noho ki to tapenakara? ko wai e noho ki to maunga tapu?

2 Ko ia ano e tapatahi ana te haere, e tika ana hoki te mahi, a e korero pōno ana i roto i tona ngakau.

3 Kahore nei e ngau tuara tona arero, kahore e kino te mahi ki tana hoa, kahore ano hoki e anga e whakahe i tana hoa.

4 E whakahengia ana te tangata kino e ona kanohi, a e whakahonoretia ana e ia te hunga e wehi ana ki a Ihowa. A ahakoa mate noa ia i tana oati, kahore e whakapaheketia e ia.

5 Kahore e tuku atu i tana moni hei moni whakatuputupu; kahore hoki e tango i te moni hei utu mate mo te tangata hara-kore.

6 Ki te penei te mahi a tetahi tangata, e kore ia e whakakorikoria ake ake ake.

WAIATA 16.

He Mikitana na Rawiri.

TIAKINA ahau, e te Atua: e whakawhirinaki atu nei hoki ahau ki a koe.

2 I mea ahau ki a Ihowa, Ko koe taku Ariki, kahore e *tata* toku pai ki a koe.

3 *Engari* ki te hunga tapu i runga i te whenua, ratou ko te hunga pai rawa, *kua ahu* katoa atu taku ahuarekatanga ki a ratou.

4 Ka whakanuia nga mamae o te hunga e hohoro atu ana ki te *atua* ke: e kore e ringihia e au a ratou ringihanga toto, e kore ano hoki o ratou ingoa e whakahuatia e oku ngutu.

5 Ko Ihowa te wahi i wehea mai moku, me taku kapa hoki, ko koe te kai whakapumau i taku rota.

6 Kua takoto aku aho ki runga ki nga wahi ahuareka, ina he wahi pai toku.

7 Ka whakapaingia e ahau a Ihowa, i whakamahara nei i a au: ka whakaako ano hoki oku whatumanawa i a au i te po.

8 Ka waiho tonu e ahau a Ihowa ki toku aroaro: kei taku ringa matau nei ia, a e kore au e whakakorikoria.

9 Koia i koa ai toku ngakau, i whakamanamana ai toku kororia, i takoto tumanako ai ano hoki oku kikokiko.

10 No te mea hoki e kore e waiho e koe toku wairua i te reinga, e kore e tukua e koe to MEA TAPU kia kite i te pirau.

11 Ka whakakitea mai e koe ki a au te huarahi o te ora; kei to aroaro te haringa nui, kei to ringaringa matau nga mea ahuareka e kore nei e mutu.

WAIATA 17.

He inoi na Rawiri.

WHAKARONGO ki te tika, e Ihowa, tahuri mai ki taku karanga, kia titaha mai to taringa ki taku inoi, ehara nei i te ngutu tinihanga *nana i whakahua*.

2 Kia puta mai te whakaritenga o taku whakawakanga i to aroaro; tirohia mai e o kanohi te mea e rite ana.

3 Kua whakamatautauria e koe toku ngakau; kua tirotirohia iho ahau e koe i te po; kua whakamatautau koe i a au, a kahore he mea i kitea e koe; e mea ana ahau kia kaua e hara toku mangai.

4 Nga mahi nei a te tangata, ko nga kupu a to mangai taku mea hei pa mai *ki a au* i nga ara o te kai whakangaro.

5 Whakaukia aku hikoinga ki o ara, kei paheke aku takahanga.

6 E karanga atu nei ahau ki a koe, no te mea ka whakahoki kupu mai koe, e te Atua, ki a au: whakatitahatia mai to taringa ki a au, whakarongo ki taku kupu.

7 Meinga kia miharotia āu mahi aroha, ko koe nei hoki ko to ringaringa matau te kai whakaora mo te hunga e whakawhirinaki atu ana ki a koe, i te hunga e whakatika mai ana.

8 Tiakina ahau, ano ko te whatu o te kanohi, hunā ahau ki raro i te taumarumarutanga o ou pakau,

9 I te hunga kino e tukino nei i a au, i aku hoa riri whakamate e karapoti nei i a au.

10 E kopakia ana ratou e o ratou ngako: e korero whakapehapeha ana o ratou mangai.

Digitized by Google

11 Tenei o matou hikoinga te karapotia nei e ratou: matatau tonu iho o ratou kanohi ki raro ki te whenua.

12 E rite ana ratou ki te raiona e hiahia ana ki te hopu kai, ki te kuao raiona ano hoki e noho ana i nga wahi ngaro.

13 E ara, e Ihowa haukotia tona aroaro, turakina iho ia ki raro, whakaorangia toku wairua i te tangata kino, *ara*, i to hoari.

14 I nga tangata, *ara* i to ringaringa, e Ihowa, i nga tangata o te ao: kei tenei ora nei to ratou wahi, a e whakakiia ana o ratou kopu e koe ki to *taonga* huna: e kiki ana ratou i te tamariki, whakarerea iho nga toenga o o ratou *taonga* ki a ratou kohungahunga.

15 Ko au, e kite ano ahau i to mata i runga i te tika, a ma te rite ki a koe ka tatu ai taku ngakau ina ara ake ahau.

WAIATA 18.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na te pononga a Ihowa, na Rawiri. Nana i whakahua nga kupu o tenei waiata ki a Ihowa i te ra i whakaorangia ai ia i te ringa o ona hoa riri katoa, i te ringa ano o Haora. I mea ano ia.

KA aroha ahau ki a koe, e Ihowa, e toku kaha.

2 Ko Ihowa toku teko, me taku pourewa, toku kai whakaora ano hoki; toku Atua, toku kamaka, e whakawhirinaki atu ai ahau; taku whakangungu rakau, me te haona o toku whakaoranga, me toku pa tiketike.

3 Ka karanga atu ahau ki a Ihowa, e tika nei kia whakamoemititia: a ka ora i aku hoa riri.

4 I karapotia mai ahau e nga whakawiringa a te mate, a whakawehia ana ahau e nga waipuke o te kino.

5 I karapotia mai ahau e nga whakawiringa a te reinga, i haukotia e nga mahanga a te mate.

6 I karanga atu ahau ki a Ihowa i toku paweratanga, i hamama atu hoki ki toku Atua: i whakarongo mai ia ki toku reo i roto i tona temepara, i tae atu ano taku hamamatanga ki tona aroaro, ki ona taringa.

7 Na, ka ngaueue te whenua, ka ru, wiri ana nga putake o nga maunga, ngaueue ana i tana riri.

8 I kake atu he paowa i ona pongaponga, a kai ana te kapura o roto o tona mangai, ngiha noa nga waro.

9 I whakapingoretia e ia nga rangi, a heke iho ana, a i raro te pouri i ona waewae.

10 I eke ia ki runga i te kerupa, a rere ana: i rere ia i runga i nga parirau o te hau.

11 I meinga e ia te pouri hei wahi ngaro mona; ko nga wai pouri tona teneti i tetahi taha ona, i tetahi taha, me nga kapua matotoru o te rangi.

12 I rere atu ona kapua matotoru i te wherikotanga o tona aroaro: te whatu, me nga waro kapura.

13 I papa ano hoki te whatitiri a Ihowa i nga rangi, a puaki ana te reo o te Runga-rawa; he whatu, he waro kapura.

14 I kokiritia e ia ana pere, a marara ana ratou: i koperea mai hoki e ia nga uira, a whati ana ratou.

15 Katahi ka kitea nga whakatakere o nga wai, a ka takoto kau nga putake o te ao i to whakatupehupehunga, e Ihowa, i te whengunga o te manawa o ou pongaponga.

16 I tono karere mai ia i runga, ka mau ki a au; toia ake ana ahau e ia i roto i nga wai maha.

17 Nana ahau i whakaora i taku hoa riri kaha, i te hunga ano hoki e kino mai ana ki a au; no te mea he kaha rawa ratou i a au.

18 I huakina tatatia mai ahau e ratou i te ra o toku matenga; ko Ihowa ia toku whakawhirinakitanga.

19 I whakaputaina mai ahau e ia ki te wahi nui, i whakaorangia ahau e ia; no te mea hoki i whakaahuareka mai ia ki a au.

20 Rite tonu ki taku mahi tika ta Ihowa utu ki a au: rite tonu ki te ma o oku ringa tana i whakahoki mai ai ki a au.

21 Moku i pupuri i nga ara o Ihowa, a kihai i he, i whakarere i toku Atua.

22 Kei mua tonu hoki i a au ana whakariteritenga katoa, kihai ano hoki i whakamataratia atu i a au ana tikanga.

23 Tapatahi tonu hoki toku whakaaro ki tona aroaro, a i tiaki ano ahau i a au kei kino.

24 Na, ka homai e Ihowa he utu ki a au, he mea rite tonu ki toku tika, ki te ma o oku ringaringa i tona aroaro.

25 He tangata atawhai, ka atawhai hoki koe; he tangata tika, ka tika hoki koe.

Digitized by Google

26 He tangata ma, ka ma hoki koe; he tangata whakakeke, ka whakakeke hoki tau mahi.

27 E whakaorangia hoki e koe te iwi ngakau mamae; ka whakahokia iho ano e koe ki raro nga kanohi whakakake.

28 Mau hoki e whakau taku rama: ma Ihowa, ma toku Atua, e whakamārama toku pouritanga.

29 Nau hoki ahau i rere ai na waenganui atu i te ropu: na toku Atua hoki i pekea ai e au te taiepa.

30 Te Atua, tika tonu tana ara: e parakore ana te kupu a te Atua, he whakangungu rakau ia ki te hunga katoa e whakawhirinaki atu ana ki a ia.

31 Ko wai oti te Atua, ki te kahore a Ihowa? ko wai hoki he kamaka, ki te kahore to tatou Atua?

32 Ko te Atua hei whitiki i a au ki te kaha, hei mea ano kia tino tika taku ara.

33 Ko ia hei mea i oku waewae kia rite ki o nga hāta: mana hoki ahau e whakatu ki runga ki oku wahi tiketike.

34 Ko ia hei whakaako i oku ringaringa ki te whawhai, a whati ana te kopere parahi i oku ringa.

35 Kua homai ano hoki e koe ki a au te whakangungu rakau o to whakaoranga: puritia ana ahau e to ringaringa matau, whakanuia ana e to whakaaro mahaki.

36 I whakanuia e koe aku takahanga i raro i a au; tē paheke oku waewae.

37 I arumia e ahau oku hoa riri, mau iho ratou i a au; kihai ano hoki ahau i tahuri mai, a ngaro noa ratou.

38 Mongamonga noa ratou i a au, kihai ano i kaha te whakatika ake: hinga ana ratou ki raro i oku waewae.

39 Nau hoki ahau i whitiki ki te kaha mo te whawhai: piko ana i a koe ki raro i a au te hunga e whakatika mai ana ki a au.

40 I homai ano e koe ki a au nga kaki o oku hoa riri: hunā iho e ahau te hunga i kino mai ki a au.

41 I karanga ratou, heoi kahore he kai whakaora: ki a Ihowa, otira kihai i whakahoki kupu mai ki a ratou.

42 Na, ka tukia ratou e ahau a rite noa ratou ki te puehu e puhia ana e te hau: akiritia atu ana ratou ki waho, ano he paru no te huarahi.

43 Kua whakaorangia ahau e koe i nga ngangautanga a te iwi; kua meinga ahau e koe hei rangatira mo nga tauiwi: hei apa moku te iwi kahore nei i matauria e ahau.

44 Kia rongo kau te taringa ki a au, ka kakama tonu mai ratou ki a au; nga tangata iwi ke ngohe kau ki a au.

45 Ka memeha haere nga tangata iwi ke: ka puta wehi mai hoki i roto i o ratou kuhunga.

46 E ora ana a Ihowa, kia whakapaingia hoki toku kamaka, kia whakanuia ano hoki te Atua o toku whakaoranga.

47 Ko te Atua toku kai rapu utu: mana e pehi iho nga iwi ki raro i a au.

48 Nana ahau i mawhiti mai ai i oku hoa riri, ae ra mau ahau e mea kia teitei ake i te hunga e whakatika mai ana ki a au; kua whakaorangia ahau e koe i te tangata tutu.

49 Mo konei ka whakawhetai atu ai ahau ki a koe, e Ihowa, i waenganui i nga tauiwi: ka himene ano ahau ki to ingoa.

50 He nui nei tana whakaoranga i tona Kingi; e whakaputa aroha ana ia ki tana tangata i whakawahi ai, ki a Rawiri ratou ko ona uri ake ake ake.

WAIATA 19.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

E KORE ROTIA ana e nga rangi te kororia o te Atua; a e whakaaturia ana e te kikorangi te mahi a ona ringa.

2 E puaki mai ana te reo o tena rangi, o tena rangi, e whakaatu mohiotanga mai ana hoki tena po, tena po.

3 Kahore he hamumutanga, kahore he kupu, kahore e rangona to ratou reo.

4 Kua puta atu ta ratou aho ki te whenua katoa, a ratou kupu, a, te pito ra ano o te ao. Whakaturia ana e ia ki reira te tapenakara mo te ra;

5 A e puta mai ana ia me he tane marena hou i tona whare moenga, whakaī ana ia, pera ana me te tangata kaha e mea ana ki te oma whakataetae.

6 Tona putanga mai kei tetahi pito o te rangi, a whawhe noa ki tetahi pito: kahore hoki tetahi mea e ngaro i tona mahanatanga.

7 Tapatahi tonu te ture a Ihowa, he mea whakatahuri i te wairua: pono tonu nga whakaaturanga a Ihowa, e whakawhaiwhakaaro ana i te kuare.

8 E tika ana nga akoranga a Ihowa, e whakahari ana i te ngakau, e ma ana te whakahaunga a Ihowa, e whakamārama ana i nga kanohi.

Digitized by Google

9 E ma ana te wehi ki a Ihowa, e pumau tonu ana ake ake: e pono ana nga whakaritenga whakawa a Ihowa, tika kau ano hoki.

10 Engari ena e hiahiatia ana i te koura, ae, i te tino koura ahakoa maha: reka atu i te honi, i te maturuturunga iho o nga honikoma.

11 Na ena ano hoki to pononga i whakatupato; a he nui te utu ki te puritia ena mea.

12 Ko wai e matau ana ki ona hē? whakamakia atu oku hara puku.

13 Puritia ano to pononga kei riro i nga hara whakakake, hei rangatira moku: ko reira au tu tika ai, a ka watea i te hē nui.

14 Kia manakohia nga kupu a toku mangai: me nga whakaaro a toku ngakau i tou aroaro, e Ihowa, e toku kamaka, e toku kai hoko.

WAIATA 20.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

MA Ihowa e whakahoki mai he kupu ki a koe i te ra o te hē; ma te ingoa o te Atua o Hakopa koe e tiaki;

2 Mana e tono mai he awhina mou i roto i te wahi tapu, e whakau mai hoki koe i Hiona;

3 Mana e mahara mai ki o whakahere katoa, e manako mai hoki ki o tahunga tinana. Hera.

4 Mana e homai ki a koe ta to ngakau e mea ai, e whakamana katoa hoki tau e wawata ai.

5 Ka hari matou ki to whakaoranga. ka whakatu hoki i o matou kara i runga i te ingoa o to matou Atua: ma Ihowa e whakarite au inoi katoa.

6 Katahi au ka matau e whakaora ana a Ihowa i tana tangata i whakawahi ai, ka whakahoki kupu mai ia ki a ia i runga i tona rangi tapu, me te kaha ano tona ringaringa matau ki te whakaora.

7 Ko etahi e *whakawhirinaki* ana ki nga hariata, ko etahi ki nga hoiho: ko matou ia ka mahara ki te ingoa o Ihowa, o to matou Atua.

8 Kua piko iho ratou, kua hinga: ko matou ia kua ara ake, kua tu ki runga.

9 Whakaorangia te Kingi, e Ihowa: kia whakahoki kupu mai ia i te ra e karanga atu ai matou.

WAIATA 21.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

KA hari te Kingi ki tou kaha, e Ihowa; ano te nui o tona whakamanamana ki tau whakaoranga!

2 Kua homai e koe ki a ia ta tona ngakau i hiahia ai; kihai ano i kaiponuhia e koe ta ona ngutu i inoi ai. Hera.

3 Kei mua nei hoki koe i a ia e homai ana i nga manaakitanga papai; karaunatia ana e koe tona mahunga ki te tino koura.

4 He ora tana i inoi ai i a koe, a kua homai e koe ki a ia, he roa noa atu nga ra ake ake.

5 He nui tona kororia i tau whakaoranga: taupokina ana ia e koe ki te honore, ki te kororia.

6 Nau hoki ja i mea kia manaakitia rawatia ake ake: whakaharitia ana ia e koe ki te koa o to mata.

7 E whakawhirinaki ana hoki te Kingi ki a Ihowa; e kore ano ia e whakangaueuetia, he atawhai hoki no te Runga-rawa.

8 Ka mau i to ringa o hoa riri katoa: ka mau i to ringa matau te hunga e kino ana ki a koe.

9 Ka meinga ratou e koe, kia rite ki te oumu kapura i te wa e riri ai koe: e horomia ratou e Ihowa ina weriweri ia, a ma te kapura ratou e kai.

10 Ka whakamotitia atu e koe o ratou hua i runga i te whenua, o ratou uri i waenganui o nga tamariki a te tangata.

11 No te mea he kino ta ratou i whakatakoto ai mou, he mahi nanakia ta ratou i whakaaro ai, kihai nei i taea e ratou.

12 Mo reira ka meinga e koe kia tahuri o ratou tuara, ina whakatikaia e koe *o pere* i runga i o aho ki o ratou mata.

13 Ka whakanuia koe, e Ihowa, i runga i to kaha: ka waiata matou, ka himene atu ki tou nui.

WAIATA 22.

Ki te tino kai whakatangi Airete Tahara. He himene na Rawiri.

E TOKU ATUA, e toku Atua, he aha koe i whakarere ai i a au? *he aha* i matara atu ai ki te whaka-

Digitized by Google

ora i a au, ki nga kupu o toku hamamatanga?

2 E toku Atua, e karanga atu nei ahau i te awatea, heoi kahore koe e rongo mai, i te po ano kahore hoki e wahangu.

3 Otiia e tapu ana koe, e noho nei i roto i nga whakamoemititanga a Iharaira.

4 I whakawhirinaki o matou mātua ki a koe, i whakawhirinaki ratou, a whakaorangia ana ratou e koe.

5 I karanga atu ratou ki a koe, a whakaorangia ake, i whakawhirinaki ratou ki a koe, a kihai i whakama.

6 Ko au ia he toke, ehara hoki i te tangata: e tawaia ana e te tangata, e whakahaweatia ana e te iwi.

7 Kataina iho ahau e te hunga katoa e kite ana i a au, kō ana o ratou ngutu, oioi ana o ratou mātenga, e ki mai ana,

8 I whakawhirinaki ia ki a Ihowa, kia whakaorangia ai e ia, mana ia e whakaora, ina hoki ia ka pai atu ki a ia.

9 Nau ia ahau i whakawhanau mai i roto i te kopu, i mea hoki kia tumanako atu ahau, i a au ano i nga u o toku whaea.

10 He mea whakarere atu ahau i runga i a koe no te kopu mai ano; ko koe ano toku Atua no te kopu mai ano o toku whaea.

11 Kei mamao atu koe i a au, e tata ana hoki te hē, kahore hoki he kai awhina mai.

12 He tini nga puru e karapoti nei i a au: e whakapaea ana ahau e nga mea kaha o Pahana.

13 E hamama mai ana o ratou mangai ki a au, me te mea he raiona e haehae ana, e hamama ana.

14 E ringihia ana ahau, ano he wai, kua takoki katoa oku iwi; me te ware pi toku ngakau, e rewa ana i waenganui i oku whekau.

15 Kua maroke toku kaha, ano he maramara rīhi, piri tonu toku arero ki oku kauae; kua whakatakotoria ano au e koe ki roto ki te puehu o te mate.

16 E karapotia nei hoki ahau e nga kirehe, e muia ana ahau e te whakaminenga o nga tangata hara: e pokaia ana e ratou oku ringaringa me oku waewae.

17 E taea e au te tatau oku iwi katoa: e titiro mai ana, e matakitaki mai ana ki a au.

18 E wehewehea ana oku kakahu mo ratou, e maka rota ana mo toku weruweru.

19 Kaua ra ia koe e matara atu, e Ihowa, e toku kaha, hohoro mai hei awhina moku.

20 Whakaorangia toku wairua i te hoari, taku hoki e matenui nei i te kuri.

21 Whakaorangia ahau i te mangai o te raiona: whakarongo mai hoki ki a au, *kei mate* i nga haona o nga unikanga.

22 Ka korerotia e ahau to ingoa ki aku teina, ka whakamoemititia koe e ahau i waenganui i te whakaminenga.

23 E te hunga e wehi ana ki a Ihowa, whakamoemiti atu ki a ia; whakakororiatia ia, e te uri katoa o Hakopa, kia wehi hoki ki a ia, e te uri katoa o Iharaira.

24 Mona hoki kihai i whakahawea, kihai i whakarihariha ki te auetanga o te ngakau mamae; kihai ano hoki i huna i tona mata ki a ia, engari i tana karangatanga ki a ia i whakarongo mai ia.

25 Ko koe taku e whakamoemiti ai i waenganui o te whakaminenga nui, ka whakamanā e au aku kupu taurangi ki te aroaro o te hunga e wehi ana ki a ia.

26 Ka kai te hunga mahaki, a ka makona: ka whakamoemiti ki a Ihowa te hunga e rapu ana ki a ia; ka ora tonu o koutou ngakau.

27 E mahara nga pito katoa o te whenua, a ka tahuri ki a Ihowa: ka koropiko ano nga hapu katoa o nga iwi ki to aroaro.

28 No Ihowa hoki te rangatiratanga, ko ia ano te Kawana i waenganui o nga iwi.

29 Ka kai, a ka koropiko ki a ia nga tangata tetere katoa o te whenua: ka tuohu iho ki tona aroaro te hunga katoa e heke atu ana ki te puehu; e kore hoki e ahei i tetahi te whakaora tona wairua.

30 Tera e mahi tetahi uri ki a ia; ka waiho ki te Ariki hei whakatupuranga.

31 E haere mai ratou, e kauwhau i tona tika ki te iwi e whanau a mua, He meatanga tenei nana.

WAIATA 23.

He himene na Rawiri.

KO Ihowa toku hepara; e kore ahau e hapa.

2 Ko ia hei mea kia takoto ahau i nga wahi tarutaru hou: e arahi ana ia i a au i te taha o nga wai ata rere.

Digitized by Google

3 Ko ia hei whakahoki ake i toku wairua: e arahi ana ia i a au i nga ara o te tika, he whakaaro hoki ki tona ingoa.

4 Ae, ahakoa haere ahau i te awaawa o te atarangi o te mate, kahore he kino e wehi ai ahau: no te mea kei taku taha koe; ko to rakau ko to tokotoko ko ena heioranga ngakau mo ku.

5 E takā ana e koe he tepara ki toku aroaro i te tirohanga a oku hoa riri, e whakawahia ana e koe toku mātenga ki te hinu, purena tonu taku kapa.

6 He pono e aru i a au te pai me te atawhai i nga ra katoa e ora ai ahau, a ka noho ahau ki te whare o Ihowa ake tonu atu.

WAIATA 24.

He himene na Rawiri.

NO Ihowa te whenua, me ona tini mea, te ao, me nga tangata e noho ana i runga.

2 He mea whakatu hoki nana ki runga ki nga moana, he mea whakau ki runga ki nga roma.

3 Ko wai e eke ki runga ki te maunga o Ihowa? ko wai ranei e tu ki tona wahi tapu?

4 Ko te tangata e ma ana nga ringaringa, e hara-kore ana tona ngakau, kahore nei i ara ake tona wairua ki te horihori, kahore ano hoki i oati teka.

5 Ka riro mai i a ia te manaakitanga a Ihowa, me te tika a te Atua o tona whakaoranga.

6 Ko te whakatupuranga tenei o te hunga e rapu ana ki a ia, e rapu nei i to mata, e Hakopa. Hera.

7 Kia ara ake o koutou mātenga, e nga tatau, kia whakaarahia ake ano hoki koutou, e nga tatau onamata; a ka tomo atu te Kingi o te kororia.

8 Ko wai tenei Kingi kororia? ko Ihowa ko te kaha, ko te marohirohi, ko Ihowa ko te marohirohi ki te whawhai.

9 Kia ara ake o koutou mātenga, e nga tatau, kia whakaarahia ake ano hoki koutou, e nga tatau onamata, a ka tomo atu te Kingi o te kororia.

10 Ko wai tenei Kingi kororia? ko Ihowa o nga mano, ko ia te Kingi kororia. Hera.

WAIATA 25.

Na Rawiri.

KA ara atu nei toku wairua ki a koe, e Ihowa.

2 E toku Atua, e whakawhirinaki atu ana ahau ki a koe: kei whakama ahau, aua oku hoa riri e tukua kia whakaputa mai ki a au.

3 Ae, aua tetahi o te hunga e tatari ana ki a koe e tukua kia whakama: kia whakama te hunga e tinihanga noa ana.

4 Whakakitea mai ki a au o ara, e Ihowa; whakaakona ahau ki o huarahi.

5 Arahina ahau i tou pono, whakaakona hoki ahau: ko koe hoki te Atua o toku whakaoranga; pau noa te ra i a au e tatari nei ki a koe.

6 E Ihowa, kia mahara ki āu mahi tohu, ki āu mahi aroha; nonamata riro hoki ena.

7 Kaua e maharatia nga ara o taku taitamarikitanga, me aku kino: mahara mai koe ki a au, e Ihowa, kia rite ki tau mahi tohu, kia whakaaro ki to pai.

8 E pai ana, e tika ana a Ihowa, a ka whakaakono e ia te hunga hara ki te huarahi.

9 Ka arahina e ia te hunga mahaki i runga i te whakarite whakawa: ka akona hoki e ia te hunga mahaki ki tona ara.

10 He mahi tohu, he pono nga ara katoa o Ihowa ki te hunga e whakarite ana i tana kawenata me ana whakaaturanga.

11 Kia mahara ki to ingoa, e Ihowa, a murua taku kino, he nui nei hoki.

12 Ko wai te tangata e wehi ana ki a Ihowa? ka whakaako ia i a ia ki te ara e pai ai ia.

13 Ka noho tona wairua i runga i te pai, a ka riro mai te whenua i tona uri.

14 Kei te hunga e wehi ana i a ia te mea ngaro a Ihowa; a mana e whakakite ki a ratou tana kawenata.

15 E tau tonu ana oku kanohi ki a Ihowa; mana hoki e unu ake oku waewae i te kupenga.

16 Tahuri mai ki a au, tohungia hoki ahau; e mokemoke ana hoki ahau, e mamae ana te ngakau.

17 Kua whakanuia nga whakapawera o toku ngakau: whakaputaina atu ahau i roto i nga mea e pehi nei i a au.

18 Tirohia mai toku mate me toku mamae, a murua katoatia oku hara.

19 Tirohia mai oku hoa riri, he tokomaha hoki ratou: a he nanakia te kino e kino nei ratou ki a au.

20 Tiakina toku wairua, a whakaorangia ahau: kei whakama ahau; e whakawhirinaki atu ana hoki ahau ki a koe.

Digitized by Google

21 Tukua ma te ngakau tapatahi, ma te tika ahau e tiaki; e tumanako atu ana hoki ahau ki a koe.
22 Hokona, e te Atua, a Iharaira i roto i ona whakapawera katoa.

WAIATA 26.

Na Rawiri.

WHAKARITEA toku whakawa, e Ihowa, e haere ana hoki ahau i te tapatahitanga o toku ngakau: e whakawhirinaki atu ana hoki ahau ki a Ihowa, a e kore e paheke.
2 Tirohia iho ahau, e Ihowa, whakamatauria ahau, kia kitea oku whatumanawa me toku ngakau.
3 Kei mua hoki to atawhai i oku kanohi; a e haere ana ahau i tou pono.
4 Kahore ahau i noho tahi ki nga tangata horihori; e kore ano hoki ahau e tomo tahi me nga tangata tinihanga.
5 Kino tonu ahau ki te whakaminenga o nga kai mahi i te hē, e kore ano ahau e noho tahi ki te hunga kino.
6 Ka horoia e ahau oku ringaringa ki te harakoretanga, ka taiawhio ai i to aata, e Ihowa;
7 A ka rangona toku reo e whakamoemiti ana, e whakapuaki ana i au mahi whakamiharo katoa.
8 E Ihowa, e aroha ana ahau ki to whare nohoanga, ki te wahi hoki e nohoia ana e to honore.
9 Kei huia toku wairua ki roto ki te hunga hara, me toku ora ki roto ki te hunga toto.
10 He mahi nanakia hoki ta o ratou ringaringa; kī tonu ano hoki o ratou ringaringa matau i te utu whakapati.
11 Ko ahau ia, ka haere i toku tapatahitanga: hokoa ahau, tohungia hoki ahau.
12 E tu ana toku waewae i te wahi tika: ka whakapaingia a Ihowa e ahau i roto i nga whakaminenga.

WAIATA 27.

Na Rawiri.

KO IHOWA toku māramatanga me toku whakaoranga; kia wehi ahau i a wai? ko Ihowa te kaha o toku ora; ko wai taku e mataku ai?
2 I te whakatatanga mai o te hunga kino, o oku hoa riri, o oku hoa whainga, ki te kai i oku kikokiko, tūtuki ana ratou, hinga ana.
3 Ahakoa whakapae noa te ope i a au e kore toku ngakau e wehi: ahakoa ara noa te pakanga ki a au, ma tenei ka au ai ahau
4 Kotahi taku mea i inoi ai ahau i a Ihowa, a ko taku tena e rapu ai: kia noho i te whare o Ihowa i nga ra katoa e ora ai ahau, kia kite ai ahau i te ataahuatanga o Ihowa, a kia ui i roto i tona temepara.
5 Ka hunā hoki ahau e ia ki tona teneti i te ra o te hē, ka kuhua ahau e ia ki roto ki te wahi ngaro i tona tapenakara, ka whakanohoia ahau e ia ki runga ki te kohatu.
6 Na, aianei ka whakateiteitia ake toku mahunga ki runga ake i oku hoa riri, e karapoti nei i a au; a ka patua e ahau i roto i tona tapenakara nga whakahere hari; ka waiata ahau, ae ka himene atu ki a Ihowa.
7 Whakarongo mai, ki toku reo, e Ihowa, ua karanga atu ahau; tohungia ahau, whakahokia mai hoki he kupu ki a au.
8 E toku ngakau, kua mea mai ia ki a koe, Rapua e koutou toku mata: ka rapu ahau i to mata, e Ihowa.
9 Kaua to mata e hunā ki a au, kaua to pononga e whakapeaua atu ua riri koe: ko koe toku kai awhina, kei mahue ahau i a koe, kei whakarerea e koe, e te Atua o toku whakaoranga.
10 Ki te whakarearea ahau e toku pāpā, e toku whaea, ko Ihowa hei tukunga atu moku.
11 E Ihowa, whakaakona ahau ki to ara; arahina ahau i te ara tika, he hoa riri hoki oku.
12 Kaua ahau e tukua atu ki te hiahia o oku hoa riri; kua whakatika mai hoki ki a au nga kai whakapae teka, me te hunga manawa nanakia.
13 Ahakoa ra e whakapono ana ahau, tera au e kite i te pai o te Atua i te whenua o te ora.
14 Tāria a Ihowa: kia maia, a mana e whakakaha to ngakau; ina tāria a Ihowa.

WAIATA 28.

Na Rawiri.

KA karanga au ki a koe, e Ihowa, e toku kohatu, kaua e wahangu ki a au, ta te mea ki te wahangu mai koe ki a au, ka rite ahau ki te hunga e heke atu ana ki te poka.
2 Whakarongo mai ki te reo o aku inoi, ua karanga atu ahau ki a koe, ina totoro atu oku ringaringa ki to ahurewa tapu.

Digitized by Google

3 Kaua ahau e kumea tahitia atu, me te hunga he, me nga kai mahi i te kino, he marie a ratou kupu ki o ratou hoa, he kino ia kei roto i o ratou ngakau.

4 Kia rite ki ā ratou mahi tau e hoatu ai ki a ratou, ki te kino ano hoki o a ratou hanga. Kia rite ki nga mahi a o ratou ringaringa tau e hoatu ai ki a ratou, whakahokia ta ratou uṭu ki a ratou.

5 Na kahore nei ratou e whakaaro ki nga mahi a Ihowa, ki nga meatanga a ona ringaringa, mo reira ka whakahoroa iho ratou e ia, e kore ano hoki e whakaturia ake.

5 Kia whakapaingia a Ihowa mona i whakarongo mai ki toku reo inoi.

7 Ko Ihowa toku kaha, me toku whakangungu rakau; i whakawhirinaki atu toku ngakau ki a ia, a awhinatia mai ana ahau: koia i hari ai toku ngakau, i whakamoemiti ai hoki taku waiata ki a ia.

8 Ko Ihowa to ratou kaha, ko ia ano te kaha whakaora o tana tangata i whakawahi ai.

9 Whakaorangia to iwi, manaakitia to kāinga tupu: whangainga hoki ratou, whakaarahia tonutia ake ake.

WAIATA 29.

He himene na Rawiri.

HOATU ki a Ihowa, e te hunga nunui, hoatu ki a Ihowa te kororia me te kaha.

2 Hoatu ki a Ihowa te kororia e rite ana mo tona ingoa, koropiko atu ki a Ihowa i roto i te ataahuatanga o te tapu.

3 Kei runga te reo o Ihowa i nga wai: e papā ana te whatitiri a te Atua o te kororia: kei runga a Ihowa i nga wai maha.

4 Kaha tonu te reo o Ihowa; kororia tonu te reo o Ihowa.

5 Mongamonga noa nga hita i te reo o Ihowa; ina, mongamonga noa i a Ihowa nga hita o Repanona.

6 Ko ia hei mea i a ratou kia mokowhiti, ano he kuao kau: a Repanona raua ko Hiriona, ano he kuao unikanga.

7 E wehewehe ana te reo o Ihowa i nga mura ahi.

8 Wiri ana te koraha i te reo o Ihowa: wiri ana i a Ihowa te koraha o Karehe.

9 Whanau ana nga hāta i te reo o Ihowa, tihorea ana nga ngahere: e korerotia ana hoki *tona* kororia i tona temepara e nga tangata katoa.

10 E noho ana a Ihowa i runga i te waipuke; ae, e noho ana a Ihowa hei Kingi ake ake.

11 Ka homai e Ihowa he kaha ki tona hunga; he rongo mau ta Ihowa manaakitanga mo tona iwi.

WAIATA 30.

He himene, he waiata mo te tainga o te kawa o te whare o Rawiri.

KA whakanui ahau i a koe, e Ihowa; nau hoki ahau i hapai ake, a kihai i tukua oku hoa riri kia hari mai ki a au.

2 E Ihowa, e toku Atua, i karanga atu ahau ki a koe, a kore ake toku mate i a koe.

3 E Ihowa, nau i whakaputa ake toku wairua i roto i te rua tupapaku; nau ahau i whakaora ake kei heke atu ki te poka.

4 Himene atu ki a Ihowa, e tona hunga tapu, whakawhetai atu hoki ina mahara ki tona tapu.

5 He iti hoki te wahi e riri ai ia; he oranga ki te manakohia mai e ia: e tau iho te tangi i te ahiahi, a i te ata he hari.

6 I mea ahau i taku wa i kake ai, E kore au e whakangaueuetia a muri ake nei.

7 He manakohanga mai nau, e Ihowa, i whakaungia ai e koe te tu o taku maunga: i hunā e koe to mata, a whakararua noatia iho ahau.

8 E Ihowa, i karanga atu ahau ki a koe, i inoi atu hoki ki a Ihowa.

9 He aha te painga o oku toto, ina heke atu ahau ki te poka? Ma te puehu koia koe e whakamoemiti? mana oti e whakapuaki to pono?

10 Whakarongo, E Ihowa, tohungia hoki ahau: e Ihowa, ko koe ano hei awhina moku.

11 Kua whakaputaina ketia e koe taku tangihanga hei kanikaninga: kua wetekina atu e koe toku kakahu taratara, a whikitiria ana ahau e koe ki te koa.

12 Hei mea e himene atu ai toku kororia ki a koe, kore ake e wahangu. E Ihowa, e toku Atua, ka whakawhetai atu ahau ki a koe ake ake ake.

Digitized by Google

WAIATA 31.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

E IHOWA, ko koe taku e whakawhirinaki atu nei; kei whakama ahau ake ake: whakaorangia ahau, he tika nei hoki koe.

2 Anga mai tou taringa ki a au; hohoro te whakaora i a au: kia ai koe hei kohatu kaha moku, hei whare tiaki moku.

3 Ko koe hoki toku kohatu me toku pa: na, kia mahara ki tou ingoa, a arahina ahau, tohutohungia hoki ahau.

4 Whakaputaina ake ahau i roto i te kupenga i hunā e ratou moku; ko koe hoki toku kaha.

5 Tenei toku wairua te tukua atu nei e ahau ki to ringaringa; nau ahau i hoko, e Ihowa, e te Atua o te pono.

6 E kino ana ahau ki te hunga e whakaaro ana ki nga mea tekateka noa; e whakawhirinaki ana hoki ahau ki a Ihowa.

7 Ka whakamanamana ahau, ka hari ki tou atawhai; mou hoki i titiro mai ki taku tangihanga; i matau hoki koe ki toku wairua i nga wa o te hē.

8 A kihai i *tukua* kia kopia ahau ki roto ki te ringaringa o te hoa riri: kua whakaturia e koe oku waewaé ki te wahi nui.

9 Tohungia ahau, e Ihowa, kei te he hoki ahau, pakoko kau toku mata i te pouri, toku wairua me toku kopu.

10 Ka hemo nei hoki toku ora i te tangihanga, me aku tau i te aue; poto iho toku kaha i toku he, kurupopo ana oku iwi.

11 He tawainga ahau na oku hoa riri katoa; ko te tino mahi ia tena a oku hoa noho tata, he mea wehi ahau na nga tangata i mohio ki a au: te kitenga o etahi i a au i waho, rere ana ratou i a au.

12 Kua warewaretia ahau me te tupapaku *kua ngaro* atu i te ngakau, kua rite ahau ki te oko pakaru.

13 I rongo hoki ahau i te ngaungatuaratanga a te tini; i karopotia ahau e te wehi: i a ratou e runanga ana ki te he moku, i mea ratou, kia whakamatea ahau.

14 Otiia e whakawhirinaki ana ahau ki a koe, e Ihowa: e mea nei ahau, Ko koe ano toku Atua.

15 Kei tou ringaringa oku taima, whakaorangia ahau i nga ringaringa o oku hoa riri, i te hunga hoki e tukino ana i a au.

16 Kia whiti iho tou mata ki to pononga; whakaorangia ahau he mahi tohu hoki tau.

17 Kei whakama ahau, e Ihowa; kua karanga atu hoki ahau ki a koe: kia whakama te hunga kino, kia takoto puku i roto i te rua tupapaku.

18 Whakamutua te korero a nga ngutu teka, he kino nei a ratou korero mo te tangata tika; na to ratou whakapehapeha hoki, na to ratou whakahihi.

19 Ano te nui o tau pai i rongoatia atu e koe mo te hunga e wehi ana ki a koe, i mahia nei e koe mo te hunga e whakawhirinaki ana ki a koe i te aroaro o nga tamariki a te tangata!

20 Ka hunā ratou e koe ki te wahi ngaro i tou aroaro i te whakapakari a te tangata; ka hunā ratou e koe ki roto ki te teneti, *kei tata* ki te ngangautanga a nga arero.

21 Kia whakapaingia a Ihowa, mona i mea kia miharotia tana mahi tohu ki a au i te pa kaha.

22 I ki hoki ahau i taku potatutatunga, kua motuhia atu ahau i mua i ou kanohi: ahakoa ra i rongo mai ano koe ki toku reo inoi i taku karangatanga atu ki a koe.

23 Arohaina a Ihowa, e tona hunga tapu katoa: e tiakina ana *hoki* e Ihowa te hunga pono, a he nui tana utu ki te kai mahi whakapehapeha.

24 Kia maia, a mana e whakakaha o koutou ngakau, e te hunga katoa e tumanako atu ana ki a Ihowa.

WAIATA 32.

Na Rawiri: he Makiri.

KA hari te tangata kua oti tana mahi tutu te muru, tona hara te hipoki.

2 Ka hari te tangata kahore nei e whakairia e Ihowa he hara ki a ia, a kahore he hianga i tona wairua.

3 I a au kihai i kuihi, ngahengahe kau oku iwi i taku auetanga i te ra roa.

4 No te mea i taimaha iho tou ringa ki runga ki a au i te ao, i te po; kua riro toku makukutanga, kua rite ki te maroketanga o te raumati. Hera.

5 I whakina e ahau toku hara ki a koe, kihai hoki i huna i taku kino. I mea ahau, Ka whakina aku mahi tutu ki a Ihowa; a murua ana e koe te kino o toku hara. Hera.

6 Mo konei ka inoi atu ki a koe nga

Digitized by Google

tangata tapu katoa i te wa e kitea ai koe: he pono ka ngawha nga wai nui, e kore e tata mai ki a ia.

7 Ko koe toku piringa; mau ahau e whakaora i te pouri, mau ahau e karapoti ki nga waiata whakaora. Hera.

8 Ka tohutohungia koe e ahau, ka whakaakona koe ki te ara e haere ai koe; ma toku kanohi koe e arahi.

9 Kei rite koutou ki te hoiho, ki te muera ranei, kahore nei he matauranga; he mea kuku nei o raua kauae ki te paraire, ki te moka, ki te kore e tata mai ki a koe.

10 He tini nga mea whakapouri mo te tangata hara: te tangata ia e whakawhirinaki ana ki a Ihowa, ka karapotia ia e te atawhai.

11 Kia koa ki a Ihowa, whakamanamana, e te hunga tika: kia hari, hamama, e te hunga ngakau tika katoa.

WAIATA 33.

KIA hari ki a Ihowa, e te hunga tika: he mea ataahua te whakamoemiti ma te hunga tutika.

2 Whakamoemiti atu ki a Ihowa i runga i te hāpa; himene atu ki a ia i runga i te hatere kotahi nei tekau nga aho.

3 Waiatatia atu ki a ia he waiata hou: kia tika te whakatangi, kia nui te reo.

4 No te mea e tika ana te kupu a Ihowa, a kei runga i te pono ana mahi katoa.

5 E paingia ana e ia te tika me te whakarite whakawa: e ki ana te whenua i te atawhai a Ihowa.

6 Na te kupu a Ihowa nga rangi i hanga, me nga mano katoa ano hoki o reira na te ha o tona mangai.

7 He mea huihui mai e ia nga wai o te moana, ano he puranga; he mea whawhao e ia te rire ki nga whare toa.

8 Kia wehi te whenua katoa ki a Ihowa; kia ohooho hoki nga tangata katoa o te ao ki a ia.

9 I ki hoki ia a kua oti: i whakahau atu ia, a tu tonu iho.

10 E whakatakā iho ana e Ihowa te whakaaro a nga tauiwi: e whakakahoretia ana e ia nga meatanga a nga iwi.

11 Te whakaaro a Ihowa, tu tonu ake ake; nga meatanga a tona ngakau kei tena whakatupuranga, kei tena whakatupuranga.

12 Ka hari te iwi no ratou nei Atua a Ihowa, te iwi kua whiriwhiria e ia hei taonga tupu mona.

13 E titiro iho ana a Ihowa i te rangi; e kite ana ia i nga tama katoa a te tangata.

14 Kei tona wahi nohoanga ia e matakitaki iho ana ki nga tangata katoa o te whenua.

15 Rite tonu tana hanganga i o ratou ngakau, e mohiotia ana e ia a ratou mahi katoa.

16 E kore tetahi kingi e ora i te nui o te ope, e kore e ora te tangata marohirohi i te nui o te kaha.

17 He mea teka te hoiho hei whakaora, e hara ano tona kaha nui i te mea e mawhiti ai.

18 Nana, kei runga i te hunga e wehi ana i a ia te kanohi o Ihowa, kei te hunga e tumanako atu ana ki tana mahi tohu.

19 Hei whakaora i o ratou wairua kei mate, hei mea i a ratou kia ora i te wa o te hemo-kai.

20 E tatari ana o tatou wairua ki a Ihowa; ko ia to tatou kai awhina, me to tatou whakangungu rakau.

21 Hari tonu nei o tatou ngakau ki a ia; no tatou hoki i whakawhirinaki atu ki tona ingoa tapu.

22 E Ihowa, hei runga i a matou tau mahi tohu; kia rite hoki ki ta matou tumanakotanga atu ki a koe.

WAIATA 34.

Na Rawiri, i tona ahua i rere ke ra i te aroaro o Apimereke; na peia ana ia, a haere ana.

KA whakapaingia e ahau a Ihowa i nga wa katoa; he whakamoemiti tonu ta toku mangai ki a ia.

2 Ka whakamanamana toku wairua ki a Ihowa: ka rongo te hunga mahaki, a ka hari.

3 Kia whakanui tahi tatou i a Ihowa, kia whakateitei tahi hoki i tona ingoa.

4 I rapu ahau i a Ihowa, a rongo mai ana ia ki a au, whakaorangia ana hoki ahau e ia i oku wehi katoa.

5 I titiro atu ratou ki a ia, a kua mārama: kihai ano o ratou mata i whakama.

6 I karanga atu tenei tangata iti, a whakarongo mai ana a Ihowa, whakaora ana i a ia i ona pouritanga katoa.

7 E noho ana te anahera a Ihowa i tetahi taha, i tetahi taha, o te hunga e wehi ana i a ia, a e whakaora ana i a ratou.

Digitized by Google

8 Whakamatauria, kia kite ai koutou i te pai o Ihowa: ka hari te tangata e whakawhirinaki ana ki a ia.

9 Kia wehi ki a Ihowa, e tona hunga tapu: e kore hoki e hapa nga tangata e wehi ana i a ia.

10 E hapa nga kuao raiona, e mate i te kai: te hunga ia e rapu ana ki a Ihowa, e kore ratou e hapa i tetahi mea pai.

11 Haere mai, e nga tamariki, whakarongo ki a au: maku koutou e ako kia wehi ki a Ihowa.

12 Ko wai te tangata e hiahia ana ki te ora, e whai ana kia maha nga ra, kia kite i te pai?

13 Tiakina tou arero kei kino, ou ngutu kei korero hianga.

14 Mawehe atu i te kino, mahia te pai; rapua te ata noho, whaia atu hoki.

15 E tau ana nga kanohi o Ihowa ki te hunga tika; me ona taringa ki ta ratou karanga.

16 E hē ana te mata o Ihowa ki nga kai mahi kino, hei hatepe atu i a ratou i te whenua kei maharatia.

17 E karanga ana *te hunga tika*, a e whakarongo mai ana a Ihowa: whakaorangia ana ratou e ia i o ratou whakapawera katoa.

18 E tata ana a Ihowa ki te hunga ngakau marū: ka whakaorangia ano e ia te hunga wairua iro.

19 He tini nga mate o te tangata tika: otira e whakaorangia ana ia e Ihowa i roto i te katoa.

20 E tiakina ana e ia ona wheua katoa: e kore tetahi e whati.

21 Ka whakamatea te tangata hara e te kino; a ka he te hunga e kino ana ki te tangata tika.

22 E hokona ana e Ihowa nga wairua o ana pononga, e kore ano e he tetahi o te hunga e whakawhirinaki atu ana ki a ia.

WAIATA 35.

Na Rawiri.

WHAKAWAKIA, e Ihowa, te hunga e whakawa ana i a au, whawhaitia te hunga e whawhai mai nei ki a au.

2 Kia mau ki te whakangungu rakau, ki te puapua; whakatika ake hei awhina moku.

3 Unuhia te tao, araia te ara o te hunga e tukino nei i ahau: ki mai ki toku wairua, Ko au to whakaoranga.

4 Kia whakama, kia numinumi, te hunga e whai ana kia whakamatea ahau: kia whakahokia ki muri, kia whakapoauautia te hunga e whakatakoto ana i te kino moku.

5 Kia rite ratou ki te papapa e puhia ana e te hau; a kia turakina ratou e te anahera a Ihowa.

6 Kia pouri to ratou ara, kia pahekeheke: kia whaia ano ratou e te anahera a Ihowa.

7 Kahore hoki he rawa i hunā ai e ratou te poka o ta ratou kupenga moku, ta ratou i keri take-kore nei kia mate ai ahau,

8 Kia rokohanga poauautia ia e te whakangaromanga; kia mau ano ko ia i tana kupenga i huna ai: kia taka ia ki taua tino whakangaromanga.

9 A ka koa toku wairua ki a Ihowa, ka hari ki tana whakaoranga.

10 Ka ki katoa ake oku wheua, e Ihowa, ko wai te rite ana ki a koe, e whakaorangia ana hoki te iti i te tangata e kaha ake ana i a ia, ae, te iti, te rawakore i tona kai pahua?

11 I whakatika mai nga kai whakapae teka: whakawakia ana ahau mo nga mea kihai nei au i matau atu.

12 I utua mai e ratou taku pai ki te kino, a whakatupu pani ana toku wairua.

13 Tena ko ahau, i a ratou e mate ana, he kahu taratara toku, whakawaikauere ana ahau i toku wairua, kihai i kai: a hoki mai ana taku inoi ki toku uma.

14 Toku ahua me te mea he whanaunga ia, he teina noku: kupapa noa iho ahau, me te mea he tangata e tangi afa ki tona whaea.

15 I toku paheketanga ia koa ana ratou, huihui ana; huihui ana nga tangata kino noa iho hei hoa riri moku, kihai ano ahau i mohio; haehae ana ratou i a au, kihai hoki i mutu.

16 I roto ratou i nga tangata tinihanga, i nga kai whakakata o nga hakari, tetea mai ana o ratou niho ki a au.

17 E te Ariki, kia pehea te roa o tau titiro kau mai? whakaorangia toku wairua i ā ratou whakangaromanga, taku e aroha nei i nga raiona.

18 Ka whakawhetai atu ahau ki a koe i roto i te whakaminenga nui, ka whakamoemiti atu ki a koe i roto i te iwi kaha.

19 Kei hari mai ki a au aku hoa riri pokanoa; kei whakakini mai nga kanohi o te hunga e kino pakupaku mai ana ki a au.

20 Ehara hoki ta ratou i te korero mo te rangimarie; heoi kei te whakatakoto

Digitized by Google

i te mea tinihanga mo te hunga ata noho o te whenua.

21 Ina, hamama mai ana o ratou mangai ki a au, e ki mai ana, Ha, ha, kua kite o matou kanohi.

22 Kua kite koe, e Ihowa: kaua ra e wahangu, e te Ariki, kei matara atu koe i a au.

23 Oho ake, e ara hoki ki te whakarite i taku whakawa, ki taku tautohetohe, e toku Atua, e toku Ariki.

24 Kia rite ki tou tika taku whakawakanga, e Ihowa, e toku Atua: kei koa mai ano ratou ki a au.

25 Kei mea ratou i roto i o ratou ngakau, Ha, ko ta matou tena i pai ai: kei mea ratou, Kua horomia ia e tatou.

26 Kia whakama, kia numinumi ngatahi, te hunga e koa mai ana ina he ahau: kia whakakakahuria ki te whakama, ki te numinumi, te hunga e whakakake mai ana ki a au.

27 Kia hamama i te hari, kia koa te hunga e pai mai ana ki taku mahi tika: ae, kia mea tonu ratou, Kia whakanuia a Ihowa e whakapai nei ki te oranga o tana pononga.

28 A ka korerotia e toku arero tau mahi tika, me te whakamoemititanga ki a koe i te ra roa.

WAIATA 36.

Ki te tino kai whakatangi. Na te pononga a Ihowa, na Rawiri.

E MEA ana te mahi kino a te tangata hara i roto i toku ngakau, kahore he wehi ki te Atua i mua i ona kanohi.

2 E whakapai ana hoki ona kanohi ake a ia ano, a kitea noatia iho te kino o tona hara.

3 He kino nga kupu a tona mangai, he rauhanga hoki, kua mahue i a ia te mahara, te mahi i te pai.

4 He mahi nanakia tana e whakaaro ai i runga i tona moenga; ehara i te pai te huarahi e turia ana e ia, kahore ona whakarihariha ki te kino.

5 Kei nga rangi, e Ihowa, tau mahi tohu: a tutuki noa atu to pono ki nga kapua.

6 Rite tonu tou tika ki nga maunga nui; he rire whakaharahara au whakaritenga whakawa: ko koe, e Ihowa, te kai whakaora i te tangata, i te kararehe.

7 Ano te pai o tou aroha, e te Atua: koia nga tama a te tangata ka okioki ai i raro i te taumarumarutanga iho o ou pakau.

8 Ka makona ratou i nga mea momona o tou whare: ka whakainumia ano e koe ki te awa o au mea whakahari.

9 Kei a koe hoki te puna o te ora; ma to māramatanga ka kite ai matou i te māramatanga.

10 Kia roa tou arohatanga ki te hunga e matau ana ki a koe, tou tika hoki ki te hunga ngakau tika.

11 Kei puta mai ki a au te waewae whakapakari; kei turakina ahau e te ringa o te hunga hara.

12 Hinga iho i reira te kai mahi i te kino: kua turakina iho ratou, tē ahei te ara ake.

WAIATA 37.

Na Rawiri.

KAUA e mamae atu ki te hunga kino, kaua e hae atu ki nga kai mahi i te hara.

2 No te mea ka hohoro ratou te kotia, te peratia me te tarutaru, a ka memenge me he otaota hou.

3 Whakawhirinaki ki a Ihowa, mahia te pai; a ka noho koe ki te whenua, ka ata kai marie hoki.

4 Whakaahuareka atu ki a Ihowa, a ka homai e ia ki a koe ta to ngakau i hiahia ai.

5 Tukua atu to ara ki a Ihowa; whakawhirinaki atu hoki ki a ia, a mana e mahi.

6 Mana hoki e whakaputa mai tou tika, ano he māramatanga, te whakaritenga hoki o tau whakawakanga me te mea ko te ra e tu ana.

7 Okioki ki a Ihowa, tatari marie ki a ia: kei mamae atu koe ki te tangata e hohoro ana i tana ara, ki te tangata e taea ana e ia nga whakaaro kino.

8 Kati te riri, whakarerea hoki te arita; kei mamae koe, kei mahi i te kino.

9 No te mea ka hatepea atu te hunga kino: te hunga ia e tatari ana ki a Ihowa, ka riro i a ratou te whenua.

10 Kia potopoto ake nei hoki, a ka kore noa iho te hunga kino: ae ra, ka ata tirohia e koe tona wahi, a kore kau noa iho.

11 Otira ka riro mai te whenua i te hunga mahaki; a ka hari ratou i te roa o te ata noho.

12 E whakangarahu ana te tangata kino mo te tangata tika: pakari ana ona niho ki a ia.

13 Ka kata te Ariki ki a ia, no te mea ka kite ia e tata ana tona ra.

14 Kua unuhia te hoari e te hunga hara, kua piko ta ratou kopere, hei turaki i te

Digitized by Google

rawa-kore, hei kohuru i te hunga e tika ana i te ara.

15 Ka tapoko atu ta ratou hoari ki o ratou ngakau: a ka whatiia a ratou kopere.

16 Engari te wahi iti a te tangata tika i nga taonga o nga tangata hara tokomaha.

17 Ka whatiia hoki nga ringaringa o te hunga hara: u tonu ia i a Ihowa te hunga tika.

18 E matau ana a Ihowa ki nga ra o te hunga tika: a ka pumau to ratou kainga ake ake.

19 E kore ratou e whakama i te wa o te he, ka makona ano ratou i nga ra o te hemo-kai.

20 Ka ngaro ia te hunga hara, a ka rite nga hoa riri a Ihowa ki te ngako reme: ka mahea atu ratou; ka mahea atu me he paowa.

21 E tango ana te tangata hara i te taonga tarewa, kahore hoki ana utu mai: te tangata tika ia he aroha tana, he homai.

22 Ka riro mai hoki te whenua i āna e manaaki ai; ka hatapea atu ano āna e kanga ai.

23 E whakatikaia ana nga hikoinga o te tangata tika e Ihowa: e whakaahuareka ana ano ia ki tona ara.

24 Ahakoa hinga ia, e kore ia e tino takoto rawa; no te mea e whakamaua ake ana tona ringaringa e Ihowa.

25 He tamariki ahau i mua, a kua koroheketia nei, heoi, kahore ahau i kite i te tangata tika e whakarerea ana, i ona uri hoki e pinono turo ana.

26 He atawhai tonu tana, he ohaoha: ka manaakitia ano hoki ona uri.

27 Whakarerea te kino, mahia te pai, ka noho tonu ai.

28 No te mea e aroha ana a Ihowa ki te whakarite whakawa: e kore ano e whakarerea tona hunga tapu e ia; e tiakina tonutia ana ratou ake ake; otiia ka hatepea atu nga uri o te hunga hara.

29 Ka riro mai te whenua i te hunga tika, ka nohoia hoki a reira e ratou ake ake.

30 He kupu mohio ta te mangai o te tangata tika; he whakarite whakawa ano ta tona arero e korero ai.

31 Kei tona ngakau te ture a tona Atua; e kore e paheke tetahi o ona hikoinga.

32 E tau mai ana te titiro a te tangata hara ki te tangata tika, a e whai ana kia whakamatea ia.

33 E kore ia e waiho atu ki tona ringaringa e Ihowa: e kore ano hoki ia e whakahe i a ia ina whakawakia.

34 Tāria a Ihowa, kia mau ki tona ara, a ka whakanuia koe e ia, ka whakawhiwhia hoki ki te whenua: e hatepea atu te hunga hara, ka kite koe.

35 I kite ahau i te tangata hara e kake ana, e tautorotoro ana me te puriri matomato.

36 Heoi, pahure noa atu ia, a, kore kau noa iho; ae, i rapua ia e ahau, a kihai i kitea.

37 Muharatia te tangata tika, tirohia iho te tangata tutika; no te mea he marietanga te tukunga iho ki tena tangata.

38 Ka ngaro ngatahi ia te hunga kino: te tukunga iho ki te hunga kino, ka hatepea atu ratou.

39 Na Ihowa ia te whakaoranga o te hunga tika: ko ia to ratou kaha i te wa o te he.

40 Ma Ihowa ratou e awhina, ko ia hoki hei tauarai mo ratou: ko ia hei tauarai mo ratou ki te hunga kino, a ka whakaorangia ano ratou e ia, mo ratou ka whakawhirinaki atu ki a ia.

WAIATA 38.

He himene na Rawiri, hei whakamahara.

E IHOWA, kaua e whakatupehupehu mai ki a au ina riri koe, kaua ano hoki ahau e pakia ina arita mai koe.

2 Titi tonu hoki au pere ki a au: kaha rawa te pehanga a tou ringa ki a au.

3 Kahore he wahi ora o oku kikokiko, na to riri hoki: kahore ano e ata takoto oku wheua, noku i hara nei.

4 Kua taupokina iho hoki toku mahunga e oku kino: ano he pikaunga taimaha e pehi rawa ana i a au.

5 E piro ana oku whiunga, kua pirau i taku mahi poauau.

6 E whakawiria ana ahau; piko rawa; e tangi haere ana i te roa o te ra.

7 Kua kapi toku hope i te mate whakarihariha: kahore hoki he wahi ora o oku kikokiko.

8 Kua kore oku kaha, marū rawa ahau: aue ana ahau i te mamae o toku ngakau.

9 E te Ariki, kei to aroaro aku hiahia katoa; kahore hoki e ngaro i a koe taku auetanga.

10 Kihakiha kau toku ngakau, kua hemo toku kaha: me te māramatanga o oku kanohi, kua kore hoki tena mea oku.

Digitized by Google

11 Matara noa atu i toku mate te turanga mai o nga tangata i aroha mai ki a au, o oku hoa hoki; i tawhiti ano oku whanaunga e tu ke mai ana.

12 E whakatakoto mahanga ana *moku* te hunga e whai ana i a au kia whakamatea; he nanakia ano nga kupu a te hunga e rapu ana i te he moku; he whakaaro tinihanga ano hoki a ratou i te roa o te ra.

13 Ko au ia, i rite ki te turi, kihai i rongo, i rite ano hoki ki te tangata wahangu, kahore nei e hamumu tona mangai.

14 Na, rite tonu ahau ki te tangata kahore nei e rongo, kahore nei he whakatupehupehu i tona mangai.

15 E tumanako atu nei hoki ahau ki a koe, e Ihowa: ka whakahoki kupu mai ano koe, e te Ariki, e toku Atua.

16 I mea hoki ahau, Kei koa mai ratou ki a au: ka paheke toku waewae, ka whakahihi mai ratou ki a au.

17 Meake hoki au kopa, kei mua ano i a au aku mea whakapouri.

18 Ka whaki atu hoki ahau i taku kino, ka pouri mo toku hara.

19 Oku hoa riri ia hauhau tonu, kaha tonu; kua tokomaha ano te hunga e kino noa mai ana ki a au.

20 He hoa riri ano ki a au te hunga e utu ana i te pai ki te kino: moku e whai ana i te pai.

21 Kaua ahau e whakarerea, e Ihowa, e toku Atua, kei mamao atu koe i a au.

22 Hohoro mai koe ki te awhina i a au: e te Ariki, e toku whakaoranga.

WAIATA 39.

Ki te tino kai whakatangi, ki a Ierutunu. He himene na Rawiri.

I MEA ahau, Ka ata whakaaro ahau ki aku huarahi, kei hara toku arero; ka tiakina toku mangai, paraire rawa, i te mea kei toku aroaro te tangata kino.

2 I whakamoroki ahau, i wahangu, kihai i puaki taku kupu, ahakoa pai; a ka oho toku mamae.

3 Werawera ana toku ngakau i roto i a au, i a au e whakaaro ana ka kā te ahi, a ka korero toku arero.

4 E Ihowa, meinga ahau kia matau ki toku mutunga, ki te maha hoki o oku ra, ehia ranei: kia matau ai ahau he mea memeha noa ahau.

5 Titiro hoki, kua whakaritea nei e koe oku ra, ano he whanuitanga ringaringa; he kahore noa iho ano oku tau i tou aroaro: ahakoa u noa te tu o nga tangata katoa, he mea memeha kau. Hera.

6 He pono kei roto i te atarangi te tangata e kopikopiko noa ana; he pono e ohorere noa ana ratou: e ami ana ia i te taonga, a kahore e matau ma wai ranei e kohi.

7 Na, he aha taku e tatari atu nei, e te Ariki? ko koe taku e tumanako atu ai.

8 Whakaorangia ahau i aku mahi tutu katoa: kaua ahau e waiho hei tawainga ma te wairangi.

9 Wahangu ana ahau, kihai i kuihi toku mangai: he meatanga hoki tenei nau.

10 Nekehia atu i a au tau whiu: ka ngaro ahau i te pakinga a to ringa.

11 Ka pakia e koe te tangata, ka whakatupehupehutia mo te hara, ka meinga e koe tona ataahuatanga kia memeha, kia pera me te purehurehu: he pono he mea teka noa nga tangata katoa. Hera.

12 Whakarongo ki taku inoi, e Ihowa, kia titaha mai tou taringa ki taku karanga; kei wahangu koe ki aku roimata: he heke hoki ahau nau, he manene, he pera me oku mātua katoa.

13 Kia ata hanga mai ki a au, kia ta ai toku manawa, keiwha haere atu ahau i konei, a ka kahore noa iho.

WAIATA 40.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

I TATARI marie ahau ki a Ihowa: a anga mai ana ia ki a au, whakarongo mai ana ki taku karanga.

2 Nana ano hoki ahau i tango ake i te poka whakamataku, i roto i te paru taoruoru; a whakaturia ana e ia oku waewae ki runga ki te kohatu, whakaukia ana e ia aku hikoinga.

3 A homai ana e ia he waiata hou ki toku mangai, he whakamoemiti ki to tatou Atua: he tokomaha e kite, a ka wehi, ka whakawhirinaki ai ki a Ihowa.

4 Ka hari te tangata kua waiho nei e ia a Ihowa hei whakawhirinakitanga mona: a kahore e tahuri atu ki te hunga whakakake, ki te hunga hoki e peka atu ana ki te teka.

5 E Ihowa, e toku Atua, he tini au mahi whakamiharo i mahia e koe, me au whakaaro ki a matou; e kore e taea te korero whakatepe atu ki a koe: me i mea ahau kia whakakitea, kia korerotia, e kore e taea te tatau.

Digitized by Google

6 Kihai i matenuitia e koe te patunga tapu, me te whakahere; pokaia ana e koe oku taringa: kihai koe i mea mai ki te tahunga tinana me te whakahere hara.

7 Na, ko taku meatanga atu, Tenei au te haere atu nei: kei roto i te pukapuka te tuhituhinga moku.

8 Ko taku pai ko te mea i tau e pai ai, e toku Atua: ae ra, kei roto i toku ngakau tau ture.

9 Kua kauwhautia e ahau te tika i roto i te whakaminenga nui: nana, kihai i kopia oku ngutu, tena koe te matau ana, e Ihowa.

10 Kihai i hipokina e ahau tou tika i roto i toku ngakau; kua korerotia e ahau to pono me tau whakaoranga: kihai i hunā e ahau to aroha me to pono i te whakaminenga nui.

11 Kei kaiponuhia mai tou aroha ki a au, e Ihowa: ma to atawhai me to pono ahau e tiaki i nga wa katoa.

12 Ta te mea kua karapotia ahau e nga kino e kore e taea te tatau: mau pu ahau i aku kino, tē ahei te titiro ake; he tini ke i nga mākawe o toku mātenga: a hemo iho toku ngakau.

13 Kia pai koe, e Ihowa, ki te whakaora i a au; e Ihowa, hohoro ki te awhina i a au.

14 Kia whakama kia pororaru ngatahi te hunga e rapu ana i toku wairua kia whakamatea: kia whakahokia ki muri, kia whakama hoki te hunga e hiahia ana kia he ahau.

15 Kia hunā, hei utu mo to ratou whakama te hunga e mea mai ana ki a au, Ha, ha.

16 Kia hari, kia koa ki a koe te hunga katoa e rapu ana i a koe; kia mea tonu te hunga e pai ana ki tau whakaoranga, Kia whakanuia a Ihowa.

17 Ko au ia, he iti, he rawa-kore; heoi e whakaaro mai ana ano te Ariki ki a au: ko koe toku awhina, me toku kai whakaora; kaua ra e whakaroa, e toku Atua.

WAIATA 41.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

KA hari te tangata e whakaaro ana ki te rawa-kore; e whakaorangia ia e Ihowa i te wa o te he.

2 Ma Ihowa ia e tiaki, e whakaora; ka whakaharitia ia i runga i te whenua: e kore ano hoki e tukua atu e koe ki nga hiahia o ona hoa riri.

3 Ma Ihowa ia e whakakaha, i a ia e whakaruhi ana i runga i te moenga: mau ano e whakapai katoa tona moenga i a ia e mate ana.

4 I mea ahau, E Ihowa, tohungia ahau; rongoatia toku wairua; kua hara hoki ahau ki a koe.

5 He kino te korero a oku hoa riri moku, Ahea ranei ia mate ai, pirau ai tona ingoa?

6 A ki te haere mai ia kia kite *i a au*, ka korero horihori ia: e ami mai ana tona ngakau i te kino mana; tona putanga atu ki waho, korerotia ana e ia.

7 E kowhetewhete ana moku te hunga katoa e kino mai ana ki a au; e whakatakoto ana ratou i te kino moku.

8 E ai ta ratou, E piri ana te mate kino ki a ia; a ka takoto na ia, heoi ano tona aranga ake.

9 Ae, ko toku hoa ake ano, i whakawhirinaki ai ahau, i kai nei i taku taro, kua hiki ake tona [illegible]kereke ki a au.

10 Ko koe ia, e Ihowa, kia aroha mai ki a au: a whakaarahia ake ahau, kia utua ai ratou e ahau.

11 No konei ahau i matau ai e pai mai ana koe ki a au, no te mea kahore toku hoa riri e whakamanamana mai ki a au.

12 Ko au ia, mau ahau e whakamau ake i runga i toku ngakau tapatahi: mau hoki au e whakatu ki tou aroaro ake tonu atu.

13 Kia whakapaingia a Ihowa Atua o Iharaira inamata riro ano, ake tonu atu ano hoki. Amine, ae Amine.

WAIATA 42.

Ki te tino kai whakatangi. He Makiri, ma nga tama a Koraha.

RITE tonu ki te hāta e kihakiha nei ki nga manga wai toku ngakau e kihakiha nei ki a koe, e te Atua.

2 E hiainu ana toku wairua ki te Atua, ki te Atua ora: ahea ahau tae atu ai, puta atu ai ki te aroaro o te Atua?

3 Ko oku roimata taku kai i te ao, i te po, i a ratou e mea tonu mai nei ki a au, Kei hea tou Atua?

4 Ka mahara ahau ki enei mea, me te wai toku ngakau e maringa ana i roto i a au: i haere hoki ahau i roto i te huihui, i haere tahi matou ki te whare o te Atua, me te reo o te hari, o te whakamoemiti, me te huihui e mea hakari ana.

5 He aha koe i piko iho ai, e toku wai-

Digitized by Google

rua? i ohorere ai hoki i roto i a au? tumanako atu ki te Atua; tera ano ahau e whakawhetai atu ki a ia, mo te whakaoranga a tona mata.

6 E toku Atua, e piko iho ana toku wairua i roto i ahau: koia ahau ka mahara ai ki a koe i te whenua o Horano, o nga Heremoni, i Maunga Mitara.

7 Rarā ana tetahi rire ki tetahi rire i te harurutanga o au awhiowhio wai: tika ana au ngaru katoa me au tuatea i runga i a au.

8 *Ahakoa ra* e whakahaua mai ano e Ihowa tona atawhai i te ʻawatea; a he waiata taku ki a ia i te po, he inoi ki te Atua o taku ora.

9 Ka mea atu ahau ki te Atua, E toku kohatu, He aha koe i wareware ai ki a au? he aha ahau ka haere pouri ai i te tukinotanga a te hoa riri?

10 Ano he hoari i roto i oku wheua te tawainga a oku hoa riri: i a ratou e mea mai nei ki a au i nga ra katoa, Kei hea tou Atua?

11 He aha koe i piko iho ai, e toku wairua? he aha hoki koe i ohorere ai i roto i a au? tumanako atu ki te Atua: tera ano ahau e whakawhetai atu ki a ia, ko ia nei te ora o toku mata, me toku Atua.

WAIATA 43.

E TE Atua, whakaritea taku whakawa, whakatikaia aku korero ki te iwi atua-kore: whakaorangia ahau i te tangata tinihanga e mahi nei i te hē.

2 Ko koe hoki te Atua o toku kaha: he aha ahau ka pangā nei e koe? he aha ahau ka haere pouri ai i te tukinotanga a te hoa riri?

3 Tonoa mai e koe to mārama me to pono hei arahi i a au; hei kawe i a au ki tou maunga tapu, ki o tapenakara.

4 A ka haere ahau ki te aata o te Atua, ki te Atua, ki taku hari nui: ae, ka whakamoemiti atu ahau ki a koe, e te Atua, e taku Atua, i runga i te hāpa.

5 He aha koe i piko iho ai, e toku wairua? he aha hoki koe i ohorere ai i roto i a au? tumanako atu ki te Atua: tera ano ahau e whakawhetai atu ki a ia, ko ia nei te ora o toku mata, me toku Atua.

WAIATA 44.

Ki te tino kai whakatangi, ma nga tamariki a Koraha. He Makiri.

E TE Atua, kua rongo o matou taringa, kua korerotia mai ki a matou e o matou mātua, nga mahi i mahia e koe i o ratou ra, i nga ra o mua.

2 To pananga i nga tauiwi ki tou ringaringa, to whakatokanga hoki i a ratou, to whakawhiunga i te iwi, me to peinga i a ratou.

3 Ehara hoki i te mea, na ta ratou hoari i whiwhi ai ratou ki te whenua, ehara to ratou tākakau i te mea i ora ai ratou: engari na tou ringaringa matau, na tou tākakau hoki, na te māramatanga ano hoki o tou mata, he pai hoki nou ki a ratou.

4 E te Atua, ko koe toku Kingi: whakahaua mai he whakaoranga mo Hakopa.

5 Māu ka turaki ai matou i o matou hoa riri; ma tou ingoa ka takahia iho ai e matou te hunga e whakatika mai ana ki a matou.

6 E kore hoki ahau e whakawhirinaki atu ki taku kopere: e kore ano hoki taku hoari e whakaora i a au.

7 Nau hoki matou i whakaora i o matou hoa riri: nau ano i whakama ai te hunga i kino mai ki a matou.

8 Ko te Atua ta matou e whakamanamana atu ai i te roa o te ra: ka whakamoemiti atu ano matou ki tou ingoa ake ake ake. Hera.

9 Otira kua pangā nei matou e koe, kua meinga kia whakama: kahore hoki koe kia haere tahi atu me a matou taua.

10 Kua meinga matou kia hoki whakamuri mai i te hoa riri; kei te pahua ano i etahi ma ratou te hunga e kino mai ana ki a matou.

11 Kua hoatu matou e koe ano he hipi e kainga ana: kua whakamararatia hoki matou ki roto ki nga tauiwi.

12 E hokona ana e koe tou iwi, a hore he utu: kahore ano hoki koe e whai rawa i te utu mo ratou.

13 E meinga ana matou e koe hei tawainga ma o matou hoa kāinga; hei whakahaweatanga, hei whakakatanga mai ma te hunga i tetahi taha, i tetahi taha o matou.

14 E meinga ana matou hei whakatauki ma nga tauiwi; hei rūrūnga mātenga ma nga iwi.

15 Kei mua tonu i a au toku numinumitanga; kua taupokina ahau e te whakama o toku mata;

16 I te reo o te kai tawai, o te kai kohukohu; i te hoa riri, me te kai rapu utu.

17 Kua pa katoa tenei ki a matou; ahakoa ra kahore ano matou i wareware ki a koe, kihai ano hoki i teka ki to kawenata.

Digitized by Google

18 Kahore o matou ngakau i tahuri whakamuri; kihai ano hoki o matou hikoinga i peka atu i to ara;
19 I to matou marunga i a koe i te wahi o nga tarakona; a taupoki rawa ki te atarangi o te mate.
20 Mehemea kua wareware matou ki te ingoa o to matou Atua, kua whakamārokia ranei o matou ringaringa ki te atua ke;
21 E kore ranei tenei e ata tirohia mai e te Atua? e matau ana hoki ia ki nga mea ngaro o te ngakau.
22 Mou nei hoki matou i patua ai i te ra roa nei: kiia iho matou, He hipi e patua ana.
23 E ara, he aha koe ka moe ai, e te Ariki? whakatika, kaua matou e pangā tonutia.
24 He aha koe ka huna ai i tou mata? ka wareware ai ki ta matou tangihanga, ki to matou tukinotanga?
25 Kua piko nei hoki o matou wairua ki raro ki te puehu; piri rawa o matou kopu ki te whenua.
26 E ara, hei awhina mai i a matou; kia mahara ki tou aroha, a hokoa matou.

WAIATA 45.

Ki te tino kai whakatangi. He Hohanimi ma nga tamariki a Koraha. He Makiri, he waiata aroha.

E PUPUKE ake ana te mea pai i roto i toku ngakau: ka korerotia e ahau aku i tito ai mo te kingi: he pene toku arero na te kai tuhituhi hohoro.
2 Engari koe e ataahua ana i nga tamariki a te tangata: kua ringihia ou ngutu ki te ahuareka, no reira i manaakitia ai koe e te Atua ake ake ake.
3 Whitikiria to hoari ki to huwha, e te Nui-rawa, to kororia me to honore.
4 Aratakina hoki to hoiho i runga i to honore, i runga i te kaha, hei mea hoki mo te pono, mo te mahaki, mo te tika, a ma to ringaringa matau koe e whakaako ki nga mea whakamataku.
5 E koi ana au pere ki nga ngakau o nga hoa riri o te kingi: a ka hinga nga iwi ki raro i a koe.
6 E pumau ana, e te Atua, tou torona ake ake: he hepeta tika te hepeta o tou kingitanga.
7 E arohaina ana e koe te tika, a e kinongia ana te hara: no reira, nui atu i to ou hoa te whakawahinga a te Atua, a tou Atua i a koe ki te hinu o te hari.
8 He maira kau ou kakahu, he aroa, he kahia i roto i nga whare rei, na ena koe i koa ai.
9 Kei roto i au wahine honore nga tamahine kingi; kei to ringaringa matau te kuini e tu ana, he mea whakakakahu ki te koura o Opira.
10 Whakarongo, e ko, titiro atu hoki, tahuri iho to taringa: a kia wareware koe ki to iwi, ki te whare ano hoki o to pāpā.
11 Penei ka matenuitia e te kingi tou ataahua: ko ia hoki tou Ariki; a me koropiko koe ki a ia.
12 A ko reira ano te tamahine o Taira me te ohaohatanga: ka whai ano nga tangata taonga o te iwi kia manakohia e koe.
13 Kei roto te tamahine o te kingi he kororia kau, he mea whakairo ki te koura tona kakahu.
14 He mea whakapaipai ki te ngira tona kakahu e kawea mai ai ia ki te kingi: ka arahina mai ki a koe nga wahina ona takahoa e whai ana i a ia.
15 Ka kawea mai ratou me te hari me te koa, ka tomo atu ratou ki te whare o te kingi.
16 Ko o tamariki hei whakakapi mo o mātua: a ka meinga ratou e koe hei kawana mo te whenua katoa.
17 Ka meinga e ahau tou ingoa kia maharatia e nga whakatupuranga katoa: ma reira ano hoki koe ka whakamoemititia ai e nga iwi a ake ake.

WAIATA 46.

Ki te tino kai whakatangi, ma nga tama a Koraha. He waiata Aramoto.

KO te Atua to tatou piringa me to tatou kaha; he kai awhina e tino tata ana i nga wa o te he.
2 No reira kore ake to tatou wehi, ahakoa nekehia te whenua, ahakoa kahakina nga maunga ki waenga moana.
3 *Ahakoa* rarā, taupatupatu noa ona wai, *ahakoa* wiri nga maunga i tona huamotanga. Hera.
4 Tenei te awa, ko ona manga hei whakahari i te pa o te Atua, i te wahi tapu o nga tapenakara o te Rungarawa.
5 Kei waenganui ona te Atua, e kore ia e whakakorikoria: ma te Atua ia e awhina i te putanga mai ano o te ata.
6 I nana nga tauiwi, i whakakorikoria nga rangatiratanga; puaki ana tona reo, rewa ana te whenua.

Digitized by Google

7 Kei a tatou a Ihowa o nga mano, ko te Atua o Hakopa to tatou piringa. Hera.

8 Haere mai, tirohia nga mahi a Ihowa, nga whakangaromanga i whakaputaina e ia ki te whenua.

9 E whakamutua ana e ia nga whainga a te pito ra ano o te whenua: whati ana i a ia te kopere, poro pu te tao, tahuna ake e ia te hariata ki te kapura.

10 Kia ata noho, a kia matau ko ahau ano te Atua; e whakanuia ahau i waenganui i nga tauiwi, e whakanuia ahau i te whenua.

11 Kei a tatou a Ihowa o nga mano: ko te Atua o Hakopa to tatou piringa. Hera.

WAIATA 47.

Ki te tino kai whakatangi. He himene ma nga tama a Koraha.

PAKIA o koutou ringa, e nga iwi katoa: hamama atu ki te Atua, kia hari te reo.

2 No te mea he wehi a Ihowa o runga rawa, he Kingi nui no te whenua katoa.

3 Nana i riro mai ai nga iwi ki raro i a tatou, me nga tautāngata ki raro ki o tatou waewae.

4 Nana i whiriwhiri to tatou nohoanga mo tatou, te mea pai rawa o Hakopa, o tana i aroha ai. Hera.

5 Kua kake atu te Atua i roto i te hamamatanga, a Ihowa i roto i te tangi o te tētere.

6 Himene atu ki te Atua, himene atu; himene atu ki to tatou Kingi, himene atu.

7 Ko te Atua hoki te Kingi o te whenua katoa: himene atu i runga i te mohio.

8 Ko te Atua te kingi o nga tauiwi: e noho ana te Atua i runga i te torona o tona tapu.

9 Kua huihui mai nga rangatira o nga iwi, o te iwi o te Atua o Aperahama: na te Atua hoki nga whakangungu rakau o te whenua; kua whakanuia rawatia ia.

WAIATA 48.

He waiata, he himene ma nga tama a Koraha.

E NUI ana a Ihowa, kia nui hoki te whakamoemiti ki a ia i te pa o to tatou Atua, i te maunga o tona tapu.

2 He turanga ataahua a Maunga Hiona, ko ta te ao katoa e koa ai: kei te taha ki te nota te pa o te Kingi nui.

3 E matauria ana te Atua i roto i ona whare papai hei piringa.

4 Na, huihui tahi mai ana nga kingi, haere tahi atu ana ratou.

5 I kite ratou, miharo iho; rarureru ana, hohoro tonu atu.

6 Pa ana te wehi ki a ratou i reira, te mamae, ano he wahine e whanau ana.

7 E wahia ana e koe nga kaipuke o Tarahihi ki te hau ita.

8 Rite tonu ki ta matou i rongo ai, ta matou i kite ai i roto i te pa o Ihowa o nga mano, i te pa o to tatou Atua: ma te Atua e whakapumau ake ake. Hera.

9 I whakaaroaro matou ki tou atawhai, e te Atua, i waenganui o tou temepara.

10 E te Atua, rite tahi ki tou ingoa te whakamoemiti mou, tae noa atu ki nga pito o te whenua: kī tonu tou ringaringa matau i te tika.

11 Kia hari a maunga Hiona, kia koa nga tamahine a Hura i au whakaritenga whakawa.

12 Taiawhiotia a Hiona, haere, a kopiko noa mai: tāua ona pourewa.

13 Maharatia ona pekerangi, tirohia iho ona whare papai; hei korerotanga ma koutou ki anei ake whakatupuranga.

14 Ko tenei Atua hoki te Atua mo tatou ake ake ake: ko ia hei kai arahi i a tatou, a mate noa.

WAIATA 49.

Ki te tino kai whakatangi. He himene ma nga tama a Koraha.

WHAKARONGO ki tenei, e nga iwi katoa: tahuri mai o koutou taringa, e nga tangata katoa o te ao.

2 E nga tangata iti, ratou tahi ko nga tangata rahi, e te tangata taonga raua ko te rawa-kore.

3 Ka whakapuakina atu he matauranga e toku mangai: a he ata ngarahu te whakaaro a toku ngakau.

4 Ka whakatitaha atu ahau i toku taringa ki te kupu whakarite; ka puaki taku pepeha i runga i te hāpa.

5 Kia wehi au ki te aha i nga ra o te kino, ina karapotia ahau e te kino o aku kai turaki?

Digitized by Google

6 Te hunga e whakawhirinaki ana ki o ratou taonga, e whakamanamana ana ki te nui o o ratou rawa;

7 E kore tetahi o ratou e ahei te hoko i tana teina, te hoatu ranei i tetahi utu mona ki te Atua;

8 (He nui hoki te utu mo o ratou wairua, a me whakarere atu ake ake ake;)

9 Kia ora tonu ai ia ake ake: kia kaua e kite i te pirau.

10 E kite ana hoki ia e matemate ana nga tangata whakaaro nui, e ngaro ngatahi ana te poaihu me te whakaaro-kore, a mahue iho o ratou taonga ki etahi atu.

11 Ki ta ratou whakaaro puku, tera e pumau tonu o ratou whare, me o ratou nohoanga, ki nga whakatupuranga katoa: huaina iho ana o ratou whenua ki o ratou ingoa.

12 Heoi kahore e pumau tonu te tangata e whakahonoretia ana: tona rite kei nga kararehe e matemate nei.

13 Ko to ratou nei poauautanga to ratou ara: heoi e whakapai ana to ratou uri ki ā ratou korero. Hera.

14 E whakatakotoria ana ratou ki te rua tupapaku, ano he hipi; ko te mate hei hepara mo ratou, a hei rangatira te hunga tika mo ratou i te ata; ka memeha ano to ratou ataahuatanga; ko te rua hei whare mo ratou.

15 Ma te Atua ia toku wairua e hoko mai i roto i te rua: ko ia hoki hei tukunga atu moku. Hera.

16 Kaua koe e wehi ua whai taonga te tangata, ina nui haere te kororia o tana whare;

17 Kahore hoki ana mea e mau atu ai ia ina mate; e kore tona kororia e heke atu i muri i a ia.

18 He aha ia tē whakapai noa ai i tona wairua i a ia e ora ana? a ka whakamoemititia koe, ua pai au mahi ki a koe ano.

19 Ka haere atu ia ki te whakatupuranga o ona tupuna: e kore ratou e kite i te māramatanga ake ake.

20 Te tangata e whakahonoretia ana, a kahore e whai whakaaro, kei nga kararehe matemate tona rite.

WAIATA 50.

He himene na Ahapa.

KUA puaki te kupu a te Atua kaha, a Ihowa, a karangatia ana e ia te whenua i te putanga mai o te ra, tae noa atu ano ki tona torengitanga.

2 Kua tiaho mai te Atua i roto i Hiona, i te tino o te ataahuatanga.

3 Ka haere mai to tatou Atua, e kore ano e wahangu: ka kai te kapura i tona aroaro, a ka hukerikeri te awha ki tetahi taha ona, ki tetahi taha.

4 Ka karangatia e ia nga rangi i runga, me te whenua hoki, ki te whakaritenga whakawa mo tona iwi.

5 Huihuia mai ki a au toku hunga tapu, te hunga i whakarite kawenata ki a au i runga i te patunga tapu.

6 A ma nga rangi e whakakite tona tika: ko te Atua ake nei hoki te kai whakariterite whakawa. Hera.

7 Whakarongo, e aku tangata, a ka korero atu ahau, e Iharaira, a ka whakaatu atu ahau ki a koe; Ko ahau te Atua, ko tou Atua.

8 E kore ahau e riri atu ki a koe mo au patunga tapu, mo au tahunga tinana ranei, kia meatia tonutia ki toku aroaro.

9 E kore ahau e tango i tetahi puru i roto i to whare, i etahi koati toa i roto i o taiepa.

10 Naku nei hoki nga kirehe katoa o te ngahere, nga kararehe i runga i te mano o nga pukepuke.

11 E matau ana ahau ki nga manu katoa o nga maunga; naku ano nga kirehe o te parae.

12 Me he mate hiakai toku, e kore ahau e korero atu ki a koe: noku nei hoki te ao, me ona tini mea.

13 E kai koia ahau i nga kikokiko o nga puru? e inu ranei i nga toto o nga koati?

14 Ko te whakawhetai hei patunga tapu mau ki te Atua; whakamanā hoki au kupu taurangi ki a te Rungarawa.

15 A karanga mai ki a au i te ra o te he: maku koe e whakaora, a ka whakakororiatia ahau e koe.

16 Ki te tangata hara ia ka mea te Atua; He aha mau te whakapuaki i aku tikanga, te whakahua ranei i taku kawenata e tou mangai?

17 Kua kino nei hoki koe kia akona, a e akiri ana i aku kupu ki muri i a koe.

18 I to kitenga i te tahae, na whakaae ana koe ki a ia; a whai tahi ana me te hunga puremu.

19 Kua tukua e koe to mangai ki te kino; a e tito hianga ana to arero.

20 Noho ana koe, a korerotia kinotia ana e koe to teina: ngauatuaratia ana e koe te tamaiti a to whaea.

21 Ko āu mahi enei, a wahangu tonu

Digitized by Google

ahau; i mea koe he pena pu ahau me koe: ka riria koe e ahau, ka whakarangitia ano aua mea ki to aroaro.

22 Na, whakaaroa tenei, e te hunga kua wareware ki te Atua; kei haehaea e ahau, a kahore he kai whakaora.

23 Ko te whakamoemiti te patunga tapu e whai kororia ai ahau: a ka whakakitea e ahau te whakaoranga a te Atua ki te tangata e tika ana tana whakahaere.

WAIATA 51.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri, i te taenga atu o Natana poropiti ki a ia, mo tona haerenga ki a Pate-hepa.

TOHUNGIA ahau, e te Atua, kia rite ki tou atawhai: kia rite ki tou aroha nui te murunga o oku hara.

2 Horoia rawatia taku kino: kia ma hoki toku hara.

3 E whaki ana hoki ahau i aku mahi tutu: kei toku aroaro tonu toku hara.

4 He hara ki a koe, ki a koe anake, toku; i meatia ano tenei hē ki tou aroaro; i tika ai koe i to korerotanga, i ma ai hoki i to whakaritenga whakawa.

5 Na, i whakaahuatia ahau i roto i te kino, i runga ano i te hara toku whakahaputanga ki roto ki toku whaea.

6 Na, ko tau e matenui ai ko te pono i nga wahi o roto, a ka whakaakona oku wahi ngaro e koe ki te whakaaro nui.

7 Purea ahau ki te hihopa, a ka ma ahau; horoia ahau, a ka ma ke atu i te hukarere.

8 Kia rongo ahau i te hari, i te koa, a ka whakamanamana nga iwi i whatiia nei e koe.

9 Hunā tou mata ki oku hara; a murua katoatia aku kino.

10 Hangā, e te Atua, he ngakau ma ki roto ki a au: whakahoutia hoki ki roto ki a au he wairua tika.

11 Kaua ahau e makā atu i tou aroaro; kaua hoki tou wairua tapu e tangohia i a au.

12 Whakahokia mai ki a au te hari o tau whakaoranga: tautokona ake hoki ahau ki tou wairua kakama.

13 *Ko reira* ahau whakaako ai i ou ara ki te hunga tutu; a ka tahuri mai te hunga hara ki a koe.

14 Whakaorangia ahau i te hara toto, e te Atua, e te Atua o toku whakaoranga, a ka waiatatia āu mahi tika e toku arero.

15 Whakatuwheratia oku ngutu, e te Ariki; a ka puaki i toku mangai te whakamoemiti ki a koe.

16 Kahore nei hoki koe e aro ki te patunga tapu; penei kua hoatu e ahau, kahore koe e whakaahuareka ki te tahunga tinana.

17 Nga patunga tapu ma te Atua he wairua maru: e kore koe e whakahawea e te Atua, ki te ngakau maru, ki te ngakau iro.

18 Kia pai tau e mea ai, kia manako hoki koe, ki Hiona: hangā nga taiepa o Hiruharama.

19 Ko reira koe pai ai ki nga patunga tapa o te tika, ki nga tahunga tinana, he mea whakaeke katoa: ko reira ratou whakaeke ai i nga puru ki runga ki to aata.

WAIATA 52.

Ki te tino kai whakatangi. He Makari; na Rawiri, i a Roeke Eromi i haere atu, i whakaatu ki a Haora, i mea ki a ia, Kua tae a Rawiri ki te whare o Ahimereke.

HE aha koe ka whakapakari ai ki te kino, e te tangata nui? e pumau tonu ana te atawhai o te Atua.

2 E whakatakoto ana to arero i nga mea nanakia, e mahi hianga ana, ano he heu koi.

3 E arohaina rawatia ana e koe te kino i te pai, te teka i te korero tika. Hera.

4 E te arero hianga, e arohaina ana e koe nga kupu horomiti katoa.

5 Ka wawahi ano hoki te Atua i a koe ake tonu atu; ka tangohia atu koe e ia, ka takiritia atu i tou nohoanga, ka hutia atu hoki koe i te whenua o te ora. Hera.

6 E kite hoki te hunga tika, a ka wehi; ka kata hoki ki a ia.

7 Nene, te tangata kihai nei i waiho e ia te Atua hei kaha mona; heoi, whakawhirinaki ana ia ki te tini o ana taonga, whakapakari ana i runga i tana mahi kino.

8 Ko au ia e rite ana ki te oriwa matomato i roto i te whare o te Atua: ka whakawhirinaki ahau ki te mahi tohu a te Atua, ake ake ake.

9 Ka whakamoemiti tonu ahau ki a koe, nau hoki tenei i mea: ka tumanako atu ano ki tou ingoa; he mea pai hoki ki te aroaro o to hunga tapu.

Digitized by Google

WAIATA 53.

Ki te tino kai whakatangi Maharata. He Makiri, Na Rawiri.

E MEA ana te wairangi i roto i tona ngakau, Kahore he Atua. Kua pirau ratou, he kino whakahouhou ta ratou mahi; kahore tetahi e mahi ana i te pai.

2 I titiro iho te Atua i te rangi ki nga tamariki a te tangata, kia kite me kahore tetahi e mahara ana, e rapu ana i te Atua.

3 Kua hoki ki muri katoa ratou, kua pirau tahi: kahore tetahi e mahi ana i te pai, kahore kia kotahi.

4 E kore ranei e mohio nga kai mahi o te kino? e kai nei i taku iwi, me te mea e kai taro ana; kahore e karanga ki te Atua.

5 Wehi noa iho ratou i reira, i te wahi kahore he wehi, no te mea kua titaritaria e te Atua nga iwi o te tangata i whakapaea ai koe: kua whakama ratou i a koe; no te mea kua whakahaweatia ratou e te Atua.

6 Aue, me i puta mai te whakaoranga o Iharaira i Hiona! ka whakahokia mai e te Atua tona iwi e whakaponongatia nei, ka whakamanamana a Hakopa, ka hari a Iharaira.

WAIATA 54.

Ki te tino kai whakatangi Nekinoto. He Makiri, na Rawiri i te haerenga mai o nga Tepimi ki a Haora, kī ai, He teka ianei kei a matou a Rawiri e piri ana?

E TE Atua, kia whakaorangia ahau e tou ingoa; kia whakaritea hoki toku whakawakanga e tou kaha.

2 E te Atua, whakarongo mai ki taku inoi, tahuri mai tou taringa ki nga kupu a toku mangai.

3 No te mea kua whakatika mai nga tangata iwi ke ki a au, a e whaia ana ahau kia whakamatea e te hunga tukino, kihai i waiho e ratou te Atua ki to ratou aroaro. Hera.

4 Tenei te Atua hei kai awhina moku; kei roto te Ariki i te hunga e tautoko ake ana i toku wairua.

5 Mana e utu te kino a oku hoa riri: hunā ratou, he pono nei hoki koe.

6 Ka kakama ahau ki te mea patunga tapu ki a koe, ka whakamoemiti atu ki tou ingoa, e Ihowa: he mea pai hoki.

7 Kua whakaorangia hoki ahau e ia i roto i nga he katoa: a kua titiro toku kanohi ki oku hoa riri.

WAIATA 55.

Ki te tino kai whakatangi Nekinoto. He Makiri, na Rawiri.

E TE Atua, tahuri mai tou taringa ki taku inoi: kei whakangaro atu koe, ina tangi atu ahau.

2 Anga mai ki a au, whakahokia mai hoki he kupu ki a au: pokaikaha noa iho ahau i a au e tangi nei, e hamama nei;

3 I te reo hoki o te hoa riri, i te tukinotanga a te tangata kino: no te mea e utaina ana e ratou te hara ki runga ki a au, a e kino ana ki a au, e riri ana.

4 Mamae pu toku ngakau i roto i a au: kua taka ki runga ki a au nga wehi whakamate.

5 Kua pa ki a au te mataku me te wiri: a ngaro iho ahau i te ihiihi.

6 Na, ko taku meatanga atu, Aue, tē whai pakau ahau me he kukupa; penei ka rere atu ahau, a ka whai okiokinga.

7 Katahi au ka rere atu ki tawhiti; a noho rawa atu i te koraha. Hera.

8 Ka hohoro taku rere atu i te hau, i te awha.

9 Whakangaromia, e te Ariki, wehea o ratou arero; kua kitea hoki e ahau te tukinotanga, me te tutu o roto o te pa.

10 Haereere ana ratou i te ao, i te po, i runga i ona taiepa, a tawhio noa: he kino kei roto, he tangi hoki.

11 He hara kei waenganui ona: kahore ona ara e mahue i te tinihanga, i te hianga.

12 Ehara hoki i te hoa riri nana ahau i tawai; penei e taea e ahau te whakaririka: ehara hoki i te hoa whawhai noku i whakakake mai ki a au; penei kua piri atu ahau, kei kitea e ia.

13 Nau ia, na te tangata i rite ki a au, na toku takahoa, na taku i mohio ai.

14 Ahuareka tonu ta taua korerorero; haere tahi ana hoki taua i roto i te ropu ki te whare o te Atua.

15 Kia mau ratou i te mate, kia heke ora atu ki te rua tupapaku: he hara hoki kei o ratou nohoanga, kei waenganui i a ratou.

16 Ko ahau, ka karanga atu ahau

Digitized by Google

ki te Atua: a ma Ihowa ahau e whakaora.

17 I te ahiahi, i te ata, i te poutumarotanga hoki, ka inoi ahau, ka tangi atu hoki: a ka whakarongo mai ia ki toku reo.

18 Whakaorangia mai ana e ia toku wairua ki runga ki te rangimarie; i a au e whakaekea ana: he tokomaha hoki oku hoa.

19 Ka whakarongo mai te Atua, no tua iho nei tana nohoanga, a ka whakawhiu i a ratou. Hera. Kahore o ratou whakawhitiwhitinga, koia ratou tē wehi ai i te Atua.

20 Kua totoro atu ona ringa ki te hunga kua mau nei ta ratou rongo ki a ia; kua whakatakā e ia tana kawenata.

21 Maeneene atu tona mangai i te pata, he whawhai ia kei roto i tona ngakau: ngawari atu āna kupu i te hinu, kaore, he hoari kua oti te unu.

22 Makā atu ki runga ki a Ihowa to pikaunga, a mana koe e whakau ake: e kore e tukua e ia te hunga tika kia whakangaueuetia ake ake.

23 Māu ia ratou e mea, e te Atua, kia heke iho ki te poka o te mate: e kore nga tangata toto, nga tangata hianga e tutuki ki te hawhe o o ratou ra; ko au ia ka whakawhirinaki atu ki a koe.

WAIATA 56.

Ki te tino kai whakatangi Ionata-eremerekokime. Na Rawiri. He Mikitama, i a ia ka mau i nga Pirihitini ki Kata.

TOHUNGIA ahau e te Atua, ka horomia hoki ahau e te tangata: e tukino ana ia ki a au i tenei ra, i tenei ra, i a ia e ngangare tonu nei.

2 E whai ana oku hoa riri i tenei ra, i tenei ra, kia horomia au; he tokomaha nei hoki, e te Rungarawa, e whawhai mai ana ki a au.

3 Ka whakawhirinaki atu ahau ki a koe i te wa e mataku ai ahau.

4 Ka whakamoemiti au ki te Atua ki tana kupu: e whakawhirinaki atu ana ahau ki te Atua, e kore ahau e wehi ki ta te kikokiko e mea ai ki a āu.

5 E whakariroia ketia ana e ratou aku kupu i nga ra katoa; heoi ano ta ratou e whakaaro ai ko te kino moku.

6 E huihui ana ratou, e piri ana: e titiro matatau ana ratou ki aku hikoinga, i a ratou e whanga nei kia patua ahau.

7 Ma te hara koia ratou ka mawhiti ai? kia riri koe, e te Atua, whakatakā iho hoki nga iwi.

8 E tāua ana e koe oku kopikopikotanga: rongoatia oku roimata ki roto ki to ipu: kahore ianei ena mea i to pukapuka?

9 I te wa e tangi atu ai ahau ka whakahokia ki muri oku hoa riri: ka matau ahau ki tenei; no te mea kei a au te Atua.

10 Ma te Atua ahau ka whakamoemiti ai ki *tana* kupu; ma Ihowa ahau ka whakamoemiti ai ki *tana* kupu.

11 E whakawhirinaki atu ana ahau ki te Atua: e kore ahau e wehi ki ta te tangata e mea ai ki a au.

12 Kei a au nga kupu taurangi ki a koe, e te Atua: me tuku atu e ahau nga whakamoemiti ki a koe.

13 Nau hoki taku wairua i whakaora kei mate: e kore ianei *koe e whakau* i oku waewae kei paheke, kia haere ai ahau i te aroaro o te Atua i roto i te māramatanga o te hunga ora?

WAIATA 57.

Ki te tino kai whakatangi, ko Ara-takiti. He Mikitama. Na Rawiri, i tona rerenga i a Haora i a ia nei i roto i te ana.

TOHUNGIA ahau, e te Atua, tohungia ahau, e whakawhirinaki ana hoki toku wairua ki a koe: ae, ka piri ahau ki raro ki te taumarumarutanga o ou pakau, kia pahemo ra ano *enei* mate.

2 Ka karanga atu ahau ki te Atua o runga rawa, ki te Atua e oti ai aku mea katoa.

3 Ka ungā mai e ia he kai whakaora moku i runga i te rangi; ka whakahēngia e ia te tangata e mea ana kia horomia ahau.' Ka ungā mai e te Atua tana mahi tohu me tana pono.

4 Kei waenganui toku wairua i nga raiona: e takoto ana ahau i waenganui i te hunga e whakakapura ana; i nga tama hoki a te tangata, he tao nei o ratou niho, he pere, a he hoari koi o ratou arero.

5 Kia whakanuia koe, e te Atua, ki runga ake i nga rangi: hei runga atu i te whenua katoa tou kororia.

6 Kua whakatakotoria e ratou he kupenga mo oku takahanga, kua piko iho toku wairua: kua keria e ratou he poka

Digitized by Google

ki toku aroaro, a taka iho ko ratou ano ki roto. Hera.

7 Pumau tonu toku ngakau, e te Atua, pumau tonu toku ngakau: ka waiata ahau, ka himene atu.

8 E ara, e toku kororia; e ara, e te hatere me te hāpa: ka ara wawe ano ahau.

9 Ka whakamoemiti ahau ki a koe, e te Ariki, i waenganui i te iwi; ka himene atu ki a koe i waenganui i nga tauiwi.

10 E nui ana hoki tau mahi tohu, a tutuki noa ki nga rangi, me to pono a tutuki noa ki nga kapua.

11 Kia whakanuia koe e te Atua, ki runga atu i nga rangi: hei runga atu i te whenua katoa tou kororia.

WAIATA 58.

Ki te tino kai whakatangi, ko Ara-takiti.
He Mikitama. Na Rawiri.

HE korero pono ano ranei ta koutou e te whakaminenga? e tika ana ranei ta koutou whakarite whakawa, e nga tamariki a te tangata?

2 He pono, e mahia ana e koutou te hara i roto i te ngakau, e paunatia ana e koutou te tutū a o koutou ringaringa i runga i te whenua.

3 Ka whakatangatakētia te hunga hara no te kopu mai ano; whanau kau mai ratou kua kotiti ke, kua korero teka.

4 E rite ana ta ratou riri ki te riri a te nakahi, e rite ana ki te neke turi e puru nei i tona taringa;

5 E kore nei e whakarongo ki te reo o te kai whakawai, ahakoa tino matau ia ki te whakawai.

6 Whatiia, e te Atua, o ratou niho i roto i o ratou mangai: kowhakia, e Ihowa, nga niho nunui o nga kuao raiona.

7 Kia mimiti ratou, ano he wai e heke atu ana: ka whakatikaia ana pere, kia rite ki te mea kua poutoa.

8 Kia whakakahoretia ratou, ano he ngata e memeha nei: kia rite ratou ki te mea mate roto a te wahine, kaua ano ratou e kite i te ra.

9 E kore e tukua kia rongo a koutou kohua i nga tataramoa: ka kahakina ratou e ia i roto i te awhiowhio, te mea kaiota, te mea e wera ana.

10 Ka hari te tangata tika ua kite ia i te utu: ka horoia e ia ona waewae ki nga toto o te tangata hara.

11 A ka mea te tangata, Koia rawa ano, ka whai utu te tangata tika: ina he Atua ano tenei e whakarite whakawa ana mo te whenua.

WAIATA 59.

Ki te tino kai whakatangi, ko Ara-takiti.
He Mikitama, na Rawiri, i a Haora i tono tangata atu ra, a tiakina ana e ratou te whare hei whakamate mona.

WHAKAORANGIA ahau, e toku Atua, i oku hoa riri: araia atu i a au te hunga e whakatika mai ana ki a au.

2 Whakaorangia ahau i nga kai mahi i te kino: kia ora ahau i te hunga toto.

3 Kei te whanga nei hoki ratou kia patua ahau: e whakamine mai ana te hunga kaha ki te whawhai ki a au; kahore nei ano oku tutū, kahore oku hara, e Ihowa.

4 Hore *aku* kino, oma ana ratou, kei te takataka: e ara hei awhina moku, titiro mai hoki.

5 Ae ra, maranga, e Ihowa, e te Atua o nga mano, e te Atua o Iharaira, tirohia iho nga tauiwi katoa: kaua e tohungia tetahi o nga kai mahi i te kino. Hera.

6 Hoki ana ratou i te ahiahi: kei te tau, ano he kuri, taiawhiotia ana e ratou te pa.

7 Nana kei te kupa o ratou mangai, he hoari kei o ratou ngutu: ki ta ratou, ko wai hei whakarongo mai?

8 Tāu ia, e Ihowa, he kata ki a ratou: hei tawainga mau nga tauiwi katoa.

9 E toku kaha, ka tatari atu ahau ki a koe: ko te Atua hoki toku pa.

10 Kei mua i a au toku Atua aroha: ma te Atua ahau ka titiro ai ki oku hoa riri.

11 Kaua ratou e whakamatea, kei wareware oku tangata: kia whakamararatia ratou e tou kaha; whakatakā iho ratou, e te Ariki, e to matou whakangungu rakau.

12 Utua te hara o to ratou mangai, nga kupu a o ratou ngutu, kia hopukia hoki ratou i runga i to ratou whakakake, hei utu ano mo te kanga hoki, mo nga mea teka e korero nei ratou.

13 Whakamotitia ratou i runga i te riri, kia kahore ai ratou: a kia matau ratou ko te Atua te Kawana o Hakopa puta noa ki nga pito o te whenua. Hera.

14 Hoki ana ratou i te ahiahi: kei te tau, ano he kuri, taiawhiotia ana e ratou te pa.

15 Kia kopikopiko noa ratou ki te rapu

Digitized by Google

kai: a, te korenga e makona ngengere tonu iho.

16 Ko ahau ia ka waiatatia e ahau tou kaha; ae, i te ata ka hamamatia e ahau tau mahi tohu: ko koe hoki toku pa, me *toku* piringa i te ra o taku pouritanga.

17 Ka himene atu ahau ki a koe, e toku kaha: ko te Atua nei hoki toku pa, toku Atua aroha.

WAIATA 60.

Ki te tino kai whakatangi. He mea Huhana-erutu. He Mikitama, na Rawiri, hei whakaako. No tana whawhaitanga ki Mehopotamia, ki nga Hiriani ano o Topa. Na, hoki ana a Ioapa, a patua ana e ia a Eroma ki te raorao tote, kotahi tekau ma rua nga mano.

E TE Atua, kua pangā matou e koe, kua oti matou te whakamarara e koe, kua riri koe; tahuri mai ano ki a matou.

2 Wiri ana te whenua i a koe; kua ngatata i a koe: whakakapia ona wahi pakaru; e ru ana hoki.

3 He mea pakeke kua whakakitea mai e koe ki to iwi, kua oti matou te whakainu e koe ki te waina e wiri ai.

4 Kua homai e koe he kara ki te hunga e wehi ana i a koe: kia whakakitea hei mea mo te pono; Hera.

5 Hei mea e mawhiti ai tau e aroha ai: whakaorangia ki tou ringaringa matau, whakahokia mai hoki he kupu ki ahau.

6 Kua korero te Atua i runga i tona tapu; ka hari ahau, ka kotikoti i Hekeme, ka roherohe hoki i Raorao Hukoto.

7 Noku Kireara, noku ano a Manahe, ko Eperaima ano hoki te kaha o toku mātenga; ko Hura taku kai whakatakoto ture;

8 Ko Moapa toku oko horoi; ka makā e au taku hu ki runga ki Eroma: e Pirihitia, kia whakamanamana mai koe ki a au.

9 Ma wai ahau e kawe atu ki roto ki te pa kaha? ma wai ahau e arahi atu ki roto ki Eroma?

10 E kore oti ranei koe, e te Atua? kua pangā nei hoki matou e koe: kahore ano hoki koe, e te Atua, e haere tahi atu me a matou taua?

11 Homai ki a matou he awhina kei mate; he teka noa hoki te whakaoranga a te tangata.

12 Ma te Atua tatou ka toa ai: mana hoki e takahi ki raro o tatou hoa whawhai.

WAIATA 61.

Ki te tino kai whakatangi Nekina. Na Rawiri.

WHAKARONGO, e te Atua, ki taku karanga: tahuri mai ki taku inoi.

2 Ka karanga atu ahau ki a koe i te pito o te whenua: ina pehia iho toku ngakau: arahina atu ahau ki te kohatu e tiketike ake ana i a au.

3 Hei piringi hoki koe moku: hei pa kaha i te hoa riri.

4 Ka noho ahau ki tou tapenakara ake ake, ka okioki atu ki ou pakau hei piringa. Hera.

5 Kua rongo nei hoki koe, e te Atua, i aku kupu taurangi, kua homai e koe te wahi o te hunga e wehi ana ki tou ingoa.

6 Ka whakaroneatia e koe nga ra o te kingi: ona tau a tera whakatupuranga, ki tera whakatupuranga.

7 E noho ia i te aroaro o te Atua ake ake: whakaritea mai he aroha, he pono, hei tiaki i a ia.

8 Penei ka himene atu ahau ki tou ingoa ake ake: ka whakamanā e au aku kupu taurangi i tenei ra, i tenei ra.

WAIATA 62.

Ki te tino kai whakatangi, ki a Ierutunu. He himene na Rawiri.

HE pono tatari ana toku wairua ki te Atua: kei a ia te whakaoranga moku.

2 Ko ia anake toku kohatu me toku whakaoranga, toku pa hoki, e kore e nui toku ngaueuetanga.

3 Kia pehea te roa o ta koutou tauaranga ki te tangata? ka patua koutou katoa; ka rite ki te taiepa kua wharara, ki te wawa oioi noa.

4 Heoi ano ta ratou e runanga ai ko te turaki i a ia i tona wahi teitei: e whakaahuareka ana ratou ki te teka; e manaaki ana o ratou mangai, a e kanga ana a roto i a ratou. Hera.

5 Tatari marie, e toku wairua, ki te Atua anake: ko ia anake taku e tumanako atu nei.

6 Ko ia anake toku kohatu, me toku whakaoranga, toku pa hoki; e kore ahau e whakangaueuetia.

Digitized by Google

7 Kei te Atua te whakaoranga moku, te kororia ano moku; kei te Atua te kohatu o toku kaha, me toku piringa.

8 Whakawhirinaki atu ki a ia i nga wa katoa; ringihia, e te iwi, o koutou ngakau ki tona aroaro: hei piringa mo tatou te Atua. Hera.

9 He pono he mea memeha noa nga ware, he teka noa nga rangatira: ki te paunatia ratou, māmā noa ake ratou tahi i te horihori.

10 Kaua e whakawhirinaki ki te tukino, kei wairangi hoki ki te pahua: ki te tini haere nga taonga, kei whakamanawa atu o koutou ngakau *ki reira.*

11 Kotahi korerotanga a te Atua, ka rua oku rongonga i tenei, No te Atua te kaha.

12 Nau ano hoki, e te Ariki, te mahi tohu: rite tonu hoki ki tana mahi tau utu ki te tangata.

WAIATA 63.

He himene na Rawiri, i a ia i te koraha o Hura.

E TE Atua, noku koe Atua: ka moata taku rapu i a koe. E hiainu ana toku wairua ki a koe, e hiahia ana oku kokokiko ki a koe: i te whenua maroke, hiainu, kahore nei he wai.

2 Kia kite i tou kaha, i tou kororia; me au nei i kite i a koe i te wahi tapu.

3 Pai atu tou aroha i te ora: mo reira ka whakamoemiti oku ngutu ki a koe.

4 Ina ka whakapai atu ahau ki a koe i a au ano e ora nei; ka torona atu oku ringaringa ki tou ingoa.

5 Ka makona toku wairua, ano i te hinu wheua, i te ngako, a ka hari oku ngutu ina whakamoemiti atu taku mangai ki a koe.

6 Ina mahara ahau ki a koe i runga i toku moenga, ina whakaaro ki a koe i nga mataaratanga o te po.

7 Ko koe toku kai awhina: na ka hari ahau ki te taumarumarutanga iho o ou pakau.

8 Piri tonu toku wairua ki a koe: e tautoko ake ana tou ringa matau i a au.

9 Te hunga e whai ana i a au kia whakamatea, ka riro ratou ki nga wahi o raro rawa o te whenua.

10 Ka hinga ratou i te hoari; hei wahi ratou ma nga pokiha.

11 Tena ko te kingi, ka hari ia ki te Atua; ka whakamanamana nga tangata katoa ko ia nei ta ratou oati: a ka kopia te mangai o te hunga katoa e korero teka ana.

WAIATA 64.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

WHAKARONGO, e te Atua, ki toku reo ina inoi ahau, tiakina toku ora i te hoa riri e wehingia nei.

2 Hunā ahau, *kei taea* e te whakaaro a te hunga kino, e te ngangau a nga kai mahi i te hara;

3 E whakakoi nei i o ratou arero, ano he hoari, e whakatika nei i ā ratou pere, i nga kupu kino hoki,

4 Hei koperenga pukutanga ma ratou ki te tangata tika; kitea rawatia ake kua kopere ki a ia, kahore hoki he wehi.

5 E whakamaia ana ratou i a ratou ano ki te mea kino; e runanga ana kia whakatakotoria pukutia nga rore, e mea ana, Ko wai e kite i a ratou?

6 E rapu hara ana ratou; e ata rapua marietia ana: e hohonu ana hoki a roto me te ngakau o ia tangata, o ia tangata.

7 Ma te Atua ia e kopere atu he pere ki a ratou: kitea rawatia ake kua tu.

8 Na, ka taka iho i a ratou o ratou arero ki runga ki a ratou; a ka oma katoa te hunga e kite i a ratou.

9 Ka wehi katoa ano hoki nga tangata, ka whakapuaki i te mahi a te Atua: ka ata maharatia hoki e ratou tana mahi.

10 Ka koa te tangata tika ki a Ihowa, ka whakawhirinaki atu hoki ki a ia: ka whakamanamana ano te hunga ngakau tika katoa.

WAIATA 65.

Ki te tino kai whakatangi. He himene, he waiata na Rawiri.

E TARIA ana koe, e te Atua, e te whakamoemiti i Hiona: a ka whakamanā te kupu taurangi ki a koe.

2 E te kai whakarongo inoi, e haere katoa mai nga kikokiko ki a koe.

3 E kaha ake ana i a au nga kino: a matou mahi tutu, māu ena e hipoki.

4 Ka hari *te tangata* e whiriwhiria e koe, e meatia e koe kia tata atu, kia noho i roto i ou marae: ka makona

Digitized by Google

matou i te pai o tou whare, o tou temepara tapu.

5 He mea whakawehi, he tapu, tau utu kupu ki a matou, e te Atua o to matou whakaoranga, e te okiokinga o nga pito katoa o te whenua, o te moana, o te hunga hoki o tawhiti.

6 E whakau nei i nga maunga, he kaha hoki nona; tona whitiki nei he kaha.

7 E whakamarie nei i te harurutanga o nga moana, i te harurutanga o o ratou ngaru, me te ngangau o nga iwi.

8 Ka wehi ano ki āu tohu te hunga e noho ana i nga pito rawa: hari ana i a koe nga putake o te ata, o te ahiahi.

9 E tirotirohia mai ana e koe te whenua, e whakamakukuria ana, e whakamomonatia nuitia ana e koe ki te awa o te Atua, e ki nei i te wai: oti rawa ake te whakapai e koe, kua rite mai i a koe he witi mo aua *wahi*.

10 Makuku rawa i a koe ona moa, pe ana i a koe ona awaawa: e whakangawaritia ana e koe ki nga ua: e manaakitia ana e koe tona pihinga ake.

11 E karaunatia ana e koe te tau ki tou pai; e maturuturu ana hoki te momonatanga o o huarahi.

12 E maturuturu ana *ki runga* ki nga wahi kai o te koraha: a whitikiria ana nga pukepuke ki te koa.

13 He hipi te kakahu o nga wahi kai; ngaro ana nga raorao i te witi; hamama ana ratou i te hari, waiata ana.

WAIATA 66.

Ki te tino kai whakatangi. He himene, he waiata.

HAMAMA, e nga whenua katoa, ki te Atua:

2 Himenetia te kororia o tona ingoa, meinga kia kororiatia te whakamoemititanga ki a ia.

3 Mea atu ki te Atua, Ano te wehi o au mahi! Nui tonu tou kaha i ngohengohe ai ou hoa riri ki a koe.

4 E koropiko katoa te whenua ki a koe; ka himene atu ki a koe; ka himene ratou ki tou ingoa. Hera.

5 Haere mai kia kite i nga mahi a te Atua: mataku rawa tana mahi ki nga tamariki a te tangata.

6 Nana i mea te moana hei tuawhenua: haere a waewae ana ratou ra roto i te roma; hari ana matou ki a ia i reira.

7 Tona kawanatanga, tūturu tonu i runga i tona kaha; e titiro ana ona kanohi ki nga tauiwi; kei whakakake te hunga tutu. Hera.

8 Whakapaingia to tatou Atua, e nga iwi; kia rangona te reo whakamoemiti ki a ia.

9 Nana nei hoki i mau ai to tatou wairua ki te ora, kahore hoki e tukua e ia o tatou waewae kia nekehia.

10 Kua whakamatautauria hoki matou e koe, e te Atua: whakarewaia ana matou e koe, ano he hiriwa e whakarewaia ana.

11 Kua kawea nei matou e koe ki roto ki te kupenga: whakapikaua ana e koe te mea whakaaue ki runga ki o matou hope.

12 I meinga ano e koe o matou upoko kia ekengia hoihotia e te tangata; i ra roto matou i te kapura, i te wai: heoi whakaputaina mai ana matou e koe ki te wahi momona.

13 Ka tomo atu ahau me nga tahunga tinana ki tou whare; ka whakamana ahau i aku kupu taurangi ki a koe,

14 *Era* i puaki i oku ngutu, i korerotia e toku mangai i a au e pouri ana.

15 Ka whakaekea atu e ahau mau nga mea momona hei tahunga tinana, ngatahi ano me te mea kakara; ka tukua e au nga hipi toa, nga puru me nga koati. Hera.

16 Haere mai, whakarongo, e koutou katoa e wehi ana ki te Atua, a maku e whakapuaki atu tana i mea ai ki toku wairua.

17 I tangi atu toku mangai ki a ia: i whakanuia ano ia e toku arero.

18 Ki te whakaaroa e ahau te hara i toku ngakau: e kore te Ariki e whakarongo mai.

19 *Nei ra* he pono kua whakarongo mai te Atua ki a au, kua tahuri mai ia ki toku reo inoi.

20 Kia whakapaingia te Atua, kihai nei i whakapeau ke i taku inoi, i tona atawhai hoki ki a au.

WAIATA 67.

Ki te tino kai whakatangi Nekinoto. He himene, he waiata.

MA te Atua tatou e atawhai, mana tatou e manaaki; mana e mea kia tiaho mai tona mata ki a tatou; Hera.

2 Kia matauria ai to ara ki runga ki te whenua, tau whakaoranga i roto i nga tauiwi katoa.

Digitized by Google

3 Kia whakamoemiti nga iwi ki a koe, e te Atua, kia whakamoemiti nga iwi katoa ki a koe.

4 Kia koa nga tauiwi, kia waiata i te hari: no te mea hoki ka tika tau whakaritenga whakawa mo nga iwi, a ka kawana koe i nga tauiwi o te whenua. Hera.

5 Kia whakamoemiti nga iwi ki a koe, e te Atua, kia whakamoemiti nga iwi katoa ki a koe.

6 Ka tuku mai te whenua i ona hua; a ka manaaki te Atua, to tatou Atua, i a tatou.

7 Ka manaaki te Atua i a tatou; a ka wehi nga pito katoa o te whenua i a ia.

WAIATA 68.

Ki te tino kai whakatangi. He himene, he waiata na Rawiri.

KIA ara te Atua, kia whakamararatia ona hoa riri: kia whati hoki i tona aroaro te hunga e kino ana ki a ia.

2 Aia atu ratou e koe, peratia me te paowa e aia ana: kia rite ki te ware pi e rewa ana i te kapura, te ngaromanga o te hunga kino i te aroaro o te Atua.

3 Kia koa ia te hunga tika; kia hari ratou i te aroaro o te Atua: ae ra, kia tino hari pu ratou.

4 Waiata atu ki te Atua, himenetia tona ingoa; e ekengia ana e ia nga rangi hei hariata, whakanuia ia, ara, tona ingoa a IHA, kia hari hoki ki tona aroaro.

5 Hei matua mo nga pani, hei kai whakarite whakawa mo nga pouaru, te Atua i tona nohoanga tapu.

6 E whakanohoia ana e te Atua te hunga mokemoke ki te whare; e whakaputaina mai ana e ia te hunga kua oti te here ki nga mekameka: te hunga tutu ia e noho i te *wahi* wai-kore.

7 E te Atua, i tou haerenga atu i mua i to iwi: i to haerenga i te koraha; Hera:

8 I wiri te whenua, i tuturu iho ano nga rangi i te aroaro o te Atua, me taua Hinai ano i te aroaro o te Atua, o te Atua o Iharaira.

9 I taia mai, e koe, e te Atua, he ua nui; a i tou kāinga e ruwha ana ka whakaukia e koe.

10 I noho to whakaminenga ki reira: na tou pai, e te Atua, i mea kai ai koe ma te hunga rawa-kore.

11 Te homaitanga o te kupu a te Ariki: he nui te ope hei whakapuaki.

12 Whati rawa nga kingi o nga taua: te wahine i noho i te whare nana i tuwha nga parakete.

13 Ahakoa takoto noa koutou i waenganui i nga turanga kohua, e *rite koutou* ki te kukupa kua paparuatia nei nga pakau ki te hiriwa, ona hou ano hoki ki te koura whero.

14 I ta te Kaha-rawa whakamararatanga i nga kingi i taua wahi, koia ano kei te hukarere o Taramona *te ma*.

15 Kei Maunga Pahana te rite o te maunga o te Atua; he maunga tiketike me Maunga Pahana.

16 He aha koutou ka mokowhiti ai, e nga maunga tiketike? ko te maunga tenei e hiahiatia nei e te Atua kia nohoia e ia: ae, ka nohoia e Ihowa ake ake.

17 Nga hariata o te Atua, e rua tekau mano, mano mano iho; kei roto i a ratou te Ariki, *me* te *mea ko* Hinai, ko te wahi tapu.

18 Kua kake atu koe ki runga, kua whakaraua e koe te whakaraunga: kua riro mai i a koe nga ohaohatanga mo te tangata; ae, mo te hunga tutu ano hoki, kia noho ai a Ihowa te Atua *i waenganui i a ratou*.

19 Kia whakapaingia te Ariki, e whakawaha nei i a tatou ki nga mea papai i tenei ra, i tenei ra, te Atua o to tatou whakaoranga. Hera.

20 Ko to tatou Atua te Atua o te whakaoranga: na Ihowa ano, na te Ariki, nga putanga ake i te mate.

21 Ka maru ia i te Atua te mātenga o ona hoa riri: me te tumuaki huruhuru o te tangata e haere tonu ana i roto i ana kino.

22 I mea te Ariki, Ka whakahokia mai ano e ahau i Pahana, ka whakahokia mai ano e ahau toku iwi i nga rire o te moana.

23 Kia toua ai tou waewae ki nga toto o ou hoa riri, me nga arero o o kuri ki taua mea ra ano.

24 I kite ratou, e te Atua, i o haerenga, i nga haerenga o toku Atua, o toku Kingi, i te wahi tapu.

25 I haere nga kai waiata i mua, i muri mai ko nga kai whakatangi, i waenganui ko nga kotiro e patupatu ana i nga timipera.

26 Whakapaingia te Atua i roto i nga whakaminenga, te Ariki *hoki*, e nga mea i puta mai i te matapuna o Iharaira.

27 Ko Peniamine tena ko te tamaiti o

Digitized by Google

muri rawa, ko to ratou ariki, nga rangatira o Hura, *me* to ratou ropu, nga rangatira o Hepurona, me nga rangatira o Napatari.

28 Kua oti he kaha mou te whakahau iho e tou Atua: whakaukia, e te Atua, tau i mea ai mo matou.

29 Ka maua mai e nga kingi nga hakari ki a koe, hei mea mo to temepara i Hiruharama.

30 Riria nga kirehe o nga kakaho, te huinga o nga puru, me nga kuao kau, ara, te iwi, kia whakangohengohe mai ra ano ratou, me te kawe mai ano i nga pihi hiriwa: whakamararatia nga iwi e whakaahuareka ana ki te whainga.

31 E puta mai nga rangatira i Ihipa: meake whakamarokia e Etiopia ona ringaringa ki te Atua.

32 Waiata atu ki te Atua, e nga rangatiratanga o te whenua: himene atu ki te Ariki; Hera.

33 Ki a ia nei ko tona hariata ko nga rangi o nga rangi onamata: na, ka puaki tona reo, he reo kaha.

34 Waiho te kaha i te Atua, kei runga nei i a Iharaira tana mahi rangatira: kei nga kapua hoki tona kaha.

35 Ka wehingia atu koe, e te Atua, i roto i o wahi tapu: ko te Atua o Iharaira te kai homai i te kaha, i te mana, ki te iwi. Whakapaingia te Atua.

WAIATA 69.

Ki te tino kai whakatangi Hohanimi. Na Rawiri.

WHAKAORANGIA ahau e te Atua, ka tae mai hoki nga wai ki roto ki toku wairua.

2 Ka tapoko ahau ki te oru hohonu, ki te wahi kahore nei he tūnga: kua tae ahau ki nga wai hohonu, ngaro iho ahau i nga waipuke.

3 Kua ruwha nei ahau i taku tangihanga; kua maroke toku korokoro: pakoko kau oku kanohi i a au e tatari atu nei ki toku Atua.

4 Tini ke i nga makawe o toku mātenga te hunga e kino noa mai ana ki a au: he kaha rawa te hunga e mauahara noa mai ana ki a au, e mea nei kia whakamatea ahau; utua ana e ahau i reira nga mea kihai i tangohia e ahau.

5 E te Atua, e matau ana koe ki toku kuwaretanga; kahore hoki toku hara e ngaro ki a koe.

6 E te Ariki, e Ihowa o nga mano, kaua te hunga e tatari ana ki a koe, e tukua kia whakama i a au: e te Atua o Iharaira, kei numinumi kau i a au te hunga e rapu ana ki a koe.

7 Mou hoki ahau i waiho ai hei tawainga: ngaro iho toku mata i te whakama.

8 Kua tangata-ketia ahau ki oku hoa ake: hei tangata noa atu ano ahau ki nga tamariki a toku whaea.

9 Ka pau hoki ahau i te aroha ki to whare; kua tau iho ano ki a au nga tawainga a te hunga e tawai ana ki a koe.

10 I a au i tangi, i whakatiki i toku wairua, na, hei tawainga tena moku.

11 I kakahu hoki ahau i te kakahu taratara moku, i waiho ano hei whakatauki ma ratou.

12 Kei te korero kino moku te hunga e noho ana i te kuwaha: hei waiatatanga ano ahau ma te hunga haurangi *waina*.

13 Ko ahau ia, ki a koe taku inoi, e Ihowa, i te wa e manakohia ai: whakahokia mai he kupu ki a au, e te Atua, i runga i te nui o tou aroha, o te pono o tau whakaoranga.

14 Whakaorangia ahau i roto i te oru, kaua ahau e tukua kia tapoko: kia ora ahau i te hunga e kino mai ana ki a au, i nga wai hohonu ano hoki.

15 Kei whakangaromia ahau e te waipuke, kei horomia ano ahau e te rire; kei kopia ano te waha o te poka ki runga i a au.

16 E Ihowa whakahokia mai he kupu ki a au; e pai ana hoki tou atawhai: tahuri mai ki a au, kia rite ki te nui o o arohatanga.

17 A kaua e hunā tou mata ki to ponongā; e pouri ana hoki ahau: hohoro te whakahoki kupu mai ki a au.

18 Whakatata mai ki toku wairua, hokona: whakaorangia ahau, e mahi nei oku hoa riri.

19 E matau ana koe ki toku tawainga, ki toku whakama, me toku numinumitanga: kei to aroaro oku hoa riri katoa.

20 Maru noa toku ngakau i te tawainga; a pouri noa iho ahau: i titiro ahau ki tetahi hei aroha mai, a kore ake; ki nga kai whakamarie hoki, a kihai i kitea e ahau.

21 I homai e ratou he au hei kai maku: i taku mate-waitanga ano i whakainumia ahau e ratou ki te winika.

22 Kia whakatupu mahanga ta ratou tepara i to ratou aroaro: hei rore hoki i to ratou wa e kake ai.

23 Kia whakapouritia o ratou kanohi,

Digitized by Google

kei kite ratou: kia wiri tonu hoki o ratou hope.

24 Kia pakaru atu to riri ki a ratou, kia mau hoki ratou i to arita, i to weriweri.

25 Kia ururuatia to ratou nohoanga: kaua tetahi e noho ki o ratou teneti.

26 Mo ratou i tukino *i te tangata* i whiua nei e koe; a korerotia ana e ratou nga mea whakamamae mo te hunga i werohia e koe.

27 Tapiritia atu he kino ki runga ki ta ratou kino; kaua hoki ratou e tukua kia tomo atu ki tou tika.

28 Kia murua atu ratou i te pukapuka o te ora, kaua ano hoki e tuhituhia ki roto ki te hunga tika.

29 Ko au ia e rawa-kore ana, e pouri ana; kia whakateiteitia ake ahau, e te Atua, e tau whakaoranga.

30 Ka whakamoemiti taku waiata ki te ingoa o te Atua, ka whakanui ano taku whakawhetainga i a ia.

31 Pai rawa tenei ki a Ihowa i te puru, i te kau, i te mea whai haona, whai maikuku.

32 E kite te hunga mahaki, a ka hari: ka ora ano o koutou ngakau, e te hunga e rapu nei i te Atua.

33 No te mea ka rongo mai a Ihowa ki te hunga rawa-kore, e kore ano e whakahawea ki ona herehere.

34 Kia whakamoemiti te rangi me te whenua ki a ia, nga moana, me nga mea katoa e tere ana i roto.

35 No te mea tera e whakaorangia e te Atua a Hiona, ka hangā ano e ia nga pa o Hura; a ka noho ratou ki reira, ka riro mai hoki a reira i a ratou.

36 Ka nohoia ano hoki a reira e nga uri o ana pononga: hei kāinga tupu ano hoki a reira mo te hunga e aroha ana ki tona ingoa.

WAIATA 70.

Ki te tino kai whakatangi. Na Rawiri, hei whakamahara.

KIA *pai koe*, e te Atua, ki te whakaora i a au: e Ihowa, hohoro ki te awhina i a au.

2 Kia whakama, kia pororaru ngatahi te hunga e rapu ana i toku wairua kia whakamatea: kia whakahokia ki muri, kia whakama hoki te hunga e hiahia ana kia he ahau.

3 Kia hunā, hei utu mo to ratou whakama, te hunga e mea mai ana ki a au, Ha, ha.

4 Kia hari, kia koa, ki a koe, te hunga katoa e rapu ana i a koe; kia mea tonu te hunga e pai ana ki tau whakaoranga, Kia whakanuia, a Ihowa.

5 Ko au ia, he iti, he rawa-kore; hohoro mai, e te Atua, ki a au: ko koe toku awhina, me toku kai whakaora; kaua ra e whakaroa, e Ihowa.

WAIATA 71.

KO koe taku e whakawhirinaki ai e Ihowa: kei whakama ahau ake ake.

2 Whakaorangia ahau, i runga i tou tika, kia mawhiti atu ano ahau: tahuri mai tou taringa ki a au, whakaorangia hoki ahau.

3 Kia ai koe hei teko e noho ai ahau, hei hokihokinga tonutanga atu *maku:* kua kiia iho ahau e koe kia whakaorangia: ko koe nei hoki toku kohatu me toku pourewa.

4 Whakaorangia ahau, e toku Atua, i te ringaringa o te tangata kino, i te ringaringa o te tangata mahara-kore, o te tangata nanakia.

5 Ko koe nei hoki, e te Ariki, e Ihowa, taku e tumanako atu nei, taku e whakawhirinaki atu nei no toku taitamarikitanga ake ano.

6 Nau ahau i tautoko ake no te kopu mai ano; nau ahau i tango mai i roto i nga whekau o toku whaea; ko koe taku e whakamoemiti tonu atu ai.

7 He miharotanga ahau na te tini; ko koe ia toku piringa kaha.

8 Kia ki toku mangai i te whakamoemiti ki a koe, i tou honore hoki i te roa o te ra.

9 Kaua ahau e pangā atu a te wa o te koroheketanga, kaua ahau e whakarerea ina hemo toku kaha.

10 E korerotia kinotia ana hoki ahau e oku hoa riri, a e runanga tahi ana te hunga e whanga ana kia whakamatea ahau.

11 E mea ana, Kua whakarerea ia e te Atua: whaia, hopukia; kahore hoki tetahi hei whakaora.

12 E te Atua, kei matara atu koe i a au: e toku Atua, hohoro mai ki te awhina i a au.

13 Kia whakama, kia pau, nga hoa riri o toku wairua: kia hipokina ki te tawainga, ki te whakama, te hunga e rapu ana i te hē moku.

14 Ko au ia ka tumanako tonu atu: ka hono tonu ano hoki te whakamoemiti atu ki a koe.

Digitized by Google

15 Ma toku mangai e whakakite atu tou tika, tau whakaoranga i te roa o te ra; kahore hoki ahau e mohio ehia ranei.

16 Ka haere ahau i runga i te kaha o te Ariki, o Ihowa, ka whakahuatia e ahau tou tika, tou anake.

17 E te Atua, he mea whakaako ahau nau, no toku tamarikitanga ake ano; a he whakapuaki taku i āu mahi whakamiharo, a, mohoa noa nei.

18 Na, kaua ahau e whakarerea, e te Atua, a koroheke noa, hina noa ahau, kia whakakitea ra ano e ahau tou kaha ki *tenei* whakatupuranga, tou nui ki nga tangata katoa e puta mai amua.

19 Kei runga rawa ano hoki tou tika, e te Atua, he nui nei hoki au mahi: e te Atua, ko wai te rite ana ki a koe?

20 He nui, he kino nga pouritanga ngakau i whakakitea mai e koe ki a au; tera ano koe ka whakahauora i a au, ka whakahoki ake ano hoki i a au i nga wahi hohonu o te whenua.

21 Ka whakaraneatia e koe toku nui: ka karapotia hoki ahau e koe ki te whakamarietanga.

22 Ka whakamoemiti ano hoki ahau ki a koe i runga i te hatere, *ara*, ki tou pono, e toku Atua: ka himene atu ahau ki a koe i runga i te hāpa, e te mea Tapu o Iharaira.

23 Ka tino hari oku ngutu ua himene atu ahau ki a koe: me toku wairua ano i hokoa nei e koe.

24 Ka korerotia ano hoki e toku arero tou tika i te roa o te ra: kua whakama nei hoki, kua numinumi kau te hunga i rapu i te he moku.

WAIATA 72.

Na Horomona.

E TE Atua, homai au whakaritenga ki te kingi, me tou tika ki te tamaiti a te kingi.

2 Mana e whakawa tou iwi i runga i te tika, ou rawa-kore i runga i te whakarite whakawa.

3 Ka kawea mai e nga maunga te rongo mau ki te iwi, e nga pukepuke hoki i runga i te tika.

4 Ka whakarite whakawa ia mo nga ware o te iwi: ka whakaorangia e ia nga tamariki a te rawa-kore; mongamonga noa i a ia te kai tukino.

5 Rite tahi ki te mau o te ra, o te marama, te roa o to ratou wehi ki a koe, a tena whakatupuranga, tena whakatupuranga.

6 E heke iho ia, ano he ua ki runga ki te kotinga tarutaru, me nga ua e whakamakuku nei i te whenua.

7 Ka tupu te tangata tika i ona ra. Tona roa ano hoki o te ata noho, a kore noa te marama.

8 Ka kingi atu ia i tenei moana, a tae noa ki tetahi moana, i te awa, a, nga pito atu ano o te whenua.

9 Ka piko iho ki tona aroaro te hunga o te koraha: a ka mitimiti ona hoa riri i te puehu.

10 Ka maua mai he hakari e nga kingi o Tarahihi, o nga motu: ka kawea mai he tahua e nga kingi o Hepa, o Tepa.

11 Ae, ka koropiko nga kingi katoa ki a ia: ka mahi nga iwi katoa ki a ia.

12 Mana hoki e whakaora te rawa-kore ua tangi atu, te ware hoki me te tangata kahore ona kai awhina.

13 E tohu ia i te tangata iti, i te rawa-kore; ka ora ano i a ia nga wairua o nga rawa-kore.

14 Ka hokona e ia to ratou wairua i roto i te hangarau, i te tutu, a he mea utu nui o ratou toto ki tana titiro.

15 A e ora ia, ka hoatu ano ki a ia he koura no Hepa: ka tukua tonutia hoki te inoi mona; ka whakapaingia ia i tenei ra, i tenei ra.

16 He kutanga witi tera i runga i te whenua, i runga i te tihi o nga maunga; oioi ana ona hua, ano ra ko Repanona, a ka rite te tupu o nga tangata o te pa ki to te tarutaru o te whenua.

17 Ka mau tonu tona ingoa ake ake; ka rite ano tona ingoa ki te ra te pumau: kei roto i a ia te manaakitanga; ka korerotia tona koa e nga iwi katoa.

18 Ka whakapaingia a Ihowa te Atua, te Atua o Iharaira: ko ia nei anake hei mahi i nga mahi whakamiharo;

19 Kia whakapaingia ano tona ingoa kororia mo ake tonu atu; kia ki katoa hoki te whenua i tona kororia. Amine, ae Amine.

20 Ko te mutunga tenei o nga inoi a Rawiri, tama a Hehe.

WAIATA 73.

He himene na Ahapa.

HE pono e pai ana te Atua ki a Iharaira, ki te hunga ngakau ma.

2 Ko ahau ia, wahi iti kua tapepa oku

Digitized by Google

waewae: me i kotahi kua paheke aku takahanga.

3 I hae hoki ahau ki te hunga kuare, i taku kitenga i te tangata hara e kake ana.

4 Kahore hoki he whakawiringa a te mate i a ratou: a e maro ana o ratou uaua.

5 Kahore nga mea whakapouri tangata e pa ki a ratou; kahore ano hoki ratou e whiua tahitia me te mano o te tangata.

6 No reira, anō he hei te whakakake e awhi nei i a ratou, anō he kakahu te tutu e hipokina nei ratou.

7 Pupuhi ana o ratou kanohi i te ngako: he nui rawa nga whakaaro a o ratou ngakau.

8 E whakahi ana ratou, e korero kino ana mo te whakatoi: kei runga noa ake a ratou korero.

9 Tutuki tonu o ratou mangai ki nga rangi: e kopikopiko ana hoki o ratou arero i runga i te whenua.

10 Koia tona iwi i hoki mai ai ki konei: a e whakawiria mai ana he wai mo ratou, kī tonu te kapa.

11 E mea ana ratou, Ma te aha e matau ai te Atua? he matauranga koia to te Rungarawa?

12 Na, ko te hunga kino tenei, e kake nei i te ao, e hua nei o ratou taonga.

13 He pono he maumau taku whakamakanga i toku ngakau, taku horoinga hoki i oku ringaringa ki te harakoretanga.

14 E whiua ana hoki ahau i te roa o te ra, e pakia ana i tenei ata, i tenei ata.

15 Ki te mea ahau, Ka penei taku korero, na, e tinihanga ana ahau ki te whakatupuranga o o tamariki.

16 I taku meatanga kia matauria tenei, ka kite ahau he mahi whakauaua.

17 Tae noa ahau ki te wahi tapu o te Atua, katahi au ka mohio ki to ratou mutunga iho.

18 He pono i whakaturia ratou e koe ki nga wahi pahekeheke; i whakatakā iho ratou e koe ki te whakangaromanga.

19 Ano te pānga whakareretanga o to ratou hunanga: kua tino pau rawa ratou i nga wehi.

20 Ka rite ki te rekanga kanohi, ina ara ake te tangata, tāu whakahaweatanga ki to ratou ahua, e te Ariki, ina ara ake koe.

21 Na, mamae noa iho toku ngakau, a hukihuki ana oku whatumanawa.

22 He whakaaro-kore hoki ahau, he kuare: me te mea he kirehe ahau i tou aroaro.

23 Ahakoa ra kei a koe tonu ahau; e puritia ana e koe toku ringaringa matau.

24 Ma to whakaaro ahau e arahi; muri iho ka riro ahau i a koe ki te kororia.

25 Ko wai hoki toku i te rangi aua koe? kahore atu hoki aku i te whenua e hiahia ai, ko koe anake.

26 Hemo iho oku kikokiko me toku ngakau: ko te Atua ia te kaha o toku ngakau, me toku wahi ake ake.

27 Na, te hunga e mamao atu ana i a koe ka mate ratou: ka whakangaromia e koe te hunga puremu katoa e whakarere nei i a koe.

28 Ko ahau ia he pai ano ki a au te whakatata ki te Atua: kua waiho e ahau te Ariki, a Ihowa, hei whakawhirinakitanga moku, ka whakapuakina ano e ahau au mahi katoa.

WAIATA 74.

He Makiri na Ahapa.

E TE Atua, he aha i pangā ai matou e koe ake ake? *he aha* i pongere ai to riri ki nga hipi o to parae?

2 Mahara ki to whakaminenga i hokoa nei e koe i mua, ki te iwi o tou kāinga tupu, i utua e koe; ki tenei maunga Hiona i nohoia nei e koe.

3 Hiki ake ou waewae ki nga whakangaromanga e mau tonu nei, ki nga mahi kino katoa a te hoa riri i te wahi tapu.

4 E hamama ana ou hoa riri i waenganui i o whakaminenga, e whakaturia ana e ratou a ratou tohu hei tohu.

5 I whai ingoa ai te tangata i mua, na te hapai titaha ki nga rakau pururu.

6 Inaianei ia e pakarua ana e ratou ona mea whakairo, a poto ake, ki nga titaha, ki nga hama.

7 Kua toua tou wahi tapu e ratou ki te kapura, noa iho i a ratou te nohoanga o tou ingoa; kei te whenua *e takoto ana.*

8 I mea o ratou ngakau, Me whakangaro ratou, a poto ake: kua tahuna e ratou nga whare huihui katoa o te Atua i te whenua.

9 Kahore matou e kite i o matou tohu, kahore atu he poropiti, kahore hoki tetahi o matou e matau ana kia pehea ake te roa.

Digitized by Google

10 E te Atua, kia pehea ake te roa o te tawainga a te hoa riri? ka kohukohu ranei te hoa riri ki tou ingoa ake ake?

11 He aha i pepeke atu ai tou ringa, tou ringa matau hoki? unuhia ake i roto i tou uma.

12 Ko te Atua hoki toku Kingi o tua iho, e mahi whakaora ana i waenganui i te whenua.

13 Nau, na tou kaha i wawae te moana: pakaru ana i a koe nga mātenga o nga tarakona i nga wai.

14 Mongamonga noa i a koe nga mātenga o rewiatana: a hoatu ana ia e koe hei kai ma te iwi o te koraha.

15 I wahia e koe te puna me te roma; mimiti ake i a koe nga awa nunui.

16 Nau te ao, nau hoki te po; nau i whiti ai te māramatanga me te ra.

17 Nau i whakatu nga rohe katoa o te whenua: te raumati me te hotoke, he mea whakarite ena nau.

18 Kia mahara ki tenei, kua tawai te hoa riri, e Ihowa: kua kohukohu ano te hunga poauau ki tou ingoa.

19 Kaua e tukua atu te wairua o to kukupa ki te kirehe: kei wareware tonu ki te whakaminenga o o rawa-kore.

20 Whakaaroa te kawenata; kua kiki hoki nga wahi pouri o te whenua i nga nohoanga nanakia.

21 Kei hoki whakama te tangata e tukinotia ana: kia whakamoemititia tou ingoa e te ware, e te rawa-kore.

22 E ara, e te Atua, tohea to tohe: mahara ki ta te tangata poauau tawainga ki a koe i nga ra katoa.

23 Kei wareware ki te reo o ou hoa riri: e kake tonu ana te ngangau a te hunga e whakatika mai ana ki a koe.

WAIATA 75.

Ki te tino kai whakatangi. Ko Aratakiti. He himene, he waiata na Ahapa.

WHAKAWHETAI tonu matou ki a koe, e te Atua, whakawhetai tonu: e whakapuakina mai nei hoki e āu mahi whakamiharo e tata ana tou ingoa.

2 Ka tae mai ki a au te whakaminenga, ka tika taku whakarite whakawa.

3 Kuteretere noa iho te whenua, me ona tangata katoa; naku ona pou i u ai. Hera.

4 I mea ahau ki nga wairangi, Kati ra te wairangi; ki te hunga hara ano hoki, Kaua e ara te haona.

5 Kaua to koutou haona e ara ki runga: *kati* te whakamaro i te kaki ina korero.

6 No te mea hoki kahore he aranga i te ita, kahore i te hauauru, kahore hoki i te tonga.

7 Ko te Atua hoki te Kai whakarite whakawa; ko tenei e whakaititia iho ana e ia, ko tera e whakaarahia ake ana.

8 No te mea hoki he kapa kei te ringaringa o Ihowa, whero tonu te waina; ki tonu, whakananu rawa, hei ringihanga mai mana: ko nga nganga ia, ma te hunga kino katoa o te whenua e tatau, e inu.

9 Ko au ia ka kauwhau tonu: ka himene atu ahau ki te Atua o Hakopa.

10 Ka kotia katoatia ano hoki e ahau nga haona o te hunga hara: ka whakaarahia ake nga haona o te tangata tika.

WAIATA 76.

Ki te tino kai whakatangi Nekinoto. He himene, he waiata na Ahapa.

E MATAURIA ana te Atua i roto i a Hura, e nui ana tona ingoa i roto i a Iharaira.

2 Kei Harema ano hoki tona tapenakara; kei Hiona ano tona nohoanga.

3 I whati ano i a ia i reira nga pere o te kopere, te whakangungu rakau, te hoari, me *nga mea mo* te whawhai. Hera.

4 Tera atu tou kororia, tou nui, i to nga maunga kirehe.

5 Kua pahuatia te hunga ngakau toa, moe ana ratou i ta ratou moe; kihai ano i whai ringaringa tetahi o nga marohirohi.

6 Na to whakatupehupehu, e te Atua o Hakopa, i parangia ai te hariata me te hoiho e te moe.

7 Ko koe, ina, ko koe te mea e wehingia; kowai hoki e tu ki tou aroaro ina riri koe?

8 Nau i rangona iho ai te whakarite whakawa i te rangi: wehi ana te whenua, whakaririka kau ana,

9 I te aranga ake o te Atua ki te whakarite whakawa, ki te whakaora i te hunga mahaki katoa o te whenua. Hera.

10 He pono ka whai kororia koe i te riri a te tangata: a mau ano e pehi te toenga o te riri.

11 Whakapuakina mai te kupu tau-

Digitized by Google

rangi ki a Ihowa, ki to koutou Atua, whakamanā hoki, e te hunga katoa i tetahi taha ona, i tetahi taha: mauria mai he hakari ki a ia, ka tika hoki te wehi ki a ia.

12 Mana e whawhati te wairua o nga rangatira: e matakuria ana ia e nga kingi o te whenua.

WAIATA 77.

Ki te tino kai whakatangi. ki a Ierutunu
He himene na Ahapa.

I PA toku reo ki te Atua, i karanga ano toku reo ki te Atua, a tahuri mai ana tona taringa ki a au.

2 I rapu ahau ki te Ariki i te ra o taku pouritanga: maro tonu toku ringa i te po, kihai ano hoki i pepeke; kihai toku wairua i pai kia whakamarietia.

3 I mahara ahau ki te Atua, a i pouri: i whakaaroaro, a ngaro iho toku wairua. Hera.

4 E puritia ana e koe oku kanohi kia mataara tonu; e pouri ana ahau, tē ahei te korero.

5 Ka whakaaroa e ahau nga ra onamata, nga tau o tua iho.

6 E mahara ana ahau ki taku waiata i te po, e kororero ana ki toku ngakau, a e rapurapu ana toku wairua.

7 Tera ranei te Ariki e panga tonu ake ake? a heoi ano ranei ana manakohanga mai?

8 Kua kahore ranei tana mahi tohu mo ake tonu atu? kua pahika ke ranei *tana* kupu, a, tera whakatupuranga, tera whakatupuranga.

9 Kua wareware ranei te Atua ki te atawhai? kua riri ranei ia, a tutakina atu ana e ia tona aroha?

10 Na, ka mea ahau, Ko taku ngoikoretanga tenei: *otira ka mahara ahau* ki nga tau o te ringaringa matau o te Runga-rawa.

11 Ka mahara ahau ki nga mahi a Ihowa; ae ra, ka mahara ahau ki au mea whakamiharo o tua iho.

12 Ka whakaaro hoki ahau ki au meatanga katoa, ka korerotia e ahau au mahi.

13 E te Atua, kei te wahi tapu tou ara: ko wai te Atua hei rite mo to tatou Atua te nui?

14 Ko koe te Atua e mahi nei i nga mea whakamiharo: kua whakapuakina e koe tou kaha i waenganui o nga iwi.

15 Hokona ana e tou ringaringa tou iwi, nga tamariki a Hakopa raua ko Hohepa.

16 I kite nga wai i a koe, e te Atua, i kite nga wai i a koe, mataku ana: i oho ano nga rire.

17 Ringitia mai ana he wai e nga kapua, puaki ana te hauru o nga rangi: rererere ana au pere.

18 I roto i te awhiowhio te haruru o to whatitiri: mārama noa te ao i nga uira; wiri ana te whenua, oioi ana.

19 I te moana tou ara, i nga wai nui ano hoki tou huarahi, e kore ano hoki e kitea ou takahanga.

20 He mea arahi e koe tou iwi, ano he kahui na te ringaringa o Mohi raua ko Arona.

WAIATA 78.

He Makiri na Ahapa.

KIA anga mai te taringa, e toku iwi, ki taku ture: tahuri mai o koutou taringa ki nga kupu a toku mangai.

2 Ka puaki te kupu whakarite a toku mangai, ka korerotia e ahau nga mea ngaro onamata,

3 Nga mea i rongo nei, i matau nei tatou, i korero ai hoki o tatou mātua ki a tatou.

4 E kore e hunā e matou i ā ratou tamariki: me whakakite ki to muri whakatupuranga nga whakamoemititanga ki a Ihowa, me tona kaha, me ana mahi whakamiharo i mea ai ia.

5 I whakapumautia hoki e ia he whakaaturanga i roto i a Hakopa, i whakatakotoria ano hoki he ture i roto i a Iharaira: a whakahaua mai ana e ia o tatou tupuna, kia whakaakona mai ki ā ratou tamariki.

6 Kia matauria ai e to muri whakatupuranga, e nga tamariki e whanau, e ara ake a mua: mo ta ratou whakaatu atu ki ā ratou tamariki.

7 Kia u ai ta ratou tumanakotanga atu ki te Atua, kei wareware hoki ki nga mahi a te Atua: engari kia mau i a ratou ana whakahaunga.

8 Kei rite hoki ki o ratou tupuna, ki te whakatupuranga whakakeke, tutu, ki te whakatupuranga kihai nei i whakatikatika i to ratou ngakau, kihai hoki i u to ratou wairua ki te Atua.

9 He hunga mau patu nga tamariki a Eperaima, he hunga hapai kopere, heoi tahuri ana ratou i te ra o te tatauranga.

10 Kihai i puritia e ratou te kawenata a

Digitized by Google

te Atua; kihai ano i pai ki te haere i tana ture;

11 Heoi, wareware ake i a ratou ana mahi, me ana mea whakamiharo i whakakitea e ia ki a ratou.

12 He mea whakamiharo ana mahi i te aroaro o o ratou tupuna, i te whenua i Ihipa, i te parae o Toana.

13 Tapahia ana e ia te moana, a meinga ana ratou kia whiti atu: tu ake i a ia nga wai, ano he puranga.

14 He mea arahi ratou e ia i te awatea ki te kapua: i te roa hoki o te po ki te māramatanga o te ahi.

15 I wahia e ia nga kohatu i te koraha; a me te mea no nga rire nui tana wai hei inu ma ratou.

16 Puta mai ana i a ia he awa i roto i te kamaka: heke ana nga wai, ano he waipuke.

17 Heoi ka hara ano ratou ki a ia: whakatoi ana ki a te Rungu-rawa i te koraha.

18 Na, kei te whakamatautau ratou i te Atua i roto i o ratou ngakau, kei te inoi kai ma o ratou hiahia.

19 I korero kino ano hoki ratou ki te Atua, i mea; E ahei ranei i te Atua te taka he tepara ki te koraha?

20 Titiro hoki, tana patunga i te kohatu, na, ka pakaru mai te wai, a puke ana nga awa: e tuea ano hoki ranei e ia te homai taro, e pae ranei i a ia he kikokiko ma tana iwi?

21 A, te rongonga o Ihowa, na ka riri: a toro ana te kapura ki a Hakopa, puta ake ana te riri ki a Iharaira;

22 Mo ratou kihai i whakapono ki te Atua, kihai ano i whakawhirinaki ki tana whakaoranga:

23 Nana nei hoki i whakahau nga kapua i runga, i whakatuwhera hoki nga tatau o te rangi.

24 A whakauaina iho e ia te mana ki runga ki a ratou hei kai; homai ana hoki e ia te witi o te rangi ma ratou.

25 Kai ana te tangata i ta te anahera kai: i tonoa mai e ia he kai ma ratou, a makona noa.

26 I whakaohokia e ia te hau ita i te rangi: i takina mai ano te tonga i runga i tona kaha.

27 A whakauaina iho e ia te kikokiko ki runga ki a ratou, ano he puehu; me te manu whai huruhuru, ano he one no te moana.

28 A whakangahorotia iho e ia ki waenganui i to ratou puni: ki o ratou nohoanga, a tawhio noa.

29 Na, kai ana ratou, tino makona; i kawea mai hoki e ia ki a ratou ta ratou i hiahia ai:

30 Kihai ratou i ngaruru ki ta ratou i hiahia ai; a i te kai ano i o ratou mangai,

31 Na, ka pa te riri a te Atua ki a ratou, a patua iho e ia te hunga tetere o ratou; piko ana i a ia nga tangata papai o Iharaira.

32 Ahakoa pa katoa tenei, i hara tonu ano ratou, kihai ano i whakapono ki ana mahi whakamiharo.

33 No reira o ratou ra i whakapaua ai e ia ki te horihori, o ratou tau ano hoki ki te potatutatu.

34 Ka patua ratou e ia, na, ka rapu ratou i a ia, a ka hoki mai, ka ui wawe ki te Atua.

35 Ka mahara hoki ko te Atua to ratou kohatu, ko te Atua o runga rawa to ratou kai hoko.

36 Heoi kei te patipati o ratou mangai ki a ia, a teka ana o ratou arero ki a ia.

37 Kihai hoki o ratou ngakau i tika ki a ia; kihai ano ratou i u ki tana kawenata.

38 Ko ia ra tena, he mea aroha hoki ia, hipokina ana e ia to ratou hara, kihai ano ratou i whakangaromia e ia: ae ra, he maha ana whakahokinga iho i tana riri, a kihai i whakaohokia katoatia tana riri.

39 I mahara hoki ia he kikokiko nei ano ratou: he hau e pahure atu ana, a e kore e hoki mai.

40 Ano te tini o a ratou whakatoinga i a ia i te koraha, o a ratou whakakapouritanga i a ia i te tahora!

41 Hoki whakamuri ana ratou, whakamatautau ana i te Atua: whakatoia ana e ratou te Mea Tapu o Iharaira.

42 Kihai ratou i mahara ki tona ringaringa, ki te ra i whakaorangia ai ratou e ia i te hoa riri;

43 Ki tana meatanga i ana tohu ki Ihipa, i ana merekara ki te parae o Toana.

44 I puta ke ai i a ia o ratou awa hei toto, me o ratou manga wai, tē inu ai ratou.

45 I tonoa ai e ia nga huihuinga namu ki a ratou, a pau iho ratou; me nga poroka, i hunā ai ratou.

46 A hoatu ana e ia o ratou hua ki te moka; me to ratou mauiui ki te mawhitiwhiti.

47 Whakamatea ana e ia a ratou waina ki te whatu, me a ratou rakau hikamora ki te haupapa.

48 Tukua ana e ia a ratou kararehe ma

Digitized by Google

te whatu, me a ratou kahui ma nga uira.

49 Tukua whakarereteia iho e ia ki runga ki a ratou te muranga o tana riri, aritarita, whakatakariri, me te rarururu; a ungā ana e ia he anahera kino *ki waenganui i a ratou.*

50 A whakatikaia ana e ia he ara mo tana riri; kihai nei i tohungia o ratou wairua kei mate: heoi tukua atu ana e ia to ratou ora ki te mate uruta.

51 A patua iho e ia nga whanau matamua i Ihipa, te muanga o *to ratou* kaha, i nga tapenakara o Hama.

52 A meinga ana e ia ona tangata kia haere atu, ano he hipi; arahina ana ratou e ia i te koraha, ano he kahui.

53 Na, ka arahina marietia ratou e ia, tē wehi ratou: o ratou hoa riri ia taupokina iho e te moana.

54 Na, ka kawea ratou e ia ki te rohe o tana wahi tapu, ki tenei maunga, i hokoa nei e tona ringa matau.

55 Peia ana e ia nga tauiwi i to ratou aroaro: a wehea ana e ia he kāinga mo ratou ki te aho, whakanohoia iho nga hapu o Iharaira ki o ratou teneti.

56 Heoi ka whakamatautauria, ka whakatoia e ratou te Atua o runga rawa; kihai hoki i puritia e ratou ana whakaaturanga;

57 A hoki whakamuri ana ratou, mahi hianga ana, pera ana me o ratou mātua: he parori ke ratou, he pera me te kopere tinihanga.

58 I whakapouritia ano ia e ratou ki o ratou wahi tiketike: i meinga ki o ratou whakapakoko kia hae.

59 Te rongonga o te Atua, ka riri; ka tino whakarihariha hoki ki a Iharaira.

60 A mahue ake i a ia te tapenakara o Hiro, te teneti i noho ai ia i waenganui i nga tangata.

61 A tukua atu ana e ia tona kaha hei whakarau, me tona kororia ki te ringaringa o te hoa riri.

62 I tukua atu ano e ia tana iwi ma te hoari; a i riri ki tona kāinga tupu.

63 Pau ake a ratou taitamariki i te ahi; kihai ano hoki a ratou kotiro i marenatia atu.

64 I hinga o ratou tohunga i te hoari; kihai hoki i tangi a ratou pouaru.

65 Na, ka maranga ake te Ariki, ano ra me tetahi i te moe, me te tangata kaha e hamama ana i te waina.

66 A patua iho e ia a muri o ona hoa riri, meinga ana ratou e ia hei taunutanga mo a mua tonu atu.

67 I whakakahore ano hoki ia ki te tapenakara o Hohepa: a kihai i whiriwhiri i te hapu o Eperaima.

68 Heoi ko te hapu o Hura tana i whiriwhiri ai, ko maunga Hiona tana i aroha ai.

69 A whakaturia ana e ia tana wahi tapu kia pera me nga *whare* tiketike; me te whenua i whakapumautia e ia mo ake tonu atu.

70 I whiriwhiria ano hoki e ia a Rawiri tana pononga: he mea tango mai nana i nga kāinga hipi.

71 Kawea mai ana ia i te whai i nga hipi whaerēre, ki te whangai i a Hakopa, i tana iwi, i a Iharaira hoki, i tona kāinga tupu.

72 A rite tonu ki te tapatahitanga o tona ngakau tana whangainga i a ratou: he arahi mohio hoki ta tona ringa i a ratou.

WAIATA 79.

He himene na Ahapa.

ETE Atua, kua tae mai nga tauiwi ki tou kāinga tupu, kua whakanoatia e ratou tou temepara tapu, kua waiho a Hiruharama e ratou kia puranga kau ana.

2 Ko nga tinana mate o o pononga kua hoatu e ratou hei kai ma nga manu o te rangi, te kikokiko o tou hunga tapu ma nga kirehe o te whenua.

3 O ratou toto ringihia ake e ratou, ano he wai, ki nga taha o Hiruharama; kahore hoki he tangata hei tanu.

4 Kua waiho matou hei tawainga ma o matou hoa, hei taunutanga, hei whakakatanga ma te hunga i tetahi taha, i tetahi taha o matou.

5 Kia pehea te roa, e Ihowa? e riri tonu ranei koe ake ake? e ngiha tonu ranei tou hae me he kapura?

6 Ringihia iho to riri ki runga ki nga tauiwi kahore nei e matau ki a koe, ki nga rangatiratanga ano hoki kahore nei e karanga ki tou ingoa.

7 Kua pau hoki a Hakopa i a ratou, kua whakaururuatia tona kāinga noho.

8 Kaua ra e maharatia a matou kino o mua, kia hohoro tou aroha ki mua i a matou; kua whakaititia rawatia hoki matou.

9 Awhinatia, matou, e te Atua o to matou whakaoranga, kia whakakororiatia ai tou ingoa: whakaorangia matou, hipokina hoki o matou hara, kia mahara hoki ki tou ingoa.

Digitized by Google

10 Mo te aha nga tauiwi kia mea, Kei hea to ratou Atua? kia kite atu matou e matauria ana ia e nga tauiwi ki te whakatakinga i te toto o o pononga i whakahekea nei.

11 Kia puta ake ki tou aroaro te auetanga a te herehere: kia rite ki te nui o tou kaha tau whakaorunga i te hunga e meatia ana kia whakamatea.

12 Takiwhitutia atu te utu e hoatu e koe ki nga uma o o matou hoa mo ta ratou tawainga, e tawai nei ratou ki a koe, e te Ariki.

13 Penei ka whakawhetai atu matou tou iwi, nga hipi hoki e hepara nei koe, ki a koe ake ake: ka whakakitea atu e matou te whakamoemiti atu ki a koe, a, tena whakatupuranga, tena whakatupuranga.

WAIATA 80.

Ki te tino kai whakatangi Hohanimi-Erutu. He himene na Ahapa.

TAHURI mai tou taringa, e te Hepara o Iharaira, e arahi nei i a Hohepa, ano he kahui hipi, e noho mai nei i waenganui i nga kerupima; whiti mai.

2 Whakaohoohokia tou kaha i te aroaro o Eperaima, o Peniamini, o Manahe: a haere mai ki te whakaora i a matou.

3 Whakahokia ake matou, e te Atua: kia mārama mai tou mata, a ka ora matou.

4 E Ihowa, e te Atua o nga mano, kia pehea ake te roa o tau riri ki te inoi a tou iwi?

5 E whangainga mai ana e koe he roimata hei taro ma ratou, he nui hoki te mehua roimata e homai nei e koe kia inumia e ratou.

6 Kua meinga nei matou hei totohetanga ma o matou hoa, a e kataina ana matou e o matou hoa riri.

7 Whakahokia ake matou, e te Atua o nga mano; kia mārama mai hoki tou mata, a ka ora matou.

8 I maua mai e koe he waina i Ihipa: ka oti i a koe nga tauiwi te panga, na, whakatokia iho e koe.

9 I whakapaia e koe he *tūnga* mona, i mea ano kia hou ona pakiaka, a ka kapi te whenua.

10 Taumarumaru ana tona ata ki runga ki nga pukepuke, ona manga ki nga hita nunui.

11 I tautotoro atu ona manga ki te moana, ona rārā ki te awa.

12 He aha koe i pakarukaru ai i ona taiepa, i kowhakiwhakia ai ia e nga tangata katoa e tika ana i te ara?

13 Mongamonga noa i te poaka toa o te ngahere, e kainga ana e te kirehe mohoao o te parae.

14 Hoki mai ra, e te Atua o nga mano: titiro iho i te rangi, kia kite mai koe, haereere mai hoki ki tenei waina;

15 Ki te rakau i whakatokia e tou ringa matau, ki te manga hoki i whakakahangia e koe mau.

16 Kua pau i te ahi, kua poutokia; ngaro iho ratou i te riri o tou mata.

17 Waiho tou ringa i runga i te tangata o tou ringa matau, i te tama a te tangata i whakakahangia e koe mau.

18 Penei e kore matou e hoki atu i a koe: whakahauorangia matou, a ka karanga atu matou ki tou ingoa.

19 Whakahokia ake matou, e Ihowa, e te Atua o nga mano; kia mārama mai tou mata, a ka ora matou.

WAIATA 81.

Ki te tino kai whakatangi Kititi. Na Ahapa.

KIA kaha te waiata ki te Atua, ki to tatou kaha: kia hari te hamama ki te Atua o Hakopa.

2 Whakahuatia te himene, maua mai ki konei te timipera, te hāpa reka me te hatere.

3 Whakatangihia te tētere i te kohititanga o te marama, i te ra i whakaritea, i to tatou ra hakari.

4 Ko te tikanga hoki tenei ma Iharaira, he mea whakarite mai na te Atua o Hakopa.

5 I whakatakotoria tenei e ia ma Hohepa *hei* whakaaturanga, i tona haerenga atu i runga i te whenua o Ihipa: i a au i rongo i te reo kihai i matauria e ahau.

6 I tangohia mai e ahau tona pokohiwi i te pikaunga: whakarerea ake e ona ringaringa nga pāta.

7 I karanga mai koe ki a au i te pouritanga, whakaorangia ake koe e ahau; i whakahoki kupu atu ahau ki a koe i te wahi ngaro o te whatitiri; whakamatautauria ana koe e ahau ki nga wai o Meripa. Hera.

8 Whakarongo, e taku iwi, a ka whakaatu atu au ki a koe: e Iharaira, ki te whakarongo mai koe ki a au;

9 Aua tetahi atua ke i roto i a koe;

Digitized by Google

kaua ano hoki koe e koropiko ki tetahi atua ke.

10 Ko ahau a Ihowa, ko tou Atua, i arahina mai ai koe i te whenua o Ihipa: kia nui te kowheratanga o tou mangai, a maku e whakaki.

11 Heoi kihai taku iwi i pai kia whakarongo mai ki toku reo; kihai ano hoki a Iharaira i aro mai ki a au.

12 Na tukua atu ana ratou e ahau ki te maro o o ratou ngakau: a haere ana ratou i runga i ā ratou whakaaro.

13 Aue, tē whakarongo taku iwi ki a au! tē haere a Iharaira i oku ara!

14 Penei e kore e aha kua whati i a au te tara o o ratou hoa riri: kua tahuri atu ano toku ringa ki o ratou hoa riri.

15 Te hunga e kino ana ki a Ihowa kua ngohengohe ki a ia: ko to ratou taima ia kua mau tonu.

16 Kua whangainga hoki ratou e ia ki te witi pai rawa, kua whakamakonatia ano koe e ahau ki te honi i roto i te kohatu.

WAIATA 82.

He himene na Ahapa.

E TU ana te Atua i roto i te whakaminenga o te hunga nunui, e whakarite whakawa ana i waenganui i nga atua.

2 Kia pehea ake te roa o ta koutou whakarite hē i te whakawa, o ta koutou whakapai atu ki nga kanohi o te hunga kino. Hera.

3 Whakatikaia ta te ware, ta te pani: kia tika te whakaritenite mo te ngakau mamae, mo te rawa-kore.

4 Whakaorangia te ware me te rawakore; araia atu i a ratou te ringaringa o te hunga kino.

5 Kahore o ratou matauranga, kahore hoki ratou e mahara; e haere ana ratou i te pouri: e oioi ana nga turanga katoa o te whenua.

6 I mea ahau, He atua koutou, he tamariki katoa na te Runga-rawa.

7 Otira ka pera koutou me te tangata, ka mate; ka hinga, ka pera me tetahi o nga piriniha.

8 E ara, e te Atua whakawakia te whenua: mou hoki nga tauiwi katoa.

WAIATA 83.

He waiata, he himene, na Ahapa.

E TE Atua, kei wahangu koe, kei whakarongo puku, kei ata noho, e te Atua.

2 He mea hoki, tenei ou hoa riri te ngangau nei, a kua ara ake nga mātenga o te hunga e kino ana ki a koe.

3 Kua ata ngarahu ratou ki tou iwi, e whakatakoto korero ana hoki ratou mo au mea huna.

4 E ki nei ratou, Tena, tatou ka huna i a ratou, kia kore ai tena iwi; kia kaua ai hoki e maharatia te ingoa o Iharaira a muri ake nei.

5 Kotahi nei hoki o ratou ngakau i a ratou e runanga ana: kua huihuia a ratou whakaaro ki te kino ki a koe.

6 Nga tapenakara o Eroma, o nga Ihimeeri, o Moapa me nga Hakarini;

7 A Kepara, a Amono, a Amareke, nga Pirihitini, me nga tangata o Taira;

8 Kua uru atu ano hoki a Ahuru ki roto ki a ratou: hei awhina ratou mo nga tamariki a Rota. Hera.

9 Penatia ratou e koe me nga Miriani, me Hihera: me Iapini, i Awa Kihono:

10 I mate nei ki Ene-roro, i waiho nei hei whakawairakau mo te whenua.

11 Kia rite o ratou rangatira ki a Orepe raua ko Teepe, o ratou ariki katoa hoki ki a Tepa raua ko Taramuna.

12 Mo ratou i mea, Tatou ka tango i nga kāinga o te Atua mo tatou.

13 E toku Atua, kia rite ratou ki te wīra, ki te papapa e puhia ana e te hau;

14 Kia rite ki te ahi e kai ana i te ngahere, ki te mura hoki e toro ai nga maunga,

15 Te whainga a to awha i a ratou, to whakaohoreretanga ano hoki i a ratou ki to pororo.

16 Kia kapi o ratou kanohi i te whakama: kia rapu ai ratou ki tou ingoa, e Ihowa.

17 Kia whakama, kia ohorere ratou ake ake; kia numinumi ratou, kia ngaro hoki.

18 Kia matau ai te tangata, nou anake te ingoa, a Ihowa; kei runga ake ano koe i te whenua katoa.

WAIATA 84.

Ki te tino kai whakatangi Kititi. He himene ma nga tamariki a Koraha.

ANO te ataahua o ou tapenakara, e Ihowa o nga mano!

2 E hiahia ana toku wairua, ae e hemo ana ki nga marae o Ihowa: e tangi ana toku ngakau, me oku kikokiko ki te Atua ora.

3 Me te pihoihoi hoki kua kite i tetahi

Digitized by Google

whare, me te warou ano i tetahi ohanga mona, hei takotoranga mo ana pi, ara, i ou aata, e Ihowa o nga mano, e toku Kingi, e toku Atua.

4 Ka hari te hunga e noho ana i tou whare: he whakamoemiti tonu ta ratou ki a koe. Hera.

5 Ka hari te tangata ko tona kaha nei kei a koe: kei roto i o ratou ngakau nga huarahi *ki reira.*

6 Ka haere ratou ra te raorao o Paka, ka meinga e ratou hei puna: ngaro iho ano hoki nga poka i te ua.

7 Ka haere atu ratou i te kaha ki te kaha; ka kitea ratou ki te aroaro o te Atua i Hiona.

8 E Ihowa, e te Atua o nga mano, whakarongo ki taku inoi: tahuri mai tou taringa, e te Atua o Hakopa Hera.

9 Titiro mai, e te Atua, e to matou whakangungu rakau: tirohia iho hoki te mata o to tangata i whakawahi ai.

10 No te mea, he ra kotahi i ou whare, pai atu i nga ra kotahi mano: te tiaki tatau i te whare o toku Atua, pai atu ki a au i te noho ki nga teneti o te kino.

11 He ra hoki a Ihowa te Atua, he whakangungu rakau: ka homai e Ihowa te atawhai me te kororia; e kore e kaiponuhia mai e ia tetahi mea pai ki te hunga e tapatahi ana te haere.

12 E Ihowa o nga mano, ka hari te tangata e whakawhirinaki atu ana ki a koe.

WAIATA 85.

Ki te tino kai whakatangi. He himene ma nga tama a Koraha.

E IHOWA, kua aro mai koe ki tou whenua, kua whakahokia mai e koe a Hakopa i whakaponongatia nei.

2 Kua murua e koe te kino a tou iwi, kua hipokina e koe o ratou hara katoa. Hera.

3 Kua whakakahoretia katoatia e koe to weriweri; kua tahuri atu koe i te aritaritatanga o to riri.

4 Whakahokia ake matou, e te Atua o to matou whakaoranga: kia mutu hoki to riri ki a matou.

5 E riri ranei koe ki a matou ake ake? e mauahara tonu ranei koe, a tena whakatupuranga, tena whakatupuranga?

6 E kore ianei koe e whakahoki ake i a matou ki te ora: kia hari ai tou iwi ki a koe?

7 E Ihowa, whakakitea mai tau mahi tohu ki a matou: tukua mai hoki ki a matou tau whakaoranga.

8 Ka whakarongo atu ahau ki ta te Atua, ki ta Ihowa e korero ai: no te mea hoki mo te rongo mau āna korero ki tona iwi, ki tona hunga tapu hoki; kaua ia ratou e hoki atu ki te wairangi.

9 He pono e tata ana tana whakaoranga ki te hunga e wehi ana i a ia, kia noho ai te kororia ki to tatou whenua.

10 Kua tutaki te mahi tohu raua ko te pono: kua kihi ki a raua te tika me te rongo mau.

11 E tupu ake te pono i te whenua, a e titiro iho te tika i te rangi.

12 Ae, ka homai e Ihowa te pai: a ka tukua mai ona hua e to tatou whenua.

13 Ka haere te tika ki mua i a ia, hei whakatu i a tatou ki te ara o ana hikoinga.

WAIATA 86.

He inoi na Rawiri.

WHAKATITAHATIA iho tou taringa, e Ihowa, whakahokia mai he kupu ki a au; he ware hoki ahau, he rawa-kore.

2 Tiakina toku wairua; e tapu ana hoki ahau; mau, e toku Atua, e whakaora to pononga e whakawhirinaki atu nei ki a koe.

3 Tohungia ahau, e te Ariki: e karanga atu nei hoki ahau ki a koe i nga ra katoa.

4 Whakaharitia te wairua o to pononga; ka ara atu nei hoki toku wairua, e te Ariki, ki a koe.

5 E pai ana hoki koe, e te Ariki, e ngawari ana: e ranea ana hoki tau mahi tohu ki te hunga katoa e karanga atu ana ki a koe.

6 Tahuri mai tou taringa, e Ihowa, ki taku inoi: whakarongo mai hoki ki toku reo karakia.

7 Ka karanga atu ahau ki a koe i te ra o toku pouritanga: e whakahoki kupu mai hoki koe ki a au.

8 Kahore he rite mou, e te Ariki, i roto i nga atua: kahore hoki he rite mo au mahi.

9 Ka haere mai nga iwi katoa i hangā e koe, a ka koropiko ki tou aroaro, e te Ariki, ka whakakororia hoki i tou ingoa.

10 E nui ana hoki koe, a e mahi ana i nga mea whakamiharo: ko koe anake te Atua.

11 Whakaakona ahau ki to ara, e Ihowa; ka haere ahau i runga i to pono: whakatapatahitia toku ngakau, ki te wehi i tou ingoa.

Digitized by Google

12 Ka whakamoemiti katoa toku ngakau ki a koe, e te Ariki, e toku Atua: ka whakakororia ano i tou ingoa ake ake.

13 E nui ana hoki tau mahi tohu ki a au: a kua whakaorangia e koe toku wairua i te reinga i raro riro.

14 E te Atua, kua whakatika mai ki a au te hunga whakakake: kua whai mai ano te huihuinga o te hunga tutu kia whakamatea ahau; kahore ano hoki koe e waiho i to ratou aroaro.

15 Ko koe ia, e te Ariki, he Atua atawhai, he Atua tohu tangata: e puhoi ana ki te riri, e hua ana te mahi tohu me te pono.

16 Tahuri mai ki a au, tohungia hoki ahau: homai tou kaha ki to pononga, whakaorangia te tamaiti a to pononga wahine.

17 Whakakitea mai ki a au he tohu mo te pai: kia kite ai te hunga e kino ana ki a au, kia whakama ai: nou i awhina mai, e Ihowa, i ahau, i whakamarie hoki i a au.

WAIATA 87.

He himene, he waiata ma nga tama a Koraha.

KEI nga maunga tapu tona turanga: 2 E arohaina rawatia ana e Ihowa nga kuwaha o Hiona i nga nohoanga katoa o Hakopa.

3 He mea kororia nga mea e korerotia ana mou, e te pa o te Atua.

4 Ka korerotia atu e ahau a Rahapa raua ko Papurona ki te hunga e matau ana ki a au: na, ko Pirihitia, ko Taira, ko Etiopia, i whanau tenei ki reira.

5 Ko te kupu hoki tenei mo Hiona, i whanau tenei tangata me tera tangata ki reira: ma te Runga-rawa pu ano ia e whakapumau.

6 Ka korerotia e Ihowa, ina tuhituhia nga iwi: i whanau tenei ki reira. Hera.

7 Ko ta nga kai waiata, me ta nga kai whakatangi putorino tenei: kei a koe oku puna katoa.

WAIATA 88.

He waiata, he himene ma nga tama a Koraha. Ki te tino kai whakatangi o Maharata Reanoto. He Makiri na Hemana Eterahi.

E IHOWA, e te Atua o toku whakaoranga, he tangi atu taku ki tou aroaro i te ao, i te po.

2 Kia tae atu taku inoi ki tou aroaro: whakatitahatia mai to taringa ki taku tangi.

3 Kua ki hoki toku wairua i te pouri, a e whakatata ana toku ora ki te rua tupapaku.

4 Kua tāua tahitia ahau me te hunga e heke atu ana ki te rua; e rite ana ahau ki te tangata kahore *ona* kaha.

5 E takoto noa ana ahau i roto i nga tupapaku, e rite ana ki nga tangata i patua e takoto ana i te urupa, kahore nei e maharatia e koe i muri iho, he mea momotu ke atu na tou ringa.

6 Kua whakatakotoria ahau e koe ki te rua i raro riro, ki te pouritanga, ki nga rire.

7 E pehia ana ahau e tou riri, e pakia ana hoki e koe ki au ngaru katoa. Hera.

8 Kua whakamataratia atu e koe i a au oku hoa: kua meinga ahau e koe hei mea whakarihariha ki a ratou: kua uakina mai ahau, a kahore hoki e puta atu ki waho.

9 Kua he oku kanohi i te tangihanga: e Ihowa, e karanga atu ana ahau ki a koe i nga ra katoa, kua toropa atu oku ringaringa ki a koe.

10 Tera ranei koe e mahi merekara ki nga tupapaku? e ara ake koia nga tupapaku ki te whakamoemiti atu ki a koe? Hera.

11 Ka kauwhautia ranei tou aroha i roto i te urupa? tou pono i roto i te whakangaromanga?

12 E matauria koia au mea whakamiharo i roto i te pouri? tou tika i te whenua o te warewaretanga?

13 Heoi, taku nei he karanga ki a koe, e Ihowa: i te ata ano ka tae taku inoi ki tou aroaro.

14 He aha e Ihowa, i pangā ai toku wairua e koe? *he aha* i huna ai to mata ki a au?

15 No taku tamarikitanga ake ano i pakia ai ahau, i whakahemohemo ai: e pehia ana ahau e au whakawehi, a, potatutatu noa iho.

16 E tika ana to riri ki runga i a au: ngaro iho ahau i au mea whakawehi.

17 Ano he wai ratou e karapoti nei i a au i nga ra katoa: rupeke ana ratou ki te mui mai ki a au.

18 Kua whakamataratia atu e koe i a au te tangata hei aroha mai, me oku hoa, kei te pouritanga oku hoa ake.

Digitized by Google

WAIATA 89

He Makiri na Etana Eterahi.

KA waiatatia e ahau nga mahi tohu a Ihowa ake ake: ka whakapuakina e toku mangai tou pono ki nga whakatupuranga katoa.

2 I mea hoki ahau, Ka whakaturia ake te mahi tohu mo amua tonu atu: ka whakapumautia e koe tou pono ki nga tino rangi.

3 Kua whakarite kawenata ahau ki taku i whiriwhiri ai: kua oati ki taku pononga, ki a Rawiri.

4 Ka whakapumautia e ahau ou uri ake ake: ka hangā ake tou torona, a, tena whakatupuranga, tena whakatupuranga. Hera.

5 Ka whakamoemiti ano hoki nga rangi, e Ihowa, ki au mahi whakamiharo; ki tou pono hoki i roto i te whakaminenga o te hunga tapu.

6 Ko wai hoki i nga rangi hei rite mo Ihowa? ko wai i roto i nga tamariki a te hunga nunui e rite ana ki a Ihowa?

7 E tika ana kia nui te wehi ki te Atua i roto i te whakaminenga o te hunga tapu: kia hopohopo hoki ki a ia te hunga katoa i tetahi taha ona, i tetahi taha.

8 E Ihowa, e te Atua o nga mano, kei hea he Ihowa hei rite mou te kaha? hei rite ranei mo tou pono i tetahi taha ou, i tetahi taha?

9 Ko koe te kingi o te huamo o te moana: ka oho ona ngaru, ko koe hei whakamarino.

10 Mongamonga noa i a koe a Rahapa, ano he tangata i patua: kua whakamararatia e koe ou hoa riri ki to ringa kaha.

11 Nou nga rangi, nou ano hoki te whenua: te ao me nga mea e hua ana i runga, nau ena i whakapumau.

12 Te nota me te tonga nau ena i hanga: ka hari a Taporo raua ko Heremona ki tou ingoa.

13 He tākakau marohirohi tou: e kaha ana tou ringa, kei runga tonu tou matau.

14 Ko te tika me te whakarite whakawa te turanga o tou torona: e haere te mahi tohu me te pono i mua i tou aroaro.

15 Ka hari te iwi e mohio ana ki te tangi whakahari: e haere ratou, e Ihowa, i te māramatanga o tou mata.

16 E hari ratou ki tou ingoa i te roa o te ra: a ma tou tika ka kake ai ratou.

17 Ko koe hoki te kororia o to ratou kaha: ma to manakohanga mai ano ka ara ai to matou haona.

18 Ko Ihowa hoki to matou whakangungu rakau: a hei kingi mo tatou te Mea Tapu o Iharaira.

19 I korero moemoea mai koe i reira ki to Mea Tapu, i mea: Kua hoatu e ahau he kaha ki runga ki tetahi tangata marohirohi; kua whakanuia e ahau tetahi i whiriwhiria i roto i te iwi.

20 Kua kitea e ahau taku pononga a Rawiri: kua whakawahia ia e ahau ki taku hinu tapu:

21 Ka u atu toku ringa hei awhina mona: ma toku tākakau ano hoki ia e whakakaha.

22 E kore te hoa riri e whai wahi ki a ia: e kore ano hoki te tama a te kino e tukino i a ia.

23 Maku ano hoki e tukituki ona hoa riri ki tona aroaro: ka whiua ano e ahau te hunga e kino ana ki a ia.

24 Otira ka mau ki a ia taku pono me taku mahi tohu: a ma toku ingoa ka ara ai tona haona.

25 Maku tona ringaringa ka pa atu ai ki te moana: tona matau ki nga awa.

26 Ka karanga mai ia ki a au, Ko koe toku Pāpā, toku Atua, te kohatu o toku whakaoranga.

27 Ka waiho ano hoki ia hei matamua maku ki runga ake i nga kingi o te whenua.

28 Ka rongoatia ake e ahau taku mahi tohu mona ake tonu atu: ka mau tonu ano taku kawenata ki a ia.

29 Ka whakatupuria e ahau ona uri ake tonu atu, a ka rite tona torona ki nga ra o te rangi.

30 Ki te mea ka whakarerea e ana tamariki taku ture, a kahore e haere i aku whakariteritenga;

31 Ki te takahi ratou i aku tikanga; a kahore e pupuri i aku whakahaunga;

32 Katahi ka whaia ta ratou mahi tutu e taku rakau, ā ratou kino e nga whiu.

33 Ahakoa ra e kore e whakamutua taku aroha ki a ia, e kore ano hoki taku pono e he.

34 E kore taku kawenata e takahia e ahau, e kore ano hoki e whakaputaia ketia te mea i puta atu i oku ngutu.

35 Kotahi aku oatitanga i toku tapu, E kore ahau e teka ki a Rawiri.

36 Ka mau tonu tona uri ake ake; a e rite tona torona ki te ra i toku aroaro.

37 E rite tona pumautanga ki to te marama ake ake: hei kai whakaatu pono ano hoki i runga i te rangi. Hera.

38 Na kua panga nei koe, kua whaka-

Digitized by Google

rihariha, kua riri ki tau i whakawahi ai.

39 Kua whakakahoretia e koe te kawenata o to pononga : noa iho i a koe tona karauna ; *kua whakatakā hoki* ki te whenua.

40 Kua whakahoroa katoatia e koe ana taiepa : kua meinga kia pakarukarua ona pa kaha.

41 E pahua ana i a ia nga tangata katoa e tika ana i te ara : he tawainga ia na ona hoa tata.

42 Kua ara i a koe te ringaringa matau o ona hoa whawhai : kua meinga e koe kia hari ona hoa whawhai katoa.

43 Ngore noa i a koe te mata o tana hoari : kihai ano hoki koe i tautoko i a ia ki te tatauranga.

44 Kua whakamutua e koe tona kororia : kua pangā nei e koe tona torona ki raro ki te whenua.

45 Kua whakaporoa e koe nga ra o tona taitamarikitanga : kua hipokina ia e koe ki te whakama. Hera.

46 Kia pehea te roa, e Ihowa? ka whakangarongaro atu ranei koe, ake tonu atu? ka toro ranei tau riri, ano he ahi?

47 Kia mahara ki a au he mea memeha noa : he aha i hangā ai e koe nga tangata katoa hei kore noa iho?

48 Ko wai tena tangata e ora nei, a e kore e kite i te mate? e mawhiti koia i a ia tona wairua i te kaha o te rua tupapaku. Hera.

49 E te Ariki, kei hea o arohatanga o mua i oatitia e koe ki a Rawiri i runga i tou pono?

50 Maharatia ra, e te Ariki, te tawainga ki o pononga, ki a au e mau nei i roto i toku uma te tawai a te hunga nunui katoa :

51 Ara, te tawai a ou hoa riri, e Ihowa, e tawai nei ki nga hikoinga o to tangata i whakawahi ai.

52 Kia whakapaingia a Ihowa ake ake. Amine, ae Amine.

WAIATA 90.

He waiata na Mohi tangata a te Atua.

E TE Ariki, ko koe to matou nohoanga, i tera whakatupuranga, i tera whakatupuranga.

2 Kahore ano i whanau noa nga maunga, *kahore* i hangā e koe te whenua me te ao, ko koe ano te Atua no tua whakarere, a ake tonu atu.

3 E whakahokia ana e koe te tangata kia mongamonga noa, a, e mea ana, Hoki atu, e nga tamariki a te tangata.

4 Ki tau titiro hoki, e rite ana nga tau kotahi mano ki te rangi onanahi, kua pahure atu nei, ki te mataaratanga hoki i te po.

5 Me te mea na te waipuke tau kahakinga i a ratou, he moe ratou: i te ata, ano he tarutaru e tupu ana.

6 I te ata e tupu ana, e pihi ana: i te ahiahi kua kotia, kua maroke.

7 Kua hemo nei hoki matou i tau riri : ka ohorere hoki i to aritatanga.

8 Kua makā e koe a matou kino ki tou aroaro, ā matou mea huna ki te māramatanga o tou mata.

9 Ka pau o matou ra katoa, me te riri ano koe: ka hemo ake o matou tau, ano he korero e korerotia ana.

10 Nga ra o o matou tau e whitu tekau tau ; a ki te whai kaha, a ka waru tekau nga tau ; heoi he mahi mauiui, he pouri to ratou kaha; ka hohoro hoki te hatepea atu, a ka rere atu matou.

11 Ko wai te matau ana ki te kaha o tau riri? rite pu ano ki te wehi ki a koe tau riri.

12 Akona matou ki te tatau i o matou ra, kia anga ai te ngakau ki te whakaaro.

13 Hoki mai, e Ihowa, kia pehea ake te roa? a kia puta ke he whakaaro mau ki o pononga.

14 Kia na wawe matou i tau mahi tohu: kia hari ai matou, kia koa ai, i o matou ra katoa.

15 Whakaharitia matou, kia rite ki nga ra i whakawhiua ai matou e koe, ki nga tau i kite ai matou i te kino.

16 Kia puta mai tau mahi ki o pononga, me tou kororia ki ā ratou tamariki.

17 A hei runga i a matou te ataahuatanga o Ihowa, o to matou Atua: whakapumautia ano ki a matou, te mahi a o matou ringaringa, ae ra, te mahi a o matou ringaringa, whakapumautia e koe.

WAIATA 91.

TE tangata kei te wahi ngaro o te Runga-rawa tona kāinga, ka noho ia i raro i te taumarumarutanga o te Kaharawa.

2 Ka kiia e ahau a Ihowa, Ko Ia toku piringa, me toku pa, toku Atua, ka whakawhirinaki atu ahau ki a ia.

3 He pono mana koe e whakaora i te

Digitized by Google

mahanga a te kai hopu manu, i te mate nanakia.

4 Ka hipokina koe e ia ki ona hou, a ka piri koe ki raro i ona pakau: ko tana pono hei puapua *mou*, hei whakangungu rakau.

5 E kore koe e wehi i te mea whakamataku i te po: i te pere e rere ana i te awatea.

6 I te mate uruta e rere ana i te pouri: i te whakangaromanga e whakangaro ana i te poutumarotanga.

7 He mano te hinga ki tou taha, tekau hoki nga mano ki tou ringa matau; heoi e koro e tata ki a koe.

8 Ka titiro kau atu ou kanohi: ka matakitaki ki te utu mo te hunga kino.

9 No te mea kua waiho e koe a Ihowa toku piringa nei, te Runga-rawa, hei nohoanga mou.

10 Kahore he kino e pa ki a koe, kahore ano hoki he whiunga e tata ki tou whare.

11 Ka korerotia iho hoki koe e ia ki ana anahera kia tiakina koe i o ara katoa.

12 Ma ratou koe e hiki ake ki o ratou ringaringa, kei tūtuki tou waewae ki te kohatu.

13 Ka haere koe i runga i te raiona, i te neke, ka takahi ki runga i te kuao raiona, i te tarakona.

14 Ka whakaora au i a ia, mona i aroha mai ki a au; maku ia e whakateitei ake, mona i matau ki toku ingoa.

15 Ka karanga mai ia ki a au, a ka whakahoki kupu atu ahau ki a ia: ka tata au ki a ia i te wa o te he; maku ia e whakaora, maku ano hoki ia e whakahonore.

16 Ka whakaroaina e ahau ona ra, a na noa ia: ka whakakitea hoki taku whakaoranga ki a ia.

WAIATA 92.

He himene, he waiata mo te ra Hapati.

HE mea pai te whakawhetai atu ki a Ihowa, te himene atu ki tou ingoa, e te Runga-rawa.

2 Te whakakite atu i tou atawhai i te ata, i to pono i nga po katoa;

3 I runga i te aho-tekau, i te hatere, i te hāpa tangi reka.

4 Nau hoki ahau, e Ihowa, i whakahari ki tau mahi: ka whakamanamana ahau ki nga meatanga a ou ringa.

5 Ano te nui o au mahi, e Ihowa! hohonu rawa au whakaaro.

6 Te tangata poauau kahore ia e matau, kahore ano hoki tenei e mohiotia e te kuare.

7 Ka pihi ake nga tangata whakaarokore, ano he tarutaru, a ka tupu nga kai mahi katoa o te kino: he mea *tena* kia whakangaromia ai ratou ake ake;

8 Ko koe ia, e Ihowa, hei runga rawa ake ake.

9 Na, ou hoa whawhai, e Ihowa, na, ou hoa whawhai ka ngaro ratou; ka whakamarараtia katoatia nga kai mahi i te kino.

10 Ka whakaarahia ake ano e koe taku haona, kia rite ki to te unikanga; ka whakawahia ahau ki te hinu hou.

11 A ka titiro atu oku kanohi ki oku hoa riri: ka rongo hoki oku taringa i *te matenga o* te hunga kino e whakatika mai ana ki a au.

12 Ka rite te tupu o te tangata tika ki to te nikau; ka rite tona nui ki to te hita i Repanona.

13 Te hunga i whakatokia ki te whare o Ihowa: ka tupu ki nga marae o to tatou Atua.

14 Ka pihi tonu ratou ua hina: ka tetere ratou, ka matomato.

15 Hei whakakite atu e tika ana a Ihowa: ko ia toku kohatu, kahore hoki ana he.

WAIATA 93.

KO Ihowa te Kingi, he kororia tona kakahu; to Ihowa kakahu he kaha, tana hoki e whitiki ai ki a ia: kua whakaukia e ia te ao, tē taea te nekeneke.

2 No mua iho tou torona i whakapumautia ai: nonamata riro koe.

3 Ka whakaarahia e nga roma, e Ihowa, ka whakaarahia e nga roma to ratou reo; ka ara nga ngaru o nga roma.

4 Kei runga a Ihowa: e kaha ana ia i nga reo o nga wai maha, i nga tuātea nunui o te moana.

5 Pono tono au whakaaturanga: ko te tapu te mea pai mo tou whare, e Ihowa, ake ake.

WAIATA 94.

E IHOWA, e te Atua, e te Kai rapu utu; e te Atua, e te Kai rapu utu, whiti mai.

2 Maranga ake, e te Kai whakarite whakawa mo te whenua: whakahokia atu he utu ki te hunga whakakake.

3 E Ihowa, te hunga kino nei, kia

Digitized by Google

pehea ake te roa, te hunga kino nei, kia pehea ake te roa o ta ratou whakamanamana?

4 O te puakanga o a ratou kupu maro? o te whakaputa o nga kai mahi katoa i te kino?

5 Mongamonga noa tou iwi i a ratou, e Ihowa: e tukinotia ana e ratou tou kāinga tupu.

6 E patua ana e ratou te pouaru raua ko te manene: e kohuru ana i nga pani.

7 A e mea ana, E kore a Ihowa e kite; e kore ano hoki e maharatia mai e te Atua o Hakopa.

8 Kia matau ra, e nga tangata poauau o te iwi: ahea ano hoki koutou whai mahara ai, e te hunga kuare?

9 Te kai whakato o te taringa e kore ranei ia e rongo? te kai hanga o te kanohi e kore ianei ia e kite?

10 Te kai papaki o nga iwi e kore ianei ia e papaki? te kai whakaako i te tangata kia mohio e kore ianei ia e mohio?

11 E matau ana a Ihowa ki nga whakaaro a te tangata: he mea teka noa.

12 Ka hari te tangata e pakia ana e koe, e Ihowa: e whakaakona ana i roto i to ture;

13 Kia marie ai tona ngakau i a koe i i nga ra o te hē, a keria noatia iho te poka mo te tangata kino.

14 E kore hoki a Ihowa e panga i tana iwi, e kore ano hoki e whakarerea e ia tona kāinga tupu.

15 Engari e hoki mai te whakarite whakawa ki te tika: a e arumia e nga tangata ngakau tika katoa.

16 Ko wai toku hei whakatika ake ki te hunga kino? ko wai toku hei tu i nga kai mahi i te hara?

17 Me kaua a Ihowa hei awhina moku, kihai i aha kua noho kupu-kore toku wairua.

18 I taku meatanga, Ka paheke toku waewae, na tau mahi tohu, e Ihowa, ahau i tautoko ake.

19 I te tini o aku whakaaronga i roto i a au hei oranga ngakau moku au whakamarietanga.

20 Tera ranei e huihuia ki a koe te torona o te kino: e whakatakoto nei i te mahi nanakia hei ture?

21 E muia ana e ratou te wairua o te tangata tika, a e mea ana, kia heke te toto hara-kore.

22 Ko Ihowa ia toku pa teko: ko toku Atua hoki hei kohatu piringa moku.

23 A mana e whakahoki to ratou kino ki runga ki a ratou, e whakangaro hoki ratou i roto i o ratou kino: ma Ihowa, ma to tatou Atua ratou e whakangaro.

WAIATA 95.

TENA, kia waiata tatou ki a Ihowa: kia hari te hamama ki te kamaka o to tatou whakaoranga.

2 Kia haere tatou me te whakawhetai atu ki tona aroaro: kia ngahau hoki a tatou himene ki a ia.

3 No te mea he Atua nui a Ihowa, he Kingi nui hoki i nga atua katoa.

4 Kei tona ringa nga wahi hohonu o te whenua: a nona nga maunga teitei.

5 Nana te moana, nana ano i hanga, a na ona ringa i whai ahua ai te *whenua* maroke.

6 Haere mai tatou, kia koropiko, kia tuohu: kia tukua nga turi ki te aroaro o Ihowa, o to tatou Kai hanga.

7 Ko ia hoki to tatou Atua; a ko tatou tana iwi e hepara ai, me nga hipi a tona ringa.

8 Ki te rongo koutou ki tona reo aianei, kaua e whakapakeketia o koutou ngakau: kei pera me o te whakatoinga, me o te ra o te whakamatautauranga i te koraha;

9 I a au i whakamatautauria e o koutou mātua, i ata mohiotia i to ratou kitenga ano hoki i aku mahi.

10 E wha tekau nga tau i hoha ai ahau ki *tenei* whakatupuranga, na, ka mea ahau; He iwi ngakau kotiti ke raua, kahore hoki ratou e mohio ki aku ara.

11 No reira i riri ai ahau, i oati ai hoki; e kore ratou e tae ki taku okiokinga.

WAIATA 96

WAIATATIA he waiata hou ki a Ihowa: waiata atu, e te whenua katoa, ki a Ihowa.

2 Waiata atu ki a Ihowa, whakapaingia tona ingoa: whakakitea atu tana whakaoranga i tenei ra, i tenei ra.

3 Whakapuakina tana kororia i waenganui i nga tauiwi, ana mahi whakamiharo i waenganui i nga iwi katoa.

4 E nui ana hoki a Ihowa, a e tika ana kia nui te whakamoemiti ki a ia: kia wehingia nuitia atu ia i nga atua katoa.

5 He whakapakoko hoki nga atua katoa a nga iwi: na Ihowa ia i hanga nga rangi.

6 He honore, he kororia kei tona aroaro: kei tana wahi tapu te kaha me te ataahuatanga.

Digitized by Google

7 Waiho atu i a Ihowa, e nga hapu katoa o nga iwi: waiho atu i a Ihowa te kororia me te kaha.

8 Waiho atu i a Ihowa te kororia e tika ana mo tona ingoa: maua mai he whakahere, haere mai hoki ki ona marae.

9 Koropiko atu ki a Ihowa i roto i te ataahuatanga o te tapu: kia wehi ra ki tona aroaro, e te whenua katoa.

10 Mea atu i waenganui o nga tauiwi, e kingi ana a Ihowa: ka whakaukia ano hoki te whenua, tē taea te whakangaueue; ka tika tana whakarite whakawa mo nga iwi.

11 Kia hari nga rangi, kia koa ano hoki te whenua, kia hārurū te moana, me nga mea e hua ana i roto.

12 Kia hari te mara, me nga mea katoa i runga: ko reira ano koa ai nga rakau katoa o te ngahere ki te aroaro o Ihowa.

13 E haere mai ana hoki ia, e haere mai ana hoki ia ki te whakarite whakawa mo te whenua: ka whakarite whakawa ia mo te ao i runga i te tika, mo nga iwi hoki i runga i tana pono.

WAIATA 97.

KO Ihowa te Kingi, kia hari te whenua, kia koa nga tini motu.

2 Kei tetahi ona, kei tetahi taha, te kapua me te pouri: he tika, he whakarite whakawa, te turanga o tona torona.

3 E toro atu ana te kapura i tona aroaro: a pau ake ona hoa riri, a, taka noa, taka noa.

4 Mārama tonu te ao i ana uira: i kite te whenua, a wiri ana.

5 Rewa noa nga maunga, ano he ware pi i te aroaro o Ihowa, i te aroaro o te Ariki o te whenua katoa.

6 E whakapuakina ana e nga rangi tona tika: a e kitea ana e nga iwi katoa tona kororia.

7 Kia whakama katoa te hunga e mahi ana ki nga whakapakoko, e whakamanamana ana ki nga atua horihori: koropiko atu ki a ia, e nga atua katoa.

8 I rongo a Hiona, a koa ana; whakamanamana ana nga tamahine hoki o Hura, e Ihowa, ki au whakariteritenga whakawa.

9 Ko koe hoki, e Ihowa, kei runga noa ake i te whenua katoa: kua whakanuia koe ki runga noa ake i nga atua katoa.

10 E te hunga katoa e aroha ana ki a Ihowa, kinongia te hē: e tiakina ana e ia nga wairua o tona hunga tapu; e whakaorangia ana ratou e ia i roto i nga ringaringa o te hunga kino.

11 Kua oti te māramatanga te whakato mo te tangata pai: me te koa hoki mo te hunga ngakau tika.

12 Kia hari ki a Ihowa, e te hunga pai: kia whakamoemiti ano ina mahara ki tona tapu.

WAIATA 98.

He himene.

WAIATATIA ki a Ihowa he waiata hou; he mahi whakamiharo hoki ana: na tona ringa matau, na tona ringa tapu, i taea ai e ia te whakaora.

2 Kua whakakitea mai e Ihowa tana whakaoranga, kua whakapuakina e ia tona tika ki te aroaro o nga tauiwi.

3 Kua mahara ia ki tana mahi tohu me tana pono ki te whare o Iharaira; a kua kite nga pito katoa o te whenua i te whakaoranga a to tatou Atua.

4 Kia hari te hamama, e te whenua katoa, ki a Ihowa: hamama, kia hari, himene atu.

5 Himene atu ki a Ihowa i runga i te hāpa, i runga i te hāpa, me te himene ano te reo.

6 I runga i nga tētere, i te tangi ano o te korenete: kia hari te hamama ki te aroaro o Ihowa, o te Kingi.

7 Kia haruru te moana, me nga mea e hua ana i roto, te ao, me ona tangata e noho ana i runga.

8 Kia papaki nga ringaringa o nga roma, kia hari tahi nga pukepuke ki te aroaro o Ihowa: e haere mai ana hoki ia ki te whakarite whakawa mo te whenua.

9 Ka whakariterite ia mo te ao i runga i te tika: mo nga iwi hoki i runga i te pono.

WAIATA 99

KO Ihowa te Kingi; kia wiri nga iwi: e noho ana ia *i waenganui i* nga kerupima; kia ngaueue te whenua.

2 E nui ana a Ihowa i Hiona: kei runga ake ano ia i nga iwi katoa.

3 Kia whakamoemiti ratou ki tou ingoa: he nui, he mea wehi, he tapu hoki.

4 E aroha ana ano hoki te kaha o te Kingi ki te whakarite whakawa; ko koe hei whakapumau i te pono: he whakarite whakawa, he pai tau mahi i roto i a Hakopa.

5 Whakanuia, a Ihowa to tatou Atua:

Digitized by Google

koropiko atu hoki ki tona turanga waewae, e tapu ana hoki ia.

6 Ko Mohi raua ko Arona i roto i ana tohunga, me Hamuera hoki i roto i te hunga e karanga ana ki tona ingoa : i karanga atu ratou ki a Ihowa, a whakahoki kupu mai ana ia ki a ratou.

7 I korero mai ia ki a ratou i roto i te pou kapua : i pupuri ratou i ana whakaaturanga, me te tikanga i whakatakotoria e ia ki a ratou.

8 E Ihowa, e to matou Atua, i whakahoki kupu mai koe ki a ratou : he Atua tohu koe i a ratou, otiia i rapu utu ano koe mo a ratou mahi.

9 Whakanuia a Ihowa to tatou Atua, a koropiko atu ki tana maunga tapu : e tapu ana hoki a Ihowa to tatou Atua.

WAIATA 100.

He himene whakamoemiti.

KIA hari te hamama ki a Ihowa, e nga whenua katoa :

2 Mahi atu ki a Ihowa i runga i te koa, waiata haere ki tona aroaro.

3 Kia matau ki a Ihowa ko ia te Atua : nana tatou i hanga, ehara hoki i a tatou; ko tatou tana iwi, me ana hipi e hepara ai.

4 Tomokia ona tatau i runga i te whakawhetai, ona marae i runga i te whakamoemiti : whakawhetai atu ki a ia, whakapaingia tona ingoa.

5 E pai ana hoki a Ihowa, pumau tonu tana mahi tohu : a kei tena whakatupuranga, kei tena whakatupuranga tana pono.

WAIATA 101.

He himene na Rawiri.

KA waiatatia e ahau te mahi tohu, me te whakarite whakawa : ka himene atu ki a koe, e Ihowa.

2 Ka ata ngarahu ahau i taku mahi, i runga i te ara tika. Ahea koe haere mai ai ki a au? Ka haereere ahau i roto i toku whare i runga i te ngakau tapatahi.

3 E kore te mea kino e waiho e ahau i mua i oku kanohi; e kino ana ahau ki te hunga e peka ke ana te mahi : e kore e piri ki a au.

4 Me mawehe atu te ngakau parori ke i a au : e kore ahau e mohio ki te tangata kino.

5 Te tangata e ngautuara puku ana ki tona hoa, ka ngaro ia i a au : e kore ahau e aro atu ki te tangata kanohi whakakake, ki te tangata ngakau whakapakari.

6 Kei runga i nga mea pono o te whenua oku kanohi, a ka noho ratou ki a au : te tangata e haere ana i te ara tika, ka mahi tena ki a au.

7 E kore e noho i roto i toku whare te kai mahi hianga : e kore e tu ki toku aroaro te tangata korero teka.

8 Ka whakangaromia wawetia e ahau nga tangata kino katoa o te whenua : ka hatepea ano hoki i roto i te pa o Ihowa nga kai mahi katoa i te kino.

WAIATA 102.

He inoi na te ngakau mamae, i a ia e pehia iho ana, a maringi a wai ana tana tangi ki te aroaro o Ihowa.

WHAKARONGO, e Ihowa, ki taku inoi: kia puta atu hoki taku tangi ki a koe.

2 Kaua e hunā tou mata ki a au i te ra e pouri ai ahau ; whakatitahatia mai tou taringa ki a au : hohoro te whakahoki kupu mai ki a au i te ra e karanga atu ai ahau.

3 Ka memeha atu hoki oku ra, ano he paoa : wera iho oku iwi ano he mounga.

4 Kua pakia toku ngakau, kua memenge, ano he tarutaru ; i wareware ai ahau ki te kai i taku taro.

5 Piri tonu oku iwi ki toku kiri i toku reo aue.

6 E rite ana ahau ki te perikana i te koraha, ki te koukou i te wahi mokemoke.

7 Mataara tonu ahau ; toku rite kei te pihoihoi mokemoke i runga i te tuanui.

8 E tawai mai ana oku hoa riri ki a au i te ra roa ; kua oati ano ki te he moku te hunga e haurangi mai ana ki a au.

9 Kainga ana e ahau te pungarehu, ano he taro : whakananua iho taku wai ki te roimata ;

10 I to riri hoki, i to weriweri ; nau hoki ahau i hapai ake, a taia iho ano ahau e koe.

11 E rite ana oku ra ki te atarangi e whakawairua kau ana : a kua memenge ahau, ano he tarutaru.

12 Ko koe ia, e Ihowa, te ora tonu ake ake, me te maharatanga ki a koe, a, tera whakatupuranga tera whakatupuranga

Tera koe e whakatika, e aroha ki a

Digitized by Google

Hiona; kua taka mai hoki te wa, te tino wa, hei atawhainga atu i a ia.
14 E manakohia ana hoki e o pononga ona kohatu, a e awangawanga ana ki tona puehu.
15 Penei ka wehingia te ingoa o Ihowa e nga tauiwi, tou kororia hoki e nga kingi katoa o te whenua.
16 Kei te hanganga a Ihowa i a Hiona te kitea ai tona kororia.
17 Ka tahuri ia ki te inoi a te rawakore: e kore ano e whakahawea ki ta ratou inoi.
18 Ka tuhituhia tenei mo to muri whakatupuranga: a ka whakamoemiti ki a Ihowa te iwi meake hangā.
19 Mona i titiro mai i te tiketike o tona wahi tapu: i titiro iho a Ihowa i runga i te rangi ki te whenua.
20 Ki te whakarongo ki te aue a te herehere, ki te wewete i te hunga kua motuhia mo te mate.
21 Kia whakapuakina ai te ingoa o Ihowa i Hiona: me te whakamoemiti atu ki a ia i Hiruharama;
22 I te huihuinga mai o nga iwi, o nga kingitanga, ki te mahi ki a Ihowa.
23 Whakangoikoretia iho e ia toku kaha i te ara: whakatorutorua ana e ia oku ra.
24 I mea ahau, E toku Atua, kaua ahau e tangohia i waenganui o oku ra: kei tera whakatupuranga, kei tera whakatupuranga ou tau.
25 Nonamata te whenua i whakaturia ai e koe, a he mahi nga rangi na ou ringa.
26 Ko era e hemo atu, ko koe ia e mau tonu: ka tawhitotia katoatia ano hoki me he weweru; ka whakaputaia ketia e koe, ano he kakahu, ae ra, ka whakaputaia ketia.
27 Ko koe tonu koe, kahore hoki he mutunga o ou tau.
28 Ka whai nohoanga nga tamariki a o pononga, ka whakapumautia ano o ratou uri ki tou aroaro.

WAIATA 103.

Na Rawiri.

WHAKAPAINGIA a Ihowa, e toku wairua, me tona ingoa tapu hoki, e nga mea katoa i roto i a au.
2 Whakapaingia a Ihowa e toku wairua, kei wareware hoki ki ana ohaohatanga katoa.
3 Ko ia te muru nei i o kino katoa, te rongoa nei i o mate katoa.
4 Ko ia te hoko nei i to ora kei whakangaromia, te karauna nei i a koe ki te atawhai, ki te aroha.
5 Nana nei i makona ai tou mangai i nga mea papai; i hou ai to taitamarikitanga, i rite ai ki to te ekara.
6 E whakaputaina ana e Ihowa he tika, he whakarite whakawa mo te hunga katoa e tukinotia ana.
7 I whakaakona e ia ana ara ki a Mohi, ana mahi ki nga tamariki a Iharaira.
8 He aroha, he atawhai a Ihowa, e puhoi ana ki te riri, e rahi ana tana mahi tohu.
9 E kore ia e whakatupehupehu tonu, e kore ano hoki e mauahara ake ake.
10 Kihai i rite ki o tatou hara ana meatanga mai ki a tatou: kihai ano hoki i rite ki ā tatou kino āna utu mai ki a tatou.
11 E rite ana hoki ki te rangi e tiketike ake ana i te whenua, pera tonu te nui o tana mahi tohu ki te hunga e wehi ana i a ia.
12 E matara ana te ita i te weta, pera tonu tana whakamataratanga atu i ā tatou kino i a tatou.
13 E aroha ana te matua ki *ana* tamariki, pera tonu to Ihowa aroha ki te hunga e wehi ana i a ia.
14 E matau ana hoki ia ki to tatou ahua, e mahara ana he puehu tatou.
15 Te tangata, rite tonu ona ra ki te tarutaru: me te puawai o te mara tona ngawhatanga.
16 E ra rungatia ana hoki e te hau, a kua kahore; kahore hoki e mohiotia e tona wahi i muri iho.
17 Tena ko te mahi tohu a Ihowa ki te hunga e wehi ana a ia, no tua whakarere, a, amua tonu atu: me tona tika hoki ki nga uri o nga tamariki;
18 Ki te hunga e pupuri ana i tana kawenata, ki te hunga ano hoki e mahara ana ki ana akoranga kia mahia.
19 Kua oti i a Ihowa tona torona te whakatu ki nga rangi; a e kawanatia ana nga mea katoa e tona kingitanga.
20 Whakapaingia a Ihowa e ana anahera, e hira nei te kaha, e whakarite nei i tana kupu, e whakarongo nei ki tona reo ina korero.
21 Whakapaingia a Ihowa, e ona mano katoa, e ana minita e mahi nei i tana e pai ai.
22 Whakapaingia a Ihowa, e ana mahi katoa i nga wahi katoa o tana kingitanga: whakapaingia a Ihowa, e toku wairua.

Digitized by Google

WAIATA 104.

WHAKAPAINGIA a Ihowa, e toku wairua: E Ihowa, e toku Atua, e tino nui ana koe; he honore, he kororia o kakahu.

2 E roropi mai nei i te māramatanga, ano he kakahu ki a ia, e hora nei i nga rangi, ano he kakahu tauarai.

3 E whakanoho nei i ona ruma ki nga wai: e mea nei i nga kapua hei hariata mona: e haere ana i runga i nga pakau o te hau.

4 E mea nei i nga hau hei anahera mana, i te mura ahi hei kai mahi mana.

5 Nana nei i whakatu te whenua ki runga ki ona turanga, kei nekenekehia ake ake.

6 Nau ano i hipoki ki te rire, hei kakahu: tu ake nga wai i runga ake i nga maunga.

7 I to whakatupehupehunga rere ana ratou: hohoro tonu atu i te reo o to whatitiri.

8 Puke ake ana nga maunga: wharuarua iho nga awaawa ki te wahi i whakaritea e koe mo ratou.

9 Kua whakatakotoria e koe he rohe kei koni mai, kei hoki mai hei taupoki mo te whenua.

10 Ko ia te kai tono i nga puna ki roto ki nga awaawa, e rere nei i roto i nga puke.

11 Hei wai ma nga kirehe katoa o te parae: na noa te mate-wai o nga kaihe mohoao.

12 Kei reira nga nohoanga o nga manu o te rangi, e korihi nei i roto i nga manga.

13 E whakamakukuria iho ana e ia nga puke i runga i ona ruma: ka makona te whenua i nga hua o au mahi.

14 Ko ia hei whakatupu i te tarutaru ma te kararehe, i te otaota hoki hei mahinga ma te tangata;

15 Kia whakaputaina ake ai he taro i roto i te whenua, me te waina hoki hei whakahari i te ngakau o te tangata, me te hinu e towahiwahi ai tona mata, me te taro ano hei whakakaha i te ngakau o te tangata.

16 Ki tonu i te wai nga rakau a Ihowa, nga hita o Repanona i whakatokia e ia.

17 Hangā ake e nga manu nga ohanga ki reira: te tāka, ko nga kauri tona whare.

18 Hei piringa nga puke tiketike mo nga koati mohoao: nga kohatu mo nga rapeti.

19 I hangā e ia te marama hei tohu taima: e matau ana te ra ki tona torengitanga.

20 Ko koe hei whakapouri, a kua po: na ngoki mai ana nga kirehe katoa o te ngahere.

21 Nga kuao raiona ngengere ana ratou, he mea kai, he rapu kai ma ratou i te Atua.

22 Te putanga o te ra, huihui ana ratou, takoto ana i o ratou kuhunga.

23 Haere ana te tangata ki ana hanga, ki tana mahi, a, ahiahi noa.

24 Ano te tini o au mahi, e Ihowa! he mohio rawa to mahinga i aua mea katoa; ki tonu te whenua i au taonga.

25 Me tenei moana nui tuauriuri: kei reira nei nga mea ngokingoki, e kore e taea te tatau, nga kirehe nonohi me nga *kirehe* nui.

26 Kei reira nga kaipuke e teretere ana: kei reira taua rewiatana i hangā e koe hei takaro ki reira.

27 E tatari katoa ana enei ki a koe, kia hoatu e koe te kai ma ratou i te wa e tika ai.

28 Tau e hoatu ai ma ratou kohikohia ana e ratou: te wherahanga o tou ringa, makona tonu ratou i te pai.

29 Te hunanga o tou mata potatutatu ana ratou: ka kapohia e koe to ratou manawa, ka marere ratou, a ka hoki ano ki to ratou puehu.

30 To tononga mai i tou wairua kua hangā ratou; a whakahoutia ana e koe te mata o te whenua.

31 Ka whai kororia a Ihowa ake ake, ka hari a Ihowa ki ana mahi.

32 Tana tirohanga iho ki te whenua ru ana: kua pa ia ki nga puke, na, pongere ana.

33 Ka waiata atu ahau ki a Ihowa i a au ano e ora ana: ka himene atu ki toku Atua i a au ano i te ao nei.

34 Ka reka toku whakaaronga ki a ia, ka hari ahau ki a Ihowa.

35 Kia whakamotitia atu nga kai mahi hara i runga i te whenua a kahore noa te hunga kino: Whakapaingia, e toku wairua, a Ihowa; whakamoemititia e koutou a Ihowa.

WAIATA 105.

WHAKAWHETAI atu ki a Ihowa, karanga atu ki tona ingoa: wha-

Digitized by Google

kapuakina āna mahi ki waenganui o nga iwi.

2 Waiata atu ki a ia, himene atu ki a ia: korerotia ana mahi whakamiharo katoa.

3 Kia whakamanamana koutou ki tona ingoa tapu: kia hari nga ngakau o te hunga e rapu ana i a Ihowa.

4 Rapua a Ihowa, me tona kaha: rapua tonutia tona mata.

5 Maharatia ana mahi whakamiharo i mahi ai ia; ana merekara, me nga whakariteritenga a tona mangai,

6 E nga uri o Aperahama, o tana pononga, e nga tamariki a Hakopa, e ana i whiriwhiri ai.

7 Ko Ihowa ia ko to tatou Atua; kei te whenua katoa ana whakariteritenga.

8 Mahara tonu ia ki tana kawenata, a tuku iho tuku iho, ki te kupu i kiia iho e ia ki te mano o nga whakatupuranga.

9 Ki tana i whakarite ai ki a Aperahama, ki tana oati hoki ki a Ihaka;

10 A whakapumautia iho e ia hei tikanga ki a Hakopa, hei kawenata mau tonu hoki ki a Iharaira.

11 I a ia ra i mea, Ka hoatu e ahau ki a koe te whenua o Kanaana, hei wahi pumau mo koutou.

12 I te mea he hunga torutoru ratou: he iti rawa, he manene ano ki reira.

13 I a ratou e haereere ana i tenei iwi ki tera atu iwi, i tetahi rangatiratanga ki tetahi iwi ke;

14 Kihai ratou i tukua e ia kia tukinotia e te tangata: he whakaaro ano ki a ratou i riria ai e ia nga kingi.

15 *I mea ia,* Kei pa koutou ki taku i whakawahi ai: kei kino hoki ki aku poropiti.

16 I karangatia ano hoki e ia te mate kai ki te whenua: whati ana i a ia nga tokotoko katoa, ara, te taro.

17 I tonoa e ia he tangata ki mua i a ratou, a Hohepa, i hokoa nei hei pononga:

18 I whakamamaetia nei ona waewae ki te mekameka: takoto ana ia i te rino;

19 A puta noa mai tana kupu: whakamatamatauria ana ia e te kupu a Ihowa.

20 I tono mai te kingi, a wetekina ana ia; te kingi o nga iwi, a tukua ana ia.

21 A meinga ana ia hei ariki mo tona whare, hei rangatira mo ona taonga katoa;

22 Hei herehere i ona rangatira ua pai ia, hei ako hoki i ona kaumatua kia whakaaro.

23 I haere mai ano hoki a Iharaira ki Ihipa: a noho ana a Hakopa ki te whenua o Hama.

24 Na ka tino whakanuia e ia tona iwi: a ka meinga ratou kia kaha i o ratou hoa riri.

25 I whakakoarotia e ia o ratou ngakau kia kino ki tona iwi, kia mahi hianga ki ana pononga.

26 I tonoa mai e ia a Mōhi tana pononga, raua ko Arona, ko tana i whiriwhiri ai.

27 Whakaputaina ana e raua ana tohu i waenganui i a ratou, me nga merekara i te whenua o Hama.

28 I tonoa mai e ia te pouritanga, a kua pouri: kihai ano ratou i whakakeke mai ki tana kupu.

29 I whakaputaia ketia e ia o ratou wai hei toto; a mate ake i a ia a ratou ngohi.

30 I whakangahue ake to ratou whenua i nga poroka, i roto i nga whare moenga o o ratou kingi.

31 I ki ia, a puta mai ana nga huihuinga namu: *me* nga kutu i o ratou kāinga katoa.

32 I tukua iho e ia ki a ratou te whatu hei ua, me te ahi mura, ki to ratou whenua.

33 I pakia ano hoki e ia a ratou waina, me a ratou piki; a whatiwhatīa ana e ia nga rakau o o ratou kāinga.

34 I ki ia, a kua puta mai te mawhitiwhiti, me te moka, tē taea te tatau.

35 A kainga katoatia nga otaota o to ratou whenua; pau ake nga hua o to ratou oneone.

36 I whakamatea katoatia ano hoki e ia nga matamua o to ratou whenua, te muanga o to ratou kaha.

37 A whakaputaina mai ana ratou e ia, me te whai hiriwa, me te whai koura ano ratou, kahore hoki he tangata hurorirori i roto i o ratou iwi.

38 I hari a Ihipa i to ratou haerenga atu; i mau hoki to ratou wehi ki a ratou.

39 I horahia e ia te kapua hei hipoki, me te ahi hoki hei whakamārama i te po.

40 I inoi ratou, a kawea mai ana e ia te koitareke; a ka makona ratou i te taro o te rangi.

41 I wahia e ia te kohatu, a ka pakaru mai nga wai: rere ana i nga wahi maroke, koia ano kei te awa.

42 I mahara hoki ia ki tana kupu tapu, ki a Aperahama ano hoki, ki tana pononga.

Digitized by Google

43 I whakaputaina mai ano e ia tona iwi i runga i te hari, ana i whiriwhiri ai i runga i te koa.

44 A hoatu ana e ia ki a ratou nga whenua o nga tauiwi: a riro mai ana i a ratou nga mauiuitanga a te iwi;

45 Kia puritia ai e ratou ana tikanga, kia whakarite ai hoki i ana ture. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 106.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Whakawhetai atu ki a Ihowa; e pai ana hoki ia: a e pumau tonu ana tana mahi tonu.

2 Ma wai e korero nga mahi nui a Ihowa: e whakakite katoa nga whakamoemiti ki a ia?

3 Ka hari te hunga e mau ana ki te whakarite whakawa; *me* te kai mahi i te tika i nga wa katoa.

4 Maharatia mai au, e Ihowa, kia rite ki to manakohanga mai ki tou iwi: tirotirohia mai ahau i runga i to whakaoranga.

5 Kia kite ai ahau i te pai o au i whiriwhiri ai: kia koa ai, koa tahi me tou iwi; kia whakamanamana tahi ai me tou kāinga tupu.

6 Kua hara tahi matou me o matou mātua: kua kino matou, kua he.

7 Kihai o matou mātua i matau ki au mea whakamiharo i Ihipa, kihai i maharatia e ratou te tini o au arohatanga: heoi whakatoi ana ratou *ki a ia* i te moana, *ae*, i te moana Whero.

8 Heoi whakaorangia ana ratou e ia, he whakaaro hoki ki tona ingoa, kia mohiotia ai tona kaha.

9 I riria ano e ia te moana Whero, a kua maroke: na, arahina ana ratou e ia i nga rire, ano ko waenga koraha.

10 Na, whakaorangia ake ratou e ia i te ringaringa o te tangata i kino *ki a ratou;* a hokoa ana ratou i roto i te ringaringa o te hoa riri.

11 A taupokina ana e nga wai o ratou hoa riri, tē toe tetahi o ratou.

12 Na, whakapono ana ratou ki ana kupu: a waiatatia ana e ratou te whakamoemiti ki a ia.

13 Hohoro tonu ano to ratou wareware ki ana mahi: kihai i taria e ratou tana whakauru.

14 Na, ko te hiahiatanga i hiahia ai ratou i te koraha; a whakamatautau ana ratou i te Atua i te koraha.

15 Na, ka tukua atu e ia ki a ratou ta ratou i inoi ai: otiia i tonoa mai e ia he hirokitanga ki to ratou wairua.

16 I hae hoki ratou ki a Mohi i te puni, ki a Arona ano, ki te tangata tapu a Ihowa.

17 Te hamamatanga o te whenua, na horomia ana a Ratana; a taupokina iho te ropu o Apirama.

18 A mura ana te ahi i to ratou ropu; wera ana i te mura te hunga kino.

19 I hangā e ratou he kuao kau ki Horepa, a koropiko ana ki te whakapakoko i whakarewaina.

20 Na, whakaputaia ketia ana to ratou kororia kia rite ki te puru kai tarutaru.

21 Wareware ake i a ratou te Atua to ratou Kai whakaora, i mahi nei i nga mea nunui ki Ihipa,

22 I nga mahi whakamiharo ki te whenua o Hama, i nga mea whakamataku ki te Moana Whero.

23 Na, ka mea ia, kia whakangaromia ratou, kaua a Mohi tana i whiriwhiri ai te tu ki tona aroaro i te takiwa, hei arai i tana riri, kei ngaro *ratou.*

24 I whakakino ano ratou ki te whenua ahuareka, kihai i whakapono ki tana kupu.

25 Heoi amuamu ana i roto i o ratou teneti, kihai i whakarongo ki te reo o Ihowa.

26 Na, ka takiritia tona ringa ki a ratou, ki te turaki i a ratou i te koraha;

27 Ki te turaki i o ratou uri ki roto ki nga iwi: ki te whakamarara i a ratou ki nga whenua.

28 I whakauru ano ratou ki roto ki a Paara-peoro: a kai ana i nga patunga tapu ma nga mea mate.

29 Na, ka riri ia i a ratou hanga, a ka pakaru mai te mate ki a ratou.

30 Na, ko te whakatikanga ake o Pinehaha, ki te whakaputa whakawa: a mutu iho te mate.

31 A ka waiho *tena mahi* hei tika mona ki nga whakatupuranga katoa, ake ake.

32 I whakapataritari ano ratou i a ia ki nga wai o te totohetanga; a hē ana a Mohi i a ratou.

33 Na ratou hoki i whakatoi tona wairua, i he ai te kupu a ona ngutu.

34 Kihai ratou i whakangaro i nga iwi i kiia mai e Ihowa ki a ratou;

35 Heoi uru ana ki roto ki nga tauiwi, a ako ana i ā ratou mahi.

36 I mahi hoki ratou ki ā ratou whakapakoko, a ka mahangatia e aua mea.

Digitized by Google

37 Ae, i patua e ratou a ratou tamariki me a ratou tamahine ma nga atua maori;
38 I whakahekea hoki nga toto harakore, nga toto o a ratou tamariki, o a ratou tamahine i patua nei e ratou ma nga whakapakoko o Kanaana; a poke iho te whenua i nga toto.
39 Na, poke iho ratou i ā ratou mahi: a puremu atu ana ratou ki ā ratou mahi.
40 Na, ka mura te riri a Ihowa ki tona iwi: a whakariharihangia ana e ia tona kāinga tupu.
41 A tukua ana ratou e ia ki nga ringaringa o nga tauiwi; a ka waiho te hunga i kino ki a ratou hei kingi mo ratou.
42 Na ka tukinotia ratou e o ratou hoa riri: ka pehia e o ratou ringaringa.
43 He maha ana whakaoranga i a ratou: ko ratou ia i whakatoi i a ia ki ā ratou whakaaro, a ka whakaititia iho ratou mo ta ratou kino.
44 Ahakoa ra, i titiro ia ki to ratou matenga, i tona rongonga ai i ta ratou tangi.
45 I mahara ano ki tana kawenata ki a ratou, a rite tonu ki te tini o ana mahi aroha te putanga ketanga o ana whakaaro:
46 I meinga hoki ratou e ia kia arohaina e te hunga katoa i whakaraua atu ai ratou.
47 Whakaorangia matou, e Ihowa, e to matou Atua, kohikohia atu ano hoki matou i roto i nga tauiwi: kia whakawetai atu ai ki tou ingoa tapu, kia whakamanamana ai ki to whakamoemititanga.
48 Kia whakapaingia a Ihowa Atua o Iharaira i tua whakarere ano, a, ake ake ake: a kia mea katoa te iwi, Amine. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 107.

WHAKAWHETAI atu ki a Ihowa, e pai ana hoki ia: e pumau tonu ana hoki tana mahi tohu.
2 Kia *pena* ano te korero a te hunga i hokoa e Ihowa, i hokoa nei e ia i roto i te ringa o te hoa riri.
3 I kohikohia mai hoki i nga whenua, i te ita, i te hauauru; i te nota, i te tonga.
4 I haereere ratou i te koraha i te wahi mokemoke, tē kitea he huarahi ki tetahi pa hei nohoanga.
5 I mate-kai ratou, i mate-wai: hemo noa to ratou wairua i roto i a ratou.
6 Na, ka tangi atu ratou ki a Ihowa i to ratou pouritanga: a ka whakaorangia ratou e ia i o ratou mate.
7 A arahina ana ratou e ia ra te ara tika; kia haere atu ki te pa hei nohoanga.
8 Kia whakapaingia a Ihowa mo tona atawhai me ana mahi whakamiharo ki nga tamariki a te tangata.
9 E whakamakonatia ana hoki e ia te wairua hiahia: te wairua hiakai, whakakiia ana e ia ki te mea pai.
10 Te hunga i noho i te pouri, i te atarangi o te mate: he mea here ki te mamae, ki te rino;
11 Mo ratou i tutu ki nga kupu a te Atua, i whakahawea hoki ki te whakaaro a te Runga-rawa;
12 Koia i pehia iho ai e ia o ratou ngakau ki te mamahi: hinga iho ratou, kahore hoki he kai awhina.
13 Na, ka tangi atu ratou ki a Ihowa i to ratou pouritanga; a whakaorangia ake ratou e ia i o ratou mate.
14 Whakaputaina mai ana ratou e ia i roto i te pouri, i te atarangi o te mate; motumotuhia ana o ratou here.
15 Kia whakapaingia a Ihowa mo tona atawhai, me ana mahi whakamiharo ki nga tamariki a te tangata.
16 Kua pakarukarua hoki e ia nga tatau parahi: kua tapahia e ia nga tutaki rino.
17 Te hunga kuare, na a ratou mahi tutu, na a ratou kino, i pakia ai ratou.
18 Whakarihariha ana o ratou wairua ki nga kai katoa; a ka whakatata ratou ki nga kuwaha o te mate.
19 Na, ka tangi atu ratou ki a Ihowa i to ratou pouritanga, a whakaorangia ake e ia i o ratou mate.
20 Tonoa mai ana e ia tana kupu, a rongoatia ana ratou: whakaorangia ake ratou i roto i o ratou whakangaromanga.
21 Kia whakapaingia a Ihowa mo tana atawhai, me ana mahi whakamiharo ki nga tamariki a te tangata.
22 Kia tukua ano hoki e ratou te whakahere, ara, te whakamoemiti; kia whakapuaki hoki i ana mahi me te hari ano.
23 Te hunga e haere ana ki ruro ki te moana, ki runga ki nga kaipuke, e whai mahi ana i runga i nga wai nunui;
24 Ko ratou e kite i nga mahi a Ihowa, me ana mahi whakamiharo i te rire.

Digitized by Google

25 Kiia iho hoki e ia, kua oho te hau awha, hei whakahuamo i ona ngaru.
26 Ka kake ratou ki runga ki te rangi, ka heke ki raro ki te rire: ngohe noa o ratou wairua i te pawera.
27 Aninininī ana ratou, hurorirori noa, ano he tangata e haurangi ana; a pau katoa a ratou whakaaro.
28 Na, ka tangi atu ratou ki a Ihowa i to ratou pouritanga: a ka whakaorangia e ia i o ratou mate.
29 Mariri noa iho te awha i a ia: a marino kau ona ngaru.
30 Na, ka koa ratou, no te mea ka marie: a ka kawea mai ratou e ia ki te turanga i hiahia ai ratou.
31 Kia whakapaingia a Ihowa mo tana atawhai: me ana mahi whakamiharo ki nga tamariki a te tangata.
32 Kia whakanuī hoki ratou i a ia i roto i te whakaminenga o te iwi; kia whakamoemiti hoki ki a ia i roto i te nohoanga kaumatua.
33 Ko ia hei mea i nga awa hei koraha, nga puputanga wai hei oneone maroke.
34 Me te whenua whai hua, kia titohea, mo te hara o te hunga e noho ana i reira.
35 Ko ia hei mea i te koraha hei harotoroto wai, i te whenua maroke hoki hei puputanga wai.
36 A whakanohoia iho e ia te hunga mate-kai ki reira: hanga ai i tetahi pa hei nohoanga;
37 Hei rui i nga mara, hei whakato i nga mara waina, e tupu mai ai, e maha ai nga hua.
38 Ko ia ano hoki hei manaaki i a ratou, no ka nui rawa; kahore hoki e tukua kia torutoru haere a ratou kararehe.
39 Na kua iti haere ratou, kua piko iho i te tukino, i te he, i te pouri;
40 E ringitia ana e ia te whakahawea ki runga ki nga rangatira: e meinga ana kia hehe i roto i te ururua, i te wahi kahore nei he ara;
41 E whakateitei ake ana ano ia i te rawa-kore ki runga ake i te tangihanga, e mea ana i ona hapu kia rite ki te kahui hipi.
42 Ka kite nga tangata tika, a ka hari, nga he katoa ano hoki kopia ake te mangai.
43 Ko wai te tangata whakaaro nui, e mahara ana hoki ki enei mea? ka mohio ano ratou ki te aroha o Ihowa.

WAIATA 108.

He waiata, he himene na Rawiri.

PUMAU tonu toku ngakau, e te Atua, pumau tonu toku ngakau: ka waiata ahau, ka himene atu, ae ra, toku kororia ano.
2 E ara, e te hatere, e te hāpa: ka ara wawe ano hoki ahau.
3 Ka whakamoemiti ahau ki a koe, e Ihowa i waenganui i te iwi: ka himene atu ki a koe i waenganui i nga tauiwi.
4 E nui ana hoki tau mahi tohu, a tutūki noa ki nga rangi, tou pono a tutūki noa ki nga kapua.
5 Kia whakanuia koe, e te Atua, ki runga atu i nga rangi: hei runga atu i te whenua katoa tou kororia.
6 Kia mawhiti tau e pai āi: whakaorangia ki tou ringaringa matau, whakahokia mai hoki he kupu ki a au.
7 Kua korero te Atua i runga i tona tapu: ka hari ahau, ka kotikoti i Hekeme, ka roherohe hoki i Raorao Hukoto.
8 Noku Kireara, noku ano a Manahe: ko Eperaima ano hoki te kaha o toku mātenga.
9 Ko Hura taku kai whakatakoto ture, ko Moapa taku oko horoi; ka makā e au taku hu ki runga ki a Eroma: ka whakamanamana ahau i runga i Pirihitia.
10 Ma wai ahau e kawe atu ki roto ki te pa kaha? ma wai ahau e arahi atu ki roto ki Eroma?
11 E kore oti ranei koe, e te Atua, kua pangā nei hoki matou e koe, kahore ano hoki koe, e te Atua, e haere tahi atu me a matou taua?
12 Homai ki a matou he awhina, kei mate: he teka noa hoki te whakaoranga a te tangata:
13 Ma te Atua tatou ka toa ai: mana hoki e takahi ki raro o tatou hoa whawhai.

WAIATA 109.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

E TE Atua, e whakamoemiti atu nei ahau, kei wahangu koe:
2 Kua puaki hoki te mangai o te tangata kino, me te mangai o te tangata tinihanga, ki te he moku. He teka

Digitized by Google

o ratou arero, e korero nei i te kino moku.

3 Kei tetahi taha oku a ratou kupu mauahara, kei tetahi taha, a e whawhai pakupaku mai ana ratou ki a au.

4 Ta ratou utu mo taku aroha he riri ki a au: ko ahau ia, *he inoi taku.*

5 E homai ana hoki e ratou ki a au he kino mo te pai, he mauahara mo taku aroha atu.

6 Meinga te tangata kino hei rangatira mona; kia tu a Hatana ki tona ringa matau.

7 Kia tau te he ki a ia, ina whakawakia: kia waiho ano tana inoi hei hara.

8 Kia torutoru ona ra; kia riro tana mahi tirotiro i tetahi atu.

9 Kia pania ana tamariki, kia pouarutia ano tana wahine.

10 Kia kopikopiko tonu ana tamariki, pinono ai: kia rapu kai hoki ratou i o ratou wahi mokemoke.

11 Kia haoa e te kai tuku moni ana mea katoa; kia pahuatia hoki e nga tangata iwi ke ana mauiuitanga.

12 Kei mau te aroha o tetahi ki a ia: kei atawhai hoki tetahi i ana tamariki pani.

13 Kia hatepea putia atu ona uri: a i to muri whakatupuranga kia horoia atu o ratou ingoa.

14 Kia maharatia e Ihowa te kino o ona mātua: kei murua hoki te hara o tona whaea.

15 Kia mau tonu ki te aroaro o Ihowa: kia hatepea atu ai e ia te maharatanga ki a ratou i runga i te whenua.

16 Mona kihai i mahara ki te mahi tohu: heoi tukino ana ia i te ware, i te rawa-kore, mate iho i a ia te hunga ngakau maru.

17 I pai nei ia ki te kanga, kia tae mai ano ki a ia: kihai i aro ki te manaaki, kia mamao ano hoki tena i a ia.

18 I kakahu ia i te kanga ki a ia, ano ko tona kakahu: kia tae mai ano tena ki roto ki a ia, ano he wai, me te hinu hoki ki roto ki ona wheua.

19 Waiho ki a ia hei kakahu hipoki mona, hei whitiki hoki e whitikiria tonutia ai ia.

20 Na, hei utu tena ma Ihowa ki oku hoa riri, ki te hunga hoki e korerotia kinotia nei toku wairua.

21 Ko koe ia, e Ihowa, e te Ariki, kia whakaaro ki tou ingoa, kia puta hoki tau mahi maku: whakaorangia ahau, e pai ana hoki tau mahi tohu.

22 He ware hoki ahau, he rawa-kore, kua mamae hoki toku ngakau i roto i a au.

23 Ka riro ahau me te atarangi e whakawairua kau ana: e peipeia ana ahau me he mawhitiwhiti.

24 Hurorirori kau oku turi i te noho puku; a e kohia ana te ngako o oku kikokiko.

25 Kua waiho ahau hei tawainga ma ratou: ta ratou kitenga i a au, oioi ana o ratou mātenga.

26 Awhinatia mai ahau, e Ihowa, e toku Atua: kia rite ki tou aroha tau whakaoranga i a au.

27 Kia matau ai ratou ko tou ringaringa tenei: nau tenei, e Ihowa, i mea.

28 Ma ratou e kanga, mau ia e manaaki: kia whakama ratou ina whakatika; a kia hari to pononga.

29 Kia whakakakahuria oku hoa riri ki te whakama, a kia hipokina mai to ratou numinumitanga hei koroka mo ratou.

30 Ka tino whakawhetai atu toku mangai ki a Ihowa, ka whakamoemiti atu ano ahau ki a ia i waenganui o te mano.

31 E tu hoki ia ki te ringaringa matau o te rawa-kore, hei whakaora i a ia i te hunga e whakahe ana i tona wairua.

WAIATA 110.

He himene na Rawiri.

I MEA a Ihowa ki toku Ariki: Hei toku ringaringa matau koe noho ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri hei turanga waewae mou.

2 Ma Ihowa e tono mai te tokotoko o tou kaha i roto i Hiona: hei rangatira koe i waenganui i ou hoa riri.

3 Ka kakama tou iwi i te ra e toa ai koe i roto i nga ataahuatanga o te tapu: *hira* ake ki a koe te tomairangi, *ara*, to whanau, i to te kopu o te ata.

4 Kua oati a Ihowa, e kore ano e puta ke tana whakaaro; Hei tohunga koe ake ake, no te tikanga o Merekihereke.

5 Kei tou ringaringa matau te Ariki, *a* ka maru i a ia nga kingi i te ra e riri ai ia.

6 E whakariterite whakawa ia mo nga tauiwi; e whakakapia e ia *nga whenua* ki nga tupapaku: ka maru i a ia nga upoko o nga whenua maha.

Digitized by Google

7 Ka inu wai ia i te awa o te huarahi; a ka ara ake tona mahunga.

WAIATA 111.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Ka whakapaua toku ngakau ki te whakawhetai atu ki a Ihowa, i te runanga o te hunga tika, i te whakaminenga.

2 He nui nga mahi a Ihowa; e whakatakina ana e te hunga katoa e manako atu ana ki aua mea.

3 He mea honore, he mea kororia tana mahi: tu tonu tona tika ake ake.

4 Kua meinga e ia kia maharatia ana mahi whakamiharo: he atawhai a Ihowa, he aroha.

5 E homai ana e ia he kai ma te hunga e wehi ana ki a ia: mahara tonu ia ki tana kawenata.

6 Kua whakakitea e ia ki tana iwi te kaha o ana mahi, i tana hoatutanga i nga tauiwi hei kāinga tupu.

7 He pono, he whakarite whakawa nga mahi a ona ringaringa: he pono katoa ana akoranga.

8 E u tonu ana ake ake: e mahia ana i runga i te pono, i te tika.

9 I tonoa mai e ia he whakaoranga mo tana iwi: kua kiia iho e ia tana kawenata mo ake tonu atu; e tapu ana, e wehingia ana tona Ingoa.

10 Te timatanga o te whakaaro nui he wehi ki a Ihowa: he ngarahu pai to te hunga katoa e mahi ana i aua mea; ka mau te whakamoemiti ki a ia, ake ake ake.

WAIATA 112.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Ka hari te tangata e wehi ana i a Ihowa, e aro nui ana ki ana whakahaunga.

2 E nui ona uri ki runga ki te whenua; ka manakitia te whakatupuranga o te hunga tika.

3 Ka whai rawa, ka whai taonga tona whare: ka pumau tonu ano tana tika ake ake.

4 Ka kokiri ake te māramatanga i roto i te pouri ki te hunga tika: he atawhai ia, he aroha, he tika.

5 He atawhai te tangata pai, he ohaoha: ka u ana kupu i te whakawakanga.

6 He pono e kore ia e ngaueue ake ake: ka maharatia tonutia te tangata tika ake ake.

7 E kore ia e mataku i te rongo kino: e u tonu ana tona ngakau, e whakawhirinaki ana ki a Ihowa.

8 Ka u tona ngakau, e kore ia e wehi, kia titiro ra ano ia ki ona hoa riri.

9 Kua tuwha e ia, kua hoatu ki te hunga rawa-kore: e pumau tonu ana tona tika ake ake; ka ara tona haona i runga i te kororia.

10 Ka kite te tangata kino, a ka pouri; ka pakiri ona niho, a ka memeha atu ia: to te hunga kino hiahia he kore.

WAIATA 113.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Whakamoemititia, e nga pononga a Ihowa: whakamoemititia te ingoa o Ihowa.

2 Kia whakapaingia te ingoa o Ihowa aianei, a, ake ake ake.

3 Kia whakamoemititia te ingoa o Ihowa: i te putanga mai o te ra, a, tae noa atu ki tona torengitanga.

4 Kei runga rawa a Ihowa i nga iwi katoa: kei runga atu i nga rangi tona kororia.

5 Ko wai te rite ana ki a Ihowa, ki to tatou Atua, e noho nei i runga,

6 E whakaiti nei i a ia, e titiro iho nei ki te rangi, ki te whenua.

7 E whakaara ake nei i te iti i roto i te puehu, e whakateitei ake nei i te rawakore i roto i te puranga paru;

8 A whakanohoia ana e ia ki roto ki nga rangatira, ki nga rangatira o tana iwi.

9 Nana hoki te pakoko i whai whare ai; he whaerēre e koa ana ki ana tamariki. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 114.

ITE putanga mai o Iharaira i Ihipa, o te whare o Hakopa i roto i te iwi reo ke,

2 Ko Hura tona wahi tapu, ko Iharaira hoki tona ngatiratanga.

3 I kite te moana, a, whati ana: i hoki ki muri a Horano.

4 Pekepeke ana nga maunga, ano he hipi toa, nga pukepuke, ano he reme.

5 I ahatia koe, e te moana, i whati ai koe? e Horano, i hoki ai koe ki muri?

6 E nga maunga, i pekepeke ai koutou, ano he hipi toa? e nga pukepuke, ano he reme?

Digitized by Google

7 Kia wiri e te whenua, i te aroaro o te Ariki; i te aroaro o te Atua o Hakopa;
8 I meinga ai te toka hei harotoroto wai; te kiripaka hei puna wai.

WAIATA 115.

AUA ki a matou, e Ihowa, aua ki a matou, engari me hoatu te kororia ki tou ingoa: whakaaroa tou aroha, tou pono.
2 Mo te aha nga tauiwi kia mea: Kei hea ianei to ratou Atua?
3 Kei te rangi ra to matou Atua: kua meatia e ia nga mea katoa i pai ai ia.
4 He hiriwa a ratou whakapakoko, he koura, he mahi na nga ringaringa o te tangata.
5 He mangai o ratou, a kahore e korero: he kanohi o ratou, a kahore e kite.
6 He taringa o ratou, a kahore e rongo: he ihu o ratou, a kahore e hongi.
7 He ringaringa o ratou, a kahore e whawha; he waewae o ratou, a kahore ratou e haere: kahore hoki o ratou korokoro e korero.
8 Rite tonu ki a ratou o ratou kai hanga, me te hunga katoa e whakawhirinaki ana ki a ratou.
9 E Iharaira, whakawhirinaki atu ki a Ihowa: ko ia to ratou kai awhina, me to ratou whakangungu rakau.
10 E te whare o Arona, whakawhirinaki atu ki a Ihowa: ko ia to ratou kai awhina, me to ratou whakangungu rakau.
11 E te hunga e wehi ana i a Ihowa, whakawhirinaki atu ki a Ihowa: ko ia to ratou kai awhina, me to ratou whakangungu rakau.
12 E mahara ana a Ihowa ki a tatou, mana tatou e manaaki: mana e manaaki te whare o Iharaira, mana e manaaki te whare o Arona.
13 Ka manaakitia e ia te hunga e wehi ana i a Ihowa, te iti me te rahi.
14 Ka tapiritia mai ano e Ihowa ki a koutou, ki a koutou tahi ko a koutou tamariki.
15 He manaakitanga koutou na Ihowa, na te kai hanga o te rangi, o te whenua.
16 No Ihowa nga rangi, ae ra, nga rangi: na, te whenua he mea homai nana ki nga tamariki a te tangata.
17 E kore nga tupapaku e whakamoemiti atu ki a Ihowa: me te hunga katoa ano e heke atu ana ki te wahangutanga.
18 Ko matou ia ka whakapai atu ki a Ihowa: ainei, a, ake ake ake. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 116.

EAROHA ana ahau ki a Ihowa: mona i whakarongo mai ki toku reo, ki aku inoi.
2 I tahuri mai tona taringa ki a au: mo reira ka karanga ahau ki a ia i a au nei i te ora.
3 I karapotia ahau e nga whakawiringa a te mate: mau pu ahau i nga mamae o te reinga.
4 I kite ahau i te pawera, i te pouri; na, ko taku karangatanga atu ki te ingoa o Ihowa; Tena ra, e Ihowa, whakaorangia toku wairua.
5 He atawhai ta Ihowa, he tika: ae, he aroha to tatou Atua.
6 E tiakina ana e Ihowa te hunga kuare: i whakaititia iho ahau, a nana ahau i whakaora.
7 Hoki atu, e toku wairua, ki tou okiokinga; kua atawhaitia hoki koe e Ihowa.
8 Nau hoki toku wairua i whakaora kei mate, oku kanohi kei whai roimata, oku waewae kei paheke.
9 Tera au e haereere ki te aroaro o Ihowa i te whenua o te ora.
10 I whakapono ahau, koia ahau i korero ai: i nui toku whakawhiunga.
11 I mea ahau i taku potatutatunga: He teka kau nga tangata katoa.
12 He aha taku e whakahoki atu ai ki a Ihowa mo ana atawhainga katoa ki a au?
13 Ka mau ahau ki te kapa o te whakaoranga, ka karanga hoki ki te ingoa o Ihowa.
14 Ka whakamanā e ahau aku kupu taurangi ki a Ihowa i te aroaro o tona iwi katoa.
15 He mea utu nui ki ta Ihowa titiro te matenga o tona hunga tapu.
16 E Ihowa, he pono ko ahau to pononga, ko ahau ano to pononga, ko te tamaiti a to pononga wahine; nau i wewete oku here.
17 Ka tukua atu e ahau te patunga tapu, ara, te whakawhetai: ka karanga ano ki te ingoa o Ihowa.
18 Ka whakamanā e ahau aku kupu taurangi ki a Ihowa ki te aroaro o tona iwi katoa,
19 Ki nga marae o te whare o Ihowa, ki waenganui ou, e Hiruharama. Whakamoemititia a Ihowa,

Digitized by Google

WAIATA 117.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa, e nga tauiwi katoa: whakamoemititia ia, e nga iwi katoa.

2 E nui ana hoki tana mahi tohu ki a tatou: e mau ana hoki te pono o Ihowa ake ake. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 118.

WHAKAWHETAI atu ki a Ihowa; e pai ana hoki ia, e pumau tonu ana hoki tona mahi tohu.

2 Kia mea a Iharaira, e pumau tonu ana tana mahi tohu.

3 Kia mea te whare o Arona, e pumau tonu ana tana mahi tohu.

4 Kia mea te hunga e wehi ana i a Ihowa, e pumau tonu ana tana mahi tohu.

5 I karanga atu ahau ki a Ihowa i roto i te pouri: i whakahoki kupu mai a Ihowa ki a au, *i whakatu hoki* i a au ki te whai whanui.

6 Kei toku taha a Ihowa; e kore ahau e wehi: he aha ta te tangata e mea ai ki a au?

7 Ko Ihowa kei roto i oku kai awhina: a ka titiro atu ahau ki te hunga e kino mai ana ki a au.

8 Te whakawhirinaki ki a Ihowa pai atu i te whakaaro atu ki te tangata.

9 Te whakawhirinaki ki a Ihowa pai atu i te okioki ki nga rangatira.

10 I karapotia ahau e nga iwi katoa: heoi whakangaromia ana ratou e ahau i runga i te ingoa o Ihowa.

11 I karapotia ahau e ratou: ae, i karapotia mai ahau e ratou: heoi whakangaromia ana ratou e ahau i runga i te ingoa o Ihowa.

12 Me te mea he pi ratou e mui mai ana ki ahau; kua pirau ratou, ano he ahi tataramoa: i whakangaromia hoki ratou e ahau i runga i te ingoa o Ihowa.

13 Kaha pu tau turaki i a au, kia hinga ai ahau: na Ihowa ia ahau i awhina mai.

14 Ko Ihowa toku kaha, me toku himene, ko ia ano hoki toku whakaoranga.

15 He reo hari, he *reo* whakaoranga, kei nga tapenakara o te hunga tika: e maia ana nga mahi a te ringaringa matau o Ihowa.

16 Kua whakanuia te ringaringa matau o Ihowa: e maia ana nga mahi a te ringaringa matau o Ihowa.

17 E kore ahau e mate, tera ahau e ora, hei whakapuaki i nga mahi a Ihowa.

18 I pakia rawatia ahau e Ihowa: otiia kihai ahau i tukua e ia kia mate.

19 Whakatuwheratia ki a au nga kuwaha o te tika: ka tomo atu ahau ki roto, ka whakamoemiti atu ki a Ihowa.

20 Ko te kuwaha tenei o Ihowa: ka tomo te hunga tika ra reira.

21 Ka whakamoemiti atu ahau ki a koe: mou i whakahoki kupu mai ki a au, mou hoki i whakaora i a au.

22 Te kohatu i kapea e nga kai hanga, kua meinga hei upoko mo te kokonga.

23 Na Ihowa tenei: he mea miharo ki o tatou kanohi.

24 Ko te ra tenei i hangā e Ihowa: kia whakamanamana, kia koa tatou i tenei.

25 Whakaorangia ra e Ihowa: tena ra, e Ihowa, meinga kia kake matou.

26 Kia whakapaingia te tangata e haere mai ana i runga i te ingoa o Ihowa: kua whakapaingia koutou e matou i roto i te whare o Ihowa.

27 Ko te Atua a Ihowa i mārama ai tatou: herea te patunga tapu ki nga aho, ki nga haona o te aata.

28 Ko koe toku Atua, maku koe e whakamoemiti: toku Atua, maku koe e whakanui.

29 Whakawhetai atu ki a Ihowa; e pai ana hoki ia: a e pumau tonu ana tana mahi tohu.

WAIATA 119.

KA hari te hunga e tapatahi ana i te ara, e haere nei i te ture a Ihowa.

2 Ka hari te hunga e whakarite ana i ana whakaaturanga; a e whakapaua ana o ratou ngakau ki te rapu i a ia.

3 E kore ano hoki ratou e mahi i te kino; e haere ana ratou i ona ara.

4 Kua oti matou te whakahau e koe kia ata pupuri i au akoranga.

5 Aue, me i whakatikaia taku ara ki te pupuri i au tikanga!

6 Ko reira au ka kore ai e whakama: i a au ka whai whakaaro atu nei ki au whakahaunga katoa.

7 Ka whakamoemiti ahau ki a koe i runga i te ngakau tika, ina ako ahau i au whakariteritenga tika.

8 Ka puritia e ahau au tikanga: kaua ahau e whakarerea rawatia.

Digitized by Google

MA te aha ka whakama ai te taitamariki i tona ara? kia rite ki to kupu tana whakamaharatanga iho.

10 Kua whakapaua e au toku ngakau ki te rapu i a koe: kei kotiti ke ahau i au whakahaunga.

11 Kua hunā e ahau tau kupu ki roto ki toku ngakau, kei hara ahau ki a koe.

12 E Ihowa, ka whakapaingia koe: whakaakona ahau ki au tikanga.

13 Ka whakapuakina e oku ngutu: nga whakaritenga katoa a tou mangai.

14 Toku koa i te ara o au whakaaturanga, me te mea no nga taonga katoa.

15 Ka whakaaroaro ahau ki au akoranga, a ka whai mahara ki ou huarahi.

16 He oranga ngakau ki a au o tikanga: e kore ahau e wareware ki tau kupu.

KIA atawhai ki to pononga; kia ora ai ahau, kia puritia ai hoki tau kupu.

18 Whakatirohia oku kanohi kia kite ai ahau i nga mea whakamiharo i roto i to ture.

19 He manene ahau i runga i te whenua: kaua au whakahaunga e hunā ki a au.

20 Ka ngaro toku wairua i te matenuitanga atu ki au whakariteritenga i nga wa katoa.

21 Kua riria e koe te hunga whakakake kua oti nei te kanga, e kotiti ke nei i au whakahaunga.

22 Parea atu i a au te tawai me te whakahawea: kua whakaritea hoki e ahau au whakaaturanga.

23 I noho ano hoki nga rangatira ki te korero kino moku: e whakaaro ana to pononga ki o tikanga.

24 Ko āu whakaaturanga ano hoki toku oranga ngakau, me oku hoa whakatakoto whakaaro.

PIRI tonu toku wairua ki te puehu: kia rite ki to kupu to whakahauoranga i a au.

26 I whakaaturia e ahau oku ara, a whakahoki kupu mai ana koe ki a au: whakaakona ahau ki o tikanga.

27 Whakamatauria ahau ki te ara o au akoranga, a ka korerotia e ahau au mea whakamiharo.

28 E maturuturu iho ana toku wairua i te pouri: kia rite ki tau kupu tau whakaunga ake i a au.

29 Whakamataratia atu i a au te ara teka: kia atawhai mai hoki, a homai to ture.

30 Kua whiriwhiria e ahau te ara o te pono: ka waiho e ahau au whakaritenga whakawa ki toku aroaro.

31 Piri tonu ahau ki au whakaaturanga: e Ihowa, kei whakama ahau.

32 Ka oma ahau i te ara o au whakahaunga, ina whakanuia e koe toku ngakau.

E IHOWA, whakaakona ahau ki te ara o au tikanga: a ka whakaritea e ahau taea noatia te mutunga.

34 Whakamatauria ahau, a ka puritia e ahau tau ture; ae, ka whakapaua toku ngakau ki te whakarite atu.

35 Arahina ahau i te ara o au whakahaunga; ko taku hoki tena e whakaahuareka atu nei.

36 Whakaangā toku ngakau ki au whakaaturanga; kaua hoki ki te apo.

37 Whakatahuritia ketia oku kanohi kei kite i te horihori: whakahauorangia ahau i to ara.

38 Whakapumautia to kupu ki to pononga, e wehi nei ki a koe.

39 Kia pahure atu toku tawainga, e wehi nei ahau: e pai ana hoki au whakariteritenga whakawa.

40 Tenei ahau te matenui atu nei ki au akoranga: whakahauorangia ahau i runga i tou tika.

KIA puta mai ano hoki āu mahi tohu ki a au, e Ihowa: ara, to whakaoranga, kia rite ki to kupu.

42 Penei ka whai kupu ahau ki toku kai tawai: noku ka whakawhirinaki atu ki tau kupu.

43 Kaua e tangohia rawatia i toku mangai te kupu o te pono: e tumanako atu nei hoki ahau ki o whakaritenga whakawa.

44 Penei ka puritia e ahau tau ture, ake ake.

45 Ka haereere noa atu ano ahau; e rapua ana hoki e ahau au akoranga.

46 Ka korerotia ano hoki e ahau au whakaaturanga ki te aroaro o nga kingi, e kore ano e whakama.

47 Ka waiho ano e ahau hei oranga ngakau moku āu whakahaunga e aroha nei au.

48 Ka torona atu ano oku ringaringa ki au whakahaunga e aroha nei ahau, ka whakaaroaro ano ki au tikanga.

Digitized by Google

MAHARATIA te kupu ki to pononga, i meinga nei e koe hei tumanakotanga atu maku.

50 Ko toku oranga ngakau tenei i a au e tangi nei: na to kupu nei hoki ahau i whakahauora.

51 Nui rawa te whakahi ki a au o te hunga whakakake: kihai ahau i peka ke atu i to ture.

52 I mahara ahau ki au whakaritenga whakawa, e Ihowa, o tua iho; a marie ana toku ngakau.

53 Ma pu ahau i te pahunu: kua whakarerea hoki to ture e te hunga kino.

54 Hei himene maku au tikanga i te whare o toku nohoanga manenetanga.

55 I mahara ahau ki tou ingoa i te po e Ihowa: a puritia ana e ahau to ture.

56 I a au tenei, noku i whakarite i o akoranga.

E IHOWA, ko koe toku wahi: kua mea nei ahau kia whakaritea e ahau au kupu.

58 I whakapaua toku ngakau ki te inoi atu ki a koe kia pai mai: kia rite ki to kupu to mahi tohu ki a au.

59 I whakaaro ahau ki oku ara: a anga ana oku waewae ki au whakaaturanga.

60 I hohoro ahau, a kihai i whakaroa ki te whakarite i o whakahaunga.

61 Karapotia putia ahau e nga ropu o te hunga kino: kihai ia ahau i wareware ki to ture.

62 I waenganui po ka ara ahau ki te whakawhetai atu ki a koe mo au whakaritenga tika.

63 He hoa ahau no te hunga katoa e wehi ana i a koe: no te hunga ano e pupuri ana i au akoranga.

64 E Ihowa, e ki ana te whenua i tau mahi tohu: whakaakona ahau ki o tikanga.

PAI rawa tau hanga ki to pononga, e Ihowa; rite tonu ki to kupu.

66 Whakaakona ahau ki te ngarahu pai, ki te matauranga: kua whakapono hoki ahau ki o whakahaunga.

67 I a au kiano i whakawhiua, i he ahau: tena ko tenei ka puritia e ahau to kupu.

68 E pai ana koe, a he pai o mahi: whakaakona ahau ki o tikanga.

69 Kua titoa e te hunga whakakake he teka moku: ka whakapaua toku ngakau ki te whakarite i o akoranga,

70 He ngako rawa o ratou ngakau, koia ano kei te taupa: ko ahau, he oranga ngakau ki a au tau ture.

71 Marie ano ahau kia pehia e te pouri; i ako ai ahau i o tikanga.

72 Ki a au, poka ke atu te pai o te ture a to mangai i nga mano o te koura, o te hiriwa.

NA ou ringaringa ahau i hanga, i whakawhaiahua: whakamatauria ahau, kia ako ai ahau ki o whakahaunga.

74 Kia hari te hunga e wehi ana i a koe ina kite i a au: noku i tumanako atu ki to kupu.

75 E Ihowa, e matau ana ahau he tika o whakaritenga whakawa; a he pono nou i pehia ai toku ngakau e koe.

76 Tena ra, waiho tau mahi tohu hei whakamarie moku; kia rite ki to kupu mai ki to pononga.

77 Kia puta mai ki a au āu mahi aroha, kia ora ai ahau; ko tau ture hoki toku oranga ngakau.

78 Kia whakama te hunga whakakake; no te mea kahore he rawa i he ai ta ratou hanga ki a au: ko ahau *ia* ka whakaaroaro ki au akoranga.

79 Kia anga mai ki a au te hunga e wehi ana ki a koe: me te hunga e mohio ana ki au whakaaturanga.

80 Kia tapatahi toku ngakau ki au tikanga; kei whakama ahau.

E MATE nui ana toku wairua ki tau whakaoranga: ka tumanako atu ahau ki tau kupu.

82 Matawaia ana oku kanohi he meatanga ki tau kupu, e mea ana, Ahea koe whakamarie ai i toku ngakau?

83 Kua rite nei hoki ahau ki te koki i roto i paoa: he ahakoa e kore ahau e wareware ki au tikanga.

84 Ehia nga ra o to pononga? ahea koe whakarite whakawa ai ki te hunga e tukino nei i ahau?

85 Kua keri poka te hunga whakakake moku; he mea hoki kahore e rite ki tau ture.

86 Pono tonu ana au whakahaunga katoa: e tukino pakupaku ana ratou ki a au; awhinatia mai ahau e koe.

87 Wahi iti kua moti ahau i a ratou i runga i te whenua: otira kihai i mahue i a au āu akoranga.

88 Kia rite ki tou aroha to whakahauoranga i a au: a ka puritia e ahau nga whakaaturanga a tou mangai.

Digitized by Google

PUMAU tonu to kupu, e Ihowa, i runga i te rangi.
90 Kei tera whakatupuranga, kei tera whakatupuranga tou pono: whakaungia ana e koe te whenua, a e tu nei ano.
91 E tu nei ano inaianei, pera tonu me tau i whakarite ai: he ononga katoa hoki ena mea nau.
92 Me kaua tau ture hei oranga mo toku ngakau, kua ngaro ahau i reira i taku auetanga.
93 E kore ahau e wareware ki au akoranga ake ake, kua whakahauorangia hoki ahau e koe ki ena mea.
94 Nau ahau, mau ahau e whakaora: kua rapua hoki e ahau au akoranga.
95 Kua whangā nei ahau e te hunga kino kia whakamatea: ka whakaaro ahau ki au whakaaturanga.
96 Kua kitea e ahau te mutunga o nga mea tino tika katoa: he nui rawa ia tau ture.

ANO toku aroha ki to ture! ko taku tena e whakaaroaro ai i te roa o te ra.
98 Nau, i hira ake ai aku whakaaro i a oku hoa riri, na o whakahaunga e piri tonu nei ki a au.
99 Nui atu oku mahara i o oku kai whakaako katoa: noku i whakaaroaro nei ki o whakaaturanga.
100 Tera atu toku mohiotanga i to nga kaumatua: no te mea e whakaritea ana e ahau au akoranga.
101 Kua kaiponuhia mai e ahau oku waewae i nga ara kino katoa, kia pupuri ai ahau i tau kupu.
102 Kihai ahau i whakarere i au whakaritenga whakawa; nau hoki ahau i ako.
103 Ano te reka o au kupu ki toku ngao; nui atu i te honi ki toku mangai.
104 Na o akoranga ahau i whai mohio ai: na reira ahau i kino ai ki nga ara teka katoa.

HE rama to kupu ki oku waewae, he māramatanga ki toku ara.
106 Kua oati ahau, a ka whakamanā ano e ahau: kia puritia e ahau au whakaritenga tika.
107 He nui te mamae o toku ngakau: e Ihowa, whakahauorangia ahau; kia rite ki to kupu.
108 Manakohia mai, e Ihowa, nga ohaohatanga a toku mangai, whakaakona hoki ahau ki au whakaritenga whakawa.
109 Kei toku ringaringa tonu toku wairua: heoi, kahore ahau e wareware ki tau ture.
110 Kua whakatakotoria e te hunga kino he mahanga moku: heoi kahore ahau i peka ke atu i au akoranga.
111 Ka wuiho e ahau au whakaaturanga hei kāinga tupu moku ake ake: ko toku koanga ngakau hoki ena.
112 Ka whakaangā e ahau toku ngakau ki te mahi tonu i au tikanga: a te mutunga *ra ano*.

E WHAKAKINO ana ahau ki nga whakaaro *teka;* ko tau ture ia taku e aroha ai.
114 Ko koe toku piringa me toku whakangungu rakau: e tumanako atu ana ahau ki to kupu.
115 Mawehe atu i a au, e te hunga kino; ka whakaritea hoki e ahau nga whakahaunga a toku Atua.
116 Kia rite ki tau kupu tau tautokonga ake i a au, kia ora ai ahau: kaua hoki ahau e tukua kia whakama ki taku e tumanako atu nei.
117 Puritia ake ahau, kia ora ai ahau: a ka whai whakaaro tonu ahau ki o tikanga.
118 Kua takahia e koe ki raro te hunga katoa e kotiti ke ana i o tikanga; he horihori hoki ta ratou tinihanga.
119 Ka whakakahoretia e koe te hunga kino katoa o te whenua, *ano* he para matā: koia ahau i aroha ai ki o whakaaturanga.
120 Wiri tonu oku kikokiko i te wehi ki a koe; e mataku ana hoki ahau ki o whakaritenga whakawa.

HE whakarite whakawa, he tika taku mahi: kaua ahau e tukua atu ki oku kai tukino.
122 Ko koe hei whakakapi mo to pononga mo te pai: kei tukinotia ahau e te hunga whakakake.
123 Matawaia ana oku kanohi i te meatanga ki tau whakaoranga, ki te kupu ano hoki o to tika.
124 Kia rite ki to aroha to mahi ki to pononga: whakaakona hoki ahau ki o tikanga.
125 Ko ahau to pononga; whakawhaimaharatia mai ahau, kia matau ai ahau ki au whakaaturanga.
126 Kua rite te wa hei mahinga ma Ihowa; kua whakakahoretia hoki e ratou to ture.
127 No reira i arohaina rawatia ai e ahau au whakahaunga i te koura, ae, i te tino koura.
128 No reira tika tonu ki a au o akora-

Digitized by Google

nga katoa *mo nga mea* katoa: kino iho ano ahau ki nga ara teka katoa.

HE mea whakamiharo au whakaaturanga: koia ka whakaritea ai e toku wairua.

130 He mea whakamārama te whakapuakanga o au kupu, he mea whakawhaimahara i nga kuare.

131 I hamama toku mangai, i kihakiha: he matenui hoki noku ki au whakahaunga.

132 Titiro mai ki a au, tohungia hoki ahau: kia rite ki tau hanga ki te hunga e aroha ana ki tou ingoa.

133 Whakatikaia aku hikoinga ki runga i tau kupu: kaua hoki tetahi he e tukua hei rangatira moku.

134 Whakaorangia ahau i te tukinotanga a te tangata: a ka puritia e ahau o akoranga.

135 Kia mārama mai tou mata ki to pononga: whakaakona hoki ahau ki au tikanga.

136 Heke noa nga awa wai o oku kanohi; no te mea kahore e puritia e ratou tau ture.

ETIKA ana koe, e Ihowa, a e tika ana au whakaritenga whakawa.

138 He tika, he pono rawa au whakaaturanga i whakahaua mai e koe.

139 Ka ngaro ahau i toku ngakau whakapuke, mo au kupu ka wareware nei i oku hoa riri.

140 Hore rawa he para o to kupu: koia i arohaina ai e to pononga.

141 He iti ahau, e whakahaweatia ana: heoi kahore e wareware ki au akoranga.

142 He tika pumau tonu tou tika; a he pono tau ture.

143 Kua pa mai ki ahau te pouri me te mamae: ko āu whakahaunga ia toku oranga ngakau.

144 Pumau tonu te tika o au whakaaturanga: whakawhaimaharatia mai ahau, a ka ora ahau.

I WHAKAPAUA toku ngakau ki te karanga; whakahokia mai he kupu ki a au, e Ihowa; ka whakaritea e ahau au tikanga.

146 I karanga atu ahau ki a koe: whakaorangia ahau, a ka puritia e ahau au whakaaturanga.

147 Kiano te ata i puao noa, kua karanga ahau: i tumanako atu ahau ki tau kupu.

148 I hohoro oku kanohi i nga mataaratanga ki te whakaaroaro ki tau kupu.

149 Whakarongo ki toku reo, kia rite ki tou aroha: kia rite, e Ihowa, ki to whakaritenga whakawa to whakahauoranga i a au.

150 E whakatata mai ana te hunga, e whai ana i te mahi nanakia: kei tawhiti atu ratou i tau ture.

151 E tata ana koe, e Ihowa: he pono katoa ano hoki au whakahaunga.

152 Nonamata ahau i matau ai ki au whakaaturanga, he mea whakapumau nau no tua whakarere.

WHAKAAROA toku matenga, a whakaorangia ahau: kahore hoki ahau e wareware ki tau ture.

154 Whakatikaia taku whakawakanga, whakaorangia hoki ahau: kia rite ki to kupu to whakahauoranga i a au.

155 Kei tawhiti atu i te hunga kino te whakaoranga: kahore hoki ratou e rapu ki au tikanga.

156 E Ihowa, e nui ana au mahi tohu: kia rite ki au whakaritenga whakawa to whakahauoranga i a au.

157 He tokomaha oku kai tukino, me oku hoa riri: kahore ahau e peka atu i au whakaaturanga.

158 I kite ahau i nga kai mahi i te kino, a pouri iho ahau: no ratou kahore e whakarite i tau kupu.

159 Tirohia mai toku aroha ki au akoranga: kia rite ki tou aroha, e Ihowa, tau whakahauoranga i a au.

160 Pono tonu tau kupu *no* te timatanga *ra ano*: pumau katoa ano hoki au whakariteritenga tika ake ake.

HORE he rawa i tukinotia ai ahau e nga rangatira: heoi e wehi ana toku ngakau i tau kupu.

162 Hari tonu ahau ki tau kupu: ano he tangata kua whiwhi ki te taonga nui.

163 E kino ana ahau, e whakarihariha ana ki te korero teka: ko tau ture taku i aroha ai.

164 Takiwhitu aku whakamoemititanga ki a koe i te ra tahi mo au whakariteritenga tika.

165 He marietanga nui to te hunga e aroha ana ki tau ture: e kore hoki o ratou waewae e tūtuki.

166 E tumanako atu ana ahau ki tau whakaoranga, e Ihowa, e mahi ana hoki i au whakahaunga.

167 Kua puritia e toku wairua au wha-

Digitized by Google

kaaturanga, ae, e arohaina nuitia ana e ahau.

168 Kua puritia e ahau au akoranga me au whakaaturanga: kei tou aroaro hoki oku ara katoa.

KIA tata atu taku tangi ki to aroaro, e Ihowa: kia rite ki to kupu to whakawhaimaharatanga i a au.

170 Kia tae atu taku inoi ki tou aroaro: kia rite ki tau kupu tau whakaoranga i a au.

171 Ka whakapuaki whakamoemiti oku ngutu: ua oti ahau te whakaako e koe ki o tikanga.

172 Ma toku arero e korero to kupu: he tika hoki au whakahaunga katoa.

173 Kia awhinatia mai ahau e tou ringaringa: kua whiriwhiria hoki e ahau au akoranga.

174 E matenui atu ana ahau ki tau whakaoranga, e Ihowa: ko tau ture hoki toku oranga ngakau.

175 Kia ora toku wairua, a ka whakamoemiti atu ki a koe: kia awhinatia mai hoki ahau e au whakaritenga whakawa.

176 Kua kotiti ke ahau me te hipi ngaro: rapua to pononga, e kore hoki ahau e wareware ki au whakahaunga.

WAIATA 120.

He waiata; he pikitanga.

I TANGI atu ahau ki a Ihowa i toku matenga; a i whakahoki kupu mai ia ki a au.

2 E Ihowa, whakaorangia toku wairua i te ngutu teka, i te arero hianga.

3 Ko te aha e hoatu ki a koe? ko te aha hoki e tapiritia atu mau, e te arero hianga?

4 Ko nga pere koi a te hunga nunui, me nga waro hiunipa.

5 Aue, toku mate, to te manene i Meheke, toku hoki e noho nei i nga teneti o Kerara!

6 Ka roa te nohoanga tahitanga o toku wairua ki te tangata e kino ana ki te rangimarie.

7 Mo te ata noho ahau, a ka korero ahau, ka anga ratou ka whawhai.

WAIATA 121.

He waiata; he pikitanga.

KA anga atu oku kanohi ki nga maunga no reira nei te awhina moku.

2 No Ihowa te awhina moku, no te kai hanga o te rangi me te whenua.

3 E kore ia e tuku i tou waewae kia nekehia; e kore tou kai tiaki e moe.

4 Ina, e kore te kai tiaki o Iharaira e parangia, e moe.

5 Ko Ihowa tou kai tiaki, ko Ihowa tou whakamarumaru i tou ringa matau.

6 E kore koe e pakia e te ra i te awatea, e te marama ranei i te po.

7 Ma Ihowa koe e tiaki i roto i nga kino katoa; mana e tiaki tou wairua.

8 Ma Ihowa e tiaki to haerenga atu, me to haerenga mai aianei, a, ake tonu atu.

WAIATA 122.

He waiata; he pikitanga. Na Rawiri.

KOA tonu ahau i ta ratou meatanga mai ki a au: Tatou ka haere atu ki te whare o Ihowa.

2 E tu o matou waewae ki roto i ou tatau, e Hiruharama.

3 Te hanganga o Hiruharama: rite tonu ki to te pa kua tuhonohonoa ki a ia ano.

4 Haereere ana ki reira nga iwi, nga iwi o Ihowa, ki to Iharaira whakaaturanga, ki te whakawhetai ki te ingoa o Ihowa.

5 Kua whakaturia hoki ki reira nga torona whakarite whakawa, nga torona o te whare o Rawiri.

6 Inoia he marietanga mo Hiruharama: ka whai pai te hunga e aroha ana ki a koe.

7 Kia mau te rongo ki roto ki ou taiepa, me te pai ki roto ki ou whare kingi.

8 He mea mo aku teina, mo oku hoa, taku e mea nei, Kia mau te rongo ki roto ki a koe.

9 He whakaaro ki te whare o Ihowa, o to tatou Atua, i rapu ai au i te pai mou.

WAIATA 123.

He waiata; he pikitanga.

TENEI oku kanohi te anga atu nei ki a koe, e noho mai nei i nga rangi.

2 Na, nga kanohi o nga pononga e anga ana ki te ringaringa o o ratou rangatira, nga kanohi o te kotiro ki

Digitized by Google

te ringaringa o tona rangatira wahine: pena tonu o matou kanohi ki a Ihowa, ki to matou Atua, kia tohu ra ano ia i a matou.

3 Tohungia matou, e Ihowa, tohungia matou: kua tino kapi hoki matou i te whakahawea.

4 Kapi tonu to matou wairua i te whakahi a te hunga e noho noa ana, i te whakahawea a te hunga whakakake.

WAIATA 124.

He waiata; he pikitanga. Na Rawiri.

ME kaua a Ihowa i a tatou, he kī tenei ma Iharaira:

2 Me kaua a Ihowa i a tatou, i te whakatikanga mai o te tangata ki a tatou;

3 Penei kua horomia oratia tatou e ratou i te muranga o ta ratou riri ki a tatou.

4 Kua ngaro tatou i nga wai, kua taupokina o tatou wairua e te ia.

5 Penei kua taupokina o tatou wairua e nga wai whakakake.

6 Kia whakapaingia a Ihowa kihai nei i tuku atu i a tatou hei ngaunga ma o ratou niho.

7 Kua mawhiti mai o tatou wairua, me te manu i roto i te mahanga a nga kai hopu; kua motu te mahanga, a mawhiti mai ana tatou.

8 Kei te ingoa o Ihowa he awhina mo tatou, kei te kai hanga i te rangi me te whenua.

WAIATA 125.

He waiata; he pikitanga.

TE hunga e whakawhirinaki ana ki a Ihowa ka rite ki maunga Hiona, e kore nei e taea te whakangaueue, e pumau tonu ana ake ake.

2 E karapotia ana a Hiruharama e nga maunga, me tona iwi ano hoki e karapotia ana e Ihowa inaianei, a ake tonu atu.

3 E kore hoki te tokotoko a te whakaaro-kore e waiho tonu i runga i te wahi o te hunga tika: kei totoro te ringa o te hunga tika ki te kino.

4 Kia pai tau mahi, e Ihowa, ki te hunga pai, ki te hunga ano hoki e tika ana o ratou ngakau.

5 Te hunga ia e peka ke ana ki o ratou ara kopikopiko, ma Ihowa ratou e arahi tahi atu me nga kai mahi i te kino; ka mau ia te rongo ki a Iharaira.

WAIATA 126.

He waiata; he pikitanga.

ITA Ihowa whakahokinga mai i nga pononga o Hiona i rite matou ki te hunga e moehewa ana.

2 Katahi to matou mangai ka ki i te kata, to matou arero hoki i te waiata: katahi ka korerotia i roto i nga tauiwi, He nui nga mahi a Ihowa ki a ratou.

3 He mea nui ā Ihowa i mea ai mo tatou, a e koa ana tatou.

4 E Ihowa, whakahokia atu matou i te whakaraunga: kia pera me nga awa o te tonga.

5 Te hunga e rui ana i runga i nga roimata ka kokoti i runga i te hari.

6 Te tangata e haere tangi atu ana me te kawe ano i nga purapura hei whakatokanga, he pono ka hoki hari mai ia me te kawe mai ano i ana paihere.

WAIATA 127.

He waiata; he pikitanga. Na Horomona.

KI te kore e hangā e Ihowa te whare, he maumau mahi ta nga kai hanga. Ki te kore e tiakina e Ihowa te pa, maumau mataara noa te kai tiaki.

2 He maumau ta koutou ara wawe, ta koutou noho roa *i te po*, ta koutou kai i te taro o te mauiui: mana nei hoki e homai te moe ki tana e aroha ai.

3 Na, he taonga pumau na Ihowa nga tamariki, ko nga hua ano o te kopu *tana* utu.

4 E rite ana ki nga pere i te ringaringa o te tangata kaha te whanau o te taitamarikitanga.

5 Ka hari te tangata kua ki nei tana papa-pere i a ratou: e kore ratou e whakama, engari ka korero ratou ki nga hoa riri i te kuwaha.

WAIATA 128.

He waiata; he pikitanga.

KA hari nga tangata katoa e wehi ana i a Ihowa: e haere ana i ona ara.

Digitized by Google

2 E kai hoki koe i te mahinga a ou ringaringa: e hari koe, a ka tau te pai ki a koe.
3 E rite to wahine ki te waina hua i nga taha o tou whare: o tamariki ki nga mahuri oriwa, i nga taha o to tepara.
4 Na, he pera te manaakitanga mo te tangata e wehi ana i a Ihowa.
5 Ka manaakitia mai koe e Ihowa i Hiona; a e kite koe i te pai o Hiruharama i nga ra katoa e ora ai koe.
6 Ae, e kite koe i nga tamariki a o tamariki: me te rongo e mau ana ki a Iharaira.

WAIATA 129.

He waiata; he pikitanga.

HE ki tenei ma Iharaira; Ka maha a ratou tukinotanga i a au o toku tamarikitanga ake.
2 Ka maha a ratou tukinotanga i a au o toku tamarikitanga ake; heoi kihai ahau i taea e ratou.
3 I parautia toku tuara e nga kai parau; he roa a ratou parautanga.
4 He tika ta Ihowa: motu pu i a ia nga aho a te hunga kino.
5 Kia whakama, kia whakahokia ki muri, te hunga katoa e kino nei ki a Hiona.
6 Kia rite ratou ki te tarutaru i nga tuanui, e memenge nei i te mea kiano i tupu ake.
7 A, e kore e ki te ringaringa o te kai kokoti, te uma hoki o te kai paihere.
8 E kore ano te hunga e haere ana i te taha e mea, Kia tau ki a koutou te manaakitanga a Ihowa: e manaaki atu nei matou ki a koutou i runga i te ingoa o Ihowa.

WAIATA 130.

He waiata; he pikitanga.

I KARANGA atu ahau ki a koe, e Ihowa i roto i nga hohonu.
2 E te Ariki, whakarongo mai ki toku reo: kia anga mai ou taringa ki toku reo inoi.
3 Me i maharatia e koe nga kino, e Ihowa, ko wai, e te Ariki, e tu?
4 Otira he muru hara tau, e wehingia ai koe.
5 E tatari ana ahau ki a Ihowa; e tatari ana toku wairua: e tumanako atu ana hoki ahau ki tana kupu.
6 Te tāringa o toku wairua ki te Ariki nui atu i to te hunga e whanga ana ki te ata; ae, i to te hunga e whanga ana ki te ata.
7 Kia tumanako atu a Iharaira ki a Ihowa, kei a Ihowa hoki te mahi tohu; kei a ia te hokonga nui.
8 A mana a Iharaira e hoko i roto i ana hara katoa.

WAIATA 131.

He waiata; he pikitanga. Na Rawiri.

E IHOWA, ehara toku i te ngakau whakapehapeha: ehara ano hoki oku i te kanohi whakakake. Kahore hoki ahau e rahurahu ki nga mea nui, e kore nei e taea e ahau.
2 He pono rite tonu taku whakahaere, me te mahaki o toku wairua, ki to te tamaiti katahi nei ka whakarerea te u o tona whaea: e rite ana toku wairua ki te tamaiti katahi nei ka whakarerea te u.
3 Kia tumanako atu a Iharaira ki a Ihowa: ainei, a, ake tonu atu.

WAIATA 132.

He waiata; he pikitanga.

E IHOWA, maharatia a Rawiri, me ona mamaetanga ngakau katoa;
2 Tana oatitanga ki a Ihowa, tana kupu taurangi ki te Mea Nui o Hakopa.
3 E kore rawa ahau e tae atu ki toku whare e noho ai au, e eke ranei ki runga ki toku moenga;
4 E kore ahau e tuku i oku kanohi kia moe, i oku kamo kia nenewha;
5 Kia kitea ra ano e ahau he wahi mo Ihowa, he nohoanga mo te Mea Nui o Hakopa.
6 Na, i rangona e matou ki Eparata, i kitea ki nga mara o te ngahere.
7 Ka haere atu matou ki roto ki ona tapenakara; ka koropiko ki tona turanga waewae.
8 E ara, e Ihowa, ki roto ki tou okiokinga, a koe, me te aaka o tou kaha.
9 Kia whakakakahuria o tohunga karakia ki te tika; kia hamama to hunga tapu i te hari.
10 Kia whakaaro koe ki a Rawiri, ki to pononga: kaua e whakapeaua atu te mata o tau i whakawahi ai.
11 Kua oati pono a Ihowa ki a Rawiri, e kore ano hoki ia e tahuri ke atu i

Digitized by Google

tena; Ka whakanohoia e ahau tetahi hua o tou kopu ki runga ki tou torona.

12 Ki te puritia e o tamariki taku kawenata, me taku whakaaturanga e ako ai ahau ki a ratou, ka noho ano hoki a ratou tamariki ki runga ki tou torona ake ake.

13 Kua whiriwhiria hoki e Ihowa a Hiona; kua hiahiatia e ia hei nohoanga mona.

14 Ko toku okiokinga tenei ake ake; ko konei ahau noho ai, kua hiahiatia hoki e ahau.

15 Ka manaakitia rawatia e ahau tana kai; ka whakamakonatia e ahau ona rawa-kore ki te taro.

16 Ka whakakakahuria ano hoki e ahau ona tohunga ki te whakaoranga; a ka hamama tona hunga tapu i te hari.

17 Ka meinga e ahau kia pihi ki reira te haona o Rawiri: kua whakapaia e ahau he rama mo taku i whakawahi ai.

18 Ka whakakakahuria e ahau ona hoa riri ki te whakama; a ka matomato tona karauna i runga i a ia.

WAIATA 133.

He waiata; he pikitanga. Na Rawiri.

NA, ano te pai, ano te ahuareka o te nohoanga o nga teina o nga tuakana i runga i te whakaaro tahi!

2 Tona rite kei te hinu utu nui i runga i te upoko, i heke iho nei ki te pahau, ae, ki te pahau o Arona; i heke iho nei ki nga remu o ona kakahu.

3 Kei te tomairangi ano o Heremona, kei tera i heke iho ki runga ki nga maunga o Hiona: i whakahaua iho hoki e Ihowa te manaakitanga mo reira, te ora mo ake tonu atu.

WAIATA 134.

He waiata; he pikitanga.

NA, whakapaingia a Ihowa, e nga pononga katoa a Ihowa, e tu nei i te whare o Ihowa i te po.

2 Torona ake o koutou ringaringa i te wahi tapu, whakapaingia hoki a Ihowa.

3 Ma Ihowa, ma te kai hanga o te rangi me te whenua e manaaki mai koe i roto i Hiona.

WAIATA 135.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa, whakamoemititia te ingoa o Ihowa, whakamoemititia, e nga pononga a Ihowa;

2 E te hunga e tu ana i roto i te whare o Ihowa, i nga marae o te whare o to tatou Atua.

3 Whakamoemititia a Ihowa; he pai hoki a Ihowa; himene atu ki tona ingoa; he mea ahuareka hoki tena.

4 Kua whiriwhiria hoki e Ihowa a Hakopa mona, a Iharaira hei tino taonga mona.

5 E matau ana hoki ahau e nui ana a Ihowa: kei runga atu hoki to tatou Ariki i nga atua katoa.

6 Kua oti i a Ihowa ana mea katoa i pai ai, i te rangi, i te whenua, i nga moana, i nga wahi hohonu katoa.

7 Nana i pupu ake ai nga kohu i nga pito o te whenua: i hangā e ia nga uira mo te ua; e whakaputaina mai ana e ia te hau i roto i ona whare taonga.

8 Nana nei i patu nga whanau matamua o Ihipa, a te tangata, a te kararehe.

9 I tono nga tohu, me nga merekara ki waenganui ou, e Ihipa: ki runga ki a Parao ratou ko ana pononga katoa.

10 Nana i patu nga iwi nunui, i whakamate hoki nga kingi rahi;

11 A Hihono kingi o nga Amori, raua ko Oka kingi o Pahana, me nga rangatiratanga katoa o Kanaana;

12 A homai ana e ia to ratou whenua hei kāinga pumau, hei kāinga pumau mo Iharaira, mo tana iwi.

13 E Ihowa, pumau tonu tou ingoa, me to maharatanga, e Ihowa, ki tera whakatupuranga, ki tera whakatupuranga.

14 No te mea hoki ka whakarite whakawa a Ihowa mo tana iwi; a ka puta ke mai tana whakaaro ki ana pononga.

15 He hiriwa, he koura nga whakapakoko a nga tauiwi, he mahi na nga ringaringa o te tangata.

16 He mangai o ratou, a, kahore e korero: he kanohi o ratou, a, kahore e kite.

17 He taringa o ratou, a, kahore e rongo; kahore ano hoki he manawa i o ratou mangai.

18 Rite tonu ki a ratou o ratou kai

Digitized by Google

hanga; me nga tangata katoa e whakawhirinaki atu ana ki a ratou.

19 Whakapaingia a Ihowa, e te whare o Iharaira; whakapaingia a Ihowa, e te whare o Arona.

20 Whakapaingia a Ihowa, e te whare o Riwai; whakapaingia a Ihowa, e te hunga katoa e wehi ana i a Ihowa.

21 Kia whakapaingia a Ihowa i roto i Hiona, e noho nei i Hiruharama. Whakapaingia a Ihowa.

WAIATA 136.

WHAKAWHETAI atu ki a Ihowa, he pai hoki ia: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

2 Whakawhetai atu ki te Atua o nga atua: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

3 Whakawhetai atu ki te Ariki o nga ariki: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

4 E mahi nei tona kotahi i nga merekara nunui: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

5 I tohunga rawa nei ki te hanga i nga rangi: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

6 I whakatakoto nei i te whenua ki runga ki nga wai: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

7 Ki te kai hanga i nga whakamārama nui: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

8 I te ra hei tohutohu i te awatea: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

9 I te marama me nga whetu hei tohutohu i te po: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

10 Ki te kai patu i Ihipa, ara, i ā ratou whanau matamua: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

11 A arahina mai ana a Iharaira i waenganui i a ratou: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

12 I runga i te ringaringa kaha, i te tīkakau kua oti te whakamaro: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

13 I tapahi nei i te moana Whero a motu rawa: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

14 A meinga ana e ia a Iharaira kia haere atu ra waenganui: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

15 A hurihia ana a Parao me ana mano ki te moana Whero: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

16 I arahi nei i tana iwi ra te koraha: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

17 I patu nei i nga kingi nunui: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

18 A whakamatea ana e ia nga kingi rongo nui: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

19 A Hihono kingi o nga Amori: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

20 Raua ko Oka kingi o Pahana: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

21 A hoatu ana e ia to ratou whenua hei kāinga pumau: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

22 Hei kāinga pumau mo Iharaira, mo tana pononga: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

23 I mahara nei ki a tatou i to tatou itinga: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu;

24 A whakaorangia ana tatou i o tatou hoa riri: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

25 Ko ia te kai hoatu i te kai ma nga kikokiko katoa: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

26 Whakawhetai atu ki te Atua o te rangi: e mau tonu ana hoki tana mahi tohu.

WAIATA 137.

NGA wai o Papurona, noho ana tatou i reira, tangi ana, i to tatou maharatanga ki Hiona.

2 Whakatarea ake e tatou a tatou hāpa ki runga ki nga wirou i waenganui o reira.

3 No te mea i tono i reira o tatou kai herehere i tetahi waiata i a tatou; me o tatou kai tukino i te hari, *i ki mai* Waiatatia mai ma matou tetahi o nga waiata o Hiona.

4 Ma te aha matou ka waiata ai i te waiata a Ihowa i te whenua ke?

5 Ki te wareware ahau ki a koe, e Hiruharama, kia wareware toku ringaringa matau ki tana mahi.

6 Ki te kore ahau e mahara ki a koe, kia piri toku arero ki taku ngao: ki te kore ahau e whakanui i Hiruharama ki runga ake i taku mea i tino hari ai.

7 E Ihowa, maharatia nga tamariki o Eroma i te ra o Hiruharama; ta ratou meatanga, Whakahoroa, whakahoroa, a taea noatia iho tona turanga.

8 E te tamahine o Papurona, meake nei whakangaromia, ka hari te tangata e whakahoki atu ana i to utu ki a koe mo tau i mea mai ai ki a matou.

Digitized by Google

9 Ka hari te tangata e hopu ana, e ta ana i o tamariki ki te kohatu.

WAIATA 138.

Na Rawiri.

KA whakapaua toku ngakau ki te whakawhetai ki a koe: ka himene atu ahau ki a koe i te aroaro o nga atua.

2 Ka koropiko atu ahau ki te ritenga mai o to temepara tapu, a ka whakamoemiti atu ki tou ingoa, mo tou aroha me tou pono: mou i whakanui i to kupu ki runga ake i tou ingoa katoa.

3 I whakahoki kupu mai koe ki a au i te ra i karanga atu ai ahau: a whakakahangia ana e koe toku wairua ki te kaha.

4 Ka whakamoemiti nga kingi katoa o te whenua ki a koe, e Ihowa, ua rongo ratou ki nga kupu a tou mangai.

5 Ae, e waiata ratou ki nga ara o Ihowa: he nui hoki te kororia o Ihowa.

6 Ahakoa kei runga rawa a Ihowa, e titiro ana ano ia ki te *ngakau* ngohe: tena ko te tangata whakakake, i tawhiti ano kua matauria e ia.

7 Ahakoa haere ahau i waenganui o te he, mau ahau e whakahauora: ka totoro mai tou ringaringa ki te riri a oku hoa whawhai, ma tou ringaringa matau ano ahau e whakaora.

8 Ma Ihowa e whakaoti aku mea: e Ihowa, *e mau ana* tau mahi tohu ake ake; kaua e whakarerea nga mahi a ou ringa.

WAIATA 139.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

E IHOWA, kua tirotirohia mai ahau, kua mohiotia ano hoki e koe:

2 E matau ana koe ki aku nohoanga iho, ki aku whakatikanga ake; e mohio ana koe ki oku whakaaro i tawhiti.

3 Toku ara, me taku takotoranga iho kitea putia iho e koe: oku huarahi katoa matau tonu i a koe.

4 Kahore rawa hoki he kupu i toku arero, i toe i a koe te mohio, e Ihowa.

5 Kua hangū a muri, a mua, oku e koe: kua pa mai ano tou ringa ki a au.

6 He mea whakamiharo rawa, kei tawhiti atu hoki i a au, *tenei* matauranga: kei runga noa atu, e kore e taea atu e ahau.

7 Me haere ahau ki hea i tou Wairua? me oma ranei ki hea i tou aroaro?

8 Ki te kake atu ahau ki te rangi, kei reira koe: ki te wharikitia e ahau taku moenga i roto i te rua tupapaku, na, kei reira ano koe.

9 Ki te tango ahau ki nga pakau o te ata: a noho ana i te whakamutunga mai o te moana;

10 Kei reira ano hoki tou ringaringa hei arataki i a au, to ringaringa matau hei pupuru i a au.

11 Ki te mea ahau, Tera ahau e ngaro i te pouri; na kua mārama te po i tetahi taha oku, i tetahi taha.

12 Ae, e kore te pouri e pouri ki a koe, engari rite tahi te po me te ao te mārama: ki a koe rite tahi te pouritanga me te māramatanga.

13 I a koe hoki oku whatumanawa: nau hoki ahau i hipoki i roto i te kopu o toku whaea.

14 Ka whakawhetai atu ahau ki a koe; he mea whakawehi, he mea whakamiharo toku hanganga; he mahi whakamiharo au mahi, mohio rawa ano hoki toku wairua ki *tena*.

15 Kihai i ngaro oku wahi i a koe, i a au e hangū ana i roto i te wahi ngaro, e ata whakairohia ana i raro rawa i te whenua.

16 I kite ou kanohi i a au kahore ano kia ahua noa: i tuhituhia katoatia ano hohi *oku wahi* ki to pukapuka i nga rangi i whakaahua ai, i te mea kahore ano tetahi i oti noa.

17 Ano te nui o au whakaaro ki a au, e te Atua; koia ano te ranea, ina hui huia!

18 *Ki te* tāua e ahau, maha atu i nga onepu: ka oho ake ahau, kei a koe tonu ahau.

19 He pono ka patua e koe, e te Atua, te tangata kino: mawehe atu i a au, e nga tangata toto.

20 Mo te kino hoki o a ratou kupu mou: e whakahuatia noatia ana e ou hoa riri *tou ingoa*.

21 E Ihowa, e kore ianei ahau e kino ki te hunga e kino ana ki a koe? e whakarihariha hoki ki te hunga e whakatika mai ana ki a koe?

22 He tino kino taku kino ki a ratou: waiho iho ratou e ahau hei hoa riri moku.

23 Tirohia iho ahau, e te Atua kia matau mai hoki koe ki toku ngakau: whakamatautauria ahau, kia matau mai hoki koe ki oku whakaaro.

Digitized by Google

24 Kia kite me kahore aku ara kino: ka arahi ai i a au i te ara pumau.

WAIATA 140.

Ki te tino kai whakatangi. He himene na Rawiri.

WHAKAORANGIA ahau, e Ihowa, i te tangata kino: araia atu i a au te tangata tutu.

2 E whakaaro kino nei i *o ratou* ngakau: e whakamine ana *hi te* whawhai i nga ra katoa.

3 Kua whakakoia o ratou arero, ano he nakahi: kei raro iho i o ratou ngutu te wai whakamate o nga neke. Hera.

4 Tiakina ahau, e Ihowa, i nga ringaringa o te hunga kino: araia atu i a au te tangata tutu kua mea nei kia turakina aku hikoinga.

5 Kua hunā te mahanga, me nga aho moku e te hunga whakakake; kua horahia e ratou he kupenga ki te taha o te ara: kua whakapikoa e ratou he rore moku.

6 I mea ahau ki a Ihowa, Ko koe toku Atua: whakarongo, e Ihowa, ki toku reo inoi.

7 E Ihowa, e te Ariki, e te kaha o toku whakaorunga, nau i hipoki toku upoko i te ra o te tatauranga.

8 Aua e whakaaetia, e Ihowa, nga hiahia o te tangata kino: kei taea tana whakaaro; *kei* whakakake ratou. Hera.

9 Na, te mahunga o te hunga e whakapae nei i a au, kia hipokina ratou e te kino o o ratou ngutu.

10 Kia taka iho nga waro mura ki runga ki a ratou: kia pangā ratou ki te ahi; ki roto ki nga poka hohonu, kei whakatika ake ano ratou.

11 Kei whakapumautia ki runga ki te whenua te tangata korero kino: ma te kino e whai te tangata tutu, a ngaro noa.

12 E matau ana ano ahau ma Ihowa e tohe te whakawa a te tangata e tukinotia ana, te mea e rite ana ma nga rawakore.

13 He pono ka whakawhetai te hunga pai ki tou ingoa: ka noho te hunga tika ki tou aroaro.

WAIATA 141.

He himene na Rawiri.

E IHOWA, e tangi atu nei ahau ki a koe; hohoro mai ki a au: whakarongo ki toku reo ua karanga atu ahau ki a koe.

2 Kia whakatikaia atu taku inoi ki tou aroaro, hei whakakakara, te toronga atu hoki o oku ringaringa ano ko te whakahere o te ahiahi.

3 Kia tiakina toku mangai, e Ihowa: tiakina te tatau o oku ngutu.

4 Kaua e whakaangahia toku ngakau ki te mea kino, ki te mahi i nga mahi whakaaro-kore i roto i nga kai mahi i te kino: kaua ano hoki ahau e kai i ā ratou mea papai.

5 Ma te tangata tika ahau e patu: he mahi aroha *tena;* mana ahau e riri; he hinu pai e kore ai toku upoko e ngawha: heoi ka inoi ano ahau ina he ratou.

6 Ka turakina o ratou kai whakarite whakawa i nga wahi kohatu: e rongo ratou i aku kupu; e reka ana hoki.

7 Kua titaritaria o matou wheua ki te waha o te rua tupapaku: me te mea e tātā ana, e wawahi ana te tangata i te wahie i runga i te whenua.

8 Otiia e tau ana oku kanohi, e Ihowa, e te Ariki, ki a koe: kei a koe toku whakawhirinakitanga; kaua toku wairua e waiho pani.

9 Tiakina ahau kei mau i nga mahanga i whakatakotoria e ratou moku, i nga rore a nga kai mahi kino.

10 Kia taka te hunga kino ki roto ki ā ratou kupenga: ko ahau ia mawhiti tonu ake.

WAIATA 142.

He makiri na Rawiri; he inoi i a ia i roto i te ana.

I KARANGA atu toku reo ki a Ihowa; i inoi atu toku reo ki a Ihowa.

2 Maringi a wai ana taku tangi ki tona aroaro: a whakaaturia atu ana e ahau toku matenga ki tona aroaro.

3 I te ngaromanga o toku wairua i roto i a au i matau koe ki taku ara: whakatakotoria pukutia ana e ratou te mahanga moku i te ara i haere ai ahau.

4 I titiro ahau ki te taha ki matau, kia kite ai: heoi kahore tetahi i matau ki a au; kahore he piringa moku; kahore tetahi e mahara ana ki toku wairua.

5 I karanga atu ahau ki a koe, e Ihowa: i mea, Ko koe toku piringa, toku wahi i te whenua o te ora.

6 Tahuri mai ki taku karanga: kua whakaititia rawatia hoki ahau: whaka-

Digitized by Google

orangia ahau i oku kai tukino: he kaha rawa hoki ratou i a au.

7 Whakaputaina atu toku wairua i te whare herehere, kia whakamoemiti ai ahau ki tou ingoa: ka karapotia mai ahau e te hunga tika; nou ka atawhai nei i a au.

WAIATA 143.

He himene na Rawiri.

E IHOWA, whakarongo mai ki taku inoi, kia titaha mai tou taringa ki aku inoi: whakahokia mai he kupu ki a au i runga i tou pono, i runga i tou tika.

2 A kaua e anga e whakawa ki to pononga: ki tau titiro hoki e kore tetahi mea ora e whakatikaia.

3 Kua tukinotia hoki toku wairua e te hoa riri; patua iho e ia toku ora ki raro ki te whenua: meinga ana ahau e ia kia noho i te pouri, kia rite ki nga tupapaku onamata.

4 Na reira i ngaro ai toku wairua i roto i a au: moti rawa toku ngakau i roto i a au.

5 E mahara ana ahau ki nga ra onamata; e whakaaro ana ki au mahi katoa, e whakaaroaro ana ki nga meatanga a ou ringaringa.

6 Totoro tonu oku ringaringa ki a koe: e hiainu ana toku wairua ki a koe, ano he whenua mate-wai. Hera.

7 Hohoro te whakahoki kupu mai ki a au, e Ihowa, ka hemo toku wairua: kei huna tou mata ki a au; kei rite ahau ki te hunga e heke atu ana ki te poka.

8 Meinga ahau kia rongo i tou aroha i te ata, e whakawhirinaki atu ana hoki ahau ki a koe: meinga ahau kia matau ki te huarahi e haere ai ahau; kua ara atu nei hoki toku wairua ki a koe.

9 Whakaorangia ahau, e Ihowa, i oku hoa riri: ka kuhu atu nei ahau ki roto ki a koe.

10 Whakaakona ahau ki te mea i tau e pai ai; ko koe hoki toku Atua: e pai ana tou Wairua; arahina atu ahau ki te whenua o te tika.

11 E Ihowa, whakahauorangia ahau; kia whakaaro hoki ki tou ingoa, kia whakaaro ki tou tika, a whakaputaina ake toku wairua i roto i te pouri.

12 Kia aroha mai hoki koe, a hunā oku hoa riri: whakangaromia katoatia ano hoki nga kai tukino o toku wairua: ko ahau hoki to pononga.

WAIATA 144.

Na Rawiri.

KIA whakapaingia a Ihowa toku kaha: e whakaako nei i aku ringaringa ki te whawhai, i oku maihao ki te tatau.

2 Te atawhai moku, toku pa, toku pourewa, me toku kai whakaora; toku whakangungu rakau, taku e whakawhirinaki ai; te kai pehi ano o taku iwi ki raro i a au.

3 E Ihowa, he aha te tangata i maharatia mai ai e koe? te tama ranei a te tangata, i whakaaroa ai e koe?

4 Te rite o te tangata kei te mea memeha noa: ona ra me te mea he atarangi e rere atu ana.

5 Whakapikoa iho ou rangi e Ihowa, a heke iho: pa atu ki nga maunga, a ka pongere.

6 Kokiritia mai he uira hei whakamarara i a ratou: koperea mai o pere, hei whakangaro i a ratou.

7 Torona iho tou ringaringa i runga: tangohia atu ahau, whakaorangia ahau i nga wai nunui, i te ringaringa o nga tamariki ke;

8 E korero teka nei o ratou mangai, a he ringaringa matau teka o ratou ringaringa matau.

9 Ka waiatatia atu e ahau he waiata hou ki a koe, e te Atua: ka himene atu ahau ki a koe i runga i te hatere, i te aho-tekau.

10 Ko ia te kai homai i te whakaoranga ki nga kingi, te kai whakaora i a Rawiri i tana pononga i te hoari whakamate.

11 Tangohia atu ahau, whakaorangia hoki i nga ringaringa o nga tamariki he, e korero teka nei o ratou mangai, a he ringaringa matau teka o ratou ringaringa matau.

12 Kia rite ai a matou tamariki i to ratou taitamarikitanga ki nga mahuri e tupu ake ana, a matou tamahine ki nga kohatu kokonga, whakapaipai rawa, *me te mea* he whare rangatira te tauira.

13 Kia ki ai a matou toa, mo te tiki noa atu i tena mea, i tena mea: kia mano, kia tini ai nga hua o a matou hipi i o matou parae.

14 Kia nunui ai a matou kau; kore iho he pakarutanga mai ki roto: kahore hoki he whatinga atu ki waho; kahore he auetanga i o matou huarahi.

15 Ka hari te iwi e pena ana: ae, ka

Digitized by Google

hari ano te iwi ko to ratou Atua ko Ihowa.

WAIATA 145.

Na Rawiri, he whakamoemiti.

KA whakanui ahau i a koe, e taku Atua, e te Kingi: ka whakapaingia ano hoki e ahau tou ingoa ake ake.

2 Ka whakapai atu ahau ki a koe i nga ra katoa: ka whakamoemiti hoki ki tou ingoa ake ake.

3 E nui ana a Ihowa, kia nui ano te whakamoemiti ki a ia: e kore e taea tona nui te whakaaro.

4 Ma tetahi whakatupuranga e whakamoemiti au mahi, tae noa atu ki tetahi whakatupuranga; e korero hoki au mahi nunui.

5 Ka korerotia e ahau te kororia, te honore o tou nui, me au mahi whakamiharo.

6 Ka korerotia ano te kaha o au mahi whakamataku: maku ano e korero tou nui.

7 Ka whakapuakina e ratou te maharatanga ki te nui o tou pai: ka waiatatia ano tou tika.

8 He atawhai a Ihowa, he aroha: e puhoi ana ki te riri, e nui ana tana mahi tohu.

9 E pai ana a Ihowa ki nga mea katoa; kei runga ano tona aroha i ana mahi katoa.

10 E whakamoemititia ana koe, e Ihowa, e au mahi katoa: e whakapaingia ana e tou hunga tapu.

11 Ma ratou e korero te kororia o tou kingitanga, e kauwhau hoki tou kaha.

12 Kia mohiotia ai e nga tama a te tangata ana mahi nui, me te kororia ingoa nui o tona kingitanga.

13 He kingitanga mutunga-kore tou kingitanga; i puta noa atu i nga whakatupuranga katoa tou rangatiratanga.

14 E tautokona ana e Ihowa te hunga katoa e hinga ana: e whakaarahia ake ana hoki e ia te hunga katoa kua whakapikoa iho.

15 E tatari ana ki a koe nga kanohi o te katoa: a e hoatu ana e koe ta ratou kai ki a ratou i te wa e tika ai.

16 Te whakatuwheratanga o tou ringaringa: makona tonu i a koe te hiahia o nga mea ora katoa.

17 E tika ana nga ara katoa a Ihowa: e tapu ana hoki ana mahi katoa.

18 E tata ana a Ihowa ki te hunga katoa e karanga atu ana ki a ia: ki te hunga katoa e karanga pono atu ana ki a ia.

19 Ka whakamana e ia te hiahia o te hunga e wehi ana i a ia: e whakarongo hoki ia ki ta ratou tangi, a ka whakaora i a ratou.

20 Ko Ihowa hei tiaki i te hunga katoa e aroha ana ki a ia: te hunga kino katoa ia e whakangaromia e ia.

21 Ma toku mangai e korero te whakamoemiti ki a Ihowa: kia whakapai ano hoki nga kikokiko katoa ki tona ingoa tapu ake ake.

WAIATA 146.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. E toku wairua, whakamoemititia a Ihowa:

2 I a au e ora nei ka whakamoemititia a Ihowa; ka himene atu ahau ki toku Atua i a au ano i te ao nei.

3 Kei whakawhirinaki atu ki nga rangatira, ki te tama a te tangata, kahore nei ona kaha.

4 Te putanga atu o tona wairua, hoki ana ia ki tona oneone; kore iho ana whakaaro i taua ra pu ano.

5 Ka hari te tangata ko tona kai awhina ko te Atua o Hakopa: ko tana e tumanako atu ai ko Ihowa ko tona Atua.

6 Ko te kai hanga o te rangi, o te whenua, o te moana, me nga mea katoa o reira, e pupuri nei i te pono ake ake.

7 Ko ia nei te kai whakarite whakawa mo te hunga e tukinotia ana: ko ia hei whangai i te hunga mate hia-kai. Ko Ihowa hei wewete i nga herehere:

8 Ko Ihowa hei whakatitiro i nga matapo. Ko Ihowa hei whakaara i te hunga kua whakapikoa iho: e aroha ana a Ihowa ki te hunga tika.

9 Ko Ihowa hei tiaki i nga manene; ko ia hei tautoko i te pani, i te pouaru: ko te ara ia o te hunga kino, ka whakaparoritia e ia.

10 Ko Ihowa hei kingi ake ake, ae, tou Atua, e Hiona, tae noa atu ki nga whakatupuranga katoa: Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 147.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa; he mea pai hoki te himene atu ki

Digitized by Google

to tatou Atua: he mea pai ahuareka hoki; e ataahua ana te whakamoemiti.

2 Ko Ihowa hei hanga i Hiruharama: mana hoki nga whati o Iharaira e kohikohi.

3 Ko ia hei rongoa i te hunga ngakau maru: mana e takai o ratou wahi mamae.

4 E tāua ana e ia nga whetu te maha: e huaina ana hoki e ia nga ingoa.

5 He nui to tatou Ariki, he nui tona kaha: e kore e taea tona matauranga te whakaaro.

6 Ko Ihowa te kai whakaara ake i te hunga mahāki: ka turakina e ia te hunga kino ki raro ki te whenua.

7 Waiata whakawhetai atu ki a Ihowa: himene atu i runga i te hāpa ki to tatou Atua.

8 Ko ia te kai uwhi i te rangi ki nga kapua, te kai hanga i te ua mo te whenua: e whakatupu ana ia i te tarutaru ki runga ki nga maunga.

9 E hoatu ana e ia he kai ma te kirehe: ma nga pi rawena ina tangi.

10 E kore ia e ahuareka ki te kaha o te hoiho: e kore ia e manako mai ki nga waewae o te tangata.

11 E manako mai ana a Ihowa ki te hunga e wehi ana i a ia, ki te hunga e tumanako atu ana ki tona aroha.

12 Whakamoemititia a Ihowa, e Hiruharama: whakamoemititia tou Atua, e Hiona.

13 Nana nei hoki i whakakaha nga tutaki o ou tatau: manaakitia ana e ia au tamariki i roto i a koe.

14 Nana ano i mau ai te rongo i roto i o rohe: nana koe i makona ai i te witi pai rawa.

15 Tukua mai ana e ia tana kupu ki te whenua: e tino horo ana te rere o tana kupu.

16 E homai ana e ia te hukarere, ano he huruhuru hipi: e whakatitaritaria ana te haupapa, ano he pungarehu.

17 Makā mai ana e ia tana hauhunga, ano he maramara: ko wai e tu i mua i tana matao?

18 E tukua mai ana e ia tana kupu, hei whakarewa i aua mea: ka meinga tana hau kia pupuhi, rere ana nga wai.

19 E whakakitea ana e ia tana kupu ki a Hakopa, ana tikanga, me ana whakaritenga whakawa ki a Iharaira.

20 Kahore i pena tana hanga ki tetahi iwi: kihai ano hoki ana whakaritenga whakawa i mohiotia e ratou. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 148.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Whakamoemititia a Ihowa i runga i nga rangi: wkakamoemititia ia i nga wahi tiketike.

2 Whakamoemititia ia, e ana anahera katoa: whakamoemititia ia, e ana mano whaioio.

3 Whakamoemititia ia, e te ra, e te marama: whakamoemititia ia, e nga whetu whakamārama katoa.

4 Whakamoemititia ia, e nga rangi o nga rangi, e nga wai hoki o runga atu i nga rangi.

5 Kia whakamoemititia e ratou te ingoa o Ihowa: nana hoki i whakahau mai, a kua hangā.

6 Nana hoki aua mea i whakapumau ake ake: i whakatakotoria e ia he tikanga e kore e taka.

7 Whakamoemititia a Ihowa, i runga i te whenua, e nga tarakona, me nga rire katoa;

8 E te kapura, e te whatu; e te hukarere, e nga kohu; me te awha e whakarite nei i tana kupu;

9 E nga maunga, me nga puke katoa; e nga rakau hua, me nga hita katoa;

10 E nga kirehe, me nga kararehe katoa; e nga mea ngokingoki, e nga manu whai pakau.

11 E nga kingi o te whenua, me nga iwi katoa; e nga rangatira, me nga kai whakarite whakawa katoa o te whenua.

12 E nga taitamariki, e nga taitamahine; e nga koroheke ratou ko nga tamariki:

13 Kia whakamoemititia e ratou te ingoa o Ihowa: nona anake hoki te ingoa e nui ana; kei runga ake i te whenua, i te rangi, tona kororia.

14 Ko ia hoki te kai whakaara o te haona o tona iwi; e whakamoemititia ana e ona tangata tapu katoa, e nga tamariki a Iharaira, e te iwi e tata ana ki a ia. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 149.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Waiatatia atu ki a Ihowa he waiata hou, *me te* whakamoemiti ki a ia i te whakaminenga a te hunga tapu.

2 Kia hari a Iharaira ki tona kai hanga:

Digitized by Google

kia koa nga tamariki o Hiona ki to ratou Kingi.

3 Kia whakamoemiti ratou ki tona ingoa me te kanikani ano: kia himene atu ki a ia i runga i te timipera, i te hāpa.

4 E manako mai ana hoki a Ihowa ki tana iwi: mana e whakaataahua te hunga mahaki ki te whakaoranga.

5 Kia koa te hunga tapu i runga i te kororia: kia hamama ratou i te hari i runga i o ratou moenga.

6 Kia whai whakamoemiti o ratou mangai ki te Atua, kia whai hoari koingarua o ratou ringaringa;

7 Hei rapu utu i nga tauiwi, hei whiu i nga iwi;

8 Hei herehere i o ratou kingi ki nga mekameka, me o ratou tangata nunui ki nga here rino.

9 Hei whakaputa ki a ratou i te whakaritenga kua oti te tuhituhi: no tona hunga tapu katoa tenei honore. Whakamoemititia a Ihowa.

WAIATA 150.

WHAKAMOEMITITIA a Ihowa. Whakamoemititia te Atua i tana wahi tapu: whakamoemititia ia i te kikorangi o tona kaha.

2 Whakamoemititia ia mo ana mahi nunui: kia rite ki te hira o tona nui te whakamoemiti ki a ia.

3 Whakamoemititia ia i runga i te tangi o te tētere: whakamoemititia ia i runga i te hatere, i te hāpa.

4 Whakamoemititia ia i runga i te timipera, i te kanikani: whakamoemititia ia i runga i nga mea aho, me nga okana.

5 Whakamoemititia ia i runga i nga himipora tangi pai: whakamoemititia ia i runga i nga himipora tangi nui.

6 E nga mea katoa e whai manawa ana, whakamoemititia a Ihowa. Whakamoemititia a Ihowa.

KO NGA

WHAKATAUKI.

UPOKO 1.

NGA whakatauki a Horomona tama a Rawiri, kingi o Iharaira;

2 E mohiotia ai te whakaaro nui, te ako, e kitea ai nga kupu o te matauranga.

3 E riro mai ai te akoranga a te ngakau mahara, te tika, te whakarite whakawa, te mea ano e rite ana.

4 Hei hoatu i te ngakau tupato ki nga kuare, i te matauranga me te ngarahu pai ki te taitamariki.

5 Ta te tangata whakaaro nui, he whakarongo kia maha ai ana kupu mohio, te tangata tupato, ka whiwhi ia ki nga whakaaro mohio:

6 E mohio ai ia ki te whakatauki me tona tikanga, ki nga kupu a nga mea whakaaro nui, me a ratou korero whakapeka.

7 ¶ Ko te wehi ki a Ihowa te timatanga o te matauranga; e whakahawea ana te whakaaro-kore ki te whakaaro nui, ki te ako.

8 Whakarongo, e taku tamaiti, ki te ako a tou pāpā, kaua hoki e whakarerea te ture a tou whaea.

9 A ka waiho hei whakapaipai ataahua mo tou mātenga, hei mekameka whakapaipai mo tou kaki.

10 ¶ E taku tamaiti, ki te whakawaia koe e te hunga hara, kaua e whakaae atu.

11 Ki te mea ratou, Tatou ka haere, ka whakapapa atu, ka *whakaheke toto*; kia whanga puku tatou, he mea takekore, mo te tangata hara-kore:

12 Ka horomia oratia ratou e tatou, ka peratia me ta te rua tupapaku, ka riro tinana ratou, ka pera me te hunga e heke atu ana ki te poka:

13 Ka kitea e tatou nga taonga utu nui katoa, ka whakakiia o tatou whare ki ta *tatou* e pahua ai:

Digitized by Google

14 Makā mai tau wahi ki roto ki ta matou; kia kotahi te putea ma tatou katoa.

15 E taku tamaiti, kaua e haere tahi koutou i te ara; kaiponuhia mai tou waewae ki to ratou huarahi.

16 E rere ana hoki o ratou waewae ki te kino, e hohoro ana ki te whakaheke toto.

17 He pono he mea maumau te hora o te kupenga ki te tirohanga a tetahi manu.

18 Ko ratou, he *whakaheke* i o ratou toto ano i whakapapa ai ratou, he whakamate i a ratou ano i piri ai ratou.

19 Ka pena ano nga huarahi o te hunga katoa e apo ana i te taonga, *ara*, i te kai whakamate o ona rangatira.

20 ¶ E karanga ana te whakaaro nui i waho, e puaki ana tona reo i nga waharoa.

21 E karanga ana ia i nga wahi nui o nga whakaminenga, i nga wahi tuwhera o nga kuwaha: e korero ana ia i ana korero i roto i te pa,

22 E te hunga kuare, kia pehea ake te roa o to koutou aroha ki te kuaretanga? e hiahia *tonu* ranei te hunga whakahi ki to ratou whakahi? e whakakino *tonu* ranei te hunga wairangi ki te matauranga?

23 Tahuri mai ki taku ako. Na, ka ringitia atu e ahau toku wairua ki a koutou, ka whakaaturia atu aku kupu ki a koutou.

24 ¶ Na, i karanga atu ahau, heoi kihai koutou i pai mai, i totoro atu toku ringa, a kihai tetahi i whai whakaaro mai;

25 Heoi whakakahoretia iho e koutou taku whakaaro katoa, kihai hoki koutou i aro mai ki taku ako.

26 No reira ka kata ano ahau ki to koutou aitua, ka tawai atu ina pa mai te pawera ki a koutou;

27 Ina tae mai to koutou pawera ano he whakangaromanga, a ka pa mai to koutou aitua ano he paroro; ina tae mai te he me te ngakau mamae ki a koutou.

28 Ko reira ratou karanga ai ki a au, a e kore ahau e whakao atu; ka rapu wawe ratou i a au, otiia e kore ahau e kitea e ratou:

29 Mo ratou i kino ki te matauranga; kihai hoki i whiriwhiria e ratou te wehi ki a Ihowa;

30 Kihai i aro mai ki aku whakaaro; whakahawea ana ratou ki taku kupu riri katoa.

31 Na ka kainga e ratou nga hua o to ratou ara, ka whakakiia ano hoki ki nga mea i titoa e ratou.

32 Ko te tahuritanga atu hoki o nga kuare hei patu i a ratou; ko te ngakau tatu ano hoki o nga wairangi hei huna i a ratou.

33 Te tangata ia e rongo ana ki a au, ka au tana noho, ka atea ano hoki i te wehi ki te kino.

UPOKO 2.

E TAKU tamaiti, ki te tango koe i aku kupu, ki te hunā aku whakahaunga ki roto ki a koe;

2 A ka tahuri tou taringa ki te whakaaro nui, ka anga ano tou ngakau ki te matauranga;

3 Ki te mea ka karangarangatia e koe te matauranga, *a* ka puaki tou reo ki te ngakau mohio;

4 Ki te rapua ia e koe ano he hiriwa, ka kimihia, ano he taonga huna;

5 Ko reira koe matau ai ki te wehi o Ihowa, kite ai i te mohiotanga ki te Atua.

6 Ma Ihowa hoki e homai te whakaaro nui; no tona mangai te matauranga me te ngakau mohio.

7 E rongoatia ana e ia te whakaaro nui ma te hunga tika; he whakangungu rakau ia mo te hunga e tapatahi ana te whakahaere.

8 E tiakina ana e ia nga huarahi o te whakarite whakawa; e whai whakaaro ana ki te huarahi o tona hunga tapu.

9 Ko reira koe mohio ai ki te tika, ki te whakarite whakawa, ki te mea ano e rite ana, ki nga huarahi pai katoa.

10 ¶ Ki te tae atu te whakaaro nui ki roto ki tou ngakau, a ka reka te matauranga ki tou wairua,

11 Ka ai te ngarahu pai hei pupuri i a koe, te ngakau mohio hei tiaki i a koe;

12 Hei kukume mai i a koe kei tata ki te ara o te tangata kino, ki te tangata e puta ke ana āna korero;

13 Ki te hunga e whakarere nei i nga ara o te tika, e haere ana i nga ara o te pouri.

14 Koa tonu ratou, i a ratou e mahi ana i te kino, he oranga ngakau ki a ratou nga tikanga parori ke a te kino;

15 He ara kopikopiko o ratou, he whanoke *ratou* i o ratou huarahi:

16 Ka ora ano koe i te wahine ke, i

Digitized by Google

te wahine ke, he kupu whakapati nei āna;
17 Kua whakarerea nei e ia te kai arahi o tona tamahinetanga, kua wareware ki te kawenata o tona Atua.
18 E heke atu ana hoki tona whare ki te mate, ona huarahi ki nga tupapaku.
19 Te hunga katoa e haere atu ana ki a ia e kore e hoki mai; e kore ano e mau i a ratou nga ara o te ora.
20 A ka haere ano koe i nga ara o nga tangata pai, ka mau ano koe ki nga ara o te hunga tika.
21 Ka noho hoki te hunga tika ki te whenua, ko te hunga ngakau tapatahi ano hoki e mahue ki reira.
22 Ka hatepea atu ia te hunga kino i runga i te whenua; ka hutia atu ano hoki te hunga poka ke i reira.

UPOKO 3.

E TAKU tamaiti, kei wareware koe ki taku ture; kia puritia hoki aku whakahaunga e tou ngakau.
2 Ma enei hoki ka tapiritia mai ai nga ra roa mau, nga tau maha, me te ata noho.
3 Kei whakarerea koe e te atawhai me te pono, heia ki tou kaki; tuhituhia iho, ko tou ngakau ano hei papa.
4 Penei ka whiwhi koe ki te atawhai, me te mataurangapai i te aroaro o te Atua, o te tangata.
5 Whakapaua atu tou ngakau ki te whakawhirinaki atu ki a Ihowa, kaua hoki e okioki atu ki tou mataurangaake.
6 I ou ara katoa whakaaro atu ki a ia, a mana e whakatika ou huarahi.
7 Kei whakaaro iho koe ki a koe he mohio koe; wehingia a Ihowa, mawehe atu i te kino.
8 Ma reira ka whai ora ai tou pito, ka makuku ai ou wheua.
9 Kia whai kororia a Ihowa i ou rawa, i nga matamua ano hoki o o hua katoa.
10 A ka ki o toa i nga mea maha, ka pakaru ano hoki o rua waina i te waina.
11 E taku tamaiti, kaua e whakahawea ki ta Ihowa papaki, kei ngakau-kore ano koe ina riria e ia.
12 Ka riria hoki e Ihowa *te he o* tana e aroha ai, ka pera *tana* me ta te matua ki te tamaiti e matenuitia ana e ia.
13 Ka hari te tangata kua kitea nei e ia te whakaaro nui, me te tangata ano kua whiwhi ki te matauranga.
14 Pai atu hoki te hokohoko o tera i to te hiriwa e hokohokona nei, ona hua i te koura para-kore.
15 Nui atu ona utu i o nga rupi; e kore ano hoki nga mea katoa e minaminatia e koe e rite ki a ia.
16 Kei tona ringa matau nga ra roa; kei tona maui nga taonga me te kororia.
17 Ona huarahi he huarahi ahuareka, ona ara katoa he rangimarie.
18 Ko te rakau ia o te ora ki te hunga e u ana ki a ia; ka hari te tangata e pupuri ana i a ia.
19 He nui ta Ihowa whakaaro i whakaturia ai e ia te whenua; tana whakapumautanga i nga rangi he meatanga na te mohio.
20 He mohio nona i pakaru ai nga rire, i maturuturu ai te tomairangi o nga kapua.
21 E taku tamaiti, kei kotiti ke atu era i ou kanohi, puritia te whakaaro nui me te ngarahu pai.
22 Kei ena he oranga mo tou wairua, he whakapaipai ano mo tou kaki.
23 Penei ka haere koe i tou ara, tē ai he wehi, e kore ano hoki tou waewae e tūtuki.
24 Ka takoto koe, e kore koe e wehi, ina, ka takoto koe, ka reka ano to moe.
25 Kaua e wehi i te mataku huaki tata, i te whakangaromanga ranei o te hunga kino ina pa mai.
26 Ko Ihowa hoki hei okiokinga atu mou, a mana e tiaki tou waewae kei mau.
27 Kaua e kaiponuhia te pai ki te hunga i tika nei ma ratou, i nga wa e whai rawa ai tou ringa hei meatanga.
28 Kaua e mea ki tou hoa, Haere, ka hoki mai ai, a apopo ka hoatu e ahau, ki te mea kei a koe ano te mea e takoto ana.
29 Kei whakatakoto koe i te kino mo tou hoa, kei te noho hu na hoki ia i tou taha.
30 Kei whawhai pokanoa koe ki te tangata, ki te mea kahore ana mahi kino ki a koe.
31 Kei hae koe ki te tangata nanakia, kaua hoki e whiriwhiria tetahi o ona ara.
32 He mea whakarihariha hoki te whanoke ki a Ihowa; kei te hunga tika ia tana whakaaro ngaro.
33 He kanga na Ihowa kei roto i te whare o te tangata kino, he mea mana-

Digitized by Google

aki ia nana te nohoanga o te hunga tika.

34 He pono ka whakahi ia ki te hunga whakahi, ka puta ia tana atawhai ki te hunga whakaiti.

35 Te wahi pumau mo te hunga whakaaro nui, he kororia; to te kake ia o nga wairangi he whakama.

UPOKO 4.

WHAKARONGO, e nga tamariki, ki te whakaako a te matua, tahuri mai hoki kia matauria ai nga whakaaro mohio.

2 He pai hoki te kupu mohio ka hoatu nei e ahau ki a koutou, kaua taku ture e whakarerea.

3 Ko te tamaiti hoki ahau a toku pāpā, he ngawari, he mea matenui na toku whaea.

4 I whakaako ano ia i a au, i mea mai ki a au, Kia puritia aku kupu e tou ngakau; kia mau ki aku whakahau, a, e ora koe.

5 Tau taonga e mea ai mau ko te whakaaro nui; tau e mea ai mau ko te matauranga; kaua e wareware; kaua hoki e neke atu i nga kupu a toku mangai.

6 Kaua e whakarerea, a mana koe e tiaki; arohaina, a mana koe e mau ai.

7 Te tino mea, ko te whakaaro nui; tau e mea ai mau ko te whakaaro nui: a i o whiwhinga katoatanga, kia whiwhi koe ki te matauranga.

8 Whakanuia e koe, a mana koe ka kake ai; ka whakahonore ia i a koe ki te awhitia ia e koe.

9 Ka homai e ia he whakapaipai ataahua ki tou mahunga, ka potaea ano koe e ia ki te karauna honore.

10 Whakarongo, e taku tamaiti, maharatia aku kupu, a he maha nga tau e ora ai koe.

11 He mea whakaako koe naku ki te ara o te whakaaro nui; he mea arahi koe naku i nga ara tika.

12 Ka haere koe, e kore ou takahanga e whakakikītia mai; ki te rere koe, e kore koe e tūtuki.

13 Kia mau ki te ako, kaua e tukua atu; matapoporetia iho, ko tou oranga hoki ia.

14 Kaua e haere i te ara o te hunga kino, kaua hoki e takahia te huarahi o te hunga he.

15 Anga ke atu, kaua e tika na reira; peka atu i taua *ara*, haere tonu atu.

16 E kore hoki ratou e moe, ki te kore e oti tetahi mahi hē ma ratou; riro rawa to ratou moe, ki te kahore *tetahi tangata* e hinga i a ratou.

17 No te kino hoki te taro e kainga ana e ratou, no te nanakia te waina e inumia ana e ratou.

18 Te huarahi ia o te hunga tika, koia ano kei te māramatanga e whiti ana, neke tonu ake tona māramatanga, a taea noatia te tino ra.

19 Te ara o te hunga kino, rite tonu ki te pouri; e kore ratou e mohio ki te mea i tūtuki ai o ratou *waewae*.

20 E taku tamaiti, tahuri mai ki aku kupu; anga mai to taringa ki aku korero.

21 Kei kotiti ke atu enei i ou kanohi; puritia i waenganui o tou ngakau.

22 He oranga enei mo te hunga i kitea ai, he rongoa mo o ratou kikokiko katoa.

23 Kia pau ou mahara ki te tiaki i tou ngakau; no reira hoki nga putanga mai o te ora.

24 Whakarerea atu te mangai whanoke, kia matara atu ano hoki i a koe nga ngutu tutu.

25 Kia hangai tonu atu te titiro a ou kanohi; kia titiro atu ou kamo ki mua i a koe.

26 Ata whakaaroa te huarahi o ou waewae, kia u ano hoki ou ara katoa.

27 Kaua e peka atu ki matau, ki maui; kia anga atu tou waewae i te kino.

UPOKO 5.

E TAKU tamaiti, tahuri mai ki aku whakaaro nui, kia anga mai tou taringa ki toku matauranga.

2 Kia u ai koe ki te ngarahu pai, kia mau ai te matauranga i ou ngutu.

3 Nga ngutu hoki o te wahine he, *hoia ano kei* te maturuturunga iho o te honikoma, ngawari iho tona mangai i te hinu.

4 He kawa rawa hoki tona whakamutunga i te womawori, he koi, ano he hoari matarua.

5 Ona waewae e heke atu ana ki te mate, mau pu te reinga i ona takahanga.

6 He mea tana kei whakaaroa e koe te huarahi ki te ora, he kotiti ke ona ara, tē mohiotia e koe.

7 Na, whakarongo mai, e nga tamariki, ki a au, kei mahue nga kupu a toku mangai.

8 Kia matara atu tou ara i a ia, kaua

Digitized by Google

hoki e whakatata atu ki te tatau o tona whare.

9 Kei hoatu e koe tou honore ki nga tangata ke, ou tau ki te hunga nanakia.

10 Kei makona nga tangata ke i tou kaha, kei *riro* o mauiwi ki te whare o te tangata ke;

11 A ka tangi koe i te whakamutunga, ina poto ou kikokiko me tou tinana.

12 A ka mea, Katae taku kino ki te ako; katae te whakahawea o toku ngakau ki te tohutohu!

13 Kihai hoki ahau i whakarongo ki te reo o oku kai whakaako, kihai toku taringa i anga ki te hunga e tohutohu ana i a au.

14 Wahi iti kei nga kino katoa ahau i waenganui o te whakaminenga o te huihui.

15 Inumia he wai i roto i tou rua ake, me nga wai ano e rere ana i roto i tou poka.

16 Kia tohatoha noa atu o puna wai, nga awa wai i nga huarahi.

17 Kia motuhia mai ano hoki ko āu anake, kaua ano nga tangata ke e waiho hei hoa mou.

18 Kia manaakitia to puna wai: kia koa ano koe ki te wahine o to taitamarikitanga.

19 *Kia rite ia* ki taua mea ahuareka ki te hāta, ki te mea atuahua ki te anaterope; kia makona koe i ona u i nga wa katoa, kia matenuitia tonutia e koe tona aroha.

20 He aha hoki koe i matenui ai, e taku tamaiti, ki tetahi atu wahine? i awhi ai i te uma o te wahine ke?

21 Kei mua hoki i nga kanohi o Ihowa nga ara o te tangata, a e whakaaroa ana e ia ona haerenga katoa.

22 Ko ona kino ano hei hopu i te tangata kino, hei taura ona hara e mau ai ia.

23 Ka mate ia, he mea kihai i whakaakona, ka pohehe ano hoki i te nui o tona wairangi.

UPOKO 6.

E TAKU tamaiti, ki te mea ko tau hei whakakapi mo ta tou hoa, ki te mea kua papaki tou ringa ki to te tangata ke,

2 Kua oti koe te mahanga e nga kupu a tou mangai, kua mau koe i nga kupu a tou mangai,

3 Na, ko tau ra tenei e mea ai, e taku tamaiti, kia ora ai koe, he mea hoki kua tae atu koe ki roto ki te ringa o tou hoa; haere, whakaititia koe, kia mau tou hoa i a koe.

4 Kei tukua iho te moe ki ou kanohi; kei tunewha ou kamo.

5 Whakaorangia koe ano he anaterope i roto i te ringa, ano he manu i roto i te ringa o te kai hopu,

6 Haere ki te popokorua, e te tangata mangere, matakitakina iho ona ara, kia nui ai ou whakaaro:

7 Kahore nei ona kai tohutohu, ona kai tirotiro, ona rangatira,

8 Heoi e mahi kai ana mana i te raumati, e kohikohi ana i te kai mana i te kotinga witi.

9 Kia pehea ake te roa o to takoto, e te tangata mangere? ahea koe maranga ai i to moe?

10 Kia iti ake nei te wahi e parangia ai, kia iti ake nei te moe, kia iti ake te awhinga o nga ringaringa *i a koe* e takoto na.

11 Na ka rite ki te tangata e haere ana te putanga mai o te muhore ki a koe, tou rawa-kore, ano he tangata he patu nei tana.

12 Te tangata kino, te tangata he, whanoke tonu tona mangai i a ia e haereere ana!

13 E whakakini mai ana ona kanohi, e korero mai ana ona waewae, e ako mai ana ona maihao.

14 Kei roto te whanoke i tona ngakau, e whakatakoto ana ia i te kino i nga wa katoa, e rui ana ia i te ngangare.

15 Mo reira ka huaki tata mai te aitua ki a ia; e kore e aha ka whatiia ia, tē taea te rongoa.

16 Enei mea e ono he mea kino ki a Ihowa; e whitu hoki nga mea e whakariharihangia ana e ia.

17 Te kanohi whakakake, te arero teka, nga ringa whakaheke i te toto hara-kore,

18 Te ngakau e whakatakoto ana i nga whakaaro kino, nga waewae e hohoro ana te rere ki te kino,

19 Te kai whakaatu teka e korero teka ana, te tangata e rui ana i te ngangare ma nga tuakana, ma nga teina.

20 Puritia, e taku tamaiti, te whakahau a tou pāpā, kaua hoki e whakarerea te ture a tou whaea.

21 Kia mau tonu te takai ki tou ngakau, heia ki tou kaki.

22 Ko tou kai arahi ano tera ina haere koe, mana koe e tiaki ina takoto koe, ka korero mai ano ki a koe, ina ara koe.

Digitized by Google

23 Hei rama hoki te whakahau, hei māramatanga te ture; hei ara ano ki te ora nga riringa e whakaako mai ana.

24 Hei tiaki i a koe kei *he* i te wahine kino, i te whakapati a te arero o te wahine ke.

25 Kei hiahia koe ki tona ataahua i roto i tou ngakau, kei mau ano koe i ona kamo.

26 He wahine puremu hoki, heoi ano te *kai e mahue* ko tetahi wahi taro; te wahine moe ke, tana e whai ai ko te wairua utu nui.

27 Ki te tango te tangata i te ahi ki roto ki tona uma, e kore ranei ona kakahu e wera?

28 Ki te haere te tangata i runga i nga waro mura, e kore ranei ona waewae e wera?

29 Ka pera ano te tangata e haere ana ki te wahine a tona hoa; e kore e watea i te he te tangata e pa ana ki a ia.

30 E kore e whakahaweatia te tahae, ki te tahaetia e ia nga mea e makona ai tona hiahia ina hiakai ia.

31 Ki te kitea ia, kia takiwhitu ana utu; me homai e ia nga rawa katoa o tona whare.

32 Te tangata *ia* e puremu ana ki te wahine, kahore ona ngakau: te tangata e pera ana, kei te whakangaro ia i tona wairua.

33 He patu, he whakama te wahi mona, e kore ano tona ingoa kino e taea te horoi.

34 He riri nui hoki na te tangata te hae, e kore ano e tohungia e ia i te ra rapu utu.

35 E kore ia e manako mai ki tetahi utu; e kore ia e pai mai, ahakoa nui noa to hakari.

UPOKO 7.

E TAKU tamaiti, puritia aku kupu, hunā hoki aku whakahau ki roto i a koe.

2 Puritia aku whakahau, a e ora; taku ture, ano ko te whatupango o tou kanohi.

3 Herea ki ou maihao, tuhituhia, ko tou ngakau ano hei papa.

4 Ki atu ki te whakaaro nui, He tuahine koe noku; karangatia hoki te matauranga he whanaunga.

5 Kia ai enei hei tiaki i a koe kei *he* i te wahine ke, i te wahine ke, he korero whakapati nei ana.

6 I titiro atu hoki ahau i te matapihi o toku whare i roto i oku kaho,

7 I matakitaki hoki ki nga kuare, i kite i tetahi tamaiti ngakau-kore i roto i nga taitamariki,

8 E haere ana i te ara i te wahi e piko atu ai ki a ia; haere ana ia i te ara ki tona whare.

9 I te kakarauritanga, i te ahiahi o te ra, i te mea ka po rawa, i te mea ka pouri kerekere;

10 Na, kua tutaki tetahi wahine ki a ia, he kakahu puremu tona, he ngakau hianga.

11 He mangai nui ia, he tohe; haereere tonu ia, e kore e noho ki te whare.

12 He wa ano kei roto, he wa ano kei nga ara, whanga ana ia i nga koki katoa.

13 Na hopukia atu ana ia e ia, kei te kihi i a ia, u tonu tona mata e mea ana ki a ia,

14 He patunga whakamarietanga aku: no naianei i whakamanā ai e ahau aku kupu taurangi.

15 Koia ahau i haere mai ai ki te whakatau i a koe, ki te ata rapu i a koe, a tupono atu nei ahau ki a koe.

16 Taku moenga, whakapaipai rawa ki te kaitaka, ki nga mea whakairo, ki te rinena pai o Ihipa.

17 Kakara tonu ano toku moenga, he mea mea naku ki te maira, ki te aroe, ki te hinamona.

18 Haere mai, kia whaowhina taua ki te aroha, a ao noa, kia ora te ngakau i te aroha.

19 Kahore hoki *taku* tane i te whare: kua riro ia, he roa te ara.

20 I maua atu ano e ia he putea moni i tona ringa; ka hoki mai ano i te kowhititanga o te marama.

21 Kumea ana ia e ia, he maha hoki no ana korero; akina ana ia e ana ngutu whakapati.

22 Haere tonu atu ia i muri i a ia, ano he kau e haere ana kia patua, ano he kuare *ina haere* ki nga rakau here waewae e whiua ai te he;

23 A, tu noa tona ate i te tao; rite tonu *ia* ki te manu e hohoro ana ki te mahanga, tē mohio he matenga mona tera.

24 Na, whakarongo mai ki a au, e nga tamariki, maharatia nga kupu a toku mangai.

25 Kei peau ke atu tou ngakau ki ona ara, kei kotiti ke atu ki ona huarahi.

26 He tokomaha hoki nga tangata i

Digitized by Google

tu, i hinga i a ia; he tokomaha ano te hunga kaha i patua e ia.

27 He huarahi tona whare ki te reinga, e anga ana ki raro ki nga ruma o te mate.

UPOKO 8.

HE teka ianei kei te karanga te whakaaro nui, kua puaki ano te reo o te matauranga?

2 I runga i nga wahi tiketike tona turanga, i te ara i waenganui i nga huarahi.

3 Hamama ana ia i te taha o nga kuwaha, i te ngutu o te pa, i te tomokanga atu i nga kōti.

4 Ki a koutou, e nga tangata, taku karanga, ki nga tama ano a te tangata toku reo.

5 E nga kuare, kia matau koutou ki te ngarahu tupato, e nga wairangi, kia mohio te ngakau.

6 Whakarongo mai; ka korerotia hoki e ahau nga mea pai rawa; ta oku ngutu e whakapuaki ai ko nga mea e rite ana.

7 He pono hoki te korero a toku mangai, he mea whakarihariha ano te kino ki oku ngutu.

8 Kei runga i te tika nga kupu katoa a toku mangai; kahore he whakakeke, he whanoke, i roto.

9 Enei katoa he mārama ki te tangata e matau ana, he tika ki te hunga i kitea ai te mohiotanga.

10 Manakohia mai taku ako, ehara te hiriwa; engari te matauranga i te koura pai rawa.

11 Pai atu hoki te whakaaro nui i nga rupi; e kore hoki e tau hei rite mona nga mea katoa e minaminatia ana.

12 Ko au ko te whakaaro nui te hoa noho o te whakahaere tupato, e kitea ana ano e ahau te mohiotanga ki nga mahi tohunga.

13 Te wehi ki a Ihowa *koia tena* ko te kino ki te he: e kino ana ahau ki te whakapehapeha, ki te whakakake, ki te ara he, ki te mangai whanoke.

14 Te whakaaro tika, te whakaaro nui, naku; ko au te matauranga; kei a au te kaha.

15 Naku nga kingi i kingi ai, *naku* nga rangatira i whakatakoto ai i te tika.

16 Naku i whai rangatiratanga ai nga rangatira, nga tangata nunui, nga kai whakarite whakawa katoa o te whenua.

17 E arohaina ana e ahau te hunga e aroha ana ki a au; te hunga hoki e rapu wawe ana i a au, e kite ratou i a au.

18 He taonga, he kororia kei a au, he rawa mau tonu, he tika.

19 Pai atu oku hua i te koura, ae ra, i te koura para-kore; nga mea e puta ana i roto i a au, pai atu i te hiriwa e whiriwhiria ana.

20 Kei nga ara o te tika ahau e haere ana, kei waenganui i nga huarahi o te whakarite whakawa.

21 Maku e mea te hunga e aroha ana ki a au kia whiwhi ki te rawa, ka whakakiia ano e ahau o ratou toa taonga.

22 I a Ihowa ahau, no te timatanga ra ano o ona ara, no mua atu i ana mahi, nonamata riro.

23 Nonamata riro ahau i whakaritea ai, no te timatanga, no mua atu i te whenua.

24 I te mea kahore ano nga rire, kua whanau ahau, i te mea kiano nga puna i whai wai.

25 No mua atu i te whakaunga o nga maunga, no mua i nga pukepuke toku whanautanga:

26 I te mea kahore ano i hangā noatia e ia te whenua, me nga parae me nga wahi tiketike o te puehu o te ao.

27 I tana whakapainga i nga rangi, i reira ano ahau: i tana whakaritenga i te awhi mo te mata o te rire;

28 I tana whakapumautanga i nga kapua i runga; i tana whakakahanga i nga puna o te rire;

29 I tana whakatakotoranga i tana tikanga mo te moana kei takahia tana kupu e nga wai; i tana whakaritenga i nga turanga o te whenua:

30 I reira ahau i tona taha, he mea whakatupu, he ahuarekatanga ano ahau *nana* i tenei ra, i tenei ra, e koa ana i nga wa katoa i tona aroaro:

31 E koa ana ki te ao, *ara*, ki tona whenua; aku ano i ahuareka atu ai ko nga tamariki a te tangata.

32 Tena ra, e nga tamariki, whakarongo mai ki a au; ka hari hoki te hunga e pupuri ana i oku ara.

33 Whakarongo mai ki te ako, kia whai whakaaro ai koutou; kaua hoki e paopaongia.

34 Ka hari te tangata e whakarongo ana ki a au, e whanga ana ki aku tatau i tenei ra, i tenei ra, e tiaki ana i nga pou o oku kuwaha.

35 Te tangata hoki e kite ana i a au, e

Digitized by Google

kite ana i te ora, ka whiwhi ano ia ki ta Ihowa manako mai.

36 Te tangata ia e hara ana ki a au, he mahi nanakia tana ki tona wairua ake; te hunga katoa e kino ana ki a au, e aroha ana ki te mate.

UPOKO 9.

KUA oti i te whakaaro nui tetahi whare mona te hanga, e whitu nga pou kua oti te tarai e ia.

2 Kua oti ana kararehe te patu e ia, whakananu rawa tana waina, kua oti ano tana tepu te whakapai.

3 Kua ungā mai e ia ana kotiro, e karanga ana ia i runga i nga wahi tiketike rawa o te pa.

4 Ki te mea he kuare tetahi, me peka mai ia ki konei: te tangata mahara-kore, ko tana kupu tenei ki a ia,

5 Haere mai, kainga taku taro, inumia hoki te waina kua oti nei te whakananu e ahau.

6 Whakarerea atu te hunga kuare, kia ora ai koutou, haere hoki i te ara o te matauranga.

7 Te tangata e ako ana i te tangata whakahi, he whakama te riro mai mana; te tangata e riri atu ana ki te tangata kino, ka *whakapiritia* mai ano he hē ki a ia.

8 Kaua e riria te tangata whakahi, kei kino ia ki a koe: riria te tangata whakaaro nui, a ka aroha ia ki a koe.

9 Hoatu *te mohiotanga* ki te tangata whakaaro nui, a ka neke ake ana whakaaro; whakaakona te tangata tika, a ka maha ake ana kupu mohio.

10 Te timatanga o te whakaaro nui ko te wehi ki a Ihowa; he matauranga hoki te mohiotanga ki nga mea tapu.

11 Maku hoki ka maha ai ou ra, maku ka neke ake ai nga tau e ora ai koe,

12 Ki te nui au whakaaro, mau ano au whakaaro nui; ki te whakahi koe, mau anake to pikaunga.

13 He wahine wairangi, he mangai nui *ia;* he kuare ia, kahore ona mohiotanga ki te aha, ki te aha.

14 Noho ana ia i te kuwaha o tona whare i runga i te nohoanga i nga wahi tiketike o te pa.

15 He mea kia karanga atu ai ia ki nga tangata e haere ana i te ara, e maro tonu ana o ratou huarahi,

16 Ki te mea he kuare tetahi, mana e peka mai ki konei; he tangata whakaaro-kore, ko tana kupu *tenei* ki a ia,

17 He reka nga wai i tahaetia, he ahuareka ano te taro e *kainga* pukutia ana.

18 Tē mohio tana *tangata* kei reira nga tupapaku, kei nga wahi hohonu o te reinga te hunga i karangatia e ia

UPOKO 10.

NGA whakatauki a Horomona. He whakaaro nui te tamaiti, ka koa te pāpā; he whakapouri ia mo tona whaea te tamaiti kuare.

2 Kahore he rawa o nga taonga o te kino, kei te tika ia te oranga ake i te mate.

3 E kore a Ihowa e tuku i te wairua o te tangata tika kia hemo kai; ka aia atu ano e ia te rawa o te hunga kino.

4 Ka rawa-kore te tangata ki te mea he ringa ngoi-kore tona ki te mahi; ma te ringa kakama ia e hua ai te taonga.

5 Te tangata e kohikohi ana i te raumati, he tamaiti mahara ia; te tangata e moe ana i te kotingi witi, he tamaiti tera e hua ai te whakama.

6 Kei runga nga manaakitanga i te mahunga o te tangata tika; tena ko te mangai o te hunga kino, ka taupokina tera e te mahi nanakia.

7 Te maharatanga ki te tangata tika, hei mea tera mo te manaakitanga; ka pirau ia te ingoa o te hunga kino.

8 To te ngakau whakaaro, he tahuri mai ki te whakahau; te ngutu wairangi ia ka hinga.

9 Te tangata haere tika, he haere ora tana; ka mohiotia ia te tangata he huarahi parori ke ana.

10 Te tangata he whakakini ana ona kanohi, he pouri tana e homai ai; ka hinga ano te ngutu wairangi.

11 Hei puna ora te mangai o te tangata tika; tena ko te mangai o te hunga kino, ka taupokina tera e te mahi nanakia.

12 To te mauahara he whakaoho i nga totohe; to te aroha he hipoki i nga he katoa.

13 E kitea te whakaaro nui ki nga ngutu o te tangata matau, ko te rakau ia te mea mo te tuara o te ngakau-kore.

14 Ta te hunga whakaaro nui he rongoa i te matauranga, e tata ana ia te mangai o te kuare ki te whakangaromanga.

15 To te tangata taonga pa kaha ko

Digitized by Google

ona rawa; hei whakangaromanga ia mo nga rawa-kore to ratou rawa-kore.

16 *Te tukunga iho* o te mahi o te tangata tika he ora; to nga hua ia o te kino he hara.

17 Kei te ara ki te ora te tangata e pupuri ana i te kupu ako; te tangata ia e kore e pai kia riria tona he, ka kotiti ke ia.

18 Te tangata ngutu teka e hipoki nei i te mauahara, te tangata kua puaki tana kupu ngautuara, he kuare ngatahi raua.

19 E kore nga kupu maha e hapa i te kino; he mahara nui ia te tangata he ngutu kokopi nei ona.

20 He hiriwa e whiriwhiria ana te arero o te tangata tika. Te ngakau o te hunga kino, ano te iti!

21 He tokomaha e whangaia ana e nga ngutu o te tangata tika, ka mate ia te hunga kuare, he kore hoki no te ngakau mahara.

22 Ta Ihowa manaaki, ma reira e hua ai te taonga, kahore ano hoki he whakapouritanga e tapiritia mai e ia.

23 Hei mahi takaro ma te wairangi te whakatoi; kei te tangata matau ia te whakaaro nui.

24 Ta te tangata kino i wehi ai ka tae mai ano ki a ia; ka homai ano hoki ta te hunga tika i hiahia ai.

25 Ka rite ki te tukauati kua pahemo te korenga o te hunga kino; tena ko te tangata tika he turanga mau tonu tera.

26 Te winika ki nga niho, te paowa ki nga kanohi, pera tonu te mangere ki ona kai unga mai.

27 Ma te wehi ki a Ihowa e maha ake ai nga ra; ka whakatorutorua ia nga tau o te hunga kino.

28 Tumanako atu te hunga tika, koa iho, tumanako atu te hunga kino, ngaro iho.

29 He kaha mo te tangata tika to Ihowa ara; he whakangaromanga ia mo nga kai mahi i te kino.

30 E kore te tangata tika e whakangaueuetia, a ake ake; te hunga kino ia, e kore e nohoia e ratou te whenua.

31 Te mangai o te tangata tika hua ana te whakaaro nui; ka tapahia ia te arero whanoke.

32 E mohio ana nga ngutu o te tangata tika ki nga mea ka manakohia; he whanoke ia to te mangai o te hunga kino.

UPOKO 11.

HE mea whakarihariha ki a Ihowa te pauna hē; he taimaha tika tana i pai ai.

2 Ka tae mai te whakapehapeha, ka tae mai ano te whakama; kei te hunga whakaiti ia te whakaaro nui.

3 Ko to ratou ngakau tapatahi ano hei arahi i te hunga tika; ka ai ano te whanoke o te hunga poka ke hei whakangaro mo ratou.

4 E kore te taonga e whai mana i te ra o te riri: kei te tika ia he oranga ake i te mate.

5 Ma te tika o te ngakau tapatahi ka tika ai tona ara; ka hinga ia te tangata kino *i* runga i tona kino.

6 Ma te tika o te hunga tika ka mawhiti ai ratou; ka mau ia te hunga poka ke i runga i *to ratou* kino.

7 I te matenga o te tangata kino, kore iho ana mea i tumanako atu ai; kahore noa iho ano hoki he tumanakohanga atu ma te hunga he.

8 Ka mawhiti mai te tangata tika i roto i te raru, a ka riro mai te tangata kino hei whakakapi mo tona turanga.

9 Hei huna mo tona hoa te mangai o te ngutu kau; na, ma te mohio te hunga tika ka mawhiti ai.

10 Ka hari te pa ki te pai o te hunga tika, a ka tangi te oi ki te whakangaromanga o te hunga kino.

11 Ma te manaakitanga o te hunga tika ka kake ai te pa, ka pakaru ia i te mangai o te hunga kino.

12 Ta te tangata mahara-kore he whakahawea ki tona hoa; te tangata matau ia, whakarongo puku ana.

13 Te tangata kopikopiko ki te kawe korero, ka whakapuakina e ia nga mea ngaro; ta te wairua pono ia he hipoki i te korero.

14 Ki te kahore he whakaaro i puaki mai, ka hinga te iwi; he ora hoki kei nga kai whakatakoto whakaaro tokomaha.

15 Ka mamae te tangata ko tana nei hei whakakapi mo ta te tangata ke; kei te ora ia te tangata e kino ana ki te whakakapi turanga.

16 Ka mau te kororia i te wahine tikanga pai; ka mau ano nga taonga i nga tangata kaha.

17 He atawhai i tona wairua ta te tangata atawhai, a he whakararu i ona kikokiko ta te tangata nanakia.

18 Ta te tangata kino mahi he mahi i

Digitized by Google

te teka; kei te takoto ia te utu mo te kai whakato i te tika.

19 To te tika he ora; waihoki to te tangata e whai ana i te kino, ko te mate mona.

20 Ta Ihowa e whakarihariha ai he ngakau whanoke; tana e ahuareka ai ko te hunga e tika ana te ara.

21 Ahakoa awhi nga ringa ki a raua, e kore te tangata kino e whakaharakoretia; ka mawhiti ano te uri o te hunga tika.

22 Rite tonu ki te whakakai koura i te ihu o te poaka te wahine ataahua kahore nei ona ngarahu pai.

23 Ta te hunga tika e minamina ai he pai anake; tumanako iho te hunga kino, ko te riri.

24 Ta tetahi he rui, heoi e tapiritia mai ana, ta tetahi he kaiponu i te mea tika, a, rawa-kore noa iho.

25 Te wairua ohaoha ka momona, te tangata e whakamakuku ana, ka whakamakukuria ano ia.

26 Te tangata e kaiponu ana i te witi, ka kangā tera e te nuinga; ka *tau* ia te manaakitanga ki runga ki te mahunga o te tangata e hoko ana.

27 Te tangata e rapu marie ana i te pai, ka whiwhi ano ki te whakapai: te tangata e rapu ano i te kino, ka tae mai ano ki a ia.

28 Te tangata e whakawhirinaki ana ki ona taonga, ka taka: na, te hunga tika ka rite to ratou tupu ki to te rau rakau.

29 Te tangata e whakararu ana i tona whare, he hau te taonga e whakarerea iho mona: hei pononga ano te kuare ma te ngakau whakaaro nui.

30 *No* te rakau o te ora nga hua o te tangata tika: he whakaaro nui ano te tangata hopu wairua.

31 Nana, he utu ano to te tangata tika i runga i te whenua; nui atu to te tangata kino raua ko te tangata hara.

UPOKO 12.

TE tangata e aroha ana ki te kupu ako e aroha ana ki te matauranga; na, te tangata e kore e pai kia riria tona he, he poauau tera.

2 Te tangata pai ka whiwhi ki ta Ihowa whakapai, ka whakahengia ano hoki e ia te tangata ngarahu kino.

3 E kore ta te tangata e u i te kino: na, te pakiaka o te hunga tika, e kore tera e whakakorikoria.

4 He wahine e u ana tona pai, hei kaurauna tera ki tona tane, tena ko te wahine i whakama ai ia, hei pirau tera i roto i ona wheua.

5 To nga whakaaro o te hunga tika he whakarite whakawa, to nga whakaaro o te hunga kino he tinihanga.

6 Nga kupu a te hunga kino mo te whanga atu i te toto: ma te mangai ia o te hunga tika ratou ka ora ai.

7 Ka hurihia iho te hunga kino, a kore iho; te whare ia o te hunga tika ka tu tonu.

8 Ka rite ki tona ngarahu te whakamoemiti mo te tangata; te ngakau parori ke ia ka whakahaweatia.

9 He tangata e whakahaweatia ana, a he pononga ano tana, engari rawa ia i te tangata e whakanui ana i a ia, a kahore ana kai.

10 Te tangata tika e whakaaro ana *ia* ki te ora o tana kararahe, he nanakia ia nga mahi atawhai o te hunga kino.

11 Te tangata e mahi ana i tona one-one ka makona i te taro, tena ko te tangata e whai ana i te hunga tekateka noa, kahore ona ngakau.

12 Ta te tangata kino e minamina ai ko te kupenga a te hunga kino; e whai hua ana ia te pakiaka o te hunga tika.

13 Ka mau te tangata kino i te pokanga ketanga o ona ngutu, ka puta mai ia te tangata tika i roto i te raru.

14 Ma nga hua o tona mangai ka makona ai te tangata i te pai; ka riro mai ano i te tangata nga utu o ta ona ringaringa.

15 Tika kau ki ona kanohi ake te ara o te kuare; he whakaaro nui ia to te tangata e whakarongo ana ki te kupu whakatupato.

16 Te kuare, e mohiotia wawetia ana tana riri: e hipokina ana ia te whakama e te tangata ngarahu tupato.

17 Ta te tangata korero pono he whakapuaki i te tika; ta te kai whakaatu teka ia he tinihanga.

18 He tangata ano ko ana korero kei nga werohanga a te hoari; he rongoa ia te arero o te hunga whakaaro nui.

19 Ka u tonu te ngutu pono a ake ake; mo anaianei kau ia te arero teka.

20 He kino kei roto i te ngakau o nga kai tito i te kino; he koa ia to nga kai whakatakoto korero e mau ai te rongo.

21 E kore tetahi kino e pa ki te tangata tika; engari te hunga kino ka ki i te kino.

22 He mea whakarihariha na Ihowa

Digitized by Google

nga ngutu teka; tana e ahuareka atu ai ko nga kai mahi i te pono.

23 Ta te tangata ngarahu tupato he hipoki i te matauranga; na, e karangatia nuitia ana te kuaretanga e te ngakau o nga kuare.

24 Mo te ringa o te hunga uaua te kingitanga, hei homai takoha ia te mangere.

25 Ma te pouri i roto i te ngakau o te tangata e piko ai ia: ma te kupu pai ia ka mārama ai.

26 Hira ake te tangata tika i tona hoa; te hunga kino ia ka whakapohehetia e to ratou ara ano.

27 Kahore he tununga ma te tangata mangere i tana mea i hopu ai; he utu nui ia nga rawa o te tangata uaua.

28 He ora kei te ara o te tika; kahore hoki he mate i *tona* ara e haere ai.

UPOKO 13.

KA *whakarongo* te tamaiti whakaaro nui ki te ako a tona pāpā: na, te tangata whakahi e kore ia e whakarongo ki te kupu riri.

2 He pai kei nga hua o te mangai hei kai ma te tangata; ma te wairua ia o te hunga poka ke, ko te tutu.

3 Te tangata e tiaki ana i tona mangai e tiaki ana i tona wairua: te tangata e hamama nui ana ona ngutu, ko te whakangaromanga mona.

4 E hiahia ana te wairua o te tangata mangere, a kahore he mea mana; engari te wairua o nga uaua ka momona.

5 E kino ana te tangata tika ki te korero teka; na, te tangata kino he mea whakarihariha, a whakama noa iho.

6 Ko te tika hei kai tiaki mo te tangata e tapatahi ana te ara; ka whakatakā ano te tangata kino e te hara.

7 Tetahi tangata kei te amene taonga mona, heoi kahore rawa he mea i a ia: tetahi tangata kei te whakarawa-kore i a ia, heoi nui atu ona rawa.

8 Nga utu mo te tangata kia ora, ko ona rawa; tena ko te rawa-kore, ekore ia e rongo i te riri.

9 He koa to te māramatanga o te hunga tika, ka keto ia te rama o te hunga kino.

10 Heoi ano ta te whakapehapeha he totohe; he whakaaro nui ia to te hunga i nga kupu tika.

11 Nga taonga o te tekateka noa ka iti haere: te tangata e kohikohi ana, he mea na te ringa, ka maha ana.

12 Ki te roa te mea e tumanakohia atu apa, ka mate te ngakau; te taenga mai o te mea i hiahiatia, ko te rakau tena o te ora.

13 Te tangata e whakahawea ana ki te kupu, ka ngaro ia; te tangata e wehi ana i te whakahau, engari tera ka whiwhi ki te utu.

14 Te ture o te whakaaro nui, ko te puna tera o te ora e neke atu ai *te tangata* i nga reti o te mate.

15 To te ngarahu pai he homai atawhai; ho taikaha ia te ara o te hunga poko ke.

16 He mahi mohio ta nga tangata tupato katoa; ta te wairangi ia he hora nui atu i te kuaretanga.

17 Ka hinga te karere kino i te kino; te karere pono ia, *ano* he rongoa.

18 He rawa-kore, he whakama mo te tangata kahore e pai ki te ako; tena ko te tangata e whai mahara mai ana ina riria tona he, ka whakahonoretia tera.

19 Te hiahia kua rite ka reka ki te wairua; ta nga kuare ia e whakarihariha ai he whakarere i te kino.

20 Te hoa haere o te hunga whakaaro nui ka whai whakaaro: te hoa o nga kuare ka mamae.

21 Ka whai te kino i te hunga hara; te utu ia ki te hunga tika he pai.

22 He whakarerenga iho ta te tangata pai mo nga tamariki a nga tamariki; kei te rongoa ano mo te tangata tika nga taonga o te tangata hara.

23 He nui te kai i te ngakinga a te hunga rawa-kore; ko etahi ia e ngaro ana i te kore o te tikanga pai.

24 Te tangata e kaiponu ana i tana whiu, e kino ana ia ki tana tamaiti; te tangata e aroha ana ki a ia, ka papaki wawe i a ia.

25 Kai ana te tangata tika, makona ana tona wairua; ka hapa ia te kopu o te hunga kino.

UPOKO 14.

TA te wahine whakaaro nui he hanga i tona whare; ta te wairangi, ko ona ringa nei ano hei wahi iho.

2 Te tangata e haere ana i runga i tona tika, e wehi ana i a Ihowa; te tangata he parori ke ana ara e whakahawea ana ki a ia.

3 He patu whakapehapeha kei te mangai o te wairangi, ma nga ngutu ia o te hunga whakaaro nui ratou ka ora ai.

4 Ki te kahore he kau, ka ma te takotoranga kai; ma te kaha ano o te kau ka nui ai nga hua.

5 E kore te kai whakaatu pono e teka;

Digitized by Google

ka puaki ia te teka i te kai whakaatu teka.

6 Ta te tangata whakahi, he rapu i te whakaaro nui, heoi kahore noa iho; ki te tangata matau ia he mea māmā te matauranga.

7 Haere atu i te aroaro o te tangata kuare, ina kahore e kitea e koe he ngutu matau *ona*.

8 To te whakaaro nui o te tangata ngarahu pai, he matau i tona ara; to te wairangi o nga kuare, he tinihanga.

9 Ta te hunga wairangi he kata ki te he; na, i roto i te hunga tika ko te aroha.

10 E mohio ana te ngakau ki te mamae o tona wairua ake, e kore ano hoki tona koa e pikitia e te tangata ke.

11 Ka whakangaromia te whare o te hunga kino; ka tupu ia te tapenakara o te hunga tika.

12 He huarahi ano tera e tika ana ki ta te tangata titiro; tona mutunga ia ko nga huarahi ki te mate.

13 Kei te kata nei ano kua mamae te ngakau, a, te mutunga o taua koa he pouri.

14 Te ngakau tahuri ke, ka makona ia i ona ara ake; me te tangata pai ano i tana ake ano.

15 Ta te kuare he whakapono atu ki nga kupu katoa; e ata whakaaro ana ia te tangata tupato ki tana hikoinga.

16 To te tangata whakaaro nui he wehi, he neke atu i te kino; to te kuare he rupahu, he tohe.

17 Te tangata riri wawe he mahi wairangi tana; ka kinongia ano hoki te tangata ngarahu he.

18 He wairangi te whakarerenga iho mo nga kuare; te hunga tupato ia ka karapotia ki te matauranga.

19 He piko iho ta te hunga kino ki te aroaro o te hunga pai; ta te hunga hē ano hoki ki nga kuwaha o te tangata tika.

20 E kinongia ana te rawa-kore e tona hoa ake nei ano; he tokomaha ia nga tangata e aroha ana ki te tangata taonga.

21 Te tangata e whakahawea ana ki tona hoa, he hara tona; tena ko te tangata e atawhai ana ki nga ware, ka hari ia.

22 He teka ianei e kotiti ke ana nga kai hanga i te kino? nga kai hanga ia i te pai ko te atawhai me te pono.

23 E whai hua ana nga mauiuitanga katoa; he rawa-kore ia te tukunga iho o te korero a nga ngutu.

24 Hei karauna o ratou taonga mo te hunga whakaaro nui: he wairangi ia te wairangi o nga kuare.

25 Ka ora nga wairua i te kai whakaatu pono, he korero teka ia ta te mea tinihanga.

26 U tonu, kaha tonu te whakaaro ina wehi ki a Ihowa; ka whai rerenga atu ano hoki ana tamariki.

27 He puna ora te wehi ki a Ihowa e mahue ai nga reti o te mate.

28 Ma te nui o te iwi ka whai honore ai te kingi; ma te kore o te iwi ka taka ai te rangatira.

29 He matauranga nui to te tangata manawanui; te tangata riri wawe, e whakaneke ake ana ia i te wairangi.

30 He ora ki nga kikokiko te ngakau ora; he pirau ia te hae ki nga wheua.

31 Te tangata e tukino ana i te ware, he tawai tana ki tona kai hanga; te tangata e whakahonore ana i a ia, ka atawhai ki te rawa-kore.

32 E turakina iho ana te tangata kino i runga i tona he; erangi te tangata tika ka whai tumanakohanga i tona matenga.

33 Ka ata tau iho te whakaaro nui i roto i te ngakau o te tangata matau; e mohiotia ana hoki a waenganui o nga kuare.

34 Ma te tika ka kake ai te iwi; ma te hara ia ka ingoa kino ai nga iwi.

35 Ka manako mai te kingi ki te pononga mahara; ka anga mai ano tana whakatakariri ki te tangata i puta mai ai te whakama.

UPOKO 15.

MA te kupu ngawari e kaupare atu te whakatakariri; ma te kupu whakapouri ano e whakaoho te riri.

2 He pai ta te arero o te hunga whakaaro nui whakahaere i te matauranga: he wairangi ano hoki te whakapuakina mai ana e te mangai o te hunga kuare.

3 Kei nga wahi katoa nga kanohi o Ihowa e titiro ana ki te hunga kino, ki te hunga pai.

4 Te arero tikanga pai, ko te rakau *ia* o te ora; tena ko te mea whanoke he wawahi wairua *tena*.

5 Whakahawea tonu te wairangi ki te ako a tona pāpā; he tupato ia te tangata e mahara mai ana ina riria te he.

6 He nui te taonga i roto i te whare o te tangata tika: he raruraru ia kei roto i nga mea hua o te tangata kino.

7 E ruia ana te matauranga e nga ngutu o te hunga whakaaro nui: kahore ia he pena a te ngakau o nga kuare.

8 He mea whakarihariha ki a Ihowa te whakahere a te hunga kino; ko te

Digitized by Google

inoi ia a te hunga tika tana e manako mai ai.

9 He mea whakarihariha ki a Ihowa te huarahi o te tangata kino; ko te tangata ia e whai ana i te tika tana e aroha ai.

10 He mea kino te ako ki te tangata e whakarere ana i te ara; te tangata e kino ana ina riria *tona he* ka mate.

11 Kei te aroaro o Ihowa te reinga me te whakangaromanga; ae ra, me nga ngakau ano hoki o nga tamariki a te tangata.

12 E kore te tangata whakahi e aroha ki te tangata e riria ai tona he; e kore ano ia e haere ki te hunga whakaaro nui.

13 Ma te koa o te ngakau ka pai ai te mata; ma te pouri ano o te ngakau ka maru ai te wairua.

14 E rapu ana te ngakau mohio i te matauranga; ta te mangai ia o nga kuare e kai ai ko te wairangi.

15 He kino nga ra katoa o te tangata pouri. Te tangata i te ngakau mārama he hakari mau tonu tana.

16 He pai iti i kinakitia ki te wehi ki a Ihowa, nui atu i nga taonga maha i kinakitia ki te rarurarū.

17 He puwha hei tina, a ko te aroha hei kinaki, pai atu i te kau whangai e kinakitia ana ki te mauahara.

18 Ta te tangata riri he whakaoho i te tautohe; ta te tangata manawanui he pehi i te pakanga.

19 Te ara o te tangata mangere, ano he taiepa tataramoa: he huarahi nui noa atu ia to te hunga tika.

20 He whakaaro nui te tamaiti, ka koa te pāpā; ta te tangata kuare ia he whakahawea ki tona whaea.

21 Ki te mahara-kore he mea whakahari te wairangi; he tika ia te haere a te tangata matau.

22 Ki te kahore he runanga, ka taka nga whakaaro: ma te tokomaha ia o nga kai whakatakoto whakaaro ka mau ai.

23 Kei ta tona mangai i whakahoki atu ai he koa mo te tangata: te kupu i te wa i tika ai, ano te pai!

24 Te ara ki te ora o te tangata matau e anga ana ki runga, he mea kia mahue ai i a ia te reinga o raro.

25 Ka whakangaromia e Ihowa te whare o te hunga whakakake: ka whakapumautia ano e ia te rohe a te pouaru.

26 He mea whakarihariha ki a Ihowa nga whakaaro a te tangata kino; he ahuareka ia nga kupu a te hunga ma.

27 Te tangata apo taonga rarurarū ana i a ia tona whare, te tangata e kino ana ki nga mea homai noa, ka ora ia.

28 Ta te ngakau o te tangata tika, he whakaaro ki te kupu hei whakahokinga mai; he kino ia nga mea e whakapuakina mai ana e te mangai o te hunga kino.

29 E matara atu ana a Ihowa i te hunga kino: na, e whakarongo ana ia ki te inoi a te hunga tika.

30 Ma te māramatanga o nga kanohi ka koa ai te ngakau; ma te rongo pai ka momona ai nga wheua.

31 Te taringa e whakarongo ana ki te whakatupato e ora ai, tona nohoanga kei roto i te hunga whakaaro nui.

32 Te tangata kahore e pai ki te ako e whakahawea ana ki tona wairua; te tangata e whakarongo ana ina riria tona he ka whiwhi ia ki te ngakau mahara.

33 To te wehi ki a Ihowa he ako e whai whakaaro ai; i mua hoki i te honore ko te ngakau whakaiti.

UPOKO 16.

NGA tikanga o te ngakau i roto i te tangata me te kupu e whakahokia mai e te arero, na Ihowa *era*.

2 He ma nga ara katoa o te tangata ki ona kanohi ake; e paunatia ana ia e Ihowa nga wairua.

3 Whakatakā atu o mahi ki runga ki a Ihowa, a ka whakapumautia au whakaaro.

4 He mea hanga na Ihowa nga mea katoa mona ake, me te tangata kino nei ano mo te ra o te kino.

5 He mea whakarihariha na Ihowa nga tangata nga a i whakakake katoa; *ahakoa* awhi nga ringa ki a raua e kore ia e whakaharakoretia.

6 Ko te mahi tohu tangata me te pono hei pure mo te kino; ma te wehi hoki ki a Ihowa ka mawehe atu ai te tangata i te kino.

7 Ki te paingia e Ihowa nga ara o te tangata, ka meinga e ia ko ona hoa riri nei ano kia mau te rongo ki a ia.

8 Te mea iti i runga i te tika pai atu i nga hua maha ki te kahore he tikanga.

9 Ta te ngakau o te tangata he whakaaro ki tona ara; ta Ihowa ia he whakatika i tana hikoinga.

10 He kupu poropiti kei nga ngutu o te kingi; e kore tona mangai e poka ke ina whakarite whakawa.

11 Te taimaha *tika*, te pauna tika, na Ihowa; he mahi nana nga kohatu katoa o te putea.

12 He mea whakarihariha ki nga kingi te mahi i te kino; na te tika hoki i u ai te torona.

Digitized by Google

13 He mea ahuareka ki nga kingi nga ngutu tika: e aroha ana hoki ratou ki te tangata e korero tika ana.

14 He karere mo te mate te riri a te kingi: ka whakamarietia e te tangata whakaaro nui.

15 He ora kei te māramatanga o te mata o te kingi: tana manakohanga mai ka rite ki te kapua o to muri ua.

16 Te whiwhi ki te whakaaro nui, ano te pai! *pai* atu i te koura. Ko te whiwhi hoki ki te matauranga te mea e hiahiatia nuitia atu i te hiriwa.

17 To te hunga tika huarahi he mawehe atu i te kino: te tangata e mau ana i a ia tona ara, ka mau ano i a ia tona wairua.

18 I mua ake o te whakangaromanga ko te whakakake, i mua ake hoki i te takanga ko te wairua whakapehapeha.

19 Te ngakau whakaiti, a ko te hunga iti ano hei hoa, pai atu i te uru ki ta te hunga whakakake tuwhanga i nga taonga.

20 Te tangata e mahi mohio ana i tetahi mea, ka kite ia i te pai: na, te tangata e whakawhirinaki ana ki a Ihowa, ka hari ia.

21 Ka karangatia te ngakau whakaaro nui he matau; ma te reka ano o nga ngutu ka neke ake ai te mohio.

22 Te tangata i te matauranga ka ai tera hei puna ora mona; he wairangi ia te ako i nga wairangi.

23 Ka whakaakona tona mangai e te ngakau o te tangata whakaaro nui: ma konei ano ka nui ai te kupu mohio o ona ngutu.

24 He honikoma nga kupu ahuareka, he reka ki te wairua, he rongoa ki te wheua.

25 He huarahi ano tera e tika ana ki ta te tangata titiro iho; tona mutunga ia ko nga huarahi ki te mate.

26 Te tangata e mahi ana, e mahi ana mona ake; no te mea e akiakina ana ia e tona mangai.

27 E keria ana te kino e *te* tangata kino, he ahi hoki e ka ana kei ona ngutu.

28 He rui totohe ta te tangata whanoke; ta te tangata kawe korero he wehewehe i nga hoa tupu.

29 Ta te tangata nanakia he whakawai i tona hoa, a kawea ana e ia ki te ara kahore i pai.

30 E whakamoe ana ia i ana kanohi he mea kia whakaaroa ai e ia nga mea whanoke; e ornora ana ona ngutu, te otinga o tana he kino.

31 He karauna kororia *te* mahunga hina *ki te mea* ka kitea i runga i te ara o te tika.

32 Engari rawa te tangata manawanui i te tangata kaha, te tangata e pehia ana e ia tona wairua i te tangata i horo ai te pa.

33 E makā ana te rota ki roto ki te kokorutanga o te kakahu; kei a Ihowa ia te tikanga katoa.

UPOKO 17.

TE maramara *kai*, te mea maroke, a, tona kinaki ko te ata noho, engari tera i te whare e ki ana i nga patunga tapu *e kinakitia ana* ki te ngangare.

2 Hei rangatira te pononga mahara mo te tamaiti i puta mai ai te whakama; ka wehea mai ano e ia tetahi wahi mona i roto i ta nga teina.

3 Ko te oko tahu para mo te hiriwa, ko te oumu mo te koura; ko Ihowa ia hei whakamatau mo nga ngakau.

4 E whakarongo ana te kai mahi i te he ki te ngutu kino; e whai taringa mai ana te tangata korero teka ki te arero kino.

5 Te tangata e taunu ana ki te rawakore e tawai ana ki tona kai hanga: te tangata e koa ana ki nga aitua, e kore ia e whakaharakoretia.

6 Hei karauna mo nga koroheke nga tamariki a nga tamariki: na, te kororia o nga tamariki ko o ratou mātua.

7 E kore te ngutu korero nui e tau ki te kuare: hore rawa ano hoki te ngutu teka ki te rangatira.

8 Te tangata i te mea homai noa mai, he kohatu whakapaipai tera ki tana titiro iho; te tahuritanga ake ki te aha ranei, ki te aha ranei, ka mana.

9 Te tangata e hipoki ana i te he e whai ana i te aroha; na, te kai kawe korero e wehewehea ana e ia nga hoa tupu.

10 Te ngotonga o te kupu riri ki roto ki te tangata matau, nui atu i to nga whiu kotahi rau ki roto ki te whakaarokore.

11 He whakakeke kau ta te tangata kino e whai ai; na, he nanakia te karere e tukua ki a ia.

12 Kia tutaki ki te tangata te pea kua tangohia nei ana kuao; pai atu i te whakaaro-kore i a ia e wairangi ana.

13 Te tangata e homai ana i te kino hei utu mo te pai, e kore te kino e neke atu i tona whare.

14 Te timatanga o te totohe, ano he tangata e tuku ana i te wai kia rere. Na, whakarerea atu te ngangare i te mea kahore ano *koe* kia uru noa.

Digitized by Google

15 Te kai whakatikatika i te tangata kino, te kai whakahe i te tangata tika, he mea whakarihariha ki a Ihowa raua e rua.

16 Hei aha te utu i te ringa o te whakaaro-kore hei hoko i te whakaaro nui, kahore nei hoki *ona* ngakau?

17 E aroha ana te hoa i nga wa katoa; na, te teina, te tuakana, i whanau tera hei mea mo nga matenga.

18 Ta te tangata ngakau-kore he papaki ringaringa; kua waiho hei whakakapi turanga i te aroaro o tona hoa.

19 He aroha ki te kino to te tangata e aroha ana ki te ngangare; te tangata e whakaneke ake ana i tona kuwaha e rapu ana i te whakangaromanga.

20 Te ngakau parori ke, e kore e kite i te pai; te tangata he whanoke tona arero, ka taka ki te kino.

21 I whanau he whakaaro-kore ma tetahi tangata, hei whakapouri tera mona: e kore ano hoki e koa te pāpā o te poauau.

22 He pai nga hanga o te ngakau koa, *koia ano* kei te rongoa; ki te maru te wairua, ka maroke nga wheua.

23 E tangohia ana te moni whakapati e te tangata kino i roto i te uma, he mea kia whakariroia ketia ai e ia nga ara o te whakarite whakawa.

24 Kei mua nga whakaaro nui i te tangata matau, kei nga pito ia o te whenua nga kanohi o te whakaaro-kore.

25 Hei whakapouri mo tona pāpā te tamaiti whakaaro-kore, hei whakakawa ngakau ano hoki ki tona whaea.

26 E hara ano hoki i te mea pai kia whiua te tangata tika, kia patua *ranei* nga rangatira mo te tika.

27 Te tangata kua whiwhi ki te matauranga ka kaiponuhia e ia ana kupu; he pai rawa ano hoki te wairua o te tangata matau.

28 Te wairangi nei ano, *ki te whakarongo puku*, ka kiia he tangata whakaaro nui: te tangata ngutu kokopi ka *kiia* he tangata matau.

UPOKO 18.

HE hiahia no te tangata i mawehe atu ai ia, i rapu ai, i pa atu ai ki nga matauranga katoa.

2 Kahore o te whakaaro-kore whakapai ki te matauranga; engari kia whakakitea atu e ia tona ngakau.

3 I te taenga mai o te tangata kino, ka tae mai ano te whakahawea, me te ingoa kino ano hei hoa mo te whakama.

4 He wai hohonu nga kupu a te tangata, te puna o te whakaaro nui, *ano* he awa e rere ana.

5 E hara i te pai te whakapai atu ki te kanohi o te tangata kino, te whakariro ke i ta te tangata tika ina whakarite whakawa.

6 To nga ngutu o te whakaaro-kore he anga ki te totohe, e karangarangatia ana ano hoki he whiu e tona mangai.

7 Hei whakangaromanga mona te mangai o te whakaaro-kore; hei rore ano hoki ona ngutu mo tona wairua.

8 Nga kupu a te kawe korero ano he patunga; tae tonu iho ki nga wahi o roto rawa o te kopu.

9 Te tangata ano hoki e mangere ana ki tana mahi, hei teina ia ki te tangata maumau.

10 Hei pourewa kaha te ingoa o Ihowa; rere ana te tangata tika ki reira, a ora ake.

11 Ko nga rawa o te tangata taonga hei pa kaha mona, hei taiepa tiketike ano hoki ki tana whakaaro iho.

12 I mua ake o te wkakangaromanga ka whakakake te ngakau o te tangata; i mua ake ano hoki o te honore ko te ngakau whakaiti.

13 Te tangata e whakahoki kupu ana i te mea kahore ano ia i rongo noa, he mahi wairangi tera nana, he hanga whakama.

14 E whakamanawanui te wairua o te tangata ki tona mate; tena ko te wairua maru, ko wai e kaha ki tera?

15 Ka whiwhi te ngakau matau ki te mohiotanga; e rapu ana hoki te taringa o te hunga whakaaro nui ki te mohiotanga.

16 Ma te mea homai noa a te tangata ka watea ai he wahi mona, ka kawea ano ia e tera ki te aroaro o nga tangata nui.

17 Te tangata nana te *kupu* tuatahi i te whakawakanga nana te tika; tā haerenga mai o tona hoa, kei te rapu i te tikanga o tana.

18 Ma te rota e mutu ai nga tautohe, hei tauarai ano tera i waenganui o te hunga kaha.

19 He tuakana, teina ranei, i whakatakaririta, *pakeke atu ia* i te pa kaha; a raua ngangare ano hoki koia ano kei te tutaki tatau o te whare rangatira.

20 Ka makona te kopu o te tangata i nga hua o tona mangai, ka makona ia i nga hua o ona ngutu.

21 Kei te arero te tikanga o te mate o te ora: te hunga e aroha ana ki tera ka kai i ona hua.

22 Te tangata kua kite i te wahine

Digitized by Google

mana, kua kite i te pai, kua whiwhi ano hoki ki ta Ihowa whakapai.

23 He korero *tuā* inoi ta te rawa-kore; he kaha ta te tangata toanga e whakahoki mai ai.

24 Te tangata he hoa aroha nei ona, me whakatangata aroha ano ia; tera ano ia te hoa aroha, nui atu i to te tuakana, i to te teina, tona piri mai.

UPOKO 19.

TE rawa-kore e haere ana i runga i tona tapatahitanga, engari ia *i te tangata* he whanoke ona ngutu, a he whakaaro-kore ano ia.

2 Ehara ano hoki i te mea pai kia kaua he matauranga mo te wairua; te tangata ano hoki e hohoro ana ona waewae, ka hara.

3 E whakaparoritia ana to te tangata ara e tona wairangi: e riri ana ano tona ngakau ki a Ihowa.

4 Ma te rawa ka tokomaha ai nga hoa aroha: e wehea atu ana ia te rawa-kore i tona hoa aroha.

5 E kore te kai whakapae teka e whakaharakoretia; e kore ano e mawhiti te tangata korero teka.

6 He tokomaha hei whakamarie i te rangatira; he hoa aroha ano hoki nga tangata katoa no te tangata e homai mea ana.

7 E kino ana nga teina katoa o te rawa-kore ki a ia; ona hoa ano hoki, matara noa atu ratou i a ia; whai noa ia, korero noa ia, *heoi* kahore noa iho ratou.

8 Te tangata e mea ana ki te ngakau mahara mona, e aroha ana ia ki tona wairua: te tangata e pupuri ana i te matauranga, ka tutaki ia ki te pai.

9 E kore te kai whakapae teka e whakaharakoretia; ka ngaro ano te tangata korero teka.

10 E kore e tau te ngakau koa ki te whakaaro-kore; me te pononga ano hei rangatira mo nga rangatira.

11 Te tangata ngarahu tupato ka pupuri ia i tana riri; a hei whakakororia mona te whakarere noa iho i te he.

12 Te riri a te kingi, rite tonu ki te hamamatanga o te raiona, tana manako mai, ano ko te tomairangi i runga i te tarutaru.

13 Hei he mo tona pāpā te tamaiti whakaaro-kore: me nga ngangaretanga ano hoki a te wahine, ano he matuturu e puputu tonu ana.

14 He whare, he taonga, no nga mātua *era*, na Ihowa ia te hoa wahine mahara.

15 Ma te mangere ka au ai te moe; ka mate-kai ano hoki te wairua o te rora.

16 Te tangata e pupuri ana i te whakahaunga e pupuri ana i tona wairua, te tangata e whakahawea ana ki ona ara, ka mate.

17 Te ohaoha ki te rawa-kore, e whakatarewa moni ana ia ki a Ihowa; ka utua ano tana mahi atawhai.

18 Pakia to tamaiti i te wa e takoto ai he whakaaro *mona;* kaua hoki tou ngakau e manawapa ina tangi ia.

19 He tangata riri nui ka pangia e te he: ki te whakaora hoki koe *i a ia*, ka maha ano o whakaoranga.

20 Whakarongo ki te kupu tohutohu, tahuri mai hoki ki te ako, kia nui ai ou whakaaro i tou mutunga iho.

21 He maha nga whakaaro i roto i te ngakau o te tangata; e tu tonu ano ia ta Ihowa tikanga.

22 Ta te tangata e hiahia ai ko te mahi atawhai mana, engari ano hoki te rawa-kore i te tangata korero teka.

23 Ko te wehi ki a Ihowa *te ara* ki te ora; te tangata *e pera ana* ka noho makona; e kore tetahi he e pa ki a ia.

24 E kuhua ana tona ringa e te tangata mangere ki te uma, e kore ano e whakahokia mai e ia ki tona mangai.

25 Pakia te tangata whakahi, a ka tupato nga kuare: riria te tangata mahara ina he, a ka mohio ia ki te matauranga.

26 Te tangata i pau ai nga mea a tona pāpā, *a* e peia ana e ia tona whaea, he tamaiti ia e puta ai te whakama me te ingoa kino.

27 Kati, e taku tamaiti, te whakarongo ki te ako e kotiti ke atu ai *koe* i nga kupu o te matauranga.

28 Ta te kai whakaatu he, he whakahi ki te whakarite whakawa; e horomia ana hoki te kino e te mangai o te hunga kino.

29 Kua rite nga whakarite whakawa mo te hunga whakahi, me nga whiu ano mo te tuara o nga whakaaro-kore.

UPOKO 20.

TA te waina he whakahi, ta te wai kaha he ngangau. Te hunga katoa e whakapohehetia ana e tera, kahore o ratou whakaaro nui.

2 Ano he raiona e tangi ana te wehi o te kingi: te tangata e whakaoho ana i a ia kia riri, e hara ana ki tona wairua ake.

3 He whakahonore mo te tangata te whakarere ngangare; ta nga wairangi katoa ia he poka noa atu.

Digitized by Google

4 Ta te mangere he mea ki te maeke, kore ake e parau; tera ia ka pakiki *kai* mana i te kotinga witi, a kahore noa iho.

5 He wai hohonu te whakaaro i roto i te ngakau o te tangata; e utuhia ano ia e te tangata matau.

6 Ta te tini o te tangata he kauwhau i tana atawhai, i tana atawhai; ko wai ia e kite i te tangata pono?

7 Ta te tangata tika he haere i runga i tona tapatahitanga: ka manaakitia ana tamariki i muri i a ia.

8 Te kingi e noho ana i runga i te torona whakarite whakawa, titaritaria ana e ona kanohi nga he katoa.

9 Ko wai e mea, Kua ma i ahau toku ngakau, kua tahia atu oku hara?

10 Nga pauna rere ke, nga mehua rere ke, tetahi, tetahi he mea whakarihariha ki a Ihowa.

11 He tamaiti nei ano ka mohiotia ia ki ana hanga, he ma ranei, he tika ranei tana mahi.

12 Te taringa rongo, te kanohi titiro, he mea hanga raua e rua na Ihowa.

13 Kaua e matenuitia te moe, kei rawakoretia koe; titiro mai ou kanohi, *a* ka makona koe i te taro.

14 Ehara, ehara, e ai ta te kai hoko. Tona haerenga atu, kei te whakamanamana.

15 He koura tena, he tini nga rupi; he taonga utu nui ia nga ngutu o te matauranga.

16 Tangohia te kakahu o te kai whakakapi mo te tangata ke; tona taunaha ano hoki mo ta te wahine ke.

17 Ka reka ki te tangata te taro o te teka; muri iho ia ka ki tona mangai i te kirikiri.

18 Ma te runanga ka u ai nga whakaaro; kia takoto ano hoki nga tikanga ka anga ai koe ki te whawhai.

19 Te tangata e kopikopiko ana ki te kawe korero, ka whakapuakina e ia nga mea ngaro; na kaua e tatatata atu ki te tangata e whakapati ana ona ngutu.

20 Te tangata e kanga ana i tona pāpā, i tona whaea, ka tineia tona rama, nui atu hoki te pouri.

21 I te timatanga e hohoro mai *pea* te taonga, e kore ia tona mutunga e whakapaingia.

22 Kaua e mea, Ka utua e ahau te kino: taria ta Ihowa, a kei a ia he oranga mou.

23 He mea whakarihariha ki a Ihowa nga taimaha rere ke; e kore ano te pauna tinihanga e pai.

24 Na Ihowa nga haereerenga o te tangata; ma te aha ano hoki te tangata ka matau ai ki tona ara?

25 Hei rore mo te tangata te kai i te mea tapu, te uiui ano hoki i muri i nga kupu taurangi.

26 Ka titaritaria e te kingi whakaaro nui te hunga kino, ka hurihuria ano e ia te wīra ki runga ki a ratou.

27 He rama na Ihowa te manawa o te tangata, e rapu ana i nga mea katoa i roto rawa i te kopu.

28 Hei kai tiaki mo te kingi te atawhai me te pono; e tautokona ake ana hoki tona torona e te atawhai.

29 To nga taitamariki kororia ko to ratou kaha; to nga kaumatua ataahua ano hoki ko te hina.

30 E tahia ana te kino e te karawarawa o te whiunga; ko *ta* nga whiu ano *tena* ki nga wahi o roto rawa o te kopu.

UPOKO 21.

ANO he awa wai te ngakau o te kingi i roto i te ringa o Ihowa; e whakaangahia ana e ia ki nga mea katoa e pai ai ia.

2 Nga ara katoa o te tangata, tika kau ki ona kanohi ake; ta Ihowa ia he pauna i nga ngakau.

3 Te mahi i te tika, i te whakarite whakawa, ki ta Ihowa, pai atu *tena* i te patunga tapu.

4 Nga kanohi whakakake, te ngakau whakapehapeha, te rama o te hunga kino, he hara *kau*.

5 Te *tukunga* iho o nga whakaaro o te uaua he *taonga* e hua ana; to te hunga takare katoa ia he muhore kau.

6 Nga taonga i mahia mai e te arero teka he horihori tena e akina noatia ana, he mea na te hunga e rapu ana i te mate.

7 Ka ai te mahi pahua a te hunga kino hei whakangaro i a ratou, mo ratou kahore e pai ki te whakarite whakawa.

8 He kopikopiko, he rere ke te ara o te tangata, tena ko te tangata ma, he tika tana mahi.

9 Te kokonga o te tuanui, pai atu tera hei nohoanga i te whare nui o te wahine ngangare.

10 Ta te wairua o te tangata kino he hiahia ki te kino; e kore ona kanohi e manako ki tona hoa.

11 Ki te whiua te tangata whakahi, ka whai whakaaro te kuare; ki te whakaakona ano hoki te tangata whakaaro nui, ka whiwhi ia ki te matauranga.

12 Ka ata whakaaroa e te tangata tika te whare o te tangata kino; ka whaka-

Digitized by Google

takā ano te hunga kino mo *to ratou* kino.

13 Te tangata e puru ana i tona taringa ki te karanga a te rawa-kore, ka karanga ano ia, e kore ano e whakarangona mai.

14 Ma te mea homai puku ka marie ai te riri, ma te moni whakapati ano hoki i roto i te uma *ka marie* ai te aritarita kaha.

15 He mahi koa na te tangata tika te whakarite whakawa; mo nga kai mahi ia o te kino, ko te whakangaromanga.

16 Te tangata e kotiti atu ana i te huarahi o te mahara, ka noho ia i te whakaminenga o nga tupapaku.

17 Te tangata ko tana i pai ai ko nga ahuareka, ka rawa-kore ia, te tangata e pai *tonu* ana ki te waina, ki te hinu, e kore ia e whai taonga.

18 Hei utu te tangata kino mo te tangata tika, te poka ke hoki mo te hunga tika.

19 Te noho i te koraha engari tera i te noho tahi ki te wahine he ngangare, he riri nei tana.

20 Kei te nohoanga o te tangata whakaaro nui te taonga e matenuitia ana, me te hinu; na, te wairangi, maumauria ake e ia.

21 Te tangata e whai ana i te tika, i te atawhai, ka whiwhi ia ki te ora, ki te tika, ki te honore.

22 Ka pikitia e te tangata whakaaro nui te pa o nga marohirohi, ka taka ano i a ia te kaha i whakawhirinaki ai ratou.

23 Te tangata e tiaki ana i tona mangai, i tona arero, e tiaki ana i tona wairua kei raru.

24 He whakahi, he whakapehapeha, he whakakake, te ingoa o te tangata kei runga nei i te riri, i te whakapehapeha tana mahi.

25 Ka mate te mangere i tona hiahia ano; e kore hoki ona ringaringa e pai ki te mahi.

26 Hiahia tonu ia, a pau noa te ra; ta te tangata tika ia he homai, kahore hoki ana kaiponu.

27 He mea whakarihariha te whakahere a te hunga kino; tera noa ake *ina* he te whakaaro i kawea mai ai.

28 Ka ngaro te kai whakaatu teka; na, te tangata whakarongo, he korero tonu tana.

29 Te tangata kino, mau tonu tona mata: na, te tangata tika, he whakatika tana i tona ara.

30 I to Ihowa aroaro kahore he whakaaro nui, kahore he matauranga, kahore he kupu mohio.

31 Kua rite noa ake te hoiho mo te ra o te whawhai; kei a Ihowa ia te whakaoranga.

UPOKO 22.

ENGARI te ingoa pai e whiriwhiria rawatia i nga taonga nui, me te manakohanga pai i te hiriwa, i te koura.

2 Te tangata taonga me te rawa-kore tutaki ana raua ki a raua: ko Ihowa te kai hanga o ratou katoa.

3 Te tangata tupato, ka kitea atu e ia te he, a piri ana: nga kuare, haere tonu atu, mamae tonu atu.

4 To te mahaki, to te wehi ki a Ihowa, he taonga, he honore, he ora.

5 He tataramoa, he mahanga kei te huarahi o te whanoke: ki te tiaki te tangata i tona wairua, ka matara atu ia i enei.

6 Whakatupuria ake te tamaiti i te ara e haere ai ia, a ka kaumatua, e kore e mahue i a ia.

7 Hei kai whakatakoto tikanga te tangata taonga mo nga rawa-kore; te tangata hoki i te nama hei pononga *ia* ma te tangata nana i whakatarewa mai.

8 Te kai rui o te kino, ka kotia e ia te he, ka kahore noa iho ano hoki te patu o tana riri.

9 Te kanohi ohaoha, ka manaakitia tera; e hoatu ana hoki e ia tetahi wahi o tana taro ma te rawa-kore.

10 Peia atu te tangata whakahi, a ka riro te ngangare, ka mutu ano hoki te totohe me te whakahawea.

11 Te tangata ko tana e matenui ai ko te ngakau kia ma, hei hoa te kingi mona; he ahuareka *hoki* no ona ngutu.

12 E tiakina ana te matauranga e nga kanohi o Ihowa, e whakatakā ana hoki e ia nga kupu a te poka ke.

13 He raiona kei waho, e ai ta te mangere, ka whakamatea ahau ki waenganui i nga huarahi.

14 He poka hohonu te mangai o te wahine ke, ta Ihowa tangata e riri ai ka taka ki roto.

15 Paihere rawa te wairangi i roto i te ngakau o te tamaiti: ma te rakau whiu e matara atu ai i a ia.

16 Te tangata e tukino ana i te rawa-kore, he mea kia maha ai he mea mana, te tangata ano e hoatu mea ana ki te tangata taonga, ko te rawa-kore kau mo *raua*.

17 Anga mai to taringa, whakarongo hoki ki nga kupu a te hunga whakaaro nui, kia tahuri mai hoki to ngakau ki toku matauranga.

Digitized by Google

18 Ka ahuareka hoki, ki te puritia e koe i roto i tou kopu, ka pai ano hoki ma ou ngutu.

19 He mea *tenei*, kia okioki atu ai koe ki a Ihowa; whakakitea atu ana e ahau ki a koe i tenei ra, ki a koe na ano.

20 He teka ianei hira rawa nga mea kua tuhituhia atu nei e ahau ki a koe, he kupu ako, he kupu mohio,

21 Kia mohio ai koe ki te tika o nga kupu o te pono, kia whakahokia ai e koe he kupu pono ki te hunga e ngare ana i a koe?

22 Kaua e pahuatia te rawa-kore, he whakaaro hoki nau ki tona rawa-kore; kaua hoki e whakatupuria kinotia te tangata iti ki te kuwaha.

23 No te mea ka tohea e Ihowa ta ratou tohe, ka pahuatia ano hoki e ia te wairua o te hunga e pahua ana i a ratou.

24 Kei waiho koe hei hoa mo te tangata riri, kaua hoki korua ko te tangata aritarita e haere tahi;

25 Kei akona e koe ona ara, a ka riro mai i a koe he mahanga mo tou wairua.

26 Kei uru koe ki roto ki nga kai papaki ringa, ki nga kai whakakapi turanga mo te moni tarewa.

27 Ki te kahore au mea hei utu, hei aha i tangohia ai to moenga i raro i a koe?

28 Kaua e whakanekehia atu te rohe tawhito i whakatakotoria e ou mātua.

29 Kua kitea ranei e koe he tangata e uaua ana ki tana mahi. Ka tu ia ki te aroaro o nga kingi: e kore ia e tu ki te aroaro o nga ware.

UPOKO 23.

KI te noho korua ko te rangatira ki te kai, ata whakaaroa marietia nga mea i tou aroaro:

2 Whakapakia he maripi ki tou korokoro, ki te mea he tangata kakai koe.

3 Kei hiahia koe ki ana mea reka: he kai tinihanga hoki tera.

4 Kaua e taruke ki te mea taonga: kati to mea atu ki to matauranga.

5 E anga ranei ou kanohi ki taua mea korekore nei? Tona mea whai pirirau hoki he *taonga*, koia ano kei te ekara, rere ana whaka-te-rangi.

6 Kaua e kainga te kai a te tangata kanohi kino, kei minamina hoki koe ki ana mea reka:

7 Na, tana e whakaaro ai i roto i tona ngakau, pera tonu ia. Tana kupu ki a koe, E kai, e inu, kahore ia ona ngakau ki a koe.

8 To kongakonga i kainga e koe, ka ruakina ano e koe, ka maumauria ano hoki o kupu reka.

9 Kaua e korero ki nga taringa o te kuare; ka whakahawea hoki ia ki o kupu mohio.

10 Kei whakanekehia e koe te rohe tawhito; kei haere koe ki nga mara a te pani.

11 No te mea e kaha ana to ratou kai whakaora, ka tohea e ia ta ratou tohe ki a koe.

12 Anga atu tou ngakau ki te ako, me ou taringa ki nga kupu o te matauranga.

13 Kaua e kaiponuhia te whiu ki te tamaiti: ki te patua hoki ia e koe ki te rakau, e kore ia e mate.

14 Me patu ano ia e koe ki te rakau, kia whakaorangia ai e koe tona wairua i te reinga.

15 E taku tamaiti, ki te mea ka nui nga whakaaro a tou ngakau, ka koa toku ngakau, ae ra, ahau ano.

16 Ka hari ano hoki oku whatumanawa, ina korero ou ngutu i nga mea tika.

17 Kei hae tou ngakau ki te hunga hara: engari kia wehi *koe* ki a Ihowa, a pau noa te ra.

18 Kua rite rawa hoki he mutunga; e kore ano hoki tau i tumanako atu ai e hatepea atu.

19 Whakarongo ra, e taku tamaiti, kia nui ano ou whakaaro; whakatikaia ano hoki tou ngakau i te ara.

20 Kei uru koe ki roto ki te hunga iinu waina, ki te hunga kakai kikokiko.

21 No te mea ka rawakoretia te tangata kakai, te tangata iinu; he tawhetawhe hoki ta te momoe kakahu mo te *tangata*.

22 Whakarongo ki tou pāpā i whanau ai koe, kaua hoki e whakahawea ki tou whaea ina ruruhitia.

23 Hokona te pono, kaua hoki e whakawhitiwhitia; te whakaaro nui ano, te ako ano hoki, me te matauranga.

24 Nui atu te koa o te pāpā o te tangata tika; i whanau he tamaiti whakaaro nui ma tetahi tangata, ka hari ia ki a ia.

25 Ka hari tou pāpā raua ko tou whaea, ina, ka koa te wahine i whanau ai koe.

26 Homai, e taku tamaiti, to ngakau

Digitized by Google

ki a au, kia manako ano hoki ou kanohi ki oku ara.

27 No te mea he rua hohonu te wahine puremu, he poka kuiti ano te wahine ke.

28 Me te mea he taonga hei pahuatanga te whangā ana e ia, e whakatokomahatia ana e ia nga kai poka ke i roto i nga tangata.

29 Ko wai e aue? Ko wai e tangi? Ko wai e totohe? Ko wai e ngangautia? Ko wai e maru, he mea take-kore? Ko wai e whero tonu ona kanohi?

30 Te hunga ra e noho roa ana ki te waina, te hunga e haere ana ki te rapu i te waina whakaranu.

31 Kaua e titiro atu ki te waina i te mea e whero ana, ina puta mai tona kara i roto i te kapa, ina tika tona haere.

32 Tona tukunga iho, ano he nakahi e ngau ana; koia ano kei te wero a te neke.

33 E kite ano ou kanohi i nga wahine ke, ka puta ke ano hoki nga kupu a tou ngakau.

34 Ka rite ano koe ki te tangata e takoto ana i waenganui o te moana, ki te tangata ranei e takoto ana i te pito ki runga o te rewa.

35 *Ka ki ake ano koe*, Patua ana ahau e ratou, kihai hoki ahau i mamae; tukitukia ana ahau e ratou, kihai ano ahau i mohio ake: ahea ahau ara ake ai? Ka rapua ano hoki e ahau.

UPOKO 24.

KEI hae atu koe ki te hunga kino, kei hiahia ano koe kia waiho hei hoa mo ratou.

2 No te mea he whakangaromanga ta to ratou ngakau e whakaaro ai, he mahi nanakia ta o ratou ngutu e korero ai.

3 Ma te whakaaro nui ka hangā ai te whare, ma te matauranga ano hoki ka u ai.

4 Ma te mohiotanga ano hoki ka ki ai nga ruma i nga taonga utu nui katoa, i nga mea ahuareka.

5 He kaha te tangata whakaaro nui, he whakanui kaha ta te tangata mohio.

6 Kia ata whakaaroa marietia ano hoki, ka anga ai koe ki tau whawhai; kei te tokomaha ano hoki o nga kai whakatakoto whakaaro te oranga.

7 Tiketike rawa atu te whakaaro nui i te wairangi, e kore tona mangai e kuihi i te kuwaha.

8 Te tangata e whakaaro ana ki te kino, ka karangatia ia he whanoke.

9 He hara te whakaaroaronga ki te mea wairangi, he mea whakarihariha ano ki te tangata te tangata whakahi.

10 Ki te ngoi-kore koe i te ra o te he, he iti tou kaha.

11 Ki te kore koe e pai ki te whakaora i te hunga e kawea ana kia whakamatea, i te hunga ano e meatia ana kia patua;

12 Ki te mea koe, Nana, kihai i mohiotia e matou; e kore ianei te kai pauna ngakau e whakaaro? Te kai tiaki o to wairua, e kore ranei ia e mohio? E kore ranei e homai e ia ki te tangata nga mea e rite ana ki tana mahi?

13 Kainga, e taku tamaiti, te honi, he mea pai hoki; me nga mea ano e maturuturu ana, he mea reka nei hoki ki to mangai;

14 Ka pena ano hoki ki tou wairua te matauranga o te whakaaro nui: ki te mea ka kitea e koe, he tukunga iho ano hoki tona, e kore ano hoki tau i tumanako atu ai e hatepea atu.

15 Kei whanga atu, e te tangata kino, ki te nohoanga o te tangata tika, kei tukino koe ki tona takotoranga.

16 Ahakoa e whitu hinganga o te tangata tika, ka ara ano, ka taka atu ia te hunga kino ki te he.

17 Ki te hinga tou hoa riri kei koa koe, kei whakamanamana ano hoki tou ngakau ina taka ia:

18 Kei kite a Ihowa, a ka he ki tana titiro iho, a ka tahuri atu tana riri i a ia.

19 Kei mamae atu koe ki te hunga he, kei hae ano hoki ki te hunga kino.

20 Kahore hoki he mutunga *pai* o ta te he; ka keto te rama a te hunga kino.

21 E wehi koe, e taku tamaiti, ki a Ihowa, ki te kingi; kaua hoki e uru ki roto ki te hunga e mea ana ki te whakaputa ke.

22 No te mea ka puta tata te aitua mo ratou; ko wai hoki ka mohio ki te whakangaromanga o raua tokorua?

23 He mea ano hoki enei ma te hunga whakaaro nui. E hara i te mea pai kia whakaaro ki te kanohi tangata i te mea ka whakarite whakawa.

24 Te tangata e mea ana ki te tangata kino, He tika koe; ka kanga nga iwi ki a ia, ka whakarihariha nga tauiwi ki a ia.

25 He ngakau koa ia to te hunga e riria ai *tana he*. ka tae iho ano hoki

Digitized by Google

te manaakitanga pai ki runga ki a ratou.

26 Ka kihitia nga ngutu o te tangata e whakahoki mai ana i nga kupu tika.

27 Kia takoto pai to mahi i waho, kia rite ano hoki hei meatanga mau i te mara; muri iho ka hangā e koe to whare.

28 Kei riro koe hei kai whakaatu he mo tou hoa, i te mea kahore he take; kei tinihanga ou ngutu.

29 Kei mea koe, Ka meatia ano e ahau ki a ia tana i mea ai ki a au: ka rite ki ta te tangata mahi taku e whakahoki atu ai ki a ia.

30 I haere ahau i te taha o te mara a te mangere, i te taha ano o te mara waina o te tangata kahore ona ngakau.

31 Na, kua tupuria katoatia e te tataramoa, kapi tonu taua mara i te ongaonga, tona taiepa kohatu kua oti te wahi.

32 Katahi ahau ka titiro, ka anga atu toku ngakau, ka matakitaki atu, a ka riro mai he kupu ako moku.

33 Kia iti ake nei te wahi e parangia ai, kia iti ake nei te moe, kia iti ake te awhinga o nga ringaringa *i a hoe* e takoto na.

34 Na ka rite ki te tangata e haere ana te putanga mai o te muhore ki a koe; tou rawa-kore ano he tangata he patu nei tana.

UPOKO 25.

HE whakatauki ano hoki enei na Horomona i tuhituhia nei e nga tangata a Hetekia kingi o Hura.

2 To te Atua whakakororia, he huna mea; to nga kingi whakakororia, he rapu mea.

3 To te rangi he tiketike, to te whenua he hohonu, e kore ano hoki to te ngakau o nga kingi e taea te rapu atu.

4 Whakakorea atu te para o te hiriwa, a ka puta mai he oko ma te kai tahi para.

5 Whakakorea atu te tangata kino i te aroaro o te kingi, a ka u tona torona i runga i te tika.

6 Kei whakanui ake koe i a koe ki te aroaro o te kingi, kei tu hoki ki te wahi o nga metararahi.

7 He pai hoki ki te ki atu *tetahi* ki a koe, Haere mai ki runga nei, kei whakahokia iho hoki koe i te aroaro o te rangatira i kitea nei e ou kanohi.

8 Kei puta wawe atu koe ki te whawhai, kei *kore e kitea* e koe tau e mea ai i tona mutunga iho, ina meinga koe e tou hoa kia whakama.

9 Tohea ta korua totohe ko tou hoa; kaua hoki e whakaaturia atu te kupu ngaro ki tetahi atu:

10 Kei meinga koe e te tangata e rongo ana kia whakama a kore ake e mutu te korero kino mou.

11 He kupu i tika te korerotanga atu, *tona rite* kei nga aporo koura i whakanohoia ki nga whakaahua hiriwa.

12 He whakakai koura, he whakapaipai koura para-kore ki te taringa rongo, te tangata whakaaro nui ina riria e ia te he.

13 Rite tonu ki te matao o te hukarere i te kotinga witi te karere pono ki ona kai ngare, ka ora ano hoki i a ia te ngakau o ona ariki.

14 Ko nga kapua me te hau ua-kore *hei ritenga* mo te tangata e whakamanamana ana ki *tana* hakari horihori.

15 Ma te ata hanga ka whakaae mai ai te kingi, ma te arero ngawari ano hoki ka mangungu ai te wheua.

16 Kua kitea ranei he honi e koe? Kainga te wahi e pai ana mau, kei ki rawa koe i taua mea, a ruakina mai ana e koe.

17 Kei hokihoki tonu tou waewae ki te whare o tou hoa, kei hoha ia ki a koe, a ka kino ki a koe.

18 Te kai whakaatu, he teka nei tana korero mo tona hoa, *te rite mona*, ko te patu, ko te hoari, ko te pere koi.

19 He niho whati, he waewae kua takoki, te *rite* o te tangata e whakawhirinaki ana ki te tangata tinihanga i te wa o te raru.

20 Te tangata e waiata ana ki te ngakau pouri, *tona rite* kei te tangata tango kakahu i te rangi maeke, kei te winika ano hoki i *ringitia* ki runga ki te hora.

21 Ki te mate-kai tou hoa riri, whangaia ki te taro; ki te mate-wai, whakainumia ki te wai.

22 Ka purangatia hoki e koe nga waro kapura ki runga ki tona mahunga, a ka utua tau e Ihowa.

23 Ta te hau nota he whakatupu i te ua, ta te arero ngautuara he kanohi riri.

24 Te kokonga o te tuanui, pai atu i te noho tahi raua ko te wahine ngangare i roto i te whare nui.

25 He rongo pai no te whenua tawhiti, rite tonu ki ta te wai matao ki te wairua mate-wai.

26 He manawa whenua i takataka-

Digitized by Google

hia, he puna paru te rite o te tangata tika e hinga ana i te aroaro o te tangata kino.

27 E kore te honi e pai, ki te nui te kainga: te rapu ano hoki i to ratou ake kororia ehara i te kororia.

28 Te tangata e kore nei e pehi i tona wairua, *tona rite* kei te pa kua pukaru, kahore ona taiepa.

UPOKO 26.

E KORE e pai te honore mo te wairangi, tona rite, kei te hukarere i te raumati, kei te ua i te kotinga witi.

2 Te kanga pokanoa, tona rite, kei te manu kopikopiko, kei te warou e rererere ana; e kore e tau.

3 Mo te hoihoi ko te whiu, mo te kaihe ko te paraire, ko te rakau ano hoki mo te tuara o nga wairangi.

4 Kei rite ki tana whakaaro-kore tau kupu ki te wairangi; he mea kei rite ano hoki koe ki a ia.

5 Kia rite ki tona whakaaro-kore to kupu ki te wairangi, kei mea ake ia he whakaaro nui ia.

6 E tapahia ana nga waewae, e inumia ana te he e te tangata e tuku ana i nga korero kia kawea e te wairangi.

7 He hapai puhoi to nga wae o te totitoti: he pera ano te whakatauki i te mangai o nga wairangi.

8 Te tangata e takai ana i te kohatu ki roto ki te kotaha, tona rite kei te tangata e whakakororia ana i te wairangi.

9 Ka wero ake te tataramoa i te ringaringa o te tangata e haurangi ana i te waina, me te whakatauki ano i roto i te mangai o nga wairangi.

10 Te *Atua* nui, te kai hanga o nga mea katoa, ka utua e ia ta te wairangi, ka utua e ia ta nga kai poka ke.

11 E tahuri atu ana te kuri ki tana ruaki, te wairangi ano hoki e hoki ana ki tona poauau.

12 Ka kite ranei koe i te tangata e mea ake ana ki a ia he whakaaro nui? Engari ta te wairangi, ki ta te whakaaro iho, ka rahi ake i tana.

13 Ki ta te mangere ki ake he raiona kei te ara, he raiona kei nga waharoa.

14 E kongangengangea ana te tatau, me te mau ano ki ona inihi: he pera ano te mangere i runga i tona moenga.

15 E kuhua ana e te mangere tona ringa ki te umu, kahore hoki ona ngakau ki te whakahoki mai ki tona mangai.

16 Ki ta te mangere, nui atu ona whakaaro i o nga tangata tokowhitu e whakaatu mai ana i te tikanga.

17 Te tangata e haere noa atu ana, a ka pokanoa atu ki te whawhai kihai nei i *anga* mai ki a ia, *tona rite* kei te tangata e hopu atu ana i nga taringa o te kuri.

18 Rite tonu ki te haurangi e kokirikiri ana i nga mea mura, i nga pere, i te mate,

19 Te tangata e tinihanga ana ki tona hoa, a e mea ana, He teka ianei, he takaro taku?

20 Ki te kahore he wahie, ka mate te ahi, ki te kahore ano hoki he kai kawe korero, ka mutu te ngangare.

21 Ma nga waro nga waro mura, ma nga wahie te ahi; ma te tangata totohe ano hoki te ngangare e whakau.

22 Nga kupu a te kawe korero, ano he patunga, tae tonu iho ki nga wahi o roto rawa o te kopu.

23 He ngutu e wera ana, he ngakau e kino ana, *tona rite*, kei te maramara rihi i whakakikoruatia ki te para hiriwa.

24 E whakaahua ke ana nga ngutu o te tangata mauahara, e rongoatia ana e ia te tinihanga ki roto ki a ia.

25 Ki te ngawari tona reo, kaua e whakapono ki a ia; e whitu hoki nga mea whakarihariha i roto i tona ngakau.

26 Hei hipoki te tinihanga mo *tona* mauahara; ka hurahia atu tona kino i roto i te whakaminenga.

27 Te tangata i keria ai te rua, ka taka ano ki roto; ki te whakataka he kohatu e tetahi, ka hoki mai ano ki a ia.

28 E kino ana te arero teka ki ana i kuru ai; ta te mangai whakapati e mahi ai ko te turaki.

UPOKO 27.

KEI whakamanamana koe ki te rangi apopo; e kore hoki koe e mohio ko te aha e puta mai i roto i te ra.

2 Ma te tangata te whakamoemiti mou, kaua tou mangai ake, ma te tangata ke, kaua ou ngutu.

3 E taimaha ana te kohatu, e taimaha ana ano te onepu; taimaha rawa ia i a raua te riri a te whakaaro-kore.

4 He mea nanakia te riri, he rutaki

Digitized by Google

te aritarita; ko wai ia e tu ki mua i te hae?

5 Te riri matanui i te he, engari tera i te aroha huna.

6 Nga patu a te hoa aroha he mea na te pono, hono tonu ia nga kihi a te hoa riri.

7 He wairua i makona ka ngarurutia e ia te honi e maturuturu ana; he wairua e hiakai ana, reka kau nga mea kawa katoa.

8 Rite tonu ki te manu e atiutiu noa atu ana i tona kohanga te tangata e atiutiu noa atu ana i tona wahi.

9 He whakahari ngakau te hinu me te whakakakara; me nga ahuareka ano hoki o tona hoa, *ara*, nga tikanga e whakatakotoria mai ana e tona ngakau.

10 Kei whakarerea e koe tou hoa aroha, me te hoa ano o tou pāpā, kaua ano hoki e haere ki te whare o tou tuakana i te ra i mate ai koe: engari rawa te hoa i tata i te tuakana i tawhiti.

11 E taku tamaiti, kia nui ou whakaaro, a ka koa toku ngakau, ka whakahoki kupu ano hoki ahau ki te hunga e tawai ana ki a au.

12 Te tangata tupato, ka kitea atu e ia te he, a piri ana; nga kuare, haere tonu atu, mamae tonu atu.

13 Tangohia te kakahu o te kai whakakapi mo te tangata ke; tona taunaha ano hoki mo ta te wahine ke.

14 Te tangata e maranga ana i te atatu, he nui ano tona reo ki te manaaki i tona hoa, ka kiia tana he kanga.

15 He maturuturu e puputu tonu ana i te rangi ua, he wahine ngangare, rite tonu raua.

16 Ka taea ia te huna, ka hunā ano te hau, me te hinu ano i tona ringa matau e whakaatu nei *i a ia*.

17 Ko te rino hei whakakoi mo te rino, me te tangata ano hoki hei whakakoi i te mata o tona hoa.

18 Te kai tiaki o te piki, ka kai ano ia i ona hua: ka whakahonoretia ano hoki te tangata e whakaaro ana ki tona rangatira.

19 I te wai e rite ana te kanohi ki te kanohi; ka pena ano to te tangata ngakau ki to te tangata.

20 Te reinga, te whakangaromanga, e kore e makona; e kore ano nga kanohi o te tangata e makona.

21 Mo te hiriwa ko te oko tahu para, mo te koura ko te oumu; mo te tangata ko te mangai e whakamoemiti ana ki a ia.

22 Ahakoa i tukia e koe te whakaaro-kore ki te tuki ki te kumete, i roto i te witi, e kore tona whakaaro-kore e riro.

23 Kia ata mohiotia e koe te ahua o o hipi; anga atu tou ngakau ki nga kahui;

24 E kore hoki nga taonga e mau tonu; e *tuturu tonu* ianei te karauna, a tera whakatupuranga tera whakatupuranga?

25 Ka puta te tarutaru, e kitea ana te tupu hou, a e kohikohia ana nga otaota o nga maunga:

26 Hei mea kakahu mou nga reme, a hei utu nga koati mo te mara;

27 Ka nui ano te waiu koati hei kai mau, hei kai ma to whare, hei oranga ano hoki mo o kotiro.

WAIATA 28.

E RERE ana nga tangata kino i te mea kahore he kai whai: te tangata tika ia, ano he raiona te maia.

2 He hē no te whenua i tokomaha ai ona rangatira; na, kia ai he tangata e mahara ana, e matau ana, ka mau roa nga tikanga.

3 He rawa-kore e tukino ana i nga ware, *tona rite* kei te ua ta i kore ai te kai.

4 Te hunga e whakarere ana i te ture, he whakamoemiti ta ratou ki te tangata kino: ta nga kai pupuri ia o te ture he ngangare ki a ratou.

5 E kore nga tangata kino e mohio ki te whakarite whakawa: te hunga ia e rapu ana i a Ihowa, ka mohio ratou ki nga mea katoa.

6 Te rawa-kore e haere ana i runga i tona tapatahitanga, engari ia i te tangata he taonga nei ona, a he parori ke ano *ona* ara.

7 Te tangata e pupuri ana i te ture, he tamaiti mohio ia; te hoa ia o te hunga kakai, ka whakama tona pāpā i a ia.

8 Ki te mea i whakanuia e tetahi ona rawa, he moni whakatupu, he utu i whakanekehia ake, e kohia ana e ia aua *taonga* mo te tangata e atawhaitia ai te rawa-kore.

9 Te tangata e tahuri ke ana tona taringa, a kahore e rongo ki te ture, tana inoi nei ano he mea whakarihariha.

10 Te tangata e whakariro ke ana i te hunga tika ki te ara he, ka taka ano ia ki roto ki tana poka: he pai ia te taonga mo te hunga ngakau tapatahi.

11 Te tangata taonga, he nui ana whakaaro ki tana mahara iho, ka rapua ia tana e te rawa-kore i mohio.

Digitized by Google

12 Nui atu te ataahua ina koa te hunga tika; ka ara ia te hunga kino, ka hunā te tangata.

13 Te tangata e hipoki ana i ona he, e kore tana e kake: te tangata ia e whaki ana, ā e whakarere ana, ka tohungia.

14 Ka hari te tangata e wehi tonu ana: te tangata ia e whakapakeke ana i tona ngakau, ka taka ki te kino.

15 Kei te raiona e tangi ana, kei te pea e kopikopiko ana *te rite* mo te tangata kino ina kingi ki te iwi rawa-kore.

16 Nui atu ano hoki te tukino a te rangatira whakaaro-kore: te tangata e kino ana ki te apo ka roa *ona* ra.

17 Te kai tukino, i mea nei ki te toto o te tangata, ka rere ia ki te rua; kaua tetahi e pupuri i a ia.

18 Te tangata e tapatahi ana te haere, ka ora: te tangata e parori ke ana nga ara, taka tonu iho.

19 Te tangata e ngaki ana i tona one-one, ka makona i te taro: te tangata e whai ana i te hunga wairangi, ka nui tana rawa-kore.

20 Te tangata pono, ka nui nga manaakitanga mona: te tangata e takare ana ki te mea taonga, e kore ia e watea i te he.

21 Te whakaaro ki te tangata, ehara *tera* i te mea pai: kia kotahi hoki te kongakonga taro ka he te tangata *pera*.

22 Te tangata e takare tonu ana ki te taonga, he kanohi kino tona; e kore hoki ia e whakaaro ka tae mai te kore o te rawa ki a ia.

23 Te tangata i riria ai te he o tetahi, i te mutunga nui atu te manakohanga ki a ia i to te tangata i whakapati nei *tona* arero.

24 Te tangata e tahae ana i nga mea a tona papa, a tona whaea, a e ki ake ana, Ehara i te hē, he hoa ia no te kai whakangaro.

25 Ta te ngakau whakakake he whakapatari pakanga; te tangata ia e okioki ana ki a Ihowa ka tetere.

26 He kuare te tangata e whakawhirinaki ana ki tona ngakau; na, te tangata e haere ana i runga i te whakaaro nui, ka mawhiti ia.

27 Te tangata e hoatu ana ki te rawa-kore, e kore ia e hapa: na, te tangata e huna ana i ona kanohi, ka maha nga kanga *mona*.

28 Ka ara te hunga kino, ka piri te tangata: na, ki te ngaro ratou, ka tokomaha te hunga tika.

UPOKO 29.

TE tangata he maha nei nga riringa i tona he, a ka whakapakeke i tona kaki, e kore e aha ka whatiia ia, tē taea te rongoa.

2 Ka whakanuia te hunga tika, ka koa te iwi; ka kingi te tangata kino, ka aue te iwi.

3 Te tangata e pai ana ki te whakaaro nui, ka koa tona pāpā; te hoa ia o nga wahine puremu, he maumau taonga tana.

4 Ma te whakarite whakawa a te kingi e mau ai te whenua, ka he ia i te tangata e tango ana i nga mea homai noa.

5 Te tangata e whakapati ana ki tona hoa, he whakatakoto tana i te kupenga mo ona waewae.

6 Ka ai te he o te tangata kino hei rore; te tangata tika ia he waiata tana, he koa.

7 Te tangata tika, e maharatia ana e ia te whakawa a nga rawa-kore; te tangata kino, kahore ana meatanga ake kia mohiotia e ia.

8 Ma nga tangata whakahi ka mahangatia ai te pa, ta te hunga whakaaro nui ia, he whakatahuri atu i te riri.

9 Ki te totohe te tangata whakaaro nui ki te tangata whakaaro-kore, ahakoa rupahu, ahakoa kata, kahore he mutunga.

10 Te hunga whakaheke toto, e mauahara ana ratou ki te tangata i te ngakau tapatahi: te hunga tika ia ka whai ratou kia whakaorangia.

11 E whakaputaina mai ana e te wairangi tona ngakau katoa; ta te whakaaro nui ia he pehi mo a muri.

12 Te rangatira e whakaaro ana ki nga korero teka, he kino katoa ana tangata.

13 E tutakitaki ana te rawa-kore raua ko te tangata tinihanga ki a raua; ko Ihowa te kai whakamārama o nga kanohi o raua tokorua.

14 Te kingi, he pono nei tana whakarite whakawa mo nga rawa-kore, ka whakapumautia tona torona, a ake, ake, ake.

15 Te whiu, te riri i te he, he mea homai era i te whakaaro nui: tena ko te tamaiti i waiho noa iho, ka whakama i a ia tona whaea.

16 Ka tokomaha te hunga kino, ka nui te he: ka kite ia te hunga tika i to ratou takanga.

17 Riria te he o to tamaiti, a ka ai ia hei whakaokioki i a koe; he ahuareka

Digitized by Google

ano hoki nga mea e homai e ia ki tou wairua.

18 Ki te kahore he whakakitenga, ka he te iwi; te kai pupuri ia o te ture, ka hari ia.

19 E hara te kupu i te mea hei riri mo te he o te pononga; e matau ana hoki ia, a e kore e whakahokia mai te kupu.

20 Ka kite ranei koe i te tangata e porangi ana ki te korero? Ki ta te whakaaro ka rahi ake ta te wairangi mahi i tana.

21 Ki te mea he whakatarapi nga tikanga i whakatupuria ai te pononga i tona tamarikitanga, i tona mutunga iho ka waiho ia hei tamaiti tupu.

22 He whakaoho whawhai ta te tangata riri; he nui hoki te he o te tangata aritarita.

23 Ka whakaititia iho te tangata e te whakapehapeha; ka tautokona ake ia te wairua whakakake-kore e te honore.

24 Ki te uru te tangata ki ta te tahae, e kino ana ia ki tona wairua; e rongo ana ia i te kanga, heoi kahore e whakaaturia e ia.

25 Ka ai te wehi tangata hei rore: te tangata ia e whakawhirinaki ana ki a Ihowa ka whakanekehia ake.

26 He tokomaha e whai ana kia paingia mai e te rangatira; na Ihowa ia te whakarite whakawa mo te tangata.

27 He mea whakarihariha ki te hunga tika te tangata whakahaere he; he mea whakarihariha ano hoki ki te tangata kino te tangata e tika ana *tona* ara.

UPOKO 30.

KO nga kupu *enei* a Akuru tama a Iakehe, ko te poropititanga: i korero taua tangata ki a Itiere, ki a Itiere raua ko Ukara,

2 He pono ko ahau te mea poauau rawa o nga tangata, kahore hoki he matauranga tangata i roto i a au.

3 Kihai hoki ahau i whakaakona ki te whakaaro nui, kihai ano i mohio ki nga mea tapu.

4 Ko wai i piki atu ki te rangi, a heke mai ana ano? Na wai i kohi te hau ki roto ki ona ringa? Na wai i takai nga wai ki roto ki te kakahu? Na wai i whakapumau nga pito katoa o te whenua? Ko wai tona ingoa? Ko wai ano hoki te ingoa o tana tamaiti, ki te mea e mohiotia ana e koe?

5 Nga kupu katoa a te Atua kahore he para: he whakangungu rakau ia ki te hunga katoa e whakawhirinaki ana ki a ia.

6 Kaua e tapiritia atu e koe etahi kupu ki ana, kei riria e ia to he, a ka mau koe e korero teka ana.

7 E rua enei mea ka inoia nei e ahau i a koe; kaua enei e kaiponuhia ki a au i te mea kahore nei ahau kia mate noa:

8 Whakamataratia atu i a au te horihori me te korero teka; kaua e homai te rawa-kore ki a au, kaua te taonga; hei te mea e rite ana he kai maku:

9 Kei makona ahau, a ka whakakahore *ki a koe*, ka mea, Ko wai a Ihowa? kei rawa-kore, a ka tahae, ka whakahua noa hoki i te ingoa o toku Atua.

10 Kaua e korerotia e koe te pononga ki tona ariki, kei kanga ia i a koe, a ko koe e he.

11 Tetahi o nga whakatupuranga, he kanga ta ratou ki to ratou pāpā, kahore hoki e manaaki i to ratou whaea.

12 Tetahi whakatupuranga, e ma ana ki ta ratou whakaaro iho; heoi kahore to ratou paru kia horoia atu.

13 Tetahi whakatupuranga, ano te whakakake o o ratou kanohi! Kua ara o ratou kamo.

14 Tetahi whakatupuranga, ano he hoari o ratou niho, o ratou niho pūrakau, ano he maripi, hei kai i te hunga iti i runga i te whenua, i te hunga rawa-kore i roto i nga tangata.

15 E rua nga tamahine a te ngata, *ta raua karanga*, Homai, homai. E toru enei mea e kore e makona; e wha ano nga mea e kore e ki ake, Kati ano.

16 Ko te rua tupapaku, ko te kopu pakoko, ko te whenua kihai i pukuwaitia, ko te ahi e kore nei e ki ake, Kati ano.

17 Te kanohi e whakahi ana ki *tona* pāpā, a hei whakahaweatanga mana te rongo ki *tona* whaea, ka tikarohia e nga raweni o te awaawa, ka kainga e nga pi ekara.

18 E toru enei mea whakamiharo e ngaro ana i a au, e wha hoki kahore e mohiotia e ahau:

19 Ko te huarahi o te ekara i te rangi; ko te huarahi o te nakahi i runga i te kamaka; ko te huarahi o te kaipuke i waenga moana; ko te huarahi o te tangata ki te kotiro.

20 He pera ano te ara o te wahine puremu; kai ana ia, horoia ana e ia tona mangai, ki tonu ake ia, Kahore aku mahi he.

21 E toru enei mea e rarurarū nei te

Digitized by Google

whenua, e wha ano hoki, he mea e kore e manawanuitia.

22 Ko te pononga ina whakakingitia? ko te kuare ina makona i te taro;

23 Ko te wahine kino ina whai hoa; ko te pononga wahine ina ka whakarerea iho mana nga mea a tona rangatira wahine.

24 E wha enei mea iti o te whenua, he nui noa atu ia nga whakaaro.

25 Ko nga popokorua ehara nei i te iwi kaha, heoi e mea ana i te kai ma ratou i te raumati;

26 Ko nga hawhana, he iwi kaha-kore, heoi e hanga ana i o ratou whare ki te kamaka;

27 Kahore he kingi o nga mawhiti-whiti, heoi haere ropu ana ratou katoa;

28 Te pungawerewere, ko ona peke hei pupuri mana, kei roto ano ia i nga whare kingi.

29 E toru enei mea e pai ana te hikoi, e wha ano hoki e pai ana te haere:

30 Ko te raiona, ko te mea kaha rawa ia o nga kararehe, e kore ano hoki e tahuri mai i te aroaro o tetahi;

31 Ko te hoiho, ko te koati toa, ko te kingi e kore nei *tetahi* e whakatika mai ki a ia.

32 Ki te mea he mahi kuare tau i a koe i whakaneke ake i a koe, ki te mea ranei i whakaaro kino koe, *kopania* atu tou ringa ki tou mangai.

33 He pono ki te akina te waiu, ka puta mai he pata; ki te akina te ihu ka puta mai he toto; ki te akina ano te riri, ka puta mai he whawhai.

UPOKO 31.

KO nga kupu *enei* a Kingi Remuere, ko te poropititanga i whakaakona ai ia e tona whaea.

2 He aha, e taku tamaiti? He aha, e te tamaiti a taku kopu? He aha, e te tamaiti a aku kupu taurangi?

3 Kaua e hoatu tou kaha ki nga wahine, ou ara ki te mea whakangaro o nga kingi.

4 E kore nga kingi, e Remuere, e kore nga kingi e pai hei inu waina; ehara ano hoki te hiahia ki te wai kaha i te mahi rangatira.

5 Kei inu, kei wareware ki nga tikanga, a puta ke ana te whakarite i te whakawa o te tangata e tukinotia ana.

6 Hoatu te wai kaha ma te tangata e tata ana te marere, te waina ki nga wairua pouri.

7 Kia inu ai ia, kia wareware ki tona rawa-kore, a kore ake ona maharatanga ki ona mate.

8 Kia puaki to mangai mo te wahangu i te whakawakanga o te hunga katoa e kiia ana mo te mate.

9 Kia puaki to mangai, whakaritea te whakawa i runga i te tika, tohea te tohe a te ware, a te rawa-kore.

10 ¶ Ko wai e kite i te wahine e u ana tona pai? ona utu kei tawhiti atu i to nga rupi.

11 Ka whakawhirinaki atu te ngakau o tona tahu ki a ia, kahore hoki ana mea-tanga ake ki nga taonga pahua.

12 He pai tana e mea ai ki a ia, kahore hoki he kino, i nga ra katoa e ora ai ia.

13 Tana, he rapu huruhuru hipi, *he rapu* muka, a ko tona ngakau, ko ona ringa, kei te mahi.

14 Tona rite kei nga kaipuke o nga kai hokohoko; e kawea mai ana e ia tana kai i tawhiti.

15 I te mea e po ana ano ka maranga ia, a hoatu ana e ia he kai ma tona whare, he wahi e rite ana ma ana kotiro.

16 E whakaaroa ana e ia he mara, a hokona ana e ia, whakatokia ana e ia he mara waina, he mea mea ki nga hua a ona ringa.

17 Ko te kaha tana whitiki mo tona hope, ka puta te kaha o ona tākakau.

18 Ka kite ia he pai tana i hokohoko ai: e kore tona rama e mate i te po.

19 Ka totoro atu ona ringa ki te huri miro, ka puritia te pou muka e ona ringa.

20 Ka wherahia atu tona ringa ki te ware, ka totoro atu ona ringa ki te rawa-kore.

21 E kore ia e wehi kei *mate* tona whare i te hukarere; no te mea takirua tonu nga kakahu o nga tangata katoa o tona whare.

22 Oti ake i a ia he kaitaka mona; he rinena pai, he papura ona kakahu.

23 E mohiotia ana tona tahu i nga kuwaha, ina noho tahi ia ki nga kaumatua o te whenua.

24 E hanga ana e ia he rinena pai, a hokona atu ana; e hoatu ana e ia he whitiki ki nga kai hoko.

25 He kaha, he honore ona kakahu, ka koa ano ia i nga wa i muri.

26 He nui ana whakaaro ina puaki tona mangai; kei tona arero te ture o te atawhai.

27 Ka ata tirohia iho e ia nga ara o tona whare, e kore ano hoki ia e kai i te taro o te mangere.

Digitized by Google

28 Ka whakatika ana tamariki he kupu manaaki ano ta ratou mona, tona tahu, ka whakamoemiti ano ia ki a ia.
29 He tokomaha nga kotiro i u te pai o ta ratou mahi; hira ake ia tau i ā ratou katoa.
30 He mea teka noa te manako, he mea horihori te ataahua: tena ko te wahine e wehi ana i a Ihowa ko ia e whakamoemititia.
31 Hoatu ki a ia nga hua o ona ringa, ko ana mahi ano hei whakamoemiti ki a ia i nga kuwaha.

KO TE

KAI KAUWHAU.

UPOKO 1.

NGA kupu a te Kai Kauwhau, *ara* a te tama a Rawiri, i kingi nei ki Hiruharama.
2 He tino horihori rawa, e ai ta te Kai kauwhau, he tino horihori rawa; he horihori katoa.
3 He aha te pai ki te tangata o tona mauiui katoa e mauiui ai ia i raro i te ra?
4 Ko tenei whakatupuranga e haere atu ana, ko tera whakatupuranga e haere mai ana: te whenua ia, mau tonu.
5 E whiti ana te ra, e heke atu ana te ra, hohoro tonu atu ki tona wahi i whiti mai ai.
6 E anga ana te hau ki te tonga; na, kua taka, kei te nota, he hanga takataka tonu tana; kua hoki mai ano te hau, he takataka hoki nana.
7 E rere ana nga awa katoa ki te moana, heoi kahore e ki te moana: te wahi i rere mai ai nga awa, ka hoki ano ratou ki reira.
8 Mauiui rawa nga mea katoa, e kore e taea e te tangata te korero: e kore te kanohi e makona i te matakitakinga atu, e kore ano hoki te taringa e ki i te mea e whakarongo atu ana.
9 To mua mea hei mea ano aianei, te mea hoki i mahia i mua ka mahia ano aianei; kahore hoki he mea hou i raro i te ra.
10 He mea ranei tenei e ki ai tetahi, Titiro, he mea hou tenei? He mea ia no nga wa o mua, no era i mua atu i a tatou.
11 Kahore he maharatanga ki nga mea o mua; nga mea ano hoki o muri ake e kore era e maharatia e te hunga o muri iho.
12 ¶ He kingi ahau te Kai kauwhau no Iharaira i Hiruharama.
13 Na, ka anga toku ngakau ki te whakaaro nui hei rapu, hei kimi i nga mea katoa e mahia ana i raro i te rangi: na te Atua tenei whakararuraru kino i homai ki nga tamariki a te tangata hei whakararu i a ratou.
14 Kua kite ahau i nga mea katoa e mahia ana i raro i te ra. Nana, he horihori katoa, he pouritanga wairua.
15 Te mea piko e kore e taea te whakatika: nga mea i koha tetahi wahi e kore e taea te tatau.
16 I korerorero ano ahau ki toku ngakau, i mea, Nana, kua nui nei ahau, kua neke ake oku whakaaro ki runga ake i o te hunga katoa i mua i a au i Hiruharama: he maha ano nga mea kua kitea nei e toku ngakau, he whakaaro nui, he matauranga.
17 I tukua ano e ahau toku ngakau ki te mohio i nga whakaaro nui, ki te mohio ano i te haurangi, i te wairangi: kua kite ahau he pouritanga wairua ano hoki tenei.
18 Ma te nui hoki o te whakaaro ka nui ai te pouri: te tangata hoki e whakaneke ake ana i te matauranga e whakaneke ake ana i te mamae.

UPOKO 2.

I MEA ahau i roto i toku ngakau, Tena ra, ka whakamatauria koe e ahau ki te koa; na, te pai ra mau. Nana, he horihori ano hoki tenei.

Digitized by Google

2 Te kata, kiia iho e ahau he haurangi; te koa, he mahi aha tana?

3 I whai ahau i roto i toku ngakau kia tukua putia toku tinana ki te waina, hei runga ano ia i te whakaaro nui te whakahaere a toku ngakau; kia mau pu ano hoki i a au te wairangi, kia kitea ra ano e ahau he aha ra tena mea pai a nga tamariki a te tangata e mahia nei e ratou i raro i te rangi i nga ra katoa e ora nei ratou.

4 I whakanuia e ahau aku mahi, i hangā e ahau etahi whare moku, i whakatokia e ahau etahi mara waina maku.

5 I hangū e ahau etahi kāri maku, me etahi mara rakau, whakatokia iho e ahau ki reira nga tu rakau katoa e whai hua ano.

6 I hangā e ahau nga poka wai maku hei whakamakuku i te ngahere i tupu ai nga rakau.

7 He pononga tane aku, he pononga wahine, me nga pononga ano i whanau ki te whare, he tini ano hoki aku kau, aku hipi, maha atu i ā te hunga katoa i mua i a au i Hiruharama.

8 I amenea mai ano hoki e ahau he hiriwa, he koura maku, me to nga kingi taonga ake ano, me to nga kawanatanga; i meatia mai ano e ahau nga kai waiata tane, me nga kai waiata wahine, me nga ahuareka ano a nga tamariki a te tangata, nga tini tu mea whakatangi.

9 Heoi kua nui noa atu ahau, neke ake ana aku i ā te hunga katoa i mua ake i a au i Hiruharama, me te mau ano hoki aku whakaaro nui.

10 Nga mea katoa ano hoki i hiahiatia e oku kanohi, kihai i kaiponuhia e ahau ki a raua, kihai ano i pehia e ahau toku ngakau i te meatanga atu ki tetahi whakahari; i hari hoki toku ngakau i oku ruhatanga katoa, ko te wahi hoki tenei ki a au o oku ruhatanga katoa.

11 A i whakaaroa ano e ahau aku mahi katoa i mahia e oku ringa, me te ruhatanga i ruha ai ahau i te mahinga; nana, he horihori katoa, he pouritanga wairua, kahore hoki he hua pai i raro i te ra.

12 ¶ I anga ano ahau ki te matakitaki atu ki te whakaaro nui, ki te haurangi, ki te wairangi: he aha hoki ta te tangata e mea ai ina haere mai i muri i te kingi? ko te mea hoki kua oti noa ake.

13 Katahi ahau ka kite, hira ake te whakaaro nui i te wairangi; he pera hoki me te māramatanga e hira ake ana i te pouritanga.

14 Te tangata whakaaro nui, kei tona mahunga ona kanohi, kei te pouri ia te wairangi e haere ana: heoi i kite ano hoki ahau kotahi tonu te mea e pa ana ki a ratou katoa.

15 Katahi ahau ka ki ake i roto i toku ngakau: Te mea i pa atu ki te wairangi e pa ana ano ki a au; he aha hoki aku whakaaro i nui ake ai? Na ko taku kianga ake i roto i toku ngakau, He mea horihori ano hoki tenei.

16 No te mea kahore he maharatanga ki te tangata whakaaro nui raua ko te wairangi, a, ake, ake, ake; nga mea katoa hoki onaianei ka wareware i nga ra e haere ake nei. He pehea ra te matenga o te tangata whakaaro nui?—raua tahi ano ko te wairangi.

17 Na kua kino ahau ki te ora; no te mea he hē ki a au te mahi e mahia ana i raro i te ra: he horihori katoa hoki, he pouritanga wairua.

18 ¶ I kino ano hoki ahau ki toku mauiui i mauiui ai ahau i raro i te ra: no te mea ka mahue iho i a au ma te tangata i muri i a au.

19 Ko wai hoki e mohio ana he tangata whakaaro nui ia, he wairangi ranei? Heoi kei a ia te tikanga mo oku mauiui katoa i mauiui ai ahau, i nui ai ano hoki oku whakaaro i raro i te ra. He mea horihori ano hoki tenei.

20 Na ka anga au ka mea kia whakaparahako toku ngakau ki te mauiui katoa i mauiui ai ahau i raro i te ra.

21 He tangata hoki tenei kei runga nei i te whakaaro nui tana mahi, kei runga i te matauranga, kei runga i te tika; heoi ka tukua atu e ia hei wahi ma te tangata kihai nei i mahi. He mea horihori ano hoki tenei, he hē nui.

22 He aha hoki te tukunga iho ki te tangata o tona mauiui katoa, o te pouritanga o tona ngakau i mauiui ai ia i raro i te ra?

23 He pouri hoki ona ra katoa, he ngakau mamae tona rarureru, e kore ano hoki tona ngakau e okioki i te po. He mea horihori ano hoki tenei.

24 ¶ Kahore he pai ma te tangata hei rite mo te kai, mo te inu, mo te whakakite mai ano hoki i te pai ki tona wairua i roto i tona mauiui katoa. I kite ano hoki ahau i tenei, no te ringaringa o te Atua tenei.

25 Kowai hoki hei rite moku ina kai, ko wai hoki e nui atu ana tona hohoro *ki te kai?*

26 Ki te tangata hoki e pai ana ki to *te Atua* aroaro e homai ana e ia nga whakaaro nui, te matauranga me te koa; ki te tangata hara ia e homai ana e ia he rarureru, ara, he kohikohi, he amene

Digitized by Google

mea mai hei hoatutanga mana ki te tangata e pai ana ki to te Atua aroaro. He mea horihori ano hoki tenei, he pouritanga wairua.

UPOKO 3.

KUA takoto te taima mo nga mea katoa, me te wa ano mo nga meatanga katoa i raro i te rangi.

2 He wa e whanau ai, he wa e mate ai; he wa e whakato ai, he wa e hutia atu ai te mea i whakatokia;

3 He wa e patu ai, he wa e rongoa ai; he wa e wawahi iho ai, he wa e hanga ai;

4 He wa e tangi ai, he wa e kata ai, he wa e aue ai, he wa e kanikani ai;

5 He wa e akiritia atu ai nga kohatu, he wa he kohikohia ai nga kohatu; he wa e awhi ai, he wa e kore ai e awhi;

6 He wa e rapu ai, he wa e ngaro ai; he wa e tiaki ai, he wa e akiri atu ai;

7 He wa e haehae ai, he wa e tuitui ai; he wa e whakarongo puku ai, he wa e korero ai;

8 He wa e aroha ai, he wa e mauahara ai; he wa e whawhai ai, he wa e mau ai te rongo.

9 He aha te painga ki te kai mahi i tana mea i mauiui ai ia?

10 Kua kite ahau i te rarureru e homai ana e te Atua ki nga tamariki a te tangata hei whakararu i a ratou.

11 Ana katoa i hanga ai, ataahua tonu i tona wa ano: i tukua mai ano hoki e ia te ao ki o ratou ngakau, tē kitea e tetahi tangata te mahi e mahia nei e te Atua i te timatanga, a taea noatia te mutunga.

12 E mohio ana tenei ahau kahore o aua mea pai, ko te ngakau anake kia koa, kia mahia ano hoki he pai e ia i a ia i te ora.

13 Na, ko nga tangata katoa kia kai, kia inu, kia kite ano hoki i te pai o to ratou mauiui katoa, he mea homai tenei na te Atua.

14 E mohio ana ahau ko nga mea katoa e hangā ana e te Atua, ka mau tonu a ake ake: e kore tetahi mea e honoa mai, e kore ano hoki tetahi wahi e riro: e meatia ana hoki tenei e te Atua kia wehi ai *nga tangata* i a ia.

15 To mua mea koia ano tenei inaianei; na, nga mea e puta mai amua kua puta noa ake, a e rapua ana e te Atua te mea onamata.

16 ¶ I kitea ano e ahau i raro i te ra te wahi whakarite whakawa, kei reira ano te kino; te wahi hoki o te tika, kei reira ano te kino.

17 I ki ake ahau i roto i toku ngakau, Tera e whakawakia e te Atua te tangata tika raua ko te tangata kino: no te mea kua takoto te wa i reira mo nga meatanga katoa, mo nga mahi katoa.

18 I mea ahau i roto i toku ngakau ki nga mea a nga tamariki a te tangata, he mea na te Atua hei whakaatu i a ratou, kia kite ai ratou he kararehe ano hoki ratou.

19 Te mea hoki e pa ana ki nga tamariki a te tangata e pa ana ano ki nga kararehe; kotahi tonu te mea e pa ana ki a ratou; te matenga o tetahi rite tonu ki te matenga o tetahi; kotahi tonu ano manawa o ratou katoa; kihai ano te tangata i hipa ake i te kararehe; he mea horihori hoki te katoa.

20 E haere ana te katoa ki te wahi kotahi; no te puehu nei te katoa; ka hoki ano te katoa ki te puehu.

21 Ko wai e matau ana ki te wairua o nga tamariki a te tangata e haere nei ki runga, ki te wairua ano hoki o te kararehe e heke iho nei ki raro ki te whenua?

22 Na ka kite ahau kahore he pai e nui atu ana i tenei, ara, kia koa te tangata ki ana mahi; ko te wahi hoki ia mana: ma wai hoki ia e mea kia kite i nga mea e puta mai i muri i a ia?

UPOKO 4.

NA ka tahuri ahau, a ka titiro atu ki nga tukinotanga katoa e mahia nei i raro i te ra: na ko nga roimata o te hunga i tukinotia, kahore hoki o ratou kai whakamarie; he kaha ano hoki kei te ringaringa o o ratou kai tukino; heoi kahore o ratou kai whakamarie.

2 Na, taku whakamoemiti ki te hunga mate, kua mate noa ake, nui atu i taku ki te hunga ora e ora tonu nei.

3 Pai atu ia i a raua te tangata kahore ano i whanau noa, kahore ano i kite noa i te mahi hē e mahia nei i raro i te ra.

4 ¶ I kite ano ahau i te mauiui katoa, i nga mahi tika katoa, he mea hoki tenei e hae mai ai te tangata ki tona hoa. He mea horihori ano hoki tenei, he pouritanga wairua.

5 Te wairangi, kei te awhi ona ringaringa *i a ia*, a kainga ana e ia ona kikokiko ake.

6 I ki te ringa *i runga* i te ata noho, pai atu i nga ringa e rua e ki ana, *ki te mea* he ruha, he pouritanga wairua.

Digitized by Google

7 ¶ Katahi ahau ka tahuri, a ka titiro ki te horihori i raro i te ra.

8 He tangata kotahi tera, kahore hoki he tokorua, kahore ano hoki ana tama, ona tuakana, teina ranei, heoi hahore he mutunga o tana mahi katoa; e kore ano tona kanohi e makona i nga taonga, kahore hoki *ana ki ake*, Ki a wai taku whakaaro i a au ka mahi nei, ka whakatiki nei i toku wairua ki te pai? He mea horihori ano tenei, he rarurarū kino.

9 ¶ Erangi te tokorua i te kotahi; no te mea ka whiwhi raua ki te utu pai i ta raua mahi.

10 Ki te mea hoki ka hinga tetahi, ma tona hoa ia e whakaara ake: aue te mate mo te kotahi, ina hinga, ki te kahore te whakatokorua hei whakaara ake i a ia!

11 Ki te takoto tahi ano nga tokorua, ka mahana raua; he tangata kotahi ia, ma te aha ka mahana ai?

12 Ki te kaha rawa tetahi i a ia, ka maia te tokorua ki a ia, e kore ano hoki te aho tuatoru e motu wawe.

13 ¶ Te tamaiti rawa-kore, he nui nei ana whakaaro, pai atu ia i te kingi kua koroheketia, a e wairangi ana ano, kua kore nei tona mohiotanga ina whakatupatoria.

14 I puta mai hoki *tera* i roto i te whare herehere, a whakakingitia ake; *tenei* ia i whanau i tona kingitanga ka rawakoretia.

15 I kite ahau i te hunga ora e haere nei i raro i te ra, hei hoa mo taua tamaiti mo te tuarua ka whakatika nei i muri i tera.

16 Kahore he mutunga o te hunga katoa, *ae ra*, o te hunga i mua i a ratou; e kore ano hoki o muri iho e koa ki a ia. He mea horihori ano hoki tenei, he pouritanga wairua.

UPOKO 5.

TIAKINA tou waewae, ina haere koe ki te whare o te Atua, kia kakama ano ki te whakarongo, engari tera i te hoatu i te patunga tapu a nga wairangi: kahore hoki ratou e mohio he mahi kino ta ratou.

2 Kei porahurahu tou mangai, kei hohoro hoki te puaki o tetahi kupu a tou ngakau i te aroaro o te Atua; no te mea kei te rangi te Atua, a ko koe kei runga i te whenua: mo reira kia torutoru o kupu.

3 Ka puta mai hoki te rekanga kanohi ina nui te rarurarū; a e mohiotia ana te reo o te wairangi ki te maha o nga kupu.

4 Ki te kiia taurangitia e koe tetahi mea ma te Atua, kei whakaroa koe ki te whakamana; e kore hoki ia e pai ki nga wairangi: whakamanā e koe tau i ki taurangi ai.

5 Ki te mea kahore o ki taurangi, pai atu tera i to kupu taurangi kihai nei i whakamanā e koe.

6 Kei tukua e koe to mangai kia mea hara mo ou kikokiko; kaua hoki e ki ki te aroaro o te anahera, He pohehetanga; kia riri te Atua ki tou reo hei aha, a he iho i a ia te mahi a ou ringaringa?

7 He *maha* hoki nga horihori i roto i nga rekanga kanohi maha, i roto ano i nga korero maha; na, tau ra, ko te wehi i te Atua.

8 ¶ Ki te kite koe i te rawa-kore e tukinotia ana, a e kahakina ketia ana te whakarite whakawa raua ko te tika i te kawanatanga, kaua e miharo ki taua mea: no te mea e maharatia atu ana e tetahi e tiketike ake ana i nga mea tiketike; tenei ano hoki tetahi e tiketike ake ana i a ratou.

9 ¶ Ma te katoa ano hoki nga hua o te whenua; e mahia ana ano e te mara he mea ma te kingi.

10 Te tangata e aroha ana ki te hiriwa e kore e makona i te hiriwa, me te tangata ano hoki e whai ana ki nga mea maha, ki nga hua. He mea horihori ano tenei.

11 Ki te maha nga mea pai, ka tokomaha ano nga tangata hei kai: he aha hoki te pai ki nga tangata nana aua mea? Ko te matakitaki kau atu a ona kanohi.

12 Ahakoa iti, ahakoa nui te kai a te kai mahi, ka reka ano tana moe; te tangata taonga ia, e kore ia e tukua e ana mea maha kia moe.

13 He hē ngau kino tenei i kitea nei e ahau i raro i te ra, he taonga e puritia ana e nga tangata nana, hei he ano mo ratou.

14 Ka pau hoki aua taonga i te rarurarū kino: ka whanau ano tana tamaiti, a kahore he mea i tona ringaringa.

15 Ka rite ki tona haerenga mai i te kopu o tona whaea, ka hoki tahanga ano ia; tona haerenga atu ka rite ki tona haerenga mai, e kore ano e riro i a ia tetahi wahi o tana mahi hei maunga atu ma tona ringaringa.

16 He hē ngau kino ano hoki tenei, ara, ko tona haerenga atu ka rite i nga mea katoa ki tona haerenga mai: he

Digitized by Google

aha hoki te pai ki a ia? tana hoki i mahi ai hei hau.

17 I ona ra katoa ano hoki e kai pouri ana ia, he nui hoki te mamae ngakau, me te riri, ina mate ia.

18 Nana, taku i kite ai, He mea pai, he mea ataahua te kai, te inu, kia kite ano i te pai o tona mauiui katoa i mauiui ai ia i raro i te ra i nga ra katoa e ora ai ia, e homai nei e te Atua ki a ia; nana hoki tena wahi.

19 Nga tangata katoa ano hoki kua homai nei e te Atua ki a ratou nga taonga, nga rawa, kua tukua mai ano hoki ki a ratou te tikanga mo te kai i tetahi wahi o aua mea, mo te tango i te wahi ma ratou, kia koa ano hoki ki to ratou maniui; he mea homai tenei na te Atua.

20 E kore hoki e nui tana maharatanga ki nga ra i ora ai ia; no te mea he koa mo tona ngakau ta te Atua i whakahoki mai ai ki tana.

UPOKO 6.

TETAHI he i kitea e ahau i raro i te ra, he mea nui ano i roto i nga tangata:

2 He tangata i homai nei e te Atua ki a ia nga taonga, nga rawa, he kororia, kihai ano hoki tona wairua i hapa ki tetahi mea i hiahia ai ia, heoi kihai i tukua mai e te Atua ki a ia te tikanga mo te kai i tetahi wahi o aua mea, no te mea hoki e kainga ana e te tangata ke. He mea horihori tenei, he mate kino.

3 ¶ Ki te mea ka kotahi rau nga tamariki a tetahi tangata, a he maha nga tau e ora ai ia, maha atu nga ra o ona tau, a kahore tona wairua i makona i te pai, kahore ano hoki ia e whai tanumanga, e mea ana ahau tera noa atu te pai o te mate-roto i tona.

4 I haere mai hoki ia i runga i te horihori, a haere atu ana i runga i te pouri, ka taupokina ano hoki tona ingoa e te pouri.

5 Kihai ano hoki ia i kite i te ra, kihai ano i mohio ki *tetahi mea;* nui atu to tenei okiokinga i to tera.

6 ¶ Ahakoa kotahi mano topu nga tau i ora ai ia, heoi kahore he pai i kitea e ia. He teka ianei e haere ana te katoa ki te wahi kotahi?

7 Nga mea katoa i mauiui ai te tangata, hei mea ano mo tona mangai; e kore ano hoki tona wairua e makona.

8 He aha hoki ta te tangata whakaaro nui e hira ake ana i ta te wairangi? He aha hoki ta te ware, e mohio nei ki te haere i te aroaro o te hunga ora?

9 ¶ Te tirohanga atu a te kanohi, pai atu i te hiahia haereere: he mea horihori ano hoki tenei, he pouritanga wairua.

10 To enei wa kua oti noa ake te hua ki te ingoa, e mohiotia ana ano hoki he tangata: e kore ano ia e tau hei totohe ki te mea e kaha atu ana i a ia.

11 ¶ Ka maha nei nga mea hei whakanui i te horihori, he aha te painga ki te tangata?

12 Ko wai hoki e mohio ana he aha te pai ki te tangata *i a ia* nei i te ora, i nga ra katoa o tona oranga horihori, e rite nei ki te atarangi i a ia e mahi nei? Ko wai hoki hei whakaatu ki te tangata ko te aha e puta mai i muri i a ia i raro i te ra?

UPOKO 7.

TE ingoa pai, pai atu i te hinu pai; te ra o te matenga pai atu i te ra o tona whanautanga.

2 ¶ Te haere ki te whare tangihanga, pai atu i te haere ki te whare hakari; ko te mutunga hoki ia o nga tangata katoa; a ka rongoatia ano e te tangata ora ki roto ki tona ngakau.

3 Te ngakau mamae pai atu i te kata; ma te pouri hoki o te mata ka pai ai te ngakau.

4 Kei te whare tangihanga te ngakau o te hunga whakaaro nui; kei te whare ia o te kata te ngakau o nga wairangi.

5 Te whakarongo ina riria te he e te tangata whakaaro nui, pai atu tera i ta te tangata e whakarongo ana ki te waiata a nga wairangi.

6 Rite tonu hoki ki te papātanga o nga tataramoa i raro i te kohua te kata o te wairangi. He mea horihori ano hoki tenei.

7 ¶ He pono ma te tukino ka haurangi ai te tangata, ma te mea homai noa ano hoki ka kore ai te ngakau.

8 Te mutunga o te mea, pai atu i tona timatanga: pai atu te wairua manawanui i te wairua whakakake.

9 Kei oho tou wairua, kei riri, kei roto hoki i te uma o nga wairangi te riri e noho ana.

10 Kaua e mea, He aha nga rangi o mua i pai ai i enei? Kahore hoki he whakaaro nui ou i ui ai koe ki tena.

11 ¶ Pai tonu te whakaaro nui, ano he kainga tupu, he taonga ano ia ki te hunga e kite ana i te ra.

12 Hei whakamarumaru iho te whakaaro nui, hei whakamarumaru te moni: te pai ia o te matauranga *koia tenei*, ka ora i te whakaaro nui nga tangata nana.

13 Whakaaroa ta te Atua mahi: ko

Digitized by Google

hoki hei mea kia tika, tana i mea ai kia hapa?

14 I te ra pai kia koa, a, i te ra kino, whakaaro: kua meinga ano hoki e te Atua tetahi kia rite ki tetahi, he mea kei kitea e te tangata tetahi mea i muri i a ia.

15 I kitea e ahau nga mea katoa i nga ra oku i te horihori; he tangata tika tetahi, ngaro iho ia i tona tika; he tangata kino tetahi, roa noa iho ia *i te ao* i runga i tona kino.

16 Kaua e whakanuia rawatia tou tika; kaua ano hoki e whakanuia rawatia ou whakaaro: he aha koe e whakangaro ai i a koe?

17 Kaua e whakanuia rawatia tou kino, kaua ano hoki e wairangi: kia mate koe hei aha, i te mea kahore ano tou wa kia rite noa?

18 He pai ki te puritia tenei *kupu* e koe; kaua hoki tou ringa e puhoi ki tera; te tangata hoki e wehi ana i te Atua ka puta mai i roto i era katoa.

19 Te whakaaro nui, rahi atu tona kaha mo te tangata whakaaro i to nga rangatira kotahi tekau i roto i te pa.

20 Kahore hoki he tangata tika i te whenua e mahi ana i te pai, a kahore ona hara.

21 Kaua ano hoki e whakarongo atu ki nga mea katoa e korerotia ana; kei rongo koe ki to pononga e kanga ana i a koe.

22 He maha hoki nga wa i mohio ai tou ngakau i kanga ano koe i etahi atu.

23 ¶ I whakamatauria e ahau tenei katoa, he mea whakaaro marie; i mea ahau ka whakanuia e ahau aku whakaaro; heoi matara noa atu tenei i a au.

24 Te mea i tawhiti, a e hohonu rawa ana, ko wai e kite?

25 I anga toku ngakau, i mea kia mohio, kia kimihia, kia rapua nga whakaaro nui me nga tikanga, kia mohio ano hoki ki te kino o te wairangi, o te poauau, o te haurangi:

26 A ka kite ahau kawa atu i te mate te wahine, he rore nei he kupenga tona ngakau, *a* he rahiri ona ringaringa; te tangata e paingia ana e te Atua ka mawhiti mai i a ia; te tangata hara ia ka mau i a ia.

27 Nana, kua kitea tenei e ahau, e ai ta te kai-kauwhau, he mea *whakarite* tetahi ki tetahi, kia kitea ai te tikanga:

28 He mea e rapua nei ano e toku wairua, a kahore ano i kitea e ahau: kotahi te tangata i kitea e ahau i roto i te mano; na, i roto i enei katoa kahore ahau i kite i tetahi wahine.

29 Nana, ko tenei anake i kitea e ahau, ara, i tika te tangata i ta te Atua hanganga ai, heoi he maha nga tikanga i rapua e ratou.

UPOKO 8.

KO wai hei rite mo te tangata whakaaro nui? Ko wai hoki e mohio ana ki te tikanga o tetahi mea? Ka ai te whakaaro nui o te tangata hei whakamārama mo tona mata, ka puta ke ano hoki te taikaha o tona mata.

2 Ko taku *tenei*, Puritia te kupu a te kingi, me whakaaro ano hoki ki ta te Atua oati.

3 Kei mea wawe ake koe ki te haere atu i tona aroaro; kaua ano hoki e tu ki te mea kino; ka oti hoki i a ia nga mea katoa e pai ai ia.

4 Te wahi i te kupu a te kingi, kei reira te kaha. Ko wai hoki hei mea ki a ia, E aha ana koe?

5 Te kai pupuri o te whakahau, e kore ia e mohio ki te mea he. E mohio ana te ngakau o te whakaaro nui ki te wa, ki te tikanga.

6 No te mea he wa to nga meatanga katoa, he tikanga ano; koia te he o te tangata i nui ai ki runga ki a ia.

7 E kore hoki ia e mohio, ko te aha e puta mai amua: ma wai hoki e whakaatu ki a ia te peheatanga o te putanga mai?

8 Kahore he tangata e whai mana ana ki te wairua ki te pupuri i te wairua; kahore hoki he mana i te ra o te mate: i *taua* pakanga ano hoki e kore tetahi e tukua atu; e kore ano te kino e whakaora i ona ariki.

9 I kite ahau i tenei katoa, i anga ano toku ngakau ki nga meatanga katoa e meatia ana i raro i te ra; he wa ano ka kingi tetahi tangata ki tetahi tangata hei he ano mona.

10 I kite ano ahau i reira i te hunga kino e tanumia ana, he hunga i haere mai i haere atu i te wahi o te tapu; heoi kua warewaretia ratou e te pa i pera ai ratou. He mea horihori ano hoki tenei:

11 He kore no te hohoro o te whakaoti o te kupu whiu mo te mahi he, koia i ki tonu ai te ngakau o nga tamariki a te tangata i te mahi he.

12 ¶ Ahakoa he rau nga mahi he a te tangata hara, a ka roa ona *ra;* heoi e mohio ana ano ahau, ka pai te tukunga iho ki te hunga e wehi ana i te Atua, e wehi nei i tona aroaro.

Digitized by Google

13 E kore ano e pai te tukunga iho ki te tangata kino, e kore ano e roa ona ra, he atarangi nei te rite; mona kihai i wehi i te aroaro o te Atua.

14 He mea horihori tenei e mahia nei i runga i te whenua, ara, he hunga tika enei, a, te mea e pa ana ki a ratou, rite tonu ki *to* te mahi a te hunga kino: he hunga kino ano enei, a, te mea e pa ana ki a ratou, rite tonu ki *to* te mahi a te hunga tika. I ki ahau he mea horihori ano hoki tenei.

15 Katahi ahau ka whakamoemiti atu ki te koa; no te mea kahore he mea pai ake ma te tangata i raro i te ra ko te kai anake, ko te inu, ko te koa: ko tera hoki e mau ki a ia i roto i tona mauiui i nga ra e ora ai ia, i homai nei e te Atua ki a ia i raro i te ra.

16 ¶ I taku tukunga atu i toku ngakau kia mohio i te whakaaro nui, kia kite i te rarureru e mahia nei i runga i te whenua: (i te ao nei hoki, i te po kahore ona kanohi e kite i te moe,)

17 I kite ano ahau i te mahi katoa a te Atua, ara, e kore e ahei i te tangata te rapu te mahi e mahia ana i raro i te ra: ahakoa mauiui noa te tangata i te rapunga, e kore e kitea e ia: ae ra ahakoa mea noa te tangata whakaaro nui kia mohiotia e ia, e kore e taea e ia te rapu.

UPOKO 9.

NA, tenei katoa he mea whakaaro na toku ngakau; me whakaatu tenei katoa, ara, ko te hunga tika, ko te hunga whakaaro nui, me a ratou mahi, kei roto i te ringa o te Atua: e kore tetahi tangata e mohio he aroha ranei, he kino ranei kei roto i nga mea katoa i to ratou aroaro.

2 Nga mea katoa ki nga tangata katoa rite tonu; kotahi tonu te mea e pa ana ki te tangata tika, ki te tangata kino; ki te pai, ki te ma, ki te poke; ki te tangata i te patunga tapu, ki te tangata kahore nei ana patunga tapu: te tangata pai rite tonu ki te tangata hara, te tangata e oati ana, ki te tangata e wehi ana i te oati.

3 He hē tenei i roto i nga mea katoa e meatia ana i raro i te ra, kotahi tonu te mea e pa ana ki te katoa; te ngakau ano hoki o nga tamariki a te tangata ki tonu i te kino; kei roto hoki te hauranga i o ratou ngakau i a ratou nei i te ora; a, muri iho *ka riro ratou* ki nga tupapaku.

4 ¶ Te tangata hoki kei roto nei ia i te hunga ora katoa, ka ai he tumanakohanga mana: pai atu hoki te kuri ora i te raiona mate.

5 E mohio ana hoki te hunga ora tera ratou e mate: nga tupapaku ia, kahore o ratou mohiotanga ki tetahi mea, kahore ake hoki he utu i a ratou; ka warewaretia hoki te maharatanga ki a ratou.

6 To ratou aroha ano hoki, ta ratou riri, ta ratou hae, kua kore noa ake; kahore hoki he wahi i a ratou, a ake, ake, ake, o nga mea katoa e meatia ana i raro i te ra.

7 ¶ Haere, kainga to kai i runga i te hari, inumia hoki to waina, kia koa te ngakau; no te mea kua manako te Atua inaianei ki to mahi.

8 I nga wa katoa kia ma ou kakahu: kaua hoki e whakakahoretia te hinu mo tou mahunga.

9 Kia ora tou ngakau ki to hoa wahine e aroha na koe i nga ra katoa o tou oranga horihori, i homai nei ki a koe i raro i te ra, i nga ra katoa o tou horihori: ko te wahi hoki ia mau i *tenei* ao, i tou mauiui ano hoki e mauiui na koe i raro i te ra.

10 Nga mea katoa e kitea e tou ringaringa kia mahia, kia puta tou uaua ki te mahi, kahore hoki he mahi, kahore he tikanga, kahore he matauranga, kahore he whakaaro nui i te rua tupapaku, i te wahi ka haere atu na koe ki reira.

11 ¶ I tahuri ano ahau, a i kite i raro i te ra, te hunga tere, kahore ratou e tae ki te oma; te hunga marohirohi, kahore e riro i a ratou te tahuna; e kore ano e riro te taro i te hunga whakaaro nui, te taonga i te hunga mohio, te manako i te hunga matau; engari no te katoa nga wa tika me nga mea tupono noa mai.

12 E kore ano hoki te tangata e mohio ki te wa mona: ko nga ika e haoa ana ki te kupenga nanakia, ko nga manu ka mau i te mahanga; rite tonu ki a ratou nga tamariki a te tangata e mahangatia nei i te wa o te he e puta whakarere mai ana ki a ratou.

13 ¶ I kitea ano e ahau tenei whakaaro nui i raro i te ra, a he mea nui ano ia ki a au:

14 He pa iti, he torutoru ano nga tangata i roto; heoi, te haerenga mai o tetahi kingi nui ki reira whakapaea ana e ia, hangā ana e ia tetahi pourewa nui hei tatau atu ki reira.

15 Na, kua kitea tetahi tangata rawakore i roto, he nui nei ana whakaaro, a nana, na ana whakaaro nui i ora ai te pa; heoi kihai tetahi tangata i mahara ki taua tangata rawa-kore.

Digitized by Google

16 Na, ko taku kianga ake, Engari ra wa te whakaaro nui i te kaha: heoi whakahaweatia iho nga whakaaro nui o te rawa-kore, kihai hoki ana kupu i whakarangona.

17 Nga kupu a te hunga whakaaro nui, engari *era* i te hamamatanga a te rangatira o nga wairangi, ka ata whakarangona *hoki*.

18 Pai atu te whakaaro nui i nga mea mo te whawhai: a kotahi te tangata hara, he nui te pai e he ana i a ia.

UPOKO 10.

MA nga ngaro mate ka piro whakahouhou ai te hinu a te kai whakananu, *ka pera* ano te tangata kua ingoa-nuitia ona whakaaro me tona honore, ki te mea he wairangi tona, ahakoa iti.

2 Kei tona ringa matau te ngakau o te tangata whakaaro nui; kei tona maui ia te ngakau o te wairangi.

3 Ka haere ano hoki te wairangi i te ara, kahore ona mahara; e ki ake ana hoki ia ki te katoa he wairangi ia.

4 Ki te ara ake te wairua o te rangatira, he riri ki a koe, kaua tou wahi e whakarerea; ka ai hoki te whakangawari hei whakamarie mo nga hara nui.

5 Tenei tetahi kino i kitea e ahau i raro i te ra, e rite tonu ana ki te he i puta mai i te rangatira;

6 Te wairangi e whakanohoia ana ki runga ki nga wahi tiketike rawa, a ko nga tangata taonga e noho ana i te wahi i raro.

7 I kite ahau i nga kai mahi i runga i nga hoiho, a ko nga rangatira e haere ana, ano he kai mahi, i runga i te whenua.

8 Te tangata e keri ana i te rua, ka taka ano ki roto; te tangata e wahi ana i te taiepa, ka ngaua ano ia e te nakahi.

9 Te tangata e hapai atu ana i nga kohatu, ka mamae ano i reira; te tangata e tātā ana i te rakau, ka ora noa ano i reira.

10 Ki te mea he puhuki te rino, a kahore e whakakoia e ia te mata, kia nui ake ano tona kaha; he pai ia nga whakaaro nui hei whakatikatika.

11 He pono ka ngau te nakahi, ki te kahore e whakawaia, e kore ano hoki e hipa ake te arero kapetau.

12 Ataahua tonu nga kupu a te mangai o te tangata whakaaro nui; te wairangi ia ka horomia ia e ona ngutu.

13 Te timatanga o nga kupu a tona mangai he wairangi; te mutunga ano o tana korero, he haurangi, he hē.

14 He maha ano hoki nga kupu a te wairangi: e kore te tangata e mohio ko te aha e puta mai a mua. Na, nga mea e puta mai i muri i a ia, ma wai ra e whakaatu ki a ia?

15 Hoha iho nga wairangi i tana mahi i tana mahi: e kore nei hoki ia e mataa ki te haere ki te pa.

16 ¶ Aue te mate mou, e te whenua he tamaiti nei tou kingi, a e kai ana o rangatira i te ata!

17 Ka hari koe, e te whenua, he tamaiti nei no nga rangatira tou kingi, a e kai ana o rangatira i te wa e tika ai, hei mea whakakaha, ehara i te mea hei whakahaurangi.

18 ¶ Ma te mangere ka pirau ai te whare; ma te ngoi-kore ano o nga ringa ka tuturu ai te whare.

19 ¶ Hei mea mo te kata te hakari i tukua ai, he mea whakahari ano te waina; otiia, ka rite nga mea katoa i te hiriwa.

20 ¶ I o whakaaro nei ano kaua e kangā te kingi; kaua hoki e kangā te tangata taonga i roto i tou whare moenga: no te mea ka kawea te reo e tetahi manu o te rangi, ka korerotia hoki *taua* mea e tetahi mea whai parirau.

UPOKO 11.

MAKĀ to taro ki te mata o nga wai; kia maha hoki nga ra ka kitea ano e koe.

2 Hoatu tetahi wahi ma te tokowhitu, ma te tokowaru ano hoki; e kore hoki koe e mohio ko tehea kino e puta mai ki runga ki te whenua.

3 Ki te ki nga kapua i te ua, ka ringitia ki runga ki te whenua: ki te hinga ano te rakau ki te tonga, ki te nota ranei, te wahi e hinga ai te rakau, ko reira ano ia takoto ai.

4 Te tangata e whai mahara ana ki te hau, e kore ia e rui; te tangata titiro kapua e kore ia e kokoti.

5 Na, kahore koe e mohio ki te huarahi o te wairua ki te *tupu* ranei o nga wheua i roto i te kopu o te wahine hapu; e kore ano e mohiotia e koe te mahi a te Atua, a te kai mahi o nga mea katoa.

6 I te ata ruia to purapura, i te ahiahi ano hoki kaua e kaiponuhia to ringaringa; e kore hoki koe e mohio ko tenei

Digitized by Google

ranei e tika, ko tera ranei, ko raua ranei e rua ka pai ngatahi.

7 ¶ Ahuareka tonu te māramatanga, pai tonu hoki ki nga kanohi te titiro atu ki te ra.

8 Ki te mea he maha nga tau e ora ai te tangata, a ka koa i aua *tau* katoa, kia mahara ano ia ki nga ra o te pouritanga; he maha hoki. Nga mea e haere ake ana he horihori katoa.

9 ¶ Kia koa, e te taitamariki, ki to taitamarikitanga, kia whakahari ano hoki to ngakau i a koe i nga ra o to taitamarikitanga, haere ano i nga ara o tou ngakau, i te tirohanga ano a ou kanohi: otiia kia mohio ano koe, he mea enei katoa e riro ai koe i te Atua ki te whakawakanga.

10 Na, kia matara atu te riri i tou ngakau, whakanekehia atu ano hoki te kino i tou kikokiko: he mea horihori nei hoki te tamarikitanga, me te taitamarikitanga.

UPOKO 12.

KIA mahara ra ki tou Kai hanga i nga ra o to tamarikitanga, i te mea kahore ano kia tae noa mai nga ra o te kino, a kahore ano kia tata mai nga tau e ki ai koe, Kahore aku ahuareka ki enei *tau;*

2 I te mea kahore ano kia pouri noa te ra, te māramatanga, te marama, me nga whetu, a kahore ano kia hoki mai nga kapua i muri i te ua:

3 I te ra e wiri ai nga kai tiaki o te whare, a ka piko iho nga tangata marohirohi, ka mutu ano hoki ta ngu kai huri, no te mea he torutoru ratou, ka pouri ano hoki nga mea e titiro mai nei i nga matapihi,

4 *I te mea* ano ka tutakina nga tatau i nga huarahi, a ka iti iho te haruru o te huri, ka ara ia i te tangi o te manu, ka whakahokia iho ano hoki ki raro nga kotiro katoa o te waiata;

5 Mataku noa iho ano hoki ratou i te mea tiketike, he wehi ano kei te huarahi, ka tupu ano te aramona, ka taimaha ano hoki te mawhitiwhiti, ka iti haere te hiahia; ka haere nei hoki te tangata ki tona whare tūturu; a ka haereere nga kai tangi i nga huarahi.

6 I te mea kahore ano kia mawheto, noa te aho hiriwa, a ka pakaru te oko koura, ka pakaru ano hoki te hāka ki te puna, ka pakaru ano te wīra ki te poka wai.

7 Na, hoki ana te puehu ki te whenua, ki te pera ano me ia i mua, a hoki ana ano te wairua ki te Atua nana nei i homai.

8 He horihori, he tino horihori, e ai ta te kai kauwhau; he horihori tē katoa.

9 Na, no te mea he mea whakaaro nui te kai kauwhau, koia i whakaakona ai ano hoki e ja te iwi ki te matauranga; tana hoki he whakaaro marie, he rapu, he ata whakatakoto i nga whakatauki maha.

10 I whai te kai kauwhau kia kitea nga kupu ahuareka: he mea tika ano te mea i tuhituhia, he kupu pono.

11 Nga kupu a te hunga whakaaro nui koia ano kei nga werowero, kei nga whao i titia e nga kai huihui, he mea i homai e te hepara kotahi.

12 Kia ai ano hoki enei hei whakatupato i a koe, e taku tamaiti; te tuhituhi i nga pukapuka maha kahore he mutunga; te korerotanga nui ano hoki he hanga whakamauiui i te kikokiko.

13 Kia whakarongo atu tatou ki te whakamutunga o te mea katoa: E wehi ki te Atua, puritia ana whakahaunga: ko nga mea katoa hoki tenei ma te tangata.

14 No te mea ka whakawakia nga mahi katoa e te Atua, te mea huna ano hoki, ahakoa pai, ahakoa kino.

Digitized by Google

TE WAIATA

A HOROMONA.

UPOKO 1.

TE waiata o nga waiata, ta Horomona.

2 Kia kihitia ahau e ia, hei nga kihi ano o tona mangai: pai atu hoki tou aroha i te waina.

3 He kakara no ou hinu papai, (tou ingoa, ano he hinu kua oti te riringi,) na reira i aroha ai nga wahina ki a koe.

4 Kumea ahau, ka rere atu matou, ka whai i a koe: kua oti ahau te kawe e te kingi ki ona ruma: ka koa matou, ka hari ki a koe. Engari tou aroha i te waina hei maharatanga atu ma matou: ka aroha te hunga tika ki a koe.

5 He mangu ahau, otiia he ataahua ano, e nga tamahine o Hiruharama, rite tonu ano ki nga teneti o Kerara, ki nga kakahu tauarai o Horomona.

6 Kaua e titiro mai ki a au no te mea he mangu ahau, no te mea i titiro mai te ra ki a au. I riri ki a au nga tamariki a toku whaea, meinga ana ahau e ratou hei kai tiaki mo nga mara waina. Taku mara, taku ake, kihai i tiakina e ahau.

7 Whakaaturia mai ki a au, e ta toku wairua e aroha atu ai, ko hea koe whangai ai, ko hea koe mea ai *i to' kahui* kia takoto i te poutumarotanga; he aha hoki te rawa e peka atu ai ahau ki nga kahui a o hoa?

8 ¶ Ki te kore koe e mohio, e te ataahua rawa o nga wahine, haere atu i runga i nga takahanga o nga hipi, ka whangai i o kuao koati i te taha o nga nohoanga o nga hepara.

9 Ki taku, rite tonu koe, e taku e aroha nei, ki nga hoiho o nga hariata o Parao.

10 Ataahua tonu ou paparinga i nga rarangi *peara*, tou kaki i nga mekameka *koura*.

11 Ka hangā e matou etahi tupare koura mou, he mea titi ki te hiriwa.

12 ¶ I te kingi ano i tona tepu, ka puta te kakara o toku nara.

13 Hei paihere maira ki a au taku e aroha nei, i te po roa ka takoto ia i waenganui i oku u.

14 He tautau kamapia naku taku e aroha nei, i nga mara waina o Enekeri.

15 Nana, ataahua tonu koe, e taku e aroha nei; nana, ataahua tonu koe; no nga kukupa ou kanohi.

16 Nana, ataahua tonu koe, e taku e aroha nei, ahuareka tonu; matomato tonu ano hoki to taua moenga.

17 He hita nga kurupae o to taua whare, he kauri nga heke.

UPOKO 2.

HE puawai ahau no Harono, he rengarenga no nga awaawa.

2 Rite tonu ki te rengarenga i roto i nga tataramoa taku e aroha nei i roto i nga tamahine.

3 Rite tonu ki te aporo i roto i nga rakau o te ngahere taku e aroha nei i roto i nga tamariki; ahuareka tonu ki a au te noho i raro i tona taumarumarunga iho; reka tonu hoki ona hua ki toku ngao.

4 I kawea atu ahau e ia ki tona whare waina, tona kara ano hoki i runga i a au he aroha.

5 Whakakahangia ake ahau ki nga kapa waina, whakahauorangia ahau ki nga aporo; e mate ana hoki ahau i te aroha.

6 Kei raro i toku mahunga tona maui, e awhi ana tona matau i a au.

7 He tohe tenei naku ki a koutou, e nga tamahine o Hiruharama, i te aroaro ano o nga aneterope, o nga hāta o te parae, kaua e whakaohokia, kaua e whakaarahia taku e aroha nei, a kia pai ra ano ia.

8 ¶ Te reo ra o taku e aroha nei! Nana, te haere nei ia, e tupekepeke ana i runga i nga maunga, e mokowhiti ana i runga i nga pukepuke.

9 Rite tonu taku e aroha nei ki te aneterope, ki te kuao hāta ranei: tenei ia te tu mai nei i tera taha o to matou taiepa, e matakitaki mai ana i nga ma-

Digitized by Google

tapihi, *ano* he puawai i roto i te mea ripekapeka.

10 I korero mai taku e aroha nei, i mea mai ki a au, E ara, e taku hoa, e taku mea ataahua, haere mai hoki.

11 Kua pahemo nei hoki te hotoke, kua mao, kua kore te ua;

12 Kua puta nga puawai ki runga ki te whenua, kua tatu te wa e korihi ai *nga manu*, a e rangona ana te reo o te kukupa ki to tatou whenua.

13 Kua kopuku nga hua hou o te piki, a e kakara mai ana nga waina, *me o ratou* karepe hou. Maranga, e taku hoa, e taku mea ataahua, haere mai hoki.

14 ¶ E taku kukupa i roto i nga kapiti o te kamaka, i te wahi ngaro o te pikitanga, kia kite ahau i tou ahua, kia rongo ahau i tou reo; he reka hoki tou reo, he ataahua tou ahua.

15 Hopukia mai ma taua nga pokiha, nga pokiha iti e kino ai a taua waina; he karepe hou hoki kei a taua waina.

16 ¶ Kei a au taku e aroha nei, kei a ia ano hoki ahau: e whangai ana ia i roto i nga rengarenga.

17 I te mea kiano i whai hau noa te ra, a kiano i rere noa nga atarangi, tahuri mai, e taku e aroha nei; kia rite ki te aneterope, ki te kuao hāta, i runga i nga maunga o Petere.

UPOKO 3.

I RUNGA i taku moenga i te po i rapua e ahau ta toku wairua i aroha ai: i rapua e ahau, heoi kihai i kitea e ahau.

2 Ka whakatika ahau ianei, ka kopikopiko i roto i te pa, i nga huarahi, i nga waharoa, ka rapu i ta toku wairua i aroha ai: rapua ana ia e ahau, heoi kihai i kitea.

3 I tutaki ki a au nga kai tiaki e kopikopiko nei i roto i te pa: *ano ra ko ahau*, I kite ranei koutou i ta toku wairua e aroha ai?

4 Pahemo kau atu ratou, kua tutaki ahau ki ta toku wairua e aroha ai. Kei te pupuri ahau i a ia; kihai hoki ia i tukua atu e ahau: kawea tonutia atu ia e ahau ki te whare o toku whaea, ki te ruma o te wahine i whanau ai ahau.

5 He tohe tenei naku kia koutou, e nga tamahine o Hiruharama, i te aroaro o nga aneterope, o nga hāta o te parae, kaua e whakaoho, kaua e whakaara i *taku* e aroha ai, kia pai ra ano ia.

6 ¶ Ko wai tenei e haere mai nei i te koraha, ano ko nga pou paowa, kakara tonu i te maira, i te parakihe, i nga puehu katoa a te kai hoko?

7 Nana, tona moenga, ara, to Horomona; e toru tekau nga tangata marohirohi i tetahi taha, i tetahi taha, no nga marohirohi o Iharaira.

8 He hunga mau hoari ratou katoa, he mea whakaako ki te whawhai; kei tona huwha ano te hoari a tenei, a tenei, i te wehi hoki i te po.

9 I hangā e Kingi Horomona he hariata mona, no Repanona te rakau.

10 Nga pou o taua mea he mea hanga nana ki te hiriwa, he koura a raro, he papura tona hipoki iho, he mea whariki a waenganui ki te aroha, mo nga tamahine o Hiruharama.

11 Haere atu, e nga tamahine o Hiona, tirohia atu a Kingi Horomona, me te karauna ano i karaunatia ai ia e tona whaea i te ra o tona marenatanga, i te ra ano hoki i koa ai tona ngakau.

UPOKO 4.

NANA, he ataahua koe, e taku hoa, nana, he ataahua koe, no nga kukupa ou kanohi i roto i ou makawe: tou mahunga, koia ano kei te kahui koati e kai ana i runga i Maunga Kireara.

2 Ou niho, ano he kahui kua oti te kutikuti, i haere mai i te horoi; rite katoa ratou i te māhanga, kahore hoki he mea pakoro i roto i a ratou.

3 Ou ngutu, ano he aho ngangana, ahuareka tonu to korero: rite tonu ki tetahi wahi o te pamekaranete ou rahirahinga i roto i ou makawe.

4 Rite tonu tou kaki ki te pourewa o Rawiri, he mea i hangā hei iringa mo nga patu, kei reira nei nga whakangungu rakau kotahi mano e iri ana, he whakapuru tao te katoa na te hunga marohirohi.

5 Ou u e rua rite tonu ki nga kuao aneterope e rua, he māhanga, e kai ana i roto i nga rengarenga.

6 I te mea kiano i whai hau noa, a kiano i rere noa nga atarangi, ka haere ahau ki te maunga maira, ki te pukepuke parakihe.

7 Ataahua katoa koe, e taku hoa; kahore hoki ou koha.

8 ¶ Taua ka haere atu i Repanona, e *taku* hoa, taua i Repanona: matakitaki atu ai i te tihi o Amana, i te tihi o Heniri raua ko Heremona, i te nohoanga

Digitized by Google

o nga raiona, i nga maunga o nga reparo.

9 Riro pu toku ngakau i a koe, e *taku* tuahine, e *taku* hoa: riro pu toku ngakau i tetahi o ou kanohi i tetahi o nga mekameka whakapaipai o tou kaki.

10 Ano te ataahua o tou aroha, e taku tuahine, e taku hoa! Ano te pai o tou aroha! nui atu i te waina: te kakara ano o ou hinu nui atu i nga kinaki kakara katoa.

11 He honi *kei* ou ngutu, e taku hoa, e maturuturu ana; he honi, he waiu kei raro i tou arero: te kakara ano o ou kakahu, koia ano kei te kakara o Repanona!

12 He kāri kua oti te tutaki taku tuahine, taku hoa, he manawa whenua kua oti te tutaki, he puna kua oti te hīri.

13 He kāri pamekaranete nga mea e wana pa i a koe, he pai rawa ano hoki nga hua, he kamapia, he nara,

14 He nara, he hapirone, he karamu, he hinamona, me nga rakau parakihe katoa; he maira, he aroe, me nga mea nui katoa o nga kinaki kakara.

15 He puna no nga kāri, he poka wai ora, he awa ano hoki no Repanona.

16 ¶ E ara, e te hau nota; haere mai hoki, e te tonga: pupuhi mai ki taku kari, kia rere atu ai nga kinaki kakara. Kia haere mai taku i aroha ai ki tana kari, ki te kai i ana hua pai.

UPOKO 5.

KUA tae mai ahau ki taku kari, e taku tuahine, e *taku* hoa; kua oti taku maira me taku kinaki kakara te kohi, kua kainga e ahau taku honikoma me taku honi; kua inumia e ahau taku waina me taku waiu. E kai, e *oku* hoa, e inu, ina, kia nui te inu, e oku hoa aroha.

2 ¶ E moe ana ahau, ko taku ngakau ia e ara ana. Ko te reo *tenei* o taku e aroha nei e patuki ana, *e mea ana*, Te tatau ki a au, e taku tuahine, e taku hoa, e taku kukupa, e taku mea pai rawa; kapi tonu hoki toku mahunga i te tomairangi, oku makawe ano hoki i nga pata o te po.

3 Kua oti toku koti te unu e au: me pehea e kakahuria ai ano? Kua oti oku waewae te horoi, kia whakaparua ano koia e ahau?

4 I kuhua mai tona ringa e taku e aroha nei i te kohao o te tatau, a oho ana oku whekau ki a ia.

5 I ara atu ahau ki te uaki i te tatau ki taku i aroha ai; maturuturu ana te maira i oku ringaringa, te maira reka i oku maihao ki runga ki nga puritanga o te tutaki.

6 Uakina ana e ahau ki taku i aroha ai, heoi kua kore taku i aroha ai, kua haere atu: taku wairua riro pu i tana kupu: i rapu ahau i a ia; heoi kihai i kitea; i karangatia atu ia e ahau, kihai ano ia i whakahoki kupu mai.

7 I tutaki ki a au nga kai tiaki e kopikopiko nei i te pa; patua ana ahau e ratou, mamae ana ahau i a ratou; tangohia ana toku arai i a au e nga kai tiaki o nga taiepa.

8 He tohe atu tenei naku ki a koutou, e nga tamahine o Hiruharama, ki te tutaki koutou ki taku e aroha nei, ki atu ki a ia, e mate ana ahau i te aroha.

9 ¶ E te ataahua rawa o nga wahine, he aha te nuinga ake o tau i aroha ai i *tetahi atu* e arohaina ana? He aha te nuinga ake o tau i aroha ai i *tetahi atu* e arohaina ana, i pena ai to tohe ki a matou?

10 He ma taku i aroha ai, he kiri whewhero, nui atu i nga mano kotahi tekau.

11 He tino koura, he mea para-kore tona mahunga, he mawhatu ona makawe, mangu tonu, ano he rawena.

12 Ona kanohi kei o nga kukupa i te taha o nga awa wai, he mea horoi ki te waiu, pai rawa te whakanoho.

13 Ona paparinga ano he tupuranga kinaki kakara, ano he puawai pai; ona ngutu, me te mea he maira reka e maturuturu iho ana i nga rengarenga.

14 Ona ringa, *ano* he mowhiti koura kua oti nei he perira te whakanoho ki roto: tona kopu, te *rite*, *kei* te rei pai rawa, he mea whakakikorua ki nga hapira.

15 Ona waewae, rite tonu ki nga pou mapere, he mea whakatu ki runga ki nga turanga koura pai rawa; tona ahua koia ano kei a Repanona, pai rawa, me nga hita.

16 *Te mea a* tona mangai reka rawa; ahuareka katoa ia. Ko taku tenei i aroha ai, ko toku hoa ano tenei, e nga tamahine o Hiruharama.

UPOKO 6.

I HAERE whakahea tau e aroha na, e te ataahua rawa o nga wahine? I anga whakahea tau e aroha na? Ma tatou tahi hoki ia e rapu.

2 Kua riro taku e aroha nei ki raro ki

Digitized by Google

tona kāri, ki nga tupuranga o nga kinaki kakara, ki nga kāri kai ai, ki te kohi i nga rengarenga.

3 Kei taku e aroha nei ahau, kei a au ano taku e aroha nei: e kai ana ia i roto i nga rengarenga.

4 ¶ Ataahua tonu koe, e taku hoa, he pera ano me Tirita; ahuareka rawa koe, pera tonu me Hiruharama; whakawehi rawa, koia ano kei nga kara *o te ope*.

5 Tahuri atu ou kanohi i a au, ka riro hoki ahau i a raua; ou makawe, koia ano kei te kahui koati e kai ana i Kireara.

6 Ou niho, ano he kahui hipi e haere mai ana i te horoi, rite katoa i te māhanga, kahore hoki he pakoro i roto i a ratou.

7 Rite tonu ki tetahi wahi o te pamekaranete ou rahirahinga i roto i ou makawe.

8 E ono tekau enei kuini, e waru tekau nga wahine iti, me nga wahina e kore e taea te tatau.

9 He mea kotahi taku kukupa, taku mea pai rawa, ko ia anake ta tona whaea, he mea i paingia rawatia e te wahine i whanau ai ia: i kite nga tamahine, kei te manaaki i a ia, nga kuini, me nga wahine iti, whakamoemiti ana ratou ki a ia.

10 ¶ Ko wai tenei e matakitaki mai nei, ano ko te ata, ataahua tonu, ano ko te marama, mārama rawa, koia ano kei te ra, whakawehi rawa, me te mea ko nga kara *o te ope?*

11 I haere atu ahau ki te kāri naiti, kia kite i nga hua o te awaawa; kia kite e tupu ana ranei te waina, e kopuku ana ranei nga pamekaranete.

12 Mohio rawa ake ahau kua meinga ahau e toku wairua kia rite ki nga hariata o Aminaripi.

13 Hoki mai, hoki mai, e Hurami, hoki mai, hoki mai, kia matakitaki atu ai matou ki a koe. He aha ta koutou e kite ai i a Hurami? Me te mea he ropu no nga ope e rua.

UPOKO 7.

ANO te ataahua o ou waewae i *ou* hu, e te tamahine a te rangatira? nga hononga o ou humu, koia ano kei o nga peara, he mea hanga na nga ringaringa o te kai mahi mohio.

2 Tou pito, koia ano kei te kapa porotaka kihai i hapa i te mea whakaranu, tou kopu, ano he puranga witi kua oti te karapoti ki nga rengarenga,

3 Ou u e rua, ano ko nga kuao aneterope e rua, he māhanga:

4 Tou kaki, ano he pourewa rei; ou kanohi, ano ko nga roto wai i Hehepona i te kuwaha o Pete-rapimi; tou ihu, ano ko te pourewa o Repanona e titiro atu nei ki Ramahiku.

5 Tou mahunga, rite tonu ki Karamere, te makawe o tou mahunga ki te papura a te kingi kua oti nei te herehere ki nga whakamahau.

6 Ano te ataahua, ano te pai ou, e te mea e arohaina ana, ahuareka tonu!

7 Rite tonu *koe* ki te nikau i a koe e tu nei, ou u ki nga tautau *karepe*.

8 I mea ahau ka pikitia e ahau te nikau, ka hopukia atu e ahau ona manga. Akuanei ou u rite ai ki nga tautau o te waina, te haunga o to ihu ki to nga aporo:

9 Tou ngao, ano he waina pai ma taku e aroha nei, he mea e tika ana te haere, e mea ana i nga ngutu o te hunga e moe ana kia korero.

10 ¶ Kei taku e aroha nei ahau; ko ahau ano tana e hiahia ai.

11 Haere mai, e taku e aroha nei, taua ka haere atu ki te parae, ka moe taua ki nga pa ririki.

12 Kia moata to taua maranga atu ki nga mara waina; kia kite ai taua, e tupu ana ranei te waina, kua puta ranei te karepe hou, e kopuku ana ranei nga pamekarenete; ko reira hoatu ai e ahau toku aroha ki a koe.

13 E kakara mai ana nga manitareki, kei o taua kuwaha ano hoki nga mea pai whakaharahara katoa, nga mea hou nga mea tawhito, he mea rongoa naku mau, e taku e aroha nei.

UPOKO 8.

AUE me i rite koe ki taku tungane i ngote nei i nga u o taku whaea! taku kitenga i a koe i waho ka kihitia koe e ahau, e kore ano ahau e whakahaweatia.

2 Ka aratakina koe e ahau, ka kawea ki te whare o toku whaea, ko ia ano hei whakaako i a au; ka whakainumia koe e ahau ki te waina whakaranu ki te wai o taku pamekaranete.

3 Ko tona maui ki raro i toku mātenga, ko tona matau ki te awhi i a au.

4 He tohe atu tenei naku ki a koutou, e nga tamahine o Hiruharama, kaua e whakaohokia, kaua e whakaarahia *taku* e aroha nei, kia pai ra ano ia.

5 Ko wai tenei e haere mai nei i te ko-

Digitized by Google

raha e taupuhipuhi nei ki ana i aroha ai? Naku koe i whakaara ake i raro i te aporo: ko te wahi tena i puta mai ai koe i roto i tou whaea; i puta mai ano koe i reira i roto i te wahine i whanau ai koe.

6 ¶ Waiho ahau hei hīri ki tou ngakau, hei hīri ki tou ringaringa; rite tahi hoki ki to te mate te kaha o te aroha, nanakia tonu te hae, ano ko te urupa, he ngarahu ahi ona ngarahu, nui atu tona mura.

7 Nui te wai, e kore te aroha e taea te tinei, e kore ano e ngaro i nga awa. Ahakoa i hoatu e te tangata nga rawa katoa o tona whare mo te aroha, ka tino whakahaweatia rawatia.

8 ¶ He teina nohinohi to matou, kahore ano hoki ona u. Me pehea matou ki to matou teina i te ra e korerotia ai ia?

9 Ki te mea he taiepa ia, ka hangā e tatou he whare ki runga ki a ia, he mea hiriwa: ki te mea he tatau, ka whakakopakina ia e tatou ki nga papa hita.

10 He taiepa ahau, oku u, ano he pourewa; no reira, ki tana titiro mai, i rite ahau ki tetahi e manakohia ana.

11 He mara waina ta Horomona i Paara-hamono, tukua atu ana e ia te mara ki nga kai tiaki; kotahi mano nga hiriwa i kawea mai e tenei, e tenei hei utu mo ona hua.

12 Kei toku aroaro taku mara, taku ake. Kotahi mano mau, e Horomona, kia rua rau ma nga kai tiaki o ona hua.

13 E koe e noho nei i nga kāri, e whakarongo ana nga hoa ki tou reo: kia rongo ra ahau.

14 ¶ Kia hohoro, e taku e aroha nei, kia rite ki te aneterope ki te kuao hāta i runga i nga maunga kinaki kakara.

KO

IHAIA.

UPOKO 1.

TE kitenga i kite ai a Ihaia tama a Amoho, he mea mo Hura, mo Hiruharama, i nga ra o *enei* kingi o Hura, o Utia, o Iotama, o Ahata, o Hetekia.

2 Whakarongo, e nga rangi, kia whai taringa mai hoki, e te whenua; he korero hoki na Ihowa, I atawhai, i whakatupu tamariki ahau, na, kua whakakeke nei ratou ki a au.

3 E mohio ana te kau ki tona ariki, te kaihe ki te takotoranga kai a tona rangatira: a Iharaira, kahore ia e mohio; taku iwi, kahore ratou e whakaaro.

4 Aue, e te iwi hara, e te hunga e taimaha ana i te kino, he uri no nga kai mahi i te he, he tamariki whakangau ke, kua whakarerea e ratou a Ihowa, kua whakahawea ki te Mea Tapu o Iharaira, kua riro ke whakamuri.

5 ¶ Kia patua ano hoki koutou hei aha? ka tutu ano hoki koutou: kei te mate katoa te mahunga; te ngakau katoa whakaruhi rawa.

6 Kahore ona wahi ora, o te kapu ano o te waewae, a tae noa ki te mahunga; he patunga *kautanga*, he karawarawa, he whiunga kua pirau, kihai i romia, kihai i takaia, kihai ano hoki i whakangawaritia ki te hinu.

7 To koutou whenua kua ururuatia, o koutou pa kua wera i te ahi, to koutou oneone e kainga ana e nga tangata ke i to koutou aroaro, ururua rawa, koia ano kei ta nga tangata ke whakangaromanga.

8 Na, mahue iho te tamahine a Hiona, ano he tihokohoka i te mara waina, ano he wharau i te mara kukuma, ano he pa e whakapaea ana.

9 Me i kahore a Ihowa o nga mano te whakatoe i tetahi toenga nohinohi rawa nei ki a tatou, kua rite tatou ki Horoma, kua pera ano me Komora.

10 ¶ Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e nga rangatira o Horoma; kia whai taringa mai ki te ture a to tatou Atua, e te iwi o Komora.

11 Hei aha maku a koutou patunga maha? e ai ta Ihowa: kua makona ahau i nga tahunga o nga tinana o nga hipi toa, i te ngako o nga mea momona

Digitized by Google

kahore hoki aku manakohanga atu ki te toto o nga puru, o nga reme, o nga koati toa.

12 Ka haere mai koutou, ka puta ki toku aroaro, ko wai i ki atu ki tenei mea a o koutou ringa kia takahia aku marae?

13 Kati te mau mai i nga whakuhere horihori: te whakakakara, he mea whakaribariba ki a au: te kohititanga marama, te hapati, te karangatanga o te whakaminenga, e kore e manawanuitia e ahau; he mea kino, ae ra, te huihui nui.

14 O koutou kohititanga marama, o koutou whakaminenga, kino rawa ki toku ngakau, he mea whakararu ki a au, he hanga whakahoha.

15 Na, ka wherahia mai o koutou ringa, ka hunā e ahau oku kanohi ki a koutou; ka whakanuia ano hoki e koutou te inoi, e kore ahau e rongo; e kapi ana o koutou ringa i te toto.

16 Horoia koutou, kia ma; whakarerea atu te kino o a koutou hanga i mua i oku kanohi; kati te mahi kino;

17 Akona te mahi pai; rapua te whakarite whakawa; whakatikaia ta te tangata e tukinotia ana; whakaritea te whakawa a te pani; tohea ta te pouaru.

18 Tena ra, tatou ka korerorero, e ai ta Ihowa; ahakoa i rite o koutou hara ki te mea ngangana, ka pera ano me te hukarere te ma; ahakoa i whero me te mea whakawhero, ka rite ano ki te huruhuru hipi.

19 Ki te mea ka pai koutou, a ka rongo, ka kai koutou i nga mea pai o te whenua;

20 Ki te whakakahore koutou, a ka tutu, ka pau koutou i te hoari; kua korero mai hoki te mangai o Ihowa.

21 ¶ Aue! kua puremu te pa pono! i mua e ki ana i te whakarite whakawa, he nohoanga ia no te tika; inaiainei no nga kai kohuru.

22 Kua whakapara to hiriwa; to waina, he mea whakaranu ki te wai:

23 Ou rangatira he hunga whakakeke, he hoa ratou no te hunga tahae; ratou katoa e whakapai ana ki te moni whakapati; e whai ana i te utu; kahore ratou e whakarite whakawa mo te pani; e kore ano te tohe a te pouaru e tae ki a ratou.

24 Mo reira, e ai ta te Ariki, ta Ihowa o nga mano, ta te Mea nui o Iharaira, Ha! ka whai whakamarietanga ahau i oku hoa riri, ka riro mai he utu i oku hoa whawhai.

25 Ka tahuri atu ano toku ringa ki a koe, a ka tahia atu e ahau tou para, ka wehea katoatia atu ano tou tine:

26 Ka whakahokia mai ano hoki e ahau o kai whakarite whakawa kia rite ki o mua, me o kai whakatakoto whakaaro, kia rite ki o te timatanga; muri iho ka karangatia koe, Ko te pa tika, ko te pa pono.

27 Ka hokona a Hiona i runga i te whakarite whakawa, me te hunga ano ona e tahuri mai ana i runga i te tika.

28 ¶ A ka huihuia kia kotahi te whakangaromanga o te hunga poka ke, o te hunga hara. Te hunga hoki e whakarere ana i a Ihowa, ka moti ratou.

29 Ka whakama hoki ratou i nga oki i matenuitia e koutou, numinumi kau koutou i nga kāri i whiriwhiria e koutou.

30 Ka rite hoki koutou ki te oki kua memenge ona rau, ki te kāri ano hoki kahore nei ona wai.

31 A hei muka te mea kaha, hei korakora ano tana mahi; na ka ngiha ngatahi raua, kahore hoki he tangata hei tinei.

UPOKO 2.

TE mea i kitea e Ihaia tama a Amoho mo Hura raua ko Hiruharama.

2 Na, tenei ake kei nga ra whakamutunga ka whakapumautia te maunga i to Ihowa whare ki te tihi o nga maunga, ka whakanekehia ake ano ki runga i nga pukepuke; a ka rere nga iwi katoa ki reira.

3 Ka haere hoki nga iwi maha, ka mea, Haere mai, tatou ka haere ki runga ki te maunga o Ihowa, ki te whare o te Atua o Hakopa: kia whakaakona ai tatou e ia ki ona ara; ka haere hoki tatou i ona huarahi; no te mea ka puta mai te ture i Hiona, me te kupu a Ihowa i Hiruharama.

4 Ka whakarite hoki ia i nga whakawa a nga iwi, ka riria ano e ia nga iwi maha: na ka patupatua e ratou a ratou hoari hei hea parau, a ratou tao hei tapahi manga; e kore tetahi iwi e hapai hoari ki tetahi iwi, heoi ano ta ratou ako ki te whawhai.

5 E te whare o Hakopa, tena tatou ka haere i to Ihowa māramatanga.

6 ¶ Kua whakarerea nei e koe tou iwi te whare o Hakopa, no te mea ka maha a ratou mea o te ita, a he tohunga maori ano ratou, he pera ano me nga Pirihitini,

Digitized by Google

e ahuareka ana hoki ki nga tamariki a nga tangata ke.

7 A, kī noa iho to ratou whenua i te hiriwa, i te koura, kahore hoki he mutunga o o ratou taonga: kapi tonu ano hoki to ratou whenua i te hoiho, kahore hoki he mutunga o o ratou hariata.

8 Kī tonu ano hoki to ratou whenua i nga whakapakoko; e koropiko ana ratou ki te mahi a o ratou ringaringa, ki ta o ratou maihao i hanga ai.

9 A, e koropiko ana te ware, e whakaiti ana hoki te tangata nui i a ia ano; mo reira kaua ratou e tohungia.

10 ¶ Haere ki roto ki te kamaka, e piri ki te puehu, i te wehi ki a Ihowa, i te kororia o tona nui.

11 Ka whakaititia nga kanohi whakapehapeha o te tangata, ka whakapikoa iho ano hoki te whakakake o nga tangata, a ko Ihowa anake e whakanuia i taua rangi.

12 No te mea ka tae iho te ra o Ihowa o nga mano ki runga ki te hunga whakapehapeha, ki te hunga whakakake katoa, ki runga ano hoki i te hunga katoa kua neke ake, a ka whakaititia iho ratou:

13 Ki nga hita katoa ano o Repanona kua tiketike, kua neke ake, ki nga oki katoa ano o Pahana.

14 Ki nga maunga tiketike katoa, ki nga pukepuke katoa kua purero ki runga:

15 Ki runga ano i nga pourewa tiketike katoa, ki nga taiepa kaha katoa ano hoki,

16 Ki runga ano i nga kaipuke katoa o Tarahihi, ki runga ano i nga whakaahua katoa e minaminatia ana.

17 A, e whakapikoa iho to te tangata whakapehapeha, e whakaititia iho ano hoki te whakakake o nga tangata, ko Ihowa anake hoki e whakanuia i taua rangi.

18 Ka whakakahoretia rawatia ano hoki e ia nga whakapakoko.

19 A, ka haere ratou ki nga ana o nga kamaka, ki nga rua o te whenua, i te wehi ki a Ihowa, i te kororia o tona nui, ina whakatika ia ki te whakawehi i te whenua.

20 I taua rangi ano ka akiritia atu e te tangata ana whakapakoko hiriwa me ana whakapakoko koura i hangā nei e ia mana hei koropikotanga atu, ki nga kiore, ki nga pekapeka;

21 Haere ai ki nga kapiti o nga kohatu, ki nga tihi o nga kamaka, i te wehi ki a Ihowa, i te kororia o tona nui, ina whakatika ia ki te whakawehi i te whenua.

22 Kati ta koutou mea ki te tangata kei ona pongaponga nei tona manawa: kia pehea hoki te whakaaro ki a ia?

UPOKO 3.

NO te mea tenei te Ariki, a Ihowa o nga mano te whakakahore atu nei i te titoko, i te tokotoko o Hiruharama, o Hura, i te titoko taro katoa, i te tokotoko wai katoa,

2 I te marohirohi, i te tangata mo te pakanga, i te kai whakarite whakawa, i te poropiti, i te tohunga, i te kaumatua,

3 I te rangatira rima tekau, i te tangata nui, i te kai whakatakoto whakaaro, i te kai mahi mohio, i te mea matau ki te taki.

4 Ka hoatu ano e ahau nga tamariki hei rangatira mo ratou, ko nga kohungahunga ano hei kingi mo ratou.

5 Ka tukinotia ano hoki te iwi, tetahi tangata e tetahi tangata, te tangata e tona hoa tata ano; ka whakahihi ano hoki te tamariki ki te kaumatua, *ka anga mai* ano te mea e whakahaweatia ana ki te tangata e whakahonoretia ana.

6 E mau hoki te tangata ki tona tuakana, o te whare ano o tona pāpā, *a ka mea*, He kakahu tou; hei rangatira koe mo matou, a hei raro ano i tou ringa tenei whakatakanga.

7 I taua rangi ano ka karanga nui ia, ka mea, E kore ahau e waiho hei kai takai; kahore hoki he taro i toku whare, kahore he kakahu: kaua ahau e meinga hei rangatira mo te iwi.

8 Kua taka hoki a Hiruharama, kua hinga a Hura; kua whawhai nei hoki to ratou arero, me a ratou mahi, ki a Ihowa, whakapataritari ai i nga kanohi o tona kororia.

9 ¶ Ko te titiro mai hoki a o ratou kanohi hei kai whakaatu mo to ratou he; e whakapuaki ana ano ratou i to ratou hara, e pera ana me Horoma, kahore e hunā e ratou. Aue, te mate mo o ratou wairua! ta ratou utu hoki ki a ratou ano, ko te kino.

10 Mea atu ki te tangata tika, Ko te pai *mona;* ka kainga hoki e ratou nga hua o a ratou mahi.

11 Aue te mate mo te tangata kino, ko te he *mona:* ka riro hoki i a ia te utu o ta ona ringa.

12 ¶ Toku iwi, o ratou kai tukino ko

Digitized by Google

nga tamariki, ko nga wahine ano hoki hei kingi mo ratou. E toku iwi, ko ou kai arahi hei whakapohehe *i a koe;* kore ake i a ratou te tikanga o o huarahi.

13 Kua whakatika ake a Ihowa ki te totohe, kua tu ki te whakawa i nga iwi.

14 Ka timata ta Ihowa whakawa i nga kaumatua o tona iwi, i ona rangatira ano hoki; kua pau hoki i a koutou te mara waina, kei roto i o koutou whare nga mea i pahuatia atu i nga rawa-kore.

15 He aha koutou i kuru ai i toku iwi?—nga kanohi o nga rawa-kore, *me te. mea* kua hurihia e koutou ki te huri, e ai ta te Ariki, ta Ihowa o nga mano.

16 ¶ I ki mai ano a Ihowa, Na, kua whakapehapeha nei nga tamahine o Hiona, maro tonu te kaki ina haere, takataka ana nga karu, ririki rawa nga hikoi, tatangi ana nga waewae:

17 Mo reira ka whakangaua e te Ariki ki te patito te tumuaki o nga tamahine o Hiona, ka takoto kau ano hoki i a Ihowa o ratou wahi ngaro.

18 I taua rangi ano ka whakakahoretia e te Ariki te ataahua o nga mea tatangi *o nga waewae*, o nga whakapaipai ripekapeka, o nga mea ano e rite ana ki te marama.

19 Nga mekameka, nga poroporo, me nga arai kanohi,

20 Nga potae, nga whakapaipai o nga waewae, nga whitiki, nga pounamu hongihongi, me nga whakakai,

21 Nga mowhiti, nga whakapaipai o te ihu,

22 Nga kakahu whakapaipai, nga koroka, nga kakahu o waho ake, me nga pukoro,

23 Nga whakaata, me te rinena pai, nga potae, me nga arai whakapaipai.

24 Na, he kakara pai i mua, puta ake ana he piro; kahore he whitiki, he tawhetawhe kau; kahore he mahunga hanga pai, he pakira kau; kahore he tatua whakapaipai, he kakahu taratara kau i whitikiria mai; he weranga, kahore hoki he ataahua.

25 Ka hinga o tangata i te hoari, ou marohirohi i te whawhaitanga.

26 Ka tangi, ka aue ona kuwaha, a ka noho mokemoke ia ki te whenua.

UPOKO 4.

E MAU ano nga wahine tokowhitu ki te tangata kotahi i taua ra, a ka mea, Ko ta matou taro ano hei kai ma matou, ko o matou kakahu ano hei kakahu mo matou, ko tou ingoa anake kia karangatia ki a matou, kia mutu ai to matou ingoa kino.

2 I taua rangi ano he ataahua te peka o Ihowa, kororia rawa, me nga hua ano o te whenua he neke rawa ake, he pai, hei mea ma nga morehu o Iharaira.

3 Na, te tangata i toe ki Hiona, i mahue ki Hiruharama, ka karangatia ia he tapu, nga tangata katoa kua oti te tuhituhi ki roto ki te hunga ora i Hiruharama:

4 Ina oti te paru o nga tamahine o Hiona te horoi atu e te Ariki, ina tahia atu ano e ia nga toto o Hiruharama i roto i a ia, he mea mea nana ki te wairua whakawa, ki te wairua tahu.

5 Ka hangā ano hoki e Ihowa ki runga ki nga nohoanga katoa o Maunga Hiona, ki runga ano i ona huihuinga, he kapua, he paowa, i te ra, a he mura ahi e wheriko tonu ana i te po; no te mea ka whai taupoki a runga katoa o te kororia.

6 A ka ai ano he tihokahoka hei whakamarumaru i te ra mo te weruwera, hei rerenga atu, hei whakaruru mo te tupuhi, mo te ua.

UPOKO 5.

NA, me waiata e ahau aianei te waiata a taku i aroha ai ki taku i aroha ai, he mea mo tana mara waina. He mara waina ta taku e aroha nei i tetahi pukepuke momona.

2 Na taiepatia ana e ia, kohikohia ana e ia nga kohatu o reira, whakatokia iho e ia ki te waina pai rawa, hangā ana e ia he pourewa ki waenganui, keria ana ano e ia he poka waina ki reira: a tona tāringa atu kia whai karepe, na he karepe maori ona hua.

3 Na, e te hunga e noho ana i Hiruharama, ratou ko nga tangata o Hura, whakaritea ta maua whakawa ko taku mara waina.

4 Ko te aha ake kia meatia e ahau ki taku mara, ko te aha kua mahue i a au te mahi ki reira? he aha ra i taku tāringa atu kia hua nga karepe, i puta ake ai ko nga karepe maori?

5 Na, tena, maku e whakakite atu ki a koutou taku e mea ai ki taku mara waina, Ka tangohia atu e ahau tona taiepa tataramoa, a ka kainga noatia iho; ka wa-

Digitized by Google

wahia ano hoki tona taiepa, a ka takatakahia.

6 Ka meinga ano e ahau hei ururua, e kore e tapatapahia, e kore e ngakia: engari ka puta ake te tataramoa me te tumatakuru: ka ako atu ano ahau ki nga kapua kia kaua te ua e ua ki reira.

7 Na, te mara waina o Ihowa o nga mano, ko te whare o Iharaira; ko nga tangata ano o Hura tana mea ahuareka i whakatongia e ia; heoi tana tāringa atu ki te whakarite whakawa, na, ko te tukino, ki te tika, na ko te aue.

8 ¶ Aue te mate o te hunga e hono ana i tetahi whare ki tetahi whare, e whakapiri mai nei i tetahi mara ki tetahi mara, a kore noa he wahi, he mea kia noho ai koutou, ko koutou anake, i waenganui i te whenua.

9 Ko ta Ihowa o nga mano *tenei* ki oku taringa, He pono, tini nga whare, mokemoke kau; nui, pai, kahore he tangata hei noho.

10 No te mea kotahi tekau nga eka o te mara waina, maea ake kotahi tonu te pāti: i ki te homa i te purapura, maea ake kotahi te epa.

11 ¶ Aue te mate mo te hunga e maranga wawe ana i te ata ki te whai i te wai kaha, na, roa iho ta ratou i te po, mumura tonu ano hoki ratou i te waina.

12 Kei ā ratou hakari ano hoki te hāpa me te hatere, te timipera, te putorino, me te waina; heoi kahore a ratou maharatanga atu ki te mahi a Ihowa, kahore hoki he whakaaro ki te mahi a ona ringa.

13 ¶ Mo reira ka riro toku iwi i te pārau, kahore hoki he matauranga; o ratou tangata ingoa nui ano hoki, ka hemo i te kai; to ratou mano tini, maroke rawa te *mangai* i te mate-wai.

14 Na reira te reinga i whakanui ai i a ia, nui noa atu te hamamatanga o tona mangai; na, heke atu ana ki reira to ratou kororiu, o ratou mano tini, to ratou ngangau, me te tangata ano e whakamanamana ana.

15 Ka whakapikoa iho ano hoki te ware, ka whakaititia ano te tangata nui, ka whakahokia iho ano nga kanohi o te hunga whakakake.

16 A ka whakanekehia ake a Ihowa o nga mano i runga i te whakarite whakawa, ka whakatapua ano te Atua tapu i runga i te tika.

17 Ko reira ano nga reme kai ai i ta ratou wahi e ki ake ai, ka kainga ano e nga mea ke nga wahi o te hunga tetere kua ururuatia nei.

18 Aue te mate mo te hunga e kumea mai ana e ratou te he ki nga aho horihori, te hara ano hoki me te mea ki nga taura o te kāta:

19 E mea nei, Kia hihiko ia, kia hohoro tana mahi, kia kite atu ai matou: kia tata mai ano hoki, kia tae mai te whakaaro a te Mea Tapu o Iharaira, kia mohio ai matou.

20 ¶ Aue te mate mo te hunga e mea nei ki te kino, He pai, a ki te pai, He kino; e mea nei i te pouritanga hei māramatanga, a i te māramatanga hei pouritanga, e mea nei i te kawa hei reka, a i te reka hei kawa.

21 Aue te mate mo te hunga he nui nei o ratou whakaaro ki ta ratou titiro iho, he hunga mohio ano ratou ki ta ratou whakaaro iho.

22 Aue te mate mo te hunga e kaha ana ki te inu waina, he hunga uaua ano ki te whakaranu i te wai kaha:

23 E whakatikatika nei ki ta te tangata hē, he whakaaro ki te utu; a whakakahoretia iho e ratou te tika o te hunga tika.

24 Mo reira ka rite ki te kainga o te kakau witi e te arero o te ahi, ki te papapa ano hoki kua pau i te mura; ka rite ano to ratou pakiaka ki te pirau, ka rere to ratou puawai ki runga *ano he* puehu; mo ratou i whakakahore ki te ture a Ihowa o nga mano, i whakahawea ano hoki ki te kupu a te Mea Tapu o Iharaira.

25 Na reira te riri a Ihowa i mura ai ki tona iwi; maro tonu mai tona ringa ki te whawhai ki a ratou; patua iho ratou e ia; ngaueue ana nga maunga; o ratou tinana ano hoki ano he paru i waenganui o nga huarahi. Na, ahakoa ko tenei katoa, e kore tana riri e tahuri atu, maro tonu mai tona ringa.

26 ¶ Ka whakaarahia ano hoki e ia he kara ki nga iwi i tawhiti; ka whiowhio ano ki a ratou ki te pito o te whenua. Nana, hohoro tonu, kakama tonu, ta ratou haere mai.

27 E kore tetahi o ratou e ngenge, e kore e tapepa te waewae; e kore tetahi e parangia, e kore e moe, e kore te whitiki o o ratou hope e mawheto, e kore ano te here o o ratou hu e motu.

28 A ratou pere, koi tonu, he mea piko katoa a ratou kopere, nga waewae o o ratou hoiho ka kiia he kiripaka, o ratou wīra he awhiowhio:

29 To ratou hamama, koia ano kei to te raiona, ka hamama ratou, ano he kuao

Digitized by Google

raiona, ka ngengere, ka hopukina atu ta ratou tupapaku, kawhakina tonutia atu, kahore hoki he tangata hei whakaora.

30 Ka ngengere mai ano ratou ki a ratou i taua ra, me te mea ko te moana e haruru ana: a, te tirohanga atu ki te whenua, nana, he pouri, he tuatea, kua pouri ano hoki te māramatanga i ona rangi.

UPOKO 6.

I TE tau i mate ai a Kingi Utia i kite ano ahau i te Ariki e noho ana i runga i te torona, he tiketike, he mea whakaneke rawa ake ki runga, ki tonu ano hoki te temepara i te remu o tona.

2 I runga nga herapima e tu ana, e ono nga parirau o tetahi, e ono nga parirau o tetahi, e rua hei hipoki i tona mata, e rua hei hipoki i ona waewae, e rua hei rere mana.

3 A, i karanga mai ratou tetahi ki tetahi, i mea, He tapu, he tapu, he tapu, a Ihowa o nga mano, ki katoa te whenua i tona kororia.

4 I oioi ano hoki nga pou o nga tatau i te reo o tera i karanga ra, ki tonu ano hoki te whare i te paowa.

5 ¶ Na, ko taku kianga ake, Aue te mate moku; ka ngaro hoki ahau, he tangata ngutu poke hoki ahau, a e noho ana i waenganui i te iwi ngutu poke; kua kite nei hoki oku kanohi i te kingi, i a Ihowa o nga mano.

6 Na, ko te rerenga mai o tetahi o nga herapima ki a au, i tona ringa ano tetahi waro mura, he mea tango ki te kokopi i runga i te aata.

7 Whakapangia mai ana e ia ki toku mangai, me tana ki mai ano, Nana, kua pa tenei ki ou ngutu, na, kua riro tou he, kua murua tou hara.

8 Na, ka rongo ahau i te reo o te Ariki e mea ana, Ko wai taku e unga atu ai, ko wai ta tatou hei haere? Ano ra ko ahau, Tenei ahau, ngarea ahau.

9 ¶ Ano ra ko ia, Haere, mea atu ki tenei iwi, Rongo noa koutou, e kore e matau; titiro noa koutou, e kore e kite.

10 Meinga te ngakau o tenei iwi kia ngako, o ratou taringa kia taimaha, whakamoea o ratou kanohi; kei kite o ratou kanohi, kei rongo o ratou taringa, kei matau o ratou ngakau, a ka tahuri, ka whakaorangia ano hoki e ahau.

11 Ano ra ko ahau, E te Ariki, kia pehea te roa? Na ko tana meatanga mai, Kia ururuatia ra ano nga pa, a kore noa he tangata hei noho, kia kore ra ano he tangata mo roto i nga whare, kia tino ururuatia rawatia ano hoki te whenua,

12 Kia whakamataratia ra ano e Ihowa nga tangata, a ka nui te whakarerenga i waenganui i te whenua.

13 ¶ Ka *mau* ano ia he whakatekau i roto i a ia, a ka tuaruatia ano ona kainga, ka rite ki te teiri, ki te oki, i te mea ka horo *nga rau, a* kei roto ano te uho i a raua, *na*, hei uho ano mona te uri tapu.

UPOKO 7.

NA, i nga ra o Ahata tama a Iotama, tama a Utia, kingi o Hura ka haere mai a Retini kingi o Hiria raua ko Peka tama a Remaria kingi o Iharaira ki Hiruharama tatau ai ki reira; kihai ia a reira i taea e raua i te whawhaitanga.

2 A, te korerotanga mai o te kupu ki te whare o Rawiri, Ko Hiria kei te okioki atu ki Eperaima. Na, kapakapa ana tona ngakau, me te ngakau ano o tona iwi, me te mea ko nga rakau o te ngahere e oioi ana i te hau.

3 Katahi a Ihowa ka mea ki a Ihaia, Tena, haere atu ki te whakatau i a Ahata, korua ko to tama ko Heara-tahupu ki te pito o te awa-keri o to runga puna-wai, ki te huarahi o te mara o te kai horoi kakahu;

4 Ka mea atu ki a ia, Kia mahara, kia ata noho, kaua e wehi, kaua hoki tou ngakau e pawera ki nga pito e rua o enei ngotungotu e paowa nei, ki te riri nui a Retini ratou ko Hiria, ki te tama ano a Remaria.

5 Na, kua whakaaroa nei e Hiria, ratou ko Eperaima, ko te tama a Remaria, he kino mou, kua mea nei ratou,

6 Tatou ka haere ki a Hura whakatupu kino ai i a ia, me wawahi mai ano tetahi wahi ma tatou, me whakakingi ano tetahi kingi i waenganui i a ia, ara, te tama a Tapeara:

7 Ko te kupu tenei a te Ariki, a Ihowa, E kore e tu, e kore ano e taea.

8 Na, te upoko o Hiria ko Ramahiku, a, te upoko o Ramahiku ko Retini; na, i enei tau e ono tekau ma rima ka pakarukaru a Eperaima, kore ake *tena* iwi.

9 Ko Hamaria ano hoki te upoko o Eperaima, a, te upoko o Hamaria ko

Digitized by Google

te tama a Remaria. Ki te kore koutou e whakapono, e kore ano ta koutou e u.

10 ¶ Na ka korero mai ano a Ihowa ki a Ahata, a ka mea,

11 Inoia tetahi tohu mau i a Ihowa, i tou Atua; inoia he mea i te hohonu, i te wahi tiketike ranei i runga.

12 Ano ra ko Ahata, E kore au e inoi, e kore ano e whakamatautau i a Ihowa.

13 Katahi tera ka ki mai, Tena, whakarongo, e te whare o Rawiri, He mea iti ianei ki a koutou kia hoha nga tangata i ta koutou? me mea ano ranei e koutou toku Atua kia hoha?

14 Mo reira ma te Ariki ano e hoatu he tohu ki a koutou, Nana, ka hapu he wahina, ka whanau hoki he tamaiti, a ka huaina e ia tona ingoa ko Emanuera.

15 He pata, he honi, hei kai mana, *a* mohio noa ia ki te paopao ki te kino, ki te whiriwhiri i te pai.

16 No te mea mohio rawa ake te tamaiti ki te paopao ki te kino, ki te whiriwhiri i te pai, kua mahue te whenua e whakariharihangia nei e koe i ona kingi e rua.

17 ¶ Tera e kawea mai e Ihowa ki a koe, ki tou iwi, ki te whare o tou pāpā nga ra kihai nei i tae mai, no te rangi ra ano i mawehe atu ai a Eperaima i roto i a Hura, *ara*, te kingi o Ahiria.

18 Na, i taua rangi ano ka whiowhio atu a Ihowa ki te nguro i te wahi whakamutunga mai o nga awa o Ihipa, ki te pi ano hoki i te whenua o Ahiria.

19 A ka rere mai ratou, ka tau katoa ratou ki nga awaawa ka ururuatia nei, ki nga rua o nga kamaka, ki nga tataramoa katoa, ki nga urupuia rakau katoa.

20 I taua rangi ano ka heua e te Ariki ki te heu i utua, ki te hunga i tera taha o te awa, *ara*, ki te kingi o Ahiria, te mahunga me te huruhuru o nga waewae, ka pau ano hoki te pahau.

21 Na, i taua rangi ano ka atawhaitia e te tangata he kuao kau me nga hipi e rua;

22 A he nui te waiu e tukua mai e ratou, no ka kai pata ia: ka kainga hoki he pata, he honi e te hunga katoa ka mahue ki te whenua.

23 A i taua rangi ano, na, nga wahi katoa i reira nei nga waina kotahi mano, a, te utu kotahi mano nga hiriwa, hei *wahi* ano tera mo nga tataramoa, mo nga tumatakuru.

24 He pere, he kopere a nga tangata ina haere ki reira; no te mea ka riro katoa te whenua i te tataramoa, i te tumatakuru.

25 Na, nga maunga katoa e ngakia ana ki te karaone, e kore e tae ki reira te wehi o te tataramoa, o te tumatakuru; engari he wahi tera e tukua ai nga kau, e takahi ai nga hipi.

UPOKO 8.

I KI mai ano hoki a Ihowa ki a au, Tikina atu tetahi pukapuka nui mau, tuhituhia ki roto te mea mo Mahere-harara-ha-paha ki te pene a te tangata.

2 Kātahi ahau ka mea i etahi kai whakaatu pono hei whakaatu mo taku, *ara*, i a Uria tohunga raua ko Tekaria tama a Teperekia.

3 Na, ko taku haerenga atu ki roto ki te poropiti wahine, kua hapu, whanau ake he tamaiti. Katahi a Ihowa ka ki mai ki a au, Karangatia tona ingoa ko Mahere-harara-ha-paha.

4 No te mea mohio rawa ake te tamaiti ki te karanga, E toku pāpā, e toku whaea, ka riro nga taonga o Ramahiku, me nga mea parakete o Hamaria i te aroaro o te kingi o Ahiria.

5 ¶ A i korero mai ano hoki a Ihowa ki a au, i mea,

6 Na, kua paopao nei tenei iwi ki nga wai ata rere o Hiroa, a e koa ana ki a Retini raua ko te tama a Remaria;

7 Na, tenei te takina mai nei e te Ariki nga wai o te awa ki runga ki a ratou, he kaha, he nui, *ara*, te kingi o Ahiria, me tona kororia katoa: ka ngawha ano ia ki runga i ona parengarenga katoa, ka pari ano hoki ki runga i ona tahatika katoa:

8 Ka huri atu ano ki runga ki a Hura, taupoki iho, koni tonu atu, pa noa atu ki te kaki; a ka roha ona parirau, ka kapi te whanuitanga o tou whenua, e Emanuera.

9 ¶ Huihui koutou, e nga iwi, ka pakaru ano hoki koutou, kia whai taringa mai ano hoki koutou, e te hunga katoa o nga whenua i tawhiti; whitikiria koutou, a ka pakaru koutou; whitikiria koutou, a ka pakaru koutou.

10 Whakatakotoria he whakaaro, a ka taka noa iho, korerotia te kupu, e kore ano e tu; kei a matou nei hoki te Atua.

11 ¶ Ko ta Ihowa korero hoki tenei ki a au, he meatanga mai i runga i te ringa kaha, me tana whakaako ano i a

Digitized by Google

au kia kaua e haere i te ara o tenei iwi; i ki mai,

12 Kaua e ki, He hē te whakatakotoria nei i nga mea katoa e ki atu ai tenei iwi, He hē te whakatakotoria nei; kaua hoki e wehi i ta ratou e wehi ai, kaua ano e pawera.

13 Ko Ihowa o nga mano, ko ia ta koutou e whakatapu ai, ko ia ta koutou e wehi ai, ko ia ta koutou e pawera ai.

14 A ka ai ia hei wahi tapu; hei kohatu tūtukitanga waewae ia, hei kamaka e hinga ai nga whare e rua o Iharaira, hei rore ano hoki, hei mahanga ki nga tangata o Hiruharama.

15 He tokomaha ano hoki o ratou e tūtuki te waewae, e hinga, pakaru iho, mahangatia ake, mau tonu iho.

16 Takaia te whakaaturanga, hīritia te ture i roto i aku akonga.

17 Ka tatari ano ahau ki a Ihowa e huna nei i tona mata ki te whare o Hakopa, ka tumanako atu ano hoki ki a ia.

18 Nana, ko matou ko nga tamariki i homai nei e Ihowa ki a au hei tohu, hei mea whakamiharo i roto i a Iharaira, he mea na Ihowa o nga mano e noho nei i Maunga Hiona.

19 ¶ Na, ki te mea mai ratou ki a koutou, Me rapu tikanga koutou i te hunga he atua maori nei o ratou, i nga matakite, i te hunga e kowhetewhete ana, e ngunguru ana: kaua ianei te iwi e rapu tikanga ki to ratou Atua? kei nga mea mate ianei *te korero* mo nga mea ora?

20 Kei te ture, kei te whakaaturanga: ki te kore e rite ta ratou korero ki tenei kupu, ina, kahore he māramatanga i roto i a ratou.

21 A ka tika ano ratou na reira, ruha noa iho, e mate ana i te kai, a i a ratou ka mate nei i te kai, ka tupu te riri, a ka kanga ratou ki to ratou kingi, ki to ratou Atua, ka titiro ano whakarunga.

22 A to ratou tirohanga atu ki te whenua, na, he whakapawera, he pouri, he mamae whakapouri, ka aia atu ano hoki ratou ki te pouri.

UPOKO 9.

E KORE ano ia e pouri tonu te *whenua* i mamae nei; i te wa i mua i whakaititia e ia te whenua o Hepuruna, te whenua o Napatari: i te whakamutunga ia ka whakakororiatia i te ara o te moana, i tera taha o Horano, i Kariri o nga tauiwi.

2 Te hunga i haereere i te pouritanga, kua kite ratou i te māramatanga nui, nga tangata e noho ana i te whenua i te atarangi o te mate, kua puta ake te māramatanga ki a ratou.

3 Kua whakatokomahatia e koe te iwi, whakanuia ana e koe he koa mona; koa noa iho ratou ki tou aroaro, me te mea e koa ana ki te kotinga witi, e whakamanamana ana ranei ki nga taonga parakete e wehewehea ana.

4 Whati pu hoki i a koe te ioka o tana kawenga, te rakau whiu mo tona pokohiwi, te rakau a tona kai whakatupu kino, koia ano kei to te ra i a Miriana.

5 Nga tatauranga katoa hoki a te kai tatau he ngangau, he kakahu i whakatakakā ki te toto; ko *tenei* ia hei tahunga, hei kai ma te ahi.

6 Kua whanau nei hoki he tamaiti ma tatou, kua homai he tamaiti ki a tatou, a ki runga ki tona pokohiwi te rangatiratanga; na, te ingoa e karangatia ki a ia Ko Whakamiharo, ko Kai whakatakoto whakaaro, ko te Atua kaha rawa, ko te Matua o nga wa mutunga-kore, ko te Rangatira o te Rongo mau.

7 *Tona* kingitanga, te mau o tana rongo, ka nui haere, hore rawa he mutunga, ki runga ano ki te torona o Rawiri, ki runga i tona rangatiratanga, a u noa, mau noa i runga i te whakarite whakawa, i runga i te tika inaianei, a ake tonu atu. Ka oti tenei i te ngakau whakapuke o Ihowa o nga mano.

8 ¶ I ungā atu e te Ariki he kupu ki a Hakopa, a tau tonu atu ki a Iharaira.

9 A ka mohio te iwi katoa, a Eperaima ratou ko te tangata o Hamaria, he whakapehapeha nei, he ngakau nui nei to ratou ki te ki mai,

10 Kua horo nga pereki, a ma tatou e hanga ki nga kohatu tarai; kua oti nga hikamora te tapahi, ka puta kei a matou hei hita.

11 Na ka whakaarahia e Ihowa nga hoa riri o Retini ki a ia, ka oho mai ano hoki i a ia ona hoa whawhai.

12 Ko nga Hiriana ki mua, ko nga Pirihitini ki muri, a hamama tonu mai ratou ki te kai i a Iharaira. Ahakoa ko tenei katoa e kore tana riri e tahuri atu, maro tonu tona ringa.

13 ¶ No te mea kihai te iwi i tahuri mai ki to ratou kai whiu, kihai ano i rapu i a Ihowa o nga mano.

14 Mo reira ka tapahia mai e Ihowa i a Iharaira te upoko me te hiawero, te peka me te wiwi, kotahi tonu te rangi.

Digitized by Google

15 Te kaumatua me te tangata ingoa nui, ko ia te upoko; te poropiti whakaako teka, ko ia te hiawero.

16 Ko nga kai arahi hoki o tenei iwi hei whakapohehe *i a ratou*, a, ngaro iho *te hunga* e arahina ana e ratou.

17 No reira kahore o te Ariki koa ki ā ratou taitamariki, e kore ano e tohungia e ia a ratou pani, me a ratou pouaru; no te mea he ngutu kau ratou katoa, he kai mahi i te kino, he wairangi te korero a nga mangai katoa. Ahakoa ko tenei katoa, e kore tana riri e tahuri atu, maro tonu tona ringa.

18 ¶ No te mea ka ngiha te kino, ano he ahi: ka pau i a ia nga tataramoa me nga tumatakuru, ka ka ano hoki ki roto ki nga rakau pururu o te ngahere, ka rere whakarunga ano hoki, ka pera me te paowa e kake ana.

19 Na te riri a Ihowa o nga mano i pouri ai te whenua; hei kai ano te iwi ma te ahi; e kore tona tuakana, tona teina e tohungia e tetahi tangata.

20 Ka tapahia mai ano e ia mana i te taha ki matau, a ka mate-kai ano; ka kai ano i te taha ki maui, e kore ano ratou e makona: ka kainga e ratou te kikokiko o tona ringaringa, o tona ringaringa;

21 Ta Manahe ko Eperaima, ta Eperaima ko Manahe, ta raua tahi ko Hura. Ahakoa ko tenei katoa, e kore tana riri e tahuri atu, maro tonu tona ringa.

UPOKO 10.

AUE te mate mo te hunga e whakatakoto ana i nga tikanga he, mo nga kai tuhituhi ano hoki e tuhituhi nei i te mea nanakia;

2 Hei whakapeau ke i te whakarite whakawa mo nga rawa-kore, hei tango noa iho i te mea e tika ana ma nga ware o toku iwi, hei mea kia ai nga pouaru hei taonga ma ratou, kia pahuatia ai ano hoki nga pani e ratou!

3 Ka pehea ra koutou i te ra o te tirohanga mai, o te whakangaromanga ka pa mai i tawhiti? ka rere koutou ki a wai hei awhina mai, ka waiho ano to koutou kororia ki hea?

4 Ka kore nei au, ka piko iho ratou ki raro i nga herehere, ka hinga ki raro i te hunga i patua. Ahakoa ko tenei katoa, e kore tana riri e tahuri ke, maro tonu tona ringa.

5 ¶ Ou, e te Ahiriana, *ko ia* nei te rakau a taku riri, na, taku whakatakariri te whiu i roto i o ratou ringa.

6 Ka ungā atu ia e ahau ki te iwi ngutu kau, he hē mo te iwi o taku riri taku e whakahau ai ki a ia, kia tangohia nga mea parakete, kia pahuatia nga taonga, kia meinga ano ratou hei takahanga, hei pera me te paru o nga huarahi.

7 Kahore ia ana whakaaro penei, kihai hoki tona ngakau i mea ki te penei; engari he whakangaro ta tona ngakau, kia kaua ano hoki e torutoru nga iwi e hatepea atu e ia.

8 E ki ana hoki ia, He teka ianei he kingi katoa aku rangatira?

9 He teka ianei e rite ana a Karano ki Karakemihi, e rite ana a Hamata ki Arapara, e rite ana a Hamaria ki Ramahiku?

10 Ka rite ki nga kingitanga o nga whakapakoko i tupono mai ki toku ringa; nui atu nei hoki o ratou whakapakoko i o Hiruharama, i o Hamaria;

11 E kore ianei taku e mea ai ki Hiruharama me ona whakapakoko e rite ki taku i mea ai ki Hamaria me ona whakapakoko?

12 Na, tenei ake, kia oti i te Ariki tana mahi katoa ki Maunga Hiona, ki Hiruharama, ka whiua e ahau nga hua o te ngakau nui o te kingi o Ahiria, me te kororia ano o ona kanohi whakakake.

13 E ki ana hoki ia, He kaha no toku ringa i oti ai *tenei* i a au, he nui no oku whakaaro, he tangata whai mahara hoki ahau: whakanekehia ana hoki e ahau nga rohe a nga iwi, o ratou taonga pahuatia ana e ahau; koia ano kei ta te tangata kaha taku whakahoki iho i nga tangata e noho ana *i reira*.

14 Na, ano he kohanga nga taonga o nga iwi i tupono mai ki toku ringa: i rite hoki taku ki te kohinga i nga hua manu kua mahue; kohikohia ana e ahau te whenua katoa, kihai hoki i oraora te parirau o tetahi, kihai i hamama te mangai, kihai i piipi.

15 E whakahihi ranei te titaha ki te tangata nana nei ia i whakamahi ki te hahau? e whakakake ranei te kani ki te tangata nana nei ia i kani ai? penei ko te patupatu hei whakawiriwiri i tona kai hapai; a to te tokotoko kai hapai ko ia ake ano; kore ake *tona tikanga* rakau.

16 Mo reira ka ungā mai e te Ariki, e te Ariki o nga mano, te hirokitanga ki ona mea momona, a ka kā ake a raro o tona kororia, he mea whakau nana, koia ano kei te kā o te ahi.

17 A hei ahi te māramatanga o Iharaira; tona tapu ano hoki hei mura, a ka wera ona tumatakuru, ona tataramoa, pau ake i te rangi kotahi.

18 Ka pau ano hoki te kororia o tona

Digitized by Google

ngahere, o tona mara momona, te wairua, te tinana: a te otinga, me te mea kua ngohe te ngakau o te kai hapai kara.

19 Na, nga toenga o nga rakau o tona ngahere, he torutoru, ma te tamaiti ano e tuhituhi.

20 ¶ I taua rangi ano ka whakamutua e nga toenga o Iharaira ratou ko nga morehu o te whare o Hakopa ta ratou okioki atu ki to ratou kai whiu; engari ka okioki pono atu ratou ki a Ihowa, ki te Mea Tapu o Iharaira.

21 Tera te toenga, te toenga o Hakopa, e hoki mai ki te Atua Kaha rawa.

22 No te mea ahakoa i rite tou iwi a Iharaira ki te onepu o te moana, he toenga o ratou e hoki mai: te whakaotinga i whakaritea, *me te mea* he waipuke tona tika.

23 Ka oti ra hoki, ka mahia ano hoki e te Ariki, e Ihowa o nga mano, te mea i whakaritea ki waenganui i te whenua katoa.

24 ¶ No reira tenei kupu a te Ariki, a Ihowa o nga mano, E taku iwi e noho nei i Hiona, kaua e wehi i te Ahiriana: e patu ano ia i a koe ki te rakau, e hapainga mai ano e ia tona tokotoko ki a koe, e pera tana me ta Ihipa.

25 He wahi iti rawa nei hoki, a ka poroa te riri, taku whakatakariri, i a ratou ka whakangaromia nei.

26 Ka oho ano hoki i a Ihowa o nga mano he whiu mona, he pera ano me te patunga o Miriana ki te kamaka ki Orepe, *ka rite* ano ki tana tokotoko i runga i te moana; ina, ka pera tana hapai me *tera* i Ihipa.

27 Na, i taua rangi ano ka riro atu tana pikaunga i to pokohiwi, me tana ioka i tou kaki, ka kore noa iho ano hoki te ioka i te hinu.

28 Kua tae mai ki Aiata, kua pahemo atu ki Mikirono; ana mea rongoatia ake e ia ki Mikimaha:

29 Kei tenei taha ratou o te whakawhitinga, hei puni a Kepa mo ratou, pawera noa iho a Rama, kua rere a Kipea o Haora.

30 Kia nui tou reo, e te tamahine o Karimi, whakarongo mai, e Raihi. He mate tou, e Anatoto!

31 Kua whati a Maramena, kua putere atu nga tangata o Kepimi.

32 I te mea e awatea ana ano ka tu ia ki Nopo, ka rūrū tona ringa ki te maunga o te tamahine o Hiona, ki te pukepuke i Hiruharama.

33 Tera te Ariki a Ihowa o nga mano e tapahi i te peka, nui atu hoki te wehi: ka tuaina ano nga mea e tiketike ana ki runga, ka whakaititia iho ano hoki nga mea whakakake.

34 Ka tuaina ano e ia nga rakau pururu o te ngahere ki te rino, ka hinga ano hoki a Repanona i te mea nui.

UPOKO 11.

A KA puta ake he wana i te take i a Hehe, ka tupu ake ano he Peka i roto i ona pakiaka.

2 Ka noho hoki te wairua o Ihowa ki runga ki a ia, te wairua o te whakaaro nui, o te matauranga, te wairua o te whakatakoto whakaaro, o te kaha, te wairua o te mohiotanga, o te wehi ki a Ihowa;

3 Hei mea i a ia kia whai whakaaro i runga i te wehi ki a Ihowa: e kore ano ia e whakarite whakawa i runga i ta ona kanohi e kite ai, e kore ano e whakaaro ki ta ona taringa e rongo ai, ina riria e ia te he.

4 Engari ka whakarite whakawa ia mo nga rawa-kore i runga i te tika, i runga ano i te tika tana riri i te he, he whakaaro nana ki te hunga mahaki o te whenua; he whiu na tona mangai tana patu mo te whenua, ka whakamatea ano e ia te tangata kino ki te manawa o ona ngutu.

5 A hei whitiki te tika mo tona hope, hei whitiki ano te pono mo ona whatumanawa.

6 Ka noho tahi ano te wuruhi raua ko te reme, ka takoto tahi te reparo raua ko te kuao koati; te kuao kau, te kuao raiona, te mea momona, kotahi ano ropu, a he tamaiti ririki mana ratou e arahi.

7 Ka kai ano te kau raua ko te pea, ka takoto tahi ano hoki a raua kuao: ka rite ano te raiona ki te kau, ka kai i te kakau witi.

8 Ka takaro ano te tamaiti ngote u i runga i te rua o te ahipi, a ka pa atu te ringa o te tamaiti kua whakamutua te kai u ki te nohoanga o te neke.

9 E kore ratou e tukino, e kore ano e whakamate puta noa i toku maunga tapu: no te mea ka kapi te whenua i te matauranga ki a Ihowa, ano ko nga wai e taupoki nei i te moana.

10 ¶ I taua rangi ano, na, ko tetahi pakiaka o Hehe, ka tu hei kara ki nga iwi, ka rapua mai e nga tauiwi, tona okiokinga ano hoki kororia rawa.

11 I taua rangi ano ka anga mai ano te ringa o te Ariki, he mea kia tuaruatia

Digitized by Google

ai nga rironga mai o nga morehu o tona iwi e mahue i Ahiria, i Ihipa, i Patoro, i Kuhu, i Erama, i Hinara, i Hamata, i nga motu ano o te moana.

12 Ka whakaturia ano e ia he kara ki nga iwi, a ka huihuia mai te hunga o Iharaira i peia atu, ka whakaminea mai ano nga mea o Hura i marara atu i nga pito e wha o te whenua.

13 Ka riro ano te hae o Eperaima, ka hatepea atu ano hoki nga hoa riri o Hura: e kore a Eperaima e hae ki a Hura, e kore ano hoki a Hura e whakatoi ki a Eperaima.

14 Engari ka rere ratou i runga i nga pokohiwi o nga Pirihitini ki te taha ki te hauauru, ka pahuatia ngatahitia e ratou te hunga o te rawhiti, ka pa o ratou ringa ki runga ki a Eroma raua ko Moapa, ka whakarongo mai ano nga tamariki a Amono ki a ratou.

15 Ka whakangaromia ano hoki e Ihowa, te arero o te moana i Ihipa, he nui ano tana hau ina rūrū tona ringa ki runga ki te awa, ina patua e ia, me ona awa ano e whitu, a ka haere *maroke* atu nga mea whai hu.

16 A ka takoto he ara *haerenga* mai i Ahiria mo nga morehu o tona iwi ka mahue; ka rite ano ki to Iharaira i te ra i haere mai ai ia i te whenua o Ihipa.

UPOKO 12.

I TAUA rangi ano ka mea koe, Ka whakamoemiti atu ahau ki a koe, e Ihowa: ahakoa i riri koe ki a au, kua tahuri atu to riri, a kei te whakamarie koe i a au.

2 Nana, ko te Atua toku whakaoranga, ka whakawhirinaki ahau, e kore ano e wehi; ko Ihowa hoki toku kaha, taku waiata, ko ia ano hoki hei whakaoranga moku.

3 Na, ka koa koutou, ka utu wai ano hoki i roto i nga puna o te whakaoranga;

4 Ka mea ano hoki i taua ra, Whakamoemitia a Ihowa, karanga atu ki tona ingoa, kia mohiotia ana mahi i roto i nga iwi; kauwhautia atu kua oti tona ingoa te whakaneke ake.

5 Waiata atu ki a Ihowa, he nui noa atu hoki ana mahi: e mohiotia ana tenei puta noa i te ao.

6 Hamama, kia nui te reo, e te wahine e noho ana i Hiona, e nui ana hoki te Mea Tapu o Iharaira i roto i a koe.

UPOKO 13.

TE poropititanga mo Papurona i kitea e Ihaia tama a Amoho.

2 Ki runga ki te maunga tiketike tu ai te kara, kia rahi te reo ki a ratou, tawhiritia atu te ringa kia haere mai ai ratou ki roto ki nga kuwaha o nga rangatira.

3 Kua oti aku i whakatapu ai te whakahau, kua karangatia ano hoki e ahau aku marohirohi ki taku riri, ara, te hunga e koa ana ki toku nui.

4 Te haruru o te huihui i runga i nga maunga, tona rite kei to te iwi nui, he haruru, he ngangau no te huihui o nga kingitanga o nga iwi: e whakahaerea ana e Ihowa o nga mano te ope mo te whawhai.

5 Te haere mai nei ratou i tawhiti, i te pito o te rangi, a Ihowa, ratou ko nga patu a tana riri, ki te whakangaro i te whenua katoa!

6 ¶ E aue koutou, kua tata hoki te ra o Ihowa. Tera e puta mai, ano he whakangaromanga na te Kaha rawa.

7 Ngoi-kore iho nga ringaringa katoa, ngohe noa iho nga ngakau katoa o nga tangata.

8 Ka ohorere ano ratou: mau pu ratou i nga mamae, i nga whakapouri; to ratou maniae koia ano kei to te wahine e whakawhanau ana: miharo ana ratou tetahi ki tetahi, o ratou mata, *ano* he mura ahi.

9 Nana, te haere mai nei te ra o Ihowa, he nanakia, he riri, he whakatakariri e mura ana, hei whakaururua i te whenua, hei whakangaromia atu ano hoki e ia o reira tangata hara.

10 Na, nga whetu o te rangi, o reira whetu nui ano hoki, kore ake to ratou māramatanga, pouri noa iho te ra i tona haerengā mai, kore ake e titi te atarau.

11 Ka whiua ano hoki e ahau te kino o te ao, te hunga kino ano hoki, mo to ratou he, ka mutu ano i a au te whakapehapeha o te hunga whakakake, ka whakahokia iho ano ki raro te whakapehapeha o te hunga tukino.

12 Ka meinga ano e ahau kia nui atu te utu mo te tangata i to te koura pai; ae ra, he tangata, kia nui atu i to te koura para-kore o Opira.

13 Na, ka whakaoioia e ahau nga rangi, ka ruperupea atu ano hoki te whenua i tona wahi, he riri na Ihowa o nga mano, he ra ano e mura ai tana riri.

14 A ka rite ki te aneterope e whaia ana, ki nga hipi ano hoki kahore nei o ratou kai huihui, ka tahuri atu ratou ki

Digitized by Google

tona iwi, ki tona iwi, ka rere ki tona whenua, ki tona whenua.

15 Te hunga katoa e kitea ana, ka werohia, te hunga katoa e uru ana ki roto ki a ratou, ka hinga i te hoari.

16 Ka taia iho hoki a ratou kohungahunga i ta ratou tirohanga atu, ka pahuatia o ratou whare, ka moea ano hoki a ratou wahine.

17 Tenei au te whakaoho atu nei i nga Meri ki a ratou, he hunga e kore nei e whakaaro ki te hiriwa; na, te koura, e kore e matenuitia e ratou.

18 Ka taia iho ano hoki nga taitamariki e a ratou kopere; e kore ano e tohungia e ratou nga hua o te kopu; e kore o ratou kanohi e manawapa ki nga tamariki.

19 ¶ Na, Papurona nei, te mea ataahua o nga kingitanga, te kororia nui whakaharahara o nga Karari, tona rite kei ta te Atua hurihanga i a Horoma raua ko Komora.

20 E kore e nohoia, a, ake ake, e kore e waiho hei kāinga, a, tena whakatupuranga, tena whakatupuranga; e kore ano e whakaturia e te Arapi tona teneti ki reira, e kore ano a reira e takotoria e nga hepara.

21 Engari hei takotoranga a reira mo nga kuri mohoao o te koraha, ka ki ano o ratou whare i nga kararehe kino, hei nohoanga ano a reira mo nga tamahine a te ruru, ka tupekepeke ano nga mea ahua koati ki reira.

22 Ka tangi ano hoki nga kuri mohoao i roto i o ratou whare kingi, me nga tarakona i roto i o ratou whare ataahua: kua tata mai ano hoki tona wa, e kore ano ona ra e roa.

UPOKO 14.

NO te mea ka aroha a Ihowa ki a Hakopa, tera ano a Iharaira ka whiriwhiria ano e ia; ka meinga ano ratou kia ata noho ki to ratou oneone; ka piri mai ano te tangata ke ki a ratou, ka uru ano hoki ki roto ki te whare o Hakopa.

2 A e tango ano nga iwi i a ratou, e kawe i a ratou ki to ratou wahi, riro tonu iho ratou i te whare o Iharaira hei pononga tane, hei pononga wahine i te oneone a Ihowa: a hei whakarau ma ratou o ratou kai whakarau, ko ratou ano hei rangatira mo o ratou kai tukino.

3 I taua rangi ano ka meinga koe e Ihowa kia okioki i tou pouritanga, i tou wehi, i te mahi pakeke ano hoki i whakamahia ai koe.

4 ¶ Ko reira ano maranga ai tenei waiata au mo te kingi o Papurona, ka mea hoki koe, Anana! mutu pu te kai tukino, mutu pu ta te pa koura!

5 Whati ana i a Ihowa te tokotoko o te hunga kino, te hepeta o nga kingi.

6 Te kai patu o nga iwi, he riri nei tana, he patu kihai i mutu, i runga nei i te riri tana kawanatanga i nga iwi, ko ia ano e whakatupuria kinotia ana, kahore he kai araarai.

7 Kua whai okiokinga, kua ata noho te whenua katoa, pakaru mai ana te waiata.

8 Nga kauri ano hoki, koa noa iho ratou ki a koe, *me* nga hita ano o Repanona; *e hi mai ana*, No tou takotoranga i kore ai te kai tapahi e haere mai ki a matou.

9 Te reinga i raro, oho ana i a koe, he tutakitanga ki a koe i to taenga atu; he meatanga ki a koe i whakaarahia ai e ia nga tupapaku katoa, nga mea nui o te whenua; maranga ana i a ia nga kingi katoa o nga iwi i runga i o ratou torona.

10 Kei te korero nei ratou katoa ki a koe,—ta ratou kupu, Ko koe ano hoki?—kua ngoi-kore ano koe? kua penei ranei me matou; kua rite koe ki a matou?

11 Kua oti tou kororia te whakahoki iho ki te urupa, me te rangi ano o o hatere: te whariki mou ko te kutukutu, te hipoki mou ko nga toke.

12 Anana! taka iho ana koe, e Tawera, e te tama a te ata, tapahia iho ana koe, e te kai whakangoikore o nga iwi!

13 Nau hoki i mea i roto i tou ngakau, Ka piki ahau ki runga ki te rangi, ka whakanekehia ake e ahau toku torona ki runga i nga whetu a te Atua, ka noho ano ahau ki te maunga o te whakaminenga, ki nga taha ki te nota.

14 Ka pikitia e ahau nga wahi tiketike o nga kapua; ka rite ahau ki a te Nui rawa.

15 Heoi kua whakahokia na koe ki te reinga, ki nga taha o te rua.

16 Te hunga e kite i a koe, matatau tonu mai ta ratou titiro ki a koe, me ta ratou ata whakaaroaro ano, Ko te tangata ianei tenei i wiri ai te whenua, i ngaueue ai nga rangatiratanga;

17 I mea nei i te ao hei koraha, wahia ana e ia ona pa; kihai i whakapuaretia te whare o ana herehere?

18 Nga kingi o nga iwi, ratou katoa takoto ana i tona whare, i tona whare, i runga i te kororia.

Digitized by Google

19 Ko koe ia he mea maka mai i roto i tou urupa, ano he peka e whakarihariangia ana, *ano* he kakahu no te hunga i patua, i werohia ki te hoari, e haere ana ki raro ki nga kohatu o te rua; ano he tinana i takatakahia e te waewae.

20 E kore te tanumanga mou e huihuia ki to ratou, mou i whakangaro i tou whenua, i patu i tou iwi: e kore te uri o nga kai mahi kino e whai ingoa, ake ake ake.

21 Kia takoto tata te whakamate mo ana tamariki, mo te he hoki o o ratou mātua; kei kake ratou, kei riro ano i a ratou te whenua, kei kapi te mata o te ao i o ratou pa.

22 Ka whakatika atu hoki ahau ki a ratou, e ai ta Ihowa o nga mano, ka tapahia atu ano hoki e ahau te ingoa me te toenga o Papurona, te tamaiti me te iramutu, e ai ta Ihowa.

23 Ka meinga ano a reira e ahau hei kāinga mo te matuku; hei harotoroto wai, ka purumatia ano e ahau ki te puruma o te whakangaromanga, e ai ta Ihowa o nga mano.

24 ¶ Kua oati a Ihowa o nga mano, kua mea, Ina, taku i whakaaro ai, kei tena ano te otinga; taku i whakatakoto ai, u tonu.

25 Ara, mo te Ahiriana ka whati i a au ki toku whenua, ka takatakahia ano hoki i runga i oku maunga: ko reira tana ioka marere atu ai i runga i a ratou; ka marere ano hoki tana pikaunga i runga i o ratou pokohiwi.

26 Ko te whakaaro tenei ka whakatakotoria nei mo te whenua katoa, ko te ringa ano tenei ka whakamarokia atu nei ki nga iwi katoa.

27 Kua whakatakotoria hoki e Ihowa o nga mano, a ma wai e whakataka? kua whakamarokia tona ringaringa, a ko wai hei mea kia pepeke?

28 No te tau i mate ai a Kingi Ahata tenei poropititanga.

29 ¶ Kei koa koe, e Pirihitia katoa, no te mea kua whati te rakau a te kai whiu i a koe: tera hoki e puta ake te neke i roto i te pakiaka o te nakahi, a, tona hua ko te nakahi tuaahi nei e rere ana.

30 A ka kai nga matamua a nga wareo, ka takoto ano nga rawa-kore, tē ai he wehi; ka whakamatea ano e ahau tou pakiaka ki te hemo kai, mana hoki ou morehu e patu.

31 E aue, e te kuwaha; hamama, e te pa; harotu kau koe, e Pirihitia katoa: e puta mai hoki he paowa i te nota: e kore tetahi e *puta* kotahi mai i te wa i whakaritea mona.

32 He aha ra te kupu e whakahokia atu ki nga karere o te iwi? Ara na Ihowa a Hiona i whakatu a ka whakawhirinaki nga rawa-kore o tona iwi ki reira.

UPOKO 15.

TE poropititanga mo Moapa. Kua whakangaromia nei a Ara o Moapa i te po, kahore he reo; kua whakangaromia nei a Kiri o Moapa i te po, kahore he reo.

2 Kua riro ki runga ki Paiti, ki Ripono, ki nga wahi tiketike tangi ai, ka auetia e Moapa a Nepo raua ko Merepa, he mea moremore katoa o ratou mahunga, tapahi rawa nga kumikumi katoa.

3 O ratou whitiki i o ratou huarahi he kakahu taratara: ka aue ratou katoa i runga i o ratou whare, i o ratou waharoa ano hoki, nui atu te tangi.

4 Ka hamama ano a Hehepona, raua ko Ereare: ka rangona mai to ratou reo i Iahata: no reira hamama ana nga mau patu a Moapa; kino iho ia ki te ora.

5 E tangi ana toku ngakau ki a Moapa; rere ana ona whati ki Toara, *kei* te kau tau-toru *te rite:* he tangi nei hoki ta ratou i te pikitangi ki Ruhiti, i te mea e piki ana ratou i reira; i te huarahi hoki ki Horonaimi ka pa ta ratou karanga o te whakangaromanga.

6 No te mea ka tangata-koretia nga wai o Nimirimi: kua maroke hoki te tarutaru, kua kore te otaota, kahore he mea e tupu ana.

7 Na, a ratou mea maha, me a ratou mea i te rongoa, ka kawea atu e ratou ki te awa i nga wirou.

8 No te mea kua taiawhiotia nga rohe o Moapa e te karanga; tae tonu atu tona aue ki Ekeraima, tona aue ki Peererimi.

9 Ka ki hoki nga wai o Rimono i te toto; tera atu hoki taku e whakapa atu ai ki Rimono, ko nga raiona ki nga oranga o Moapa, ki nga morehu ano o te whenua.

UPOKO 16.

UNGĀ atu he reme ki te rangatira o te whenua, i Hera ki te koraha, tae noa ki te maunga o te tamahine a Hiona.

Digitized by Google

2 Kei te manu haereere noa hoki, he mea maka mai i roto i te kohanga, te rite o nga tamahine a Moapa i nga whitinga atu i Aranono.

3 Whakatakotoria he whakaaro, mahia he whakarite whakawa, kia rite ki te po to whakamarumarunga iho i te poutumarotanga; hunā te hunga i peia atu, kaua e whakaaturia atu te tangata e atiutiu noa ana.

4 Kia noho, e Moapa, ki a koe aku tangata e peia ana, ko koe ano hei pirinnga mo ratou kei mate i te kai pahua: kua kore hoki te kai whakate, mutu pu ta te kai pahua, kua poto atu nga kai whakatupu-kino i runga i te whenua.

5 A ka whakapumautia te torona i runga i te tohu-tangata: ka nohoia iho ano hoki e ia i runga i te pono i roto ano i te tapenakara o Rawiri, a, tana, he whakarite whakawa, he rapu i te tikanga o te whakawa, he whakahohoro i te tika.

6 ¶ Kua rongo tatou ki te whakakake o Moapa; nui atu tona whakakake; ki tona whakapehapeha, ki tona whakakake, ki tana riri; kahore he tikanga i ana korero teka.

7 Mo reira ka aue a Moapa ki a Moapa, ka aue katoa, ka ngungurutia e koutou nga turanga o Kiri-harehete; he tika rawa kua patua *ratou*.

8 Kua kore hoki te kaha o nga mara o Hehepono, o te waina ano o Hipima, he mea whatiwhati na nga rangatira o nga iwi ona waina pai rawa i tae atu nei ki Iatere, i kopikopiko i te koraha: i totoro tonu ona peka, i whiti ki tera taha o te moana.

9 ¶ Mo reira ka tangihia e ahau te waina o Hipima, kei te tangihanga mo Iatere *te rite:* ka whakamakuku ahau i a koe ki oku roimata, e Hehepona, e Ereare; kua kore hoki te hamamatanga mo o hua raumati mo to tapahanga witi.

10 Kua whakakahoretia ano hoki te hari, me te koa ano i te mara momona; kahore hoki he waiata i nga mara waina, kahore he hamamatanga; e kore nga kai takahi e takahi waina i *ā ratou* poka waina; kua whakamutua e ahau *to ratou* hamamatanga.

11 Na reira, ano he hāpa oku whekau e tangi ana ki a Moapa, a roto ano i a au ki Kiri-harehe.

12 ¶ A, te otinga, ka kitea kua hoha a Moapa i runga i te wahi tiketike, na, ka haere atu ki tona wahi tapu inoi ai; heoi e kore tana e tsea.

13 Ko te kupu tenei i korerotia e Ihowa mo Moapa i mua.

14 Kua korero ano a Ihowa inaianei, kua mea, Kia toru nga tau, (nga tau ano o te kai mahi,) a ka whakahaweatia te kororia o Moapa, me taua mano tini ano hoki, a he iti rawa te toenga, he kaha-kore.

UPOKO 17.

TE poropititanga mo Ramahiku. Nana, kua whakakahoretia a Ramahiku hei pa e puranga kau ana.

2 Kua mahue nga pa o Aroere; mo nga kahui era, ka takoto ratou, tē ai he kai whakawehi.

3 Ka whakakorea ano hoki he pa kaha mo Eperaima, he kingitanga ano hoki mo Ramahiku, mo te toenga ano o Hiria: ka rite ratou ki te kororia o nga tamariki a Iharaira, e ai ta Ihowa o nga mano.

4 I taua rangi anó ka whakaititia te kororia o Hakopa, ka hiroki haere ano hoki te ngako o ona kikokiko.

5 Ka rite ano hoki ki ta te kai tapahi kohikohinga i te witi, ki te tapahanga ano a tona ringa i nga hua witi, ka rite ki te hamunga o nga hua witi i te raorao i Repaima.

6 ¶ Otiia e toe ano etahi karepe hei hamunga; ka rite ki te ruiruinga o te oriwa; e rua, e toru nga oriwa i te pito o to runga rawa peka, e wha, e rima i te peka i waho rawa, i te mea whai hua, e ai ta Ihowa, ta te Atua o Iharaira.

7 I taua rangi ka titiro te tangata ki tona Kai hanga, ka anga ano ona kanohi ki te Mea Tapu o Iharaira.

8 E kore ano e titiro atu ki nga aata i hangā nei e ona ringaringa, e kore hoki e anga atu ki te mea i mahia e ona maihao, ki nga ngahere, ki nga whakapakoko.

9 ¶ I taua rangi ka rite ona pa kaha ki te rakau i whakarerea, ki te peka ano hoki o runga i whakarerea nei i te aroaro o nga tamariki a Iharaira; na, ko te whakangaromanga.

10 Na, kua wareware nei koe ki te Atua o tou whakaoranga, a kihai i mahara ki te kamaka o tou kaha, mo reira ka whakatupuria e koe nga mea ataahua, ka whakatokia ano hoki ki nga peka ke:

11 I te awatea ka meinga e koe to rakau kia tupu, i tē ata matomato tonu tau i whakato ai: i te kotinga witi he pura-

Digitized by Google

nga kau, i te ra o te pouri, o te mamae nui whakaharahara.

12 ¶ Aue, te huihui nui o nga iwi maha! to ratou ngangau, ano he haruru no nga moana, te nge ano hoki o nga iwi! to ratou nge, koia ano kei te turituri o nga wai nui.

13 Me te mea ko te turituri o nga wai maha te nge o nga iwi; otiia ka riria ratou, a ka rere ki tawhiti, ka whaia ano hoki, ano he papapa no nga maunga i te upoko o te hau, ano he mea porotaka e aia ana e te tukauati.

14 I te ahiahi, na, ko te pawera; kianō i puao kua kore ia. Ko te wahi tenei ma te hunga e pahua ana i a tatou, ko te mea tenei e wehea ma te hunga e muru ana i a tatou.

UPOKO 18.

AUE, te whenua, taumarumāru tonu nei nga parirau, i tera taha o nga awa o Etiopia!

2 Tana nei, he unga karere i runga i te moana, a, o ratou kāipuke i runga i nga wai, he kakaho: *tana kupu*, Haere, e te hunga tere, e nga karere, ki tetahi iwi he mea kukume kia roa, waru rawa, ki te iwi i wehingia i to ratou timatanga iho a mohoa noa nei; ki te iwi he mahi ruri nei, he takatakahi nei tana, tona whenua whakahaweatia iho e nga awa.

3 E nga tangata katoa o te ao, e te hunga e noho ana i te whenua, titiro mai, ina whakaarahia e ia te kara ki runga ki nga maunga; whakarongo mai, ina whakatangihia e ia te tētere.

4 Ko ta Ihowa kupu hoki tenei ki a au, Ka ata noho ahau, ka titiro atu ano hoki ki toku nohoanga; ka rite ahau ki te mahana i te mea ka mahea, ka rite ki te kapua tomairangi i te mahanatanga o te kotinga witi.

5 E kore hoki e taea te kotinga witi; kia tino nui te kopuku, kia puta ke ano hoki te puawai he karepe e neke ake ana ki te maoa, na, ka hatepea atu e ia nga rārā ki te tapahi peka, ka tangohia ano hoki, ka tapahia nga manga.

6 Ka waiho ngatahi ratou ma nga manu o nga maunga, ma nga kararehe o te whenua: ta te manu ano i te raumati ko ratou; ta nga kararehe katoa ano hoki o te whenua i te hotoke ko ratou.

7 ¶ I taua wa ano ka maua mai he hakari ki a Ihowa o nga mano, he mea na te iwi i kumea kia roa, waru rawa, na te iwi i wehingia i to ratou timatanga iho, a mohoa noa nei, na te iwi he mahi ruri nei, he takatakahi nei tana, tona whenua whakahaweatia iho e nga awa, ki te wahi o te ingoa o Ihowa o nga mano ki Maunga Hiona.

UPOKO 19.

TE poropititanga mo Ihipa. Tenei a Ihowa te rere mai nei i runga i te kapua tere, tae tonu atu ki Ihipa, a ka oho ano nga whakapakoko o Ihipa i tona aroaro, ngohe noa iho te ngakau o Ihipa i waenganui ona.

2 Ka whakaangahia ano e ahau nga Ihipiana ki nga Ihipiana, a ka whawhai ratou ki tona teina, ki tona tuakana, ki tona hoa, ki tona hoa, te pa ki te pa, te kingitanga ki te kingitanga.

3 Ka kahore noa iho ano hoki te wairua o Ihipa i waenganui i a ia, ka pau ano i a au ana whakaaro: a ka rapua e ratou he tikanga i nga whakapakoko, i nga tohunga whakamarie, i te hunga he atua maori nei o ratou, i nga matakite.

4 Ka tukua putia atu ano hoki e ahau nga Ihipiana ki te ringaringa o te rangatira pakeke; he kingi kaha ano te kingi mo ratou, e ai ta te Ariki, ta Ihowa o nga mano.

5 Ka kore haere ano nga wai o te moana, ka maroke ano hoki, ka mimiti te awa.

6 Pirau rawa nga awa; mimiti kau, maroke iho nga manga i waiho nei hei taiepa, mate ake nga kakaho me nga raupo.

7 Nga otaota i te taha o nga manga, i nga puaha o nga manga, me nga mea katoa i whakatokia ki te taha o nga manga, ka maroke, aia noatia atu, kore noa iho.

8 Ka tangi ano nga kai hi ika, ka aue te hunga katoa e maka ana i te matau ki te awa, ka pouri ano nga kai whewhera o nga kupenga ki runga ki nga wai.

9 Numinumi kau ano hoki nga kai mahi o te muka pai, ratou ko nga kai whatu o nga mea ma.

10 Ona turanga, mongamonga noa, nga kai mahi katoa o nga awa, o nga roto ika.

11 ¶ He pono he wairangi nga rangatira o Toana, he poauau nga whakaaro o nga kai whakatakoto whakaaro mohio a Parao. He pehea ra ta koutou ki atu ki a Parao, He tama ahau na te hunga whakaaro nui, he tama na nga kingi onamata?

12 Keihea ratou? keihea o tangata

Digitized by Google

whakaaro nui? ma ratou ano e whakaatu ki a koe, ma ratou e mohio ta Ihowa o nga mano i whakatakoto ai mo Ihipa.

13 Kua whakakuaretia nga rangatira o Toana, kua tinihangatia nga rangatira o Nopo; pohehe iho a Ihipa i a ratou, ko ratou na ano nga okiokinga o nga iwi o reira.

14 Kua oti i a Ihowa te wairua whanoke te konatu ki waenganui o reira, a ka whakapohehetia e ratou a Ihipa i ana mahi katoa, koia ano kei te tangata haurangi e kotiti ke ana, e ruaki ana,

15 Ka kahore noa iho ano hoki he mahi ma Ihipa, hei mahinga ma te upoko, ma te hiawero, ma te manga, ma te wiwi.

16 I taua rangi ano ka rite a Ihipa ki nga wahine: ka wehi, ka pawera i te mea ka rūrū te ringaringa o Ihowa o nga mano; ka rūrū hoki *tona ringa* ki runga ki tera *wahi*.

17 A ka ai te whenua o Hura hei whakawehi mo Ihipa. Nga tangata katoa e whakahua ana i a ia, ka wehi i roto i a ratou, i te whakaaro hoki a Ihowa o nga mano e whakatakotoria nei e ia mo reira.

18 ¶ I taua rangi e rima nga pa i te whenua o Ihipa, to ratou reo ko te reo o Kanaana; ko Ihowa o nga mano ta ratou e oati ai; ko tetahi e karangatia, Ko te pa o te whakangaromanga.

19 I taua rangi ka tu te aata a Ihowa i waenganui o te whenua o Ihipa, me te pou ano i te taha o to reira rohe, he mea ki a Ihowa.

20 A hei tohu ano tera, hei kai whakaatu mo Ihowa o nga mano i te whenua o Ihipa: ka karanga hoki ratou ki a Ihowa, he mea na nga kai tukino, a ka ungā mai e ia he kai whakaora ki a ratou, tona nui na; a mana ratou e whakaora.

21 A ka mohiotia a Ihowa e Ihipa, ka mohiotia hoki a Ihowa e nga Ihipiana i taua rangi, ka mahia ano hoki e ratou te patunga tapu me te whakahere; ka puaki ano hoki ta ratou kupu taurangi ki a Ihowa, a ka mana ano i a ratou.

22 Ka whiua ano hoki a Ihipa e Ihowa, ka whiua, ka rongoatia ano e ia: a ka hoki mai ratou ki a Ihowa, ka tahuri ano ia ki ta ratou inoi, ka rongoa i a ratou.

23 ¶ I taua rangi ka takoto he huarahi i Ihipa ki Ahiria, a ka tae atu te Ahiriana ki Ihipa, te Ihipiana ano hoki ki Ahiria, a ka mahi ngatahi te Ihipiana raua ko te Ahiriana.

24 I taua rangi ano hei tuatoru a Iharaira mo Ihipa, mo Ahiria, hei manaakitanga i waenganui o te whenua.

25 E manaakitia ano ratou e Ihowa o nga mano, e ki ia, Kia manaakitia a Ihipa toku iwi, a Ahiria te mahi a oku ringaringa, a Iharaira ano hoki toku kūinga tupu.

UPOKO 20.

I TE tau i haere mai ai a Taratana ki Aharoro, (i a ia ra i ungā mai e Harakono kingi o Ahiria,) i tana whawhaitanga atu ki Aharoro, a horo ana a reira i a ia;

2 I taua wa ka korero mai a Ihowa, he mea whakapuaki mai na Ihaia tama a Amoho, i ki mai, Wetekina atu te kakahu taratara i tou hope, whakarerea atu ano hoki nga hu i tou waewae. Na, pera ana ia, haere tahanga ana, kahore hoki he hu.

3 Na, ko te meatanga mai a Ihowa, Ka toru enei tau o taku pononga, o Ihaia, e haere tahanga ana, kahore hoki he hu, *hei* tohu, hei mea whakamiharo ki a Ihipa raua ko Etiopia;

4 Ka pena ano ta te kingi o Ahiria arahi i nga Ihipiana hei pārau, i nga Etiopiana hei whakarau, nga taitamariki, nga kaumatua; kahore he kakahu, kahore he hu, takoto kau ana nga papa, whakama iho a Ihipa.

5 Ka wehi ano ratou, ka whakama ki a Etiopia ki ta ratou i tumanako atu ai, ki a Ihipa ano hoki ki to ratou kororia.

6 A e mea ano te tangata o tenei motu i taua rangi, Nana, ko ta tatou tenei i tumanako atu ai, ta tatou i rere atu ai kia ora ai tatou i te kingi o Ahiria: a ma te aha tatou ka mawhiti atu ai?

UPOKO 21.

TE poropititanga mo te koraha o te moana. Ka rite ki nga paroro i te tonga e pupuhi ana tona haerenga mai i te koraha i te whenua e wehingia ana.

2 He kino rawa te whakakitenga kua whakaaturia mai nei ki a au; kei te tinihanga te tangata tinihanga, kei te pahua te kai pahua. Whakaekea, e Erama; whakapaea, e Meria; mutu pu i a au nga auetanga katoa o reira.

3 No reira ki tonu toku hope i te mamae, whakawiri rawa nga mea e ngau nei i a au, ano ko te whakawiringa o te wahine e whakawhanau ana: piko ana ahau i te rongonga ai, ohorere ana i te kitenga ai.

Digitized by Google

4 Pohehe ana toku ngakau, wehi iho ahau, pawera iho, te po i ahuareka atu ai ahau, puta ke ana hei mea whakamataku ki a au.

5 Whakapaia te tepu, tirotiro atu i *runga* i te whare tutei, e kai, e inu: whakatika, e nga rangatira, pania te whakangungu rakau.

6 Ko ta te Ariki kupu hoki tenei ki a au, Tikina, whakaturia he kai tutei, mana e whakaatu mai tana e kite ai.

7 Na, ka kitea atu e ia he hariata, *me* nga tangata eke hoiho tokorua, he hariata kaihe, he hariata kamera; ata whakarongo marie ana ia.

8 Katahi tera ka karanga mai, *ano* he raiona, Kei runga ahau, e toku Ariki, i te whare tutei e tu tonu ana i te awatea; pau katoa ano nga po i a au e tu nei i taku mahi tiaki.

9 Nana, tenei te haere mai nei tetahi hariata tangata, me nga kai eke hoiho tokorua. Na ka oho mai ano ia, ka mea, Kua horo a Papurona, kua horo; nga whakapakoko katoa ano hoki o ona atua wawahia iho e ia ki te whenua.

10 E taku patunga witi, e te witi o taku patunga, taku i rongo ai ki a Ihowa o nga mano, ki te Atua o Iharaira, te whakaaturia atu nei e ahau ki a koutou.

11 ¶ Te poropititanga mo Ruma. E karanga mai ana ia ki a au i Heira, E te kai tiaki, ko te aha i te po? E te kai tiaki, ko te aha i te po?

12 Ta te kai tiaki i ki mai ai, Kei te haere mai te ata raua ko te po: ki te uia e koutou, e ui: hoki mai, haere mai.

13 ¶ Te poropititanga mo Arapia. Kei te ngahere i Arapia he nohoanga mo koutou i te po, e nga tira-haere o Reranimi.

14 Kawea he wai, e nga tangata o te whenua o Temana ki te whakatau atu i te tangata e mate-wai ana; hohoro atu ki te tangata e rere ana, me tetahi taro ano mana.

15 Ka rere mai hoki ratou i nga hoari, i te hoari kua oti te unu, i te kopere ano hoki kua oti te whakapiko, i te nui ano o te whawhai.

16 Ko ta te Ariki kupu hoki tenei ki a au, Kia kotahi te tau, (te tau ano o te kai mahi,) a ka poto katoa te kororia o Kerara.

17 Na, nga morehu, te tokomahatanga o nga kai kopere, o nga mea marohirohi o nga tamariki a Kerara, ka torutoru ratou; ko te kupu hoki tenei a Ihowa Atua o Iharaira.

UPOKO 22.

TE poropititanga mo te raorao o te whakakitenga. He aha ra nou, i piki katoa ai koe ki runga ki nga tuanui?

2 Ki tonu koe i te nge; he pa turituri, he pa koa: ou tangata i patua ehara i te mea patu na te hoari, ehara i te hunga i mate i te whawhaitanga.

3 Rere ngatahi ana ou rangatira katoa, herea iho ratou e nga kai kopere, te hunga katoa i kitea i roto i a koe, herea ngatahitia ana ratou, te hunga i rere mai i tawhiti.

4 Koia ahau i mea ai, Kati te titiro mai ki a au, ka nui taku tangi, kaua e tohe ki te whakamarie i a au mo te pahuatanga o te tamahine a toku iwi.

5 He rangi rarureru hoki tenei, he takahanga, he pokaikaha, he mea na te Ariki, na Ihowa o nga mano, i te raorao o te whakakitenga, he pakaruhanga i te taiepa, he karangatanga atu ki nga maunga.

6 Ta Erama, he mau i te papa pere, me nga hariata tangata, *me* nga hoia eke hoiho; ta Kiri he whakaputa mai i te whakangungu rakau ki waho.

7 Ka kapi ano hoki ou raorao pai rawa i nga hariata, ka tu ano nga rarangi o nga hoia eke hoiho ki te kuwaha.

8 ¶ Ka whakakitea ano e ia te hipoki o Hura; ka titiro ano hoki koe i taua rangi ki nga patu o te whare o te ngahere.

9 Ka kite ano hoki koutou i nga pakaru o te pa o Rawiri he maha, ka kohikohia ano e koutou nga wai o to raro poka.

10 A, taua ana e koutou nga whare o Hiruharama; wawahia ana e koutou nga whare hei hanga mo te taiepa.

11 Ka hangā ano e koutou he awa ki waenganui i nga taiepa e rua mo nga wai o te poka tawhito, kahore ia o koutou whakaaro ki te kai mahi o tena mea, kahore hoki e titiro atu ki tona kai hanga o mua noa atu.

12 Heoi, te karangatanga a te Ariki a Ihowa o nga mano i taua rangi ki te tangi, ki te aue, ki te moremore, ki te whitiki i te kakahu taratara:

13 Na, ko te koa, ko te hari, ko te patu i nga kau, ko te patu i nga hipi, ko te kai kikokiko, ko te inu waina; kia kai tatou, kia inu; apopo hoki tatou mate ai.

14 Ka tahi a Ihowa o nga mano ka

Digitized by Google

whakaatu mai ki oku taringa, E kore rawa tenei hē o koutou e murua, a mate noa koutou, e ai ta te Ariki, ta Ihowa o nga mano.

15 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki, a Ihowa o nga mano, Haere mai, haere ki tenei kai tiaki o nga moni, ki a Hepena ki te rangatira o te whare, *mea atu*,

16 He aha tau i konei? ko wai hoki tau i konei, i haua ai e koe he tanumanga mou ki konei? Te kai hahau *nei* o te tanumanga mona i te wahi tiketike! taraia ana e ia he nohoanga mona ki te kamaka!

17 Nana, ka peia atu koe e Ihowa, he nui te peinga, ka taupokina rawatia ano hoki koe.

18 Kaha rawa tana piu i a koe, piua tonutia atu, ano he mea porotaka, ki te whenua nui, mate atu ki reira; i taua wahi ano ka ai nga hariata o tou koroia hei mea e whakama ai te whare o tou ariki.

19 Ka peia atu hoki koe e ahau i tou turanga, ka turakina atu ano koe e ia i tou wahi.

20 ¶ I taua rangi ano ka karangatia e ahau taku pononga a Eriakimi tama a Hirikia:

21 Ka whakakakahuria ano ia e ahau ki tou kakahu, ka whakakahangia ano hoki ki tou whitiki, ka hoatu ano tou kawanatanga ki tona ringa: a hei matua ia ki te tangata o Hiruharama, ki te whare ano o Hura.

22 Ka waiho ano e ahau te ki o te whare o Rawiri ki runga ki tona pokohiwi; na, mana e whakatuwhera, a kahore he tangata hei tutaki; mana e tutaki, a kahore he tangata hei whakatuwhera.

23 Ka titia hoki ia e ahau ano he titi ki te wahi mau, a hei torona kororia ia ki te whare o tona pāpā.

24 Ka whakairihia ano e ratou ki runga ki a ia te kororia katoa o te whare o tona pāpā, nga uri, nga whanau, nga oko ririki katoa, ara, nga oko hei peihana, me nga oko katoa ano hei hāka.

25 I taua rangi, e ai ta Ihowa o nga mano, ka nekehia atu te titi i titia nei ki te wahi mau, ka tapahia, ka marere ki raro; ka motuhia atu ano hoki te mea e iri ana i runga: na Ihowa nei hoki te kupu.

UPOKO 23.

TE poropititanga mo Taira. E aue, e nga kaipuke o Tarahihi, mona kua whakamotitia, kahore he whare, kahore he tapokoranga atu: no te whenua o Kitimi te korero ki a ratou.

2 Whakarongoa, e nga tangata o te motu; kua ki na koe i ta nga kai hokohoko o Hirona e rere nei i te moana.

3 Kei nga wai nui, kei nga purapura o Hihoro, kei te tapahanga witi o te awa, ona hua; ko ia ano te kai hokohoko ki nga iwi.

4 Kia whakama koe, e Hirona, kua korero hoki te moana, te kaha o te moana kua mea, Kahore oku mamae hapu, kahore hoki ahau e whanau, kahore e atawhai tamariki, kahore e whakatupu kotiro.

5 Ka *tae atu* te rongo ki Ihipa, ka mamae ratou i te rongonga ai ki Taira.

6 Whakawhiti atu ki Tarahihi; e aue, e nga tangata o te motu.

7 Ko to koutou *pa* koa ianei tenei, kua tu noa ake nei, no nga rangi ano onamata? ko ona waewae ano hei kawe i a ia ki tawhiti noho ai.

8 Na wai i whakatakoto tenei whakaaro mo Taira, mo te kai whakakarauna, he rangatira nei ona kai hokohoko; ona kai whakawhitiwhiti taonga ko nga metararahi o te whenua?

9 Na Ihowa o nga mano i whakatakoto, hei whakapoke i te whakapehapeha o nga mea ataahua katoa, hei mea kia whakahaweatia nga metararahi o te whenua.

10 Tika atu na waenganui i tou whenua, ano he awa, e te tamahine o Tarahihi: kore ake he kaha.

11 Kua totoro atu tona ringa ki runga ki te moana, whakaoioia ana e ia nga rangatiratanga. Na Ihowa te whakahau mo te pa hokohoko, kia whakangaromia ona *wahi* kaha.

12 Kua mea ano ia, Kati rawa tou koa, e te wahina e tukinotia nei, e te tamahine a Hirona: whakatika, whakawhiti atu ki Kitimi; kahore ano hoki he okiokinga mou i reira.

13 Nana, te whenua o nga Karari, he kahore noa iho tenei iwi i mua, whakaturia ake e te Ahiriana mo te hunga e noho ana i te koraha, whakaarahia ana e ratou ona pourewa, tu ana i a ratou ona whare kingi, kua meinga nei e ia kia wahia iho.

14 E aue, e nga kaipuke o Tarahihi, kua whakakorea hoki to koutou kaha.

15 I taua rangi ano ka warewaretia a Taira, e whitu tekau nga tau, (nga ra ano o te kingi kotahi:) i te mutunga o nga tau e whitu tekau ka rite ta Taira ki te waiata a te wahine puremu.

Digitized by Google

16 E mau ki te hāpa, taiawhiotia te pa, e te wahine puremu i warewaretia nei, kia pai te waiata, kia maha nga waiata, kia maharatia ai koe.

17 ¶ Na, i te mutunga o nga tau e whitu tekau ka tirohia mai a Taira e Ihowa, a ka hoki ia ki tana utu, ka puremu ano hoki ki nga kingitanga katoa o te whenua i runga i te mata o te one-one.

18 Na, ana mea hokohoko, me ana utu, he tapu ki a Ihowa, e kore e whaowhina ki te toa, e kore ano e rongoatia; engari ma te hunga e noho ana i te aroaro o Ihowa ana mea hokohoko, a ka makona ratou i te kai, ka roa ano hoki te mau o te kakahu.

UPOKO 24.

NANA, kua moti i a Ihowa ta te whenua, takoto kau ana, porohurihia ake e ia, ona tangata marara ana i a ia.

2 A ka rite te iwi ki te tohunga, te pononga ki tona ariki, te pononga wahine ki tona rangatira wahine, te tangata i utua ai te taonga ki te tangata i a ia nei te utu, te kai whakatarewa mai ki te tangata i te mea nama, te tangata i te moni whakatuputupu ki te tangata nama nei i homai ki a ia.

3 Ka whakamotitia rawatia ta te whenua, ka pahuatia rawatia: kua korerotia mai hoki e Ihowa tenei kupu.

4 E tangi ana te whenua, ngohe noa iho; kaha-kore kau te ao, ngohe noa iho; harotu kau te hunga rarahi o te whenua.

5 Kua poke ano te whenua i raro i ona tangata, kua takahia hoki e ratou nga ture, whakaputaina ketia ake e ratou te tikanga i whakatakotoria; whakatakā ana e ratou te kawenata onamata.

6 Na reira i kainga ai te whenua e te kanga, mokemoke iho ona tangata; na reira i wera ai nga tangata o te whenua, a he torutoru te hunga i toe.

7 E tangi ana te waina hou, kua kaha-kore te waina; kei te aue te hunga nga-kau koa katoa.

8 Ka mutu te koa o nga timipera, kua kore te nge o te hunga e hari ana; mutu ake te koa o te hāpa.

9 Kore ake ta ratou waiata i te mea e inu waina ana; ka kawa te wai kaha ki te hunga e inu ana.

10 Kua pakaru te pa tikanga-kore, tutaki rawa nga whare katoa, tē ai he tomokanga atu.

11 He karangatanga ki te waina *mo ratou* kei nga huarahi; kua pouri katoa te koa, kua whakarautia atu te koa o te whenua.

12 Mahue iho ki te pa ko te ururua; te kuwaha, he mea patu ki te whakanga-romanga.

13 ¶ Ka penei te hanga i waenga-nui i te whenua i roto i nga iwi, kei te ruiruinga o te oriwa te rite, kei te hamunga o nga karepe ina mutu te whawhaki.

14 Ka ara to ratou reo, ka waiata ratou, i te nui hoki o Ihowa, ka hamama mai ratou i te moana.

15 Na, whakakororiatia a Ihowa i nga awaawa, te ingoa o Ihowa Atua o Ihara-ira, i nga motu o te moana.

16 ¶ I te pito rawa o te whenua e rangona mai ana nga waiata e tatou, he kororia ki te tangata tika. Katahi au ka ki ake, Toku kiko-koré! toku kiko-kore! aue te mate i a au! he mahi tinihanga ta te hunga tinihanga, nui atu te tinihanga o te hunga tinihanga.

17 Ko te wehi, ko te rua, ko te rore, kei a koe, e te tangata o te whenua.

18 Na, te tangata i rere mai i te nga-ngau o te wehi, ka taka ano ia ki te rua, a, te tangata e puta ake ana i roto i te rua, ka mau i te rore; kua puare hoki nga matapihi o runga, a e ru ana nga turanga o te whenua.

19 Hehe rawa te whenua, pakarukaru noa iho te whenua, ngaueue kau te whenua.

20 Hurorirori kau te whenua ano he haurangi, neke ke ana, me te mea he whare tira; ka taimaha iho hoki tona he ki runga ki a ia, ka hinga, a heoi ano ona aranga ki runga.

21 I taua rangi ano ka whiua e Ihowa te ope o te hunga kua neke ake, me nga kingi ano o te whenua i runga i te whenua.

22 Ka huihuia ano hoki ratou, *ka pera-tia* me nga herehere e huihuia ana ki te rua, ka tutakina ano hoki ki te whare herehere, a ka maha nga ra ka tirohia iho ratou.

23 Ko reira ano te marama numinumi kau ai, ka whakama ano hoki te ra, ina kingi a Ihowa o nga mano ki runga ki Maunga Hiona, ki Hiruharama, ki te aroaro ano hoki o ona kaumatua i runga i te kororia.

UPOKO 25.

E IHOWA, ko koe toku Atua, ka whakanuia koe e ahau, ka whaka-

Digitized by Google

moemititia e ahau tou ingoa, he mahi whakamiharo hoki āu; *o* whakaaro i whakatakotoria i mua noa atu, pono kau, tika kau.

2 Kua meinga hoki e koe te pa hei puranga; te pa kaha, wahia iho, te whare kingi o nga tangata ke, kore iho *tera* pa; e kore e hangā, a ake ake ake.

3 No reira, ka whakakororiatia koe e te iwi kaha, ka wehi te pa o te iwi nanakia i a koe.

4 Hei kaha hoki koe mo te ware, hei kaha mo te rawa-kore i tona heanga, hei whakaruru kei mate i te tupuhi, hei whakahauhau mo te werawera, ina rite te hau o te hunga nanakia ki te tupuhi *e aki mai ana* ki te taiepa.

5 Ka rite ki te mahana i te wahi maroke te ngangau o nga tangata ke, ka whakahokia iho nei e koe, *ae ra*, ki te mahana i nga wa e whakamarumarua ana e te kapua: ka whakahokia iho ki raro te peka o te hunga nanakia.

6 ¶ A ka tukua ano e Ihowa o nga mano he hakari ma nga iwi katoa ki runga ki tenei maunga, he mea momona, he waina nganga hei hakari, he mea momona, ki tonu i te hinu wheua, he waina nganga, tatari rawa.

7 Ka whakakahoretia ano hoki e ia i runga i tenei maunga a waho o te hipoki kua oti nei te hipoki ki nga iwi katoa, me te taupoki ano kua oti nei te taupoki ki nga tauiwi katoa.

8 Ka horomia e ia te mate i runga i te wikitoria, ka horoia atu ano hoki e te Ariki e Ihowa nga roimata o nga kanohi katoa, ka whakakahoretia atu ano e ia te whakahaweatanga ki tona iwi puta noa i te ao: na Ihowa nei hoki te kupu.

9 ¶ Ko te kupu ano tenei i taua rangi, Nana, ko to tatou Atua tenei, i tatari atu nei tatou ki a ia, a ka ora ano tatou i a ia: ko Ihowa tenei, i tatari tatou ki a ia, ka hari tatou, ka koa ki tana whakaoranga.

10 No te mea ka okioki te ringaringa o Ihowa ki runga ki tenei maunga, a ka takatakahia a Moapa ki raro i a ia, ka peratia me te kakau witi e takatakahia ana i te puranga paru.

11 Ka wherahia ano hoki ona ringa i roto i a ratou, ka pera ano ia me te kai kaukau e whewhera ana ina kaukau; ka whakahokia iho ano hoki e ia to ratou whakapehapeha, me nga taonga parakete o o ratou ringaringa.

12 Na, te pa kaha, te pourewa tiketike, ou taiepa, ka whakaititia iho e ia, tako to rawa, pa rawa ki te whenua, *ae ra*, ki te puehu.

UPOKO 26.

I TAUA rangi ka waiatatia tenei waiata i te whenua o Hura. He pa kaha to tatou; ka whakaritea e *te Atua* te whakaoranga hei taiepa, hei pekerangi.

2 Whakatuwheratia nga kuwaha, kia tomo atu ai te iwi tika e pupuri ana i te pono.

3 Te tangata e u ana tana whakaaro *ki a koe* ka mau, mau rawa i a koe i runga i te rangimarie; nona hoki i whakawhirinaki ki a koe.

4 Whakawhirinaki atu ki a Ihowa, a ake ake ake, no te mea kei a IHA, kei a Ihowa, te kaha mau tonu.

5 ¶ Ka whakahokia iho hoki e ia te hunga e noho ana i runga, te pa tiketike takoto rawa i a ia, takoto rawa ki runga ki te whenua, pa rawa ki te puehu:

6 Takahia iho e te waewae, e nga waewae o nga rawa-kore, e nga takahanga o nga ware.

7 Te huarahi o te tangata tika, tika tonu; e whakaaroa ana e koe, e te Mea tika, te ara o te tangata tika.

8 Kei te ara nei ano matou o au whakaritenga whakawa, e tatari atu ana ki a koe, e Ihowa; ko tou ingoa ko te maharatanga atu ano ki a koe ta o matou wairua e minamina atu nei.

9 Minamina tonu ahau, toku ngakau, ki a koe i te po; ae ra, ka moata ahau, toku wairua, ki te rapu i a koe; no te mea i nga wa *e puta ai* au whakaritenga whakawa ki te whenua, ka akona te tika e nga tangata o te ao.

10 Atawhaitia iho te tangata kino, e kore ano ia e ako i te tika; i te whenua o te tika ka he ano tana mahi, e kore ano ia e titiro atu ki te nui o Ihowa.

11 E Ihowa, ka ara tou ringa ki runga, e kore ratou e kite; otiia e kite ano ratou, a ka whakama mo *to ratou* hae ki te iwi, ko te ahi ano hoki a ou hoa riri hei kai i a ratou.

12 ¶ Ka whakaritea e koe, e Ihowa, he rangimarie mo matou, nau nei hoki i mahi a matou mahi katoa ma matou.

13 E Ihowa, e to matou Atua, o matou rangatira he ariki *ke*, ehara i te mea ko koe; mau anake ia matou ka mahara ai ki tou ingoa.

14 Kua mate ratou, e kore ratou e ora; he tupapaku ratou, e kore ratou e mara-

Digitized by Google

nga ki runga: na, kua tirohia nei ratou e koe, whakangaromia iho e koe, hunā katoatia ana e koe te maharatanga atu ki a ratou.

15 Kua whakaraneatia e koe te iwi, e Ihowa, kua whakaraneatia e koe te iwi: kua whai kororia koe: nau hoki *taua iwi* i riro ai ki tawhiti ki nga pito katoa o te whenua.

16 E Ihowa, i te rarunga i haereere ratou ki a koe, ringitia ana ta ratou inoi ki a koe i te mea e papaki ana koe i a ratou.

17 Te wahine hapu, ka tata ia te whanau, whakamamae ana ia, aue ana ia i ona mamae; pera tonu matou i tou aroaro, e Ihowa.

18 I hapu matou, i mamae matou, whanau ake, me te mea ko te hau, kihai i oti i a matou he whakaoranga i runga i te whenua; kihai ano i hinga nga tangata o te ao.

19 Ka ora ou tangata mate, ka ara tahi ratou ko toku tinana mate. Maranga, waiata, e te hunga kei te puehu nei to koutou kāinga; no te mea kei te tomairangi o nga otaota te rite o tou tomairangi; ka whanau ake ano nga tupapaku i te whenua.

20 ¶ Haere, e toku iwi, tomo atu ki roto ki ou ruma, tutakina ano hoki ou tatau i muri i a koe; e piri, he wahi iti kau nei, kia pahemo ra ano te riri.

21 No te mea tenei a Ihowa te puta mai nei i tona wahi ki te whiu i te he o te tangata o te whenua; ka whakakitea mai ano hoki ona toto e te whenua; e kore ano hoki e hipokina e ia i muri nei tona hunga i patua.

UPOKO 27.

I TAUA ra he maro, he nui, he kaha, te hoari e patua ai e Ihowa a Rewiatana te nakahi kaha a Rewiatana te nakahi kopikopiko, ka tukitukia ano hoki e ia te tarakona i te moana.

2 I taua rangi waiatatia atu e koutou ki a ia, He mara waina whero.

3 Ko ahau ko Ihowa hei tiaki i a ia, hono tonu taku whakamakuku i a ia; ka tiakina ia e ahau i te po, i te ao, kei tukinotia.

4 Kahore he riri i a au; ko wai hei mea i te tataramoa, i te tumatakuru, hei whawhai ki a au? ka tika tonu atu ahau i waenga, tahuna ngatahitia ake e ahau.

5 Kia hopukia mai ranei e ia toku kaha, kia houhia ai te rongo ki a au; ka houhia ano tana rongo ki a au.

6 Ka meinga e ia nga uri o Hakopa kia whai pakiaka: ka whai puawai, ka kopuku ano hoki a Iharaira, ka kapi ano hoki te mata o te ao katoa i ona hua.

7 ¶ I rite ranei tana patu i a ia ki tana patunga i ona kai patu? i rite ranei tona whakamatenga ki te whakamatenga o ona kai whakamate?

8 He mea ata mehua tau ngangare ki a ia i te mea ka tukua atu e koe; ka whakamarietia e ia tana hau kaha i te ra o te hau ita.

9 Na, ko tenei hei muru atu i te he o Hakopa; ko nga hua katoa ano enei hei whakakahore i tona hara; ina meinga e ia nga kohatu katoa o te aata kia rite ki nga kohatu taioma, kurukuru rawa, e kore nga ngahere me nga whakapakoko e ara ki runga.

10 Otiia ka mokemoke te pa taiepa, ka mahue te kāinga, ka waiho hei koraha: kai ana te kuao kau i reira, takoto ana i reira, pau ake i a ia ona manga.

11 Ka maroke ona peka, ka whatiia atu: ka haere mai nga wahine, tahuna ana e ratou ki te ahi; ehara hoki ia i te iwi e whai mahara ana: no reira e kore ratou e tohungia e to ratou kai hanga, e kore ano to ratou kai whakaahua e aroha ki a ratou.

12 ¶ I taua rangi ano ka taia nga hua e Ihowa i te takere o te awa, a tae noa ki te awa o Ihipa, ka kohikohia ano hoki koutou, e nga tamariki a Iharaira, he mea taki kotahi nei.

13 I taua rangi ano ka whakatangihia te tētere nui, a ka haere mai te hunga i tata te ngaro i te whenua o Ahiria, me te hunga i te whenua o Ihipa i peia atu, a ka koropiko ratou ki a Ihowa ki te maunga tapu ki Hiruharama.

UPOKO 28.

AUE te he mo te karauna whakapehapeha, mo te hunga haurangi o Eperaima, *rite tonu* ki te puawai kua memenge tona ataahua whakakororia, tera i te wahi ki runga o te awaawa momona o te hunga kua hinga i te waina.

2 Nana, he mea kaha, he mea pakari ta te Ariki nei, koia ano kei te awha whatu, kei te tupuhi e wawahi ana, kei te waipuke, he wai nui e ngawha atu ana, ka taia iho ano e *tona* ringa ki te whenua.

3 Ka takahia e nga waewae te karauna whakapehapeha o te hunga haurangi o Eperaima.

Digitized by Google

4 A he puawai kua memenge tona ataahua whakakororia i te wahi ki runga o te awaawa momona, tona rite kei te hua matamua i te mea kahore nei te raumati; te kitenga atu a te tangata i kitea ai, i te mea kei tona ringa nei ano, horomia ake e ia.

5 ¶ I taua rangi ano ko Ihowa o nga mano hei karauna ataahua, hei potae whakakororia ki nga morehu o tona iwi.

6 Hei wairua whakarite whakawa ki te tangata e noho ana ki te whakarite whakawa, hei kaha ano mo te hunga e whakahoki ana i te whawhai ki te kuwaha.

7 ¶ Kua pohehe ano hoki enei i te waina, na te wai kaha ratou i kotiti ke ai; te tohunga, te poropiti, pohehe ana raua i te wai kaha, horomia ana raua e te waina, kotiti ke ana i te wai kaha, he titiro hē ta raua, e nekeneke ana ta raua whakarite whakawa.

8 Ki tonu hoki nga tepu katoa i te ruaki, i te paru, kahore he wahi *ma*.

9 ¶ Ko wai e whakaakona e ia ki te matauranga? ko wai e meinga e ia kia mohio ki te kupu? ko te hunga kua whakamutua ta ratou kai waiu, kua tangohia mai i nga u.

10 He whakahau nei hoki tenei i runga i te whakahau, he whakahau i runga i te whakahau, he ako i runga i te ako, he ako i runga i te ako; tenei wahi iti, tenei wahi iti.

11 He nanunanu hoki te ngutu, e rere ke ana te reo, e korero ai ia ki tenei iwi.

12 I tana kianga atu ki a ratou, Ko te okiokinga tenei e meinga ai e koutou nga mauiui kia okioki; ko te tānga manawa ano tenei: na, kihai ratou i pai ki te whakarongo mai.

13 Na, ta Ihowa kupu ki a ratou he whakahau i runga i te whakahau, he whakahau i runga i te whakahau; he ako i runga i te ako, he ako i runga i te ako; tenei wahi iti, tera wahi iti: te tukunga iho ka haere atu ratou, ka hinga ki muri, ka wawahia, ka mahangatia, ka mau.

14 ¶ Mo reira whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, e te hunga whakahi, e nga rangatira o tenei iwi i Hiruharama.

15 Na, kua mea na koutou, Kua whakarite kawenata matou ki te mate; kua rite nga ritenga a te reinga i a matou; te whiu *i rite nei* ki te waipuke, ki te tika atu i waenga, ekore e tae mai ki a matou; no te mea kua oti te teka te mea e matou hei whakawhirinakitanga, ka piri ano matou ki roto ki te horihori.

16 ¶ Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Nana, tenei ahau te whakatakoto nei i te kohatu ki Hiona hei turanga, he kohatu kua oti te whakamatautau, mo te kokonga, he mea utu nui, he turanga u: te tangata e whakapono ana e kore e potatutatu.

17 Ka whakatakotoria ano hoki e ahau te tikanga o te whakawa, mea rawa ki te aho, me te tika ano, paramu rawa: a ka tahia atu te whakawhirinakitanga teka e te whatu, ka huri ano hoki nga wai ki runga ki te piringa.

18 ¶ Ka whakatakā ano hoki ta koutou kawenata ki te mate; e kore ano e tu ta koutou i whakarite ai ki te reinga; te whiu i rite nei ki te waipuke, ki te tika atu i waenga, ka waiho koutou hei takahanga mana.

19 I te wa e haere atu ai taua *whiu*, ka riro koutou i a ia: ka haere atu hoki i tenei ata, i tenei ata, i te ao, i te po, a hei pouritanga ngakau te mohiotanga kautanga ki te kupu.

20 He poto hoki te moenga, e kore e wharoro te tangata, he ririki te hipoki, e kore e taea te roropi mai.

21 No te mea ka rite ki *tera* i Maunga Peratimi to Ihowa whakatikanga ake, kei tera i te raorao i Kipeono te rite o tana riri, he meatanga i tana mea, i tana mea e rere ke nei, he mahinga i tana mahi, i tana mahi rere ke nei.

22 Na, kati ra ta koutou whakahi, kei whakaukia o koutou here: kua rongo nei hoki ahau ki te Ariki ki a Ihowa o nga mano ki te whakaotinga, ki te mea i whakaritea mo te whenua katoa.

23 ¶ Kia whai taringa mai koutou, whakarongo hoki ki toku reo; mahara mai, whakarongo mai ki taku korero.

24 Ta te kai parau koia i nga ra katoa he parau, whakato tonu iho? he whakatuwhera *tonu* ranei tana, he wawahi i nga pokurukuru o tona one-one?

25 Ka oti i a ia te mata o taua *mara* te mea kia rite, e kore ianei ia e maka atu i te pi, e whakato i te kumine, e rui i te witi i te mea nui rawa, i te parei i whakaritea, me te rai ano, ki te wahi mo tetahi, mo tetahi?

26 Ko tona Atua hoki hei whakaako i a ia ki te tikanga pai, hei tohutohu ano i a ia.

27 E kore hoki nga pi e patua ki te koneke, e kore ano te wira kāta e hurihia ki runga ki te kumine; engari e

Digitized by Google

patua ana nga pi ki te rakau, nga kumine ano hoki ki te patupatu.

28 *Te witi* hei taro e kurua ana, e kore hoki e patua tonutia e ia, e wahia ranei ki te wira o tana kāta, e tukia ranei e ana tangata hoiho kia ririki.

29 E puta mai ana hoki tenei i a Ihowa o nga mano, he mea whakamiharo nei ana whakaaro, he nui ano ana tikanga.

UPOKO 29.

AUE te mate mo Ariere, mo Ariere, mo te pa i noho ai a Rawiri! tapiritia iho tetahi tau ki tetahi tau, kia patua e ratou nga patunga tapu.

2 Otiia ka whakapouritia ano e ahau a Ariere, a ka pouri, ka tangi: ki taku ka rite ano ki Ariere.

3 Ka nohoia atu ano koe e ahau, a karapoi noa; ka whakapaea ano koe e ahau ki te parepare, ka ara ano i a au nga taiepa hei tatauranga atu ki a koe.

4 Ka whakahokia iho ano hoki koe, ka korero ake i te whenua; ka iti ano tō kupu i roto i te puehu, ka rite ano tou reo ki to te tangata i te atua maori, he mea *puta* ake i te whenua, ka kowhetewhete ake ano hoki to kupu i roto i te puehu.

5 Ka rite ano o tangata ke e tokomaha nei ki te puehu ririki; me te hunga nanakia ano e tokomaha nei, ki te papapa e rere atu ana: na, kitea rawatia ake ka oti tata.

6 Ka pa mai ta Ihowa o nga mano ki a koe, he whatitiri, he ru, he reo nui, he pararo, he tupuhi, he mura ahi e kai ana.

7 ¶ A ka rite ki te moe, ki te rekanga kanohi o te po nga iwi maha katoa e whawhai ana ki Ariere, ara, te hunga katoa e ngangare ana ki a ia ki tona pa, e whakatupu kino ana i a ia.

8 Ka rite ano ki te tangata mate-kai e moe ana, na, kei te kai ia; heoi te ohonga ake e takoto kau ana tona wairua: ka rite ano ki te tangata mate wai e moe ana, na, kei te inu ia; te ohonga ake, kahore he kaha, kei te hiahia ano tona wairua: ko te rite tera o nga iwi maha katoa e whawhai ana ki Maunga Hiona.

9 ¶ Tu tonu koutou, miharo ai; hamama, hamama: kua haurangi ratou, ehara ia i te haurangi waina; hurorirori kau ana ratou, kahore ano ia he wai kaha.

10 No te mea kua ringitia atu e Ihowa te wairua o te moe au tonu ki runga ki a koutou; kua oti ano o koutou kanohi te whakamoe e ia: nga poropiti, o koutou rangatira, nga matakite, taupoki rawa.

11 Na, i roto i a koutou rite tonu te whakakitenga mai a te katoa ki nga kupu o te pukapuka kua oti te hiri, a te hoatutanga ki te mea mātau ki te korero pukapuka, te kianga atu, Tena ra, korerotia tenei, ka ki ake ia, E kore e ahei; kua oti na hoki te hiri.

12 Katahi ka hoatu taua pukapuka ki te mea kahore nei e mātau ki te korero pukapuka; na ko te kianga atu, Tena ra korerotia tenei. Ano ra ko ia, E kore ahau e matau ki te korero.

13 ¶ Na, ko te kianga ake tenei a te Ariki, Te iwi nei, ko o ratou mangai hei whakatata mai, ko o ratou ngutu hei whakahonore i a au; matara noa atu ia i a au o ratou ngakau; a to ratou wehi ki a au he mea whakaako e ta nga tangata tohutohu.

14 Na, tenei tetahi ake mahi whakamiharo aku ki tenei iwi, miharo, miharo whakaharahara; ka whakamotitia hoki nga whakaaro a o ratou mea whakaaro nui, ka ngaro ano hoki te matauranga o o ratou mea mohio.

15 Aue te mate mo te hunga e whai ana i te wahi hohonu, kia ngaro ai ta ratou whakaaro i a Ihowa; kei te pouritanga ano hoki a ratou mahi, e mea ana hoki ratou, Ko wai e kite i a tatou? ko wai hoki e matau ki a tatou?

16 He pono ka kiia ta koutou hurihanga ake *o nga mea* he paru na te kai hanga rihi: e ki ake ano ranei te mahi ki tona kai hanga, Kihai ahau i hangā e ia? e mea ake ranei te mea i mahia ki tona kai mahi, Kahore ona matauranga?

17 He teka ranei he iti rawa nei te takiwa, a ka puta ke a Repanona hei mara whai hua, ka kiia ano hoki te mara whai hua hei ngahere?

18 ¶ I taua rangi ka rongo nga turi i nga kupu o te pukapuka, ka kite ano nga kanohi o nga matapo i roto i te pouri kerekere.

19 Ka neke ake ano hoki te hari o te hunga mahaki ki a Ihowa, ka koa ano nga tangata rawa-kore ki te Mea Tapu o Iharaira.

20 Kua moti hoki te tangata nanakia, te tangata whakahi kua poto; kua hatepea atu ano hoki te hunga katoa e whanga ana ki te kino:

21 Ta ratou nei, Kia kotahi te kupu, kua hara te tangata; te kai riri o te he i te kuwaha mahangatia ana e ratou;

Digitized by Google

kahore he rawa i whakapeaua ketia ai e ratou te tangata tika.

22 Na, ko te kupu tenei a Ihowa, nana nei a Aperahama i hoko, mo te whare o Hakopa, E kore a Hakopa e whakama aianei, e kore ano e kōmā tona mata aianei.

23 Engari tona kitenga i ana tamariki, i te mahi a oku ringaringa, i roto i a ia, ka whakatapua e ratou toku ingoa, ka whakatapua ano e ratou te Mea Tapu o Hakopa, ka wehi ano hoki ki te Atua o Iharaira.

24 Ka mohiotia ano te matauranga e te hunga wairua kotiti ke, a ka akona te kupu mohio e te hunga amuamu.

UPOKO 30.

AUE te mate mo nga tamariki whakakeke, e ai ta Ihowa, e hanga whakaaro nei, otiia ehara i te mea naku, e hipoki nei i te hipoki, ehara ia i te mea na toku wairua, he mea kia taparua iho ai e ratou he hara ki runga ki te hara:

2 Kua riro atu nei, kua haere ki raro ki Ihipa, kahore hoki e ui tikanga ki toku mangai; hei kaha hoki mo ratou te kaha o Parao, a e mea ana kia whakawhirinaki atu ki te taumarumarunga iho o Ihipa.

3 Mo reira hei mea whakama ki a koutou te kaha o Parao, hei mea ano e numinumi ai koutou te whakawhirinakitanga ki te taumarumarunga iho o Ihipa.

4 I Toana hoki ana rangatira, i tae mai ano ana karere ki Hanehe.

5 Whakama katoa ratou ki te iwi kahore nei a ratou pai mo ratou, kahore he awhina mai, kahore he pai; engari he whakama, he ingoa kino.

6 Te poropititanga mo nga kararehe o te tonga i te whenua o te rarureru, o te ngakau mamae, no reira nei te kuao raiona me te raiona katua, te waipera, me te nakahi tua-ahi nei e rere ana, ka kawea atu e ratou o ratou rawa i runga i nga pokohiwi o nga kuao kaihe, o ratou taonga ano hoki i runga i nga puku o nga kamera ki te iwi kahore nei a ratou pai *mo ratou*.

7 Na, ta Ihipa awhina he horihori, he kore noa iho; no reira taku karanga nei mo tenei, Te kaha mo ratou ko te noho.

8 ¶ Na, haere, tuhituhia ki te papa ki to ratou aroaro, taia iho hoki ki te pukapuka; me waiho ano tena i nga rangi i muri hei kai whakaatu, a ake ake ake.

9 No te mea he tutu tenei iwi, he tamariki korero teka, he tamariki e kore e pai ki te whakarongo ki te ture a Ihowa:

10 Ta ratou nei kupu ki nga matakite, Kaua e kite; ki nga poropiti ano hoki, Kaua e poropititia mai ki a matou nga mea tika; kia ngawari a koutou korero ki a matou, hei nga mea tinihanga he poropititanga ma koutou:

11 Peka atu i te ara, whakarerea te huarahi, kati ta te Mea Tapu o Iharaira te mea mai ki to matou aroaro.

12 Na, ko te kupu tenei a te Mea Tapu o Iharaira, Kua paopao na koutou ki tenei kupu, kua okioki ano ki te tukino, ki te whanoke, u tonu atu ki reira:

13 Na, te tukunga iho o tenei he ki a koutou ka rite ki te pakaru o te taiepa tiketike, meake nei hinga, he mea kua puku, kitea rawatia ake kua puta whakarere tona pakaru.

14 Ka wahia ano hoki e ia; tona rite kei te oko a te kai hanga rihi e wahia ana, mongamonga noa; e kore e tohungia, e kore ano e kitea he maramara i a ia ka pakaru nei hei tango ahi mai i roto i nga ngarahu, hei utu wai ake ranei i te poka.

15 Ko te kupu hoki tenei a te Ariki, a Ihowa, a te Mea Tapu o Iharaira, Ma te tahuri, ma te humarie ka ora ai koutou; kei te ata noho, kei te whakawirinaki he kaha mo koutou; heoi kihai koutou i pai.

16 Na kei te mea mai koutou, Kahore, engari me rere matou i runga i nga hoiho: mo reira ka rere ano koutou: Ka eke ano matou ki runga ki te mea tere; mo reira ka tere ano te hunga e whai ana i a koutou.

17 Te mano kotahi ka rere i te riri a te tangata kotahi; ka rere koutou i te riri a te tokorima; a ka mahue koutou ano he pou kara i runga i te tihi o te maunga, ano he kara i runga i te pukepuke.

18 ¶ Na konei ano a Ihowa i tatari ai, he mea kia atawhaitia ai koutou e ia, na konei ano ia i whakanekehia ake ai, kia tohungia ai koutou e ia: he Atua whakarite whakawa hoki a Ihowa, ka hari te hunga katoa e tatari ana ki a ia.

19 Tera hoki te iwi e noho ki Hiona, ki Hiruharama, mutu ake to tangi: ka nui tona aroha ki a koe, ki tou reo e tangi ana; ka rongo ia ki a koe, ka whakao mai ia ki a koe.

Digitized by Google

20 *Ahakoa* i homai e te Ariki hei taro ma koutou ko te ngakau mamae, a hei wai ko te tukinotanga, e kore ano ou kai whakaako e riro ki nga kokonga; engari ka kite ou kanohi i ou kai whakaako.

21 Ka rongo ano hoki ou taringa i te kupu i muri i a koe e mea ana, Ko te ara tenei. Na konei atu, ina tahuri atu koutou ki matau, ina tahuri ki maui.

22 Ka whakapokea ano hoki e koutou te kopaki o o whakapakoko hiriwa, me te whakapaipai ano o o whakapakoko koura whakarewa: ka rukerukea atu e koe, ano he kakahu i te *toto* paheke, ka mea atu koe ki taua mea, Haere atu.

23 A ka homai e ia he ua ki to purapura, e whakatokia e koe ki te oneone, he taro ano, he hua no te oneone, a ka whai ngako ka nui taua mea: i taua rangi ano he nui nga parae e kai ai o kararehe.

24 A, nga kau, me nga kuao kaihe e mahi ana i te oneone, ka kai i te kai pai, he mea i whakarererea ki te koko, ki te whakarerere witi.

25 A, i runga i nga maunga tiketike katoa, i nga pukepuke ikeike katoa, ka rere nga awa me nga manga wai i te ra o te parekura nui, ina hinga nga pourewa.

26 Te māramatanga ano hoki o te marama ka rite ki te māramatanga o te ra, te māramatanga ano o te ra, e whitu ona whakanekehanga ake, ka rite ki te māramatanga o nga rangi e whitu, i te rangi e takaia ai e Ihowa te pakaru o tona iwi, ina rongoatia e ia te patunga i patua ai ratou.

27 ¶ Nana, kei te haere mai te ingoa o Ihowa i tawhiti, ka tonu tana riri, he taimaha te pikaunga; ki tonu ona ngutu i te riri, tona arero koia ano kei te ahi e kai ana:

28 Tona manawa, ano he awa e ngawhā ana, to nga kaki; nga iwi, tātari rawa, ko te horihori hei tātari: nga kauae ano hoki o nga iwi *mea rawa* ki te paraire, hei whakapohehe i a ratou.

29 Ka waiata koutou, me te mea ko te po e mahia ai te hakari tapu, ka koa te ngakau, ano ko tetahi tangata e haere ana me tana putorino, a e haere ana ki te maunga o Ihowa, ki te Kamaka a Iharaira.

30 Ka meinga ano e Ihowa kia rangona tona reo kororia, kia kitea te tatutanga iho o tona ringa, te whakatakariri *i a ia* e riri ana, te mura o te ahi e kai ana, te titaritari, te tupuhi, me te whatu *tua*kohatu nei.

31 Ma te reo hoki o Ihowa ka pakaru ai te Ahiriana i whiu nei ki te rakau.

32 Na, i nga wahi katoa e tika atu ai te tokotoko i whakaritea, ta Ihowa hoki e mea ai kia u atu ki a ia, ko nga timipera, ko nga hāpa: he whawhai whakangaueue hoki tana whawhai atu ki a ratou.

33 No mua iho hoki a Topete i whakaritea ai; ae ra kua rite mo te kingi; kua oti te whakahohonu, te whakanui: tona puranga he ahi, he wahie, he nui, ko te manawa o Ihowa, ano he awa whanariki, hei whakangiha.

UPOKO 31.

AUE te mate mo te hunga e haere ana ki raro ki Ihipa ki te *tiki* whakauru, e okioki atu ana ki nga hoiho, e whakawhirinaki atu ana ki nga hariata, no te mea he maha; ki nga kai eke hoiho ano hoki, no te mea e nui ana te kaha, a kahore e titiro atu ki te Mea Tapu o Iharaira, kahore hoki e rapu tikanga ki a Ihowa!

2 Otiia he whakaaro nui ano ia, ka takina mai ano te kino e ia, e kore ano hoki ana kupu e puta ke: engari ka whakatika ia ki te whare o nga kai mahi o te kino, mo nga whakauru ano o te hunga e mahi ana i te he.

3 Na, he tangata nei nga Ihipiana; ehara hoki i te Atua; he kikokiko ano hoki o ratou hoiho, ehara i te wairua. Te whakamarokanga mai o to Ihowa ringa, ka hinga te kai awhina, taka tonu atu te tangata e awhinatia ana, he iho ratou katoa.

4 Ko ta Ihowa kupu hoki tenei ki a au, Ka rite ki te raiona, ki te kuao raiona e hamama ana ki tana tupapaku, i te mea ka karangarangatia nga hepara tokomaha ki a ia, kahore ona wehi ki to ratou reo, e kore ano ia e whakaririka ki to ratou ngangau: ka pera ano te haerenga iho o Ihowa o nga mano ki te whawhai, he whakaaro nana ki Maunga Hiona, ki to reira pukepuke ano hoki.

5 Ka rite ki nga manu e rere ana ta Ihowa o nga mano tiaki i Hiruharama, ka tiakina, ka whakaorangia, ka tika atu ia na runga, ka araaraia e ia.

6 ¶ Tahuri mai ki a ia; hohonu iho te tutu o nga tamariki a Iharaira ki a ia.

7 I taua rangi hoki ka whakahawea te tangata ki ana whakapakoko hiriwa, ki ana whakapakoko koura, i hangā nei e

Digitized by Google

o koutou ringaringa ma koutou hei hara.

8 ¶ Ka hinga ano te Ahiriana, ehara i te tangata nana nei te hoari; ae ra, ehara i te tangata nana te hoari e kainga ai ia; ka rere atu ano ia i te mata o te hoari, a ngohengohe iho ana taitamariki.

9 Ka mahue mai ano i a ia tona teko i te wehi, ka mataku ano ona rangatira ki te kara, e ai ta Ihowa, kei Maunga Hiona nei tana ahi, kei Hiruharama tana oumu.

UPOKO 32.

NANA, ka kingi te kingi i runga i te tika ka whakahaere tikanga ano nga rangatira i runga i te whakarite whakawa.

2 A ka ai te tangata hei kuhunga atu ina pa te hau, hei piringa kei mate i te tupuhi, ka rite ki nga awa wai i te wahi maroke, ki te ata o te kohatu nui i te whenua ngaunga ra.

3 E kore ano hoki nga kanohi o te hunga e kite ana e ataruatia, ka whakarongo mai ano nga taringa o te hunga e rongo ana.

4 Ka matauria ano te matauranga e te ngakau o te hunga porangi, te arero nananunanu ano hoki ka hohoro tona reo te mārama.

5 E kore te wairangi e karangatia i muri he ohaoha, e kore ano te kaiponu e kiia he atawhai.

6 No te mea he wairangi nga korero a te wairangi, ka mahi ano hoki tona ngakau i te kino, ka mahi tinihanga; he mea puta ke tana korero ki a Ihowa, whakarawakoretia iho e ia te wairua o te mea mate-kai, moti ake i a ia he wai mo te hunga mate-wai.

7 Nga mea mahi ano hoki a te kaiponu he kino: e whakatakotoria ana e ia nga whakaaro kino, nga korero teka e he ai te hunga iti, i te mea e tika ana ano nga korero a te rawa-kore.

8 He ohaoha ia nga whakaaro a te ohaoha; ma nga mea ohaoha ano ia ka u ai.

9 ¶ Whakatika, e nga wahine e noho humarie ana; whakarongo mai ki toku reo, e nga tamahine wehi-kore; kia whai taringa mai koutou ki aku kupu.

10 He maha nga rangi, nga tau e rarururu ai koutou, e nga wahine wehi-kore: no te mea ka kore te whawhaki waina, e kore te kohikohinga e tae mai.

11 E wiri, e nga wahine e noho humarie ana; pokaikaha noa iho, e te hunga wehi-kore; whakarerea nga kakahu, noho tahanga, whitikiria he *kakahu taratara* ki nga hope.

12 Ka tangi ratou ki nga u, ki nga mara e minaminatia ana, kī te waina hua.

13 Ka puta ake te tataramoa me te tumatakuru ki runga ki te oneone o toku iwi, ina, ki runga ki nga whare koa katoa o te pa koa:

14 No te mea ka mahue nga whare kingi, ka whakarerea te pa tokomaha: te puke me te pourewa ka waiho hei ana, a ake ake ake, hei mea e koa ai nga kaihe mohoao, hei wahi kai ma nga kahui.

15 Kia ringitia mai ra ano i runga te wairua ki a tatou, kia meinga ra ano te koraha hei mara whai hua, kia kiia ano hoki te mara whai hua he ngahere.

16 Ko reira ano te whakarite whakawa noho ai ki te koraha, a hei kāinga te mara hua mo te tika.

17 Te mahi ano hoki a te tika he rongo mau; te whakaotinga ano o te tika he ata noho, he ngakau u, a ake ake ake.

18 Ka noho ano toku iwi i te nohoanga o te rongo mau, i nga kāinga ano hoki e u ai te ngakau, i nga okiokinga humarie.

19 Ina tarere iho te whatu ki runga ki te ngahere, a ka papuku iho te pa i te wahi papaku.

20 Ano te hari o koutou, o te hunga e whakato ana ki te taha o nga wai katoa, e tuku atu ano hoki i nga waewae o te kau o te kaihe *ki reira!*

UPOKO 33.

AUE te mate mou e pahua nei, kihai ano hoki koe i pahuatia; e tinihanga nei, a kihai ano koe i tinihangatia! ka mutu to pahua, ka pahuatia ano koe: ka mutu to tinihanga, ka tinihangatia koe.

2 Kia atawhai mai, e Ihowa, ki a matou; kua tatari nei matou ki a koe: ko koe hei ringaringa mo ratou i tenei ata, i tenei ata, hei whakaoranga ano hoki mo matou i nga wa o te raru.

3 Te rongonga i te ngangau whati ana nga iwi: tou aranga ki runga marara ana nga iwi.

4 Te kohikohinga o o koutou taonga *ano* he moka e kohi ana: ka rite ki e

Digitized by Google

rererere o te mawhitiwhiti tana kokirihanga atu ki a ratou.

5 Ka whakanuia a Ihowa; kei runga nei hoki tona nohoanga: kua oti a Hiona te whakaki e ia ki te whakarite whakawa, ki te tika.

6 Ko te whakaaro nui, ko te matauranga, hei whakau mo nga wa i a koe, hei whakaoranga kaha; ko te wehi ano ki a Ihowa hei taonga mona.

7 Nana, ka tangi o ratou maia i waho; nga karere hohou rongo, tiwerawera ana te tangi.

8 Kua ururuatia nga ara, kua kore te ara e haerea: kua whakapaheketia e ia te kawenata, whakahaweatia iho e ia nga pa, kihai te tangata i whakaarohia e ia.

9 E tangi ana te whenua, ngohe noa iho, kua whakama a Repanona, kua oti te tua; a Harono rite tonu ki te koraha, nga *hua* o Pahana, o Karamere, ruirui rawa.

10 Katahi ahau ka whakatika, e ai ta Ihowa, katahi ahau ka whakanuia, katahi ahau ka neke ake.

11 Ta koutou hapu he papapa, whanau ake he kakau witi; to koutou manawa, *ka rite* ki te ahi, ka kai i a koutou.

12 Ka rite ano nga iwi ki nga tahunga kotakota, ka tahuna ki te ahi *ano* he tataramoa kua oti te tapatapahi.

13 ¶ Whakarongo mai, e koutou o tawhiti, ki taku i mea ai; e te hunga e tata ana, kia mohio mai koutou ki toku kaha.

14 Pawera noa iho nga tangata hara i Hiona, mau pu te hunga ngutu kau i te wehi. Ko wai o tatou e noho ki te ahi e kai ana? ko wai e noho ki nga tahunga e kore nei e mutu.

15 Te tangata e haere ana i runga i te tika, a e tika ana ana korero, e whakahawea ana ki nga taonga o te tukino, e rukerukea ana e tona ringa te utu whakapati, a e kore e puritia e ia; e purua ana ona taringa kei rangona he korero toto, e whakamoe ana i ona kanohi kei kite i te kino;

16 Te nohoanga mo tera kei runga rawa, tona piringa he pa teko; ka homai he taro mana, ka pumau te wai mona.

17 Ka kite ou kanohi i te kingi, he mea ataahua tonu, ka matakitaki ano ki te whenua tawhiti.

18 Ka whakaaroaroa te wehi e tou ngakau, Kei hea te kai tuhituhi? Kei hea te kai pauna? Kei hea te kai tatau o nga pourewa?

19 E kore koe e kite i te iwi rupahu, tona reo nei he pakeke, tē rangona e koe; he nanunanu nei te arero, e kore e matauria.

20 Titiro atu ki Hiona ki te pa o a tatou hakari: ka kitea e ou kanohi a Hiruharama te nohoanga humarie, te tapenakara e kore e pakaru; e kore tetahi o ona titi e nekehia atu, a ake ake ake, e kore ano tetahi o ona taura e motu.

21 Engari ko te Nui rawa ko Ihowa hei wahi awa mo tatou ki reira, hei awa nui; e kore ano te kaipuke e hoea ana, e kore ano hoki te kaipuke nui e tika na reira.

22 No te mea ko Ihowa to tatou kai whakarite whakawa, ko Ihowa to tatou kai whakatakoto tikanga, ko Ihowa to tatou kingi, mana tatou e whakaora.

23 Kua tangoro kau ou puwhenua, tē taea te turanga o to ratou rewa te whakau, tē taea te ra te whewhera: na, nui atu te taonga parakete e wehewehea ana, pahuatia ana nga taonga pārau e nga totitoti.

24 Kahore hoki he kianga ake a te tangata whenua, He mate toku; te iwi e noho ana i reira, ka murua *to ratou* he.

UPOKO 34.

WHAKATATA mai, e nga iwi, kia rongo ai koutou, kia whai taringa mai koutou, e nga iwi: kia rongo te whenua, me nga mea e hua ana i runga, te ao, me nga mea katoa e puta mai ana i roto i a ia.

2 Kei runga hoki i nga iwi katoa te riri a Ihowa, tona weriweri kei runga i a ratou ope katoa: whakangaromia rawatia ana ratou e ia, tukua atu ana ratou e ia kia patua.

3 Ka akiritia atu ano hoki o ratou tupapaku i patua, puta ake ana to ratou piro i o ratou tinana, rewa iho nga maunga i o ratou toto.

4 Na, ka memeha nga ope katoa o te rangi, nga rangi, koia ano kei te pukapuka e pokaia ana: o ratou ope katoa ka taka ki raro, koia ano kei te rau waina ka marere nei, kei te *piki* e marere mai ana i runga i te rakau piki.

5 Taku hoari hoki i te rangi ka nui tana inumanga: nana, ka tae iho ki runga ki a Eroma, ki runga hoki i te iwi i kangā e ahau, ki te whakarite whakawa.

6 Ki tonu te hoari a Ihowa i te toto; kua momona i te ngako, i te toto o nga

Digitized by Google

reme, o nga koati, i te ngako o nga whatukuhu o nga hipi toa; he patunga tapu hoki ta Ihowa i Potora, he parekura nui i te whenua o Eroma.

7 Ka haere tahi mai ano hoki i roto i a ratou nga unikanga, nga puru, ratou ko nga mea nui, ka makuku ano hoki to ratou whenua i te toto, ka momona ano to ratou puehu i te ngako.

8 Ko te ra hoki ia o ta Ihowa rapu utu, ko te tau whakahokinga utu mo ta Hiona totohe.

9 A ka puta ke ona awa hei kapia, tona puehu hei whanariki; na, tona whenua, he kapia e ka ana!

10 E kore e tineia i te po, i te ao, ka kake tona paowa, ake ake ake: i tera whakatupuranga, i tera whakatupuranga he ururua kau; e kore tetahi tangata e tika na reira, a ake tonu atu.

11 ¶ Ka riro ano a reira hei kāinga mo te kawau, mo te matuku; ka noho ano te ruru raua ko te raweni ki reira, ka whakamarokia ano hoki e ia te taura o te tikanga-kore ki runga, me nga kohatu ano o te kore noa iho.

12 Ona metararahi kahore tetahi i reira, hei karangatanga atu ma ratou kia whakakingitia, ona rangatira katoa ano hoki ka kore noa iho.

13 Ka tupu ake ano hoki nga tataramoa i ona whare kingi, nga ongaonga me nga tumatakuru i ona pa kaha, a ka waiho hei nohoanga mo nga tarakona, hei marae mo nga ruru.

14 Nga kuri mohoao ano hoki o te koraha ka tutaki ki o te motu, ka karanga te mea ahua koati ki tona hoa; ka takoto ano te mea haere po ki reira, ka kitea ano hoki he okiokinga mona ki reira.

15 Ka hangā ano tona kohanga e te ruru ki reira, whanau iho, pehi tonu atu i nga hua, whakamine mai ano ki raro i tona taumarumarunga iho: ka huihui ano ki reira nga whatura, ratou ko tana tane, ko tana tane.

16 ¶ Rapua i roto i ta Ihowa pukapuka, korerotia hoki, e kore tetahi o enei e ngaro atu, e kore tetahi o enei e hapa i te tane mana; na toku mangai nei hoki te whakahau, ko tona wairua ano hoki to ratou kai whakamine mai.

17 Nana hoki i maka te rota mo ta ratou, na tona ringa ano i wehewehe taua *wahi* mo ratou, mea rawa ki te aho: hei kāinga a reira mo ratou, a ake ake, ka nohoia a reira e ratou i tena whakatupuranga, i tena whakatupuranga.

UPOKO 35.

KA koa te koraha me te wahi waikore ki aua *mea*, ka hari ano te titohea, koia ano kei te rengarenga te whai puawai.

2 Nui atu te tupu, ka koa, ae ra, koa ana, waiata ana: ka hoatu te kororia o Repanona ki reira, te nui o Karamere, o Harono, e kite ratou i te kororia o Ihowa, i te nui o to tatou Atua.

3 ¶ Whakakahangia nga ringaringa ngoi-kore, whakaungia nga turi hururirori.

4 Mea atu ki te hunga ngakau potatutatu, Kia kaha, kaua e wehi: Nana, ka haere mai to koutou Atua, he rapu utu, te Atua ki te whakahoki utu; ka haere mai ano ia ki te whakaora i a koutou.

5 Ko reira nga kanohi o nga matapo kite ai, a ka puare nga taringa o nga turi.

6 Ko reira te kopa tupeke ai, ano he hūta, ka waiata te arero whango; no te mea ka pakaru mai nga wai i te koraha, nga awa i te wahi titohea.

7 Na, te ngaunga ra ka waiho hei harotoroto, te wahi maroke ano hei puputanga wai; i te nohoanga o nga tarakona, i te takotoranga o tetahi, o tetahi ko te tarutaru, ko te kakaho, ko te wiwi.

8 Ka whai huanui ano a reira, me tetahi ara, ka karangatia hoki, Ko te ara o te tapu; e kore te poke e haere i reira; engari ka waiho mo ratou; te tangata haere ara, ahakoa he wairangi, e kore e he *ki reira*.

9 Kahore o reira raiona, e kore ano tetahi kararehe kai kino e tika na reira, e kore e kitea ki reira; engari ka haereere *ki reira* te hunga i hokona.

10 Na, ā Ihowa i hoko ai ka hoki mai, ka haere mai i runga i te waiata ki Hiona: i runga i o ratou mahunga ko te haringa e kore e mutu: ka whiwhi ratou ki te koa, ki te hari, a rere ana te pouri me te aue.

UPOKO 36.

NA, no te tekau ma wha o nga tau o Kingi Hetekia ka whakaekea mai nga pa taiepa katoa o Hura e Henakeripi kingi o Ahiria, a riro ana i a ia.

2 Na ka tonoa mai e te kingi o Ahiria a Rapahake i Rakihi ki a kingi Hetekia ki Hiruharama; he nui ano hoki te ope.

Digitized by Google

Na, tu ana ia, ki te awa-keri o to runga puna-wai, ki te huarahi o te mara o te kai horoi kakahu.

3 Katahi ka puta ki a ia a Eriakimi tama a Hirikia te rangatira o te whare, ratou ko Hepena ko te kai tuhituhi, ko Ioaha tama a Ahapa kai whakamahara.

4 ¶ Na, ko te meatanga a Rapahake ki a ratou, Tena, mea atu ki a Hetekia, Ko te kupu tenei a te kingi nui, a te kingi o Ahiria, He aha tenei whakawhirinakitanga e whakawhirinaki atu nei koe?

5 *E mea na koe*, (otiia he mea kau na te ngutu,) Ki taku ki he ngarahu tika, he kuha *toku* mo te whawhai. Na, ko wai to whakawhirinakitanga, i whakakeke ai koe ki a au?

6 Na, e whakawhirinaki atu na koe ki tena kakaho whati hei tokotoko, ki a Ihipa; ki te pehia iho e te tangata, ka ngoto ki roto ki tona ringa, na kua tu. Ka pera ano a Parao kingi o Ihipa ki te hunga katoa e okioki atu ana ki a ia.

7 Na, ki te mea koe ki a au, Ko Ihowa ko to matou Atua ta matou e whakawhirinaki atu nei: he teka ianei nana nga wahi tiketike, me nga aata i whakakahoretia atu nei e Hetekia, a, mea ana ia ki a Hura raua ko Hiruharama, Hei mua i tenei aata koutou koropiko ai?

8 Na, tena ra, homai aianei nga utu pupuri ki toku ariki ki te kingi o Ahiria, a ka hoatu e ahau etahi hoiho ki a koe, kia rua nga mano, ki te taea e koe te whakanoho kai eke ki runga ki a ratou.

9 A me pehea e hoki ai i a koe te kanohi o tetahi rangatira, o tetahi o nga iti rawa o nga mononga a toku ariki; i a koe ka whakawhirinaki ki Ihipa ki te hariata, ki nga kai eke hoiho mau?

10 I ngaro ranei a Ihowa i toku haerenga mai ki te huna i tenei whenua? I mea mai a Ihowa ki a au, Haere atu ki tera whenua huna ai.

11 ¶ Na, ko te meatanga atu a Eriakimi ratou ko Hepena, ko Ioaha, ki a Rapahake, Tena, korero Hiriana mai ki o mononga; e mohiotia ana hoki *tena reo* e matou; kaua hoki e korero reo Hurai mai ki a matou, i te mea e whakarongo ana te iwi nei i runga i te taiepa.

12 ¶ Ano ra ko Rapahake, I tonoa mai ranei ahau e toku ariki ki tou ariki, ki a koe ranei, hei korero i enei kupu? he teka ianei ki nga tangata e noho ana i runga i te taiepa, kia kainga e ratou to ratou paru, kia inumia ano hoki to ratou pi, *ara*, e koutou tahi?

13 Na, tu ana a Rapahake, a nui atu tona reo ki te karanga i te reo o nga Hurai; ka mea, Whakarongo mai ki nga kupu a te kingi nui, a te kingi o Ahiria.

14 Ko te kupu tenei a te kingi, Kei tinihangatia koutou e Hetekia; e kore hoki koutou e taea e ia te whakaora.

15 Kei meinga ano hoki koutou e Hetekia kia whakawhirinaki atu ki a Ihowa, i a ia ka ki ra, Tera tatou ka whakaorangia e Ihowa; e kore ano hoki tenei pa e tukua atu ki te ringa o te kingi o Ahiria.

16 Kaua e whakarongo ki a Hetekia; ko te kupu hoki tenei a te kingi o Ahiria, Whakaritea mai *he hawenata* ki a au *i runga i* te hakari; haere mai hoki ki waho ki a au; ka kai ai koutou i *nga hua* o tana waina, o tana waina, o tana piki, o tana piki, ka inu ano hoki i te wai o tana puna, o tana puna:

17 Kia tae atu ra ano ahau ki te tiki i a koutou ki te whenua e penei ana me to koutou nei whenua, ki te whenua witi, waina, ki te whenua taro, mara waina.

18 Kei whakapatia koutou e Hetekia, i a ia e mea na, Ma Ihowa tatou e whakaora. I whakaorangia ranei e tetahi o nga atua o nga tauiwi tona whenua i te ringa o te kingi o Ahiria?

19 Keihea nga atua o Hamata, o Arapara? keihea nga atua o Heparawaimi? i whakaorangia ranei e ratou a Hamaria i roto i toku ringa?

20 Na wai o nga atua katoa o enei whenua i whakaora to ratou whenua i roto i toku ringa, e whakaorangia ai e Ihowa a Hiruharama i roto i toku ringa?

21 Heoi whakarongo kau ana ratou, kihai hoki i whakahoki kupu atu ki a ia; ko ta te kingi hoki tena i whakaako ai; i ki ia, Kaua e whakahoki kupu atu ki a ia.

22 ¶ Na, haere ana a Eriakimi tama a Hirikia rangatira o te whare, ratou ko Hepena kai tuhituhi, ko Ioaha tama a Ahapa kai whakamahara, ki a Hetekia, he mea haehae o ratou kakahu, a, korerotia atu ana e ratou ki a ia nga kupu a Rapahake.

UPOKO 37.

NA, te rongonga o Kingi Hetekia, haea ana e ia ona kakahu, kei te

Digitized by Google

hipoki i a ia ki te kakahu taratara, a haere ana ki te whare o Ihowa.

2 I tonoa ano hoki e ia a Eriakimi rangatira o te whare, ratou ko Hepena kai tuhituhi, ko nga kaumatua o nga tohunga, he mea hipoki ki te kakahu taratara, ki a Ihaia poropiti tama a Amoho.

3 Na, ko ta ratou kianga mai ki a ia, Ko te kupu tenei a Hetekia, Tenei ra, he ra no te he, no te whakatuma, no te kohukohunga; kua taea hoki te whanautanga o nga tamariki, heoi kahore he kaha e whanau ai.

4 Tera pea a Ihowa tou Atua ka rongo ki nga kupu a Rapahake i tonoa mai nei e tona ariki e te kingi o Ahiria hei whakorekore ki te Atua ora; a ka riri mai ki nga kupu i rongo ai a Ihowa tou Atua. Na, kia ara to inoi mo nga toenga e rokohanga iho.

5 Te haerenga atu o nga tangata a Kingi Hetekia ki a Ihaia,

6 ¶ Ka mea a Ihaia ki a ratou, Kia penei ta koutou ki atu ki to koutou ariki, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kaua e wehi i nga kupu i rongo ra koe, ki era i kohukohu mai ra nga tangata o te kingi o Ahiria ki a au.

7 Na, ka tonoa atu e ahau he wairua ki a ia, a ka rongo ia i tetahi rongo, ka hoki ki tona whenua; ka meinga ano hoki ia e ahau kia hinga i te hoari i tona whenua.

8 ¶ Na, hoki ana a Rapahake, a rokohanga atu e ia e whawhai ana te kingi o Ahiria ki Ripina: i rongo hoki ia kua hapainga mai e ia i Rakihi.

9 A, tona rongonga ki a Tirihaka kingi o Etiopia, ki te korero, Kei te haere mai ia ki te whawhai ki a koe, tona rongonga ka tono tangata ano hoki ia ki a Hetekia, ka ki atu,

10 Kia penei ta koutou ki atu ki a Hetekia kingi o Hura, mea atu, Kei tinihangatia koe e tou Atua, e tau e okioki atu na koe, i a ia e ki ra, E kore a Hiruharama e hoatu ki te ringa o te kingi o Ahiria.

11 Nana, kua rongo na koe ki ta nga kingi o Ahiria i mea ai ki nga whenua katoa, ki ta ratou hunanga rawatanga i a ratou: a, e whakaorangia ranei koe?

12 Nga atua o nga tauiwi i hunā e oku mātua, i whakaora ranei ratou i a ratou, i Kotana, i Harana, i Retepe, me nga tamariki ano o Erene, era i Terahara?

13 Keihea te kingi o Hamata, te kingi o Arapara, te kingi o te pa o Heperawaimi, o Hena, o Iwi?

14 ¶ Te tangohanga mai a Hetekia i te pukapuka i roto i nga ringa o nga karere, korerotia ana e ia. Na, haere ana a Hetekia ki runga ki te whare o Ihowa, wherahia ana e ia ki te aroaro o Ihowa.

15 Na, ko te inoinga atu a Hetekia ki a Ihowa; i mea ia,

16 E Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, e noho na i *waenganui* o nga kerupima, ko koe te Atua, ko koe anake, o nga kingitanga katoa o te whenua; nau i hanga te rangi me te whenua.

17 Tahuri mai tou taringa, e Ihowa, whakarongo mai. Titiro mai ou kanohi e Ihowa, kia kite koe, kia rongo ki nga kupu katoa a Henakeripi, ki tana i tono mai ai hei whakorekore mo te Atua ora.

18 E tika ana ano, e Ihowa, kua kore i nga kingi o Ahiria nga iwi katoa, me o ratou whenua,

19 Kua tukua ano hoki e ratou o ratou atua ki te ahi; no te mea ehara ratou i te atua; engari he mahi na te ringa tangata, he rakau, he kohatu; koia i hunā ai e ratou.

20 Tena ra, whakaorangia matou aianei, e Ihowa, e to matou Atua, i roto i tona ringa, kia mohio ai nga kingitanga katoa o te whenua ko koe a Ihowa, ko koe anake.

21 ¶ Katahi a Ihaia tama a Amoho ka tono tangata mai ki a Hetekia, hei mea mai, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Tau i inoi mai na koe ki au mo Henakeripi kingi o Ahiria;

22 Ko ta Ihowa kupu tenei i korero ai mona; Kua whakahawea te tamahine wahina a Hiona ki a koe; kataina iho koe e ia; oioi ana te mahunga o te tamahine a Hiruharama ki a koe.

23 Ko wai tau i whakorekore ra, i kohukohu ra? ki a wai tou reo i whakarahia ra, tou kanohi i kake ra ki runga?— ki te Mea Tapu o Iharaira.

24 Meatia ana e koe o karere hei whakorekore mo te Ariki; e mea mai na koe, Kua kake ahau, me aku tini hariata, ki runga ki nga wahi tiketike o nga maunga, ki nga taha o Repanona; ka tuakina ano e ahau nga hita roroa o reira, me o reira kauri papai: ka tae ano ahau ki te wahi tiketike o tona wahi whakamutunga mai, ki te ngahere o tona Karamere.

25 Keria ana e ahau, inu wai ana ahau, maroke ake i te kapu o toku waewae nga awa katoa o nga wahi e whakapaea ana.

26 Kahore ranei koe i rongo i mua noa atu, naku tena i mea,—i nga ra o na

Digitized by Google

mata naku tena i hanga? Katahi nei ka whakaputaina atu e ahau, a ka waiho na koe hei mea i nga pa taiepa hei puranga rukerukenga.

27 Koia i iti ai te kaha o o reira tangata; wehi ana ratou, porahurahu kau ana; rite tonu ratou ki te tarutaru o te parae, ki te otaota matomato, ki te taru i runga i nga tuanui, ki *te witi* i ngingio i te mea kiano i tupu noa.

28 Na, tou nohoanga iho, tou haerenga atu, tou haerenga mai mātau tonu i a au, me to nananga ano hoki ki a au.

29 Na kua tae ake nei ki oku taringa to nananga ki a au, me to riri; mo reira ka kuhua e ahau taku matau ki tou ihu, taku paraire ki ou ngutu; a ka whakahokia koe na te ara i haere mai na koe.

30 A, ko te tohu tenei ki a koe, I *tenei* tau ka kai koutou i nga mea tupu noa ake, a, i te rua o nga tau ko nga tupu noa ake o te *tau;* na, hei te toru o nga tau koutou whakato ai, kokoti ai, whakato ai i nga mara waina, kai ai i nga hua o aua *mara.*

31 Na, tera e hou ano hoki whakararo nga pakiaka o nga oranga i mawhiti o te whare o Hura, ka hua ano hoki nga hua whakarunga.

32 No te mea tera e puta ake he toenga i Hiruharama, nga oranga i Maunga Hiona. E taea tenei e te ngakau nui o Ihowa o nga mano.

33 Na, ko ta Ihowa kupu tenei mo te kingi o Ahiria, E kore ia e haere mai ki tenei pa, e kore ano hoki e perea mai he pere e ia ki konei, e kore ano e maua mai e ia he whakangungu rakau ki mua i tenei *pa,* e opehia ranei he puke hei whawhaitanga ki konei.

34 Te ara i haere mai ai ia, ka hoki ia ma reira: e kore ano ia e tae mai ki tenei pa, e ai ta Ihowa.

35 Ka tiakina hoki e ahau tenei pa, ka whakaorangia; he whakaaro ki a au, ki taku pononga ano hoki ki a Rawiri.

36 ¶ Katahi ka puta atu te anahera a Ihowa, a, patua iho e ia i te puni o nga Ahiriana kotahi rau e waru tekau ma rima nga mano: a, te marangatanga ake i te ata, nana, o ratou tinana! he tupapaku katoa ratou.

37 Na, turia atu ana e Henakeripi kingi o Ahiria, haere ana, hoki ana, noho rawa atu kei Ninewe.

38 A, i a ia e koropiko ana i roto i te whare o tona atua, o Nitiroko, patua iho ia e ana tama, e Ararameke raua ko Haretere, ki te hoari; mawhiti tonu atu raua ki te whenua o Ararata, a, ko Etaraharona ko tana tama te kingi i muri i a ia.

UPOKO 38.

I AUA ra ka mate a Hetekia, me kahore ka marere. Na, ko te haerenga mai o Ihaia poropiti tama a Amoha ki a ia, ka mea ki a ia. Ko te kupu tenei a Ihowa, Whakahaua iho tou whare, no te mea ka mate koe, e kore e ora.

2 Te tino tahuritanga atu o te mata o Hetekia ki te pakitara, ka inoi ki a Ihowa,

3 Ka mea, Tena ra, e Ihowa, kia mahara ra ki aku haereerenga i tou aroaro i runga i te pono, i te ngakau tapatahi, ki taku meatanga i te pai ki tau titiro iho. Na, tangi ana a Hetekia; nui atu te tangi.

4 ¶ Na ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Ihaia, ka mea,

5 Haere, mea atu ki a Hetekia, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Rawiri, o tou tupuna, Kua whakarangona mai tau inoi e ahau, kua kitea e ahau ou roimata: nana, ka tapiritia ano e ahau ou ra ki nga tau kotahi tekau ma rima.

6 Ka whakaorangia ano koe, me tenei pa, e ahau, i te ringa o te kingi o Ahiria; ka tiakina ano hoki e ahau tenei pa;

7 Ko te tohu ano tenei a Ihowa ki a koe mo te kupu i korero ai ia ka oti i a Ihowa:

8 Nana, ka whakahokia ake e ahau te atarangi i nga nekehanga i heke atu ai i runga i te whakaatu haora a Ahata; kia tekau nga nekehanga whakamuri. Na, kotahi tekau nga nekehanga i hoki ake ai te ra, no nga nekehanga ano i heke iho ai.

9 ¶ Te tuhituhinga a Hetekia kingi o Hura, i a ia i mate ra, a ora ake ana i tona mate.

10 I mea ahau i te mea ka poroa putia oku ra, Tera ahau e haere ki nga kuwaha o te rua tupapaku, ka whakakahoretia nga toenga o oku tau.

11 I ki ahau, E kore ahau e kite i a Ihowa, i a Ihowa i runga i te whenua o te hunga ora; heoi ano aku tirohanga atu ki te tangata, ki te hunga ano hoki e noho ana i te ao.

12 Te whakatupuranga i a au nei kua riro, mahue iho ahau, ano he teneti no te hepara, taku motuhanga atu i toku

Digitized by Google

ora rite tonu ki ta te kai whatu kakahu; tapahia mai ana ahau e ia i roto i nga miro: i te ao, i te po mutu pu taku i a koe.

13 I whakaaroaro ahau, a taea noatia te ata, tera tana e rite ki ta te raiona, ka wawahia e ia oku iwi katoa; i te ao, i te po mutu pu taku i a koe.

14 Taku tangi, rite tonu ki ta te kareni, ki ta te warou, me te mea he kukupa ahau e tangi ana; matawaia ana oku kanohi i te *tirohanga* whakarunga. E Ihowa, e tukinotia ana ahau, pikitia toku turanga.

15 Kia pehea he kupu maku? Nana i korero mai ki a au, nana ano i mahi; i oku tau katoa ka atu haere ahau i runga i te kawa o toku wairua.

16 E te Ariki, kei enei mea te ora, kei enei mea katoa ano hoki te ora o tou wairua. Tera ano ahau ka whakahokia ake e koe ki te ora, a ka ora ahau.

17 Nana, i runga ake o te rongo mau nui atu te kawa ki a au; otiia kua aroha nei koe ki toku wairua, a *whakaorangia* ake ahau i roto i te rua whakamoti: kua oti nei hoki oku hara katoa te maka e koe ki muri i tou tuara.

18 E kore hoki te rua tupapaku e whakawhetai ki a koe, e kore te mate e whakamoemiti ki a koe; te hunga e heke atu ana ki te rua kahore o ratou tumanakohanga atu ki to pono.

19 Te tangata ora, te tangata ora, mana te whakawhetai ki a koe, te penei ano me taku nei i tenei ra: tera to pono ka whakakitea e te matua ki nga tamariki.

20 I tata mai a Ihowa ki te whakaora i a au, mo reira ka waiatatia e ahau aku waiata i nga ra katoa e ora ai ahau i roto ano i te whare o Ihowa.

21 I ki hoki a Ihaia, Tikina he papa piki, whakapiritia atu ki te whewhe, a ka ora ia.

22 I ki ano hoki a Hetekia, He aha te tohu moku ka haere nei ki runga ki te whare o Ihowa.

UPOKO 39.

ITAUA wa ka tukua mai he pukapuka me tetahi hakari ki a Hetekia e Meroraka-pararana, tama a Pararana kingi o Papurona; no te mea i rongo ia, kei te mate ia a kua ora.

2 A, koa tonu a Hetekia ki a ratou, whakakitea ana e ia ki a ratou te whare o ana mea papai, te hiriwa, te koura, nga kinaki kakara, te hinu pai, me te whare katoa o ana mea mo te whawhai, me nga mea katoa i rokohanga ki roto ki ona taonga: kahore tetahi mea o tona whare, o tona kingitanga katoa, i kore te whakakitea atu e Hetekia ki a ratou.

3 ¶ Katahi a Ihaia poropiti ka haere mai ki a Kingi Hetekia, ka mea ki a ia, I pehea mai enei tangata? i haere mai hoki ratou ihea ki a koe? Ano ra ko Hetekia, I haere mai ratou i te whenua hoi ki a au, i Papurona.

4 Ano ra ko tera, Ko ehea mea i kitea e ratou i roto i tou whare? Ka mea atu a Hetekia, Kua kitea e ratou nga mea katoa i roto i toku whare. Kahore tetahi mea i roto i oku taonga i kore te whakakitea atu e ahau ki a ratou.

5 Na, ko te meatanga mai a Ihaia ki a Hetekia, Whakarongo mai ki te kupu a Ihowa o nga mano.

6 Nana, kei te haere mai nga ra e kawea ai ki Papurona nga mea katoa o tou whare, me nga mea kua rongoatia nei e ou mātua a taea noatia tenei ra; e kore tetahi mea e mahue, e ai ta Ihowa.

7 Ka tangohia atu ano hoki e ratou etahi o o tamariki e puta mai i roto i a koe, e whanau nei mau; a hei unaka ratou i roto i te whare o te kingi o Papurona.

8 Ano ra ko Hetekia ki a Ihaia, Pai tonu te kupu a Ihowa i korerotia mai na e koe. I mea hoki ia, Ka mau hoki te rongo, me te pono i oku ra.

UPOKO 40.

WHAKAMARIETIA, whakamarietia toku iwi, e ai ta to koutou Atua.

2 Korero atu ki te ngakau o Hiruharama, karanga atu ki a ia, kua mutu tana whawhaitanga, kua manakohia *tana* mo tana he: i haere rua mai hoki ta te ringa o Ihowa ki a ia hei utu mo ona hara katoa.

3 ¶ He reo no tetahi e karanga ana i te koraha, Whakapaia te huarahi o Ihowa, whakatikaia i te titohea he ara nui mo to tatou Atua.

4 Ko nga raorao katoa ka whakanekehia ake, ko nga maunga katoa me nga pukepuke ka whakapapakutia iho, ko nga wahi kopikopiko ka meinga kia tika, nga wahi taratara kia papatairite.

5 Ka whakapuakina mai ano te kororia o Ihowa, a ka kite ngatahi nga kikokiko katoa: he mea korero mai nei hoki tenei na te mangai o Ihowa.

Digitized by Google

6 I mea mai te reo, Karanga. A ka mea ia, Ko te aha kia karangatia e ahau? He tarutaru nga kikokiko katoa, tona pai katoa ano hoki rite tonu ki te puawai o te mara.

7 Ko te tarutaru ka maroke, ko te puawai ka memenge, no te mea e hangia atu ana e te wairua o Ihowa: he pono he tarutaru te iwi.

8 Ko te tarutaru e maroke, ko te puawai e memenge; te kupu ia a to tatou Atua ka tu tonu.

9 ¶ E Hiona, e te kai kawe o te rongo pai, e piki ki runga ki te maunga tiketike; whakarahia tou reo, kia kaha, e Hiruharama, e te kai kawe o te rongo pai; whakarahia, kaua e wehi: mea atu ki nga pa o Hura, Nana, to koutou Atua.

10 Nana, ka haere mai te Ariki a Ihowa i runga i te kaha, ka whakahaerea ano hoki tona kingitanga e tona ringaringa: na, te utu mona kei a ia ano, kei tona aroaro ano hoki tana mahi.

11 Ka rite ki ta te hepara tana whangai i tana kahui, ka whakaminea mai e ia nga reme ki tona ringaringa, ka hikitia ki tona uma, ka ata arahina nga mea e hapu ana.

12 ¶ Na wai i mehua nga wai ki te kapu o tona ringa, he whangāngā ringaringa ano hoki tana ruri mo nga rangi, whaowhina ake e ia te puehu o te whenua ki te mehua, nga maunga paunatia ana e ia ki te pauna ringaringa, nga pukepuke ki te pauna papa?

13 Na wai i whakatikatika ta te Wairua o Ihowa? ko wai ranei tana kai whakatakoto whakaaro hei whakaako i a ia?

14 Ko wai tona hoa whakatakoto whakaaro hei tohutohu i a ia, hei whakaako i a ia, ki te ara o te whakarite whakawa, hei whakaako i a ia ki te matauranga, hei whakakite mai i te ara o te mohiotanga ki a ia?

15 Nana, nga iwi, ano he 'pata wai i roto i te pēre! ki ta te whakaaro iho he puehu ririki ratou i te pauna; nana, nga motu, maua ake e ia, he mea ririki rawa te rite.

16 E kore ano e ranea a Repanona mo te ahi, me nga kararehe ano o reira, e kore e ranea hei tahunga tinana.

17 Nga iwi katoa, he kore noa iho i tona aroaro; iti iho ratou i te kahore; he horihori kau ki tana whakaaro iho.

18 Ka whakaritea ano e koutou te Atua ki a wai? he aha hoki te ahua e whakaahuatia ai ia e koutou?

19 E whakarewaina ana he whakapakoko e te kai mahi, whakakikoruatia iho e te kai tahu ki te koura, hangā ana e ia nga mekameka hiriwa.

20 He rawa-kore nei ia, kahore ana whakahere, *heoi* whiriwhiria ana e ia he rakau e kore e pirau, rapua ana e ia he kai mahi mohio mana hei hanga mai i tetahi whakapakoko, e kore e nekenekehia.

21 Kahore ianei koutou i mohio? kahore koutou i rongo? kahore ianei i korerotia mai ki a koutou i te timatanga? kahore ianei koutou i mātau i nga whakaturanga ra ano o te whenua?

22 Ko ia te noho ana i runga i te whenua porotaka; o reira tangata ano hoki, ano he mawhitiwhiti; nga rangi horahia atu ana e ia, ano he kakahu tauarai, horahia atu ana e ia ano he teneti hei nohoanga:

23 Nga rangatira whakahokia iho e ia ki te kahore; nga kai whakarite whakawa o te whenua meinga ana e ia hei mea horihori noa iho.

24 Ae ra, e kore ratou e whakatokia, e kore ano ratou e waiho hei purapura, e kore ano to ratou take e whai pakiaka ki runga ki te whenua: ka pupuhi atu ano ia ki a ratou, a ka maroke ratou; ka rite ano ratou ki te kakau witi, ka kawhakina e te paroro.

25 Na, ki ta koutou, kei to wai he ahua moku? ka rite ranei ahau *ki a wai?* e ai ta te Mea Tapu.

26 E ara o koutou kanohi ki runga titiro ai, na wai enei mea i hanga, na wai o ratou mano i whakaputa mai he mea tatau tonu: karangatia ana e ia nga ingoa o ratou katoa, he nui hoki no tona marohirohi; e kore tetahi e ngaro atu.

27 He aha koe i korero ai, e Hakopa, i mea ai, e Iharaira, Kua huna toku ara ki a Ihowa, kua riro atu ta toku Atua whakarite whakawa moku?

28 ¶ Kahore koe i mohio? kahore koe i rongo, ko te Atua onamata, ko Ihowa ko te kai hanga o nga pito o te whenua, e kore ia e ngenge, e kore ia e mauiui? e kore tona mataurangu e taea te rapu atu.

29 E homai ana e ia he kaha ki te hunga ngenge; e whakanuia ana e ia nga mea ngoi-kore.

30 E ngenge nga taitamariki, e mauiui, nga taitama papai hinga rawa:

31 Tena ko te hunga e tatari ana ki a Ihowa, puta ke ana he kaha mo ratou; kake ana ratou ki runga; nga parirau, koia ano kei o nga ekara; ka rere ratou, a e kore e mauiui, ka haere, a e kore e ngenge.

Digitized by Google

UPOKO 41.

WHAKARONGOA i toku aroaro, e nga motu; kia puta ke ano hoki he kaha mo nga iwi: me neke mai ratou; ko reira ratou korero ai: tatou tahi me whakatata ki te whakarite wha kawa.

2 Na wai te tangata tika i whakaara mai i te rawhiti? *na wai* ia i karanga ki tona waewae? homai ana e ia nga iwi ki tona aroaro, meinga ana ia e ia hei rangatira mo nga kingi, homai ana *ratou* e ia ano he puehu ki tana hoari, ano he kakau witi e aia ana, ki tana kopere.

3 Whaia ana ratou e ia, whiti ora mai ana ia i te ara kihai nei i haerea e ona waewae.

4 Ko wai te kai mahi o *tenei? ko wai* te kai whakaoti? ko wai te kai karanga o nga whakatupuranga i te timatanga? ko ahau ko Ihowa, ko te timatanga, ko to te whakamutunga ano hoki; ko au ra.

5 I kite nga motu, a wehi ana, pawera noa iho nga pito o te whenua, whaka-tata mai ana, haere mai ana.

6 Uru ana ratou ki te mahi a tona hoa, a tona hoa, me ta ratou ki mai ano ki tona tuakana, ki tona teina, Kia maia.

7 Na, kei te whakatenatena te kamura i te kai tahu koura, te kai whakamaenene ki te hama i te tangata e patu ana ki te paepae, tana kupu,—Me whakapiri, kua pai; na, whakaukia ana e ia ki nga whao, tē taea te whakanekeneke.

8 Ko taku pononga ia koe, e Iharaira, ko Hakopa, ko taku i whiriwhiri ai, ko te uri o taku i aroha ai, o Apera-hama;

9 Ko taku ano i tango mai ai i nga pito o te whenua; he mea karanga nei hoki koe naku i roto i ona metararahi, taku kupu hoki ki a koe, Ko koe taku pononga; he mea whiriwhiri koe naku, kahore aku whakorekore ki a koe.

10 ¶ Kaua e wehi; kei a koe nei hoki ahau; kaua ano e tirotiro; ko au nei hoki tou Atua: maku koe e whakakaha, ae ra, maku koe e awhina atu, ka tau-tokona ake ano hoki koe e te ringa matau o toku tika.

11 Nana, ka whakama, ka numinumi kau te hunga katoa e riri ana ki a koe: ka rite ratou ki te kahore; ka ngaro te hunga e ngangare ana ki a koe.

12 Ka rapua ratou, ou hoa riri, e koe, a e kore e kitea; te hunga i whawhai ki a koe ka rite ki te kahore, ki te moti noa iho.

13 No te mea ko ahau ko Ihowa ko tou Atua kei te pupuri i tou ringaringa matau, kei te mea atu nei ki a koe, Kaua e wehi; ko ahau hei whakauru mou.

14 Kaua e wehi, e te kutukutu, e Hakopa, e nga tangata o Iharaira; maku koe e awhina, e ai ta Ihowa, ta tou kai hoko, ta te Mea Tapu o Iharaira.

15 Nana, kua meinga koe e ahau hei patu witi, koi tonu, hou tonu, he niho nei ona: ka patua e koe nga maunga, a ngotangota noa, nga pukepuke ka meinga e koe kia rite ki te papapa.

16 Rererere ana ratou i a koe, kaha-kina tonutia atu e te hau, titaritaria ake ratou e te paroro: ko koe ia ka hari ki a Ihowa, ka whakamanamana ano ki te Mea Tapu o Iharaira.

17 Nga ware, nga rawa-kore, kei te rapu wai ratou, a kahore kau, hē ake o ratou arero i te mate-wai: ka whaka-rongo ahau a Ihowa ki ta ratou; e kore ahau te Atua o Iharaira e whakarere i a ratou.

18 Ka whakapuaretia e au he awa ki runga ki nga wahi tiketike, he puna wai i waenganui i nga raorao; ka meinga e ahau te koraha hei harotoroto wai, me te whenua maroke hei pūpūtanga wai.

19 Ka whakawhiwhia e ahau te koraha ki te hita, ki te kohai, ki te ramarama, ki te rakau hinu; ka tu i a au te kauri ki te titohea, te rimu, ratou tahi ano ko te ake.

20 Kia kite ai ratou, kia mohio ai, kia mahara iho ai, kia matau ngatahi ai ratou, he mea mahi tenei na te ringa o Ihowa; na te Mea Tapu o Iharaira tenei i hanga.

21 Kawea mai ta koutou totohe, e ai ta Ihowa; whakaputaina mai a koutou *kupu* kaha, e ai ta te Kingi o Ha-kopa.

22 Kia whakaputaina mai e ratou, kia whakaaturia mai ano hoki ki a tatou nga mea meake pono mai: nga mea o te tuatahi, he pehea ranei, me whakaatu mai e ratou, kia maharatia iho ai e tatou, kia mohiotia ai o muri iho; kia korerotia mai ranei e ratou nga mea e puta mai a mua.

23 Whakaaturia nga mea e haere ake ana i muri, kia mohio ai matou he atua koutou: tena ra, mahia he pai, he kino ranei, kia matakitaki atu ai matou, kia kite ngatahi ai.

24 Nana, iti iho koutou i te kahore, ta koutou mahi ano hoki i te kore rawa, he mea whakarihariha te tangata nana kou-tou i whiriwhiri.

Digitized by Google

25 Kua oho mai i a au tetahi i te nota. ka haere mai ano ia: ka karanga ano ia ki toku ingoa i te rawhiti ra ano: tona taenga mai ki nga rangatira, me te mea he paru pokepoke *ratou*, ka rite ano ia ki te kai hanga rihi e takatakahi ana i te paru.

26 Na wai i whakaatu mai i te timatanga, kia mohio ai tatou? na wai i nga wa o namata, mo ta tatou ki ake, E tika ana ia? ae ra, kihai i whakaaturia e tetahi, ae ra, kihai i korerotia mai e tetahi, kihai ano hoki tetahi i rongo i ā koutou korero.

27 Ta te tuatahi *kupu* ki Hiona, Nana, tenei ratou: ka hoatu hoki e ahau ki Hiruharama he kai kawe i te rongo pai.

28 I titiro atu hoki ahau, a kahore he tangata; na i roto i enei katoa kahore he kai whakatakoto whakaaro hei whakahoki kupu mai i taku uinga atu ki a ratou.

29 Nana, ratou katoa he horihori kau; he kore noa iho ā ratou mahi: o ratou whakapakoko whakarewa he hau, he mea tikanga-kore.

UPOKO 42.

NANA, taku pononga e tautokona ake nei e ahau, taku i whiriwhiri ai, ahuareka tonu toku ngakau *ki a ia;* ka waiho e ahau taku wairua ki runga ki a ia; mana e whakapuaki te whakawa ki nga tauiwi.

2 E kore ia e hamama, e kore ano e ara, e kore e rangona tona reo i te ara.

3 Te kakaho i kope e kore e whatiia porokeretia e ia; e kore ano te muka e whakapaowa ana e tineia e ia: ka whakapuakina e ia te whakarite whakawa i runga i te pono.

4 E kore ia e ngoi-kore, e kore e whati tona ngakau, kia takoto ra ano i a ia te whakarite whakawa ki te whenua: ka tatari ano nga motu ki tana ture.

5 ¶ Ko te kupu tenei a te Atua, a Ihowa nāna nei nga rangi i hanga, i hora, nāna nei i takoto ai te whenua me nga mea ano e puta mai ana i reira, nāna nei i homai he manawa ki o reira tangata, me te wairua ano ki te hunga e haereere ana i reira.

6 He mea karanga koe naku na Ihowa i runga i te tika, maku ano tou ringa e pupuri, maku koe e tiaki, ka hoatu ano koe e ahau hei kawenata ki te iwi, hei māramatanga mo nga Tauiwi;

7 Hei whakatitiro i nga kanohi matapo, hei whakaputa mai i nga herehere i roto i te whare e tutaki tonu ana, te hunga e noho ana i te pouri, i roto i te whare herehere.

8 Ko Ihowa ahau: ko toku ingoa tena: e kore ano e tukua atu e ahau toku kororia ki tetahi atu, toku whakamoemiti ki nga whakapakoko.

9 Nana, kua puta mai nga mea o mua, he mea hou enei e whakaaturia atu nei e ahau: i te mea kahore ano kia pihi noa ka korerotia atu nei e ahau ki a koutou.

10 Waiatatia atu ki a Ihowa he waiata hou, me te whakamoemiti ano ki a ia i te pito o te whenua, e te hunga e haere ana ki raro ki te moana, e o reira tini mea, e nga motu, me nga tangata ano e noho ana i reira.

11 Kia nui *te reo* o te koraha, o nga pa ano o reira, o nga kāinga e nohoia ana e Kerara, kia waiata nga tangata o te kamaka, kia hamama ratou i runga i te tihi o nga maunga.

12 Kia whakakororiatia a Ihowa e ratou, kia kauwhautia te whakamoemiti ki a ia i nga motu.

13 Ka puta mai a Ihowa, te ahua kei to te tangata marohirohi, kei to te tangata whawhai; ka whakaoho i te hae, ka hamama, ae ra, ka ngengere; ka kaha noa atu i ona hoa riri.

14 Ka roa nei taku whakamorokitanga, i whakarongo puku ahau, whakakoromaki tonu; *katahi* au ka aue, ka pera me te wahine e whanau ana; ka whakangaro ahau, pau tonu ake i a au.

15 Ka whakaururuatia e ahau nga maunga me nga pukepuke, ka maroke ano i a au nga otaota katoa o reira; ka meinga nga awa hei motu, ka maroke ano i a au nga harotoroto.

16 Ka kawea ano e ahau nga matapo i te ara kihai i mohiotia e ratou, ka arahina e ahau i nga huarahi kihai nei ratou i mohio, ka meinga te pouritanga hei māramatanga i to ratou aroaro, me nga wahi kopikopiko kia tika. Ka meatia enei mea e ahau ki a ratou, e kore ano ahau e whakarere i a ratou.

17 ¶ Ka hoki ratou ki muri, nui atu to ratou whakama, to te hunga e whakawhirinaki ana ki nga whakapakoko, e mea ana ki te mea whakarewa, Ko koutou o matou atua.

18 Whakarongo, e nga turi, titiro mai e nga matapo, kia kite ai *koutou*.

19 Ko wai atu te matapo? ko taku pononga nei anake; ko wai te turi hei rite mo taku pononga i ungā atu nei e ahau? ko wai te matapo hei rite mo te

Digitized by Google

tangata tino tika? te matapo hei rite mo ta Ihowa pononga?

20 He maha nga mea e kitea atu ana, heoi kahore koe e mahara iho; e whakapuare ana i nga taringa, heoi kahore ia e rongo.

21 Pai tonu mai a Ihowa, he whakaaro ki tana tika; ka whakanuia e ia te ture, ka whakahonoretia.

22 Tenei iwi ia he pahuatanga, he taonga pārau; he mea mahanga ratou katoa i roto i nga rua, ngaro tonu i roto i nga whare herehere; hei pahuatanga ratou, kahore hoki he kai whakaora: hei taonga pārau; kahore hoki he tangata e ki ana, Whakahokia.

23 Ko wai i roto i a koutou e whai taringa ki tenei? *ko wai* e mahara mai, e whakarongo mai, mo nga wa hoki o muri?

24 Na wai a Hakopa i tuku atu hei taonga pārau? a Iharaira hoki hei meatanga ma nga kai pahua? he teka ianei na Ihowa? kua hara nei hoki tatou ki a ia, kihai hoki ratou i pai kia haere i ana huarahi, kihai i whakarongo ki tana ture.

25 No reira ringitia ana e ia tana riri, *tana* weriweri ki runga ki a ia, me te pakanga kaha ano hoki; wera ana ia i tetahi taha, i tetahi taha, tē mohio ia; tahuna ana ia, heoi kihai tona ngakau i mahara iho.

UPOKO 43.

NA, inaianei ko te kupu tenei a Ihowa, a tou kai hanga, e Hakopa, a tou kai whakaahua, e Iharaira, Kaua e wehi: kua oti nei hoki koe te hoko e au, kua karangatia e ahau tou ingoa; naku koe.

2 Ka haere koe i roto i te wai, ko ahau hei hoa mou; i nga awa ano hoki, e kore e huri mai ki runga i a koe; ki te haere koe i roto i te ahi, e kore koe e wera, e kore ano te mura e ka mai ki a koe.

3 Ko Ihowa hoki ahau, ko tou Atua, ko te Mea Tapu o Iharaira, ko tou Kai whakaora: i hoatu e ahau a Ihipa hei utu mou, a Etiopia raua ko Tepa hei whakakapi mo tou turanga.

4 He taonga nui koe ki taku titiro, na reira koe i whakahonoretia ai, aroha atu ana ahau ki a koe, hoatu ana e ahau he tangata hei whakakapi mo to turanga, me nga iwi ano hei utu mou kia ora.

5 Kaua e wehi: kei a koe nei hoki ahau: ka kawea mai e ahau ou uri i te rawhiti, ka kohikohia mai ano hoki koe i te hauauru.

6 Ka mea atu ahau ki te nota, Homai, ki te tonga ano hoki, Kaua e kaiponuhia: kawea mai aku tamariki i tawhiti, aku tamahine i te pito o te whenua;

7 Te hunga katoa i karangatia nei toku ingoa ki a ratou: naku hoki ratou i hanga hei whakakororia moku, naku ratou i whakaahua, naku hoki ratou i mahi.

8 ¶ Whakaputaina mai te hunga matapo, he kanohi nei o ratou, nga turi ano hoki he taringa nei o ratou.

9 Kia huihui mai nga iwi katoa, kia rupeke tahi mai nga tauiwi: ko wai i roto i a ratou hei whakaatu i tenei, hei korero mai i nga mea o mua ki a tatou? kia homai e ratou o ratou kai whakaatu, kia whakatikaia atu ai ta ratou: ma ratou ranei e whakarongo, e mea mai, He pono.

10 Ko koutou hei whakaatu mo taku, e ai ta Ihowa, me taku pononga ano hoki i whiriwhiria e ahau, kia mohio ai koutou, kia whakapono ai ki taku, kia mātau ai ko au ia, kahore he atua i whakaahuatia i mua atu i a au, kahore hoki tetahi i muri i a au.

11 Ko au, ko au a Ihowa; kahore atu hoki he kai whakaora, ko ahau anake.

12 Naku i whakaatu, naku hoki i whakaora, naku ano i korero atu, i te mea kahore he *atua* ke i roto i a koutou: na, ko koutou hei kai whakaatu mo taku, e ai ta Ihowa, ko te Atua ahau.

13 Ae ra, i te mea kahore ano he ra ko au tenei; e kore hoki tetahi e whakaora ake i roto i toku ringa: maku e mahi, ko wai hoki hei pehi iho?

14 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, a to koutou kai hoko, a te Mea Tapu o Iharaira, He whakaaro ki a koutou i unga tangata ai ahau ki Papurona, riro ana i a au o ratou tutaki katoa ki raro, me nga Karari ano hoki kei nga kaipuke nei to ratou hamamatanga.

15 Ko Ihowa ahau, ko to koutou Mea Tapu, ko te kai hanga o Iharaira, ko to koutou Kingi.

16 Ko te kupu tenei a Ihowa nana nei i homai te ara i te moana, te huarahi i roto i nga wai kaha;

17 Nana nei i whakaputa mai te hariata, te hoiho, te ope, me te kaha, Takoto tahi ana ratou, tē ara ki runga: kua keto ratou, kua tineia, ano he muka,

18 ¶ Kaua koutou e mahara ki nga mea o mua; nga mea o namata kaua e whakaaroa.

Digitized by Google

19 Tenei au te mahi nei i te mea hou; akuanei te tupu ai: e kore ranei e mohiotia e koutou? ka oti i a au he ara i te koraha me nga awa ano i te titohea.

20 Ka whakakororiatia ahau e nga kararehe o te parae, e nga tarakona, e nga ruru: no te mea ka hoatu e ahau he wai i te koraha, nga awa i te titohea, hei inu ma toku iwi, ma taku i whiriwhiri ai.

21 Tenei iwi, he mea whakaahua e ahau maku, ma ratou e kauwhau atu te whakamoemiti ki a au.

22 ¶ Na, kihai nei koe i karanga ki a au, e Hakopa; kua hoha ano hoki koe ki a au, e Iharaira.

23 Kihai i kawea mai e koe ki a au o hipi hei tahunga tinana; kihai ano ahau i whakakororiatia ki o patunga tapu, kahore aku whakamahi i a koe ki te whakahere, kihai ano koe i ngenge i te meatanga i te whakakakara.

24 Kihai i hokona e koe he kakaho reka maku ki te moni, kihai hoki ahau i makona i te ngako o o patunga tapu; engari i whakamahia ahau e koe ki ou hara, mauiui ana ahau i o mahi he.

25 Ko ahau, ko ahau, te kai muru atu i ou he, he whakaaro ano ki a au; e kore ano ou hara e maharatia e ahau.

26 Whakamaharatia mai ahau, Tatou ka whakawa ki a tatou ano; korerotia e koe, kia whakatikaia ai tau.

27 Tou pāpā tuatahi, i hara ia; ou kai whakaako, whakakeke mai ana ratou ki a au.

28 No reira whakapokea iho e ahau nga rangatira o te wahi tapu, a hoatu ana e ahau a Hakopa ki te kanga, a Iharaira ki nga tawai.

UPOKO 44.

NA, whakarongo mai, e taku pononga, e Hakopa, e Iharaira, e taku i whiriwhiri ai.

2 Ko te kupu tenei a Ihowa a tou kai hanga, nana nei koe i whakaahua i roto i te kopu, mana nei koe e awhina, Kaua e wehi, e Hakopa, e taku pononga, e Iehuruna, e taku i whiriwhiri ai.

3 No te mea ka ringitia e ahau he wai ki runga ki te tangata e mate-wai ana, me nga awa ano ki runga ki te wahi maroke: ka ringitia e ahau toku wairua ki runga ki ou uri, taku manaakitanga ano hoki ki runga ki tou whanau.

4 A ka tupu ratou, *me te mea* i waenga taru, ano he wirou i te taha o nga rerenga wai.

5 Ka ki ake tenei, Na Ihowa ahau; tetahi atu, karangatia ana e ia ko Hakopa hei ingoa mona; tetahi atu, tuhituhi ana tona ringa ki a Ihowa, whakahuatia ake e ia ko Iharaira hei ingoa mona.

6 Ko te kupu tenei a Ihowa, a te Kingi o Iharaira, a tona kai hoko ano, a Ihowa o nga mano, Ko ahau te tuatahi, ko ahau ano te whakamutunga; kahore atu ano hoki he atua, ko ahau anake.

7 Ko wai hoki hei rite moku, hei karanga, hei whakaatu mai? *ko wai* ano taku hei whakahaere mea, o te wa ra ano i whakaritea ai e ahau te iwi onamata? ma ratou ano e whakaatu ki a ratou nga mea meake puta mai, me nga mea ano e puta mai amua.

8 Kaua e wehi, kaua e pawera: kihai ianei i korerotia e ahau ki a koe i reira? i whakaaturia atu ano e ahau: ko koutou ano hei kai whakaatu mo taku. Tera atu ano ranei tetahi atua ke? ko au anake hoki: kahore hoki he atua: kahore ahau e mohio ki *tetahi*.

9 ¶ Nga kai whakaahua o te whakapakoko, he horihori katoa ratou; kahore hoki he painga o a ratou mea ahuareka: ko ratou ano hei kai whakaatu mo ta ratou; kahore ratou e kite, kahore ratou e mohio, e whakama ai ratou.

10 Ko wai te kai whakaahua o tetahi atua, te kai whakarewa ranei o te whakapakoko kahore nei ona painga?

11 Nana, ona hoa katoa, ka whakama ratou: nga kai mahi ano, he tangata nei ratou: kia huihuia mai ratou katoa, tu ai; ka wehi, ka whakama ngatahi ratou.

12 E mahia ana e te parakemete ki te kokopi i roto i nga waro, whakaahuatia ana e ia ki nga hama, puta ana te kaha o tona ringa ki te mahi i taua mea; ka hemo ano ia i te kai, kore noa iho he kaha; kahore e inu i te wai, mauiui noa iho.

13 Te kamura, whakamarokia mai ana e ia te ruri, tuhia iho e ia ki te aho, mahia ana e ia ki nga waru; tuhia ana e ia ki te kapihu, mahia ana e ia kia rite ki te ahua o te tangata, ki te ataahua ano o te tangata; hei mea mo roto i te whare.

14 Tuakina ana e ia he hita mana, tikina ana e ia te kaiperi, me te oki i whakapakaritia nei e ia mana i roto i nga rakau o te ngahere; whakatokia ana e ia te ahe hei whakatupu ma te ua.

15 Katahi ka waiho hei wahie ma te tangata: ka tangohia hoki e ia tetahi

Digitized by Google

wahi hei whakamahana i a ia; ina, whakaungia ana e ia, hei tunu taro; na, kei te hanga ano ia i tetahi atua, koropikoria atu ana e ia; mahia ana e ia hei whakapakoko, tapapa tonu atu ki reira.

16 Tetahi wahi o taua *rakau*, e tahuna ana e ia ki te ahi, tetahi wahi, hei mea i te kikokiko hei kai mana; tunua ana e ia *tana* e tunu ai, a ka makona: ae ra, ka mahana ano ia, a ka mea, Ha, kua mahana ahau, kua kite i te ahi.

17 Te toenga, hangā ake e ia hei atua, hei whakapakoko mona: tapapa atu ana ia, koropiko atu ana, inoi atu ana ki taua mea,—tana ki ake,—Whakaorangia ahau; ko koe nei hoki toku atua.

18 Kahore ratou e mohio, kahore ano hoki o ratou mahara; no te mea kua araia e ia o ratou kanohi kei kite ratou, o ratou ngakau kei mātau.

19 Kahore hoki e anga iho te ngakau o tetahi, kahore hē mohiotanga, kahore he maharatanga, e ki ake ai ia, Ko tetahi wahi o tenei i tahuna e ahau ki te ahi, i tunua ano e ahau he taro ki ona ngarahu, tunua ana e ahau he kikokiko, kainga ake e ahau; a kia meinga e ahau te toenga o taua *rakau* hei mea whakarihariha? me tapapa atu ranei ahau ki te take o te rakau?

20 Taua kai, he pungarehu; kua tinihangatia tona ngakau, a, ngau ke ana ia, tē whakaora ia i tona wairua, tē ki ake ranei, he teka ranei he korero teka kei toku ringa matau?

21 ¶ Kia mahara koe ki enei, e Hakopa, e Iharaira; he pononga hoki koe naku; naku koe i whai ahua ai, he pononga hoki koe naku: e Iharaira, e kore koe e wareware i a au.

22 O he murua ake e ahau, me te mea he kapua matotoru, o hara me te mea he kapua: hoki mai ki a au; naku hoki koe i hoko.

23 Waiata, e nga rangi, he mahi hoki tenei na Ihowa. Hamama, e nga wahi o raro rawa o te whenua. Kia pakaru mai ta koutou waiata, e nga maunga, e te ngahere, me nga rakau katoa o reira; no te mea kua oti a Hakopa te hoko e Ihowa, kua whai kororia ia i a Iharaira.

24 Ko te kupu tenei a Ihowa, a tou kai hoko, nana nei koe i whai ahua ai no roto mai ano i te kopu, Ko ahau a Ihowa, ko te kai hanga o nga mea katoa, naku anake nga rangi i hora, na toku kotahi i takoto ai te whenua.

25 Nga tohu a te hunga korero teka he ana i a ia, nga tohunga tuahu whakahaurangitia ana e ia; te hunga whakaaro nui, whakahokia ana e ia ki muri, to ratou mataurangā, whapoauautia iho.

26 Mana pu i a ia te kupu a tana pononga, te whakaaro a ana karere rite rawa i a ia; tana kupu ki Hiruharama, Ka nohoia koe; ki nga pa ano hoki o Hura, Ka hangā koutou; maku ano e whakaara ona wahi kua ururuatia.

27 Tana kupu ki te rire, Kia mimiti; maku ano e whakamaroke ou awa;

28 Tana kupu mo Hairuha, He hepara naku, ka rite ano i a ia taku katoa i pai ai; mana hoki e ki ki Hiruharama, Ka hangā koe; ki te temepara, Ka whakatakotoria ou turanga.

UPOKO 45.

KO te kupu tenei a Ihowa ki tana i whakawahi ai, ki a Hairuha, he mea pupuri nei naku tona ringa matau, kia pehia ai e ia nga iwi ki raro i a ia; maku ano e wewete *to* nga hope o nga kingi; nga tatau rererua whakapuaretia ake i tona aroaro; e kore ano nga kuwaha e tutakina.

2 Ko ahau e haere i mua i a koe, ki te whakatikatika i nga wahi kopikopiko: nga tatau parahi ka pakaru i a au; ka tapahia ano hoki e ahau nga tutaki rino.

3 Ka hoatu ano e ahau ki a koe nga taonga o te pouritanga, me nga mea huna o nga wahi ngaro, kia mohio ai koe ko ahau a Ihowa e whakahua atu nei i tou ingoa; ko te Atua o Iharaira.

4 He whakaaro*na ku* ki taku pononga ki a Hakopa, ki a Iharaira ano hoki, ki taku i whiriwhiri ai, na reira koe, tou ingoa, i karangatia ai e ahau: whakahuatia ana e ahau tou ingoa i te mea kahore ano koe kia mohio ki a au.

5 ¶ Ko au a Ihowa, kahore atu hoki; kahore ke atu he atua, ko ahau anake: naku koe i whitiki, i te mea kihai koe i mohio ki a au:

6 Kia mohio ai te hunga i te rawhiti, me o te hauauru, kahore atu, ko ahau anake. Ko ahau a Ihowa, kahore atu hoki i tai atu.

7 Naku te māramatanga i whai ahua ai, naku i hanga te pouritanga; ko ahau te kai hohou rongo, te kai hanga ano o te kino: ko ahau, ko Ihowa te kai mahi o enei mea katoa.

8 Maturuturu iho, e nga rangi i runga; kia ringitia mai ano hoki he tika e nga kapua; kia puare te whenua, kia hua te whakaoranga, kia wana ngatahi ano

Digitized by Google

hoki te tika ; naku na Ihowa taua *mea* i hanga.

9 Aue te mate mo te tangata e totohe ana ki tona Kai whakaahua ! Ma nga maramara-rihi *te totohe* ki nga maramara-rihi o te oneone. E mea ake ranei te paru ki tona kai whakaahua, He aha tau e mahi ? *e mea* ranei tau i hanga ai, Kahore ona ringa ?

10 Aue te mate mo te tangata e mea ana ki *tona* pāpā, He aha tau kua whanau nei ? ki te wahine ranei, He tamaiti aha tau ?

11 Ko te kupu tenei a Ihowa, a te Mea Tapu o Iharaira, a tona Kai whakaahua ano hoki, Uia mai ki a au nga *meatanga* ki aku tamariki, nga mea e puta mai a mua, whakahaua mai ahau ki te mahi a oku ringa.

12 Naku i mahi te whenua ; nga tangata ano hoki o reira, naku i hanga : naku, na oku ringaringa i hora nga rangi ; o ratou mano katoa he mea whakahau naku.

13 Naku ia i whakaara ake i runga ano i te tika, maku ano hoki e whakatikatika ona huarahi katoa : ko ia ano hei hanga mo toku pa, hei tuku i aku pārau kia haere, kahore ano hoki he utu, kahore he moni whakapati, e ai ta Ihowa o nga mano.

14 Ko te kupu tenei a Ihowa, Nga mauiui o Ihipa nga taonga hokohoko o Etiopia, o *aua* tangata roroa, o nga Tapeani, ka tae mai ki a koe, a ka riro i a koe ; ka whai mai ratou i a koe ; ka tae mekameka mai ratou, a ka piko iho ki a koe, ka *tuā* inoi ano hoki ki a koe, *ka mea*, He pono kei roto i a koe te Atua, kahore atu hoki, kahore he atua.

15 He pono he Atua koe e whakangaro ana i a koe, e te Atua o Iharaira, e te Kai whakaora.

16 Ka whakama, ae ra, ka numinumi kau ratou katoa ; ka riro ngatahi atu ki te whakama nga kai mahi o nga whakapakoko.

17 A Iharaira, ka ora ratou i roto i a Ihowa, mau tonu to ratou whakaoranga. E kore koutou e whakama, e kore e numinumi, a, ake, ake, ake.

18 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, a te kai hanga o nga rangi, Nana na te Atua i whakawhaiahua te whenua, nana i mahi, nana i whakapumau, kihai i hangā tikangakoretia e ia ; i whakawhaiahuatia ano e ia hei nohoanga. Ko ahau a Ihowa, kahore atu hoki.

19 Kihai ahau i korero i te wahi ngaro, i te wahi pouri o te whenua ; kihai ahau i mea ki te uri o Hakopa, Rapua ahau, he mea noa iho. Taku korero, ta Ihowa, kei runga i te tika, e whakaaturia atu ana e ahau nga mea e rite ana.

20 ¶ Huihui koutou, haere mai, whakatata ngatahi mai koutou, e nga oranga o nga iwi : kahore he mohiotanga o te hunga e mau ana i te rakau o ta ratou whakapakoko, e inoi atu ana ki te atua e kore nei e whakaora.

21 Whakaaturia atu e koutou, kawea mai kia tata, kia whakatakoto whakaaro ngatahi ratou : na wai tenei i korero i mua riro, na *wai* i whakaatu i nga wa o namata ? He teka ianei naku na Ihowa ? Kakore atu hoki he atua, ko ahau anake ; he Atua tika, he kai whakaora ; kahore atu, ko ahau anake.

22 Tahuri mai ki a au, kia ora ai koutou, e nga pito katoa o te whenua : ko ahau hoki te Atua, kahore atu.

23 Kua waiho ahau e ahau ano hei oati ; kua puta atu te kupu i toku mangai i runga i te tika, e kore ano e hoki mai, ara, ka tuturi nga turi katoa ki a au, ka oati mai ano hoki nga arero katoa.

24 Tera rawa te tangata ka ki ake, Kei a Ihowa he tika moku, he kaha ; ka haere mai *nga tangata* ki a ia ; ka whakama ano hoki te hunga e riri ana ki a ia.

25 Ma Ihowa ka tika ai, ka whakamanamana ai te uri katoa o Iharaira.

UPOKO 46.

KUA piko a Pere, kua tuohu a Nepo ; kei runga i nga kirehe, i nga kararehe a ratou whakapakoko : he taimaha a koutou kawenga, rorotu tonu, ki *aua kararehe* mauiui *ra*.

2 Tuohu ana ratou, piko ngatahi ana ; kihai i taea e ratou te whakahoki mai i te pikaunga, heoi ko ratou nei ano ka riro hei pārau.

3 ¶ Whakarongo mai ki a au, e te whare o Hakopa, e nga morehu katoa ano hoki o te whare o Iharaira, he mea waha nei koutou naku no te kopu mai ano, he mea pikau no roto mai ra ano i te puku.

4 Tae noa atu ki to koutou koroheketanga ko au tenei, ka pikaua ano koutou e ahau, a hina noa : naku i mahi, maku ano e mau, maku ano e pikau, maku ano e whakaora.

5 ¶ Ki ta koutou kei to wai he ahua moku ? ko wai e rite ana ki a au ? me whakarite ahau ki a wai, e kotahi ai to maua ahua ?

Digitized by Google

6 E ringitia mai ana e ratou he koura i te pēke, e paunatia ana he hiriwa i te pauna, kei te utu ratou i te kai tahu koura, a hangā ake e ia hei atua; tapapa atu ana ratou, koropiko tonu atu.

7 Amohia ana ia e ratou i runga i te pokohiwi, pikaua ana ia, kua waiho e ratou ki tona wahi, tu ana ia, tē taea te nekeneke atu i tona wahi: ka karanga ano hoki *tetahi* ki a ia, heoi e kore ia e whakahoki kupu mai, e kore e whakaora i a ia i roto i tona mate.

8 Mahara ki tenei, whakatangata, whakahokia mai ki te ngakau, e te hunga poka ke.

9 Maharatia nga mea tuatahi o namata: ko au hoki te Atua, kahore atu; *ko au* te Atua, kahore hoki tetahi hei rite moku;

10 I te timatanga ano i whakaaturia atu e ahau nga mea o te whakamutunga, a, i tau ke ko nga mea kahore ano kia meatia;—taku kupu ra,—Te whakaaro i whakatakotoria e ahau mau tonu, ka oti ano i a au taku katoa i pai ai.

11 Ka karangatia hoki e ahau he manu kai kino i te rawhiti, te tangata kei a ia taku whakaaro i te whenua tawhiti: ina, kua korerotia nei e ahau, ka whakaputaina mai ano e ahau; kua takoto i a au, ka oti ano i a au.

12 ¶ Whakarongo mai ki a au, e te hunga ngakau pakari, e matara atu ana i te tika:

13 Ka kawea mai e ahau taku tika kia tata; e kore e matara atu; e kore ano taku whakaoranga e roa atu; ka whakawhiwhia ano hoki e ahau a Hiona ki te whakaoranga mo toku kororia, mo Iharaira.

UPOKO 47.

HAERE iho, e noho ki te puehu, e te tamahine wahina a Papurona: e noho ki te whenua; kahore he torona, e te tamahine a nga Karari; e kore hoki koe e karangatia i muri he mea kiri angiangi, he mea whakataraipi.

2 E mau ki nga kohatu mira, hurihia he paraoa: kia takoto kau o makawe, huhua ake te waewae, kia takoto kau te huha; e whiti i nga awa.

3 Ka kitea ou *wahi* e takoto tahanga ana, ka kitea atu ano hoki to mea e whakama ai koe: ka rapu utu ahau, e kore ano e *rite ki* ta te tangata taku tutakitanga *ki a koe*.

4 To tatou kai hoko, ko Ihowa o nga mano; tona ingoa ko te Mea Tapu o Iharaira.

5 E noho kupu-kore, haere ki te pouri, e te tamahine a nga Karari: e kore hoki koe e karangatia i muri, Ko te wahine rangatira o nga kingitanga.

6 ¶ I riri ahau ki taku iwi, i whakapokea taku kāinga tupu; tukua atu ana e ahau ki tou ringa; kihai i puta tou aroha ki a ratou, whakataimahatia rawatia iho e koe to ioka ki te kaumatua.

7 ¶ I mea ano koe, Hei wahine rangatira ahau ake, ake, ake: kihai noa iho tou ngakau i mea ki enei mea; kihai koe i mahara ki tona mutunga.

8 Na, whakarongo aianei ki tenei, e te wahine e whai na i nga ahuareka, e noho wehi-kore na, e mea na i roto i tou ngakau, Tenei ahau, kahore atu hoki, ko ahau anake; e kore ahau e noho pouaru, e kore ahau e mohio ki te matenga o nga tamariki.

9 Ka pa whakarere mai enei mea e rua ki a koe i te rangi kotahi, te matenga o nga tamariki, te pouarutanga; nui whakaharahara aua *mate* ina pa mai ki a koe, mo te nui o au mahi makutu, mou i kaha rawa ki te whaiwhaia.

10 ¶ I whakawhirinaki hoki koe ki to kino, i mea, Kahore he kai titiro moku: ou whakaaro nui me to mohiotanga, na ena koe i whakangau ke; i mea hoki koe i roto i tou ngakau, Ko au *tenei*, kahore atu hoki, ko au anake.

11 ¶ Mo reira ka tae mai te kino ki a koe, e kore tona putanga mai e mohiotia e koe, ka taka mai ano te he ki a koe; e kore e taea e koe te karo; ka tae hohoro mai ano ki a koe te whakangaromanga, e kore e mohiotia e koe.

12 Tena ra, e tu, me o whaiwhaia, me o makutu maha, i mahia ra e koe i to tamarikitanga ake, me kahore koe e whai pai, me kahore tau e taea.

13 Kua hoha koe i te maha o nga whakaaro i whakatakotoria e koe. Tena ra, kia tu nga kai whakaaro ki nga rangi, nga kai titiro ki nga whetu, nga mea mohio ki nga marama, kia whakaorangia koe e ratou i nga mea meake tae mai ki a koe.

14 Nana, ka rite ratou ki te kakau witi, ka wera ratou i te ahi; e kore ratou e whakaora i a ratou ano i te ngaunga a te ahi: kahore he ngarahu hei whakamahana, *kahore* he ahi hei painatanga atu.

15 Ka pera ano ki a koe te hunga i mahi tahi ra koutou, te hunga i hokohoko ki a koe i to taitamarikitanga ake ano, ka kotiti atu ratou ki tona wahi, ki tona wahi; kahore hoki he kai whakaora mou.

Digitized by Google

UPOKO 48.

WHAKARONGO ki tenei, e te whare o Hakopa, e te hunga kua karangatia nei ko Iharaira hei ingoa mo koutou, kua puta ake nei i roto i nga wai o Hura, e whakaoati ana i te ingoa o Ihowa, e whakahua ana i te Atua o Iharaira, ehara *ia* i te mea i runga i te pono, i runga i te tika.

2 Ki ta ratou hoki e karanga ai, no te pa tapu ratou, e okioki atu ana hoki ki te Atua o Iharaira; Ko Ihowa o nga mano tona ingoa.

3 He mea whakaatu naku no namata nga mea o mua; i puta atu ano hoki aua *mea* i toku mangai, he mea korero atu naku; kitea rawatia ake kua mahia e ahau, kua puta.

4 I mohio hoki ahau he pakeke koe, he uaua rino ano hoki to kaki, he parahi to rae.

5 No namata i whakaaturia atu ai e ahau ki a koe; kahore ano kia puta noa kua korerotia atu e ahau ki a koe: kei ki koe, Na taku whakapakoko ena i mahi, he mea whakahau enei na te mea i whaowhaoa e ahau, na te mea i whakarewaia e ahau.

6 Kua rongo koe, tirohia iho tenei katoa: a e kore ianei e whakaaturia atu e koutou? Ka oti nei te korero atu e ahau ki a koe nga mea hou, *he mea* i muri i tenei wa, he mea rongoa atu, kihai i mohiotia e koe.

7 He mea hanga aua mea no naianei, kahore hoki i namata; i mua ake ano o *tenei* ra kihai i rangona e koutou; kei ki koe, Nana, i mohiotia ano e ahau.

8 Kihai ano hoki koe i rongo, kihai ano i mohio, kihai tou taringa i whakapuaretia i namata: i mohio hoki ahau tera koe e mahi tinihanga; no te kopu ano hoki koe i karangatia ai, He poka ke.

9 ¶ Ka whakaaro ahau ki toku ingoa, a ka aweke taku riri; ka whakaaro ki te whakamoemititanga ki a au, a ka pehi i taku ki a koe, kei hatepea atu koe.

10 Kua oti tou para te tahu e au, ehara ia i te mea hei hiriwa; he mea whiri-whiri koe naku i roto i te oumu, i te tangihanga.

11 He whakaaro ki a au, he whakaaro ki a au, i meatia ai *tenei* e ahau: kia whakapokea koia *toku ingoa?* ekore ano toku kororia e hoatu e ahau ki tetahi atu.

12 ¶ Whakarongo mai ki a au, e Hakopa, e Iharaira ano hoki, e taku i karanga ai; ko au ia, ko au te tuatahi, ko ahau ano hoki te whakamutunga.

13 He mea whakatu ano hoki te whenua na toku ringaringa, na toku matau nga rangi i whangāngā: ki te karangatia atu ratou e ahau, ka tu ngatahi ratou.

14 Huihui mai, e koutou katoa, whakarongo hoki; na wai o ratou enei mea i whakaatu? He mea aroha ia na Ihowa: ka oti i a ia tana i pai ai ki Papurona, ka pa iho ano hoki tona ringa ki nga Karari.

15 Naku, naku te kupu, ae ra, he mea karanga ia naku, naku ia i kawe mai, ka tika ano i a ia tana ara.

16 ¶ Awhitia mai ki a au, whakarongo ki tenei; taku no te timatanga ra ano ehara i te korero puku: i nga wa ano o aua *mea*, i reira ano ahau: na, i naianei na te Ariki, na Ihowa, ahau i unga mai, na tona Wairua ano hoki.

17 Ko te kupu tenei a Ihowa, a to kai hoko, a te Mea Tapu o Iharaira, Ko ahau a Ihowa ko tou Atua e whakaako nei i a koe ki te mea pai mou, e arahi nei i a koe i te ara e haere ai koe.

18 Aue me i whakarongo koe ki aku whakahau, ina, kua rite ki te awa te mau o te rongo ki a koe; to tika koia ano kei nga ngaru o te moana.

19 Kua rite ano hoki ou uri ki te onepu; nga whanau o ou whekau kei te kirikiri o reira te rite; tona ingoa kihai i hatepea atu, kihai i whakangaromia i toku aroaro.

20 ¶ Haere atu i roto i Papurona, rere atu i roto i nga Karari; kia waiata te reo i a koutou e whakaatu atu ana; korerotia tenei, whakapuakina atu ki te pito o te whenua; ki atu, Kua oti i a Ihowa tana pononga a Hakopa te hoko.

21 Kihai ano ratou i mate-wai i a ia e arahi ana i a ratou i nga koraha; i meinga e ia te wai mo ratou kia rere i roto i te kamaka: i wahia e ia te kamaka, a pupu mai ana te wai.

22 Kahore he maunga rongo ki te hunga kino, e ai ta Ihowa.

UPOKO 49.

WHAKARONGO mai, e nga motu, ki a au; kia whai whakaaro mai, e nga iwi o tawhiti; na Ihowa ahau i karanga no te kopu mai ano; no nga whekau o toku whaea i whakahua ai ia i toku ingoa.

2 A waiho iho e ia toku mangai hei

Digitized by Google

hoari koi; hunū ana ahau e ia ki te taumarumarunga iho o tona ringa; a meinga ana ahau e ia hei pere kua oti te oro; kuhua ana ahau e ia ki tana papa pere.

3 I mea ano ia ki a au, Ko koe taku ponongā, e Iharaira, mau ka whakakororiatia ai ahau.

4 Ko au ia i mea, Maumau mauiui noa ahau, he kore noa iho, he mea tekateka noa i whakapaua ai e ahau toku kaha; ra ia, kei a Ihowa he whakarite whakawa moku, kei taku Atua hoki taku mahi.

5 ¶ Na, akuanei, e ai ta Ihowa, nana nei ahau i whakaahua i te kopu hei tangata mana, hei whakahoki mai i a Hakopa ki a ia, kia kohikohia ai a Iharaira ki a ia, a ka whakanuia ahau ki te aroaro o Ihowa, ko toku Atua hoki hei kaha moku.

6 I mea hoki ia, He mea nohinohi kia waiho koe hei tangata maku, hei whakaara i nga iwi o Hakopa, hei whakahoki mai ano hoki i nga oranga o Iharaira: ka hoatu ano koe e ahau hei mārama ki nga tauiwi, kia ai koe hei whakaoranga maku, a puta noa i te pito o te ao.

7 He penei te kupu a Ihowa, a te Kai hoko o Iharaira, a tona Mea Tapu hoki, ki a ia e whakahaweatia ana tona wairua, ki a ia e whakahariharihangia ana e te iwi, ki te ponongā o nga ariki; ka kite nga kingi, ka whakatika ano, ka koropiko hoki nga rangatira; he mea hoki na Ihowa, e pono ana hoki ia, na te Mea Tapu o Iharaira; nana hoki koe i whiriwhiri.

8 He penei te kupu a Ihowa: No te ra manakohanga atu i whakao ai ahau ki a koe, no te ra whakaora hoki i awhinatia ai koe e ahau; maku ano koe e tiaki, ka hoatu ano koe e ahau hei kawenata mo te iwi, hei whakaara i te ao, hei mea kia nohoia nga kāinga tupu kua ururuatia.

9 Hei mea ki nga herehere, Haere koutou; ki te hunga i te pouri, Puta mai koutou: ka kai ratou ki nga huarahi, ka ai hoki he wahi kai ma ratou ki nga pukepuke katoa.

10 E kore ratou e mate-kai, ekore ano e mate-wai, e kore hoki te werawera, te ra ranei, e pakakinakina ki a ratou; ta te mea ko ia e aroha ana ki a ratou hei arahi i a ratou; mana hoki ratou e arahi ki nga puna wai.

11 A ka waiho e ahau oku maunga katoa hei ara, ka whakateiteitia hoki oku u an .

12 Nana! ka haere mai enei i tawhiti; Titiro ra! ena hoki i te nota, i te *taha* hoki *ki* te hauauru, ena hoki i te whenua o Hinimi.

13 ¶ Waiata, e nga rangi; kia hari hoki, e te whenua; kia pakaru mai ki waho ta koutou waiata, e nga maunga: ka whakamarie hoki a Ihowa i tona iwi, ka aroha hoki ki ona kua tukinotia nei.

14 Otiia i mea a Hiona, Kua whakarerea ahau e Ihowa, kua wareware ahau i taku Ariki.

15 Tera ranei e wareware i te wahine tana kohungahunga, a kore ake ona aroha ki te tamaiti a tona kopu? E wareware ano ratou: ko au nei, e kore au e wareware ki a koe.

16 Nana! kua taia koe e ahau ki nga kapu o *oku* ringa; kei toku aroaro tonu ou taiepa.

17 Ka hohoro o tamariki; ka haere atu i roto i a koe ou kai wawahi, ou kai whakamoti.

18 ¶ Tahuri ake ou kanohi, a, karapoi noa, titiro atu hoki; ka huihui katoa ena, ka haere mai ki a koe. E ora ana ahau, e ai ta Ihowa, ina, ka kakahu koe i a ratou, ano he mea whakapaipai, ka herehere hoki i a ratou *ki a koe*, kei nga *mea* o te wahine marena hou te rite.

19 Ta te mea hoki, akuanei kikī ai i te tini o nga tangata hei noho ou wahi urorua, ou wahi kua tuheatia, me te whenua hoki i huna ai koe; a ka matara atu ou kai whakamoti.

20 O tamariki i whakakorea mau, tera ano ratou e mea ki o taringa, E kikī ana te wahi nei moku: whakawateatia atu, kia noho ai ahau.

21 A, ka mea koe i roto i to ngakau, Na wai enei i whanau ai ki a au, he urikore nei hoki ahau, he moke, he pārau, he whati? na wai ra enei i whakatupu ake: Titiro ra, i waiho mokemoke ahau; enei, *i hea* ra enei?

22 Ko te kupu tenei a te Ariki, a Ihowa, Nana! ka ara atu taku ringaringa ki nga tauiwi, ka tu hoki taku kara ki nga iwi: a ka maua mai e ratou o tamariki, *awhi rawa* ki o ratou uma, ka kawea mai hoki o tamahine ki runga i o ratou pokohiwi.

23 A, hei matua atawhai mou nga kingi, ko o ratou kuini hoki hei kai whakangote mou: ka piko iho ratou ki a koe tapapa rawa ki te whenua, ka mitimiti hoki i te puehu o ou waewae; a, ka mohio koe ko ahau a Ihowa; ekore hoki te hunga e tatari mai ana ki a au e whakama.

Digitized by Google

24 ¶ Tera ranei e tangohia nga taonga pārau i te tangata kaha, e whakaorangia ranei te tangata kua tika nei tona hereherenga?

25 Na, ko te kupu tenei a Ihowa, Ina, ka tangohia mai nga herehere a te tangata kaha, ka whakahokia mai ano nga taonga pārau o te nanakia: ka ngangare ano hoki ahau ki te tangata e ngangare ana ki a koe, ka whakaora hoki i o tamariki.

26 A ka whangaia atu e ahau to ratou kikokiko ano ma o kai whakatupu kino; ka haurangi ano ratou i o ratou toto, me te mea na te waina hou; a ka mohio nga kikokiko katoa ko Ihowa ahau e whakaora nei i a koe, ko tou kai hoko hoki, ko te Mea nui o Hakopa.

UPOKO 50.

KO te kupu tenei a Ihowa, Kei hea ianei te pukapuka whakarere o to koutou whaea, kua mahue nei i a au? Ko wai ranei te tangata, i a au ana moni, i hokona atu ai koutou e ahau ki a ia? Nana, he kino no koutou i hokona atu ai koutou e koutou ano, na a koutou mahi whanoke ano hoki i whakarerea ai to koutou whaea.

2 Na te aha i taku haerenga mai i kore ai te tangata, *he aha* i taku karangatanga mai i kore ai tetahi e oho ake? kua mutua koia toku ringaringa, tē tau ai te araarai? kua kore ranei he kaha moku hei whakaora? Nana, maku, ma taku kupu riri, ka maroke ai te moana, ka meinga ai hoki nga awa hei koraha: piro ana o ratou ika i te wai-kore, ka mate hoki i te mate-wai.

3 Taku, he whakakakahu i nga rangi ki te mangumangu, he mea i te kakahu taratara hei uhi mo ratou.

4 Kua homai ki a au, e te Ariki, e Ihowa, he arero mātau, kia mohio ai ahau ki te ata ngarahu atu i nga korero ki te tangata e mauiui ana. E whakaara ana ia i tenei ata, i tenei ata; e whakaara ana i taku taringa ki te whakarongo atu, kia pera me ta te hunga mohio.

5 ¶ Kua oti te whakatuwhera e te Ariki e Ihowa taku taringa, kihai hoki ahau i i tutū, kihai i hoki whakamuri.

6 Tukua atu ana e ahau taku tuara ki nga kai whiu, oku paparinga hoki ki nga kai hutihuti; ko toku kanohi kihai i hunā atu, kei whakama, kei tuwhaina.

7 ¶ No te mea ka tapiritia mai a muri i a au e te Ariki, e Ihowa; koia ahau tē whakama ai; koia i waiho ai e ahau toku kanohi hei kiripaka; e mohio ana ano ahau e kore ahau e whakama.

8 E tata ana te kai whakatikatika moku, ko wai hei whawhai ki a au? kia tu ngatahi taua: ko wai hei whakawa moku? kia tata mai ki a au.

9 Nana, ko te Ariki ko Ihowa, hei awhina moku; ko wai hei whakahe i a au? Nana, ka tawhitotia katoatia ratou, ano he kakahu; ka pau ratou i te pure-hurehu.

10 ¶ Ko wai o koutou e wehi ana i a Ihowa, e whakarongo ana ki te reo a tana pononga, e haere ana i roto i te pouri, kahore hoki he whakamārama? Kia okioki atu ia ki te ingoa o Ihowa, kia taupuhipuhi atu hoki ki tona Atua.

11 Nana, e koutou katoa e tahu ana i te ahi, e whitiki ana i a *koutou* ki nga mumura; haere i te māramatanga o ta koutou ahi, i nga mumura hoki i whakangihaia ra e koutou. Tenei ta toku ringa mo koutou, ka takoto iho koutou me te tangi ano.

UPOKO 51.

WHAKARONGO mai ki a au, e koutou e whai ana i te tika, e rapu ana i a Ihowa; titiro atu ki te kohatu i haua mai ai koutou, ki te poka i te rua i keria mai ai koutou.

2 Titiro atu ki a Aperahama, ki to koutou matua, ki a Hera hoki i whanau ai koutou: he kotahi hoki ia, karangatia ana ia e ahau, manaakitia ana ia; whakanuia ana ia.

3 Ta te mea, ka whakamarie a Ihowa i a Hiona: ka whakamarie ia i ona wahi katoa ka ururuatia, ka mea hoki i tona wahi koraha kia rite ki Erena, i tona wahi titohea kia rite ki te kāri a Ihowa; he koa, he hari, ka kitea i roto, he whakawhetai, me te reo hoki e waiata ana.

4 ¶ Whakarongo mai ki a au, e oku tangata, kia whai taringa mai hoki ki a au, e toku iwi: ka puta atu hoki he ture i roto i a au, ka takoto ano hoki i a au taku whakawakanga hei whakamāramatanga mo nga iwi.

5 Ka tata mai taku tika; kua puta atu taku whakaoranga, ma oku ringaringa ano e whakaritorite whakawa mo nga iwi: ka tatari mai ki a au nga motu, ka okioki ano ratou ki toku ringaringa.

6 Anga ake o koutou kanohi ki nga rangi, tirohia iho hoki te whenua i raro;

Digitized by Google

ka memeha atu hoki nga rangi, ano he paowa, ka tawhitotia ano hoki te whenua, me he kakahu, te hunga ano hoki e noho ana i reira ka pena ano te mate: taku whakaoranga ia ka mau tonu; e kore ano taku tika e heke.

7 ¶ Whakarongo mai ki a au, e koutou e mohio ana ki te tika, e te hunga kei o koutou nei ngakau taku ture; kei wehi koutou i te tawai a te tangata, kei numinumi hoki i ā ratou taunutanga.

8 Ka kai hoki te purehurehu i a ratou, ano me he kakahu, a ka pau ratou, ano he huruhuru hipi i te huhu: ka mau tonu ia taku tika, taku whakaoranga ano hoki, a, tera whakapaparanga.

9 ¶ Maranga, maranga, kakahuria te kaha, e te ringaringa o Ihowa! maranga, kia rite ki nga rangi o mua ra, o nga whakatupuranga o namata. Ehara oti i a koe nana i kokoti a Rahapa, i patu te tarakona?

10 Ehara oti i a koe nana i whakamaroke te moana, nga wai o te rire whakaharahara? nga wai hohonu o te moana waiho ake e koe hei huarahi haerenga atu mo te hunga kua oti te hoko.

11 Na, ā Ihowa i hoko ai ka hoki mai, ka haere mai ki Hiona, me te waiata ano ratou: i runga i o ratou mahunga he hari e kore e mutu: ka whiwhi ratou ki te koa, ki te hari; a rere ana te pouri me te aue.

12 Ko ahau, *ina*, maku koutou e whakamarie; ko wai koe, e wehi na koe i te tangata e matemate nei, i te tama ano a te tangata ka meinga nei hei tarutaru;

13 A, ka wareware ki a Ihowa, nana koe i hanga, nana nga rangi i hora, nana i whakatakoto te turanga mo te whenua, a pawera tonu koe i nga ra katoa i te riri o te kai whakawhiu, me te mea e anga mai ana ia ki te whakamate? a, kei hea ano te riri o te kai whakawhiu?

14 Takare tonu te herehere kia wetekina atu, kia kaua hoki ia e mate ki roto ki te poka, kia kaua ano e whakakorea he taro mana:

15 Ko Ihowa ia ahau, ko tou Atua, i wawahi nei i te moana, i ona ngaru e hamama ana: ko Ihowa o nga mano tona ingoa.

16 A ka hoatu nei e ahau aku kupu ki roto ki tou mangai; ka taupokina ano koe e ahau, ka taumarumarua iho e toku ringaringa, kia whakatokia ai nga rangi, kia whakatakotoria ai hoki te turanga mo te whenua, hei mea hoki ki a Hiona, Ko koe taku iwi.

17 ¶ Maranga, maranga, whakatika, e Hiruharama, i whakainumia nei e te ringaringa o Ihowa ki te kapa o tana riri: kua inu koe i nga nganga o te kapa wiri, he mea tatau nau.

18 Kahore kau tetahi hei tautiti i a ia o nga tamariki katoa i whanau i roto i a ia; kahore hoki tetahi o nga tamariki i atawhaitia ra e ia hei pupuri atu i tona ringaringa.

19 Ka rua enei mea ka pono nei ki a koe; ko wai hei tangi ki a koe? ko te whakangaromanga, ko te wawahanga, ko te mate-kai, ko te hoari: ko wai toku hei whakamarie i a koe?

20 Kua hemo o tamariki; e takoto ana ratou i te ahunga mai o nga huarahi katoa, ano he puru mohoao i roto i te kupenga; kī tonu i te riri o Ihowa, i te whakatupehupehu o tou Atua.

21 ¶ Mo reira, whakarongo mai ki tenei, e koe kua tukinotia nei; e haurangi ana hoki, raia, ehara i te *haurangi* waina.

22 Ko te kupu tenei a tou Ariki a Ihowa, a tou Atua hoki, e whakatika ana i ta tona iwi ina whakawakia, Nana, ka tangohia e ahau te kapa wiri i to ringaringa, nga nganga o te kapa o taku riri; e kore e inumia ano e koe a muri ake nei.

23 A, ka hoatu e ahau ki te ringaringa o te hunga e whakatupu kino nei i a koe, i mea ra ki to wairua, Piko iho nei, kia haere atu ai matou; na kua waiho e koe to tinana hei whenua, hei huarahi atu mo te hunga i haere atu ra.

UPOKO 52.

MARANGA, maranga; kakahuria to kaha, e Hiona; kakahuria o kahu whakapaipai, e Hiruharama, e te pa tapu! no te mea heoi ano haerenga mai ki a koe o te mea kokoti-kore, o te mea poke.

2 Ruperupea atu te puehu i a koe, whakatika ake, noho iho, e Hiruharama: wetekina atu nga here i tou kaki, e te tamahine herehere o Hiona.

3 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Kua hokona kautia atu koutou e koutou ano; na, ehara i te moni mana koutou e whakahoki mai.

4 Ta te mea hoki ko te kupu tenei a te Ariki, a Ihowa, I haere atu toku iwi ki Ihipa i mua, ki reira noho ai; na, kahore he rawa i whakatupuria kinotia ai ratou e te Ahiriana.

Digitized by Google

5 Na, he aha ra taku i konei, e ai ta Ihowa; ka kahakina kautia atu nei hoki toku iwi, tangi aue ana ratou i o ratou rangatira, e ai ta Ihowa, a, whakahaweatia tonutia ana toku ingoa i tenei ra, i tenei ra.

6 Mo konei ka mohio toku iwi ki toku ingoa: mo konei *ka mohio ratou* i taua ra ko ahau te korero nei, nana, ko au nei.

7 ¶ Ano te ahuareka o nga waewae i runga i nga maunga o te kai kawe i te rongo pai, e kauwhau ana i te maunga rongo; e kawe mai ana i te rongo whakahari o te pai, e kauwhau ana i te oranga; e mea ana ki a Hiona, Ka kingi tou Atua!

8 Ka whakanuia te reo o o tutei; ka waiata ngatahi ano to ratou reo; no te mea ka kite atu ratou he kanohi, he kanohi, ua whakahoki a Ihowa i a Hiona.

9 ¶ Hamama, waiata ngatahi koutou, e nga wahi o Hiruharama kua ururuatia; kua whakamarie hoki a Ihowa i tona iwi, kua hoko i Hiruharama.

10 Kua huhu te ringa tapu o Ihowa ki te aroaro o nga tauiwi katoa, a, ka kite nga pito katoa o te ao i te whakaoranga a to tatou Atua.

11 ¶ Maunu, maunu, haere atu i reira: kaua e pa atu ki te mea poke: haere atu i roto i a ia; kia ma koutou, e nga kai mau o nga oko a Ihowa.

12 Ta te mea hoki, e kore koutou e haere potatutatu atu, e kore ano hoki e tuāwhati ta koutou haere; no te mea ka haere a Ihowa i to koutou aroaro; ko te Atua hoki o Iharaira hei hiku mo koutou.

13 ¶ Nana, ka mahi tupato taku tangata, ka whakatiketikea, ka whakanuia, ka whakakakea rawatia.

14 I miharo te tini ki a koe, (i kino iho hoki tona kanohi i to te tangata, tona ahua i to nga tamariki a te tangata;)

15 Waihoki ka tauhiuhia e ia nga iwi maha; kopi tonu te mangai o nga kingi ki a ia; no te mea ko nga mea kihai i korerotia ki a ratou ka kitea, ko nga mea hoki kihai i rangona ka whakaaroaroa.

UPOKO 53.

KO wai i whakapono ki ta matou korero; i whakaaturia ranei ki a wai te ringaringa o Ihowa?

2 Ka tupu ake hoki ia ki tona aroaro ano he rakau wana, me te pakiaka hoki i te oneone maroke; kahore ona ahuareka, kahore hoki he painga; a, ka titiro atu tatou ki a ia, tē ai he ataahuatanga e minamina atu ai tatou ki a ia.

3 I whakahengia, i whakakahoretia ia e te tangata; he tangata pouri, kua mohio hoki ki te tangi: a, i ahua huna tatou i o tatou kanohi ki a ia; i whakakahoretia, kihai hoki tatou i whakaaro ki a ia.

4 ¶ He pono, nana o tatou mate i pikau, nana hoki i waha o tatou pouritanga: ko tatou ia i mea, i tukitukia, i patua ia e te Atua, i whakawhiua.

5 Kaore, i werohia ia mo o tatou he, i tukitukia ia mo a tatou kino: nona te whiunga *i mau ai* to tatou rongo, kei ona karawarawa hoki he rongoa mo tatou.

6 Tatou katoa, ano he hipi, i marara ke, i anga atu tatou ki tona ara, ki tona ara; na Ihowa ia i mea kia tau iho ki a ia te kino o tatou katoa.

7 I tukinotia ia, i whakawhiua; heoi kihai i kuihi tona mangai: ano he reme i arahina atu ia kia patua, a me te hipi ano i te aroaro o ona kai kutikuti e wahangu ana, kihai hoki i kuihi tona waha.

8 Tukinotia ana, whakawakia iho, tangohia atu ana ia: ma wai hoki tona whakatupuranga e korero? no te mea i wehea atu ia i te ao ora; he mahi hē na toku iwi i patua ai ia.

9 A ka whakaritea hei te hunga kino he urupa mona, heoi i te tangata taonga ia i tona matenga; no te mea kahore ana mahi tutū, kahore ano hoki he tinihanga i tona mangai.

10 ¶ A, i pai ano a Ihowa kia patua ia; a, mamae ana ia. Na, ka waiho e koe tona wairua hei whakahere mo te kino, ka kite ia i tona uri, ka whakaroa i ona ra, a ko ta Ihowa i pai ai ka ata oti i a ia.

11 Ka kite ia i ta tona wairua i uaua ai, a tatu ana te ngakau: ma te mohio ki a ia ka whakatikaia ai te tini e taku pononga tika; mana hoki o ratou kino e waha.

12 Mo reira ka hoatu e ahau he wahi mona i roto i o te hunga nui, a ka tu ngatahi ia me te hunga kaha i nga taonga: no te mea kua ringitia e ia tona wairua ki te mate; a, i taua ngatahitia me te hunga kino; nana hoki nga hara o te tini i waha, nana ano i wawao te hunga he.

Digitized by Google

UPOKO 54.

WAIATA, e te pakoko kahore ano i whanau; kia pakaru mai te waiata ki waho, hamama, e koe kahore ano kia mamae i te whanautanga: he tini hoki nga tamariki a te mea whakarere i nga tamariki a te mea whai hoa, e ai ta Ihowa.

2 Kia rahi atu te turanga mo to teneti; kia maro hoki nga uhi o ou nohoanga: aua e kaiponuhia; kia roa o taura, kia u hoki o poupou.

3 Ta te mea hoki ka tohatoha noa atu koe ki matau, ki mauī; a ka riro mai nga tauiwi i ou uri; ma ratou ano ka nohoia ai nga pa kua ururuatia.

4 Kaua e wehi; ta te mea e kore koe e whakama; kaua ano hoki e numinumi, ta te mea e kore koe e whakama; no te mea ka wareware i a koe te whakama o to tamahinetanga; a heoi ano maharatanga ki te ingoa kino o tou pouarutanga.

5 Ta te mea ko tou kai hanga tou tahu; ko Ihowa o nga mano tona ingoa; ko te Mea Tapu hoki o Iharaira tou Kai whakaora; ko te Atua o te whenua katoa ka huaina ki a ia.

6 No te mea kua karanga a Ihowa ki a koe, ano he wahine kua oti te whakarere, kua pouri hoki tona ngakau, me te hoa wahine taitamariki hoki, i a koe i whakarerea ra, e ai ta tou Atua.

7 He nohinohi te wahi i mahue ai koe i a au; he nui ia nga atawhainga e kohikohi ai ahau i a koe.

8 He iti te riri, wahi iti nei hoki i ngaro atu ai toku kanohi i a koe; e mau tonu ana ia te aroha e aroha ai ahau ki a koe; e ai ta Ihowa, ta tou Kai whakaora.

9 He penei hoki tenei ki a au me nga wai i a Noa; i a au ra i oati atu, e kore e hurihia ano te whenua e nga wai i a Noa: waihoki ka oati nei au, e kore ahau e riri ki a koe, e kore ano e whakatupehupehu ki a koe.

10 Ta te mea hoki ko nga maunga ka riro ke, ko nga pukepuke hoki ka nekehia atu; tena ko toku aroha e kore e rere ke i a koe, e kore ano e nekehia ketia te kawenata *e mau ai* taku rongo; e ai ta Ihowa e atawhai nei i a koe.

11 ¶ E koe, kua whakawhiua nei, kua puhia nei e te awha! kahore ano i whakamarietia, nana, maku ou kohatu e whakatakoto, he pai hoki te kakano; ka hangā ano e ahau ou turanga ki te hapira.

12 Ka hangā ano e ahau ou matapahi ki te akate, ou tatau hoki ki te karapanaka, ou rohe katoa ano ki nga kohatu whakapaipai.

13 A ka whakaakona katoatia o tamariki e Ihowa; ka nui hoki te rangimarie ki o tamariki.

14 Ka whakaturia koe ki runga ki te tika, ka whakamataratia atu i a koe te tukino; e kore hoki koe e wehi; e kore ano hoki te pawera e tata mai ki a koe.

15 Nana, huihui noa ratou, ehara ia i te mea naku: te tangata e huihui mai ana ki te whawhai ki a koe ka papahoro mai ki a koe.

16 Nana, naku i hanga te parakemete e pupuhi ana i nga waro i roto i te ahi, e mau mai ana hoki i te mea hei mahi mana: naku hoki te kai huna i hanga hei whakamoti.

17 ¶ E kore tetahi patu e hangā ana mou e marohirohi: nga arero katoa e whakatika mai ana ki a koe ki te whakawa, mau ano e whakahe. Ko ta nga ononga a Ihowa tenei, tuku iho, tuku iho; naku hoki ratou i tika ai, e ai ta Ihowa.

UPOKO 55.

E! e nga tangata katoa e mate-wai ana, haere mai ki nga wai! me te tangata ano hoki kahore ana moni; haere mai ra koutou, hokona, kainga! Haere mai hoki, hokona he waina, he waiu; kaua he moni, kaua he utu.

2 He aha ra i hokona atu ai e koutou te moni mo nga mea ehara i te taro, to koutou uaua hoki mo nga mea e kore ai *koutou* e makona? ata whakarongo mai ki a au, a kainga te mea pai; kia ora hoki o koutou wairua i nga mea momona.

3 Tahuri mai o koutou taringa, haere mai hoki ki a au; whakarongo mai, a, ka ora o koutou wairua, a, maku e whakarite ki a koutou he kawenata mau tonu, ara, nga atawhainga pono i a Rawiri.

4 Nana, kua waiho ia e ahau hei kai whakaatu ki nga iwi, hei rangatira, hei kai whakahau mo nga tauiwi.

5 Nana, ka karanga koe i te iwi kihai i mohiotia e koe; ka rere mai ano ki a koe nga iwi kahore i mohio ki a koe; na Ihowa hoki, na tou Atua, na te Mea Tapu ano o Iharaira, nana hoki koe i whakanui.

Digitized by Google

6 ¶ Rapua a Ihowa i tona kitenga ai; karangatia atu kei tata ana ia:
7 Kia whakarere te tangata kino i tona ara, te tangata mahi he hoki i ana whakaaro; kia hoki mai ano ki a Ihowa, a, ka aroha ia ki a ia; ki to tatou Atua hoki, he nui rawa hoki tana mahi tohu.
8 ¶ Ehara hoki aku whakaaro, i ā koutou whakaaro, oku huarahi i o koutou huarahi, e ai ta Ihowa.
9 Ta te mea e ikeike ake ana te rangi i te whenua, waihoki ko aku huarahi e ikeike ake ana i ā koutou huarahi, aku whakaaro i ā koutou whakaaro.
10 Ka rite hoki ki te ua raua ko te hukarere e rere iho ana i te rangi, a, e kore ano e hoki whakareira; engari e whakamakūkū ana i te whenua, e mea ana kia whai hua, kia pihi ake, kia homai ano he purapura ma te kai whakato, he taro ma te tangata e kai ana.
11 Ka pena ano taku kupu e puta atu ana i toku mangai: e kore e hoki kau mai ki a au; engari ka meatia taku i pai ai, ka taea hoki taku i unga atu ai.
12 Ta te mea, ka haere atu koutou me te hari ano, ka arahina atu i runga i te rangimarie: ka pakaru mai te waiata a nga maunga, a nga pukepuke, i to koutou aroaro, ka papaki ringaringa ano hoki nga rakau katoa o te whenua.
13 He tataramoa i mua, puta ake ana he kauri; he tumatakuru i mua, ka puta ake he ramarama: a ka waiho hei ingoa ki a Ihowa, hei tohu mo amua tonu atu, e kore e memeha.

UPOKO 56.

KO te kupu tenei a Ihowa, Puritia te whakarite whakawa, mahia te tika; no te mea ka tata he putanga mai mo taku whakaoranga, he whakakitenga mo taku tika.
2 Ka hari te tangata nana tenei mahi, te tama ano hoki a te tangata e hopukia atu ana tenei e ia, e puritia ana e ia te hapati, a e kore e whakapokea, e tiakina ana hoki e ia tona ringa kei mahia tetahi he.
3 Kaua hoki te tama a te tangata ke, kua honoa nei ki a Ihowa, e korero, e mea, Kua wehea rawatia atu ahau e Ihowa i roto i tona iwi; kaua ano hoki te unaka e ki, Nana, he rakau maroke ahau.
4 Ko ta Ihowa kupu hoki tenei ki nga unaka e pupuri ana i aku hapati, e whiriwhiri ana i nga mea e paingia ana e ahau, a e hopu mai ana i taku kawenata;
5 Ka hoatu ano e ahau he wahi ki a ratou i roto i toku whare, i roto ano i oku taiepa, he ingoa ano hoki e pai ake ana i o nga tamariki, i o nga tamahine; he ingoa mau tonu taku e hoatu ai ki a ratou, he mea e kore e hatepea atu.
6 Nga tamariki ano hoki a te tangata ke, kua oti te hono ki a Ihowa, he mea kia mahi ai ratou ki a ia, kia aroha ano hoki ki te ingoa o Ihowa, kia waiho hei pononga mana; te hunga katoa e pupuri ana i te hapati, e kore e whakapokea e ratou, a e hopukia mai ana e ratou taku kawenata;
7 Ka kawea ratou e ahau ki taku maunga tapu, ka whakahari ano hoki ahau i a ratou i roto i toku whare inoi; ka manakohia a ratou tahunga tinana, me a ratou patunga tapu i runga i taku aata; no te mea ka karangatia toku whare, He whare inoi mo nga iwi katoa.
8 He kupu tenei na te Ariki na Ihowa, na te kai kohikohi mai o te hunga o Iharaira i peia atu, Ka kohikohia atu ano hoki e ahau ki a ia etahi hei tapiri mo era kua oti te kohikohi atu ki a ia.
9 E nga kirehe katoa o te parae, haere mai ki te kai, e nga kirehe katoa o te ngahere.
10 ¶ Ona kai tutei, matapo katoa ratou, kahore ratou e mohio, he kuri reo-kore ratou, e kore e tau, he momoe, he takoto, e matenui ana ki te moe.
11 He kuri hiahia taikaha ratou, e kore e mohio ki te makona; he hepara ratou e kore e ngoto te matauranga: anga katoa ana ratou ki tana ara, ki tana ara, ki te mea taonga mona i tona wahi, i tona wahi.
12 *Ta ratou ki*, Haere mai, maku e tiki he waina, kia nui ano ta tatou inu i te wai kaha; a ka rite te rangi apopo ki tenei ra, ka nui noa atu ano hoki.

UPOKO 57.

KA riro ki te kore te tangata tika, a kahore e maharatia iho e te ngakau o tatahi tangata: e tangohia atu ana hoki te hunga tohu tangata, tē mahara tetahi, e tangohia atu ana te tangata tika kei kite i te he e *haere mai ana*.
2 Ka haere ia i runga i te rangimarie, ka okioki ratou ki runga ki o ratou takotoranga, *tetahi*, *tetahi*, haere tonu i runga i tana whakaaro tapatahi.

Digitized by Google

3 Ko koutou ia, awhitia mai ki konei, e nga tamariki a te wahine makutu, e nga uri o te tangata puremu, o te wahine puremu.

4 He takaro ta koutou ki a wai? ki a wai te hamama nui o o koutou mangai, te whetero roa o te arero? He teka ianei he whanau koutou no te poka ke, he uri no te teka?

5 *Ano* he ahi to koutou hiahia ki nga whakapakoko i raro i nga rakau kouru nui katoa, i a koutou ka patu tamariki ra i nga awaawa, i raro i nga pari kohatu?

6 Kei nga kohatu maenene o te awa tau wahi; ko ena, ko ena te rota i a koeringitia ana e koe he ringihanga ki ena, whakaekea atu ana e koe he whakahere. E marie ranei ahau ki ena mea?

7 I runga i te maunga tiketike, purero rawa ki runga, i hangā e koe to takotoranga, piki ana ano koe ki reira ki te mea patunga tapu.

8 Kua oti ano hoki tou whakamahara te whakatu e koe ki tua o te tatau o nga pou: ehara hoki i a au nana koe i hura, piki ana koe ki runga; whakanuia ana e koe to takotoranga, whakaritea ana e koe he *kawenata* ki a ratou; i matenuitia ano hoki e koe to ratou takotoranga i te wahi i kite ai koe.

9 I haere atu ano koe ki te kingi, mea rawa ki te hinu, whakanuia ana e koe o hinu whakaranu; ungā ana e koe o karere ki tawhiti, whakaititia ana koe e koe ano ki raro rawa ki te reinga.

10 Mauiui ana koe i te nui o to ara, tē ki koe, Kahore he whakawhirinakitanga mo te whakaaro: kua kitea e koe te oranga o to ringa, koia koe tē pouri ai.

11 I pawera koe, i wehi koe i a wai, i korero teka ai koe, i kore ai koe e mahara ki a au, i kore ai tou ngakau e mea mai? kihai ianei ahau i whakarongo puku i mua ra ano, a kahore ou wehi ki a au?

12 Maku e whakaatu to tika, me o mahi; e kore hoki koe e whai pai i aua mea.

13 Ka tangi koe, ma o huihui koe e whakaora; otiia ka kahakina katoatia ratou e te hau; ka *riro* ratou i te horihori: te tangata ia e whakawhirinaki ana ki a au, nana te whenua, ka riro hoki i a ia toku maunga tapu;

14 Ka ki ano ia, Opehia ake, opehia ake, whakapaia te ara, hapainga atu te tutukitanga waewae i te ara o toku iwi.

15 Ko te kupu hoki tenei a te Mea tiketike o runga rawa, tona kāinga nei kei nga wa o namata; tona ingoa ko Tapu; Te wahi e noho nei au kei te tiketike, kei te tapu, kei te tangata ano hoki he maru rawa nei tona ngakau, kahore he whakakake, hei whakahauora i te wairua o te hunga whakakake-kore, hei whakahauora i te ngakau o nga mea kua maru.

16 E kore hoki ahau e whawhai a ake ake ake, e kore ano e mau tonu taku riri: pena ka pehia rawatia te wairua i toku aroaro, me nga manawa i hangā e ahau.

17 He hē no tona apo taonga i riri ai ahau, i patu ai i a ia; i huna ahau i a au, i riri, a haere kotiti ke ana ia i runga i te ara o tona ngakau.

18 Kua kite ahau i ana ara, ka rongoatia ano ia e ahau: ka arahi ano ahau i a ia, ka whakahoki atu ano hoki i nga whakamarietanga ki a ia, ki ona tangata ano hoki e tangi ana.

19 Ko au te kai hanga o nga hua o nga ngutu; Ka mau, ka mau te rongo ki te hunga i tawhiti, ki te hunga i tata, e ai ta Ihowa; maku ano ia e rongoa.

20 Te hunga kino ia rite tonu ratou ki te moana ina akina *e te hau*, e kore nei e marino; heoi kei te ā mai ona wai i te puehu, i te paru.

21 Kahore he maunga rongo ki te hunga kino, e ai ta toku Atua.

UPOKO 58.

KIA rahi te karanga, kaua e kaiponuhia, kia rite ki te tētere te nui o tou reo, whakaaturia atu ki toku iwi to ratou pokanga ketanga, o ratou hara ki te whare o Hakopa.

2 He rapu ano ia ta ratou i a au i tenei ra, i tenei ra, e ahuareka ana hoki ratou ki te mohiotanga ki oku ara, me te mea he iwi ratou e mahi ana i te tika, a kihai i whakarere i te whakaritenga a tona Atua: e ui mai ana ratou ki a au ki nga whakaritenga o te tika, e ahuareka ana ki te whakatata mai ki te Atua.

3 *Ta ratou ki,* He aha matou i noho puku ai, a kahore koe e titiro mai? whakapouritia ana e matou o matou wairua, tē mohio mai koe. Nana, i te ra e noho puku ai koutou e kitea ana e koutou te ahuareka, e akiakina ana hoki e koutou a koutou mea whakamauiui katoa.

4 Nana, ta koutou noho puku hei mea totohe, hei mea ngangare, kino iho, moto iho: kei rite ta koutou noho puku ki to *tenei* ra, kei meinga to koutou reo kia rangona i runga.

Digitized by Google

5 Ko taku noho puku ianei tenei i whiriwhiri ai ahau? he rangi hei whakapouritanga ma te tangata i tona wairua? he tuohutanga koia no te mahunga o te tangata, ano he kakaho? he wharikitanga i te kakahu taratara, i te pungarehu, *ki raro i a ia?* E karangatia ranei tenei e koe he noho puku, he rangi e manakohia ana e Ihowa?

6 He teka ianei ko te noho puku tenei i whiriwhiria e ahau? kia whakatangorotia nga here a te kino, kia wetekina nga paihere o te ioka, kia tukua te hunga e tukinotia ana kia haere noa atu, kia wawahia ano hoki nga ioka katoa?

7 He teka ianei ko te tuwha atu i to taro ma te tangata e mate ana i te kai? nga rawa-kore, nga ngakau mamae, kia kawea *ratou* ki te whare? kia hipokina ano hoki te tangata e tu tahanga ana, ina kitea atu e koe? kia kaua ano koe e huna i a koe *kei kitea* e ou kikokiko ake?

8 Ko reira to māramatanga puta mai ai, ano ko te puaotanga, ka hohoro ano hoki ou mate te mahu: ka haere to tika ki mua i a koe, ko te kororia ano o Ihowa hei hiku mou.

9 Ko reira koe karanga ai, a ka whakao atu a Ihowa; ka tangi koe, a ka mea ia, Tenei ahau. Ki te whakarerea atu e koe te ioka i waenganui i a koe, te kokirihanga atu o te maihao, me te korero horihori;

10 Ki te mea ano ka whai ngakau koe ki te tangata mate-kai, a ka makona i a koe te wairua e pehia ana e te mamae, ko reira to māramatanga puta ai i roto i te pouritanga, ka rite hoki to pouritanga ki te poutumarotanga:

11 Ka arahina tonutia ano hoki koe e Ihowa, ka makona ano to wairua i a ia i nga wa mate-wai, ka whakamomonatia ano hoki o wheua, a ka rite koe ki te kāri kua oti te whakamakūkū, ki te wai e pupu ake ana, e kore nei ona wai e tinihanga.

12 Ka hangā ano hoki e ou *uri* nga wahi kua ururuatia noatia ake, ka ara ano i a koe nga turanga o nga whakapaparanga maha, a ka karangatia koe, Ko te kai hanga o te taiepa pakaru, ko te kai whakahou o *nga wahi i* nga ara hei nohoanga.

13 Ki te mea ka tahuri atu tou waewae i te hapati, i te meatanga i tau i pai ai i taku rangi tapu, a ka karangatia e koe te hapati he ahuareka, he tapu no Ihowa, he mea honore, a ka whakahonoretia ia e koe, ka kore hoki e mahi i au ara ake, e kite i au ake e ahuareka ai, e korero i o korero ake:

14 Katahi koe ka whai oranga ngakau i roto i a Ihowa; ka meinga ano hoki e ahau nga wahi tiketike o te whenua hei hoiho mou, ka whangaia ano koe e ahau ki te wahi tupu a to pāpā, a Hakopa: na te mangai nei hoki o Ihowa te kupu.

UPOKO 59.

NANA, kihai i mutua te ringaringa o Ihowa, tē tau ai te whakaora; kihai ano hoki i taimaha tona taringa, tē whakarongo ai ia.

2 Engari na o koutou he i wehe koutou ko to koutou Atua, na o koutou hara ano hoki i hunā ai tona mata ki a koutou, tē whakarongo ai ia.

3 Kua poke hoki o koutou ringa i te toto, o koutou maihao i te he; o koutou ngutu kei te korero teka, o koutou arero kei te whakapuaki i te whanoke.

4 Kahore he karangatanga atu ki te tika, kahore he tohe ki te pono; ko te horihori to ratou okiokinga atu, e korero teka ana ratoa; to ratou hapu he nanakia, te whanautanga ake he kino.

5 E whakawhanautia ana e ratou nga hua o te neke, e hangā ana e ratou te whare pungawerewere: te tangata e kai ana i ā ratou hua ka mate, a ki te pehia iho tetahi, ka puta ake he waipera.

6 E kore o ratou whare pungawerewere e tau hei kakahu, e kore ano ratou e whai hipoki i ā ratou mahi: a ratou mahi he mahi na te kino, he mahi nanakia ano hoki kei o ratou ringa.

7 E rere ana o ratou waewae ki te kino, e hohoro ana hoki ratou ki te whakaheke i te toto hara-kore: a ratou whakaaro he whakaaro ki te kino, he whakamoti, he wawahi kei o ratou huarahi.

8 Kahore o ratou matauranga ki te huarahi o te rangimarie, kahore hoki he whakarite whakawa i o ratou ara, o ratou huarahi, whakakopikopikoa ake e ratou: te hunga katoa e haere ana na reira, e kore e mohio ki te rangimarie.

9 No reira matara noa atu te whakarite whakawa i a tatou, tē mau tatou i te tika: e taria atu ana e tatou te māramatanga, na ko te pouritanga, te wherikotanga, *na*, kei te haere nei tatou i te pouritanga.

10 Ano he matapo tatou e whawha noa ana i te taiepa: me te mea kahore

Digitized by Google

he kanohi i whawha noa ai tatou; i te poutumarotanga e tūtuki ana o tatou waewae ano ko te po; i nga wahi kua ururuatia rite tonu tatou ki te hunga kua mate.

11 Kei te ngengere tatou katoa ano he pea; to tatou rite kei te kukupa e tumutumu tonu ana. E tatari atu ana tatou ki te whakarite whakawa, heoi kua kahore; ki te whakaoranga, kei tawhiti atu i a tatou.

12 Kua nui hoki o matou pokanga-ketanga i to aroaro, e whakaatu ana hoki o matou hara i ta matou he; kei a matou nei hoki o matou pokanga-ketanga, o matou kino, e mohiotia ana era e matou;

13 He poka ke, he korero teka ki a Ihowa, he peka atu i te whai i to matou Atua, he whanoke nga korero, he whakakeke; kua hapu, kua puaki i roto i te ngakau nga kupu teka.

14 Kua tahuri atu nei hoki ki muri te whakarite whakawa; te tika tu mai ana i tawhiti; kua hinga hoki te pono i te waharoa, kahore hoki he tomokanga atu mo te whakahaere tika.

15 Kua kore ano te pono, a, te tangata e whakarerea ana e ia te kino, ka waiho hei taonga pārau. Na, te kitenga o Ihowa, ka kino ki tana titiro iho, no te mea kahore he whakarite whakawa.

16 Na, titiro rawa mai ia kahore he tangata, miharo ana ia no te mea kahore he kai wawao; na, kua meinga e tona ringaringa he whakaoranga mona; tona tika, na tera ia i tautoko ake.

17 I kakahuria hoki e ia te tika hei pukupuku, ko te whakaoranga ano hoki hei potae ki tona mahunga; kakahuria ana hoki e ia nga kakahu o te rapu utu hei kakahu, ropia mai ana te hae hei koroka.

18 Tana utu ka rite ki *ā ratou* mahi, he riri ki ona hoa whawhai, he utu ki ona hoa riri; ki nga motu ano ka homai e ia he utu.

19 Na, ka wehingia te ingoa o Ihowa i te hauauru, tona kororia ano hoki i te rawhiti. Ka tae mai te hoa riri, ano he awa, ka ara i te Wairua o Ihowa te kara whawhai ki a ia.

20 ¶ A, ka haere mai te Kai hoko ki Hiona, ki te hunga ano hoki i roto i a Hakopa e tahuri atu ana i te pokanga-ketanga, e ai ta Ihowa.

21 Ko au nei, ko taku kawenata tenei ki a ratou, e ai ta Ihowa, Taku wairua i a koe na, me aku kupu i hoatu e ahau ki to mangai, e kore e neke atu i tou mangai, i te mangai ano hoki o ou uri, i te mangai ano o nga uri o ou uri, e ai ta Ihowa, inaianei, a ake tonu atu.

UPOKO 60.

E ARA, kia mārama; kua tae mai hoki to māramatanga, kua whiti ano te kororia o Ihowa ki runga ki a koe.

2 No te mea tera e hipokina te whenua e te pouri, nga iwi e te pouri kerekere: ka whiti mai ia a Ihowa ki runga ki a koe, ka kitea hoki ki runga ki a koe tona kororia.

3 A ka haere mai nga tauiwi ki tou māramatanga, nga kingi ki o hihi, ina whiti mai.

4 Kia ara o kanohi i tetahi taha, i tetahi taha, titiro atu hoki; kei te huihui ratou katoa, e haere mai ana ki a koe; ka haere mai o tama i tawhiti, ka whakatupuria ano hoki o tamahine ki *to* taha.

5 Ka kite koe i reira, ka rere a wai ano hoki, ka wehi ano to ngakau, ka nui; no te mea ka tahuri mai ki a koe nga mea maha o te moana, ka tae mai ano ki a koe nga ope o nga tauiwi.

6 Ka kapi koe i nga kamera, he tini, i nga kamera tere o Miriana, o Epa; ka haere mai era katoa i Hepa: ka maua mai e ratou he koura, he whakakakara; ka kauwhautia ano hoki e ratou nga whakamoemiti ki a Ihowa.

7 Ka huihuia mai nga hipi katoa o Kerara ki a koe, hei kai mahi mau nga hipi toa o Nepaioto: ka manakohia ratou ina eke ki runga ki taku aata, ka whakakororiatia ano hoki e ahau te whare o toku kororia.

8 Ko wai enei e rite nei ki te kapua i a ratou e rere ana, ano he kukupa, ki o ratou matapihi?

9 He pono ka tatari nga motu ki a au, nga kaipuke ano hoki o Tarahihi i te tuatahi, ki te kawe mai i o tama i tawhiti: ko ratou, ko ta ratou hiriwa, ko ta ratou koura, hei mea ki te ingoa o Ihowa, o tou Atua, ki te Mea Tapu o Iharaira, ka oti hoki koe te whakakororia e ia.

10 Ka hangā ano hoki o taiepa e nga tama a te tangata ke, ko o ratou kingi ano hei kai mahi mau: he riri hoki noku i patu ai ahau i a koe, a he manakohanga atu naku i atawhai ai ahau i a koe.

11 Ka tuwhera tonu ano hoki o kuwaha;

Digitized by Google

i te ao, i te po; e kore e tutakina, he mea kia kawea mai ai nga ope o nga Tauiwi ki a koe, kia arahina mai ai ano hoki o ratou kingi.

12 Te iwi hoki, me te kingitanga, e kore e mahi ki a koe, ka ngaro ratou, ina, ka moti rawa *aua* iwi.

13 Ka tae mai te kororia o Repanona ki a koe, te kauri, te rimu, me te ake, hei whakapaipai mo te wahi i toku kāinga tapu; ka whakakororiatia ano hoki e ahau te wahi o oku waewae.

14 Ka haere mai ano hoki, ka piko iho ki a koe nga tama a ou kai tukino, ka piko iho ano te hunga katoa i whakahawea ki a koe ki nga kapu o ou waewae, a ka karangatia koe, Ko te pa o Ihowa, Ko te Hiona o te Mea Tapu o Iharaira.

15 He mea whakarere nei koe i mua, he mea i kinongia, kahore hoki tetahi kia haere i waenganui *i a hoe*, na ka meinga koe e ahau hei mea nui e mau tonu ana, he koanga ngakau ki tera whakatupuranga, ki tera whakatupuranga.

16 Ka ngotea ano hoki e koe te waiu o nga tauiwi, ka ngotea ano te u o nga kingi: ka mohio ano hoki koe ko ahau ko Ihowa tou Kai whakaora, tou Kai hoko, te Mea nui o Hakopa.

17 Te parahi ka whakaputaina ketia e ahau hei koura, te rino ka whakaputaina ketia hei hiriwa, ka puta ke te rakau hei parahi, ka puta ke nga kohatu hei rino; ou kai tohutohu ano hoki ka meinga e ahau he rongo e mau ana, ou kai akiaki he tika.

18 E kore e rangona i muri te mahi nanakia ki tou whenua, te whakamoti, te wawahi ki o rohe; ka karangatia ano hoki o taiepa Ko te Whakaoranga, o kuwaha Ko te Whakamoemiti.

19 E kore te ra e waiho i muri hei whakamārama mou i te awatea; na, te marama e tiaho nei, e kore tera e whakamārama i a koe; engari ko Ihowa hei whakamārama mou, ake ake ake, ko tou Atua hoki hei whakakororia i a koe.

20 Heoi ano hekenga o tou ra, e kore ano to marama e pewa, no te mea ko Ihowa hei whakamārama mou e mau tonu ana, ka mutu ano hoki nga ra o to tangihanga.

21 Tou iwi ano hoki, he tika to ratou katoa, ka pumau tonu ki a ratou te whenua, he peka whakato naku, he mahi na oku ringa, kia whai kororia ai ahau.

22 To te mea nohinohi putanga ake he mano, to te mea iti he iwi kaha: maku ma Ihowa e whakahohoro i tona wa e rite ai.

UPOKO 61.

KEI runga i a au te Wairua o te Ariki o Ihowa; na Ihowa nei hoki ahau i whakawahi hei kauwhau i te rongo pai ki te hunga mahaki, kua ungā mai ahau e ia ki te takai i te hunga ngakau maru, ki te kauwhau ki nga whakarau kia haere noa, ki nga herehere, Kua tuwhera te whare herehere:

2 Kia karangatia te tau manakohanga atu o Ihowa, te ra rapu utu o to tatou Atua; kia whakamarietia te hunga katoa e tangi ana.

3 Kia whakatakotoria he tikanga mo te hunga katoa o Hiona e tangi ana, kia whakaputaia ketia o ratou pungarehu hei ataahua, te tangihanga ano hei hinu koa, te wairua pouri hei kakahu whakamoemiti; a ka karangatia ratou he rakau na te tika, he mea whakato na Ihowa, kia whai kororia ai ia.

4 Ka hangā ano hoki e ratou nga wahi kua ururuatia noatia ake, ka ara i a ratou nga wahi kua kore rawa i mua, ka whakahoutia e ratou nga pa kua ururuatia, nga mea kua kore i era whakatupuranga noa atu.

5 A ka tu nga tangata ke, ka whangai i a koutou hipi, ko nga tama ano a te tangata ke hei kai parau ma koutou, hei kai tiaki waina ma koutou.

6 Ko koutou ia ka karangatia Ko nga Tohunga o Ihowa, ka korerotia koutou Ko nga Minita a to tatou Atua: ko nga taonga o nga Tauiwi hei kai ma koutou, ko to ratou kororia hei whakamanamanga ma koutou.

7 ¶ Mo to koutou whakamātanga e rua nga whakautu ki a koutou; mo te numinuminga kautanga ka koa ratou ki ta ratou wahi: ae ra, i to ratou whenua ano ka haere rua mai nga mea ma ratou, ka mau tonu ano hoki to ratou koa.

8 No te mea hoki e aroha ana ahau a Ihowa ki te whakarite whakawa, e kinō ana ahau ki te pahua, ki te whakahaere he; ka hoatu ano e ahau i runga i te pono ta ratou i mahi ai, ka whakaritea ano hoki e ahau he kawenata mau tonu ki a ratou.

9 Ka matauria ano hoki to ratou uri i roto i nga Tauiwi, o ratou whanau ano i roto i nga iwi: te hunga katoa e kite

Digitized by Google

ana i a ratou ka mohio ki a ratou he uri ratou no ta Ihowa i manaaki ai.

10 Ka nui toku koa ki a Ihowa, ka whakamanamana toku wairua ki toku Atua, no te mea kua oti ahau te whakakahu e ia ki te whakaoranga hei kakahu, ropia mai ana e ia te tika ki a au hei koroka; kei ta te tane marena hou whakapaipai i a ia ki nga mea whakaataahua te rite, kei ta te wahine marena hou whakapaipai *i a ia* ki ana mea.

11 Ka rite hoki ki ta te whenua e mea nei i tana tupu kia kokiri ake, ki ta te kāri ano hoki e mea nei i nga mea kua whakatokia ki reira kia tupu, ka pena ano ta te Ariki ta Ihowa, ka meinga e ia te tika me te whakamoemiti kia tupu ki te aroaro o nga iwi katoa.

UPOKO 62.

HE whakaaro ki Hiona i kore ai ahau e noho hu, he whakaaro hoki ki Hiruharama tē ata noho ai ahau, kia puta mai ra ano tona tika ano he kanapatanga, tona whakaoranga ano he rama e ka ana.

2 A ka kite nga Tauiwi i to tika, nga kingi katoa i to kororia; a he ingoa hou e karangatia ki a koe, he mea whakahua na te mangai o Ihowa.

3 Hei karauna ataahua ano hoki koe i te ringaringa o Ihowa, hei potae kingi i te ringa o tou Atua.

4 E kore koe e kiia a muri ake nei, He mea whakarere; heoi ano kianga o to whenua, he ururua; no te mea ka karangatia koe, Ko Hepeti-pa, to whenua, Ko Peura: no te mea ka ahuareka a Ihowa ki a koe, a ka whai tahu to whenua.

5 No te mea *ka rite* ki te marenatanga o te taitamariki ki te wahina; *ka pena* ano te marenatanga o o tamariki ki a koe; kei te koa hoki o te tane marena hou ki te wahine marena hou te rite o te koa o tou Atua ki a koe.

6 Kua oti he kai tiaki te whakarite e ahau ki ou taiepa, e Hiruharama; e kore e whakamutua ta ratou kīkī i tetahi ra, i tetahi po. E nga kai whakahua o to Ihowa ingoa, kei whakarongo puku koutou,

7 Kaua hoki e whakamutua ta koutou ki a ia, kia whakapumautia ra ano a Hiruharama e ia, kia meinga ra ano hei whakamoemititanga i runga i te whenua.

8 Kua oatitia e Ihowa tona ringa matau, tona tākakau kaha, E kore e hoatu e ahau to witi a muri ake nei hei kai ma o hoa riri, e kore ano nga tamariki a te tangata ke e inu i to waina i mauiui ai koe:

9 Engari nga tangata nana i whawhaki, ma ratou ano e kai, whakamoemiti tonu atu ki a Ihowa: nga tangata nana i kohikohi mai, ka inumia ano e ratou ki nga marae o toku tapu.

10 Tika atu, tika atu ma nga kuwaha; whakapaia te ara o te iwi; opehia ake, opehia ake te huanui; kohikohia atu nga kamaka; whakaarahia te kara ki nga iwi.

11 Nana, kua korero a Ihowa ki te pito o te whenua, Mea atu ki te tamahine a Hiona, Nana, tou whakaoranga te haere mai nei! nana, kei a ia tona utu, kei tona aroaro ano tana mahi.

12 A ka karangatia ratou, Ko te iwi tapu, Ko ta Ihowa i hoko ai; ka karangatia ano koe, He mea i rapua, he pa kahore i mahue.

UPOKO 63.

KO wai tenei e haere mai nei i Eroma, i Potora, oti rawa nga kakahu te rongoa? tenei he kororia rawa nei ona kakahu, e haere ana i runga i te nui o tona kaha? Ko au e korero atu nei i runga i te tika, ko te mea kaha ki te whakuora.

2 He aha i whero ai ou kakahu? i rite ai o weweru ki o te kai takahi i te takahanga waina?

3 Na toku kotahi te takahanga waina i takahi, kahore hoki he tangata o te iwi hei hoa moku: takahia iho ratou e ahau, he riri naku; takatakahia ana ratou e ahau i a au e weriweri ana; patī ana o ratou toto ki oku weruweru, whakapokea iho e ahau toku kakahu katoa.

4 Kei roto hoki i toku ngakau te ra o te rapu utu; kua tae mai ano hoki te tau o aku i hoko ai.

5 Titiro rawa atu ahau, na, kahore he kai awhina, miharo ana ahau no te mea kahore he kai tautoko ake: na kua meatia e toku tākakau he whakaoranga moku; toku weriweri, na tera ahau i tautoko ake.

6 Ka takahia ano hoki e ahau nga iwi i a au e riri nei; i a au ano e weriweri ana ka whakahaurangitia ratou e ahau, ka riro ano i a au to ratou kaha ki raro ki te whenua.

7 Ka whakahuatia e ahau nga mahi aroha a Ihowa, nga whakamoemiti ki a Ihowa, ka rite ki nga mea i homai e

Digitized by Google

Ihowa ki a tatou, ki te nui hoki o te pai ki te whare o Iharaira i homai nei e ia ki a ratou; he mea i rite tonu ki ana mahi tohu tangata, ki te nui ano hoki o ana mahi aroha.

8 I mea hoki ia, He pono, ko toku iwi ratou, he tamariki e kore e korero teka: na, kua meinga ia hei Kai whakaora mo ratou.

9 I o ratou pouritanga-ngakau katoa i pouri ano ia, whakaorangia ake ana ratou e te anahera o tona aroaro; he aroha nona, he mahi tohu tangata i hoko ai ia i a ratou, hikitia ana ratou e ia, whakahaereerea ana ratou e ia i nga ra katoa o namata.

10 Heoi whakakeke ana ratou, whakapouritia iho e ratou tona Wairua Tapu. Na, ka puta ke ia hei hoa riri mo ratou, kei te whawhai ano ia ki a ratou.

11 Otiia i mahara ano ia ki nga ra o mua, ki a Mohi, ki tona iwi, *i mea ia*, Kei hea te kai kawe mai o ratou, o te kai whangai ano o tana kahui i te moana? kei hea te kai whakanoho o tona Wairua Tapu ki roto ki a ia?

12 I arahi nei *i a ratou*, he meatanga na te ringa matau o Mohi, na tona tākakau kororia, wahia ana e ia nga wai i to ratou aroaro, hei mea i tetahi ingoa mona e mau tonu ana.

13 I arahi nei i a ratou i waenganui o te moana, ano he hoiho i te koraha, tē hinga ratou?

14 Kei te kararehe e haere ana ki raro ki te awaawa te rite, *pera tonu* ta te Wairua o Ihowa meatanga i a ia kia okioki: pera tonu to arahanga i to iwi, i whai ingoa kororia ai koe.

15 Titiro mai i runga i te rangi, matakitaki mai i runga i te nohoanga o to tapu, o tou kororia: kei hea tou ngakau nui, me to kaha, te ohoohonga o ou whekau, o o mahi tohu ki a au? kua pehia iho ranei?

16 He pono ko koe to matou pāpā, kahore nei hoki a Aperahama e mohio ki a matou, kahore ano hoki a Iharaira e mahara ki a matou: ko koe, e Ihowa, to matou pāpā, to matou kai hoko; no namata tou ingoa.

17 Na te aha koe, e Ihowa, i mea ai i a matou kia kotiti atu i o ara, whakapakeketia iho e koe o matou ngakau kia kaua e wehi ki a koe. Hoki mai, kia mahara ki o pononga ki nga hapu o tou kāinga pumau.

18 He iti nei te wahi i mau ai *taua kāinga* ki te iwi o tou tapu: e takatakahia ana to wahi tapu e o matou hoa riri.

19 *Nau* matou: kihai koe i kingi ki a ratou i mua, kihai to ingoa i karangatia ki a ratou.

UPOKO 64.

AUE, me i haehae koe i nga rangi, me i heke iho, me i rere *a wai* nga maunga i tou aroaro!

2 Kia rite ki te ngiha o te ahi whakarewa, koropupu ana nga wai i te ahi; kia mohiotia ai tou ingoa e ou hoa riri, kia wiri ai nga iwi i to aroaro!

3 I to meatanga i nga mea wehi kihai nei i whakaaroa e matou, i heke iho koe, rere *a wai* ana nga maunga i to aroaro.

4 Kahore hoki kia rangona noatia i mua, kihai i mohiotia e te taringa, kihai hoki te kanohi i kite, e te Atua, ko koe anake, i nga mea kua oti i a ia mo te tangata e tatari ana ki a ia.

5 Tau, he whakatau ki te tangata e koa ana, a e mahi ana i te tika, *ki te hunga* kei o ara nei *ratou*, *a* e mahara ana ki a koe. Nana, i riri na koe, he hara hoki no matou ki aua *ara*, no mua ra ano; heoi kua whakaorangia nei matou.

6 Matou katoa ia kei te mea poke te rite, a matou tika katoa me te mea he kakahu rukenga, kua memenge nei matou katoa ano he rau rakau; kei te hau te rite o a matou kino e kahaki nei i a matou.

7 Kahore hoki he tangata e karanga ana ki to ingoa, e whakaoho ana i a ia kia hopukia atu koe e ia: kua hunā nei hoki e koe to mata ki a matou, a ka riro matou i o matou he ki te kore.

8 Na, inaianei, e Ihowa, ko koe to matou pāpā, ko matou te paru, ko koe to matou kai pokepoke, he mahi hoki matou katoa na to ringaringa.

9 Kaua, e Ihowa, e whakanuia rawatia te riri, kaua hoki e mahara tonu ki te kino. Nana, titiro mai ra, he iwi matou katoa nou.

10 He koraha kau o pa tapu, he koraha a Hiona, kua ururuatia a Hiruharama.

11 To matou whare tapu, to matou mea whakakororia, te wahi i whakamoemiti ai o matou mātua ki a koe, kua waiho hei kānga ma te ahi, moti iho a matou mea matenui katoa.

12 Ka whakamanawanui ranei koe, e Ihowa, ki enei mea, ka whakarongo puku ranei koe, ka nui rawa ranei to whakatupukino i a matou?

Digitized by Google

UPOKO 65.

E RAPUA ana ahau e te hunga kihai nei i ui ki a au, e kitea ana ahau e te hunga kihai nei i kimi i a au: i mea ahau, Tenei ahau, tenei ahau, ki te iwi kihai nei i karangatia toku ingoa *ki a ratou.*

2 Tuwhera tonu oku ringa i te ra roa nei ki te iwi tutu e haere nei i te ara kahore i pai, e whai ana i ā ratou whakaaro ake,

3 Ki te iwi he whakapataritari tonu nei ta ratou ki a au ki toku aroaro, he patu whakahere i roto i nga kāri, he tahu whakakakara ki runga ki nga *aata* pereki;

4 E noho nei i nga urupa, e moe ana i roto i nga whare tupapaku, e kai ana i te kikokiko poaka, a he hupa no nga mea whakarihariha kei roto i ā ratou oko.

5 Ta ratou kupu, Tu atu, kaua e whakatata mai ki a au; he tapu rawa hoki ahau i a koe. He paowa enei ki toku ihu, he ahi e ka ana, a pau noa te ra.

6 Nana, kua oti te tuhituhi ki toku aroaro; e kore ahau e whakarongo puku; ka utua e ahau, ka utua ki roto ki o ratou uma,

7 O koutou kino, huihuia atu ki nga kino o o koutou mātua, e ai ta Ihowa, i tahu whakakakara nei ki runga ki nga maunga, whakaititia iho ana hoki ahau e ratou i runga i nga pukepuke: mo reira ka mehuatia atu e ahau ta ratou mahi o mua ki roto ki to ratou uma.

8 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka rite ki te waina hou e kitea ana i roto i te tautau, a ka mea *te tangata* Kaua e whakakorea; he manaakitanga hoki kei roto, ka pera ano taku e mea ai, he whakaaro ki aku pononga, kei kore ratou katoa.

9 Ka whakaputaina ake ano e ahau he uri i roto i a Hakopa, a, i roto i a Hura, he tangata mana nei oku maunga: ka riro ano hoki a reira i aku i whiriwhiri ai, ka noho aku pononga ki reira.

10 A hei puninga a Harono mo nga hipi, hei tapapatanga te raorao i Akoro mo nga kau a toku iwi i rapu nei i a au.

11 Ko koutou ia kua whakarere i a Ihowa, kua wareware ki toku maunga tapu, kua whakapaia e koutou he tepu ma Kare, whakakiia mai ana e koutou he ringihanga ki a Meni.

12 Mo reira ka taua atu koutou e ahau ma te hoari, ka tuohu koutou katoa, ka tukitukia: no te mea i karanga atu ahau, a kihai koutou i whakao mai, i korero atu ahau, a kihai koutou i whakarongo; heoi mahia ana e koutou te kino ki taku tirohanga atu, whiriwhiria ana e koutou te mea kihai i paingia e ahau.

13 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Nana, aku pononga, ka kai ratou, ko koutou ia ka mate-kai: nana, aku pononga, ka inu ratou, ko koutou ia ka mate-wai; nana, aku pononga, ka koa ratou, ko koutou ia ka whakama:

14 Nana, aku pononga, ka waiata ratou, he koa no te ngakau, ko koutou ia ka tangi i te pouri o te ngakau, ka aue, ka marū hoki te wairua.

15 Ka waiho ano e koutou to koutou ingoa hei kanga ma aku i whiriwhiri ai; ka whakamatea ano hoki koutou e te Ariki e Ihowa, ka karangatia ano hoki e ia he ingoa ke ki ana pononga:

16 A, te tangata o te whenua e manaaki ana i a ia ano, ka manaaki i a ia i runga i te Atua o te pono; te tangata hoki o te whenua e oati ana, ko te Atua o te pono hei oati mana; no te mea ka warewaretia nga raru o mua; no te mea hoki ka hunā atu aua *mea* i oku kanohi.

17 Tenei hoki au kei te hanga i te rangi hou, i te whenua hou; e kore ano hoki o mua e maharatia, e kore ano e puta ake i roto i te ngakau.

18 Engari ka koa koutou, ka whakamanamana ki taku e hanga nei, ake ake ake, no te mea tenei au te hanga nei i Hiruharama hei whakamanamananga, i tona iwi ano hoki hei koanga ngakau.

19 Ka whakamanamana ano ahau ki Hiruharama, ka koa ki toku iwi: e kore ano e rangona i muri te reo e tangi ana, te reo e aue ana i roto i a ia.

20 Kahore o reira kohungahunga *he torutoru* nei *ona* ra, ake ake ake, kahore he koroheke kihai i rite ona ra; no te mea kotahi rau nga tau o te taitamariki i tona matenga ai; te tangata hara ia, kotahi rau nei ona tau, ka kangā.

21 Ka hanga whare ano hoki ratou, nohoia iho, ka whakatokia nga mara waina, ka kainga ano nga hua.

22 E kore e hangā e ratou hei nohoanga iho mo te tangata ke, e kore e whakatokia hei kai ma tetahi atu tangata: no te mea ka rite nga ra o toku iwi ki

Digitized by Google

nga ra o te rakau, a ka tawhitotia ki aku i whiriwhiri ai te mahi a o ratou ringaringa.

23 E kore ratou e mauiui noa, e kore ano e pawera, ina whanau; no te mea he uri ratou no a Ihowa i manaaki ai, ratou tahi ano ko to ratou whanau.

24 Kahore ano ratou kia karanga noa, kua whakao atu ahau; i a ratou ano e korero ana, ka whakarongo atu ahau.

25 Te wuruhi, te reme, ka kai tahi raua; te raiona, ka rite *ia* ki te kau, ka kai kakau witi; te nakahi, ko te puehu hei kai mana. E kore ratou e tukino, e whakamate, puta noa i toku maunga tapu, e ai ta Ihowa.

UPOKO 66.

KO te kupu tenei a Ihowa, Ko te rangi toku torona, ko te whenua toku turanga waewae: kei hea te whare ka hangā nei e koutou moku? kei hea hoki te wahi hei okiokinga moku?

2 Enei mea katoa hoki he mea hanga na toku ringa, a e mau nei ano enei mea katoa, e ai ta Ihowa; ko tenei ia taku e titiro atu ai, ko te tangata e iti ana, kua maru te wairua, a e wiri ana ki taku kupu.

3 Te tangata e patu ana i te kau, *me te mea* e tukituki ana i te tangata; te tangata he reme nei tana patunga tapu, *me te mea* he kaki kuri e poutoa ana e ia; te tangata e whakaeke ana i te whakahere, *me te mea e whakaeke ana* i te toto poaka; te tangata e tahu ana i te whakakakara, *me te mea* e manaaki ana i te whakapakoko. Ae ra, kua whiriwhiria e ratou ā ratou ara, e ahuareka ana hoki to ratou wairua ki ā ratou mea whakarihariha.

4 Ka whiriwhiria ano hoki e ahau ā ratou whakaaro horihori, ka kawea atu ano e ahau ā ratou i wehi ai ki runga ki a ratou; no te mea i karanga atu ahau, a kihai tetahi i whakao mai, i korero atu ahau, a kihai ratou i rongo; heoi mahia ana e ratou te kino i taku tirohanga atu, a whiriwhiria ana e ratou te mea kihai i paingia atu e ahau.

5 Whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, e te hunga e wiri ana ki tana kupu; O koutou tuakana i kino ra ki a koutou, a i pei i a koutou, he whakaaro ki toku ingoa, i mea ratou, Kia whakakororiatia a Ihowa: ka puta atu ano ia hei oranga ngakau mo koutou; a ko ratou e whakama.

6 He reo, he ngangau, kei te pa, he reo kei te temepara, ko te reo o Ihowa e whakahoki ana i te utu ki ona hoa riri.

7 Kiano i whakamamae, kua whanau; kiano i pa atu ona mamae, kua puta he tamaiti tane.

8 Ko wai i rongo i te penei? ko wai i kite i nga mea penei? E whakamamae ranei te whenua i te ra kotahi? e whanau ranei te iwi i te meatanga kotahi? whakamamae kau hoki a Hiona, kua whanau ana tamariki.

9 Tera ranei e meinga e ahau kia taka te ara, a kia kaua e whanau? e ai ta Ihowa; ka meinga ranei e ahau kia whanau, a kopia iho *te kopu*? e ai ta tou Atua.

10 Kia koa tahi me Hiruharama, whakamanamana ki a ia, e te hunga katoa e aroha ana ki a ia; kia hari tahi me ia, kia hari, e te hunga katoa e tangi ana ki a ia.

11 He mea hoki ka ngote koutou, a ka makona i te u, ara, i ana whakamarietanga, he mea hoki ka whakatētē koutou, ka ora te ngakau ki te nui o tona kororia.

12 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Nana, ano he awa te rangimarie ka horahia atu e ahau ki a ia; ano he waipuke te kororia o nga Tauiwi: ko reira koutou ngote ai, ka hikitia koutou ki ona taha, ka poipoia ki runga ki ona turi.

13 Ka rite ano hoki ki te tangata e whakamarietia ana e tona whaea, ka whakamarie ano ahau i a koutou; ka whai whakamarietanga ano hoki koutou i roto i Hiruharama.

14 Ka kite koutou i tenei, ka koa o koutou ngakau; o koutou wheua, koia ano kei te otaota te tupu; a ka mohiotia te ringaringa o Ihowa ki ana ponongā, tana riri ki ona hoa riri.

15 No te mea tenei a Ihowa ka haere mai nei i roto i te ahi, ona hariata ano hoki koia ano kei te tukauati; ki te tuku atu i tana riri i runga i te weriweri, i tana whakatupehupehu i roto i nga mura ahi.

16 No te mea he ahi ta Ihowa, me tana hoari ano, ina totohe ia ki nga kikokiko katoa, ka tokomaha ano hoki nga tupapaku a Ihowa.

17 Te hunga e whakatapu ana i a ratou, e pure ana i a ratou i roto i nga kāri, e whai ana i a Akara i waenganui o te hunga e kai ana i te kikokiko poaka, i te mea whakarihariha, i te kiore, ka pau ngatahi ratou, e ai ta Ihowa.

Digitized by Google

18 *E mohio ana* hoki ahau ki ā ratou mahi, ki ā ratou whakaaro. Tenei ake ka huihuia mai e ahau nga iwi katoa, nga reo, a ka haere mai ratou, ka kite i toku kororia.

19 Ka meinga ano e ahau he tohu i roto i a ratou, ka ungā ano e ahau ā ratou morehu ki nga iwi, ki Tarahihi, ki Puru, ki Ruru, ki te hunga kukume kopere, ki Tupara, ki Iawana, ki nga motu i tawhiti kihai nei i rongo i te rongo ki a au, kihai ano i kite i toku kororia; a ka whakaaturia e ratou toku kororia i roto i nga Tauiwi.

20 Ka kawea mai ano e ratou o koutou teina i roto i nga iwi katoa hei whakahere ki a Ihowa, i runga i nga hoiho, i runga i nga hariata, i runga i nga amo, i runga i nga muera, i runga i nga kamera tere, ki toku maunga tapu ki Hiruharama, e ai ta Ihowa; ka rite ki ta nga tamariki a Iharaira e kawe nei i te whakahere i roto i te oko ma ki te whare o Ihowa.

21 Ka tangohia ano hoki e ahau etahi o ratou hei tohunga, hei Riwaiti, e ai ta Ihowa.

22 Ka rite hoki ki te rangi hou, ki te whenua hou, ka hangā nei e ahau, *a* ka pumau tonu ki toku aroaro, e ai ta Ihowa; ka pera ano te pumau o to koutou uri, o to koutou ingoa.

23 A tenei ake ka haere mai nga kikokiko katoa i tenei marama, i tenei marama, i tenei hapati, i tenei hapati, ki te koropiko ki toku aroaro, e ai ta Ihowa.

24 A ka haere atu ratou, ka matakitaki ki nga tinana o nga tangata i he nei ki a au: e kore hoki to ratou kutukutu e mate, e kore ano to ratou ahi e tineia, a hei mea whakarihariha ratou ki nga kikokiko katoa.

KO

HEREMAIA.

UPOKO 1.

NGA kupu a Heremaia tama a Hirikia, ko tetahi nei *ia* o nga tohunga i Anatoto i te whenua o Peniamine.

2 I puta mai hoki te kupu a Ihowa ki a ia i nga ra o Hohia tama a Amono, kingi o Hura, i te tekau ma toru o nga tau o tona kingitanga.

3 I puta mai ano hoki i nga ra o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura, a taka noa te tekau ma tahi o nga tau o Terekia tama a Hohia kingi o Hura, taea noatia te whakaraunga atu o Hiruharama i te rima o nga marama.

4 I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

5 Kiano koe i hangā e ahau i roto i te kopu, kua mohio ahau ki a koe, kiano koe i puta mai i roto i te puku, kua whakatapua koe e ahau, a whakaritea ana koe e ahau hei poropiti ki nga iwi.

6 Na, ko taku kianga atu, Aue, e taku Ariki, e Ihowa, nana, kahore ahau e mohio ki te korero, he tamariki nei hoki ahau.

7 Ano ra ko Ihowa ki a au, Kaua e mea, He tamariki ahau: no te mea me haere koe ki te hunga katoa e ungā atu ai koe e ahau, me korero ano e koe nga mea katoa e whakahaua atu e ahau ki a koe.

8 Kaua e wehi i a ratou; kei a koe hoki ahau hei whakaora i a koe, e ai ta Ihowa.

9 Na ka totoro mai te ringa o Ihowa, a ka pa ki toku mangai. I mea mai ano a Ihowa ki a au, Nana, kua hoatu nei e ahau aku kupu ki roto ki tou mangai.

10 Mau e whakaaro kua waiho nei koe e ahau hei whakatakoto tikanga ki nga iwi, ki nga kingitanga, hei unu atu, hei wahi iho, hei whakangaro, hei turaki iho, hei hanga, hei whakato.

11 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa

Digitized by Google

ki a au, i mea, He aha te mea e kitea ana o koe, e Heremaia? Ano ra ko ahau, He peka aramona taku e kite nei.

12 Ano ra ko Ihowa ki a au, Ka pai to tirohanga atu; no te mea ka whakahohorotia e ahau taku kupu, ka mahia.

13 Na, ko te rua o nga putanga o te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia, He aha te mea e kitea ana e koe? Ano ra ko ahau, He kohua e koropupu ana taku e kite ai, e anga mai ana i te nota.

14 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a au, Ka puta mai i te nota he kino mo nga tangata katoa o te whenua.

15 Tenei hoki ahau te karanga atu nei ki nga hapu katoa o nga kingitanga o te nota, e ai ta Ihowa, a ka haere mai ratou, ka whakaturia hoki e ratou tona torona, tona torona, ki te tomokanga atu i nga kuwaha o Hiruharama, ki ona taiepa katoa, a karapoi noa, ki nga pa katoa ano hoki o Hura.

16 Ka whakapuakina atu ano hoki e ahau aku whakawakanga ki a ratou mo a ratou kino katoa, ara, mo ratou i whakarere i a au, a i tahu whakakakara ki nga atua ke, koropiko tonu atu ki nga mahi a o ratou ringaringa.

17 ¶ Na, ko koe, whitikiria tou hope, whakatika, korerotia atu ki a ratou nga mea katoa e whakahaua atu e ahau ki a koe; aua e wehi i a ratou, kei meinga koe e ahau kia numinumi kau ki to ratou aroaro.

18 Na, tenei ahau te mea nei i a koe i tenei ra hei pa kua oti te taiepa, nei pou rino, hei taiepa parahi ki te whenua katoa, ki nga kingi o Hura, ki ona rangatira, ki ona tohunga, ki te iwi ano hoki o te whenua.

19 A ka whawhai ratou ki a koe, otira e kore koe e taea e ratou; no te mea kei a koe ahau, e ai ta Ihowa, hei whakaora i a koe.

UPOKO 2.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 Haere, karanga atu ki nga taringa o Hiruharama, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, E mahara ana ahau ki a koe, ki te mahi pai a tou tamarikitanga, ki te aroha i tou marenatanga, i a koe i aru i a au i te koraha, i te whenua kihai i whakatokia.

3 He tapu a Iharaira ki a Ihowa, ko nga matamua ia o ona hua: te hunga katoa e kai ana i a ia he hē to ratou; ka pa te kino ki a ratou, e ai ta Ihowa.

4 Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e te whare o Hakopa, e nga hapu katoa ano hoki o te whare o Iharaira.

5 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, He aha toku kino i mau i o koutou mātua, i matara atu ai ratou i a au, i whai ai ratou i te horihori, a horihori iho ratou?

6 Kahore noa iho a ratou kianga ake, Keihea a Ihowa, nāna nei tatou i kawe mai i te whenua o Ihipa, nāna nei tatou i arahi i te koraha, i te whenua titohea, i te *whenua* rua, i te whenua o te matewai, o te atarangi o te mate, i te whenua kihai i haerea e te tangata, kihai ano i nohoia e te tangata?

7 Naku nei hoki koutou i kawe mai ki te whenua hua maha, ki te kai i ona hua, i ona mea pai ano hoki. Na, to koutou taenga mai, kei te whakapoke koutou i toku whenua, meinga ana e koutou toku wahi tupu hei mea whakarihariha.

8 Kahore he kianga ake a nga tohunga, Keihea a Ihowa; nga kai rahurahu o te ture, kahore ratou i matau ki a au; kua he ano nga hepara ki a au; nga poropiti, na Paara nga tikanga i poropiti ai ratou, whaia ana e ratou nga mea kahore nei he painga.

9 ¶ Mo reira ka totohe ano ahau ki a koutou, e ai ta Ihowa, ka totohe ano hoki ahau ki nga tamariki a a koutou tamariki.

10 Tena ra, whiti atu ki nga motu o Kitimi, titiro ai, unga tangata ano hoki ki Kerara, whakaaroa marietia kia kite ai koutou kua whai rite ranei tenei mea.

11 I whakaputaina ketia ranei *ona* atua e tetahi iwi? (ehara nei ano hoki ena i te atua) Na, toku iwi, to ratou kororia, puta ke ana i a ratou hei mea kahore ona painga.

12 Miharo mai, e nga rangi, ki tenei, kia nui te wehi, kia nguro noa iho, e ai ta Ihowa.

13 Ka rua hoki nga he ka mahia nei e toku iwi, Ko ahau ko te puna o nga wai ora kua mahue i a ratou, haua iho e ratou etahi poka he poka pakaru, e kore nei e mau te wai ki roto.

14 ¶ He pononga ranei a Iharaira? he *taurereka* whakatupu ianei ia? he aha ia i pahuahuatia ai?

15 I ngengere atu nga raiona ki a ia; puta atu ana to ratou tangi, meinga ana e ratou tona whenua kia ururuatia; wera

Digitized by Google

ake ona pa, kahore hoki he tangata hei noho.

16 I pakaru ano hoki tou tumuaki i nga tamariki o Nopo, o Tahapanehe.

17 He teka ianei nau tenei i mahi ki a koe, nau hoki i whakarere a Ihowa tou Atua, i a ia e arahi ana i a koe i te ara?

18 Tena ra, ko te aha mau i te ara ki Ihipa i inu ai koe i nga wai o Hihoro? he aha ranei mau i te ara ki Ahiria, i inu ai koe i nga wai o te awa?

19 Ko to he ano hei riri i tau, ko o tahuritanga ketanga ano hei papaki i a koe. Kia mohio koe, kia kite he kino, he kawa, kei to whakarerenga i a Ihowa i tou Atua, kahore hoki ou wehi ki a au, e ai ta te Ariki ta Ihowa o nga mano.

20 ¶ I wahia hoki tou ioka e ahau i mua, motumotuhia ana e ahau ou here, a ki mai ana koe, E kore ahau e poka ke; heoi kei runga koe i nga pukepuke tiketike katoa, kei raro ano i nga rakau kouru nui katoa, e kotiti ke ana, e puremu ana.

21 He waina pai ano koe i taku whakatokanga ai i a koe, he momo i pai katoa. Na te aha ra koe i puta ke ai ki a au, he mea kua heke te tupu, he waina ke?

22 Ahakoa i horoi koe i a koe ki te hora, a nui noa to hopi, e mau ana ano to he ki toku aroaro, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

23 He pehea to ki, Kahore oku poke, kihai ahau i whai i a Paarimi? Tirohia iho ou huarahi i te raorao, kia mohio koe ki au mahi. *Tou rite, kei* te kamera tere, kopikopiko tonu ona huarahi;

24 *Kei* te kaihe mohoao kua mohio ki te koraha; he hiahia no tona ngakau i hongihongi ai ia ki te hau; i tona wa e kite ai ko wai hei whakahoki atu i a ia? e kore e ngenge tetahi kai rapu i a ia; i tona marama ano ka tutaki ratou ki a ia.

25 Kaiponuhia tou waewae, kei riro te hu, tou korokoro hoki kei mate i te wai. Na, kei te mea mai koe, Kua he: kahore; he tangata ke hoki aku i aroha atu ai, a ko ratou taku e whai atu ai.

26 Ka whakama te tahae ina mau, ka pena ano te whare o Iharaira; ka whakama, ratou ko o ratou kingi, ko o ratou rangatira, ko o ratou tohunga, ko o ratou poropiti,

27 I a ratou e mea na ki te rakau, Ko koe toku pāpā; ki te kamaka, I whanau ahau i roto i a koe, hurihia ake e ratou ko te kohamo ki a au, kahore hoki te aroaro: heoi i te wa e he ai ratou, ka ki mai ratou, Whakatika ki te whakaora i a matou.

28 Keihea ra ou atua i hangā e koe mou? kia whakatika ratou, ki te mea ka ora koe i a ratou i te wa e he ai koe: rite tonu hoki ki ou pa te maha o ou atua, e Hura.

29 He aha te mea e totohe ai koutou ki a au? kua poka ke te mahi a koutou katoa ki a au, e ai ta Ihowa.

30 Maumau whiu noa ahau i ā koutou tamariki; kihai ratou i anga mai ki te ako: ko ta koutou hoari hei kai i ā koutou poropiti, hei pera ano me ta te raiona kai kino.

31 ¶ E te whakatupuranga nei, whakaaroa e koutou te kupu a Ihowa, He koraha ranei ahau ki a Iharaira? he whenua pouri? he aha toku iwi i mea ai, Kei a matou te rangatiratanga, heoi ano o matou taenga atu ki a koe?

32 E wareware ranei te kotiro ki ana whakapaipai, te wahine marena hou ki ana whitiki? taku iwi ia kua wareware ratou ki a au, e kore nga ra e taea te tatau.

33 He aha koe i whakapai ai i tou ara hei rapunga mau i te aroha? Na, kei te whakaako ano koe i nga mea kino ki ou huarahi.

34 Kua kitea ano hoki ki nga remu o ou *kakahu* te toto o nga wairua, o nga ware hara-kore. E hara i te rapu puku i kitea ai e ahau, engari i runga i enei katoa.

35 Heoi kei te ki na koe, He hara-kore nei ahau; tera tana riri e tahuri atu i a au. Nana, ka whakawa ahau i a koe, mo to kianga, Kahore oku hara.

36 He aha koe i kopikopiko rawa ai, i mea ai kia pokaia ketia he ara mau? Ka whakama ano koe ki a Ihipa, ka pera ano me koe i whakama ra ki a Ahiria.

37 Ina, ka haere atu ano koe i reira, i runga ano ou ringa i tou mātenga, no te mea kua whakaparahako a Ihowa ki ou whakawhirinakitanga, e kore ano koe e whai wahi i ena.

UPOKO 3.

E KORE ROTIA ana, ki te whakarerea e te tangata tana wahine, a ka haere atu ia i tona taha, ka riro i te tane ke, e hoki atu ano ranei ia ki a ia? E kore ianei taua whenua e poke rawa?

Digitized by Google

ko koe ia kua puremu ki nga hoa tokomaha: na, hoki mai ki a au, e ai ta Ihowa.

2 Kia ara ake ou kanohi ki nga pukepuke, tirohia atu, ko tehea te wahi kihai na koe i puremutia. Nohoia atu ana ratou e koe i nga huarahi, pera ana koe me te Arapi i te koraha, a poke iho i a koe te whenua i ou puremutanga, i to mahi kino.

3 Na reira i kaiponuhia ai nga ua, kahore hoki he ua o muri; kei a koe hoki te rae o te wahine puremu, e whakakahore ana koe ki te whakama.

4 E kore ianei koe e karanga ki a au i nga wa a muri nei, E toku pāpā, ko koe te kai arahi o toku tamarikitanga?

5 E mau ranei *tana riri*, a ake ake? E whakapumautia tonutia ranei e ia? Nana, tau i korero ai, i mahi ai, ko nga kino i taea e koe.

6 ¶ I ki mai ano a Ihowa ki a au i nga ra o Kingi Hohia, Kua kite ranei koe i nga mahi a Iharaira tahuri ke, i ana haereerenga ki runga ki nga maunga tiketike katoa, ki raro i nga rakau kouru nui katoa, ki reira puremu atu ai?

7 I mea ano ahau i muri i tana meatanga i enei mea katoa, Hoki mai ki a au; heoi kihai ia i hoki mai, me te titiro atu ano tona teina tinihanga a Hura.

8 I kite ano ahau, na, ka takoto katoa nei nga take, ara, nga puremutanga a Iharaira tahuri ke, *a* ka ungā atu ia e au, ka hoatu ano hoki e ahau te pukapuka whakarere ki a ia, na, kihai tona teina a Hura tinihanga i wehi, heoi haere ana ia, puremu ana ano ia.

9 Na, te otinga, kua poke te whenua i te rongo o tana puremutanga, puremu ana ia ki te kohatu, ki te rakau.

10 Na, ahakoa ko tenei katoa, kihai i whakapaua te ngakau o tona teina tinihanga, o Hura, ki te hoki mai ki a au; he mea teka kau, e ai ta Ihowa.

11 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a au, A Iharaira tahuri ke, nui atu tana whakatikanga i a ia i ta Hura, i ta *te mea* tinihanga.

12 ¶ Haere, karangatia atu enei kupu whaka-te-nota, mea atu, Hoki mai, e Iharaira tahuri ke, e ai ta Ihowa; *a*, e kore ahau e mea i taku riri kia tau ki a koutou; he atawhai hoki ahau, e ai ta Ihowa, e kore ahau e mauahara tonu.

13 Whakina kautia mai to he, ara, kua kino koe ki a Ihowa ki tou Atua, kua whakamararatia atu e koe ou ara ki nga tangata ke i raro i nga rakau kouru nui katoa, kihai ano i whakarongo ki toku reo, e ai ta Ihowa.

14 Tahuri mai, e nga tamariki tahuri ke, e ai ta Ihowa, kua marenatia hoki koutou e au, a ka tangohia koutou e ahau, tetahi i roto i te pa, tokorua hoki i roto i te hapu, ka kawea ano koutou e ahau ki Hiona.

15 A ka hoatu e ahau he hepara mo koutou, aku i pai ai, ka whangaia ano koutou e ratou ki te matauranga, ki te whakaaro pai.

16 A tenei ake, i te wa ano e nui ai, e hua ai, koutou ki te whenua i aua ra, e ai ta Ihowa, heoi ano a ratou kianga ake, Ko te āka o te kawenata o Ihowa; e kore ano e puta ake ki te ngakau; e kore hoki e maharatia taua mea e ratou, e kore ano ratou e haereere *ki reira*, kahore hoki he mahinga *pera* i muri iho.

17 I taua wa ano ka karangatia a Hiruharama, Ko te torona o Ihowa; ka huihuia ano hoki nga iwi katoa ki reira, ki te ingoa o Ihowa, ki Hiruharama, a heoi ano ta ratou haere i runga i te maro o o ratou ngakau kino.

18 I aua ra ka haere tahi te whare o Hura raua ko te whare o Iharaira, ka huihuia ano to ratou haere mai i te whenua ki te nota, ki te whenua i hoatu e ahau hei kāinga tupu ki o koutou mātua.

19 I mea ano hoki ahau, Me pehea e oti ai koe te whakauru e ahau ki nga tamariki, e hoatu ai e ahau ki a koe te whenua e minaminatia ana, te kāinga tupu, te wahi ataahua o nga mano o nga iwi? i mea ano ahau, Ka karangatia ahau e koe, E taku pāpā, e kore ano koe e tahuri atu i te whai i a au.

20 ¶ Rite rawa ki ta te wahine tinihanga i whakarere i tona tahu ta koutou mahi tinihanga ki a au, e te whare o Iharaira, e ai ta Ihowa.

21 I rangona he reo i runga i nga wahi tiketike, he tangi, he inoi, na nga tamariki a Iharaira, mo ratou i whakaparori ke i to ratou ara, wareware ake i a ratou a Ihowa to ratou Atua.

22 Hoki mai, e nga tamariki tahuri ke, maku e rongoa o koutou tahuritanga ketanga. Tenei matou te haere atu nei ki a koe; ko koe hoki a Ihowa to matou Atua.

23 He pono he hori noa iho nga pukepuke, me te tini o nga maunga: tika rawa kei a Ihowa kei to tatou Atua te whakaoranga mo Iharaira.

24 Kua pau hoki i te whakama te mauiui o o tatou mātua, no to tatou

Digitized by Google

tamarikitanga ake ano, a ratou hipi, a ratou kau, a ratou tamariki, me a ratou tamahine.

25 E takoto ana tatou i runga i to tatou whakama, e taupokina ana hoki e to tatou matangerengeretanga: kua hara hoki tatou ki a Ihowa ki to tatou Atua, tatou, o tatou mātua, no to tatou tamarikitanga ake ano, a mohoa noa nei, kihai hoki i whakarongo ki te reo o Ihowa o to tatou Atua.

UPOKO 4.

KI te mea ka hoki mai koe, e Iharaira, e ai ta Ihowa, hoki mai ki a au; ki te whakarerea atu ano hoki e koe o mea whakarihariha i toku aroaro, e kore koe e neke atu.

2 Ka oati ano koe, Kei te ora a Ihowa i runga i te pono, i te wkakarite whakawa, i te tika, mana hoki nga iwi ka whakapai ai ki a ratou ano, ka whakamanamana ano ratou ki a ia.

3 ¶ Ko te kupu hoki tenei a Ihowa ki nga tangata o Hura, o Hiruharama, Ngakia ta koutou patohe: kaua hoki e whakato ki roto ki nga tataramoa.

4 Kotia hoki koutou hei mea ki a Ihowa, whakarerea hoki nga kiri matamata o o koutou ngakau, e nga tangata o Hura, e te hunga ano e noho ana i Hiruharama; kei puta atu taku riri, ano he ahi, a ngiha ana, e kore ano e tineia, he mea hoki mo te kino o a koutou mahi.

5 Karangatia i roto i a Hura, kia rongo a Hiruharama, mea atu, Whakatangihia te tētere ki te whenua: karanga atu, huihui, mea atu, Whakamine mai koutou, tatou ka haere ki nga pa taiepa.

6 Whakaarahia te kara ki te ritenga atu o Hiona, putere atu koutou, kaua e tu; no te mea ka kawea mai e ahau he kino i te nota, he whatianga nui.

7 Kei te haere mai te raiona i tona urupuia rakau, kei te ara ano te kai whakangaro o nga tauiwi; kua puta mai ia i tona wahi ki te whakangaro i tou whenua; ka ururuatia ou pa, kahore he tangata hei noho.

8 Mo konei whitikiria he kakahu taratara ki a koutou; e tangi, e aue, no te mea e kore te muranga o ta Ihowa riri e tahuri atu i a tatou.

9 I taua rangi ano, e ai ta Ihowa, ka pirau te ngakau o te kingi, me te ngakau ano o nga rangatira, a ka miharo nga tohunga; nga poropiti ano hoki ketekete kau ana.

10 Ano ra ko ahau, Aue, e te Ariki, e Ihowa, kua pohehe rawa i a koe tenei iwi, a Hiruharama ano hoki i te kupu nei, Ka mau te rongo ki a koutou. Na, kua pa atu te hoari ki te wairua.

11 I taua wa ano ka korerotia ki tenei iwi, ki Hiruharama ano hoki, He hau maroke no nga wahi tiketike i te koraha e tika mai ana ki te tamahine a toku iwi, ehara i te mea hei whakarererere *witi*, hei tahi papapa ranei.

12 He hau nui no aua *wahi* ka tae mai ki a au. Akuanei ahau whakapuaki ai i te whakawa mo ratou.

13 Nana, tona haerenga mai ka rite ki nga kapua, rite tonu ano ona hariata ki te tukauati, he tere rawa ona hoiho i nga ekara. Aue te mate mo tatou! ka pahuatia hoki tatou.

14 Horoia atu te kino o tou ngakau, e Hiruharama, kia ora ai koe. Kia pehea te roa o te nohoanga o o whakaaro kino i roto i a koe?

15 No te mea e whakaatu mai ana te reo i Rana, e mea ana hoki i te kino kia rangona mai i Maunga Eperaima.

16 Korero atu ki nga iwi, Nana, kia rangona te he mo Hiruharama; kei te haere mai nga kai tiaki i te whenua tawhiti, ka puaki to ratou reo mo nga pa o Hura.

17 Ta ratou ki a ia rite tonu ki ta nga kai tiaki o te mara i tetahi taha, i tetahi taha, mona i tutu ki a au, e ai ta Ihowa.

18 Na tou ara, na to mahi, enei i pa ai ki a koe, nou tenei he, he kawa hoki, kua pa hoki ki tou ngakau.

19 ¶ Oku whekau, oku whekau! mamae pu a roto o toku ngakau, oho ana toku ngakau i roto i a au, e kore ahau e whakarongo puku; kua rongo hoki koe, e toku wairua, ki te tangi o te tētere, ki te hamamatanga o te whawhai.

20 He whakangaromanga hono iho ki te whakangaromanga te karangatia mai nei; kua pahuatia katoatia hoki te whenua, kitea rawatia ake kua pahuatia oku teneti, mea kau iho ko oku kakahu tauarai.

21 Kia pehea ake te roa o taku tirohanga atu ki te kara, o taku rongonga i te tangi o te tētere?

22 He wairangi hoki toku iwi, kahore ratou e mohio ki a au: he tamariki kuare ratou, kahore o ratou matauranga, e mohio ana ratou ki te mahi kino; ki te mahi pai ia kahore he matauranga.

23 I titiro atu ahau ki te whenua, na, kahore he ahua, e takoto kau ana, ki nga

Digitized by Google

rangi ano hoki, na, kahore o reira māramatanga.

24 I titiro atu ahau ki nga maunga, na, e ngauene ana, nga pukepuke katoa ano hoki e ohooho ana.

25 I titiro atu ahau, a kahore he tangata, nga manu katoa ano hoki o te rangi kua rere atu.

26 I titiro atu ahau, na, he koraha kau te mara momona, kua pakaru ano hoki ona pa katoa i te aroaro o Ihowa, i te muranga ano o tana riri.

27 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Ka ururua katoa te whenua, otiia e kore e whakapaua rawatia e ahau.

28 Mo konei ka tangi te whenua, ka mangu ano hoki te rangi i runga: no te mea kua korero nei au, kua takoto taku whakaaro, e kore ano e puta ke taku, e kore hoki ahau e tahuri atu i tena.

29 Ka whati katoa te pa i te reo o nga hoia eke hoiho, o nga kai kopere, ka haere ratou ki roto ki nga urupuia rakau, ka piki ki runga ki nga kamaka: ka mahue katoa nga pa, e kore hoki tetahi tangata e noho ki roto.

30 A ka oti koe te pahua, ka pehea koe? Ahakoa kakahu noa koe i te ngangana, ahakoa whakapaipai noa koe i a koe ki nga whakapaipai koura, ahakoa haehae noa koe i ou kanohi, mea rawa ki te pukepoto; maumau mea noa koe i a koe kia ahua pai, ka whakahawea ki a koe te hunga i aroha ki a koe, ka whai kia whakamatea koe.

31 I rongo hoki ahau i tetahi reo, me te mea no te wahine e whanau ana, he mamae, me te mea ko tana matamua e puta mai ana; no te tamahine a Hiona te reo i a ia e tangi whakahotuhotu ana, whewhera tonu ona ringaringa, *karanga tonu ia*, Aue te mate i a au! kua hoha hoki toku wairua i nga kai whakamate.

UPOKO 5.

KOPIKOPIKO atu i nga ara o Hiruharama, tirohia atu kia mohio ai koutou, rapua i nga waharoa o reira, me kahore koutou e kite i tetahi tangata, he tangata ranei tera e whakarite whakawa ana, e rapu ana i te pono; a ka murua e ahau nga he o reira.

2 Na, ahakoa mea noa ratou, Kei te ora a Ihowa; he pono he oati teka ta ratou.

3 He teka ianei, e Ihowa, kei runga ou kanohi i te pono; i whiua ratou e koe, heoi kihai i pouri; moti iho ratou i a koe, *heoi* kahore ratou i pai kia anga mai ki te whakaakorangā; kua meinga e ratou o ratou mata kia maro atu i te kohatu, kahore ratou e pai ki te hoki mai.

4 Koia ahau i mea ai, He pono he rawa-kore enei, he kuare, kahore hoki ratou e mohio ki te huarahi o Ihowa, ki te whakaritenga whakawa a to ratou Atua,

5 Ka haere atu ahau ki nga tangata rahi, ka korero ki a ratou; e mohio ana hoki ratou ki te ara o Ihowa, ki te whakarite whakawa a to ratou Atua: heoi ko ratou tahi ki te wawahi i te ioka, motuhia ana nga here e ratou.

6 Mo reira ka whakamatea ratou e te raiona i roto i te ngahere, ka pahuatia ano hoki e te wuruhi o nga ahiahi, ka tuteia o ratou pa e te reparo: te hunga katoa e puta mai ana ki waho ka haehaea; no te mea he maha o ratou pokanga ketanga, kua tini o ratou tahuritanga ketanga.

7 ¶ Me pehea e murua ai e ahau tenei he ou? kua whakarere nei o tamariki i a au, oatitia ana e ratou nga mea ehara nei i te Atua; to ratou makonatanga i taku *kai*, na, kei te puremu ratou, ropu tonu ratou i roto i nga whare o nga wahine puremu.

8 To ratou *rite* kei nga hoiho whangai i te ata: e tangi atu ana ki te wahine a tona hoa, a tona hoa.

9 E kore ianei ahau e whai mahara atu ki enei mea? e ai ta Ihowa: e kore ianei toku wairua e rapu utu i te iwi penei?

10 Haere ki runga ki ona taiepa wawahi ai; otiia kaua e whakapaua rawatia; whakakahoretia atu ona pekerangi; ehara hoki ena i a Ihowa.

11 He nui hoki te tinihanga o te whare o Iharaira raua ko te whare o Hura ki a au, e ai ta Ihowa.

12 E whakakahore ana ratou ki ta Ihowa, e ki ana, E hara i a ia; e kore ano te he e tae mai ki a tatou; e kore ano tatou e kite i te hoari, i te hemo-kai.

13 Nga poropiti ano hoki he hau kau, kahore hoki he kupu i a ratou: ko enei mea ka pa ki a ratou.

14 Na reira tenei kupu a Ihowa a te Atua o nga mano, Mo ta koutou korerotanga i tena kupu, tenei au te mea nei i aku kupu i roto i tou mangai hei ahi, ko tenei iwi hoki hei rakau, a ka pau ratou.

15 Tenei au te kawe atu nei i tetahi iwi o tawhiti ki a koutou, e te whare o Iharaira, e ai ta Ihowa; he iwi kaha ia, he iwi no namata riro, he iwi e kore nei

Digitized by Google

koe e mohio ki tona reo, e kore ano e rongo ki tana e korero ai.

16 He urupa puare tana papa pere, he marohirohi katoa ratou.

17 A ka pau i a ia o hua e kotia ana, me to taro, nga kai a o tamariki, a o tamahine, ka pau i a ia o hipi me o kau, ka pau i a ia o waina me o piki; ka whakarawakoretia ano e ia ki te hoari ou pa kaha, āu i whakawhirinaki atu ai.

18 I aua rangi ano hoki, e ai ta Ihowa, e kore e whakapaua rawatia taku ki a koutou.

19 ¶ Na, ki te ki mai koutou a mua, He aha a Ihowa to tatou Atua i mea ai i enei mea katoa ki a tatou? ko reira koe ki atu-ai ki a ratou, I whakarerea nei hoki ahau e koutou, a mahi ana koutou ki nga atua ke i to koutou whenua, waihoki me mahi ano koutou ki nga tangata ke i te whenua ehara nei i a koutou.

20 Whakaaturia tenei i roto i te whare o Hakopa, kia rangona ano hoki i roto i a Hura; mea atu,

21 Tena, whakarongo ki tenei, e te iwi wairangi kahore nei he ngakau, he kanohi nei o ratou, heoi kahore e kite, he taringa o ratou, a kahore e rongo.

22 Kahore ranei o koutou wehi ki a au? e ai ta Ihowa, e kore ianei koutou e hopohopo ki toku aroaro? naku nei hoki i mea te onepu hei rohe ki te moana, he tikanga mau tonu, e kore ano e koni mai: ahakoa ngana noa ona ngaru, e kore e taea ta ratou; hamama noa, e kore ano e koni mai.

23 Tenei iwi ia, he tutu, he whakakeke o ratou ngakau; kua peka ke atu ratou, kua riro.

24 Kahore hoki a ratou kianga ake i roto i o ratou ngakau, Tena, kia wehi tatou ki a Ihowa ki to tatou Atua, ko ia nei te kai homai i te ua, i to muri, i te wa e tika ai, nana nei i mau ai ki a tatou nga wiki i whakaritea mo te kotinga witi.

25 ¶ Na o koutou he enei i puta ke ai, ko o koutou hara ano hei kaiponu atu i te pai mo koutou.

26 E kitea ana hoki nga tangata kino i roto i toku iwi: titiro matatau mai ana ratou, Me te mea he kai hopu manu e kupapa ana; kei te whakatakoto mahanga ratou, kei te hopu tangata.

27 Kei te whare manu e ki ana i nga manu te rite o o ratou whare e ki tonu nei i te tinihanga: na reira ratou i nui ai, i whai taonga ai.

28 Tetere tonu ratou, towahiwahi tonu, kua neke rawa ake ta ratou, i nga mahi a te hunga kino, kahore ā ratou whakarite whakawa i nga whakawakanga a te pani, heoi kake tonu ratou, kahore hoki e whakatikaia e ratou te whakawa a nga rawa-kore.

29 E kore ranei ahau e whai mahara atu ki enei mea? e ai ta Ihowa; e kore ranei toku wairua e rapu utu i te iwi penei?

30 ¶ Whakamiharo rawa, whakawehi rawa te mea e meatia ana ki te whenua;

31 E poropiti teka ana nga poropiti; na ratou ano i riro ai te rangatiratanga i nga tohunga; a pai tonu atu toku iwi ki te pena. Na, ka pehea ra koutou i tona tukunga iho?

UPOKO 6.

PUTERE atu, e nga tamariki a Peniamine, i roto i Hiruharama, whakatangihia hoki te tētere ki Tekoa, kokiritia ake te ahi tohu ki Pete-hakereme: he kino hoki te puta mai nei i te nota, he whakangaromanga nui.

2 Ki taku e rite ana te tamahine a Hiona ki te wahine ataahua, ki te mea whakatarapi.

3 Te haerenga mai o nga hepara, me a ratou kahui ki a ia; whakaturia ana e ratou *o ratou* teneti ki tetahi taha ona, ki tetahi taha; kai ana ratou ki tona wahi, ki tona wahi.

4 Kia rite *nga mea* mo te whawhai ki a ia; whakatika, kia whakaekea atu e tatou i te poutumarotanga. Aue te mate mo tatou! kua tawharara hoki te ra, kua whakawairua kau ano hoki nga atarangi o te ahiahi.

5 Maranga, kia whaknekea atu e tatou i te po, kia wawahia ano e tatou ona whare kingi.

6 ¶ Ko te kupu hoki tenei a Ihowa o nga mano, Tuaina he rakau, haupuria ake he pukepuke hei whawhaitanga atu ki Hiruharama; ko te pa tenei e whiua; he tukino kau tana i roto i a ia.

7 Rite tonu ki te pukenga ake o te wai o te puna te pukenga ake o tona kino: he tukino, he pahua te rangona ana i roto i a ia; kei toku aroaro tonu te ngakau pouri, me nga patunga.

8 E ako, e Hiruharama, kei puta ke taku ngakau ki a koe, kei meinga koe e ahau kia ururuatia, he whenua kahore e nohoia.

9 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Ka ata hamua marietia e ratou nga toenga o Iharaira, ano he waina; kia rite *tau* ki ta te kai kohi karepe,

Digitized by Google

whakahokia iho to ringa ki roto ki nga kete.

10 Ki a wai ra taku korero, taku whakaatu tikanga, e rongo ai ratou? nana, he mea kokoti-kore to ratou taringa, tē whakarongo ai ratou: nana, hei tawainga ma ratou te kupu a Ihowa, kahore e arongia atu e ratou.

11 Na, kī tonu ahau i te riri a Ihowa; ruha iho ahau i a au e pehi iho nei: ka ringitia atu ki runga ki te kohungahunga i waho, ki te whakaminenga ano o nga taitamariki, hui katoa: no te mea ka hopukia te tane raua ko te wahine, te koroheke raua ko te *tangata* kua maha ona ra.

12 Ka riro ke o ratou whare i etahi atu, nga mara ngatahi ano ko nga wahine: no te mea ka totoro atu toku ringa ki nga tangata o te whenua, e ai ta Ihowa.

13 Te mea iti o ratou, te mea nui, ratou katoa, kei runga i te apo: te poropiti, te tohunga, ratou katoa kei te mahi teka.

14 Ta ratou rongoatanga ano i te pakaru o te tamahine a toku iwi he hanga noa iho; e ki ana, Ka mau te rongo, ka mau te rongo; i te mea kahore nei he maunga rongo.

15 I whakama ranei ratou i a ratou e mahi ana i nga mea whakarihariha? hore rawa o ratou whakama, kahore hoki ā ratou meatanga ake ki te numinumi: mo reira ka hinga ratou i roto i te hunga e hinga ana: i te wa e whiu ai ahau i a ratou, ka taka ratou, e ai ta Ihowa.

16 Ko te kupu tenei a Ihowa, E tu koutou ki nga huarahi, tirohia atu, ui atu ki nga huarahi tawhito, keihea te huarahi pai, ka haere i reira, a ka kite koutou i te tānga manawa mo o koutou wairua. Heoi e ki mai ana ratou, E kore matou e haere.

17 I whakaturia ano e ahau etahi kai tutei ma koutou, *i mea ahau*, Whakarongo atu ki te tangi o te tētere. Heoi e ki mai ana ratou, E kore matou e whakarongo.

18 ¶ Mo reira, whakarongo, e nga iwi, kia mohio ano koe, e te huihui, ki nga mea mo ratou.

19 Whakarongo, e te whenua: tenei au te kawe atu nei i te kino mo tenei iwi, i nga hua o a ratou whakaaro, mo ratou kihai i whakarongo ki aku korero; taku ture ano hoki, whakaparahakotia ake e ratou.

20 Hei aha te whakakakara i tae mai ai ki a au i Hepa, te kakaho reka i te whenua tawhiti? e kore ā koutou tahunga tinana e arongia atu, e kore ano a koutou patunga tapu e reka ki a au.

21 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei au te whakatakoto nei i nga tūtukinga waewae ki mua i tenei iwi, e hinga ngatahi ai nga mātua, nga tamariki; ka ngaro te tangata noho tata raua ko tona hoa.

22 Ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei te haere mai nei he iwi i te whenua ki te nota, ka whakaarahia mai ano hoki he iwi nui i nga taha o te whenua.

23 He kopere, he tao, ta ratou e pupuri ai, he nanakia ratou, e kore ano e tohu tangata; to ratou reo, ano ko te moana e haruru ana; i runga i nga hoiho e noho ana, whakararangi rawa, me te mea he tangata e mea ana ki te whawhai ki a koe, e te tamahine a Hiona.

24 Kua rongo matou ki tona rongo; ngoi-kore iho o matou ringa, mau pu matou i te pawera, i te mamae, me te mea ko tetahi wahine e whanau ana.

25 Kei puta atu ki te mara, kaua hoki e haere i te ara; kei nga taha katoa hoki te hoari a te hoa riri, me te wehi.

26 ¶ E te tamahine a toku iwi, whitikiria te kakahu taratara, ka takaoriori ki te pungarehu; kia rite ki te tangihanga *ki* te tamaiti huatahi *to tangi* ki a koe, kia tiwerawera te tangi: no te mea kihai i aha Rua tae mai te kai pahua ki a tatou.

27 Kua oti koe te mea e au hei pourewa, hei pa kaha, i roto i toku iwi, kia mohio ai koe, kia whakamatau ai koe i to ratou ara.

28 Tutu rawa ratou katoa, ta ratou i a ratou e haereere ana he ngau-tuara: he parahi *ratou*, he rino; he hunga whakangau ke ratou katoa.

29 Kua wera te pupuhi ahi, kua pau te mata i te ahi, maumau whakarewa noa te kai-tahi para: kahore nei hoki te hunga kino kia unuhia atu.

30 He hiriwa i whakaparahakotia e karangatia ki a ratou, no te mea kua whakaparahako nei a Ihowa ki a ratou.

UPOKO 7.

TE kupu i a Heremaia, he mea na Ihowa; i ki mai *ia*,

2 E tu ki te kuwaha o te whare o Ihowa, ka karanga i tenei kupu ki reira, ka mea atu, Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e Hura katoa e tomo ana ki roto ki enei kuwaha ki te koropiko ki a Ihowa.

3 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, a te Atua o Iharaira, Whakapaia o

Digitized by Google

koutou ara me a koutou mahi, a ka meinga koutou e ahau kia noho ki tenei wahi.

4 Kei whakawhirinaki atu koutou ki nga kupu teka noa, kei ki, Ko te temepara o Ihowa, Ko te temepara o Ihowa, Ko te temepara o Ihowa enei.

5 Na, ki te whakapaia rawatia e koutou a koutou ara, me a koutou mahi, ki te mea ka tika rawa ta koutou whakarite i te whakawa a te tangata raua ko tona hoa ;

6 Ki te kore koutou e tukino i te manene, i te pani, i te pouaru, a kahore e whakahekea e koutou nga toto o te hara-kore ki tenei wahi, kahore hoki e haere e whai i nga atua ke hei he mo koutou :

7 Katahi au ka mea i a koutou kia noho ki tenei wahi ki te whenua i hoatu e ahau ki o koutou mātua, a ake ake ake.

8 ¶ Nana, kei te whakawhirinaki na koutou ki nga kupu teka, kahore nei he painga.

9 E tahae ranei koutou, e patu tangata, e puremu? e oati teka ranei koutou? e tahu whakakakara ranei ki a Paara, e whai ranei i nga atua ke kihai i matauria e koutou ;

10 A ka haere mai, ka tu ki toku aroaro i tenei whare kua karangatia nei ki toku ingoa, ka mea, Kua whakaorangia matou, a ka mahia e matou enei mea whakarihariha katoa?

11 Ki ta koutou titiro kua waiho koia hei ana mo nga kai pahua tenei whare kua karangatia nei ki toku ingoa? Nana, kua kite ano ahau, e ai ta Ihowa.

12 Na, haere ra koutou ki toku wahi i Hiro, ki te wahi i whakanohoia mataatitia ai e ahau toku ingoa, tirohia atu taku i mea ai ki reira mo te kino a toku iwi, a Iharaira.

13 Na, inaianei i ta koutou meatanga i enei mea katoa, e ai ta Ihowa, i korero ano ahau ki a koutou ; maranga wawe ana ahau, korero ana, heoi kihai koutou i whakarongo mai ; karanga ana ahau ki a koutou, a kihai koutou i whakahoki kupu mai ;

14 Na, taku e mea ai ki *tenei* whare i karangatia nei ki toku ingoa, ki ta koutou e whahawhirinaki atu nei, ki te wahi ano hoki i hoatu nei e ahau ki a koutou ki o koutou mātua, ka rite ki taku i mea ai ki Hiro.

15 Ka akiritia atu ano hoki koutou e ahau i toku aroaro, ka peratia me taku akiritanga i o koutou teina katoa, i nga uri katoa o Eperaima.

16 Na, kaua koe e inoi mo tenei iwi ; kei ara hoki tetahi tangi, tetahi kupu wawao āu mo ratou, kaua hoki ahau e whakamarietia, no te mea e kore ahau e whakarongo ki a koe.

17 ¶ Kahore ianei koe i kite i ta ratou e mea nei i nga pa o Hura, i nga huarahi ano o Hiruharama?

18 Ko nga tamariki kei te kohikohi wahie, ko nga mātua kei te whakau i te ahi, ko nga wahine kei te pokepoke i te paraoa hei hanga i etahi keke, he mea ki te kuini o te rangi, riringi tonu iho i nga ringihanga ki nga atua ke, hei whakapataritari i a au.

19 He whakapataritari ranei ta ratou ki a au, e ai ta Ihowa : he teka ianei ki a ratou ano, a whakama iho o ratou mata?

20 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Nana, ka ringitia taku riri, taku aritarita, ki runga ki tenei wahi, ki runga ki te tangata, ki runga ki te kararehe, ki te rakau o te mara, ki nga hua o te oneone, a ka ngiha, e kore ano e tineia.

21 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, a te Atua o Iharaira ; A koutou tahunga tinana tapiritia iho ki runga ki ā koutou patunga tapu, kainga hoki he kikokiko.

22 Kihai hoki ahau i korero ki o koutou mātua, kihai i whakahau i a ratou i te ra i kawea mai ai ratou e ahau i te whenua o Ihipa, kia meatia nga tahunga tinana me nga patunga tapu.

23 Engari ko te kupu tenei i whakahaua e ahau ki a ratou ; i ki *ahau*, Whakarongo ki toku reo, a hei Atua ahau mo koutou, ko koutou hoki hei iwi moku, me haere ano hoki koutou i runga i te ara katoa ka whakahaua atu nei e ahau ki a koutou, kia whiwhi ai koutou ki te pai.

24 Heoi kihai ratou i whakarongo, kihai ano hoki i tahuri mai to ratou taringa ; na haere ana ratou i nga whakaaro, i nga tikanga pakeke o o ratou ngakau kino ; ta ratou he anga ki muri, kihai hoki i anga ki mua.

25 No te rangi ra ano i haere mai ai o koutou mātua i te whenua o Ihipa taku tononga atu i aku pononga katoa, i nga poropiti ki a koutou, maranga wawe ana ahau i tenei ra, i tenei ra, ungā ana ratou e ahau.

26 Heoi kihai ratou i whakarongo ki a au, kihai ano i tahuri mai to ratou taringa ; na, whakapakeketia ana e ratou to ratou kaki : kino iho ta ratou i ta o ratou mātua.

27 Na, mau e korero atu enei kupu katoa ki a ratou, e kore ia ratou e rongo ki a koe : karanga atu ki a ratou ; e kore ano ia ratou e whakahoki kupu mai ki a koe.

Digitized by Google

28 Engari me ki atu e koe ki a ratou, He iwi tenei e kore e whakarongo ki te reo o Ihowa o tona Atua, e kore ano e pai kia riria te he: kua kore te pono, kua kotia atu i roto i to ratou mangai.

29 Waruhia ou makawe, *E Hiruharama*, makā atu, anga atu ki te tangi ki runga ki nga wahi tiketike; kua whakaparuhakotia nei hoki e Ihowa, kua whakarereria te whakatupuranga i riri ai ia.

30 He kino hoki te mahi a nga tamariki a Hura ki taku titiro iho, e ai ta Ihowa; whakaturia ake e ratou a ratou mea whakarihariha ki te whare kua karangatia nei ki toku ingoa, whakapokea iho *e ratou*.

31 Hangā ake e ratou nga wahi tiketike o Topete, o tera i te raorao o te tama a Hinomo, hei tahunga mo a ratou tamariki, mo a ratou tamahine, ki te ahi, he mea kihai nei i whakahaua atu e ahau, kihai ano hoki i puta ake i roto i toku ngakau.

32 ¶ Mo reira, na, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e kore ai e karangatia i muri, Ko Topete, ko te raorao o te tama a Hinomo; engari ko te raorao i te parekura: ka tanu tangata hoki ratou ki Topete, a kia kore ra ano he wahi.

33 A ka waiho nga tinana o tenei iwi hei kai ma nga manu o te rangi, ma te kararehe o te whenua; kahore hoki he kai whakawehi atu.

34 Ka whakamutua ano e ahau i roto i nga pa o Hura, i nga huarahi ano o Hiruharama, te reo koa, te reo hari, te reo o te tane marena hou, te reo o te wahine marena hou: no te mea ka ururuatia te whenua.

UPOKO 8.

I TAUA wa ano, e ai ta Ihowa, ka whakaputaina mai e ratou ki waho nga wheua o nga kingi o Hura, me nga wheua o ona rangatira, me nga wheua o nga tohunga, me nga wheua o nga poropiti, me nga wheua o nga tangata o Hiruharama i roto i o ratou tanumanga.

2 Ka titaritaria atu ano hoki e ratou ki mua i te ra, i te marama, i te mano katoa o te rangi, i ā ratou i aroha ai, i mahi atu ai, i whai atu ai, i rapu ai, i koropiko atu ai: e kore e kohikohia, e kore e tanumia; ka waiho hei whakawairakau ki runga ki te mata o te oneone.

3 A pai ake te mate i te ora ki ta nga morehu katoa, ki ta nga toenga o tenei hapu kino e toe ki nga wahi katoa e peia atu ai ratou e ahau, e ai ta Ihowa o nga mano.

4 ¶ Mea atu ano ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka hinga ranei ratou, a kore ake e ara? ka tahuri atu ranei ia, a kore ake e tahuri mai?

5 He aha tenei iwi o Hiruharama i tahuri ke ai, a mau tonu iho te tahuri ke? e hopukia atu ana e ratou te tinihanga, kahore e pai ki te hoki mai.

6 I whakarongo atu ahau, i rongo ano, kihai i tika a ratou korero, kihai tetahi i ripeneta ki tana kino, kihai i mea, He aha taku i mea ai? anga ana te katoa ki tana oma, ki tana oma, pera ana me te hoiho e kokiri atu ana ki te tatauranga.

7 Te tāka nei ano i te rangi, e mohio ana ana ia ki nga wa i whakaritea mona, te kukupa ano hoki, te kareni, me te warou, mahara tonu ratou ki te wa e haere mai ai ratou; taku iwi ia kahore ratou e mohio ki ta Ihowa i whakarite ai.

8 He pehea ta koutou e ki ra, He hunga whakaaro nui tatou, kei a tatou ano te ture a Ihowa? Nana, maumau mahi noa ia; *ta* te pene a nga kai tuhituhi he maumau.

9 Te hunga whakaaro nui, whakama ana ratou, wehi noa iho ratou, hopukia iho; nana, kua whakaparuhako nei ratou ki te kupu a Ihowa, a he pehea te whakaaro nui i roto i a ratou?

10 Mo reira ka hoatu e ahau a ratou wahine ma nga tangata ke, a ratou mara ki nga tangata mona te wahi; no te mea, te iti, te rahi, ratou katoa, kei te apo mea ma ratou; te poropiti, te tohunga, ratou katoa, kei te mahi teka.

11 Ta ratou rongoatanga ano hoki i te pakaru o te tamahine a toku iwi he mea hangareka noa iho, e mea ana, Ka mau te rongo, ka mau te rongo; i te mea kahore he maunga rongo.

12 I whakama ranei ratou i ta ratou mahinga i te mea whakarihariha? Hore rawa o ratou whakama; kahore hoki ratou e mohio ki te numinumi: mo reira ka hinga ratou i roto i te hunga e hinga ana; i te wa e whiua ai ratou, ka tūtuki o ratou waewae, e ai ta Ihowa.

13 Ka moti rawa ratou i a au, e ai ta Ihowa: kahore he karepe mo te waina, kahore he piki mo te piki; ka memenge ano te rau; *nga mea* ano hoki e hoatu e ahau ki a ratou, ka pahemo atu.

Digitized by Google

14 He aha tatou i noho tonu ai? huihui koutou, kia haere tatou ki nga pa kaha, ki reira whakamoroki kau ai: no te mea kua kore i a Ihowa i to tatou Atua he kupu ma tatou, whakainumia ana tatou e ia ki te wai kawa; no te mea kua hara tatou ki a Ihowa.

15 Tatari noa tatou ki te rongo mau; heoi kahore he pai; ki te wa e ora ai nga mate, na ko te rarurarū.

16 I rangona atu i Rana te whengu o ona hoiho; ngateri ana te whenua katoa i te reo o ana mea kaha e hamama ana; to ratou haerenga mai, pau ake i a ratou te whenua me ona mea maha, te pa me nga tangata ano o roto.

17 No te mea tenei au ka ngare atu nei i nga nakahi ki a koutou, i nga neke e kore nei e whakawaia; a ka ngau ratou i a koutou, e ai ta Ihowa.

18 I taku meatanga ki te whakamarie i a au, i te mea ka pouri nei, kore noa iho toku ngakau i roto i a au.

19 Nana, he reo tangi no te tamahine a toku iwi, he meatanga ki te hunga i te whenua tawhiti! He teka ianei kei roto a Ihowa i Hiona? he teka ianei kei roto tona kingi i a ia? He aha ratou i whakapataritari ai i a au ki ā ratou whakapakoko, ki nga horihori a te tangata ke?

20 Kua pahemo te kotinga witi, kua taka te raumati; ko tatou, kahore he whakaoranga mo tatou.

21 He mamae atu ki te tamahine a toku iwi i mamae ai ahau, mangu iho ahau, mau pu ahau i te miharo.

22 Kahore ianei he pāma i Kireara? Kahore ianei o reira rata? he aha ra te tamahine a toku iwi tē neke ake ai ki te ora?

UPOKO 9.

AUE, me he wai toku mahunga! me he puna roimata oku kanohi, kia tangihia ai e ahau nga tupapaku o te tamahine a toku iwi i te ao, i te po!

2 Aue, me he tihokahoka na te tira haere toku i te koraha! kia whakarere ai e ahau toku iwi, kia haere atu ai ahau i roto i a ratou; he hunga puremu katoa nei hoki ratou, he huihuinga no te hunga tinihanga.

3 *Me te mea* he kopere na ratou o ratou arero e whakapikoa ana e ratou *hei mea* mo te korero teka; kahore ia o ratou maia mo te pono i runga i te whenua; engari e koni atu ana i te kino ki te kino, kahore hoki o ratou mohiotanga ki a au, e ai ta Ihowa.

4 Kia tupato koutou i o koutou hoa, e tenei, e tenei, kaua hoki e whakawhirinaki ki tetahi tuakana, ki tetahi teina: no te mea he maminga rawa ta nga tuakana, ta nga teina katoa; kei runga ano hoki i te ngau-tuara te haere o nga hoa katoa.

5 Ka tinihangatia e ratou tona hoa, tona hoa, kahore hoki he pono o te korero; kua whakaakona e ratou o ratou arero ki te korero teka; mahi he ana ratou, a hoha noa.

6 Kei waenga tinihanga koe e noho ana: na te tinihanga ratou tē pai ai ki te mohio ki a au, e ai ta Ihowa.

7 Na ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Nana, ka whakarewa ahau i a ratou, ka whakamatau i a ratou; me pehea hoki ahau, ko te tamahine nei ia a toku iwi?

8 *Ano* he pere kua koperea atu to ratou arero, he korero tinihanga tana: kei tona mangai te kupu pai ki tona hoa; to roto iho i a ia he whanga *mona*.

9 E kore ianei ahau e whiu i a ratou mo enei mea? e ai ta Ihowa; e kore ianei toku wairua e rapu utu i te iwi penei?

10 He whakaaro ki nga maunga i ara ai taku tangi, taku aue, he whakaaro ki nga puninga o te koraha *taku* uhunga; no te mea kua wera, kahore tetahi tangata e tika na reira, kahore e rangona te reo o nga kararehe; nga manu o te rangi, nga kararehe, putere atu ana ratou, kua riro.

11 Ka meinga ano e ahau a Hiruharama hei puranga, hei nohoanga mo nga tarakona, ka meinga ano e ahau nga pa o Hura kia ururuatia, tē ai he tangata hei noho.

12 Ko wai te tangata whakaaro nui e matau ana ki tenei? i korerotia ano hoki ki a wai e te mangai o Ihowa? mana e whakaatu mai, he aha ra te whenua i whakangaromia ai, i wera ai, ano ko te koraha, kahore he tangata e tika ana i reira?

13 Ano ra ko Ihowa, Mo ratou i whakarere i taku ture i hoatu e ahau ki to ratou aroaro, a kihai i whakarongo ki toku reo, kihai i haere i taua *ara*.

14 Na, haere ana ratou i nga tikanga maro o o ratou ngakau; kei te whai i a Paarimi i whakaakona nei e o ratou mātua ki a ratou.

15 Na, ko te kianga mai a Ihowa o nga mano a te Atua o Iharaira, Tenei au te whangai nei i a ratou, i tenei iwi, ki te womawori, te whakainu nei i a ratou ki te wai kawa.

Digitized by Google

16 Ka whakamararatia ano ratou e ahau ki roto ki nga iwi kihai nei i mohiotia e ratou, e o ratou mātua: ka ungā atu ano e ahau te hoari hei whai i a ratou, a poto noa ratou i a au.

17 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Whakaaroa e koutou, karangatia hoki nga wahine tangi kia haere mai; unga tangata ano hoki ki nga wahine whakaaro nui kia haere mai.

18 Kia hohoro ano te ara o ta ratou tangi mo tatou, kia tarere ai nga roimata o o tatou kanohi, kia maturuturu iho ai nga wai o o tatou kamo.

19 No te mea e rangona ana te reo tangi i Hiona, Ano to tatou pahuatanga! Nui atu to tatou whakama, no te mea kua mahue i a tatou te whenua, no te mea kua akiritia mai *tatou* e o tatou nohoanga.

20 Whakarongo ra ia, e nga wahine, ki te kupu a Ihowa, kia riro atu ano te kupu a tona mangai i o koutou taringa; whakaakona ano hoki a koutou tamahine ki te tangi, nga hoa o tenei, o tenei, ki te uhunga.

21 No te mea kua tae ake te mate ki roto ki o tatou matapihi, kua tomo ki roto ki o tatou whare kingi, hautepe atu ai i nga kohungahunga i waho, i nga taitamariki ano hoki i nga huanui.

22 Korero, Ko te kupu tenei a Ihowa, Tera nga tinana o nga tangata e hinga, ano he whakawairakau ki runga ki te mata o te mara, ano he kutanga *witi* i muri i te kai tapahi, a, kahore he kai kohi.

23 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, Kaua te tangata whakaaro nui e whakamanamana ki tana whakaaro nui, kaua hoki te marohirohi e whakamanamana ki tona marohirohi; kaua te tangata taonga e whakamanamana ki ona taonga.

24 Engari ko tenei hei whakamanamananga ma te tangata whakamanamana, ara, kua whai whakaaro ia, kua mohio ki a au ko Ihowa ahau, ko te kai mahi o te mahi tohu, o te whakarite whakawa, o te tika i runga i te whenua: ko aku hoki enei e whakaahuareka atu ai, e ai ta Ihowa.

25 Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e whiua ai e ahau te hunga katoa i kotia, ratou ko te hunga kihai i kotia;

26 Ko Ihipa, ko Hura, ko Eroma, ko nga tamariki a Amono, ko Moapa, ko te hunga katoa i nga pito whakamutunga e noho ana i te koraha: he mea kokotikore hoki enei iwi katoa; te whare katoa ano hoki o Iharaira, he mea kokoti-kore te ngakau.

UPOKO 10.

WHAKARONGO ki te kupu kua korerotia nei e Ihowa mo koutou, e te whare o Iharaira:

2 Ko te kupu tenei a Ihowa, Kaua e akona te ara o nga tauiwi, kaua ano hoki e wehi i nga tohu o te rangi; e wehi ana hoki nga tauiwi i aua *mea*.

3 He mea teka noa hoki nga tikanga a nga iwi: e tapahia ana hoki *e tetahi* he rakau i roto i te ngahere, he mea mahi na nga ringa o te kai mahi, ki te titaha.

4 Kei te whakapaipai ratou i taua *mea* ki te hiriwa, ki te koura, whakamau rawa ki nga titi, ki nga hama, tē taea te whakakorikori.

5 Tika tonu aua *mea*, me he nikau, kahore ia he kupu; me amo, he kore no ratou e haere. Kaua e wehi i a ratou, no te mea e kore e taea e ratou te kino, kahore hoki he meatanga ma ratou i te pai.

6 Kahore rawa he rite mou, e Ihowa; he nui koe, he nui ano to ingoa i runga i te kaha.

7 Ko wai e kore e wehi i a koe, e te Kingi o nga iwi? he mea tika hoki tena ki a koe: no te mea i roto i nga tangata whakaaro nui katoa o nga iwi, i roto i o ratou kingitanga katoa, kahore he rite mou.

8 Huihuia ratou, he poauau kau, he wairangi: te rakau, he whakaakoranga tera ki nga mea horihori.

9 E maua mai ana he hiriwa kua oti te whakaparaharaha i Tarahihi, me te koura i Upata, he mahi na te kai mahi, na nga ringa ano o te kai whakarewa: he mangumangu, he papura o ratou kakahu; he mea mahi te katoa na te hunga whakaaro nui.

10 Ko Ihowa ia te Atua pono, ko ia te Atua ora, te kingi e pumau tonu ana; ka riri ia, ka wiri te whenua, e kore ano nga iwi e kaha ake, ina aritarita ia.

11 Kia penei ta koutou ki atu ki a ratou, Nga atua kihai nei i hanga i te rangi, i te whenua, ka ngaro ratou i runga i te whenua, i raro atu ano hoki i enei rangi.

12 *Nāna* i hanga te whenua, na tona kaha hoki; te ao he mea whakapumau na ona whakaaro nui; nga rangi he mea hora na tona matauranga.

13 Ka puaki tona reo, he haruru wai kei nga rangi, e meinga ana e ia nga kohu kia pūpū ake i te pito o te whenua; e hangā ana e ia nga uira me te ua, e whakaputaina mai ana te hau i roto i ona taonga.

14 Poauau kau nga tangata katoa i *ta*

Digitized by Google

ratou i mohio ai: nga kai whakarewa katoa whakama iho i te whakapakoko: he mea teka hoki tana i whakarewa ai, kahore hoki he wairua i roto i a ratou.

15 He horihori kau ratou, he mahi pohehe; i te wa e pa atu ai ia ki a ratou, ka ngaro ratou.

16 Kahore e rite ki era te wahi i a Hakopa: ko ia hoki te kai whakaahua o nga mea katoa, ko Iharaira ano hoki te iwi o tona kāinga tupu, ko Ihowa o nga mano tona ingoa.

17 Kohikohia atu o mea i te whenua, e te wahine e noho ana i te pa kaha.

18 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Tenei ahau te piupiu atu nei i nga tangata o te whenua i tenei wa, te whakatupu kino nei hoki i a ratou, kia kitea ai e ratou.

19 Aue te mate i a au, mamae rawa toku marutanga: otiia kua mea nei ahau, He pono ko toku mate tenei, a me whakamanawanui.

20 Kua pahuatia toku teneti, aku aho motumotu katoa: kua riro atu aku tamariki i toku taha, kua kore: kahore ake he tangata hei whakamaro i taku teneti, hei whakaara i oku kakahu tauarai.

21 Kua poauau nei hoki nga hepara; kihai a Ihowa i rapua e ratou; no reira e kore e tika ta ratou, ka whakamararatia ano hoki a ratou kahui katoa.

22 Nana, te haere mai nei te reo o nga korero, nui atu te whakaohooho, he mea *ahu* mai i te whenua ki te nota, hei mea i nga pa o Hura hei ururua, hei nohoanga mo nga tarakona.

23 E mohio ana ano ahau, e Ihowa, kahore o te tangata ara i a ia ake ano: te tangata e haereere nei, e kore ia *e tau* hei whakatikatika i ona hikoinga.

24 Pakia ahau, e Ihowa, me te whakariterite ano ia; kauaka ina riri koe, kei kahore ahau i a koe.

25 Ringitia atu to riri ki runga ki nga tauiwi kahore nei o ratou matauranga ki a koe, ki runga ano i nga hapu kahore nei e karanga ki to ingoa, mo Hakopa ka pau i a ratou, pau rawa, moti rawa, tona nohoanga ano hoki whakaururuatia ana e ratou.

UPOKO 11.

TE kupu i pa mai ki a Heremaia he mea na Ihowa; i ki ia,

2 Whakarongo koutou ki nga kupu o tenei kawenata, korero atu ano hoki ki nga tangata o Hura ratou ko te hunga e noho ana i Hiruharama.

3 Mea atu hoki ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Ka kangā te tangata e kore e whakarongo ki nga kupu o tenei kawenata,

4 I whakahaua atu nei e ahau ki o koutou mātua i te ra i kawea mai ai ratou e ahau i te whenua o Ihipa, i roto i te oumu rino, i a au i ki ra, Whakarongo ki toku reo, mahia hoki aua *mea*, kia rite ki nga mea katoa i whakahaua e ahau ki a koutou; a ka waiho koutou hei iwi moku, ko ahau hoki hei Atua mo koutou.

5 Kia whakamanā ai e ahau te oati i oatitia e ahau ki o koutou mātua, kia hoatu ki a ratou he whenua e rerengia ana e te waiu, e te honi, me tenei inaianei. Na, ko taku whakahokinga atu, taku meatanga atu, Koia ano tena, e Ihowa.

6 Katahi a Ihowa ka ki mai ki a au, Karangatia atu enei kupu katoa ki nga pa o Hura, ki nga huarahi ano o Hiruharama, mea atu, Whakarongo ki nga kupu o tenei kawenata, mahia hoki.

7 I tino whakatupato hoki ahau i o koutou mātua i te ra i kawea mai ai ratou e ahau i te whenua o Ihipa, a taea noatia tenei ra, maranga wawe ana ahau, whakatupato ana; taku kupu,—Whakarongo ki toku reo.

8 Heoi kihai ratou i whakarongo, kihai hoki i tahuri mai o ratou taringa; na, haere ana ratou ia tangata, ia tangata, i runga i nga tikanga pakeke a tona ngakau kino: mo reira ka takina mai e ahau ki runga ki a ratou nga kupu katoa o tenei kawenata i whakahaua atu nei e ahau kia mahia, a kihai nei i mahia e ratou.

9 I mea mai ano a Ihowa ki a au, Kua kitea te he e whakatakotoria ana e nga tangata o Hura ratou ko te hunga e noho ana i Hiruharama.

10 Kua hokia e ratou nga he o o ratou mātua o mua, kihai nei i pa ki te whakarongo ki aku kupu, haere ana ratou ki te whai i nga atua ke, mahi tonu atu ki a ratou: kua whakatakā e te whare o Iharaira ratou ko te whare o Hura taku kawenata i whakaritea e ahau ki o ratou mātua.

11 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei te takina atu nei e ahau ki runga ki a ratou he hē e kore e taea e ratou te mawhiti atu; ka karanga ano ratou ki a au, otiia e kore ahau e whakarongo ki a ratou.

12 A ka haere ano nga pa o Hura me nga tangata ano o Hiruharama, ka karanga ki nga atua i tahu nei ratou i te whakakakara ki a ratou: hore rawa ia a

Digitized by Google

ratou whakaoranga i a ratou i te wa e raru ai ratou.

13 I *rite* hoki ou atua, e Hura, ki ou pa te maha; me nga aata ano i hangā e koutou ma taua *mea* whakama, *rite tonu* ki nga huarahi o Hiruharama te maha, *ara*, nga aata tahu whakakakara ki a Paara.

14 Na, kaua koe e inoi mo tenei iwi, kei ara hoki tetahi tangi, tetahi kupu wawao au mo ratou; no te mea e kore ahau e whakarongo i te wa e karanga ai ratou ki a au, ina raru ratou.

15 He aha ta taku wahine aroha i roto i toku whare, kua mahia nei hoki e ia nga whakaaro he, he tokomaha nga *hoa*: kua whakakorea atu ano hoki te kikokiko tapu i tou *kāinga*? i to mahinga i te kino, na, kei te whakamanamana koe.

16 He oriwa matomato, he ataahua, he mea hua pai rawa te ingoa i karangatia e Ihowa ki a koe: nui atu te reo nganngau i tahuna ai e ia te ahi mona, kua whatiwhatia ona manga.

17 Kua korerotia nei hoki e Ihowa o nga mano, e to kai whakato, he hē mou, hei utu mo te kino o te whare o Iharaira, raua ko te whare o Hura i mahia nei e ratou hei he mo ratou, hei whakapatari i a au, i a ratou ka tahu whakakakara nei ki a Paara.

18 ¶ I meinga ano ahau e Ihowa kia mohio, a mohio ana ahau: i whakakitea mai ano e koe ki a au a ratou mahi.

19 Ko au ia i rite ki te reme, ki te kau ranei, e arahina ana kia patua; kihai hoki ahau i mohio, e hanga whakaaro ana ratou moku, *e mea ana*, Kia whakakahoretia e tatou te rakau me ona hua ano, kia tapahia atu ano hoki ia e tatou i runga i te whenua o te hunga ora, a kore ake he maharatanga atu ki tona ingoa.

20 Tena, e Ihowa o nga mano, kei runga nei hoki i te tika to whakarite whakawa, e whakamatau ana koe i nga whatumanawa, i te ngakau, kia kite ahau i to rapunga utu i a ratou: kua whakakitea atu nei hoki e ahau taku totohe ki a koe.

21 Na, ko te kupu tenei a Ihowa mo nga tangata o Anatoto e whai nei kia whakamatea koe, e mea nei, Kaua e poropiti i runga i te ingoa o Ihowa, kei mate koe i to matou ringaringa:

22 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei au te whiu nei i a ratou: ka mate nga taitamariki i te hoari; a ratou tamariki, a ratou tamahine, ka mate i te hemo-kai.

23 E kore ratou e whai morehu; no te mea ka kawea atu e ahau he kino ki nga tangata o Anatoto, *ara*, te tau, e whiua ai ratou.

UPOKO 12.

TIKA tonu koe, e Ihowa, ina totohe ahau ki a koe: otiia kia korerotia e ahau *o* whakaritenga whakawa ki a koe: He aha i whai pai ai te ara o te hunga kino? *he aha* i noho humarie ai te hunga katoa he nui rawa nei ta ratou tinihanga?

2 Whakatongia ana ratou e koe, kua whai pakiaka ano hoki ratou, e neke ake ana, e hua ana hoki: i o ratou mangai e tata ana koe; i o ratou whatumanawa ia kei tawhiti koe.

3 Otiia e mohio ana koe ki a au, e Ihowa, kua kite koe i a au, e whakamatautau ana hoki koe i toku ngakau ki a koe: takiritia mai ratou, ano he hipi e patua ana, motuhia atu ratou mo te ra o te parekura.

4 Kia pehea te roa o te whenua ka tangi nei, o te otaota ano hoki o nga mara katoa ka maroke nei, i te kino o nga tangata e noho ana i reira? kua poto nga kararehe me nga manu; mo ratou hoki i ki, E kore ia e kite i to tatou mutunga iho.

5 ¶ Ki te mea i rere koe i roto i te hunga haere i raro, a ka ngenge, ka pehea ra to whakataetae ki nga hoiho? a ki te mea *i ngenge koe* i te whenua rangatira, i tau i whakawhirinaki atu ai, ka pehea ra koe, ina ngawha a Horano?

6 Ko o tuakana nei hoki, ko o teina, me te whare ano o to pāpā, ko ratou kei te tinihanga ki a koe, ko ratou ano kei te karanga i te hui ki te whai i a koe. Kaua e whakapono atu ki ta ratou, ina korero pai mai ratou ki a koe.

7 ¶ Kua mahue i a au toku whare, whakarerea ake toku kāinga pumau; tukua atu ana e ahau te wahine i arohaina e toku wairua ki te ringaringa o ona hoa riri.

8 Toku kāinga tupu, ki a au, tona rite kei te raiona i roto i te ngahere: hamama mai ana ia ki a au, na reira kino iho ahau ki a ia.

9 Toku kāinga tupu, ki a au, *tona rite kei* te manu kotingotingo; hei hoa riri mona nga manu i tetahi taha, i tetahi taha; haere mai koutou, huihuia mai nga kirehe katoa o te parae, haere mai ki te kai.

10 Nga hepara tokomaha nei, moti ake i a ratou taku mara waina, takatakahia ana e ratou toku wahi, meinga ana e ratou taku wahi i matenui ai hei koraha, ururua rawa.

Digitized by Google

11 Kua meinga e ratou hei ururua, a, i a ia e ururua nei, tangi ana ia ki a au; kua ururua katoa te whenua, no te mea kahore he tangata e mahara iho ana tona ngakau.

12 Kua tae mai nga kai pahua ki runga ki nga wahi tiketike katoa o te koraha: no te mea ka kai te hoari a Ihowa i tetahi pito o te whenua, a tae noa ki tetahi pito o te whenua: ki nga kikokiko katoa kahore he maunga rongo.

13 He witi ta ratou i rui ai, he tataramoa ta ratou e kokoti ai; mamae ana ratou, a kahore he painga ki a ratou: ka whakama ano koutou ki ā koutou hua i te riri a Ihowa ka mura nei.

14 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa mo oku hoa tata katoa e kino nei, kua pa nei ki te wahi tupu i hoatu e ahau mo taku iwi, mo Iharaira, Tenei au te huhuti atu nei i a ratou i runga i to ratou whenua, ka hutia atu ano hoki e ahau te whare o Hura i waenganui i a ratou.

15 A, tenei ake, kia mutu taku huhuti atu i a ratou, ka hoki atu ahau, ka aroha ki a ratou, ka whakahoki atu ano i a ratou ki tona wahi, ki tona wahi, ki tona whenua, ki tona whenua.

16 A tenei ake, ki te ako marie ratou i nga ara o toku iwi, a ka oatitia toku ingoa, *ara*, E ora ana a Ihōwa; ki te pera ratou me ratou i whakaako ra i toku iwi kia oatitia a Paara, na, ka hangā ratou ki waenganui i toku iwi.

17 Tena ko tenei e kore ratou e rongo, katahi taua iwi ka hutia rawatia atu e ahau, ka whakangaromia, e ai ta Ihowa.

UPOKO 13.

KO te kupu tenei a Ihowa ki a au, Tikina, kia riro mai i a koe tetahi whitiki rinena mou, ka whitiki ai ki to hope; kaua hoki e tukua ki te wai.

2 Na, kua riro mai i a au tetahi whitiki, ta Ihowa i ki ai, whitikiria iho e ahau ki toku hope.

3 Na, ko te rua o nga putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

4 E mau ki te whitiki i riro mai na i a koe, ki tera i tou hope, ka whakatika, ka haere ki Uparati, ka huna atu ki roto ki tetahi rua i te kamaka.

5 Na haere ana ahau, hunā atu ana taua mea e ahau ki Uparati, pera tonu ahau me ta Ihowa i whakahau ai ki a au.

6 A ka maha nga rangi ka taka, ka ki mai a Ihowa ki a au, Whakatika, haere ki Uparati, tikina atu i reira te whitiki i whakahau ai ahau ki a koe kia hunā ki reira.

7 Na ko taku haerenga atu ki Uparati, kei te keri ahau, tangohia mai ana e ahau te whitiki i te wahi i hunā atu ai e ahau: na, kua kino te whitiki, kihai i pai mo tetahi mea.

8 Na ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

9 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka pena ano taku whakakinonga i te whakapehapeha o Hura, i te whakapehapeha nui ano hoki o Hiruharama.

10 Tenei iwi kino e kore nei e pai ki te whakarongo ki aku kupu, a e haere ana i runga i nga tikanga pakeke a o ratou ngakau, e whai ana i nga atua ke, e mahi ana, e koropiko atu ana ki a ratou, ka rite ratou ki tenei whitiki e kore nei e pai mo tetahi mea.

11 I piri hoki te whitiki ki te hope o te tangata, pena tonu taku meatanga i te whare katoa o Iharaira me te whare katoa ano o Hura kia piri ki a au, e ai ta Ihowa, kia waiho ai ratou hei iwi moku, hei ingoa, hei whakamoemititanga, hei kororia; heoi kihai ratou i rongo.

12 ¶ Na, me korero atu e koe tenei kupu ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa a te Atua o Iharaira, Ka whakakīa katoatia nga pounamu ki te waina: a e mea ano ratou ki a koe, Kihai ianei matou i tino mohio ka whakakīa katoatia nga pounamu ki te waina?

13 Ko reira koe mea atu ai ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei au te whakaki nei i nga tangata katoa o tenei whenua, ara, nga kingi e noho ana i runga i te torona o Rawiri, ratou ko nga tohunga, ko nga poropiti, ko nga tangata katoa ano o Hiruharama ki te haurangitanga.

14 Ka akina atu ano ratou e ahau tetahi ki tetahi, nga mātua ngatahi ano ko nga tamariki, e ai ta Ihowa, e kore e tohungia e ahau, e kore e manawapatia, e kore e arohaina; engari ka whakangaromia ratou.

15 ¶ Whakarongo, tahuri mai hoki nga taringa; kaua e whakapehapeha; na Ihowa hoki te kupu.

16 Whakakororiatia to koutou Atua a Ihowa i te mea kiano ia i whakapouri noa, i te mea ano hoki kiano o koutou waewae i tūtuki i runga i nga maunga pouri; a, i a koutou e tatari atu nei ki te māramatanga, kua puta ke i a ia ko te atarangi o te mate, meinga iho e ia kia pouri kerekere.

17 Tena ko tenei e kore koutou e rongo, ka tangi toku wairua i nga wahi ngaro

Digitized by Google

ki *to koutou* whakapehapeha: nui atu ano te tangi o toku kanohi, tarere iho ano nga roimata; no te mea ka whakarautia te kahui a Ihowa.

18 Mea atu ki te kingi raua ko te kuini, Whakaititia korua, e noho: no te mea ka riro iho o korua whakapaipai māhunga, te karauna o to korua kororia.

19 Ka tutakina nga pa o te tonga, kahore he kai whakatuwhera, ka whakarautia katoatia atu a Hura, poto rawa ki te whakarau.

20 E ara o koutou kanohi, tirohia atu te hunga e haere mai ana i te nota: keihea te kahui i hoatu ki a koe? to kahui ataahua na?

21 Ka pehea to kupu ina whiu ia i a koe? nau hoki ratou i whakaako hei ariki, hei rangatira mou. E kore ianei koe e mau pu i te mamae, ano he wahine e whakawhanau ana?

22 ¶ Na, ki te mea koe i roto i tou ngakau, He aha enei mea i pa mai ai ki a au? Na te nui o to kino i hurahia ai te remu o tou, i whakatupuria kinotia ai o rekereke.

23 E taea ranei e te Etiopiana te whakaputa ke tona kiri, e te reparo ranei tona kotingotingo? *e kore* ano e taea te mahi pai e koutou kua taunga nei ki te mahi kino.

24 Ka titaritaria ano ratou e ahau, ano he papapa e rere ana i runga i te hau o te koraha.

25 Ko te rota tena mau, ko te wahi i ruritia atu e ahau mou, e ai ta Ihowa; mou i wareware ki a au, i whakawhirinaki atu ki te teka.

26 Ka humenea ake ano hoki e ahau o remu ki runga ki to mata, a ka kitea atu to mea e whakama ai koe.

27 O puremutanga, to tangi *a* hoiho, te whakaaroaronga ki to moepuku, o mea whakarihariha i runga i nga pukepuke, i te parae, kua kitea e ahau. Aue te mate mou, e Hiruharama! e kore ianei koe e purea? ahea rawa ra ano?

UPOKO 14.

TE kupu a Ihowa i puta mai ki a Heremaia, he mea mo te mate-waitanga.

2 Kei te tangi a Hura, ngohe kau ona kuwaha, kua mangu, kua *takoto* ki te whenua, kua kake ano te aue o Hiruharama ki runga.

3 Na, ka unga atu o ratou ariki i a ratou tamariki ririki ki te wai. To ratou haerenga atu ki nga poka, kihai i kitea he wai; hoki mai ana, a ratou oko takoto kau ana, whakama ana ratou, numinumi kau ana, hipoki rawa o ratou māhunga.

4 Ngatata kau hoki te oneone, kahore hoki he ua ki runga ki te whenua, whakama iho nga kai parau, hipokina ana e ratou o ratou māhunga.

5 Te hāta ano hoki, whanau ana ia i waenga parae, whakarerea ake e ia; no te mea kahore he tarutaru.

6 Nga kaihe mohoao ano hoki, tu ana ratou i runga i nga wahi tiketike, hongia atu ana e ratou te hau, ano he tarakona; matawaia ana o ratou kanohi, no te mea kahore he otaota.

7 ¶ E Ihowa, ahakoa whakaatu noa o matou kino i ta matou he, mau e mahi, kia mahara hoki ki to ingoa: kua tini nei hoki o matou tahuritanga ketanga, kua hara matou ki a koe.

8 *Ko koe* ta Iharaira e tumanako atu ai; e te kai whakaora i te wa o te raru, he aha koe i whakatangata ke ai i runga i te whenua, *he aha* i rite ai ki te tangata haere e peka atu ana ki tetahi moenga mona i te po?

9 He aha koe i rite ai ki tetahi tangata e ketekete kau ana, ki tetahi tangata marohirohi e kore nei e kaha ki te whakaora? kei waenganui ano ia koe i a matou, e Ihowa, kua karangatia ano hoki to ingoa ki a matou; kaua matou e whakarerea.

10 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa mo tenei iwi, Pena tonu to ratou pai ki te kopikopiko, kihai i kaiponuhia o ratou waewae; na, e kore a Ihowa e manako ki a ratou, ka mahara ia ki ta ratou he, ka whiua ano e ia o ratou hara.

11 I mea mai ano a Ihowa ki a au, Kaua e inoi mo tenei iwi, ki te pai *mo ratou.*

12 Ka noho puku ratou i te kai, e kore ahau e whakarongo ki ta ratou karanga, ka whakaekea ano hoki e ratou te tahunga tinana me te whakahere, e kore ahau e manako ki a ratou; engari ka poto ratou i a au, i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta.

13 ¶ Ano ra ko au atu, Aue, e te Ariki, e Ihowa, nana, ko nga poropiti te mea atu nei ki a ratou, E kore koutou e kite i te hoari, e kore ano te hemo-kai e pa ki a koutou; engari maku e mea kia tūturu rawa te mau o te rongo ki a koutou i tenei wahi.

14 Ano ra ko Ihowa ki a au, Kei te poropiti nga poropiti i te mea teka i runga i toku ingoa, kihai ano ratou i unga atu

Digitized by Google

e ahau; kihai ratou i whakahaua e ahau, kihai ahau i korero ki a ratou: he kitenga teka ta ratou e poropiti ra ki a koutou, he whakaaro ki nga tohu, he mea horihori, he mea tinihanga na o ratou ngakau.

15 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa mo nga poropiti e poropiti nei i runga i toku ingoa, he hunga kihai i ungā atu e ahau, i a ratou e mea nei, E kore te hoari, te hemo-kai ranei e pa ki tenei whenua, Ka poto atu ena poropiti i te hoari, i te hemo-kai.

16 Ta ratou iwi ano hoki i poropiti atu ai ratou ki a ratou, ka akiritia atu ki nga huarahi o Hiruharama i te ngaunga a te hemo-kai, a te hoari, kahore hoki he tangata hei tanu i a ratou, i a ratou ko a ratou wahine, ko a ratou tamahine: no te mea ka ringitia atu e ahau ta ratou kino ki runga ki a ratou.

17 ¶ Na, me korero atu e koe tenei kupu ki a ratou; Kia tarere iho nga roimata o oku kanohi i te po, i te ao, kaua hoki e mutu; no te mea he nui te pakaru i pakaru ai te tamahine a toku iwi, mamae rawa te patunga.

18 Ki te haere atu ahau ki te parae, nana, ko nga tupapaku a te hoari! ki te tomo ahau ki roto ki te pa, nana, ko te hunga e mate ana i te hemo-kai! nga poropiti nei hoki, nga tohunga ano hoki, kei te kopikopiko ratou ki te whenua kahore nei e mohiotia e ratou.

19 Kua whakaparahako rawa ranei koe ki a Hura? kua whakarihariha ranei to wairua ki Hiona? He aha koe i patu ai i a matou, tē ai he mahunga mo o matou mate? tatari noa matou ki te rongo mau, heoi kahore he pai; ki te wa e mahu ai, na, ko te raruraru.

20 Tenei matou, e Ihowa, te whaki nei i ta matou kino, i te he a o matou mātua; kua hara hoki matou ki a koe.

21 Kaua e whakarihariha mai, whakaaro ki tou ingoa, kaua e whakaititia te torona o to kororia; kia mahara, kaua e whakatakā to kawenata ki a matou.

22 Kei roto ranei i nga mea horihori a nga tauiwi tetahi kai whakaputa mai mo te ua? ma nga rangi ranei e homai nga ua? he teka ianei ko koe, e Ihowa, e to matou Atua? no reira matou ka tatari atu nei ki a koe, nau hoki i hanga enei mea katoa.

UPOKO 15.

NA, ko te meatanga mai a Ihowa ki a au, Ahakoa i tu a Mohi raua ko Hamuera ki toku aroaro, e kore ahau e whai ngakau ki tenei iwi. Makā atu *ratou* i toku aroaro, kia haere atu hoki ratou.

2 Na, ki te mea mai ratou ki a koe, Me haere matou ki hea? katahi koe ka mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa, Nga mea mo te mate ki te mate; nga mea mo te hoari ki te hoari; nga mea mo te hemo-kai ki te hemo-kai; nga mea mo te whakarau ki te whakarau.

3 E wha hoki nga tu mea e whakaritea e ahau mo ratou, e ai ta Ihowa: ko te hoari hei whakamate, ko nga kuri hei haehae, ko nga manu o te rangi, me nga kararehe ano o te whenua, hei kai, hei whakamoti.

4 Ka tukua atu ano ratou e ahau kia kawea atu ki nga kingitanga katoa o te whenua mo ta Manahe tama a Hetekia kingi o Hura, mo nga mea i meatia e ia ki Hiruharama.

5 Ko wai hoki e tohu i a koe, e Hiruharama? ko wai e tangi ki a koe? ko wai e peka atu ki te ui, kei te ora ranei koe?

6 Kua whakarerea ahau e koe, e ai ta Ihowa, kua riro koe ki muri: na, ka totoro atu toku ringaringa ki runga ki a koe, a ka whakamotitia koe; kua hoha ahau ki te ripeneta.

7 Ka whakarererere ano hoki ahau i a ratou ki te whakarererere witi i nga kuwaha o te whenua; ka kore i a au *a ratou* tamariki, ka whakangaromia e ahau toku iwi, *mo* ratou kahore e tahuri mai i o ratou ara.

8 A ratou pouaru i toku aroaro kua tokomaha atu i te onepu o nga moana: kua kawea atu e ahau ki a ratou, hei hoa riri mo te whaea, he taitamariki e pahua ana i te awatea, ka meinga e ahau kia pa whakarere atu te pawera me te tumatatenga ki a ia.

9 Ngohe kau te wahine ka tokowhitu nei ana tamariki; kua hemo tona wairua; kua rere tona ra i te mea ko te awatea nei ano, whakama ana ia, numinumi kau ana; ka tukua atu ano hoki e ahau o ratou morehu ki te hoari i te aroaro o o ratou hoa riri, e ai ta Ihowa.

10 ¶ Aue toku mate, e toku whaea, i whanau hoki ahau i roto i a koe he tangata totohe, he tangata ngangare ki te whenua katoa! kihai ahau i whakatarewa atu i te moni whakatuputupu, kihai ano hoki te moni whakatuputupu i whakatarewaina mai ki a au; *heoi* kei te kanga ratou katoa i a au.

11 I mea mai a Ihowa, He pono ka pai te tukunga iho ki a koe; he pono ka

Digitized by Google

meinga e ahau te hoa riri kia atawhai ki a koe i te wa o te he, i te wa o te mamae.

12 E wahi ranei te rino i te rino o te nota, i te parahi?

13 Ka hoatu e ahau ou rawa me ou taonga hei taonga parakete, kahore hoki he utu, mo o hara katoa hoki i o rohe katoa.

14 Ka meinga ano *koe* e ahau kia haere tahi koutou ko o hoa riri ki te whenua kihai i mohiotia e koe; no te mea ka ngiha te ahi i a au e riri nei, kā tonu atu ki a koutou.

15 ¶ E Ihowa, e mohio ana koe, mahara mai ki a au, tirotirohia mai ahau, rapua he utu mo toku matenga i oku kai tukino; kei tangohia atu ahau e koe i runga i to manawanui: kia mohio koe, na tau ra ahau i tawaia ai.

16 I kitea o kupu, a kainga ake e ahau, ki a au hei whakakoa, hei whakahari o kupu mo toku ngakau: kua karangatia hoki to ingoa ki a au, e Ihowa, e te Atua o nga mano.

17 Kihai ahau i noho i roto i te whakaminenga o te hunga whakahi, kihai i whakamanamana atu; he whakaaro ki to ringa i noho mokemoke ai ahau; kua whakakīa nei hoki ahau e koe ki te riri.

18 He aha toku mamae i mau tonu ai? *he aha* toku patunga tē mahu ai, tē pai ai ki te rongoa? ka rite rawa ranei ki ta te tangata korero teka tau ki a au, he wai e kore e mau?

19 ¶ Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa, Ki te hoki mai koe, na, ka whakahokia koe e ahau, *a* ka tu koe ki toku aroaro; ki te tangohia ano hoki e koe te mea utu nui i roto i te mea kino, ka rite koe ki toku mangai. Ko ratou e hoki mai ki a koe, kaua ano koe e hoki atu ki a ratou.

20 Ka meinga ano koe e ahau hei taiepa parahi ki tenei iwi, kaha rawa, a ka whawhai ratou ki a koe; otiia e kore e kaha i a koe; no te mea kei a koe ahau, hei whakaora i a koe, kia mawhiti mai ai koe, e ai ta Ihowa.

21 Ka meinga ano koe e ahau kia mawhiti mai i roto i te ringa o te hunga kino, ka hokona ano hoki koe e ahau i roto i te ringa o te hunga nanakia.

UPOKO 16.

AI PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea ia,

2 Kaua koe e moe hoa, me whakakahore ano hoki he tamariki, he tamahine mau i tenei wahi.

3 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa mo nga tamariki, mo nga tamahine ka whanau ki tenei wahi, mo o ratou whaea ano hoki i whanau ai ratou, mo o ratou pāpā ano, na ratou nei aua tamariki i tenei whenua;

4 Kino rawa nga mate e mate ai ratou, e kore ratou e tangihia, e kore ano e tanumia; ka waiho ratou hei whakawairakau i runga i te mata o te oneone: ka poto atu ratou i te hoari, i te hemo-kai; o ratou tinana ano hoki hei kai ma nga manu o te rangi, ma nga kararehe o te whenua.

5 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Kaua e tomo ki roto ki te whare o te tangihanga, kaua hoki koe e haere atu ki te tangi, ki te uhunga i a ratou: no te mea kua kore i a au taku rangimarietanga mo tenei iwi, e ai ta Ihowa, ara, te aroha noa, me nga mahi atawhai.

6 Ka mate ano hoki nga mea nui, ratou ko nga mea iti, ki tenei whenua; e kore ratou e tanumia, e kore ano ratou e tangihia; kahore hoki he haehaenga mo ratou, kahore he moremorenga mā hunga:

7 E kore ano e tuwhaina mai *te taro* ma ratou hei whakamarie i tetahi i te tangihanga mo te tupapaku; e kore ano e homai ki a ratou te kapa whakamarie kia inumia, ina mea ki tona pāpā, ki tona whaea.

8 Kaua ano hoki koe e tomo ki roto ki te whare hakari noho tahi ai koutou, kai ai, inu ai ranei.

9 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, a te Atua o Iharaira, Nana, ka whakamutua e ahau i tenei wahi i to koutou tirohanga i o koutou ra, te reo koa, te reo hari, te reo o te tane marena hou, me te reo o te wahine marena hou.

10 ¶ Na, korerotia atu e koe enei kupu katoa ki tenei iwi, a ka mea ratou ki a koe, Na te aha tenei kino nui katoa i korerotia mai ai e Ihowa ki a matou? he aha hoki to matou he? he aha ano hoki to matou hara i hara ai matou ki a Ihowa ki to matou Atua?

11 Katahi koe ka mea ki a ratou, No te mea i whakarerea ahau e o koutou mātua, e ai ta Ihowa, a haere ana ratou ki te whai i nga atua ke, mahi tonu atu ki a ratou, koropiko atu ana ki a ratou; ko au hoki, whakarerea ake e ratou, kihai hoki taku ture i puritia e ratou.

12 Ko koutou ano hoki, kino atu ta koutou mahi i ta o koutou mātua, kei te whai na hoki koutou i nga tikanga pakeke o tona ngakau kino, o tona ngakau kino, kore ake te rongo ki a au.

Digitized by Google

13 Na, ka akiritia atu koutou e ahau i tenei whenua ki tetahi whenua kihai i mohiotia e koutou ko o koutou mātua, a ka mahi koutou ki reira ki nga atua ke i te ao, i te po, e kore ano e whakaputaina atu e ahau he aroha ki a koutou.

14 ¶ Na, kei te haere ake nei nga ra, e ai ta Ihowa, e kore ai e korerotia, E ora ana a Ihowa nana nei i kawe mai nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa;

15 Engari, E ora ana a Ihowa nana nei i kawe mai nga tamariki a Iharaira i te whenua ki te nota, i nga whenua katoa ano hoki i peia atu ai ratou e ia: ka whakahokia mai ano hoki ratou e ahau ki to ratou whenua i hoatu e ahau ki o ratou mātua.

16 ¶ Nana, ka tikina atu e ahau nga kai hī ika, he tokomaha, e ai ta Ihowa, a ka hīa ratou e ratou; muri iho ka tikina e ahau nga kai whai mohoao, he tokomaha, a ka whaia ratou i runga i nga maunga katoa, i runga i nga pukepuke katoa, i roto ano hoki i nga rua o nga kamaka.

17 No te mea kei runga oku kanohi i o ratou ara katoa; kahore e huna atu i toku mata, kahore ano hoki ta ratou he i ngaro atu i taku tirohanga.

18 Na, ka matua rite i a au nga utu e rua mo to ratou he, mo to ratou hara; mo ratou i whakapoke i toku whenua, i whakaki ano hoki i toku wahi tupu ki nga tinana o a ratou mea whakarihariha, o a ratou mea anuanu.

19 E Ihowa, e toku kaha, e toku whakapakari, e toku rerenga atu i te wa o te matenga, tera e haere mai nga Tauiwi i nga pito o te whenua ki a koe, a ka mea, He pono teka kau nga mea i whakarerea iho ma o tatou mātua, he horihori, he mea kahore nei he painga.

20 E hanga ranei te tangata i etahi atua mona, ehara nei i te Atua?

21 Mo reira ka meinga ratou e ahau kia mohio i tenei wa, ka meinga ratou e ahau kia mohio ki toku ringa, ki toku marohirohitanga; a ka mohio ratou, ko Ihowa toku ingoa.

UPOKO 17.

KUA oti te hara o Hura te tuhituhi ki te pene rino, ki te mata o te raimona, whaowhao rawa ki te papa, *ara*, ki o ratou ngakau, ki nga haona ano hoki o o koutou aata;

2 I ā ratou tamariki ka mahara nei ki o ratou aata, ki a ratou ngahere i te taha o nga rakau kouru nui, i runga i nga pukepuke tiketike.

3 E taku maunga i te parae, ka hoatu e ahau ou rawa, ou taonga katoa, kia pahuatia, me o wahi tiketike nga mea mo te hara, puta noa i o rohe katoa.

4 Ka whakamutua ano hoki tau, tau ra, i to kāinga tupu i hoatu e ahau ki a koe, a ka meinga koe e ahau kia mahi ki o hoa riri ki te whenua kihai i mohiotia e koe; no te mea kua ngiha i a koutou he ahi i a au e riri ana, tona ka, mau tonu.

5 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka kangā te tangata e whakawhirinaki ana ki te tangata, a e mea ana i te kikokiko hei ringaringa mona, e kotiti atu ana hoki tona ngakau i a Ihowa.

6 Ka rite ano ia ki te kahikatoa i te koraha, e kore ano e kite i te putanga mai o te pai; engari ko nga wahi waikore o te koraha hei kāinga mona, he whenua tote, e kore nei e nohoia.

7 Ka manaakitia te tangata e whakawhirinaki atu ana ki a Ihowa, ko Ihowa ano hoki tana e tumanako atu ai.

8 Ka rite ano ia ki te rakau i whakatokia ki te taha o nga wai, e totoro atu ana ona pakiaka ki te awa, e kore ano e kite i te putanga mai o te mahana, matomato tonu tona rau, e kore e manukanuka i te tau raki, e kore ano hoki e mutu tona whai hua.

9 ¶ Te tinihanga o te ngakau, nui atu i nga mea katoa, kino rawa: e mohiotia ranei e wai?

10 Taku, ta Ihowa, he rapu i ta te ngakau, he whakamatautau i nga whatumanawa, he mea kia hoatu ai ki tenei, ki tenei, nga mea e rite ana ki tana ara ake, ki nga hua ano hoki o ana mahi.

11 Ta te patiri, he pehi *i nga hua*, kore ake e paopao, *ka pena* ano te tangata e mahi ana i te taonga, kahore noa iho ia he tikanga; i waenganui o ona ra ka mahue i a ia, wairangi noa iho ia i tona mutunga iho.

12 ¶ He tiketike, he torona kororia no te timatanga iho ra ano, to tatou wahi tapu.

13 E Ihowa, e ta Iharaira e tumanako atu nei, ka whakama te hunga katoa e whakarere ana i a koe. Ka tuhituhia ki te whenua te hunga e kotiti atu ana i a au, mo ratou i whakarere i te puna-wai ora, i a Ihowa.

14 Rongoatia ahau, e Ihowa, a ka mahu toku mate; whakaorangia ahau, a ka ora au: ko koe hoki taku e whakamoemiti ai.

15 ¶ Nana, kei te ki mai ratou ki a au, Keihea te kupu a Ihowa? tena ra, kia puta mai.

16 Na, ahau uei, kihai ahau i hohoro

Digitized by Google

atu i te mahi hepara i muri i a koe, kihai ano hoki ahau i hiahia ki te ra o te mamae; e mohio ana ano koe: *tika tonu* i to aroaro te mea i puta atu i oku ngutu.

17 Kei waiho koe hei whakawehi moku: ko koe hoki taku e tumanako atu ai i te ra o te he.

18 Kia whakama te hunga e tukino ana i a au, kaua hoki ahau e whakama: kia wehi ratou, kaua hoki ahau e wehi: kawea atu te ra o te kino ki runga ki a ratou, kia rua ano hoki nga wawahanga e wahia ai ratou e koe.

19 ¶ I penei mai ta Ihowa kupu ki a au, Haere, e tu ki te kuwaha o nga tamariki a te iwi, ki te wahi e tomo ai nga kingi o Hura, e haere atu ai, ki nga kuwaha katoa ano hoki o Hiruharama;

20 Ka mea atu ki a ratou, Whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, e nga kingi o Hura, e Hura katoa, e nga tangata katoa ano hoki o Hiruharama e tomo ana ki roto ki enei kuwaha:

21 Ko te kupu tenei a Ihowa, Kia tupato koutou, kaua he kawenga e wahā i te ra hapati, kaua ano e maua i nga kuwaha o Hiruharama.

22 Kaua ano hoki e whakaputaina atu he kawenga i roto i o koutou whare i te ra hapati, kaua ano e mahia tetahi mahi; engari me whakatapu te ra hapati, kia rite ki taku i whakahau ai ki o koutou mātua.

23 Heoi kihai ratou i whakarongo, kihai ano i tahuri mai o ratou taringa, na, whakapakeketia ana e ratou o ratou kaki, kahore noa iho e rongo, kahore noa iho e manako mai ki te whakatupato.

24 Na, ki te ata whakarongo koutou ki a au, e ai ta Ihowa, a e kore e mau i te kawenga i nga kuwaha o tenei pa i te ra o te hapati, engari e whakatapu ana i te ra hapati, a e kore e mahia tetahi mahi i reira,

25 Katahi ka tomo ki roto ki nga kuwaha o tenei pa nga kingi me nga rangatira, he hunga e noho ana i runga i te torona o Rawiri, e eke ana ki runga ki nga hariata, ki nga hoiho, ratou, a ratou rangatira, me nga tangata ano o Hura, me te hunga ano e noho ana i Hiruharama; ka tūturu ano hoki tenei pa, a ake ake ake.

26 A ka haere mai *nga tangata* i nga pa o Hura, i nga taha ano o Hiruharama, i te whenua o Peniamine, i te mania, i te maunga, i te tonga, ka maua mai he tahunga tinana, he patunga tapu, he whakahere, he whakakakara, ka maua mai ano he whakawhetainga, ki te whare o Ihowa.

27 Tena ko tenei e kore koutou e whakarongo ki taku, kia whakatapua te ra hapati, kia kaua hoki e maua he kawenga, a ka tomo ki roto ki nga kuwaha o Hiruharama i te ra hapati, katahi ka ngiha i a au he ahi i nga kuwaha o reira, a ka pau nga whare kingi o Hiruharama, e kore ano e tineia.

UPOKO 18.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa; i ki ia,

2 Whakatika, haere ki raro ki te whare o te kai hanga rihi, a ka meinga koe e ahau i reira kia rongo i aku kupu.

3 Katahi ahau ka haere ki raro ki te whare o te kai hanga rihi, na, kei te mahi ia i tetahi mahi i runga i nga wira.

4 Na, te oko i hangā nei e ia ki te paru kua he i roto i te ringa o te kai hanga rihi: katahi ka hangā ano e ia tetahi atu oko ki taua mea, ta te kai hanga rihi i kite ai e tika ana kia hangā.

5 Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

6 E kore ianei e ahei i a au te mea i ta tenei kai hanga rihi ki a koutou, e te whare o Iharaira? e ai ta Ihowa. Nana, te paru i roto i te ringa o te kai hanga rihi, ko to koutou rite tena i roto i toku ringa, e te whare o Iharaira.

7 I te wa e korero ai ahau mo tetahi iwi, mo tetahi kingitanga, kia unuhia atu, kia wahia iho, kia whakangaromia;

8 Ki te tahuri mai taua iwi i korerotia ra e ahau i ta ratou kino, ka ripeneta ahau ki te kino i whakaaro ai ahau kia meatia ki a ratou.

9 Na, i te wa e korerotia ai e ahau tetahi iwi, tetahi kingitanga ranei, kia hangā, kia whakatokia,

10 Ki te mahi ratou i te kino ki taku titiro atu, a ka kore e whakarongo ki toku reo; ka ripeneta ahau ki te pai i mea nei ahau hei pai mo ratou.

11 ¶ Na, tena, korero atu ra ki nga tangata o Hura ki te hunga ano hoki e noho ana i Hiruharama; ki atu, Ko te kupu tenei a Ihowa; Nana, tenei ahau te hanga nei i te kino mo koutou, te whakatakoto whakaaro nei mo koutou. Tena ra, hoki mai koutou i tona ara kino, i tona ara kino, kia pai ano hoki a koutou ara, a koutou mahi.

12 Na, ko ta ratou kianga mai, Kua he; engari ka whaia e matou ta matou i whakaaro ai; ka mahia ano hoki e matou

Digitized by Google

nga tikanga pakeke a tona ngakau kino, a tona ngakau kino.

13 No reira tenei kupu a Ihowa, Tena ra, ui atu ki nga iwi, Ko wai i rongo i nga mea penei? he hanga whakawehi rawa te mahi a te wahina a Iharaira.

14 E whakarerea ranei te hukarere o Repanona e puta mai ana i roto i te kohatu o te parae? e mahue ranei nga wai matao e rere mai ana i te wahi ke?

15 Kua wareware nei hoki toku iwi ki a au; kei te tahu whakakakara ratou ki te horihori; kua meinga ano e ratou kia tūtuki nga waewae i o ratou ara *ehara nei* i nga huarahi o mua; haere ana i nga huarahi, i te ara kihai i opehia ake;

16 A meinga iho e ratou to ratou whenua hei ururua, hei mea e whakahīa mai, a ake ake ake; ka miharo katoa nga tangata e tika ana na reira, oioi ana tona māhunga.

17 Me te mea na te hau ita taku titaritaringa atu i a ratou i te aroaro o te hoa riri; e kore e whakakitea atu e ahau te kanohi ki a ratou, engari te tuara i te ra o to ratou aitua.

18 ¶ Na, ko ta ratou kianga ake, Haere mai, tatou ka whakatakoto whakaaro mo Heremaia; e kore hoki e whakakahoretia rawatia he ture ma te tohunga, he whakaaro ma te tangata whakaaro nui, he kupu ranei ma te poropiti. Haere mai, tatou ka patu i a ia ki te arero; kaua hoki tatou e whakarongo atu ki tetahi o ana kupu.

19 Kia whai whakaaro mai koe ki a au, e Ihowa; whakarongo hoki ki te reo o te hunga e totohe ana ki a au.

20 E utua ranei te pai ki te kino? kua keria nei hoki e ratou he rua moku kia mate. Kia mahara, i tu ahau ki tou aroaro ki te korero i te pai mo ratou, ki te whakatahuri atu ano hoki i to riri i a ratou.

21 Mo reira hoatu a ratou tamariki ki te hemo-kai, kia whakahekea ano hoki o ratou *toto* e te mata o te hoari: a ratou wahine kia whakatamarikikoretia, kia tukitukia o ratou tangata, a mate rawa, kia patua ano o ratou taitamariki ki te hoari i te whawhaitanga.

22 Kia rangona he tangi i roto i o ratou whare, ina kawea mai e koe he ope ki a ratou, he mea huaki tata; mo ratou i keri i te rua hei hopu i a au, mo ratou i huna i nga rore mo oku waewae.

23 Na, kua mohio na koe, e Ihowa, ki ā ratou whakaaro katoa moku kia whakamatea; kaua he whakamarietanga e meatia mo to ratou he; kaua ano hoki to ratou hara e murua atu i to aroaro, kia whakatakā ano ratou i tou aroaro; ko tau tenei e mea ai ki a ratou i te wa e riri ai koe.

UPOKO 19.

KO te kupu tenei a Ihowa, Tikina tetahi pounamu oneone a te kai hanga rihi, *tikina atu* ano etahi o nga kaumatua o te iwi, me etahi kaumatua o nga tohunga;

2 Ka haere atu ki te raorao o te tama a Hinomo, ki tera i te tomokanga ki te kuwaha i te taha ki te rawhiti, me karanga ano e koe ki reira nga kupu e korerotia e ahau ki a koe,

3 Me ki atu, Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e nga kingi o Hura, e te hunga e noho ana i Hiruharama, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira; Tenei au te kawe mai nei i te kino ki tenei wahi; nga tangata katoa e rongo ana, paorooro ana o ratou taringa.

4 Kua whakarere nei ratou i a au, kua whakatangataketia e ratou tenei wahi, kua tahu whakakakara ki konei ki nga atua ke kihai nei i mohiotia e ratou, e o ratou mātua, e nga kingi o Hura; a whakakīa ana e ratou tenei wahi ki te toto o te hunga hara-kore;

5 Kua hangā nei ano e ratou nga wahi tiketike o Paara, tahuna ake e ratou a ratou tamariki ki te ahi hei tahunga tinana ki a Paara, he mea kihai i whakahaua atu e ahau, kihai i korerotia e ahau, kihai ano i puta ake i roto i toku ngakau.

6 Mo reira, tenei nga ra te haere mai nei, e ai ta Ihowa, e kore ai tenei wahi e karangatia, Ko Topete, Ko te raorao o te tama a Hinomo; engari Ko te raorao o te parekura.

7 Ka he ano hoki i a au te whakaaro a Hura raua ko Hiruharama ki tenei wahi, ka meinga ano ratou kia hinga i te hoari i te aroaro o o ratou hoa riri, i te ringa ano o te hunga e whai ana kia whakamatea ratou, ka hoatu ano hoki e ahau o ratou tinana hei kai ma te manu o te rangi, ma te kararehe o te whenua.

8 Ka meinga ano tenei pa hei ururua, hei whakahīanga mai: nga tangata katoa e haere ana i konei ka miharo, ka whakahī atu ki ona patunga katoa.

9 Ka meinga ano ratou e ahau kia kai i nga kikokiko o a ratou tamariki, i nga kikokiko ano hoki o a ratou tamahine, ka kainga ano e ratou nga kikokiko o tona hoa tata, o tona hoa tata, i te whakapaenga, i te kopaninga, e kopania ai ratou e o ratou hoa riri, e te hunga

Digitized by Google

ano hoki e whai ana kia whakamatea ratou.

10 Katahi ka wahia e koe te pounamu i te tirohanga mai a nga tangata ka haere tahi atu na koutou.

11 Me ki atu ano e koe ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Ka penei taku wawahi i tenei iwi, i tenei pa, ka rite ki te wahanga o te oko a te kaihanga rihi e kore rawa nei e taea te honohono: ka tanumia ano hoki *ratou* ki Topete, a kia kore ra ano he wahi hei tanumanga.

12 Ko taku tenei e mea ai ki tenei wahi, e ai ta Ihowa, ki ona tangata ano hoki, kia meinga ra ano tenei pa kia rite ki Topete.

13 Ka whakapokea ano hoki nga whare o Hiruharama, me nga whare o nga kingi o Hura, ka rite ki *tenei* wahi, ki Topete; he mea mo nga whare katoa i tahu whakakakara ai ratou i runga i nga tuanui ki te ope katoa o te rangi, i ringitia ai uno e ratou nga ringihanga ki nga atua ke.

14 Katahi ka haere mai a Heremaia i Topete i te wahi i ungā atu ai ia e Ihowa ki te poropiti, a tu ana i te marae o te whare o Ihowa; na, ko tana kianga atu ki te iwi katoa,

15 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Nana, ka kawea mai e ahau ki runga ki tenei pa, ki ona pa katoa ano hoki, te kino katoa i korerotia e ahau mo konei, mo ratou i whakapakeke i o ratou kaki, a kihai i whakarongo ki aku kupu.

UPOKO 20.

NA, ka rongo a Pahuru tama a Imere tohunga, tino kawana o te whare o Ihowa, kua poropititia enei kupu e Heremaia.

2 Katahi a Pahuru ka patu i a Heremaia poropiti, makā ana ia e ia ki te here waewae i to runga kuwaha o Peniamine, ki tera i te whare o Ihowa.

3 Na, i te aonga ake ka whakaputaina mai a Heremaia e Pahuru i roto i te here waewae. A ka mea a Heremaia ki a ia, Ehara a Pahuru i te ingoa i karangatia e Ihowa ki a koe; engari Ko Makoro-mihapipi.

4 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka meinga koe e ahau hei whakawehi mou, mo te hunga katoa ano hoki e aroha ana ki a koe: ka hinga ratou i te hoari a o ratou hoa riri, me te titiro atu ano o kanohi: ka hoatu ano hoki e ahau a Hura katoa ki te ringaringa o te kingi o Papurona, a mana ratou e whakarau atu ki Papurona, mana hoki ratou e patu ki te hoari.

5 Ka hoatu ano e ahau te kaha katoa o tenei pa, me ana mauiui katoa, me ana mea utu nui katoa, me nga taonga katoa o nga kingi o Hura, ka hoatu e ahau ki te ringaringa o o ratou hoa riri, a ka pahuatia e ratou, ka tangohia, ka maua ano ki Papurona.

6 Na, ko koe, e Pahuru, koutou ko nga tangata katoa e noho ana i roto i to whare, ka riro koutou ki te whakaraunga: ka tae ano koe ki Papurona, mate atu ki reira, tanumia atu ki reira, koutou ko o hoa aroha katoa, i poropiti teka atu ai koe.

7 ¶ E Ihowa, nau ahau i akiaki, a taea ana ahau e te akiaki: kua kaha rawa koe i a au, kua taea tau: kua waiho nei ahau hei whakakatanga i nga ra katoa; kei te whakahī mai te katoa ki a au.

8 I te mea hoki ka korero nei ahau, ka hamama atu ahau, ka karangatia ano e ahau te mahi nanakia me te pahua; no te mea kua waiho nei te kupu a Ihowa hei tawainga moku, hei whakakatanga, i tenei ra, i tenei ra.

9 Na, ko taku kianga ake, E kore ia e whakahuatia e ahau, e kore ano ahau e korero i runga i tona ingoa i nga wa e takoto ake nei. Heoi rite tonu *tana kupu* i roto i toku ngakau ki te ahi e ka ara, he mea tutaki iho ki roto ki oku wheua; ruha iho ahau i a au e pehi ana, kihai i taea.

10 ¶ I rongo hoki ahau i te korero whakahe mai a nga tangata tokomaha, i nga taha katoa te wehi. Whakaaturia, *e ai ta ratou*, a ka whakaaturia atu e matou. Oku hoa ake ano kei te whanga katoa ratou ki a au kia totitoti, *e mea ana*, Tera pea ia e ahei te whakawai, a ka taea ia e tatou, ka whiwhi ano hoki tatou ki te utu i a ia.

11 Kei a au ia a Ihowa, ano he marohirohi e nui rawa ana te kaha; no reira ka tūtuki nga waewae o oku kai tukino, e kore ano ta ratou e taea: nui whakaharahara to ratou whakama; e kore hoki ta ratou e oti pai; to ratou whakama, e mau tonu nei, e kore e wareware.

12 Na, e Ihowa o nga mano, ko *koe* te kai whakamatautau o te *tangata* tika, e kite ana koe i nga whatumanawa, i te ngakau, kia kite ahau i to utu ki a ratou; kua whakakitea atu nei hoki e ahau ki a koe taku totohe.

13 Waiata atu ki a Ihowa, whakamoe-

Digitized by Google

mititia a Ihowa; kua whakaorangia nei hoki e ia te wairua o te rawa-kore i te ringaringa o nga kai mahi i te kino.

14 ¶ Kia kangā te rangi i whanau ai ahau; kaua e whakapaingia te ra i puta mai ai ahau i roto i toku whaea.

15 Kia kangā te tangata i korero ki toku pāpā, i mea, Kua whanau to tamaiti, he tane; a meinga ana e ia kia nui te koa.

16 Kia rite taua tangata ki nga pa i hurihia e Ihowa, kihai ano hoki i ripenetatia atu e ia: kia rangona ano e ia te karanga i te ata, te hamamatanga i te wa o te poutumarotanga.

17 No te mea kihai ahau i whakamatea e ia i te *putanga* mai ano i te kopu; ko toku whaea ranei hei urupa moku, kia mau tonu ranei te hapu o tona kopu.

18 He aha ahau i puta mai ai i te kopu kia kite i te rarureru, i te mauiui, kia poto ano hoki oku rangi i runga i te whakama?

UPOKO 21.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i te ngarenga mai a Kingi Terekia i a Pahuru tama a Merekia, ratou ko Tepania tama a Maaheia tohunga ki a ia, hei ki atu,

2 Tena ra, rapua tetahi tikanga i a Ihowa ma tatou; kei te whawhai nei hoki a Nepukararetara kingi o Papurona ki a tatou. Tera pea ta Ihowa mahi ki a tatou e rite ki ana mea whakamiharo katoa, a ka haere atu ia i to tatou *wahi*.

3 ¶ Na, ko te kianga atu a Heremaia ki a ratou, Ko ta koutou tenei e korero ai ki a Terekia:

4 Ko te kupu tenei a Ihowa, Atua o Iharaira, Nana, ka whakahokia atu e ahau nga patu mo te whawhai i roto i o koutou ringaringa, a koutou mo te whawhai ki te kingi o Papurona, ki nga Karari, e whakapae mai nei i a koutou i waho o te taiepa, ka huihuia ano hoki ratou e ahau ki waenganui o tenei pa.

5 Ko ahau nei ano hei whawhai kia koutou, maro tonu te ringaringa, kaha tonu te tākakau, i runga i te riri, i te weriweri, i te aritarita nui.

6 Ka patua ano e ahau nga tangata o tenei pa, te tangata, te kararehe: he nui te mate uruta e mate ai ratou.

7 Muri iho, e ai ta Ihowa, ka hoatu e ahau a Terekia kingi o Hura ratou ko ana tangata, ko te iwi me te hunga ano i roto i tenei pa e toe i te mate uruta, i te hoari, i te hemo-kai, ki te ringaringa o Nepukararetara kingi o Papurona, ki te ringaringa o o ratou hoa whawhai, ki te ringaringa ano o te hunga e whai ana kia whakamatea ratou: a ka patua ratou e ia ki te mata o te hoari, e kore ratou e tohungia e ia, e kore e manawapatia, e kore e arohaina.

8 ¶ Me ki atu ano e koe ki tenei iwi, Ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei au te whakatakoto nei i te huarahi ki te ora ki to koutou aroaro, me te huarahi ano ki te mate.

9 Te tangata e noho ana i tenei pa, ka mate i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta; na, te tangata e haere atu ana, a ka riro i nga Karari e whakapae nei i a koutou, ka ora ia, a, tona oranga nei hei taonga parakete ki a ia.

10 No te mea kua u atu nei toku mata ki tenei pa hei kino, kahore hoki he pai, e ai ta Ihowa: ka hoatu ki te ringaringa o te kingi o Papurona, a ka tahuna e ia ki te ahi.

11 ¶ Na, te mea mo te whare o te kingi o Hura, whakarongo ki te kupu a Ihowa;

12 E te whare o Rawiri, ko te kupu tenei a Ihowa, Whakaritea te whakawa i te ata; te tangata hoki e pahuatia ana whakaorangia ake *in* i roto i te ringa o te kai tukino: kei puta atu taku riri ano he ahi, a, ka kā, tē taea te tinei, mo te kino hoki o a koutou mahi.

13 Nana, hei hoa riri ahau mou, e te wahine e noho ra i te raorao, i te kamaka o te wahi papatairite, e ai ta Ihowa; na koutou hoki te kupu, Ko wai e haere mai ki a tatou? ko wai e tomo ki roto ki o tatou nohoanga?

14 Otiia ka rite ki nga hua o a koutou mahi taku whiu i a koutou, e ai ta Ihowa, ka ngiha ano i a au he ahi i to kona ngahere, e pau ai nga mea katoa, a taka noa, taka noa.

UPOKO 22.

KO te kupu tenei a Ihowa, Haere ki raro ki te whare o te kingi o Hura, ka korero i tenei kupu ki reira,

2 Mea atu, Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e te kingi o Hura, e noho na i runga i te torona o Rawiri, koutou ko o tangata ko to iwi e tomo ana ki roto ki enei kuwaha;

3 Ko te kupu tenei a Ihowa, Whakaritea te whakawa, kia tika, whakaorangia te tangata e pahuatia ana i roto i te ringa o te kai tukino: kaua e whakatetetea, kaua e whakatupuria kinotia te

Digitized by Google

manene, te pani, te pouaru, kaua ano hoki e whakahekea te toto hara-kore ki tenei wahi.

4 No te mea ki te mahia marietia tenei mea e koutou, katahi ka tomo ki roto ki nga kuwaha o tenei whare nga kingi e noho ana i runga i te torona o Rawiri, e eke ana ki runga ki nga hariata, ki nga hoiho, a ia, ana tangata, me tona iwi.

5 Tena ko tenei e kore koutou e whakarongo ki enei kupu, hei oati tenei ahau ki a au ano, e ai ta Ihowa, ka takoto kau noa iho tenei whare.

6 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa mo te whare o te kingi o Hura, Ko Kireara koe ki a au, ko te tihi o Repanona; heoi tera rawa koe ka meinga e ahau hei koraha, hei pa e kore e nohoia.

7 Ka rite ano i a au nga kai whakangaro mou, rite rawa ratou i tana patu, i tana patu: a ka tuaina e ratou o hita papai, ka mukā ki runga ki te ahi.

8 He maha ano hoki nga iwi e haere i te taha o tenei pa, e mea ki tona hoa, ki tona hoa, Na te aha tenei i meatia ai e Ihowa ki tenei pa nui?

9 Katahi ratou ka ki ake, Mo ratou i whakarere i te kawenata o Ihowa o to ratou Atua, a koropiko ana ki nga atua ke, mahi atu ana ki a ratou.

10 ¶ Kaua e tangihia te tupapaku, kaua hoki ia e uhungatia. Kia nui te tangi mo te tangata e haere atu ana; no te mea e kore ia e hoki mai i muri, e kore ano e kite i te whenua i whanau ai ia.

11 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa mo Harumu tama a Hohia, kingi o Hura, i kingi nei i muri i tona pāpā, i a Hohia, a haere atu ana i tenei wahi; E kore ia e hoki mai ki konei, a ake ake ake:

12 Engari, te wahi i whakaraua atu ai ia, ka mate ia ki reira; e kore ano ia e kite i tenei whenua, a ake ake.

13 ¶ Aue te mate mo te tangata kahore nei e tika ina hangā e ia tona whare, kahore ano hoki he whakarite whakawa, ina *mahia* e ia ona ruma; e whakamahi ana i tona hoa, he mea utu-kore, a kahore e hoatu ta tana mahi ki a ia;

14 E mea ana, Ka hangā e ahau he whare nui moku, he tiketike nga ruma, pokaia ana he matapihi i roto; he hita te hipoki, pania ana e ia ki te whero pai.

15 E kingi ranei koe, no te mea e whakataetae ana koe ki nga hita? kihai ianei to pāpā i kai, i inu, i whakarite i te whakawa, i te tika? na, he pai tana i reira?

16 I whakaritea e ia te whakawa a te ware, a te rawa-kore; he pai tana i reira: he teka ianei ko te mohiotanga tenei ki a au? e ai ta Ihowa.

17 Kahore hoki ou kanohi, ou ngakau *mo tetahi mea ke* atu, ko to apo anake, ko te whakaheke i te toto hara-kore, ko te tukino, ko te tutu, hei mahi *mau*.

18 Mo reira ko ta Ihowa kupu tenei mo Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura, Kahore he tangi mona, Aue, e toku tuakana! aue e te tuahine! kahore he tangi mona, Aue, te ariki! Aue, tona kororia!

19 He tanumanga kaihe te tanumanga mona, ka toia, ka makā atu ki waho noa atu i nga kuwaha o Hiruharama.

20 ¶ E piki i Repanona tangi ai, kia puaki ano hoki tou reo i Pahana, e tangi ano i nga taha *katoa*; kua mongamonga noa nei hoki te hunga katoa i aroha ki a koe.

21 I korero ahau ki a koe i tou rangimarietanga, a i mea koe, E kore ahau e rongo. Ko to tikanga tenei no to taitamarikitanga ake, kihai hoki koe i whakarongo ki toku reo.

22 Ka kainga e te hau o hepara katoa, ka riro hoki te hunga i arohaina ai koe ki te whakaraunga, katahi rawa koe ka whakama, ka numinumi kau ki to kino katoa.

23 E te wahine e noho na i Repanona, e hanga na i to kohanga ki nga hita, ano te nui o tou ataahua ina tae mai nga mamae ki a koe, nga mamae e rite ana ki o te wahine e whanau ana!

24 E ora ana ahau, e ai ta Ihowa, ahakoa he ringi i runga i toku ringa matau a Konia tama a Iehoiakimi kingi o Hura, ka unuhia atu koe e ahau i reira;

25 Ka hoatu ano koe e ahau ki te ringaringa o te hunga e whai ana kia whakamatea koe, ki te ringa ano o te hunga e wehi na koe i to ratou mata, ki te ringaringa hoki o Nepukararetara kingi o Papurona, ki te ringaringa ano o nga Karari.

26 Ka akiritia atu ano koe e ahau, me to whaea ano i whanau ai koe, ki tetahi atu whenua ehara nei i te wahi i whanau ai koutou, a ka mate koutou ki reira.

27 Na, te whenua, i okaka tonu ai o ratou ngakau kia hoki ki reira, e kore ratou e hoki ki reira.

28 Tenei tangata a Konia, he whakapakoko ranei ia e whakahaweatia ana, he mea pakaru? he oko ranei ia e kore e matenuitia? he aha ratou i akiritia atu ai, ratou ano ko ona uri? kua makā atu nei ratou ki te whenua kihai i mohiotia e ratou.

Digitized by Google

29 E te whenua, e te whenua, e te whenua, whakarongo ki te kupu a Ihowa.

30 Ko te kupu tenei a Ihowa, Tuhituhia tenei tangata he uri-kore, he tangata e kore e oti pai tana i nga ra e *ora* ai ia: e kore hoki e oti pai ta tetahi o ona uri e noho ana i runga i te torona o Rawiri, e kingi ana i nga ra e takoto ake nei i roto i a Hura.

UPOKO 23.

AUE te mate mo nga hepara e whakakorekore nei, e whakamarara nei i nga hipi o taku parae, e ai ta Ihowa.

2 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira mo nga hepara e whangai nei i taku iwi, Whakamararatia ana e koutou aku hipi, aia atu ana ratou, kihai hoki i tirotirohia e koutou. Tenei au te whiu nei i a koutou mo te kino o a koutou mahi, e ai ta Ihowa.

3 A ka huihuia mai e ahau nga toenga o aku hipi i nga whenua katoa i peia atu ai ratou e ahau, ka whakahokia mai ano ratou ki o ratou puninga, a ka hua ratou, ka tini.

4 Ka whakaarahia ano e ahau he hepara mo ratou hei whangai i a ratou, e kore ano ratou e wehi i nga wa i muri nei, e kore e pawera, e kore ano tetahi e ngaro atu, e ai ta Ihowa.

5 Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e whakaarahia ai e ahau he Manga tika ma Rawiri, ka kingi ano tetahi kingi, ka kake ki runga, ka whakarite ano hoki i te whakawa i te tika ki runga ki te whenua.

6 I ona ra ka whakaorangia a Hura, ka noho humarie ano hoki a Iharaira, ko te ingoa ano tenei e karangatia ki a ia, Ko IHOWA, KO TO TATOU TIKA.

7 No reira, tenei nga ra te haere mai nei, e ai ta Ihowa, e kore ai e korerotia, E ora ana a Ihowa nana nei i kawe mai nga tamariki a Iharaira i te whenua o Ihipa;

8 Engari, E ora ana a Ihowa nana nei i kawe mai, nana nei i arahi mai nga uri o te whare o Iharaira i te whenua ki te nota, i nga whenua katoa ano hoki i peia atu ai ratou e ahau; ka noho ano hoki ratou ki to ratou oneone.

9 ¶ Maru noa iho toku ngakau i roto i a au, i te whakaaro hoki ki nga poropiti, wiri ana oku wheua katoa; kua rite ahau ki te tangata e haurangi ana, ki te tangata kua taea e te waina, he whakaaro hoki ki a Ihowa, he whakaaro ano hoki ki ana kupu tapu.

10 No te mea kua kapi te whenua i nga tangata puremu, no te mea e tangi ana te whenua i te kanga, kua maroke nga wahi kai o te koraha; ta ratou oma ano hoki he kino, to ratou kaha kahore i tika.

11 No te mea te poropiti, te tohunga, kua poke ngatahi raua: i roto ano hoki i toku whare kua kitea e ahau to ratou kino, e ai ta Ihowa.

12 Mo reira to ratou ara hei mea e pahekeheke ai ratou i roto i te pouri: ka aia atu ratou, hinga tonu atu ki reira; no te mea ka kawea atu e ahau he kino ki runga ki a ratou, *ara*, te tau e tirotirohia ai ratou, e ai ta Ihowa.

13 I kitea ano e ahau te mahi wairangi a nga poropiti o Hamaria; na Paara ta ratou poropititanga, a whakapohehetia ana e ratou toku iwi a Iharaira.

14 Kua kitea ano hoki e ahau te mahi whakawehi rawa a nga poropiti o Hiruharama, *ara*, te puremu, te haere i runga i te teka; e whakakahangia ana hoki e ratou nga ringaringa o nga kai mahi kino, tē tahuri mai ai tetahi i tana kino; ki a au rite tonu ratou katoa ki Horoma; nga tangata ano hoki o reira, koia ano kei o Komora.

15 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano mo nga poropiti, Tenei au te whangai nei i a ratou ki te womawori, te whakainu nei i a ratou ki te wai kawa: no te mea no nga poropiti o Hiruharama te putanga atu o te tinihanga puta noa i te whenua.

16 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Kei whakarongo koutou ki nga kupu a nga poropiti e poropiti na ki a koutou: e whakawairangitia ana koutou e ratou; he kitenga na o ratou ngakau ake ta ratou e korero na, ehara i te mea na te mangai o Ihowa.

17 E mea tonu ana ratou ki te hunga e whakahawea ana ki a au, Kua ki mai a Ihowa, Ka mau te rongo ki a koutou; ki te hunga katoa ano hoki e haere ana i runga i nga tikanga pakeke o o ratou ngakau, e mea ana ratou, E kore te kino e tae mai ki a koutou.

18 Ko wai hoki i tu i runga i to Ihowa whakaaro? ko wai i kite, i whakarongo ki tana kupu? ko wai i mahara atu, i whakarongo atu ki tana kupu?

19 Nana, kua puta atu te tukauati i a Ihowa, *koia ano* te riri! he tukauati kino whakaharahara, aki pu atu ki runga ki te mahunga o nga kai mahi i te kino.

20 E kore e hoki iho ta Ihowa riri, kia oti ra ano, kia whakapumautia ra ano e ia nga whakaaro a tona ngakau: i nga

Digitized by Google

ra whakamutunga ka ata whakaaroa marietia e koutou.

21 Kihai ahau i unga atu i enei poropiti, heoi rere ana ratou; kihai ahau i korero ki a ratou, heoi kei te poropiti ratou.

22 Na, ki te mea i tu ratou i runga i taku whakaaro, a i mea i toku iwi kia whakarongo ki aku kupu, katahi ratou ka whakahokia mai e ratou i to ratou ara kino, i te kino ano o a ratou mahi.

23 He Atua tata ianei ahau, e ai ta Ihowa, a ehara i te Atua i tawhiti?

24 E huna ranei tetahi tangata i a ia ki nga wahi ngaro kia kore ai ia e kitea e ahau? e ai ta Ihowa. He teka ianei kapi tonu i a au te rangi me te whenua? e ai ta Ihowa.

25 Kua rongo ahau i nga kupu a nga poropiti e poropiti teka na i runga i toku ingoa, e mea na, He moe naku, he moe naku.

26 Kia pehea te roa o te mau o *tenei* i roto i te ngakau o nga poropiti e poropiti teka na? na, ko te tinihanga o to ratou ngakau ta ratou e poropiti ra.

27 Ki ta ratou e whakaaro nei, ma a ratou moe e korerotia nei e ratou ki tona hoa, ki tona hoa, ka meinga ai toku iwi kia wareware ki toku ingoa, kia pera ano me o ratou mātua i wareware nei ki toku ingoa, i mea nei ki a Paara.

28 Te poropiti he moe nei tana, kia korerotia mai e ia te moe; te tangata hoki i a ia taku kupu, kia pono tana korerotanga i taku kupu. He aha ta te papapa i roto i te witi? e ai ta Ihowa.

29 He teka ianei e rite ana taku kupu ki te ahi, e ai ta Ihowa; ki te hama ano hoki e wahi nei i te kamaka, a mongamonga noa?

30 Mo reira, na, hei hoa riri ahau mo nga poropiti, e ai ta Ihowa, e tahaetia ana hoki e ratou aku kupu i tona hoa, i tona hoa.

31 Nana, hei hoa riri ahau mo nga poropiti, e ai ta Ihowa, mo te hunga kua anga nei o ratou arero, kua ki nei, E mea ana ia.

32 Nana, hei hoa riri ahau, e ai ta Ihowa, mo te hunga e poropiti ana i nga moe teka, a korerotia mai ana e ratou, whakapohehetia ana e ratou toku iwi ki a ratou korero teka, ki a ratou mahi wairangi: kihai nei hoki ahau i unga i a ratou, kihai ano i whakahau i a ratou: mo reira hore rawa he painga a ratou mo tenei iwi, e ai ta Ihowa.

33 ¶ Ki te ui mai tenei iwi ki a koe, te poropiti, te tohunga ranei, ki te mea mai, Tena koa ta Ihowa pikaunga? katahi koe ka ki atu ki a ratou, Tehea pikaunga? ka mahue ra koutou i a au, e ai ta Ihowa.

34 Na, te poropiti, te tohunga, te iwi ranei, e mea ana, He pikaunga na Ihowa, ka whiua e ahau taua tangata, ratou ko tona whare.

35 Ko te kupu tenei ma koutou ki tona hoa, ki tona hoa, ki tona teina, ki tona tuakana, Tena koa te kupu i whakahokia mai e Ihowa? i pehea mai ano a Ihowa?

36 Kati ano ta koutou whakahua i te pikaunga a Ihowa; no te mea hei pikaunga tana kupu, tana kupu, ma tenei tangata, ma tenei tangata; mo koutou i whakaputa ke i nga kupu a te Atua ora, a Ihowa o nga mano, a to tatou Atua.

37 Ko tau tenei e korero ai ki te poropiti, Tena koa te kupu i whakahokia mai e Ihowa ki a koe? ko tenei ranei, I pehea mai a Ihowa?

38 Tena ko tenei ka ki mai na koutou, Te pikaunga a Ihowa; mo reira ko te kupu tenei a Ihowa; Mo ta koutou korerotanga i tena kupu, i Te pikaunga a Ihowa, i a au ra i unga tangata ki a koutou, i mea atu, Kaua e ki, Ko te pikaunga a Ihowa;

39 Mo reira, na, ka wareware rawa ahau, ae ra, ahau ki a koutou, ka whakarere ano hoki ahau i a koutou, i te pa ano hoki i hoatu e ahau ki a koutou ko o koutou mātua, *ka akiritia* atu ano *koutou* i toku aroaro.

40 Ka utaina ano e ahau he ingoa kino ki runga ki a koutou, he mea mau tonu, he whakama ano hoki e mau tonu ana, e kore e wareware.

UPOKO 24.

I WHAKAKITE mai a Ihowa ki a au, na, e rua nga kete piki i whakaturia ki mua i te temepara o Ihowa i muri iho i ta Nepukararetara kingi o Papurona whakaraunga atu i a Hekonia tama a Iehoiakimi kingi o Hura, ratou ko nga rangatira o Hura, ko nga kamura, ko nga parakemete i Hiruharama, i tana kawenga atu i a ratou ki Papurona.

2 Pai rawa nga piki o tetahi kete, rite tonu ki nga piki matamua: na, nga piki o tetahi kete, kino rawa, e kore hoki e kainga i te kino.

3 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a au, He aha te mea e kitea ana e koe, e Heremaia? Ano ra ko ahau, He piki; nga piki pai, pai whakaharahara; me nga mea kino, kino whakaharahara, e kore e kainga i te kino

Digitized by Google

4 ¶ Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

5 Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Ka rite ki enei piki pai taku mohiotanga atu ki te hunga o Hura i whakaraua atu nei, enei i ungā atu nei e ahau i tenei wahi ki te whenua o nga Karari, hei pai *mo ratou.*

6 Ka matatau tonu atu ano hoki oku kanohi ki a ratou mo te pai, ka whakahokia mai ano hoki ratou e ahau ki tenei whenua; ka hangā ano ratou e ahau, e kore ano e wahia iho; ka whakatokia ratou e ahau, e kore ano hoki e hutia atu.

7 Ka hoatu ano e ahau ki a ratou he ngakau mohio ki a au, ara, ko Ihowa ahau; ka waiho ano ratou hei iwi moku, ko ahau hoki hei Atua mo ratou: no te mea ka whakapaua o ratou ngakau ki te hoki mai ki a au.

8 ¶ Na, nga piki kino, e kore nei e kainga i te kino; he pono ko te kupu tenei a Ihowa, Ka pena ano taku hoatutanga i a Terekia kingi o Hura, ratou ko ona rangatira, ko nga morehu ano hoki o Hiruharama e mahue ki tenei whenua, e noho ana hoki i te whenua o Ihipa:

9 Ka hoatu ano ratou e ahau kia kawea ki nga kingitanga katoa o te whenua, hei he *mo ratou;* hei ingoa kino ano hoki, hei whakatauki, hei taunutanga, hei kanga, i nga wahi katoa e peia atu ai ratou e ahau.

10 Ka ungā atu ano hoki e ahau te hoari ki a ratou, te hemo-kai, te mate uruta, kia poto atu ra ano ratou i runga i te whenua i hoatu e ahau ki a ratou ko o ratou mātua.

UPOKO 25.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia mo te iwi katoa o Hura i te wha o nga tau o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura, ara, i te tuatahi o nga tau o Nepukararetara kingi o Papurona:

2 Ta Heremaia poropiti hoki i korero ai, ki te iwi katoa o Hura, ki nga tangata katoa ano hoki o Hiruharama; i ki ia,

3 No te tekau ma toru o nga tau o Hohia tama a Amono kingi o Hura, a tae noa ki tenei ra, ki te rua tekau ma toru o nga tau, te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au, a korerotia atu ana e ahau ki a koutou; moata tonu taku maranga atu, taku korero atu; heoi kihai koutou i whakarongo mai.

4 I ungā mai ano e Ihowa ana pononga katoa ki a koutou, nga poropiti, moata tonu tana maranga, tana unga atu; heoi kihai koutou i whakarongo, kihai ano o koutou taringa i anga mai ki te whakarongo.

5 I mea *ratou,* Tahuri mai ra koutou, e tera tangata, e tera tangata, i tana ara kino, i te kino ano hoki o a koutou mahi; e noho hoki ki te oneone i homai e Ihowa ki a koutou ko o koutou mātua, a ake ake ake.

6 Kaua hoki e whaia nga atua ke, kaua e mahi ki a ratou, kaua e koropiko ki a ratou, kaua hoki ahau e whakapataritaria ki te mahi a o koutou ringaringa, a e kore koutou e he i a au.

7 Heoi kihai koutou i whakarongo ki a au, e ai ta Ihowa; he mea kia whakapataritaria ai ahau ki te mahi a o koutou ringaringa, hei he ano mo koutou

8 ¶ Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Na, kihai na koutou i whakarongo ki aku kupu,

9 Tenei ahau ka unga tangata atu ki te tiki i nga hapu katoa o te nota, e ai ta Ihowa, ratou ko taku pononga ko Nepukararetara kingi o Papurona, a ka kawea mai ratou e ahau ki tenei whenua ki ona tangata ano hoki, ki enei iwi katoa ano hoki, a tawhio noa, ka whakangaromia rawatia ano hoki ratou e ahau, ka meinga ano ratou hei miharotanga, hei whakahīanga atu; mau tonu te ururua.

10 Ka whakakahoretia ano hoki e ahau i roto i a ratou te reo koa, te reo hari, te reo o te tane marena hou, te reo o te wahine marena hou, te haruru o nga kohatu mira, te māramatanga ano hoki o te rama.

11 A ka waiho tenei whenua katoa hei ururua, hei miharotanga, ka mahi ano hoki enei iwi ki te kingi o Papurona, e whitu tekau nga tau.

12 ¶ A ka rite nga tau e whitu tekau, ka whiua e ahau te kingi o Papurona me taua iwi ano hoki, e ai ta Ihowa, mo ta ratou kino; te whenua ano hoki o nga Karari, ka meinga ano a reira e ahau hei whakangaromanga a ake ake ake.

13 Ka kawea mai ano e ahau ki runga ki taua whenua aku kupu katoa i korerotia e ahau mo reira, nga mea katoa kua oti te tuhituhi ki tenei pukapuka, ta Heremaia i poropiti ai mo aua iwi katoa.

14 No te mea he maha nga iwi, he nui hoki nga kingi e whakamahi i a ratou, ae ra, i a ratou, a ka rite ki ā ratou hanga, ki te mahi ano a o ratou ringa taku utu ki a ratou.

15 ¶ Ko te kupu hoki tenei a Ihowa Atua o Iharaira ki a au, Tangohia te

Digitized by Google

kapa waina o tenei riri i roto i toku ringa, whakainumia atu ma nga iwi katoa ka ungā atu nei koe e ahau ki a ratou.

16 A ka inu ratou, ka hurorirori, ka haurangi i te hoari e ungā atu e ahau ki waenganui i a ratou.

17 Katahi au ka tango i te kapa i roto i te ringa o Ihowa, whakainumia atu ana e ahau ma nga iwi katoa i ungā atu nei ahau e Ihowa ki a ratou:

18 Ma Hiruharama, ma nga pa o Hura, ma ona kingi, ma ona rangatira; kia meinga ai ratou hei ururua, hei miharotanga atu, hei whakahīanga atu, hei kanga, hei penei ano me to tenei ra;

19 Ma Parao kingi o Ihipa, ratou ko ana tangata, ko ona rangatira, ko tona iwi katoa;

29 Ma nga whakauru katoa, ma nga kingi katoa o te whenua o Uhu, ma nga kingi katoa o te whenua o nga Pirihitini, ma Ahakerono, ma Kaha, ma Ekerono, ma nga morehu ano o Aharoro:

21 Ma Eroma, ma Moapa, ma nga tamariki a Amono;

22 Ma nga kingi katoa o Taira, ma nga kingi katoa o Hairona, ma nga kingi o nga motu i tera taha o te moana;

23 Ma Rerana, ma Tema, ma Putu, ma te hunga katoa i nga pito whakamutunga,

24 Ma nga kingi katoa o Arapia, ratou ko nga kingi katoa o nga whakauru, e noho ana i te koraha;

25 Ma nga kingi katoa o Timiri, ratou ko nga kingi katoa o Erama, ko nga kingi katoa o nga Meri;

26 Ma nga kingi katoa ano hoki o te nota, ma nga mea e tata ana, ma nga mea i tawhiti, ma tetahi, ma tetahi, ma nga kingitanga katoa ano hoki o te ao, i te mata o te oneone: ka inu ano hoki te kingi o Hehaka i muri i a ratou.

27 Me ki atu ano e koe ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano Atua o Iharaira, Inumia, a haurangi iho, ruaki, hinga ki raro, kaua hoki e ara ki runga, i te hoari hoki e ungā atu e ahau ki waenganui i a koutou.

28 Na, ki te kore ratou e pa ki te tango i te kapa i roto i to ringa kia inumia, katahi koe ka mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Me inu ano e koutou.

29 No te mea, na, te pa i karangatia nei toku ingoa ki reira, ka timata ahau te whakatupu kino: ko koutou hoki, e whakaharakoretia rawatia ranei koutou? e kore koutou e whakaharakoretia; no te mea ka karangatia e ahau he hoari ki runga ki nga tangata katoa o te whenua, e ai ta Ihowa o nga mano.

30 Mo reira me poropiti atu e koe enei kupu katoa ki a ratou, me ki atu ki a ratou, Ka hamama mai a Ihowa; ka nui tona hamama ki tona kāinga; i te wahi tiketike, ka puaki mai tona hamama i tona kāinga tapu, ka rite *tona* hamama ki to nga kai takahi karepe, ka karanga ia ki nga tangata katoa o te whenua.

31 Ka paku te ngangau ki te pito o te whenua; no te mea he totohe ta Ihowa ki nga iwi, ka whakawakia e ia nga kikokiko katoa; te hunga kino, ka tukua atu ratou e ia ki te hoari, e ai ta Ihowa.

32 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Nana, ka puta atu he kino i tetahi iwi ki tetahi iwi, he nui hoki te tukauati e whakaohokia mai i nga taha o te whenua.

33 Na, nga tupapaku a Ihowa i taua rangi ka takoto i tetahi pito o te whenua tae noa ki tetahi pito o te whenua: e kore e tangihia, e kore ano e kohikohia, e kore ano hoki e tanumia; hei whakawairakau ratou ki runga ki te mata o te oneone.

34 ¶ E aue, e nga hepara, hamama, titakataka *ki te pungarehu*, e nga metararahi o te kahui: no te mea kua rite nga ra mo koutou kia tukitukia, kia whakamararatia; a ka taka koutou, ka rite ki te oko e matenuitia ana.

35 Ka kore noa iho ano hoki he rerenga ma nga hepara, kahore he mawhititanga atu ma nga metararahi o te kahui.

36 Ka hamama te reo o nga hepara, ka aue nga metararahi o te kahui: no te mea e pahuatia ana e Ihowa ta ratou haerenga hipi.

37 Ka whakamotitia ano hoki nga nohoanga humarie, no te mea ka mura te riri a Ihowa.

38 Ka rite ia ki te raiona kua mahue nei tona kuhunga; ka ururuatia hoki to ratou whenua, i te taikaha o te kai tukino, i te muranga ano hoki o tana riri.

UPOKO 26.

I TE timatanga o te kingitanga o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura, ka puta mai tenei kupu i a Ihowa;

2 Ko te kupu tenei a Ihowa, E tu ki te marae o te whare o Ihowa, korerotia atu ki nga pa katoa o Hura e haere mai ana ki te koropiko i roto i te whare o Ihowa nga kupu katoa e whakahaua atu nei e ahau ki a koe kia korerotia atu ki a

Digitized by Google

ratou; kaua tetahi kupu e kaiponuhia atu:

3 Me kahore ratou e whakarongo, e tahuri mai ia tangata, ia tangata, i o ratou ara kino, a ka ripeneta ahau ki te kino e mea nei ahau kia meatia ki a ratou mo te kino o a ratou mahi.

4 Kia penei ano to ki atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ki te kahore koutou e whakarongo ki a au, ara, e haere i runga i taku ture i hoatu e ahau ki to koutou aroaro,

5 E whakarongo ano ki nga kupu a aku pononga, a nga poropiti i ungā atu nei e ahau ki a koutou, i a au i maranga wawe ra, i unga atu i a *ratou*, a kihai na koutou i whakarongo mai;

6 Na ka meinga e ahau tenei whare kia rite ki Hiro, ka meinga ano e ahau tenei pa hei kanga ma nga iwi katoa o te whenua.

7 A, te rongonga o nga tohunga, o nga poropiti, ratou ko te iwi katoa i a Heremaia e korero ana i enei kupu i te whare o Ihowa.

8 ¶ Na, te mutunga o ta Heremaia korerotanga i nga mea katoa i whakahaua ai ia e Ihowa kia korerotia ki te iwi katoa, na, ka hopukia atu ia e nga tohunga ratou ko nga poropiti, ko te iwi katoa a ka ki mai *ratou*, Ko te mate kau mou.

9 He aha koe i porepiti ai i runga i te ingoa o Ihowa? he aha koe i ki ai, Ka rite tenei whare ki Hiro, ka ururuatia ano hoki tenei pa, tē ai he tangata hei noho? Na, ko te huihuinga mai o te iwi katoa ki a Heremaia ki te whare o Ihowa.

10 ¶ A, te rongonga o nga rangatira o Hura ki enei mea, na haere mai ana ratou i te whare o te kingi ki te whare o Ihowa, a noho ana i te kuwaha o te kēti hou o te *whare* o Ihowa.

11 Na, ko te korerotanga a nga tohunga ratou ko nga poropiti ki nga rangatira ratou ko te iwi katoa; i ki mai ratou, Ka tika te mate mo tenei tangata, kua poropiti hoki ia i te he mo tenei pa; kua rongo na hoki o koutou taringa.

12 ¶ Na, ko te kianga mai a Heremaia ki nga rangatira katoa, ratou ko te iwi katoa, i ki mai *ia*, Na Ihowa ahau i unga mai ki te poropiti i nga kupu katoa i rongo ra koutou mo tenei whare, mo tenei pa.

13 Na, tena, kia pai o koutou ara, a koutou mahi, whakarongo hoki ki te reo o Ihowa o to koutou Atua, a ka ripeneta a Ihowa ki te kino i korerotia e ia mo koutou.

14 Ko au nei kei roto nei ahau i to koutou ringaringa, ma koutou e mea mai ki a au te mea e pai ana, e rite ana ki ta koutou titiro iho.

15 Otiia kia tino mohio koutou ki te whakamate koutou i a au, ka heke i a koutou he toto hara-kore ki runga ki a koutou, ki tenei pa ano hoki, ki ona tangata ano hoki, no te mea he pono ta Ihowa ngarenga i a au ki a koutou ki te korero i enei kupu katoa ki o koutou taringa.

16 ¶ Na, ko te kianga ake a nga rangatira, ratou ko te iwi katoa ki nga tohunga ratou ko nga poropiti, Kahore he take e mate ai tenei tangata; engari kua korero mai ia ki a tatou i runga i te ingoa o Ihowa o to tatou Atua.

17 I whakatika ano etahi o nga kaumatua o te whenua, i korero atu ki te huihui katoa o te iwi, i mea,

18 I poropoti a Mika Morahati i nga ra o Hetekia kingi o Hura, i korero ki te iwi katoa o Hura, i mea, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Ka parautia a Hiona, ka rite ki te mara, hei puranga ano hoki a Hiruharama, ka rite ano hoki te maunga o te whare ki nga wahi tiketike o te ngahere.

19 I anga ranei a Hetekia kingi o Hura ratou ko Hura katoa, ki te whakamate i a ia? he teka ianei i wehi ia i a Ihowa, a inoi ana ki te mata o Ihowa, a ripeneta ana a Ihowa ki te kino i korerotia e ia mo ratou? Na, tatou nei, he nui te kino e meatia ana e tatou ki o tatou wairua.

20 Na, i poropiti ano hoki tetahi tangata i runga i te ingoa o Ihowa, a Uriia tama a Hemaia o Kiriata-tearimi; i poropititia e ia he hē mo tenei pa, mo tenei whenua, he penei ano me nga kupu katoa a Heremaia.

21 A, te rongonga o kingi Iehoiakimi ratou ko ana metararahi, ko nga rangatira katoa, i ana kupu, ka whai te kingi kia whakamatea ia, a, te rongonga o Uriia, ka wehi, ka rere, a haere ana ki Ihipa.

22 Na, ungā atu ana e Iehoiakimi etahi tangata ki Ihipa, a Erenatana tama a Akaporo, ratou ko ona hoa ki Ihipa.

23 Na, tikina atu ana e ratou a Uriia i Ihipa, kawea mai ana ki a kingi Iehoiakimi; patua iho e ia ki te hoari, makā atu ana e ia tona tinana ki nga tanumanga o nga tamariki a t·iwi.

24 I a Heremaia ano ia te ringaringa o Ahikama tama a Hapana, i kore ai ia e tukua atu ki te ringaringa o te iwi kia whakamatea.

Digitized by Google

UPOKO 27.

ITE timatanga o te kingitanga o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura ka puta mai tenei kupu a Ihowa ki a Heremaia, i mea ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa ki a au, Hangā etahi here, etahi ioka mou; ka whakanoho ai ki runga ki to kaki.

3 Ungā atu hoki kia kawea ki te kingi o Eroma, ki te kingi o Moapa, ki te kingi o nga tamariki a Amono, ki te kingi ano o Taira, ki te kingi ano hoki o Hairona: ma nga karere e haere mai ana ki Hiruharama ki a Terekia kingi o Hura e mau.

4 Me whakahau ano ratou e koe kia ki atu ki o ratou ariki, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano Atua o Iharaira, Kia penei ta koutou ki atu ki o koutou ariki,

5 Naku i hanga te whenua, te tangata, me te kararehe i runga i te mata o te whenua, he meatanga na toku kaha nui, na toku ringa kua oti te whakamaro; a hoatu ana e ahau ki te tangata i whakatikaia atu e oku kanohi.

6 Na, inaianei kua oti te hoatu e ahau enei whenua katoa ki te ringaringa o taku pononga, o Nepukaneha kingi o Papurona, kua hoatu ano hoki e ahau nga kirehe o te parae ki a ia kia whakamahia e ia.

7 Ka mahi ano hoki nga iwi katoa ki a ia, ki tana tama, ki te tama ano a tana tama, kia taka ra ano te tino wa o tona whenua. No reira he tini nga iwi, he nui nga kingi, e whakamahi i a ia.

8 Na, te iwi, te kingitanga, e kore e mahi ki a ia ki a Nepukaneha kingi o Papurona, a e kore e tukua mai o ratou kaki ki raro i te ioka o te kingi o Papurona, ka whiua e ahau taua iwi, e ai ta Ihowa, ki te hoari, ki te hemo-kai, ki te mate uruta, kia moti ra ano ratou i tona ringa.

9 Na, kaua koutou e whakarongo ki o koutou poropiti, ki o koutou tohunga tuāhu, ki o koutou moemoea, ki o koutou tohunga kapua, ki o koutou tohunga makutu, e korero na ki a koutou, e mea na, E kore koutou e mahi ki te kingi o Papurona:

10 No te mea e poropiti teka ana ratou ki a koutou, he mea kia matara atu ai koutou i to koutou oneone, kia peia atu hoki koutou e ahau, kia ngaro ai ano hoki koutou.

11 Na, te iwi e tukua mai o ratou kaki ki te ioka o te kingi o Papurona, a ka mahi ki a ia, ka waiho ratou e ahau ki to ratou oneone, e ai ta Ihowa, a ka ngakia e ratou, ka noho ano hoki ratou ki reira.

12 ¶ Na, rite tonu ki enei kupu katoa taku i korero ai ki a Terekia kingi o Hura, i mea *ahau*, Tukua atu o koutou kaki ki te ioka o te kingi o Papurona; e mahi ki a ia ratou ko tona iwi, kia ora ai koutou.

13 Kia mate koutou hei aha, koutou ko to iwi i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta, i ta Ihowa i ki ai mo te iwi e kore nei e mahi ki te kingi o Papurona?

14 Kaua hoki e whakarongo atu ki nga kupu a nga poropiti e korero na ki a koutou, e mea na, E kore koutou e mahi ki te kingi o Papurona: e poropiti teka ana hoki ratou ki a koutou.

15 Kihai nei hoki ahau i unga i a ratou, e ai ta Ihowa, na, kei te poropiti teka ratou i runga i toku ingoa, he mea kia peia atu ai koutou e ahau, kia ngaro ai koutou, koutou ko nga poropiti e poropiti na ki a koutou.

16 I korero ano ahau ki nga tohunga, ki tenei iwi katoa, i mea, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kei whakarongo koutou ki nga kupu a o koutou poropiti e poropiti na ki a koutou, e mea na, Tenei ka tata te whakahokinga mai o nga oko o te whare o Ihowa i Papurona: he poropiti teka hoki ta ratou ki a koutou.

17 Kei whakarongo ki a ratou; e mahi ki te kingi o Papurona, kia ora ai koutou: kia ururuatia tenei pa hei aha?

18 Na, ki te mea he poropiti ratou, ki te mea kei a ratou te kupu a Ihowa, ma ratou e inoi ki a Ihowa o nga mano kia kaua nga oko kua mahue nei ki te whare o Ihowa, ki te whare ano hoki o te kingi o Hura, ki Hiruharama, e tae ki Papurona.

19 ¶ Ko te kupu nei hoki tenei a Ihowa o nga mano mo nga pou, mo te moana; mo nga turanga, mo nga toenga o nga oko kua mahue nei ki tenei pa.

20 Kihai nei i riro i a Nepukaneha kingi o Papurona i tana whakaraunga atu i a Hekonia tama a Iehoiakimi kingi o Hura i roto i Hiruharama ki Papurona, ratou ko nga rangatira katoa o Hura, o Hiruharama;

21 Ina, ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, mo nga oko ka mahue nei ki te whare o Ihowa ki te whare ano hoki o te kingi o Hura, ki Hiruharama ano hoki;

21 Ka tae aua *mea* ki Papurona, ka takoto ano ki reira, taea noatia te ra e pa atu ai ahau ki a ratou, e ai ta Ihowa;

Digitized by Google

katahi ka kawea mai e ahau, ka whakahokia mai ano ki tenei wahi.

UPOKO 28.

I TAUA tau ano, i te timatanga o te kingitanga o Terekia kingi o Hura i te wha o nga tau, i te rima o nga marama ka korero mai ki a au i roto i te whare o Ihowa a Hanania tama a Aturu poropiti, he tangata no Kipeono, me te titiro mai ano nga tohunga ratou ko te iwi katoa ; i mea mai ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, e ki ana ia, Kua whati i a au te ioka a te kingi o Papurona.

3 E kore e rite nga ra o nga tau e rua, ka whakahokia mai e ahau ki tenei wahi nga oko katoa o te whare o Ihowa i tangohia atu e Nepukaneha kingi o Papurona i tenei wahi, i kawea atu e ia ki Papurona :

4 Na, a Hekonia tama a Iehoiakimi kingi o Hura, ratou ko nga whakaraunga katoa o Hura i haere atu nei ki Papurona, ka whakahokia mai e ahau ki tenei wahi, e ai ta Ihowa: no te mea ka whati i a au te ioka a te kingi o Papurona.

5 ¶ Na, ko te korerotanga atu a Heremaia poropiti ki a Hanania poropiti i te tirohanga mai ano a nga tohunga, i te tirohanga mai ano a te iwi katoa e tu ana i te whare o Ihowa,

6 I ki atu ano a Heremaia poropiti, Amine : kia pena mai ano a Ihowa : kia whakamanā ano e Ihowa o kupu i poropititia na e koe mo nga oko o te whare o Ihowa mo nga whakarau katoa ano hoki, ka whakahokia mai i Papurona ki tenei wahi.

7 Otiia kia rongo mai ano koe ki tenei kupu e korerotia atu nei e ahau ki o taringa, ki nga taringa ano o te iwi katoa ;

8 Nga poropiti i mua atu i a au, i mua atu i a koe, i mua noa atu, i poropititia ano e ratou he hē mo nga whenua maha, mo nga kingitanga nui, he whawhai, he kino, he mate uruta.

9 Te poropiti e poropiti ana i te rongo mau, ki te whakaritea te kupu a te poropiti, ka mohiotia taua poropiti he mea unga pono mai ia na Ihowa.

10 ¶ Katahi ka tangohia atu e Hanania poropiti te ioka i te kaki o Heremaia poropiti, wahia ana e ia.

11 I korero ano a Hanania poropiti i te aroaro o te iwi katoa, i mea, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka peneitia e ahau te ioka o Nepukaneha kingi o Papurona i roto i nga ra o nga tau e rua, ka wahia atu i te kaki o nga iwi katoa. Na, haere ana a Heremaia poropiti i tona ara.

12 ¶ Na, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Heremaia i muri iho i ta Hanania poropiti wāhanga i te ioka i te kaki o Heremaia poropiti ; i ki mai ia,

13 Haere. korero atu ki a Hanania, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, Kua wahia na e koe nga ioka rakau ; na, me hanga e koe etahi ioka rino hei whakakapi mo ena.

14 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Kua oti tetahi ioka rino te whakanoho atu e ahau ki te kaki o enei iwi katoa, a ka mahi ratou ki a Nepukaneha kingi o Papurona : ina, ka mahi ano ratou ki a ia ; kua hoatu ano e ahau nga kirehe o te parae ki a ia.

15 ¶ Na, ko te meatanga atu a Heremaia poropiti ki a Hanania poropiti, Whakarongo mai ra, e Hanania, Kihai koe i ungā e Ihowa, na, kua mea nei koe i tenei iwi kia whakawhirinaki atu ki te teka.

16 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka makā atu koe e ahau i runga i te mata o te oneone ; i tenei tau ano ka mate koe, no te mea he tutu tau korero mo nga mea a Ihowa.

17 Na, i taua tau ano ka mate a Hanania poropiti i te whitu o nga marama.

UPOKO 29.

KO nga kupu enei o te pukapuka i tukua atu e Heremaia poropiti i Hiruharama ki nga morehu o nga kaumatua i whakaraua atu nei, ratou ko nga tohunga, ko nga poropiti, ko te iwi katoa i whakaraua atu e Nepukaneha i Hiruharama ki Papurona ;

2 (I muri iho i te haerenga atu o Kingi Hekonia i Hiruharama, ratou ko te kuini, ko nga unaka, ko nga rangatira o Hura, o Hiruharama, me nga kamura ano, ratou ko nga parakemete.)

3 He mea kawe na Eraha tama a Hapana, raua ko Kemaria tama a Hirikia (he mea unga ano enei na Terekia kingi o Hura ki Papurona ki a Nepukaneha kingi o Papurona ;) i mea ia,

4 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, ki nga whakarau katoa, i whakaraua atu nei e ahau i Hiruharama ki Papurona,

5 Hangā he whare hei nohoanga mo koutou, whakatokia ano hoki etahi kāri, ka kai i nga hua.

Digitized by Google

6 Marenatia he wahine, kia whanau ano hoki he tamariki, he tamahine, ma koutou, kia marenatia ano hoki a koutou tamariki, tukua ano a koutou tamahine ki te tane, kia whanau ano he tamariki, he tamahine, i a ratou, kia tini ai koutou ki reira, kei torutoru.

7 Rapua hoki he maunga rongo mo te pa kua whakaraua atu na koutou e ahau ki reira, inoi hoki ki a Ihowa mo reira; no te mea ma te mau o to kona rongo ka mau ai to koutou rongo.

8 ¶ No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Kei tinihangatia koutou e a koutou poropiti, e a koutou tohunga tuāhu, i roto na i a koutou, kei whakarongo ano hoki ki a koutou moe e meinga na e koutou kia moea.

9 No te mea e poropiti teka ana ratou ki a koutou i runga i toku ingoa; ehara ratou i te mea unga atu naku, e ai ta Ihowa.

10 ¶ No te mea ko te kupu tenei a Ihowa, Ka rite nga tau e whitu tekau ki Papurona, ka tirohia iho koutou e ahau; ka whakamanā ano e ahau taku kupu pai ki a koutou, mo koutou kia whakahokia mai ki tenei wahi.

11 E mohio ana hoki ahau ki nga whakaaro e whakaaro nei ahau ki a koutou, e ai ta Ihowa, he whakaaro mo te rongo mau, ehara i te mea mo te kino, a ka hoatu ki a koutou te mutunga e tumanakohia atu ana.

12 Ko reira koutou karanga ai ki a au, ka haere ano koutou ka inoi ki a au, a ka whakarongo ahau ki a koutou.

13 Ka rapua ano ahau e koutou, ka kitea ano hoki e koutou, ina pau katoa o koutou ngakau ki te rapu i a au.

14 Ka kitea ano ahau e koutou, e ai ta Ihowa, ka whakatahuritia atu ano e ahau to koutou whakaraunga, ka kohikohia ano hoki koutou e ahau, i roto i nga iwi katoa, i nga wahi katoa i peia atu ai koutou e ahau, e ai ta Ihowa; ka whakahokia mai ano koutou ki te wahi i whakaraua atu ai koutou e ahau.

15 ¶ Na, ta koutou e ki ra, Kua whakaarahia ake e Ihowa etahi poropiti mo tatou i Papurona,

16 Ko te kupu tenei a Ihowa mo te kingi e noho ana i runga i te torona o Rawiri, mo te iwi katoa ano hoki e noho ana i tenei pa, mo o koutou teina kihai nei i haere tahi koutou i te whakaraunga;

17 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei au te unga atu nei i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta, ki runga ki a ratou, a ka meinga ratou e ahau kia rite ki nga piki kino e kore nei e kainga i te kino.

18 Ka whaia ano ratou e taku hoari, e te hemo-kai, e te mate uruta, ka tukua atu ano ratou e ahau kia kawea ki nga kingitanga katoa o te whenua, *a* hei kanga *ratou*, hei miharotanga, hei whakahīanga atu, hei ingoa kino, i roto i nga iwi katoa e peia atu ai ratou e ahau:

19 Mo ratou kihai i whakarongo ki aku kupu, e ai ta Ihowa, ki aku i ungā atu ra e ahau kia kawea e aku pononga, e nga poropiti; moata tonu taku maranga ki te unga atu i *a ratou*; heoi kihai koutou i whakarongo, e ai ta Ihowa.

20 ¶ Na, whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, e nga whakarau katoa i ungā atu e ahau i Hiruharama ki Papurona;

21 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, mo Ahapa tama a Koraira, mo Terekia ano hoki tama a Maaheia, e poropiti teka na ki a koutou i runga i toku ingoa, Tenei au te hoatu nei i a raua ki te ringaringa o Nepukararetara kingi o Papurona, a ka tukitukia raua e ia ki to koutou aroaro.

22 A ka ai raua hei kanga ma nga whakarau katoa o Hura i Papurona, ka korerotia, Kia meinga koe e Ihowa kia rite ki a Terekia raua ko Ahapa, i tunua nei e te kingi o Papurona ki te ahi;

23 Mo ta raua mahi poauau i roto i a Iharaira, mo ta raua puremutanga ki nga wahine a o raua hoa, mo ta raua korerotanga ano i nga kupu teka i runga i toku ingoa; he mea kihai i whakahaua atu e ahau ki a raua; kua mohio ahau, hei kai whakaatu ano *ahau*, e ai ta Ihowa.

24 ¶ Me korero ano e koe ki a Hemaia Neherami, me ki atu,

25 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, e mea ana ia, Na, kua tukua na e koe etahi pukapuka i runga i tou ingoa ki te iwi katoa i Hiruharama, ki te tohunga ano hoki, ki a Tepania tama a Maaheia, ratou ko nga tohunga katoa, kua mea na koe,

26 Kua oti koe te mea e Ihowa hei tohunga i muri i a Iehoiara tohunga, hei kai tirotiro ano koutou i roto i te whare o Ihowa mo te tangata katoa e haurangi ana, e whakaporopiti ana i a ia, kia makā e koe ki te whare herehere, ki nga here waewae.

27 Na, he aha ra tē riria ai e koe a Heremaia Anatoti e poropiti na ki a koutou?

28 Kua tukua mai nei hoki e ia *he kupu* ki a matou i Papurona nei, e mea

Digitized by Google

ana ia, Ka roa tenei *whakaraunga*: hanga whare hei nohoanga mo koutou, Whakatokia etahi kāri, kainga hoki nga hua.

29 Na, ka korerotia atu tenei pukapuka e Tepania tohunga ki nga taringa o Heremaia poropiti.

30 ¶ Katahi ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Heremaia, i ki ia,

31 Ungā atu he *kupu* ki nga whakarau katoa, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa mo Hemaia Neherami, Kua poropiti na a Hemaia ki a koutou, a kihai ano ia i ungā atu e ahau; kua meinga ano koutou e ia kia whakawhirinaki atu ki te teka,

32 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka whiua e ahau a Hemaia Neherami ratou ko ona uri, kore iho he tangata mona hei noho i roto i tenei iwi, e kore ano ia e kite i te pai e mahia e ahau ki taku iwi, e ai ta Ihowa, mo tana kupu tutu mo nga mea a Ihowa.

UPOKO 30.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa; i ki mai ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, e mea ana ia, Tuhituhia ki te pukapuka nga kupu katoa i korerotia e ahau ki a koe.

3 No te mea, tenei te haere mai nei nga ra, e ai ta Ihowa, e whakahokia mai ai e ahau taku iwi a Iharaira raua ko Hura, i whakaraua nei, e ai ta Ihowa; ka whakahokia mai ano ki te whenua i hoatu e ahau ki o ratou mātua, a ka riro a reira i a ratou.

4 ¶ Ko nga kupu ano enei i korerotia e Ihowa mo Iharaira raua ko Hura;

5 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Kua rongo tatou i te reo, he wiri, he wehi, ehara i te rongo mau.

6 Tena ra, ui atu, kia kite ai koutou, e whanau tamariki ranei te tane? Na te aha ahau i kite ai i nga tangata katoa ko o ratou ringa kei o ratou hope, koia ano kei te wahine e whanau ana, kua puta ke ano hoki nga kanohi katoa, kua kōmā.

7 Aue! he nui hoki taua rangi, kahore ona rite: he wa ngakau mamae mo Hakopa: otiia ka ora ano ia i taua *mamae*.

8 Na, i taua rangi ano, e ai ta Ihowa o nga mano, ka wahia e ahau tana ioka i to kaki, ka motuhia ano hoki e ahau ou here, e kore ano ia e whakamahia e nga tangata ke i muri iho:

9 A ka mahi ratou ki a Ihowa ki to ratou Atua, ki a Rawiri ano hoki ki to ratou kingi e whakaarahia ake e ahau mo ratou.

10 ¶ Na, kaua e wehi, e taku pononga, e Hakopa, e ai ta Ihowa, kaua hoki e pawera, e Iharaira; no te mea tenei ahau te whakaora mai nei i a koe i tawhiti, i ou uri ano hoki i te whenua i whakaraua atu ai ratou, a ka hoki mai a Hakopa, ka ata noho, ka whai tānga manawa, tē ai he kai whakawehi.

11 No te mea hei hoa ahau mou, e ai ta Ihowa, hei whakaora i a koe: ka poto rawa hoki i a au nga iwi katoa kua whakamararatia atu na koe ki reira, otiia e kore koe e poto rawa i a au; engari ka pakia koe e ahau, he mea whakarite marie atu, e kore ia koe e tino whakaharakoretia rawatia.

12 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, E kore tou pakaru e mahu, mamae rawa tou marutanga.

13 Kahore he kai tohe i tau, kia takaia ai koe: kahore ou rongoa whakamahu.

14 Te hunga katoa i aroha ki a koe kua wareware ki a koe; kahore ratou e rapu i a koe; no te mea he patu na te hoa riri taku patunga i a koe; na te tangata nanakia ano hoki te whiu; he nui hoki no to kino; he maha no ou hara.

15 He aha koe i tangi ai ki to pakaru? e kore to mamae e taea te rongoa, i te nui hoki o to kino: he maha no ou hara i meinga ai e ahau enei mea ki a koe.

16 Na, te hunga katoa e kai ana i a koe, ka kainga ratou; ou hoa riri katoa ano hoki ka riro ratou katoa ki te whakarau-nga; te hunga e pahua ana i a koe ka pahuatia ratou; ka tukua atu ano hoki e ahau hei taonga pārau te hunga katoa e muru ana i a koe.

17 Ka whakanekehia ake hoki koe e ahau ki te ora, ka rongoatia ano e ahau ou marutanga, e ai ta Ihowa; mou i karangatia, He Peinga, *mo te kupu nei*, Ko Hiona tenei e kore nei e rapua e te tangata.

18 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka whakatahuritia atu e ahau te whakaraunga o nga teneti o Hakopa, ka aroha atu ano ahau ki ona nohoanga; a ka hangā te pa ki runga ki tona puranga, ka whakapumautia ano hoki nga tikanga o te whare kingi.

19 Ka puta mai ano hoki i reira te whakamoemiti, me te reo kata, ka whakanuia ano hoki ratou e ahau, e kore ano ratou e torutoru: ka whakakororiatia ratou, e kore ano ratou e iti.

20 Ka rite ano hoki a ratou tamariki ki o mua; ka whakapumautia ano to ratou whakaminenga ki toku aroaro; a ka

Digitized by Google

whiua e ahau ona kai whakatupukino katoa.

21 To ratou metararahi ano ko tetahi ano o ratou, ka puta ake ano to ratou kawana i roto i a ratou; ka meinga ano ia e ahau kia whakatata mai, a ka haere mai ia ki a au: ko wai hoki tenei kua whakatuturutia nei e ia tona ngakau ki te haere mai ki a au? e ai ta Ihowa.

22 A hei iwi koutou moku, ko au hoki hei Atua mo koutou.

23 Nana, te tukauati a Ihowa te puta mai nei i runga i te riri, he tukauati e mau tonu ana, aki pu atu ki runga ki te māhunga o te hunga kino.

24 E kore e tahuri atu te riri a Ihowa e mura nei, kia oti ra ano i a ia, kia whakapumautia ra ano e ia nga whakaaro a tona ngakau; i nga ra whakamutunga ka whakaaroa e koutou.

UPOKO 31.

I TAUA wa ano, e ai ta Ihowa, ka waiho ahau hei Atua mo nga hapu katoa o Iharaira, a ko ratou hei iwi moku.

2 Ko te kupu tenei a Ihowa, Te iwi i toe i te hoari, i manakohia ratou i te koraha; ara, a Iharaira, i a au ra i haere atu ki te mea tānga manawa mona.

3 I puta mai a Ihowa ki a au i mua noa atu, *i mea*, Na, mau tonu te aroha i aroha ai ahau ki a koe, no reira te atawhai i kukume ai ahau i a koe.

4 Tera ano koe ka hangā e ahau, ina, ka hangā koe, e te wahina o Iharaira, tera ano koe ka whakapaipaia ki o timipera, a ka haere atu koe, kanikani tonu, i roto i te hunga koa.

5 Tera ano koe ka whakato i nga mara waina ki runga ki nga maunga o Hamaria; ka whakato nga kai whakato, a ka noa ano hei *kai* ma ratou.

6 No te mea kua rite te ra e karanga ai nga kai tiaki i runga i Maunga Eperaima, Whakatika, tatou ka huere ki runga ki Hiona ki a Ihowa ki to tatou Atua.

7 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa, Waiata i te koa ki a Hakopa, hamama i roto i nga iwi rangatira, korerotia atu, whakamoemititia, mea atu, Whakaorangia, e Ihowa, tou iwi, nga toenga o Iharaira.

8 Nana, ka kawea mai ratou e ahau i te whenua ki te nota, ka kohikohia mai ano hoki i nga taha o te whenua, ratou tahi ko nga matapo, ko nga kopa, ko te wahine e hapu ana, me te wahine ano e whakamamae ana, he nui te huihui e hoki mai ki konei.

9 He tangi ta ratou ina haere mai, ka arahina ano ratou e ahau i runga i te inoi, ka meinga ratou e ahau kia haere i te taha o nga awa wai, he tika ano te ara; e kore o ratou waewae e tūtuki i reira; no te mea ko au hei pāpā mo Iharaira, ko Eperaima ano hei matamua ki a au.

10 ¶ Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e nga iwi, korerotia hoki ki nga motu o tawhiti, mea atu, Te kai titaritari o Iharaira, mana ratou e kohikohi, mana ratou e tiaki, ka rite tana ki ta te hepara ki tana kahui.

11 Kua hokona nei hoki a Hakopa e Ihowa; utua ana ia, tangohia mai ana i roto i te ringa o te mea i kaha rawa i a ia.

12 Mo reira ka haere mai ratou, ka waiata i te wahi tiketike o Hiona, ka rere *a wai* ano hoki ki te pai o Ihowa, ki te witi, ki te waina, ki te hinu, ki nga kuao a nga hipi, a nga kau, ka rite ano hoki o ratou wairua ki te kāri kua oti te whakamakuku, a heoi ano to ratou tangihanga.

13 Katahi te wahina ka koa ki te kanikani, nga taitamariki ngatahi ano ko nga kaumatua, no te mea ka puta ke i a au to ratou tangi hei koa, ka whakamarietia ano hoki ratou, ka whakaharitia, i a ratou e mamae ana.

14 Ka whaowhina ano e ahau te wairua o nga tohunga ki te ngako, ka makona ano hoki toku iwi i toku pai, e ai ta Ihowa.

15 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, I rangona he reo ki Rama, he uhunga, he tangi, tiwerawera ana, a Rahera e tangi ana ki ana tamariki, a kihai i pai kia whakamarietia mo ana tamariki, kua kahore nei.

16 Ko te kupu tenei a Ihowa, Whakamutua te tangi o tou reo, nga roimata o ou kanohi; no te mea ka whai utu to mahi, e ai ta Ihowa, a ka hoki mai ratou i te whenua o te hoa riri.

17 Ka whai tumanakohanga ata hoki to whakamutunga, e ai ta Ihowa, ka hoki mai nga tamariki ki ta ratou rohe.

18 He pono kua rongo ahau i ta Eperaima tangi ki a ia, Kua pakia nei ahau e koe, kua pakia ahau; toku rite kei te kau kihai i whakaakona: mau ahau e whakatahuri, a ka tahuri ahau; ko koe nei hoki a Ihowa toku Atua.

19 He pono i muri i toku tahuritanga i ripeneta ahau; i muri ano i toku whakaakoranga i papaki ahau i *toku* huha, i whakama ahau, i-numinumi kau ano

Digitized by Google

hoki; no te mea e wahā ana e ahau te ingoa kino o toku taitamarikitanga.

20 He tamaiti matenui ianei a Eperaima naku? he tamaiti ahuareka ianei? no taku korerotanga hoki i te he mona mau tonu taku maharahara ki a ia; na reira oku whekau i oho ai ki a ia, tera ano ia ka tohungia e ahau, e ai ta Ihowa.

21 Whakaturia ake etahi tohu huarahi mau, hangā etahi puranga tiketike, kia anga to ngakau ki te huanui, ki te ara i haere ai koe: hoki mai, e te wahina a Iharaira, hoki mai ki enei pa ou.

22 ¶ Kia pehea te roa o to kopikopiko, e te tamahine tahurihuri ke? ka hangā nei hoki e Ihowa he mea hou ki runga ki te whenua, he tangata *i roto i* te wahine karapoti pu.

23 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Tera ano tenei kupu ka korerotia e ratou ki te whenua o Hura, ki ona pa ano hoki, ina whakatahuritia atu e ahau to ratou whakarau-nga, Kia manaakitia koe, e te nohoanga o te tika, e te maunga tapu.

24 A ka noho ki Hura na ano, ki ona pa ano hoki, hui katoa, nga kai ngaki whenua, me te hunga ano e haere tahi ana me nga kahui.

25 Ka whaowhina nei hoki e ahau te wairua ruha, ka whakakīa ano hoki nga wairua katoa e pouri ana.

26 I maranga ahau i konei, taku tirohanga atu, na, he reka ki a au taku moe.

27 ¶ Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e whakatokia ai e ahau te whare o Iharaira me te whare ano o Hura, ko te tangata hei purapura, ko te kararehe hei purapura.

28 Na, tenei ake ka rite ki taku tirotirohanga atu ki a ratou i mua, he mea kia hutia atu, kia wahia iho, kia turakina ki raro, kia whakangaromia, kia whakatupuria kinotia, ka pena ano taku tirotiro i a ratou, he mea kia hangā, kia whakatokia, e ai ta Ihowa.

29 I aua rangi ano ka mutu te ki ake, I kai nga mātua i nga karepe kaiota, a moniania ana nga niho o nga tamariki.

30 Engari ka mate tenei tangata, tenei tangata, i runga i tana kino, i tana kino; te tangata e kai ana i te karepe kaiota, ko ona niho ano e moniania.

31 ¶ Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e whakaritea ai e ahau he kawenata hou ki te whare o Iharaira, ki te whare ano o Hura.

32 E kore e rite ki te kawenata i whakaritea e ahau ki o ratou mātua i te ra i puritia ai e ahau o ratou ringaringa, a kawea mai ana ratou i te whenua o Ihipa; i a ratou ra i whakataka i taku kawenata, i a au ano i waiho hei tahu marena mo ratou, e ai ta Ihowa.

33 Engari ko te kawenata tenei e whakaritea e ahau ki te whare o Iharaira i muri i aua rangi, e ai ta Ihowa, Ka hoatu e ahau taku ture ki o ratou wahi i roto, ka tuhituhia ano hoki ki o ratou ngakau, a ko ahau hei Atua mo ratou, ko ratou ano hei iwi moku.

34 I muri nei kahore he whakaako a tetahi tangata i tona hoa tata, a tetahi tangata ranei i tona teina, *kahore* he ki atu, Kia mohio koutou ki a Ihowa; no te mea ka mohio ratou katoa, te iti, te rahi, ki a au, e ai ta Ihowa, no te mea ka whakarerea noatia e ahau ta ratou kino, a heoi ano aku maharatanga atu ki to ratou hara.

35 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa nana nei i homai te ra hei whakamārama i te awatea, me nga tikanga o te marama, o nga whetu, hei whakamārama i te po, ko ia nei te kai wahi o te moana i te mea e haruru ana ona ngaru, Ko Ihowa o nga mano tona ingoa.

36 Ki te neke atu enei tikanga i toku aroaro, e ai ta Ihowa, ko reira ano ka kore te uri o Iharaira hei iwi i toku aroaro a ake ake ake.

37 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ki te mea ka taea nga rangi i runga te ruri, ki te mea ano ka taea nga turanga o te whenua i raro te rapu atu, katahi ano ahau ka whakaparahako ki nga uri katoa o Iharaira mo nga mea katoa i mahia e ratou, e ai ta Ihowa.

38 ¶ Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e hangā ai te pa hei mea ki a Ihowa, i te pourewa atu ano o Hananeere tae noa ki te kuwaha o te koki.

39 Tera ano hoki te aho ruri ka tae atu ki tona ritenga atu, ki te pukepuke ki Karepe, taiawhio tonu atu ki Koata.

40 Na, te raorao katoa i nga tupapaku, i nga pungarehu, me nga mara katoa, a tae noa ki te awa, ki Kitirono, ki te koki i te kuwaha hoiho, ki te taha ki te rawhiti, tapu katoa ki a Ihowa; e kore e hutia atu, e kore ano e wahia iho a ake ake.

UPOKO 32.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i te tekau o nga tau o Terekia kingi o Hura, ara, i te tekau ma waru o nga tau o Nepukararetara.

2 I taua wa hoki e whakapaea ana a

Digitized by Google

Hiruharama e te taua a te kingi o Papurona; kua oti ano hoki a Heremaia poropiti te tutaki atu ki roto ki te marae o te whare herehere i te whare o te kingi o Hura.

3 Na Terekia hoki, na te kingi o Hura, ia i tutaki atu; i mea ia, He aha koe i poropiti ai, i ki ai, Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka hoatu e ahau tenei pa ki te ringaringa o te kingi o Papurona, a ka horo i a ia.

4 A Terekia ano hoki kingi o Hura, e kore ia e mawhiti atu i te ringaringa o nga Karari; no te mea ka tukua putia atu ia ki te ringaringa o te kingi o Papurona, a ka korero ano ia ki a ia he mangai, he mangai, e kite ano hoki ona kanohi i ona kanohi.

5 Ka arahina ano hoki e ia a Terekia ki Papurona, a ki reira ia noho ai, kia tirotiro ra ano ahau i a ia, e ai ta Ihowa: ahakoa whawhai koutou ki nga Karari, e kore ta koutou e taea.

6 ¶ Na, ko te kianga ake a Heremaia, I puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

7 Tera e tae mai ki a koe a Hanameere tama a Harumu a tou matua kēkē, a ka mea, Mau e hoko taku mara i Anatoto; kei a koe na hoki te tikanga mo te hoko kia hoki ai, mau e hoko.

8 Na, ka haere mai ki a au a Hanameere tama a toku matua kēkē, ka pera ano me ta Ihowa i ki ai, ki te marae o te whare herehere, a ka mea ki a au, Tena, hokona e koe taku mara i Anatoto i te whenua o Peniamine; kei a koe hoki te tikanga o taua wahi, mau ano e hoko kia hoki atu ai; hokona mau. Na, mohio tonu iho ahau, he mea tena na Ihowa.

9 Katahi ka hokona e ahau te mara a Hanameere tama a toku matua kēkē, tera i Anatoto, paunatia ana e ahau te moni mana, tekau ma whitu nga hekere hiriwa.

10 Tuhituhi rawa ki te pukapuka e ahau, hiri rawa, whakarite rawa nga kai titiro, paunatia iho e ahau te hiriwa ki te pauna.

11 Katahi ahau ka mau ki te pukapuka o te hokonga, ki te mea hiri *i rite* nei ki ta te ture, ki ta nga tikanga, ki te mea ano hoki e takoto kau ana.

12 A hoatu ana e ahau te pukapuka o te hokonga ki a Paruku tama a Neria, tama a Maaheia i te tirohanga mai ano a Hanameere *tamā* a toku matua kēkē, i te tirohanga mai ano a nga kai titiro, i tuhituhia ai te pukapuka o te hokonga, i te tirohanga ano a nga Hurai katoa, e noho ana i te marae o te whare herehere.

13 ¶ Na, ko taku whakahaunga atu ki a Paruku i te tirohanga mai a ratou katoa; i mea ahau,

14 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Maua atu enei pukapuka, tenei pukapuka o te hokonga, te mea hiri, tenei pukapuka ano hoki e takoto kau ana, whaowhina ki te oko oneone, kia maha ai nga ra e mau ai.

15 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Tera ano ka hokohokona nga whare, nga mara, me nga mara waina ano hoki ki tenei whenua.

16 ¶ Katahi ahau ka inoi atu ki a Ihowa i muri iho i taku hoatutanga i te pukapuka o te hokonga ki a Paruku tama a Neria; i mea ahau,

17 Aue, e te Ariki, e Ihowa, nana, nau i hanga te rangi me te whenua, he kaha nui nou, he ringa kua oti te whakamaro, kahore he mea e pakeke ki a koe.

18 He mahi aroha tau ki nga mano, e utua ana e koe te kino o nga mātua ki roto ki te uma o a ratou tamariki i muri i a ratou: tona ingoa, Ko te Atua nui, ko te Marohirohi, ko Ihowa o nga mano,

19 Ko te Nui ki te whakaaro, ko te Kaha ki te mahi; e tirotiro ana hoki o kanohi ki nga huarahi katoa o nga tamariki a te tangata, he mea kia rite ai ki tana ara ake, ki nga hua o ana mahi, nga mea ka hoatu ki tenei tangata, ki tenei tangata:

20 Nau i homai nga tohu me nga mea whakamiharo ki te whenua o Ihipa, a taea noatia tenei ra, ki roto ano hoki ki a Iharaira, ki *era atu* tangata; a meinga ana e koe he ingoa mou me tenei inaianei.

21 A, kawea mai ana e koe to iwi a Iharaira i te whenua o Ihipa i runga i nga tohu, i nga mea whakamiharo, i te ringa kaha ano hoki, i te tākakau kua oti te whakamaro, i te wehi nui;

22 A, homai ana e koe ki a ratou tenei whenua i oati ai koe ki o ratou mātua ka hoatu ki a ratou, he whenua e rerengia ana e te waiu, e te honi.

23 Na, haere mai ana ratou, a riro ana a konei i a ratou; heoi kihai ratou i whakarongo ki tou reo, kihai hoki i haere i runga i tou ture: nga mea katoa i whakahaua e koe ki a ratou kia mahia kihai i mahia, na, meinga ana e koe tenei kino katoa kia pa ki a ratou.

24 Nana, kua tae mai ki te pa nga puke e horo ai, a kua hoatu ano e koe te pa ki te ringaringa o nga Karari e whawhai nei ki konei, he meatanga na te hoari, na te hemo-kai, na te mate uruta. Na, tau

Digitized by Google

i korero ra, kua rite; nana, kua kite ano hoki koe.

25 Heoi kua mea mai na koe, e te Ariki, e Ihowa, ki a au, Hokona te mara mau ki te hiriwa, whakaritea ano hoki nga kai titiro; i te mea kua hoatu nei te pa ki te ringaringa o nga Karari.

26 ¶ Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Heremaia; i ki ia,

27 Nana, ko ahau a Ihowa, ko te Atua o nga kikokiko katoa: tera ranei tetahi mea e pakeke ki a au?

28 No reira ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka hoatu e ahau tenei pa ki te ringaringa o nga Karari, ki te ringaringa ano o Nepukararetara kingi o Papurona, a ka horo i a ia:

29 A ka haere mai nga Karari e whawhai nei ki tenei pa, ka tungia hoki e ratou tenei pa ki te ahi, ka wera ano i a ratou, me nga whare ano i tahu whakakakara ai ratou i runga i nga tuanui ki a Paara, i ringitia ai hoki nga ringihanga ki nga atua ke, hei whakapataritari i a au.

30 Ta ngu tamariki a Iharaira hoki ratou ko nga tamariki a Hura he mahi kau i te kino ki taku titiro, no to ratou tamarikitanga ake ano: he whakapataritari kau ano ta nga tamariki a Iharaira i a au ki te mahi hoki a o ratou ringaringa, e ai te Ihowa.

31 I runga hoki i taku riri, i runga i taku weriweri tenei pa hei whakaoho i a au, no te rangi ano i hangā ai, a tae noa mai ki tenei ra, kia nekehia atu ra ano i toku aroaro.

32 Mo te kino katoa o nga tamariki a Iharaira, ratou ko nga tamariki a Hura, i mahia nei e ratou hei whakapataritari i a au, e ratou ko o ratou kingi, ko o ratou rangatira, ko o ratou tohunga, ko o ratou poropiti, ko nga tangata o Hura, ko te hunga ano e noho ana i Hiruharama.

33 Hurihia ake ano hoki e ratou te kohamo, kahore te kanohi ki a au; taku ano he whakaako *i a ratou* moata tonu taku maranga ki te whakaako i a ratou, a kihai ano ratou i whakarongo, i mamako mai ki te ako.

34 Heoi whakaturia ana e ratou a ratou mea whakarihariha ki te whare i karangatia nei toku ingoa ki reira, whakapokea iho e ratou.

35 A hangā ana e ratou nga wahi tiketike o Paara, era i te raorao o te tama a Hinomo, *hei wahi* e meinga ai e ratou a ratou tamariki, a ratou tamahine, kia tika *i roto i te ahi* ki a Moreke, he mea kihai i whakahaua atu e ahau; kihai ano i puta ake i roto i toku ngakau kia mahia tenei mea whakarihariha, hei mea e hara ai a Hura.

36 ¶ Mo reira ko te kupu tenei inaianei a Ihowa Atua o Iharaira mo tenei pa e ki na koutou, Ka tukua atu ki te ringaringa o te kingi o Papurona, mea rawa ki te hoari, ki te hemo-kai, ki te mate uruta;

37 Nana, ka kohikohia ratou e ahau i nga whenua katoa i peia atu nei ratou e ahau ki reira, i a au e riri ana, e weriweri ana, i te aritarita e nui ana; ka whakahokia mai ano ratou e ahau ki tenei wahi, a ka meinga ratou kia noho humarie.

38 A ko ratou hei iwi ki a au, ko au hoki hei Atua mo ratou.

39 Ka hoatu ano hoki e ahau he ngakau kotahi ki a ratou, he ara kotahi, kia wehi ai ratou i a au i nga ra katoa; hei pai mo ratou, mo a ratou tamariki ano hoki i muri i a ratou.

40 Ka whakaritea ano e ahau he kawenata mau tonu ki a ratou, he mea e kore e whakatahuritia atu e ahau i a ratou, ara, kia mahia he pai ki a ratou; ka hoatu ano hoki e ahau toku wehi ki roto ki o ratou ngakau, kei whakarere ratou i a au.

41 Ka koa ano hoki ahau i *taku* meatanga i te pai ki a ratou, ka whakapaua ano toku ngakau, ka whakapaua toku wairua ki te whakato i a ratou ki tenei whenua i runga i te pono.

42 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa, Na, i mua i kawea mai e ahau tenei kino nui katoa ki runga ki tenei iwi, waihoki ka kawea mai e ahau ki runga ki a ratou te pai katoa i korerotia e ahau mo ratou.

43 Ka hokohokona ano hoki he mara ki tenei whenua e ki na koutou, Ka ururuatia, tē ai he tangata, he kararehe; ka hoatu ki te ringaringa o nga Karari.

44 Ka hokona nga mara ki te moni, ka tuhituhia ano hoki he pukapuka, ka hiritia, ka whakaritea nga kai titiro ki te whenua o Peniamine, ki nga taha o Hiruharama, ki nga pa ano hoki o Hura, ki nga pa o nga maunga, ki nga pa o nga raorao, ki nga pa o te taha ki te tonga; ka whakatahuritia atu hoki e ahau to ratou whakaraunga, e ai ta Ihowa.

UPOKO 33.

NA, ko te rua o nga putanga o te kupu a Ihowa ki a Heremaia, i a ia ano kua tutakina atu ki roto ki te marae o te whare herehere; i ki ia;

2 Ko te kupu tenei a Ihowa nana nei

Digitized by Google

tena i mahi, a Ihowa nana nei i whakaahua, i pumau ai, ko Ihowa tona ingoa;
3 Karanga mai ki a au, a ka whakao atu ahau ki a koe; he nui, he pakeke nga mea e whakakitea e ahau ki a koe, he mea kihai i mohiotia e koe.
4 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, mo nga whare o tenei pa, mo nga whare ano o nga kingi o Hura ka oti nei te wahi iho e nga puke, e te hoari;
5 E haere mai ana ratou ki te whawhai ki nga Karari, ki te whakaki ano ia i aua *wahi* ki nga tinana mate o nga tangata i patua e ahau i a au e riri ana, e weriweri ana, o te hunga no ratou nga kino katoa i hunā ai e ahau toku mata ki tenei pa.
6 Nana, ka whakanekehia ake tenei *pa* e ahau ki te ora, ki te mahu; ka rongoatia hoki ratou e ahau, nui atu hoki te rangimarie me te pono e whakakitea e ahau ki a ratou.
7 Ka whakatahuritia atu ano e ahau te whakaraunga o Hura me te whakaraunga ano o Iharaira, a ka hangā ratou e ahau, koia ano kei to te timatanga.
8 Ka purea ano hoki e ahau to ratou kino katoa i hara ai ratou ki a au, ka murua ano e ahau o ratou kino katoa i hara ai ratou ki a au, i poka ke ai ta ratou mahi ki a au.
9 ¶ A hei ingoa koa tenei moku, hei whakamoemititanga, hei kororia, ki ta nga iwi katoa o te whenua e rongo ana ki nga pai katoa e meatia e ahau ki a ratou, a ka wehi ratou, ka wiri i te pai katoa, i te rangimarie katoa, e meatia e ahau ki konei.
10 Ko te kupu tenei a Ihowa, Tera ano ka rangona ki tenei wahi e ki na koutou, Ka ururuatia, kahore he tangata, kahore he kararehe, ki nga pa ano o Hura, ki nga huarahi o Hiruharama e mokemoke nei, tē ai he tangata, tē ai he kai noho, tē ai he kararehe,
11 Te reo koa, te reo hari, te reo o te tane marena hou, te reo o te wahine marena hou, te reo o te hunga e ki ana, Whakawhetai atu ki a Ihowa o nga mano; no te mea e pai ana a Ihowa, e mau tonu ana hoki tana mahi tohu: o te hunga ano e kawe mai ana i nga whakawhetainga ki te whare o Ihowa. No te mea ka whakatahuritia atu e ahau te whakaraunga o te whenua, ka rite ano ki to te timatanga, e ai ta Ihowa.
12 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei wahi kua ururuatia nei, kahore he tangata, kahore he kararehe, ona pa katoa ano hoki, ka nohoia ano e nga hepara e mea ana i nga hipi kia takoto.
13 I nga pa o nga maunga, i nga pa o te mānia, i nga pa o te taha ki te tonga; i te whenua o Peniamine, i nga taha o Hiruharama, i nga pa ano o Hura, ka haere atu ano nga hipi amua i raro i nga ringaringa o te kai tatau, e ai ta Ihowa.
14 Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e whakamanā ai e ahau te kupu pai i korerotia e ahau mo te whare o Iharaira, mo te whare ano o Hura.
15 ¶ I aua rangi ano, i taua wa ano, ka meinga e ahau tetahi manga a Rawiri kia tupu, he mea tika, a ka mahia e ia te whakarite whakawa me te tika ki runga ki te whenua.
16 I aua rangi ka whakaorangia a Hura, ka noho humarie ano hoki a Hiruharama; a ko te ingoa tenei e karangatia ki a ia, Ko Ihowa, ko to tatou tika.
17 ¶ No te mea ko te kupu tenei a Ihowa, E kore e whakakorea he tangata ma Rawiri hei noho ki runga ki te torona o te whare o Iharaira.
18 E kore ano e whakakorea atu i toku aroaro he tangata ma nga tohunga, ma nga Riwaiti, hei whakaeke i nga tahunga tinana, hei tahu i nga whakahere toto-kore, hei mahi i te patunga tapu i tena rangi, i tena rangi.
19 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a Heremaia; i ki ia,
20 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ki te taea e koutou te whakataka taku kawenata o te awatea, me taku kawenata ano o te po, a ka kore te ao, te po, i o raua wa e tika ai,
21 Ka whakatakā ano taku kawenata ki taku mokopuna, ki a Rawiri, a ka kore he tamaiti mana hei kingi ki runga ki tona torona; *taku* ano ki aku minita, ki nga Riwaiti, ki nga tohunga.
22 E kore nei te ope o te rangi e taea te tatau, e kore ano te onepu o te moana e taea te mehua, ka pena ano taku whakanuinga i nga uri o taku mokopuna o Rawiri, i nga Riwaiti ano hoki e minita nei ki a au.
23 A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a Heremaia; i mea ia,
24 Kahore ranei koe i mahara ki ta tenei iwi e korero nei, ki ta ratou e mea ra, Nga hapu e rua i whiriwhiria ra e Ihowa, kua paopaongia ratou e ia? Na, whakahaweatia iho e ratou toku iwi; i to ratou aroaro kua kore tenei iwi, a ake ake ake.
25 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ki te mea kahore aku kawenata ki te ao, ki te po, *a* ehara nga tikanga o te rangi, o te whenua, i te mea whakatakoto naku;
26 Katahi ka paopuongia e ahau nga

Digitized by Google

uri o Hakopa, raua ko taku pononga ko Rawiri, a, e kore e tangohia mai tetahi o ona uri hei kai whakahaere tikanga mo nga uri o Aperahama, o Ihaka, o Hakopa: ka whakatahuritia atu nei hoki e ahau to ratou whakaraunga, ka tohungia ano hoki ratou e ahau.

UPOKO 34.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i a Nepukaneha kingi o Papurona ratou ko tana ope katoa, ko nga kingitanga katoa o te whenua, āna i kingi ai ia, me nga iwi katoa, e whawhai ana ki Hiruharama ratou ko ona pa katoa; i mea ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Haere, korero atu ki a Terekia kingi o Hura, mea atu ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka hoatu e ahau tenei pa ki te ringaringa o te kingi o Papurona, a ka tahuna e ia ki te ahi.

3 E kore ano koe e mawhiti mai i roto i tona ringa, engari ka mau pu koe, ka tukua atu ano koe ki roto ki tona ringaringa; a ka kite o kanohi i nga kanohi o te kingi o Papurona, ka korero ano hoki tona mangai ki tou mangai, ka tae ano koe ki Papurona.

4 Whakarongo ano hoki ki te kupu a Ihowa, e Terekia kingi o Hura; Ko te kupu tenei a Ihowa mou, E kore koe e mate i te hoari;

5 Engari ka mate koe i runga i te rangimarie. Na, nga tahunga o ou mātua, o nga kingi o mua, i mua ra i a koe, ka pena ano he tahunga mou; ta ratou tangi ano mou, Aue, e te Ariki! naku nei hoki te kupu i korero, e ai ta Ihowa,

6 I korerotia ano e Heremaia poropiti enei kupu katoa ki a Terekia kingi o Hura i Hiruharama,

7 I te mea e whawhai ana te ope o te kingi o Papurona ki Hiruharama, ki nga pa katoa ano hoki o Hura i mahue, ki Rakihi, ki Ateka: ko enei hoki o nga pa o Hura i mahue, he pa taiepa.

8 ¶ Te kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i muri iho i ta Kingi Terekia whakaritenga kawenata ki te hunga katoa i Hiruharama, kia karangatia atu te haere noa ki a ratou;

9 Kia tukua e tenei tangata, e tenei tangata, tana pononga tane, tana pononga wahine, *ki te mea* he tane no nga Hiperu, he wahine ranei no nga Hiperu, kia haere noa atu; kia kaua tetahi tangata e whakamahi i a ratou, *ara*, i tona teina, i te Hurai.

10 A, te rongonga o nga rangatira katoa, ratou ko te iwi katoa i uru nei ki te kawenata, kia tukua e tenei tangata, e tenei tangata tana pononga tane, tana pononga wahine kia haere noa atu, kia kaua ratou e whakamahia i muri, na, rongo tonu ratou, a tukua atu ana e ratou.

11 Na, muri iho hoki atu ana ratou, whakahokia mai ana e ratou nga pononga tane, nga pononga wahine i tukua nei e ratou kia haere noa atu, whakataurerekatia iho ratou hei pononga tane, hei pononga wahine.

12 ¶ Na, ko te putanga o te kupu a Ihowa ki a Heremaia, he mea na Ihowa; i ki ia,

13 Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, I whakaritea e ahau he kawenata ki o koutou mātua i te ra i kawea mai ai ratou e ahau i te whenua o Ihipa, i te whare pononga; i mea ahau,

14 I te mutunga o nga tau e whitu me tuku e koutou tona tuakana, tona teina, *ki te mea* he Hiperu i hokona ki a koe; na, e ono nga tau i mahi ai ki a koe, ka tukua ia e koe kia haere noa atu i tou taha. Heoi kihai o koutou mātua i whakarongo ki a au, Kihai ano o ratou taringa i anga mai.

15 Na, i tahuri nei koutou i tenei ra, i mahi i te mea e tika ana ki taku titiro atu, i karangatia he haere noa atu e tera tangata, e tera tangata, ki tona hoa, ki tona hoa, i whakaritea ano hoki he kawenata ki toku aroaro i roto i te whare kua karangatia nei toku ingoa ki reira;

16 Heoi hoki ana koutou, whakapokea ana e koutou toku ingoa, whakahokia mai ana e koutou tana pononga tane, tana pononga wahine i tukua ra e koutou kia haere noa atu ki ta ratou i pai ai, whakataurerekatia iho ratou e koutou hei pononga tane, hei pononga wahine ma koutou.

17 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa, Kihai na koutou i whakarongo ki a au, kihai i karanga i te haere noa atu ki tona teina, ki tona tuakana, ki tona hoa, ki tona hoa: nana, ka karangatia e ahau ki a koutou he haere noa atu, e ai ta Ihowa, ma te hoari, ma te mate uruta, ma te hemo-kai, a ka meinga koutou e ahau kia kawea ki nga kingitanga katoa o te whenua.

18 Ka hoatu ano e ahau nga tangata i whakataka nei i taku kawenata, a kihai i whakamana i nga kupu o te kawenata i whakaritea e ratou ki toku aroaro, i a ratou i tapahi i te kuao kau kia rua, a haere ana i te takiwa i ona wahi,

Digitized by Google

19 Nga rangatira o Hura, nga rangatira o Hiruharama, nga unaka, nga tohunga, me te iwi katoa ano o te whenua i haere nei i te takiwa i nga wahi o te kuao kau ;

20 Ka hoatu ano ratou e ahau ki te ringaringa o o ratou hoa riri, ki te ringaringa ano hoki o te hunga e whai ana kia whakamatea ratou, a ka ai o ratou tinana hei kai ma nga manu o te rangi, ma te kararehe ano o te whenua.

21 A ka hoatu ano e ahau a Terekia kingi o Hura, ratou ko ona rangatira, ki te ringaringa o o ratou hoa riri, ki te ringaringa ano o te hunga e whai ana kia whakamatea ratou, ki te ringaringa ano hoki o te ope o te kingi o Papurona i haere atu nei i a koutou.

22 Nana, maku e whakahau atu, e ai ta Ihowa ; ka whakahokia mai ano ratou e ahau ki tenei pa, a ka whawhai ratou ki konei, ka horo ano hoki i a ratou, ka tahuna ki te ahi ; ka meinga ano hoki e ahau nga pa o Hura kia ururuatia, tē ai he tangata hei noho.

UPOKO 35.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i nga ra o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura ; i mea ia,

2 Haere ki te whare o nga Rekapi, ka korero ki a ratou, ka kawe mai i a ratou ki te whare o Ihowa ki tetahi o nga ruma, ka whakainu i a ratou ki te waina.

3 Katahi ka tikina atu e ahau a Iaatania tama a Heremaia, tama a Hapatinia, ratou ko ona teina, ko ana tamariki katoa, ko te whare katoa ano hoki o nga Rekapi ;

4 A kawea mai ana ratou e ahau ki te whare o Ihowa, ki te ruma o nga tama a Hanana tama a Ikiraria, a tetahi tangata a te Atua, ki tera i te taha o te ruma o nga rangatira, i runga ake i te ruma o te kai tiaki o te tatau, o Maaheia tama a Harumu :

5 A whakatakotoria atu ana e ahau etahi pāta ki te aroaro o nga tamariki o te whare o nga Rekapi, ki tonu i te waina, me etahi kapa. Na, ko taku meatanga atu ki a ratou, Inumia he waina.

6 Ano ra ko ratou, E kore matou e inu waina ; i ako mai nei hoki to matou pāpā a Ionarapa tama a Rekapa ki a matou, i mea, Kei inu waina koutou, koutou ko a koutou tamariki, a ake ake ake.

7 Kaua ano hoki koutou e hanga whare, kaua e whakatokia he purapura, kaua ano hoki e whakatokia he mara waina, kaua ano he pena ma koutou ; engari, i o koutou ra katoa, me noho koutou i roto i te teneti, kia maha ai nga ra e ora ai koutou ki runga ki te mata o te oneone e noho manene nei koutou.

8 Na, rongo tonu matou ki te reo o to matou pāpā, o Ionarapa tama a Rekapa, ki nga mea katoa i whakahau mai ai ia ki a matou, ara, kia kaua e inu waina i o matou ra katoa, matou, a matou wahine, a matou tamariki, a matou tamahine ;

9 Kia kaua ano hoki e hanga whare hei nohoanga iho mo matou : kahore ano hoki a matou mara waina, mara *ke* ranei, kahore ano he purapura ;

10 Na, o matou nohoanga iho he teneti, rongo tonu matou, mahia ana e matou nga mea katoa i whakahaua mai e to matou pāpā, e Ionarapa, ki a matou.

11 Na, i te mea ka whakaekea mai te whenua e Nepukararetara kingi o Papurona, ka mea matou, Haere mai, tatou ka haere ki Hiruharama, kei mate i te ope a nga Karari, i te ope ano a nga Hiriana. Na, noho ana matou i Hiruharama.

12 ¶ Na, ko te putanga o te kupu a Ihowa ki a Heremaia ; i mea ia,

13 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira ; Haere, mea atu ki nga tangata o Hura, ki te hunga ano hoki e noho ana i Hiruharama, E kore ianei koutou e manako mai ki te ako, e whakarongo ki aku kupu, e ai ta Ihowa ?

14 Kua whakaritea nei nga kupu a Ionarapa tama a Rekapa, ana i whakahau ai ki ana tamariki kia kaua e inu waina ; kihai hoki ratou i inu, a taea noatia tenei ra ; rongo tonu ratou ki te ako a to ratou pāpā : ko au ia, i korero ahau ki a koutou ; maranga wawe ana ahau, korero ana ; heoi kihai koutou i whakarongo ki a au.

15 I ungā atu ano e ahau aku pononga katoa nga poropiti, maranga wawe ana ahau, ungā ana ratou e ahau ; i mea ahau, Tahuri mai ra, e tera tangata, e tera tangata, i o koutou ara kino, kia pai ano hoki a koutou mahi, kaua hoki e whaia nga atua ke ; kaua e mahi ki a ratou, e noho hoki ki te whenua i hoatu e ahau ki a koutou ko o koutou mātua ; heoi kihai i anga mai o koutou taringa, kihai ano koutou i whakarongo ki a au.

16 Na, kua whakamanā nei e nga tama a Ionarapa tama a Rekapa te ako a to ratou pāpā i ako atu ai ia ki a ratou ; tenei iwi ia, kihai ratou i whakarongo ki a au :

17 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa

Digitized by Google

Atua o nga mano, Atua o Iharaira, Nana, ka kawea mai e ahau ki a Hura, ki te hunga ano hoki e noho ana i Hiruharama, nga kino katoa i korerotia e ahau mo ratou: no te mea i korero atu ahau ki a ratou, a kihai ratou i whakarongo mai, i karanga ahau ki a ratou, a kihai ratou i whakao mai.

18 ¶ I mea ano a Heremaia ki te whare o nga Rekapi, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Na, i whakarongo na koutou ki te ako a to koutou pāpā a Ionarapa, i pupuri hoki i ana ako katoa, i mahi i nga mea katoa i akona mai e ia ki a koutou.

19 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, E kore e whakakorea he tangata ma Ionarapa tama a Rekapa, hei tu ki toku aroaro i nga ra katoa.

UPOKO 36.

NA, i te wha o nga tau o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura, ka puta mai tenei kupu ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i mea ia,

2 Tikina tetahi pukapuka māu, ka tuhituhi ai ki reira i nga kupu katoa i korerotia e ahau ki a koe mo Iharaira, mo Hura, mo nga iwi katoa, o te rangi ra ano i korero ai ahau ki a koe, o nga rangi ano i a Hohia, a tae noa iho ki tenei ra.

3 Tera pea te whare o Hura e whakarongo ki te kino katoa e whakaaro nei ahau kia meatia ki a ratou, a ka tahuri mai ia tanguta, ia tangatu, i ā ratou ara kino, a ka murua e ahau to ratou he, to ratou hara.

4 Katahi a Heremaia ka karanga atu ki a Paruku, tama a Neria: a ko Paruku ki te tuhituhi ki te pukapuka, ko Heremaia hei korero i nga kupu katoa a Ihowa i korerotia e ia ki a ia.

5 Na, ka whakahau atu a Heremaia i a Paruku, ka mea, Kua tutakina nei ahau; e kore e ahei i a au te haere ki te whare o Ihowa.

6 Engari mau e haere, e korero te pukapuka i tuhituhia e koe, taku i korero ai, nga kupu a Ihowa ki nga taringa o te iwi i roto i te whare o Ihowa i te ra noho puku: me korero ano e koe ki nga taringa o Hura katoa e haere mai ana i roto i o ratou pa.

7 Tera pea ta ratou inoi e tae atu ki te aroaro o Ihowa, a ka hoki mai ratou i tana ara kino, i tana ara kino: he nui hoki te riri, te weriweri, i korerotia e Ihowa mo tenei iwi.

8 Na, meatia ana e Paruku tama a Neria nga mea katoa i whakahaua ai ia e Heremaia poropiti, korerotia ana e ia i roto i te pukapuka nga kupu a Ihowa i roto ano i te whare o Ihowa.

9 Na, i te rima o nga tau o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura, i te iwa o nga marama, ka karangatia e ratou he noho puku ki te aroaro o Ihowa ma te iwi katoa i Hiruharama, ma te iwi katoa i haere mai i roto i nga pa o Hura ki Hiruharama.

10 Katahi ka korerotia e Paruku i roto i te pukapuka nga kupu a Heremaia i roto i te whare o Ihowa, i roto i te ruma o te kai tuhituhi, o Kemaria tama a Hapana, i to runga marae, i te kuwaha o te keti hou o te whare o Ihowa, me te whakarongo ano te iwi katoa.

11 ¶ Te rongonga o Mikaia tama a Kemaria, tama a Hapana, ki nga kupu katoa a Ihowa i roto i te pukapuka,

12 Na, ka haere ia ki raro ki te whare o te kingi ki te ruma o te kai tuhituhi, a i reira nga rangatira katoa e noho ana, a Erihama kai tuhituhi, ratou ko Teraia tama a Hemaia, ko Erenatana tama a Akaporo, ko Kemaria tama a Hapana, ko Terekia tama a Hanania, ko nga rangatira katoa ano hoki.

13 A whakaaturia atu ana e Mikaia ki a ratou nga kupu katoa i rongo ai ia i te korerotanga a Paruku i te pukapuka ki nga taringa o te iwi.

14 Katahi nga rangatira katoa ka unga atu i a Iehuri, tama a Netania, tama a Heremia, tama a Kuhi, ki a Paruku, hei mea atu, Te pukapuka i korerotia e koe ki nga taringa o te iwi, mauria mai i tou ringaringa, haere mai hoki. Na, mauria ana e Paruku tama a Neria te pukapuka i tona ringa, a haere mai ana ki a ratou.

15 Na, ko ta ratou meatanga atu ki a ia, Tena ra, e noho, korerotia mai hoki ki o matou taringa. Na, korerotia atu ana e Paruku ki o ratou taringa.

16 A to ratou rongonga ki nga kupu katoa, wehi ana ratou, tenei tangata, tenei tangata, a ka mea ki a Paruku, Ka korerotia marietia atu enei kupu katoa e matou ki te kingi.

17 A i ui ano ratou ki a Paruku, i mea, Tena koa, whakaaturia mai ki a matou, I pehea to tuhituhinga i enei kupu katoa a tona mangai?

18 Ano ra hoki ko Paruku ki a ratou, Na tona mangai enei kupu katoa i korero ki a au, a tuhituhia iho e ahau ki te mangumangu ki roto ki te pukapuka.

19 Katahi nga rangatira ka ki atu ki a Paruku; Haere atu ki te piri, korua ko

Digitized by Google

Heremaia, kaua hoki tetahi tangata e mohio keihea korua.

20 ¶ Na, haere ana ratou ki te kingi ki te marae; i waiho ano ia e ratou te pukapuka i te ruma o Erihama kai tuhituhi, a korerotia atu ana e ratou nga kupu katoa ki nga taringa o te kingi.

21 Katahi ka ungā atu a Iehuri e te kingi ki te tiki i te pukapuka. Na, tikina atu ana e ia i roto i te ruma o Erihama kai tuhituhi; a korerotia atu ana e Iehuri ki nga taringa o te kingi, ki nga taringa ano hoki o nga rangatira katoa e tu ana i te taha o te kingi.

22 Na, i te noho te kingi i te whare hotoke i te iwa o nga marama, a i te kānga ahi *te ahi* e ka ana i tona aroaro.

23 Na, e toru, e wha nga wharangi i korerotia e Iehuri, haehaea ana e ia ki te maripi a te kai tuhituhi, makā atu ana e ia ki te ahi i te kānga ahi, a pau katoa te pukapuka i te ahi i te kānga ahi.

24 Kahore hoki he wehi, kahore he haehae o nga kakahu o te kingi ratou ko ana tangata e whakarongo ana ki enei kupu katoa.

25 I tohe ano ia a Erenatana, ratou ko Teraia, ko Kemaria, ki te kingi kia kaua e tahuna te pukapuka; heoi kihai ia i whakarongo ki a ratou.

26 Katahi te kingi ka whakahau i a Ierameere tama a Hamereke, ratou ko Heraia tama a Atariere, ko Heremia tama a Apareere kia hopukia a Paruku kai tuhituhi, raua ko Heremaia poropiti; na Ihowa ia raua i huna.

27 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a Heremaia i muri iho i ta te kingi tahunga i te pukapuka, i nga kupu ano i tuhituhia e Paruku, i ā Heremaia ra i korero ai; i mea ia,

28 Tikina atu ano hoki tetahi atu pukapuka, tuhituhia ki reira nga kupu katoa o mua, o te pukapuka tuatahi i tahuna e Iehoiakimi kingi o Hura.

29 Na, te kupu māu ki a Iehoiakimi kingi o Hura, Ko te kupu tenei a Ihowa, I tahuna ra e koe tenei pukapuka, i ki koe, Na te aha tenei i tuhituhia ai e koe ki konei? he aha koe i ki ai, Tera te kingi o Papurona ka haere mai, ka whakangaro i tenei whenua, ka moti ano hoki i a ia nga tangata me nga kararehe o konei?

30 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa mo Iehoiakimi kingi o Hura; E kore ia e whai tangata hei noho ki runga ki te torona o Rawiri, ka makā atu ano hoki tona tinana ki te werawera i te awatea, ki te huka i te po.

31 Ka whiua ano hoki ia e ahau, ratou ko ona uri, ko ana tangata, mo ta ratou he, ka kawea mai ano hoki e ahau ki runga ki a ratou, ki runga ki te hunga e noho ana i Hiruharama, ki runga ki nga tangata o Hura, te kino katoa i korerotia e ahau mo ratou, a kihai nei ratou i whakarongo mai.

32 ¶ Katahi ka tikina atu tetahi atu pukapuka e Heremaia, a hoatu ana e ia ki te kai tuhituhi ki a Paruku tama a Neria, a tuhituhia iho e ia ki reira ta Heremaia i korero ai, nga kupu katoa o te pukapuka i tahuna e Iehoiakimi kingi o Hura ki te ahi: he tini ano hoki nga kupu pena i tapiritia iho ki runga ki aua *kupu*.

UPOKO 37.

NA, kua kingi a Kingi Terekia tama a Hohia i muri i a Konia tama a Iehoiakimi; he mea whakakingi ia na Nepukararetara kingi o Papurona ki te whenua o Hura.

2 A, kihai ia i whakarongo, ratou ko ana tangata, ko te iwi ano o te whenua, ki nga kupu a Ihowa i korerotia e Heremaia poropiti.

3 Na, ka unga mai a Kingi Terekia i a Iehukara tama a Heremia raua ko Tepania tama a Maaheia tohunga ki a Heremaia poropiti, hei ki atu, Tena ra, inoi mo tatou ki a Ihowa ki to tatou Atua.

4 A, i haere mai, i haere atu a Heremaia i roto i te iwi; kahore ano i makā e ratou ki te whare herehere.

5 Na, kua puta mai te taua a Parao i Ihipa; a, te rongonga o nga Karari i whakapae ra i Hiruharama i to ratou rongo, na, haere atu ana ratou i Hiruharama.

6 ¶ Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Heremaia poropiti; i mea ia,

7 Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, Kia penei ta korua ki atu ki te kingi o Hura, i unga mai nei i a korua ki te rapu tikanga i a au; Nana, te ope a Parao i puta mai ra hei awhina mo koutou, ka hoki ki tona whenua, ki Ihipa.

8 A ka hoki mai ano nga Karari, ka tatau ki tenei pa, ka horo ano hoki i a ratou, ka tahuna ki te ahi.

9 Ko te kupu tenei a Ihowa, Kei tinihangatia koutou e o koutou ngakau, kei mea, Ka haere rawa atu nga Karari i a tatou; no te mea e kore ratou e haere.

10 Na, ahakoa i patua e koutou te ope

Digitized by Google

katoa a nga Karari e tatau na ki a koutou, a toe ake o ratou ko etahi tangata i werowerohia, ka whakatika ano ratou i tona teneti, i tona teneti, ka tahu i tenei pa ki te ahi.

11 ¶ Na, i te whatinga atu o te ope a nga Karari i Hiruharama i te wehi ki te ope a Parao,

12 Ka puta atu a Heremaia i roto i Hiruharama, he haerenga hoki nona ki te whenua o Peniamine kia wehea atu ai ia i reira i roto i te iwi.

13 A, i a ia i te kuwaha o Peniamine, na, i reira tetahi rangatira tiaki, tona ingoa, ko Iriia, he tama na Heremia tama a Hanania; heoi hopukia ana a Heremaia poropiti e ia, me tana ki mai ano, E tahuti atu ana koe ki nga Karari.

14 Na, ko te kianga atu a Heremaia, He teka, kahore aku tahuti ki nga Karari. Heoi kihai ia i whakarongo ki tana: na, hopukia atu ana a Heremaia e Iriia, kawea atu ana e ia ki nga rangatira.

15 Na, ka riri nga rangatira ki a Heremaia, whiua ana ia e ratou, tukua atu ana ia ki te whare herehere ki te whare o Honatana kai tuhituhi: kua waiho hoki tena e ratou hei whare herehere.

16 ¶ Te taenga atu o Heremaia ki roto ki te whare herehere, ki roto ki nga ruma, a ka maha nga rangi e noho ana a Heremaia ki reira;

17 Katahi a Kingi Terekia ka unga tangata mai ki te tiki i a ia. Na, ka ui puku mai te kingi ki a ia, i roto i tona whare, a ka mea, He kupu ranei tena na Ihowa? Na, ko te kianga mai a Heremaia, Tenei ano: I ki ano ia, Ka hoatu koe ki te ringaringa o te kingi o Papurona.

18 I ki ano a Heremaia ki a Kingi Terekia, He aha toku hara ki a koe, ki o tangata, ki tenei iwi, i tukua ai ahau e koutou ki te whare herehere?

19 Na, kei hea a koutou poropiti i poropiti ra ki a koutou, i mea ra, E kore te kingi o Papurona e tae mai ki a koutou, ki tenei whenua ranei?

20 Na, tena ra, whakarongo, e taku ariki, e te kingi, kia tae atu taku inoi ki to aroaro; kaua hoki ahau e whakahokia ki te whare o Honatana kai tuhituhi, kei mate ahau ki reira.

21 Katahi a Kingi Terekia ka whakahau kia kawea a Heremaia ki te marae o te whare herehere, kia hoatu ano he rohi taro mana i tenei ra, i tenei ra, he mea *tiki atu* i te huarahi o nga kai tunu taro, a kia pau ra ano te taro katoa o te pa. Na, noho ana a Heremaia i te marae o te whare herehere.

UPOKO 38.

AI RONGO a Hepatia tama a Matana, ratou ko Keraria tama a Pahuru, ko Iukara tama a Heremia, ko Pahuru tama a Marakia, i nga kupu i korerotia e Heremaia ki te iwi katoa, i a *ia* i ki ra,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa, Te tangata e noho ana i tenei pa ka mate i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta: na, te tangata e haere atu ana ki nga Karari, ka ora; hei taonga pārau ano tona wairua ki a ia, ka ora ano ia.

3 Ko te kupu tenei a Ihowa, Tera rawa tenei pa ka hoatu ki te ringaringa o te ope a te kingi o Papurona, a ka horo i a ia.

4 Na, ko te kianga mai a nga rangatira ki te kingi, Me whakamate ra tenei tangata; ma taua penei hoki ka ngoikore ai nga ringaringa o nga tangata whawhai kua toe ki te pa nei, me nga ringaringa ano o te iwi katoa, i a ia ka korero nei i enei kupu ki a ratou: ehara hoki ta tenei tangata i te rapu pai mo tenei iwi, engari he kino.

5 Na, ko te kianga mai a Kingi Terekia, Nana, kei to koutou ringaringa ia, e kore hoki e ahei i te kingi te whakahe i ta koutou.

6 Na ka mau ratou ki a Heremaia, a makā ana ia e ratou ki te poka o Marakia tama a Hamereke, ki tera i te marae o te whare herehere; he mea tuku atu a Heremaia na ratou ki nga taura. Na, kahore he wai i roto i te poka; engari he oru, a tapoko ana a Heremaia ki te oru.

7 ¶ Na, kua rongo a Epere-mereke Etiopiana, (he unaka hoki ia i roto i te whare o te kingi,) kua tukua e ratou a Heremaia ki te poka; Na, i te noho ano te kingi i te kuwaha o Peniamine.

8 Katahi a Epere-mereke ka haere atu i roto i te whare o te kingi, ka korero atu ki te kingi, ka mea atu,

9 E taku ariki, e te kingi, He kino nga mea katoa e mea nei enei tangata ki a Heremaia poropiti i makā nei e ratou ki te poka; i a ia hoki e noho mai nei ka mate ia i te hemo-kai, kahore atu hoki he taro i te pa.

10 Katahi te kingi ka whakahau i a Epere-mereke Etiopiana, ka mea atu, Kawea atu etahi tangata i konei, kia toru tekau, ka tango ake i a Heremaia

Digitized by Google

poropiti i roto i te poka, i te mea kahore ano ia kia mate noa.

11 Na kua mau a Epere-mereke ki nga tangata hei hoa mona, a haere ana ki te whare o te kingi ki raro i te whare taonga, tangohia mai ana e ia i reira etahi pakarukaru tawhito, etahi tawhetawhe pirau: tukua atu ana e ia ki nga taura ki a Heremaia ki roto ki te poka.

12 Katahi a Epere-mereke Etiopiana ka ki atu ki a Heremaia, Tena whakanohoia iho nga pakarukaru, nga tawhetawhe ki raro i ou peke, ki roto atu i nga taura. A ka oti tena te mea e Heremaia.

13 Na, ka hutia ake e ratou a Heremaia ki nga taura, whakaputaina ake ana ia i roto i te poka. Na, ka noho a Heremaia ki te marae o te whare herehere.

14 ¶ Katahi a Kingi Terekia ka unga tangata mai ki te tiki i a Heremaia poropiti ki a ia, ki te tuatoru o nga tapokoranga atu o te whare o Ihowa. Na, ko te kianga mai a te kingi ki a Heremaia, Me ui atu e au tetahi kupu ki a koe; kaua tetahi mea e hunā ki a au.

15 Ano ra hoki ko Heremaia ki a Terekia, Ki te whakaaturia atu e ahau ki a koe, he teka ianei ko te whakamate kau tau moku? a ki te whakatakotoria atu e ahau he whakaaro ki a koe, e kore koe e whakarongo ki a au.

16 Katahi a Kingi Terekia ka oati puku atu ki a Heremaia, ka mea atu, E ora ana a Ihowa, nāna nei tenei wairua i hanga mo tatou, e kore ahau e whakamate i a koe, e kore ano koe e tukua e ahau ki te ringaringa o enei tangata e whai nei kia whakamatea koe.

17 Na, ko te kianga mai a Heremaia ki a Terekia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Atua o nga mano, Atua o Iharaira, Ki te haere marie atu koe ki nga rangatira o te kingi o Papurona, ka ora tou wairua, e kore ano tenei pa e wera i te ahi; engari ka ora koe, koutou ko tou whare.

18 Tena ko tenei e kore koe e haere atu ki nga rangatira o te kingi o Papurona, katahi ka hoatu tenei pa ki te ringaringa o nga Karari, a ka tahuna e ratou ki te ahi: e kore ano koe e mawhiti mai i roto i o ratou ringaringa.

19 Na, ko te kianga mai a Kingi Terekia ki a Heremaia, E wehi ana ahau i nga Hurai i papahoro atu ki nga Karari, kei tukua ahau e ratou ki o ratou ringaringa, kei whakatupuria kinotia ahau e ratou.

20 Ano ra ko Heremaia, E kore *koe* e tukua atu e ratou. Tena, whakarongo ki te reo o Ihowa e korerotia atu nei e ahau ki a koe, kia whai pai ai koe, kia ora ai tou wairua.

21 Na, ki te kore koe e pai ki te haere atu, ko te kupu tenei i whakakitea mai e Ihowa ki a au:

22 Na, nga wahine katoa e mahue ki te whare o te kingi o Hura ka whakaputaina mai ki waho ki nga rangatira o te kingi o Papurona, a ka mea ratou, I tohea koe e ou hoa aroha, a riro ana koe i ta ratou: kua tapoko o waewae ki te paru, kua hoki ki muri.

23 O wahine katoa ano, me o tamariki, ka whakaputaina ki waho ki nga Karari: e kore ano koe e mawhiti i roto i o ratou ringa; engari ka mau koe i te ringa o te kingi o Papurona, a ka meinga ano e koe kia tahuna tenei pa ki te ahi.

24 ¶ Na, ko te kianga mai a Terekia ki a Heremaia, Kei mohiotia enei kupu e tetahi tangata, a e kore koe e mate.

25 Na, ki te rongo nga rangatira kua korero ahau ki a koe, a ka tae mai ki a koe, ka mea ki a koe, Tena ra, whakaaturia ki a matou, He aha to korero ki te kingi; kaua e hunā ki a matou, a e kore matou e whakamate i a koe: i pehea mai ano hoki te kupu a te kingi ki a koe?

26 Katahi koe ka mea atu ki a ratou, I te kawe atu ahau i taku inoi ki te kingi kia kaua ahau e whakahokia atu ki te whare o Honatana ki reira mate ai.

27 Na, ka haere mai nga rangatira katoa ki a Heremaia, a ka ui ki a ia; a korerotia atu ana e ia ki a ratou enei kupu katoa i whakahaua mai e te kingi; a whakarongo puku ana ratou ki a ia, kihai hoki taua mea i rangona.

28 Na, noho ana a Heremaia i roto i te marae o te whare herehere, a taea noatia te ra i horo ai a Hiruharama, a *i reira* ano ia i te horonga o Hiruharama.

UPOKO 39.

I TE IWA o nga tau o Terekia kingi o Hura, i te tekau o nga marama, ka haere mai a Nepukararetara kingi o Papurona ratou ko tana ope katoa ki Hiruharama, a whakapaea ana a reira e ratou.

2 I te tekau ma tahi o nga tau o Terekia, i te wha o nga marama, i te iwa *o nga ra* o te marama ka pakaru te pa.

3 Na, ka haere mai nga rangatira katoa o te kingi o Papurona, a noho ana i to waenga kuwaha, a Nerekara-haretere, a Hamakara-nepo, a Harahekimi, a Rapa-

Digitized by Google

hari, a Nerekara-haretere, a Rapa-maka, ratou ko era atu o nga rangatira o te kingi o Papurona.

4 ¶ Na, ka kitea ratou e Terekia kingi o Hura ratou ko nga tangata whawhai katoa, na, rere ana ratou, puta atu ana i roto i te pa i te po, i te huarahi i te kāri a te kingi, i te kuwaha i waenganui i nga taiepa e rua: i te huarahi o te mānia tona putanga atu.

5 Katahi ka whaia atu ratou e te ope, e nga Karari, a ka mau a Terekia ki nga mānia i Heriko. Na, hopukia atu ana ia e ratou, kawea atu ana ki a Nepukaneha kingi o Papurona ki Ripira i te whenua o Hamata: a korerotia ana e ia te tikanga mo tona whakawakanga.

6 Katahi ka tukitukia e te kingi o Papurona nga tamariki a Terekia ki tona aroaro ki Ripira: i tukitukia ano hoki nga rangatira katoa o Hura e te kingi o Papurona.

7 Nga kanohi ano hoki o Terekia whakamatapotia iho e ia, herea iho ia ki nga mekameka parahi, kawea atu ana ki Papurona.

8 ¶ Na, te whare o te kingi, nga whare ano hoki o te iwi, tahuna ake e nga Karari ki te ahi, i wahia iho ano hoki e ratou nga taiepa o Hiruharama.

9 Na, era atu o te iwi i mahue ki te pa, me te hunga ano i papahoro atu, i taka atu ra ki a ia, me era atu ano o te iwi i mahue, whakaraua atu ana ratou e Neputara-arana, rangatira o nga kai tiaki, ki Papurona.

10 Otiia i mahue ano i a Neputara-arana, rangatira o nga kai tiaki, nga ware o te iwi, kahore nei o ratou rawa, ki te whenua o Hura, a hoatu ana e ia etahi mara waina, etahi mara *he* ki a ratou i taua rangi.

11 ¶ A i whakatakoto tikanga ano a Nepukararetara kingi o Papurona mo Heremaia ki a Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki; i mea ia,

12 Tikina atu ia; kia mau ano to tirotiro i a ia; kaua hoki tetahi kino e meatia ki a ia; engari ko tana e ki mai ai ki a koe, ko tau tena e mea ai ki a ia.

13 Katahi ka unga tangata atu a Neputara-arana rangatira o ngā kai tiaki, ratou ko Nepuhahapana, ko Rapa-hari, ko Nerekara-haretere, ko Rapa-maka, ratou ko nga rangatira katoa o te kingi o Papurona;

14 Unga tangata atu ana ratou, a tikina atu ana e ratou a Heremaia i roto i te marae o te whare herehere. Na, tukua atu ana ia e ratou ki a Keraria tama a Akikama tama a Hapana kia kawea ki te whare: na, noho ana ia i waenganui i te iwi.

15 ¶ Na, i puta mai te kupu a Ihowa ki a Heremaia, i a ia e here ana i roto i te marae o te whare herehere; i mea ia,

16 Haere, korero atu ki a Epere-mereke Etiopiana, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Tenei au te taki mai nei i aku kupu ki runga ki tenei pa, hei kino, ehara ano hoki i te mea hei pai; ka tae atu ano ki tou aroaro i taua rangi.

17 Otiia ka whakaorangia koe e ahau i taua ra, e ai ta Ihowa: e kore ano koe e tukua atu ki te ringaringa o te hunga e wehi na koe.

18 Engari ka whakaorangia rawatia koe e ahau, e kore ano koe e hinga i te hoari, a hei taonga parakete tou wairua ki a koe; mou i whakawhirinaki ki a au, e ai ta Ihowa.

UPOKO 40.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia, he mea na Ihowa, i muri i ta Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki tukunga i a ia kia haere i Rama, i tana tikinga atu ra i a ia, i te mea kei te here ia, mea rawa ki nga mekameka, i roto i nga whakarau katoa o Hiruharama raua ko Hura, i whakaraua atu nei ki Papurona.

2 Na, ka mau te rangatira o nga kai tiaki ki a Heremaia, a ka mea ki a ia, Na Ihowa na tou Atua tenei kino i korero mo tenei wahi.

3 Na, kua takina mai nei e Ihowa, kua oti i a ia tana i korero ai; mo koutou i hara ki a Ihowa, a kihai i whakarongo ki tona reo. No reira tenei mea i pa atu ai ki a koutou.

4 Na, ka wetekina atu nei koe e ahau i tenei ra, ara, nga mekameka i ou ringa. Ki te mea e pai ana ki tau titiro iho kia haere tahi taua ki Papurona, haere mai; a ka mau tonu taku tirotiro i a koe: na, ki te mea e kino ana ki tau titiro kia haere tahi taua ki Papurona, kauaka: tirohia iho, kei to aroaro te whenua katoa: na, te wahi e pai ana, e tika ana ki tau titiro hei haerenga atu mau, haere ki reira.

5 Kiano ia i hoki noa, *ka mea tera*, Hoki atu ano ki a Keraria tama a Ahikama tama a Hapana, kua meinga hoki ia e te kingi o Papurona hei kawana mo nga pa o Hura, me noho hoki ki a ia i roto i te iwi; mau ranei e haere ki te wahi e tika ana ki tau titiro kia haere

Digitized by Google

atu. Na, ka hcatu he o mona e te rangatira o nga kai tiaki, me tetahi hakari ano hoki, a tukua ana ia kia haere.

6 Katahi a Heremaia ka haere atu ki a Keraria tama a Ahikama ki Mitipa; a noho ana ki a ia i roto i te iwi i mahue ki te whenua.

7 ¶ A, te rongonga o nga rangatira katoa o nga ope i nga parae, ratou ko a ratou tangata, kua oti a Kararia tama a Ahikama te mea hei kawana mo te whenua e te kingi o Papurona, a, i a ia ano nga tikanga mo nga tane, mo nga wahine, mo nga tamariki, mo nga rawa-kore o te whenua, mo te hunga kihai i whakaraua atu ki Papurona;

8 Na, ka haere mai ratou ki a Keraria ki Mitipa, ara, a Ihimaera tama a Netania, ratou ko nga tama a Karea, ko Hohanana, ko Honatana, ko Heraia tama a Tanahumete, ko nga tama a Epai Netopati, ko Hetania tama a tetahi Maakati, enei, me a ratou tangata.

9 A ka oati a Keraria tama a Ahikama, tama a Hapana, ki a ratou ko a ratou tangata, ka mea, Kaua e wehi ki te mahi ki nga Karari. E noho ki te whenua, e mahi ki te kingi o Papurona, a ka whai pai koutou.

10 Ko au hoki, nana, he noho taku nei ki Mitipa, he mahi ki nga Karari e haere mai ana ki a tatou: ko koutou ia, kohikohia nga waina me nga hua raumati, me te hinu, whaowhina ki roto ki ā koutou oko, e noho ano hoki ki a koutou pa i riro ra i a koutou.

11 Te rongonga ano hoki o nga Hurai katoa i Moapa, i roto ano hoki i nga tamariki a Amono, i Eroma, era atu ano i nga whenua katoa, kua whakatoea etahi o Hura e te kingi o Papurona, a kua meinga ano e ia a Keraria tama a Ahikama tama a Hapana, hei kawana mo ratou;

12 Na, ka hoki mai nga Hurai katoa i nga wahi katoa i peia atu ai ratou, a haere mai ana ki te whenua o Hura ki a Keraria ki Mitipa, a kohikohia ana e ratou nga waina me nga hua raumati, tona nui na.

13 ¶ I haere mai ano hoki a Hohanana tama a Karea, ratou ko nga rangatira katoa o nga ope i nga parae ki a Keraria ki Mitipa,

14 I mea ki a ia, E mohio ana ranei koe kua ungā mai a Ihimaera tama a Netania e Paarihi kingi o nga tamariki a Amono ki te whakamate i a koe? Heoi kihai a Keraria tama a Ahikama i whakapono ki ta ratou.

15 I korero puku mai ano a Hohanana tama a Karea ki a Keraria ki Mitipa, i mea, Ka haere au, ne? ki te patu i a Ihimaera tama a Netania, e kore ano e mohiotia e tetahi tangata. Kia patua koe hei aha? pena ka marara noa iho nga Hurai katoa kua huihui mai nei ki a koe, moti iho nga morehu o Hura.

16 Ano ra ko Keraria tama a Ahikama ki a Hohanana tama a Karea, Kaua tenei mea e meatia e koe; he teka hoki to korero mo Ihimaera.

UPOKO 41.

NA, i te whitu o nga marama ka haere mai a Ihimaera tama a Netania tama a Erihama, he uri kingi, ratou ko nga rangatira a te kingi, kotahi tekau ona hoa, ki a Keraria tama a Ahikama ki Mitipa. Na, kei te kai taro ratou tahi ki reira ki Mitipa.

2 Na, te whakatikanga ake o Ihimaera tama a Netania, ratou ko ona hoa kotahi tekau, patua iho e ratou a Keraria tama a Ahikama tama a Hapana ki te hoari, mate rawa, tera i meinga e te kingi o Papurona hei kawana mo te whenua.

3 Na, nga Hurai katoa, nga hoa ona, o Keraria, i Mitipa, ratou ko nga Karari i kitea ki reira, nga tangata whawhai, patua iho e Ihimaera.

4 Na, i te rua o nga ra i muri i tana whakamatenga i a Keraria, a kihai i mohiotia e tetahi tangata,

5 Ka haere mai etahi tangata i Hekeme, i Hiro, i Hamaria, e waru tekau nga tangata, heu rawa o ratou pahau, haehae rawa nga kakahu, he mea haehae ano hoki ratou, me te whakahere, me te whakakakara ano i o ratou ringaringa hei tapaenga atu ki te whare o Ihowa.

6 Na, ka haere atu a Ihimaera tama a Netania i roto i Mitipa ki te whakatau i a ratou, tangi haere ana ia; a, tana tutakitanga atu ki a ratou, ka mea ia ki a ratou, Haere mai ki a Keraria tama a Ahikama.

7 Na, to ratou taenga mai ki roto ki te pa, patua iho ratou e Ihimaera tama a Natania, *makā atu ana* ia e ratou ko ona hoa kī roto ki te poka.

8 Na, tekau nga tangata i kitea i roto i a ratou e ki mai ana ki a Ihimaera, Kaua matou e whakamatea; he taonga hoki a matou kei te parae, he witi, he parei, he hinu, he honi. Na, mutu ake tana; kihai hoki ratou i whakamatea e ia i roto i o ratou teina.

9 Na, te rua i makā ai e Ihimaera nga tinana katoa o nga tangata i patua nei e

Digitized by Google

ia ki te taha o Keraria, ko tera i hangā e Kingi Aha i te wehi ki a Paaha kingi o Iharaira. Whakakīa ana taua *poka* e Ihimaera tama a Netania ki te hunga i patua.

10 Na, whakaraua atu ana e Ihimaera nga morehu katoa o te iwi i Mitipa, nga tamahine a te kingi, me nga morehu katoa i Mitipa, te hunga i meinga nei a Keraria tama a Ahikama hei kawana mo ratou e Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki; whakaraua atu ana ratou e Ihimaera tama a Netania, a haere ana ia, whiti atu ana ki nga tamariki a Amono.

11 ¶ A, te rongonga o Hohanana tama a Karea, ratou ko nga rangatira katoa o nga ope *e noho ana* i a ia, ki te kino katoa i oti i a Ihimaera tama a Netania,

12 Na, ka tango ratou i nga tangata katoa, a haere ana ki te whawhai ki a Ihimaera tama a Netania; kitea rawatia atu kei nga wai nui i Kipeono.

13 Te hunga katoa i a Ihimaera, to ratou kitenga i a Hohanana tama a Karea, i ona hoa ano hoki, i nga rangatira katoa o nga ope, na, ka koa ratou.

14 Te tino tahuritanga mai o te hunga katoa i whakaraua atu e Ihimaera, i Mitipa, hoki mai ana, haere ana ki a Hohanana tama a Karea.

15 Ko Ihimaera ia tama a Netania i mawhiti atu, ratou ko nga tangata tokowaru, i te aroaro o Hohanana, a haere ana ki nga tamariki a Amono.

16 Na, ka tango a Hohanana tama a Karea, ratou ko ona hoa, ko nga rangatira katoa o nga ope, i nga morehu katoa o te iwi, i era o Mitipa i whakahokia mai e ia i a Ihimaera tama a Netania, i muri iho i tana patunga i a Keraria tama a Ahikama, *ara*, nga marohirohi, nga tangata whawhai, nga wahine, nga tamariki, nga unaka, i whakahokia mai e ia i Kipeono.

17 A haere ana, noho ana i nga nohoanga a Kimihama i te taha o Peterehema, he mea kia haere ai ratou ki Ihipa;

18 I te wehi ki nga Karari; i wehi hoki ratou i a ratou, mo te patunga a Ihimaera tama a Netania i a Keraria tama a Ahikama, i meinga nei e te kingi o Papurona hei kawana mo te whenua.

UPOKO 42.

KATAHI ka haere mai nga rangatira katoa o nga ope, ratou ko Hohanana tama a Karea, ko Tetania tama a Hohaia, ko te iwi katoa, te iti, te rahi.

2 A ka mea ki a Heremaia poropiti, Tena, kia puta atu ta matou inoi ki to aroaro; mau ano e inoi mo matou ki a Ihowa ki tou Atua mo enei morehu kātoa; he torutoru hoki o tatou ka toe nei i roto i te tokomaha; ka kite mai nei hoki o kanohi i a matou:

3 Kia whakaaturia mai ano e Ihowa e tou Atua ki a matou te ara e haere ai matou, te mea e mahi ai matou.

4 Na, ko te kianga mai a Heremaia poropiti ki a ratou, Kua rongo atu ahau, Nana, ka inoi tenei ahau ki a Ihowa ki to koutou Atua, ka pena ano me ta koutou i ki mai na, a nga kupu katoa e whakahokia mai e Ihowa ki a koutou, ka whakaaturia e ahau ki a koutou; e kore tetahi kupu e kaiponuhia e ahau ki a koutou.

5 Katahi ratou ka ki mai ki a Heremaia, Ko Ihowa hei kai whakaatu pono, hei *kai whakaatu* tika, mo ta tatou, me kahore e rite ta matou e mea ai ki nga kupu katoa e ungā mai ai koe e Ihowa e tou Atua ki a matou.

6 Ahakoa pai, ahakoa kino, ka whakarongo matou ki te reo o Ihowa o to tatou Atua, ka ungā atu nei koe e matou ki a ia; kia whai pai ai matou, i a matou ka whakarongo nei ki te reo o Ihowa o to tatou Atua.

7 ¶ Na, i te mutunga o nga ra kotahi tekau ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Heremaia.

8 Katahi tera ka karanga atu ki a Hohanana tama a Karea, ratou ko ona hoa, ko nga rangatira katoa o nga ope, ki te iwi katoa ano hoki, ki te iti, ki te rahi,

9 A ka mea ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira, kua ungā atu nei ahau e koutou ki a ia, ki te kawe atu i ta koutou inoi ki tona aroaro;

10 Ki te tahuri koutou, a ka noho ki tenei whenua, katahi ahau ka hanga i a koutou, e kore ano *koutou* e wahia iho, ka whakatokia ano hoki koutou, e kore ano koutou e hutia atu: no te mea e ripeneta ana ahau ki te kino kua oti nei i a au te mea ki a koutou.

11 Kaua e wehi ki te kingi o Papurona ki ta koutou e wehi na: kaua e wehi ki a ia, e ai ta Ihowa; no te mea kei a koutou ahau kei whakaora i a koutou, hei tango mai i a koutou i roto i tona ringaringa.

12 Ka puta atu ano hoki aku mahi atawhai ki a koutou, a ka atawhai ia i a koutou, ka whakahoki ano i a koutou ki to koutou oneone.

Digitized by Google

13 ¶ Tena ko tenei ka mea koutou, E kore matou e noho ki tenei whenua, a kahore e rongo ki te reo o Ihowa o to koutou Atua,

14 Ka mea, Kahore: engari me haere tātou ki te whenua o Ihipa, ki te wahi e kore nei matou e kite i te whawhai, e kore ano e rongo i te tangi o te tētere, e kore ano e hiakai taro; a hei reira tatou noho ai.

15 Na, kia rongo mai koutou aianei, e nga morehu o Hura, ki te kupu a Ihowa, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Ki te mea ka anga tonu o koutou kanohi ki te haere ki Ihipa, a ka haere koutou ki reira noho ai;

16 Na, ka mau koutou ki reira ki te whenua o Ihipa i te hoari e wehi na koutou, ka whaia ano hoki koutou e te hemo-kai e wehi na koutou, ki reira ki te whenua o Ihipa; a ka mate ki reira.

17 Na, nga tangata katoa e anga ana o ratou kanohi ki te haere ki Ihipa ki reira noho ai, ka mate i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta, e kore tetahi o ratou e toe, e mawhiti i roto i te kino e takina e ahau ki runga ki a ratou.

18 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Ka rite ki taku ringihanga i taku riri, i taku weriweri, ki runga ki nga tangata o Hiruharama, ka pena ano taku ringihanga atu i taku weriweri ki runga ki a koutou, ina tae koutou ki Ihipa: a hei kanga koutou, hei miharotanga, hei kohukohunga, hei ingoa kino; e kore ano koutou e kite i tenei wahi i nga wa i muri.

19 ¶ Kua puaki ta Ihowa kupu mo koutou, E nga morehu o Hura, kaua e haere ki Ihipa: kia tino mohio koutou kua oti te whakaatu e ahau ki a koutou i tenei ra.

20 I tinihanga hoki koutou i roto i o koutou ngakau, i a koutou ra i unga i a au ki a Ihowa ki to koutou Atua, i a koutou i ki ra, Inoi mo matou ki a Ihowa ki to tatou Atua; a, nga mea katoa e korerotia mai e Ihowa e to tatou Atua, mau e whakaatu mai ki a matou, a ka mahia e matou.

21 Heoi kua whakaaturia atu nei e ahau i tenei ra ki a koutou, a kihai koutou i whakarongo ki te reo o Ihowa o to koutou Atua, ki nga mea katoa ano hoki i ungā mai ai ahau ki a koutou.

22 Ko tenei kia tino mohio koutou, tera koutou e mate i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta, ki te wahi i pai ai koutou kia haere ki reira noho ai.

UPOKO 43.

AKA poto katoa i a Heremaia te korero ki te iwi katoa nga kupu a Ihowa a to ratou Atua i ungā mai ai ia e Ihowa e to ratou Atua ki a ratou, ara, enei kupu katoa ki te iwi katoa,

2 Na, ka korero mai a Ataria tama a Hohaia, ratou ko Hohanana tama a Karea, ko nga tangata whakapehapeha katoa, ka mea ki a Heremaia, E korero teka ana koe; kihai a Ihowa to tatou Atua i unga mai i a koe hei mea mai, Kaua koutou e haere ki Ihipa noho ai.

3 Engari he mea whakaki koe na Paruku tama a Neria, ki te he mo matou, kia tukua ai matou ki te ringaringa o nga Karari, kia whakamatea ai matou, kia whakaraua atu ai ano matou ki Papurona.

4 Na, kihai a Hohanana tama a Karea, ratou ko nga rangatira katoa o nga ope, ko te iwi katoa ano hoki i whakarongo ki te reo o Ihowa, kihai i noho ki te whenua o Hura.

5 Na, ka mau a Hohanana tama a Karea ratou ko nga rangatira katoa o nga ope ki nga morehu katoa o Hura i hoki mai nei i nga iwi katoa, i peia atu ai ratou, ki te whenua o Hura noho ai;

6 Ki nga tane, ki nga wahine, ki nga tamariki, ki nga tamahine ano a te kingi, ki nga tangata katoa i waiho nei e Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki ki a Keraria tama a Ahikama tama a Hapana, ratou ko Heremaia poropiti, ko Paruku tama a Neria.

7 A haere ana ki te whenua o Ihipa; kihai hoki ratou i whakarongo ki te reo o Ihowa. Na, ka tae ratou ki Tahapanehe.

8 ¶ Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Heremaia ki Tahapanehe; i mea ia,

9 Maua atu etahi kohatu nui i tou ringa, hunā ki roto ki te paru ki te tahunga pereki, ki tera i te kuwaha o te whare o Parao, i Tahapanehe; kia kite mai ano nga tangata o Hura.

10 Mea atu ano ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira; Tenei au ka unga tangata nei ki te tiki i taku pononga i a Nepukararetara kingi o Papurona, ka tu ano i a au tona torona ki runga ki enei kohatu kua hunā nei e ahau, ka horahia ano hoki e ia ana kakahu whakapaipai ki runga.

11 Ka tae mai ano ia, ka patu i te whenua o Ihipa, ka *tukua atu* ano nga mea mo te mate ki te mate, nga mea mo

Digitized by Google

te whakarau ki te whakarau, nga mea ma te hoari ki te hoari.

12 Ka ngiha ano i a au he ahi i roto i nga whare o nga atua o Ihipa; ka tahuna ano hoki ratou e ia, ka whakaraua atu ratou, ka kakahuria ano e ia te whenua o Ihipa, me te mea he hepara e kakahu ana i tona kakahu; haere tonu atu ano ia i reira i runga i te rangimarie.

13 Ka wawahia ano hoki e ia nga whakapakoko o Pete-hemehe, o tenei i Ihipa nei, ka tahuna ano e ia ki te ahi nga whare o nga atua o Ihipa.

UPOKO 44.

TE kupu i puta mai ki a Heremaia mo nga Hurai katoa e noho ana i te whenua o Ihipa, e noho ana i Mikiroro, i Tahapanehe, i Nopo, i te whenua ano o Patoro; i mea ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Kua kite koutou i te kino katoa i takina mai nei e ahau ki runga ki Hiruharama, ki nga pa katoa ano hoki o Hura, na, kua uruatia inaianei, kahore hoki he tangata e noho ana i roto;

3 Mo ta ratou kino i mahia e ratou, mo te whakapataritaringa i a au, mo te haerenga ki te tahu whakakakara, ki te mahi ki nga atua ke kihai nei ratou i mohio, ratou, koutou, o koutou mātua ranei.

4 Na, i ungā mai ano e ahau aku pononga katoa, nga poropiti, ki a koutou, maranga wawe ana ahau ki te unga *i a ratou;* i mea ahau, Kaua e mahia tenei mea whakaribariha e kino atu nei ahau.

5 Heoi kihai ratou i whakarongo, kihai ano i tahuri mai o ratou taringa, kihai i hoki atu i ta ratou kino, ara, i te tahu whakakakara ki nga atua ke.

6 Na, kua ringitia atu nei taku weriweri, taku riri, ngiha tonu atu ki roto ki nga pa o Hura, ki nga huarahi o Hiruharama, waiho tonu iho hei ururua, hei tuhea, koia ano tenei inaianei.

7 Na, ko te kupu tenei inaianei a Ihowa Atua o nga mano, Atua o Iharaira, He aha *tenei* kino nui i mahia ai e koutou mo o koutou wairua ? ka hatepea atu hoki i roto i a koutou nga tane, nga wahine, te kohungahunga, te mea ngote u, i roto i a Hura, kore iho he toenga o koutou e mahue.

8 He whakapataritari hoki ta koutou i a au ki nga mahi a o koutou ringaringa, i a koutou ka tahu whakakakara nei k nga atua ke ki te whenua o Ihipa, kua haere atu na koutou ki reira noho ai; te otinga, ka hatepea atu koutou e koutou ano, ka waiho koutou hei kanga, hei ingoa kino, i roto i nga iwi katoa o te whenua.

9 Kua wareware ranei koutou ki te kino o o koutou mātua, ki te kino o nga kingi o Hura, ki te kino o a ratou wahine, ki o koutou kino, ki te kino o a koutou wahine i mahia nei e ratou ki te whenua o Hura, ki nga huarahi o Hiruharama ?

10 Kihai ratou i kuru iho i a ratou ano, a taea noatia tenei ra, kihai ano i wehi, kihai ano i haere i runga i taku ture, i runga i aku tikanga i hoatu e ahau ki to koutou aroaro, ki te aroaro ano o o koutou mātua.

11 ¶ Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, Tenei toku mata te anga atu nei ki a koutou mo te kino, he hatepe atu i a Hura katoa.

12 Ka tikina ano e ahau nga morehu o Hura kua anga nei o ratou mata ki te haere ki te whenua o Ihipa ki reira noho ai, a ka poto ratou katoa, ka hinga ki te whenua o Ihipa; ka poto ratou i te hoari, i te hemo-kai; ka mate ratou, te iti, te rahi, i te hoari, i te hemo-kai, ka waiho ratou hei kanga, hei miharotanga, hei kohukohunga, hei ingoa kino.

13 Ka whiua ano hoki e ahau te hunga e noho ana i te whenua o Ihipa, ka rite ano ki taku whiunga i Hiruharama ki te hoari, ki te hemo-kai, ki te mate uruta.

14 E kore ano tetahi o nga morehu o Hura i haere atu nei ki te whenua o Ihipa noho ai, e mawhiti, e toe, hei hoki atu ki te whenua o Hura, ki te wahi e hiahia nei ratou kia hoki atu ki reira noho ai: e kore hoki ratou e hoki, ko te hunga anake e mawhiti atu.

15 ¶ Katahi ka whakahokia mai ki a Heremaia e nga tangata katoa i mohio kua tahu whakakakara a ratou wahine ki nga atua ke, e nga wahine katoa ano hoki e tu mai ana, he nui te huihui, e te iwi katoa ano hoki e noho ana i te whenua o Ihipa, i Patoro; i mea ratou,

16 Te kupu kua korerotia mai na e koe ki a matou i runga i te ingoa o Ihowa, e kore matou e whakarongo ki a koe.

17 Engari ka mahia marietia e matou nga mea katoa i puaki i o matou mangai, ka tahuna he whakakakara ki te kuini o te rangi, ka ringitia ano he ringihanga ki a ia, ka pera ano matou me ta matou,

Digitized by Google

me ta o mātou matua, me ta o matou kingi, me ta o matou rangatira i roto i nga pa o Hura, i nga huarahi o Hiruharama; i makona hoki matou *i reira* i te taro; i pai ano, a kihai i kite i te he.

18 Na, no te mutunga o ta matou tahu whakakakara ki te kuini o te rangi, o ta matou ringihanga ano hoki i nga ringihanga ki a ia, i kore ai nga mea katoa ma matou, a poto iho matou i te hoari, i te hemo-kai.

19 Na, i a matou e tahu whakakakara ana ki te kuini o te rangi, a e riringi ana i nga ringihanga ki a ia, i ngaro atu ranei a matou tane i a matou e hanga ana i nga keke mana, hei karakiatanga atu ki a ia, i a matou ano e riringi ana i nga ringihanga?

20 ¶ Ano ra hoki ko Heremaia ki te iwi katoa, ki nga tane, ki nga wahine, ki te iwi katoa i whakahoki mai nei i *taua* kupu ki ia; i mea ia,

21 Te whakakakara i tahuna ra e koutou ki nga pa o Hura, ki nga huarahi o Hiruharama, e koutou, e o koutou mātua, e o koutou kingi, e o koutou rangatira, e te iwi o te whenua, kihai ianei ena mea i maharatia e Ihowa? *kihai ianei* i puta ake ki tona ngakau?

22 A, tē ahei a Ihowa te whakamanawanui tonu i te kino o a koutou hanga, i nga mea whakarihariha i mahia e koutou; na, kua ururuatia to koutou whenua, kua waiho hei miharotanga, hei kohukohunga, tē ai he tangata hei noho, koia ano tenei inaianei.

23 Mo ta koutou tahunga i te whakakakara, mo ta koutou haranga ki a Ihowa, i a koutou kihai i whakarongo ki te reo o Ihowa, kihai hoki i haere i runga i tana ture, i runga i ana tikanga, i runga i ana whakaaturanga; mo reira i tutaki ai tenei he ki a koutou, koia ano tenei inaianei.

24 I mea ano a Heremaia ki te iwi katoa, ki nga wahine katoa ano hoki, Whakarongo ki te kupu a Ihowa, e Hura katoa i te whenua nei o Ihipa.

25 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira; e ki ana ia, Koutou, me a koutou wahine, kua korero o koutou mangai, kua rite ano hoki i o koutou ringa te kupu, Ka mahia marietia e matou a matou kupu taurangi i korerotia e matou, ara, kia tahuna he whakakakara ki te kuini o te rangi, kia ringitia ano hoki he ringihanga ki a ia: ka mana rawa i a koutou a koutou kupu taurangi; ka mahia marietia ano hoki e koutou a koutou kupu taurangi.

26 Mo reira whakarongo ki te kupu a Ihowa, e Hura katoa e noho nei i te whenua o Ihipa, Nana, ka oatitia nei e ahau toku ingoa nui, e ai ta Ihowa, e kore toku ingoa e whakahuatia a muri nei e te mangai o tetahi tangata o Hura, i te whenua katoa o Ihipa, e kore e kīa, Kei te ora te Ariki a Ihowa.

27 Tenei au te tirotiro nei i a ratou hei mea mo te kino, ehara i te mea hei pai: nga tangata katoa ano hoki o Hura i te whenua o Ihipa ka poto i te hoari, i te hemo-kai, a moti noa ratou.

28 Na, nga oranga i te hoari ka hoki atu i te whenua o Ihipa ki te whenua o Hura, he hunga torutoru, a ka mohio nga morehu katoa o Hura i haere nei ki te whenua o Ihipa noho ai, ko ta wai kupu e tu, ko taku ranei, ko ta ratou ranei.

29 ¶ A ko te tohu tenei ki a koutou, e ai ta Ihowa, mo koutou ka whiua e ahau ki tenei wahi, kia mohio ai koutou ka mau tonu aku kupu ki te kino mo koutou.

30 Ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei ahau ka hoatu nei i a Parao-hopora kingi o Ihipa ki te ringaringa o ona hoa riri, ki te ringaringa ano o te hunga e whai ana kia whakamatea ia; ka rite ano ki taku hoatutanga i a Terekia kingi o Hura ki te ringaringa o Nepukararetara kingi o Papurona, o tona hoa riri i whai nei kia whakamatea ia.

UPOKO 45.

TĒ kupu i korerotia e Heremaia poropiti ki a Paruku tama a Neria i tana tuhituhinga i enei kupu ki te pukapuka, i ā Heremaia ra i korero ai i te wha o nga tau o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura; i ki ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa Atua o Iharaira mou, e Paruku;

3 I mea koe, Aue toku mate! kua tapiritia mai hoki e Ihowa toku ngakau pouri ki te tangihanga; mauiui noa iho ahau i toku auetanga, kihai i kitea he pariratanga.

4 ¶ Ko tau tenei e ki atu ai ki a ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, taku i hanga ai ka wahia iho ano e ahau; taku i whakato ai ka hutia atu ano e ahau, ara, tenei whenua katoa.

5 E rapu ana ranei koe i nga mea nui mau? kaua e rapua; no te mea tenei ahau te kawe atu nei i te kino mo nga kikokiko katoa, e ai ta Ihowa; ka hoatu ano ia e ahau tou wairua ki a koe hei taonga parakete i nga wahi katoa e haere atu ai koe.

Digitized by Google

UPOKO 46.

TE kupu a Ihowa i puta mai ki a Heremaia poropiti mo nga iwi;

2 Mo Ihipa, mo te ope a Parao-neko kingi o Ihipa, mo tera i te awa i Uparati, i Karakemiki, i patua ra e Nepukararetara kingi o Papurona i te wha o nga tau o Iehoiakimi tama a Hohia kingi o Hura.

3 Whakapaia te whakangungu rakau, te puapua, whakatata atu ki te whawhai.

4 Whakanohoia nga hoiho, e eke, e nga kai eke hoiho; tu tonu koutou me o *koutou* potae ano; whakakanapatia nga tao, kakahuria nga pukupuku.

5 He aha ahau i kite ai i a ratou e pawera tonu ana, e hoki ana ki muri? o ratou marohirohi, tukituki rawa; kua whati noa atu; kihai hoki i tahurihuri: kei nga taha katoa te wehi, e ai ta Ihowa.

6 Kaua te mea tere e oma; kaua ano te marohirohi e mawhiti atu. Ka tūtuki o ratou waewae, ka hinga ratou ki te taha ki te nota, ki te taha o te awa o Uparati.

7 Ko wai tenei e haere mai nei, ano he waipuke? oho ana ona wai, ano ko nga awa.

8 I haere mai a Ihipa, ano he waipuke; oho ana ona wai, ano ko nga awa, tana ki, Ka haere atu ahau, ka taupokina te whenua; ka ngaro i a au te pa me ona tangata.

9 Haere mai, e nga hoiho; e ngana, e nga hariata; kia puta mai nga marohirohi, nga Etiopiana, nga Ripiana e rahurahu nei i te whakangungu rakau; nga Ririana ano hoki e rahurahu nei, e whakapiko nei i te kopere.

10 Na te Ariki hoki na Ihowa o nga mano tenei rangi, he rangi rapu utu, e whai utu ai ia i ona hoa riri; a ka kai te hoari, ka makona, makūkū rawa o ratou toto; no te mea he patunga tapu ta te Ariki ta Ihowa o nga mano i te whenua ki te nota, i te taha o te awa o Uparati.

11 Haere ki runga ki Kireara, tikina he pama, e te wahina, e te tamahine a Ihipa: maumau whakamaha noa koe i nga rongoa; kahore hoki he oranga mou.

12 Kua rongo nga iwi ki tou whakama, kua paku to karanga ki nga whenua: kua tūtuki nei hoki te waewae o te marohirohi ki te marohirohi, hinga ngatahi ana raua tokorua.

13 ¶ Te kupu i korerotia e Ihowa ki a Heremaia poropiti, mo ta Nepukararetara kingi o Papurona haerenga mai ki te patu i te whenua o Ihipa.

14 Kauwhautia atu ki Ihipa, korerotia ano ki Mikiroro, korerotia ano hoki ki Nopo, ki Tahapanehe: mea atu, E tu, kia tumatohi; no te mea ka kai te hoari i tetahi taha ou, i tetahi taha.

15 He aha o maia i kahakina atu ai? kihai ratou i tu; na Ihowa hoki ratou i ā atu.

16 Kua whakatokomahatia e ia te hunga e hinga ana, hinga ana ano ratou i tona hoa, i tona hoa: i ki ano ratou, Whakatika, tatou ka hoki ki to tatou iwi, ki te whenua i whanau ai tatou, i te wehi ki te hoari tukino.

17 I karanga ratou i reira, He turituri kau a Parao kingi o Ihipa, kua pahemo te wa i whakaritea.

18 E ora ana ahau, e ai ta te kingi, ko Ihowa nei o nga mano tona ingoa, Kei Taporo i roto i nga maunga, kei Karamere ano hoki i te moana te rite o tona haerenga mai.

19 Mahia nga mea mou mo te whakaraunga, e te tamahine e noho ana i Ihipa; no te mea ka ururuatia a Nopo, ka wera, tē ai he tangata hei noho.

20 He kuao kau, ataahua tonu, a Ihipa; *otiia* kei te haere mai te whakangaromanga, kei te haere mai i te nota.

21 Ana tangata i utu ai ano hoki, rite tonu ratou i roto i a ia ki nga kau momona; ko ratou ano hoki kua tahuri atu; oma ngatahi ana ratou; kihai i tu; no te mea kua tae mai te ra o to ratou aitua ki a ratou, te wa e whiua ai.

22 Tona reo, ka rite te puakanga atu ki to te nakahi; no te mea he taua ta ratou ina haere, ka haere mai ano ratou me nga titaha ano ki a ia, ka rite ki nga kai tapahi rakau.

23 Ka tuakina ratou, e ai ta Ihowa, tona ngahere e kore nei te *mutunga* e taea te rapu atu; no te mea he tini ke ratou i te mawhitiwhiti, a e kore e taea te tatau.

24 Ka whakama te tamahine a Ihipa, ka tukua atu ki roto ki te ringaringa o te iwi ki te nota.

25 E mea ana a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira; Nana, ka whiua e ahau te mano tini o No, a Parao, a Ihipa me o reira atua, me o reira kingi; a Parao ano, ratou ko te hunga e whakawhirinaki atu ana ki a ia:

26 Ka hoatu ano ratou e ahau ki te ringaringa o te hunga e whai ana kia whakamatea ratou, ki te ringaringa ano o Nepukararetara kingi o Papurona, ki

Digitized by Google

te ringaringa ano o ana tangata, a muri iho ka nohoia, ka pera ano me nga rangi o mua, e ai ta Ihowa.

27 ¶ Ko koe ia, kaua e wehi, e taku pononga, e Hakopa, kaua ano e pawera, e Iharaira; no te mea tenei ahau te whakaora mai nei i a koe i tawhiti, i ou uri ano hoki i te whenua i whakaraua ai ratou, a ka hoki mai a Hakopa, ka ata noho, ka whai tānga manawa, tē ai he kai whakawehi.

28 Kaua koe e wehi, e taku pononga, e Hakopa, e ai ta Ihowa: kei a koe nei hoki ahau; ka poto rawa hoki i a au nga iwi katoa kua peia atu nei koe e ahau ki reira, otiia e kore koe e poto rawa i a au, engari ka pakia koe e ahau, he mea whakarite marie atu, e kore ia koe e tino whakaharakoretia rawatia.

UPOKO 47.

TE kupu a Ihowa i puta mai ki a Heremaia poropiti mo nga Pirihitini i te mea kahore ano a Parao i patu noa i Kaha.

2 Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, te puta mai nei nga wai i te nota! ka meinga hei waipuke e ngawha ana, ka huri ano hoki ki runga ki te whenua, ki nga mea katoa ano o reira, ki te pa, ki nga tangata ano hoki e noho ana i roto, a ka hamama nga tangata, ka aue ano hoki te hunga katoa e noho ana i te whenua.

3 Haruru ana te takahanga o nga matimati o ona *kuiho* kaha, wiri ana te *whenua* i ona hariata, ngateri ana i ona wīra; kore iho nga mātua e tahurihuri ki nga tamariki i te ngoi-kore o nga ringaringa;

4 No te mea kei te haere mai te ra e pahuatia ai nga Pihiritini katou, e hatepea atu ai nga kai awhina katoa kua mahue nei o Taira, o Hairona, ka pahuatia nei hoki e Ihowa nga Pirihitini, nga toenga o te whenua o Kapatoro.

5 Kua tae te pakira ki runga ki Kaha; kua whakangaromia a Ahakerono, me te toenga ano o to ratou awaawa: kia pehea te roa o to haehaenga i a koe?

6 E te hoari a Ihowa, kia pehea te roa ou ka kore nei e ata takoto? hoki atu ki roto ki to kopaki okioki ai, kati tau.

7 Me pehea e ata takoto ai, kua whakahaua nei hoki ia e Ihowa ki te he mo Ahakerono, mo te tahatika ano o te moana? kua oti ia te whakarite mo reira.

UPOKO 48.

KO te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, mo Moapa; Aue te mate mo Nepo! ka pahuatia hoki: kua whakama, kua horo Kiriataima, kua whakama, kua pawera Mihikapa.

2 Kahore ake he whakamoemititanga mo Moapa: i Hehepono ratou e whakaaro ana ki te kino mona, Haere mai, tatou ka hatepe atu i a ia, kia kore ai tena iwi. Ka whakamotitia ano hoki koe, e Maramene; ka aru te hoari i a koe.

3 *Ka puta* mai i Horonaima te reo e aue ana; he pahuatanga, he whakangaromanga nui.

4 Ka pakaru a Moapa, kua meinga te aue e ona mea nohinohi kia rangona.

5 I te pikinga atu hoki ki Ruhiti hono tonu te tangi e kake atu ana: i te heketanga atu hoki ki Horonaima e rangona ana e nga hoa riri te tangi ki te whakangaromanga.

6 E rere, kahakina koutou kia ora ai; kia rite ki te kahikatoa i te koraha.

7 ¶ Nau ra i whakawhirinaki ki o mahi, ki o taonga, i horo ai ano hoki koe: ka riro ano a Kemoho i te whakaraunga, ratou tahi ano ko ona tohunga, ko ona rangatira.

8 Ka tae mai ano hoki te kai pahua ki nga pa katoa; e kore ano tetahi pa e ora, ka ngaro ano te raorao, ka hunā ano hoki te wahi papatairite, ka pera ano me ta Ihowa i korero ai.

9 Hoatu he parirau ki a Moapa, kia rere atu ai, kia puta atu ai; no te mea ka ururuatia ona pa; tē ai he tangata hei noho ki reira.

10 He kanga mo te tangata e mahi tinihanga ana i ta Ihowa mahi, he kanga mo te tangata e kore nei e tukua atu e ia tana hoari ki te toto.

11 ¶ I runga i te rangimarie a Moapa no tona tamarikitanga ake ano, ata takoto ana ia i runga i ona nganga, kihai ano i ringitia atu i roto i tetahi oko ki tetahi oko, kihai ano hoki i riro i te whakarau; no reira mau tonu tona reka, kihai hoki tona kakara i puta ke.

12 Mo reira kei te haere mai tenei nga ra, e ai ta Ihowa, e unga atu ai ahau i te hunga haereere noa ki a ia, a ka meinga ia e ratou kia haereere noa; ka riugitia atu ano hoki e ratou nga mea o ana oko; a ratou pounamu, mongamonga noa i a ratou.

13 A ka whakama a Moapa ki a Ke-

Digitized by Google

moho, ka pera ano me te whare o Iharaira i whakama ki Pete-ere, ki ta ratou i whakawhirinaki atu ai.

14 He pehea ta koutou e ki ra, He marohirohi tatou, he uaua ki te whawhai?

15 Kua pahuatia a Moapa, kua riro atu *i roto i* ona pa, ana taitamariki, nga mea i whiriwhiria, kua riro ratou ki te patunga, e ai ta te kingi, ko Ihowa nei o nga mano tona ingoa.

16 Ka tata te aitua o Moapa te puta; te he mona hohoro tonu.

17 Tangihia ia, e te hunga katoa i tetahi taha ona, i tetahi taha; e te hunga katoa e mohio ana ki tona ingoa, ki ake, Ano te whatinga o te rakau kaha, o te tokotoko ataahua!

18 Heke iho i runga i tou kororia, e noho ki runga ki te mate-wai, e te tamahine e noho na i Ripono; no te mea kua tae ake te kai pahua o Moapa ki a koe, ka kore i a ia ou pa kaha.

19 E tu ki te ara titiro ai, e te wahine e noho ana i Aroere, ui atu ki te tangata e rere ana, ki te wahine kua mawhiti, mea atu, He aha te mea?

20 Kua whakama a Moapa, kua pakaru hoki: e aue, e tangi; korerotia ki Aranono, kua oti a Moapa te pahua.

21 Kua tae atu ano hoki te whakarite whakawa ki runga ki te mānia, ki Horono, ki Iahata, ki Mepaata,

22 Ki Ripono, ki Nepo, ki Pete-ripirataima,

23 Ki Kiriataima, ki Pete-kamuru, ki Pete-meono,

24 Ki Kerioto, ki Potora, ki nga pa katoa o te whenua o Moapa, ki nga mea i tawhiti, ki nga mea e tata ana.

25 Kua oti te haona o Moapa te pouto atu, kua whati tona ringa, e ai ta Ihowa.

26 ¶ Whakahaurangitia ia: mona i whakakake ki a Ihowa. Ka titakataka ano a Moapa i roto i tona ruaki, ka waiho ano hoki ia hei katanga mai.

27 He teka ianei i waiho a Iharaira hei katanga mai mau? i kitea ranei ia i roto i nga tahae? i to korerotanga na hoki i te mea mona, oraora tonu koe i te koa.

28 E nga tangata o Moapa, whakarerea nga pa, e noho ki te kamaka, kia rite ki te kukupa e hanga nei i tana ohanga ki nga taha o te kuwaha o te rua.

29 Kua rongo tatou i te whakapehapeha o Moapa, (nui atu tona whakapehapeha,) i tona whakakake, i tona whakapehapeha, i te nekehanga ake ano hoki i tona ngakau.

30 E mohio ana ahau ki tana riri, e ai ta Ihowa, otiia kahore he tikanga i ana korero teka, e kore tena e taea e ia.

31 Mo reira ka tangi ahau ki a Moapa, ka aue ahau ki a Moapa katoa; ka ngungurutia e *toku nyakau* nga tangata o Kiri-herehe.

32 E te wainá o Hipima, ka tangihia koe e ahau, ka rite ki te tangihanga mo Iatere: kua whiti o peka ki tera taha o te moana, kua tae ki te moana o Iatere: kua kokiri atu te kai pahua ki o hua raumati, ki to kohikohinga waina.

33 Kua whakakaboretia ano hoki te koa, me te whakamanamana, i te mara momona, i te whenua ano o Moapa; kua whakamutua ano hoki e ahau he waina mo nga takahanga waina: e kore tetahi e hamama, e takatakahi; *to ratou* hamama ehara i te hamama.

34 No te auetanga i Hehepono tae noa ki Ereare, ki Iahata, te puakanga o to ratou reo, no Toara tae noa ki Horonaimi; kei te kau tautoru *te rite:* no te mea ka tangata-koretia ano hoki nga wai o Nimirimi.

35 Ka whakamutua ano e ahau i roto i a Moapa ta te tangata e whakaeke whakahere ana ki runga ki nga wahi tiketike, e ai ta Ihowa, ta te tangata ano hoki e tahu whakakakara ana ki ona atua.

36 No reira, ano he putorino toku ngakau e tangi ana ki a Moapa, ano e putorino toku ngakau e tangi ana ki nga tangata i Kiri-herehe; no te mea kua moti nga taonga i mahia e ia.

37 He mea moremore katoa hoki nga māhunga; nga kumikumi katoa tapahi rawa; he haehaenga kei nga ringaringa katoa, he kakahu taratara kei nga hope.

38 Te tangi, horapa tonu atu ki nga tuanui katoa o Moapa, ki ona waharoa ano hoki; no te mea kua pakaru a Moapa i a au, kua rite ki te oko e kore e manakohia, e ai ta Ihowa.

39 Ta ratou aue,—Ano te wawahanga! —Taukiri, e! kua tahuri mai te tuara o Moapa i te whakama; kua waiho ano hoki a Moapa hei katanga mai, hei whakawehi ki te hunga i tetahi taha ona, i tetahi taha.

40 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, ka rite tana rere ki ta te ekara, ka roha ano hoki ona parirau ki runga ki Moapa.

41 Kua horo Kerioto, kua riro nga pourewa; nga ngakau o nga marohirohi o Moapa i taua rangi, koia ano kei te ngakau o te wahine e whakamamae ana.

42 Ka hunā ano a Moapa, ka kore *tena* iwi, mona i whakakake ki a Ihowa.

43 Ko te wehi, ko te rua, ko te rore,

Digitized by Google

kea a koe, e te tangata e noho ana i Moapa, e ai ta Ihowa.

44 Na, te tangata i rere mai i te wehi, ka taka ki te rua; a te tangata e puta ake ana i roto i te rua, ka mau i te rore: no te mea ka kawea atu e ahau ki runga ki a ia, ara, ki a Moapa te tau e tirotirohia ai ratou, e ai ta Ihowa.

45 Te hunga i rere, tu ana ratou i raro i te taumarumarunga iho o Hehepono, he whakaaro hoki ki te kaha: otiia tera e puta mai he ahi i roto i Hehepono, he mura ano hoki i roto i Hihono, a ka pau tetahi pito o Moapa, te tumuaki o nga tamariki a te ngangau.

46 Aue te mate mou, e Moapa! ka hunā te iwi o Kemoho: ka riro nei hoki o tamariki hei whakarau, o tamahine ano hei whakarau.

47 ¶ Otiia ka whakatahuritia atu ano e ahau te whakaraunga o Moapa i nga ra whakamutunga, e ai ta Ihowa. Heoi ano te whakaritenga whakawa mo Moapa.

UPOKO 49.

KO te kupu tenei a Ihowa mo nga tamariki a Amono, Kahore ianei ā Iharaira tamariki? kahore ona tangata hei whakarerenga iho mo ana taonga? He aha *ra* a Kara i riro ai i a Marakomo? he aha tona iwi i noho ai ki roto ki ona pa?

2 Mo reira, tenei nga ra te haere mai nei, e ai ta Ihowa, e meinga ai e ahau te hamamatanga o te whawhai kia rangona ki Rapa o nga tamariki a Amono, a ka waiho hei puranga kua ururuatia, ka wera ano hohi ana tamahine i te ahi; a ka riro i a Iharaira nga taonga a te hunga i a ratou nei āna i mua, e ai ta Ihowa.

3 E aue, e Hehepono, kua pahuatia hoki a Ae: hamama e nga tamahine a Rapa; whitikiria te kakahu taratara, e tangi, kopikopiko ano hoki ki te taha o nga taiepa; no te mea ka riro a Marakomo i te whakaraunga, ona tohunga, ngatahi ano ko ona rangatira.

4 He aha koe i whakamanamana ai ki nga raorao? ka rere *a wai* to raorao, e te tamahine tahurihuri ke, e whakawhirinaki nei ki ona taonga, *e mea nei*, Ko wai e haere mai ki a au?

5 Tenei au te taki mai nei i te wehi ki runga ki a koe, e ai ta te Ariki, ta Ihowa o nga mano, he mea na te hunga katoa i tetahi taha ou, i tetahi taha; a ka aia atu koutou, tenei tangata, tenei tangata, i te wahi e rite tonu mai ana ki a ia; kahore hoki he kai kohikohi mo te tangata e kopikopi noa ana.

6 A, muri iho ka whakatahuritia atu e ahau te whakaraunga o nga tamariki a Amono, e ai ta Ihowa.

7 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano mo Eroma, Kahore atu ranei he whakaaro nui i Temana? kua moti ianei te whakahaere korero a nga mea mohio? kua poto ranei a ratou whakaaro nui?

8 E rere koutou, tahuri atu, hei roto riro he nohoanga mo koutou, e nga tangata o Rerana; no te mea ka takina atu e ahau te aitua o Ehau ki runga ki a ia, i te wa e tirotirohia ai ia e ahau.

9 Ki te mea kua tae mai nga kai kohikohi karepe ki a koe, e kore ianei e mahue i a ratou etahi karepe hei hamunga? ki te mea he kai tahae i te po, ka whakakorekorea e ratou, a kia maha ra ano ma ratou.

10 Ahau ia, kua hurahia e ahau *to* Ehau, kua takoto kau i a au ona wahi ngaro, tē ahei ia te huna i a ia: kua oti ona uri te pahua, ona teina, ona hoa tata, kua kore noa iho ano hoki ia.

11 Waiho o pani, maku e whakaora; o pouaru ano hoki, kia whakawhirinaki ratou ki a au.

12 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa, Nana, te hunga kihai nei i takoto te tikanga kia inumia te kapa e ratou, inumia putia ake e ratou; a ko koe ranei te mea e whakaharakoretia rawatia? e kore koe e whakaharakoretia; engari ka inumia rawatia ano e koe.

13 No te mea kua waiho ahau e ahau ano hei oati, e ai ta Ihowa, ka ururuatia a Potora, ka waiho hei ingoa kino, hei koraha, hei kanga, ka waiho ano hoki ona pa katoa hei koraha, a, ake ake ake.

14 Kua rangona e ahau he korero i a Ihowa, kua oti ano hoki te karere te tuku atu ki nga tauiwi, *hei ki atu*, Huihui mai, haere mai hoki ki a ia, whakatika ano hoki ki te whawhai.

15 No te mea, na, ka meinga koe e ahau kia iti i roto i nga tauiwi, kia whakahaweatia i roto i nga tangata.

16 He hanga whakawehi koe i pohewahewa ai koe, he whakakake ano hoki no to ngakau, e koe e noho na i nga kapiti o te kohatu, e pupuri na i te wahi tiketike o te pukepuke: ahakoa whakanekehia ake e koe to kohanga, *a* kua rite ki *to* te ekara, ka whakahokia iho ano koe e ahau i reira, e ai ta Ihowa.

17 Ka ururuatia ano hoki a Eroma: nga tangata e tika ana na reira, ka miharo, ka hi mai ki ona whiunga katoa.

18 Ka rite ki te hurihanga o Horoma o

Digitized by Google

Komora, o nga *pa* ano i tata ki reira, e ai ta Ihowa, e kore tetahi tangata e whai kāinga ki reira, e kore ano te tama a te tangata e noho ki reira.

19 Nana, ka rite ia ki te raiona e haere ake ana i te ngawhatanga o Horano ki te nohoanga o te tangata kaha; na, kitea rawatia ake ka meinga ia e ahau kia rere atu i reira, a ko wai te mea ka whiri-whiria e whakaritea e ahau hei rangatira mona? ko wai hoki e rite ana ki a au? ko wai hei whakawa i a au? ko wai ano te hepara e tu ki toku aroaro?

20 Na, whakarongo ki te tikanga a Ihowa i whakatakotoria nei e ia mo Eroma; ki ana whakaaro ano hoki i whakaaroa e ia mo nga tangata o Temana: He pono ka toia mai ratou e nga mea iti o te kahui; he pono ka huihuia e ia te whakangaromanga o ratou, o o ratou kāinga.

21 Oho ana te whenua i te haruru o to ratou hinganga: te hamama! e rangona mai tona ngangau i te Moana Whero.

22 Nana, ka rite tona haerenga mai, tona rere, ki to te ekara; ka roha ano hoki ona parirau ki runga ki Potora, ka rite ano hoki te ngakau o nga marohirohi o Eroma i taua rangi ki te ngakau o te wahine e whakamamae ana.

23 ¶ Mo Ramahiku. Kua whakama a Hamata, raua ko Arapara: no te mea kua rangonga e ratou he rongo kino: harotu kau ratou; he tangihanga kei te moana, kahore e marino.

24 Kua ngoi-kore a Ramahiku, kua anga ki te rere, mau pu ano hoki ia i te wehi, mau pu ia i te raru, i te mamae, me te mea he wahine e whanau ana.

25 Taukiri e! kihai i mahue te pa e whakamoemititia ana, te pa i koa ai ahau!

26 Heoi hinga ana āna taitamariki i ona waharoa, moti pu nga tangata whawhai katoa i taua rangi, e ai ta Ihowa o nga mano.

27 Ka kā ano i a au he ahi i roto i te taiepa o Ramahiku, a ka pau nga whare kingi o Pene-harara.

28 ¶ Mo Kerara, mo nga kingitanga ano hoki o Hatoro e patua e Nepukararetara kingi o Papurona, ko te kupu tenei a Ihowa; Whakatika, whakaekea a Kerara, pahuatia nga tangata o te rawhiti.

29 Ka tangohia e ratou o ratou teneti, a ratou hipi; ka riro i a ratou o ratou kakahu arai, a ratou oko katoa, o ratou kamera; ka karanga ano ratou ki a ratou, He wehi kei nga taha katoa.

30 ¶ E rere, haere rawa atu, kei roto riro he nohoanga mo koutou, e nga tangata o Hatoro, e ai ta Ihowa; kua takoto hoki ta Nepukararetara kingi o Papurona tikanga mo koutou, kua whakaaroa ano e ia he whakaaro mo koutou.

31 Whakatika, whakaekea te iwi i te whenua rangatira, e noho wehi-kore noa iho na, e ai ta Ihowa, kahore nei o ratou keti, kahore o ratou tutaki, e noho ana ko ia anake.

32 A ka pahuatia a ratou kamera; hei taonga pārau ano a ratou kararehe maha; ka titaritaria atu ano hoki e ahau ki nga hau katoa te hunga i nga pito whakamutunga; ka takina mai ano e ahau te aitua mo ratou i nga taha katoa o reira, e ai ta Ihowa.

33 A hei nohoanga a Hatoro mo nga tarakona, hei ururua, a ake ake ake: e kore tetahi tangata e whai kāinga ki reira, e kore ano te tama a te tangata e noho ki reira.

34 ¶ Te kupu a Ihowa i puta mai ki a Heremaia poropiti mo Erama i te timatanga o te kingitanga o Terekia kingi o Hura; i mea *ia*,

35 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei au te whawhati nei i te kopere a Erama, i te mea nui rawa o to ratou kaha.

36 Ka takina atu ano e ahau nga hau e wha i nga pito e wha o te rangi ki runga ki Erama; ka titaritaria atu ano ratou e ahau ki aua hau katoa, kahore hoki he iwi e kore te taea atu e te hunga o Erama ka peia atu nei.

37 Ka meinga hoki e ahau a Erama kia wehi i te aroaro o ona hoa riri, i te aroaro ano o te hunga e whai ana kia whakamatea ratou: ka takina atu ano e ahau he kino ki runga ki a ratou, taku riri e mura ana, e ai ta Ihowa, ka ungā atu ano e ahau te hoari ki muri i a ratou, a kia poto ra ano ratou i a au.

38 Ka whakaturia ano hoki e ahau taku torona ki Erama, ka whakakahoretia atu ano e ahau to reira kingi, ratou ko nga rangatira, e ai ta Ihowa.

39 ¶ I nga ra whakamutunga ia ka whakatahuritia atu e ahau te whakaraunga o Erama, e ai ta Ihowa.

UPOKO 50.

TE kupu i korerotia e Ihowa mo Papurona, mo te whenua o nga Karari, he mea whakapuaki na Heremaia poropiti.

2 Kauwhautia atu i roto i nga tauiwi, korerotia, whakaarahia ano te kara, korerotia, kaua e hunā, mea atu, Kua horo

Digitized by Google

a Papurona, kua whakama a Pere, a Meroraka mongamonga noa, kua whakama ona whakapakoko, kua mongamonga noa ona whakaahua.

3 No te mea kei te haere mai he iwi ki a ia i te nota, mana e mea tona whenua hei ururua, e kore ano tetahi e noho ki reira; te tangata, te kararehe, ka heke atu ratou, ka haere.

4 ¶ I aua ra, i taua wa ano hoki, e ai ta Ihowa, ka haere mai nga tamariki a Iharaira ratou tahi ano ko nga tamariki a Hura, he haere tangi ta ratou: ka haere ratou, ka rapu i a Ihowa i to ratou Atua.

5 Ka uia e ratou te huarahi ki Hiona, me te anga ano o ratou kanohi ki reira, *ka mea ratou*, Haere mai tatou, kia honoa hoki tatou ki a Ihowa, i runga i te kawenata e mau tonu ana, e kore e warewaretia.

6 He hipi ngaro toku iwi, na o ratou hepara ratou i kotiti ke ai, na ratou ano ratou i tahuri ke ai *i runga i* nga maunga, haere atu ana ratou i te maunga ki te pukepuke, kua wareware ratou ki to ratou takotoranga.

7 E kainga ana ratou e te hunga katoa e kite ana i a ratou, a e ki ana o ratou hoa riri, Kahore o tatou he, kua hara nei hoki ratou ki a Ihowa, ki te nohoanga o te tika, ki a Ihowa, ki ta o ratou mātua i tumanako atu ai.

8 Haere atu i roto i Papurona, heke atu i te whenua o nga Karari, kia rite ano hoki ki nga koati toa i mua i te kahui.

9 ¶ No te mea tenei ka whakaarahia e ahau, ka whakaekea atu hoki ki Papurona he huihuinga no nga iwi nui no te whenua ki te nota: ka takoto ano o ratou mātua hei whawhai ki a ia, ka horo ia i reira; a ratou pere ka rite ki ā te marohirohi mohio; e kore tetahi e hoki kau mai.

10 A ka pahuatia a Karari; ka tatu te ngakau o te hunga katoa e pahua ana i a ia, e ai ta Ihowa.

11 Mo koutou ra i koa, mo koutou i whakamanamana, e nga kai pahua o toku kāinga tupu, mo koutou kua tetere, kua pera me te kuao kau i te tarutaru, a me te mea he puru koutou e hamama ana.

12 Ka nui te whakama o to koutou whaea, matangerengere ana te wahine i whanau ai koutou: nana, hei koraha, hei wahi wai-kore, hei ururua to muri rawa o nga iwi.

13 He riri no Ihowa i kore ai e nohoia, engari hei ururua katoa a reira: te tangata e tika ana na Papurona ka miharo, ka hi mai ki ona whiunga katoa.

14 Kia takoto o koutou matua hei tatau ki Papurona, ki tetahi taha, ki tetahi taha, e nga kai whakapiko kopere katoa, kopere atu ki a ia, kaua nga pere e kaiponuhia: kua hara hoki ia ki a Ihowa.

15 Hamama ki a ia i tetahi taha, i tetahi taha: e tukua mai ana e ia tona ringaringa: kua hinga ona turanga, kua otī ona taiepa te wahi iho, he rapunga utu hoki na Ihowa. Rapua he utu i a ia. Ta koutou e mea ai ki a ia kia rite ki tana i mea ai.

16 Hatepea atu te kai rui i roto i Papurona, te kai rahurahu ano hoki o te toronaihi i te wa e kotia ai te witi. Ka wehi ratou i te hoari tukino, a ka tahuri atu ki tona iwi, ki tona iwi, ka rere atu ratou ki tona whenua, ki tona whenua.

17 ¶ He hipi a Iharaira kua marara noa atu, he mea ā atu ia na nga raiona, i te tuatahi na te kingi o Ahiria ia i kai, i te whakamutunga na tenei Nepukararetara kingi o Papurona ona wheua i wahi.

18 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira; Nana, ka whiua e ahau te kingi o Papurona me tona whenua, ka pera ano me taku whiunga i te kingi o Āhiria.

19 Ka whakahokia mai ano hoki a Iharaira e ahau ki tona kāinga, a ka kai ia ki runga ki Karamere, ki Pahana, ka makona ano hoki tona wairua ki runga ki Maunga Eperaima, ki Kireara.

20 I aua rangi ano i taua wa ano hoki, e ai ta Ihowa, ka rapua te he o Iharaira, a ka kahore noa īho; nga hara ano hoki o Hura, a e kore e kitea; no te mea ka murua e ahau te kino o te hunga ka whakatoea nei e ahau.

21 ¶ Haere atu ki te whenua o te hunga whakakeke, ki reira tatau ai, ki nga tangata ano hoki o te whiunga; whakamotitia, whakangaromia rawatia, whaia ratou, e ai ta Ihowa, mahia ano hoki nga mea katoa i whakahuua e ahau ki a koe.

22 He ngangau whawhai kei te whenua, he wawahanga nui.

23 Taukiri, e! kua poutoa, kua wawahia te hama o te ao katoa! taukiri e! kua waiho a Papurona hei ururua i roto i nga tauiwi!

24 I whakatakotoria atu e ahau te mahanga mou, a mau tonu atu koe, e Papurona, kihai ano hoki koe i mohio; i kitea atu koe, i hopukia atu ano hoki; mou i whakapatari pakanga ki a Ihowa.

25 Kua puare i a Ihowa tona whare

Digitized by Google

taonga, whakaputaina mai ana e ia nga patu a tana riri: ko te mahi hoki tenei a te Ariki a Ihowa o nga mano, i te whenua o nga Karari.

26 Haere mai ki a ia i te pito rawa, whakapuaretia ona toa: opehia ake hei puranga, whakangaromia rawatia; kei mahue tetahi wahi ona.

27 Patua ana puru katoa; kia haere ratou ki raro ki te patunga. Aue te mate mo ratou! kua tae mai nei hoki to ratou ra, te wa e whiua ai ratou.

28 He reo no te hunga e rere mai ana, kua mawhiti mai i te whenua o Papurona, e korerotia ana e ratou ki Hiona te rapu utu a Ihowa a to tatou Atua, te rapunga utu mo tona temepara.

29 Karangarangatia nga kai kopere ki Papurona; e te hunga katoa e whakapiko ana i te kopere, whakapaea tena pa, a karapoi noa; kei mawhiti atu tetahi; utua tana mahi; kia rite ki nga mea katoa i mea ai ia, ta koutou e mea ai ki a ia, mona i whakapehapeha ki a Ihowa, ki te Mea Tapu o Iharaira.

30 Mo reira ka hinga ana taitamariki i ona waharoa; ana tangata whawhai ano hoki ka moti pu i taua rangi, e ai ta Ihowa.

31 Nana, hei hoa riri ahau mou, e te mea whakakake, e ai ta te Ariki ta Ihowa o nga mano; kua tae mai nei hoki tou rangi, te wa e whiua ai koe.

32 A ka tūtuki nga waewae o te mea whakapehapeha, ka hinga, kahore he kai whakaara mona, ka ngiha ano i a au te ahi i roto i ona pa, a ka pau nga mea katoa i tetahi taha ona, i tetahi taha.

33 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, I tukinotia nga tamariki o Iharaira, ratou tahi ano ko nga tamariki a Hura, puritia iho ratou e o ratou kai whakarau, kihai i pai ki te tuku atu i a ratou.

34 He kaha to ratou kai hoko; ko Ihowa o nga mano tona ingoa: ka tohea rawatia e ia ta ratou tohe, a ka ata takoto te whenua, ka oho ano hoki i a ia nga tangata o Papurona.

35 ¶ Kei runga i nga Karari te hoari, e ai ta Ihowa, kei runga ano i nga tangata o Papurona, kei runga i ona rangatira, kei runga ano i ona mea whakaaro nui.

36 Kei runga te hoari i te hunga korero teka, a ka wairangi noa iho ratou: kei runga te hoari i ana marohirohi, a ka pawera ratou.

37 Kei runga te hoari i o ratou hoiho, kei runga i o ratou hariata, kei runga ano hoki i nga whakauru katoa i roto i a ia, a ka rite ratou ki nga wahine; kei runga te hoari i ona taonga, a ka pahuatia.

38 He mimiti kei runga i ona wai, a ka maroke: no te mea ko te whenua ia o nga whakapakoko, a e haurangi ana ratou ki ā ratou *atua* whakawehi.

39 Mo reira ka noho tahi nga mohoao o te koraha ki o nga motu, ka noho ano nga tamahine a te ruru ki reira: e kore ano a reira e nohoia, a, ake, ake, ake, kahore hoki he kāinga ki reira, a, tera whakatupuranga, tera whakatupuranga.

40 Ka rite ki ta te Atua hurihanga i Horoma raua ko Komora, i *nga pa* ano i tata ki reira, e ai ta Ihowa; e kore te tangata e noho ki reira, e kore ano te tama a te tangata e whai kāinga ki reira.

41 Nana, kei te haere mai he iwi i te nota, he iwi nui ano hoki; he tokomaha ano nga kingi e maranga i nga taha o te whenua.

42 He kopere, he tao, ta ratou e pupuri ai, he nanakia ratou, e kore e tohu tangata; to ratou reo, ano ko te moana e haruru ana, i runga i nga hoiho e noho ana, whakararangi rawa, ano he tangata e mea ana ki te whawhai, hei tatau ki a koe, e te tamahine a Papurona.

43 Te rongonga o te kingi o Papurona i to ratou rongo, ngoi-kore noa iho ona ringa; mau pu ia i te pawera, i te mamae, me te mea ko tetahi wahine e whanau ana.

44 Nana, ka rite ia ki te raiona e haere ake ana i te ngawhatanga o Horano ki te nohoanga o te tangata kaha; na, kitea rawatia ake ka meinga ratou e ahau kia rere atu i reira: a ko wai te mea i whiriwhiria e whakaritea e ahau hei rangatira mona? ko wai e rite ana ki a au? ko wai hoki hei whakawa i a au? ko wai ano te hepara e tu ki toku aroaro?

45 Na, whakarongo ki te tikanga a Ihowa i whakatakotoria nei e ia mo Papurona, ki ana whakaaro ano hoki i whakaaroa e ia mo te whenua o nga Karari, He pono ka toia mai ratou e nga mea iti o te kahui: he pono ka huihuia atu e ia te whakangaromanga o ratou, o to ratou kāinga.

46 Ngateri ana te whenua i te haruru o to Papurona horonga, e rangona ana te hamamatanga i roto i nga iwi.

UPOKO 51.

KO te kupu tenei a Ihowa, Tenei ka ara i a au he hau whakamoti mo

Digitized by Google

Papurona, mo te hunga ano hoki e noho ana i roto i nga tangata e whakatika mai ana ki te ngangare ki a au.

2 Ka ungā ano e ahau nga kai titaritari ki Papurona, a ka titaritaria e ratou, ka meinga tona whenua kia takoto kau: no te mea ka tatau ratou ki a ia i tetahi taha, i tetahi taha, i te ra o te he.

3 Kia whakapikoa tana kopere e te kai kopere ki te tangata e kopere ana, ki te tangata ano hoki he pukupuku tona i tona aranga ki runga; kaua ano ana taitamariki e tohungia; whakangaromia rawatia tana ope katoa.

4 Na, ka hinga nga tupapaku ki te whenua o nga Karari, te hunga i werohia ki ona huarahi.

5 Kahore hoki he whakarerenga o Iharaira, o Hura ranei, e tona Atua, e Ihowa o ngā mano; i kapi ano ia to ratou whenua i te hara ki te Mea Tapu o Iharaira.

6 Rere atu i roto i Papurona, kia mawhiti mai te wairua o ia tangata, o ia tangata; kei hatepea atu koutou i roto i tona he; no te mea ko te wa tenei o ta Ihowa rapu utu; ka rite tana utu ki a ia.

7 He kapa koura a Papurona i roto i te ringa o Ihowa, whakahaurangitia ana e ia te whenua katoa: kua inumia tona waina e nga iwi; na reira nga iwi i haurangi ai.

8 Kitea rawatia ake kua taka a Papurona, kua pakaru: e tangi ki a ia, e mau ki te pama mo tona mamae, me kahore ia e taea te rongoa.

9 He rongoa ta matou mo Papurona, heoi kihai ia i ora; kia whakarerea atu ia e tatou, kia haere tatou ki tona whenua, ki tona whenua; no te mea kua tutuki atu te whakaritenga o tona whakawakanga ki te rangi, kua neke ake ki nga kapua.

10 Kua whakaputaina ta tatou tika e Ihowa. Haere mai, kia korerotia e tatou ki Hiona te mahi a Ihowa a to tatou Atua.

11 Whakakanapatia nga pere, kia rite nga whakangungu rakau: kua oho i a Ihowa te wairua o nga kingi o nga Meri; he tikanga hoki tana mo Papurona kia whakangaromia; no te mea he rapunga utu tenei na Ihowa, he rapunga utu mo tona temepara.

12 Whakaarahia te kara ki nga taiepa o Papurona, whakakahangia nga kai tiaki, whakaritea nga kai tiaki, whakatakotoria nga pehipehi: no te mea kua whakaaroa e Ihowa, kua mahia ano hoki e ia tana i korero ai mo nga tangata o Papurona.

13 E te wahine e noho na i runga i nga wai maha, he maha nei o taonga, kua tae mai to whakamutunga, he ruri mo to apo taonga.

14 Kua oatitia tona oranga e Ihowa o nga mano, Ina, ka whakakia koe e ahau ki te tangata, kei te tatarakihi te rite, a ka hamama ratou ki a koe.

15 *Nāna* i hanga te whenua, na tona kaha hoki; te ao he mea whakapumau na ona whakaaro nui; nga rangi he mea hora na tona matauranga.

16 Kia puaki *tona* reo, he harurū wai kei te rangi; e meinga ana e ia nga kohu kia pupu ake i nga pito o te whenua: e hangā ana e ia nga uira me te ua, e whakaputaina mai ana te hau i roto i ona taonga.

17 Poauau kau nga tangata katoa i *ta ratou* i mohio ai; nga kai whakarewa katoa whakama iho i te whakapakoko: he mea teka hoki tana i whakarewa ai, kahore he manawa i roto i a ratou.

18 He horihori kau ratou, he mahi pohehe; i te wa e pa atu ai ia ki a ratou, ka ngaro ratou.

19 Kahore e rite ki era te wahi i a Hakopa: ko ia hoki te kai whakaahua o nga mea katoa, ko *Iharaira* ano hoki te iwi o tona kāinga tupu; ko Ihowa o nga mano tona ingoa.

20 Hei patu wawahi koe maku, hei putu mo te whawhai: hei kai wawahi hoki koe maku mo nga iwi, hei kai whakamoti maku mo nga kingitanga;

21 Hei kai wawahi ano koe maku mo te hoiho, mo te tangata ano i runga i a ia: hei kai wawahi koe maku mo te hariata, mo te tangata ano e noho ana i runga.

22 Hei kai wawahi koe maku mo te tangata, mo te wahine; hei kai wawahi koe maku mo te koroheke, mo te tamariki; hei kai wawahi koe maku mo te taitamariki, mo te taitamahine;

23 Hei kai wawahi koe maku mo te hepara, mo tona kahui; hei kai wawahi koe maku mo te kai parau, mo ana kau ano hoki kua oti te ioka; hei kai wawahi koe maku mo nga rangatira, mo nga ariki.

24 Ka utua ano e ahau a Papurona, me nga tangata katoa o Karari mo ta ratou kino katoa i mea ai ratou ki Hiona i ta koutou tirohanga atu, e ai ta Ihowa.

25 Nana, hei hoa riri tenei ahau mou, e te maunga whakamoti, e ai ta Ihowa, i a koe e whakamoti na i nga whenua katoa, ka whakamarokia atu ano toku ringaringa ki a koe, ka hurihia atu ano hoki koe e ahau i runga i nga kamaka,

Digitized by Google

a ka meinga koe e ahau hei maunga kua oti te tahu.

26 E kore tetahi kohatu e tangohia mai i a koe mo te kokonga, tetahi kohatu ranei hei turanga; engari mo te kahore noa iho koe, a ake, ake, ake, e ai ta Ihowa.

27 Whakaarahia te kara ki te whenua, whakatangihia te tētere i roto i nga iwi, kia rite mai nga iwi hei whawhai ki a ia, karangarangatia ki a ia nga kingitanga o Ararata, o Mini, o Ahakenaha: whakaritea he rangatira mona, meinga nga hoiho kia haere mai, ano he tatarakihi huruhuru.

28 Kia rite mai nga iwi, nga kingi ano hoki o nga Meri, hei whawhai ki a ia, o ratou rangatira, o ratou ariki, me te whenua katoa ano o tona kingitanga.

29 Ka wiri ano hoki te whenua, ka mamae; no te mea ka rite nga whakaaro katoa a Ihowa mo Papurona, ka meinga te whenua o Papurona hei ururua, tē ai he tangata hei noho.

30 Ka mutu te whawhai a nga marohirohi o Papurona; kei te noho ratou i roto i o ratou pourewa, kua kore to ratou kaha, kua rite ratou ki nga wahine: kua wera o reira nohoanga, kua whati o reira tutaki.

31 Kei te rere, tutaki pu tetahi kai korero ki tetahi kai korero, tutaki pu tetahi kai whakaatu ki tetahi kai whakaatu, hei whakaatu ki te kingi o Papurona kua horo tona pa i te pito.

32 Kua riro ano hoki nga whitinga, kua wera nga kakaho i te ahi, kua wehi noa iho nga tangata whawhai.

33 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, E rite ana te tamahine a Papurona ki te patunga witi, ko te wa tenei e patua ai; kia iti ake te wahi, a ka taea te wa o tona kotinga witi.

34 Na Nepukararetara kingi o Papurona ahau i kai; mongamonga noa ahau i a ia, kua oti ahau te mea e ia hei oko takoto kau, horomia ake ahau e ia, rite tonu *tana* ki ta te tarakona; whakakīa ana e ia tona kopu ki aku mea ahuareka, peia ana ahau e ia.

35 Hei runga i Papurona te tukinotanga ki a au, ki oku kikokiko ano hoki, e ai ta te wahine o Hiona, hei runga i nga tangata o Karari oku toto, e ai ta Hiruharama.

36 Na, ko te kupu tenei a Ihowa, Tenei au te tohe nei i to tohe, te rapu nei i nga utu mou; ka maroke ano i a au tona moana, ka mimiti ona puna.

37 A ka waiho a Papurona hei puranga, hei nohoanga mo nga tarakona, hei miharotanga, hei whakahīnga atu, tē ai he tangata hei noho.

38 Ka hamama ngatahi ratou, ano he raiona, ano he kuao raiona ratou e ngangara ana.

39 I to ratou weraweratanga ka takā e ahau nga hakari ma ratou, ka whakahaurangitia ano ratou e ahau, whakamanamana tonu iho ratou, moe tonu iho, he moe au tonu; e kore ano ratou e maranga, e ai ta Ihowa.

40 Ka riro iho ratou i a au ki raro, ano he reme e patua ana; ano he hipi toa i huihuia atu ki nga koati toa.

41 Taukiri e, kua horo a Hehaka! kua riro te whakamoemititanga o te whenua katoa. Taukiri e, kua waiho a Papurona hei miharotanga i roto i nga iwi!

42 Kua puta ake te moana ki Papurona, kua taupokina ia e ona ngaru maha.

43 Kua moti ona pa, he whenua waikore, he ururua, he whenua e kore e nohoia e tetahi tangata, e kore ano *tetahi* tama a te tangata e tika na reira.

44 Ka whiua ano e ahau a Pere i Papurona, ka whakaputaina mai ano e ahau i roto i tona mangai te mea i horomia e ia, e kore ano nga iwi e rere a wai mai ki a ia a mua, ka hinga ano hoki te taiepa o Papurona.

45 Puta mai, e toku iwi, i roto i a ia, kia kahakina atu koutou e tera tangata, e tera tangata, kei mate i te muranga o ta Ihowa riri.

46 Kei hopī ano hoki o koutou ngakau, kaua e wehi, ki te rongo ka rangona nei ki te whenua; no te mea ka tae mai he rongo i tetahi tau, a i muri i tena ko tetahi rongo i tetahi *atu* tau, me te tukino ano i te whenua, he rangatira e whakatika mai ana ki te rangatira.

47 Na, kei te haere mai nga ra e whiua ai e ahau nga whakapakoko o Papurona; a ka whakama katoa tona whenua, ka hinga ano hoki ona tupapaku i roto i a ia.

48 A ka waiata te rangi, te whenua, me nga mea katoa i reira ki Papurona: no te mea ka haere mai nga kai pahua i te nota ki a ia, e ai ta Ihowa.

49 Na Papurona hoki i mea nga tupapaku o Iharaira kia hinga, waihoki ka hinga ano ki Papurona nga tupapaku o te whenua katoa.

50 E te hunga kua mawhiti atu i te hoari, haere atu, kaua e tu: mahara ki a Ihowa i tawhiti; kia puta ake ano hoki a Hiruharama ki o koutou ngakau.

51 Porahurahu kau ana matou, mo matou i rongo i te tawai; kua taupokina o matou mata e te whakama: no te mea

Digitized by Google

kua tae atu nga tautangata ki nga wahi tapu o te whare o Ihowa.

52 Mo reira kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e whiua ai e ahau ona whakapakoko, a i tona whenua katoa ka aue te hunga i werohia.

53 Ahakoa i kake atu a Papurona ki runga ki te rangi, ahakoa i hangā e ia tona wahi tiketike kaha kia u rawa, e tae atu ano i a au nga kai pahua ki a ia, e ai ta Ihowa.

54 He reo te hamama mai nei i Papurona, he wawahanga nui kei te whenua o nga Karari:

55 No te mea kua oti a Papurona te pahua e Ihowa, kua whakakorea ano e ia te nge nui; ka hamama o ratou ngaru, ano he wai nui, ka puta te haruru o to ratou reo:

56 Kua tae mai nei hoki te kai pahua ki a ia, ki Papurona, kua mau ano hoki ona marohirohi, whati katoa a ratou kopere: no te mea ka tino takoto rawa te utu a Ihowa, a te Atua o te whakahoki utu.

57 Ka whakahaurangitia ano e ahau ona rangatira, ona mea whakaaro nui, ona ariki, ona kawana, ona marohirohi, a ka moe ratou, he moe au tonu, e kore ano e maranga, e ai ta te Kingi, tona ingoa nei, ko Ihowa o nga mano.

58 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Ka tino pakaru rawa nga taiepa wharahi o Papurona, ka wera ano hoki ona kuwaha tiketike i te ahi; ka mauiui kau noa iho ano hoki nga iwi, nga tangata ano i roto i te ahi, ruha noa iho.

59 ¶ Te kupu i whakahaua e Heremaia poropiti ki a Heraia tama a Neria tama a Mahaheia i to raua haerenga tahitanga atu ko Terekia kingi o Hura ki Papurona i te wha o nga tau o tona kingitanga. He rangatira ata noho ano a Heraia.

60 Na, tuhituhia iho e Heremaia ki te pukapuka te kino katoa meake puta mai ki Papurona, enei kupu katoa kua tuhituhia nei mo Papurona.

61 I mea ano a Heremaia ki a Heraia, E tae koe ki Papurona, a ka kite, ka korero i enei kupu katoa;

62 Katahi koe ka ki ake, E Ihowa, kua korerotia tenei wahi e koe kia hatepea atu, kia kaua hoki tetahi e noho ki konei, tetahi tangata, tetahi kararehe; engari me waiho tonu hei ururua.

63 Na, ka poto tenei pukapuka te korero e koe, herea iho tetahi kohatu, ka makā atu ki waenganui o Uparati.

64 Mea atu hoki, Ka rite ki tenei te totohutanga o Papurona, e kore ano e puea i *roto* i te kino e takina mai e ahau ki runga ki a ia: a ka ruha ratou. I mutu ki konei nga kupu a Heremaia.

UPOKO 52.

ERUA tekau ma tahi nga tau o Terekia i tona kingitanga; a kotahi tekau ma tahi nga tau i kingi ai ia ki Hiruharama. Na, te ingoa o tona whaea ko Hamutara, he tamahine na Heremaia o Ripina.

2 A i kino tana mahi ki te titiro a Ihowa; i rite ki nga mea katoa i mea ai a Iehoiakimi.

3 No reira i a Ihowa ka riri nei ka puta te *aitua* ki Hiruharama, ki a Hura, a makā noatia atu ratou i tona aroaro; whakakeke ana a Terekia ki te kingi o Papurona.

4 ¶ Na, i te iwa o nga tau o tona kingitanga, i te tekau o nga marama, i te tekau *o nga ra* o te marama, ka tae mai a Nepukararetara kingi o Papurona, a ia me tana ope katoa ki Hiruharama. Na, nohoia mai ana a reira e ia, a hangā ana e ratou etahi taumaihi ki tetahi taha, ki tetahi taha, hei whawhaitanga ki reira.

5 Na, ka whakapaea te pa, a tae noa ki te tekau ma tahi o nga tau o Kingi Terekia.

6 I te wha o nga marama, i te iwa o te marama he nui te mate-kai o te pa; kahore hoki he taro ma nga tangata o te whenua.

7 Na, kua pakaru te pa, rere ana nga tangata whawhai katoa, puta mai ana ratou i roto i te pa, i te po, na te ara o te kuwaha i waenganui o nga taiepa e rua, na tera i te kāri a te kingi; (i tetahi taha ano hoki nga Karari o te pa, i tetahi taha;) a haere ana i te ara o te mānia.

8 ¶ Katahi te kingi ka whaia e te ope, e nga Karari, a hopukia ana e ratou a Terekia ki nga mānia i Heriko; i marara noa atu hoki tana ope katoa i tona taha.

9 Ka mau nei te kingi i a ratou, kawea ana ia e ratou ki te kingi o Papurona ki Ripira i te whenua o Hamata; a korerotia ana e ia te whakawakanga mona.

10 Katahi ka tukitukia e te kingi o Papurona nga tamariki a Terekia ki tana tirohanga iho ano: i tukitukia ano hoki nga rangatira katoa o Hura e ia ki Ripira.

11 Nga kanohi ano hoki e rua o Terekia whakamatapotia ana e ia: herea ana ia e te kingi o Papurona ki nga mekameka parahi, kawea atu ana ki Papurona, makū atu ana ki te whare herehere, a taea noatia te ra i mate ai ia.

Digitized by Google

12 ¶ I te rima o nga marama, i te tekau o nga ra o te marama, (ko te tekau ma iwa hoki ia o nga tau o Kingi Nepukararetara kingi o Papurona,) ka haere mai a Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki, he tangata tu ki te aroaro o te kingi o Papurona, ki Hiruharama.

13 ¶ Na, tahuna ake e ia te whare o Ihowa, te whare o te kingi, nga whare katoa o Hiruharama; nga whare katoa ano o te *hunga* nunui, tahuna ana e ia ki te ahi.

14 Wahia iho ano hoki te taiepa katoa o Hiruharama, a whawhe nou, e te ope katoa a nga Karari, e ta te rangatira o nga kai tiaki.

15 A, i whakahekea atu ano e Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki etahi o nga rawa-kore o te iwi, me era atu ano o te iwi i mahue ki te pa, me te hunga i papahoro atu, i taka atu ki te kingi o Papurona, me era atu o taua huihuinga tangata.

16 I mahue ia i a Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki etahi o nga rawa-kore o te whenua hei kai mahi waina, hei paruauru.

17 Na, nga pou parahi i te whare o Ihowa, me nga turanga, me te moana parahi i te whare o Ihowa, wawahia ana e nga Karari, a maua atu ana e ratou te parahi o aua mea ki Papurona.

18 Me nga pāta, me nga koko pungarehu, me nga kutikuti rama, me nga peihana, me nga koko, me nga oko parahi katoa mo a ratou mahi *tapu*, tangohia ake e ratou.

19 Nga oko ano hoki, nga takotoranga ahi ano hoki, nga peihana, nga pāta, nga turanga rama, nga koko, nga kapa, nga aha aha koura, nga aha aha hiriwa, tangohia ake e te rangatira o nga kai tiaki.

20 Nga pou e rua, kotahi moana, kotahi tekau ma rua nga puru parahi i raro i nga turanga, i hangā e Horomona mo te whare o Ihowa. Kahore he paunatanga o te parahi o enei oko katoa.

21 Na, nga pou, kotahi tekau ma waru whatianga te roa o te pou kotahi; a tekau ma rua nga whatianga o te aho hei pae mona; na, tona matotoru, e wha nga ringaringa: he mea tuwhera a roto.

22 He parahi te whakapaipai o runga, a e rima nga whatianga te roa o te whakapaipai kotahi: he parahi katoa ano hoki te mea i whiria, me nga pomekaranete i tetahi taha o te whakapaipai, i tetahi taha. Rite tonu hoki ki enei o te rua o nga pou, me nga pomekaranete ano.

23 Na, e iwa tekau ma ono nga pomekaranete o te taha kotahi; nga pomekaranete katoa i te mea i whiria, kotahi te rau, a whawhe noa.

24 ¶ I tangohia ano hoki e te rangatira o nga kai tiaki a Heraia te tino tohunga, ratou ko te tohunga tuarua ko Tepania, ko nga kai tiaki tokotoru o te kuwaha.

25 I tangohia ano hoki e ia i roto i te pa tetahi unaka, te rangatira o nga tangata whawhai, tokowhitu ano hoki no te aroaro pu ake o te kingi, he hunga i rokohanga ki roto ki te pa, me te kai tuhituhi a te rangatira ope, te kai huihui i nga tangata o te whenua, e ono tekau ano hoki nga tangata o te iwi o te whenua, he hunga i rokohanga e ia ki roto ki te pa.

26 Na, ka mau a Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki ki a ratou, kawea ana ratou ki te kingi o Papurona ki Ripira.

27 Na, patua iho ratou e te kingi o Papurona, whakamatea iho ki Ripira ki te whenua o Hamata. Heoi whakahekea atu ana a Hura i tona oneone.

28 Ko te hunga tenei i whakaraua atu e Nepukararetara: i te whitu o nga tau, e toru mano e rua tekau ma toru nga Hurai:

29 I te tekau ma waru o nga tau o Nepukararetara, e waru rau e toru tekau ma rua nga tangata i whakaraua atu e ia i Hiruharama.

30 I te rua tekau ma toru o nga tau o Nepukararetara, e whitu rau e wha tekau ma rima nga tangata o nga Hurai, i whakaraua atu e Neputara-arana rangatira o nga kai tiaki: ana tangata katoa, e wha mano e ono rau.

31 ¶ Na, i te toru tekau ma whitu o nga tau o te whakahekenga atu o Iehoiakimi kingi o Hura, i te tekau ma rua o nga marama i te rua tekau ma rima *o nga ra* o te marama, ka whakaarahia e Ewiri-meroraka kingi o Papurona, i te tau i kingi ai ia, te māhunga o Iehoiakimi kingi o Hura, whakaputaina mai ana ia e ia i roto i te whare herehere.

32 A he pai ana korero ki a ia, nekehia ake ana e ia tona torona ki runga ake i te torona o nga kingi i tona taha i Papurona.

33 Nga kakahu i herea ai ia whakariroia ketia ake e ia; a kai taro tonu ana ia i tona aroaro i nga ra katoa i ora ai ia.

34 Na, tana kai he kai i homai tonu mai maua e te kingi o Papurona, he mea mo tenei ra, mo tenei ra, a taea noatia te ra o tona matenga, i nga ra katoa i ora ai ia.

Digitized by Google

KO NGA TANGI

A HEREMAIA.

UPOKO 1.

TAUKIRI e! kua noho mokemoke te pa i ki nei i te tangata! kua rite ia ki te pouaru; te mea i nui nei i roto i nga iwi, te rangatira i roto i nga kawanatanga, kua waiho hei kai homai takoha.

2 Nui atu tana tangi i te po; kei ona pāpāringa ona roimata: te hunga katoa i aroha ki a ia, kahore o ratou kai whakamarie mona; kua tinihanga ona hoa ki a ia, hei hoa riri ratou mona.

3 Kua whakaraua atu a Hura i roto i te tangihanga, i roto i te whakamahinga nui: kei te noho ia i roto i nga tauiwi, kahore e kitea he tānga manawa: hopukia ana ia e ona kai whai i roto i nga wahi kuiti.

4 Kei te tangi nga huarahi o Hiona, no te mea kahore he tangata e haere mai ana ki nga hakari nui, kua ururuatia ona kuwaha katoa, e aue ana āna tohunga, āna wahina kei te pouri; ko ia, mamae noa iho ia.

5 Ko ona hoa riri hei tino tangata, kei te noho humarie ona hoa whawhai; no te mea kua whiua ia e Ihowa mo ona hē maha: kua riro ana tamariki hei pārau i te aroaro o te hoa riri.

6 Kua riro katoa te ataahua o te tamahine a Hiona, kua rite ona rangatira ki nga hātu kihai i tutaki ki te wahi kai; haere kaha-kore ana ratou i te aroaro o te kai whai.

7 I nga ra o tona tangihanga, o ona aitua i mahara a Hiruharama ki ana ahuareka katoa o nga ra o mua, i te takanga o tana iwi ki roto ki te ringaringa o te hoa riri, a kahore he kai awhina mai mona: te kitenga o nga hoa riri i a ia, kata ana ratou ki ana hapati.

8 Nui atu te hara o Hiruharama; na reira ia i whakakopikopikoa ai; te hunga katoa i whakahonore i a ia, kua whakahawea ki a ia: no te mea kua kite nei ratou i a ia e noho tahanga ana: kei te aue ia, kei te hoki ki muri.

9 Kei ona kurupatu tona poke, kahore ona mahara ki tona whakamutunga, na, he hanga whakamiharo tona heketanga iho; kahore he kai whakamarie mona. E Ihowa, titiro mai ki toku mate: kua whakanui hoki te hoa riri *i a ia*.

10 Kua wherahia atu te ringaringa o te hoa riri ki runga ki ana mea ahuareka katoa; kua kitea nei hoki e ia nga iwi e haere mai ana ki tona wahi tapu, era i ako ra koe kia kaua ratou e uru ki roto ki to whakaminenga.

11 Kei te aue tona iwi katoa; kei te rapu taro ratou, e hoatu ana e ratou a ratou mea ahuareka hei utu kai, hei whakahauora ake mo te wairua. Titiro mai, e Ihowa, whakaaro mai, e whakahaweatia ana hoki ahau.

12 ¶ He kahore noa iho ianei tenei ki a koutou, e te hunga e haere nei i te ara? whakaaro mai, titiro mai, e rite ana ranei tetahi mamae ki toku mamae, e mahia nei moku, ki ta Ihowa nei whiu moku i te ra i mura ai tana riri?

13 Kua ungā mai nei e ia he ahi i runga ki roto ki oku wheua, riro tonu atu i taua *ahi*, kua horahia e ia he kupenga mo oku waewae, kua whakahokia ahau ki muri; kua tukua ahau e ia ki te kahore noa iho, ki te whakaruhi, a pau noa te ra.

14 Te ioka o oku hē herea iho e tona ringa, whiri rawa, kua eke ake ki runga ki toku kaki: kua he i a ia toku kaha, kua tukua ahau e te Ariki ki roto ki nga ringaringa *o te tangata, a* kahore oku kaha ki te whakatika ake.

15 Kua takatakahia e te Ariki oku marohirohi katoa i roto i a au, kua karangatia atu e ia he huihuinga tangata ki a au hei wawahi i aku taitamariki, kua takatakahia e te Ariki te tamahine wahina a Hura, ano he takahanga waina.

Digitized by Google

16 Na enei mea ahau i tangi ai: toku kanohi, tarere ana te wai o toku kanohi; no te mea kei tawhiti atu i a au te kai whakamarie hei whakahauora ake i toku wairua; aku tamariki kei te noho kau noa iho, no te mea kua kaha te hoa riri.

17 Kua wherahia atu ona ringaringa e Hiona, *a* kahore he kai whakamarie mona: na Ihowa te whakahau mo Hakopa, kia karapotia ia e ona hoa riri: kua rite a Hiruharama i roto i a ratou ki te wahine e paheke ana.

18 ¶ Tika tonu ta Ihowa; i whakakeke atu hoki ahau ki tana kupu. Tena, whakarongo mai, e nga iwi katoa, titiro mai hoki ki toku mamae; kua riro aku wahina, aku taitamariki, i te whakaraunga.

19 I karanga atu ahau ki te hunga i aroha ki a au, *heoi* kei te tinihanga ratou ki a au; oku tohunga, oku kaumatua, hemo noa iho ratou i roto i te pa, i a ratou e rapu kai ana ma ratou hei whakahauora ake i o ratou wairua.

20 Titiro mai, e Ihowa, he mamae hoki toku, e ohooho ana oku whekau; toku ngakau hurikiko ana i roto i a au: he nui noa atu hoki toku whakakeke: i waho ko te hoari ki te whakamoti, i roto kei te mate te rite.

21 Kua rongo ratou kei te aue ahau, tē ai he kai whakamarie moku. Kua rongo oku hoa riri katoa ki toku matenga, koa ana ratou ki to meatanga *i tenei:* e kawea mai ano e koe te ra i karangatia e koe, a ka rite ratou ki a au.

22 Kia tae atu to ratou kino katoa ki to aroaro: meatia ano hoki ki a ratou tau i mea mai ai ki a au mo aku hē katoa: ka maha nei hoki oku auetanga; toku ngakau whakaruhi rawa.

UPOKO 2.

TAUKIRI e! kua taupokina e te Ariki te tamahine a Hiona ki te kapua, i a ia e riri ana, kua makā iho ano e ia te ataahuatanga o Iharaira i runga i te rangi ki te whenua; kihai ano ia i mahara ki tona turanga waewae i te ra i riri ai ia!

2 Kua horomia e te Ariki nga nohoanga katoa o Hakopa, kihai hoki i tohungia e ia: wahia iho e ia nga pa kaha o te tamahine a Hura i a ia e aritarita ana; kua meinga ratou e ia kia pa ki te whenua; kua whakapokea e ia te kingitanga me ona rangatira.

3 Poutoa katoatia atu ana e ia te haona o Iharaira i tana riri e mura ana; whakahokia mai ana e ia ki muri tona ringa matau i te aroaro o te hoa riri, ngiha mai ana ia ki a Hakopa, ano he mura ahi e kai ana i tetahi taha, i tetahi taha.

4 Kua whakapikoa mai e ia tana kopere, koia ano kei ta te hoa riri; tona ringa matau i a ia i tu ra, rite tonu ki to te hoa whawhai, tukitukia ana e ia te hunga katoa i ahuareka mai ki te titiro atu i roto i te tapenakara o te tamahine a Hiona; ano he ahi tana riri e ringitia mai ana e ia.

5 I rite te Ariki ki te hoa riri, horomia ake e ia a Iharaira, horomia ake e ia ona whare kingi katoa; moti iho i a ia ona pa taiepa, whakanuia ana e ia te tangi me te aue i roto i te tamahine a Hura.

6 Kua takiritia atu ano e ia tona taiepa, ano he *taiepa* kāri: moti iho i a ia ona wahi whakaminenga: kua meinga e Ihowa nga hakari nui me nga hapati kia warewaretia i roto i Hiona, whakahaweatia iho e ia te kingi raua ko te tohunga i tana riri e aritarita ana.

7 Kua pangā atu e te Ariki tana aata, kua whakakahoretia tana wahi tapu, tukua atu ana e ia nga taiepa o o reira whare kingi ki roto ki te ringaringa o te hoa riri, hamama ana ratou i roto i te whare o Ihowa, me te mea ko te ra o te hakari nui.

8 He whakaaro ta Ihowa mo te whakamoti i te taiepa o te tamahine a Hiona; kua oti te aho te whakamaro atu e ia, kahore ano tona ringa i pepeke, whakangaro tonu ia; na reira tangi ana i a ia te pekerangi me te taiepa; raua ngatahi ngohe kau.

9 Kua tapokopoko ona keti ki roto ki te whenua, kua kore i a ia, kua whati ona tutaki, kei roto tona kingi me ona rangatira i nga tauiwi: kore ake he ture; kahore hoki he putanga mai o Ihowa kia kitea e ana poropiti.

10 Kei runga i te whenua nga kaumatua o te tamahine a Hiona e noho ana, whakarongo kau ana, opehia ake e ratou he puehu ki runga ki o ratou māhunga, whitiki rawa te kakahu taratara; nga wahina o Hiruharama, tuohu tonu o ratou māhunga ki te whenua.

11 Whakaruhi rawa oku kanohi i nga roimata, e ohooho ana oku whekau, kua maringi toku ate ki runga ki te whenua, he meatanga ki te wawahanga o te tamahine a toku iwi; no te mea e hemo ana nga kohungahunga me nga mea ngote u i nga huarahi o te pa.

12 Ta ratou ki ake ki o ratou whaea, Keihea he witi, he waina? i a ratou e

Digitized by Google

hemo ana, e pera ana me te hunga kua patua ki nga huarahi o te pa, maringi tonu atu o ratou wairua ki nga uma o o ratou whaea.

13 Ko te aha e waiho e ahau hei kai whakaatu ki a koe? ko te aha e waiho e ahau hei ahua mou, e te tamahine a Hiruharama? taku rite mou ko te aha, hei whakamarietanga maku i a koe, e te tamahine wahina a Hiona? he nui hoki to pakaru, koia ano kei te moana; ko wai hei rongoa i a koe?

14 Nga mea i kitea e o poropiti mou, he teka, he mea tikanga-kore; kihai ano i hurahia atu e ratou tou he, e tahuri atu ai to whakaraunga; heoi ano ta ratou i kite ai mou he poropititanga teka, he mea hei pana atu *i a koe*.

15 Kei te papaki ringa ki a koe te hunga katoa e tika ana i te ara, e hi mai ana, oioi ana o ratou mahunga ki te tamahine a Hiruharama; *ta ratou kupu*, Ko te pa ianei tenei i korerotia nei, Ko te tino ataahua rawa, e koa ai te whenua katoa?

16 Hamama tonu mai ki a koe nga mangai o o hoa riri katoa, e hi mai ana, pakiri ana o ratou niho: e mea ana, Kua horomia *ia* e tatou: ko te rangi pu ano tenei i taria atu e tatou, kua tupono mai ki a tatou, kua kitea e tatou.

17 Kua oti i a Ihowa tana i whakaaro ai, kua whakaritea tana kupu i whakahaua e ia i nga rangi o mua: wahia iho e ia, kihai hoki i tohungia; kua meinga e ia te hoa riri kia koa ki a koe, kua ara i a ia te haona o o hoa riri.

18 I karanga o ratou ngakau ki te Ariki, E te taiepa o te tamahine a Hiona, kia rere iho nga roimata, ano he awa, i te ao, i te po: kei whakata koe, kei mutu ta te whatu o to kanohi.

19 Maranga, hamama i te po: i te timatanga o nga mataaratanga ringitia atu tou ngakau ano he wai ki mua i to te Ariki aroaro, kia ara ake o ringaringa ki a ia, kia ora ai o kohungahunga e hemo nei i te kai i te ahunga mai o nga huarahi katoa.

20 ¶ Titiro mai, e Ihowa, whakaaroa ko wai i peneitia e koe? E kai ranei nga wahine i o ratou hua, i nga kohungahunga ano e hikitia ana? kia patua koia te tohunga me te poropiti ki te wahi tapu o te Ariki?

21 Kei te takoto te taitamariki raua ko te koroheke i runga i te whenua i nga huarahi, kua hinga aku wahina, aku taitamariki, i te hoari, he mea whakamate nau i te ra i riri ai koe; tukitukia ana e koe, kihai hoki i tohungia.

22 Me te mea he karangatanga nau i te ra nui oku whakawehi i tetahi taha, i tetahi taha; kihai hoki tetahi i mawhiti, i toe, i te ra i riri ai a Ihowa; aku i hiki ai i whakatupu ai, poto ake i toku hoa riri.

UPOKO 3.

KO au te tangata kua kite i te ngakau pouri, he mea na te rakau o tana riri.

2 I arahina ahau e ia, i kawea ki te pouritanga, kahore hoki he māramatanga.

3 He pono kua tahuri mai ia ki a au, kua anga mai tona ringa *ki a au*, a pau noa te ra.

4 Kua meinga nei e ia oku kikokiko me toku kiri *kia rite* ki o te koroheke, mangungu kau i a ia oku wheua.

5 Kua hangā he mea e ia hei whawhaitanga ki a au, karapotia ana ahau ki te wai kawa, ki te rarurarū.

6 Kua meinga ahau e ia kia noho ki nga wahi pouri kia pera me te hunga kua mate noa ake.

7 Kua oti ahau te taiepa mai e ia, tē puta atu ahau, kua meinga e ia toku mekameka kia taimaha.

8 I taku karangatanga atu ano hoki, i taku hamamatanga atu, i araia mai e ia toku inoi.

9 Kua oti ano hoki oku ara te taiepa mai e ia ki nga kohatu tarai, whakakopikopikoa ake e ia oku ara.

10 *I rite* ia ki te pea e whanga ana ki a au, ki te raiona i nga wahi ngaro.

11 Whakangaua ketia ana e ia oku ara, haehaea putia iho ahau, meinga ana ahau e ia kia noho kau noa iho.

12 Kua whakapikoa e ia tana kopere, a whakaturia ake ahau e ia hei koperenga pere.

13 Kua meinga e ia nga pere o tana papa pere kia ngoto ki roto ki oku whatumanawa.

14 Kua waiho ahau hei katanga mai ma toku iwi katoa, hei waiata ma ratou a pau noa te ra.

15 Kua whakakīa ahau e ia ki nga mea kawa, whakainumia rawatia ana ahau e ia ki te womawori.

16 Whatiwhatīa ana hoki e ia oku niho ki nga kirikiri, hipokina ana ahau e ia ki te pungarehu.

17 Kua pangā atu e koe toku wairua kei tata ki te rangimarie, kua wareware ahau ki te pai.

18 Ki tonu ake ahau, Kua kore he pu-

Digitized by Google

mautanga moku, kahore he tumanakohanga atu maku ki a Ihowa,
19 *I a au* ka mahara nei ki toku ngakau mamae, ki toku pouri, ki te womawori, ki te wai kawa.
20 Maharahara tonu toku wairua, piko tonu iho i roto i a au.
21 E whakahokia ake ana tenei e ahau ki toku ngakau, i tumanako ai ahau.
22 ¶ He mahi tohu na Ihowa tē poto ai tatou; e kore hoki ana mahi aroha e mutu.
23 I tenei ata, i tenei ata, e hou tonu ana, he nui to pono.
24 Ko Ihowa te wahi maku, e ai ta toku wairua, no reira ka tumanako atu ahau ki a ia.
25 E pai ana a Ihowa ki te hunga e tumanako atu ana ki a ia, ki te wairua e rapu ana i a ia.
26 He pai ano kia tumanako atu te tangata, kia tatari marie atu ano hoki ki ta Ihowa whakaoranga.
27 He mea pai ano mo te tangata kia amohia e ia te ioka i tona tamarikitanga.
28 E noho ana ia ko tona kotahi, e whakarongo puku ana, nona hoki i amo.
29 E tukua iho ana e ia tona mangai ki te puehu, me kahore he tumanakohanga atu.
30 E tukua atu ana e ia tona pāpāringa ki te tangata e papaki ana i a ia: kapi tonu ia i te tawai.
31 E kore hoki e mau tonu ta Ihowa panga:
32 Ahakoa whakapouri ia, ka aroha ano ia, ka rite ano ki te nui o tana mahi tohu.
33 Kahore hoki ona ngakau whiu, whakapouri ranei, i nga tamariki a te tangata.
34 Te kuru i nga herehere katoa o te whenua ki raro i ona waewae,
35 Te whakapeau ke i ta te tangata ina whakaritea te whakawa i te aroaro o te Runga-rawa,
36 Te whakariro ke i ta te tangata ina totohe, e kore tena e whakapaingia mai e te Ariki.
37 ¶ Ko wai tenei hei ki mai, a ka oti, i te mea kihai i whakahaua mai e te Ariki?
38 He teka ianei e puta mai ana te kino raua ko te pai i roto i te mangai o te Runga-rawa?
39 He aha te tangata ora, i amuamu ai, te tangata ina *whiua* ona hara?
40 Kia rapua, kia kimihia atu o tatou ara, kia tahuri atu ano hoki ki a Ihowa.
41 Kia ara atu o tatou ngakau me *o tatou* ringa ki te Atua i te rangi.
42 I he matou, i whakakeke atu; kihai ano koe i muru *i to matou* he.
43 Kua hipokina nei e koe ki te riri, tukinotia ana matou e koe: tukitukia ana e koe, kihai ano i tohungia e koe.
44 Hipokina ana e koe he kapua ki a koe, kei puta atu *ta matou* inoi.
45 Kua meinga matou e koe hei paru tahinga, hei mea e akiritia atu ana i roto i nga iwi.
46 Kua hamama mai nga mangai o o matou hoa riri katoa ki a matou.
47 Ko te wehi, ko te rua, kei a matou, te whakamoti me te wawahi.
48 Kei te tarere nei nga awa wai i toku kanohi, mo te wawahanga hoki o te tamahine a toku iwi.
49 Maturuturu ana te wai i toku kanohi, kahore hoki e mutu, tē ai he pariratanga,
50 Kia titiro mai ra ano a Ihowa, kia kite mai ra ano ia i runga i te rangi.
51 E meatia iho ana toku ngakau e toku kanohi, he whakaaro hoki ki nga tamahine katoa o toku pa.
52 Ano he manu ahau e whaia tonutia ana e oku hoa riri, he mea take-kore.
53 Ngaro iho i a ratou toku ora i roto i te poka, kua makā e ratou he kohatu ki runga ki a au.
54 Rere ana nga wai i runga i toku māhunga: i mea ahau, Ka motuhia atu ahau.
55 ¶ I karanga ahau ki tou ingoa, e Ihowa, i roto i te poka i raro.
56 Kua rongo nei koe ki toku reo; kaua e hunā tou taringa ki te tānga o toku manawa, ki taku karanga.
57 I whakatata mai koe i te ra i karanga atu ai ahau ki a koe, i ki mai koe, Kaua e wehi.
58 Kua tohea e koe, e te Ariki, nga tohe a toku wairua, kua hokona e koe toku ora.
59 Kua kite koe, e Ihowa, i te he i mahia ki a au: mau e whakarite toku whakawakanga.
60 Kua kite koe i to ratou mauahara katoa, i ā ratou whakaaro katoa moku.
61 Kua rongo koe ki ta ratou tawai, e Ihowa, ki ā ratou whakaaro katoa moku;
62 Ki nga ngutu o te hunga e whakatika mai ana ki a au, ki ta ratou tikanga moku, a pau noa te ra.
63 Tirohia mai to ratou nohoanga iho, to ratou whakatikanga ake; ko au te waiatatia nei e ratou.
64 Hoatu he utu ki a ratou, e Ihowa, kia rite ki te mahi a o ratou ringaringa.

Digitized by Google

65 Hoatu ki a ratou he ngakau pakeke, to kanga ki a ratou.

66 Whaia ratou i runga i te riri, whakangaromia atu ratou i raro i nga rangi o Ihowa.

UPOKO 4.

TAUKIRI e, kua pouriuri te koura! kua puta ke te koura para-kore, te *koura* pai! kua ringitia nga kohatu o te wahi tapu ki te ahunga mai o nga huarahi katoa.

2 Nga tamariki a Hiona, nga mea papai, i rite nei ki te koura para-kore, taukiri e, kua kīa ratou he hāka oneone, he mea hanga na nga ringa o te kai pokepoke.

3 Nga tohora nei, e tukua ana te u e ratou, e whakangotea ana e ratou a ratou kuao: te tamahine a toku iwi, he nanakia, kua rite ki nga moa o te koraha.

4 Te arero o te tamaiti ngote u, piri tonu ki tona ngao i te mate-wai, e tono ana nga kohungahunga ki te taro ma ratou, kahore he tangata hei wawahi atu ma ratou.

5 Te hunga i kai i nga mea papai, kei te noho kau noa iho ratou i nga ara: te hunga he kakahu ngangana nei o ratou i a ratou e whakatupuria ana, kei te awhi ratou i nga puranga paru.

6 Te whiu o te he o te tamahine a toku iwi nui atu i to te hara o Horoma i hurihia i mua, he mea pa whakarere, kihai ano hoki tetahi ringaringa kia u iho ki a ia.

7 Ona Natari i mua pai atu i te hukarere te poke-kore, ma atu i te waiu, whewhero ake o ratou tinana i nga rupi, he hapaira ratou kua oti te whakaahua.

8 *Inaianei* mangu iho to ratou kanohi i te ngarahu; e kore e mohiotia i nga huarahi, piri tonu o ratou kiri ki o ratou wheua, kua maroke, kua rite ki te rukau.

9 Te hunga i patua e te hoari pai ake to ratou i to te hunga i patua e te hemokai; no te mea ka honia noatia enei, ka werohia putia e *te kore* o nga hua o te mara.

10 Nga wahine, te hunga aroha, kei te kohua o ratou ringa i ā ratou tamariki: hei kai era ma ratou i te wawahanga o te tamahine a toku iwi.

11 Kua whakapaua atu e Ihowa tana weriweri, kua ringitia mai e ia tana riri nui; kua ka te ahi ki Hiona, pau tonu ake ona turanga.

12 Kihai i whakapono mai nga kingi o te whenua, ratou ko nga tangata katoa o te ao, kua tae te hoa riri, te hoa whawhai, ki nga kuwaha o Hiruharama.

13 ¶ He hara no ona poropiti, he hē no ona tohunga i whakaheke nei i nga toto o te hunga tika ki waenganui ona;

14 I kopikopiko ai ratou *ano* he matapo i nga huarahi; kua pokè ratou i te toto, tē pa atu ai *nga tangata* ki o ratou kakahu.

15 I karanga ratou ki a ratou; Haere atu, e poke ana; haere atu, haere atu, kei pa atu. I to ratou whatinga, i a ratou e atiutiu noa atu ana, i ki *nga tangata* i roto i nga tauiwi, Kahore he nohoanga iho mo ratou i muri nei.

16 Kua wehewehea ratou e te riri a Ihowa: e kore ia e titiro ki a ratou i muri nei: kihai ratou i whakaaro ki nga kanohi o nga tohunga, kihai i manako ki nga kaumatua.

17 I a tatou ano i te *ora*, matawaia ana o tatou kanohi ki te awhina mo tatou, he mea teka kau *ia*, i ta tatou tirohanga atu i tirohia atu e tatou he iwi e kore e whakaora.

18 E whaia ana e ratou o tatou hikoinga, tē haere ai tatou i o tatou waharoa: kua tata to tatou whakamutunga, kua rite o tatou ra; no te mea kua tae mai to tatou whakamutunga.

19 Nui atu te tere o o tatou kai whai i to nga ekara o te rangi: i arumia tatou e ratou i runga i nga maunga; i whanga mai ano ratou ki a tatou i te koraha.

20 Te manawa o o tatou pongaponga, ta Ihowa i whakawahi ai, kua mau ki roto ki ā ratou rua, ta tatou i ki ra, Ma tona taumurumarunga iho ka ora ai tatou i roto i nga tauiwi.

21 ¶ Kia hari, kia koa, e te tamahine a Eroma e noho na i te whenua o Uhu; ka tae atu ano te kapa ki a koe; ka haurangi koe, ka whakarere ano koe i o kakahu.

22 ¶ Kua rite te whiu mo to he, e te tamahine a Hiona; heoi ano tana whakaraunga atu i a koe: ka whiua e ia to he, e te tamahine a Eroma, ka hurahia ano e ia o hara.

UPOKO 5.

KIA mahara, e Ihowa, ki te mea kua pa mai nei ki a matou: tirohia mai, kia kite ai koe i to matou ingoa kino.

2 Kua riro to matou wahi tupu i nga tangata ke, o matou whare i nga tautangata.

Digitized by Google

3 He pani matou, kahore he matua, he pouara o matou whaea.
4 Na te moni matou i inu ai i te wai; a matou wahie he mea hoko.
5 E whakatupuria kinotia ana o matou kaki; e mauiui ana matou, kahore he tāngā manawa mo matou.
6 Kua hoatu o matou ringaringa ki nga Ihipiana, ki nga Ahiriana, kia makona ai matou i te taro.
7 I hara o matou mātua, a kua kore; kei te pikau nei matou i o ratou he.
8 O matou rangatira ko nga ponongā; kahore he kai whakaora *mo matou* i roto i o ratou ringaringa.
9 Tata tonu matou ki te mate ina tiki taro ma matou, i te hoari hoki i te koraha.
10 Ka tonu o matou kiri me te mea he oumu i te akinga ano a te hemo-kai.
11 Taea ana e ratou nga wahine o Hiona, nga wahina i nga pa o Hura.
12 Nga rangatira taronatia ake e o ratou ringaringa; kihai nga kanohi o nga kaumatua i whakahonoretia.
13 Kua tangohia nei e ratou nga taitamariki hei huri; hinga ana nga tamariki i nga *pikaunga* wahie.
14 Nga kaumatua i nga kuwaha kua kore, *me* te waiata ano a nga taitamariki.
15 Kua mutu te koa o o matou ngakau, kua puta ke ta matou kanikani hei tangihanga.
16 Kua taka te karauna o to matou māhunga; aue, te mate mo matou! kua hara hoki matou.
17 Na reira whakaruhi noa iho o matou ngakau, na reira pouriuri ana o matou kanohi.
18 Na te maunga hoki o Hiona kua ururuatia nei, e haererērea nei e nga pokiha.
19 Tūturu tonu to noho, e Ihowa; to torona kei tera whakatupuranga, kei tera whakatupuranga.
20 He aha koe i wareware tonu ai ki a matou? *he aha* koe i whakarere ai i a matou, a roa noa iho nga ra?
21 Whakatahuritia atu matou ki a koe, e Ihowa, a ka tahuri matou: whakahoutia o matou ra, kia rite ki o mua.
22 E tino whakakahore rawa oti koe ki a matou? e nui noa atu ranei to riri ki a matou?

KO

EHEKIERE.

UPOKO 1.

NA, i te toru tekau o nga tau i te wha *o nga marama* i te rima *o nga ra* o te marama i roto ahau i nga whakarau i te taha o te awa o Kepara, na, ka puare nga rangi, a ka kite ahau i nga putanga mai o te Atua.
2 I te rima *o nga ra* o te marama, ara, i te rima o nga tau o to Kingi Iehoiakini whakaraunga,
3 Ka tika tonu mai te kupu a Ihowa ki a Ehekiere tohunga tama a Puti i te whenua o nga Karari ki te taha o te awa o Kepara; a i runga te ringa o Ihowa i a ia i reira.
4 ¶ Na, taku tirohanga atu, nana, ko te tukauati e puta mai ana i te nota, he kapua nui, he ahi e hoki iho ana ki roto ki a ia ano, wheriko tonu i tetahi taha, i tetahi taha, a i waenganui, i rite ki te kara o te amipere, i waenganui ano i te ahi.
5 Na, i waenganui o taua *ahi* ko te ahua o nga mea ora e wha. Ko to ratou ahua ano tenei; i rite ratou ki te tangata.
6 Na, e wha nga mata o tetahi, o tetahi o ratou, e wha nga parirau o tetahi, o tetahi.
7 O ratou waewae ano hoki he waewae e tika tonu ana, te kapu ano hoki o o ratou waewae rite tonu ki te kapu o te

Digitized by Google

waewae o te kuao kau, wheriko tonu, rite tonu ki te kanapatanga o te parahi kua oti te oro.

8 He ringaringa tangata ano o ratou i raro i o ratou parirau, i o ratou taha e wha: ratou tokowha rite tonu i nga kanohi, i nga parirau.

9 I piri tonu o ratou parirau tetahi ki tetahi; kihai ratou i tahuri i a ratou e haere ana; i tika tonu atu tetahi, tetahi.

10 Na, te ahua o o ratou mata; he mata tangata o ratou tokowha, he mata raiona i te taha ki matau; a he mata kau i te taha ki maui o ratou tokowha; he mata ekara ano hoki o ratou tokowha.

11 Ko o ratou mata enei: na, i roha whakarunga o ratou parirau: o te mea kotahi e rua nga parirau e piri ana tetahi ki *to* tetahi, a e rua hei hipoki mo o ratou tinana.

12 A i tika tonu atu ratou tetahi, tetahi: te wahi hei haerenga atu ma te wairua, haere ana ratou ki reira: kihai ratou i tahuri i a ratou e haere ana.

13 Na, te rite o aua mea ora, to ratou ahua, koia ano kei nga ngarahu ahi i te mea e ka ana, kei te ahua ano o nga rama: i haereere taua *mea* i roto i aua mea ora, mura tonu te ahi, i puta mai ano he uira i roto i te ahi.

14 Na, aua mea ora, te oma, te hokinga, rite tonu te ahua ki to te hikonga uira.

15 ¶ Na, i taku tirohanga atu ki nga mea ora, nana, ko tetahi wīra i runga i te whenua i te taha o nga mea ora, me ona mata e wha.

16 Te ahua o nga wīra, me to ratou mahinga, rite tonu te kara ki to te perira: rite tonu aua *wira* e wha; to ratou ahua, to ratou mahinga, me te mea he wīra i roto i te wīra.

17 I to ratou haerenga i haere o ratou taha e wha; kihai ratou i tahuri i a ratou e haere ana.

18 Na, o ratou awhi, tiketike rawa, he hanga whakawehi, kapi tonu ano hoki i te kanohi o ratou awhi i tetahi taha, i tetahi taha, o ratou e wha.

19 Na, i te haerenga o nga mea ora i haere ano nga wīra i to ratou taha; a ka ara nga mea ora i runga i te whenua, ka ara ano nga wīra.

20 Te wahi hei haerenga atu ma te wairua, i haere ano ratou ki reira, *i mea* ano *to ratou* wairua kia haere ratou ki reira; i ara ano nga wīra ki runga i to ratou ritenga atu: no te mea i roto i nga wīra te wairua o te mea ora.

21 I haere era, ka haere *enei*, i tu era, ka tu *enei;* a ka ara ake era i runga i te whenua, ka ara ano nga wīra i to ratou ritenga atu; no te mea kei roto te wairua o te mea ora i nga wīra.

22 Na, te ahua o te kikorangi i runga i nga mahunga o te mea ora, rite tonu te kāra ki to te karahi e wehingia ana, he mea hora atu i runga i o ratou māhunga i te taha ki runga.

23 Na, i raro i te kikorangi o ratou parirau, maro tonu, anga tonu mai tetahi ki tetahi: o te mea kotahi e rua hei hipoki i tetahi taha, a o te mea kotahi ano e rua hei hipoki i tera taha o o ratou tinana.

24 A i a ratou e haere ana, i rongo ahau i te haruru o o ratou parirau me te mea ko te haruru o nga wai maha, me te mea ano ko te reo o te Kaha-rawa, he reo e korero ana, ano he reo no te ope: i nga wa i tu ai ratou i tukua iho o ratou parirau.

25 I puta iho ano hoki he reo i te kikorangi i runga i o ratou māhunga, i te mea ka tu ratou, a ka tukua iho o ratou parirau.

26 ¶ Na, i runga i te kikorangi i runga i o ratou māhunga ko te ahua o tetahi torona e rite ana ki te kohatu hapaira: a i runga i te ahua o te torona ko tetahi ahua e rite ana ki to te tangata i runga i taua *torona* i te taha ki runga.

27 I kite atu ano ahau me te mea no te amipere te kara, he mea i rite ki te ahua o te ahi i roto, a taka noa, taka noa; i te ahua o tona hope, a haere whakarunga, a i te ahua ano o tona hope, a haere whakararo, i kite atu ahau me te mea ko te ahua o te ahi, wheriko tonu, i tetahi taha, i tetahi taha.

28 Rite tonu ki te ahua o te kopere i te kapua i te rangi ua te ahua o te wherikotanga, a taka noa: Ko te ahua tena, ko te ritenga o te kororia o Ihowa. A, taku kitenga atu, tapapa ana ahau ki raro; na, ka rongo ahau i te reo o tetahi e korero ana.

UPOKO 2.

NA, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, e tu o waewae ki runga, a ka korero ahau ki a koe.

2 Na, kua tae mai te wairua ki roto ki a au i tana korerotanga ki a au, i tana meatanga kia tu oku waewae ki runga, i taku rongonga ano i a ia e korero mai ana ki a au.

3 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, ka ungā atu koe e ahau ki nga tamariki a Iharaira, ki te iwi whakakeke kua whakakeke nei ki a

Digitized by Google

au; ko ratou ko o ratou mātua kua tutu ki a au, a taea noatia tenei ra nei ano.

4 He tamariki tohe hoki ratou, he ngakau pakeke. Ka ungā atu koe e ahau ki a ratou, a me ki atu e koe ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa.

5 Na, ko ratou, ahakoa rongo, ahakoa kore e rongo, (he whare whakakeke hoki ratou,) ka mohio i roto i a ratou te poropiti e noho ana.

6 ¶ Na, ko koe, e te tama a te tangata, kaua e wehi i a ratou, kaua e wehi i ā ratou kupu; ahakoa e meatia ana koe e nga tataramoa, e nga tumatakuru, a e noho ana koe i roto i nga kopiona; kaua e wehi i ā ratou kupu; kaua hoki e pairi ina titiro mai ratou; he whare whakakeke hoki ratou.

7 Me korero ano e koe aku kupu ki a ratou, ma ratou e whakarongo, ma ratou ranei e kore e whakarongo: nui atu hoki to ratou whakakeke.

8 Ko koe ia, e te tama a te tangata, whakarongo mai ki taku e mea atu nei ki a koe; Kaua koe e whakakeke, kei rite koe ki taua whare whakakeke: hamama to mangai, kainga hoki te mea ka hoatu nei e ahau ki a koe.

9 ¶ Na, taku tirohanga atu, nana, ko tetahi ringaringa e totoro mai ana ki a au me te pupuri ano i tetahi pokai pukapuka.

10 Na, wherahia ana e ia taua *pukapuka* ki toku aroaro, a he mea tuhituhi a roto, a waho: te mea i tuhituhia ki reira he tangi, he uhunga, he aue.

UPOKO 3.

NA, ko tana kianga mai ki a au, E te tama a te tangata, tau i kite ai kainga, kainga tenei pukapuka, ka haere ka korero atu ki te whare o Iharaira.

2 Na, kua hamama toku mangai, a meinga ana ahau e ia kia kai i taua pukapuka.

3 I mea mai ano ia ki a au, E te tama a te tangata, kia kai to kopu, kia ki ano hoki tou puku i tenei pukapuka ka hoatu nei e ahau ki a koe. Katahi ka kainga atu e ahau, a ano he honi taua mea i roto i toku mangai te reka.

4 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, haere koe, e tae ki te whare o Iharaira, korerotia atu aku kupu ki a ratou.

5 Ehara hoki i te mea e ungā atu ana koe ki te iwi he pakeke tona reo, e ngaro ana āna korero; *engari* ki te whare o Iharaira.

6 Ehara i te mea e maha ana nga iwi e pakeke ana te reo, e ngaro ana nga korero, he hunga e kore nei a ratou kupu e rangona e koe. He pono me i ungā atu koe e ahau ki a ratou, kua whakarongo ratou ki a koe.

7 Na, e kore te whare o Iharaira e pai ki te whakarongo ki a koe; no te mea e kore ratou e pai ki te whakarongo ki a au; he rae pakeke hoki to te whare katoa o Iharaira, he ngakau pakeke.

8 Nana, kua oti to mata te mea e ahau kia pakeke ki o ratou mata; to rae ano hoki kia pakeke ki o ratou rae.

9 Kua oti to rae te mea e ahau kia rite ki te raimona e pakeke atu ana i te kiripaka: kaua e wehi i a ratou, kaua hoki e pairi ina titiro mai ratou, he whare whakakeke hoki ratou.

10 I mea mai ano ia ki a au, E te tama a te tangata, Aku kupu katoa ka korerotia e ahau ki a koe rongoatia ki roto ki to ngakau, whakarangona mai ano e ou taringa.

11 Na, haere, e tae ki nga whakarau ki nga tamariki a to iwi, korero atu ki a ratou, mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; ma ratou e whakarongo, ma ratou ranei e kore e whakarongo.

12 Na, kua hapainga ake ahau e te wairua, a ka rangona e ahau i muri i a au he reo, he haruru nui *e mea ana*, Kia whakapaingia te kororia o Ihowa i tona wahi.

13 *I rongo* ano ahau i te haruru o nga parirau o nga mea ora e pa ana tetahi ki tetahi, i te haruru ano o nga wira i to ratou ritenga atu, me *tetahi atu* haruru, nui atu te ngateritanga.

14 Na, ka hapainga ahau e te wairua, kahakina ana ahau e ia, a haere matakawa ana ahau, mura tonu taku riri; otiia i kaha ano te ringaringa o Ihowa ki runga ki a au.

15 ¶ Na, haere ana ahau ki nga whakarau i Tere-apipi, ki era e noho ana i te awa i Kepara, noho ana ahau i te wahi i noho ai ratou, e whitu nga rangi oku e noho ketekete ana i roto i a ratou.

16 Na, i te mutunga o nga rangi e whitu, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au, i mea ia,

17 E te tama a te tangata, kua oti koe te mea e ahau hei kai tutei ma te whare o Iharaira. Na, whakarongo ki te kupu a toku mangai, a ko koe hei kai whakatupato maku i a ratou

18 Ki te mea atu ahau ki te tangata kino, Ko te mate kau mou, a ka kore koe e whakatupato i a ia, ka kore e korero, e whakatupato i taua tangata kino ki tona

Digitized by Google

ara kino kia ora ai ia; ka mate taua tangata kino i runga i tona he, a ka rapua e ahau he *utu* mo ona toto i tou ringaringa.

19 Ki te whakatupato ia koe i taua tangata kino, a ka kore ia e tahuri mai i tona kino, i tona ara kino, ka mate ia i runga i tona he; ka ora mai ano ia i a koe tou wairua.

20 Na, ki te tahuri atu te tangata tika i tana tika, a ka mahia e ia te kino, a ka hoatu e ahau he tūtukitanga waewae ki tona aroaro, ka mate ia: kihai na hoki koe i whakatupato i a ia, ka mate ia i runga i tona hara, e kore ano tana tika i mahia e ia e maharatia, ka rapua ano e ahau he *utu* mo ona toto i tou ringaringa.

21 Na, ki te whakatupato koe i te tangata tika kia kaua te tangata tika e hara, a ka kore ia e hara, ka ora ia, nona hoki ka oti te whakatupato, a ka ora mai to wairua i a koe.

22 ¶ Na, kua tae iho te ringa o Ihowa ki runga ki a au, a ka mea ia ki a au, Whakatika, haere ki te mānia, a ka korero ahau ki a koe ki reira.

23 Na, whakatika ana ahau, a haere ana ki te mānia: na, ko te kororia o Ihowa i reira e tu ana, rite tonu ki te kororia i kitea e ahau ki te awa ki Kepara, a tapapa atu ana ahau.

24 Katahi ka uru te wairua ki roto ki a au, a ka meinga e ia oku waewae kia tu ki runga: na, ka korero mai ia ki a au, a ka mea ki a au, Haere, tutakina atu koe ki roto ki to whare.

25 Na, ko koe, e te tama a te tangata, nana, ka meatia iho e ratou he here ki a koe, a ka herea koe ki aua *here*, e kore ano koe e puta mai ki roto ki a ratou.

26 Ka meinga ano e ahau to arero kia piri ki to ngao, a ka reo-koretia koe, e kore ano koe e waiho hei kai riri mo to ratou he; no te mea he whare whakakeke ratou.

27 Na, i te wa e korero ai ahau ki a koe, ka whakatuwheratia e ahau to mangai, a ka mea koe ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Te tangata e rongo ana, mana e whakarongo; te tangata e kore e rongo, kaua ia e whakarongo: he whare whakakeke hoki ratou.

UPOKO 4.

NA, ko koe, e te tama a te tangata, tikina tetahi pereki mau, whakatakotoria ki tou aroaro, ka tuhituhi ai i te pa, i Hiruharama, ki runga.

2 Whakāpaea atu ano hoki taua mea e koe, hangā he taumaihi hei whakapae mona, haupuria ake he pukepuke hei whakapae mona, hangā he nohoanga taua, hei whawhai ki reira, hangā hoki nga mea wawahi mona, a taka noa.

3 Tikina atu ano hoki tetahi rino paraharaha mau, whakaturia ake hei taiepa rino ki waenganui ou, o te pa, kia anga atu ano to mata ki reira, a ka whakapaea, me whakapae atu hoki e koe. Hei tohu tenei ki te whare o Iharaira.

4 Me takoto ano hoki koe ki to taha ki maui, ka uta ai i te kino o te whare o Iharaira ki runga ki taua *taha*: to wahanga i to ratou kino *ka rite* ki te maha o nga ra e takoto ai koe ki taua *taha*.

5 Kua oti hoki i a au nga tau o to ratou kino te uta atu ki runga ki a koe, kei te maha o nga ra te ritenga; e toru rau e iwa tekau nga ra, na, ka wahā e koe te he o te whare o Iharaira.

6 A ka poto enei i a koe, me takoto ano koe ki to taha ki matau, a e wha tekau nga ra e wahā ai e koe te he o te whare o Hura: taku i whakarite ai ki a koe, he ra mo te tau, he ra mo te tau.

7 Anga atu ano to kanohi ki te whakapae i Hiruharama, me huhu ano to ringa, ka poropiti i te he mo reira.

8 Ka meatia ano koe e ahau ki nga here, a e kore koe e huri atu i tetahi taha ou ki tetahi taha ou, kia poto ra ano i a koe o ra whakapae.

9 ¶ Tikina atu hoki tetahi witi mau, tetahi parei, etahi pīni, etahi mirete, etahi rai, ka maka atu ki roto ki te oko kotahi, ka hanga i tetahi taro mau, *me whakaaro* ki te maha o nga ra e takoto ai koe ki tou taha, e toru rau e iwa tekau nga ra e kainga ai taua mea e koe.

10 Me pauna ano to kai e kainga e koe, kia rua tekau nga hekere i te ra kotahi; me kai e koe i tenei wa, i tenei wa.

11 Me mehua ano te wai e inumia e koe; ko te wahi whakaono o te hini, me inu e koe i tenei wa, i tenei wa.

12 Na, to kainga i taua mea, *whakaritea ki te kainga* i nga keke parei, me tunu ano e koe ki te paru e puta mai ana i roto i te tangata ki to ratou aroaro.

13 I ki mai ano a Ihowa, Ka pena ano te kai a nga tamariki a Iharaira i ta ratou taro poke i roto i nga Tauiwi e peia atu ai ratou e ahau.

14 Na, ko taku kianga ake, Aue, e te Ariki, e Ihowa! nana, kihai toku wairua i poke, kihai ano ahau i kai i te mea mate maori, i te mea i haea, o taku tamarikitanga ano a mohoa noa nei, kihai ano tetahi kikokiko whakarihariha i tapoko ki roto ki toku mangai.

Digitized by Google

15 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Titiro mai, kua hoatu e ahau te paru kau hei whakarite mo te paru tangata, a mau e tunu to taro ki aua mea.

16 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, kua oti te whawhati e ahau te tokotoko, ara, te taro i Hiruharama; a ta ratou taro e kai ai he mea pauna, i runga ano i te manukanuka; he mea mehua ano te wai, ka inumia e ratou i runga i te ketekete:

17 He mea kia kore ai he taro, he wai, ma ratou, ketekete iho tetahi ki tetahi, memeha noa iho i runga i to ratou he.

UPOKO 5.

NA, ko koe, e te tama a te tangata, tikina he maripi koi mau, tikina tetahi heu a te kai heu mau, ka whakahaere ai ki runga ki to māhunga, ki to pahau ano hoki: katahi ka tikina atu e koe etahi pauna hei pauna mau, a ka wehewehea e koe nga *makawe*.

2 Te whakatoru o nga wahi me tahu e koe ki te ahi ki waenganui o te pa, ina rite nga ra o te whakapaenga: na, ka mau koe ki te whakatoru o nga wahi, ka hahau atu ki te maripi i tetahi taha ona, i tetahi taha: a te whakatoru o nga wahi me titaritari atu e koe ki te hau: ka maunu atu ano i a au te hoari hei whai i a ratou.

3 Me tango mai ano e koe etahi o aua *makawe* kia torutoru, ka takai ki roto ki nga pito o tou.

4 Me tango ano hoki e koe etahi o aua *makawe* ano, ka maka ki waenganui o te ahi, ka tahu ai ki te ahi; *no te mea* ka puta mai i reira he ahi ki te whare katoa o Iharaira.

5 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki, a Ihowa, Ko Hiruharama tenei: he mea whakatu ia naku ki waenga o nga iwi, o nga whenua ano hoki i tetahi taha ona, i tetahi taha.

6 A whakangaua ketia ake e ia aku whakaritenga whakawa hei kino; nui atu *tana* i ta nga iwi; *tana* hoki ki aku tikanga, nui atu i ta nga whenua i tetahi taha ona, i tetahi taha: kua paopao nei hoki ratou ki aku whakaritenga whakawa, ki aku tikanga; kihai i waiho hei huarahi ma ratou.

7 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Na, kua maha noa ake nei ta koutou i ta nga iwi i tetahi taha o koutou, i tetahi taha, kihai koutou i haere i runga i aku tikanga, kihai i mahi i aku whakaritenga whakawa, kihai ano i rite ta kouton mahi ki nga whakaritenga whakawa a nga iwi i tetahi taha o koutou, i tetahi taha;

8 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Nana, ahau nei, hei hoa riri ano hoki ahau mou, a ka mahia e ahau he whakaritenga whakawa i waenganui ou i te tirohanga ano a nga iwi.

9 Ka mahia ano hoki e ahau i roto i a koe nga mea kihai i mahia e ahau i mua, e kore he mea pena e mahia e ahau a mua; mo o mea whakarihariha katoa hoki.

10 A ka kai nga mātua i nga tamariki i roto i a koe, ka kai ano nga tamariki i o ratou mātua, ka mahia ano e ahau he whakaritenga whakawa i roto i a koe, ka titaritaria atu ano e ahau o morehu katoa ki nga hau katoa.

11 Na, e ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, kua whakapokea nei e koe toku wahi tapu ki o mea whakarihariha katoa, ki o mea anuanu katoa, mo reira ka whakaititia *koe* e ahau; e kore toku kanohi e manawapa, e kore ano ahau e tohu.

12 ¶ Ka mate te whakatoru o nga wahi ou i te mate uruta, ka poto atu hoki i te hemo-kai i roto i a koe; a ka hinga te whakatoru o nga wahi ou i te hoari i tetahi taha ou, i tetahi taha: na, te whakatoru o nga wahi, ka titaritaria atu e ahau ki nga hau katoa, ka maunu atu ano i a au te hoari hei whai i a ratou.

13 Na, ka whakapaua atu taku riri, ka meinga ano e ahau kia tau iho taku weriweri ki runga ki a ratou, ka whai whakamarietanga ano hoki ahau; a ka mohio ratou ko ahau a Ihowa te korero atu nei i runga i toku hae, ina whakapaua atu e ahau taku weriweri ki runga ki a ratou.

14 Ka meinga ano koe e ahau hei urunua, hei ingoa kino i roto i nga iwi i tetahi taha ou, i tetahi taha, i te tirohanga ano o nga tangata katoa e haere atu ana.

15 A ka waiho a kona hei ingoa kino, hei tawainga, hei mea e ako ai, e miharo ai nga iwi i tetahi taha ou, i tetahi taha, ina mahia e ahau nga whakaritenga whakawa ki a koe i runga i te riri, i runga i te weriweri, i runga i nga whakatupehupehunga e whakatakariri rawa ana. Naku na Ihowa te kupu.

16 Ina ungā atu e ahau ki a ratou nga pere kino, ara, te hemo-kai, hei whakamoti *i a ratou*, aku ra e tukua atu e ahau hei whakamoti i a koutou; ka whakanuia

Digitized by Google

ano hoki e ahau to koutou hemo-kai, ka whati ano i a au to koutou tokotoko, *ara*, te taro.

17 Ka ungā atu ano e ahau te hemo-kai ki a koutou, me nga kirehe kino, a ka poto i a ratou o tamariki; ka tika atu ano hoki te mate uruta me te *whakaheke* toto i waenganui i a koe; ka kawea atu ano hoki e ahau te hoari ki a koe. Naku na Ihowa te kupu.

UPOKO 6.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea ia,

2 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki nga maunga o Iharaira, ka poropiti ai i te he mo ratou.

3 Me ki atu e koe, E nga maunga o Iharaira, whakarongo ki te kupu a te Ariki a Ihowa; Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ki nga maunga, ki nga pukepuke, ki nga awa, ki nga raorao; Tenei au te kawe atu nei i te hoari ki runga ki a koutou, a ka kore i a au a koutou wahi tiketike.

4 Ka ururuatia ano hoki a koutou aata, ka pākarua a koutou whakapakoko, ka hinga ano i a au o koutou tupapaku, he mea patu ki mua i ā koutou whakapakoko.

5 Ka takoto ano i a au nga tinana o nga tamariki a Iharaira ki mua i ā ratou whakapakoko; ka titaritaria ano hoki e ahau o koutou wheua ki ā koutou aata, a taka noa, taka noa.

6 I o koutou nohoanga katoa ka ururuatia nga pa, ka mokemoke ano hoki nga wahi tiketike, he mea kia ururuatia ai a koutou aata, kia mokemoke ai; ka pākarua ano hoki a koutou whakapakoko, mutu ake ta ratou; ka poutoa ano a koutou whakapakoko, ka kore noa iho ano hoki a koutou mahi.

7 Ka hinga ano te tupapaku i roto i a koutou; a ka mohio koutou ko ahau a Ihowa.

8 ¶ Ka toe ano ia i a au etahi, kia mawhiti mai ai etahi o koutou i te hoari i roto i nga iwi, ina titaritaria atu koutou ki nga whenua.

9 Na, te hunga o koutou e mawhiti mai, ka mahara ratou ki a au i roto i nga iwi e whakaraua atu ai ratou, ina whati i a au o ratou ngakau puremu i whakarere nei i a au, me o ratou kanohi puremu ano hoki e whai nei i ā ratou whakapakoko; a anuanu iho ratou ki a ratou ano mo nga kino i mahia nei e ratou, mo o ratou mea whakarihariha katoa.

10 Ka mohio ano hoki ratou ko ahau a Ihowa; ehara ano hoki taku i te mea noa iho i taku kianga atu ka mahia tenei kino ki a ratou.

11 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Pakia tou ringa, takahi iho to waewae, me te ki ake ano, Aue te mate mo nga kino whakarihariha katoa a te whare o Iharaira! ka hinga hoki ratou i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta.

12 Te tangata i tawhiti ka mate i te mate uruta; te tangata e tata ana ka hinga i te hoari; te tangata e toe ana, a e whakapaea ana, ka mate i te hemo-kai: ka whakapaua hoki e ahau taku riri ki a ratou.

13 A, ka mohio koutou ko ahau a Ihowa, ina patua ratou i waenganui o a ratou whakapakoko i tetahi taha o a ratou aata, i tetahi taha, i runga i nga pukepuke tiketike katoa, i runga i nga tihi katoa o nga maunga, i raro ano i nga rakau kouru nui katoa, i raro i nga oki katoa e maha ana nga rau, i te wahi i tukua atu ai e ratou te kakara reka ki o ratou whakapakoko katoa.

14 Ka whakamarokia atu ano e ahau toku ringaringa ki a ratou, a ka meinga te whenua kia ururuatia, ae ra, ururua rawa i te koraha e anga ana ki Ripirata, puta noa i o ratou nohoanga: a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

UPOKO 7.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au; i mea,

2 Na, e te tama a te tangata, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ki te oneone o Iharaira; He whakamutunga! kua tae mai te whakamutunga ki nga pito e wha o te whenua.

3 Ko anaianei te whakamutunga mou, ka ungā atu ano e ahau taku riri ki runga ki a koe; ka rite ano ki o huarahi taku whakarite i te whakawa mou, ka tukua ano e ahau o mea whakarihariha katoa ki runga ki a koe.

4 E kore ano toku kanohi e manawapa ki a koe, e kore ano ahau e tohu: engari ka hoatu e ahau te *utu* o ou ara ki a koe; ka mau ano hoki o mea whakarihariha ki roto i a koe, a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

5 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; He kino! he kino kotahi! nana, te haere mai nei.

6 Kua tae mai te whakamutunga! kua tae mai te whakamutunga! e whanga mai ana ki a koe; nana, kua tae mai.

Digitized by Google

7 Kua tae mai te puaotanga ki a koe, e te tangata o te whenua, kua tae mai te wa, kua tata te ra o te raruraru, ehara ano i te parikarangaranga no nga maunga.

8 Akuanei ka tata te ringitia atu e ahau taku weriweri ki runga ki a koe, ka whakapaua atu ano e ahau taku riri ki a koe; ka rite ano ki o huarahi taku whakarite i te whakawa mou, ka hoatu ano e ahau he *utu* ki a koe mo o mea whakarihariha katoa.

9 E kore ano toku kanohi e manawapa, e kore ano hoki ahau e tohu; ka rite ki o huarahi taku e hoatu ai ki a koe, ka mau ano o mea whakarihariha ki waenganui i a koe, a ka mohio koutou ko ahau, ko Ihowa, te kai whiu.

10 Nana, te ra, nana, kua tae mai, kua puta te ata, kua puawai te tokotoko, kua kopiuku te whakapehapeha.

11 Kua neke ake te mahi nanakia, kua waiho hei tokotoko mo te kino: e kore *e toe* tetahi o ratou, tetahi o to ratou mano, tetahi ranei o o ratou mea nge *nui*; e kore ano ratou e tangihia.

12 Kua tae mai te wa, kua tata te ra; kaua te kai hoko e koa; kaua ano hoki te tangata nana te mea i hokoa e pouri: no te mea *ka pa* te riri ki runga ki tona mano katoa.

13 No te mea ahakoa i te ora ratou, e kore te tangata i te utu e hoki atu ki te mea i hokona; mo ona mano katoa hoki te whakakitenga mai; e kore ratou e hoki, e kore ano tetahi e whai kaha i runga i tona he i a ia nei i te ora.

14 Kua whakatangihia e ratou te tētere, kia takatu ai te katoa; heoi kahore he tangata e haere ana ki te whawhai; no te mea kei runga taku riri i ona mano katoa.

15 I waho ko te hoari, i roto ko te mate uruta, ko te hemo-kai. Te tangata i te parae ka mate i te hoari; te tangata i te pa ka pau i te hemo-kai, i te mate uruta.

16 Nga morehu o ratou, ka mawhiti, ka noho ki runga ki nga maunga, ka rite ratou ki nga kukupa o nga awaawa, tumutumu katoa ratou i runga i tona he, i tona he.

17 Ngoi-kore katoa nga ringaringa, nga turi katoa kei te wai te rite.

18 Ka whitikiria ano hoki e ratou te kakahu taratara ki a ratou, ka taupokina ano hoki ratou e te wehi, he whakama kei nga mata katoa, i runga i o ratou māhunga katoa ko te pakira.

19 Ka makā e ratou ta ratou hiriwa ki nga huarahi, ka waiho ano hoki ta ratou koura hei mea poke; e kore ta ratou hiriwa, ta ratou koura, e tau hei whakaora i a ratou i te ra o ta Ihowa whakatakariri; e kore e makona o ratou wairua i ta ratou, e kore ano e ki o ratou puku; no te mea ko te tūtukitanga waewae ia i he ai ratou.

20 Na, te ataahua o tona whakapaipai, he mea whakatu nana ki runga ki te kororia: heoi hangā ana e ratou nga ahua o a ratou mea anuanu, o a ratou mea whakarihariha, ki taua mea: no reira meinga iho e ahau taua mea hei mea poke ki a ratou.

21 Ka tukua atu ano hoki e ahau hei taonga parakete ki te ringaringa o nga tangata ke, ki nga tangata kino ano hoki o te whenua, hei taonga pārau, a ka whakapokea e ratou.

22 Ka tahuri atu ano hoki toku mata i a ratou, a ka whakapokea e ratou toku wahi ngaro; ka tae mai ano hoki nga kai wawahi ki reira whakapoke ai.

23 Hangā he mekameka: kua ki hoki te whenua i nga he toto; ki tonu hoki te pa i te mahi nanakia.

24 Ka kawea mai ano e ahau nga tauiwi kino rawa, a ka riro o ratou whare i a ratou: ka mutu ano i a au te whakapehapeha o te hunga kaha, ka whakapokea ano hoki o ratou wahi tapu.

25 Kei te haere mai te whakangaromanga; ka rapua ano hoki e ratou te rangimarie; heoi kahore noa iho.

26 Ka tae mai te aitua ki runga ki te aitua, te rongo ki runga ki te rongo; a ka rapua e ratou ta te poropiti whakakitenga; heoi ka whakakahoretia he ture ma te tohunga, he whakaaro ma nga kaumatua.

27 Ka tangi ano te kingi, ko te whakangaromanga ano hoki te kakahu mo nga rangatira, ka ohooho ano nga ringaringa o te iwi o te whenua; ka rite ki o ratou ara taku e mea ai ki a ratou, kei a ratou ritenga ano hoki he ritenga mo taku whakawa i a ratou; a ka mohio ratou ko ahau a Ihowa.

UPOKO 8.

NĀ, i te ono o nga tau, i te ono o nga *marama*, i te rima *o nga ra* o te marama, e noho ana ahau i roto i toku whare, me te noho ano nga kaumatua o Hura i toku aroaro. Na, ko te taunga iho i reira o te ringa o te Ariki o Ihowa ki runga ki a au.

2 A, taku tirohanga atu, na, ko tetahi ahua me he mea he ahi ki te titiro atu; i tona hope a haere-whakararo, he ahi ki

Digitized by Google

te titiro atu; i tona hope ano, a haere whakarunga, he wherikotanga ki te titiro atu, he mea e rite ana te kara ki to te amipere.

3 Na, kua totoro mai te ahua o te ringaringa, a hopukia ana ahau e ia i tetahi o nga makawe o toku mātenga: katahi ahau ka hapainga atu e te wairua ki waenganui o te whenua, o te rangi, a kawea ana ahau e ia ki Hiruharama, he whakakitenga hoki na te Atua, ki te kuwaha o to roto keti e anga ana ki te nota; kei reira nei te nohoanga o te whakapakoko o te hae, e puta ai te hae.

4 Na, i reira ano te kororia o te Atua o Iharaira, he pera ano me te kitenga i kitea nei e ahau i te mānia.

5 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, tena ra, anga atu o kanohi whaka-te-ara ki te nota. Katahi ka anga atu oku kanohi whaka-te-ara ki te nota, nana, i te taha ki te nota, i te kuwaha o te aata, ko tenei whakapakoko o te hae i te tomokanga atu.

6 I mea mai ano ia ki a au, E te tama a te tangata, ka kite ranei koe i ta ratou e mea nei? i nga mea whakarihariha nui e mahia nei e te whare o Iharaira ki konei, e matara atu ai ahau i toku wahi tapu? otiia tahuri atu ano koe kia kite ai koe i etahi mea whakarihariha e nui atu ana.

7 ¶ Katahi ahau ka kawea e ia ki te kuwaha o te marae. Na, taku tirohanga atu, nana, ko tetahi puta i te taiepa.

8 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, tena, keria te taiepa: a taku keringa i te taiepa, na, ko tetahi kuwaha.

9 Katahi tera ka mea mai ki a au, Haere ki roto, kia kite ai kde i nga mea whakarihariha, i nga mea kino e mahia nei e ratou ki konei.

10 Na, haere ana ahau ki roto, a taku tirohanga atu, na, ko nga ahua katoa o nga mea ngokingoki, o nga kararehe whakarihariha ano hoki, me nga whakapakoko katoa o te whare o Iharaira, tuhituhi rawa ki te taha *o te whare*, a taka noa, taka noa.

11 A e whitu tekau nga tangata, no nga kaumatua o te whare o Iharaira, me Taatania ano tama a Hapana e tu ana i waenganui i a ratou, tu ana tera ratou i mua i aua mea, me tana tahu whakakakara ano hoki i te ringa o tenei, o tenei, a *me te mea* he kapua matotoru te whakakakara e kake ana ki runga.

12 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Ka kite ranei koe, e te tama a te tangata, i ta nga kaumatua o te whare o Iharaira e mea na i te pouri, ia tangata, ia tangata, i ona whare whakaahua? e ki ana hoki ratou, E kore a Ihowa e kite i a tatou; kua mahue te whenua i a Ihowa.

13 ¶ I mea mai ano ia ki a au, Tena ano, tahuri atu, kia kite ai koe i nga mea whakarihariha nui e mahia nei e ratou.

14 Katahi ahau ka kawea e ia ki te kuwaha o te keti o te whare o Ihowa, e anga ana whaka-te-nota, na, ko etahi wahine e noho ana i reira, e tangi ana ki a Tamutu.

15 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au, Ka kite ranei koe, e te tama a te tangata? Tena ano, tahuri atu, kia kite ai koe i etahi mea whakarihariha e nui atu ana i enei.

16 Na, ka kawea ahau e ia ki to roto marae o te whare o Ihowa; na, i te kuwaha o te temepara o Ihowa, i te takiwa o te whakamahau o te aata, ko etahi tangata, ki te whakaaro iho e rua tekau ma rima, ko o ratou tuara e anga ana ki te temepara o Ihowa, ko o ratou mata ki te rawhiti, a e koropiko atu ana ki te ra ki te taha ki te rawhiti.

17 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au, Ka kite ranei koe, e te tama a te tangata? He mea māmā noa ake ianei tenei ki te whare o Hura kia mahia e ratou nga mea whakarihariha e mahia nei e ratou ki konei? na ratou hoki i kapi ai te whenua i te mahi nanakia, a hoki mai ana ratou ki te whakapataritari i a au: nana, kei te whakapa ano ratou i te manga ki o ratou ihu.

18 Na, ka mahi ano hoki ahau i runga i te weriweri; e kore toku kanohi e manawapa, e kore ano ahau e tohu, ahakoa nui to ratou reo e karanga ai ratou ki oku taringa, e kore ahau e whakarongo ki a ratou.

UPOKO 9.

I KARANGA ano ia ki oku taringa, he nui te reo, i mea, Kia whakatata mai nga kai tirotiro o te pa, me tana patu wawahi ano i te ringa o tenei, o tenei.

2 Na, tokoono nga tangata e haere mai ana i te ara o to runga kuwaha e anga ana ki te nota, me tana patu wawahi ano i te ringa o tenei, o tenei: tetahi tangata ano i roto i a ratou he rinena tona kakahu, he pounamu na te kai tuhituhi ano hoki i tona taha. Heoi haere mai ana ratou, tu ana i te taha o te aata parahi.

3 Na, te kororia o te Atua o Iharaira,

Digitized by Google

tona taunga nei i mua i runga i te kerupa, kua kake ki runga ki te korupe o te whare. Katahi tera ka karanga ki te tangata he rinena nei tona kakahu, ki tera kei tona taha nei te pounamu a te kai tuhituhi;

4 I mea hoki a Ihowa ki a ia, E tika na waenganui i te pa, na waenga i Hiruharama, ka whakapiri i te tohu ki nga rae o nga tangata e aue ana, e tangi ana, he whakaaro ki nga mea whakarihariha katoa e mahia ana i waenganui o konei.

5 ¶ I mea ano ia ki era atu, me te whakarongo atu ano ahau, E tika na waenganui o te pa i muri i a ia patu ai: kaua o koutou kanohi e manawapa, kaua e tohungia.

6 Patua kia ngaro te kaumatua, te taitamariki, te kotiro, te kohungahunga, me nga wahine; kaua ia e tata atu ki tetahi tangata i a ia nei te tohu; me timata ano ki toku wahi tapu. Na, kua timata ratou ki nga kaumatua i te aronga o te whare.

7 I mea ano ia ki a ratou, Whakapokea te whare, whakakīa ano hoki nga marae ki nga tupapaku: haere atu. Heoi haere ana ratou, na, kei te patu ratou i roto i te pa.

8 ¶ Na, i a ratou e patu ana i a ratou, a ka mahue ahau, ka takoto tapapa atu ahau, ka karanga, ka mea, Aue, e te Ariki, e Ihowa! ka whakangaromia ranei e koe nga morehu katoa o Iharaira, i te mea ka ringitia atu nei e koe to weriweri ki runga ki Hiruharama?

9 Ano ra ko ia ki a au, Ka nui te he o te whare o Iharaira raua ko Hura, nui whakaharahara, kua ki hoki te whenua i te toto, kua ki ano te pa i te whanoke: e mea ana hoki ratou, Kua mahue te whenua i a Ihowa, e kore ano a Ihowa e kite.

10 Na, ahau ano hoki, e kore toku kanohi e manawapa, e kore ano ahau e tohu; ka hoatu e ahau te utu o to ratou ara ki runga ki to ratou māhunga.

11 Na, te tangata i te kakahu rinena, tera kei tona taha ra te pounamu mangumangu, korerotia atu ana e ia taua mea, i ki ia, Kua oti i a au tau i whakahau ra ki a au.

UPOKO 10.

NA, taku tirohanga atu, nana, i te kikorangi, i runga ake i te māhunga o nga kerupima, ka kitea i runga i a ratou me te mea ko te kohatu hapaira, rite tonu ki te ahua o te torona ki te titiro atu.

2 Na, ka korero atu ia ki te tangata i te kakahu rinena, i mea atu ia, Tomo atu ki waenganui o nga wīra, ki raro i te kerupa, whakakīa to ringaringa ki nga waro ahi i waenganui i nga kerupima, ka rui atu ki runga ki te pa. Na, haere atu ana ia me te titiro atu ano ahau.

3 Na, tu tonu nga kerupima i te taha ki matau o te whare, i te haerenga atu o taua tangata; ki tonu hoki to roto marae i te kapua.

4 Katahi ka kake atu te kororia o Ihowa i te kerupa ki te korupe o te whare, ki tonu iho te whare i te kapua, ki tonu hoki te marae i te kanapatanga o to Ihowa kororia.

5 A i rangona mai te haruru o nga parirau o nga kerupima i te marae ano o waho, me te mea ko te reo o te Atua Kaha-rawa ina korero.

6 Na, i tana whakahaunga atu i te tangata i te kakahu rinena, i tana meatanga atu, Tikina atu he ahi i roto i nga wīra, i roto i nga kerupima; katahi tera ka haere atu ka tu ki te taha o nga wīra.

7 Na, ka totoro atu te ringaringa o tetahi kerupa i roto i nga kerupima ki te ahi i waenganui i nga kerupima, hapainga mai ana e ia, hoatu ana ki nga ringaringa o *tera* i te kakahu rinena. Na, tangohia ana e ia, a haere ana.

8 ¶ I kitea atu ano hoki te ahua o te ringaringa tangata i nga kerupima i raro i o ratou parirau.

9 A i kitea atu ano e ahau, na, e wha nga wīra i te taha o nga kerupima, kotahi te wīra i te taha o te kerupa kotahi, kotahi te wīra i te taha o te kerupa kotahi. Na, te ahua o nga wīra koia ano kei te kara o *taua* kohatu *nei*, o te perira.

10 Na, ki te tirohia atu aua mea, kotahi ano te ahua o ratou e wha, me te mea ano kotahi te wīra i roto i te wīra.

11 I to ratou haerenga i haere ratou i o ratou taha e wha; kihai ratou i tahuri i a ratou i haere ra; na, te wahi i anga atu ai te mātenga, whai tonu atu ratou ki reira; kihai ratou i tahuri i a ratou i haere ra.

12 Na, o ratou tinana katoa, o ratou tuara, o ratou ringaringa, o ratou parirau, me nga wīra ano, kapi tonu i te kanohi, a taka noa, takā noa, *ara*, nga wīra i a ratou tokowha.

13 Na, nga wīra ra, i a au ano e whakarongo ana, ka pa te karanga ki a ratou, Hurihuri,

Digitized by Google

14 Na, e wha nga mata o tetahi, o tetahi, *o ratou*; te mata tuatahi he mata kerupa, te mata tuarua he mata tangata, te tuatoru he mata raiona, te tuawha he mata ekara.

15 I whakanekehia ano hoki nga kerupima ki runga. Ko te mea ora tenei i kitea e ahau ki te awa, ki Kepara.

16 Na, i te haerenga o nga kerupima, i haere ano nga wīra i to ratou taha, a ka ara ake nga parirau o nga kerupima, he mea kia maiangi ake ai ratou ki runga atu i te whenua, kihai ano aua wīra i tahuri ke i to ratou taha.

17 Ka tu *era*, ka tu enei; ka maiangi era ki runga, ka maiangi ano enei ki runga; no te mea i roto i a ratou te wairua o te mea ora.

18 Na, kua riro atu te kororia o Ihowa i runga i te korupe o te whare, tau tonu iho ki runga ki nga kerupima.

19 Katahi ka ara nga parirau o nga kerupima, maiangi atu ana ratou i runga i te whenua, me te titiro atu ano ahau: i to ratou taha ano nga wīra i to ratou haerenga atu, a tu ana *tenei tenei* i te kuwaha o te keti o te whare o Ihowa i te taha ki te rawhiti; i runga ano i a ratou te kororia o te Atua o Iharaira i te taha ki runga.

20 Ko te mea ora tenei i kitea e ahau i raro i te Atua o Iharaira i te awa, i Kepara; i mohio ano hoki ahau ko nga kerupima ena.

21 E wha nga mata o tenei, o tenei, e wha ano nga parirau o tenei, o tenei; i raro ano i o ratou parirau te ahua o nga ringaringa o te tangata.

22 Na, te ahua o o ratou mata ko aua mata na ano i kitea e ahau ki te awa, ki Kepara, ko o ratou ahua ko ratou na ano hoki; i tika tonu atu ratou tetahi, tetahi.

UPOKO 11.

I HAPAINGA ake ano ahau e te Wairua, a kawea ana e ia ki te keti o te whare o Ihowa ki te taha ki te rawhiti, ki tera e anga ra ki te rawhiti. Na, i te kuwaha o te keti e rua tekau ma rima nga tangata; i kitea ano e ahau i roto i a ratou a Taatania tama a Aturu raua ko Peratia tama a Penaia, he rangatira no te iwi.

2 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, ko nga tangata enei e whakaaro ana i te kino, e whakatakoto ana i te tikanga he i roto i tenei pa.

3 Ko ta ratou ki tenei, Kahore i tata: kia hanga whare tatou, ko tenei *pa* te kohua, ko tatou te kikokiko.

4 Mo reira poropititia te he mo ratou; poropititia, e te tama a te tangata.

5 Katahi ka tau iho te wairua o Ihowa ki runga ki a au, a ka mea ki a au, Ki atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ko ta koutou korero tenei, e te whare o Iharaira; na, nga mea e puta ake ana i roto i o koutou wairua, mohio tonu ahau.

6 Kua whakatokomahatia e koutou o koutou tupapaku ki tenei pa, kua whakakīa ano hoki e koutou ona huarahi ki nga tupapaku.

7 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, A koutou tupapaku kua hinga nei i a koutou ki waenganui o tenei *pa*, ko ratou te kikokiko, ko tenei *pa* hei kohua: ko koutou ia ka whakaputaina atu e ahau i waenganui o konei.

8 I wehi koutou i te hoari, ka kawea mai ano hoki e ahau te hoari ki runga ki a koutou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

9 Ka whakaputaina atu ano hoki koutou e ahau i waenganui o konei, ka hoatu ano koutou e ahau ki te ringaringa o nga tangata ke, ka mahia ano e ahau nga whakawakanga i waenganui i a koutou.

10 Ka hinga koutou i te hoari, ka whakawakia koutou e ahau ki te rohe a Iharaira, a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

11 Ehara a konei i te kohua mo koutou; ehara ano hoki koutou i te kikokiko mo roto; ka whakawakia koutou e ahau ki te rohe a Iharaira.

12 A ka mohio koutou ko ahau a Ihowa, nāna nei nga tikanga kihai nei i haerea e koutou, nana ano nga whakariteritenga kihai nei i mahia e koutou; heoi rite tonu a koutou mahi ki nga whakariteritenga a nga iwi i tetahi taha o koutou, i tetahi taha o koutou.

13 ¶ Na, i a au e poropiti atu ana, ka mate a Peratia tama a Penaia. Na, tapapa tonu atu ahau, he nui toku reo ki te karanga atu, i mea ahau, Aue, e te Ariki, e Ihowa! ka poto rawa ranei i a koe nga morehu o Iharaira?

14 Katahi ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

15 E te tama a te tangata, O tuakana, o teina, o whanaunga, te whare katoa ano hoki o Iharaira rupeke rupeke, kua ki mai nga tangata o Hiruharama ki a ratou, Kia matara atu koutou i a Ihowa: kua homai tenei whenua ki a matou hei kāinga tupu.

16 Mo reira me ki atu e koe, Ko te

Digitized by Google

kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ahakoa i makā atu ratou e ahau ki tawhiti ki roto ki nga iwi, ahakoa i whakamararatia atu ratou e ahau ki nga whenua, ka ai ano ia ahau hei wahi tapu nohinohi mo ratou i nga whenua e tae atu ai ratou.

17 Mo reira me ki atu e koe, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ka kohikohia mai ano koutou e ahau i roto i nga iwi, ka huihuia mai ano hoki koutou i nga whenua i whakamararatia atu ai koutou, ka hoatu ano e ahau te oneone o Iharaira ki a koutou.

18 Ka tae atu ano hoki ratou ki reira, ka whakakahoretia atu ano e ratou nga mea whakarihariha katoa o reira, me nga mea whakaanuanu ano o reira.

19 Ka hoatu ano e ahau he ngakau kotahi ki a ratou, ka hoatu ano he wairua hou ki roto ki a koutou, ka maunu atu ano i a au te ngakau kohatu i roto i o ratou kikokiko, a ka hoatu he ngakau kikokiko ki a ratou:

20 Kia haere ai ratou i runga i aku tikanga, kia puritia ai aku whakaritenga, mahia iho; a waiho tonu iho ratou hei iwi moku, ko ahau ano hoki hei Atua mo ratou.

21 Na, *te lunga* kei te whai nei o ratou ngakau i te ngakau o a ratou mea whakarihariha, o a ratou mea anuanu, ka utua e ahau o ratou ara ki runga ki o ratou māhunga, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

22 ¶ Katahi ka ara ake nga parirau o nga kerupima, me nga wīra ano i to ratou taha; i runga ano hoki te kororia o te Atua o Iharaira i a ratou, i te taha ki runga.

23 Na, ka kake atu te kororia o Ihowa i roto i te pa, tu rawa atu ki runga ki te maunga ki te taha ki te rawhiti o te pa.

24 ¶ Muri iho ka hapainga atu ahau e te Wairua, a kawea atu ana ahau e ia ki Karari ki nga whakarau, he mea whakakitenga, he mea na te Wairua o te Atua. Katahi ka kake atu i a au te whakakitenga i kitea e ahau.

25 Na, korerotia atu ana e ahau ki nga whakarau nga mea katoa i whakakitea mai ki a au e Ihowa.

UPOKO 12.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea ia,

2 E te tama a te tangata, kei te noho koe i waenganui i te whare whakakeke, he kanohi nei o ratou hei titiro atu, heoi kahore ratou e titiro, he taringa o ratou hei whakarongo, heoi kahore ratou e rongo; no te mea he whare whakakeke ratou.

3 Na, whakapaingia etahi mea mau, e te tama a te tangata, mo te heke, ka heke i te awatea i ta ratou tirohanga mai ano; me heke atu i to wahi ki tetahi atu wahi i ta ratou tirohanga mai ano; tera pea ratou e mahara iho, he whare whakakeke ia ratou.

4 Whakaputaina mai ano au mea ki waho i te awatea i ta ratou tirohanga mai ano, kia rite ki nga mea a te heke: me haere atu koe i te ahiahi i ta ratou tirohanga mai ano, kia rite ki te haerenga atu o te heke,

5 Pokaia e koe te taiepa i ta ratou tirohanga mai ano: na reiratia ano to kawenga.

6 I a ratou e titiro mai ana, amohia atu i runga i *to* pokohiwi, me mau atu i te kakarauritanga; to mata, hipoki rawa, kei kite koe i te whenua; no te mea ka hoatu nei koe e ahau hei tohu ki te whare o Iharaira.

7 Na, mahia ana e ahau nga mea i whakahaua mai ai ahau; whakaputaina atu ana e ahau aku mea i te awatea, nga mea a te heke, a i te ahiahi ka pokaia e ahau te taiepa he mea mea na toku ringaringa; i te kakarauritanga ka whakaputaina atu e ahau aua mea, he mea amo i runga i te pokohiwi i ta ratou tirohanga mai ano.

8 ¶ Na, i te ata ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

9 E te tama a te tangata, kihai ianei te whare o Iharaira, te whare whakakeke, i mea ki a koe, E aha ana koe?

10 Ki atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; *Mo* te rangatira i Hiruharama tenei pikaunga, mo te whare katoa ano hoki i Iharaira i roto i a ratou.

11 Ki atu, Hei tohu ahau ki a koutou, Taku i mea nei ka meatia ki a ratou; ka heke atu ratou, ka riro i te whakaraunga.

12 Te rangatira i roto i a ratou ka amo mea ano ia i runga i *tona* pokohiwi i te kakarauritanga, ka haere atu; ka pokaia e ratou te taiepa hei whakaputanga atu *mo nga mea*, tona mata hipoki rawa, kei kite ona kanohi i te whenua.

13 Ka taupokina ano ia e ahau ki taku kupenga, ka mau i taku rore, ka kawea ano ia e ahau ki Papurona ki te whenua o nga Karari, e kore ano ia e kite i reira, otiia ka mate ia ki reira.

14 Na, te hunga i tetahi taha ona, i tetahi taha, hei awhina mai, ratou ko ona

Digitized by Google

ropu katoa, ka ruiruia atu e ahau ki nga hau katoa; ka maunu ano i a au te hoari hei whai i a ratou.

15 A ka mohio ratou ko Ihowa ahau, ina whakamararatia atu ratou e ahau ki roto ki nga tauiwi, ina ruiruia atu ratou e ahau ki nga whenua.

16 Ka whakatoea ano ia etahi o ratou e ahau, he hunga torutoru, kei mate i te hoari, i te hemo-kai, i te mate uruta, hei korero i ā ratou mea whakarihariha katoa i roto i nga iwi ka haere atu nei ratou ki reira, a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

17 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

18 E te tama a te tangata, e wiri koe ina kai i to taro, inumia hoki to wai i runga i te ohooho, i te manukanuka.

19 Ki atu hoki ki te iwi o te whenua, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa mo nga tangata o Hiruharama, mo te oneone o Iharaira; Ka kainga e ratou ta ratou taro i runga i te manukanuka, ka inumia hoki ta ratou wai i runga i te miharo, he mea kia kore rawa ai tona whenua, me ona mea maha, mo te mahi nanakia hoki a nga tangata katoa e noho ana i reira.

20 Nga pa ano hoki e nohoia ana ka waiho hei koraha, ka ururuatia ano te whenua; a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

21 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea;

22 E te tama a te tangata, he aha tena whakatauki a koutou i te oneone o Iharaira, te kupu ra, Ka roa nei nga ra, kua kore ano hoki he whakakitenga mai?

23 Mo reira ki atu e koe ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka whakamutua e ahau tenei whakatauki, e kore ano e whakataukitia e ratou i muri ake nei i roto i a Iharaira; mea atu ano ia ki a ratou, Ka tata nga ra, me te meatanga ano o nga whakakitenga katoa.

24 No te mea i muri nei kahore he whakakitenga horihori, kahore he kupu tinihanga a te tohunga maori i waenganui i te whare o Iharaira.

25 No te mea ko Ihowa ahau; ka korero ahau, a te kupu e korerotia e ahau ka oti; e kore e kumea kia roa a muri ake nei: no te mea i o koutou rangi nei, e te whare whakakeke, ka korerotia e ahau, ka mahia ano hoki te kupu, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

26 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

27 E te tama a te tangata, nana, e ki ana te whare o Iharaira, Mo nga rangi maha te whakakitenga e kitea nei e ia, ko nga wa i tawhiti tana e poropiti nei.

28 Mo reira ki atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; E kore tetahi o aku kupu e kumea kia roa a muri nei; no te mea te kupu i korerotia e ahau ka oti, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 13.

AI PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, poropititia he hē mo nga poropiti a Iharaira e poropiti nei, mea atu hoki ki te hunga no o ratou ngakau ta ratou e poropiti nei, Whakarongo ki te kupu a Ihowa.

3 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Aue te mate mo nga poropiti wairangi, e whai nei i o ratou wairua ake, i te *mea* kihai i kitea e ratou!

4 Rite tonu o poropiti, e Iharaira, ki nga pokiha i nga koraha.

5 Kihai koutou i haere ki nga wahi pakaru, kihai ano i hanga i te taiepa mo te whare o Iharaira, hei turanga i te tatauranga i te ra o Ihowa.

6 He kitenga teka to ratou, he tuāhu horihori, i a ratou e mea nei, E ki ana a Ihowa, i te mea kihai nei a Ihowa i unga i a ratou: heoi kua meinga nei e ratou *etahi atu* kia tumanako atu ki ta ratou whakamananga i te kupu.

7 He teka ianei he kitenga teka ta koutou kitenga, he horihori te tuāhu i korero ai koutou, i a koutou e ki ra, E ki ana a Ihowa; a kihai nei ahau i korero?

8 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Kua korero na koutou i te teka, kua kite i te horihori, mo reira, he hoa riri tenei ahau mo koutou, e ai ta te Ariki, ta Ihowa.

9 Ka pa ano toku ringa ki nga poropiti he teka nei to ratou kitenga, ki nga tohunga tuāhu horihori ano hoki; e kore ratou e noho i te whakaminenga o toku iwi, e kore ratou e tuhituhia ki te tuhituhinga o te whare o Iharaira, e kore ano ratou e tae ki te oneone o Iharaira, a ka mohio koutou ko ahau te Ariki a Ihowa.

10 Mo ratou, ae ra, mo ratou i whakapohehe i toku iwi, i mea, Ka mau te rongo; i te mea kahore he maunga rongo: na, ko tetahi kei te hanga i te pakitara, a ko etahi atu hei pani ki te *paru* kihai i konatunatua.

Digitized by Google

11 Mea atu ki nga kai pani o te *paru* kihai i konatunatua, Tera e hinga; ka puta te ua, he waipuke; ka taka iho ano koutou, e nga nganga o te whatu; ka wahia ano hoki e te hau, e te pararo.

12 Nana, ka hinga te pakitara, e kore ranei *tetahi* e mea mai ki a koutou, Kei hea te paninga i pania ra e koutou?

13 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ina, ka wahia e ahau ki te hau, ki te pararo, i a au e weriweri aña, ka puta ano te ua, te waipuke, i a au e riri ana, me nga nganga ano o te whatu i a au e weriweri ana hei whakapoto rawa.

14 Ka pakaru ano i a au te pakitara i pania ra e koutou ki te *paru* kihai i konatunatua; pa tonu iho ki te whenua, ka whakakitea ano hoki ona turanga, a ka hinga, ka poto ano koutou ki waenganui o taua *pakitara*, a ka mohio koutou ko ahau a Ihowa.

15 Ka whakapaua atu ano e ahau taku weriweri ki te pakitara, ki te hunga ano hoki nana i pani ki te *paru* kihai i konatunatua, ka mea atu hoki ahau ki a koutou, Kua kore te pakitara, kua kore ano hoki te hunga nana i pani;

16 *Ara*, nga poropiti a Iharaira e poropiti nei i te mea mo Hiruharama, a e kite ana i te kitenga mona, i te rongo mau, i te mea nei kahore he rongo mau, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

17 ¶ Na, ko koe, e te tama a te tangata, anga atu to mata ki nga tamahine a to iwi e poropiti nei, he mea no o ratou ngakau ake; poropititia ano hoki te he mo ratou.

18 Me ki atu ano e koe, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Aue te mate mo nga wahine e tuitui ana i nga urunga ki nga tuke katoa, e hanga ana hoki i nga arai mo nga māhunga o te roa, o te poto, hei hopu wairua. E whaia ranei e koutou nga wairua o toku iwi? e whakaorangia ano ranei e koutou nga wairua *e haere mai* ana ki a koutou?

19 E whakapoke ranei koutou i a au i roto i toku iwi hei utu mo nga kutanga parei, mo nga kongakonga taro, e whakamate ranei i nga wairua e kore e tika kia whakamatea, e whakaora i nga wairua e kore e tika kia ora, i a koutou ka korero teka na ki toku iwi e whakarongo nei ki ā koutou korero teka?

20 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, e he ana ahau ki ā koutou urunga i hopukia ai nga wairua e koutou, i meinga ai kia rere, ka haea atu ano hoki e ahau i o koutou ringaringa, ka tukua ano nga wairua kia haere, a koutou wairua e whai ra, e mea ra kia rere.

21 Ka haea atu ano e ahau a koutou arai, ka whakaorangia ano hoki toku iwi i roto i o koutou ringaringa, e kore ano e waiho i o koutou ringaringa hei whainga atu; a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

22 Na, e whakapouritia ana e koutou ki te kupu teka te ngakau o te tangata tika, taku kihai nei i whakapouri; a whakaungia ana nga ringaringa o te tangata kino, i kore ai ia e tahuri mai i tana ara kino, kia ora ai ia:

23 Mo reira e kore koutou e kite i *aua* tekateka noa i muri ake nei, e kore ano e kite tikanga ki ā koutou tuāhu; ka whakaorangia hoki e ahau toku iwi i roto i o koutou ringa; a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

UPOKO 14.

NA, kua haere mai etahi tangata ki a au, he kaumatua no Iharaira, noho ana i toku aroaro.

2 Katahi ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au;

3 E te tama a te tangata, kua oti i enei tangata a ratou whakapakoko te whakaara ki o ratou ngakau, kua waiho e ratou te tūtukitanga waewae, to ratou he, ki mua i o ratou mata: kia rapua mai koia e ratou he tikanga i a au?

4 Mo reira korero atu ki a ratou, mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Te tangata o te whare o Iharaira e whakaara ana i ana whakapakoko ki tona ngakau, e whakatakoto ana i te tūtukitanga waewae, i tona he, ki mua i tona mata, a e haere mai ana ki te poropiti; taku, ta Ihowa e whakahoki atu ai ki taua tangata i haere mai ra, ka rite ki te maha o ana whakapakoko.

5 Kia mau ai te whare o Iharaira i roto i o ratou ngakau; kua tangata ke hoki ratou katoa ki a au, na a ratou whakapakoko hoki.

6 ¶ Na, mea atu ki te whare o Iharaira, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ripeneta, tahuri mai koutou i ā koutou whakapakoko; tahuri mai ano hoki o koutou mata i ā koutou mea whakarihariha katoa.

7 Na, te tangata o te whare o Iharaira, te tautangata ano hoki e noho ana i roto i a Iharaira, e whaka-tangata ke ana ki a au, e whakaara ana i ana whakapakoko ki tona ngakau, e whakatakoto ana i te

Digitized by Google

tūtukitanga waewae, i tona he, ki mua i tona mata, a e haere mai ana ki te poropiti ki te rapu i taku tikanga i a ia, maku ake ano ma Ihowa e whakahoki te kupu ki a ia.

8 Ka u atu ano hoki toku mata ki taua tangata, ka meinga ano ia e ahau hei tohu, hei whakatauki, ka hatepea atu ano ia e ahau i roto i toku iwi, a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

9 Na, te poropiti i he i tana korerotanga i tetahi mea, naku na Ihowa taua poropiti i he ai, ka pa atu ano toku ringa ki a ia, ka whakangaromia ano hoki ia e ahau i roto i toku iwi i a Iharaira.

10 Ka wahā ano e ratou to ratou he; te he o te poropiti ka rite ki te he o te tangata e rapu tikanga ana *i a ia.*

11 He mea kia kore ai te whare o Iharaira e kotiti atu i te whai i a au a muri ake nei, kei poke ano hoki ratou a muri ake nei i ā ratou pokanga ketanga katoa, kia waiho ai hoki ratou hei iwi moku, a ko ahau hei Atua mo ratou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

12 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

13 E te tama a te tangata, ki te hara te whenua ki a au, ki te nui rawa te he, ka totoro atu toku ringa ki reira, a ka whati i a au tona tokotoko, te taro; ka ungā ano e ahau te hemo-kai ki reira, ka hatepea ano e ahau to reira tangata, to reira kararehe,

14 Ahakoa ko enei tangata tokotoru, ko Noa, ko Raniera, ko Hopa, i reira, ko o ratou wairua ake e whakaorangia e ratou e ta ratou tika, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 ¶ Ki te meinga e ahau nga kirehe kino kia tika na waenganui i te whenua, a ka kore i a ratou, ka whakamotitia ano, kahore he tangata e haere ana *i reira* i te wehi o nga kirehe:

16 *Ahakoa* ko enei tangata tokotoru i reira, e ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, e kore e whakaorangia nga tamariki, nga tamahine, e ratou; ko ratou anake e ora, ka whakamotitia ia te whenua.

17 Ki te kawea atu ranei e ahau te hoari ki runga ki taua whenua, a ka mea, E tika, e te hoari, na waenganui i te whenua; a ka hatepea atu e ahau nga tangata me nga kararehe o reira:

18 Ahakoa ko enei tangata tokotoru i reira, e ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, e kore e whakaorangia nga tamariki nga tamahine e ratou; ko ratou anake e ora.

19 Ki te tukua atu ranei e ahau te mate uruta ki taua whenua, a ka ringitia atu e ahau taku weriweri ki runga ki taua *wahi*, he mea toto, kia hatepea atu ai nga tangata me nga kararehe o reira:

20 Ahakoa ko Noa, ko Raniera, ko Hopa, i reira, e ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, e kore tetahi tamaiti, tetahi tamahine e whakaorangia e ratou; ko ratou anake e ora i ta ratou tika.

21 No te mea ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Tera noa ake ina tukua atu e ahau aku whakawakanga kino e wha, te hoari, te hemo-kai, te kirehe kino, te mate uruta ki Hiruharama, hei hatepe atu i nga tangata, i nga kararehe o reira.

22 ¶ Otiia, nana, ka toe etahi morehu i reira, a ka whakaputaina atu nga tamariki, nga tamahine: nana, ka puta atu ratou ki a koutou, a ka kite koutou i ta ratou ara, i ā ratou mahi: ka whai whakamarietanga ano mo te kino i kawea e ahau ki Hiruharama, mo nga mea katoa i kawea e ahau ki taua *wahi*.

23 Ka whai whakamarietanga ano koutou i a ratou, ina kite koutou i ta ratou ara, i ā ratou mahi: a ka mohio koutou, na, taku mahinga i nga mea katoa i mahia e ahau ki reira, ehara i te mea takekore, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 15.

A I PUTA mai ano te kupu a Ihowa, ki a au; i mea,

2 E te tama a te tangata, he aha te nuinga ake o taua rakau, o te waina, i nga rakau katoa, o te manga ranei i roto i nga rakau o te ngahere?

3 E tangohia mai ranei tetahi rakau o reira hei mahinga i tetahi mahi? e tangohia ranei tetahi wahi o reira hei titi whakairihanga mo tetahi mea?

4 Nana, e makā ana ki te ahi hei wahie; pau ake i te ahi ona pito e rua, ka ana a waenganui. E pai ana ranei mo tetahi mahi?

5 Nana, i tona toitutanga kihai i pai mo tetahi mahi: hore rawa ano ona pai i muri ake nei mo tetahi mahi, i te mea ka kainga nei e te ahi, a ka wera.

6 ¶ Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Taua rakau, te waina i roto i nga rakau o te ngahere, tera i tukua e ahau hei kai ma te ahi, ka rite ki tera taku tukunga atu i nga tangata o Hiruharama.

7 Ka u atu ano toku mata hei he mo ratou. Ka puta mai ratou i tetahi ahi, ma tetahi ahi ratou e kai: a ka mohio

Digitized by Google

koutou ko ahau a Ihowa, ina u atu toku mata ki te he mo ratou.

8 Ka meinga ano e ahau tenei whenua hei ururua mo te he i he ai ratou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 16.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, meinga a Hiruharama kia mohio ki ana mea whakarihariha.

3 Mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ki Hiruharama: to take, to wahi i whanau ai koe, ko te whenua o Kanaana: he Amori tou pāpā; tou whaea he Hiti.

4 Na, i to whanautanga, i te ra i whanau ai koe, kihai to uho i tapahia, kihai ano koe i horoia ki te wai, kia ma ai, kihai rawa ano koe i meatia ki te tote, kihai rawa i takaia ki roto ki te popoki.

5 Kihai tetahi kanohi i aroha ki a koe, kihai i meatia ki a koe tetahi o enei mea, he mahi tohu ki a koe; heoi he mea maka atu koe ki te mata o te parae, he mea whakarihariha koe i te ra i whanau ai koe.

6 ¶ Na, taku haerenga atu i to taha, ka kite ahau i a koe e poke rawa ana i ou toto: na, ko taku kianga atu ki a koe, i a koe ano i ou toto, E ora; ae ra, i mea ahau ki a koe, i a koe ano i ou toto, E ora.

7 I meinga ano koe e ahau kia tini, kia rite ki nga tupu o te mara; heoi kua tokomaha koe, kua nui, kua tae ano koe ki nga whakapaipai ataahua, kua pupuku nga u, kua tupu o makawe; i mua hoki e noho tahanga ana koe, kahore he kakahu.

8 A, taku haerenga atu i tou taha, ka kite ahau i a koe, na, he wa no te aroha nga wa i a koe; na, hipokina iho e ahau te remu o toku ki runga ki a koe, uhia ana koe e ahau, i a *koe* e noho tahanga ana, ae ra, oati ana ahau ki a koe, uru ana taua ki te kawenata, e ai ta te Ariki ta Ihowa, a riro mai ana koe i a au.

9 Na, horoia ana koe e ahau ki te wai; ata horoia atu ana e ahau ou toto *i piri* ki a koe; pania ana koe e ahau ki te hinu.

10 Taku kakahu mou he mea whakairo; aku hu mou he hiako pateri; taku whitiki mou he rinena pai; hipokina ana koe e ahau ki te hiraka.

11 He mea whakapaipai ano hoki koe naku ki nga whakapaipai, whakanohoia ana e ahau he poroporo ki o ringaringa, he hei ki to kaki.

12 I kuhua ano e ahau te mowhiti ki tou ihu, me nga whakakai ano ki ou taringa, me te karauna ataahua ano hoki ki tou māhunga.

13 Na, kua oti koe te whakapaipai ki te koura, ki te hiriwa; he rinena pai ano hoki to kakahu, he hiraka, he mea whakairo; i kai koe i te parāoa pai, i te honi, i te hinu; nui whakaharahara tou ataahua, kake ana koe hei kingitanga.

14 Paku ana to ingoa ki nga iwi, he ataahua nou; i tino pai rawa hoki, he honore hoki noku i tukua atu e ahau ki a koe, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 ¶ Heoi whakawhirinaki ana koe ki tou ataahua, puremu ana koe, he whakaaro hoki nou ki to ingoa, ringitia ana e koe o puremutanga ki nga tangata katoa e haere atu ana i *tou* taha; i a ia tena.

16 I tikina atu ano e koe etahi o o kakahu, a mahia ana e koe au wahi tiketike, whakakotingotingo rawa, puremu ana koe i runga i aua mea: e kore *nga mea pena* e puta mai a mua, e kore ano e pena.

17 I tikina atu ano e koe o mea whakapaipai, he koura naku, he hiriwa naku, aku ra i hoatu ki a koe, a hangā ana e koe etahi whakapakoko tane mau, puremu atu ana ki aua mea.

18 I tikina atu ano e koe o kakahu whakairo, a hipokina ana e koe aua mea, hoatu aua e koe taku hinu, me taku whakakakara ki to ratou aroaro.

19 Taku kai ano hoki i hoatu e ahau ki a koe, te parāoa pai, te hinu, te honi i whangaia ai koe e ahau, hoatu ana ano tera e koe ki to ratou aroaro hei kakara reka; ko *to* tikanga tena, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

20 I tikina atu ano hoki o tamariki me o tamahine, ā taua whanau, pareho ake. He iti iānei o puremutanga,

21 Ara, to patunga i aku tamariki, to hoatutanga i a ratou kia tika na roto i te *ahi*, hei mea ki a ratou?

22 Na, i o mea whakarihariha katoa, i o puremutanga, kihai koe i mahara ki nga ra o to tamahinetanga, i a koe e noho tahanga ana, kahore he kakahu, i a koe i poke ra i ou toto.

23 Na, i muri i to he katoa, (aue te mate mou, aue te mate mou! e ai ta te Ariki ta Ihowa,)

24 Kei te hanga koe i te wahi ikeike mau, mahia ana e koe te wahi tiketike mau i nga waharoa katoa.

25 Kua hangā ano e koe to wahi tike-

Digitized by Google

tike ki nga ahunga katoa o nga huarahi, meinga ana e koe to ataahua kia whakarihariangia, whewhera tonu o waewae ki nga tangata katoa e haere ana i *tou* taha, whakamahā ana e koe o puremutanga.

26 A puremu ana koe ki nga Ihipiana, ki o hoa tata, he hunga kikokiko nui, whakamahā ana e koe o puremutanga, hei whakapataritari i a au.

27 Nana, na reira i totoro atu ai toku ringaringa ki a koe, whakaititia ana e ahau *nga kai* i rite mau, hoatu ana koe e ahau ki ta o hoa riri i pai ai, ki nga tamahine a nga Pirihitini e whakama nei ki to ara puremu.

28 I puremu ano koe ki nga Ahiriana, he kore hoki nou e makona; ina, puremu ana koe ki a ratou, a kihai ano koe i makona.

29 I whakamahā ano e koe o puremutanga ki te whenua o Kanaana, a Karari atu ra ano, heoi kihai ano koe i makona i tenei.

30 Ano te ngoi-kore o to ngakau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, i to mahinga i enei mea katoa, he mahi na te wahine puremu, na te mea taikaha;

31 I to hanganga i to wahi ikeike ki te ahunga mai o nga huarahi katoa, i to mahinga i to wahi tiketike ki nga waharoa katoa; a kihai ano i rite ki ta te wahine puremu; e whakahawea ana hoki koe ki te utu;

32 *Engari e rite ana* ki te wahine moe hoa e puremu ana, e tuku mai ana i nga tangata ke ehara nei i te hoa nona!

33 E hoatu ana he mea ki nga wahiue puremu katoa; tau ia he hoatu i o taonga ki te hunga katoa e aroha ana ki a koe, a utua ana ratou e koe, he mea kia haere mai ai ratou ki a koe i nga taha katoa ki o puremutanga.

34 Na, rere ke ana tau i ta *etahi* wahine i o puremutanga, kahore hoki te kai puremu e aru i a koe: i te mea ano hoki ka hoatu e koe he utu, a kahore he utu e homai ki a koe, na, ka rere ke tau.

35 ¶ Mo reira whakarongo, e te wahine puremu, ki te kupu a Ihowa,

36 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Na, kua ringitia atu na e koe to parahi, kua kitea ano hoki koe e noho tahanga ana i o puremutanga ki te hunga i aroha ki a koe, ki o whakapakoko whakarihariha katoa ano hoki, he meatanga ki te toto o o tamariki i hoatu na e koe ki a ratou;

37 Mo reira, te hunga katoa i aroha ki a koe, au i ahuareka atu ai, ratou ko te hunga katoa i aroha ai koe, ko te hunga katoa ano hoki i kino ai koe, ina, ka huihuia mai ratou e ahau ki a koe i tetahi taha, i tetahi taha, ka whakakitea ano koe e ahau ki a ratou e noho tahanga ana, a ka kite ratou i ou wahi katoa e takoto kau ana.

38 Taku whakawakanga ano hoki i a koe ka rite ki te whakawakanga o nga wahine puremu, o nga wahine whakaheke toto; ka hoatu ano e ahau ki a koe he *whakaheke* toto, he weriweri, he hae.

39 Ka tukua atu ano koe e ahau ki to ratou ringa, a ka whakahoroa e ratou to wahi ikeike, ka wahia iho ano o wahi tiketike, ka huia atu ano e ratou ou kakahu, ka tangohia ano e ratou o mea whakapaipai, ka waiho ano hoki koe kia noho tahanga ana, kahore he kakahu.

40 Ka kawea mai ano e ratou he ropu hei whawhai ki a koe, a ka akina koe ki te kohatu, ka werohia ano hoki koe ki ā ratou hoari.

41 Ka tahuna ano e ratou o whare ki te ahi, ka mahia ano hoki nga whakaritenga whakawa ki a koe i te tirohanga mai a nga wahine tokomaha, a ka whakamutua e ahau o puremutanga, e kore ano he utu e homai e koe a muri ake nei.

42 Katahi ka marie iho taku riri ki a koe, ka tahuri atu ano hoki taku hae i a koe, a ka ata noho ahau, e kore ano e riri ki a koe a muri ake nei.

43 Kihai na koe i mahara ki nga ra o to taitamahinetanga, heoi whakaohokia ana ahau e koe ki enei mea katoa; mo reira, tenei ahau te hoatu nei i to tikanga ki runga ki *to* mahunga, e ai ta te Ariki ta Ihowa; e kore ano taua ritenga kino e mahia e koe ki runga ake i o mea whakarihariha katoa.

44 ¶ Nana, te hunga katoa e korero ana i nga whakatauki, ta ratou whakatauki mou ko te kupu nei, Te whaea, tana tamahine, rite tonu.

45 Ko koe te tamahine a to whaea, a te mea e whakarihariha nei ki tona tahu, ki ana tamariki; ko koe ano te teina o o tuakana i whakarihariha nei ki o raua tahu, ki a raua tamariki: he Hiti to koutou whaea, he Amori to koutou pāpā.

46 Na, to tuakana ko Hamaria, ratou ko ana tamahine e noho na i tou taha ki maui: a to teina e noho na i to taha ki matau ko Horoma ratou ko ana tamahine.

47 Heoi kihai koe i haere i runga i o raua ara, kihai ano to mahi i rite ki ā raua mea whakarihariha, he nohinohi hoki, he mea e whakaparahakotia ana, na, heke rawa iho to tupu i to raua i o ara katoa.

Digitized by Google

48 E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, kihai te mahi a to teina a Horoma ratou ko ana tamahine i rite ki tau mahi, ki tau, ki ta o tamahine.

49 Nana, ko te he tenei o to teina, o Horoma, he whakapehapeha i roto i a ia ratou ko ana tamahine, he makonatanga i te taro, he ngakau tatu i runga i te rangimarie, kihai ano ia i whakau ake i nga ringaringa o te ware, o te rawa-kore.

50 A, to ratou whakakaketanga, ta ratou mahinga i te mea whakarihariha ki toku aroaro, na, peia ana ratou e ahau, (ko taku hoki ia i kite ake ai.)

51 Na, te hara o Hamaria kihai i rite ki te hawhe o o hara, kua maha ke ano hoki au mea whakarihariha i ā ratou, ka ai ano au mea whakarihariha katoa i mahia e koe hei whakatika mo ta to tuakana, mo ta to teina.

52 Nau ano hoki i whakarite te whakawakanga o to teina, o to tuakana; me waha ano hoki e koe to whakama mo ou hara i meinga nei e koe kia nui atu te whakarihariha i o raua, nui atu to raua tika i tou; na, ka numinumi kau ano hoki koe, ka waha i to whakama; kua whakatikaia na hoki e koe ta to teina, ta to tuakana.

53 I te wa e whakatahuritia ai e ahau to raua whakaraunga, te whakaraunga o Horoma ratou ko ana tamahine, me te whakaraunga ano o Hamaria ratou ko ana tamahine, ka *whakatahuritia* ano te whakaraunga o o whakarau i roto i a ratou.

54 Kia wahā ai e koe to whakama, kia numinumi kau ai mo nga mea katoa i mea ai koe, i a koe na ka ai hei whakamarie mo ratou.

55 Ka hoki to teina, to tuakana, a Horoma, ratou ko ana tamahine, ki to ratou tu o mua, a ka hoki a Hamaria ratou ko ana tamahine ki to ratou tu o mua, katahi koutou ko o tamahine ka hoki ki to koutou tu o mua.

56 Kihai na hoki to teina a Horoma i rangona i roto i to mangai i te ra o to whakakake,

57 I te mea kiano to he i hurahia, *i te mea kiano* i rite ki te wa o te tawainga a nga tamahine a Hiria ratou ko te hunga katoa i tetahi taha ona, i tetahi taha, ko nga tamahine *ano* a nga Pirihitini e whakahawea na ki a koe i tetahi taha, i tetahi taha.

58 Kua wahā na e koe to tikanga he, me o mea whakarihariha, e ai ta Ihowa.

59 Ko te kupu hoki tenei a te Ariki a Ihowa; Taku mahi ki a koe ka rite ki tau mahi; kua whakahawea na hoki koe ki te oati, whakatakā ana e koe te kawenata.

60 ¶ Otiia ka mahara ano ahau ki taku kawenata ki a koe i nga ra o to taitamahinetanga, ka whakapumautia ano e ahau ki a koe he kawenata e mau tonu ana.

61 A ka mahara koe ki o ara, ka whakama ano hoki, ina riro mai i a koe to tuakana, to teina, ina hoatu raua e ahau ki a koe hei tamahine, he mea ano kihai i kawenatatia e koe.

62 Ka whakapumautia ano e ahau taku kawenata ki a koe, a ka mohio koe ko Ihowa ahau,

63 Kia mahara ai, kia numinumi kau ai koe, kia kaua ai ano hoki e puaki to mangai i muri iho i to whakama, ina marie ahau ki a koe ki nga mea katoa i mea ai koe; e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 17.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au; i mea,

2 E te tama a te tangata, korerotia atu tetahi kai, makā atu tetahi whakatauki ki te whare o Iharaira,

3 Mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; He ekara nui, he nui ano nga parirau, he roa nga hou, kapi tonu i te huruhuru, he mea kotingotingo, haere mai ana ia ki Repanona, tangohia ana e ia te manga o runga rawa o te hita.

4 Katohia ana e ia te pito o ona manga ngawari, kawea atu ana ki te whenua hokohoko, waiho iho e ia i te pa o nga kai hokohoko.

5 I tikina atu ano e ia etahi o nga purapura o te whenua, whakatokia iho e ia ki te mara hua, kawea atu ana e ia ki te taha o nga wai maha, whakaturia ake hei wirou.

6 Na, te tupunga ake, he waina e tautorotoro ana, he papaku, ona manga anga tonu mai ki a ia, i raro ano i a ia ona pakiaka: na, ka whakawaina, ka tupu ona manga, ka totoro ona peka.

7 Na, ko tetahi atu ekara, he nui nga parirau, he maha nga huruhuru, na kua anga mai nga pakiaka o tenei waina ki a ia; totoro mai ana ona manga ki a ia, kia whakamakukuria ai e ia i nga wahi i whakatokia ai.

8 He mea whakato ia ki te mara pai ki te taha o nga wai nui, kia tupu ai nga manga, kia hua ai nga hua, kia tino pai ai *taua* waina:

9 Mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki

Digitized by Google

a Ihowa, E tupu ranei? e kore ianei e hutia atu e ia ona pakiaka? e kore ianei e tapahia atu ona hua, a ka maroke? ka maroke ano ona rau katoa e pihi mai ana, e kore ano hoki e nui te ringa, e kore e nui te iwi hei huaranga atu.

10 Na, whakatokia atu, e tupu ranei? e kore ianei e maroke rawa, ina pa atu te hau, te marangai, ki a ia? ka maroke ano i te tupuranga i pihi ake ai.

11 ¶ A, i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

12 Tena, mea atu ki te whare whakakeke, E kore ranei koutou e mohio ki te tikanga o enei mea? mea atu, Nana, kua tae mai te kingi o Papurona ki Hiruharama, a, tangohia atu ana e ia to reira kingi, ratou ko ona rangatira, kawea atu ana ratou e ia ki Papurona;

13 Na, kua mau ia ki te uri kingi, whakaritea ana e ia he kawenata ki a ia, whakaoatitia ana ia e ia; kua tangohia ano e ia te hunga nunui o te whenua;

14 Kia iti ai tana kingitanga, kia kaua ai e neke ake, a, he turanga mona, ko runga ano i te pupuri i tana kawenata.

15 Heoi whakakeke ana ia ki a ia, ungā ana e ia ana karere ki Ihipa kia homai ai etahi hoiho ki a ia, etahi tangata ano hoki, he tokomaha. E tika ranei tana? e mawhiti ranei te kai mahi o enei mea? e whakatakā ranei e ia te kawenata, a mawhiti ake?

16 E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, ina, i te wahi ano o te kingi nana nei ia i whakakingi, nāna nei te oati i whakahaweatia e ia, nāna nei te kawenata i whakatakā e ia, i tona taha ano i waenganui o Papurona ka mate ia.

17 Na, ahakoa he nui te ope, he nui te huihui, kahore he wahi a Parao ki a ia i te whawhaitanga, i te mea ka haupuria ake he pukepuke, a ka hangā nga taumaihi e hatepea atu ai nga tangata tokomaha.

18 Whakahaweatia iho e ia te oati, whakatakā ana e ia te kawenata, i te mea nei ano kua hoatu e ia tona ringa, a kua mahia enei mea katoa: e kore ia e mawhiti.

19 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; E ora ana ahau, ina, ka utua e ahau ki runga ki tona mātenga taku oati i whakahaweatia e ia, me taku kawenata ano i whakatakā nei e ia.

20 Ka horahia ano hoki e ahau taku kupenga ki runga ki a ia, a ka mau ia i taku rore, ka kawea ano ia e ahau ki Papurona, ka whakawakia ano hoki ia e ahau ki reira mo tona he i hē ai ia ki a au.

21 Na, ona whati katoa, me ona ropu katoa, ka hinga ratou i te hoari, ka whakamararatia atu ano hoki nga morehu ki nga hau katoa; a ka mohio koutou naku na Ihowa te kupu.

22 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ka tangohia mai ano hoki e ahau tetahi wahi o to runga manga o te hita tiketike, a ka whakatupuria; ka katohia mai e ahau tetahi mea ngawari i te matamata o ona rārā hou, a ka whakatokia ki runga ki te maunga tiketike e purero ana ki runga:

23 Ka whakatokia ano e ahau ki te maunga tiketike o Iharaira, a ka wana ona manga, ka hua nga hua; te putanga he hita pai, ka noho ano hoki nga manu katoa, ia parirau, ia parirau, ki raro i a ia; ka noho ratou ki te taumarumarunga iho o ona manga.

24 A, ka mohio nga rakau katoa o te parae, naku na Ihowa i whakaiti te rakau tiketike, naku i tiketike ai te rakau papaku; naku i whakamaroke te rakau kaiota, naku hoki i tupu ai te rakau maroke: naku na Ihowa te kupu, naku ano i mahi.

UPOKO 18.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 He aha ra tenei whakatauki i whakataukitia ai e koutou mo te oneone o Iharaira? e ki ra hoki *koutou*, I kai nga mātua i nga karepe kaiota, a, maniania ana nga niho o nga tamariki,

3 E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, e kore tenei whakatauki e whakataukitia e koutou a muri ake i roto i a Iharaira.

4 Nana, nga wairua katoa naku, te wairua o te pāpā, pera tonu te wairua o te tamaiti, naku: te wairua e hara ana, ko tera e mate.

5 ¶ Na, ki te mea e tika ana tetahi tangata, a ka mahia e ia te mea e rite ana, e tika ana,

6 *Ki te mea* kihai ia i kai ki runga ki nga maunga, a kihai ona kanohi i anga ake ki nga whakapakoko o te whare o Iharaira, ki te mea kihai i poke i a ia te wahine a tona hoa, a kihai ia i whakatata atu ki te wahine e paheke ana,

7 Ki te mea kihai tetahi tangata i tukinotia e ia, ki te mea i whakahokia atu e ia tana taunaha ki te tangata i a ia nei ana moni, *ki te mea* kihai ia i pahua, ki te mea i homai e ia tana taro ma te tangata e hemo-kai ana, a i hipokina e ia

Digitized by Google

ki te kakahu te tangata e noho tahanga ana;

8 *Ki te mea* kahore ana mea i hoatu hei moni whakatuputupu, a kihai etahi hua i riro mai i a ia, ki te mea i whakahokia iho e ia tona ringa i te kino, a he pono tana whakarite i te whakawakanga a tetahi tangata ki tetahi tangata,

9 *Ki te mea* i haere ia i runga i aku tikanga, pupuri tonu i aku whakaritetitenga, pono tonu te mahi, tika tonu tana, ka ora ia, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

10 ¶ Ki te whanau tetahi tamaiti āna, he tahae, he kai whakaheke toto, a ka mahia e ia tetahi o enei mea,

11 Ka kore ano hoki e mahia e ia tetahi o enei mea *pai*, engari e kai ana ki runga ki nga maunga, e whakapoke ana i te wahine a tona hoa,

12 E tukinotia ana e ia te ware raua ko te rawa-kore, e pahua noa ana, a kahore e whakahokia e ia te taunaha, engari e anga ana ona kanohi ki nga wha kapakoko, e mahi ana i te mea whakarihariha,

13 E hoatu ana i te moni whakatuputupu, e tango ana i nga hua, e ora ranei ia? e kore ia e ora, kua mahia e ia enei mea whakarihariha katoa; ko te mate kau mona, ki runga ano i a ia ona toto.

14 ¶ Na, ki te whanau tetahi tamaiti a tenei, a ka kite ia i nga hara katoa i mahia e tona pāpā, a ka mahara, ka kore e mahi i te pena,

15 Kahore ia e kai ki runga ki nga maunga, kahore hoki ona kanohi e anga ki nga whakapakoko o te whare o Iharaira, kahore e whakapokea e ia te wahine a tona hoa,

16 Kahore ana tukino i te tangata, kahore e pupuri i te taunaha, kahore hoki ana pahua, e hoatu ana e ia tana taro ma te tangata e hemo-kai ana, e hipokina ana hoki e ia ki te kakahu te tangata e nobo tahanga ana.

17 E whakakohia atu ana e ia tona ringa i te ware, kahore hoki e tangohia e ia te moni whakatuputupu, me nga hua, e mahia ana e ia aku whakaritetitenga, e haere ana i runga i aku tikanga, e kore tera e mate mo te he o tona pāpā; ka ora ia.

18 Tona pāpā, he tukino noa iho tana, he pahua noa iho i tona teina, kihai hoki i pai nga mea i mahia e ia i roto i tona iwi, na, ka mate ia i runga i tona kino.

19 ¶ Heoi e mea na koutou, He aha ra te tamaiti tē waha ai i te kino o te papa? Ki te mahia e te tamaiti te mea e rite ana, e tika ana, a ka puritia e ia aku tikanga, ka mahia ano e ia, ina, ka ora ia.

20 Te wairua e hara ana, ka mate tera. E kore te tamaiti e waha i te kino o te pāpā, e kore ano te pāpā e waha i te kino o te tamaiti: ko runga ano i a ia te tika o te tangata tika, te tangata kino ano hoki ko runga ano i a ia *tana* kino.

21 Ki te tahuri ia te tangata kino i ona hara katoa i mahia e ia, a ka puritia e ia aku tikanga katoa, ka mahia ano e ia te mea e rite ana, e tika ana, ina, ka ora ano ia, e kore ia e mate.

22 E kore tetahi o ona he i mahia e ia e maharatia mai ki a ia; ka ora ia i tana tika i mahia e ia.

23 Ko taku koanga ngakau ranei tena ko te matenga o te tangata kino? e ai ta te Ariki ta Ihowa; he teka ranei ko ia kia tahuri mai i ona ara, kia ora?

24 ¶ Ki te tahuri atu ia te tangata tika i tana tika, ki te mahia e ia te he, a ka rite tana mahi ki nga mea whakarihariha katoa i mahia e te tangata kino, e ora ranei ia? e kore ana tikanga katoa i mahia e ia e maharatia; ka mate ia i runga i tana kino i kino ai ia, i runga ano i tona hara i hara ai ia.

25 ¶ Heoi kei te mea na koutou, Kahore e rite te ara a te Ariki. Tena ra, whakarongo mai, e te whare o Iharaira, Kahore ranei taku ara e rite? he teka ianei no koutou nga ara kahore e rite?

26 Ki te tahuri atu te tangata tika i tana tika i mahia e ia, a ka mahi i te kino, mate iho i runga i aua *mea*, e mate ano ia mo tana kino i mahia e ia.

27 Ki te tahuri mai ano hoki te tangata kino i tana kino i mahia e ia, a ka mahia e ia te mea e rite ana, e tika ana, ka ora ano i a ia tona wairua.

28 Nana hoki i whakaaro, a tahuri mai ana i ona he katoa i mahia e ia; ina, ka ora ia, e kore ia e mate.

29 Heoi kei te mea te whare o Iharaira, Kahore e rite te ara a te Ariki. Kahore ranei aku ara e rite, e te whare o Iharaira? he teka ianei no koutou nga ara kahore e rite?

30 Ae ra, ka rite ki tona ara, ki tona ara, taku whakawakanga i a koutou, e te whare o Iharaira, e ai ta te Ariki ta Ihowa. Ripeneta, tahuri mai hoki i o koutou he katoa, a e kore te he e waiho hei whakataka mo koutou.

31 ¶ Makā atu, kia matara atu i a koutou a koutou he katoa i he ai koutou; mahia hoki he ngakau hou, he wairua hou mo koutou: kia mate hoki koutou hei aha, e te whare o Iharaira?

Digitized by Google

32 Kahore hoki au e ahuareka atu ki te matenga o te tangata e mate ana, e ai ta te Ariki ta Ihowa: na, tahuri mai, e ora.

UPOKO 19.

NA, whakahuatia he tangi mo nga rangatira o Iharaira,

2 Mea atu hoki, He aha to whaea? He raiona uha: i roto i nga raiona ia e takoto ana, ana kuao he mea whakatupu nana i roto i nga raiona,

3 Na, atawhaitia ake ana e ia tetahi o ana kuao, kua rahi, kua ako ki te hopu tupapaku mana; kua kai i te tangata.

4 I rongo ano nga iwi ki a ia; i mau ia ki roto ki ta ratou poka, na, kawea ana ia e ratou, mekameka rawa, ki te whenua o Ihipa.

5 A ka kite tera kua tatari ia, a kua kore tana i tumanako atu ai, na, ka mau ia ki tetahi atu o ana kuao, meinga ana ia e ia hei kuao rahi.

6 Na, kei te haereere tera i roto i nga raiona, kua rahi, kua ako ki te hopu tupapaku mana; kua kai i te tangata.

7 I mohio ano ia ki o ratou whare kingi, whakaururuatia ana e ia o ratou pa, moti iho te whenua me ona tini mea i te haruru o tona hamamatanga.

8 Katahi ia ka whakaekea e nga iwi o nga kawanatanga i tetahi taha, i tetahi taha, horahia ana e ratou he kupenga ki runga ki a ia, kua mau ki roto ki ta ratou poka.

9 Katahi ia ka tutakina atu, mea rawa ki nga mekameka, a kawea ana ia ki te kingi o Papurona, i kawea atu ia e ratou ki nga pa kaha, kia kore ai tona reo e rangona i muri ki runga ki nga maunga o Iharaira.

10 I rite to whaea ki te waina, i te mea he toto kei a koe, he mea whakato ano ia ki te taha o nga wai: he mea whai hua ia, he mea whai manga, he maha hoki no nga wai.

11 He peka kaha ano hoki ana hei hepeta mo nga kingi; purero tonu ia, roa tonu, i roto i nga manga pururu, i kitea atu ia e purero ana, me ona manga maha ano hoki.

12 Heoi kua hutia atu ia i runga i te weriweri, kua makā ki te whenua, maroke ake i te hau, i te marangai, ona hua: whatiwhatia ake ona peka kaha, maroke ake, kainga ake e te ahi.

13 Na, inaianei kua oti ia te whakato ki te koraha, ki te whenua maroke e mate ana i te wai.

14 I puta mai ano he ahi i roto i tetahi peka i roto i ona manga, pau ake ona hua; kore ake ona peka kaha hei hepeta kingi. He tangi tenei, ka waiho ano hei tangi.

UPOKO 20.

NA, i te whitu o nga tau, i te rima o nga marama, i te tekau *o nga ra* o te marama, ka haere mai etahi o nga kaumatua o Iharaira ki te rapu tikanga i a Ihowa, a noho ana i toku aroaro.

2 Na, ko te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

3 E te tama a te tangata, korero atu ki nga kaumatua o Iharaira, mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; I haere mai ranei koutou ki te rapu tikanga i a au? E ora ana ahau, e kore au e pai kia rapua e koutou he tikanga i a au, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

4 E whakawa ranei koe i a ratou, e te tama a te tangata, e whakawa ranei koe *i a ratou*? kia mohio ratou ki nga mea whakarihariha a o ratou mātua:

5 Mea atu hoki ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, I te rangi i whiriwhiria ai e ahau a Iharaira, i toku ringaringa ra i ara ki nga uri o te whare o Hakopa, a whakakite atu ana ahau i a au ki a ratou i te whenua o Ihipa, i toku ringa i ara atu ra ki a ratou, i a au ra i mea, Ko Ihowa ahau ko to koutou Atua;

6 I taua rangi ano i ara ai toku ringa ki a ratou ki te tango mai i a ratou i te whenua o Ihipa ki te whenua i tirohia e ahau mo ratou, e rerengia ana e te waiu, e te honi, ki te *wahi* ataahua rawa o nga whenua katoa;

7 I mea atu ahau ki a ratou, Makā e tera e tera nga mea whakarihariha o ona kanohi; kaua hoki koutou e whakapokea ki nga whakapakoko o Ihipa; ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

8 Na, kei te whakakeke ratou ki a au, kihai hoki i pai ki te whakarongo ki a au, kihai i makā atu e ratou nga mea whakarihariha o nga kanohi o ia tangata, o ia tangata, kihai i whakarerea e ratou nga whakapakoko o Ihipa: na, ko taku meatanga ake kia ringitia atu taku weriweri ki a ratou, kia whakapaua atu taku riri ki a ratou i waenganui o te whenua o Ihipa.

9 Heoi mahi ana ahau, he whaksaro ki toku ingoa, kei whakapokea i te tirohanga mai a nga iwi i noho tahi nei ratou, i meinga nei e ahau-kia mohio ki a au, i a ratou ra i kite, i a ratou e tangohia mai ana i te whenua o Ihipa.

Digitized by Google

10 ¶ Na, tangohia mai ana ratou e ahau i te whenua o Ihipa, kawea mai ana ratou ki te koraha.

11 I hoatu ano e ahau aku tikanga ki a ratou, i whakakitea atu ano ki a ratou aku whakaritenga e ora ai te tangata ki te mahia e ia;

12 I hoatu ano e ahau aku hapati ki a ratou hei tohu ki a au, ki a ratou, kia mohio ai ratou ko ahau ko Ihowa to ratou kai whakatapu

13 Heoi kei te whakakeke te whare o Iharaira ki a au i te koraha; kihai ratou i haere i runga i aku tikanga, whakaparahako ana ratou ki aku whakaritenga e ora ai te tangata ki te mahia e ia; whakapokea rawatia ana e ratou aku hapati: na, ko taku meatanga ake kia ringitia atu taku weriweri ki runga ki a ratou i te koraha, kia moti ra ano ratou.

14 Heoi mahi ana ahau, he whakaaro ki toku ingoa, kei whakapokea i te tirohanga mai a nga iwi i kite nei i taku tangohanga mai i a ratou.

15 I ara ano ia toku ringa ki a ratou i te koraha, mo ratou e kore e kawea ki te whenua i hoatu e ahau, *ki te wahi* e rerengia ana e te waiu, e te honi, e ataahua rawa ana i nga whenua katoa;

16 Mo ratou i whakaparahako ki aku whakaritenga, a kihai i haere i runga i aku tikanga, aku hapati ano hoki whakapokea iho e ratou; he whai hoki no o ratou ngakau i ā ratou whakapakoko.

17 Heoi i tohungia ano ratou e toku kanohi, kihai i whakangaromia, kihai ano ahau i whakamoti i a ratou ki te koraha.

18 Engari i mea atu ahau ki ā ratou tamariki i te koraha, Kaua e haere i runga i nga tikanga a o koutou mātua, kaua ano e puritia a ratou whakaritenga, kei poke ano hoki koutou i ā ratou whakapakoko.

19 Ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua: haere i runga i aku tikanga, puritia ano hoki aku whakaritenga, mahia;

20 Whakatapua ano hoki aku hapati, waiho hei tohu ki a au, ki a koutou, kia mohio ai koutou ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua.

21 Na, kei te whakakeke nga tamariki ki a au, kihai ratou i haere i runga i aku tikanga, kihai hoki i pupuri i aku whakaritenga hei mahi ma ratou; (ki te mahia hoki ena e te tangata, ka ai hei oranga mona,) aku hapati ano hoki, whakapokea iho e ratou: na, ko taku kianga ake, kia ringitia atu taku weriweri ki runga ki a ratou, kia whakapaua atu ano hoki taku riri ki a ratou i te koraha.

22 Heoi whakahokia iho ana e ahau toku ringaringa, a mahi ana ahau me te whakaaro ano ki toku ingoa, kei poke i te tirohanga mai a nga iwi i kite nei i taku tangohanga mai i a ratou.

23 I ara ano toku ringa ki a ratou i te koraha, he mea hoki ka whakamararatia atu ratou ki roto ki nga tauiwi, ka titaritaria atu ki nga whenua;

24 Mo ratou kihai i mahi i aku whakaritenga; mo ratou ano i whakaparahako ki aku tikanga, na, whakapokea iho e ratou aku hapati, anga tonu ana o ratou kanohi ki nga whakapakoko o o ratou mātua.

25 Na, hoatu ana e ahau ki a ratou nga tikanga kahore i pai, me nga whakaritenga e kore ai ratou e ora.

26 I whakapokea ano ratou e ahau ki ā ratou mea homai noa, a meinga ana e ratou nga *tamariki* katoa e orokoputa mai ana i te kopu kia tika i roto *i te ahi*, he mea e meinga ai ratou e ahau kia noho kau noa iho, kia mohio ai ratou ko Ihowa ahau.

27 ¶ Mo reira korero atu ki te whare o Iharaira, e te tama a te tangata, mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Tenei ano tetahi kohukohu a o koutou mātua ki a au, i a ratou i mahi nei i te he ki a au.

28 Ka oti ratou te kawe e ahau ki te whenua i ara ai toku ringa kia hoatu a reira ki a ratou, na, ta ratou kitenga i tetahi pukepuke tiketike, i tetahi rakau rau maha, na patua ana e ratou ki reira a ratou patunga tapu, tapaea ana e ratou ki reira te mea whakapataritari, ta ratou whakahere: mahia ana e ratou ta ratou whakakakara reka ki reira, ringitia ana e ratou ki reira a ratou ringihanga.

29 Na, ko taku meatanga atu ki a ratou, Ko tehea ta koutou pukepuke e haereere nei koutou? Na, ko Pama te ingoa i karangatia ki reira, a taea noatia tenei ra.

30 Mo reira mea atu ki te whare o Iharaira, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka whakapokea ranei koutou i runga ano i nga ara o o koutou mātua? ka whai ranei koutou i ā ratou mea whakarihariha puremu ai?

31 I te mea hoki ka tapaea atu e koutou a koutou mea hoatu noa, a ka meinga a koutou tamariki kia tika na roto i te ahi, e whakapoke ana koutou i a koutou ano ki ā koutou whakapakoko katoa, a taea noatia tenei ra: a me rapu tikanga mai ranei i a au ma koutou, e te whare

Digitized by Google

o Iharaira? E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, e kore ahau e pai kia uia e koutou.

32 Na, te mea i puta ake ki roto ki o koutou wairua e kore rawa e taea, ta koutou e ki ra, Ka rite tatou ki nga tauiwi, ki nga hapu o nga whenua, ka mahi ki te rakau, ki te kohatu.

33 ¶ E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, ina, he ringa kaha toku, he tākakau kua oti te whakamaro, he weriweri kua oti te riringi atu, i a au ka kawana nei i a koutou.

34 Ka tangohia mai ano koutou e ahau i roto i nga iwi, ka huihuia mai ano hoki koutou i nga whenua i whakamararatia atu ai koutou, he meatanga na te ringa kaha, na te tākakau kua oti te whakamaro, na te weriweri kua oti te riringi atu.

35 Ka kawea atu ano koutou e ahau ki te koraha o nga iwi, ka whakawakia ano hoki koutou ki reira titiro atu, titiro mai.

36 Ka rite ki taku whakawakanga i o koutou mātua i te koraha o te whenua o Ihipa; ka pena ano taku whakawakanga i a koutou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

37 Ka meinga ano koutou e ahau kia tika i raro i te tokotoko, kia uru ano hoki ki roto ki te here o te kawenata.

38 Ka tahia atu ano hoki e ahau i roto i a koutou te hunga whakakeke, te hunga hoki e tutu ana ki a au: ka tangohia mai ratou i te whenua e noho nei ratou, e kore ano ratou e tae ki te oneone o Iharaira: a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

39 Na,—koutou, e te whare o Iharaira, —ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Haere, e mahi ki tana whakapakoko, ki tana whakapakoko, i nga wa e takoto ake nei, ki te kore nei koutou e rongo ki a au: kaua ia toku ingoa tapu e whakapokea i muri ki ā koutou mea homai noa, ki ā koutou whakapakoko.

40 Taku maunga tapu hoki, te maunga purero rawa o Iharaira, e ai ta te Ariki ta Ihowa, ko te wahi tera e mahi ai te whare katea o Iharaira, ratou katoa i te whenua, ki a au: ko te wahi tera e manako atu ai ahau ki a ratou, ko te wahi ano tera e mea ake ai ahau ki ā koutou whakahere maku, ki nga matamua o a koutou mea e tapae mai ai, ki ā koutou mea tapu katoa.

41 Ka manako ahau ki a koutou, ki ta koutou whakakakara reka ano, ina tangohia mai koutou e ahau i roto i nga iwi, ina huihuia mai koutou i nga whenua i whakamararatia atu ai koutou, a ka ai koutou hei whakatapu moku i te tirohanga mai a nga iwi.

42 Na, ka mohio koutou ko Ihowa ahau, ina kawea koutou e ahau ki te oneone o Iharaira, ki te whenua i ara ai toku ringa kia hoatu a reira ki o koutou mātua.

43 Ka mahara ano koutou i reira ki ā koutou ara, ki ā koutou mahi katoa i poke ai koutou; a ki ta koutou whakaaro iho he mea whakarihariha koutou i ā koutou kino katoa i mahia e koutou.

44 A ka mohio koutou ko Ihowa ahau, i a au ka mahara nei ki toku ingoa, ina mahi ahau ki a koutou, a kahore taku e rite ki ā koutou ara kino, ki ā koutou mahi he, e te whare o Iharaira, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

45 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

46 E te tama a te tangata, anga atu to mata whaka-te-ara ki te tonga, kia matururuturu atu ano *to kupu* ki te taha ki te tonga, poropititia he hē mo te ngahere o te parae ki te tonga.

47 Mea atu hoki ki te ngahere i te tonga, Whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Tenei au te whakau nei i te ahi i roto i a koe, a ka pau nga rakau matomato katoa i roto i a koe, me nga rakau maroke katoa ano hoki, e kore te mura e tineia, ka mura tonu, ka wera ano nga kanohi katoa i reira, i te tonga, tae noa ki te nota.

48 A ka kite nga kikokiko katoa naku na Ihowa i whakau: e kore e tineia.

49 Ano ra atu ko au, Aue, e te Ariki e Ihowa! e mea ana ratou ki a au, He teka ianei he korero whakatauki āna e korero nei?

UPOKO 21.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki Hiruharama, kia matururuturu iho ano hoki to kupu ki nga wahi tapu, poropititia he hē mo te oneone o Iharaira.

3 Mea atu hoki ki te oneone o Iharaira, Ko te kupu tenei a Ihowa, Nana, hei hoa riri ahau mou, ka maunu ano i a au taku hoari i roto i toua takotoranga, ka hatepea atu ano hoki e ahau te tangata tika raua ko te tangata he i roto i a koe.

4 Na, ka hatepea atu e ahau i roto i a koe te tangata tika raua ko te tangata he, ka maunu mai ano taku hoari i roto i

Digitized by Google

tona takotoranga ki nga kikokiko katoa i te taha ki te tonga, tae noa ki te nota.

5 A ka mohio nga kikokiko katoa, naku na Ihowa i unu mai taku hoari i roto i tona takotoranga: e kore ano e hoki i muri iho.

6 Na, ko koe, e te tama a te tangata, e aue, me te mea kua whati te hope; kia nui noa atu to aue ki to ratou aroaro.

7 A ki te mea ratou ki a koe, He aha koe i aue ai? katahi koe ka mea atu, Mo te rongo; kei te haere mai hoki: a ngohengohe noa iho nga ngakau katoa, ngoikore katoa nga ringaringa, ka he ano hoki nga wairua katoa, nga turi katoa ano hoki kei te wai te rite: nana, te haere mai nei, ka puta mai ano hoki, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

8 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

9 E te tama a te tangata, poropiti atu, ki atu, Ko te kupu tenei a Ihowa, Ki atu, He hoari, he hoari, whakakoi rawa, oro rawa.

10 I whakakoia ai kia nui ai te parekura; i orohia ai kia kanapa ai. Kia koa koia tatou! te tokotoko o taku tamaiti whakahaweatia iho, *me* nga rakau katoa.

11 I hoatu ano e ia kia orohia, hei mea e maua e te ringa: he hoari ia kua oti te whakakoi, kua oti te oro, ka hoatu ano ki te ringaringa o te kai patu.

12 E tangi, e aue, e te tama a te tangata: no te mea tera e pa mai ki toku iwi, ki nga rangatira katoa o Iharaira: he wehi, he mea na te hoari, ka pa ki toku iwi: mo reira pakia iho *to* huha.

13 Hei whakamatau hoki ia, a ka pehea ra ki te whakahaweatia ano hoki te tokotoko? ka kore kau noa iho, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

14 Na, e te tama a te tangata, poropiti atu, pakia hoki o ringaringa, Tena ano hoki, kia tuatorutia te hoari, te hoari nana nga tupapaku; ko te hoari ia nana nga tupapaku rarahi, tae tonu atu ki o ratou ruma o roto rawa.

15 Kua oti te mata o te hoari te whakatika atu e ahau ki o ratou kuwaha katoa, kia ngohengohe ai o ratou ngakau, kia maha ai o ratou whakatakanga: aue! kua oti te whakakanapa, koi tonu, hei mea mo te patu.

16 Anga atu ki tetahi taha ranei, ki tetahi taha ranei, ki matau ranei, ki mauī ranei, ki te wahi e u atu ai to mata.

17 Ka papaki ano oku ringaringa, ka meinga ano hoki toku weriweri kia tau iho: naku na Ihowa te kupu.

18 ¶ I puta mai ano hoki te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

19 Na, whakaritea e koe, e te tama a te tangata, etahi ara mau kia rua, hei haerenga mai mo te hoari a te kingi o Papurona: ka puta mai raua e rua i te whenua kotahi: whiriwhiria hoki tetahi wahi, whiriwhiria i te ahunga mai o te huarahi ki te pa.

20 Whakaritea he ara e haere mai ai te hoari ki Rapata o nga Amoni, ki Hura ano hoki, ki *era* i Hiruharama, i te *pa* taiepa.

21 I tu hoki te kingi o Papurona ki te pekanga o te ara, ki te ahunga mai o nga ara e rua, ki te ui ki nga tuāhu: i whakakoia ano e ia *ana* pere, i uia he tikanga ki nga whakapakoko, i titiro atu ia ki te ate.

22 I tona taha ki matau ko te tuāhu mo Hiruharama, hei whakarite i nga mea wawahi, hei mea e hamama ai te mangai i te parekura, e whakarahia ai te reo i te hamamatanga, hei whakarite i nga mea wawahi mo nga kuwaha, kia haupuria ake ano he pukepuke, kia hangā he taumaihi.

23 A ki ta ratou, ano he tuāhu teka tena ki ta ratou titiro iho, ki ta te hunga ra i oati i nga oati: otiia ka maharatia e ia te kino, a ka mau ratou.

24 No reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Na, kua meinga na e koutou to koutou kino kia maharatia, i to koutou he ka hurahia, i o koutou hara ka kitea i roto i ā koutou mahi katoa; na, e maharatia ana koutou, mo reira ka mau koutou i te ringaringa.

25 ¶ Na, ko koe, e te mea poke, e te mea kino, e te kingi o Iharaira nou nei te ra kua tae mai, te wa e mutu ai te he,

26 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Whakarerea atu te potae, waiho atu te karauna: e kore tenei e mau: te iti whakanuia ake, te nui whakaititia iho.

27 Ka porohurihia e ahau, ka porohurihia, ka porohurihia, ka kore noa iho ano hoki kia tae mai ra ano te tangata māna, a maku e hoatu ki a ia.

28 ¶ Na, e te tama a te tangata, poropiti atu, mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa mo nga Amoni, mo ta ratou tawai; mea atu ano, Te hoari, te hoari, kua oti te unu: oro rawa mo te patu, kia kai ai, koia i kanapa ai:

29 I a ratou ka kite nei i te mea horihori mau, i ā ratou tuāhu ka teka nei ki a koe, kia hoatu ai koe ki runga ki nga kaki o te hunga i patua, o te hunga kino kua tae mai nei to ratou ra, te wa e mutu ai te kino.

30 Kia whakahokia koia e ahau ki tona takotoranga? ka whakawakia koe e ahau

Digitized by Google

ki te wahi i hangā ai koe, ki te whenua i tupu mai ai koe.

31 Ka ringitia ano e ahau taku whakatakariri ki runga ki a koe, ka pupuhi ano ahau ki a koe i runga i te ahi, ara, i taku riri; ka hoatu ano koe e ahau ki te ringaringa o nga tangata whakaaro-kore, e mohio ana ki te whakangaro.

32 Ka waiho koe hei wahie mo te ahi; ka heke ou toto ki waenganui o te whenua; heoi ano maharatanga atu ki a koe; naku hoki na Ihowa te kupu.

UPOKO 22.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E whakawa ranei koe, e te tama a te tangata, e whakawa ranei koe i te pa whakaheke toto? whakakitea ano ana mea wakarihariha katoa ki a ia.

3 Mea atu hoki, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, E whakahekea ana he toto e te pa i waenganui ona, he mea e tae mai ai te wa mona, e hangā ana ano e ia nga whakapakoko hei he mona, hei whakapoke ano i a ia.

4 Kua he koe i o toto i whakahekea e koe, kua poke i o whakapakoko i hangā e koe, kua meinga ano e koe o ra kia tata, kua tae ano koe ki o tau: na reira koe i meinga ai e ahau hei tawainga ma nga tauiwi, hei taunutanga ma nga whenua katoa.

5 Te hunga e tata ana, te hunga ano e matara atu ana i a koe, ka taunu ki a koe ki te ingoa poke, ki te mea raruraru nui.

6 Nana, nga rangatira o Iharaira, puta ana nga uaua o tetahi, o tetahi, i roto i a koe ki te whakaheke toto.

7 E whakahawea ana ratou ki te pāpā, ki te whaea, i roto i a koe, he mahi whakatupu kino ta ratou ki te tautangata i roto i a koe: e tukinotia ana e ratou te pani me te pouaru i roto i a koe:

8 Aku mea tapu whakahaweatia iho e koe, aku hapati whakanoatia ana e koe.

9 Kei roto i a koe nga tangata ngau tuara, he mea kia whakahekea ai he toto: i roto i a koe te kai ki runga ki nga maunga: i roto i a koe te mahi puremu.

10 I roto i a koe te hura i to te pāpā e takoto tahanga ai: i roto i a koe te whakaiti i te wahine poke i motuhia atu.

11 He mahi whakarihariha ano ta tetahi ki te wahine a tona hoa; ta tetahi whakapokea iho, puremutia iho tana hunaonga; ta tetahi i roto i a koe, he whakaiti i tona tuahine, i te tamahine a tona pāpā.

12 I roto i a koe te tango i te utu whakapati e whakahekea ai he toto; kua tango koe i te moni whakatuputupu, i nga hua ano hoki, kua haoa mai ano e koe nga *taonga* a o hoa, he mea tukino, kua wareware ano koe ki a au, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

13 ¶ Nana, kua pakia e ahau toku ringa ki to hao taonga i hao ai koe, ki o toto ano kua heke na i waenganui i a koe.

14 E u ranei to ngakau, e pakari ranei o ringa, i nga ra e mahi ai ahau ki a koe? Naku na Ihowa te kupu, maku ano e mahi.

15 Ka whakamararatia atu ano koe e ahau ki roto ki nga tauiwi, ka titaritaria hoki koe ki nga whenua, a ka poto i a au to poke i roto i a koe.

16 Ka whakanoatia ano hoki koe e koe ano i te tirohanga mai a nga iwi, a ka mohio koe ko Ihowa ahau.

17 A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

18 E te tama a te tangata, ki a au, kua rite te whare o Iharaira ki te para: he parahi ratou katoa, he tine, he rino, he matā i waenga oumu; he para hiriwa ratou katoa.

19 No reira tenei kupu a te Ariki a Ihowa; Na, he para nei koutou katoa, na, tenei ahau te kohikohi nei i a koutou ki waenganui o Hiruharama.

20 *Ka rite* ki te kohikohinga o te hiriwa, o te parahi, o te rino, o te matā, o te tine ki waenganui o te oumu, puhia tonutia atu te ahi ki runga hei whakarewa; ka pena ano taku kohikohinga *i a koe* i runga i taku riri, i taku weriweri, ka waiho ano *koutou* e ahau *ki reira*, ka whakarewaina ano hoki koutou.

21 Ina, ka whakaminea koutou e ahau, ka pupuhi atu ano ahau ki a koutou i runga i te ahi, ara, i taku riri, a ka rewa koutou i waenganui.

22 Ka rite ki te whakarewanga o te hiriwa i roto i te oumu; ka pena ano to koutou whakarewanga i waenganui o taua *oumu*, a ka mohio koutou kua oti taku weriweri te riringi atu e ahau e Ihowa ki runga ki a koutou.

23 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

24 E te tama a te tangata, mea atu ki a ia, Ko koe te whenua kihai i purea, kihai ano i whai ua i te ra o te whakatakariri.

25 E whakatakotoria ana he hē e ana

Digitized by Google

poropiti i waenganui i a ia, koia ano kei te raiona mangai nui e haehae ana i te tupapaku ; kua pau nga wairua i a ratou ; kua riro i a ratou nga taonga me nga mea utu nui ; kua whakatokomahatia e ratou ana pouaru i roto i a ia.

26 Kua whakatakā e ana tohunga taku ture, whakanoatia ana e ratou aku mea tapu : kihai i wehea mai e ratou te tapu i te noa, kihai ano i whakakitea e ratou te wehenga o te poke, o te ma ; o ratou kanohi hunā ake e ratou ki aku hapati, a whakapokea ana ahau i roto i a ratou.

27 Ona rangatira i roto i a ia, rite tonu ki nga wuruhi e haehae ana i te tupapaku, he whakaheke toto, he whakangaro wairua, kia riro mai ai he taonga.

28 Pania iho ano hoki ratou e ana poropiti ki te paru kihai i konatunatua ; he moemoea horihori a ratou ; he teka nga korero a *aua* tohunga tuāhu ki a ratou, i a *ratou* ka mea nei, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, i te mea ano kihai a Ihowa, i korero.

29 Te iwi o te whenua, ta ratou, he whakatupu-kino, he pahua, e tukinotia ana e ratou te ware raua ko te rawa-kore : e whakatupuria kinotia ana e ratou te tautangata i te mea kahore nei he take.

30 I te rapu ano ahau i te tangata i roto i a ratou hei hanga i te taiepa, hei tu ki te wahi pakaru ki toku aroaro mo te whenua, hei mea kei whakangaromia : heoi kihai i kitea.

31 Na, ringitia ana e ahau taku whakatakariri ki runga ki a ratou ; whakapotoa atu ana ratou e ahau ki te ahi a taku riri : hoatu ana e ahau te utu o to ratou ara ki runga ki o ratou māhunga, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 23.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, tokorua nga wahine i mua, he tamahine na te whaea kotahi.

3 Heoi puremu ana ki Ihipa ; puremu ana i to raua tamarikitanga : i romia o raua u ki reira, i mirimiria ki reira nga matamata o to raua wahinatanga.

4 Na, o raua ingoa, to to mua ko Ahora, to tona teina ko Ahoripa : i a au ano hoki era, i whanau ano a raua tamariki, a raua tamahine. Na, o raua ingoa, Ko Hamaria a Ahora, ko Hiruharama a Ahoripa.

5 Na, kua puremu a Ahora i te mea i a au ano ia, minamina atu ana ki ana i aroha atu ai, ki *ona* hoa tata, ki nga Ahiriana,

6 He pūru nei o ratou kakahu, he ariki, he kawana, he taitamariki e minaminatia ratou katoa, he tangata hoiho, e eke ana ki runga ki nga hoiho.

7 Heoi kei te mahi puremu ia ki a ratou, ki nga tangata papai o nga tamariki o Ahiria, ki a ratou katoa, ki te hunga katoa i minaminatia atu e ia ; whakapokea ana ia e ia ano ki ā ratou whakapakoko katoa.

8 Kihai ano i mahue i a ia ana puremutanga o Ihipa ; i takoto hoki ratou ki a ia i tona tamarikitanga, a mirimiria ana e ratou nga matamata o tona wahinatanga, ringitia ana e ratou a ratou puremutanga ki runga ki a ia.

9 Na reira ia i tukua atu ai e ahau ki te ringaringa o te hunga i arohaina e ia, ki te ringa o nga tamariki o Ahiria, o ana i minamina atu ai.

10 A hurahia ana ia e ratou kia noho tahanga : tangohia ana e ratou ana tamariki, ana tamahine, patua iho ia e ratou ki te hoari, a whai ingoa ana ia i roto i nga wahine, i nga whakawakanga hoki i whakaritea e ratou ki a ia.

11 A, te kitenga o tona teina, o Ahoripa, na, kua kino rawa i to tera tona minamina atu, ona puremutanga ano hoki i nga puremutunga a tona tuakana.

12 Minamina ana ia ki nga Ahiriana ki ona hoa tata, ki nga ariki, ki nga kawana, he pai rawa nei nga kakahu, he tangata hoiho e eke ana ki runga ki nga hoiho, ratou katoa he tamariki e minaminatia.

13 Na, ka kite ahau kua poke ia, kotahi tonu te ara o raua tokorua,

14 Kua neke ake ano hoki ana puremutanga : i tona kitenga hoki i nga tangata kua oti te tuhituhi ki te pakitara, i nga whakaahua a nga Karari, he mea tuhituhi ki te whero pai,

15 He mea whitiki o ratou hope ki te whitiki, o ratou māhunga, *mea rawa ki* te kakahu kua oti te rongoa, he rangatira ratou katoa ki te titiro atu ; te ahua kei to nga tamariki o Papurona, o Karari, o te whenua i whanau ai ratou :

16 Na, te kitenga atu o ona kanohi i a ratou, minamina tonu atu ia ki a ratou, tukua atu ana e ia nga karere ki a ratou ki Karari.

17 Na, te haerenga mai ki a ia o nga tamariki o Papurona ki te moenga aroha, whakapokea ana ia e ratou ki ā ratou puremutanga : heoi ka whakapokea nei e ratou, na, ngakau-kore noa iho ia ki a ratou.

18 Na, ka whakakitea e ia ana puremutanga, ka whakakitea ano ia e no o

Digitized by Google

tahanga ana: na, ngakau-kore noa iho ahau ki a ia, pera tonu me ahau i ngakau-kore ra ki tona tuakana.

19 Heoi whakanuia ana e ia ana puremutanga, maharahara ana ano ia ki nga ra o tona tamarikitanga i a ia i puremu ra ki te whenua o Ihipa.

20 I minamina hoki ia ki o ratou hoa puremu, he kikokiko kaihe nei o ratou kikokiko; a, te mea e tarere mai ana i roto i a ratou rite tonu ki te mea e tarere mai ana i roto i nga hoiho.

21 Na, kua hokia nei e koe nga tikanga puremu o to tamarikitanga i nga matamata ra o o u i mirimiria e nga Ihipiana, he meatanga ki nga u o to tamarikitanga.

22 ¶ Mo reira, e Ahoripa, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Nana, ka ara i a au o hoa aroha hei hoa riri mou, era kua ngakau-kore na koe ki a ratou, ka kawea mai ano ratou e ahau ki a koe i nga taha katoa;

23 Nga tamariki o Papurona, ratou ko nga Karari katoa, a Pekoro, a Hoa, a Koa, ratou tahi ko nga tamariki katoa o Ahiria, he taitamariki e minaminatia ratou katoa, he ariki, he kawana, he rangatira, he rongo nui; eke katoa ana ratou ki runga ki nga hoiho.

24 A, ka haere mai ratou ki te whawhai ki a koe, he hariata ano a ratou, he kāta, he wīra, he whakaminenga iwi; rite rawa i a ratou te puapua, te whakangungu rakau, te potae, hei whawhai ki a koe i tetahi taha, i tetahi taha: ka tukua ano e ahau te whakarite whakawa ki to ratou aroaro, a ka rite ki ā ratou whakaritenga ta ratou whakarite whakawa mou.

25 Ka meinga ano e ahau kia anga atu toku hae ki a koe, a ka mahi ratou ki a koe i runga i te weriweri: ka riro ano to ihu i a ratou, me o taringa, ka hinga ano hoki o morehu i te hoari: ka tangohia atu e ratou o tamariki me o tamahine; ka pau ano hoki o morehu i te ahi.

26 Ka huia atu ano hoki e ratou o kakahu, ka tangohia ano e ratou o mea ataahua.

27 Na, ka meinga e ahau to tikanga puremu kia mutu, me to puremutanga ano i *timata* mai ra i te whenua o Ihipa: e kore o kanohi e ara atu ki aua mea, e kore ano koe e maharahara atu ki Ihipa a muri ake nei.

28 No te mea ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Tenei au ka hoatu nei i a koe ki roto ki te ringaringa o te hunga e kinongia na e koe, ki roto ki te ringaringa o te hunga kua ngakau-kore na koe ki a ratou.

29 Ka mahi ano hoki ratou i runga i te mauahara ki a koe, ka riro ano hoki o mauiwi katoa i a ratou, mahue iho koe i a ratou kahore he kakahu, noho tahanga ana: ka kitea hoki e takoto kau ana o puremutanga, to tikanga puremu me o puremutanga ano hoki.

30 Ka meatia enei mea e ahau ki a koe mo to whainga atu ki nga tauiwi puremu ai, mou i poke i ā ratou whakapakoko.

31 I haere koe i te ara o to tuakana; na, ka hoatu e ahau tana kapa ki to ringaringa.

32 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ka inumia e koe te kapa a to tuakana, aua noa iho ki raro, nui noa atu: ka ai koe hei whakakatanga mai, hei taunutanga; ranea rawa taua *kapa*.

33 Ka ki koe i te haurangi, i te pouri, i te kapa o te ketekete, o te whakangaromanga, i te kapa a to tuakana, a Hamaria.

34 Ka inumia ano e koe, tatau rawa, wawahi rawa i nga maramara, ka haea atu ano e koe o u: naku hoki te korero, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

35 Ina, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; na, kua wareware na koe ki a au, kua makā ano ahau e koe ki muri i to tuara, na, pikaua ano e koe to tikanga puremu me o puremutanga.

36 ¶ I mea mai ano a Ihowa ki a au; E te tama a te tangata, e whakawa ranei koe i a Ahora raua ko Ahoripa? whakakitea a raua mea whakarihariha ki a raua;

37 Ara, kua puremu raua, he toto ano kei o raua ringaringa, kua puremu ano raua ki ā raua whakapakoko, kua meinga ano hoki e raua a raua tamariki, aku i whanau nei i roto i a raua kia tika i roto i *te ahi*, pau tonu atu.

38 Ko tenei ano hoki ta raua i mea ai ki a au: I taua rangi ano whakapokea iho e raua toku wahi tapu, aku hapati ano hoki whakanoatia ake e raua.

39 I ta raua patunga hoki i ā raua tamariki hei mea ki ā raua whakapakoko, haere ana raua i taua rangi ano ki toku wahi tapu whakanoa ai; na, ko ta raua tena i mea ai i roto i toku whare.

40 I unga tangata atu ano hoki koutou ki te hunga haere mai i tawhiti, he hunga i ungā atu nei he karere ki a ratou; na, kua tae mai ratou; he meatanga ki a ratou i horoi ai koe i a koe, mea rawa i o kanohi ki te pukepoto, whakapaipai rawa i a koe ki nga whakapaipai;

41 Na, noho ana koe, he mea kororia

Digitized by Google

te moenga, te tepu whakapai rawa i tona aronga atu, i runga ko taku whakakakara, ko taku hinu, he mea whakatakoto nau.

42 I a ia ano hoki te ngangau o te mano tini i runga i te whenua rangatira: i kawea mai ano hoki hei tapiri mo te mano tangata nga Hapeani o te koraha, te hunga i whakanoho nei i nga poroporo ki o raua ringaringa, te karauna ataahua ano ki runga ki o raua māhunga.

43 Na, ko taku meatanga atu ki *a ia*, kua ruruhitia nei hoki ia, me tana puremu ano, E puremu ano ranei ratou ki a ia, me ia ano *ki a ratou?*

44 Heoi haere atu ana ratou ki a ia, me te mea e haere ana ki te wahine puremu: pera tonu ta ratou haere ki a Ahora, ki a Ahoripa, ki nga wahine tikanga puremu.

45 ¶ Na, nga tangata tika, ma ratou raua e whakawa, ka rite ki te meatanga ki nga wahine puremu, ka rite ki te meatanga ki nga wahine whakaheke toto; he wahine puremu hoki raua, he toto kei o raua ringaringa.

46 Ko te kupu hoki tenei a te Ariki a Ihowa; Ka kawea mai e ahau he whakaminenga ki a raua, a ka meinga raua e ahau kia whakanekehia atu, kia pahuatia.

47 Ka akina ano raua e te whakaminenga ki te kohatu, ka tapahia raua ki ā ratou hoari; ka whakamatea a raua tamariki, a raua tamahine, ka tahuna ano hoki o raua whare ki te ahi.

48 Katahi ka whakamutua e ahau te tikanga puremu o te whenua; a ka ako nga wahine katoa kia kaua a ratou mahi e rite ki a korua tikanga puremu.

49 Ka hoatu ano e ratou nga utu o ta korua tikanga puremu ki a korua, a ka pikaua e korua nga hara o o korua whakapakoko: ka mohio ano hoki korua ko ahau te Ariki, ko Ihowa.

UPOKO 24.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au i te iwa o nga tau, i te tekau o nga marama, i te tekau *o nga ra* o te marama, i mea,

2 E te tama a te tangata, tuhituhia e koe te ingoa o tenei ra, o tenei tino ra: ko te tino ra tenei i anga nui atu ai te Kingi o Papurona ki Hiruharama.

3 Korerotia hoki tetahi kupu whakarite ki te whare whakakeke, mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Whakaekea te kohua, whakaekea, ringitia ano hoki he wai ki roto.

4 Kohikohia ano hoki ona wahi ki roto nga wahi pai katoa, te huha, te peke' whakakīa ki nga wheua pai rawa.

5 Tikina te hipi pai rawa, me haupu ano nga wheua ki raro i a ia, kia nui te koropuputanga, kia kohuatia ano hoki e ratou ona wheua ki roto.

6 ¶ Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Aue te mate mo te pa toto, mo te kohua kei roto nei i a ia tona huka, kihai nei tona huka i riro atu i roto i a ia! whakaputaina mai ki waho tenei wahi ona, tenei wahi ona; kaua tetahi rota ona e makā.

7 No te mea kei roto i a ia ana toto, kua waiho e ia ki runga ki te tihi o te kamaka; kihai i ringitia e ia ki runga ki te whenua, kihai i hipokina ki te puehu;

8 He mea kia puta ake ai te weriweri ki te rapu utu; kua waiho e ahau ana toto ki runga ki te tihi o te kamaka, kei hipokina.

9 No reira tenei kupu a te Ariki a Ihowa, Aue te mate mo te pa toto! ka whakanuia ano e ahau tona puranga *wahie.*

10 Purangatia te wahie, whakaungia te ahi, kia poto rawa nga kiko; meatia marietia ki te kinaki kakara, kia wera ano hoki nga wheua.

11 Ka tu kau, whakaturia ki runga ki ona ngarahu, kia mahana ai tona parahi, kia wera ai, kia rewa ai tona poke i roto, kia poto ai te huka.

12 Ka hoha i te mamahi, heoi kihai tona huka nui i riro atu i roto i a ia: ma te ahi ano tona huka.

13 Kei roto i to poke *to* tikanga puremu: na, mea noa ahau i a koe kia ma, a kihai koe i ma; mo reira e kore to poke e whakamakia a muri ake nei, kia meinga ra ano e ahau taku riri kia tau iho ki runga ki a koe.

14 Naku na Ihowa te kupu: ka rite, ka mahia ano e ahau, e kore taku e taka, e kore ano ahau e manawapa, e kore ano hoki ahau e ripeneta; ka rite ki o ara, ka rite ano hoki ki o mahi ta ratou whakarite whakawa mou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au; i mea,

16 E te tama a te tangata, ka tangohia mai e ahau i tou taha ta o kanohi i hiahia atu ai, ka whakapangia ki te mate: kaua ano ia e uhungatia, kaua ano e tangihia, kaua ano o roimata e puta.

17 Kati te tangi, kauaka he uhunga

Digitized by Google

tupapaku; herea to tupare ki runga i a koe, hungia ano hoki ou hu ki o waewae, kaua ano o ngutu e araia, kaua ano e kainga te taro tangata.

18 Na, i korero ahau ki te iwi i te ata; a i te ahiahi ka mate toku hoa wahine: na, i te ata ka meatia e ahau te mea i whakahaua mai ki a au.

19 ¶ Na, ko te meatanga mai a te iwi ki a au, E kore ianei e korerotia mai e koe ki a matou, he aha mo matou ena mea e meatia na e koe?

20 Ano ra hoki ko ahau ki a ratou, I puta mai te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

21 Mea atu ki te whare o Iharaira, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Tenei au te whakapoke nei i taku wahi tapu, i to koutou kaha whakaharahara, i ta o koutou kanohi e hiahia nei, i te mea e manawapatia ana e to koutou wairua: na, a koutou tamariki, a koutou tamahine, i mahue nei ki a koutou, ka hinga ratou i te hoari.

22 A ta koutou e mea ai ka rite ki taku i mea nei: e kore o *koutou* ngutu e araia, e kore ano koutou e kai i te taro tangata.

23 E mau ano o koutou tupare ki o koutou māhunga, o koutou hu ano hoki ki o koutou waewae; e kore koutou e uhunga, e kore e tangi; engari ka memeha atu koutou i runga i ā koutou he, ka koingo ano hoki ki tetahi, ki tetahi.

24 A ka ai a Ehekiere hei tohu ki a koutou: ka rite ki nga mea katoa i mea ai ia ta koutou e mea ai: ka pa mai tenei, ka mohio koutou ko te Ariki ahau, ko Ihowa.

25 Na, ko koe, e te tama a te tangata, he teka ianei i te ra e tangohia atu ai e ahau to ratou kaha, to ratou koa whakakororia, ta o ratou kanohi e hiahia ai, ta o ratou ngakau e okaka tonu ai, a ratou tamariki, a ratou tamahine,

26 I taua rangi ano ka haere mai te mea i mawhiti ki a koe kia rongo ai *o* taringa?

27 I taua rangi ano ka puaki to mangai ki te tangata i mawhiti, a ka korero koe, kore ake ou wahangu, ka ai hoki koe hei tohu ki a ratou; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

UPOKO 25.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki nga tamariki a Amono ka poropiti i te he mo ratou.

3 Mea atu hoki ki nga tamariki a Amono, Whakarongo mai ki te kupu a te Ariki a Ihowa; Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, kua mea mai na koe, Ha! ki toku wahi tapu i te mea e whakapokea ana; ki te oneone ano o Iharaira i te mea ka ururuatia, ki te whare ano hoki o Hura i a ratou ka riro ki te whakaraunga;

4 Mo reira, tenei ahau te hoatu nei i a koe hei kāinga ki nga tamariki o te rawhiti, a ka whakaturia e ratou o ratou whare kingi ki a koe, ka hangā ano hoki o ratou kāinga ki a koe: ka pau i a ratou o hua, ka inumia e ratou to waiu.

5 Ka meinga ano e ahau a Rapa hei kāinga kamera, me nga tamariki ano a Amono hei tapapatanga hipi: a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

6 Ko te kupu hoki tenei a te Ariki a Ihowa, Na, kua papaki o ringa, kua takahi to waewae, pau katoa to ngakau ki te koa, he kino nou ki te whenua o Iharaira.

7 Mo reira, na, ka whakamarokia atu toku ringaringa ki a koe, a ka tukua atu koe e ahau hei pahuatanga ma nga iwi, ka hatepea atu ano hoki koe e ahau i roto i nga iwi, ka hunā ano koe e ahau i roto i nga whenua, ka whakangaromia ano koe; a ka mohio koe ko Ihowa ahau.

8 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Na, kua mea nei a Moapa raua ko Heira, Nana, kua rite te whare o Hura ki ngu iwi katoa;

9 Mo reira tenei ahau te mea nei kia takoto kau te taha o Moapa, *te takotoranga* atu i nga pa, i ona pa i tona pito whakamutunga mai, te kororia o te whenua, a Pete-ietemoto, a Paara-meono, a Kiriataima,

10 Ma nga tamariki o te rawhiti, ratou ko nga tamariki a Amono; ka tukua atu ano ratou e ahau hei kāinga tupu, e kore ai e maharatia nga tamariki a Amono i roto i nga iwi.

11 Ka mahia ano hoki e ahau nga whakarite whakawa ki a Moapa; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

12 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; na, kua mahia na e Eroma he hē mo te whare o Hura, kua rapu utu, kua nui ta ratou kino, kua rapu utu i a ratou;

13 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka whakamarokia atu ano toku ringaringa ki a Eroma, ka hatepea atu ano hoki nga tangata me nga kararehe o reira; ka meinga ano e ahau te ritenga atu o Temana hei ururua, ka

Digitized by Google

hinga ano hoki nga tangata o Rerana i te hoari.

14 Ka tukua atu ano e au taku rapu utu ki Eroma, ma taku iwi, ma Iharaira e mahi; ka meatia ano e ratou i roto i Eroma nga mea e rite ana ki taku riri, ki taku weriweri; a ka mohio ratou ki taku rapu utu, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, he rapu utu te mahi a nga Pirihitini, he kino te ngakau i rapu utu ai ratou, he mea kia ngaro, he mauahara no mua;

16 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, ka whakamarokia atu e ahau toku ringaringa ki runga ki nga Pirihitini, a ka hatepea atu e ahau nga Keretimi, ka hunā ano e ahau nga morehu o te taha tai.

17 He nui hoki nga rapunga utu e mahia e ahau ki a ratou, weriweri rawa nga whakatupehupehunga atu; a ka mohio ratou ko ahau a Ihowa, ina tukua atu e ahau taku rapu utu ki a ratou.

UPOKO 26.

NA, i te tekau ma tahi o nga tau, i te tahi *o nga ra* o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

2 E te tama a te tangata, kua mea na a Taira ki Hiruharama, Ha, kua pakaru! ko nga kuwaha *ano ia* o nga iwi: kua anga mai ia ki a au; ka maha aku, i te mea ka whakaururuatia nei ia.

3 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, hei hoa rirí tenei ahau mou, e Taira, a ka meinga e ahau nga iwi maha kia eke mai ki a koe, kia pera ano me te moana e mea nei i ona ngaru kia eke ake.

4 A ka kore i a ratou nga taiepa o Taira, ka pakaru ano hoki ona pourewa i a ratou; ka tahia atu ano e ahau tona puehu i runga i a ia, ka meinga ano ia e ahau kia rite ki te tihi o te kamaka.

5 Ka waiho hei horahanga kupenga i waenga moana: naku hoki te kupu, e ai ta te Ariki ta Ihowa: ka waiho ano hei pahuatanga ma nga iwi.

6 Na, ana tamahine i te mara, ka tukitukia ratou e te hoari; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

7 ¶ No te mea ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Tenei te kawea atu nei e ahau i te nota ki Taira a Nepukararetara kingi o Papurona, kingi o nga kingi, me nga hoiho, me nga hariata, me nga hoia eke hoiho, me te huihui, me te iwi nui.

8 Ka patua e ia ki te hoari o tamahine i te mara: ka hangā ano e ia he taumaihi hei tatauranga atu ki a koe, ka haupuria ake ano he pukepuke hei tatauranga atu ki a koe, ka ara ano i a ia te puapua ki a koe.

9 Ka whakaturia ano e ia nga mea whawhai ki o taiepa, ka wahia ano hoki e ia ou pourewa ki ana titaha.

10 He tini ke ana hoiho, a ka taupokina koe e to ratou puehu: o taiepa, oioi rawa i te haruru o nga hoia eke hoiho, o nga wira, o nga hariata, ina tomokia e ia o kuwaha, ina pera *ia* me te hunga e tomo ana ki roto ki te pa kua pakaru.

11 Ka takatakahia o huarahi katoa e nga waewae o ana hoiho: ka tukitukia e ia tou iwi ki te hoari, ka riro iho ano hoki o pou kaha ki te whenua.

12 Ka pahuatia ano hoki e ratou o taonga, a hei taonga parakete o mea hokohoko: ka wahia iho ano hoki e ratou o taiepa, ka pakaru ano o whare e matenuitia ana e koe: ka makā ano e ratou o kohatu, o rakau, me to puehu, ki te wai.

13 Ka mutu ano i a au te ngahau o o waiata, e kore ano hoki te tangi o o hāpa e rangona a muri ake nei.

14 A, ka meinga koe e ahau kia rite ki te tihi o te kamaka: ka waiho koe hei horahanga kupenga; e kore koe e hangā a muri ake nei: naku hoki na Ihowa te kupu, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ki a Taira, E kore ianei nga motu e wiri i te haruru o to hinganga, ina aue te tangata i werohia, ina hinga te parekura i roto i a koe?

16 Ko reira ano nga rangatira katoa o te moana heke iho ai i runga i o ratou torona; o ratou koroka whakarere rawa, o ratou kakahu whakairo unu rawa: te kakahu mo ratou ko te wiri; ka noho ki runga ki te whenua, hono tonu te wiri, ketekete tonu ki a koe.

17 Ka maranga ano ta ratou tangi ki a koe, ka mea ratou ki a koe, Taukiri e, kua ngaro koe, e te pa o te hunga rere moana; e te pa ingoa-nui i kaha nei i runga i te moana, a ia me ona tangata ano, e mea nei i to ratou wehi kia pa atu ki te hunga katoa e noho ana i reira!

18 Akuanei nga motu wiri ai i te ra e hinga ai koe; ina, ka ohorere nga motu o te moana i te mea ka riro nei koe.

19 No te mea ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; I te wa e meinga ai koe e ahau hei pa kua ururuatia, e rite ana

Digitized by Google

ki nga pa kahore e nohoia; i te wa e kawea atu ai e ahau te rire ki runga ki a koe, a ka taupokina koe e nga wai nui;

20 I te wa ano e whakahokia iho ai koe e ahau ki raro, i roto i te hunga e heke atu ana ki te rua, i nga tangata ano onamata, a ka meinga koe kia noho i nga wahi o raro o te whenua, i nga wahi mokemoke onamata, i roto i te hunga e heke atu ana ki te poka, kore iho koe e nohoia; a ka hoatu ano e ahau he kororia ki te whenua o te hunga ora;

21 Ka meinga koe e ahau hei wehi, a moti iho koe: ka rapua ano koe, a kore noa iho e kitea, a ake ake ake, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 27.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 Kia anga atu akuanei to tangi, e te tama e te tangata, ki Taira;

3 Mea atu hoki ki Taira, Nou te kāinga i te tapokoranga mai o te moana, ko koe te kai hokohoko o nga iwi ki nga motu maha, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; E Taira, kua mea na koe, Ko au te mea ataahua rawa.

4 Kei waenga moana o rohe, oti rawa koe te whakaataahua e o kai hanga.

5 No nga kauri o Heniri nga papa katoa i hanga ai koe hei kaipuke; i tikina atu ano e ratou he hita i Repanona hei hanga rewa mou.

6 *No* nga oki o Pahana nga hoe i hangā mou, o taumanu he mea hanga ki te rei, he mea kua oti te whakanoho ki te ake i *kawea* mai i nga motu o Kitimi.

7 He rinena pai, he mea whakairo no Ihipa te mea i wherahia e koe hei ra mou; te hipoki mou, he pūru, he papura no nga motu o Eriha.

8 Ou kai whakatere ko nga tangata o Hairona, o Arawara; o kai urunga ko o tangata whakaaro nui i roto na i a koe, e Taira.

9 I roto nga kaumatua o Kepara i a koe, me nga tangata whakaaro nui o reira ano hei kai mono mou: i a koe nga kaipuke katoa o te moana, me o ratou kai whakatere ano, hei hoko i o taonga.

10 I roto i to ope ko Pahia, ko Ruru, ko Putu, he tangata whawhai nau: whakairihia ake ana e ratou te punpua me te potae i roto i a koe; he mea whakahonore koe na ratou.

11 I runga i o taiepa nga tangata o Arawara me to ope ano, a tawhio noa, i roto i o pourewa nga Kamarimi: whakairihia ana e ratou a ratou whakangungu rakau ki o taiepa a tawhio noa: oti rawa koe te whakaataahua e ratou.

12 He kai hokohoko a Tarahihi ki a koe, he nui hoki no *o* taonga katoa: ta ratou i tuku ai i o hokohokonga he hiriwa, he rino, he tine, he matā.

13 Ko Tawana, ko Tupara, ko Meheke, he kai hokohoko ratou nau; ta ratou i tuku ai i o kāinga hoko, he tangata, he oko parahi.

14 Nga tangata o te whare o Tokarama, ta ratou i tuku ai i o hokohokonga he hoiho, he tangata eke hoiho, he muera.

15 He kai hokohoko nau nga tangata o Rerana, he maha nga motu i hokohokona ai nga taonga e koe: kawea mai ana e ratou he hakari ki a koe, he haona rei, he eponi.

16 He kai hokohoko nau a Hiria, i te nui hoki o o mahi: ta ratou i tuku ai i o hokohokonga he emerara, he papura, he mea whakairo, he rinena pai, he peara, he akate.

17 Ko Hura, ko te whenua o Iharaira, ko ratou o kai hokohoko: ta ratou i tuku ai i o kāinga hoko he witi no Miniti, no Panaka, he honi, he hinu, he pama.

18 He kai hokohoko nau a Ramahiku, he nui no o mahi, he nui no nga taonga katoa; ta *ratou*, he waina no Herepono, he huruhuru hipi ma.

19 I tuku taonga a Rana, a Tawana, a Meutara i roto i o hokohokonga; i to kāinga hoko ko te rino kua oti te mahi, ko te kahia, ko te kakaho pai.

20 Ko Rerana to kai hokohoko i nga kakahu utu nui mo nga hariata.

21 Ko Arapia, ko nga rangatira katoa o Kerara, i hokohokona o ratou taonga e koe, nga reme, nga hipi toa, nga koati: ko nga mea ena i hokohoko ai ratou ki a koe.

22 Nga kai hokohoko o Hepa, o Raama, he kai hokohoko ano ratou nau: ta ratou i tuku ai i o hokohokonga ko nga mea pai rawa o nga kinaki reka katoa, ko nga kohatu utu nui katoa, ko te koura.

23 Ko Harana, ko Kane, ko Erene, ko nga kai hokohoko o Hepa, ko Ahuru, ko Kirimara, he kai hokohoko nau.

24 Ko ratou hei hoko i nga mea pai rawa ki a koe, i nga kakahu pūru, i te mea whakairo, i nga pouaka kakahu pai, he mea paihere ki nga aho, he hita, i roto ano i o taonga hoko.

25 I waiatatia koe e nga kaipuke o Tarahihi i to kāinga hoko: he maha

Digitized by Google

rawa o mea, a, nui atu tou kororia i waenga moana.

26 ¶ I kawea koe e o kai hoe ki nga wai maha: i pākarua koe e te hau, e te marangai, i waenga moana.

27 O taonga, o hokohokonga, o whakawhitiwhitinga, o kai whakatere kaipuke, o kai urunga, o kai mono, me nga kai whakawhitiwhiti i o taonga, me o tangata whawhai katoa i roto i a koe, i roto ano i to whakaminenga katoa i waenganui i a koe,—ka taka ratou ki waenga moana i te ra e hinga ai koe.

28 Ka ngateri a waho o te pa i te ngangau, i te hamamatanga a o kai urunga.

29 Na, nga tangata katoa e rahurahu ana i te hoe, nga kai whakatere, nga kai urunga katoa o te moana,—ka mahuta mai ratou i runga i o ratou kaipuke, ka tu ki te tuawhenua.

30 Ka meinga ano e ratou to ratou reo mou kia rangona, tiwerawera ana ta ratou tangi, ka opehia ano e ratou he puehu ki o ratou māhunga, ka takaoriori ano hoki ratou ki te pungarehu.

31 Moremore rawa ratou i te whakaaro hoki ki a koe, he kakahu taratara te whitiki, mamae rawa te ngakau, tiwerawera te tangi e tangi ai ratou ki a koe.

32 I a ratou ano e tangi ana, ka maranga ta ratou tangi whakaoriori mou, ka uhunga ratou ki a koe, *ka mea*, Ko tehea *pa* i rite ki Taira, ki tenei i whakangaromia nei i waenga moana?

33 I te putanga atu o o taonga i nga moana, he maha nga iwi i makona i tau; i whai taonga nga kingi o te whenua i a koe, i te nui hoki o o taonga, o o rawa.

34 I te wa e pakaru ai koe i nga moana, i nga wahi hohonu o te moana, ka taka o rawa, me to whakaminenga katoa i waenganui i a koe.

35 Nga tangata katoa o nga motu, ketekete ana ratou ki a koe, nui atu te wehi o o ratou kingi, o ratou mata kohikohi ana.

36 Ka whakahi mai ki a koe nga kai hokohoko i roto i nga iwi; ka ai koe hei whakawehi; kore tonu ake koe.

UPOKO 28.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, mea atu ki te rangatira o Taira; Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, kua whakakake na tou ngakau, a kua mea na koe, He atua ahau, e noho ana i te nohoanga o te Atua i waenga moana; heoi he tangata nei ano koe, ehara i te atua, i te mea ka whai ake to ngakau ki to te Atua ngakau.

3 Nana, nui atu o whakaaro i o Raniera, kahore he mea ngaro e taea te huna i a koe.

4 He nui no o whakaaro, he matauranga nou i mahia ai e koe he taonga mou, i mahia ai e koe he koura, he hiriwa, ki roto ki o whare taonga.

5 He nui noa atu no o whakaaro, he hokohoko nau, i whakaraneatia ai e koe o rawa, a whakakake ana to ngakau i o rawa.

6 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Na, kua whai ake to ngakau ki to te Atua ngakau;

7 Mo reira, tenei ahau te kawe atu nei i nga tautangata ki a koe, te hunga nanakia rawa o nga iwi; a ka unuhia e ratou a ratou hoari, hei whawhai ki te ataahua o o whakaaro nui, ka whakapokea ano hoki e ratou to kanapatanga.

8 Ka whakahokia iho koe e ratou ki te poka, a, to matenga ko nga matenga o te hunga e patua ana i waenga moana.

9 E mea ake ano ranei koe ki te aroaro o to kai patu, Ko te Atua ahau? otiia hei tangata ano koe, e kore ano koe e whaka-atua i roto i te ringa o to kai patu.

10 To matenga ko nga matenga o te hunga kokoti-kore i te ringaringa o nga tautangata: naku hoki te kupu, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

11 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au; i mea.

12 E te tama a te tangata, kia ara to tangi mo te kingi o Taira, mea atu hoki ki a ia, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Kua oti te toitutanga te hīri e koe, kī tonu *koe* i nga whakaaro nui, he ataahua e rite rawa ana.

13 I Erena koe i te kāri a te Atua e noho ana; to hipoki ko nga kohatu utu nui katoa, ko te hararīu, ko te topaha, ko te raimona, ko te perira, ko te onika, ko te ahapa, ko te hapaira, ko te emerara, ko te kapukara, ko te koura: i whakapaia ano te mahi o o timipera, o o putorino i roto i a koe i te ra i hangā ai koe.

14 Ko koe te herupa hipoki, te mea i whakawahia; naku ano koe i mea *hei pena:* i runga koe i te maunga tapu o te Atua; i haereere ano koe i roto i nga kohatu ahi.

15 Tapatahi tonu koe i o ara, i te rangi ra ano i hangā ai koe, a taea noatia te kitenga o te he i roto i a koe.

16 He nui no o hokohokonga i ki ai a roto i a koe i te tutu, a hara iho koe; mo

Digitized by Google

reira ka makā atu koe te mea poke e ahau i te maunga o te Atua : ka ngaro ano koe, e te kerupa hipoki, i roto i nga kohatu ahi.

17 Kua whakakake to ngakau ki to ataahua, na tou kanapatanga i he ai o whakaaro nui : ka pangā koe e ahau ki te whenua, ka tukua koe e ahau ki te aroaro o nga kingi, kia matakitaki ai ratou ki a koe.

18 Kua whakapokea e koe o wahi tapu ki te maha o o kino, ki te he, i a koe i hokohoko ra ; mo reira ka whakaputaina mai e ahau he ahi i roto i a koe, hei kai i a koe, ka meinga ano koe e ahau hei pungarehu ki runga ki te whenua i te tirohanga mai a te hunga katoa e kite ana i a koe.

19 Te hunga katoa e mohio ana ki a koe i roto i nga iwi ka miharo ki a koe : ka ai koe hei whakawehi, kore tonu ake koe.

20 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au ; i mea,

21 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki Hairona, poropititia hoki te he mo reira,

22 Mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ; Nana, hei hoa riri ahau mou, e Hairona ; ka whai kororia ano hoki ahau i roto i a koe : a ka mohio ratou ko Ihowa ahau, ina mahia e ahau nga whakaritenga whakawa i roto i a ia, ina ka whakatapua ahau i roto i a ia.

23 Ka ungā atu hoki e ahau te mate uruta ki a ia, me te toto ki ona huarahi ; ka whakawakia ano hoki te hunga i werohia i roto i a ia ; mea rawa ki te hoari i runga i a ia a tawhio noa ; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

24 ¶ Kahore hoki he tataramoa ngau a muri ake nei o te whare o Iharaira, kahore he tumatakuru whakamamae a te hunga katoa i tetahi taha o ratou, i tetahi taha, a te hunga ra i whakahawea ki a ratou ; a ka mohio ratou ko te Ariki ahau ko Ihowa.

25 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ; Ka oti te whare o Iharaira te kohikohi e ahau i roto i nga iwi i whakamararatia atu ai ratou, a ka oti ahau te whakatapu i runga i a ratou i te tirohanga mai a nga iwi, ko reira ratou noho ai ki to ratou oneone i hoatu e ahau ki taku ponongā ki a Hakopa.

26 Ka noho ano ratou ki reira, tē ai he wehi, ka hanga whare ano ratou, ka whakato mara waina, ka ata noho ano hoki, ina mahia e ahau nga whakaritenga whakawa ki te hunga katoa i whakahawea ki a ratou i tetahi taha o ratou, i tetahi taha ; a ka mohio ratou ko ahau a Ihowa, ko to ratou Atua.

UPOKO 29.

I TE tekau o nga tau, i te tekau o *nga marama*, i te tekau ma rua o nga ra o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au ; i mea ia,

2 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki a Parao kingi o Ihipa ; poropititia he hē mona, mo Ihipa katoa ano hoki.

3 Korero, mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ; Hei hoa riri tenei ahau mou, e Parao kingi o Ihipa, e te tarakona nui e takoto na i waenganui i ona awa ; nana nei to kupu, Naku taku awa, naku ano i hanga hei mea maku.

4 Ōtiia ka makā e ahau nga matau ki ou kauae, ka meinga ano e ahau nga ika o te awa kia piri ki o unahi, ka tangohia mai ano koe e ahau i waenganui o o awa, ka piri ano hoki nga ika katoa o o awa ki o unahi.

5 Ka waiho ano koe e ahau, he mea *kua makā* atu ki te koraha, a koe me nga ika katoa o o awa, ka hinga koe ki runga ki te mata o te parae, e kore koe e kohikohia, e kore e whakarameme-netia : kua tukua atu koe e ahau hei kai ma te kirehe o te whenua, ma te manu o te rangi.

6 A ka mohio nga tangata katoa o Ihipa ko ahau a Ihowa ; he kakaho hoki ratou kua waiho nei hei tokotoko mo te whare o Iharaira.

7 Te hopukanga atu a to ratou ringa-ringa i a koe, whati pu koe, haea ana e koe to ratou pokohiwi katoa : to ratou okiokinga ki runga ki a koe, whati pu koe, ho ake i a koe o ratou hope katoa.

8 ¶ Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ; Tenei au te kawe atu nei i te hoari ki runga ki a koe, ka hatepea atu ano e ahau te tangata me te kararehe i roto i a koe.

9 Ka ururuatia ano hoki te whenua o Ihipa, ka tuheatia, a ka mohio ratou ko ahau a Ihowa : mona hoki i ki, Naku te awa, naku ano i hanga.

10 Mo reira, hei hoa riri tenei ahau mou, mo o awa, ka meinga ano e ahau te whenua o Ihipa kia ururua rawa, kia tuheatia, te *takotoranga* atu i Mikiroro, a, Hiene, tae noa ki te rohe ki Etiopia.

11 E kore tetahi waewae tangata e tika na reira, e kore ano te waewae kararehe e tika na reira, e wha tekau nga tau e kore ai a kona e nohoia.

Digitized by Google

12 Ka meinga ano e ahau te whenua o Ihipa kia tuheatia i waenganui o nga whenua tuhea, me ona pa ano i roto i nga pa kua ururuatia, e wha tekau nga tau e tuheatia ai: ka whakamararatia ano e ahau nga Ihipiana ki roto ki nga iwi, ka titaritaria atu ano hoki ki nga whenua.

13 ¶ Ko te kupu hoki tenei a te Ariki a Ihowa, I te mutunga o nga tau e wha tekau ka huihuia mai e ahau nga Ihipiana i roto i nga iwi i whakamararatia atu ai ratou.

14 Ka whakatahuritia atu ano e ahau te whakaraunga o Ihipa, ka whakahokia mai ano ratou e ahau ki te whenua o Patoro, ki te whenua i tupu mai ai ratou, a hei kingitanga iti ratou ki reira.

15 Ko te iti rawa ia i roto i nga kingitanga, e kore ano e neke ake i muri nei ki runga ake i nga iwi: maku hoki ratou e whakaiti, e kore ai ratou e whakahaere tikanga i roto i nga iwi.

16 E kore ano e waiho hei whakawhirinakitanga mo te whare o Iharaira, hei whakamahara ki te he, i a ratou ka titiro atu nei ki a ratou; engari ka mohio ratou ko te Ariki ahau ko Ihowa.

17 ¶ Na, i te rua tekau ma whitu o nga tau, i te tuatahi o nga *marama*, i te tuatahi o nga *ra* o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

18 E te tama a te tangata, he nui te mahi i whakamahia ai tana ope e Nepukararetara kingi o Papurona ki Taira: pakira katoa nga mātenga, pahore katoa nga pokohiwi: kahore ano hoki he utu i a ia, ratou ko tana ope mo Taira, mo te mahi i mahi ai ia ki reira.

19 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, ka hoatu e ahau te whenua o Ihipa ki a Nepukararetara kingi o Papurona, a ka riro i a ia ona mano, ka pahuatia ona taonga; ka murua ano hoki ana mea, a ko tena hei utu ki tana ope.

20 Kua hoatu e ahau te whenua o Ihipa ki a ia *hei utu* mo tana mahi i mahi ai ia ki reira; ta ratou hoki i mahi ai, he mea maku, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

21 ¶ I taua rangi ka meinga e ahau te haona o te whare o Iharaira kia wana, ka hoatu ano e ahau ki a koe he kuihitanga mo *to* mangai i waenganui i a ratou; a ka mohio ratou ko ahau a Ihowa.

UPOKO 30.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, poropiti, mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; E aue koutou, Taukiri'e, taua rangi nei!

3 Kua tata mai hoki te ra, te ra o Ihowa kua tata mai, he rangi tuku pu, ko te wa ia o nga iwi.

4 A ka tae mai te hoari ki Ihipa, ka nui ano hoki te mamae o Etiopia, ina hinga nga tupapaku ki Ihipa, ina riro i a ratou ona mano, ina wahia iho ona turanga.

5 Ko Etiopia, ko Putu, ko Ruru, ko te iwi whakauru katoa, ko Kupu, ko nga tangata ano o te whenua o te kawenata, ka hinga ngatahi ratou i te hoari.

6 Ko te kupu tenei a Ihowa; Ka hinga ano nga kai awhina o Ihipa; ka riro iho ano hoki te whakapehapeha o tona kaha; ka hinga ratou i te hoari i reira, i Mikiroro atu ano, a, Hiene atu ano, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

7 Ka noho kau noa iho ano hoki ratou i waenganui o nga whenua tuhea, ka tu ano hoki ona pa i waenganui i nga pa kua ururuatia.

8 A ka mohio ratou ko Ihowa ahau, ina tukua atu e ahau he ahi ki Ihipa, ina whati ona kai awhina katoa.

9 I taua rangi ka haere atu nga karere i toku aroaro i runga i nga kaipuke, ki te whakawehi i nga Etiopiana kahore nei e ohooho, ka nui ano hoki to ratou mamae, ka rite ki to te ra o Ihipa: nana, te haere mai nei!

10 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka meinga ano e ahau te ringaringa o Nepukararetara kingi o Papurona, hei whakamutu i nga mano tini o Ihipa.

11 Ka kawea mai ia, ratou ano ko tona iwi, ko te hunga nanakia o nga iwi, ki te huna i te whenua: ka maunu ano a ratou hoari ki Ihipa, a ka kapi te whenua i nga tupapaku.

12 Ka meinga ano nga awa e ahau kia maroke, ka hokona atu ano te whenua ki te ringaringa o te hunga kino: ka whakaururuatia ano e ahau te whenua, me ona tini mea, *mea rawa* ki te ringaringa o nga tautangata: naku na Ihowa te kupu.

13 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka whakangaromia ano hoki e ahau nga whakapakoko, ka whakamutua ano hoki nga whakaahua o Nopo; kore ake he rangatira mo te whenua o Ihipa; ka tukua atu ano hoki e ahau he wehi ki runga ki te whenua o Ihipa.

14 Ka whakaururuatia ano e ahau a Patoro, ka tukua atu ano hoki he ahi ki Toana, ka mahia ano e ahau he whakarite whakawa ki No.

15 Ka ringitia atu ano e ahau taku weriweri ki runga ki Hini, ki to Ihipa

Digitized by Google

kaha; ka hatepea atu ano e ahau nga mano tini o No.

16 Ka tukua atu ano e ahau he ahi ki runga ki Ihipa; ka nui noa atu te mamae o Hini, ka haehaea putia a No, ka rarururu a Nopo i ia rangi, i ia rangi.

17 Nga taitamariki o Awene, o Pi-pehete, ka hinga ratou i te hoari: ka riro ano enei *pa* i te whakaraunga.

18 Ka whakapouritia ano te ra ki Tehapanehe, ina pakaru i a au nga ioka o Ihipa ki reira: a ka mutu i roto i a ia te whakapehapeha o tona kaha: ko ia ano ka taupokina e te kapua, ka riro ano hoki ana tamahine i te whakaraunga.

19 A ka mahia e ahau nga whakaritenga whakawa ki Ihipa, e mohio ai ratou ko Ihowa ahau.

20 ¶ Na, i te tekau ma tahi o nga tau, i te *marama* tuatahi, i te whitu o nga ra o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

21 E te tama a te tangata, kua whati i a au te ringaringa o Parao kingi o Ihipa; nana, e kore e takaia hei meatanga iho mo te rongoa, e kore e meatia iho te takai hei takai, kia kaha ai ki te pupuri hoari.

22 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, hei hoa riri ahau mo Parao kingi o Ihipa, ka whati ano i a au ona ringa, te mea kaha, te mea ano i whati; ka meinga ano e ahau te hoari kia marere i roto i tona ringa.

23 Ka whakamararatia ano e ahau nga Ihipiana ki roto ki nga tauiwi, ka titaritaria atu ano hoki ki nga whenua.

24 Ka whakakahangia ano e ahau nga ringaringa o te kingi o Papurona, ka hoatu ano hoki e ahau taku hoari ki tona ringa: ka whati ia i a au nga ringaringa o Parao, a no te tangata i werohia nga aue e aue ai ia ki tona aroaro.

25 Ka whakakahangia ia e ahau nga ringaringa o te kingi o Papurona; nga ringaringa ia o Parao ka tukua iho; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau, ina hoatu e ahau taku hoari ki te ringuringa o te kingi o Papurona, a ka whakatorona atu e ia ki runga ki te whenua o Ihipa.

26 Ka whakamararatia atu ano hoki e ahau nga Ihipiana ki roto ki nga iwi, ka titaritaria ano ratou ki nga whenua; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

UPOKO 31.

I TE TEKAU ma tahi o nga tau, i te toru o nga *marama*, i te tuatahi o nga ra o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa ki au; i mea ia,

2 E te tama a te tangata, mea atu ki a Parao kingi o Ihipa, ratou ko ana mano tini; I a koe e nui na ko wai to rite?

3 ¶ Nana, he hita te Ahiriana i Repanona, he pai nga manga, pururu tonu, marumaru tonu, roa rawa, purero rawa; i roto ano tona kouru i nga manga pururu.

4 Nui tonu ia, na te wai hoki, roa tonu, he mea na te wai hohonu, i rere hoki ona awa i tetahi taha o ona mahuri, i tetahi taha; i tukua atu ano ana awa ririki ki nga rakau katoa o te parae.

5 No reira roa rawa ia, purero rawa ki runga ake i nga rakau katoa o te parae, kua maha ano ona peka, kua roa ona manga, he maha hoki no nga wai, i a ia e kokiri ake ana.

6 I hangā o ratou ohanga e nga manu katoa o te rangi ki ona peka, i whanau ano hoki nga kirehe katoa o te parae ki raro i ona manga, i noho ano nga iwi nui katoa ki raro i tona taumarumarunga iho.

7 Na, ataahua tonu ia, i a ia i nui ra, i te roa hoki o ona manga, i te taha hoki o nga wai nui tona pakiaka.

8 Kihai ia i ngaro i nga hita o to te Atua kāri; kihai nga kauri i rite ki ona peka, kihai ano nga hetenati i rite ki ona manga; kahore he rakau o te kāri a te Atua hei rite mona; i a ia i ataahua tonu ra.

9 I meinga ia e ahau kia ataahua tonu i te maha o ona manga: a hae mai ana nga rakau katoa o Erena, i te kāri a te Atua ki a ia.

10 ¶ Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, kua tiketike na koe, kua roa, a kokiri atu ana tona kouru ki roto ki nga manga pururu, a, neke ake ana tona ngakau i a ia i tiketike ra;

11 Mo reira ka tukua atu ia e ahau ki te ringaringa o te mea kaha o nga tauiwi; ka nui ta tera mahi ki a ia; he kino nona i peia ai ia e ahau.

12 Heoi hatepea atu ana ia e nga tautangata, e nga mea nanakia o nga iwi, whakarerea iho; kua taka ona rārā ki runga ki nga maunga, ki nga awaawa katoa; kua whatiwhatia ano hoki ona manga ki te taha o nga awa katoa o te whenua; kua heke mai ano nga iwi katoa o te whenua i tona taumarumarunga iho, whakarerea ake e ratou.

13 Kei runga i a ia, ina hinga, he kāinga mo nga manu katoa o te rangi, ka noho ano hoki nga kirehe katoa o te parae ki runga ki ona manga;

Digitized by Google

14 He mea kei neke ake, kei purero ki runga tetahi o nga rakau i te taha o nga wai, kei kokiri ake ano hoki o ratou kouru ki roto ki nga manga pururu, kei tu hoki, kei teitei nga rakau katoa e inu wai ana: kua tukua atu nei hoki ratou katoa ki te mate, ki nga wahi o raro rawa o te whenua, ki roto ki nga tamariki a te tangata, ki te hunga e heke atu ana ki te rua.

15 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; I te ra i heke atu ai ia ki te rua i meinga *ia* e ahau kia tangihia; he whakaaro ki a ia i hipokina ai e ahau te rire, i puritia ai ona awa; nga wai nui mau rawa: a meinga ana e ahau a Repanona kia tangi ki a ia, nga rakau katoa ano hoki o te parae ngohe kau ki a ia.

16 Ru ana nga iwi i te haruru o tona hinganga, i taku makanga atu i a ia ki raro ki te reinga, ratou tahi ano ko te hunga e heke atu ana ki te rua: nga rakau katoa ano hoki o Erena, nga mea whiriwhiri, nga mea papai o Repanona, nga mea katoa e inu ana i te wai, ka whai whakamarietanga ratou i nga wahi o raro rawa o te whenua.

17 I heke atu ano ratou hei hoa mona ki te reinga, ki te *hunga* kua patua ki te hoari; ratou ko te *hunga i waiho* nei hei ringa mona, i noho nei i raro i tona taumarumarunga iho i waenganui o nga tauiwi.

18 ¶ Ko wai hei rite mou, te kororia, te nui, i roto i nga rakau o Erena? heoi ka makā ngatahitia koutou ko nga rakau o Erena ki nga wahi o raro rawa o te whenua: ka takoto koe i roto i te hunga kokoti-kore, i roto i te hunga i patua ki te hoari. Ko Parao tenei, ratou ko ana mano tini katoa, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 32.

NA, i te tekau ma rua o nga tau, i te tekau ma rua o nga marama, i te tuatahi o nga ra o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a au; i mea ia,

2 E te tama a te tangata, kia ara to tangi mo Parao kingi o Ihipa, mea atu hoki ki a ia, To rite kei te kuao raiona o nga iwi, e rite ana hoki koe ki te tarakona i nga moana: i puta mai ano koe i roto i o awa, whakaoraorangia ana hoki e koe nga wai ki o waewae, whakaparua ana e koe o ratou awa.

3 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka horahia atu ano e ahau taku kupenga ki runga ki a koe, he huihuinga ano hoki no nga iwi maha; a ka riro ake koe i taku kupenga.

4 Ka waiho ano hoki koe e ahau ki runga ki te whenua, ka akiritia atu ano koe ki te mata o te parae, maku ano hoki e mea kia nohoia koe e nga manu katoa o te rangi, kia makona ano hoki nga kirehe o te whenua katoa i a koe.

5 Ka takoto ano i a au ou kikokiko ki runga ki nga maunga, ka whakakīa ano hoki aga awaawa ki a koe e tiketike na.

6 Ka whakamakukuria ano e ahau ki ou toto te whenua e kau na koe, a tutuki noa ki nga maunga; ka ki ano hoki nga awa i a koe.

7 A ka oti koe te tinei e ahau, ka hipokina e ahau te rangi, ka whakapouritia ano hoki nga whetu o reira; ka hipokina e ahau te ra ki te kapua, e kore ano e titi te atarau.

8 Na, nga whakamārama katoa e mārama mai nei te rangi, ka whakapouritia ratou e ahau ki runga ki a koe, ka hoatu ano e ahau he pouritanga ki runga ki to whenua, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

9 He maha ano nga iwi e mamae o ratou ngakau i a au, ina meinga e ahau kia tae atu to wawahanga ki nga iwi, ki nga whenua kihai i mohiotia e koe.

10 Ina, he maha nga iwi e meinga e ahau kia ketekete ki a koe, ka nui ano te wehi o o ratou kingi, ina whakaaro ki a koe, ua ka wherikoriko taku hoari ki to ratou aroaro; hono tonu ano hoki to ratou wiri ia tangata, ia tangata, i te wehi i a ia i te ra e hinga ai koe.

11 ¶ No te mea ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Tera e tae mai te hoari a te kingi o Papurona ki a koe.

12 Ka meinga e ahau o mano tini, te hunga nanakia o nga iwi, ratou katoa, kia hinga i nga hoari a nga marohirohi: a ka pahuatia e ratou nga mea whakaī a Ihipa, ka ngaro ano hoki o reira mano tini katoa.

13 Ka whakangaromia ano e ahau o reira kararehe i te taha o nga wai nunui katoa; kahore ano hoki he waewae tangata hei whakaoraora i aua *wai* a muri ake nei, kahore ano he waewae kararehe hei whakaoraora.

14 Ko reira ahau mea ai i o ratou wai kia hohonu, ka meinga ano e ahau o ratou awa kia rite ki te hinu te rere, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 Kia meinga e ahau te whenua o Ihipa hei ururua, a kore iho nga tini mea o te whenua, kia patua ano e ahau

Digitized by Google

te hunga katoa e noho ana i reira, katahi ratou ka mohio ko Ihowa ahau.

16 Ko te tangihanga tenei e tangihia ai ia e ratou, ka tangihia ia e nga tamahine a nga iwi: ka tangihia ia e ratou, *ara*, a Ihipa ratou ko ana mano tini, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

17 ¶ Na, i te tekau ma rua o nga tau, i te tekau ma rima o nga ra o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa, ki a au;

18 E te tama a te tangata, e aue ki te mano tini o Ihipa, makā iho ano hoki ratou, a ia, me nga tamahine ano a nga iwi nunui, ki nga wahi o raro rawa o te whenua, ratou tahi ano ko te hunga e heke atu ana ki te rua.

19 He ataahua rawa koe i a wai? heke iho, takoto tahi koutou ko te hunga kokoti-kore.

20 Ka hinga ngatahi ratou ko te hunga i patua ki te hoari: kua tukua atu ia ki te hoari: toia atu me ona mano tini katoa.

21 Ka korero mai nga tangata kaha o nga marohirohi ki a ia i roto i te reinga, ratou tahi ano ko ona kai awhina: kua heke ratou ki raro, kei te takoto ratou he hunga kokoti-kore, he mea patu ki te hoari.

22 Kei reira ano a Ahuru ratou ko tona whakaminenga katoa: ona urupa, kei tetahi taha ona, kei tetahi taha; he mea patu katoa, kua hinga i te hoari.

23 Ona urupa ano hoki, he mea mahi ki nga taha o te rua; tona whakaminenga ano hoki kei tetahi taha o tona urupa, kei tetahi taha; he mea patu katoa ratou, kua hinga i te hoari, te hunga i puta ai te wehi ki te whenua o te hunga ora.

24 Kei reira a Erama, ratou ko ana mano tini i tetahi taha o tona urupa, i tetahi taha, ratou katoa he mea patu, kua hinga i te hoari, he hunga kua heke kokoti-kore atu ki nga wahi o raro rawa o te whenua, he hunga i mea i to ratou wehi kia puta ki te whenua o te hunga ora; heoi kei te waha ratou i to ratou whakama, ratou tahi ano ko te hunga e heke atu ana ki te rua.

25 Kua hangā te takotoranga mona ki roto ki te hunga i patua, mo ratou ano ko ana mano tini katoa: ona urupa kei tetahi taha ona, kei tetahi taha; he kokoti-kore ratou katoa, he mea patu ki te hoari: ahakoa i puta to ratou wehi ki te whenua o te hunga ora, heoi kua wahā nei ano e ratou to ratou whakama i roto i te hunga e heke atu ana ki te rua: kua tukua atu ia ki roto ki te hunga i patua.

26 Kei reira a Meheke, a Tupara, ratou ko ana mano tini katoa; ona urupa kei tetahi, taha, ona kei tetahi taha, he mea kokoti-kore ratou katoa, he mea patu ki te hoari; i puta ano hoki to ratou wehi i mua ki te whenua o te hunga ora.

27 E kore ano ratou e takoto i roto i nga marohirohi o nga kokoti-kore kua hinga, kua heke ki te reinga me a ratou patu ano o te whawhai: i whakatakotoria ano e ratou a ratou hoari ki raro i o ratou māhunga; otiia ka mau o ratou kino ki o ratou wheua; ko te hunga hoki tena i wehi ai nga marohirohi o te whenua o te ora.

28 Ina, ka whati koe i roto i te hunga kokoti-kore, ka takoto tahi hoki koutou ko te hunga i patua ki te hoari.

29 Kei reira a Eroma, ona kingi, ona rangatira katoa i tukua atu nei i runga i to ratou marohirohi ki roto ki te hunga i werohia e te hoari: ka takoto tahi ratou ko nga kokoti-kore, ratou ano ko te hunga e heke atu ana ki te rua.

30 Kei reira nga ariki o te nota, ratou katoa, me nga Haironi katoa ano i heke atu nei i roto i te hunga i patua i runga ano i to ratou wehi; whakama iho ratou ki to ratou marohirohi, a takoto kokoti-kore ana ratou i roto i te hunga i patua ki te hoari, me te waha ano ratou i to ratou whakama i roto i te hunga e heke atu ana ki te rua.

31 E kite a Parao i a ratou, a ka whai whakamarietanga ki ana mano tini katoa, i patua ki te hoari, a Parao, ratou ko tona ope katoa, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

32 No te mea kua tukua atu e ahau toku wehi ki te whenua o te hunga ora: a ka whakatakotoria ia ki roto ki te hunga kokoti-kore, ratou tahi ano ko te hunga i patua ki te hoari, a Paroa ratou ko ana mano tini, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 33.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, korero atu ki nga tamariki a to iwi, mea atu ki a ratou, Ki te kawea atu e ahau te hoari ki tetahi whenua, a ka mau nga tangata o te whenua ki tetahi tangata o o ratou rohe, ka whakaritea e ratou hei tutei.

3 Na, tona kitenga i te hoari e puta mai ana ki te whenua, whakatangihia ana e ia te tētere, hei whakatupato i te iwi;

Digitized by Google

4 A, te rongonga o tetahi tangata i te tangi o te tētere, na, kahore ia e tupato; a kua tae mai te hoari, kua riro ia, hei runga ano i tona māhunga ona toto.

5 I rongo ia i te tangi o te tētere, a kihai i tupato; ki runga ano i a ia ona toto. Te tangata ia i tupato, ka mawhiti mai i a ia tona wairua.

6 Na, te tutei i kite i te hoari e puta mai ana, a kihai i whakatangi i te tētere, kihai i whakatupato i te iwi; a ka tae mai te hoari, ka riro tetahi o ratou, ka riro ia i runga i tona kino, otiia ka rapua e ahau ona toto i te ringaringa o te tutei.

7 ¶ Na, ko koe, e te tama a te tangata, kua waiho koe e ahau hei tutei mo te whare o Iharaira; a me whakarongo koe ki te kupu a toku mangai, ko koe ano taku hei whakatupato i a ratou.

8 Ki te mea atu ahau ki te tangata kino, E te tangata kino, ko te mate kau mou; ki te kore koe e korero, e whakatupato i te tangata kino ki tana ara, ka mate tāua tangata kino i runga i tona he; ka rapua ia e ahau ona toto i tou ringa.

9 Tena ko tenei ka whakatupato koe i te tangata kino ki tona ara, kia tahuri mai ia i reira, a e kore ia e tahuri mai i tona ara, ka mate ia i runga i tona kino, ka ora mai ia i a koe tou wairua.

10 Na, e te tama a te tangata, korero atu ki te whare o Iharaira, Ko ta koutou kī tenei, e mea ana koutou, Ki te mea kei runga i a matou o matou he, o matou hara, a ka memeha atu matou i runga i aua *he*, ma te aha ra matou ka ora ai?

11 Mea atu ki a ratou, E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, kahore oku ngakau koa ki te matenga o te tangata kino; engari kia tahuri te tangata kino i tona ara, kia ora: tahuri mai, tahuri mai koutou i ā koutou ara kino; kia mate hoki koutou hei aha, e te whare o Iharaira?

12 Na, me ki atu e koe, e te tama a te tangata, ki nga tamariki a tou iwi, E kore te tika o te tangata tika e whakaora i a ia i te ra e poka ke ai ia: me te kino ano o te tangata kino e kore tera e whakahinga i a ia i te ra e tahuri mai ai ia i tana kino; e kore ano te tangata tika e ora i tona tika i te ra e hara ai ia.

13 Ki te mea atu ahau ki te tangata tika, ka ora ia, a ka whakawhirinaki atu ia ki tona tika, ka mahi hoki i te he, e kore hoki ana mahi tika katoa e maharatia; engari ka mate ia i runga i tana he i mahia e ia.

14 Ki te mea atu ano ahau ki te tangata kino, Ko te mate kau mou, a ka tahuri mai ia i tona hara, ka mahi i te mea e tika ana, e rite ana;

15 Ki te whakahokia mai te taunaha e te tangata kino, *ki te* utua mai e ia te mea i pahuatia e ia, *ki te* haere ia i runga i nga tikanga o te ora; a ka kore e mahi i te he, ka ora ano ia, e kore ia e mate.

16 E kore tetahi o ona hara i hara ai ia e maharatia mai ki a ia: kua mahia e ia te mea e tika ana, e rite ana, ka ora ano ia.

17 ¶ Heoi kei te mea nga tamariki a tou iwi, Kahore e rite te ara a te Ariki: na, ratou nei, kahore to ratou ara e rite.

18 Ki te tahuri atu te tangata tika i tana tika, a ka mahia e ia te he, ka mate ano ia i aua *he*.

19 Ki te tahuri mai ano te tangata kino i tana kino, a ka mahia e ia te mea e tika ana, e rite ana, ka ai ena hei whakaora i a ia.

20 ¶ Heoi kei te mea na koutou, Kahore e rite te ara a te Ariki. E te whare o Iharaira, ka rite ki tona ara, ki tona ara, taku whakarite whakawa mo koutou.

21 ¶ Na, i te tekau ma rua o nga tau o to matou whakaraunga, i te tekau o nga *marama*, i te rima o nga ra o te marama, ka tae mai ki a au tetahi o nga oranga o Hiruharama, a ka mea, Kua patua te pa.

22 Na, i pa mai ano te ringaringa o Ihowa ki a au i te ahiahi i mua ake o te taenga mai o taua oranga; meinga ana e ia kia kuihi toku mangai, a tae noa mai ia ki a au i te ata; na, kua meinga e ia kia kuihi toku mangai, a kore ake toku wahangu.

23 Na, ko te putanga o te kupu a Ihowa ki a au;

24 E te tama a te tangata, te hunga e noho ana i enei ururua i te whenua o Iharaira, e korero ana ratou, e mea ana, He kotahi a Aperahama, a riro ana i a ia te whenua; tatou ia he tokomaha; kua homai te whenua ki a tatou hei kāinga tupu.

25 Mo reira ki atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ta koutou kai, he mea kinaki ki te toto, e anga ana hoki o koutou kanohi ki ā koutou whakapakoko, e whakaheke toto ana hoki koutou: a e mau ranei te whenua i a koutou?

26 To koutou turanga ko a koutou hoari, e mahia ana e koutou te mea whakarihariha, e whakapokea ana e koutou te wahine a tona hoa, a tona hoa: a e mau ranei te whenua i a koutou?

Digitized by Google

27 Kia penei to ki atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; E ora ana ahau, ina, ka hinga i te hoari te hunga i nga ururua; na, te tangata i te mata o te parae, ka hoatu ia e ahau hei kai ma nga kirehe; a, te hunga i nga taumaihi, i nga ana, ka mate ratou i te mate uruta.

28 Ka meinga ano e ahau te whenua kia ururuatia rawatia, a ka mutu te whakapehapeha o tona kaha; ka ururuatia ano hoki nga maunga o Iharaira, e kore e haerea e te tangata.

29 A ka mohio ratou ko ahau a Ihowa, ina meinga e ahau te whenua kia ururuatia rawatia mo a ratou mea whakarihariha katoa i mea ai ratou.

30 ¶ Na, e te tama a te tangata, e korerotia hetia ana koe e nga tamariki a tou iwi i te taha o nga pakitara, i nga tatau ano o nga whare, e korerorero ana tetahi ki tetahi, ki tona hoa, ki tona hoa, e mea ana, Tena, kia haere tatou, kia rongo ai tatou i te kupu e puta mai ana i a Ihowa.

31 To ratou haere mai ki a koe rite tonu ki te haerenga mai o te iwi; to ratou noho i tou aroaro *rite tonu ano ki* to toku iwi; e whakarongo ana hoki ratou ki o kupu, heoi kahore e mahia e ratou: ko o ratou mangai hoki hei whakaahuareka mai, ko o ratou ngakau kei te whai i ta ratou apo taonga.

32 Nana, ki a ratou, e rite ana koe ki te waiata ahuareka a te reo pai, a te tangata he pai te rangi o tana mea whakatangi: e whakarongo ana hoki ratou ki o kupu, heoi kahore e mahia e ratou.

33 Na, ka puta tenei, (ina, ka puta ano,) ka mohio ratou, na, i roto i a ratou te poropiti e noho ana.

UPOKO 34.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, poropititia he hē mo nga hepara o Iharaira, poropiti, mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa mo nga hepara; Aue, te mate mo nga hepara o Iharaira, e whangai nei i a ratou ano! He teka ianei me whangai te kahui e nga hepara?

3 E kainga ana te ngako e koutou, e kakahuria ana e koutou te huruhuru, e patua ana e koutou nga mea whangai; nga hipi, kahore ratou e whangaia e koutou.

4 Kihai i whakakahangia e koutou nga turoro, kihai nga mea mate i rongoatia, te mea i whati kihai i takaia, kihai ano i whakahokia mai e koutou te mea i aia atu, kihai i rapua te mea i ngaro; heoi he taikaha, he nanakia, ta koutou whakahaere tikanga ki a ratou.

5 Na, marara noa atu ratou i te kore hepara: riro ana hei kai ma nga kirehe katoa o te parae, i a ratou i marara ra.

6 Atiutiu noa atu ana aku hipi i runga i nga maunga katoa, i runga i nga pukepuke tiketike katoa: marara noa atu aku hipi i runga i te mata katoa o te whenua, kahore hoki he tangata hei rapu, hei whakataki.

7 Mo reira whakarongo mai, e nga hepara, ki te kupu a Ihowa;

8 E ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, na, kua waiho nei aku hipi hei taonga pārau, kua waiho ano aku hipi hei kai ma nga kirehe katoa o te parae, i te kore hepara, kihai nei hoki aku hepara i rapu i aku hipi, heoi whangaia ano ko ratou ano e nga hepara, kihai ano i whangai i aku hipi;

9 Mo reira whakarongo, e nga hepara, ki te kupu a Ihowa;

10 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Hei hoa riri tenei ahau mo nga hepara; a ka rapu utu ahau mo aku hipi i o ratou ringa, ka whakamutua ano e ahau ta ratou whangai hipi; e kore ano nga hepara e whangai i a ratou ano i muri nei; ka whakaorangia mai ano e ahau aku hipi i roto i o ratou mangai, kei waiho hei kai ma ratou.

11 ¶ Ko te kupu hoki tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, ka rapu tenei ahau i aku hipi, ka kimihia marietia.

12 Ka rite ki te kimihanga a te hepara i tana kahui i te ra e tae ai ia ki roto ki ana hipi kua tohatoha noa atu; ka pena ano taku kimi i aku hipi, ka whakaorangia mai ano ratou e ahau i nga wahi katoa i marara atu ai ratou i te ra tuku pu, i te ra pouri.

13 Ka whakaputaina mai ano ratou e ahau i roto i nga iwi, ka whakaminea mai i nga whenua, ka kawea atu ano ratou e ahau ki to ratou oneone, a ka whangaia ratou e ahau ki runga ki nga maunga o Iharaira, ki te taha o nga awa, ki nga wahi katoa o te whenua e nohoia ana.

14 Ka whangaia ratou e ahau i te haerenga pai, a i runga i nga maunga tiketike o Iharaira he puninga mo ratou: ka takoto ratou ki reira ki te puninga pai, ka kai ano hoki ratou i runga i nga maunga o Iharaira i te haerenga momona.

Digitized by Google

15 Ko ahau hei whangai i aku hipi, ko ahau ano hei mea i a ratou kia takoto, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

16 Maku e rapu te mea i ngaro, maku ano e whakahoki mai te mea i aia atu, maku e takai te mea i whati, maku ano e whakakaha te mea mate: na, te mea momona, te mea kaha, ka ngaro i a au; ka whangaia ratou e ahau i runga i te whakarite whakawa.

17 Na, e koutou, e aku hipi, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana ka whakaritea e ahau te whakawa a tetahi hipi ki tetahi hipi, a nga hipi toa ano hoki ratou ko nga koati toa.

18 He mea iti ianei ki a koutou ta koutou kainga i nga haerenga pai, i takahia ai e koutou te toenga o ta koutou kai ki o koutou waewae? na, nga wai hohonu, inumia ana e koutou, a whakaparua ana e koutou te toenga ki o koutou waewae.

19 Na, aku hipi, ta ratou kai ko nga takahanga o o koutou waewae; ta ratou e inu ai ko te mea i whakaparua e o koutou waewae.

20 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ki a ratou; Tenei ahau, maku ano e whakarite te whakawa a te hipi momona raua ko te hipi hiroki.

21 ¶ Na, kua turaki nei o koutou kaokao, o koutou peke, akina ana e koutou nga mea mate ki o koutou haona, a marara ake ratou i a koutou ki waho noa atu;

22 Na, ka whakaora ahau i aku hipi, e kore ano ratou e waiho i muri nei hei pahuatanga; ka whakaritea ano e ahau te whakawakanga a tetahi hipi ki tetahi hipi.

23 Kotahi tonu ano te hepara e whakaritea e ahau mo ratou, a māna ratou e whangai; ara, taku pononga a Rawiri; māna ratou e whangai, a hei hepara ia mo ratou.

24 Ko ahau ko Ihowa hei Atua mo ratou, ko taku pononga ano hoki ko Rawiri hei rangatira i roto i a ratou; naku na Ihowa te kupu.

25 Ka whakaritea ano e ahau he kawenata mo te rongo mau ki a ratou, ka whakamutua ano hoki te noho o nga kirehe kino ki te whenua; a ka noho ratou ki te koraha, tē ai he wehi, ka moe ano hoki ki nga ngahere.

26 Ka meinga ano ratou e ahau, me nga wahi ano i toku pukepuke, a karapoi noa, hei manaakitanga, ka heke ano hoki te ua i te wa i tika ai; ka uaina iho nga manaakitanga.

27 Ka hua ano hoki nga hua o te rakau o te parae, ka tukua mai ano ona mau e te whenua, ka noho humarie hoki ratou ki to ratou whenua, ka mohio ano hoki ko ahau a Ihowa, ina motu i a au nga here o to ratou ioka, a ka riro mai ratou i a au i roto i te ringa o o ratou kai whakamahi.

28 E kore ano ratou e waiho i muri nei hei pahuatanga ma nga iwi, e kore ano ratou e kainga e te kirehe o te whenua; engari ka noho humarie ratou, tē ai he kai whakawehi.

29 A ka whakaarahia e ahau he mahuri whai ingoa ma ratou, e kore ano ratou e riro i te hemo-kai i runga i te whenua, e kore ano te whakama o nga tauiwi e wahā e ratou a muri ake nei.

30 Na, ka mohio ratou ko ahau, ko Ihowa, ko to ratou Atua, kei a ratou, ko ratou ano hoki ko te whare o Iharaira he iwi noku, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

31 Na, e koutou e aku hipi, e nga hipi e whangaia ana e ahau, he tangata koutou, ko ahau hoki to koutou Atua, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 35.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au; i mea,

2 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki Maunga Heira, poropititia te he mo reira.

3 Mea atu hoki ki a ia, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, hei hoa riri ahau mou, e Maunga Heira, ka whakamarokia ano hoki toku ringa ki runga ki a koe, ka meinga ano koe e ahau kia ururuatia rawatia.

4 Ka meinga e ahau o pa kia tuheatia, ka ururuatia ano hoki koe, a ka mohio koe ko Ihowa ahau.

5 Na, he riri mau tonu tau, a meinga ana e koe nga tamariki a Iharaira kia rere *a wai* i te kaha o te hoari i te wa o to ratou aitua, i te wa i whai mutunga ai to *ratou* kino.

6 Mo reira, e ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa; Ka mahia koe e ahau hei mea mo te toto, ka whaia ano hoki koe e te toto; kihai na koe i kino ki te toto, na ka whaia koe e te toto.

7 Na, ka meinga a Maunga Heira e ahau kia ururuatia rawatia, ka hatepea atu ano hoki e ahau te tangata e tika ana na reira, te tangata ano e hoki mai ana.

8 Ka whakakapia ano hoki e ahau ona maunga ki ona tupapaku. O pukepuke, o awaawa, o awa katoa, ka hinga ki reira te hunga i patua ki te hoari.

Digitized by Google

9 Ka meinga koe e ahau kia ururuatia, a ake ake ake; e kore ano o pa e nohoia, a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

10 Na, kua mea na koe, Enei iwi e rua, enei whenua e rua, naku, ka mau tonu hoki i a tatou; i te mea kei reira nei ano a Ihowa:

11 Mo reira, e ora ana ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa, ka rite taku mahi ki to riri, ki to hae, i hae ai koe i a koe i mauahara ra ki a ratou; a ka whakakitea atu ahau ki a ratou, ina whakaritea e ahau te whakawakanga mou.

12 Katahi koe ka mohio ko Ihowa ahau, a kua rangona e ahau o mea whakarihariha katoa i korerotia e koe mo nga maunga o Iharaira, i a *koe* i ki ra, Kua ururuatia, kua homai hei kai ma tatou.

13 Ko te whakakake tenei o o koutou mangai ki a au, whakamahā ana e koutou a koutou kupu moku: kua rongo atu ahau.

14 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; I te wa e koa ai te whenua katoa, ka meinga koe e ahau kia ururuatia.

15 Ka rite ki to koa ki te kāinga tupu o te whare o Iharaira, i te mea ka ururuatia, ka peratia ano koe e ahau: ka ururuatia koe, e Maunga Heira, e Irumea katoa, *ae ra*, katoa; a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

UPOKO 36.

NA, poropiti atu, e te tama a te tangata, ki nga maunga o Iharaira, mea atu, E nga maunga o Iharaira, whakarongo ki te kupu a Ihowa.

2 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, kua mea nei te hoa riri ki a koutou, Ha, kua riro mai ano hoki mo tatou nga pukepuke o namata.

3 Mo reira, poropiti atu, mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, kua meinga na koutou kia tu kau, a horomia ana koutou i tetahi taha, i tetahi taha, i riro ai koutou ma nga toenga o nga iwi, i hapainga ake ai e nga ngutu o nga arero kapetau, i korerotia kinotia ai koutou e te iwi.

4 Mo reira, e nga maunga o Iharaira, whakarongo ki te kupu a te Ariki a Ihowa; Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, ki nga maunga, ki nga pukepuke, ki nga awa, ki nga awaawa, ki nga ururua kua takoto kau, ki nga pa kua mahue, kua riro nei hei pahuatanga, hei katanga mai ma nga toenga o nga iwi i tetahi taha, i tetahi taha;

5 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, He pono he ahi taku hae i a au i korero i te he mo nga toenga o nga iwi, mo Irumea katoa ano hoki; mo ta ratou meatanga i toku whenua hei kāinga mo ratou, pau katoa hoki o ratou ngakau ki te koa, kino tonu te hinengaro, he meatanga hoki kia peia atu, kia waiho hei taonga pārau.

6 Na, poropititia te whenua o Iharaira, ki atu ki nga maunga, ki nga pukepuke, ki nga awa, ki nga awaawa, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, kua korero ahau i runga i taku hae, i taku weriweri, no te mea e wahā ana e koutou te whakama o nga tauiwi.

7 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Kua ara toku ringa, He pono, nga iwi i tetahi taha o koutou i tetahi taha, ka wahā e ratou to ratou whakama.

8 ¶ Ko koutou ia, e nga maunga o Iharaira, ka wana o koutou manga, ka whai hua ano hoki koutou ma toku iwi ma Iharaira; ka tata hoki ratou te puta.

9 No te mea, na, ka *aro* atu ahau ki a koutou, ka tahuri atu ano ahau ki a koutou, a ka ngakia koutou, ka whakatōkia.

10 Ka whakatokomahatia ano e ahau nga tangata ki a koutou, te whare katoa o Iharaira, ratou katoa, a ka nohoia nga pa, ka hangā ano hoki nga wahi kua ururuatia.

11 Ka whakatokomahatia ano e ahau nga tangata ki a koutou, me nga kararehe ano, a ka tini ratou, ka hua, ka meinga ano koutou e ahau kia nohoia, kia pera me to mua, pai atu hoki i to o koutou timatanga taku e mea ai *ki a koutou:* a ka mohio koutou ko Ihowa ahau.

12 Ka meinga ano koutou e ahau kia haereerea e te tangata, e taku iwi, e Iharaira; ka riro ano koe i a ratou, ka waiho ano koe hei kāinga tupu mo ratou, a heoi ano matenga o a ratou tamariki i a koe.

13 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, kua korerotia nei koutou, He kai tangata koe, *e te whenua*, e whakamate ana i nga tamariki a o iwi;

14 Na, e kore koe e kai tangata a muri ake nei, e kore ano e hinga i a koe o iwi a muri nei, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

15 E kore ahau e mea kia rangona i roto i a koe te whakama o nga iwi a muri nei, e kore ano e wahā e koe i nga wa i muri te tawai a nga iwi, e kore ano

Digitized by Google

o iwi e hinga i a koe, a ake ake ake, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

16 ¶ A i puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

17 E te tama a te tangata, i te nohoanga o te whare o Iharaira i to ratou oneone, i whakapokea a reira e ratou ki ta ratou ara, ki ā ratou mahi: to ratou ara i toku aroaro rite tonu ki te poke o te wahine e paheke ana.

18 Na, ringitia ana e ahau taku weriweri ki runga ki a ratou, mo te toto hoki i ringitia e ratou ki runga ki te whenua, mo a ratou whakapakoko ano hoki i whakapokea ai a reira e ratou.

19 A whakamararatia atu ana ratou e ahau ki roto ki nga iwi, titaritaria atu ana ki nga whenua; rite tonu ki to ratou ara, ki ā ratou mahi taku whakarite whakawa mo ratou.

20 A to ratou taenga atu ki nga iwi i haere atu ai ratou, na, whakanoatia ana e ratou toku ingoa tapu, i a ratou i ki mai ra ki a ratou, Ko te iwi tenei a Ihowa, i haere mai ano ratou i tona whenua.

21 ¶ Heoi i whai whakaaro ahau ki toku ingoa tapu i whakanoatia nei e te whare o Iharaira i roto i nga tauiwi i haere atu ai ratou.

22 Mo reira, ki atu ki te whare o Iharaira; Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ehara i te mea he whakaaro ki a koutou i mea ai ahau *i tenei*, e te whare o Iharaira; engari ki toku ingoa tapu i whakanoatia nei e koutou i roto i nga tauiwi i haere atu ai koutou.

23 Ka whakatapua ano e ahau toku ingoa nui i whakanoatia nei i roto i nga tauiwi, ta koutou ra i whakanoa i roto i a ratou; a ka mohio nga tauiwi ko Ihowa ahau; e ai ta te Ariki ta Ihowa, ina whakatapua ahau i roto i a koutou i to koutou aroaro.

24 Ka tangohia mai hoki koutou e ahau i roto i nga tauiwi, ka whakaminea mai ano koutou i nga whenua katoa, ka kawea mai ano koutou e ahau ki to koutou oneone.

25 ¶ Ka tāuhiuhia atu ano koutou e ahau ki te wai ma, a ka ma koutou: ka whakamākia koutou e ahau, *a* kore iho o koutou poke katoa, a koutou whakapakoko katoa.

26 Ka hoatu ano e ahau he ngakau hou ki a koutou, ka hoatu ano e ahau he wairua hou ki roto ki a koutou; ka tangohia atu ano hoki e ahau te ngakau kohatu i roto i o koutou kikokiko, a ka hoatu he ngakau kikokiko ki a koutou.

27 Ka hoatu ano hoki e ahau toku wairua ki roto ki a koutou, a ka meinga koutou e ahau kia haere i runga i aku tikanga, ka puritia ano hoki e koutou aku whakariteritenga, ka mahia.

28 A ka noho koutou ki te whenua i hoatu e ahau ki o koutou mātua, ko koutou ano hoki hei iwi moku, a ko ahau hei Atua mo koutou.

29 Ka whakaorangia ano koutou e ahau i o koutou poke katoa: ka karangatia atu ano hoki e ahau te witi, ka whakamahā, e kore ano te hemo-kai e tukua atu e ahau ki a koutou.

30 Ka whakamahā ano e ahau nga hua o te rakau me nga mau ano o te mara, e kore ai koutou e pangia e te tawai hemo-kai a muri ake nei i roto i nga tauiwi.

31 Katahi koutou ka mahara ki o koutou ara kino, ki ā koutou mahi kahore nei e pai, a ki ta koutou titiro ake he mea anuanu koutou mo a koutou kino, mo a koutou mea whakarihariha.

32 Ehara i te mea he whakaaro ki a koutou i mea ai ahau *i tenei*, e ai ta te Ariki ta Ihowa, kia mohio mai koutou: kia whakama koutou, kia numinumi kau ki ā koutou ara, e te whare o Iharaira.

33 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; I te rangi e whakamākia atu ai e ahau a koutou he katoa, ka whakanohoia ano koutou e ahau ki nga pa, a ka hangā nga wahi kua ururuatia.

34 Na, te whenua i takoto kau ka ngakia; i mua hoki he ururua ki te titiro mai a te hunga katoa e tika ana na reira.

35 A ka korerotia, Tenei whenua i takoto kau ra, kua rite ki te kāri o Erena; nga pa ano hoki kua ururuatia ra, era i takoto kau ra, nga mea pakaru, kua oti te taiepa, e nohoia ana.

36 A ka mohio nga iwi kua mahue i tetahi taha o koutou, i tetahi taha, e hangā ana e ahau e Ihowa nga wahi kua pakaru, e whakatōkia ana e ahau nga wahi e takoto kau ana: naku na Ihowa te kupu, maku ano e mahi.

37 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Tenei ake ka uia mai tenei ki a au e te whare o Iharaira, kia meatia ki a ratou; ka whakatokomahatia ratou e ahau, me te mea he kahui te tangata.

38 Ka rite ki te kahui tapu, ki te kahui o Hiruharama i ana hakari nui; ka pena ano nga pa kua ururuatia, ka kapi i nga kahui tangata, a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

UPOKO 37.

I PA iho te ringa o Ihowa ki runga ki a au, a kawea ana ahau, he meatanga

Digitized by Google

na to Ihowa Wairua, tukua iho ana ahau e ia ki waenganui o te raorao; na, ki'tonu a reira i te wheua.

2 Katahi ka whakahaereerea ahau e ia ki te taha o aua *wheua*, a taka noa, taka noa; na, he tini whakaharahara i runga i te mata o te raorao, nana, he maroke noa atu.

3 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, e ora ranei enei wheua? Ano ra atu ko ahau, E mohio ana koe, e te Ariki e Ihowa.

4 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Poropiti atu ki enei wheua, mea atu ki a ratou, E nga wheua maroke, whakarongo ki te kupu a Ihowa.

5 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa ki enei wheua, Tenei au te kawe atu nei i te manawa ki roto ki a koutou, a ka ora koutou.

6 Ka tukua iho ano e ahau he uaua ki runga ki a koutou, ka takaia atu ano hoki koutou ki te kikokiko, ka hipokina koutou ki te kiri, ka hoatu ano e ahau he manawa ki roto ki a koutou, a ka ora koutou, a ka mohio koutou ko ahau a Ihowa.

7 Na, poropititia ana e ahau te mea i whakahaua mai ki a au; a i a au e poropiti ana, na, ko tetahi haruru, na, ko te oraoranga, a whakatata mai ana nga wheua, tona wheua ki tona wheua.

8 Na, taku tirohanga atu, nana, kua tae nga uaua me te kikokiko ki runga ki a ratou, a i waho ake ko te kiri hei hipoki mo ratou: kahore ia he manawa i roto i a ratou.

9 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Poropiti atu ki te hau, poropiti atu, e te tama a te tangata, mea atu hoki ki te hau, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Haere mai, e te manawa, i nga hau e wha, ha atu ki tenei hunga kua oti nei te patu, kia ora ai ratou.

10 Katahi ka poropititia atu e ahau te mea i whakahaua mai ki a au; na, ko te taenga mai o te manawa ki roto ki a ratou, kua ora, tu ana o ratou waewae ki runga, he ope nui whakaharahara.

11 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au, E te tama a te tangata, enei wheua ko te whare katoa o Iharaira: nana, kei te ki ake ratou, Kua maroke o tatou wheua, kua ngaro ta tatou i tumanako atu ai; kua motuhia atu tatou.

12 Mo reira poropiti atu, ki atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, e toku iwi, ka whakapuaretia e ahau o koutou urupa, ka whakaputaina ake ano koutou i roto i o koutou urupa, ka kawea atu ano koutou e ahau ki te oneone o Iharaira.

13 A ka mohio koutou ko Ihowa ahau, ina whakapuaretia e ahau o koutou urupa, e toku iwi, a ka whakaputaina ake koutou e ahau i roto i o koutou urupa,

14 Ina tukua atu e ahau toku wairua ki roto ki a koutou, ina ora koutou, ina whakanohoia koutou e ahau ki to koutou oneone: ko reira koutou mohio ai naku na Ihowa i korero, naku ano i mahi, e ai ta Ihowa.

15 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

16 Na, e koe, e te tama a te tangata, tikina atu tetahi rakau māu, tuhituhia iho, *He mea* mo Hura, mo ona hoa ano hoki, mo nga tamariki a Iharaira: katahi ka tikina atu tetahi atu rakau e koe, tuhituhia iho, *He mea* mo Hohepa, ko te rakau a Eperaima, mo ona hoa ano hoki mo te whare katoa o Iharaira.

17 Katahi ka huihuia raua e koe, tetahi ki tetahi; a hei rakau kotahi raua i roto i to ringaringa.

18 ¶ Na, ki te korero mai nga tamariki a toku iwi ki a koe, ki te mea mai, E kore ianei e whakaaturia mai e koe ki a matou he aha te tikanga o enei mea āu?

19 Mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Nana, ka mau au ki te rakau a Hohepa, ki tera i te ringaringa o Eperaima, ki ona hoa ano, ki nga iwi o Iharaira, a ka huihuia atu ki tera, ara, ki te rakau a Hura, ka meinga hoki raua e ahau hei rakau kotahi, a, ka kotahi tonu raua i roto i toku ringa.

20 ¶ Na, hei roto ano i to ringaringa nga rakau e tuhituhia e koe ki to ratou aroaro.

21 Mea atu ano ki a ratou, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, ka tangohia mai e ahau nga tamariki a Iharaira, i roto i nga iwi i haere atu nei ratou, ka kohikohia mai ano ratou i tetahi taha, i tetahi taha, ka kawea atu ano hoki ratou ki to ratou oneone.

22 Ka meinga ano ratou e ahau hei iwi kotahi ki te whenua ki runga ki nga maunga o Iharaira; kotahi tonu ano hoki te kingi hei kingi mo ratou katoa; kore ake o ratou iwi e rua i muri nei, hore rawa ano hoki o ratou wehenga a muri nei kia rua nga kingitanga.

23 Kore ake ano hoki o ratou pokenga i ā ratou whakapakoko, i ā ratou mea whakarihariha, i ā ratou kino katoa: engari ka whakaorangia mai ratou e ahau i o ratou nohoanga katoa, i nga

Digitized by Google

wahi i hara ai ratou, ka purea ano hoki ratou e ahau: ko ratou hoki hei iwi moku, a ko ahau hei Atua mo ratou.

24 Ko taku pononga hoki ko Rawiri hei kingi mo ratou; kotahi tonu hoki te hepara mo ratou katoa: ka haere hoki ratou i runga i aku whakariteritenga, ka puritia ano aku tikanga e ratou, ka mahia.

25 A ka noho ratou ki te whenua i hoatu e ahau ki taku pononga ki a Hakopa, ki te wahi i noho ai o koutou mātua; ka noho ano ratou ki reira, ratou, a ratou tamariki, me nga tamariki ano a a ratou tamariki, a ake ake ake: a, ko taku pononga ko Rawiri hei rangatira mo ratou, a ake ake ake.

26 Ka whakaritea ano e ahau he kawenata mo te rongo mau ki a ratou; hei kawenata mau tonu tena ki a ratou, ka whakanohoia ano ratou e ahau, ka whakanuia ano hoki ratou, ka whakaturia ano e ahau toku wahi tapu ki waenganui i a ratou, a ake ake ake.

27 Ki a ratou ano hoki toku tapenakara: a ko ahau hei Atua ki a ratou, ko ratou ano hei iwi moku.

28 A ka mohio nga tauiwi kei te whakatapu ahau a Ihowa i a Iharaira, i te mea kei waenganui nei toku wahi tapu i a ratou, a ake ake ake.

UPOKO 38.

I PUTA mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

2 E te tama a te tangata, anga atu to mata ki Koko ki te whenua o Makoko, ki te tino rangatira o Meheke, o Tupara, poropititia hoki he hē mona;

3 Mea atu hoki, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, hei hoa riri tenei ahau mou, e Koko, e te tino rangatira o Meheke, o Tupara:

4 Ka whakatahuritia ano koe e ahau, ka makā ano nga matau e ahau ki o kauae, ka whakaputaina ano koe e ahau ki waho, me to ope katoa, nga hoiho, me nga kai eke hoiho ratou katoa, he pai rawa nei o ratou kakahu, he whakaminenga nui, he puapua, he whakangungu rakau *a ratou*, e rahurahu katoa ana ratou i te hoari.

5 Hei hoa mo ratou a Pahia, a Etiopia, a Putu; rite katoa ratou i te whakangungu rakau, i te potae whawhai:

6 A Komere, me ona ropu katoa, te whare o Tokarama o nga taha ki te nota, ratou ko ona ope katoa: koutou tahi ko nga iwi maha.

7 Kia rite, kia rite nga mea mau, e koe, me to whakaminenga katoa kua whakamine mai nei ki a koe, ko koe ano hoki hei kai tiaki mo ratou.

8 ¶ Ka maha nga rangi ka tikina atu koe, ka tirohia: i nga tau whakamutunga ka tae koe ki te whenua i whakahokia mai i te hoari, i kohikohia mai i roto i nga iwi maha, tatau ai ki nga maunga o Iharaira kua waiho noa ake nei hei ururua, i te mea ka oti te whakaputa mai i roto i nga iwi, a e noho humarie ana ratou katoa.

9 To whakaekenga mai, to haerenga mai, rite tonu ki te pararo; ka rite koe ki te kapua e taupoki ana i te whenua, a koe, me o ropu katoa, koutou tahi ko nga iwi maha.

10 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Na, i taua rangi ka puta ake nga mea ki roto ki to ngakau, ka whakaaroa ano hoki e koe he whakaaro hē:

11 A ka mea koe, Ka haere atu ahau ki te whenua i nga pa taiepa-kore; ka tae atu ahau ki te hunga e ata noho ana, e noho humarie ana, ratou katoa i a ratou e noho mai nei kahore he taiepa, kahore hoki o ratou tutaki, kahore he keti,

12 Ki te pahua i nga taonga, ki te tango i nga mea parakete; tahuri tonu atu to ringa ki nga wahi ururua kua nohoia, ki te iwi ano hoki kua oti te kohikohi mai i roto i nga tauiwi, a kua whiwhi ki nga kararehe, ki nga taonga, a e noho ana i waenganui o te whenua.

13 Ka mea a Hepa, a Rerana, ratou ko nga kai hokohoko o Tarahihi, me nga kuao raiona katoa ano o reira ki a koe, Kua tae mai ranei koe ki te pahua taonga? Kua whakaminea ranei e koe to whakaminenga ki te tango i nga mea parakete, ki te mau atu i te hiriwa, i te koura, ki te tango atu i nga kararehe, i nga taonga, ki te pahua i nga taonga maha?

14 ¶ Mo reira poropiti atu, e te tama a te tangata, mea atu ki a Koko, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, I te rangi e noho humarie ai toku iwi a Iharaira, e kore ianei e mohiotia e koe?

15 Tera ano koe ka haere mai i to wahi i nga taha o te nota, koutou tahi ano ko nga iwi maha, ratou katoa i runga i nga hoiho, he whakaminenga nui, he ope nui.

16 Ka whakaekea ano hoki e koe toku iwi a Iharaira, me te mea he kapua e taupoki ana i te whenua; ka oti tena i nga rangi whakamutunga; ka kawea atu ano koe e ahau ki toku whenua, kia mohio ai nga tauiwi ki a au, ina ka wha-

Digitized by Google

katapua ahau i runga i a koe i ta ratou tirohanga ano, e Koko.

17 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ko koe ranei tena i korerotia e ahau, ara, e aku pononga, e nga poropiti o Iharaira, i nga ra o namata? i poropititia hoki e ratou i aua rangi, (he maha nga tau,) taku kawenga atu i a koe ki a ratou.

18 Na, i taua rangi, i te rangi e haere mai ai a Koko ki te whenua o Iharaira, e ai ta te Ariki ta Ihowa; ka puta ake ano toku weriweri ki toku mata.

19 Kua korero hoki ahau i runga i toku hae, i runga i te ahi a taku riri, He pono i taua rangi ka nui te ru ki te whenua o Iharaira.

20 A ka wiri nga ika o te moana ki toku aroaro, nga manu ano o te rangi, nga kirehe o te parae, nga mea ngokingoki katoa e ngokingoki ana i runga i te whenua, me nga tangata katoa ano hoki i runga i te mata o te whenua, ka turakina iho ano hoki nga maunga, ka hinga nga pikitanga, ka hinga ano hoki nga taiepa katoa ki te whenua.

31 Ka karangatia ano e ahau he hoari hei patu mona, puta noa i oku maunga katoa, e ai ta te Ariki ta Ihowa; te hoari a te tangata ka anga atu ki tona hoa.

22 Taku mea ano hei totohe ki a ia, he mate uruta, he toto; ka uaina iho ano e ahau he ua, he waipuke, he whatu nui, he ahi, he whanariki, ki runga ki a ia, ki runga ki ana ropu, ki runga ano ki nga iwi maha e *whai* ana i a ia.

23 Na, ka whakanui ahau i a au, ka whakatapu ano ahau i a au; ka mohiotia ano hoki ahau i te tirohanga mai a nga iwi maha, a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

UPOKO 39.

NA, e te tama a te tangata, poropititia he hē mo Koko, mea atu, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Nana, hei hoa riri ahau mou e Koko, e te tino rangatira o Meheke, o Tupara:

2 Ka whakatahuritia atu ano koe e ahau, ka whakahaereerea, ka meinga ano koe kia haere mai i nga taha ki te nota, ka kawea ano koe e ahau ki nga maunga o Iharaira.

3 Ka patua atu ano e ahau to kopere i roto i to ringa maui, ka meinga ano hoki o pere kia marere i roto i to ringa matau.

4 Ka hinga koe ki runga ki nga maunga o Iharaira, a koe, me o ropu katoa, me nga iwi ano i a koe: ka hoatu koe e ahau hei kai ma nga manu kai kino o ia ahua, o ia ahua, ma nga kirehe ano hoki o te parae.

5 Ka hinga koe ki runga ki te mata o te parae: naku hoki te kupu, ē ai ta te Ariki ta Ihowa.

6 Ka tukua atu ano hoki e ahau he ahi ki a Makoko, ratou ko te hunga e noho humarie ana i nga motu, a ka mohio ratou ko Ihowa ahau.

7 A, ka meinga e ahau toku ingoa tapu kia mohiotia i roto i toku iwi, i a Iharaira, e kore ano e tukua e ahau kia whakapokea toku ingoa tapu a muri ake nei: a ka mohio nga tauiwi ko Ihowa ahau, ko te Mea Tapu i roto i a Iharaira.

8 ¶ Nana, kua tae mai, kua oti ano hoki, e ai ta te Ariki ta Ihowa; ko te rangi tenei i korerotia e ahau.

9 Ka puta atu ano hoki te hunga e noho ana i nga pa o Iharaira, a ka tahuna e ratou, ka wera ano i a ratou nga patu, nga whakangungu rakau, nga puapua, nga kopere, nga pere, nga hani, nga tao; nga tau e tahuna ai aua mea e ratou, e whitu.

10 E kore ano e maua mai e ratou he wahie i te parae, e kore ano e tapahia mai i nga ngahere; no te mea ka tahuna e ratou nga patu ki te ahi: ka pahuatia ano hoki e ratou o ratou kai pahua, ka murua ano hoki nga taonga o o ratou kai muru, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

11 ¶ Na, i taua rangi ka hoatu e ahau ki a Koko he wahi tanumanga ki reira i roto i a Iharaira, te raorao o nga tirahaere i te taha ki te rawhiti o te moana; kutia iho i reira nga ihu o nga tirahaere: ka tanumia ano hoki e ratou ki reira a Koko ratou ko ana mano tini: ka karangatia ano a reira, Ko te raorao o Hamono-Koko.

12 A, e whitu nga marama e tanumia ai ratou e te whare o Iharaira, kia watea ai te whenua.

13 Ina, ka tanumia *ratou* e te iwi katoa o te whenua; a hei ingoa nui ki a ratou te ra e whakakororiatia ai ahau, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

14 Ka wehea mai ano hoki e ratou etahi tangata, he mea tūturu, hei haere atu i runga i te whenua, hei hoa mo nga tira-haere ki te tanu i te hunga o ratou i toe i runga i te mata o te whenua, kia watea ai: i te mutunga o nga marama e whitu ka rapua e ratou.

15 Na, nga tira-haere e haere ana i te whenua, ka kite tetahi i te wheua tangata, ka hangā e ia tetahi tohu ki te taha o taua *wheua*, kia tanumia ra ano e nga kai tanu ki te raorao o Hamono-Koko.

Digitized by Google

16 Te ingoa ano hoki o te pa Ko Hamona. Na, ka watea te whenua.

17 Na, e koe, e te tama a te tangata, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Mea atu ki nga manu o ia ahua, o ia ahua, ki nga kirehe katoa ano hoki o te parae, Huihui mai koutou, haere mai; whakamine mai i tetahi taha, i tetahi taha, ki taku patunga tapu e patua nei e ahau ma koutou, he patunga nui ki runga ki nga maunga o Iharaira, kia kai kikokiko ai, kia inu toto ai koutou.

18 Ka kai koutou i nga kikokiko o te hunga marohirohi, ka inumia ano nga toto o nga rangatira o te whenua, o nga hipi toa, o nga reme, o nga koati, o nga puru, he mea momona katoa no Pahana.

19 Ka kai kikokiko ano koutou, a makona noa koutou, ka inu toto ano koutou, a haurangi noa, he mea no taku patunga tapu e patua e ahau ma koutou.

20 Na, ka makona koutou i nga hoiho o taku tepu, i nga *hoiho* hariata, i nga marohirohi, i nga tangata whawhai katoa, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

21 Ka whakaputaina ano e ahau toku kororia ki roto ki nga tauiwi, a ka kite nga tauiwi katoa i taku whakaritenga whakawa e whakaritea e ahau, i toku ringa ano ka pa atu nei ki a ratou.

22 Ka mohio ano hoki te whare o Iharaira, ko Ihowa ahau, ko to ratou Atua, i taua rangi ano, a ake ake.

23 ¶ Ka mohio ano nga tauiwi, he hē no te whare o Iharaira i whakaraua atu ai ratou: he pokanga ketanga no ta ratou ki a au i hunā ai e ahau toku mata ki a ratou, i tukua atu ai ratou e ahau ki te ringaringa o o ratou hoa riri: a hinga ana ratou katoa i te hoari.

24 Taku i mea ai ki a ratou rite tonu ki to ratou poke, ki ā ratou pokanga ketanga, a hunā ana e ahau toku mata ki a ratou.

25 Na, ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ka whakatahuritia e ahau aianei te whakaraunga o Hakopa, ka aroha atu ano ahau ki te whare katoa o Iharaira, ka hae ano hoki ahau, he whakaaro ki toku ingoa tapu;

26 Kia wahā ano ia e ratou to ratou whakama, me o ratou pokanga ketanga katoa i poka ke ai ta ratou ki a au, i a ratou e noho humarie ana i to ratou oneone, tē ai he tangata hei whakawehi.

27 Ka oti ratou te whakahoki mai e ahau i roto i nga iwi, a ka kohikohia mai ratou i nga whenua o o ratou hoa riri, ka whakatapua ano hoki ahau i runga i a ratou i te tirohanga mai a nga iwi maha;

28 Katahi ratou ka mohio ko Ihowa ahau, ko to ratou Atua, i mea nei kia whakaraua atu ratou ki roto ki nga tauiwi, i kohikohi ano hoki i a ratou ki to ratou oneone, a kahore noa iho tetahi o ratou i mahue i a au ki reira.

29 E kore ano e hunā e ahau toku mata a muri ake nei ki a ratou: kua ringitia hoki e ahau toku wairua ki runga ki te whare o Iharaira, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 40.

I TE RUA tekau ma rima o nga tau o to matou whakaraunga, i te timatanga o te tau, i te tekau *o nga ra* o te marama, i te tekau ma wha o nga tau o te horonga o te pa, i taua tino rangi ano ka pa mai te ringa o Ihowa ki a au, a kawea atu ana ahau e ia ki reira.

2 Kawea ana ahau e ia, he whakakitenga hoki na te Atua, ki te whenua o Iharaira, whakanohoia ana ahau e ia ki runga ki tetahi maunga tiketike rawa, a i runga i taua *maunga* ko tetahi mea e rite ana ki te pa, kua oti te hanga, ki te taha ki te tonga.

3 Heoi kawea ana ahau e ia ki reira; na, ko tetahi tangata, toua ahua anō he parahi ki te titiro atu, he aho muka ano i roto i tona ringa, he kakaho ano hoki hei whangāngā; i te tu ano ia i te kuwaha.

4 Na, ko te meatanga mai a taua tangata ki a au, E te tama a te tangata, titiro mai o kanohi, whakarongo o taringa, tahuri mai ano to ngakau ki nga mea katoa e whakakitea atu e ahau ki a koe; i kawea mai hoki koe ki konei kia whakakitea atu ai *enei mea* ki a koe: whakaaturia atu ki te whare o Iharaira nga mea katoa e kite ai koe.

5 Na, ko tetahi taiepa i te taha ki waho o te whare, a taka noa, a i te ringaringa o taua tangata ko tetahi kakaho hei whangāngā, e ono nga whatianga, he *tino* whatianga, kotahi ano hoki te whanuitanga ringaringa. Na, kei te whangangā ia i te whanui o taua mea kua oti na te hanga, kotahi te kakaho; me te tiketike ano, kotahi te kakaho.

6 ¶ Na, ko tana taenga atu ki te kuwaha e anga ana whaka-te-rawhiti, kei te piki i ona kaupae, kei te whangāngā i te paepae o te kuwaha; tona whanui, kotahi te kakaho; i tetahi atu paepae ano hoki, kotahi te kakaho te whanui.

7 Na, te roa o te ruma kotahi, kotahi te kakaho; te whanui, kotahi ano kakaho; i te takiwa o nga ruma, e rima

Digitized by Google

nga whatianga: na, te paepae o te kuwaha i te whakamahau o te kuwaha i te taha ki roto, kotahi ano kakaho.

8 I whangangā ano e ia te whakamahau o te kuwaha, te taha ki roto, kotahi te kakaho.

9 I whangangā ano e ia te whakamahau o te kuwaha, e waru nga whatianga; ona pou ano hoki e rua nga whatianga: na, i te taha ki roto te whakamahau o te kuwaha.

10 Na, nga ruma o te kuwaha o te taha ki te rawhiti, e toru i tenei taha, e toru i tera taha, kotahi tonu te nui o ratou e toru: kotahi tonu ano hoki te nui o nga pou i tenei taha, i tera taha.

11 I whangangā ano e ia te whanui o te tapokoranga atu i te kuwaha, kotahi tekau nga whatianga; te roa o te kuwaha kotahi tekau ma toru nga whatianga.

12 Na, te taha ki mua i nga ruma, kotahi te whatianga; tetahi atu taha ano hoki kotahi te whatianga: nga ruma ano hoki e ono nga whatianga o tenei taha, e ono nga whatianga o tera taha.

13 I whangangā ano e ia te kuwaha i te tuanui o tetahi ruma, tae noa ki te tuanui o tetahi: e rua tekau ma rima nga whatianga te whanui, tetahi tatau anga tonu mai ki tetahi tatau.

14 I hangā ano e ia etahi pou, e ono tekau nga whatianga, tae noa ki te pou o te marae i tetahi taha, i tetahi taha o te kuwaha.

15 Na, te takiwa i te taha ki mua o te kuwaha e tapoko atu ai, tae noa ki te taha ki mua o te whakamahau o to roto kuwaha, e rima tekau nga whatianga.

16 Na, he matapihi kuiti o nga ruma, o o ratou pou ano hoki i roto i te kuwaha, a taka noa, o nga kokoru ano; he matapihi ano o nga taha ki roto, a taka noa, he nikau ano hoki kei tenei pou, kei tenei pou.

17 Katahi ahau ka kawea e ia ki to waho marae, na, he ruma kei reira, he whariki kohatu ano hoki, he mea i hangā mo te marae, a taka noa, taka noa: e toru tekau nga ruma i runga i te whariki kohatu.

18 Na, te whariki kohatu i te taha o nga kuwaha i te ritenga atu o te taha roa o nga kuwaha, ko to raro whariki tera.

19 Katahi ka whangangā e ia te whanui i te taha ki mua o to raro kuwaha, tae noa ki te taha ki mua o to roto marae, ki te taha ki waho; kotahi rau nga whatianga o te taha ki te rawhiti, o te taha ano ki te nota.

20 ¶ Na, te kuwaha o to waho marae e anga ana whaka-te-nota, i whangangā ano e ia tona roa, tona whanui.

21 Na, ona ruma, e toru i tenei taha, e toru i tera taha, ona pou ano hoki, ona kokoru ano hoki rite tonu te nui ki to te kuwaha tuatahi; e rima tekau nga whatianga te roa, e rua tekau ma rima nga whatianga te whanui.

22 Na, o ratou matapihi, o ratou kokoru, o ratou nikau, he mea whakarite ki te nui o te kuwaha e anga ana ki te rawhiti, e whitu ano nga kaupae i pikitia ai a reira; i mua ano i aua *ruma* o ratou kokoru.

23 A, i anga te kuwaha o to roto marae ki te kuwaha ki te taha ki te nota, ki *tera* ano i te taha ki te rawhiti; i whangangā ano e ia te takiwa o tetahi kuwaha, o tetahi kuwaha, kotahi rau nga whatianga.

24 ¶ Katahi ahau ka kawea e ia ki te taha ki te tonga, na, ko tetahi kuwaha i te taha ki te tonga. Na, ka whangangā e ia ona pou me ona kokoru, rite tonu ki enei kua oti nei te whanganga.

25 He matapihi ano o reira, i ona kokoru ano hoki, a taka noa, he pera ano me era matapihi; e rima tekau nga whatianga te roa, a e rua tekau ma rima nga whatianga te whanui.

26 E whitu ano hoki nga kaupae i pikitia ai, i mua ano i aua *ruma* o ratou kokoru; he nikau ano ona, tetahi i tetahi taha, tetahi i tetahi taha, ara, i ona pou.

27 Na, he kuwaha ano kei to roto marae i te taha ki te tonga: i whangangā ano e ia te takiwa o tetahi kuwaha, o tetahi kuwaha whaka-te-tonga, kotahi rau nga whatianga.

28 I kawea ano ahau e ia na te kuwaha ki te tonga ki to roto marae, a whangangā ana e ia te kuwaha ki te tonga, rite tonu ki enei kua oti nei te whanganga.

29 Me nga ruma ano o reira, me ona pou ano, me ona kokoru ano, rite tonu ki enei kua oti nei te whanganga: he matapihi ano o reira, o ona kokoru ano hoki, a taka noa, taka noa: e rima tekau nga whatianga tona roa, e rua tekau ma rima nga whatianga tona whanui.

30 Na, nga kokoru, a taka noa, e rua tekau ma rima nga whatianga te roa, e rima nga whatianga te whanui.

31 A, i anga ona kokoru ki to waho marae; he nikau ano o ona pou: e waru ano nga kaupae o te pikitanga atu ki reira.

Digitized by Google

32 ¶ I kawea ano ahau e ia ki to roto marae ki te taha ki te rawhiti, a whanganga ana e ia te kuwaha : rite tonu ki enei kua oti nei te whanganga.

33 Na, nga ruma o reira, ona pou, ona kokoru, rite tonu ki enei kua oti nei te whanganga : he matipihi ano o reira, o nga kokoru ano hoki, a taka noa; e rima tekau nga whatianga tona roa, e rua tekau ma rima nga whatianga te whanui.

34 I anga ano ona kokoru ki to waho marae, he nikau ano kei ona pou i tenei taha, i tera taha; e waru ano nga kaupae o te pikitanga atu ki reira.

35 ¶ I kawea ano ahau e ia ki te kuwaha ki te nota, a whangangā ana e ia, rite tonu ki enei kua oti nei te whanganga;

36 Ona ruma, ona pou, ona kokoru, me ona matapihi ano, a taka noa: e rima tekau nga whatianga te roa, e rua tekau ma rima whatianga te whanui.

37 I anga ano ona pou ki to waho marae; he nikau ano kei ona pou i tenei taha, i tera taha : e waru ano nga kaupae o te pikitanga atu ki reira.

38 Na, nga ruma, nga tapokoranga atu ano ki reira, kei nga pou o nga kuwahu, kei te wahi i horoia ai te tahunga tinana.

39 ¶ Na, i te whakamahau o te kuwaha e rua nga tepu i tenei taha, e rua nga tepu i tera taha, hei patunga mo te tahunga tinana, mo te whakahere hara, mo te whakahere mo te he.

40 I te taha ano ki waho e rua nga tepu i te wahi e piki atu ai te tangata ki te tapokoranga atu o te kuwaha ki te nota; e rua ano nga tepu i tera taha, i te whakamahau o te kuwaha.

41 E wha nga tepu i tenei taha, e wha ano nga tepu i tera taha, i te taha o te kuwaha; e waru nga tepu i patua ai nga *patunga tapu*.

42 Na, he kohatu tarai nga tepu e wha mo te tahunga tinana, kotahi te whatianga me te hawhe te roa, kotahi ano whatianga me te hawhe te whanui, kotahi whatianga te tiketike : i whakatakotoria e ratou ki runga ki enei nga mea i patua ai e ratou, te tahunga tinana me te patunga tapu.

43 Kua oti ano hoki etahi matau te whakanoho ki te taha ki roto, a taka noa, kotahi ringaringa te whanui: a i runga i nga tepu te kikokiko o te whakahere.

44 ¶ Na, i waho o to roto kuwaha ko nga ruma o nga kai waiata i to roto marae, ara, i tera i te taha o te kuwaha ki te nota. I anga ano hoki aua *ruma* ki te taha ki te tonga : i anga ano wha ka-te-nota tetahi i te taha o te kuwaha ki te rawhiti.

45 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Tenei ruma e anga nei ki te tonga, mo nga tohunga, mo nga kai tiaki o nga mea o te whare.

46 Na, te ruma e anga nei ki te nota, mo nga tohunga, mo nga kai tiaki o nga mea o te aata : ko nga tamariki enei a Haroko i roto i nga tamariki a Riwai, e whakatata mai ana ki a Ihowa ki te minita ki a ia.

47 Katahi ka whangangā e ia te marae, kotahi rau nga whatianga te roa, kotahi rau nga whatianga te whanui, e wha nga taha; me te aata ano i mua i te whare.

48 Katahi ahau ka kawea e ia ki te whakamahau o te whare: kei te whanganga ia i *tenei* pou, i *tenei* pou o te whakamahau, e rima nga whatianga i tenei taha, e rima nga whatianga i tera taha : na, te whanui o te kuwaha, e toru nga whatianga i tenei taha, e toru nga whatianga i tera taha.

49 Te roa o te whakamahau e rua tekau nga whatianga; te whanui kotahi tekau ma tahi nga whatianga; *i kawea* atu ano *ahau* e ia na nga kaupae i pikitia atu ai a reira : a he pou *ke* ano era i te taha o *era* pou, tetahi i tenei taha, tetahi i tenei taha.

UPOKO 41.

MURI iho ka kawea ahau e ia ki te temepara; kei te whanganga i nga pou, e ono nga whatianga te whanui i tetahi taha, a e ono nga whatianga te whanui i tetahi taha, ko te whanui *ia* o te tapenakara.

2 Na, te whanui o te tatau, kotahi tekau nga whatianga, a nga taha o te tatau, e rima nga whatianga i tetahi taha, e rima nga whatianga i tetahi taha; i whangangā ano e ia to reira roa, e wha tekau nga whatianga; te whanui e rua tekau nga whatianga.

3 Katahi ia ka haere ki roto, kei te whanganga i te pou o te tatau, e rua nga whatianga; te tatau, e ono nga whatianga; te whanui o te tatau e whitu nga whatianga.

4 Heoi whangangā ana e ia to reira roa, e rua tekau nga whatianga, te whanui, e rua tekau nga whatianga i mua i te temepara. Na ko tana meatanga mai ki a au, Ko te wahi tino tapu tenei.

5 Muri iho ka whangangā e ia te taha o te whare, e ono nga whatianga; me te

Digitized by Google

whanui ano o nga ruma i te taha, e wha nga whatianga, i nga taha o te whare, a taka noa, taka noa.

6 Na, nga ruma i te taha, e toru, tetahi i runga i tetahi, e toru tekau ki te rarangi, i ngoto ano hoki ratou ki roto ki te pakitara, ki to te whare, hei ruma mo nga taha, a taka noa, kia u ai; kahore ia he ūnga i te pakitara o te whare.

7 Na, ka nui haere, a whawhe noa whakarunga ki nga ruma o te taha; i haere tonu hoki whakarunga te karapotinga o te whare, a taka noa, taka noa: no reira haere tonu te whanui o te whare whakarunga, nui haere atu ana i to raro rawa tae noa ki to runga, ki to waenga.

8 I kite ano ahau i te tiketike o te whare, a whawhe noa: nga turanga o nga ruma, kotahi tino kakaho e ono nei ona whatianga nui.

9 Te matotoru o te pakitara, o tera mo te ruma i waho, e rima nga whatianga; a te wahi i mahue, ko to nga ruma, ko to era i roto.

10 Na, he takiwa kei waenganui i nga ruma, e rua tekau nga whatianga, i nga taha katoa o te whare, a taka noa.

11 A i anga nga tatau o nga ruma ki te wahi i mahue, tetahi tatau ki te nota, tetahi tatau ki te tonga: a, te whanui o te wahi i mahue e rima nga whatianga, a tawhio noa.

12 Na, te whare i mua i te wahi motuhake i te pito ki te hauauru, e whitu tekau nga whatianga te whanui: a e rima nga whatianga te matotoru o te taha o *taua* whare a tawhio noa; tona roa e iwa tekau nga whatianga.

13 Na, ka whangangā e ia te whare, kotahi rau nga whatianga te roa; te wahi motuhake ano hoki, me taua whare ano, me ona taha ano, kotahi rau whatianga te roa;

14 Me te whanui ano o te aronga o te whare, o te wahi motuhake ano hoki whaka-te-rawhiti, kotahi rau nga whatianga.

15 I whangangā ano e ia te roa o te whare i te ritenga mai o te wahi motuhake; i muri hoki tera i tenei, me ona huarahi ano i tetahi taha, i tetahi taha, kotahi rau nga whatianga, me te temepara ano i roto, me nga whakamahau ano o te marae;

16 Nga pou tatau, nga matapihi kuiti, me nga huarahi ano i o ratou whakapaparanga e toru, a taka noa i te ritenga atu o te tatau, he mea paparua ki te rakau, a taka noa, he mea mea atu ano i te whenua tae noa ki nga matapihi; he mea hipoki ano hoki nga matapihi;

17 Tae noa ki to runga ake i te tatau, ki te whare i roto, ki to waho, i te taha katoa, a tawhio noa, i roto, i waho, he mea whanganga.

18 I mahia ano hoki ki reira nga kerupima me nga nikau, he nikau i te takiwa o tetahi kerupa, o tetahi kerupa; a, e rua nga mata o te kerupa kotahi.

19 I anga te mata tangata ki te nikau i tetahi taha, te mata ano o te raiona ki te nikau i tetahi atu taha, i mahia tera puta noa i te whare, a tawhio noa.

20 I te whenua, a tae noa ki runga ake i te tatau te *timatanga atu* o nga kerupima, o nga nikau i hangā *ra*, i te taha ano hoki o te temepara.

21 He taha-wha nga pou o te temepara, me te aronga mai ano o te wahi tapu; te ahua *o tetahi* rite tonu ki te ahua *o tetahi*.

22 E toru nga whatianga te tiketike o te aata rakau, tona roa e rua nga whatianga, na, ona koki, tona roa, ona taha, he rakau. Na, ko tana kianga mai ki a au, Ko te tepu tenei i te aroaro o Ihowa.

23 A, e rua nga tatau o te temepara o te wahi tapu.

24 E rua ano nga taha o nga tatau, he mea huri aua taha e rua; e rua *nga taha* o tetahi tatau, e rua ano nga taha o tetahi *tatau*.

25 I mahia ano hoki ki aua tatau o te temepara etahi kerupima me etahi nikau, he mea e rite tonu ana ki era i mahia ki nga taha; he papa matotoru ano era i te aronga o te whakamahau i te taha ki waho.

26 He matapihi kuiti ano era, he nikau i tetahi taha, i tetahi taha, i nga taha o te whakamahau, *i* nga ruma ano o te taha o te whare, *i* nga papa matotoru ano hoki.

UPOKO 42.

KATAHI ahau ka kawea e ia ki to waho marae, ki te ara ki te nota, kawea ana ahau e ia ki te ruma i te ritenga atu o te wahi motuhake, ki tera i te aronga mai o te whare e anga ana ki te nota.

2 I te ritenga atu o nga whatianga kotahi rau ko te tatau ki te nota, e rima tekau whatianga te whanui.

3 I te ritenga atu o nga *whatianga* e rua tekau o to roto marae, i te ritenga atu ano o te whariki kohatu i to waho marae, ko tetahi huarahi e anga mai ana ki tetahi huarahi, e toru nga *whakapaparanga*.

4 Na, i mua i nga ruma ko tetahi wahi

Digitized by Google

haereerenga kotahi tekau nga whatianga, he mea e anga ana whakaroto, kotahi te whatianga o te ara; i anga o raua tatau ki te nota.

5 Na, he poto nga ruma o runga: i tiketike ake hoki nga huarahi i enei, i o raro, i o waenganui ano hoki o te whare.

6 E toru hoki o ratou *whakapaparanga*, kahore ia o ratou pou pera me nga pou o nga marae: no reira i kuiti ai i o raro, i o waenganui, i te mea ka *anga ake* i te whenua.

7 Na, te taha i waho e anga mai ana ki nga ruma, ki to waho marae i te taha ki mua o nga ruma, tona roa e rima tekau nga whatianga.

8 E rima tekau hoki nga whatianga te roa o nga ruma i to waho marae: na, i mua i te temepara kotahi rau nga whatianga.

9 I raro ano i enei ruma te tapokoranga atu i te rawhiti, i te mea ka tapoko atu te tangata i to waho marae.

10 Nga ruma, no te matotorutanga o te taha o te marae i te taha ki te rawhiti i te ritenga atu o te wahi whakamotuhake, i te ritenga ake ano o te whare.

11 Na, te ara i mua i a ratou, rite tonu te ahua ki to nga ruma i anga ki te nota, rite tonu te roa, rite tonu te whanui: o ratou putanga atu ano hoki rite tonu ki o ratou tikanga, rite tonu ki o ratou tatau.

12 Rite tonu ano hoki ki nga tatau o nga ruma e anga ana ki te tonga te tatau i te ahunga mai o te ara, o te ara i mua tonu i te taiepa i te taha ki te rawhiti i te mea ka tomo tetahi ki roto.

13 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au, Nga ruma ki te nota, nga ruma ki te tonga i mua i te wahi motuhake, he ruma tapu ena, ka kainga nga mea tapu rawa ki reira e nga tohunga e whakatata mai ana ki a Ihowa: me waiho ano e ratou i reira nga mea tapu rawa, me te whakahere toto-kore ano hoki, me te whakahere hara ano, me te whakahere ano mo te he: he tapu hoki taua wahi.

14 Ka tae nga tohunga ki roto, kaua ratou e haere atu i roto i te *wahi* tapu ki to waho marae; engari me waiho e ratou ki reira o ratou kakahu e minita ai ratou, he tapu hoki; me kakahu ano e ratou etahi atu kakahu, ka whakatata mai ai ratou *ki nga mea* ma te iwi.

15 Na, ka mutu tana whanganga i to roto whare, ka kawea atu ahau e ia ki te kuwaha e anga ana ki te rawhiti, whanganga ana e ia i tetahi taha, i tetahi taha.

16 I whangangā e ia ki te kakaho whanganga te taha ki te rawhiti, e rima rau nga kakaho, he mea mea ki te kakaho whanganga i tetahi taha, i tetahi taha.

17 I whangangā e ia te taha ki te nota, e rima rau nga kakaho, he mea mea ki te kakaho whanganga, i tetahi taha i tetahi taha.

18 I whangangā e ia te taha ki te tonga e rima rau nga kakaho, he mea mea ki te kakaho whanganga.

19 ¶ I tahuri atu ia ki te taha ki te hauauru, whangangā ana e ia, e rima rau nga kakaho, he mea mea ki te kakaho whanganga.

20 Whangangā ana a reira e ia i nga taha e wha: he taiepa tona, a tawhio noa, e rima rau *nga kakaho* te roa, e rima rau te whanui, hei wehe atu i te wahi tapu i te wahi noa.

UPOKO 43.

MURI iho ka kawea atu ahau e ia ki te kuwaha, ki te kuwaha e anga ana ki te rawhiti.

2 Na, ko te kororia o te Atua o Iharaira e puta mai ana i te ara ki te rawhiti, tona reo rite tonu ki te haruru o nga wai maha: mārama tonu te whenua i tona kororia.

3 Tona rite kei te ahua o te whakaputanga Atua i kitea e ahau, rite tonu ki te whakaputanga Atua i kitea e ahau i a au e haere ana ki te whakangaro i te pa, rite tonu ano hoki nga whakaputanga mai ki nga whakaputanga i kitea e ahau ki te awa ki Kepara: a takoto tapapa atu ana ahau.

4 Na, kua tae te kororia o Ihowa ki roto ki te whare; *i tika* na te ara o te kuwaha e anga ana ki te rawhiti.

5 Katahi ahau ka hapainga ake e te Wairua, kawea ana ahau e ia ki to roto marae. Na kua kī te whare i te kororia o Ihowa.

6 I rongo ano ahau i a ia e korero mai ana ki a au i roto i te whare: tu tonu ano hoki te tangata i toku taha.

7 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au; E te tama a te tangata, Ko te wahi *tenei* i toku torona, ko te wahi ano i nga kapu o oku waewae, ko te wahi e noho nei ahau i waenganui o nga tamariki a Iharaira, a, ake, ake, e kore ano toku ingoa tapu e whakapokea i muri nei e te whare o Iharaira, e ratou, e o ratou kingi, ki a ratou puremutanga, ki nga tinana ranei o o ratou kingi i runga i o ratou wahi tiketike.

8 I ta ratou whakanohoanga i ā ratou

Digitized by Google

paepae ki te taha o aku paepae, i ā ratou pou ano hoki ki te taha o aku pou, a ko te taiepa *anake* hei wehe i a au, i a ratou, i whakapokea e ratou toku ingoa tapu ki ā ratou mea whakarihariha i mahia nei e ratou; a pau ake ratou i a au, i a au e riri ana.

9 Na, kia wehea atu e ratou a ratou mahi puremu me nga tinana o o ratou kingi, kia matara atu ena i a au, a ka noho ahau ki waenganui i a ratou, a ake ake ake.

10 ¶ Na, e te tama a te tangata, whakakitea atu e koe te whare ki te whare o Iharaira, kia whakama ai ratou ki o ratou he; kia whanganga ano te tauira e ratou.

11 A, ki te whakama ratou ki nga mea katoa i mea ai ratou, whakakitea atu ki a ratou te ahua o te whare, tona tikanga, ona putanga atu, oña tapokoranga ki roto, ona ahua katoa, ona ritenga katoa ano hoki, me ona ahua katoa, me ona ture katoa, tuhituhia ano hoki ki to ratou aroaro, kia mau ai i a ratou tona ahua katoa me ona ritenga katoa, kia mahia ai ano hoki e ratou.

12 Ko te ture tenei o te whare; Kia tapu rawa nga taha katoa i runga i te tihi o te maunga, a tawhio noa. Nana, ko te ture tenei o te whare.

13 ¶ Ko nga roa ano enei o te aata, ara, nga whatianga: He tino whatianga, he whatianga ringaringa ano kei roto i te whatianga kotahi; na, a raro he whatianga, te whanui he whatianga, tona taha i tona niao he whanganga ringaringa a tawhio noa: ko te wahi o runga rawa tenei o te aata.

14 Na, te turanga i runga i te whenua, haere ake ki to raro papa, e rua nga whatianga, te whanui kotahi te whatianga; to te papa i raro tae noa ki te papa nui e wha nga whatianga, te whanui kotahi te whatianga.

15 Na, e wha nga whatianga o te aata; kia wha ano nga haona i te aata, he mea e anga ana whakarunga.

16 Kia tekau ma rua nga whatianga te roa o te aata, kia tekau ma rua te whanui, he taha-wha i ona taha e wha.

17 Na, te papa, kia tekau ma wha *nga whatianga* te roa, kia tekau ma wha ano te whanui o ona taha e wha: te niao i tona taha hei te hawhe whatianga; tona turanga, kia kotahi te whatianga, a tawhio noa: kia anga ano hoki tona pikitanga ki te rawhiti.

18 I ki mai ano ia ki a au, E te tama a te tangata, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ko nga tikanga tenei o te aata i te ra e hangā ai hei whakaekenga atu mo te tahunga tinana, hei tāuhiuhinga atu ano hoki mo te toto.

19 Me hoatu ano e koe he puru, he kuao, hei whakahere hara ki nga tohunga, ki nga Riwaiti, ki'nga uri o Haroko, e whakatata mai ana ki a au minita ai, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

20 Me tango ano e koe tetahi wahi o ona toto, ka pani atu ki ona haona e wha, ki nga koki e wha ano hoki o te papa, ki te taha ano hoki a tawhio noa: na ka purea taua aata e koe, ka meinga kia ma.

21 Me tiki ano e koe te puru, te whakahere hara, a me tahu e ia ki te wahi o te whare i whakaritea i waho o te wahi tapu.

22 Na, i te rua o nga ra me whakahere he puru, he kuao koati, he mea kohakore, hei whakahere hara, a ka purea te aata, ka peratia me ta ratou purenga ki te kau.

23 Ka oti te pure e koe, me whakahere e koe he kuao kau, he mea koha-kore, me tetahi hipi toa o te kahui, ki te mea koha-kore.

24 Me whakahere e koe ki te aroaro o Ihowa, me maka ano e nga tohunga he tote ki runga, ka whakaeke atu ai hei tahunga tinana ki a Ihowa.

25 E whitu nga rangi e meatia mai ai e koe he hipi hei whakahere hara i tenei ra, i tenei ra, me mea mai ano e ratou he kuao puru, me tetahi hipi toa o te kahui, he mea koha-kore.

26 E whitu nga ra e tahia ai e ratou te poke o te aata, e purea ai; me whakatohunga ano ratou i a ratou ano.

27 A ka poto enei ra, na, i te waru o nga ra, i o muri iho ano hoki, ka mahia e nga tohunga a koutou tahunga tinana ki runga ki te aata, me a koutou whakamarietanga ano: a ka manako ahau ki a koutou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 44.

KATAHI ahau ka whakahokia mai e ia na te ara o te kuwaha o to waho wahi tapu e anga ana ki te rawhiti; na, kua oti te tutaki.

2 Na ko te meatanga mai a Ihowa ki a au, Tenei kuwaha he mea tutaki tonu, e kore e whakatuwheratia, e kore ano tetahi tangata e tomo ma konei: no te mea i na konei atu a Ihowa Atua o Iharaira; na reira i tutakina ai.

3 Mo te rangatira *tenei;* te rangatira, ko ia e noho ki konei ki te kai taro ki te

Digitized by Google

aroaro o Ihowa, me tomo atu na te ara o te whakamahau o *taua* kuwaha, a ka puta atu ki waho, me na to reira ara ano.

4 ¶ Katahi ahau ka kawea atu e ia na te ara o te kuwaha ki te nota ki te aronga mai o te whare: na, taku tirohanga atu, nana, kua ki te whare o Ihowa i te kororia o Ihowa, a takoto tapapa ana ahau.

5 Na, ko te kianga mai a Ihowa ki a au, E te tama a te tangata anga mai to ngakau, titiro mai hoki o kanohi, whakarongo ano o taringa, ki nga mea katoa e korero ai ahau ki a koe mo nga tikanga katoa o te whare o Ihowa, mo nga ture katoa ano o reira; ata mahara ano ki te tomokanga atu ki te whare, ki nga putanga katoa ano hoki i roto i te wahi tapu.

6 Me ki atu ano e koe ki te hunga whakakeke, ki te whare o Iharaira, Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Kati ra a koutou mea whakarihariha, e te whare o Iharaira.

7 Kua kawea na hoki e koutou nga tau-tangata, he hunga kihai i kotia te ngakau, kihai i kotia te kikokiko, ki roto ki toku wahi tapu noho ai, hei whakapoke mo reira, ara, mo toku whare, i te mea e whakaherea ana e koutou taku taro, te ngako, me te toto, a whakatakā ana e ratou taku kawenata, he meatanga ki ā koutou mea whakarihariha katoa.

8 Kihai ano i mau i a koutou te tiaki o aku mea tapu: heoi whakaritea ana e koutou a koutou ake kai tiaki mo aku mea i roto i toku wahi tapu.

9 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Kaua tetahi tautangata kihai i kotia te ngakau, kihai i kotia te kikokiko, e tomo ki roto ki toku wahi tapu, o nga tautangata katoa i roto i nga tamariki a Iharaira.

10 Na, nga Riwaiti i mawehe atu ra i a au, i te kotititanga ketanga atu o Iharaira, i a ratou i kotiti ke atu i a au, i whai i ā ratou whakapakoko; ka wahā ano e ratou ta ratou kino.

11 Otiia hei minita ano ratou i roto i toku wahi tapu, hei tiaki i nga kuwaha o te whare, hei minita ki te whare: ma ratou e patu te tahunga tinana me te patunga tapu a te iwi, me tu ano ratou ki to ratou aroaro minita ai ki a ratou.

12 Ta ratou i mua he minita ki a ratou i te aroaro o o ratou whakapakoko, a meinga ana e ratou te whare o Iharaira kia taka ki te kino; na reira i ara ai toku ringaringa ki a ratou, e ai ta te Ariki ta Ihowa; ka wahā ano e ratou to ratou kino.

13 E kore ano ratou e whakatata mai ki a au, hei tohunga maku, e kore ano e whakatata mai ki tetahi o aku mea tapu i te wahi tapu rawa: engari ka mau to ratou whakama ki a ratou, me a ratou mea whakarihariha i mahia e ratou.

14 Ka meinga ano ia ratou e ahau hei kai tiaki mo nga mea o te whare, mo nga mahi katoa o reira, mo nga mea katoa ano hoki e meatia ki reira.

15 ¶ Engari *era* tohunga nga Riwaiti, nga tamariki a Haroko, i tiaki nei i nga mea o taku wahi tapu, i nga tamariki a Iharaira i kotiti ke atu ra i a au, ko ratou e whakatata mai ki a au, ki te minita ki a au, ka tu ano ratou ki toku aroaro hei whakahere i te ngako, i te toto, ki a au, e ai ta te Ariki ta Ihowa:

16 Ko ratou e tomo ki roto ki toku wahi tapu, ko ratou ano e whakatata mai ki taku tepu hei minita ki a au, ma ratou ano aku mea e tiaki.

17 ¶ A, ka tomo ratou ki roto ki nga kuwaha o to roto marae, hei te kakahu rinena he kakahu mo ratou; kaua hoki tetahi mea huruhuru e mau ki a ratou, i a ratou e minita ana, i roto i nga kuwaha o to roto marae, i roto ano hoki i te whare.

18 Mo o ratou māhunga ko nga potae rinena, mo o ratou hope ko nga tarautete rinena, kaua e whitikiria e ratou he mea e heke ai te werawera.

19 Na, ka haere atu ratou ki to waho marae, ki te marae i waho ki te iwi, me unu o ratou kakahu i minita ai ratou, ka waiho ki nga ruma tapu, me kakahu ano hoki etahi atu kakahu; kaua hoki te iwi e whakatapua e ratou ki o ratou kakahu.

20 Kaua ano ratou e heu i o ratou māhunga, kaua ano hoki nga makawe e whakatupuria kia roa, ko te kutikuti anake mo o ratou māhunga.

21 Kaua ano tetahi tohunga e inu waina, ina haere ratou ki to roto marae.

22 Kaua ano ratou e tango i te pouaru, i te mea ranei i whakarerea, hei wahine ma ratou; na, ta ratou e tango ai ko tetahi o nga wahina o nga uri o te whare o Iharaira, ko tetahi pouaru ranei a tetahi tohunga.

23 Me whakaako ano e ratou toku iwi ki te wehe i te tapu, i te noa; me mea ano kia mohiotia e ratou te poke me te ma.

24 I te tautohetohenga ano hoki me tu ratou hei whakarite i te whakawa; kia rite ano a ratou whakaritenga ki aku whakaritenga: me pupuri ano e ratou aku ture, me aku tikanga i roto i aku

Digitized by Google

huihuinga katoa; me whakatapu ano e ratou aku hapati.

25 Kaua ano ratou e tae atu ki te tupapaku whakapoke ai i a ratou; e whakapoke ano ia ratou i a ratou ano mo te pāpā, mo te whaea, mo te tamaiti, mo te tamahine, mo te tuakana, (teina ranei,) mo te tuahine kahore nei ona tahu.

26 A ka oti ia te pure, me tatau kia whitu nga ra mona.

27 Na, te ra e haere ai ia ki roto ki te wahi tapu, ki to roto marae, ki te minita i roto i te wahi tapu, me whakahere e ia tana whakahere hara, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

28 A hei kāinga tupu tena ki a ratou: ko ahau hei kāinga tupu mo ratou, kaua hoki tetahi kāinga e hoatu ki a ratou i roto i a Iharaira: ko ahau hei kāinga mo ratou.

28 Ko te whakahere toto-kore, ko te whakahere hara, ko te whakahere mo te he, hei kai ma ratou; ma ratou ano hoki nga mea katoa i oti rawa mai i roto i a Iharaira.

30 Na, nga tuatahi o nga matamua katoa o nga mea katoa, me nga whakahere katoa o a koutou tini whakahere katoa, ma nga tohunga; me te tuatahi ano o ta koutou paraoa pokepoke, me hoatu e koutou ki te tohunga, kia meinga ai e ia te manaakitanga kia tau ki runga ki to whare.

31 Kaua te tohunga e kai i te mea i mate maori, i te mea ranei i haea, ahakoa manu, ahakoa kararehe.

UPOKO 45.

I NGA wa ano hoki e wehea ai e koutou te whenua hei wahi tupu, me whakahere ano e koutou he whakahere ma Ihowa, me whakatapu tetahi wahi o te whenua: tona roa ko te roa o nga *kakaho* e rua tekau ma rima mano; te whanui kotahi tekau nga mano. Ka tapu tenei, ona taha katoa, a tawhio noa.

2 Waiho tetahi wahi o tenei kia rima rau te *roa* mo te wahi tapu, kia rima rau te *whanui*, he taha-wha, a tawhio noa, kia rima tekau ano hoki nga whatianga mo waho ake, a tawhio noa.

3 Me whangangā ano e koe tetahi wahi o tenei ka oti nei te whanganga, kia rua tekau ma rima mano te roa, kia tekau nga mano te whanui: a hei reira te wahi tapu, me te wahi tapu rawa ano.

4 Te wahi whenua ka oti nei te whakatapu, ma nga tohunga tera, ma nga mipita o te wahi tapu e whakatata mai ana ki te minita ki a Ihowa: hei wahi ano tera mo o ratou whare, hei wahi tapu ano mo te wahi tapu.

5 Na, *tera*, e rua tekau ma rima mano nei te roa, tekau nga mano te whanui, mo nga Riwaiti ano hoki, mo nga minita o te whare, hei wahi mo ratou, mo nga ruma e rua tekau.

6 ¶ Me whakarite ano e koutou te wahi mo te pa, e rima mano te whanui, e rua tekau ma rima mano te roa, ki te taha o te wahi tapu ka whakaherea nei: mo te whare katoa o Iharaira tera.

7 ¶ Mo te rangatira ano *tetahi wahi* i tetahi taha, i tetahi taha o te wahi ka oti nei te whakatapu, a ka whakaherea nei; o te wahi ano hoki i te pa, i te ritenga ake o te wahi tapu ka whakaherea nei, i te ritenga ake ano o te wahi i te pa, i te taha ki te hauauru whaka-te-hauauru, i te taha ano ki te rawhiti whaka-te-rawhiti: kia rite ano te roa ki to tetahi o aua wahi, *me timata* i te rohe ki te hauauru a tae noa ki te rohe ki te rawhiti.

8 Kei te whenua te wahi mona i roto i a Iharaira: e kore ano oku rangatira e whakatupu kino i toku iwi a muri ake nei; me hoatu ano e ratou *te toenga* o te whenua ki te whare o Iharaira, ki tenei hapu, ki tenei hapu.

9 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Kati ta koutou, e nga rangatira o Iharaira; whakarerea atu te tukino, te pahua, mahia te whakarite whakawa, me te tika, whakamutua a koutou peinga i toku iwi, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

10 Kia tika a koutou pauna, kia tika te epa, kia tika te pati.

11 Kia kotahi te mehua mo te epa, mo te pati, to te pati kia rite ki te whakatekau o nga wahi o te homa, ko te epa ano te whakatekau o nga wahi o te homa: te mehua mo taua mea ko te homa.

12 Kia rua tekau ano hoki nga kera o te hekere: o ta koutou mane kia rua tekau nga hekere, kia rua tekau ma rima nga hekere kia kotahi tekau ma rima nga hekere.

13 Ko te whakahere tenei e whakaherea e koutou; he witi ko te whakaono o nga wahi o to te homa epa; me homai ano he parei e koutou, te whakaono o nga wahi o to te homa epa.

14 Na, te tikanga mo te hinu, mo te pati hinu, *me whakahere e koutou* te whakatekau o nga wahi o te pati i roto i te mehua, he homa nei tana, ara, tekau nga pati; kotahi tekau hoki nga pati o te homa:

15 Kia kotahi ano reme i roto i te

Digitized by Google

kahui, i roto i nga rau e rua, he mea no nga haereerenga makūkū o Iharaira, hei whakahere toto-kore, hei tahunga tinana, hei whakamarietanga, hei mea whakamarietanga mo ratou, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

16 Me hoatu tenei whakahere e te iwi katoa o te whenua ki te rangatira i roto i a Iharaira.

17 Na, ko tenei ta te rangatira, *he homai* i nga tahunga tinana, i nga whakahere toto-kore, i nga ringihanga, mo nga hakari, mo nga kowhititanga marama, mo nga hapati, mo nga huihuinga nui katoa o te whare o Iharaira: kia rite mai ano i a ia te whakahere hara, te whakahere toto-kore, te tahunga tinana, nga whakamarietanga, hei mea whakamarietanga mo te whare o Iharaira.

18 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; I te *mamama* tuatahi, i te tuatahi ano o nga ra o te marama, me tiki atu e koe he puru kuao, ki te mea koha-kore, ka pure i te wahi tapu.

19 Me tango ano e te tohunga tetahi wahi o te toto o te whakahere hara, ka pani atu ki nga pou o te whare, ki nga koki ano e wha o te papa i te aata, ki nga pou ano o te kuwaha o to roto marae.

20 Ko tau ano tena e mea ai i te whitu *o nga ra* o te marama hei mea mo te tangata i te he, mo te kuare: a ka oti te whare te whakamarie e koutou.

21 I te *marama* tuatahi i te tekau ma wha o nga ra o te marama, me whakarite e koutou te kapenga, he hakari, e whitu nga ra; te taro hei kai, he mea rewena-kore.

22 Kia rite mai ano hoki i te rangatira i taua ra he puru hei whakahere hara mona, mo te iwi katoa o te whenua.

23 Kia rite mai ano i a ia i nga rangi e whitu o te hakari he tahunga tinana ma Ihowa, e whitu nga puru, e whitu nga hipi toa, he mea koha-kore i tenei ra, i tenei ra, i nga rangi e whitu, me tetahi kuao koati i tenei ra, i tenei ra, hei whakahere hara.

24 Kia rite mai ano i a ia he whakahere toto-kore, kotahi te puru kia kotahi ano te epa, kotahi te hipi toa kia kotahi ano epa, kotahi te epa kia kotahi hini hinu.

25 I te whitu *o nga marama* i te tekau ma rima o nga ra o te marama i te hakari, ka mahia mai e ia enei mea, kia whitu nga ra,—te whakahere hara, te tahunga tinana, te whakahere toto-kore, te hinu.

UPOKO 46.

KO TE KUPU tenei a te Ariki a Ihowa; Me tutaki te kuwaha o to roto marae e anga ana ki te rawhiti i nga rangi mahi e ono; kia tuwhera ia i te hapati, kia tuwhera ano i te ra e kowhiti ai te marama.

2 A ka tomo mai te rangatira i waho, —te ara, ko to te whakamahau o *taua* kuwaha, ka tu ai ki te pou o te kuwaha; katahi ka mahia e nga tohunga tana tahunga tinana, me ana whakamarietanga, hei te paepae ano o te kuwaha he koropikotanga mana: katahi ia ka puta atu ki waho; kauaka ia te kuwaha e tutakina, a ahiahi noa.

3 Hei te tatau ano o tenei kuwaha he koropikotanga ma te iwi o te whenua i nga hapati, i nga kowhititanga marama, ki te aroaro o Ihowa.

4 Na, te tahunga tinana e whakaherea e te rangatira ki a Ihowa i te ra hapati, e ono nga reme he mea koha-kore, he hipi toa, he mea koha-kore.

5 Te whakahere toto-kore, kotahi te hipi toa kia kotahi te epa, a to nga reme whakahere toto-kore, ko te mea e taea e ia te homai; kotahi te epa, kia kotahi ano hini hinu.

6 Na, i te ra e kowhiti ai te marama ko tetahi kuao puru, he mea koha-kore, e ono nga reme, kotahi te hipi toa, he mea koha-kore.

7 Kia rite mai ano i a ia he whakahere toto-kore, kotahi te puru, kia kotahi te epa; ka kotahi te hipi toa, kia kotahi te epa; to nga reme, ko ta tona ringa e tae atu ai; kotahi te epa kia kotahi ano hini hinu.

8 Na, e tomo te rangatira ki roto, me haere ia na te ara o te whakamahau o te kuwaha: kei to reira ara ano he haerenga atu mona.

9 ¶ Na, e tomo mai te iwi o te whenua ki te aroaro o Ihowa i nga hakari nui, te tangata i tomo mai na te ara o te kuwaha ki te nota ki te koropiko, kei te ara o te kuwaha ki te tonga, he putanga atu mona; a te tangata i tomo mai na te ara o te kuwaha ki te tonga, kei te ara o te kuwaha ki te nota he putanga atu mona: kaua ia e hoki atu na te ara o te kuwaha i tomo mai ai ia; engari me haere atu ia i tona ritenga atu.

10 Na, i waenganui i a ratou ko te rangatira; ka tomo ratou ki roto, ka tomo ano ia; a ka puta mai ratou ki waho, ka puta mai ano ia.

Digitized by Google

11 Na, te whakahere toto-kore i nga hakari, i nga huihuinga nui, kotahi te epa ki te puru, kotahi te epa ki te hipi toa; a, to nga reme, ko te mea e taea e ia te homai, kia kotahi te hini hinu ki te epa.

12 Na, e mahia mai e te rangatira he tahunga tinana, he mea hihiko noa mai, etahi whakamarietanga ranei, he mea hihiko noa mai, hei mea ki a Ihowa, me whakatuwhera te kuwaha e anga ana ki te rawhiti ki a ia, a ka mahia e ia tana tahunga tinana, me ana whakamarietanga, kia rite ki tana mahinga i te ra o te hapati. Katahi ia ka puta ki waho, a ka tutakina te kuwaha ina puta mai ia.

13 Me mahi e koe he tahunga tinana ki a Ihowa i tenei ra, i tenei ra, he reme, ki te tau tahi, ki te koha-kore: me mahi e koe i tenei ata, i tenei ata.

14 Me tapiri ano e koe taua mea ki te whakahere toto-kore i tenei ata, i tenei ata, te whakaono o nga wahi o te epa, me te whakatoru o nga wahi o te hini hinu, hei whakaranu ki te paraoa, he whakahere toto-kore ki a Ihowa, he mea e tūturu ana tona tikanga, a ake ake ake.

15 Ina, me mahi e ratou te reme, me te whakahere toto-kore, me te hinu i tenei ata, i tenei ata, hei tahunga tinana e tūturu tonu ana.

16 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ki te homai e te rangatira tetahi mea homai noa mai ki tetahi o ana tamariki, ka riro tera i ana tamariki; mo ratou tera, a tuku iho, tuku iho.

17 Tena ko tenei ka hoatu tetahi wahi o tona kāinga tupu ki tetahi o ana pononga, mana tera, a taea noatia te tau haere noa; katahi ka hoki ki te rangatira: mo ana tamariki ano tona wahi tupu hei wahi mo ratou.

18 Kaua ano te rangatira e tango i tetahi wahi o to te iwi kāinga tupu, he tukino nana, he pei atu i a ratou i o ratou wahi: me homai e ia he wahi mo ana tamariki i roto i tona wahi ake; kei marara noa atu toku iwi i tona wahi, i tona wahi.

19 ¶ Katahi ahau ka kawea atu e ia ki roto, *i tika* na te tomokanga atu i te taha o te kuwaha ki nga ruma tapu o nga tohunga, ki era e anga ana whaka-te-noṭa: na, ko tetahi wahi i reira i ngu taha e rua whaka-te-hauuuru.

20 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Ko te wahi tenei e kohuatia ai e nga tohunga te whakahere mo te he, me te whakahere hara, ka tunua ano e ratou ki konei te whakahere toto-kore; kei whakaputaina mai ki to waho marae, a tapu tonu iho te iwi.

21 Katahi ahau ka kawea atu e ia ki to waho marae; a ka meinga e ia kia tika na nga kokonga e wha o te marae; na, ko tetahi marae i tetahi kokonga, i tetahi kokonga o te marae.

22 He marae kei nga kokonga e wha o te marae, he mea hono mai, e wha tekau nga *whatianga* te roa, e toru tekau te whanui: enei kokonga e wha, rite tonu te nui.

23 Na, he rarangi *whare* kei aua *marae*, a taka noa, i aua *marae* e wha, a taka noa; i mahia ano hoki etahi wahi mo nga kohua i raro i nga rarangi, a taka noa.

24 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Enei wahi, mo nga kai mahi o nga kohua, ko nga wahi e kohuatia ai e nga minita o te whare te patunga tapu a te iwi.

UPOKO 47.

KATAHI ahau ka whakahokia e ia ki te tatau o te whare; na, he wai e pupu mai ana i raro i te paepae o te whare ki te taha ki te rawhiti: e *anga* ana hoki te aronga o te whare ki te rawhiti, a i heke mai nga wai i raro i te taha ki matau o te whare, i te taha ki te tonga o te aata.

2 Katahi ahau ka arahina atu e ia i te ara o te kuwaha ki te nota, a arahina taiawhiotia ana ahau e ia na te ara o waho ki to waho kuwaha, na te ara e anga ana ki te rawhiti; na, ko nga wai e rere ana i te taha ki matau.

3 Na, te haerenga atu o te tangata i tona ringa nei te aho, ki te taha ki te rawhiti, kotahi mano nga whatianga i whangangā e ia, katahi ahau ka meinga e ia kia tika na roto i nga wai; to nga whatianga raparapa te wai.

4 I whangangā ano he mano e ia, a meinga ana ahau e ia kia tika na roto i nga wai; to nga turi te wai. I whangangā ano e ia he mano, a meinga ana ahau e ia kia tika i waenga; to nga hope te wai.

5 I whangangā ano e ia he mano; na, he awa kihai i taea te whiti; kua neke ake hoki nga wai, he wai e kauria, he awa e kore e whitingia.

6 ¶ Na, ko tana meatanga mai ki a au; Ka kite ranei koe, e te tama a te tangata? Katahi ahau ka arahina e ia, ka whakahokia ki te parengarenga o te awa.

Digitized by Google

7 Hoki rawa atu ahau, na, i te parengarenga o te awa tona tini o te rakau i tetahi taha, i tetahi aha.

8 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E puta atu ana enei wai ki te wahi ki te rawhiti, ka rere ano ki raro ki te koraha, tae tonu atu ki te moana: te putanga atu ki te moana, ka ai hei rongoa mo nga wai.

9 Na, nga mea ora katoa e korikori ana, nga mea e tae atu ai nga awa, ka ora; ka maha noa atu ano hoki nga ika, no te mea ka tae atu enei wai ki reira: ka waimaoritia hoki; a ka ora nga mea katoa e tae atu ai te awa.

10 Na, ka tu nga kai hao ki tona taha, ki Ene-keri, a tae noa ki Ene-ekeraima, hei *wahi* rua e horahia ai nga kupenga; nga ika o aua wahi ka rite ki o ratou ahua, ka rite ki nga ika o te moana nui, he tini noa iho.

11 Na, e kore e whakawaimaoritia nga wahi oru o reira, me nga repo o reira; ka tukua atu ki te tote.

12 Na, ka tupu ki te taha o te awa ki tona parengarenga ki tetahi taha, ki tetahi taha, nga rakau kai katoa; e kore o ratou rau e memenge, e kore ano nga hua e pau; ona hua hou tonu i o ratou marama ano, no te mea i puta mai o ratou wai i te wahi tapu: na, hei kai ona hua, hei rongoa tona rau.

13 ¶ Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Ko te rohe tenei o te whenua ka riro nei i a koutou, he mea whakarite ki nga hapu kotahi tekau ma rua o Iharaira: kia *rua* nga wahi ma Hohepa.

14 Ka riro hoki a reira i a koutou, ta tetahi, ta tetahi, rite tonu: he *wahi* hoki ia i ara ai toku ringa kia hoatu a reira ki o koutou mātua: ina, ka taka mai ano tenei whenua ki a koutou hei kāinga tupu.

15 Ko te rohe ano tenei o te whenua i te taha ki te nota; ina *anga* mai i te moana nui i te ara ki Heterono, i te mea ka haere te tangata ki Terara;

16 Ko Hamata, ko Perota, ko Hipiraima i te takiwa o te rohe ki Ramahiku, o te rohe ki Hamata, ko Hatarahatikono i te taha o te rohe ki Haurana.

17 Na, te rohe, *i te mea ka anga mai* i te moana, ko Hatara-enana, ko te rohe ki Ramahiku, me te taha ano ki te nota whaka-te-nota, me te rohe ano ki Hamata. Ko te taha ki te nota hoki *tenei*.

18 Me whangangā ano e koutou te taha ki te rawhiti, *tera i* Haurana, i Ramahiku, i Kireara, i te whenua ano o Iharaira *i te taha* o Horano, i te rohe ano tae noa ki te moana ki te rawhiti. Na, ko te taha ki te rawhiti *tenei*.

19 Na, te taha ki te tonga whaka-te-tonga ka *takoto* atu i Tamara tae noa ki nga wai o te totohe i Karehe, ki te awa ki te moana nui. Na, ko te taha *tenei* ki te tonga whaka-te-tonga.

20 Na, te rohe ki te hauauru ko te moana nui, ka *takoto* atu i te rohe, a tae noa ki te ritenga atu o Hamata. Ko te taha tenei ki te hauauru.

21 Na, ka wehea e koutou tenei whenua mo koutou he mea whakarite ki nga hapu o Iharaira.

22 ¶ Ina, me wehe e koutou tenei *whenua*, hei kāinga tupu mo koutou, mo nga tautangata e noho ana i roto i a koutou, a ka whanau a ratou tamariki i roto i a koutou. Na, ki ta koutou kia rite ratou ki te tangata whenua i roto i nga tamariki a Iharaira; kia taka mai he wahi mo ratou i roto i a koutou i roto i nga hapu o Iharaira.

23 Na, te hapu e noho ai te tautangata, me hoatu e koutou he wahi mona ki reira, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

UPOKO 48.

NA, ko nga ingoa enei o nga hapu. Kei te *takotoranga* atu i te pito ki te nota ki te taha o te huarahi ki Heterono, i te mea ka haere ki Hamata, kei Hatara-enana, kei te rohe ki Ramahiku ki te taha ki te nota, tae noa ki te taha o Hamata; (ko ona taha hoki enei ki te rawhiti, ki te hauauru;) he *wahi* mo Rana.

2 Na, hei te taha o te rohe ki a Rana, hei te *takotoranga* atu i te taha ki te rawhiti whaka-te-taha ki te hauauru, he *wahi mo* Ahere.

3 A hei te taha o te rohe ki a Ahere hei te *takotoranga* atu i te taha ki te rawhiti whaka-te-taha ki te hauauru he *wahi mo* Napatari.

4 Hei te taha ano o te rohe ki a Napatari, hei te *takotoranga* atu i te taha ki te rawhiti whaka-te-taha ki te hauauru he *wahi mo* Manahe.

5 Hei te taha ano o te rohe ki a Manahe, hei te *takotoranga* atu i te taha ki te rawhiti whaka-te-taha ki te hauauru, he *wahi mo* Eperaima.

6 Hei te taha ano o te rohe ki a Eperaima, hei te *takotoranga* atu i te taha ki te rawhiti whaka-te-hauauru, he *wahi mo* Reupene.

Digitized by Google

7 Hei te taha ano o te rohe ki a Reupene, hei te *takotoranga* i te taha ki te rawhiti whaka-te hauauru, he *wahi mo* Hura.

8 ¶ Na, te whakahere e homai e koutou, hei te taha tera o te rohe ki a Hura, hei te takotoranga atu i te taha ki te rawhiti whaka-te-hauauru, kia rua tekau ma rima mano *kakaho* te whanui, kia rite te roa ki to tetahi o *era atu* wahi, i te takotoranga atu i te rawhiti whaka-te-hauauru: a hei waenganui te wahi tapu i taua *wahi*.

9 Te whakahere e homai e koutou ki a Ihowa kia rua tekau ma rima mano te roa, kia kotahi tekau mano te whanui.

10 Na, mo ratou, mo nga tohunga, *tenei* whakahere tapu; ki te taha ki te nota e rua tekau ma rima mano *te roa*, a ki te taha ki te hauauru kotahi tekau mano te whanui, ki te taha ki te rawhiti kotahi tekau mano te whanui, ki te taha ki te tonga e rua tekau ma rima mano te roa: a ki waenganui o reira te wahi tapu o Ihowa.

11 Mo nga tohunga tera, mo nga tamariki a Haroko, kua oti te whakatapu, mo te hunga i tiaki i aku mea, a kihai i kotiti ke atu i te kotititanga ketanga atu a nga tamariki a Iharaira, kihai i pera me nga Riwaiti i kotiti ke ra.

12 Na, hei wahi tapu rawa *tenei* whakahere, te whenua ka homai nei ki a ratou i te taha o to nga Riwaiti.

13 Na, i te ritenga ake o te rohe ki nga tohunga, kia rua tekau ma rima mano te roa o to nga Riwaiti; kia kotahi tekau nga mano te whanui, te roa katoa e rua tekau ma rima mano; te whanui kotahi tekau nga mano.

14 Kaua ano hoki tetahi wahi o reira e hokona, kaua ano nga hua matamua o te whenua e whakawhitiwhitia, e whakariroia ketia ranei: he tapu hoki *a reira* ki a Ihowa.

15 ¶ Na, nga mano e rima o te whanui i mahue i te ritenga ake o nga mano e rua tekau ma rima, hei wahi noa tera mo te pa, hei nohoanga, hei wahi i waho ake *o te pa*; hei waenganui ano o reira te pa.

16 Ko ona roa ano enei; to te taha ki te nota e wha mano e rima rau, to te taha ki te tonga e wha mano e rima rau, to te taha ki te rawhiti e wha mano e rima rau, to te taha ki te hauauru e wha mano e rima rau.

17 Na, a waho ake o te pa, whaka-te-nota e rua rau e rima tekau, whaka-te-tonga e rua rau e rima tekau, whaka-te-rawhiti e rua rau e rima tekau, whaka-te-hauauru e rua rau e rima tekau.

18 Na, te toenga, tona roa i te ritenga ake o te *wahi* tapu i whakaherea, kotahi tekau nga mano ki te rawhiti, kotahi tekau nga mano ki te hauauru: na, *tera wahi* hei te ritenga ake ano o te *wahi* tapu i whakaherea; hei kai ano ona hua ma nga kai mahi o te pa.

19 Na, nga kai mahi o te pa, me *haere* mai ratou i nga hapu katoa o Iharaira ki te mahi ki reira.

20 Kia rua tekau ma rima nga mano *tetahi taha* o te whakahere katoa, kia rua tekau ma rima mano ano tetahi taha: kia wha nga taha o te whakahere tapu e whakaherea e koutou, he mea huihui atu ki te wahi mo te pa.

21 ¶ Na, mo te rangatira te toenga i tetahi taha i tetahi taha o te whakahere tapu, o te wahi ano i te pa, i te ritenga ake ano o nga mano e rua tekau ma rima i whakaherea nei, i te taha ki te rawhiti, i te taha ano ki te hauauru, i te ritenga ake ano o nga mano e rua tekau ma rima whaka-te-taha ki te hauauru, i te ritenga ake ano o nga wahi mo te rangatira: na, ko tena hei whakahere tapu; a hei waenganui ano o reira to te whare wahi tapu.

22 Na, te *takotoranga* atu i te wahi i nga Riwaiti, i te wahi ano i te pa, tera i waenganui, to te rangatira, i te takiwa o te rohe ki a Hura o te rohe ano ki a Peniamine, mo te rangatira tera.

23 Na, era atu o nga hapu, i te taha ki te rawhiti, tae noa ki te taha ki te hauauru, *kia kotahi te wahi mo* Peniamine.

24 A, i te taha o to Peniamine, i te taha ki te rawhiti, tae noa ki te taha ki te hauauru, *kia kotahi te wahi mo* Himeona.

25 Kei te taha ano o ta Himeona, kei te taha ki te rawhiti, tae noa ki te taha ki te hauauru, *he wahi mo* Ihakara.

26 Kei te taha ano o ta Ihakara, kei te taha ki te rawhiti, tae noa ki te taha ki te hauauru, *he wahi mo* Hepuruna.

27 Kei te taha ano o ta Hepuruna, kei te taha ki te rawhiti, tae noa ki te taha ki te hauauru, *he wahi mo* Kara.

28 Na, i te taha o ta Kara, i te taha ki te tonga whaka-te-tonga ka takoto atu te rohe i Tamara, *tae noa* ki nga wai o te totohe i Karehe, ki te awa ki te moana nui.

29 Ko te whenua tenei e wehea e koutou hei wahi tupu mo nga hapu o Iharaira, ko o ratou wahi ano enei, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

30 ¶ Ko nga putanga atu ano enei o

Digitized by Google

te pa i te taha ki te nota, e wha mano e rima rau te roa.

31 Nga kuwaha ano o te pa, nga ingoa, ko o nga hapu o Iharaira: e toru nga kuwaha o te taha ki te nota; tetahi ko te kuwaha o Reupene, tetahi ko te kuwaha o Hura, tetahi ko te kuwaha o Riwai.

32 A, i te taha ki te rawhiti e wha nga mano e rima nga rau: e toru ano nga kuwaha; tetahi ko te kuwaha o Hohepa, tetahi ko te kuwaha o Peniamine, tetahi ko te kuwaha o Rana.

33 Na, te taha ki te tonga e wha mano e rima rau te roa: e toru ano nga kuwaha; tetahi ko te kuwaha o Himeona, tetahi ko te kuwaha o Ihakara, tetahi ko te kuwaha o Hepuruna.

34 I te taha ki te hauauru e wha mano e rima rau, me o ratou kuwaha e toru ano, tetahi ko te kuwaha o Kara, tetahi ko te kuwaha o Ahere, tetahi ko te kuwaha o Napatari.

35 Kotahi tekau ma waru nga mano ki te taiawhiotia: na, te ingoa o te pa i taua rangi tonu iho, Ko Ihowa kei reira.

KO

RANIERA.

UPOKO I.

I TE TORU o nga tau o te kingitanga o Iehoiakimi kingi o Hura ka tae mai a Nepukaneha kingi o Papurona ki Hiruharama, whakapaea ana e ia.

2 Na, ka homai e te Ariki a Iehoiakimi kingi o Hura ki tona ringaringa, me etahi ano o nga oko o te whare o te Atua, a kawea ana e ia ki te whenua o Hinara ki te whare o tona atua; i kawea atu ano nga oko e ia ki roto ki te whare taonga o tona atua.

3 ¶ Na, ka ki mai te kingi ki a Ahapenata rangatira o ana unaka kia kawea mai etahi o nga tamariki a Iharaira, o nga uri ano o te kingi, o nga rangatira ano hoki;

4 Etahi tamariki kahore nei o ratou koha, e pai ana te ahua, e mātau ana ki nga whakaaro nui katoa, e mohio ana ki nga tikanga, e mātau ana ki nga whakaaro mohio, he hunga e pai ana hei tu ki te whare o te kingi, he hunga e whakaakona e ratou ki nga pukapuka, ki te reo ano o nga Karari.

5 I whakaritea ano hoki e te kingi tetahi wahi o ta te kingi kai ma ratou; he mea mo ia rangi, mo ia rangi, me tetahi wahi ano o te waina i inumia e ia: nga tau e whakatupuria ai ratou, e toru; a ka taka, me tu ratou ki te aroaro o te kingi.

6 Na, i roto i enei ko etahi o nga tamariki a Hura, ko Raniera, ko Hanania, ko Mihaera, ko Ataria.

7 Na, ka tapā he ingoa mo ratou e te rangatira unaka: tana *ingoa* mo Raniera, ko Peretehatara; tana mo Hanania, ko Hataraka; mo Mihaera, ko Mehaka; mo Ataria, ko Apere-neko,

8 ¶ Na, kua takoto ta Raniera whakaaro i roto i tona ngakau, kia kaua ia e poke i ta te kingi kai, i te waina ranei i inumia e ia. Na, ka tono ia ki te rangatira unaka kia kaua ia e whakapoke i a ia.

9 Kua oti ano hoki a Raniera te mea e te Atua kia manakohia, kia arohaina e te rangatira unaka.

10 Na, ko te meatanga mai a te rangatira unaka ki a Raniera, E wehi ana ahau i toku ariki i te kingi, nāna nei hoki i whakarite ta koutou e kai ai, ta koutou e inu ai: hei aha hoki i tirohia mai ai e ia o koutou mata e kino iho ana i o nga tamariki e pena ana me koutou te kaumatua? pena ka tukua atu e koutou toku upoko ki te kingi.

11 Ano ra hoki ko Raniera ki a Meretara, ki ta te rangatira unaka i whakarite

Digitized by Google

ai hei kai tirotiro mo Raniera, ratou ko Hanania, ko Mihaera, ko Ataria,

12 Tena ra, whakamātauria o pononga, kia kotahi tekau nga ra, kia homai ano hoki he pīni hei kai ma matou, he wai ano hoki hei inu ma matou.

13 A, ka tirohia mai o matou mata i tou aroaro, me te mata ano o nga taitamariki e kai ana i te kai a te kingi, na, kia rite ki tau e kite ai tau e mea ai ki o pononga.

14 Na, ka whakaaetia e ia tenei mea a ratou, a kotahi tekau nga ra i whakamātauria ai ratou e ia.

15 Na, i te mutunga o nga ra kotahi tekau ka kitea o ratou mata, pai atu, tetere atu i o nga tamariki katoa i kai i ta te kingi kai.

16 Katahi ka tangohia atu e Meretara te wahi kai ma ratou, me te waina ano hei inu ma ratou, a homai ana e ia he pīni ma ratou.

17 ¶ Na, aua tamariki tokowha, i homai e te Atua ki a ratou he matauranga, he mohiotanga ki nga pukapuka katoa, ki nga whakaaro nui: mohio tonu ano a Raniera ki nga whakakitenga katoa, ki nga moemoea.

18 Na, te takanga o nga ra i ki ai te kingi kia kawea atu ratou, ka kawea atu ratou e te rangatira unaka ki te aroaro o Nepukaneha.

19 Na, ka korerorero te kingi ki a ratou, a kihai i kitea tetahi o ratou e rite ana ki a Raniera ratou ko Hanania, ko Mihaera, ko Ataria: na, tu ana ratou i te aroaro o te kingi.

20 Na, i nga mea katoa o te whakaaro nui, o te matauranga i ui ai te kingi ki a ratou, ka kitea e ia tekau noa atu to ratou pai i to nga tohunga maori katoa, i to nga kai titiro whetu puta noa i tona kingitanga.

21 I tutuki ano a Raniera ki te tuatahi o nga tau o Kingi Hairuha.

UPOKO 2.

NA, i te rua o nga tau o te kingitanga o Nepukaneha ka moea etahi moe e Nepukaneha, rarurarū tonu iho tona wairua, kore ake tona moe.

2 Katahi te kingi ka ki atu kia karangatia atu nga tohunga maori, nga kai titiro whetu, nga tohunga makutu, nga Karari, hei whakaatu i ana moe ki te kingi. Na, haere mai ana ratou tu ana i te aroaro o te kingi.

3 Na, ko te meatanga atu a te kingi ki a ratou, Kua moea e ahau he moe, a rarurarū ana toku wairua, *e mea ana* kia mohio i taua moe.

4 Na, ka korero Hiriana mai nga Karari ki te kingi, E te kingi, kia ora tonu koe: korerotia mai te moe ki o pononga, a ma matou e whakaatu tona tikanga.

5 Ka whakahokia mai e te kingi, a ka mea ki nga Karari, Kua ngaro taua mea i a au: ki te kore e whakakitea mai e koutou te moe me tona tikanga ano, ka haehaea koutou, a ka meinga o koutou whare hei puranga paru.

6 Na, ki te whakaaturia mai e koutou te moe, me tona tikanga ano, katahi ka riro aku hakari ma koutou, nga utu, me te honore nui; na, whakaaturia mai te moe ki a au me tona tikanga ano.

7 I whakahokia mai ano e ratou i mea, Ma te kingi e korero mai te moe ki ana pononga, a ma matou e whakaatu tona tikanga.

8 I whakahokia atu e te kingi; i mea ia, E mohio rawa ana ahau e whai ana koutou kia roa, no te mea ka kite koutou kua ngaro atu taua mea i a au.

9 Na, ki te kore e whakaaturia mai e koutou te moe ki a au, kotahi tonu te ture mo koutou; no te mea he teka, he tinihanga nga kupu kua rite mai na i a koutou hei korerotanga ki toku aroaro, a kia puta ke ra ano te wa: na, korerotia mai ra te moe ki a au, a ka mohio ahau e taea ana ano e koutou te whakaatu tona tikanga ki a au.

10 ¶ I whakahokia mai e nga Karari ki te aroaro o te kingi, i mea ratou, Kahore he tangata i runga i te whenua hei whakaatu i te mea a te kingi: kahore ano hoki he kingi, kahore he rangatira, kahore he ariki, i ui i nga mea penei ki tetahi tohunga maori, ki tetahi kai titiro whetu, ki tetahi Karari ranei.

11 He mea nui rawa hoki tenei e uia nei e te kingi, kahore atu hoki he kai whakaatu ki te kingi, ko nga atua anake ehara nei i te kikokiko to ratou nohoanga.

12 Na, ka riri te kingi, nui atu te whakatakariri, kia iho e ia nga *tangata* whakaaro nui katoa o Papurona kia whakangaromia.

13 Na, kua puta te ture kia patua nga tangata whakaaro nui; a ka rapua a Raniera ratou ko ona hoa kia patua.

14 ¶ Na, he mohio, he nui te whakaaro, i oho mai ai a Raniera ki a Arioko, ki te rangatira o nga kai tiaki o te kingi, i puta mai nei ki te patu i nga tangata whakaaro nui o Papurona.

15 I oho mai ia, i mea ki a Arioko, ki ta te kingi rangatira, He aha i hohoro

Digitized by Google

mai ai te ture i te kingi? Katahi taua mea ka whakaaturia mai e Arioko ki a Raniera.

16 Na, ko te haerenga atu o Raniera ki roto, mea atu ana ia ki te kingi kia whakaritea mai e ia tetahi wa ki a ia, a ka whakaaturia atu e ia te tikanga ki te kingi.

17 Te tino haerenga o Raniera ki tona whare, whakakitea atu ana e ia taua mea ki ona hoa ki a Hanania, ratou ko Mihaera, ko Ataria:

18 Kia inoia ai e ratou etahi mahi tohu i te Atua o te rangi, he mea mo tenei mea ngaro; kei mate a Raniera, ratou ko ona hoa, me era atu tangata whakaaro nui o Papurona.

19 ¶ Na, kua whakapuakina mai taua mea ngaro ki a Raniera, he mea moemoea i te po, a whakapai atu ana a Raniera ki te Atua o te rangi.

20 I oho mai a Raniera, i mea, Kia whakapaingia te ingoa o te Atua, a ake ake ake, nona hoki te whakaaro nui me te kaha.

21 E whakaputaina ketia ana hoki e ia nga wa me nga ra: e whakakahoretia ana e ia nga kingi, e whakaturia ana ano nga kingi e ia: e homai ana e ia te whakaaro nui ki te hunga whakaaro nui, te mātauranga ano hoki ki te hunga e mātau ana ki te whakaaro;

22 E whakapuakina mai ana e ia nga mea hohonu, nga mea ngaro: e matau ana ia ki nga mea o te pouritanga: kei a ia te nohoanga o te māramatanga.

23 Whakawhetai tonu ahau ki a koe, whakamoemiti tonu ki a koe, e te Atua o oku mātua, nau nei hoki i homai nga whakaaro nui me te kaha ki a au, a whakaaturia mai ana e koe ki a au nga mea i inoi ai matou ki a koe: kua whakaaturia mai nei hoki e koe te mea a te kingi ki a matou.

24 ¶ Na, haere ana a Raniera ki a Arioko, ki ta te kingi i whakarite ai hei whakangaro mo nga tangata whakaaro nui o Papurona; haere atu ana ia, a ko tana kupu tenei ki a ia, Kaua e whakangaromia nga tangata whakaaro nui o Papurona: kawea atu ahau ki te aroaro o te kingi, a maku e whakakite atu te tikanga ki te kingi.

25 Na, hohoro tonu ta Arioko kawe atu i a Raniera ki te aroaro o te kingi; ko tana kupu ano tenei ki a ia, Kua kitea e ahau he tangata i roto i nga whakarau o Hura hei whakakite i te tikanga ki te kingi.

26 Ka oho mai te kingi, a ka mea ki a Raniera, tona ingoa nei ko Peretehatara; E taea ranei e koe te whakaatu mai te moe i kitea e ahau, me tona tikanga ano ki a au?

27 Ka whakahokia mai e Raniera i te aroaro o te kingi, a ka mea, E kore taua mea ngaro i uia mai ra e te kingi e taea te whakaatu e te hunga whakaaro nui, e nga kai titiro whetu, e nga tohunga maori, e nga tohunga tuāhu, ki te kingi;

28 Engari kei te rangi te Atua hei whakaatu i nga mea ngaro; e whakakitea mai ana e ia ki a Kingi Nepukaneha nga mea e puta mai i nga ra whakamutunga. Ko to moe tenei, me nga mea i kitea e to māhunga i runga i to moenga;

29 Tau na, e te kingi, he whakaaro nau i puta ake i runga i to moenga mo nga mea e puta mai a mua: e whakakitea mai ana ki a koe e te kai whakaatu o nga mea ngaro, nga mea e puta mai e mua.

30 Na, ahau nei, ehara i te mea he nui atu oku whakaaro i o tetahi tangata ora, i whakapuakina mai ai tenei mea ngaro ki a au; engari kia whakakitea atu ai tona tikanga ki te kingi, kia mohio ai hoki koe ki nga whakaaro o to ngakau.

31 ¶ Titiro rawa atu koe, e te kingi, na, ko tetahi whakapakoko nui. Taua whakapakoko nui nei, nui atu te kanapa, tu tonu ki to aroaro; he hanga whakawehi rawa tona ahua.

32 Te pane o taua whakapakoko he koura para-kore; tona uma, ona ringaringa, he hiriwa; tona kopu, ona huha, he parahi,

33 Ona waewae he rino, ona raparapa, he rino tetahi wahi, he uku tetahi wahi.

34 Titiro tonu atu koe, na, ko tetahi kohatu, he mea tapahi mai, kahore hoki he ringaringa, aki tonu mai ki te whakapakoko, ki ona raparapa, he rino nei *tetahi wahi*, he uku *tetahi wahi*, wahia putia iho.

35 Na, mongamonga ngatahi te rino, te uku, te parahi, te hiriwa, te koura, kua rite ki te papapa o nga patunga witi i te raumati; kahakina atu ana e te hau, a kahore noa iho i kitea he wahi mo aua *mea*. Na, te kohatu i akina ai te whakapakoko, kua meinga hei maunga nui, kapi ana te whenua katoa i a ia.

36 ¶ Ko te moe tenei. Na, me korero atu tona tikanga e matou ki te aroaro o te kingi.

37 Ko koe, e te kingi, te kingi o nga kingi, kua homai hoki e te Atua o te rangi he kingitanga ki a koe, he kaha, he mana, he kororia.

38 Na, nga wahi katoa e nohoia ana

Digitized by Google

e nga tamariki a te tangata, nga kararehe o te parae, nga manu o te rangi, homai ana e ia ki tou ringaringa, kua oti ano koe te mea e ia hei rangatira mo ratou katoa. Ko koe taua pane koura.

39 Na, ka puta ake tetahi atu kingitanga i muri i a koe, iti iho i a koe, me tetahi atu, *ara*, te tuatoru o nga kingitanga, he parahi, a ka whakahaere tikanga tera mo te whenua katoa.

40 Na, te wha o nga kingitanga ka rite ki te rino te kaha: he mea wawahi hoki te rino, he mea hoki e taea ai e ia nga mea katoa: ka rite ano hoki ki ta te rino e wawahi nei i enei katoa tana wawahi, tana kuru.

41 Na, to kitenga, i nga raparapa, i nga matimati, he uku na te kai pokepoke tetahi wahi, he rino tetahi wahi, ka wehea te kingitanga; ka mau ano ia he kaha rino i roto, ka pera ano me te rino i kitea e koe e whakauruuru ana ki roto ki te uku paru na.

42 Na, nga matimati o nga raparapa ra, he rino nei tetahi wahi, he uku tetahi wahi, *ka pena* ano te kingitanga, ka kaha tetahi wahi, tetahi wahi he mea ngahorohoro.

43 Na, to kitenga i te rino e whakauru ana ki roto ki te uku paru na, ka whakauru ano ratou ki roto ki nga uri tangata: e kore ia e piri tetahi ki tetahi, ka rite ki te rino e kore nei e uru ki roto ki te uku.

44 Na, i nga ra o enei kingi, ka whakaturia e te Atua o te rangi he kingitanga e kore e ngaro. Na, e kore te kingitanga e waiho mo tetahi atu iwi; *engari* ko tera hei wahi, hei whakamoti i enei kingitanga katoa, ko ia ano ka tu tonu, a ake ake ake.

45 Na, i kite na koe he mea tapahi mai te kohatu i roto i te maunga, kahore hoki he ringaringa, a mongamonga noa i a ia te rino, te parahi, te uku, te hiriwa, te koura; e whakapuakina mai ana e te Atua nui ki te kingi nga mea e puta mai amua: na, tūturu rawa te moe, pumau tonu tona tikanga.

46 ¶ Te tino tapapatanga iho o Kingi Nepukaneha koropiko atu ana ki a Raniera, whakahaua tonutia iho e ia kia whakaherea he whakahere me nga whakakakara reka ki a ia.

47 I oho mai te kingi ki a Raniera, i mea, Tika rawa, ko tou Atua te Atua o nga atua, te Ariki o nga kingi, te kai whakapuaki o nga mea ngaro, ka taea nei hoki e koe te whakapuaki tenei mea ngaro.

48 Na, ka meinga a Raniera e te kingi hei tangata rahi, he maha ano nga hakari nui i homai e ia ki a ia, i waiho ano ia hei kawana mo te kawanatanga katoa o Papurona, hei tino kawana ano hoki mo nga tangata whakaaro nui katoa o Papurona.

49 Katahi a Raniera ka tono ki te kingi, a whakaritea ana e ia a Hataraka, a Mehaka, a Apere-neko hei kai tirotiro mo nga mea o te kawanatanga o Papurona: ko Raniera ia i noho ki te kuwaha o te kingi.

UPOKO 3.

I HANGĀ he whakapakoko koura e Kingi Nepukaneha, tona roa e ono tekau nga whatianga, tona whanui e ono nga whatianga: whakaturia ana e ia ki te mānia o Rura i to Papurona kawanatanga.

2 Katahi a Nepukaneha ka tono tangata atu ki te huihui mai i nga ariki, i nga kawana, i nga rangatira, i nga kai whakarite whakawa, i nga kai tiaki taonga, i nga kai whakatakoto whakaaro, i *era* atu rangatira, i nga kawana katoa ano hoki o nga kawanatanga, kia haere mai ki te tāinga o te kawa o te whakapakoko i whakaturia e Kingi Nepukaneha.

3 Katahi nga ariki, nga kawana, nga rangatira, nga kai whakarite whakawa, nga kai tiaki taonga, nga kai whakatakoto whakaaro, era atu rangatira, me nga kawana katoa o nga kawanatanga ka huihui mai ki te tāinga o te kawa o te whakapakoko kua oti nei te whakatu e Kingi Nepukaneha; na, tu ana ratou ki te aronga o te whakapakoko kua oti nei te whakatu e Nepukaneha.

4 Na, nui atu te karanga a te kai karanga, He whakahau tenei ki a koutou, e nga tangata, e nga iwi, e nga reo,

5 Ka rongo koutou i te tangi o te korenete, o te putorino, o te hāpa, o te hakaputa, o te hatere, o te taratimere, o nga mea tangi katoa, me takoto koutou, me koropiko ki te whakapakoko koura ka oti nei te whakatu e Kingi Nepukaneha.

6 Na, ki te kahore tetahi e takoto, e koropiko, i taua haora ano ka makā ia ki waenganui o te oumu he mura rawa nei te ngiha.

7 I taua wa tonu ano i te rongonga o te iwi katoa i te tangi o te korenete, o te putorino, o te hāpa, o te hakaputa, o te hatere, o nga mea tangi katoa, takoto tonu iho nga tangata katoa, nga iwi, nga reo, koropiko ana ki te whakapakoko

Digitized by Google

koura kua oti nei te whakatu e Kingi Nepukaneha.

8 ¶ Na, i taua wa ano ka haere mai etahi Karari, ka whakahe i nga Hurai,

9 I korero ratou, i mea ki a Kingi Nepukaneha, E te kingi, kia ora tonu koe.

10 I whakatakotoria he ture e koe, e te kingi, na, nga tangata katoa e rongo ana i te tangi o te koronete, o te putorino, o te hāpa, o te hakaputa, o te hatere, o te taratimere, o nga mea tangi katoa, kia takoto ratou, kia koropiko ki te whakapakoko koura.

11 A ki te kahore tetahi e takoto, e koropiko, kia makā ia ki te oumu he mura rawa te ngiha.

12 He Hurai enei, he hunga i waiho e koe hei kai tirotiro mo nga mea o te kawanatanga o Papurona, ko Hataraka, ko Mehaka, ko Apere-neko; kihai enei tangata i whakaaro ki a koe, e te kingi, e kore ratou e mahi ki o atua. e kore ano e koropiko ki te whakapakoko koura ka oti nei te whakatu e koe.

13 ¶ Na ka riri a Nepukaneha, weriweri ana: ki atu ana ia kia kawea mai a Hataraka, a Mehaka, a Apere-neko. Na kawea mai ana e ratou enei tangata ki te aroaro o te kingi.

14 I korero atu a Nepukaneha, i mea ki a ratou, He pono ranei, e Hataraka, e Mehaka, e Apere-neko, kahore koutou e mahi ki oku atua, kahore e koropiko ki te whakapakoko koura ka oti nei te whakatu e ahau?

15 Na, ki te mea ka rite a koutou whakaaro i te wa e rongo ai koutou i te tangi o te korenete, o te putorino, o te hāpa, o te hakaputa, o te hatere, o te taratimere, o nga mea tangi katoa, a ka takoto koutou, ka koropiko ki te whakapakoko i hangā e ahau; *e pai ana;* tena ko tenei e kore koutou e koropiko, ka makā koutou i tsua haora ki roto ki te oumu he mura rawa tona ngīha, a ko wai te Atua hei whakaora i a koutou i roto i oku ringa?

16 I whakahokia mai e Hataraka, e Mehaka, e Apere-neko, i mea ratou ki te kingi, E Nepukaneha, kahore a matou maharahara ki te whakahoki kupu atu ki a koe mo tenei mea.

17 Ki te penatia, e taea ano e to matou Atua, e karakiatia nei e matou, te whakaora matou i roto i te oumu he mura rawa nei te ngiha, ina, ka whakaorangia ano matou e ia i roto i tou ringa, e te kingi.

18 A, ka kore, kia mohio koe, e te kingi, e kore matou e mahi ki o atua, e kore ano e koropiko ki te whakapakoko koura kua oti na te whakatu e koe.

19 ¶ Na, kI tonu a Nepukaneha i te whakatakariri, rere ke ana te ahua o tana mata ki a Hataraka, ratou ko Mehaka, ko Apere-neko: korero mai ana ia, whakahau mai ana kia whitu nga whakanekehanga ake o te hana o te oumu i to mua hana.

20 I whakahau ano ia i nga tangata kaha rawa o tana ope kia herea a Hataraka, a Mehaka, a Apere-neko, kia makā *ratou* ki roto ki te oumu he mura rawa nei te ngiha.

21 Na, kua herea nei enei tangata, *i a ratou* ano o ratou koti, o ratou kakahu o roto, o ratou potae, me era kakahu ano o ratou, kua makā ki roto ki te oumu he mura rawa nei tona ngiha.

22 Na, he kaha rawa ta te kingi whakahau, nui rawa ano hoki te hahana o te ahi, aua tangata i hapainga ake ai a Hataraka, a Mehaka, a Apere-neko, mate iho ratou i te mura o te ahi.

23 Na, taka ana aua tangata tokotoru, a Hataraka, a Mehaka, a Apere-neko, ki waenganui o te oumu he mura rawa nei tona ngiha.

24 Te tino miharotanga o Nepukaneha, hohoro tonu tona whakatika ake, kei te korero, kei te mea ki ana kai whakatakoto whakaaro, He teka ianei tokotoru nga tangata i mukā e tatou ki waenganui o te ahi? Ka whakahokia mai e ratou, a ka mea ki te kīngi, He tika ano, e te kingi.

25 Ka whakahokia mai e ia a ka mea, Nana, tokowha nga tangata e kitea nei e ahau, kahore he here, e haereere ana i waenganui o te ahi, kahore hoki e ahatia; na, te ahua o te tokowha kei to te Tama a te Atua.

26 ¶ Na, ko te whakatatanga mai o Nepukaneha ki te kuwaha o te oumu he mura rawa nei te ngiha, kei te korero, kei te mea, E Hataraka, e Mehaka, e Apere-neko, e nga pononga o te Atua o runga rawa, puta mai, haere mai hoki. Katahi a Hataraka, ratou ko Mehaka, ko Apere-neko ka haere mai i waenganui i te ahi.

27 Na, te huihuinga o nga ariki, o nga kawana, o nga rangatira, o nga kaī whakatakoto whakaaro a te kingi, ka kite ratou i enei tangata, kihai nei te ahi i whai kaha ki o ratou tinana, kihai ano tetahi makawe o o ratou māhunga i mimingo, kihai ano o ratou koti i wera, kihai ano hoki te piro ahi i rere i runga i a ratou.

28 *Katahi* a Nepukaneha ka korero,

Digitized by Google

ka mea, Kia whakapaingia te Atua o Hataraka, o Mehaka, o Apere-neko, nana nei hoki i unga mai tana anahera, a whakaorangia mai ana e ia ana pononga i whakawhirinaki nei ki a ia, i whakaputa ke nei i te kupu a te kingi, a tukua ana e ratou o ratou tinana, he mea kei mahi ratou, kei koropiko ki tetahi atu atua, *engari* ki to ratou Atua anake.

29 Na, ko taku ture tenei e whakatakotoria atu nei, na, nga tangata, te iwi, te reo, he kupu kino nei tana mo te Atua o Hataraka, o Mehaka, o Apere-neko, ka haehaea ratou, a ka meinga o ratou whare hei puranga paru: no te mea kakore atu he atua e rite tana whakaoranga ki tenei.

30 I whakanekehia ake ano hoki a Hataraka, a Mehaka, a Apere-neko e te kingi i te kawanatanga o Papurona.

UPOKO 4.

NA Nepukaneha, na te kingi ki nga tangata katoa, ki nga iwi, ki nga reo e noho ana i te whenua katoa; Kia whakanuia to koutou rangimarie.

2 I mea ahau e pai ana kia whakakitea atu nga tohu me nga mea whakamiharo i mahia nei e te Atua o runga ki a au.

3 Ano te nui o ana tohu! ano te nui o ana mea whakamiharo! tona kingitanga he kingitanga mau tonu, tona kawanatanga kei tera whakatupuranga, kei tera whakatupuranga.

4 ¶ I te ata noho ahau a Nepukaneha i roto i toku whare, koa tonu i roto i toku whare kingi:

5 Ka kite ahau i tetahi moe i wehi ai ahau, rarureru ana ahau i nga whakaaro i runga i toku moenga, i nga mea ano hoki i kitea e toku mahunga.

6 Na, kua puaki taku ture kia kawea mai nga tangata whakaaro nui katoa o Papurona ki toku aroaro, kia whakakitea mai ai e ratou te tikanga o te moe ki a au.

7 Na, te haerenga mai o nga tohunga maori, o nga kai titiro whetu, o nga Karari, ratou ko nga tohunga tuahu, korerotia atu ana e ahau te moe ki to ratou aroaro: heoi kihai i whakaaturia mai e ratou tona tikanga ki a au.

8 ¶ Nawai a, kua tae mai ki toku aroaro a Raniera, tona ingoa nei ko Peretehatara, he mea i rite ki te ingoa o toku atua, he tangata kei a ia nei te wairua o nga atua tapu, a korerotia atu ana e ahau te moe ki tona aroaro; *i mea ahau,*

9 E Peretehatara, e te rangatira o nga tohunga maori, e mohio ana hoki ahau kei a koe te wairua o nga atua tapu, e kore ano koe e he ki tetahi mea ngaro, whakaaturia mai ki a au nga mea i puta mai, te moemoea i kite ai ahau, me te tikanga ano o aua mea.

10 Ko nga mea enei i kitea e toku mahunga i runga i toku moenga; titiro rawa atu ahau, na, ko tetahi rakau i waenganui o te whenua, nui atu tona tiketike.

11 Kua tupu taua rakau, kua kaha, roa tonu, tutuki tonu ki te rangi, he mea hoki i kitea mai i nga pito o te whenua katoa.

12 Ataahua tonu nga rau, he maha nga hua, i runga i a ia he kai ma te katoa: i whai taumarumarunga iho nga kirehe o te parae i raro i a ia, i noho ano hoki nga manu o te rangi i runga i ona manga, i reira hoki nga kikokiko katoa e kai ana.

13 I kite ahau i roto i nga mea i kitea e toku mahunga i runga i toku moenga, na, ko tetahi tutei, he mea tapu ano hoki, e heke iho ana i runga i te rangi;

14 Nui atu tana karanga; i mea ia, Tuaina te rakau, poutoutoa ona manga, whakahoroa atu ona rau, titaritaria atu ona hua; kia haere atu nga kararehe i raro i a ia, me nga manu ano i ona manga:

15 Me waiho ano ia te take o ona pakiaka i te whenua, here rawa ki te rino, ki te parahi, i roto i te taru hou o te parae; kia maku ano i te tomairangi o te rangi; na, te wahi mana kei ta nga kararehe, kei te tarutaru o te whenua:

16 Kia puta ke tona ngakau tangata, a kia hoatu he ngakau kararehe ki a ia, kia whitu ano hoki ona wa e taka.

17 Tenei mea he mea whakatakoto na nga tutei; he mea ki mai ano hoki na te kupu a nga mea tapu: kia mohio ai te hunga ora kei te whakahaere tikanga te Runga-rawa i roto i te kingitanga o nga tangata, a e hoatu ana e ia tana e pai ai, e meinga ana hoki e ia nga ware rawa o nga tangata hei rangatira mo reira.

18 Tenei moe, he mea kite naku na Kingi Nepukaneha. Na, mau, e Peretehatara, e whakaatu mai tona tikanga, kahore nei hoki i taea e nga tangata whakaaro nui katoa o toku kingitanga te whakaatu te tikanga ki a au; engari koe he mea mana; kei roto na hoki i a koe te wairua o nga atua tapu.

19 ¶ Na, ketekete kau ana a Raniera,

Digitized by Google

tona ingoa nei ko Peretehatara, kotahi te haora, raru ana ia i ana whakaaro, Ka korero mai te kingi, a ka mea, Kei raru-raru koe, e Peretehatara, i te moe, i tona tikanga ranei. Ka whakahokia mai e Peretehatara, a ka mea, E toku ariki, kia waiho tenei moe ma te hunga e kino ana ki a koe, me tona tikanga ano mo o hoa riri.

20 Te rakau i kite na koe, tera i tupu, i kaha ra, i roa, a tutuki atu ana ki te rangi, i kitea mai ano hoki e te whenua katoa;

21 He ataahua nei ona rau, he maha ano hoki ona hua, he kai ano hoki i runga ma te katoa, a noho ana nga karahehe o te parae i raro i a ia, he nohoanga ano hoki a runga i ona manga no nga manu o te rangi:

22 Taua *rakau* na, ko koe, e te kingi, kua tupu na hoki koe, kua kaha; kua tupu na hoki tou nui, kua tutuki atu ki te rangi, me to kingitanga ano ki te pito o te whenua.

23 Na, te tutei ra i kitea e te kingi, te mea tapu hoki i heke iho i te rangi, a i mea, Tuaina te rakau, whakangaromia; me waiho ano ia te take o ona pakiaka ki te whenua, here rawa ki te rino, ki te parahi, i te taru hou o te parae; kia maku ano hoki koe i te tomairangi o te rangi; a te wahi mānu, hei ta nga karahehe o te parae, kia taka ra ano ona wa e whitu;

24 Ko te tikanga tenei, E te kingi, ko te ture ano tenei a te Runga-rawa ka tae nei ki runga ki toku ariki, ki te kingi:

25 Ara, kia aia atu koe i roto i nga tangata, a ki nga karahehe o te parae he nohoanga mou, kia meinga ano koe kia kai tarutaru, kia pera ano me nga kau, kia maku ano hoki i te tomairangi o te rangi, e whitu ano hoki nga wa ou ka taka, kia mohio ra ano koe kei te whakahaere tikanga a te Runga-rawa i roto i te kingitanga o nga tangata, a e hoatu ana e ia ki tana e pai ai.

26 Na, te kianga mai ra kia waiho te take o nga pakiaka o te rakau: ka pumau ki a koe to kingitanga, ina mohio koe ko nga rangi hei whakahaere tikanga.

27 Na, kia manakohia mai taku whakaaro e koe, e te kingi, kia whatia atu ano hoki ou hara e te tika, *kia whatia* ano o kino e te mahi tohu ki nga rawakore, a tera pea e roa to ata noho.

28 ¶ I pa katoa mai tenei ki a Kingi Nepukaneha.

29 I te mutunga o nga marama kotahi tekau ma rua e haereere ana ia i te whare kingi i te kingitanga o Papurona.

30 Ka korero te kingi, ka mea, He teka ianei ko Papurona nui tenei i hanga e ahau hei whare mo te kingitanga; he nui no toku kaha, hei whakahonore ano hoki mo toku kororia?

31 I te kupu ano i te mangai o te kingi ka pa mai he reo no te rangi, E Kingi Nepukaneha, he kupu tenei ki a koe, Ka riro to kingitanga.

32 Ka aia atu ano koe i roto i nga tangata, a te kainga mou kei nga kararehe o te parae: ka meinga koe kia kai tarutaru, kia pera ano me nga kau, e whitu nga wa ou ka taka, kia mohio ra ano koe kei te whakahaere tikanga a te Runga-rawa i roto i te kingitanga o nga tangata, a e hoatu ana e ia ki tana e pai ai.

33 I taua haora ano ka rite taua mea ki a Nepukaneha: na, ka aia atu ia i roto i nga tangata, a kai tarutaru ana ia, pera ana me nga kau, i maku ano hoki tona tinana i te tomairangi o te rangi, tupu noa iho ona huruhuru, kei *nga huruhuru* ekara te rite, ona matikuku rite tonu ki o te manu.

34 Na, i te mutunga o nga ra ka anga ake nga kanohi oku, o Nepukaneha, ki te rangi, a hoki mai ana toku ngakau mahara ki a au, a whakapaingia ana a te Runga-rawa e ahau, whakamoemiti atu ana ahau, whakahonore ana i a ia, e ora tonu ana hoki ia, he rangatiratanga mau tonu ano hoki tona rangatiratanga, tona kingitanga ano hoki kei tera whakatupuranga, kei tera whakatupuranga.

35 Ki te whakaaro iho ano hoki he kahore noa iho nga tangata katoa o te whenua: a e mahia ana e ia tana e pai ai i roto i te ope o te rangi, i nga tangata ano hoki o te whenua; e kore ano tona ringa e taea te pupuri e tetahi, kahore hoki he kianga atu ki a ia, E aha ana koe?

36 I taua wa ano ka hoki mai oku mahara ki a au, i hoki mai ano toku honore me toku ahua rangatira ki a au, hei whakakororia mo toku kingitanga; i rapua mai ano ahau e oku kai whakatakoto whakaaro, e oku ariki; na, ka u ahau i roto i toku kingitanga, he nui whakaharahara ano hoki te kororia i whakanekehia ake moku.

37 Na, tenei ahau a Nepukaneha te whakamoemiti, te whakanui, te whakahonore nei i te Kingi o te rangi, he pono hoki ana mahi katoa, ana ara he whakarite whakawa: te hunga ano hoki e haere ana i runga i te whakapehapeha ka taea ratou e ia te whakaiti.

Digitized by Google

UPOKO 5.

I TUKUA he hakari nui e Kingi Perehatara ma etahi o ana ariki, kotahi te mano, a inu waina ana ia i te aroaro o te mano.

2 I te mea e inu waina ana a Perehatara, ka ki ia kia kawea mai nga oko, nga mea koura, nga mea hiriwa, i tangohia mai e tona pāpā e Nepukaneha i roto i te temepera i Hiruharama, hei mea inu ma te kingi ratou ko ana rangatira, ko ana wahine, ko ana wahine hoahoa.

3 Na, ka kawea mai e ratou nga oko koura i tangohia mai i roto i te temepera o te whare o te Atua i Hiruharama; a hei mea inu ena ma te kingi, ratou ko ana ariki, ko ana wahine, ko ana wahine hoahoa.

4 Inu waina ana ratou, a whakamoemititia ana e ratou nga atua, nga mea koura, hiriwa, parahi, rino, rakau, kohatu.

5 ¶ I taua haora ano ka puta mai nga maihao o tetahi ringaringa tangata, kei te tuhituhi ki te ritenga ake o te turanga rama, ki te mea i pania ki te taha o te whare o te kingi: a ka kite te kingi i te wahi o te ringaringa i tuhituhia ai.

6 Na, kua puta ke te mata o te kingi, rarureru ana ia i ana whakaaro, a tangoro iho nga hononga o tona hope, kei te aki mai ano ona turi ki a raua.

7 Na, nui atu te karanga a te kingi kia kawea mai nga kai titiro whetu, nga Karari, nga tohunga tuāhu. I korero mai ano te kingi, i mea ki nga tangata whakaaro nui o Papurona, Te tangata e korerotia ai tenei tuhituhinga, a ka whakaaturia mai ano e ia tona tikanga ki a au, he ngangana te kakahu mona, na, mo tona kaki he mekameka koura, a ko ia ano hei rangatira tuatoru i te kingitanga.

8 Na, ko te haerenga mai o nga tangata whakaaro nui katoa a te kingi: heoi kihai i ahei te korero i te tuhituhinga, kihai ano i whakaaturia tona tikanga ki te kingi.

9 Na, nui atu te rarureru o Kingi Perehatara, kua puta ke tona mata, a miharo ana āna ariki.

10 ¶ Na, ka haere mai te kuini ki te whare hakari, he meatanga hoki ki nga kupu a te kingi ratou ko ana ariki: kaki taha korero mai te kuini, a ka mea, E te kingi, kia ora tonu koe: kei rarureru koe i o whakaaro, kei puta ke ano hoki to mata.

11 He tangata tenei i to kingitanga, kei a ia nei te wairua o nga atua tapu; i nga ra ano hoki o to pāpā i kitea te māramatanga, te mohio, me nga whakaaro nui i roto i a ia, he mea e rite tonu ana ki nga whakaaro nui o nga atua, a meinga ana ia e to pāpā, e Kingi Nepukaneha, ae ra, e to pāpā, e te kingi, hei rangatira mo nga tohunga maori, ratou ko nga kai titiro whetu, ko nga Karari, ko nga tohunga tuāhu:

12 Pai atu ra hoki te wairua i roto i taua Raniera i huaina nei e te kingi, Ko Peretehatara, he matauranga, he mohiotanga, he whakaatu i nga moe, he whakakite mai i nga kupu pakeke: tareka ana i a ia nga mea e mau ana. Na, kia karangatia a Raniera, a mana e whakakite mai te tikanga.

13 Katahi ka kawea mai a Raniera ki te aroaro o te kingi. *A* ka korero mai te kingi, ka mea ki a Raniera, Ko taua Raniera ranei koe, ko tera i roto i nga tamariki o nga whakarau o Hura, i kawea mai nei e te kingi e toku pāpā i Huria?

14 Kua rongo ahau ki a koe, kei roto i a koe te wairua o nga atua, a e kitea ana te māramatanga i roto i a koe, te matauranga, me nga whakaaro nui e pai rawa ana.

15 Na, kua kawea mai nei nga tangata whakaaro nui, nga kai titiro whetu, ki toku aroaro, kia korerotia ai e ratou tenei tuhituhinga, kia whakaaturia mai ai e ratou tona tikanga ki a au: heoi kihai i taea e ratou te whakaatu mai te tikanga o taua mea.

16 Kua rongo ano hoki ahau ki a koe, ka taea e koe te whakaatu tikanga, a ka tareka i a koe nga mea e mau ana. Na, ki te taea e koe te tuhituhinga te korero, a ka whakaaturia mai tona tikanga ki a au, he ngangana te kakahu mou, he mekameka koura ano *tenei* mo te kaki, ko koe ano hoki hei rangatira tuatoru i te kingitanga.

17 ¶ Na, ka whakahokia mai e Raniera, a ka mea ki te aroaro o te kingi, Mau ano au hakari, hoatu ano o utu ki tetahi atu; me korero ano ia e ahau te tuhituhinga ki te kingi, me whakaatu ano te tikanga ki a ia.

18 E te kingi, i homai e te Atua o runga rawa he kingitanga ki to pāpā ki a Nepukaneha, he nui, he kororia, he honore.

19 Na taua nui ano i homai ra e ia ki

Digitized by Google

a ia i wiri ai nga tangata katoa, nga iwi, nga reo, i wehi ai i tona aroaro: āna i pai ai whakamatea ana e ia, āna i pai ai i whakaorangia e ia, āna i pai ai whakaturia ana e ia, āna i pai ai whakaititia iho e ia.

20 A ka whakakake tona ngakau, ka pakeke ano hoki tona hinengaro i runga i te whakapehapeha, na, kua whakatakā ia i runga i tona torona kingi, whakakahoretia iho tona kororia.

21 A aia atu ana ia i roto i nga tamariki a te tangata, kua meinga ano hoki tona ngakau kia rite ki o nga kararehe; i nga kaihe mohoao ano hoki tona nohoanga, he mea whangai ano ia ki te tarutaru, ano he kau; i maku ano hoki tona tinana i te tomairangi o te rangi, a mohio noa ia kei te whakahaere tikanga te Atua o runga rawa i roto i te kingitanga o nga tangata, a e whakaritea ana e ia ma tana e pai ai.

22 Na, ko koe, ko tana tama, e Perehatara, kihai i whakaititia e koe to ngakau, me te mohio ano koe ki tenei katoa;

23 Heoi whakakake ana koe ki te Ariki o te rangi, kua oti ano hoki nga oko o tona whare te kawe mai ki tou aroaro, kua inu waina ano koe ki aua mea, koutou ane ko o ariki, ko o wahine, ko o wahine iti; kua whakamoemiti ano koe ki nga atua, ki nga mea hiriwa, koura, parahi, rino, rakau, kohatu, e kore nei e kite, e kore e rongo, e kore e mohio: na, te Atua kei tona ringa nei to manawa, nana nei o huarahi katoa, kihai ia i whakakororiatia e koe.

24 Katahi ka ungā atu te wahi o te ringaringa i tona aroaro; na, kua oti tenei mea te tuhituhi.

25 ¶ Na, ko te mea tenei i tuhituhia, MENE, MENE, TEKERE, UPARAHINI.

26 Ko te tikanga tenei o te mea: MENE; Kua oti to kingitanga te tatau e te Atua, mutu pu i a ia.

27 TEKERE; Kua oti koe te pauna ki te pauna, a kua kitea tou koha.

28 PEREHE; Kua oti to kingitanga te wahi, kua hoatu ano hoki ki nga Meri, ki nga Pahi.

29 Katahi a Perehatara ka whakahau, a whakakakahuria ana a Raniera e ratou ki te mea ngangana, *whakanohoia* ana e ratou he mekameka koura ki tona kaki, karangarangatia ana ia e ratou ko ia te rangatira tuatoru o te kingitanga.

30 ¶ I taua po ano ka patua a Perehatara kingi o nga Karari.

31 A riro ana te kingitanga i a Tariuha Meri: ona tau e ona tekau ma rua.

UPOKO 6.

I PAI a Tariuha kia whakaritea etahi ariki kotahi rau e rua tekau mo te kingitanga, hei kawana mo te kingitanga katoa;

2 A, e toru nga rangatira nui mo enei; ko Raniera to ratou tuatahi. Me homai e nga ariki nga korero ki enei, kei he nga *mea* a te kingi.

3 Na, kua whakanuia tenei Raniera ki runga ake i nga rangatira nui, i nga ariki, no te mea he pai rawa te wairua i roto i a ia, a i mea te kingi kia meinga ia hei rangatira mo te kingitanga katoa.

4 ¶ Katahi nga rangatira nui ratou ko nga ariki, ka rapu take mo Raniera i roto i nga mea o te kingitanga; heoi kihai i kitea e ratou tetahi take, tetahi he; he mahi pono hoki tana, kahore ano hoki ona kino, ona he.

5 Na, ko te meatanga ake a enei tangata, E kore e kitea e tatou he take mo tenei Raniera, ki te kahore e kitea *he mea* mona i roto i te ture a tona Atua.

6 Katahi enei rangatira nui ratou ko nga ariki ka huihui mai ki te kingi; ko ta ratou korero ano tenei ki a ia, E Kingi Tariuha, kia ora tonu koe.

7 Kua kororero nga rangatira nui katoa o te kingitanga, nga kawana, ratou ko nga ariki, ko nga kai whakatakoto whakaaro, ko nga rangatira, kia whakatakotoria he tikanga kingi, kia whakapumautia he ture, ara, ki te inoia he mea e tetahi ki tetahi Atua, tangata ranei, a kia toru tekau ra ano nga ra, he mea ehara *i te inoi* ki a koe, e te kingi, kia makā atu ia ki te ana raiona.

8 Na, mau e whakapumau te ture, e te kingi, whaitohungia hoki te mea i tuhituhia, kei whakaputaina ketia, kia rite ai ki te ture a nga Meri ratou ko nga Pahi e kore nei e puta ke.

9 Na, whaitohungia ana e Kingi Tariuha te mea i tuhituhia, me te ture.

10 ¶ Na, ka mohio a Raniera ka oti taua mea i tuhituhia te whai tohu, haere ana ia ki tona whare, ona matapihi tuwhera tonu i roto i tona ruma ki te ritenga atu o Hiruharama, e toru nga tukunga o ona turi i te ra, inoi ana ia, whakawhetai ana ki te aroaro o tona Atua, pera ana me tana i mua.

11 Na, te huihuinga mai o enei tangata, ka kitea a Raniera e karakia ana, e inoi ana ki te aroaro o tona Atua.

12 Katahi ratou ka whakatata mai, a ka korerotia te ture a te kingi ki te aroaro o te kingi, Kihai ianei i whaitohu-

Digitized by Google

ngia e koe he ture, na, nga tangata katoa e inoi ana ki tetahi Atua, tangata ranei, i enei rangi e toru tekau, he mea ehara *i te inoi* ki a koe, e te kingi, ka makā ki te ana raiona? Ka whakahokia mai e te kingi, a ka mea, Pono tonu taua mea ra, e rite ana ki te ture a nga Meri ratou ko nga Pahi e kore nei e puta ke.

13 Katahi ratou ka whakahoki mai, a ka mea ki te aroaro o te kingi, Taua Raniera o nga tamariki o nga whakarau o Hura, kahore ana mahara ki a koe, e te kingi, ki te ture ranei i whaitohungia e koe, heoi e toru ana inoinga i te ra.

14 Na, te rongonga o te kingi i enei kupu, nui atu tana whakahe ki a ia ake, anga tonu mai tona ngakau ki a Raniera kia whakaorangia e ia: tohe ana ia ki te whakaora i a ia, a to noa te ra.

15 Na, ka huihui mai enei tangata ki te kingi, a ka mea ki te kingi, Kia mohio koe, e te kingi, ko te ture tenei a nga Meri, a nga Pahi, E kore e whakaputaina ketia tetahi ture, tikanga ranei, kua oti te whakapumau e te kingi.

16 Katahi te kingi ka whakahau, a kawea atu ana a Raniera e ratou, makā atu ana ki te ana raiona. I korero ano te kingi, i mea ki a Raniera, Tou Atua e mahi tonu na koe ki a ia, mana koe e wkakaora.

17 Na, ka maua mai he kohatu, ka whakatakotoria ki te kuwaha o te ana; hiritia iho e te kingi ki tana ake hīri, ki te hīri ano a ana ariki; kei puta ke te tikanga mo Raniera.

18 ¶ Na, haere ana te kingi ki tona whare, a pau noa taua po, kihai i kai, kihai ano nga mea whakatangi i kawea mai ki tona aroaro: a turere atu ana tana moe.

19 Na, i te atatu ano ka maranga te kingi, a hohoro tonu te haere ki te ana raiona.

20 Tona taenga atu ki te ana, ka karanga ia ki a Raniera, tona reo me te mea e tangi ana: i korero te kingi, i mea ki a Raniera, E Raniera, e te ponongā o te Atua ora, e kaha ana ranei to Atua e mahi tonu na koe ki a ia, ki te whakaora i a koe kei mate i nga raiona?

21 Na, ko te meatanga ake a Raniera ki te kingi, E te kingi, kia ora tonu koe.

22 Kua tukua mai tana anahera e toku Atua, a tutakina ana e ia nga mangai o nga raiona, kei pa mai ki a au: no te mea hoki kua kitea toku harakoretanga i tona aroaro; kahore ano hoki aku mahi he i tou aroaro, e te kingi.

23 Na, nui atu te koa o te kingi ki a ia, kei te whakahau kia tangohia ake a Raniera i roto i te ana. Na kua tangohia ake a Raniera i roto i te ana, kihai rawa ano hoki i kitea tetahi ahatanga ki a ia, mona hoki i whakapono ki tona Atua.

24 ¶ Na, ka whakahau te kingi, a ka maua mai aua tangata i whakawa ra i a Raniera, makā ana e ratou ki roto ki te ana raiona, ratou, a ratou tamariki, a ratou wahine, riro pu ratou i nga raiona, a, wawahia ana e ratou o ratou wheua katoa i te mea kiano i tatu noa ki raro o te ana.

25 ¶ Katahi a Kingi Tariuha ka tuhituhi ki nga tangata katoa, ki nga iwi, ki nga reo, e noho ana i te whenua katoa; Kia whakanuia te rangimarie ki a koutou.

26 Tenei au te whakatakoto tikanga nei, Na, i nga kawanatanga katoa o toku kingitanga kia wiri nga tangata, kia wehi ki te aroaro o te Atua o Raniera: ko ia hoki te Atua ora e pumau tonu ana, a ake ake ake, ekore tona kingitanga e ngaro, tona kawanatanga ano hoki, a, te mutunga ra ano.

27 Mana e whakaora, mana e mawhiti ai; e mahia ana hoki e ia nga tohu me nga mea whakamiharo i te rangi, i te whenua, nana nei hoki a Raniera i ora ai i te kaha o nga raiona.

28 Na, ka kake tenei Raniera i te kingitanga o Tariuha, i te kingitanga ano hoki o Hairuha Pahi.

UPOKO 7.

I TE TUATAHI o nga tau o Perehatara kingi o Papurona, ka moea he moe e Raniera, i kitea ano he mea e tona māhunga i runga i tona moenga: na, tuhituhia ana e ia te moe, a korerotia atu ana te tikanga o nga korero.

2 I korero a Raniera, i mea, I kite ahau i roto i taku moe i te po, na, ko nga hau e wha o te rangi e ngangare ana i runga i te moana nui.

3 E wha ano hoki nga kararehe nui i puta ake i te moana, rere ke tonu tetahi, tetahi.

4 I rite te tuatahi ki te raiona, he parirau ekara ano hoki ona: titiro tonu atu au, na, kua hutia atu ona parirau, a kua ara atu ia i runga i te whenua, kua meinga ano kia tu ona waewae, ano he tangata; i homai ano hoki he ngakau tangata ki a ia.

5 Na, ko tetahi atu kararehe, ko te

Digitized by Google

tuarua, kei te pea te rite, ara ana ia ko tetahi taha ona, e toru ano hoki nga rara i tona mangai i ona niho: a ka mea ake ratou ki a ia; Whakatika, kia nui te kikokiko e kainga e koe.

6 I muri i tenei ka titiro atu ahau, na, ko tetahi atu, kei te reparo te rite, e wha nga parirau o te manu i tona tuara; e wha ano nga pane o taua kararehe, kua tukua mai ano hoki te rangatiratanga ki a ia.

7 I muri i tenei ka kite ahau i roto i nga moemoea o te po, na, ko te tuawha o nga kararehe, he hanga whakawehi, he mea whakamataku, he kaha noa atu; he niho rino ona, he mea nui; kei te kai, kei te wawahi, a mongamonga noa, te toenga takatakahia ana e ona waewae: he mea rere ke ano i era atu kararehe katoa i mua i a ia, kotahi tekau ano hoki ona haona.

8 I whakaaroa e ahau nga haona, na, kua puta ake tetahi atu haona, he mea nohinohi, i roto i a ratou, a i tona aroaro e toru nga haona no era o mua, he mea unu take atu: na, he kanohi i roto i taua haona nei, he mea e rite ana ki nga kanohi tangata, he mangai korero mea nui ano hoki.

9 ¶ Titiro noa ahau, na, kua turakina nga torona, kua noho ano hoki te Tuaiho Onamata, tona kakahu ma tonu me he hukarere, nga makawe o tona māhunga kei te huruhuru hipi kua oti te whakama, tona torona he mura ahi, ona wīra he ahi e ka ana.

10 I pupū mai he awa ahi, i rere mai i tona aroaro: mano iho, mano iho, ana kai mahi, tini, tini whaioio e tu ana i tona aroaro: kua noho te whakarite whakawa, kua tuwhera nga pukapuka.

11 I titiro atu ano ahau i reira, he mea hoki na te reo o nga kupu nui i korerotia e te haona: titiro tonu ahau, a whakamatea noatia iho te kararehe, tona tinana whakangaromia iho, tukua atu ana ki te ahi e ka ana.

12 Era atu o nga kararehe, i whakakahoretia to ratou kawanatanga: i tukua atu ia ki a ratou he roa ki te ora, a *taka* noa he wa, he taima.

13 I kite ano ahau i roto i nga moemoea o te po, na, ko *tetahi* e rite ana ki te Tama a te tangata e haere mai ana me nga kapua ano o te rangi, kua tae atu ki te Tuaiho Onamata, kua kawea atu ano hoki e ratou ki tona aroaro.

14 I tukua atu ano hoki ki a ia he kawanatanga, he kororia, he kingitanga, kia mahi ai nga tangata katoa, nga iwi, nga reo, ki a ia: tona kawanatanga he kawanatanga e mau tonu ana, e kore e pahemo; e kore ano tona kingitanga e ngaro.

15 ¶ Pouri tonu ahau a Raniera, ara, toku wairua i waenganui i *toku* tinana, raruraru ana ahau i nga mea i kitea e toku māhunga.

16 Whakatata atu ana ahau ki tetahi o te hunga e tu ana i reira, ui atu ana ahau ki a ia ki te tika o tenei katoa. Na, ka korerotia mai e ia ki a au, a ka meinga ahau kia mohio ki te tikanga o nga mea.

17 Enei kararehe nui, nga mea e wha nei, e wha nga kingi e puta ake i roto i te whenua.

18 Otiia ka riro te kingitanga i te hunga tapu o te Runga-rawa, ka mau ano hoki te kingitanga ki a ratou, a ake ake ake.

19 Katahi ahau ka mea kia mohio ki te tika o te wha o nga kararehe i rere ke nei i era atu katoa, he nui whakaharahara nei te wehi, ona niho he rino, ona maikuku he parahi, o *tera* i kai ra, i wawahi ra a mongamonga noa, a takatakahia ana te toenga ki ona waewae;

20 O nga haona kotahi tekau ano hoki i tona pane, o tera atu ano hoki i puta ake ra, a taka ana etahi e toru i tona aroaro, o taua haona ra he kanohi nei ona, he mangai ano hoki e korero ana i nga mea nui whakaharahara, o tera he maia rawa tona ahua i to ona hoa.

21 I titiro atu ahau, na, kua whawhai taua haona ki te hunga tapu, a taea ana ratou e ia;

22 Taea noatia te taenga mai o te Tuaiho Onamata, te homaitanga ano hoki o te whakarite whakawa ki te hunga tapu o te Runga-rawa; kia puta mai ano te wa e riro ai te kingitanga i te hunga tapu.

23 Ko tana kupu tenei, Te wha o nga kararehe, ko te wha tera o nga kingitanga i runga i te whenua, ka rere ke ano hoki i nga kingitanga katoa, ka pau i a ia te whenua katoa, ka takatakahia ano e ia, ka wawahia, a mongamonga noa.

24 Na, nga haona kotahi tekau i tenei kingitanga, kotahi tekau nga kingi e ara; a ka ara ake ano tetahi i muri i a ratou, ka rere ke ano ia i o mua, a e toru nga kingi e taea e ia.

25 He *nui* ano ana kupu mo te Runga-rawa, ka whakatupuria kinotia ano e ia te hunga tapu o te Runga-rawa, ka mea ano ia kia whakariroia ketia nga wa me nga ture; ka tukua atu ano enei ki roto ki tona ringaringa, kia taka ra

Digitized by Google

ano he wa, me etahi wa, me te wehenga ano o nga wa.

26 Otiia ka noho te whakarite whakawa, a ka whakakahoretia tona kingitanga, moti iho, ngaro iho, a taea noatia te mutunga.

27 A ka hoatu te kingitanga, te kawanatanga, te nui ano hoki o te kingitanga i raro i te rangi katoa ki nga tangata o te hunga tapu o te Runga-rawa; tona kingitanga he kingitanga mutunga-kore, a ka mahi nga kawanatanga katoa, ka whakarongo ki a ia.

28 I konei te mutunga o te mea. Na, ahau, a Raniera, nui atu toku rarureru i aku whakaaro, puta ke ana toku mata: heoi puritia iho e ahau taua mea i roto i toku ngakau.

UPOKO 8.

I TE TORU o nga tau o te kingitanga o Kingi Perehatara ka puta mai ki a au he whakakitenga, ki a au hoki, ki a Raniera, i muri iho i tera i whakakitea mai ki a au i te timatanga.

2 I kite moemoea ano ahau: na, i toku kitenga ai, i Huhana ahau i te kāinga kingi, i tera i te kawanatanga i Erama: na, ka kite moemoea ahau, i a au ano i te taha o te awa o Urai.

3 Te marangatanga ake o oku kanohi, ka kite ahau, na, ko tetahi hipi toa e tu ana i te ritenga atu o te awa, e rua ano hoki ona haona, roa noa atu ano hoki nga haona ki runga, kei runga noa atu ia tetahi i tetahi: na, tera i purero ra, no muri i puta ake ai.

4 I kite ano ahau i te hipi toa e aki mai ana ki te taha ki te hauauru, ki te nota, ki te tonga; a kore noa iho tetahi kararehe i tu ki tona aroaro, kahore hoki he tangata hei whakaora i roto i tono ringaringa; heoi mahia ana e ia tana i pai ai, a nui haere ana ia.

5 Na, i a au e whakaaroaro ana, na, ko te putanga mai o tetahi koati toa i te taha ki te hauauru i te mata o te whenua katoa, kihai ano ia i pa ki te whenua: he haona hoki e tirohia atu o te koati i waenganui i ona kanohi.

6 Te tino haerenga mai ki te hipi toa *e rua* nei ona haona, ki tera i kitea atu e ahau e tu ana i te ritenga atu o te awa, rere mai ana ia ki a ia, tona kaha weriweri tonu.

7 I kite ano ahau i a ia, whakatata mai ana ki te hipi toa, whakatakariri tonu ano hoki ia ki a ia, patua iho e ia te hipi toa, whatia ana e ia ona haona e rua, kahore hoki he kaha o te hipi toa ki te tu ki tona aroaro; kei te turaki ia i a ia ki te whenua, takatakahia ana ia e ia; kahore ano hoki he kai whakaora mo te hipi toa i roto i tona ringaringa.

8 Na, kua nui noa atu te koati toa, kua kaha, na, ka whati te haona nui, a e wha nga mea e tirohia atu i puta ake i tona turanga, he mea e anga ana ki nga hau e wha o te rangi.

9 Na, kua puta ake i roto i tetahi o ratou tetahi haona nohinohi; na, kua nui noa atu i te taha ki te tonga, ki te rawhiti, ki te *whenua* ahuareka.

10 I nui haere ano, a tae tonu atu ki te ope o te rangi; whakatakā ana e ia ki te whenua etahi o te ope, o nga whetu ano hoki, takatakahia ana e ia.

11 I tae atu ano tana whakanui i a ia ki te rangatira o te ope, whakakorea iho e ia te *patunga tapu*, te mea tūturu, turakina iho tona wahi tapu.

12 I homai ano hoki he ope ki a ia hei whawhai ki te *patunga tapu* tūturu, na te kino hoki, a turakina iho e ia te pono ki te whenua; a mahi ana, kake ana.

13 ¶ I rongo ano ahau i tetahi *anahera* tapu e korero ana, a ka korero mai tetahi atu *anahera* tapu ki tera atu i korero ra; Kia pehea te roa o te mea i puta mai nei *mo* te *patunga tapu* tūturu, mo te he whakangaro ano hoki e tukua atu ai te wahi tapu me te ope kia takatakahia?

14 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Kia taka nga ra e rua mano e toru rau, ko reira te wahi tapu purea ai.

15 ¶ Na, te kitenga oku, o Raniera, i taua mea i puta mai ra, ka rapua e ahau te tikanga, na, me te mea he ahua tangata e tu ana i toku aroaro.

16 I rongo ano ahau i te reo tangata i te takiwa o nga *tahatika* o Urai e karanga ana, e mea ana, E Kapariera, meinga tenei *tangata* kia mohio ki te mea i puta atu ra.

17 Na, ka haere mai tera ki te wahi i tu ai ahau, a tona taenga mai ka wehi ahau, takoto tapapa ana ahau. Na, ko tana meatanga mai ki a au, Kia mohio koe, e te tama a te tangata: no nga wa hoki o te mutunga *te wa o* te mea i puta mai ra.

18 Na, i a ia e korero mai ana ki a au, kua au taku moe i a au e tapapa atu ana ki te whenua. Na, ka pa mai ia ki a au, a ka meinga ahau e ia kia tu ki runga.

19 Katahi ia ka mea mai, Nana, me whakaatu atu e ahau ki a koe nga mea e puta mai i te whakamutunga iho o te

Digitized by Google

whakatakariri: no te mea ko a te wa i whakaritea te mutunga.

20 Te hipi toa i kitea e koe i nga haona *e rua*, ko nga kingi *era* o Meri, o Pahia.

21 Te koati huruhuru, ko te kingi *tera* o Kariki: na, te haona nui i waenganui i ona kanohi, ko te kingi tuatahi tera.

22 Na, te whatinga o tera, a e wha i tu ki runga ki tona turanga, e wha nga kingitanga e ara ake i roto i te iwi, e kore ia e rite te kaha ki tona.

23 Na, i te whakamutunga o to ratou kingitanga, i te mea ka rite ta nga kai poka ke, ka ara ake he kingi he kanohi hinana tona, e matau ana ki nga kupu ngaro.

24 He nui ano hoki tona kaha, otiia ehara i te mea na tona kaha ake: he hanga whakamiharo ano hoki tana whakangaro; ka kake ano hoki ia, ka mahi, ka whakangaro ano i te hunga nui ratou ko te iwi tapu.

25 Ma tana ngarahu mohio ano hoki ka meinga ai e ia te tinihanga kia kake i roto i tona ringaringa; ka whakanui ano hoki ia *i a ia* i roto i tona ngakau, he tokomaha ano e ngaro i a ia i runga i te rangimarie: ka whakatika atu ano hoki ia ki te rangatira o nga rangatira; otiia ka wawahia ia, ehara ano i te mea na te ringaringa.

26 Na, te mea i puta mai ra, to te ahiahi, to te ata, tera i korerotia ra, pono tonu: na, kopia atu te whakakitenga; he mea hoki ia mo nga rangi maha.

27 Na, kua iwi-kore noa iho ahau a Raniera, he *maha* ano hoki nga rangi oku e mate ana; muri iho ka maranga ahau, a mahia ana e ahau te mahi a te kingi; miharo tonu ano hoki ahau ki te mea i puta mai ra, kihai ia i matauria e tetahi.

UPOKO 9.

I TE TUATAHI o nga tau o Tariuha tama a Ahahueruha, he uri *ano hoki* ia no nga Meri, whakakingitia ake ki te kingitanga o nga Karari;

2 I te tuatahi o nga tau o tona kingitanga ka kitea e ahau e Raniera i roto i nga pukapuka te maha o nga tau i puta mai ai te kupu a Ihowa ki a Heremaia poropiti, ara, ka whakatutukitia e ia nga tau e whitu tekau o te whakauruatanga o Hiruharama.

3 ¶ Na, ka anga atu toku mata ki te Ariki ki te Atua; rapua ana e ahau i runga i te karakia, i te inoi, i te noho puku, i te kakahu taratara, i te pungarehu.

4 Na, ka inoi ahau ki te Ariki ki toku Atua, ka whaki atu, ka mea atu, E te Ariki, e te Atua nui, e wehingia ana, e pupuri nei i te kawenata, i te atawhai, mo te hunga e aroha ana ki a ia, mo te hunga ano hoki e pupuri ana i ana whakahaunga;

5 Kua hara matou, kua mahi i te kino, kua he, kua whakakeke, i a matou i whakarere nei i o whakahaunga, i o tikanga.

6 Kihai ano matou i whakarongo ki o pononga, ki nga poropiti i korero nei i runga i tou ingoa ki o matou kingi, ki o mātou rangatira, ki o matou mātua, ki te iwi katoa ano hoki o te whenua.

7 Kei a koe, e te Ariki, te tika; i a matou ia ko te whakama o te mata, koia ano tenei inaianei; i nga tangata ano o Hura, ratou ko nga tangata o Hiruharama, ko Iharaira katoa, ko nga mea e tata ana, ko nga mea i tawhiti, i nga whenua katoa i peia atu ai ratou e koe mo to ratou heanga i he ai ratou ki a koe.

8 E te Ariki, ta matou nei, ko te whakama o te mata, ta o matou kingi ano hoki, ta o matou rangatira, ta o matou mātua; mo matou hoki i hara ki a koe.

9 Na te Ariki na to matou Atua nga mahi tohu me nga murunga hara, ko matou ia kua whakakeke ki a ia;

10 Kihai ano i whakarongo ki te reo o Ihowa o to matou Atua, kihai i haere i ana ture i whakatakotoria e ia ki to matou aroaro, he mea mea mai na ana pononga, na nga poropiti.

11 Kua poka ke ano hoki a Iharaira katoa i ta to ture, kua whakarerea e ratou, kihai i whakarongo ki tou reo; koia i ringitia ai te kanga ki runga ki a matou, me te oati ano i tuhituhia i roto i te ture a Mohi pononga a te Atua, kua hara hoki matou ki a ia.

12 Na, kua whakapumautia nei e ia ana kupu i korerotia e ia mo matou, mo o matou kai whakarite whakawa i whakarite nei i o matou whakawa, he nui te kino kua kawea mai nei e ia ki runga ki a matou: i raro nei hoki i te rangi katoa kahore he rite mo te mea kua meatia nei ki Hiruharama.

13 Ka rite ki te mea i tuhituhia ki te ture a Mohi, kua tae katoa mai tenei kino ki runga ki a matou: heoi kahore a matou inoi ki te aroaro o Ihowa o to matou Atua, mo matou kia tahuri atu i o matou kino, kia mātau hoki ki to pono.

14 Na reira te kino i tirotirohia mai ai e Ihowa, a kawea mai ana e ia ki runga ki a matou, tika tonu hoki ta Ihowa

Digitized by Google

ta to matou Atua i ana mahi katoa e mahia ana e ia: kihai nei hoki matou i whakarongo ki tona reo.

15 I te mea nei hoki, e te Ariki, e to matou Atua, kua kawea mai nei e koe to iwi i te whenua o Ihipa, i runga i te ringa kaha, a ka mahia e koe he ingoa mou, koia ano tenei inaianei, hara ana matou, kino ana.

16 ¶ E te Ariki, kia rite ki au mahi tika katoa; tena ra, kia tahuri atu to riri, to weriweri, i to pa, i Hiruharama, i to maunga tapu: he hara nei hoki no matou, he kino no o matou mātua *i meinga ai* a Hiruharama me to iwi hei ingoa kino ki te hunga katoa i tetahi taha o matou, i tetahi taha.

17 Na, whakarongo mai aianei, e to matou Atua, ki te inoi a to pononga, ki ana tangi, kia mārama mai ano hoki tou mata ki to wahi tapu kua ururua nei, me whakaaro ki te Ariki.

18 Kia anga mai, e toku Atua, to taringa, whakarongo hoki, titiro mai hoki o kanohi, kia kitea ai e koe o matou matenga, me te pa ano kua karangatia nei to ingoa ki reira: ehara hoki i te mea he tika no matou i tukua atu ai e matou a matou inoi ki tou aroaro, engari he nui no o mahi tohu.

19 Whakarongo, e te Ariki; e te Ariki, murua te he; e te Ariki, whakarongo mai, e mahi, kaua e whakaroa, kia mahara ano ki a koe, e toku Atua, kua oti hoki to ingoa te karanga ki to pa, ki to iwi ano hoki.

20 ¶ I a au ano e korero ana, e karakia ana, e whaki ana i toku hara, i te hara ano hoki o toku iwi o Iharaira, e tuku ana i taku inoi ki te aroaro o Ihowa o toku Atua mo te maunga tapu o toku Atua;

21 I a au ano e korero ana, e karakia ana, na, ko Kapariera, ko te tangata i kitea e ahau i te whakakitenga i te timatanga, tona rere he mea whakahohoro, kua pa mai ki a au i te wa o to te ahiahi whakahere.

22 Na, ka whakaatu mai ia, a ka korero ki a au, ka mea, E Raniera, kua puta mai nei ahau kia mohio ai koe, kia mātau ai.

23 I te timatanga o o inoi i puta mai te kupu, a kua tae mai ahau ki te whakaatu; e arohaina nuitia ana hoki koe, na, kia mohio koe ki te mea, whakaaroa ano hoki te mea i puta mai ra.

24 E whitu tekau nga wiki kua oti te whakarite mo to iwi, mo to pa tapu hoki, e whakaotia ai te poka-ke, e whakamutua ai nga hara, e oti ai te whakamarietanga mo te kino, e kawea mai ai te tika e mau tonu ana, e hiritia ai te mea i puta mai ra, me te poropititanga, e whakawahia ai te Tapu-rawa.

25 Na, kia mohio koe, kia mātau, e whitu nga wiki e ono tekau ma rua nga wiki o te putanga atu o te kupu mo Hiruharama kia whakahoutia, kia hangā, a tae noa ki te rangatira, ki a te Mihaia: ka hangā ano te waharoa me te taiepa, he rarurarū ano hoki nga wa.

26 A, ka taka nga wiki e ono tekau ma rua ka hatepea atu a te Mihaia, ehara ano ia i te mea mona ake; ka ngaro ano hoki i te iwi o te rangatira e haere mai te pa me te wahi tapu, he waipuke ano hoki to tona mutunga iho, kua takoto ano hoki te tikanga mo nga whakangaromanga, a taea noatia te mutunga o te whawhaitanga.

27 Ka whakapumautia ano e ia te kawenata ki etahi, he tokomaha, kotahi ano te wiki: a i waenganui o te wiki ka whakamutua e ia te patunga tapu me te whakahere, a te horapatanga atu o nga mea whakarihariha, na, ka whakangaromia e ia, taea noatia te whakaotinga, kia ringitia ano hoki te mea kua oti te whakarite ki runga ki te mea kua oti te whakangaro.

UPOKO 10.

I TE TORU o nga tau o Hairuha kingi o Pahia, i whakakitea mai he mea ki a Raniera, nona nei te ingoa i karangatia, ko Peretehatara, tika tonu ano te kupu, he roa ia te mea i whakaritea: i mātauria ano e ia te mea, i mātauria ano hoki te mea i puta mai.

2 I aua rangi i te tangi ahau a Raniera, e toru nga tino wiki.

3 Kihai tetahi kai e minaminatia ana i kainga e ahau, kihai ano te kikokiko, te waina ranei, i tapoko ki roto ki toku mangai, kihai rawa ano hoki ahau i whakawahi i a au, a taka noa nga tino wiki e toru.

4 Na, i te rua tekau ma wha o nga ra o te marama tuatahi i te taha ahau o te awa nui, ara, o Hirekere;

5 Na, te anganga ake o oku kanohi, ka kite ahau, na, ko tetahi tangata he kakahu rinena tona, tona hope he mea whitiki ki te koura para-kore no Upuhata:

6 Tona tinana rite tonu ki te perira, tona mata rite tonu ki te ahua o te uira, ona kanohi kei nga rama ahi te rite, ona ringaringa, ona waewae, rite tonu te

Digitized by Google

kara ki to te parahi kua oti te whakakanapa, te reo o ana kupu, ano ko te reo o te mano.

7 Ko ahau anake ko Raniera i kite i te mea i puta mai ra: kihai hoki oku hoa i kite i te mea i puta mai; engari i tau te wiri nui ki runga ki a ratou, a rere ana ratou ki te piri.

8 A, mahue iho ko ahau anake. Na ka kite ahau i tenei mea nui; kihai ano hoki i mahue tetahi kaha i roto i a au: i puta ke hoki toku ataahua, kore iho, kahore hoki he kaha i mau i a au.

9 I rongo ano ia ahau i te reo o ana kupu: a, i taku rongonga ai i te reo o ana kupu, na, i te moe ahau, au tonu, me taku tapapa ano, toku mata anga tonu ki te whenua.

10 ¶ Na, kua pa tetahi ringaringa ki a au, a whakaarahia ana ahau ki runga ki oku turi, ki *runga ano* i nga kapu o oku ringaringa.

11 Na, ko tana meatanga mai ki a au, E Raniera, e te tangata e arohaina nuitia ana, kia mohio koe ki nga kupu ka korerotia atu nei e ahau ki a koe, e tu ano ki runga, kua ungā mai hoki ahau inaianei ki a koe. Na, i tana korerotanga mai i tenei kupu ki a au, ka tu au, wiri tonu ano ahau.

12 Katahi tera ka ki mai ki a au, Kaua e wehi, e Raniera, no te mea no te rangi tuatahi ano i anga ai to ngakau ki te mātau, ki te whakawhiu ano hoki i a koe ki te aroaro o tou Atua, i rangona ai o kupu, na o kupu ano hoki ahau i haere mai ai.

13 Otiia i turia mai ahau e te rangatira o nga kingitanga o Pahia, e rua tekau ma tahi nga ra, na, kua tae mai a Mikaera tetahi o nga tino rangatira hei awhina moku, a noho ana ahau i reira i nga kingi o Pahia.

14 Na, kua tae mai nei ahau kia mātau ai koe ki nga mea e pa ki tou iwi i nga ra whakamutunga: mo a nga rangi hoki e takoto ake nei te mea i puta mai ra.

15 Na, i a ia e korero mai ana i enei kupu ki a au, ka anga atu toku mata ki te whenua, kahore hoki aku kupu.

16 Na, kua pa mai *tetahi* ki oku ngutu, tonu ahua kei to nga tama a te tangata: katahi ka puaki toku mangai, a ka korero ahau, ka mea ki tera i tu ki toku aroaro, E toku ariki, kua tahuri oku pouritanga ngakau ki a au: na te mea hoki i puta mai ra, kahore hoki he kaha e mau ana i roto i a au.

17 Ma te aha hoki e ahei ai i te pononga a tenei ariki oku te korero ki tenei ariki oku? ko au nei hoki, kore tonu iho he maunga o te kaha i roto i a au, kihai ano i mahue he manawa i roto i a au.

18 Na, kua pa mai ano tetahi ki a au, tona ahua rite tonu ki to te tangata, a whakakahangia ana ahau e ia.

19 I mea mai ano ia, Kaua e wehi, e te tangata e arohaina nuitia ana, ka mau te rongo ki a koe, kia kaha, ae ra, kia kaha. Na, i a ia e korero ana ki a au, kua kaha ahau. Na, ko taku meatanga ake, Kia korero mai toku ariki; kua oti nei hoki ahau te whakakaha e koe.

20 Katahi tera ka ki mai, E mohio ana ranei koe ki te mea i haere mai ai ahau ki a koe? na, akuanei ahau hoki atu ai ki te whawhai ki te rangatira o Pahia. Ka puta atu ahau, na, ka haere mai te rangatira o Kariki.

21 Me whakaatu atu ano ia e ahau ki a koe te mea i tuhituhia ki te karaipiture pono: kahore hoki tetahi e whakakaha ana i a ia ano hei hoa moku ki enei mea, ko to koutou rangatira anake ko Mikaera.

UPOKO 11.

I TU AKE ano ahau i te tau tuatahi o Tariuha Meri, ahau nei ano ki te whakau, ki te whakakaha i a ia.

2 Me whakaatu atu ano e ahau te pono ki a koe, Nana, tera atu ano hoki etahi kingi e toru e ara ake mo Pahia, ka nui noa atu ano hoki nga taonga o te tuawha i o te katoa; a i a ia ka kaha nei i ona taonga, ka whakaohokia e ia te katoa ki te whawhai ki te kingitanga o Kariki.

3 Ka tu ake ano hoki tetahi kingi marohirohi, he nui ano tona kingitangu e kingi ai ia, ka mahia ano hoki e ia tana e pai ai.

4 A, tona turanga ki runga, ka pakaru tona kingitanga, ka wehewehea atu ano hoki ki nga hau e wha o te rangi; kahore ano hoki mo o muri i a ia, e kore ano e rite ki tona kingitanga i kingi ai ia; no te mea ka hutia atu tona kingitanga, mo etahi atu ano *ia* ehara nei i enei.

5 Na, ka kaha te kingi o te tonga, me *tetahi* ano o ana rangatira; ka neke ake ano tona kaha ki runga ake i to tera, ka kingi ano hoki; he kingitanga nui tona kingitanga.

6 Na, i te mutunga o nga tau ka honoa raua, ka haere mai hoki te tamahine a te kingi o te tonga ki te kingi o te nota ki te whakarite tikanga: otiia e kore e

Digitized by Google

mau i *taua wahine* te kaha o te ringa; e kore ano *te tane* e tu, tona ringaringa ano hoki: heoi ka tukua atu te wahine, me te hunga ano nana ia i kawe mai, me te matua tane nana nei ia, me tona kai whakakaha i *aua* wa.

7 Otiia tera e tu ake *tetahi* i tona wahi, he manga no nga pakiaka o te wahine, a ka haere mai, me te taua ano, ka tomo ano ki roto ki te pa o te kingi o te nota, ka mahi ano hoki i roto i a ratou, a ka kaha tana:

8 Ka whakaraua ano hoki e ia o ratou atua, o ratou rangatira, a ratou oko ano hoki e matenuitia ana, nga mea hiriwa, nga mea koura, ka kawea atu ki Ihipa; nga tau ano hoki e tu ai ia *maha* ake i o te kingi o te nota.

9 Ka haere mai ano te kingi o te tonga ki *tona* kingitanga, ka hoki mai ki tona whenua.

10 Heoi ka oho ana tamariki, ka huihuia he ope, he nui nga taua: na, ko te tino haerenga mai o *tetahi*, kei te waipuke *te rite*, puta rawa atu: te hokinga atu ka oho ano ia, a tae tonu atu ki to tera pa.

11 Na, ka whakatakariri te kingi o te tonga, a ka puta mai, ka whawhai ki a ia, ki te kingi o te nota, he nui ano hoki te ope e tu i tera; otiia ka hoatu te ope ki roto ki tona ringaringa.

12 A ka riro te ope i a ia, ka kake tona ngakau; he tini ano hoki nga mano e whakatakā e ia: otiia e kore ia e whai kaha.

13 No te mea ka hoki mai te kingi o te nota, maha atu ano hoki i o mua te ope e tu i a ia, ina, ka tae mai ia i te mutunga o etahi tau, he nui tana ope, he nui nga taonga.

14 I aua wa ano hoki he tokomaha e whakatika ake ki te kingi o te tonga: ka whakakake ano hoki nga tamariki tutu o to iwi, he mea e pumau ai te mea i puta mai; otiia ka taka ratou.

15 Na, ka haere mai te kingi o te nota; ka haupuria ake ano he pukepuke e ia, a ka riro i a ia nga pa he nui rawa nei te taiepa: e kore ano nga ringaringa o te tonga e u, e kore ano tana iwi i whiri-whiri ai, kahore ano hoki he kaha e u ai.

16 Heoi ka mahia e tenei ka haere mai nei ki a ia tana e pai ai, e kore ano tetahi e tu ki tona aroaro: na, ka tu ia ki te whenua ataahua, a moti ake tera i tona ringaringa.

17 Ka anga ano hoki tona mata, ka mea kia haere mai ia i runga i te kaha o tona kingitanga katoa, me te hunga tika ano hei hoa mona; ko tana tenei e mea ai: ka homai ano e ia ki a ia te tamahine a nga wahine, he mea whakangau ke nana: otiia e kore tera e tu *hei hoa mona*, e kore ano e mahi i tana.

18 Na, ka tahuri atu tona mata ki nga motu, a he maha e riro i a ia: otiia ma tetahi kingi e mea tana ingoa kino kia mutu, he mea nana ake; te ingoa kino mona kore rawa, *engari* ka meinga e ia kia tahuri atu ki a ia.

19 Na, ka tahuri atu tona mata ki te pa o tona whenua; otiia ka tūtuki ona waewae, a ka hinga ia, kore ake e kitea.

20 Katahi ka whakatika ki runga ki tona wahi he kai tohe takoha i runga i te kororia ano o te kingitanga: kia toru-toru ia nga ra ka wahia ia, kahore ano hoki he riri, kahore he whawhai.

21 Ka whakatika ake ano tetahi tangata e whakahaweatia ana ki runga ki tona wahi, ehara ano hoki te kororia o te rangatiratanga i te mea hoatu ki a ia: ka ata haere mai ano ia, ma te patipati ano hoki e riro ai i a ia te kingitanga.

22 A ka taupokina ratou e nga ringa-ringa o te waipuke i tona aroaro, monga-monga noa ratou; me te rangatira ano hoki o te kawenata.

23 I muri ano i tana whakaaetanga korero ka mahi tinihanga ia: ka haere mai hoki ia, a ka kaha, he torutoru ano hoki ona tangata.

24 Ka tae atu ia ki nga *wahi* e ata noho ana, ki nga *wahi* momona rawa o te kawanatanga, ka mahia ano hoki e ia nga mea kihai i mahia e ona mātua, e nga mātua ano hoki o ona mātua; ka titaritaria ano e ia nga mea parakete, nga mea pahua, nga taonga, ki roto ki a ratou: ka whakaaroa ano hoki e ia ana whakaaro mo nga pa, a kia taka ra ano tetahi taima.

25 Ka whakaohokia ano e ia tona kaha me tona maia ki te whawhai ki te kingi o te tonga, he nui te ope; ka oho ano hoki te kingi o te tonga, ka whawhai, he nui, he kaha wkakaharahara te ope; otiia e kore ia e tu: no te mea ka whakaaroa e ratou he whakaaro mona.

26 Ina, ka pakaru ia i te hunga i kai i tana wahi kai, te taua hoki a *tera* kei te waipuke *te rite:* he tokomaha ano e hinga, mate rawa.

27 Na, enei kingi tokorua, mo te kino o raua ngakau; i te tepu kotahi ano hoki ka korero teka raua; otiia ekore e

Digitized by Google

taea; no te mea mo a mua te mutunga, mo a te wa i whakaritea.

28 Katahi ia ka hoki ki tona whenua, he nui ano nga taonga; tona ngakau ano hoki mo te takahi i te kawenata tapu, ka mahi ano hoki ia, a ka hoki atu ki tona whenua.

29 I te wa i whakaritea ka hoki ia, a ka haere mai ki te tonga; otiia e kore e rite ki to mua, ki to muri ranei.

30 ¶ No te mea ka rere mai nga kaipuke o Kitimi ki te whawhai ki a ia. Na, ka pouri ia, a ka hoki, ka whakatakariri ano hoki ki te kawenata tapu; na ka mahi ia, a ka hoki, ka whai whakaaro ki te hunga i whakarerea ai te kawenata tapu.

31 Ka whakatika ano hoki etahi ringaringa, hei whakauru mona, ka whakapokea ano hoki te wahi tapu, te wahi kaha ka whakakahoretia ano hoki e ratou te patunga tapu, te mea tuturu, ka tu ano hoki i a ratou te mea whakarihariha, te mea whakangaro.

32 Na, te hunga e mahi kino ana ki te kawenata ka meinga e ia kia tinihanga, he mea whakapati nana: te hunga ia e mohio ana ki to ratou Atua, ka kaha ratou, ka mahi.

33 Na, te hunga e mātau ana i roto i te iwi, he tokomaha e whakaakona e ratou: he *maha* ano ia nga ra e hinga ai ratou i te hoari, i te mura, i te whakaraunga, i te pahua.

34 A ka hinga ratou, ka awhinatia mai ratou, he iti ia te awhina: he tokomaha ia e piri ki a ratou, he mea whakapati.

35 Ka hinga ano etahi o te hunga mātau, he mea e tahia ai to ratou para, e poke-kore ai, e ma ai *ratou*, a taea noatia te wa o te whakamutunga: mo a mua hoki *taua mea*, mo a te wa i whakaritea.

36 Ka mahia ano hoki e te kingi tana e pai ai, ka whakaneke ake ano hoki i a ia, ka whakanui i a ia ki runga ake i nga atua katoa, he kupu whakamiharo ano hoki āna mo te Atua o nga atua, ka kake ano ia, taea noatia te whakapotonga o te whakatakariri: ka mahia hoki te mea i whakaritea.

37 E kore ano ia e whai whakaaro ki te Atua o ona mātua, ki te matenuitanga wahine; e kore ano e whai whakaaro ki tetahi atua: no te mea ka whakanui ia i a ia ki runga ake i te katoa.

38 Otiia i tona wahi ano ka whakahonoretia e ia te Atua o nga wahi kaha, ae ra, ka whakahonoretia e ia te atua kihai i mohiotia e ona mātua ki te koura, ki te hiriwa, ki te kohatu utu nui, ki nga mea e matenuitia ana.

39 Ko tana tenei e mea ai i nga wahi kaha whakaharahara, tona hoa ko tetahi atua ke, he mea e whakaaetia e ia, whakanuia ake e ia ki te kororia: ka meinga ano hoki ratou e ia hei kawana mo nga tangata tokomaha, ka wehewehea ano hoki e ia te whenua hei mea taonga.

40 I nga wa ano hoki o te mutunga ka kokiri mai te kingi o te tonga ki a ia: kei te paroro te rite o te kokiritanga mai o te kingi o te nota ki a ia, o *ana* hariata, o ana kai eke hoiho, o ana kaipuke maha; ka tae atu ano ia ki nga whenua, me te mea he waipuke, a tika tonu atu.

41 Ka tae atu ano ia ki te whenua ataahua, a he maha nga *whenua* e hinga: ko enei ia e mawhiti mai i roto i tona ringaringa, ko Eroma, ko Moapa, ko nga upoko o nga tamariki a Amono.

42 Ka totoro atu ano hoki tona ringaringa ki nga whenua: e kore ano te whenua o Ihipa e mawhiti.

43 Ko ia ano hei rangatira mo nga taonga, ara, mo te koura, mo te hiriwa, mo nga mea katoa o Ihipa e matenuitia ana, ka whai ano hoki nga Rupimi ratou ko nga Etiopiana i ona takahanga.

44 Otiia ka rarurarū ia i nga korero o te taha ki te ita, ki te nota, na, he nui te riri e puta mai ai ia, he tohomaha ano hoki āna e whakangaro ai, e huna ai.

45 Ka whakaturia ano hoki e ia nga tapenakara, ara, tona whare kingi, ki te takiwa o nga moana, ki te maunga tapu, ki te wahi ataahua; otiia ka tae ia ki tona mutunga, kahore hoki he awhina mona.

UPOKO 12.

I TAUA wa ano ka whakatika a Mikaera, te rangatira nui e tu nei hei hoa mo ngu tamariki a to iwi; na, ko te wa o te rarurarū, kahore ona rite o te timatanga ra ano o te whaiiwitanga, a taea noatia taua wa nei: i taua wa ano ka mawhiti to iwi, te hunga katoa e kitea kua oti te tuhituhi ki te pukapuka.

2 He tokomaha ano hoki o te hunga e moe ana i te puehu o te oneone e ara ake, etahi ki te oranga tonutanga, etahi ki te whakama, ki te whakarihariha mutunga-kore.

3 Na, te hunga e whai whakaaro ana, to ratou kanapatanga koia ano kei te

Digitized by Google

kanapatanga o te kikorangi, te hunga ano hoki i anga ai nga tangata tokomaha ki te tika, ka rite ratou ki nga whetu, a ake ake ake.

4 Na, kopia atu nga kupu e koe, e Raniera, hiritia ano hoki te pukapuka, a taea noatia te mutunga: he tokomaha e kopikopiko, ka nui haere ano te mātauranga.

5 ¶ Katahi ahau a Raniera ka titiro atu, na, ko etahi atu, tokorua, e tu ana tetahi i tenei taha o te parenga o te awa, tetahi i tera taha o te parenga o te awa.

6 Na, ko te meatanga atu ki te tangata i te kakahu rinena, ki tera i runga i nga wai o te awa, Ko ahea ra ano te mutunga o enei mea whakamiharo?

7 I rongo ano ahau i ta te tangata i te kakahu rinena, i ta tera i runga i nga wai o te awa, i te aranga o tona ringa matau, o tona ringa maui whaka-terangi, a oatitia ana e ia Te Mea e ora tonu ana, ara, mo te wa kotahi, mo nga wa, mo te hawhe ano hoki; a ka oti tana titaritari i te kaha o te iwi tapu, ka oti enei katoa.

8 Na, taku rongonga ai, kihai ahau i mātau; na, ko taku meatanga ake, E toku Ariki, he aha ra te mutunga o enei mea?

9 Katahi tera ka ki mai, Haere, e Raniera, kua oti hoki nga kupu te kokopi atu, hiri rawa, a taea noatia te mutunga.

10 He tokomaha e whakakorea to ratou paru, e meinga kia ma, to ratou para tahi rawa; ka mahi kino ia te hunga kino, e kore ano tetahi o te hunga kino e mātau; engari te hunga whai whakaaro ka mātau ratou.

11 Na, te takiwa i te whakakahoretanga o te *patunga tapu* tūturu, o te whakaturanga ano hoki o te mea whakahariha, o te mea whakangaro, kotahi mano e rua rau e iwa tekau nga ra.

12 Ka hari te tangata e tatari ana, a ka tutuki atu ki nga ra kotahi mano e toru rau e toru tekau ma rima.

13 Na, haere koe, kia taea ra ano te mutunga; ka okioki hoki koe, ka tu ano hoki ki runga ki to wahi i te mutunga o nga ra.

KO

HOHEA.

UPOKO 1.

TE KUPU A IHOWA i puta mai ki a Hohea tama a Peeri i nga ra o *enei* kingi o Hura, o Utiia, o Iotama, o Ahata, o Hetekia, i nga ra ano o Ieropoama tama a Ioaha kingi o Iharaira.

2 Te timatanga o te kupu a Ihowa, he mea korero na Hohea. I mea ano a Ihowa ki a Hohea, Haere, tangohia mai tetahi wahine mau, he mea puremu, etahi tamariki ano hoki, he mea na te puremu: he nui hoki te puremutanga i pūremu ai te whenua i te mea ka *whakarerea* nei a Ihowa.

3 Na, haere ana ia, tikina atu ana e ia a Komere tamahine a Ripiraima. Na, kua hapu tera, kua whanau ta raua tamaiti.

4 Na ko te meatanga mai a Ihowa ki a ia, Huaina tona ingoa, Ko Ietereere; no te mea tenei ake ka rapu utu ahau mo te toto o Ietereere i te whare o Iehu, ka whakamutua ano e ahau te kingitanga o te whare o Iharaira.

5 I taua rangi ano ka whati i a au te kopere a Iharaira ki te raorao o Ietereere.

6 ¶ Na, kua hapu ano ia, whanau ake he tamahine. A ka mea mai te *Atua* ki a ia, Huaina tona ingoa, Ko Ro-ruhama: no te mea e kore e atawhaitia e ahau te whare o Iharaira a muri ake nei; engari ka taweke rawa atu ratou i a au.

7 Engari te whare o Hura ka atawhaitia ratou e ahau, ka meinga ano e ahau a Ihowa to ratou Atua hei whakaora i a ratou; e kore e meinga e ahau te kopere, te hoari, te whawhai, nga hoiho, nga

Digitized by Google

kai eke hoiho ranei hei whakaora i a ratou.

8 ¶ A ka whakamutua e ia ta Roruhama kai u, ka hapu ia, a whanau ake he tamaiti.

9 Na, ko te meatanga ake a *te Atua*, Huaina tona ingoa Ko Ro-ami: ehara hoki koutou i te iwi noku, ehara ano hoki ahau i *te Atua* no koutou.

10 ¶ Ka rite ano ia te tokomahatanga o nga tamariki a Iharaira ki te onepu o te moana e kore nei e mehuatia, e kore e taua; na, i te wahi i korerotia ai ki a ratou, Ehara koutou i te iwi noku, ko *reira* ano te kupu ki a ratou, He tamariki na te Atua ora.

11 Ko reira ano nga tamariki a Hura ratou ko nga tamariki a Iharaira huihui ngatahi ai, whakarite ai hoki i te upoko kotahi mo ratou, ka haere mai ano ratou i te whenua: no te mea he nui te ra o Ietereere.

UPOKO 2.

TE KUPU ma koutou ki o koutou tuakana, ki o koutou teina, Ko Ami; ki o koutou tuahine, Ko Ruhama.

2 Whakawakia to koutou whaea, whakawakia: ehara hoki ia i te wahine naku, ehara ano hoki ahau i te tahu nona: na, kia whakarerea atu e ia ana puremutanga i tona aroaro, ana moe tahae i waenga i ona u.

3 Kei tangohia ona e ahau, a ka noho tahanga ia, kei meinga ano ia kia rite ki te ra i whanau ai ia; kei meinga ia e ahau kia rite ki te koraha, kei waiho ia hei whenua wai-kore, a ka mate i te mate-wai.

4 E kore ano ana tamariki e tohungia e ahau; no te mea he tamariki ratou na te puremu.

5 Kua puremu nei hoki to ratou whaea: he mahi whakama ta te wahine i whanau ai ratou: i mea hoki ia, Ka whaia e ahau te hunga i aroha ki a au, i homai nei i te taro maku, i te wai moku, i te huruhuru hipi moku, i te muka maku, i te hinu maku, i te mea ano hoki hei inu maku.

6 ¶ Mo reira tenei au te tutaki nei i to ara ki nga tataramoa, te hanga nei i te taiepa, e kore ai ia e kite i ona huarahi.

7 Ka whaia ano e ia ana i aroha ai, heoi e kore e mau i a ia; ka rapua ano ratou e ia, otiia e kore e kitea: katahi ia ka mea ake, Ka haere ahau ka hoki ki taku tahu tuatahi; nui ake hoki to reira pai ki a au i to naianei.

8 Kihai na hoki ia i mohio naku i hoatu te witi ki a ia, me te waina, me te hinu, naku ano i whakanui te hiriwa mana, me te koura, *ta* ratou i mahi nei hei mea ma Paara.

9 Mo reira ka hoki atu ahau, a ka tangohia mai e ahau taku witi i tona wa ano, me taku waina i tona wa ano, ka riro mai ano i a au taku huruhuru hipi me taku muka i hipokina ai ia, i a ia e noho tahanga ana.

10 Na, akuanei ka whakakitea e ahau tana mahi wairangi ki nga kanohi o ana i aroha ai, e kore ano tetahi tangata e whakaora i a ia i roto i toku ringaringa.

11 Ka whakamutua katoatia ano hoki e ahau tona koa, ana rangi hakari, ana kowhititanga marama, ana hapati, me ana hakari nui katoa ano hoki.

12 Ka whakaururuatia ano hoki e ahau ana waina, ana piki, era i ki ai ia, Ko aku utu enei, he mea homai na aku i aroha ai; ka meinga ano e ahau hei ngahere, a ka kainga e te kirehe o te parae.

13 Ka whiua ano ia e ahau mo nga ra o Paarimi, mo era i tahu whakakakara ai ia ki a ratou, a whakapaipai ana i a ia ki ona whakakai, ki ana whakapaipai, haere ana ki te whai i ana i aroha ai, a wareware ake ki a au, e ai ta Ihowa.

14 ¶ Mo reira, nana, ka whakawaia ia e ahau, ka kawea ano hoki ia e ahau ki te koraha, ka korero whakamarie ano hoki ahau ki a ia.

15 Ka hoatu ano hoki e ahau etahi mara waina ki a ia i reira, me te raorao o Akoro hei kuwaha mo te tumanako, a ka waiata ia ki reira, ka pera ano me to nga ra o tona tamarikitanga, me to te ra ano hoki i haere mai ai ia i te whenua o Ihipa.

16 Na, i taua rangi ano, e ai ta Ihowa, ka karangatia ahau e koe, E Ihi, e kore ano ahau e karangatia e koe, E Paari, a muri ake nei.

17 No te mea ka tangohia mai e ahau aua ingoa a Paarimi i roto i tona mangai, e kore ano hoki ratou, o ratou ingoa, e maharatia a muri ake nei.

18 Ka whakaritea ano hoki e ahau i taua rangi he kawenata, he *pai* mo ratou, ki nga kirehe o te parae, ki nga manu o te rangi, ki nga mea ngokingoki o te oneone, ka whati ano i a au te kopere, te hoari, te whawhai i runga i te whenua, a ka meinga ratou e ahau kia au te takoto.

19 Ka taumautia ano koe e ahau maku, a ake ake ake, ina, ka taumautia koe e ahau maku i runga i te tika, i te whakarite whakawa, i te aroha, i te atawhai.

Digitized by Google

20 Ka taumautia ano koe maku i runga i te pono, a ka mohio koe ki a Ihowa.
21 I taua rangi ano ka whakarongo ahau, e ai ta Ihowa, ka whakarongo ahau ki nga rangi, a ka whakarongo ratou ki te whenua;
22 Ka whakarongo ano te whenua ki te witi, ki te waina, ki te hinu; a ka whakarongo era ki a Ietereere.
23 Ka whakatokia ano hoki ia maku ki te whenua, ka tohungia ano hoki e ahau tenei kihai nei i tohungia, ka ki atu ano hoki ahau ki te hunga e hara nei i te iwi noku, Ko koe toku iwi, a ka mea tera, *Ko koe* toku Atua.

UPOKO 3.

I MEA mai ano hoki a Ihowa ki a au, Tena ano haere, arohaina tetahi wahine e arohaina ana e *tona* hoa, he mea puremu ano ia; kia rite ki te aroha o Ihowa ki nga tamariki a Iharaira, e anga atu nei ki nga atua ke, a e matenui ana ki nga oko waina.
2 Na, ka hokona ia maku ki nga hiriwa kotahi tekau ma-rima, ki te homa parei, me te hawhe homa parei:
3 A ka ki atu ki a ia, Kia maha nga rangi e noho ai koe *he mea taumau* maku; kaua e puremu, kaua ano e riro i te tangata: ko au ano hoki hei hoa mou.
4 He maha hoki nga rangi e noho ai nga tamariki a Iharaira, kahore he kingi, kahore he rangatira, kahore he patunga tapu, kahore hoki he pou, kahore he epora, kahore he terapimi.
5 Muri iho ka hoki mai nga tamariki a Iharaira, ka rapu i a Ihowa i to ratou Atua, i a Rawiri ano hoki i to ratou kingi, a ka wehi ratou ki a Ihowa, ki tana pai ano hoki i nga ra whakamutunga.

UPOKO 4.

WHAKARONGO ki te kupu a Ihowa, e nga tamariki a Iharaira; he whakawa hoki ta Ihowa mo nga tangata o te whenua, no te mea kahore he pono, kahore hoki he tohu tangata, kahore he mātauranga ki te Atua i te whenua.
2 Te oatitanga! te korero teka! te kohuru! te tahae! te puremu! pakaru mai ana ratou; te toto, pa tonu ki te toto.
3 Mo reira te whenua ka pouri, ona tangata katoa ka tangi, me nga kirehe ano hoki o te parae, me nga manu ano hoki o te rangi; ka whakakorea ano hoki nga ika o te moana.
4 Kaua ia tetahi tangata e whakawa, e whakahe i tetahi tangata: e rite ana hoki to iwi ki te hunga e totohe ana ki te tohunga.
5 Mo reira ka hinga koe i te awatea, me te poropiti ano ka hinga ngatahi korua i te po, ka whakangaromia ano hoki e ahau to whaea.
6 ¶ Ka ngaro toku iwi i te kore mātauranga; kua paopao na koe ki te mātauranga, na, ka whakaparahako ano ahau ki a koe hei tohunga maku: kua wareware na koe ki te ture a to Atua, ka wareware ano hoki ahau ki o tamariki.
7 I te mea ka nui ratou, katahi ratou ka hara ki a au: *na*, ka puta ke i a au to ratou kororia hei whakama.
8 Te hara o toku iwi kainga ake e ratou, o ratou ngakau anga tonu ki to ratou he.
9 A ka rite te iwi ki te tohunga: ka whiua ano hoki ratou e ahau mo o ratou ara, ka utua ano hoki ratou e ahau mo a ratou mahi.
10 Ka kai hoki ratou, a e kore e makona: ka puremu ratou, a e kore e whakatokomahatia; mo ta ratou whakarerenga i nga mahara ki a Ihowa.
11 Riro pu te ngakau i te puremu, i te waina, i te waina hou.
12 ¶ E ui tikanga ana toku iwi ki ā ratou rakau, ko to ratou tokotoko ano hoki hei whakaatu tikanga ki a ratou: kua whakapohehetia hoki ratou e te wairua o te puremu, kua maunu atu ano ratou i raro i to ratou Atua ki te puremu.
13 E patu ana ratou i nga patunga tapu i runga i nga tihi o nga maunga, e tahu whakakakara ana i runga i nga pukepuke, i raro i nga oki, i nga papirara, i nga eremi, he pai hoki no te taumarumarunga iho o aua *rakau:* mo reira ka moe puku a koutou tamahine, ka puremu ano hoki o koutou hoa wahine.
14 E kore e whiua e ahau a koutou tamahine ina moe puku, o koutou hoa wahine ano hoki ina puremu; ko ratou nei ano hoki he mea wehe atu ki nga wahine puremu, ko ratou tahi ano ko nga wahine puremu kei te mea patunga tapu: mo reira ka hinga te iwi kahore nei o ratou mātauranga.
15 ¶ Ahakoa puremu noa koe, e Iharaira, kaua a Hura e he; kaua ano koutou e haere ki Kirikara, kaua ano hoki e

Digitized by Google

haere ki runga ki Pete-awene, kaua ano e oati, Kei te ora a Ihowa.

16 Kei te whakangutungutu hoki a Iharaira, tona rite kei te kau e whakangutungutu ana: akuanei ratou whangaia ai e Ihowa, peratia ai me te reme i te wahi whanui.

17 Kua honoa a Eperaima ki nga whakapakoko: tukua atu ki tana.

18 Te mea e inumia ana e ratou kua kawa, he puremu tonu ta ratou; ta ona rangatira e pai ai, ko te *kupu* Homai:— he hanga whakama.

19 Kua oti ia te takai e te hau ki roto ki ona parirau, ka whakama ano hoki ratou ki a ratou patunga tapu.

UPOKO 5.

WHAKARONGO mai ki tenei, e nga tohunga, mahara mai, e te whare o Iharaira, kia whai taringa mai, e te whare o te kingi; mo koutou hoki te whakarite whakawa; no te mea kua waiho koutou hei rore mo Mitipa, hei kupenga kua oti te hora ki runga ki Taporo.

2 Te patu a te hunga tutu, hohonu noa iho, he kai riri ano hoki ahau i te he o ratou katoa.

3 E mohio ana ahau ki a Eperaima, kahore ano hoki a Iharaira e ngaro i a au, kei te puremu nei hoki koe inaianei, e Eperaima, kua poke a Iharaira.

4 Kahore e whakatikaia e ratou a ratou mahi ki te hoki atu ki to ratou Atua; kei roto hoki i a ratou te wairua o te puremu, kahore ano hoki o ratou mohiotanga ki a Ihowa.

5 E whakaasturia ana ta Iharaira e *tona* whakapehapeha ki tona aroaro ano: na, ka hinga a Iharaira raua ko Eperaima i runga i to raua he, me Hura ano hoki, ka hinga ngatahi ratou.

6 Ka haere ratou me a ratou hipi me a ratou kau ki te rapu i a Ihowa; heoi e kore e kitea; kua mawehe atu ia i roto i a ratou.

7 Kua tinihanga ratou ki a Ihowa: he tamariki tangata ke hoki a ratou tamariki: akuanei ka pau ratou me a ratou wahi i te marama kotahi.

8 Whakatangihia te korenete ki Kipea, te tētere ki Rama: hamama i Pete-awene i muri i a koe, e Peniamine,

9 Ka ururuatia a Eperaima i te ra e riria ai te he: kua whakaaturia atu nei e ahau i roto i nga hapu o Iharaira te mea kua takoto rawa te putanga mai.

10 E rite ana nga rangatira o Hura ki te hunga e whakaneke atu ana i te rohe; ka rite ki te wai taku riri ka ringitia atu nei ki a ratou.

11 E tukinotia ana, e whatia ana a Eperaima i te whakaritenga whakawa, mona i pai ki te whai i te whakahaunga.

12 Na, taku ki a Eperaima ka rite ki ta te purehurehu, ka rite ano hoki ki te pirau taku ki te whare o Hura.

13 I te wa i kitea ai tona mate e Eperaima, tona marutanga e Hura, na, haere ana a Eperaima ki a Ahiria, tuku tangata ana ia ki a Kingi Iarepe: heoi kihai koutou i taea e ia te rongoa, kihai ano tō koutou marutanga i ora i a ia.

14 Ka rite hoki taku ki a Eperaima ki ta te raiona, taku ki te whare o Hura ka rite ki ta te kuao raiona: ka haehae ahau, ina, ahau ano, a ka haere; ka tangohia atu e ahau, kahore hoki he kai whakaora.

15 ¶ Ka haere ahau ka hoki ki toku wahi, kia whakaae ra ano ratou ki ta ratou he, kia rapua ra ano toku mata e ratou: i a ratou e mate ana, moata tonu ta ratou rapu i a au.

UPOKO 6.

HAERE MAI, tatou ka hoki ki a Ihowa: nana hoki i haehae, a mana tatou e rongoa, nana i patu, mana ano tatou e takai.

2 Kia rua nga ra ka whakaorangia tatou e ia; i te toru ano hoki o nga ra ka whakaarahia tatou e ia, a ka ora tatou i tona aroaro.

3 Ko reira tatou mohio ai, ki te whaia tonutia e tatou te mohiotanga ki a Ihowa: tona putanga ake tūturu tonu, koia ano kei to te ata, tona taenga mai ki a tatou rite tonu ki to te ua, ka rite ki to muri, ki to mua ua *i runga* i te whenua.

4 ¶ Me pehea koe e ahau, e Eperaima? Me pehea koe e ahau, e Hura? rite tonu hoki to koutou aroha ki te kapua o te ata, ki te tomairangi o te atatu, kua riro.

5 Na reira taku hahaunga i a ratou ki nga poropiti, tukitukia ana ratou e ahau ki nga kupu a toku mangai: rite tonu ano hoki o whakaritenga whakawa ki te putanga ake o te māramatanga.

6 Ko taku hoki i pai ai ko te tohu-tangata, hāunga te patunga tapu; te mātauranga ki te Atua, *pai* ake i nga tahunga tinana.

7 Ta ratou nei, rite tonu ki ta Arama,

Digitized by Google

kua whakatakā e ratou te kawenata: tinihanga ana ratou ki a au i reira.

8 He pa a Kireara no nga kai mahi o te he, poke tonu i te toto.

9 Rite tonu hoki ki ta nga taua pahua e whanga ana ki te tangata, ta te ropu o nga tohunga kua ngakau tahi nei ki te kohuru ki te huarahi; kei te mahi hoki ratou i nga whakaaro he.

10 He hanga whakawehi taku i kite ai ki te whare o Iharaira: he puremutanga kei a Eperaima, kua poke a Iharaira.

11 Kua rite ano hoki i a ia he tapahanga witi ki a koe, e Hura, i te mea e whakatahuritia ana e ahau te whakaraunga o toku iwi.

UPOKO 7.

I TE MEA e rongoatia ana e ahau a Iharaira, katahi ka kitea te he o Eperaima, me nga kino ano a Hamaria: he kai mahi hoki ratou i te teka; e haere mai ana hoki te tahae ki roto, e pahua ana hoki te taua i waho.

2 Kahore ano hoki a ratou meatanga ake i roto i o ratou ngakau, kei te mahara tenei ahau ki to ratou kino katoa: kua karapotia ratou inaianei e a ratou mahi; tenei ano kei toku aroaro.

3 E mea ana ratou i to ratou kino hei whakahari i te kingi, i a ratou teka ano hoki hei whakahari i nga rangatira.

4 He hunga puremu ratou katoa, e rite ana ki te oumu kua oti te tahu e te kai pokepoke taro, a mutu ake tana whakaohooho i muri iho i tana pokepokenga i te paraoa, kia rewenatia ra ano.

5 I te rangi o to tatou kingi i mate nga rangatira i te ngaunga a te waina; tona ringa, maro tonu i roto i te hunga taunu.

6 Kua rite noa ake o ratou ngakau, me te mea he oumu, i a ratou e whanga ana: pau ake te po i ta ratou kai pokepoke taro e moe ana; i te ata kā tonu taua *oumu*, ano he mura ahi.

7 Werawera katoa ratou me he oumu, pau ake i a ratou o ratou kai whakarite whakawa; kua hinga katoa o ratou kingi: kahore tetahi i roto i a ratou e karanga ana ki a au.

8 A Eperaima, kua huihui atu ia ki roto ki nga iwi: he keke a Eperaima kihai i hurihia.

9 Kua pau tona kaha i nga tautangata, heoi kahore ia e mohio: ina, kua whakauruuru tona hina, a kahore ia e mohio.

10 E whakaaturia ana hoki ta Iharaira e *tona* whakapehapeha ki tona aroaro: heoi kahore ratou e hoki ki a Ihowa ki to ratou Atua, a ahakoa ko tenei katoa, kahore ratou e rapu i a ia.

11 ¶ E rite ana hoki a Eperaima ki te kukupa wairangi kahore nei ona ngakau: e karanga ana ratou ki Ihipa, e haere ana ki Ahiria.

12 Ka haere ratou, ka potaea e ahau taku kupenga ki runga ki a ratou: ka rite ratou ki nga manu o te rangi, *i te mea* ka riro ratou i a au ki raro; ka whiua ratou e ahau, ka peratia me ta o ratou whakaminenga i rongo ai.

13 Aue te mate mo ratou! kua rere atu nei hoki ratou i a au: mo ratou ko te whakangaromanga: mo ta ratou takahanga i taku: i hokona ano ratou e ahau, heoi kei te korero ratou i nga kupu teka moku.

14 Ehara ano hoki ta ratou tangi ki a au i te mea na o ratou ngakau, i te mea e aue ana ratou i runga i o ratou moenga; he whakaaro ki te witi, ki te waina, i huihui ai ratou; e whakakake ana *ano* ratou ki a au.

15 Whiu noa ahau, whakakaha noa i o ratou ringa, heoi kino tonu ta ratou whakaaro moku.

16 E hoki ana ratou, ehara ia i te mea ki a te Runga-rawa: to ratou rite kei te kopere tinihanga: ka hinga o ratou rangatira i te hoari, he mea hoki na te riri a to ratou arero: hei mea ano tenei e kataina ai ratou ki te whenua o Ihipa.

UPOKO 8.

KI TO MANGAI te tētere. Ka rite ia ki te ekara, ina whakaekea e ia te whare o Ihowa, mo ratou i whakataka i taku kawenata, i takahi i taku ture.

2 Tera a Iharaira ka karanga mai ki a au, E toku Atua, e mohio ana matou ki a koe.

3 Kua akiritia atu te pai e Iharaira: ka whaia ia e te hoa riri.

4 Ta ratou whakarite kingi ehara i te mea naku, ta ratou whakarite rangatira ehara i te mea i mohiotia e ahau: kua hangā e ratou ta ratou hiriwa, ta ratou koura, hei whakapakoko ma ratou, he mea e hatepea atu ai ratou.

5 ¶ Kua akiritia atu *koe*, e Hamaria, e to kuao kau; kua mura taku riri ki a ratou: kia pehea ake te roa o koutou kahore nei e tae ki te hara-kore?

6 Na Iharaira nei hoki taua *kuao* na, he mea hanga na te kai mahi; na, ehara

Digitized by Google

ia i te Atua: engari ka pākarukarua te kuao o Hamaria.

7 Na, ta ratou i whakato ai ko te hau, ta ratou e kokoti ai ko te paroro: kahore ona kakau: e kore te kopuku e whai paraoa: ki te whai paraoa ano, ka horomia ake e nga tautangata.

8 Kua horomia a Iharaira: akuanei ka rite ratou i roto i nga tauiwi ki te oko kihai i manakohia.

9 Kua riro hoki ratou ki Ahiria, he kaihe mohoao, he moke ko ia anake: kua utua e Eperaima etahi hei aroha mai.

10 Na, ahakoa utu noa ratou i roto i nga iwi, ka kohikohia ano ratou e ahau ainanei, a ka tangi ratou, he wahi iti nei, i te pikaunga a te kingi o nga rangatira.

11 Kua whakamahā nei nga aata a Eperaima hei mea hara, na, ka waiho nga aata hei hara mona.

12 Tuhituhia atu ana e ahau ki a ia nga mea nui a taku ture, a kua kīa nei he mea ke.

13 E patu kikokiko ana ratou hei patunga tapu, hei whakahere ki a au, kainga ake e ratou, *heoi* kahore e manakohia e Ihowa; akuanei ia mahara ai ki to ratou he, whiu ai i o ratou hara: ka hoki ano ratou ki Ihipa.

14 Kua wareware hoki a Iharaira ki tona kai hanga, a hangā ana e ia etahi temepara; kua whakamahā ano hoki nga pa taiepa e Hura: otiia ka tukua atu he ahi e ahau ki ona pa hei kai i ona whare kingi.

UPOKO 9.

KEI KOA KOE, e Iharaira, kei whakamanamana, kei pera me *era atu* iwi; kua whakarerea na hoki e koe to Atua, kua puremu, arohaina ana e koe te utu i runga i nga patunga witi katoa.

2 E kore ratou e whanguia e te patunga witi, e te poka waina, ka tinihanga ano hoki tana waina hou.

3 E kore ratou e noho ki te whenua o Ihowa; engari ka hoki a Eperaima ki Ihipa; he mea poke ano hoki ta ratou e kai ai ki Ahiria.

4 E kore e ringitia e ratou te waina hei mea ki a Ihowa, e kore ano aua mea e arongia e ia; a ratou patunga tapu, te ritenga ki a ratou, hei te taro ma te hunga e tangi tupapaku ana; ka poke katoa te hunga e kai ana i taua mea: e kore hoki ta ratou taro, te mea mo to ratou wairua, e tae ki roto ki te whare o Ihowa.

5 Ka pehea koutou i te rangi nui, i te ra o ta Ihowa hakari?

6 No te mea, kua riro nei ratou, he mea na te whakangaromanga: ka whakaramemenetia ratou e Ihipa, ka tanumia ratou e Memepihi: nga *wahi* ahuareka o to ratou hiriwa ka riro i te ongaonga, ka *tupu* te tararamoa ki o ratou tapenakara.

7 Kua tae mai nga ra o te tirotirohanga, kua tae mai nga ra whakautu; ka mohio a Iharaira: he wairangi te poropiti, he haurangi te tangata i te wairua, he nui hoki no to kino, he nui no te mauahara.

8 Te kai tutei o Eperaima, i toku Atua ia; te poropiti he mahanga ia na te kai ahere manu i ona ara katoa, he mauahara i roto i te whare o tona Atua.

9 Kua heke to ratou tupu, a aua noa iho ki raro, e rite ana ki nga ra i Kipea: ka mahara ia ki to ratou he, ka tirotirohia e ia o ratou hara.

10 Me te mea he karepe i te koraha taku tutakitanga ki a Iharaira; toku kitenga i o koutou mātua me te mea ko te matamua o te piki i te mea katahi nei ka hua; heoi haere ana ratou ki a Paara-peoro, kua wehea atu ratou ki *taua hanga* whakama, a *ratou* mea whakarihariha ano hoki rite tonu ki ta ratou i aroha ai.

11 A Eperaima, ka rere a manu atu to ratou kororia, i te whanautanga, i te kopu, i te whakahaputanga.

12 Ahakoa whakatupu hoa ratou i ā ratou tamariki, ka whakatamarikikoretia ano ratou e au, a kore iho he tangata: ina, aue te mate mo ratou ua mahue ratou i a au.

13 A Eperaima, rite tonu ki taku kitenga i Taira, whakato rawa ki te wahi pai: ka kawea mai ana tamariki e Eperaima ki waho ki te kai kohuru.

14 Hoatu ki a ratou, e Ihowa: ko te aha e hoatu e koe *ki a ratou?* hoatu ki a ratou he kopu whakatahe, he u waiukore.

15 Kei Kirikara to ratou kino katoa; a kino iho ahau ki a ratou: ka he nei a ratou mahi, ka peia atu ratou e ahau i roto i toku whare; heoi ano oku arohatanga atu ki a ratou: he hunga whakakeke o ratou rangatira katoa.

16 Kua patua a Eperaima, kua maroke to ratou pakiaka, kore ake o ratou hua: se ra, ahakoa whanau noa ratou, ka mate ano i a au te mea e matenuitia ana, *te hua* o to ratou kopu.

17 Ka whakaparahako toku Atua ki a ratou, mo ratou kihai i whakarongo ki a

Digitized by Google

ia: ka kopikopiko ano hoki ratou i roto i nga tauiwi.

UPOKO 10.

HE WAINA a Iharaira e tu kau ana, nga hua e hua ai ia māna ake: tana whakamahatanga i nga aata rite tonu ki te maha o ona hua, ta ratou hanganga i nga whakapakoko kia pai, rite tonu ki te pai o tona whenua.

2 Kua wehea o ratou ngakau, akuanei ka kitea to ratou he: ka wahia e ia a ratou aata, ka pahuatia o ratou whakapakoko.

3 Akuanei hoki ratou ki ai, Kahore he kingi mo tatou, no tatou hoki kihai nei i wehi ki a Ihowa: te kingi hoki, ko te aha tana mo tatou?

4 Kua korerotia etahi korero e ratou, oati teka ana ratou i te mea e whakarite kawenata ana: na reira rite tonu te tupu o te whakarite whakawa ki to te hemeroke i nga moa o te mara.

5 Wehi tonu nga tangata o Hamaria, he whakaaro ki nga kuao kau o Peteawene; ka tangihia tera e tona iwi, e ona tohunga ano hoki i whakamanamana nei ki a ia, ki tona kororia ano kua memeha atu nei i reira.

6 Ka kawea atu ano hoki taua mea ki Ahiria hei hakari ki a Kingi Iarepe: ka pa atu te whakama ki a Eperaima, ka whakama ano hoki a Iharaira ki tana whakaaro i whakatakoto ai.

7 A Hamaria, kua kore tona kingi, ano he huka i runga i te kare o te wai.

8 Ka whakakahoretia ano hoki nga wahi tiketike o Awene, te hara o Iharaira; ka puta ake te tataramoa me te tumatakuru ki runga ki o ratou aata, ka mea ano hoki ratou ki nga maunga, Taupokina matou; ki nga pukepuke ano hoki, E hinga ki runga ki a matou.

9 E Iharaira, he hara tau, nui atu i to nga rangi i Kipea: tu ana ratou i reira: kihai ratou i mau i te whawhaitanga i Kipea *i tera* ki nga tamariki o te kino.

10 Kei toku hiahia tenei, ara, kia whiua ratou e ahau; ka huihuia mai ano hoki nga iwi ki te whawhai ki a ratou, i te mea ka herea ratou ki a ratou parautanga e rua.

11 He kuao kau ano hoki a Eperaima kua oti te whakaako, pai tonu ia ki te takahi *witi;* ka tika atu ia ahau i runga i tona kaki pai: ka meinga e ahau he kai eke *mo* Eperaima; ko Hura ki te parau, ko Hakopa ki te wawahi i ana pokuru.

12 Whakatokia ta koutou i runga i te tika, tapahia i runga i te mahi tohu, mahia ta koutou patohe: ko te wa hoki tenei e rapua ai a Ihowa, kia tae mai ra ano ia, kia ringitia ano e ia te tika ki runga ki a koutou.

13 Ta koutou i parau ai ko te kino, ta koutou i kokoti ai ko te he, ta koutou kai ko nga hua o te teka: nau hoki i whakawhirinaki atu ki to ara, ki te tini o o tangata marohirohi.

14 Mo reira ka ara he ngangau i roto i o iwi, ka pahuatia ano hoki o pa taiepa katoa, ka rite ki ta Haramana pahuatanga i Pete-arapere i te ra o te whawhaitanga: te whaea, taia iho ki runga ki nga tamariki.

15 Ko ta Pete-ere tenei e mea ai ki a koutou, he nui hoki no to koutou kino: ka whakangaromia rawatia te kingi o Iharaira i te ata.

UPOKO 11.

I A IHARAIRA he taitamariki, i aroha ahau ki a ia, a, karangatia ana ahau taku tamaiti i Ihipa.

2 Ta ratou *mawehenga* atu i a ratou rite tonu ki ta ratou karangatanga i a ratou: i patu whakahere ano ratou ki a Paarimi, i tahu whakakakara ano hoki ki nga whakapakoko.

3 I whakaako ano ahau i a Eperaima ki te haere, me taku pupuri ano i o ratou ringaringa; heoi kihai ratou i mohio e rongoa ana ahau i a ratou.

4 He taura tangata aku ki te kukume i a ratou, he here aroha: taku hoki ki a ratou rite tonu ki ta te hunga e tango ana i te ioka i runga i o ratou kauae, i whakanekehia atu ano e ahau he kai ki a ratou.

5 ¶ E kore ia e hoki atu ki te whenua o Ihipa, engari ko te Ahiriana hei kingi mona, mo ratou kihai i pai ki te hoki.

6 Ka haua iho te hoari ki runga ki ona pa, whakamoti ai i ona manga, a pau ake, he mea hoki na a ratou whakaaro i whakatakoto ai.

7 Toku iwi ano hoki anga tonu ratou ki te tahuri ke atu i a au: ahakoa karangatia noatia ratou ki a te Runga-rawa, kihai *ia* i whakanekehia ake e tetahi o ratou.

8 Me pehea koe ka hoatu ai e ahau, e Eperaima, me pehea ka tukua ai koe e ahau, e Iharaira? Me pehea ka meinga ai koe e ahau kia rite ki Arema? me pehea ka waiho ai koe kia rite ki Tepoimi? kua puta ke toku ngakau i roto

Digitized by Google

i a au, ngiha tahi ano oku ripenetatanga.

9 E kore taku riri e mura nei e whakaputaina atu e ahau, e kore ahau e hoki atu ki te whakangaro i a Eperaima: ko te Atua hoki ahau, ehara i te tangata, ko te Mea Tapu i waenganui i a koe: e kore ano ahau e tomo ki roto ki te pa.

10 Ka whaia e ratou a Ihowa: ka rite tana hamama ki ta te raiona: ka hamama ia, ka wiri mai nga tamariki i te taha ki te hauauru.

11 Ka *rere* wiri mai ratou i Ihipa ano he manu, i te whenua ano hoki o Ahiria ano he kukupa: ka whakanohoia ano hoki ratou e ahau ki o ratou whare, e ai ta Ihowa.

12 Kua oti ahau te karapoti e Eperaima ki nga korero teka, e te whare o Iharaira ki te tinihanga: engari a Hura kei runga i ta te Atua tana whakahaere tikanga; kei te hunga tapu ia, pono tonu.

UPOKO 12.

TA EPERAIMA kai ko te hau, e whaia ana e ia te marangai: i nga ra katoa e whakanuia ana e ia te teka me te whakangaromanga; e whakarite ana hoki ratou i te kawenata ki te Ahiriana, e kawea ana hoki he hinu ki Ihipa.

2 He whakawa ano hoki ta Ihowa ki a Hura, ka utaina ano e ia ki runga ki a Hakopa nga mea e rite ana ki ana ara; ka rite ki ana mahi tana utu ki a ia.

3 ¶ I hopukia atu e ia te rekereke o tona tuakana i roto i te kopu, na tona kaha ano hoki i kaha ai ia ki te Atua.

4 I kaha ano hoki ia ki te anahera, a i a ia te mutunga: tangi ana ia, inoi ana ki a ia, i tutaki ia ki a ia *ki* Pete-ere, a korero ana ia ki a tatou ki reira;

5 Ara, a Ihowa Atua o nga mano; ko Ihowa tona maharatanga.

6 Na, tahuri atu ki tou Atua, puritia te mahi tohu me te tika, tatari tonu ano hoki ki tou Atua.

7 ¶ He kai hokohoko ia, kei tona ringa te pauna tinihanga: e aroha ana ia ki te tukino.

8 I mea ano a Eperaima, He ahakoa ra kua whai taonga ahau, kua kitea e ahau he rawa moku: i aku mahinga katoa e kore e kitea e ratou he kino, ara, he hara i roto i a au.

9 Na, ahau *nei*, a Ihowa tou Atua no te whenuao Ihipa mai ra ano, tenei ake ka meinga ano koe e ahau kia noho ki roto ki nga tapenakara, kia pera ano me to nga ra hakari nui.

10 I meinga ano e ahau nga poropiti hei korero i aku korero, i whakamahā ano hoki e ahau nga whakakitenga, he tohu whakarite ano hoki aku, he mea mahi na nga poropiti.

11 He hē ranei to Kireara? na, he mea teka ratou, e patu kau ana ratou ki Kirikara; ina, e rite ana a ratou aata ki nga puranga i nga moa o nga mara.

12 I rere ano a Hakopa ki te whenua o Hiria, i mahi ano hoki a Iharaira hei utu hoa; hei utu hoa *mona* i tiaki hipi ai ia.

13 Na Ihowa ano hoki i mea kia kawea mai a Iharaira i Ihipa e te poropiti; na te poropiti ano hoki ia i ora ai.

14 I whakapataritari a Eperaima ki *a ia*, kawa rawa: mo reira ka waiho e ia ona toto i runga i a ia, ka meinga ano hoki tona ingoa kino. e tona Ariki kia hoki atu ki a ia.

UPOKO 13.

I TE MEA e korero wiri ana a Eperaima ka whakaneke ake ia i a ia i roto i a Iharaira; na, i tona heanga i a Paara, ka mate.

2 Na, inaianei kua neke ake to ratou hara, kua hangā ano hoki e ratou ta ratou hiriwa hei whakapakoko whakarewa ma ratou, me etahi whakapakoko ano e rite ana ki ta ratou i mātau ai, taua mea katoa he mahi na nga kai mahi: e korerotia ana aua mea e ratou, Me kihi nga kuao kau e nga tangata e mea patunga tapu ana.

3 Mo reira ka rite ratou ki te kapua o te ata, ki te tomairangi ano o te ata kua kore, ka rite ki te papapa e aia atu ana e te paroro i te patunga witi, ki te paowa ano hoki o roto o te timera.

4 Ko ahau ano ia a Ihowa ko tou Atua o te whenua mai ra ano o Ihipa, kaua ano koe e mohio ki tetahi atua ko ahau anake, kahore atu hoki he kai whakaora, ko ahau anake.

5 ¶ I mohiotia koe e ahau i te koraha, i te whenua kahore rawa nei he wai.

6 To ratou makonatanga rite tonu ki te wahi i kai ai ratou; i makona ratou, a whakakake ana o ratou ngakau; wareware tonu iho ratou ki a au.

7 Na, taku ki a ratou ka rite ki ta te raiona, taku titiro ki a ratou ka rite ki ta te reparo i te ara.

8 Taku tutakitanga ki a ratou ka rite

Digitized by Google

ki ta te pea kua tangohia nei ana kuao, ka haea ano hoki e ahau te taupa o o ratou ngakau, taku kainga ano hoki i a ratou i reira ka rite ki ta te raioua, ka haehaea ratou e te kirehe o te parae.

9 ¶ E Iharaira, nau ano koe i ngaro ai; otiia kei a au he awhina mou.

10 Ko ahau hei kingi mou. Keihea *atu* hei whakaora i a koe i roto i o pa katoa, i o kai whakarite whakawa ano hoki, i era i ki ra koe, Homai he kingi me etahi rangatira ki a au.

11 I a au e riri ana i hoatu e ahau he kingi ki a koe, a tangohia atu ana ia e ahau i a au e whakatakariri ana.

12 Te he o Eperaima takai rawa; tona hara huna rawa.

13 Ka pa mai ki a ia nga mamae o te wahine e whakamamae ana: he tamaiti whakaaro-kore ia; he hē hoki tana whakaroa *hi te wahi* e pakaru mai ai nga tamariki.

14 Ka hokona ratou e ahau kei riro ma te po, ka utua ratou e ahau kei mate. E te mate, ko ahau hei mate mou; E te urupa, maku koe e ngaro ai: ka hunā atu te ripeneta i aku kanohi.

15 ¶ Ahakoa i whai hua ia i roto i ona tuakana, i ona teina, ka puta mai te hau he marangai, ka pa mai ta Ihowa hau i te koraha, a ka maroke tona matapuna, ka mimiti tona manawawhenua: ka pahuatia e ia nga taonga o nga oko katoa e matenuitia ana.

16 Ka ururuatia a Hamaria, mona i whakakake ki tona Atua, ka hinga ratou i te hoari, ka taia iho a ratou tamariki, ka haehaea ano hoki a ratou wahine e hapu ana.

UPOKO 14.

HOKI MAI, e Iharaira, ki a Ihowa ki tou Atua; kua taka hoki koe i to he.

2 Tikina atu etahi kupu ma koutou, tahuri mai hoki ki a Ihowa: mea atu ki a ia, Whakakahoretia katoatia atu te he, kia pai marie mai ano koe ki a matou, a ka hoatu e matou nga kuao kau, ara, o matou ngutu.

3 E kore matou e ora i a Ahuru; e kore matou e eke hoiho, a heoi ano a matou kianga atu ki te mahi a o matou ringaringa, Ko o matou atua: e arohaina ana hoki te pani e koe.

4 ¶ Ka rongoatia e ahau to ratou tahuritanga kētanga, ka aroha ahau ki a ratou, he mea utu-kore: no te mea kua tahuri atu taku riri i a ia.

5 Taku ki a Iharaira ka rite ki te tomairangi, ka rite tona tupu ki to te rengarenga, te totoro o ona pakiaka ka rite ki to Repanona.

6 Ka tautoro noa atu ona manga, ka rite ano hoki tona ataahua ki to te oriwa, tona kakara ki to Repanona.

7 Te hunga e noho ana i raro i tona taumarumarunga iho ka hoki mai: ka ora ake ratou, ka pera me te witi, ka rite to ratou tupu ki to te waina: tona kakara ka rite ki to te waina o Repanona.

8 Tera a Eperaima *e hi*, Hei aha ake maku nga whakapakoko? kua rongo ahau ki a ia, kua kite i a ia; toku rite kei te kauri matomato. Ka kitea ki a au he hua mou.

9 Ko wai te mea whakaaro nui hei mātau ki enei mea? ko wai te mea tupato e mohiotia ai? tika tonu hoki nga ara o Ihowa, a ka haere te hunga tika i reira, ka taka ano hoki te hunga he i reira.

Digitized by Google

KO

HOERE.

UPOKO 1.

TE KUPU a Ihowa i puta mai ki a Hoere tama a Petuere.

2 Whakarongo mai ki tenei, e nga kaumatua, kia whai taringa koutou, e nga tangata katoa o te whenua. I o koutou rangi ranei tenei, i nga rangi ranei o o koutou mātua?

3 Korerotia taua mea ki ā koutou tamariki, ma a koutou tamariki ano hoki *e korero* ki ā ratou tamariki, a ma a ratou tamariki *e korero* ki tetahi atu whakatupuranga.

4 Te toenga a te whangawhanga pau ake i te mawhitiwhiti; te toenga a te mawhitiwhiti pau ake i te tatarakihi: a te toenga a te tatarakihi pau ake i te moka.

5 E ara, e te hunga e haurangi ana i te waina, e tangi; e aue, e nga kai inu waina katoa, ki te waina hou kua whakakorea nei ma o koutou mangai.

6 Kei te haere mai tetahi iwi ki runga ki toku whenua, he kaha, e kore e taea te tatau, ona niho he niho raiona, he niho pūrakau ona no te raiona katua.

7 Kore ake i a ia taku waina, taku piki tihorea ake e ia: poto rawa te *peha* i a ia, akiri rawa; ona manga ma tonu.

8 ¶ E tangi, kia rite ki te tamahine kua oti te whitiki ki te kakahu taratara, ina tangi ki te makau o tona tamahinetanga.

9 Kua whakakahoretia te whakahere toto-kore me te ringihanga i roto i te whare o Ihowa; kei te tangi nga tohunga, nga minita a Ihowa.

10 Kua he te mara, kei te tangi te oneone; no te mea kua mate te witi: kua maroke te waina hou; kua kaha-kore te hinu.

11 Kia whakama koutou, e nga kai ngaki whenua, e aue, e nga kai mahi waina, he whakaaro ki te witi, ki te parei; kua kore nei hoki nga hua o te mara.

12 Kua maroke te waina, kua putoki-toki te piki, te pamekaranete, te nīkau ano hoki, te aporo, nga rakau katoa o te whenua, kua maroke: kua maroke nei hoki te koa i roto i nga tamariki a te tangata.

13 Tātuaina, e tangi, e nga tohunga, e aue, e nga minita o te aata: haere mai, hei te mea taratara he kakahu mo koutou i te po, e nga minita o toku Atua: kua kore nei hoki te whakahere toto-kore me te ringihanga i roto i te whare o to koutou Atua.

14 ¶ Whakatapua he noho puku, karangatia he huihuinga nui, whakaminea mai nga kaumatua, nga tangata katoa o te whenua, ki te whare o Ihowa o to koutou Atua, ka karanga atu ki a Ihowa.

15 Aue te mate o taua ra nei! kua tata hoki te ra o Ihowa, ka rite ano hoki tona putanga mai ki te whakangaromanga a te Kaha-rawa.

16 He teka ianei kua hatepea atu te kai i mua atu i o tatou kanohi, *me* te koa *ano hoki* raua ko te whakamanamana i roto i te whare o o tatou Atua?

17 Kua pirau te purapura i raro i nga pokurukuru, kua takoto kau nga whare kai, kua pakarukaru nga whare witi; no te mea kua ngingio te witi.

18 Ano te aue o nga kararehe! raruraru ana nga kahui kau i te kore wahi kai ma ratou; nga kahui hipi ano hoki hē noa iho.

19 E Ihowa, ka karanga atu ahau ki a koe: kua pau hoki i te ahi nga wahi kai o te koraha, kua wera i te mura nga rakau katoa o te parae.

20 Kei te tangi ano hoki nga kararehe o te parae ki a koe: no te mea kua maroke nga awa wai, kua pau hoki i te ahi nga wahi kai o te koraha.

UPOKO 2.

WHAKATANGIHIA te tētere ki Hiona, karangatia te whakaoho ki toku maunga tapu, kia wiri nga ta-

Digitized by Google

ngata katoa o te whenua: kei te haere mai hoki te ra o Ihowa, kua tata mai ano.

2 He ra pouri, he *ra* tuku pu, he ra kapua, he pouri kerekere, ano ko te ata kua horapa noa atu i runga i nga maunga: he iwi e nui ana, e kaha ana; kahore ona rite i mua, kahore ano hoki he pera i nga wa i muri, *a* taea noatia nga tau o era whakatupuranga, o era whakatupuranga.

3 I mua i a ratou ko te ahi e kai ana, i muri i a ratou ko te mura e ngiha ana; i mua i a ratou ano ko te kari o Erena te whenua, i muri i a ratou he taru-kore, maroke rawa; ina, e kore tetahi mea e puta i a ratou.

4 To ratou ahua kei to nga hoiho ahua; to ratou oma ano hoki rite tonu ki to nga kai eke hoiho.

5 To ratou mokowhiti rite tonu te haruru ki to nga hariata i runga i nga tihi o nga maunga, rite tonu ki te haruru o te mura ahi e kai ana i te kakau witi, ki te iwi kaha kua oti te whakararangi mo te whawhai.

6 Ka mamae nga iwi i to ratou aroaro: he amene mai i te mangu ta nga kanohi katoa.

7 To ratou oma rite tonu ki to nga marohirohi, ta ratou piki i te taiepa rite tonu ki ta nga tangata whawhai; haere tonu ratou i tona ara, i tona ara, e kore o ratou huarahi e korara.

8 E kore tetahi e tutetute i tona hoa; ka haere ratou i tona ara, i tona ara; a ka hinga ratou ki runga ki te hoari, e kore ratou e tu.

9 Ka kopikopiko ratou i roto i te pa; ka oma ratou ki runga ki te taiepa; ka piki ratou ki runga ki nga whare; ka haere ratou ki roto ki nga matapihi, ano he tahae.

10 Ru ana te whenua i to ratou aroaro, wiri ana nga rangi: te ra raua ko te marama pouri tonu, ka mutu ano te titi o nga whetu.

11 Ka puaki ano hoki te reo o Ihowa i te aroaro o tana ope: he nui whakaharahara hoki no tana puni: he kaha hoki ia e mahi nei i tana kupu: he nui nei hoki te ra o Ihowa, he wehi rawa; ko wai e kaha ake ki tena?

12 Na, tahuri mai ano hoki aianei, e ai ta Ihowa, o koutou ngakau katoa i runga ano i te noho puku, i te tangi, i te aue:

13 Haea ano hoki o koutou ngakau, hāunga o koutou kakahu, a tahuri mai ki a Ihowa, ki to koutou Atua, he aroha hoki tana, he mahi tohu, e aweke ana ki te riri, he nui tona atawhai, e ripeneta ana hoki ki te kino.

14 Ko wai e mohio ana *me kahore* ia e tahuri, e ripeneta, a ka mahue he manaakitanga i muri i a ia, *ara*, he whakahere toto-kore, he ringihanga ma Ihowa ma to koutou Atua?

15 ¶ Whakatangihia te tētere ki Hiona, whakatapua he nohopuku, karangatia he huihuinga nui.

16 Whakaminea mai te iwi, whakatapua te whakaminenga, whakaramemenetia mai nga kaumatua, whakaminea mai nga tamariki, ratou ko nga mea ngote u: kia puta mai te tane marena hou i roto i tona ruma, te wahine marena hou ano hoki i roto i tona whare moenga.

17 Kia tangi nga tohunga, nga minita o Ihowa, i te takiwa o te whakamahau, o te aata, me ta ratou ki atu ano, Tohungia, e Ihowa, to iwi, kaua ano hoki to kāinga tupu e tukua ki te ingoa kino, ara, ko nga tauiwi hei rangatira mo ratou: kia korerotia hei aha i roto i nga iwi, Keihea to ratou Atua?

18 ¶ Katahi ka hae a Ihowa ki tona whenua, ka manawapa ano hoki ki tona iwi.

19 A ka whakahokia mai e Ihowa, ka ki mai ia ki tona iwi, Tenei ahau te tuku atu nei i te witi ki a koutou, i te waina, i te hinu, e makona ai koutou; e kore ano koutou e tukua e ahau i muri ake nei hei ingoa kino i roto i nga tauiwi.

20 Ka meinga ano e ahau kia matara atu i a koutou *te ope* o te nota, ka aia atu ano ia e ahau ki te whenua waikore, maroke rawa; tona mata *anga* tonu ki te moana i te rawhiti, tona tuara ki te moana whakamutunga, ka puta ake ano hoki tona piro, ka puta ake ano tona haunga kino, he nui hoki no tana mahi.

21 ¶ Kaua e wehi, e te oneone; whakamanamana, kia koa; no te mea he nui te mahi a Ihowa.

22 Kaua e wehi, e nga kararehe o te parae, ka pihi hoki nga tarutaru o te koraha, kei te hua ano hoki nga hua o te rakau, e tukua mai ano to ratou kaha e te piki, e te waina.

23 Na, whakamanamana, e nga tamariki a Hiona, kia koa ki a Ihowa ki to koutou Atua, ka tika hoki tana homaitanga i te ua ki a koutou, ka meinga ano hoki e ia to mua ua, me to muri ua ano, kia heke ibo ma koutou i te *marama* tuatahi.

24 Ka kapi ano hoki nga patunga witi

Digitized by Google

i te witi; te waina ano hoki me te hinu o nga rua, purena tonu.

25 Ka utua ano hoki koutou mo nga tau i kainga e te mawhitiwhiti, e te tatarakihi, e te moka, e te whangawhanga, e taku ope nui i tukua atu e ahau ki a koutou.

26 Ka kai noa atu ano hoki koutou, ka makona, ka whakamoemiti ano hoki ki te ingoa o Ihowa o to koutou Atua mo tana mahi whakamiharo ki a koutou: e kore ano toku iwi e whakama, a ake ake ake.

27 Ka mohio ano koutou kei waenga ahau i a Iharaira, ko ahau ano hoki a Ihowa, ko to koutou Atua, kahore atu ano hoki: e kore ano toku iwi e whakama, a ake ake ake.

28 ¶ Na, tenei ake ka ringihia e ahau taku wairua ki nga kikokiko katoa, a e poropiti a koutou tamariki, a koutou tamahine, ka moemoea o koutou kaumatua, ka kite ano hoki a koutou taitamariki i nga whakakitenga.

29 I aua ra ano hoki ka ringihia e ahau toku wairua ki nga pononga tane, ki nga pononga wahine.

30 Ka hoatu ano e ahau nga mea whakamiharo i te rangi, i te whenua, he toto, he kapura, he pou paowa.

31 Ka rere ke te ra, ka pouri, ka whakatoto te marama, i te mea kiano i puta mai te ra nui, te *ra* wehi o Ihowa.

32 Na, te hunga katoa e karanga ana ki te ingoa o Ihowa, ka mawhiti: no te mea ka whai whakaoranga a Hiona, ka pera ano me ta Ihowa i ki ai, a Hiruharama ano hoki, me nga morehu ano e karangatia ana e Ihowa.

UPOKO 3.

NO TE MEA, nana, i aua ra, i taua wa ano hoki e whakahokia ai e ahau te whakaraunga o Hura raua ko Hiruharama,

2 Ka huihuia ano e ahau nga iwi katoa, ka kawea ki raro ki te raorao o Iehohapata, ka tohe ano hoki ahau ki a ratou ki reira mo toku iwi, mo toku kāinga tupu ano hoki, mo Iharaira i whakamararatia nei e ratou ki roto ki nga iwi, a titoretorehia ana e ratou toku whenua;

3 A kokiritia ana e ratou te niu mo toku iwi; hoatu ana e ratou te tamaiti hei utu mo te wahine puremu, hokona atu ana e ratou te kotiro ki te waina, hei inu ma ratou.

4 He aha ano hoki ta koutou ki a au, e Taira raua ko Hairona, e nga rohe katoa o Parehetina? e homai ranei e koutou he utu ki a au? na, ki te homai e koutou he utu ki a au, hohoro tonu, kakama tonu taku whakahoki atu i te utu ki runga ki to koutou māhunga.

5 Mo koutou i tango i taku hiriwa, i taku koura, a kawea ana e koutou aku mea pai e matenuitia ana ki roto ki o koutou temepara.

6 A, hokona atu ana e koutou nga tamariki a Hura ratou ko nga tamariki o Hiruharama ki nga tamariki a nga Kariki, hei mea kia matara atu ai ratou i ta ratou rohe.

7 Nana, ka ara mai ratou i a au i te wahi i hokona atu ai ratou e koutou, ka meinga ano e ahau kia hoki atu to koutou utu ki runga ki o koutou māhunga.

8 Ka hokona atu ano e ahau a koutou tamariki, a koutou tamahine, ki te ringaringa o nga tamariki a Hura, a ma ratou e hoko atu ki nga Hapeana, ki te iwi i tawhiti: na Ihowa nei hoki te kupu.

9 ¶ Karangatia tenei i roto i nga tauiwi; Kia rite *nga mea mo* te whawhai, whakaohokia nga marohirohi, kia whakatata mai nga tangata whawhai katoa, kia haere mai ratou.

10 Patupatua a koutou hea parau hei hoari, a koutou toronaihi hei tao; me ki ake e te ngoi-kore, Kua kaha ahau.

11 Huihui koutou, haere mai, e nga tauiwi katoa, kia rupeke mai koutou i tetahi taha, i tetahi taha: meinga o marohirohi, e Ihowa, kia heke iho ki reira.

12 Kia whakaohokia nga tauiwi, kia haere hoki ratou ki te raorao o Iehohapata: ka noho hoki ahau ki reira ki te whakarite whakawa mo nga tauiwi katoa i tetahi taha, i tetahi taha.

13 Tukua atu te toronaihi, kua pakari hoki te witi: haere mai, heke atu, kua ki hoki te poka waina; nga takotoranga waina purena tonu; he nui nei hoki ta ratou kino.

14 He tini whaioio i te raorao e takoto rawa ai te tikanga; kua tata nei hoki te ra o Ihowa i te raorao e takoto ai te tikanga.

15 Ka pouri te ra raua ko te marama, ka kore ano hoki te titi o nga whetu.

16 Ka hamama mai ano hoki a Ihowa i Hiona, ka puaki mai ano hoki tona reo i Hiruharama, a ka wiri nga rangi me te whenua, ko Ihowa ia ta tona iwi e tumanako atu ai, ko ia ano te kaha o nga tamariki a Iharaira.

17 A ka mohio koutou ko Ihowa ahau, ko to koutou Atua e noho nei i Hiona, i

Digitized by Google

toku maunga tapu: katahi a Hiruharama ka tapu, a heoi ano haereerenga o nga tautangata i taua *waki*.

18 ¶ I taua rangi ano ka maturuturu iho te waina hou o nga maunga, ka rerengia ano hoki nga pukepuke e te waiu, ka rere ano hoki nga wai o nga awa katoa o Hura, ka pupū mai ano hoki he puna i roto i te whare o Ihowa, e makūkū ai te raorao o Hitimi.

19 Ka waiho a Ihipa hei ururua, a Eroma hei koraha, ururua rawa, mo te mahi tutū *ki* nga tamariki a Hura, mo ta ratou whakahekenga i te toto harakore ki to ratou whenua.

20 Ka noho tonu ia a Hura, a Hiruharama ano hoki, a tera whakatupuranga, tera whakatupuranga.

21 Ka whakamākia atu ano hoki e ahau to ratou toto kihai i whakamākia e ahau: a ka noho a Ihowa ki Hiona.

KO

AMOHO.

UPOKO 1.

NGA KUPU a Amoho, a tetahi o nga kai tiaki hipi o Tekoa, tana i kite ai mo Iharaira i nga ra o Utia kingi o Hura, i nga ra ano hoki o Ieropoama tama a Ioaha kingi o Iharaira, e rua nga tau i mua ake o te ru.

2 I mea hoki ia, Ka hamama mai a Ihowa i Hiona, ka puaki mai ano hoki tona reo i Hiruharama; a ka tangi nga nohoanga o nga hepara, ka maroke ano hoki te tihi o Karamere.

3 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka toru nei, ka wha ano hoki, nga pokanga ketanga a Ramahiku, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona; mo Kireara i patua-a-wititia nei e ratou ki nga patu rino:

4 Engari ka tukua atu e ahau he ahi ki te whare o Hataere, e pau ai nga whare kingi o Peneharara.

5 Ka whati ano hoki i a au te tutaki tatau o Ramahiku, ka hatepea atu ano hoki te tangata o Raorao Awene, te kai pupuri ano hoki o te hepeta o te whare o Erene: ka whakaraua atu ano hoki te iwi i Hiria, ki Kiri, e ai ta Ihowa.

6 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka toru nei nga pokanga ketanga a Kaha, ka wha ano hoki, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona, mo ta ratou whakaraunga i nga whakarau katoa, tukua tonutia atu e ratou ki a Eroma.

7 Engari ka tukua atu e ahau he ahi ki te taiepa o Kaha, e pau ai ona whare kingi.

8 Ka hatepea atu ano hoki e ahau te tangata o Aharoro, te kai pupuri ano hoki i te hepeta i Ahakerono, ka tahuri atu ano toku ringa ki Ekerono, a ka ngaro nga morehu o nga Pirihitini, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

9 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka toru nei nga pokanga ketanga a Taira, ka wha ano hoki, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona, mo ta ratou tukunga atu i nga whakarau katoa ki a Eroma, mo ratou kihai i mahara ki te kawenata a te tuakana ki te teina.

10 Engari ka tukua atu e ahau he ahi ki te taiepa o Taira, e pau ai ona whare kingi.

11 Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, Ka toru nei nga pokanga ketanga a Eroma, ka wha ano hoki, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona, mo tana hoari i whai nei i tona teina, a kahore noa iho ona aroha, heoi haehae tonu tana riri, rongoa tonu ia i tana riri, a ake ake ake:

12 Engari ka tukua atu e ahau he ahi ki Temana, e pau ai nga whare kingi o Potora.

13 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, ka toru nei, ka wha ano hoki, nga pokanga ketanga o nga tamariki a Amono, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu*

Digitized by Google

mona, na ratou hoki nga wahine hapu o Kireara i ripiripi, he mea kia nui ai te rohe ki a ratou.

14 Ka ngiha ano he ahi i a au ki runga ki te taiepa o Rapa, e pau ai ona whare kingi, i runga ano i te hamamatanga i te ra o te whawhai, i te paroro ano hoki i te ra o te tukauati.

15 Ka riro ano hoki to ratou kingi i te whakaraunga, ratou tahi ko ana rangatira, e ai ta Ihowa.

UPOKO 2.

KO TE KUPU tenei a Ihowa; Ka toru nei, ka wha ano hoki nga pokanga ketanga a Moapa, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona, nana hoki i tahu nga wheua o te kingi o Eroma hei kotakota.

2 Engari ka tukua atu e ahau he ahi ki Moapa, e pau ai nga whare kingi o Kirioto, a ka mate a Moapa i runga i te ngangau, i te hamamatanga, i te tangi o te tētere.

3 Ka hatepea atu ano hoki e ahau te kai whakarite whakawa i roto i a ia, ka patua ano ia e ahau, ratou tahi ano ko nga rangatira katoa o reira, e ai ta Ihowa.

4 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka toru nei, ka wha ano hoki nga pokanga ketanga a Hura, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona; na ratou hoki i whakahawea ki te ture a Ihowa, kihai ano ana tikanga i puritia e ratou, a kotiti ke ana ratou i ā ratou korero teka, i whaia nei e o ratou mātua.

5 Engari ka tukua atu e ahau he ahi ki a Hura, e pau ai nga whare kingi o Hiruharama.

6 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka toru nei, ka wha ano hoki, nga pokanga ketanga a Iharaira, na, e kore e whakatahuritia atu e ahau *te whiu* mona; na ratou hoki i hoko atu te tangata tika ki te hiriwa, te rawa-kore ano hoki ki nga hu e rua.

7 Kihakiha ana ratou, he meatanga ki te puehu o te whenua i runga i te māhunga o nga ware: te ara ano hoki o te hunga mahaki whakaparoritia ketia ake e ratou: te tangata raua ko tona pāpā, haere ana raua ki te kotiro kotahi, hei whakapoke i toku ingoa tapu.

8 A takoto ana ratou i runga i nga kakahu i homai hei taunaha ki te taha o nga aata katoa, e inumia ana hoki e ratou *i roto i* te whare o to ratou atua te waina a te hunga i whakahengia i te whakawakanga.

9 ¶ I whakangaromia ano ia e ahau te Amori i to ratou aroaro, tona roa koia ano kei te roa o nga hita, he mea kaha ano ia, ano ko nga oki; heoi whakangaromia ana e ahau ona hua i runga, ona pakiaka ano hoki i raro.

10 I kawea mai ano hoki koutou e ahau i te whenua o Ihipa, a e wha tekau nga tau i arahina ai koutou e ahau i te koraha, he mea kia riro mai ai te whenua o te Amori.

11 I whakaturia ano hoki e ahau etahi o a koutou tamariki hei poropiti, etahi o a koutou taitamariki hei Natari. He teka ianei tenei, e nga tamariki a Iharaira? e ai ta Ihowa.

12 Heoi whakainumia ana e koutou nga Natari ki te waina, a korero ana koutou ki nga poropiti, ki atu ana, Kaua e poropiti.

13 Nana, e pehia ana tenei ahau i raro i a koutou, kei te pehanga o te kāta e ki ana i nga paihere te rite.

14 Mo reira ka whakakahoretia te oma o te tangata tere, e kore ano e u te kaha o te tangata kaha, e kore ano te marohirohi e mawhiti mai i te mate;

15 E kore ano te kai pupuri o te kopere e tu, e kore ano te wae tere e mawhiti: e kore ano hoki te kai eke hoiho e mawhiti mai i te mate.

16 Te ngakau maia ano hoki i roto i nga marohirohi, ka oma tahanga atu i taua ra, e ai ta Ihowa.

UPOKO 3.

WHAKARONGO ki tenei kupu i korerotia e Ihowa mo koutou, e nga tamariki a Iharaira, mo te hapu katoa i kawea mai e ahau i te whenua o Ihipa, kua ki mai ia,

2 Ko koutou anake taku i mohio ai o nga hapu katoa o te ao: mo reira ka whiua koutou e ahau mo o koutou he katoa.

3 E haere tahi ano ranei te tokorua, ki te kore e whakaae ki a raua?

4 E hamama ranei te raiona i te ngahere i te mea kahore ana tupapaku? e puaki ranei te reo o te kuao raiona i tona kuhunga, ki te kore tetahi mea e mau i a ia?

5 E taka ranei te manu ki roto ki te mahanga i runga i te whenua i te mea kahore he ahere mona? e tangohia ake ranei e tetahi te mahanga i runga i te oneone, a hore rawa he mea e mau?

6 E tangi ranei te tētere ki te pa, a kahore te iwi e wehi? e puta ake ranei

Digitized by Google

he kino i roto i te pa, a ehara i a Ihowa nana i mahi?

7 He pono e kore te Ariki a Ihowa e mahi *noa* iho i tetahi mea; engari ka whakakitea e ia tana whakaaro puku ki ana pononga, ki nga poropiti.

8 Kua hamama te raiona, ko wai e kore e wehi? kua korero a Ihowa te Ariki, ko wai e kore e poropiti?

9 ¶ Karanga nui atu i roto i nga whare kingi o Aharoro, i roto i nga whare kingi o te whenua o Ihipa, mea atu, Huihui koutou ki runga ki nga maunga o Hamaria, ka matakitaki ai ki nga ngangau nui i waenga o reira, ki nga tukinotanga ano hoki i waenga o reira.

10 Kahore nei hoki ratou e mohio ki te mahi i te tika, e ai ta Ihowa, e rongoatia ana hoki e ratou te mahi tutū me te pahua ki roto ki o ratou whare kingi.

11 Mo reira ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa, He hoa riri! ka karapotia ano hoki e ia te whenua, ka riro iho ano hoki i a ia tou kaha, a ka pahuatia o whare kingi.

12 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ka rite ki ta te hepara tangohanga mai i nga waewae e rua i roto i te mangai o te raiona, i tetahi wahi ranei o te taringa, ka pena ano te tangohanga mai o nga tamariki a Iharaira e noho ana i Hamaria i te pito o te moenga, i Ramahiku ano hoki i te takotoranga.

13 Whakarongo, whakaaturia ano hoki e koutou i roto i te whare o Hakopa, e ai ta te Ariki ta Ihowa, ta te Atua o nga mano.

14 Na, te ra e pa atu ai taku ki a Iharaira mo ana pokanga ketanga, ka pa atu ano taku ki nga aata o Pete-ere, a ka poutoa atu nga haona o te aata, ka taka atu ki te whenua.

15 Ka patua ano hoki e ahau te whare hotoke me te whare raumati, ka whakakahoretia ano hoki nga whare rei, ka whai mutunga ano hoki nga whare nui, e ai ta Ihowa.

UPOKO 4.

WHAKARONGO ki tenei kupu, e nga kau o Pahana, i te maunga o Hamaria, e whakatupukino na i nga ware, mongamonga noa i a ratou nga rawa-kore, a e mea ana ki o ratou ariki, Kawea mai, kia inu ai tatou.

2 Kua oatitia tona tapu e te Atua e Ihowa, nana, kei te haere mai nga ra ki a koutou, e riro ai koutou i a ia, mea rawa ki nga matau, o koutou uri ano hoki ki nga matau ika.

3 Ka haere atu ano koutou na nga pakaru, na nga wahi e rite mai ana ki te aroaro o tenei, o tenei; ka akiritia ano koutou ki te whare kingi, e ai ta Ihowa.

4 ¶ Haere mai ki Pete-ere, ki reira poka ke ai, ki Kirikara whakanui ai i te pokanga ketanga; kawea mai ano hoki a koutou patunga tapu i tenei ata, i tenei ata, a katou whakatekau i te toru o nga tau.

5 Tapaea atu ano hoki he whakahere whakawhetai, he mea kinaki ki te rewena, kauwhautia ano hoki, karangarangatia nga whakahere noa ake: ko ta koutou hoki tenei i pai ai, e nga tamariki a Iharaira, e ai ta te Ariki ta Ihowa.

6 ¶ I tukua atu ano e ahau he kaikore mo nga niho ki a koutou ki o koutou pa katoa, he taro-kore ano hoki ki o koutou wahi katoa; heoi kihai koutou i tahuri mai ki a au, e ai ta Ihowa.

7 I kaiponuhia ano hoki e ahau te ua ki a koutou i te mea kia toru ake marama ko te kotinga witi: i meinga ano e ahau kia ua ki runga ki te pa kotahi, a ki tetahi pa i mea ahau kia kaua e ua: ko tetahi wahi i uaina, a, te wahi kihai i uaina, maroke noa iho.

8 Na, kopiko atu ana etahi pa e rua, e toru, ki te pa kotahi ki te inu wai, a kore ake i makona: heoi kihai koutou i hoki mai ki a au, e ai ta Ihowa.

9 I patua koutou e ahau ki te ngingiotanga, ki te kokatanga o te kai: nui noa a koutou kāri, a koutou māra waina, a koutou piki, a koutou oriwa, pau ake i te whangawhanga: heoi kihai ano koutou i hoki mai ki a au, e ai ta Ihowa.

10 I tukua atu e ahau te mate uruta ki a koutou, he pera tonu me to Ihipa: a koutou taitamariki he mea patu naku ki te hoari, o koutou hoiho riro ana i a au, a meinga ana e ahau te piro o to koutou puni kia kake ake ki o koutou ihu; heoi kihai ano koutou i hoki mai ki a au, e ai ta Ihowa.

11 I hurihia *etahi* o koutou e ahau ki raro, i peratia me ta te Atua hurihanga i Horoma raua ko Komora, a rite tonu koutou ki te mounga i tangohia mai i roto i te weranga: heoi kihai ano koutou i hoki mai ki a au, e ai ta Ihowa.

12 Mo reira ka meatia tenei e ahau ki a koe, e Iharaira. Ka meinga nei tenei e ahau ki a koe, na, kia rite ou mea, mo te wa e tutaki ai koe ki to Atua, e Iharaira.

13 No te mea, na, te kai whakaahua o nga maunga, te kai hanga o te hau, te

Digitized by Google

kai whakaatu mai ki te tangata o nga mea e whakaaroa ana e ia, te kai mea i te ata hei pouritanga, a e haere ana i runga i nga wahi tiketike o te whenua, ko Ihowa, ko te Atua o nga mano tona ingoa.

UPOKO 5.

WHAKARONGO ki tenei kupu ka maranga nei i a au mo koutou, he tangi, e te whare o Iharaira.

2 Kua hinga, e kore e ara i muri, te wahina a Iharaira, kua mahue i runga i tona oneone, kahore he kai whakaara mona.

3 No te mea ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa; Te pa kotahi nei te mano i te haerenga atu kotahi rau e toe, a tera kotahi nei te rau i te haerenga atu, kotahi tekau e toe ki te whare o Iharaira.

4 ¶ Ko te kupu hoki tenei a Ihowa ki te whare o Iharaira, Rapua ahau, kia ora ai koutou.

5 Kaua ano hoki Pete-ere e rapua, kaua ano e haere ki Kirikara, kaua ano hoki e whiti atu ki Peere-hepa: no te mea tera a Kirikara ka riro i te whakaraunga, a hei kore noa iho a Pete-ere.

6 Rapua a Ihowa, a ka ora koutou, kei toro atu ia, ano he ahi, i roto i te whare o Hohepa, a pau noa, a kore noa iho he kai tinei i roto i Pete-ere.

7 E te hunga e whakaputa ke ana i te whakarite whakawa hei womawori, a e whakarere atu ana i te tika i runga i te whenua,

8 *Rapua* te kai hanga o nga whetu e whitu, ratou ko Matariki; e riro ke ana *hoki* i a ia te atarangi o te mate hei ata, e whakapouritia ana e ia te ra hei po; e karangatia ana e ia nga wai o te moana, a ringitia ana e ia ki runga ki te mata o te whenua: Ko Ihowa tona ingoa:

9 *Ko ia* hei whakakaha i te tangata e pahuatia ana, hei whawhai ki te tangata kaha, i whakaekea ai te pa taiepa e te tangata i pahuatia.

10 E kinongia ana e ratou te tangata i riria ai te he i te kuwaha, he mea whakarihariha ki a ratou te tangata korero tika.

11 Na, kua takatakahia ra e koutou te ware, a tangohia ana e koutou nga pikaunga witi i a ia; mo reira he whare kohatu tarai ta koutou i hanga ai, na, e kore e nohoia e koutou; whakatokia ana e koutou nga māra waina e minatia ana, otiia e kore te waina o aua *māra* e inumia e koutou.

12 E mohiotia ana hoki e ahau te maha o a koutou pokanga ketanga, me o koutou hara kaha: e whakatupuriakinotia ana e ratou te tangata tika, e tango ana ratou i te utu whakapati, e whakangau ke ana ratou i ta te rawakore i te kuwaha.

13 Mo reira ka whakarongo puku te tangata tupato i taua wa; no te mea he wa kino tera.

14 Rapua te pai, kauaka hoki te kino, kia ora ai koutou: penei ko Ihowa Atua o nga mano hei hoa mo koutou, hei pena ano me ta koutou i ki ai.

15 Kinongia te kino, arohaina te pai, whakapumautia ano hoki te whakarite whakawa ki te kuwaha: tera pea a Ihowa Atua o nga mano ka aroha ki te toenga o Hohepa.

16 No reira tenei kupu a Ihowa Atua o nga mano, a te Ariki, I nga waharoa katoa ko te tangi, ka mea ano hoki ratou i nga huarahi katoa, Aue! Aue! ka karangatia ano hoki e ratou te kai ngaki whenua ki te tangi, me te hunga mātau ki te uhunga hei aue.

17 He aue i nga māra waina katoa: ka tika atu hoki ahau i waenganui i a koe, e ai ta Ihowa.

18 Aue te mate mo te hunga e hiahia ana ki te ra o Ihowa. Hei aha ma koutou? he pouritanga te ra o Ihowa, ehara hoki i te māramatanga.

19 Ka rite ki to te tangata i rere atu i te aroaro o te raiona, a, ka tutaki te pea ki a ia; i haere ranei ki roto ki te whare, a, okioki atu ana tona ringa ki te taha, na, ngaua iho ia e te nakahi.

20 He teka ianei hei pouritanga te ra o Ihowa, he mea mārama-kore? he pouri kerekere, kahore hoki he ra whiti?

21 ¶ Kino tonu ahau, whakarihariha tonu ki ā koutou hakari, e kore ahau e hongi atu ki ā koutou huihuinga nui.

22 Ahakoa whakaeke noa koutou i nga tahunga tinana, i ā koutou whakahere toto-kore ki a au, e kore e manakohia e ahau: e kore ano e tirohia atu e ahau nga whakamarietanga, ara, a koutou mea momona.

23 Kia matara atu i a au te ngangau o o waiata; e kore hoki ahau e whakarongo ki te rangi o o hatere.

24 Engari kia huri mai te whakarite whakawa, ano he wai, te tika ano hoki, ano he awa nui.

25 I homai koia e koutou ki a au nga patunga tapu me nga whakahere toto-

Digitized by Google

kore, e te whare o Iharaira, i te koraha, i nga tau e wha tekau.

26 Engari i maua e koutou te tapenakara o to koutou Moroka, a Kiunu ano hoki, o koutou whakapakoko, te whetu o to koutou atua, ta koutou i hanga ai ma koutou.

27 Na, ka meinga koutou e ahau kia haere ki ko atu i Ramahiku, e ai ta Ihowa nona nei te ingoa, Ko te Atua o nga mano.

UPOKO 6.

AUE TE MATE mo te hunga e noho humarie ana i Hiona, e whakawhirinaki atu ana ki te maunga o Hamaria, e karangatia nei ko te tuatahi o nga iwi, era i tae atu nei te whare o Iharaira ki a ratou.

2 Haere tonu ki Karane titiro ai, haere atu ano i reira ki Hamata-nui; haere tonu atu i reira ki Kata o nga Pirihitini: he pai atu ranei i enei kingitanga? e nui atu ana ranei ta ratou rohe i ta koutou rohe?

3 E te hunga e whakamatara atu ana i te rangi kino, a e mea ana i te nohoanga o te tutū kia tata mai;

4 E takoto ana i runga i nga moenga rei, e wharoro ana i runga i o ratou takotoranga, e kai ana i nga reme o te kahui, i nga kuao kau ano hoki i waenganui i te turanga-kau,

5 E waiata nei, a, no te hatere te rangi, e whakaaroa ana hoki e ratou nga mea whakatangi, e pera ana me Rawiri;

6 E inu waina ana i roto i nga peihana, a e whakawahi ana i a ratou ki nga hinu pai whakaharahara, kahore ia o ratou pouri mo te pakaru o Hohepa.

7 ¶ Mo reira ka whakaraua atu ratou aianei, ratou tahi ano ko te hunga e whakarauā ana i te tuatahi, ka whakakahoretia ano hoki te hakari a te hunga i wharoro ra.

8 Kua oatitia te Ariki a Ihowa e ia ano, e ai ta Ihowa Atua o nga mano, E whakarihariha ana ahau ki te nui o Hakopa, e kino ana ahau ki ona whare kingi: mo reira ka tukua atu e ahau te pa me nga mea ano i roto.

9 Na, ki te toe nga tangata kotahi tekau i roto i te whare kotahi, ka mate ratou.

10 A, ka tangohia akè te tangata e tona matua kēkē, e te tangata ano hoki hei tahu i a ia, he mea kia kawea atu ai nga wheua i roto i te whare, a ka mea ki te tangata i nga taha o te whare, He tangata ano ranei tera i a koe? a ka mea ia, Kahore. Katahi tera ka ki mai, Whakarongoa: e kore hoki e whakahuatia te ingoa o Ihowa.

11 No te mea, nana, kei te whakahau a Ihowa, a ka patua e ia te whare, to te mea nui he pakaru, to te whare iti he ngatata.

12 ¶ E rere ranei nga hoiho i runga i te kamaka? e parautia ranei *a reira* ki nga kau? kua puta ke hoki i a koutou te whakarite whakawa hei au, nga hua ano hoki o te tika hei womawori;

13 E te hunga e koa ana ki te kahore noa iho, e mea ana, He teka ianei kua riro mai etahi haona i a tatou, he mea na to tatou uaua?

14 Otiia, nana, ka ara i a au tetahi iwi ki a koutou, e te whare o Iharaira, e ai ta Ihowa Atua o nga mano, a ka whakatupuria kinotia koutou e ratou i te tapokoranga atu ano ki Hamata, a tae noa ki te awa i te koraha.

UPOKO 7.

KO TA TE ARIKI, ko ta Ihowa, tenei i whakaatu mai ai ki a au, nana, i hangā e ia he mawhitiwhiti i te timatanga o te pihinga ake o to muri tupu, nana, ko to muri tupu ia i muri iho i ā te kingi tapahanga.

2 Na, i te mutunga o ta ratou kainga i te tarutaru o te whenua, ka mea atu ahau, E te Ariki, e Ihowa, tena ra, murua te he: ma wai hoki a Hakopa ka ara ai? he iti nei hoki ia.

3 I ripeneta a Ihowa i tenei; E kore e meatia, e ai tana, ta Ihowa.

4 ¶ Ko ta te Ariki, ko ta Ihowa tenei i whakarite mai ai ki a au: Na, kua karangatia e te Ariki e Ihowa he whawhai, he mea ahi, a pau ake te rire nui, pau ake ano hoki tetahi wahi.

5 Na, ko taku meatanga atu, Kati ra, e te Ariki, e Ihowa, ma wai hoki a Hakopa ka ara ai? he iti nei hoki ia.

6 I ripeneta a Ihowa i tenei, E kore ano tenei e meatia, e ai tana, ta te Ariki, ta Ihowa.

7 ¶ I whakakitea mai tenei e ia ki a au, Na, ko te Ariki e tu ana i runga i te taiepa, *he mea paramu* ki te aho, me te aho paramu ano i tona ringaringa.

8 Na, ko te meatanga mai a Ihowa ki a au, Ko te aha e kitea ana e koe, e Amoho? Ano ra ko au. He aho paramu. Katahi te Ariki ka ki mai, Nana, ka iri i a au he aho paramu i waenga-

Digitized by Google

nui i toku iwi í a Iharaira: e kore e whakarerea noatia iho *ta* ratou e ahau a muri ake nei.

9 Ka ururuatia ano hoki nga wahi tiketike o Ihaka, ka tuheatia ano nga wahi tapu o Iharaira, ka whakatika atu ano ahau, me te hoari ano ki te whare o Ieropoama.

10 ¶ Na, ka unga tangata atu a Amatia tohunga o Pete-ere ki a Ieropoama kingi o Iharaira hei ki atu, Kua whakatakotoria e Amoho he hē mou i roto i te whare o Iharaira, kahore he wahi o tenei whenua mo ana kupu.

11 Ko te kupu hoki tenei a Amoho, Ka mate a Ieropoama i te hoari, ka whakaraua rawatia atu ano hoki a Iharaira i to ratou whenua.

12 I mea mai ano a Amatia ki a Amoho, E te matakite, haere, e rere ki te whenua o Hura, ki reira kai ai i te taro māu, ki reira ano hoki poropiti ai.

13 Kati ano hoki to poropiti ki Pete-ere: ko to te kingi wahi tapu hoki ia, ko te whare ano hoki ia o te kingitanga.

14 ¶ Na, ka whakahokia atu e Amoho, i mea ia ki a Amatia, Ehara ahau i te poropiti, ehara ano hoki i te tama a te poropiti; engari he kai tiaki kau ahau, he kai kohikohi hikamora:

15 I tikina ake hoki ahau e Ihowa i te mea e whai ana i nga hipi, i ki mai ano hoki a Ihowa ki a au, Haere, poropiti atu ki toku iwi, ki a Iharaira.

16 ¶ Na, whakarongo mai ki te kupu a Ihowa, E mea na koe, Kaua e poropiti ki a Iharaira, kei maturuturu iho ano *te-tahi kupu* āu hei whakahe mo te whare o Ihaka.

17 No reira ko te kupu tenei a Ihowa, tera to wahine e puremu i roto i te pa, ka hinga ano hoki o tamariki ratou ko o tamahine i te hoari, ka wehewehea ano hoki to oneone, mea rawa ki te aho; ka mate ano hoki koe i runga i te oneone poke, ka whakaraua rawatia atu ano hoki a Iharaira i tona oneone.

UPOKO 8.

I WHAKAKITEA mai ano hoki tenei e te Ariki e Ihowa ki a au; na, ko tetahi kete he hua raumati *ona*.

2 Na, ko tana meatanga mai, Ko te aha te kitea ana e koe, e Amoho? Ano ra atu ko au, He kete, he hua raumati *ona*. Ano ra ko Ihowa ki a au, Kua tae mai te mutunga ki toku iwi, ki a Iharaira: e kore *ta* ratou e whakarerea kautia e ahau a muri ake nei.

3 He aue ano hoki nga waiata o te temepara i taua rangi, e ai ta te Ariki ta Ihowa, ka maha nga tinana mate i nga wahi katoa, ka akiritia pukutia atu.

4 ¶ Whakarongo ki tenei, e te hunga i horomia ai te rawa-kore, he mea kia whakakahoretia ai te hunga iti o te whenua.

5 A, e ki ana, Ahea pahemo ai te kowhititanga marama, kia hoko witi ai tatou? te hapati ano hoki, kia whakaputaina atu ai te witi e tatou? te epa whakaiti rawa, te hekere whakanui rawa, te pauna whakangaua ketia ake, he mea tinihanga.

6 Kia hokona ai e tatou nga ware ki te hiriwa, te rawa-kore ki nga hu e rua; na, te witi rukenga hokona ake e tatou.

7 Kua oatitia e Ihowa te nui o Hakopa, E kore ahau e wareware ki tetahi o a ratou mahi, a ake ake ake.

8 E kore ianei te whenua e wiri ki tenei? *e kore* ianei te hunga katoa e noho ana i reira e tangi? ka pari katoa ake nei hoki, ano he waipuke; ka makā atu, ka paremo, me te mea *na* te waipuke o Ihipa.

9 Na, i taua rangi ano, e ai ta te Ariki, ta Ihowa, ka meinga e ahau te ra kia toene i te awatea, ka whakapouritia ano hoki e ahau te whenua i te mea e mārama ana ano te ra:

10 Ka puta ke ano hoki i a au a koutou hakari hei tangihanga, a koutou waiata katoa ano hoki hei whakaoriori; ka meatia ano e ahau te kakahu taratara ki nga hope katoa, te pakira ano hoki ki nga māhunga katoa; ka meinga ano e ahau kia rite ki te tangihanga ki te huatahi, tona mutunga ano hoki hei ra mamae.

11 ¶ Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta te Ariki ta Ihowa, e ungā atu ai e ahau te hemo-kai ki te whenua, ehara i te hemo-kai taro, ehara ano i te mate-wai; engari he hiahia kia rongo i nga kupu a Ihowa.

12 A ka atiutiu atu ratou i tetahi moana ki tetahi moana, i te nota ki te rawhiti, ka kopikopiko ratou, he rapu i te kupu a Ihowa; heoi e kore e kitea.

13 I taua rangi ka hemo nga wahina ataahua, ratou ko nga taitamariki, i te mate-wai.

14 Na, te hunga e oatitia ana e ratou te he o Hamaria, a e ki ana, Kei te ora to Atua, e Rana; me *tenei*, Kei te ora te tikanga o Peere-hepa; ka taka ratou, e kore ano ratou e ara a muri ake nei.

Digitized by Google

UPOKO 9.

I KITE AHAU i te Ariki e tu ana i runga i te aata. Na ko tana meatanga ake, Patua te korupe, kia oioi ai nga pou; kia maru ano hoki o ratou māhunga, o ratou katoa; maku ano hoki e tukituki nga whakamutunga o ratou ki te hoari: te tangata o ratou e oma ana e kore e puta; te tangata o ratou e puta ana, e kore e mawhiti.

2 Ahakoa keri noa ratou, a tae noa ki te reinga, ka tikina atu ratou e toku ringaringa i reira; ahakoa kake ratou ki te rangi, ka riro iho ano ratou i a au i reira.

3 Ahakoa piri ratou ki te tihi o Karamere, ka rapua ratou e ahau, ka tangohia mai i reira; ahakoa i hunā atu ratou, kei kitea e ahau, ki te takere o te moana, ka whakahaua e ahau te nakahi i reira, a ka ngau ia i a ratou.

4 Ahakoa haere ratou he pārau i te aroaro o o ratou hoa riri, ka whakahaua e ahau te hoari i reira hei tukituki i a ratou: ka u atu ano hoki oku kanohi ki a ratou mo te kino, kahore hoki he pai.

5 Ko te Ariki hoki ko Ihowa te pa ana ki te whenua, rewa tonu iho, tangi ana nga tangata katoa e noho ana i reira: ka pari katoa ake ano hoki, ano he waipuke; ka paremo ano hoki, me te mea *na* te waipuke o Ihipa.

6 Ko ia te hanga nei i ana ruma o runga ki te rangi, tu ana i a ia tana ope i runga i te whenua; ko ia te karanga nei ki nga wai o te moana, a ringitia ana e ia ki runga ki te mata o te whenua: ko Ihowa tona ingoa.

7 He teka ianei, ki taku e rite ana koutou ki nga tamariki a nga Etiopiana, e nga tamariki a Iharaira? e ai ta Ihowa. He teka ianei naku a Iharaira i kawe mai i te whenua o Ihipa? nga Pirihitini ano hoki i Kapatoro? nga Hiriana ano hoki i Kiri?

8 Nana, kei runga nga kanohi o te Ariki o Ihowa i te kingitanga hara, ka whakangaromia atu ano hoki e ahau i runga i te mata o te whenua; e kore ia e whakangaromia rawatia e ahau te whare o Hakopa, e ai ta Ihowa.

9 No te mea, tenei ahau te whakahau nei, ka tātaria ano hoki e ahau te whare o Iharaira ki roto ki nga iwi katoa, ka peratia me te *witi* e tātaria ana ki te tātari, e kore ano tetahi pata ririki e taka ki te whenua.

10 Ka mate i te hoari te hunga hara katoa o toku iwi, era e ki ra, E kore tatou e mau, e kore ano e haukotia e te kino.

11 ¶ I taua ra ka ara i a au te tapenakara o Rawiri kua hinga nei, ka tutukina ano e ahau ona wahi pakaru, ka ara ano i a au ona wahi i whakahoroa, ka hangā ano e ahau kia rite ki nga rangi o mua:

12 Kia riro ai i a ratou te toenga o Eroma, o nga iwi katoa ano hoki kua oti nei toku ingoa te karanga ki a ratou, e ai ta Ihowa, naua nei tenei mahi.

13 Nana, kei te haere mai nga ra, e ai ta Ihowa, e mau ai te kai kokoti *i* te kai parau, *e mau ai* ano hoki te kai whakato i nga purapura i te kai takahi o nga karepe, ka maturuturu ano te waina hou o nga maunga; nga pukepuke katoa ano hoki kuteretere noa iho.

14 Ka whakatahuritia atu ano hoki e ahau te whakaraunga o toku iwi, o Iharaira, a ka hangā e ratou nga pa kua ururuatia, nohoia iho; ka whakatokia ano hoki e ratou nga māra waina, ka inumia ano e ratou te waina o aua *māra*: ka mahi kāri ano ratou, ka kai ano hoki i nga hua o aua *kāri*.

15 Ka whakatokia ano ratou e ahau ki runga ki to ratou oneone; e kore ano ratou e unuhia atu i muri ake nei i to ratou oneone i hoatu e ahau ki a ratou, e ai ta Ihowa ta to Atua.

Digitized by Google

KO

OPARIA.

TE MEA i kitea e Oparia. Ko te kupu tenei a te Ariki a Ihowa mo Eroma, Kua rongo matou i tetahi korero, he mea na Ihowa, kua oti ano hoki tetahi karere te unga atu ki nga tauiwi, Whakatika, kia whakatika atu hoki tatou ki a ia ki te whawhai.

2 Nana, kua oti koe te mea e ahau kia ririki i roto i nga tauiwi: nui atu te whakahawea ki a koe.

3 ¶ Kua oti koe te tinihanga e te whakapehapeha o tou ngakau, e koe e noho na i nga kapiti o te kamaka, kei runga na tona nohoanga; e mea ana i roto i tona ngakau, Ko wai hei whakahoki iho i a au ki raro ki te whenua?

4 Ahakea i rite to kakenga atu ki to te ekara, ahakoa i hangā e koe to kohanga ki roto ki nga whetu, ka whakahokia iho ano koe e ahau i reira, e ai ta Ihowa.

5 Ki te mea kua tae atu nga kai tahae ki a koe, nga kai pahua ranei i te po, (taukiri e, to whakangaromanga!) e kore ranei ratou e tahae, a kia maha ra ano nga mea ma ratou? ki te mea i haere mai nga kai whawhaki karepe ki a koe, e kore ranei *etahi* karepe e whakatoea e ratou?

6 Taukiri e, te rapunga atu o *nga mea* a Ehau! te kimihanga atu o ana mea ngaro!

7 Nga tangata katoa e to kawenata, kua riro koe i a ratou ki te rohe: nga tangata i mau nei ta ratou rongo ki a koe, kua tinihanga ratou ki a koe, a taea ana koe e ratou; *te hunga i kai* i to taro kua takoto i a ratou te he i raro i a koe: kahore he matauranga i a ia.

8 He teka ianei, e ai ta Ihowa, ka whakakahoretia e ahau i taua rangi nga tangata whakaaro nui i roto i Eroma, te matauranga ano hoki o te maunga o Ehau?

9 Ka wehi ano hoki o marohirohi, e Temana, he mea e hatepea atu ai nga tangata katoa o te maunga o Ehau, tukituki rawa.

10 ¶ Ka taupokina koe e te whakama hei utu mo *to* mahi tutū ki to teina ki a Hakopa, ka hatepea atu ano hoki koe, a ake ake ake.

11 I te ra i tu ai koe i te ritenga mai, i te ra i whakaraua ai ona rawa e nga tau tangata, a tapoko ana nga tangata iwi ke ki roto ki ona kuwaha, kokiritia ana e ratou nga niu mo Hiruharama, i rite ano koe ki tetahi o ratou.

12 I *pai* me i kaua koe te titiro i te ra o to teina, i te ra i whaka-tangata-ketia ai ia, me i kaua ano koe te koa ki nga tamariki a Hura, i te ra i whakangaromia ai ratou; me i kaua ano te whakanuia to mangai i te ra o te raru;

13 Me i kaua koe te tapoko atu ki roto ki te kuwaha o toku iwi i te ra o to ratou aitua; me i kaua ano koe te matakitaki atu ki to ratou matenga i te ra o to ratou aitua, me i kaua ano koe te pa atu ki o ratou rawa i te ra o to ratou aitua;

14 Me i kaua ano koe te tu ki te pekanga o te ara ki te hatepe atu i ona morehu; me i kaua ano te tukua atu e koe ona oranga i te ra o te raru.

15 Kua tata hoki te ra o Ihowa ki nga tauiwi katoa; tau i mea ai ka meatia mai ano ki a koe; ka hoki mai to utu ki runga ki to māhunga.

16 Ka rite hoki ki ta koutou inumanga i runga i toku maunga; ka pena ano te inu a nga tauiwi katoa, a ake nei ake nei; ina, ka inu ratou, ka horomia ano e ratou, a me te mea he kore rawa nei ratou.

17 ¶ Ka whai whakaoranga ia a Maunga Hiona, ka whai tapu ano hoki, ka riro ano hoki o ratou wahi i te whare o Hakopa.

18 Ka ai ano hoki te whare o Hapeka

Digitized by Google

hei ahi, te whare ano o Hohepa hei mura, te whare ano hoki o Ehau hei kakau witi, ka ngiha ano hoki ratou i roto i a ratou, a pau ake ratou, kahore ano hoki he morehu o te whare o Ehau: na Ihowa nei hoki te kupu.

19 Ka riro ano hoki te maunga o Ehau i te *hunga* o te tonga; nga Pirihitini ano hoki i te *hunga* o te mānia; ka riro ano i a ratou nga māra o Eperaima me nga māra ano a Hamaria; ka *riro* ano hoki Kireara i a Peniamine.

20 Na, nga whakarau o tenei ope, o nga tamariki a Iharaira, *ka riro i a ratou* to nga Kanaani, tae noa ki Harepata; na, nga whakarau o Hiruharama, era i Teparara, ka riro i a ratou nga pa o te tonga.

21 Ka tae ake ano hoki nga kai whakaora ki runga ki Maunga Hiona hei whakarite i te whakawa mo te maunga o Ehau; a ka riro i a Ihowa te kingitanga.

KO

HONA.

UPOKO 1.

NA, i puta mai te kupa a Ihowa ki a Hona, tama a Amitai, i mea,

2 Whakatika, haere ki Ninewe, ki taua pa nui, karangatia atu hoki te he mona; kua tae ake hoki to ratou kino ki toku aroaro.

3 Ko Hona ia i whakatika, i rere ki Tarahihi i te aroaro o Ihowa, haere ana ia ki raro ki Hopa; a ka kitea e ia tetahi kaipuke e rere ana ki Tarahihi, ka hoatu e ia te utu mo te ekenga ki runga, he mea kia rere ngatahi ai ratou ki Tarahihi i te aroaro o Ihowa.

4 ¶ Na, ka tukua e Ihowa he hau nui ki te moana, a he nui te awha i te moana, no ka kia ka pakaru te kaipuke.

5 Na, ka wehi nga kai whakatere, ka karanga ratou ki tona atua, ki tona atua, a akiritia atu ana e ratou nga taonga o runga o te kaipuke ki te moana kia māmā ai i te mea ka *riro* aua mea. Ko Hona ia kua riro ki raro ki nga taha o te kaipuke, a takoto ana, au tonu tana moe.

6 Na, ko te haerenga mai o te rangatira o te kaipuke, ka ki mai ki a ia, He aha tau e moe? maranga, karanga ki tou Atua, me kahore tou Atua e whakaaro mai ki a tatou, kei ngaro tatou.

7 Na, ka mea ratou ki tona hoa, ki tona hoa, Haere mai, kia makamaka rota tatou, kia mohio ai tatou na wai te take i *pa* ai tenei he ki a tatou. Na, kei te makamaka rota, a ka tau te rota ki a Hona.

8 Katahi ratou ka mea ki a ia, Tena ra, whakaaturia ki a matou na wai te take i *pa* ai tenei he ki a tatou? he mahi aha tau? i haere mai ano hoki koe i hea? Kohea to whenua? no tehea iwi ano hoki koe?

9 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, He Hiperu ahau, a e wehi ana i a Ihowa Atua o nga rangi, nana nei i hanga te moana me te *whenua* maroke.

10 Na, nui atu te wehi i wehi ai aua tangata, ka mea ratou ki a ia, He aha tenei i meatia ai e koe? I mohio hoki aua tangata e rere ana ia i te aroaro o Ihowa, nana hoki i whakaatu ki a ratou.

11 ¶ Na, ko ta ratou meatanga ki a ia, Me aha matou ki a koe, kia marino ai te moana ki a tatou? e nui haere ana hoki te ngaru o te moana.

12 Katahi tera ka mea ki a ratou, Hapainga ake ahau, makā hoki ahau ki te moana, katahi ka marino te moana ki a koutou; e mohio ana hoki ahau he whakaaro ki a au i puta mai ai tenei pakoro ki a koutou.

13 Heoi hoe tonu aua tangata kia u ai ki uta; otiia kihai i taea: e nui haere ana hoki te ngaru o te moana hei arai i a ratou.

14 Katahi aua tangata ka karanga ki a Ihowa, a ka mea, Aue, e Ihowa, kaua ra matou e whakangaromia hei utu mo

Digitized by Google

te matenga o tenei tangata : kaua ano hoki e utaina te toto hara-kore ki runga ki a matou: kua mahia na hoki e koe, e Ihowa, tau i pai ai.

15 Na, hapainga ana a Hona e ratou, makā atu ana ki te moana: a mutu ake te riri o te moana.

16 Na, he nui te wehi i wehi ai aua tangata i a Ihowa, patua iho e ratou he patunga tapu ki a Ihowa, puaki ana a ratou kupu taurangi.

17 ¶ Na, kua rite mai i a Ihowa tetahi ika nui hei horo mo Hona. A e toru nga ra, e toru nga po o Hona i roto i te kopu o te ika.

UPOKO 2.

KATAHI a Hona ka inoi ki a Ihowa ki tona Atua i roto i te kopu o te ika,

2 I mea ia, I karanga atu ahau, he ngakau mamae hoki noku, ki a Ihowa; a whakao mai ana ia ki a au, i tangi atu ahau i roto i te kopu o te po, a whakarongo mai ana koe ki toku reo.

3 I makā hoki ahau e koe ki te rire, ki waenga moana, a karapotia ana ahau e nga roma, tika ana āu tuatea katoa me āu ngaru i runga i a au.

4 Na, ko taku meatanga ake, Kua oti ahau te pei atu i mua i o kanohi; tera ano ia ahau ka titiro atu ki to temepara tapu.

5 Karapotia ana ahau e te wai, *tae tonu* iho ki te wairua; araia mai ana ahau e te rire i tetahi taha, i tetahi taha; toku māhunga he mea takatakai na te rimu.

6 I haere ahau ki raro ki nga take o nga maunga, i tetahi taha oku, i tetahi taha, te whenua me ona tutaki, ake ake ake; heoi whakaputaina ake ana e koe toku ora i roto i te pirau, e Ihowa, e toku Atua.

7 I te hemonga o toku wairua i roto i a au i mahara ahau ki a Ihowa: i tae atu ano taku inoi ki a koe ki to temepara tapu.

8 Te hunga e pupuri ana i nga mea tekateka noa e whakarerea ana e ratou nga atawhaitanga mo ratou.

9 Ko au ia ka mea patunga tapu ki a koe i runga i te reo whakawhetai; ka whakamanā e ahau aku kupu taurangi. Na Ihowa te whakaoranga.

10 ¶ I korero ano a Ihowa ki te ika, a ka ruakina mai a Hona ki te wahi maroke.

UPOKO 3.

NA, ka tuaruatia te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Hona, i mea,

2 Whakatika, haere ki Ninewe, ki taua pa nui, karangatia hoki ki reira te karangatanga e korerotia e ahau ki a koe.

3 Na, whakatika ana a Hona, haere ana ki Ninewe, pera ana me ta Ihowa i korero ai. Na, he pa nui whakaharahara a Ninewe, e toru nga rangi e haerea ai.

4 Na, ka timata ta Hona haere ki roto ki te pa, kotahi te rangi i haere ai, kei te karanga ia, kei te mea, Kia wha ake tekau nga ra, ka hurihia a Ninewe.

5 ¶ A, whakapono tonu mai nga tangata o Ninewe ki ta te Atua, karangatia ana e ratou he noho-puku, he mea taratara o ratou kakahu, o o ratou mea rarahi, o o ratou mea iti.

6 Te taenga atu hoki o te kupu ki te kingi o Ninewe, whakatika ana ia i runga i tona torona, whakarerea atu ana e ia tona koroka i kakahuria e ia, kei te hipoki i a ia ki te kakahu taratara, noho ana i runga i te pungarehu.

7 I meinga ano e ia kia karangatia te korero i roto i Ninewe, he mea whakatakoto na te kingi ratou ko ana metararahi, i mea ia, Te tangata, te kararehe, te kau, te hipi, kei pa kai ratou, me he aha, me he aha, kei kai, kei inu wai:

8 Engari kia hipokina te tangata me te kararehe ki te kakahu taratara, kia kaha ano hoki ta ratou karanga ki te Atua, kia hoki atu ano hoki nga tangata i tana ara kino, i tana ara kino, i te tutū ano hoki o o ratou ringaringa.

9 Ko wai ka tohu *tera pea* te Atua ka tahuri, ka ripeneta, ka tahuri atu ano hoki i te muranga o tana riri, a, e kore tatou e ngaro?

10 ¶ A te kitenga a te Atua i ā ratou mahi, kua tahuri atu ratou i to ratou ara kino, na, ka ripeneta te Atua ki te kino i kīa e ia kia meatia ki a ratou, kihai hoki i meatia.

UPOKO 4.

NA, nui whakaharahara te he ki a Hona, mura ana tana riri.

2 Te tino inoinga ki a Ihowa; i mea ia, Aue, e Ihowa, he teka ianei ko taku tenei i mea ai i a au ano i toku whenua? No reira ahau i rere wawe ai ki Tarahihi; i mohio hoki ahau he Atua atawhai koe, he tohu tangata, e aweke ana

Digitized by Google

ki te riri, e nui ana te aroha, e ripeneta ana ki te kino.

3 Na, tena ra, e Ihowa, kia mate ahau inaianei; he pai atu hoki i te ora te mate moku.

4 ¶ Ano ra hoki ko Ihowa, He mea pai ranei kia riri koe?

5 Katahi a Hona ka puta mai i roto i te pa, a noho ana i te taha ki te rawhiti o te pa; kei te hanga i tetahi tihokahoka mona ki reira, noho ana i raro i te taumarumarunga iho, kia kite ra ano ia ka ahatia ranei te pa.

6 Na, kua rite i a Ihowa tetahi hue, meinga ana e ia kia eke ki runga ki a Hona, kia ai hei taumarumaru mo tona mahunga, hei whakaora mona i roto i tona mamae. Na, nui atu te koa o Hona ki te hue.

7 Na, kua rite ano i te Atua he huhu i te aonga ake o te ra, a ngaua iho e tera te hue, na, kua maroke.

8 Na, i te whitinga o te ra kua rite mai ano i te Atua tetahi hau kaha, he marangai, aki tonu mai te ra ki runga ki te mahunga o Hona, whakaruhiruhi noa iho, a hiahia ana ia ki te mate, i mea ano ia, He pai atu i te ora te mate moku.

9 Na, ko te meatanga atu a te Atua ki a Hona, He mea pai ranei kia riri koe ki te hue? Ano ra ko ia, He mea pai ano kia riri ahau, a mate noa.

10 Ano ra hoki ko Ihowa, I manawapa koe ki te hue kihai na i mahia e koe, kihai ano hoki i whakatupuria e koe, kotahi ano te po i tupu ake ai, a kotahi ano te po i kore ai,

11 A kaua ianei ahau e manawapa ki Ninewe ki taua pa nui, he tokomaha nei ona tangata i nga mano e ono tekau topu, he hunga kahore nei e mohio ki o ratou ringa matau ki o ratou ringa maui, he maha ano hoki nga kararehe?

KO

MIKA.

UPOKO I.

TE KUPU A IHOWA i puta mai ki a Mika Morahati i nga ra o *enei* kingi o Hura, o Iotama, o Ahata, o Hetekia, tana i kite ai mo Hamaria raua ko Hiruharama.

2 Whakarongo, e nga iwi katoa, kia whai taringa mai, e te whenua, me ona tini mea, ko te Ariki ano hoki ko Ihowa hei whakaatu i to koutou he, ko te Ariki ano i tona temepara tapu.

3 Ko Ihowa hoki tenei te puta mai nei i tona wahi, ka heke iho ano ia, ka takahi ki runga ki nga wahi tiketike o te whenua.

4 Ka rewa ano hoki nga maunga i raro i a ia, ka kohera ano hoki nga raorao ano he wakiha i mua i te ahi, ano he wai i ringitia ki te heketanga.

5 Mo te he o Hakopa tenei katoa, mo nga hara ano hoki o te whare o Iharaira. He aha te he o Hakopa? he teka ianei ko Hamaria? He aha ano hoki nga wahi tiketike o Hura? he teka ianei ko Hiruharama?

6 Mo reira ka meinga e ahau a Hamaria kia rite ki te puranga o te māra, ki nga whakatokanga o te māra waina; ka ringitia atu ano e ahau ona kohatu ki te raorao, ka hurahia ano e ahau ona turanga.

7 Ka wawahia ona whakapakoko katoa, ka tahuna ano hoki ona utu katoa ki te ahi, ka meinga ano hoki e ahau ona whakapakoko katoa kia tu kau noa iho: no te mea he utu na te wahine puremu i amenetia ai e ia, a ka hoki atu ano ki te utu mo te wahine puremu.

8 Mo reira ka tangi ahau, ka aue, nga kakahu whakarere rawa, ka haereere tahanga ahau, ka rite taku tangi ki ta nga tarakona, taku uhunga ki ta nga tamahine a te ruru.

9 No te mea e kore tona mate e taea te rongoa; no te mea kua tae ki Hura; kua pa ia ki te kuwaha o toku iwi, ki Hiruharama.

10 ¶ Kaua e whakaaturia ki Kata,

Digitized by Google

kaua rawa e tangi, titakataka i roto i te puehu i te whare o Apara.

11 Haere tonu koutou, e te wahine e noho ana i Hapiri, me te takoto kau ano tau i whakama ai, kihai te wahine e noho ana i Taanana i puta mai i te tangihanga o Pete-etere; ka riro mai i a ia he turanga mona i a koutou.

12 I tatari marie hoki te wahine e noho ana i Maroto ki te pai; heoi kua heke iho he kino i a Ihowa ki te kuwaha o Hirubarama.

13 Whakanohoia te muera ki te hariata, e te wahine e noho ana i Rakihi. Ko ia te timatanga o te hara o te tamahine o Hiona: kua kitea na hoki nga he o Iharaira i roto i a koe.

14 Mo reira ka hoatu e koe etahi hakari ki Morehete-kata: hei korero teka nga whare o Akatipi ki nga kingi o Iharaira.

15 Tenei ake ka kawea atu e ahau ki a koe he tangata māna nga taonga, e te wahine e noho ana i Mareha: ka tae atu ano ia ki Aturama ki te kororia o Iharaira.

16 Moremorea to māhunga, kutikutia, he whakaaro ki o tamariki whakatarapi; kia rite te nui o to pakira ki to te ekara; kua *mawehe* atu hoki ratou i a koe, kua whakaraua.

UPOKO 2.

AUE te mate mo te hunga e whakaaroa ana e ratou te he, a e mahi ana i te kino i runga i o ratou maoenga! ka takiri te ata ka oti i a ratou, no te mea kua whai kaha o ratou ringa hei meatanga.

2 E hiahia ana ano ratou ki nga māra, tangohia tonutia ake e ratou; ki nga whare ano hoki, riro tonu atu i a ratou: na, whakatupuria kinotia ana e ratou te tangata me tona whare, te tangata me tona wahi tupu,

3 No reira tenei kupu a Ihowa, Tenei au te whakaaro nei i te kino mo tenei hapu, e kore ano o koutou kaki e neke mai i roto i taua *kino;* e kore ano koutou e haere whakapehapeha: he kino hoki tenei wa.

4 ¶ I taua rangi ka ara ake *i tetahi* he whakatauki mo koutou, he nui noa atu ano hoki te tangi e tangi ai, ka mea ia, Kua pahuatia rawatia tatou: kua puta ke i a ia te wahi a toku iwi. Taukiri e, kua whakanekehia atu e ia i a au! tahuri atu ana ia, wehea ana e ia a tatou māra.

5 Mo reira kahore he tangata māu hei maka i ta te rota taura i roto i te whakaminenga a Ihowa.

6 *Ta ratou kupu,* Kaua e poropiti. Ka poropiti ano ratou. E kore e poropiti ki era: e kore te whakama e riro.

7 ¶ E koe e karangatia nei, Ko te whare o Hakopa, kua iti ranei ta te wairua o Ihowa? ko ana mahi ianei enei? he teka ianei he pai te otinga o aku kupu ki te tangata e tika ana te haere?

8 No enei ra nei ano te whakatikanga ake o toku iwi hei hoa riri: e huia ana e koutou te koroka me te kakahu o te hunga e haere wehi-kore noa atu ana, e ngakau-kore ana ki te whawhai.

9 Kua oti nga wahine a toku iwi te pei e koutou i roto i o ratou whare ahuareka; kua tangohia e koutou toku kororia i ā ratou tamariki, a ake ake ake.

10 Whakatika, haere; ehara hoki tenei i te okiokinga; kua poke nei hoki; he kino whakaharahara te whakangaromanga e whakangaromia ai *koutou.*

11 Na, he tangata e haere ana i runga i te wairua teka, a, ka korero teka, *ka mea,* Ka poropititia e ahau he waina ki a koe, he wai kaha; ko ia te poropiti mo tenei iwi.

12 ¶ Takoto rawa taku tikanga kohikohi i a koe katoa, e Hakopa; takoto rawa taku tikanga mo te whakaramemene i nga morehu o Iharaira; ka huihuia mai ratou e ahau, ka peratia me nga hipi o Potora, me te kahui ano i waenganui o to ratou taiepa: ka nui to ratou nge, i te *tini* hoki o te tangata.

13 Kua tae ake te rorea i to ratou aroaro: kua pakaru mai ratou, kua tika i roto i te kuwaha, kua pahemo atu: ka tika ano hoki to ratou kingi i to ratou aroaro, a Ihowa ano hoki i to ratou upoko.

UPOKO 3.

I MEA ano ahau, Whakarongo ra, e nga upoko o Hakopa, e nga ariki o te whare o Iharaira; He teka ianei ma koutou te mātauranga ki te whakarite whakawa?

2 E kino ana hoki *ratou* ki te pai, e aroha ana ki te kino, e tihorea ana e ratou to ratou kiri i *piri* ki a ratou, to ratou kikokiko ano hoki i *piri* ki o ratou wheua;

3 E kai ana i nga kikokiko o toku iwi; to ratou kiri e piri ana ki a ratou tihorea ake e ratou; o ratou wheua ano hoki wawahia ake e ratou, tapatapahi

Digitized by Google

rawa, ano he mea mo te kohua, ano he kikokiko i roto i te kohua nui.

4 Ko reira ratou karanga ai ki a Ihowa; heoi e kore ia e whakahoki kupu mai ki a ratou: ka hunā ano e ia tona mata ki a ratou i taua wa, ka rite ki ta ratou kino i mahia e ratou.

5 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa mo nga poropiti e whakapohehe nei i toku iwi, e ngau nei o ratou niho, a e karanga ana, He rongo mau! a ki te kahore e hoatu he mea e tetahi ki roto ki o ratou mangai, ka anga ratou ka whawhai ki a ia.

6 No reira mo koutou ko te po, kahore he whakakitenga; ka pouri ano koutou, e kore ai koutou e kite tikanga, ka to ano hoki te ra ki nga poropiti, ka pouri ano hoki te ra ki a ratou.

7 Ka whakama ano nga matakite, nga tohunga tuahu numinumi kau ana: ka araia ano o ratou ngutu e ratou katoa; no te mea kihai he kupu i whakahokia mai e te Atua.

8 ¶ Otiia, pono tonu, kua ki ahau i te kaha, he mea na te wairua o Ihowa, i te whakarite whakawa ano hoki, i te mana, he mea kia whakaaturia ai e ahau tona pokanga ketanga ki a Hakopa, tona hara ki a Iharaira.

9 Tena ra, whakarongo ki tenei, e nga upoko o te whare o Hakopa, e nga ariki o te whare o Iharaira, e whakarihariha nei ki te whakarite whakawa, a te tika whakapeaua ketia katoatia e ratou.

10 E hangā ana a Hiona e ratou ki te toto, a Hiruharama ano hoki ki te he.

11 Ona upoko, na te utu whakapati ta ratou whakarite whakawa, he whakaaro ki te utu i whakasko ai ona tohunga, ona poropiti na te hiriwa a ratou tikanga i kite ai; kei te whakawhirinaki ia ratou ki a Ihowa, e mea ana, He teka ianei kei roto a Ihowa i a tatou? e kore tetahi he e pa ki a tatou.

12 Mo reira ka parautia a Hiona, *ono* he māra, he whakaaro hoki ki a koutou, ka waiho ano hoki a Hiruharama hei puranga, ka rite ano hoki te maunga o te whare ki nga wahi tiketike o te ngahere.

UPOKO 4.

NA, tenei ake kei nga ra whakamutunga ka whakapumautia te maunga i to Ihowa whare ki te tihi o nga maunga, ka whakanekehia ake ano ki runga i nga pukepuke, a ka rere nga iwi ki reira.

2 Ka haere hoki nga iwi maha, ka mea, Haere mai, tatou ka haere ki runga ki te maunga o Ihowa, ki te whare o te Atua o Hakopa, kia whakaakona ai tatou ki ona ara, ka haere hoki tatou i ona huarahi: no te mea ka puta mai te ture i Hiona, me te kupu ano a Ihowa i Hiruharama.

3 ¶ He maha ano nga iwi e whakaritea e ia to ratou whakawa, ka riria ano hoki te he o nga iwi kaha i tawhiti; a ka patupatua e ratou a ratou hoari hei hea parau, a ratou tao hei tapahi manga; e kore tetahi iwi e hapai hoari ki tetahi iwi, a heoi ano ta ratou ako ki te whawhai.

4 Engari ka noho ratou, ia tangata, ia tangata, i raro i tana waina, i tana piki, tē ai he kai whakawehi; na te mangai hoki o Ihowa o nga mano te korero.

5 No te mea ka haere nga iwi katoa, tenei tangata, tenei tangata, i runga i te ingoa o tona Atua, me tatou ano hoki ka haere i runga i te ingoa o Ihowa o to tatou Atua, a ake ake ake.

6 I taua rangi, e ai ta Ihowa, ka huihuia mai e ahau te wahine e totitoti ana, ka whakaminea mai ano e ahau te wahine i peia atu, me ia ano i whakatupuria kinotia e ahau;

7 Ka meinga ano e ahau te wahine e totitoti ana hei morehu, te wahine makanga ano hoki hei iwi kaha: a ka kingi a Ihowa ki a ratou ki Maunga Hiona inaianei, a ake tonu atu.

8 ¶ Na, e koe, e te pourewa o te kahui, e te taumaihi o te tamahine o Hiona, ka tae mai ano ki a koe; ka tutuki mai ano te kingitanga tuatahi, *ae ra*, te kingitanga, ki te tamahine a Hiruharama.

9 Na, he aha koe i karanga nui ai? kahore ianei he kingi i roto i a koe? kua ngaro ranei to kai whakatakoto whakaaro? mau pu na hoki koe i te mamae me te mea he wahine e whanau ana.

10 Whakamamae, kia puta ki waho, e te tamahine o Hiona, kia rite koe ki te wahine e whanau ana: no te mea ko anainei koe puta ai i roto i te pa, ka noho ano hoki koe ki te parae, ka tae ano koe ki Papurona; ka whakaorangia koe i reira, ka hokona ano hoki koe i reira e Ihowa i roto i te ringaringa o o hoa riri.

11 Na, he maha nei nga iwi kua huihui ki te whawhai ki a koe, e mea ana, Whakapokea; kia titiro atu ano to tatou kanohi ki Hiona.

12 Otiia kahore ratou e mātau ki nga whakaaro o Ihowa, kahore ano hoki ra-

Digitized by Google

tou e mohio ki tana i whakatakoto ai: ka kohikohia hoki ratou e ia ano he paihere ki te patunga witi.

13 Whakatika ki te patu witi, e te tamahine o Hiona: ka meinga hoki e ahau to haona hei rino, ka meinga ano e ahau o matikuku hei parahi, a he maha nga iwi e patua e koe a mongamonga noa; ka whakatapua ano hoki e ahau ma Ihowa nga mea i apohia mai e ratou, o ratou rawa ano hoki ma te Ariki o te whenua katoa.

UPOKO 5.

NA, huihui, e te tamahine a nga ropu: kua oti tatou te whakapae e ia: ka patua e ratou te pāpāringa o te kai whakarite whakawa o Iharaira ki te rakau.

2 Na, ko koe, e Peterehema Eperata, *ahakoa* he iti i roto i nga mano o Hura, e puta mai ano i roto i a koe tetahi maku hei kawana mo Iharaira: ona putanga atu no namata, po nga rangi o tua iho.

3 No reira ratou ka tukua atu ai e ia, kia taea ra ano te wa e whanau ai tenei e whakamamae nei: ko reira nga toenga o ona tuakana, o ona teina ka hoki mai ki nga tamariki a Iharaira.

4 ¶ A ka tu ia, ka whangai hipi i runga i te kaha o Ihowa, i runga i te nui o te ingoa o Ihowa o tona Atua; a ka noho ratou; no te mea ko akuanei ia nui ai, a nga pito ra ano o te whenua.

5 A hei maunga rongo tenei tangata, ina tae mai te Ahiriana ki to tatou whenua: i te wa ano hoki e takahi ai ia ki o tatou whare kingi, ka ara i a tatou etahi hepara tokowhitu hei whawhai ki a ia, me etahi rangatira o nga tangata tokowaru.

6 Ka whakahaere tikanga ano hoki ratou mo te whenua o Ahiria ki te hoari, mo te whenua ano o Nimiroro i ona tomokanga atu: na ka whakaorangia *tatou* e ia i te Ahiriana, ina haere mai ki to tatou whenua, ina takahi i roto i o tatou rohe.

7 A ka rite nga toenga o Hakopa i roto i nga iwi maha ki te tomairangi a Ihowa, ki nga ua i runga i te tarutaru, e kore nei e whanga ki te tangata, e kore ano e tatari ki nga tama a te tangata.

8 ¶ Na, nga toenga o Hakopa i roto i nga tauiwi, i roto i nga iwi maha, ka rite ki te raiona i roto i nga kararehe o te ngahere, ki te kuao raiona i roto i nga kahui hipi: ki te tika atu hoki ia i waenga, ka takatakahi, ka haehae, kahore hoki he kai whakaora.

9 Ka ara to ringa ki runga ki o hoa riri, a ka hatepea atu o hoa riri katoa.

10 Na, i taua rangi ano, e ai ta Ihowa, ka hatepea atu e ahau o hoiho i roto i a koe, ka kore ano hoki i a au o hariata;

11 Ka kore ano hoki i a au nga pa o to whenua, ka wawahia ano e au o pa kaha katoa;

12 Ka hatepea atu ano e ahau nga makutu i roto i to ringaringa, kahore atu ano hoki he tohunga maori i roto i a koe:

13 Ka hatepea atu e ahau o whakapakoko, me o pou whakaahua, i roto i a koe; a e kore koe e koropiko i muri nei ki te mahi a o ringaringa.

14 Ka hutia atu ano e ahau o ngahere i roto i a koe; ka whakangaromia ano hoki o pa.

15 Ka rapua ano e ahau he utu i nga tauiwi i runga i te riri, i te weriweri, he mea kihai i rangona e ratou i mua.

UPOKO 6.

TENA RA, whakarongo ki te kupu i korerotia e Ihowa, Whakatika, totohe ki nga maunga, kia rangona ano hoki tou reo e nga pukepuke.

2 Whakarongo mai ki ta Ihowa totohe, e nga maunga, e nga turanga kaha ano hoki o te whenua: he totohe hoki ta Ihowa ki tona iwi, ka riria ano hoki e ia te he o Iharaira.

3 E toku iwi, i aha ahau ki a koe? he ahatanga naku i hoha ai koe? Whakaaturia mai taku he.

4 Naku na hoki koe i kawe mai i te whenua o Ihipa, naku ano koe i hoko i roto i te whare pononga, a ungā atu ana e ahau a Mohi, ratou ko Arona, ko Miriama.

5 Kia mahara, e toku iwi, ki te whakaaro i whakatakotoria e Paraka kingi o Moapa, ki te kupu ano hoki i whakahokia mai ki a ia e Paarama tama a Peoro i Hitimi, a tae noa ki Kirikara, kia mohio ai koutou ki te tika a Ihowa.

6 ¶ He aha taku e haere ai ahau ki te aroaro o Ihowa e piko ai ahau ki te Atua i runga? he patunga tapu ranei te mea e haere ai ahau ki tona aroaro, he kuao kau ranei, he tau tahi?

7 E manako ranei a Ihowa ki nga mano o nga hipi toa, ki nga tekau ranei o nga mano o nga awa hinu? me hoatu ranei e ahau taku matamua *hei utu* mo

Digitized by Google

toku pokanga ketanga, te hua o toku kopu *mo* te hara o toku wairua?

8 E whakaaturia mai ana e ia, e te tangata, ki a koe te mea pai; he aha ake hoki ta Ihowa e rapu nei ki a koe? he teka ianei ko te whakarite whakawa, ko te pai ki te tohu tangata, ko te whakaiti i a koe, ko te haere tahi i to Atua?

9 E karanga ana te reo o Ihowa ki te pa, ka kite ano hoki te *tangata* whakaaro nui i to ingoa: whakarongo koutou ki te whiu, ki te kai whakarite mai ano hoki o te *whiu*.

10 ¶ He taonga ano ranei tera na te poka ke i roto i te whare o te tangata kino? me taua mea whakarihariha ano, me te mehua iti?

11 Ki taku e ma ranei nga pauna kino, te putea ranei i nga weiti tinihanga?

12 Ki tonu na hoki i te tutū ona tangata taonga, e korero teka ana hoki ona tangata, a e tinihanga ana o ratou arero i roto i o ratou mangai.

13 Mo reira ka meinga ano hoki *koe* e ahau kia mate, he whiuwhiu hoki naku i a koe, he meatanga hoki i a koe kia mokemoke, hei utu mo ou hara.

14 Ka kai koe, e kore ano e makona, i waenganui ano hoki i a koe to whakaitinga; ka hopukia atu ano e koe, heoi e kore e ora i a koe; te mea ano i ora i a koe ka hoatu e ahau ki te hoari.

15 Ka whakato koe, e kore ano ia koe e kokoti; ka takahi oriwa koe, e kore ano koe e whakawahi i a koe ki te hinu; i te waina hou ano hoki, e kore ano koe e inu i te waina.

16 ¶ No te mea e puritia ana nga tikanga a Omori, me nga mahi katoa ano hoki o te whare o Ahapa, a e haere ana koutou i runga i ā ratou whakaaro; he mea e meinga ai koe e ahau kia mokemoke; nga tangata ano hoki o kona hei whakahīanga atu: ka mau ano hoki ki a koutou te ingoa kino o toku iwi.

UPOKO 7.

AUE te mate i a au! e rite ana hoki ahau ki nga kohikohinga o nga hua raumati, ki nga hamunga i te mea e whawhaki karepe ana: kahore he tautau hei kai: hiahia tonu toku wairua ki te hua matamua.

2 Ka ngaro atu te tangata tapu i runga i te whenua: kahore hoki he tangata tika i roto i nga tangata; ratou katoa kei te whanga toto, e whaia ana e ratou tona hoa, tona hoa, ki te kupenga.

3 E mahia marietia ana te kino e o ratou ringaringa, me te tono utu ano te rangatira raua ko te kai whakarite whakawa; te tangata nui ano hoki kei te korero i te mea nanakia a tona wairua: na, whiria ake e ratou.

4 Te tangata pai o ratou, rite tonu ki te tumatakuru: te mea tika, ano he taiepa tataramoa: kei te haere mai te ra o o tutei, *te ra* e whiua ai koe, ko anaianei ratou pokaikaha ai.

5 Kaua e whakapono ki te hoa, kaua e whakawhirinaki ki te kai arahi: kaiponuhia nga tatau o to mangai ki te wahine e takoto ana i to uma.

6 E whakahawea ana hoki te tamaiti ki te pāpā, e whakatika mai ana te kotiro ki tona whaea, te hunaonga ki tona hungawai wahine, nga hoa riri o te tangata ko nga tangata o tona whare.

7 Ko au ia ka titiro atu ki a Ihowa, ka tatari ahau ki te Atua o toku whakaoranga: tera toku Atua e whakarongo ki a au.

8 Kei koa mai ki a au, e toku hoa riri; ki te hinga ahau, ka ara ano ahau; ki te noho ahau i te pouri, ko Ihowa hei whakamārama moku.

9 Ka wahā e ahau te riri a Ihowa, kua hara nei hoki ahau ki a ia, kia tohea ra ano e ia taku tohe, kia whakaritea ra ano e ia taku whakawa: ka whakaputaina atu ahau e ia ki waho ki te māramatanga, *a* ka kite ahau i tona tika.

10 E kite toku hoa riri, a ka taupokina e te whakama, tera i ki mai ra ki a au, Kei hea a Ihowa tou Atua? e kite oku kanohi i taua *wahine:* akuanei ia takahia ai, peratia ai me te paru o nga huarahi.

11 I te ra e hangā ai o taiepa, i taua rangi ano ka matara atu te tikanga i whakatakotoria.

12 I taua rangi ka haere mai ia, tae tonu mai ki a koe i Ahiria, i nga pa taiepa ano hoki, i te pa taiepa ano tae noa ki te awa, i tetahi moana ki tetahi moana, i tetahi maunga ki tetahi maunga.

13 Ka ururuatia ano ia te whenua, he mea na ona tangata, mo nga hua hoki o a ratou mahi.

14 Whangaia ki to rakau *to* iwi, nga hipi o to kāinga tupu e noho mokemoke nei i te ngahere i waenganui o Karamere: kia kai ratou ki Pahana, ki Kireara, kia pera me nga rangi o mua.

15 Ka rite ki nga rangi i haere mai ai koe i te whenua o Ihipa, ka whakakitea e ahau nga mea whakamiharo ki a ia.

16 Ka kite nga iwi, a ka whakama ki

Digitized by Google

to ratou marohirohi katoa: ka kopania te mangai ki te ringaringa, o ratou taringa turi tonu.

17 Ka mitimiti ratou i te puehu, ano he nakahi, ka oho mai ratou i roto i o ratou rua, ano ko nga toke o te whenua; ka wehi ratou ki a Ihowa ki to tatou Atua, ka mataku ano hoki ki a koe.

18 Ko wai te Atua hei rite mou? e murua ana hoki e ia te he, e whakarerea noatia ana hoki e ia te pokanga ketanga a nga morehu o tona wahi tupu? E kore ia e kawe riri a ake ake ake, e ngakau nui ana hoki ia ki te tohu tangata.

19 Tera ia e tahuri, ka aroha ia ki a tatou, ka pehia e ia o tatou kino, ka pangā ano e koe o ratou hara ki nga rire o te moana.

20 Ka whakamanā e koe *tau* ki a Hakopa, te aroha ki a Aperahama, tau i oati ai ki o matou mātua i nga rangi o mua.

KO

NAHUMU.

UPOKO 1.

TE POROPITITANGA mo Ninewe. Te pukapuka o te mea i kitea e Nahumu Erekohi.

2 E hae ana te Atua, e rapu utu ana hoki a Ihowa; e rapu utu ana a Ihowa, e whakatakariri ana ia, ka rapu utu a Ihowa i ona hoa riri; ka mauahara ano ki ona hoa whawhai.

3 He aweke a Ihowa ki te riri, e nui ana tona kaha, e kore rawa e whakaharakoretia e ia te tangata hara. To Ihowa ara kei te tukauati, kei te paroro, ko nga kapua te puehu o ona waewae.

4 Tana riringa ki te moana, maroke tonu ake, nga awa katoa ano hoki maroke ake i a ia: kahore he kaha o Pahana, o Karamere, te puawai o Repanona kaha-kore noa iho.

5 Wiri ana nga maunga i a ia, rewa ana nga pukepuke, te whenua ngiha tonu i tona aroaro, ae ra, te ao, me ona tangata katoa.

6 Ko wai e tu i mua i tana whakatakariri? ko wai hoki e whakatika ake, ina mura tana riri, kua oti tana werirweri te riringi atu, kei te ahi te rite, nga kamaka wahia iho e ia.

7 E pai ana a Ihowa, he pa kaha ia i te ra o te raru, e mohio ana hoki ia ki te hunga e whakawhirinaki ana ki a ia.

8 Ka whakamotitia rawatia ano e ia to reira wahi ki te waipuke e ngawha ana, ka whaia ano hoki ona hoa riri e te pouritanga.

9 Ko te aha ta koutou e whakaaro na ki a Ihowa? ka whakamotitia rawatia e ia, e kore e tuaruatia te putanga ake o te aitua.

10 I te mea hoki e pokai tonu ana ratou, *ano* he tataramoa, a, e haurangi ana, *e rite ana* ki te hunga haurangi, ka pau ratou, ano he kakau witi kua maroke.

11 Kua puta mai i roto i a koe tetahi e whakaaro ana i te he mo Ihowa, he kai whakatakoto i te whakaaro kino.

12 Ko te kupu tenei a Ihowa, Ahakoa ata noho ratou, a he tini ano ratou, ka pera ano to ratou tapahanga atu, ina tika atu ia i waenga. Ahakoa i whakawhiua koe e ahau, e kore koe e whakawhiua e ahau a muri ake nei.

13 Na, akuanei ka wahia atu e ahau tana ioka i runga i a koe, ka motuhia atu ano hoki e ahau o here.

14 He whakahau tenei na Ihowa mou, ara, kia kaua e whakatōkia tetahi o to ingoa a muri ake nei: ka hatepea atu e ahau te whakapakoko tarai me te whakapakoko whakarewa i roto i te whare o ou atua: ka hangā e ahau he urupa mou; no te mea he kino koe.

15 Nana, kei runga i nga maunga nga waewae o te kai kawe i te korero pai, o te kai kauwhau i te rongo mau. Whakaritea o hakari, e Hura, whakamanā o kupu taurangi: no te mea heoi

Digitized by Google

ano haeretanga atu o te tangata kino i waenga i a koe ; kua hatepea rawatia atu.

UPOKO 2.

KUA tae ake te kai wahi ki tou aro-aro : tiakina te pa, tuteia te ara, kia kaha *to* hope, kia u whakaharahara *to* kaha.

2 No te mea kua whakatahuritia atu e Ihowa te nui o Hakopa, kua rite ki te nui o Iharaira : kua takoto kau nei hoki ratou, he mea na nga kai whakatakoto kau, kua he ano hoki a ratou manga waina i a ratou.

3 Kua oti te whakangungu rakau a ana morohirohi te whakawhero, he nganga te kakahu o nga maia : kei te roherohe e mura ana te rite o nga hariata i te ra e takatu ai ia, nga kauri wiri rawa.

4 Nga hariata ngana tonu i nga huarahi, ka tutetute ki a ratou ano i nga waharoa ; to ratou ahua kei to nga roherohe, to ratou oma me he uira.

5 Ka kororerotia e ia ana metararahi ; ka hinga ratou i a ratou e haere ana ; ka hohoro ratou ki to reira taiepa, a ka rite te arai.

6 Ka whakatuwheratia nga kuwaha o nga awa, ka papahoro te whare kingi.

7 Ka whakaraua atu ano hoki a Hutapa, ka riro ake ia, ko ana pononga wahine ano ki te arahi i a ia, te reo, koia ano kei to nga kukupa, ko o ratou uma ano hei timipera ma ratou.

8 To Ninewe rite o namata iho kei te puna wai : heoi ka rere ratou, *Ta ratou karanga*, E tu, e tu ; heoi e kore tetahi e tahuri mai.

9 Pahuatia te hiriwa, pahuatia te koura : kahore hoki he mutunga o nga rawa, o te kororia, i roto i nga taonga ahuareka katoa.

10 Kua takoto kau ia, kahore ana mea, moti rawa, harotu kau te ngakau, kei te aki ano nga turi ki a raua, he nui te mamae o nga hope katoa, kei te amene mai ano hoki nga mata o ratou katoa i te pouri.

11 Keihea te nohoanga o nga raiona ? te wahi kai ano hoki a nga kuao raiona ? te wahi i haereere ai te raiona, *ara* te raiona katua, me te kuao raiona, tē ai he kai whakawehi ?

12 I haehaea mai e te raiona ta ana kuao i makona ai, notia ana e ia te kaki hei mea ma ana raiona wahine, whakakia ana e ia ana rua ki nga kai, ona nohoanga ki te mea haehae.

13 Nana, hei hoa riri tenei ahau, mou, e ai ta Ihowa o nga mano, ka tahuna ano e ahau ana hariata i roto i te paowa, ka pau ano hoki o kuao raiona i te hoari : ka hatepea atu ano hoki e ahau i runga i te whenua tau i haehae ai, e kore ano te reo o o karere e rangona a muri ake nei.

UPOKO 3.

AUE te mate mo te pa toto ! kua ki katoa i te teka, i te pahua, kahore he mutunga o te muru taonga,

2 O te haruru o te whiu, o te haruru o nga wira e ngateri ana, o nga hoiho e takatakahi ana, o nga hariata e mokowhitiwhiti ana.

3 E hapainga ake ana e te kai eke hoiho te hoari, *tona rite kei* te mura, te tao kanapa ano hoki, he tini ano hoki te hunga ka tukitukia, maha noa iho nga tupapaku, kahore hoki he mutunga o nga tinana, tūtuki ana te waewae ki o ratou tinana.

4 He mea na te maha o nga puremutanga a te wahine ataahua i puremu nei, a te rangatira o nga makutu, e hoko nei i nga iwi ki ana puremutanga, i nga hapu ano hoki ki ana mahi makutu.

5 Nana, hei hoa riri tenei ahau mou, e ai ta Ihowa o nga mano, ka hurahia ano e ahau nga remu o tou ki to aroaro, ka whakakite ano ahau i a koe e noho tahanga ana ki nga iwi, me tou whakama ano hoki ki nga kingitanga.

6 Ka makā atu ano e ahau nga mea whakarihariha ki runga ki a koe, ka whakaititia koe e ahau, ka meinga ano koe e ahau hei tirohanga atu.

7 Te hunga katoa ano hoki e kite ana i a koe ka rere atu i a koe, a ka mea, Kua ururuatia a Ninewe ; ko wai hei tangi ki a ia ? me rapu e ahau he kai whakamarie mou kihea ?

8 He pai ake ranei koe i No, i te wahi i nui nei nga tangata, i tu nei i roto i nga awa, he mea karapoti e te wai, tona pekerangi ko te moana, no te moana ano hoki tona taiepa ?

9 Tona kaha ko Etiopia, ko Ihipa, kahore hoki he mutunga ; he awhina nou a Putu, a Rupimi.

10 Heoi kua whakaraua atu ia, kua riro ia hei pārau, ana kohungahunga ano hoki taia iho i te ahunga mai o nga huarahi katoa : i kokiritia ano hoki te niu e ratou mo ona tangata nui, ona tangata rarahi katoa here rawa ki nga mekameka.

Digitized by Google

11 Tera ano hoki koe ka haurangi: ka ngaro atu ano koe, ka rapu kaha ano koe i te wehi i te hoa riri.
12 O pa taiepa katoa *ka rite* ki te piki he hua matamua nei ona: ki te whakaoioia, ka taka ki roto ki te mangai o te tangata e kai ana.
13 Nana, he wahine o tangata i waenganui i a koe: ka whakatuwheratia nga kuwaha o to whenua ki o hoa riri: ka pau o tutaki i te ahi.
14 Utuhia he wai mou mo te whakapaenga, whakakahangia o pa taiepa: haere ki te mahi paru, takatakahia te mea pokepoke, kia u te tahunga pereki.
15 Ka pau koe i te ahi i reira, ka hatepea atu koe e te hoari, tana kai i a koe ka rite ki ta te tatarakihi: whakaraneatia koe, kia rite ki te tatarakihi, whakaraneatia koe, kia rite ki te mawhitiwhiti.
16 O kai hokohoko whakatokomahatia ake e koe i nga whetu o te rangi: ta te tatarakihi he pahua, a rere ana.
17 O *tangata* i te potae kingi, to ratou rite kei te mawhitiwhiti, o rangatira rite tonu ki nga mawhitiwhiti e noho nei i nga taiepa i te rangi maeke, te whitinga o te ra ka rere atu ratou, kahore hoki e mohiotia te wahi e nohoia ana e ratou.
18 Kei te moe o hepara, e te kingi o Ahiria, te kāinga mo o metararahi *kei te puehu*, kua marara atu to iwi ki runga ki nga maunga, kahore hoki he kai huihui.
19 Kahore he mahunga o to pakaru, mamae rawa to marutanga: te hunga katoa e rongo ana i te rongo ki a koe, ka papaki o ratou ringaringa ki a koe: i kore hoki ki a wai te pānga tonutanga atu o to kino?

KO

HAPAKUKU.

UPOKO 1.

TE POROPITITANGA i kitea e Hapakuku poropiti.
2 Kia pehea te roa, e Ihowa, o taku tangi, a kahore koe e rongo? o taku karangatanga atu ki a koe mo te tutu, a kahore koe e whakaora?
3 He aha koe i whakakite mai ai i te kino ki a au? he aha ahau i meinga ai e koe kia kite i te mamae? he pahua hoki, he tutū tenei kei toku aroaro, he kai whakaoho ano enei i te totohe, i te ngangare.
4 Na reira kaha-kore noa iho te ture, kore tonu ake te putanga atu o te whakarite whakawa: no te mea e karapotia ana te tangata tika e te tangata kino: no reira, te putanga atu o te whakarite whakawa, he mea parori ke.
5 ¶ Titiro atu ki nga tauiwi, matakitaki, kia nui te miharo; no te mea ka mahia e ahau he mahi i o koutou ra, he mea e kore e whakaponohia, ki te mea ka korerotia atu.
6 No te mea tenei ka ara i a au nga Karari, taua iwi nanakia, *taua iwi* e takare tonu ana, a ka haere atu ratou i te whanuitanga o te whenua, kia riro ai i a ratou nga kāinga ehara nei i a ratou.
7 He hanga whakamataku ratou, he mea wehi: no ratou ano te putanga ake o te whakarite whakawa mo ratou, o to ratou nui ano.
8 He tere rawa ano hoki o ratou hoiho i nga reparo, he nanakia rawa i nga wuruhi o te ahiahi: ka tohatoha noa atu ano hoki o ratou kai eke hoiho, ka haere mai ano o ratou kai eke hoiho i tawhiti; ta ratou rere rite tonu ki to te ekara e hohoro ana ki te kai.
9 Ratou katoa he mahi nanakia te mea e haere mai ai, ano ko te marangai o ratou kanohi e horo ana *i te whenua*, me te mea he puehu nga whakarau ka whakaramemenetia mai e ratou.

Digitized by Google

10 Ka taunu ano ratou ki nga kingi, hei whakakatanga mai ano hoki ma ratou nga rangatira: ka kata ratou ki nga pa taiepa katoa; ka opehia ake hoki he puehu e ratou, a riro tonu iho i a ratou.

11 Ko reira *tona* wairua puta ke ai, a ka tika tonu atu ia, ka mahi he; tenei kaha ona *kīa ake e ia* na tona atua.

12 ¶ He teka ianei no namata riro koe, e Ihowa, e toku Atua, e toku Mea Tapu? e kore matou e mate. Kua waiho ratou e koe, e Ihowa, mo te whakarite whakawa; kua whakapumautia ano ratou e koe, e te Kamaka, mo te whiu.

13 He kanohi ma rawa ou, e kore koe e titiro atu ki te kino, e kore ano e ahei kia matakitaki koe ki te kino: he aha koe i matakitaki ai ki te hunga tinihanga, i whakarongo puku ai i te mea ka horomia e te tangata kino te tangata e tika rawa ana i a ia?

14 *He aha* nga tangata i meinga ai e koe kia rite ki nga ika o te moana, ki nga mea ngokingoki kahore nei o ratou kai whakahaere tikanga?

15 E tangohia ake ana ratou katoa ki te matau, e riro mai ana i roto i ā ratou kukuti, e haoa ana ki ā ratou kupenga: na reira koa ana ratou, whakamanamana ana.

16 Koia ratou i mea ai ki ta ratou kukuti, a tahu whakakakara ana ratou ki ta ratou kupenga; no te mea na aua mea i whai ngako ai ta ratou wahi, i momona ai ta ratou kai.

17 He mea ano ranei tera e whakawateatia ai e ratou ta ratou kukuti, a kore iho e tohungia nga iwi e patua tonutia ana?

UPOKO 2.

KA TU ahau ki taku mahi tiaki, ka whakarite ano hoki i a au ki te taumaihi, ka tutei atu, ka titiro atu, ko te aha e kīa mai e ia ki a au, ko te aha ano hoki e whakahokia e ahau hei utu mo taku tautohetohenga.

2 Na, ka utua mai taku e Ihowa; i ki mai ia, Tuhituhia te whakakitenga, kia mārama rawa i runga i nga papa, kia tere ai te kai korero o taua mea.

3 No te mea tenei ake ko te mea i puta atu ra, kei te wa i whakaritea; kei te mutunga hoki te korero ai, e kore ano e teka: ahakoa roa, taria atu; no te mea kua takoto rawa he putanga atu mona; e kore e whakaroa.

4 Nana, kahore e tika i roto i a ia tona ngakau whakakake: ma te whakapono ia ka ora ai te tangata tika.

5 ¶ Ae ra hoki, kua he hoki ia i te waina, he tangata whakapehapeha, kahore e ata noho; tona hiahia whakanuia ake e ia, ano ko te po, kei te mate tona rite, e kore ano e makona, e whakaramemenetia ana hoki e ia nga iwi katoa ki a ia, e huihuia mai ana hoki nga tangata katoa ki a ia:

6 E kore ianei e whakahuatia e enei katoa he kupu whakatauki mona, he whakapeka taunu ano hoki mona, a ka mea, Aue te mate mo te tangata e whakanui ana i *te mea* ehara nei i a ia! he pehea ra te roa? mo te tangata ano hoki e haupu ake ana i te paru matotoru ki runga ki a ia!

7 E kore ianei e maranga tata ake nga kai ngau mou? *e kore ianei* e ara nga kai whakatoi i a koe, a ka waiho koe hei taonga pārau mo ratou?

8 He maha nga iwi i pahuatia e koe, na, ka pahuatia koe e nga toenga katoa o nga iwi, mo te toto hoki o te tangata, mo te mahi nanakia o te whenua, o te pa, o nga tangata katoa ano hoki i reira.

9 ¶ Aue te mate mo te tangata, he kino nei te apo i apo taonga ai ia mo tona whare, he mea kia tiketike ake ai tona kohanga, kia ora mai ai ia i te kaha o te kino!

10 Kua whakatakotoria e koe he whakaaro whakama mo tou whare i to hatepenga atu i nga iwi maha; kua hara ano hoki ki tou wairua ake.

11 Ka karanga mai hoki te kohatu i roto i te pakitara, ka whakahoki kupu mai ano te kurupae i roto i nga rakau.

12 ¶ Aue te mate mo te tangata e hanga ana i te pa ki nga toto, e whakau ana hoki i te pa ki te he!

13 He teka ianei na Ihowa o nga mano i mauiui ai nga tangata i roto i te ahi, i ruha ai nga iwi i te kahore noa iho?

14 No te mea ka kapi te whenua i te matauranga ki te kororia o Ihowa, ano ko nga wai e taupoki ana i te moana.

15 ¶ Aue te mate mo te tangata e mea ana i tona hoa kia inu, e whakaneke atu ana i to pounamu *ki a ia*, whakahaurangitia iho, kia titiro atu ai koe ki a ratou e takoto tahanga ana!

16 He whakama, ehara i te kororia, te mea i ngata ai to ngakau: inumia ano e koe, kia takoto kau ano hoki to kiri matamata: ka anga mai ki a koe te kapa a to Ihowa ringa matau, he hanga wha-

Digitized by Google

kama ano hoki te ruaki i runga i to kororia.

17 No te mea ka taupokina koe e te mahi tutū o Repanona, ka mataku ano hoki ratou i te pahuatanga a nga kararehe, mo te toto hoki o nga tangata, mo te mahi tutū ano hoki o te whenua, o te pa, o nga tangata ano hoki o reira.

18 ¶ He aha te painga o te whakapakoko i te mea kua oti ia te whaowhao e tona kai hanga, o te whakapakoko whakarewa ano hoki, o te kai whakaako ano ki te teka, i te mea ka whakawhirinaki tona kai hanga ki tana mahi, i a ia ra i hanga i nga whakapakoko reo-kore ?

19 Aue te mate mo te tangata e mea ana ki te rakau, Maranga; ki te kohatu reo-kore, E ara, mana e whakaako! Nana, kua oti te koura, te hiriwa, te whakapiri ki a ia, kahore rawa ano hoki he wairua i roto.

20 Kei tona temepara tapu ia a Ihowa. Whakarongoa, e te whenua katoa, i tona aroaro.

UPOKO 3.

HE INOI na Hapakuku poropiti, ko Hikionoto te waiata.

2 E Ihowa, kua rongo ahau i to rongo, wehi ana ahau: E Ihowa, kia ora to mahi i waenganui o nga tau, kia mātauria i waenganui o nga tau; i te mea e riri ana mahara ki te tohu tangata.

3 I haere mai te Atua i Temana, te Mea Tapu i Maunga Parana. Hera. Hei hipoki tona kororia mo nga rangi; kī tonu te whenua i te whakamoemiti ki a ia.

4 Tona kanapatanga rite tonu ki to te māramatanga, he haona ona no roto ano no tona ringa: i reira ano te hunanga o tona kaha.

5 I mua i a ia te mate uruta e haere ana, i puta mai ano nga waro mura i ona waewae.

6 Tu ana ia, a whangāngā ana e ia te whenua, i titiro ia, a tituritaria ana e ia nga iwi, rererere ana nga maunga o namata, piko ana nga pukepuke o mua: ona ara he mea mau tonu.

7 I kitea e ahau nga teneti o Kuhana i raro i te he, wiri ana nga pāpa arai o te whenua o Miriana.

8 I whakatakariri ranei a Ihowa ki nga awa? ki nga awa ranei to riri? ki te moana ranei to riri? i haere ai koe i runga i o hoiho, i o hariata whakaora?

9 Takoto kau rawa i a koe to kopere, *na* nga oati hoki ki nga hapu, *na to* kupu. Hera. Wahia ana e koe nga awa o te whenua.

10 Te kitenga o nga maunga i a koe, wiri ana, ngawha tonu atu te waipuke, puaki ana te reo o te rire, ara ana ona ringa ki runga.

11 Tu ana te ra me te marama i to raua kāinga, haere ana ratou i te māramatanga o o pere, i te wherikotanga o to tao kanapa.

12 Haereerea ana e koe te whenua i runga i te whakatakariri, patua-a-wititia ana e koe nga iwi i runga i te riri.

13 Puta mai ana koe ki te whakaora i to iwi, ae ra, ki te whakaora, korua ano ko tau i whakawahi ai; pakaru ana i a koe te upoko o te whare o te hunga kino, takoto kau ana te turanga, a taea noatia iho te kaki. Hera.

14 Werohia ana e koe te upoko o ona pa koraha ki ona tokotoko: ano he paroro ratou e aki mai ana ki te titaritari i a au, to ratou koanga ngakau he kai puku i te rawa-kore.

15 Haere ano koe i waenga moana, o hoiho ano hoki, i te haupuranga o nga wai nui.

16 Taku rongonga, wiri ana toku kopu, oraora ana oku ngutu i te reo: ngoto ana te pirau ki roto ki oku wheua, a wiri ana a roto i a au, he mea ia e whai okiokinga ai ahau i te ra o te raru: i te haerenga ake ki te iwi ki te kai whakaeke mo ratou.

17 ¶ Ahakoa kore te piki e kopuku, kore nga waina te whai hua; *a* ka he te mahi oriwa, kahore ano hoki nga māra e whai kai, nga hipi poto ake i roto i nga taiepa, kahore hoki he kau i roto i nga taiepa kau:

18 Ka koa ano ahau ki a Ihowa, ka whakamanamana ki te Atua o toku whakaoranga.

19 Ko Ihowa, ko toku Ariki, toku kaha, ka meinga ano e ia oku waewae kia rite ki o te hāta, ka meinga ano ahau e ia kia takahi i runga i oku wahi tiketike. Ki te tino kai waiata i runga i aku mea whakatangi.

Digitized by Google

KO

TEPANIA.

UPOKO 1.

TE KUPU a Ihowa i puta mai ki a Tepania tama a Kuhi, tama a Keraria, tama a Amaria, tama a Hitikia, i nga ra o Hohia tama a Amono, kingi o Hura.

2 Tera ka whakapotoa rawatia atu e ahau nga mea katoa i runga i te mata o te oneone, e ai ta Ihowa.

3 Ka poto atu i a au te tangata, te kararehe, ka poto atu i a au te manu o te rangi, me te ika ano o te moana, nga tūtukitanga waewae ano hoki ngatahi ano ko te hunga kino; ka hatepea atu ano e ahau te tangata i runga i te mata o te oneone, e ai ta Ihowa.

4 Ka whakamarokia atu ano toku ringaringa ki runga ki a Hura, ki runga ano i nga tangata katoa o Hiruharama, ka hatepea atu e ahau i tenei wahi nga toenga o Paara, te ingoa o nga Kemarimi, ratou ko nga tohunga;

5 Me te hunga ano e koropiko ana i runga i nga tuanui ki te ope o te rangi, ratou ko te hunga e koropiko ana, e oati ana i a Ihowa, me te oati ano ratou i a Marakama;

6 Me te hunga ano i tahuri atu nei i te whai i a Ihowa, a kihai i ui ki a Ihowa, kihai ano i rapu i a ia.

7 Whakarongoa i te aroaro o te Ariki o Ihowa, ka tata hoki te ra o Ihowa: kua takoto hoki ta Ihowa patunga tapu, kua rite he manuhiri mana.

8 Na, i te ra o ta Ihowa patunga tapu, ka whiua e ahau nga rangatira, ratou ko nga tamariki a te kingi, ko te hunga katoa ano he kakahu ke o ratou.

9 I taua rangi ano ka whiua e ahau te hunga katoa e tupekepeke ana i runga i te paepae, a e whakaki ana i nga whare o o ratou ariki ki te tinihanga.

10 I taua rangi ano, e ai ta Ihowa, ka karanga te reo i te kuwaha ika, te aue ano i te tuarua, he nui ano hoki te pakaru i nga pukepuke.

11 E aue, e nga tangata o Makateha, kua moti hoki nga kai hokohoko katoa, kua hatepea atu nga kai mau hiriwa katoa.

12 I taua rangi ano ka rapua e ahau ta Hiruharama, mea rawa ki nga rama, ka whiua ano hoki e ahau nga tangata kua totoka i runga i o ratou nganga, a e mea ana i roto i o ratou ngakau, E kore a Ihowa e mahi i te pai, e kore ano e mahi i te kino.

13 Mo reira ka waiho o ratou rawa hei taonga pārau, o ratou whare ano hoki hei ururua: ka hanga whare ano hoki ratou, a kore ake e nohoia e ratou, ka whakatokia e ratou nga māra waina, otiia e kore e inumia e ratou te waina o aua *māra*.

14 Ka tata te ra nui o Ihowa, ka tata, nui atu te hohoro, te reo o te ra o Ihowa: tera e nui noa atu te tangi o te marohirohi i reira.

15 He ra riri taua ra, he ra mamae, he pawera, he ra whakangaro, whakamoti, he ra pouri, he mangu, he ra kapua, he pouri kerekere.

16 Ko te ra *ia* o te tētere, o te whakaoho ki nga pa taiepa, ki nga taumaihi tiketike.

17 Ka mamae ano i a au nga ngakau o nga tangata, ka rite ano hoki ratou ki nga matapo ina haere, mo ratou i hara ki a Ihowa: ka ringitia ano hoki o ratou toto ano he puehu, o ratou kikokiko ano hoki ano he paru.

18 E kore ano to ratou hiriwa, to ratou koura, e tau hei whakaora i a ratou i te ra o ta Ihowa riri; engari ka pau te whenua katoa i te ahi, *ara* i tona hae; he whakapotonga hoki, he mea hohoro tonu ano, tana i nga tangata katoa o te whenua.

UPOKO 2.

HUIHUI koutou, ae ra, huihui koutou, e te iwi kahore e matenuitia;

2 I te mea kiano i whanau te tikanga i whakatakotoria, *a kiano* te ra i pahemo atu ano he papapa, i te mea kiano i tae iho ki a koutou te muranga o ta Ihowa

Digitized by Google

riri, i te mea kiano i tae ki a koutou te ra o ta Ihowa riri.

3 Rapua a Ihowa, e te hunga mahaki katoa o te whenua, e te hunga i mahia ai tana whakarite whakawa; rapua te tika, rapua te tikanga mahaki: me kahore koutou e ngaro atu i te ra o ta Ihowa riri.

4 ¶ No te mea tera a Kaha ka mahue, ka ururuatia ano hoki a Ahakerono: ka peia atu a Aharoro i te poutumarotanga, ka hutia atu ano hoki a Ekerono.

5 Aue te mate mo nga tangata i nga tahatika o te moana, mo te iwi o nga Kereti! ta Ihowa i korero ai, he hē mo koutou; E Kanaana, e te whenua o nga Pirihitini, ka whakangaromia ano koe e ahau, kahore he tangata hei noho.

6 Ka waiho ano hoki te tahatika o te moana hei kāinga, hei whare mo nga hepara, hei taiepa hipi.

7 Ka waiho ano te tahatika mo nga toenga o te whare o Hura; ka kai ratou ki reira, ka takoto ratou i te ahiahi i roto i nga whare o Ahakerono: no te mea ka tirotirohia ratou e Ihowa e to ratou Atua, a ka whakatahuritia atu e ia to ratou whakaraunga.

8 ¶ Kua rongo ahau i ta Moapa tawai, i te taunu ano hoki a nga tamariki a Amono, i ta ratou tawai ki toku iwi, i ta ratou whakanuinga *i a ratou*, he whakatetenga ki ta ratou rohe.

9 Mo reira e ora ana ahau, e ai ta Ihowa o nga mano, Atua o Iharaira, ka rite a Moapa ki Horoma, nga tamariki ano hoki a Amono ki Komora; hei tupuranga ongaonga, hei rua tote, hei ururua, a ake ake ake: ma nga toenga o toku iwi ratou e pahua, hei kāinga tupu ano hoki ratou mo nga morehu o oku tangata.

10 Hei utu tenei ki a ratou mo to ratou whakapehapeha, mo ta ratou tawai, mo ta ratou whakakake ki te iwi o Ihowa o nga mano.

11 Ka wehingia a Ihowa e ratou, no te mea ka hiroki i a ia nga atua katoa o te whenua; ka koropiko ano hoki nga tangata katoa ki a ia i tona wahi, i tona wahi, *ara* nga motu katoa o nga tauiwi.

12 ¶ Ko koutou ano hoki, e nga Etiopiana, ka werohia koutou ki taku hoari.

13 Ka whakamarokia atu ano tona ringa ki te nota, a ka whakangaromia a Ahiria e ia, ka meinga ano hoki a Ninewe hei ururua, kahore he wai, maroke rawa.

14 Ka tapapa ano hoki nga kahui i waenganui ona, nga kirehe katoa o nga tauiwi; te kawau ano hoki raua ko te matuku ka noho raua ki ona korupe, ka puaki to *raua* reo i nga matapihi, ka ururuatia nga kuwaha: no te mea ka takoto kau nga mea hita i a ia.

15 Ko te pa whakamanamana tenei i noho wehi-kore nei, i mea i roto i tona ngakau, Ko ahau *tenei*, kahore atu hoki, ko ahau anake: taukiri e, kua ururuatia, he tapapatanga no nga kirehe! te hunga katoa e tika ana na reira ka hi atu, o ratou ringaringa patupatu ana.

UPOKO 3.

AUE TE MATE mo *tenei* kua paru nei kua poke, mo te pa tukino!

2 Kihai ia i whakarongo ki te reo, kihai i pai kia riria te he; kihai i whakawhirinaki ki a Ihowa; kihai i whakatata ki tona Atua.

3 He raiona e hamama ana ona rangatira i roto i a ia, he wuruhi i te ahiahi ona kai whakarite whakawa, kahore he wawahi wheua ma ratou i te ata.

4 Ona poropiti, he wairangi, he hunga tinihanga: kua whakapokea te wahi tapu e ona tohunga, kua whakatakā e ratou te ture.

5 He tika a Ihowa kei waenganui ia i a ia; kahore ana mahi he: i tenei ata, i tenei ata, e whakaputaina ana e ia tana whakarite whakawa ki te māramatanga, e kore tana e ngaro atu; e kore ia te tangata whakahaere he e mohio ki te whakama.

6 Kua oti nga iwi te hatepe atu e ahau; tu kau ana o ratou taumaihi; kua ururua i a au o ratou huarahi, kahore e haerea: kua ngaro o ratou pa, e kore e nohoia e te tangata.

7 I ki ahau, Tera koe e wehi i a au, ka pai koe kia riria to he; penei kihai i hatepea atu to ratou nohoanga, *kihai i pera me* aku whiunga katoatanga i a ratou: heoi moata tonu to ratou maranga, hē iho i a ratou a ratou mahi katoa.

8 ¶ Mo reira tatari mai koutou ki a au, e ai ta Ihowa, ki te ra e whakatika atu ai ahau ki te taonga parakete: ko taku tikanga hoki *tenei*, kia huihuia mai nga tauiwi, kia whakaramemenetia mai nga kingitanga, kia ringitia ki runga ki a ratou taku riri, taku whakatakariri katoa, mura tonu: ka pau hoki te whenua katoa i te ahi, ara, i taku hae.

9 Ka hurihia atu hoki e ahau i reira he reo tika ki nga iwi, e karanga ai ratou katoa ki te ingoa o Ihowa, e kotahi tonu ai te whakaaro e mahi ai ratou ki a ia.

Digitized by Google

10 Ka kawea mai he whakahere ki a au e te hunga e inoi ana ki a au, *ara*, e te tamahine a aku whati, i tera taha o nga awa o Etiopia.

11 I taua rangi e kore koe e whakama ki tetahi o o mahi, o o he ki a au: no te mea ka tangohia atu e ahau i roto i a koe te hunga e whakamanamana ana ki to whakapehapeha, e kore ano koe e whakakake a muri ake nei i runga i toku maunga tapu.

12 Ka whakatoea ano e ahau etahi i roto i a koe, he ware, he rawa-kore, a ka whakawhirinaki ratou ki te ingoa o Ihowa.

13 E kore nga toenga o Iharaira e mahi he, e korero teka ranei, e kore ano e kitea he arero teka i roto i o ratou mangai; ka kai hoki ratou, ka takoto, tē ai he kai whakawehi.

14 ¶ Waiata, e te tamahine o Hiona; hamama, e Iharaira; whakapaua te ngakau ki te koa, ki te whakamanamana, e te tamahine o Hiruharama.

15 Kua kore i a Ihowa nga whakarite whakawa mou, kua peia e ia to hoa riri; kei roto i a koe a Ihowa kingi o Iharaira; e kore koe e kite i te kino a muri ake nei.

16 Ko te korero tenei ki Hiruharama i taua ra, Kaua e wehi; E Hiona, kei ngoi-kore o ringaringa.

17 He nui a Ihowa tou Atua i roto i a koe; mana e whakaora, ka koa ia, ka hari ki a koe; ka ata noho ia i runga i tona aroha, ka whakamanamana ia, ka waiata ki a koe.

18 Ka whakaminea mai e ahau te hunga e pouri ana ki te huihuinga nui, era i roto i a koe, *era* e pikau na i tona ingoa kino.

19 Nana, i taua wa, ka mahi ahau ki te hunga katoa e whakatupukino ana i a koe: ka whakaorangia ano e ahau te wahine e totitoti ana, ka kohikohia mai ano hoki te mea i peia atu, ka meinga ano ratou e ahau hei whakamoemititanga, hei ingoa i nga whenua katoa i whakama ai ratou.

20 I taua wa ka kawea mai *ano* koutou e ahau, i te wa e whakaminea mai ai koutou e ahau: ka meinga hoki koutou e ahau hei ingoa, hei whakamoemititanga, *i roto i nga iwi katoa o te whenua*, ina whakatahuritia atu e ahau to koutou whakaraunga me te titiro ano koutou, e ai ta Ihowa.

KO

HAKAI.

UPOKO 1.

I TE RUA o nga tau o Kingi Tariuha, i te ono o nga marama, i te ra tuatahi o te marama ka puta mai te kupu a Ihowa, he mea whakapuaki mai na Hakai poropiti, ki a Terupapere tama a Hearatiere, kawana o Hura, raua ko te tino tohunga ko Hohua tama a Iohereke; i mea ia,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, e mea ana ia, E ki ana tenei iwi, Kahore ano kia tae noatia te wa, te wa e hangā ai to Ihowa whare.

3 Na, ka puta te kupu a Ihowa, he mea whakapuaki na Hakai poropiti; i ki ia,

4 Ko ta koutou wa ianei tenei, e mea ma, e noho ai koutou i o koutou whare kua oti nei to roto hipoki, i te mea kua ururuatia tenei whare?

5 Na, ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Whakaaroa o koutou ara.

6 He nui ta koutou i whakato ai, he iti ta koutou i mau mai ai; e kai ana, heoi kahore e makona; e inu ana, tē ngata te mate-wai; e kakahu ana i o koutou, tē mahana tetahi; e riro mai ana i te kai mahi te moni mo tana mahi, *a whaowhina ana* e ia ki roto ki te putea koputaputa.

Digitized by Google

7 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Whakaaroa o koutou ara.

8 Pikitia te maunga, maua mai he rakau, hangā hoki te whare; a ka manakohia atu e ahau, ka whakakororiatia ano hoki ahau, e ai ta Ihowa.

9 Ki ta koutou i whakaaro ai ka maha, heoi kua iti, ta koutou kawenga mai ki te whare, na, kua puhipuhia e ahau. Mo te aha? e ai ta Ihowa o nga mano, Mo toku whare kua ururuatia nei, a e rere na koutou ki tona whare, ki tona whare.

10 No reira i kaiponuhia ai te tomairangi o te rangi ki a koutou; no reira ano i kaiponuhia ai nga hua o te whenua.

11 A karangatia atu ana e ahau te korewai ki runga ki te whenua, ki runga ki nga maunga, ki runga ki te witi, ki runga ki te waina hou, ki runga ki te hinu, ki runga ki nga mea e puta mai ana i roto i te whenua, ki runga ki te tangata, ki runga ki te kararehe, ki runga ki nga mahi katoa a nga ringaringa.

12 ¶ A, te rongonga o Terupapere tama a Hearatiere raua ko te tino tohunga ko Hohua tama a Iohereke, ratou ko nga morehu katoa o te iwi, ki te reo o Ihowa o to ratou Atua, ki nga kupu ano hoki a Hakai poropiti, mo nga mea i ungā mai ai ia e Ihowa e to ratou Atua, na, ka wehi te iwi i te aroaro o Ihowa.

13 Katahi a Hakai te karere a Ihowa, i *a ia* nei nga kupu a Ihowa, ka korero ki te iwi, ka mea, Ko ahau hei hoa mo koutou, e ai ta Ihowa.

14 Na, ka whakaohokia e Ihowa te wairua o Terupapere tama a Hearatiere, kawana o Hura, me te wairua ano o te tino tohunga, o Hohua tama a Iohereke, me te wairua o nga morehu katoa o te iwi, a haere mai ana ratou, mahia ana e ratou te mahi o te whare o Ihowa o nga mano, o to ratou Atua,

15 I te rua tekau ma wha o nga ra o te ono o nga marama, i te rua o nga tau o Kingi Tariuha.

UPOKO 2.

I TE WHITU *o nga marama*, i te rua tekau ma tahi *o nga ra* o te marama, ka puta mai te kupu a Ihowa, he mea whakapuaki mai na Hakai poropiti; i ki ia,

2 Tena, korero atu ki a Terupapere tama a Hearatiere kawana o Hura, raua ko te tino tohunga ko Hohua tama a Iohereke, ki nga morehu ano hoki o te iwi, mea atu,

3 Ko wai te morehu i roto i a koutou i kite i tenei whare i tona kororia tuatahi? e pehea ana hoki ki ta koutou titiro inaianei? he teka ianei ki ta koutou titiro me te mea he kahore noa iho, ina whakaritea ki tera?

4 Na, kia kaha aianei, e Terupapere, e ai ta Ihowa, kia kaha ano hoki, e te tino tohunga, e Hohua tama a Iohereke, kia kaha ano hoki, e te iwi katoa o te whenua, e ai ta Ihowa, e mahi; ko ahau hoki hei hoa mo koutou, e ai ta Ihowa o nga mano.

5 *Ka rite* ki te kupu i whakaritea e ahau ki a koutou i to koutou haerenga mai i Ihipa; kei te tu hoki toku wairua i roto i a koutou; kaua e wehi.

6 No te mea ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Kia kotahi ake ano, he wahi iti nei, a ka whakaoioia e ahau te rangi me te whenua, te moana, me te wahi maroke.

7 Ka whakaoioia ano hoki e ahau nga iwi katoa, a ka haere mai ta nga iwi katoa i matenui ai; ka whakakīa ano hoki e ahau tenei whare ki te kororia, e ai ta Ihowa o nga mano.

8 Naku te hiriwa, naku hoki te koura, e ai ta Ihowa o nga mana.

9 Tera te kororia o tenei whare o muri nei ka nui atu i to tera i mua, e ai ta Ihowa o nga mano: ka hoatu ano e ahau te rongo mau i tenei wahi, e ai ta Ihowa o nga mano.

10 ¶ I te rua tekau ma wha o nga *ra* o te iwa o nga *marama*, i te rua o nga tau o Tariuha, ka puta mai te kupu a Ihowa, he mea whakapuaki mai na Hakai poropiti, i mea ia,

11 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tena ra uia te ture ki nga tohunga, mea atu,

12 Ki te maua e tetahi tangata he kikokiko tapu i te pito o tona kakahu, a ka pa *taua* pito ona ki tetahi taro, ki tetahi mea ranei e kohuatia ana, ki te waina, ki te hinu, ki tetahi kai ranei, e tapu ranei? Na ka whakahokia mai e nga tohunga a ka mea, Kahore.

13 Katahi a Hakai ka mea atu, Ki te pa tetahi tangata i poke i te tupapaku ki tetahi o enei, e poke ranei? Na, ka whakahokia mai e nga tohunga; a ka mea, E poke ano.

14 Na ka oho mai a Hakai, a ka mea, He pena ano enei tangata, he pena ano tenei iwi i toku aroaro, e ai ta Ihowa, he pena ano nga mahi katoa a o ratou ringaringa; nga mea

Digitized by Google

katoa e whakaherea ana e ratou, e poke ana.

15 Na, tena ra, whakaaroa aianei i tenei ra, i era atu ano hoki, i te mea kakore ano i whakatakotoria tetahi kohatu ki runga ki tetahi kohatu i te temepara o Ihowa:

16 *Timataia* i nga *ra* i haere ai te tangata ki te puranga e rua tekau nei ona *mehua*, a kotahi tekau nei ano: *i te wa* i haere ai tetahi ki te poka waina ki te utu mai i etahi *oko* e rima tekau i roto i te takotoranga waina, a e rua tekau nei ano.

17 I patua koutou e ahau, nga mahi katoa a o koutou ringaringa, ki te ngingiotanga, ki te kokatanga o te kai, ki te whatu, a kihai ano koutou *i tahuri* mai ki a au, e ai ta Ihowa.

18 Whakaaroa tenei rangi era atu ano hoki, *timataia* i te rua tekau ma wha o te iwa *o nga marama*, i te ra i whakatakotoria ai te turanga o te temepara o Ihowa, whakaaroa.

19 Kei te whare witi ano ranei te purapura? ina, kahore ano te waina, te piki, te pamekaranete, te oriwa, kia hua noa; ka timata i tenei rangi taku manaaki *i a koutou*.

20 ¶ I tuaruatia ano te putanga mai o te kupu a Ihowa ki a Hakai i te rua tekau ma wha o nga ra o te marama; i mea ia,

21 Korero atu ki a Terupapere kawana o Hura, mea atu, Ka whakaoioia e ahau te rangi me te whenua.

22 Ka hurihia ake ano e ahau te torona o nga kingitanga, ka ngaro ano i a au te kaha o nga kingitanga o nga tauiwi; ka hurihia ake ano e ahau te hariata, me ona kai eke; ka riro iho ano hoki nga hoiho me o ratou kai eke, ratou katoa i te hoari a tona tuakana, a tona teina.

23 I taua rangi, e ai ta Ihowa o nga mano, ka mau au ki a koe, e taku pononga, e Terupapere, tama a Heariatiere, e ai ta Ihowa, a ka meinga koe e ahau hei hīri: no te mea kua oti koe te whiriwhiri e ahau, e ai ta Ihowa o nga mano.

KO

HAKARAIA.

UPOKO 1.

I TE WARU o nga marama, i te rua o nga tau o Tariuha, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Hakaraia, tama a Perekia, tama a Iro poropiti; i mea ia,

2 He nui whakaharahara ta Ihowa riri ki o koutou mātua.

3 Na, mea atu ki a ratou, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tahuri mai ki a au, e ai ta Ihowa o nga mano, a ka tahuri atu ahau ki a koutou, e ai ta Ihowa o nga mano.

4 Kei rite koutou ki o koutou mātua; i karanga ra hoki nga poropiti o mua ki a ratou, i mea, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tena ra, tahuri mai i a koutou ara kino, i a koutou mahi kino; heoi kihai ratou i rongo, kihai ano hoki i whai taringa mai ki a au, e ai ta Ihowa.

5 O koutou mātua, kei hea ratou? nga poropiti, e ora tonu ana ranei ratou?

6 Na, aku kupu me aku tikanga i whakahaua e ahau ki aku pononga, ki nga poropiti, kihai ianei o koutou mātua i mau i era? a hoki mai ana, mea mai ana, Ta Ihowa o nga mano i whakaaro ai kia meatia ki a matou, he mea whakarite ki ā matou ara, ki ā matou mahi; pera tonu tana ki a matou.

7 I te rua tekau ma wha o nga ra o te tekau ma tahi o nga marama, ara, o te marama Hepata, i te rua o nga tau o Tariuha, ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Hakaraia tama a Perekia, tama a Iro poropiti; i mea ia,

8 I titiro atu ahau i te po, na ko tetahi tangata e noho ana i runga i te hoiho whero, a tu ana ia i roto i nga ramarama i te wharua, i muri ano i a ia ko etahi hoiho, he whero, he kotingotingo, he ma.

Digitized by Google

9 Katahi ahau ka mea atu, He aha enei, e toku ariki? a ka mea mai ki a au te anahera i korero mai ra ki a au, Me whakakite atu e ahau ki a koe te tikanga o enei mea.

10 Na, ka oho mai te tangata i tu i roto i nga ramarama, a ka mea, Enei he mea unga atu e Ihowa kia haereere i te whenua.

11 Na, ka oho mai ratou ki te anahera o Ihowa e tu ana i roto i nga ramarama, a ka mea, I te haereere matou i te whenua, nana, kei te ata noho te whenua katoa, marie tonu.

12 Katahi ka oho mai te anahera a Ihowa, a ka mea, E Ihowa o nga mano, Kia pehea te roa ou ka kore nei e tohu i Hiruharama, i nga pa ano hoki o Hura, e mauaharatia nei e koe i enei tau e whitu tekau?

13 Na, ka oho mai a Ihowa ki te anahera i korero mai ki a au, he kupu pai, he kupu whakamarie.

14 A ka mea ki a au te anahera i korero mai ki a au, Karanga, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, He nui te hae i hae ai ahau ki Hiruharama, ki Hiona.

15 He nui ano hoki te whakatakariri i whakatakariri ai ahau ki nga iwi e noho humarie ana: he iti nei hoki taku riri, a whakakahangia ana e ratou te he.

16 Mo reira ko te kupu tenei a Ihowa; Kua hoki atu ahau ki Hiruharama i runga i te tohu tangata; ka hangā toku whare ki reira, e ai ta Ihowa o nga mano, ka whakamarokia ano hoki te taura ki runga ki Hiruharama.

17 Karanga ano hoki, mea atu, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tera oku pa e rauroha noa atu i te pai; tera ano hoki a Ihowa ka whakamarie i Hiona, tera ano ia ka whiriwhiri i Hiruharama.

18 Na, ka anga ake oku kanohi, a ka kite ahau, nana, e wha nga haona.

19 Na, ko taku meatanga atu ki te anahera i korero mai ki a au, He aha enei? Ano ra ko ia ki a au, ko nga haona enei nana i whakamarara a Hura, a Iharaira, a Hiruharama.

20 Na ka whakakitea mai e Ihowa etahi kamura ki a au, tokowha.

21 Katahi ahau ka mea atu, I haere mai enei ki te mea i te aha? A ka korero tera, ka mea, Ko nga haona enei i whakamarara nei i a Hura, a kahore noa iho e ara te māhunga o tetahi tangata: kua tae mai ia enei ki te whakawehi atu i a ratou, ki te pei atu i nga haona o nga Tauiwi, o te hunga i ara te haona ki te whenua o Hura, titaritari ai i a ia.

UPOKO 2.

I ANGA ake ano oku kanohi, a ka titiro atu, na, ko tetahi tangata, he aho rūri i tona ringaringa.

2 Na, ko taku meatanga atu, E haere ana koe kihea? A ka mea mai ia ki a au, Ki te whangānga i Hiruharama, kia kitea ai tona roa, tona whanui.

3 Na, ko te haerenga atu o te anahera i korero ra ki a au, a ka puta mai ano tetahi anahera ki te whakatau i a ia.

4 Na, ka ki mai tera ki a ia, Rere atu, ka korero atu ki te tamaiti nei, mea atu, Ka nohoia a Hiruharama, ka rite ki nga pa taiepa-kore, i te tini o te tangata, o nga kararehe i roto:

5 A hei taiepa ahi ahau, e ai ta Ihowa, ki a ia, a karapoi noa; hei kororia ano hoki ahau i roto i a ia.

6 ¶ Ou, ou, rere atu hoki i te whènua o te nota, e ai ta Ihowa; kua whakamararatia atu hoki koutou e ahau, ano ko nga hau e wha o te rangi, e ai ta Ihowa.

7 E Hiona, whakaorangia koe, e koe e noho mai na *korua* ko te tamahine a Papurona.

8 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa o nga mano; No muri nei i te kororia kua ungā nei ahau e ia ki nga tauiwi i pahua na i a koutou; te tangata hoki e pa ana ki a koutou, e pa ana ki te whatupango o tona kanohi.

9 Na, tenei ka ara toku ringa ki a ratou, a hei taonga pārau ratou ma a ratou pononga; a ka mohio koutou na Ihowa o nga mano ahau i unga mai.

10 ¶ Waiata, kia koa, e te tamahine a Hiona: no te mea tenei au te haere atu nei, a ka noho ahau i roto i a koe, e ai ta Ihowa.

11 A he maha nga iwi ka honoa ki a Ihowa i taua rangi, ko ratou hoki hei iwi moku, a ka noho ahau i roto i a koe, ka mohio hoki koe na Ihowa o nga mano ahau i unga mai ki a koe.

12 Ka riro ano hoki i a Ihowa a Hura tona wahi tupu i runga i te whenua tapu, tera ano hoki ia ka whiriwhiri i Hiruharama.

13 Whakarongoa, e nga kikokiko katoa, i te aroaro o Ihowa: kua whakaohokia mai hoki ia i tona kāinga tapu.

UPOKO 3.

I WHAKAKITEA mai ano e ia ki a au a Hohua te tino tohunga e tu ana

Digitized by Google

i te aroaro o te anahera a Ihowa, me Hatana ano hoki e tu ana i tona ringa matau hei hoa riri mona.

2 Na, ko te kianga atu a Ihowa ki a Hatana, Kia whakatupehupehu atu a Ihowa ki a koe, e Hatana, kia whakatupehupehu ano a Ihowa ki a koe, kua whiriwhiria nei hoki e ia a Hiruharama: he teka ianei he mounga tenei kua unuhia mai i roto i te ahi?

3 Na, he kakahu paru o Hohua, i a ia i tu ra i te aroaro o te anahera.

4 Na, ka oho mai ia, a ka mea ki te hunga e tu ana i tona aroaro; i mea ia, Tangohia nga kakahu paru i a ia. Katahi ia ka mea ki a ia, Titiro, kua whakapahemotia atu e ahau to he i runga i a koe, kua oti ano koe te whakakakahu e ahau ki tetahi kakahu ke.

5 I mea ano ahau, Potaea he potae poke-kore ki tona māhunga. Na, potaea ana e ratou he potae poke-kore ki runga ki tona māhunga, a whakakakahuria ana ia e ratou, me te tu ano te anahera a Ihowa.

6 Katahi te anahera a Ihowa ka kauwhau ki a Hohua, ka mea,

7 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Ki te haere koe i oku ara, ki te puritia e koe aku mea, ka whakarite whakawa ano koe mo toku whare, mau ano e tiaki oku marae, ka hoatu ano e ahau he haereerenga mau i roto i te hunga e tu nei.

8 Tena ra, whakarongo, e Hohua, e te tino tohunga, koutou ko o hoa e noho na i to aroaro; he hunga hoki ratou e miharotia ana: no te mea, nana, ka kawea atu e ahau taku pononga te MANGA.

9 No te mea, nana, te kohatu i whakatakotoria e ahau ki te aroaro o Hohua, e whitu nga kanohi i runga i te kohatu kotahi; tenei au te whaowhao nei i ona whakairo, e ui ta Ihowa o nga mano, ka riro ano hoki i a au te he o tenei whenua i te ra kotahi.

10 I taua rangi, e ai ta Ihowa o nga mano, ka karangatia e koutou tona hoa, tona hoa, i raro i te waina, i raro ano i te piki.

UPOKO 4.

NA, ka hoki mai te anahera i korero ra ki a au, a whakaarahia ana ahau e ia, peratia ana ahau me te tangata e whakaarahia ana i a ia e moe ana.

2 I mea ano ia ki a au, Ko te aha e kitea ana e koe? Ano ra ko ahau, I te titiro atu ahau, na, ko tetahi turanga rama, he koura katoa, me tetahi peihana i tona pito ki runga, e whitu ano hoki ona rama, e whitu ano nga korere o nga rama e whitu, i tona pito ki runga.

3 E rua ano hoki nga oriwa i tona taha, tetahi i te taha ki matau, tetahi i tona taha ki maui.

4 Katahi ahau ka oho atu, a ka mea atu ki te anahera i korero mai ki a au, i mea atu ahau, He aha enei, e toku ariki?

5 Na, ka oho mai te anahera i korero mai ra ki a au, a ka mea ki a au, Kahore ranei koe e mohio ko te aha enei? Ano ra ko ahau, Kahore, e toku ariki.

6 Na ka oho mai ia, a ka mea ki a au; i ki ia, Ko te kupu tenei a Ihowa, ki a Terupapere, e ki ana, Ehara i te mea ma te uaua, ma te kaha, engari ma toku wairua, e ai ta Ihowa o nga mano.

7 Ko wai koe, e te maunga nui? I te aroaro o Terupapere *ka meinga hoe* kia papatairite: ka whakaputaina ano e ia te kohatu o runga rawa, me te pa ano nga karanga, He pai, he pai mona.

8 I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

9 Na nga ringaringa o Terupapere i whakatakoto te turanga mo tenei whare, ma ona ringa ano e whakaoti; a ka mohio koe na Ihowa o nga mano ahau i unga mai ki a koutou.

10 Ko wai hoki *tenei* i whakahawea nei ki te ra o nga mea ririki? ka koa ano ratou, a ka kite i te kohatu paramu, i roto i te ringaringa o Terupapere, enei e whitu; ko nga kanohi enei o Ihowa e kopikopiko ana, a puta noa i te whenua.

11 ¶ Katahi ahau ka whakahoki atu, a ka mea ki a ia, He aha ena oriwa e rua i te taha ki matau o te turanga rama, i te taha ano ki maui?

12 I oho atu ano ahau, i mea ki a ia, He aha nga manga oriwa e rua, e rua nei o raua korere koura i rere atu ai te *hinu* koura i roto i a raua?

13 Katahi tera ka korero mai ki a au, ka mea, Kahore ianei koe e mohio ko te aha enei? Ano ra ko ahau, Kahore, e toku ariki.

14 Na, ka ki mai ia, Enei e rua ko nga tangata kua oti te whakawahi, a e tu ana i te taha o te Ariki o te whenua katoa.

UPOKO 5.

NA, ka tahuri ahau, a ka ara ake oku kanohi, taku tirohanga atu,

Digitized by Google

na, ko tetahi pukapuka e rere-a-manu ana.

2 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Ko te aha e kitea ana e koe? Ano ra ko ahau, He pukapuka e rere ana taku e kite nei; tona roa e rua tekau nga whatianga, tona whanui kotahi tekau nga whatianga.

3 Katahi tera ka ki mai ki a au, Ko te kanga tenei ka puta atu nei ki te mata o te whenua katoa: nga tangata katoa hoki e tahae ana ka hatapea atu i tenei taha, ka rite ki *ta* tenei; a, nga tangata katoa e oati teka ana, ka hatepea atu i tera taha, ka rite ki *ta* tenei.

4 Maku ano e mea kia puta atu, e ai ta Ihowa o nga mano, a ka uru ki roto ki te whare o te tahae, ki roto ano ki te whare o te tangata i oatitia tekatia ai toku ingoa; ka mau ano hoki ki roto ki tona whare, a ka pau, ona rakau ano hoki, me ona kohatu ano.

5 ¶ Katahi ka puta atu te anahera i korero ki a au, a ka mea ki a au, Tena ra, e ara o kanohi, tirohia atu ko te aha tenei ka puta nei.

6 Ano ra ko ahau, He aha tena? A ka ki mai ia, He epa tenei e puta atu ana. I ki mai ano ia, Ko to ratou ahua tenei i te whenua katoa.

7 Na, ko tetahi taranata matā kua oti te hapai ake: he wahine ano tenei te noho nei i roto i te epa.

8 I ki mai ano ia, He kino tenei. Na, kua makā e ia ki roto ki te epa, a makā ana e ia te poro matā ki runga ki nga ngutu o taua *epa*.

9 Na, kua anga ake oku kanohi, a ka kite ahau, na, tokorua nga wahine e puta mai ana, i roto ano te hau i o raua parirau; o raua parirau hoki koia ano kei o te tāka: a hapainga ake ana e raua te epa ki te takiwa o te whenua, o te rangi.

10 Na, ko taku kianga atu ki te anahera i korero mai ki a au, E maua ana e enei te epa ki hea?

11 A, ka ki mai tera ki a au, Kia hangā ai he whare mona ki te whenua o Hinara; ka whakapumautia ano hoki ki reira, ka whakaturia ki runga ki tona turanga.

UPOKO 6.

NA, ka tahuri ahau, a ka anga ake oku kanohi: taku tirohanga, na, e wha nga hariata e puta mai ana i te takiwa i nga maunga e rua, na, nga maunga he maunga parahi.

2 I te hariata tuatahi he whero nga hoiho; a i te hariata tuarua he mangu nga hoiho;

3 I te toru o nga hariata he ma nga hoiho, a i te wha o nga hariata he kotingotingo, he pakaka, nga hoiho.

4 Katahi ahau ka oho atu, a ka mea atu ki te anahera i korero ki a au, He aha enei, e toku ariki?

5 ¶ Na, ka whakahoki mai te anahera, a ka mea ki a au, Ko nga wairua e wha enei o te rangi, e haere atu ana i te tu i te aroaro o te Ariki o te whenua katoa.

6 Nga hoiho mangu na, e haere atu ana ratou ki te whenua ki te nota, ka haere atu ano nga mea ma i muri i a ratou; e haere atu ana hoki nga mea kotingotingo ki te whenua ki te tonga.

7 I haere atu ano nga mea pakaka, i whai kia haereere, kia kopikopiko i te whenua: i mea ano ia, Haere koutou, kopikopiko i te whenua. Na, kei te kopikopiko ratou i te whenua.

8 Katahi tera ka karanga mai ki a au, a ka korero ki a au, ka mea, Titiro, enei kua puta atu nei ki te whenua ki te nota kua marie i a ratou toku wairua i te whenua ki te nota.

9 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a au, i mea,

10 Tangohia *ta* nga whakarau, *tera* i a Hererai, i a Topia, i a Ieraia, i era i haere mai i Papurona, haere mai ano koe i taua rangi ano, haere ki te whare o Hohia tama a Tepania;

11 Me tiki ano e koe te hiriwa me te koura, ka hanga i etahi karauna, potaea tonutia atu ki runga ki te māhunga o te tino tohunga, o Hohua tama a Iohereke;

12 Me ki atu ano e koe ki a ia, me korero atu, Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, e ki ana, Nana, te tangata ko tona ingoa nei ko te MANGA, ka tupu ake ano ia i tona wahi, a mana e hanga te temepara o Ihowa.

13 Mana ano e hanga te temepara o Ihowa, ki runga ano hoki i a ia te kororia; ka noho ano hoki ia, ka whakahaere tikanga i runga i tona torona; hei tohunga ano ia i runga i tona torona; he whakaaro ano hoki mo te rongo mau ta raua.

14 Ka ai ano hoki nga karauna hei whakamaharatanga ki a Hereme ratou ko Topia, ko Ieraia, ko Hene tama a Tepania, i roto i te temepara o Ihowa.

15 Ka haere mai ano te hunga i tawhiti, ka hanga i tetahi wahi o te temepara o Ihowa, a ka mohio koutou na Ihowa o nga mano ahau i unga mai ki a

Digitized by Google

koutou. E puta mai ano *tenei*, ki te ata whakarongo koutou ki te reo o Ihowa o to koutou Atua.

UPOKO 7.

NA, i te wha o nga tau o Kingi Tariuha ka puta mai te kupu a Ihowa ki a Hakaraia i te wha o nga *ra* o te *marama*, ara, o Kihereu;

2 I te mea kua ungā atu a Heretere raua ko Rekeme-mereke, me a raua tangata ano, ki te whare o te Atua, ki te inoi i te aroaro o Ihowa,

3 Hei korero *ano* ki nga tohunga i te whare o Ihowa o nga mano, ratou ko nga poropiti, hei mea atu, Me tangi ranei ahau i te rima *o nga marama*, me whakamotuhake ahau i a au, me pera ranei me taku i mea ai i enei tau ka maha?

4 ¶ Na, ka puta mai te kupu a Ihowa o nga mano ki a au, i mea ia,

5 Korero atu ki nga tangata katoa o te whenua, ratou ko nga tohunga, mea atu, I a koutou i noho puku ra, i tangi, i te rima, i te whitu o nga marama, i enei tau e whitu tekau, he noho puku ranei ta koutou ki a au? ki a au *koia?*

6 I a koutou i kai, i inu ra, he teka ianei *ma koutou ano ta* koutou i kai ai, i inu ai?

7 Ehara ianei enei i nga kupu i karangatia mai e Ihowa, i era i whakapuakina mai e nga poropiti o mua, i te mea e nohoia ana a Hiruharama, a i runga ano i te pai, me nga pa ano i tetahi taha ona, i tetahi taha; i te mea ano e nohoia ana te taha ki te tonga raua ko te mānia?

8 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa ki a Hakaraia, i mea,

9 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, e mea ana, Kia pono te whakarite o te whakawa, kia puta te aroha me te tohu tangata ki tona tuakana, ki tona teina.

10 Kaua ano e tukinotia te pouaru, te pani, te manene, te ware; kaua ano hoki e whakaaroa he kino i roto i o koutou ngakau ki tona tuakana, ki tona teina.

11 Heoi kihai ratou i pai ki te whakarongo, whakahokia atu ana e ratou te pokohiwi, o ratou taringa whakapuhoitia iho e ratou, kei rongo ratou.

12 Kua meinga e ratou o ratou ngakau kia rite ki te raimona, he mea kei rongo ratou ki te ture, ki nga kupu ano hoki i ungā atu e Ihowa o nga mano, he mea na tona wairua i whakapuakina atu e nga poropiti o mua; i puta atu ai he riri nui i a Ihowa o nga mano.

13 Na, i tana karangatanga atu kihai ratou i whakarongo, waihoki i ta ratou karangatanga kihai ahau i whakarongo, e ai ta Ihowa o nga mano:

14 A, aia atu ana ratou e taku pororo ki nga iwi katoa kihai i mohiotia e ratou, ururua iho te whenua i muri i a ratou, tē haerea, tē hokia; na ratou hoki i mea te whenua ahuareka kia ururuatia.

UPOKO 8.

I PUTA MAI ano te kupu a Ihowa o nga mano, i mea,

2 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Nui atu te hae i hae ai ahau ki Hiona, he nui hoki te riri i hae ai ahau ki a ia.

3 Ko te kupu tenei a Ihowa; Kua hoki atu nei ahau ki Hiona, kua noho ano i roto i Hiruharama, a ka karangatia a Hiruharama, Ko te pa pono, ko te maunga o Ihowa o nga mano, ko te maunga tapu.

4 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei ake ka noho nga koroheke me nga ruruhi ki nga waharoa o Hiruharama, rite rawa te ringa o tenei, o tenei, i te tokotoko, he maha hoki no nga tau.

5 Nga waharoa ano hoki o te pa kapi tonu i nga tamariki, i nga kotiro, e takaro ana i ona waharoa.

6 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano; Ki te mea i pakeke ki te titiro iho a nga morehu o tenei uri i enei ra, e pakeke ano ranei ki taku titiro iho, e ai ta Ihowa o nga mano?

7 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei au te whakaora mai nei i toku iwi i te whenua ki te rawhiti, i te whenua ano hoki ki te hauauru.

8 Ka kawea mai ano ratou e ahau, ka noho ratou ki waenganui o Hiruharama, a hei iwi ratou moku, ko au ano hoki hei Atua mo ratou i runga i te pono, i runga i te tika.

9 ¶ Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Kia kaha o koutou ringaringa, e te hunga e rongo ana i enei ra ki enei kupu i roto i nga mangai o nga poropiti i *korero* i te ra i whakatakotoria ai te turanga mo te whare o Ihowa o nga mano, he mea kia hangā ai te temepara.

10 I mua hoki i enei ra kahore he utu mo te mahi a te tangata, kahore he utu mo ta te kararehe; kahore hoki he ata noho mo te tangata i haere atu, mo te

Digitized by Google

tangata ano i haere mai, i te ngakau mamae hoki; naku hoki i mea i ga tangata katoa kia whawhai ki tona hoa, ki tona hoa.

11 Na, e kore taku inaianei ki nga morehu o tenei iwi e rite ki to nga rangi o mua, e ai ta Ihowa o nga mano.

12 No te mea ka tupu te purapura, ka tukua mai ona hua e te waina, ka tukua mai ano ona mau e te whenua, ka homai ano to ratou tomairangi e nga rangi; maku ano e mea nga morehu o tenei iwi kia whiwhi ki enei mea katoa.

13 Na, i mua hei kanga koutou i roto i nga iwi, e te whare o Hura raua ko te whare o Iharaira, ka pena ano taku whakaoranga i a koutou, a hei manaakitanga koutou: kaua e wehi, kia kaha o koutou ringaringa.

14 Ko te kupu hoki tenei a Ihowa o nga mano, Ka rite ki taku meatanga kia whiua koutou i te whakapataritarinnga a o koutou mātua ki a au, e ai ta Ihowa o nga mano, a kihai ano ahau i ripeneta:

15 Ka pera ano te hokinga ake o taku whakaaro i enei rangi ki te pai kia meatia ki Hiruharama, ki te whare ano hoki o Hura: kaua e wehi.

16 ¶ Ko nga mea enei hei meatanga ma koutou; Korerotia te pono ki tona hoa, ki tona hoa, Kia pono te whakarite o te whakawa: i o koutou kuwaha, hei te whakarite whakawa ano e mau ai te rongo:

17 Kaua ano hoki e whakaaroa he kino i roto i o koutou ngakau ki tona hoa, ki tona hoa; kaua ano e arohaina te oati teka; no te mea e kinongia ana enei mea katoa e ahau, e ai ta Ihowa.

18 ¶ I puta mai ano te kupu a Ihowa o nga mano ki a au: i mea ia,

19 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Te nohopuku o te wha *o nga marama*, te nohopuku o te rima, te nohopuku o te whitu, te nohopuku o te ngahuru, ka ai ena hei oranga ngakau ki te whare o Hura, hei mea whakahari, hei wa pai: na, arohaina te pono raua ko te ata noho.

20 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Tenei ake ka tae mai nga iwi, nga tangata ano hoki o nga pa maha:

21 A, ka haere nga tangata o tetahi *pa* ki tetahi atu, ka mea, Hapainga, kia haere rawa atu tatou ki te inoi ki te aroaro o Ihowa ki te rapu i a Ihowa o nga mano: ka haere ano hoki ahau.

22 He tini ano hoki nga iwi, he kaha nga tauiwi e haere mai ki te rapu i a Ihowa o nga mano i Hiruharama, ki te inoi ano hoki ki te aroaro o Ihowa.

23 Ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, I aua rangi ka hopu atu nga tangata kotahi tekau, he hunga no nga reo katoa o nga iwi, ka hopu atu ano ratou i te remu o to tetahi Hurai, ka mea, Kia haere tahi tatou; kua rongo hoki matou kei a koutou te Atua.

UPOKO 9.

TE POROPITITANGA o te kupu a Ihowa i te whenua o Hararaka. Na, tona taunga atu ko Ramahiku; i te mea *e anga ana* nga kanohi o te tangata o nga hapu katoa ano o Iharaira ki a Ihowa.

2 To Hamata rohe ano hoki kei reira, to Taira, to Hairona to te *pa* whakaaro nui.

3 I hanga ano e Taira he pa kaha mona, i opehia ano e ia te hiriwa ano ko te puehu, te koura para-kore ano ko te paru o nga waharoa.

4 Nana, ma te Ariki ia e pei atu, ka patua ano hoki e ia tona kaha i te moana; ka pau ano ia i te ahi.

5 Ka kite a Ahakerono, a ka wehi, a Kaha ano hoki, a nui atu te mamae, me Ekerono ano hoki; no te mea he whakama to tana tumanakohanga atu; ka ngaro atu ano hoki te kingi i roto i Kaha, e kore ano a Ahakerono e nohoia.

6 Ka nohoia ano hoki a Aharoro e te poriro, ka hatepea atu ano e ahau te whakapehapeha o nga Pirihitini.

7 Ka kore ano i a au ana toto i roto i tona mangai, ana mea whakarihariha ano hoki i waenganui i ona niho: na, te morehu, mo to tatou Atua ano ia, ka rite ano ki te kawana i roto i a Hura, ka rite ano a Ekerona ki te Tepuhi.

8 Ka nohoia ano hoki e ahau nga taha o toku whare, he whakaaro ki te taua, ki te tangata ano e tika ana na reira, ki te tangata ano e hoki ana; e kore ano te kai tukino e tika na waenga i a ratou a muri ake nei: kua kite nei hoki oku kanohi inaianei.

9 ¶ Kia nui te whakamanamana, e te tamahine o Hiona, hamama, e te tamahine o Hiruharama, nana, to Kingi e haere mai na ki a koe: he tika tona, he whakaoranga, he ngakau mahaki tona, e noho ana i runga i te kaihe, i runga ano hoki i te kuao, i te tamaiti a te kaihe.

10 Ka hatepea atu ano e ahau te hariata o Eperaima, me te hoiho ano o Hiruharama; ka hatepea atu ano te kopere o te whawhai: mo te rongo mau ano ana kupu ki nga tauiwi; ka kingi ano

Digitized by Google

ia i tetahi moana, a tae noa ki tetahi moana, i te awa, a tae noa ki nga pito o te whenua.

11 Me koe ano hoki, na te toto o to kawenata i ungā atu ai e ahau o herehere i roto i te poka kahore nei ona wai.

12 ¶ Tahuri atu ki te pa kaha, e nga herehere, *e te hunga* e tumanako ana: i tenei rangi nei ano, me whakaatu atu e ahau e rua aku whakautu ki a koe;

13 Ina whakapikoa e ahau a Hura maku, ina whakanohoia te kopere a Eperaima, ina oho ano i a au o tamariki, e Hiona, ki te whawhai ki o tamariki, e Kariki, a ka meinga koe e ahau kia rite ki te hoari a te marohirohi.

14 A ka kitea a Ihowa i runga i a ratou, ka puta atu ano hoki tana pere, ano he uira: ka whakatangihia ano hoki te tētere e te Ariki e Ihowa, a ka haere ia i runga i nga tukauati o te tonga.

15 Ma Ihowa o nga mano ratou e tiaki; a ka kai ratou, ka riro iho ano hoki i a ratou nga kohatu o te kopere; ka inu ano ratou, ka hamama me te mea na te waina; ka whakakīa ano ratou ano he peihana, ano ko nga koki o te aata.

16 Ka whakaora ano hoki a Ihowa to ratou Atua i a ratou i taua ra; he hipi hoki no tona iwi: ka rite hoki ratou ki nga kohatu o te karauna, ano he kara i runga i tona whenua.

17 Na, koia ano tona pai, koia ano tona ataahua! ka tupu ake nga tamariki i te witi, nga kotiro i te waina hou.

UPOKO 10.

INOIA he ua i a Ihowa i te wa o to muri ua; a ka hangā e Ihowa nga kapua uira, he nui ano te ua e homai e ia ki a ratou, he tarutaru ma tenei tangata, ma tenei tangata, i te mara.

2 He tekateka noa hoki te korero a nga terapimi, he teka te mea i kitea e nga tohunga, he horihori nga moe i korerotia e ratou; he hanga noa iho ta ratou whakamarie, no reira haere ana ratou ano he kahui hipi; karangirangi kau ana ratou i te kore hepara.

3 I mura taku riri ki nga hepara, i whiua ano e ahau nga koati: kua tae mai hoki a Ihowa o nga mano ki tana kahui ki te whare o Hura, a meinga ana ratou e ia hei hoiho kororia mona i te tatauranga.

4 No roto i a ia te putanga ake o te koki, no roto i a ia te whao, no roto i a ia te kopere mo te tatauranga, no roto i a ia nga kai akiaki katoa rupekerupeke.

5 ¶ A ka rite ratou ki nga marohirohi e takatakahi ana i *o ratou hoa riri* i te paru o nga waharoa i te mea e whawhai ana: ka whawhai ano ratou, no te mea kei a ratou a Ihowa, a ka whakama nga kai eke hoiho.

6 Ka whakakahangia ano hoki e ahau te whare o Hura, ka whakaorangia ano e ahau te whare o Hohepa, ka whakahokia ano ratou e ahau, ka meinga kia noho; no te mea ka tohungia ratou e ahau, a me te mea kihai ratou i peia e ahau, ko ahau hoki ko Ihowa to ratou Atua, ka whakao atu ano ahau ki a ratou.

7 Ka rite ano hoki nga Eperaimi ki te marohirohi, ka koa ano o ratou ngakau me te mea na te waina: ka kite ano a ratou tamariki, a ka koa; ka whakamanamana o ratou ngakau ki a Ihowa.

8 Ka whiowhio ahau ki a ratou, ka huihuia mai ano ratou e ahau, kua hokona hoki ratou e ahau; ka tini ano hoki ratou, ka pera me ratou i tini ra.

9 Ka whakatōkia ano ratou e ahau ki roto ki nga iwi, ka mahara ano ratou ki a au i roto i te hunga i tawhiti, ka ora tahi ano ratou me a ratou tamariki, a ka hoki ano.

10 Ka whakahokia mai ano ratou e ahau i te whenua o Ihipa, ka kuihuia mai ano hoki ratou i Ahiria; ka kawea ano ratou e ahau ki te whenua o Kirearā, ki Repanona ano hoki, tē kitea *he wahi* mo ratou.

11 Ka tika atu ano hoki te whakapawera i waenga moana, a ka patua nga ngaru i te moana, ka maroke ano hoki nga wahi hohonu o te awa, ka riro iho ano hoki te whakapehapeha o Ahiria, ka riro ke ano te hepeta o Ihipa.

12 Ka whakakahangia ano ratou e ahau i runga i a Ihowa; ka haereere ano ratou i runga i tona ingoa, e ai ta Ihowa.

UPOKO 11.

WHAKATUWHERATIA o kuwaha, e Repanona, kia kai ai te ahi i o hita.

2 E aue, e te kauri; kua hinga hoki te hita, kua pahuatia hoki nga metararahi, e aue, e nga oki o Pahana, no te mea kua riro iho te ngahere o te *wahi* taiepa.

3 ¶ Te reo o nga hepara e aue ana; no te mea kua oti to ratou kororia te pahua! Te reo o nga kuao raiona e ngengere ana; no te mea kua oti te whakapehapeha o Horano te pahua!

Digitized by Google

4 Ko te kupu tenei a Ihowa a toku Atua, Whangaia nga hipi, nga mea e patua ana.

5 E patua ana hoki e nga tangata nana, kahore ano hoki a ratou whakahe ake ki ta ratou: e ki ana hoki o ratou kai hoko, Kia whakapaingia a Ihowa; kua whiwhi hoki ahau ki te taonga: kahore hoki he manawapa o o ratou hepara ki a ratou.

6 E kore hoki ahau e manawapa ki nga tangata o te whenua a muri ake nei, e ai ta Ihowa: engari, na, ka tukua atu e ahau nga tangata ki te ringaringa o tona hoa, o tona hoa, ki te ringaringa ano hoki o tona kingi; a ma ratou te whenua e patu, e kore ano ahau e whakaora i roto i o ratou ringaringa.

7 Ka whangaia ano e ahau nga hipi e patua ana, nga mea iti ano o te kahui. I tikina ano e ahau etahi tokotoko e rua maku, tapā iho e ahau tetahi Ko Ataahua, tetahi atu tapā iho e ahau, Ko Ngapaihere; kei te whangai ahau i nga hipi.

8 He mea hatepe atu ano naku nga hepara tokotoru i te marama kotahi, a whakarihariha ana toku wairua ki a ratou, o ratou wairua ano hoki whakarihariha ana ki a au.

9 Katahi ahau ka ki atu, E kore koutou e whangaia e ahau: Te mea mo te mate, kia mate, a te mea e hatepea kia hatepea; kia kai ano hoki nga toenga i nga kikokiko o tona hoa, o tona hoa.

10 ¶ Na, kua mau ahau ki taku tokotoko ki a Ataahua, tapahia putia ana e ahau, he whakatakanga i taku kawenata i whakaritea e ahau ki nga iwi katoa.

11 Na, kua whakatakā i taua rangi; a mohio tonu iho nga mea iti o te kahui i tatari ki a au, na Ihowa taua kupu.

12 I mea ano ahau ki a ratou, Ki te mea e pai ana ki ta koutou titiro, homai taku utu; a ki te kahore, kauaka. Na, paunatia mai ana taku utu e ratou, e toru tekau nga hiriwa.

13 Na, ko te kianga mai a Ihowa ki a au, makā atu ki te kai hanga rihi te utu pai i whakaritea moku e ratou. Na, ka mau au ki nga hiriwa e toru tekau, a makā atu ana e ahau ki te kai hanga rihi ki te whare o Ihowa.

14 Katahi ka tapahia putia e ahau te rua o oku tokotoko, ara, a Nga-paihere, kia kore ai te tuakanatanga o Hura ki a Iharaira.

15 ¶ I ki mai ano a Ihowa ki a au, Tikina ano etahi mea a te hepara wairangi māu.

16 No te mea, na, ka ara i a au tetahi hepara i te whenua, he tangata e kore e tirotiro i nga mea ka motuhia atu, e kore ano e rapu i te kuao, e kore ano e rongoa i te mea he whati tona, e kore ano e whangai i te mea e tu ana: engari ka kainga e ia te kikokiko o te mea momona, o ratou matikuku ano hoki titaritari rawa e ia.

17 Aue te mate mo te hepara ko te ahua kau tona, e whakarere ana i nga hipi! *ka pa* te hoari ki tona ringaringa, ki tona kanohi matau ano: ka memenge rawa tona ringaringa, ka whakapouritia rawatia ana hoki tona kanohi matau.

UPOKO 12.

TE POROPITITANGA, he kupu na Ihowa mo Iharaira, e ai ta Ihowa, nana nei nga rangi i hora, nana te whenua i whakatu, a whakawhaiahuatia ana e ia te wairua o te tangata i roto i a ia.

2 Tenei au te mea nei i Hiruharama hei kapa wiri ki nga iwi katoa i tetahi taha, i tetahi taha; ka whawhai ano hoki ki a Hura i te whakapaenga, ki Hiruharama *ano hoki*.

3 Na, i taua rangi ano ka meinga e ahau a Hiruharama hei kohatu taimaha ki nga iwi katoa: te hunga katoa e hapai ana ka poutoutokia rawatia, me nga iwi katoa o te whenua e huihui mai ana ki te whawhai ki a ia.

4 I taua rangi, e ai ta Ihowa, ka patua e ahau ki te miharotanga nga hoiho katoa, o ratou kai eke ano hoki ki te haurangi: ka titiro matatau atu ano hoki oku kanohi ki te whare o Hura, ka patua ano e ahau nga hoiho katoa o te iwi ki te matapotanga.

5 A ka mea nga rangatira o Hura i roto i o ratou ngakau, Ko nga tangata o Hiruharama hei kaha moku i runga i to ratou Atua, i a Ihowa o nga mano.

6 ¶ I taua rangi ka meinga e ahau nga rangatira o Hura kia rite ki te kānga ahi i roto i nga rakau, kia rite ano ki te rama ahi i roto i te paihere, ka pau hoki i a ratou nga iwi katoa i te taha matau, i te taha maui, a karapoi noa; a tera a Hiruharama e nohoia ano i runga i tona turanga, ara, i Hiruharama.

7 Ka whakaora ano hoki a Ihowa i nga teneti o Hura i te tuatahi, he mea kei whakapehapeha te kororia o te whare o Rawiri, te kororia ranei o nga tangata o Hiruharama ki a Hura.

Digitized by Google

8 I taua rangi ka tiakina e Ihowa nga tangata o Hiruharama; a te tangata ngoi-kore i roto i a ratou ka rite i taua ra ki a Rawiri; ka rite ano hoki te whare o Rawiri ki te Atua, ki te anahera a Ihowa i to ratou aroaro.

9 ¶ I taua rangi ano ka whai ahau kia whakangaromia nga iwi katoa e haere mai ana ki te whawhai ki Hiruharama.

10 Ka ringitia ano e ahau te wairua o te aroha noa, o nga inoi ki runga ki nga tangata o Hiruharama, a ka titiro ratou ki a au ki ta ratou i wero ai, ka tangi ano ki a ia, me te mea e tangi ana ki te huatahi, ka pouri ano ki a ia, me te mea e pouri ana ki te tamaiti matamua.

11 I taua rangi ka nui te tangihanga i roto i Hiruharama, ka rite ki te tangihanga i Hararimono i te raorao o Mekirono.

12 A ka tangi te whenua, tenei hapu, tenei hapu, wehe rawa, te hapu o te whare o Rawiri wehe rawa, a ratou wahine wehe rawa, te hapu o te whare o Natana wehe rawa, me a ratou wahine ano, wehe rawa,

13 Te hapu o te whare o Riwai wehe rawa, a ratou wahine wehe rawa, te hapu o Himei, me a ratou wahine ano, wehe rawa,

14 Nga hapu katoa e toe ana, tenei hapu, tenei hapu, wehe rawa, me a ratou wahine ano, wehe rawa.

UPOKO 13.

I TAUA rangi ano ka tuwhera he puna mo te whare o Rawiri ratou ko nga tangata o Hiruharama, hei mea mo te hara, mo te poke.

2 ¶ I taua rangi ano, e ai ta Ihowa o nga mano, ka hatepea atu e ahau nga ingoa o nga whakapakoko i runga i te whenua; e kore ano e maharatia a muri ake nei, ka meinga ano e ahau nga poropiti, me te wairua poke ano, kia kore atu i runga i te whenua.

3 Na, tenei ake ki te poropiti tetahi tangata i muri ake nei, ka mea tona pāpā ki a ia, raua ko tona whaea i whanau ai ia, E kore koe e ora; kua korero teka hoki koe i runga i te ingoa o Ihowa: na, ka tu ia te wero e tona pāpā raua ko tona whaea i whanau ai ia, ina poropiti ia.

4 I taua rangi ano ka whakama nga poropiti, tenei tangata, tenei tangata, ki tana i kite ai, i te mea ka poropiti ia; e kore ano e kakahuria e ratou he kakahu huruhuru hei mea tinihanga.

5 A ka mea ano ia, Ehara ahau i te poropiti, he paruauru ahau, he mea whakaako hoki ahau na te tangata ki te atawhai kararehe no toku taitamarikitanga ake ano.

6 A hei kupu ano tenei ki a ia, He aha enei patunga i o ringaringa? a ka mea ia, Ko oku patunga i roto i te whare o oku hoa aroha.

7 ¶ E ara, e te hoari, ki toku hepara, ki te tangata i takahoatia ki a au, e ai ta Ihowa o nga mano, patua te hepara, kia marara ano hoki nga hipi; ka tahuri atu ano hoki toku ringaringa ki nga mea ririki.

8 Na, i te whenua katoa, e ai ta Ihowa, e rua nga wahi o reira ka hatepea atu, ka mate, ka toe ia te tuatoru o nga wahi o reira.

9 Ka kawea ano e ahau te tuatoru o nga wahi i roto i te ahi, ka tahia ano hoki te para, ka peratia me te hiriwa e tahia ana, ka whakamatautauria ano ratou e ahau, ka peratia me te koura; ka karanga ratou ki toku ingoa, a ka whakarongo ahau ki a ratou: ka mea ahau, He iwi ratou noku; a ka mea ratou, Ko Ihowa toku Atua.

UPOKO 14.

NANA, kei te haere mai te ra o Ihowa, a, ka wehewehea o taonga parakete i roto i a koe.

2 Ka huihuia ano hoki e ahau nga iwi katoa ki te whawhai ki Hiruharama, a ka horo te pa, ka pahuatia nga whare, ka moea nga wahine; a ko tetahi hawhe o te pa ka riro hei whakarau, e kore ano ia te toenga o te iwi e hatepea atu i roto i te pa.

3 Katahi a Ihowa ka haere atu, ka whawhai ki aua iwi, ka rite ki te ra i whawhai ai ia i te ra o te tatauranga.

4 ¶ Ka tu ano hoki ona waewae i taua ra ki runga ki Maunga Oriwa, ki tera i te ritenga atu o Hiruharama i te taha ki te rawhiti, a ka pakaru a Maunga Oriwa i waenganui ona, te taha ki te rawhiti te taha ano ki te hauauru, he nui noa atu te takiwa maunga, a ka neke atu tetahi hawhe o te maunga ki te nota, tetahi hawhe ona ki te tonga.

5 A ka oma atu koutou ki te takiwa o oku maunga; no te mea ka tutuki atu te takiwa o nga maunga ki Atara: na, ka koutou oma ka rite ki ta koutou omanga atu i te ru i nga ra o Utia kingi o

Digitized by Google

Hura: tera ano a Ihowa toku Atua e haere mai, ko te hunga tapu katoa hei hoa mou.

6 Na, i taua rangi e kore te māramatanga e mārama, *e kore ano* e pouri.

7 Erangi kotahi tonu taua rangi, he mea e mohiotia ana e Ihowa, ehara i te ra, ehara i te po: na, i nga wa o te ahiahi ka mārama.

8 Na, i taua rangi ka puta atu he wai ora i Hiruharama, tetahi hawhe ki te moana i te aroaro, tetahi hawhe ki te moana i te tuara: i te raumati taua hanga, i te hotoke ano.

9 A ko Ihowa hei kingi mo te whenua katoa: i taua rangi he kotahi a Ihowa, tona ingoa ano he kotahi ano.

10 A hei mānia katoa te whenua, a taka noa, i Kepa tae noa ki Rimono ki te taha ki te tonga o Hiruharama: ka neke ake ano hoki, ka nohoia ano i tona wahi ano, i te kuwaha o Peniamiue tae noa ki te wahi i te kuwaha tuatahi, ki te kuwaha i te koki, i te pourewa o Hananeere tae noa ki nga poka waina a te kingi.

11 Ka nohoia ano a reira, a heoi ano whakangaromanga; ka noho ano hoki a Hiruharama i runga i te rangimarie.

12 ¶ Ko te whiunga ano hoki tenei i whiua ai e Ihowa nga iwi katoa i whawhai nei ki Hiruharama; Ka pirau o ratou kikokiko i te mea e tu ana ano o ratou waewae, ka pirau ano o ratou kanohi i roto i nga pae, ka pirau ano o ratou arero i roto i o ratou mangai.

13 I taua rangi ano he nui ta Ihowa whakaoho i roto i a ratou; ka hopukia atu ano e ratou te ringaringa o tona hoa, o tona hoa, ka ara ake ano o ratou ringaringa ki te ringaringa o tona hoa, o tona hoa.

14 Tera ano a Hura ka whawhai ki Hiruharama; ka huihuia mai ano hoki nga rawa o nga iwi katoa i tetahi taha, i tetahi taha, te koura, te hiriwa, nga kakahu, nui whakaharahara.

15 A ka rite te whiunga o te hoiho, o te muera, o te kamera, o te kaihe, o nga kararehe katoa i roto i enei puni ki tenei whiu.

16 ¶ Tenei ake, na, nga morehu katoa o nga iwi katoa i haere mai ki Hiruharama, ka haere mai ratou i ia tau, i ia tau ki te koropiko ki te Kingi, ki a Ihowa o nga mano, ki te whakarite hoki i te hakari whare wharau.

17 Na, te tangata e kore e haere mai i roto i nga hapu o te whenua ki Hiruharama ki te koropiko ki te Kingi, ki a Ihowa o nga mano, kahore he ua mo ratou.

18 A ki te kahore te hapu o Ihipa e haere mai, e tae mai, te hunga kahore nei o ratou *ua*, ka pa ano te whiu e whiua ai e Ihowa nga iwi kahore nei e haere mai ki te whakarite i te hakari whare-wharau.

19 Ko te utu-hara tenei mo Ihipa, ko te utu-hara ano ia mo nga iwi katoa e kore e haere mai ki te whakarite i te hakari o nga tapenakara.

20 ¶ I taua rangi ka piri ki nga pere o nga hoiho, TAPU KI A IHOWA, ka rite ano hoki nga pāta i roto i te whare o Ihowa ki nga peihana i mua i te aata.

21 Ina, nga pāta katoa i Hiruharama i a Hura he tapu ki a Ihowa o nga mano, a ka haere mai te hunga katoa e patu whakahere ana, ka tango i etahi hei kohua ma ratou: kahore ano hoki he Kanaani a muri ake nei i roto i te whare o Ihowa o nga mano i taua ra.

KO

MARAKI.

UPOKO 1.

TE POROPITITANGA, he kupu na Ihowa ki a Iharaira, he mea whakapuaki na Maraki.

2 I aroha ahau ki a koutou, e ai ta Ihowa, heoi e mea na koutou, He arohatanga ki te aha tau ki a matou? He teka ianei he tuakana a Ehau no Hakopa? e ai ta Ihowa, heoi aroha ana ahau ki a Hakopa,

Digitized by Google

3 A kinongia ana a Ehau e ahau, meinga ana e ahau ona maunga me tona kāinga tupu hei ururua mo nga tarakona o te koraha.

4 Kua mea na a Eroma, Kua rawakoretia nei tatou; otiia ka hoki tatou, ka hanga i nga wahi kua tuheatia; ko te kupu tenei a Ihowa o nga mano, Ma ratou e hanga, a maku e wahi iho; ka karangatia ano aua *wahi* e ratou, Ko te rohe kino, ko te iwi ano i whakatakariri ai a Ihowa, a ake ake ake.

5 E kite ano o koutou kanohi, a ka mea koutou, Kia whakanuia a Ihowa i runga atu i te rohe a Iharaira.

6 ¶ E whakahonoretia ana te pāpā e te tamaiti, tona ariki e te pononga: ki te mea he matua ahau, hei hea toku honore? ki te mea he ariki ahau, kei hea te wehi ki a au? e ai ta Ihowa o nga mano ki a koutou, e nga tohunga e whakahawea na ki toku ingoa, e mea na, He whakahaweatanga ki te aha ta matou ki to ingoa?

7 He taro poke ta koutou e tapae na i runga i toku aata, a, e mea na koutou, I whakapokea koe e matou ki te aha? I te mea ka kīa na e koutou te tepara a Ihowa, He hanga mo te whakahawea.

8 Ki te tapaea hoki e koutou te matapo hei patunga tapu, ehara ianei i te mea kino? ki te tapaea ano e koutou te mea totitoti, te mea mate, ehara ianei i te kino? tena koa, hoatu ki to kawana; e pai ranei ia ki a koe? e manako ranei ia ki a koe? e ai ta Ihowa o nga mano.

9 Na, tena ra, inoi atu ki te Atua kia atawhai ai ia i a tatou: na ta koutou mahi tenei: e manako ranei ia ki a koutou? e ai ta Ihowa o nga mano.

10 Ko wai ano i roto i a koutou e tutaki i nga tatau, *ki te kahore he atu?* ehara ano hoki ta koutou whakau ahi i runga i taku aata i te mea whakautukore. Kahore oku ngakau ki a koutou, e ai ta Ihowa o nga mano, e kore ano ahau e manako ki te whakahere a o koutou ringaringa.

11 No te mea tera e nui toku ingoa i roto i nga Tauiwi, i te whitinga o te ra, a tae noa ki tona torengitanga; ka tukua ano hoki he whakakakara ki toku ingoa i nga wahi katoa, me te whakahere poke-kore ano hoki; no te mea tera e nui toku ingoa i roto i nga Tauiwi, e ai ta Ihowa o nga mano.

12 ¶ Ko koutou ia kei te whakapoke i taua *ingoa*, i a koutou ka ki ra, Te tepara a Ihowa he poke; ona hua ano hoki, tana kai, he hanga mo te whakahawea.

13 I mea ano koutou, Nana, te whakahoha! whakatupererutia iho e koutou, e ai ta Ihowa o nga mano; a maua mai ana e koutou te mea i haehaea, te mea totitoti, te mea mate; na, kei te mau mai koutou i te whakahere: e manakohia ranei tenei mea a o koutou ringaringa? e ai ta Ihowa.

14 He kanga ia mo te tangata tinihanga, he toa nei tana i roto i tana kahui, na, ka puaki tana kī taurangi, a patua ana e ia te mea hē ma te Ariki; he Kingi nui hoki ahau, e ai ta Ihowa o nga mano, he hanga whakaweni ano toku ingoa i roto i nga tauiwi.

UPOKO 2.

NA, inaianei, he whakahau tenei mo koutou, e nga tohunga.

2 Ki te kore koutou e whakarongo, ki te kore e takoto i roto i o koutou ngakau kia homai he kororia ki toku ingoa, e ai ta Ihowa o nga mano, ina ka tukua atu e ahau he kanga ki a koutou, ka kangā ano e ahau o koutou manaakitanga: kua oti ano i a au te kanga, no te mea kihai i takoto i roto i o koutou ngakau.

3 Nana, ka riria e ahau ta koutou purapura, ka akiritia ano e ahau he paru *kararehe* ki o koutou mata, te paru o a koutou hakari, a ka riro ngatahi koutou me taua mea.

4 A ka mohio koutou naku tenei whakahau i unga atu ki a koutou, kia mau ai taku kawenata ki a Riwai, e ai ta Ihowa o nga mano.

5 I a ia taku kawenata mo te ora, mo te rongo mau; he mea hoatu ano naku ki a ia *mo* te wehi i wehi ai ia i a au, mona hoki i hopohopo ki toku ingoa.

6 I roto i tona mangai te ture o te pono, kihai ano hoki te he i kitea i *roto* i ona ngutu: i haere tahi ia i a au i runga i te rongo mau, i runga i te tika, he tokomaha ano hoki i whakatahuritia mai e ia i te kino.

7 Ko ta nga ngutu hoki o te tohunga he tiaki matauranga, ka rapua ano te ture i roto i tona mangai: ko te karere hoki ia a Ihowa o nga mano.

8 Ko koutou ia kua peka atu i te ara, kua meinga na e koutou te ture hei tūtukitanga waewae mo etahi, he tokomaha; hē iho i a koutou te kawenata ki a Riwai, e ai ta Ihowa o nga mano.

9 Na, kua meinga na koutou e ahau kia whakahaweatia, kia iti, i te aroaro o nga tangata katoa, kua rite ki ta koutou

Digitized by Google

kihai na i tiaki i oku ara, a i *nga mea o* te ture he whakapai tangata ta koutou.

10 He teka ianei kotahi ano te pāpā o tatou katoa? he teka ianei kotahi ano te Atua nana tatou i hanga? he aha tatou i tinihanga ai, te tuakana ki te teina, i whakanoa ai i te kawenata ki o tatou mātua?

11 ¶ Kua tinihanga a Hura, e mahia ana hoki te mea whakarihariha i roto i a Iharaira, i Hiruharama; kua noa hoki i a Hura te tapu o Ihowa, tana hoki i aroha ai, a marenatia ana mana te tamahine a te atua ke.

12 Ka hatepea atu e Ihowa te tangata nana tenei mahi, te kai whakaako, te akonga i roto i nga teneti o Hakopa, ratou ano ko te kai tapae i te whakahere ki a Ihowa o nga mano.

13 Na, ko ta koutou mahi tuarua tenei, ara, te hipokinga i te aata o Ihowa ki nga roimata, ki te tangihanga, ki te aue; a kore tonu ake āna tahuritanga mai ki te whakahere, kore ake āna tangō, āna manako ki *ta* to koutou ringaringa.

14 Heoi e mea na koutou, Na te aha? No te mea e whakaatu ana a Ihowa i tāu ki te wahine o to taitamarikitanga i tinihangatia ra e koe: ko to hoa ano ia, ko te wahine ano o to kawenata.

15 Na, he teka ianei kotahi tana i hanga ai? I a ia ano hoki te toenga iho o te wairua. A na te aha i kotahi ai? Kia rapua ai e ia he uri atua. Na, tiakina to koutou wairua, kaua hoki e tinihanga ki te wahine o to taitamarikitanga.

16 No te mea e ki ana a Ihowa Atua o Iharaira, e kino ana ia ki te whakarere: e hipokina ana hoki e tetahi te tutū ki tona kakahu, e ai ta Ihowa o nga mano: na, tiakina to koutou wairua; kaua hoki e tinihanga.

17 ¶ Kua whakahohatia e koutou a Ihowa ki ā koutou kupu. A e mea na koutou, I whakahohatia ia e matou ki te aha? I a koutou ka ki na, He pai ki te titiro a Ihowa nga tangata katoa e mahi kino ana, e manako ana hoki ia ki a ratou; Keihea oti te Atua o te whakarite whakawa?

UPOKO 3.

TENEI te ungā atu nei e ahau taku karere, mana e whakapai te ara i mua i a au, a kitea rawatia ake kua tae te Ariki, e rapua nei e koutou, ki tona temepara, te anahera o te kawenata, ta koutou e ngakau nui na: nana, tera ia ka haere mai, e ai ta Ihowa o nga mano.

2 A ko wai e u *i* te ra e haere mai ai ia? ko wai hoki e tu, ina puta mai ia? e rite ana hoki ia ki te ahi a te kai tahi para, ki te horoi ano hoki a te kai horoi:

3 Ka noho ano ia, ka rite ki te kai tahi para ki te kai whakapai hiriwa, a ka whakapaia e ia nga tamariki a Riwai, ka whakahemokia to ratou para, ano he koura, he hiriwa: kia tapaea ai e ratou he whakahere ki a Ihowa i runga i te tika.

4 Ko reira te whakahere a Hura raua ko Hiruharama rekaina ai e Ihowa, ka rite ki nga rangi o mua, ki nga tau o namata.

5 Ka whakatata atu ano ahau ki a koutou ki te whakarite whakawa; ka hohoro ano ahau hei kai whakaatu i te he o nga kai makutu, o te hunga puremu, o nga kai oati teka, o te hunga ano hoki e tahae ana i nga utu o te kai mahi, i ta te pouaru, i ta te pani, e whakapeau ke ana i ta te manene, a kahore e wehi i a au, e ai ta Ihowa o nga mano.

6 Ko ahau hoki a Ihowa, kahore ahau e puta ke; na reira koutou, e nga tamariki a Hakopa, i kore ai e pau.

7 No nga rangi ano o o koutou mātua i whakarerea ai e koutou aku tikanga, kihai ano i puritia e koutou. Hoki mai ki a au, a ka hoki atu ahau ki a koutou, e ai ta Ihowa o nga mano. Heoi kei te mea na koutou, Kia pehea ta matou hoki atu?

8 ¶ E tahae ranei te tangata i ta te Atua? Heoi kua tahaetia taku e koutou. A e mea na koutou, He pehea ta matou tahae i tau? Ko nga whakatekau ra, me nga whakahere.

9 Kua kangā, kua kangā koutou; na koutou hoki taku i tahae, na tenei iwi katoa.

10 Maua a koutou whakatekau katoa ki roto ki te toa, kia whai kai ai toku whare, waiho hoki tenei hei whakamatautau moku, e ai ta Ihowa o nga mano, me kahore e tuwhera i a au nga matapihi o te rangi ki a koutou, a ka ringitia atu e ahau he manaakitanga ki runga ki a koutou, a kia kore ra ano he takotoranga.

11 Ka whakaaro ano hoki ahau ki a koutou, ka riria te kai whakapareho, kei he i a ia nga hua o to koutou one-one; e kore ano e marere noa nga hua o ta koutou waina i te mura, e ai ta Ihowa o nga mano.

12 A ki ta nga iwi katoa he manaaki-

Digitized by Google

tanga koutou: no te mea he whenua ahuareka koutou, e ai ta Ihowa o nga mano.

13 ¶ He kaha a koutou kupu ki a au, e ai ta Ihowa. Heoi e ki na koutou, He aha ta matou korero mou?

14 Kua ki na koutou, Kahore he hua o te mahi ki te Atua: he aha hoki te rawa o ta matou pupuri i ana mea, o ta matou haere pouri ano hoki i te aroaro o Ihowa o nga mano?

15 Na, inaianei ki ta matou ko te hunga whakakake nga mea koa, ko nga kai mahi ano hoki o te kino te hunga e whakaturia ana, a, nga mea e mawhiti ana, ko te hunga e whakamatautau ana i te Atua.

16 ¶ Na, te hunga i wehi i a Ihowa, kei te korerorero ratou ki tona hoa, ki tona hoa, a ka tahuri a Ihowa, ka whakarongo: na, ka tuhituhia he pukapuka whakamahara ki tona aroaro, mo te hunga i wehi ki a Ihowa, a i whakaaro ki tona ingoa.

17 Maku ano hoki ratou, e ai ta Ihowa o nga mano, i te ra e mahia ai e ahau aku taonga ake; ka manawapa ano ahau ki a ratou, ka pera ano me te tangata e manawapa ana ki tana tamaiti e mahi ana ki a ia.

18 Ko reira ano koutou hoki ai, kite ai i te rerenga ketanga o ta te tangata tika, o ta te tangata kino, o ta te tangata e mahi ana ki te Atua, o ta te tangata ano e kore nei e mahi ki a ia.

UPOKO 4.

TA TE MEA, na, kei te haere mai te ra ka rite nei tona ngiha ki to te oumu; a ka rite te hunga whakakake katoa, te hunga katoa ano e mahi kino ana ki te kakau witi: a ka tahuna ratou e te ra meake nei puta, e ai ta Ihowa o nga mano, a kore noa iho he pakiaka, he manga, e mahue ki a ratou.

2 ¶ Ki a koutou ia e wehi na i toku ingoa ka ara ake te ra o te tika, he whakaora mate ano hoki i runga i ona parirau, a ka puta mai koutou, ka momona, ka rite ki nga kuao kau o te turangakau.

3 Ka takatakahia ano hoki e koutou te hunga kino; no te mea ka rite ratou ki nga pungarehu i raro i nga kapu o o koutou waewae i te rangi e mahi ai ahau, e ai ta Ihowa o nga mano.

4 ¶ Kia mahara ki te ture a taku pononga a Mohi, ki taku i whakahau ai ki a ia i Horepa, he mea mo Iharaira katoa, ki nga tikanga, ki nga whakaritenga.

5 ¶ Nana, ka ungā atu nei e ahau a Iraia poropiti ki a koutou i mua i te taenga mai o te ra nui o Ihowa, o te *ra* whakamataku.

6 A ka whakatahuritia atu e ia nga ngakau o nga mātua ki nga tamariki, nga ngakau ano hoki o nga tamariki k o ratou mātua, kei haere atu ahau, a patua iho e ahau te whenua ki te kanga.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

KO TE

KAWENATA HOU

A

TO TATOU ARIKI A TE KAI WHAKAORA

A IHU KARAITI.

HE MEA WHAKAMAORI MAI NO TE REO KARIKI.

RANANA:
HE MEA TA KI TE PEREHI A W. M. WATTS,
MA TE KOMITI TA PAIPERA MO INGARANI MO TE AO KATOA.
1868.

Digitized by Google

Digitized by Google

KO NGA

PUKAPUKA O TE KAWENATA HOU.

	Nga Upoko.
Matiu	28
Maka	16
Ruka	24
Hoani	21
Nga Mahi a nga Apotoro	28
Roma	16
1 Koriniti	16
2 Koriniti	13
Karatia	6
Epeha	6
Piripai	4
Korohe	4
1 Teharonika	5
2 Teharonika	3

	Nga Upoko.
1 Timoti	6
2 Timoti	4
Taituha	3
Pirimona	1
Nga Hiperu	13
Hemi	5
1 Pita	5
2 Pita	3
1 Hoani	5
2 Hoani	1
3 Hoani	1
Hura	1
Whakakitenga	22

Digitized by Google

Digitized by Google

KO TE

RONGO PAI A MATIU.

UPOKO 1.

KO te pukapuka o te Whakatupuranga o Ihu Karaiti o te tama a Rawiri, ko ia nei he tama na Aperahama.

2 Whanau ake ta Aperahama ko Ihaka; whanau ake ta Ihaka ko Hakopa; whanau ake ta Hakopa ko Hura ratou ko ona tuakana ko ona teina;

3 Whanau ake ta Hura raua ko Tamara, ko Parete raua ko Hara; whanau ake ta Parete ko Heteromo; whanau ake ta Heteromo ko Arame;

4 Whanau ake ta Arame ko Aminarapa; whanau ake ta Aminarapa ko Nahona; whanau ake ta Nahona ko Haramono;

5 Whanau ake ta Haramono raua ko Rahapa, ko Poaha; whanau ake ta Poaha raua ko Rutu, ko Opere; whanau ake ta Opere ko Hehe;

6 Whanau ake ta Hehe ko Rawiri te kingi; whanau ake ta kingi Rawiri raua ko te wahine a Uria, ko Horomona;

7 Whanau ake ta Horomona ko Ropoama; whanau ake ta Ropoama ko Apia; whanau ake ta Apia ko Aha;

8 Whanau ake ta Aha ko Iohapata; whanau ake ta Iohapata ko Iorama; whanau ake ta Iorama ko Ohiaha;

9 Whanau ake ta Ohiaha ko Iotama; whanau ake ta Iotama ko Ahaha; whanau ake ta Ahaha ko Etekiaha;

10 Whanau ake ta Etekiaha ko Manahe; whanau ake ta Manahe ko Amono; whanau ake ta Amono ko Hohaia;

11 Whanau ake ta Hohaia ko Hekoniaha ratou ko ona teina, i te whakahekenga atu ki Papurona:

12 A muri iho i te whakahekenga atu ki Papurona, ka whanau ta Hekoniaha ko Haratiere; whanau ake ta Haratiere ko Toropapere;

13 Whanau ake ta Toropapere ko Apiuru; whanau ake ta Apiuru ko Eriakimi; whanau ake ta Eriakimi ko Atoro;

14 Whanau ake ta Atoro ko Haroko; whanau ake ta Haroko ko Akimi; whanau ake ta Akimi ko Eriuru;

15 Whanau ake ta Eriuru ko Ereatara; whanau ake ta Ereatara ko Matana; whanau ake ta Matana ko Hakopa;

16 Whanau ake ta Hakopa ko Hohepa ko te tahu o Meri; whanau ake *ta Meri* ko Ihu, ko tona ingoa nei ko te Karaiti.

17 Heoi nga whakatupuranga katoa o Aperahama tae noa ki a Rawiri, tekau ma wha nga whakatupuranga; o Rawiri hoki tae noa ki te whakahekenga atu ki Papurona, tekau ma wha nga whakatupuranga; a no te whakahekenga atu ki Papurona tae noa ki a te Karaiti, tekau ma wha nga whakatupuranga.

18 ¶ Na, ko te whanautanga tenei o Ihu Karaiti: he mea taumau a Meri tona whaea ma Hohepa, a i te mea kiano raua i tata noa ki a raua, ka kitea kua hapū ia i te Wairua Tapu.

19 Otira he tangata tika a Hohepa tona tahu, a kahore ona ngakau kia whakakitea nuitia ia, ka mea kia whakarerea pukutia.

20 Otiia i a ia e hurihuri ana i enei mea, na, ka puta moemoea mai tetahi anahera a te Ariki ki a ia, ka mea, E Hohepa, e te tama a Rawiri, kaua e hopohopo ki te tango i a Meri i tau wahine: na te Wairua Tapu hoki tona hapū.

21 A e whanau ia, he tamaiti, me hua hoki e koe tona ingoa ko Ihu: no te mea, māna e whakaora tona iwi i o ratou hara.

Digitized by Google

22 Na, ka oti tenei katoa, katahi ka rite ta te Ariki, i korerotia e te poropiti, i mea ai ia,

23 Na, ka hapū te wahina, ka whanau hoki he tamaiti, a ka huaina e ratou tona ingoa ko Emanuera, (ko tona whakamaoritanga tenei, Kei a tatou te Atua.)

24 A, te aranga ake o Hohepa i te moe, ka meatia e ia ta te anahera a te Ariki i whakahau ai ki a ia, a tango ana ia i tana wahine:

25 A kihai i mohio ki a ia whanau noa tana tamaiti matamua: a huaina ana e ia tona ingoa ko IHU.

UPOKO 2.

NA, i te mea kua whanau nei a Ihu i Peterehema o Huria, i nga ra o Kingi Herora, na, ka haere mai etahi Maki i te rawhiti ki Hiruharama,

2 Ka mea, Kei hea tenei kua whanau nei hei kingi mo nga Hurai? i kite hoki matou i tana whetu i te rawhiti, a ka tae mai nei ki te koropiko ki a ia.

3 A, te rongonga o Kingi Herora, ka ohorere ratou tahi ko Hiruharama katoa.

4 Na, whakaminea katoatia ana e ia nga tohunga nui, me nga Karaipi o te iwi, a ka ui atu ki a ratou ki te wahi e whanau ai a te Karaiti.

5 Ka mea mai ratou ki a ia, Ki Peterehema o Huria: ko ta te poropiti hoki tenei i tuhituhi ai,

6 A ko koe, e Peterehema, whenua o Hura, ehara rawa i te iti rawa i roto i nga kawana o Hura: e puta mai hoki i a koe he kawana, hei hepara mo toku iwi mo Iharaira.

7 Na, ka oti nga Maki te karanga puku e Herora, ka uia marietia ratou ki te wa i puta mai ai te whetu.

8 A unga ana ratou e ia ki Peterehema, i mea ia, Haere, rapua marietia te tamaiti; a ka kitea, ka whakahoki mai i te korero ki a au, kia haere atu ai hoki ahau ki te koropiko ki a ia.

9 Na, ka rongo ratou i ta te kingi, ka haere; na, ko te whetu i kite ai ratou i te rawhiti, e haere ana i mua i a ratou, a tae noa mai, tu noa ki runga ake i te takotoranga o te tamaiti.

10 A, to ratou kitenga i te whetu, na, ko te tino haringa i hari ai.

11 ¶ A ka tae ki roto ki te whare, ka kite i te tamaiti raua ko tona whaea ko Meri, na, tapapa iho ana ratou, koropiko ana ki a ia: ano ka mawhera o ratou taonga, ka hoatu etahi mea ki a ia, he koura, he parakihe, he maira.

12 A i whakatupatoria ratou e te Atua, he mea moemoea, kia kaua e hoki ki a Herora, na, haere ana ki to ratou kāinga he ara ke.

13 A ka riro atu ratou, na, ka puta moemoea mai tetahi anahera a te Ariki ki a Hohepa, ka mea, E ara, tangohia te tamaiti raua ko tona whaea, e rere ki Ihipa, a hei reira koe kia korero atu ra ano ahau ki a koe: meake hoki rapu a Herora i te tamaiti kia whakangaromia.

14 Na, ka ara ia, ka mau ki te tamaiti raua ko tona whaea i te po, a haere ana ki Ihipa:

15 A noho ana i reira, mate noa a Herora: na, ka rite ta te Ariki i korerotia e te poropiti, i mea ai ia, He mea karanga nāku taku tamaiti i Ihipa.

16 ¶ A, te kitenga o Herora ka oti ia te tinihanga e nga Maki, rahi rawa tana riri, ka tono *tangata* atu, a patua iho nga tamariki katoa, nga mea e rua nei o ratou tau, me o muri iho, i Peterehema me nga wahi katoa o reira, he mea whakarite ki te taima i uia marietia atu e ia ki nga Maki.

17 Katahi ka rite ta Heremaia poropiti i korero ai, i mea ai,

18 I rangona he reo i Rama, he uhunga, he tangi, he aue nui, ko Rahera e tangi ana ki ana tamariki, a kihai i pai kia whakamarietia, no te mea kua kahore ratou.

19 ¶ Ano ka mate a Herora, na, ka puta moemoea mai tetahi anahera a te Ariki ki a Hohepa ki Ihipa,

20 Ka mea, Ara ake, tangohia te tamaiti raua ko tona whaea, a haere ki te whenua o Iharaira: kua mate hoki te hunga i whai kia patua te tamaiti.

21 A tona aranga ake, ka mau ki te tamaiti raua ko tona whaea, ka haere ki te whenua o Iharaira.

22 Otira ka rongo ia ko Arakarauha te kingi o Huria i muri iho i tona matua i a Herora, ka wehi ki te haere ki reira: otiia i whakamaharatia ia e te Atua, he mea moemoea, a haere ana ki nga wahi o Kariri;

23 A ka tae mai ka noho ki tetahi pa, ko Nahareta te ingoa: i rite ai ta nga poropiti i mea ai, Me hua ia he tangata no Nahareta.

Digitized by Google

UPOKO 3.

NA, i aua ra ka puta mai a Hoani Kai iriiri, ka kauwhau i te koraha o Huria,

2 Ka mea, Ripeneta, kua tata hoki te rangatiratanga o te rangi.

3 Ko ta Ihaia poropiti hoki tenei i korero ai, i mea ai, He reo no tetahi i te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o te Ariki, whakatikaia ona ara.

4 A te kakahu o taua Hoani he huruhuru kamera, he hiako hoki te whitiki o tona hope; a ko tana kai he mawhitiwhiti, he honi koraha.

5 Katahi ka haere atu ki a ia a Hiruharama, me Huria katoa, me nga kāinga katoa e tutata ana ki Horano,

6 A iriiria ana e ia ki Horano, me te whāki ano i o ratou hara.

7 ¶ A tona kitenga i te tini o nga Parihi me nga Haruki e haere mai ana ki tana iriiringa, ka mea ia ki a ratou, E te uri nakahi, na wai koutou i whakamahara kia rere i te riri meake puta mai?

8 Na, whakaputaia mai he hua e rite ana ki o te ripeneta.

9 A kei anga koutou, kei mea i roto i a koutou, Ko Aperahama to tatou matua: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E ahei ana ano i te Atua te whakaara tamariki ake ma Aperahama i roto i enei kohatu.

10 Na, tenei ka pa te titaha ki te pakiaka o nga rakau: a ki te kahore tetahi rakau e hua i te hua pai, ka tuakina, ka makā ki te ahi.

11 Ko au nei, he iriiri taku i a koutou ki te wai, hei mea ripenetatanga: ko tenei ia e haere mai ana i muri i a au, nui atu tona mana i toku, e kore ahau e tau hei mau i ona hu: māna koutou e iriiri ki te Wairua Tapu me te kapura:

12 Ko tana mea tahi kei tona ringaringa, a e tino tahia e ia tana patunga witi, a e kohia ana witi ki roto ki te whare witi; tena ko te papapa e tahuna ki te kapura e kore e tineia.

13 ¶ I reira ka haere mai a Ihu i Kariri ki Horano ki a Hoani, kia iriiria e ia.

14 Otira ka whakakahore a Hoani ki a ia, ka mea, Ko te tikanga ra ko au kia iriiria e koe, a e haere mai ana koe ki a au?

15 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ia, Tukua ra aianei; ko te tikanga hoki tenei ma taua kia whakarite i nga mea tika katoa. Na, tukua ana ia e ia.

16 Ano ka oti a Ihu te iriiri, tika tonu ake ia i te wai: na, ko te rangi ka tuwhera ki a ia, a ka kite ia i te Wairua o te Atua e heke iho ana me he kukupa, a tau ana ki runga ki a ia:

17 Na, ko tetahi reo no te rangi, e mea ana, Ko taku Tama tenei i aroha ai, ko taku i ahuareka atu ai.

UPOKO 4.

ME i reira ka arahina a Ihu e te Wairua ki te koraha, kia whakamatautauria e te rewera.

2 Ano ka wha tekau nga ra ka wha tekau nga po i noho puku ai, muri iho ka hiakai.

3 Na, ka tae mai te kai whakamatautau ki a ia, ka mea, Ki te mea ko koe te Tama a te Atua, kiia iho kia meinga enei kohatu hei taro.

4 Na, ka whakahokia atu e ia, a ka mea, Kua oti te tuhituhi, E kore e ora te tangata ki te taro kau, engari ki nga kupu katoa e puta mai ana i te mangai o te Atua.

5 Me i reira ka kawe te rewera i a ia ki te pa tapu, a whakaturia ana ia ki runga ki te keokeonga o te temepara,

6 A ka mea ki a ia, Ki te mea ko koe te Tama a te Atua, rere atu ki raro: kua oti hoki te tuhituhi, Ka korerotia iho koe e ia ki ana anahera; ma ratou koe e hiki ake ki *o ratou* ringaringa, kei tūtuki tou waewae ki te kohatu.

7 Mea atu ana a Ihu ki a ia, Ka oti ano hoki te tuhituhi, Kaua e whakamatautau ki te Ariki ki tou Atua.

8 Ka kawe ano hoki te rewera i a ia ki runga ki tetahi maunga tiketike rawa, a whakakitea katoatia ana ki a ia nga rangatiratanga o te ao, me te kororia o aua mea;

9 A mea mai ana ki a ia, Ko anei mea katoa e hoatu e ahau ki a koe, ki te tapapa iho koe ki te koropiko mai ki a au.

10 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Haere atu, e Hatana; kua oti hoki te tuhituhi, Me koropiko koe ki te Ariki ki tou Atua; me mahi ano ki a ia anake.

11 Na, ka mahue ia i te rewera, a ka haere mai nga anahera ka mahi mea māna.

12 ¶ Ano ka rongo a Ihu kua tukua

Digitized by Google

a Hoani ki te whare herehere, ka haere ia ki Kariri;

13 A ka mahue Nahareta i a ia, a haere ana, ka noho ki Kaperenauma, ki te taha o te moana, ki nga kaha o Hapurona o Nepetarima:

14 I rite ai ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai,

15 Te whenua o Hapurona, me te whenua o Nepetarima, i te ara o te moana, i tera taha o Horano, Kariri o nga tauiwi,

16 Te hunga i noho i te pouri, kua kite ratou i te mārama nui; a ki te hunga i noho i te wahi me te ātārangi o te mate, kua puta ake te māramatanga ki a ratou.

17 ¶ No reira ano a Ihu i timata ai te kauwhau, te mea, Ripeneta, kua tata hoki te rangatiratanga o te rangi.

18 ¶ A i a Ihu e haere ana i te taha o te moana o Kariri, ka kite ia i nga tāngata tokorua, he tuakana, he teina, i a Haimona, ko tona ingoa nei ko Pita, raua ko tona teina ko Anaru, e maka ana i te kupenga ki te moana; he kai hao hoki raua.

19 Na, ka mea ia ki a raua, Arumia mai au, a maku korua e mea hei kai hao tangata.

20 A mahue ake i a raua nga kupenga, a aru ana i a ia.

21 A, tona haerenga atu i reira, tokorua atu āna i kite ai, he tuakana, he teina, ko Hemi *tama* a Heperi, raua ko tona teina ko Hoani, i te kaipuke i a Heperi i to raua matua, e ta ana i nga korenga o a ratou kupenga; a karangatia ana raua e ia.

22 Mahue tonu ake i a raua te kaipuke me to raua matua, a aru ana i a ia.

23 ¶ Na, ka haereerea katoatia Kariri e Ihu, whakaako ana i roto i o ratou whare karakia, kauwhau ana i te rongo pai o te rangatiratanga, me te whakaora i nga mate katoa me nga turorotanga katoa o te iwi.

24 A haere ana tona rongo puta noa i Hiria: a kawea mai ana e ratou ki a ia nga tāngata mate katoa e ngaua ana e te tini o nga mate, o nga mamae, me te hunga e nohoia ana e te rewera, me te hunga haurangi, me nga pararutiki; a whakaorangia ake ratou e ia.

25 A he tokomaha nga tāngata i aru i a ia i Kariri, i Rekaporihi, i Hiruharama, i Huria, i tera taha ano hoki o Horano.

UPOKO 5.

A, TONA kitenga i te whakaminenga tāngata, ka haere ia ki runga ki te maunga: ano ka noho ia ka haere mai ana akonga ki a ia:

2 Na, ka puaki tona mangai, a ka whakaako ia i a ratou, ka mea,

3 Ka koa te hunga e rawakore ana te wairua: no ratou hoki te rangatiratanga o te rangi.

4 Ka koa te hunga e tangi ana: ka whakamarietia hoki ratou.

5 Ka koa te hunga ngakau māhaki: ka riro mai hoki i a ratou te whenua.

6 Ka koa te hunga e hiakai ana, e hiainu ana, ki te tika: e makona hoki ratou.

7 Ka koa te hunga tohu *tangata:* e tohungia hoki ratou.

8 Ka koa te hunga ngakau ma: e kite hoki ratou i te Atua.

9 Ka koa te hunga hohou rongo: ka huaina hoki ratou he tamariki na te Atua.

10 Ka koa te hunga e whakatoia ana mo te tika: no ratou hoki te rangatiratanga o te rangi.

11 Ka koa koutou ina tawai ratou i a koutou, ina whakatoi, ina puaki i a ratou nga kupu kino katoa mo koutou, he mea teka, he whakaaro ki a au.

12 Kia hari, kia whakamanamana: e rahi ana hoki te utu mo koutou i te rangi: he penei hoki ta ratou whakatoinga i nga poropiti i mua i a koutou.

13 ¶ Ko koutou te tote o te whenua: otira ki te hemo te ha o te tote, ma te aha e whai tikanga tote ai? heoi ano tona painga, na, ka akiritia ki waho, ka takahia e nga tāngata.

14 Ko koutou te whakamārama o te ao. E kore e ngaro te pa e tu ana i runga i te maunga.

15 E kore ano hoki e tahuna te rama, a e whakaturia ki raro o te mehua, engari ki runga ki te turanga; a ka tiaho ki nga tāngata katoa i roto i te whare.

16 Kia tiaho raia to koutou māramatanga ki te aroaro o nga tāngata, kia kite ai ratou i ā koutou hanga pai, kia whakakororia ai hoki i to koutou Matua i te rangi.

17 ¶ Kei mea koutou i haere mai ahau ki te whakakahore i te ture i nga poropiti ranei: kihai ahau i haere mai ki te whakakahore, engari ki te whakatutuki.

18 He pono nei hoki taku e mea atu nei ki a koutou, E kore tetahi tongi tetahi tohu ranei o te ture e pahemo, a, te pahemotanga ra ano o te rangi me te whenua, *engari* kia rite katoa ra ano.

19 Na, ki te whakakahore tetahi i tetahi mea iti rawa o enei kupu ako, a ka

Digitized by Google

akona e ia nga tāngata kia pera, ka kiia ia ko te iti rawa i te rangatiratanga o te rangi: a ki te whakaritea e tetahi, ki te whakaakona, ka kiia ia he nui i te rangatiratanga o te rangi.

20 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, Ki te kore e nui ake ta koutou mahi tika i ta nga Karaipi ratou ko nga Parihi, e kore rawa koutou e tapoko atu ki te rangatiratanga o te rangi.

21 ¶ Kua rongo koutou, i korerotia e nga tupuna, Kaua e patu tangata; a ki te patu tangata tetahi, ka tika te whakawakanga mona:

22 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te riri noa tetahi ki tona teina, ka tau te he ki a ia: a ki te mea tetahi ki tona teina, Wairangi! ka tika kia komititia: na, ki te mea tetahi, Poauau! ka tika mona te kapura o te reinga.

23 Na reira ki te mauria atu e koe to whakahere ki te āta, a ka mahara i reira i hara koe ki tou hoa;

24 Waiho to whakahere i reira i mua o te āta, a haere, mātua houhia te rongo ki tou teina, ka haere mai ai, ka mau mai i to whakahere.

25 Kia hohoro te whakarite i ta korua korero ko tou hoa tauwhāinga, i a korua ano i te huarahi, kei tukua koe e te hoa tauwhāinga ki te kai whakawa, a ka tukua e te kai whakawa ki te katipa, a ka makā koe ki te whare herehere.

26 He pono taku e mea atu nei ki a koe, E kore rawa koe e puta mai i reira, kia utua mai ra ano te patene whakamutunga.

27 ¶ Kua rongo koutou, i korerotia e nga tupuna, Kaua koe e puremu:

28 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te titiro atu tetahi ki te wahine, he hiahia atu ki a ia, kua puremu ke ki a ia i roto i tona ngakau.

29 Ki te hē koe i tou kanohi matau, hikarohia, makā atu: he nui ke hoki te pai ki a koe ki te mate tetahi wahi ou, a ka kore e makā tou tinana katoa ki roto ki te reinga.

30 Ki te hē ano hoki koe i tou ringa matau, poutoa, makā atu: he nui ke hoki te pai ki a koe ki te mate tetahi wahi ou, a ka kore e makā tou tinana katoa ki roto ki te reinga.

31 I korerotia ano hoki, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, me hoatu ki a ia tetahi pukapuka whakarere:

32 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ehara i te take puremu, e mea ana ia i te wahine kia puremu: a ki te marena tetahi i te wahine i whakarērea, e puremu ana ia.

33 ¶ Kua rongo ano hoki koutou, i korerotia e nga tupuna, Kaua koe e oati teka, engari me whakamana āu oati ki te Ariki:

34 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kaua rawa *tetahi mea* e oatitia; kaua te rangi, ko to te Atua torona hoki ia:

35 Kaua hoki te whenua; no te mea nona ia turanga waewae: kaua hoki a Hiruharama; no te mea ko te pa ia o te Kingi nui.

36 Kaua ano hoki e oatitia tou mātenga, e kore hoki e ahei i a koe te mea kia ma tetahi makawe, kia mangu ranei.

37 Erangi ko tenei hei kupu ma koutou, Ae, ae; Kahore, kahore: no te mea ki te maha atu i ena, no te kino.

38 ¶ Kua rongo koutou i korerotia, He kanohi mo te kanohi, he niho mo te niho:

39 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kaua e whakauaua atu ki te kino: erangi ki te pakia tou paparinga matau e tetahi, tahuri atu hoki tera ki a ia.

40 A ki te mea tetahi kia whakawakia koe, a kia tangohia tou koti, tukua atu hoki tou ngeri ki a ia.

41 A ki te tonoa koe e tetahi kia haere ko tahi ano te maero, kia rua āu e haere tahi ai me ia.

42 Hoatu ki te tangata e tono mea ana i a koe, kaua ano e whakahokia atu te tangata e mea ana ki te taonga tarewa i a koe.

43 ¶ Kua rongo koutou i korerotia, Kia aroha atu koe ki tou hoa tata, kia kino hoki ki tou hoa whawhai:

44 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Arohaina atu o koutou hoa whawhai, manaakitia te hunga e kanga ana i a koutou, kia pai te mahi ki te hunga e kino ana ki a koutou, a inoi atu mo te hunga e whakawhiu ana i a koutou, e whakatoi ana i a koutou.

45 Kia whakatupu tamariki ai koutou ki to koutou Matua i te rangi: e mea nei hoki ia i tona ra kia whiti ki runga ki te hunga kino ki te hunga pai, kia ua hoki te ua ki runga ki te hunga tika ki te hunga he.

46 Ki te aroha atu hoki koutou ki te hunga e aroha mai ana ki a koutou, he aha te utu e riro mai i a koutou? e kore ianei hoki nga pupirikana e pena?

47 A ki te oha atu koutou ki o koutou teina anake, nohea te nui o ta koutou mahi? e kore ianei hoki e pena nga pupirikana?

Digitized by Google

48 ¶ Na, kia tika koutou, kia pera me to koutou Matua i te rangi e tika ana.

UPOKO 6.

KIA tupato kei atawhai koutou i te rawakore i te aroaro o nga tāngata, hei tirohanga ma ratou: penei kahore he utu ki a koutou a to koutou Matua i te rangi.

2 Na, ka atawhai koe i te rawakore, aua e whakatangihia te tētere i mua i a koe, kei pera me te hunga tinihanga i roto i nga whare karakia, i nga ara ano hoki, kia kororiatia ai ratou e nga tāngata. He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ka riro to ratou utu i a ratou.

3 Erangi ka atawhaitia e koe te rawakore, kei mohio tou ringa maui ki ta tou ringa matau e mea ai;

4 Kia ngaro ai tau atawhainga rawakore: a ko tou Matua e kite nei i te *wahi* ngaro, māna koe e utu nui.

5 ¶ A ka inoi koe, kaua e pera me te hunga tinihanga: ko ta ratou hoki e pai ai ko te inoi tu i roto i nga whare karakia, i nga kokinga o nga huarahi, kia kitea ai ratou e nga tāngata. He pono taku e mea nei ki a koutou, Ka riro to ratou utu i a ratou.

6 Na, ka inoi koe, tomo atu ki tou ruma i roto rawa, ano ka kati tou tatau, inoi atu ki tou Matua i te *wahi* ngaro; a ko tou Matua e kite nei i te *wahi* ngaro, māna koe e utu nui.

7 Na, ka inoi koutou, aua e whakahuatia noatia ko aua kupu ano, kei pera me nga tauiwi: ki ta ratou hoki ma nga kupu maha e whakarangona ai ratou.

8 Na, kei rite koutou ki a ratou: e mātau ana hoki to koutou Matua ki nga mea e matea ana e koutou, i te mea kiano koutou i inoi noa ki a ia.

9 Na, kia penei ta koutou inoinga: E to matou Matua i te rangi, Kia tapu tou ingoa.

10 Kia tae mai tou rangatiratanga. Kia meatia tau e pai ai ki runga ki te whenua, kia rite ano ki to te rangi.

11 Homai ki a matou ainei he taro ma matou mo tenei ra.

12 Murua o matou hara, me matou hoki e muru nei i o te hunga e hara ana ki a matou.

13 Aua hoki matou e kawea kia whakawaia; engari whakaorangia matou i te kino: Nou hoki te rangatiratanga, te kaha, me te kororia, ake ake ake. Amine.

14 Ki te whakarerea noatia iho hoki e koutou nga he a nga tāngata, ka whakarerea noatia iho ano hoki a koutou e to koutou Matua i te rangi.

15 A ki te kore e whakarerea noatia iho e koutou nga he a nga tāngata, e kore ano hoki e whakarerea noatia iho a koutou he e to koutou Matua.

16 ¶ A ka noho puku koutou, kei rite ki te hunga tinihanga, kaua e whakapoururu te kanohi; e whakaahua ke ana hoki ratou i o ratou kanohi, kia kitea ai e nga tāngata e noho puku ana ratou. He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ka riro to ratou utu i a ratou.

17 Engari ka noho puku koe, kaukauria tou upoko, horoia hoki tou kanohi;

18 Kei kitea koe e nga tāngata e noho puku ana, erangi e tou Matua i te *wahi* ngaro; a ko tou Matua e kite nei i te *wahi* ngaro, māna koe e utu nui.

19 ¶ Kaua e purangatia he taonga ma koutou ki te whenua, ki te wahi e whakakinongia ana e te huhu, e te waikura, ki te wahi hoki e keri mai ai nga tahae, tahae ai.

20 Erangi purangatia ma koutou he taonga ki te rangi, ki te wahi e kore ai e whakakino te huhu, te waikura, ki te wahi hoki e kore ai e keri nga tahae, tahae ai:

21 Ko te wahi hoki i o koutou taonga, ko reira ano hoki o koutou ngakau.

22 Ko te kanohi te rama o te tinana: na, ki te atea tou kanohi, e mārama katoa tou tinana.

23 Tena ki te kino tou kanohi, ka pouri katoa tou tinana. Na, ki te pouri te māramatanga i roto i a koe, ano te nui o tena pouri!

24 ¶ Kahore he tangata e pono te mahi ki nga rangatira tokorua: ka kino hoki ki tetahi, ka aroha ki tetahi, ka u ranei ki tetahi, a ka whakahawea ki tetahi. E kore e pono i a koutou te mahi ki te Atua, ki te taonga.

25 Koia ahau ka mea atu nei ki a koutou, Kaua e manukanuka ki to koutou oranga, ki ta koutou e kai ai, ki ta koutou e inu ai; ki o koutou tinana ranei, ki ta koutou e kakahu ai. Ehara oti te oranga i te rahi atu i te kai, me te tinana i te kakahu?

26 Tirohia nga manu o te rangi: e kore hoki e rui, e kore ano hoki e kokoti, e kohikohi ranei ki roto ki nga whare witi; heoi e whangainga ana ratou e to koutou Matua i te rangi. Ehara oti koutou i te mea pai ake i a ratou?

27 Ko wai o koutou e taea e ia te whakaaro iho te hono atu *tetahi wahi* ki tona roa, kia kotahi te whatianga?

Digitized by Google

28 A he aha koutou i manukanuka ai ki te kakahu? Maharatia nga rengarenga o te whenua, te tupu; e kore nei e mahi, e kore nei ano hoki e miro:

29 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kihai a Horomona, me tona kororia katoa, i rite ki tetahi o enei te whai kakahu.

30 Ha, ki te penei ta te Atua whakakakahuranga i te tarutaru o te whenua, e whakatarutaru nei inaianei, a apopo ka makā ki roto ki te oumu, e kore ianei tāna i a koutou e rahi ake, e te hunga whakapono iti?

31 Na, kaua ra e manukanuka, e mea, He aha ta tatou e kai ai? He aha ta tatou e inu ai? Me whakakakahu tatou ki te aha?

32 (Ko anei mea katoa nei hoki ta nga tauiwi e rapu ai:) e mātau ana hoki to koutou Matua i te rangi e matea ana e koutou anei mea katoa.

33 Engari mātua rapua te rangatiratanga o te Atua, me ana mea tika; a ka tapiritia mai enei mea katoa ma koutou.

34 Na, kaua ra e manukanuka ki o apopo: ma apopo hoki e manukanuka āna mea ake. Kāti ano i tona rangi ano ko te kino ona ake ano.

UPOKO 7.

KAUA e whakahe, kei whakahekia koutou.

2 Na, ko te whakahenga e whakahe ai koutou, hei whakahenga ano tena mo koutou: a ko te mehua e mehua ai koutou, hei mehua mai ano tena ki a koutou.

3 He aha hoki tau e titiro ki te otaota i roto i te kanohi o tou teina, tē mahara ki te kurupae i roto i tou kanohi?

4 Me pehea ranei to kupu ki tou teina, Iaua, kia kapea atu e ahau te otaota i tou kanohi; a he kurupae ano tena kei roto i tou kanohi?

5 E te tangata tinihanga, mātua kapea mai e koe te kurupae i tou kanohi; katahi koe ka mārama ki te kape i te otaota i roto i te kanohi o tou teina.

6 ¶ Kaua e hoatu te mea tapu ki nga kuri, kaua ano hoki e makā a koutou peara ki te aroaro o nga poaka, kei takatakahia e o ratou waewae, a ka tahuri mai ka haehae i a koutou.

7 ¶ Inoia, a ka hoatu ki a koutou; rapua, a ka kitea e koutou; patukia, a ka uakina ki a koutou:

8 Ta te mea ka whiwhi nga tāngata katoa ina inoi; ka kite ina rapu; ka uakina hoki ki te tangata e patuki ana.

9 Ko tehea tangata ranei o koutou, ki te inoi atu ki a ia tana tama ki tetahi taro, e hoatu ranei ki a ia he kohatu?

10 A ki te inoia he ika, e hoatu ranei ki a ia he nakahi?

11 Na e mātau na koutou te hunga kino ki te hoatu mea papai ki a koutou tamariki, a, tera noa ake te homaitanga o nga mea papai e to koutou Matua i te rangi ki te hunga e inoi ana ki a ia.

12 Na, nga mea katoa e pai ai koutou kia meatia e nga tāngata ki a koutou, meatia ano e koutou ki a ratou: ko ta te ture me ta nga poropiti hoki tenei.

13 ¶ Tomo atu ma te kuwaha kuiti: he wharahi hoki te kuwaha, he nui noa atu te ara e tika ana ki te whakangaromanga, a he tokomaha e haere ana ra reira:

14 E kuiti ana hoki te kuwaha, e kiki ana te ara e tika ana ki te ora, a he ruarua te hunga e kitea ai.

15 ¶ Na, kia tupato ki nga poropiti teka e haere mai nei ki a koutou he hipi te kakahu, ko roto ia he wuruhi kai kino.

16 Ma o ratou hua ka mohiotia ai ratou e koutou. E whakiia ana ranei te karepe i runga i te tataramoa, te piki ranei i runga i te tumatakuru?

17 Waihoki he hua ataahua nga hua o nga rakau pai katoa; he hua kino ia nga hua o te rakau kino.

18 E kore te rakau pai e ahei te hua i te hua kino, e kore ano hoki te rakau kino e hua i te hua ataahua.

19 Ka tuakina nga rakau katoa e kore e hua i te hua ataahua, ka makā hoki ki te ahi.

20 Ina, ma o ratou hua ka mohiotia ai ratou e koutou.

21 ¶ E kore e tomo atu ki roto ki te rangatiratanga o te rangi nga tāngata katoa e mea mai ana ki a au, E te Ariki, e te Ariki; engari ia e mea ana i ta toku Matua i te rangi i pai ai.

22 He tokomaha e mea mai ki a au i taua ra, E te Ariki, e te Ariki; kihai koia matou i poropiti i runga i tou ingoa? i pei rewera hoki i runga i tou ingoa? he tini hoki nga mahi nui i meatia e matou i runga i tou ingoa?

23 Ko reira ano hoki ahau mea atu ai ki a ratou, Kahore rawa ahau i mohio ki a koutou; mawehe atu i a au, e nga kai mahi i te tutū.

24 ¶ Na, nga tāngata katoa e rongo

Digitized by Google

ana ki enei kupu aku, a e mahia ana e ratou, ka whakaritea e ahau ki te tangata mahara, i hanga i tona whare ki runga ki te kamaka:

25 A ka ua te ua, ka puta nga waipuke, ka pupuhi nga hau, te tino akinga mai ki taua whare; kihai hoki i hinga: no te mea i hangā ki runga ki te kamaka.

26 Me nga tāngata katoa hoki e rongo ana ki enei kupu aku, a kahore e mahi, ka whakaritea ki te tangata whakaaro kore, i hanga i tona whare ki runga ki te onepu:

27 Na, ka ua te ua, ka puta nga waipuke, ka pupuhi nga hau, a pa ana ki taua whare; na, kua hinga: he rahi ano hoki tona hinganga.

28 Ano ka mutu enei korero a Ihu, ka miharo nga tāngata ki tana ako:

29 I rite hoki tana ako i a ratou ki ta te tangata whai mana, kihai hoki i rite ta nga Karaipi.

UPOKO 8.

ANO ka heke iho ia i te maunga, he tini te tangata i aru i a ia.

2 Na, ka haere mai tetahi repera, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te Ariki, ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma.

3 A ka totoro mai te ringa o Ihu, ka pa ki a ia, ka mea, E pai ana ahau; kia ma koe. A ma tonu iho tona repera.

4 Katahi ka mea a Ihu ki a ia, Kia mahara, kei korerotia e koe ki te tangata; erangi haere, kia kite te tohunga i a koe, mauria atu hoki te whakahere i whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou.

5 ¶ Ano ka tae a Ihu ki Kaperenauma, ka haere mai ki a ia tetahi keneturio, ka inoi ki a ia,

6 Ka mea, E te Ariki, ko taku pononga kei te whare e takoto ana, he pararutiki, e ngaua kinotia ana.

7 A ka mea a Ihu ki a ia, Ka haere atu ahau ki te whakaora i a ia.

8 Na, ko te whakahokinga atu a te keneturio, te meatanga atu, E te Ariki, ehara ahau i te tikanga tangata e haere ake ai koe ki raro i taku tuanui: engari kia puaki kau mai to kupu, a ka ora taku pononga.

9 He tangata hoki ahau e whakahaua ana, he hoia ano aku hei whakahaunga maku: ka mea atu ahau ki tenei, Haere, na, ka haere ia; ki tetahi, Haere mai, a ka haere mai; ki taku pononga hoki, Meatia tenei, a ka meatia e ia.

10 A, te rongonga o Ihu, ka miharo, a ka mea ki te hunga e aru mai ana, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Kahore ano ahau i kite noa i te whakapono hei rite mo tenei te nui, i roto i a Iharaira.

11 Ko taku kupu ano tenei ki a koutou, He tokomaha e haere mai i te rawhiti, i te weta, a e noho tahi i a Aperahama, i a Ihaka, i a Hakopa, ki te rangatiratanga o te rangi.

12 Ko nga tamariki ia o te rangatiratanga ka makā ki te pouri i waho: ko te wahi tera o te tangihanga me teteatanga o nga niho.

13 Na, ka mea mai a Ihu ki te keneturio, Haere, kia rite ki tou whakapono te meatanga ki a koe. A ora ake tana pononga i taua wa pu ano.

14 ¶ Ano ka tae a Ihu ki te whare o Pita, ka kite ia i tona hungawai wahine, e takoto mate ana he kiri ka.

15 Na, ka pa ia ki tona ringaringa, mutu ake tona kiri ka: a ara ake ana ia ki te taka mea ma ratou.

16 ¶ Na i te ahiahi he tokomaha te hunga e nohoia ana e nga rewera i mauria mai ki a ia: na, ka peia e tana kupu nga wairua ki waho, a whakaorangia ake e ia te hunga mate katoa:

17 I rite ai ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai, Nāna i tango o tatou ngoikoretanga, i waha *o tatou* mate.

18 ¶ A, te kitenga o Ihu he tini nga tāngata e mui ana ki a ia, ka whakahau ia kia whakawhiti atu ki tawahi.

19 A ka haere mai tetahi Karaipi, ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, ka aru ahau i a koe ki nga wahi katoa e huere ai koe.

20 A, ko te meatanga atu a Ihu ki a ia, He rua o nga pokiha, he kowhanga o nga manu o te rangi; tena ko te Tama a te tangata kahore ona wahi e takoto ai tona mātenga.

21 A i mea tetahi atu o ana akonga ki a ia, E te Ariki, tukua ahau kia mātua haere ki te tanu i toku pāpā.

22 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Arumia mai au: a waiho ma nga tupapaku e tanu a ratou tupapaku.

23 ¶ Ano ka eke ia ki te kaipuke, ka aru ana akonga i a ia.

24 Na, tutū rawa te puehu o te moana, a ngaro iho te kaipuke i te ngaru: a i te moe ano ia.

25 A ka haere mai ana akonga, ka whakaara i a ia, ka mea, E te Ariki, whakaorangia tatou, ka mate tatou.

Digitized by Google

26 A ka mea atu ia ki a ratou, He aha ta koutou ē wehi, e te hunga whakapono iti? Me i reira ka ara ia a riria iho e ia te hau me te moana; a marino noa iho.

27 A miharo noa nga tāngata, ka mea, He tangata aha tenei, ina rongo rawa te hau me te moana ki a ia!

28 ¶ Ano ka whiti ia ki tarawahi ki te whenua o nga Kerekehini, ka tutaki ki a ia nga tāngata tokorua e nohoia ana e nga rewera, e haere mai ana i roto i nga urupa, he hunga tutū rawa, tē taea taua huarahi te haere e te tangata.

29 Na, ka karanga ake raua, ka mea, He aha maua nāu, e Ihu, e te Tama a te Atua? kua tae mai oti koe ki te whakamamae i a māua i te mea kahore ano i rite te taima?

30 A i tawhiti atu i a ratou tetahi kahui poaka, e kai ana, he tini.

31 A ka inoi nga rewera ki a ia, ka mea, Ki te pei koe i a matou, tukua matou kia haere ki roto ki te kahui poaka.

32 Na, ka mea ia ki a ratou, Haere. A, to ratou putanga mai ki waho, haere ana ki roto ki te kahui poaka; na, ko te tino rerenga katoatanga o te kahui poaka ra te pari ki te moana, a mate iho ki roto ki te wai.

33 Na, ka whati nga kai whangai, a haere ana ki te pa, korero ana i nga mea katoa, me te *meatanga* ki te hunga i nohoia e nga rewera.

34 Na, puta katoa mai ana te pa ki waho ki te whakatau i a Ihu; a ka kite i a ia, ka tohe kia haere atu ia i o ratou wahi.

UPOKO 9.

NA, ka eke ia ki te kaipuke, ka whiti ki tawahi, ka haere ki tona pa.

2 Na, ka kawea mai e ratou ki a ia tetahi pararutiki, e takoto ana i runga i te moenga; a, te kitenga o Ihu i to ratou whakapono, ka mea ia ki te pararutiki, E tama, kia maia; ka oti ou hara te muru.

3 Na, ka mea etahi o nga Karaipi ki a ratou ano, E kohukohu ana tenei tangata.

4 A ka kite a Ihu i o ratou whakaaro, ka mea ia, He aha i kino ai nga whakaaro o roto o o koutou ngakau?

5 Ko tehea hoki te mea takoto noa, ko te mea, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, haere?

6 Otira kia mātau ai koutou, he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, (katahi ia ka mea atu ki te pararutiki,) Whakatika, tangohia ake tou moenga, a haere ki tou whare.

7 Na, whakatika ana ia, haere ana ki tona whare.

8 A, te kitenga o nga tāngata, ka miharo, ka whakakororia i te Atua i homai ai tenei mana ki nga tāngata.

9 ¶ A i a Ihu e haere ana i reira, ka kite ia i tetahi tangata, ko Matiu te ingoa, e noho ana i te whare tango moni; a ka mea ki a ia, Arumia mai au. Na, whakatika ana ia, aru ana i a ia.

10 ¶ A i a ia e noho ana i roto i te whare, na, he tokomaha nga pupirikana me nga tāngata hara i haere mai, i noho tahi ki a Ihu ratou ko ana akonga.

11 A te kitenga o nga Parihi, ka mea ki ana akonga, He aha to koutou Kai whakaako ka kai tahi ai me nga pupirikana me nga tāngata hara?

12 Otira ka rongo a Ihu, ka mea ki a ratou, Kahore he aha o nga tāngata ora e meatia ai e te rata, engari o te hunga e mate ana.

13 Na, haere koutou, akona te tikanga o tenei, Ko tāku e pai ai ko te tohu *tangata*, haunga te patunga tapu: kihai hoki ahau i haere mai ki te karanga i te hunga tika, engari i te hunga hara, kia ripeneta.

14 ¶ Me i reira ka haere mai ki a ia nga akonga a Hoani, ka mea, He aha i maha ai o matou ko nga Parihi nohoanga pukutanga, a kahore o akonga e noho puku?

15 Na, ko te meatanga a Ihu ki a ratou, E ahei ranei nga tamariki o te whare marena te tangi, i te mea kei a ratou te tāne marena hou? Na, tera e tae mai nga ra, e tangohia ai te tāne marena hou i a ratou, a ko reira noho puku ai ratou.

16 E kore e makā e te tangata tetahi wahi o te kahu hou hei papaki mo te kahu tawhito, no te mea ka riro tetahi wahi o taua kakahu i te whakakapi, a ka nui rawa te pakaru.

17 E kore ano hoki e ringihia te waina hou ki roto ki nga ipu tawhito: kei pakaru nga ipu, a ka maringi te waina, kore ake nga ipu: erangi e ringihia ana te waina hou ki roto ki nga ipu hou, a ka ora e rua e rua.

18 ¶ I a ia e korero ana i enei mea ki a ratou, na, ka haere mai tetahi ranga-

Digitized by Google

tira, ka koropiko ki a ia, ka mea, Tenei kua marere taku tamahine : otira māu e haere ake, e whakapa tou ringa ki a ia, a ka ora.

19 Na, ka whakatika a Ihu ratou ko ana akonga, a aru ana i a ia.

20 ¶ Na, ko te haerenga mai ki muri *i a ia* o tetahi wahine, tekau ma rua nga tau i mate ai i te pakaruhanga toto, a pa ana ki te taniko o tona kakahu :

21 I mea hoki i roto i a ia, Kia pa kau atu ahau ki tona kakahu, ka ora ahau.

22 Na, ka tahuri a Ihu, a ka kite i a ia, ka mea, Kia maia, e ko; na to whakapono koe i ora ai. A ora ake te wahine i taua wa ano.

23 ¶ A, te taenga atu o Ihu ki roto ki te whare o te rangatira, a ka kite i nga kai whakatangi putorino me nga tāngata e ngangau ana,

24 Ka mea ia ki a ratou, Whakaatea : kahore hoki i mate te kotiro, erangi e moe ana. A kataina iho ia e ratou.

25 Heoi ka oti nga tāngata te pei ki waho, ka tomo atu ia ki roto, ka mau ki tona ringa, a ara ake ana te kotiro.

26 A pakū ana tenei rongo puta noa i taua whenua.

27 ¶ A i a Ihu e haere atu ana i reira, tokorua nga matapo i aru i a ia, ka karanga ake, ka mea, E te tama a Rawiri, kia aroha mai ki a maua.

28 A ka tapoko ia ki te whare, ka haere mai nga matapo ki a ia: na, ka mea a Ihu ki a raua, E whakapono ana ranei korua e taea tenei e ahau? Ka mea mai raua ki a ia, Ae, e te Ariki.

29 Me i reira ka pa ia ki o raua kanohi, ka mea, Kia rite ki to korua whakapono te meatanga ki a korua.

30 Na, kua kite o raua kanohi; katahi ka whakatupato a Ihu i a raua, ka mea, Kia mahara kei rangona e te tangata.

31 Ko raua ia, te putanga atu ki waho, korerotia nuitia ana ia puta noa i taua whenua.

32 ¶ I to raua haerenga atu, na, ka kawea mai ki a ia tetahi tangata wahangu, he rewera tona.

33 A ka oti te rewera te pei, ka whai reo te wahangu; a miharo ana te mano, ka mea, Kahore ano i kitea te penei i roto i a Iharaira.

34 Otira ka mea nga Parihi, Na te rangatira o nga rewera tāna peinga rewera.

35 Na, ka haereerea e Ihu nga pa katoa me nga kāinga koraha, a ka ako i roto i o ratou whare karakia, ka kauwhau i te rongo pai o te rangatiratanga, me te whakaora i te tini o nga mate, me te tini o nga turorotanga o te iwi.

36 ¶ A, tona kitenga i nga mano, ka toko ake tona ngakau aroha ki a ratou, e mauiui ana hoki ratou, e marara ke ana, me he hipi hepara kore.

37 Katahi ia ka mea ki ana akonga, Ko te kotinga e nui ana, ko nga kai mahi e ruarua ana;

38 Na, inoi atu ki te Ariki nāna te kotinga, kia tonoa mai e ia he kai mahi ki tana kotinga.

UPOKO 10.

A KA oti te karanga e ia ana akonga tekau ma rua, ka hoatu ki a ratou he mana hei pei i nga wairua poke, hei whakaora hoki i nga mate katoa me nga turorotanga katoa.

2 Na, ko nga ingoa enei o nga apotoro kotahi tekau ma rua; Te tuatahi, ko Haimona nona nei te ingoa ko Pita, raua ko tona teina ko Anaru; ko Hemi *tama* a Heperi, raua ko tona teina ko Hoani;

3 Ko Piripi raua ko Patoromu; ko Tamati raua ko Matiu te pupirikana; ko Hemi *tama* a Arapiu; ko Repiu hoki, nona nei te ingoa ko Tariu;

4 Ko Haimona Kananiti; ko Hura Ikariote hoki, nāna nei ia i tuku.

5 Ko tenei tekau ma rua i tonoa e Ihu, a ka ako ia i a ratou, ka mea, Kaua e haere ki te huarahi o nga tauiwi, kaua ano hoki e tomo ki tetahi pa o nga Hamari:

6 Engari me haere ki nga hipi ngaro o te whare o Iharaira.

7 A me kauwhau haere koutou, me ki atu, Kua tata te rangatiratanga o te rangi.

8 Whakaorangia nga turoro, whakamakia nga repera, whakaarahia nga tupapaku, peia nga rewera; ka riro noa atu nei i a koutou, me hoatu noa e koutou.

9 Kaua he koura ma koutou, kaua he hiriwa, kaua he parahi ki roto ki o koutou whitiki;

10 Kaua ano hoki he putea mo te ara; kaua e takiruatia nga koti, kaua he hu, kaua ano hoki he tokotoko; ka ea nei hoki i te kai mahi tana kai.

11 A ka tomo koutou ki tetahi pa, ki tetahi kāinga koraha ranei, uia atu, Ko wai te tangata pai o reira? a hei reira noho ai, a haere noa.

12 Ano ka tomo atu koutou ki tetahi whare, me oha atu.

Digitized by Google

13 A ki te pai te whare, kia tau ta koutou rangimarie ki reira; a ki te kahore e pai, kia hoki mai ta koutou rangimarie ki a koutou.

14 A ki te kahore tetahi e manako ki a koutou, ki te kore e whakarongo ki ā koutou kupu, ka haere koutou ki waho o taua whare, o taua pa ranei, whakangahoroa atu te puehu o o koutou waewae.

15 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Erangi to te whenua o Horoma raua ko Komora i te ra whakawa, e māmā i to taua pa.

16 Nana, ka tonoa atu nei koutou e ahau ano he hipi ki roto ki nga wuruhi: na, kia rite ki te nakahi te mahara, kia rite ki nga kukupa te kino kore.

17 Kia tupato ia i nga tāngata: e tukua atu hoki koutou e ratou ki nga runanga, a e whiua koutou i roto i o ratou whare karakia;

18 A ka kawea koutou ki nga kawana, ki nga kingi, mo te whakaaro ki a au, hei mea whakaatu ki a ratou, ki nga tauiwi hoki.

19 Ano ka tukua atu koutou e ratou, kaua e manukanuka ki te pehea, ki te aha, e korero ai koutou; ka hoatu hoki ki a koutou i taua wa ano ta koutou e korero ai.

20 Ehara hoki i a koutou māna nga korero, engari ko te Wairua o to koutou Matua hei korero i roto i a koutou.

21 Na, ka tukua te tuakana e te teina ki te mate, te tamaiti hoki e te pāpā; ka whakatika nga tamariki ki nga mātua, ka mea kia whakamatea.

22 A ka kinongia koutou e nga tāngata katoa he mea hoki mo toku ingoa; ko te tangata ia e u ana a taea noatia te mutunga, ka ora ia.

23 Na, ka whakatoia koutou i tenei pa, rere atu ki tetahi atu: he pono hoki taku e mea atu nei ki a koutou, E kore e poto i a koutou nga pa o Iharaira te haere, ko te Tama a te tangata kua tae mai.

24 Kahore e nui ake te akonga i *tona* kai whakaako, kahore hoki te ononga e nui ake i tona rangatira.

25 Heoi ma te akonga ko ia kia rite ki tona kai whakaako, ma te ononga hoki kia rite ki tona rangatira. Ko te rangatira o te whare i karangatia e ratou ko Perehepura, tera noa ake nga tāngata o tona whare *e karangatia.*

26 Na, kaua e wehi i a ratou: kahore hoki te mea i hipokina e mahue te hura; kahore hoki *te mea* i ngaro e mahue te mohio.

27 Ko taku e korero nei ki a koutou i te pouri, me korero e koutou i te māramatanga: ko ta o koutou taringa e rongo ai, me kauwhau ki runga ki nga whare.

28 Kaua hoki e wehingia te hunga e whakamate nei i te tinana, a e kore e ahei te whakamate i te wairua: engari ko tenei ta koutou e wehi ai, ko ia e kaha nei ki te whakangaro i te wairua raua ko te tinana ki roto ki te reinga.

29 E kore ianei e hokona nga pihoihoi e rua ki te patene kotahi? a, ki te kahore to koutou Matua *e mea,* e kore tetahi o raua e marere ki te whenua.

30 Na, ko nga makawe o o koutou mātenga kua oti katoa te tatau.

31 Na, kaua e wehi; erangi ra koutou i nga pihoihoi maha.

32 Na, ki te whakaae tetahi ki a au ki te aroaro o nga tāngata, ka whakaaetia hoki ia e ahau ki te aroaro o toku Matua i te rangi.

33 A, ki te whakakahore tetahi ki a au ki te aroaro o nga tāngata, ka whakakahoretia hoki ia e ahau ki te aroaro o toku Matua i te rangi.

34 Kei mea i haere mai ahau ki te kawe mai i te rangimarie ki te whenua: kihai ahau i haere mai ki te kawe mai i te rangimarie, engari i te hoari.

35 I haere mai hoki ahau ki te mea kia whawhai te tangata ki tona pāpā, me te tamahine ki tona whaea, me te hunaonga wahine ki tona hungawai wahine.

36 A ko nga hoa riri o te tangata ko nga tāngata o tona whare ake.

37 Ki te nui ake te aroha o tetahi tangata ki *tona* pāpā, whaea ranei, a ka iti ki a au, e kore ia e tikangatia maku; a ki te nui ake te aroha o tetahi tangata ki *tona* tama, tamahine ranei, a ka iti ki a au, e kore ia e tikangatia maku.

38 A ki te kore tetahi e mau ki tana ripeka, e aru i muri i a au, e kore ia e tikangatia maku.

39 Te tangata i whiwhi ki te ora, e mate ano ia: a ki te mate tetahi, mona i whakaaro ki a au, ka whiwhi ano ia ki te ora.

40 ¶ Ki te manako tetahi ki a koutou, e manako ana ia ki a au, a ki te manako tetahi ki a au, e manako ana ia ki toku kai tono mai.

41 Ki te manako tetahi ki te poropiti i runga i te ingoa o te poropiti, ka riro i a ia te utu a te poropiti; a ki te manako tetahi ki te tangata tika i runga i te ingoa o te tangata tika, e riro i a ia te utu a te tangata tika.

Digitized by Google

42 A ki te whakainumia e tetahi tetahi o enei mea nonohi, ahakoa kotahi ano te pāta *wai* matao, i runga i te ingoa o te akonga, he pono taku e mea nei ki a koutou, E kore rawa ia e hapa i tana utu.

UPOKO 11.

AKA mutu ta Ihu whakarite korero ki ana akonga kotahi tekau ma rua, ka haere atu ia i reira ki te whakako ki te kauwhau ki o ratou pa.

2 ¶ A, te rongonga o Hoani i roto i te whare herehere ki nga mahi a te Karaiti, ka tonoa e ia etahi o ana akonga tokorua,

3 Ka mea ki a ia, Ko koe ranei tera e haere mai ana, me tatari ranei tatou ki tetahi atu?

4 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a raua, Haere, korerotia atu ki a Hoani nga mea e rongo nei, e kite nei korua:

5 Ko nga matapo e titiro ana, ko nga kopa e haereere ana, ko nga repera e meinga ana kia ma, ko nga turi e rongo ana, ko nga tupapaku e whakaarahia ana, a e kauwhautia ana te rongo pai ki te hunga rawakore.

6 A ka koa te tangata e kore e he ki a au.

7 ¶ A i a raua e haere ana, ka timata a Ihu, a ka korerotia a Hoani ki te mano, I haere koutou ki te koraha kia kite i te aha? I te kakaho e whakangaueuetia ana e te hau?

8 Ano ra i haere koutou kia kite i te aha? I te tangata he kakahu maeneene ona? na, kei nga whare o nga kingi te hunga i nga kakahu maeneene.

9 Ano ra i haere koutou kia kite i te aha? I te poropiti? ae ra, ko taku kupu tenei ki a koutou, tera atu ano i te poropiti.

10 Ko ia hoki tenei mona te mea i tuhituhia, Na, ka tonoa e ahau taku karere ki mua i tou aroaro, māna e whakapai tou ara ki mua i a koe.

11 He pono taku e mea nei ki a koutou, Kahore ano i whakatika noa i roto i nga whanau a te wahine he rahi ake i a Hoani Kai iriiri: heoi rahi ake i a ia te iti rawa i te rangatiratanga o te rangi.

12 A e tauria ana te rangatiratanga o te rangi no nga ra iho ano o Hoani Kai iriiri a mohoa noa nei, a e riro ana i te hunga taikaha.

13 I poropiti hoki nga poropiti katoa me te ture taea noatia a Hoani.

14 A ki te pai koutou ki te tango, ko Iraia tenei i meinga e haere mai ana.

15 Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.

16 ¶ Otiia me whakarite e ahau tenei whakatupuranga ki te aha? E rite ana ki nga tamariki e noho ana i nga kāinga hoko, a e karanga ana ki o ratou hoa,

17 E mea ana, Whakatangi noa matou i te putorino ki a koutou, a kahore koutou i kanikani mai; aue noa matou ki a koutou, a kahore koutou i tangi mai.

18 I haere mai hoki a Hoani, a kihai i kai, kihai i inu, heoi e mea ana ratou, He rewera tona.

19 I haere mai te Tama a te tangata me te kai me te inu, ka mea ratou, Na, he tangata kakai, he tangata iinu waina, he hoa no nga pupirikana me nga tāngata hara. Otira e whakatikaia ana te whakaaro nui e ana tamariki.

20 ¶ Katahi ia ka anga ka tawai ki nga pa i meinga ai te maha o ana merekara, mo ratou kihai i ripeneta:

21 Aue te mate mou, e Korahina! aue te mate mou, e Petahaira! me i meatia hoki ki Taira ki Hairona nga merekara kua meatia nei ki a korua, kua ripeneta ke raua, he taratara hoki te kakahu, *me te noho ano* i te pungarehu.

22 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Erangi to Taira to Hairona e māmā i te ra whakawa i to korua.

23 Me koe hoki, e Kaperenauma, e tiketike ake na, a tutuki noa ki te rangi, ka whakatakā koe ki te reinga: me i meatia hoki ki Horoma nga merekara kua meatia nei ki a koe, kua tu tonu, a taea noatia tenei ra.

24 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Erangi to te whenua o Horoma e māmā i tou i te ra whakawa.

25 ¶ I taua wa ka oho atu a Ihu, ka mea, He whakawhetai atu taku ki a koe, e Pa, e te Ariki o te rangi o te whenua, no te mea kua hunā e koe enei mea i te hunga mātau, i te hunga mahara, a hurahia atu ana ki nga kohungahunga.

26 Ae ra, e Pa; i pai hoki te penei ki tau titiro.

27 Kua tukua mai nga mea katoa ki a au e toku Matua: kahore ano hoki tetahi e mātau ki te Tama, ko te Matua anake; kahore ano hoki tetahi e mātau ki te Matua, ko te Tamaiti anake, me te tangata hoki e pai ai te Tamaiti kia hurahia atu ki a ia.

28 ¶ Haere mai ki ahau, e koutou katoa e mauiui ana, e taimaha ana, a maku koutou e whakaokioki.

Digitized by Google

29 Tangohia taku ioka ki runga ki a koutou, kia whakaakona koutou e ahau; he ngakau māhaki hoki toku, he ngakau papaku: a e whiwhi koutou ki te okiokinga mo o koutou wairua.
30 He ngawari hoki taku ioka, he māmā taku pikaunga.

UPOKO 12.

I TAUA wa e haere ana a Ihu i te hapati ra waenga witi; a e mate ana ana akonga i te hiakai, na, ka anga ratou ka kakato i nga witi, ka kai.
2 A, te kitenga o nga Parihi, ka mea ki a ia, Na, o akonga e mea ra i te mea e kore e tika kia meatia i te hapati.
3 Ka mea mai ia ki a ratou, Kahore koutou i kite i ta Rawiri i mea ai i a ia e mate ana i te hiakai, ratou ko ona hoa;
4 I tona tomokanga ki te whare o te Atua, i tana kainga i nga taro aroaro, i nga mea kihai nei i tika kia kainga e ia, e ona hoa ranei, engari ma nga tohunga anake?
5 A kahore ano koutou i kite i roto i te ture, e whakanoatia ana te hapati e nga tohunga i roto i te temepara i nga hapati, a kahore he hē?
6 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Kei konei ano tetahi e rahi atu ana i te temepara.
7 Otiia me i mātau koutou ki tenei, Ko taku e pai ai ko te tohu *tangata*, haunga te patunga tapu, kahore koutou i whakahe i te hunga hara kore.
8 Ko te Tama nei hoki a te tangata te Ariki o te hapati.
9 ¶ A, tona haerenga atu i reira, ka haere ia ki to ratou whare karakia:
10 Na, he tangata tera kua memenge tona ringa. A ka ui atu ratou ki a ia, ka mea, He mea tika ranei te whakaora i te hapati? he mea hoki kia whakapangia ai e ratou he hē ki a ia.
11 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, Ko tehea tangata o koutou, ki te mea kotahi ana hipi, a ka taka ki roto ki te poka i te hapati, e kore ranei ia e mau ki taua *hipi*, e hapai ake?
12 Na, tera atu to te tangata pai i to te hipi. Ina, e tika ana ano te mahi pai i nga hapati.
13 Me i reira ka mea atu ia ki taua tangata, Torona mai tou ringa. A, te toronga mai kua ora ano, kua pera me tetahi.
14 ¶ Na, ka haere nga Parihi ki waho, ka runanga mona ki te pehea e whakamatea ai ia e ratou.
15 Otira i mātau a Ihu, a haere atu ana i reira: a he tini te tangata i aru i a ia, a whakaorangia ana ratou katoa e ia;
16 A i whakatupato ano ia i a ratou kei whakakitea ia:
17 Na, ka rite ta Ihaia poropiti i korero ai, i mea ai,
18 Na, taku pononga, tāku i whiriwhiri ai; tāku i aroha ai, ta toku Wairua i ahuareka atu ai: ka waiho e ahau toku Wairua ki runga ki a ia, a māna e whakapuaki te whakawa ki nga tauiwi.
19 E kore ia e totohe, e kore ia e hāmama; e kore ano hoki e rangona tona reo i nga ara;
20 E kore e whatiia porokeretia e ia te kakaho i mangungu, e kore e tineia te muka e whakapaoa ana; kia puta ra ano i a ia te whakawa ki te wikitoria.
21 A ka tumanako atu nga tauiwi ki tona ingoa.
22 ¶ Me i reira ka kawea mai ki a ia he tangata e nohoia ana e te rewera, he matapo, he wahangu: a whakaorangia ana ia e ia, no ka korero ka kite taua matapo *taua* wahangu.
23 A ka oho mauri nga tāngata katoa, ka mea, Ehara ianei tenei i te Tama a Rawiri?
24 A, te rongonga o nga Parihi, ka mea, Ehara i a ia nāna i pei nga rewera nei, engari na Perehepura na te rangatira o nga rewera.
25 A i mātau a Ihu ki ā ratou whakaaro, a ka mea ki a ratou, Ki te tahuri iho tetahi rangatiratanga ki a ia ano, ka kore; a ki te tahuri iho ki a ia ano tetahi pa, tetahi whare ranei, e kore e tu:
26 Na, ki te pei a Hatana i a Hatana ano, e tahuri iho ana ki a ia ano; me pehea e tu ai tona rangatiratanga?
27 A ki te mea na Perehepura taku peinga rewera, na wai te peinga a a koutou tamariki? na, ko ratou hei kai whakahe mo koutou.
28 Tena ki te mea na te Wairua o te Atua taku peinga rewera, ina, kua tae noa mai te rangatiratanga o te Atua ki a koutou.
29 Me pehea oti ka tomo ai te tangata ki roto ki te whare o te tangata kaha, ka pahua ai i ona taonga, ki te kore ia e mātua here i taua tangata kaha? ko reira pahua ai i tona whare.
30 Te tangata ehara i te hoa noku, he hoa riri ia ki a au; te tangata kahore e kohikohi tahi māua, e titaritari ana.
31 ¶ Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ko nga hara katoa, me nga kohu-

Digitized by Google

kohu a nga tāngata e murua: tena ko te kohukohunga ki te Wairua *Tapu* e kore e murua.

32 A ki te korero whakahe tetahi mo te Tama a te tangata, e murua tāna: tena ki te korero whakahe tetahi mo te Wairua Tapu, e kore e murua tāna i tenei ao, e kore ano hoki i tera atu.

33 Meinga ranei te rakau kia pai, a pai iho ona hua; meinga ranei te rakau kia kino, a kino iho ona hua; ma nga hua hoki ka mohiotia ai te rakau.

34 E te uri nakahi, me pehea ka korero pai ai koutou te hunga kino? he purenatanga hoki no te ngakau nga kupu a te mangai.

35 Te tangata pai he pai āna e whakaputa mai ai i roto i nga taonga pai o te ngakau: te tangata kino hoki he kino āna e whakaputa mai ai i roto i nga taonga kino.

36 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Me korero e nga tāngata, i te ra whakawa, te tikanga o nga kupu pokanoa katoa e puaki i a ratou.

37 Ma āu kupu hoki koe ka whakatikaia ai, ma āu kupu hoki koe ka whakahēngia ai.

38 ¶ Me i reira ka ki atu etahi o nga Karaipi o nga Parihi, ka mea, E te Kai whakaako, e mea ana matou kia kite i tetahi tohu āu.

39 Na, ka whakahokia atu e ia, ka mea ki a ratou, E rapu ana te whakatupuranga kino te *whakatupuranga* puremu ki tetahi tohu; a e kore tetahi tohu e hoatu ko te tohu anake o Hona poropiti:

40 E toru hoki nga ra o Hona e toru nga po i roto i te kopu o te tohora; waihoki ka toru nga ra ka toru nga po o te Tama a te tangata ki te ngakau o te whenua.

41 E whakatika ngatahi nga tāngata o Ninewe me tenei whakatupuranga i te whakawakanga, a e whakatau i te hē ki a ratou: i ripeneta hoki ratou i te kauwhautanga a Hona; a tenei ano tetahi e nui atu ana i a Hona.

42 E whakatika ngatahi te kuini o te tonga me tenei whakatupuranga i te whakawakanga, a e whakatau i te hē ki a ratou: i haere mai hoki ia i nga pito o te whenua ki te whakarongo ki nga whakaaro nui o Horomona; a tenei ano tetahi e nui atu ana i a Horomona.

43 Ka puta mai te wairua poke i roto i te tangata, ka haereere ra nga wahi maroke rapu okiokinga ai, a tē kitea,

44 Ka mea ia, Ka hoki atu ahau ki taku whare i puta mai ai ahau; a, te taenga atu, rokohanga atu e takoto kau ana, oti rawa te tahi, te whakapai.

45 Na, ka haere ia, ka tango i etahi atu wairua tokowhitu, hei hoa mona, he kino noa atu i a ia ano, a ka tomo atu ratou ka noho i reira: a kino atu i te timatanga te whakamutunga ki taua tangata. Tera ano hoki e pera tenei whakatupuranga kino.

46 ¶ I a ia ano e korero ana ki te mano, na, ko *tona* whaea ratou ko ona teina e tu ana i waho, e whai ana kia korero ki a ia.

47 A ka mea tetahi ki a ia, Na, tou whaea me ou teina te tu mai nei i waho, e whai ana kia korero ki a koe.

48 Na, ko tana whakahokinga mai ka mea ki te tangata i korero ki a ia, Ko wai toku whaea? ko wai hoki oku teina?

49 Na, ka torona atu tona ringa ki ana akonga, a ka mea, Na, toku whaea, oku teina!

50 Ki te meatia hoki e tetahi ta toku Matua i te rangi e pai ai, hei teina ia ki a au, hei tuahine, hei whaea.

UPOKO 13.

I TAUA ra ano i haere atu a Ihu i te whare, a ka noho ki te taha o te moana.

2 Na, he tini te tangata i huihui mai ki a ia, a ka eke ia ki runga ki te kaipuke noho ai; i te takutai ano hoki nga mano katoa e tu ana.

3 A he maha ana korero ki a ratou, he mea whakarite, i mea ia, Na, i haere atu te kai rui ki te rui;

4 A i a ia e rui ana, ka ngahoro etahi *o nga purapura* ki te taha o te ara, a, te rerenga mai o nga manu, na, kainga ake:

5 Ko etahi i ngahoro ki nga *wahi* kamaka, ki nga wahi kihai i nui te oneone: na pihi tonu ake, kahore hoki i hohonu te oneone;

6 A, te whitinga o te ra, ngaua iho; a, no te mea kahore he putake, memenge noa iho:

7 Ko etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramoa; a, te tupunga ake o nga tataramoa, kosoaotia ana *nga purapura*:

8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai, a ka hua, no etahi kotahi rau, no etahi e ono tekau, no etahi e toru tekau.

9 Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.

10 ¶ A ka haere mai nga akonga, ka mea ki a ia, Na te aha koe i korero whakarite tonu ai ki a ratou?

Digitized by Google

11 Na, ko tana whakahokinga atu ki a ratou, ka mea atu, No te mea kua hoatu ki a koutou te matauranga ki nga mea ngaro o te rangatiratanga o te rangi, ki a ratou ia kahore i hoatu.

12 Ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia, a ka maha atu ana: a ki te kahore he mea a tetahi, ko ana ake ka tangohia i a ia.

13 Na reira enei kupu whakarite aku ki a ratou; no te mea kite rawa ratou, a kahore e kite; rongo rawa, kahore e rongo, kahore hoki e mātau.

14 A ka rite i a ratou te poropititanga a Ihaia, e mea nei, Rongo noa koutou, kahore e mātau; tirohia noa koutou, kahore e kite:

15 Kua matotoru hoki te ngakau o tenei iwi, kua puhoi nga taringa ki te whakarongo, ko nga kanohi kua oti te whakamoe e ratou; kei kite o ratou kanohi, kei rongo nga taringa, a ka mātau te ngakau, na, ka tahuri ratou, a ka whakaorangia e ahau.

16 Koa tonu ia o koutou kanohi, no te mea ka kite; o koutou taringa hoki, no te mea ka rongo.

17 He pono hoki taku e mea nei ki a koutou, He tokomaha nga poropiti me nga tāngata tika i hiahia kia kite i nga mea e kite nei koutou, a kahore i kite; kia rongo hoki i nga mea e rongo nei koutou, a kahore i rongo.

18 ¶ Na, whakarongo mai ki te kupu i whakaritea ki te kai rui.

19 Ki te rongo tetahi ki te kupu o te rangatiratanga, a e kore e mātau, na, ka haere mai te *wairua* kino, ka kapo i te mea ka oti na te rui ki tona ngakau. Ko te mea tenei i ruia ki te taha o te ara.

20 Na, te mea i ruia ki nga *wahi* kohatu, ko te tangata i rongo ki te kupu, a hohoro tonu te tango mai, hari tonu;

21 Otiia kahore ona pakiaka, he mea nonaianei kau nei: a, te pānga mai o te whakapawera, o te whakatoinga ranei, mo te kupu, na, hē tonu iho.

22 Te mea hoki i ruia ki roto ki nga tataramoa ko te tangata i rongo ki te kupu; a, ko te whakaaroaronga ki tenei ao, me te hangarau o nga taonga, hei whakakosoao i te kupu, a kore ake he hua.

23 Na, te mea i ruia ki te oneone pai ko te tangata e rongo ana i te kupu, a e mātau ana; a ka whai hua, ea ake, no tetahi kotahi rau, no tetahi e ono tekau, no tetahi e toru tekau.

24 ¶ Tenei ake ano hoki tetahi kupu whakarite i makā e ia ki a ratou, i mea ia, E rite ana te rangatiratanga o te rangi ki tetahi tangata i rui i te purapura pai ki tana māra:

25 A i nga tāngata e moe ana, ka haere mai tona hoa riri, ruia iho he taru kino ki waenga witi, a haere ana.

26 Ano ka pihi ake te rau, a ka hua, katahi ka kitea ano hoki nga taru.

27 Na, ka haere mai nga pononga o taua rangatira, ka mea ki a ia, E mara, kihai ianei koe i rui i te purapura pai ki to māra? No hea ra ona taru?

28 Na, ka kī atu ia ki a ratou, Na te hoa riri tenei i mea. Katahi ka mea nga pononga ki a ia, E pai ranei koe kia haere matou ki te huhuti i aua *taru?*

29 A ka mea ia, Kahore; kei hutia ngatahitia ano hoki nga witi ina hutia nga taru.

30 Tukua kia tupu tahi, a taea noatia te kotinga: a i te wa o te kotinga ka mea ahau ki nga kai kokoti, Mātua hutia nga taru, ka paihere ai hei paihere kia tahuna; ko te witi ia me kohi ki taku whare witi.

31 ¶ Tenei ake ano hoki tetahi kupu whakarite i makā atu e ia ki a ratou, i mea ia, E rite ana te rangatiratanga o te rangi ki te pua nani, i kawea e te tangata, i ruia ki tana māra:

32 He iti rawa ia i nga purapura katoa: a ka tupu, ko te nui rawa o nga otaota, a whakarakau ana, no ka rere mai nga manu o te rangi, ka noho ki ona manga.

33 ¶ Tenei ake ano hoki tetahi kupu whakarite i korerotia e ia ki a ratou, E rite ana te rangatiratanga o te rangi ki te rewena i tangohia e tetahi wahine, a whaongia ana ki roto ki nga mehua paraoa e toru, no ka rewenatia katoatia.

34 Ko anei mea katoa i korerotia e Ihu ki nga tāngata, he mea whakarite; a heoi ano āna kupu ki a ratou he kupu whakarite anake:

35 I rite ai ta te poropiti i korero ai, i mea ai, E puaki i taku mangai nga kupu whakarite; ka korerotia e ahau nga mea i ngaro no te timatanga ra ano o te ao.

36 ¶ Katahi ka tonoa e Ihu nga tāngata, ka haere ia ki te whare: a ka haere mai ana akonga ki a ia, ka mea, Whakaaturina mai ki a matou te kupu i whakaritea ki nga taru i te māra.

37 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ratou, Te kai rui o te purapura pai ko te Tama a te tangata;

38 Te māra ko te ao; te purapura pai ko nga tamariki o te rangatiratanga; a, nga taru ko nga tamariki a te kino;

Digitized by Google

39 Te hoa riri i ruia ai, ko te rewera; te kotinga ko te mutunga o te ao; nga kai kokoti ko nga anahera.

40 Na, e hutihutia ana nga taru e tahuna ana ki te ahi; ka pera ano hoki i te mutunga o tenei ao.

41 Ka tono te Tama a te tangata i ana anahera, ki te huihui mai i roto i tona rangatiratanga i nga mea katoa e tutuki ai te waewae me nga kai mahi i te kino;

42 A ka makā e ratou ki roto ki te oumu ahi; ko te wahi tera o te tangihanga me te teteatanga o nga niho.

43 Ko reira te hunga tika whiti ai me te ra, ki te rangatiratanga o to ratou Matua. Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.

44 ¶ Tenei hoki tetahi, e rite ana te rangatiratanga o te rangi ki te taonga i hunā ki te māra; a, te kitenga o tetahi tangata, na, ka hunā e ia, a haere ana, he koa hoki ki taua mea, na hokona ana āna mea katoa, a hokona ana taua māra māna.

45 ¶ Tenei hoki tetahi, e rite ana te rangatiratanga o te rangi ki te kai hokohoko, e rapu ana i nga peara papai:

46 A, tona kitenga i tetahi peara utu nui, haere ana hokona ana āna mea katoa, a hokona ana taua *peara* māna.

47 ¶ Tenei hoki tetahi, e rite ana te rangatiratanga o te rangi ki te kupenga i tukua ki te moana, a haoa ana *etahi* o nga *ika* o ia ahua o ia ahua:

48 A ka ki, ka kumea e ratou ki uta, a noho iho ana, kohikohia ana nga *ika* papai ki nga kete, ko nga mea kikino ia i akiritia ki waho.

49 Ka pera ano a te mutunga o te ao: ka haere atu nga anahera, ka wehewehe i te hunga kino i roto i te hunga tika,

50 A ka maka i a ratou ki roto ki te oumu ahi: ko te wahi tera o te tangihanga o te teteatanga o nga niho.

51 Ka mea mai a Ihu ki a ratou, Kua mātau ranei koutou ki enei mea katoa? Ka mea ratou ki a ia, Ae, e te Ariki.

52 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, Koia nga Karaipi katoa, i akona ki te rangatiratanga o te rangi, i rite ai ki tetahi rangatira whare e whakaputa mai ana i nga mea hou, i nga mea tawhito, i roto i tana toa.

53 ¶ A ka mutu enei kupu whakarite a Ihu, ka haere atu ia i reira.

54 A ka tae ki tona kāinga tupu, ka ako ia i a ratou i roto i to ratou whare karakia, a miharo noa ratou, ka mea, Nohea enei whakaaro nui me nga merekara a tenei tangata?

55 Ehara ianei tenei i te tama a te kamura? He teka ianei ko Meri te ingoa o tona whaea? A ko Hemi, ratou ko Hohi, ko Haimona, ko Hura, ona teina?

56 Me ona tuāhine hoki, kahore ianei ratou katoa i a tatou nei? Nohea ra enei mea katoa a tenei tangata?

57 Heoi ka hē ratou ki a ia. Otira ka mea a Ihu ki a ratou, Kei tona kāinga kei tona whare anake te poropiti hapa ai i te honore.

58 A kihai i maha nga merekara i meatia e ia ki reira, i to ratou whakapono-kore hoki.

UPOKO 14.

I TAUA wa ano ka rongo a Herora tetaraki ki te rongo o Ihu,

2 A ka mea ki ana pononga, Ko Hoani Kai iriiri tenei; kua ara mai ia i te hunga mate; a na reira i mahi ai nga merekara i roto i a ia.

3 ¶ I hopukia hoki a Hoani e Herora, a hereherea ana e ia, a makā ana ki te whare herehere, he mea hoki na Heroriaha, na te wahine a tona teina a Piripi.

4 Na Hoani hoki i mea ki a ia, E kore e tika kia riro ia i a koe.

5 A i a ia e mea ana ki te whakamate i a ia, ka wehi i te mano; ki ta ratou hoki he poropiti ia.

6 Otira i te haringa i te ra whanautanga o Herora, ka kanikani te tamahine a Heroriaha i waenganui *i a ratou*, a ka ahuareka mai a Herora.

7 Katahi ia ka mea ki a ia, oati rawa, kia hoatu ki a ia tana mea e tono ai.

8 Na, he mea whakakī ia na tona whaea, ka mea, Homai ki konei ki a au ki runga ano i te rihi te mātenga o Hoani Kai iriiri.

9 Heoi ra ka pouri te kingi: otiia i whakaaro ia ki te oati, ki te hunga hoki e noho tahi ana me *ia*, a ka mea kia hoatu.

10 Na, ka tono tangata atu ia, a poutoa ana te mātenga o Hoani i roto i te whare herehere.

11 A i mauria mai tona mātenga i runga i te rihi, i hoatu ki te kotiro: a nāna i kawe atu ki tona whaea.

12 Na, ka haere mai ana akonga, ka tango i te tinana, a tanumia ana e ratou, a haere ana, korero atu ana ki a Ihu.

13 ¶ A, te rongonga o Ihu, ka haere atu ia i reira ra te kaipuke ki te koraha ki tetahi wahi motu ke: ano ka rongo te mano, ka aru mai i a ia ra uta i roto i nga pa.

Digitized by Google

14 A, ka puta atu a Ihu, ka kite i te tini o te tangata, na, ka aroha ia ki a ratou, a whakaorangia ana e ia o ratou turoro.

15 ¶ Ano ka ahiahi, ka haere mai ana akonga ki a ia, ka mea, He wahi koraha tenei, kua heke noa atu ano hoki te ra; tonoa atu te mano, kia haere ai ratou ki nga kāinga, ki te hoko kai ma ratou.

16 Ano ra ko Ihu ki a ratou, Kahore he mea e haere ai ratou; ma koutou e hoatu he kai ma ratou.

17 A ka mea ratou ki a ia, Heoi ano a matou i konei, e rima nga taro, e rua hoki nga ika.

18 Na, ka mea ia, Mauria mai ki konei ki a au.

19 Na, ka mea ia ki nga tāngata kia noho ki runga i te tarutaru, a ka mau ki nga taro e rima, ki nga ika hoki e rua, ka titiro atu ki runga ki te rangi, ka whakapai, ka whawhati, a hoatu ana e ia nga taro ki nga akonga, a na nga akonga ki nga tāngata.

20 A kai katoa ana ratou, a ka makona: a kotahi tekau ma rua nga kete i kohia ake e ratou, kī tonu i nga whatiwhatinga i toe.

21 A te hunga i kai, me te mea e rima mano nga tāne haunga nga wāhine me nga tamariki.

22 ¶ Na, akiaki tonu atu a Ihu i ana akonga kia eke ki te kaipuke, kia whakawhiti atu ki mua i a ia ki tawahi, i a ia e tono ana i nga mano kia haere.

23 A ka oti nga tāngata te tono, ka kake ia ki runga ki te maunga ki te wahi motu ke ki te inoi: na, kua ahiahi, a ko ia anake i reira.

24 Na, tera te kaipuke te akina mai ra e te ngaru i waenga moana: i hē hoki te hau.

25 A, i te wha o nga mataaratanga o te po ka haere atu a Ihu ki a ratou, i haere *maori* i runga i te moana.

26 A, te kitenga o nga akonga i a ia e haere ana i runga i te moana, ka ihiihi, ka mea, He wairua; a ka aue i te wehi.

27 Na, kua hohoro te korero mai a Ihu ki a ratou, te mea, Kia manawanui, ko ahau tenei; aua e wehi.

28 Na, ka whakahoki atu a Pita ki a ia, a ka mea, E te Ariki, ki te mea ko koe tena, kiia mai ahau kia haere atu ki a koe i runga i te wai.

29 Na, ko tana meatanga mai, Haere mai. A ka marere atu a Pita i te kaipuke, ka haere i runga i te wai, kia tae atu ai ki a Ihu.

30 Otira ka kite ia i te hau e kaha ana, ka wehi; a ka timata te totohu, ka karanga ake, ka mea, Ahau, e te Ariki, whakaorangia.

31 A hohoro tonu te toro mai te ringa o Ihu, ka hopu i a ia, a ka mea ki a ia, E te tangata whakapono iti, he aha koe i ngakau rua ai?

32 Ano ka eke raua ki runga ki te kaipuke, mutu pu te hau.

33 Na, ka haere mai te hunga i runga i te kaipuke, ka koropiko ki a ia, ka mea, He pono ko koe te Tama a te Atua.

34 ¶ A, to ratou whitinga atu, ka tae ki te whenua o Kenehareta.

35 A ka mohio nga tāngata o taua wahi ki a ia, ka tono tangata atu puta noa i nga wahi tutata katoa o reira, hei kawe mai i nga turoro katoa ki a ia;

36 A ka inoi ki a ia kia pa kau atu ratou ki te taniko o tona kakahu: a ora ake nga tāngata katoa i pa atu.

UPOKO 15.

NA, ka haere mai ki a Ihu etahi Karaipi me etahi Parihi o Hiruharama, ka mea,

2 He aha āu akonga ka takahi ai i te whakarerenga iho a nga kaumatua? Kahore hoki ratou e horoi i o ratou ringaringa ina kai taro.

3 Na, ka whakahokia e ia, ka mea ki a ratou, Na te aha hoki i waiho ai e koutou ta koutou whakarerenga iho hei takahi mo ta te Atua kupu ako?

4 I ki hoki te Atua, i mea, Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea: ā, ki te kohukohua e tetahi *tona* pāpā, whaea ranei, kia mate ia mate rawa.

5 Ko koutou ia hei mea, Ki te mea tetahi ki tona pāpā ki tona whaea ranei, Taku mea hei atawhainga mou kua whakaherea;

6 Na, kaua ia e whakahonore i tona pāpā i tona whaea. Heoi waiho ana e koutou ta koutou whakarerenga iho hei whakakahore i te kupu ako a te Atua.

7 E te hunga tinihanga, tika rawa ta Ihaia i poropiti ai mo koutou, i mea ai,

8 Te iwi nei, ko o ratou mangai hei awhi mai ki ahau, ko nga ngutu hei whakahonore moku; matara noa atu ia i a au o ratou ngakau.

9 Maumau karakia noa ratou ki a

Digitized by Google

au, ko ta ratou nei hoki e whakaako ai ko nga whakahaunga a te tangata.

10 ¶ A karangatia ana e ia te mano, ka mea ki a ratou, Kia rongo, kia mātau :

11 E kore te tangata e poke i te mea e tapoko ana ki te mangai ; engari te mea e puta mai ana i roto i te mangai, ma tena e poke ai te tangata.

12 Me i reira ka haere mai ana akonga, ka mea ki a ia, E mohio ana ranei koe i hē nga Parihi i to ratou rongonga ai i taua kupu ?

13 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea, Ka hutia nga mahuri katoa kihai i whakatokia e toku Matua i te rangi.

14 Waiho atu ratou : he matapo ratou e arahi ana i te matapo. A ki te arahina te matapo e te matapo, ka taka tokorua tokorua ki te waikeri.

15 Ka whakahokia atu e Pita, a ka mea ki a ia, Whakaaturia mai ki a matou tenei kupu whakarite.

16 A ka mea mai a Ihu, E kuare ana ano ranei koutou ?

17 Kiano koutou i mātau noa, ko nga mea katoa e tapoko atu ana ki te mangai ka riro ki roto ki te kopu, a e akiritia ana ki te poka ?

18 Tena ko nga mea e puta mai ana i te mangai e haere ake ana i te ngakau ; a ma ena e poke ai te tangata.

19 No roto hoki no te ngakau te putanga ake o nga whakaaro kino, o nga kohuru, o nga puremu, o nga moe puku, o nga tahae, o nga whakapae teka, o nga kohukohunga :

20 Ko nga mea enei e noa ai te tangata : tena ko te kai me nga ringaringa kihai i horoia, e kore te tangata e noa i tena.

21 ¶ A ka haere atu a Ihu i reira, ka anga atu ki nga wahi o Taira o Hairona.

22 Na, ko te haerenga mai i aua wahi o tetahi wahine, he Kanaani, ka karanga ki a ia, ka mea, E te Ariki, e te Tama a Rawiri, kia aroha mai ki a au ; ko taku tamahine e ngaua kinotia ana e te rewera.

23 A kahore ana kupu i whakahoki atu ai ki a ia. Na, ka haere mai ana akonga, ka ki atu ki a ia, ka mea, Tonoa kia haere ; e karanga mai ana hoki i muri i a tatou.

24 Otira ka whakahokia mai e ia, a ka mea, Heoi nga mea i tonoa mai ai ahau ko nga hipi ngaro o te whare o Iharaira.

25 A ka haere mai tera, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te Ariki, kia puta tou whakaaro ki a au.

26 Na, ka whakahokia atu e ia, a ka mea, Ehara i te tika kia tangohia te taro a nga tamariki, kia makā ma nga kuri.

27 A ka mea tera, Ae ra, e te Ariki : ahakoa ra e kai ana nga kuri i nga kongakonga e ngahoro iho ana i te tepara a o ratou rangatira.

28 Katahi ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ia, E tai, nui atu tou whakapono : waiho ano i tāu i pai ai. A ora ake tana tamahine i taua wa pu ano.

29 ¶ Na, ka whakatika atu a Ihu i reira, ka haere ki te taha o te moana o Kariri : a kake ana ki te maunga, noho ana i reira.

30 A he tini nga tāngata i haere mai ki a ia, i a ratou ano hoki nga kopa, nga matapo, nga wahangu, nga mutu, me te tini ke atu, a tukua iho e ratou ki nga waewae o Ihu ; a whakaorangia ana ratou e ia :

31 Miharo noa te mano i to ratou kitenga ai i nga wahangu e korero ana, i nga mutu e ora ana, i nga kopa e haere ana, i nga matapo e titiro ana : a whakakororiatia ana e ratou te Atua o Iharaira.

32 ¶ Na, ka karangatia e Ihu ana akonga, ka mea mai, E aroha ana ahau ki nga tāngata ra, ka toru nei hoki o ratou ra e noho ana ki a au, a kahore ā ratou kai : a e kore ahau e pai kia tonoa pukutia, kei hemo ki te ara.

33 Na, ko te meatanga mai a ana akonga ki a ia, Nohea ā tatou taro i te koraha, e makona ai tenei ope nui ?

34 Na, ka mea mai a Ihu ki a ratou, E hia ā koutou taro ? Ka mea ratou, E whitu, me nga ika nonohi, torutoru nei.

35 Na, ka mea ia ki te mano kia noho ki raro ki te whenua.

36 A ka mau ia ki nga taro e whitu, ki nga ika, ka whakawhetai, ka whawhati, a hoatu ana e ia ki ana akonga, a na nga akonga ki te mano.

37 A kai ana ratou katoa, a ka makona : a e whitu nga kete i kohia ake e ratou, kī tonu i nga whatiwhatinga i toe.

38 A te hunga i kai e wha mano nga tāne, haunga nga wāhine nga tamariki.

39 A ka oti te mano te tono atu e ia, ka eke ia ki te kaipuke ; na kua u ki nga wahi o Makarara.

Digitized by Google

UPOKO 16.

NA, ka haere mai nga Parihi me nga Haruki, ka whakamātautau, ka tono kia whakakitea e ia ki a ratou tetahi tohu i te rangi.

2 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ratou, Ka ahiahi, ka mea koutou, He paki; ina e whero ana te rangi.

3 A i te ata, He awhā ainei; e whero ana te rangi, e tuku pu ana. E te hunga tinihanga, e mātau ana koutou ki te titiro ki te mata o te rangi; tē taea e koutou nga tohu o nga taima?

4 E rapu tohu ana te whakatupuranga kino, *te whakatupuranga* puremu; a heoi ano nga tohu e hoatu ki a ratou ko te tohu o Hona poropiti. Na, whakarerea ana ratou e ia, a haere ana.

5 ¶ A, te unga atu o ana akonga ki tera taha, kua wareware ki te mau taro atu.

6 Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Kia mahara kia tupato i te rewena a nga Parihi a nga Haruki.

7 A ka korerorero ratou ki a ratou ano, ka mea, No te mea kahore tatou i mau taro mai.

8 A ka mohio a Ihu, ka mea mai ki a ratou, He aha koutou ka korerorero ai ki a koutou, e te hunga whakapono iti, no te mea kihai i maua mai he taro e koutou?

9 Kiano koutou i mātau noa, kiano koutou i mahara ki nga taro e rima a nga mano e rima, kī te maha hoki o nga kete i riro i a koutou?

10 Ki nga taro hoki e whitu a nga mano e wha, ki te maha ano hoki o nga kete i riro i a koutou?

11 He aha koutou tē mātau ai, ehara i te mea mo te taro taku i korero ai ki a koutou, kia tupato i te rewena a nga Parihi a nga Haruki?

12 Katahi ratou ka mātau kihai ia i mea kia tupato i te rewena o te taro, engari i te ako a nga Parihi a nga Haruki.

13 ¶ Ka tae atu a Ihu ki nga wahi o Hiharia Piripai, ka ui ia ki ana akonga, ka mea, Ko wai ra ahau te Tama a te tangata ki ta nga tāngata kī?

14 Na, ka mea ratou, Ki ta etahi ko Hoani Kai iriiri: ki ta etahi ko Iraia; ki ta etahi, ko Heremaia, ko tetahi ranei o nga poropiti.

15 Ka mea ia ki a ratou, A ki ta koutou kī ko wai ahau?

16 Na, ka whakahokia atu e Haimona Pita, a ka mea, Ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua ora.

17 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ia, Ka koa koe, e Haimona Parahona: ehara hoki i te kikokiko, i te toto, nāna *tenei* i hura ki a koe, engari na toku Matua i te rangi.

18 Na, ko taku kupu ano hoki tenei ki a koe, Ko koe a Pita, a ka hangā e ahau taku hahi ki runga ki tenei kamaka; e kore ano hoki e taea taua *hahi* e nga kuwaha o te reinga.

19 A ka hoatu e ahau ki a koe nga ki o te rangatiratanga o te rangi: a ko āu e here ai i te whenua e herea ano i te rangi: ko āu hoki e wewete ai i te whenua e wetekia ano i te rangi.

20 Me i reira ka whakatupato ia i ana akonga, kia kaua e korerotia e ratou ki te tangata ko Ihu ia ko te Karaiti.

21 ¶ No reira ake ano i timata ai a Ihu te whakaatu ki ana akonga, kua takoto te tikanga kia haere ia ki Hiruharama, a he maha *nga mamae* e mamae ai ia i nga kaumatua, i nga tohunga nui, i nga Karaipi, a ka whakamatea, a i te toru o nga ra ka ara.

22 Na, ka mau a Pita ki a ia, ka anga ka whakahe ki tāna, ka mea, Aue! engari te atawhai i a koe, e te Ariki! kauaka ra tenei e pa ki a koe.

23 Na, ka tahuri ia, ka mea ki a Pita, Haere ki muri i a au, e Hatana: he tūtukitanga waewae koe ki ahau: kahore hoki ou ngakau ki nga mea a te Atua, engari ki a te tangata.

24 ¶ Katahi a Ihu ka mea ki ana akonga, Ki te mea tetahi kia haere mai ki te whai i a au, me whakakahore e ia tāna ake, a me amo tona ripeka, ka aru ai i a au.

25 Ki te whai hoki tetahi kia ora, ka mate ano ia; a ki te mate tetahi, mona i whakaaro ki a au, ka kite ano ia i te *ora*.

26 He aha hoki te pai ki te tangata, ki te riro mai i a ia te ao katoa, a ka kore he ora mona? He aha hoki ta te tangata e hoatu ai hei utu mona kia ora?

27 Ta te mea hoki tenei ake ka haere mai te Tama a te tangata, ratou ko ana anahera, i runga i te kororia o tona Matua; a ko reira hoatu ai e ia ki tenei tangata ki tenei tangata te utu o tāna mahi.

28 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Tenei ano etahi-e tu nei e kore e pāngia e te mate, kia kite ra ano i te Tama a te tangata e haere mai ana i runga i tona rangatiratanga.

Digitized by Google

UPOKO 17.

A KA pahure nga ra e ono, ka mau a Ihu ki a Pita, ki a Hemi raua ko tona teina ko Hoani, na, kawea ana ratou e ia ki runga ki tetahi maunga tiketike ki te wahi motu ke,

2 A ka puta ke tona ahua i to ratou aroaro: a whiti tonu tona mata anō he ra, ma tonu ano hoki ona kakahu anō ko te māramatanga.

3 Na, ka kitea e ratou a Mohi raua ko Iraia e korero ana ki a ia.

4 Katahi ka oho atu a Pita, ka mea ki a Ihu, E te Ariki, he mea pai kia noho tatou i konei: ki te pai koe, ma matou e hanga etahi wharau ki konei kia toru; kia kotahi mou, kia kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia.

5 I a ia ano e korero ana, na, ka taumarumarua iho ratou e te kapua mārama: na, he reo no te kapua e mea ana, Ko taku Tama tenei i aroha ai, ko taku i ahuareka atu ai; whakarongo ki a ia.

6 Ano ka rongo nga akonga, ka takoto tapapa ratou, a rahi atu to ratou mataku.

7 Na, ka haere mai a Ihu, ka pa ki a ratou, ka mea, Whakatika, kaua e wehi.

8 Ano ka ara ake o ratou kanohi, kahore he tangata i kitea e ratou, ko Ihu anake.

9 Na, i a ratou e heke iho ana i te maunga, ka whakatupato a Ihu i a ratou, ka mea, Kaua e korerotia ki te tangata te mea i kitea nei, kia ara ake ra ano te Tama a te tangata i te hunga mate.

10 ¶ A ka ui ana akonga ki a ia, ka mea, He aha nga Karaipi ka mea ai, ko Iraia kia mātua puta mai?

11 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, Ko Iraia e mātua puta mai hei whakatika i nga mea katoa.

12 Ko taku ia tenei ki a koutou, Kua tae noa mai a Iraia, a kihai ratou i mohio ki a ia, heoi meatia ana e ratou ki a ia ta ratou i pai ai. E pera ano hoki te Tama a te tangata te mamae i a ratou.

13 Katahi ka mohio nga akonga ko Hoani Kai iriiri tāna i korero ai ki a ratou.

14 ¶ Ano ka tae atu ratou ki te mano, ka haere mai ki a ia tetahi tangata, ka tuturi nga turi ki a ia, ka mea,

15 E te Ariki, kia aroha ki taku tamaiti: he haurangi hoki ia, he kino tona mamae: he maha hoki ona hinganga ki te kapura, he maha ki te wai.

16 A i kawea atu ia e ahau ki āu akonga, heoi kihai ia i taea te whakaora e ratou.

17 Na, ka oho mai a Ihu, ka mea, E te uri whakapono-kore, parori ke, kia pehea te roa o taku nohoanga ki a koutou? Kia pehea te roa o taku manawanuitanga ki a koutou? Kawea mai ia ki konei ki a au.

18 Na, ka riria atu te rewera e Ihu; a puta mai ana i roto i a ia; a ora ake te tamaiti i taua wa pu ano.

19 Me i reira ka haere puku mai nga akonga ki a Ihu, ka mea, He aha ra tē ahei ai i a matou te pei i a ia ki waho?

20 Na, ka mea mai a Ihu ki a ratou, Na to koutou whakapono kore: he pono hoki taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te mea he whakapono to koutou, pera me te pua nani *te rahi*, e mea atu koutou ki tenei maunga, Neke atu i konei ki tera wahi; a ka neke atu ano; kahore hoki he mea e kore e taea e koutou.

21 Otira e kore e puta noa mai te pena, ma te inoi anake, ma te noho puku.

22 ¶ A i a ratou e noho ana i Kariri, ka mea a Ihu ki a ratou, Meake tukua te Tama a te tangata ki nga ringaringa o nga tāngata:

23 A ka whakamatea ia e ratou, a i te toru o nga ra ka ara. A nui atu to ratou pouri.

24 ¶ A, to ratou taenga atu ki Kaperenauma, ka haere mai ki a Pita nga kai kohikohi i te hawhe hekere, ka mea, E kore ianei tou Kai whakaako e homai i te hawhe hekere?

25 Ka mea ia, E hoatu ano. Ano ka tapoko ia ki roto ki te whare, ko Ihu kua korero ki a ia, kua mea, E pehea ana to whakaaro, e Haimona? E tangohia ana nga takoha me nga moni e nga kingi o te ao i ā wai? i ā ratou ake tamariki, i ā nga tāngata ke ranei?

26 Ka mea atu a Pita ki a ia, I ā nga tāngata ke ano. Na, ko te kianga mai a Ihu ki a ia, Ha, pena ka haere noa nga tamariki.

27 Ahakoa ra kei whakahe tatou i a ratou, haere koe ki te moana, piua tetahi matau, a ka eke te ika mātāmua, tangohia; na, ka whakatuwhera i tona mangai, ka kite ai koe i tetahi moni: tangohia tena, ka hoatu ki a ratou, hei mea moku, mou

UPOKO 18.

I TAUA wa ano, ka haere mai nga akonga ki a Ihu, ka mea, Ko wai te

Digitized by Google

nui rawa i te rangatiratanga o te rangi?

2 Na, ka karangatia e Ihu tetahi tamaiti nohinohi, a whakaturia ana e ia ki waenganui i a ratou,

3 Ka mea, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te kore koutou e whakatahuritia, a e penei me nga tamariki nonohi, e kore koutou e tomo atu ki te rangatiratanga o te rangi.

4 Na, ki te whakaiti tetahi i a ia, a ka rite ki tenei tamaiti nohinohi, ko ia te nui rawa i te rangatiratanga o te rangi.

5 A ki te manako tetahi ki tetahi tamaiti nohinohi penei, he whakaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana ki a au.

6 Tena ko tenei, ka hē i tetahi tangata tetahi o enei mea nonohi e whakapono nei ki a au, nui ke te pai ki a ia me i whakawerewerea ki tona kakī te kohatu mira kaihe, me i pungaia ia ki te rire o te moana.

7 ¶ Aue te mate mo te ao i nga take he! kua tino takoto rawa hoki he putanga mai mo nga take he; otiia aue te mate mo tera tangata e puta mai ai te take he!

8 Kī te hē koe i tou ringa, i tou waewae ranei, poutoa, makā atu: he nui ke hoki te pai ki a koe kia kopa koe, kia ringa mutu, ina tomo atu ki te ora, a kia kore e makā atu ki te ahi kā tonu me nga ringaringa e rua me nga waewae e rua.

9 Ki te hē hoki koe i tou kanohi, hikarohia, makā atu: he nui ke hoki te pai ki a koe kia kotahi tou kanohi, ina tomo atu ki te ora, a kia kore koe e makā atu ki te kapura o te reinga me te mau ano nga kanohi e rua.

10 ¶ Kia mahara kei whakahawea koutou ki tetahi o enei mea nohinohi; ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E titiro tonu ana o ratou anahera i te rangi ki te kanohi o toku Matua i te rangi.

11 I haere mai hoki te Tama a te tangata ki te whakaora i te mea i ngaro.

12 Ka pehea to koutou whakaaro? ki te mea he rau nga hipi a tetahi tangata, a ka kotiti ke tetahi o ratou, e kore ianei e waiho e ia nga tekau e iwa ma iwa, ka haere ma runga i nga maunga, rapu ai i te mea i kotiti ke?

13 A ki te kitea e ia, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, tera atu tona hari ki taua *hipi*, *i te hari* ki nga tekau e iwa ma iwa kihai i kotiti ke.

14 Waihoki kahore he ngakau o to koutou Matua i te rangi, kia ngaro tetahi o enei mea nonohi.

15 ¶ A ki te hara tou teina ki a koe, haere, korerotia atu tona hara ki a ia, korua anake: ki te whakarongo ia ki a koe, ka riro mai i a koe tou teina.

16 A ki te kore ia e whakarongo, kawea atu hei hoa mou kia kotahi kia tokorua ranei, kia mau ai nga kupu katoa i nga mangai o nga kai whakarongo tokorua tokotoru ranei.

17 A ki te pake ia ki a raua, korerotia atu ki te hahi: a ki te pake ano hoki ia ki te hahi, me waiho e koe hei tau tangata, hei pupirikana.

18 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ko ā koutou e here ai i te whenua e herea ano ki te rangi: a ko ā koutou e wewete ai i te whenua e wetekia ano ki te rangi.

19 Tenei ano taku kupu ki a koutou, Ki te mea ka tokorua o koutou e rite tahi ana nga whakaaro i te whenua mo tetahi mea e inoi ai raua, e meinga ano mo raua e toku Matua i te rangi.

20 Na te wahi e whakaminea ai te hunga tokorua tokotoru ranei, hē whakaaro ki toku ingoa, kei reira ahau kei waenganui i a ratou.

21 ¶ Katahi ka haere mai a Pita ki a ia, ka mea, E te Ariki, kia hia nga haranga a toku teina ki a au, me taku whakarere noa iho *i tona hara!* kia whitu?

22 Ka mea mai a Ihu ki a ia, E kore ahau e mea atu ki a koe, Kia whitu: engari, Kia whitu tekau whitu.

23 ¶ Koia i whakaritea ai te rangatiratanga o te rangi ki tetahi kingi, i mea kia korerotia ki a ia ana moni e ana pononga.

24 A ka timata ia te ui, ka kawea mai ki a ia he tangata, tekau nga mano taranata i a ia.

25 A tē whai *rawa* ia hei utu, ka mea tona ariki kia hokoa ia, tana wahine, me āna tamariki, me ana taonga katoa, hei whakautu.

26 Na, ka tapapa iho taua pononga, ka koropiko ki a ia, ka mea, E te ariki, kia ata hanga ki a au, a ka utua katoatia e ahau ki a koe.

27 Na, ka oho i te aroha te ariki o taua pononga, tuku ana i a ia, a whakarerea noatia iho e ia ana moni tarewa.

28 Heoi, te putanga atu o taua pononga ki waho, ka kite i tetahi o ona hoa pononga, kotahi rau ana penei i a ia: na, hopukia ana e ia, a notia iho te kakī, me te ki atu ano, Utua mai taku nama.

Digitized by Google

29 Heoi, tapapa iho ana tona hoa ponongā ki ona waewae, ka inoi ki a ia, ka mea, Kia ata hanga ki a au, a ka utua katoatia e ahau ki a koe.

30 A kihai ia i pai: heoi haere ana, maka ana i a ia ki te whare herehere, kia utua *katoatia* ra ano te nama.

31 Na, te kitenga o ona hoa ponongā i taua meatanga, nui atu to ratou pouri, a haere ana, whakaaturia mai ana ki to ratou ariki nga mea katoa i meatia.

32 Katahi ka karanga tona ariki ki a ia, ka mea ki a ia, Ponongā kino, i whakarerea noatia e ahau taua moni tarewa katoa i a koe, nāu hoki i inoi mai ki a au:

33 Ehara oti i te tika kia tohungia e koe tou hoa ponongā, me ahau hoki i tohu i a koe?

34 Na, ka riri tona ariki, a tukua ana ia ki nga kai whakamamae, kia utua katoatia ra ano tana nama.

35 Tera ano e pera toku Matua i te rangi ki a koutou, ki te kore e whakarerea noatia atu i roto i o koutou ngakau nga he a te teina o tenei o tenei o koutou.

UPOKO 19.

A KA mutu i a Ihu enei kupu, ka turia atu e ia i Kariri, a ka tae mai ki nga wahi o Huria, ki tawahi atu o Horano;

2 A he tini te tangata i aru i a ia; a whakaorangia ana ratou e ia i reira.

3 ¶ Na, ka haere mai nga Parihi ki a ia, ki te whakamatautau i a ia, ka mea ki a ia, He mea tika ranei kia whakarerea e te tangata tana wahine mo te tini o te mea?

4 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ratou, Kiano koutou i kite noa, i hangā raua e te kai hanga i te timatanga he tāne he wahine,

5 A i mea ano ia, Mo konei ka mahue i te tangata tona pāpā tona whaea, a ka piri ki tana wahine: a hei kikokiko kotahi raua tokorua?

6 Na, heoi ano to raua tokoruatanga, engari kotahi ano kikokiko. Na, ko ā te Atua i hono ai, kaua e wehea e te tangata.

7 Ka mea mai ratou ki a ia, He aha ra a Mohi i ako ai kia hoatu he pukapuka whakarere, ka whakarere ai i a ia?

8 Ka mea mai ia ki a ratou, Na te pakeke o o koutou ngakau i tukua ai koutou e Mohi kia whakarere i ā koutou wāhine: i te timatanga iho ra ano ia kahore i pena.

9 A tenei taku kupu ki a koutou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ehara i te take puremu, a ka marenatia ki tetahi atu, e puremu ana ia: a ki te marena tetahi i te wahine i whakarerea, e puremu ana ia.

10 ¶ Ka mea mai ana akonga ki a ia, Ki te penei te tikanga a te tangata ki tana wahine, ehara te marena.

11 Otira ka mea ia ki a ratou, E kore tenei kupu e rite i nga tāngata katoa, engari *i te hunga* i hoatu ai.

12 He unaka hoki i pena ano i te whanautanga mai i te kopu o *o ratou* whaea: ko etahi unaka hoki, he mea whakaunaka na te tangata: ko etahi unaka hoki, he mea whakaunaka na ratou ano, he whakaaro hoki ki te rangatiratanga o te rangi. Ki te taea tenei te whakarite e tetahi, māna e whakarite.

13 ¶ I reira, ka kawea mai he tamariki nonohi ki a ia, kia whakapa ai ia i ona ringaringa ki a ratou, a kia inoi: a riria iho ratou e nga akonga.

14 Na, ko te kianga mai a Ihu, Tukua mai nga tamariki nonohi, aua hoki e araia atu ta ratou haere mai ki a au: no nga penei hoki te rangatiratanga o te rangi.

15 A whakapākia iho e ia ona ringaringa ki a ratou, a haere atu ana i reira.

16 Na, ko te haerenga mai o tetahi, ka mea ki a ia, E te Kai whakaako pai, he aha te mahi pai maku, e whiwhi ai ahau ki te ora tonu?

17 Na, ko tana meatanga mai ki a ia, He aha ahau i kiia ai e koe he pai? kahore tetahi i pai, kotahi anake ko te Atua: ki te mea koe kia tomo atu ki te ora, whakaritea nga ture.

18 Ka mea ia ki a ia, Ehea? Na, ka mea a Ihu, Kaua e patu tangata, Kaua e puremu, Kaua e tahae, Kaua e whakapae teka,

19 Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea: a, Kia aroha ki tou hoa tata anō ko koe.

20 Ka mea atu taua taitamariki ki a ia, Kua rite i a au anei mea katoa no toku tamarikitanga: tena hoki tetahi mea e hapa ana i a au?

21 Ka mea mai a Ihu ki a ia, Ki te mea koe kia tino tika, haere, hokoa ou taonga, ka hoatu ki nga rawa-kore, a e whai taonga koe ki te rangi: a haere mai i muri i a au.

22 Na, te rongonga o taua taitamariki i taua kupu, haere pouri ana ia: he maha hoki ona taonga.

23 ¶ Ka mea mai a Ihu ki ana akonga,

Digitized by Google

He pono taku kupu ki a koutou, E tapoko whakauaua te tangata taonga ki te rangatiratanga o te rangi.

24 Tenei ano hoki taku kupu ki a koutou, Erangi te haere o te kamera ra te kowhao o te ngira he mea takoto noa, he *whakauaua* rawa ia te haere o te tangata taonga ki roto ki te rangatiratanga o te Atua.

25 Ano ka rongo ana akonga, rahi rawa to ratou miharo, ka mea, Ko wai ra e ora?

26 Na, ka titiro mai a Ihu, ka mea ki a ratou, Ki te tangata e kore tenei e taea; ki te Atua ia e taea nga mea katoa.

27 ¶ Katahi ka whakahokia atu e Pita, a ka mea ki a ia, Na, kua mahue nei i a matou nga mea katoa, kua aru nei i a koe; he aha ra ma matou?

28 Na, ka ki mai a Ihu ki a ratou, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ko koutou i aru nei i a au, ka taea te whanautanga houtanga, te wa e noho ai te Tama a te tangata ki runga ki te torona o tana kororia, ka noho ano koutou ki runga ki nga torona kotahi tekau ma rua, ki te whakawa i nga iwi kotahi tekau ma rua o Iharaira.

29 A ki te mea kua mahue i tetahi he whare, he teina, he tuāhine ranei, he pāpā, he whaea, he wahine, he tamariki, he māra, he whakaaro hoki nāna ki toku ingoa, ka tātaki rau nga mea e riro mai i a ia, a e whiwhi ano ia ki te oranga mutunga kore.

30 He tokomaha ia o mua e waiho ki muri; a ko o muri ki mua.

UPOKO 20.

TA te mea e rite ana te rangatiratanga o te rangi ki tetahi rangatira whare i haere atu i te atatu ki te korero kai mahi mo tana māra waina.

2 Ano ka oti te whakarite ki nga kai mahi, kia kotahi ra he pene, tonoa ana ratou e ia ki tana māra waina.

3 A, tona haerenga atu i te toru o nga haora, ka kite i etahi atu e tu mangere ana i te kāinga hoko,

4 A ka mea atu ki a ratou, Haere hoki koutou ki te māra waina, a ka hoatu e ahau ki a koutou te mea e tika ana. Na, haere ana ratou.

5 I haere ano ia i te ono i te iwa o nga haora, a pera ana ano hoki.

6 I te tekau ma tahi o nga haora ka haere atu ano ia, ka kite i etahi atu e tu mangere ana, a ka mea ki a ratou, He aha ta koutou e tu mangere i konei i te ra roa nei?

7 Ka mea ratou ki a ia, No te mea ra kahore he tangata i korero i a matou *ki te mahi*. Ka mea atu ia ki a ratou, Haere ano hoki koutou ki te māra waina; a ka riro i a koutou te mea e tika ana.

8 Ano ka ahiahi, ka mea te rangatira o te māra waina ki tana kai whakahauhau, Karangatia nga kai mahi, utua hoki ratou, hei o muri timata ai puta noa ki o mua.

9 A, te taenga mai o te hunga *i korerotia* i te tekau ma tahi o nga haora, kotahi te pene i riro i tetahi i tetahi.

10 Ka tae mai o mua, hua noa ratou tera atu te mea e riro i a ratou; heoi kotahi ano te pene i riro i tetahi i tetahi.

11 Ano ka riro i a ratou, ka amuamu ki taua rangatira whare,

12 Ka mea, Kotahi te haora i mahi ai enei o muri, a ka oti ratou te whakarite ki a matou ki te hunga i pehia nei e te taimaha e te tikākātanga o te ra.

13 A, ka whakahokia e ia, ka mea ki tetahi o ratou, E hoa, kahore aku hē ki a koe: kihai koe i whakarite ki a au me pene?

14 Tangohia tau, a haere: e pai ana ahau kia rite ki tau te mea e hoatu ki tenei o muri.

15 Ehara ianei i te mea tika kia meatia e ahau tāku e pai ai ki āku mea? E kino ana oti tou kanohi no te mea e pai ana ahau?

16 Heoi, ko o muri e meinga ki mua, ko o mua ki muri: he tokomaha hoki e karangatia ana, he ruarua ia e whiriwhiria.

17 ¶ A i a Ihu e haere ana ki Hiruharama, *i a ratou* i te ara, ka kawea e ia ana akonga kotahi tekau ma rua ki tahaki, a ka mea ki a ratou,

18 Na, e haere ana tenei tatou ki Hiruharama; a ka tukua atu te Tama a te tangata ki nga tohunga nui, ki nga Kuraipi, a ka kiia e ratou kia whakamatea,

19 A ka tukua atu ia ki nga tauiwi kia tawaia, kia whiua, kia ripekatia: a i te toru o nga ra ka ara ake.

20 ¶ Me i reira ka tae mai ki a ia te whaea o nga tamariki a Heperi, ratou ko ana tamariki, a ka koropiko, ka inoi ki tetahi mea i a ia.

21 Na, ka mea mai ia ki a ia, He hiahia aha tou? Ka mea atu ia ki a ia, Whakaaetia mai anei tamariki tokorua aku, kia noho, tetahi ki tou matau, tetahi ki *tou* mauī, i tou rangatiratanga.

Digitized by Google

22 Na, ko te whakahokinga mai a Ihu, ka mea ia, Kahore korua e mohio ki ta korua e inoi mai nei. E ahei ranei korua te inu i te kapa meake inumia e ahau, kia iriiria hoki ki te iriiringa ka iriiria nei ahau? Ka mea raua ki a ia, E ahei ano.

23 Ka mea ia ki a raua, E inu ano korua i taku kapa, e iriiria ki te iriiringa e iriiria ai ahau: ko te noho ia ki toku matau, ki toku maui, ehara i ahau māna e hoatu, engari *ka riro* i te hunga i whakaritea nei e toku Matua mo ratou.

24 Ano ka rangona e te tekau, ka whakatakariri ratou ki aua hoa tokorua.

25 Otira ka karangatia ratou e Ihu, a ka mea, E mātau ana koutou, ko nga kawana o nga tauiwi hei whakatupu rangatira ki a ratou, a ko nga tāngata rarahi hei akiaki i a ratou.

26 E kore e pena i roto i a koutou: engari ki te mea tetahi kia whakatupu tangata rahi i roto i a koutou, me whakatupu kai mahi ia ma koutou;

27 A ki te mea tetahi kia whakatupu tino tangata i roto i a koutou, me whakatupu pononga ano ia ma koutou:

28 Me te Tama hoki a te tangata kihai nei i haere mai kia mahia he mea māna, engari kia mahi ia, a kia tuku i a ia kia mate hei whakautu mo nga tāngata tokomaha.

29 A i a ratou e haere atu ana i Heriko, he tini te tangata i aru i a ia.

30 ¶ Na, tokorua nga matapo e noho ana i te taha o te ara, ka rongo raua ko Ihu tera e haere atu ana, ka karanga ake, ka mea, Kia aroha mai ki a maua, e te Ariki, e te Tama a Rawiri.

31 A i riria raua e te mano, kia noho puku: heoi rahi ake ta raua karanga, ka mea, Kia aroha ki a maua, e te Ariki, e te Tama a Rawiri.

32 Na, ka tu a Ihu, ka karanga ki a raua, ka mea, Kia ahatia korua e ahau?

33 Ka mea raua ki a ia, E te Ariki, kia kite o maua kanohi.

34 Na, ka aroha a Ihu, ka whakapa atu ki o raua kanohi: a titiro tonu ake o raua kanohi, a aru ana raua i a ia.

UPOKO 21.

ANO ka tata ratou ki Hiruharama, a ka tae ki Petapaki, ki maunga Oriwa, na, tokorua nga akonga i tonoa e Ihu,

2 Ka mea ia ki a raua, Haere ki te kāinga e anga mai ana ki a korua; na ka kite tonu korua i tetahi kaihe e here ana raua ko tana kuao: wetekia, ka arahi mai ki a au.

3 A ki te kī mai tetahi tangata ki a korua, ka mea atu, E mea ana te Ariki ki a raua māna; na, ka tukua tonutia mai raua e ia.

4 I meingatia katoatia tenei hei whakaritenga mo te *kupu* i korero ai te poropiti, i mea ai,

5 Meinga atu ki te tamahine o Hiona, Na, tou kingi e haere mai na ki a koe, he ngakau māhaki tona, e noho ana i runga i te kaihe, i te kuao hoki i te tamaiti a te kaihe.

6 Na, haere ana nga akonga, meatia ana ta Ihu i mea ai ki a raua,

7 Arahina mai ana te kaihe me te kuao, a, wharikitia ana o raua kakahu ki runga ki a raua, a whakanohoia ana ia ki runga.

8 A he tini whakaharahara nga tāngata ki te whariki i o ratou kakahu ki te ara; ko etahi i tapahi manga mai i nga rakau, a wharikitia ana ki te ara.

9 Ko nga mano i haere i mua, me te hunga i haere i muri, kei te karanga, kei te mea, Ohana ki te Tama a Rawiri: Ka whakapaingia tenei e haere mai nei i runga i te ingoa o te Ariki; Ohana i runga rawa.

10 Ano ka tapoko mai ia ki Hiruharama, ka oho katoa te pa, ka mea, Ko wai tenei?

11 Ka mea te mano, Ko Ihu tenei, ko te poropiti o Nahareta o Kariri.

12 ¶ A ka tomo a Ihu ki te temepara o te Atua, na, peia katoatia ana e ia te hunga e hoko mai ana, e hoko atu ana i roto i te temepara, a hurihia ake nga tepara a nga kai whakawhitiwhiti moni, me nga nohoanga o te hunga hoko kukupa,

13 A ka mea ki a ratou, Kua oti te tuhituhi, Ka karangatia toku whare he whare inoi; heoi kua oti nei te mea e koutou hei ana mo nga kai pahua.

14 A i haere mai ano ki a ia ki roto ki te temepara nga matapo, me nga kopa; a whakaorangia ake ratou e ia.

15 ¶ A, te kitenga o nga tohunga nui me nga Karaipi i nga mea whakamiharo i meatia e ia, me nga tamariki e karanga ana i te temepara, e mea ana, Ohana ki te Tama a Rawiri; ka whakatakariri ratou,

16 A ka mea ki a ia, E rongo ana koe ki ta enei e mea nei? Ka mea mai a Ihu ki a ratou, Ae ra; kiano koutou i kite noa, Pumau tonu i a koe te wha-

Digitized by Google

kamoemiti a te waha o nga kohungahunga me nga mea ngote u?

17 ¶ A ka mahue ratou i a ia, haere ana ia ki waho o te pa, ki Petani; a moe ana i reira.

18 Na, i te ata, i a ia e hoki ana ki te pa, ka hiakai ia.

19 A, tona kitenga i tetahi piki i te taha o te ara, ka haere atu ia ki taua *rakau*, heoi kihai i kitea tetahi mea i runga, he rau anake; ka mea atu ia ki te *rakau*, Kei whai hua koe a, ake ake ake. A maroke tonu ake te piki.

20 A, te kitenga o nga akonga, ka miharo, ka mea, Ano te hohoro o te maroke o te piki nei!

21 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Me he mea he whakapono to koutou, a e kore e ruarua, na, e kore e meatia e koutou ko te penei anake ki te piki nei, engari ahakoa mea noa koutou ki tenei maunga, Kia rangā atu koe, kia whakatakā hoki ki te moana; ka meatia ano.

22 A ko nga mea katoa e tono ai koutou ina inoi, ki te whakapono, ka riro mai i a koutou.

23 ¶ A ka tae mai ia ki roto ki te temepara, ka haere mai nga tohunga nui me nga kaumatua o te iwi, i a ia ano e ako ana, a ka mea, Tena koa, te mana i meatia ai enei mea e koe? na wai hoki i hoatu tenei mana ki a koe?

24 Na, ka whakahokia e Ihu, a ka mea ki a ratou, Maku ano hoki e ui atu ki a koutou kia kotahi kupu, ki te korerotia mai e koutou ki a au, maku hoki e korero ki a koutou te mana i mea ai ahau i anei mea.

25 Te iriiringa a Hoani, no hea koia? no te rangi, no nga tāngata ranei? A ka korerorero ratou ki a ratou ano, ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; e mea mai ia ki a tatou, Ha, he aha koutou tē whakapono ai ki a ia?

26 A, ki te mea tatou, No nga tāngata; ka wehi tatou i te mano; ki ta ratou katoa hoki he poropiti a Hoani.

27 Na, ka whakahokia mai e ratou ki a Ihu, a ka mea, Kahore matou e mohio. Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, E kore ano hoki e korerotia e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i anei mea.

28 ¶ Na, e pehea ana ta koutou whakaaro? Tokorua nga tamariki a tetahi tangata; a ka haere ia ki to mua, ka mea, E tama, haere ki te mahi aianei ki taku māra waina.

29 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea, Kahore au e pai: otira i muri iho ka puta ke tana whakaaro, a haere ana.

30 A tona haerenga ki te tokorua, ka pera ano tana kupu. Na, ka whakahokia mai e tera, a ka mea, E kara, *ka haere* ahau: a kihai i tae.

31 Ko wai o taua tokorua i mea i ta tona matua i pai ai? Ka mea mai ratou ki a ia, Ko to mua. Ka mea mai a Ihu ki a ratou, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ko nga pupirikana me nga wāhine puremu e tika ana i mua i a koutou ki te rangatiratanga o te Atua.

32 I haere mai hoki a Hoani ki a koutou ra te ara o te tika, a kihai koutou i whakapono ki a ia: tena ko nga pupirikana me nga wāhine puremu i whakapono ki a ia: ko koutou ia i to koutou kitenga ai, kihai i puta ke a koutou whakaaro i muri, kihai i whakapono ki a ia.

33 ¶ Kia rongo ki tetahi atu kupu whakarite: Ki tetahi rangatira i whakato i te māra waina, a taiepatia ana, a taka noa, keria ana e ia te takahanga waina i roto, hangā ana tetahi whare tiketike, tukua ana e ia ki nga kai mahi, haere ana ia ki tawhiti:

34 Ano ka tata te po hua, ka tonoa e ia ana pononga ki nga kai mahi, ki te tiki i nga hua o reira.

35 Na, ka mau nga kai mahi ki ana pononga, whiua ana tetahi, whakamatea ana tetahi, a akina ana tetahi ki te kohatu.

36 Na, ka tonoa ano e ia etahi atu pononga, he tokomaha atu i o mua: heoi i peratia ano hoki ratou.

37 Na, muri rawa iho ka tono ia i tana tamaiti ki a ratou, i mea ia, E hopohopo ratou ki taku tamaiti.

38 A, te kitenga o nga kai mahi i te tamaiti, ka mea ki a ratou ano, Ko te tangata tenei mona te kāinga; tena, tatou ka whakamate i a ia, ka tango i tona kāinga.

39 Na, ka mau ratou ki a ia, makā ana ki waho o te māra waina, a whakamatea iho.

40 Na, ka tae mai te rangatira o te māra waina, e aha ra ia ki ena kai mahi?

41 Ka mea ratou ki a ia, He nanakia rawa tana whakamatenga i taua hunga nanakia; a ka tukua te māra waina ki etahi atu kai mahi, ki te hunga e tukua mai ai ki a ia nga hua i nga po *hua*

42 Ka mea mai a Ihu ki a ratou, Kiano koutou i kite noa i roto i nga Karaipiture, Ko te kohatu i kapea e nga kai hanga, kua meinga tenei hei upoko

Digitized by Google

mo te kokonga: na te Ariki tenei, a he mea whakamiharo ki o tatou kanohi?

43 Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ka tangohia te rangatiratanga o te Atua i a koutou, a ka hoatu ki tetahi iwi no taua *rangatiratanga* nei o ratou hua.

44 A ki te hinga tetahi tangata ki runga ki tenei kohatu, na, mongamonga noa: ki te taka ia tenei ki runga ki tetahi tangata, na, ngotangota noa ia me he puehu.

45 A ka rongo nga tohunga nui me nga Parihi ki ana kupu whakarite, ka mohio ratou mo ratou ana korero.

46 Na, i a ratou e whai ana kia hopukia ia, ka wehi i te mano, ki ta ratou hoki he poropiti ia.

UPOKO 22.

AKA oho ake a Ihu, ka korero kupu whakarite mai ano ki a ratou, ka mea,

2 Ka rite te rangatiratanga o te rangi ki tetahi kingi, i whakatakoto marenatanga mo tana tama,

3 A tonoa atu ana āna pononga, hei karanga i te hunga i korerotia ki te marenatanga: heoi kihai ratou i pai kia haere atu.

4 Ka tono atu ano ia i ara atu pononga, ka mea, Mea atu ki te hunga i korerotia, Na, kua rite taku tina; kua oti aku puru aku mea momona te patu, a kua rite katoa nga mea: haere mai ki te marenatanga.

5 Otira i whakaparahakotia e ratou, haere ana ko tetahi ki tana māra, ko tetahi ki tana hokohoko.

6 Na hopukina ana āna pononga e nga mea i mahue, whakatupukinotia iho ratou, a whakamatea iho.

7 Na, te rongonga o taua kingi, ka riri: a tonoa atu ana āna taua, whakangaromia ana taua hunga kohuru, a tahuna ana to ratou pa.

8 Katahi ia ka mea ki ana pononga, E rite ana te marenatanga, ko te hunga ia i karangatia kihai i pai.

9 Haere ra koutou ki nga pekanga o nga ara, a tonoa mai ki te marenatanga te hunga katoa e kite ai koutou.

10 Na, ka haere atu aua pononga ki nga ara, a huihuia katoatia mai ana te hunga i kitea e ratou, te hunga kino, te hunga pai: na, ka kiki te marenatanga i nga manuhiri.

11 ¶ A, te tapokoranga mai o te kingi kia kite i nga manuhiri, ka kitea e ia i reira he tangata kahore nei ona kakahu marena:

12 A ka mea atu ki a ia, E hoa, he aha koe i tomo mai ai ki konei kahore nei hoki ou kahu marena? Heoi kihai ia i kuihi.

13 Na, ko te meatanga atu a te kingi ki nga kai mahi, Herea ona ringaringa, ona waewae, kawea atu, makā atu ki te pouri i waho rawa; ko te wahi tera o te tangihanga me te teteatanga o nga niho.

14 He tokomaha hoki e karangatia ana, he ruarua ia e whiriwhiria.

15 ¶ Me i reira ka haere atu nga Parihi, ka runanga ki te pehea e mau ai tetahi kupu āna.

16 A ka tonoa mai ki a ia ā ratou akonga, me nga tāngata whaka-Herora, hei mea, E te Kai whakaako, e mātau ana matou he kupu pono tau, a e whakaako ana koe i te huarahi o te Atua i runga i te pono, e kore ano hoki ta te tangata e whakaaroa e koe: e kore nei hoki koe e titiro ki te kanohi tangata.

17 Tena, korerotia mai ki a matou, E pehea ana to whakaaro? He mea tika ranei te hoatu takoha ki a Hiha, auaka ranei?

18 Otiia i mohio a Ihu ki ta ratou whakaaro kino, a ka mea mai, He aha ta koutou e whakamatautau na i a au, e te hunga tinihanga?

19 Tena koa, kia kite ahau i te moni takoha. A mauria mai ana e ratou ki a ia he pene.

20 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, No wai tenei ahua me te tuhituhinga?

21 Ka mea mai ratou ki a ia, No Hiha. Katahi ia ka mea ki a ratou, Hoatu ki a Hiha nga mea ā Hiha; ki te Atua ano hoki nga mea ā te Atua.

22 A ka rongo ratou, ka miharo; a mahue ake ia i a ratou, a haere ana.

23 ¶ I taua ra ano ka haere atu ki a ia nga Haruki, e mea nei kahore he aranga mai, ka ui ki a ia,

24 Ka mea, E te Kai whakaako, i mea a Mohi, Ki te mate te tangata, a kahore āna tamariki, ma tona teina e marena tana wahine, e whakatupu ake he uri mo tona tuakana.

25 Na, tokowhitu taua whanau i a matou, he tuakana he teina: te marenatanga o te tuatahi, ka mate, a hore ona uri, waiho iho tana wahine ma tona teina.

26 Me te tokorua ano hoki me te tokotoru, puta noa i te tokowhitu.

27 A, muri iho i a ratou katoa ka mate ano hoki te wahine.

Digitized by Google

28 Na, i te aranga mai, ma wai o te tokowhitu te wahine? i a ratou katoa nei hoki ia.

29 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, E hē ana koutou, tē mohio ki nga Karaipiture, ki te kaha ano hoki o te Atua.

30 I te aranga mai hoki e kore ratou e marena, e kore ano hoki e hoatu kia marenatia, engari ka rite ki nga anahera a te Atua i te rangi.

31 Na, te aranga o te hunga mate, kahore ano koutou i kite i ta te Atua i korero ai ki a koutou, i mea ai,

32 Ko ahau te Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te Atua o Hakopa? ehara te Atua i te Atua no te hunga mate, engari no te hunga ora.

33 Ano ka rongo te mano, ka miharo ki tana ako.

34 ¶ Na, te rongonga o nga Parihi, kua kopi i a ia te mangai o nga Haruki, ka whakamine tahi ratou.

35 Na, ka ui mai tetahi o ratou, he kai ako i te ture, ka whakamatautau i a ia, ka mea,

36 E te Kai whakaako, ko tehea te kupu nui o te ture?

37 Ka mea mai a Ihu ki a ia, Kia whakapaua tou ngakau, tou wairua, tou hinengaro, ki te aroha ki te Ariki ki tou Atua.

38 Ko te tuatahi tenei, ko te kupu nui.

39 E rite ana ano hoki te tuarua ki tenei, Kia aroha koe ki tou hoa tata, ano ko koe.

40 Kei runga i enei kupu e rua e iri ana te ture katoa me nga poropiti.

41 ¶ A i nga Parihi e noho huihui ana, ka ui mai a Ihu ki a ratou,

42 Ka mea, E pehea ana ā koutou whakaaro ki a te Karaiti? Na wai ia tamaiti? Ka mea ratou ki a ia, Na Rawiri.

43 Ka mea ia ki a ratou, Na te aha ra a Rawiri, i a ia *e nohoia ana* e te Wairua, i karanga ai i a ia he Ariki? i ki hoki ia,

44 I mea te Ariki ki toku Ariki, Hei toku ringa matau koe noho ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri hei turanga waewae mou.

45 Na, ka karangatia nei ia e Rawiri he Ariki, a na te aha i tama ai ki a ia?

46 A, hore he tangata i ahei te whakahoki kupu atu ki a ia, kihai rawa ano hoki tetahi i maia ki te ui atu ki a ia i taua ra iho ano.

UPOKO 23.

ME i reira ka korero a Ihu ki te mano, ki āna akonga ano hoki,

2 Ka mea, Kei te nohoanga o Mohi nga Karaipi ratou ko nga Parihi e noho ana:

3 Nga mea katoa e mea ai ratou hei pupuri ma koutou, puritia, mahia; kei rite ia a koutou mahi ki ā ratou mahi: ta ratou hoki he korero, kahore he mahi.

4 E hereherea ana hoki e ratou nga wahanga taimaha, he nanakia me ka pikaua, a whakawahā iho ki runga ki nga pokihiwi o nga tāngata; heoi kahore ratou e pai kia whakakorikoria ki tetahi o o ratou maihao.

5 Ko a ratou mahi katoa e meatia ana hei matakitakinga ma nga tāngata: e whakawhanuitia ana e ratou a ratou pairakere, e whakanuia ana ano hoki nga taniko o o ratou kakahu;

6 Ko ta ratou e rawe ai ko nga nohoanga rangatira i nga hakari, me nga nohoanga rangatira i nga whare karakia,

7 Me nga ohatanga i nga kāinga hoko, kia karangatia ano hoki e nga tāngata, E rapi, E rapi.

8 Otiia aua koutou e karangatia, E rapi: kotahi hoki to koutou kai arahi, ko te Karaiti; a he tuakana he teina koutou katoa.

9 Kaua ano hoki *tetahi* e karangatia hei matua mo koutou i runga i te whenua: kotahi hoki to koutou Matua, ko tera i te rangi.

10 Aua ano hoki koutou e karangatia he kai arahi: kotahi ano hoki to koutou kai arahi, ko te Karaiti.

11 Ko te nui rawa hoki o koutou, hei kai mahi ia ma koutou.

12 Ki te whakahira hoki tetahi i a ia, ka whakaititia; a ki te whakaiti tetahi i a ia, ka whakahirangia.

13 ¶ Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e paia ana hoki e koutou te rangatiratanga o te rangi ki te aroaro o nga tāngata: kahore koutou e tomo, kahore ano hoki e tukua te hunga e tomo ana kia tapoko atu.

14 Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! no te mea ka pau i a koutou nga whare o nga pouaru, a e inoi roa ana, he uhua kau: mo reira ra he nui rawa te mate e pa ki a koutou.

15 Aue te mate mo koutou, e nga

Digitized by Google

Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e taiawhiotia ana hoki e koutou te moana me te whenua, whakaporohiraiti ai i tetahi, ano ka riro mai, ka meinga ia e koutou hei tamaiti mo te reinga *kino* noa atu i a koutou.

16 Aue te mate mo koutou, e nga kai arahi matapo, e mea nei, Ki te oatitia te whare tapu e tetahi, he mea noa ano; otira ki te oatitia e tetahi te koura o te whare tapu, ka mau tāna!

17 E nga kuare, e nga matapo: ko tehea te mea nui, ko te koura, ko te whare tapu ranei i tapu ai te koura?

18 A, Ki te oatitia e tetahi te āta, he mea noa ano: otira ki te oatitia te whakahere i runga i *te āta*, ka mau tāna.

19 E nga kuare, e nga matapo, ko tehea te mea nui, ko te whakahere, ko te āta ranei i tapu ai te whakahere?

20 Na, ki te oatitia e tetahi te āta, e oatitia ana e ia tera mea, me nga mea katoa i runga.

21 A, ki te oatitia e tetahi te whare tapu, e oatitia ana e ia tera mea, me te kai noho o roto.

22 A, ki te oatitia e tetahi te rangi, e oatitia ana e ia te torona o te Atua, me te kai noho o runga.

23 Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e hoatu ana hoki e koutou te wahi whakatekau o te miniti, o te anihi, o te kumine, a kapea ake nga mea nui o te ture, te whakawa, te tohu *tangata*, te whakapono: e tika ana ano kia meatia enei, a kia kaua era e kapea.

24 E nga kai arahi matapo, e tātari nei i te waeroa, a horongia ake te kamera.

25 Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e horoi nei i waho o te kapa, o te pereti, ko roto ia e kī ana i te pahua, i te taikaha.

26 E te Parihi matapo, mātua horoia a roto o te kapa, o te pereti, kia ma ai ano hoki a waho o aua mea.

27 Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e rite ana hoki koutou ki nga urupa kua oti te pani ki te paru ma, he mea atuahua nei a waho ki te titiro atu, ko roto ia kī tonu i nga iwi tupapaku, me nga mea poke katoa.

28 Me koutou ano hoki, ko waho te tika ana ki ta te tangata titiro, ko roto ia e kī ana i te timihanga, i te kino.

29 Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! ko koutou nei hoki hei hanga i nga tanumanga o nga poropiti, hei whakapaipai i nga urupa o nga tāngata tika,

30 A e mea ana, Me he mea i nga ra tatou o o tatou mātua, kihai tatou i uru tahi me ratou ki te *whakaheke* i te toto o nga poropiti.

31 Na, ka whakaatu nei koutou i a koutou ano, ko koutou nga tamariki a te hunga nana i patu nga poropiti.

32 Tena ra, kia kī i a koutou te mehua a o koutou mātua.

33 E nga neke, e te uri nakahi, me aha ka rere ai koutou i te ki tuku ki te reinga?

34 ¶ Na, tenei au te tono nei i nga poropiti ki a koutou, i nga tāngata mahara, me nga Karaipi: a ko etahi o ratou e whakamatea e koutou, e ripekatia; ko etahi o ratou e whiua i roto i o koutou whare karakia, e whāia hoki i tetahi pa ki tetahi pa:

35 A ka utaina ki a koutou nga toto katoa *o te hunga* tika i whakahekea ki te whenua, no te toto o Apera, o te tangata tika, a tae noa ki te toto o Hakaraia, o te tama a Parakaia, i kohurutia e koutou i te takiwa o te whare tapu o te āta.

36 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Tera e pa mai anei mea katoa ki tenei whakatupuranga.

37 E Hiruharama, e Hiruharama, e whakamate nei i nga poropiti, e aki nei ki te kamaka i te hunga e tonoa ana ki a koe, ano te tini o aku meatanga kia whakaminea o tamariki, kia peratia me te heihei e whakamine nei i ana pi ki raro i ona parirau, a kihai koutou i pai!

38 Na, ka mahue atu ki a koutou to koutou whare kia takoto noa ana.

39 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore koutou e kite i a au a mua ake nei, kia mea ra ano koutou, Ka whakapaingia ia e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki.

UPOKO 24.

A TE putanga mai o Ihu ki waho, ka haere atu i te temepara: a ka haere mai ana akonga kia whakakitea ki a ia nga whare i hangā mo te temepara.

2 Na, ko te meatanga mai a Ihu ki a ratou, Kahore ianei koutou e kite i anei

Digitized by Google

mea katoa? He pono taku e mea atu nei ki a koutou, E kore e toe ki konei tetahi kohatu ki runga ki tetahi kohatu, engari ka whakahoroa katoatia.

3 ¶ A, i a ia e noho ana i runga i maunga Oriwa, ka haere puku mai nga akonga ki a ia, ka mea, Korerotia mai ki a matou, ko ahea enei mea? he aha hoki te tohu o to haerenga mai, o te mutunga hoki o te ao?

4 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, Kia tupato kei maminga tia koutou e te tangata.

5 He tokomaha hoki e haere mai i runga i toku ingoa, e mea, Ko te Karaiti ahau, a he tokomaha e maminga tia.

6 A e rongo koutou ki nga pakanga, ki nga rongo pakanga: kia tupato kei ohorere koutou: ta te mea kua takoto he putanga mai mo enei mea katoa, taihoa ia te mutunga.

7 E whakatika mai hoki tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatiratanga hoki ki tetahi rangatiratanga: a e puta nga po mate kai, me nga mate uruta, me nga ru, ki te tini o te wahi.

8 Otiia ko te timatanga enei mea katoa o nga mamae.

9 Ko reira koutou tukua ai kia tukinotia, a e whakamatea koutou; e whakakinongia e nga iwi katoa, he whakaaro hoki ki toku ingoa.

10 Ko reira ano hoki he tokomaha e hē, a ka tuku etahi i etahi, a ka kino etahi ki etahi.

11 He tokomaha ano hoki nga poropiti teka e whakatika, a he tokomaha e maminga tia e ratou.

12 A i te kino ka hua, ka matoke haere te aroha o te tokomaha.

13 Ko te tangata ia e u ana, a taea noatia te mutunga, ka ora ia.

14 A e kauwhautia tenei rongo pai o te rangatiratanga, puta noa i te ao, hei mea whakaatu ki nga iwi katoa; a ko reira puta mai ai te mutunga.

15 A e kite koutou i te mea whakarihariha, i te mea whakangaro, ta Raniera poropiti i korero ai, e tu ana i te wahi tapu, (kia mātau te kai titiro pukapuka:)

16 Ko reira kia rere te hunga i Huria ki nga maunga:

17 Te tangata i runga i te whare, kei heke iho ki te tiki mea i roto i tona whare:

18 Kauaka ano hoki te tangata i te māra e hoki ki te tiki i ona kakahu.

19 Aue te mate mo te hunga e hapū ana, mo nga mea hoki e whangai ana ki te u, i aua ra!

20 Ma koutou ia e inoi kei rokohanga koutou e te whati i te hotoke, i te hapati ranei:

21 No te mea ka nui te whakapawera o reira, he mea kahore ona rite o te timatanga ra ano o te ao, a mohoa noa nei, e kore ano hoki e pera e takoto ake nei.

22 A, me i kahore aua ra i poroa i waenga, hore he kikokiko e ora: otira ka whakaaroa te hunga i whiriwhiria, a ka poroa aua ra.

23 Ki te mea tetahi ki a koutou i reira, Na, tenei a te Karaiti, na, tera; aua e whakaponohia.

24 E whakatika hoki nga Karaiti teka, me nga poropiti teka, a ka hoatu e ratou nga tohu nunui, me nga mea whakamiharo; a me he mea e taea, ka maminga tia ano hoki te hunga i whiriwhiria.

25 Na, kua korerotia wawetia nei e ahau ki a koutou.

26 Na, ahakoa mea mai ratou ki a koutou, Na, kei te koraha ia; aua e haere atu: Na, kei nga ruma o roto rawa; aua e whakaponohia.

27 Ka rite hoki ki te uira e puta mai nei i te rawhiti, a hiko tonu atu ki te weta, te haerenga mai o te Tama a te tangata.

28 Ko te wahi hoki i te tupapaku, ko reira ano hoki huihui ai nga kāhu.

29 ¶ A, muri tonu iho i te whakapawera i aua ra ka whakapouritia te ra, e kore ano hoki e titi te atarau, ka taka iho nga whetu i te rangi, a ka ngaueue nga mea kaha o nga rangi:

30 Ko reira ano hoki puta mai ai te tohu o te Tama a te tangata i te rangi: a ko reira nga iwi katoa o te whenua tangi ai, a e kite ratou i te Tama a te tangata e haere mai ana i runga i nga kapua o te rangi me te kaha me te kororia nui.

31 A e tonoa e ia ana anahera me te tētere tangi nui, a ka huihuia e ratou āna i whiriwhiri ai i nga hau e wha, i etahi pito o te rangi puta noa i etahi pito.

32 ¶ Na, kia akona koutou e te piki ki tetahi kupu whakarite; I tona manga e ngawari ana ano, a e puta ana nga rau, ka mohio koutou ka tata te raumati:

33 Whaihoki ko koutou, ina kite i enei mea katoa, ka mātau ka tata, kei nga kuwaha.

34 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, E kore rawa tenei whakatupuranga e pahemo, kia puta katoa ra ano anei mea.

35 Ko te rangi me te whenua e

Digitized by Google

pahemo, ko aku kupu ia e kore e pahemo.

36 ¶ Otira kahore tetahi tangata e mohio ki taua ra, ki *taua* haora, kahore nga anahera o te rangi, ko toku Matua anake.

37 Ka rite hoki ki nga ra i a Noa te haerenga mai o te Tama a te tangata.

38 Ka rite hoki ki ta ratou i nga ra i mua atu o te waipuke, e kai ana ratou, e inu ana, e marena ana, e hoatu ana kia marenatia, a tae noa ki te ra i tomo ai a Noa ki roto ki te āka,

39 A kahore ratou i mohio, a, pakaru noa te waipuke, a kahakina katoatia ana ratou; e pera ano hoki te haerenga mai o te Tama a te tangata.

40 I taua wa tokorua ki te māra; kotahi e tangohia, kotahi e waiho.

41 Tokorua wāhine e huri ana i te mira; kotahi e tangohia, kotahi e waiho.

42 ¶ Kia mataara rapea: e kore hoki koutou e mohio ki te haora e puta mai ai to koutou Ariki.

43 Kia mohio ki tenei, me i mātau te tangata o te whare ki te mataaratanga e puta mai ai te tahae, kua mataara ia, a kahore i tukua tona whare kia pokaia.

44 Na, kia tatanga ano hoki koutou: no te mea ka puta mai te Tama a te tangata i te haora e kore ai koutou e mahara.

45 Ko wai ra te pononga pono, *te pononga* mahara, i meinga e tona ariki hei rangatira mo ana tāngata, hei hoatu i te kai ma ratou i te wa e tika ai?

46 Ka koa taua pononga, e rokohanga e tona ariki, ina haere mai, e pera ana.

47 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ka meinga ia hei rangatira mo ona taonga katoa.

48 Otira ki te mea taua pononga kino i roto i tona ngakau, Ka roa te putanga mai o toku ariki;

49 A ka anga ka patu i ona hoa pononga, ka kai ka inu tahi me te hunga haurangi;

50 E tae mai te ariki o taua pononga i te ra e kore ai ia e mahara, i te haora e kore ai ia e mohio,

51 A ka hatepea putia ia, ka meinga mona wahi i roto i te hunga tinihanga: ko te wahi tera o te tangihanga me te teteatanga o nga niho.

UPOKO 25.

NA, ka rite te rangatiratanga o te rangi ki nga wahina kotahi tekau, i mau i a ratou rama, a haere ana ki te whakatau i te tāne marena hou;

2 A tokorima o ratou he hunga mahara, tokorima he kuare.

3 Te hunga kuare i mau i a ratou rama, a kihai i mauria he hinu:

4 Te hunga mahara ia i mau hinu atu i roto i a ratou ipu me a ratou rama.

5 Ka whakaroa te tāne marena hou, ka tunewha ratou katoa, ka moe.

6 A i waenganui po ka pa te karanga, E, ka puta te tāne marena hou; haere atu ki te whakatau i a ia.

7 Katahi ka ara katoa aua wahina, ka whakapai i a ratou rama.

8 Na, ko te meatanga atu a te hunga kuare ki te hunga mahara, Homai ki a matou tetahi wahi o ta koutou hinu: kua pirau hoki a matou rama.

9 Na, ko te whakahokinga mai a te hunga mahara, ka mea, *Kahore;* kei kore e ranea ma matou ma koutou: engari me haere koutou ki nga kai hoko, hoko ai *i tetahi* ma koutou.

10 A, to ratou haerenga atu ki te hoko, ka tae mai te tāne marena hou; a tomo tahi atu ana me ia ki te marenatanga te hunga kua ata rite: a tutakina ana te tatau.

11 Muri iho ka tae mai era wahina, ka mea, E te Ariki, e te Ariki, uakina ki a matou.

12 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Kahore ahau e mohio ki a koutou.

13 Kia mataara rapea koutou, e kore hoki koutou e mohio ki te ra ki te haora, e puta mai ai te Tama a te tangata.

14 ¶ E rite ana hoki ki te tangata e haere atu ana ki tawhiti, a karangatia ana e ia ana pononga ake, a hoatu ana ki a ratou ana taonga.

15 Ki tetahi i hoatu e ia e rima taranata, ki tetahi e rua, ki tetahi kotahi; ki ia tangata ki ia tangata he mea whakarite ki to ratou uaua; a haere tonu ana ia.

16 Na, ko te haerenga o te tangata i a ia nei nga taranata e rima, hokohokona ana aua mea e ia, a riro mai ana i a ia e rima atu nga taranata.

17 Pera tonu hoki te tangata i nga mea e rua; e rua atu i riro mai i a ia.

18 Te tangata ia i te mea kotahi haere ana, kei te keri ki te whenua, a hunā ana e ia te moni a tona ariki.

19 A, roa rawa iho ka puta te ariki o

Digitized by Google

aua pononga, ka korerotia ana moni e ratou ki a ia.

20 Na, te haerenga mai o te tangata i a ia nei nga taranata e rima, e rima atu nga taranata i mauria mai e ia, a ka mea, E te ariki, e rima au taranata i homai ai ki a au : na, e rima atu nga taranata kua riro mai i a au hei tapiri mo era.

21 Ka mea tona ariki ki a ia, Pai rawa, e te pononga pai, e *te pononga* pono; pono tonu to mahi ki nga mea ruarua, maku koe e mea hei rangatira mo nga mea maha : uru mai koe ki te hari o tou ariki,

22 Me ia ano hoki i a ia nei nga taranata e rua, na, ka haere mai, ka mea, E te ariki, e rua au taranata i homai ai ki a au : na, e rua atu nga taranata kua riro mai i a au hei tapiri mo era.

23 Ka mea tona ariki ki a ia, Pai rawa, e te pononga pai, e *te pononga* pono ; pono tonu to mahi ki nga mea ruarua, maku koe e mea hei rangatira mo nga mea maha : uru mai koe ki te hari o tou ariki.

24 Na, te haerenga mai o te tangata i a ia nei te taranata kotahi, ka mea, E te ariki, i mātau ahau ki a koe he tangata pakeke koe, e kokoti ana i te wahi kihai i ruia e koe, e kohikohi ana i te wahi kihai i whakatitaria e koe :

25 Na, ka wehi ahau, a haere ana, huna ana i to taranata ki te whenua : na, tau ra.

26 Na, ko te whakahokinga atu a tona ariki, ka mea ki a ia, Pononga kino, *pononga* mangere, i mātau koe e kokoti ana ahau i te wahi kihai i ruia e ahau, e kohikohi ana i te wahi kihai i whakatitaria e ahau :

27 I tika ano me i kawea e koe taku moni ki nga kai whakawhitiwhiti moni, a ka tae mai ahau, ka riro mai taku me *ona* hua ano.

28 Ko tenei, tangohia te taranata i a ia, hoatu ki tera i nga taranata kotahi tekau.

29 Ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia, a ka maha atu ana : a ki te kahore he mea a tetahi, ko ana mea ake ka tangohia i a ia.

30 A makā atu te pononga hua kore ki te pouritanga i waho : ko te wahi tera o te tangi me te teteatanga o nga niho.

31 ¶ A te taenga mai o te Tama a te tangata me tona kororia, ratou tahi ko nga anahera tapu katoa, ko reira ia noho ai ki runga ki te torona o tona kororia :

32 A ka whakaminea ki tona aroaro nga iwi katoa : a e wehea ratou e ia etahi i etahi, ka peratia me te hepara e wehe nei i nga hipi i nga koati :

33 A ka whakaturia e ia nga hipi ki tona taha matau, me nga koati ki maui.

34 Katahi te Kingi ka mea ki te hunga i tona taha matau, Haere mai, e te hunga whakapai a toku Matua, nohoia te rangatiratanga kua rite noa ake mo koutou no te orokohanganga ra ano o te ao :

35 I mate hoki ahau i te hiakai, a whangainga ana ahau e koutou : i mate wai ahau, a whakainumia ana e koutou : he manene ahau, a whakamanuhiritia ana e koutou :

36 I tu tahanga, a whakakakahuria ana e koutou : he turoro, a tirotirohia ana ahau e koutou : i te whare herehere ahau, a haere mai ana koutou ki a au.

37 Na, ko te whakahokinga mai a te hunga tika ki a ia, ka mea, E te Ariki, nonahea matou i kite ai i a koe e hiakai ana, a whangai ana i a koe? e mate ana ranei i te wai, a whakainu ana *i a koe?*

38 Nonahea matou i kite ai i a koe e manene ana, a whakamanuhiri ana *i a koe?* e tu tahanga ana ranei, a whakakakahu ana *i a koe?*

39 A nonahea matou i kite ai i a koe e turoro ana, i te whare herehere ranei, a haere atu ana ki a koe?

40 Ko reira whakahokia atu ai e te Kingi, a ka mea ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ta koutou i mea ai ki tetahi o aku teina iti rawa nei, he meatanga ia ki a au.

41 Ko reira ia ki atu ai ki te hunga i te taha ki maui, Mawehe atu i a au, e te hunga ka oti nei te kanga, ki te ahi kā tonu, kua kā noa ake nei mo te rewera ratou ko ana anahera :

42 I mate hoki ahau i te hiakai, a kihai i whangainga e koutou : i mate i te wai, a kihai i whakainumia e koutou :

43 He manene ahau, a kihai i whakamanuhiritia e koutou : i tu tahanga, a kihai i whakakakahuria e koutou : he turoro ahau, i te whare herehere, a kihai koutou i tirotiro i a au.

44 Ko reira ano hoki ratou whakahoki mai ai ki a ia, mea ai, E te Ariki, nonahea matou i kite ai i a koe e mate hiakai ana, e mate wai ana, e manene ana, e tu tahanga ana, e turoro ana, i te whare herehere ranei, a kihai i mahia he mea māu ?

45 Ko reira whakahokia ai e ia ki a ratou, a ka mea, He pono taku e mea

Digitized by Google

atu nei ki a koutou. I te mea kihai nei i meatia e koutou ki tetahi o nga nonohi rawa nei, ina, kihai i meatia ki a au.
46 Na, ko anei e haere ki te whiunga mutunga kore: ko te hunga tika ia ki te ora tonu.

UPOKO 26.

AKA mutu i a Ihu anei korero katoa, ka mea ia ki ana akonga,
2 E mātau ana koutou kia rua ake ra ko te Kapenga, a ka tukua atu te Tama a te tangata kia ripekatia.
3 Na, ka whakamine mai nga tohunga nui, nga Karaipi, me nga kaumatua o te iwi, ki te whare o te tino tohunga, ko tona ingoa nei ko Kaiapa,
4 Ka whakatakoto korero ki tetahi tinihanga e mau ai a Ihu, e whakamatea ai.
5 I mea hoki ratou, Kauaka i te hakari, kei ngangau te iwi.
6 ¶ Na, i a Ihu i Petani, i te whare o Haimona repera,
7 Ka haere mai he wahine ki a ia me tetahi pouaka kohatu *hī tonu* i te hinu kakara utu nui, a ringihia ana ki runga ki tona mātenga, i a ia e noho ana.
8 A, te kitenga o ana akonga, ka riri, ka mea, Hei aha tenei maumau?
9 He nui hoki te utu me i hokona tenei hinu kakara, na, ka hoatu ki te hunga rawakore.
10 A i mohio a Ihu, a ka mea ki a ratou, He aha ta koutou e whakapawerawera i te wahine nei? he mahi pai hoki tana i mea nei ki a au.
11 Kei a koutou tonu hoki te hunga rawakore i nga wa katoa; tena ko ahau e kore e noho tonu i a koutou.
12 I ringihia ai hoki tenei hinu kakara ki toku tinana, he mea mo toku tanumanga.
13 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko nga wahi o te ao katoa e kauwhautia ai tenei rongo pai, ka korerotia ano hoki ta tenei wahine i mea ai, hei whakamaharatanga ki a ia.
14 ¶ Katahi ka haere tetahi o te tekau ma rua, ko Hura Ikariote te ingoa, ki nga tohunga nui,
15 Ka mea, He aha ta koutou e pai ai kia homai ki a au, a maku ia e tuku atu ki a koutou? A e toru tekau hiriwa a ratou i whakarite ai ki a ia.
16 A no reira ake ano ia i rapu ai i te wa pai e tukua ai ia.
17 ¶ Na, i te *ra* tuatahi o te taro rewena-kore ka haere mai nga akonga ki a Ihu, ka mea ki a ia, Kohea tau e pai ai kia takā e matou te Kapenga hei kai māu?
18 Na, ka mea ia, Haere ki te pa ki a mea, ka mea atu ki a ia, E mea ana te Kai whakaako, Ka tata taku taima; hei a koe matou ko aku akonga mea ai i te Kapenga.
19 Na, meatia ana e nga akonga ta Ihu i whakarite ai ki a ratou; a takā ana e ratou te Kapenga.
20 A ka ahiahi, ka noho ia me te tekau ma rua.
21 A i a ratou e kai ana, ka mea ia, He pono taku e mea nei ki a koutou, ma tetahi o koutou ahau e tuku atu.
22 A pouri noa iho ratou, ka anga ka korero takitahi atu ki a ia, Ko ahau ranei, e te Ariki?
23 A ka whakahokia atu e ia, ka mea, Ko te tangata e toutou tahi nei o maua ringa ki te rihi, māna ahau e tuku.
24 E haere ana hoki te Tama a te tangata, e pera ana me te mea i tuhituhia mona: otiia aue te mate mo te tangata e tukua ai te Tama a te tangata! he mea pai mo taua tangata me i kaua ia e whanau.
25 Katahi a Hura, tona kai tuku, ka oho mai, ka mea, E te Kai whakaako, ko ahau koia? Ano ra ko ia ki a ia, Kua korerotia mai na e koe.
26 ¶ A i a ratou e kai ana, ka mau a Ihu ki te taro, a ka mutu te whakapai, ka whawhati, na, ka hoatu ki nga akonga, ka mea, Tangohia, kainga; ko toku tinana tenei.
27 Na, ka mau ia ki te kapa, a ka mutu te whakawhetai, ka hoatu ki a ratou, ka mea, Inumia tetahi wahi o tenei e koutou katoa;
28 Ko oku toto hoki enei, ko o te kawenata hou, e whakahekea ana mo te tini, hei murunga hara.
29 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, E kore ahau e inu i tenei hua o te waina a mua ake nei, kia taea ra ano taua ra e inumia houtia ai e tatou i te rangatiratanga o toku Matua.
30 ¶ Ano ka mutu ta ratou himene, ka haere atu ki maunga Oriwa.
31 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou, Ka hē katoa koutou ki a au i tenei po: kua oti hoki te tuhituhi, Ka patua e ahau te hepara, a ka whakamararatia nga hipi o te kahui.
32 Otira muri iho i toku aranga mai, ka haere ahau ki mua i a koutou ki Kariri.
33 Na, ka whakahokia mai e Pita, a ka mea ki a ia, Ahakoa hē noa te katoa ki a koe, e kore rawa ahau e hē.

Digitized by Google

34 Ka mea a Ihu ki a ia, He pono taku e mea nei ki a koe, Ko tenei po ano, i te mea kahore ano i tangi noa te tikaokao, ka toru āu whakakahoretanga ki a au.

35 Ka mea a Pita ki a ia, Ahakoa kua takoto te tikanga kia mate tahi taua, e kore ahau e whakakahore ki a koe. I pera ano hoki te kī a nga akonga katoa.

36 ¶ Na, ka haere ratou ko Ihu ki tetahi wahi, ko tona ingoa nei ko Kehemane, a ka mea ia ki nga akonga, Hei konei koutou noho ai, kia haere ahau ki koina inoi ai.

37 Na, ka mau ia ki a Pita ratou ko nga tamariki tokorua a Heperi, a ka timata te pouri, te tumatatenga.

38 Na, ka mea ia ki a ratou, Karapoti pu toku wairua i te pouri, tata pu ki te mate: hei konei koutou noho ai, kia mataara tahi tatou.

39 Heoi haere ana ia ki pahaki tata atu, takoto tapapa ana, ka inoi, ka mea, E toku Matua, ki te mea e ahei, kia pahemo ke atu tenei kapa i a au: otira kaua *e waiho* i taku e pai ai, engari i tāu.

40 A ka haere mai ia ki nga akonga, rokohanga mai e moe ana, na, ka mea ia ki a Pita, Ha, ko ta koutou tenei, tē mataara tahi tatou kia kotahi haora?

41 Kia mataara koutou, me te inoi, kei uru ki te whakamatautauranga. E hihiko ana te wairua, ko te kikokiko ia e ngoikore ana.

42 Ka haere atu ano ia, ko te rua *o ona hokinga*, ka inoi, ka mea, E toku Matua, ki te kore e ahei kia pahemo ke atu tenei kapa i a au, a me inu ano e ahau, waiho ano i tau i pai ai.

43 A, tona haerenga mai, na, rokohanga mai e moe ana ano ratou; i taimaha hoki o ratou kanohi.

44 Na, ka waiho ano ratou e ia, a haere ana ano, ka inoi, ko te toru *o nga inoinga*, me te whakahua ano i taua kupu ano.

45 Katahi ia ka haere mai ki ana akonga, ka mea ki a ratou, Moe tonu, takoto marie: na, ka tata te haora, a ka tukua te Tama a te tangata ki nga ringaringa o te hunga hara.

46 Maranga, ka haere tatou: nana, ka tata te kai tuku i a au.

47 ¶ A, i a ia ano e korero ana, na, ka tae mai a Hura, tetahi o te tekau ma rua, a he tini nga tāngata i a ia, me nga hoari, me nga patu, *he mea tono mai* na nga tohunga nui, na nga kaumatua o te iwi.

48 A kua oti tetahi tohu te whakarite ki a ratou e tona kai tuku, i mea ia, Na, taku tangata e kihi ai, koia tena: hopukia.

49 Na, tika tonu atu ia ki a Ihu, ka mea atu, Tena koe, e te Kai whakaako; a kibi ana i a ia.

50 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ia, E hoa, i haere mai koe ki te aha? Me i reira ka haere mai ratou, ka pa o ratou ringaringa ki a Ihu, a hopukia ana ia.

51 Na, ka totoro te ringaringa o tetah o nga hoa o Ihu, a unuhia ana tana hoari, na, hāua iho te pononga o te tino tohunga, tapahia ana tona taringa.

52 Katahi ka mea a Ihu ki a ia, Whakahokia iho to hoari ki tona pukoro: ka mate hoki i te hoari te hunga hapai hoari.

53 E hua koe e kore e ahei i a au ainei te inoi ki toku Matua, a maha atu i nga rihiona anahera kotahi tekau ma rua āna e homai ai ki a au?

54 Nei ra, ma te aha ka rite ai ta nga Karaipiture, ara, ko tenei kia meatia?

55 I taua wa ano ka mea a Ihu ki nga mano, He tahae *ahau* i haere mai ai koutou me nga hoari me nga patu ki te hopu i a au? i a koutou ahau e noho ana i te temepara, e ako ana i tena ra i tena ra, a kihai koutou i hopu i a au.

56 Na, i meatia katoatia tenei hei whakaritenga mo nga Karaipiture a nga poropiti. Na, ka whakarere nga akonga katoa i a ia, a oma ana.

57 ¶ Katahi ka kawea a Ihu e nga kai hopu ki a Kaiapa, ki te tino tohunga, kei reira hoki nga Karaipi me nga kaumatua e huihui ana.

58 A i aru mai a Pita i a ia i tawhiti ki te whare o te tino tohunga, a tomo ana ki roto, noho tahi ana me nga kai mahi, kia kite i te mutunga.

59 Na, ka rapu nga tohunga nui, me nga kaumatua, me te runanga katoa, ki te whakapae teka mo Ihu, kia whakamate ai ratou i a ia:

60 Heoi kihai i kitea: he tokomaha hoki nga kai whakapae teka i haere mai, a kihai i kitea. Muri iho ka puta mai nga kai whakapae teka tokorua,

61 A ka mea, I mea ia, E taea e ahau te whakahoro te whare tapu o te Atua, a kia toru nga ra ka oti i a au te hanga.

62 Na, ka whakatika te tino tohunga, ka mea ki a ia, Kahore āu kupu? he aha ta enei e whakaatu mai nei mou?

63 Heoi kihai a Ihu i kuihi. No ka kī mai ano te tino tohunga, ka mea ki a ia, Ko te Atua ora taku whakaoati mou,

Digitized by Google

na, korero mai ki a matou, ko koe ranei a te Karaiti te Tama a te Atua?

64 Ka mea atu a Ihu ki a ia, Kua korerotia mai na e koe: tenei ano hoki taku kupu ki a koutou, Tenei ake ka kite koutou i te Tama a te tangata e noho ana i te taha ki matau o te kaha, e haere mai ana i runga i nga kapua o te rangi.

65 Katahi ka haehae te tino tohunga i ona kakahu, ka mea, Kua kohukohu; hei aha atu ma tatou nga kai whakaatu? Na, kua rongo nei koutou i tana kohukohu.

66 E pehea ana a koutou whakaaro? Na, ka whakahokia mai e ratou, ka mea, Ka tika kia mate.

67 Na, ka tuwhaina tona mata e ratou, ka kurua ia; a ko etahi i papaki *i a ia*,

68 I mea, Poropiti mai ki a matou, e te Karaiti, Na wai koe i papaki?

69 ¶ Na, i waho a Pita e noho ana, i te marae: a ka haere mai tetahi kotiro ki a ia, ka mea, Ko koe hoki i a Ihu o Kariri.

70 Otira ka whakakahore ia i te aroaro o ratou katoa, ka mea, Kahore ahau e mohio ki tāu e ki mai na.

71 A ka riro atu ia ki waho ki te whakamahau, ka kite ano tetahi atu *kotiro* i a ia, a mea ana ki te hunga i reira, I a Ihu o Nahareta ano hoki tenei.

72 A, ka whakakahore ano ia, me te oati ano, Kahore ahau e mohio ki tena tangata.

73 A, muri tata iho ka haere mai te hunga e tu mai ana, ka mea ki a Pita, Koia ano, no ratou ano hoki koe; na tou reo hoki koe i kitea ai.

74 Katahi ia ka timata te kanga, te oati, Kahore ra ahau e mohio ki tena tangata. A tangi tonu iho te tikaokao.

75 Na, ka mahara a Pita ki ta Ihu kupu i mea ai ki a ia, E kore e tangi te tikaokao, ka toru āu whakakahoretanga ki a au. Na, haere atu ana ia ki waho, a nui atu tana tangi.

UPOKO 27.

A KA takiri te ata, ka runanga nga tohunga nui katoa me nga kaumatua o te iwi mo Ihu kia whakamatea:

2 Ano ka oti ia te here, ka arahina atu, a tukua atu ana ki a Ponotio Pirato, ki te kawana.

3 ¶ A, te kitenga o Hura, o te kai tuku i a ia, kua whakaaetia ia kia whakamatea, ka puta ke tona whakaaro, a whakahokia mai ana e ia nga hiriwa e toru tekau ki nga tohunga nui, ratou ko nga kaumatua,

4 Ka mea, Kua hara ahau i taku tukunga i te toto hara kore. A ka mea ratou, Hei aha ma matou? māu *tena* e titiro.

5 Na, makā iho e ia nga hiriwa ki te whare tapu, a puta atu ana ki waho, haere ana, tarona ana i a ia.

6 Na, ka tango nga tohunga nui i nga hiriwa, ka mea, E kore e tika kia pangā enei ki te takotoranga moni, he utu toto hoki.

7 Na, ka runanga ratou, a hokoa ana ki aua mea te māra o te kai hanga rihi, hei tanumanga mo nga manene.

8 Na reira hoki i huaina ai taua māra, Ko te māra o te toto, a mohoa noa nei.

9 Katahi ka rite ta Heremaia poropiti i korero ai, i mea ai, Tangohia ana e ratou nga hiriwa e toru tekau, te utu mo te tangata i whakaritea nei ona utu, i whakaritea nei nga utu e etahi o nga tamariki a Iharaira;

10 A hoatu ana mo te māra o te kai hanga rihi; i pera ano me ta te Ariki i whakarite mai ai ki a au.

11 Heoi i te tu tera a Ihu i te aroaro o te kawana: a ka ui te kawana ki a ia, ka mea, Ko koe ranei te Kingi o nga Hurai? Ka mea atu a Ihu ki a ia, Kua korerotia mai na e koe.

12 A ka whakapangia mai he hē ki a ia e nga tohunga nui, ratou ko nga kaumatua, kihai ia i whakahoki kupu atu.

13 Katahi ka mea a Pirato ki a ia, E kore koe e rongo i te tini o nga mea e korerotia mai nei e ratou mou?

14 Heoi kahore kia kotahi te kupu i whakahokia atu e ia ki a ia; tino miharo noa te kawana.

15 Na, ko ta te kawana tikanga i taua hakari he tuku i tetahi herehere ki te iwi, i ta ratou e pai ai.

16 A i reira ano i a ratou tetahi herehere ingoa nui, ko Parapa te ingoa.

17 Ano ra ka mine mai ratou, ka mea a Pirato ki a ratou, Ko wai ta koutou e pai ai kia tukua atu e ahau ki a koutou? ko Parapa, ko Ihu ranei e karangatia nei ko te Karaiti?

18 I mahara hoki ia he hae no ratou i tukua ai ia.

19 ¶ A i a ia e noho ana i runga i te nohoanga whakawa, ka tono tangata tana wahine ki a ia, ka mea mai, Kei ahatia e koe taua tangata tika: he maha hoki nga mea i pa moemoea mai ki a au inaianei, he mea hoki mona.

20 Otiia i whakakiia te mano e nga tohunga nui ratou ko nga kaumatua,

Digitized by Google

kia inoia a Parapa, a kia whakamatea a Ihu.

21 Na, ka whakahokia mai e te kawana, ka mea ia ki a ratou, Ko tehea o nga tokorua ta koutou e pai ai kia tukua atu e ahau ki a koutou? Ka mea ake ratou, Ko Parapa.

22 Ka mea mai a Pirato ki a ratou, Me aha oti e ahau a Ihu e karangatia nei ko te Karaiti? Ka mea ake ratou katoa ki a ia, Ripekatia.

23 Na, ka mea mai te kawana, He aha koia tana kino i mea ai? Heoi nui noa atu ta ratou hamama, ka mea, Ripekatia.

24 ¶ A, te kitenga o Pirato kahore ia i whai wahi, engari ka nui atu te ngangau, ka mau ia ki te wai, ka horoi i ona ringaringa ki te aroaro o te mano, ka mea, Kahore ahau e whai hara ki te toto o tenei tangata tika: ma koutou *tena* e titiro.

25 Na ko te whakahokinga mai a te iwi katoa, ka mea, Hei runga ona toto i a matou, me ā matou tamariki.

26 ¶ Na, ka tukua atu e ia a Parapa ki a ratou: a ka oti a Ihu te whiu, ka tukua atu kia ripekatia.

27 Katahi ka mauria a Ihu e nga hoia o te kawana ki te whare whakawa, a whakaminea mai ana ki a ia te hapu katoa.

28 Na, ka tangohia e ratou ona kakahu, a whakakakahuria ana ia ki te kakahu whero.

29 ¶ Ano ka oti tetahi karauna tataramoa te whiri, ka potaea ki tona mātenga, me te kakaho ki tona *ringaringa* matau: a ka tukua nga turi ki a ia, ka taunu ki a ia; ka mea, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai!

30 A ka tuwhaina ia, ka mau ratou ki te kakaho, a patua iho tona mātenga.

31 Na, ka mutu ta ratou tawainga ki a ia, ka tangohia atu taua kakahu, whakakakahuria atu ana ona ki a ia, a arahina ana ia kia ripekatia.

32 A i a ratou e haere atu ana ki waho, ka kitea e ratou he tangata no Hairini, ko Haimona te ingoa: a meinga ana ia e ratou kia amo i tona ripeka.

33 ¶ To ratou taenga atu ki te wahi e karangatia nei ko Korokota, e karangatia nei, ko te wahi anganga,

34 Ka hoatu e ratou he wīnika ki a ia kia inumia, he mea whakananu ki te au: a, tana whakamatauranga atu, kihai i pai ki te inu.

35 A ka oti ia te ripeka, ka wehewehea ona kakahu, he mea maka ki te rota: i rite ai te kupu i korerotia e te poropiti, I wehewehea oku kakahu mo ratou, i maka rota hoki mo toku kakahu.

36 Na, noho ana ratou ki te tiaki i a ia i reira.

37 A i whakanohoia ano e ratou ki runga ake i tona mātenga te mea i whakawakia ai ia, he mea tuhituhi, KO IHU TENEI KO TE KINGI O NGA HURAI.

38 Na, tokorua ano hoki nga tahae i ripekatia ngatahitia me ia, kotahi ki matau, kotahi ki maui.

39 ¶ A ka kohukohu ki a ia te hunga e haere ana ra reira, me te oioi o ratou mātenga,

40 Ka mea, Ko koe hei whakahoro i te whare tapu, hei hanga ano i nga ra e toru, whakaorangia koe e koe ano. Ki te mea ko koe te Tama a te Atua, heke iho i te ripeka.

41 I pena ano hoki te tawai a nga tohunga nui, ratou ko nga Karaipi, ko nga kaumatua, i mea ratou,

42 Ko era atu i whakaorangia e ia; tē taea a ia ake te whakaora e ia. Ki te mea ko ia te Kingi o Iharaira, kia heke iho ia ainei i te ripeka, a ka whakapono matou ki a ia.

43 I whakawhirinaki ia ki te Atua: māna ia e whakaora ainei ki te pai ia ki a ia: i mea hoki ia, Ko ahau te Tama a te Atua.

44 Me nga tahae ano hoki i ripekatia tahitia me ia, i pera ano hoki ta raua tawai ki a ia.

45 Na, kua pouri a runga o te whenua katoa, no te ono o nga haora a taea noatia te iwa o nga haora.

46 A ka tata ki te iwa o nga haora, ka karanga a Ihu, he nui te reo, ka mea, Eri, Eri, rama hapakatani? ara, E toku Atua, e toku Atua, he aha koe i whakarere ai i a au?

47 A, te rongonga o etahi o te hunga e tu ana i reira, ka mea, E karanga ana te tangata nei ki a Iraia.

48 Na, kua rere tetahi o ratou, kua mau ki te hautai, whakakiia ana ki te winika, a whakanohoia ana ki runga ki te kakaho, whakainumia atu ana māna.

49 Ka mea ehinu, Kāti, kia kite tatou e haere mai ranei a Iraia ki te whakaora i a ia.

50 ¶ Na, ka karanga ano a Ihu, he nui te reo, a tuku atu ana i tona wairua.

51 Na, te arai o te whare tapu kua pakaru, e rua nga wahi, o runga a puta noa ki raro; ru ana te whenua, pakaru ana nga kamaka;

52 Tuwhera noa hoki nga urupa; a he

Digitized by Google

maha nga tinana i ara mai o te hunga tapu kua moe;

53 A puta ake ana i nga urupa i muri iho o tona aranga mai, haere ana ki roto ki te pa tapu, he tokomaha hoki te hunga i kitea ai ratou.

54 Na, te kitenga o te keneturio, me ona hoa tiaki i a Ihu, i te ru, me nga mea i meatia, nui atu to ratou wehi, ka mea, He pono ko te Tama a te Atua tenei.

55 A he tokomaha nga wāhine i reira e matakitaki mai ana i tawhiti, nga mea hoki i aru mai i a Ihu i Kariri, a i mahi mea māna:

56 I roto i a ratou a Meri Makarini, a Meri whaea o Hemi raua ko Hohi, me te whaea hoki o nga tamariki a Heperi.

57 ¶ A ka ahiahi, ka haere mai tetahi tangata taonga nui o Arimatia ko Hohepa te ingoa, ko ia ano hoki he akonga na Ihu:

58 I haere ia ki a Pirato, a tonoa ana e ia te tinana o Ihu. Na, ka mea a Pirato kia hoatu te tinana.

59 Na, ka tango a Hohepa i te tinana, a takaia ana e ia ki te rinena ma,

60 A whakatakotoria ana ki tana urupa hou, i haua e ia ki roto ki te kamaka: na, whakatakā atu ana e ia tetahi kohatu nui ki te kuwaha o te urupa, a haere ana.

61 A i reira ano a Meri Makarini, me tera Meri, e noho ana i te ritenga atu o te tanumanga.

62 ¶ Na, i te aonga ake i muri i te takanga *hakari*, ka haere mai nga tohunga nui me nga Parihi ki a Pirato,

63 Ka mea, E mara, e mahara ana matou ki ta tera tangata tinihanga i mea ai, i a ia ano i te ora, Kia taka nga ra e toru ka ara ahau.

64 Na, whakahaua atu kia tiakina te tanumanga, a tae noa ki te toru o nga ra, kei haere atu ana akonga i te po, tahae ai i a ia, a ka mea ki te iwi, Kua ara i te hunga mate: penei kino atu i to mua to muri hē.

65 Ka mea atu a Pirato ki a ratou, He kai tiaki ano a koutou: haere, kia puta a koutou whakaaro kei taea atu *ia*.

66 Na, haere ana ratou, hīritia ana te kohatu, me *te whakanoho ano i* nga kai tiaki, kei taea atu te tanumanga.

UPOKO 28.

I TE mutunga o te hapati i te mea meake puao *te ra* tuatahi o te wiki, ka haere a Meri Makarini me tera Meri atu kia kite i te tanumanga.

2 Na, he nui te ru i puta mai: i heke iho hoki tetahi anahera a te Ariki i te rangi, a haere mai ana, whakatakā atu ana e ia te kohatu i te kuwaha, a noho ana i runga.

3 Tona ahua me te mea he uira, ma tonu hoki tona kakahu, anō he hukarere:

4 A wiri noa iho nga kai tiaki i te wehi ki a ia, whakatupu tupapaku ana.

5 Na, ka oho mai te anahera, ka mea ki nga wāhine, Kei wehi korua: e mātau ana hoki ahau, e rapu ana korua i a Ihu i ripekatia.

6 Kahore ia i konei: kua ara hoki, kua pera me tāna i mea ai. Haere mai kia kite i te wahi i takoto ai te Ariki.

7 A, hohoro te haere, korerotia atu ki ana akonga, kua ara mai ia i te hunga mate: na tena ia te haere atu na i mua i a koutou ki Kariri; ko reira koutou kite ai i a ia: na, kua korero atu nei ahau ki a korua.

8 A hohoro tonu to raua haere mai i te urupa, wehi ana, nui atu te koa, a oma ana ki te korero ki ana akonga.

9 ¶ A i a raua e haere ana ki te korero ki ana akonga, na, ko Ihu kua tutaki ki a raua, kua mea, E ia ma. Na, ka haere mai raua, ka pupuri i ona waewae, a koropiko ana ki a ia.

10 Katahi a Ihu ka mea ki a raua, Aua e wehi: haere, korerotia atu ki aku teina kia haere ki Kariri, ko reira hoki ratou kite ai i a au.

11 ¶ A i a raua e haere ana, na, kua tae atu etahi o nga kai tiaki ki te pa, kua korero ki nga tohunga nui i nga mea katoa i meatia.

12 Na, ka mine mai ratou ko nga kaumatua, ka runanga, a he nui te moni i hoatu e ratou ki nga hoia,

13 I mea hoki ratou, Me kī atu e koutou, I haere mai ana akonga i te po, a tahaetia ana ia, i a matou e moe ana.

14 A ki te tae te rongo o tenei ki te kawana, ma matou ia e whakamarie, a kahore he manukanuka mo koutou.

15 Na, ka tango ratou i nga moni, a meinga ana nga mea i akona ai ratou: heoi e korerotia ana ano tenei e nga Hurai a taea noatia tenei ra.

16 ¶ Na, ka haere atu nga akonga tekau ma tahi ki Kariri, ki te maunga i whakaritea e Ihu ki a ratou.

17 A, to ratou kitenga i a ia, ka koropiko ki a ia: ko etahi ia i ruarua.

18 ¶ Na, ka haere mai a Ihu, ka korero ki a ratou, ka mea, Kua tukua katoatia

Digitized by Google

mai ki a au te mana o te rangi o te whenua.

19 Na, haere koutou, meinga hei akonga nga iwi katoa, iriiria i runga i te ingoa o te Matua, o te Tama, o te Wairua Tapu :

20 Akona ratou kia mau ki nga mea katoa, i whakahaua atu e ahau ki a koutou : na, ko au tena hei hoa mo koutou i nga ra katoa, ā te mutunga ra ano o te ao. Amine.

KO TE

RONGO PAI A MAKA.

UPOKO 1.

KO te timatanga o te rongo pai o Ihu Karaiti, Tama a te Atua ;

2 Ko te mea hoki ia i tuhituhia i roto i nga poropiti, Na ka tonoa e ahau taku karere i mua i tou aroaro, māna e whakapai tou ara ki mua i a koe.

3 He reo no tetahi i te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o te Ariki, whakatikaia ona ara.

4 I te koraha a Hoani e iriiri ana, e kauwhau ana i te iriiringa ripeneta hei murunga hara.

5 Na, ka haere atu ki a ia te whenua katoa o Huria, me nga tāngata o Hiruharama, a iriiria katoatia ana e ia ki te awa o Horano, me te whāki ano i o ratou hara.

6 Na, te kakahu o Hoani, he huruhuru kamera, he hiako hoki te whitiki o tona hope ; a tana kai, he mawhitiwhiti, he honi koraha ;

7 A i kauwhau ano ia, i mea, Tenei te haere mai nei i muri i a au tetahi e kaha rawa ana i a au, e kore ahau e tau ki te piko iho wewete ai i te here o ona hu.

8 Ko au nei, he iriiri taku i a koutou ki te wai : māna ia koutou e iriiri ki te Wairua Tapu.

9 A i aua ra, ka haere mai a Ihu i Nahareta o Kariri, a ka iriiria e Hoani ki Horano.

10 A, i reira tonu iho, i a ia e haere ake ana i te wai, ka kite ia i nga rangi e tuwhera ana, me te Wairua, ano he kukupa, e heke iho ana ki a ia :

11 A ka puta mai he reo no te rangi, *e mea ana*, Ko koe taku Tama i aroha ai, taku i ahuareka atu ai.

12 A i reira pu ano ka tonoa ia e te Wairua ki te koraha.

13 A e wha tekau ona ra i reira i te koraha e whakamatautauria ana e Hatana ; i roto ano i nga kararehe mohoao ; a ko nga anahera hei kai mahi māna.

14 Na, i muri iho i a Hoani i tukua *ki te herehere*, ka haere a Ihu ki Kariri, ki te kauwhau i te rongo pai o te rangatiratanga o te Atua,

15 A ka mea, Kua rite te taima, kua tata hoki te rangatiratanga o te Atua : ripeneta, whakaponohia te rongo pai.

16 Na, i a ia e haere ana i te taha o te moana o Kariri, ka kite i a Haimona raua ko Anaru tona teina e maka ana i te kupenga ki te moana : he kai hao hoki raua.

17 Na, ka mea a Ihu ki a raua, Haere mai i muri i a au, a maku korua e mea hei kai hao tangata.

18 A mahue tonu ake i a raua nga kupenga, aru ana i a ia.

19 A haere tata atu ana i reira, ka kite ia i a Hemi *tama* a Heperi, raua ko Hoani tona teina, i te kaipuke ano raua e ta ana i nga korenga o a ratou kupenga.

20 Na, karanga tonu atu ia i a raua : a mahue ake i a raua to raua matua a Heperi i te kaipuke me nga kai mahi, a haere ana i muri i a ia.

21 A ka tomo atu ratou ki Kaperenauma ; na, haere tonu atu ia i te hapati ki te whare karakia, ka whakaako.

22 A miharo ana ratou ki tana ako : i rite hoki tana ako i a ratou ki ta te tangata whai mana, kihai hoki i rite ki ta nga Karaipi.

23 A i to ratou whare karakia tetahi tangata, he wairua poke tona ; a ka karanga ia,

24 Ka mea, Kāti ra, he aha matou nāu, e Ihu o Nahareta ? kua tae mai koe ki te whakangaro i a matou ? e mātau ana ahau ki a koe, ko te Mea Tapu a te Atua.

25 A riria iho ia e Ihu, ka mea ia, Kāti te korero, puta mai hoki i roto i a ia.

26 Na, ka haehae te wairua kino i a ia, nui atu hoki tona reo ki te karanga, a puta mai ana i roto i a ia.

Digitized by Google

27 A miharo noa ratou katoa, uiui ana ki a ratou ano, mea ana, He aha tenei? he aha tenei whakaakoranga hou? mana tonu nei hoki tana tono i nga wairua poke, a rongo rawa ki a ia.

28 Na, pakū tonu atu tona rongo ki nga wahi katoa e tata ana ki Kariri.

29 A, to ratou putanga mai i te whare karakia, na, tomo tonu atu ratou ko Hemi ko Hoani ki te whare o Haimona raua ko Anaru.

30 A i te takoto te hungawai wahine o Haimona, he kiri ka, a korerotia tonutia ana e ratou ki a ia.

31 Na, tona taenga atu, ka mau ki tona ringaringa, whakaarahia ana ia; mutu ake tona kiri ka, takā ana e ia he mea ma ratou.

32 Na, i te ahiahi, i te toenetanga o te ra, ka mauria mai e ratou ki a ia nga turoro katoa, me te hunga e nohoia ana e nga rewera.

33 A huihui katoa mai ana te pa ki te kuwaha.

34 A he tokomaha te hunga e ngaua ana e te tini o nga mate i whakaorangia e ia, he maha hoki nga rewera i peia; kihai ano hoki i tukua nga rewera kia korero, no te mea i mātau ratou ki a ia.

35 Na, i te atatu, i te mea e tino pouri ana, ka ara ia, ka puta atu ki waho, ka haere ki te wahi koraha, ki reira inoi ai.

36 Na, ka whai a Haimona ratou ko ona hoa i a ia.

37 A ka kitea ia, ka mea ki a ia, E rapu ana nga tāngata katoa i a koe.

38 Katahi ia ka mea ki a ratou, Tatou ka haere ki nga kāinga tata, ki reira ano hoki ahau kauwhau ai: ko taku hoki tena i haere mai ai.

39 Na, ka kauwhau ia i roto i o ratou whare karakia, puta noa i Kariri, ka pei hoki i nga rewera ki waho.

40 A ka haere atu ki a ia tetahi repera, ka inoi ki a ia, te tukunga iho o nga turi ki a ia, ka mea ki a ia, Ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma.

41 Na, ka aroha a Ihu, a ka totoro mai tona ringa, ka pa ki a ia, ka mea ki a ia, E pai ana ahau; kia ma koe.

42 A puaki kau mai tona reo, kua kore tona repera, na, kua ma.

43 Na, ka whakatupato ia i a ia, a tonoa tonutia atu ana;

44 I mea hoki ki a ia, Kei korerotia tetahi mea ki te tangata: engari haere, kia kite te tohunga i a koe, a mauria atu mo tou whakamakanga nga mea i whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou.

45 Heoi, tona putanga atu, ka anga ka korero nui atu, ka whakapuakina taua mea, a, kihai *a Ihu* i ahei te haere nui atu ki roto ki te pa i muri iho, heoi noho ana ia i waho i nga wahi koraha: a haere mai ana ratou ki a ia i nga wahi katoa.

UPOKO 2.

A MURI iho i etahi ra, ka tomo atu ano ia ki Kaperenauma; a ka rangona kei te whare ia.

2 Na, huihui tonu mai ana, he tini te tangata, a kahore noa iho he wahi e o ai *ratou*, hore rawa i te taha o te kuwaha: a ka korerotia e ia te kupu ki a ratou.

3 A ka haere mai etahi ki a ia, me te kawe mai i tetahi pararutiki, tokowha ki te kauhoa mai.

4 A, tē taea e ratou te whakatata mai ki a ia i te mano hoki, ka pokaia te tuanui o te wahi i noho ai ia: a ka oti te wawahi, tukua iho ana te moenga i takoto ai te pararutiki.

5 A, te kitenga o Ihu i to ratou whakapono, ka mea ia ki te pararutiki, E tama, ka oti ou hara te muru.

6 Na, i reira etahi o nga Karaipi e noho ana, e whakaaroaro ana i o ratou ngakau,

7 Na te aha enei kupu kohukohu a tenei tangata? ko wai hei muru hara? Ko te Atua anake.

8 Na, mohio tonu mai a Ihu i roto i tona wairua, e penei ana ā ratou whakaaro i roto i a ratou, ka mea ia ki a ratou, He aha koutou ka whakaaroaro ai i enei mea i roto i o koutou ngakau?

9 Ko tehea te mea takoto noa, ko te mea ki te pararutiki, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere?

10 Otira kia mātau ai koutou he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, (ka mea ia ki te pararutiki,)

11 Ko taku kupu tenei ki a koe, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere ki tou whare.

12 Na, whakatika tonu ake ia, a tangohia ake ana tona moenga, haere atu ana i te aroaro o ratou katoa: no ka miharo ratou katoa, ka whakakororia i te Atua, ka mea, Kahore ano tatou i kite noa i te penei.

13 A puta mai ana ia haere āna ano i te taha o te moana; na, ka tae mai te mano katoa ki a ia, a ka whakaakona ratou e ia.

14 A i a ia e haere atu ana, ka kite ia

Digitized by Google

i a Riwai *tama* a Arapiu e noho ana i te whare tango moni, a ka mea ki a ia, Arumia mai ahau. Na, whakatika ana ia, a aru ana i a ia.

15 A i a ia e noho ana i tona whare, he tokomaha nga pupirikana me nga tāngata hara e noho tahi ana ki a Ihu ratou ko ana akonga: he tokomaha hoki ratou, a i aru i a ia.

16 A, te kitenga o nga Karaipi ratou ko nga Parihi i a ia e kai tahi ana me nga pupirikana me nga tāngata hara, ka mea ki ana akonga, He aha ia ka kai tahi ai, ka inu tahi ai, me nga pupirikana me nga tāngata hara?

17 Otira ka rongo a Ihu, ka mea ki a ratou, Kahore he aha o nga tāngata ora e meatia ai e te rata, engari o te hunga e mate ana: kihai hoki ahau i haere mai ki te karanga i te hunga tika, engari i te hunga hara, kia ripeneta.

18 A kei te noho puku nga akonga a Hoani, ratou ko ā nga Parihi: a ka haere mai ratou, ka mea ki a ia, He aha nga akonga a Hoani me ā nga Parihi ka noho puku ai, tena ko āu akonga kahore e noho puku?

19 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ratou, E ahei ranei nga tamariki o te whare marena te noho puku, i te mea kei a ratou te tāne marena hou? e kore ratou e ahei te noho puku, i nga wa kei a ratou nei te tāne marena hou.

20 Na, tera e tae mai nga ra e tangohia ai te tāne marena hou i a ratou, katahi ratou ka noho puku i aua ra.

21 E kore e tuia e te tangata *tetahi wahi* o te kahu hou, hei papaki mo te kahu tawhito; kei riro *tetahi wahi* o te *kahu* tawhito i tona whakakapi hou, a ka nui rawa te pakaru.

22 E kore ano hoki e ringihia e te tangata te waina hou ki roto ki nga ipu tawhito: kei pakaru nga ipu i te waina hou, a ka maringi te waina, kore ake nga ipu: engari me riringi te waina hou ki nga ipu hou.

23 ¶ A i a ia e haere ana i waenga witi i te hapati, ka anga ana akonga ka kakato haere i nga puku witi.

24 Na, ka mea nga Parihi ki a ia, Na, he aha ratou ka mea ai i te mea e kore e tika i te hapati?

25 A ka mea ia ki a ratou, Kahore ano koutou i kite noa i ta Rawiri i mea ai, i a ia e ngaua ana e te hiakai, ratou ko ona hoa?

26 I tana tomokanga ki te whare o te Atua i nga ra o Apiata tohunga nui, a kainga ana e ia nga taro aroaro, nga mea kihai nei i tika kia kainga, ma nga ohunga anake, a hoatu ana e ia ki ona hoa?

27 A i mea ano ia ki a ratou, Hei mea mo te tangata te hapati, ehara i te mea ko te tangata mo te hapati:

28 Whaihoki ko te Tama a te tangata te Ariki o te hapati.

UPOKO 3.

AKA tomo atu ano ia ki te whare karakia; na, i reira tetahi tangata kua memenge nei tona ringa.

2 A ka titiro pu ratou ki a ia, me kore ia e whakaora i a ia i te hapati; he mea hoki kia whakapangia ai e ratou he hē ki a ia.

3 Na, ka mea ia ki te tangata i te ringa memenge, Whakatika ki waenganui.

4 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, He mea tika ranei te mahi pai i te hapati, te mahi kino ranei? te whakaora ranei, te whakamate ranei? A kahore ratou i kīki.

5 Na, ka tirotiro riri ia ki a ratou, he pouri hoki mo te pakeke o o ratou ngakau, a ka mea ki taua tangata, Torona mai tou ringa. A, te toronga mai o tona ringa, kua ora, kua pera me tetahi.

6 A haere tonu atu nga Parihi ratou ko nga tāngata whaka-Herora, ka runanga mona, ki te pehea e whakamatea ai.

7 Na, ka haere atu a Ihu ratou ko ana akonga ki te moana: a he nui te tangata i aru mai i a ia i Kariri, i Huria,

8 I Hiruharama, i Irumia, i tawahi hoki o Horano; me te hunga hoki e tata ana ki Taira ki Hairona, nui atu te huihui; to ratou rongonga ki nga mea i mea ai ia, haere mai ana ki a ia.

9 Na, ka mea ia ki ana akonga kia tatatata tetahi kaipuke iti ki a ia, i te mano hoki, kei tutetutea ia e ratou.

10 He tokomaha hoki i whakaorangia e ia; no ka popō mai ki a ia te hunga katoa e mate ana, kia pa ai ratou ki a ia.

11 Me nga wairua poke hoki, to ratou kitenga i a ia, takoto ana ki tona aroaro, karanga ana, mea ana, Ko koe te Tama a te Atua.

12 A he maha ana kupu ki a ratou kia kaua ia e whakakitea e ratou.

13 Na, ka kake ia ki te maunga, a karangatia ana ki a ia āna i pai ai: a ka tae atu ratou ki a ia.

14 A kotahi tekau ma rua āna i whakarite ai hei hoa mona, hei tononga hoki māna ki te kauwhau,

Digitized by Google

15 Kia whai mana hoki e ora ai nga mate, e peia ai nga rewera:
16 A huaina iho e ia a Haimona ko Pita;
17 Ko Hemi hoki *tama* a Heperi, raua ko Hoani teina o Hemi; a huaina iho raua ko Poaneki, ara, Ko nga tamariki a te whatitiri:
18 Ko Anaru, ko Piripi, ko Patoromu, ko Matiu, ko Tamati, ko Hemi *tama* a Arapiu, ko Tariu, ko Haimona Kananiti,
19 Ko Hura Ikariote hoki, nāna nei ia i tuku: na, ka tae ratou ki te whare.
20 A ka huihui mai ano hoki te mano, no kihai rawa ratou i ahei te kai taro.
21 Ano ka rongo ona hoa, ka haere ki te pupuri i a ia: i mea hoki, E hauranga ana ia.
22 ¶ Na, ka mea nga Karaipi i haere mai i Hiruharama, Kei a ia a Perehepura, a na te rangatira o nga rewera tāna peinga rewera.
23 Na, ka karangatia ratou e ia, a ka korero whakarite atu ki a ratou, Me pehea a Hatana ka pei ai i a Hatana?
24 Ki te tahuri iho hoki tetahi rangatiratanga ki a ia ano, e kore taua rangatiratanga e tu.
25 Ki te tahuri iho hoki tetahi whare ki a ia ano, e kore taua whare e tu.
26 A ki te whakatika mai a Hatana, a ka tahuri iho ki a ia ano, e kore ia e tu, engari he mutunga tona.
27 E kore te tangata e ahei te haere ki roto ki te whare o te tangata kaha, pahua ai i ona taonga, ki te kahore e mātua herea te tangata kaha; ko reira pahua ai i tona whare.
28 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko nga hara katoa o nga tamariki a nga tāngata e murua, me nga kohukohunga e kohukohu ai ratou:
29 Tena ko te tangata e kohukohua ai te Wairua Tapu, e kore e murua tona a ake ake ake, engari ka tau te hē ki a ia a ake, ake:
30 Mo ratou i ki, He wairua poke tona.
31 ¶ A, te taenga mai o ona teina, ratou ko tona whaea, ka tu i waho, a tono tangata ana ki a ia ki te karanga i a ia.
32 A e noho ana te mano i tetahi taha ona, i tetahi taha, a ka mea ratou ki a ia, Na, tou whaea me ou teina, kei waho e rapu ana i a koe.
33 Na, ko tana whakahokinga mai ki a ratou, ka mea, Ko wai toku whaea, ko wai hoki oku teina?
34 Na, ka tirotiro ia ki te hunga e noho ana i tetahi taha ona, i tetahi taha, a ka mea, Na, toku whaea, oku teina!
35 Ki te meatia hoki e tetahi tā te Atua i pai ai, hei teina ia ki a au, hei tuahine, hei whaea.

UPOKO 4.

NA, ka timata ano ia te whakaako i te taha o te moana: a he tini te tangata i huihui ki a ia, no ka eke ia ki runga ki te kaipuke, ka noho ki te moana; a i uta te mano katoa i te taha o te moana.
2 A he maha ana mea i whakaako ai ki a ratou, he mea whakarite, i mea hoki ki a ratou, i a ia e ako ana,
3 Whakarongo; Na, i haere atu te kai rui ki te rui:
4 A i a ia e rui ana, ka ngahoro etahi ki te taha o te ara, a, te rerenga mai o nga manu o te rangi, na, kainga ake.
5 Ko etahi i ngahoro ki te *wahi* kamaka, ki te *wahi* kihai i nui te oneone; a pihi tonu ake, kahore hoki i hohonu te oneone:
6 A, te whitinga o te ra, ngaua iho; a no te mea kahore he putake, memenge noa iho.
7 Ko etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramoa, a, te tupunga ake o nga tataramoa, koaoaotia ana nga *purapura*, a, kore ake he hua.
8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai, a whai hua ana; tona tupu! tona nui! ea ake, no etahi e toru tekau, no etahi e ono tekau, no etahi kotahi rau.
9 A i mea ano ia ki a ratou, Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.
10 Otira ka mahue ko ia anake, ka u atu ki a ia ona hoa me te tekau ma rua ki taua kupu whakarite.
11 Ka mea ia ki a ratou, Kua hoatu ki a koutou te matauranga ki te mea ngaro o te rangatiratanga o te Atua: ki te hunga ia o waho e ra-rototia ana nga mea katoa i te kupu whakarite:
12 Mo te titiro rawa mai o ratou, na, e kore e kite; rongo rawa ratou, na, e kore e mātau; kei tahuri ratou, a ka murua o ratou hara.
13 I mea ano ia ki a ratou, E kore ranei koutou e mātau ki tenei kupu whakarite? a me pehea ka mātau ai koutou ki nga kupu whakarite katoa?
14 ¶ Ko te kai rui e rui ana i te kupu.
15 Ko nga mea enei i te taha o te ara, i te wahi i ruia ai te kupu; a, to ratou

Digitized by Google

rongonga ai, na, haere tonu mai a Hatana, kapohia ake te kupu i ruia ki o ratou ngakau.

16 Ko nga mea ano hoki enei i ruia ki nga *wahi* kamaka; ko te hunga i to ratou rongonga ai i te kupu, hohoro tonu te tango, hari tonu;

17 Na, kahore o ratou pakiaka, he mea nonaianei kau nei: heoi, te pānga mai o te whakapawera o te whakatoinga ranei mo te kupu, hē tonu iho.

18 A ko nga mea enei i ruia ki roto ki nga tataramoa; ko nga mea i rongo ki te kupu,

19 Na, te putanga mai o te whakaaroaronga ki tenei ao, o te hangarau o nga taonga, o nga hiahia ki era atu mea, konoatia iho te kupu, a kore ake he hua.

20 A ko nga mea enei i ruia ki te oneone pai; ko te hunga e rongo ana ki te kupu, a tango tonu mai, a whai hua ana, o etahi e toru tekau, o etahi e ono tekau, o etahi kotahi rau.

21 ¶ I mea ano ia ki a ratou, Ko raro koia i te mehua te rama whakaturia ai, ina mauria mai, ko raro ranei i te moenga? he teka ianei me whakatu ki runga ki te turanga?

22 E kore hoki tetahi mea i hunā e mahue te whakakite; kahore hoki tetahi mea i ngaro, ta te mea ka puta ki te māramatanga.

23 Ki te mea he taringa o tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.

24 A i mea ano ia ki a ratou, Kia tupato ki ta koutou e rongo ai: ko te mehua hoki e mehua ai koutou, hei mehua ano tena ki a koutou: a ka tapiritia mai ano *he mea* ma koutou ma nga kai whakarongo.

25 Ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia: a ki te kahore he mea a tetahi, ko āna ake ka tangohia i a ia.

26 ¶ A i mea ano ia, E rite ana te rangatiratanga o te rangi ki te tangata, i makā e ia te purapura ki te oneone;

27 A moe ana ara ana, i te po i te ao, me te tupu ano tera te purapura na, kua roa, tē matauria te peheatanga.

28 E hua ana hoki te whenua i tona kaha ake ano; ko te rau ki mua, ko reira te puku, muri iho ko te witi pakari i roto i te puku.

29 Otira ka rite nga hua, na, ka hohoro te tuku mai i tana toronaihi, kua taea hoki te kotinga.

30 ¶ A i mea ano ia, Me whakarite e tatou te rangatiratanga o te Atua ki te aha? he aha oti te kupu whakarite hei whakaritenga atu ma tatou?

31 E rite ana ki te pua nani, i tona whakatokanga ki te whenua, ko te iti rawa ia o nga purapura katoa i runga i te whenua:

32 A ka oti te whakato, ka tupu, ka nui atu i nga otaota katoa, a ka nui ona manga; no ka noho nga manu o te rangi i tona taumarumarutanga iho.

33 Na, he maha ana kupu whakarite pera i korerotia ai e ia te kupu ki a ratou, ā ratou hoki i ahei ai te whakarongo.

34 A heoi ano ana kupu ki a ratou he kupu whakarite anake: a ka mahue ko ratou anake, ka whakaaturia e ia nga mea katoa ki ana akonga.

35 A i mea ano ia ki a ratou i taua ra, i te mea ka ahiahi, Tatou ka whakawhiti atu ki tawahi.

36 Na, ka tono ratou i te mano kia haere, a ka kawe i a ia, i runga tonu ano hoki ia i te kaipuke. A i a ia ano hoki etahi atu kaipuke nonohi.

37 Na, ko te putanga mai o tetahi hau, he tupuhi, a eke ana nga ngaru ki runga ki te kaipuke, a tomo noa.

38 Na, i runga ia i tetahi urunga e moe ana, i te kei: a ka whakaara ratou i a ia, ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, kahore o whakaaro ki a matou ka mate nei?

39 Na, ka ara ia, a riria iho e ia te hau, ka mea atu ki te moana, Kāti, whakamutua. Na, mariri iho te hau, a tino marino ana.

40 Katahi ia ka mea ki a ratou, He aha ta koutou e mataku nei? he aha koutou tē whakapono ai?

41 Na, ka mataku whakaharahara ratou, ka mea tetahi ki tetahi, He tangata aha tenei, ina rongo rawa te hau me te moana ki a ia?

UPOKO 5.

A TO ratou whitinga atu ki tera taha o te moana, ki te whenua o nga Kararini.

2 Na, mahuta kau atu i te kaipuke, ka tutaki ki a ia tetahi tangata i roto i nga urupa, he wairua poke tona,

3 Kei nga urupa nei tona nohoanga; a, ahakoa he mekameka, kihai ia i taea te here e tetahi tangata:

4 He maha hoki ona herenga ki nga here waewae, ki nga mekameka, heoi motumotuhia ana e ia nga mekameka, mongamonga noa ano hoki nga here waewae: a kihai tetahi tangata i ahei te whakamarie i a ia.

Digitized by Google

5 I nga urupa tonu ia, i nga maunga, i te po i te ao, e hamama ana, e haehae ana i a ia ki te kohatu.

6 A, tona kitenga i a Ihu i tawhiti, oma ana ia, koropiko ana ki a ia,

7 A he nui tona reo ki te karanga, ka mea, He aha maua nāu, e Ihu, e te Tama a te Atua i runga rawa? Ko te Atua taku whakaoati mou, na, kaua ahau e whakamamaetia.

8 He meatanga hoki nāna ki a ia, Puta mai i tenei tangata, e te wairua poke.

9 Na, ka ui atu ia ki a ia, Ko wai tou ingoa? A ka whakahokia mai e tera, ka mea, Ko Rihiona toku ingoa: he tokomaha hoki matou.

10 A, nui atu tana inoi ki a ia kia kaua ratou e tonoa i taua whenua.

11 Na, kei reira ano kei nga maunga tetahi kahui poaka e kai ana, tona tini.

12 Na, ka inoi nga rewera katoa ki a ia, ka mea, Tonoa matou ki nga poaka, kia tomo atu matou ki a ratou.

13 Na, tukua tonutia ana ratou e Ihu. Heoi, te putanga mai o nga wairua poke, ka tomo ki roto ki nga poaka: te tino rerenga o te kahui ra te pari ki te moana, (me te mea e rua nga mano;) a paremo iho ki te moana.

14 Na, whati ana nga kai whangai e nga poaka, a korerotia atu ana ki te pa, ki aua whenua. Na, ka puta mai ratou kia kite i taua mea kua meatia nei.

15 A, to ratou taenga mai ki a Ihu, ka kite i te tangata i nohoia nei e nga rewera, tera hoki i te rihiona, e noho ana, kua oti te whakakakahu, kua tika nga whakaaro; a ka mataku ratou.

16 A ka korerotia ki a ratou e te hunga i kite, te meatanga ki te tangata i nga rewera, ki nga poaka hoki.

17 Na, ka anga ratou ka tohe ki a ia kia haere atu i o ratou wahi.

18 Ano ka eke ia ki te kaipuke, ka inoi ki a ia te tangata i nga rewera, kia waiho ia hei hoa mona.

19 Otira kihai a Ihu i tuku i a ia, i mea hoki ki a ia, Haere ki tou whare, ki ou whanaunga, ka korero atu ki a ratou i nga mea nui i meinga nei e te Ariki ki a koe, tana atawhaitanga ano hoki i a koe.

20 Na, ka haere ia ka anga ka korero ki Rekaporihi, i nga mea nui i mea ai a Ihu ki a ia: a miharo ana nga tāngata katoa.

21 A, te whitinga atu ano o Ihu ki tawahi i runga i te kaipuke, he tini te tangata i huihui mai ki a ia: a i te taha ano ia o te moana.

22 Na, ko te haerenga mai o tetahi o nga rangatira o te whare karakia, ko Hairuha tona ingoa; a ka kite i a ia, ka takoto ki ona waewae,

23 A he nui tana inoi ki a ia, ka mea, E whakahemohemo ana taku tamahine nohinohi: kia haere ake koe ki te whakapa i ou ringaringa ki a ia kia ora ai; a ka ora.

24 Na, haere tahi ana raua; a he tini te tangata i aru i a ia, popō tonu ki a ia.

25 Na, ko tetahi wahine e mate ana i te pakaruhanga toto, tekau ma rua nga tau,

26 A he maha nga meatanga mai a nga rata tokomaha ki a ia, hemo noa ana rawa katoa, tē matūtū ake tetahi wahi, heoi kake haere ana *te mate*;

27 A, tona rongonga ki a Ihu, ka haere mai ki muri, i roto i te mano, a pa ana ki tona kakahu.

28 I mea hoki, Ahakoa pa kau ahau ki ona kakahu, ka ora ahau.

29 A mimiti tonu ake te puna o ona toto; no ka mahara a roto o tona tinana kua ora ia i te mate.

30 Na, mohio tonu a Ihu kua puta he mana i roto i a ia, ka tāhurihuri i roto i te mano, ka mea, Ko wai tenei kua pa nei ki oku kakahu?

31 A ka mea ana akonga ki a ia, E kite ana koe i te mano e popō nei ki a koe, a e mea ana koe, Ko wai tenei kua pa mai ki a au?

32 Heoi tirotiro ana ia kia kite i te wahine i mea nei i tenei mea.

33 Na, ka haere mai te wahine me te wehi me te wiri, i mahara hoki ki te mea i meatia ki a ia, a takoto ana ki tona aroaro, korerotia katoatia atu ana e ia te tikanga ki a ia.

34 Ano ra hoki ko *Ihu* ki a ia, E ko, na tou whakapono koe i ora ai; haere marie, kia ora koe i tou mate.

35 I a ia ano e korero ana, ka haere mai etahi *o nga tāngata* o te rangatira o te whare karakia, ka mea mai, Kua mate to tamahine: hei aha ake māu te whakararuraru i te Kai whakaako?

36 A, rongo kau a Ihu i te korerotanga o taua kupu, ka mea ia ki te rangatira o te whare karakia, Kaua e mataku, ko te whakapono ia kia whakapono.

37 A kihai tetahi tangata i takua kia haere tahi me ia, ko Pita anake, ratou ko Hemi, ko Hoani teina o Hemi.

Digitized by Google

38 A, te taenga atu ki te whare o te rangatira o te whare karakia, a ka kite ia i te ngangau, i te nui hoki o te tangi o te aue a etahi.

39 Tona tomokanga atu ki roto, ka mea ia ki a ratou, He aha koutou ka ngangau ai, ka tangi ai? kahore te kotiro i mate, engari e moe ana.

40 Na, kataina iho ia e ratou. Heoi ka oti katoa te pei ki waho, ka mau ia ki te pāpā me te whaea o te kotiro, ratou ko ona hoa, a tomo atu ana ki te wahi i takoto ai te kotiro.

41 Na, ka mau ia ki te ringa o te kotiro, a ka mea ki a ia, Tarita kumi; ko tona whakamaoritanga tenei, E ko, ko taku kupu tenei ki a koe, E ara.

42 Na, whakatika tonu ake te kotiro, a haere ana; kotahi tekau ma rua hoki ona tau. Na, ko te tino miharotanga i miharo ai ratou.

43 A he nui tana whakatupatoranga i a ratou, kia kaua tenei e mohiotia e tetahi tangata; a ka kī atu kia homai he kai māna.

UPOKO 6.

AI haere atu ia i reira, a ka tae ki tona kāinga tupu; me te aru ano ana akonga i a ia.

2 A ka taka mai te hapati, ka anga ia ka whakaako i roto i te whare karakia; a he tokomaha i to ratou rongonga ai i miharo, i mea, Nohea anei mea a tenei tangata? a he mataurangā aha tenei kua homai nei ki a ia, i oti ai anei merekara nunui i ona ringa?

3 Ehara ianei tenei i te kamura, i te tama a Meri, i te tuakana o Hemi, ratou ko Hohi, ko Hura, ko Haimona? a kahore ianei ona tuāhine i konei i a tatou? Heoi hē ana ratou ki a ia.

4 Otira ka mea a Ihu ki a ratou, Kei tona kāinga anake, kei ona whanaunga, kei tona whare, te poropiti hapa ai i te hopore.

5 A kihai ia i ahei te mea i tetahi merekara ki reira, heoi ano ko te whakapa i ona ringa ki etahi tāngata ngoikore torutoru kia ora ai.

6 A miharo ana ia ki to ratou whakapono-kore. Na, haereerea ana e ia nga kāinga koraha, a tawhio noa, whakaako ai.

7 ¶ Katahi ia ka karanga i te tekau ma rua, a ka anga ka tono i a ratou tokorua tokorua; a hoatu ana ki a ratou he mana hei *pei i* nga wairua poke.

8 I mea ano ia ki a ratou kia kaua tetahi mea e mauria ki te ara, hei te tokotoko anake; kaua he putea, kaua he taro, kaua he moni mo roto i te whitiki:

9 Engari he parekereke, here rawa; kaua ano hoki e takiruatia nga koti hei kakahu.

10 A i mea ano ia ki a ratou, Ka tapoko koutou ki tetahi whare, hei reira koutou noho ai, a haere noa i reira.

11 A ki te kahore etahi e manako ki a koutou, ki te kore e whakarongo ki a koutou, ka haere atu i reira, whakangahorotia atu te puehu i raro i o koutou waewae hei mea whakaatu ki a ratou. He pono taku e mea nei ki a koutou, Erangi to Horoma to Komora i te ra whakawa e māmā i to taua pa.

12 Na, ka haere atu ratou, ka kauwhau kia ripeneta nga tāngata.

13 A he maha nga rewera i peia, he tokomaha ano hoki nga turoro i kaukauria ki te hinu, i whakaorangia.

14 A, te rongonga *ki a ia* o Kingi Herora, (kua nui haere hoki tona ingoa,) ka mea ia, Kua ara mai a Hoani Kai iriiri i te hunga mate, a na reira i mahi ai nga merekara i roto i a ia.

15 Ka mea etahi, Ko Iraia ia. Ko etahi i mea, He poropiti ia, he pera ranei me tetahi o nga poropiti.

16 Heoi, te rongonga o Herora, ka mea ia, Ko Hoani tenei i poutoa e ahau te mātenga: kua ara ia i te hunga mate.

17 I tono tangata hoki taua Herora a hopukia ana a Hoani, a herea iho i te whare herehere, he mea hoki na Heroriaha, na te wahine a tona teina a Piripi: kua marenatia hoki e ia.

18 Na Hoani hoki i mea ki a Herora, E kore e tika kia riro i a koe te wahine a to teina.

19 Na, ka mauāhara a Heroriaha ki a ia, a ka mea kia whakamatea ia; heoi kihai i taea:

20 I hopohopo hoki a Herora ki a Hoani, i mahara hoki he tangata tika, he tapu, na, ka tiaki i a ia; a he maha ana mea i mea ai ia i tana rongonga ai ki a ia, i whakaahuareka ano hoki ki te whakarongo ki a ia.

21 A ka taka mai tetahi wa pai, i ta Herora takanga hapa i tona ra whanautanga ma ana tāngata nunui, ma nga rangatira hoia, ratou ko nga tino tangata o Kariri;

22 Na, te haerenga mai o te tamahine a taua Heroriaha ki roto, ka kanikani, a ka ahuareka a Herora, ratou ko te hunga e noho tahi ana, ka mea te kingi

Digitized by Google

ki te kotiro, Māu e tono ki a au ki tau e pai ai, a ka hoatu e ahau ki a koe.

23 Na, ka oati ia ki a ia, Tāu e tono mai ai ki ahau, ahakoa ko tetahi taha o taku rangatiratanga, me hoatu e ahau ki a koe.

24 Na, ka haere tera, ka korero ki tona whaea, Me tono e au ki te aha? A ka mea mai tera, Ki te mātenga o Hoani Kai iriiri.

25 Na, hohoro tonu tona haere mai ki roto ki te kingi, ka tono, ka mea, Tāku i pai ai, kia homai e koe ki a au ainei ano ko te mātenga o Hoani Kai iriiri ki runga ki te rihi.

26 Heoi, pouri rawa te kingi; *otira* i whakaaro ki te oati, ki te hunga hoki e noho tahi ana me *ia*, a kihai i pai kia whakakahoretia tāna.

27 Na, tonoa tonutia atu ana te kai patu e te kingi, i mea hoki kia mauria mai tona mātenga: a haere ana tera, poutoa iho e ia tona mātenga i roto i te whare herehere,

28 A mauria mai ana tona mātenga i runga i te rihi, hoatu ana ki te kotiro: a na te kotiro i hoatu ki tona whaea.

29 Ano ka rongo ana akonga, ka haere ka tango i te tinana, a whakatakotoria ana e ratou ki roto ki te urupa.

30 Na, ka huihui mai nga apotoro ki a Ihu, a korerotia ana e ratou ki a ia nga mea katoa i mea ai ratou, i whakaako ai.

31 Na, ka mea ia ki a ratou, Haere mai koutou nei ano ki te koraha ki te wahi motu ke, kia tā iho ai te manawa: he tokomaha hoki e haere mai ana e haere atu ana, no kihai rawa ratou i watea ki te kai.

32 A haere puku ana ratou ki te koraha ki tetahi wahi motu ke, ra te kaipuke.

33 A i kite nga mano i to ratou haerenga, a he tokomaha i mātau ki a ia, na, ka oma ra uta mai ki reira i roto i nga pa katoa, a ko ratou kua tae, a huihui mai ana ki a ia.

34 Ano ka puta a Ihu, a ka kite i te tini o te tangata, ka aroha ki a ratou, no te mea i rite ratou ki te hipi hepara-kore: a ka anga ia ka ako i a ratou ki nga mea maha.

35 Na, kua heke noa atu te ra, a ka haere mai ana akonga ki a ia, ka mea, He wahi koraha tenei, kua heke noa atu ano hoki te ra:

36 Tonoa atu ratou kia haere ki nga whenua ki nga kāinga koraha i tetahi taha, i tetahi taha, ki te hoko taro ma ratou: kahore hoki ā ratou mea hei kai.

37 Na, ka whakahokia atu e ia, a ka mea ki a ratou, Ma koutou e hoatu he kai ma ratou. Ka mea mai ratou ki a ia, Me haere oti matou ki te hoko taro ki nga pene e rua rau, ka hoatu ai hei kai ma ratou?

38 Ka mea ia ki a ratou, E hia ā koutou taro? tikina tirohia. A ka mohio ratou, na, ka mea, E rima, e rua hoki nga ika.

39 Ka mea ia ki a ratou kia meinga ratou katoa kia noho, he nohoanga he nohoanga, ki runga ki te tarutaru.

40 Na, ka noho ratou, he rōpū he rōpū, tataki rau tataki rima tekau.

41 A ka mau ia ki nga taro e rima ki nga ika hoki e rua, a ka titiro atu ki runga ki te rangi, ka whakapai, ka whawhati i nga taro, a hoatu ana ki ana akonga kia whakatakotoria atu ma ratou; i tuwhaina ano hoki e ia nga ika e rua ma ratou katoa.

42 A kai katoa ana ratou, a ka makona.

43 A kotahi tekau ma rua nga *kete* i kohia ake e ratou, kī tonu i nga whati-whatinga, i nga ika ano hoki.

44 A me te mea e rima mano nga tāngata i kai taro ra.

45 A akiaki tonu iho ia i ana akonga kia eke ki runga ki te kaipuke, kia whakawhiti atu i mua *i a ia* ki tawahi ki Petahaira, i a ia e tono ana i te mano kia haere.

46 Na, ka mutu tana poroporoaki, ka haere ia ki te maunga ki te inoi.

47 Na, kua ahiahi, a i waenga moana te kaipuke, ko ia anake hoki i uta.

48 Na, ka kite ia i a ratou e ruwha ana i te hoenga; i hē hoki ta ratou hau: a i te wha o nga mataarahanga o te po, ka haere atu ia ki a ratou, i haere *maori* i runga i te moana, me te mea hoki ka pahika ke i a ratou.

49 Ano ka kite ratou i a ia e haere ana i runga i te moana, ka mea ratou, He wairua! a ka aue:

50 I kite hoki ratou katoa i a ia, a ihiihi ana. Na, ka hohoro ia te korero mai ki a ratou, a ka mea ki a ratou, Kia manawanui koutou: ko ahau tenei; kaua e mataku.

51 Na, ka eke ia ki te kaipuke ki a ratou; a mariri iho te hau: a nui whakaharahara to ratou oho mauri, miharo ana.

52 Kihai hoki ratou i mahara ki nga taro: he pakeke hoki no o ratou ngakau.

Digitized by Google

53 A, to ratou whitinga atu, ka tae ki te whenua o Kenehareta, a u ana ki uta.

54 A, to ratou mahutatanga mai i te kaipuke, mohio tonu atu ratou ki a ia,

55 A oma ana puta noa i taua whenua, a tawhio noa, ka anga ka mau mai i nga turoro i runga i nga moenga, ki te wahi i rongo ai ratou kei reira ia.

56 A i ana haerenga katoatanga ki nga kāinga koraha, ki nga pa, ki nga whenua ranei, ka whakatakotoria nga turoro ki nga kāinga hoko, ka inoi ki a ia kia pa kau ratou ki te taniko o tona kakahu: a ora ake nga tāngata katoa i pa ki a ia.

UPOKO 7.

NA, ka huihui mai ki a ia nga Parihi, me etahi o nga Karaipi, i haere mai i Hiruharama.

2 A, to ratou kitenga i etahi o ana akonga e kai taro ana me te noa ano nga ringaringa, ara, kihai i horoia, ka whakahe mai ratou.

3 E kore hoki e kai nga Parihi, me nga Hurai katoa, ki te kahore i ata horoia nga ringaringa, e pupuri ana hoki i te whakarerenga iho a nga kaumatua.

4 E kore ano ratou e kai *ina hoki mai* i te kāinga hoko, ki te mea kahore i horoi. He maha hoki era atu mea kua riro mai kia puritia e ratou, nga horoinga o nga kapa, o nga pāta, o nga mea parahi, o nga nohoanga.

5 Katahi ka ui atu nga Parihi me nga Karaipi ki a ia, He aha o akonga tē haere ai i runga i te whakarerenga iho a nga kaumatua, a kahore nei e horoi i nga ringaringa ina kai taro?

6 Na, ka whakahokia atu e ia, a ka mea ki a ratou, Tika rawa ta Ihaia i poropiti ai mo koutou mo te hunga tinihanga, te mea hoki i tuhituhia, Te iwi nei, ko nga ngutu nei hei whakahonore i a au, matara noa atu ia i a au o ratou ngakau.

7 Otira maumau karakia noa ratou ki a au, ta ratou nei hoki e whakaako ai ko nga whakahaunga a te tangata.

8 Kua whakarerea hoki e koutou ta te Atua kupu ako, pupuri ai i te whakarerenga iho a nga tāngata, i nga horoinga o nga pāta, o nga kapa: he maha hoki nga mea pena e meinga ana e koutou.

9 I mea ano ia ki a ratou, Tena ra ta koutou hanga ki te whakakahore i te whakahaunga a te Atua, kia mau ai koutou ki ta koutou whakarerenga iho.

10 I mea hoki a Mohi, Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea; a, Ki te kohukohua e tetahi *tona* pāpā, whaea ranei, kia mate ia mate rawa:

11 Ko koutou ia hei mea, Ki te mea tetahi ki tona pāpā, ki tona whaea ranei, Ko taku mea hei atawhainga mou, he koropana, ara, he mea i whakaherea,

12 Na, heoi ano a koutou tukunga i a ia, ki te mea i tetahi mea ma tona pāpā ma tona whaea ranei;

13 Ka waiho nei e koutou ta koutou whakarerenga iho, i whakarerea iho nei e koutou, hei whakakahore mo ta te Atua kupu: a he maha nga mea pena e meinga ana e koutou.

14 ¶ Na, karangatia ana e ia te mano katoa, a mea atu ana ki a ratou, Whakarongo mai koutou katoa, kia mātau koutou:

15 Kahore he mea o waho o te tangata ka tapoko nei ki roto ki a ia hei whakanoa i a ia: engari nga mea e puta mai ana i roto i a ia, ma enei e noa ai te tangata.

16 Ki te whai taringa tetahi hei whakarongo, kia rongo ia.

17 Ano ka mawehe mai ia-ī te mano ki roto ki te whare, ka ui mai ana akonga ki a ia ki te tikanga o tena kupu whakarite.

18 Na, ka mea ia ki a ratou, Ha, e kuare ana ano hoki koutou? Kahore koutou i mātau, na, nga mea katoa o waho e tapoko nei ki roto ki te tangata, e kore ia e noa i era;

19 No te mea e kore e tapoko ki roto ki tona ngakau, engari ki te kopu, a puta atu ano ki te poka, me te tahi ano i nga kai katoa?

20 I mea ano ia, Ko te mea e puta ake ana i te tangata, ma tera e noa ai te tangata.

21 No roto hoki no te ngakau o nga tāngata te putanga o nga whakaaro kino, o nga puremu, o nga moe puku, o nga kohuru,

22 O nga tahae, o nga hiahia apo, o nga kino, o te tinihanga, o te hiahia taikaha, o te kanohi kino, o te kohukohu, o te whakapehapeha, o te wairangi:

23 No roto te putanga ake o anei kino katoa, a ma reira e noa ai te tangata.

24 ¶ Na, ka whakatika atu ia i reira, ka haere ki nga wahi o Taira o Hairona, a tomo ana ki roto ki tetahi whare, kihai hoki ia i pai kia rongo tetahi tangata: otiia kihai i ngaro,

Digitized by Google

25 I rongo hoki ki a ia tetahi wahine, he wairua poke to tana kotiro, a haere ana takoto ana ki ona waewae:
26 He wahine Kariki hoki ia, no Hairopimihia tona iwi; ka inoi ki a ia kia peia e ia te rewera i roto i tana kotiro.
27 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ia, Tukua kia mātua makona nga tamariki: e kore hoki e pai kia tangohia te taro a nga tamariki, kia makā ma nga kuri.
28 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ia, Ae ra, e te Ariki: ahakoa ra e kai ana nga kuri i raro i te tepara i nga kongakonga a nga tamariki.
29 Na, ko tana meatanga atu ki a ia, Koia kei tena kupu, haere; kua puta mai te rewera i roto i to kotiro.
30 A, tona haerenga ki tona whare, na, rokohanga atu kua puta mai te rewera, a ko tana kotiro e takoto ana i runga i te moenga.
¶ 31 A i hoki atu ano ia i nga wahi o Taira, o Hairona, a haere ana ki te moana o Kariri, ra waenga o nga wahi o Rekaporihi.
32 Na, ka mauria mai e ratou ki a ia he turi e whango ana; ka tohe ki a ia kia whakapākia iho tona ringa ki a ia.
33 Na, ka tangohia atu ia i roto i te mano ki tahaki, a kahua ana ona maihao ki ona taringa, na ka tuwha atu, ka whakapa atu ki tona arero;
34 Ka titiro atu ki te rangi, ka hotu tona manawa, ka mea ki a ia, Epata, ara, Kia puare.
35 Na, puare tonu iho ona taringa, a korokoro noa ana te here o tona arero, na, kua tika ana korero.
36 Katahi ia ka whakatupato i a ratou kia kaua e korerotia ki te tangata: otira whakatupato noa ia i a ratou, nui noa atu ta ratou korero;
37 A tino miharo rawa ratou, ka mea, Pai tonu tana meatanga i nga mea katoa: e mea ana ia i nga turi kia rongo, i nga reo kore kia korero.

UPOKO 8.

I AUA ra ano i te mano e nui rawa ana, a kahore he kai ma ratou, ka karanga a Ihu ki ana akonga, ka mea ki a ratou,
2 E aroha ana ahau ki nga tāngata, ka toru nei hoki o ratou ra e noho ana ki a au, a kahore ā ratou kai:
3 A ki te tonoa pukutia ratou e ahau ki o ratou whare, ka hemo ki te ara: i haere mai hoki etahi o ratou i tawhiti.
4 Na, ka whakahokia mai ki a ia e ana akonga, Me aha te tangata ka makona ai enei i te taro i konei i te koraha?
5 Ka ui atu ia ki a ratou, E hia ā koutou taro? Ka mea mai ratou, E whitu.
6 Na, ka mea ia ki te mano kia noho ki raro ki te whenua: a ka mau ki nga taro e whitu, ka whakawhetai, ka whawhati, a hoatu ana e ia ki ana akonga kia whakatakotoria; a whakatakotoria ana e ratou ma te mano.
7 He ika ano ā ratou torutoru nei, he mea nonohi: a ka mutu te whakapai, ka mea kia whakatakotoria hoki era.
8 Na, kai ana ratou, a ka makona: a kohia ake ana e ratou o nga whatiwhatinga i toe e whitu nga kete.
9 A me te mea e wha mano te hunga i kai: a tonoa atu ana ratou e ia.
10 ¶ Na, eke tonu atu ia, ratou taki ko ana akonga, ki runga ki te kaipuke, a ka tae atu ki nga wahi o Taramanuta.
11 Na, ka haere mai nga Parihi, ka anga ka totohe ki a ia, ka rapu tohu i a ia i te rangi, hei whakamatautau mona.
12 Na, ka hotu tona wairua, ka mea ia, He aha tenei whakatupuranga ka rapu ai ki te tohu? he pono taku e mea nei ki a koutou, E kore e hoatu he tohu ki tenei whakatupuranga.
13 Na, mahue ake ratou i a ia, a eke ana ano ia ki te kaipuke, rere ana ki tera taha.
14 ¶ Na, i wareware ratou ki te mau taro atu, a kotahi anake a ratou taro i te kaipuke.
15 Na, ka whakatupato ia i a ratou, ka mea, Kia mahara, kia tupato i te rewena a nga Parihi, i te rewena hoki a Herora.
16 A ka korerorero ratou ki a ratou ano, ka mea, No te mea kahore ā tatou taro.
17 A ka mohio a Ihu, ka mea ki a ratou, He aha koutou ka korerorero ai no te mea kahore ā koutou taro? kiano koutou i mātau noa, kiano i mahara? e pakeke tonu ana ano ranei o koutou ngakau?
18 He kanohi nei o koutou, a e kore koutou e kite? he taringa nei o koutou, a e kore koutou e rongo? e kore ano hoki e mahara?
19 I a au i whatiwhati i nga taro e rima ma nga mano e rima, e hia nga kete kī o nga whatiwhatinga i kohia ake e koutou? Ka mea mai ratou ki a ia, Kotahi tekau ma rua.
20 I nga *taro* hoki e whitu ma nga

Digitized by Google

mano e wha, e hia nga kete kī o nga whatiwhatinga i kohia ake e koutou? Ka mea ratou, E whitu.

21 Na, ka mea ia ki a ratou, He aha ina koutou tē mātau ai?

22 ¶ A, tona taenga mai ki Petahaira, ka kawea mai e ratou he matapo ki a ia, a ka inoi ki a ia kia whakapangia atu e ia.

23 Na, ka mau ia ki te ringaringa o te matapo, ka arahi i a ia ki waho o te kāinga; ka tuwha atu hoki ki ona kanohi, a whakapakia ana ona ringaringa ki a ia, ka ui atu ki a ia me kore ia e kite i tetahi mea.

24 Na, ka titiro ake ia, ka mea, E kite atu ana ahau i nga tāngata e haereere ana me te mea he rakau.

25 Me i reira ka whakapakia ano nga ringaringa ki ona kanohi, a ka mea i a ia kia titiro mai: na, ka ora ano ia, a ka mārama te titiro atu ki nga tāngata katoa.

26 Na, ka tono atu ia i a ia ki tona whare, ka mea atu, Kaua e tomo atu ki te kāinga, kaua ano hoki e korerotia atu ki tetahi i te kāinga.

27 ¶ Na, ka haere atu a Ihu, ratou ko ana akonga, ki nga kāinga o Hiharia Piripai: a i te ara ka ui atu ia ki ana akonga, ka mea ki a ratou, Ki ta nga tangata kī, ko wai ahau?

28 Na, ko ta ratou whakahokinga mai, Ko Hoani Kai iriiri: ki ta etahi, ko Iraia; a ki ta etahi, ko tetahi o nga poropiti.

29 Na, ka mea ia ki a ratou, A ki ta koutou kī, ko wai ahau? Na, ko te whakahokinga mai a Pita, ka mea ki a ia, Ko te Karaiti koe.

30 Na, ka whakatupato ia i a ratou, kia kaua ia e korerotia ki tetahi tangata.

31 Katahi ia ka anga ka whakaako i a ratou, kua takoto te tikanga kia maha nga mamae o te Tama a te tangata, kia whakakinongia hoki e nga kaumatua, e nga tohunga nui, e nga Karaipi, a kia whakamatea, kia ara ano hoki ina pahure nga ra e toru.

32 I korerotia nuitia ano hoki taua kupu e ia. A ka mau a Pita ki a ia, ka anga ka whakahe ki tana.

33 Otira ka tahuri ia ka titiro ki ana akonga, ka whakahe ki ta Pita, ka mea, Haere ki muri i a au, e Hatana: kahore hoki ou ngakau ki nga mea a te Atua, engari ki ā te tangata.

34 ¶ Na, ka karangatia e ia te mano, ratou ko ana akonga, a ka mea ki a ratou, Ki te mea tetahi tangata kia haere mai ki te whai i a au, me whakakahore e ia tāna ake, me amo tona ripeka, ka aru i a au.

35 Ki te whai tetahi kia ora, ka mate ano ia; a ki te mate tetahi, mona i whakaaro ki a au, ki te rongo pai ano hoki, ka ora ia.

36 He aha hoki te pai ki te tangata, ki te riro mai i a ia te ao katoa, a ka kore he ora mona?

37 He aha hoki ta te tangata e hoatu ai hei utu mona kia ora?

38 Ki te whakama hoki tetahi ki a au me aku korero, i tenei whakatupuranga puremu, *i tenei whakatupuranga* kino; ka whakama ano hoki te Tama a te tangata ki a ia, ina haere mai i runga i te kororia o tona Matua, ratou ko nga anahera tapu.

UPOKO 9.

I MEA ano hoki ia ki a ratou, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Tenei ano etahi o te hunga e tu nei, e kore e pāngia e te mate, kia kite ra ano i te rangatiratanga o te Atua e haere mai ana i runga i te kaha.

2 ¶ A ka pahure nga ra e ono, ka mau a Ihu ki a Pita, ki a Hemi, ki a Hoani, na, kawea ana ratou e ia ki runga ki tetahi maunga tiketike, ko ratou anake: a ka puta ke tona ahua i to ratou aroaro.

3 A kanapa tonu ona kakahu, ma tonu me te hukarere; e kore e taea e te kai horoi i runga i te whenua te mea kia pera te ma.

4 Na, ka kitea e ratou a Iraia raua ko Mohi: e korerorero ana hoki raua ki a Ihu.

5 Na, ka oho atu a Pita, ka mea ki a Ihu, E te Kai whakaako, he mea pai kia noho tatou ki konei: na, kia hangā e matou etahi wharau kia toru; kia kotahi mou, kia kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia.

6 Kahore hoki ia i mātau ki tana e korero ai; i wehi hoki ratou.

7 A ko tetahi kapua e taumarumaru ana ki runga ki a ratou: a ka puta mai he reo i te kapua, e mea ana, Ko taku Tama tenei i aroha ai; whakarongo ki a ia.

8 A titiro rawa mai ratou ki tetahi taha ki tetahi taha, kahore a ratou tangata i kite ai, ko ratou anake ko Ihu.

9 A i a ratou e heke iho ana i te maunga, ka whakatupato ia i a ratou kia kaua e korerotia ki te tangata ā ratou i

Digitized by Google

kite ai, kia ara ra ano te Tama a te tangata i te hunga mate.

10 A i puritia taua kupu e ratou, ka uiui ki a ratou ano, he aha ra te aranga ake i te hunga mate.

11 ¶ A ka ui mai ratou ki a ia, ka mea, He aha nga Karaipi ka mea ai, ko Iraia kia mātua puta mai?

12 Na, ka whakahokia atu e ia, a ka mea ki a ratou, E puta mai ana ano a Iraia ki mua, ki te whakatika i nga mea katoa; a kua oti ano te tuhituhi mo te Tama a te tangata, kia maha ona mamae, kia whakakahoretia.

13 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, Kua tae mai ano a Iraia, heoi meatia ana e ratou ki a ia ta ratou i pai ai, nga mea hoki i tuhituhia mona.

14 ¶ A, tona taenga atu ki nga akonga, ka kite ia he nui te tangata e karapoti ana i a ratou, me nga Karaipi e totohe ana ki a ratou.

15 A kite kau mai te mano katoa i a ia, ka miharo, a oma ana, oha ana ki a ia.

16 Na, ka ui atu ia ki nga Karaipi, He aha ta koutou e totohe na ki a ratou?

17 Na, ka whakahokia mai e tetahi i roto i te mano, ka mea, E te Kai whakaako, kua kawea mai e ahau taku tamaiti ki a koe, he wairua reo-kore tona;

18 A i nga wahi e hopu ai *te wairua* i a ia, ka taia iho: tutū ana te huka, tetea noa iho ona niho, a pakoko haere ana: i mea ano ahau ki āu akonga kia peia ia ki waho; heoi kihai i taea e ratou.

19 Na, ko tana whakahokinga atu ki a ia, ka mea, E te uri whakapono-kore, kia pehea te roa o taku nohoanga ki a koutou? kia pehea te roa o taku manawanuitanga ki a koutou? Kawea mai ki a au.

20 Na, kawea mai ana ia ki a ia: a, tona kitenga i a ia, na, haea tonutia iho ia e te wairua; a hinga ana ia ki te whenua, ka oke, ka huka.

21 Na, ka ui atu ia ki tona matua, Pehea te roa o tenei mea i a ia? Ka mea mai ia, No te tamarikitanga:

22 A he maha ana turakanga i a ia ki te kapura, ki te wai, kia mate ai: otira ki te taea e koe te aha ranei, arohaina mai maua, kia puta to whakaaro ki a maua.

23 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te taea e koe te whakapono, ka taea nga mea katoa e te tangata whakapono.

24 Na, karanga tonu mai te matua o te tamaiti, ka mea, me *te heke ano* nga roimata, E whakapono ana ahau, e te Ariki; kia puta to whakaaro ki taku whakapono-kore.

25 Na te kitenga o Ihu i te mano e oma mai ana, ka riria e ia te wairua poke, ka mea ki a ia, E te wairua reo-kore, turi, ko taku kī tenei ki a koe, Puta mai i roto i a ia, kaua ano hoki e tomo atu ki roto ki a ia a muri ake nei.

26 Na, hamama ana tera, a haehae noa iho i a ia, a puta mai ana ki waho: no ka pera *taua tangata* me te tupapaku, a he tokomaha i mea, Kua mate.

27 Na, ka mau a Ihu ki tona ringa, ka whakaara i a ia; a ka whakatika ia.

28 A ka tomo atu ia ki te whare, ka ui puku ana akonga ki a ia, He aha matou tē ahei ai te pei i a ia ki waho?

29 Ano ra ko ia ki a ratou, E kore e puta noa mai te pena, ma te inoi anake, ma te noho puku.

30 ¶ Na, ka hapainga atu e ratou i reira, a haere ana ra waenganui o Kariri; a kihai ia i pai kia rangona e tetahi.

31 Ko tana hoki tena i whakaako ai ki ana akonga, i mea ai ki a ratou, Ka tukua te Tama a te tangata ki nga ringa o nga tāngata, a ma ratou ia e whakamate; a ka oti ia te whakamate, ka ara ake i te toru o nga ra.

32 Na, kihai ratou i mātau ki taua kupu, a ka mataku ki te ui ki a ia.

33 ¶ Na, tona taenga mai ki Kaperenauma: a i a ia i roto i te whare, ka ui ia ki a ratou, He aha ta koutou i kororerero ai ki a koutou i te ara?

34 A kihai ratou i kīkī: ko ta ratou hoki i kororerero ai ki a ratou i te ara, ko wai e nui rawa.

35 Na, ka noho ia, a ka karanga i te tekau ma rua, ka mea ki a ratou, Ki te whai tetahi kia waiho ko ia hei mua, ka waiho ia hei muri i te katoa, hei kai mahi ma te katoa.

36 I mau ano ia ki tetahi tamaiti nohinohi, a whakaturia ana ki waenganui i a ratou: na, ka okooko i a ia, a ka mea ki a ratou,

37 Ki te manako tetahi ki tetahi o nga tamariki penei, he whakaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana ia ki a au: a ki te manako tetahi ki a au, ehara ahau i tana i manako ai, engari ko toku kai tono mai.

38 ¶ Na, ka oho mai a Hoani ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, i kite matou i tetahi e pei rewera ana i runga i tou ingoa, a kahore e haere tahi nei me

Digitized by Google

tatou: na, riria iho e matou, mona kahore e haere tahi me tatou.

39 Na, ka mea a Ihu, Kaua ia e riria: ki te mea hoki noku te ingoa e mahi merekara ai tetahi, e kore e hohoro tana korero kino moku.

40 Ko ia hoki ehara i te hoa riri ki a tatou, no tatou ia.

41 Ki te whakainumia koutou e tetahi ki te kapa wai, he whakaaro ki toku ingoa, no te mea no te Karaiti koutou, he pono taku e mea nei ki a koutou, e kore ia e hapa i tana utu.

42 Na, ki te mea tetahi kia hē tetahi o enei mea nonohi e whakapono nei ki a au, nui ke te pai ki a ia ki te whakawerewerea tetahi kohatu mira ki tona kakī, a ka makā ia ki te moana.

43 Na, ki te hē koe i tou ringaringa, poutoa: he nui ke hoki te pai ki a koe kia tomo mutu atu koe ki te ora, a kia kaua e haere me te mau ano nga ringaringa e rua ki te reinga, ki te kapura e kore e tineia:

44 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia.

45 Ki te hē ano koe i tou waewae, poutoa: he nui ke hoki te pai ki a koe kia tomo kopa atu koe ki te ora, a kia kaua e makā me te mau ano nga waewae e rua ki te reinga, ki te kapura hoki e kore tineia:

46 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia.

47 Ki te hē ano hoki koe i tou kanohi, makā atu: he mea pai hoki ki a koe kia tomo kanohi tahi ki te rangatiratanga o te Atua, a kia kaua koe e makā me nga kanohi e rua ki te kapura o te reinga:

48 Ki te wahi e kore ai e mate to ratou kutukutu, ki te kapura e kore e tineia.

49 Ta te mea ka totetia nga tāngata katoa ki te kapura, ka totetia ano hoki nga patunga tapu katoa ki te tote.

50 He mea pai te tote: otira ki te pirau te tote, ma te aha e whai tikanga tote ai? Kia whai tote i roto i a koutou, kia mau hoki te rongo a tetahi ki tetahi.

UPOKO 10.

NA, ka whakatika atu ia i reira, a haere ana ki nga wahi o Huria ra tera taha o Horano: na, ka huihui mai ano nga mano ki a ia; a ka whakaako ano hoki ia i a ratou, ko tana hanga hoki ia.

2 ¶ Na, ka haere mai nga Parihi, ka ui ki a ia, He mea tika ranei kia whakarere te tangata i *tana* wahine? he whakamatautau hoki mona.

3 Na, ka whakahokia atu e ia, a ka mea ki a ratou, He aha ta Mohi i mea ai ki a koutou?

4 Ka kī mai ratou, I tukua e Mohi kia tuhituhia he pukapuka whakarere, ka whakarere ai.

5 Na, ka whakahokia atu e Ihu, a ka mea ki a ratou, Na te pakeke o o koutou ngakau i tuhituhia ai e ia tenei kupu ako ki a koutou.

6 I te orokohanganga ia, i hangā raua e te Atua he tāne he wahine.

7 Mo konei ka mahue i te tangata tona pāpā me tona whaea, a ka piri ki tana wahine;

8 A hei kikokiko kotahi raua tokorua: na, heoi ano to raua tokoruatanga, enguri kotahi ano kikokiko.

9 Na, ā te Atua i hono ai, kaua e wehea e te tangata.

10 A i te whare ka ui atu ano ana akonga ki a ia ki taua mea.

11 A ka mea ia ki a ratou, Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ka marena i tetahi atu, e puremu ana ia, e hara ana ki tera.

12 Ki te whakarere ano hoki te wahine i tana tāne, a ka marenatia ki tetahi atu, e puremu ana ia.

13 ¶ Na, ka kawea mai ki a ia etahi tamariki nonohi, kia pa atu ai ia ki a ratou: otira ka riria e nga akonga te hunga nāna i kawe mai.

14 A, te kitenga o Ihu, ka riri, a ka mea ki a ratou, Tukua nga tamariki nonohi kia haere mai ki a au, kaua hoki ratou e araia atu: no nga penei hoki te rangatiratanga o te Atua.

15 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te kahore e rite te tango a tetahi i te rangatiratanga o te Atua ki ta te tamaiti nohinohi, e kore ia e tomo ki roto.

16 Na, okookona ana ratou e ia, whakapakia iho ona ringaringa ki a ratou, a manaakitia ana ratou.

17 ¶ Na, i a ia e haere atu ana i te huarahi, ka oma mai tetahi, tukua iho ana nga turi ki a ia, ka ui ki a ia, E te Kai whakaako pai, me aha ahau ka whiwhi ai ki te oranga tonutanga?

18 Na, ka mea a Ihu ki a ia, He aha ahau i kiia ai e koe he pai? kahore tetahi i pai, kotahi anake ko te Atua.

19 E mātau ana koe ki nga ture,

Digitized by Google

Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e tahae, Kaua e whakapae teka, Kaua e kaia, Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea.

20 Na, ka whakahokia mai e tera, a ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, kua rite katoa enei mea i a au no toku tamarikitanga ake.

21 Na, ka titiro mai a Ihu ki a ia, ka aroha ki a ia, ka mea ki a ia, Kotahi te mea kahore nei i a koe: haere, hokona ou mea, ka hoatu ki nga rawakore, a e whai taonga koe ki te rangi: katahi ka amo i te ripeka, ka aru i a au.

22 Otira i mamae ia ki taua kupu, a haere pouri ana: he maha hoki ona taonga.

23 ¶ Na, ka tirotiro mai a Ihu, ka mea ki ana akonga, Anō te whakauaua o te tapoko o te hunga taonga ki te rangatiratanga o te Atua!

24 Na, ka miharo nga akonga ki ana kupu. A ka whakahokia atu ano e Ihu, ka mea ki a ratou, E tama ma, anō te whakauaua o te tapoko ki to te Atua rangatiratanga o te hunga e whakawhirinaki ana ki nga taonga!

25 Erangi te haere o te kamera ra te kowhao o te ngira he mea takoto noa, he *whakauaua* rawa ia te haere o te tangata taonga ki roto ki te rangatiratanga o te Atua.

26 Na, rahi rawa to ratou miharo, a ka mea ki a ratou ano, Ko wai ra e ora?

27 Na, ka titiro mai a Ihu ki a ratou, ka mea, E kore tenei e taea e te tangata, ki te Atua ia e taea ano: e taea hoki nga mea katoa e te Atua.

28 ¶ Katahi ka anga a Pita ka mea ki a ia, Na, kua mahue nei i a matou nga mea katoa, kua aru nei i a koe.

29 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ki te whakarerea e tetahi tangata, he whare, he teina, he tuāhine, he pāpā, he whaea, he wahine, he tamariki, he māra, he whakaaro hoki nāna ki a au ki te rongo pai ano hoki,

30 Ina, tataki rau nga mea e riro mai i a ia i tenei wa, he whare, he teina, he tuāhine, he whaea, he tamariki, he māra, me te whakatoinga; a i te ao meake puta mai, he oranga tonutanga.

31 He tokomaha ia o mua e waiho ki muri; a ko o muri ki mua.

32 ¶ Na, i te huarahi ratou e haere ana ki Hiruharama; me te haere ano a Ihu i mua i a ratou: na, e miharo ana ratou; e aru mataku atu ana. Heoi ka mau ano ia ki te tekau ma rua, ka anga ka korero ki a ratou i nga mea meake pa ki a ia,

33 Nana, e haere ana tenei tatou ki Hiruharama; a ka tukua atu te Tama a te tangata ki nga tohunga nui, ki nga Karaipi; a ka kiia ia e ratou kia mate, ka tukua hoki ia e ratou ki nga tauiwi:

34 A ka tawaia ia, ka whiua, ka tuwhaina, ka whakamatea: a i te toru o nga ra ka ara.

35 ¶ Na, ka haere atu ki a ia a Hemi raua ko Hoani, nga tamariki a Heperi, ka mea, E te Kai whakaako, e mea ana maua kia meatia e koe ta maua e inoi ai.

36 Na, ka mea mai ia ki a raua, He aha ta korua e mea ai kia meatia e ahau ma korua?

37 Ka mea raua ki a ia, Tukua ki a maua kia noho, tetahi ki tou matau, tetahi ki tou maui, i tou kororia.

38 Na, ko te meatanga mai a Ihu ki a raua, Kahore korua e mātau ki ta korua e inoi nei; e ahei ranei korua te inu i te kapa ka inumia nei e ahau? kia iriiria ki te iriiringa ka iriiria nei ahau?

39 Ka mea raua ki a ia, E ahei ano. Ka kī mai a Ihu ki a raua, E inu ano korua i te kapa ka inumia e ahau; e iriiria korua ki te iriiringa e iriiria ai ahau:

40 Tena ko te noho ki taku matau, ki taku maui, ehara i te mea maku e hoatu, engari *ka riro* i te hunga i whakaritea nei mo ratou.

41 A, te rongonga o te tekau, ka anga ka riri ki a Hemi raua ko Hoani.

42 Na, ka karangatia ratou e Ihu, a ka mea ia ki a ratou, E mahara ana koutou, ko te hunga e kiia ana he kawana no nga tauiwi, hei whakatupu rangatira ki a ratou; a ko o ratou tāngata rarahi hei akiaki i a ratou.

43 Otira e kore e pera i roto i a koutou: engari ki te mea tetahi kia whakatupu tangata rahi i roto i a koutou, me whakatupu kai mahi ia ma koutou:

44 A ki te mea tetahi o koutou kia whakatupu tino tangata, me whakatupu pononga ia ma te katoa.

45 Kihai nei hoki te Tama a te tangata i haere mai kia mahia he mea māna, engari kia mahi ia, kia tuku hoki i a ia kia mate hei utu mo nga tāngata tokomaha.

46 ¶ Na, ka tae ratou ki Heriko: a i a ia e haere atu ana i roto i Heriko, ratou ko ana akonga, ko te mano tini, e noho ana a Paratimiuha tama a Timiu-

Digitized by Google

ha, he matapo, i te taha o te ara, ki te tono mea māna.

47 A, tona rongonga ko Ihu o Nahareta tena, ka anga ia ka karanga, ka mea, E Ihu, e te Tama a Rawiri, kia aroha ki a au.

48 A he tokomaha ki te riri i a ia kia noho puku: heoi tino rahi ake tana karanga, E te Tama a Rawiri, kia aroha ki a au.

49 Na, ka tu a Ihu, ka mea kia karangatia ia. A karangatia ana e ratou te matapo, ka mea ki a ia, Kia maia, whakatika; e karanga ana ia ki a koe.

50 Na, ka whakarerea e ia tona kakahu, a whakatika ana, haere ana ki a Ihu.

51 Na, ka oho mai a Ihu, ka mea ki a ia, He aha tāu e hiahia na kia meatia e ahau māu? Ka kī te matapo ki a ia, E te Ariki, kia titiro ahau.

52 Ka mea mai a Ihu ki a ia, Haere; na tou whakapono koe i ora ai. Na, titiro tonu iho ia, a aru ana i a Ihu i te ara.

UPOKO 11.

ANO ka tata ratou ki Hiruharama ki Petapaki ki Petani, *a ka tae* ki maunga Oriwa, tokorua ana akonga i tonoa e ia,

2 I mea ano ia ki a raua, Haere ki te kāinga e anga mai ana ki a korua: a tomo kau atu ki reira, ka kite i tetahi kuao e here ana, kahore ano kia nohoia e te tangata; wetekina, arahina mai.

3 A ki te kī mai tetahi tangata ki a korua, He aha tenei ka meinga ai e korua? ka mea atu, E mea ana te Ariki ki a ia māna; na, ka tukua tonutia mai ki konei.

4 Na, haere ana raua, a ka kitea te kuao e here ana ki te kuwaha i waho i te pekanga o te ara; a wetekina mai ana e raua.

5 A ka mea mai etahi o te hunga e tu ana i reira ki a raua, He aha ta korua e wewete na i te kuao?

6 Na, ka korerotia atu e raua ki a ratou ta Ihu i mea ai: a tukua mai ana raua e ratou.

7 A ka arahina te kuao ki a Ihu, na, wharikitia ana o raua kakahu ki runga ki a ia; a noho ana ia i runga.

8 Na, he tokomaha i whariki i o ratou kakahu ki te ara: ko etahi i kokoti i ngā manga o nga rakau, a wharikitia ana ki te ara.

9 Ko te hunga i haere i mua, me te hunga i haere i muri, i karanga, i mea, Ohana; Ka whakapaingia ia e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki:

10 Ka whakapaingia te rangatiratanga o to tatou matua o Rawiri, e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki: Ohana i runga rawa.

11 Na, ka tomo atu a Ihu ki Hiruharama, ki roto hoki ki te temepara: a tirotirohia iho e ia nga mea katoa, ko te wa hoki ia o te ahiahi, na, haere ana ia ratou tahi ko te tekau ma rua ki Petani.

12 ¶ Na, i te aonga ake, i a ratou kua riro mai i Petani, ka hiakai ia:

13 A, tona kitenga i tetahi piki i tawhiti, he rau ona, ka haere atu, me kore e kitea tetahi mea i runga: a, tona taenga atu, kihai i kitea e ia tetahi mea, he rau anake; ehara hoki i te po piki.

14 Na, ka oho atu a Ihu, ka mea ki taua *rakau*, Kaua rawa te tangata e kai i tetahi hua ou ake tonu atu; me te whakarongo ano ana akonga.

15 ¶ A ka tae mai ratou ki Hiruharama: na, te tomokanga atu o Ihu ki roto ki te temepara, ka anga ka pei ki waho i te hunga e hoko atu ana e hoko mai ana i roto i te temepara, a hurihia ake nga tepara o nga kai whakawhitiwhiti moni, me nga nohoanga o nga kai hoko kukupa;

16 Kihai ano hoki i tukua kia kawea tetahi oko e te tangata ra te temepara.

17 A i whakaako ia, i mea ki a ratou, Kahore koia i tuhituhia, Ka karangatia toku whare he whare inoi mo nga tauiwi katoa? otiia kua meinga nei e koutou hei ana mo nga kai pahua.

18 A i rongo nga Karaipi me nga tohunga nui, a ka rapu ki te peheatanga e whakamatea ai ia: i mataku hoki ratou i a ia, no te mea i miharo te mano katoa ki tana ako.

19 Ano ka ahiahi, ka haere atu ia ki waho o te pa.

20 ¶ A i te atatu, i a ratou e haere atu ana, ka kite i te piki kua maroke ake i nga pakiaka.

21 Na, ka mahara a Pita, a ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, na, te piki i kangā ra e kee kua maroke.

22 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, Kia mau te whakapono ki te Atua.

23 He pono hoki taku e mea nei ki a koutou, Ki te mea tetahi ki tenei maunga, Kia rangā atu koe, kia whakatakā ki te moana; a e kore e ruarua tona ngakau, engari ka whakaponohia e

Digitized by Google

ia te putanga mai o nga mea i kiia e ia.; ka whiwhi ano ia ki tana i mea ai.

24 Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Ko nga mea katoa e tono ai koutou ina inoi, me whakapono ka riro i a koutou, a ka whiwhi koutou.

25 A ka tu koutou ka karakia, ki te mea he take riri to koutou ki tetahi, murua: kia murua ai hoki o koutou hē e to koutou Matua i te rangi.

26 Na, ki te kore koutou e muru, e kore ano hoki to koutou Matua i te rangi e muru i o koutou hē.

27 ¶ Na, ka haere mai ano ratou ki Hiruharama: a i a ia e haereere ana i te temepara, ka haere mai ki a ia nga tohunga nui, me nga Karaipi, me nga kaumatua,

28 A ka mea ki a ia, Tena, te mana i meatia ai enei mea e koe? na wai hoki tenei mana i hoatu ki a koe, i mea ai koe i enei mea?

29 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ratou, Maku ano hoki e ui ki a koutou kia kotahi kupu, a ma koutou e whakahoki mai ki a au, katahi ka korerotia atu e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i enei mea.

30 Te iriringa a Hoani, no te rangi, no nga tāngata ranei? korerotia mai ki a au.

31 A ka korerorero ratou ki a ratou ano, ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; e mea mai ia, Ha, he aha koutou tē whakapono ai ki a ia?

32 A ki te mea tatou, No nga tāngata; ka mataku ratou i te iwi: ki ta ratou katoa hoki he poropiti pono a Hoani.

33 Na, ka whakahokia atu e ratou, ka mea ki a Ihu, Kahore matou e kite. Na, ko te whakahokinga mai a Ihu, ka mea ki a ratou, E kore ano hoki e korerotia e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i enei mea.

UPOKO 12.

NA, ka timataia e ia tetahi kupu whakarite ki a ratou. I whakatokia e tetahi tangata he māra waina, a taiepatia ana ki te taiepa, na, ka keria te takotoranga waina, a hangā ana tetahi whare tiketike, a tukua atu ana e ia ki nga kai mahi, na, ko tona haerenga atu ki tawhiti.

2 A i te po i tika ai ka tonoa e ia he pononga ki nga kai mahi, ki te tiki i etahi hua o te māra waina i nga kai mahi.

3 Na, ka mau ratou ki a ia, a whiua ana, tonoa kautia atu ana.

4 Na, ka tonoa ano e ia ki a ratou tetahi atu pononga; a ka akina ia e ratou ki te kohatu, ngawha iho tona mātenga, a ka oti ia te tukino ka tonoa atu.

5 Na, ka tonoa ano e ia tetahi atu; a whakamatea iho ia e ratou; me era atu, tona tini, ko etahi i whiua, ko etahi i whakamatea.

6 Na, kotahi ake ano tāna, he tamaiti aroha nāna, a muri rawa iho ka tonoa hoki ia ki a ratou, i mea ia, E hopohopo ratou ki taku tamaiti.

7 Na, ka mea aua kai mahi ki a ratou ano, Ko te tangata tenei mona te kāinga; tena, tatou ka whakamate i a ia, a mo tatou te kāinga.

8 Na, ka mau ratou ki a ia, whakamatea iho, a makā ana ki waho o te māra waina.

9 Na, ka pehea te rangatira o te māra waina? ka haere mai ia ka whakangaro i nga kai mahi, a ka hoatu te māra waina ki etahi atu.

10 Kahore koia koutou i kite i tenei Karaipiture; Ko te kohatu i kapea e nga kai hanga kua meinga hei upoko mo te kokonga:

11 Na te Ariki tenei, a he mea whakamiharo ki o tatou kanohi?

12 Na, ka whai ratou kia hopukina ia, otiia i mataku i te mano: i mātau hoki ratou mo ratou te kupu whakarite i korerotia nei e ia: na, whakarerea ana ia, haere ana ratou.

13 ¶ Na, ka tonoa e ratou ki a ia etahi o nga Parihi, ratou ko nga tāngata whaka-Herora, hei hopu mo tetahi kupu āna.

14 A, to ratou taenga mai, ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, e mātau ana matou he kupu pono tāu, e kore ano hoki ta te tangata e whakaaroa e koe: e kore ano hoki koe e titiro ki te kanohi tangata, engari e whakaako ana i te ara o te Atua i runga i te pono. He mea tika ranei te hoatu takoha ki a Hiha, ehara ranei?

15 Me hoatu ranei e matou, kaua ranei e hoatu? Otira i mohio ia ki ta ratou tinihanga, a ka mea ki a ratou, He aha koutou ka whakamatautau ai i a au? mauria mai he pene ki a au, kia kite ai ahau.

16 A mauria mai ana. Na, ko tana meatanga ki a ratou, No wai tenei ahua me te tuhituhinga? Ka mea ratou ki a ia, No Hiha.

17 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ratou, Hoatu ki a Hiha nga mea a Hiha, ki te Atua ano hoki nga mea a te Atua. A miharo ana ratou ki a ia.

Digitized by Google

18 ¶ Na, ka haere ki a ia nga Haruki e mea nei kahore he aranga; ka ui ki a ia, ka mea,

19 E te Kai whakaako, i tuhituhi a Mohi ki a matou, Ki te mate te tuakana o tetahi tangata, a ka waiho *tana* wahine, kahore ano hoki he tamariki hei waihotanga iho, me tango tana wahine e tona teina, ka whakatupu uri ai mo tona tuakana.

20 Na, tokowhitu taua whanau i mua, he tuakana he teina: a ka tango to mua i te wahine, a mate iho ia, kahore hoki he uri hei waihotanga iho.

21 Katahi ka tango te tuarua i a ia, ka mate, kahore ano hoki ona uri hei waihotanga iho: pera tonu ano hoki te tuatoru.

22 I tango ano hoki te tokowhitu i a ia, a kahore o ratou uri hei waihotanga iho: muri rawa iho ka mate ano hoki te wahine.

23 Na, i te aranga, i te mea ka ara ratou, ma wai o ratou te wahine? he wahine hoki ia na ratou tokowhitu.

24 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ratou, Ehara ianei tenei i te mea i hē ai koutou, kahore nei hoki e mohio ki nga Karaipiture, ki te kaha hoki o te Atua?

25 I te mea hoki ka ara mai ratou i te hunga mate, e kore e marena, e kore ano hoki e hoatu kia marenatia; engari ka rite ki nga anahera o te rangi.

26 Na, te hunga mate, to ratou aranga mai; kahore koutou i kite i roto i te pukapuka a Mohi, i ta te Atua i kī ai ki a ia i tera i te rakau, i mea ai, Ko te Atua ahau o Aperahama, ko te Atua o Ihaka, ko te Atua o Hakopa?

27 Ehara ia i te Atua no te hunga mate, engari he Atua no te hunga ora: na, nui atu to koutou hē.

28 ¶ A, te haerenga mai o tetahi o nga Karaipi, te rongonga ki a ratou e totohe ana, a ka kite he pai tana whakahokinga mai ki a ratou, ka ui ki a ia, Ko tehea te tuatahi o nga ture katoa?

29 Na, ko te whakahokinga mai a Ihu ki a ia, Te tuatahi o nga ture katoa, Whakarongo, e Iharaira; Ko te Ariki ko to tatou Atua he Ariki kotahi:

30 Kia whakapaua hoki tou ngakau, tou wairua, tou hinengaro, tou kaha, ki te aroha ki te Ariki ki tou Atua: ko te ture tuatahi tenei.

31 A e rite ana ano hoki te tuarua, ko ia tenei, Kia aroha koe ki tou hoa tata, anō ko koe. Kahore he ture ke atu e rahi ake ana i enei.

32 Na, ka mea te Karaipi ki a ia Ka pai, e te Kai whakaako, he pono to korero: no te mea kotahi ano te Atua; a kahore atu tetahi ko ia anake:

33 A ko te whakapaunga atu o te ngakau, o te hinengaro, o te wairua, o te kaha, ki te aroha atu ki a ia, me te aroha atu ki *tona* hoa tata, anō ko ia, nui atu tena i nga tahunga tinana me nga patunga tapu katoa.

34 A, te kitenga o Ihu he kupu mohio tana i whakahoki mai ai, ka mea ki a ia, Kahore koe i matara atu i te rangatiratanga o te Atua. A kihai tetahi tangata i maia ki te ui atu ki a ia i muri iho.

35 ¶ Na, ka kī mai a Ihu, ka mea, i a ia e whakaako ana i roto i te temepara, Na te aha nga Karaipi ka mea ai, he tama na Rawiri a te Karaiti?

36 Na Rawiri ake hoki te kupu, *i a ia e nohoia ana* e te Wairua Tapu, I mea te Ariki ki toku Ariki, Hei taku ringa matau koe noho ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri hei turanga waewae mou.

37 Na, ka karangatia nei ia e Rawiri ake ano, He Ariki; a na hea ano ia i tama ai ki a ia? A ahuareka ana te mano tini ki te whakarongo ki a ia.

38 ¶ Na, i mea atu ano ia ki a ratou i tana akoranga, Kia tupato ki nga Karaipi, ko ta ratou e rawe ai ko nga kakahu roroa ina haereere, me nga ohatanga i nga kāinga hoko,

39 Me nga nohoanga rangatira i nga whare karakia, me nga nohoanga rangatira i nga hākari:

40 Ka pau nei i a ratou nga whare o nga pouaru, a e inoi roa ana, he ahua kau: he nui rawa te mate e pa ki enei.

41 ¶ A i te noho a Ihu i te ritenga atu o te takotoranga moni, e matakitaki ana ki te mano e panga moni ana ki te takotoranga moni: a he tokomaha nga tāngata taonga, he maha hoki nga mea i pangā e ratou.

42 Na, ko te haerenga mai o tetahi pouaru rawakore, makā iho ana e ia nga mea nohinohi e rua, kotahi ia patene.

43 Na, ka karangatia e ia ana akonga, ka mea ki a ratou, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko ta tenei pouaru rawakore i maka ai, nui atu i ā ratou katoa e maka na ki te takotoranga moni:

44 Ko ratou katoa hoki, he hira nei o ratou, a makā ana ko tetahi wahi; ko tenei ia he rawakore, a makā ana āna mea katoa, *ara*, tona oranga katoa.

Digitized by Google

UPOKO 13.

A I a ia e haere atu ana i te temepara, ka mea tetahi o ana akonga ki a ia, E te Kai whakaako, nana, te tu o nga whare!

2 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, Ka kite koe i enei whare nunui? e kore tetahi kohatu e waiho i runga i tetahi kohatu, engari ka whakahoroa.

3 A i a ia e noho ana i maunga Oriwa i te ritenga mai o te temepara, ka ui puku atu ki a ia a Pita, a Hemi, a Hoani, a Anaru,

4 Korerotia mai ki a matou, ko ahea enei mea, a he aha te tohu ina tata enei mea katoa te rite?

5 Na, ko te whakahokinga mai a Ihu ki a ratou, ka anga ka korero, Kia tupato kei mamingatia koutou e te tangata:

6 He tokomaha hoki e haere mai i runga i toku ingoa, e mea, Ko ahau *ia;* a he tokomaha e mamingatia.

7 A e rongo koutou ki nga pakanga, ki nga rongo pakanga, kei ohorere koutou: kua takoto hoki he putanga mai *mo aua mea;* taihoa ia te mutunga.

8 E whakatika mai hoki tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatiratanga ki tetahi rangatiratanga: a he tini nga wahi e puta ai te ru, ka puta ano hoki nga po mate kai me nga whakaohooho: ko nga timatanga enei o nga mamae.

9 ¶ Na, kia tupato koutou ki a koutou: ka tukua hoki koutou ki nga runanga; ka whiua i roto i nga whare karakia: a ka whakaturia ki te aroaro o nga kawana, o nga kingi, mo te whakaaro ki a au, hei mea whakaatu ki a ratou.

10 Kua takoto ia te tikanga kia mātua kauwhautia te rongo pai ki nga tauiwi katoa.

11 A ka arahina koutou, ka tukua atu, kaua e manukanuka wawe ki ta koutou e korero ai, kaua ano hoki e maharahara: engari te mea e hoatu ki a koutou i taua haora, ko tena ta koutou e korero ai: ehara i te mea ma koutou nga korero, engari ma te Wairua Tapu.

12 Na, ka tukua te tuakana e te teina ki te mate, te tamaiti hoki e te pāpā; a e whakatika nga tamariki ki nga mātua, mea ai kia whakamatea.

13 A ka kinongia koutou e nga tāngata katoa, he mea hoki mo toku ingoa: te tangata ia e u ana, a taea noatia te mutunga, ko tenei e ora.

14 ¶ A e kite koutou i te mea whakarihariha, i te mea whakangaro, i ta Raniera poropiti i korero ai, e tu ana i te wahi e kore e tika, (kia mātau te kai titiro pukapuka,) ko reira me rere atu te hunga i Huria ki nga maunga:

15 Te tangata hoki i runga i te whare kei heke iho ki roto ki te whare, kei tapoko ki te tiki i tetahi mea i roto i tona whare:

16 Kaua ano hoki te tangata i te māra e hoki mai ki muri, ki te tiki i tona kakahu.

17 Aue te mate o te hunga e hapū ana, o nga mea hoki e whangai ana ki te u, i aua ra!

18 Ma koutou ia e inoi kei rokohanga koutou e te whati i te hotoke.

19 He whakapawera hoki aua ra, kahore ona rite o te orokohanganga ra ano i hangā nei e te Atua, a mohoa noa nei, kahore hoki he pera i muri nei.

20 A me i kahore aua ra i poroa i waenga e te Ariki, e kore tetahi kikokiko e ora: otira ka whakaaroa te hunga whiriwhiri i whiriwhiria e ia, a ka poroa aua ra i waenga.

21 Ki te mea tetahi ki a koutou i reira, Na, tenei a te Karaiti; Na, tera; kaua e whakaponohia:

22 E whakatika hoki nga Karaiti teka, me nga poropiti teka, a ka hoatu e ratou nga tohu me nga mea whakamiharo, a me i taea, ka mamingatia ano hoki te hunga i whiriwhiria.

23 Kia tupato ra koutou: na, kua korerotia wawetia nei e ahau nga mea katoa ki a koutou.

24 ¶ Na, i aua ra, muri iho i taua whakapawera, ka whakapouritia te ra, e kore ano hoki e titi te atarau.

25 Ka taka iho nga whetu o te rangi, a ka ngaueue nga mea kaha o nga rangi.

26 Ko reira ano hoki kitea ai te Tama a te tangata, e haere mai ana i runga i nga kapua, me te kaha nui me te kororia.

27 Ko reira ano ia tono ai i ana anahera, a ka huihuia āna i whiriwhiri ai i nga hau e wha, i te pito o te whenua tae noa ki te pito o te rangi.

28 Na, kia akona koutou e te piki ki tetahi kupu whakarite; I tona manga e ngawari ana, a e puta ana nga rau, ka mohio koutou ka tata te raumati:

29 Whaihoki ko koutou, ina kite i

Digitized by Google

enei mea e puta mai ana, ka mātau ka tata, kei nga kuwaha.

30 He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore tenei whakatupuranga e pahemo, kia puta ra ano enei mea katoa.

31 Ko te rangi me te whenua e pahemo: ko aku kupu ia e kore e pahemo.

32 ¶ Otiia, kahore tetahi tangata e mātau ki taua ra, ki taua haora, kahore nga anahera o te rangi, kahore te Tama, ko te Matua anake.

33 Kia tupato, kia mataara, me te inoi ano: kahore hoki koutou e mātau ki te wa, ko ahea ranei.

34 Ka rite hoki ki te tangata e haere ana ki tawhiti, mahue iho i a ia tona whare, a tukua iho e ia nga tikanga ki ana pononga, tana mahi ma tetahi ma tetahi, a ka whakahau iho ki te kai tiaki tatau kia mataara.

35 Ae ra, kia mataara koutou: kahore hoki koutou e mātau ki te wa e haere mai ai te rangatira o te whare, ko te ahiahi, ko waenganui po ranei, ko te tangi o te heihei, ko te atatu ranei:

36 Kei puta whakarere mai, a ka rokohanga mai koutou e ia e moe ana.

37 Na, taku ka mea atu nei ki a koutou, e meatia ana ano ki te katoa, Kia mataara.

UPOKO 14.

NA, kia rua ake nga ra ko te Kapenga, me *te hakari o* te taro rewena-kore: a ka rapu nga tohunga nui me nga Karaipi i tetahi tinihanga e mau ai ia, e whakamatea ai.

2 I mea ano ratou, Kauaka i te hakari, kei ngangau te iwi.

3 ¶ A i a ia i Petani i te whare o Haimona repera, i a ia ano e noho ana, ka haere mai tetahi wahine me tetahi pouaka kohatu *kī tonu* i te hinu kakara, he tino nara, he mea utu nui; a wahia ana e ia te pouaka kohatu, ringihia ana ki tona mātenga.

4 A i whakatakariri etahi i roto i a ratou, i mea, Hei aha tenei maumau o te hinu kakara?

5 Maha atu hoki i nga pene e toru rau te utu, me i hokona tenei *hinu*, na, ka hoatu ki te hunga rawakore. Na, ka amuamu ratou ki a ia.

6 Ka mea atu a Ihu, Kāti ano u ana; he aha ta koutou e whakapawerawera i a ia? he mahi pai tana i mea nei ki a au.

7 Kei a koutou tonu hoki te hunga rawakore i nga wa katoa, a hei atawhainga ratou ma koutou i nga wa e pai ai koutou: e kore ia ahau e noho tonu ki a koutou.

8 Ko tāna ake kua whakapaua mai e ia: kua whakaaro wawe ia kia whakawahia toku tinana mo te tanumanga.

9 He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko nga wahi o te ao katoa e kauwhautia ai tenei rongo pai, ka korerotia ano hoki ta tenei wahine i mea ai, hei whakamaharatanga ki a ia.

10 ¶ Na, ka haere a Hura Ikariote, tetahi o te tekau ma rua, ki nga tohunga nui, ki te tuku i a ia ki a ratou.

11 Ano ka rongo ratou, ka hari, ka whakaae kia hoatu he moni māna, Na, ka rapu ia kī te wa pai e tukua ai ia.

12 ¶ A i te ra tuatahi o te taro rewenakore, i te wa e patua ai e ratou te Kapenga, ka mea ana akonga ki a ia, Ko hea koe pai ai kia haere matou ki te taka, kia kai ai koe i te Kapenga?

13 A tokorua ana akonga i tonoa e ia, ka mea ia ki a raua, Haere ki te pa, a ka tutaki ki a korua he tangata e mau ana i te kahaka wai: haere i muri i a ia.

14 A ka mea atu ki te tangata o te whare e tomo ai ia, E mea ana te Kai whakaako, Kei hea te ruma e kai ai matou ko aku akonga i te Kapenga?

15 A ka whakaaturia e ia ki a korua he ruma nui i runga, oti rawa te whariki, te whakapai: hei reira taka ai ma tatou.

16 Na, haere ana āna akonga, a, te taenga atu ki te pa, ka kitea tana i korero ai ki a raua: a, takā ana e raua te Kapenga.

17 Ano ka ahiahi, ka haere atu ia me te tekau ma rua.

18 I a ratou e noho ana, e kai ana, ka mea a Ihu, He pono taku e mea nei ki a koutou, Ko tetahi o koutou kei toku taha nei e kai ana, māna ahau e tuku atu.

19 Na, ka pa te pouri ki a ratou, ka kī takitahi atu ki a ia, Ko ahau koia? me tetahi atu, Ko ahau koia?

20 Na, ka whakahokia mai e ia, ka mea ki a ratou, Ko tetahi o te tekau ma rua ka toutou tahi nei māua ki te rihi.

21 E haere ana te Tama a te tangata, e pera ana me te mea i tuhituhia mona: otiia aue te mate mo te tangata e tukua ai te Tama a te tangata! he mea pai mo taua tangata me i kaua ia e whanau.

Digitized by Google

22 ¶ A i a ratou e kai ana, ka mau a Ihu ki te taro, a ka mutu te whakapai, ka whawhati, na, ka hoatu ki a ratou, ka mea, Tangohia, kainga : ko toku tinana tenei.

23 Na, ka mau ia ki te kapa, a ka mutu te whakawhetai, ka hoatu ki a ratou : a ka inumia e ratou katoa.

24 I mea ano ia ki a ratou, Ko oku toto enei, ko o te kawenata hou, e whakahekea ana mo te tini.

25 He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore ahau e inu i te hua o te waina a mua ake nei, kia taea ra ano taua ra e inumia houtia ai e ahau i te rangatiratanga o te Atua.

26 ¶ Ano ka mutu ta ratou himene, ka haere atu ki maunga Oriwa.

27 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou, Ka hē koutou katoa ki a au i tenei po : kua oti hoki te tuhituhi, Ka patua e ahau te hepara, a ka whakamararatia nga hipi.

28 Otira muri iho i toku aranga mai, ka haere ahau ki mua i a koutou ki Kariri.

29 Ka mea a Pita ki a ia, Ahakoa hē te katoa, e kore ra ahau *e hē*.

30 Na, ka mea mai a Ihu ki a ia, He pono taku e mea atu nei ki a koe, Ko akuanei, i tenei po ano, i te mea kahore ano kia rua noa nga tangihanga o te tikaokao, ka toru āu whakakahoretanga ki a au.

31 Katahi ka tino nui rawa tana meatanga atu, Ahakoa kua takoto te tikanga kia mate tahi taua, e kore ahau e whakakahore ki a koe. I pera ano hoki te korero ā ratou katoa.

32 To ratou taenga atu ki te wahi, ko tona ingoa nei ko Kehemane ; ka mea ia ki ana akonga, Hei konei koutou noho ai, kia inoi ahau.

33 Na, ka mau ia ki a Pita, ratou ko Hemi, ko Hoani, a ka timata te koera te tumatatenga ;

34 Na, ka mea ia ki a ratou, Karapoti pu toku wairua i te pouri, tata pu ki te mate : hei konei koutou noho ai, kia mataara.

35 Na, ka haere ia ki pahaki tata atu, ka takoto ki te whenua, ka inoi, me kahore e ahei kia pahemo atu tenei haora i a ia.

36 A ka mea, E Apa, e Pa, ka taea e koe nga mea katoa ; tangohia atu tenei kapa i a au : otiia kaua *e ia aiho* i taku e pai ai, engari i tau.

37 Na, ka haere mai ia, a rokohanga mai e moe ana ratou, a ka mea ki a Pita, E Haimona, e moe ana koe ? e kore e taea e koe te mataara kia kotahi haora ?

38 Kia mataara koutou, me te inoi, kei uru ki te whakamatautauranga. E hihiko ana te wairua, ko te kikokiko ia e ngoikore ana.

39 Ka haere atu ano ia, ka inoi, ka whakahua i taua kupu ano.

40 A, tona hokinga mai, rokohanga mai ano e moe ana ratou, (i taimaha hoki o ratou kanohi,) a kihai ratou i mātau ki ta ratou e whakahoki atu ai ki a ia.

41 Na, haere mai ana ano ia, ko te toru o nga haerenga, a ka mea ki a ratou, Moe tonu, takoto marire : heoi ra, kua taea te haora ; na, ka tukua te Tama a te tangata ki nga ringaringa o te hunga hara.

42 Maranga, ka haere tatou ; na, ka tata te kai tuku i a au.

43 ¶ A korero kau ia, kua puta mai a Hura, tetahi o te tekau ma rua, a he tini nga tāngata i a ia, me nga hoari, me nga patu, *he mea tono mai* na nga tohunga nui, na nga Karaipi, na nga kaumatua.

44 Na, kua oti tetahi tohu te whakarite ki a ratou e tona kai tuku ; i mea ia, Ko taku tangata e kihi ai, ko ia tera ; hopukina, kia mau te arahi atu.

45 Na, tona taenga mai, tika tonu atu ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, e te Kai whakaako ; a kihi ana i a ia.

46 ¶ Na, ka pa o ratou ringaringa ki a ia, a hopukina ana ia.

47 Na, ka unuhia he hoari e tetahi o te hunga e tu ana i reira, a hāua iho e ia te pononga o te tohunga nui, a tapahia ana tona taringa.

48 Na, ka kī mai a Ihu, ka mea ki a ratou, He tahae *ahau*, i haere mai ai koutou me nga hoari me nga patu ki te hopu i a au ?

49 I a koutou ahau e whakaako ana i te temepara i tena ra i tena ra, a kihai koutou i hopu i a au : otira kia rite nga Karaipiture.

50 Na, whakarere ana ratou katoa i a ia, a oma ana.

51 Na, ka arumia ia e tetahi taitamariki, heoi nei ona kakahu ko tetahi rinena ; a ka hopukina atu ia e nga taitamariki :

52 Na, ka mahue i a ia te rinena, a oma tahanga ana i a ratou.

53 ¶ Katahi, ka kawea a Ihu e ratou ki te tino tohunga : a kua huihui mai ki a ia nga tohunga nui katoa, me nga kaumatua, me nga Karaipi.

54 A i aru mai a Pita i a ia i tawhiti,

Digitized by Google

tae noa ki roto ki te whare o te tohunga nui: a noho tahi ana me nga kai mahi, pāinaina ai ki te taha o te ahi.

55 Na, i rapu nga tohunga nui me te runanga katoa i te korero mo Ihu, e whakamatea ai; heoi kihai i kitea.

56 He tokomaha hoki nga kai whakapae teka mona, otiia kihai i rite a ratou korero.

57 Na, ka whakatika etahi, ka whakapae teka ki a ia, ka mea,

58 I rongo matou ki a ia e mea ana, Maku e whakahoro tenei whare tapu i hangā e te ringa, a kia toru nga ra ka hangā e ahau tetahi atu, ehara i te mea i hangā e te ringa.

59 Heoi kihai nei ano hoki i rite a ratou korero.

60 Na, ka whakatika te tino tohunga i waenganui, ka ui atu ki a Ihu, ka mea, Kahore āu kupu? he aha ta enei e whakaatu nei mou?

61 Heoi kihai i kuihi, kahore he kupu i whakahokia mai e ia. Ka ui atu ano te tino tohunga ki a ia, ka mea ki a ia, Ko koe ranei a te Karaiti, te Tama Ana e whakapaingia nei?

62 Ka mea mai a Ihu ki a ia, Ko ahau ano *ia:* a tera koutou e kite i te Tama a te tangata e noho ana i te ringa matau o te kaha, e haere mai ana i roto i nga kapua o te rangi.

63 Katahi ka haehae te tino tohunga i ona kakahu, ka mea, Hei aha atu ma tatou nga kai whakaatu?

64 Kua rongo koutou ki te kohukohunga: e pehea ana a koutou whakaaro? Na, ka whakaae ratou katoa ka tika kia mate.

65 Katahi ka anga etahi ka tuwha ki a ia, ka arai i tona kanohi, ka kuru i a ia, ka mea ki a ia, Poropiti mai: i pahiatia ano hoki ia e nga pononga.

66 ¶ A i a Pita i te whare i raro, ka haere mai tetahi o nga kotiro a te tohunga nui:

67 A, tona kitenga i a Pita e pāinaina ana, ka titiro atu ki a ia, ka mea, I a Ihu o Nahareta ano hoki koe.

68 Na, ka whakakahore ia, ka mea, E kore ahau e mātau, e kore ano hoki e mahara ki tau korero. Haere ana ia ki te whakamahau; a ka tangi te tikaokao.

69 A ka kite ano te kotiro i a ia, ka anga ka korero ki te hunga e tu tata ana, No ratou hoki tenei.

70 Na, ka whakakahore ano ia. A muri tata iho, ka korero atu ano ki a Pita te hunga e tu tata ana, He pono no ratou koe; no Kariri hoki koe, e rite na hoki tou reo.

71 Katahi ia ka timata te kanga, te oati, Kahore ahau e mātau ki tena tangata e korero na koutou.

72 Na, kua tuarua te tangihanga o te tikaokao. A ka mahara a Pita ki te kupu i korero ai a Ihu ki a ia, E kore e tuaruatia nga tangihanga o te tikaokao, ka toru āu whakakahoretanga ki a au. A ka whakaaroa iho e ia, na, ka tangi.

UPOKO 15.

A MEA kau ake te ata ka runanga nga tohunga nui, nga kaumatua, nga Karaipi, me te runanga katoa, a ka oti a Ihu te here, ka arahina atu, a tukua atu ana ki a Pirato.

2 A ka ui atu a Pirato ki a ia, Ko koe ranei te Kingi o nga Hurai? A ka whakahokia mai e ia, ka mea ki a ia, Kua korerotia mai na e koe.

3 A he maha nga mea i whakawakia ai ia e nga tohunga nui.

4 Ka ui atu ano a Pirato ki a ia, ka mea, Kahore āu kupu hei whakahokinga mai? na, te tini o nga *kupu* e korero nei ratou mou.

5 Heoi kahore ā Ihu kupu; no ka miharo a Pirato.

6 Na, kotahi te herehere e tukua ana ki a ratou i taua hakari, ta ratou e inoi ai.

7 Na, i reira *tetahi* tangata ko Parapa te ingoa, e here tahi ana me ona hoa tutū, he hunga i patu tangata i te ngangaretanga.

8 Na, ka karanga te mano, ka anga ka tono *kia meatia e ia* tana i mea ai ki a ratou i mua.

9 Na, ka whakahokia mai e Pirato ki a ratou, ka mea, E pai ana ranei koutou kia tukua e ahau ki a koutou te Kingi o nga Hurai?

10 I mahara hoki ia he hae i tukua ai ia e nga tohunga nui.

11 Na, ka whakahihiri nga tohunga nui i te mano, engari ko Parapa kia tukua ki a ratou.

12 A ka whakahokia mai ano e Pirato, ka mea ki a ratou, He aha oti ta koutou e pai ai kia meatia e ahau *ki tenei*, e meinga nei e koutou ko te Kingi o nga Hurai?

13 Ka karanga ano ratou, Ripekatia.

14 Na, ka kī mai a Pirato ki a ratou, He aha koia tana kino i mea ai? Heoi nui noa atu ta ratou hamama, Ripekatia ia.

Digitized by Google

15 ¶ Na, ka mea a Pirato kia whakamanawarekatia te mano, a tukua ana e ia a Parapa ki a ratou, a ka oti a Ihu te whiu, ka tukua atu kia ripekatia.

16 Na, ka arahina ia e nga hoia ki te marae, ara, ki te whare whakawa, a karangarangatia ana te hapu katoa.

17 A ka whakakakahuria ia ki te *kakahu* papura, a ka oti tetahi karauna tataramoa te whiri, ka potaea ki a ia.

18 Na, ka anga ratou ka oha atu ki a ia, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai!

19 A patua ana e ratou tona mātenga ki te kakaho, tuwha ana ki a ia, a ka tukua nga turi ki a ia, ka koropiko ki a ia.

20 Ano ka mutu ta ratou taunu ki a ia, ka tangohia te *kahu* papura, a whakakakahuria ana ia ki ona ake kakahu, a arahina ana ia kia ripekatia.

21 Na, ka meinga e ratou tetahi tangata e tika ana na reira, a Haimona no Hairini, kia amo i tona ripeka; i haere mai ia i nga whenua, ko te pāpā o Arehanera raua ko Rupuha.

22 Na, ka arahina ia ki tetahi wahi ki Korokota, tona tikanga ina whakamaoritia, Ko te wahi anganga.

23 A hoatu ana ki a ia he waina, he mea whakananu ki te maira, kia inumia: otira kihai i tangohia e ia.

24 Na, ka oti ia te ripeka, ka wehewehea ona kakahu, he mea maka ki te rota, *kia kitea ai* ko te aha e riro i tetahi i tetahi.

25 Na, ko te toru ia o nga haora, a ka ripeka ratou i a ia.

26 I tuhituhia ano hoki ki runga te mea i whakawakia ai ia, KO TE KINGI O NGA HURAI.

27 A tokorua nga tahae i ripekatia ngatahitia me ia; tetahi ki matau, tetahi ki tona maui.

28 Na, ka rite te Karaipiture e mea nei, I tāua ngatahitia ia me te hunga hara.

29 A tawai ana ki a ia te hunga e haereere ana i reira, me te oioi o ratou mātenga, ka mea, Ha, ko koe hei whakahoro i te whare tapu, hei hanga ano i nga ra e toru,

30 Whakaorangia koe e koe ano, heke iho hoki i te ripeka.

31 Me nga tohunga nui ano hoki, ratou ko nga Karaipi, i tawai, i mea tetahi ki tetahi, Ko era atu i whakaorangia e ia, tē taea a ia ake te whakaora e ia.

32 Te Karaiti, te Kingi o Iharaira! kia heke iho i te ripeka, kia kite ai matou, kia whakapono ai. I tawai hoki ki a ia, te hunga i ripekatia ngatahitia me ia.

33 Ano ka taea te ono o nga haora, ka pouri a runga o te whenua katoa, taea noatia te iwa o nga haora.

34 A i te iwa o nga haora, ka karanga a Ihu, he nui te reo, ka mea, Iroi, Iroi, rama hapakatani? ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, E toku Atua, e toku Atua, he aha koe i whakarere ai i a au?

35 A, te rongonga o etahi o te hunga e tu ana i reira, ka mea, Nana, e karanga ana ia ki a Iraia.

36 Na, ka oma tetahi, ka whakakī i tetahi hautai ki te winika, a whakanohoia ana ki te kakaho ka whakainu atu māna, ka mea, Kāti; kia kite tatou e haere mai ranei a Iraia ki te tango i a ia ki raro.

37 Na, he nui te reo i puaki i a Ihu, a hemo ake.

38 Na, kua pakaru te arai o te whare tapu, e rua nga wahi, o runga a puta noa ki raro.

39 ¶ A, te kitenga o te keneturio e tu ana, e anga mai ana ki a ia, i penei tana karanga, a ka hemo, ka mea ia, He pono ko te Tama a te Atua tenei tangata.

40 I reira hoki etahi wāhine e matakitaki mai ana i tawhiti: i roto i a ratou a Meri Makarini, a Meri hoki whaea o Hemi potopoto raua ko Hohi, me Haromi hoki;

41 (Ara, nga wāhine i aru nei i a ia, i a ia i Kariri, a i mahi mea māna;) he tokomaha hoki era atu wāhine i haere tahi mai me ia ki Hiruharama.

42 ¶ Na, kua tino ahiahi, ko te ra takanga ano hoki ia, ara, ko to mua ake i te hapati,

43 Na, haere ana a Hohepa o Arimatia, he rangatira runanga, he tangata ano hoki e tatari ana ki te rangatiratanga o te Atua, haere maia ana ia ki a Pirato, inoia ana te tinana o Ihu.

44 Na, ka miharo a Pirato, hua noa kahore ano i mate: a karangatia ana e ia te keneturio, ka ui atu ki a ia, Kua mate noa ake ranei ia?

45 Ano ka rongo ki te keneturio, ka hoatu te tinana ki a Hohepa.

46 A ka hokona e tera tetahi rinena, a tangohia ana ia ki raro, takaia ana ki te rinena, a whakatakotoria ana ia ki roto ki te urupa i haua ki roto ki te kamaka, a whakatakā atu ana he kohatu ki te kuwaha o te urupa.

47 I kite ano a Meri Makarini, raua ko Meri *whaea* o Hohi, i te wahi i whakatakotoria ai ia.

Digitized by Google

UPOKO 16.

ATE pahemotanga o te hapati, ka hokona etahi mea kakara e Meri Makarini, ratou ko Meri *whaea* o Hemi, ko Haromi hoki, mo ta ratou haere ki te whakawahi i a ia.

2 Na, i te atatu o te *ra* tuatahi o te wiki ka haere atu ratou ki te urupa i te putanga o te ra;

3 A ka mea ki a ratou ano, Ko wai ta tatou hei whakataka i te kohatu i te kuwaha o te urupa?

4 A ta ratou tirohanga atu, ka kite kua hurihia te kohatu: he mea nui whakaharahara ano hoki.

5 Ano ka tomo atu ratou ki roto ki te urupa, ka kite i tetahi taitamariki e noho ana ki matau, he kakahu ma tona; a ka koera ratou.

6 Na, ka mea ia ki a ratou, Kaua e koera: E rapu ana koutou i a Ihu o Nahareta i ripekatia: kua ara ia; kahore ia i konei: titiro mai ki te wahi i whakatakotoria ai ia.

7 Otira haere, korerotia atu ki ana akonga, ki a Pita hoki, e haere ana ia i mua i a koutou ki Kariri: ko reira koutou kite ai i a ia, ko tana hoki tena i mea ai ki a koutou.

8 A hohoro tonu ta ratou haere mai, oma mai ana i te urupa; i wiri hoki ratou, i koera: kihai rawa hoki i korero atu ki tetahi tangata; i wehi hoki.

9 ¶ A, te aranga ake *o Ihu* i te atatu i te *ra* tuatahi o te wiki, ka mātua puta ia ki a Meri Makarini, e whitu nei nga rewera i peia e ia i roto i a ia.

10 Haere ana tera, ka korero ki ana *akonga* ki mua, i a ratou e pouri ana, e tangi ana.

11 A, to ratou rongonga ai e ora ana ia, a kua kitea e ia, kihai ratou i whakapono.

12 ¶ Muri iho i enei mea ka puta ia, he ahua ke hoki tona, ki etahi atu o ratou tokorua, i a raua e haere ana, e anga ana ki nga whenua.

13 Na, ka haere raua, ka korero ki era atu: kihai ano hoki ta raua i whakaponohia.

14 ¶ Muri iho ka puta ia ki te tekau ma tahi, i a ratou e noho ana *ki te kai*, a riria iho e ia to ratou whakaponokore, me te pakeke o te ngakau, mo ratou kihai i whakapono ki te hunga i kite nei i a ia kua ara.

15 A ka mea ki a ratou, Haere koutou ki te ao katoa, kauwhautia te rongo pai ki nga tāngata katoa.

16 Ko ia e whakapono ana, a ka oti te iriiri, ka whakaorangia; na, te tangata e kore e whakapono, ka meinga kia mate.

17 A ka whai tahi enei tohu i te hunga e whakapono ana: Ma toku ingoa ratou ka pei rewera ai; ka korerotia ai e ratou nga reo hou;

18 Ka tango ake ai ratou i nga nakahi; a ki te inu ratou i tetahi mea whakamate, e kore e ahatia; ka pa iho o ratou ringaringa ki nga turoro, a ka ora.

19 ¶ Na, te mutunga o tana korerotanga ki a ratou, ka tangohia te Ariki ki te rangi, a noho ana ki te ringa matau o te Atua.

20 Na, haere ana ratou, kauwhau ana i nga wahi katoa, me te mahi tahi ano te Ariki, me te whakau i te kupu ki nga tohu e whai tahi ana. Amine.

KO TE

RONGO PAI A RUKA.

UPOKO 1.

NA, he tokomaha kua anga nei ki te whakahaere i te korero o nga mea kua tino whakaaetia nei i roto i a tatou,

2 He mea whakarite tonu ki nga tukunga mai ki a tatou ā nga kai titiro, ā nga kai mahi i te kupu, o te timatanga iho ano;

3 Koia ahau i mea ai kia ata whakatakina iho nga mea katoa i nga take mai ano, a kia tuhituhi whakatepe atu ki a koe, e Tiopira, e te tangata pai rawa,

4 Kia mātau ai koe ki te tūturutanga o nga mea i whakaakona ai koe.

5 ¶ No mua, no nga ra o Herora kingi o Huria, tetahi tohunga, ko Hakaraia te ingoa, no te wiki o Apia: ko tana wahine hoki no nga tamahine a Arona, tona ingoa ko Erihapeti.

6 A he hunga tika raua i te aroaro o te

Digitized by Google

Atua, kahore he hē o ta raua haere i runga i nga kupu ako katoa me nga tikanga a te Ariki.

7 Na, kahore ā raua tamariki, he pākoko hoki a Erihapeti, a kua maha haere nga ra o tetahi o tetahi.

8 A kei nga mahi tohunga ia i te aroaro o te Atua i te takanga mai o tana wiki,

9 E whakarite ana i nga ritenga a nga tohunga; ka taka mai mana te haere ki roto ki te whare tapu o te Ariki, tahu ai i te whakakakara.

10 Na, i waho te nuinga katoa o te iwi e karakia ana, i te haora o *te tahunga i* te whakakakara.

11 A ka kitea e ia tetahi anahera a te Ariki, e tu ana ki matau o te āta whakakakara.

12 Na, ka ohorere a Hakaraia i tona kitenga ai, a tau ana te wehi ki a ia.

13 Na, ka mea mai te anahera ki a ia, Kaua e mataku, e Hakaraia: kua rangona hoki to inoi; a ka whanau ta korua tamaiti ko tāu wahine ko Erihapeti; me hua ano hoki e koe tona ingoa ko Hoani.

14 A ka hari, ka whakamanamana koe; he tokomaha hoki e hari ki tona whanautanga.

15 E nui hoki ia ki te aroaro o te Ariki; kaua ano hoki ia e inu i te waina, i te wai whakahaurangi ranei; a ka kī ano ia i te Wairua Tapu, no te kopu mai ano o tona whaea.

16 He tokomaha ano hoki o nga tamariki a Iharaira ka whakatahuritia e ia ki te Ariki ki to ratou Atua.

17 A ka haere ano ia i tona aroaro i runga i te wairua i te mana o Iraia, hei whakatahuri i nga ngakau o nga mātua ki nga tamariki, i te hunga turi ki nga whakaaro o te hunga tika; kia rite ai i a ia he hunga e ata rite ana mo te Ariki.

18 Na, ko te meatanga atu a Hakaraia ki te anahera, Mā te aha ka mātau ai ahau ki tenei mea? he koroheke nei hoki ahau, kua maha haere hoki nga ra o taku wahine.

19 Na, ka whakahokia mai e te anahera, ka mea ki a ia, Ko Kapariera ahau, kei te aroaro o te Atua toku turanga; a kua tonoa mai nei ahau ki te korero ki a koe, ki te whakapuaki i tenei rongo pai ki a koe.

20 Nana, ka reokoretia koe, e kore ano hoki e taea te whakapuaki kupu, kia tae mai ra ano te ra e meatia ai enei mea, mou kihai i whakapono ki aku kupu, ka mana nei i te wa e rite ai.

21 A tatari tonu te iwi ki a Hakaraia, me te miharo ano ki tona roa ki roto ki te whare tapu.

22 A, tona putanga mai, kihai ia i ahei te korero ki a ratou: a ka mahara ratou, kua kite ia i tetahi putanga atua i roto i te whare tapū: na, ka tungou ia ki a ratou, a mau tonu iho tona wahangu.

23 A ka rite nga ra hei minitatanga māna, ka hoki atu ia ki tona whare.

24 ¶ Na, muri iho i aua ra ka hapū tana wahine a Erihapeti, a e rima nga marama i whakangaro ai ia i a ia, i mea ia,

25 Ko ta te Ariki tenei i mea ai ki a au, i nga ra i titiro mai ai ia, ki te whakamutu i toku tawainga i roto i nga tāngata.

26 ¶ Na, i te ono o nga marama ka tonoa a Kapariera te anahera e te Atua ki tetahi pa o Kariri, ko Nahareta te ingoa,

27 Ki tetahi wahina i taumautia ma tetahi tangata ko Hohepa te ingoa, no te whare o Rawiri; te ingoa o te wahina ko Meri.

28 Na, te haerenga o te anahera ki roto ki a ia, ka mea mai, Tena koe, e te wahine kua manakohia nei; kei a koe te Ariki: ko koe te manaakitia i roto i nga wāhine.

29 A, tona kitenga i a ia, ka oho ki tana kupu, ka whakaaroaro ki te tikanga o tenei ohatanga.

30 Na, ka mea te anahera ki a ia, Kei mataku koe, e Meri: kua paingia hoki koe e te Atua.

31 Na, ka hapū tena koe, a ka whanau he tamaiti, a me hua tona ingoa ko IHU.

32 Ka nui ia, ka karangatia hoki ko te Tama a te Runga Rawa: a ka hoatu ki a ia e te Ariki e te Atua te torona o Rawiri o tona pāpā:

33 A hei kingi ia mo te whare o Hakopa ake ake ake; e kore ano hoki e mutu tona rangatiratanga.

34 Na, ka mea a Meri ki te anahera, E peheatia tenei, kahore nei hoki ahau e mohio ki te tāne?

35 Na, ka whakahokia mai e te anahera, a ka mea ki a ia, Ka tae mai te Wairua Tapu ki runga ki a koe, a ka taumarumaru iho te kaha o te Runga rawa ki runga ki a koe: mo reira ano hoki ka karangatia *tou* whanau tapu, Ko te Tama a te Atua.

36 Na, kua hapū ano hoki tena a Erihapeti tou teina he tamaiti, i tona rurahitanga; a ko te ono tenei o nga marama ona i karangatia nei he pākoko.

Digitized by Google

37 Kahore hoki he mea e kore te taea e te Atua.

38 Ano ra ko Meri, Na, ko te pononga a te Ariki; kia peratia ano ahau me tau i korero ai. A mawehe atu ana te anahera i a ia.

39 ¶ Na, ka whakatika a Meri i aua ra, a haere kaika ana ki te whenua pukepuke, ki tetahi pa o Hura;

40 A ka tomo atu ki te whare o Hakaraia, ka oha atu ki a Erihapeti.

41 A, te rongonga o Erihapeti i te ohatanga a Meri, ka oho te tamaiti i roto i tona kopū: na, kua kī a Erihapeti i te Wairua Tapu;

42 A he nui tona reo ki te karanga, ka mea, Ka manaakitia koe i roto i nga wāhine, ka manaakitia ano hoki te hua o tou kopū.

43 No hea hoki tenei ki a au, kia haere mai te whaea o taku Ariki ki a au?

44 Na, pa kau mai te reo o to ohatanga ki oku taringa, ka oho te tamaiti i taku kopū i te hari.

45 A ka koa ano ia e whakapono ana: ka whakaritea hoki nga mea i korerotia ki a ia e te Ariki.

46 ¶ Ka mea a Meri, Ka whakanui toku wairua i te Ariki,

47 A e hari ana toku wairua ki te Atua ki toku Kai whakaora;

48 Mona i titiro ki te iti o tana pononga: ta te mea hoki katahi ahau ka kiia e nga whakatupuranga katoa e haere ake nei, he wahine hari.

49 He nui hoki nga mahi a te Mea Kaha ki ahau; a e tapu ana tona ingoa.

50 He mahi tohu tana ki te hunga e wehi ana ki a ia, ki tenei whakatupuranga ki tenei whakatupuranga.

51 Kua whakaputaina he kaha e ia, *ara*, e tona ringaringa; nāna te hunga whakakake i marara ai i te whakaaro o o ratou ngakau.

52 Kua whakatakā e ia te hunga kaha i nga nohoanga, a whakateiteitia ake ana te hunga iti.

53 Kua whakakiia e ia te hunga mate hiakai ki nga mea pai; a tonoa kautia atu ana te hunga taonga.

54 Kua tautokona e ia a Iharaira tana pononga, he whakamaharatanga hoki ki *tana* mahi tohu;

55 Ki a Aperahama, ratou ko tona whanau ake tonu atu, pera hoki me tana i korero ai ki o tatou mātua.

56 A tata tonu ki te toru o nga marama i noho ai a Meri ki a ia, a hoki ana ki tona whare.

57 ¶ A ka rite te taima o Erihapeti e whanau ai; na, ka whanau he tamaiti.

58 A, te rongonga o te hunga e noho tata ana, me ona whanaunga, kua whakanuia e te Ariki tona aroha ki a ia; na, ka hari tahi me ia.

59 A i te waru o nga ra ka haere mai ratou ki te kokoti i te tamaiti; a huaina ana e ratou, ko Hakaraia, ko te ingoa hoki o tona pāpā.

60 Na, ka whakahokia mai e tona whaea, ka mea, Kahore; engari me hua ia ko Hoani.

61 Na, ko ta ratou meatanga ki a ia, Ara, kahore tenei ingoa i huaina ki tetahi o ou whanaunga.

62 Na, ka tungou ratou ki tona pāpā, ko wai tana e pai ai kia huaina ki a ia.

63 A ka mea ia ki tetahi papa tuhituhi, a ka tuhituhi, ka mea, Ko Hoani hei ingoa mona. A miharo ana ratou katoa.

64 Na, ka whai reo tonu iho tona mangai, me tona arero, a ka korero ia, ka whakapai atu ki te Atua.

65 A tau ana te wehi ki te hunga katoa e noho tata ana ki a ratou: a ka korerotia enei mea katoa puta noa i te whenua pukepuke katoa o Huria.

66 Na, ka rongoatia *enei mea* ki roto ki o ratou ngakau e te hunga katoa i rangona ai, ka mea, He tamaiti aha ianei tenei! I a ia ano hoki te ringaringa o te Ariki.

67 ¶ Na, kua kī a Hakaraia tona pāpā i te Wairua Tapu, a ka poropiti, ka mea,

68 Kia whakapaingia te Ariki te Atua o Iharaira; kua titiro mai hoki ia, kua hoko i tona iwi,

69 A kua whakaarahia ake e ia he haona whakaora mo tatou, i roto i te whare o Rawiri o tana pononga;

70 Ko tana hoki ia i korerotia e te mangai o ana poropiti tapu, no te timatanga iho ano o te ao:

71 Hei whakaora *i a tatou* i o tatou hoa whawai, i te ringaringa ano hoki o te hunga katoa e kino ana ki a tatou;

72 Hei whakaputanga mo te mahi tohu ki o tatou tupuna, hei whakamaharatanga ki tana kawenata tapu;

73 Ki te oati i oati ai ia ki a Aperahama, ki to tatou tupuna,

74 Kia tukua mai e ia ki a tatou he oranga i te ringaringa o o tatou hoa whawhai; a kia mahi wehi kore atu ki a ia,

75 I runga i te tapu, i te tika, ki tona aroaro, i nga ra katoa e ora ai tatou.

76 A ko koe, e tama, ka karangatia ko te poropiti a te Runga rawa: e haere hoki koe i te aroaro o te Ariki, hei whakapai i ona ara;

Digitized by Google

77 Hei whakamatau i tona iwi ki te whakaoranga, i o ratou hara e murua ana;
78 He mea hoki na te aroha na te mahi tohu a to tatou Atua; na reira hoki i puta mai ai te puaotanga o runga ki a tatou,
79 Hei whakamārama i te hunga e noho ana i te pouri, i te atarangi hoki o te mate, hei whakatika i o tatou waewae ki te huarahi o te rangimarie.
80 Na, ka tupu taua tamaiti, a ka kaha haere tona wairua; a noho ana ia i nga koraha, taea noatia te ra e whakakitea ai ia ki a Iharaira.

UPOKO 2.

I AUA ra ka whakatakotoria mai he tikanga e Hiha Akuhata, kia tuhituhia te ao katoa.
2 No mua o te kawanatanga o Hairinia i Hiria i meatia ai tenei tuhituhinga.
3 A ka haere nga tāngata katoa kia tuhituhia, ia tangata ia tangata ki tona pa ake ano.
4 A i haere atu ano a Hohepa i Kariri, i te pa o Nahareta, ki Huria, ki te pa o Rawiri, ko Peterehema te ingoa; (no te mea no te whare ia no te kawei o Rawiri:)
5 Kia tuhituhia ai raua ko Meri tana wahine taumau, ko ia ano hoki e hapū ana.
6 ¶ A, i a raua i reira, ka rite nga ra e whanau ai ia.
7 Na, ka whanau tana tamaiti matamua, a takaia ana e ia ki nga kakahu, ka whakatakotoria ki te takotoranga kai ma nga kararehe; no te mea kahore he wahi mo ratou i te whare.
8 ¶ A i taua wahi etahi hepara e noho koraha ana, e tiaki ana i ta ratou kahui i te po.
9 Na, ko te putanga mai o tetahi anahera a te Ariki ki a ratou, a whiti mai ana te kororia o te Ariki ki a ratou, a tawhio noa: a nui whakaharahara to ratou wehi.
10 Na, ka mea mai te anahera ki a ratou, Kaua e mataku: ta te mea he kai kauwhau tenei ahau ki a koutou mo te hari nui, meake puta mai ki te iwi katoa.
11 No naianei hoki i whanau ai he Kai whakaora mo koutou i te pa o Rawiri, ara, a te Karaiti te Ariki.
12 A ko te tohu tenei ki a koutou; E kite koutou i te tamaiti ka oti te takai ki te kakahu, e takoto ana i te takotoranga kai ma nga kararehe.
13 A kihai i aha ko te tini noa iho o te ope o te rangi e noho tahi ana me taua anahera, e whakamoemiti ana ki te Atua, e mea ana,
14 *Kia whai* kororia te Atua i runga rawa, kia mau te rongo ki runga ki te whenua, me te whakaaro pai ki nga tāngata.
15 A ka mawehe atu nga anahera i a ratou ki te rangi, ka mea nga hepara tetahi ki tetahi, Tatou ka haere ki Peterehema, kia kite i tenei mea kua puta mai nei, kua whakapuakina mai nei e te Ariki ki a tatou.
16 Na, ka hohoro ratou te haere atu, a ka kite i a Meri, i a Hohepa, i te tamaiti ano hoki e takoto ana i te takotoranga kai ma nga kararehe.
17 Ano ka kite, ka whakapuakina te mea i korerotia ki a ratou mo tenei tamaiti.
18 A miharo ana nga kai whakarongo katoa ki enei mea, i korerotia nei ki a ratou e nga hepara.
19 Ko Meri ia i ata rongoa i enei mea katoa, whakaaroaro ai i roto i tona ngakau.
20 Na, ka hoki nga hepara, me te whakakororia me te whakamoemiti ki te Atua mo nga mea katoa i rongo nei i kite nei ratou, i rite nei ki nga mea i korerotia mai ki a ratou.
21 ¶ Ano ka rite nga ra e waru e kotia ai te tamaiti, ka huaina tona ingoa ko IHU, ko ta te anahera i hua ai i te mea kahore ano i hapū tona whaea.
22 A ka rite nga ra e purea ai te *tohaea*, e whakaritea ai te ture a Mohi, ka kawea ia e ratou ki Hiruharama, kia tapaea atu ki te Ariki;
23 (Kia peratia me te mea i tuhituhia ki te ture a te Ariki, Ko nga tāne katoa e oroko puta mai i te kopū, e karangatia e tapu ana ki te Ariki;)
24 Kia hoatu ano hoki he patunga tapu, te mea i korerotia i roto i te ture a te Ariki, Kia rua kukupa, kia rua ranei pi kukupa.
25 ¶ Na, i Hiruharama tetahi tangata ko Himiona te ingoa; he tangata tika, he tangata whakaaro, e tatari ana ki te whakaharinga o Iharaira: a kei runga te Wairua Tapu i a ia.
26 Na, kua whakamaharatia mai ia e te Wairua Tapu, e kore ia e kite i te mate, kia kite ra ano ia i ta te Ariki Karaiti.
27 Na, ka haere mai ia ki te temepara, he meatanga na te Wairua: a i nga mātua e mau mai ana i te tamaiti i a

Digitized by Google

Ihu, kia meatia ai e raua ki a ia ta te ture i whakarite ai,

28 Ka tango hoki ia i a ia ki ona ringaringa, a ka whakapai atu ki te Atua, ka mea,

29 Katahi, e te Ariki, ka tukua to ponongā kia haere i runga i te rangimarie, ka pera me tau i korero ai:

30 Ka kite nei hoki oku kanohi i tau whakaoranga.

31 Ka whakatakotoria nei e koe ki te aroaro o nga iwi katoa;

32 Hei whakamārama e kite ai nga tauiwi, hei kororia hoki mo tou iwi mo Iharaira.

33 A miharo tonu a Hohepa raua ko tona whaea ki nga kupu i korerotia mona.

34 Na, ka manaaki a Himiona i a raua, a ka mea ki a Meri ki tona whaea, Nana, ka waiho tenei *tamaiti* hei takanga, hei aranga, mo te tini o te tangata i roto i a Iharaira; hei tohu hoki e korerotia kinotia;

35 (Ae ra, ka tika atu ano te hoari, a puta noa i tou ake wairua,) e hurahia ai nga whakaaro o nga ngakau maha.

36 ¶ Me Ana hoki, he poropiti, he tamahine na Panuera, no te iwi o Ahera: kua maha haere ona ra, e whitu nga tau o tona wahinatanga ake i noho ai ia ki te tāne;

37 He pouaru, tata pu ki te waru tekau ma wha ona tau; heoi kihai i mahue i a ia te temepara; he karakia tonu tāna, he noho puku, he inoi, i te po i te ao.

38 Na, ka tae mai ia i taua haora ano, ka whakawhetai ki te Ariki, a korerotia ana ia e ia ki te hunga katoa o Hiruharama e tatari ana ki te whakaoranga.

39 Ano ka oti nga mea katoa e rite ana ki ta te ture a te Ariki, ka hoki atu ratou ki Kariri, ki to ratou pa ki Nahareta.

40 Na, ka tupu te tamaiti, a ka kaha haere tona wairua, ka kī i nga whakaaro nui: i a ia ano hoki to te Atua aroha noa.

41 ¶ A i haere ona mātua i ia tau i ia tau ki Hiruharama ki te hakari o te Kapenga.

42 A ka tekau ma rua ona tau, ka haere atu ratou ki Hiruharama i runga i nga ritenga o te hākari:

43 A ka rite nga ra, i a raua e hoki ana, ka noho te tamaiti a Ihu ki Hiruharama; kihai hoki a Hohepa raua ko tona whaea i mohio.

44 I mea hoki raua kei roto ia i te tira, na, ka haere, kotahi te ra ki te ara; a ka rapu raua i a ia i roto i nga whanaunga, i ā raua tāngata hoki i mohio ai.

45 A, tē kitea ia, hoki ana ki Hiruharama, ki te rapu i a ia.

46 A, muri iho i nga ra e toru ka kitea ia i roto i te temepara e noho ana, i waenganui o nga kai whakaāko, e whakarongo ana ki a ratou, e ui atu ana ki a ratou.

47 A miharo katoa ki tona matauranga, ki ana korero, te hunga i rongo ki a ia.

48 Ano ka kite raua i a ia, ka tino miharo: a ka mea tona whaea ki a ia, E tama, he aha koe i penei mai ai ki a maua? na, pouri noa iho maua ko to pāpā, i a maua i rapu nei i a koe.

49 Ka mea mai ia ki a raua, He aha korua i rapu ai i a au? kihai korua i mahara, me mea ahau i nga mea a toku Matua?

50 Heoi kihai raua i mātau ki te kupu i korerotia e ia ki a raua.

51 ¶ Na, ka haere tahi atu ia me raua, ka tae ki Nahareta, a ka ngohengohe ki a raua; ko tona whaea ia i rongoa i enei kupu katoa i roto i tona ngakau.

52 Na, ka kake haere a Ihu te whakaaro nui, te kaumatua, ka paingia ano hoki e te Atua e te tangata.

UPOKO 3.

NA, i te tekau ma rima o nga tau o te rangatiratanga o Taipiria Hiha, i a Ponotio Pirato e kawana ana i Huria, i a Herora e tetaraki ana i Kariri, i tona teina hoki i a Piripi e tetaraki ana i Ituria, i te whenua hoki o Tarakonaiti, a ko Rihania e tetaraki ana i Apirini,

2 Ko Anaha raua ko Kaiapa nga tohunga nui, ka puta mai te kupu a te Atua ki a Hoani tama a Hakaraia ki te koraha.

3 Na, ka haere ia ki nga wahi katoa e patata ana ki Horano, ka kauwhau i te iriiri ripeneta hei murunga hara;

4 I pera ano ia me te mea i tuhituhia ki te pukapuka o nga korero a Ihaia te poropiti, i mea nei, He reo no tetahi i te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o te Ariki, whakatikaia ona ara;

5 Ka whakakiia nga awaawa katoa, ka tahoroa nga maunga me nga pukepuke katoa; a e meinga kia tika nga *wahi* kopikopiko, ko nga *wahi* taratara hei ara maeneene;

Digitized by Google

6 A e kite nga kikokiko katoa i te whakaoranga a te Atua.

7 Na, ka mea atu ia ki nga mano i haere mai kia iriiria e ia, E te uri nakahi, na wai koutou i whakamahara kia rere i te riri meake puta mai?

8 Na, whakaputaina mai nga hua e rite ana ki o te ripeneta, a kei anga koutou kei mea i roto i a koutou, Ko Aperahama to tatou matua: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E ahei ana ano i te Atua te whakaara tamariki ake ma Aperahama i roto i enei kohatu.

9 Na, tenei ka pa te titaha ki te pakiaka o nga rakau: a ki te kahore tetahi rakau e hua i te hua pai, ka tuakina, ka makā ki te ahi.

10 Na, ka ui nga mano ki a ia, ka mea, Me aha ra matou?

11 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ratou, Ko te tangata i nga koti e rua, kia hoatu ki te tangata kahore ona; me te tangata he kai tāna, kia pera ano hoki.

12 Na, ka haere atu hoki nga pupirikana kia iriiria, a ka mea ki a ia, E te kai whakaako, me aha matou?

13 Ka mea mai ia ki a ratou, Kei nui ake i nga mea i whakaritea ma koutou ta koutou e tango ai.

14 Ka ui atu ano hoki nga hoia ki a ia, ka mea, Me aha hoki matou? Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, Kaua e tukinotia tetahi, kaua e whakapae teka; kāti ano ma koutou ko a koutou utu.

15 ¶ Na, i te iwi e tatari ana, a e whakaaroaro katoa ana i roto i o ratou ngakau ki a Hoani, ko te Karaiti ia, kahore ranei;

16 Ka kī mai a Hoani, ka mea ki a ratou katoa, Ko ahau nei, he iriiri taku i a koutou ki te wai; kei te haere mai ia tetahi e kaha rawa ana i a au, e kore ahau e tau hei wewete i te here o ona hu: māna koutou e iriiri ki te Wairua Tapu me te kapura:

17 Ko tana mea tahi kei tona ringaringa, a ka tino tahia e ia tana patunga witi, e kohia ano e ia te witi ki roto ki tana whare witi; ko te papapa ia e tahuna ki te kapura e kore e tineia.

18 He maha atu ano hoki ana kupu whakahau i kauwhau ai ia ki te iwi.

19 ¶ Otira i riria e ia a Herora tetaraki mo Heroriaha wahine a Piripi a tona teina, mo nga kino katoa hoki i meinga e Herora;

20 Na, i runga i era katoa, tutakina ana e ia a Hoani ki te whare herehere.

21 A ka poto te iwi te iriiri, i a Ihu ano hoki kua iriiria, a e inoi ana, ka tuwhera te rangi,

22 Na, ka heke iho te Wairua Tapu ki runga ki a ia, he ahua tinana ano hoki tona, anō he kukupa, ka puta mai ano he reo no te rangi, e mea ana, Ko koe taku Tamaiti i aroha ai, taku i ahuareka atu ai.

23 ¶ Na, a Ihu nei, e whakatatata ana ona tau ki te toru tekau; a ki ta te tangata kī, he tama ia na Hohepa, a ko ia ta Hiri,

24 Ko *Hiri* ta Matata, ko ia ta Riwai, ko ia ta Mereki, ko ia ta Iana, ko ia ta Hohepa,

25 Ko *Hohepa* ta Matatiaha, ko ia ta Amoha, ko ia ta Nauma, ko ia ta Eheri, ko ia ta Nakai,

26 Ko *Nakai* ta Maata, ko ia ta Matatiaha, ko ia ta Hemei, ko ia ta Hohepa, ko ia ta Hura,

27 Ko *Hura* ta Hoana, ko ia ta Reha, ko ia ta Horopapere, ko ia ta Haratiere, ko ia ta Neri,

28 Ko *Neri* ta Mereki, ko ia ta Ari, ko ia ta Kohama, ko ia ta Eremorama, ko ia ta Ere,

29 Ko *Ere* ta Hohe, ko ia ta Erietere, ko ia ta Horimi, ko ia ta Matata, ko ia ta Riwai,

30 Ko *Riwai* ta Himiona, ko ia ta Hura, ko ia ta Hohepa, ko ia ta Honana, ko ia ta Eriakimi,

31 Ko *Eriakimi* ta Merea, ko ia ta Mainana, ko ia ta Matata, ko ia ta Natana, ko ia ta Rawiri,

32 Ko *Rawiri* ta Hehe, ko ia ta Opere, ko ia ta Poaha, ko ia ta Haramono, ko ia ta Nahona,

33 Ko *Nahona* ta Aminarapa, ko ia ta Arame, ko ia ta Heteromo, ko ia ta Parete, ko ia ta Hura,

34 Ko *Hura* ta Hakopa, ko ia ta Ihaka, ko ia ta Aperahama, ko ia ta Tara, ko ia ta Nahora,

35 Ko *Nahora* ta Haruki, ko ia ta Rakau, ko ia ta Pereke, ko ia ta Epere, ko ia ta Haraha,

36 Ko *Haraha* ta Kainana, ko ia ta Arapahata, ko ia ta Hema, ko ia ta Noa, ko ia ta Rameka,

37 Ko *Rameka* ta Matuhara, ko ia ta Enoka, ko ia ta Iarere, ko ia ta Marereere, ko ia ta Kainana,

38 Ko *Kainana* ta Enoha, ko ia ta Heta, ko ia ta Arama, ko ia ta te Atua.

Digitized by Google

UPOKO 4.

NA, kī tonu a Ihu i te Wairua Tapu, a hoki mai ana i Horano; na, ka kawea ia e te Wairua ki te koraha,

2 A e wha tekau nga ra i whakamatautauria ai ia e te rewera. Kihai ano hoki i kai i tetahi mea i aua ra: ka pahemo, muri iho ka hiakai.

3 Na, ka mea te rewera ki a ia, Ki te mea ko koe te Tama a te Atua, kiia iho tenei kohatu kia meinga hei taro.

4 Na, ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, ka mea, Kua oti te tuhituhi, E kore e ora te tangata ki te taro kau, engari ki nga kupu katoa a te Atua.

5 Katahi te rewera ka kawe i a ia ki runga ki tetahi maunga tiketike, a mea kau iho kua whakakitea katoatia ki a ia nga rangatiratanga katoa o te ao.

6 Ka mea te rewera ki a ia, Maku e hoatu ki a koe tenei rangatiratanga katoa, me te kororia o enei mea: kua tukua mai hoki ki ahau; a ka hoatu e ahau ki taku e pai ai.

7 Na, ki te koropiko mai koe ki toku aroaro, mou katoa.

8 Na, ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, ka mea, Haere ki muri i a au, e Hatana: kua oti hoki te tuhituhi, Me koropiko koe ki te Ariki ki tou Atua, me mahi ano ki a ia anake.

9 Na, ka kawea ia ki Hiruharama, a whakaturia ana ki runga ki te keokeonga o te temepara, a ka mea ki a ia, Ki te mea ko koe te Tama a te Atua, rere atu i konei ki raro:

10 Kua oti hoki te tuhituhi, Ka korerotia iho koe e ia ki ana anahera kia tiakina koe:

11 Ma ratou koe e hiki ake ki *o ratou* ringaringa, kei tūtuki tou waewae ki te kohatu.

12 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, Kua takoto te korero, Aua e whakamatautau ki te Ariki ki tou Atua.

13 A ka mutu katoa te whakamatautauranga a te rewera, ka mawehe atu i a ia mo tetahi wahi.

14 ¶ Na, ka hoki a Ihu i runga i te kaha o te Wairua ki Kariri: a haere ana tona rongo, a puta noa i nga wahi tata katoa.

15 A ka whakaako ia i roto i o ratou whare karakia, me te whakakororia te katoa ki a ia.

16 ¶ Na, ka haere atu ia ki Nahareta, ki te wahi i whangainga ai ia: ka tomo atu i te ra hapati ki te whare karakia, ko tana hanga hoki ia, ka whakatika ki te korero pukapuka.

17 A ka hoatu ki a ia te pukapuka a Ihaia poropiti. Ano ka wherahia te pukapuka, ka tupono ia ki te wahi i tenei tuhituhinga,

18 Kei ahau te Wairua o te Ariki, nāna nei hoki ahau i whakawahi, hei kauwhau i te rongo pai ki te hunga rawakore; kua tonoa mai ahau e ia ki te whakaora i te hunga ngakau marū, ki te kauwhau ki nga herehere kia haere noa, ki nga matapo kia titiro, ki te tuku i te hunga e kurua ana kia haere noa atu,

19 Ki te kauwhau i te tau manakohanga mai a te Ariki.

20 Na, ka kopia e ia te pukapuka, a hoatu ana ki te kai tiaki, noho ana. A matatau tonu mai ki a ia nga kanohi o te hunga katoa i roto i te whare karakia.

21 Katahi ia ka anga ka korero ki a ratou, No naianei, i o koutou taringa *e whakarongo* mai nei, i mana ai tenei Karaipiture.

22 A i whakapai ratou katoa ki a ia, miharo ki nga kupu pai i puta mai tona mangai. Ka mea ratou, Ehara ianei tenei i te tamaiti a Hohepa?

23 Ka mea mai ia ki a ratou, Tera rawa e puaki mai i a koutou tenei kupu whakarite ki a au, E rata, rongoa koe i a koe ano: ko nga mea i rongo ai matou kua meinga ki Kaperenauma, meinga hoki ki konei ki tou whenua.

24 A i mea ano ia, He pono taku e mea nei ki a koutou, E kore te poropiti e manakohia i tona ake whenua.

25 Otira he pono taku e mea atu nei ki a koutou, He tokomaha nga pouaru i roto i a Iharaira i nga ra i a Iraia, i te rangi kua oti te kopani i nga tau e toru i nga marama e ono, i te mate-kaitanga nui o te whenua katoa;

26 Heoi kihai i tonoa a Iraia ki tetahi o ratou, ki te wahine pouaru anake, ki Harepata o Hairona.

27 He tokomaha hoki nga repera i roto i a Iharaira, i nga ra o Eriha poropiti; a kihai tetahi o ratou i whakamakia, ko Naamana anake o Hiria.

28 A kī tonu i te riri te hunga katoa i te whare karakia, i te rongonga ai ki enei mea;

29 Na, ko to ratou whakatikanga ake, ka maka i a ia ki waho o te pa, a arahina ana ki te pari o te puke i hangā ai to ratou pa, whakataka ai i a ia ki raro.

30 Otira i tika ia ra waenganui o ratou, a haere ana,

Digitized by Google

31 A ka tae mai ki Kaperenauma, ki tetahi pa o Kariri, ka whakaako hoki i a ratou i nga hapati.

32 Na, ka miharo ratou ki tana ako: i whai mana hoki tana kupu.

33 ¶ A i te whare karakia tetahi tangata he wairua rewera poke tona, a nui atu tona reo ki te karanga,

34 Ka mea, Kāti ra; he aha matou nāu, e Ihu o Nahareta? kua tae mai koe ki te whakangaro i a matou? e mohio ana ahau ki a koe; ko te Mea Tapu a te Atua.

35 Na, riria iho ia e Ihu, ka mea ia, Kāti to korero, puta mai hoki i roto i a ia. Katahi te rewera ka turaki i a ia ki waenganui, a puta mai ana i roto i a ia, kihai hoki tera i ahatia.

36 Na, tau ana te miharo ki a ratou katoa, a ka kororero tetahi ki tetahi, ka mea, He aha tenei kupu? mana tonu nei hoki tana tono i nga wairua poke, kaha tonu, a puta mai ana ki waho.

37 A pakū ana tona rongo puta noa i nga wahi tutata katoa.

38 ¶ A, tona whakatikanga mai i te whare karakia, tomo tonu atu ki te whare o Haimona. Na, e mate ana te hungawai wahine o Haimona, he nui te kiri ka; a ka inoi ratou ki a ia mona.

39 Na, ka tu ia ki runga i a ia, a riria iho te kiri ka; a mutu ake: na, ara tonu ake ia kei te taka mea ma ratou.

40 ¶ I te toenetanga o te ra, ka kawea mai ki a ia e nga tāngata katoa nga mea o ratou e mate ana i te tini o nga mate; na, whakapakia iho e ia ona ringaringa ki tenei ki tenei o ratou, a ora ake ratou.

41 A he tokomaha te hunga i puta mai nga rewera i roto i a ratou, i karanga hoki *aua wairua*, i mea, Ko koe te Karaiti te Tama a te Atua. A riria ana ratou e ia, kihai i tukua kia korero: i mātau hoki ratou ko te Karaiti ia.

42 Ka ao te ra, ka puta atu ia, ka haere ki tetahi wahi koraha: a ka rapu nga mano i a ia, a ka tae atu ki a ia, na, puritia ana ia, kei whakarerea ratou e ia.

43 Ka mea atu ia ki a ratou, Me kauwhau e ahau te rangatiratanga o te Atua ki era atu pa ano hoki: koia hoki ahau i tonoa mai ai.

44 A kauwhau ana ia i nga whare karakia o Kariri.

UPOKO 5.

AI te mano e aki mai ana ki a ia ki te whakarongo ki te kupu a te Atua, na, e tu ana ia i te taha o te roto o Kenehareta,

2 Na, ka kite ia i nga kaipuke e rua e tu ana i te taha o te roto: ko nga kai hao ia kua riro mai i runga, e horoi ana i nga kupenga.

3 Na, ka eke ia ki tetahi o nga kaipuke, ki to Haimona, ka mea ki a ia kia neke atu ki waho tata. Na, noho ana ia, whakaakona atu ana e ia te iwi i runga i te kaipuke.

4 ¶ A ka mutu tana korero, ka mea ia ki a Haimona, Neke atu ki te wahi hohonu, ka tuku ai i ā koutou kupenga ki te hao.

5 Na, ko te whakahokinga mai a Haimona, ka mea ki a ia, E kara, mahi noa matou i te po roa nei, tē mau tetahi: heoi nau na te kupu, me tuku e ahau te kupenga.

6 A, ta ratou meatanga i tenei, he mano tini nga ika i mau i a ratou: a ka whakapakaru ta ratou kupenga.

7 Na, ka tawhiri ratou ki o ratou hoa i tera kaipuke, kia hoe mai hei hoa mo ratou. A, to ratou taenga mai, whakakiia ana nga kaipuke e rua, no ka whakatotohu.

8 A, te kitenga o Haimona Pita, ka hinga iho ki nga turi o Ihu, ka mea atu, Mawehe atu i a au, e te Ariki; he tangata hara hoki ahau.

9 Mau tonu hoki tona miharo me to ona hoa katoa, ki te haonga o nga ika i haoa nei e ratou:

10 To Hemi hoki raua ko Hoani, he tamariki raua na Heperi, he hoa hoki no Haimona. Na, ka mea mai a Ihu ki a Haimona, Kaua e mataku; i enei wa e takoto ake nei ka hao tangata koe.

11 A ka whakauria nga kaipuke ki uta, mahue ake nga mea katoa i a ratou, a aru ana i a ia.

12 ¶ A i a ia i tetahi o nga pa, na, ko tetahi tangata e kapi ana i te repera: a, tona kitenga i a Ihu, ka takoto tapapa, ka inoi ki a ia, ka mea, E te Ariki, ki te pai koe, e taea ahau e koe te mea kia ma.

13 Na, ka totoro tona ringa, ka pa ki a ia, ka mea, E pai ana ahau: kia ma koe. A mutu tonu ake tona repera.

14 Na, ka whakatupato ia i a ia kia kaua e korerotia ki te tangata: Engari haere, kia kite te tohunga i a koe, kawea atu hoki mo to whakamakanga nga

Digitized by Google

mea i whakaritea e Mohi, hei mea whakaatu ki a ratou.

15 Heoi tino pakū atu ana tona rongo: a he tini noa atu nga tāngata i huihui mai ki te whakarongo, kia whakaorangia hoki e ia o ratou ngoikoretanga.

16 ¶ Otira i haere puku utu ia ki te koraha ki te inoi.

17 A i tetahi o aua ra, e whakaako ana ia, me te noho ano nga Parihi me nga kai whakaako o te ture, i haere mai nei i nga kāinga katoa o Kariri, o Huria, o Hiruharama: a *i reira* ano te kaha o te Ariki hei whakaora i a ratou.

18 ¶ Na, ko etahi tāngata e kawe mai ana i tetahi tangata i runga i te moenga, he pararutiki: a mea noa ratou kia kawea ia ki roto, kia whakatakotoria ki tona aroaro.

19 A, tē kitea e ratou te peheatanga e kawea ai ia ki roto, i te mano hoki, ka kakea te whare, a tukua iho ana ia ra nga toetoe, me te moenga ano, ki waenganui ki te aroaro o Ihu.

20 A, tona kitenga i to ratou whakapono, ka mea ia ki a ia, E hoa, ka oti ou hara te muru.

21 Na, ka anga, ka korerorero nga Karaipi me nga Parihi, ka mea, Ko wai tenei nāna nga kupu kohukohu? Ko wai hei muru hara? ko te Atua anake.

22 Otira i mahara a Ihu ki ā ratou whakaaroaronga, a ka oho mai, ka mea ki a ratou, He aha ta koutou e whakaaroaro na i roto i o koutou ngakau?

23 Ko tehea te mea takoto noa, ko te mea, Ka oti ou hara te muru; ko te mea ranei, Whakatika, haere?

24 Otiia kia mātau ai koutou he mana muru hara to te Tama a te tangata i runga i te whenua, (ka mea ia ki te pararutiki,) Ko taku kupu tenei ki a koe, Whakatika, tangohia ake tou moenga, haere ki tou whare.

25 Na, whakatika tonu ake ia i to ratou aroaro, a tangohia ake ana te mea i takoto ai ia, haere ana ki tona whare, me te whakakororia i te Atua.

26 A miharo katoa ana ratou, ka whakakororia i te Atua, kī tonu hoki ratou i te mātaku, ka mea, Puta ke nga mea i kite nei tatou i naianei.

27 ¶ A, muri iho i enei mea, ka haere atu ia, a ka kite i tetahi pupirikana, ko Riwai te ingoa, e noho ana i te whare tango moni: a ka mea ki a ia, Arumia mai ahau.

28 Na, whakarerea ake e ia nga mea katoa, a whakatika ana, aru ana i a ia.

29 Na, ka takā e Riwai he hākari nui māna i tona whare: a he tokomaha nga pupirikana me nga tāngata ke i noho tahi ratou.

30 Na, ka amuamu o ratou Karaipi me nga Parihi ki ana akonga, ka mea, He aha koutou ka kai tahi ai ka inu tahi ai me nga pupirikana me nga tāngata hara?

31 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, Kahore he aha o nga tāngata ora e meatia ai e te rata, engari o te hunga e mate ana.

32 Kihai ahau i haere mai ki te karanga i te hunga tika, engari i te hunga hara, kia ripeneta.

33 ¶ Na, ka mea ratou ki a ia, He aha nga akonga a Hoani ka hono ai te noho puku, ka inoi ai, me nga *akonga* ano hoki a nga Parihi; ko āu ia e kai ana, e inu ana?

34 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, E taea ranei e koutou te mea kia noho puku nga tamariki o te whare marena, i te mea kei a ratou te tāne marena hou?

35 Na, tera e tae mai nga ra e tangohia ai te tāne marena hou i a ratou, katahi ratou ka noho puku i aua ra.

36 ¶ I korerotia ano hoki e ia tetahi kupu whakarite ki a ratou; E kore e makā e te tangata tetahi wahi o te kahu hou hei papaki mo te kahu tawhito; kei pakaru i te mea hou, a e kore te papaki i *tangohia* mai i te mea hou e u ki te mea tawhito.

37 E kore hoki te tangata e riringi i te waina hou ki nga ipu tawhito; kei pakaru nga ipu i te waina hou, na, ka maringi, a kore ake nga ipu.

38 Engari me riringi te waina hou ki nga ipu hou; a ora ake e rua e rua.

39 Ka inu hoki te tangata i te *waina* tawhito, e kore ia e hiahia wawe ki te mea hou: e mea hoki ia, Erangi te mea tawhito.

UPOKO 6.

NA, i te hapati tuatahi i muri iho i te ra tuarua, ka haere ia ra waenga witi; a katohia ana e ana akonga nga puku witi, kainga ake, he mea komukumuku ki nga ringaringa.

2 Ka mea etahi o nga Parihi ki a ratou, He aha koutou ka mea ai i te mea e kore e tika kia meatia i te hapati?

3 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a

Digitized by Google

ka mea ki a ratou, Kahore ianei koutou i kite i ta Rawiri i mea ai, i a ia e mate ana i te hiakai, ratou ko ona hoa;

4 I tana tomokanga atu ki te whare o te Atua, a tangohia ana e ia nga taro aroaro, na, kainga ana e ia, hoatu ana hoki ki ona hoa; nga mea kihai nei i tika kia kainga, engari ma nga tohunga anake?

5 I mea ano ia ki a ratou, Ko te Tama a te tangata te Ariki ano hoki o te hapati.

6 A i tetahi atu hapati, ka tomo ia ki te whare karakia, ka whakaako: a kei reira tetahi tangata, ko tona ringaringa matau kua memenge.

7 A ka titiro pu nga Karaipi me nga Parihi ki a ia, me kore ia e whakaora i te hapati; kia ai hei whakawakanga mona.

8 Na, ka mahara ia ki ā ratou whakaaro, a ka mea ki te tangata i te ringaringa memenge, Whakatika, e tu ki waenganui. A whakatika ana ia, tu ana.

9 Katahi ka mea a Ihu ki a ratou, Maku e ui atu ki a koutou tetahi mea; He mea tika ranei te mahi pai i te hapati, te mahi kino ranei? te whakaora, te whakamate ranei?

10 Na, ka tirotiro ia ki a ratou katoa, a ka mea ki taua tangata, Torona mai to ringa. A pera ana ia: na, kua ora ano tona ringa, kua pera me tetahi.

11 Na, kī tonu ratou i te haurangi; a ka korerorero ki a ratou ano, me aha ranei a Ihu e ratou.

12 ¶ A i aua ra ka haere atu ia ki te maunga ki te inoi, a he inoi tonu tāna i te roa o te po ki te Atua.

13 A ka ao te ra, ka karangatia e ia ana akonga: a kotahi tekau ma rua o ratou āna i whiriwhiri ai, a huaina ana e ia hei apotoro;

14 Ko Haimona, (i huaina ano hoki ia ko Pita,) ko Anaru tona teina, ko Hemi raua ko Hoani, ko Piripi raua ko Patoromu,

15 Ko Matiu raua ko Tamati, ko Hemi *tama* a Arapiu, ko Haimona e karangatia nei ko Heroti,

16 Ko Hura *teina* o Hemi, ko Hura Ikariote hoki, ko ia ano hoki te kai tuku.

17 ¶ Na, ka heke iho ngatahi ratou, a tu ana ki te wahi raorao, ratou ko te ropu o ana akonga, me te huihuinga nui o te iwi i Huria katoa, i Hiruharama, i te taha hoki o te moana o Taira o Hairona, i haere mai nei ki te whakarongo ki a ia, kia whakaorangia hoki o ratou mate;

18 Me te hunga ano hoki e whakatoia ana e nga wairua poke: a whakaorangia ana ratou.

19 A i tohe te mano katoa kia pa atu ki a ia: i puta mai hoki he kaha i a ia, a whakaorangia ana ratou katoa.

20 ¶ Na, ka titiro atu ona kanohi ki ana akonga, a ka mea ia, Ka koa *koutou* nga rawakore: mo koutou hoki te rangatiratanga o te Atua.

21 Ka koa *koutou* e hiakai nei i naianei: ka makona hoki koutou. Ka koa *koutou* e tangi nei i naianei: e kata hoki koutou.

22 Ka koa koutou, ina kinongia e nga tāngata, ina wehewehea mai *i roto i a ratou*, ina tawaia, ina rukea atu to koutou ingoa, ano he mea kino, mo te whakaaro hoki ki te Tama a te tangata.

23 Kia hari koutou i taua ra, kia tupekepeke: ina hoki e nui to koutou utu i te rangi: i peneitia hoki nga poropiti e o ratou mātua.

24 Otira aue te mate mo koutou mo te hunga taonga! kua riro mai hoki i a koutou to koutou whakamarietanga.

25 Aue te mate mo koutou mo te hunga e makona ana! e mate hoki koutou i te hiakai. Aue te mate mo koutou mo te hunga e kata ana i naianei! ka aue hoki koutou, ka tangi.

26 Aue te mate mo koutou ua korerotia paitia koutou e nga tāngata katoa! i penei hoki o ratou mātua ki nga poropiti teka.

27 ¶ Na, ko taku kupu tenei ki a koutou e whakarongo mai nei, Arohaina atu o koutou hoa whawhai; kia pai te mahi ki te hunga e kino ana ki a koutou;

28 Manaakitia te hunga e kanga ana i a koutou, me inoi mo te hunga e whakawhiu ana i a koutou.

29 Na, ki te pakia tou paparinga e tetahi, tahuri atu hoki tetahi; a ki te tangohia tou ngeri e tetahi, kaua e kaiponuhia tou koti.

30 Hoatu ki nga tāngata katoa e inoi ana ki a koe; kaua ano hoki e tonoa o mea ki te tangohia e te tangata.

31 Ko ta koutou e pai ai kia meatia mai e nga tāngata ki a koutou, meatia ano hoki e koutou ki a ratou.

32 A ki te aroha koutou ki te hunga e aroha ana ki a koutou, kei hea he whakawhetai ki a koutou? e aroha ana hoki te hunga hara ki te hunga e aroha mai ana ki a ratou.

Digitized by Google

33 A ki te atawhai koutou i te hunga e atawhai ana i a koutou, kei hea he whakawhetai ki a koutou? e pena ana ano hoki te hunga hara.

34 Ki te tuku moni hoki koutou ki te hunga e mea ai koutou ka utua mai e ratou, kei hea he whakawhetai ki a koutou? e tuku moni ana hoki te hunga hara ki te hunga hara, mo te pera kia whakahokia mai ki a ratou.

35 Engari kia aroha ki o koutou hoa whawhai, atawhaitia hoki, tukua atu te moni, kaua ano hoki e whakaaro kia utua mai ta koutou; a e rahi te utu ki a koutou, ka whakatupu tamariki ano hoki koutou ki a te Runga rawa: e atawhai ana hoki ia i te hunga e kore e whakawhetai, i te hunga kino.

36 Kia ngawari rapea koutou, kia pera me to koutou Matua e ngawari ana.

37 Kaua e whakawa, a e kore koutou e whakawakia: kaua e whakahe, a e kore koutou e whakahekia: houhia te rongo, a e houhia ano te rongo ki a koutou:

38 Hoatu, a ka homai ki a koutou; he mehua pai, pehi rawa, oioi rawa, purena tonu ta ratou e homai ai ki te kokorutanga o o koutou kakahu. Ko te mehua hoki e mehua ai koutou, hei mehua ano tena ki a koutou.

39 A ka puaki tana kupu whakarite ki a ratou, E ahei ranei te matapo te arahi i te matapo? e kore ranei e taka tokorua ki te waikeri?

40 E kore te akonga e rahi ake i tona kai whakaako: engari ka rite ano ki o ratou kai whakaako nga tāngata katoa kua tino pukengatia.

41 He aha tāu e titiro ki te otaota i roto i te kanohi o to teina, tē kite i te kurupae i tou ake kanohi?

42 E pehea ranei to korero ki to teina, E *taku* teina, iaua, kia kapea atu e ahau te otaota i roto i tou kanohi, tē kite i te kurupae i roto i tou kanohi? E te tangata tinihanga, kia mātua kapea atu e koe te kurupae i roto i tou kanohi, katahi koe ka mārama ki te kape i te otaota i roto i te kanohi o tou teina.

43 E kore hoki te rakau ataahua e hua i te hua kino; e kore ano hoki te rakau kino e hua i te hua ataahua.

44 Ma ona hua ake nei hoki ka mohiotia ai tenei rakau tenei rakau. E kore hoki e kohia nga piki i runga i ngu tataramoa, e kore ano hoki e whakiia te karepe i runga i te tumatakuru.

45 He tangata pai, he pai tana e whakaputa mai ai i roto i te taonga pai a tona ngakau; he tangata kino, he kino tana e whakaputa mai ai i roto i nga taonga kino o tona ngakau: he purenatanga hoki no te ngakau nga kupu a te mangai.

46 ¶ He aha koutou ka karanga ai ki a au, E te Ariki, e te Ariki, tē mahi i aku korero?

47 Na, te tangata e haere mai ana ki a au, e rongo ana ki aku kupu, a e mahi ana, maku e whakaatu ki a koutou he ritenga aha tona:

48 Ka rite ia ki te tangata i hangā e ia tetahi whare, i keri, i whakahohonu, a whakatakoto ana i te turanga ki runga ki te kamaka: a, te putanga mai o te waipuke, ka pakaru te roma ki taua whare, heoi kihai i taea te whakangaueue: no te mea i hangā ki runga ki te kamaka.

49 Tena ko te tangata i rongo, a kihai i mahi, ka rite ia ki te tangata i hanga i tetahi whare ki runga ki te oneone, a kahore he turanga: te pakarutanga mai o te roma, na, hinga tonu iho; a nui atu te pakarutanga a taua whare.

UPOKO 7.

ANO ka mutu enei kupu katoa āna, me te whakarongo ano te iwi, ka tomo atu ia ki Kaperenauma.

2 Na, e mate ana te pononga a tetahi keneturio, meake marere, tana hoki i mate-nui ai.

3 A, tona rongonga ki a Ihu, ka tonoa ki a ia etahi kaumatua o nga Hurai, hei mea ki a ia kia haere mai ki te whakaora i tana pononga.

4 A, to ratou taenga mai ki a Ihu, he kaha ta ratou inoi, ka mea, he pai *te tangata* e meatia ai tenei e ia:

5 E aroha ana hoki ia ki to tatou iwi, nāna hoki i hanga te whare karakia mo matou.

6 Na, haere tahi ana a Ihu me ratou. A i a ia kahore nei i matara mai i te whare, ka tono te keneturio i etahi hoa ki a ia, ka mea ki a ia, E te Ariki, kei maumau ngenge noa koe: ehara hoki ahau i te tikanga tangata e haere ake ai koe ki raro i toku tuanui:

7 Koia tē tae ai taku aro ki te haere atu ki a koe: engari kia puaki mai tau kupu, a ka ora taku pononga.

8 He tangata hoki ahau e whakahaua ana, he hoia ano aku hei whakahaunga maku, na, ka mea ahau ki tenei, Haere, a ka haere; ki tetahi atu hoki, Haere mai, a ka haere mai; ki taku pononga

Digitized by Google

ano hoki, Meatia tenei, a ka meatia e ia.

9 Te rongonga o Ihu ki enei mea, ka miharo ki a ia, a ka tahuri ka mea ki te mano e aru ana i a ia, Ko taku kupu tenei ki a koutou, kahore ano ahau i kite i roto i a Iharaira i te whakapono hei rite mo tenei te nui.

10 A, te hokinga atu ki te whare o te hunga i tonoa, rokohanga atu kua ora te pononga i mate.

11 ¶ A i te aonga ake, ka haere ia ki tetahi pa, ko Naina te ingoa; a he tokomaha o ana akonga i haere tahi me ia, he nui hoki te tangata.

12 A ka whakatata ia ki te kuwaha o te pa, na, he tupapaku tera e kauhoatia mai ana, he huatahi na tona whaea, a ko ia he pouaru: a he tokomaha nga tāngata o te pa e *haere* tahi ana me ia.

13 A, te kitenga o te Ariki i a ia, ka aroha ki a ia, ka mea ki a ia, Kaua e tangi.

14 Na, ka haere mai ia, ka pa ki te kauhoa: a, tu tonu nga kai kauhoa. Na, ko tana meatanga mai, E tama, ko taku kupu tenei ki a koe, E ara.

15 Na, ka noho te tupapaku ki runga, ka anga ka korero. A hoatu ana ia e ia ki tona whaea.

16 Na, ka tau te wehi ki a ratou katoa: a ka whakakororia i te Atua, ka mea, Kua puta ake i roto i a tatou he poropiti nui; a, Kua titiro mai te Atua ki tona iwi.

17 Na, haere ana tenei korero mona puta noa i Huria, i nga wahi patata katoa ano hoki.

18 ¶ A ka korerotia enei mea katoa ki a Hoani e ana akonga.

19 Na, ka karangatia e Hoani etahi o ana akonga tokorua, ka tonoa ki a Ihu, mea ai, Ko koe ranei tera e haere mai ana? me tatari ranei matou ki tetahi atu?

20 A, te taenga mai o aua tāngata ki a ia, ka mea, Kua tonoa mai maua e Hoani Kai iriiri ki a koe, mea ai, Ko koe ranei tera e haere mai ana? me tatari ranei matou ki tetahi atu?

21 I taua wa pu ano he tokomaha te hunga i whakaorangia e ia i nga tu-rorotanga, i nga mate, i nga wairua kino; a he tokomaha nga matapo i mei-nga kia kite.

22 A ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a raua, Haere korerotia atu ki a Hoani nga mea e kite nei e rongo nei korua; ko nga matapo e titiro ana, ko nga kopa e haereere ana, ko nga repera kua ma, ko nga turi e rongo ana, ko nga tupapaku e whakaarahia ana, e kau-whautia ana te rongo pai ki te hunga rawakore;

23 Na, ka koa te tangata e kore e hē ki a au.

24 ¶ A, te rironga o nga karere a Ho-ani, ka timata ia, a ka korerotia a Hoani ki te mano, I haere atu koutou ki te ko-raha kia kite i te aha? I te kakaho e whakangaueuetia ana e te hau?

25 Ano ra, i haere koutou kia kite i te aha? I te tangata he kakahu maeneene ona? Na, kei nga whare kingi te hu-nga i nga kakahu whakapaipai, i nga kai papai.

26 Ano ra, i haere koutou kia kite i te aha? I te poropiti? Ae ra, ko taku kupu tenei ki a koutou, tera atu i te poropiti.

27 Mona te mea kua tuhituhia nei, Na, ka tonoa e ahau taku karere ki mua i tou aroaro, māna e whakapai tou huara-hi i mua i a koe.

28 Ko taku kupu hoki tenei ki a kou-tou, Kahore he poropiti nui atu i a Hoani Kai iriiri i roto i nga whanau a nga wāhine: heoi rahi ake i a ia te nohinohi rawa o te rangatiratanga o te Atua.

29 Na, i whakatikaia ta te Atua e te hunga katoa i rongo, e nga pupirikana ano hoki, i iriiria hoki ki te iriiringa a Hoani.

30 Ko nga Parihi ia, ratou ko nga kai whakaako o te ture, i whakakahore ki ta te Atua whakaaro ki a ratou, i a ratou kihai nei i iriiria e ia.

31 ¶ A ka mea mai te Ariki, Me wha-karite e ahau nga tāngata o tenei wha-kapaparanga ki te aha? e rite ana ki te aha?

32 E rite ana ki nga tamariki e noho ana i te kāinga hoko, e karanga ana ki a ratou ano, e mea ana, Whakatangi noa matou i te putorino ki a koutou, a kahore koutou i kanikani mai; aue noa matou ki a koutou, na, kahore koutou i tangi.

33 I haere mai hoki a Hoani Kai iri-iri, a kihai i kai taro, kihai i inu waina; heoi ka mea koutou, He rewera tona.

34 I haere mai te Tama a te tangata me te kai me te inu; a ka mea koutou, Na, he tangata kakai, he tangata iinu waina, he hoa no nga pupirikana me nga tāngata hara!

35 Otira e whakatikaia ana te whakaaro nui e ana tamariki katoa.

36 ¶ Na, ka mea tetahi o nga Parihi ki a ia kia kai tahi raua. A ka tomo atu ia ki te whare o te Parihi, ka noho.

Digitized by Google

37 A ka mātau tetahi wahine hara o te pa, kei te whare o te Parihi ia e noho ana, na, ka kawea mai e ia tetahi pouaka kohatu *e kī ana* i te hinu kakara,

38 A ka tu tangi ki muri i ona waewae, ka anga ka whakamakuku i ona waewae ki nga roimata, ka muru ki nga makawe o tona mātenga, ka kihi i ona waewae, ka whakawahi ki te hinu kakara.

39 A, te kitenga o te Parihi i karangatia ai ia, ka korero i roto i a ia, ka mea, Me he poropiti tenei, kua mātau ia ki te wahine e pa nei ki a ia, tona peheatanga: he wahine hara hoki.

40 Na, ka korero a Ihu, ka mea ki a ia, E Haimona, he kupu taku ki a koe. Ka mea ia, Korero, e te Kai whakaako.

41 Na, tokorua nga tāngata i a raua te moni a tetahi kai tuku moni: e rima rau nga pene i tetahi, e rima tekau i tetahi.

42 A, tē whai mea raua hei whakautu mai, whakarerea noatia ana e ia ki a raua. Na, māu e korero mai, ko wai o raua e tino nui tona aroha ki a ia.

43 Na, ka whakahokia atu e Haimona, ka mea, Ki taku whakaaro, ko te tangata nāna te mea nui i whakarerea noatia atu. Na, ko tona meatanga mai ki a ia, Tika tonu tāu.

44 Na, ka tahuri ia ki te wahine, a ka mea ki a Haimona, E kite ana koe i tenei wahine? I haere mai ahau ki roto ki tou whare, kahore ano i homai e koe he wai mo oku waewae: nāna ia i whakamakuku oku waewae ki nga roimata, a murua iho ki nga makawe o tona mātenga.

45 Kihai koe i kihi i ahau: ko tenei ia kahore ano i mutumutu te kihi i oku waewae no taku taenga mai ra ano.

46 Kihai koe i whakawahi i toku mātenga ki te hinu: na, whakawahia ana e ia oku waewae ki te hinu kakara.

47 Koia ahau ka mea nei ki a koe, Kua murua ona tini hara; ina hoki he nui tana aroha: otira i iti nga mea o tetahi i murua, ka iti ano tona aroha.

48 A ka mea mai ia ki a ia, Kua murua ou hara.

49 Na, ka anga ka korero *ona* hoa noho ki a ratou ano, Ko wai tenei e muru nei ano hoki i nga hara?

50 Na, ko tana meatanga mai ki te wahine, Na to whakapono koe i ora ai; haere marie.

UPOKO 8.

A MURI iho, ka haereere ano ia ki nga pa ki nga kāinga, ka kauwhau ka whakapuaki i te rongo pai o te rangatiratanga o te Atua: i a ia hoki te tekau ma rua,

2 Me etahi wāhine hoki kua oti nei te whakaora i nga wairua kino, i nga ngoikoretanga, ko Meri e karangatia nei ko Makarini, e whitu nei nga rewera i puta mai i roto i a ia,

3 Ko Hoana hoki te wahine a Kuha, a ta Herora kai whakahauhau, me Huhana, me era atu tona tini, a na ratou i mahi etahi o o ratou taonga hei mea māna.

4 ¶ A ka tini nga tāngata ka huihui mai, a ka tae mai ki a ia i tenei pa i tenei pa, ka korero kupu whakarite ia:

5 I haere atu te kai rui ki te rui i tana purapura: a i a ia e rui ana, ka ngahoro tetahi ki te taha o te ara; a takahia ana, na, kainga ake e nga manu o te rangi.

6 Ko etahi i ngahoro ki runga ki te toka; te tupunga ake, kua maroke, kahore hoki he makuranga.

7 Ko etahi i ngahoro ki roto ki nga tataramoa; a tupu tahi ana nga tataramoa, koaoatia iho.

8 Ko etahi i ngahoro ki te oneone pai; tupu ana, tatakirau ona hua. Ka mutu enei korero, ka karanga ia, Ko ia he taringa ona hei whakarongo, kia rongo ia.

9 Na, ka ui ana akonga ki a ia, ka mea, He aha te tikanga o tenei kupu whakarite?

10 Ka mea mai ia, Kua hoatu ki a koutou te matauranga ki nga mea ngaro o te rangatiratanga o te Atua: ki era atu ia, he whakarite nga kupu: kia kite ai ratou, a e kore e kite, kia rongo ai, a kore ake e mātau.

11 Na, tenei te kupu whakarite: Ko te purapura te kupu a te Atua.

12 Era i te huarahi, ko nga kai whakarongo; me i reira ka haere mai te rewera, ka kapo i te kupu i roto i o ratou ngakau, kei whakapono ratou, a ka ora.

13 Era i runga i te toka ko te hunga e tango nei i te kupu me te hari ano i to ratou rongonga ai; kahore ia o ratou pakiaka, whakapono ana ratou ehia ake ano ra, a i te wa o te whakamatautau ka mawehe atu.

14 Tera i ngahoro ki roto ki nga tataramoa, ko te hunga e whakarongo ana,

Digitized by Google

a, te haerenga atu, ka koaoaotia e nga whakaaroaronga, e nga taonga, e nga whakaahuareka o te ao, a hore ake e pakari o ratou hua.

15 Ko tera i te oneone pai, ko te hunga e tika ana e pai ana te ngakau, a, te rongonga i te kupu, ka pupuri, a hua ana nga hua i runga i te manawanui.

16 ¶ E kore e tahuna te rama e tetahi, a e hipokina ki te oko, e waiho ranei i raro i te moenga ; engari ka whakaturia ki runga ki te turanga, kia kitea ai te māramatanga e te hunga e tomo mai ana.

17 E kore hoki tetahi mea i hunā, e mahue te whakakite ; e kore ano hoki tetahi mea i ngaro, e mahue te mohio te puta mai hoki ki te māramatanga.

18 Kia tupato ra ki ta koutou whakarongo : ki te whai mea hoki tetahi, ka hoatu ano ki a ia ; a ki te kahore he mea a tetahi, ko te mea i kiia nāna ake, ka tangohia i a ia.

19 ¶ Na, ka haere mai ki a ia tona whaea me ona teina, a kihai ratou i ahei te tutuki atu ki a ia, na te mano hoki.

20 Na, ka korerotia ki a ia, ka mea ratou, Tou whaea me ou teina te tu mai nei i waho, e mea ana kia kite i a koe.

21 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ratou, Ko toku whaea me oku teina enei, e rongo nei e mahi nei i te kupu a te Atua.

22 ¶ A i tetahi o aua ra, ka eke ia ratou ko ana akonga ki te kaipuke : a ka mea ki a ratou, Tatou ka whakawhiti ki tera taha o te roto. Na, rere ana ratou.

23 A i a ratou e rere ana, ka moe ia : na, ko te putanga mai o tetahi hau, he tupuhi, ki te roto ; a ka tomo ratou, tata pu ki te tahuri.

24 Na, ka haere mai ratou, ka whakaara i a ia, ka mea, E kara, e kara, ka mate tatou. Na, ka ara ia, a riria ana e ia te hau, me te ngaru o te moana : a mutu iho, na, kua marino.

25 Na, ka mea ia ki a ratou, Kei hea to koutou whakapono ? Mataku ana ratou, miharo ana, ka mea ki a ratou ano, Ko wai ra tenei, ka tapa nei ki nga hau ki te moana, a rongo rawa ki a ia ?

26 ¶ Na, ka rere atu ratou ki te whenua o nga Kararini, ki tawahi atu o Kariri.

27 A, tona haerenga atu ki uta, ka tutaki ki a ia he tangata no te pa, he rewera ona no mua ke, kahore nei ona kakahu i kakahu ai, kihai ano hoki i noho i roto i te whare, engari ki nga urupa.

28 A, tona kitenga i a Ihu, ka karanga, ka takoto ki tona aroaro, a he nui tona reo ki te mea mai, He aha ahau nāu, e Ihu, e te Tama a te Atua i runga rawa ? E, kaua rā ahau e whakamamaetia.

29 (Nāna hoki i mea ki te wairua poke kia puta mai i taua tangata. He maha hoki nga wa i hopukia ai ia e ia : a e tiakina ana ia, he mea here ki nga mekameka ki nga here waewae ; heoi motumotuhia ana e ia nga here, a aia ana e te rewera ki te koraha.)

30 Na, ka ui mai a Ihu ki a ia, ka mea, Ko wai tou ingoa ? Ka mea ia, Ko Rihiona : he tokomaha hoki nga rewera i tomo ki roto ki a ia.

31 Katahi ka inoi ratou ki a ia kia kaua ratou e tonoa e ia kia haere ki te hohonu.

32 Na, kei reira ano tetahi kahui poaka, he maha, e kai ana i runga i te maunga : a ka inoi ratou ki a ia kia tukua ratou kia tomo ki aua *poaka*. A tukua ana ratou.

33 A, te putanga mai o aua rewera i roto i te tangata, ka tomo atu ki roto ki nga poaka : na, ko te tino rerenga o te kahui ra te pari ki te moana, a paremo iho.

34 Ano ka kite nga kai whangai i taua mea i meatia, ka whati, ka haere ka korero ki te pa, ki aua whenua hoki.

35 Na, ka haere mai ratou kia kite i taua mea i meatia ; a, to ratou taenga atu ki a Ihu, ka kite i te tangata i puta nei nga rewera i roto i a ia, kua oti te whakakakahu, kua tika ona whakaaro, e noho ana ki nga waewae o Ihu : a ka mataku ratou.

36 A korerotia ana ki a ratou e te hunga i kite, te whakaoranga o te tangata i nga rewera.

37 Na, ka mea te huihui katoa o nga kāinga patata o nga Kararini kia mawehe atu ia i a ratou ; i mataku whakaharahara hoki ratou : a eke ana ia ki te kaipuke, hoki ana.

38 Na, ka inoi ki a ia te tangata i puta nei nga rewera i roto i a ia, kia meinga hei hoa mona : heoi ka tono atu a Ihu i a ia, ka mea,

39 Hoki atu ki tou whare, korerotia nga mea nui kua meinga nei e te Atua ki a koe. Na, haere ana ia, korerotia ana ki te pa katoa nga mea nui i mea ai a Ihu ki a ia.

40 A ka hoki a Ihu, ka koa te mano

Digitized by Google

ki tona taenga mai: e tatari ana hoki ratou katoa ki a ia.

41 ¶ Na, ko te haerenga mai o tetahi tangata ko Hairuha te ingoa, he rangatira ano hoki ia no te whare karakia: a takoto ana ki nga waewae o Ihu, ka inoi ki a ia kia haere ki tona whare:

42 Kotahi ano tana tamahine, he huatahi, kotahi nei tekau ma rua ona tau, a e whakahemohemo ana. Na, i tona haerenga, popō tonu nga mano ki a ia.

43 ¶ Na, ko tetahi wahine e mate ana i te pakaruhanga toto, tekau ma rua nga tau, a poto katoa tona oranga ki nga rata, kihai ano hoki i taea te whakaora e tetahi,

44 Ka haere mai ia i muri, ka pa ki te taniko o tona kakahu: a mutu iho te rere o ona toto.

45 Na, ka mea a Ihu, Ko wai tenei kua pa nei ki a au? Ano ka whakakahore katoa, ka mea a Pita ratou ko ona hoa, E kara, e pipiri ana nga mano ki a koe, e tutetute ana, a e mea ana oti koe, Ko wai tenei kua pa nei ki a au?

46 Otira i mea ano a Ihu, Kua pa mai ano tetahi ki a au: e mahara ana hoki ahau kua puta atu he mana i a au.

47 A, te kitenga o te wahine kihai ia i ngaro, haere wiri mai ana, takoto ana i tona aroaro, korerotia ana e ia ki a ia i te aroaro o te iwi katoa te mea i pa ai ia ki a ia, me te hohoro o tona oranga.

48 Na, ka mea ia ki a ia, Kia maia, e ko: na to whakapono koe i ora ai; haere marie.

49 ¶ I a ia ano e korero ana, ka haere mai tetahi i *te whare* o te rangatira o te whare karakia, ka mea ki a ia, Kua mate to tamahine; kaua e whakararua te Kai whakaako.

50 A, te rongonga o Ihu, ka whakahokia mai e ia ki a ia, ka mea, Kaua e mataku: ko te whakapono ia kia whakapono, a ka ora.

51 A ka tomo ia ki roto ki te whare, kihai tetahi tangata i tukua e ia kia tapoko, ko Pita anake, ko Hemi, ko Hoani, me te pāpā raua ko te whaea o te kotiro.

52 A e tangi ana ratou katoa, e aue ana mona. Na, ka mea ia, Kaua e tangi; kahore ia i mate, engari e moe ana.

53 A kataina iho ia e ratou, i mohio hoki ratou kua mate ia.

54 Otira ka oti katoa te pei e ia ki waho, ka mau ia ki tona ringaringa, ka karanga, ka mea, E ko, e ara.

55 Na, hoki mai ana tona wairua, a

wakatika tonu ake ia: na, ka mea ia kia hoatu he kai māna.

56 A, miharo tonu ona mātua: na, ka whakatupato ia i a ratou kia kaua e korerotia taua meatanga ki tetahi.

UPOKO 9.

NA, ka karangatia e ia ana akonga kotahi tekau ma rua, a ka hoatu ki a ratou he kaha, he mana, *e peia ai* nga rewera katoa, e ora ai nga mate.

2 A tonoa ana ratou ki te kauwhau i te rangatiratanga o te Atua, ki te whakaora hoki i te hunga e mate ana.

3 A i mea ano ia ki a ratou, Kaua tetahi mea e mauria ki te ara, kaua nga tokotoko, kaua he putea, kaua he taro, kaua he moni; kaua ano hoki e takiruatia nga koti.

4 A ka tomo koutou ki tetahi whare, hei reira noho ai, a haere noa i reira.

5 A ki te kahore etahi e manako ki a koutou, ka haere koutou ki waho o taua pa, na, te puehu nei ano o o koutou waewae whakangahorotia atu, hei mea whakaatu ki a ratou.

6 Na, to ratou rironga atu, ka haereerea e ratou nga kāinga, ka kauwhau i te rongo pai, ka whakaora i nga wahi katoa.

7 ¶ A, te rongonga o Herora tetaraki ki nga mea katoa i meinga e ia: ka pohehe, no te mea ki ta etahi kī, kua ara mai a Hoani i te hunga mate;

8 Ki ta etahi, kua puta mai a Iraia; ki ta etahi, kua ara mai tetahi o nga poropiti o namata.

9 Na, ka mea a Herora, Kua poutoa e ahau te mātenga o Hoani: a ko wai tenei mona nei enei korero ka rangona nei e ahau? A ka whai kia kite i a ia.

10 ¶ Na, te hokinga mai o nga apotoro, ka korerotia ki a ia nga mea katoa i mea ai ratou. A ka tango ia i a ratou, ka haere ki tetahi wahi motu ke, ki tetahi koraha o te pa ko Petahaira nei te ingoa.

11 Ano ka rongo te mano, ka aru i a ia: na, ka pupuri ia i a ratou, ka korerotia ki a ratou te rangatiratanga o te Atua, whakaorangia ana hoki e ia te hunga e mea ana kia rongoatia.

12 ¶ Na, kua titaha haere te ra, a ka haere mai te tekau ma rua, ka mea ki a ia, Tonoa atu te mano, kia haere ai ki nga kāinga ki nga whenua i tetahi taha, i tetahi tahi, moe ai, ki te mea kai hoki ma ratou; he wahi koraha hoki tenei i a tatou nei.

13 A ka mea ia ki a ratou, Ma koutou

Digitized by Google

e hoatu he kai ma ratou. Ka mea ratou, Heoi ano ā matou e rima nga taro e rua nga ika; ki te kahore matou e haere ki te hoko kai ma tenei iwi katoa.

14 A me te mea e rima mano nga tāne. A ka mea ia ki ana akonga, Meinga ratou kia noho, kia rima tekau ki te nohoanga.

15 A pera ana ratou, meinga katoatia ana kia noho.

16 Na, ka mau ia ki nga taro e rima, ki nga ika e rua, ka titiro atu ki te rangi, ka whakapai i aua mea, ka whawhati, ka hoatu ki nga akonga kia whakatakotoria atu ma te mano.

17 Na, ka kai ratou, ka makona katoa: a kotahi tekau ma rua nga kete i kohia ake e ratou, he toenga na ratou no nga whatiwhatinga.

18 ¶ A i a ia e inoi ana ko ia anake, kei a ia ano nga akonga: na, ka ui ia ki a ratou, ka mea, Ko wai ahau ki ta nga tāngata kī?

19 Na, ka whakahokia atu e ratou, ka mea, Ko Hoani Kai iriiri; ki ta etahi, ko Iraia; na, ki ta etahi, kua ara mai tetahi o nga poropiti o namata.

20 Na, ka mea mai ia ki a ratou, A ki ta koutou kī, ko wai ahau? Ka whakahokia atu e Pita, a ka mea, Ko te Karaiti a te Atua.

21 Katahi ia ka whakatupato i a ratou, ka kī mai kia kaua tenei e korerotia ki te tangata;

22 I mea ano ia, Kua takoto te tikanga kia maha nga mamae o te Tama a te tangata, kia whakakinoa ano hoki ia e nga kaumatua, e nga tohunga nui, e nga Karaipi, kia whakamatea, a i te toru o nga ra ka ara.

23 ¶ I mea ano ia ki a *ratou* katoa, Ki te mea tetahi kia haere mai i muri i a au, me whakakahore e ia tāna ake, me amo tona ripeka i nga ra katoa, ka aru ai i a au.

24 Ki te whai hoki tetahi kia ora, ka mate ano ia: a ki te mate tetahi, mona i whakaaro ki a au, ka ora ano ia.

25 He aha hoki te painga ki te tangata, ki te riro mai i a ia te ao katoa, a ko ia ano ka ngaro, ka riro ranei i te hē?

26 Ta te mea ki te whakama tetahi ki a au, me aku korero, ka whakama ano hoki te Tama a te tangata ki a ia, ina haere mai i runga i te kororia ona, o tona Matua, o nga anahera tapu.

27 Na, he pono taku korero ki a koutou, Tenei ano etahi o te hunga e tu nei e kore e pangia e te mate, kia kite ra ano i te rangatiratanga o te Atua.

28 ¶ A ka tata ki te waru o nga ra i muri iho i enei korero, ka mau ia ki a Pita ki a Hoani ki a Hemi, ka haere atu ki runga ki te maunga ki te inoi.

29 A i tana inoinga, ka puta ke te ahua o tona mata, a ma tonu tona kakahu, kanapa tonu.

30 Na, tokorua nga tāngata e korero tahi ana me ia, ko Mohi raua ko Iraia:

31 I puta kororia mai nei, a i korero ki tona haerenga meake nei rite i a ia ki Hiruharama.

32 A i pehia a Pita ratou ko ona hoa e te moe: a, to ratou aranga ake, ka kite i tona kororia, me nga tāngata tokorua e tu tahi ana me ia.

33 A i a raua e mawehe atu ana i a ia, ka mea a Pita ki a Ihu, E kara, he mea pai kia noho tatou i konei: na, kia hangā e matou etahi wharau kia toru; kia kotahi mou, kia kotahi mo Mohi, kia kotahi mo Iraia: tē mohio ia ki tana i mea ai.

34 I a ia e korero ana i enei mea, ka puta mai he kapua, a taumaru iho ana ki a ratou: a mataku ana ratou i to ratou haerenga ki roto ki te kapua.

35 Na, ka puta mai he reo i te kapua, ka mea, Ko taku Tama tenei i aroha ai: whakarongo ki a ia.

36 A, te mutunga o te reo, ko Ihu anake i kitea. A whakarongo kau ana ratou, kihai hoki i korerotia e ratou ki te tangata i aua ra tetahi o nga mea i kite ai ratou.

37 ¶ Na, i te aonga ake o te ra, i a ratou kua tatū iho i runga i te maunga, he tini te tangata i tutaki ki a ia.

38 Na, ka karanga mai tetahi tangata i roto i te mano, ka mea, Tena koa, e te Kai whakaako, titiro mai ki taku tamaiti: ko ia anake hoki tāku.

39 Na, te hopukanga a te wairua i a ia, kihai i aha kua hamama; na, ka haehae i a ia me te tutū ano te huka, a marū iho ia, na, whakarere whakauaua ana i a ia.

40 A, no te inoi ahau ki o akonga kia peia ia ki waho: heoi kihai i taea e ratou.

41 Na, ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea, E te uri whakapono-kore, parori ke, kia pehea te roa o taku nohoanga ki a koutou, o taku manawanuitanga ki a koutou? Kawea mai to tamaiti ki konei.

42 Na, i a ia e haere mai ana, ka taia iho ia e te rewera, haehaea iho. Na, ka riria te wairua poke e Ihu, a whakaorangia ana te tamaiti, hoatu ana ki tona pāpā.

Digitized by Google

43 ¶ Oho mauri katoa ana ratou ki te nui o te Atua. A, i a ratou e miharo ana ki nga mea katoa i meinga e Ihu, ka mea ia ki ana akonga,

44 Rongoatia e koutou enei korero ki roto ki o koutou taringa: meake hoki tukua te Tama a te tangata ki nga ringaringa o nga tāngata.

45 A kihai ratou i mohio ki tenei kupu, kua ngaro hoki, kei kitea taua mea e ratou: a ka mataku ratou ki te ui atu ki a ia ki taua kupu.

46 ¶ Na, ka puta ake he korerorero i roto i a ratou, ko wai o ratou e nui rawa.

47 A ka kite a Ihu i te whakaaroaronga o o ratou ngakau, ka mau ia ki tetahi tamaiti, a whakaturia ana ki tona aroaro,

48 Ka mea mai ki a ratou, Ki te manako tetahi ki tenei tamaiti, na te whakaaro hoki ki toku ingoa, e manako ana ia ki a au: a ki te manako tetahi ki a au, e manako ana ia ki toku kai tono mai: na, te iti rawa i roto i a koutou katoa, ko ia hei mea nui.

49 ¶ Na, ka whakahokia atu e Hoani, ka mea, E kara, i kite matou i tetahi e pei rewera ana i runga i tou ingoa; a riria iho e matou, mona kahore e haere tahi me tatou.

50 A ka mea a Ihu ki a ia, Kaua e riria: ki te mea hoki ehara tetahi i te hoa whawhai no tatou, no tatou ano ia.

51 ¶ Ano ka rite nga ra mo tona tangohanga ki runga, māro pu tona kanohi ki te haere ki Hiruharama:

52 Na, ka tono ia i etahi karere ki mua i tona aroaro: a ka haere ratou, ka tomo ki tetahi kāinga o nga Hamari ki te mea tukunga mai mona.

53 Heoi kihai era i manako ki a ia, e anga ana hoki ona kanohi ki Hiruharama.

54 A, te kitenga o ana akonga o Hemi raua ko Hoani, ka mea raua, E te Ariki, e pai ana ranei koe kia korerotia e maua he kapura kia heke iho i te rangi, hei whakangaro i a ratou, hei pera me ta Iraia i mea ai?

55 A ka tahuri ia, ka riri ki a raua, ka mea, Kahore korua i mātau noa no tehea wairua korua.

56 Kihai hoki te Tama a te tangata i haere mai ki te whakamate tangata, engari ki te whakaora. A haere ana ratou he kāinga ke.

57 ¶ A i a ratou e haere ana i te ara, ka mea tetahi ki a ia, E te Ariki, ka aru ahau i a koe ki nga wahi katoa e haere ai koe.

58 Na, ko te meatanga mai a Ihu ki a ia, He rua o nga pokihahe koha, nga o nga manu o te rangi; tena ko te Tama a te tangata hore ona wahi e takoto ai tona mātenga.

59 Ka mea ia ki tetahi atu, Arumia mai ahau. A ka mea ia, E te Ariki, tukua ahau kia mātua haere ki te tanu i toku pāpā.

60 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Waiho ma nga tupapaku e tanu o ratou tupapaku: ko koe ia me haere ki te kauwhau i te rangatiratanga o te Atua.

61 Ka mea hoki tetahi atu, E te Ariki, ka aru ahau i a koe; otira tukua ahau kia mātua poroporoaki ki te hunga i toku whare.

62 Na, ka mea a Ihu ki a ia, Ki te pa te ringaringa o tetahi ki te parau, a ka titiro ki muri, e kore ia e tau mo te rangatiratanga o te Atua.

UPOKO 10.

NA, i muri iho i enei mea ka whakaritea ano hoki e te Ariki etahi atu e whitu tekau, a tonoa ana ratou takirua takirua ki mua i tona aroaro, ki nga pa katoa ki nga wahi meake nei ia haere ki reira.

2 I mea ano ia ki a ratou, Ko te kotinga e nui ana, ko nga kai mahi ia e ruarua ana: na, inoi atu ki te Ariki nāna te kotinga, kia tonoa mai e ia he kai mahi ki tana kotinga.

3 Haere: nana, ka tonoa nei koutou e ahau, ano he reme ki waenganui o nga wuruwhi.

4 Kaua e mauria he takotoranga moni, kaua he putea, kaua ano hoki he hu: kaua ano hoki e oha atu ki tetahi i te huarahi.

5 A ka tomo koutou ki tetahi whare, ka mātua mea atu, *Kia tau* te rangimarie ki tenei whare.

6 A ki te mea kei reira te tama a te rangimarie, ka tau ta koutou rangimarie ki reira: ki te kahore, e hoki mai ano ki a koutou.

7 Na, hei taua whare koutou noho ai, ka kai ai ka inu ai i ta ratou e homai ai: ka tika hoki te utu mo te kai mahi. Kaua e haereere i *tenei* whare ki *tera* whare.

8 A ka tomo koutou ki tetahi pa, a ka manako mai ratou ki a koutou, kainga nga mea e whakatakotoria ana ma koutou:

9 Me whakaora te hunga mate o reira, ka mea atu ki a ratou, Kua tata mai ki a koutou te rangatiratanga o te Atua.

Digitized by Google

10 Tena ki te tomo koutou ki tetahi pa, a e kore ratou e manako ki a koutou, me haere atu ki nga huarahi o reira, me ki atu,

11 Te puehu nei o to koutou pa e piri nei ki a matou, tenei te mukua atu nei e matou ki a koutou: otira kia mohio koutou ki tenei, kua tata mai ki a koutou te rangatiratanga o te Atua.

12 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Engari to Horoma i taua ra e māmā i to taua pa.

13 ¶ Aue te mate mou, e Korahina! aue te mate mou, e Petahaira! me i meatia hoki ki Taira ki Hairona nga merekara kua meatia nei ki a korua, kua ripeneta ke raua, he taratara hoki te kakahu, me te noho i roto i te pungarehu.

14 Otira erangi to Taira to Hairona i te ra whakawa e māmā i to korua.

15 Me koe hoki, e Kaperenauma, e ikeike na, a tutuki noa ki te rangi, ka whakatakā koe ki te reinga.

16 Ki te whakarongo tetahi ki a koutou, e whakarongo ana ia ki a au; a ki te whakakahore tetahi ki a koutou, e whakakahore ana ia ki a au; a ki te whakakahore tetahi ki a au, e whakakahore ana ki toku kai tono mai.

17 ¶ Na, ka hoki hari mai aua tekau e whitu, ka mea, E te Ariki, nga rewera na ano rongo tonu ki a matou, he mea hoki na to ingoa.

18 A ka mea ia ki a ratou, I kite ahau i a Hatana, ano he uira, e taka iho ana i te rangi.

19 Na, ka hoatu nei e ahau ki a koutou he mana e haere ai koutou i runga i nga nakahi i nga kopiona, i te kaha katoa ano hoki o te hoa whawhai: a e kore rawa koutou e mate i tetahi mea.

20 Otira kaua koutou e hari ki tenei, ki nga wairua ka riro nei ki raro i a koutou; ko ta koutou ia e tino hari ai, ko o koutou ingoa kua oti te tuhituhi ki te rangi.

21 ¶ I taua wa ano ka hari te wairua o Ihu, a ka mea ia, Ka whakawhetai atu ahau ki a koe, e Pa, e te Ariki o te rangi o te whenua, kua hunā nei hoki e koe enei mea i te hunga mātau i te hunga mahara, a hurahia atu ana ki nga kohungahunga: ae ra, e Pa, i pai hoki te penei ki tau titiro.

22 Kua oti nga mea katoa te tuku mai ki a au e toku Matua: e kore ano hoki tetahi e mātau ki te Tama ko wai ia, ko te Matua anake; ko wai ranei te Matua, ko te Tama anake, me te tangata ano hoki e pai ai te Tama kia whakakitea ia.

23 ¶ Na, ka tahuri ia ki nga akonga, ka mea puku atu, Ka hari nga kanohi e kite ana i nga mea e kite nei koutou:

24 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, he tokomaha nga poropiti me nga kingi i hiahia kia kite i nga mea e kite nei koutou, a kahore i kite; kia rongo ano i nga mea e rongo nei koutou, a kahore i rongo.

25 ¶ Na, ka whakatika tetahi kai whakaako o te ture, ka whakamatautau i a ia, ka mea, E te Kai whakaako, me aha ahau ka whiwhi ai ki te oranga tonutanga?

26 Ka mea mai ia ki a ia, He aha te mea i tuhituhia ki te ture? ka pehea to korerotanga?

27 Na, ka whakahokia atu e ia, ka mea, Kia whakapaua tou ngakau, tou wairua, tou kaha, tou hinengaro, ki te aroha ki te Ariki ki tou Atua; *me aroha* hoki ki tou hoa tata, ano ko koe.

28 Ka mea mai ia ki a ia, Ka tika to korero: meinga tenei, a ka ora koe.

29 Na, ka mea ia kia whakatika i a ia, a ka kī atu ki a Ihu, Ko wai ra taku hoa tata?

30 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea, I haere atu tetahi tangata i Hiruharama ki Heriko, a ka tutaki ki nga kai pahua, na, ka huia ona e ratou, ka tukitukia ia, a haere ana, whakarerea iho ia, me te mea kua mate.

31 Na, ko tetahi tohunga e haere noa ana i taua ara: a, tona kitenga i a ia, ninihi ke atu ana na tahaki.

32 I pena hoki tetahi Riwaiti, tae kau ki taua wahi, ka haere ka titiro, ninihi ke atu ana na tahaki.

33 Na, ko tetahi Hamari e haere ana ki nga whenua, te taenga mai ki a ia, ka kite i a ia, ka aroha,

34 Na, ka haere atu, ka takai i ona patunga, ringihia iho ki te hinu ki te waina, ka whakanoho i a ia ki tona ake kararehe, a kawea ana ia ki te whare tira, atawhaitia ana ia.

35 I te aonga ake, i tona haerenga, ka tangohia e ia nga pene e rua, a hoatu ana ki te tangata i te whare, ka mea ki a ia, Māu ia e tiaki; a ki te maha atu āu mea e pau, maku koe e utu ina hoki mai ahau.

36 Na, ki tau whakaaro, ko wai o

Digitized by Google

tenei tokotoru te hoa ona i tutaki nei ki nga kai pahua?

37 Ka mea ia, Ko tera i atawhaitia ai ia. Ka mea ano a Ihu ki a ia, Haere, kia pera ano hoki tau mahi.

38 ¶ A i to ratou haerenga atu, ka tomo ia ki tetahi kāinga: na, ko tetahi wahine ko Māta te ingoa, i whakamanuhiri i a ia ki tona whare.

39 A he teina tona, ko Meri te ingoa, na, ka noho ano tenei ki nga waewae o Ihu, whakarongo ai ki tana kupu.

40 Na, rarururu noa iho a Māta i te nui o te mahi tuari, a haere atu ana, ka mea, E te Ariki, he mea noa oti ki a koe kia waiho nei e toku teina maku anake te tuari? na, korero atu kia haere mai ia hei hoa moku.

41 Ka whakahokia atu e Ihu, ka mea ki a ia, E Māta, e Māta, e manukanuka ana koe e rarururu ana ki nga mea maha:

42 Kotahi ia te mea e matea ana: a kua whiriwhiria e Meri tena wahi pai, e kore nei e tangohia i a ia.

UPOKO 11.

A I a ia e inoi ana i tetahi wahi, a ka mutu, ka ki atu tetahi o ana akonga ki a ia, E te Ariki, whakaakona matou ki te inoi, me Hoani hoki i whakaako i ana akonga.

2 Ka mea atu ia ki a ratou, Ka inoi koutou, mea atu, E to matou Matua i te rangi, Kia tapu tou ingoa Kia tae mai tou rangatiratanga. Kia meatia tau e pai ai ki runga ki te whenua, kia rite ano ki to te rangi.

3 Homai ta matou taro ki a matou, to tenei ra to tenei ra.

4 Murua o matou hara; e murua ana hoki e matou o nga tāngata katoa e hara ana ki a matou. Aua hoki matou e kawea kia whakawaia; engari whakaorangia matou i te kino.

5 I mea ano ia ki a ratou, Ko wai o koutou ki te mea he hoa tona, a ka tae atu ki a ia i waenganui po, ka mea ki a ia, E hoa, homai ki a au etahi taro, kia toru;

6 Kua tae mai hoki taku hoa ki a au i te ara, a kahore aku mea e whakatakoto ai ahau māna?

7 A ka whakahokia mai e tera i roto, ka mea, Hoha ki, kāti ra: kua tutakina noatia ake te tatau, a kei te moenga nei matou ko aku tamariki; e kore e ahei kia whakatika atu ahau ki te hoatu ki a koe.

8 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Ahakoa kahore ia i whakatika ki te hoatu ki a ia, no te mea he hoa nona, ma tana tohe ano ka ara ake ai ia, ka hoatu ai ki a ia i nga mea i tonoa e ia.

9 A ko taku kupu ano tenei ki a koutou, Inoia, a ka hoatu ki a koutou; rapua, a ka kitea e koutou; patukia, a ka uakina ki a koutou.

10 Ta te mea ka whiwhi nga tāngata katoa ina inoi; ka kite ina rapu; a ka uakina ki te tangata e patuki ana.

11 Ko tehea matua o koutou ki te inoia e tana tamaiti tetahi taro, e hoatu ranei ki a ia he kamaka? a *ki te inoia* he ika, e hoatu ranei ki a ia he nakahi hei ika?

12 A ki te inoia he hua manu, e hoatu ranei ki a ia he kopiona?

13 Ki te mea ko koutou, te hunga kino, e mātau ana ki te hoatu mea papai ki a koutou tamariki: tera noa ake te homaitanga o te Wairua Tapu e to koutou Matua i te rangi ki te hunga e inoi ana ki a ia.

14 ¶ Na, e pei rewera ana ia, he wahangu ano hoki ia. A, te putanga mai o te rewera ki waho, ka korero te wahangu; a miharo ana te mano.

15 Na, ka mea etahi o ratou, Na te rangatira o nga rewera na Perehepura tāna peinga rewera.

16 Na, ka whakamatautau etahi, ka mea ki tetahi tohu i a ia i te rangi.

17 Otiia i mātau ia ki ā ratou whakaaro, a ka mea ki a ratou, Ki te tahuri iho tetahi rangatiratanga ki a ia ano, ka kore; a *ki te tahuri* tetahi whare ki tetahi whare, ka hinga.

18 A ki te tahuri iho a Hatana ki a ia ano, me pehea e tu ai tona rangatiratanga? e mea na hoki koutou, na Perehepura taku peinga rewera.

19 Na, ki te mea na Perehepura taku peinga rewera, na wai te peinga a a koutou tamariki? mo konei hei kai whakahe ratou mo koutou.

20 Tena ki te mea na te ringaringa o te Atua taku peinga rewera, ina, kua tae noa mai te rangatiratanga o te Atua ki a koutou.

21 I te mea ka tiakina tona whare e te tangata kaha, he patu nei tana, ka ata takoto ona taonga:

22 Otira ki te puta mai tetahi e kaha atu ana i a ia, a ka hinga tera, na, ka tangohia ana patu i whakamanawa atu ai ia, ka tuwhatuwhaia ona taonga.

23 Te tangata ehara i te hoa noku, he

Digitized by Google

hoa riri ia ki a au: te tangata kahore e kohikohi tahi maua, e titaritari ana.

24 Ka puta mai te wairua poke i roto i te tangata, ka haereere ia ra nga wahi wai kore rapu okiokinga ai; a, tē kitea, ka mea ia, Ka hoki atu ahau ki toku whare i puta mai ai ahau.

25 A, te taenga atu, rokohanga atu kua oti te puruma, te whakapaipai.

26 Na, ka haere ia, ka tango i etahi atu wairua tokowhitu, he kino atu i a ia ano; a tomo atu ana, noho ana i reira: a kino atu i te timatanga te whakamutunga o taua tangata.

27 ¶ A i a ia e korero ana i enei mea, ka karanga ake tetahi wahine i roto i te mano, ka mea ki a ia, Koa tonu te kopu i kawea ai koe, me nga u i ngotea e koe.

28 Ano ra hoki ko ia, Engari, koa tonu te hunga e whakarongo ana ki te kupu a te Atua, a e mahi ana.

29 ¶ Ano ka rupeke mai te mano, ka anga ia ka korero, He whakatupuranga kino tenei: e rapu ana ki tetahi tohu; a e kore tetahi tohu e hoatu, ko te tohu anake o Hona poropiti.

30 I waiho nei hoki a Hona hei tohu ki nga tāngata o Ninewe, ka pera ano hoki te Tama a te tangata ki tenei whakatupuranga.

31 Ka whakatika ngatahi te kuini o te tonga i te whakawakanga me nga tāngata o tenei whakatupuranga, a ka whakatau i te hē ki a ratou: i haere mai hoki ia i nga pito o te whenua ki te whakarongo ki te whakaaro nui o Horomona; a tenei ano tetahi e nui atu ana i a Horomona.

32 Ka whakatika ngatahi nga tāngata o Ninewe i te whakawakanga me tenei whakatupuranga, a ka whakatau i te hē ki a ratou: i ripeneta hoki ratou i te kauwhautanga a Hona; a tenei ano tetahi e nui atu ana i a Hona.

33 Ka tahuna te rama, e kore e waiho e te tangata ki te *wahi* ngaro, ki raro ranei i te puhera, engari ki runga ki te turanga, kia kitea ai te māramatanga e te hunga e tomo atu ana.

34 Ko te kanohi te rama o te tinana: na, ki te atea tou kanohi, ka mārama ano hoki tou tinana katoa; tena ki te kino, ka pouri ano hoki tou tinana.

35 Na, kia tupato kei pouri te māramatanga i roto i a koe.

36 Na, ki te mārama tou tinana katoa, a kahore ona wahi pouri, ka mārama katoa ano, me te mea ko te mura o te rama e whakamārama ana i a koe.

37 ¶ I a ia e korero ana, ka kiia ia e tetahi Paribi kia tina tahi raua: a ka haere ia ki roto, ka noho.

38 A, te kitenga o te Parihi, ka miharo, no te mea kahore ia e horoi i mua o te tina.

39 Ka mea mai te Ariki ki a ia, Tenei koutou, e nga Parihi, te horoi nei i waho o te kapa o te rihi; ko roto ia o koutou e kī ana i te pahua i te kino.

40 E te hunga kuare, kihai ianei i hangā a roto e te kai hanga o waho?

41 Engari hoatu nga mea o roto hei atawhainga mo nga rawakore; a ka ma nga mea katoa ki a koutou.

42 Na, aue te mate mo koutou, e nga Parihi! e hoatu ana hoki e koutou te wahi whakatekau o te miniti, o te ru, o nga otaota katoa, a kapea ake te whakaritenga whakawa me te aroha ki te Atua: e tika ana ano ko enei kia meatia, kia kaua ano hoki era e kapea.

43 Aue te mate mo koutou, e nga Parihi! ko ta koutou hoki e rawe ai ko nga nohoanga rangatira i nga whare karakia, me nga ohatanga hoki i nga kāinga hoko.

44 Aue te mate mo koutou, e nga Karaipi, e nga Parihi, e te hunga tinihanga! e rite ana koutou ki nga urupa e ngaro ana, a e kore e kitea e nga tāngata e haereere ana i runga.

45 Na, ka whakahokia atu e tetahi o nga kai whakaako o te ture, ka mea ki a ia, E te Kai whakaako, he whakahe ano hoki mo matou enei korero āu.

46 Na, ko tana meatanga mai, Aue te mate mo koutou ano hoki, e nga kai whakaako o te ture! e whakawaha ana hoki koutou i nga tāngata ki nga wahanga e taimaha rawa ana hei pikaunga, a e kore tetahi o o koutou matihao e pa atu ki aua wahanga.

47 Aue te mate mo koutou! ko koutou nei hoki hei hanga i nga urupa o nga poropiti, a na o koutou mātua ratou i whakamate.

48 Na, he kai whakaatu koutou he kai whakaae ki nga mahi a o koutou mātua: na ratou hoki ratou i whakamate, ko koutou hoki hei hanga i o ratou urupa.

49 Na konei ano hoki te matauranga o te Atua i mea ai, Maku e tono atu nga poropiti me nga apotoro ki a ratou, a ka whakamate, ka tukino ratou i etahi o ratou:

50 Kia rapua ai *he utu* i tenei whaka-

Digitized by Google

paparanga mo te toto o nga poropiti katoa, i ringihia nei no te timatanga ra ano o te ao;

51 No te toto o Apera, tae noa ki te toto o Hakaraia i mate ki te takiwa o te āta o te temepara: ae ra, ka mea atu ahau ki a koutou, E rapua ano *he utu* i tenei whakapaparanga.

52 Aue te mate mo koutou, e nga kai whakaako o te ture! kua tangohia hoki e koutou te kī o te matauranga: e kore koutou e tomo atu ki roto, a e arai ana i te hunga e tomo atu ana.

53 Na, i a ia e korero ana i enei mea ki a ratou, ka timata nga Karaipi me nga Parihi, a kaha rawa ta ratou tohe ki a ia, he mea hoki kia maha atu ai ana korero:

54 E whanga ana hoki mona, e whai ana kia mau tetahi *kupu* a tona mangai, he whakapa hē ma ratou ki a ia.

UPOKO 12.

NA, kei te huihui ano tera nga mano, tona tini, no ka takatakahi i a ratou ano, a ka anga ia ka mea ki ana akonga, Ko tenei ta koutou e tupato wawe ai, ko te rewena a nga Parihi, ara, te tinihanga.

2 Kahore hoki he mea i hipokina e mahue te hura; *kahore* hoki *tetahi mea* ngaro e mahue te mohio.

3 Mo konei ko ta koutou e korero ai i te pouri, ka rangona i te māramatanga; a ko ta koutou e ki ai ki te taringa i nga ruma i roto rawa, ka kauwhautia i runga i nga whare.

4 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, e oku hoa, Kaua e wehingia te hunga e whakamate nei i te tinana, a, muri iho kahore ake ā ratou e mea ai.

5 Engari maku e whakaatu ki a koutou ta koutou e wehi ai: Wehingia ia kei a ia nei te tikanga mo te maka ki te reinga, i muri iho o tana whakamatenga; ae ra hoki, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kia wehi ki a ia.

6 E kore ianei e hokona nga pihoihoi e rima ki nga patene e rua? a e kore tetahi o ratou e wareware i te Atua.

7 Heoi ko nga makawe nei ano o o koutou mātenga oti katoa te tatau. Kaua ra koutou e wehi: erangi koutou i nga pihoihoi maha.

8 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Ki te whakaae tetahi ki a au ki te aroaro o nga tāngata, ka whakaaetia ano ia e te Tama a te tangata ki te aroaro o nga anahera a te Atua:

9 A ki te whakakahore tetahi ki a au ki te aroaro o nga tāngata, ka whakakahoretia ano ia ki te aroaro o nga anahera a te Atua.

10 A ki te korero tetahi he whakahe mo te Tama a te tangata, ka murua tona hara: tena ko te tangata e kohukohua ai te Wairua Tapu, e kore tana e murua.

11 A ka kawea koutou ki nga whare karakia, ki nga rangatira, ki te hunga whai mana; kaua e manukanuka ki te peheatanga ki te aha ranei e whakahoki atu ai koutou, ki ta koutou ranei e korero ai.

12 Ma te Wairua Tapu hoki koutou e ako i taua haora ano ki nga mea e tika ana kia korerotia e koutou.

13 ¶ Na, ka mea tetahi i roto i te mano ki a ia, E te Kai whakaako, mea atu ki toku tuakana, kia kotia mai moku tetahi wahi o te kāinga.

14 Na, ko tana meatanga mai ki a ia, E te tangata nei, na wai ahau i mea hei kai whakarite whakawa hei kai kokoti mo koutou?

15 A i mea ano ia ki a ratou, Kia mahara kia tupato ki te apo: ehara hoki te hua o ona taonga i te mea e ora ai te tangata.

16 Na, ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite ki a ratou, ka mea, Hua rawa te whenua o tetahi tangata taonga:

17 Na, ka whakaaroaro ia i roto i a ia, ka mea, Me pehea ahau? kahore hoki aku wahi e kohikohi ai ahau i aku hua.

18 A ka mea ia, Tenei taku e mea ai: ka wawāhia e ahau aku whare witi, a ka hangā ano kia nui: a ka kohikohia ki reira aku hua katoa, me aku mea papai:

19 Katahi ahau ka mea ki toku wairua, E *toku* wairua, ka maha o mea papai kei te rongoa mo nga tau e maha; noho noa iho, e kai, e inu, kia koa te ngakau.

20 Otiia ka mea te Atua ki a ia, Kuare, ko a tenei po ano tangohia ai tou wairua i a koe: a ma wai nga mea kua pae na i a koe?

21 Ka penei ano hoki te tangata mona ake ano nga taonga e meatia ana e ia, a e kore e hua nga taonga whaka-te-Atua.

22 ¶ Na, ka mea ia ki ana akonga, Koia ahau ka mea nei ki a koutou, Kaua e manukanuka ki to koutou oranga, ki ta koutou e kai ai; ki te tinana ano hoki, ki ta koutou e kakahu ai.

23 Rahi atu te oranga i te kai, me te tinana i te kakahu.

24 Whakaaroa nga pukeko: e kore

Digitized by Google

nei e whakato, e kore ano hoki e kokoti; kahore a ratou toa, kahore he whare witi; heoi e whangainga ana ratou e te Atua: tera noa ake to koutou nui i to nga manu.

25 Ko wai o koutou e taea e ia te whakaaro iho te hono atu tetahi wahi ki tona roa, kia kotahi te whatianga?

26 A ki te kore e taea e koutou te mea nohinohi rawa, he aha i manukanuka ai ki tetahi atu?

27 Maharatia nga rengarenga, to ratou tupu: e kore nei e mahi, e kore e miro; na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kihai a Horomona me tona kororia katoa i rite ki tetahi o enei te whai kakahu.

28 Na, ki te penei ta te Atua whakakakahuranga i te tarutaru, kei te parae nei i naianei, a apopo ka makā ki roto ki te oumu; tera noa ake tana i a koutou, e te hunga whakapono iti.

29 Kaua ra e rapu ki ta koutou e kai ai, ki ta koutou e inu ai, kaua e tirengi noa te whakaaro.

30 E rapu ana hoki nga iwi o te ao ki enei mea katoa: a e mahara ana to koutou Matua e matea ana e koutou enei mea.

31 Engari rapua te rangatiratanga o te Atua; a ka tapiritia mai enei mea katoa ma koutou.

32 Kaua e mataku, e te kahui nohinohi; kua pai hoki to koutou Matua ki te homai i te rangatiratanga ki a koutou.

33 ¶ Hokona o koutou taonga, hoatu he mea ma te hunga rawakore; hanga ma koutou he peke moni e kore e tawhitotia, he taonga ki te rangi e kore e memeha, ki te wahi e kore nei e tata atu te tahae, e kore ano hoki te huhu e kai.

34 Ko te wahi hoki i to koutou taonga. ko reira ano hoki o koutou ngakau.

35 Kia whitikiria o koutou hope, kia kā nga rama;

36 A, te rite mo koutou hei nga tāngata e tatari ana ki to ratou rangatira, ina hoki mai i te marenatanga; mo tona tae rawa mai patukituki ai, na, uaki tonu mai ratou ki a ia.

37 Ka koa nga pononga e rokohina mai e to ratou rangatira e mataara ana ina tae mai: he pono taku e mea nei ki a koutou, ka whitiki ia i a ia, a ka mea i a ratou kia noho, ka haere mai ki te mahi mea ma ratou.

38 A ki te haere mai ia i te rua o nga mataaratanga, ki te haere mai i te toru o nga mataaratanga, a ka rokohina *e* penei *ana* ano, ka koa aua pononga.

39 Otira kia mohio koutou ki tenei, me i mātau te tangata i te whare, ki te wa e haere mai ai te tahae, kua mataara ia, a kahore i tukua kia pokaia tona whare.

40 Kia tatanga ra koutou: no te mea e puta mai te Tama a te tangata i te haora e kore ai koutou e mahara.

41 ¶ Na, ka mea a Pita ki a ia, E te Ariki, mo matou tenei kupu whakarite e korero nei koe? mo te katoa ranei?

42 Na, ka mea te Ariki, Ko wai ra te tuari pono, mahara, e meinga e *tona* ariki hei rangatira mo ana tangata, hei hoatu i te mehua kai i te wa e tika ai?

43 Ka koa taua pononga, ki te rokohina e tona rangatira ina tae mai, e pena ana.

44 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, ka meinga ia hei rangatira mo ana taonga katoa.

45 Otira ki te mea taua pononga i roto i tona ngakau, Ka roa te haerenga mai o toku ariki; a ka anga ka whiu i nga pononga tāne i nga pononga wāhine, ka kai, ka inu, ka haurangi;

46 Ka haere mai te rangatira o taua pononga i te ra e kore ai ia e mahara, i te haora e kore ai ia e mohio, a ka hautopea ia, ka meinga mona wahi i roto i te hunga whakapono-kore.

47 Na, te pononga i mahara ki ta tona rangatira i pai ai, a kihai i whakaaro wawe, kihai i mea i tana i pai ai, he maha nga whiu mona.

48 Tena ko ia kihai nei i mātau, a kua mea i nga mea e tika ai kia whiua, he torutoru nga whiu mona. He nui hoki te mea i hoatu ki tetahi tangata, he nui te mea e kiia kia homai e ia: a he nui te mea i tukua atu ki tetahi tangata, hira noa atu te mea e tonoa i a ia.

49 ¶ I haere mai ahau ki te maka kapura ki te whenua; a ko te aha taku e pai ai? kia tungia nei ano!

50 Otiia he iriiringa taku e iriiria ai ahau; a takare tonu ahau kia oti ra ano.

51 E mea ana ranei koutou, i haere mai ahau ki te homai i te rangimarire ki te whenua? Tenei taku kupu ki a koutou, Kahore; engari i te wehewehenga:

52 Ta te mea i nga ra e takoto ake nei ka tokorima i roto i te whare kotahi, ka tahuri ratou ki a ratou ano, tokotoru ki te tokorua, tokorua ki te tokotoru.

53 Tahuri iho ana ko te pāpā ki te tamaiti, ko te tamaiti ki te pāpā; te

Digitized by Google

whaea ki te tamahine, me te tamahine ki te whaea; te hungawai wahine ki tana hunaonga, me te hunaonga ki tona hungawai wahine.

54 ¶ A i mea ano ia ki nga mano, Ka kite koutou i te kapua e puta mai ana i te hauauru, na, mea tonu ake koutou, He ua te haere mai nei; a ko ia ano ia.

55 A *ka kite* i te tonga e pupuhi ana, ka mea koutou, Meake ko te werawera; a ko ia ano ia.

56 E te hunga tinihanga, e mātau ana koutou ki te titiro i te mata o te whenua o te rangi; he aha koutou tē titiro ai ki tenei taima?

57 He aha hoki koutou ake ano tē whakaaro ai i te mea tika?

58 ¶ I a korua ko tou hoa tauwhāinga e haere ana ki te kai whakarite whakawa, hei te huarahi ano kia kaha te mea kia tukua atu koe e ia: kei toia koe e ia ki te kai whakarite whakawa, a ka tukua koe e te kai whakarite whakawa ki te katipa, a ka makā koe e te katipa ki te whare herehere.

59 Ko taku kupu tenei ki a koe, E kore koe e puta mai i reira, kia poto ra ano nga moni iti rawa te utu mai e koe.

UPOKO 13.

I REIRA ano etahi i taua taima e korero ana ki a ia ki nga tāngata o Kariri, i whakananua nei o ratou toto e Pirato ki a ratou patunga tapu.

2 Na, ko te whakahokinga mai a Ihu, ka mea ki a ratou, E mea ana ranei koutou, he hara rawa aua tāngata o Kariri i nga tāngata katoa o Kariri, no te mea he pera o ratou mate?

3 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kahore: engari ki te kore koutou e ripeneta, ka pera ano hoki koutou katoa te mate.

4 Me taua tekau hoki ma waru i horoa nei e te pourewa o Hiroama, a mate iho, e mea ana oti koutou, he hara rawa ratou i nga tāngata katoa e noho ana i Hiruharama?

5 Na, ko taku tenei ki a koutou, Kahore: engari ki te kore koutou e ripeneta, ka pera ano hoki koutou katoa te mate.

6 ¶ A i 'korerotia e ia tenei kupu whakarite; He piki ta tetahi tangata, he mea whakato ki tana māra waina; na, ka haere ia, ka rapu hua i runga, a kihai i kitea.

7 Katahi iā ka mea ki te kai mahi waina, Na, ka toru oku tau i haere mai nei ahau ki te rapu hua i runga i tenei piki, heoi kahore i kitea: tuakina; hei aha i maumauria ai hoki te whenua?

8 Na, ko ta tera whakahokinga mai, ka mea ki a ia, E te ariki, waiho ano hoki i tenei tau, kia keria ra ano e ahau nga taha, a kia makā he wairakau:

9 A ki te whai hua, *ka waiho:* ki te kahore, ka tuakina e koe.

10 ¶ A i roto ia i tetahi o ngā whare karakia, e whakaako ana i te hapati.

11 Na, ko tetahi wahine, he wairua ngoikore tona, kotahi tekau ma waru nga tau, piko tonu, kihai rawa i ahei te whakatika ake.

12 A, te kitenga o Ihu i a ia, ka karanga mai, ka mea ki a ia, E kui, ka oti tou ngoikoretanga te wewete atu.

13 Na, whakapakia iho e ia ona ringa ki a ia: a kihai i aha kua tika, a whakakororia ana i te Atua.

14 Na, ka korero te rangatira o te whare karakia, i riri hoki mo Ihu i whakaora i te hapati, a ka mea ki te mano, E ono nga ra e tika ai te mahi: hei reira koutou haere mai ai kia whakaorangia, kauaka i te ra hapati.

15 Na, ka whakahokia mai e te Ariki ki a ia, ka mea, Tangata tinihanga, e kore ianei tenei tangata tenei tangata o koutou e wewete i tana kau i te hapati, i tana kaihe ranei, ka arahi atu ai i te turanga ki te whakainu?

16 A tenei tamahine nei a Aperahama, i herea nei e Hatana, kotahi tekau ma waru nga tau, kihai ianei i tika kia wetekina tenei here ona i te ra hapati?

17 Ano ka korerotia enei mea e ia, ka whakama katoa te hunga e whakahe ana ki a ia: a hari katoa te mano ki nga mea kororia katoa i meinga e ia.

18 ¶ Na, ka mea ia, E rite ana te rangatiratanga o te Atua ki te aha? a me whakarite e ahau ki te aha?

19 E rite ana ki te pua nani i kawea e te tangata, i ruia ki tana kari; a ka tupu, ka whakarakaunui; no ka noho nga manu o te rangi ki ona manga.

20 A i mea ano ia, Me whakarite e ahau te rangatiratanga o te Atua ki te aha?

21 E rite ana ki te rewena i tangohia e tetahi wahine, a whaongia ana ki roto ki nga mehua paraoa e toru, no ka rewenatia katoatia.

22 A ka haereerea e ia nga pa, nga kāinga koraha, whakaako ai, me te ahu atu ano ki Hiruharama.

23 ¶ Na, ka mea tetahi ki a ia, E te

Digitized by Google

Ariki, he torutoru koia te hunga e ora? Na, ko tana meatanga mai ki a ratou,

24 Kia kaha te tohe ki te tomo ma te kuwaha kuiti: ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, he tokomaha e whai ki te tomo, a e kore e taea.

25 Kia whakatika kau te tangata i te whare, kia tutakina te tatau, katahi koutou ka anga ka tu ki waho, ka patuki ki te tatau, ka mea, E te Ariki, e te Ariki, uakina ki a matou; na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a koutou, Kahore ahau i mohio ki a koutou, no hea ranei;

26 Ko reira koutou timata ai te mea, Kua kai matou kua inu ki tou aroaro, a i whakaako ano koe i o matou huarahi.

27 A ka kī mai ano ia, Ka mea atu ahau ki a koutou, kahore ahau i mātau ki a koutou, no hea ranei; mawehe atu i a au, e nga kai mahi katoa i te kino.

28 Ko te wa tena o te tangihanga me te teteatanga o nga niho, ina kite koutou i a Aperahama, i a Ihaka, i a Hakopa, me nga poropiti katoa, kei te rangatiratanga o te Atua, a ko koutou kua makā ki waho.

29 A ka haere mai ratou i te rawhiti, i te weta, i te nota, i te tonga, ka noho ki te rangatiratanga o te Atua.

30 Na, tera etahi o muri e meinga ki mua, me etahi o mua ki muri.

31 ¶ I taua ra ano ka tae mai etahi o nga Parihi, ka mea ki a ia, Haere koe, whakarerea a konei: e hiahia ana hoki a Herora kia whakamatea koe.

32 A ka mea ia ki a ratou, Haere, mea atu ki taua pokiha, Na, tenei ahau te pei rewera nei, te mahi nei i te mahi whakaora aianei, apopo, a i te toru *o nga ra* ka oti taku.

33 Otiia me haereere ahau aianei, apopo, a tahi ra: e kore hoki e ahei kia mate he poropiti i waho o Hiruharama.

34 E Hiruharama, e Hiruharama, e whakamate nei i nga poropiti, e aki nei ki te kamaka i te hunga e tonoa ana ki a koe; ano te tini o aku meatanga kia whakaminea o tamariki, kia peratia me te heihei *e whakamine* nei i ana pi ki raro ki ona parirau, a kihai koutou i pai!

35 Na, ka mahue atu ki a koutou to koutou whare kia takoto noa ana: he pono taku e mea atu nei ki a koutou, E kore koutou e kite i a au, kia tae mai ra ano *te ra* e mea ai koutou, Ka whakapaingia ia e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki.

UPOKO 14.

A I tona haerenga ki te whare o tetahi o nga rangatira, he Parihi, ki te kai taro i te hapati, na, titiro pu mai ana ratou ki a ia.

2 Na, he tangata kopu tetere tera i tona aroaro.

3 Na, ka oho mai a Ihu, ka korero ki nga kai whakaako o te ture, ki nga Parihi, ka mea, He mea tika ranei te whakaora i te hapati?

4 A kihai ratou i kīkī. Na, ka mau ia ki a ia, a whakaorangia ana, tukua ana kia haere;

5 Na, ka whakahokia mai e ia ki a ratou, ka mea, Ki te taka te kaihe, te kau ranei, o tetahi o koutou ki te poka, e kore ianei e hutia ake e ia i reira pu ano i te ra hapati?

6 A kihai i taea e ratou te utu enei *kupu* ana.

7 ¶ Na, ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite ki te hunga i karangatia, i tona kitenga i a ratou e whiriwhiri ana i nga nohoanga rangatira; i mea ia ki a ratou,

8 Ki te karangatia koe e tetahi ki te marenatanga, kaua e noho ki te nohoanga rangatira; kei karangatia hoki e ia tetahi e nui atu ana i a koe;

9 A ka haere mai te tangata i karangatia ai korua, ka mea ki a koe, Tukua he nohoanga mo tenei; a ka whakama koe, ka haere ki to muri nohoanga noho ai.

10 Engari ka karangatia koe, haere, e noho ki to muri nohoanga; mo te tae rawa mai o te tangata nāna koe i karanga, na, ka mea ia ki a koe, E hoa, neke ake koe: ko reira hoki koe whai kororia ai i te aroaro o nga tāngata e noho tahi ana koutou.

11 Ki te whakanui hoki tetahi i a ia, ka whakaititia; a ki te whakaiti tetahi i a ia, ka whakanuia.

12 ¶ I mea ano ia ki te tangata nāna nei ia i karanga, E taka koe i te tina, i te hapa ranei, kaua e karangatia ou hoa, kaua hoki ou teina, kaua hoki ou whanaunga, kaua ano hoki nga tāngata taonga e noho tata ana; kei karangatia ano hoki koe, a ka whai utu koe.

13 Engari ka tuku hakari koe, karangatia nga rawakore, nga ngongengenge, nga kopa, nga matapo:

14 A ka koa koe; kahore hoki a ratou utu ki a koe: engari ka utua koe a te aranga o te hunga tika.

15 ¶ Ano ka rongo ki enei mea tetahi

Digitized by Google

o te hunga e noho tahi ana ki te kai, ka mea ki a ia, Ka koa te tangata kai taro i te rangatiratanga o te Atua.

16 Na, ka mea ia ki a ia, I takā he hapa nui e tetahi tangata, a he tokomaha i karangatia:

17 A ka tonoa tana mononga i te haora o te hapa, hei mea ki te hunga i karangatia, Haere mai; kua rite nei hoki nga mea katoa.

18 Na, ka anga ratou katoa, ka whakakahore ngatahi. Ka mea to mua ki a ia, Kua hokona e ahau he māra, me haere ahau kia kite: e mea ana ahau ki a koe, kia tukua ahau kia whakakahore.

19 Na, ko te meatanga mai a tetahi, E rima takirua nga okiha kua hokona e ahau, ka haere ahau ki te whakamatau: e mea ana ahau ki a koe, kia tukua ahau kia whakakahore.

20 A i mea mai ano tetahi, Kua marenatia ahau ki te wahine, a he mea tenei e kore ai ahau e ahei te haere.

21 Na, te haerenga mai o taua mononga, ka korerotia enei mea ki tona rangatira. Na, ka riri te tangata i te whare, a ka mea ki tona mononga, Hohoro te haere ki nga ara ki nga huarahi o te pa, arahina mai ki konei nga rawakore, nga ngongengonge, nga kopa, me nga matapo.

22 Na, ka mea te mononga, E kara, kua rite tau i mea ai, a tenei ano he wahi *takoto noa*.

23 A ka mea te rangatira ki te mononga, Haere ki nga huarahi ki nga taiepa, toia hoki kia haere mai, kia kī ai toku whare.

24 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore tetahi o aua tāngata i karangatia ra e kai i taku hapa.

25 ¶ Na, he tini te tangata i haere tahi me ia: ka tahuri ia, ka mea ki a ratou,

26 Ki te haere mai tetahi ki a au, a ka kore e whakakino ki tona pāpā, whaea, wahine, tamariki, teina, tuahine, ae ra ki te ora ano hoki mona ake, e kore ia e ahei hei akonga maku.

27 A ki te kore tetahi e mau ki tona ripeka, e haere mai i muri i a au, e kore ia e ahei hei akonga maku.

28 Ko wai hoki o koutou, ki te mea ia ki te hanga taumaihi, e kore e mātua noho ki te tatau i nga utu, ara, e ranea ana āna mea hei whakaoti?

29 Kei whakatakoto rawa ake ia i te turanga, na, e kore e taea te whakaoti, ka tawai ki a ia te hunga katoa e titiro ana,

30 Ka mea, I timata te tangata nei te hanga whare, a kihai i taea te whakaoti.

31 Ko tehea kingi ranei e haere ana ki te whawhai ki tetahi atu kingi, a e kore e mātua noho, e whakaaro, e ahei ranei ia me nga mano kotahi tekau, te tu ki te riri i tetahi atu, e haere mai ana ki a ia me nga mano e rua tekau?

32 A ki te kahore, i a ia ano kei tawhiti, ka tukua he karere, ka mea kia houhia te rongo.

33 Whaihoki, ko nga tāngata katoa o koutou e kore e whakarere i a ratou mea katoa, e kore e ahei hei akonga maku.

34 ¶ He mea pai te tote: otira ki te hemo te ha o te tote, ma te aha ka whai ha ai?

35 E kore e pai mo te whenua, e kore ano hoki hei whakawairakau; a ka akiritia ki waho. Ko ia he taringa ona hei whakarongo, kia rongo ia.

UPOKO 15.

NA, ka whakatata ki a ia nga pupirikana katoa me nga tāngata hara, ki te whakarongo ki a ia.

2 A ka amuamu nga Parihi me nga Karaipi, ka mea, E manako ana tenei tangata ki nga tāngata hara, a e kai tahi ana me ratou.

3 ¶ Na, ka korerotia e ia tenei kupu whakarite ki a ratou, a ka mea,

4 Ko tehea tangata o koutou he rau ana hipi, a ka ngaro tetahi o ratou, e kore ianei e waiho e ia nga tekau e iwa ma iwa i te koraha, a ka haere ki taua mea i ngaro, kia kitea ra ano?

5 A ka kitea, ka waha i runga i ona pokowhiwhi, ka koa.

6 Ano ka tae ki te whare, ka karangatia ona hoa me nga tāngata e noho tata ana, ka mea ki a ratou, Kia hari tahi tatou; kua kitea hoki taku hipi i ngaro.

7 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Ka pera ano i te rangi mo te tangata hara kotahi ina ripeneta, nui atu i te hari mo nga tāngata tika e iwa nei tekau ma iwa, kahore nei ā ratou mea e ripeneta ai.

8 ¶ Ko tehea wahine ranei, kotahi nei tekau ana moni, a ki te ngaro tetahi moni, e kore ianei ia e tahu i te rama, e puruma i te whare, e rapu marie, kia kitea ra ano?

9 Ano ka kitea, ka karangatia ona hoa me te hunga e noho tata ana, ka mea, Kia hari tahi tatou; kua kite hoki ahau i aku moni i ngaro.

Digitized by Google

10 Whaihoki, ko taku kupu tenei ki a koutou, He hari ano kei te aroaro o nga anahera o te Atua mo te tangata kino kotahi ina ripeneta.

11 ¶ A i mea ano ia, Tokorua nga tamariki a tetahi tangata:

12 A ka mea to muri o raua ki tona pāpā, E pa, homai ki a au te wahi taonga e wehea *e koe* moku. Na, ka wehewehea e ia ki a raua tona oranga.

13 A kihai i maha nga ra, ka kohikohia e te tamaiti o muri nga mea katoa, a haere ana ki te whenua tawhiti, maumauria ana ona taonga ki reira, he tōreretanga ki te kino.

14 Ano ka poto ana mea katoa, ka mate rawa taua whenua i te kai; a ka timata ia te rawakore.

15 Na, ka haere ia ka noho ki tetahi o nga tāngata o taua whenua; a ka tonoa e ia ki ana māra ki te whangai poaka.

16 A i hiahia ia kia whakakiia tona kopu ki nga hua e kainga ana e nga poaka: heoi kihai i hoatu e tetahi tangata ki a ia.

17 A, te hokinga ake o ona whakaaro, ka mea ia, Ano te tini o nga kai mahi a toku pāpā, he nui noa atu a ratou taro, ko ahau ia, ka ngaro i te kai kore!

18 Ka whakatika atu ahau, ka haere ki toku matua, ka mea atu ki a ia, E pa, kua hara ahau ki te rangi, ki tou aroaro ano hoki,

19 A heoi ano tikanga kia karangatia ahau he tamaiti nāu: meinga ahau kia rite ki tetahi o o kai mahi.

20 Na, ka whakatika ia, a haere ana ki tona matua. Na, i a ia ano i tawhiti, ka kite tona matua i a ia, ka aroha, ka oma, hinga iho ki tona kakī, kihi ana i a ia.

21 Na, ko te meatanga a te tamaiti ki a ia, E pa, kua hara ahau ki te rangi, ki tou aroaro ano hoki, a heoi ano tikanga kia karangatia ahau he tamaiti nāu.

22 Na, ka mea te matua ki ona pononga, Mauria mai tetahi kakahu, hei te mea pai rawa, whakakakahuria atu ki a ia; homai hoki he mowhiti mo tona ringaringa, he hu hoki mo ona waewae:

23 Kawea mai ano hoki te kuao kau, te mea whangai, patua; kia kai tatou, kia koa te ngakau:

24 Ko tenei tamaiti hoki aku i mate, a kua ora; i ngaro, a kua kitea. A ka anga ratou ka koa.

25 Na, kei te māra tana tamaiti matamua: a, tona haerenga mai, ka whakatata ki te whare, ka rongo i te waiata i te kanikaninga.

26 Na, karangatia ana e ia tetahi o nga tāngata, ka ui atu, he aha ra enei mea.

27 Na, ko ta tera meatanga mai ki a ia, Kua tae mai to teina; a kua patua te kuao momona a te kau e tou matua, no te mea kua riro ora mai ia.

28 Na, ka riri ia, a kihai i pai kia haere ki roto: me i reira ka haere tona matua ki waho, ka tohe atu ki a ia.

29 Na, ka whakahokia atu e ia, ka mea ki tona matua, Na, te tini o nga tau i mahi nei ahau ki a koe, kahore rawa hoki i takahi i to kupu: heoi kahore rawa i homai e koe ki a au he kuao koati, kia koa tahi ai ahau me oku hoa:

30 Tena ka tae mai nei tenei tamaiti āu, i pau nei to oranga i a ia, ratou tahi ko nga wāhine puremu, kua patua e koe te kuao momona a te kau māna.

31 Na, ka mea tera ki a ia, E tama, kei a au tonu koe, a māu ano aku mea katoa.

32 He mea tika ano kia koa *tatou* kia hari: i mate hoki to teina nei, a kua ora; i ngaro, a kua kitea.

UPOKO 16.

A I mea ano ia ki ana akonga, No mua tetahi tangata taonga, he tuari taonga tona; a ka korerotia ia ki a ia, e maumauria ana e ia ana mea.

2 Na, ka karangatia ia, a ka mea ki a ia, He aha tenei e rangona nei e ahau mou? korerotia mai te tikanga o nga mea i tuaritia e koe; e kore hoki e ahei kia waiho koe hei tuari.

3 Na, ko te meatanga a taua tuari i roto i a ia, Me aha ahau? e tangohia ana hoki i a au te tuaritanga e toku ariki: e kore ahau e kaha ki te keri; e whakama ana ahau ki te tono *mea maku*.

4 E mohio ana ahau ki taku e mea ai, mo toku peinga rawatanga atu i te tuaritanga, ka ai o ratou whare hei tukunga atu moku.

5 Na, ka karangatia e ia tenei tangata tenei tangata o te hunga i a ratou nei etahi mea a tona ariki, a ka mea ki te tuatahi, E hia nga mea a toku ariki i a koe?

6 Na, ka mea mai tera, Kotahi rau nga mehua hinu. Na, ko tana meatanga atu ki a ia, Tangohia to pukapuka, hohoro te noho, tuhituhia e rima tekau.

7 Katahi ia ka mea ki tetahi, E hia hoki i a koe? Ka mea ia, Kotahi rau

Digitized by Google

nga mehua witi. Na, ka mea ia ki a ia, Tangohia to pukapuka, tuhituhia e waru tekau.

8 A ka whakamoemititia te tuari kino e te ariki, mona i whai whakaaro: engari hoki nga tamariki o tenei ao, i to ratou whakapaparanga, e nui ana te whakaaro i to nga tamariki o te mārama.

9 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Waiho te taonga kino hei mea i etahi hoa aroha mo koutou; mo te hē rawa iho o koutou, ka ai he tukunga atu mo koutou ki nga whare ora tonu.

10 Ko ia e pono ana i te mea nohinohi rawa, e pono ano i te mea nui: a ko ia e kore e tika i te mea nohinohi rawa, e kore e tika i te mea nui.

11 Na, ki te kahore i pono ta koutou mahi ki te taonga hē, ma wai e tuku ki a koutou te *taonga* pono?

12 A ki te kahore koutou i pono i to te tangata ke, ma wai e hoatu he mea ma koutou ake ki a koutou?

13 ¶ E kore e ahei i tetahi tangata te mahi ki nga rangatira tokorua: ka kino hoki kī tetahi, ka aroha ki tetahi; ka u ranei ki tetahi, a ka whakahawea ki tetahi. E kore e ahei i a koutou te mahi ki te Atua ki te taonga ano hoki.

14 A i rongo ano nga Parihi ki enei mea katoa, he hunga apoapo moni hoki ratou: a ka whakahi ki a ia.

15 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, Ko koutou te hunga e whakatikatika ana i a koutou ano i te aroaro o nga tāngata; ko te Atua ia e mātau ana ki o koutou ngakau: ko te mea nui hoki ki nga tāngata hei mea whakarihariha ki te aroaro o te Atua.

16 *I tutuki atu* te ture me nga poropiti ki a Hoani: no reira ake i kauwhautia ai te rangatiratanga o te Atua, a taruke ana nga tāngata katoa ki roto.

17 Erangi te pahemotanga o te rangi o te whenua e takoto noa ana, e kore ia tetahi tohu o te ture e taka.

18 Ki te whakarere tetahi i tana wahine, a ka marena i tetahi atu, e puremu ana ia: a ki te marena tetahi i te wahine kua whakarerea e te tangata, e puremu ana ia.

19 ¶ I mua tetahi tangata taonga, he kakahu papura ona, he rinena, i kai ano i nga kai papai i nga ra katoa:

20 Na, ko tetahi tangata rawakore ko Raharuhi te ingoa, ka whakatakotoria ki tona kuwaha, he tuwhenua,

21 A e hiahia ana kia whangainga ki nga kongakonga e ngahoro iho ana i te tepara a te tangata taonga: i haere mai ano hoki nga kuri, a mitimiti ana i ona mate.

22 Nawaia, ka mate te tangata rawakore, a kawea ana e nga anahera ki te uma o Aperahama: i mate ano hoki te tangata taonga, a tanumia ana;

23 A tana tirohanga ake i te reinga, i a ia e whakamamaetia ana, ka kite i a Aperahama i tawhiti, me Raharuhi i tona uma.

24 Na, ka karanga ia, ka mea, E pa, e Aperahama, kia aroha ki a au, tonoa mai hoki a Raharuhi ki te tou i te pito o tana matihao ki te wai, hei whakamatao i toku arero; e mamae ana hoki ahau i tenei muramura.

25 Na, ka mea a Aperahama, E tama, kia mahara kua riro i a koe āu mea papai i tou oranga, i kino hoki nga mea i a Raharuhi: na, ka whakamarietia nei ia, a e whakamamaetia ana koe.

26 A haunga ano enei mea katoa, kua oti te whakapumau tetahi tawha nui ki te takiwa o koutou o matou: a ki te mea etahi ki te whakawhiti atu i konei ki a koutou, e kore e ahei; e kore ano hoki e whiti mai i kona ki a matou.

27 Ano ra ko tera, Koia ahau ka mea nei ki a koe, e pa, kia tonoa ia ki te whare o toku pāpā:

28 Tokorima hoki oku teina; kia korero ai ia ki a ratou, kei haere mai hoki ratou ki tenei wahi mamae.

29 Ka mea mai a Aperahama ki a ia, Kei a ratou a Mohi ratou ko nga poropiti; me whakarongo ki a ratou.

30 Ka mea atu ia, Kahore, e pa, e Aperahama: engari ki te haere tetahi ki a ratou o te hunga mate, ka ripeneta ratou.

31 Na, ka mea mai tera ki a ia, Ki te kore ratou e whakarongo ki a Mohi, ki nga poropiti, e kore ano hoki e whakaae, ahakoa ara atu te tangata i te hunga mate.

UPOKO 17.

NA, ka mea ia ki nga akonga, E kore e taea te whakakahore te putanga mai o nga take hē: otiia aue te mate mo te *tangata* e puta mai ai!

2 E nui te pai ki a ia ki te whakawerewerea ki tona kaki te kohatu mira kaihe, kia makā hoki ia ki te moana, a

Digitized by Google

kia kaua ia e whakahe i tetahi o enei mea nohinohi.

3 ¶ Kia tupato ki a koutou: Ki te hara ki a koe tou teina, riria; a ki te ripeneta, murua tāna.

4 A ki te whitu nga haranga ki a koe i te ra tahi, a ka whitu ona hokinga ki a koe i te ra tahi, a ka mea, E ripeneta ana ahau; murua tāna.

5 A ka mea nga apotoro ki te Ariki, Whakanuia to matou whakapono.

6 Na, ka mea te Ariki, Ki te mea he whakapono to koutou, me te pua nani *te rahi*, ka mea atu koutou ki tenei hikamaina, Kia ranga atu koe, kia whakatokia ki te moana; na, ka rongo ki a koutou.

7 Na, ko wai o koutou he pononga tana e parau ana, e tiaki ana ranei i nga hipi, a, tona hokinga mai i te māra, ka mea tonu atu ki a ia, Haere ake, e noho ki te kai?

8 A e kore e mea ki a ia, Takā he hapa maku, ka whitiki ai i a koe, ka tuari mai ki a au, kia kai ahau kia inu; a ka mutu enei mea, ka kai hoki koe, ka inu?

9 E whakawhetai oti ia ki taua pononga, mona i mea i nga mea i whakahaua ai ia? E mea ana ahau, Kahore.

10 Whaihoki ko koutou, ka oti nga mea katoa i whakahaua ai koutou, me kI atu, He pononga kino matou: ko ta matou i mea ai, ko te mea kua takoto nei te tikanga kia mahia e matou.

11 ¶ A i a ia e haere ana ki Hiruharama, ka haere ia ra waenganui o Hamaria, o Kariri.

12 A, i a ia e tomo ana ki tetahi kāinga koraha, kotahi tekau nga tāngata i tutaki ki a ia, he repera, na, ka tu mai ratou i tawhiti:

13 A ka karanga, ka mea, E kara, e Ihu, kia aroha ki a matou.

14 A, tona kitenga atu, ka mea ki a ratou, Haere, kia kite nga tohunga i a koutou. A i a ratou e haere ana, na, kua ma.

15 A, te kitenga o tetahi o ratou, kua ora ia, ka hoki mai, a he rahi tona reo ki te whakakororia i te Atua,

16 A takoto tapapa ana ia ki ona waewae, ka whakawhetai atu ki a ia: a no Hamaria ia.

17 A ka oho mai a Ihu, ka mea, Kihai ranei te tekau i whakaorangia? a kei hea nga tokoiwa?

18 Heoi ano nga mea i kitea e hoki mai ana ki te homai i te kororia ki te Atua, ko tenei tangata iwi ke.

19 Na, ka mea ki a ia, Whakatika, haere: na to whakapono koe i ora ai.

20 ¶ A ka uia ia e nga Parihi, ko ahea puta mai ai te rangatiratanga o te Atua, na, ka whakahokia atu e ia ki a ratou, ka mea, E kore e kitea te putanga mai o te rangatiratanga o te Atua:

21 E kore ratou e mea, Na, tenei! na, tera! kei roto hoki i a koutou te rangatiratanga o te Atua.

22 A i mea ano ia ki nga akonga, Tera e tae mai nga ra e hiahia ai koutou kia kite i tetahi o nga ra o te Tama a te tangata, a e kore e kite.

23 A e mea ratou ki a koutou, Na, tenei; na, tera: kaua e haere atu, kaua e aru atu.

24 Ka rite hoki ki te uira e hiko mai ana i tetahi wahi i raro o te rangi; a tiaho atu ana ki tetahi wahi i raro o te rangi; e pera ano hoki te Tama a te tangata i tona ra.

25 Otiia ko te tikanga tenei kia maha nga mamae mona ki mua, kia whakakinoa ano hoki e tenei whakapaparanga.

26 Ka rite hoki ki nga ra i a Noa nga ra o te Tama a te tangata.

27 E kai ana ratou, e inu ana, e marena ana, e tukua ana ki te marena, taea noatia te ra i tomo ai a Noa ki roto ki te aka, a, te putanga o te waipuke, na, ngaro katoa.

28 Ka rite ano hoki ki nga ra i a Rota; e kai ana ratou, e inu ana, e hoko mai ana, e hoko atu ana, e whakato ana, e hanga whare ana;

29 A, te ra i puta ai a Rota i Horoma, ka uaina he kapura he whanariki i te rangi, na, ngaro katoa.

30 Ka pera ano i te ra e whakakitea mai ai te Tama a te tangata.

31 I taua ra, kei runga tetahi i te whare, me ona taonga hoki i roto i te whare, kaua ia e heke iho ki te tiki i aua mea: te tangata hoki i te māra, kaua hoki ia e hoki atu ki nga mea o muri.

32 Kia mahara ki te wahine a Rota.

33 Ki te whai tetahi kia ora ia, ka mate ano ia; a ki te mate tetahi, ka ora ano ia.

34 Ko taku kupu tenei ki a koutou, I taua po tokorua i te moenga kotahi; kotahi e tangohia, kotahi e waiho.

35 Tokorua nga wāhine e huri ana; kotahi e tangohia, kotahi e waiho.

36 Tokorua nga tāngata i te māra; kotahi e tangohia, kotahi e waiho.

37 Na, ka whakahokia atu e ratou, ka mea ki a ia, Ko hea, e te Ariki? Ka

Digitized by Google

mea mai ia ki a ratou, Ko te wahi i te tupapaku, ko reira huihui ai nga ekara.

UPOKO 18.

NA, ka korero ia i tetahi kupu whakarite ki a ratou mo tenei, kia inoi tonu, kia kaua e ngoikore;

2 I mea ia, I tetahi pa tetahi kai whakarite whakawa, kihai nei i wehi ki te Atua, kihai ano hoki i hopohopo ki te tangata:

3 A i taua pa ano tetahi pouaru; na, ka haere mai ia ki a ia, ka mea, Whakatikaia taku whakawakanga i toku hoa tauwhāinga.

4 A roa iho kihai ia i pai: muri iho ka mea ia i roto i a ia, Ahakoa kahore ahau e wehi ki te Atua, e hopohopo ki te tangata:

5 Heoi ka raruraru ahau i te pouaru nei, na, ka whakatikaia e ahau tana whakawakanga, kei haere tonu mai, a taea noatia iho taku raru.

6 Ka mea te Ariki, Whakarongo ki ta te kai whakarite whakawa kino i mea ra.

7 A e kore ranei te Atua e whakatika i te whakawakanga a ana tangata i whiriwhiri ai, e karanga nei ki a ia i te ao i te po, ahakoa whakaroa noa ia ki a ratou?

8 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Ka hohoro ia te whakatika i ta ratou whakawakanga. Otira ka tae mai te Tama a te tangata, e rokohina mai ranei e ia he whakapono ki runga ki te whenua?

9 ¶ Ka korero ano ia i tenei kupu whakarite ki etahi i u pu o ratou whakaaro ki a ratou ano he tika, a i whakakorekore ki era atu:

10 Tokorua nga tangata i haere atu ki te temepara ki te karakia; he Parihi tetahi, ko tetahi he pupirikana.

11 Tu ana te Parihi ko ia anake, ko tana karakia tenei, E te Atua, ka whakawhetai atu ahau ki a koe, no te mea kahore ahau e rite ki era atu tangata, ki te hunga hao taonga, kino, puremu, moku hoki tē rite ki tenei pupirikana.

12 Takirua aku nohoanga pukutanga i te wiki, e hoatu ana e ahau te wahi whakatekau o aku mea katoa.

13 Ko te pupirikana ia i tu mai i tawhiti, kihai i mea kia anga ake ona kanohi ki te rangi, heoi patuki ana ki tona uma, ka mea, E te Atua, tohungia ahau te tangata hara.

14 Ko taku kupu tenei ki a koutou, Nui atu te tika o tenei i to tera, i te hokinga atu ki tona whare: ki te whakanui hoki tetahi i a ia, ka whakaititia; a ki te whakaiti tetahi i a ia, ka whakanuia.

15 Na, ka kawea mai e ratou ki a ia etahi tamariki nonohi, kia pa atu ai ia ki a ratou: a, te kitenga o *ana* akonga, ka riria atu ratou.

16 Otira ka karangatia ratou e Ihu, ka mea ia, Tukua nga tamariki nonohi kia haere mai ki a au, kaua hoki ratou e araia atu: no nga penei hoki te rangatiratanga o te Atua.

17 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te kahore e rite te tangohanga a tetahi i te rangatiratanga o te Atua ki ta te tamaiti nohinohi, e kore rawa ia e tomo atu ki roto.

18 Na, ka ui atu tetahi rangatira ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako pai, me aha ahau ka whiwhi ai ki te oranga tonutanga?

19 Na, ko te meatanga a Ihu ki a ia, He aha ahau i meinga ai e koe he pai? kahore tetahi i pai, kotahi anake, ko te Atua.

20 E mātau ana koe ki nga ture, Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e tahae, Kaua e whakapae teka, Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea.

21 Na, ka mea ia, Kua rite i a au anei katoa no taku tamarikitanga ake.

22 A, te rongonga a Ihu ki enei mea, ka korero atu ki a ia, Kotahi te mea kahore e rite i a koe: hokona o mea katoa, ka tuwha atu ma nga rawakore, a e whai taonga koe ki te rangi: a haere mai i muri i a au.

23 Na, ka rongo ia ki enei mea, ka pouri rawa; he nui hoki ona taonga.

24 A ka kite a Ihu i a ia e pouri rawa ana, ka mea, Ano te whakauaua o te tapoko o te hunga taonga ki te rangatiratanga o te Atua!

25 Ta te mea, erangi te haere o te kamera ra te kowhao o te ngira e takoto noa ana, he *whakauaua* rawa ia te haere o te tangata taonga ki roto ki te rangatiratanga o te Atua.

26 Na, ka mea nga kai whakarongo, Ko wai ra e ora?

27 Ka mea ia, Ko nga mea e kore e taea e te tangata, e taea e te Atua.

28 A ka mea a Pita, Na, kua whakarerea nei e matou nga mea katoa, a aru ana i a koe.

29 Na, ka mea ia ki a ratou, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te whakarerea e tetahi tangata he whare,

Digitized by Google

he matua, he tuakana, he wahine, he tamariki, he whakaaro hoki nana ki te rangatiratanga o te Atua,

30 Ina, tini atu nga mea e riro i a ia i tenei wa, a i te ao meake puta mai ko te oranga tonutanga.

31 ¶ A ka mau ia ki te tekau ma rua, ka mea ki a ratou, Na, e haere ana tenei tatou ki Hiruharama, a ka rite katoa nga mea i tuhituhia e nga poropiti mo te Tama a te tangata.

32 Ka tukua hoki ia ki nga tauiwi, ka tawaia, ka whakatupuria kinotia, ka tuwhaina:

33 A ka oti ia te whiu, ka whakamatea: a i te toru o nga ra ka ara.

34 A kihai ratou i mātau ki tetahi o enei mea: a he mea huna ki a ratou tenei kupu, kihai hoki ratou i mohio ki nga mea i korerotia.

35 ¶ A i a ia e whakatata ana ki Heriko, e noho ana tetahi matapo i te taha o te huarahi ki te tono *mea mana*:

36 A, tana rongonga i te mano e haere atu ana, ka ui atu, He aha tenei?

37 Ka mea ratou ki a ia, Ko Ihu o Nahareta e haere atu ana.

38 Katahi ia ka karanga, ka mea, E Ihu, e te Tama a Rawiri, kia aroha mai ki a au.

39 Na, ka riria ia e te hunga i haere i mua kia noho puku: heoi rahi noa ake tana karanga, E te Tama a Rawiri, kia aroha ki a au.

40 Na, ka tu a Ihu, ka mea kia arahina mai ia ki a ia: ano ka tata, ka ui atu ki a ia,

41 Ka mea, Kia ahatia koe e ahau? Ka mea ia, E te Ariki, kia titiro ahau.

42 Ka mea a Ihu ki a ia, Titiro: na tou whakapono koe i whakaora.

43 A titiro tonu ake ia, a aru ana i a ia, me te whakakororia i te Atua: a, te kitenga o te iwi katoa, ka whakamoemiti ki te Atua.

UPOKO 19.

A KA tomo atu *a Ihu*, a tika atu ana i waenganui o Heriko.

2 Na, kō tetahi tangata ko Hakiaha te ingoa i karangatia ai, he rangatira pupirikana, he tangata taonga ano hoki:

3 I whai ia kia kite i a Ihu he pehea ranei ia; heoi kihai i taea e ia i te mano, he tangata poto hoki.

4 Na, ka oma ia ki mua, a kake ana ki tetahi hīkamora, kia kite i a ia: meake hoki ia tika ra reira.

5 Ano ka tae a Ihu ki taua wahi, ka titiro atu, ka kite i a ia, a ka mea ki a ia, E Hakiaha, eahua, heke iho; me noho hoki ahau ki tou whare aianei.

6 A hohoro tonu ia te heke iho, koa tonu hoki ki a ia hei manuwhiri māna.

7 Na, ka amuamu katoa nga tāngata i kitea ai, ka mea, Kua riro ia ki te tangata hara noho ai.

8 Na, ka tu a Hakiaha, ka mea ki te Ariki, E te Ariki, na, he hoatu taku i te hawhe o aku taonga ki te hunga rawakore: a ki te mea kua riro mai i a au te mea a tetahi i te whakapae teka, ka takiwhatia aku utu.

9 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ia, No naianei te oranga i tae mai ai ki tenei whare, he tama nei hoki ia na Aperahama.

10 I haere mai hoki te Tama a te tangata ki te rapu ki te whakaora i te mea i ngaro.

11 A i a ratou e whakarongo ana ki enei mea, ka korerotia ano hoki e ia tetahi kupu whakarite, no te mea e tata ana ia ki Hiruharama, a e mea ana ratou, ko reira pu ano whakakitea mai ai te rangatiratanga o te Atua.

12 Na, ka mea ia, I haere tetahi rangatira nui ki te whenua mamao, kia riro mai ai i a ia tetahi rangatiratanga, ka hoki mai ai.

13 A karangatia ana āna pononga kotahi tekau, a kotahi tekau nga pauna i hoatu e ia ki a ratou, ka mea ki a ratou, Mahia *enei* kia hoki mai ra ano ahau.

14 Otira i kino tona iwi ki a ia, ka tono karere i muri i a ia, ka mea, E kore matou e pai ki tenei hei kingi mo matou.

15 A, tona hokinga mai, i te rironga mai o te rangatiratanga i a ia, na, ka mea kia karangatia ki a ia aua pononga, i hoatu nei e ia te moni ki a ratou, kia kite ai ia i ta tetahi i ta tetahi i mahi ai.

16 Ka tae mai to mua, ka mea atu, E te ariki, ka ngahuru nga pauna kua mahia ki to pauna.

17 A ka mea atu ia ki a ia, Ka pai, e te pononga pai: pono tonu tau mahi i te mea nohinohi rawa, na, hei rangatira koe mo nga pa kotahi tekau.

18 A, te haerenga mai o te tokorua, ka mea, E te ariki, e rima nga pauna kua mahia ki to pauna.

19 A ka mea ia ki tenei, Hei rangatira ano hoki koe mo nga pa e rima.

20 Na, te haerenga mai o tetahi, ka

Digitized by Google

mea, E te ariki, na, to pauna; i te rongoa hoki i a au i roto i te tauera:

21 I mataku hoki ahau ki a koe, no te mea he tangata uaua koe: e tango ana koe i te mea kihai i whakatakotoria iho e koe, e kotikoti ana i te mea kihai i ruia e koe.

22 Na, ko tana meatanga atu ki a ia, Kei ta to mangai he whakahēanga maku i a koe, e te pononga kino. I mohio koe he tangata uaua ahau, e tango ana i te mea kihai i whakatakotoria e ahau, e kotikoti ana i te mea kihai i ruia e ahau:

23 A he aha koe tē hoatu ai i taku moni ki te takotoranga moni, penei kua riro mai taua mea i a au, me *ona* hua ano, i toku taenga mai?

24 Na, ka mea ia ki te hunga e tu tata ana, Tangohia te pauna i a ia, hoatu hoki ki tera i nga pauna kotahi tekau.

25 (Ka mea ratou ki a ia, E te ariki, kotahi nei tekau ana pauna.)

26 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, Ki te whai mea tetahi, ka hoatu ano ki a ia; a ki te kahore he mea a tetahi, ko ana mea ake ka tangohia i a ia.

27 Tena ko aua hoa riri oku kihai nei i pai ki a au hei kingi mo ratou, arahina mai ki konei, me patu ki toku aroaro.

28 ¶ Ano ka mutu enei korero, ka turia atu e ia ki mua, ka haere ki Hiruharama.

29 Ano ka tata ia ki Petapaki ki Petani, ki te maunga e karangatia nei ko to nga Oriwa, na, tokorua ana akonga i tonoa e ia,

30 I mea ia, Haere korua ki te kāinga e anga mai ana *ki a korua;* ano ka tomo atu, ka kite korua i tetahi kuao *kaihe* e here ana, he mea kahore ano i nohoia noatia e te tangata: wetekina, arahina mai.

31 A ki te mea tetahi ki a korua, He aha i wetekina ai e korua? kia penei ta korua kī atu, E mea ana te Ariki ki a ia māna.

32 Na, te haerenga atu o nga tāngata i tonoa, rokohanga atu, rite tonu ki tana i korero ai ki a raua.

33 Na, i a raua e wewete ana i te kuao, ka mea ona rangatira ki a raua, He aha korua ka wewete ai i te kuao na?

34 Na, ko ta raua meatanga atu, E mea ana te Ariki ki a ia māna.

35 Na, ka arahina mai ia ki a Ihu: a pangā iho e raua o raua kakahu ki runga ki te kuao, whakanohoia ana a Ihu ki runga.

36 A i a ia e haere ana, ka wharikiria o ratou kakahu ki te huarahi.

37 A, tona tatanga atu ki te heketanga o maunga Oriwa, na, koa noa iho te huihui katoa o nga akonga, ka anga ka whakamoemiti ki te Atua, he nui hoki te reo, mo nga merekara katoa i kite ai ratou;

38 Ka mea, Ka whakapaingia te Kingi e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki: He rongo mau ki runga ki te rangi, he kororia ki runga rawa.

39 Na, ka mea etahi o nga Parihi i roto i te mano ki a ia, E te Kai whakaako, riria o akonga.

40 Na, ka whakahokia atu e ia ka korero ki a ratou, Ko taku kupu tenei ki a koutou, me i noho puku enei, kua karanga ake nga kamaka.

41 ¶ Ano ka tata ia, a ka kite i te pa, ka tangihia e ia,

42 Ka mea, Me i mohio koe, a koe ano, ahakoa i tenei ra nei ano ou, ki nga mea e mau ai tou rongo! ko tenei kua huna atu i to tirohanga.

43 Tera hoki e tae mai nga ra ki a koe, e hangā ai e ou hoa riri he parepare mou a taka noa, a ka karapotia koe, ka kopania hoki i nga taha katoa.

44 A ka whakahoroa koe ki raro, me o tamariki i roto i a koe; e kore ano hoki e waiho tetahi kamaka i runga i tetahi kamaka i roto i a koe; no te mea kihai koe i mātau ki te wa i tirohia ai koe.

45 A ka tomo ia ki te temepara, ka anga ka pei ki waho i te hunga o reira e hoko mai ana e hoko atu ana;

46 A ka mea ki a ratou, Kua oti te tuhituhi, Ko toku whare hei whare inoi: a kua meinga nei e koutou hei ana mo nga kai pahua.

47 A whakaako ana ia i te temepara ia ra ia ra. Otiia e rapu ana nga tohunga nui me nga Karaipi me nga rangatira o te iwi kia whakangaromia ia;

48 Heoi kihai i kitea ta ratou e mea ai: no te mea e u ana nga tāngata katoa ki a ia, e whakarongo ana.

UPOKO 20.

A I tetahi o aua ra, i a ia e whakaako ana i te iwi i roto i te temepara, a e kauwhau ana i te rongo pai, ka tae mai nga tohunga nui, nga Karaipi, me nga kaumatua ki *a ia,*

2 Ka korero ki a ia, ka mea, Korerotia mai ki a matou te mana i mea ai koe i enei mea? na wai hoki i hoatu tenei mana ki a koe?

Digitized by Google

3 Ka whakahokia mai e ia, a ka mea ki a ratou, Maku hoki e ui ki a koutou kia kotahi kupu; a ma koutou e mea mai ki a au:

4 Te iriiringa a Hoani, no te rangi ranei, no nga tāngata ranei?

5 A ka korero ratou ki a ratou ano, ka mea, Ki te mea tatou, No te rangi; ka mea mai ia, Ha, he aha koutou tē whakapono ai ki a ia?

6 A ki te mea tatou, No nga tāngata; ka akina tatou e te iwi katoa ki te kamaka: e mea ana hoki ratou he poropiti a Hoani.

7 Na, ka whakahokia mai e ratou, E kore e kitea no hea ranei.

8 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ratou, E kore ano hoki e korerotia e ahau ki a koutou te mana i mea ai ahau i enei mea.

9 Na, ka anga ia ka korero i tenei kupu whakarite ki te iwi; I whakatokia tetahi māra waina e tetahi tangata, a tukua ana ki nga kai mahi, a haere ana ki tawhiti, a maha noa nga ra.

10 A i te po i tika ai ka tonoa he pononga ki nga kai mahi, kia homai ai e ratou ki a ia etahi o nga hua o te māra waina: otira ka whiua ia e nga kai mahi, whakahokia kautia ana.

11 Na, ka tonoa ano hoki e ia tetahi atu pononga: a ka whiua ano hoki ia e ratou, ka tukinotia, whakahokia kautia ana.

12 Na, ka tonoa ano hoki tetahi e ia, te tuatoru: a tukitukia ana ia e ratou, makā ana ki waho.

13 Na, ka mea te rangatira o te māra waina, Me pehea ahau? Ka tonoa taku tama taku e aroha nei: tera pea ratou e hopohopo *ki a ia* ina kite i a ia.

14 A, te kitenga o nga kai mahi i a ia, ka korerorero ki a ratou ano, ka mea, Ko te rangatira tenei mona te kāinga: tena, tatou ka whakamate i a ia, kia riro mai ai te kāinga mo tatou.

15 Na, makā ana ia ki waho o te māra waina, whakamatea iho. Na, ka aha te rangatira o te māra waina ki a ratou?

16 Ka haere mai ia, ka whakangaro i aua kai mahi, a ka hoatu te māra waina ki etahi atu. A ka rongo ratou, ka mea, Kauaka.

17 Ka titiro atu ia ki a ratou, ka mea, He aha ra tenei kua oti te tuhituhi, Ko te kohatu i kapea e nga kai hanga, kua meinga tenei hei upoko mo te kokonga?

18 Na, ki te hinga tetahi ki runga ki tenei kohatu, na, mongamonga noa; a ki te hinga tenei ki runga ki tetahi, ngotangota noa ia, ano he paehu.

19 ¶ Na, ka whai nga tohunga mi me nga Karaipi kia hopukia ia i tana wa ano; a ka mataku ratou i te iwi: i mohio hoki ratou i korerotia e ia tenei kupu whakarite mo ratou.

20 A ka ata tirohia ia e ratou, tonoa mai ana he kai whakarongo, ko te ahua kei to te hunga tika, hei hopu mo tana korero, kia tukua ai ia ki te rangatiratanga ki te kaha o te kawana.

21 A ka ui atu ratou ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, e mohio ana matou he tika tau e korero nei e whakaako nei, e kore ano hoki e manakohia e koe te kanohi *tangata*, engari e whakaako pono ana koe i te huarahi o te Atua:

22 He mea tika ranei te hoatu takoha e matou ki a Hiha, kauaka ranei?

23 Otira i kitea e ia to ratou hianga, a ka mea ki a ratou, He aha koutou ka whakamatautau nei i a au?

24 Kia kite ahau i tetahi pene. No wai tona ahua me te tuhituhinga? Na, ka whakahokia mai e ratou, ka mea, No Hiha.

25 Katahi ia ka mea ki a ratou, Hoatu rapea ki a Hiha nga mea a Hiha, ki te Atua ano hoki nga mea a te Atua.

26 Heoi kihai i taea e ratou te hopu i tetahi korero ana i te aroaro o te iwi: na, ka miharo ratou ki tana kupu, a whakarongo kau ana.

27 ¶ Na, ka tae mai etahi o nga Hāruki e mea nei kahore he aranga mai; ka ui ki a ia,

28 Ka mea, E te Kai whakaako, i tuhituhi a Mohi ki a matou, Ki te mate te tuakana o tetahi tangata, a he wahine ano tana, a ka mate uri-kore ano ia, me tango te wahine e tana teina, ka whakatupu uri ai mo tana tuakana.

29 Na, tokowhitu taua whanau: ka tango to mua i te wahine, a mate uri-kore ana.

30 Na, ka tango te tokorua i te wahine, a ka mate uri-kore ano ia.

31 Na, ka tango te tokotoru i a ia; penei ana hoki nga tokowhitu: kahore ā ratou tamariki i waiho ai, a mate iho ratou.

32 Na, muri iho i te katoa ka mate ano hoki te wahine.

33 Na, i te aranga mai ma wai o ratou te wahine? he wahine hoki ia na te tokowhitu.

34 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ratou, E marena ana, e hoatu ana ki te marena, nga tamariki o tenei ao:

Digitized by Google

35 Tena ko te hunga e paingia ana kia whiwhi ki tera ao, ki te aranga mai ano hoki i roto i te hunga mate, e kore e marena, e kore ano hoki e hoatu ki te marena:

36 E kore ano hoki ratou e ahei kia mate: e rite ana hoki ki nga anahera; he tamariki hoki ratou na te Atua, he tamariki na te aranga mai.

37 Na, te aranga mai o te hunga mate, kua whakakitea mai tena e Mohi i te rakau, i te Ariki e korerotia ana e ia, Ko te Atua o Aperahama, ko te Atua o Ihaka, ko te Atua o Hakopa.

38 Ehara hoki ia i te Atua no te hunga mate, engari no te hunga ora: e ora katoa ana hoki i roto i a ia.

39 Na, ka whakahokia mai e etahi o nga Karaipi, ka mea, E te Kai whakaako, e pai ana to korero.

40 A kihai ratou i maia ki te ui atu ano ki a ia ki tetahi mea.

41 ¶ Na, ka mea mai ia ki a ratou, Na te aha ratou i mea ai he tamaiti na Rawiri a te Karaiti?

42 Kua mea nei a Rawiri i te pukapuka o nga waiata, I mea te Ariki ki toku Ariki, Hei toku ringa matau koe noho ai,

43 Kia meinga ra ano e ahau o hoa riri he turanga waewae mou.

44 Na, ka karangatia nei ia e Rawiri he Ariki, a na te aha i tama ai ki a ia?

45 ¶ A, i te iwi katoa e whakarongo ana, ka mea ia ki ana akonga,

46 Kia tupato ki nga Karaipi, ko ta ratou nei e rawe ai ko nga kakahu roroa ina haereere ratou, a e whakapai ana ki nga ohatanga i nga kāinga hoko, me nga nohoanga rangatira i nga whare karakia, me nga nohoanga rangatira i nga hākari;

47 Pau ake hoki i a ratou nga whare o nga pouaru, a e inoi roa ana, he ahua kau: nui rawa te mate e pa ki a ratou.

UPOKO 21.

A TANA tirohanga ake, ka kite i te hunga taonga, e maka ana i a ratou *moni* hoatu noa ki te takotoranga moni.

2 A ka kite ano hoki ia i tetahi pouaru rawakore, e maka ana i nga moni nohinohi rawa e rua ki reira.

3 Na, ka mea ia, He pono taku e mea atu nei ki a koutou, nui ke ta tenei pouaru rawakore i maka ai i ā ratou katoa:

4 Ko ratou katoa hoki, e hira nei o ratou, a makā ana ko tetahi wahi ki roto ki nga mea ma te Atua: ko tenei ia he rawakore, a makā ana e ia tona oranga katoa.

5 ¶ A i etahi e korero ana ki te temepara, ka eti nei te whakapaipai ki nga kohatu papai ki nga whakahere, ka mea ia,

6 Na, enei mea e kite nei koutou, tera e tae mai nga ra e kore ai e toe tetahi kohatu i runga i tetahi kohatu, engari ka whakahoroa.

7 Na, ka ui ratou ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, ko ahea enei mea? a he aha te tohu ina tata enei mea te puta?

8 A ka mea ia, Kia mahara kei mamingatia koutou: he tokomaha hoki e haere mai i runga i toku ingoa, e mea, Ko ahau *ia*; a kua tata te taima: na, kei haere koutou i muri i a ratou.

9 Na, ka rongo koutou ki nga taua ki nga whakaoho, kaua e mataku: kua takoto hoki te tikanga mo enei mea kia mātua puta mai; taihoa ia te whakamutunga.

10 Katahi ia ka mea ki a ratou, Ka whakatika tetahi iwi ki tetahi iwi, tetahi rangatiratanga ki tetahi rangatiratanga;

11 A e nui nga ru i te tini o nga wahi, me nga wa o te mate kai, me nga mate uruta; me nga mataku hoki, me nga tohu nui o te rangi.

12 A ko mua ake i anei mea katoa pa ai o ratou ringaringa ki a koutou, tukino ai *i a koutou*, tuku ai ki nga whare whakawa, ki nga whare herehere, he mea arahi ki nga kingi ki nga kawana, mo toku ingoa.

13 A ka waiho ki a koutou hei tohu whakaatu.

14 Na, kia tūturu o koutou ngakau, kia kaua e whakaaroa wawetia ta koutou kupu e whakahoki atu ai:

15 Maku hoki e hoatu ki a koutou he mangai he matauranga, e kore e taea te whakakahore, te pehi, e o koutou hoa whawhai katoa.

16 A ka tukua atu koutou e nga mātua, e nga teina, e nga whanaunga, e nga hoa; ka whakamatea ano hoki etahi o koutou.

17 Ka kino ano hoki nga tāngata katoa ki a koutou, he whakaaro ki toku ingoa.

18 Otiia e kore e ngaro tetahi makawe o o koutou upoko.

19 Ma te manawanui e mau ai o koutou wairua.

20 Otira ka kite koutou i Hiruharama

Digitized by Google

e karapotia ana e nga taua, ko reira koutou mohio ai, kua tata tona whakangaromanga.

21 Hei reira kia oma te hunga i Huria ki nga maunga; me te hunga i waenganui o reira kia haere atu; kei haere hoki ki reira te hunga i nga tuawhenua.

22 Ko nga ra hoki enei o te rapunga utu, e rite ai nga mea katoa kua oti te tuhituhi.

23 Otira aue te mate o te hunga e hapū ana, o nga mea e whangai ana ki te u, i aua ra! e nui hoki te aitua ki te whenua, me te riri ki tenei iwi.

24 A ka hinga ratou i te mata o te hoari, ka riro pārau ki nga iwi katoa: a ka takahia ano hoki Hiruharama e nga tauiwi, kia rite ra ano nga wa o nga tauiwi.

25 ¶ Na, ka whai tohu te ra, te marama, me nga whetu; a i runga i te whenua he pawera no nga tauiwi, he tumatatenga; me te haruru ano te moana, te ngaru;

26 Ka hemo ano nga tāngata i te mataku, i te tāringa atu ki nga mea e puta mai ana ki te ao: e ngaueue hoki nga mea kaha o nga rangi.

27 Ko reira ano hoki ratou kite ai i te Tama a te tangata e haere mai ana i runga i te kapua, me te kaha ano me te kororia nui.

28 Ano ka timata anei mea te puta, titiro ake, kia ara hoki o koutou mātenga; ka tata hoki to koutou whakaoranga.

29 Na, ka korerotia e ia tetahi kupu whakarite ki a ratou; Titiro koutou ki te piki, me nga rakau katoa;

30 I te mea e pihi ake ana, na, ka kite koutou, ka mātau noa ake kua tata te raumati.

31 Whaihoki, ko koutou, ina kite i enei mea e puta mai ana, ka mātau kua tata te rangatiratanga o te Atua.

32 He pono taku e mea atu nei ki a koutou, E kore rawa e pahemo tenei whakatupuranga, kia puta *enei* mea katoa.

33 E pahemo te rangi me te whenua, ko aku kupu ia e kore e pahemo.

34 ¶ Otira kia tupato ki a koutou ano, kei taimaha o koutou ngakau i te kakai, i te haurangi, i nga rarururu o te ao, a ka puta whakarere mai taua ra ki a koutou.

35 Ka puta mai hoki, ano he reti, ki nga tāngata katoa e noho ana i te mata o te whenua katoa.

36 Mo konei ra kia mataara, kia inoi tonu, kia paingia ai koutou, kia whakaorangia i enei mea katoa meake nei puta, a kia tu i te aroaro o te Tama a te tangata.

37 A i whakaako ia i te temepara i te awatea; na, i te po ka haere, ka noho ki te maunga i karangatia nei ko to nga Oriwa.

38 A i haere katoa mai te iwi ki a ia i te atatu ki te temepara, ki te whakarongo ki a ia.

UPOKO 22.

NA, kua tata te hakari taro rewena-kore, e karangatia nei ko te Kapenga.

2 A ka rapu nga tohunga nui me nga Karaipi ki te pehea e whakamate ai ratou i a ia: i mataku hoki ratou i te iwi.

3 ¶ Na, ka tapoko a Hatana ki a Hura, ko tona ingoa nei ko Ikariote, ko ia nei tetahi o te tekau ma rua.

4 A ka haere ia, ka korero ki nga tohunga nui me nga rangatira hoia, ki te pehea e tukua ai ia ki a ratou.

5 A ka hari ratou, ka whakaae ano hoki kia hoatu he moni ki a ia.

6 Na, ka whakaae ia, a ka rapu i te wa pai e tukua ai ia ki a ratou, i te mea kahore he huihuinga tangata.

7 ¶ Na, ka tae mai te ra o te taro rewena-kore, i tika nei kia patua te Kapenga.

8 Ka tonoa e ia a Pita raua ko Hoani, ka mea, Tikina, takā te Kapenga ma tatou, kia kai ai tatou.

9 Na, ka mea raua ki a ia, Ko hea koe pai ai kia takā e maua?

10 A ka mea ia ki a raua, Na, ka tomo korua ki te pa, ka tutaki he tangata ki a korua e mau ana i te kahaka wai; e aru korua i a ia ki te whare e tomo ai ia.

11 Ka mea atu ki te tangata i te whare, E mea ana te Kai whakaako ki a koe, Kei hea te ruma e kai ai matou ko aku akonga i te Kapenga?

12 A ka whakaaturia e ia ki a korua he ruma nui i runga, oti rawa te whariki: me taka e korua ki reira.

13 Na, haere ana, a rokohanga atu rite tonu ki tana i korero ai ki a raua: a takā ana e raua te Kapenga.

14 A ka rite te haora, ka noho ia, ratou ko nga apotoro kotahi tekau ma rua.

15 Na, ka mea ia ki a ratou, Nui atu toku hiahia kia kai tahi tatou i tenei Kapenga, i te mea kahore ano ahau i mate noa:

Digitized by Google

16 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore ahau e kai i tenei a muri ake nei, kia tino rite ra ano i te rangatiratanga o te Atua.

17 Na, ka mau ia ki te kapa, ka mutu te whakawhetai, ka mea ia, Tangohia tenei, tuwhaina ma koutou:

18 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, E kore ahau e inu i te hua o te waina, kia tae mai ra ano te rangatiratanga o te Atua.

19 ¶ Na, ka mau ia ki te taro, ka mutu te whakawhetai, ka whawhati, na, ka hoatu e ia ki a ratou, a ka mea, Ko toku tinana tenei e hoatu ana mo koutou: meinga tenei hei whakamaharatanga ki a au.

20 I peneitia ano hoki te kapa, i muri iho i te hapa, i mea ia, Ko tenei kapa te kawenata hou i runga i oku toto e ringihia ana mo koutou.

21 ¶ Otira, *tenei* kei ahau nei, kei te tepara, te ringaringa o te kai tuku i a au.

22 Na, e haere ana te Tama a te tangata, e pera ana me te mea i whakaritea: otira aue te mate mo te tangata e tukua ai ia!

23 Na, ka anga ratou ka rapu ki a ratou ano, ma wai o ratou tenei e mea.

24 ¶ A he tautotohe ano ta ratou, ko wai o ratou e meinga te tangata nui.

25 Na, ka mea ia ki a ratou, Ko nga kingi o nga tauiwi hei whakatupu rangatira ki a ratou; a e huaina ana o ratou kai akiaki, He hunga atawhai.

26 Otiia kaua koutou e pera: engari kia rite ki to muri rawa te mea nui o koutou: kia rite ano hoki te tino tangata ki te kai mahi.

27 Ko wai hoki te mea nui, ko ia e noho ana ki te kai, ko te kai mahi ranei? ehara ranei te tangata e noho ana ki te kai? tenei raia ahau i roto i a koutou te rite nei ki te kai mahi.

28 Na, ko koutou te hunga i noho tahi tatou i oku whakamatautauranga.

29 A ka whakarite ahau i te rangatiratanga mo koutou, ka pera ano me taku Matua i whakarite mai moku;

30 Kia kai ai kia inu ai koutou ki taku tepara i toku rangatiratanga, kia noho ai ano hoki ki runga ki nga torona, whakawa ai i nga iwi kotahi tekau ma rua o Iharaira.

31 ¶ Na, ka mea te Ariki, E Haimona, e Haimona, na, kua inoia koutou e Hatana kia tātaria, ano he witi:

32 Otiia kua inoi ahau mou, kei hemo tou whakapono: a ka tahuri mai koe, whakakahangia ou teina.

33 Na, ka mea tera ki a ia, E te Ariki, e pai ana ahau kia haere hei hoa mou ki te whare herehere, ki te mate ano hoki.

34 Ano ra ko ia, Tenei taku kupu ki a koe, e Pita, e kore te tikaokao e tangi aianei ka toru āu whakakahoretanga i tou matauranga ki a au.

35 I mea ano ia ki a ratou, I taku tononga i a koutou, a kahore a koutou pēke moni, kahore he putea, kahore he hu, i kore ranei tetahi mea ma koutou? Ka mea ratou, Kahore.

36 Ano ra ko ia ki a ratou, Tena ko tenei ki te mea he pēke moni to tetahi, mauria atu, me te putea ano hoki: me ia hoki kahore ana hoari, kia hokona tona kakahu, ka hoko ai i *tetahi*.

37 Ko taku kupu hoki tenei ki a koutou, Ko te tikanga tenei, kia rite ano hoki i a au te mea kua oti nei te tuhituhi, ara, Kua huihuia ia ki te hunga hara: he tutukitanga hoki *to* nga mea moku.

38 Na, ka mea ratou, E te Ariki, na, e rua enei hoari. A ka mea ia ki a ratou, Kāti ano.

39 ¶ Na, ka puta atu ia, ka haere ki maunga Oriwa, ko tana hanga hoki; me te aru ano ana akonga i a ia.

40 A, te taenga ki taua wahi, ka mea ia ki a ratou, Me inoi kei uru koutou ki te whakamatautauranga.

41 Na, ka mawehe atu ia i a ratou kei to te taunga kamaka *te mataratanga*, a ka tukua ona turi, ka inoi,

42 Ka mea, E Pa, ki te pai koe, tangohia atu tenei kapa i a au: otira kauaka e waiho i taku e pai ai, engari i tāu.

43 Na, ka puta mai ki a ia tetahi anahera i te rangi, e whakakaha ana i a ia.

44 A, uaua tonu tana inoi, me te mea e oke ana: a ko tona kakawa, ano he tepe toto e tuturuturu iho ana ki te whenua.

45 Na, ka ara ia i te inoi, a, te taenga atu ki ana akonga, rokohanga atu e moe ana ratou, he ngakau pouri hoki.

46 Na, ko tana meatanga mai ki a ratou, He aha koutou ka moe ai? Whakatika ki te inoi, kei uru koutou ki te whakamatautauranga.

47 ¶ A, i a ia e korero ana, na, ko te huihuinga tangata, me tera hoki i karangatia nei ko Hura, ko ia hoki tetahi o te tekau ma rua, e haere ana i mua i a ratou, na, ka whakatata mai ia ki a Ihu ki te kihi i a ia.

48 Ano ra ko Ihu ki a ia, E Hura, he

Digitized by Google

kihi tāu hei tuku mo te Tama a te tangata?

49 A, te kitenga o ona hoa i nga mea meake meatia, ka mea ratou ki a ia, E te Ariki, me patu ranei matou ki te hoari?

50 ¶ Na, hāua iho e tetahi o ratou te pononga o te tohunga nui, a tapahia ana tona taringa matau.

51 Na, ka oho mai a Ihu, ka mea, Kāti ra i tenei. A whakapakia ana tona taringa, na, kua ora ia.

52 Katahi ka mea a Ihu ki nga tohunga nui, ki nga rangatira o te temepara, ki nga kaumatua, i haere atu ki a ia, He tahae *ahau* i haere mai ai koutou me nga hoari me nga patu?

53 I a au e noho ana i a koutou i te temepara ia ra ia ra, kihai i totoro mai o koutou ringa ki a au: otira no koutou tenei haora, ko te kahanga ano hoki o te pouri.

54 ¶ Na, ka hopu ratou i a ia, ka arahi atu, a kawea ana ia e ratou ki roto ki te whare o te tino tohunga. Ko Pita ia i aru mai i tawhiti.

55 Ano ka oti i a ratou he kapura te tahu ki waenga marae, i a ratou e noho tahi ana, ka noho hoki a Pita i waenganui o ratou.

56 Na, ka kitea ia e tetahi kotiro, i a ia e noho ana i te kapura; a matatau tonu mai te titiro ki a ia, ka mea, I a ia ano hoki tenei.

57 Na, ka whakakahore ia ki a ia, ka mea, E ko, kahore ahau e mohio ki a ia.

58 A taro kau iho ka kite tetahi atu i a ia, ka mea, No ratou hoki koe. Na, ka mea a Pita, E mara, kahore.

59 A, me te mea kotahi te haora ki te takiwa, ka tohe ano tetahi atu, ka mea, He pono ra hoki i a ia ano hoki tenei: no Kariri hoki.

60 A ka mea a Pita, E mara, e kore ahau e mātau ki tau e mea. A i reira pu ano, i a ia e korero ana, ka tangi te tikaokao.

61 Na, ka tahuri te Ariki, ka titiro ki a Pita. A ka mahara a Pita ki te kupu a te Ariki, ki tana meatanga ki a ia, E kore e tangi te tikaokao ka toru āu whakakahoretanga ki a au.

62 Na, haere atu ana a Pita ki waho, a nui atu tana tangi.

63 ¶ Na, ka taunu nga kai pupuri o Ihu ki a ia, ka whiu.

64 A ka hipokina ia, ka pahiatia tona kanohi, ka ui atu ratou ki a ia, ka mea, Poropiti mai, na wai koe i papaki?

65 A he maha era atu kupu kino i korero ai ratou ki a ia.

66 ¶ Ano ka ao te ra, ka huihui nga kaumatua o te iwi, nga tohunga nui, me nga Karaipi, a arahina atu ana ia ki to ratou runanga, ka mea ratou,

67 Ko te Karaiti ranei koe? meinga mai ki a matou. Ano ra ko ia ki a ratou, Ki te korerotia atu e ahau ki a koutou, e kore koutou e whakapono;

68 A ki te ui atu ahau, e kore koutou e whakahoki kupu mai ki a au, e kore ano hoki e tuku i *a au* kia haere.

69 Tenei ake ka noho te Tama a te tangata ki matau o te kaha o te Atua.

70 Na, ka mea ratou katoa, Ko koe ranei te Tama a te Atua? Ano ra ko ia ki a ratou, Kua korerotia mai na e koutou ko ahau ia.

71 Na, ka mea ratou, Hei aha ake he kai whakaatu ma tatou? kua rongo nei hoki tatou ake i ta tona mangai.

UPOKO 23.

KATAHI ka whakatika to ratou huihui katoa, a arahina ana ia ki a Pirato.

2 Na, ka anga ratou ka whakapa hē ki a ia, ka mea, Kua mau i a matou tenei tangata e kukume ke ana i te iwi, e mea ana, kia kaua e hoatu te takoha ki a Hiha, e kī ana he kingi ia ko te Karaiti.

3 Na, ka ui a Pirato ki a ia, ka mea, Ko koe ranei te kingi o nga Hurai? Ka whakahokia mai e ia ki a ia, ka mea, Kua korerotia mai na e koe.

4 Na, ko te meatanga atu a Pirato ki nga tohunga nui ki nga mano, Kahore tetahi hē o tenei tangata i mau i a au.

5 A nui atu ta ratou tohe, ka mea, E whakahihiri ana ia i te iwi, e whakaako ana puta noa i Huria, no Kariri te timatanga, a taea noatia a konei.

6 A, te rongonga o Pirato ki Kariri, ka ui atu, No Kariri ranei tenei tangata?

7 A ka rongo ia no te rangatiratanga o Herora ia, ka tonoa ia ki a Herora, i Hiruharama hoki ia i aua ra.

8 ¶ A, te kitenga o Herora i a Ihu, nui rawa tona hari: no mua hoki tona hiahia kia kite i a ia, he maha hoki nga mea i rangona e ia mona; i mea hoki ia kia kite i tetahi tohu e meinga ana e ia.

9 Na, he maha nga kupu i ui ai ia ki a ia; heoi kahore kau he kupu i whakahokia mai e ia.

Digitized by Google

10 Na, tu ana nga tohunga nui me nga Karaipi, a kaha rawa ta ratou whakapa hē ki a ia.

11 Na, whakakorekorea ana ia e Herora ratou ko ona hoia, na, ka taunu ia ka whakakakahu i a ia ki te kahu whakapaipai, a whakahokia atu ana ki a Pirato.

12 ¶ I taua rangi ano ka houhia te rongo a Pirato raua ko Herora: i mua hoki e mauahara ana ki a raua.

13 ¶ Na, ka karangatia e Pirato nga tohunga nui, nga rangatira, me te iwi ano,

14 Ka mea ia ki a ratou, Kua kawea mai nei e koutou tenei tangata ki a au, me te kī ano kei te kukume ke ia i te iwi: a ka oti nei ia te uiui e ahau i to koutou aroaro, kihai i mau i a au tetahi hē o tenei tangata i roto i nga mea i whakapangia nei e koutou ki a ia:

15 Kihai ano hoki a Herora: i tonoa hoki koutou e ahau ki a ia; a kahore nei ana mahi e tika ai kia mate ia.

16 Na, maku ia e whiu, ka tuku atu ai.

17 (Kua takoto hoki te tikanga kia tukua atu tetahi ki a ratou i te hakari.)

18 Na, ka panui ratou ki te karanga, ka mea, Whakamatea tenei, ko Parapa te tuku mai ki a matou:

19 (Ko tenei hoki i makā ki te whare herehere mo te nananga i nana ai ia i roto i te pa, mo te patu tangata.)

20 Na, ka karanga mai ano a Pirato, he mea hoki nāna kia tukua a Ihu.

21 Heoi karanga ana ratou, mea ana, Ripekatia ia, ripekatia.

22 Ka mea mai ano ia ki a ratou, ko te toru o nga meatanga, He aha ra te kino i meinga e tenei tangata? kahore ano i mau i a au tetahi hē ona e mate ai: maku ia e whiu, ka tuku atu ai.

23 Heoi nui atu o ratou reo ki te tohe mai, ka tono kia ripekatia ia. A riro rawa i nga reo o ratou ko nga tohunga nui.

24 Na, ka ki a Pirato kia waiho i ta ratou i tono ai.

25 Na, tukua ana ki a ratou te tangata i makā ki te whare herehere mo te nananga mo te patu tangata, ta ratou hoki i tono ai; ko Ihu ia i tukua ki to ratou hiahia.

26 A i a ratou e arahi ana i a ia, ka mau i a ratou a Haimona tetahi tangata o Hairini, e haere mai ana i nga whenua, a whakatakotoria ana ki a ia te ripeka, kia amohia i muri i a Ihu.

27 ¶ Na, he nui te huihuinga o te iwi i aru i a ia, me nga wāhine hoki e tangi ana, e aue ana ki a ia.

28 Na, ka taburi a Ihu ki a ratou, ka mea, E nga tamahine o Hiruharama, kaua ahau e tangihia, engari me tangi ki a koutou, ki a koutou tamariki ano hoki.

29 Tera hoki e puta mai nga ra e mea ai ratou, Koa tonu nga pākoko, me nga kopu kahore ano i whanau, me nga u kahore ano i ngotea.

30 Ko reira timata ai ratou te mea ki nga maunga, Horo iho ki runga ki a matou: ki nga pukepuke hoki, Hipokina matou.

31 Ki te meinga hoki enei mea e ratou ki te rakau kaimata, ka ahatia te rakau maroke?

32 Na, tokorua ano hoki era, he hunga mahi kino, e arahina ngatahitia ana ratou kia whakamatea.

33 A ka tae mai ratou ki te wahi e karangatia nei ko Angaanga, ka ripeka i a ia ki reira, me aua kai mahi kino, kotahi ki matau, kotahi ki maui.

34 ¶ Na, ka mea a Ihu, E Pa, houhia te rongo ki a ratou: kahore hoki ratou e mahara ki ta ratou e mea nei. A wehewehea ana ona kakahu e ratou he mea maka ki te rota.

35 Me te tu ano te iwi matakitaki ai. Na, ka whakahi mai ratou tahi ko nga rangatira, ka mea, Ko era atu i whakaorangia e ia; māna ano ia e whakaora, ki te mea ko te Karaiti ia, ko ta te Atua i whiriwhiri ai.

36 I taunu hoki nga hoia ki a ia, i haere mai me te kawe mai i te winika ki a ia,

37 Ka mea, Ki te mea ko koe te kingi o nga Hurai, mau koe e whakaora.

38 A ka tuhituhia te tuhituhinga ki runga i a ia, no Kariki, no Roma, no Hiperu nga reta, KO TE KINGI TENEI O NGA HURAI.

39 ¶ I kohukohu ano ki a ia tetahi o nga kai mahi kino i iri ra, i mea, Ki te mea ko koe te Karaiti, whakaorangia koe, tatou hoki.

40 Na, ka whakahokia mai e tetahi, ka riri ki a ia, ka mea, E kore ranei koe e mataku ki te Atua, kei tenei mate tahi nei hoki koe?

41 Ka tika raia to taua; ka whiwhi hoki taua ki nga mea e tika mo a taua hanga: ko tenei ia kahore ana mahi hē.

42 Na, ko tana meatanga mai ki a

Digitized by Google

Ihu, E te Ariki, kia mahara koe ki a au ina haere mai koe i runga i to rangatiratanga.

43 Ano ra ko Ihu ki a ia, He pono taku e mea atu nei ki a koe, Ko aianei koe noho ai ki a au ki pararaiha.

44 Na, kua tata ki te ono o nga haora, a ka pouri a runga o te whenua katoa, a, te iwa ra ano o nga haora.

45 I pouri ano te ra, i pakaru ano hoki te arai o te whare tapu i waenganui.

46 ¶ A nui atu te reo o Ihu ki te karanga atu, i mea ia, E Pa, tenei toku wairua ka tukua atu nei ki ou ringa: ka mutu enei kupu, ka hemo.

47 Na, te kitenga o te keneturio i taua mea, ka whakakororia ia i te Atua, ka mea, He pono, he tangata tika tenei.

48 Me te hunga katoa hoki i huihui ki taua matakitakinga, i to ratou kitenga i aua mea i meatia, ka patuki ki o ratou uma, a hoki ana.

49 A i te tu mai i tawhiti te hunga katoa i mohio ki a ia, ratou ko nga wāhine i aru mai i a ia i Kariri, e matakitaki ana ki enei mea.

50 ¶ Na, *tera* tetahi tangata, ko Hohepa te ingoa, he tangata noho runanga; he tangata pai, he tangata tika:

51 (Kihai ano hoki i whakaae ki ta ratou whakaaro, ki ta ratou mahi;) no Arimatia ia, no tetahi pa o nga Hurai: he tangata ano hoki ia e tatari ana ki te rangatiratanga o te Atua.

52 I haere atu ia ki a Pirato, a tonoa ana e ia te tinana o Ihu.

53 Na, ka tangohia iho e ia taua *tinana*, a takaia ana ki te rinena, ka waiho ki te rua i haua ki roto ki te kohatu, ki te wahi kahore i takotoria noatia e te tangata.

54 Na, ko te ra takanga *hakari* ia, a meake puao te hapati.

55 A i aru mai ano nga wāhine i haere tahi mai nei me ia i Kariri, a kite ana i te urupa, te whakatakotoranga ano hoki o tona tinana.

56 Na, ka hoki ratou, ka mahi i nga mea kakara me nga hinu; a noho ana i te hapati, he whakaaro hoki ki te ture.

UPOKO 24.

NA, i te *ra* tuatahi o te wiki, i te tino ata po, ka haere mai ratou ki te urupa ki te mau i nga mea kakara kua mahia nei e ratou, ratou tahi ko etahi atu.

2 A, rokohanga mai e ratou kua hurihia te kamaka i te urupa.

3 A, to ratou haerenga ki roto, kihai i kitea te tinana o te Ariki o Ihu.

4 A, i a ratou e whakaaroaro ana ki tenei, na, tokorua nga tāngata i puta mai ki a ratou, uira tonu nga kakahu.

5 Na, i a ratou e mataku ana, a e kupapa iho ana o ratou kanohi ki te whenua, ka mea raua ki a ratou, He aha koutou ka rapu ai i te tangata ora i roto i te hunga mate?

6 Kahore ia i konei, otira kua ara: kia mahara koutou ki tana i mea ai ki a koutou i a ia i Kariri,

7 Ki tana meatanga, Kua takoto te tikanga kia tukua te Tama a te tangata ki nga ringa o te hunga hara kia ripekatia, a i te toru o nga ra ka ara.

8 Na, ka mahara ratou ki ana kupu;

9 A hoki atu ana i te urupa ka korero i enei mea katoa ki te tekau ma tahi, ratou ko era atu katoa.

10 Ko Meri Makarini ratou ko Hoana, ko Meri *whaea* o Hemi, ko o ratou hoa wāhine, nga kai korero o enei mea ki nga apotoro.

11 A ki ta ratou whakaaro he mea tito noa a ratou kupu, a kihai ratou i whakaponohia.

12 Katahi ka whakatika a Pita, ka oma ki te urupa; a, tona pikonga iho ka kite ko nga kakahu takai anake e takoto ana; a hoki ana me te miharo ano i roto i a ia ki taua mea i meatia.

13 ¶ Na, tokorua o ratou e haere ana i taua ra ki tetahi kāinga koraha, e ono tekau o nga paronga te mataratanga i Hiruharama, ko Emauha te ingoa.

14 A e kororerero ana raua tetahi ki tetahi ki enei mea katoa i meinga.

15 A i a raua e kororerero ana e uiui ana ki a raua, na, ko Ihu ake ano kua whakatata mai, a haere tahi ana ratou.

16 I puritia hoki o raua kanohi, i kore ai raua e mohio ki a ia.

17 Na, ka mea ia ki a raua, He aha enei kupu e korero nei korua ki a korua, i a korua e haere nei, e ahua pouri nei?

18 Na, ka whakahokia mai e tetahi, ko Kereopa te ingoa, a ka mea ki a ia, I Hiruharama koe e noho ana, a ko koe anake kahore i mohio ki nga mea kua meinga nei ki reira i enei ra?

19 Ka mea ia ki a raua, Ki ehea mea? Ka mea raua ki a ia, Ki nga mea o Ihu o Nahareta, he poropiti hoki ia, he kaha

Digitized by Google

tana mahi tana kupu, i te aroaro o te Atua, o te iwi katoa:

20 Ki te tukunga hoki i a ia e nga tohunga nui, e o matou rangatira hoki, kia whakaaetia kia whakamatea, a ripekatia ana ia.

21 A i tumanako atu ano matou ki a ia māna e whakaora a Iharaira: na, i te taha ano o enei mea katoa, ko te toru hoki tenei o nga ra i meinga ai enei mea.

22 A miharo noa iho matou ki etahi wāhine a matou, i haere i te atatu ki te urupa;

23 Heoi kihai i kitea tona tinana, a haere mai ana ratou, ka mea, kua kitea ano hoki e ratou he putanga anahera, i mea mai nei kei te ora ia.

24 Na, ka haere atu etahi o o maua hoa ki te urupa, a rokohanga atu, rite tonu ki ta nga wāhine i korero ai: otira kihai ia i kitea.

25 Na, ko tana meatanga mai ki a raua, E te hunga whakaaro kore, ngakau puhoi ki te whakapono ki nga mea katoa i korero ai nga poropiti:

26 Kahore ianei i takoto te tikanga kia mate a te Karaiti i enei mea, a kia tomo ki tana kororia?

27 Na, ka timata ia ki ta Mohi, ki ta nga poropiti katoa, a whakaaturia ana ki a raua nga mea mona o nga Karaipiture katoa.

28 A ka tata ki te kāinga i haere ai ratou: na, ka ahu atu ia, me te mea e haere tonu ana ia.

29 Na, ka tohe raua ki a ia, ka mea atu, E noho koe ki a maua: kua ahiahi hoki, kua titaha hoki te ra. Na, ka tomo atu ia, ka noho ki a raua.

30 A, tona nohoanga iho ki a raua ki te kai, ka mau ia ki te taro, ka whakapai, ka whawhati, a hoatu ana ki a raua.

31 Na, kua kite o raua kanohi, a ka mohio ki a ia; a ngaro whakarere atu ia i a raua.

32 A ka mea raua ki a raua, Kihai koia o taua ngakau i mumura i roto i a taua, i a ia e korero ana ki a taua i te ara, e whakaatu ana i nga Karaipiture ki a taua?

33 Na, ka whakatika raua i taua haora ano, a hoki ana ki Hiruharama, a rokohanga mai kua huihui te tekau ma tahi me o ratou hoa,

34 A e mea ana, Koia rawa ano! kua ara te Ariki, a kua puta mai ki a Haimona.

35 Na, ka korerotia e raua nga meatanga i te ara, to raua mohiotanga hoki ki a ia i te whatiwhatinga o te taro.

36 ¶ A, i a raua e korero ana i enei mea, na, ko Ihu ake ano e tu ana i waenganui o ratou, e mea ana ki a ratou, *Kia tau* te rangimarietanga ki a koutou.

37 Na, koera ana ratou, wehi tonu; i mea hoki he wairua ta ratou i kite ai.

38 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, He aha koutou ka pororaru ai? na te aha hoki i puta ake ai nga whakaaronga i roto i o koutou ngakau?

39 Tirohia oku ringaringa me oku waewae, ko ahau ano ia: whawhakia ahau, kia kite ai koutou; kahore hoki o te wairua kikokiko, wheua ranei, me oku e kitea nei e koutou.

40 Ano ka korerotia tenei, ka whakakitea ki a ratou ona ringaringa me ona waewae.

41 A i a ratou kahore nei i whakapono i te hari, a e miharo ana, ka mea ia ki a ratou, He kai ranei ta koutou i konei?

42 Ka hoatu e ratou ki a ia tetahi ika, he mea tunu, me tetahi honikoma.

43 Na, ka tango ia, a kainga ake e ia i to ratou aroaro.

44 I mea ano ia ki a ratou, Ko nga kupu enei i korero ai ahau ki a koutou, i a au ano i a koutou, me whakarite nga mea katoa kua oti te tuhituhi i roto i te ture a Mohi, i nga poropiti, i nga waiata, moku.

45 Katahi ia ka whakamakoha i o ratou hinengaro, kia mātau ai ki nga Karaipiture,

46 A ka mea ki a ratou, Ko te mea tenei i tuhituhia, ko te tikanga ano hoki tenei, ko te Karaiti kia whakamamaetia, kia ara ano i te hunga mate i te toru o nga ra:

47 A kia kauwhautia te ripenetanga, me te murunga hara i runga i tona ingoa, ki nga tauiwi katoa, ki Hiruharama ano hoki timata ai.

48 Na, ko koutou hei kai whakaatu mo enei mea.

49 ¶ A maku e tuku atu ki a koutou te mea i korerotia i mua e toku Matua: otiia kia noho koutou ki te pa ki Hiruharama, kia whiwhi ra ano koutou ki te kaha i runga.

50 ¶ Na, arahina ana ratou e ia ki waho ki Petani, na, kua ara ona ringaringa, a whakapaingia ana ratou e ia.

51 A i a ia e whakapai ana i a ratou, ka mawehe atu ia i a ratou, a kahakina atu ana ki te rangi.

52 Na, ka koropiko ratou ki a ia, a hoki ana ki Hiruharama, he nui hoki te koa:

53 A noho tonu ana ratou i te temepara, me te whakamoemiti me te whakapai atu ki te Atua. Amine.

Digitized by Google

KO TE

RONGO PAI A HOANI.

UPOKO 1.

I TE timatanga te Kupu, a i te Atua te Kupu, ko te Atua ano hoki taua Kupu.

2 I te Atua ano tenei *Kupu* i te timatanga.

3 Nāna nga mea katoa i hanga; a kahore tetahi mea i kore te hanga e ia o nga mea i hangā.

4 I a ia te ora; a ko te ora te māramatanga mo nga tāngata.

5 I roto i te pouri te Māramatanga e whiti ana; heoi kihai i mau i te pouri.

6 ¶ I tonoa mai he tangata e te Atua, ko Hoani tona ingoa.

7 I haere mai ia hei kai whakaatu, hei whakaatu mo te Māramatanga, kia meinga ai e ia nga tāngata katoa kia whakapono.

8 Ehara ia i taua Māramatanga, engari hei kai whakaatu mo taua Māramatanga.

9 Ko te Māramatanga pono tera, e mārama ai nga tāngata katoa e haere mai ana ki te ao.

10 I te ao ia, i hangā ano e ia te ao, a kihai te ao i mohio ki a ia.

11 I haere mai ia ki ona, a kihai ona i manako ki a ia.

12 Tena ko te hunga i manako ki a ia, i tukua mai e ia ki a ratou nga tikanga e meinga ai ratou hei tamariki ma te Atua, ki te hunga hoki e whakapono ana ki tona ingoa:

13 Ki te hunga ehara nei i te toto, ehara i te hiahia o te kikokiko, ehara i te hiahia o te tangata, engari na te Atua ratou i whanau ai.

14 A i whakakikokikotia te Kupu, a noho ana i a matou, (a i kite ano matou i tona kororia, he kororia e rite ana ki to te Tamaiti kotahi a te Matua), ki tonu i te aroha noa me te pono.

15 ¶ I korerotia ano ia e Hoani; i karanga tera, i mea, Ko ia tenei i korerotia ra e ahau, Ko ia e haere mai ana i muri i a au e meinga ana ki mua i a au: no mua hoki ia i a au.

16 A kua riro mai i a tatou katoa tetahi wahi o tona raneatanga, te aroha noa hoki hono iho ano ki te aroha noa.

17 I homai hoki e Mohi te ture, ko te aroha noa me te pono i ahu mai i a Ihu Karaiti.

18 Kahore ano tetahi i kite noa i te Atua; ko te Tamaiti kotahi i te uma o te Matua, nana *ia* i whakapuaki mai.

19 ¶ Na, ko te korero tenei a Hoani, i te tononga mai o nga tohunga ratou ko nga Riwaiti e nga Hurai i Hiruharama hei ui ki a ia, Ko wai koe?

20 Na, ka whakina atu e ia, kihai i whakakahore, i whaki hoki, Ehara ahau i a te Karaiti.

21 A ui atu ana ratou ki a ia, Ko wai oti? Ko Iraia koe? Ka mea ia, Kahore. Ko te poropiti oti koe? Ka whakahokia mai e ia, Kahore.

22 Na, ka mea ratou ki a ia, Ko wai koia koe? hei kupu whakahokinga atu ma matou ki te hunga i tonoa mai ai matou. E pehea ana koe ki a koe?

23 Ka mea ia, He reo ahau no tetahi e karanga ana i te koraha, Whakatikaia te huarahi o te Ariki; he pera ano me ta Ihaia poropiti i mea ai.

24 A no nga Parihi te hunga i tonoa.

25 Na, ka ui atu ratou ki a ia, ka mea ki a ia, Na te aha oti koe i iriiri ai, ki te mea ehara koe i a te Karaiti, ehara i a Iraia, ehara i te poropiti?

26 Na, ka whakahokia mai e Hoani ki a ratou, ka mea, He iriiri taku ki te wai: otiia tena te tu na i waenganui i a koutou tetahi kahore e mohiotia e koutou;

27 Ko ia tenei e haere mai ana i muri i a au, no mua ia i a au; kahore hoki ahau e tau hei wewete i te here o tona hu.

28 I meatia enei mea ki Petapara, ki tawahi atu o Horano, ki te wahi i iriiri ai a Hoani.

29 ¶ I te aonga ake ka kite a Hoani i a Ihu e haere mai ana ki a ia, a ka mea, Na, te Reme a te Atua, hei waha atu i te hara o te ao!

30 Ko ia tenei i korero ai ahau, Kei te haere mai i muri i a au tetahi tangata e meinga ki mua i a au; no mua hoki ia a au.

31 A kahore ahau i mātau ki a ia

Digitized by Google

heoi ra hei whakakite i a ia ki Iharaira, i haere mai ai ahau me taku iriiri ki te wai.

32 Na, ka whakaatu a Hoani, ka mea, I kite ahau i te Wairua e heke iho ana i te rangi, ano he kukupa, a noho ana i runga i a ia.

33 A kahore ahau i mātau ki a ia: engari i ki mai ki a au te kai tono i a au ki te iriiri ki te wai, Te tangata e kite ai koe i te Wairua e heke iho ana, a e noho ana ki runga ki a ia, ko ia tena te kai iriiri ki te Wairua Tapu.

34 A kua kite ahau, kua whakaatu nei hoki, ko te Tama tenei a te Atua.

35 ¶ I te aonga ake i te tu ano a Hoani, me ana akonga tokorua;

36 Na, ka titiro atu ia ki a Ihu e haere ana, a ka mea, Na, te Reme a te Atua!

37 A ka rongo nga akonga tokorua ki a ia e korero ana, a aru ana raua i a Ihu.

38 A, te tahuritanga o Ihu, ka kite i a raua e aru ana, ka mea ia ki a raua, E rapu aha ana korua? Na, ko ta raua meatanga atu ki a ia, E Rapi, (ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, E te Kai whakaako,) kei hea tou kāinga?

39 Ka mea ia ki a raua, Haere mai kia kite. Haere atu ana raua, a ka kite i tona wahi i noho ai, a noho ana i a ia i taua ra: ko te tekau hoki ia o nga haora.

40 Ko Anaru teina o Haimona Pita tetahi o taua tokorua i rongo nei ki a Hoani, a aru ana i a ia.

41 Ko ia kua kite wawe i tona tuakana ake i a Haimona, ka mea ki a ia, Kua kitea e maua te Mihaia, (ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, ko te Karaiti.)

42 Na, nana ia i arahi ki a Ihu. A ka titiro a Ihu ki a ia, ka mea, Ko Haimona koe tama a Hona: me hua koe ko Kipa, (tona whakamaoritanga, Ko te kohatu.)

43 ¶ I te aonga ake ka mea a Ihu kia haere ki Kariri, a, tona kitenga i a Piripi, ka mea ki a ia, Arumia mai ahau.

44 Na, no Petahaira a Piripi, no te pa o Anaru raua ko Pita.

45 Ka kite a Piripi i a Natanahira, ka mea ki a ia, Kua kitea e matou ta Mohi i tuhituhi ai i roto i te ture, ta nga poropiti na, a Ihu o Nahareta tama a Hohepa.

46 Na, ka mea a Natanahira ki a ia, E puta mai koia tetahi mea pai i Nahareta? Ka mea a Piripi ki a ia, Haere mai kia kite.

47 A, te kitenga o Ihu i a Natanahira e haere mai ana ki a ia, ka puaki tana kupu mona, Na, te tino tangata o Iharaira, kahore ona tinihanga.

48 Ka mea a Natanahira ki a ia, No hea koe i mātau mai ai ki a au? Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, ka mea, I te mea kiano koe i karangatia e Piripi, i a koe ano i raro i te piki, i kite ahau i a koe.

49 Na, ka whakahokia atu e Natanahira, ka mea ki a ia, E Rapi, ko koe te Tama a te Atua, ko koe te Kingi o Iharaira.

50 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, No taku meatanga ki a koe, I kite ahau i a koe i raro i te piki, i whakapono ai koe? rahi atu i enei nga mea e kitea e koe.

51 I mea ano ia ki a ia, He pono, he pono tenei kupu aku ki a koutou, Tukua atu koutou kite ai i te rangi e tuwhera ana, i nga anahera ano hoki a te Atua e piki atu ana e heke iho ana ki te Tama a te tangata.

UPOKO 2.

NA, i te toru o nga ra he marenatanga kei Kana o Kariri; a i reira ano te whaea o Ihu:

2 A i karangatia ano a Ihu ratou ko ana akonga ki te marenatanga.

3 A, te potonga o te waina, ka mea te whaea o Ihu ki a ia, Kahore a ratou waina.

4 Ka mea a Ihu ki a ia, Hei aha ma taua, e tai? kahore ano kia taea noatia taku haora.

5 Ka mea tona whaea ki nga kai mahi, Ko tana e mea ai ki a koutou, meatia.

6 A e ono nga ipu kohatu e tu ana i reira, he tikanga na nga Hurai mo te horoi, e rua e toru nga mehua o tetahi o tetahi ina kī.

7 Ka mea a Ihu ki a ratou, Whakakiia nga ipu ki te wai. A whakakiia ana e ratou, purena noa.

8 Na, ka mea ia ki a ratou, Tena, utu hia, kawea atu ki te rangatira o te hākari. A kawea atu ana e ratou.

9 Ano ka whakamatautau te rangatira o te hākari i te wai i whakawainatia, a kihai i mohio no hea ranei; (ko nga pononga ia i utuhia ai te wai i mohio;) ka karanga te rangatira o te hākari ki te tāne marena hou,

10 Ka mea ki a ia, E whakatakotoria ana e nga tāngata katoa te waina pai i te timatanga; a ka roa te inumanga,

Digitized by Google

mo reira te *waina* he iti iho nei te pai: ko koe *ia*, kua tohu i te waina pai mo konei.

11 I meatia tenei timatanga merekara e Ihu ki Kana o Kariri, a whakakitea ana e ia tona kororia; a whakapono ana ana akonga ki a ia.

12 ¶ Muri iho i tenei ka haere ia ki Kaperenauma, a ia, tona whaea, ona teina, me ana akonga: a kihai i maha nga ra i noho ai ratou ki reira.

13 ¶ Na, kua tata te Kapenga o nga Hurai, a ka haere a Ihu ki Hiruharama:

14 Na, rokohanga atu e ia kei roto i te temepara e noho ana nga kai hoko kau, hipi, kukupa, me nga kai whakawhitiwhiti moni.

15 A ka oti tetahi whiu te hanga e ia ki nga aho nonohi, na, whiua katoatia ana ratou e ia ki waho i te temepara, me nga hipi, me nga kau; a ringihia ana te moni a nga kai whakawhitiwhiti moni, hurihia ake nga tepara;

16 I mea ano ia ki nga kai hoko kukupa, Tangohia atu enei i konei; aua te whare o toku Matua e meinga hei whare hokohoko.

17 A ka mahara ana akonga ki te mea i tuhituhia, Ka pau ahau i te aroha ki tou whare.

18 ¶ Na, ka whakahokia atu e nga Hurai, ka mea ki a ia, He aha te tohu e whakakitea mai ana e koe ki a matou, ina koe ka mea i anei mea?

19 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ratou, Wawahia tenei whare tapu, a kia toru nga ra ka ara ano i a au.

20 Ano ra ko nga Hurai, E wha tekau ma ono nga tau i hangā ai tenei whare tapu, a e oti ranei te hanga e koe i nga ra e toru?

21 Otira ko te whare tapu o tona tinana tana i korero ai.

22 Na, tona aranga ake i te mate, ka mahara ana akonga ki tana korerotanga i tenei ki a ratou; a whakapono ana ki te Karaipiture, ki te kupu hoki i korerotia e Ihu.

23 ¶ Na, i a ia i Hiruharama i te Kapeuga, i te hākari, he tokomaha i whakapono ki tona ingoa, i to ratou kitenga i ana merekara i meatia e ia.

24 Otira kihai a Ihu i tuku atu i a ia ki a ratou, i mohio hoki ia ki nga tāngata katoa.

25 A kahore ana meatanga kia whakaaturia mai te tangata e tetahi: i mātau hoki ia ki te mea i roto i te tangata.

UPOKO 3.

NA, he tangata tera no nga Parihi, ko Nikorima tona ingoa, he rangatira no nga Hurai:

2 I haere mai tenei ki a Ihu i te po, a ka mea ki a ia, E Rapi, e mātau ana matou i haere mai koe i te Atua hei kai whakaako, ina hoki e kore tetahi tangata e ahei te mea i anei merekara e meatia nei e koe, ki te kahore te Atua i a ia.

3 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koe, Ki te kahore te tangata e whanau hou, e kore ia e ahei te kite i te rangatiratanga o te Atua.

4 Ka mea a Nikorima ki a ia, Me pehea ka whanau ai te tangata i tona koroheketanga? e taea ranei te takiuru o nga haerenga ki roto ki te kopu o tona whaea, whanau mai ai?

5 Ka whakahokia mai e Ihu, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koe, Ki te kahore te tangata e whanau i te wai, i te Wairua hoki, e kore ia e ahei te tomo ki roto ki te rangatiratanga o te Atua.

6 Ko ta te kikokiko e whanau ai he kikokiko; a ko ta te Wairua e whanau ai he wairua.

7 Aua ra e miharo ki taku i mea atu nei ki a koe, He mea tūturu tenei, ara, kia whanau hou koutou.

8 E pupuhi ana te hau ki tana wahi e pai ai, a ka rongo koe ki tona harurutanga, otiia e kore e mohiotia e koe te wahi i puta mai ai, e tae atu ai ranei: ko te ritenga tenei ki te hunga katoa ka whanau i te Wairua.

9 Ka whakahokia atu e Nikorima, ka mea ki a ia, Me pehea ka taea ai enei mea?

10 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, He kai whakaako koe no Iharaira, a kahore i mātau ki enei mea?

11 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koe, E korerotia ana e matou ta matou i mātau ai, a e whakaaturia atu ana ta matou i kite ai; heoi, e kore koutou e tango mai ki ta matou whakaaturanga.

12 Ki te mea kua korerotia e ahau ki a koutou nga mea o te whenua, a e kore koutou e whakapono, me pehea ka whakapono ai koutou ki te korerotia e ahau ki a koutou nga mea o te rangi?

13 Kahore hoki he tangata i kake noa ki runga ki te rangi, ko ia anake i heke iho i te rangi, ko te Tama a te

Digitized by Google

tangata, e noho mai nei ano hoki i te rangi.

14 ¶ Ka rite hoki ki ta Mohi whakairinga i te nakahi i te koraha; kua takoto te tikanga kia pera ano te whakairinga o te Tama a te tangata:

15 Kia kahore ai e mate te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ki te oranga tonutanga.

16 ¶ Koia ano te aroha o te Atua ki te ao, homai ana e ia tana Tama kotahi, kia kahore ai e mate te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te oranga tonutanga.

17 Kihai hoki te Atua i tono mai i tana Tama ki te ao, ki te whakahē i te ao; engari kia ora ai te ao i a ia.

18 ¶ Ko ia e whakapono ana ki a ia, e kore e whakahengia: tena ko ia e kore e whakapono, kua whakahengia noatia ake, mona kihai i whakapono ki te ingoa o te Tama kotahi a te Atua.

19 A ko te whakahenga tenei, no te mea kua tae mai nei te māramatanga ki te ao, a nui atu to nga tāngata aroha ki te pouri i to ratou ki te māramatanga, he kino hoki no a ratou mahi.

20 E kino ana hoki ki te māramatanga nga kai mahi katoa i te kino, e kore ano hoki e haere mai ki te māramatanga, kei whakakitea a ratou mahi.

21 Tena ko te kai mahi i te pono, e haere mai ana ki te māramatanga, kia kitea ai ana mahi, i mahia i roto i te Atua.

22 ¶ A no muri iho i anei mea ka haere a Ihu, ratou ko ana akonga, ki te whenua o Huria; a noho tahi ana ratou ki reira, me tana iriiri ano.

23 ¶ Na, i te iriiri ano hoki a Hoani ki Enona, ki tetahi wahi e tata ana ki Harema, no te mea he nui te wai o reira: a ka haere mai ratou, ka iriiria.

24 Kahore hoki i pangā noatia a Hoani ki te whare herehere.

25 ¶ Na, ka totohe nga akonga a Hoani ki nga Hurai ki te whakamakanga.

26 A ka haere mai ratou ki a Hoani, ka mea ki a ia, E rapi, te tangata i tera taha na korua i Horano, tau i whakaatu mai na, nana, kei te iriiri ano ia, a e haere ana te katoa ki a ia.

27 Ka whakahokia atu e Hoani, ka mea, E kore tetahi mea e riro mai i te tangata, ki te kore e homai ki a ia i runga i te rangi.

28 Ko koutou hei kai whakaae ki a au ki taku meatanga, Ehara ahau i a te Karaiti, engari i tonoa mai ahau i mua i a ia.

29 Te tangata i te wahine marena hou, ko ia te tāne marena hou: na, te hoa o te tāne marena hou, e tu ana, e whakarongo ana ki a ia, ka hari pu ki te reo o te tāne marena hou: na reira ano i tino nui ai tenei hari oku.

30 Ko te tikanga tenei, ko ia kia nui haere, ko ahau kia iti haere.

31 Ko ia e haere mai ana i runga kei runga ake ia i te katoa: ko to te whenua no te whenua ia, a no te whenua ana korero: ko ia e haere mai ana i te rangi, kei runga ake ia i te katoa.

32 A ko tana i kite ai, i rongo ai, ko ia tana e whakaatu ai: e kore hoki tetahi tangata e tango atu ki tana whakaaturanga.

33 Ki te manako tetahi ki tana whakaaturanga, kua piri tana tohu ki te pono o ta te Atua.

34 Ko ta te Atua i tono mai ai, e korero ana ia i nga kupu a te Atua: kahore hoki te Wairua e homai e te Atua *ki a ia* i runga i te mehua.

35 E aroha ana te Matua ki te Tama, a kua hoatu nga mea katoa ki tona ringa.

36 Ko ia e whakapono ana ki te Tama, he oranga tonutanga tana: a ko ia e kore whakapono ki te Tama, e kore e kite i te ora; engari ka mau tonu te riri a te Atua ki a ia.

UPOKO 4.

ANO ka mohio te Ariki kua rongo nga Parihi, ko nga akonga a Ihu i mea ai, i iriiri ai, he tokomaha atu i a Hoani.

2 (He ahakoa ra ehara i a Ihu nana i iriiri, na ana akonga ia,)

3 Ka mahue Huria i a ia, a hoki ana ano ki Kariri.

4 Na, te ara mona i tika na Hamaria.

5 A ka haere mai ia ki tetahi pa o Hamaria, ko Haika te ingoa, e patata ana ki te kāinga i hoatu e Hakopa ki tana tamaiti ki a Hohepa.

6 A kei reira te puna a Hakopa. Na, kua ngenge a Ihu i te haerenga, heoi noho ana ia ki te taha o te puna: a meake ko te ono o nga haora.

7 N, ka haere mai tetahi wahine o Hamaria ki te utu wai: ka mea a Ihu ki a ia, Homai he wai moku.

8 (Kua riro hoki ana akonga ki te ɪa, ki te hoko kai.)

9 Na, ko te meatanga mai a te wahine o Hamaria ki a ia, He aha koe ka tono mai ai ki te wai i a au, ina he Hurai

Digitized by Google

koe, he wahine ahau no Hamaria? kahore hoki e tatatata nga Hurai ki nga Hamari.

10 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, Me i mātau koe ki ta te Atua e homai ai, ki tenei hoki e korero atu nei ki a koe, Homai he wai moku; penei kua tono mai koe ki a ia, a kua hoatu e ia te wai ora ki a koe.

11 Ka mea te wahine ki a ia, E kara, kahore au pēre, a e hohonu ana te puna: no hea tena wai ora āu?

12 He nui oti koe i to matou matua i a Hakopa, i homai ai te puna ki a matou, a inu ana ia i konei ratou ko ana tamariki, me ana kararehe?

13 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, E mate ano i te wai nga tāngata katoa e inu ana i tenei wai:

14 Tena ko te tangata e inu ana i te wai e hoatu e ahau ki a ia, e kore e mate i te wai a ake ake ake; engari te wai e hoatu e ahau ki a ia, hei puna wai i roto i a ia e pupu ake ana a te oranga tonutanga ra ano.

15 Ka mea te wahine ki a ia, E kara, homai ki a au tenei wai, kei mate ahau i te wai, kei haere mai hoki ki konei utu ai.

16 Ka mea a Ihu ki a ia, Tikina karangatia to tahu, ka hoki mai ai.

17 Ka whakahokia mai e te wahine, ka mea, Kahore oku tahu. Ka mea a Ihu ki a ia, He korero tika tau, Kahore oku tahu:

18 Ina hoki kua tokorima ou tahu; a ko ia i a koe nei ehara i te tahu nou: he pono tenei korero āu.

19 Ka mea te wahine ki a ia, E kara, e kite ana ahau he poropiti koe.

20 I karakia o matou mātua i runga i tenei maunga; a e mea ana koutou, ko Hiruharama te wāhi e tika ai te karakia.

21 Ka mea a Ihu ki a ia, E tai, whakapono mai ki a au, meake puta mai te wa, e kore ai koutou e karakia ki te Matua i runga i tenei maunga, e kore ano hoki i Hiruharama.

22 E kore koutou e mohio ki ta koutou e karakia nei: e mātau ana matou ki ta matou e karakia nei: no nga Hurai nei hoki te ora.

23 Otira meake puta mai te wa, a tenei ano, e karakia ai nga kai karakia pono ki te Matua i runga i te wairua i te pono: e rapu ana hoki te Matua ki te pera hei karakia ki a ia.

24 He Wairua te Atua: a me karakia nga kai karakia ki a ia i runga i te wairua i te pono.

25 Ka mea te wahine ki a ia, E mātau ana ahau kei te haere mai a te Mihaia, (e karangatia nei ko te Karaiti;) ka tae mai ia, mana nga mea katoa e korero mai ki a tatou.

26 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau ano ia e korero atu nei ki a koe.

27 ¶ Na, ka puta mai i reira ana akonga, a ka miharo ki tana korerotanga ki te wahine: heoi kihai tetahi i mea, He aha tau e rapu? He aha koe ka korero ai ki a ia?

28 Na, ka whakarerea e te wahine tana ipu, a haere ana ki te pa, ka mea ki nga tāngata,

29 Haere mai, kia kite i te tangata i korerotia mai ai ki a au nga mea katoa i mea ai ahau: ehara oti tenei i a te Karaiti?

30 Me i reira ka puta ratou ki waho o te pa, a haere ana ki a ia.

31 ¶ A i taua takiwa ano ka tohe nga akonga ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, e kai ra.

32 Ka mea ia ki a ratou, He kai ano taku hei kai maku, e kore e kitea e koutou.

33 Na, ka mea nga akonga tetahi ki tetahi, I kawea mai ranei e tetahi he kai māna?

34 Ka mea a Ihu ki a ratou, Ko taku kai tenei, kia meatia e ahau ta toku kai tono e pai ai, kia whakaotia hoki tana mahi.

35 E kore ianei koutou e mea, Kia wha atu nga marama, a ka taea te kotinga? Nana, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kia ara ake o koutou kanohi, tirohia nga māra; kua ma noa ake: ko te kotinga tenei.

36 A ka whiwhi te kai kokoti ki te utu, ka kohia ano hoki e ia nga hua mo te oranga tonutanga: kia hari tahi ai te kai rui raua ko te kai kokoti.

37 No konei hoki i pono ai taua ki, E rui ana tetahi, e kokoti ana tetahi.

38 I tonoa koutou e ahau ki te kokoti i te mea kihai i mahia e koutou: he tangata ke na ratou i mahi, a kua uru koutou ki a ratou mahi.

39 ¶ A he tokomaha nga Hamari o taua pa i whakapono ki a ia, mo te ki a te wahine i mea ra, I korerotia mai e ia ki a au nga mea katoa i mea ai ahau.

40 Ano ka tae mai nga Hamari ki a ia, ka mea ratou kia noho ia ki a ratou: a e rua nga ra i noho ai ia ki reira.

41 Na, hira noa ake nga tāngata i whakapono, he mea hoki na tana ake kupu;

Digitized by Google

42 I mea ano hoki ki te wahine, Ehara i te mea na to kupu i whakapono ai matou i naianei: kua rongo nei hoki matou ake, a ka mātau, ko te Karaiti pu tenei, ko te Kai whakaora o te ao.

43 ¶ Ka pahure nga ra e rua, ka turia atu e ia i reira, a haere ana ki Kariri.

44 I mea hoki a Ihu, Kahore he honore o te poropiti i tona kāinga ake.

45 A, tona taenga mai ki Kariri, ka whakamanuhiritia ia e nga tāngata o Kariri, i kite hoki ratou i nga mea katoa i meatia e ia ki Hiruharama, i te hākari: i haere hoki ratou ki te hākari.

46 A ka tae mai ano a Ihu ki Kana o Kariri, ki te wahi i meatia ai e ia te wai hei waina. Na, ko tetahi tangata a te kingi, kei Kaperenauma tana tamaiti e mate ana.

47 Ano ka rongo ia kua tae mai a Ihu i Huria ki Kariri, ka haere atu ki a ia, ka inoi ki a ia kia haere ia ki te whakaora i tana tamaiti: meake hoki marere.

48 Na, ko te meatanga mai a Ihu ki a ia, Ki te kahore koutou e kite i nga tohu, i nga merekara, e kore koutou e whakapono.

49 Ka mea te tangata a te kingi ki a ia, E te Ariki, haere ake i te mea kahore ano kia mate noa taku tamaiti.

50 Ka mea a Ihu ki a ia, Haere; kua ora to tamaiti. Na, whakapono ana te tangata ki te kupu i korerotia e Ihu ki a ia, a haere ana.

51 A, i a ia ano e haere ana, ka tutaki ana pononga ki a ia, ka korero, ka mea, Kua ora to tamaiti.

52 Na, ka ui ia ki a ratou ki te haora i matūtū ake ai ia. Ka mea ratou ki a ia, No nanahi, no te whitu o nga haora, i mutu ai tona kā.

53 Na, ka mohio te pāpā ko te tino haora ia i mea ai a Ihu ki a ia, Kua ora to tamaiti: a whakapono ana ia raton ko tona whare katoa.

54 Ko te rua ano hoki tenei o nga merekara i meatia e Ihu, i muri i tana haerenga mai i Huria ki Kariri.

UPOKO 5.

MURI iho i enei mea he hākari ta nga Hurai; a haere ana a Ihu ki Hiruharama.

2 Na, kei Hiruharama tetahi wai kaukauranga kei te *tatau* hipi, tona ingoa Hiperu ko Petehera; e rima ona whakamahau.

3 Na, kei roto i enei e takoto ana tona tini o nga turoro, o nga matapo, o nga kopa, o nga memenge, e tatari ana ki te pokarekarenga o te wai.

4 I heke iho hoki tetahi anahera i te wa i rite ai ki te kaukauranga, whakapokarekare ai i te wai: a ko ia kua tae wawe i muri iho o te pokarekarenga o te wai, i ora i tona mate, ahakoa he aha he aha.

5 Na, kei reira tetahi tangata, e toru tekau ma waru nga tau i mate ai.

6 A, te kitenga o Ihu i a ia e takoto ana, a ka mātau ano ka roa ke nei te wa ona *e mate ana*, ka mea ki a ia, E pai ana ranei koe kia whakaorangia?

7 Ka whakahokia mai e taua turoro ki a ia, E te Ariki, kahore aku tangata hei tuku i a au ki te kaukauranga, ina whakapokarekarea te wai: heoi i ahau e haere atu ana, ka heke atu tetahi i mua i a au.

8 Ka mea atu a Ihu ki a ia, Whakatika, tangohia ake to moenga, haere.

9 A ora tonu ake taua tangata, heoi tangohia ake ana e ia tona moenga, haere ana: a ko te hapati taua ra.

10 ¶ Na, ka mea nga Hurai ki taua tangata i whakaorangia, Ko te hapati tenei: e kore e tika kia mauria e koe to moenga.

11 Ka whakahokia mai e ia ki a ratou, Te tangata i whakaorangia ai ahau, nāna i mea mai ki a au, Tangohia ake to moenga, haere.

12 Na, ka ui ratou ki a ia, Ko wai tena tangata i mea mai na ki a koe, Tangohia ake to moenga, haere?

13 Otiia kihai taua tangata i whakaorangia i mohio ko wai ia: i pahuhu atu hoki a Ihu, he tokomaha hoki nga tāngata i tana wahi.

14 Muri iho i enei mea ka kite a Ihu i a ia i roto i te temepara, a ka mea ki a ia, Na, ka oti nei koe te whakaora: kāti te hara, kei kino rawa iho te mea e pa mai ki a koe.

15 Haere ana taua tangata, korero ana ki nga Hurai, Na Ihu ia i whakaora.

16 Koia nga Hurai i whai ai i a Ihu, i mea ai kia whakamatea ia, mona i mea i enei mea i te hapati.

17 ¶ Na, ka whakahokia e Ihu ki a ratou, E mahi ana toku Matua a taea noatia tenei ra; e mahi ana ano ahau.

18 Koia nga Hurai i tino whai rawa ai kia patua ia, ehara hoki i te mea ko tana takahanga anake i te hapati, engari mona i mea ko te Atua tona Matua ake, i mea e rite ana ia ki te Atua te nui.

19 ¶ Na, ka whakahokia mai e Ihu, a

Digitized by Google

ka mea ki a ratou, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, E kore e taea e te Tama te mea tetahi mea, e ia anake, engari nga mea e kite ai ia e meatia ana e te Matua: ko tana hoki e mea ai, e meatia ana ano hoki e te Tama.

20 E aroha ana hoki te Matua ki te Tama, a e whakakitea ana ki a ia nga mea katoa e mea ai ia: a nui atu i anei nga mahi e whakakitea mai e ia ki a ia, kia miharo ai koutou.

21 Ko ta te Matua hoki, he whakaara he whakaora i nga tupapaku; ka pera ano te Tama, ka whakaora i ana e pai ai.

22 E kore hoki te Matua e whakawa i tetahi, engari kua tukua e ia nga whakawakanga katoa ki te Tama:

23 Kia rite ai te whakahonore a nga tāngata katoa i te Tama ki ta ratou whakahonoretanga i te Matua. Ki te kahore tetahi e whakahonore i te Tama, e whakakahore ana ia i te honore mo te Matua nana nei ia i tono mai.

24 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Te tangata e rongo ana ki taku korero, a e whakapono ana ki toku kai tono mai, he oranga tonutanga tona; e kore ano hoki ia e riro ki roto ki te whakamatenga, engari kua whiti atu i te mate ki te ora.

25 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Meake puta mai te wa, a tenei ano i naianei, e rongo ai nga tupapaku i te reo o ta te Atua Tama: a, te hunga e rongo ana ka ora.

26 Ta te mea he oranga to te Matua kei roto i a ia; whaihoki kua hoatu e ia ki te Tama, kia whai oranga i roto i a ia;

27 A kua hoatu ano hoki ki a ia he tikanga mo te whakawa, no te mea ko ia te Tama a te tangata.

28 Kaua e miharo ki tenei: no te mea meake puta mai te wa, e rongo ai i tona reo nga tāngata katoa i roto i nga urupa,

29 A ka puta mai; ko nga kai mahi o te pai ki te aranga o te oranga; a ko nga kai mahi o te kino, ki te aranga o te whakawakanga.

30 E kore e ahei i a au te mea tetahi mea e ahau anake: rite tonu taku whakawa ki taku e rongo ai: a e tika ana taku whakawa; e kore hoki ahau e rapu i taku i pai ai, engari i ta te Matua i pai ai, nāna nei au i tono mai.

31 ¶ Me he mea ko ahau hei whakaatu i aku aha i aku aha, ehara taku i te whakaatu pono.

32 Tera atu ano tetahi kai whakaatu moku; a e mohio ana ahau he whakaaturanga pono tāna e whakaatu nei moku.

33 I tono tangata koutou ki a Hoani, a i whakaaturia e ia te pono.

34 Kahore ahau e manako ki ta te tangata whakaaturanga: engari e korerotia ana e au anei mea kia ora ai koutou.

35 He rama kā tera, he rama mārama tonu: a he wa ano i pai ai koutou kia hari ki tona māramatanga.

36 ¶ Otiia he kai whakaatu ano toku nui atu i a Hoani: ko nga mahi hoki i homai e te Matua kia whakaotia e ahau, ko aua mahi e mahia nei e ahau, hei whakaatu moku, i tonoa mai nei ahau e te Matua.

37 Na, te Matua nana nei ahau i tono mai, kua oti ahau te whakaatu e ia. Kahore ano koutou i rongo noa ki tona reo, kahore ano hoki i kite i tona ahua.

38 Kahore ano hoki i mau tana kupu i roto i a koutou; ina kahore ano koutou i whakapono ki tenei i tonoa mai e ia.

39 ¶ Whakatakina nga tikanga o nga Karaipiture; e mea ana hoki koutou kei reira te oranga tonutanga mo koutou: a ko enei hei kai whakaatu moku.

40 Heoi e kore koutou e pai kia haere mai ki a au, kia whiwhi ai koutou ki te ora.

41 ¶ Na, he kororia tangata, kahore au e manako atu.

42 Na, kua mātau ahau ki a koutou, kahore te aroha o te Atua i roto i a koutou.

43 Kua tae mai nei ahau i runga i te ingoa o toku Matua, a kahore nei koutou e manako mai ki a au; ki te haere mai tetahi i runga i tona ake ingoa, ka manako koutou ki a ia.

44 Me pehea koutou ka whakapono ai, i a koutou ka whakapai atu nei ki te honore a koutou ki a koutou ano, a e kore e rapu i te honore *e puta mai ana* i te Atua anake?

45 ¶ Kei mea koutou e korerotia to koutou hē e ahau ki te Matua: tera te kai korero mo to koutou hē, ko Mohi ko ta koutou e tumanako atu nei.

46 Me i whakapono hoki koutou ki a Mohi, kua whakapono ano koutou ki a au: tana hoki i tuhituhi ai he mea moku.

47 Tena ko tenei e kore koutou e whakapono ki ana i tuhituhi ai, ma te aha ka whakapono ai koutou ki aku korero?

Digitized by Google

UPOKO 6.

MURI iho i anei mea ka whiti atu a Ihu i te moana o Kariri, *ara*, i to Taipiria.

2 A he tini nga tāngata i aru i a ia, i kite hoki ratou i ana merekara i mea ai ia ki nga turoro.

3 Na, ka haere atu a Ihu ki runga ki te maunga, a noho ana i reira ratou ko ana akonga.

4 A kua tata te Kapenga, te hākari a nga Hurai.

5 ¶ Na, te marangatanga ake o nga kanohi o Ihu, ka kite i te tini o te tangata e haere mai ana ki a ia; ka mea ia ki a Piripi, Ko hea tatou hoko ai i etahi taro, kia kai ai enei?

6 I penei ai tana ki hei whakamatau mona; i mohio hoki ia ki tana e mea ai.

7 Ka mea a Piripi ki a ia, E kore e ranea ma ratou nga taro o nga pene e rua rau, e kore e riro tetahi wahi iti i tenei i tenei o ratou.

8 Ka mea tetahi o ana akonga ki a ia, a Anaru teina o Haimona Pita,

9 He tamaiti tenei e rima ana taro pare, e rua ika nonohi; heoi hei aha enei ma tenei ope nui?

10 Na, ka mea a Ihu, Meinga nga tāngata kia noho. He nui hoki te tarutaru i taua wahi. Na, noho ana nga tāngata ki raro, te tokomaha me te mea e rima nga mano.

11 Na, ka mau a Ihu ki nga taro; a ka mutu te whakawhetai, ka tuwha atu ki nga akonga, a na nga akonga ki te hunga i noho ra; me nga ika ano hoki, ta ratou i pai ai.

12 Ano ka makona ratou, ka mea ia ki ana akonga, Kohikohia nga toenga o nga whatiwhatinga, kei maumauria tetahi wahi.

13 Na, kohikohia ana e ratou, a whakakiia ana nga kete tekau ma rua ki nga whatiwhatinga o nga taro pare e rima, ki nga toenga a nga tāngata i kai ra.

14 A, te kitenga o aua tāngata i te merekara i meatia e Ihu, ka mea ratou, Ko ia ano tenei te poropiti e haere mai ana ki te ao.

15 ¶ A i mahara a Ihu, meake ratou haere mai ki te hopu i a ia kia kingitia ai ia, na, haere ana ano hoki ia ki te maunga, ko ia anake.

16 Ano ka ahiahi, ka haere ana akonga ki te moana.

17 Na, ka eke ratou ki te kaipuke, ka whakawhiti atu ki tera taha o te moana ki Kaperenauma. A kua pouri noa ake, kahore ano hoki a Ihu kia tae noa ki a ratou.

18 Na, ko te turanga o te moana, he nui hoki no te puhanga o te hau.

19 A, to ratou hoenga atu, e rua tekau ma rima, e toru tekau ranei paronga, ka kite i a Ihu e haere *maori* ana i runga i te moana, a e whakatata mai ana ki te kaipuke: na, ka mataku ratou.

20 Na, ka mea ia ki a ratou, Ko ahau tenei; aua e mataku.

21 Na, ka mea ratou kia eke ia ki te kaipuke: a kihai i aha kua u te kaipuke ki te wahi i hoe atu ai ratou.

22 ¶ I te aonga ake, ka mahara te mano e tu ana i tera taha o te moana, kahore he poti ke atu o reira, ko tera anake i eke atu ai ana akonga, a kihai a Ihu i eke tahi atu ratou ko ana akonga ki te poti, engari ko ana akonga anake i haere atu;

23 (He poti ke ra ia i u mai i Taipiria ki pahaki atu o te wahi i kai taro ai ratou, i muri iho i ta te Ariki whakawhetainga:)

24 A, te kitenga o te mano kahore a Ihu i reira, kahore ano hoki ana akonga, ka eke ano hoki ratou ki nga kaipuke, ka rere ki Kaperenauma ki te rapu i a Ihu.

25 A, to ratou kitenga i a ia i tawahi o te moana, ka mea ki a ia, E Rapi, no nahea koe i tae mai ai ki konei?

26 Ka whakahokia atu e Ihu ki a ratou, ka mea, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ehara i te mea he kitenga no koutou i nga merekara i rapu ai koutou i a au, engari no te mea i kai koutou i nga taro, a ka makona.

27 Aua e mahia te kai memeha, engari te kai e mau tonu ana a te oranga tonutanga ra ano, ta te Tama hoki a te tangata e homai ai ki a koutou: kua oti hoki ia te whai tohu e te Atua e te Matua.

28 Na, ka mea ratou ki a ia, Me aha matou e mahi ai i nga mahi a te Atua?

29 Ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, Ko ta te Atua mahi tenei, kia whakapono koutou ki tana i tono mai ai.

30 ¶ Na, ka mea ratou ki a ia, Ko tehea tohu te meatia ana e koe kia kite ai matou, kia whakapono ai ki a koe? tena koa tau mahi?

31 I kai mana o tatou mātua i te koraha; ko te mea hoki tena i tuhituhia, I homai e ia he taro i te rangi hei kai ma ratou.

Digitized by Google

32 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ehara i a Mohi nana i hoatu tena taro ki a koutou i te rangi; engari tenei te hoatu nei te taro pono o te rangi e toku Matua ki a koutou.

33 Ko te taro hoki a te Atua ko ia e heke iho ana i te rangi, e homai ana hoki i te oranga ki te ao.

34 Na, ka mea ratou ki a ia, E te Ariki, homai tenei taro ki a matou i nga wa katoa.

35 Ka mea a Ihu ki a ratou, Ko ahau te taro o te ora: ki te haere mai tetahi ki a au, e kore rawa ia e hiakai; ki te whakapono hoki tetahi ki a au, mutu ake tona mate wai.

36 Otira i mea atu ano ahau ki a koutou, Kua kite hoki koutou i a au, a kahore i whakapono.

37 Ko a te Matua e homai ai ki a au ka haere katoa mai ki a au; a ki te haere mai tetahi ki a au, e kore rawa e pangā atu e ahau ki waho.

38 I heke iho hoki ahau i te rangi, ehara i te mea hei mahi i taku i pai ai, engari i ta toku kai tono mai i pai ai.

39 A ko ta te Matua i pai ai, nana nei ahau i tono mai, koia tenei, kia kaua e ngaro i a au tetahi wahi o nga mea katoa i homai e ia ki a au; engari kia whakaarahia ake e ahau a te ra whakamutunga.

40 A ko te pai tenei a toku kai tono mai, ko nga tāngata katoa e kite ana i te Tama, a e whakapono ana ano ki a ia, kia whiwhi ratou ki te oranga tonutanga; maku ano hoki ratou e whakaara ake a te ra whakamutunga.

41 Na, ka korero komuhumuhu nga Hurai ki a ia, mona i mea, Ko ahau te taro i heke iho i te rangi.

42 A ka mea ratou, Ehara oti tenei i a Ihu tama a Hohepa, e mohio nei tatou ki tona pāpā raua ko tona whaea? ha! he pehea tana i ki nei, I heke iho ahau i te rangi?

43 Na, ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ia ki a ratou, Kāti te komuhumuhu i roto i a koutou.

44 Kahore he tangata e ahei te haere mai ki a au, ki te kahore ia e kumea e te Matua i tonoa mai ai ahau: a maku ano ia e whakaara ake a te ra whakamutunga.

45 ¶ Kua oti te tuhituhi i roto i nga poropiti, A ka whakaakona katoatia ratou e te Atua. Na, nga tāngata katoa kua rongo ki te Matua, a kua akona, ka haere mai ki a au.

46 Kahore hoki te tangata i kite i te Matua; ko ia anake i puta mai i te Atua, ko ia kua kite i te Matua.

47 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te whakapono tetahi ki a au, he oranga tonutanga tona.

48 Ko ahau te taro o te ora.

49 I kai mana o koutou mātua i te koraha, a kua mate.

50 Ko te taro tenei e heke iho ana i te rangi, kia kai ai te tangata i a ia, a kia kaua e mate.

51 Ko ahau te taro ora i heke iho i te rangi; ki te kai tetahi i tenei taro, e ora tonu ia: a, te taro, e hoatu e ahau ko oku kikokiko, e hoatu e ahau hei oranga mo te ao.

52 Na, ka totohe nga Hurai tetahi ki tetahi, ka mea, Me pehea e homai ai e tenei tangata ona kikokiko kia kainga e tatou?

53 Na, ko te meatanga atu a Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te kahore koutou e kai i nga kikokiko o te Tama a te tangata, e inu i ona toto, kahore he oranga i roto i a koutou.

54 Ko ia e kai ana i oku kikokiko, a e inu ana i oku toto, he oranga tonutanga tona; a maku ia e whakaara ake a te ra whakamutunga.

55 He kai pono hoki oku kikokiko, he tino mea oku toto hei inumanga.

56 Ko ia e kai ana i oku kikokiko, a e inu ana i oku toto, e noho ana i roto i a au, me ahau hoki i roto i a ia.

57 Na te Matua ora hoki ahau i tono mai, no te Matua ano hoki toku oranga: whaihoki ki te kai tetahi i a au, kei a au he oranga mona.

58 Ko te taro tenei i heke iho i te rangi: e kore e pera me o koutou mātua i kai mana nei, a kua mate: ki te kai tetahi i tenei taro, e ora tonu ia.

59 I korerotia enei mea e ia i roto i te whare karakia, i a ia e whakaako ana i Kaperenauma.

60 ¶ Na, he tokomaha o ana akonga i te rongonga ai, i mea, He kupu pakeke tenei; ko wai e ahei te whakarongo atu?

61 A ka mohio a Ihu i roto i a ia, e komuhumuhu ana ana akonga ki tenei, ka mea ia ki a ratou, E hē ana koutou ki tenei?

62 *Ka pehea* ra ki te mea ka kitea e koutou te Tama a te tangata, e kake atu ana ki te wahi i noho ai ia i mua?

63 Ko te wairua te whakaora ana;

Digitized by Google

kahore a te kikokiko wahi : he wairua he oranga nga kupu e korero atu nei ahau ki a koutou.

64 Tenei ano ia etahi o koutou kahore o ratou whakapono. I mātau hoki a Ihu no te timatanga ano ki nga mea kahore o ratou whakapono, ki te tangata ano hoki e tukua ai ia.

65 A ka mea ia, Na konei ahau i mea atu ai ki a koutou, Kahore he tangata e ahei te haere mai ki a au, ki te kahore e hoatu ki a ia e toku Matua.

66 ¶ I taua wa he tokomaha o ana akonga i hoki ki muri, a mutu ake ta ratou haere tahi me ia.

67 Na, ka mea a Ihu ki te tekau ma rua, E mea ana ano ranei koutou kia haere ?

68 Na, ka whakahokia atu e Haimona Pita ki a ia, E te Ariki, me haere matou ki a wai ? kei a koe nga kupu o te oranga tonutanga.

69 A kua whakapono matou, kua mātau, ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua ora.

70 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ratou, He teka ianei kotahi tekau ma rua koutou i whiriwhiria nei e ahau, a he rewera tetahi o koutou ?

71 Ko Hura Ikariote *tama* a Haimona tana i korero ai : ko te tangata hoki ia meake nei tuku i a ia ; ko tetahi o te tekau ma rua hoki ia.

UPOKO 7.

I MURI i enei mea ka haereere a Ihu i Kariri : kahore hoki ia i pai ki te haereere i Huria, e rapu ana hoki nga Hurai kia whakamatea ia.

2 Na, kua tata ta nga Hurai hākari hanga wharau.

3 Na, ka mea ona teina ki a ia, Haere atu i konei, anga atu ki Huria, kia kite ai ano hoki o akonga i au mahi e mahi nei koe.

4 E kore hoki tetahi tangata e mea huna i tetahi mea, ki te whai ia kia kitea nuitia. Ki te mea koe i anei mea, kia kite te ao i a koe.

5 Kihai hoki ona teina i whakapono ki a ia.

6 Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Kahore ano kia taea noatia toku taima : ko to koutou taima ia kei nga wa katoa.

7 E kore te ao e kino ki a koutou ; engari ka kino ki a au, no te mea e whakaaturia ana e ahau e kino ana ana mahi.

8 Haere koutou ki tenei hākari : e kore ahau e haere wawe atu ki tenei hākari ; kahore hoki toku taima kia ata rite noa.

9 A ka mutu tenei korero āna ki a ratou, ka noho ia ki Kariri.

10 ¶ Ano ka riro atu ona teina, ka haere atu ano hoki ia ki te hākari, ehara i te mea whakakite nui, engari i tuā huna.

11 A i rapu nga Hurai ki a ia i te hākari, i mea, Kei hea ia ?

12 A he nui te korero komuhumuhu mona i roto i te mano : ko etahi i mea, He tangata pai ia : ko etahi i mea, Kahore ; engari e whakapohehe ana ia i te iwi.

13 Heoi kihai i puaki nui te kupu a tetahi tangata mona, he wehi ki nga Hurai.

14 ¶ Na, i waenganui o te hākari, ka haere atu a Ihu ki roto ki te temepara whakaako ai.

15 A ka miharo nga Hurai, ka mea, Na te aha i hua ai te mohio o tenei tangata, ehara nei hoki ia i te mea whakaako ?

16 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ratou, ka mea, Ehara i te mea naku ake taku e whakaako nei, engari na toku kai tono mai.

17 Ki te pai tetahi tangata ki te mea i tana e pai ai, e mātau ia ki te whakaakoranga, no te Atua ranei, he korero naku ake ranei.

18 Te tangata nāna ake tāna korero, e whai ana ia i tona ake kororia : tena ki te whai tetahi i te kororia o tona kai tono, e pono ana ia, a kahore ona hē.

19 He teka ianei na Mohi te ture i hoatu ki a koutou, a kahore e whakaritea te ture e tetahi o koutou ? He aha koutou ka whai nei kia whakamatea ahau ?

20 Na, ko te whakahokinga atu a te mano, ka mea, He rewera tou : ko wai te whai ana kia whakamatea koe ?

21 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ratou, Kotahi aku mahi i mahi ai, a e miharotia ana e koutou katoa.

22 Na Mohi i homai te kotinga ki a koutou ; (ehara i te mea na Mohi ake, engari na nga tupuna ;) a e kokoti ana koutou i te tangata i te hapati.

23 Ki te kotia te tangata i te hapati, kei takahia te ture a Mohi ; e riri ana oti koutou ki a au, moku i whakaora rawa i te tangata i te hapati ?

24 Kaua e waiho te whakawakanga i runga i ta te kanohi, engari kia tika ta koutou whakaritenga whakawa.

Digitized by Google

25 Me i reira ka mea etahi o nga tāngata o Hiruharama, Ehara oti tenei i a ia, i whaia nei e ratou kia whakamatea?

26 Na, e korero nui nei ia, a kahore a ratou kupu ki a ia. E tino mātau ana ranei nga rangatira, ko te tino Karaiti tenei?

27 Otiia e mātau ana tatou ki te wahi i puta mai ai tenei: tena ka tae mai a te Karaiti, kahore he tangata e mātau ki te wahi e puta mai ai ia.

28 Na, ka karanga a Ihu i te temepara i a ia e whakaako ana, ka mea, E mātau ana koutou ki a au, e mātau ana ano hoki ki te wahi i haere mai ai ahau: ehara i a au ake taku haere mai; engari e pono ana te kai tono mai i a au; kahore nei ano koutou i mātau noa ki a ia.

29 E mātau ana ahau ki a ia; i puta mai hoki ahau i a ia, nāna ano ahau i tono mai.

30 A i whai ratou kia hopukia ia: otiia kihai i pa te ringaringa o tetahi ki a ia, kahore hoki tona haora i taka noa.

31 A he tokomaha o te mano i whakapono ki a ia, i mea, Ka tae mai a te Karaiti, tera ranei e maha atu ana merekara e mea ai i a tenei e mea nei?

32 ¶ I rongo nga Parihi i te mano e korerorero ana i enei mea mona; na, ka tonoa e nga Parihi ratou ko nga tohunga nui nga katipa ki te hopu i a ia.

33 Na, ka mea a Ihu ki a ratou, He iti noa ake te wahi e noho ai au ki a koutou, katahi au ka hoki ki toku kai tono mai.

34 Tera koutou e rapu i a au, heoi e kore koutou e kite: e kore hoki koutou e ahei te haere ake ki te wahi e noho ai ahau.

35 Na, ka mea nga Hurai ki a ratou ano, E haere oti ia ki hea, e kore ai e kitea e tatou? e haere oti ia ki nga konene i roto i nga Kariki, ako ai i nga Kariki?

36 He ki aha tenei e ki mai nei ia, Tera koutou e rapu i a au, a e kore e kite: e kore hoki koutou e ahei te haere ake ki te wahi e noho ai ahau?

37 I te ra whakamutunga, i te *ra* nui o te hākari, i tu a Ihu, i karanga, i mea, Ki te mate wai tetahi, kia haere mai ia ki a au inu ai.

38 Ki te whakapono tetahi ki a au, ka rite ki ta te Karaipiture, ka rere mai nga awa wai ora i roto i tona kopu.

39 (I korerotia tenei e ia mo te Wairua, meake nei riro i te hunga e whakapono ana ki a ia; kahore hoki te Wairua Tapu kia tae noa mai; no te mea kiano a Ihu i whakakororiatia noatia.)

40 ¶ A he tokomaha o te mano i to ratou rongonga ai i *tenei* kupu, i mea, He pono ko te Poropiti tenei.

41 Ka mea etahi, Ko te Karaiti tenei. Ko etahi i mea, E puta mai ranei a te Karaiti i Kariri?

42 Kahore koia a te Karaipiture i mea, E puta mai a te Karaiti i te uri o Rawiri, i Peterehema, i te kāinga i noho ai a Rawiri?

43 Na, ka waiho ia hei take wehewehenga ma te mano.

44 Ko etahi o ratou i mea kia hopukia ia: otira kihai i pa nga ringa o tetahi ki a ia.

45 ¶ Na, ko te taenga atu o nga katipa ki nga tohunga nui ratou ko nga Parihi; ka mea atu enei ki a ratou, Na te aha ia tē kawea mai ai e koutou?

46 Ka whakahokia mai e nga katipa, Kahore rawa he tangata i rite ana korero ki a tenei tangata.

47 Na, ka pehia mai ta ratou e nga Parihi, Kua tinihangatia ano hoki koutou?

48 Kua whakapono koia tetahi o nga rangatira o nga Parihi ranei ki a ia?

49 Ko tenei hunga ia e kore nei e mātau ki te ture, ka oti ratou te kanga.

50 Ka mea a Nikorima ki a ratou, (tera hoki i haere po mai ki a ia, ko ia hoki tetahi o ratou,)

51 Ka whakahengia ranei te tangata e ta tatou ture, i te mea kahore ano i whakarongo noa ki a ia, i mātau hoki ki tana mahi?

52 Na, ka pehia mai e ratou, ka mea ki a ia, Ko koe hoki no Kariri? Mau e rapu, e titiro: kahore hoki kia ara noa mai tetahi poropiti i Kariri.

53 Na, hoki atu ana ratou ki tona whare ki tona whare.

UPOKO 8.

NA, ka haere a Ihu ki maunga Oriwa.

2 A i te atatu ka hoki atu ano ia ki te temepara, a tae katoa mai ana te iwi ki a ia; na, ka noho ia, ka whakaako i a ratou.

3 Katahi ka arahina mai ki a ia e nga Karaipi ratou ko nga Parihi tetahi wahine i hopukia e puremu ana; a whakaturia ana e ratou ki waenganui.

4 Ka mea ratou ki a ia, E te Kai wha-

Digitized by Google

kaako, i hopukia putia te wahine nei e puremu ana.

5 A i whakahau mai a Mohi ki a matou i roto i te ture, kia akina nga penei ki te kohatu: tena koa tau ki?

6 I penei mai ratou hei whakamatautau mona, kia whai take ai ratou e whakapangia ai he hē ki a ia. Ka piko a Ihu, a tuhituhi ana ki tona ringaringa ki te whenua.

7 A ka tohe tonu ratou ki te ui ki a ia, ka whakatika ake ia, ka mea ki a ratou, Te tangata o koutou kahore ana hara, māna te kohatu matamua e aki atu ki a ia.

8 Na, ka piko ano ia, ka tuhituhi ki te whenua.

9 A, to ratou rongonga ai, ka ngau o ratou hē i roto i o ratou ngakau, ka haere takitahi atu ki waho, na nga kaumatua i timata, a poto noa o muri rawa: a ko Ihu anake i mahue, me te wahine hoki e tu ana i waenganui.

10 A te marangatanga ake o Ihu, kahore ana tangata i kite ai, ko te wahine anake, na, ka mea ia ki a ia, E tai, kei hea aua kai whakapa hē ou? kahore ano ranei tetahi kia whakatau noa i te hē ki a koe?

11 Ano ra ko tera, Kahore, e te Ariki. Ka mea a Ihu ki a ia, Kahore ano hoki ahau e whakatau i te hē ki a koe: haere, kāti te hara.

12 ¶ I ki atu ano a Ihu ki a ratou, i mea, Ko ahau te whakamarama o te ao: ki te aru tetahi i a au, e kore ia e haere i te pouri, engari ka whiwhi ki te māramatanga o te ora.

13 Na, ka mea nga Parihi ki a ia, Ko koe ano tou kai whakaatu; ehara tau i te whakaaturanga pono.

14 Ka whakahokia mai e Ihu, a ka mea ki a ratou, Ahakoa ko ahau ano toku kai whakaatu, e pono ana taku whakaaturanga: no te mea e mātau ana ahau ki te wahi i haere mai ai ahau, ki te wahi hoki e haere atu nei ahau; ko koutou ia e kore e mātau ki te wahi i haere mai ai ahau, ki te wahi ano hoki e haere atu nei ahau.

15 Na te kikokiko ta koutou tikanga whakawa; e kore ahau e whakawa i tetahi.

16 A ki te whakawa ahau, e tika ana taku whakawa; ehara hoki i te mea ko ahau anake, engari ko maua ko te Matua nāna nei ahau i tono mai.

17 Kua oti ano hoki te tuhituhi i roto i ta koutou ture, E pono ana te whakaaturanga a nga tāngata tokorua.

18 Ko ahau hei kai whakaatu moku, a hei kai whakaatu ano moku te Matua nāna nei ahau i tono mai.

19 Na, ka mea ratou ki a ia, Kei hea tou Matua? Ka whakahokia mai e Ihu, Kahore koutou e mātau ki a au, kahore ano hoki ki toku Matua: me i mātau koutou ki a au, kua mātau ano hoki ki toku Matua.

20 I korerotia enei kupu e Ihu i te whare takotoranga taonga, i a ia e whakaako ana i roto i te temepara: a kahore tetahi i hopu i a ia; kiano hoki tona haora i taka noa.

21 Me i reira ka ki atu ano a Ihu ki a ratou, E haere atu ana ahau, a tera koutou e rapu i a au, e mate ano hoki i roto i to koutou hara: e kore koutou e ahei te haere ake ki te wahi e haere ai ahau.

22 Na, ka mea nga Hurai, E whakamate oti ia i a ia ano? ina ia ka mea mai, E kore koutou e ahei te haere ake ki te wahi e haere ai ahau.

23 Ano ra ko ia ki a ratou, No raro nei koutou; no runga ahau: no tenei ao ano koutou; ehara ahau i tenei ao.

24 Koia ahau i mea ai ki a koutou, E mate koutou i roto i o koutou hara: ki te kore hoki koutou e whakapono ko ahau *ia*, e mate koutou i roto i o koutou hara.

25 Katahi ratou ka mea ki a ia, Ko wai koe? Na, ka mea a Ihu ki a ratou, Ko taku ano i korero ai ki a koutou i te timatanga.

26 He maha aku mea mo koutou e korero ai, e whakawa ai: otira e pono ana toku kai tono mai; a e korerotia ana e ahau ki te ao nga mea i rongo ai ahau ki a ia.

27 Kihai ratou i mātau ko te Matua tana i korero ai ki a ratou.

28 Katahi a Ihu ka mea ki a ratou, Kia oti te Tama a te tangata te whakairi e koutou, ko reira koutou mātau ai ko ahau *ia*, a e kore e meatia tetahi mea e ahau ake; engari ko a toku Matua i whakaako mai ai ki a au, ko enei aku e korero nei.

29 Kei a au nei ano hoki toku kai tono mai: kihai ahau i waiho e te Matua ko ahau anake; no te mea e mahi tonu ana ahau i nga mea e paingia ana e ia.

30 I a ia ano e korero ana i enei mea, he tokomaha i whakapono ki a ia.

31 ¶ Me i reira ka mea a Ihu ki nga Hurai i whakapono ki a ia, Ki te mau tonu koutou ki taku kupu, he tino akonga koutou naku;

32 A e mātau koutou ki te pono, ma

Digitized by Google

te pono ano hoki koutou ka rangatira ai.

33 Ka whakahokia mai e ratou ki a ia, He whanau matou no Aperahama, kahore ano matou i waiho noa hei pononga ma tetahi tangata: he aha tau e mea, Ka whakarangatiratia koutou?

34 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, He pononga na te kino nga kai mahi katoa o te kino.

35 E kore te pononga e noho tonu i te whare: ko te Tamaiti *ia* e noho tonu ana.

36 Na, i te mea ka whakarangatiratia koutou e te Tamaiti, he tino rangatira koutou.

37 E mātau ana ano ahau, he whanau koutou no Aperahama; heoi e whai ana koutou kia whakamatea ahau, he kore hoki no taku kupu e mau i roto i a koutou.

38 E korerotia ana e ahau taku i kite ai ki toku Matua: a e mahi ana koutou i ta koutou i kite ai ki to koutou matua.

39 Ka whakahokia mai e ratou, ka mea ki a ia, Ko Aperahama to matou matua. Ka mea a Ihu ki a ratou, Me he tamariki koutou na Aperahama, kua mahia e koutou nga mahi a Aperahama.

40 Tena ko tenei e whai ana koutou kia whakamatea ahau, te tangata nāna i korero te pono ki a koutou, taku hoki i rongo ai ki te Atua: kihai a Aperahama i penei.

41 E mahi ana koutou i nga mahi a to koutou matua. Katahi ratou ka mea mai ki a ia, Kihai mātou i whanau poriro mai; kotahi to matou Matua, ko te Atua.

42 Ka mea ano a Ihu ki a ratou, Me he mea ko te Atua to koutou Matua, kua aroha koutou ki a au: i haere mai hoki ahau i te Atua, a kua tae mai nei; kihai hoki ahau i haere noa mai, engari nāna ahau i tono mai.

43 He aha ra koutou tē mātau ai ki taku korero? no te mea e kore koutou e ahei te whakarongo ki taku kupu.

44 Na to koutou matua koutou, na te rewera, a e pai ana kia mea i ta to koutou matua i hiahia ai. He kai kohuru ia no te timatanga, a kihai i mau ki te pono, no te mea kahore he pono i roto i a ia. I te mea ka korero teka ia, e korerotia ana e ia ana: he korero teka hoki tana, ko te matua hoki ia o tena mea.

45 I taku korerotanga atu nei ano hoki i te pono, kahore koutou e whakapono mai ki a au.

46 Ko wai o koutou hei whakaatu he hara toku? Ki te pono taku korero, he aha koutou tē whakapono mai ai ki a au?

47 E whakarongo ana te tangata a te Atua ki nga korero a te Atua: koia koutou tē whakarongo ai, no te mea ehara koutou i te Atua.

48 Na, ka whakahokia atu e nga Hurai, ka mea ki a ia, Kahore koia i tika ta matou i mea ra, No Hamaria koe, a he rewera tou?

49 Ka whakahokia mai e Ihu, Kahore oku rewera; engari e whakahonore ana ahau i toku Matua, ko koutou ia te whakakahore ana i te honore moku.

50 Kahore aku whai atu i te kororia moku: tera ano te kai whai, te kai whakatikatika.

51 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te pupuri tetahi i taku kupu, e kore ia e kite i te mate, ake ake ake.

52 Ka mea ano nga Hurai ki a ia, Katahi matou ka mohio he rewera tou. Kua mate a Aperahama ratou ko nga poropiti; a e mea ana koe, Ki te pupuri tetahi i taku kupu, e kore ia e pangia e mate, ake ake ake.

53 He nui oti koe i to matou matua i a Aperahama kua mate nei? kua mate ano hoki nga poropiti: ki tau ko wai koe?

54 Ka whakahokia mai e Ihu, Ki te whakahonore ahau i a au ano, he honore noa toku: ko toku Matua hei whakahonore i a au; ko ta koutou e mea nei, Ko ia to koutou Atua:

55 Heoi kahore koutou i mātau ki a ia; ko ahau ia e mātau ana ki a ia: a ki te mea ahau, E kore ahau e mātau ki a ia, he tangata teka ahau, he pena ano me koutou: otira e mātau ana ahau ki a ia, a e pupuri ana i tana kupu.

56 I hari to koutou matua a Aperahama, mona ka kite i toku ra: i kite ia, a koa ake.

57 Katahi ka mea nga Hurai ki a ia, Kahore ano i rima tekau noa o tau, a kua kite koe i a Aperahama?

58 Ka mea a Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Kahore ano a Aperahama kia whanau noa, ko au tenei.

59 Na, ka mau ratou ki etahi kohatu hei epa atu ki a ia: heoi huna ana a Ihu i a ia, puta mai ana i roto i te temepara na waenganui o ratou, a tika tonu atu.

Digitized by Google

UPOKO 9.

NA, i a *Ihu* e haere ana, ka kite ia i tetahi i matapo no *tona* whanautanga mai ano.

2 Na, ka ui ana akonga ki a ia, ka mea, E te Kai whakaako, ko wai i hara, ko tenei, ko ona mātua ranei, i whanau matapo mai ai ia?

3 Ka whakahokia mai e Ihu, Ehara i te mea ko tenei kua hara, ko ona mātua ranei: engari kia ai ia hei whakakitenga atu mo nga mahi a te Atua.

4 Me mahi e ahau nga mahi a toku kai tono mai i te mea e ao ana: meake taea te po, e kore ai e taea te mahi e tetahi tangata.

5 I te mea i a au i te ao nei, ko ahau te māramatanga o te ao.

6 Ka mutu enei korero ana, ka tuwha ia ki te whenua, a pokepokea ana tetahi paru ki te huware, pania atu ana te paru ki nga kanohi o te matapo,

7 Na, ka mea ki a ia, Haere ki te horoi ki te kaukauranga i Hiroama, (ko Tono te whakamaoritanga.) Na, haere ana ia, horoi ana, a hoki titiro mai ana.

8 ¶ Me i reira ka mea nga tāngata e noho tata ana, ratou ko nga tāngata i kitea ai tona matapotanga i mua, Ehara ianei tenei i taua tangata i noho ra, i tono *mea māna?*

9 Ka mea etahi, Ko ia tenei: ko etahi *i mea*, Me ia ano hoki te ahua: ka mea ia, Ko ahau ra hoki *ia*.

10 Katahi ratou ka mea ki a ia, Na te aha ra i kite ai ou kanohi?

11 Ka whakahokia mai e ia, a ka mea, Na tetahi tangata ko Ihu te ingoa i pokepoke paru, a pania ana e ia ki oku kanohi, ka mea mai ano ki a au, Haere ki te kaukauranga i Hiroama horoi ai: na, taku haerenga atu, taku horoinga, kite ana ahau.

12 Na, ka mea ratou ki a ia, Kei hea ia? Ka mea ia, E kore ahau e mohio.

13 ¶ Ka kawea atu ki nga Parihi taua tangata i matapo i mua ra.

14 A no te hapati i pokepokea ai e Ihu te paru, i meinga ai hoki ona kanohi kia kite.

15 Na, ka ui atu ano nga Parihi ki a ia, ki te pehea i kite ai ia. Ka mea ia ki a ratou, I pania e ia he paru ki oku kanohi, na, horoi ana ahau, kite ana.

16 Na, ka mea etahi o nga Parihi, Ehara tenei i te tangata na te Atua, ina hoki tē whakarite ia i te hapati. Ka mea etahi, Ma te aha e taea ai anei merekara e te tangata hara? Na, ka wehewehea ratou.

17 Ka mea atu ano ratou ki te matapo, E pehea ana koe ki a ia, ki tana meatanga i ou kanohi kia kite? Ka mea ia, He poropiti ia.

18 Heoi kahore nga Hurai i whakapono i matapo taua tangata, a kua meinga kia kite, karangatia noatia e ratou nga mātua ona i meinga nei kia kite.

19 Na, ka ui ratou ki a raua, ka mea, Ko ta korua tamaiti tenei, e mea nei korua i whanau matapo mai? na te aha ra ia i titiro ai i naianei?

20 Ka whakahokia mai ki a ratou e ona mātua, ka mea, E mohio ana ano maua, ko ta maua tamaiti ano tenei, a i whanau matapo mai ano:

21 Ko te mea ia i kite ai ia i naianei, kahore i mohiotia e maua; kahore ano hoki maua e mohio na wai i mea ona kanohi kia kite: he kaumatua ia; ui atu ki a ia: māna ia e korero.

22 I penei ona mātua, no te mea i mataku raua i nga Hurai: kua takoto noa ake hoki ta nga Hurai tikanga, na, ki te whakaae tetahi, ko te Karaiti ia, me pei ki waho o te whare karakia.

23 Koia ona mātua i mea ai, He kaumatua ia; ui atu ki a ia.

24 Na, ka karangatia ano hoki e ratou te tangata i matapo i mua ra, a ka mea ki a ia, Hoatu te kororia ki te Atua; e mātau ana matou he tangata hara tenei.

25 Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea, E kore ahau e mātau he tangata hara ranei ia: kotahi ano taku e mātau nei, i matapo ahau i mua, a kua kite tenei.

26 Ka mea ano ratou ki a ia, I aha ia ki a koe? I peheatia ou kanohi i meinga ai e ia kia kite?

27 Ka whakahokia atu e ia ki a ratou, Kua korerotia noatia ake e ahau ki a koutou, a kihai koutou i whakarongo: he aha ka hiahia ai koutou kia rongo ano? e mea ana oti koutou kia meinga hei akonga māna?

28 Na, whakahi ana ratou ki a ia, ka mea, Ko koe tana akonga; ko matou ia he akonga na Mohi.

29 E mātau ana matou i korero te Atua ki a Mohi: ko tenei tangata ia kahore matou e mātau ki *tona* wahi haere mai ai.

30 Na, ko te whakahokinga atu a taua tangata, ka mea ki a ratou, Ha! he mea

Digitized by Google

whakamiharo ra tenei, kahore koutou i mātau ki *tona* wahi i haere mai ai, heoi kua meinga e ia oku kanohi kia kite.

31 E mātau ana ra tatou, e kore te Atua e whakarongo ki nga tāngata hara: tena ki te karakia tetahi ki te Atua, a ka mea i tana e pai ai, ka rongo a ki a ia.

32 Kahore rawa i rangona no te timatanga ra ano o te ao, i whakatirohia e tetahi nga kanohi o te tangata i whanau matapo mai.

33 Ki te mea kihai i puta mai tenei tangata i te Atua, e kore e taea e ia tetahi mea.

34 Na, ka whakahokia mai e ratou, ka mea ki a ia, I whanau pu koe i roto i nga hara, a ko koe hei whakaako i a matou? Na, peia ana ia e ratou ki waho.

35 I rongo a Ihu kua oti ia te pei e ratou ki waho; a, tona kitenga i a ia, ka mea ki a ia, E whakapono ana ranei koe ki te Tama a te Atua?

36 Ka whakahokia atu e ia, a ka mea, Ko wai ia, e te Ariki, kia whakapono ai ahau ki a ia?

37 Ka mea a Ihu ki a ia, Kua kite koe i a ia, ko ia hoki tenei e korero atu nei ki a koe.

38 Na, ko tana meatanga mai, E te Ariki, e whakapono ana ahau. Na, koropiko ana ia ki a ia.

39 ¶ Katahi a Ihu ka mea, I haere mai ahau ki tenei ao ki te whakarite whakawa, he mea e kite ai te hunga kahore nei i kite; e whakamatapotia ai hoki te hunga e kite ana.

40 A, ka rangona enei mea e etahi o nga Parihi e tu tahi ana me ia, ka mea ratou ki a ia, E matapo ana ano ranei matou?

41 Ka mea a Ihu ki a ratou, Me i matapo koutou, kahore o koutou hara: tena ka mea nei koutou, E kite ana matou; na, e mau na to koutou hara.

UPOKO 10.

HE pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te kahore tetahi e tomo ra te kuwaha ki te kāinga hipi, a ka piki ke, he tahae ia, he tangata pahua.

2 Tena ko te tangata e tomo ana ra te kuwaha, ko te hepara ia o nga hipi.

3 Ka uaki te kai tiaki tatau ki a ia; a ka rongo nga hipi ki tona reo: na, ka karangatia e ia ana hipi ake, to tenei ingoa to tenei ingoa, a ka arahina ki waho.

4 A ka oti ana ake hipi te tuku ki waho, ka haere ia ki mua i a ratou, a ka aru nga hipi i a ia: e mātau ana hoki ratou ki tona reo.

5 E kore ia ratou e aru i te tauhou, engari ka oma i a ia: e kore hoki e mātau ki te reo o nga tauhou.

6 I korerotia tenei kupu whakarite e Ihu ki a ratou: heoi kihai ratou i mohio ki nga mea i korerotia e ia ki a ratou.

7 Na, ka mea ano a Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ko ahau te tatau o nga hipi.

8 He tahae, he kai pahua te hunga katoa i haere mai i mua i a au: heoi kihai nga hipi i whakarongo ki a ratou.

9 Ko ahau te tatau: ki te waiho ahau hei huarahi tomokanga atu ma tetahi, e ora ia, a ka haere ki roto ka haere ki waho, ka kite hoki i te kai.

10 Heoi ano ta te tahae e haere mai ai, he tahae, he patu, he whakamoti hoki: i haere mai ahau kia whiwhi ai ratou ki te ora, ina, tona nui noa atu.

11 Ko ahau te hepara pai: he hepara pai, ka tuku i a ia ano kia mate mo nga hipi.

12 Tena ko te tangata e utua ana, ehara nei i te hepara, ehara nei i a ia nga hipi, tona kitenga i te wuruhi e haere mai ana, whakarerea ake e ia nga hipi, oma ana: na, ka hopukia ratou e te wuruhi, a whakamararatia ana nga hipi.

13 Ka oma te tangata e utua ana, no te mea e utua ana ia, a kahore ana whakaaro ki nga hipi.

14 Ko ahau te hepara pai, e mātau ana hoki ki aku, a e matauria ana ahau e aku,

15 Rite tonu ki to te Matua matauranga ki a au, toku matauranga hoki ki te Matua: e tuku ana ano hoki ahau i a au ki te mate mo nga hipi.

16 He hipi atu ano aku, ehara nei i tenei kāinga: me arahi mai ratou e ahau, a ka rongo ratou ki toku reo; a e whakakotahitia te kahui, kotahi ano *hoki* hepara.

17 Koia te Matua ka aroha mai ai ki a au, no te mea e tuku ana ahau i a au kia mate, kia whakaora ake ai ano ahau i a au.

18 Ehara i te mea ma tetahi tangata ahau e whakamate, engari maku ano

Digitized by Google

ahau e tuku kia mate. Kei a au te tikanga mo te tuku atu, kei a au ano te tikanga mo te whakaora ano. Na toku Matua tenei ture kua riro mai nei i a au.

19 ¶ Katahi ka wehewehea nga Hurai, na enei kupu hoki.

20 He tokomaha o ratou i mea, He rewera tona, e haurangi ana; he aha koutou ka whakarongo ai ki a ia?

21 Ko etahi i mea, Ehara enei i nga kupu a te tangata e nohoia ana e te rewera. E ahei koia i te rewera te mea i nga kanohi o nga matapo kia kite?

22 ¶ A i Hiruharama ano tenei, i te hākari horohoronga, i te mea ko te hotoke.

23 E haereere ana a Ihu i te temepara i te whakamahau o Horomona.

24 Na, ka karapotia ia e nga Hurai, a ka mea ratou ki a ia, Kia pehea te roa o tau mahi whakaruarua i o matou ngakau? Ki te mea ko te Karaiti koe, korerotia nuitia mai ki a matou.

25 Ka whakahoki mai a Ihu ki a ratou, Kua korerotia e ahau ki a koutou, a e kore koutou e whakapono: ko nga mahi e mahi nei ahau i runga i te ingoa o toku Matua, ko enei hei kai whakaatu moku.

26 Otira e kore koutou e whakapono, no te mea ehara koutou i te hipi naku, ko taku hoki ia i mea ai ki a koutou.

27 E rongo ana aku hipi ki toku reo, a e mātau ana ahau ki a ratou, e aru ana hoki ratou i a au:

28 A e hoatu ana e ahau ki a ratou he oranga tonutanga; e kore ano hoki ratou e ngaro ake ake ake, e kore ano hoki tetahi e tango i a ratou i roto i toku ringa.

29 Nui atu i te katoa toku Matua, nana nei *ratou* i homai ki a au; e kore ano hoki *ratou* e taea e tetahi te tango i roto i te ringa o toku Matua.

30 Ko ahau ko te Matua, kotahi maua.

31 ¶ Katahi ka mau ano nga Hurai ki nga kohatu hei aki ki a ia.

32 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ratou, He maha nga mahi pai kua whakakitea atu nei e ahau ki a koutou, he mea na toku Matua; mo tehea o aua mahi ka akina ai ahau e koutou?

33 Ka whakahokia atu e nga Hurai ki a ia, ka mea, Ehara te mahi pai i te mea e akina ai koe; engari mo te kohukohu; mo te mea hoki ko koe tangata nei ano, e whakaatua na i a koe.

34 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ratou, Kahore ranei i tuhituhia i roto i ta koutou ture, Nāku i mea, He atua koutou?

35 Ki te huaina e ia he atua te hunga i tae mai nei te kupu a te Atua ki a ratou, a e kore e taea te whakakahore te Karaipiture;

36 E mea ana oti koutou ki ta te Matua i whakatapu ai, i tono mai ai hoki ki te ao, E kohukohu ana koe; noku i mea, Ko ahau te Tama a te Atua?

37 Ki te kore ahau e mahi i nga mahi a toku Matua, aua ahau e whakaponohia.

38 Tena ki te mahi ahau, ahakoa e kore koutou e whakapono ki a au, whakaponohia nga mahi: kia mātau ai koutou, kia whakapono ai, ko te Matua kei roto i a au, me ahau hoki kei roto i a ia.

39 Na, ka whai ano ratou kia hopukia ia: heoi puta atu ana ia i o ratou ringaringa;

40 Na, ka haere atu ano ia ki tera taha o Horano, ki te wahi i mātua iriiri ai a Hoani; a noho ana i reira.

41 A he tokomaha i haere atu ki a ia; i mea ratou, Kihai a Hoani i mahi i tetahi merekara: he pono ia nga mea katoa i korerotia e Hoani mo tenei.

42 A he tokomaha o reira i whakapono ki a ia.

UPOKO 11.

NA, kei te mate tetahi tangata, a Raharuhi o Petani kāinga o Meri raua ko Māta tona tuakana.

2 (Ko taua Meri ano ia nāna nei i whakawahi te Ariki ki te hinu, i muru hoki i ona waewae ki ona makawe; he tungane nona a Raharuhi i mate nei.)

3 Na, ka tono tangata mai nga tuāhine ki a ia, ka mea, E te Ariki, tenei kei te mate tau tangata e aroha nei.

4 Te rongonga o Ihu, ka mea ia, Ehara tenei i te mate e mate rawa ai ia, engari hei mea mo te kororia o te Atua; ma tenei hoki ka whai kororia ai te Tama a te Atua.

5 Na, i aroha a Ihu ki a Māta, raua ko tona teina, ki a Raharuhi hoki.

6 Ano ka rongo ia ki tona matenga, e rua ona ra i noho ai ki taua wahi ra ano.

7 Muri iho i tenei ka mea ia ki ana akonga, Tatou ka haere ano ki Huria.

8 Ka mea nga akonga ki a ia, E te Kai whakaako, i whai nga Hurai i mua tata ake nei kia akina koe ki te kohatu; a e haere atu ano koe ki reira?

Digitized by Google

9 Ka whakahokia mai e Ihu, He teka ianei tekau ma rua nga haora o te ra? Ki te haere tetahi i te awatea, e kore ia e tutuki, no te mea e kite ana ia i te māramatanga o tenei ao.

10 Tena ka haere tetahi i te po, ka tutuki ia, no te mea kahore he whakamarama i roto i a ia.

11 Ka korerotia anei mea e ia: na, muri iho ka mea ia ki a ratou, Kei te moe to tatou hoa a Raharuhi; otiia ka haere ahau ki te whakaara i a ia i te moe.

12 Na, ko te meatanga mai a ana akonga, E te Ariki, me he mea kei te moe ia, e ora.

13 Kaore ko tona matenga ta Ihu i korero ai: ko ratou ia i mea, mo te takotoranga ina moe tana korero.

14 Katahi, ka mea nui atu a Ihu ki a ratou, Kua mate a Raharuhi.

15 A e hari ana ahau, he whakaaro hoki ki a koutou, no te mea kahore ahau i reira, kia whakapono ai koutou; ahakoa ra kia haere tatou ki a ia.

16 Na, ka mea a Tamati, e karangatia nei ko Ririmu, ki ona hoa akonga, Kia haere ano hoki tatou, kia mate tahi me ia.

17 Na, te taenga atu o Ihu, rokohanga atu kua wha ke ona ra i roto i te urupa.

18 Na, e tata ana Petani ki Hiruharama, kotahi pea tekau ma rima paronga:

19 A he tokomaha nga Hurai i tae mai ki a Māta raua ko Meri, ki te whakamarie i a raua mo to raua tungane.

20 A, te rongonga o Māta, tena a Ihu te haere mai na, ka whakatau atu i a ia: ko Meri ia i noho i roto i te whare.

21 Na, ka mea a Māta ki a Ihu, E te Ariki, me i konei koe, kihai i mate toku tungane.

22 Heoi e mātau ana ano ahau, ko tau e inoi ai ki te Atua, e homai e te Atua ki a koe.

23 Ka mea a Ihu ki a ia, E ara ake ano to tungane.

24 Ka mea a Māta ki a ia, Ka mātau ahau e ara ake ano ia i te aranga a te ra whakamutunga.

25 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau te aranga mai me te ora: ko ia e whakapono ana ki a au, ahakoa kua mate, e ora ano:

26 E kore ano hoki e mate ake ake ake nga tāngata katoa e ora ana, a e whakapono ana ki a au. E whakapono ana ranei koe ki tenei?

27 Ka mea ia ki a ia, Ae, e te Ariki: e whakapono ana ahau, ko te Karaiti koe, ko te Tama a te Atua, e haere mai ana ki te ao.

28 A ka mutu enei korero ana, ka haere, ka karanga puku i tona teina i a Meri, ka mea, Kua tae mai te Kai whakaako, a e karanga ana ki a koe.

29 Ano ka rongo ia, hohoro tonu te whakatika, a haere mai ana ki a ia.

30 Na, kahore ano a Ihu i tomo noa ki roto ki te kāinga; heoi kei taua wahi ano ia i tutaki ai a Māta ki a ia.

31 A, te kitenga o nga Hurai e noho ana ki a ia i roto i te whare, e whakamarie ana i a ia, ka hohoro a Meri te whakatika, te puta ki waho, ka aru ratou i a ia, ka mea, E haere ana ia ki te urupa, ki reira tangi ai.

32 Ano ka tae a Meri ki te wahi kei reira nei a Ihu, a ka kite i a ia, ka takoto ki ona waewae, ka mea ki a ia, E te Ariki, me i konei koe, kihai i mate toku tungane.

33 Ano ka kite a Ihu i a ia e tangi ana, me nga Hurai i haere tahi mai me ia e tangi ana, ka ngunguru ia, ara, tona wairua, ka koingo,

34 A ka mea, I whakatakotoria ia e koutou ki hea? Ka mea ratou ki a ia, E te Ariki, haere mai kia kite.

35 Tangi ana a Ihu.

36 Na, ka mea nga Hurai, Nana, tona aroha ki a ia!

37 Na, ka mea etahi o ratou, He kai whakatūtiro tenei i nga kanohi o te matapo, a kahore ranei i taea e ia te mea i tenei tangata kia kaua e mate?

38 Na, ka ngunguru ano a Ihu i roto i a ia, ka haere ki te urupa. He ana ia, kua oti te pa ki te kohatu.

39 Ka mea a Ihu, Tangohia te kohatu. Ka mea ki a ia a Māta tuahine o te tupapaku, E te Ariki, kua piro noa ake ia: ko te *po* wha hoki tenei.

40 Ano ra ko Ihu ki a ia, Kihai koia ahau i mea ki a koe, Ki te whakapono koe, e kite koe i te kororia o te Atua?

41 Na, ka tangohia e ratou te kohatu i te wahi i takoto ai te tupapaku. Na, ka ara ake nga kanohi o Ihu, ka mea ia, E Pa, ko taku whakawhetai tenei ki a koe, mou i whakarongo mai ki a au.

42 I mahara ano ahau e rongo tonu ana koe ki a au: heoi he whakaaro ki te hunga e tu mai nei i korero ai ahau, kia whakapono ai ratou, nau ahau i tono mai.

43 Ano ka penei tana ki atu, he nui tona reo ki te karanga, E Raharuhi, puta mai.

44 Na, ko te putanga mai o te tupapa-

Digitized by Google

ku, he mea here nga ringaringa me nga waewae ki nga takai: he mea takai tona mata ki te tauera. Ka mea a Ihu ki a ratou, Wetekia, tukua kia haere.

45 Na, he tokomaha nga Hurai i haere mai nei ki a Meri, a, to ratou kitenga i nga mea i mea ai a Ihu, ka whakapono ki a ia.

46 Ko etahi o ratou i haere atu ki nga Parihi, i korero ki a ratou i nga mea i mea ai a Ihu.

47 ¶ Na, ka whakaminea he runanga e nga tohunga nui ratou ko nga Parihi, a ka mea, Kei te aha tatou nei? he maha hoki nga merekara e meatia nei e tenei tangata.

48 Ki te penei ta tatou tuku i a ia, ka whakapono katoa ki a ia: a ka haere mai nga Roma, ka tango i to tatou kāinga, i to tatou iwi.

49 Na, ko tetahi o ratou, ko Kaiapa, ko te tohunga nui o ia tau, ka mea ki a ratou, E kore koutou e mātau ki tetahi mea,

50 Tē whakaaro, he pai ia mo tatou ki te mate te tangata kotahi mo te iwi, a kahore e ngaro te iwi katoa.

51 Na, ehara tenei korero i te mea nāna ake: engari ko te tohunga nui ia mo tera tau, a ka poropiti, kia mate a Ihu mo taua iwi;

52 A haunga taua iwi anake, engari kia whakaminea kia kotahi nga tamariki a te Atua kua marara noa atu.

53 No taua ra ake ano ka runanga ratou kia whakamatea ia.

54 Koia i mutu ai te haere nui o Ihu i roto i nga Hurai; otiia i haere atu i reira ki te wahi e tata ana ki te koraha, ki tetahi pa ko Eperaima te ingoa, a noho ana i reira ratou ko ana akonga.

55 ¶ Na, kua tata te Kapenga a nga Hurai: a he tokomaha i haere atu i taua whenua i mua o te Kapenga ki Hiruharama, ki te pure i a ratou.

56 Na, ka rapu ratou i a Ihu, a ka korerorero ki a ratou ano, i a ratou e tu ana i te temepara, E pehea ana a koutou whakaaro? e kore ranei ia e haere mai ki te hākari?

57 Na, kua takoto te tikanga a nga tohunga nui ratou ko nga Parihi, ki te mātau tetahi tangata ki te wahi e noho ai ia, me whakaatu, kia hopukia ai ia e ratou.

UPOKO 12.

NA, e ono nga ra i mua ake o te Kapenga ka haere a Ihu ki Petani, kei reira nei a Raharuhi i mate ra, i whakaarahia ake nei e ia i te hunga mate.

2 A taka ana e ratou he hapa māna ki reira, ko Māta te kai taka: ko Raharuhi tetahi o te hunga i noho tahi me ia.

3 Na, ka mau a Meri ki tetahi pauna hinu kakara, he tino nara, he mea utu nui, a whakawahia ana e ia nga waewae o Ihu, me te muru ano i ona waewae ki ona makawe; kī noa te whare i te kakara o te hinu.

4 Na, ka mea tetahi o ana akonga, a Hura Ikariote *tama* a Haimona, tenei meake nei tuku i a ia,

5 He aha tenei hinu tē hokoa ai ki nga pene e toru rau, ka hoatu ai ki te hunga rawakore?

6 I korerotia ai tenei e ia, ehara i te mea he whakaaro nona ki te hunga rawakore; erangi no te mea he tahae ia, i a ia hoki te putea, ko ia hoki hei mau i nga mea i whaongia *ki roto*.

7 Na, ko te meatanga a Ihu, Waiho ra u ana: i tohungia tenei e ia mo te ra o toku tanumanga.

8 Kei a koutou hoki nga rawakore i nga wa katoa; ko au ia e kore e noho tonu i a koutou.

9 He tokomaha nga tāngata o nga Hurai i mātau, kei reira *a Ihu:* a haere atu ana ratou, ehara i te mea mo Ihu anake, erangi kia kite i a Raharuhi ano hoki, i whakaarahia e ia i te mate.

10 ¶ Otira kua takoto te whakaaro a nga tohunga nui kia whakamatea ano hoki a Raharuhi;

11 Nana hoki i tokomaha ai nga Hurai i haere, i whakapono ki a Ihu.

12 ¶ I te aonga ake ka rongo te mano tini i haere mai nei ki te hākari, e haere mai ana a Ihu ki Hiruharama,

13 Ka mau ratou ki nga manga nikau, haere atu ana ki te whakatau i a ia, me te karanga, Ohana: ka whakapaingia te Kingi o Iharaira, e haere mai ana i runga i te ingoa o te Ariki.

14 Ano ka kite a Ihu i tetahi kuao kaihe, ka noho ia i runga; ka pera ano me te mea i tuhituhia,

15 Kaua e mataku, e te tamahine o Hiona: na, kei te haere mai tena tou Kingi, e noho ana i runga i te kuao kaihe.

16 Otiia kihai ana akonga i mātau wawe ki anei mea: engari ka oti a Ihu te whakakororia, katahi ratou ka mahara kua tuhituhia enei mea mona, a kua meinga ano enei mea e ratou ki a ia.

Digitized by Google

17 I whakaae ano te hunga i tona taha i tana karangatanga i a Raharuhi i roto i te urupa, i tana whakaarahanga hoki i a ia i te hunga mate.

18 Na konei hoki te mano i whakatau atu ai i a ia, i rongo hoki ratou, kua meinga tenei merekara e ia.

19 Na, ka mea nga Parihi ki a ratou ano, Ka kite ranei koutou kahore a koutou wahi? na, kua riro atu te ao ki te whai i a ia.

20 ¶ Na, he Kariki etahi o te hunga i haere mai ki te hākari ki te karakia:

21 A haere mai ana enei ki a Piripi o Petahaira o Kariri, a ki atu ana ki a ia, mea atu ana, E kara, e hiahia ana matou kia kite i a Ihu.

22 Haere ana a Piripi, korero atu ana ki a Anaru: na Anaru ano hoki raua ko Piripi i korero ki a Ihu.

23 ¶ Ka ki mai a Ihu ki a raua, ka mea, Kua tae mai te haora e whakakororiatia ai te Tama a te tangata.

24 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te kore tetahi pata witi e marere ki te oneone, a e pirau, ka takoto ko ia anake: tena ki te pirau, he nui ona hua.

25 Ki te aroha tetahi ki te ora, ka mate ano ia; a ki te kino tetahi ki te ora i tenei ao, ka tūturu ki a ia te ora ake ake ake.

26 Ki te mea tetahi ko ia hei kai mahi maku, me aru mai ahau e ia: a, te wahi e noho ai ahau, ko reira ano hoki taku kai mahi: a ki te mahi tetahi i aku mahi, ma toku Matua ia e whakahonore.

27 Kua pouri tenei toku wairua; a kia pehea atu ahau? E Pa, whakaorangia ahau i tenei wa: otira ko te mea ano tenei i haere mai ai ahau ki tenei wa.

28 E Pa, whakakororiatia tou ingoa. Na, ka puta mai he reo i te rangi, Kua whakakororiatia e ahau, a e whakakororiatia ano.

29 A, te rongonga a nga tāngata e tu ana *i reira*, ka mea, He whatitiri: ko etahi i mea, Kua korero tetahi anahera ki a ia.

30 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea, Ehara tenei reo i puta mai nei i te mea moku, engari mo koutou.

31 Ko ainei te whakawa mo tenei ao: ko ainei maka ai te rangatira o tenei ao ki waho.

32 A ki te whakairihia ake ahau ki runga i te whenua, maku nga tāngata katoa e kukume ki a au.

33 I penei atu ia hei whakaatu i te mate e mate ai *ia*.

34 Ka whakahokia atu e te mano ki a ia, Kua rongo matou ki ta te ture, e ora tonu ana a te Karaiti: a he aha tau e mea, Me whakairi te Tama a te tangata? Ko wai koia tenei Tama a te tangata?

35 Ano ra ko Ihu ki a ratou, He wahi iti nei te maunga o te māramatanga i roto i a koutou. Haere ra i te mea e whai māramatanga ana koutou, kei rokohina koutou e te pouri: ko ia hoki e haere ana i te pouri e kore e kite i te wahi e haere ai ia.

36 I te mea kei a koutou te māramatanga, me whakapono ki te māramatanga, kia meinga ai koutou he tamariki na te māramatanga. I korerotia e Ihu enei mea, a haere ana, huna ana i a ia, *kei kitea* e ratou.

37 ¶ Heoi ahakoa i meatia e ia aua merekara e maha ki to ratou aroaro, kihai ratou i whakapono ki a ia:

38 I rite ai te korero a Ihaia poropiti, tana i mea ai, E te Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou kōrero? i whakakitea hoki ki a wai te ringaringa o te Ariki?

39 Koia hoki ratou tē ahei ai te whakapono, e korero ana ano hoki a Ihaia,

40 I whakamatapotia e ia o ratou kanohi, i whakapākeketia o ratou ngakau; kei kite nga kanohi, kei mātau hoki te ngakau, kei tahuri ratou, a ka whakaorangia e ahau.

41 I korerotia enei mea e Ihaia, i te wa i kite ai ia i tona kororia, i puaki ai hoki tana kupu mona.

42 ¶ He ahakoa ra he tokomaha ano hoki nga rangatira i whakapono ki a ia; otira kihai i whakaae *ki a ia*, he whakaaro hoki ki nga Parihi, kei peia ratou ki waho o te whare karakia:

43 Ko ta te tangata honore hoki ta ratou i rawe ai, a kapea ake ta te Atua honore.

44 ¶ Na, ka karanga a Ihu, ka mea, Ki te whakapono tetahi ki a au, ehara ahau i tana i whakapono mai ai, engari ko toku kai tone mai.

45 A ko ia e kite ana i a au, e kite ana hoki i toku kai tono mai.

46 Kua tae mai nei ahau hei whakamarama mo te ao, kei noho i te pouri tetahi e whakapono ana ki a au.

47 Na, ki te rongo tetahi ki aku kupu, a e kore e whakapono, e kore ahau e whakahe i a ia: kihai hoki ahau i haere mai ki te whakahe i te ao, engari ki te whakaora i te ao.

48 Ko ia e whakakahore ana ki a au, a

Digitized by Google

e kore e tango ki aku kupu, tena ano te kai whakahe mona; te kupu i korerotia e ahau, ko tena hei whakahe mona a te ra whakamutunga.

49 No te mea ehara i a au ake aku korero; engari na te Matua i tonoa mai ai ahau, nana i tuku mai te ture ki a au, mo taku e korero ai, mo taku e ki ai.

50 A e mahara ana ano ahau he oranga tonutanga tana ture: na, aku e korero nei, rite tonu ki ta te Matua i mea mai ai ki a au taku korero.

UPOKO 13.

NA, i mua ake o te hākari o te Kapenga, ka mahara a Ihu kua taka tana wa e haere atu ai ia i tenei ao ki te Matua; aroha ana ia ki ona o te ao nei, arohaina ana ratou taea noatia te mutunga.

2 Na, te mutunga o te hapa, kua whakamaharatia noatia ake ano hoki e te rewera te ngakau o Hura Ikariote, *tama* a Haimona, kia tukua ia;

3 A ka mahara ano a Ihu kua oti nga mea katoa te homai e te Matua ki ona ringa, a i haere mai ano ia i te Atua, a e hoki atu ana ki te Atua;

4 Ka whakatika ia i te hapa, ka whakarere i ona kakahu; ka mau ki te tauera, ka whitiki i a ia.

5 Me i reira ka ringihia e ia he wai ki te pehana, a ka anga ka horoi i nga waewae o nga akonga, ka muru hoki ki te tauera i whitikiria ai ia.

6 A, tona haerenga mai ki a Haimona Pita; ka mea mai tera ki a ia, E te Ariki, e horoi ana koe i oku waewae?

7 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, E kore koe e mātau ainei ki taku e mea nei: otira e mātau koe a mua ake nei.

8 Ka mea atu a Pita ki a ia, E kore rawa koe e horoi i oku waewae. Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, Ki te kore ahau e horoi i a koe, kahore āu wahi i roto i a au.

9 Ka mea a Haimona Pita ki a ia, E te Ariki, aua ra ko oku waewae anake, engari ko oku ringaringa me toku mātenga ano hoki.

10 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te mea i te horoi tetahi, kahore atu he aha mana, ko te horoi anake i ona waewae, e ma katoa ana hoki ia: a e ma ana ano koutou; he teka ia te katoa.

11 I mohio hoki ia ki te tangata e tukua ai ia; koia ia i mea ai, Kahore koutou katoa i ma.

12 A ka oti o ratou waewae te horoi, a ka mau ia ki ona kakahu, ka noho ano, na, ka mea ki a ratou, E mātau ana ranei koutou ki taku i mea nei ki a koutou?

13 E karangatia ana ahau e koutou, E te Kai whakaako, E te Ariki: a e tika ana ano ta koutou korero; ko ahau hoki *ia*.

14 Na, kua horoia nei o koutou waewae e ahau e *to koutou* Ariki, e *to koutou* Kai whakaako; me horoi ano hoki e koutou nga waewae o tetahi o tetahi.

15 Kua whakatakotoria atu nei hoki e ahau he tauira ma koutou, kia rite ai ta koutou mahi ki taku i mea nei ki a koutou.

16 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Kahore te pononga i nui ake i tona rangatira; e kore ano hoki te tangata i tonoa e nui atu i tona kai tono.

17 Ki te mātau koutou ki enei mea, ka koa ki te meatia e koutou.

18 ¶ Ehara taku i te korero mo koutou katoa: e mātau ana ahau ki aku i whiriwhiri ai: otira kia rite ai te Kaiapiture, Ko ia e kai taro tahi nei maua kua hiki ake tona rekereke ki a au.

19 Na, ka korerotia nei e ahau ki a koutou i te mea kahore ano i puta noa, mo te puta rawa mai, kia whakapono ai koutou, ko ahau *ia*.

20 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te tango tetahi ki taku e tono ai, e tango ana ia i a au; a ki te tango tetahi i a au, e tango ana ki toku kai tono mai.

21 Ano ka korerotia atu e Ihu enei mea, ka pouri tona wairua, a ka korero ia, ka mea, He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, ma tetahi o koutou ahau e tuku.

22 Na, ka titiro nga akonga tetahi ki tetahi, ka pohehe, ko wai ranei tana i korero ai.

23 Na, i te whakawhirinaki atu ki te uma o Ihu tetahi o ana akonga, ta Ihu hoki i aroha ai.

24 Na, ka tungou a Haimona Pita ki a ia kia ui atu, ko wai ranei tana i korero ai.

25 Na, ka takoto atu ia ki te uma o Ihu, a ka mea ki a ia, E te Ariki, ko wai koia?

26 Ka whakahokia mai e Ihu, Ko

Digitized by Google

te tangata e hoatu ai e ahau te maramara taro ki a ia, ina toua iho e ahau. Ano ka toua iho e ia te maramara taro, ka hoatu ki a Hura Ikariote *tama* a Haimona.

27 A muri iho i te maramara taro, ka tomo a Hatana ki roto ki a ia. Na, ka mea a Ihu ki a ia, Eahua te mea i tau e mea ai.

28 Kahore ia tetahi o te hunga i taua hapa ra i mātau mo te aha tenei i korerotia nei e ia ki a ia.

29 I mea hoki etahi, no te mea i a Hura te putea, koia a Ihu i mea ai ki a ia, Hokoa nga mea ma tatou mo te hākari; kia hoatu ranei tetahi mea ma nga rawakore.

30 Na, ka tangohia e ia te maramara taro, haere tonu atu ki waho: he po ano hoki.

31 ¶ A, tona rironga atu ki waho, ka mea a Ihu, Katahi te Tama a te tangata ka whakakororiatia, a ka whai kororia ano te Atua i a ia.

32 Ki te whai kororia te Atua i a ia, ka whai kororia ano ia i roto i te Atua ake, ina ka hohoro ia te whakakororia e ia.

33 E nga tamariki, poto kau nei taku noho i a koutou. Tera koutou e rapu i a au: a ko taku i mea ai ki nga Hurai, E kore koutou e ahei te haere ake ki te wahi e haere ai ahau; ko taku kupu ano hoki tena ki a koutou.

34 He ture hou taku ka hoatu nei ki a koutou, Kia aroha koutou tetahi ki tetahi; kia rite ki toku aroha ki a koutou, whaihoki kia aroha koutou tetahi ki tetahi.

35 Ma konei ka mātau ai te katoa, he akonga koutou naku, me ka aroha koutou tetahi ki tetahi.

36 ¶ Ka mea a Haimona Pita ki a ia, E te Ariki, e haere ana koe ki hea? Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, E kore koe e ahei te aru i a au aianei ki te wahi e haere atu nei ahau; a mua ia ka aru koe i a au.

37 Ka mea a Pita ki a ia, E te Ariki, he aha ahau tē aru ai i a koe aianei nei ano? Ka tuku ahau i a au kia mate, he whakaaro naku ki a koe.

38 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, E tuku oti koe i a koe ki te mate, he whakaaro nau ki a au? He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koe, E kore e tangi te tikaokao, kia toru ra ano āu whakakahoretanga ki a au.

UPOKO 14.

KEI pouri o koutou ngakau: e whakapono ana koutou ki te Atua, whakapono mai hoki ki a au.

2 He maha nga nohoanga i roto i te whare o toku Matua: me he kahore, kua korerotia e ahau ki a koutou. Ka haere ahau ki te mea i tetahi wahi hei tukunga ake mo koutou.

3 A ki te haere ahau, ki te mea wahi hei tukunga ake mo koutou, ka haere mai ano ahau, ki te tango i a koutou ki a au; kia noho ai hoki koutou ki te wahi e noho ai ahau.

4 Na, e mātau ana koutou ki te wahi e haere atu nei ahau, e mātau ana ano hoki ki te huarahi.

5 Ka mea a Tamati ki a ia, E te Ariki, e kore matou e mātau ki te wahi e haere nei koe; me pehea ka mātau ai matou ki te huarahi?

6 Ka mea a Ihu ki a ia, Ko ahau te huarahi, te pono, me te ora: e kore rawa tetahi tangata e haere ake ki te Matua, ki te kahore ahau.

7 Me i mātau koutou ki a au, kua mātau ano hoki ki toku Matua: na, i enei ake wa ka mohio koutou ki a ia, kua kite ano hoki i a ia.

8 ¶ Ka mea a Piripi ki a ia, E te Ariki, whakakitea mai te Matua ki a matou, a ka tatu o matou *ngakau*.

9 Ka mea a Ihu ki a ia, Roa noa atu taku nohoanga i a koutou, a kahore ano koe i mātau noa ki a au, e Piripi? Ko ia kua kite i a au kua kite hoki i te Matua; a he aha koe ka mea ai, Whakakitea mai te Matua ki a matou?

10 E kore ianei koe e whakapono, ko ahau kei roto i te Matua, a ko te Matua kei roto i a au? ko nga kupu e korero atu nei ahau ki a koutou, ehara i te korero naku ake: engari na te Matua e noho ana i roto i a au, ko ia te mea ana i nga mahi.

11 Whakapono mai ki a au, kei roto ahau i te Matua, a ko te Matua kei roto i a au: a ki te kahore, whakaaro ki nga mahi, ka whakapono ai ki a au.

12 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ki te whakapono tetahi ki a au, ko nga mahi e mea nei ahau, e meinga ano hoki e ia; a nui atu i anei ana e mea ai; no te mea e haere atu ana ahau ki toku Matua.

13 A ko ta koutou e inoi ai i runga i toku ingoa, e meatia tenei e ahau, kia whai kororia ai te Matua i te Tama.

Digitized by Google

14 Ki te inoia tetahi mea e koutou i runga i toku ingoa, maku e whakamana mai.

15 ¶ Ki te aroha koutou ki a au, kia mau ki aku ture.

16 A ka inoi atu ahau ki te Matua, a māna e homai ki a koutou tetahi atu Kai whakamarie, hei noho tonu ki a koutou;

17 Te Wairua o te pono; e kore nei e riro i te ao, no te mea e kore e kite i a ia, e kore ano hoki e mātau ki a ia: otira e mātau ana koutou ki a ia; kei a koutou hoki ia e noho ana, a ka noho ano i roto i a koutou.

18 E kore koutou e waiho pani e ahau: e haere mai ano ahau ki a koutou.

19 Taro ake a heoi ano kitenga o te ao i a au; ko koutou ia e kite i a au: e ora ana ahau, a ka ora ano hoki koutou.

20 A taua ra koutou mātau ai kei roto ahau i toku Matua, a ko koutou kei roto i a au, me ahau hoki kei roto i a koutou.

21 Te tangata kei a ia nei aku ture, a e puritia ana e ia, ko ia te aroha ana ki a au: a ki te aroha tetahi ki a au, ka arohaina ia e toku Matua, a ka aroha ano ahau ki a ia, ka whakaatu i a au ki a ia.

22 Ka mea atu a Hura ki a ia, haunga a Ikariote, E te Ariki, me pehea tau whakaaturanga i a koe ki a matou, a kahore ki te ao?

23 Ka whakahokia mai e Ihu, ka mea ki a ia, Ki te aroha tetahi ki a au, e puritia e ia taku kupu: a ka arohaina ia e toku Matua, ka haere atu maua ki a ia, ka noho tonu ki a ia.

24 Ki te kahore tetahi e aroha ki a au, e kore e puritia e ia aku kupu: na, ehara i a au ake te kupu e rongo nei koutou, engari na te Matua i tonoa mai ai ahau.

25 Kua korerotia nei e ahau anei mea ki a koutou, i a au e noho nei i a koutou.

26 Na, te Kai whakamarie, te Wairua Tapu, e tonoa mai e te Matua i runga i toku ingoa, māna koutou e whakaako ki nga mea katoa, māna koutou e whakamahara ki nga mea katoa kua korerotia nei e ahau ki a koutou.

27 He rangimarie taku e waiho nei ki a koutou, tenei taku rangimarie te hoatu nei e ahau ki a koutou; e kore e rite ki ta te ao hoatutanga taku hoatutanga ki a koutou. Kei pouri o koutou ngakau, kei mataku.

28 Kua rongo na koutou ki taku i mea ai ki a koutou, E haere ana ahau, a ka hoki mai ano ki a koutou. Me i aroha koutou ki a au, kua hari koutou, noku i mea, E haere ana ahau ki te Matua: e nui ana hoki toku Matua i a au.

29 Na, kua korero atu nei ahau ki a koutou, i te mea kahore ano i puta, mo te puta rawa mai, ka whakapono koutou.

30 E kore e maha ake aku korero ki a koutou: e haere mai ana hoki te ariki o tenei ao, a kahore ana wahi i roto i a au;

31 Otira kia mātau ai te ao, e aroha ana ahau ki te Matua; a ko ta te Matua i whakahau mai ai ki a au, ko taku tena e mea nei. Whakatika, ka haere atu tatou i konei.

UPOKO 15.

KO ahau te waina pono, ko toku Matua te kai mahi.

2 Ko nga manga katoa i roto i a au e kore e whai hua, e tangohia e ia: a nga *manga* katoa e whai hua ana, ka whakapaia e ia, kia maha atu ai ona hua.

3 Na, kua ma tenei koutou i te kupu i korerotia e ahau ki a koutou.

4 Kia u koutou ki roto ki a au, me ahau hoki i roto i a koutou. Ka rite hoki ki te manga e kore e whai hua ko ia anake, ki te kahore e u ki te waina; e kore ano hoki koutou, ki te kore e u ki roto ki a au.

5 Ko ahau te waina, ko koutou nga manga: ki te u tetahi ki roto ki a au, me ahau hoki i roto i a ia, ka maha o tera hua: ki te kahore hoki ahau, e kore tetahi mea e taea e koutou.

6 Ki te kore e u tetahi ki roto ki a au, ka makā atu ia, ano he manga, a ka maroke; na, ka kohikohia, ka makā ki te kapura, ka tahuna.

7 Ki te u koutou ki roto ki a au, a ka u ano aku kupu i roto i a koutou, e inoia e koutou ta koutou e pai ai, a ka meatia ma koutou.

8 Ka whakakororiatia toku Matua ki te penei, ki te whai hua maha koutou: a ka meinga koutou he akonga naku.

9 Rite tonu ki to te Matua aroha ki a au toku aroha ki a koutou: kia u koutou ki toku aroha.

10 Ki te pupuri koutou i aku ture, ka u koutou ki toku aroha: me ahau hoki kua pupuri nei i nga ture a toku Matua, a ka u nei ano ki tona aroha.

Digitized by Google

11 Kua korerotia anei mea e ahau ki a koutou, kia pumau ai toku koa i roto i a koutou, kia nui rawa ai ano hoki to koutou koa.

12 Ko taku ture tenei, Kia aroha koutou tetahi ki tetahi, me ahau hoki kua aroha nei ki a koutou.

13 Kahore he aroha o tetahi i rahi ake i tenei, ara, kia tuku te tangata i a ia ano kia mate mo ona hoa.

14 Ko koutou oku hoa, ki te meatia e koutou aku e whakahau nei ki a koutou.

15 Heoi ano taku meatanga he ponongā koutou; e kore hoki te ponongā e mohio ki ta tona ariki e mea ai: engari kua oti koutou te hua e au hei hoa; ko aku mea katoa hoki i rongo ai ahau ki toku Matua, kua oti te whakakite atu e ahau ki a koutou.

16 Kahore koutou i whiriwhiri i a au, engari naku koutou i whiriwhiri, a naku ano koutou i mea, kia haere kia whai hua, kia mau tonu hoki o koutou hua: a ko ta koutou e inoi ai ki te Matua i runga i toku ingoa, ka hoatu ki a koutou.

17 Ko aku whakahaunga enei ki a koutou, kia aroha koutou tetahi ki tetahi.

18 Ki te mea e kinongia ana koutou e te ao, e mohio ana koutou i kinongia ahau i mua i a koutou.

19 Ki te mea no te ao koutou, e arohaina e te ao ona: tena ko tenei ehara nei koutou i te ao, a naku ano koutou i whiriwhiri i roto i te ao, koia te ao ka kino ai ki a koutou.

20 Kia mahara ki te kupu i korero ai ahau ki a koutou, E kore te ponongā e rahi ake i tona ariki. Ki te mea i whakatoia ahau e ratou, ka whakatoia ano hoki koutou; ki te mea i pupuri ratou i taku kupu, ka pupuri ano hoki ratou i ta koutou.

21 Otira e meatia katoatia anei mea e ratou ki a koutou he whakaaro hoki ki toku ingoa, no te mea kahore ratou i mohio ki toku kai tono mai.

22 Me i kaua ahau te haere mai, te korero ki a ratou, penei kahore o ratou hara: tena ko tenei kahore a ratou whakaoraora mo to ratou hara.

23 Te tangata e whakakino ana ki a au, e whakakino ana ano hoki ki toku Matua.

24 Me i kaua te mahia e ahau i roto i a ratou nga mahi kahore i mahia e tetahi atu, penei kahore o ratou hara: tena ko tenei kua kite ratou, kua whakakino ano hoki ki a maua ko toku Matua.

25 *Ma tenei* ia ka rite ai te kupu i tuhituhia ki ta ratou ture, Kua kino noa ratou ki a au.

26 ¶ Otiia ka tae mai te Kai whakamarie e tonoa mai nei e ahau ki a koutou i te Matua, te Wairua o te pono, e puta mai ana i te Matua, ko ia hei kai whakaatu moku:

27 Ko koutou ano hoki hei kai whakaatu, no te mea i ahau koutou no te timatanga iho ra ano.

UPOKO 16.

KUA korerotia e ahau enei mea ki a koutou, kei hē koutou.

2 Ka peia atu koutou i roto i nga whare karakia; a meake puta te wa e mea ai nga kai whakamate katoa i a koutou, he mahi pai ta ratou ki te Atua.

3 Na, e meatia enei mea ki a koutou, no te mea kahore ratou i mohio ki te Matua, kahore hoki ki a au.

4 Otiia kua korerotia anei mea e ahau ki a koutou, mo te puta rawa mai o taua wa, ka mahara koutou ki aua mea, he mea korero naku ki a koutou. Na, kihai enei mea i korerotia e ahau ki a koutou i te timatanga, no te mea e noho ana ahau i a koutou.

5 Na, e haere ana tenei ahau ki toku kai tono mai; a kahore tetahi o koutou i ui mai ki a au, Ko hea koe?

6 Otira i taku korerotanga nei i enei mea ki a koutou, ka kī o koutou ngakau i te pouri.

7 Na, he pono taku korero ki a koutou; Nui atu te pai mo koutou ki te haere ahau: ki te kahore hoki ahau e haere, e kore te Kai whakamarie e tae mai ki a koutou; a ki te haere ahau, maku ia e tono mai ki a koutou.

8 Na, ka tae mai ia, māna e whakaatu ki te ao te hara, te tika, me te whakawa:

9 Te hara, mo ratou kahore e whakapono ki a au;

10 Te tika, no te mea e haere ana ahau ki toku Matua, a heoi ano to koutou kitenga i a au;

11 Te whakawa, no te mea kua whakatikaia te whakawakanga mo te rangatira o tenei ao.

12 Tenei ake aku mea maha e korero ai ahau ki a koutou, otiia e kore e taea e koutou te mau aianei.

13 Na, ka tae mai ia, te Wairua o te pono, māna koutou e arahi ki te pono katoa: ehara hoki tana i te korero nāna

Digitized by Google

ake; engari ka korerotia e ia nga mea e rongo ai ia: māna hoki e whakakite mai ki a koutou nga mea e puta mai ana.

14 Ka whakakororiatia ahau e ia: ka tango hoki ia i aku mea, a ka whakaaturia atu ki a koutou.

15 Nga mea katoa a te Matua, naku: koia ahau i mea ai, ka tangohia e ia aku mea, a ka whakaaturia atu ki a koutou.

16 Taro ake a e kore koutou e kite i a au: a taro ake ano, ka kite koutou i a au, no te mea ka haere ahau ki te Matua.

17 Na, ka mea etahi o ana akonga tetahi ki tetahi, He aha tenei e mea mai nei ia ki a tatou, Taro ake a e kore koutou e kite i a au: taro ake ano ka kite ano koutou i a au: me tenei, No te mea e haere ana ahau ki te Matua?

18 Na, ka mea ratou, He aha tenei e mea mai nei ia, Taro ake? e kore tatou e mātau ki tana e mea mai nei.

19 A i mohio a Ihu e hiahia ana ratou ki te ui atu ki a ia, a ka mea ki a ratou, E rapu ana koutou ki a koutou ano ki taku i mea ra, Taro ake a e kore koutou e kite i a au: a, taro ake ano ka kite ano koutou i a au?

20 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ka tangi koutou, ka aue, ko te ao ia ka hari: e pouri ano koutou, otira ka meinga to koutou pouri hei haringa.

21 I te mea ka whakamamae te wahine, ka pouri, no te mea ka tae mai tona wa: ka whanau tana tamaiti, heoi ano maharatanga ki te mamae, i te hari hoki, no te mea ka whanau he tangata ki te ao.

22 Na, tenei koutou te pouri nei: e kite ano ia ahau i a koutou, a ka hari o koutou ngakau, e kore ano hoki e tangohia i a koutou to koutou hari e tetahi.

23 Na, i taua ra e kore koutou e ui ki tetahi mea i a au. He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koutou, Ko a koutou e inoi atu ai ki te Matua i runga i toku ingoa, e homai e ia ki a koutou.

24 Kahore ano i inoia noatia e koutou tetahi mea i runga i toku ingoa: inoia, a ka whiwhi koutou, kia tino nui ai to koutou koa.

25 He mea whakarite taku korerotanga i enei mea ki a koutou: otiia meake puta te wa e kore ai ahau e korero kupu whakarite ki a koutou, engari ka korerotia nuitia e ahau nga mea a te Matua ki a koutou.

26 A taua ra ka inoi koutou i runga i toku ingoa; a e kore ahau e mea ki a koutou, e inoi atu ahau ki te Matua mo koutou:

27 E aroha ana hoki te Matua ake ano ki a koutou, mo koutou hoki i aroha ki a au, a i whakapono i haere mai ahau i te Atua.

28 I haere mai ahau i te Matua, a kua tae mai nei ki te ao: ka mahue ano hoki i a au te ao, a ka haere ki te Matua.

29 Ka mea atu ana akonga ki a ia, Na, ka korero nui tenei koe, ehara tau korero i te kupu whakarite.

30 Katahi matou ka mohio, tenei koe te mohio nei ki nga mea katoa, a e kore e mea ma tetahi e ui ki a koe: na konei matou i whakapono ai i haere mai koe i te Atua.

31 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ratou, Katahi koutou ka whakapono?

32 Na, meake puta te wa, a kua puta nei ano, e whakamararatia ai koutou ki tana mea ki tana mea, a ka waiho ko ahau anake; otiia he teka ko ahau anake, no te mea kei a au nei te Matua.

33 Kua korerotia e ahau anei mea ki a koutou, kia whai marietanga ai koutou i roto i a au. Ta koutou i te ao nei, he matemate: otira kia maia; kua taea e ahau te ao.

UPOKO 17.

KA korerotia enei mea e Ihu, na, ka anga ake ona kanohi ki te rangi, ka mea, E Pa, kua taea te haora: whakakororiatia to Tamaiti, kia whakakororiatia ai ano hoki koe e to Tamaiti:

2 Kua tukua mai nei hoki e koe ki a ia nga tikanga mo nga kikokiko katoa, kia hoatu e ia te oranga tonutanga ki te hunga katoa kua homai nei e koe ki a ia.

3 A ko te oranga tonutanga tenei, kia mātau ratou ki a koe, *ko koe* anake te Atua pono, ki a Ihu Karaiti ano hoki i tonoa mai nei e koe.

4 Kua whakakororiatia koe e ahau i runga i te whenua: ka oti i a au te mahi i homai e koe kia mahia e ahau.

5 Na, kia whai kororia ahau ianei i a koe ake, e Pa; hei te kororia ano i kororiatia ai ahau i a koe i mua atu o te ao.

6 Kua whakapuakina e ahau tou ingoa ki nga tāngata i homai e koe ki a au i roto i te ao: nou ratou, nau ano hoki

Digitized by Google

ratou i homai ki a au; a kua puritia e ratou tau kupu.

7 Katahi ratou ka mātau nau ano nga mea katoa i homai nei e koe ki a au.

8 No te mea kua hoatu e ahau ki a ratou nga kupu i homai e koe ki a au; a kua tango ratou, kua tino mātau ano, i haere mai ahau i a koe, kua whakapono ano hoki ratou, nau ahau i tono mai.

9 Mo ratou taku inoi: kahore aku inoi mo te ao, engari mo āu i homai ai ki a au; nau hoki ratou.

10 Aku katoa, nau ano, naku hoki āu; a ka whai kororia ahau i a ratou.

11 Na, heoi ano taku noho i te ao; kei te ao nei ano enei, ko ahau ia ka haere atu ki a koe. E te Matua tapu, puritia i runga i tou ingoa te hunga kua homai e koe ki a au, kia kotahi ai ratou, me taua nei.

12 I ahau ano e noho ana i a ratou i te ao, i puritia ratou e ahau i runga i tou ingoa: kua tiakina e ahau āu i homai ai ki a au, a kahore tetahi o ratou i ngaro, ko te tamaiti anake o te ngaromanga; kia rite ai te Karaipiture.

13 Na, ka haere atu nei ahau ki a koe; a e korerotia ana e ahau enei mea i te ao nei, kia tino nui ai toku koa i roto i a ratou.

14 Kua hoatu e ahau tau kupu ki a ratou; a e kino ana te ao ki a ratou, no te mea ehara ratou i te ao, me ahau hoki ehara nei i te ao.

15 Kahore aku inoi kia tangohia atu ratou e koe i te ao, engari kia tiakina ratou e koe kei kino.

16 Ehara ratou i te ao, me ahau hoki ehara i te ao.

17 Whakatapua ratou e koe ki to pono: ko tau kupu te pono.

18 Nau ahau i tono mai ki te ao, me ahau hoki kua tono nei i a ratou ki te ao.

19 A he whakaaro ki a ratou i whakatapu ai ahau i a au, kia tapu ai hoki ratou i te pono.

20 Ehara taku i te inoi mo enei anake, engari mo te hunga e meinga e ta ratou kupu kia whakapono ki a au;

21 Kia kotahi ai ratou katoa; me koe hoki, e Pa, i roto i a au, me ahau ano hoki i roto i a koe, kia kotahi ai hoki ratou i roto i a taua: kia whakapono ai te ao, nau ahau i tono mai.

22 Kua hoatu ano hoki e ahau ki a ratou te kororia i homai e koe ki a au; kia kotahi ai ratou, me taua nei hoki he kotahi:

23 Ko ahau i roto i a ratou, ko koe hoki i roto i a au, kia tino tutuki ai ratou ki te kotahitanga: kia mohio ai ano hoki te ao, nau ahau i tono mai, a e rite ana tou aroha ki a ratou, ki tou aroha ki a au.

24 E Pa, e mea ana ahau kia noho tahi ki a au, ki te wahi e noho ai ahau, āu i homai ai ki a au; kia kite ai ratou i toku kororia kua homai nei e koe ki a au: no mua atu hoki i te hanganga o te ao tou aroha ki a au.

25 E te Matua tika, ahakoa te ao te mohio ki a koe, e mohio ana ano ahau ki a koe, a kua mohio ano enei, nau ahau i tono mai.

26 Kua whakapuakina ano hoki tou ingoa e ahau ki a ratou, a ka whakapuakina ano: kia mau ai i roto i a ratou te aroha i arohaina ai ahau e koe, me ahau ano hoki i roto i a ratou.

UPOKO 18.

KA mutu enei korero a Ihu, ka haere atu ia, ratou ko ana akonga ki tera taha o te manga wai, ara o Kerono. Na, he kāri ano kei reira, a tapoko atu ana ia, ratou ko ana akonga.

2 I matauria ano hoki taua wahi e Hura, e te tangata e tukua ai ia: he maha hoki nga hokinga o Ihu, ratou ko ana akonga ki reira.

3 Na, ka hoatu ki a Hura tetahi matua me etahi katipa e nga tohunga nui, ratou ko nga Parihi, a haere mai ana ki reira, me nga roherohe, me nga rama, me nga patu.

4 A i mātau ano a Ihu ki nga mea katoa meake pa mai ki a ia, ka puta atu, ka mea ki a ratou, Ko wai ta koutou e rapu?

5 Ka whakahokia e ratou ki a ia, Ko Ihu o Nahareta. Ka mea a Ihu ki a ratou, Ko ahau *ia*. A, i te tu ana i roto i a ratou a Hura, tona kai tuku.

6 Na, tana korerotanga mai ki a ratou, Ko ahau *ia*, hoki ana ratou ki muri, hinga ana ki te whenua.

7 Na, ka ui mai ano ia ki a ratou, Ko wai ta koutou e rapu? Ka mea ratou, Ko Ihu o Nahareta.

8 Ka whakahokia mai e Ihu, Kua mea atu ahau ki a koutou, Ko ahau *ia*: ki te mea e rapu ana koutou i a au, tukua enei kia haere:

9 Kia rite ai te kupu i korerotia e ia,

Digitized by Google

Kahore i ngaro tetahi o te hunga i homai e koe ki a au.

10 Na, he hoari ta Haimona Pita, unuhia ana e ia, a haua iho te pononga a te tohunga nui, tapahia ana tana taringa matau. Te ingoa o taua pononga ko Maraku.

11 Ka mea a Ihu ki a Pita, Kuhua to hoari ki te takotoranga: auaka ranei te kapa i homai e toku Matua ki a au e inumia e ahau?

12 Me i reira ka hopukina a Ihu e taua matua, e te rangatira me nga katipa o nga Hurai, a hereherea ana ia.

13 Na, ka mātua kawea ia e ratou ki a Anaha; ko ia hoki te hungawai o Kaiapa, ko *Kaiapa* hoki te tohunga nui mo ia tau.

14 Ko Kaiapa te kai whakatakoto i te whakaaro ki nga Hurai, Nui atu te pai ki te mate te tangata kotahi mo te iwi.

15 ¶ Na, ka arumia a Ihu e Haimona Pita, raua ko tetahi atu o nga akonga: i mohiotia hoki taua akonga e te tohunga nui, a tomo tahi atu ana me Ihu ki te whare o te tohunga nui.

16 Ko Pita ia i tu i te kuwaha i waho. Na, ka puta atu taua akonga i mohiotia nei e te tohunga nui, ka korero atu ki te kai tiaki o te tatau, a arahina ana a Pita ki roto.

17 Na, ko te meatanga mai a te kotiro tiaki o te tatau ki a Pita, Ehara ianei koe i tetahi o nga akonga a tenei tangata? Ka mea mai ia, Ehara.

18 Na, i te tu tera nga pononga me nga katipa, i whakaungia hoki e ratou te kapura waro, i te makariri: a inaina ana ratou: tu tahi ana ano hoki a Pita me ratou, inaina ana.

19 ¶ Na, ka uia a Ihu e te tohunga nui ki ana akonga, ki tana ako.

20 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, I korero nui ahau ki te ao; i ako tonu ahau i roto i te whare karakia, i te temepara hoki, i te wahi i huihui tonu ai nga Hurai; kahore ano hoki tetahi mea i korerotia pukutia e ahau.

21 He aha koe ka ui mai ai ki a au? ui atu ki te hunga i rongo ki taku i mea atu ai ki a ratou: nana, e mohio ana ratou ki aku i korero ai.

22 Tana korerotanga i enei *kupu*, ka papaki i a Ihu tetahi o nga katipa i tu ra, ka mea, E pena atu ana koe ki te tohunga nui?

23 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, Ki te kino aku korero, whakaaturia te kino: a ki te pai, he aha koe i papaki ai i a au?

24 Na, ka tonoa hereheretia atu ia e Anaha ki a Kaiapa tohunga nui.

25 A i te tu ano a Haimona Pita, e inaina ana. Ka mea ratou ki a ia, Ehara ianei koe i tetahi o ana akonga? Ka whakakahore ia, ka mea, Ehara.

26 Ka mea tetahi o nga pononga a te tohunga nui, he whanaunga nona i tapahia nei te taringa e Pita, Kihai ianei ahau i kite i a koe, korua tahi i te kāri?

27 Na, ka whakakahore ano a Pita: a tangi tonu iho te tikaokao.

28 ¶ Katahi ka arahina atu a Ihu e ratou i a Kaiapa ki te whare whakawa: a ka puao te ata; ko ratou ia kihai i tomo atu ki te whare whakawa, kei poke ratou; engari kia kai ai ratou i te Kapenga.

29 Na, ka puta mai a Pirato ki a ratou, ka mea, He aha ta koutou korero whakawa mo tenei tangata?

30 Ka whakahokia atu e ratou, ka mea ki a ia, Me i kaua ia te mahi i te kino, kihai i kawea mai e matou ki a koe.

31 Na, ko te meatanga mai a Pirato ki a ratou, Tangohia atu ia e koutou, whakawakia, kei ta koutou te ture. Ka ki mai nga Hurai ki a ia, E kore e tika kia whakamatea tetahi tangata e matou:

32 I rite ai hoki te kupu i korerotia e Ihu, tana hoki i korero ai hei whakaatu i te mate e mate ai ia.

33 Me i reira ka tomo atu ano a Pirato ki te whare whakawa, a ka karanga i a Ihu, ka mea ki a ia, Ko koe ranei te Kingi o nga Hurai?

34 Ka whakahokia mai e Ihu ki a ia, Nau ake ano tenei kupu, he korero ranei moku na te tangata ke ki a koe?

35 Ka mea a Pirato, He Hurai koia ahau? Na tou iwi, na nga tohunga nui ano hoki, koe i kawe mai ki a au: i aha koia koe?

36 Ka whakahokia mai e Ihu, Ehara toku rangatiratanga i tenei ao: me he mea no tenei ao toku rangatiratanga, kua tatau aku pononga, kei tukua ahau ki nga Hurai: tena ko tenei ehara toku rangatiratanga i konei.

37 Na, ka mea a Pirato ki a ia, He kingi oti koe? Ka whakahokia mai e Ihu, Kua korerotia mai na e koe he kingi ahau. Ko te mea tenei i whanau ai ahau; na tenei hoki ahau i haere mai ai ki te ao, hei kai whakaatu mo te pono. E whakarongo ana ki toku reo nga tāngata katoa o te pono.

38 Ka mea a Pirato ki a ia, He aha te

Digitized by Google

pono? A, te puakanga o tenei ki, hoki atu ana ia ki waho ki nga Hurai, ka mea ki a ratou, Kahore tetahi hē o tenei tangata i mau i a au.

39 Otiia he ritenga tenei na koutou, kia tukua atu e ahau ki a koutou tetahi tangata i te Kapenga: na, e psi ana ranei koutou kia tukua e ahau ki a koutou te Kingi o nga Hurai?

40 Heoi karanga katoa ana ano ratou, ka mea, Auaka tenei, engari a Parapa. Na, he tahae a Parapa.

UPOKO 19.

KATAHI ka mau a Pirato ki a Ihu, ka whiu *i a ia.*

2 A ka whiria e nga hoia tetahi karauna tataramoa, potaea ana ki tona mātenga, whakakahuria ana hoki ia ki te kahu papura,

3 Na, ka mea ratou, Tena koe, e te Kingi o nga Hurai! a pakia ana ia.

4 Ka haere atu ano a Pirato, ka mea ki a ratou, Na, tenei te arahina atu nei e ahau ki a koutou, kia mohio ai koutou, kahore rawa i mau i a au tetahi hē ona.

5 Na, ka puta a Ihu ki waho, me te karauna tataramoa i runga i a ia, te kakahu papura ano hoki. Ka mea *a Pirato* ki a ratou, Na, te tangata nei!

6 A, te kitenga o nga tohunga nui ratou ko nga katipa i a ia, ka karanga ratou, ka mea, Ripekatia, ripekatia. Ka ki atu a Pirato ki a ratou, Tangohia atu ia e koutou, ripekatia: kahore hoki i mau i a au tetahi hē ona.

7 Ka whakahokia mai e nga Hurai ki a ia, He ture ta matou, a ki ta matou ture, he mea tika kia mate ia, mona i mea ko te Tama ia a te Atua.

8 ¶ A, te rongonga o Pirato i tenei ki, nui rawa tona wehi;

9 Ka tomo atu ano ia ki te whare whakawa, a ka mea ki a Ihu, No hea koe? Heoi kahore a Ihu kupu i whakahoki mai ai ki a ia.

10 Na, ka mea a Pirato ki a ia, E kore koe e korero mai ki a au? kahore koe e mohio, kei a au te tikanga mo te ripeka i a koe, kei a au ano te tikanga mo te tuku i a koe kia haere?

11 Ka whakahokia mai e Ihu, Kahore o tikanga ki a au, me kahore i homai ki a koe i runga: koia i nui rawa ai te hara o te kai tuku i a au ki a koe.

12 Na, i reira ake ano ka whai a Pirato kia tukua atu ia kia haere: otiia ka karanga nga Hurai, ka mea, Ki te tukua tenei e koe, ehara koe i te hoa no Hiha: ki te whakakingi tetahi tangata i a ia, he whakakahore tana i a Hiha.

13 ¶ Ano ka rongo a Pirato i tenei korero, ka arahina e ia a Ihu ki waho, a noho ana ki runga ki te nohoanga whakawa, ki te wahi e karangatia nei ko te Whariki kohatu, ki te reo Hiperu, ko Kapata.

14 Ko te takanga ia o te Kapenga, tata pu ki te ono o nga haora: a ka mea ia ki nga Hurai, Na, to koutou Kingi!

15 Na, ko ta ratou karangatanga mai, Whakamatea, whakamatea, ripekatia. Ka mea a Pirato ki a ratou, Kia ripeka koia ahau i to koutou Kingi? Ka whakahokia mai e nga tohunga nui, Kahore o matou kingi, ko Hiha anake.

16 Katahi ia ka hoatu e ia ki a ratou kia ripekatia. A ka mau ratou ki a Ihu, ka arahi atu.

17 A amo ana ia i tona ripeka, haere ana ki te wahi e karangatia nei ko te wahi o te angānga, tona ingoa ki te reo Hiperu, ko Korokota:

18 Na, ripekatia ana ia e ratou ki reira, a ia me tera tokorua atu, kotahi ki tetahi taha kotahi ki tetahi taha, ko Iha i waenganui.

19 ¶ Na, tuhituhia ana e Pirato tetahi ingoa, whakapiritia ana ki te ripeka. Ko te tuhituhinga tenei, KO IHU O NAHARETA, KO TE KINGI O NGA HURAI.

20 A he tokomaha nga Hurai i korerotia ai tenei ingoa: i tata hoki ki te pa te wahi i ripekatia ai a Ihu: i tuhituhia hoki ki te reo Hiperu, ki te reo Kariki, ki te reo o Roma.

21 Na, ka mea nga tohunga nui o nga Hurai ki a Pirato, Aua e tuhituhia, Ko te Kingi o nga Hurai; engari, Nāna i mea, Ko ahau te Kingi o nga Hurai.

22 Ka whakahokia mai e Pirato, Ko taku i tuhituhi ai kua tuhituhia.

23 ¶ A ka oti a Ihu te ripeka e nga hoia, ka mau ratou ki ona kakahu, wehea ake kia wha nga wahi, ki ia hoia he wahi; me te koti ano hoki: na, kahore he tuinga o te koti, he mea whatu iho i runga a puta noa.

24 Na, ka mea ratou tetahi ki tetahi, Kaua e haea e tatou, engari me maka ki te rota *kia kitea ai,* mo wai ranei: na, ka rite te Karaipiture e mea nei, I wehewehea oku kakahu mo ratou, i

Digitized by Google

maka rota hoki mo toku weruweru. Ko ta nga hoia tenei i mea ai.

25 ¶ Na, i te taha o te ripeka o Ihu tona whaea e tu ana, ratou ko te teina o tona whaea, ko Meri wahine o Kereopa, ko Meri Makarini.

26 A, te kitenga o Ihu i tona whaea, me te akonga hoki i aroha ai ia e tu tahi ana, ka mea ia ki tona whaea, E tai, nana, to tamaiti ra!

27 Katahi ia ka mea ki taua akonga, Nu, to whaea! No taua haora ake ano, i tango ai taua akonga i a ia ki tona whare.

28 ¶ Muri iho i tenei, ka mohio a Ihu ka oti nga mea katoa, na, ka mea ia, hei whakaritenga hoki mo te Karaipiture, He mate wai toku.

29 Na, tera e tu ana tetahi oko, ki tonu i te winika: a ka whakakiia e ratou tetahi hautai ki te winika, whakanohoia ana ki runga ki te hihopa, hoatu ana ki tona mangai.

30 A, te inumanga nei o te winika e Ihu, ka mea ia, Kua oti: na, ka tuohu tona mātenga, tukua atu ana te wairua.

31 ¶ Na, *i mea* nga Hurai, kia kaua e mau nga tinana ki te ripeka i te hapati, ko te takanga hoki ia, ko te ra nui hoki taua hapati, ka mea ratou ki a Pirato kia whatiia o ratou waewae, kia tangohia atu hoki.

32 Na, ka haere nga hoia, ka whawhati i nga waewae o to mua, me o tera i ripekatia ngatahitia nei me ia.

33 A, to ratou taenga mai ki a Ihu, ka kite kua mate noa ake ia, kihai i whatiia e ratou ona waewae:

34 Engari i werohia tona kaokao e tetahi o nga hoia ki te matia, a puta tonu mai he toto he wai.

35 A ko te tangata i kitea ai, ko ia ano te kai whakaatu, e pono ana ano hoki tana whakaaturanga: a e mohio ana ano ia he korero pono tana, he mea ra kia whakapono ai koutou.

36 I meatia hoki enei mea, kia rite ai te Karaipiture, E kore tetahi iwi ona e whatiia.

37 A e mea ana ano tetahi atu Karaipiture, Ka titiro ratou ki ta ratou i wero ai.

38 ¶ Muri iho i enei mea, ka inoi a Hohepa o Arimatia ki a Pirato kia tangohia e ia te tinana o Ihu; he akonga ia na Ihu, otiia he mea huna i te wehi ki nga Hurai: a whakaae ana a Pirato. Na, ka haere atu ia, ka tango i te tinana o Ihu.

39 I haere mai ano hoki a Nikorima, tera i haere ra i mua ki a Ihu i te po, me te mau ano i te maira, i te aroa, he mea whakananu, kia kotahi pea rau pauna.

40 Na, ka tango raua i te tinana o Ihu, takaia ana ki nga kakahu rinena me nga mea kakara, ko ta nga Hurai ritenga hoki ia mo te tanu.

41 Na, he kāri kei te wahi i ripekatia ai ia; a i roto i taua kāri tetahi urupa hou, he mea kahore ano i takotoria noatia e tetahi.

42 Na, ka whakatakotoria a Ihu e raua ki reira, no te mea he *ra* takanga ia no nga Hurai; a e tata ana te urupa.

UPOKO 20.

I TE *ra* tuatahi o te wiki ka puta mai a Meri Makarini ki te urupa i te atatu, i te mea e pouri ana ano, a ka kite i te kohatu kua tangohia atu i te urupa.

2 Na, ka oma ia, ka haere ki a Haimona Pita, raua ko tera akonga i aroha ai a Ihu, a ka mea ki a raua, Kua tangohia e ratou te Ariki i te urupa, a e kore matou e mohio ki te wahi i waiho ai ia e ratou.

3 Na, ka puta atu a Pita, me taua akonga, ka haere ki te urupa.

4 A oma ngatahi ana raua: otiia i horo tera akonga i a Pita, a ko ia kua tae wawe ki te urupa.

5 Na, piko iho ana ia, ka kite i nga takai rinena e takoto ana; heoi kihai i tapoko atu ki roto.

6 Na, ka haere mai ano hoki a Haimona Pita, i muri i a ia, a, tona tomokanga ki te urupa, ka kite i nga takai rinena e takoto ana,

7 Me te tauera i takaia ai tona mātenga, kihai i takoto tahi me nga takai rinena, he mea whakakopa ia ki tetahi wahi i tahaki ano.

8 Katahi ka tomo atu tera akonga, i tae wawe mai nei ki te urupa, kite ana, whakapono ana.

9 Kiano hoki ratou i mohio noa ki te Karaipiture, Kua takoto te tikanga kia ara ake ia i te hunga mate.

10 Na, hoki atu ana ano nga akonga ki te kāinga.

11 ¶ Ko Meri ia tu tonu i waho o te urupa tangi ai: a i a ia e tangi ana, ka piko iho ki te urupa,

12 Ka kite i nga anahera tokorua, he ma nga kakahu, e noho ana, ko tetahi ki te mātenga, ko tetahi ki nga waewae, i te wahi i takoto ai te tinana o Ihu.

Digitized by Google

13 A ka mea mai raua ki a ia, E tai, he aha tau e tangi? Ka mea ia ki a raua, Kua tangohia e ratou toku Ariki, a e kore ahau e mātau ki te wahi i whakatakotoria ai ia.

14 A ka penei atu ana korero, ka tahuri atu whakamuri, ka kite i a Ihu e tu ana, otiia kihai i mohio ko Ihu ia.

15 Ka mea mai a Ihu ki a ia, E tai, he aha tau e tangi? ko wai tau e rapu? Hua noa ia ko te kai ngaki kāri, na, ko tana meatanga ki a ia, E mara, ki te mea kua mauria atu ia e koe, korerotia mai ki a au te wahi i whakatakotoria ai ia, a maku ia e tango atu.

16 Ka mea a Ihu ki a ia, E Meri. Ka tahuri atu tera, ka mea ki a ia, E Raponi; (ko te tikanga tenei, E te Kai whakaako.)

17 Ka mea a Ihu ki a ia, Kei pa mai koe ki a au; kiano hoki ahau i kake noa ki toku Matua: engari haere ki oku teina, ka mea ki a ratou, ka kake ahau ki toku Matua, ki to koutou Matua; ki toku Atua, ki to koutou Atua.

18 Haere ana a Meri Makarini, korero atu ana ki nga akonga, kua kite ia i te Ariki, a kua korerotia mai e ia enei mea ki a ia.

19 ¶ A i taua ra tuatahi ano o te wiki i te ahiahi, i nga tatau e kati ana o te wahi i huihui ai nga akonga i te wehi i nga Hurai, ka haere mai a Ihu, ka tu i waenganui, a ka mea ki a ratou, *Kia tau* te rangimarie ki a koutou.

20 A ka puaki tenei kupu āna, ka whakakitea atu e ia ona ringaringa me tona kaokao ki a ratou. Na, hari tonu nga akonga, i to ratou kitenga i te Ariki.

21 Ka mea ano a Ihu ki a ratou, *Kia tau* te rangimarie ki a koutou: i tonoa mai ahau e te Matua, a ka tonoa ano hoki koutou e ahau.

22 Ka korerotia tenei, ka whakaha mai ia, a ka mea ki a ratou, Kia riro atu te Wairua Tapu i a koutou:

23 Ki te whakarerea noatia atu e koutou nga hara o etahi tangata, ka whakarerea o ratou; a ki te whakamaua o etahi e koutou, ka mau ano.

24 ¶ Ko Tamati ia ko tetahi o te tekau ma rua, tetahi o ona ingoa ko Ririmu, kahore ia i a ratou i te taenga mai o Ihu.

25 A, te meatanga a ara akonga ki a ia, Kua kite matou i te Ariki; ka mea ia ki a ratou, Ki te kahore ahau e kite i te ngaunga a nga whao i ona ringaringa, e kuhu i taku matihao ki te ngaunga a nga whao, e kuhu hoki i taku ringaringa ki tana kaokao, e kore e whakaponohia e ahau.

26 ¶ A ka pahemo ano nga ra e waru, na, kei roto ano ana akonga, ratou ko Tamati: ka haere mai a Ihu i te mea e kati ana nga tatau, ka tu i waenganui, ka mea, *Kia tau* te rangimarie ki a koutou.

27 Katahi ia ka mea ki a Tamati, Torona mai to matihao, kia kite hoki koe i oku ringaringa; torona mai hoki to ringa, ka kuhu ki toku kaokao: aua e whakateka, engari me whakapono.

28 Na, ka whakahokia mai e Tamati, ka mea ki a ia, E toku Ariki, e toku Atua.

29 Ka mea a Ihu ki a ia, No te kitenga i a au, i whakapono ai koe, e Tamati: ka koa te hunga kahore i kite, a kua whakapono.

30 ¶ A he maha atu ano hoki ara tohu i oti i a Ihu, i te aroaro o ana akonga, kahore nei i tuhituhia ki tenei pukapuka:

31 Otiia kua tuhituhia enei, kia whakapono ai koutou ko Ihu te Karaiti, ko te Tama a te Atua; kia whiwhi ai hoki ki te oranga i runga i tona ingoa, ina whakapono koutou.

UPOKO 21.

MURI iho i enei mea ka whakakite a Ihu i a ia ki nga akonga i te moana o Taipiria; ko tana whakakitenga tenei:

2 E noho tahi ana a Haimona Pita, a Tamati, ko Ririmu nei tona ingoa, a Natanahira o Kana o Kariri, nga *tamariki* a Heperi, tokorua atu ano hoki o ana akonga.

3 Ka mea a Haimona Pita ki a ratou, Ka haere ahau ki te hao. Ka mea ratou ki a ia, Tatou tahi te haere. Haere ana ratou, a eke tonu atu ki runga ki te kaipuke; a i taua po kihai i mau tetahi mea.

4 Na, ka puao te ata, ka tu a Ihu ki tatahi: otiia kihai nga akonga i mohio ko Ihu ia.

5 Na, ko te meatanga mai a Ihu ki a ratou, E tama ma, kahore a koutou kai? Ka whakahokia mai e ratou ki a ia, Kahore.

6 Ka mea atu ia ki a ratou, Maka te kupenga ki te taha matau o te kaipuke, a ka mau *etahi* i a koutou. Na, ta ratou makanga atu, kihai i taea te kukume i te tini o nga ika.

7 Katahi ka mea te akonga i aroha-

Digitized by Google

ngia e Ihu ki a Pita, Ko te Ariki. A, te rongonga o Haimona Pita, ko te Ariki, ka whitikiria tona kakahu, (e tu kau ana hoki ia,) a rere ana ki te moana.

8 Ko era akonga ia i hoe mai *i runga* i te poti; (kihai hoki i mamao atu i te whenua, me te mea e rua rau nga whatianga,) e kukume ana i te kupenga me nga ika.

9 A, to ratou uranga mai ki uta, ka kite i te kapura waro e ka ana, me nga ika e takoto ana i runga, me tetahi taro hoki.

10 Ka mea a Ihu ki a ratou, Homai etahi o nga ika kua mau na i a koutou.

11 Na, haere ana a Haimona Pita, a kumea ana e ia te kupenga ki uta, kī tonu i nga ika nunui, kotahi rau e rima tekau ma toru: a ahakoa tini, kihai i pakaru te kupenga.

12 Ka mea a Ihu ki a ratou, Haere mai ki te kai. Heoi kihai tetahi o nga akonga i maia ki te ui atu ki a ia, Ko wai koe? i mohio hoki ko te Ariki.

13 Na, ka haere mai a Ihu, ka mau ki te taro, a hoatu ana e ia ki a ratou, me nga ika ano hoki.

14 Ko te toru tenei o nga putanga o Ihu ki ana akonga, i muri iho i tona aranga ake i te hunga mate.

15 ¶ A ka mutu ta ratou kai, ka mea a Ihu ki a Haimona Pita, E Haimona, *tama* a Hona, rahi atu ranei tou aroha ki a au i to enei? Ka mea tera ki a ia, Ae, e te Ariki; e mohio ana koe e aroha ana ahau ki a koe. Ka mea mai ia ki a ia, Whangainga aku reme.

16 Ka mea mai ano ia ki a ia, ko te rua o nga meatanga mai, E Haimona, *tama* a Hona, e aroha ana koe ki a au? Ka mea tera ki a ia, Ae, e te Ariki; e mohio ana koe e aroha ana ahau ki a koe. Ka mea ia ki a ia, Whangainga aku hipi.

17 Ka mea atu ia ki a ia, ko te toru o nga meatanga atu, E Haimona, *tama* a Hona, e aroha ana koe ki a au? Ka pouri a Pita no te mea ka toru ana meatanga ki a ia, E aroha ana koe ki a au? Ka mea ano ki a ia, E te Ariki, e mohio ana koe ki nga mea katoa; e mohio ana koe e aroha ana ahau ki a koe. Ka mea a Ihu ki a ia, Whangainga aku hipi.

18 He pono, he pono taku e mea atu nei ki a koe, I to tamarikitanga, i whitiki koe i a koe, i haere ki tau wahi i pai ai: ka koroheketia koe, ka whakamarokia e koe o ringaringa, a he tangata ke māna koe e whitiki, e kawe ki te wahi e kore ai koe e pai.

19 I korerotia tenei e ia, hei tohu mo te mate e whakakororia ai ia i te Atua. A ka puaki tenei kupu āna, ka mea ia ki a ia, Haere mai i muri i a au.

20 A, te tahuritanga o Pita, ka kite i te akonga i aroha ai a Ihu e aru mai ana; tera hoki i whakawhirinaki ki tona uma i te hapa, a i mea, E te Ariki, ko wai te kai tuku mou?

21 A, te kitenga o Pita i a ia, ka mea ki a Ihu, E te Ariki, e aha ra tenei?

22 Ka mea a Ihu ki a ia, Ki te pai ahau kia noho tonu ia kia tae mai ra ano ahau, hei aha mau? haere mai koe i muri i a au.

23 Heoi ka puta atu tenei kupu ki nga hoa, e kore taua akonga e mate: otiia kihai a Ihu i mea ki a ia, E kore ia e mate; engari, Ki te pai ahau kia noho tonu ia kia tae mai ra ano ahau, hei aha mau?

24 Ko taua akonga ano tenei e whakaatu nei i enei mea, ko te kai tuhituhi hoki ia i enei mea: a e mohio ana ano matou e tika ana tana whakaaturanga.

25 Na, tera atu ano tona tini o nga mea i mea ai a Ihu, me i tuhituhia katoatia, e mea ana ahau, e kore te ao nei ano e whai takotoranga mo nga pukapuka e tuhituhia. Amine.

Digitized by Google

KO

NGA MAHI A NGA APOTORO.

UPOKO 1.

TO mua korero he mea tuhituhi naku, e Tiopira, mo nga mea katoa i timata ai a Ihu te mahi, te ako,

2 Taea noatia te ra i ako iho ai ia, he mea na te Wairua Tapu, ki nga apotoro i whiriwhiria e ia, a tangohia atu ana ki runga:

3 He maha hoki nga tohu i whakakite ora ai ia i a ia ki a ratou, i muri iho i tona matenga; e wha tekau ano nga ra i kitea ai e ratou, i korerotia ai e ia nga mea o te rangatiratanga o te Atua:

4 A ka huihui tahi ia me ratou, ka mea atu ia kia kaua ratou e haere atu i Hiruharama, otiia kia taria te mea i korerotia i mua e te Matua, i rongo ra koutou ki a au:

5 I iriiri hoki a Hoani ki te wai; ko koutou ia e kore e maha ake nga ra ka iriiria ki te Wairua Tapu.

6 A ka tamene mai ratou, ka ui ki a ia, ka mea, E te Ariki, ko te wa ianei tenei e whakahoki ai koe i te rangatiratanga ki a Iharaira?

7 Na, ko tana meatanga ki a ratou, E kore e riro i a koutou te mohiotanga ki nga wa ki nga taima, kua waiho e te Matua māna ake te tikanga.

8 Engari ka riro mai he kaha i a koutou, i te haerenga mai o te Wairua Tapu ki runga ki a koutou: a hei kai whakaatu koutou moku ki Hiruharama, ki Huria katoa, ki Hamaria hoki, a tae noa ki te pito whakamutunga o te ao.

9 Ano ka mutu tana korero i enei mea, i a ratou ano e titiro ana, ka tangohia atu ia; a toremi atu i to ratou tirohanga ki roto ki te kapua.

10 A i a ratou e titiro matatau atu ana ki te rangi, i a ia e haere ana, na, tokorua nga tāngata e tu ana i to ratou taha, he ma hoki nga kakahu;

11 E mea mai ana, E nga tāngata o Kariri, he aha ta koutou e tu e matakitaki atu na ki te rangi? ko tena Ihu kua tangohia atu na i a koutou ki te rangi, ka pera ano tona haerenga mai me ia i tirohia atu na e koutou e haere atu ana ki te rangi.

12 Na, hoki ana ratou ki Hiruharama i te maunga e karangatia nei ko Oriwa, he wahi tata ki Hiruharama, he haerenga hapati.

13 A ka tomo atu ratou, ka kake atu ki tetahi ruma i runga, ki te wahi i noho ai a Pita, a Hemi, a Hoani, a Anaru, a Piripi, a Tamati, a Patoromu, a Matiu, a Hemi *tama* a Arapiu, a Haimona Heroti, a Hura *teina* o Hemi.

14 Anei katoa kotahi tonu te whakaaro i u ai ki te inoi ki te karakia, me nga wāhine, me to Ihu whaea me Meri, me ona teina.

15 ¶ I aua ra ka whakatika a Pita i waenganui o nga akonga, ka mea, (na, te maha o nga ingoa ki te huihuia, kotahi rau e rua tekau,)

16 E hoa ma, e *aku* teina, i tika ano kia whakaritea tenei Karaipiture, ta te Wairua Tapu i korerotia i mua e te mangai o Rawiri mo Hura, mo te kai arahi o nga kai hopu i a Ihu.

17 I huihuia tahitia hoki ia ki a tatou, i a ia ano hoki tetahi wahi o tenei mahi.

18 Na, hokoa ana e taua tangata tetahi wahi ki te utu o te kino; a taka tupou iho, koara pu i waenganui, pakaru katoa ki waho ona whekau.

19 I rangona ano hoki e te hunga katoa e noho ana i Hiruharama; na reira taua wahi i huaina ai, ko Akerama, he *kupu* no to ratou reo mo tenei, Ko te kāinga o te toto.

20 Kua oti hoki te tuhituhi ki te pukapuka o nga waiata, Tukua kia ururuatia tona nohoanga, kaua hoki tetahi e noho ki reira; a, Kia riro tana mahi tirotiro i tetahi atu.

21 Na, ko te tikanga tenei, ko nga tāngata i haere tahi nei tatou, i nga wa katoa i haereere mai ai i haereere atu ai a Ihu te Ariki i roto i a tatou,

22 Hei te iriiringa a Hoani timata ai, a tae noa ki te ra i tangohia ake ai ia i a tatou, me waiho tetahi o era hei hoa mo tatou ki te whakaatu i tona aranga mai.

23 A tokorua a ratou i whakarite ai, ko Hohepa i karangatia nei ko Pahapa,

Digitized by Google

tetahi atu o ona ingoa ko Hutuha, raua ko Matiaha.

24 Na, ka inoi ratou, ka mea, Ko koe, e te Ariki, te mohio ana ki nga ngakau o te katoa, mau e whakakite ko wai o tenei tokorua tau i whiriwhiri ai,

25 Kia riro i a ia tetahi wahi o tenei mahi minita, o te apotorotanga, i taka nei a Hura, he mea kia haere ai ia ki tona wahi.

26 Na, ka hoatu e ratou o raua rota; a ka tau te rota ki a Matiaha; a uru ana ia ki roto ki nga Apotoro tekau ma tahi.

UPOKO 2.

AKA taka mai te ra o te Petekoha, e noho tahi ana ratou katoa, kotahi ano hoki te whakaaro.

2 Na, puta whakarere mai ana he harurutanga no te rangi, ano he hau whakaharahara e keri ana, a kī katoa te whare i noho ai ratou.

3 Heoi puta mai ana ki a ratou etahi arero he mea manganga, ano he ahi, a tau iho ana ki runga ki tetahi ki tetahi o ratou.

4 Na, kī katoa ratou i te Wairua Tapu, a ka timata te korero, rere ke ana nga reo, rite tonu ki ta te Wairua i hoatu ai ki a ratou kia korerotia.

5 A i Hiruharama e noho ana etahi Hurai, he hunga whakaaro, no nga iwi katoa i raro o te rangi.

6 Na, ka haere te rongo o tenei, ka whakarapopoto te mano, ka pororaru, no te mea ka rangona e tera e tera tona reo e korerotia ana e ratou.

7 Na, ka oho ratou katoa, ka miharo, ka mea tetahi ki tetahi, Na, ehara ianei enei katoa e korero nei i te hunga no Kariri?

8 A na te aha tatou ka rongo nei ia tangata ia tangata i o tatou reo o to tatou whanautanga?

9 Te hunga o Patia, o Miria, o Erama, nga mea e noho ana i Mehopotamia, i Huria, i Kaparokia, i Ponoto, i Ahia,

10 I Perukia, i Pamapuria, i Ihipa, i nga wahi o Ripia e patata ana ki Hairini, me nga manuhiri o Roma, nga Hurai, nga porohiraiti,

11 Nga Kariti, nga Arapi, e rongo ana tatou i a ratou e whakapuaki ana i nga mahi nui a te Atua, a no tatou ano nga reo.

12 A miharo katoa ana ratou, pohehe ana, ka mea tetahi ki tetahi, He aha tenei?

13 Ko etahi i whakamanumanu, i mea, E kī ana ratou i te waina reka.

14 ¶ Otira ka whakatika a Pita me te tekau ma tahi, ka karanga ake, ka mea ki a ratou, E nga tāngata o Huria, koutou katoa e noho ana i Hiruharama, kia mohio koutou ki tenei, kia whai taringa mai ki aku kupu:

15 Kahore hoki o enei haurangi me ta koutou e whakaaro nei, ko te toru hoki *tenei* o nga haora o te ra.

16 Engari ko te mea tenei i korerotia e Hoera poropiti;

17 A tenei ake kei nga ra whakamutunga, e ai ta te Atua; ka ringihia e ahau taku Wairua ki nga kikokiko katoa: a e poropiti a koutou tamariki, a koutou tamahine, e kite ano hoki a koutou taitamariki i nga kitenga, a ka moemoea o koutou kaumatua:

18 I aua ra ano hoki ka ringihia e ahau taku Wairua ki aku pononga tāne, ki aku pononga wāhine, a ka poropiti ratou:

19 Ka hoatu ano e ahau nga mea whakamiharo i te rangi i runga, me nga tohu ki te whenua i raro; he toto, he kapura, he paoa pongere:

20 Ko te ra ka rere ke ka pouri, ko te marama ka whakatoto, i te mea kiano i puta noa mai taua ra nui o te Ariki e rahi nei te rongo:

21 Na, ko reira ano ora ai te hunga katoa e karanga ana ki te ingoa o te Ariki.

22 E nga tāngata o Iharaira, kia rongo koutou ki enei kupu; Ko Ihu o Nahareta, he tangata i whakakitea nuitia e te Atua ki a koutou, i runga i nga merekara i nga mea whakamiharo i nga tohu, i mea te Atua kia mahia e ia i waenganui o koutou, e mahara ana ano ra koutou:

23 Ko tenei tangata i tukua atu, he whakaaro i whakatakotoria, he mea hoki i mohiotia noatia ake e te Atua, tangohia ana e koutou, whakamatea iho, he mea titi e nga ringaringa kino;

24 Na te Atua ia i whakaara ake, nāna i wewete nga mamae o te mate: no te mea e kore ia e taea te pupuri e taua *mate*.

25 Ko ta Rawiri korero hoki tenei mona, Kua kite noa ake ahau i te Ariki i mua tonu i toku aroaro; kei toku ringa matau nei ia; a e kore ahau e whakakorikoria:

26 Koia i koa ai toku ngakau, i whakamanamana ai hoki toku arero; e takoto tumanako ai ano hoki oku kikokiko:

Digitized by Google

27 No te mea e kore e waiho e koe toku wairua i te po, e kore ano hoki e tukua to Mea Tapu kia kite i te pirau.

28 Kua whakakitea mai e koe ki a au nga huarahi o te ora; purena tonu toku koa i tou aroaro.

29 E hoa ma, e *aku* teina, e tika ana kia korerotia nuitia te tupuna a Rawiri e ahau ki a koutou, kua mate ia, kua tanumia, kei a tatou ano hoki tona urupa, a taea noatia tenei ra.

30 He poropiti ano hoki ia, a i mahara ano kua oati te Atua i te oati ki a ia, ka whakaputaina ake a te Karaiti he hua no tona hope, he mea hoki no te kikokiko, hei noho ki runga ki tona torona;

31 I kite wawe ia i *tenei*, a korerotia ana te aranga mai o te Karaiti, ara tona wairua kihai i waiho i te po, kihai ano hoki tona kikokiko i kite i te pirau.

32 Kua whakaarahia ake tenei Ihu e te Atua: ko matou katoa nga kai whakaatu.

33 Na, ka oti nei ia te whakaikeike e te ringaringa matau o te Atua, a ka homai ki a ia e te Matua te Wairua Tapu i korerotia i mua, kua ringihia mai e ia tenei, e kite nei e rongo nei koutou.

34 Kahore hoki a Rawiri i kake ki runga ki te rangi; heoi e mea ana ia, I mea te Ariki ki toku Ariki, Hei toku ringa matau koe noho ai,

35 Kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri hei turanga waewae mou.

36 Mo reira ra kia mātau pu te whare katoa o Iharaira, kua meinga e te Atua hei Ariki hei Karaiti, taua Ihu na ano i ripekatia na e koutou.

37 ¶ To ratou rongonga ai, ka pawerawera o ratou ngakau, a ka mea ki a Pita ratou ko ara atu apotoro, E hoa ma, e nga tuakana, me aha matou?

38 Na, ko te meatanga atu a Pita ki a ratou, Ripeneta, kia iriiria tena tangata tena tangata o koutou i runga i te ingoa o Ihu Karaiti, hei murunga hara; a ka riro mai i a koutou te homaitanga o te Wairua Tapu.

39 Ki a koutou hoki ki a koutou tamariki te kupu homai, ki te hunga katoa ano hoki o tawhiti, ki nga mea e karanga ai te Ariki to tatou Atua.

40 A he maha ke atu ara kupu i korero ai, i kauwhau ai ia, i mea ia, Kia ora koutou i tenei whakatupuranga tutū.

41 ¶ Na, nga mea i tango hari i tana kupu i iriiria, a tata tonu ki te toru e nga mano nga wairua i honoa mai i taua ra.

42 A u tonu ratou ki te ako a nga apotoro, ki te whakaaro tahi, ki te whawhati taro, ki nga inoinga.

43 A tau ana te wehi ki nga wairua katoa; he maha hoki nga mea whakamiharo me nga tohu i meinga e nga apotoro.

44 I noho tahi ano te hunga whakapono katoa, i huihuia katoatia ano hoki a ratou mea;

45 A hokoa ana e ratou nga kāinga, me nga taonga, a tuwhaina ana ma te katoa, rite tonu ki te mate o tetahi o tetahi.

46 Noho tonu ano hoki ratou i tenei ra i tenei ra i te temepara, kotahi tonu ano te ngakau, a whawhati taro ana i ia whare i ia whare, kai ana i *a ratou* kai i runga i te koa, i te ngakau tapatahi;

47 E whakamoemiti ana ki te Atua, e paingia ana hoki e te iwi katoa. Honoa ana hoki e te Ariki i nga ra katoa ki te hahi te hunga e whakaorangia ana.

UPOKO 3.

NA, e haere tahi ana a Pita raua ko Hoani ki te temepara i te haora inoi i te iwa *o nga haora*.

2 Na, ka kawea mai tetahi tangata, he kopa no te kopu mai ano o tona whaea, he mea whakatakoto na ratou i nga ra katoa ki te kuwaha o te temepara i karangatia nei ko Ataahua, ki te tono mea māna i te hunga e tomo atu ana ki te temepara;

3 A, tona kitenga i a Pita raua ko Hoani, meake tomo atu ki te temepara, ka tono ia ki tetahi mea māna.

4 Na, ka titiro matatau mai a Pita raua ko Hoani ki a ia, a ka mea, Titiro mai ki a maua.

5 Na, ka tatari ake ia ki a raua, hua noa, ka riro mai tetahi mea a raua māna.

6 Ano ra ko Pita, Kahore aku hiriwa aku koura; na, taku nei, me hoatu tenei e ahau ki a koe: Whakatika i runga i te ingoa o Ihu Karaiti o Nahareta, haere.

7 Na, ko tana hopukanga atu i tona ringa matau, kei te whakaara: na, kaha tonu iho ona waewae me nga pona.

8 Heoi, tana mokowhitinga ake, tu ana, haere ana, tomo tahi ana me raua ki roto ki te temepara, haere ana,

Digitized by Google

tupeke ana, whakamoemiti ana ki te Atua.

9 A ka kite te iwi katoa i a ia e haere ana, e whakamoemiti ana ki te Atua :

10 A ka mahara, ko ia ano tera i noho ki *te tono* mea māna ki te tatau Ataahua o te temepara : na, ka ohorere ratou, ka miharo ki taua mea i pa ki a ia.

11 A, i te kopa i whakaorangia nei e pupuri ana i a Pita raua ko Hoani, ka oma mai te iwi katoa ki a ratou ki te whakamahau i karangatia nei ko ta Horomona, rahi rawa te miharo.

12 ¶ A, te kitenga o Pita, ka mea atu ki te iwi, E nga tāngata o Iharaira, he aha ta koutou e miharo ki tenei? he aha hoki koutou ka titiro pu mai ai ki a maua, me te mea he mana no maua ake he ngakau karakia ranei i meatia ai tenei kia haere?

13 Na te Atua o Aperahama, o Ihaka, o Hakopa, na te Atua o o tatou mātua, i whakakororia tana Tama a Ihu; ta koutou i tuku na, i whakakahore na i te aroaro o Pirato, i a ia ra i mea kia tukua ia kia haere.

14 Heoi whakakahoretia ana e koutou te Mea Tapu, te Mea Tika, a inoia ana ko te tangata kohuru kia tukua ki a koutou ;

15 A patua ana e koutou te take o te ora; na, kua whakaarahia nei ia e te Atua i te mate; a ko te kai whakaatu ano matou.

16 A na tona ingoa na te whakapono hoki ki tona ingoa i whakakaha tenei tangata, e kite nei e mātau nei koutou ; ae, ko te whakapono ki a ia te mea nāna i hoatu tenei tino oranga ki a ia, i te aroaro o koutou katoa.

17 Na, e *aku* teina, e mahara ana ahau, na te kuare tena mahi a koutou, a o koutou rangatira hoki.

18 Heoi, nga mea a te Atua i whakakitea mai i mua, e nga mangai o ana poropiti katoa, mo te Karaiti kia whakamamaetia, kua rite enei i a ia.

19 ¶ Na, ripeneta ra koutou, tahuri hoki, kia murua ai o koutou hara, ina tae mai nga wa o te taanga manawa i te aroaro o te Ariki,

20 A ka tonoa e ia a Ihu Karaiti, i kauwhautia nei ki a koutou i mua :

21 Na, ka takoto nei te tikanga kia noho ia ki te rangi, kia tae mai ra ano nga wa o te whakahokinga o nga mea katoa, o ta te Atua i korerotia e nga mangai o ana poropiti tapu katoa, o te timatanga iho ra ano o te ao.

22 I mea ra hoki a Mohi ki nga tupuna, Ma te Ariki ma to koutou Atua e whakaara ake he poropiti mo koutou, i roto i o koutou teina, he penei ano me ahau te ahua ; ko ia ta koutou e whakarongo ai i nga mea katoa e mea ai ia ki a koutou.

23 A tera nga wairua katoa e kore e whakarongo ki taua poropiti, ka whakamatea rawatia i roto i te iwi.

24 Na, nga poropiti katoa o Hamuera iho ano, me o muri nei, te hunga katoa i korero, i poropititia ano hoki enei ra e ratou.

25 Ko koutou nga tamariki a nga poropiti, o te kawenata ano hoki i whakatakotoria mai e te Atua ki o tatou tupuna, i a ia i mea ki a Aperahama, Ma tou uri ka manaakitia ai nga hapu katoa o te ao.

26 Ka oti nei tana Tamaiti a Ihu te whakaara e te Atua, ka mātua tonoa mai nei ia e ia ki a koutou, hei manaaki i a koutou, hei whakatahuri i tenei tangata i tenei tangata i o koutou hara.

UPOKO 4.

A I a raua e korero ana ki te iwi, ka whakaekea mai raua e nga tohunga, e te rangatira o te temepara, e nga Haruki,

2 I riri hoki no te mea e ako ana raua i te iwi, mo te kauwhautanga hoki i a Ihu, i te aranga mai i te mate.

3 Na, ka pa o ratou ringa ki a raua, a ka meinga kia tiakina kia ao ra ano te ra ; no te mea kua ahiahi noa ake.

4 Ahakoa ra he tokomaha i whakapono o te hunga i rongo i te kupu ; te tokomahatanga o nga tāngata, me te mea e rima nga mano.

5 ¶ Na, i te aonga ake, ka huihui o ratou rangatira, nga kaumatua, me nga Karaipi, ki Hiruharama,

6 Ratou ko Anaha ko te tohunga nui, ko Kaiapa, ko Hoani, ko Arehanera, me nga whanaunga katoa o te tohunga nui.

7 Ano ka whakaturia raua ki waenganui, ka ui atu, Tena koa te mana te ingoa i meatia ai tenei e korua?

8 A kī tonu a Pita i te Wairua Tapu, ka mea ki a ratou, E nga rangatira o te iwi, e nga kaumatua o Iharaira,

9 Ki te uia maua aianei ki te mahi pai ki te tangata ngoikore, ki te peheatanga i whakaorangia ai ia ;

10 Kia mohio koutou katoa, me te iwi katoa ano hoki o Iharaira, na te ingoa o Ihu Karaiti o Nahareta i ripekatia na e

Digitized by Google

koutou, i whakaarahia ake ano hoki e te Atua i te mate, nāna tenei i tu ora ai i to koutou aroaro.

11 Ko te kohatu tenei i whakakahoretia e koutou, e nga kai hanga, a kua meinga nei hei upoko mo te kokonga.

12 Kahore hoki he oranga i tetahi ake: kahore hoki he ingoa ke atu i raro o te rangi kua homai ki nga tāngata, e ora ai tatou.

13 ¶ Na, ka kite ratou i te maia o Pita raua ko Hoani, a ka mātau ehara i te hunga korero pukapuka, a he hunga ware, ka miharo ratou; ka mahara hoki he hoa raua no Ihu.

14 A ka kite i te tangata i whakaorangia e tu tahi ana ratou, kahore a ratou kupu hei whakahoki atu.

15 Na, ka tono ratou i a raua kia haere ki waho o te runanga, a ka korerorero ki a ratou ano,

16 Ka mea, Me aha e tatou enei tāngata? ka kite katoa hoki te hunga e noho ana i Hiruharama, he merekara ingoa nui kua meinga nei e raua; e kore ano hoki e ahei te whakorekore e tatou.

17 Otiia kaua e tukua kia horapa atu ki roto ki te iwi; engari kia kaha ta tatou whakawehi i a raua, kia kaua e korerotia tenei ingoa ki tetahi tangata, i nga wa e takoto ake nei.

18 A karangatia ana raua e ratou, ka mea ki a raua, Kia kaua rawa e korero, kia kaua e whakaako, i runga i te ingoa o Ihu.

19 Na, ko te whakahokinga atu a Pita raua ko Hoani ki a ratou, ka mea, Whakaaroa e koutou, ka tika ranei ki te aroaro o te Atua ko koutou kia whakarangona, a kaua te Atua?

20 E kore hoki e ahei kia kaua e korerotia e maua nga mea i kite ai, i rongo ai matou.

21 Heoi whakawehi atu ana ano hoki ratou ki a raua, a tukua ana kia haere, kihai hoki i kitea te mea e whiua ai raua, *i wehi hoki* i te iwi: i whakakororia katoa hoki i te Atua mo taua mea i meatia.

22 No te mea kua wha tekau ke nga tau o te tangata, i meinga nei ki a ia tenei merekara whakaora.

23 ¶ A ka oti raua te tuku, ka haere ki o raua hoa, a korerotia katoatia ana nga mea i korero ai nga tohunga nui me nga kaumatua ki a raua.

24 A, to ratou rongonga ai, ka karanga tahi ratou ki te Atua, ka mea, E te Ariki, ko koe te Atua i hangā ai te rangi me te whenua, te moana, me o reira mea katoa:

25 Nau te kupu *i korerotia* e te mangai o tou mononga o Rawiri, He aha ka nana ai nga tauiwi, ka whakaaro horihori ai te iwi?

26 I whakatika mai nga kingi o te whenua, i huihui ngatahi nga rangatira ki te whawhai ki te Ariki raua ko tana Karaiti.

27 He pono nei hoki te huihuinga o Herora, o Ponotio Pirato, o nga tauiwi, ratou ko te iwi o Iharaira, ki to Tamaiti tapu ki a Ihu i whakawahia e koe,

28 Ki te mea i ta tou ringa, i ta tou whakaaro, i whakatakoto ai i mua kia meatia.

29 Na, titiro iho, e te Ariki, sianei ki ā ratou kupu whakawehi: a tukua mai ki o mononga kia tino maia te korero i to kupu,

30 Whakamarokia mai tou ringaringa ki te whakaora; a kia meatia nga tohu me nga mea whakamiharo, i runga i te ingoa o to Tamaiti tapu o Ihu.

31 ¶ Te mutunga o ta ratou inoi, ka whakangaueuetia te wahi i whakamine ai ratou; a kī katoa ana ratou i te Wairua Tapu, na, maia noa iho ratou ki te korero i te kupu a te Atua.

32 Kotahi ano ngakau, kotahi ano wairua o te mano o te hunga whakapono: kihai ano hoki tetahi i mea, māna ake tetahi o ana taonga; heoi he mea huihui noa iho a ratou mea katoa.

33 A nui atu te kaha i whakapuakina ai e nga apotoro te aranga mai o te Ariki o Ihu; he nui ano hoki te aroha noa i runga i a ratou katoa.

34 Kahore ano hoki tetahi o ratou i rawakore: ko te hunga hoki he kāinga, he whare o ratou, hokona ana e ratou, a mauria mai ana nga utu o nga mea i hokoa,

35 A whakatakotoria ana ki nga waewae o nga apotoro: na, ka tuwhaina atu ma ia tangata ma ia tangata, he mea whakarite ki te mate o tetahi o tetahi.

36 A ko Hohi i huaina e nga apotoro ko Panapa, (ko te tikanga tenei ina whakamaoritia, Ko te tama a te whakamarietanga,) he Riwaiti, ko Kaiperu tona kāinga,

37 He wahi kāinga tona, na hokoa ana, a mauria mai ana nga moni, whakatakotoria ana ki nga waewae o nga apotoro.

Digitized by Google

UPOKO 5.

NA, ka hokona he kāinga e tetahi tangata, ko Anania te ingoa, raua ko Hapaira ko tana wahine;

2 A wehea ketia atu ana e ia tetahi wahi o te utu, me te mohio ano tana wahine, ka mauria mai tetahi wahi, a whakatakotoria ana ki nga waewae o nga apotoro.

3 Na, ko te meatanga mai a Pita, E Anania, na te aha i whakakiia ai tou ngakau e Hatana kia teka koe ki te Wairua Tapu, a kia wehea atu tetahi wahi o te utu o te kāinga?

4 He teka ianei nou ake i te mea kahore ano i riro, a ka oti te hoko, i a koe ano te tikanga mo te pehea mo te pehea? na te aha tenei mea i whakaaroa ai i roto i tou ngakau? kihai koe i teka ki te tangata, engari ki te Atua.

5 A, te rongonga o Anania i enei kupu, hinga ana, mate rawa: a he nui te wehi i tau ki te hunga katoa i rongo i enei mea.

6 Na, ka whakatika nga taitamariki, takai ana i a ia, maua atu ana ki waho, tanumia ana.

7 A ka tata te takiwa ki te toru o nga haora, ka tomo mai ano hoki tana wahine, kihai i mohio ki taua meatanga.

8 Na, ko te meatanga atu a Pita ki a ia, Korero mai ki a au, ko nga utu tera i hokoa ai e korua te kāinga? Ka mea mai ia, Ae, koia tena.

9 Ka mea atu a Pita ki a ia, He aha korua i whakangakau tahi ai ki te whakamatautau i te Wairua o te Ariki? Nana, kei te kuwaha nga waewae o te hunga i tanumia ai to tāne, a ma ratou koe e kawe ki waho.

10 Na, hinga tonu iho ia ki ona waewae, mate rawa: a, te haerenga mai o nga taitamariki, rokohanga mai kua mate, na, kawea ana ki waho, tanumia ana ki te taha o tana tāne.

11 A nui atu te wehi o te hahi katoa, o te hunga katoa ano hoki i rangona ai enei mea.

12 ¶ A no nga apotoro nga ringaringa i meinga ai nga tohu maha, me nga mea whakamiharo, i roto i te iwi; (a i noho ano ratou katoa ki te whakamahau o Horomona, kotahi ano hoki te ngakau.

13 Kihai hoki tetahi o era atu i maia te uru ki roto ki a ratou: a whakanuia ana ratou e te iwi.

14 A nui atu te hunga whakapono i honoa ki te Ariki, tona tini o te tāne o te wāhine.)

15 I mauria atu ano hoki e ratou nga turoro ki nga ara, he mea whakatakoto ki runga ki nga moenga ki nga whariki, kia taumarumaru iho ai ko te atarangi kau o Pita ki tetahi o ratou, i a ia e haere ana.

16 A he tokomaha i huihui mai ki Hiruharama i roto i nga pa o tetahi taha o tetahi taha, me te mau mai ano i nga turoro, i te hunga ano hoki e whakatoia ana e nga wairua poke: a whakaorangia katoatia ana ratou.

17 ¶ Me i reira ka whakatika te tohunga nui, ratou ko ona hoa katoa, (te titorehanga ki nga Haruki,) kī tonu i te riri,

18 Ka pa o ratou ringaringa ki nga apotoro, a makā ana e ratou ki te whare herehere nui.

19 Otira na tetahi anahera o te Ariki i uaki nga tatau o te whare herehere i te po; arahina ana ratou e ia ki waho, ka mea ia,

20 Haere, e tu i roto i te temepara, ka korero ki te iwi i nga kupu katoa o tenei ora.

21 A, to ratou rongonga ai, tomo atu ana ki te temepara i te atatu, ako ana. Na, te haerenga mai o te tohunga nui, ratou ko ona hoa, huihuia ana e ratou te runanga me nga kaumatua katoa o nga tamariki a Iharaira, ka tono tangata atu ki te whare herehere hei tiki i a ratou.

22 A, te taenga atu o nga katipa, kihai ratou i kitea i roto i te whare herehere, na, ka hoki atu, ka korero,

23 Ka mea, Rokohina atu e matou e tutaki ana ano te whare herehere, u tonu, me nga kai tiaki e tu ana i waho mai o nga tatau: te whakapuaretanga, kahore kau i kitea tetahi i roto.

24 Ano ka rongo te tohunga, ratou ko te rangatira o te temepara, ko nga tohunga nui, ki enei kupu, ka pororaru ratou he aha ranei te tukunga iho o tena mea.

25 Na, ko te haerenga mai o tetahi, ka korero ki a ratou, ka mea, Na, te hunga i makā ra e koutou ki te whare herehere, e tu mai ra i te temepara, e ako ana i te iwi.

26 Katahi ka haere te rangatira, ratou ko nga katipa, a arahina mai ana ratou, he mea ata hanga: i wehi hoki i te iwi, kei akina ki te kohatu.

27 A ka oti ratou te arahi mai, ka wha-

Digitized by Google

katuria ki roto i te runanga: na, ka ui atu te tohunga nui ki a ratou,

28 Ka mea atu, Kihai koia matou i ata whakatupato i a koutou kia kaua e ako i runga i tenei ingoa? na, kua kī nei Hiruharama i ta koutou ako, a e mea ana koutou kia whakairia nga toto o tenei tangata ki a matou.

29 ¶ Na, ko te whakahokinga atu a Pita, ratou ko nga apotoro, ka mea, Erangi te whakarongo ki te Atua, kaua ki te tangata.

30 Na te Atua o o tatou tupuna i whakaara ake a Ihu, kua whakamatea na e koutou, e mea whakairi ki te rakau.

31 Kua oti tenei te whakanoho ki runga e te ringa matau o te Atua, hei Piriniha, hei Kai whakaora, hei homai i te ripeneta i te murunga hara ki a Iharaira.

32 A ko matou ana kai whakaatu i enei mea; ko te Wairua Tapu ano hoki, i homai e te Atua ki te hunga e rongo ana ki a ia.

33 ¶ A, to ratou rongonga ai, mamae pu ratou, a ka runanga kia whakamatea ratou.

34 Na, ka whakatika tetahi o nga Parihi i roto i te runanga, ko Kamariere te ingoa, he kai whakaako i te ture, he tangata e whakanuia ana e te iwi katoa, ka mea, kia nekehia atu nga apotoro ki waho tetahi wahi;

35 Na, ko tana meatanga ki a ratou, E nga tāngata o Iharaira, kia tupato ki ta koutou e mea ai ki enei tāngata.

36 I mua hoki i enei ra ka whakatika a Teura, me te ki ano, ko ia tetahi *tangata nui;* a tata tonu ki te wha o nga rau te tokomaha o nga tāngata i huihui ki a ia: na, marū iho ia; whakamararatia ake hoki te hunga katoa i rongo ki a ia, kore ake.

37 A muri iho ano i taua tangata, ka whakatika a Hura o Kariri i nga ra o te tuhituhinga, a he tini te tangata i kumea ki te whai i a ia; mate iho ano hoki ia; marara ake te hunga katoa i rongo ki a ia.

38 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kāti te mea ki enei tāngata, waiho; ki te mea hoki na te tangata tenei whakaaro, tenei mahi, tera e kahore noa iho:

39 Tena, na te Atua, e kore rawa e taea te whakakahore e koutou; kei kitea pea e whawhai ana koutou ki te Atua.

40 A rongo rawa ratou ki a ia: na, ka karanga ratou i nga apotoro, ka whiu, ka whakatupato, kia kaua e waiho te ingoa o Ihu hei korerotanga ma ratou, a tukua ana ratou kia haere.

41 ¶ Heoi haere hari atu ana ratou i te aroaro o te runanga, no te mea i paingia ratou kia whaikinotia mo tona ingoa.

42 A i tenei ra i tenei ra, hore rawa kia mutu ta ratou ako ta ratou kauwhau i a Ihu Karaiti, i roto i te temepara, i tenei whare i tenei whare.

UPOKO 6.

NA, i aua ra, i te mea ka tokomaha haere nga akonga, ka amuamu nga tāngata whaka-Kariki ki nga Hiperu, no te mea i hapa a ratou pouaru i nga mea i tuwhaina i tenei ra i tenei ra.

2 Katahi ka karangatia e te tekau ma rua te mano o nga akonga, ka mea atu, E kore e pai kia whakarerea e matou te kupu·a te Atua, a ko te mahi tepara ma matou.

3 Na, tirohia iho, e nga teina, i roto i a koutou kia tokowhitu nga tāngata e korerotia paitia ana, e kī ana i te Wairua Tapu i te mahara, a ma matou ratou e whakarite iho mo tenei mahi.

4 Ko matou ia ka u tonu ki te inoi, ki te mahi i te kupu.

5 ¶ A pai katoa te mano ki taua korero: na, whiriwhiria ana e ratou a Tepene, he tangata e kī ana i te whakapono, i te Wairua Tapu, ratou ko Piripi, ko Porokoru, ko Nikanora, ko Timona, ko Paramena, ko Nikora he porohiraiti no Anatioka:

6 Na, whakaturia ana ratou ki te aroaro o nga apotoro: ka inoi era, ka whakapa i nga ringaringa ki a ratou.

7 Heoi tupu ana te kupu a te Atua; tino nui haere ana te tokomahatanga o nga akonga i Hiruharama; a he tokomaha nga tohunga i tahuri mai ki te whakapono.

8 A kī tonu a Tepene i te whakapono i te kaha, he nui hoki nga merekara me nga tohu i meatia e ia i roto i te iwi.

9 ¶ Na, ka whakatika etahi o te whakaminenga e karangatia nei, no nga Riperetini, me etahi o nga tāngata o Hairini, o Arehanaria, o te hunga hoki o Kirikia, o Ahia, totohe ai ki a Tepene.

10 A kihai i tau i a ratou te whakatae ki te mohio, ki te wairua i korero ai ia.

11 Na, ka whakaki ratou i tetahi tangata hei mea, I rongo matou i a ia e korero kohukohu ana mo Mohi, mo te Atua ano hoki.

Digitized by Google

12 A whakaohokia ana e ratou te iwi, nga kaumatua, me nga Karaipi, na, whakaekea ana ia e ratou, hopukia ana, kawea ana ki te runanga.

13 A whakaturia ana e ratou etahi kai whakapae teka hei mea, Kahore e mutu te korero a tenei tangata i nga kupu kohukohu mo tenei kāinga tapu, mo te ture:

14 I rongo hoki matou ki a ia e mea ana, Ma tenei Ihu o Nahareta e pākaru te kāinga nei, e whakaputa ke nga ritenga i homai e Mohi ki a tatou.

15 A ka titiro pu atu ki a ia te hunga katoa e noho ana i te runanga, ka kite i tona mata, ano he mata anahera.

UPOKO 7.

KATAHI ka mea atu te tohunga nui, He pono ranei enei mea?

2 Na, ko tana meatanga mai, E hoa ma, e *aku* tuakana, e *aku* mātua, whakarongo; I puta mai te Atua o te kororia ki to tatou matua ki a Aperahama, i a ia i Mehopotamia, i te mea kiano i noho noa ki Karana,

3 I mea ki a ia, Haere atu i tou whenua, i ou whanaunga, a haere mai ki te whenua e whakakitea e ahau ki a koe.

4 Na, ko tana haerenga mai i te whenua o nga Karari, noho ana ki Karana: a, te matenga o tona pāpā, ka whakahekea mai ia ki tenei whenua e noho nei koutou.

5 A kihai i hoatu tetahi kāinga mona i konei, kahore noa iho he turanga waewae: heoi i mea mai ia, e homai a konei hei kāinga mona, mo tona whanau ano hoki i muri i a ia, i te mea kahore ano ana tamariki.

6 I penei ano te korero a te Atua, e noho manene tona whanau ki te whenua ke: ka meinga hoki hei pononga, a e wha rau o nga tau e tukinotia ai.

7 Na, te iwi e meinga ai ratou hei pononga, ka whakawakia e ahau, e ai ta te Atua: muri iho i tenei ka puta mai ratou, a ka karakia i tenei wahi ki a au.

8 A i hoatu ano e ia ki a ia te kawenata o te kotinga: a whanau ake tana tamaiti ko Ihaka, a i te tuawaru o nga ra ka kotia; a na Ihaka a Hakopa; na Hakopa hoki nga tupuna kotahi tekau ma rua.

9 Na, ka hae nga tupuna, a hokoa ana a Hohepa ki Ihipa: otira i a ia te Atua;

10 Nāna ia i whakaora i ona matenga katoa, a hoatu ana ki a ia he pai he matauranga, i te aroaro o Parao kingi o Ihipa; a meinga ana e tera hei kawana mo Ihipa, mo tona whare katoa ano hoki.

11 Na, ko te putanga mai o te mate kai ki te whenua katoa o Ihipa, o Kanana, he nui te mate: kihai rawa i kitea he oranga e o tatou mātua.

12 Ano ka rongo a Hakopa, e whai witi ana a Ihipa, ka mātua tonoa e ia o tatou mātua.

13 A i te rua *o nga haerenga* ka whakaaturia a Hohepa ki ana tuakana; a ka kitea e Parao te iwi o Hohepa.

14 Na, ka tono tangata atu a Hohepa ki te tiki i tona pāpā i a Hakopa, me ana huānga katoa, e whitu tekau ma rima nga wairua.

15 Na, ka haere atu a Hakopa ki Ihipa, a ka mate, a ia, me o tatou mātua.

16 Ka kawea ki Hikeme, ka whakatakotoria ki roto ki te urupa i hokoa e Aperahama, he mea hoko ki te moni i nga tamariki a Emora *pāpā* o Hikeme.

17 Ano ka tata te wa mo te mea i korerotia i mua i oatitia e te Atua ki a Aperahama, ka tupu te iwi, ka tini haere ki Ihipa,

18 A whakatika noa tetahi atu kingi kihai nei i mohio ki a Hohepa.

19 Tinihangatia ana e tenei to tatou iwi, whakatupuria kinotia ana o tatou mātua, meinga ana kia makā atu a ratou tamariki kei ora.

20 I taua wa ka whanau a Mohi, he mea ataahua ki te Atua, e toru nga marama i whangainga ai ia i roto i te whare o tona pāpā.

21 A ka oti ia te maka atu, ka tangohia ake e te tamahine a Parao, a atawhaitia ana hei tamaiti māna.

22 Na, ka whakaakona a Mohi ki nga whakaaro mohio katoa o nga Ihipi, kaha rawa te kupu, te mahi.

23 A ka tino wha tekau ona tau, ka mea a roto o tona ngakau, kia kite ia i ona tuakana, i nga tamariki a Iharaira.

24 A ka kite ia i tetahi e whakatupuria kinotia ana, ka awhinatia mai e ia, a rapua ana e ia he utu mo te mea i tukinotia, patua iho e ia te Ihipi.

25 Hua noa e mohio ona tuakana, nona te ringa e homai ai e te Atua te whakaoranga mo ratou: heoi kihai ratou i mohio.

26 Na, i te aonga ake ka puta ano ia ki etahi e whawhai ana ki a raua, ka tohe kia houhia ta raua rongo, ka mea, E hoa ma, he teina he tuakana korua; he aha tetahi ka kino ai ki tetahi?

Digitized by Google

27 Heoi turakina atu ana ia e te tangata nona te hē ki tona hoa, i mea mai, Na wai koe i mea hei rangatira hei kai whakarite whakawa mo maua?

28 E mea ana koe ki te whakamate i a au, me koe i whakamate i te Ihipi i nanahi?

29 Na, ka oma a Mohi i taua korero, a noho manene ana i te whenua o Miriana; a whanau ana ki reira ana tamariki tokorua.

30 A ka tino rite nga tekau e wha o nga tau, ka puta mai ki a ia i te koraha o maunga Hina tetahi anahera a te Ariki, i roto i te mura ahi i te rakau.

31 A, te tirohanga atu a Mohi, ka miharo ki taua mea i kitea ra: a i a ia e whakatata ana ki te matakitaki, ka puaki mai te reo o te Ariki ki a ia,

32 Ko ahau te Atua o ou mātua, te Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te Atua o Hakopa. Heoi wiri noa a Mohi, kihai i ngoto te titiro atu.

33 Na, ko te kianga atu a te Ariki ki a ia, Wetekia nga hu o ou waewae: he whenua tapu hoki te wahi e tu na koe.

34 Kua kite ahau, kua kite ahau i te matenga o toku iwi i Ihipa, kua rongo hoki i to ratou auetanga, a kua heke iho nei ki te whakaora i a ratou. Na, haere mai, me tono koe e ahau ki Ihipa.

35 Ko taua Mohi i whakakahoretia ra e ratou, i mea ra ratou, Na wai koe i mea hei rangatira hei kai whakarite whakawa? ko ia ano i tonoa e te Atua hei rangatira, hei kai whakaora, he mea ki mai na te anahera i puta mai ki a ia i roto i te rakau.

36 Nāna ratou i arahi mai ki waho, i muri iho i tana mahinga i nga mea whakamiharo i nga tohu ki te whenua o Ihipa, ki te moana Whero, ki te koraha, i nga tau e wha tekau.

37 ¶ Ko taua Mohi ano tenei nāna nei i mea ki nga tamariki a Iharaira, Ma te Ariki ma to koutou Atua e whakaara ake he poropiti mo koutou, i roto i o koutou teina, he penei ano me ahau; ko ia ta koutou e rongo ai.

38 Ko ta te hahi tangata tenei i te koraha, ko te hoa o te anahera i korero ki a ia i maunga Hina, o o tatou mātua ano hoki: i riro mai ano hoki i a ia nga ture ora kia homai ki a tatou:

39 Kihai nei o tatou mātua i pai ki te whakarongo ki a ia, heoi peia ana ia e ratou, a hoki ana o ratou ngakau ki Ihipa,

40 A mea ana ratou ki a Arona, Hangā ma tatou etahi atua hei haere ki mua i a tatou: ko tenei Mohi hoki i arahina mai ai tatou i te whenua o Ihipa, e kore tatou e mātau i ahatia ranei.

41 Heoi hangā ana e ratou he kuao kau i aua ra, a kawea atu ana he patunga tapu ma taua whakapakoko, a koa ana o ratou ngakau ki nga mahi a o ratou ringaringa.

42 Na, ka tahuri te Atua, ka tukua ratou kia karakia ki te ope o te rangi: kia pera me *te mea* i tuhituhia ki te pukapuka a nga poropiti, E te whare o Iharaira, i homai koia e koutou ki a au nga patunga tapu me nga whakahere, i nga tau e wha tekau i te koraha?

43 Na, kua mau koutou ki te tapenakara a Moroka, ki te whetu o to koutou Atua o Remapana, ki nga whakapakoko i hangā e koutou hei koropikonga atu; na, maku koutou e kawe atu ki ko atu i Papurona.

44 I o tatou tupuna te tapenakara o te whakaaturanga i te koraha, tana hoki i whakarite ai, i mea ai ki a Mohi kia hangā e ia, kia rite ki te ahua i kite ai ia.

45 A, te rironga mai i o tatou tupuna, na, mauria mai ana e ratou ko Hohua ki te whenua o nga tauiwi, i peia nei e te Atua i te aroaro o o tatou tupuna, a taea noatia nga ra i a Rawiri;

46 Na, i paingia tera e te Atua, a ka mea kia kitea tetahi tapenakara mo te Atua o Hakopa.

47 Na Horomona ia i hanga he whare mona.

48 He ahakoa e kore a te Runga rawa e noho ki nga whare i hangā e te ringa, ko ta te poropiti hoki tena i mea ai,

49 Ko te rangi taku torona, ko te whenua taku turanga waewae: he whare pehea ta koutou e hanga ai moku? e ai ta te Ariki: a ko tehea te wahi e okioki ai ahau?

50 Ehara koia i toku ringaringa nana enei mea katoa i hanga?

51 ¶ E te hunga kakī maro, kahore nei i kotia te ngakau, te taringa, tutū tonu koutou ki te Wairua Tapu: rite tonu ta koutou ki ta o koutou tupuna.

52 Ko tehea o nga poropiti kihai i whakatupuria kinotia e o koutou mātua? a marū iho i a ratou te hunga i poropititia ai te haerenga mai o te Tika: ko koutou nei ona kai tuku, ona kai whakamate:

53 Kua riro mai ano hoki i a koutou te ture, he mea whakatakoto mai na nga anahera, heoi kihai i mau i a koutou.

54 ¶ A, to ratou rongonga i enei mea,

Digitized by Google

mamae pu o ratou ngakau, tetea noa iho nga niho ki a ia.

55 Otiia kī tonu ia i te Wairua Tapu, a titiro pu atu ana ki te rangi, ka kite i te kororia o te Atua, me Ihu e tu ana ki te ringaringa matau o te Atua;

56 Na, ko tana kianga atu, Nana, ka kite ahau i nga rangi e tuwhera ana, me te Tama a te tangata e tu ana i te ringaringa matau o te Atua.

57 Na, nui atu to ratou reo ki te hamama, purua ana o ratou taringa, tahi tonu te amohanga mai ki a ia,

58 Makā ana e ratou ki waho o te pa, akina iho ki te kamaka: i whakatakotoria ano hoki e nga kai whakaatu o ratou kakahu ki nga waewae o tetahi taitamariki, ko Haora te ingoa.

59 Heoi akina ana a Tepene ki te kamaka e ratou, i a ia e karanga ana, e mea ana, E te Ariki, e Ihu, tenei toku wairua ki a koe.

60 Na, tukua ana e ia nga turi, a nui atu tona reo ki te karanga, E te Ariki, aua tenei hara e whakairia ki a ratou. A, tana korerotanga i tenei, ka moe.

UPOKO 8.

A I whakaae ano a Haora ki tona matenga. Na, he nui te whakatoinga o te hahi i Hiruharama i taua wa: a marara katoa atu ana ratou, puta noa i nga wahi o Huria, o Hamaria; kahore ia nga apotoro.

2 A, na te hunga whakaaro a Tepene i kawe atu, *i tanu*, he nui hoki te tangihanga i tangihia ai ia e ratou.

3 Ko Haora ia, raru ana i a ia te hahi, tomo ana ia ki roto ki tenei whare ki tenei whare, toia ana nga tāngata nga wāhine, a hoatu ana ki roto ki te whare herehere.

4 Na, nga mea i marara atu, haere noa atu ana ratou me te kauwhau i te kupu.

5 I haere atu ano hoki a Piripi ki te pa o Hamaria, a kauwhau ana i a te Karaiti ki a ratou.

6 Na, kotahi ano te ngakau o nga tāngata ki te whakarongo ki nga mea i korero ai a Piripi, i a ratou e rongo ana e kite ana i nga merekara i mea ai ia.

7 I puta mai hoki nga wairua poke i roto i te tini e nohoia ana, he nui hoki te reo ki te karanga: he tokomaha ano hoki nga pararutiki, nga kopa, i whakaorangia.

8 A, nui atu te hari o taua pa.

9 Na, ko tetahi tangata ko Haimona te ingoa, e mahi makutu ana i mua i roto i taua pa, e ki ana he tangata nui ia, a miharo noa te iwi o Hamaria.

10 A i whakarongo katoa ki a ia te iti te rahi, i mea, Ko te kaha nui o te Atua tenei tangata.

11 I whakarongo ai ratou ki a ia, kua roa ke hoki to ratou miharotanga ki ana mahi makutu.

12 Ano ka whakapono ratou ki a Piripi, e kauwhau ana i nga mea o te rangatiratanga o te Atua, o te ingoa hoki o Ihu Karaiti, ka iriiria ratou, nga tāngata, nga wāhine.

13 Me Haimona ano hoki, i whakapono ano ia, i iriiria, a u ana ki a Piripi; a, tona kitenga i nga merekara, i nga tohu nunui i meinga, ka miharo.

14 ¶ A ka rongo nga apotoro i Hiruharama, ko Hamaria kua tango i te kupu a te Atua, ka tonoa ki a ratou a Pita raua ko Hoani:

15 To raua taenga atu, ka inoi mo ratou kia riro mai te Wairua Tapu i a ratou:

16 (Kahore ano hoki ia i tau noa ki tetahi o ratou: i iriiria kautia i runga i te ingoa o te Ariki o Ihu.)

17 Me i reira ka whakapakia nga ringaringa ki a ratou, a ka riro mai te Wairua Tapu.

18 ¶ A, te kitenga o Haimona, na te pānga o nga ringaringa o nga apotoro i hoatu ai te Wairua Tapu, ka mauria mai he moni ki a ratou,

19 Ka mea ia, Homai hoki ki a au tenei mana, kia riro mai ai te Wairua Tapu ki te tangata e whakapakia atu e oku ringaringa.

20 Na, ko te meatanga mai a Pita ki a ia, Kia pirau ngatahi korua ko tou moni, ina koe ka mea, ma te moni ka whiwhi ai ki nga mea e homai ana e te Atua.

21 Kahore he wahi mou kahore he taunga mou ki tenei mea: kahore hoki i tika tou ngakau i te aroaro o te Atua.

22 Na, ripenetatia tenei kino au, inoi atu ki te Atua, me kore e murua te whakaaro a tou ngakau.

23 Kua kite hoki ahau i a koe, kei te au kawa, kei te here o te kino.

24 Na, ko te whakahokinga mai a Haimona, ka mea, Ma korua e inoi atu moku ki te Ariki, kei pa mai ki a au tetahi o nga mea kua korerotia na e korua.

25 A ka mutu ta raua whakaatu, ta raua kauwhau i te kupu a te Ariki, ka hoki atu ki Hiruharama, a he maha nga

Digitized by Google

kainga o nga Hamari i kauwhautia ai e raua te rongo pai.

26 ¶ Na, ka ki atu tetahi anahera o te Ariki ki a Piripi, ka mea, Whakatika, haere ki te tonga, ki te ara e maro atu ana i Hiruharama ki Kaha; he wahi koraha tena.

27 Whakatika ana ia, haere ana: na, ko tetahi tangata o Itiopia, he unaka, he tangata nui na Kanarahi kuini o nga Itiopia, ko te kai tiaki ia o ana taonga katoa, i haere mai ki Hiruharama ki te karakia,

28 A e hoki ana, e noho ana i runga i tona hariata, me te korero i a Ihaia poropiti.

29 Na, ko te meatanga a te Wairua ki a Piripi, Haere, awhitia atu ki te hariata ra.

30 Heoi oma atu ana a Piripi, a ka rongo ki a ia e korero ana i a Ihaia poropiti, ka mea atu, E mātau ana ranei koe ki tau e korero na?

31 Ano ra ko ia, Me pehea koia, ki te kore tetahi e arataki i a au? Na, ka mea ia ki a Piripi kia eke ki runga, noho tahi ai raua.

32 A, te wahi o te Karaipiture i korero nei ia, ko ia tenei, Ano he hipi i arahina ia kia patua; a me te reme i te aroaro o tona kai kukuti e wahangu ana, kihai i kuihi tona waha:

33 I tona whakaitinga i whakakorea he whakarite whakawa mona: ma wai hoki tona whakatupuranga e korero? kua tangohia hoki ia kei ora ki te whenua.

34 Na, ka oho mai te unaka, ka mea atu ki a Piripi, Tena koa, mo wai tenei korero a te poropiti? mona ranei, mo te tangata ke ranei?

35 Na, ka puaki te mangai o Piripi, a ka timata i taua Karaipiture ano, kauwhautia ana e ia a Ihu ki a ia.

36 A i raua e haere ana i te ara, ka tae ki tetahi wai: a ka mea te unaka, Na, he wai; he aha ahau tē iriiria ai?

37 Mea atu ana a Piripi, Ki te whakapono katoa tou ngakau, e ahei ano. Na, ka whakahokia mai e ia, a ka mea, E whakapono ana ahau ko Ihu Karaiti te Tama a te Atua.

38 Katahi tena ka mea kia tu te hariata: a heke atu ana raua tokorua ki te wai, a Piripi raua ko te unaka, a iriiria ana ia e ia.

39 A, to raua haerenga ake i te wai, kahakina atu ana a Piripi e te Wairua o te Ariki, a heoi ano to te unaka kitenga i a ia: na, haere hari ana ia i tona ara.

40 Ko Piripi ia i kitea ki Ahota: na, haereere ana ia ki te kauwhau ki nga pa katoa, tae noa ki Hiharia.

UPOKO 9.

KO Haora ia, he whakawehi tonu, he patu ta tona ngakau mo nga akonga a te Ariki, a haere ana ki te tohunga nui;

2 Kei te tono pukapuka i a ia ki nga whakaminenga i Ramahiku, mo te tutaki rawa ake ki etahi tāngata e anga penei ana, nga tāne, nga wāhine, ka herea e ia, ka kawea ki Hiruharama.

3 I a ia ano e haere ana, a ka whakatata ki Ramahiku; na, whiti whakarere mai ana ki a ia he māramatanga no te rangi:

4 Hinga ana ia ki te whenua, ka rongo i tetahi reo e mea ana ki a ia, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i a au?

5 Ano ra ko ia, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea atu te Ariki, Ko Ihu ahau, e whakatoia nei e koe: ehara tau, te whana ki nga koikoi.

6 Na, wiri ana ia, ihiihi ana, ka mea, E te Ariki, kia aha ahau? Ano ra ko te Ariki ki a ia, Whakatika, tomo atu ki te pa, a ka korerotia ki a koe tau e mea ai.

7 Na, nga tāngata i haere tahi na ia, tu reo kore ana ratou, rongo kau ana ki te reo, kahore i kitea he tangata.

8 A, te whakatikanga ake o Haora i te whenua, te mawheratanga o ona kanohi, hore rawa ana tāngata i kite ai: na, ka arahina ringaringatia ia, a kawea ana ki Ramahiku.

9 A e toru ona ra kihai ia i kite, kihai i kai, kihai i inu.

10 ¶ Na, i Ramahiku tetahi akonga, ko Anania te ingoa; a ka puta mai te Ariki, ka mea ki a ia, E Anania. A ka mea tera, Tenei ahau, e te Ariki.

11 Ano ra ko te Ariki ki a ia, Whakatika, haere ki te ara e karangatia nei ko te Tika, ka rapu i roto i te whare o Hura ki *tetahi tangata* ko Haora te ingoa, no Tarahu: kei te inoi hoki ia,

12 A kua kite moemoea i tetahi tangata, ko Anania te ingoa, e tomo mai ana, e whakapa ana i *tona* ringaringa ki a ia, kia kite ai.

13 Na, ko te whakahokinga mai a Anania, E te Ariki, he tokomaha aku i rongo ai ki tenei tangata, ki te nui o ana kino i mea ai ki tou hunga tapu i Hiruharama:

Digitized by Google

14 A tenei ano kei a ia he tikanga i nga tohunga nui, kia herea katoatia te hunga e karanga ana ki tou ingoa.

15 Heoi ka mea atu te Ariki ki a ia, Haere: he mea whiriwhiringa ia naku, hei mau mo toku ingoa ki te aroaro o nga tauiwi, o nga kingi, o nga tamariki a Iharaira:

16 Ka whakakitea atu hoki e ahau ki a ia nga mea nui e mamae ai ia mo toku ingoa.

17 Na, haere ana a Anania, tomo ana ki roto ki te whare; ka whakapa i ona ringaringa ki a ia, ka mea, E *taku* teina, e Haora, na te Ariki na Ihu i puta ra ki a koe i te ara i haere mai na koe, nāna ahau i tono mai, kia kite ai koe, kia kī ai hoki i te Wairua Tapu.

18 Na, marere tonu iho *etahi mea*, ano he unahi, i ona kanohi, a kite tonu ake ia, ka whakatika, ka iriiria.

19 Na, ka kai ia, ka whai kaha. Na, noho ana a Haora ki nga akonga i Ramahiku i etahi ra.

20 A kauwhautia tonutia atu e ia a te Karaiti i roto i nga whare karakia, ko ia te Tama a te Atua.

21 A miharo tonu te hunga katoa i rongo, ka mea, Ehara ianei tenei i te kai whakangaro o te hunga i karanga ki tenei ingoa i Hiruharama, a ko te mea ano tenei i haere mai ai ia, kia herea ratou, kia arahina ki nga tohunga nui?

22 Heoi ka kaha haere a Haora, a whakapororarutia ana e ia nga Hurai e noho ana i Ramahiku, i a ia e whakakite ana ko te Karaiti ano tenei.

23 ¶ A ka maha nga ra ka pahure, ka runanga nga Hurai kia whakamatea ia:

24 Heoi i mātau ano a Haora ki to ratou whakapapanga *mona*. A whanga tonu ratou ki nga tatau i te ao i te po, kia whakamatea ia.

25 Na, ka mau nga akonga ki a ia i te po, a tukua iho ana e ratou, ra te taiepa i roto i te kete.

26 A, te taenga atu o Haora ki Hiruharama, ka whai kia uru ki roto ki nga akonga: otiia i wehi katoa ratou i a ia, kihai i whakapono he akonga ia.

27 Na, ka tango a Panapa i a ia, a arahina ana ki nga apotoro, a korerotia ana e ia ki a ratou tona kitenga i te Ariki i te ara, tana korerotanga hoki ki a ia, tona maia hoki ki te kauwhau i Ramahiku i runga i te ingoa o Ihu.

28 Na, ka noho ia i a ratou, haereere atu ana haereere mai ana i Hiruharama.

29 A maia rawa ia te kauwhau i runga i te ingoa o te Ariki o Ihu, korero ana totohe ana ki nga tāngata whaka-Kariki: otiia ka whakangakau ratou kia whakamatea ia.

30 A ka mohio nga tuakana, ka arahina ia ki raro ki Hiharia, a tonoa ana ki Tarahu.

31 Na, ka whai taanga manawa nga hahi, puta noa i Huria, i Kariri, i Hamaria, tupu ana te whakaaro; a haere ana i runga i te wehi o te Ariki, i te whakamarietanga ano hoki a te Wairua Tapu, ka whakatokomahatia.

32 ¶ A i a Pita e haereere ana ki nga *kāinga* katoa, ka haere ki raro ki nga tāngata tapu e noho ana i Raira.

33 A ka kitea i reira tetahi tangata, ko Ainia te ingoa, e waru ona tau i takoto ai i runga i te moenga, he pararutiki.

34 Na, ko te meatanga atu a Pita ki a ia, E Ainia, ka ora koe i a Ihu Karaiti: whakatika, wharikitia tou moenga. Na, whakatika tonu ake ia.

35 A i kite katoa i a ia te hunga e noho ana i Raira, i Harona, a tahuri ana ki te Ariki.

36 ¶ Na, i Hopa ano tetahi akonga e noho ana, ko Tapita te ingoa, te whakamaoritanga, ko Roka: he mahi tonu ta taua wahine i nga mahi pai, he atawhai rawakore.

37 A i aua ra, ka turorotia ia, ka mate rawa: a ka oti ia te horoi e ratou, ka whakatakotoria ki to runga ruma.

38 Na, e tata ana Raira ki Hopa, a, te rongonga o nga akonga, kei reira a Pita, ka tonoa atu e ratou tokorua nga tāngatā ki a ia hei mea, kia kaua ia e whakaroa atu ki te haere mai ki a ratou.

39 Na, whakatika ana a Pita, haere tahi ana ratou. Tona taenga mai, ka arahina ki te ruma i runga: a i tona taha e tu ana nga pouaru katoa, e tangi ana, e whakakite ana i nga koti i nga kakahu i hangā e Roka, i a ia e noho ana i a ratou.

40 Na, ka tonoa atu ratou katoa e Pita ki waho, ka tukua ona turi, ka inoi; na, tahuri ana ia ki te tupapaku, ka mea, E Tapita, e ara. Na, ka titiro ona kanohi: a ka kite i a Pita, ka noho ki runga.

41 Na, hoatu ana e ia *tona* ringa ki a ia, whakaarahia ana e ia, a ka oti te karanga nga tāngata tapu me nga pouaru, hoatu ora ana i a ia.

42 A ka rangona *tenei* puta noa i Hopa; he tokomaha hoki i whakapono ki te Ariki.

43 A he maha ona ra i noho ai ia

Digitized by Google

ki Hopa, ki a Haimona kai mahi hiako.

UPOKO 10.

NA, i Hiharia tetahi tangata ko Koroniria te ingoa, he keneturio no te pu i karangatia nei ko to Itari;

2 He tangata karakia ia, e wehi ana i te Atua, ratou ko tona whare katoa, he maha ana mahi atawhai ki te iwi, me te inoi tonu ano ki te Atua.

3 I kite nui ia, i te mea ka tata ki te iwa o nga haora o te ra, i tetahi anahera a te Atua, he mea whakakite mai, e haere mai ana ki a ia, e mea ana hoki ki a ia, E Koroniria.

4 Na, ka titiro pu atu ia ki a ia, a ka wehi, ka mea, He aha koia, e te ariki? Ka ki mai tera ki a ia, Kua puta ake o inoi me o mahi atawhai, hei whakamaharatanga ki te aroaro o te Atua.

5 Na, hei aianei ka tono tangata atu ki Hopa, ki te tiki i a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko Pita:

6 He manuhiri ia na Haimona kai mahi hiako, kei te taha nei o te moana tona whare: māna e korero atu ki a koe tau e mea ai.

7 A, te rironga o te anahera i korero nei ki a Koroniria, tokorua ana tāngata i karangatia e ia, me tetahi hoia karakia no te hunga e piri tonu ana ki a ia;

8 A ka oti *enei* mea katoa te korero ki a ratou, ka tonoa ratou e ia ki Hopa.

9 ¶ Na, i te aonga ake, i a ratou e haere ana, a ka whakatata ki te pa, ka kake a Pita ki runga ki te tuanui, i te ono o nga haora, ki te inoi:

10 Na, ka nui tona mate kai, ka mea ia ki te kai: otira, i a ratou e taka ana, ka puta te ngakau matakite ki a ia;

11 Na, ka kite i te rangi e mawhera ana, me tetahi mea e heke iho ana ki a ia, ano he kakahu nui, he mea here i nga pito e wha, a tatu rawa ki raro ki te whenua:

12 A i runga ano i taua mea nga mea waewae wha katoa o te whenua, me nga kararehe moho, me nga mea ngokingoki, me nga manu o te rangi.

13 Na, ko te putanga mai o te reo ki a ia, E Pita, e ara; patua, e kai.

14 Na, ko te kianga atu a Pita, Kahore, e te Ariki; kiano hoki ahau i kai i te mea noa, i te mea poke.

15 Na, ka tuaruatia ano te reo ki a ia, Ko ā te Atua i mea ai kia ma, aua e whakanoatia e koe.

16 A ka toru nga meatanga o tenei: ka whakahokia atu taua mea ki te rangi.

17 Heoi, i a Pita e whakaaroaro ana i roto i a ia ki te tikanga o te mea i kitea nei, na, ko nga tāngata i tonoa e Koroniria kua ui ki te whare o Haimona, a e tu ana i *te* kuwaha,

18 E karanga ana, e ui ana, me kahore he manuhiri i kona a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko Pita.

19 ¶ A, i a Pita e whakaaro ana ki taua mea i kitea nei, ka mea te Wairua ki a ia, Nana, tokotoru enei tāngata e rapu nei ki a koe.

20 Na, whakatika, heke atu, haere tahi koutou, kei ruarua koe; naku hoki ratou i tono mai.

21 Na, ka haere iho a Pita ki aua tāngata i tonoa mai ki a ia e Koroniria; ka mea, Ko ahau tenei e rapua nei e koutou: he aha tenei e tu nei koutou?

22 Na, ka mea ratou, Ko Koroniria ra he keneturio, he tangata tika, e wehi ana i te Atua, e korerotia paitia ana e te iwi katoa o nga Hurai, kua whakamaharatia ia e tetahi anahera tapu kia tikina mai koe ki tona whare, kia rongo ai ia ki etahi kupu i a koe.

23 Na, karangatia ana ratou e ia ki roto hei manuhiri māna. A i te aonga ake ka haere tahi ratou ko Pita; i haere tahi ano hoki etahi teina no Hopa.

24 Na, i te aonga ake, ka tomo ratou ki Hiharia. A e tatari ana a Koroniria ki a ratou, kua oti hoki te huihui mai ona whanaunga, me ona hoa tupu.

25 Na, i a Pita e tomo atu ana, ka tutaki a Koroniria ki a ia, hinga ana ki *ona* waewae, koropiko atu ana.

26 Otira ka whakaara a Pita i a ia, ka mea, E tu ki runga; he tangata ano hoki ahau.

27 Na, ka korerorero raua, a, te tomokanga ki roto, ka kite he tokomaha kua mene mai.

28 Na, ko tana meatanga atu ki a ratou, E mātau ana koutou e kore e tika kia huihui te tangata o nga Hurai, kia haere atu ranei ki te tangata iwi ke: otiia kua whakakitea e te Atua ki a au kia kaua e kiia te tangata he noa, he poke.

29 Koia ahau i haere mai ai, tē whai kupu i taku tikinga ake: na, ka ui nei ahau, he aha te mea i tikina ake ai ahau?

30 Ka mea atu a Koroniria, I te noho puku ahau a taea noatia tenei haora, i te wha o enei ra ka pahemo nei; a i te iwa o nga haora, ka inoi ahau i roto

Digitized by Google

i toku whare; na, ko te turanga o tetahi tangata i toku aroaro, kanapa tonu te kakahu,

31 Ka mea mai, E Koroniria, kua rangona to inoi, e maharatia ana hoki āu mahi atawhai i te aroaro o te Atua.

32 Na, tonoa he tangata ki Hopa, ki te tiki i a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko Pita; he manuhiri ia i roto i te whare o Haimona kai mahi hiako, i te taha o te moana; ka tae mai ia, māna e korero ki a koe.

33 Na, tono tonu atu ahau ki a koe; a tika tonu tau mahi, tou haerenga mai. Na, tenei matou katoa kei te aroaro o te Atua, whakarongo ai ki nga mea katoa i whakaritea e te Atua ki a koe.

34 ¶ Na, ka puaki te mangai o Pita, ka mea, He pono, ka kite ahau kahore a te Atua whakapai kanohi.

35 Engari ki te wehi tetahi tangata o nga tini iwi ki a ia, ki te mahi tika, ka paingia e ia.

36 Te kupu i homai e ia kia whakapuakina ki nga tamariki a Iharaira, hei kauwhau i te rongo ka mau i a Ihu Karaiti: (ko ia te Ariki o te katoa:)

37 E mātau ana ano koutou ki taua kupu, i kauwhautia nei puta noa i Huria, no Kariri te timatanga, i muri iho i te iriiringa i kauwhautia e Hoani;

38 He mea mo Ihu o Nahareta i whakawahia nei e te Atua ki te Wairua Tapu ki te kaha: a haereere ana ki te mahi pai, ki te whakaora i te hunga katoa i pehia e te rewera; no te mea i a ia te Atua.

39 A ko matou nga kai whakaatu o nga mea katoa, i mea ai ia ki te whenua o nga Hurai, ki Hiruharama ano hoki; a whakamatea ana ia e ratou, he mea whakairi ki runga ki te rakau:

40 I whakaarahia ake tenei tangata e te Atua i te toru o nga ra, a meinga ana kia kitea nuitia;

41 Ehara i te mea e nga iwi katoa, engari e nga kai whakaatu i whiriwhiria e te Atua i mua, *ara* e matou i kai tahi i inu tahi nei me ia, i muri iho i tona aranga ake i te mate.

42 A i mea mai ano ia ki a matou kia kauwhau ki te iwi, kia whakaatu atu, ko ia ta te Atua i whakarite ai hei Kai whakarite whakawa mo nga tāngata ora, mo nga tāngata mate.

43 He kai whakaatu nga poropiti katoa mona, ara ma tona ingoa ka whiwhi ai ki te murunga hara nga tāngata katoa e whakapono ana ki a ia.

44 ¶ I a Pita ano e korero ana i enei kupu, ka tau iho te Wairua Tapu ki te hunga katoa e whakarongo ana ki te kupu.

45 A miharo ana te hunga whakapono o te kotinga, nga mea i haere tahi mai i a Pita, no te mea kua ringihia mai ano hoki te Wairua Tapu, kua homai ki nga tauiwi;

46 I rongo hoki ratou ki nga reo i korero ai, i whakanui ai ratou i te Atua. Katahi ka oho atu a Pita,

47 E ahei ano te whakakahore e tetahi te wai, kei iriiria enei, kua whiwhi tahi nei me tatou ki te Wairua Tapu?

48 Na, ka mea ia kia iriiria ratou i runga i te ingoa o te Ariki. A ka tohe ratou kia noho ia i etahi ra.

UPOKO 11.

AI rongo nga apotoro me nga tuakana i Huria, kua tango ano hoki nga tauiwi ki te kupu a te Atua.

2 Na, te taenga atu o Pita ki Hiruharama, ka whakawakia ia e te hunga o te kotinga,

3 I mea ratou, I haere koe ki roto ki nga tāngata kihai i kotia, a kai tahi ana koutou.

4 Na, ka timata a Pita, ka korero whakatepe atu ki a ratou, ka mea,

5 I te pa ahau i Hopa e inoi ana: a ka kite moemoea i tetahi whakakitenga, ko tetahi mea e heke iho ana, ano he kakahu nui, he mea tuku iho i te rangi ki nga pito e wha; a tae tonu mai ki a au:

6 A ka titiro pu atu ahau ki reira, ka whakaaro ahau, a ka kitea nga mea waewae wha o te whenua, me nga kararehe mohoao, me nga mea ngokingoki, me nga manu o te rangi.

7 A ka rongo ano ahau i te reo e mea mai ana ki a au, E ara, e Pita; patua, e kai.

8 Heoi ka ki atu ahau, Kahore, e te Ariki: kiano hoki tetahi mea e noa ana e poke ana i tapoko noa ki toku mangai.

9 Na, ka whakahokia mai ano e te reo ki a au i te rangi, ko te rua o nga meatanga, Ko ā te Atua i mea ai kia ma, ana e whakanoatia e koe.

10 A ka toru nga meatanga o tenei: ka hutia katoatia ake ano ki te rangi.

11 Na, i reira pu ano kua tae mai nga tāngata tokotoru ki te whare i noho ai ahau, he mea tono mai no Hiharia ka i au.

Digitized by Google

12 Na, ka mea mai te Wairua ki a au kia haere tahi matou, kia kaua ahau e ruarua. I haere tahi ano hoki i a au enei teina tokoono, a tomo ana matou ki roto ki te whare o taua tangata :

13 Na, ka korerotia mai e ia ki a matou *tona* kitenga i te anahera, i tona whare e tu ana, e mea ana ki a ia, Tonoa etahi tāngata ki Hopa, tikina a Haimona, te rua nei o ona ingoa ko Pita ;

14 Māna e korero ki a koe etahi kupu, e ora ai koutou ko tou whare katoa.

15 A, taku timatanga ki te korero, ka tau iho te Wairua Tapu ki a ratou, ka pera ano me ia ki a tatou i te timatanga.

16 Katahi ahau ka mahara ki te kupu a te Ariki, ki tana i mea ai, I iriiri ra a Hoani ki te wai ; ko koutou ia ka iriiria ki te Wairua Tapu.

17 Na, ka rite nei ta te Atua mea i hoatu ai ki a ratou, ki tana nei ki a tatou, ki te hunga kua whakapono ki te Ariki ki a Ihu Karaiti ; he aha ahau, hei arai i ta te Atua ?

18 Ano ka rongo ratou ki enei mea, mutu pu ta ratou korero, heoi ka whakakororia i te Atua, ka mea, Koia hoki, kua homai e te Atua ki nga tauiwi te ripeneta e ora ai.

19 ¶ Na, te hunga i whakamararatia i te tukinotanga i puta ake i to Tepene, haereere ana ratou, a tae noa ki Piniki, ki Kaiperu, ki Anatioka, me te kauwhau ano i te kupu ki nga Hurai anake, kahore ki etahi atu.

20 Etahi tāngata hoki o ratou no Kaiperu, no Hairini, a haere ana ki Anatioka, korero ana ki nga tāngata whaka-Kariki, kauwhau ana i te Ariki i a Ihu.

21 A i a ratou te ringa o te Ariki : he tokomaha rawa hoki i whakapono, i tahuri ki te Ariki.

22 ¶ Na, te taenga atu o te rongo o enei mea ki nga taringa o te hahi i Hiruharama, ka tonoa e ratou a Panapa kia haere ki Anatioka.

23 A, tona taenga atu, tona kitenga i te aroha noa o te Atua, ka hari, ka whakahau i a ratou katoa kia u te ngakau, kia piri atu ki te Ariki.

24 He tangata pai hoki ia, kI tonu i te Wairua Tapu i te whakapono : a he nui te hunga i honoa ki te Ariki.

25 Me i reira ka haere atu a Panapa ki Tarahu, ki te rapu i a Haora :

26 A, tona kitenga i a ia, ka kawea ia ki Anatioka. A kotahi to raua tino tau i huihui ai ki te hahi, he nui hoki te hunga i whakaakona. A i mātua huaina nga akonga he Karaitiana ki Anatioka.

27 ¶ I aua ra ka haere mai etahi poropiti i Hiruharama ki Anatioka.

28 A ka whakatika tetahi o ratou, ko Akapu te ingoa, ka korero, *he mea whakaaho* e te Wairua, meake ko te matenga nui i te hiakai pa ai ki te whenua, a puta noa : i puta ano hoki tenei i nga ra o Karauria Hiha.

29 Na, ka whakatakoto tikanga nga akonga, ara nga mea i whai rawa, tenei tangata tenei tangata, kia tonoa he mea ma nga tuakana e noho ana i Huria :

30 I pera ano ratou, i mea kia kawea ki nga kaumatua e nga ringa o Panapa raua ko Haora.

UPOKO 12.

NA, i taua wa ano, ka totoro atu nga ringa o kingi Herora ki te tukino i etahi o te hahi.

2 A whakamatea ana e ia a Hemi tuakana o Hoani ki te hoari.

3 A, tona kitenga he mea pai ki nga Hurai, ka anga ano ia, ka hopu ano hoki i a Pita. (Ko nga ra ano ia o te taro rewena-kore.)

4 Ano ka mau ia, ka makā ki te whare herehere, a tukua ana ki nga hoia kotahi tekau ma ono kia tiakina ; i mea, ko muri iho i te Kapenga ka whakaputaina mai ia ki waho ki te iwi.

5 Na, ka puritia a Pita ki roto ki te whare herehere : otiia kihai i mutumutu te inoi a te hahi ki te Atua mona.

6 Ano ka tata ia te arahina ki waho e Herora, i taua po e moe ana a Pita i waenganui o nga hoia tokorua, he mea here ki nga mekameka e rua : me nga kai tiaki i te tatau, e tiaki ana i te whare herehere.

7 Na, ko te turanga o tetahi anahera a te Ariki ki *tona* taha, tiaho ana te māramatanga i roto i te whare : na, ka papaki ia i te kaokao o Pita, ka whakaara i a ia, ka mea, E ara, hohoro. A marere iho ona mekameka i nga ringa.

8 Na, ko te meatanga atu a te anahera ki a ia, Whitikiria tou, herea ou hu. A meinga ana e ia. Ka mea atu ano ki a ia, Kakahuria tou kakahu, haere mai i muri i a au.

9 Na, ka haere atu ia ki waho, ka aru

Digitized by Google

i a ia; a kihai i mahara he pono ta te anahera i mea ai; hua noa he rekanga kanohi tana i kite nei.

10 Ano ka mahue te tuatahi te tuarua o nga kai tiaki, ka tae ki te tatau rino i te putanga atu ki te pa; tuwhera noa ana ki a raua: puta ana raua ki waho, haere ana, puta rawa i tetahi ara, mawehe tonu atu te anahera i a ia.

11 A, te hokinga ake o nga whakaaro o Pita, ka mea ia, Katahi ahau ka tino mohio, kua tono mai te Ariki i tana anahera, hei tango i a au i roto i te ringa o Herora, i nga mea katoa ano hoki e taria nei e te iwi o nga Hurai.

12 Ano ka whakaaroa e ia, ka haere atu ki te whare o Meri, whaea o Hoani, te rua nei o ona ingoa ko Maka; he tokomaha hoki kua huihui ki reira ki te inoi.

13 A, te patukinga atu a Pita ki te tatau o te whatitoka, ka tae mai he kotiro ki te whakarongo, ko Rora te ingoa.

14 Ano ka mohio ia ki te reo o Pita, kihai i uakina te tatau i te hari, heoi oma ana ki roto, ki te korero ki te tunga mai o Pita i te tatau.

15 Na, ka mea ratou ki a ia, E hauarangi ana koe. Heoi ka tohe tonu ia he pono. Na, ka mea ratou, Ko tona anahera.

16 Me te patuki tonu ano tera a Pita: a, ta ratou uakanga, ka kite i a ia, ka miharo.

17 Na, ka pepehi atu tona ringa i a ratou kia kaua e kuihi, ka korerotia ki a ratou tona whakaputanga mai e te Ariki i roto i te whare herehere. A ka mea, Korerotia atu enei mea ki a Hemi, ratou ko nga teina. Na, ka puta atu ia, a haere ana he wahi ke.

18 Na, ka ao te ra, kihai i iti te pororaru o nga hoia, i ahatia ranei a Pita.

19 Na, ka rapu a Herora i a ia, a, tē kitea, ka whakawa ia i nga kai tiaki, a ka mea kia arahina ratou *kia patua*. Na, haere atu ana ia i Huria ki raro ki Hiharia noho ai.

20 ¶ A i nui ano te riri a Herora ki te hunga o Taira, o Hairona: otira ka puta ngatahi mai ratou ki a ia, a ka oti a Parahitu te kai tiaki o te whare moenga o te kingi te whakaki e ratou, ka tono kia houhia te rongo; no to te kingi whenua hoki nga kai o to ratou.

21 A i tetahi ra i whakaritea, ka kakahu a Herora i tetahi kakahu kingi, ka noho ki runga ki te torona, a whakatu ana ki a ratou.

22 Na, ko te karangatanga a te huihui, He reo atua, ehara i to te tangata.

23 A i reira pu ano ka patua ia e tetahi anahera a te Ariki, no te mea kihai i hoatu e ia te kororia ki te Atua: a kainga ana ia e te kutukutu, hemo ake.

24 ¶ Na, ka tupu te kupu a te Atua, ka nui haere.

25 ¶ A ka hoki mai a Panapa raua ko Haora i Hiruharama, i te otinga o ta raua mahi, me te kawe mai i a Hoani, te rua nei o ona ingoa ko Maka.

UPOKO 13.

NA, i te hahi i Anatioka etahi poropiti, me nga kai whakaako: ko Panapa, ratou ko Himeona i karangatia nei ko Nikera, ko Rukia no Hairini, ko Manaena i noho tahi nei i a Herora tetaraki, ko Haora.

2 A, i a ratou e karakia ana ki te Ariki, e noho puku ana, ka mea te Wairua Tapu, Motuhia mai ki a au a Panapa raua ko Haora ki te mahi i karangatia ai raua e ahau.

3 Na, ka noho puku ratou, ka inoi, ka popoki iho o ratou ringaringa ki runga ki a raua, a tonoa ana kia haere.

4 ¶ Na, ka tonoa nei raua e te Wairua Tapu, ka haere ki Herukia; a rere atu ana i reira ki Kaiperu.

5 Na, i a raua i Harami, ka kauwhautia e raua te kupu a te Atua i roto i nga whare karakia o nga Hurai: i a raua ano hoki a Hoani hei kai mahi.

6 A, to ratou putanga atu ki tera taha o te motu ki Papaho, ka kitea tetahi kai makutu, he poropiti teka, he Hurai, ko Paraihu te ingoa:

7 I te tino kawana i a Herekiu Paora ia e noho ana; he tangata whakaaro; a karangatia ana e ia a Panapa raua ko Haora, i hiahia kia rongo i te kupu a te Atua.

8 Otira i tautohe ki a raua a Erima te tangata makutu, (ko te whakamaoritanga hoki tenei a tona ingoa,) i mea kia tahuri ke te tino kawana i te whakapono.

9 Na, te tino tirohanga putanga ki a ia a Haora, (ara a Paora,) kī tonu i te Wairua Tapu,

10 Ka mea, Kī tonu koe i te tinihanga, i nga tini mahi pokanoa; tama a te

Digitized by Google

rewera, hoa riri o nga mahi tika katoa! e kore ianei e mutu to whakaputa ke i nga ara tika a te Ariki?

11 Na, ainei *pa ai* te ringa o te Ariki ki a koe, ka matapotia koe, e kore e kite i te ra i tetahi wa. Na, taka tonu iho ki a ia he kohu me te pouri; a haereere noa ia ki te rapu kai arahi.

12 A, te kitenga o te tino kawana i taua meatanga, ka whakapono, i miharo hoki ki te ako a te Ariki.

13 Na, ka rere atu a Paora ratou ko ona hoa i Papaho, ka u ki Pereka i Pamapuria: a whakarere ana a Hoani i a raua, hoki ana ki Hiruharama.

14 ¶ Ko raua ia haere atu ana i Pereka, tae tonu atu ki Anatioka i Pihiria, a tomo atu ana ki te whare karakia i te ra hapati, noho ana,

15 A ka mutu te korerotanga o te ture me nga poropiti, ka tono tangata mai nga rangatira o te whare karakia ki a raua, ka mea, E hoa ma, e nga tuakana, ki te mea he kupu whakaako ta korua ki te hunga nei, korerotia.

16 Na, ka tu a Paora ki runga, ka tawhiri tona ringaringa, ka mea, E nga tāngata o Iharaira, e te hunga e wehi ana ki te Atua, whakarongo mai.

17 Na te Atua o tenei iwi o Iharaira i whiriwhiri o tatou mātua, a whakanuia ana e ia tenei iwi, *i a ratou* e noho manene ana i te whenua o Ihipa, a i runga tonu te ringa i arahina mai ai ratou e ia i reira.

18 Na, tata tonu ki te wha tekau nga tau i atawhaitia ai ratou e ia i te koraha.

19 A ka whitu nga iwi ka ngaro i a ia ki te whenua o Kanaana, ka wehewehea e ia ki te rota to ratou whenua mo ratou.

20 A, muri iho i enei mea, i te mea ka tata ki nga tau e wha rau e rima tekau, ka hoatu e ia he kai whakarite whakawa, taea noatia a Hamuera poropiti.

21 Katahi ratou ka mea ki tetahi kingi: a hoatu ana e te Atua ki a ratou a Haora, tama a Kihi, he tangata no te pu o Peniamine, a e wha tekau nga tau.

22 A ka oti ia te whakataka, ka whakaarahia ake a Rawiri hei kingi mo ratou; i whakaaturia hoki ia e ia, i korerotia, Kua kitea e ahau a Rawiri tama a Hehe, he tangata e whakaaetia ana e toku ngakau; ka meatia e ia nga mea katoa e pai ai ahau.

23 He uri no tenei tangata, he Kai whakaora mo Iharaira, a Ihu i whakaarahia nei e te Atua, ko tana hoki tena i korero ai i mua:

24 No mua tata ano hoki i tona haerenga mai, te kauwhautanga a Hoani i te iriiri ripeneta, ki te iwi katoa o Iharaira.

25 A ka tutuki a Hoani ki tona tutukitanga, ka mea ia, Ko wai koia ahau ki ta koutou whakaaro? ehara ra ahau *i a ia*, engari tera te haere mai ana *tetahi* i muri i a au, ko ona hu e kore ahau e tau hei wewete.

26 E hoa ma, e *aku* tuakana, e nga tamariki o te kawei o Aperahama, e te hunga i roto i a koutou e wehi ana ki te Atua, kua homai te kupu o tenei oranga kia whakapuakina ki a koutou.

27 Kihai te hunga e noho ana i Hiruharama, me o ratou rangatira, i mohio ki a ia, ki nga reo ano hoki o nga poropiti e korerotia ana i nga hapati katoa. Na, kua rite i a ratou *aua reo*, i a ratou i tuku *i a ia* kia whakamatea.

28 Ahakoa kihai i kitea e ratou he mea e mate ai ia, ka tohe ratou ki a Pirato kia whakamatea ia.

29 Ano ka rite katoa i a ratou nga mea i tuhituhia mona, tangohia iho ana *ia* i te rakau, whakatakotoria ana ki roto ki te urupa.

30 Heoi na te Atua ia i whakaara ake i te mate:

31 A he maha nga ra i kitea ai ia e te hunga i haere tahi i a ia i Kariri ki Hiruharama, ko ratou hoki hei kai whakaatu mona ki te iwi.

32 Na, he kauwhau tenei na maua i te rongo pai ki a koutou, i te mea i korerotia i mua ki nga mātua,

33 Kua mana tenei i te Atua, hei mea ma tatou, ma a ratou tamariki, i a ia i whakaara nei i a Ihu; ko te mea hoki tena i tuhituhia i te rua o nga waiata, Ko koe taku Tama, no naianei koe i whakatupuria ai e ahau.

34 Ko tana korero ano tenei mona i whakaarahia nei e ia i te mate, tē hoki ano ki te pirau i muri iho, Ka hoatu e ahau ki a koutou nga mea tapu nga mea pono o Rawiri.

35 Koia hoki ia i mea ai i tetahi atu *waiata*, E kore koe e tuku i tou Mea Tapu kia kite i te pirau.

36 Ko Rawiri hoki i mahi i ta te Atua i pai ai i tona whakatupuranga ano, a moe iho, whakatakotoria ana ki ona mātua, kite ana i te pirau.

37 Ko tenei ia i whakaarahia ake nei e te Atua, kihai ia i kite i te pirau.

38 ¶ Na, kia mohio koutou, e hoa ma, e *aku* tuakana, na tenei tangata te

Digitized by Google

murunga hara e kauwhautia nei ki a koutou;

39 A māna nga tangata katoa, e whakapono ana, ka whakatikaia ai i nga mea katoa, e kore nei koutou e whakatikaia i runga i ta Mohi ture.

40 Na, kia mahara, kei pa ki a koutou te mea i korerotia e nga poropiti;

41 Titiro mai, e te hunga whakahawea, ka miharo ai, a whakangaromia iho: ka mahia hoki e ahau he mahi i o koutou ra, he mahi e kore e whakaponohia e koutou, ahakoa whakapuakina e te tangata ki a koutou.

42 A ka puta mai nga Hurai i roto i te whare karakia, ka tohe nga tauiwi kia kauwhautia ano aua kupu ki a ratou, i to muri iho hapati.

43 Heoi ka pakarukaru te huihui, he tokomaha nga Hurai me nga porohiraiti karakia i aru i a Paora raua ko Panapa: a ka korero raua ki a ratou, ka ako kia mau tonu ratou ki te aroha noa o te Atua.

44 ¶ Na, i to muri iho hapati, ka huihui mai te pa, me te mea ko ratou katoa, ki te whakarongo ki te kupu a te Atua.

45 A, te kitenga o nga Hurai i nga mano, ka kī ratou i te hae, ka whakakahore ki nga mea i korerotia e Paora, ka whakateka, ka kohukohu.

46 Katahi a Paora raua ko Panapa ka korero maia atu, ka mea, I takoto te tikanga kia mātua korerotia te kupu a te Atua ki a koutou: na, ka peia nei e koutou, ka whakaaro koutou e kore e pai te oranga tonutanga mo koutou, na, ka tahuri atu nei maua ki nga tauiwi.

47 I penei hoki te ako mai a te Ariki ki a matou, Kua waiho koe e ahau hei mārama ki nga tauiwi, kia ai koe hei oranga puta noa i nga pito o te whenua.

48 Na, te rongonga o nga tauiwi, ka hari, ka whakakororia i te kupu a te Ariki: a ka whakapono te hunga i rite mo te oranga tonutanga.

49 A paku ana te kupu a te Ariki puta noa i taua whenua.

50 Otira i whakaohokia nga wāhine karakia e nga Hurai, me nga wāhine rangatira, me nga tāngata nunui o te pa, a ara ana i a ratou te whakatoinga mo Paora raua ko Panapa, peia ana raua i o ratou wahi.

51 Heoi ruia atu ana e raua te puehu o o raua waewae ki a ratou, a haere ana ki Ikoniuma.

52 Na, kī tonu nga akonga i te hari, i te Wairua Tapu.

UPOKO 14.

NA, i Ikoniuma, ka haere tahi raua ki roto ki te whare karakia o nga Hurai, a ka korero, no ka whakapono tona tini o nga Hurai o nga Kariki.

2 Na nga Hurai whakateka ia i whakaoho i whakakino nga ngakau o nga tauiwi ki nga teina.

3 Na, he nui te wa i noho ai raua, i maia ai te korero i *nga mea a* te Ariki, me te whakaae ano ia ki te kupu o tona aroha noa, me te homai ano e ia nga tohu me nga mea whakamiharo kia meatia e o raua ringa.

4 Otiia i wehewehea nga tāngata o te pa: ko etahi i u ki nga Hurai, ko etahi ki nga apotoro.

5 A i nga tauiwi, ratou ko nga Hurai, ko o ratou rangatira, e huaki mai ana ki te whakatupu kino, ki te aki i a raua ki te kohatu,

6 Ka tupato raua, a rere ana ki Raihitara, ki Rerepe, ki nga pa o Raikaonia, ki pahaki tata atu ano hoki:

7 A kauwhautia ana e raua te rongo pai ki reira.

8 ¶ A i Raihitara e noho ana tetahi tangata waewae ngoikore, he kopa no te kopu mai o tona whaea, kahore i haere i mua iho:

9 I rongo tenei i a Paora e korero ana: a, te tirohanga putanga atu o tera ki a ia, ka kite he whakapono tona e ora ai;

10 He nui noa atu tona reo ki te ki mai, E tu ou waewae ki runga. Na, mokowhiti ake ana ia, haere ana.

11 A, te kitenga o nga tāngata i ta Paora i mea ai, ka ara o ratou reo, to Raikaonia, ka mea, Kua heke iho nga atua ki a tatou, no nga tāngata te ahua.

12 A huaina ana e ratou a Panapa ko Hupita, a Paora ko Merekurai, no te mea ko ia te pu korero.

13 Na, ka kawea mai e te tohunga o Hupita, o tera i te ngutu o to ratou pa, nga puru me nga tupare ki nga kuwaha, a ka mea kia patua he whakahere e ratou ko nga tāngata.

14 A, te rongonga o nga apotoro, o Panapa raua ko Paora, ka haehae i o raua kakahu, a rere ana ki roto ki nga tāngata, ka karanga atu,

15 Ka mea, E mara ma, he aha koutou ka mea ai i anei mea? He tāngata hoki maua e rite tahi ana ki a koutou te tu, a e kauwhau ana kia tahuri ke koutou i enei mea tekateka noa ki te

Digitized by Google

Atua ora, nāua nei i hanga te rangi, me te whenua, te moana, me o reira mea katoa :

16 I nga whakatupuranga hoki kua pahemo atu, i tukua e ia nga iwi katoa kia haere i o ratou ara ake.

17 Otiia kihai i tukua e ia kia kahore he kai whakaatu mona; i atawhai hoki, i homai ano e ia ki a tatou te ua o te rangi, me nga po hua, i makona ai o tatou ngakau i te kai, i te koa.

18 A ka korerotia enei *kupu*, na, mutu whakauaua i a raua *ta* nga tāngata *meatanga* ki te patu whakahere ma raua.

19 ¶ Na, ko te haerenga mai o etahi Hurai i Anatioka, i Ikoniuma, ka whakaki i te iwi, a akina ana a Paora ki te kohatu, toia ana ki waho o te pa, hua noa kua mate.

20 Otiia, i nga akonga e tu ana i tona taha, ka whakatika ia, haere ana ki roto ki te pa: a i te aonga ake ka haere raua ko Panapa ki Rerepe.

21 Ano ka kauwhau raua i te rongo pai ki taua pa, a ka tokomaha ka meinga hei akonga, na, hoki ana raua ki Raihitara, ki Ikoniuma, ki Anatioka,

22 Whakau ana i nga wairua o nga akonga, whakahau ana *i a ratou* kia mau tonu ki te whakapono, kua takoto hoki te tikanga, me na runga i nga matenga maha te ara atu mo tatou ki te rangatiratanga o te Atua.

23 I whakarite ano hoki raua i nga kaumatua mo ratou i tenei hahi i tenei hahi, me te inoi ano raua, me te noho puku, a tukua atu ana ratou ki te Ariki i whakapono nei ratou.

24 Na, ka haere raua na waenganui o Pihiria, tae tonu atu ki Pamapuria.

25 A ka oti te kauwhau e raua te kupu ki Pereka, ka haere ki raro ki Ataria :

26 A rere atu ana i reira ki Anatioka, ki te wahi i tukua ai raua ki te aroha noa o te Atua mo te mahi ka rite nei i a raua.

27 Na, ka tae atu, ka huihuia te hahi, ka korerotia nga mea i mahi tahi ai te Atua me raua, ko tana uakanga hoki i te tatau o te whakapono ki nga tauiwi.

28 A kihai i iti te wa i noho ai raua i reira ki nga akonga.

UPOKO 15.

NA, te taenga ake o etahi i Huria, ka whakaako i nga teina, na, Ki te kore koutou e kotia, kia rite ki ta Mohi, e kore koutou e taea te whakaora.

2 Na, ka nui te whawhai te tautohetohe a Paora raua ko Panapa ki a ratou, ka whakaritea ko Paora ko Panapa ko etahi atu hoki o ratou, kia haere ki nga apotoro ki nga kaumatua ki Hiruharama, ki tenei tautohenga.

3 Heoi arahina ana ratou e te hahi, haere ana ra Piniki, ra Hamaria, ka korerotia te tahuritanga o nga tauiwi : a nui atu te hari o nga teina katoa.

4 A, to raua taenga atu ki Hiruharama, ka whakamanuhiritia e te hahi, e nga apotoro hoki ratou ko nga kaumatua, ka korerotia nga mea i mahi tahi ai te Atua me raua.

5 Na, te whakatikanga o etahi tāngata whakapono no te titorehanga ki nga Parihi, ka mea, e tika ana kia kotia ratou, kia mea atu hoki kia whakaritea te ture a Mohi.

6 ¶ Na, ka huihui nga apotoro ratou ko nga kaumatua ki te whakaaro ki tenei mea.

7 A ka nui te tautohetohe, ka whakatika a Pita, ka mea ki a ratou, E hoa ma, e nga tuakana, ka mātau koutou, noku te mangai i roto i a tatou i whiriwhiria e te Atua i nga ra o mua hei mea e rongo ai nga tauiwi ki te kupu o te rongo pai, e whakapono ai hoki.

8 A na te Atua, e mātau nei ki nga ngakau, i whakaae ki a ratou, i a ia i hoatu i te Wairua Tapu ki a ratou, rite tahi *ki tana* ki a tatou ;

9 A kahore i puta ke tona whakaaro ki a tatou ki a ratou, i o ratou ngakau kua ma i a ia i runga i te whakapono.

10 Ko tenei, he aha koutou ka whakamatautau ai i te Atua, i te mea ka whakatakotoria he ioka ki runga ki te kaki o nga akonga, te mea kihai nei i taea te mau e o tatou mātua e tatou hoki ?

11 Heoi ka whakapono nei tatou, tera tatou e ora i runga i te aroha noa o te Ariki o Ihu Karaiti, pera tahi me ratou.

12 ¶ Na, noho puku ana te mano katoa, whakarongo ana ki a Panapa raua ko Paora, e korero ana i nga tohu i nga mea whakamiharo, i mea ai te Atua kia mahia e raua i roto i nga tauiwi.

13 ¶ A ka mutu ta raua, ka whakahokia mai e Hemi, ka mea, E hoa ma, e nga tuakana, whakarongo mai ki a au :

14 Kua korerotia e Himiona ta te Atua tirohanga mai i mua, tana tangohanga i tetahi iwi i roto i nga tauiwi mo tona ingoa.

Digitized by Google

15 A e rite ana ki tenei nga korero a nga poropiti ; i tuhituhia hoki,

16 I muri iho o enei mea ka hoki ahau, ka hangā ano e ahau te tapenakara o Rawiri, kua hinga nei ; a ka hangā ano e ahau ona wahi kua horoa, a ka whakaarahia ano :

17 Kia rapu ai nga toenga o nga tāngata ki te Ariki, nga tauiwi katoa hoki, i karangatia nei toku ingoa ki runga ki a ratou, e ai ta te Ariki, e mahia nei enei mea katoa.

18 E mohiotia ana e te Atua ana mahi katoa no te timatanga ra ano o te ao.

19 Na, ko taku whakaaro tenei, kia kaua e whakararua nga mea e tahuri ana mai ki te Atua i roto i nga tauiwi :

20 Engari kia tuhituhi atu ki a ratou, kia mawehe atu i nga pokenga a nga whakapakoko, i te moe tahae, i te mea kua notia te kakī, i te toto.

21 No nga whakatupuranga hoki o mua nga kai kauwhau i a Mohi i tenei pa i tenei pa, he mea korero i roto i nga whare karakia i nga hapati katoa.

22 Katahi ka pai nga apotoro ratou ko nga kaumatua me te hahi katoa, kia whiriwhiria etahi tāngata i roto i a ratou, ka tono ai kia haere hei hoa mo Paora raua ko Panapa ki Anatioka ; a Hura i karangatia nei ko Pahapa, raua ko Hira, he hunga ingoa nui i roto i nga teina :

23 Ka tuhia hoki enei mea hei mauranga ; Na nga apotoro ratou ko nga kaumatua ko nga tuakana ki nga teina i roto i nga tauiwi, i Anatioka, i Hiria, i Kirikia ; tena koutou :

24 Na, ka rongo nei matou, tera etahi i haere atu nei i a matou, i whakararu i a koutou ki nga korero, i whakapohehe i o koutou ngakau, i mea, Kia kotia *koutou*, kia whakaritea hoki te ture : kahore nei hoki matou i korero ki a ratou :

25 I a matou ka huihui i runga i te ngakau tahi, i pai matou kia whiriwhiria etahi tāngata, kia tonoa ki a koutou, hei hoa mo a matou tangata e aroha nei, mo Panapa raua ko Paora,

26 I tuku nei i a raua ki te mate hei mea mo te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.

27 Na, kua tonoa nei e matou a Hura raua ko Hira, ma raua hoki e korero a kupu atu aua mea ano.

28 I pai hoki ki te Wairua Tapu, ki a matou hoki, kia kaua e whakatakotoria ki a koutou tetahi atu whakataimaha, ko enei mea tika anake ;

29 Kia mawehe atu koutou i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, i te toto, i te mea kua notia te kakī, i te moe tahae : ka tiakina koutou i enei mea, ka pai ta koutou mahi. Kia ora koutou.

30 A, to ratou tukunga atu, ka haere ki Anatioka : na, ka huihuia te mano, ka hoatu te pukapuka :

31 A ka oti te korero, ka koa ratou mo te kupu whakahau.

32 Na, he maha nga kupu a Hura raua ko Hira i whakahau ai, i whakau ai i nga teina, he poropiti hoki raua.

33 A i a raua kua noho i tetahi wa, ka tukua atu raua e nga teina i runga o te rangimarie ki nga apotoro.

34 Heoi i pai a Hira kia noho ki reira.

35 I whakaroa hoki a Paora raua ko Panapa ki Anatioka, e whakaako ana e kauwhau ana i te kupu a te Ariki, ratou tahi ko tera hunga tokomaha.

36 ¶ Na, muri iho i etahi ra ka ki atu a Paora ki a Panapa, Taua ka hoki ka tirotiro i o taua teina i nga pa katoa, i kauwhautia ai e taua te kupu a te Ariki, to ratou peheatanga.

37 A whakaaro ana a Panapa kia mauria a Hoani hei hoa, e karangatia nei ko Maka.

38 Otiia i mea a Paora e kore e pai kia mauria hei hoa tenei tangata, i whakarere nei i a raua i Pamapuria, kihai hoki i haere tahi me raua ki te mahi.

39 Heoi, nui atu *to raua* ngangare, i mawehe ai raua i a raua : a mauria ana e Panapa a Maka, ka rere ki Kaiperu ;

40 Na, tango ana a Paora i a Hira, haere ana, i a ia kua tukua ki te aroha noa o te Atua e nga teina.

41 A haere ana ia ra Hiria ra Kirikia, whakau ana i nga hahi.

UPOKO 16.

NA, ka tae atu ia ki Rerepe ki Raihitara : na, tera tetahi akonga ko Timoti te ingoa, he tamaiti na tetahi wahine whakapono, he Hurai, ko *tona* pāpā he Kariki :

2 I pai te korero mona a nga teina i Raihitara i Ikoniuma.

3 I mea a Paora kia haere ia hei hoa mona ; a tangohia ana ia, kotia ana, mo nga Hurai e noho ana i aua wahi : i mātau hoki ratou katoa he Kariki tona pāpā.

4 A, to ratou haereerenga i nga pa, ka tukua ki a ratou nga ture hei tikanga, i whakaritea e nga apotoro e nga kaumatua i Hiruharama.

Digitized by Google

5 Na, ka whakaukia nga hahi ki te whakapono, ka nui haere hoki i tenei ra i tenei ra.

6 Na, haereere ana ratou i Pirikia, i te whenua hoki o Karatia, ka araia ratou e te Wairua Tapu kei korero i te kupu i Ahia;

7 Te taenga atu ki Maihia, ka whakamatauria te haere ki Pitinia: heoi kihai ratou i tukua e te Wairua.

8 Na, kapea ana Maihia, ka haere ki Toroa.

9 A ka kitea e Paora tetahi mea i puta mai i te po; He tangata no Makeronia e tu ana, e tohe ana ki a ia, e mea ana, Whiti mai ki Makeronia, whakaaro mai ki a matou.

10 Ano ka kitea te mea i puta mai, ka mea tonu matou kia haere atu ki Makeronia, ka whakaaro nei hoki matou, na te Ariki matou i karanga ki te kauwhau i te rongo pai ki a ratou.

11 Heoi, te rerenga atu i Toroa, ka tika tonu matou ki Hamotarakia, ao ake te ra ki Neapori;

12 I reira ano ki Piripai, ko te pa nui ia o taua wahi o Makeronia, he koroni: a noho ana matou i taua pa i etahi ra.

13 Na, i te ra hapati ka haere matou ki waho o te pa ki te awa, ki te wahi e huihuia ana ki te inoi; a ka noho matou, ka korero ki nga wāhine e huihui ana.

14 ¶ Na, ka whakarongo tetahi wahine ko Riria te ingoa, he kai hoko papura, no te pa o Taiataira, he wahine karakia ki te Atua: kua whakapuaretia tona ngakau e te Ariki, i rongo ai ia ki nga mea i korerotia e Paora.

15 Ano ka oti ia te iriiri, ratou ko *nga mea o* tona whare, ka tohe ia, ka mea, Ki te mea kua whakaaro koutou e pono au ki te Ariki, tomo mai koutou, e noho ki toku whare. Na, ka tohea matou e ia.

16 ¶ Na, i a matou e haere ana ki te inoi, ka tutaki mai ki a matou tetahi kotiro, he wairua Whiro nei tona, ka nui te utu i riro i a ia mo ana rangatira, i a ia e poropiti ana:

17 Ka whai ia i a matou ko Paora, ka karanga, ka mea, He pononga enei tāngata no te Atua i runga rawa, e whakapuakina ana e ratou te ara o te oranga ki a tatou.

18 Na, he maha nga ra i mea ai ia i tenei. Otiia ka hoha a Paora, ka tahuri, ka mea atu ki te wairua, Ko taku kupu tenei ki a koe i runga i te ingoa o Ihu Karaiti, puta mai koe i roto i a ia. A puta mai ana i taua haora ano.

19 ¶ Na, te kitenga o ana rangatira, kua kore he mahinga moni ma ratou, ka mau ki a Paora raua ko Hira, ka toia ki te kāinga hoko ki nga rangatira;

20 A ka mauria raua ki nga kai whakarite whakawa, ka mea, Ka raru to tatou pa i enei tāngata, he Hurai hoki;

21 E whakapuakina ana hoki e raua nga ritenga, e kore nei e tika ma tatou ma nga tāngata o Roma e tango e whakarite.

22 Na, ko te whakatikanga mai o te mano ki a raua; ka haea o raua kakahu e nga kai whakarite whakawa, ka mea kia whiua ki te rakau.

23 A he maha o raua whiunga, ka makā ki te whare herehere, ka korero atu ki te kai tiaki herehere, kia mau tana pupuri i a raua:

24 Te rironga mai i a ia o taua korero, ka makā raua ki te whare herehere i roto rawa, ka whakauria o raua waewae ki te rakau.

25 ¶ Na, i inoi a Paora raua ko Hira i waenganui po, i waiata atu ki te Atua; me te whakarongo ano nga herehere ki a raua.

26 Na, ka pa whakarere mai he ru nui, i whakangaruetia ai nga turanga o te whare herehere: a puare tonu nga tatau katoa, whakakorokoroa ana nga herenga o nga tāngata katoa.

27 A ka oho te kai tiaki herehere i te moe, tona kitenga hoki i nga tatau o te whare herehere e puare ana, ka unuhia tona hoari, ka mea kia patu i a ia ano, hua noa kua oma nga herehere.

28 Na, ka nui te reo o Paora ki te karanga, ka mea, Kauaka tetahi mea kino e meatia ki a koe: tenei hoki matou katoa.

29 A karangatia ana he rama, ka rere ki roto, ka haere wiri mai, ka takoto ki te aroaro o Paora raua ko Hira,

30 Ka arahina hoki raua ki waho, ka mea, E hoa ma, me aha ka ora ai ahau?

31 Ka mea raua, Me whakapono ki te Ariki ki a Ihu Karaiti, ka ora ai koe, koutou tahi ko tou whare.

32 Na, ka korerotia te kupu a te Ariki ki a ia, ki nga tāngata katoa hoki i roto i tona whare.

33 A ka mauria raua i taua haora o te po, ka horoia *o raua* whiunga; na, ka iriiria tonutia ia me ona tāngata katoa.

34 A ka arahina raua ki tona whare, ka whakaturia he tepara kai, ka koa hoki, i a ia kua whakapono ki te Atua me tona whare katoa.

35 Ka ao te ra, ka tonoa atu nga

Digitized by Google

katipa e nga kai whakarite whakawa, ka mea, Tukua atu aua tāngata.

36 Na, ka korerotia e te kai tiaki herehere enei kupu ki a Paora, Kua tono tangata mai nga kai whakarite whakawa, *e mea ana*, kia tukua atu korua: tena ra puta atu, haere i runga o te rangimarie.

37 Na, ko te kianga atu a Paora ki a ratou, Kua whiua nuitia nei maua, i te mea kahore i whakawakia, he tāngata hoki no Roma, kua makā hoki ki te whare herehere; ko tenei hoki ka makā pukutia atu ki waho? Kahore ra hoki; engari ma ratou e haere mai e arahi i a maua ki waho.

38 Na, ka korerotia atu enei kupu e nga katipa ki nga kui whakarite whakawa: a ka rongo ratou no Roma raua, ka wehi.

39 Katahi ka haere ratou ka tohe ki a raua, a ka arahina ki waho, ka ki marire kia haere atu i te pa.

40 Na, te putanga atu i te whare herehere, ka tomo atu ki *te whare o* Riria: ano ka kite raua i nga teina, ka whakahau i a ratou, ka haere.

UPOKO 17.

NA, ka haereere raua i Amapipori, i Aporonia, ka tae ki Teharonika, kei reira te whare karakia o nga Hurai:

2 Ka tomo atu hoki a Paora ki a ratou, ko tona ritenga hoki, a e toru nga hapati i korerorero ai ki a ratou i roto i nga Karaipiture,

3 E whakapuaki ana, e korero ana, kua takoto te tikanga kia mamae a te Karaiti, kia ara mai hoki i te mate; a ko tenei hoki te Karaiti, ko Ihu e kauwhautia nei e ahau ki a koutou.

4 Na, ka whakapono etahi o ratou, ka piri atu hoki ki a Paora raua ko Hira; tokomaha hoki o nga Kariki karakia, kihai hoki i ruarua nga wāhine rangatira.

5 ¶ Heoi ka hae nga Hurai whakateka, a ka tango ki a ratou i etahi tāngata kino o te hunga mangere, ka huihuia nga tāngata, ka whakaoho i te pa; na, ko te huakanga ki te whare o Hahona, ka mea kia kawea raua ki te iwi ra.

6 A, tē kitea raua, ka toia a Hahona ratou ko etahi teina ki nga rangatira o te pa, ka karanga, Kua tae mai ki konei nga tāngata i whakatutungia ai te ao;

7 Kua puritia hoki e Hahona: tika ke nga mahi a tenei hunga katoa i nga ture a Hiha, e mea ana, tera atu tetahi kingi, ko Ihu.

8 Na, ka rongo te mano ratou ko nga rangatira o te pa ki enei mea, ka raru.

9 A tangohia ana tetahi mea i a Hahona, i ona hoa hoki, ka tukua ratou.

10 ¶ Na, ka tono tonu nga teina i a Paora raua ko Hira i te po ki Peria: to raua taenga atu, ka haere ki te whare karakia o nga Hurai.

11 Engari enei i nui atu te ahua rangatira i to nga tāngata o Teharonika, i hohoro tonu ratou te tango i te kupu, a i tenei ra i tenei ra i rapu i roto i nga Karaipiture i te tikanga o enei mea.

12 Na, tokomaha o ratou i whakapono; kihai hoki i ruarua nga wāhine rangatira o nga Kariki, me nga tāngata hoki.

13 Heoi ka mātau nga Hurai o Teharonika, tera te kupu a te Atua te kauwhautia ana e Paora ki Peria, ka haere hoki ratou ki reira ki te whakaoho i te iwi.

14 Katahi ka tono atu nga teina i a Paora kia haere, me te mea ko te moana: ko Hira ia raua ko Timoti i noho ki reira.

15 Na, ka kawea a Paora e ona kai arahi ki Atene: a ka riro mai he kupu ki a Hira raua ko Timoti kia hohoro te haere ki a ia, ka hoki ratou.

16 ¶ Na, i a Paora e tatari ana ki a raua i Atene, ka oho tona wairua i roto i a ia, i tona kitenga i te pa e kī ana i te whakapakoko.

17 Koia ia i totohe ai i roto i te whare karakia ki nga Hurai, ratou ko nga tāngata karakia, i te kāinga hoko hoki ki nga tāngata noho noa iho i nga ra katoa.

18 A ka ngangare ki a ia etahi tohunga o nga Epikureana o nga Toika. Na etahi i mea, He aha ta tenei tangata korerorero e mea nei? *i mea* etahi, Me te mea he kai whakapuaki i etahi atua tauhou: i kauwhautia hoki e ia ki a ratou a Ihu me te aranga.

19 Na, ka mau ratou ki a ia, ka kawea ki Areopaka, ka mea, Kia mohio matou, he aha ranei tenei akoranga hou e korerotia nei e koe?

20 Ka mauria mai hoki e koe ki o matou taringa nga mea hou: koia matou i mea ai kia mohio, he aha enei mea.

21 (Heoi hoki ta nga tāngata katoa o Atene, ratou ko nga manuhiri e noho ana i reira, e whakapau ai i nga ra, ko te korero ranei ko te whakarongo ranei i tetahi mea hou.)

Digitized by Google

22 ¶ Na, ka tu a Paora i waenganui o Areopaka, ka mea, E nga tāngata o Atene, ko nga mea katoa hei whakaatu ki a au ka nui ke ta koutou wehi ki nga atua maori.

23 I a au hoki e haereere ana, e matakitaki ana i nga mea e karakia nei koutou, ka kitea e ahau he āta i tuhituhia nei a runga, MO TE ATUA NGARO. Heoi ko ta koutou e karakia kuare nei, ko ia taku e whakaatu nei ki a koutou.

24 Te Atua nāna i hanga te ao me nga mea katoa i roto, ko ia nei te Ariki o te rangi o te whenua, e kore ia e noho ki nga whare i hangā nei e te ringaringa;

25 E kore ano hoki e mahia he mea māna e te ringa tangata, *me te mea* he mate nona ki tetahi aha ranei, ko ia hoki hei homai i te ora, i te manawa, me nga mea katoa, ki nga tāngata katoa;

26 Kotahi ano te toto i hangā e ia nga iwi katoa o nga tāngata, hei noho i te mata katoa o te whenua, nāna hoki i tohutohu nga wa i whakaritea i mua, me nga kaha o to ratou nohoanga;

27 Kia rapu ai ratou ki te Ariki, me kore ratou e whawha, e kite hoki i a ia, ahakoa ra kahore ia i matara atu i a tatou katoa:

28 Nāna hoki tatou i ora ai, i korikori ai, i noho ai; i pera hoki te korero a etahi o o koutou kai tito, Ko tatou hoki tona uri.

29 Na, he uri nei tātou no te Atua, e kore e tika kia mea tatou, kei te rite te atuatanga ki te koura, ki te hiriwa, ki te kohatu, ki te mea i whakairoa e te mohio e te whakaaro o te tangata.

30 Na, kahore i whakaaroa e te Atua nga wa o te kuaretanga; ko tenei ka whakahau nei ia i nga tāngata katoa o nga wahi katoa kia ripeneta:

31 Kua rite hoki i a ia he ra, e whakawa ai ia i te ao i runga o te tikanga, *ara* ma te tangata kua whakaritea nei e ia; kua tukua nei hoki he tohu ki nga tāngata katoa, i tana whakaarahanga i a ia i te mate.

32 ¶ Na, ka rangona e ratou te aranga mai o te hunga mate, ka tawai etahi; ko etahi i mea, Taihoa matou e whakarongo ki tenei mea i a koe.

33 Heoi puta atu ana a Paora i waenganui i a ratou.

34 Ko etahi tāngata ia i piri ki a ia, i whakapono: i roto i a ratou a Rionaihia no Areopaka, ko tetahi wahine ko Ramari te ingoa, ratou ko etahi atu.

UPOKO 18.

MURI iho i enei mea ka haere a Paora i Atene, ka tae ki Koriniti;

2 Na, tona kitenga i tetahi Hurai ko Akuira te ingoa, i whanau ki Ponoto, he mea tae hou mai i Itari, raua ko tana wahine ko Pirihira; (kua ki hoki a Karauria kia haere atu nga Hurai katoa i Roma:) ka haere ia ki a raua.

3 A no te mea kotahi ta ratou mahi, ka noho ia ki a raua, ka mahi: he tui whare hoki ta raua mahi.

4 Na, ka rererorero ia i roto i te whare karakia i nga hapati katoa, e tohe ana ki nga Hurai ratou ko nga Kariki.

5 A, te taenga mai o Hira raua ko Timoti i Makeronia, ka takare te ngakau o Paora, ka whakapuaki ki nga Hurai ko Ihu te Karaiti.

6 Heoi i a ratou ka whakatika mai, ka kohukohu, ka ruia ona kakahu, ka mea atu ki a ratou, Hei runga i o koutou mātenga o koutou toto; ka ma ahau: ko tenei ka haere ahau ki nga tauiwi.

7 Na, tona haerenga i reira, ka tae ki te whare o tetahi tangata, ko Hutuha te ingoa, he tangata karakia ki te Atua, ko tona whare i tata ki te whare karakia.

8 Na, ka whakapono ki te Ariki a Kirihipu, te rangatira o te whare karakia, me tona whare katoa hoki; he tokomaha hoki nga Koriniti, i a ratou ka rongo, i whakapono, i iriiria hoki.

9 A ka korero moemoea te Ariki ki a Paora i te po, Kaua e wehi, engari me korero, kei noho puku:

10 Kei a koe hoki ahau, e kore hoki tetahi tangata e pa atu ki a koe, e hoatu i te kino ki a koe: he nui hoki oku tāngata i tenei pa.

11 Na, kotahi te tau e ono marama i noho ai ia, i whakaakona ai te kupu a te Atua i roto i a ratou.

12 ¶ Na, i a Kario e noho ana hei kawana mo Akaia, ka whakatika ngatahi nga Hurai ki a Paora, a kawea ana ia ki te nohoanga whakawa,

13 Ka mea, E kukume ana tenei i nga tāngata ki tetahi karakia ki te Atua, e tika ke ana i ta te ture.

14 A ka whano ka puaki te mangai o Paora, na, ka mea a Kario ki nga

Digitized by Google

Hurai, E nga Hurai, me he mea ko tetahi hanga hē, tetahi mahi kino ranei, e tika kia ata whakarongo ahau ki a koutou :

15 Ko tenei he totohe korero, he mea ki nga ingoa, ki ta koutou ture, kei a koutou te whakaaro ; e kore hoki ahau e pai kia waiho ahau hei kai whakariterite mo ena mea.

16 Na, peia atu ana ratou i te nohoanga whakawa.

17 Na, ka mau nga Kariki katoa ki a Hotene, rangatira o te whare karakia, a whiua ana ia i mua o te nohoanga whakawa. Heoi kihai a Kario i whakaaro ki tetahi o enei mea.

18 ¶ A ka maha nga ra i noho ai a Paora, ka poroporoaki ia ki nga teina, a rere ana ki Hiria, ratou ko Pirihira ko Akuira ; he mea moremore tona upoko i Henekiria : he ki taurangi hoki nāna.

19 Te taenga atu ki Epeha, ka mahue raua ki reira : a ko ia i tomo atu ki roto ki te whare karakia, korerorero ai ki nga Hurai.

20 A ka mea ratou kia roa atu te wa e noho ai ia ki a ratou, kihai ia i whakaae ;

21 Heoi poroporoaki ana ia ki a ratou, i mea ia, Kua takoto rawa te tikanga kia whakarite ahau i tenei hākari ka tata nei ki Hiruharama : e hoki mai ano ia ahau ki a koutou, ki te pai te Atua. Na, rere ana ia i Epeha.

22 A ka u ki Hiharia, ka haere atu, ka oha atu ki te hahi, a haere ana ki Anatioka.

23 A roaroa kau iho, ka haere, a haereerea marietia ana e ia te whenua o Karatia, o Pirikia, me te whakau i nga akonga katoa.

24 ¶ Heoi i haere mai tetahi Hurai ki Epeha, ko Aporo te ingoa, i whanau ki Arehanaria, he pu korero, he tangata kaha ki nga Karaipiture.

25 I whakaakona tenei tangata ki te ara o te Ariki ; he tangata *ia* e toko tonu ake ana te ngakau, ka korero ia, tika tonu hoki tana whakaako i nga mea a te Ariki ; heoi ano tana i mātau ai ko te iriiringa a Hoani.

26 Ka anga ano ia, ka korero nui i roto i te whare karakia : a ka rongo a Akuira raua ko Pirihira ki a ia, ka mau raua ki a ia, a ata whakaaturia atu ana e raua ki a ia te ara o te Atua.

27 Ano ka mea ia kia haere atu ki Akaia, ka tuhituhi atu nga teina ki nga akonga, ka kiia atu ia hei manuwhiri ma ratou : a, tona taenga atu, ka whakakahangia e ia te hunga i meinga nei e te aroha noa kia whakapono :

28 Kaha rawa hoki tana whawhati i ta nga Hurai i roto i te huihui ; whakaaturia ana e ia ta nga Karaipiture mo Ihu, ko ia te Karaiti.

UPOKO 19.

I A Aporo ano i Koriniti, ka puta atu a Paora na nga wahi o runga, ka haere atu ki Epeha : a tupono atu ko etahi akonga,

2 Ka mea ia ki a ratou, Kua riro mai ranei te Wairua Tapu i a koutou i muri iho i to koutou whakaponotanga ? Ano ra ko ratou ki a ia, Kiano matou i rongo noa he Wairua Tapu tenei.

3 Ka mea atu ia ki a ratou, I iriiria oti koutou ki roto ki te aha ? Ka mea ratou, Ki roto ki ta Hoani iriiringa.

4 Na, ka mea a Paora, Ta Hoani iriiringa he iriiringa ripeneta, i mea ia ki te iwi, kia whakapono ratou ki tetahi e haere mai ana i muri i a ia, ara ki a Karaiti Ihu.

5 A ka rongo ratou, ka iriiria i runga i te ingoa o te Ariki o Ihu.

6 Na, ka pakia iho nga ringaringa o Paora ki runga ki a ratou, a ka tae mai te Wairua Tapu ki a ratou ; na, ka korerotia e ratou nga reo, a ka poropiti.

7 A tata tonu ki te tekau ma rua aua tāngata katoa.

8 Na, ka tomo atu ia ki te whare karakia, ka korero maia atu, a e toru nga marama i korerorero ai, i kukume mai ai ki nga mea o te rangatiratanga o te Atua.

9 A ka pakeke etahi, ka whakateka, ka whakahawea ki taua ritenga i te aroaro o te mano, ka mawehe atu ia i roto i a ratou, ka wahi ke i nga akonga, ka korerorero i tenei ra i tenei ra i roto i te kura o tetahi tangata, ara o Tairanu.

10 Na, e rua ona tau i penei ai ; a ka rongo katoa te hunga e noho ana i Ahia, nga Hurai, nga Kariki, i te kupu a te Ariki a Ihu.

11 Na, ehara i te merekara noa ake a te Atua i mea ai kia meatia e nga ringaringa o Paora.

12 I mauria mai hoki i tona tinana ki te hunga mate nga tauera, me nga aporona, a mutu ake o ratou mate, i puta mai ano hoki nga wairua kino i roto i a ratou.

13 ¶ Katahi ka anga etahi o nga Hurai haereere noa, he hunga pei

Digitized by Google

wairua, ka whakahua i te ingoa o te Ariki o Ihu ki runga ki etahi i nga wairua kino, ka mea, He whakahua tenei na matou ki a koutou i a Ihu, i ta Paora e kauwhau nei.

14 Na, i pera ano nga tamariki tokowhitu a Hewa a tetahi Hurai, he tohunga nui ano ia.

15 Na, ko te whakahokinga mai a te wairua kino, ka mea, E mohio ana ahau ki a Ihu, e mohio ana ki a Paora; ko koutou ia, ko wai ra?

16 Na, ko te tupeketanga mai o te tangata, i a ia nei te wairua kino, ki a ratou, kua kaha i a ratou, taea ana ratou e ia, no ka oma tahanga *ka oma* mamae atu i taua whare.

17 A i mohiotia tenei e nga Hurai katoa, e nga Kariki, e noho ana i Epeha; ka tau te wehi ki a ratou katoa, a whakanuia ana te ingoa o te Ariki o Ihu.

18 A he tokomaha i haere mai o te hunga whakapono, i whaki, i whakakite i a ratou mahi.

19 He tokomaha ano hoki o te hunga i mahi i nga mahi tinihanga, i huihui mai i a ratou pukapuka, a tahuna ana ki te aroaro o te katoa: a ka tāua nga utu o aua *pukapuka*, ka kitea e rima tekau mano hiriwa.

20 Koia ano te nui o te tupu o te kupu a te Atua, ka kaha.

21 ¶ Ano ka rite enei mea, ka mea a Paora i roto i tona wairua, kia tika na Makeronia, na Akaia, kia haere ki Hiruharama; i mea ia, Ka tae atu ahau ki reira, ko Roma ano hoki taku e tiki ai e titiro.

22 A tokorua āna i tono atu ai ki Makeronia o te hunga e mahi ana ki a ia, ko Timoti raua ko Eratu; ko ia hoki, he roaroa iho tana noho ki Ahia.

23 A i taua wa kihai i nohinohi te ngangau i puta ake i taua tikanga.

24 Ko tetahi tangata hoki ko Rimitiriu te ingoa, he kai mahi hiriwa, nāna nei i hanga nga temepara hiriwa o Riana, a kihai i nohinohi nga utu i tika mai i tana *mahi* ki nga kai hanga;

25 Na, ka whakaminea ratou e ia me ara kai mahi o nga pera, a ka mea atu, E mara ma, e mātau ana koutou, na tenei mahi a tatou rawa.

26 Na, e kite ana, e rongo ana koutou, ehara i te mea ko Epeha anake, engari he iti te wahi o Ahia katoa kua mahue atu nei i tenei Paora te kukume, te whakapeau ke i te tini o te tangata, e mea ana ia, Ehara enei i te Atua, e hangā nei e te ringa:

27 Na, ehara i te mea ko ta tatou nei wahi anake ka tata te kore noa iho; tera e whakakahoretia te temepara o te atua nui o Riana, a meake memeha noa iho tona nui, e karakiatia nei e Ahia katoa e te ao ano hoki.

28 Na, to ratou rongonga ai ka kī i te riri, ka karanga ake, ka mea, He nui a Riana o nga Epehi.

29 Na, ka tutū te puehu o te pa katoa: a ka hopukia e ratou a Kaiu raua ko Aritaku, he hunga no Makeronia, he hoa haere no Paora, a kokiri ngatahi ana ki te whare matakitaki.

30 A i a Paora e mea ana kia tomo atu ki roto ki te iwi, kihai ia i tukua e nga akonga.

31 Na, ka unga tangata atu etahi o nga rangatira o Ahia, i pai nei ki a ia, ka mea atu kia kaua ia e tuku atu i a ia ki roto ki te whare matakitaki.

32 Heoi puta ke te karanga a etahi a etahi: rarureru ke hoki taua whakaminenga; te nuinga kihai i mātau ki te mea i huihui ai ratou.

33 Na, ka akiakina atu a Arehanera i roto i te tini, na nga Hurai ia i mea kia whakatika. A tawhiri ana te ringa o Arehanera, i mea hoki kia korerotia e ia te tikanga ki te iwi.

34 Heoi ka mātau ratou he Hurai ia, kotahi tonu te reo o te katoa ki te karanga, (a tata noa ki te rua o nga haora,) *E* nui *ana* a Riana o nga Epehi.

35 A ka marire iho te huihui i te kai whakarite, ka mea ia, E nga Epehi, ko wai te tangata e kore e mohiotia e ia ko te pa o nga Epehi te kai tiaki temepara o te atua nui o Riana, o te *whakapakoko* ano hoki i taka iho i a Hupita?

36 Na, ka kore nei enei mea e taea te whakorekore, erangi kia ata noho koutou, kaua hoki e hikaka te mahi.

37 Kua arahina mai nei hoki e koutou enei tāngata, ehara nei i te hunga tahae mea tapu, ehara ano hoki i te hunga kohukohu ki to koutou atua.

38 Na, ki te mea he kupu ta Rimitiriu ratou ko ona hoa mahi mo tetahi tangata, e taea te whakawa, tenei ano hoki nga kawana: ma ratou ano ratou e whakawa.

39 Na, ki te mea he mea ke ta koutou e whai na, waiho ma te runanga tika te ritenga.

40 Ko wai hoki ka tohu tera pea tatou e whakawakia mo tenei ngangautanga o naianei, kahore hoki he take e tika ai ta tatou korero mo tenei huihui.

Digitized by Google

41 Ano ka puaki enei *kupu* āna, ka tonoa atu e ia te whakaminenga.

UPOKO 20.

TE mutunga o te ngangau, ka karangatia e Paora nga akonga, ka awhitia, a turia atu ana e ia haere ana ki Makeronia.

2 A ka haereerea e ia aua wahi, a ka maha ana kupu i whakahau ai i a ratou, haere ana ia ki Kariki;

3 A ka toru ona marama ki reira. I nga Hurai ano e whakatakoto whakaaro ana mona, i a ia meake rere ki Hiria, ka mea ia kia hoki ma Makeronia.

4 A i haere tahi ano i a ia a tae noa ki Ahia, a Hopate o Peria; a Aritaku raua ko Hekunu o Teharonika; a Kaiu o Rerepe, a Timoti; ratou ko Tikiku ko Toropimu o Ahia.

5 I haere anei i mua ki Toroa tatari ai i a matou.

6 Na, i te mutunga o nga ra o te *taro* rewena-kore ka rere atu matou i Piripai, a po rima ka tae atu ki a ratou ki Toroa; a e whitu nga ra i noho ai ki reira.

7 Na, i te *ra* tuatahi o te wiki, i te mea kua huihui nga akonga ki te whawhati taro, ka kauwhau a Paora ki a ratou, e mea ana hoki ki te haere i te aonga ake; a ka kumea roatia tana korero ā wnenganui po ra ano.

8 Heoi he maha nga rama i te ruma i runga i te wahi i huihui ai ratou.

9 A i te matapihi e noho ana tetahi taitamariki, ko Utiku te ingoa, na, au tonu te moe i parangia ai ia: a ka roa tonu nei te kauwhau a Paora, na, ka pehia rawatia ia e te moe, a taka iho i te toru o nga whakapaparanga o nga ruma, tangohia rawatia ake kua mate.

10 Na, ka heke iho a Paora, a hinga ana ki runga ki a ia, awhi ana *i a ia*, ka mea, Kei ngangau koutou; kei roto hoki i a ia tona wairua.

11 Na, ka kake atu ano ia, ka whawhati taro, ka kai, a ka roa rawa te korerotanga a puao noa, ka haere.

12 Heoi arahina oratia atu ana e ratou taua taitamariki, kihai hoki i nohinohi te koa.

13 ¶ Na, ko matou kua riro i mua ki te kaipuke, a rere ana ki Aho, i mea kia utaina a Paora i reira: nāna hoki i whakarite, i mea ia kia ra uta.

14 A ka tutaki ki a matou ki Aho, ka utaina ia, a rere ana matou ki Mitirini.

15 Rere atu ana matou i reira, i te aonga ake ka taea te ritenga atu o Kio; ao ake ano ka u ki Hamo, a noho ana ki Torokiriuma; ao ake ano ka u ki Miretu.

16 I mea hoki a Paora kia rere i waho ake o Epeha, kei roa ia ki Ahia: i porangi hoki me kore e rokohanga atu ia e te ra o te Petekoha ki Hiruharama.

17 ¶ Na, ka tono tangata atu ia i Miretu ki Epeha, hei tiki i nga kaumatua o te hahi.

18 A, to ratou taenga mai ki a ia, ka mea ia ki a ratou, E mahara ana koutou ki taku tikanga i roto i a koutou i nga ra katoa, no te ra tuatahi iho ano o toku taenga mai ki Ahia,

19 Papaku noa iho te ngakau i mahi ai ahau ki te Ariki, he maha ia nga roimata, me nga whakamatautauranga i pa mai ki a au, i nga Hurai e whakatakoto whakaaro ana *moku*:

20 Kihai i puritia e ahau tetahi o nga mea pai, i whakakitea atu ano ki a koutou, i akona nuitia ki a koutou, i tenei whare hoki i tenei whare,

21 I kauwhautia hoki ki nga Hurai, ki nga Kariki, te ripeneta whaka-te-Atua, me te whakapono ki to tatou Ariki, ki a Ihu Karaiti.

22 Na, tenei ahau te haere nei ki Hiruharama, he hereherenga na tè Wairua, kahore hoki e mohio ki nga mea e pa ki a au i reira:

23 Heoi ano ko ta te Wairua Tapu e whakaatu mai nei i tenei pa i tenei pa, e mea ana, e taria mai ana ahau e nga mekameka e nga mate.

24 Otiia kahore aku whakaaro ki tetahi o *enei* mea, e kore ano hoki ahau e ihupuku ki te ora, engari kia koa ahau ina taea taku e whai nei, me te mahi i homai ki a au e te Ariki e Ihu, *ara* kia whakaaturia te rongo pai o te aroha noa o te Atua.

25 Na, e mohio ana tenei ahau, heoi ano kitenga o toku mata e tetahi o koutou, e te hunga i kauwhau haere nei ahau i te rangatiratanga o te Atua i roto i a koutou.

26 Koia ahau ka mea nei ki a koutou aianei, Kahore oku poke i nga toto o tetahi tangata.

27 Kihai hoki ahau i manawapa ki te kauwhau i te whakaaro katoa a te Atua ki a koutou.

28 ¶ Na, kia tupato ki a koutou, ki te kahui katoa ano hoki i meinga ai koutou e te Wairua Tapu hei kai tirotiro, whangaia te hahi a te Atua, i hokona nei e ia ki ona ake toto.

Digitized by Google

29 E mohio ana hoki ahau ki tenei, ka riro ahau, tera e puta mai ki a koutou nga wuruhi nanakia, e kore nei e tohu i te kahui.

30 A ka whakatika ano etahi tāngata i roto i a koutou, hei korero i nga mea parori ke, kukume ai i nga akonga hei whai i a ratou.

31 Na, kia mataara, kia mahara ano ki nga tau e toru, kihai nei ahau i mangere i te po i te ao ki te whakatupato i tenei i tenei *o koutou*, me te tangi ano ahau.

32 Na, tenei ahau, e *aku* teina, te tuku atu nei i a koutou ki te Atua, ki te kupu hoki o tona aroha noa, e kaha nei ki te whakatupu ake, ki te hoatu hoki i tetahi wahi ki a koutou i roto i te hunga katoa kua oti te whakatapu.

33 Kihai i hiahiatia e ahau te hiriwa, te koura, te kakahu ranei, o tetahi.

34 E mohio ana ano koutou, na enei ringaringa i mahi nga mea i matea e ahau, e oku hoa.

35 I whakakite atu ahau i nga mea katoa ki a koutou, kia penei ano te mahi te atawhai i te hunga ngoikore, kia mahara hoki ki nga kupu a te Ariki a Ihu, ki tana i mea ai, Te whakawhiwhi, nui atu te hari i to te whiwhi.

36 ¶ Te mutunga o enei kupu, ka tukua ona turi ki raro, ka inoi tahi ia me ratou katoa.

37 He nui ano hoki te tangi o te katoa, hinga iho ratou ki runga ki te kakī o Paora, ka kihi i a ia;

38 I tino mamae pu hoki ratou i te kupu i mea ai ia, heoi ano to ratou kitenga i tona mata. Na, ka arahi ratou i a ia ki te kaipuke.

UPOKO 21.

HEOI ka motu ke atu matou i a ratou, ka rere, a tika tonu atu, taea noatia a Koha, ao ake te ra, kei Roro, ā Patara:

2 Na, ka rokohanga atu tetahi kaipuke e whakawhiti atu ana ki Piniki, a eke ana matou ki runga, rere ana.

3 A ka kitea atu Kaiperu, ka mahue atu i te taha ki maui, a rere ana ki Hiria, u noa ki Taira: e waiho ana hoki e te kaipuke tona utanga ki reira.

4 A ka kitea nga akonga, e whitu nga ra i noho ai matou ki reira: a ka korero mai ratou ki a Paora, he mea *ki mai* na te Wairua, kia kaua ia e haere atu ki Hiruharama.

5 A ka rite aua ra o matou, ka puta atu matou, ka haere; me te kawe ano ratou katoa, nga wāhine, nga tamariki, i a matou a waho ra ano o te pa: na, ka tukua o matou turi ki te tahatai, ka inoi.

6 Katahi ka awhi matou tetahi ki tetahi, a eke ana ki te kaipuke; ko ratou i hoki ki o ratou *kāinga*.

7 A, te mutunga o to matou rerenga mai i Taira, ka tae ki Toromai, na, ka oha atu ki nga teina, a kotahi te ra i noho ai ki a ratou.

8 I te aonga ake ka turia atu e matou ko Paora ma, ka haere ki Hiharia: a tomo atu ana ki te whare o Piripi kai kauwhau, ko ia nei tetahi o nga tokowhitu; a noho ana i a ia.

9 Na, tokowha ana tamahine, he wahina, he poropiti.

10 A ka maha o matou ra i noho ai, ka haere mai tetahi poropiti i Huria, ko Akapu te ingoa.

11 A, te taenga mai ki a matou, ka mau ki te whitiki o Paora, herea iho e ia ona ake ringaringa me ona waewae, ka mea, Ko ta te Wairua Tapu korero tenei, E peneitia te here o te tangata nona tenei whitiki e nga Hurai i Hiruharama, e tukua atu ano ia ki nga ringaringa o nga tauiwi.

12 Heoi, to matou rongonga i enei mea, ka tohe matou ko nga tāngata o taua kāinga, kia kaua ia e haere atu ki Hiruharama.

13 Na, ko te whakahokinga mai a Paora, He aha ta koutou e tangi, e whakangakaukore nei i a au? ehara hoki i te mea ko te here anake taku e pai ai, engari ko te mate ano hoki ki Hiruharama, mo te ingoa o te Ariki o Ihu.

14 A, te rongo ia, ka mutu ta matou, ka mea, Kia meatia ta te Atua e pai ai.

15 A ka pahemo enei ra, ka takai matou i a matou mea, a haere ana ki Hiruharama.

16 I haere tahi ano i a matou *etahi* o nga akonga o Hiharia, me te kawe ano i a Nahona o Kaiperu, he akonga tawhito, hei tukunga mo matou.

17 A, to matou taenga atu ki Hiruharama, na, koa noa iho nga teina ki a matou hei hoa mo ratou.

18 I te aonga ake ka haere tahi matou ko Paora ki a Hemi: i reira ano hoki nga kaumatua katoa.

19 Na, ka oha atu ia ki a ratou, ka korerotia takitahitia atu nga mea i mea ai te Atua kia meatia e ia i roto i nga tauiwi.

20 Na, to ratou rongonga ai, ka whakakororia i te Ariki, ka mea atu ki a ia, Kua kite koe, e *to matou* teina, i nga mano tini o nga Hurai kua whakapono nei; a e uaua katoa ana ki te ture:

21 Kua rongo ano hoki ratou ki a

Digitized by Google

koe, e whakaako ana i nga Hurai katoa i roto i nga tauiwi, kia whakarerea a Mohi, e mea ana kia kaua ratou e kokoti i nga tamariki, kia kaua ano hoki e haere i runga i nga ritenga *o mua*.

22 Na, me pehea? tera e rupeke mai te huihui: e rongo hoki ratou ki tou taenga mai.

23 Na, me mea e koe tenei e korerotia atu nei e matou ki a koe: Tokowha o matou tāngata, he kupu taurangi ta ratou;

24 Tangohia enei, kia purea ngatahitia koutou, mau ano e utu a ratou mea, kia waruhia ai o ratou mātenga: a ka kite katoa ratou he teka noa nga mea i korerotia mou; engari e tika ana tou haere, a kei te whakarite ano koe i te ture.

25 Ko nga tauiwi ia kua whakapono, kua tuhituhi atu matou, kua whakatakoto i te tikanga kia kaua tenei e meatia e ratou, ko tenei anake, kia tupato ratou i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, i te toto, i te mea kua notia te kaki, me te moe tahae.

26 Na, ka mau a Paora ki aua tāngata, a i te aonga ake ka pure tahi ka haere tahi ratou ki roto ki te temepara, hei whakaatu ka whakaritea nga ra mo te purenga, kia whakaherea ra ano he whakahere mo tetahi mo tetahi o ratou.

27 Heoi ka tata nga ra e whitu te taka, ka kitea ia i roto i te temepara e etahi Hurai o Ahia, na ratou i whakaoho te mano katoa, a ka pa o ratou ringaringa ki a ia,

28 Ka karanga, E nga tāngata o Iharaira, awhinatia mai: Ko te tangata tenei e whakaako nei i nga tāngata katoa o nga wahi katoa ki nga mea whakahe mo te iwi, mo te ture, mo tenei kāinga: kua kawea ano hoki e ia etahi Kariki ki roto ki te temepara, a ka noa nei i a ia tenei wahi tapu.

29 (I kite hoki ratou i mua he hoa nona i roto i te pa a Toropimu o Epeha; a tohu noa ratou, kua kawea ia e Paora ki roto ki te temepara.)

30 Na, ka oho te pa katoa, ka oma mai nga tāngata: a ka mau ki a Paora, toia ana ia ki waho o te temepara: a uakina tonutia atu ana nga tatau.

31 Na, i a ratou e whai ana kia patua ia, ka tae te rongo ki te rangatira mano o te hapu *hoia*, ka tutū te puehu i Hiruharama katoa.

32 Na, hohoro tonu tana mau ki etahi hoia me nga keneturio, a oma iho ana ki a ratou: a, to ratou kitenga i te rangatira mano me nga hoia, ka mutu te patu i a Paora.

33 Na, ka whakatata atu te rangatira mano, ka tango i a ia, ka mea kia herea ki nga mekameka e rua; a ka ui atu ko wai ia, i aha hoki ia.

34 He kupu ano ta tetahi, he kupu ano ta tetahi, i roto i te mano: a, tē rongo ia ki te tikanga i te ngangau, ka mea kia arahina ia ki te pa.

35 Na, te taenga atu ki te pikitanga, ka hikitia ia e nga hoia i te taututetutenga hoki a te tangata.

36 I aru mai hoki te huihuinga o te iwi, me te karanga, Whakamatea ia.

37 Ano ka whano a Paora te kawea ki roto ki te pa, ka mea ki te rangatira mano, E pai ranei kia korero atu ahau i tetahi *kupu* ki a koe? Ka mea ia, E mātau ana ranei koe ki te reo Kariki?

38 Ehara oti koe i taua Ihipi i whakatupu i te tutū i mua i enei ra, a kawea ana e ia nga tāngata kohuru e wha mano ki te koraha?

39 Ka mea atu a Paora, He tangata ahau no nga Hurai no Tarahu o Kirikia, he tangata tupu no tera pa, ehara *ano hoki* i te pa ingoa kore: na, ko taku inoi tenei ki a koe, tukua ahau kia korero ki te iwi.

40 Na, tukua ana e ia, a tu ana a Paora ki runga ki te pikitanga, ka tawhiri tona ringaringa ki te iwi. Na, mutu pu te turituri, ka korero atu ia, no nga Hiperu te reo, ka mea,

UPOKO 22.

E HOA ma, e *aku* tuakana, e *aku* mātua, whakarongo ki tenei korero aku ki a koutou.

2 (A ka rongo ratou ko te reo Hiperu tana i korero ai ki a ratou, na, mutu rawa te kiki: a ka mea ia,)

3 He tangata ano ahau no nga Hurai, i whanau ki Tarahu o Kirikia, i whakatupuria i roto i tenei pa ki nga waewae o Kamariere, i ata whakaakona ki te tino tikanga o te ture a nga mātua, i uaua ano ahau mo te Atua, i pena me koutou katoa i naianei.

4 A whakatoia ana e ahau *nga tāngata o* tenei tikanga, a mate noa; herea ana e ahau nga tāngata, nga wāhine, a tukua ana ki nga whare herehere.

5 Ma te tohunga nui ratou ko nga kaumatua katoa e whakatika tenei aku: i riro mai hoki i a au a ratou pukapuka

Digitized by Google

ki nga teina, a haere ana ahau ki Ramahiku, kia herea kia arahina te hunga ano hoki o reira ki Hiruharama kia whakamamaetia.

6 I a au ano e haere ana, a ka whakatata ki Ramahiku i te poutumarotanga, ka whiti whakarere mai ki a au he māramatanga nui no te rangi.

7 A hinga ana ahau ki te whenua, ka rangona he reo e mea mai ana ki a au, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i a au?

8 Na, ka whakahokia atu e ahau, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea mai ia ki a au, Ko Ihu ahau o Nahareta, e whakatoia nei e koe.

9 I kite ano oku hoa i te māramatanga, a wehi ana; otira kihai i rongo i te reo ona i korero mai ki a au.

10 Ka mea atu ahau, Me aha ahau, e te Ariki? Ka mea mai te Ariki ki a au, Whakatika, haere ki Ramahiku; a ka korerotia ki a koe ki reira nga mea katoa kua whakaritea kia meinga e koe.

11 Ano ra kahore ahau i kite, na te kororia hoki o taua māramatanga, ka arahina a ringaringatia e aku hoa haere, ka tae atu ki Ramahiku.

12 Na, ko tetahi tangata ko Anania, he tangata karakia, i rite tonu nei ki ta te ture *ana mahi*, e korerotia paitia ana e nga Hurai katoa e noho ana *i reira*,

13 Haere mai ana ia ki a au, a tu ana, ka mea mai ki a au, E *taku* teina, e Haora, titiro ake. A i taua haora ano ka titiro atu ahau ki a ia.

14 I mea mai ano ia, Na te Atua o o tatou mātua koe i whiriwhiri, kia mātau ki tana e pai ai, kia kite i a te Tika, kia rongo hoki i te reo o tona mangai.

15 No te mea ko koe hei kai whakaatu māna ki nga tāngata katoa, mo nga mea i kite ai, i rongo ai koe.

16 Na, he aha tau e whakaroa nei? whakatika, kia iriiria koe, kia horoia ou hara, me te karanga ano ki te ingoa o te Ariki.

17 A, taku hokinga mai ki Hiruharama, i a au e inoi ana i roto i te temepara, ka puta mai te ngakau matakite ki a au;

18 A ka kite ahau i a ia e mea mai ana ki a au, Eahua, kia hohoro te haere atu i Hiruharama: e kore hoki ratou e tango i to korero moku.

19 Na, ko taku meatanga atu, E te Ariki, e mahara ana ratou, he kai herehere ahau, he kai whiu i roto i nga whare karakia, i te hunga i whakapono ki a koe:

20 A i te whakahekenga o nga toto o tou kai whakaatu o Tepene, i reira ahau e tu ana, e whakaae ana ki tona whakamatenga, e tiaki ana hoki i nga kakahu o ona kai whakamate.

21 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Haere: ka ungā hoki koe e ahau ki tawhiti ki nga tauiwi.

22 A whakarongo ana ratou ki a ia taea noatia tenei kupu, na, ka hamama ratou, ka mea, Whakamatea atu te koroke nei i runga i te whenua: e kore hoki e pai kia ora ia.

23 Heoi i a ratou e karanga ana, e rukeruke ana i *o ratou* kakahu, e akiri ana i te puehu ki te rangi,

24 Ka ki atu te rangatira kia kawea ia ki te pa, ka mea kia whiua ia, kia uia; kia mātau ai ia ki te mea i penei ai ratou te karanga ki a ia.

25 A i a ratou e here ana i a ia ki nga here, ka mea a Paora ki te keneturio e tu ana *i reira*, He mea tika ranei kia whiua e koutou te tangata o Roma, i te mea kahore ano i mau noa tona hē?

26 Na, te rongonga o te keneturio, ka haere atu, ka korero ki te rangatira mano, ka mea, Kia tupato ki tau e mea ai: no Roma hoki te tangata nei.

27 Na, ka haere mai te rangatira mano, ka mea ki a ia, Korero mai ki a au, no Roma koe? Ka mea ia, Ae.

28 Na, ka whakahokia mai e te rangatira mano, He nui te utu i hokona ai e ahau tenei tangatawhenuatanga. Ka mea atu a Paora, He *tangata whenua* ra ahau no taku whanautanga.

29 Na, whakarerea tonutia iho ia e te hunga e mea ana ki te ui ki a ia: i mataku ano te rangatira mano, i tona rongonga ai no Roma ia, mona hoki i herea.

30 I te aonga ake ka mea ia kia mātau ki te tikanga, ki te mea i whakawakia ai ia e nga Hurai, a ka wewete i ona here, ka mea kia haere mai nga tohunga nui, me to ratou runanga katoa, a arahina iho ana a Paora, whakaturia ana ki to ratou aroaro.

UPOKO 23.

NA, ka titiro pu a Paora ki te runanga, a ka mea, E hoa ma, e *aku* tuakana, tika tonu ki *taku* mahara iho taku whakahaere i te aroaro o te Atua, a taea noatia tenei ra.

2 Na, ka mea a Anania te tohunga nui ki te hunga e tu ana i tona taha, kia pakia tona mangai.

Digitized by Google

3 Ano ra ko Paora ki a ia, Tenei ake ka papaki te Atua i a koe, e te pakitara kua oti te pani ki te paru ma: kaore, kia noho koe ki te mea ki a au i ta te ture i whakatakoto ai, heoi kapea ana e koe ta te ture, heoi kiia ana ahau e koe kia pakia?

4 Na, ka mea atu te hunga e tu tata ana, E whakamanumanu ana oti koe ki te tohunga nui o te Atua?

5 Ano ra ko Paora, Kihai ahau i mātau, e *aku* tuakana, ko ia te tohunga nui: kua oti hoki te tuhituhi, Aua e korerotia kinotia te rangatira o tou iwi.

6 Ano ka kite a Paora no nga Haruki etahi, ko etahi no nga Paribi, ka karanga ia i roto i te runanga, E hoa ma, e *aku* tuakana, he Parihi ahau, he tama na te Parihi: ko te aranga o te hunga mate e tumanakohia atu nei, te mea e whakawakia nei ahau.

7 A, tana korerotanga i tenei, ka totohe nga Parihi ki nga Haruki: a ka wehea te huihui.

8 E mea ana hoki nga Haruki, kahore he aranga mai, kahore he anahera, kahore he wairua: ko nga Parihi ia e whakaae ana ki aua mea e rua.

9 A ka nui te ngangare: ka whakatika nga Karaipi o to te Parihi taha, ka totohe, ka mea, Kahore ano i mau i a matou te hē o tenei tangata: engari ki te mea kua korero tetahi wairua ki a ia, tetahi anahera ranei, aua tatou e whawhai ki te Atua.

10 Ano ka nui te ngangau, ka mataku te rangatira mano, kei motumotuhia a Paora e ratou, ungā ana e ia nga hoia kia heke atu, ki te tango i a ia i roto i a ratou, kia arahina hoki ki te pa.

11 A i taua po ano ka tu te Ariki ki tona taha, ka mea, Kia maia, e Paora: me whakaatu ano hoki e koe ki Roma, me pera ano me tau whakaaturanga i aku mea ki Hiruharama.

12 Ao ake te ra, ka huihui etahi o nga Hurai, ka maka oati ki a ratou ano, ka mea, kia kaua ratou e kai, kia kaua e inu, kia whakamatea ra ano a Paora.

13 A e wha tekau ngahoro nga tāngata nāna tenei oatitanga.

14 Na, ka haere ratou ki nga tohunga nui ratou ko nga kaumatua, ka mea, Mau pu ta matou oati i oati ai, kia kaua e pa kai, kia mate ra ano a Paora i a matou.

15 Na, ma koutou tahi ko te runanga e ki atu ki te rangatira mano kia arahina iho ia ki a koutou apopo, me ki atu e mea ana koutou kia ata mohiotia nga mea mona: ko matou ia, i te mea kiano ia i tata noa, ka whai mahara ki te whakamate i a ia.

16 A, te rongonga o te iramutu o Paora ki ta ratou whakaaro whakapapa, na, ka haere ia, ka tomo atu ki roto ki te pa, ka korero ki a Paora.

17 Katahi ka karangatia e Paora tetahi o nga keneturio, ka mea, Arahina atu te tamaiti nei ki te rangatira mano: he korero hoki tana ki a ia.

18 Na, ka mau ia ki a ia, a arahina atu ana ki te rangatira mano, ka mea atu, I karanga te herehere a Paora i a au, i mea kia arahina tenei tamaiti ki a koe, he korero hoki tana ki a koe.

19 Na, ka mau te rangatira mano ki tona ringaringa, ka haere ki tahaki, ka ui atu, He aha tau mea hei korerotanga ki a au?

20 Ano ra ko tera, Kua whakatakoto whakaaro nga Hurai kia mea atu ki a koe, kia arahina iho a Paora apopo ki te runanga, ano e ata uia tetahi atu mea mona.

21 Na, aua koe e rongo ki a ratou: e wha hoki tekau ngahoro o nga tāngata o ratou e whanga ana ki a ia, kua puaki ta ratou oati, kia kaua e kai, kia kaua e inu, kia mate ra ano ia i a ratou: na, kua rite tenei ratou, e tatari ana ki te kupu whakaae i a koe.

22 Katahi ka tukua atu taua tamaiti e te rangatira mano, a ka mea ia, Kaua e korerotia ki tetahi to whakaaturanga mai i enei mea ki a au.

23 Na, tokorua nga keneturio i karangatia e ia, ka mea atu, Kia rite mai etahi hoia kia rua rau hei haere ki Hiharia, me nga hoia eke hoiho kia whitu tekau, me te hunga mau matia kia rua rau, i te toru o nga haora o te po;

24 Kia rite mai hoki nga kararehe, hei whakanohoanga iho mo Paora ki runga, kia kawea orātia ai ia ki a Pirika ki te kawana.

25 I penei te pukapuka i tuhituhia e ia:

26 Na Karauria Raihia ki a Pirika ki te kawana pai rawa, Tena koe.

27 I hopukia tenei tangata e nga Hurai, a i a ia ka tata te whakamatea e ratou, ka puta atu ahau me nga hoia, a tangohia mai ana ia, i rongo hoki ahau no Roma ia.

28 I mea ano ahau kia rongo i te take i whakawakia ai ia e ratou, a arahina atu ana ki to ratou runanga:

29 Na, ka kite ahau he kupu tautohe no to ratou ture i whakawakia ai ia, kahore ano hoki ona hē i tika ai te mate, te here ranei.

Digitized by Google

30 A ka korerotia mai ki a au, meake whanga nga Hurai mo tenei tangata, na, tonoa tonutia ana ki a koe, i mea hoki ahau ki *ona* kai whakawa, kia korerotia ki a koe nga mea mona. Hei kona ra.

31 Na, ka mau nga hoia ki a Paora, ka pera hoki me te mea i korerotia ki a ratou, a arahina ana ia i te po ki Anatipatari.

32 Ao ake te ra ka tukua atu nga tāngata eke hoiho hei hoa haere mona, a hoki ana ratou ki te pa:

33 A, to ratou taenga atu ki Hiharia, ka hoatu te pukapuka ki te kawana, a whakaturia ana a Paora ki tona aroaro.

34 A, te tirohanga iho a te kawana, ka ui atu, No tehea kawanatanga ia? A ka rongo no Kirikia;

35 Ka mea ia, Ka whakarongo ahau ki a koe, ina tae mai ano hoki ou kai whakawa. I mea ano ia kia tiakina ia i roto i te whare whakawa o Herora.

UPOKO 24.

NA, ka pahure nga ra e rima, ka haere atu a Anania te tohunga nui ratou ko nga kaumatua, ko tetahi kai korero, ko Tereturu, whakakite ai i nga hē o Paora ki te kawana.

2 A ka oti ia te karanga, ka timata a Tereturu te whakawa, ka mea, Nau i hua ai te rangimarie ki a matou, he whakaaro hoki nau i pai ai nga mea i meatia ki tenei iwi,

3 Nui atu ta matou whakawhetainga mo *aua mea* ka riro mai nei i a matou, i nga wa katoa i nga wahi katoa, e Pirika, e te tangata pai rawa.

4 Otiia e kore e nui atu taku whakawarenga i a koe; tena, he ngawari nei hoki koe, whakarangona mai ta matou kupu kotahi nei.

5 I mau hoki tenei tangata, ano he mate kino, e whakaoho ana i nga Hurai katoa o te ao, ko ia hoki te tino take o te titorehanga ki ta nga Nahareti:

6 I mea ano hoki ia kia whakanoatia te temepara: na, ka hopu matou i a ia, a ka mea kia meatia ki a ia ta to matou ture i whakatakoto ai.

7 Na, ka puta mai a Raihia te rangatira mano, rupahu noa iho, tangohia ake ia i o matou ringaringa,

8 A ungā ana e ia ona kai whakawa kia haere mai ki a koe: mau e ui atu ki a ia, kia rongo ai koe ki enei mea katoa e whakawakia nei ia e matou.

9 A i whakaae ano nga Hurai, i mea, Koia ano tena.

10 Na, ko te whakahokinga mai a Paora, i ta te kawana tungoutanga atu ki a ia kia korero, E mohio ana ahau, ka maha ou tau e whakawa nei koe i tenei iwi, koia i pai ai toku ngakau ki te tohe i te tika o aku mea:

11 E takoto kau ana hoki hei mohiotanga mau, kahore i maha ake i te tekau ma rua nga ra oku i haere mai nei ki Hiruharama ki te karakia.

12 Kihai ano hoki ahau i mau i a ratou i roto i te temepara e korero ana ki tetahi tangata, e whakamea ana ranei i te mano kia tutū, kahore i nga whare karakia, kahore ano hoki i te pa:

13 E kore ano hoki e taea e ratou te whakairi ki a au nga mea e whakawakia nei ahau e ratou.

14 Otira me whaki atu tenei e ahau ki a koe, ko ta ratou ritenga e ki nei he titorehanga, ko taku tena e karakia nei ahau ki te Atua o oku mātua, e whakapono ana hoki ahau ki nga mea katoa kua oti te tuhituhi i roto i te ture, i ta nga poropiti:

15 E tumanako atu ana ki ta te Atua, ki ta ratou ake ano hoki e whakaae nei, *ara* tenei ake ka ara mai nga tāngata mate, nga tāngata tika nga tāngata hē.

16 Tenei ano hoki taku e whai nei, kia hara kore tonu toku hinengaro i te aroaro o te Atua, o nga tāngata.

17 Na, muri iho i nga tau e maha, ka tae mai ahau ki te kawe mai i nga mea atawhai rawakore ki toku iwi, me nga whakahere.

18 No reira ahau i kitea ai e etahi Hurai o Ahia, e purea ana i roto i te temepara, kahore he huihui, kahore he ngangau.

19 Ko te tikanga ra kia haere mai ratou ki a koe ki te whakawa, ki te mea he mea ta ratou moku.

20 Ma enei ake ano ranei e korero, me i kitea e ratou he hē toku, i a au ano e tu ana i te runanga,

21 Ko taua kupu kotahi pea i karanga ai ahau, i a au e tu ana i roto i a ratou, Ko te aranga mai o te hunga mate te mea e whakawakia nei ahau e koutou i naianei.

22 Heoi ka rongo a Pirika ki enei mea, ka ungā atu ratou, he nui atu hoki no tona mohio ki taua ritenga, ka mea ia, Ka haere mai a Raihia te rangatira mano, ka tino rapu ai ahau ki te tikanga o a koutou mea.

23 Na, ka mea ia ki te keneturio kia

Digitized by Google

tiakina a Paora, kia waiho noa ano ia, kia kaua e riria ona hoa ina mahi *ki a ia*, ina haere mai ki a ia.

24 Na, muri iho i etahi ra ka tae mai a Pirika raua ko tana wahine ko Ruruhira, he Hurai, ka mea ia kia tikina a Paora, a ka whakarongo ki a ia ki te whakapono ki a te Karaiti.

25 A i a ia e korero ana ki nga mea o te tika, ki te hiahia kia pehia, ki te whakawakanga amua, ka wiri a Pirika, ka mea, Haere ianei; kia watea ahau, ka karangatia koe e ahau.

26 Tohu noa hoki ka hoatu ki a ia he moni e Paora kia tukua ai ia: koia i hono ai te tiki i a ia, te korero ki a ia

27 Na, muri iho i nga tau e rua ka riro mai a Porohia Petuha hei whakakapi mo Pirika *i te kawanatanga:* a ka mea a Pirika kia manawarekatia nga Hurai, na, ka waiho e ia a Paora kia here ana.

UPOKO 25.

TE taenga mai o Petuha ki te kawanatanga, ka toru nga ra, ka haere atu ia i Hiharia ki Hiruharama.

2 Na, ka korero atu te tohunga nui, me nga rangatira o nga Hurai ki a ia mo Paora, ka tohe ki a ia,

3 Kia whakaaetia ta ratou mona, kia tikina atu ia ki Hiruharama, he whanga hoki ta ratou mona kia whakamatea ki te ara.

4 Na, ka whakahokia atu e Petuha, me pupuri a Paora ki Hiharia, e hohoro ana hoki tona haere *ki reira.*

5 I mea ano ia, Me haere tahi ano ki raro nga mea o koutou e watea ana, ki te whakawa i taua tangata, ki te mea he *kino* tana.

6 A ngahuru noa atu nga ra i noho ai ia ki a ratou, ka haere ia ki Hiharia; ao ake te ra ka noho ki runga ki te nohoanga whakawa, a ka mea kia arahina mai a Paora.

7 Na, kua tae mai ia, kua tu hoki nga Hurai i haere mai i Hiruharama, he maha he nui nga hē i whakapangia e ratou ki a Paora; heoi kihai i u ta ratou.

8 A ka utua e ia, Kahore rawa oku hara ki te ture a nga Hurai, kahore ki te temepara, kahore ano hoki ki a Hiha.

9 Heoi ka mea a Petuha kia manawarekatia nga Hurai, a ka ki atu ki a Paora, ka mea atu, E pai ana koe kia haere ki Hiruharama, ki reira whakawakia ai mo enei mea ki toku aroaro?

10 Ano ra ko Paora, E tu ana ahau ki te whakawakanga o Hiha, ko te wahi tika tenei hei whakawakanga moku: kahore aku hē ki nga Hurai, kua tino kitea na hoki e koe.

11 Me he hē toku, a kua meinga e ahau tetahi mea e tika ai te mate, e kore ahau e kino kia mate: tena ko tenei teka kau nga mea e whakawakia nei ahau e ratou, e kore e ahei kia tukua ahau ki a ratou e te tangata. He karanga tenei naku ki a Hiha.

12 Na, ka korerorero a Petuha ki te runanga, ka mea, Kua karanga koe ki a Hiha? me haere ano koe ki a Hiha.

13 A muri iho i etahi ra, ka tae mai a kingi Akaripa raua ko Pereniki ki Hiharia, ki te oha atu ki a Petuha.

14 A ka po maha raua e noho ana i reira, ka korerotia atu e Petuha ki te kingi nga meatanga ki a Paora, ka mea, Tenei tetahi tangata kua waiho e Pirika e here ana:

15 A, taku taenga atu ki Hiruharama, ka korerotia mai ia e nga tohunga nui, ratou ko nga kaumatua o nga Hurai, ka tono ratou kia whakawakia ia.

16 Na, ko taku whakahokinga atu ki a ratou, Ehara i te ritenga na nga tāngata o Roma kia tukua he tangata kia mate, i te mea kiano i tutataki noa te tangata e whakawakia ana ki nga kai whakawa, me tuku ano ia ki te whakahoki kupu atu ki te kupu whakawa.

17 A, to ratou whakaminenga ki konei, kihai ahau i whakaroa; ao ake te ra ka noho ahau ki runga ki te nohoanga whakawa, ka mea atu kia arahina mai taua tangata.

18 A, te turanga o nga kai whakawa, kihai tetahi hē o aku i whakaaro ai i korerotia mai e ratou mona:

19 Heoi he kupu tautohenga no ta ratou karakia ta ratou i mea ai ki a ia, ko tetahi Ihu ano hoki i mate, a e kiia ana e Paora kei te ora.

20 Heoi pohewa noa iho ahau ki taua tautotohenga, a ka mea atu me kore ia e pai kia haere ki Hiruharama, ki reira whakawakia ai mo aua mea.

21 A, te karangatanga a Paora kia waiho ia kia whakarangona tana e Akuhata, ka mea ahau kia waiho ia, kia tonoa ra ano ki a Hiha.

22 Ka mea a Akaripa ki a Petuha, E hiahia ana ahau kia rongo i ta tera tangata. Ka mea ia, Ko apopo koe rongo ai ki a ia.

Digitized by Google

23 I te aonga ake ka tae atu a Akaripa raua ko Pereniki, me nga whakapaipai maha, a tomo ana ki roto ki te whare whakarongo, ratou ko nga rangatira mano, ko nga tāngata nunui o te pa, a ka kiia atu e Petuha, ka mauria mai a Paora.

24 Na, ko te kianga mai a Petuha, E kingi Akaripa, e koutou katoa e noho nei tatou, ka kite koutou i tenei tangata i tohe mai ai ki a au te huihui katoa o nga Hurai i Hiruharama, i konei ano hoki, i karanga ai, Ehara rawa i te tika kia waiho ia i te ora.

25 A, taku kitenga kahore ana mahi e tika ai te mate, a ka karanga ano ia ki a Akuhata, ka mea ahau kia ungā atu ia.

26 Kahore ia aku tino mea e tuhituhi atu ai ahau mona ki taku ariki. Koia ahau ka arahi mai nei i a ia ki a koutou, ki a koe rawa ano hoki, e kingi Akaripa, kia whai mea ai ahau hei tuhituhinga atu, ua mutu te uiui.

27 Ki taku hoki he mea hē kia ungā atu he herehere, a kia kaua e korerotia te mea i whakawakia ai ia.

UPOKO 26.

NA, ko te meatanga atu a Akaripa ki a Paora, Tena korerotia o *korero*. Katahi ka totoro atu te ringaringa o Paora, a korero ia:

2 He koanga ngakau tenei ki a au, e kingi Akaripa, kia korerotia e ahau ki a koe aianei nga mea katoa e whakawakia nei ahau e nga Hurai:

3 He mohio rawa hoki koe ki nga ritenga katoa me nga tautohenga a nga Hurai: tena koa, whakarongo marie mai ki a au.

4 E mohio ana nga Hurai katoa ki taku whakahaere o taku tamarikitanga ake, no te oroko timatanga ra ano i roto i toku iwi i Hiruharama;

5 Mohio tonu ratou ki a au o mua iho, me i pai ratou ki te whakaatu, taku mahi, no ta te titorehanga pakeke rawa o ta tatou karakia, no ta nga Parihi.

6 Tenei ahau te tu nei, te whakawakia nei mo te tumanakotanga atu ki te mea i korerotia e te Atua i mua ki *o tatou* mātua:

7 Ko te uru ano hoki ki tenei ta o tatou iwi kotahi tekau ma rua e tumanako atu nei, i a ratou e mahi tonu nei *ki te Atua* i te ao i te po. Ko tenei, e kingi Akaripa, e tumanakohia atu nei, te mea e whakawakia nei ahau e nga Hurai.

8 Koia, ki ta koutou e kore e whakaponohia ta te Atua whakaarahanga i te hunga mate?

9 Ko ahau nei, i whakaaro ano ahau ko te mea tika kia maha nga mea e mahia e ahau hei pehi mo te ingoa o Ihu o Nahareta.

10 Ae, i meinga ano tenei e ahau ki Hiruharama: he tokomaha ano hoki te hunga tapu i uakina atu e ahau ki roto ki nga whare herehere, he mea tuku mai hoki nga tikanga na nga tohunga nui ki a au; a ka whakamatea ratou, i te whakaae ano ahau.

11 He maha ano hoki aku whiunga i a ratou i roto i nga whare karakia katoa, i meinga ano ratou e ahau kia kohukohu; heoi haurangi noa iho ahau ki a ratou, whaia ana e ahau, a tae noatia nga pa o tawhiti.

12 Nawaia, i a au e haere ana ki Ramahiku, me nga tikanga me te kupu whakaae a nga tohunga nui,

13 I te poutumarotanga, e te kingi, ka kitea e ahau i te ara he māramatanga i te rangi, e tiaho ana ki a au, ki oku hoa haere ano hoki, tera atu i te māramatanga o te ra.

14 Heoi hinga katoa ana matou ki te whenua, ka rongo ahau i te reo e korero mai ana ki a au, no nga Hiperu ano hoki te reo, e mea ana, E Haora, e Haora, he aha tau e whakatoi nei i a au? ehara tau te whana ki nga koikoi.

15 Ano ra ko ahau, Ko wai koe, e te Ariki? Ka mea mai ia, Ko Ihu ahau e whakatoia nei e koe.

16 Otira whakatika, e tu ou waewae ki runga: ko te mea tenei i puta ai ahau ki a koe, kia meinga koe hei kai mahi hei kai whakaatu mo nga mea i kite nei koe, me nga mea ano hoki e kitea ai ahau e koe.

17 Ka whakaorangia koe i te iwi, i nga tauiwi ano hoki, ka tonoa nei koe ki a ratou,

18 Hei whakatitiro i o ratou kanohi, hei whakatahuri mai i te pouri ki te māramatanga, i te kaha ano hoki o Hatana ki te Atua, kia whiwhi ai ratou ki te murunga hara, i runga o te whakapono ki a au, ki tetahi wahi ano hoki i roto i te hunga ka oti te whakatapu.

19 No reira, kihai ahau i whakatuturi, e kingi Akaripa, ki te mea o te rangi i puta mai ra:

20 Heoi i mātua korero ahau ki te

Digitized by Google

hunga i Ramahiku, i Hiruharama, ki te whenua katoa ano hoki o Huria, ki nga tauiwi hoki, kia ripeneta, kia tahuri ki te Atua, me te mahi ano ratou i nga mahi tika o te ripeneta.

21 No reira nga Hurai i hopu ai i a au i te temepara, i whai ai kia whakamatea ahau.

22 Heoi ka awhinatia mai ahau e te Atua, ka tu tonu nei ahau, a mohoa noa nei, me te korero ki te iti ki te rahi, kahore aku kupu ke ake i ta nga poropiti ratou ko Mohi i mea ai meake puta mai:

23 Ara ko te Karaiti kia mate, ko ia te matamua o te aranga mai o te hunga mate, a māna e whakapuaki te māramatanga ki te iwi, ki nga tauiwi ano hoki.

24 I a ia e korero ana i enei mea, nui atu te reo o Petuha ki te karanga mai, E Paora, e haurangi ana koe; na te nui o *tou* korero pukapuka i haurangi ai koe.

25 Ano ra hoki ko ia, Kahore oku haurangi, e Petuha, e te tangata pai rawa; engari he pono, he whai wha kaaro, aku kupu e whakapuaki nei.

26 E mātau ana hoki te kingi ki enei mea, i maia ai ahau ki te korero atu ki a ia: e mea ana hoki ahau, kahore tetahi o enei mea i ngaro i a ia; kihai hoki tenei mea i mahia i roto i te kokonga.

27 E whakapono ana ranei koe ki nga poropiti, e Kingi Akaripa? e mea ana ahau, tenei koe te whakapono nei.

28 Ano ra ko Akaripa ki a Paora, Wahi iti kua riro atu ahau ki tau ki ta te Karaiti tikanga.

29 Na, ko te meatanga mai a Paora, Ko taku tenei e inoi nei ki te Atua, kia kaua e iti, engari kia tino nui, kia kaua ano hoki *e waiho* i tou kotahi, engari kia tino rite ki a au te hunga katoa e whakarongo mai nei ki a au i naianei: ko enei mekameka ia kia kore.

30 A ka mutu enei korero ana, ka whakatika te kingi, raua ko te kawana, a Pereniki, ratou ko te hunga i noho tahi ratou:

31 Na, haere ke ana ratou, ka korerorero ki a ratou ano, ka mea, Kahore he hanga a tenei tangata e tika ai te mate, te here ranei.

32 Katahi ka mea a Akaripa ki a Petuha, Ka tukua tenei tangata kia haere, me i kaua ia te karanga ki a Hiha.

UPOKO 27.

ANO ka takoto te tikanga kia rere matou ki Itari, ka tukua atu a Paora, me ara atu herehere ki tetahi keneturio, ko Huriu te ingoa, no te hapu io Akuhata.

2 Na, eke ana matou ki tetahi kaipuke o Ataramitiuma, i mea kia tika ra nga kāinga o Ahia rere ana; ko Aritaku o Teharonika he tangata no Makeronia, to matou hoa.

3 Po tahi ka whakau ki Hairona. Na, ka ngawari te mahi a Huriu ki a Paora, a tukua ana ia kia haere ki ona hoa kia atawhaitia.

4 Rere atu ana i reira, ka miri haere matou i te taha o Kaiperu, no te mea i hē te hau.

5 Whiti atu ana matou i te moana o Kirikia, o Pamapuria, ka u ki Maira o Raikia.

6 Na, ka mau i te keneturio he kaipuke ki reira no Arehanaria, e rere ana ki Itari; ka utaina matou ki runga.

7 A ka po maha i puhoi ai te rere, ka whiti whakauaua ki te ritenga atu o Hiniru, a, tē tukua atu matou e te hau, ka miri haere matou i te taha o Kariti i te ritenga atu o Haramone;

8 A ka pahemo whakauaua a reira, ka u matou ki tetahi kāinga, ko nga Kokoru ataahua te ingoa; e tata ana a reira ki te pa o Rahia.

9 A ka maha nga ra ka pahemo, na, kua kino te rerenga, no te mea kua pahemo ke te po noho puku, ka whakatupato a Paora,

10 Ka mea ki a ratou, E mara ma, e kite ana ahau i te kino i te nui o te hē e pa mai i tenei rerenga, ehara i te mea ko te utanga anake me te kaipuke, engari ko tatou ano hoki.

11 Heoi ka whakaae atu te keneturio ki ta te rangatira, raua ko te tangata nona te kaipuke, whakanuia ake e ia ta raua i ta Paora i korero ai.

12 A, tē pai taua kokorutanga hei tunga i te hotoke, i mea te tokomaha kia rere atu ano i reira, me kore e u ki Piniki, ki reira tu ai i te hotoke; he kokorutanga ia no Kariti, e anga ana ki te weta ma tonga ki te weta ma nota.

13 A ka pa rekareka te tonga, ka mea ratou kua taea ta ratou i whakaaro ai, ka hutia; miri haere ana i Kariti.

14 Na, kihai i roa ka puta ke he hau nui whakaharahara, ko Urokaraiona te ingoa.

Digitized by Google

15 A ka kahakina te kaipuke, te ngongo ki te hau, na, ka tukua kia paea.

16 Na, ka miri i te taha ruru o tetahi motu, tona ingoa ko Karaura, ka riro whakauaua mai te poti i a matou:

17 A ka hutia ake, ka hangā ki te whakau, ka whakawhaiawhitia te tangere o te puke; ano ka mataku kei eke ki te tahuna, ka tukua te ra, a ka paea haeretia.

18 Ano ka tino akina matou e te tupuhi, i te aonga ake ka akiritia e ratou *nga utanga;*

19 A i te toru *o nga ra*, ka makā atu e o matou ringaringa ake nga mea ake ano o te kaipuke.

20 A he maha nga ra i kore ai i puta te ra me nga whetu, kihai ano hoki i iti te tupuhi i akina ai matou, na, ka mahue katoa ta matou whakaaro ki te ora.

21 Heoi ka roa te nohoanga pukutanga, na, ka tu a Paora i waenganui o ratou, ka mea, E mara ma, engari ra me i whakarongo koutou ki a au, a kihai i rere mai i Kariti, kei pa mai tenei kino, tenei mate.

22 Na, ko taku kupu tenei ki a koutou, Kia mārama te ngakau: e kore hoki e mate tetahi o koutou, ko te kaipuke anake.

23 I tu hoki ki toku taha i tenei po he anahera no te Atua, nāna nei ahau, ko ia taku e karakia atu nei,

24 I mea mai, Aua e mataku, e Paora; me tu koe ki te aroaro o Hiha: na, tena kua hoatu ki a koe e te Atua te hunga katoa e rere tahi na koutou.

25 Na, kia mārama te ngakau, e hoa ma: e whakapono ana hoki ahau ki te Atua, e rite ano ki tana i korero mai ai ki a au.

26 Otira kua takoto te tikanga kia eke tatou ki tetahi motu.

27 Na, i te tekau ma wha o nga po, i a matou e kahakihakina ana i Aria, i waenganui po, ka mea nga kai mahi kaipuke ka tata tetahi whenua ki a ratou;

28 Na, ka whakatatūtū ratou, ka kite e rua tekau maro: a ka neke tata atu, ka whakatatūtū ano, ka kite ratou kotahi tekau ma rima maro.

29 Na, ka mataku kei paea matou ki nga toka, ka tukua nga punga e wha i te kei, ka hiahia ki te awatea.

30 A i nga kai mahi kaipuke e mea ana kia oma atu i te kaipuke, a e tuku ana i te poti ki te moana, he whakaware, kia kiia ai e tukua ana etahi punga i te ihu,

31 Ka mea a Paora ki te keneturio ratou ko nga hoia, Ki te kore enei e noho ki te kaipuke, e kore koutou e taea te whakaora.

32 Katahi ka kotia nga whakaheke o te poti e nga hoia, a tukua ana kia taka atu.

33 A i te mea meake puao te ra, ka tohe a Paora ki a ratou katoa kia kai, ka mea, Ko te tekau ma wha tenei o nga ra e tatari nei koutou, e noho puku nei, tē o te kai.

34 Koia ahau ka tohe atu nei kia kai: ko tetahi mea hoki tenei e ora ai koutou: e kore hoki e ngahoro tetahi huruhuru o te upoko o tetahi o koutou.

35 A, tana korerotanga i enei *kupu*, na, ka mau ia ki te taro, ka whakawhetai atu ki te Atua i te aroaro o te katoa: a ka whawhati, ka timata te kai.

36 Na, ka mārama nga ngakau o ratou katoa, a ka kai ano hoki ratou.

37 Na, e rua rau e whitu tekau ma ono matou katoa i te kaipuke.

38 Ano ka makona i te kai, ka whakamama ratou i te kaipuke, ka akiritia te witi ki te moana.

39 A ka ao te ra kihai ratou i mohio ki tera whenua: a, te kitenga i tetahi kokorutanga he one ano to reira, na, ka mea ratou me kore e ahei te aki atu i te kaipuke ki roto.

40 Na, kotia ana e ratou nga punga, tukua ana ki te moana, i whakakorokoroa ano hoki nga here o te urungi, ka hutia ano te ra nui ki te hau, ka tika atu ki te one.

41 A ka puta atu ki tetahi wahi i nga tai papaki rua, ka whakaekea te kaipuke; a titi tonu te ihu, mau tonu, ko te kei i pakaru i te kaha o te ngaru.

42 A ki ta nga hoia whakaaro me whakamate nga herehere, kei kau tetahi ki uta, kei oma.

43 Ko te keneturio ia i mea kia whakaorangia a Paora, a kihai i tukua ki ta ratou i whakaaro ai; na, ka mea ia, kia mātua peke atu te hunga e mātau ana ki te kau, kia kau atu ki uta:

44 Ara atu, etahi i runga i nga papa, etahi i runga i etahi *o nga mea* o te kaipuke. Heoi tae ora katoa ana ratou ki uta.

UPOKO 28.

AKA ora ratou, katahi ka mohio ko Merita te ingoa o te motu.

Digitized by Google

2 Na, kihai i nohinohi te atawhai a nga tāngata maori ki a matou: ka tahuna he kapura, a whakamanuhiritia ana matou katoa, no te mea e ua ana te ua, no te matao hoki.

3 Na, ka kohikohia e Paora he pupu wahie, a makā ana e ia ki te kapura: heoi puta mai ana he neke i te werawera, ka mau ki tona ringa.

4 A, te kitenga o nga tāngata maori i te ngarara e werewere ana ki tona ringaringa, ka mea ratou tetahi ki tetahi, Koia, he tangata kohuru tenei, ka ora nei ia i te moana, na, kihai i tukua e te Tika kia ora.

5 Otiia i ruia atu e ia te ngarara ki te kapura, a kihai i mate, kihai i aha.

6 Na, whanga noa ratou kia tetere ia, kia hinga whakarere ranei, kia mate: heoi ka roa noa to ratou whanganga, a, te kitenga kahore he aha i pa ki a ia, ka puta ke *o ratou whakaaro*, ka mea ratou, he atua ia.

7 I taua wahi ano te kāinga o te tino rangatira o te motu, ko Pupiria te ingoa: he manuhiri matou nāna; e toru nga ra i atawhaitia ai matou e ia.

8 Na, i te takoto te pāpā o Pupiria, e mate ana i te kiri ka, i te koripi: heoi ka tomo atu a Paora ki a ia, ka inoi, ka pakia iho ona ringaringa ki a ia, a ora ake.

9 A, te meatanga o tenei, na, ka haere mai ano era atu o te motu he mate o ratou, a ka whakaorangia:

10 A nui atu te honore i whakahonoretia ai matou e ratou; a i to matou rerenga ka utaina mai nga mea e pai ana ma matou.

11 A muri iho i nga marama e toru, ka rere matou i runga i tetahi kaipuke o Arehanaria, i tu nei ki taua motu i te hotoke, ko Katoro raua ko Poruku te ingoa.

12 Na, ka u atu ki Hairakuha, a e toru o matou ra i noho ai *ki reira*.

13 Na, ka awhio ake matou i reira, a ka u ki Rekiuma: ka po tahi ka pa te tonga, a i te rua o nga ra ka u ki Puteori:

14 Ano ka kitea nga tuakana i reira, ka tohea matou kia noho i a ratou, kia whitu nga ra: heoi haere ana matou ki Roma.

15 A ka rongo nga tuakana o reira ki a matou, ka haere mai ki te whakatau i a matou ki Apiuwhoruma, ki Whare-toru: a, te kitenga o Paora i a ratou, ka whakawhetai atu ki te Atua, ka ora te ngakau.

16 Na, ka tae matou ki Roma, a ka hoatu nga herehere e te keneturio ki te rangatira hoia: ko Paora ia i tukua kia noho motu ke raua ko tetahi hoia, hei tiaki i a ia.

17 A muri iho i nga ra e toru, ka huihuia e Paora nga tino tāngata o nga Hurai: a, to ratou minenga mai, ka mea ia ki a ratou, E hoa ma, e *aku* tuakana, kahore nei aku hara ki te iwi, ki nga ritenga ranei o nga mātua, i tukua ai ahau i Hiruharama hei herehere ki nga ringaringa o nga tāngata o Roma.

18 A, toku whakawakanga e ratou, ka mea ratou kia tukua ahau, no te mea kahore he take e mate ai ahau.

19 Heoi ka whakahe tonu nga Hurai; e taea hoki te aha? karanga ana ahau ki a Hiha; kahore ia aku mea e whakawa ai ahau i toku iwi.

20 Koia ahau i karanga ai i a koutou kia kite, kia korero *ki a koutou:* no te mea hoki ko ta Iharaira e tumanako atu nei te mea i herea ai ahau ki tenei mekameka.

21 Na, ko ta ratou meatanga mai ki a ia, Kahore ano he pukapuka mou i tae mai ki a matou i Huria, kahore ano hoki tetahi o nga tuakana i haere mai nei i kawe kupu mai, i korero mai ranei i tetahi kino mou.

22 Otira e mea ana matou kia rongo ki a koe i āu whakaaro: e mohio ana hoki matou ki tenei tikanga, e korerotia kinotia ana i nga wahi katoa.

23 A ka oti te whakarite he ra ki a ia, he tokomaha i haere mai ki a ia ki *tona* whare; a whakakitea atu ana e ia ki a ratou, whakaaturia atu ana e ia, te rangatiratanga o te Atua, me te tiki ano i ta te ture a Mohi i ta nga poropiti, hei kukume i a ratou ki nga mea o Ihu, no te ata a ahiahi noa.

24 Ko etahi i whakapono ki nga mea i korerotia, ko etahi kihai i whakapono.

25 A, tē rite a ratou korero, ka puta atu ratou, me te korero ano a Paora i tetahi kupu, Tika tonu te korero a te Wairua Tapu i a Ihaia poropiti ki o tatou mātua,

26 I mea nei, Haere ki tenei iwi, mea atu, Rongo noa koutou, na, e kore e mātau; titiro noa koutou, na, e kore e kite:

27 Kua matotoru hoki te ngakau o tenei iwi, e puhoi ana nga taringa ki te whakarongo, ko o ratou kanohi kua oti te whakamoe e ratou; kei kite nga kanohi, kei rongo nga taringa, kei mātau te ngakau, a ka tahuri ratou, ka whakaorangia e ahau.

Digitized by Google

28 Na, kia mohio koutou, ka tonoa te whakaoranga a te Atua ki nga tauiwi, a ka rongo ano ratou.
29 A ka mutu tenei korero āna, ka haere nga Hurai, he nui hoki ta ratou tautohetohe ki a ratou ano.
30 A e rua tino tau i noho ai a Paora ki tona whare i utua e ia, a tukua tonutia mai ana e ia te hunga katoa e tomo mai ana ki a ia;
31 A maia tonu ia ki te kauwhau i te rangatiratanga o te Atua, ki te whakaako i nga mea o te Ariki o Ihu Karaiti, kihai ano hoki i riria.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O ROMA.

UPOKO 1.

NA Paora, na te pononga o Ihu Karaiti, i karangatia hei apotoro, i motuhia ki te rongo pai a te Atua,
2 (I korerotia e ia i mua, ara e ana poropiti i roto i nga Karaipiture tapu,)
3 Mo tana Tama, mo to tatou Ariki mo Ihu Karaiti, i whanau nei he uri no Rawiri, no te wahi ki te kikokiko;
4 I whakapuakina mai nei ko te Tama a te Atua i runga i te kaha, i runga i ta te Wairua o te Tapu, i te mea ka whakaarahia mai nei i te mate:
5 Nāna nei matou i whiwhi ai ki te aroha noa, ki te mahi apotoro, kia ngohengohe mai ai kia whakapono ai nga iwi katoa, hei mea mo tona ingoa:
6 No ratou nei hoki koutou, he hunga karanga na Ihu Karaiti:
7 Ki te hunga katoa i Roma e arohaina nei e te Atua, ka oti nei te karanga hei hunga tapu: *Kia tau* ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.
8 Taku tuatahi he whakawhetai ki toku Atua, i roto i a Ihu Karaiti, mo koutou katoa, no te mea e korerotia ana to koutou whakapono i te ao katoa.
9 Ko te Atua, e mahi nei toku wairua ki a ia i roto i te rongo pai o tana Tama, hei kai whakaatu moku, mo te mau tonu o taku maharahara ki a koutou,
10 E inoi ana me kore e pai te Atua ko tenei haerenga nei oku ki a koutou, kia whakatikaia.
11 Nui atu hoki taku hiahia kia kite i a koutou, kia whakawhiwhia ai ano hoki koutou e ahau ki tetahi hoatutanga he mea wairua, kia whakaungia ai koutou;
12 Ara, kia ora ngatahi ai toku ngakau me o koutou i te whakapono o tatou tahi, o koutou oku,
13 Na, e kore ahau e mea, e *aku* teina, kia ngaro i a koutou, te maha o aku meatanga kia haere atu ki a koutou, (heoi araia mai ana ahau, a mohoa noa nei,) kia whiwhi ai ano hoki ahau ki tetahi hua i roto i a koutou, ki te pera me o era tauiwi.
14 Nga Kariki, nga tautāngata, nga mohio, nga whakaaro-kore, he nama ta ratou kei runga i a au.
15 A, e ngakau nui ana ano ahau kia whakapaua taku ki te kauwhau i te rongo pai ki a koutou ano hoki i Roma.
16 Kahore hoki oku whakama ki te rongo pai o te Karaiti: ko te kaha hoki ia o te Atua hei whakaora mo nga tāngata katoa e whakapono ana; mo te Hurai ki mua, mo te Kariki ano hoki.
17 Kei reira hoki e whakakitea ana ta te Atua tika, he mea no te whakapono ki te whakapono: kua oti nei hoki te tuhituhi, Ma te whakapono e ora ai te tangata tika.
18 E whakakitea iho ana hoki i te rangi ta te Atua riri ki nga karakia-koretanga katoa, ki nga hē o nga tāngata, e pupuri ana i te pono i runga i te hē;
19 Kei roto hoki i a ratou e mārama ana nga mea o te Atua e taea te mohio; kua whakamarumatia nei hoki e te Atua ki a ratou.
20 Nga mea hoki ona, kahore nei i

Digitized by Google

kitea, e kitea nuitia ana no te hanganga iho ra ano o te ao, he mea whakaatu ki nga mea i hangā, ara tona kaha o tua iho, me *tona* Atuatanga; e kore ai he kupu whakahoki atu ma ratou:

21 I a ratou nei hoki e mātau ana ki te Atua, kihai ratou i whakakororia *i a ia* hei Atua, kihai i whakawhetai atu; heoi kua kuare o ratou whakaaro, a pouri ana o ratou ngakau pohehe.

22 I a ratou e mea ana he mohio ratou, wairangi noa iho ratou,

23 A whakaputaina ketia ake te kororia o te Atua e kore nei e pirau, kia rite ki te ahua o te tangata pirau noa, o nga manu o nga waewae wha, o nga mea ngokingoki.

24 Koia hoki ratou i tukua ai e te Atua ki te mahi poke, i runga i nga hiahia o o ratou ngakau, a whakatutuatia iho o ratou tinana e ratou whakaratou:

25 Whakarerea ake e ratou to te Atua pono, ka mau ke ki te teka, a karakia ana mahi ana ki te mea hanga, kapea ake te Kai hanga, ko ia nei te whakapaingia ake ake. Amine.

26 Koia ratou i tukua ai e te Atua ki nga hiahia tūtūa: a ratou wāhine hoki, mahue ake te tikanga maori, kei te ngau ke noa atu:

27 Me nga tāne ano hoki, whakarerea ake e ratou te tikanga maori ki te wahine, ano he ahi te kānga o to ratou hiahia ki a ratou ano; nga tāne ki nga tāne, mahi ai i te hanga whakama, me te whiwhi ano ratou ki te utu e rite ana mo ta ratou ngaunga ketanga.

28 A i a ratou kihai nei i pai kia mau tonu te Atua ki *o ratou* mahara, tukua ana ratou e te Atua ki te hinengaro hē, kia mahia nga mea kahore e tau kia mahia;

29 Ki tonu ratou i nga mahi hē katoa, i te moepuku, i te kino, i te apo, i te mauahara; whawhao rawa i te hae, i te kohuru, i te totohe, i te hianga, i te whano ke; he hunga kohumuhumu,

30 He hunga ngau-tuara, kino ki te Atua, he hunga whakahihi, whakakake, whakapehapeha, he kai tito i nga mea kino, e turi ana ki nga mātua,

31 Kahore o ratou matauranga, he hunga kupu taka, kahore nei he aroha, he hunga takahi kawenata, kahore e tohu *tangata:*

32 E mātau nei ano ratou ki ta te Atua tikanga, e tika te mate mo nga kai mahi i enei mea, heoi mahia ana e ratou ko aua mea na ano, whakaae ana ano hoki ki te hunga e pera ana te mahi.

UPOKO 2.

NA, kahore he kupu whakahoki māu, e te tangata katoa e whakahe ana: i a koe hoki e whakahe ra i tera, e whakahe ana ano koe i a koe ano; kei te mahi hoki koe te kai whakahe i aua mea ra ano.

2 Na, e mātau ana tatou kei runga i te pono te whakahekanga a te Atua mo nga kai mahi i aua mea.

3 A, ko tāu whakaaro ranei tenei, e te tangata e whakahe ana ki nga kai mahi i aua mea, a e mahia ana ano aua mea na e koe, ko koe e ora i ta te Atua whakahe?

4 E whakahawea ana ranei koe ki tona ngawari, ki *tana* tikanga mahaki, ki *tona* manawanui, e ranea tonu nei; te mahara ko te ngawari o te Atua hei arahi i a koe ki te ripeneta?

5 Heoi pakeke tonu nei koe kahore e ripeneta tou ngakau, e puranga ana koe i te riri mou, mo te ra o te riri, o te whakakitenga mai ano hoki i ta te Atua whakaritenga tika i te whakawa;

6 Ko tana nei e hoatu ai ki tetahi ki tetahi, ka rite ki ā ratou ake mahi:

7 Ki te hunga e whai ana ki te kororia, ki te honore, ki te matenga-kore, me te mau ano hoki ki te mahi pai, he oranga tonutanga:

8 Ki te hunga ia e totohe ana, a e turi ana ki te pono, e whakarongo ana hoki ki te hē, he riri, he aritarita;

9 He pawera, he rarunga, mo nga wairua tangata katoa e mahi ana i te kino, mo te Hurai ki mua, mo te Kariki ano hoki;

10 He kororia ia, he honore, he rangimarie, mo nga tāngata katoa e mahi ana i te pai, mo te Hurai ki mua, mo te Kariki ano hoki:

11 Kahore hoki ā te Atua whakapai kanohi.

12 Te hunga hoki i hara ture kore, ka mate ture kore ano hoki: me te hunga i hara i runga i te ture, kei te ture ano he whakahe mo ratou;

13 He teka hoki ko nga kai whakarongo o te ture e tika ki ta te Atua, engari ko nga kai mahi o te ture, e whakatikaia.

14 I te mea hoki e mahia noatia ana nga mea o te ture e nga tauiwi, kahore nei o ratou ture, ko anei, kahore nei o ratou ture, hei ture ano ki a ratou:

15 E whakakite nei hoki ratou i te mahi a te ture he mea tuhituhi ki o

Digitized by Google

ratou ngakau, me te whakaae tahi ano o ratou hinenguro: ko *a ratou* whakaaro ano hoki kei te whakahehe kei te whakatikatika ranei i tetahi i tetahi;)

16 I te ra e whakaritea ai te whakawa e te Atua mo nga mea ngaro a nga tāngata, he mea *whakarite tonu* ki taku rongo pai, hei meatanga ma Ihu Karaiti.

17 Na, e karangatia ana koe he Hurai, e whakawhirinaki ana koe ki runga ki te ture, ko te Atua hoki tau e whakamanamana ai,

18 E mohio ana hoki koe ki *tana* e pai ai, e kitea ana e koe nga mea e rere ke ana *i etahi mea*, he mea whakaako na te ture;

19 E u ana hoki to whakaaro, ko koe hei kai arahi mo nga matapo, hei māramatanga mo te hunga i roto i te pouri,

20 Hei kai tohutohu mo nga kuare, hei kai whakaako mo nga kohungahunga; kei a koe ano hoki te ahua o te matauranga raua ko te pono i runga i te ture.

21 He kai whakaako koe i tera atu, e kore ianei koe e whakaako i a koe ano? e kauwhau na koe kia kaua e tahae, e tahae ana ranei koe?

22 E mea na koe, Kaua e puremu, e puremu ana ranei koe? e whakarihariha na koe ki nga whakapakoko, e tahae ana ranei koe i nga mea tapu?

23 E whakamanamana na koe ki te ture, kei te whakaiti ranei koe i te Atua i te mea ka takahi koe i te ture?

24 Na koutou hoki i kohukohua ai te ingoa o te Atua i roto i nga tauiwi, i peratia ai me te mea kua oti te tuhituhi.

25 E whai wahi ana hoki te kotinga, ki te mahia e koe te ture: tena ki te takahi koe i te ture, ka riro tou kotinga hei kotinga kore.

26 Na, ki te mau i te kotinga kore nga tikanga o te ture, e kore ianei tona kotinga kore e kiia hei kotinga?

27 A ki te rite te ture i te mea kihai i kotia maoritia, *e kore* ianei ia e whakahe ki a koe, ki te tangata i te kupu tuhituhi, i te kotinga, i a koe e takahi na i te ture?

28 Ehara hoki to waho i te Hurai; ehara ano hoki te kotinga i te mea no waho no te kikokiko:

29 Engari tera te Hurai, ko to roto; a, te kotinga no te ngakau, he mea wairua, he teka na te kupu tuhituhi; ehara ano hoki i te mea e whakamoemititia ana e te tangata, engari e te Atua.

UPOKO 3.

HA, he aha ra te pai i hua ki te Hurai? he aha te rawa o te kotinga?

2 He nui ra i nga mea katoa: te tuatahi, kua oti te tuku ki a ratou nga kupu a te Atua.

3 Tena iana, ki te mea kihai etahi i whakapono, e taka ranei to te Atua pono i to ratou whakapono kore?

4 Kahore rapea: engari ko te Atua kia pono, a he teka kau nga tāngata katoa; ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kia tika ai tau i to korerotanga, kia puta ai tau i tou whakawakanga.

5 Ha, ki te mea na to tatou hē i kitea nuitia ai to te Atua tika, me pehea he kupu ma tatou? E hē ana ranei te Atua, i a ia e whakapa ana i te riri? (he kupu tangata tenei naku:)

6 Kahore rapea: penei ka pehea ta te Atua whakarite whakawa mo te ao?

7 Na, ki te mea na taku teka i hira rawa ai to te Atua pono hei kororia mona; he aha ano hoki au i whakahengia ai me te mea he tangata hara?

8 Tē ki ranei (ko te kupu whakapae teka tenei mo matou, ki ta etahi hoki ko ta matou kupu tenei,) Tatou ka mahi i te kino, kia puta ai he pai? tika tonu te whakahe mo ratou.

9 He aha koia? ko matou te hunga pai? Kahore ra hoki: kua oti hoki te whakaatu e matou ko nga Hurai, ko nga Kariki, kei raro katoa i te hara;

10 Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kahore he tangata tika, kahore kia kotahi:

11 Kahore he tangata e mātau ana, kahore he tangata e rapu ana i te Atua.

12 Kua peka ke ratou katoa, kua kino ngatahi; kahore he tangata e mahi ana i te pai, kahore kia kotahi.

13 He urupa puare noa o ratou korokoro; e patipati ana o ratou arero; kei roto i o ratou ngutu te wai whakamate o nga nakahi:

14 Kī tonu o ratou mangai i te kanga, i te nanakia:

15 O ratou waewae, hohoro tonu ki te whakaheke toto:

16 He whakangaromanga, he ngakau pouri, kei o ratou ara:

17 Kahore hoki ratou i mohio ki te ara o te rangimarie:

Digitized by Google

18 Kahore te wehi o te Atua i mua i o ratou kanohi.

19 Na, e mātau ana tatou ki nga kupu a te ture, he mea korero ki te hunga i te ture: kia purua ai nga mangai katoa, kia tu hē ai te ao katoa i te aroaro o te Atua.

20 No te mea kahore he mahi o te ture e tika ai tetahi kikokiko i tona aroaro: ma te ture hoki ka mohiotia ai te hara.

21 Otiia kua whakamaramatia i naianei te tika a te Atua, motu ke i te ture, he mea whakaatu mai na te ture, na nga poropiti;

22 Ara te tika a te Atua e na runga mai ana i te whakapono ki a Ihu Karaiti, ki te hunga katoa mo te hunga katoa e whakapono ana: kahore hoki he pokanga ketanga:

23 Kua hara katoa hoki, kahore e taea e ratou te kororia o te Atua;

24 He mea whakatika utu kore na tona aroha noa, i runga i ta Karaiti Ihu hokonga:

25 Ko ia hoki ta te Atua i whakaatu mai ai i mua hei whakamarietanga, i runga i te whakapono ki ona toto, kia whakakitea ai tana tika, i te mea ka whakapahemotia nei nga hara o mua, he mea hoki na to te Atua manawanui;

26 Hei whakakite i tana tika i tenei wa nei ano: he mea hoki kia tika ai ia, me te whakatika ano i te tangata e whakapono ana ki a Ihu.

27 Na, kei hea te whakamanamana? Kua araia atu. E tehea ture? e to nga mahi? Kahore: engari e te ture o te whakapono.

28 Koia matou ka mea ai, kei te whakapono he tika mo te tangata, motu ke i nga mahi o te ture.

29 Ko te Atua oti ia o nga Hurai anake? he teka ianei no nga tauiwi ano hoki? Ae ra, no nga tauiwi ano hoki:

30 Kotahi nei hoki te Atua, māna e whakatika te kotinga i runga i te whakapono, me te kotinga kore ina whakapono.

31 E taka ranei te ture i ta matou, ara i te whakapono? Kahore rapea: engari na ta matou i u ai te ture.

UPOKO 4.

HE aha ra, ki ta tatou, te mea i riro mai i a Aperahama, i to tatou matua, i runga i te kikokiko?

2 Me he mea hoki na nga mahi i tika ai a Aperahama, he mea tana e whakamanamana ai ia; otira kahore i to te Atua aroaro.

3 E pehea ana hoki te Karaipiture? I whakapono a Aperahama ki te Atua, a ka whakairia mai hei tika mona.

4 Nu, he tangata e mahi ana, e kore e kiia te utu mona he mea aroha noa, engari he mea mo tana.

5 Tena he tangata kahore e mahi, engari e whakapono ana ki te kai whakatika i te tangata karakia kore, ka whakairia tona whakapono hei tika.

6 Pera hoki me ta Rawiri i ki ai mo te hari o te tangata, ka whakairia nei e te Atua he tika ki a ia, motu ke i nga mahi,

7 Ka hari te hunga kua oti ā ratou mahi tutū te muru, o ratou hara te hipoki:

8 Ka hari te tangata e kore nei e whakairia e te Ariki he hara ki a ia.

9 Na, tenei haringa, mo te kotinga ranei, mo te kotinga kore ranei? e mea ana hoki tatou, I whakairia te whakapono hei tika mo Aperahama.

10 He pehea te whakairinga? i a ia i te kotinga, i te kotinga kore ranei? He teka *i a ia* i te kotinga, engari i te kotinga kore.

11 A riro mai ana i a ia te kotinga hei tohu, hei hiri mo te tika i ra runga mai i tona whakapono, i te mea kahore ia i kotia; kia waiho ai ia hei matua ki te hunga katoa e whakapono ana i runga i te kotinga kore; ara kia whakairia ai ano hoki te tika ki a ratou:

12 Hei matua ano hoki ki te kotinga, ki te hunga ehara i te mea ko te kotinga anake to ratou, engari e takahi ana hoki i runga i nga tapuae o taua whakapono o to tatou matua o Aperahama, *i a ia* kahore *ano* i kotia.

13 Te kupu hoki ki a Aperahama ratou ko ona uri mo te ao ka riro i a ia kihai i na runga mai i te ture; engari i na runga i te tika o te whakapono.

14 Ki te mea hoki ka riro i te hunga ture, kua tikanga-kore te whakapono, kua taka te kupu whakaari:

15 Ta te ture hoki e mahi ai, he riri: me he mea hoki kahore he ture, kahore he hara.

16 Koia i na rototia ai i te whakapono, kia *waiho* ai ma te aroha noa; kia u ai te kupu whakaari ki te whanau katoa; ehara i te mea ki to te ture anake, engari ki to te whakapono o Aperahama; ko ia nei hoki te matua o tatou katoa,

Digitized by Google

17 (Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kua waiho koe e ahau hei matua ki nga iwi maha,) i te aroaro o tana i whakapono ai, o te Atua e whakaora nei i nga tupapaku, e karanga nei i nga mea kahore i konei me te mea kei konei nei ano.

18 Ahakoa kahore nei he rawa, u tonu tona manakonako ki a ia ka meinga hei matua mo nga iwi maha, ki te mea i korerotia, Ka penei tou whanau.

19 Kihai ano hoki i ngoikore tona whakapono, kihai ia i mahara iho ki tona tinana kua tupapakutia noatia ake, (wahi iti nei hoki kua kotahi rau ona tau,) ki te tupapakutanga hoki o te kopu o Hera:

20 Heoi kihai ia i ruarua, i whakateka ki ta te Atua kupu whakaari; engari kaha tonu tona whakapono, whakakororia ana ia ki te Atua;

21 U tonu hoki tana whakaaro e taea e ia te mea tana i korero mai ai.

22 Koia hoki i whakairia ai ki a ia hei tika.

23 Otira ehara i te mea he whakaaro ki a ia anake i tuhituhia ai taua whakairinga ki a ia;

24 Engari ki a tatou ano hoki; ka whakairia hoki ki a tatou, ki te whakapono ki te kai whakaara i a Ihu i to tatou Ariki i te mate:

25 I tukua nei mo o tatou he, i whakaarahia ano hoki mo tatou kia whakatikaia.

UPOKO 5.

NA, ka tika nei tatou i te whakapono, ka mau ta tatou rongo ki te Atua, he mea na to tatou Ariki na Ihu Karaiti:

2 Nāna hoki te whakatatanga mai ma tatou, i runga i te whakapono ki tenei aroha noa e tu nei tatou, a whakamanamana ana tatou, i te mea ka tumanako atu nei ki te kororia o te Atua.

3 Ehara hoki i te mea *ko tera* anake, engari e whakamanamana ana ano tatou ki nga mamae: e mohio ana hoki tatou, ko ta te mamae e mahi ai he manawanui;

4 Ta te manawanui he matauranga; ta te matauranga he tumanako:

5 E kore ano hoki e whakama *i a tatou* e tumanako nei: kua ringihia hoki te aroha o te Atua ki o tatou ngakau e te Wairua Tapu kua homai nei ki a tatou.

6 I a tatou hoki e ngoikore ana, i te wa i rite ai, ka mate a te Karaiti mo te hunga karakia kore.

7 E mate whakauaua hoki tetahi mo te tangata tika: tera pea ia tetahi e maia ki te mate mo te tangata pai.

8 Heoi e whakakitea nuitia ana e te Atua tona aroha ki a tatou, i a tatou hoki e hara ana, ka mate a te Karaiti mo tatou.

9 Na, tera noa ake he whakaoranga mo tatou e ia i te riri, i a tatou ka tika nei i ona toto.

10 I te mea hoki he hoa whawhai tatou, ka houhia ta tatou rongo ki te Atua, i runga i te matenga o tana Tama, na, ka mau nei te rongo, tera noa ake he whakaoranga mo tatou, i a ia kua ora nei.

11 A, ehara i te mea *ko tera* anake, engari e whakamanamana ana ano tatou ki te Atua, he mea na to tatou Ariki na Ihu Karaiti, nana nei tenei houhanga rongo i a tatou.

12 Na, ka rite ki te putanga mai o te hara ki te ao, he mea na te tangata kotahi, me te mate ano i runga i te hara, a horapa atu ana te mate ki nga tāngata katoa, no te mea kua hara katoa:

13 (I te ao nei hoki te hara, a taea noatia te ture: otira e kore e whakairia te hara i te mea kahore he ture.

14 Ahakoa ra he mana kingi ano to te mate no Arama iho ano taea noatia a Mohi, ki te hunga ano hoki kihai nei i rite to ratou hara ki to Arama pokanga ketanga, he ahua nei hoki ia no tenei i tāria atu nei.

15 Otira kihai i rite ki te hara te mea i homai noa mai. Na te hara nei hoki o te kotahi i mate ai te hunga tokomaha, whaihoki, tera noa atu te huanga ki te tokomaha o to te Atua aroha noa, o te mea homai hoki i runga o te aroha noa o te tangata kotahi, o Ihu Karaiti.

16 Kihai ano hoki i rite te mea i homai ki *te mea i puta mai* i te kotahi i hara nei: no te kotahi hoki te whakahe hei whakamate, no nga hara maha ia te mea i homai noa mai hei whakatika.

17 Na te hara nei hoki o te kotahi i kingi ai te mate, he mea na te tangata kotahi; whaihoki tera noa ake he kingitanga i runga i te ora mo te hunga ka riro mai nei i a ratou te aroha noa e hua tonu nei, me te tika i homai noa nei, he mea na te kotahi na Ihu Karaiti.

18 Ae ra, na te hara kotahi *i puta mai ai* ki nga tāngata katoa te kupu whakamate; whaihoki na te tika kotahi *te*

Digitized by Google

mea homai noa ki nga tāngata katoa, e tika ai e ora ai.

19 E rite ana hoki ki te tangata kotahi i tutū nei, a whai hara iho te hunga tokomaha, whaihoki ka ngohengohe nei te kotahi, ka whai tika te hunga tokomaha.

20 I puta mai ano hoki te ture kia nui ai te hara. Heoi i te hara e nui noa ana, kua hua noa ake te aroha noa:

21 Na, ko te hara te kingi i mua, a he mate tona tukunga iho; whaihoki hei kingi ano te aroha noa i runga o te tika, he oranga tonutanga te tukunga iho, he mea hoki na Ihu Karaiti na to tatou Ariki.

UPOKO 6.

HA, kia pehea a tatou korero? Kia u tonu tatou ki te hara, kia hua ai te aroha noa?

2 Kahore rapea. Ka whakatupapakutia nei tatou ki te hara, kei hea ake he nohoanga mo tatou i runga i taua *hara?*

3 Kahore ianei koutou i mohio, ko tatou kua iriiria nei ki roto ki a Karaiti Ihu, kua iriiria ki roto ki tona matenga?

4 Na, kua tanumia ngatahitia nei tatou me ia i te iriiringa ki roto ki te mate: kia rite ai ki a te Karaiti i whakaarahia ake nei i te mate e te kororia o te Matua, whaihoki ko tatou kia haere i roto i te houtanga o te ora.

5 Ki te mea hoki kua whakatokia tahitia tatou ki te ahua o tona matenga, ka pera ano hoki tatou *ki te ahua* o *tona* aranga mai:

6 E mohio ana hoki ki tenei, kua ripekatia ngatahitia to tatou tangata tawhito me *ia*, kia hemo ai te tinana o te hara, kia mutu ai ta tatou mahi ki te hara.

7 Ki te mate hoki tetahi, kua mawheto ia i te hara.

8 Na, ki te mea kua mate tahi tatou ko te Karaiti, e whakapono ana tatou e ora tahi ano tatou me ia:

9 E mātau ana hoki tatou, ka ara nei a te Karaiti i te mate, heoi ano ona matenga; kahore he kingitanga o te mate ki a ia a mua ake nei.

10 Ko tona matenga hoki, he matenga kotahi ki te hara: tona oranga ia, he oranga ki te Atua.

11 Whaihoki mahara iho ki a koutou, kua whakatupapakutia koutou ki te hara, e ora ana ia ki te Atua, i roto i a Ihu Karaiti i to tatou Ariki.

12 Mo konei ra aua te hara e kingi i roto i to koutou tinana mate, kei ngohengohe koutou ki ta te *hara*, i runga i nga hiahia o taua *tinana* nei.

13 Kaua ano hoki e tukua o koutou wahi hei mahi hē ma te hara: engari tukua atu koutou ki te Atua, he hunga kua ora i te mate, me o koutou wahi hei mahi tika ma te Atua.

14 E kore hoki te hara e waiho hei rangatira mo koutou: ehara hoki koutou i te ture, engari no te aroha noa.

15 He aha koia? kia hara oti tatou, no te mea ehara tatou i te ture, engari no te aroha noa? Kahore rapea.

16 Kahore oti koutou i mātau, ki te tuku koutou i a koutou ki tetahi hei pononga, he pononga koutou na tera kua ngohengohe na koutou ki tana; na te hara ranei, a mate iho, na te ngohengohe ranei, a tika ake?

17 Ko tenei me whakawhetai atu ki te Atua, he pononga koutou i mua na te hara, heoi kua ngohengohe o koutou ngakau ki te ahua o te ako i whakaritea nei mo koutou.

18 Na ka atea mai nei koutou i te hara, he pononga koutou na te tika.

19 He kupu tangata tenei naku, na te ngoikore o to koutou kikokiko: na, i tukua o koutou wahi hei pononga ma te poke ma te tutū ki te mahi tutū; whaihoki me tuku o koutou wahi aianei hei pononga ma te tika puta ake he tapu.

20 I te mea hoki he pononga koutou na te hara, e atea ana koutou i te tika.

21 Na i taua wa he aha nga hua i a koutou o nga mea e whakama nei koutou? he mate hoki te mutunga o aua mea.

22 Tena ko tenei ka atea nei koutou i te hara, a ka meinga hei pononga ma te Atua, nga hua ki a koutou he tapu, a, te tukunga iho he oranga tonutanga.

23 Ko nga utu hoki o te hara he mate; ko ta te Atua ia i homai ai he oranga tonutanga, i roto i a Karaiti Ihu i to tatou Ariki.

UPOKO 7.

KAHORE ano koutou kia mātau, e *aku* teina, (e korero ana hoki ahau ki te hunga mātau ki te ture,)

Digitized by Google

hei rangatira te ture mo te tangata i te wa e ora ai ia?

2 Te wahine tāne hoki, e mau ana ano ia i te ture ki te tāne, i a ia ano e ora ana; a ki te mate te tāne, kua mawheto i te ture a te tāne.

3 Na, i te oranga o te tāne, ka karangatia ia he wahine puremu, ki te riro ia i te tangata ke: tena ka mate te tāne, e atea ana ia i te ture; tē meinga he wahine puremu, ki te riro i te tangata ke.

4 Me koutou ano hoki, e aku teina, kua tupapakutia ki te ture e te tinana o te Karaiti; kia riro ai koutou i tetahi atu, i whakaarahia nei i te mate, kia whai hua ai tatou ki te Atua.

5 I a tatou hoki i te kikokiko, e mahi ana nga hihiritanga o nga hara, *e whakaohokia nei* e te ture, i roto i o tatou wahi, a hua ake ko te mate.

6 Ko tenei kua mawheto mai nei tatou i te ture, i te mea ka mate nei tera i puritia ai tatou; kia mahi ai tatou i runga i te houtanga o te wairua, auaka i runga i te tawhitotanga o te kupu tuhituhi.

7 Kia pehea ra he kupu ma tatou? He hara ranei te ture? Kahore rapea. Engari kihai ahau i mātau ki te hara, me i kaua te ture: kahore hoki ahau i mohio ki te hiahia, me i kaua te ture te mea mai, Aua koe e hiahia.

8 I mau hoki te hara ki te ture hei whakaoho, a mahia ana nga hiahia katoa i roto i ahau. Ki te kore hoki te ture ka mate te hara.

9 I ora hoki ahau i mua i te korenga o te ture: te taenga mai o te kupu ako, kua ora ano te hara, a mate iho ahau.

10 Na, taua kupu ako *i meinga* mo te ora, kitea rawatia ake, hei whakamate tenei moku.

11 I mau hoki te hara ki te kupu ako hei whakaoho, a tinihangatia iho ahau, na, mate iho *ahau* i a ia.

12 Ae ra, e tapu ana te ture, me te kupu ako ano hoki e tapu ana, e tika ana, e pai ana.

13 I meinga koia te mea pai hei mate moku? Kahore rapea. Engari na te hara, kia mohiotia ai he hara, i mea te mea pai hei mahi mate moku; no ka ai te kupu ako hei mea i te hara kia nui noa atu te hara.

14 E mātau ana hoki tatou no te wairua te ture: ko ahau ia no te kikokiko, he mea hoko atu hei pārau ma te hara.

15 Ko taku hoki e mahi nei kahore e maharatia iho e ahau: kahore hoki e mahia e ahau taku i pai ai; heoi taku i kino ai, meatia ana tenei e ahau.

16 Na, ki te mahia e ahau taua mea pu ano kihai nei ahau i pai atu, e whakaae ana ahau ki te ture he pai.

17 Ko tenei ehara i ahau i mahia ai, engari na te hara e noho nei i roto i a au.

18 E mātau ana hoki ahau, kahore he mea pai e noho ana i roto i a au, ara i roto i toku kikokiko: tenei tata hoki ki ahau te hiahia; ko te mea ia i te pai e kore e kitea e au.

19 Te pai hoki e hiahiatia ana e ahau, kahore e mahia e ahau: engari te kino kihai nei au i pai, mahia ana tenei e ahau.

20 Na, ki te mahia e ahau taua mea pu ano kihai nei au i pai atu, ehara i a au nāna taua mea i mahi, engari na te hara e noho nei i roto i ahau.

21 Na, kua kitea nei e ahau he ture, ara i ahau e hiahia ana kia mea i te pai, tata tonu mai te kino ki ahau.

22 E ahuareka ana hoki ahau ki te ture a te Atua, ara to roto tangata:

23 Heoi kua kitea e ahau tetahi atu ture i roto i oku wahi, e whawhai ana ki te ture o toku hinengaro, a e mea ana i a au hei taurekareka ma te ture a te hara, ma tenei i roto nei i oku wahi.

24 Aue, te mate i ahau! ma wai ahau e whakaora i te tinana o tenei mate?

25 Whakawhetai tonu atu ahau ki te Atua, i runga i a Ihu Karaiti i to tatou Ariki. Na, ahau ake nei ano ka mahi ko toku hinengaro ki te ture a te Atua; ko toku kikokiko ia ki te ture a te hara.

UPOKO 8.

NA, kahore he whakahe inaianei mo te hunga i roto i a Karaiti Ihu, mo te hunga kahore nei e haere i runga i ta te kikokiko, engari i ta te Wairua.

2 Na te ture hoki a te Wairua o te ora i roto i a Karaiti Ihu, ahau i atea ai i te ture o te hara, o te mate.

3 Te mea hoki kihai i taea e te ture, i te ngoikore hoki o te kikokiko, tonoa mai ana e te Atua tana Tama, i te ahua o te kikokiko hara, mo te hara ano hoki, a whakahengia iho te hara i roto i te kikokiko:

Digitized by Google

4 Kia rite ai to te ture tika i roto i a tatou, i te hunga kahore nei e haere i runga i ta te kikokiko, engari i ta te Wairua.

5 Te hunga hoki i runga i ta te kikokiko, whakaaro ana ratou ki o te kikokiko; a he hunga no te Wairua, ki o te Wairua.

6 To te whakaaro hoki ki te kikokiko he mate; to te whakaaro ia ki te Wairua he ora, he rangimarie.

7 He tikanga whawhai hoki ki te Atua te whakaaro ki te kikokiko: e kore nei hoki e ngawari ki te ture a te Atua, kahore ano hoki e ahei *ki'u ngawari*.

8 Na, e kore e taea e te hunga i te kikokiko te whakamanawareka ki te Atua.

9 Na, kahore koutou i te kikokiko, engari i te Wairua, ki te mea e noho ana te Wairua o te Atua i roto i a koutou. Na, ki te kahore te Wairua o te Karaiti i tetahi, ehara tenei i a ia.

10 Tena ki te mea kei roto a te Karaiti i a koutou, he tupapaku te tinana i te hara; he ora ia te wairua i te tika.

11 Na, ki te noho i roto i a koutou te Wairua o te kai whakaara o Ihu i te mate, māna, ma te kai whakaara o te Karaiti i te mate, e whakaora o koutou tinana mate ki tona Wairua e noho na i roto i a koutou.

12 Na, e *aku* teina, kahore he rawa e tohe ai te kikokiko ki a tatou, kia noho i runga i ta te kikokiko.

13 Ki te noho hoki koutou i runga i ta te kikokiko, tera koutou e mate: tena ki te mea ko te Wairua ta koutou hei whakamate i nga mahi o te tinana, ora koutou.

14 Te hunga hoki e arahina ana e te Wairua o te Atua, he tamariki ratou na te Atua.

15 He teka hoki he wairua pononga kua riro mai nei i a koutou, e mataku ai ano hoki *koutou*; engari kua riro i a koutou te Wairua whakatamariki, e karanga ai koutou, E Apa, e Pa.

16 Ko taua Wairua ra ano hei whakaae ake ki o tatou wairua, he tamariki tatou na te Atua:

17 A ki te mea he tamariki, mo tatou te kāinga; mo tatou te kāinga o te Atua, mo tatou tahi ko te Karaiti; ki te mate tahi tatou me *ia*, kia whakakororiatia ngatahitia ai hoki tatou.

18 Ki taku whakaaro iho hoki, he kore noa ihō nga mamae o tenei wa, *ki te whakaritea* ki te kororia e whakakitea mai ki runga ki a tatou a mua.

19 Tumanako tonu nei hoki te mea i hanga, tatari tonu ki te whakakitenga mai o nga tamariki a te Atua.

20 Kua oti hoki te tekateka noa te mea hei rangatira mo te mea i hanga, ehara i te mea na tenei te whakaae, engari na te kai whakarite, me te tumanako ano,

21 Tera te mea hanga e whakaateatia mai i ta te pirau whakataurekarekatanga, whakarangatiratia ake ki roto ki te kororia o nga tamariki a te Atua.

22 E mohio ana hoki tatou, kei te aue tahi, kei te mamae tahi, nga mea hanga katoa taea noatia tenei ra.

23 Ehara i te mea *ko ratou* anake, ko tatou nei ano hoki kua whiwhi nei ki te hua matamua, ara ki te Wairua, ina e aue ana hoki tatou i roto i a tatou, e tatari ana ki te whakatamarikitanga, *ara* ki te whakarauoranga o o tatou tinana.

24 Ka ora hoki tatou i a tatou ka tumanako atu nei: tena ka kitea te mea e tumanakotia atu ana, kore ake te tumanako: he aha hoki te tangata ka tumanako ai ki te mea kua kitea nei e ia?

25 Na, ki te tumanako atu tatou ki te mea kahore nei e kitea, ka ata tāria marietia atu e tatou.

26 Ko te Wairua ano hoki hei hoa mo tatou e ngoikore nei: kahore hoki tatou e mātau ki ta tatou e inoi ai kia tika: ko te Wairua nei ano ia te inoi ana mo tatou, ona aue e kore e taea te whakahua.

27 A, te kai titiro i nga ngakau, e mohio ana ia ki te whakaaro o te Wairua, rite tonu hoki ki ta te Atua *i pai ai* tana inoi mo te hunga tapu.

28 Na, e mātau nei tatou, kei te mahi tahi nga mea katoa i te pai mo te hunga e aroha ana ki te Atua, he mea karanga nei ratou i runga i *tana* i whakatakoto ai.

29 Ko āna hoki i mohio ai i mua, i whakaritea ano e ia i mua kia rite ki te ahua o tana Tama, kia ai ia hei muanga i roto i nga teina tokomaha.

30 A, āna i whakarite ai i mua, ko enei ano hoki i karangatia e ia: a, āna i karanga ai, ko enei ano hoki i whakatikaia e ia: a, āna i whakatika ai, ko enei ano i whakakororiatia e ia.

31 Na, kia pehea ta tatou korero ki enei mea? Ki te mea ko te Atua hei hoa mo tatou, ko wai hei whawhai ki a tatou?

32 Kihai nei i kaiponuhia e ia tana ake Tama, hoi tukua mai ana e ia mo

Digitized by Google

tatou katoa, e kore ianei e tapiritia noatia mai e ia ki a ia nga mea katoa mo tatou?

33 Ma wai e whakawa a te Atua i whiriwhiri ai? Ko te Atua hei whakatika.

34 Ko wai hei whakahe? Ko te Karaiti i mate, ae ra hoki kua ara nei ano, a kei te ringa matau nei ia o te Atua, ko ia nei hoki kei te inoi mo tatou.

35 Ma wai tatou e momotu ke i te aroha o te Karaiti? Ma te whakapawera, ma te rarunga, ma te whakatoi, ma te mate kai, ma te kakahu kore, ma te mate ka tata, ma te hoari ranei?

36 Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Na te whakaaro ki a koe matou i whakamatea ai i te ra roa nei; kiia ana matou hei hipi e patua ana.

37 Engari i enei mea katoa nui atu te wikitoria i a tatou, he mea na te kai aroha i a tatou.

38 U tonu hoki taku whakaaro, e kore te mate, e kore te ora, e kore nga anahera, e kore nga rangatira, e kore nga kaha, e kore nga mea onaianei, e kore nga mea e puta mai a mua,

39 E kore te tiketike, e kore te hohonu, e kore tetahi atu mea hanga, e kaha ki te momotu i a tatou i te aroha o te Atua, i tera i roto nei i a Karaiti Ihu i to tatou Ariki.

UPOKO 9.

HE pono taku korero i roto i a te Karaiti, kahore aku teka, (me te whakaae ano taku hinengaro ki a au i roto i te Wairua Tapu,)

2 Nui atu taku pouri, mau tonu te mamae o toku ngakau.

3 He pai hoki ki a au me i kanga ahau, me i motuhia i a te Karaiti, mo aku teina, mo oku whanaunga o te wahi ki te kikokiko:

4 No Iharaira nei ratou; no ratou nei te whakatamarikitanga, te kororia, nga kawenata, te homaitanga o te ture, te karakia, me nga kupu whakaari;

5 No ratou nei nga matua, no ratou ano hoki a te Karaiti no te wahi ki te kikokiko, ko ia nei kei runga ake i nga mea katoa, te Atua e whakapaingia ana ake ake. Amine.

6 Ehara ia i te mea, kua taka te kupu a te Atua. Te hunga hoki o Iharaira, ehara i te mea no Iharaira katoa:

7 Ahakoa he uri no Aperahama, ehara ratou katoa i te tamariki: engari, Kei a Ihaka te karangatanga mo ou uri.

8 Ara ko nga tamariki a te kikokiko, ehara enei i te tamariki na te Atua: engari nga tamariki a te kupu whakaari, ka kiia ratou he uri.

9 Ko te kupu whakaari hoki *tenei*, Kia taka ki tenei wa ka haere mai ahau, a ka whanau ta Hera tamaiti.

10 Na, ehara i te mea *ko tenei* anake; na, i a Ripeka ano hoki kua hapū i tetahi, i a Ihaka i to matou matua;

11 (I nga *tamariki* hoki kahore ano i whanau noa, kahore ano hoki i mahi i te pai, i te kino ranei, he mea kia u ai ta te Atua i whakatakoto ai mo te whiriwhiringa, ehara i nga mahi, engari na te kai karanga;)

12 Ka korerotia ki a ia, Ko te tuakana hei pononga ma te teina:

13 Ko te mea ia i tuhituhia, Kua aroha ahau ki a Hakopa, kua kino ki a Ehau.

14 Kia pehea ra ta tatou korero? He tikanga hē koia kei te Atua? Kahore rapea.

15 I mea hoki ia ki a Mohi, E tohu ahau ki taku e tohu ai, e atawhai ahau ki taku e atawhai ai.

16 Ae ra, ehara i te mea na te kai hiahia, ehara i te mea na te kai oma, engari na te Atua na te kai tohu.

17 E mea nei hoki te Karaipiture ki a Parao, Mo konei pu ano koe i whakaarahia ai e ahau, kia ai koe hei whakakitenga mo toku kaha, kia korerotia ai hoki toku ingoa ki te whenua katoa.

18 Na, ko tana e pai ai e tohungia, a ko tana e pai ai e whakapakeketia.

19 Na, tera koe e mea mai ki a au, He aha ia i riri ai ano? ko wai hoki i whakakeke ki tana i pai ai?

20 Ha, te tangata nei, ko wai koe hei whakahoki kupu atu ki te Atua? Ma te mea hanga koia e mea atu ki *tona* kai hanga, He aha ahau i peneitia ai te hanga e koe?

21 He teka ianei kei te kai hanga rihi te tikanga mo te paru, kia hanga tetahi wahi o taua mea i pokepokea hei oko honore, a ko tetahi wahi hei mea honore kore?

22 *He aha* hoki, ki te mea i pai te Atua kia whakakitea tana riri, kia whakapuakina tona kaha, a puta nui ana tona manawanui ki nga oko riri kua whakaritea nei kia whakangaromia?

23 Kia whakakitea ano hoki te hua o tona kororia ki nga oko e tohungia ana, kua rite noa ake nei i a ia mo te kororia,

24 Ki a tatou, i karangatia nei e ia, ehara i te mea no nga Hurai anake, engari no nga tauiwi ano hoki?

Digitized by Google

25 Ko tana kupu ano tena i ta Hohea, Ehara i te iwi noku, heoi ka karangatia e ahau Ko toku iwi; he wahine hoki e arohaina ana te wahine kihai i arohaina.

26 A tenei ake i te wahi i korerotia ai ki a ratou, Ehara koutou i te iwi noku; ko reira ratou karangatia ai he tamariki na te Atua ora.

27 Ta Ihaia karanga hoki mo Iharaira, Ahakoa i rite ki te onepu o te moana te tokomaha o nga tamariki a Iharaira, he toenga e ora:

28 Na, e whakaotia e ia te mahi, e poroa hoki i runga i te tika: poro rawa hoki ta te Ariki mahi e mahi ai ki runga ki te whenua.

29 Ko ta Ihaia ano ia i ki ai i mua, Me kahore te toe i te Atua o nga mano he whanau mo tatou, kua pera tatou me Horoma, kua rite ano hoki ki Komora.

30 Na, kia pehea ta tatou korero? Ko nga tauiwi kihai nei i whai i te tika, kua mau i a ratou te tika, ara to te whakapono tika.

31 Ko Iharaira ia, i whai nei i te ture o te tika, kahore i taea e ratou te ture o te tika.

32 Na te aha? No te mea kihai *ratou* i ra runga i te whakapono, ra runga ke ana ratou i nga mahi o te ture. I tūtuki hoki *o ratou waewae* ki te kamaka tūtukinga;

33 Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Na, ka whakatakotoria e ahau ki Hiona he kamaka tūtukinga, he kohatu whakahinga: na, nga tāngata katoa e whakapono ana ki a ia e kore e whakama.

UPOKO 10.

E *AKU* teina, ta toku ngakau i pai ai i inoi ai ki te Atua *ko ia tenei,* ko Iharaira kia ora.

2 E whakaae ana hoki ahau ki a ratou, he ngakau nui ano to ratou ki te Atua, otiia ehara i te mea mohio.

3 I a ratou hoki e kuare ana ki ta te Atua tika, a e whai ana kia whakaukia to ratou ake tika, kahore ratou i ngohengohe mai ki te tika a te Atua.

4 Ko te Karaiti hoki te tukunga iho o te ture hei tika mo nga tāngata whakapono katoa.

5 Kua tuhituhia nei hoki e Mohi ta te ture tika, Te tanguta e whakarite ana i aua mea, e ora ia i aua mea.

6 Ko te kupu ia tenei o ta te whakapono tika, Aua e mea i roto i tou ngakau, Ko wai hei kake kì te rangi? (ara ki te tiki atu i a te Karaiti ki raro:)

7 Ko wai ranei hei heke atu ki te hohonu? (ara ki te tiki atu i a te Karaiti i roto i te hunga mate.)

8 E pehea ana oti? E tata ana ki a koe te kupu, kei tou mangai, kei tou ngakau: ko ia ia, ko te kupu o te whakapono e kauwhau nei matou;

9 Ara ki te whakaae tou mangai ko Ihu te Ariki, a ka whakapono tou ngakau na te Atua ia i whakaara ake i te mate, e ora koe.

10 Ma te ngakau hoki kia whakapono ka tika ai; ma te mangai kia whakaae ka ora ai.

11 E mea ana hoki te Karaipiture, Nga tāngata katoa e whakapono ana kì a ia e kore e whakama.

12 Kahore hoki he rerenga ketanga o te Hurai o te Kariki: e hua tonu ana hoki nga taonga a taua Ariki na ano o nga tāngata katoa, ki te hunga katoa e karanga ana ki a ia.

13 E ora hoki nga tāngata katoa e karanga ana ki te ingoa o te Ariki.

14 A me pehea ta ratou karanga ki a ia, ki te kahore i whakapono ki a ia? me pehea hoki ta ratou whakapono ki a ia, ki te kahore i rongo ki a ia? me pehea hoki e rongo ai, ki te kahore he kai kauwhau?

15 Me pehea hoki e kauwhau ai, ki te kahore e tonoa? ko te mea hoki ia i tuhituhia, Ano te ataahua o nga waewae o nga kai kauwhau o te maunga rongo, e kauwhau ana i nga mea pai!

16 Otira kahore ratou katoa i ngohengohe mai ki te rongo pai. E mea ana hoki a Ihaia, E te Ariki, ko wai i whakapono ki ta matou rongo?

17 Ina, na te rongo te whakapono, a i rongo ai, na te kupu a te Atua.

18 Na, ko taku kupu tenei, Kahore ranei ratou i rongo? Koia ra ia, kua puta atu to ratou reo ki te whenua katoa, a ratou kupu hoki ki nga topito o te ao.

19 Na, ko taku kupu tenei, Kahore ianei a Iharaira i mohio? Na Mohi te kupu tuatahi, Maku koutou e mea kia hae ki *te hunga* ehara i te iwi. Ka meinga e ahau te iwi poauau hei whakaoho i a koutou ki te riri.

20 Maia rawa ia ta Ihaia i mea ai, Kua kitea ahau e te hunga kihai nei i rapu i a au; kua matauria ahau e te hunga kihai nei i ui mai ki a au.

21 Tana kupu ia mo Iharaira, Pau katoa te ra me te totore atu ano oku ringa ki te iwi tutu, *ki te iwi* whakahawea.

Digitized by Google

UPOKO 11.

NA, ko taku kupu tenei, Kua peia oti e te Atua tana iwi? Kahore rapea. No Iharaira hoki ahau, no te uri o Aperahama, no to Peniamine iwi.

2 Kahore ano te Atua i pei i tana iwi i mohio ai ia i mua. Kahore oti koutou i mātau ki ta te Karaipiture korero i ta Iraia? i inoi ra hoki ia ki te Atua, i whakahe i a Iharaira, i mea,

3 E te Ariki, kua patua e ratou o poropiti, kua whakahoroa o āta; ko ahau anake hoki kua mahue nei, a e whai ana ratou kia patua ahau.

4 Heoi e pehea mai ana ki a ia te ki tapu? E whitu mano tāngata kua waiho nei e ahau maku, kahore nei i piko te turi ki a Paara.

5 Whaihoki i tenei wa nei ano he toenga tenei he whiriwhiringa na te aroha noa.

6 A ki te mea na te aroha noa, ehara i te mea na nga mahi: penei ehara te aroha noa i te aroha noa. Ki te mea hoki na nga mahi, ehara i te mea na te aroha noa: penei ehara te mahi i te mahi.

7 Ha e pehea ana? Ko ta Iharaira e rapu nei, kihai tenei i taea e ratou; otira kua taea e te whiriwhiringa, ko era atu ia i whakapakeketia:

8 (Ko te mea hoki ia i tuhituhia, Kua hoatu ki a ratou e te Atua he wairua hiamoe, he kanohi e kore ai ratou e kite, he taringa e kore ai ratou e rongo;) a taea noatia tenei ra.

9 E mea ana hoki a Rawiri, Kia whakatupu mahanga to ratou tepara, hei rore hoki, hei tūtukinga waewae, hei utu ano hoki ki a ratou:

10 Kia whakapouritia o ratou kanohi, kei kite ratou, kia piko tonu ano o ratou tuara.

11 Na, ko taku kupu tenei, He tūtuki ta ratou e hinga ai? Kahore rapea: engari na to ratou hinganga te oranga o nga tauiwi, he mea kia hae ai enei.

12 Na, hei taonga nei mo te ao to ratou hinganga, a hei taonga mo nga tauiwi to ratou whakaitinga: tera noa ake ano to ratou whakanuinga.

13 Ki a koutou, ki nga tauiwi tenei kupu aku, ko te apotoro nei hoki ahau ki nga tauiwi, e whakanui ana ahau i taku mahi minita:

14 Me kore e hae *nga tāngata o* toku kikokiko i taku, kia ora ai etahi o ratou i a au.

15 Ko to ratou makanga atu nei hoki hei houhanga rongo ma te ao, a ka aha to ratou tangohanga mai? he teka ianei he oranga ake i te mate?

16 Ki te mea hoki e tapu ana te mea matamua, ka pera ano te puranga: a ki te tapu te pakiaka, e pera ano nga manga.

17 Ki te whatiia hoki etahi o nga manga, a ka honoa atu koe te oriwa ngahere ki roto ki aua *manga*, ka whiwhi ngatahi ki te pakiaka, ki te momonatanga ano hoki o te oriwa;

18 Aua e whakapehapeha ki nga manga. A ki te whakapehapeha koe, ehara i te mea nau i mau ake ai te pakiaka, engari na te pakiaka koe.

19 Na, tera koe e mea mai, I whatiia atu nga manga, kia honoa iho ai ahau.

20 E pai ana; na te whakapono kore ratou i whatiia atu ai, a na te whakapono koe i tu ai. Aua koe e whakakake, engari kia wehi:

21 Na kihai nei i tohungia nga manga tupu e te Atua, *kia tupato* kei kore pea koe e tohungia.

22 Na, tirohia iho te ngawari, me te pakeke, o te Atua: pakeke ki te hunga i hinga; ngawari ki a koe, ki te u koe ki *tona tikanga* ngawari: ki te kahore, ka tapahia ano hoki koe.

23 Me ratou ano hoki, ki te kore ratou e u ki te whakapono kore, ka honoa ano ratou: e taea hoki ratou e te Atua te hono mai ano.

24 He oriwa ngahere nei hoki koe i te rakau tupu, a ka tapahia mai, honoa ketia mai ki te oriwa pai; ina, tera noa ake he hononga mo enei, mo nga *manga* tupu, ki to ratou oriwa ake.

25 E kore hoki ahau e pai, e *aku* teina, kia kuare koutou ki tenei mea ngaro, kei mea koutou he mātau koutou; kua tau te pakeke ki a Iharaira, mo tetahi wahi, kia riro mai ra ano te whakanuinga o nga tauiwi.

26 Ko reira a Iharaira katoa ora ai: ko te mea hoki ia i tuhituhia, Tera e puta mai te Kai whakaora i Hiona, a māna e kaupare atu te karakia-kore i a Hakopa:

27 Ko taku kawenata hoki tenei ki a ratou, ina ka tangohia e ahau o ratou hara.

28 Na, i runga i te rongo pai, e hoa riritia ana *ratou*, he whakaaro ki a koutou; a i runga i te whiriwhiringa, e arohaina ana *ratou*, he whakaaro ki nga mātua.

29 I a te Atua homaitanga hoki i tana karangatanga, kahore e puta ke te whakaaro.

Digitized by Google

30 Ka rite hoki ki a koutou kihai i whakapono i mua ki te Atua, na, i naianei kua tohungia, he mea na to ratou whakapono kore:

31 Whaihoki ko enei kahore i whakapono inaianei, a ka tohungia nei koutou ka tohungia hoki ratou.

32 Kua oti hoki te katoa te kopani e te Atua ki roto ki te whakateka, he mea kia tohungia katoatia ai.

33 Ano te hohonutanga te hua o a te Atua whakaaro, o tona mohio! e kore ana tikanga e taea te whakaaro iho, ana huarahi e kore e taea te rapu!

34 Ko wai hoki te mohio ana ki te hinengaro o te Ariki? ko wai hoki tona hoa whakatakoto whakaaro?

35 Ko ta wai hoki kua hoatu ki a ia i mua, a ka whakahokia he utu ki a ia?

36 Nga mea katoa nei hoki nāna, kei runga ano i a ia, e ahu ana hoki ki a ia: mona te kororia ake tonu atu. Amine.

UPOKO 12.

KOIA ahau ka akiaki atu nei i a koutou, e *aku* teina, kia whakaaroa nga mahi tohu a te Atua, kia tapaea atu o koutou tinana hei whakahere ora, e tapu ana, e manakohia ana e te Atua, he mahi na to koutou hinengaro.

2 A kaua to koutou ahua e rite ki to tenei ao: engari kia rere ke, ara kia whakahoutia o koutou hinengaro, kia whakamatautauria ai e koutou ta te Atua e pai ai, te mea e pai ana, e manakohia ana, e tino rite ana.

3 Ko taku kupu hoki tenei ki nga tāngata katoa i roto i a koutou, he mea na te aroha noa i homai nei ki a au, Kaua te whakaaro e kake ki runga ake i te mea i tika kia whakaaro; engari kia ata whakaaro, kia rite ki ta te Atua wahi whakapono i tuwha ai ki tetahi ki tetahi.

4 E rite ana hoki ki o tatou wahi ka maha nei i te tinana kotahi, a aua wahi katoa kihai i kotahi te mahi ma ratou:

5 Whaihoki ko tatou tokomaha, he tinana kotahi i roto i a te Karaiti, ko tatou takitahi ia hei wahi no tatou tahi.

6 Na, ka rere ke nei nga mea i homai ki a tatou, he mea e rite ana ki te aroha noa i homai ki a tatou, ki te mea he mahi poropiti, kia rite nga tikanga ki te whakapono;

7 He mahi minita, *kia u* ki te mahi minita; te kai whakaako, *kia u* ki te whakaako;

8 Te kai whakahauhau, *kia u* ki te whakahauhau; te kai hoatu, kia tapatahi te ngakau; te kai tohutohu, kia uaua; te kai atawhai, kia mārama te ngakau.

9 Te aroha hei te mea tinihanga kore. Whakariharihangia te kino; kia u ki te pai.

10 Te ngakau aroha o tetahi ki tetahi, kia rite ki to te tuakana raua ko te teina; kia nui te whakahonore a tetahi i tetahi;

11 Kia uaua, kaua e mangere; kia toko tonu ake te wairua; me te mahi ano ki te Ariki;

12 Kia hari i runga i te tumanako; kia manawanui ki te whakapawera; kia u ki te inoi;

13 Whakawhiwhia te hunga tapu ina rawakore; kia mau ki te atawhai manuhiri.

14 Manaakitia te hunga e tukino ana i a koutou: manaakitia, kaua e kanga.

15 Kia hari tahi me te hunga hari, tangi tahi me te hunga tangi.

16 Kia kotahi ta koutou whakaaro tetahi ki tetahi. Kaua e whakakake te whakaaro, engari me whakauru ki roto ki te hunga iti. Kei mea ake koutou he mohio koutou.

17 Kaua e utua ta tetahi kino ki te kino. Whakaaroa wawetia he pai ki te aroaro o nga tāngata katoa.

18 Ki te taea, whakapaua ta koutou kia mau te rongo ki nga tāngata katoa.

19 Aua e rapu utu mo koutou, e *aku* hoa aroha, engari neke atu i te riri: kua oti hoki te tuhituhi, Maku te rapu utu; maku te hoatu utu, e ai ta te Ariki.

20 Na, ki te mate hiakai tou hoa riri, whangainga; ki te mate wai, whakainumia: ki te penei hoki to mahi, ka purangatia e koe nga waro kapura ki runga ki tona mātenga.

21 Kei hinga koe i te kino, engari kia hinga te kino i te pai.

UPOKO 13.

KIA ngohengohe nga wairua katoa ki nga mana nunui. Kahore hoki he mana, no te Atua anake: nga mana o tenei wa nei he mea whakarite na te Atua.

2 Na, ki te whakakeke tetahi ki te mana, e whakakeke ana ki ta te Atua i

Digitized by Google

whakarite ai: a, ta te hunga whakakeke e whiwhi ai he whakahe.

3 Ehara hoki nga rangatira i te whakawehi mo nga mahi pai, engari mo nga *mahi* kino. E mea ana koe kia kaua e wehi i te mana? meatia te pai, a he whakamoemiti tana e homai ai ki a koe:

4 He minita hoki ia na te Atua ki a koe mo te pai. Tena ki te mahi kino koe, e wehi ra; ehara hoki tana i te mau noa i te hoari: he minita hoki ia na te Atua, he kai rapu utu hei riri i te kai mahi i te kino.

5 Koia i takoto ai te tikanga kia ngohengohe *koutou*, ehara i te mea he whakaaro kau ki te riri, engari ki ta te hinengaro ano hoki.

6 Na konei hoki koutou i hoatu ai i te takoha: na te Atua hoki ratou minita, he hunga hoki e mau tonu ana ki tenei mea pu ano.

7 Na, hoatu nga mea i tika ki te katoa: he takoha ki te tangata *i tika ai* te takoha; he utu ki te tangata *i tika ai* te utu; he wehi ki te tangata *i tika ai* te wehi; he honore ki te tangata *i tika ai* te honore.

8 Kei waiho kia takoto roa ana te mea i tika kia hoatu ki tetahi, ko te aroha anake o tetahi ki tetahi: ka rite hoki te ture i te tangata e aroha ana ki tera atu.

9 Ko tenei hoki, Kaua e puremu, Kaua e patu tangata, Kaua e tahae, Kaua e whakapae teka, Kaua e hiahia *ki ta te tangata;* a ki te mea tera atu ano tetahi kupu ako, ka whakarapopototia ki roto ki tenei kupu, ara, Kia aroha ki tou hoa tata, ano ko koe.

10 E kore te aroha e hanga kino ki tona hoa: ko te aroha hoki te whakaritenga o te ture.

11 Tenei ano hoki tetahi, e mohio ana tatou ki te taima, *kua taka noa ake* te wa e ara ai tatou i te moe: engari hoki tenei e tata ana to tatou oranga i to te wa i whakapono ai tatou.

12 Kua aua atu te po, ka tata te ao: mo konei ra kia whakarerea e tatou nga mahi o te pouri, kia kakahuria iho nga kakahu whawhai o te māramatanga.

13 Kia pai ta tatou haere, kia rite ki to te awatea; kauaka i nga kakainga i nga haurangitanga, kaua i nga hē moenga i nga hiahia taikaha, kaua i te whawhai i te hae.

14 Engari kakahuria iho te Ariki a Ihu Karaiti, a kaua e whakaaroa wawetia te kikokiko, kia mahia *ona* hiahia.

UPOKO 14.

TE tangata e ngoikore ana te whakapono whakahoatia mai, kauaka ia ki nga totohenga whakaaro.

2 Ta tetahi hoki i whakapono ai me kai e ia nga mea katoa: te tangata ngoikore ia e kai otaota ana.

3 Kaua te tangata e kai ana e whakahawea ki te tangata e kore e kai; kaua hoki te tangata e kore e kai e whakahe i te tangata e kai ana: kua manakohia hoki ia e te Atua.

4 Ko wai koe e whakahe na i ta tera pononga? ma tona rangatira ia e whakatu e whakahinga ranei. Ina ka whakaturia ano ia: e taea hoki e te Atua te whakatu i a ia.

5 Ki ta tetahi ki, nui atu tetahi ra i tetahi ra: ki ta tetahi ki, *rite* katoa nga ra. Kia u marire nga whakaaro a tetahi a tetahi.

6 Te tangata e whakaaro ana ki *te ra, he whakaaro* ki te Ariki tana whakaaro; a, te tangata e kore e whakaaro ki te ra, *he whakaaro* ki te Ariki tana kore e whakaaro. Te tangata e kai ana, *he whakaaro* ki te Ariki tana kainga, e whakawhetai atu ana hoki ia ki te Atua; a, te tangata e kore e kai, *he whakaaro* ki te Ariki tana korenga e kai, e whakawhetai ana ano ia ki te Atua.

7 Ehara hoki i te mea mona ake ano te oranga o tetahi o tatou, ehara hoki i te mea mona ake te matenga o tetahi.

8 Ta te mea ahakoa ora, e ora ana tatou ki te Ariki; ahakoa mate, e mate ana ki te Ariki: na, ahakoa ora, ahakoa mate, no te Ariki tatou.

9 Ko te mea hoki tenei i mate ai a te Karaiti, i ara ake ai ano, i ora ai ano, kia waiho ai ia hei rangatira mo te hunga mate, mo te hunga ora.

10 Ko koe na, he aha koe i whakahe ai i tou teina? me koe na hoki, he aha koe i whakahawea ai ki tou teina? e tu katoa hoki tatou ki te nohoanga whakawa o te Karaiti.

11 Kua oti hoki te tuhituhi, E ora ana ahau, e ai ta te Ariki, ina e piko katoa nga turi ki a au, a e whakaae nga arero katoa ki te Atua.

12 Ae ra ka korerotia e tenei e tenei o tatou te tikanga o ana mahi ki te Atua.

13 Na, kāti ta tatou whakahe tetahi i tetahi; engari ko tenei kia rite i a koutou, kia kaua e whakatakotoria he tū-

Digitized by Google

tukinga *waewae* he whakahinga ranei mo te teina.

14 E mohio ana ahau, u tonu toku whakaaro i roto i te Ariki i a Ihu, kahore he mea nona ake ano tona noa: engari ki te mea tetahi e noa ana tetahi mea, e noa ano ki a ia.

15 Otiia ki te mea na te kai tou teina i pouri ai, kahore e mau ana tou haere i runga i te aroha. Kaua e whakamatea ki to kai te tangata i mate nei a te Karaiti mona.

16 Na, kei korerotia kinotia ta koutou pai.

17 Ehara hoki te rangatiratanga o te Atua i te kai, i te wai; engari he tika, he rangimarie, he hari i roto i te Wairua Tapu.

18 Te tangata hoki ko enei hei mahinga māna ki a te Karaiti, ka manakohia ia e te Atua, ka paingia hoki e nga tā ngata.

19 Na, kia whaia e tatou nga mea e mau ai te rongo, nga mea ano hoki e hangā ai te pai o tetahi o tetahi.

20 Kaua e waiho te kai hei whakahoro mo ta te Atua mahi. E ma ana ano nga mea katoa; otiia e kino ana ki te tangata ki te mea he tūtukitanga waewae nei tana kainga.

21 He mea pai ano kia kaua e kai kikokiko, kia kaua e inu waina, aha ranei e tūtuki ai tou teina, e hinga ai ranei, e ngoikore ai ranei.

22 He whakapono tau? waiho i a koe ano ki te aroaro o te Atua. Ka hari te tangata kahore e whakahe i a ia ano, mo te mea i whakapaia atu e ia.

23 Ki te ruarua ia tetahi a ka kai, kua takoto te whakahe mona no te mea ehara i te *kai* whakapono: he hara hoki nga mea katoa, kihai nei *i puta ake* i te whakapono.

UPOKO 15.

TE mahi tika ma tatou, ma te hunga kaha he pikau i nga ngoikoretanga o te hunga kaha kore; kaua hoki e whaia ko ta tatou ake i ahuareka ai.

2 Me whai e tatou kia ahuareka mai tona hoa tona hoa, kia *whai* pai *ai*, hei hanga mo te whare.

3 Kihai hoki a te Karaiti i whai ki tana ake i ahuareka ai; engari i rite ki te mea kua oti te tuhituhi, Kua tau iho ki a au nga tawainga a te hunga e tawai ana i a koe.

4 Na, nga mea i tuhituhia i mua he mea tuhituhi hei whakaako i a tatou, kia whai tumanakotanga atu ai tatou, i te mea ka whakamanawanui, ka whakamarietia ano hoki e nga Karaipiture.

5 A ma te Atua o te manawanui, o te whakamarie, e homai ki a koutou kia kotahi te whakaaro a tetahi ki tetahi, kia rite ki ta Karaiti Ihu:

6 Kia kotahi ai te ngakau, kia kotahi ai te waha, e whakakororia ai koutou i te Atua, ara i te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.

7 Na, me whakahoa koutou tetahi ki tetahi, kia rite ki a te Karaiti i mea nei i a tatou hei hoa mona kia whai kororia ai te Atua

8 Na, ko taku kupu tenei, He minita a Ihu Karaiti ki te kotinga, he whakaaro ki te pono o te Atua, kia u ai nga mea i korerotia i mua ki nga mātua:

9 Kia whakakororia ai ano hoki nga tauiwi i te Atua mo *tana* mahi tohu; kia pera ai me te mea i tuhituhia, Mo tenei mea ka whakaae atu ahau ki a koe i waenganui o nga tauiwi, ka himene atu ki tou ingoa.

10 Tenei ano hoki tetahi kupu āna, Kia hari tahi, e nga tauiwi, me tona iwi.

11 Tenei ano hoki, Whakamoemititia te Ariki, e nga tauiwi katoa; whakamoemititia ano ia, e nga iwi katoa.

12 E mea ana ano hoki a Ihaia, Tera e whai pakiaka a Hehe, me tetahi e whakatika ana hei rangatira mo nga tauiwi; ko ia hei tumanakohanga atu ma nga tauiwi.

13 Na, ma te Atua, nāna nei te tumanako, e whakaki koutou ki te hari katoa, ki te rangimarie, i runga i te whakapono, kia hua ai to koutou tumanako, i runga i te kaha o te Wairua Tapu.

14 Na, e u ana ano toku ake whakaaro ki a koutou, e aku teina, e kī ana i te pai, whawhao rawa ki te matauranga katoa, a e taea ano e koutou te whakatupato tetahi i tetahi.

15 Otiia i nui ai tetahi wahi o taku maia ki te tuhituhi ki a koutou, e *aku* teina, he whakamahara hoki i a koutou, he mea na te aroha noa kua homai nei ki a au e te Atua,

16 Kia meinga ai ahau hei minita ma Ihu Karaiti ki nga tauiwi, hei mahi i nga mea tapu o te rongo pai a te Atua, kia manakohia ai te whakahere a nga tauiwi, he mea whakatapu na te Wairua Tapu.

17 Na, kua whai whakamanamana-

Digitized by Google

nga nei ahau i roto i a Karaiti Ihu, i nga meatanga a te Atua.

18 E kore hoki ahau e maia ki te korero ki tetahi mea kihai nei i meinga e te Karaiti kia mahia e ahau, e *taku* kupu e *taku* mahi, hei mea kia ngohengohe mai nga tauiwi,

19 I runga i te kaha o nga tohu, o nga mea whakamiharo, i runga i te kaha o te Wairua o te Atua; no ka tino oti te kauwhau e ahau te rongo pai o te Karaiti ki Hiruharama, a taka noa ki Irurikuma.

20 Ko ia tenei taku tohe ki te kauwhau i te rongo pai, ehara i te mea ki nga wahi kua whakahuatia na a te Karaiti ki reira, kei hanga whare ahau ki runga ki ta tera tangata turanga:

21 Engari kia rite ki te mea kua oti te tuhituhi, Te hunga kihai nei ia i korerotia ki a ratou, e kite ratou: a, te hunga kihai nei i rongo, e mātau ratou.

22 Na konei ano i maha ai oku whakawarenga, tē tae atu ai ahau ki a koutou.

23 Inaianei ia kua kore nei he wahi maku i enei whenua, a ka maha nei aku tau i nui ai toku hiahia kia haere atu ki a koutou:

24 Kei toku haerenga atu ki Hipani, ka tae atu ahau ki a koutou: e mea ana hoki ahau tera ahau e kite i a koutou i toku haerenga atu, a ka kawea ano e koutou ki reira, kia mātua ora tetahi wahi o toku ngakau i a koutou.

25 Inaianei ia e haere ana tenei au ki Hiruharama, ki te mahi mea ma te hunga tapu.

26 Kua pai hoki a Makeronia raua ko Akaia kia meinga tetahi kohikohinga mo nga rawakore o te hunga tapu i Hiruharama.

27 I pai ano; a e tika ana ano kia homai ki a ratou. Kua uru nei nga tauiwi ki ā ratou mea o te wairua, whaihoki e tika ana ano kia mahia mai e enei etahi mea o te kikokiko ma ratou.

28 Na, kia oti tenei i a au, a hiri rawa tenei hua *hei mea* ma ratou, ka tika atu ahau na to koutou *wahi* ki Hipani.

29 E mātau ana ano ahau, ka haere atu ahau ki a koutou, tera au e haere i runga i te hua noa iho o te manaakitanga o te rongo pai o te Karaiti.

30 Na, he tohe tenei naku ki a koutou, e *aku* teina, kia whakaaro koutou ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti, ki te aroha hoki o te Wairua, a kia tohe tahi tatou, ara kia inoi ki te Atua, moku;

31 Kia whakaorangia ahau i te hunga whakateka i Huria; kia manakohia ano hoki e te hunga tapu taku mea e mahi nei mo Hiruharama;

32 Kia haere hari ai ahau ki a koutou ki te pai te Atua, kia ora tahi ai o tatou ngakau.

33 Na, *kia noho* te Atua o te rangimarie ki a koutou katoa. Amine.

UPOKO 16.

TENA to matou tuahine a Pipi te tukua atu e ahau ki a koutou, he kai mahi ia na te hahi i Kenekerea:

2 Hei manuhiri ia ma koutou i roto i te Ariki, kia rite ki ta te hunga tapu tikanga, a ki te matea e ia tetahi mea a koutou, ma koutou e atawhai: he tokomaha hoki ana i atawhai ai, me ahau ano hoki.

3 Oha atu ki a Pirihira raua ko Akuira, ki oku hoa mahi i roto i a Karaiti Ihu:

4 Na raua nei hoki o raua kakī i tuku atu kia ora ai ahau: ehara hoki i te mea ko ahau anake e whakawhetai atu ki a raua, engari ko nga hahi katoa hoki o nga tauiwi.

5 *Oha atu* ano ki te hahi i to raua whare. Oha atu ki a Epainetu ki taku i aroha ai, ko ia hoki ta te Karaiti matamua o Akaia.

6 Oha atu ki a Meri, i nui nei tana mahi ki a matou.

7 Oha atu ki a Anaroniku raua ko Hunia, oku whanaunga, oku hoa herehere ano hoki, he ingoa nunui nei o raua i roto i nga apotoro, no mua nei i a au to raua urunga ki roto ki a te Karaiti.

8 Oha atu ki a Amapiria, ki taku i aroha ai i roto i te Ariki.

9 Oha atu ki a Urapane, ki to matou hoa mahi i roto i a te Karaiti, ki a Takuha ano hoki ki taku i aroha ai.

10 Oha atu ki a Apere e paingia ana i roto i a te Karaiti. Oha atu ki a Aritopuru ma.

11 Oha atu ki a Heroriona ki toku whanaunga. Oha atu ki a Nakihu ma, ki nga mea i roto i te Ariki.

12 Oha atu ki a Taripina raua ko Taripoha, e mahi nei i roto i te Ariki. Oha atu ki a Perahi e arohaina nei, he nui nei tana mahi i roto i te Ariki.

13 Oha atu ki a Rupuha i whiriwhiria

Digitized by Google

i roto i te Ariki, ki tona whaea, ara, ki to maua tahi.

14 Oha atu ki a Ahunikiritu, ratou ko Perekona, ko Herama, ko Pataropa, ko Herami, ki nga teina ano hoki *e noho ana* i a ratou.

15 Oha atu ki a Piroroku, raua ko Huria, ki a Nireu, raua ko tona tuahine, ki a Orimapa ratou ko te hunga tapu katoa *e noho ana* i a ratou.

16 Oha atu tetahi ki tetahi hei te kihi tapu ano. Tenei te oha atu nei nga hahi o te Karaiti ki a koutou.

17 He tohe tenei naku ki a koutou, e *aku* teina, tirohia iho te hunga e mea ana i nga wehewehenga, i nga mea whakahinga, he mea puta ke i te whakaakoranga i whakaakona ai koutou, tahuri ke atu i a ratou.

18 Ehara hoki to tatou Ariki a Ihu Karaiti i ta ratou e mahi atu nei, engari ko o ratou kopu; a he whakapati he kupu pai ta ratou, hei tinihanga mo nga ngakau o te hunga kino kore.

19 Ko to koutou ngohengohetanga mai ia kua pakū ki nga tāngata katoa. Koia ahau ka hari nei ki a koutou: a e mea ana ano ahau kia whai whakaaro koutou ki te pai, kia atea hoki i te kino.

20 Na, tera te Atua o te rangimarie e hohoro te kuru i a Hatana ki raro i o koutou waewae. *Kia tau* ki a koutou te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti. Amine.

21 Tenei te oha atu nei ki a koutou a Timoti taku hoa mahi, a Ruhiu, a Hahona, a Hohipate, oku whanaunga.

22 Ko ahau tenei ko Teretiu, ko te kai tuhituhi o tenei pukapuka, te oha atu nei ki a koutou i roto i te Ariki.

23 Tenei te oha atu nei ki a koutou a Kaiu te kai atawhai oku, o te hahi katoa ano hoki. Tenei te oha atu nei a Eratuha kai tiaki o nga mea o te pa, raua ko te teina ko Kuaratu.

24 *Kia tau* ki a koutou katoa te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti. Amine.

25 *Waiho atu i te Atua* e kaha ana ki te whakau i a koutou, i runga i nga ritenga o taku rongo pai, o te kauwhautanga hoki o Ihu Karaiti, o te whakakitenga mai ano hoki o te mea ngaro, kihai nei i rangona no te timatanga ra ano o te ao,

26 A kua whakamaramatia mai inaianei e nga Karaipiture a nga poropiti, he mea whakarite mai na te Atua ora tonu, a whakapuakina mai ana ki nga tauiwi katoa kia ngohengohe ai ratou ki ta te whakapono:

27 *Waiho atu* i te Atua, ko ia nei anake te Mea mātau, te kororia i roto i a Ihu Karaiti, ake ake ake. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KORINITI.

UPOKO 1.

NA Paora, i karangatia nei hei Apotoro ma Ihu Karaiti, ta te Atua hoki i pai ai, na te teina ano hoki na Hotene,

2 Ki ta te Atua hahi e noho ana i Koriniti, ki te hunga kua oti te whakatapu i roto i a Karaiti Ihu, kua karangatia hei hunga tapu, ratou ko te hunga katoa i nga wahi katoa e karanga ana ki te ingoa o Ihu Karaiti o to tatou Ariki, to ratou to tatou:

3 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

4 He whakawhetai tonu taku ki toku Atua mo koutou, mo te aroha noa a te Atua kua homai nei ki a koutou i roto i a Karaiti Ihu;

5 No te mea kua hua nga mea katoa, nga korero katoa, nga mātauranga katoa, ma koutou i roto i a ia;

6 Me te whakaaturanga na hoki i a te Karaiti kua u na i roto i a koutou.

7 I kore ai koutou e hapa i tetahi homaitanga; *i a koutou* e tatari na ki te whakakitenga mai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti:

8 Māna ano hoki koutou e whakau taea noatia te mutunga, he hunga e kore e ekengia e te kupu i te ra o to tatou Ariki o Ihu Karaiti:

Digitized by Google

9 Pono tonu te Atua, nāna nei koutou i karanga kia uru tahi ki tana Tama ki a Ihu Karaiti ki to tatou Ariki.

10 He tohe tenei naku ki a koutou, e *aku* teina, i runga i te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, kia kotahi ano ta koutou katoa korero, kia kaua he wehewehenga i roto i a koutou; engari kia tino tika koutou, kia kotahi te ngakau, kia kotahi te whakaaro.

11 Kua oti hoki koutou, e aku teina, te korero ki a au e te hunga o te whare o Koroi, he whawhai ena kei roto i a koutou.

12 Ko taku kupu ano tenei, Ko te ki tenei a tetahi a tetahi o koutou, Ko ahau no Paora; Ko ahau no Aporo; Ko ahau no Kipa; Ko ahau no te Karaiti.

13 Kua oti koia a te Karaiti te wahi? i ripekatia ranei a Paora mo koutou? i iriiria ranei koutou ki runga ki te ingoa o Paora?

14 E whakawhetai ana tenei ahau ki te Atua, no te mea kihai ahau i iriiri i tetahi o koutou, ko Kirihipu anake raua ko Kaiu;

15 Kei mea tetahi i iriiri ahau i runga i toku ingoa.

16 I iriiri ano hoki ahau i nga tāngata o te whare o Tepana: kahore hoki ahau e mahara ki taku iriiringa i tetahi atu.

17 Kihai hoki ahau i tonoa e te Karaiti ki te iriiri, engari ki te kauwhau i te rongo pai: ehara i te mea i runga i te mohiotanga ki te korero, kei whakakahoretia te ripeka o te Karaiti.

18 Ki te hunga hoki e whakangaromia ana he mea kuare te korero o te ripeka; ki a tatou ia e whakaorangia nei ko te kaha o te Atua.

19 Ka oti hoki te tuhituhi, Ka ngaro i a au te whakaaro nui o te hunga whakaaro, ka kore hoki i a au te matauranga o te hunga mātau.

20 Kei hea te tangata whakaaro? kei hea te Karaipi? kei hea te tangata tohe o tenei ao? kahore ano koia i whakakuaretia e te Atua te whakaaro nui o tenei ao?

21 I te mea hoki i runga i o te Atua whakaaro nui, kihai nga whakaaro nui o te ao i mātau ki te Atua, na, ka pai te Atua kia meinga te kuaretanga o te kupu kauwhau hei whakaora i te hunga e whakapono ana.

22 Ta nga Hurai nei hoki he tono tohu, ta nga Kariki he rapu whakaaro nui:

23 Ta matou ia he kauwhau i a te Karaiti kua oti nei te ripeka, he tūtukitanga waewae ki nga Hurai, he mea kuare ki nga Kariki;

24 Ki te hunga ia e karangatia ana, ki nga Hurai, ki nga Kariki, ko te Karaiti ko te kaha o te Atua, ko ta te Atua whakaaro mohio.

25 No te mea hoki he kuaretanga no te Atua, nui atu i nga tāngata te mohio; he ngoikoretanga no te Atua, kaha atu i nga tāngata.

26 Ka kite nei hoki koutou, e *aku* teina, i to koutou karangatanga, ehara i te mea he tokomaha te hunga whakaaro o te wahi ki te kikokiko *e karangatia ana*, ehara i te mea he tokomaha te hunga nunui, ehara i te mea he tokomaha nga rangatira:

27 Engari i whiriwhiria e te Atua nga mea kuare o te ao, hei mea e whakama ai te hunga whakaaro; a kua whiriwhiria ano e te Atua nga mea ngoikore o te ao, hei mea e whakama ai nga mea kaha;

28 Kua whiriwhiria ano hoki e te Atua nga mea ware o te ao, me nga mea e kinongia ana, me nga kahore noa iho, hei whakakahore i nga tino mea;

29 Kia kore ai e whakamanamana tetahi kikokiko ki tona aroaro.

30 Nāna hoki koutou i roto i a Karaiti Ihu, kua meinga nei ia hei take whakaaro nui mo tatou, he mea na te Atua, hei tika, hei whakatapu, hei hoko:

31 Kia rite ai ki te mea kua oti te tuhituhi, Ki te whakamanamana tetahi, me whakamanamana ki te Ariki.

UPOKO 2.

I A au ano hoki, e *aku* teina, i haere atu ki a koutou, kihai au i haere atu me te pai kupu, me *te hua* ranei o te whakaaro, i taku kauwhautanga atu ki a koutou i te whakaaturanga a te Atua.

2 I takoto hoki taku whakaaro kia kaua ahau e mātau ki tetahi mea i roto i a koutou, ko Ihu Karaiti anake, ko ia hoki i ripekatia.

3 I a au ano i a koutou, i runga ahau i te ngoikore, i te wehi, i te wiri nui.

4 Taku kupu hoki me taku kauwhau, ehara i te kupu whakapati no a te tangata whakaaro nui, engari he whakakitenga na te Wairua, na te kaha:

5 Kei mau hoki to koutou whakapono i runga i o te tangata whakaaro nui, engari i to te Atua kaha.

6 Ki te hunga tino tika ano ia e whai whakaaro ana ano ta matou korero: ehara ia i te whakaaro mohio no tenei

Digitized by Google

ao, no nga rangatira ranei o tenei ao ka memeha nei:

7 Engari e korerotia ana e matou nga whakaaro nui o te Atua i roto i te mea ngaro, era i hunā ra, a te Atua i whakatakoto ai i mua o te ao, hei whakakororia mo tatou.

8 Kihai nei i mātau i tetahi o nga rangatira o tenei ao: me i mātau hoki, kihai i ripekatia e ratou te Ariki o te kororia.

9 Heoi ka rite ki te mea kua oti te tuhituhi, Kahore nei te kanohi i kite, kahore te taringa i rongo, kahore ano hoki i tapoko noa ki te ngakau o te tangata, nga mea kua rite mai i te Atua ma te hunga e aroha ana ki a ia.

10 Heoi kua whakakitea mai ki a tatou e te Atua, ara. e tona Wairua: e rapu ana hoki te Wairua i nga mea katoa, i nga mea hohonu o te Atua.

11 Ko wai hoki te tangata e mātau ana ki nga mea a te tangata? ko te wairua anake o te tangata i roto i a ia: whaihoki ko nga mea a te Atua, e kore e matauria e tetahi, engari e te Wairua o te Atua.

12 Ehara i te ao te wairua kua riro mai nei i a tatou, engari ko te Wairua e ahu mai nei i te Atua; kia mātau ai tatou ki nga mea kua oti nei te homai ki a tatou e te Atua.

13 A i a matou ka korero nei i aua mea, ehara nga kupu i te mea whakaako e te whakaaro mohio o te tangata, engari he mea whakaako na te Wairua Tapu; e whakaritenite ana i nga mea wairua ki nga mea wairua.

14 E kore ia te tangata *i te ngakau* maori e tango i nga mea o te Wairua o te Atua: he mea kuare hoki ki a ia: e kore ano hoki e ahei te mātau, ma te Wairua hoki ka kitea ai.

15 Otiia ki te mea kei tetahi te Wairua, ka kitea e ia nga mea katoa, e kore ano ia e kitea e tetahi.

16 Ko wai hoki te mātau ana ki te hinengaro o te Ariki, e whakaako ai ia i a ia? Kei a tatou ia te hinengaro o te Karaiti.

UPOKO 3.

KIHAI ano hoki ahau, e *aku* teina, i ahei te korero atu ki a koutou, me te mea he hunga koutou i te Wairua, engari i te kikokiko, ano he kohungahunga i roto i a te Karaiti.

2 He waiu, ehara i te kai māro taku i whangai atu ra ma koutou: kiano hoki koutou i kaha noa, kahore nei ano e kaha.

3 Kei te kikokiko na ano hoki koutou: i te mea hoki kei a koutou te hae, te whawhai, nga wehewehe, ehara oti koutou i te hunga i te kikokiko, a e haere ana i runga i ta te tangata ritenga?

4 I tetahi hoki ka ki nei, Ko ahau no Paora; me tetahi atu, Ko ahau no Aporo; ehara oti koutou i te hunga i te kikokiko?

5 Ko wai ra a Paora, ko wai a Aporo? ehara ianei i nga minita i whakapono ai koutou, i runga hoki i ta te Ariki i homai ai ki tetahi ki tetahi?

6 Nāku i whakato, na Aporo i whakamakuku; na te Atua ia i mea kia tupu.

7 Heoi, he kore noa iho te kai whakato, he kore noa iho te kai whakamakuku, engari te Atua nāna nei i mea kia tupu.

8 Na, te kai whakato te kai whakamakuku kotahi tonu raua: a, ka rite ki tana ake mahi tona utu e riro i tetahi i tetahi.

9 He hoa mahi hoki matou no te Atua: he ngakinga *koutou* na te Atua, he whare hanga na te Atua.

10 Rite tonu taku ki ta te Atua aroha noa i homai nei ki a au, he pera me ta te kai hanga mohio, kua takoto i a au te tūnga, a ko tetahi atu kei te hanga whare ki runga. Kia tupato ia tetahi tetahi ki tana whare e hanga ai ki runga.

11 E kore hoki tetahi e ahei te whakatakoto i tetahi tūnga ke atu i tera kua oti nei te whakatakoto, ara, i a Ihu Karaiti.

12 Na, ki te hangā e tetahi ki runga ki tenei tūnga he koura, he hiriwa, he kohatu utu nui, he rakau, he tarutaru, he otaota;

13 E whakakitea te mahi a tetahi a tetahi: ma te ra hoki e whakaatu, ma te kapura hoki e hura; a ka whakamatautauria e te kapura te mahi a tetahi a tetahi tona peheatanga.

14 Ki te mau tonu ta tetahi mahi e hanga ai ki runga, e riro mai he utu i a ia.

15 Ki te wera te mahi a tetahi, ka maumauria tana: heoi e ora ano ia, otira me te mea i roto i te ahi.

16 Kahore oti koutou i mātau, he whare koutou no te Atua; kei roto hoki i a koutou te Wairua o te Atua e noho ana?

17 Ki te hē i tetahi te whare o te Atua, ka hē ano ia i te Atua; e tapu ana hoki te whare o te Atua, ko taua whare nei ano koutou.

Digitized by Google

18 Kei tinihanga tetahi tangata ki a ia ano. Ki te mea tetahi o koutou he tangata whakaaro ia no tenei ao, me whakatupu kuare ia kia whai whakaaro ai.

19 Ki te Atua hoki he mea kuare nga whakaaro mohio o tenei ao: kua oti hoki te tuhituhi, Ka mau i a ia te hunga whakaaro i runga i to ratou tinihanga.

20 Me tenei hoki, E mātau ana te Ariki ki nga whakaaro o te hunga whakaaro, he tekateka noa.

21 Na, kei whakamanamana tetahi ki nga tāngata: mo koutou hoki nga mea katoa;

22 Paora, Aporo, Kipa, te ao, te ora, te mate, nga mea o naianei, nga mea e takoto mai nei, na koutou katoa;

23 No te Karaiti hoki koutou; no te Atua ano hoki a te Karaiti.

UPOKO 4.

TE tikanga mo ta te tangata whakaaro ki a matou koia tenei, he kai mahi na te Karaiti, he tuari hoki mo a mea ngaro a te Atua.

2 Na, to nga tuari ano hoki e matenuitia ana koia tenei, kia kitea tetahi e pono ana.

3 Ki a au ia he mea nohinohi rawa ta koutou kupu moku, ta te tangata kupu ranei *moku*; kahore nei hoki aku kupu moku ano:

4 Kahore ano kia mau noa i a au tetahi aha aku; heoi e kore tenei e ai hei whakatika moku: te kai whakapuaki kupu hoki moku ko te Ariki.

5 Na, kaua e whakawakia wawetia tetahi mea, kia tae mai ra ano te Ariki, a māna e whakamarama nga mea huna o te pouri, e whakakite hoki nga whakaaro o nga ngakau: ko reira whakamoemititia ai tetahi tetahi e te Atua.

6 He mea whakariro ke hoki enei mea naku, e *aku* teina, ki a maua ko Aporo he whakaaro ki a koutou; kia ai maua hei whakaako i a koutou kia kaua te whakaaro e neke ki runga ake i te mea kua oti te tuhituhi, kia kaua koutou e whakapehapeha, e hapai ake i tetahi ki runga ake i tetahi.

7 Na wai hoki koe i rere ke ai? ko tehea mea hoki āu ehara i te mea homai ki a koe? Na, he mea i homai nei ki a koe, he aha koe ka whakamanamana ai, me te mea kihai i homai *ki a koe?*

8 Kua makona na koutou, kua hua o koutou taonga, i a matou ka motu ke mai nei e kingi ana koutou: koia ano te pai me i kingi tonu koutou, kia kingi tahi ai tatou.

9 Ki taku whakaaro hoki kua waiho matou nga apotoro e te Atua mo muri rawa, ano he hunga mo te mate: kua meinga hoki matou hei matakitakinga ma te ao, ma nga anahera, ma nga tāngata.

10 Ko matou he kuare mo ta te Karaiti, ko koutou ia he hunga whai whakaaro i roto i a te Karaiti; ko matou he ngoikore, ko koutou ia he hunga kaha; to koutou he kororia, to matou ia he honore-kore.

11 Tūtuki tonu mai ki tenei wa nei ano to matou matenga i te kai, i te wai, kahore o matou kakahu, e kurua ana, kahore hoki o matou kāinga tumau;

12 E mauiui ana matou, ko o matou ringaringa hei mahi: e taunutia ana, manaaki tonu matou; e whakatoia ana, whakaririka kau ana matou:

13 Ka korerotia kinotia, ka whakamarie atu matou: kua meinga matou hei paru tahinga no te ao, hei parapara no nga mea katoa, taea noatia tenei ra.

14 Kihai ahau i tuhituhi i enei mea kia whakama ai koutou, engari he whakatupato tenei naku i *a koutou*, ara i aku tamariki aroha.

15 No te mea ahakoa ka tekau mano o koutou kai whakaako i roto i a te Karaiti, heoi kahore e tokomaha nga mātua; he uri hoki koutou noku, i roto i a Karaiti Ihu i runga i te rongo pai.

16 Koia ahau ka tohe atu nei ki a koutou, kia rite ta koutou ki taku.

17 Koia ka tonoa atu nei e au ki a koutou a Timoti, taku tamaiti aroha, *tamaiti* pono i roto i te Ariki, māna koutou e whakamahara ki oku ara i roto i a te Karaiti, ki taku e whakaako nei i nga wahi katoa i roto i nga hāhi katoa.

18 Na, e whakapehapeha ana etahi, e mea ana e kore au e haere atu ki a koutou.

19 Otira meake au haere atu ki a koutou, ki te pai te Ariki; a ehara i te kupu, engari ko te kaha o te hunga e whakapehapeha ana, taku e titiro ai.

20 No te mea ehara te rangatiratanga o te Atua i te kupu, engari he kaha.

21 Ko tehea ta koutou e pai ai? kia haere atu ahau ki a koutou me te whiu, me te aroha ranei, me te wairua māhaki?

Digitized by Google

UPOKO 5.

KUA pakū noa atu te rongo he puremu kei roto i a koutou, he puremu ano ia kahore nei e whakahuatia i roto i nga tauiwi, ara kua riro i tetahi te wahine a tona pāpā.

2 A e whakapehapeha ana koutou, tē pouri koutou, tē mea kia tangohia i roto i a koutou te tangata, nana tenei mahi.

3 Ko ahau ia, ahakoa kei tawhiti toku tinana, kei kona ano toku wairua, a kua whakahe noa ake i te kai mahi o tenei mea, me te mea kei kona ano ahau;

4 Me huihui koutou me toku wairua ano hoki, i runga i te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, i runga i te kaha o to tatou Ariki o Ihu Karaiti,

5 Ka tuku ai i taua tu tangata ki a Hatana, hei whakangaro mo te kikokiko, kia ora ai te wairua i te ra o te Ariki o Ihu.

6 Kahore e pai ta koutou whakapehapeha. Kahore koutou e mātau he iti nei te rewena rewenatia ake te puranga katoa?

7 Mo konei ra tahia ki waho te rewena tawhito, kia meatia ai koutou hei puranga hou, me koutou hoki e rewena kore na. Kua patua hoki mo tatou a te Karaiti ta tatou Kapenga:

8 Na, kia kai tatou i te hakari, auaka te rewena tawhito, auaka ano hoki te rewena o te mauahara, o te kino, engari hei te rewena kore, *ara*, hei te tinihanga kore, hei te pono.

9 I tuhituhi atu nei ahau ki a koutou i roto i te pukapuka, kia kaua koutou e whakahoatia atu ki nga tāngata puremu:

10 Ehara ia i te mea rawa ki te hunga puremu o tenei ao, ki te hunga apo, ki te hunga hao taonga, ki te hunga karakia ki nga whakapakoko; penei me haere atu koutou i roto i te ao.

11 Na, ka tuhituhi atu nei ano ahau ki a koutou, kia kaua e whakahoatia atu, ki te mea he tangata puremu tetahi e karangatia ana he teina, ki te mea he tangata apo ia, e karakia ana ranei ki te whakapakoko, he tangata taunu, he tangata whakahaurangi i a ia, he tangata hao taonga; kaua rawa koutou ko taua tu tangata e kai tahi.

12 Hei aha ra maku te whakawa i te hunga ano hoki o waho? e kore koia koutou e whakawa i te hunga o roto?

13 Te hunga ia o waho ma te Atua ratou e whakawa. Na, motuhia atu taua tangata kino i roto i a koutou.

UPOKO 6.

KI te mea he totohe ta tetahi o koutou ki tetahi, e whai ngakau ranei ia ki te whakawa ki te aroaro o te hunga hē, a kauaka ki te aroaro o te hunga tapu?

2 Kahore oti koutou i mātau ma te hunga tapu e whakawa te ao? a ki te riro ma koutou e whakawa te ao, e kore ranei koutou e tau hei whakarite i nga whakawakanga nohinohi rawa?

3 Kahore koutou i mātau ko tatou hei whakarite whakawa mo nga anahera? a kauaka oti nga mea o tenei ao?

4 Ki te mea he whakawakanga a koutou ki nga mea o tenei ao, whakanohoia te hunga ingoa iti o te hahi *hei whakarite.*

5 Tenei korero aku he mea kia whakama ai koutou. He pono koia ranei kahore rawa kia kotahi he tangata whakaaro i roto i a koutou, hei whakarite ina whakawa ona teina i a raua?

6 Heoi kei te whakawa te tuakana i te teina, i te aroaro ano hoki o te hunga whakapono kore?

7 Na, hē rawa ta koutou na, ara ta koutou whakawa i tetahi i tetahi. He aha te whakaririka kau ai ina ahatia koutou? he aha hoki tē tangohia noatia atu ai a koutou mea?

8 Heoi e mahi hē ana koutou, e tango ana i ta tera, a he tuakana ano koutou he teina.

9 Kahore oti koutou e mātau, e kore te hunga whakahaere hē e whiwhi ki te rangatiratanga o te Atua? Kei tinihangatia koutou; e kore te hunga moepuku, e kore te hunga karakia ki nga whakapakoko, e kore te hunga puremu, e kore te hunga whakawahine te hunga ranei e mea ana i te tāne hei wahine,

10 E kore te hunga tahae, e kore te hunga apo, e kore te hunga whakahaurangi i a ratou, e kore te hunga taunu, e kore te hunga hao taonga, e whiwhi ki te rangatiratanga o te Atua.

11 He pera ano hoki etahi o koutou i mua: otira kua horoia koutou, kua whakatapua koutou, kua whakatikaia runga i te ingoa o te Ariki o Ihu, he meatanga hoki na te Wairua o to tatou Atua.

12 Tika tonu nga mea katoa *hei meatonga* maku, otira e kore e pai nga mea katoa: tika tonu nga mea katoa maku, otira e kore e waiho e au tetahi mea hei rangatira moku.

Digitized by Google

13 Ko nga kai ma te kopu, a ko te kopu mo nga kai: heoi ka ngaro tenei i te Atua me era ano hoki. Na, ehara rawa te tinana hei mea mo te moepuku, engari ma te Ariki, a ko te Ariki *hei Ariki* mo te tinana.

14 Na, na te Atua i ara ai te Ariki, whaihoki māna tatou ka ara ai, ara ma tona kaha.

15 Kahore oti koutou i mātau, he wahi no te Karaiti o koutou tinana? kia tangohia koia e ahau nga wahi o te Karaiti, a, waiho iho hei wahi mo te wahine puremu? Kahore rapea!

16 Kahore koutou i mātau, ki te honoa tetahi ki te wahine puremu, kotahi ano te tinana? e ki ana hoki ia, Hei kikokiko kotahi raua tokorua.

17 Otiia ki te honoa tetahi ki te Ariki, kotahi tonu te wairua.

18 Rere atu ra i te moepuku. No waho o te tinana nga hara katoa e hara ai te tangata; te tangata ia e puremu ana, e hara ana ia ki tona ake tinana.

19 Kahore koutou i mātau, he whare to koutou tinana no te Wairua Tapu i roto na i a koutou, i homai nei e te Atua, a ehara i te mea no koutou ake koutou?

20 Kua oti hoki koutou te hoko ki te utu: na, whakakororiatia te Atua ki o koutou tinana, ki o koutou wairua; na te Atua hoki ena.

UPOKO 7.

NA, nga mea i tuhituhi mai ra koutou ki a au: he mea pai ano mo te tangata kia kaua e pa atu ki te wahine.

2 Otiia me whakaaro kei puremu, a kia rite ma te tāne ko tana wahine ake, ma te wahine ano hoki ko tana tāne ake.

3 Kia puta ta te tāne whakaaro pai ki te wahine, hei te mea e tika ana: ta te wahine ano hoki ki te tāne.

4 Ehara te wahine i te rangatira o tona tinana ano, engari ko te tāne: me te tāne ano hoki, ehara ia i te rangatira o tona ake tinana, engari ko te wahine.

5 Kaua e kaiponuhia ta tetahi ta tetahi, ki te kore e rite te whakaae a tetahi a tetahi, mo tetahi wa, kia atea ai korua ki te noho puku ki te inoi; ka hoki mai ai ano ki a korua, kei ai to korua hiahia taikaha hei whakawainga ma Hatana i a korua.

6 Otira he mea whakaae noa tenei korero aku, ehara i te tikanga whakatakoto.

7 Taku hoki i pai ai, kia penei nga tāngata katoa me ahau nei. Otira e hoatu ana e te Atua ki ia tangata ki ia tangata te mea mona ake, ki tetahi ko tenei ki tetahi ko tera.

8 Na, ko taku kupu tenei ki nga takakau, ratou ko nga wāhine pouaru, He mea pai ano mo ratou kia kāti tonu me au nei.

9 Otira ki te kore e taea te whakamanawanui, me marena: he pai hoki te marena, he kino ia te ka *o te ngakau*.

10 Ko taku whakahau ia tenei ki te hunga whai hoa, ehara i ahau, engari na te Ariki, Aua te wahine e mawehe atu i *tana* tāne:

11 A, ki te mawehe atu ia, me noho hoa-kore, me hohou ranei te rongo ki tana tāne: kaua ano hoki te tāne e whakarere i *tana* wahine.

12 Na, ki era atu naku tenei kupu, ehara i te Ariki: Ki te mea he wahine whakapono kore ta tetahi o nga teina, a ka whakaae taua wahine kia noho tahi raua, kaua ia e whakarerea.

13 Ki te mea hoki he tāne whakapono kore ta tetahi wahine, a ka whakaae kia noho tahi raua, kaua ia e whakarerea.

14 No te mea e whakatapua ana te tāne whakapono kore e te wahine, e whakatapua ana hoki te wahine whakapono kore e te tāne: me he kahore, kua poke a korua tamariki; tena ko tenei e tapu ana.

15 Ki te mawehe atu ia te whakapono kore, māna e mawehe atu. E kore tetahi teina, tuahine ranei, e mau i nga mea penei: otira kua karangatia tatou e te Atua ki te rangimarie.

16 I mohiotia hoki e koe ki te aha, e tai, e kore e ora i a koe tou tāne? i mohiotia hoki e koe ki te aha, e te tāne, e kore e ora i a koe tou wahine?

17 Heoi kia rite te haere ki ta te Atua i tuwha ai ki tetahi ki tetahi, ki ta te Ariki karangatanga i tetahi i tetahi. Ko taku hoki tenei e whakatakoto nei i roto i nga hahi katoa.

18 He mea kokoti tetahi i tona karangatanga ai? kaua e whakakahoretia tona kotinga. He mea kokoti kore tetahi i tona karangatanga ai? kaua ia e kotia.

19 He mea kore noa iho te kotinga, he mea kore noa iho ano te kotinga kore, engari te pupuri i a te Atua ture.

20 Te mahi a tetahi a tetahi i tona

Digitized by Google

karangatanga ai, kia mau tonu ia ki tenei.

21 He pononga koe i tou karangatanga ai? kaua e manukanuka: otira ki te watea he haerenga noatanga atu mou, tena ra.

22 He pononga tetahi i tona karangatanga ai i roto i te Ariki, he tangata tuku noa ia na te Ariki: a ki te mea ehara i te pononga i tona karangatanga ai, he pononga ano ia na te Karaiti.

23 Kua oti koutou te hoko ki te utu; aua koutou e meinga hei pononga ma te tangata.

24 E *aku* teina, te *mahi* a tenei a tenei i tona karangatanga ai kia mau ia ki tena, me te whakaaro ano ki te Atua.

25 Na, nga wahina, kahore a te Ariki tikanga ki a au; tenei ia taku whakaaro, ara ta te tangata i a ia nei ta te Ariki atawhai, i pono ai.

26 Ki taku whakaaro hoki he mea pai ano tenei mo te whakararu o tenei wa, ara, e pai ana kia pena tonu te tangata.

27 Kua herea koe ki te wahine? kaua e whai kia wetekia. Ka oti koe te wewete mai i te wahine? kaua e whaia he wahine.

28 Otiia ki te marena ano koe, kahore ou hara; ki te marena ano hoki te wahina, kahore ona hara. Otiia e pa mai te whakararu i te kikokiko ki taua hunga pena: heoi me ata hanga ahau ki a koutou.

29 Tenei ia taku korero, e *aku* teina, e tutata ana te wa: heoi inaianei kia rite te hunga whai wahine ki te hunga kahore nei a ratou;

30 Me te hunga e tangi ana, ki te hunga kahore nei e tangi; me te hunga e hari ana, ki te hunga kahore nei e hari; me te hunga e hoko ana, ki te hunga rawakore;

31 Me te hunga i a ratou tenei ao, ki te hunga kahore nei e maumauria e ratou *te ao*: e memeha haere ana hoki te ahua o tenei ao.

32 Na, e mea ana tenei au kia kaua koutou e manukanuka. Ta te takakau e manukanuka ai ko nga mea a te Ariki, me pehea tana whakamanawareka ki te Ariki:

33 He tangata whai hoa, ko nga mea o te ao tana e manukanuka ai, me pehea tana whakamanawareka ki tana wahine.

34 Takoto ke ana ta te wahine whai hoa, takoto ke ana ta te wahina. He wahine takakau, tana e manukanuka ai ko nga mea a te Ariki, kia tapu ai te tinana te wairua: he wahine whai hoa, tana e manukanuka ai ko nga mea o te ao, me pehea tana whakamanawareka ki tana tāne.

35 Tenei korero aku he mea kia hua ai he pai mo koutou ake; ehara i te mea kia mahangatia ai koutou e ahau, engari kia ahua pai ai te mahi, kia u ai *koutou* ki te Ariki, kia kaua e kumea ketia.

36 Na, ki te mea tetahi e hē ana tana tikanga ki tana wahina, ki te pahika ke i tona kaumatuatanga, a kei tena te tikanga māna e mea tana e pai ai, kahore ona hara: kia marenatia raua.

37 Ki te u tonu ia te ngakau o tetahi, a kahore he mea hei turaki i tana, a kei a ia ake ano te tikanga mo tana e pai ai, kua oti ano hoki tenei te whakatakoto e tona ngakau kia waiho tana hei wahina, e pai ana ano tana mahi.

38 Na, e pai ana te mahi a te tangata e tuku ana kia marenatia; pai ake ia te mahi a te tangata kahore e tuku kia marenatia.

39 E mau ana te wahine i te ture i te oranga o tana tāne; ki te mate ia tana tāne, kua atea; e marenatia ano ia ki tana e pai ai; otira i roto i te Ariki.

40 Ki taku whakaaro ia, nui atu tona koa ki te kāti tonu ia: na, ki taku ki kei a au ano hoki te Wairua o te Atua.

UPOKO 8.

NA, nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, e mohio ana tatou kei a tatou katoa te matauranga. Ta te matauranga he whakapupuhi; ta te aroha ia ko te hanga i te whare.

2 Ki te mea tetahi e mātau ana ia ki tetahi mea, kahore ano tona matauranga ki tetahi mea kia rite ki te tikanga o te matauranga.

3 Ki te aroha ia tetahi ki te Atua, kua matauria tenei tangata e ia.

4 Na, te kai i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko, e mahara ana tatou he kore noa iho te whakapakoko i te ao, kahore hoki he Atua ke atu kotahi anake.

5 Ta te mea hoki ahakoa *he mea enei* e karangatia nei he atua, i te rangi ranei i te whenua ranei, (he tini nei hoki nga atua he tini nga ariki,)

6 Ki a tatou ia kotahi ano Atua ko te Matua, ko te take ia o nga mea katoa, a e ahu atu ana tatou ki a ia; kotahi hoki Ariki ko Ihu Karaiti, nāna nei nga mea katoa, nāna hoki tatou.

7 Otira kahore o te katoa matauranga:

Digitized by Google

ki ta etahi hoki, he mea i patua ma te whakapakoko ta ratou e kai nei, me te whakaaro ano ratou ki te whakapakoko, a taea noatia tenei wa; a poke iho to ratou hinengaro i kaha kore nei.

8 Ehara raia te kai i te mea e paingia ai tatou e te Atua: no te mea ahakoa kai tatou, e kore e kake to tatou pai; ahakoa kahore e kai, e kore e iti ta tatou pai.

9 Engari, kia tupato ki tenei wahi i tukua ki a koutou, kei ai hei whakahinga mo te hunga ngoikore.

10 Ki te mea hoki ka kite tetahi i a koe, i te mea mohio, e noho ana ki te kai i roto i te temepara o te whakapakoko, e kore koia e neke ake tona hinengaro, ara, to te mea ngoikore nei, ki te kai i nga mea e patua ana ma te whakapakoko?

11 Na, ma tou matauranga ka ngaro ai te teina ngoikore, he whakaaro nei ki a ia i mate ai a te Karaiti.

12 Na, ki te penei to koutou hara ki nga teina, ta koutou patu i to ratou hinengaro ngoikore, e hara ana koutou ki a te Karaiti.

13 Mo konei, ki te hē taku teina i te kai, e kore rawa ahau e kai kikokiko ake tonu atu, kei hē i a au taku teina.

UPOKO 9.

HE teka ianei he apotoro au? he teka ianei kei a au ano nga tikanga moku? kihai ianei ahau i kite i a Ihu Karaiti i to tatou Ariki? ehara oti koutou i taku mahi i roto i te Ariki?

2 Ahakoa ehara ahau i te apotoro ki era atu, *he apotoro* ano ia ahau ki a koutou: ko koutou hoki te hiri o toku apotorotanga i roto i te Ariki.

3 Ko taku whakahokinga kupu tenei ki oku kai ui;

4 He teka ianei kei a matou te tikanga mo te kai mo te inu?

5 He teka ianei kei a matou te tikanga mo te whakahaereere i te tuahine, *ara*, i te hoa wahine, mo te pera me era apotoro, me nga teina o te Ariki, ratou ko Kipa?

6 Ko maua anake ranei ko Panapa, kahore ranei i a maua te tikanga kia kaua e mahi?

7 Ko wai ka haere hei hoia, a nona ake ano nga utu mona? ko wai e whakato ana i te māra waina, a kahore e kai i ona hua? ko wai hoki e whangai ana i te kahui, a kahore e kai i te waiu o te kahui?

8 No te tikanga tangata ranei enei kupu aku? a ehara ranei i te ture enei korero?

9 Kua oti hoki te tuhituhi i roto i te ture a Mohi, Kaua e whakamokatia te mangai o te kau patu witi. Ko nga kau koia ta te Atua i whakaaro ai?

10 Mo tatou ranei te tino tikanga o ana korero? He whakaaro ra ki a tatou i tuhituhia ai: he tika hoki kia parau te kai parau i runga i te tumanako; a, te tangata e patu witi ana, i runga i te tumanako kia whiwhi ki tana i tumanako atu ai.

11 Kua ruia atu nei e matou nga mea wairua ma koutou, a he mea nui ianei ki te kotia e matou a koutou mea o te kikokiko?

12 Kua uru nei etahi atu ki tenei tikanga ki a koutou, a kauaka ranei matou! Otiia kihai matou i mea ki tenei tikanga; engari e whakamanawanui ana matou ki nga mea katoa, kei ai ta matou hei arai mo te rongo pai o te Karaiti.

13 Kahore oti koutou i mātau, na, te hunga e mahi ana i nga mea tapu, e kai ana ratou i *nga mea* o te temepara? *me* nga kai tiaki o te āta ma ratou ano tetahi wahi o to te āta?

14 Pera tonu ano hoki ta te Ariki i whakarite ai mo nga kai kauwhau o te rongo pai, hei runga i te rongo pai he oranga mo ratou.

15 Na, kihai ahau i mea ki tetahi o enei mea: kahore hoki ahau i tuhituhi i enei mea kia pena mai ano ki a au: ki a au hoki he pai te mate, engari taku whakamanamana, kaua tetahi e whakakahore i tena.

16 No te mea ahakoa kauwhau ahau i te rongo pai, kahore maku whakamanamana: kua takoto hoki tenei hei mahi maku; he aue ano hoki maku ki te kore ahau e kauwhau i te rongo pai.

17 Ki te whai ngakau hoki ahau ki tenei mahi, he utu toku: a ki te kore he ngakau, he mahi tuari *tenei* kua tukua mai ki a au.

18 Na, he aha koia te utu moku? ara, ka meinga e ahau kia kore e utua te rongo pai o te Karaiti, ina kauwhautia e ahau; kei hē i a au nga tikanga o te rongo pai kua tukua mai ki a au.

19 Ehara ahau i te pononga na tetahi, heoi kua waiho ahau e ahau ano hei pononga ma te katoa, kia tokomaha atu ai e riro mai i ahau.

20 Na, whaka-Hurai ana ahau ki nga Hurai, kia riro ai i a au nga Hurai; me te mea i raro *ahau* i te ture ki te hunga

Digitized by Google

i raro o te ture, kia riro ai i ahau te hunga i raro o te ture;

21 Me he tangata ture kore *ahau* ki te hunga ture kore, (ehara i te mea he ture kore ki te Atua, he ture nei hoki ta te Karaiti ki a au,) kia riro ai i a au te hunga ture kore.

22 Me he ngoikore ahau ki te hunga ngoikore, kia riro ai i a au te hunga ngoikore; meinga ana ahau hei mea katoa ki te katoa, kia pau rawa ai taku hei whakaora i etahi.

23 I meinga ai tenei e ahau he whakaaro ki te rongo pai, kia whiwhi tahi ai tatou ki tona *pai*.

24 Kahore oti koutou i mātau ki te hunga e oma whakataetae ana, e oma katoa ana ano ratou, kotahi ano ia māna te utu whakahonore? Kia tika ano ta koutou oma, kia whiwhi ai koutou.

25 A, nga tāngata katoa e whakataetae ana e whakakoromaki ana i nga hiahia katoa. Ratou, kia whiwhi ai ki te karauna pirau; tatou ia, ki te mea e kore e pirau.

26 Ko ahau nei hoki, kahore i ngaro taku oma; e kuru ana ahau, kahore ia e rite ki te kai patu o te hau:

27 Engari e pēhia ana e ahau toku tinana, a meinga ana hei pononga maku; kei kauwhau pea ahau ki etahi atu, a ko au ka akiritia atu.

UPOKO 10.

E *AKU* teina, e kore ahau e pai kia kuare koutou, i raro o te kapua o matou mātua katoa, i haere katoa ano hoki ra roto i te moana;

2 A iriiria katoatia ana ratou ki a Mohi, i roto i te kapua i roto hoki i te moana;

3 A, te kai i kainga e ratou katoa, te mea wairua, kotahi tonu;

4 Te wai ano hoki i inumia e ratou katoa, te mea wairua, kotahi tonu; i inu hoki ratou i ta te mea wairua, ara, i ta te Toka i whai nei i *a ratou*: a, taua Toka na ko te Karaiti.

5 Otiia kihai te Atua i ahuareka atu ki te nuinga o ratou; i turakina iho hoki ratou i te koraha.

6 Na, enei mea hei tohu ki a tatou, kia kaua ai tatou e hiahia ki nga mea kino, kei pera me ratou i hiahia ra.

7 Kaua ano hoki koutou e karakia ki nga whakapakoko, kei pera me etahi o ratou; kua oti na hoki te tuhituhi, I noho te iwi ki te kai ki te inu, a whakatika ana ki te takaro.

8 Kaua ano hoki tatou e puremu, kei pera me etahi o ratou i puremu, a hinga ana e rua tekau ma toru nga mano i te ra kotahi.

9 Kaua ano hoki tatou e whakamatautau i a te Karaiti, kei pera me etahi o ratou i whakamatautau ra, a ngaro ana i nga nakahi.

10 Kaua hoki koutou e amuamu, kei pera me etahi o ratou i amuamu, a ngaro ana i te kai whakangaro.

11 Na, i pa enei mea katoa ki a ratou hei tohu: a kua tuhituhia nei hei whakatupato i a tatou, i te hunga ka tae nei ki nga whakamutunga o te ao.

12 Na, te tangata e mea ana e tu ana ia, kia tupato ia kei hinga.

13 Kahore ano kia pono ki a koutou tetahi whakamatautauranga e rere ke ana i to te tangata: a e pono ana te Atua, e kore nei e tuku kia nui ake i to koutou kaha te whakamatautauranga mo koutou; a ki te whakamatautauria koutou ka meatia e ia he putanga, kia u ake ai koutou.

14 Na, e oku *hoa* aroha, rere atu i te karakia whakapakoko.

15 Taku korero nei he mea ki te hunga mahara; whakaaroa e koutou taku e mea nei.

16 Te kapa whakapainga e whakapai nei tatou, ehara koia i te inumanga tahitanga i te toto o te Karaiti? te taro e whatiwhatiia nei e tatou, ehara ianei i te kainga tahitanga i te tinana o te Karaiti?

17 No te mea kotahi ano taro, kotahi ano tinana tatou tokomaha; kotahi tonu nei hoki taua taro e kainga nei e tatou katoa.

18 Whakaaroa a Iharaira o te kikokiko: he teka ianei ko te hunga e kai ana i nga patunga tapu, e uru tahi ana ratou ki to te āta?

19 Na, he pehea ra taku korero? he tikanga mea ranei te whakapakoko? he tikanga mea ranei te mea e patua ana ma te whakapakoko?

20 Na, nga mea e patua ana e nga tauiwi, e patua ana ma nga rewera, he teka ma te Atua: a e kore ahau e pai kia uru tahi koutou ko nga rewera.

21 E kore koutou e ahei te inu i te kapa a te Ariki, me te kapa ano hoki a nga rewera: e kore koutou e ahei te kai i to te Ariki tepu, i to nga rewera tepu ano hoki.

22 E mea ana ranei tatou kia hae mai te Ariki? e kaha ana koia tatou i a ia?

Digitized by Google

23 E tika ana nga mea katoa maku, otira e kore e pai katoa: e tika ana nga mea katoa maku, otira e kore te whare e hangā e nga mea katoa.

24 Kaua tetahi e rapu ki tana ake, engari *me rapu* katoa i ta tera i ta tera.

25 Kainga nga mea katoa e hokoa ana i te makete, kaua e uiui atu kei hē te hinengaro:

26 No te Ariki hoki te whenua, me ona tini mea.

27 Na, ki te karangatia koutou e tetahi o te hunga whakapono kore, a e pai ana koutou kia haere; kainga nga mea katoa e whakatakotoria ana ki to koutou aroaro, kaua e uiui atu *kei hē* te hinengaro.

28 Ki te mea ia tetahi ki a koutou, I patua tenei ma te whakapakoko, aua e kai, me whakaaro ki te kai whakaatu, ki te hinengaro ano hoki: no te Ariki hoki te whenua, me ona tini mea:

29 I a au i mea nei, Ki te hinengaro, ehara i te mea nou, engari no tera: he aha hoki toku herekoretanga i whakahengia ai e to tera hinengaro?

30 Ki te mea hoki na te aroha noa ahau i kai ai, he aha ahau i korerotia kinotia ai mo te mea i whakawhetai ai ahau?

31 Na, ahakoa kai koutou, ahakoa inu, aha ranei, meinga katoatia hei whakakororia mo te Atua.

32 Kei ai koutou hei tūtukitanga waewae, ki nga Hurai, ki nga Kariki, ki te hahi ranei o te Atua:

33 Kia penei me au e whakamanawareka nei i te katoa i nga mea katoa, i ahau kahore nei e rapu i te pai moku ake, engari i to te tokomaha kia ora ai ratou.

UPOKO 11.

KIA rite ta koutou ki taku, me taku nei ka rite ki a te Karaiti.

2 Na, e whakamoemiti ana au ki a koutou, e *aku* teina, mo koutou ka mahara ki ahau i nga mea katoa, a ka pupuri ano i nga whakarerenga iho, i aku i tuku atu ra ki a koutou.

3 E mea ana ahau kia mātau koutou, ko te Karaiti te upoko o nga tāne katoa; ko te tāne te upoko o te wahine; a ko te Atua te upoko o te Karaiti.

4 Te tangata e inoi ana e poropiti ana ranei, me te hipoki ano te upoko, e whakaiti ana ia i tona upoko.

5 Me te wahine ano hoki e inoi ana e poropiti ana ranei, a kahore he hipoki o te upoko, e whakaiti ana ia i tona upoko: e rite tonu ana hoki ki *te upoko* kua oti te heu.

6 Ki te kahore hoki te wahine e hipokina, kia waruhia hoki ia: ki te mea ia he mea whakama ki te wahine kia waruhia kia heua ranei, me hipoki.

7 E kore hoki e tika mo te tāne kia hipokina tona upoko, ko te ahua hoki ia me te kororia o te Atua: ko te wahine ia te kororia o te tāne.

8 Ehara hoki i te mea no te wahine te tāne, engari no te tāne te wahine;

9 Kihai ano hoki te tāne i hangā ma te wahine, engari ko te wahine ma te tāne.

10 Koia i tika ai hei runga i te upoko o te wahine *te tohu o* te mana, he mea mo nga anahera.

11 Ahakoa ra e kore te tāne e motuhia mai i te wahine, e kore ano hoki te wahine e motuhia mai i te tāne, i roto i te Ariki.

12 No roto hoki i te tāne te wahine, whaihoki i na te wahine mai ano te tāne: na te Atua ano ia nga mea katoa.

13 Ma koutou ake ano e whakaaro: he mea tika ranei kia inoi hipoki kore ta wahine ki te Atua?

14 E kore ranei te whakaaro maori nei ano e ako i a koutou, ki te mea he makawe roroa o te tāne, he mea whakatutua ia mona?

15 Tena ki te mea he makawe roroa o te wahine, hei whakakororia ia mona: ina hoki kua hoatu ki a ia te makawe hei hipoki.

16 Otira ki te mea he ahua tohe to tetahi, kahore a matou ritenga pera, kahore hoki a nga hahi a te Atua.

17 Na, i a au e korero atu nei i tenei, kahore aku whakamoemiti, kahore hoki koutou e whakamine mai mo te pai, engari mo te kino.

18 Te tuatahi, i a koutou ka whakamine mai ki roto ki te hahi, ka rongo ahau he wehewehenga kei roto i a koutou; a e whakaponohia ana ano e ahau tetahi wahi.

19 He mea takoto rawa hoki kia whai titorehanga koutou, kia kitea ai te hunga e paingia ana i roto i a koutou.

20 Na, ka huihui mai koutou ki te wahi kotahi, ehara i te mea ki te kai i te hapa a te Ariki.

21 I te mea hoki e kai ana, ko tana ake hapa ta tetahi ta tetahi e tango wawe ai: a e hiakai ana tetahi, e haurangi ana tetahi.

22 Kahore koia o koutou whare e kai ai e inu ai koutou? e whakahawea ana

Digitized by Google

ranei koutou ki te hahi a te Atua, a e mea ana kia whakama te hunga kahore nei a ratou mea? Kia pehea atu taku kupu ki a koutou? kia whakamoemiti atu ahau ki a koutou mo tenei mea? e kore ra ahau e whakamoemiti.

23 Kua riro mai hoki i a au ta te Ariki, taku i tuku atu ra ki a koutou, ara, I tangohia te taro e te Ariki e Ihu, i taua po i tukua ai ia:

24 A ka mutu te whakawhetai, ka whatiia e ia, na, ka mea ia, Tangohia, kainga; ko toku tinana tenei, ka whati-whatiia nei mo koutou: meinga tenei hei whakamaharatanga ki a au.

25 Me te kapa ano hoki i te mutunga o te hapa, me tana mea ano, Ko tenei kapa te kawenata hou i runga i oku toto: meinga tenei i nga inumanga katoatanga hei whakamaharatanga ki a au.

26 I nga wa katoa hoki e kai ai koutou i tenei taro, e inu ai i tenei kapa, e whakakitea ana e koutou te matenga o te Ariki kia tae mai ra ano ia.

27 Mo reira ki te kai hē tetahi i tenei taro, ki te inu hē i te kapa a te Ariki, ka whai hara ia i te tinana i nga toto o te Ariki.

28 Engari kia uiui te tangata ki a ia ano, ka kai ai i taua taro, ka inu ai i taua kapa.

29 No te mea ki te kai hē ki te inu hē tetahi, e kai ana e inu ana i te whakawakanga mona, tē whakaaro ko te tinana o te Ariki.

30 Na konei hoki he tokomaha i roto i a koutou e ngoikore ana, e mate ana, a he tokomaha ano kua moe.

31 Me i whakawa hoki tatou i a tatou ano, kihai i whakataua te hē ki a tatou.

32 Na, ka whakawakia, he mea whakaako tatou na te Ariki, kei tukua ngatahitia tatou me te ao ki te hē.

33 Heoi, e aku teina, ka huihui koutou ki te kai, me tatari tetahi ki tetahi.

34 A ki te hiakai tetahi tangata, hei roto i *tona* whare ia kai ai; kei ai to koutou huihuinga hei take whakawakanga. Era atu mea hoki maku e whakatika, ina tae atu ahau.

UPOKO 12.

NA, kahore ahau e pai, e *aku* teina, kia kuare koutou ki nga mea wairua.

2 E mātau ana koutou he tauiwi kou-

tou i mua, he mea kahaki ki nga whakapakoko reo kore, me koutou i kahakina ra.

3 Koia ahau ka whakakite atu nei ki a koutou, e kore tetahi tangata, na te Wairua nei o te Atua ana korero, e ki, he mea kanga a Ihu: e kore ano hoki e taea e tetahi te mea ko Ihu te Ariki, ki te kahore te Wairua Tapu.

4 Na, poka ke nga mea e homai ana, kotahi ano ia Wairua.

5 A poka ke nga minitatanga, kotahi ano ia Ariki.

6 Poka ke ano hoki nga mahi; kotahi ano ia Atua hei mahi i nga mea katoa i roto i te katoa.

7 Otira e homai ana ki tetahi ki tetahi te whakakitenga a te Wairua hei pai.

8 E homai ana hoki ki tetahi e te Wairua te kupu whakaaro; ki tetahi atu te kupu mātau, he mea na taua Wairua ano;

9 A ki tetahi ko te whakapono, na taua Wairua ra ano; ki tetahi atu ko nga mana whakaora, na taua Wairua ano;

10 Ki tetahi atu ko nga mahi merekara; ki tetahi atu ko te matauranga ki nga wairua; ki tetahi atu ko nga reo ke; ki tetahi atu ko te whakamaoritanga i nga reo:

11 Na, enei mea katoa he mea mahi na taua Wairua kotahi ra ano, ko ia hei tuwha i tana e pai ai ki tetahi ki tetahi.

12 Kotahi hoki te tinana, a he tini ona wahi, a nga wahi katoa o taua tinana kotahi, ahakoa tini, kotahi ano tinana; e penei ana hoki a te Karaiti.

13 Kotahi nei hoki te Wairua i iriiria ai tatou katoa ki roto ki te tinana kotahi, nga Hurai, nga Kariki, nga herehere, nga rangatira; kotahi tonu ano te Wairua i whakainumia mai mo tatou katoa.

14 Ehara hoki i te mea kotahi te wahi o te tinana, engari he tini.

15 Ki te mea te waewae, He teka no te tinana ahau, ina hoki ehara ahau i te ringaringa; ma kona oti ka whakakahoretia ai hei wahi mo te tinana?

16 Ki te mea te taringa, He teka no te tinana ahau, ina hoki ehara ahau i te kanohi; ma kona oti ka whakakahoretia ai hei wahi mo te tinana?

17 Me he mea he kanohi te tinana katoa, kei hea te wahi hei whakarongo? Me he mea he whakarongo ta te katoa, kei hea te wahi hei hongi?

Digitized by Google

18 Ko tenei, kua oti i te Atua te whakanoho tenei wahi tenei wahi ki roto ki te tinana, ana hoki i pai ai.
19 A me he mea kotahi ano wahi ratou katoa, kei hea te tinana?
20 Ko tenei he tini nga wahi, kotahi ano ia tinana.
21 A e kore te kanohi e ahei te mea atu ki te ringaringa, Kahore aku mahi māu: te mahunga ranei ki nga waewae, Kahore aku mahi ma korua.
22 Engari, nga wahi o te tinana e kiia ana he ngoikore, nui rawa te mahi ma era:
23 A, nga wahi o te tinana e kiia ana e taton e iti ana te honore, nui atu te honore e meatia iho ana e tatou ki era; a nui atu te ataahua ki o tatou *wahi* ataahua kore.
24 O tatou *wahi* ataahua hoki kahore he aha e meatia ai; heoi he mea huihui marire na te Atua *nga wahi o* te tinana, he mea whakarite marie, nui atu hoki te honore i hoatu e ia ki te *wahi* i hapa:
25 Kei wehewehea te tinana; engari kia kotahi tonu te whakaaro o nga wahi mo tetahi mo tetahi.
26 Ki te mamae tetahi wahi, mamae tahi ana nga wahi katoa; a ka whakahonoretia tetahi wahi, hari tahi ana nga wahi katoa.
27 Na, ko koutou te tinana o te Karaiti, he wahi ano nona tenei tangata tenei tangata.
28 Kua whakanohoia ano hoki e te Atua etahi i roto i te hahi; nga apotoro ki mua; tuarua ko nga poropiti; tuatoru ko nga kai whakaako; muri iho ko nga merekara; me i reira ko nga mana whakaora, ko nga hoa mahi, ko nga kai whakahaere tikanga, ko nga reo ke.
29 He apotoro oti katoa? he poropiti oti katoa? he kai whakaako oti katoa? he *kai mahi* merekara oti katoa?
30 Kei te katoa oti nga mana whakaora? he reo ke oti o te katoa hei korero? he kai whakamaori oti katoa?
31 Na, whaia e koutou nga homaitanga papai rawa: tenei ano hoki te huarahi tino pai rawa te whakaaturia nei e ahau ki a koutou.

UPOKO 13.

AHAKOA korero noa ahau i nga reo o nga tāngata o nga anahera, ki te kahore oku aroha, ka rite ahau ki te parahi tangi, ki te himipora tatangi.
2 A, ahakoa kei a au te mahi poropiti, a kitea ana e ahau nga mea ngaro katoa, me te matauranga katoa, a ahakoa kei a au katoa te whakapono, e taea ai te whakanekeneke i nga maunga, ki te kahore oku aroha, ehara rawa ahau.
3 A ahakoa ka hoatu e ahau aku taonga katoa hei whangai *i te hunga rawakore*, a ahakoa ka tukua atu e ahau toku tinana kia tahuna, ki te kahore oku aroha, kahore rawa he pai ki ahau.
4 E manawanui ana te aroha, e atawhai ana; e kore te aroha e hae; e kore te aroha e whakaii, e kore e whakapehapeha,
5 Kahore ona tikanga whanoke, e kore e whai ki āna ake, e kore e riri wawe, e kore e whakairi kino;
6 E kore e hari kī te hē, engari ka hari tahi me te pono;
7 E whakamanawanui ana ki nga mea katoa, e whakapono ana ki nga mea katoa, e whakaaro pai ana ki nga mea katoa, e whakaririka kau ana ki nga mea katoa.
8 E kore rawa te aroha e taka: na, ahakoa mahi poropiti, e memeha; ahakoa reo *ke*, e mutu; ahakoa matauranga, e memeha.
9 E mātau ana hoki tatou ko tetahi wahi *anake*, e poropiti ana tatou ko tetahi wahi *anake;*
10 Otira ka tae mai te tino mea, ko reira memeha ai taua wahi.
11 I taku tamarikitanga, i rite aku korero ki a te tamariki, i rite toku ngakau ki to te tamariki, i rite oku whakaaro ki o te tamariki; taku kaumatuatanga, whakarerea ake e ahau nga mea tamariki.
12 Inaianei hoki he titiro pouriuri ta tatou i roto i te whakaata; ko reira ia he kanohi he kanohi: inaianei e mātau ana ahau ko tetahi wahi *anake;* ko reira ia ahau mohio ai me ahau e mohiotia nei.
13 Na, tenei te mau nei te whakapono, te tumanako, te aroha, enei e toru; te mea nui rawa ia o enei ko te aroha.

UPOKO 14.

WHAIA te aroha; matenuitia nga mea wairua, te mea nui rawa ia kia poropiti koutou.
2 Ki te mea he reo *ke* te korero a tetahi, ehara tana i te korero ki nga tāngata, engari ki te Atua: e kore hoki tetahi e rongo; heoi e korero ana ia, ara te wairua, i nga mea ngaro.
3 Na, te tangata e poropiti ana, tana korero ki nga tāngata hei hanga i

Digitized by Google

te pai, hei whakahauhau, hei whakamarie.

4 He tangata korero reo *ke*, nona ake te pai e hangā ana e ia; ki te poropiti ia tetahi, ko te hahi tana e hanga ai.

5 He pai ki a au me i korero koutou katoa i nga reo *ke*, erangi ia kia poropiti koutou: nui atu hoki te kai poropiti i te kai korero i nga reo *ke*, ki te kore ia e whakamaori, hei hanga mo te whare, ara, mo te hahi.

6 Na, e *aku* teina, ki te haere atu ahau ki a koutou me te korero i nga reo *ke*, ma te aha ka whai pai ai koutou i a au, ki te mea ehara taku korero ki a koutou i te whakakite, i te matauranga, i te mahi poropiti, i te whakaako?

7 Me nga mea whakatangi ano hoki, kahore nei he ora, ahakoa putorino, ahakoa hāpa, ki te kore e puta ke te tangi, me pehea ka mohiotia ai te rangi o te putorino, o te hāpa ranei?

8 Ki te kahore hoki e mārama te tangi o te tetere, ko wai e takatu ki te whawhai?

9 Whaihoki ko koutou, ki te kahore o koutou arero e korero i te kupu mārama, me pehea ka mohiotia ai te mea i korerotia? e korero hoki koutou ki te hau.

10 Tenei ano pea kei te ao aua reo maha, heoi kahore he reo tikanga kore.

11 Na, ki te kore e kitea e ahau te tikanga o te reo, hei tau tangata ahau ki te tangata e korero ana; a hei tau tangata ki a au taua tangata e korero ana.

12 Me koutou ano hoki, ka matenui na ki nga *mea* wairua, tohea kia kake ta koutou pai hei hanga i te whare, ara, i te hahi.

13 Na, te tangata e korero ana i te reo *ke*, me inoi ia kia taea e ia te whakamaori.

14 Ki te mea hoki he reo *ke* toku ina inoi, ko toku wairua te inoi ana; ko toku mahara ia e hua kore ana.

15 Me pehea ra? Ka inoi ahau i runga i te wairua, ka inoi ano hoki i runga i te mahara: ka waiata ahau i runga i te wairua, ka waiata ano hoki i runga i te mahara.

16 Me pehea oti te tangata e noho ana i te wahi o te kuare ka mea ai, Amine, ki tau whakawhetainga, ina whakapai atu koe i runga i te wairua? e kore hoki ia e mohio ki tau e korero ai.

17 E pai ana ano hoki tau whakawhetainga, otiia e kore to tera pai e hangā.

18 He whakawhetai taku ki toku Atua, no te mea maha atu oku reo e korero ai i o koutou katoa:

19 Ki taku ia, na, taku korero i nga kupu e rima i roto i te hahi i runga i toku mahara, hei ako mo era atu, pai atu i nga kupu kotahi tekau mano o te reo *ke*.

20 E *aku* teina, aua o koutou mahara e whakatupu tamariki: he mauahara ia me whakatupu tamariki, engari ko nga mahara me whakatupu kaumatua.

21 Ka oti te tuhituhi i roto i te ture, He tangata reo ke, he ngutu ke hei kai korero maku ki tenei iwi; heoi e kore ratou e whakarongo mai ki a au, e ai ta te Ariki.

22 Hei tohu hoki nga reo *ke*, he teka ki te hunga whakapono, engari ki te hunga whakapono kore: ko te mahi poropiti ia ehara i te mea ki te hunga whakapono kore, engari ki te hunga whakapono.

23 Na, ki te huihui te hahi katoa ki te wahi kotahi, a ko te katoa kei te korero i nga reo, na kua tapoko mai ki roto te hunga kuare, te hunga whakapono kore ranei, e kore ranei ratou e mea e haurangi ana koutou?

24 Tena ko tenei ka poropiti katoa, a ka tapoko mai tetahi tangata whakapono kore, kuare ranei, ka mau tana hē i te katoa, ka whakawakia e te katoa:

25 Ka whakakitea ano hoki nga mea ngaro o tona ngakau; na ka takoto tapapa ia, ka koropiko ki te Atua, me tana ki ake ano, He pono kei roto i a koutou te Atua.

26 A e pehea ana tena, e *aku* teina? Ka huihui koutou, he waiata ta tetahi o koutou, he whakaako ta tetahi, he reo ta tetahi, he whakakitenga ta tetahi, he whakamaoritanga ta tetahi. Kia meinga nga mea katoa hei hanga mo te whare.

27 Ki te korero tetahi i te reo *ke*, kia tokorua, kei neke ake i te tokotoru, kia taki kotahi ia *ki te korero;* a kia kotahi hei whakamaori.

28 A ki te kahore he kai whakamaori, kaua ia e korero i roto i te hahi; engari me korero ki a ia ake ano, ki te Atua ano hoki.

29 Kia tokorua kia tokotoru nga poropiti hei korero, a ma etahi e hurihuri.

30 Ki te whakakitea mai ia *tetahi mea* ki tetahi tangata e noho noa ana, kia mutu te korero a to mua.

31 E ahei ano koutou katoa te poropiti taki tahi, kia ako ai te katoa, kia whakamarietia ai te katoa.

32 E ngohengohe ana hoki ki nga poropiti nga wairua o nga poropiti.

Digitized by Google

33 Ehara hoki ia i te Atua o te whakararuraru, engari no te rangimarie, e pera ana hoki i roto i nga hahi katoa o te hunga tapu.

34 Kaua a koutou wāhine e korero i roto i nga hahi: e kore hoki ratou e tukua kia korero; engari me whakarongo marie, ko ta te ture hoki tena e mea nei.

35 Ki te hiahia hoki ratou ki te ako i tetahi mea, me ui ki o ratou tahu i roto i te whare: he mea whakama hoki kia korero nga wāhine i roto i te hahi.

36 I puta mai koia te kupu a te Atua i a koutou? i tae atu ranei ki a koutou anake?

37 Ki te mea tetahi he poropiti ia, he tangata ranei i te Wairua, māna e whakaae ki aku e tuhituhi atu nei ki a koutou, he ture na te Ariki.

38 Otira ki te kuare tetahi tangata, kia kuare ano ia.

39 Na, e *aku* teina, matenuitia te mahi poropiti, kaua hoki e riria te korero i nga reo *he*.

40 Kia ahua pai kia tika te meatanga o nga mea katoa.

UPOKO 15.

NA, me whakaatu e ahau ki a koutou, e *aku* teina, te rongo pai i kauwhautia e ahau ki a koutou, ta koutou hoki i whakaae na, ta koutou hoki e tu na:

2 Te mea hoki e ora na koutou, ki te u koutou ki te kupu i kauwhau ai ahau ki a koutou, ki te mea ehara to koutou i te whakapono noa.

3 I hoatu na hoki e ahau ki a koutou i te tuatahi te mea i riro mai i a au, ara, i mate a te Karaiti mo o tatou hara, i pera me ta nga Karaipiture;

4 A i tanumia, i ara ake ano i te toru o nga ra, i pera me ta nga Karaipiture.

5 Na, ka kitea e Kipa, muri iho e te tekau ma rua:

6 Muri iho, ka kitea e etahi o nga hoa tokomaha ake i nga rau e rima i te kitenga kotahi; tenei ano kei te ora te nuinga o ratou, ko etahi kua moe.

7 Muri iho, ka kitea e Hemi; muri iho, e nga apotoro katoa.

8 A muri rawa iho, ka kitea e ahau ano hoki, ano he tamaiti kokoti tau.

9 Ko te iti rawa hoki ahau o nga apotoro, kahore e tau kia karangatia he apotoro, moku i whakatoi i te hahi a te Atua.

10 Heoi na te aroha noa o te Atua tenei ahua oku: kihai ano hoki toku aroha noa ki a au i [illegible]auria; heoi nui atu taku mahi i [illegible]atou katoa: ehara ia i te mea naku, [illegible] na te aroha noa a te Atua *i* [illegible] me ahau.

11 Na, ahakoa naku, ahakoa na ratou, ko ta matou kauwhau tenei, ko ta koutou ano tenei i whakapono ai.

12 Na, kauwhautia nei a te Karaiti, tona aranga ake i te mate, a he pehea te kupu a etahi o koutou, kahore he aranga ake o te hunga mate?

13 Ki te kahore hoki he aranga o te hunga mate, kihai ano a te Karaiti i ara.

14 A ki te kahore a te Karaiti i ara, maumau noa ta matou kauwhau, maumau noa to koutou whakapono.

15 A e kitea ano matou he kai whakaatu teka i ta te Atua; no te mea ka whakaaturia nei e matou te Atua, tana whakaaranga ake i a te Karaiti: kihai nei i whakaarahia e ia, ki te kahore te hunga mate e ara.

16 Ki te kahore hoki te hunga mate e whakaarahia, kihai ano hoki a te Karaiti i whakaarahia:

17 A ki te kahore a te Karaiti i ara, he mea hanga noa to koutou whakapono; kei roto tonu koutou i o koutou hara.

18 Me te hunga hoki kua moe atu i roto i a te Karaiti, kua ngaro ratou.

19 Ki te mea kei tenei ao anake he tumanakotanga atu ma tatou ki a te Karaiti, nui atu te pouri mo tatou i o nga tāngata katoa.

20 Ko tenei kua ara mai a te Karaiti i te mate, kua waiho hei matamua mo te hunga kua moe.

21 Na te tangata nei hoki te mate, whaihoki na te tangata te aranga mai o te hunga mate.

22 I roto hoki i a Aroma ka mate katoa nga tāngata, whaihoki i roto i a te Karaiti ka whakaorangia katoatia.

23 Otiia tenei tangata tenei tangata i tona ake turanga; ko te Karaiti te matamua; muri iho ko te hunga o te Karaiti a tona haerenga mai.

24 Ko reira te mutunga, ina oti te rangatiratanga te hoatu e ia ki te Atua, ara ki te Matua; ina memeha i a ia nga kawanatanga katoa, nga mana katoa, me te kaha.

25 Kua takoto hoki te tikanga kia kingi ia, kia meinga katoatia ra ano e ia nga hoa riri ki raro ki ona waewae.

26 Te hoa riri whakamutunga e whakakahoretia ko te mate.

Digitized by Google

27 Ka oti hoki nga mea katoa te pēhi e ia ki raro i ona waewae. Otira i te kianga nei, Ka oti nga mea katoa te pēhi ki raro *i a ia;* e marama ana tenei *kua waiho* i waho te kai pēhi o nga mea katoa ki raro i a ia.

28 A ka oti nga mea katoa te pēhi e ia ki raro i a ia, ko reira ano hoki te Tama riro ai ki raro i te kai pēhi o nga mea katoa ki raro i a ia, kia katoa ai te Atua i roto i te katoa.

29 Penei ka aha te hunga e iriiria ana hei whakakapi mo te hunga mate, ki te kore rawa te hunga mate e ara? he aha hoki ratou ka iriiria ai hei whakakapi mo te hunga mate?

30 He aha ano hoki tatou ka tu wehi ai i nga wa katoa?

31 Na, taku oati, ko taku whakamanamana mo koutou i roto i a Karaiti Ihu i to tatou Ariki, ina mo te mate ahau i tenei ra i tenei ra.

32 Ha, whawhai ana ahau ki te kararehe i Epeha, pera ana me te tangata, he aha te pai ki ahau, ki te kahore te hunga mate e ara? Kia kai tatou kia inu, ko apopo hoki tatou mate ai.

33 Kei whakapohehetia koutou: ki te kino nga hoa, ka heke ki te kino nga tikanga pai.

34 Oho ake ki te tika, kaua hoki e hara; kahore hoki o etahi matauranga ki te Atua: i korero ai ahau kia whakama ai koutou.

35 Otira tera tetahi e ki mai, E peheatia te whakaarahanga o te hunga mate? a he tinana aha to ratou ina haere mai?

36 Kuare! tāu e whakato na e kore e puta ki te ora, ki te kahore e mate:

37 A tāu e whakato na, ehara i te tinana e puta ake a mua tāu e whakato na, engari he kakano kau no te witi ranei, no tetahi atu mea ranei:

38 A e hoatu ana e te Atua ki taua *kakano* he tinana, tana hoki i pai ai, a ki tenei kakano ki tenei kakano tona ake tinana.

39 Ehara i te kikokiko kotahi nga kikokiko katoa: engari rere ke to te tangata kikokiko, rere ke to te kararehe kikokiko, rere ke to te ika, rere ke to te manu.

40 Etahi tinana no te rangi, etahi tinana no te whenua: otiia rere ke te kororia o nga mea o te rangi, rere ke to nga mea o te whenua.

41 He kororia ke to te ra, he kororia ke to te marama, he kororia ke to nga whetu: poka ke hoki te kororia o tetahi whetu o tetahi whetu.

42 He pera ano te aranga mai o te hunga mate. E whakatokia pirautia ana; e whakaarahia pirau koretia ana:

43 E whakatokia honore koretia ana; e whakaarahia kororiatia ana: e whakatokia ngoikoretia ana; e whakaarahia kahatia ana:

44 E whakatokia ana he tinana maori; e whakaarahia ana he tinana wairua. Te mea maori he tinana ano, te mea wairua he tinana ano.

45 He penei hoki te mea i tuhituhia, Te tangata tuatahi a Arama i meinga hei tangata ora; te Arama whakamutunga hei wairua whakaora.

46 He ahakoa ra ehara te mea wairua i te tuatahi, engari te mea maori; no muri ko te mea wairua.

47 Te tangata tuatahi no te whenua, he mea oneone: te tangata tuarua ko te Ariki no te rangi.

48 Nga mea oneone rite tonu ki te mea oneone: nga mea o te rangi rite tonu ki te mea o te rangi.

49 Na, kua mau nei ki a tatou te ahua o to te oneone, whaihoki ka mau ano ki a tatou te ahua o to te rangi.

50 E *aku* teina, ko taku korero tenei, e kore e tau kia riro te rangatiratanga o te Atua i te kikokiko i te toto; e kore ano hoki te pirau-kore e riro i te pirau.

51 Na, he mea ngaro tenei e korerotia atu nei e ahau ki a koutou: E kore tatou katoa e moe, engari e whakaahuatia ketia tatou katoa;

52 E kore e aha, kimo kau te kanohi, i te tetere whakamutunga: e tangi hoki te tetere, a e whakaarahia nga tupapaku, he mea pirau-kore, na, ka whakaahuatia ketia tatou.

53 Kua takoto hoki te tikanga kia kakahuria te pirau-kore e tenei pirau, kia kakahuria hoki te mate-kore e tenei hanga matemate nei.

54 Heoi ka oti tenei pirau te whakakakahu ki te pirau-kore, me tenei hanga matemate nei te whakakakahu ki te mate-kore, ko reira rite ai te korero i tuhituhia, Horomia ake te mate e te wikitoria.

55 E te mate, kei hea tou wero? E te po, kei hea tou wikitoria?

56 Ko te hara ta te mate wero; a na te ture i kaha ai te hara.

57 Na, ki te Atua te whakawhetai, nāna nei i homai te wikitoria ki a tatou, he meatanga na to tatou Ariki na Ihu Karaiti.

58 Heoi, e aku teina aroha, kia u, kei taea te whakakorikori, kia hira

Digitized by Google

te mahi ki te Ariki i nga wa katoa, e mātau ana hoki koutou, ehara i te maumau ta koutou mauiuitanga i roto i te Ariki.

UPOKO 16.

NA, te kohikohi mo te hunga tapu, peratia e koutou me taku i whakarite ai ki nga hahi o Karatia.

2 Hei te *ra* tuatahi o te wiki, whakatakotoria, rongoatia ake e tenei e tenei o koutou ki a ia ano, *a te Atua* manaakitanga ki a ia, kei waiho nga kohikohi mo te wa e haere atu ai ahau.

3 A ka tae atu ahau, maku e tono te hunga e whakapaingia ana e a koutou pukapuka, hei mau i to koutou aroha noa ki Hiruharama.

4 A ki te tika kia haere atu ano hoki ahau, ko matou tahi e hāere.

5 Na, ka haere atu ahau ki a koutou, ina tika ahau ra Makeronia: e tika ana hoki ahau ra Makeronia.

6 A tera pea ahau e noho roa ki a koutou, taka noa pea te hotoke, kia ai koutou hei arahi i ahau ki te wahi e haere atu ai ahau.

7 E kore hoki ahau e pai kia titiro haere ahau i a koutou ainei, e mea ana hoki ahau kia roaroa iho taku noho ki a koutou, ki te tukua e te Ariki.

8 Ka noho raia ahau ki Epeha taea noatia te Petekoha.

9 He kuwaha rahi hoki, he mea mahi nui, kua puare nei ki ahau, a he tokomaha nga kai tautohetohe.

10 Na, ki te haere atu a Timoti, kia mahara koutou kia kaua ia e whai mataku i roto i a koutou: e mahi ana hoki ia i te mahi a te Ariki, e penei ana me ahau nei.

11 Kei whakahawea ano tetahi ki a ia: engari arahina mai ia i runga i te rangimarie, kia haere mai ai ia ki ahau: e tatari ana hoki ahau ki a ia ratou ko nga teina.

12 Na, *to tatou* teina a Aporo, nui atu taku tohe ki a ia kia haere atu ratou ko nga teina ki a koutou: otiia kihai rawa ia i pai kia haere atu i tenei wa; heoi e haere ano ia i te wa e watea ai.

13 Kia mataara, e tu i runga i te whakapono, whakatāne, kia kaha.

14 Kia meatia a koutou mea katoa i runga i te aroha.

15 He tohe tenei naku ki a koutou, e *aku* teina, (e mohio ana koutou ki nga tāngata o te whare o Tepana, ko te matamua ratou o Akaia, a kua tuku ano i a ratou hei kai mahi mo te hunga tapu,)

16 Kia ngohengohe koutou ki nga tāngata pera, ki te hunga katoa ano hoki e mahi tahi ana e uana ana.

17 Hari tonu ahau ki te haerenga mai o Tepana, ratou ko Porotunatu, ko Akaiku: na ratou hoki i rite ai nga mea i kore i a koutou.

18 I ora hoki i a ratou toku wairua, e koutou ano hoki: na, kia mohio koutou ki te hunga pera.

19 Tenei nga hahi o Ahia te oha atu nei ki a koutou. He maha nei nga ohatanga atu a Akuira raua ko Pirihira ki a koutou i roto i te Ariki, a te hahi ano hoki i to raua whare.

20 Tenei nga teina katoa te oha atu nei ki a koutou. Oha atu ki a koutou ano, kei te kihi tapu.

21 Ko te ohatanga tenei a Paora he mea na toku ringa ake.

22 Ki te kore tetahi e aroha ki te Ariki ki a Ihu Karaiti, kia waiho ia hei Anatema Maranata.

23 *Kia tau* te aroha noa o te Ariki o Ihu Karaiti ki a koutou.

24 Hei a koutou katoa toku aroha i roto i a Karaiti Ihu. Amine.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUARUA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KORINITI.

UPOKO 1.

NA Paora, na te Apotoro a Ihu Karaiti, ta te Atua hoki i pai ai, na te teina hoki na Timoti, ki te hahi a te Atua i Koriniti, ratou ko te hunga tapu katoa i Akaia katoa:

2 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Kia whakapaingia te Atua, te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, te Matua o nga mahi tohu, te Atua o te whakamarietanga katoa;

4 Ko ia nei te kai whakamarie i a matou i o matou paweratanga katoatanga, e taea ai e matou te whakamarie te hunga e pēhia ana e te aha ranei e te aha ranei, ara, te whakamarie ki ta te Atua whakamarietanga i a matou.

5 I te mea hoki ka hira tonu nei nga mamae o te Karaiti i roto i a matou, ka meinga ano hoki e te Karaiti kia hira ake to matou whakamarietanga.

6 Na ki te tukinotia matou, he mea ano ia e whakamarietia ai e whakaorangia ai koutou, koia tena ka mahia na, i a *koutou* ka whakaririka kau na ki aua maemae nei ano e mamae nei matou: ki te whakamarietia matou, he mea ano ia e whakamarietia ai, e whakaorangia ai koutou.

7 A e u ana ta matou whakaaro ki a koutou, e mātau ana hoki, na, kua uru na koutou ki nga mamae, *ka uru* ano hoki ki te whakamarietanga.

8 Kahore hoki matou e pai kia ngaro i a koutou, e *aku* teina, i pawera matou ki Ahia, nui atu te pehi i a matou, kihai hoki matou i kaha, a poroporoaki ana matou ki te ora:

9 I roto ano i a matou te kupu mo te mate, kia kore ai e u o matou whakaaro ki a matou ano, engari ki te Atua ki te kai whakaara i te hunga mate:

10 Nāna nei matou i whakaora i taua mate nui, a e whakaora nei ano: e u ana ano o matou whakaaro ki a ia, tera ano ia e whakaora;

11 I a koutou ka mahi tahi na mo matou, ara ka inoi, a ka tokomaha nei nāna i riro mai ai tenei arohatanga noatanga i a matou, kia tokomaha ano hei whakawhetai atu mo *te meatanga ki a* matou.

12 Ko ta matou hoki tenei e whakamanamana nei, ko te whakaaenga ake o to matou hinengaro, kei runga i te tapatahi i te hianga kore o te Atua, ehara i te mea kei runga i to te kikokiko mohiotanga, engari kei runga i to te Atua aroha noa, to matou whakahaere i te ao, ki a koutou rawa ano ia.

13 Ehara hoki ta matou e tuhituhi nei ki a koutou i te mea ke atu, i ta koutou e korero na i te pukapuka e whakaae na; ina e u ana ano toku whakaaro, tera e whakaaetia e koutou taea noatia te mutunga;

14 Me koutou na hoki i whakaae mai, ko tetahi wahi ki a matou, ko matou ta koutou e whakamanamana ai, pera hoki me koutou ta matou, i te ra o te Ariki o Ihu.

15 Na i toku whakaaro e u ana ki tenei, i mea ahau kia haere atu ki a koutou ki mua, kia tuaruatia ai te pai e riro i a koutou;

16 Kia tika ano ma kona ki Makeronia, kia hoki atu ano i Makeronia ki a koutou, a kia arahina e koutou ki Huria.

17 Na, i a au e whakaaro ana i tenei, he ngakau māmā ranei toku? he whakaaro ranei no te kikokiko oku whakaaro, e mea ai ahau, Ae, ae, kahore, kahore?

18 Otira pono tonu ta te Atua, ehara ta matou kupu ki a koutou i te ae, i te kahore.

19 Ko te Tama hoki a te Atua ko Ihu Karaiti, i kauwhautia nei e matou i roto i a koutou, ara, e ahau e Hiriwanu e Timoti, ehara ia i te ae i te kahore, engari he ae ano i roto i a ia.

20 He ae hoki nga kupu homai katoa a te Atua i roto i a ia, he amine ano i roto i a ia, hei kororia mo te Atua i runga i ta tatou nei mahi.

21 Na, te kai whakakau i a matou, i a

Digitized by Google

koutou i roto i a te Karaiti, te kai whakawahi i a tatou, ko te Atua ;

22 Nāna nei tatou i hiri, a homai ana e ia te wahi tuatahi, ara, te Wairua ki roto ki o tatou ngakau.

23 Na, he karanga tenei naku ki te Atua hei kai titiro mo toku wairua, he tohu naku i a koutou tē tae wawe ai ahau ki Koriniti.

24 Ehara hoki i te mea hei rangatira matou mo to koutou whakapono, engari he hoa mahi matou i te hari mo koutou: na te whakapono hoki koutou i tu ai.

UPOKO 2.

KUA takoto hoki tenei i roto i a au, kia kaua toku hokinga atu ki a koutou e waiho i runga i te pouri.

2 Ki te whakapouri hoki ahau i a koutou, ko wai hei whakaora i toku ngakau, ko ia anake e whakapouritia nei e ahau?

3 A i tuhituhi ano ahau i taua mea nei ano ki a koutou, kei whai pouri ahau ina tae atu, i te hunga māna nei ahau e whakahari; e u ana hoki toku whakaaro ki a koutou katoa, kei a koutou katoa toku hari.

4 He nui te mamae te pawera o te ngakau, he maha nga roimata, i taku tuhituhinga ki a koutou; ehara ia i te moa kia whakapouritia ai koutou, engari kia mātau ai koutou ki taku aroha e hira rawa nei ki a koutou.

5 Na, ki te mea kua whakapouri tetahi, kahore ia i whakapouri i a au, ko tetahi wahi anake, kei taimaha rawa taku ki a koutou katoa.

6 Heoi ano mo taua tu tangata, ko tenei riringa hara a te tokomaha.

7 Ko tenei, engari me whakarere noa iho *tana* e koutou, me whakamarie, kei horomia ia e te pouri ka hira rawa nei.

8 Koia ahau ka whakahau nei i a koutou, whakaukiā te aroha ki a ia.

9 Na konei ano hoki ahau i tuhituhi atu ai, kia mohio ai ahau ki nga tohu o koutou, e ngohengohe ana ranei i nga mea katoa.

10 Na, ki te whakarerea noatia e koutou ta tetahi, *ka whakarerea noatia atu* hoki e au : ki te whakarerea noatia ano hoki ta tetahi e ahau, he whakaaro ki a koutou i whakarerea noatia ai e ahau, i te aroaro o te Karaiti;

11 Kei tinihangatia hoki tatou e Hatana: ehara hoki tatou i te kuare ki ana whakaaro.

12 Na, i taku taenga ki Toroa ki *te kauwhau i* te rongo pai o te Karaiti, a ka puare ki ahau tetahi kuwaha he mea na te Ariki,

13 Kihai toku wairua i whai okiokinga, noku tē kite i taku teina i a Taituha: heoi poroporoaki ana ahau ki a ratou, a haere mai ana ki Makeronia.

14 Na, me whakawhetai ki te Atua, e mea tonu nei i a matou kia whakamanamana i roto i a te Karaiti, a e mea nei i a matou hei whakaatu i te kakara o tona matauranga i nga wahi katoa.

15 No te mea hoki he kakara pai matou no te Karaiti ki te Atua, i runga i te hunga whakaorangia ana, i runga ano hoki i te hunga e whakangaromia ana :

16 Ki etahi he kakara *matou* no te mate ki te mate; a ki etahi he kakara no te ora ki te ora. A ko wai e tau ki enei mea?

17 Kahore hoki matou e rite ki te tokomaha, e whakaranu nei i te kupu a te Atua: engari e rite ana ki ta te tinihanga kore, e rite ana ki ta te Atua, ta matou e korero nei i te aroaro o te Atua i roto i a te Karaiti.

UPOKO 3.

ETIMATA ana ano ranei matou te whakapai i a matou? e mea ana ranei matou, e pera ana me etahi atu, ki nga pukapuka whakapai ki a koutou, *kia homai* ranei *etahi pukapuka* whakapai e koutou?

2 Ko koutou ta matou pukapuka he mea tuhituhi ki o matou ngakau, e kitea ana e korerotia ana e nga tāngata katoa :

3 Kua mārama rawa na hoki koutou he pukapuka na te Karaiti, he mea minita na matou, ehara i te mea tuhituhi ki te mangumangu, engari ki te Wairua o te Atua ora; he teka ki runga ki nga papa kohatu, engari ki runga ki nga papa kikokiko o te ngakau.

4 Tenei te whakaaro o matou, u tona ki ta te Atua he mea na te Karaiti:

5 He teka kei a matou ake te tikanga mo te whakaaro ki tetahi aha, me te mea no matou ake ano; engari na te Atua matou i whai tikanga ai;

6 Nāna hoki matou i tau ai hei minita mo te kawenata hou; he teka no te reta, engari no te wairua: he whakamate hoki ta te reta, he whakaora ta te wairua.

Digitized by Google

7 Na, i whai kororia nei te minitatanga o te mate, he reta i whaoa nei ki nga kohatu, a kihai i taea e nga tamariki a Iharaira te titiro matatau atu ki te mata o Mohi, i te kororia hoki o tona mata; *he kororia* ano e whakakahoretia ana:

8 A e kore ianei e nui noa atu te kororia o te minitatanga a te Wairua?

9 He kororia nei hoki to te minitatanga o te whakamate, whaihoki tera rawa e hira te kororia o te minitatanga o te tika.

10 Kihai hoki te mea i whakakororiatia i whai kororia i tenei wahi, na te kororia hoki e nui whakaharahara nei.

11 I na runga mai nei hoki i te kororia te mea e whakakahoretia ana, whaihoki ka nui noa atu te kororia o te mea pumau.

12 Na, i a matou ka tumanako atu nei ki tenei, nui atu to matou maia ki te korero:

13 E kore ano e pera me Mohi i maka nei i te hipoki ki tona mata, kei titiro matatau atu nga tamariki a Iharaira ki te tukunga iho o te mea ka whakakahoretia nei:

14 Otira i whakapakeketia o ratou hinengaro: e mau tonu ana hoki taua hipoki ra ano i te korerotanga o te kawenata tawhito, taea noatia tenei ra, kahore ano i hurahia; i roto ia i a te Karaiti ka whakakahoretia.

15 Heoi i te mea e korerotia ana a Mohi, e takoto ana te hipoki ki runga ki to ratou ngakau, taea noatia tenei ra.

16 Na, ka tahuri ki te Ariki, ka tangohia te hipoki.

17 Na, te Ariki nei ko te Wairua: a, te wahi *i noho ai* te Wairua o te Ariki, kei reira te tikanga here-kore.

18 Na, tatou katoa hore rawa he hipoki mo te mata i a tatou e titiro nei ki te kororia o te Ariki, me te mea i roto i te whakaata, whakaputaina ketia ake tatou kia rite ki taua ahua ano, he kororia hono iho ano ki te kororia, i runga i ta te Wairua o te Ariki.

UPOKO 4.

NA konei, i te mea kei a matou nei tenei mahi minita, a, ka tohungia nei matou, kahore matou e ngakaukore.

2 Engari whakakahoretia ana e matou nga mea huna o te whakama, kore ake to matou haere i runga i te tinihanga, kahore hoki he maminga ki te kupu a te Atua; engari ka waiho i runga i te whakapuakanga o te pono ta matou whakaatu i ta matou pai ki nga hinengaro katoa o nga tāngata i te aroaro o te Atua.

3 Na, ki te mea he mea hipoki ta matou rongo pai, he mea hipoki ki te hunga e whakangaromia ana:

4 I roto nei i a ratou te atua o tenei ao e whakamatapo ana i nga whakaaro o te hunga whakapono kore, kei whitingia ratou e te māramatanga o te rongo pai o to te Karaiti kororia, ko ia nei te ahua o te Atua.

5 He teka hoki ko matou te kauwhautia nei e matou, engari ko Karaiti Ihu hei Ariki; a ko matou nei hei pononga ma koutou, he whakaaro hoki ki a Ihu.

6 Ko te Atua hoki nāna nei i ki te māramatanga kia whiti i roto i te pouri, kua whiti ia ki roto ki o matou ngakau, hei homai i te māramatanga, ara i te matauranga o te kororia o te Atua i te mata o Ihu Karaiti.

7 Na, tenei taonga o matou kei roto i nga oko oneone, kia *kiia* ai te kaha e hira tonu nei no te Atua, ehara hoki i a matou.

8 E tukinotia ana matou i nga *taha* katoa, heoi kahore e pau te whakaaro; e rarureru ana, heoi kahore e taea te raru.

9 E whakatoia ana matou, heoi kahore i whakarerea; e turakina ana ki raro, heoi kahore i whakangaromia;

10 E mau tonu ana te matenga o te Ariki o Ihu ki o matou tinana, i a matou e haereere nei; kia mārama ai to Ihu ora i roto i o matou tinana.

11 Ko matou hoki e ora nei e tukua tonutia ana ki te mate mo te whakaaro ki a Ihu, kia mārama ai hoki to Ihu ora, i roto i o matou kikokiko matemate.

12 Na, ko te mate te mahi ana i roto i a matou, ko te oranga ia i roto i a koutou.

13 Na, kei a matou nei taua wairua ra ano o te whakapono, tera hoki i tuhituhia, I whakapono ahau, koia ahau i korero ai; whakapono ana ano matou, koia hoki matou ka korero nei;

14 E mātau ana hoki matou, tera te kai whakaara o te Ariki o Ihu e whakaara ano hoki i a matou, he mea na Ihu, e whakatu ngatahi ano hoki *i a matou* i a koutou.

15 Hei pai hoki ma koutou nga mea katoa, kia hira rawa ai te kororia o te Atua, i te aroha noa ka nui nei, i

Digitized by Google

te tokomaha *ano hoki* e whakawhetai ana.

16 Koia hoki tatou tē ngakaukore ai; heoi ahakoa haere iho tatou ki te pirau, ara, to waho tangata, e whakahoutia ana ano to roto i tenei ra i tenei ra.

17 Ko to tatou māmae hoki, he mea māmā, he mea no naianei kau nei, hei whakawhiwhi i a tatou ki te kororia, tona nui whakaharahara o te taimaha, he mea mau tonu;

18 I a tatou kahore nei e titiro atu ki nga mea e kitea ana, engari ki nga mea kahore e kitea: he mea no naianei hoki nga mea e kitea ana; he mea mau tonu ia nga mea e kore e kitea.

UPOKO 5.

E MĀTAU ana hoki tatou, na, ki te wahia to tatou whare wharau te mea whenua nei, he whare ano to tatou he mea hanga na te Atua, ehara i te whare hanga e te ringa, he mea mau tonu i nga rangi.

2 I tenei hoki he aue ta tatou, e hiahia ana ki to tatou whare o te rangi hei kakahu mo tatou:

3 Ki te whai kakahu hoki tatou, e kore tatou e rokohanga mai e *noho* tahanga ana.

4 Kei te aue hoki tatou te hunga i *tenei* whare wharau i te taimaha: ehara i te mea e hiahia ana kia unuhia *o tatou* nei, engari kia kakahuria iho, kia horomia ai te mea matemate e te ora.

5 Na te kai hanga i a tatou mo taua mea nei ano ko te Atua, nāna nei hoki i homai ki a tatou te wahi tuatahi, ara, te Wairua.

6 Koia hoki tatou ka maia tonu ai, e mātau ana hoki, i a tatou e noho nei i te tinana, he mea motu ke mai i te Ariki ta tatou noho:

7 Ta tatou haere nei hoki kei runga i te whakapono, a kahore i runga i te titiro;

8 E maia ana ano tatou, a ta tatou e tino pai ai kia noho motu ke i te tinana, kia noho ai ki te Ariki.

9 Koia hoki tatou ka whai nei, ahakoa i konei e noho ana, ahakoa e noho ke ana, kia ahuarekaina mai tatou e ia.

10 Kua takoto hoki te tikanga, kia kitea katoatia tatou ki mua i te nohoanga whakawa o te Karaiti; kia riro mai ai i tenei i tenei nga meatanga a te tinana, kia rite ki tana hoki i mahi ai, ahakoa pai akakoa kino.

11 Na, ka mātau nei matou ki te wehi o te Ariki, ka kukume matou i nga tāngata; kua kitea ano ia matou e te Atua; e u ana ano toku whakaaro kua kitea ano matou e o koutou hinengaro.

12 Ehara hoki i te mea e whakapai ana ano hoki matou i a matou ki a koutou, engari e hoatu ana i te take ki a koutou e whakamanamana ai koutou ki a matou, kia whai *kupu* ai koutou ki te hunga e whakamanamana nei ki to te kanohi, a kahore ki to te ngakau.

13 Ahakoa porangi matou, *hei mea ia* mo te Atua: ki te tika nga mahara, *hei mea ano* mo koutou.

14 E akiakina ana hoki matou e te aroha o te Karaiti; i a matou e whakaaro ana i tenei, i te matenga o te kotahi mo te katoa, he hunga mate ano te katoa:

15 A i mate ai ia mo te katoa, kia kaua ai te hunga e ora ana e ora mo ratou ake a muri ake nei, engari mo tenei i mate nei mo ratou, a i ara ake ano.

16 Na, i te wa e takoto ake nei kahore o matou matauranga ki tetahi, ara, ki tona kikokiko, ae ra, ahakoa mātau matou ki a te Karaiti, ara ki tona kikokiko, kahore o matou matauranga *ki a ia* i nga wa e takoto ake nei.

17 Na, ki te mea kei roto i a te Karaiti tetahi, he mahinga hou ia: kua pahemo nga mea tawhito; na, kua hou nga mea katoa.

18 A te putake o nga mea katoa, ko te Atua, i hohou nei i ta tatou rongo ki a ia i runga i a Ihu Karaiti, a homai ana e ia ki a matou te minitatanga o te houhanga rongo;

19 Ara, i roto te Atua i a te Karaiti e hohou ana i ta te ao rongo ki a ia, kore ake e whakairia ki a ratou o ratou hē; a kua tukua mai ki a matou te kupu mo te houhanga rongo.

20 Na, he karere matou na te Karaiti, me te mea ano ko te Atua tenei kei roto i a matou e karanga ana: ko matou hei whakakapi mo te Karaiti ki te tohe atu, kia houhia ta koutou rongo ki te Atua.

21 Tera hoki kihai nei i mātau ki te hara, meinga ana ia hei hara mo tatou; kia meinga ai tatou ko te tika o te Atua i roto i a ia.

UPOKO 6.

NA, tenei matou, *ona* hoa mahi, te whakahau nei *i a koutou*, kia kaua e hua-kore te rironga o te aroha noa o te Atua i a koutou.

Digitized by Google

2 (E mea ana hoki ia, No te wa manakohanga atu i whakarongo ai ahau ki a koe, a awhinatia ana koe e ahau i te ra o te whakaoranga: nana, tenei te wa manakohanga mai; nana, tenei te ra o te whakaoranga.)

3 E kore ano e hoatu e matou tetahi take whakahe, ahakoa he aha he aha, kei whakahengia te mahi minita:

4 Engari i nga mea katoa e whakakite ana i a matou he minita matou na te Atua, i runga i te hua o te manawanui, i nga tukinotanga, i nga aitua, i nga rarunga,

5 I nga whiunga, i nga whare herehere, i nga ngangaretanga, i nga mauiuitanga, i nga mataaratanga, i nga nohoanga pukutanga;

6 I runga i te kino kore, i te mataurangu, i te manawanui, i te ngakau ngawari, i te Wairua Tapu, i te aroha tinihanga-kore,

7 I runga i te kupu o te pono, i te kaha o te Atua, me nga mea whawhai ano o te tika ki matau ki maui,

8 I runga i te kororia, i te honore kore, i te kupu kino, i te kupu pai; me te mea he hunga tinihanga, a he hunga pono ano;

9 Me te mea kahore e mohiotia, a e mohiotia nuitia ana; me te mea ka mate, heoi tenei ano te ora nei; me te mea e pakia ana, heoi kahore e whakamatea;

10 Me te mea e pouri ana, heoi e hari tonu ana; me te mea e rawakore ana, heoi e mea ana i te tokomaha kia whai taonga; me te mea kahore a matou, a kei a matou nei nga mea katoa.

11 Tuwhera tonu o matou mangai ki a koutou, e nga Koriniti, kua nui to matou ngakau.

12 Ehara i te mea no matou te kuiti i a koutou, engari no o koutou ngakau te kuiti.

13 Na, hei utu e rite ana, (he kupu tenei naku ki *aku* tamariki,) kia whakanuia ano hoki koufou.

14 Kei iokatia ketia koutou ki te hunga whakapono kore: no hea hoki te urunga tahitanga o te tika raua ko te tutū? no hea hoki te huihuinga tahitanga o te māmama o te pouri?

15 Ko ehea korero a te Karaiti i huihuia ki a Periara? a na tehea wahi *i huānga ai* te tangata whakapono ki te tangata whakapono kore?

16 Kei hea he tatanga mo te whare o te Atua ki nga whakapakoko? ko koutou hoki te whare o te Atua ora; ko ta te Atua tena i mea ai, Ka noho ahau i roto i a ratou, ka haereere ahau i roto *i a ratou*; a ko ahau hei Atua mo ratou, ko ratou hoki hei iwi moku.

17 Mo konei ra puta mai koutou i roto i a ratou, kia motu ke, e ai ta te Ariki, kaua hoki e pa atu ki te mea poke; a ka riro mai koutou i a au;

18 Ko ahau ano hoki hei Matua mo koutou, a ko koutou hei tamariki hei tamahine ki a au, e ai ta te Ariki Kaha rawa.

UPOKO 7.

NA, i a tatou ka whiwhi nei ki enei kupu whakaari, *e aku hoa* aroha, kia horoi tatou i a tatou ano, *ara* i nga mea poke katoa o te kikokiko o te wairua, me te whai atu ano ki te tino tapu i runga i te wehi o te Atua.

2 Manako mai ki a matou; kahore a matou whakahaere hē ki tetahi, kahore matou i kukume i tetahi ki te kino, kahore a matou whakapati i nga taonga a tetahi.

3 Ehara taku i te korero mo te whakahe: kua mea atu na hoki ahau, kei o matou ngakau koutou mo te mate tahi mo te ora tahi.

4 Nui atu taku maia ki te korero ki a koutou, nui atu taku whakamanamana mo koutou: kī tonu ahau i te whakamarietanga, hira ake taku koa i o matou matenga katoa.

5 I to matou taenga mai hoki ki Makeronia, kihai i whai okiokinga to matou kikokiko, heoi mate ana matou i nga *taha* katoa; i waho ko nga whawhai, i roto ko nga mataku.

6 Otira na te Atua, na te kai whakamarie o te hunga e whakaititia ana, nāna matou i whakamarie, i a Taituha ka tae mai nei;

7 He teka ano i tona taenga mai anake, engari na te whakamarietanga ano hoki i whakamarietia ai ia e koutou, i tana korerotanga mai ki a matou i to koutou hiahia nui, i to koutou tangihanga, i to koutou ngakau nui ki a au; a koa rawa ahau.

8 No te mea, ahakoa i whakapouritia koutou e ahau ki te pukapuka, kahore e puta ke toku whakaaro; i puta ke ano ia toku whakaaro i mua: ka kite nei hoki ahau kua pouri koutou i taua pukapuka, ara, *pouri* potopoto nei.

9 E hari ana tenei au, he teka no te mea i whakapouritia koutou, engari no te mea i whakapouritia koutou a ripeneta iho: to koutou pouri hoki no ta te

Digitized by Google

Atua, a kahore noa iho koutou i hē i a matou.

10 No ta te Atua hoki te pouri, ka mahi, a he ripeneta, a ora ake, he mea e kore e ripenetatia: ta te pouri ia o te ao e mahi ai, he mate.

11 Titiro hoki, taua mea nei ano to koutou pouri, he mea Atua, tana mahinga i roto i a koutou, te nui o te tākare, nga kupu whakatikatika, te whakatakariri, te wehi, te hiahia, te ngakau nui, te whakapakanga riri! I nga mea katoa kua whakakite nui koutou kahore o koutou hara i *tenei* mea.

12 Na, ahakoa i tuhituhi atu ahau ki a koutou, ehara i te mea mo te tangata nāna te hē, mo te tangata ranei ki a ia nei te hē, engari kia whakakitea ai ki a koutou te nui o to matou matapopore ki a koutou, i te aroaro o te Atua.

13 Koia matou i whai marietanga ai i to koutou whakamarietanga: a hira noa ake to matou koa na te koa hoki o Taituha, no te mea i ora ake tona wairua i a koutou katoa.

14 I a au hoki i whakamanamana nei ki a ia ki tetahi mea a koutou, kahore ahau i meinga kia whakama; engari na, i runga nei i te pono a matou korero katoa ki a koutou, whaihoki kua whai pono ta matou whakamanamana i te aroaro o Taituha.

15 Hira ake ano hoki tona ngakau aroha ki a koutou, i a ia e mahara ana ki te ngohengohe o koutou katoa, ki te wehi, ki te wiri, i manako ai koutou ki a ia.

16 Na, ka hari nei ahau no te mea ka mārama nei toku whakaaro ki a koutou i nga mea katoa.

UPOKO 8.

NA, he whakakite atu tenei na matou ki a koutou, e *aku* teina, i te aroha noa o te Atua kua homai nei ki nga hahi o Makeronia;

2 Ina hoki, ahakoa he nui te whakamatautauranga, ara, nga tukinotanga, hira rawa to ratou koa, a i te mea e rawakore noa iho ana ratou, hira rawa to ratou taonga, ara te ohaoha.

3 Me whakaatu atu ano e ahau, hihiko tonu ratou ki nga mea i taea e *ratou, ki nga mea* ano hoki kihai i taea e *ratou*;

4 Nui atu ta ratou tohe ki a matou, kia manako matou ki te arohatanga noatanga, kia uru hoki ki te mahi ki te hunga tapu.

5 Kihai hoki ratou i pera me ta matou i whakaaro ai, engari i te tuatahi tukua ana ratou e ratou ano, ki te Ariki, ki a matou ano hoki i runga i ta te Atua i pai ai.

6 I whakahau ai matou i a Taituha, nāna hoki tena mahi aroha noa i timata, kia whakaotia ano e ia ki roto ki a koutou.

7 Na, e hua na ki a koutou nga mea katoa, te whakapono, te kupu, te matauranga, nui atu hoki te kakama, me to koutou aroha ano hoki ki a matou, kia hua ano hoki tenei mahi aroha noa a koutou.

8 Ehara taku i te korero a ture, engari no te mea e kakama ana era atu, hei whakamatautau ano hoki i te pono o to koutou aroha.

9 E mātau ana hoki koutou ki te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, i a ia e whai taonga ana, whakarawakoretia iho ana ia, he whakaaro ki a koutou, kia whai taonga ai koutou i tona rawakoretanga.

10 A ka hoatu nei au i *toku* whakaaro mo tenei mea: he mea pai hoki tenei mo koutou, kua timata noa ake hoki ta koutou i tera tau, ehara i te mea ko te mahi anake, ko te hiahia ano hoki.

11 Ko tenei hoki whakaotia te mahi; i hihiko na hoki i mua te hiahia, whaihoki *inaianei* kia whai otinga i roto i nga mea i a *koutou* na.

12 Na, ki te mea kua takoto te ngakau hihiko, ka manakohia; ko nga mea i te tangata *e whakaaroa*, haunga nga mea kahore i a ia.

13 He teka ia ko etahi kia māmā, ko koutou kia taimaha:

14 Engari kia rite; ko nga mea o koutou i hira i tenei wa, *hei mea* ma ratou kua hapa nei, a ko nga mea a ratou i hira *hei mea* ma koutou ina hapa; kia rite ai:

15 Kia pera me te mea i tuhituhia, Te tangata i te mea nui kihai i nui ake tana; a, te tangata i te mea nohinohi kihai i iti iho tana.

16 Me whakawhetai atu ia ki te Atua, nāna nei i homai ki roto ki te ngakau o Taituha taua kakamatanga ki a koutou mea.

17 I tahuri mai hoki ia ki te whakahaunga; he kakama rawa nona i hihiko ai ia ki te haere ki a koutou.

18 Kua tonoa atu na ano e matou hei hoa mona te teina, kei nga hahi katoa nei te whakamoemiti ki a ia i roto i te rongo pai;

19 Ehara hoki i te mea *ko tera* anake, i whiriwhiria ano hoki ia e nga hahi hei hoa haere mo matou, *hei te hawe* i

Digitized by Google

tenei arohatanga noatanga e mahia nei e matou, hei whakakororia mo te Ariki ake ano, *hei whakakite* ano hoki i to koutou hihikotanga:

20 E tupato ana hoki matou i tenei, kei whaikupua matou e tetahi mo enei mea maha e mahia nei e matou:

21 E whakaaro wawe ana hoki matou ki nga mea pai, ki te aroaro o te Ariki, ki te aroaro anō hoki o nga tāngata.

22 Kua tonoa atu ano e matou hei hoa mo raua to matou teina, ka maha nei a matou kitenga i tona uaua i nga mea maha, heoi nui atu ano tona uaua inaianei, na te nui o te u o *tona* whakaaro ki a koutou.

23 Ki *te mea tetahi* ki a Taituha, ko taku hoa ia, he hoa mahi ano i ta koutou mea: ki *te meatia mai* o matou teina, he apotoro ratou na nga hahi, he kororia no te Karaiti.

24 Na, whakakitea ki a ratou, ki te aroaro ano hoki o nga hahi, te tohu o to koutou aroha, o nga mea ano hoki i whakamanamanangia ai koutou e matou.

UPOKO 9.

NA, te minitatanga ki te hunga tapu, he mea noa ake taku tuhituhi ki a koutou:

2 E mohio ana hoki ahau ki to koutou ngakau hihiko, i whakamanamanungia ai koutou e ahau ki nga Makeroni, ara ko ta Akaia kua rite noa ake i tera tau ra ano; a he tokomaha i oho i to koutou ngakaunuitanga.

3 Heoi kua tonoa nei e ahau nga teina, kei whakakahoretia *tenei* wahi o taku whakamanamananga ki ta koutou mahi; kia rite ai ta koutou, kia pera ai me taku i mea atu ai:

4 Kei haere atu etahi o nga Makeroni hei hoa moku, a ka rokohanga atu kahore ano kia rite noa ta koutou, na, ko te whakama mo matou, (tō mea matou, mo koutou,) i tenei whakamanamana e kaha nei.

5 Koia ahau i mea ai ko te tikanga tenei kia whakahaua nga teina, kia haere ko ratou ki mua ki a koutou, kia rite wawe ai i a ratou tenei manaakitanga a koutou, i korerotia nei i mua, ko tenei kia rite, kia tuā manaakitanga ai, kei rite ki te mea e manawapatia ana.

6 Ko *taku* ia tenei, He torutoru a tetahi i rui ai, he torutoru ano ana e kokoti ai; a he maha nga mea i ruia e tetahi, he maha ano ana e kokoti ai.

7 Kia rite ano ki ta tenei ki ta tenei i whakaaro ai i roto i tona ngakau; kaua e tuā pouri, kaua e tuā whakauaua: ko ta te Atua hoki e aroha ai, he tangata e hoatu ana i runga i te ngakau mārama.

8 E taea ana hoki e te Atua te mea kia hira nga aroha noa katoa ki a koutou; a ka ranea rawa na o koutou taonga i nga mea katoa i nga wa katoa, kia hira ano a koutou mahi pai katoa:

9 (Kia rite ai ki te mea i tuhituhia, Kua titaritaria; kua hoatu e ia ki te hunga rawakore: e pumau tonu ana tona tika ake ake.

10 Na, ma te kai whakawhiwhi i te kai rui ki te purapura, e whakawhiwhi *koutou* ki te taro hei kai, māna e whakamaha ta koutou e whakato ai, e whakanui ano nga hua o to koutou tika;)

11 Kia whakawhiwhia koutou ki nga taonga katoa. mo nga mahi ohaoha katoa, e puta ai i a matou he whakawhetai ki te Atua.

12 Na tenei mahi hoki e minitatia nei i whiwhi ai te hunga tapu ki nga mea i kore i a ratou; na tenei ano hoki i maha noa atu ai nga whakawhetai ki te Atua;

13 I tenei mahi ka tirohia nei e ratou, a ka whakakororia ratou i te Atua mo koutou kua whakaae nei, kua ngohengohe ki te rongo pai o te Karaiti, mo *to koutou* ohaoha ki te tuwha mea mo ratou, mo te katoa:

14 I a ratou ano e inoi ana mo koutou, me te hiahia ano ratou ki a koutou, he whakaaro hoki ki te aroha noa o te Atua ka nui rawa nei ki a koutou.

15 Me whakawhetai ki te Atua mo tana mea homai noa e kore nei e taea te korero.

UPOKO 10.

NA, naku ake na Paora tenei tohe ki a koutou, whakaaroa te tikanga māhaki te ngakau ngawari o te Karaiti, he mea iti nei hoki ahau i ahau i kona i roto i a koutou, i tawhiti ia e maia ana ki a koutou:

2 Na, ko taku tenei e tohe nei, kia kaua au e maia ina tae atu, kei māro kei pera me taku e mea nei kia maia ki etahi, e mea nei ki a matou no te kikokiko ta matou whakahaere.

3 No te mea ahakoa haereere matou i roto i te kikokiko, ehara i te mea no te kikokiko ta matou whawhai:

4 (Ehara hoki nga mea whawhai ō ta matou pakanga i te mea no te kikokiko,

Digitized by Google

heoi e kaha ana i roto i te Atua hei whakahoro i nga pa kaha:)

5 Horo ana i a matou nga whakaaro-aronga, me nga mea ikeike katoa e whakakake ana ki te matauranga ki te Atua, a riro pārau mai ana i a matou nga whakaaro katoa, ka meinga kia ngohengohe ki a te Karaiti;

6 Kua rite noa ake ano hoki i a matou te whakapakanga riri mo nga mahi tutū katoa, ina tino ngohengohe rawa koutou.

7 Ko te ahua o waho ta koutou e titiro ai? Ki te u te whakaaro a tetahi no te Karaiti ia, māna ake ano e mahara ki tenei mea ano hoki, no te Karaiti ia, me matou ano hoki no te Karaiti.

8 Ahakoa hira ake taku whakamanamana ki nga tikanga i a matou, kua homai nei ki a matou e te Ariki hei hanga i te whare, ehara i te mea hei wahi i a koutou, e kore ahau e whakama:

9 Kei kiia mai au e whakawehi ana i a koutou ki nga pukapuka.

10 Ko *ana* pukapuka hoki, e ai ki ta ratou, e nunui ana e kaha ana; ko *tona* tinana ia i a ia i konei e ngoikore ana, ko tana korero he korekore noa iho.

11 Kia mahara taua tu tangata ki tenei, na, te tikanga a matou e ngaro mai nei, aru, o a matou kupu pukapuka, ka pera tonu hoki te mahi ina tae atu.

12 E kore hoki matou e maia ki te whakauru atu, ki te whakaritenite ranei i a matou ki etahi e whakapai ana ki a ratou ano: na, i a ratou e mehua nei i a ratou ki a ratou ano, a e whakaritenite nei i a ratou ki a ratou ano, kahore o ratou matauranga.

13 Ta matou whakamanamana ia e kore e neke ake i te mehua, engari ka rite ki te mehua o te rūri i wehea mai ma matou e te Atua, he mehua e tae atu ai ki a koutou.

14 Kahore hoki a matou totoro pokanoa atu, *e kiia ai* kahore he taenga atu ma matou ki a koutou: kua tae noa atu hoki matou ki a koutou *kauwhau ai* i te rongo pai o te Karaiti:

15 E kore hoki matou e neke ake i te mehua, e whakamanamana ki nga mahi a era atu; engari e u ana ta matou whakaaro, ka tupu to koutou whakapono, ka ai koutou hei whakanui i a matou, e tino rite rawa ai ki ta matou rūri;

16 Kia kauwhautia te rongo pai ki nga *wahi* i ko atu i a koutou, kia kaua e whakamanamana i runga i ta te tangata ke rūri ki nga mea kua rite noa ake.

17 Ki te whakamanamana ia tetahi, me whakamanamana ki te Ariki.

18 He teka hoki ko te tangata e whakapai ana ki a ia ano ko ia e tikangatia, engari ko ta te Ariki e whakapai ai.

UPOKO 11.

TAKU e hiahia nei kia ata hanga mai koutou ki a au, ara, kia iti nei te wahi, *i a au* e wairangi nei: ae ra, kia ata hanga mai ano ki a au.

2 Nui atu hoki toku ngakau ki a koutou he ngakau no te Atua: kua oti hoki koutou te taumau e ahau ma te tane kotahi, kia tapaea ata hei wahine hēkore ki a te Karaiti.

3 E wehi ana ia ahau, kei pera me Iwi i whakawaia e te tinihanga o te nakahi, kei heke atu a koutou whakaaro ki te hē, kei mahue te tapatahitanga o te ngakau ki a te Karaiti.

4 Ki te tae atu te tangata, me te kauwhau i tetahi Ihu e rere ke ana i ta matou i kauwhau ai, ki te whiwhi ranei koutou ki tetahi wairua ke atu i ta koutou i whiwhi na, ki tetahi rongo pai ranei e rere ke ana i ta koutou i whakaae ai, e tika ano kia ata hanga koutou *ki a ia*.

5 Ki a au hoki kahore rawa ahau i hoki iho i nga tino apotoro.

6 Na, ahakoa tangata ware ahau ki te korero, kahore ia ki te matauranga; heoi i nga mea katoa kua tino kitea matou i roto i a koutou.

7 I hara oti ahau i a au i whakaiti ra i a au kia kake ai koutou, i kauwhau utukore ra i te rongo pai o te Atua ki a koutou?

8 I pahuatia e ahau era atu hahi, i tango utu ahau *i a ratou*, kia minita ai ahau ki a koutou.

9 A i a au ano i kona i a koutou, a i kore *tetahi mea* maku, kahore ahau i taimaha ki tetahi: na nga teina hoki i haere atu i Makeronia i whakawhiwhi mai ahau ki nga mea i kore i ahau: i nga mea katoa hoki i pupuri ahau i a au kei taimaha iho ki a koutou, ina, ka pupuri ano ahau.

10 Kei ahau te pono o te Karaiti, e kore tenei whakamanamana aku e araia *e tetahi* i nga wahi o Akaia.

11 Na te aha? na te mea koia kahore oku aroha ki a koutou? e mātau ana te Atua.

12 Na, taku e mea nei, e meinga ano

Digitized by Google

e ahau, kia motuhia atu ai e ahau te take a te hunga e hiahia ana ki te take; kia kitea ai ratou i runga i ta ratou e whakamanamana nei e rite tahi ana ano ki a matou nei.

13 He apotoro teka hoki nga pera, he kai mahi tinihanga, e whakaahua ke ana i a ratou kia rite ki nga apotoro o te Karaiti.

14 Ehara ano hoki *tenei* i te mea whakamiharo; e whakaahua ke ana hoki a Hatana i a ia kia rite ki te anahera o te māramatanga.

15 A, ehara i te mea nui ki te whakaahua ke ano hoki ana minita i a ratou kia rite ki nga minita o te tika; na, to ratou whakamutunga e rite ki a ratou mahi.

16 Me ki atu ano e ahau, Kaua tetahi e mea he wairangi ahau; a, ahakoa pena, heoi tahuri mai ki a au ki te wairangi kia whakamanamana ai ano ahau, he mea iti nei.

17 Taku e korero nei, ehara i te korero i runga i ta te Ariki, engari me te mea i runga i te wairangitanga, i tenei whakamanamana ka kaha nei.

18 Na, he tokomaha e whakamanamana nei i runga i·to te kikokiko, ka whakamanamana ano ahau.

19 Pai tonu hoki ki a koutou, ki te hunga whakaaro, te ata hanga ki te hunga wairangi.

20 Ka ata hanga hoki koutou ki te whakataurekareka tetahi i a koutou, ki te pau *a koutou* mea i tetahi, ki te tangohia *ta koutou* e tetahi, ki te whakakake tetahi, ki te pahiatia to koutou mata e tetahi.

21 He kupu tenei naku mo te honorekoretanga, ara ko matou he ngoikore. Na, ki te maia tetahi ki tetahi mea, (he kupu wairangi nei taku,) ka maia ano hoki ahau.

22 He Hiperu ratou? ahau ano hoki. No Iharaira ratou? ahau ano hoki. He whanau ratou no Aperahama? ahau ano hoki.

23 He minita ratou na te Karaiti? (He korero porangi taku nei,) tera atu ano taku; hira atu oku mauiuitanga, nui noa atu oku whiunga, maha noa atu oku meatanga ki roto ki nga whare herehere, maha atu oku mate.

24 E rima nga wa i whiua ai ahau e nga Hurai; i te wa kotahi, kotahi pānga o te whiu i mahue o te wha tekau.

25 E toru oku whiunga ki te rakau, kotahi toku akinga ki te kohatu, e toru oku tahuritanga i te kaipuke, kotahi oku po kotahi oku ra i te rire;

26 Nga haereerenga, maha tonu nga oranga noatanga i nga awa, nga oranga noatanga i nga kai pahua, nga oranga noatanga i *oku* whanaunga, nga oranga noatanga i nga tauiwi, nga oranga noatanga i te pa, nga oranga noatanga i te koraha, nga oranga noatanga i te moana, nga oranga noatanga i nga teina teka;

27 Mauiui ana, ngenge ana, he maha nga mataaratanga, nga matekaitanga, nga matewaitanga, he maha nga wa i noho puku ai, i matao ai, i kore ai he kakahu.

28 Hei tapiri mo nga mea o waho, ko te mea e whakaeke nei i a au i tenei ra i tenei ra, ko te manukanukatanga ki nga hahi katoa.

29 Ko wai te ngoikore ana, a kahore ahau e ngoikore? ko wai kua tūtuki te waewae, a kahore ahau e pawerawera?

30 Ki te mea ka takoto te tikanga kia whakamanamana, me whakamanamana ahau ki toku ngoikoretanga.

31 E mātau ana te Atua te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, ko ia nei te whakapaingia ana ake tonu atu, kahore aku teka.

32 I Ramahiku e tiakina ana e tā kingi Areta kawana te pa o nga tāngata o Ramahiku, he mea kia hopukina ai ahau:

33 Heoi tukua iho ana ahau i roto i te kete, ra te matapihi ra te taiepa kohatu, a mawhiti atu ana i roto i ona ringaringa.

UPOKO 12.

EHARA hoki i te mea pai kia whakamanamana ahau. Na, me neke atu ahau ki nga putanga mai, ki nga whakakitenga mai a te Ariki.

2 E mātau ana ahau ki tetahi tangata i roto i a te Karaiti, ka tekau ma wha enei tau, (i roto ranei i te tinana, kahore ahau e mātau; i waho ranei o te tinana, kahore ahau e mātau: ko te Atua te mātau ana;) kahakina atu ana taua tangata taea noatia te tuatoru o nga rangi.

3 Heoi mātau tonu ahau ki taua tangata, (i roto i te tinana ranei, i waho ranei o te tinana, kahore ahau e mātau: ko te Atua te mātau ana;)

4 Kahakina ana ia ki pararaiha, a rongo ana i nga mea e kore e taea te korero, e kore ano e tika kia korerotia e te tangata.

5 Ka whakamanamana ahau ki taua tangata: otiia e kore ahau e whakama-

Digitized by Google

namana ki a au ake, engari ki oku ngoikoretanga.

6 Na, ahakoa mea noa ahau kia whakamanamana, kahore oku wairangi; he korero pono hoki taku: heoi me whakamutu, kei nui atu ta tetahi e whakaaro ai ki ahau, i tana e kite nei i a au, i tana ranei e rongo ai moku.

7 Na, kua homai ki a au he koikoi i te kikokiko, kei kake rawa ake ahau i te nui rawa o nga whakakitenga mai, he anahera na Hatana hei kuru i a au, kei kake rawa ahau.

8 E toru aku inoinga ki te Ariki mo tenei, kia neke atu i a au.

9 A ka mea mai ia ki a au, E ranea ana taku atawhai hei mea mau: mana tonu hoki toku kaha i runga i te ngoikore. Na, engari te whakamanamana ki oku ngoikoretanga pai tonu ki a au, kia ai te kaha o te Karaiti hei taupoki moku.

10 Mo reira ahuareka tonu atu ahau ki nga ngoikoretanga, ki nga whakatupukinotanga, ki nga aitua, ki nga whakatoinga, ki nga rarunga, mo te Karaiti; i a au hoki e ngoikore ana, ko reira ahau kaha ai.

11 Kua wairangi nei ahau i a au e whakamanamana nei; he kaha no ta koutou ki a au: i tika hoki kia whakapaingia ahau e koutou: kahore hoki au i hoki iho i nga tino apotoro i te aha i te aha, ahakoa he kahore noa iho ahau nei.

12 Kua mahia na hoki i roto i a koutou nga tohu o te apotoro, pau rawa ano hoki te manawanui, i runga i nga tohu, i nga mea whakamiharo, i nga merekara.

13 He aha koia te mea i iti iho ai koutou i era atu hahi, ko tenei anake, ko toku korenga e taimaha ki a koutou? whakarerea noatia iho tenei hē oku.

14 Na, ko te toru tenei o nga wa ka takatu nei au ki te haere atu ki a koutou; e kore uno hoki koutou e pehia e ahau *ki tetahi mea maku*: ehara hoki i te mea ko ta koutou taku e rapu nei, engari ko koutou: ehara hoki i te tikanga ko nga tamariki kia kohi taonga ma nga mātua, engari ko nga mātua ma nga tamariki.

15 Heoi pai tonu ahau ki te whakapau i aku mea, kia whakapaua ano hoki ahau i nga meatanga ki o koutou wairua; otiia i toku aroha ka hira rawa nei ki a koutou, e hoki iho ana te aroha ki a au.

16 Ae ra, kihai au i taimaha ki a koutou: heoi, *ki ta ratou*, he tangata hangareka ahau, a hopukina ana koutou e ahau he mea tinihanga.

17 I meinga ranei e au tetahi o te hunga i tonoa atu e ahau ki a koutou hei whakapati i o koutou taonga maku?

18 I whakahaua atu e ahau a Taituha, i tonoa ano hoki tetahi teina hei hoa *mona*. I whakapati ranei a Taituha i a koutou taonga māna? he teka ianei i runga i te wairua kotahi ta maua haere? he teka ianei ko aua tapuae ra ano?

19 Tenei ano tetahi, ki ta koutou, he whakatikatika i a matou ta matou ki a koutou? kei te aroaro o te Atua matou i roto i a te Karaiti e korero ana: ko enei mea katoa, e *oku hoa* aroha, hei pai mo koutou, hei hanga mo te whare.

20 E wehi ana hoki ahau, kei rokohanga atu koutou e ahau, ina tae atu, kahore e rite ki taku e pai nei, a kei kitea ahau e koutou, kahore e rite ki ta koutou e pai ai: kei *rokohanga atu* he whawhai, he hae, he riri, he totohe, he ngautuara, he kowhetewhete, he whakaputa, he tutū:

21 Kei whakaititia ano pea ahau e taku Atua i roto i a koutou, ina tae atu ano ahau, a he tokomaha e tangihia e ahau o te hunga i hara i mua, a kahore ano i ripeneta mo te poke, mo te puremu, mo te hiahia taikaha, i mahia nei e ratou.

UPOKO 13.

KO te toru tenei o aku haerenga atu ki a koutou. Ma te mangai o nga kai whakaatu tokorua tokotoru ranei ka u ai nga kupu katoa.

2 I korero wawe ahau i mua, a ka korero wawe nei ano, me te mea ko te rua tenei o oku wa i kona; heoi i a au ano e ngaro mai nei, ka tuhituhi atu nei ahau inaianei ki te hunga i hara i mua, ki era katoa ano hoki, na, ki te tae atu ano ahau, e kore e tohungia e ahau:

3 E rapu tohu na hoki koutou o te Karaiti e korero ana i roto i a au, kahore nei ia e ngoikore ki a koutou, engari e kaha ana i roto i a koutou.

4 Ina hoki, ahakoa i ripekatia ia *i te* mea e ngoikore ana, kei te ora ano ia, he mea na to te Atua kaha. He ngoikore nei hoki matou i roto i a ia, heoi ka ora tahi ano me ia he meatanga na to te Atua kaha ki a koutou.

5 Whakamatauria iho koutou, kei roto ranei koutou i te whakapono; tirohia iho o koutou tohu e koutou ano. Ka-

Digitized by Google

hore oti koutou e mātau ki a koutou, kei roto i a koutou a Ihu Karaiti, ki te mea ehara koutou i te mea akiri?

6 Otira e u ana toku whakaaro, e mātau ano koutou ehara matou i te mea akiri.

7 Na, ko taku inoi tenei ki te Atua, kia kaua koutou e mea i tetahi kino; ehara i te mea mo matou kia kitea e paingia ana, engari mo koutou kia mahi i te pai, a ko matou hei mea akiri.

8 E kore hoki e taea e matou tetahi mea e hē ai te pono, engari te mea e u ai te pono.

9 E hari ana hoki matou ina ngoikore matou, a ko koutou e kaha ana: ko ta matou hoki tenei e inoi nei, ko koutou kia tino tika.

10 Koia ahau ka tuhituhi atu nei i enei mea, i a au e ngaro mai nei, kei tae atu au ki kona, a ka koi taku, kei rite ki te mana kua tukua mai nei e te Ariki ki a au hei hanga mo te whare, ehara i te mea hei wahi.

11 Heoi ra, e *aku* teina, kia koa, kia tino tika, kia marie te ngakau, kia kotahi te whakaaro, kia mau te rongo; a tera te Atua o te aroha, o te maunga rongo, e noho ki a koutou.

12 Oha atu tetahi ki tetahi hei te kihi tapu ano.

13 Tenei te hunga tapu katoa te oha atu nei ki a koutou.

14 *Kia tau* ki a koutou katoa te atawhai o te Ariki o Ihu Karaiti, me te aroha o te Atua, me te whiwhinga tahitanga ki te Wairua Tapu. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KARATIA.

NA Paora, na te Apotoro, (kihai nei *i tonoa* e te tangata, kihai ano hoki *i meinga* e te tangata, engari e Ihu Karaiti, e te Atua Matua ano hoki, nāna nei ia i whakaara i te mate;)

2 Na nga teina katoa hoki i a au nei, ki nga hahi o Karatia:

3 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa me te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na to tatou Ariki hoki na Ihu Karaiti,

4 I tuku nei i a ia ano mo o tatou hara, kia whakaorangia ai tatou e ia i tenei ao kino, i runga i ta te Atua i ta to tatou Matua i pai ai:

5 *Waiho atu* i a ia te kororia ake ake ake. Amine.

6 Miharo tonu ahau ki te hohoro o to koutou nekehanga ketanga atu i te kai karanga o koutou ki te aroha noa o te Karaiti, *na* kei tetahi atu rongo pai na *koutou:*

7 Ehara nei ia i te mea ke atu; engari he hunga tena e whakararuraru ana i a koutou, e mea ana kia whakaputaia ketia te rongo pai o te Karaiti.

8 Na, ahakoa ko matou, ko tetahi anahera ranei o te rangi, ki te kauwhau i te rongo pai ki a koutou a ka puta ke i ta matou i kauwhau ai ki a koutou, kia kangā ia.

9 Kia rite ki ta matou i ki ai i mua, a ka kiia nei ano e ahau inaianei, ki te puta ke te kauwhau a tetahi ki a koutou i tera kua riro i a koutou, kia kangā ia.

10 He tangata ranei, ko te Atua ranei, taku e kukume nei? he tāngata ranei aku e whai nei kia whakamanawarekatia? me he mea kei runga nei au i te whakamanawareka tangata, ehara ahau i te pononga na te Karaiti.

11 Na, kia mohio mai koutou, e *aku* teina, te rongo pai i kauwhautia e ahau ehara i te mea na te tangata.

12 He teka hoki na te tangata i riro mai ai i ahau, nāna ranei i whakaako ki a au, engari na te whakakitenga mai a Ihu Karaiti.

13 Kua rongo na hoki koutou ki taku whakahaere i mua i runga i ta nga Hurai tikanga, nui atu taku whakatōi, taku whakangarongaro, i te hahi a te Atua:

14 A i ta nga Hurai tikanga i pahika noa atu ahau ki mua atu i te tokomaha o *oku* hoa o toku iwi, hira noa atu toku ngakau ki nga whakarerenga iho a oku mātua.

15 Otira i te mea ka pai te Atua, nāna nei ahau i momotu mai i roto ra ano i te kopu o toku whaea, i karanga hoki, he meatanga na tona aroha noa,

Digitized by Google

16 Ki te whakakite i tana Tama i roto i a au, kia kauwhautia ai ia e ahau ki nga tauiwi; i reira tonu iho kihai ahau i korerorero ki te kikokiko ki te toto:

17 Kihai ano hoki ahau i haere atu ki Hiruharama ki te hunga i apotorotia i mua i a au; heoi haere ana ahau ki Arapia, a hoki ano ki Ramahiku.

18 A muri iho i te takanga o nga tau e toru ka haere atu ahau ki Hiruharama kia kite i a Pita, a tekau ma rima nga ra i noho ai ahau ki a ia.

19 Kihai ano ahau i kite i tetahi atu o nga apotoro, ko Hemi anake ko te teina o te Ariki.

20 Na, nga mea e tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou, nana, kei te aroaro tenei o te Atua, kahore aku teka.

21 Muri iho ka haere atu ahau ki nga wahi o Hiria o Kirikia;

22 Kihai ano hoki toku mata i mohiotia e nga hahi o Huria i roto i a te Karaiti:

23 I rongo kau ratou, Te kai whakatoi o matou i mua, e kauwhautia ana e ia inaianei te whakapono, i whakangaro-ngaromia e ia i mua.

24 A whakakororia ana ratou i te Atua *mo tana* ki a au.

UPOKO 2.

MURI iho, ka tekau ma wha nga tau, ka haere atu ano maua ko Panapa ki Hiruharama, me te kawe ano ahau i a Taituha hei hoa *moku*.

2 A na te whakakitenga mai ahau i haere atu ai, a whakapuakina ana e ahau ki a ratou te rongo pai e kauwhautia nei e ahau ki nga tauiwi; otiia i meatia pukutia ki te hunga whai ingoa, kei maumau kau taku oma o naianei, o mua ranei.

3 Na, kihai a Taituha taku hoa, he Kariki hoki ia, i meinga kia kotia:

4 Mo nga teina teka hoki i whakaurua pukutia mai, i haere puku mai nei ki te tirotiro i to matou herekoretanga i roto i a Karaiti Ihu, kia whakataurekareka ai ratou i a matou.

5 Kihai ano matou i whakangawari iho, i rongo ki a ratou, ahakoa kotahi haora; he mea kia mau ai te pono o te rongo pai ki a koutou.

6 Na, te hunga i whai ingoa, (ahakoa he aha ranei ratou, hei aha maku? kahore a te Atua whakapai ki te kanohi tangata:) kihai hoki te hunga whai ingoa i whakaatu mea mai ki a au:

7 Engari to ratou kitenga kua tukua mai ki a au te rongo pai ki te kotinga kore, pera hoki me *tera* ki te kotinga *kua tukua* ki a Pita;

8 (Te kai mahi hoki i roto i a Pita hei apotoro ki te kotinga, mahi ana ano ia i roto i a au ki nga tauiwi:)

9 Heoi ka mātau a Hemi, a Kipa, a Hoani, i meinga nei hei pou, ki te aroha noa kua homai ki a au, ka homai e ratou nga ringaringa matau hei whakahoatanga ki a maua ko Panapa, mo maua kia *haere* ki nga tauiwi, ko ratou ia ki te kotinga:

10 Otiia me mahara maua ki te hunga rawakore; he mea ano tena i hiiko noa ai ahau.

11 A ka tae a Pita ki Anatioka, ka whakatika atu ahau ki a ia he kanohi he kanohi, no te mea kua tika kia whakahengia ia.

12 I mua hoki o te taenga mai o etahi i a Hemi, e kai tahi ana ia me nga tauiwi: na, to ratou taenga mai, neke atu ana ia, momotu ke ana i a ia, i mataku hoki ki te hunga o te kotinga.

13 A i uru atu ano era atu Hurai ki tana tinihanga; heoi riro pu ana a Panapa i to ratou tinihanga.

14 Heoi toku kitenga kihai ratou i haere tika i runga i te pono o te rongo pai, ka mea atu ahau ki a Pita i te aroaro o te katoa, Ki te mea ko koe, he Hurai, ka whakatauiwi, a kahore e whakahurai, he aha koe ka mea ai i nga tauiwi kia whakahurai?

15 Tatou, nga Hurai tupu nei, ehara nei i te hunga hara no nga tauiwi,

16 A kua mohio nei ehara nga mahi a te ture i te mea e tika ai te tangata, engari ko te whakapono ki a Ihu Karaiti, na, kua whakapono nei tatou ki a Ihu Karaiti, kia ai te whakapono ki a te Karaiti hei tika mo tatou, he teka ia nga mahi a te ture: no te mea hoki kahore rawa he kikokiko e tika i nga mahi o te ture.

17 Na, i a tatou e whai nei kia whakatikaia i roto i a te Karaiti, ki te mau tatou nei ano he hunga hara, ko ta te Karaiti e minita ai he hara? Kahore rapea.

18 Ki te mea hoki ka hangā ano e ahau nga mea i wahia e ahau, e whakakite ana ahau i a au ano he tangata hara.

19 Na te ture hoki ahau i tupapaku ai ki te ture, kia ora ai ahau ki te Atua.

20 Kua ripekatia tahitia ahau me te Karaiti: a e ora nei, ehara i te mea ko

Digitized by Google

ahau, engari ko te Karaiti e ora ana i roto i a au: a ka ora nei au i roto i te kikokiko, he oranga na te whakapono ki te Tama a te Atua, i aroha mai nei ki a au, i tuku nei i a ia moku.

21 Kahore aku whakakahore i te aroha noa o te Atua: me he mea hoki i na runga mai te tika i te ture, maumau mate noa a te Karaiti.

UPOKO 3.

E NGA Karatia whakaaro-kore, na wai koutou i whaiwhaia i kore ai e rongo ki te pono, i whakakitea nuitia na hoki a Ihu Karaiti i roto i a koutou ki o koutou kanohi, he mea ripeka?

2 Ko tenei anake taku e mea nei kia whakaakona mai e koutou, I na runga ranei i nga mahi a te ture te rironga mai o te Wairua i a koutou, na te mea ranei ka rongo ki te whakapono?

3 *Ha*, kia pena koutou te whakaaro-kore? i runga i te Wairua ta koutou timatanga, a me whakaoti ranei e koutou i runga i te kikokiko?

4 He hua kore noa iho ranei o koutou matenga maha? ki te mea ra he mea hua kore.

5 Na, te kai whakawhiwhi i a koutou ki te Wairua, e mahi nei hoki i nga merekara i roto i a koutou, na nga mahi ranei o te ture *tana*, na te rongo ranei ki te whakapono?

6 Ka rite hoki ki a Aperahama i whakapono ki te Atua, a whakairia ana ki a ia hei tika.

7 Na, kia mātau koutou, te hunga o te whakapono, he tamariki enei na Aperahama.

8 A, te kitenga o te Karaipiture i mua, he whakapono ta te Atua hei whakatika mo nga tauiwi, ka kauwhautia wawetia te rongo pai ki a Aperahama, Mau ka manaakitia ai nga tauiwi katoa.

9 Ina, te hunga o te whakapono, e manaakitia ngatahitia ratou me Aperahama i whakapono ra.

10 Te hunga katoa hoki o nga mahi a te ture, kei raro ratou i te kanga: kua oti hoki te tuhituhi, Ka kangā nga tāngata katoa kahore e mau ki nga mea katoa kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o te ture, hei mahi *ma ratou*.

11 He hanga mārama ano tenei e kore e tika i te ture tetahi tangata ki te arearo o te Atua: Ma te whakapono hoki e ora ai te tangata tika.

12 He teka hoki no te whakapono te ture: engari, Ki te mahia aua mea e te tangata, ma aua mea ia e ora ai.

13 Kua hokona mai tatou e te Karaiti i roto i te kanga a te ture, i a ia nei i meinga hei kanga mo tatou: kua oti hoki te tuhituhi, He mea kanga nga tāngata katoa e whakairia ki runga ki te rakau:

14 Kia tae ai i runga i a Karaiti Ihu ki nga tauiwi te manaakitanga o Aperahama; kia riro mai ai i a tatou te kupu homai o te Wairua, he mea na te whakapono.

15 E *aku* teina, he kupu tangata taku nei; Ahakoa he kawenata na te tangata, ki te mea ka oti te whakau, kahore he tangata hei turaki, hei tapiri mai ranei.

16 Na, i korerotia nga kupu whakaari ki a Aperahama ki tona whanau ano hoki. Kihai ia i mea, Ki nga whanau, me te mea he tokomaha; engari me te mea he kotahi ano, A ki tou whanau, ko te Karaiti hoki ia.

17 Na, ko taku kupu tenei, I whakaukia te kawenata i mua e te Atua he whakaaro ki a te Karaiti, a ka wha rau ka toru tekau tau i muri mai ko te ture; na e kore tenei e tau hei turaki *i te kawenata*, hei whakakahore i te kupu whakaari mai.

18 Me he mea hoki na te ture *i riro mai ai* te kāinga, ehara i te mea na te kupu whakaari; otira i na runga mai i te kupu whakaari ta te Atua homaitanga ki a Aperahama.

19 Hei aha ra te ture? I tapiritia mai mo nga pokanga ketanga, kia tae mai ra ano te whanau mona nei te kupu whakaari; he mahinga na nga anahera, i roto i te ringa o te takawaenga.

20 Na, he teka mo te kotahi te takawaenga, kotahi ia te Atua.

21 He turaki ranei ta te ture i ā te Atua kupu whakaari? Kahore rapea: me i homai hoki he ture e kaha ana ki te whakaora, ina kua puta ake te tika i te ture.

22 Heoi kua kopania nga mea katoa e te Karaipiture ki raro o te hara, kia homai ai ki te hunga e whakapono ana, te mea i whakaaria mai i runga i te whakapono ki a Ihu Karaiti.

23 Na, i mua o te taenga mai o te whakapono, e puritia ana tatou i raro i te ture, he mea kopani atu, kia taea ra ano te whakapono e whakapuakina nei i muri.

24 Na, kua meinga nei te ture hei kai whakaako mo tatou, *hei arahi* ki a te Karaiti, kia tika ai tatou i te whakapono.

Digitized by Google

25 A ka tae mai nei te whakapono, mutu ake to tatou meatanga mai e te kai whakaako.

26 He tamariki katoa hoki koutou na te Atua, he mea na te whakapono ki a Karaiti Ihu.

27 Te hunga katoa hoki o koutou kua iriiria ki roto ki a te Karaiti, kua kakahuria e koutou a te Karaiti.

28 Kahore he Hurai, kahore he Kariki, kahore he pononga, kahore he rangatira, kahore he tāne he wahine ranei: kotahi tonu hoki koutou katoa i roto i a Karaiti Ihu.

29 A ki te mea na te Karaiti koutou, he whanau no Aperahama, a ma koutou ano te mea i whakaaria mai i mua.

UPOKO 4.

NA, ko taku kupu tenei, I te mea he tamariki nei ano te tangata mona te kāinga, kahore ia e rere ke i te pononga, ahakoa ko te rangatira ia o nga mea katoa;

2 Engari e meatia ana e nga kai tohutohu e nga kai titiro, kia taea ra ano te wa i whakaritea e te pāpā.

3 Whaihoki ko tatou, i te mea he tamariki, he pononga tatou na nga mea timatanga o te ao:

4 Tena ka tutuki te taima, ka tonoa mai e te Atua tana Tama, he whanau na te wahine, hei mahi i ta te ture,

5 Hei hoko i te hunga i raro i te ture, kia whiwhi ai tatou ki te whakatamarikitanga.

6 A no te mea he tamariki nei koutou, kua tonoa mai e te Atua te Wairua o tana Tama ki roto ki o koutou ngakau, e karanga ana, E Apa, e Pa.

7 Na, mutu ake tou pononga tanga, engari he tamaiti koe; a ki te mea he tamaiti, mou hoki nga mea a te Atua i roto i a te Kairaiti.

8 Heoi i reira i te mea kihai koutou i mātau ki te Atua, he pononga koutou na nga mea ehara nei i te atua tupu.

9 Inaianei ia i te mea ka mātau koutou ki te Atua, engari ano ka matauria e te Atua, he aha koutou ka tahuri ai ano ki aua mea ngoikore, ki aua mea rawakore, ki nga mea timatanga, e hoki nei ano to koutou hiahia kia waiho koutou hei pononga ma aua mea?

10 E mau ana koutou ki nga ra, ki nga marama, ki nga wa, ki nga tau.

11 E manawapa ana ahau ki a koutou, kei kore he hua mo taku i mahi ai i roto i a koutou.

12 E *aku* teina, ko taku tohe tenei ki a koutou, kia rite koutou ki a au; e rite ana hoki ahau ki a koutou: kahore a koutou mahi hē ki a au.

13 E mātau ana koutou he mea na te ngoikore o toku kikokiko, taku kauwhau i te rongo pai ki a koutou i mua.

14 Heoi kihai koutou i whakahawea i whakakino ki taku whakamatautaunga i toku kikokiko: na, tahuri mai ana koutou ki a au, ano he anahera na te Atua, me te mea ano ko Ihu Karaiti.

15 He haringa pehea ra tera o koutou? He kai whakaatu hoki ahau mo ta koutou, me i taea kua hikarohia e koutou o koutou kanohi, a kua homai ki a au.

16 Koia, kua hoaririti a ranei ahau ki a koutou, moku i korero i te pono ki a koutou?

17 E matenui ana ratou ki a koutou, otiia ehara i te pai: engari e mea ana ratou kia tutakina atu koutou, kia matenui ai koutou ki a ratou.

18 He mea pai ia te matenui i runga i te pai i nga wa katoa, kauaka ano hoki i toku nohoanga anake ki a koutou.

19 E aku tamariki, ka rua nei oku mamaetanga mo koutou, *ano he wahine* e whanau ana, kia whai ahua ra ano a te Karaiti i roto i a koutou.

20 He hiahia toku kia tae atu ki a koutou ainei, kia puta ke ano toku reo; no te mea e ruarua ana ahau ki a koutou.

21 Ki mai ki a au, e te hunga e hiahia ana kia noho i raro i te ture, kahore ianei koutou e rongo ki ta te ture?

22 Kua oti hoki te tuhituhi, tokorua nga tamariki a Aperahama, kotahi na te pononga, kotahi na te wahine rangatira.

23 Ta te pononga, no te kikokiko tona whanautanga; a, ta te wahine rangatira he mea korero mai i mua.

24 Na, he mea whakarite aua mea: ko nga kawenata e rua hoki enei; kotahi no maunga Hina, a whanau ake ana hei taurekareka, ko Akara tenei.

25 Ko tenei Akara hoki ko maunga Hina i Arapia, a e rite ana ki Hiruharama onaianei, he pononga nei hoki ia ratou ko ana tamariki.

26 Tena ko Hiruharama i runga he mea here kore, ko te whaea ia o tatou katoa.

27 Kua oti hoki te tuhituhi, Kia hari, e te pākoko kahore nei e whanau; hamama, karanga, e te mea kahore nei kia whakamamae; he tini hoki nga tamariki a te mea mahue i a te mea whai tāne.

Digitized by Google

28 Na, tatou nei, e *aku* teina, e rite ana ki a Ihaka, he tamariki na te kupu whakaari.

29 A, e rite ana ano ki to mua, tera no te kikokiko nei tona whanautanga whakatoia ana e ia te *tamaiti* no te Wairua nei tona; e pera ana ano inaianei.

30 Heoi e pehea ana ta te Karaipiture? Peia atu te wahine pononga raua ko tana tama: e kore hoki te tama a te wahine pononga raua ko te tama a te wahine rangatira e whiwhi tahi ki te taonga.

31 Na, ehara tatou, e *aku* teina, i te tamariki na te wahine pononga, engari na te wahine rangatira.

UPOKO 5.

E TU ra koutou i runga i te tikanga here-kore, i ta te Karaiti i wewete nei i a tatou; kei mau ano hoki koutou ki roto ki te ioka pononga.

2 Na, tenei ahau a Paora te mea atu nei ki a koutou, Ki te kotia koutou, e kore koutou e whai pai i a te Karaiti.

3 He whakaatu tuarua tenei naku ki nga tāngata katoa e kotia ana, kua mau ratou i te ture kia mahia katoatia.

4 Kua mawheto atu koutou i a te Karaiti, e te hunga e whakatikaia ana e te ture, kua taka iho koutou i runga i te aroha noa.

5 Ko tatou hoki, na te Wairua ta tatou tatari ki te tika e tumanakohia atu nei, e ahu mai nei i te whakapono:

6 I roto hoki i a Karaiti Ihu kahore o te kotinga wahi, kahore ano hoki o te kotinga kore; engari ko te whakapono e mahi ana i runga i te aroha.

7 I pai ta koutou oma; na wai koutou i whakaware, i kore ai koutou e rongo ki te pono?

8 Ehara *tenei* whakaaro i te mea na te kai karanga i a koutou.

9 He iti te rewena, rewenatia ake te puranga katoa.

10 E u ana oku whakaaro ki a koutou i roto i te Ariki, e kore e rere ke o koutou whakaaro: na, te kai whakararu i a koutou, ahakoa ko wai ranei, māna ano tona whakawakanga e pikau.

11 Me au ano hoki, e *aku* teina, ki te mea he kauwhau tonu nei taku i te kotinga, he aha ahau ka whakatoia tonutia ai? penei kua kore hoki to te ripeka tūtukitanga waewae.

12 Pai kau ki a au me i motuhia atu te hunga e whakararu na i a koutou.

13 Kua karangatia nei hoki koutou, e *aku* teina, ki te tikanga here-kore; kaua ia *ta koutou* tikanga here-kore *e waiho* hei whakaoho i te kikokiko, engari me mahi koutou tetahi ki tetahi i runga i te aroha.

14 E takoto topu ana hoki te ture katoa i roto i te kupu kotahi, ara, Kia aroha koe ki tou hoa tata, ano ko koe.

15 Ki te ngau ia koutou, ki te kai tetahi ki tetahi, kia tupato kei pareho koutou tetahi i tetahi.

16 Na, ko taku kupu tenei, Haere koutou i roto i te Wairua, a e kore e whakaritea e koutou te hiahia o te kikokiko.

17 E hiahia ana hoki te kikokiko tika ke i te Wairua, me te Wairua hoki tika ke i te kikokiko: a e whawhai ana enei tetahi ki tetahi: tē taea e koutou nga mea i hiahia ai koutou.

18 Na, ki te arahina koutou e te Wairua, kahore koutou i raro i te ture.

19 A e kitea ana nga mahi a te kikokiko, ara, te puremu, te moe tahae, te poke, te hiahia taikaha,

20 Te karakia whakapakoko, te makutu, te mauahara, te whawhai, te tauwhāinga, te riri, te totohe, te wehewehenga, te titorehanga,

21 Te hae, te kohuru, te haurangitanga, te kakainga, me nga mea e rite ana ki enei: me korero wawe e ahau enei mea ki a koutou, me pera me taku i korero ai i mua, te hunga e mahi ana i nga mea penei, e kore ratou e whiwhi ki te rangatiratanga o te Atua.

22 Ko nga hua ia o te Wairua, he aroha, he hari, he rangimarie, he manawanui, he ngawari, he ngakau pai, he whakapono,

23 He ngakau māhaki, he ngakau kua taea te pēhi: kahore he ture e riria ai enei mea.

24 Te hunga ia o te Karaiti, kua ripekatia e ratou te kikokiko, me *ona* hihiritanga, me *ona* hiahia.

25 Ki te mea e ora ana tatou i roto i te Wairua, kia haere ano tatou i roto i te Wairua.

26 Kei whaia e tatou te kororia hua kore, te whakapataritari tetahi ki tetahi, te hae tetahi ki tetahi.

UPOKO 6.

E *AKU* teina, ki te haukotia te tangata e tetahi hē, ma koutou ma te hunga i te Wairua, e whakaara ake taua tangata pera, kia māhaki hoki te wairua; me te titiro iho ano ki a koe,kei whaka-matautauria ano hoki koe.

Digitized by Google

2 Pikaua e tetahi nga whakataimaha o tetahi, hei whakaritenga ma koutou i ta te Karaiti ture.

3 Ki te ki hoki tetahi ki a ia ano he mea nui ia, i te mea he kore noa iho ia, e nuka ana ia ki a ia ano.

4 Engari kia whakamatauria tana mahi ake e tetahi e tetahi, katahi ka ai he whakamanamananga mana ki tana anake, e kore ano e ahu ki ta tetahi.

5 Ko tana ake pikaunga hoki hei kawenga ma tetahi ma tetahi.

6 Te tangata ano e whakaakona ana ki te kupu, me whakawhiwhi e ia *tona* kai whakaako ki nga mea pai katoa.

7 Kei whakapohehetia koutou; kahore te Atua e tinihangatia: ko ta te tangata hoki e rui ai, ko tenei tana e kokoti ai.

8 Na, te tangata e rui ana, he whakaaro ki tona kikokiko, tana o te kikokiko e kokoti ai he pirau; te tangata e rui ana, he whakaaro ki te Wairua, tana o te Wairua e kokoti ai he oranga tonutanga.

9 I a tatou e mea ana i te pai, kaua tatou e ngakaukore: i te wa hoki e rite ai ka kokoti tatou, ki te kahore tatou e ngoikore.

10 Na, i te mea e whai takiwa ana tatou, kia mahi tatou i te pai ki nga tāngata katoa, tera noa ake ia ki te hunga o te whare o te whakapono.

11 Ka kite na koutou i te nui o taku reta ki a koutou, he mea tuhituhi na toku ringaringa ake.

12 Te hunga e hiahia ana ko te ahua o te kikokiko kia pai, ko ratou hei mea i a koutou kia kotia; he mea kau kei whakatoia ratou mo te ripeka o te Karaiti.

13 Kahore hoki taua hunga na ano i kotia e mau ki te ture; engari e hiahia ana ratou kia kotia koutou, kia whakamanamana ai ratou ki to koutou kikokiko.

14 Ki a au ia kaua rawa he whakamanamana, ko te ripeka anake o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, i ripekatia ai te ao ki a au, me ahau hoki ki te ao.

15 I roto hoki i a Karaiti Ihu kahore he aha o te kotinga, kahore hoki o te kotinga kore, engari ko te mea hanga hou.

16 Na, te hunga e haere ana i runga i tenei ruri, *kia tau* te rangimarie me te mahi tohu ki a ratou, ki te Iharaira hoki a te Atua.

17 A muri ake nei kaua tetahi e whakararuraru i a au: e mau ana hoki ki toku tinana nga tohu a te Ariki a Ihu.

18 E *aku* teina, *kia tau* te aroha noa a to tatou Ariki a Ihu Karaiti ki o koutou wairua. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O EPEHA.

UPOKO 1.

NA Paora, na te apotoro a Ihu Karaiti, ta te Atua hoki i pai ai, ki te hunga tapu e noho ana i Epeha, ara ki te hunga whakapono i roto i a Karaiti Ihu:

2 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Kia whakapaingia te Atua te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, nana nei tatou i manaaki ki nga manaakitanga katoa a te wairua ki nga mea o te rangi i roto i a te Karaiti;

4 I runga i te tikanga i whiriwhiria ai tatou e ia i roto i a ia, i mua o te orokohanganga o te ao, hei hunga tapu kahore hoki he koha i tona aroaro i runga i te aroha.

5 He mea whakarite hoki tatou nāna i mua, kia meinga hei tamariki māna, he mea na Ihu Karaiti, ta tona whakaaro hoki i pai ai,

6 Hei whakamoemititanga mo te kororia o tona aroha noa, i atawhaitia ai tatou i roto i tana i aroha ai.

7 Kei roto nei i a ia to tatou whakaoranga i runga i ona toto, ara, te murunga o nga hē; he hua hoki no tona aroha noa;

Digitized by Google

8 I hira rawa nei ki a tatou, i runga i nga whakaaro nui i nga whakaaro mohio katoa;

9 A whakakitea mai ana e ia ki a tatou tana pai i ngaro ra, tana hoki i ahuareka ai, tana i whakatakoto ai i mua i roto ano i a ia:

10 Mo te tikanga ina rite nga wa, kia huihuia nga mea katoa i roto i a te Karaiti, nga mea i te rangi, me nga mea i te whenua; i roto ano i a ia:

11 I whakawhiwhia nei hoki matou i roto i a ia, he mea whakarite i mua, he pera me tana i whakatakoto ai, e mahia ana hoki e ia nga mea katoa, i runga i ta tona whakaaro i pai ai:

12 Kia ai matou hei whakamoemititanga mo tona kororia, *ara* matou te hunga kua tumanako wawe ki a te Karaiti.

13 Me koutou hoki *tumanako ana ano koutou* ki a ia, i to koutou rongonga ai ki te kupu o te pono, ki te rongo pai o to koutou oranga: a, to koutou whakaponotanga ki a ia, na, hiritia ana koutou e te Wairua Tapu i korerotia mai i mua:

14 Ko ia nei te wahi tuatahi o nga taonga mo tatou, kia whakaorangia ra ano te mea i hokona, hei whakamoemititanga mo tona kororia.

15 Na konei ahau i taku rongonga ai ki to koutou whakapono ki te Ariki ki a Ihu, ki te aroha ano hoki ki te hunga tapu katoa,

16 Kahore e mutu taku whakawhetai mo koutou, i a au e mahara nei ki a koutou i aku inoinga;

17 Kia hoatu ki a koutou e te Atua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, e te Matua o te kororia, te wairua o te whakaaro nui, o te whakakitenga i te mea ka mohio nei ki a ia:

18 Kia whakamaramatia nga kanohi o to koutou hinengaro; kia mātau ai koutou ki te mea o tana karanga e tumanakohia atu nei, ki te kororia nui hoki o tona taonga i roto i te hunga tapu,

19 Ki te nui whakaharahara hoki o tona kaha ki a tatou ki te hunga e whakapono nei, ara, te mahinga a te mana o tona kaha,

20 I mahi ai ia i roto i a te Karaiti i tana whakaarahanga i a ia i te mate, a whakanohoia ana ia ki tona ringa matau ki nga wahi i te rangi,

21 Ki runga ake i nga kawanatanga katoa, i te mana, i te kaha, i te rangatiratanga, i nga ingoa katoa hoki e karangatia ana, ehara i te mea ko o tenei ao anake, ko o tera *ao* ano hoki:

22 A tukua ana e ia nga mea katoa ki raro ki ona waewae, a meinga ana ia hei upoko i runga i nga mea katoa mo te hahi,

23 Ko tona tinana nei ia, ki tonu i a ia ko ia nei te kai whakaki o nga mea katoa i roto i te katoa.

UPOKO 2.

I MUA ano hoki he tapapaku koutou i nga hē i nga hara;

2 I runga hoki koutou i era i mua e haereere ana, ko ta tenei ao tikanga hoki, ko ta te rangatira o te kaha o nga kapua, o te wairua e mahi nei inaianei i roto i nga tamariki a te tutū.

3 Ko nga hoa hoki era i mua o tatou katoa i a tatou e noho ana i runga i nga hiahia o to tatou kikokiko, e mahi ana i nga mea e paingia ana e te kikokiko e nga whakaaro; i *to tatou* maoritanga ano hoki he tamariki tatou na te riri, he pera ano me era atu.

4 Ko ta te Atua ia tenei, rahea rawa hoki tana mahi tohu, nui atu tona aroha i arohaina mai ai tatou e ia,

5 Na, i te mea he tapapaku tatou i nga hē, whakaorangia ngatahitia ana tatou e ia me te Karaiti, (he aroha noa i whakaorangia ai koutou;)

6 A whakaarahia ngatahitia ana e ia, whakanohoia ngatahitia ana ki nga *wahi* o te rangi i roto i a Karaiti Ihu:

7 Kia whakakitea ai e ia i nga wa e haere ake nei te nui whakaharahara o tona aroha noa, *i a ia* ka ngawari mai nei ki a tatou i roto i a Karaiti Ihu.

8 Na te aroha noa hoki koutou i whakaorangia ai i runga i te whakapono; ehara ano hoki tenei i te mea na koutou: he mea homai noa na te Atua:

9 Ehara i nga mahi, kei whakamanamana te tangata.

10 He mahinga hoki tatou nāna, he mea hanga i roto i a Karaiti Ihu mo nga mahi pai, i whakaritea e te Atua i mua hei haereerenga ma tatou.

11 Na, kia mahara koutou he tauiwi koutou i mua no te wahi ki te kikokiko, a e kiia ana ko te kotinga kore e tenei e kiia nei ko te kotinga, ara to te kikokiko, he mea na te ringaringa;

12 I taua wa he mea motu ke atu koutou i a te Karaiti, ehara i te tangata whenua no Iharaira, he tangata ke ki nga kawenata o te mea i whakaaria mai i mua, kahore he tumanakotanga atu, he hunga Atua-kore i te ao:

13 Tena ko tenei i roto i a Karaiti Ihu ko koutou, ko te hunga i tawhiti i mua,

Digitized by Google

kua meinga e nga toto o te Karaiti kia tata.

14 Ko ia hoki to tatou rangimarie, nāna hoki i mea nga mea e rua kia kotahi, a whakahoroa iho e ia te paatu e arai ana i waenga;

15 Whakakahoretia ana hoki e ia ki tona kikokiko te mauahara, ara, te ture i nga kupu ako, i nga tikanga; kia hangā ai i roto i a ia te tokorua hei kotahi, hei tangata hou, a mau ake te rongo i a ia;

16 Kia houhia ai ano hoki e ia te rongo a te tokorua ki te Atua i roto i te tinana kotahi, he meatanga na te ripeka, ko tana mea hoki ia hei whakamate mo te mauahara:

17 A haere mai ana ia, kauwhau ana i te rangimarie ki a koutou i tawhiti, ki a *matou* hoki e tata ana.

18 Nāna hoki tatou, te tokorua nei, i whai tatanga atu ai i roto i te Wairua kotahi ki te Matua.

19 Na, i muri nei ehara koutou i te tangata ke i te manene, engari he tangata whenua koutou tahi ko te hunga tapu, no te whare ano hoki o te Atua;

20 He mea hanga ki runga ki te turanga a nga apotoro ratou ko nga poropiti, ko Ihu Karaiti ano hei tino *kamaka* mo te kokonga;

21 Kei roto nei i a ia te whare katoa, he mea ata hono marie, e neke ake ana hei whare tapu i roto i te Ariki:

22 Me koutou ano e hangā tahitia ana i roto i a ia, hei nohoanga mo te Atua, he mea na te Wairua.

UPOKO 3.

NA konei taku ta Paora, he herehere nei au na Karaiti Ihu, hei mahi ki a koutou ki nga tauiwi;

2 Kua rongo pea koutou ki te tikanga mo te aroha noa o te Atua, kua homai nei ki a au hei mea ki a koutou:

3 Ara tana whakakitenga mai tana whakaaturanga mai i te mea ngaro ki a au; (he pera hoki me *ena kupu* torutoru i tuhituhia na e au i mua;

4 A ka oti i a koutou tena te korero, ka mohio koutou ki taku matauranga ki te mea ngaro a te Karaiti;)

5 I era whakatupuranga kihai tenei i whakakitea ki nga tamariki a te tangata, *kihai* i penei me te whakakitenga inaianei e te Wairua ki ana apotoro tapu ratou ko nga poropiti;

6 Ara mo nga tauiwi kia uru tahi ki nga taonga, ka whakakotahitia te tinana ka whiwhi ngatahi ki ana mea i whakaaria i mua i roto i a te Karaiti, he meatanga na te rongo pai:

7 I meinga nei ano ahau hei minita mo taua *rongo pai*, i runga i ta te aroha noa o te Atua, i homai noa nei ki a au he mahinga na tona kaha.

8 I homai ano tenei aroha noa ki a au ki te iti rawa o te hunga tapu katoa, kia kauwhautia *e ahau* i roto i nga tauiwi te taonga o te Karaiti e kore nei e taea te rapu;

8 Kia whakakitea ano hoki *e ahau* ki nga tāngata katoa te whiwhinga tahitanga ki te mea ngaro, ki te mea i hunā nei i era wa noa atu i roto i te Atua, nāna nei ta te Karaiti hanganga i nga mea katoa:

10 Kia kitea ai ki te hahi inaianei e nga rangatiratanga e nga mana i nga *wahi* o te rangi, te maha o nga whakaaro nui o te Atua;

11 Ana hoki i whakatakoto ai i mua noa atu, he mea mahi nāna i roto i to tatou Ariki i a Karaiti Ihu:

12 Kei roto nei i a ia to tatou maiatanga me to tatou whakatatanga atu i te mea e u nei te whakaaro, he meatanga na te whakapono ki a ia.

13 Koia ahau ka mea atu nei kia kaua *koutou* e ngakaukore i oku tukinotanga mo koutou; ko to koutou kororia hoki tenei.

14 Na konei i tuturu ai oku turi ki te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti,

15 Nona nei te ingoa e huaina ana ki nga hapu katoa i te rangi i te whenua,

16 Kia rite *tana* ki tona kororia e nui rawa nei, kia hoatu e ia ki a koutou kia meinga to roto tangata e tona Wairua kia marohirohi i te kaha;

17 Kia noho a te Karaiti ki roto ki o koutou ngakau he mea whakapono; me te whai pakiaka me te whai turanga ano koutou i runga i te aroha,

18 Kia uru ai koutou ki ta te hunga tapu katoa, ara, kia taea e te whakaaro te whanui, te roa, te hohonu, te tiketike;

19 Kia mohio ano hoki ki te aroha o te Karaiti e kore nei e taea te mohio; kia tino kī rawa ai koutou i te Atua.

20 Na, e kaha nei ia ki te mea i nga mea nui whakaharahara, nui noa atu i nga mea katoa e inoi ai e whakaaro ai tatou, he penei ano me te kaha e mahi nei i roto i a tatou,

21 *Waiho atu* i a ia te kororia i roto i te hahi i runga i a Karaiti Ihu, a, nga whakapaparanga katoa, ake ake ake. Amine.

Digitized by Google

UPOKO 4.

KOIA ahau, ta te Ariki herehere, ka whakahau atu nei i a koutou kia rite ta koutou haere, ki te karangatanga i karangatia ai koutou,

2 Kia papaku rawa te ngakau, kia māhaki, kia manawanui, kia ata hanga tetahi ki tetahi i runga i te aroha;

3 Me whai kia mau te kotahitanga o te Wairua, he mea paihere na te rangimarie.

4 Kotahi tonu te tinana, kotahi te Wairua, pera hoki me to koutou karangatanga, kotahi tonu te mea o to koutou karangatanga hei tumanakotanga atu;

5 Kotahi Ariki, kotahi whakapono, kotahi iriiringa,

6 Kotahi Atua, ko te Matua o nga mea katoa, kei runga nei ia i nga mea katoa, puta noa ia i nga mea katoa, kei roto hoki i a koutou katoa.

7 Na, kua oti te aroha noa te homai ki tenei ki tenei o tatou, i runga i te mehua o ta te Karaiti homaitanga.

8 Na reira hoki ia i mea ai, Tona kakenga atu ki runga, whakaraua ana e ia nga whakarau, a hoatu mea ana ia ma nga tāngata.

9 (Na, tona kakenga ki runga ra, he aha to tena ki te kahore ia i mātua heke atu ki nga wahi o raro rawa o te whenua?

10 Tera i heke atu ra, ko ia ano i kake atu nei ki runga ake i nga rangi katoa, kia ki ai nga mea katoa i a ia.)

11 A homai ana e ia ko etahi, hei apotoro; ko etahi, hei poropiti; ko etahi, hei kai kauwhau i te rongo pai; ko etahi, hei hepara, hei kai whakaako;

12 Kia tino rite ai te hunga tapu, he mea mo te mahi minita, hei hanga i te whare, ara, i te tinana o te Karaiti:

13 Kia tae katoa ra ano tatou ki te kotahitanga o te whakapono, o te matauranga hoki ki te Tama a te Atua, ki te tino tangata, ki te mehua o te tino kaumatuatanga e tutuki ai ki to te Karaiti:

14 Kia mutu ai to tatou tamarikitanga, kei akina kei kahakihakina e nga hau katoa o te whakaako, he maminga na te tangata, he tinihanga e mahia ai te whakapohehe;

15 Kia korero pono i runga i te aroha, kia neke ake tatou ki roto ki a ia i nga mea katoa, ko te upoko nei ia ko te Karaiti:

16 Nona nei te tinana katoa, he mea whakapiri marie, he mea ata hono e nga meatanga a nga hononga katoa, whakarite rawa ki te nui o te mahinga o ia wahi o ia wahi, e mea ana i te tinana kia neke ake, hei whare e hanga ana i a ia i runga i te aroha.

17 Na, ko taku tenei e ki nei, e whakaatu nei i roto i te Ariki, kia kāti ta koutou haere pera me era atu tauiwi, e haere nei i runga i te tekanga noatanga o to ratou hinengaro,

18 Kua oti nei te whakapouri o ratou whakaaro, kua tangata ketia ki to te Atua oranga, i te kuaretanga i roto i a ratou, he pakeke hoki no o ratou ngakau:

19 Kahore o ratou ohoohonga, a tukua ana ratou e ratou ano ki te hiahia taikaha; riro pu *ratou* ki te mahi i nga mea poke katoa.

20 Ko koutou ia kihai i pera ta koutou ako i a te Karaiti;

21 Ki te mea kua rongo koutou ki a ia, a kua whakaakona e ia ki nga mea e rite ana ki te pono i roto i a Ihu:

22 Mo te tangata tawhito i to mua whakahaere kia whakarerea e koutou; he mea pirau nei hoki ia i runga i nga hiahia tinihanga;

23 Kia whakahoutia hoki koutou, ara, te wairua o to koutou hinengaro;

24 Kia kakahuria iho hoki *ki a koutou* te tangata hou, no ta te Atua nei te hanganga i runga i te tika i te tapu o te pono.

25 Na, whakarerea atu te teka; kia pono te korero ki tona hoa ki tona hoa: he wahi hoki tatou tetahi no tetahi.

26 Kia riri, a kaua e hara: kei toene te ra ki ta koutou riri:

27 Kaua hoki tetahi wahi e tukua ki te rewera.

28 Te tangata tahae, me whakamutu tana tahae: engari me mahi, ko ona ringaringa ano hei mahi i te mea pai, kia whai rawa ai ia hei hoatutanga *mana* ki te rawakore.

29 Kei puta tetahi kupu kino i o koutou mangai, engari hei te mea e pai ana hei hanga i te whare, kia whiwhi ai ki te pai nga tāngata e rongo ana.

30 Kaua hoki e whakapouritia te Wairua Tapu o te Atua, nana nei koutou i hiri mo te ra o te whakaoranga.

31 Kia wehea rawatia atu i roto i a koutou te nanakia, te riri, te aritarita, te ngangau, te korero kino, me te mauahara katoa:

32 Kia ngawari ta koutou tikanga tetahi ki tetahi, kia pai te ngakau, me te hohou noa iho i te rongo tetahi ki tetahi, kia pera ano me te Atua i hohou nei i te rongo ki a koutou i roto i a te Karaiti.

Digitized by Google

UPOKO 5.

NA, kia rite ta koutou ki ta te Atua, kia pera ano me nga tamariki e arohaina ana;

2 Haere hoki i runga i te aroha, kia pera ano me te Karaiti i aroha ki a tatou, a homai ana i a ia ano mo tatou hei whakahere, hei patunga tapu ki te Atua, hei kakara pai.

3 Te puremu ia, me nga mahi poke katoa, me te apo, kaua ena e whakahuatia i roto i a koutou, kia rite ki ta te hunga tapu tikanga;

4 *Kaua ano* hoki te mea whakama, te korero wairangi, te korero maminga, kahore nei i tika, erangi ia te whakawhetai.

5 E mātau ana hoki koutou ki tenei, e kore tetahi tangata puremu, poke ranei, apo ranei, he kai karakia nei hoki ia ki te whakapakoko, e whai wahi ki te rangatiratanga o te Karaiti, ara o te Atua.

6 Kei tinihangatia koutou e te tangata ki nga kupu tekateka noa: na enei mea hoki te riri a te Atua e puta nei ki nga tamariki a te tutū.

7 Na, kaua koutou e uru ki ta ratou.

8 He pouri hoki koutou i mua, tena ko tenei he mārama i roto i te Ariki: kia rite to koutou haere ki to nga tamariki o te mārama:

9 Kei runga hoki te hua o te Wairua i te pai katoa i te tika i te pono;

10 Me whakamatau ano e koutou ta te Ariki e pai ai.

11 Kei uru ano hoki ki nga mahi hua kore o te pouri, engari ano whakahengia iho.

12 He mea whakama hoki te whakahua kau i nga mea ngaro e meinga nei e ratou.

13 Na, nga mea katoa e whakahengia ana ma te māramatanga e whakakite: he māramatanga hoki nga mea katoa e whakakite ana.

14 Koia hoki tana kupu nei, Maranga, e tenei e moe nei, ara ake i te mate, a ma te Karaiti koe e whakamarama.

15 Na, kia mahara ki to koutou haere kia tupato, kei rite ki ta nga whakaarokore, engari ki ta nga whakaaro nui;

16 Hokona te taima ma koutou, he kino hoki nga ra.

17 Mo konei ra kei whakaaro-kore koutou, engari kia mātau ki ta te Ariki e pai ai.

18 Kaua hoki e haurangi i te waina, he toreretanga hoki tena ki te hē; engari kia ki koutou i te Wairua;

19 Ta koutou korero ki a koutou ano, hei te waiata tapu, hei te himene, hei te waiata wairua; waiata, himene atu, i roto i o koutou ngakau ki te Ariki;

20 Me te whakawhetai atu ki te Atua, ara ki te Matua, i nga wa katoa, mo nga mea katoa, i runga i te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti;

21 Kia ngohengohe koutou tetahi ki tetahi i runga i te wehi ki te Atua.

22 E nga wahine, kia ngohengohe ki a koutou tāne ake, hei mea ki te Ariki.

23 No te mea hoki ko te tāne te upoko o te wahine, e rite ana hoki ki a te Karaiti, ko te upoko ia o te hahi: ko te kai whakaora ano ia o te tinana.

24 Na, e ngohengohe ana te hahi ki ta te Karaiti, kia pera ano hoki nga wāhine ki a ratou tāne ake i nga mea katoa.

25 E nga tāne, arohaina a koutou wāhine, kia pera hoki me te Karaiti i aroha nei ki te hahi, a hoatu ana i a ia ano mo taua *hahi*;

26 Hei *hahi* e whakatapua e ia, mā rawa i a ia i te horoinga ki te wai, he mea na te kupu,

27 Hei hahi e tapaea atu e ia ki a ia ano, kororia rawa, tē whai ira, korukoru, tetahi atu mea pera ranei, engari kia tapu kia koha kore.

28 Me aroha e nga tāne a ratou wāhine me te mea ko o ratou tinana ake ano. Te tangata e aroha ana ki tana wahine ake, e aroha ana ki a ia ake ano.

29 Kahore hoki tetahi kia kino noa ki tona kikokiko ake; engari e atawhai ana, e whakaahuru ana, e pera tonu ana me ta te Ariki ki te hahi:

30 He wahi hoki tatou no tona tinana, ara, no tona kikokiko, no ona wheua.

31 Mo konei ra ka whakarerea ai e te tangata tona pāpā tona whaea, a ka piri ki tana wahine, a ko raua tokorua hei kikokiko kotahi.

32 He nui tenei mea ngaro; otiia mo te Karaiti raua ko te hahi taku korero.

33 Na. kia rite *ki tona aroha* ki a ia ake ano to koutou aroha to tenei to tenei ki tana wahine ki tana wahine; me te wahine ano hoki, kia hopohopo ia ki tana tane.

UPOKO 6.

ENGA tamariki, kia ngohengohe ki o koutou mātua i roto i te Ariki: ko te mea tika hoki tenei.

2 Whakahonoretia tou pāpā me tou whaea; ko te ture tuatahi tenei i runga i te kupu whakaari;

3 Kia hua ai te pai ki a koe, kia roa ai hoki tou noho i te whenua.

Digitized by Google

4 Me nga mātua hoki, kei whakapataritari koutou i a koutou tamariki kia riri: engari whakatupuria ake ratou i runga i te whakaakoranga i te whakatupatoranga a te Ariki.

5 E nga pononga, kia ngohengohe ki o koutou rangatira o te wahi ki te kikokiko, me te mea ko te Karaiti, me te mataku me te wiri ano *koutou*, kia tapatahi ano te ngakau;

6 Kaua hei ta te kanohi mahi, ko ta te whakamanawareka tangata hoki ia; engari hei ta nga pononga a te Karaiti, e mahi a ngakau ana i ta te Atua i pai ai;

7 Kia pai te whakaaro ina mahi, *hei mea* ki te Ariki, a ehara i te mea ki te tangata:

8 Kia mātau hoki, na, te pai e mea ai te tangata, ka whakawhiwhia mai ano ia ki tenei e te Ariki, ahakoa pononga ahakoa rangatira.

9 E nga rangatira, kia pera ano hoki ta koutou ki a ratou, kāti te whakawehi: kia mātau hoki he Ariki ano to koutou kei te rangi; kahore ano hoki ana whakapai kanohi.

10 Heoi, e aku teina, kia whai kaha koutou i roto i te Ariki, i te mana ano hoki o tona kaha.

11 Kakahuria iho nga mea whawhai katoa a te Atua, kia taea ai e koutou nga mahi tinihanga a te rewera te tu ki te riri.

12 Ehara hoki ta tatou i te pakanga ki nga toto ki te kikokiko, engari ki nga rangatiratanga, ki nga mana, ki nga ariki o te pouri o tenei ao, ki nga wairua kino o nga *wahi* i te rangi.

13 Mo konei kia mau ki nga mea whawhai katoa a te Atua, kia taea ai e koutou te tu atu ki te riri i te ra kino, a, ka poto i a koutou nga mea katoa te mahi kia tu.

14 E tu ra, he mea whitiki o koutou hope ki te pono, kakahuria iho ano hoki ko te tika hei pukupuku;

15 Herea iho te rongo pai o te rangimarie hei hu mo nga waewae, kia takatu ai;

16 Mo waho i *enei* mea katoa e mau ki te whakapono hei whakangungu rakau, e taea ai e koutou te tinei nga matia muramura katoa a te *wairua* kino.

17 E mau hoki ki te ora hei potae, ki te hoari hoki a te Wairua, ara, ki te kupu a te Atua:

18 Kia pau te inoi me te tohe, me inoi i nga wa katoa i roto i te Wairua, kia mataara hoki koutou ki tenei mea nei ano, me te u tonu ki te tohe mo te hunga tapu katoa;

19 Moku ano hoki, kia homai he kupu ki a au, kia maia te puaki o toku mangai, ki te whakaatu i te mea ngaro, ara, i te rongo pai;

20 Ko tana karere nei au i roto i te mekameka; ara kia maia ahau ki taua *korero*, kia rite taku korero ki te mea i tika.

21 Na, kia mātau ai hoki koutou ki aku mea, ki aku mahi, ma Tikiku e whakaatu nga mea katoa ki a koutou, he teina aroha nei ia, he minita pono i roto i te Ariki:

22 Kua tonoa atu na ia e ahau ki a koutou mo tenei mea nei ano, kia mātau ai koutou ki a matou mea, kia whakamarie ai ano hoki ia i o koutou ngakau.

23 *Kia tau* ki nga teina te rangimarie, te aroha, me te whakapono, he mea na te Atua Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

24 *Kia tau* te aroha noa ki te hunga katoa, e hē-kore ana te aroha ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O PIRIPAI.

UPOKO 1.

NA Paora, rana ko Timoti, na nga pononga a Ihu Karaiti, ki te hunga tapu katoa i roto i a Karaiti Ihu e noho ana i Piripai, ratou ko nga pihopa ko nga rikona:

2 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Whakawhetai tonu au ki toku Atua i nga maharatanga katoatanga ki a koutou.

Digitized by Google

4 I aku inoinga katoa e puta ana taku inoi mo koutou katoa i nga wa katoa i runga i te hari,

5 Mo koutou i uru ki te rongo pai, o te ra tuatahi ano a moroki noa nei;

6 Pumau tonu toku whakaaro ki tenei mea nei ano, tera te kai timata o te mahi pai i roto i a koutou e whakaoti, taea noatia te ra o Ihu Karaiti;

7 He tika nei hoki kia penei oku whakaaro ki a koutou katoa, no te mea kei roto koutou i toku ngakau; i a au nei i te here, i a au e korero whakatikatika nei, e whakau nei i te rongo pai, e uru tahi ana koutou katoa me ahau ki te aroha noa.

8 Ko te Atua hoki hei kai whakaatu moku, mo te nui o toku koingo ki a koutou katoa, i runga i te ngakau aroha o Ihu Karaiti.

9 Ko taku inoi ano tenei, kia nui haere tonu to koutou aroha i runga i te matauranga i nga mahara mohio katoa;

10 Kia kitea ai e koutou nga mea e rere ke ana; kia tinihanga kore ai koutou, kia he kore ai, taea noatia te ra o te Karaiti;

11 Kia ki ano hoki i nga hua o te tika, e puta i a Ihu Karaiti, hei kororia hei whakamoemititanga mo te Atua.

12 Na e mea ana ahau kia mātau koutou, e *aku* teina, ki te tukunga iho o nga mea *i pa mai* ki a au, pai tonu hei whakanekehanga ake i te rongo pai;

13 Kua kitea hoki oku mekameka mo ta te Karaiti, puta noa i te kāinga o te kingi, i era atu *wahi* katoa ano hoki;

14 A kua ngakau nui te tokomaha o nga teina i roto i te Ariki, i oku mekameka nei, hira rawa ano hoki to ratou maia ki te korero i te kupu, kahore he mataku.

15 Etahi na te hae na te totohe, etahi na te whakaahuareka, i kauwhau ai i a te Karaiti;

16 Etahi na te totohe ta ratou kauwhau i a te Karaiti, ehara i te mea he hē-kore no te whakaaro, e mea ana kia tapiritia mai oku mekameka ki te mamae;

17 Etahi na te aroha, e mahara ana kua waiho ahau hei korero whakatikatika mo te rongo pai.

18 A, pehea iho? ahakoa he aha, he aha, he tinihanga, he pono, e kauwhautia ana a te Karaiti; a e hari ana ahau ki tenei, ae ra, ka hari ano ahau.

19 E mātau ana hoki ahau ka ai tenei hei whakaoranga moku, i a koutou na ka inoi, i te Wairua ano hoki o Ihu Karaiti ka homai;

20 Ko taku hoki tenei e whakamau tonu atu nei, e tumanako atu nei, e kore ahau e whakama i tetahi mea, engari ka tino maia ahau, a ka pera me to nga wa katoa, ka whakanuia ano a te Karaiti ainei e toku tinana, ahakoa i te ora, ahakoa i te mate.

21 Ki a au hoki to te ora ko te Karaiti, to te mate he taonga.

22 Ki te ora ia ahau i te kikokiko, ko te hua tenei o taku mahi: a kahore ahau e mohio ki taku e whiriwhiri ai.

23 E karapitia mai ana hoki ahau e nga mea e rua, he hiahia nei toku ki te haere, kia noho ai ahau ki a te Karaiti; ko te mea tino pai rawa hoki *ia*:

24 Ko te noho ia i te kikokiko, engari tena he pai mo koutou.

25 A ka u nei toku whakaaro ki tenei, e mātau ana ahau tera ahau e noho, noho tonu iho ano hoki ki a koutou katoa, hei whakaneke ake hei whakahari i a koutou i runga i te whakapono;

26 Kia hira rawa ai to koutou whakamanamana i roto i a Karaiti Ihu ki a au, moku ka tae atu ano ki a koutou.

27 Kia tika ia ta koutou whakahaere, kia rite ki ta te rongo pai o te Karaiti: a ki te haere atu ahau kia kite i a koutou, ki te ngaro mai ranei, kia rongo ahau ki a koutou mea e tu ana koutou i runga i te wairua kotahi, i te ngakau kotahi, me te tohe tahi ano ki te whakapono o te rongo pai;

28 Kahore hoki he wehi ki tetahi mea a o koutou hoa riri: he tohu hoki tenei ki a ratou mo te whakangaromanga, ki a koutou ia mo te oranga, a ko tenei ano na te Atua.

29 Kua hoatu nei hoki *tenei* ki a koutou hei meatanga *ma koutou* ki a te Karaiti, ehara i te mea ko te whakapono anake ki a ia, engari ko te mate ano hoki mo te whakaaro ki a ia;

30 Kei a koutou na ano hoki taua tu pakanga i kite ra koutou ki a au, a ka rongo nei inaianei kei a au.

UPOKO 2.

NA, ki te mea he whakamarietanga kei roto i a te Karaiti, ki te mea he pehi mamae to te aroha, ki te mea he whiwhinga tahitanga ki te Wairua, ki te mea he ngakau aroha he mahi tohu,

2 Kia rite toku hari i a koutou, kia kotahi te whakaaro, kia kotahi te aroha, huihuia nga ngakau, i runga i te whakaaro kotahi.

3 Kei *meinga* tetahi mea i runga i te totohe i te whakapehapeha; engari kia

Digitized by Google

papaku te ngakau, ko era atu, kia whakanuia e te whakaaro.

4 Kaua tana ake e tirohia e tetahi e tetahi, engari ko nga mea a era atu *hei tirohanga* ma tetahi ma tetahi.

5 Ko tenei hei whakaaro ma koutou, ko tera i a Karaiti Ihu:

6 I te ahua nei ia o te Atua, kihai i mea he tahae tona rite ki te Atua te nui;

7 Heoi whakaititia ana ia e ia ano, kua mau ki te ahua o te pononga, kua meinga kia rite ki te tangata:

8 A ka kitea tona ahua e rite ana ki to te tangata, ka whakapapaku iho i a ia ano, kua meinga kia ngohengohe, taea rawatia te mate, te mate nei o te ripeka.

9 Na konei whakateiteitia ake ana ia e te Atua, a hoatu ana ki a ia he ingoa e nui atu ana i nga ingoa katoa;

10 Kia tuturi ano ki te ingoa o Ihu nga turi katoa, o nga mea i te rangi, o nga mea i te whenua, o nga mea i raro i te whenua;

11 Kia whakaae ano hoki nga arero katoa ko Ihu Karaiti te Ariki, hei whakakororiatanga mo te Atua Matua.

12 Na, e aku teina aroha, i ngohengohe tonu hoki koutou *ki a au* i mua, he teka i nga wa anake oku i kona, engari rawa ano ia inainei i a au kahore i kona, whakaotia to koutou whakaoranga i runga i te wehi i te wiri:

13 Ko te Atua hoki te kai mahi i roto i a koutou o te hiahia, o te mahi, he mea e rite tonu ana ki tana i pai ai.

14 I nga mea katoa e mea ai koutou, whakakahoretia te amuamu te tautohetohe;

15 Kia kore ai koutou e whaikupuria, kia tapatahi ai, he tamariki koha kore na te Atua, i waenganui o te whakatupuranga tutū, parori ke, kei roto nei koutou i a ratou e tiaho ana hei māramatanga i te ao;

16 Kia mau pu ki te kupu o te ora, kia hari ai ahau i te ra o te Karaiti, ki a au kihai nei i oma noa, kihai i mahi noa.

17 Na, ki te ringihia ahau ki runga ki te patunga tapu, ki nga mahi a to koutou whakapono, ka hari ahau, ina ka hari tahi me koutou katoa.

18 Kia hari hoki koutou ki tenei mea ano, tatou tahi ano kia hari.

19 Na, e mea ana ahau i roto i te Ariki i a Ihu, tera a Timoti e tonoa wawetia e ahau ki a koutou, kia ora ai hoki toku ngakau, ina mohio ahau ki a koutou mea.

20 Kahore hoki oku tāngata e rite ana te ngakau ki tona, hei mahara pono ki a koutou mea.

21 Ko ta te katoa hoki e rapu nei, ko ta ratou ake, kahore hoki nga mea a Karaiti Ihu.

22 E mātau ana ia koutou ki ona tohu, he pera tana me ta te tamaiti ki te matua, ko toku hoa ia ki nga mahi a te rongo pai.

23 E mea ana hoki ahau tera e hohoro taku tono atu i a ia, ina kite ahau i nga mea *e pa mai* ki a au.

24 Otiia e u ana toku whakaaro i roto i te Ariki, ko ahau ano hoki e hohoro te tae atu.

25 I mea ano ia ahau me tono atu ki a koutou a Epaporitu, *toku* teina, *toku* hoa mahi, toku hoa hoia, na koutou ia karere, he kai mahi ano hoki i nga mea i matea e ahau.

26 Koingo tonu hoki ia ki a koutou katoa, konohi rawa, no te mea i rongo koutou he tururo ia.

27 He tururo ra hoki ia tata pu ki te mate: otira i tohungia ia e te Atua; ehara ano i te mea ko ia anake, ko ahau ano hoki, kei tapiritia he pouri ki toku pouri.

28 Koia i nui rawa ai toku ngakau ki te tono atu i a ia, kia kite ai ano koutou i a ia, kia hari ai, kia taharahara iho ai hoki toku pouri.

29 Kia nui te hari i runga i te Ariki, ina tae atu ia; whakahonoretia ano hoki nga pera:

30 No te mea na te mahi ki a te Karaiti i tata ai ia ki te mate, te ihupuku ki te ora, kia rite ai i a ia nga mahi ki ahau, kihai nei i rite i a koutou.

UPOKO 3.

HEOI, e aku teina, kia hari i roto i te Ariki. Ki ahau kahore he hohatanga o te tuhituhi atu i aua mea nei ano ki a koutou; ki a koutou ia hei mea e u ai.

2 Kia tupato ki nga kuri, kia tupato ki nga kai mahi i te kino, kia tupato ki te tapahanga.

3 Ko tatou hoki te kotinga, e mahi nei ki te Atua i runga i te wairua, e whakamanamana nei ki a Karaiti Ihu, a kahore e u te whakaaro ki te kikokiko:

4 Tenei ano ia kei a au he take e u ai te whakaaro ki te kikokiko. Ki te mea tetahi atu he mea tana e u ai tona whakaaro ki te kikokiko, tera atu ano taku:

5 Ko te kotinga i te ra tuawaru, no te whanau o Iharaira, no te hapu o Penia-

Digitized by Google

mine, he Hiperu no nga Hiperu; ki ta te ture ritenga he Parihi;

6 To te ngakau nui *ki te Atua*, i whakatoi ahau i te hahi; to te tika, ara to tera i te ture, kahore he kupu moku.

7 Heoi nga mea i waiho e ahau hei taonga, kiia ake enei e ahau hei rukenga, i te mea ka whakaaro nei ki a te Karaiti.

8 Ae ra kiia iho e ahau nga mea katoa hei rukenga, i te mea ka whakaaro nei ki te pai whakaharahara o te matauranga ki a Karaiti Ihu ki toku Ariki: he whakaaro nei ki a ia i riro ai *ena* mea katoa aku ki te kore, ae ra kiia iho e ahau hei paru, kia whiwhi ai ahau ki a te Karaiti;

9 Kia kitea ai hoki i roto i a ia, kahore he tika oku ake, ara tera i te ture, engari ko tera e na runga mai ana i te whakapono ki a te Karaiti, te tika a te Atua, tera i te whakapono:

10 Kia mātau ai ahau ki a ia, ki te kaha hoki o tona aranga mai, ki te urunga tahitanga hoki ki ona mamae, he mea whakaahua kia rite ki tona matenga;

11 Me kore ahau e tutuki ki te aranga mai i roto i te hunga mate.

12 Ehara i te mea kua mau ano i a au, kua tino rite ranei ahau: engari e whaia atu ana e ahau, me kore e mau i a au te mea i mau ai ahau i a Karaiti Ihu.

13 E *aku* teina, kahore aku kianga ake kua mau i a au: kotahi ia *taku*, wareware ake i a au nga mea o muri, tautororo tonu ahau ki nga mea o mua,

14 Whai tonu atu ki te tohu, ki te utu whakahonore o to runga karangatanga a te Atua, i roto i a Karaiti Ihu.

15 Na, te hunga o tatou kua tino rite, kia penei a tatou whakaaro: a ki te rere ke a koutou whakaaro ki tetahi mea, ma te Atua ano tenei e whakakite ki a koutou.

16 Ahakoa kua taea e tatou te aha te aha, kia kotahi ano te ruri mo *to tatou* whakahaere, kia kotahi tonu te mea hei whakaaronga *ma tatou*.

17 Kia rite ta koutou ki taku, e *aku* teina, tirohia iho hoki te hunga e rite ana te haere ki a matou kua waiho nei hei tauira ma koutou.

18 (He tokomaha hoki kei te haere, ka maha nei nga wa i korerotia ai ratou e ahau ki a koutou, a ka korerotia nei inaianei me te tangi ano ahau, he hoa whawhai ratou ki te ripeka o te Karaiti;

19 Te tukunga iho ki a ratou he whakangaromanga, to ratou atua ko te kopu, *to ratou* kororia hoki kei runga i to ratou whakama, ko nga mea o te whenua ta ratou e whakaaro ai.)

20 Ko te rangi ia te wahi i tangata whenua ai tatou; kei reira hoki te Kai whakaora e tāria atu nei e tatou, te Ariki a Ihu Karaiti:

21 Māna nei e whakaahua ke to tatou tinana tūtūa nei, kia rite ki tona tinana kororia, i runga i te mahinga a tona *kaha* e taea ai e ia te pēhi nga mea katoa ki raro i a ia.

UPOKO 4.

NA, e aku teina aroha, e hiahiatia atu nei, e toku haringa, e toku karauna, tena ra, e tu i runga i te Ariki, e *aku* hoa aroha.

2 He kupu tenei naku ki a Uoria, he kupu ano tenei ki a Hinatiki, kia kotahi ta raua whakaaro i roto i te Ariki.

3 Na, he tohe tenei naku ki a koe, e toku hoa pono ki te mahi, ko koe hei whakamāmā i ta raua, he hunga raua i uru tahi ki taku tohe ki nga mea o te rongo pai, ratou tahi ko Keremeneta, ko era atu hoki o aku hoa mahi, kei roto nei i te pukapuka o te ora o ratou ingoa.

4 Kia hari tonu i roto i te Ariki: ko taku kupu ano tenei, Kia hari.

5 Kia mohiotia o koutou ngakau ngawari e nga tāngata katoa: Kua tata te Ariki.

6 Kaua e manukanuka ki tetahi mea; engari i nga mea katoa me karakia me inoi me whakawhetai, *i a koutou* e whakaatu ana i ā koutou inoinga ki te Atua:

7 A ma te marie o te Atua, e kore nei e taea te whakaaro, e tiaki o koutou ngakau o koutou hinengaro, i roto i a Karaiti Ihu.

8 Heoi, e *aku* teina, ko nga mea e pono ana, ko nga mea e whakaaroa ana, ko nga mea e tika ana, ko nga mea e kino kore ana, ko nga mea e ataahua ana, ko nga mea e korerotia paitia ana; kī te mea he pai, ki te mea he whakamoemiti; whakaaroa enei mea.

9 A, nga mea i whakaakona ki a koutou, i riro i a koutou, i rongo ai i kite ai ki a au, mahia enei: a ka noho te Atua o te rangimarie ki a koutou.

10 Na, nui atu taku hari i roto i te Ariki, mo to koutou whakaaro ki a au ka tahi nei ka pihi ake ano; he mea ano ia i whakaaroa e koutou i mua, otiia kihai i whai meatanga.

11 Ehara i te rawakoretanga taku e

Digitized by Google

korero nei: kua ako hoki ahau, kia tatū toku ngakau i aku aha katoa.

12 Te whakahoki i a au ki raro, mātau tonu i a au; te whai rawa, mātau tonu i a au: i nga wahi katoa, i nga mea katoa, ka oti ahau te whakaako, kia makona, kia mate i te kai, kia whai rawa, kia rawakore ranei.

13 Ka taea e ahau nga mea katoa, he mea na te Karaiti e whakakaha nei i a au.

14 He ahakoa ra, he pai ta koutou mahi, i a koutou i uru nei ki toku mate.

15 Na, e mātau ana ano ra koutou, e nga Piripai, i te orokomeatanga o te rongo pai, i taku haerenga atu i Makeronia, kahore he hahi i uru ki taku, ara ki te tikanga mo tetahi mea kia homai kia riro atu ranei, ko koutou anake.

16 I Teharonika ano hoki kotahi e rua a koutou *homaitanga* i nga mea i matea e ahau, kia kawea mai *maku*.

17 Ehara i te mea e whai ana ahau i tetahi mea kia homai; engari e whai ana ahau kia maha nga hua hei mea ma koutou.

18 Otiia kei a au nei nga mea katoa, hira noa ake hoki aku: kua kī ahau, tenei kei a au a koutou mea i a Epaporitu, he kakara reka, he patunga tapu e manakohia ana, ta te Atua e ahuareka mai ai.

19 A ma toku Atua e mea kia rite te maha o nga mea katoa e matea ana e koutou, kia rite ki te nui o tona kororia, i roto i a Karaiti Ihu.

20 Na, *waiho* i te Atua, ara i to tatou Matua, te kororia, ake ake ake. Amine.

21 Oha atu ki te hunga tapu katoa i roto i a Karaiti Ihu. He ohatanga atu tenei ki a koutou na nga teina i a au nei.

22 He ohatanga atu tenei ki a koutou na te hunga tapu katoa, tenei rawa ia ta te hunga o te whare o Hiba.

23 *Kia tau* te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti ki a koutou katoa. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O KOROHE.

UPOKO 1.

NA Paora, na te Apotoro a Ihu Karaiti, ta te Atua hoki i pai ai, na te teina hoki na Timoti,

2 Ki te hunga tapu i Korohe, ki nga teina whakapono hoki i roto i a te Karaiti: *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Tenei matou te whakawhetai atu nei ki te Atua, ara ki te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, me te inoi tonu ano matou mo koutou,

4 No matou ka rongo nei ki to koutou whakapono ki a Karaiti Ihu, ki *to koutou* aroha hoki ki te hunga tapu katoa;

5 Mo te mea e tāria atu nei e takoto mai nei ma koutou i te rangi, ta koutou i rongo ai i mua ki te kupu o te pono o te rongo pai:

6 Kua tae atu nei ki a koutou, kua pera me *tona pakutanga* ki te ao katoa: a e whai hua ana, he pera hoki me ena i a koutou, no te ra ano i rongo ai, i mātau pono ai koutou ki te aroha noa o te Atua.

7 I whakaakona atu na hoki koutou ki tena e Epapara, e to matou hoa pononga e arohaina nei, he minita pono nei ia na te Karaiti ki a koutou;

8 Nāna hoki i whakakite mai ki a matou to koutou aroha i runga i te Wairua.

9 No konei hoki matou i te ra ano i rongo ai matou, kahore e mutu ta matou karakia mo koutou, e inoi ana kia whakakiia koutou ki te mohiotanga ki tana e pai ai, i runga i nga whakaaro nui katoa, i te mahara wairua ano hoki;

10 Kia tika ta koutou haere kia rite ki ta te Ariki, kia nui ai te whakamanawarekatanga, kia whai hua koutou, ara

Digitized by Google

nga mahi pai katoa, kia neke ake i runga i te mohiotanga ki te Atua;

11 Kia whakanuia mai te kaha hei whakakaha mo koutou, kia rite ki ta te mana o tona kororia, e u tonu ai e whakamanawanui ai i runga i te hari;

12 Me te whakawhetai atu ano ki te Matua, nāna nei tatou i whai tikanga ai ki tetahi wahi o te kāinga o te hunga tapu, i roto i te māramatanga:

13 Nāna nei tatou i whakaora mai i te kaha o te pouri, a whakawhitia ake tatou e ia ki te rangatiratanga o tana Tama aroha;

14 Hei roto nei i a ia to tatou whakaoranga i runga i ona toto, *ara*, te murunga o nga hara;

15 Ko ia nei te ahua o te Atua e kore nei e kitea atu, te whanau matamua o nga mea hanga katoa:

16 Nāna hoki nga mea katoa i hanga, nga mea i te rangi, me nga mea i te whenua, nga mea e kitea ana, me nga mea e kore e kitea, nga torona, nga kawanatanga, nga rangatiratanga, nga mana: nāna, māna, te hanganga o nga mea katoa:

17 No mua ano hoki ia i nga mea katoa, nāna ano hoki nga mea katoa i mau ai;

18 Ko ia ano te upoko o te tinana, *ara*, o te hahi: ko ia te timatanga, te whanau matamua i roto i te hunga mate; kia waiho ai ia hei tuatahi i roto i nga mea katoa.

19 I pai hoki *te Matua* kia noho te hua noa iho o nga mea katoa i roto i a ia:

20 A hei runga i a ia he houhanga rongo ki a ia ma nga mea katoa, i te mea ka mau nei i a ia te rongo i runga i nga toto o tona ripeka; hei runga ano i a ia, ahakoa he mea no te whenua, ahakoa he mea no te rangi.

21 Me koutou hoki he tangata ke i mua, he hoa riri nga hinengaro i nga mahi kino, na, kua meinga nei e ia kia houhia ta koutou rongo,

22 He meatanga na te tinana o tona kikokiko, i te mea ka mate nei; mo koutou ano kia tapaea atu ki tona aroaro, he hunga tapu kahore nei he koha, kahore he hē;

23 Ki te pumau koutou ki te whakapono, u tonu, mau tonu, tē taea te whakaneke atu i runga i te tumanakotanga atu ki ta te rongo pai i rongo ai koutou, kua kauwhautia atu nei ki nga mea hanga katoa i raro o te rangi: a meinga ana ahau a Paora hei minita mo taua *rongo pai;*

24 Tenei ahau te hari nei ki oku mamae mo koutou, tenei te whakakapia nei e oku kikokiko nga mate o te Karaiti, kahore ano i rite noa, hei mea mo tona tinana, ara mo te hahi;

25 A meinga ana ahau hei minita mo taua *hahi*, rite tonu ki ta te Atua tikanga ki a koutou i homai nei ki a au, kia whakapaua *te kauwhau* o te kupu a te Atua;

26 Te mea ngaro i hunā i *era* wa noa atu, i *era* whakatupuranga, a kua whakakitea inaianei ki tona hunga tapu:

27 He meatanga hoki na te Atua, kia whakaaturia ki a ratou te taonga nui o te kororia o tenei mea ngaro ki roto ki nga tauiwi, ara a te Karaiti i roto i a koutou, e tumanako atu ai *koutou* ki te kororia:

28 Ko ta matou hoki tenei e kauwhau nei, i a matou ka whakatupato nei i nga tāngata katoa, ka whakaako nei i nga tāngata katoa i runga i nga whakaaro mohio katoa, he mea kia tapaea atu ai e matou nga tāngata katoa, he mea tino tika i roto i a Karaiti Ihu:

29 Ko taku tenei e uaua nei, e tohe nei i runga i tana mahinga e kaha nei te mahi i roto i a au.

UPOKO 2.

NA, e mea ana ahau kia mohio koutou ki te nui o taku uaua mo koutou, mo te hunga ano hoki o Raorikia, mo te hunga katoa ano hoki kahore nei i kite noa i toku mata i te kikokiko;

2 Kia whakamarietia o ratou ngakau, kia honohonoa i runga i te aroha, kia taea ai nga taonga katoa o te ngakau mahara ina u, kia whakaae ai ki te mea ngaro a te Atua, ara a te Matua, a te Karaiti ano hoki;

3 Kei roto i a ia nga taonga katoa o te mahara o te matauranga e hunā ana.

4 Na, i korero ai ahau i tenei, kei kumea ketia koutou e te tangata ki nga kupu whakawai.

5 No te mea ahakoa kei tawhiti toku kikokiko, kei a koutou na toku wairua, e hari ana e titiro ana ki ta koutou ritenga tika, ki te u ano hoki o to koutou whakapono ki a te Karaiti.

6 Na, kua riro na te Ariki a Karaiti Ihu i a koutou, kia pena ano ta koutou haere i roto i a ia;

7 He mea whai pakiaka, he whare

Digitized by Google

e neke ake ana i runga i a ia, whakapumau rawa ki runga ki te whakapono; kia pera me koutou i whakaakona ra, kia hira rawa ta koutou ki tera me te whakawhetai ano.

8 Kia tupato kei riro pārau koutou i ta te tangata whakaaro mohio, i te tinihanga hua kore, e rite nei ki te whakarerenga iho a nga tāngata, ki nga mea timatanga o te ao, a kahore ki a te Karaiti:

9 Kei roto katoa hoki i a ia te tino o te Atua e noho a tinana ana.

10 A kua tino tangata ano koutou i roto i a ia, ko te upoko nei ia o nga rangatiratanga o nga mana katoa;

11 He mea kokoti koutou i roto i a ia, he kotinga kihai i meatia e te ringaringa, he unuhanga atu i te tinana o nga hara o te kikokiko, he meatanga na ta te Karaiti kotinga;

12 He mea tanu tahi koutou me ia i te iriiringa, he mea whakaara ngatahi ano hoki me *ia* i reira, no te mea ka whakapono nei ki te mahi a te Atua, nāna nei ia i whakaara ake i te mate.

13 He tupapaku na hoki koutou i nga hē, i te kotinga-kore hoki o to koutou kikokiko, na, whakaorangia ngatahitia ana koutou me ia, he mea whakarere noa atu nāna a koutou hē katoa;

14 Murua ake e ia nga tikanga i tuhituhia e te ringaringa, to tatou hoa riri i pehi nei i a tatou, tangohia ake e ia i waenganui, he mea titi nāna ki te ripeka;

15 Pahuatia iho e ia nga rangatiratanga, nga mana, whakakitea nuitia ana e ia, waiho iho e ia taua *ripeka* hei mea whakataka māna i a ratou.

16 Na, kaua tetahi e whakawa i a koutou mo te kai, mo te wai, mo nga meatanga ki te hakari, ki te kowhititanga marama, ki nga hapati;

17 He atarangi enei no nga mea i kiia e puta mai ana i muri; no te Karaiti ia te tinana.

18 Kei mamingatia koutou e te tangata e mea ana ki te whakaiti i a ia, ki te karakia ki nga anahera, e pokanoa ana ki nga mea kahore nei ia i kite, e whakapehapeha noa ana, he mea na tona ngakau kikokiko;

19 A kahore e mau ki te Upoko, māna nei te tinana katoa, he mea atawhai, he mea tuhonohono e nga hononga e nga here, ka tupu ai, he tupu na te Atua.

20 Na, ki te mea kua whakatupapaku ngatahi koutou ko te Karaiti ki nga mea timatanga o te ao, he aha koutou ka ahua ora ai ki te ao, ka pupuri tikanga ai,

21 (Kei pa ringaringa koe; kei pa kai koe; kei rahurahu;

22 Aua mea katoa hoki i te meatanga iho ano ka pirau;) rite tonu ena ki nga whakahaunga, ki nga akoranga a te tangata?

23 Te ahua nei o aua mea, kei to te whakaaro nui he karakia pokanoa, he whakaiti i a ia ake, he atawhai kore i te tinana; kahore he whakahonore e makona ai te kikokiko.

UPOKO 3.

NA, ki te mea kua ara tahi koutou me te Karaiti, rapua nga mea o runga, o te wahi e noho mai nei a te Karaiti i te ringa matau o te Atua.

2 Whakaaroa nga mea o runga, kauaka o te whenua.

3 Kua mate hoki koutou, a kua oti to koutou oranga te huna ki a te Karaiti i roto i te Atua.

4 I te whakakitenga mai o te Karaiti, o to tatou oranga, ko reira hoki koutou whakakitea tahitia ai me ia i runga i te kororia.

5 Na, whakamatea o koutou wahi i runga i te whenua; te moe tahae, te poke, te minamina ki te hē, te hiahia kino, me te apo, he karakia whakapakoko hoki ia:

6 He mea hoki enei e puta mai ai te riri a te Atua ki nga tamariki a te tutū:

7 I roto hoki i enei mea koutou e haere ana i mua, i a koutou e noho ana i roto i a ratou.

8 Tena ko tenei whakarerea enei mea katoa; te aritarita, te riri, te mauahara, te korero kino, te korero whakarihariha, i roto i o koutou mangai.

9 Kaua e teka tetahi ki tetahi, kua unuhia atu hoki te tangata tawhito me ana hanga;

10 A kua kakahuria nei te tangata hou, e whakahoutia nei i runga i te matauranga kia rite ki te ahua o tona kai hanga:

11 Kahore o tena Kariki, Hurai ranei, kotinga, kotinga kore ranei, tau tangata, Haitiana, pononga, rangatira *ranei:* engari ko te Karaiti te katoa, i roto ano i te katoa.

12 Na, kia rite ki te hunga whiriwhiri a te Atua, ki te hunga e tapu ana, e arohaina ana, a kakahuria iho te ngakau tohu *tangata*, te ngawari, te ngakau papaku, te ngakau māhaki, te manawanui;

Digitized by Google

13 Kia ata hanga koutou tetahi ki tetahi, me te hohou i te rongo tetahi ki tetahi, ki te mea kei tetahi he take riri ki tetahi: kia rite ki ta te Karaiti i hohou nei i te rongo ki a koutou, kia pera ano hoki koutou.

14 A hei waho i enei katoa ko te aroha, ko te tauhere tika rawa ia.

15 A waiho ma te rangimarie o te Atua te whakahaere tikanga i roto i o koutou ngakau: i karangatia hoki koutou ki tenei i roto i te tinana kotahi; kia whakawhetai hoki koutou.

16 Kia noho nui te kupu a te Karaiti i roto i a koutou i runga i nga mataurangā katoa; me whakaako me whakatupato tetahi e tetahi ki nga waiata tapu, ki nga himene, ki nga waiata wairua, me te waiata ano ki te Ariki i runga i te aroha noa, i roto i o koutou ngakau.

17 A, nga mea katoa e mea ai koutou, nga kupu nga mahi ranei, *kia meinga* katoatia i runga i te ingoa o te Ariki o Ihu, me te whakawhetai ano ki te Atua, ara ki te Matua, i roto i a ia.

18 E nga wāhine, kia ngohengohe ki a koutou tāne ake, kia rite ta te Ariki tikanga.

19 E nga tāne, arohaina a koutou wāhine, kei kaha hoki te riri ki a ratou.

20 E nga tamariki, kia ngohengohe ki o koutou mātua i nga mea katoa: he mea pai hoki tenei ki te Ariki.

21 E nga mātua, kei whakatakaririta a koutou tamariki, kei ngakaukore ratou.

22 E nga pononga, kia ngohengohe ki nga rangatira o te wahi ki te kikokiko i nga mea katoa: kaua hei ta te kanohi mahi, he whakamanawareka tangata hoki tera; engari hei runga i te ngakau tapatahi, me te wehi ano ki te Atua:

23 A, nga mea katoa e mea ai koutou mahia ngakautia, hei mea ki te Ariki, a ehara i te mea ki nga tāngata;

24 E mātau ana hoki, ka riro i a koutou ta te Ariki utu, te kāinga a mua: he pononga hoki koutou na te Ariki na te Karaiti.

25 Na, te tangata e hē ana te mahi, ka whakawhiwhia ano ia ki tana hē i mahi ai: kahore hoki he whakapai kanohi.

UPOKO 4.

E NGA rangatira, hoatu ki nga pononga te mea e tika ana, te mea e rite ana; e mohio ana hoki koutou he Rangatira to koutou kei te rangi.

2 Kia u ki te inoi, kia mataara tonu ki taua mea i runga i te whakawhetai;

3 Me te inoi ano mo matou, kia whakapuaretia e te Atua he kuwaha korero ki a matou, hei korerotanga no te mea ngaro a te Karaiti, i hereherea nei ahau:

4 Kia whakakitea atu e au, kia rite taku korero ki te mea i tika.

5 Hei runga i te whakaaro mohio ta koutou whakahaere ki te hunga o waho, hokona te taima.

6 Hei runga i te aroha noa ta koutou korero i nga wa katoa, he mea kinaki ki te tote, kia mātau ai koutou ki te tikanga mo te whakahoki kupu atu ki tenei tangata ki tenei tangata.

7 Ma Tikiku e whakakite aku mea katoa ki a koutou; he teina aroha ia, he minita pono, he hoa pononga i roto i te Ariki i

8 Ko te mea pu ano tenei i tonoa atu ai ia e ahau ki a koutou, kia mātau ai ia ki a koutou mea, hei whakamarie ano i o koutou ngakau;

9 Tona hoa ko Onehimu, he teina pono, e arohaina ana, no koutou ano hoki. Ma raua e whakakite ki a koutou nga mea katoa o konei.

10 He oha atu tenei ki a koutou na Aritaku, na toku hoa herehere, raua ko Maku iramutu o Panapa; (kua tae atu na hoki nga tikanga mona ki a koutou; ki te tae atu ia ki a koutou, kei a koutou he tukunga atu mona);

11 Me Ihu ano hoki, tetahi ingoa ona ko Hutuha; no te kotinga ratou. Ko enei anake *oku* hoa mahi ki te rangatiratanga o te Atua, he oranga ngakau ano ratou ki a au.

12 Tenei te oha atu ki a koutou a Epapara; no koutou ia, he pononga na te Karaiti, tohe tonu ia ki te inoi mo koutou, kia tu koutou he hunga tino tika, kī tonu i ta te Atua katoa i pai ai.

13 Whakaae tonu atu au ki te nui o tona ngakau mo koutou, mo te hunga hoki i Raorikia, mo te hunga hoki i Hierapori.

14 Tenei te oha atu nei ki a koutou a Ruka te rata aroha, raua ko Rimaha.

15 Oha atu ki nga teina i Raorikia, ki a Naimapa hoki, te hahi ano hoki i tona whare.

16 A ka korerotia *tenei* pukapuka ki a koutou, meinga kia korerotia ano hoki i roto i te hahi o nga Raorikia; korerotia ano hoki e koutou tera i Raorikia.

Digitized by Google

17 Mea atu hoki ki a Arakipu, Kia mahara ki te mahi minita kua riro nei i a koe i roto i te Ariki, kia ata mahia marietia.

18 Te ohatanga nei a Paora na toku ringaringa ake. Kia mahara ki oku mekameka. *Kia tau* te aroha noa ki a koutou. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O TEHARONIKA.

UPOKO 1.

NA Paora, ratou ko Hirawanu, ko Timoti, ki te hahi o te hunga o Teharonika i roto i te Atua Matua, i te Ariki hoki i a Ihu Karaiti: *Kia tau* te aroha noa ki a koutou, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

2 Whakawhetai tonu matou ki te Atua mo koutou katoa, maharahara tonu ki a koutou i a matou inoinga;

3 Mau tonu ta matou mahara ki ta koutou mahi whakapono, ki te uaua o to koutou aroha, ki te u o te tumanako ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti, i te aroaro o te Atua, ara o to tatou Matua;

4 E mohio ana hoki matou, e nga teina e arohaina ana e te Atua, ki to koutou whiriwhiringa.

5 Kihai hoki ta matou rongo pai i tae atu ki a koutou i runga i te kupu anake, engari i te kaha, i te Wairua Tapu hoki, nui atu hoki te u o te ngakau; e mātau ana ano hoki koutou ki to matou peheatanga i roto i a koutou, he whakaaro hoki ki a koutou.

6 I whakarite ano hoki koutou ki ta matou, ki ta te Ariki ano hoki, he nui hoki te raru i te rironga atu o te kupu i a koutou, me te whakahari ano *ia* a te Wairua Tapu;

7 No ka waiho koutou hei tauira ki te hunga whakapono katoa o Makeronia o Akaia.

8 I pakū haere atu na hoki i roto i a koutou te kupu a te Ariki, ehara i te mea i Makeronia i Akaia anake, i puta atu ano hoki to koutou whakapono ki te Atua ki nga wahi katoa; a kahore he rawa e puaki ai tetahi kupu a matou.

9 E korerotia nei hoki matou e ratou, to matou haerenga atu ki a koutou, ki to koutou tahuritanga mai hoki i nga whakapakoko ki te Atua, ki te mahi ki te Atua ora ki *te Atua* pono;

10 Ki te tatari ano hoki ki tana Tama i te rangi, i whakaarahia ake nei e ia i te mate, ki a Ihu, e whakaora nei i a tatou i te riri meake nei puta.

UPOKO 2.

E MĀTAU nei ano koutou, e *aku* teina, ki to matou haerenga atu ki a koutou, ehara i te mea noa iho:

2 Heoi mate ana matou, tukinotia ana i Piripai, kua mohio na koutou, na, ka maia ano matou i roto i to tatou Atua ki te korero i te rongo pai o te Atua ki a koutou, puta ana te uaua.

3 Ta matou whakahauhau na hoki, ehara i te mea na te tinihanga, na te poke ranei, ehara ano hoki i te mea hangareka:

4 Engari ka tikangatia nei matou e te Atua kia tukua *ki a matou* te rongo pai, penei tonu ta matou korero; ehara i te mea kia whakamanawarekatia nga tāngata, engari te Atua, e whakamatautau nei i o tatou ngakau.

5 Kahore hoki matou kia anga ki te kupu whakapati, e mātau na ano hoki koutou, ki te ahua kau ranei hei mea taonga; ko te Atua te kai titiro mai:

6 Kihai ano matou i rapu kororia i nga tāngata, i a koutou ranei, i era atu ranei, i te mea e tika ana kia taimaha iho matou, no te mea he apotoro na te Karaiti;

7 Engari i ngawari matou i waenganui i a koutou, i rite ki te kai hiki e whakaahuru ana i ana tamariki ake:

8 Pera tonu to matou matenui ki a

Digitized by Google

koutou, a ehara i te mea ko te rongo pai anake o te Atua ta matou i pai ai kia hoatu ki a koutou, engari ko o matou ake wairua, no te mea e arohaina ana koutou e matou.

9 E mahara ana hoki koutou, e *aku* teina, ki ta matou mahi, ki *to matou* mauiui: mahi ana matou i te po i te ao, kei taimaha ki tetahi o koutou, a kauwhautia ana e matou te rongo pai o te Atua ki a koutou.

10 Ko koutou nga kai titiro, ko te Atua hoki, ki te tapu ki te tika ki te hē kore o ta matou whakahaere ki a koutou e whakapono na:

11 E mātau ana ano koutou ki ta matou whakahau, whakamarie, kauwhau, ki tetahi ki tetahi o koutou, rite tonu ki ta te matua ki ana tamariki.

12 Kia tika ta koutou haere kia rite ki ta te Atua, nāna nei koutou i karanga ki tona rangatiratanga ki *tona* kororia.

13 Mo konei matou ka whakawhetai tonu nei ki te Atua, no te mea i to koutou tahuritanga ki te kupu a te Atua i rongo ra koutou ki a matou, ehara i te mea he tahuritanga no koutou ki te kupu tangata, engari ki te kupu a te Atua, ko ia pu na hoki ia, ko ia ano ia e mahi na i roto i a koutou i te hunga kua whakapono.

14 Kua rite ra hoki ta koutou, e *aku* teina, ki ta nga hahi a te Atua i Huria i roto i a Karaiti Ihu: o koutou matenga na hoki i nga tāngata o to koutou iwi ake kua rite ki o era i nga Hurai;

15 Na ratou nei hoki i whakamate te Ariki a Ihu, me o ratou ake poropiti, whakatoi ana ratou ki a matou; kahore hoki a ratou whakamanawareka ki te Atua, he hoa riri hoki ratou no nga tāngata katoa;

16 E arai mai ana i a matou kei korero ki nga tauiwi kia ora ai, he mea tenei e rite tonu ai te nui o o ratou hara; na, ka whakapaua rawatia te riri ki a ratou.

17 Ko matou ia, e *aku* teina, he iti nei te wahi kua wehea mai nei matou i a koutou, ko te kanohi, kahore te ngakau, hira rawa to matou takare kia kite i to koutou kanohi, nui atu te hiahia.

18 No reira te tuatahi te tuarua o a matou meatanga kia haere atu ki a koutou, ara oku nei o Paora, heoi na Hatana matou i whakaware.

19 He aha hoki ta matou e tumanako atu ai, e hari ai, *he aha oti* te karauna e whakamanamana ai matou? He teka ianei ko koutou i te aroaro o to tatou Ariki o Ihu Karaiti i tona taenga mai?

20 Ko koutou hoki to matou kororia, *to matou* whakaharinga.

UPOKO 3.

NA, tē taea te ngakau te pēhi tonu, i pai matou kia mahue ko matou anake ki Atene:

2 A tonoa ana e matou a Timoti to matou teina, he minita na te Atua, he hoa mahi no matou ki te rongo pai o te Karaiti, hei whakau i a koutou, hei korero whakamarie ki a koutou mo nga mea o to koutou whakapono;

3 Kei whakangāueuetia tetahi e enei tukinotanga: e mātau ana ano hoki koutou he mea momotu tatou mo tenei mea.

4 I a matou hoki e noho ana i a koutou, i korero wawe ano matou ki a koutou, tera tatou e tukinotia; ko ia ano tenei ka mātau nei koutou.

5 Na, tē taea toku ngakau te pēhi tonu, ka tono tangata atu ahau kia mohio ai ahau ki to koutou whakapono, kei whakawaia pea koutou e te kai whakawai, a maumau kau ta matou mahi.

6 Tena ko tenei ka tae mai nei a Timoti ki a matou i a koutou, a ka pai tana korero ki a matou mo to koutou whakapono, mo to koutou aroha, a e whai mahara pai ana koutou ki a matou i nga wa katoa, e hiahia ana kia kite i a matou, he pera ano me to matou ki a koutou;

7 Na, kua whai whakamarietanga matou i a koutou, e *aku* teina, i o matou tukinotanga katoa, i o matou matenga, he mea na to koutou whakapono:

8 Ko to matou oranga nei hoki tenei, ara, kia tu tonu koutou i runga i te Ariki.

9 Kei te aha hoki he whakawhetai ma matou ki te Atua mo koutou, mo nga haringa katoatanga e hari nei matou ki a koutou, i te aroaro o to tatou Atua?

10 Nui atu ta matou inoi i te po i te ao kia kite i o koutou kanohi, kia whakaotia ano hoki e matou nga wahi o to koutou whakapono i mahue.

11 Na, ma te Atua ake ano, ara ma to tatou Matua, ma to tatou Ariki hoki ma Ihu Karaiti, e whakatika to matou ara ki a koutou.

12 Ma te Ariki ano hoki e mea kia nui, kia hira *to* koutou aroha tetahi ki

Digitized by Google

tetahi, ki nga tāngata katoa hoki, kia penei ano me to matou ki a koutou:

13 Kia whakaukia ai o koutou ngakau he mea hē-kore i runga i te tapu i te aroaro o te Atua, ara o to tatou Matua, i te taenga mai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, ratou ko tona hunga tapu katoa.

UPOKO 4.

HEOI, e *aku* teina, he mea tenei na matou, he whakahau ki a koutou i roto i te Ariki i a Ihu, kua riro atu na hoki ta matou i a koutou, ara, te tikanga mo ta koutou haere mo ta koutou whakamanawareka atu ki te Atua, na, kia tino hira rawa *tera* a koutou.

2 E mātau ana hoki koutou ki nga tikanga i whakatakotoria atu e matou ki a koutou i roto i te Ariki i a Ihu.

3 Ko ta te Atua hoki tenei e pai ai ko to koutou whakatapunga, kia mawehe atu koutou i te puremu:

4 Kia mātau koutou katoa ki tona tinana, ki tona tinana, kia mau i runga i te tapu i te honore;

5 Kaua i runga i te torongа atu o te hiahia, kei rite ki nga tauiwi kahore nei e mātau ki te Atua:

6 Kia kaua tetahi e tinihanga e whakapati ki tona teina i tetahi mea; mo te mea ko te Ariki te kai rapu utu mo era *mahi* katoa, ko ta matou hoki ia i korero ai i mua, i whakaatu atu ai ki a koutou.

7 Kihai hoki tatou i karangatia e te Atua ki te poke, engari ki te tapu.

8 Na, te tangata e whakorekore ana, ehara tana i te whakorekore ki te tangata, engari ki te Atua, nāna nei i homai tona Wairua Tapu ki a tatou.

9 Na, te aroha ki nga teina, kahore a koutou mea e tuhituhi atu ai ahau ki a koutou; he mea whakaako hoki koutou na ano e te Atua ki te aroha tetahi ki tetahi.

10 Ko ta koutou na hoki ia e mea na ki nga teina katoa a puta noa i Makeronia: heoi he whakahau ano tenei na matou ki a koutou e *aku* teina, kia hira rawa *tenei* a koutou:

11 Me whai ano hoki kia ata noho, kia mahia ta koutou *mahi* ake e tera e tera, ko o koutou ringaringa ake ano hei mahi, kia rite ki ta matou i ako atu ai ki a koutou;

12 Kia ataahua to koutou haere ki te hunga o waho, a kia kaua e matea tetahi mea e koutou.

13 Na, e kore ahau e pai, e *aku* teina, kia kuare koutou ki te hunga kua moe, kei koingo koutou, kei pera me era atu kahore nei o ratou tumanakotanga atu.

14 Ki te whakapono hoki tatou kua mate a Ihu, kua ara ake ano, whaihoki ko te hunga e moe ana i roto i a Ihu, ka arahina tahitia mai ratou me ia e te Atua.

15 Ko ta matou korero hoki tenei ki a koutou, he mea ki mai na te Ariki, ko tatou ko te hunga kua mahue ki te ora, ki te taenga mai o te Ariki, e kore e pahika atu ki mua o te hunga kua moe.

16 No te mea ko te Ariki pu ano e heke iho i te rangi me te karanga ano, me te reo o te tino anahera, me te tētere a te Atua: a ko te hunga kua mate i roto i a te Karaiti e ara ki mua:

17 Ko reira tatou te hunga kua mahue ki te ora, ka kahakina ngatahitia atu me ratou i runga i nga kapua, ki te whakatau ki te Ariki i te rangi: na, ka noho tonu tatou ki te Ariki.

18 Na, he kupu enei hei whakamarie ma koutou tetahi i tetahi.

UPOKO 5.

KO nga wa ia me nga taima, e *aku* teina, kahore he rawa e tuhituhi atu ai ahau ki a koutou.

2 E mātau pu ana hoki koutou, tera e haere mai te ra o te Ariki, ano he tahae i te po.

3 I a ratou hoki e ki ana, He whenua rangatira, he oranga; ko reira te whakangaromanga huaki tata ai ki a ratou, ka pera me te mamae ki te wahine hapū, a e kore ratou e mawhiti.

4 Ko koutou ia, e *aku* teina, kahore he pouritanga i a koutou, e rite ai ki ta te tahae te hopu a taua ra i a koutou.

5 He tamariki koutou katoa no te māramatanga, he tamariki no te ra: ehara tatou i te po, ehara i te pouritanga.

6 Na, aua tatou e moe, kei pera me era atu; engari kia mataara tatou, kia whai whakaaro.

7 Te hunga hoki e moe ana, e moe ana i te po; a, te hunga e haurangi ana, e haurangi ana i te po.

8 Ko tatou ia te hunga o te ra, kia whai whakaaro, kia kakahuria iho te whakapono me te aroha hei pukupuku; a hei potae, ko te tumanakotanga atu ki te ora.

9 Kihai hoki tatou i waiho e te Atua mo te riri, engari kia meinga tatou kia whiwhi ki te oranga he mea na to tatou Ariki na Ihu Karaiti;

10 I mate nei he whakaaro ki a tatou

Digitized by Google

mo tatou, ahakoa mataara, ahakoa moe, kia ora tahi me ia.

11 Na, whakamarie koutou tetahi i tetahi, hangā hoki te pai o tetahi e tetahi, peratia ano me ta koutou e mea na.

12 Na, he mea tenei na matou ki a koutou, e *aku* teina, kia mātau koutou ki te hunga e mahi ana i roto i a koutou, e tohutohu ana i a koutou i roto i te Ariki, e whakatupato ana i a koutou;

13 Kia nui whakaharahara ano a koutou whakaaro ki a ratou i runga i te aroha, me whakaaro ki ta ratou mahi. Kia mau ta koutou rongo ki a koutou ano.

14 Na, ko ta matou whakahau tenei ki a koutou, e *aku* teina, whakatupatoria te hunga whakakeke, whakamarietia te hunga ngakau rahirahi, tautokona ake te hunga ngoikore, kia manawanui ki nga tāngata katoa.

15 Kia tupato kei hoatu he kino mo te kino e tetahi ki tetahi; engari i nga wa katoa whaia he pai mo tetahi mo tetahi, mo nga tāngata katoa ano hoki.

16 Kia hari i nga wa katoa.

17 Kei whakamutua te inoi.

18 I nga meatanga katoatanga me whakawhetai atu; ko ta te Atua hoki tenei e pai ai i roto i a Karaiti Ihu *hei mahi* ma koutou.

19 Kei teneia te Wairua.

20 Kaua e whakahawea atu ki nga poropititanga.

21 Whakamatamatauria nga mea katoa; kia u ki te pai.

22 Mawehe atu i nga ahua katoa o te kino.

23 A ma te Atua pu ano o te rangimarie e tino whakatapu rawa koutou: kia tiakina hoki o koutou wairua, o koutou ngakau, o koutou tinana, kia toitū kia hē-kore, i te taenga mai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.

24 E pono ana te kai karanga i a koutou, māna ano hoki e whakaoti.

25 E *aku* teina, inoi mo matou.

26 Oha atu ki nga teina katoa hei te kihi tapu ano.

27 Na, he whakahua tenei naku i te Ariki ki a koutou, korerotia tenei pukapuka ki nga teina tapu katoa.

28 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA A PAORA APOTORO

KI TE

HUNGA O TEHARONIKA.

UPOKO 1.

NA Paora, ratou ko Hirawanu, ko Timoti, ki te hahi o te hunga o Teharonika i roto i te Atua i to tatou Matua, i te Ariki hoki i a Ihu Karaiti:

2 *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na te Atua, na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

3 Tika rawa kia whakawhetai matou ki te Atua i nga wa katoa mo koutou, e *aku* teina, he mea pai ra hoki ia, no te mea e neke ake ana to koutou whakapono, a he nui rawa te aroha o koutou katoa o tetahi ki tetahi:

4 A whakamanamana noa iho matou nei ki a koutou i roto i nga hahi o te Atua, ki to koutou u, ki *to koutou* whakapono i o koutou whakatoinga katoa, i nga tukinotanga hoki e whakaririka kau na koutou;

5 He tohu *tenei* mo te tika o ta te Atua whakarite whakawa, e whakatikangatia ai koutou mo te rangatiratanga o te Atua, he whakaaro nei hoki ki tera i mate ai koutou:

6 He mea tika nei hoki ki te Atua kia utua ki te tukinotanga te hunga e tukino ana i a koutou;

7 A ki a koutou e tukinotia na, kia okioki tahi me matou; i te whakakitenga mai o te Ariki o Ihu i runga i te rangi me nga anahera o tona kaha,

8 I roto i te mura ahi e rapu utu ana i te hunga kahore e mātau ki te Atua, kahore nei hoki e ngohengohe ki te rongo pai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti:

9 Te utu hoki e whakapangia ki a ratou he whakangaromanga, he mea mutunga-kore i te aroaro ano o te Ariki, i te kororia ano hoki o tona kaha;

10 Ina haere mai ia kia whakakoro-

Digitized by Google

riatia i roto i tona hunga tapu, kia whakamoemititia i roto i te hunga whakapono katoa, i taua ra; i whakapono na hoki koutou ki ta matou kupu whakaatu i roto i a koutou.

11 Koia nei hoki matou ka inoi tonu nei mo koutou, kia whakatikangatia koutou e to tatou Atua mo tenei karangatanga, kia whakaotia ano hoki e ia i runga i te kaha nga mea katoa i ahuareka ai *tona* pai, me te mahi ano hoki o te whakapono,

12 Kia whakakororiatia ai te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti i roto i a koutou, me koutou hoki i roto i a ia, kia rite ai ki ta te aroha noa o to tatou Atua o te Ariki hoki o Ihu Karaiti.

UPOKO 2.

NA, he mea tenei na matou ki a koutou, e *aku* teina, mo te taenga mai o to tatou ariki o Ihu Karaiti, mo to tatou huihuinga atu ano ki a ia;

2 Kei whakaoioia wawetia o koutou hinengaro, kei ohorere i ta te wairua ranei, i ta te kupu ranei, i ta te pukapuka ranei, e kiia ana na matou i tuhituhi, kei mea ka tata te ra o te Karaiti.

3 Kei tinihangatia koutou e te tangata ki tetahi mea: *e kore hoki e tae wawe mai*, kia mātua tae mai te takanga atu, kia whakakitea mai ano hoki te tangata o te hara, te tama a te whakangaromanga:

4 He hoa riri nei ia, e whakakake ana i a ia ki runga ake i nga mea katoa e karangatia ana he Atua, e karakiatia ana ranei, a ko ia ano hei Atua e noho ana i te whare o te Atua, e whakakite ana i a ia ko ia te Atua.

5 Kahore ranei koutou e mahara i a au ano i a koutou, i korerotia e ahau enei mea ki a koutou?

6 A e mātau ana ano koutou ki te mea e arai nei, kia whakakitea mai ra ano ia i tona taima ano.

7 Kei te mahi nei hoki inaianei te kino ngaro: otiia *e arai ano* tenei e arai nei, a, kia whakawateatia atu ra ano i waenganui.

8 Ko reira whakakitea mai ai taua tangata kino, e whakangaromia e te Ariki ki te ha o tona mangai, e whakakahoretia ki te putanga nui o tona taenga mai.

9 To tera taenga mai rite tonu ki te mahinga a Hatana, i runga i nga mahi kaha katoa, i nga tohu, i nga merekara teka,

10 I nga mahi tinihanga katoa ano o te hē, i roto i te hunga e whakangaromia ana; no te mea kihai i riro i a ratou te aroha o te pono, kia ora ai ratou.

11 Mo konei hoki ka tonoa e te Atua ki a ratou te mahi nui o te tinihanga, kia whakapono ai ratou ki te teka:

12 Kia tukua ai ki te hē te hunga katoa kahore i whakapono ki te pono, a e ahuareka ana ki te hē.

13 Tika tonu ia kia whakawhetai atu matou ki te Atua mo koutou i nga wa katoa, e *aku* teina e arohaina nei e te Ariki, he mea whiriwhiri na hoki koutou na te Atua no te timatanga ra ano mo te ora, i runga i te whakatapunga a te Wairua, i runga ano i te whakapono ki te pono;

14 Ko te mea tena i karangatia ai koutou e ia, he mea na to matou rongo pai, ara, kia whiwhi ki te kororia o to tatou Ariki o Ihu Karaiti.

15 Na, e *aku* teina, e tu koutou, kia mau ki nga whakarerenga iho i whakaakona ai koutou, e te kupu e ta matou pukapuka ranei.

16 Na, ma to tatou Ariki ma Ihu Karaiti pu ano, ma te Atua, ara ma to tatou Matua, i arohu mai nei ki a tatou, a homai ana i te whakamarietanga mutunga kore me te mea pai e tumanakohia atu nei, he meatanga na te aroha noa,

17 Māna e whakamarie o koutou ngakau, māna koutou e whakau ki runga ki nga kupu me nga mahi pai katoa.

UPOKO 3.

HEOI, e *aku* teina, inoi mo matou, ara, mo te kupu a te Ariki kia rere kia whai kororia, kia pena ano me tena i a koutou:

2 Kia whakaorangia hoki matou i nga tāngata poauau i nga tāngata kino: kahore hoki he whakapono i te katoa.

3 Otiia e pono ana te Ariki, a māna koutou e whakau, e tiaki kei riro i te kino.

4 Na, e u ana to matou whakaaro i roto i te Ariki ki a koutou, kei te mahi koutou, a ka mahia ano e koutou nga mea e whakaakona atu nei e matou ki a koutou.

5 Ma te Ariki ano e whakatika o koutou ngakau ki te aroha o te Atua, ki te tatari marie atu ano hoki ki a te Karaiti.

6 Na, ko ta matou ako atu tenei ki a koutou, e *aku* teina, i runga i te ingoa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, mawehe atu i nga teina katoa e hē ana te whakahaere, a kahore e rite ki ā matou whakarerenga iho i riro i a ratou.

7 E mātau ana hoki koutou ki te peheatanga e tika ai ta koutou whakarite ki a matou: kihai hoki i hē ta matou whakahaere i roto i a koutou;

Digitized by Google

8 Kihai ano hoki matou i kai noa i ta tetahi taro; engari i mahi matou i uaua rawa, mauiui rawa i te po i te ao, kei taimaha ki tetahi o koutou:

9 Ehara ra i te mea kahore he mana i a matou; engari kia waiho ai matou hei tauira ma koutou, kia rite ai ta koutou ki ta matou.

10 I a matou hoki e noho ana i a koutou, i akona tenei e matou ki a koutou, ki te kore tetahi e pai ki te mahi, kei kai ia.

11 Ka rongo hoki matou tera etahi e hē ana te whakahaere i roto i a koutou, kahore e mahi, heoi e pokanoa ana ki ta tera.

12 Na, ko ta matou ako ko ta matou whakahau tenei ki aua tangata pera, me whakaaro ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti, me mahi marie ratou, ka kai i a ratou taro ake.

13 Ko koutou ia, e *aku* teina, kei ngakau kore ki te mahi pai.

14 Na, ki te kore tetahi e ngohengohe ki ta matou kupu i tenei pukapuka, whaitohungia iho taua tangata, a kei huihui ki a ia, kia whakama ai ia.

15 Otiia kaua e mea he hoa riri *ia*, engari whakatupatoria, ano he teina.

16 Na, ma te Ariki pu o te rangimarie e hoatu te rangimarie ki a koutou, i nga wa katoa i nga mea katoa. *Kia noho* te Ariki ki a koutou katoa.

17 Te ohatanga nei a Paora, na toku ringaringa ake, ko te tohu ia i nga pukapuka katoa; he penei taku tuhituhi.

18 *Kia tau* te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti ki a koutou katoa. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI A PAORA APOTORO

KI A

TIMOTI.

UPOKO 1.

NA Paora, na te Apotoro a Ihu Karaiti, he mea whakarite na te Atua na to tatou Kai whakaora, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti, na ta tatou e tumanako atu nei,

2 Ki a Timoti ki *taku* tamaiti pono i roto i te whakapono: *kia tau atu* te aroha noa, te mahi tohu, te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na Karaiti Ihu hoki na to tatou Ariki.

3 Kia rite tau ki taku i whakahau atu ai ki a koe, i a au e haere ana ki Makeronia, ara kia noho koe ki Epeha, ako ai i etahi kia kaua e rere ke te whakaako,

4 Kia kaua e whakarongo ki nga korero tito noa, ki nga whakapapa tupuna kahore nei e whai mutunga, nga putanga ake o ena mea, he tautohetohe, kahore he whakatupu mo te whakaaro ki te Atua i runga i te whakapono;

5 Na, te tukunga iho mo te akoranga ko te aroha, no roto i te ngakau ma, i te hinengaro pai, i te whakapono tinihangakore:

6 Kapea ake enei e etahi, kotiti ke ana ki nga korero teka noa;

7 Ki ta ratou he kai whakaako ratou i te ture; heoi kahore e mātau ki ta ratou e korero nei, ki nga mea ranei e kauwhautia nei e ratou.

8 Na, e mātau ana tatou he mea pai te ture, ki te rite te meatanga e te tangata ki ta te ture tikanga;

9 E mātau ana hoki ki tenei, kihai te ture i whakatakotoria mo te tangata tika, engari mo te hunga ture kore, tutū, karakia kore, hara, tapu kore, whakarihariha, mo nga kai patu i nga pāpā, mo nga kai patu i nga whaea, mo nga kai kohuru tangata,

10 Mo te hunga puremu, moe tāne, tahae tangata, korero teka, oati teka, a ki te mea tera atu tetahi mea kahore nei e rite ki te whakaako tika;

11 Rite tonu tenei ki te rongo pai, ki te mea kororia o te Atua koa, ki te mea kua tukua mai nei ki a au.

12 A e whakawhetai atu nei ahau ki a Karaiti Ihu ki to tatou Ariki, nāna nei au i whakakaha; i whakaaro hoki ia he tangata pono ahau, a meinga ana ahau hei minita;

13 Ahau nei te tangata kohukohu i mua, te kai whakatoi, whakatupu kino: heoi i tohungia ahau, no te mea i meinga kuaretia e ahau i runga i te whakapono kore:

Digitized by Google

14 Heoi tino nui rawa te aroha noa o to ta'ou Ariki, me te whakapono ano me te aroha i roto i a Karaiti Ihu.

15 He pono te korero, a e pai ana kia tangohia rawatia, i haere mai a Karaiti Ihu ki te ao ki te whakaora i te hunga hara; ko ahau ano hoki te tino tangata *hara* o ratou.

16 Heoi na konei ahau i tohungia ai, kia ai ko ahau ki mua hei whakaaturanga ma Ihu Karaiti i nga manawanuitanga maha, hei tohu ki te hunga e whakapono ana ki a ia i muri iho kia ora tonu ai *ratou*.

17 Na, te Kingi ora tonu, e kore nei e pirau, e kore nei e kitea, ko ia nei anake te Atua mātau, *waiho atu* i a ia te honore me te kororia, ake ake ake. Amine.

18 Ka tukua atu nei e ahau tenei kupu ako ki a koe, e *taku* tamaiti, e Timoti, ko te porophititanga ano tenei i puta mai i mua mou, hei mea i a koe kia whawhai i te whawhai pai;

19 Kia whai whakapono, me te hinengaro pai, he mea akiri tenei na etahi, a, to ratou whakapono koia ano kei te kaipuke pakaru:

20 No ratou a Haimeniu raua ko Arehanera, kua tukua nei e ahau ki a Hatana, kia whakaakona ai kia kaua e kohukohu.

UPOKO 2.

NA, ko taku whakahau tenei i te tuatahi o nga mea katoa, kia puta nga inoi, nga karakia, nga inoi wawao, nga whakawhetainga, mo nga tāngata katoa;

2 Mo nga kingi, mo te hunga whai mana katoa hoki: kia ata noho marie ai tatou i runga i nga whakaaro karakia i nga tikanga mahara katoa.

3 He mea pai hoki tenei, he mea e manakohia ana i te aroaro o te Atua o to tatou Kai whakaora;

4 Ko tana nei e pai ai ko nga tāngata katoa kia ora, kia haere mai hoki ki te matauranga ki te pono.

5 Kotahi hoki te Atua, kotahi te takawaenga o te Atua o nga tāngata, ko te tangata ko Karaiti Ihu;

6 I hoatu nei i a ia hei utu mo te katoa, he mea whakarite i ona wa ake.

7 A meinga ana ahau hei karere, hei apotoro mo taua mea, (he pono taku korero i roto i a te Karaiti, kahore aku teka;) he kai whakaako mo nga tauiwi i runga i te whakapono i te pono.

8 Na, taku e pai ai kia inoi nga tāngata i nga wahi katoa, kia tapu nga ringa ina ara, kaua he riri, he tautohetohe.

9 Me nga wāhine ano hoki, te whakapaipai mo ratou hei te kakahu ataahua, hei te ahua e whakama ana, e whai whakaaro ana; kauaka te makawe whiri, te koura, te pearu, te kakahu utu nui;

10 Engari te mea e pai ana mo nga wāhine e whakaae ana ki te karakia, ara nga mahi pai.

11 Me ako marie te wahine kia nui te ngohengohe.

12 E kore hoki e tukua e ahau te wahine kia whakaako, kia neke ake ranei tana tikanga i ta te tāne, engari me ata noho.

13 Ko Arama hoki kua hangā ki mua, muri iho ko Iwi.

14 Kihai ano hoki a Arama i tinihangatia, ko te wahine ia i tinihangatia, a taka iho.

15 Otira ka ora ano i te whanautanga tamariki, ki te mau tonu to ratou whakapono, aroha, tapu, whakaaro.

UPOKO 3.

HE pono te korero, Ki te hiahia tetahi ki te mahi pihopa, e hiahia ana ia ki te mahi pai.

2 Na, ko te tikanga tenei kia kaua te pihopa e ekengia e te kupu, he tahu no te wahine kotahi, kia whai mahara, kia whai whakaaro, kia ataahua ana tikanga, kia atawhai ki nga manuhiri, kia whai ngakau ki te whakaako:

3 Kia kaua e kakai waina, kia kaua e patu, kia kaua e whaia e ia nga taonga hē; engari kia ngakau ngawari, kia kaua e whawhai, kia kaua e matenui ki te moni;

4 Kia pai tana tohutohu i tona whare, e mea ana i *ana* tamariki kia ngohengohe *ki a ia*, kia nui *to ratou* whai mahara:

5 (Ki te kore hoki tetahi tangata e mātau ki te tohutohu i tona whare ake, me pehea ka tiaki ai ia i te hahi a te Atua?)

6 Ko te tauhou kauaka, kei whakakake pea, a ka taka ki to te rewera whakamatenga.

7 Tetahi tikanga hoki, kia pai te korero mona a te hunga o waho; kei taka ia ki te whakahawea, ki ta te rewera mahanga ano hoki.

8 Me nga rikona ano kia ahua kaumatua, kaua e korero rua, kaua e matenui ki te waina, kaua e whaia te taonga hē;

Digitized by Google

9 Kia ma ano te hinengaro e mau ai i a ratou to te whakapono mea ngaro.
10 Kia mātua whakamatautauria ano hoki anei; ko reira ratou meinga ai hei rikona, i te mea ka kore nei he whakahe mo ratou.
11 Me nga wāhine hoki kia ahua kaumatua, kaua e ngautuara, kia whai mahara, kia pono i nga mea katoa.
12 Kia kotahi tonu te wahine ma te rikona; kia pai te tohutohu i a ratou tamariki, i o ratou whare ake ano hoki.
13 Ki te pai hoki ta ratou mahi rikona, ka whiwhi ratou ki te turanga pai mo ratou, ka nui hoki *to ratou* maia i runga i te whakapono ki a Karaiti Ihu.
14 He tuhituhi atu tenei naku i enei mea ki a koe, e mea ana tera ahau e haere wawe atu ki a koe:
15 A ki te roa ahau, kia mātau ai koe ki te tikanga mo to mahi, i roto i te whare o te Atua, ko te hahi nei ia o te Atua ora, ko te pou me te turanga o te pono.
16 Na, takoto rawa te whakaae, ki te nui o te mea ngaro e karakiatia nei: Te Atua i whakakitea mai i roto i te kikokiko, he mea whakatika mai na te Wairua, i kitea e nga anahera, kua kauwhautia nei i roto i nga tauiwi, kua whakaponohia nei e te ao, a tangohia atu ana ki te kororia.

UPOKO 4.

NA, he korero mārama rawa ta te Wairua, ko a nga wa whakamutunga etahi kotiti ke atu ai i te whakapono, tahuri ai ki nga wairua tinihanga, ki nga whakaakoranga rewera;
2 He mea na te hianga o te hunga korero teka; o ratou hinengaro, *ano* he mea taku ki te rino wera;
3 E riri ana kia kaua e marena, kia kaua e pa ki nga kai i hangā e te Atua hei mea ma te hunga e whakapono ana, e mātau ana hoki ki te pono; me te whakawhetai *ano ia ratou.*
4 He pai hoki nga mea katoa i hangā e te Atua, ehara hoki i te mea hei rukenga, ki te mea e tangohia ana i runga i te whakawhetai:
5 E tapu ana hoki, he mea na te kupu a te Atua na te inoi.
6 Ki te whakamahara koe i nga teina ki enei mea, he minita pai koe na Ihu Karaiti, he mea whakatupu ake i runga i nga kupu o te whakapono, o te whakaakoranga pai kua whaia nei e koe.
7 Na, nga korero tito noa, nga mea whakaribariha a te ruruhi, whakarerea, a, te mahi māu, *ko nga mea* o te ngakau karakia.
8 Te whakamahinga hoki i te tinana, he iti te pai: ko te ngakau karakia ia pai tonu mo nga mea katoa, kei reira hoki nga korero mo te oranga inaianei, mo tera hoki a mua.
9 He pono tenei korero, e pai ana hoki kia tangohia rawatia.
10 Koia hoki matou ka mamahi ai ka tawaia ai, no te mea ka u ta matou whakaaro ki te Atua ora, ko ia nei te Kai whakaora o nga tāngata katoa, tera noa ake ia o te hunga whakapono.
11 Me kauwhau enei mea e koe me whakaako.
12 Kei whakahawea tetahi ki tou taitamarikitanga; engari hei tauira koe ki te hunga whakapono, to kupu, to whakahaere, to aroha, to wairua, to whakapono, to ngakau ma.
13 Kia pumau koe ki te korero pukapuka, ki te whakahau, ki te whakaako, kia tae atu ra ano ahau.
14 Kei waiho kia takoto noa te mea homai noa i roto na i a koe, i homai ra ki a koe he mea poropiti i nga ringaringa ano o nga kaumatua i whakapangia atu ra.
15 Whakaaroa enei mea; anga nui ki enei mea; kia kiten ai tou nekeneke ake i nga mea katoa.
16 Kia mahara ki a koe ano, ki te whakaakoranga hoki: kia u ki enei mea, ki te mea hoki koe i tenei, ka whakaora koe i a koe ano, i te hunga ano hoki e whakarongo ana ki a koe.

UPOKO 5.

KAUA e whakatupehupehu ki te kaumatua, engari ata korerotia atu, ano he matua; nga taitamariki *hoki*, ano he teina;
2 Nga ruruhi, ano he whaea; nga wāhine taitamariki, ano he tuahine, i runga i nga whakaaro ma katoa.
3 Whakahoneretia nga pouaru, ara, nga tino pouaru.
4 Ki te mea ia he tamariki he mokopuna ranei a tetahi pouaru, kia whakaakona ratou i te tuatahi kia whakaaro tika ki to ratou whare ake, kia utua hoki ta nga mātua, he mea pai hoki tenei he mea e manakohia ana i te aroaro o te Atua.
5 Na, te tino pouaru te mea mokemoke, e tumanako ana ia ki te Atua, mau tonu ki nga inoi ki nga karakia i te po i te ao.

Digitized by Google

6 A ki te whai tetahi ki ā te tinana whakaahuareka, ahakoa ora kei te mate.
7 Akona atu enei mea, kei ekengia ratou e te kupu.
8 Na, ki te kore tetahi e whakaaro ki ona ake, ki te hunga rawa ano ia o tona whare, kua whakakahoretia e ia te whakapono, kino atu tana i ta te tangata whakapono kore.
9 Kaua te pouaru e tangohia ki roto, i te mea kahore ano i ono tekau noa ona tau, hei te wahine i tūturu ki te tāne kotahi,
10 Hei te mea e whakaaetia ana *āna* mahi pai; ki te mea i whakatupu tamariki, ki te mea i atawhai manuhiri, ki te mea i horoi i nga waewae o te hunga tapu, ki te mea i atawhai i te hunga e tukinotia ana, ki te mea i whaia e ia nga mahi pai katoa.
11 Nga pouaru taitamariki ia me whakarere: kia ngau ke hoki to ratou ngakau taikaha i ta te Karaiti, ka hiahia ki te marena;
12 Ka whai hō ratou, no te mea kua whakarerea e ratou to ratou whakapono tuatahi.
13 Ka ako ano hoki ratou ki te *noho* mangere, ki te haereere noa ki nga whare: a ehara i te mea ko te mangere kau, he mate korerorero ano ia to ratou, he pokanoa ki ta tera ki ta tera, ta ratou e korero ai ko nga mea e kore e tika.
14 Koia ahau ka mea ai kia marena nga *pouaru* taitamariki, kia whanau tamariki, kia tohutohu i nga mea o te whare, kia kaua e hoatu ki te hoa riri tetahi take tawai.
15 Kua tahuri ke nei hoki etahi ki te whai i a Hatana.
16 Ki te mea he pouaru a tetahi tangata whakapono, a *tetahi* wahine whakapono ranei, māna ano ratou e atawhai, kaua hoki te hahi e whakataimahatia; ko ana hoki e atawhai ai ko nga tino pouaru.
17 Kia nui ake te honore mo nga kaumatua e tohutohu pai ana; engari rawa *ia* mo te hunga ko ta ratou nei mahi ko te kupu ko te whakaako.
18 E mea ana hoki te Karaipiture, Kaua e whakamokatia *te mangai* o te kau patu witi: Me tenei hoki, Ka tika te utu mo te kai mahi.
19 Kaua e whakarongo ki te whakawa mo te kaumatua, engari hei te aroaro o nga kai whakaatu tokorua tokotoru ranei.
20 Te hunga hara, riria i te aroaro o te katoa, kia mataku ai era atu hoki.
21 Ko taku kupu nui tenei *ki a koe* i te aroaro o te Atua, o te Ariki hoki o Ihu Karaiti, o nga anahera whiriwhiri ano hoki, puritia enei mea, kaua e pokaia he tikanga, kaua e whakahīpahipaia.
22 Kei whakapakia wawetia nga ringaringa ki tetahi tangata, kaua ano e uru ki nga hara o te tangata ke: kia mau tou hara kore.
23 Kāti tou inu wai, engari hei te waina māu kia iti, hei mea mo tou puku mo ou mate e honohono na.
24 Nga hara o etahi tāngata, mārama noa ake, e tae wawe ana ki te whakawakanga: o etahi ia e whai mai ana i muri i a ratou.
25 Whaihoki ko nga mahi pai e mārama noa ake ana; a, nga mea e rere ke ana e kore e taea te huna.

UPOKO 6.

KO nga pononga katoa he rangatira o ratou, kia kiia iho e ratou nga honore katoa he mea tika mo o ratou rangatira ake, kei korerotia kinotia te ingoa o te Atua me *tana* whakaakoranga.
2 Kaua te hunga i nga rangatira whakapono e whakahawea *ki a ratou*, no te mea he teina ratou; engari kia nui rawa te mahi, no te mea e whakapono ana ratou, e arohaina ana, e uru ngatahi ana ki te mahi pai. Me whakaako enei mea e koe, me whakahau atu.
3 Ki te whakaako ke tetahi, a kahore e tahuri ki nga kupu ora, ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti, ki te whakaakoranga ano hoki e rite ai te karakia pai,
4 E whakakake ana ia, kahore ona matauranga ki tetahi mea, heoi e hawata ana ki nga uiuinga ki nga tautohetohenga, no reira nei te hae, te whawhai, nga korero kino, nga whakaaro kino,
5 Nga whakahokihoki kupu a nga tāngata ngakau kino, kahore nei he pono i a ratou, e mea nei hei taonga te karakia pai: mawehe atu koe i era.
6 He taonga nui ano ia te karakia pai hui tahi ki te ngakau tatu.
7 Kahore hoki he mea i mauria mai e tatou ki te ao, a he mea mārama noa tenei e kore e ahei te mau atu e tatou tetahi mea.
8 Na, ki te mea he kai ta tatou, he hipoki, kāti ano ko enei ma tatou.
9 Na, te hunga e hiahia ana kia whai taonga, ka taka ratou ki te whakamatautauranga, ki te mahanga, ki te tini o nga hiahia kuare e raru ai, e totohu ai nga tāngata ki te whakangaromanga, a hunā iho.
10 He putake hoki no nga kino katoa

Digitized by Google

te aroha ki te moni; he minamina ki tenei i kotiti ke ai etahi i te whakapono, a werohia putia iho ratou e nga mamae maha.

11 Ko koe ia, e ta te Atua tangata, oma atu i enei; a whaia te tika, te karakia pai, te whakapono, te aroha, te manawanui, te ngakau māhaki.

12 Whawhaitia te whawhai pai o te whakapono, hopukia atu te oranga tonutanga, ko te mea hoki ia i karangatia ai koe, a whakaaetia ana e koe te whakaaetanga pai i te aroaro o nga kai titiro tokomaha.

13 Ko taku ako atu tenei ki a koe i te aroaro o te Atua, nāna nei nga mea katoa i whai ora ai, o Ihu Karaiti ano hoki, nāna nei i whakapuaki te whakaaetanga pai i te aroaro o Ponotio Pirato;

14 Puritia tenei ture, kei whai koha, kei whai hē, taea noatia te putanga mai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti:

15 Ko a ona wa ake ano whakakitea mai ai e ia, ko ia anake nei hoki te Mea kaha, te Mea koa, te Kingi e nga kingi, te Ariki o nga ariki;

16 Nona anake te mate-kore, e noho ana ia i te māramatanga e kore e taea atu e tetahi; kahore ia e kitea e tetahi tangata, kahore ano hoki e ahei kia kitea: *waiho atu* i a ia te honore me te kaha, ake ake ake. Amine.

17 Akona atu te hunga i nga taonga o tenei ao kia kaua e whakakake te ngakau, kia kaua e whakawhirinaki ki nga taonga pahuhu noa, engari ki te Atua ora, ko ia hoki hei homai nui i nga mea pai katoa hei mea ma tatou;

18 Kia pai a ratou hanga, kia hua a ratou mahi pai, kia hihiko ki te ohaoha, ki te whakawhiwhi *i etahi;*

19 Ko te turanga pai mo a mua ta ratou taonga e rongoa ai, kia mau ai i a ratou te oranga tonutanga.

20 E Timoti, tiakina te mea kua tukua nei *ki a koe;* tahuri atu i nga korero whakarihariha, i nga kupu teka noa, i nga whakaputanga ketanga a te mea e tekaia nei he matauranga:

21 Kua waiho nei hei tikanga ma etahi, a hē ake ratou i te whakapono. *Kia tau* te aroha noa ki a koe. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA A PAORA APOTORO

KI A

TIMOTI.

UPOKO 1

NA Paora, na te Apotoro a Ihu Karaiti, ko ta te Atua hoki i pai ai, he mea e rite ana ki te oranga i whakaaria mai i roto i a Karaiti Ihu,

2 Ki a Timoti, ki *taku* tamaiti aroha: *kia tau atu* te aroha noa, te mahi tohu, te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na Karaiti Ihu hoki na to tatou Ariki.

3 Whakawhetai tonu ahau ki te Atua, e mahi atu nei ahau ki a ia, he mea no *oku* tupuna iho, he mea hoki i runga i te hinengaro ma, no te mea kahore e mutu taku maharatanga ki a koe i aku inoinga i te po i te ao;

4 Nui atu toku hiahia kia kite i a koe, i ahau e mahara ana ki ou roimata, kia kī ai ahau i te hari;

5 I te mea ka hoki ake nei taku mahara ki te whakapono tinihanga kore i roto i a koe, ki tera hoki i noho i mua i tou tupuna wahine i a Roihi, i tou whaea hoki i a Uniki, a e u ana tenei toku whakaaro kei roto na ano i a koe.

6 Koia ahau ka whakamahara nei i a koe, kia whakaungia te ahi, ara ta te Atua mea i hoatu na, tera i roto i a koe, he mea na te whakapanga atu o oku ringaringa.

7 Ehara hoki i te wairua o te wehi ta te Atua i homai ai ki a tatou; engari to te kaha, to te aroha, to te ngakau mahara.

Digitized by Google

8 Na, kei whakama koe ki te whakaaturanga i to tatou Ariki, ki a au ranei ki tona herehere: engari uru atu koe ki nga mate o te rongo pai, kia rite ki ta te Atua whakakahanga;

9 Nāna nei tatou i whakaora, nāna hoki *tatou* i karanga, tapu tonu te karangatanga, kihai i rite ki a tatou mahi, engari ki tana ake tikanga i whakatakoto ai i mua, te aroha noa hoki i homai nei ki a tatou i roto i a Karaiti Ihu, i mua atu o te timatanga o te ao;

10 A kua whakakitea mai nei inaianei i te putanga nui mai o to tatou Kai whakaora o Ihu Karaiti, i whakakahore nei i te mate, a whakakitea mai ana e ia te ora me te matenga-kore, he mea na te rongo pai:

11 A meinga iho ahau hei kai kauwhau mo tenei, hei apotoro hei kai whakaako i nga tauiwi.

12 Ko te mea hoki tenei i pangia ai ahau e enei mate: he ahakoa ra kahore ahau e whakama: e mātau ana hoki ahau ki taku i whakapono ai, a e u ana toku whakaaro e taea ano e ia te tiaki taku i tuku atu ai *ki a ia*, taea noatia taua ra.

13 Kia mau ki te tauira mo nga kupu tika i rongo ra koe ki a au, puritia i runga i te whakapono, i te aroha, i tera i roto i a Karaiti Ihu.

14 Te mea pai i tukua *ki a koe*, me tiaki e koe, ara, e te Wairua Tapu e noho ana i roto i a tatou.

15 E mātau ana koe ki tenei, kua tahuri ke i a au te hunga katoa i Ahia; no ratou a Paikeru raua ko Heremokeni.

16 Kia tohungia e te Ariki nga tāngata o te whare o Onehipora; he maha hoki oku oranga ngakau i a ia, kihai hoki ia i whakama ki toku mekameka.

17 I a ia ano hoki i Roma, i rapua marietia ahau, a kitea noatia iho.

18 Ma te Ariki e tuku ki a ia kia kite i te mahi tohu a te Ariki i taua ra: na, ana mahinga mea maku i Epeha, erangi koe e mohio ana.

UPOKO 2.

NA, ko koe, e taku tamaiti, kia kaha i runga i te aroha noa, i tera i roto i a Karaiti Ihu.

2 A, nga mea i rongo ra koe ki a au i nga kai whakaatu tokomaha, tukua ena mea ki etahi tāngata pono, e pai ana hei whakaako ki era atu ano hoki.

3 Na, tukua atu nga mamae ki a koe, kia rite ki te hoia pai a Ihu Karaiti.

4 Ki te whakahoia tetahi tangata, e kore ia e whakararurarua e nga mea o te ao; kia ahuareka ai ki a ia te kai whakatu *i a ia* hei hoia.

5 Ki te whakataetae ano tetahi, e kore ia e karaunatia, ki te kore e rite ki te tikanga tana whakataetae.

6 Ko te tikanga tenei kia mātua mahi te kai mahi, ka kai ai i nga hua.

7 Whakaaroa aku e korero nei; a ma te Ariki e hoatu ki a koe he ngakau mahara i nga mea katoa.

8 Kia mahara ki a Ihu Karaiti, i whakaarahia nei i te mate, no te uri o Rawiri, ko ta taku rongo pai hoki tenei:

9 Ko te mea ano ia i pāngia ai ahau e nga mamae, a hereherea noatia iho, ano he tangata mahi kino; otira e kore ta te Atua kupu e herea.

10 Koia hoki ahau i whakaririka kau ai ki nga mea katoa he mea mo te hunga whiriwhiri, kia whiwhi ai hoki ratou ki te oranga i roto i a Karaiti Ihu, ki te kororia mutunga kore ano hoki.

11 He pono te korero; ki te mate tahi hoki tatou, ka ora tahi ano hoki tatou me *ia*.

12 Ki te mamae tatou, ka whakakingitia ngatahitia me *ia*: ki te whakakahore tatou, ka whakakahoretia hoki tatou e ia:

13 Ki te kore tatou e whakapono, e mau ana ano tona pono: e kore e ahei kia whakakahore ia i a ia ano.

14 Whakamaharatia *ratou* ki enei mea, me kauwhau atu i te aroaro o te Ariki, kia kaua *ratou* e tautohetohe ki nga mea hua kore, ki nga mea whakaputa ke i nga kai whakarongo.

15 Kia puta to tohe mou kia tu ki te aroaro o te Atua, he mea e manakohia ana, he kai mahi e kore e whakama, e wehewehe tika ana i te kupu pono.

16 Mawehe atu i nga *korero* whakarihariha, i nga korero teka noa: ka neke ake hoki a nui noa te karakia kore:

17 A e kai ano ta ratou kupu, ano he mea kua kikohungatia: no ratou a Himeniu raua ko Piritu;

18 Kua hē nei ki te pono, e mea ana, Kua hemo ke te aranga mai; a whakaputaia ketia ake e ratou te whakapono o etahi.

19 Ahakoa ra e u ana te mau o ta te Atua turanga, ko tona hiri hoki tenei, E mātau ana te Ariki ki ūna ake: me

Digitized by Google

tenei hoki, Kia maweke atu i te hē nga tāngata katoa e whakahua ana i te ingoa o te Karaiti.

20 Otiia i te whare nui ehara i te mea he koura he hiriwa kau nga oko, tera ano etahi he mea rakau he mea one-one; etahi hei mea honore, etahi hei mea honore kore.

21 Na, ki te mea te tangata i a ia kia ma i ena mea, hei oko ia mo te honore, kua oti te whakatapu, te whakapai, mo nga mea o te rangatira, rite rawa mo nga mahi pai katoa.

22 Oma atu i nga hiahia taitamariki: whaia te tika, te whakapono, te aroha, te rangimarie, e koutou tahi ko te hunga e karanga atu ana ki te Ariki i roto i te ngakau ma.

23 Whakarerea atu ano nga uiuinga wairangi, kuare, kia mahara hoki ko aua mea hei whakatupu whawhai.

24 Na, e kore e pai kia whawhai te pononga o te Ariki; engari kia ngawari ki nga tāngata katoa, kia whai ngakau ki te whakaako, kia manawanui,

25 Me whakaako marie i te hunga e totohe ana; me kore e hoatu e te Atua ki a ratou he ripeneta e whakaae ai ki te pono;

26 Kia ara ake ai hoki i roto i te mahanga a te rewera, te hunga i hopukia oratia e ia, hei mahi i tana i pai ai.

UPOKO 3.

KIA mātau koe ki tenei, ko a nga ra o te whakamutunga puta mai ai nga wa o te hē.

2 E aroha hoki nga tāngata ki a ratou ano, e aroha ki te moni, e whakapehapeha, e whakakake, e kohukohu, e tutū ki nga mātua, kahore he whakawhetai, kahore he tapu,

3 Kahore he aroha, he hunga takahi kawenata, ngautuara, e kore e pēhi i te ngakau, he hunga nanakia, e kino ana ki nga tāngata pai,

4 He hunga tuku tangata, he hunga hikaka, whakakake, to ratou aroha ki nga mahi takaro nui atu i to ratou ki te Atua;

5 Ko te ahua o te karakia kei a ratou, tona kaha ia whakakahoretia iho: tahuri atu koe i nga tāngata pera.

6 No ratou nei te hunga e tomo nei ki nga whare, a riro pārau ana i a ratou nga wāhine kuare, kua ikeike noa ake nei o ratou hara, he mea arahi na nga hiahia maha,

7 E ako tonu ana, heoi kahore rawa kia tae atu ki te mātauranga o te pono.

8 E rite ana ki a Hani raua ko Hamapiri i totohe ki a Mohi, whaiheki ko enei tangata e totohe ana ki te pono: he hunga kua kino ke te hinengaro, he rukenga atu i roto i te whakapono.

9 Heoi e kore ratou e kake haere: ka kitea hoki to ratou kuaretanga e te katoa, ka pera hoki me to raua.

10 Na, kua mau na i a koe taku whakaakoranga, taku whakahaere, taku whakaaro whakatakoto, taku whakapono, taku puhoi ki te riri, taku aroha, taku manawanui,

11 Oku whakatoinga, oku matenga i mate ai ahau i Anatioka, i Ikoniuma, i Raihitara; nga whakatoinga i whakatoia ai ahau: heoi whakaorangia ake ahau e te Ariki i roto i te katoa.

12 A e whakatoia ano te hunga katoa e hiahia ana kia noho i runga i te karakia i roto i a Karaiti Ihu.

13 Na, e kake haere ki te kino nga tāngata kino, me te hunga maminga, e tinihanga ana, e tinihangatia ana.

14 Ko koe ia kia mau ki nga mea i akona ai koe, i whakaaetia ra e koe, e mātau ana hoki koe ki to kai whakaako *ki ena mea*;

15 A no tou tamarikitanga ake tou mohiotanga ki nga Karaipiture tapu, ko nga mea era e mātau ai koe ki te oranga, i runga i te whakapono ki a Karaiti Ihu.

16 No te ha o te Atua nga Karaipiture katoa, a e pai ana hei whakaako, hei hopu i te hē, hei whakatikatika, hei whakaako ki te tika;

17 Kia tino rite ai te tangata a te Atua, rite rawa mo nga mahi pai katoa.

UPOKO 4.

KO taku kupu tenei i te aroaro o te Atua, raua ko te Ariki ko Ihu Karaiti, māna nei e whakawa te hunga ora me te hunga mate i tona putanga mai, i tona rangatiratanga;

2 Kauwhautia te kupu; tohea i nga wa pai, i nga wa kino; hopukia te hē, riria iho, whakahaua, whakapaua te manawanui te whakaako.

3 Tenei ake hoki ko te wa e kore ai ratou e whakarongo ki te whakaakoranga tika; heoi ka riro ki o ratou hiahia ake, ka apohia mai e ratou he kai whakaako, he taringa minamina hoki no ratou;

4 A ka tahuri ke o ratou taringa i te

Digitized by Google

pono, ka anga atu ki nga korero tito noa.

5 Na, kia mataara koe i nga mea katoa, tukua atu nga mamae ki a koe, mahia te mahi a te kai kauwhau i te rongo pai, wkakapaua to mahi minita.

6 Tenei hoki ahau ka tata te ringitia, kua rite ano te wa hei haerenga moku.

7 Kua whawhaitia e ahau te whawhai pai, kua omakia taku omanga, kua rite i a au te whakapono:

8 I nga wa e takoto ake nei ka rongoatia mai moku te karauna o te tika, e homai ki ahau i taua ra e te Ariki e te kai whakarite tika o te whakawa: a he teka ki ahau anake, ki te hunga katoa ano hoki e hiahia ana ki tona putanga mai.

9 Kia puta tou uaua ki te haere wawe mai ki a au:

10 Kua whakarerea ahau e Rimaha, he aroha nona ki tenei ao, a haere ana ia ki Teharonika; *kua riro atu* a Kerekeha ki Karatia, a Taituha ki Raramatia.

11 Ko Ruka anake kei a au. Tena a Maka arahina mai hei hoa mou; e pai ana hoki ia mo taku mahi minita.

12 Kua tonoa e ahau a Tikiku ki Epeha.

13 Ka haere mai koe, mauria mai te koroka i mahue i a au ki Toroa ki a Karapu, me nga pukapuka; tena rawa *ta* nga hiako.

14 He maha nga kino i meatia mai e Arehanera e te kai mahi parahi ki a au: ma te Ariki e hoatu ki a ia he utu e rite ana ki ana mahi:

15 Kia tupato hoki koe ki a ia; he rahi hoki tana totohe ki a matou kupu.

16 I taku korerotanga tuatahi kahore he tangata hei tuara moku, heoi whakarerea ake ahau e te katoa: kaua tenei, *e te Atua*, e whakairia ki a ratou.

17 Ahakoa ra i tu te Ariki ki toku taha, nana hoki ahau i whakakaha; kia whakapaua rawatia ai e ahau te kauwhau, kia rongo katoa ai nga tauiwi: a toia mai ana ahau i roto i te mangai o te raiona.

18 A tera ahau e toia mai e te Ariki i roto i nga mahi kino katoa, mana hoki ahau e whakaora tae noa ki tona rangatiratanga i te rangi: *waiho atu* i a ia te kororia, ake ake ake. Amine.

19 Oha atu ki a Pirihira raua ko Akuira, ki te hunga ano hoki o te whare o Onehipora.

20 Kua noho a Eratuha ki Koriniti: i mahue i ahau a Toropimu ki Miritu, i te mate ia.

21 Kia puta tou uaua ki te haere mai i mua o te hotoke. Tenei te oha atu nei ki a koe a Upuru, a Purena, a Rinuha, a Karauria, me nga teina katoa.

22 *Kia noho* te Ariki a Ihu Karaiti ki tou wairua. *Kia tau* te aroha noa ki a koutou. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI A

TAITUHA.

UPOKO 1.

NA Paora, na te pononga a te Atua, na te apotoro a Ihu Karaiti, i runga i te whakapono o te hunga whiriwhiri a te Atua, i te whakaaetanga atu ano hoki ki ta te pono e rite ai te karakia;

2 I runga ano i te tumanakohanga atu ki te ora tonu, i whakaaria mai nei i mua atu o te ao e te Atua e kore nei e teka;

3 Nāna nei ano i whakakite mai tana kupu i ona wa ake ano, i te kauwhautanga nei, i tukua mai ki ahau, he mea whakarite mai na te Atua na to tatou Kai whakaora;

4 Ki a Taituha, ki *taku* tamaiti pono i runga i *ta tatou* whakapono tahi: *Kia tau* te aroha noa, te mahi tohu, te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti, na to tatou Kai whakaora.

5 Ko te mea tenei i waiho ai koe e ahau ki Kariti, kia whakatikaia ai e koe nga mea i mahue, kia whakaritea ano hoki he kaumatua ki ia pa ki ia pa, kia pera ai me taku i whakatakoto atu ai ki a koe:

Digitized by Google

6 Ki te mea he tangata kahore e ekengia e te korero, he tahu no te wahine kotahi, he tamariki whakapono āna, kahore e korerotia *to ratou* toreretanga ki te kino, kahore e tutū.

7 Te tikanga hoki mo te pihopa kia kaua e ekengia e te kupu, kia rite ki ta te Atua tuari; ehara i te mea tohe ki tana ake, kahore ona aritarita, kahore ana kakai waina, kahore ana papatu, kahore e whai i te taonga hē;

8 Engari e atawhai ana i te manuhiri, e aroha ana ki nga tāngata pai, e whai whakaaro ana, e tika ana, e tapu ana, e pēhi ana i *ona* hiahia;

9 E u ana te pupuri i te kupu pono i whakaakona atu na, kia taea ai e ia, i te mea ka tika nei *tana* whakaako, te whakahauhau, te turaki ano i ta te hunga e totohe mai ana.

10 He tokomaha hoki te hunga tutū, korero teka noa, tinihanga, nui atu ia to te hunga o te kotinga:

11 Me mea kia kūtia o ratou waha; riro pu hoki etahi whare te whakaputa ke e ratou, e whakaako ana i nga mea e kore e tika, he whakaaro hoki ki te taonga hē.

12 I mea tetahi o ratou, he poropiti no ratou ake, He teka tonu ta nga Kariti, he kararehe kino, he kopu mangere.

13 Ka pono tenei korero. Na, kia koi to kupu riri ki a ratou; kia ora ai to ratou whakapono;

14 Kei tahuri hoki ratou ki nga kupu tito a nga Hurai, ki nga ture a nga tāngata e whakaputa ke atu ana i te pono.

15 *E* ma *ana* nga mea katoa ki te hunga ma: tena ki te hunga poke, kahore nei o ratou whakapono, kahore he mea ma; heoi he mea poke o ratou whakaaro o ratou hinengaro.

16 Ki ta ratou ki kua mātau ratou ki te Atua; heoi ko a ratou mahi hei whakakahore *ki a ia*, he hunga whakarihariha ratou, he hunga tutū, e kore ano e tikangatia mo tetahi mahi pai.

UPOKO 2.

KO koe ia, korerotia nga mea e rite ana ki to te whakaakoranga ora:

2 Nga kaumatua kia mahara, kia ahua kaumatua, kia whai whakaaro, kia ora te whakapono, te aroha, te manawanui.

3 Me nga wāhine kaumatua ano hoki, kia rite nga tikanga ki a te hunga e whakaaro ana ki te tapu, kia kaua e ngautuara, kia kaua e riro hei pononga ma te waina nui, kia whakaako i nga mea pai;

4 Kia meinga e ratou nga wāhine taitamariki kia whai whakaaro, kia aroha ki nga tāne, kia aroha ki nga tamariki,

5 Kia whai whakaaro, kia hē kore, kia noho ki *o ratou* whare, kia pai, kia ngohengohe ki a ratou tāne, kei korerotia kinotia te kupu a te Atua.

6 Me whakahau atu hoki nga taitamariki kia whai whakaaro:

7 I nga mea katoa kia kitea koe he tauira mo nga mahi pai; *tou* hē kore ki te whakaako, *tou* ahua kaumatua, *tou* kino kore,

8 *Kia* ora te kupu kei taea te whakahe; kia whakama ai te tangata tikanga ke, tē ai he kino e korerotia kinotia ai koutou e ia.

9 Ko nga pononga kia ngohengohe ki o ratou rangatira, kia whakamanawarekatia ratou i nga mea katoa; kaua e whakahoki kupu;

10 Kaua e kaia, engari kia kitea he pai he nui *to ratou* pono; kia ai ratou i nga mea katoa hei whakapaipai i te whakaakoranga a te Atua a to tatou Kai whakaora.

11 Kua puta mai hoki te aroha noa o te Atua e ora ai nga tāngata katoa,

12 Hei whakaako i a tatou, kia whakakahoretia e tatou te karakia kore, me nga hiahia o te ao, kia noho whakaaro tatou, i runga ano i te tika, i te karakia pai, i tenei ao;

13 Me te tatari atu ano ki te mea whakahari e tumanakohia atu nei, ki te putanga kororia mai ano hoki o te Atua nui, o to tatou Kai whakaora ano hoki o Ihu Karaiti;

14 I hoatu nei i a ia mo tatou, hei hoko i a tatou i roto i nga kino katoa, hei whakama hoki i a *tatou* hei iwi mona ake ano, e ngakau nui ana ki nga mahi pai.

15 Korerotia enei mea, whakahaua; kia nui tou maia ki te riri i te hē. Kei whakahawea tetahi ki a koe.

UPOKO 3.

WHAKAMAHARATIA ratou kia ngohengohe ki nga rangatiratanga ki nga mana, ki rongo ki nga rangatira, kia takatu ki nga mahi pai katoa;

2 Kia kaua e korerotia kinotia tetahi tangata, kia kaua e whawhai, *kia* ngakau ngawari, *kia* nui te māhaki o te

Digitized by Google

ngakau e whakaputaina ki nga tāngata katoa.

3 He whakaaro kore hoki tatou i mua, he tutū, e tinihangatia ana, he pononga na nga hiahia, na nga whakaahuareka maha, e noho ana i runga i te nanakia, i te hae, he hunga whakarihariha, e mauahara ana tetahi ki tetahi.

4 Otira i te mea ka puta mai nei te tikanga ngawari me te aroha o te Atua o to tatou Kai whakaora ki nga tāngata,

5 Ehara i te mea na nga mahi tika i mahia e tatou, engari na tana mahi tohu i whakaorangia ai tatou e ia, he meatanga na te horoinga o te whanautanga houtanga, na te whakahoutanga a te Wairua Tapu;

6 I ringihia nuitia mai nei e ia ki runga ki a tatou, he mea na Ihu Karaiti na to tatou Kai whakaora;

7 Kia whakatikaia ai tatou e tona aroha noa, kia whiwhi ai ki te taonga, ara ki te oranga tonutanga e tumanakohia atu nei.

8 He korero pono *tenei;* a e mea ana ahau kia kaha to kauwhautanga i enei mea; kia mahara te hunga kua whakapono ki te Atua ki nga mahi pai kia mahia. Ko nga mea enei e ataahua ana, e whai pai ana mo nga tāngata.

9 Ko nga uiuinga kuare ia, me nga whakapapa tupuna, whakarerea atu, me nga totohe, me nga whawhai ki nga mea o te ture, kahore hoki he pai *o aua mea,* he mea hanga noa.

10 He tangata whakapono hē, ka kotahi ka rua nga whakatupatotanga, whakarerea atu;

11 E mātau ana hoki koe kua whakaputaia ketia taua tangata pera, kei te hara ano hoki, he mea whakahe e ia ake ano.

12 Ka tonoa atu e ahau ki a koe a Aratema, a Tikiku ranei, kia puta tou uaua ki te haere mai ki a au ki Nikopori: kua takoto hoki taku tikanga kia noho ki reira i te hotoke.

13 Kia puta tou whakaaro kia kawea mai a Hina te kai whakaako o te ture, raua ko Aporo, kei kore tetahi mea mo raua.

14 Kia whakaakona hoki o tatou tāngata, ki nga mahi pai kia mahia hei mea mo te mate e kaha ana te pēhi, kei hua kore ratou.

15 Tenei te oha atu nei ki a koe oku hoa katoa. Oha atu ki te hunga e aroha ana ki a matou i runga i te whakapono. *Kia tau* te aroha noa ki a koutou katoa. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI A

PIRIMONA.

NA Paora, na te herehere o Karaiti Ihu, na te teina hoki na Timoti, ki ta maua e aroha nei, ki to maua hoa mahi, ki a Pirimona,

2 Ki a Apia hoki ki te wahine e arohaina ana, ki to maua hoa hoia ki a Arakipu, ki te hahi hoki i tou whare:

3 *Kia tau* te aroha noa ki a koutou, me te rangimarie, he mea na te Atua na to tatou Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti.

4 Tenei ahau te whakawhetai atu nei ki toku Atua, mau tonu taku mahara ki a koe i aku karakiatanga:

5 He rongo noku ki tou aroha, ki tou whakapono, ki tou na ki te Ariki ki a Ihu, e hua na ki te hunga tapu katoa;

6 Mo tou whakapono ka uru nei, kia whai mana, i te mea ka whakaaetia nei nga mea pai katoa o koutou, he mea ki a Karaiti Ihu.

7 He nui hoki to matou koa, marie ana hoki te ngakau i tou aroha, no te mea e ora ana nga ngakau o te hunga tapu i a koe, e *taku* teina.

8 No reira, *ahakoa* he nui taku maia ki te whakatakoto atu i te mea tika ki a koe,

9 Erangi ko te aroha taku hei whakahau, ara taku nei ta te koroheke ta Paora, inaianei ra he hērehere na Ihu Karaiti;

10 He kupu tenei naku ki a koe mo taku tamaiti mo Onehimu, he mea

Digitized by Google

whanau naku i ahau nei i te herehere:
11 I mua kahore tetahi mea pai ana ki a koe; inainei ia kua whai pai koe i a ia, ahau ano hoki:
12 Kua whakahokia atu nei ia e ahau: manako mai ki a ia, ara ki toku ngakau ake;
13 I mea ano ahau kia puritia ia ki ahau, hei whakakapi mou ki te mahi ki a au i roto i nga mekameka o te rongo pai:
14 Otira ka kore nei tau kupu, kihai ahau i pai kia meatia tetahi mea; kei riro whakauaua mai tou pai, engari i roto ano i te ngakau.
15 Ko te mea ano pea tenei i motuhia mai ai ia mo tetahi wa, kia mau pu ai ia i a koe, ake ake ake;
16 Ehara i te mea hei pononga ia i enei wa, engari tera atu i te pononga, he teina i nui rawa ai toku aroha, nui rawa atu ia tou, to te kikokiko, tera hoki i te Ariki.
17 Na, ki te mea kua waiho ahau hei hoa mou, manako mai ki a ia me te mea ko ahau.
18 Na, ki te mea kua hē ia ki tetahi mea au, tera ranei tetahi mea *au* kei a ia, waiho mai maku tena e whakaaro;
19 He tuhituhi tenei naku na Paora no toku ringaringa ake, maku e whakautu; na, kahore aku meatanga atu ki a koe, tera ano taku taonga kei a koe, ko koe ano.
20 Ae ra, e *taku* teina, kia whai pai ahau i a koe i roto i te Ariki: kia ora toku ngakau i roto i te Ariki.
21 He u no toku whakaaro ki a koe ka ngohengohe, i tuhituhi atu ai ahau ki a koe, e mohio ana hoki tera e nui atu tau e mea ai i taku e korero atu nei.
22 Tenei ano hoki, kia rite mai i a koe tetahi whare moku: e mea ana hoki ahau tera e mana a koutou inoi, a ka tukua atu ahau ki a koutou.
23 Tenei te oha atu nei ki a koe a Epapara, toku hoa herehere i roto i a Karaiti Ihu;
24 Ratou ko Maka, ko Aritaku, ko Rimaha, ko Ruka, oku hoa mahi.
25 *Kia tau* te aroha noa o to tatou Ariki o Ihu Karaiti ki o koutou wairua. Amine.

KO TE PUKAPUKA A PAORA APOTORO

KI NGA

HIPERU.

UPOKO 1.

HE maha nga wahi he maha nga huarahi i korero ai te Atua i mua, ara, nga poropiti ki nga mātua,
2 I enei ra whakamutunga na *tana* Tama ana korero ki a tatou, ko tana hoki ia i mea ai māna nga mea katoa, ko tana kai hanga hoki ia o nga ao;
3 Ko ia te kanapatanga o *tona* kororia, te tino ahua o tona pumautanga, te kai whakau o nga mea katoa, he meatanga ki te kupu o tona kaha, ka oti i a ia ake ano te horoi o tatou hara, na, noho ana ia i te ringa matau o te Nui i runga rawa;
4 A meinga ana ia kia pai ake i nga anahera, kia pera me te ingoa i riro i a ia e nui atu ana i *to* ratou.
5 Ki a wai hoki o nga anahera tana meatanga i mua, Ko koe taku Tama, no naianei koe i whakatupuria ai e ahau? Me *tenei* ano, Ko ahau hei Matua ki a ia, ko ia hei Tama ki a au?
6 I tana kawenga mai ano hoki i te whanau matamua ki te ao, ka mea ia, A kia koropiko nga anahera katoa o te Atua ki a ia.
7 Tana kupu ia mo nga anahera, Meinga ana e ia ana anahera hei wairua, ana kai mahi hei mura ahi.
8 *Tana* ia ki te Tama, Pumau tona ana tou torona, e te Atua, ake ake: he hepeta tika te hepeta o tou kingitanga:
9 I arohaina e koe te tika, i kinongia e koe te hara; no reira nui atu i to oa hoa te whakawahinga a te Atua, a tou Atua, i a koe ki te hinu o te hari.
10 Me *tenei ano*, Nāu, e te Ariki, i te timatanga i whakatakoto te whe-

Digitized by Google

nua; a he mahi nga rangi na ou ringa:

11 Ko era e hemo atu, ko koe ia e mau tonu: ka tawhitotia katoatia ano hoki era me he kakahu;

12 Ka whakakopakopaia e koe, ano he koheka, ka whakaputaia ketia: ko koe tonu ano ia koe, kahore hoki he mutunga o ou tau.

13 Ki a wai hoki o nga anahera tana meatanga i mua, Hei toku ringa matau koe noho ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoa riri hei turanga waewae mou?

14 He teka ianei he wairua kai mahi ratou katoa, he mea tono mai hei minita he whakaaro ki te hunga mo ratou nei te whakaoranga?

UPOKO 2.

NA, ko te tikanga rawatanga tenei kia whakaaro tatou ki nga mea kua rangona, kei pahuhu atu i a tatou.

2 Na, i u nei te kupu i whakapuakina e nga anahera, tika tonu hoki te utu i whakahokia mo nga pokanga ketanga katoa me nga mahi tutū;

3 Me pehea ka ora ai tatou ki te paopao tatou ki tenei oranga nui; i timataia nei te korero e te Ariki, a kua whakaukia mai ki a tatou e te hunga i rangona ai;

4 Me te whakaatu ano te Atua ki ta *ratou*, i runga i nga tohu, i nga mea whakamiharo, i tona tini o nga merekara, i nga tuwhanga mai ano hoki o te Wairua Tapu, he pera ano me tana i pai ai?

5 Kahore hoki i waiho e ia ki raro i nga anahera te ao meake nei puta, ta matou e korero nei.

6 Heoi i whakaaturia mai e tetahi i tetahi wahi, i mea mai ia, He aha te tangata, i mahara ai koe ki a ia? te tama ranei a te tangata, i tirohia ai ia e koe?

7 Nohinohi nei te wahi i whakaititia iho ai ia e koe i nga anahera; kua karaunatia ano ia e koe ki te kororia ki te honore, a kua waiho nei ia e koe hei rangatira mo nga mahi a ou ringa:

8 Kua waiho nei e koe nga mea katoa ki raro i ona waewae. Na, i nga mea katoa ka waiho nei i raro i a ia, kahore i mahue tetahi mea kihai nei i waiho i raro i a ia. Otira kahore ano tatou kia kite noa i nga mea katoa kua oti te waiho i raro i a ia.

9 Ka kite raia tatou i a Ihu, he nohinohi nei te wahi i whakaititia iho ai ia i nga anahera, ka oti nei te karauna ki te kororia ki te honore; i muri nei i *tona* ngaunga e te mate, he meatanga na to te Atua aroha noa, kia pāngia ia e te mate mo nga tāngata katoa.

10 Ko tana tikanga tika hoki ia, māna nei nga mea katoa, nāna ano hoki nga mea katoa, i a ia e arahi ana i nga tamariki tokomaha ki te kororia, kia waiho nga mamae hei mea e tino rite ai te Take o to tatou whakaoranga.

11 Na, te kai whakatapu ratou ko te hunga e whakatapua ana, no te pu kotahi *ratou* katoa: koia ia tē whakama ai kia karangatia ratou he teina;

12 E mea nei ia, Maku e korero tou ingoa ki aku teina; ka himene atu ahau ki a koe i waenganui o te hahi.

13 Me *tenei* ano hoki, Ka u pu ahau ki a ia. Me *tenei* ano, Nana, ahau nei me nga tamariki i homai e te Atua ki ahau.

14 Na, kei nga tamariki he kikokiko he toto, koia hoki ia i whakawhiwhia ai ano hoki ki aua mea; kia ai tona matenga hei whakakahore mo te rangatira o te mate, ara mo te rewera;

15 Kia whakaputaina mai ai hoki e ia ki waho te hunga i meinga nei i te wehi o te mate hei taurekareka i nga wa katoa i ora ai ratou.

16 Kihai hoki ia i mau ki nga anahera; engari i mau ia ki te whanau o Aperahama.

17 No konei i tika ai kia whakaritea ia ki ona teina i nga mea katoa, kia waiho ai ia hei tohunga nui e atawhai ana e pono ana i nga meatanga ki te Atua, hei mea whakamarietanga mo nga hara o te iwi.

18 I te mea hoki ka whakamatautauria ia, a mamae iho, e taea e ia te awhina i te hunga e whakamatautauria ana.

UPOKO 3.

NA, e *aku* teina tapu, e te hunga kua uru nei ki ta te rangi karangatanga, whakaaroa a Ihu Karaiti te Apotoro te Tohunga nui o te tikanga kua whakaaetia nei e tatou;

2 I pono nei ki tona kai whakarite mai, i pera ano me Mohi i tona whare katoa.

3 I tika hoki kia nui ake te kororia mo tenei tangata i to Mohi, no te mea nui ake i to te whare te honore o te kai hanga.

4 He mea hanga hoki na tetahi ta-

Digitized by Google

ngata nga whare katoa; ko te Atua ia te kai hanga o nga mea katoa.

5 A i pono ano a Mohi i roto i tona whare katoa, i pera me te pononga, hei kai whakaatu mo nga mea ka korerotia mai i muri;

6 Ko te Karaiti ia i rite ki te tama i tona whare ano; ko tona whare tenu hoki tatou, ki te u, a taea noatia te mutunga, to tatou maia me te whakamanamana ki te mea e tumanakohia atu nei.

7 Na, kia rite ki ta te Wairua Tapu i mea ai, Ki te rongo koutou ki tona reo aianei,

8 Kaua e whakapakeketia o koutou ngakau, kei pera me o te whakatoinga, i te ra o te whakamatautauranga i te koraha;

9 I a au i whakamatautauria e o koutou mātua, i a au i ata mohiotia, a e wha tekau nga tau i kite ai ratou i aku mahi.

10 Na, ka hoha ahau ki taua whakatupuranga, ka mea, Kotiti ke tonu o ratou ngakau; kahore ratou e mohio i aku ara.

11 No reira i riri ai ahau i oati ai hoki, E kore ratou e tae ki taku okiokinga.

12 Kia tupato, e *aku* teina, kei noho te ngakau kino te mea whakapono kore i roto i tetahi o koutou, kei whakarerea te Atua ora.

13 Engari me whakahau koutou tetahi i tetahi i tenei ra i tenei ra, i te mea e karangatia ana ko tenei ra, kei whakapakeketia tetahi o koutou e te tinihanga o te hara.

14 Ka uru hoki tatou ki ta te Karaiti, ki te mea ka mau i a tatou te timatanga, ara, te whakaaro pumau, taea noatia te mutunga;

15 I te mea hoki e korerotia ana, Ki te rongo koutou ki tona reo aianei, kaua e whakapakeketia o koutou ngakau, kei pera me o te whakatoinga.

16 Kowai hoki i whakatoi i to ratou rongonga ai? he teka ianei ko te hunga katoa i haere mai i Ihipa, a Mohi i arahi ra?

17 A i riri ia ki a wai i nga tau e wha tekau? he teka ianei ki te hunga i hara, i hinga na o ratou tinana ki te koraha?

18 A i oati ia ki a wai, e kore ratou e tae ki tona okiokinga? he teka ranei ki te hunga kihai nei i whakapono?

19 Na, ka kite nei tatou kihai ratou i ahei te tae atu i te kore o te whakapono.

UPOKO 4.

NA, kia mataku tatou, i te mea ka tukua iho nei he korero pai mo *tatou* kia tae atu ki tana okiokinga, kei tirohia mai tetahi o koutou kua mahue ki muri.

2 He mea kauwhau hoki te rongo pai ki a tatou, he pera ano me tera i a ratou: heoi kihai te kupu i rangona i whai pai ki a ratou, no te mea kihai i whakananua ki te whakapono i roto i te hunga i rangona ai.

3 Ka taea hoki te okiokinga e tatou e te hunga kua whakapono; ka rite ki tana i ki ra, No reira i riri ai ahau i oati ai hoki, E kore ratou e tae ki taku okiokinga: kua oti na hoki nga mahi i te timatanga ra ano o te ao.

4 Ko tana kupu hoki tenei i tetahi wahi mo te *ra* whitu, A ka okioki te Atua i te ra whitu i ana mahi katoa.

5 I tenei *wahi* ano hoki, E kore ratou e tae ki taku okiokinga.

6 Na, tena atu ano he taenga atu mo etahi ki reira, kihai hoki te hunga i kauwhautia ai te rongo pai ki a ratou i mua i tae, no te mea kahore *o ratou* whakapono:

7 He wahi ano ka motuhia mai e ia tetahi ra, i a ia i mea ra i ta Rawiri, Hei aianei, i muri i taua wa roa ra; ko te kupu hoki tenei, Hei aianei ki te rongo koutou ki tona reo, kaua e whakapakeketia o koutou ngakau.

8 Me he mea hoki i whai okiokinga ratou i a Hohua, e kore e korerotia e ia tetahi atu ra i muri iho.

9 Ina, tera atu ano he okiokinga mo te iwi o te Atua.

10 Ki te tae hoki te tangata ki tona okiokinga, ka okioki ano ia i ana mahi ake, ka pera me te Atua *i okioki* i ana *mahi* ake.

11 Na, kia puta to tatou uaua ki te tomo ki taua okiokinga, kei pera te whakapono kore o tetahi a ka hinga.

12 Ora tonu hoki te kupu a te Atua, mana tonu, koi rawa atu i nga hoari matarua katoa, ngoto tonu, a wehea noatia te ngakau me te wairua, nga ponapona me te hinu wheua, e wawae ana ano i nga whakaaro me nga hihiritanga o te ngakau.

13 Kahore hoki he mea hanga i ngaro ki tona aroaro: heoi e takoto kau ana e tuwhera ana nga mea katoa ki nga kanohi o to tatou kai whakawa.

14 Na, he tino tohunga nui to tatou, kua tomo atu nei ki nga rangi, a Ihu

Digitized by Google

te Tama a te Atua, kia mau pu tatou ki te tikanga i whakaaetia nei e tatou.

15 Ehara hoki to tatou i te tohunga nui e kore nei e ahei kia mamae tahi me tatou e ngoikore nei; i whakamatautauria nei hoki ia i nga mea katoa, i peneitia me *tatou* nei, kahore ia he hara.

16 Na, kia haere maia atu tatou ki te torona o te aroha noa, kia puta mai ai ki a tatou te mahi tohu, kia kitea ai e tatou ta te aroha noa hei awhina mai mo nga wa e pai ai.

UPOKO 5.

NA, he mea whakarite mai ia nga tohunga nui katoa e tangohia nei i roto i nga tāngata, mo nga mea a nga tāngata ki te Atua, hei tapae atu i nga whakahere i nga patunga tapu mo nga hara:

2 E taea e ia te ata whakaaro ki te hunga e kuare ana, e hē ana; no te mea e muia ana ano ia e te ngoikore.

3 Na konei ano hoki i tika ai kia tapaea atu e ia *he whakahere* mo ona hara ake, kia rite ki *tana* mo o te iwi.

4 E kore ano hoki tetahi e tango i tenei honore ki a ia ano, engari te tangata e karangatia ana e te Atua, e peratia ana me Arona.

5 Whaihoki ko te Karaiti kahore āna whakanui i a ia hei tohunga nui; na tera ke ia i ki mai ra ki a ia, Ko koe taku Tama, no naianei koe i whakatupuria ai e ahau.

6 Pera hoki me tana i ki ai i tetahi atu *wahi*, Hei tohunga koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke.

7 I nga ra hoki o tona kikokiko, i tukua e ia nga inoi me nga karakia, i runga i te karangaranga kaha i nga roimata, ki te Mea kaha ki te whakaora i a ia i te mate, a whakarangona mai ana ia i a ia i wehi ra;

8 Ahakoa he Tama ia, i whakaakona ia ki te ngohengohe e ona mamae:

9 A ka meinga nei ia kia tino rite, ka waiho ia hei take mo te oranga tonutanga ki te hunga katoa e ngohengohe ana ki a ia;

10 He mea karanga ano na te Atua hei tohunga nui i runga i te ritenga o Merekihereke.

11 He maha nei a matou korero mo tenei, he pakeke ina korerotia, he puhoi hoki koutou ki te whakarongo.

12 I te mea nei hoki ka tika kia waiho koutou hei kai whakaako no te mea ka roa nei, na, me tuarua te whakaako i a koutou ki nga timatanga rawatanga o nga kupu a te Atua; a, me waiu he kai ma koutou, kauaka te kai pakeke.

13 Nga tāngata katoa hoki e kai ana i te waiu, e kuare ana ratou ki te kupu o te tika, he kohungahunga hoki.

14 Ma te hunga tino tika ia te kai pakeke, kua taungatia nei o ratou hinengaro e nga meatanga maha, e mohio ai ki te wehe i te pai i te kino.

UPOKO 6.

NA, kia mahue atu ki muri nga timatanga o ta te Karaiti akoranga, ho ake tatou ki te tino tikanga; kaua e tauruatia te whakatākoto i te turanga, ara, i te ripenetanga ki nga mahi mate, i te whakapono hoki ki te Atua,

2 I te whakaakoranga ki nga iriiringa, i te whakapanga o nga ringaringa, i te aranga o nga tāngata mate, i te whakawakanga mutunga kore.

3 A ka meatia ano tenei e tatou ki te tukua e te Atua.

4 Te hunga hoki kua oti te whakamarama, kua pa ki te mea i homai i runga i te rangi, kua whiwhi ano ki te Wairua Tapu,

5 A kua kitea te pai o ta te Atua kupu, me nga mea kaha o te ao meake nei puta;

6 Ki te taka atu ratou, e kore ratou e taea te whakahou ake ki te ripeneta; ka ripekatia houtia hoki te Tama a te Atua e ratou nei ano, a ka meinga kia tawaia nuitia.

7 Te whenua hoki e inu nei i te ua e honohono nei te heke ki runga ki a ia, a e mea ana i te otaota pai kia tupu ake ma te hunga i mahia ai, ka whiwhi ki ta te Atua manaakitanga:

8 Tena *ko te whenua* i tupu ai nga tataramoa, nga tumatakuru, ka whakakinoa, ka tata ki te kanganga; tona whakamutunga he tahunga.

9 Na, ahakoa penei noa ta matou korero, e u ana ano ta matou whakaaro, e *aku hoa* aroha, ki nga mea i a koutou he pai ke atu, he mea ano hoki mo te ora.

10 E kore hoki te Atua e hē, e wareware ki ta koutou mahi, ki te uaua o to koutou aroha, i whakakitea mai e koutou ki tona ingoa, i a koutou i atawhai i te hunga tapu, a ka atawhai nei ano.

11 Otiia e hiahia ana matou kia whakakitea taua uaua na ano e tenei e tenei o koutou, kia taea ra ano te unga rawa-

Digitized by Google

tanga o te whakaaro i tumanako ai *koutou*, ā te mutunga ra ano:

12 Kia kaua koutou e puhoi, engari kia rite ta koutou ki ta te hunga i whakapono i whakamanawanui, a riro mai ana i a ratou nga mea i whakaaria mai.

13 I te Atua hoki e whakaari mea ana ki a Aperahama, a kahore ana mea nui atu hei oatitanga, ka oatitia a ia ake ano,

14 I mea ia, Ina ka manaakitia rawatia koe e ahau, ka whakanuia rawatia ano hoki koe.

15 Na, whakamanawanui ana ia, a riro ana i a ia te kupu whakaari.

16 Ko te mea nui ake hoki ta nga tāngata e waiho ai hei oati: a ki a ratou hei mutunga mo nga whakahokihoki kupu katoa te oati whakau.

17 No reira hoki, i te Atua e tino pai rawa ana kia whakakitea ki te hunga mo ratou nei aua mea i korerotia ra, te mau o tana whakaaro, whakaurua mai ana e ia he oati;

18 Na, ka rua nga mea pumau, he mea hoki e kore ai e ahei kia korero teka te Atua, a *ma enei* ka kaha ai he whakamarietanga mo *o* tatou *ngakau* mo o te hunga kua kahaki mai nei i a tatou, kua pupuri i te mea i takoto mai nei i te aroaro, e tumanakohia atu nei *e tatou:*

19 Hei punga ano tenei ma tatou mo te wairua, he mea mau tonu, u tonu, tae tonu atu ano hoki ki roto i te arai;

20 Ki te wahi kua tapoko atu nei a Ihu ki reira, hei matamua mo tatou, i a ia i meinga hei tohunga nui mo a mua tonu atu, i runga i to Merekihereke ritenga.

UPOKO 7.

KO tenei Merekihereke hoki, kingi o Harema, tohunga o te Atua i runga rawa, i tutaki nei ki a Aperahama i a ia e hoki mai ana i te patunga i nga kingi, i manaaki nei i a ia;

2 A hoatu ana e Aperahama ki a ia nga whakatekau o nga mea katoa; te whakamaoritanga nei *o tona ingoa* i te tuatahi ko te Kingi o te tika, a i muri iho ko te Kingi o Harema, ara, ko te Kingi o te rangimarie;

3 He mea matua kore, whaea kore, kahore nei ona whakapapa tupuna, kahore he timatanga o ona ra, kahore he mutunga o tona oranga; he tangata kua whakaritea ki te Tama a te Atua, mau tonu ana ia hei tohunga.

4 Na, whakaaroa te nui o tenei tangata, i hoatu nei ki a ia e te tupuna nui e Aperahama nga whakatekau o nga taonga parakete.

5 Nga tama hoki a Riwai, ara, nga mea kua riro nei i a ratou te mahi tohunga, he ture ano kei a ratou kia tangohia ta te ture i whakarite ai, nga whakatekau a te iwi, he mea ano ena na o ratou tuakana, teina, i puta mai nei ano i te hope o Aperahama:

6 Ko tenei tangata ia ehara nei i te mea no to ratou kawai, riro ana i a ia nga whakatekau a Aperahama, a manaakitia ana e ia te tangata i a ia nei nga kupu whakaari.

7 Na, e kore rawa *tenei* e taea te whakateka, *ara*, ko te mea iti te manaakitia ana e te mea nui.

8 I konei hoki e riro ana ano nga whakatekau i nga tāngata matemate nei; i reira ia *i riro i* tera e korerotia nei, kei te ora ia.

9 Me penei ano *taku* ki, ko Riwai e tango whakatekau nei, i hoatu whakatekau ano ia i ta Aperahama meatanga ra.

10 I roto hoki ia i te hope o tona pāpā i te tutakitanga o Merekihereke ki a ia.

11 Na, ki te mea na ta te Riwai mahi tohunga i tino rite ai, (i na runga hoki i tera te rironga mai o te ture i te iwi,) he aha atu te mea e whakatika ai tetahi atu tohunga i runga i to Merekihereke ritenga, tē karangatia ra i runga i to Arona ritenga?

12 Ka whakaputaia ketia hoki te mahi tohunga, ina, kua puta ke ano hoki te ture.

13 Te tangata hoki mona enei korero, he hapu ke tona, kahore nei hoki tetahi o ratou i tatatata ki te āta.

14 He mea takoto mārama hoki tenei, i puta ake to tatou Ariki i roto i a Hura: a hore rawa ā Mohi kupu mo te mahi tohunga a tenei iwi.

15 *Tenei ano* hoki tetahi mea e tino mārama rawa ana: kua whakatika hoki tetahi atu tohunga, i runga i te ritenga o Merekihereke;

16 A, tona whakatohungatanga, ehara i te mea no runga i te ture o nga tikanga o te kikokiko, engari no runga i te kaha o te oranga e kore e mutu.

17 Kua whakaaturia mai nei hoki e ia, Hei tohunga koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke.

18 Kua whakakahoretia hoki te ture i whakatakotoria i mua, no te mea kahore ona kaha, kahore ona hua.

19 Kahore hoki tetahi mea i tino tika i ta te ture: a kua kawea mai te mea pai

Digitized by Google

rawa e tumanakohia atu nei; na tenei hoki tatou ka whakatata atu nei ki te Atua.

20 Na, kihai nei i mahue te oati *i to tenei whakatohungatanga:*

21 Ko era hoki kahore he oati i to ratou meatanga hei tohunga; he oati ia i to tenei, na tera hoki i ki mai ra ki a ia, Kua oati te Ariki a e kore e puta ke tona whakaaro, Hei tohunga koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke:)

22 He nui noa atu hoki te pai o te kawenata, ko Ihu nei tona kai whakamau.

23 Ko ratou ano he tokomaha nga tohunga, kahore hoki i tukua e te mate kia mau roa *ta ratou:*

24 Ko tenei ia, e mau tonu ana ake ake, a e kore e puta ke tana mahi tohunga.

25 Na, e taea ano e ia te tino whakaora te hunga e na runga atu ana i a ia ki te Atua, e ora tonu ana hoki ia hei inoi mo ratou.

26 Pai rawa hoki tenei tu tohunga nui mo tatou, te tapu, te kino kore, te poke kore, he mea motu ke i te hunga hara, kua whakanekehia ake ano hoki ki runga ake i nga rangi;

27 Kahore ana mea, e pera ai ia me nga tohunga nui, e whakaeke patunga tapu ai ia, i ia ra, i ia ra, mo ona hara ake i te tuatahi, muri iho mo o te iwi; kotahi tonu hoki tona meatanga i tenei, i tana whakaekenga atu i a ia.

28 A te ture tohunga nui hoki e whakarite ai ko nga tāngata he ngoikore nei o ratou; ta te kupu ia o te oati, i muri nei i te ture, ko te Tama, kua oti nei te mea kia tino tika, a ake ake.

UPOKO 8.

NA, ko te tino *tenei* o nga mea kua korerotia nei: He tohunga pera to tatou nei, kua noho ano ki matau o te torona o te Nui i nga rangi;

2 He minita mo nga mea tapu, mo te tapenakara pono, tona kai whakaara nei ko te Ariki, ehara i te tangata.

3 Nga tohunga nui katoa hoki, he mea whakarite hei tapae atu i nga whakahere i nga patunga tapu: na konei hoki i tika ai kia whai mea ano tenei tangata hei tapaenga atu māna.

4 Me he mea hoki i runga ia i te whenua, kahore ona tohungatanga, tenei hoki nga tohunga hei tapae atu i nga whakahere i runga i ta te ture:

5 Ta ratou mahi he ritenga he atarangi no nga mea i te rangi, he pera ano me te mea i tohutohungia ki a Mohi, i a ia meake hanga i te tapenakara: i mea hoki ia, Kia mahara kia hangā e koe nga mea katoa kia rite ki te tauira i whakakitea ki a koe i runga i te maunga.

6 Tena ko tenei he nui ke te mahi minita kua riro nei i a ia, he pai rawa hoki te kawenata ko tona takawaenga nei ko ia, he pai rawa ano hoki nga kupu whakaari, i whakatakotoria ai *taua kawenata.*

7 Me he mea hoki kihai i whai hē taua *kawenata* o mua, e kore e rapua he wahi mo te mea tuarua.

8 I a ia hoki e whakahe ana, i mea ia ki a ratou, Nana, tenei ake ko nga ra, e ai ta te Ariki, e whakaritea ai e ahau he kawenata hou ki te whare o Iharaira, ki te whare ano hoki o Hura:

9 E kore e rite ki te kawenata i whakaritea e ahau ki o ratou mātua, i te ra i mau ai ahau ki o ratou ringaringa i arahi mai ai i a ratou i te whenua o Ihipa; kihai nei hoki ratou i u ki taku kawenata, a kore ake oku whakaaro ki a ratou, e ai ta te Ariki.

10 Ko te kawenata hoki tenei e whakarite ai ahau ki te whare o Iharaira i muri iho i aua ra, e ai ta te Ariki; ka hoatu e ahau aku ture ki o ratou hinengaro, ka tuhituhia ano hoki ki o ratou ngakau: a ko ahau hei Atua mo ratou, ko ratou hoki hei iwi moku:

11 E kore ano hoki ratou e whakaako i tona hoa i tona hoa, i tona teina i tona tuakana, e mea, Kia mātau koe ki te Ariki: e mātau katoa hoki ratou ki ahau, te nohinohi o ratou, te nui ano hoki o ratou.

12 Ka mahi tohu hoki ahau ki a ratou hē, e kore ano hoki e maharatia e ahau a ratou hara, a ratou kino a mua ake nei.

13 I a ia i mea, He *kawenata* hou, kua whakatawhitotia e ia te tuatahi. Na, te mea kua tawhitotia kua koroheketia, ka tata te memeha.

UPOKO 9.

NA, te *kawenata* tuatahi he tikanga karakia ano ona, me tetahi wahi tapu he mea maori.

2 I hangā hoki tetahi tapenakara, te tuatahi, i reira te turanga rama, me te tepara, me te taro aroaro, tona ingoa ko te wahi tapu:

3 A i tua atu o te rua o nga arai, ko te

Digitized by Google

tapenakara, e huaina ana ko te wahi tino tapu.

4 I reira nei te tahu kakara koura, me te āka o te kawenata he mea whakakikorua nei nga wahi katoa ki te koura, i roto ano i taua mea ko te oko koura i te mana, me te tokotoko o Arona i pihi ra, me nga papa o te kawenata:

5 A i runga atu i tenei ko nga Kerupima o te kororia, e whakamarumaru ana i te taupoki whakamarie: e kore aua mea e taea te ata korero aianei.

6 Heoi ka ata rite nei enei mea, ka haereere nga tohunga i nga wa katoa ki te tapenakara tuatahi, i a ratou e mahi ana i nga mahi minita.

7 Ki te tuarua ia kotahi ano te *haerenga atu*, i te tau, a ko te tohunga nui anake, kihai ano i mahue atu nga toto; i tapaea atu hoki mona, mo nga hē ano o te iwi:

8 Ko ta te Wairua Tapu hoki tenei i whakaatu ai, kiano te huarahi ki te wahi tino tapu i whakakitea mai, i te mea e tu ana ano te tapenakara tuatahi:

9 He ahua tenei i taua wa ra, i tapaea atu ai nga whakahere me nga patunga tapu, nga mea kihai i tau hei mea i te tangata nāna *tera* mahi kia tino tika *tona* hinengaro;

10 Heoi ano *o era* he kainga, he inumanga, he horoinga maha, he tikanga na te kikokiko, he mea whakarite mai, a taea noatia te wa whakatikatika.

11 Heoi, te taenga mai o te Karaiti hei tohunga nui mo nga mea pai e whai mai ana i muri, he nui atu ano hoki he tino tika te tapenakara, ehara i te mea hanga na te ringaringa, ara, ehara i te mea no tenei hanganga:

12 Ehara ano hoki i te mea no nga koati nga toto, no nga kuao kau ranei, engari nona ake nga toto i haere atu ai ia, kotahi tonu te haerenga, ki roto ki te wahi tino tapu, i te mea ka whiwhi ki tana mea hei hoko mo *tatou* a ake tonu atu.

13 Ki te mea hoki ma nga toto o nga puru o nga koati, ma nga pungarehu ranei o te kuao kau, he mea tāuhiuhi atu ki te hunga kua poke, ka tapu ai ka ma ai te kikokiko;

14 Tera atu to nga toto o te Karaiti, nāna nei ia i tapae atu ki te Atua, i runga i ta te Wairua ora tonu, kahore hoki ona koha, ma tera e ma ai o koutou hinengaro i nga mahi mate, e mahi atu ai koutou ki te Atua ora?

15 Mo konei ano ia i meinga ai hei Takawaenga mo te kawenata hou, kia mate ai ia hei utu mo nga hē i raro i te kawenata tuatahi, kia riro ai i te hunga e karangatia ana te wahi tūturu i korerotia i mua.

16 Ki te takoto hoki he oha-ki, me whakaatu mai te matenga o te *tangata* nāna i whakatakoto.

17 Kia mate hoki te tangata, katahi ka whai mana te oha-ki: kahore hoki e u i te mea e ora ana te tangata nāna i whakatakoto.

18 Koia hoki tē mahue ai te toto i te whakatapunga o te *kawenata* tuatahi.

19 I te mutunga hoki o ta Mohi korero i nga tikanga katoa ki te iwi katoa, hei whakaritenga mo ta te ture, ka mau ia ki nga toto o nga kuao kau o nga koati, ki te wai, ki te huruhuru whero, ki te hihopa, a tāuhiuhia atu ana e ia te pukapuka, me te iwi katoa;

20 Me tana ki ano, Ko nga toto enei o te kawenata kua akona mai nei e te Atua ki a koutou.

21 I tāuhiuhia ano hoki e ia ki nga toto te tapenakara, me nga oko katoa mo te mahi minita.

22 He torutoru ano hoki o nga mea katoa ka mahue atu i te ture i te purenga ki te toto; ki te kahore hoki te ringihanga toto, kahore he murunga *hara*.

23 Koia i tika ai kia purea ki enei nga ritenga o nga mea i te rangi; ko nga tino mea ia o te rangi ki nga patunga tapu e pai rawa atu ana i enei.

24 Ehara hoki i te mea kua tomo a te Karaiti ki nga wahi tapu i hangā e te ringaringa, ki nga ahua o nga tino *wahi;* engari ki te tino rangi pu ano, puta ai ki te aroaro o te Atua, hei mea i te pai mo tatou:

25 Ehara ano i te mea kia maha ana tapaenga i a ia, kia pera me te tohunga nui e haere nei ki roto ki te wahi tino tapu i tenei tau i tenei tau, no etahi atu *ano* hoki nga toto;

26 Penei kia maha he mamaetanga mona he mea timata i te hanganga ra ano o te ao: tena ko tenei kotahi tonu tona whakakitenga mai i te mutunga o te ao, hei whakakahore i nga hara, i a ia ka meinga hei patunga tapu.

27 Na, kua takoto nei te tikanga mo nga tāngata kia kotahi tonu te matenga, a muri iho i tenei ko te whakaritenga whakawa;

28 Whaihoki ko te Karaiti kotahi tonu tona tapaenga atu hei pikau i nga hara o te tini, a tenei ake ko te rua o ona whakakitenga mai, kahore ano he hara, hei whakaora i te hunga e tatari ana ki a ia.

Digitized by Google

UPOKO 10.

TO te ture hoki he atarangi no nga pai e puta mai ana i muri, ehara hoki i te ahua pu o nga mea, heoi e kore rawa e whai mana i aua patunga tapu e whakaekea tonutia atu ana e ratou i tenei tau i tenei tau, hei mea e tino tika ai te hunga e whai mai ana *ki reira*.

2 Penei e kore ranei e mutu te whakaeke atu? me he mea hoki kua oti rawa te hunga nāna taua karakia te mea kia ma, kua kore o ratou maharatanga iho ki nga hara.

3 I aua *patunga tapu* ia e hokihoki ana te mahara ki nga hara i ia tau i ia tau.

4 E kore hoki e tau ma nga toto o nga puru o nga koati e whakakahore nga hara.

5 Na reira i a ia e haere mai ana ki te ao, ka mea ia, Kihai i matenuitia e koe te patunga tapu me te whakahere, kua rite mai i a koe he tinana moku.

6 Kihai koe i ahuareka ki nga tahunga tinana ki nga *whakahere* hara:

7 Katahi ahau ka mea atu, Tenei au te haere atu nei, (kei roto i te upoko o te pukapuka te tuhituhinga moku,) ki te mea i tāu i pai ai, e te Atua.

8 I tana meatanga i mua ake nei, Kihai koe i matenui ki te patunga tapu ki te whakahere ki nga tahunga tinana me nga *whakahere* hara, kahore ano hoki ou ahuarekatanga mai, ki nga mea e tapaea atu ana i runga i te ture;

9 Katahi ia ka mea, Tenei ahau te haere nei ki te mea i tāu i pai ai, e te Atua. E tangohia ana e ia te tuatahi, kia whakaturia ai e ia te tuarua.

10 Na taua pai nei i oti ai tatou te whakatapu, he meatanga na te tapaenga atu kotahi o te tinana o Ihu Karaiti.

11 Na, nga tohunga katoa, e tu ana ratou e minita ana i tenei ra i tenei ra, he maha ano hoki a ratou whakaekenga atu i aua patunga tapu na ano, e kore rawa nei e tau hei tango i nga hara:

12 Ko tenei ia, kotahi nei tana patunga tapu i whakaeke atu ai mo nga hara, na, noho tonu ana i te ringa matau o te Atua;

13 I muri nei he tatari tana kia waiho ra ano ona hoa riri hei takahanga mo ona waewae.

14 Kotahi nei hoki tana whakahere, a tika tonu i a ia ake ake te hunga ka oti te whakatapu.

15 Hei kai whakaatu ano te Wairua Tapu *mo tenei* ki a tatou: i muri nei hoki i *tana* kianga mai i mua,

16 Ko te kawenata tenei e whakaritea e ahau ki a ratou i muri iho i aua ra, e ki ana te Ariki, Ka hoatu e ahau aku ture ki o ratou ngakau, ka tuhituhia ano e ahau ki o ratou hinengaro;

17 E kore ano hoki e maharatia e ahau a ratou hara a ratou hē, ake ake ake.

18 Na, ki te murua enei, kahore he whakahere mo nga hara i muri iho.

19 Na, ka ai nei nga toto o Ihu hei take e maia ai tatou te tomo atu ki te tino wahi tapu,

20 Hei ara hou mo tatou, *ara* ora, he mea whakatapu ano nāna, e tika atu ana na te arai, ara, na tona kikokiko;

21 A he nui ano hoki to tatou tohunga mo te whare o te Atua;

22 Kia whakatata atu tatou, ko te ngakau ano kia pono, kia pumau rawa hoki te whakapono, he mea tāuhiuhi ano te ngakau *kia* kore *ai* te hinengaro kino, he mea horoi ano hoki te tinana ki te wai mārama.

23 Kia mau ta tatou whakaae ki te mea e tumanakohia atu nei, kei ngaueue; (he pono hoki ta te Kai whakaari mai;)

24 Kia whai whakaaro ano tatou tetahi ki tetahi, kia whakaohokia te aroha me nga mahi pai:

25 Kei mahue ano hoki to tatou huihui i a tatou ano, kei pera me te hanga a etahi; engari me whakahauhau *tetahi i tetahi*: kia nui rawa ano hoki i te mea ka kite koutou ka tata te ra.

26 Ki te hara hoki tatou me te whakaae ano te ngakau i muri iho i a tatou kua whiwhi ki te matauranga ki te pono, kahore atu he patunga tapu i mahue mo nga hara;

27 Engari he tatari ahua mataku nei ki te whakawakanga, ki te riri tua-ahi nei e pareho ai nga hoa riri.

28 Te tangata i whakorekore ki te ture a Mohi kihai i tohungia; tokorua tokotoru nga kai whakaatu ka mate ia:

29 Ki ta koutou whakaaro, e kore ranei e tika kia rahi ake te whiu mo te tangata, i takahia ai te Tama a te Atua, i meinga ai hei mea noa nga toto o te kawenata i whakatapua ai ia, a whakaiti ana i te Wairua o te aroha noa?

30 E mātau ana hoki tatou na wai tenei kupu, Maku te rapu utu; maku te

Digitized by Google

hoatu utu, e ai ta te Ariki: me *tenei* ano, E whakarite whakawa te Ariki mo tona iwi.

31 He mea mataku te taka ki roto ki nga ringaringa o te Atua ora.

32 Engari kia mahara ki nga ra o mua, i a koutou i whakamaramatia ra, a nui noa te totohetanga mai o nga mate, i whakaririka kau na koutou;

33 Tetahi wahi, i a koutou i meinga e nga tawainga e nga tukinotanga hei mea e matakitakina ana; tetahi wahi, i a koutou i meinga hei hoa mo te hunga i peratia.

34 I mamae tahi hoki koutou me au i a au i te herehere, i hari hoki ki te pahuatanga o o koutou taonga, i mahara hoki tera atu he taonga mo koutou he mea pai ake e mau tonu ana i te rangi.

35 Na, kaua e whakarerea to koutou maia, he rahi hoki tona utu.

36 Te mea hoki hei matenuitanga ma koutou he manawanui; kia mahia ai e koutou ta te Atua i pai ai, a riro tonu mai i a koutou nga mea i whakaaria mai ra.

37 Potopoto kau ake hoki, a ka tae mai tenei e haere mai nei, e kore ano e whakaroa.

38 Na, ma te whakapono e ora ai te tangata tika: a ki te hoki *tetahi* ki muri, e kore toku wairua e ahuareka atu ki a ia.

39 Na, ehara tatou i *te hunga* e hoki ana ki muri ki te whakangaromanga, engari no *te hunga* e whakapono ana, a ora ana te wairua.

UPOKO 11.

NA, te whakapono, he whakapumautanga i nga mea e tumanakohia atu ana, he whakakitenga i nga mea kahore nei e kitea.

2 Na konei hoki nga kaumatua i korerotia paitia ai.

3 Na te whakapono i mātau ai tatou he mea hanga nga ao e te kupu a te Atua, a, nga mea e tirohia atu nei kihai i puta ake i roto i nga mea e kitea ana.

4 Na te whakapono i pai ake ai i ta Kaina te patunga tapu i tapaea atu e Apera ki te Atua, a whakaaturia mai ana ia he tangata tika, i whakaatu hoki te Atua ki ana whakahere: na taua mea nei ano, ahakoa mate ia e korero ana ano ia.

5 Na te whakapono a Enoka i kawea ketia ai, tē kite i te mate; na, kahore ia i kitea, no te mea kua kawea ketia ia e te Atua: i mua hoki i tona kawenga ketanga i whakaaturia mai ia, e ahuareka ana te Atua ki a ia.

6 Na, ki te kahore he whakapono, e kore e taea he mea e ahuareka mai ai *ia*: ki te haere hoki tetahi ki te Atua, me whakapono ia ko ia ano tenei *ko te Atua*, a e hoatu ana ano e ia he utu ki te hunga e ata rapu ana i a ia.

7 Na te whakapono a Noa, i tona whakamaharatanga e te Atua ki nga mea kahore ano i kitea, i oho ai, a hangā ana e ia te āka hei whakaora mo tona whare; na tenei ano ia i whakahe ai i te ao, a uru ana ki te tika o te whakapono.

8 Na te whakapono a Aperahama i ngohengohe ai, i tona karangatanga kia haere ki te wahi meake riro i a ia hei kāinga, a haere ana ia, tē mātau ki te wahi e haere ai ia.

9 Na te whakapono ia i noho manene ai ki te whenua i whakaaria mai, he whenua tangata-ke ano ki a ia, a noho teneti ana ia, ratou ko Ihaka ko Hakopa, *ona* hoa kua uru tahi nei ratou ki taua mea i whakaaria mai ra:

10 I tatari hoki ia ki te pa whai turanga, ko te Atua nei te kai hanga te kai mahi.

11 Me Hera ano hoki, na te whakapono ia i whai kaha ai i hapū ai, a whanau ana *tana tamaiti* i te mea kua taka ke *ona* tau, i mahara hoki ia he pono ta te kai whakaari mai.

12 Na, whanau ake i te kotahi, a he tangata ano hoki ia kua whakatupapakutia ki enei mea, me te mea ko nga whetu o te rangi te tini, koia ano kei te onepu i te taha o te moana e kore nei e taea te tatau.

13 I mate katoa enei i runga i te whakapono, kihai i whiwhi ki nga mea i whakaaria mai ra, engari he mea kite atu na ratou i tawhiti, a whakaponohia atu ana e ratou, awhitia atu ana, whakaae ana ratou he manene ratou he noho noa iho i runga i te whenua.

14 Te hunga hoki he penei a ratou korero, e whakakite pu ana ratou he whenua tupu ta ratou e rapu nei.

15 Me i mahara hoki ratou ki taua *kāinga* i haere mai nei ratou i reira, penei kua atea he hokinga atu ma ratou:

16 Tena ko tenei e hiahia ana ratou ki tetahi *kāinga* pai ake, ki tera i te rangi: koia te Atua tē whakama ai ki a ratou, kia karangatia ko to ratou Atua; kua rite hoki i a ia tetahi pa mo ratou.

Digitized by Google

17 Na te whakapono a Aperahama i tapae atu ai i a Ihaka, i tona whakamatautauranga; na, te tangata i a ia nei nga kupu whakaari, tapaea atu ana e ia tana huatahi.

18 Mona nei te kupu, na, Kei a Ihaka he karangatanga mo tou whanau:

19 I whakaaro hoki ia, ahakoa i roto nei ano i te mate, e taea ano *ia* e te Atua te whakaara ake; a riro mai ana ia i reira he mea ahua.

20 Na te whakapono ta Ihaka kupu manaaki mo Hakopa raua ko Ehau, he meatanga ki nga mea o muri nei.

21 Na te whakapono a Hakopa, i a ia ka tata ki te mate, i manaaki ai i nga tamariki tokorua a Hohepa; a koropiko ana i runga i tona tokotoko.

22 Na te whakapono a Hohepa, i a ia e whakahemohemo ana i whakahua ai i te haerenga mai o nga tamariki a Iharaira; a whakatakoto tikanga ana ia mo ona wheua.

23 Na te whakapono a Mohi, i tona whanautanga, i hunā ai e ona matua e toru nga marama, i kite hoki raua he tamaiti ataahua *ia*; kihai hoki raua i mataku ki te ture a te kingi.

24 Na te whakapono a Mohi, i tona kaumatuatanga, kihai i pai kia karangatia he tamaiti na te tamahine a Parao;

25 Ki tana hoki, ko te mamāe tahi me to te Atua iwi, he mea pai ke atu i nga ahuareka o te hara kia riro mai mo tetahi wa;

26 Ki tona whakaaro, ko te tawainga mo te Karaiti, he taonga nui ke atu i nga taonga o Ihipa: i titiro atu hoki ia ki te utu ka homai.

27 Na te whakapono ia i haere atu ai i Ihipa, kihai hoki i mataku ki te riri a te kingi: i u tonu hoki ia, he titiro nana ki *te Atua* e kore nei e kitea.

28 Na te whakapono ia i whakarite ai i te Kapenga, me te ringihanga toto, kei pa ki a ratou te kai whakamate i nga whanau matamua.

29 Na te whakapono ratou i haere ai ra te Moana whero me te mea e na runga ana i te *whenua* maroke; a, te whakamatauranga a nga Ihipiana, horomia ake ratou.

30 Na te whakapono nga taiepa o Heriko i whenuku ai, i te mea e whitu nga ra e taiawhiotia ana.

31 Na te whakapono a Rahapa te wahine puremu kihai i whakangaromia ngatahitia me te hunga whakapono kore, nona i whakamanuhiri i nga tutei i runga i te rangimarie.

32 Kia pehea ake ano hoki aku korero? e kore hoki e ranea te taima hei korerotanga maku i nga mea a Kireona, a Paraka, a Hamahona, a Hepeta, a Rawiri, a Hamuera, a nga poropiti;

33 Na te whakapono nei i hinga ai i a ratou nga rangatiratanga, i mahia ai e ratou te tika, i whiwhi ai ratou ki nga mea i whakaaria mai i mua, i tutakina ai e ratou nga waha o nga raiona.

34 I tineia ai e ratou te kaha o te ahi, i mawhiti atu ai i te mata o te hoari, i whai kaha ai i runga i te ngoikore, i meinga ai kia kaha i te whawhaitanga, whati ana i a ratou nga taua a nga tauiwi.

35 Riro mai ana i nga wāhine a ratou tupapaku he mea whakaara ake: ko etahi i whakamamaetia, kihai ano i whakaae atu kia whakaorangia; kia whiwhi ai ratou ki te whakaarahanga e pai ke atu ana:

36 Ko etahi i whakamatau i nga tawainga, i nga whiunga, i nga mekameka ano hoki, i te whare herehere.

37 I akina ratou ki te kohatu, i kania, i whakawaia, i mate i te patunga a te hoari: i haereere ratou *he mea whakakahu* ki nga hiako hipi ki nga hiako koati; he hunga rawakore ratou, e tukinotia ana, e whakatupuria kinotia ana;

38 (Kihai nei te ao i pai mo ratou:) i haereere ratou i waenga tahora, i nga maunga, i nga ana, i nga poka o te whenua.

39 Na, *pai tonu* te korero mo enei katoa, he mea na te whakapono, heoi kihai ratou i whiwhi ki te mea i whakaaria mai ra:

40 Na te Atua hoki i whakaaro wawe ki tetahi mea pai atu mo tatou, kia kaua ai ratou e meinga kia tino tika i te mea kahore nei tatou.

UPOKO 12.

NA, i tenei kapua nui o nga kai whakaatu e karapoti nei i a tatou, kia whakarerea e tatou nga whakataimaha katoa, me te hara whakaeke tata, a kia manawanui tatou kia omakia te omanga e takoto nei i to tatou aroaro;

2 Me te titiro pu ano ki a Ihu, ki te kai timata ki te kai whakaoti i te whakapono; i whakaaro hoki ia ki te hari i tona aroaro, a whakamanawanui ana ki te ripeka, whakahawea ana ki te wha-

Digitized by Google

kama, na, kua noho ki matau o te torona o te Atua.

3 Whakaaroa hoki ia i whakamanawanui nei ki taua totohe nui a te hunga hara ki a ia, kei hoha o koutou ngakau, a ka ngakau kore koutou.

4 Kahore ano i taea noatia te toto, i a koutou e tohe na e whawhai na ki te hara.

5 Kua wareware ano koutou ki te whakahauhau e korero nei ki a koutou, me te mea he tamariki *tupu* koutou, E taku tamaiti, kaua e whakahawea ki ta te Ariki papaki, kei ngakau kore hoki ina riria e ia:

6 E papaki ana hoki te Ariki ki tana e aroha ai, e whiua ana hoki e ia nga tamariki katoa e whakatamarikitia ana ki a ia.

7 Ki te pāngia koutou e te whiu, e rite ana ta te Atua meatanga ki a koutou *ki tana* ki nga tamariki *tupu*; ko wai hoki te tamaiti e kore e pakia e te pāpā?

8 Ki te kahore ia o koutou pakinga, te mea e whakawhiwhia ana ki te katoa, he poriro koutou, ehara i te tamariki.

9 He matua ano o tatou no te wahi ki te kikokiko, he mea papaki *tatou* na ratou; i hopohopo ano tatou *ki a ratou*: kaua ianei e nui noa atu to tatou ngohengohe ki te Matua o nga wairua, kia ora ai?

10 Ta ratou papaki hoki he torutoru nei nga ra, he mea ano na ta ratou ake i whakaaro ai; ta tenei ia mo te pai, kia whiwhi ai *tatou* ki tona tapu.

11 Na, nga pakinga katoa e kore e kiia inaianei hei whakahari, engari hei whakapouri: muri iho ia ka puta mai te hua rangimarie o te tika, ki te hunga e whakamahia ana ki taua mea.

12 Na, kia ara nga ringaringa kua tukua iho, me nga turi ngoikore:

13 Hangā hoki etahi huarahi tika mo o koutou waewae, kei whakapeaua ketia atu te kopa; engari kia ora ake i te mate.

14 Whaia te rongo kia mau ki nga tāngata katoa, me te tapu hoki, ki te kahore nei hoki tenei e kore tetahi tangata e kite i te Ariki.

15 Me titiro marie kei hapa tetahi i to te Atua aroha noa; kei pihi ake tetahi pakiaka o te kawa hei whakararuraru, a he tokomaha e poke;

16 Kei puremu tetahi, kei ahua whakarihariha, kei pera me Ehau: ta tenei hoki, kotahi ano te kāinga i hokona ai e ia tona matamuatanga

17 E mātau ana hoki koutou ki tona hiahia i muri kia riro i a ia te manaakitanga, a whakahengia ana ia: kihai hoki i kitea he wahi mo te whakaputanga ketanga, i rapua marietia ano ia me *te heke ano* nga roimata.

18 Ehara hoki i te mea kua tae koutou ki te maunga e taea te whakapa atu, ki te ahi e ka ana, ki te pango kerekere, ki te pouri, ki te tupuhi,

19 Ki te tangi o te tetere, ki te reo e korero ana; i inoi ra te hunga i rongona ai kia kaua he kupu ki a ratou i muri iho:

20 (Kihai hoki ratou i kaha ake ki te mea i whakaritea mai, Na, ahakoa he kararehe i pa atu ki te maunga, me aki ki te kohatu, me wero ranei ki te matia.

21 Koia ano te mataku o te mea i puta mai ra, i mea ai a Mohi, Mataku rawa ahau, wiri rawa:)

22 Engari kua tae nei koutou ki Maunga Hiona, ki te pa o te Atua ora, ki Hiruharama i te rangi, ki nga mano tini o nga anahera,

23 Ki te huihuinga nui, ki te hahi o nga matamua, kua oti te tuhituhi ki te rangi, ki te Atua hoki ki te kai whakarite whakawa o nga tāngata katoa, ki nga wairua ano o te hunga tika, kua oti te mea kia tino tika,

24 Ki a Ihu ano hoki ki te takawaenga o te kawenata hou, ki nga toto o te tāuhiuhinga, he pai ake nei nga korero i *to* Apera.

25 Kia mahara kei whakarere koutou i tenei e korero mai nei. Ki te mea hoki kihai i mawhiti atu te hunga i paopao ki tera i korero ra i runga i te whenua, ina *e kore* rawa ano tatou, ki te tahuri ke atu i tenei *kua korero mai nei* i te rangi:

26 Ngaueue ana te whenua i tona reo i reira: inaianei ia kua puaki tana kupu whakaari, kua mea ia, Kia kotahi ano meatanga a ehara i te mea ko te whenua anake, ko te rangi ano hoki taku e whakangaueue ai.

27 Na, taua *kupu* nei, Kia kotahi meatanga, hei whakakite i te putanga ketanga o nga mea ka whakangaueuetia ra he mea hanga hoki; a mau tonu iho nga mea e kore nei e whakangaueuetia.

28 Na, ka riro nei i a tatou he kingitanga e kore e taea te whakangaueue, kia whiwhi tatou ki te aroha noa, kia manakohia mai ai ta tatou e mahi nei ki te Atua i runga ano i te hopohopo i te wehi:

29 He ahi hoki e kai ana to tatou Atua.

Digitized by Google

UPOKO 13.

KIA mau tonu te aroha ki nga teina.

2 Kei wareware ki te atawhai manuhiri: na tenei hoki i whakamanuhiri anahera ai etahi, kihai ano i mātau atu.

3 Maharatia nga herehere, no koutou tahi hoki te hereherenga; me te hunga hoki e whakatupuria kinotia ana, kei te tinana ano hoki koutou.

4 He mea honore te marena ma te katoa, kahore hoki he poke o te moenga: te hunga moe puku ia, me te hunga puremu, e whakataua e te Atua te hē ki a ratou.

5 Whakakahoretia atu te mahi apo taonga; a kāti ano nga mea ma koutou ko nga mea i a *koutou* na: kua mea mai hoki ia, E kore ahau e whakarere i a koe, e kore ano hoki e mawehe atu i a koe.

6 Na, ka maia tatou ki te ki ake, Kei toku taha te Ariki, e kore ahau e mataku ki ta te tangata e mea ai ki a au.

7 Kia mahara ki te hunga e tohutohu ana i a koutou, kua korero nei i te kupu a te Atua ki a koutou: tirohia atu te tukunga iho o ta ratou whakahaere, kia rite to koutou ki *to ratou* whakapono.

8 Tūturu tonu a Ihu Karaiti inanahi, inaianei, a ake ake ake.

9 Kei kahakihakina koutou e nga whakaakoranga maha e nga mea poka hou ake: he mea pai hoki kia whakaukia te ngakau ki runga i te aroha noa; ehara nga kai, kahore hoki he pai o ena mea ma te hunga na ratou nei tera mahi.

10 He āta ano ta tatou, a e kore e tika kia kainga to tenei e te hunga e mahi ana i ta te tapenakara.

11 Na, nga kararehe no ratou nei nga toto e mauria atu ana e te tohunga nui mo te hara ki roto ki te wahi tino tapu, e tahuna ana nga tinana o era ki waho o te puni.

12 No reira hoki a Ihu, i tana whakatapunga i te iwi ki ona toto ake ano, i mamae ai ki waho o te kuwaha.

13 Na, kia haere atu tatou ki a ia ki waho o te puni, me te mau ano tatou i tona tawainga:

14 Kahore hoki he pa tumau mo tatou i konei, engari e rapu ana tatou i tetahi i roto i nga wa a muri nei.

15 Na, kia tapaea atu e tatou ki runga ki a ia i nga wa katoa te whakamoemiti ki te Atua hei whakahere, ara, te hua o nga ngutu e whakawhetai ana ki tona ingoa.

16 Kei wareware hoki ki te mahi pai, ki te atawhai: e manakohia ana hoki e te Atua nga patunga tapu pera.

17 Kia ngohengohe ki o koutou kai tohutohu, whakanuia ta ratou kupu; e mataara ana hoki ratou ki o koutou wairua, a me korero ano e ratou a mua te tikanga *o a ratou mahi:* kia hari ai ratou ina mea i tenei, kia kaua hoki e pouri: kahore hoki he pai o tenei mo koutou.

18 Inoi mo matou: u tonu hoki to matou whakaaro ki to matou hinengaro he pai, e hiahia ana hoki matou kia tika ta matou whakahaere i nga mea katoa.

19 I hira rawa ai taku whakahau nei kia meatia tenei, he mea kia wawe ai ahau te whakahokia ki a koutou.

20 Na, ma te Atua o te rangimarie, nāna nei i whakahoki mai i te mate to tatou Ariki a Ihu, taua Hepara nui o nga hipi, he meatanga na nga toto o te kawenata mutunga-kore,

21 Māna koutou e mea kia tino tika i runga i nga mahi pai katoa, kia mahia ano e koutou tana i pai ai, māna e mahi i roto i a koutou te mea e ahuareka ana ki tana titiro iho, i roto ano i a Ihu Karaiti; *waiho atu* i a ia te kororia, ake ake ake. Amine.

22 He kupu ano tenei naku ki a koutou, e *aku* teina, ata whakarangona mai te kupu whakahau: he torutoru nei hoki *nga kupu* kua tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou.

23 Kia mātau koutou kua tukua ki waho te teina a Timoti. Ki te haere wawe mai ia, ko maua tahi e kite i a koutou.

24 Oha atu ki te hunga katoa e tohutohu ana i a koutou, ki te hunga tapu katoa ano hoki. Tenei te oha atu ki a koutou te hunga i Itari.

25 *Kia tau* te aroha noa ki a koutou katoa. Amine.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA

A HEMI

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

NA Hemi, na te pononga a te Atua, a te Ariki hoki a Ihu Karaiti, ki nga hapu kotahi tekau ma rua e noho marara ana; Tena koutou.

2 Kiia iho, e aku teina, he mea hari nui ina taka koutou ki nga whakamatautauranga maha;

3 E mātau ana hoki koutou, ko te whakamatautauranga o to koutou whakapono hei mahi i te manawanui.

4 Na, kia puta rawa te mahi a te manawanui, kia tino tika ai koutou, kia toitu ai, tē hapa i te aha i te aha.

5 Ki te hapa tetahi o koutou i te matauranga, me inoi ia ki te Atua, e homai nui nei ki te katoa, kahore hoki ana tawai mai; a ka homai ki a ia.

6 Otira me inoi whakapono ia, kaua e ruarua. Te tangata ruarua hoki, tona rite kei te ngaru o te moana, e puhia ana e te hau e akina ana.

7 Kaua hoki taua tangata e mea, e whiwhi ia ki tetahi mea i te Ariki.

8 E kore te tangata ngakau rua e u i ana hanga katoa.

9 Te teina iti, kia whakamanamana ia i te mea ka whakanekehia ake ia:

10 Me te tangata taonga ano, i te mea ka whakaititia: ka memeha atu hoki ia, ano he pua tarutaru.

11 Te putanga mai hoki o te ra me te werawera ano, na, kua maroke te tarutaru, kua ngahoro tona puawai, a ngaro iho te ataahua o tona ahua: ka pera ano te tangata taonga ka memeha atu i ona haereerenga.

12 Ka hari te tangata e u ake ana ki te whakamatautauranga: no te mea hoki ka oti ia te whakamatautau, ka whiwhi ia ki te karauna o te ora, kua whakaaria mai nei e te Ariki mo te hunga e aroha ana ki a ia.

13 Kaua tetahi e mea ina whakamatautauria, E whakamatautauria ana ahau e te Atua: e kore hoki te Atua e taea te whakamatautau e te kino, e kore ano hoki ia e whakamatautau i tetahi:

14 Engari he mea whakamatautau te tangata, i a ia e kumea ana e poaina ana e tona hiahia ake ano.

15 Na, te hapunga o te hiahia, ka whanau ko te hara; a, te otinga o te hara, ka whanau ko te mate.

16 Kei whakapohehetia koutou, e aku teina aroha.

17 No runga nga homaitanga papai katoa, nga mea katoa e tino tika ana, he mea heke iho no te Matua o nga whakamarama, kahore nei ona putanga ketanga, kahore hoki he atarangi o te tahuri.

18 Na tona hiahia ake ano tatou i whanau ai, he meatanga na te kupu o te pono, kia meinga ai tatou hei matamua mo ana mea i hanga ai.

19 Na, e aku hoa aroha, kia hohoro nga tāngata katoa ki te whakarongo, *kia* puhoi ki te korero, *kia* puhoi ki te riri:

20 E kore hoki ta te Atua tika e mahia e ta te tangata riri.

21 Na, me whakarere katoa atu nga tikanga poke, me te hara e hua tonu nei, me tahuri marire ki te kupu kua oti te whakato iho; e taea hoki e tenei te whakaora o koutou wairua.

22 A hei kai mahi ano koutou i te kupu, kaua hei kai whakarongo anake, kei tinihangatia koutou e koutou ano.

23 Ki te mea hoki he kai whakarongo tetahi i te kupu, a ehara i te kai mahi, e rite ana ia ki te tangata e matakitaki ana ki tona kanohi maori i roto i te whakaata:

24 Tana matakitakinga hoki i a ia ano, haere ana, wareware tonu ake he ahua pehea ranei tona.

25 Tena ko te tangata e ata titiro iho ana ki te ture tino tika, ki te mea here kore, a ka u tonu, he kai whakarongo ano ia e kore e wareware, engari e mahi ana i te mahi, e hari ano tenei i tana mahi.

26 Ki te mea he ahua karakia to tetahi i roto i a koutou, a kahore e parairetia e ia tona arero, he tinihanga hoki nona

Digitized by Google

ki tona ngakau, he maumau karakia tana.

27 Te karakia pono, te mea poke kore, ki te aroaro o te Atua Matua, ko ia tenei, Ko te tirotiro i nga pani i nga pouaru i o ratou matenga, ko te tiaki i a ia ake kei poke i te ao.

UPOKO 2.

E AKU teina, kaua e waiho i runga i te whakapai kanohi, te whakapono ki to tatou Ariki kororia ki a Ihu Karaiti.

2 Ki te tomo hoki tetahi tangata ki to koutou whare karakia he mowhiti koura nei tona, he kakahu pai; a ka tomo atu ano he rawakore he kakahu paru nei tona;

3 A ka titiro atu koutou ki te tangata i te kakahu pai, ka mea ki a ia, E noho koe ki konei ki te wahi pai; a ka mea ki te rawakore, E tu koe ki kona, E noho ranei ki konei ki raro i toku turanga waewae:

4 He teka ianei he tikanga tahatahi ta koutou, a kua hē nga whakaaro o koutou o nga kai whakarite whakawa?

5 Whakarongo, e aku teina aroha, Kahore ano koia te Atua i whiriwhiri i nga rawakore o tenei ao, kia whiwhi ki te taonga, ara ki te whakapono, kia riro mai hoki i a ratou te rangatiratanga, kua whakaaria mai e ia mo te hunga e aroha ana ki a ia?

6 Heoi ka whakakino na koutou ki te rawakore. He teka ianei ko nga tāngata taonga hei whakatupu rangatira ki a koutou, hei tōtō i a koutou ki nga whakawakanga?

7 He teka ianei he hunga kohukohu ratou i te ingoa pai kua karangatia na ki a koutou?

8 Na, ki te rite i a koutou te ture kingi, to te Karaipiture, Me aroha e koe tou hoa, ano ko koe, ka pai ta koutou hanga:

9 Tena ki te whakapai kanohi koutou, e mahi ana koutou i te hara, ka mau hoki i te ture he hunga hē.

10 Ki te mau hoki te ture katoa i tetahi tangata, a ka kotahi ano te mea e tūtuki ai ia, kua hē ia ki te katoa.

11 I tana kianga mai hoki, Kaua e puremu, i ki mai ano ia, Kaua e patu tangata. Na, ahakoa kahore koe e puremu, ki te patu tangata koe, kua takahia e koe te ture.

12 Kia rite ta koutou korero, ta koutou mahi, ki ta te hunga e whakawakia amua i runga i nga tikanga o te ture here kore.

13 Te tangata hoki kahore ona ngakau tohu, e kore tohungia ina whakawakia, ka whakapehepeha ia te ngakau tohu ki te whakawa.

14 He aha te pai, e aku teina, ki te mea tetahi he whakapono tona, a kahore ana mahi? E taea ranei ia te whakaora e te whakapono?

15 Na, ki te mea e noho tahanga ana tetahi teina tuahine ranei, *ki te mea* ranei kua kore he kai māna mo tenei ra mo tenei ra,

16 A ka mea atu tetahi o koutou ki a ratou, Haere marie, kia mahana kia makona; a kahore e hoatu e koutou ki a ratou nga mea e matea ana e te tinana; he aha te pai?

17 Whaihoki ko te whakapono, ki te kahore ana mahi, he mea mate, ko ia anake hoki.

18 Na, he ki tenei ma tetahi, He whakapono tou, he mahi aku: whakakitea mai ki a au tou whakapono motu ke i o mahi, a maku, ara, ma aku mahi e whakakite atu toku whakapono ki a koe.

19 E whakapono ana koe kotahi tonu te Atua; e pai ana tau meatanga: e whakapono ana hoki nga rewera, me te wiri ano ratou.

20 Heoi e pai ana ranei koe kia mātau, e te kuare, he mea mate te whakapono ki te kahore he mahi?

21 Kihai ianei a Aperahama to tatou matua i tika i nga mahi, i a ia i whakaeke atu i tana tamaiti i a Ihaka ki runga ki te āta?

22 Ka kite ranei koe i mahi tahi te whakapono me ana mahi, a na nga mahi i tino rite ai te whakapono?

23 A i rite ano ta te Karaipiture, e mea nei, I whakapono a Aperahama ki te Atua, a ka whakairia ki a ia hei tika: ka karangatia ano hoki ia he hoa aroha no te Atua.

24 Heoi ka kite koutou kei nga mahi he tika mo te tangata, a ehara i te mea kei te whakapono anake.

25 Whaihoki ko Rahapa te wahine puremu, kihai ianei ia i whakatikaia e nga mahi, i a ia i whakamanuhiri i nga karere, a tukua atu ana *raua* e ia ra tetahi ara ke?

26 Ka rite hoki ki te tinana ka mate nei ki te kahore te manawa, whaihoki ko te whakapono, ki te kahore he mahi, he mea mate.

Digitized by Google

UPOKO 3.

KEI tokomaha koutou ki te whakaako, e aku teina, e mātau ana hoki koutou e rahi ake te whakawakanga e whakawakia ai tatou.

2 He maha hoki nga mea e tūtuki ai tatou katoa. Ki te kore tetahi e tūtuki i te kupu, he tino tika tenei tangata, e taea ano e ia te paraire te tinana katoa.

3 Na, ka pangā nei e tatou nga paraire ki nga mangai o nga hoiho, kia rongo ai ratou ki a tatou; a pareparea ana e tatou to ratou tinana katoa.

4 Whakaaroa nga kaipuke, nga mea nui rawa nei, he mea aki nei e nga hau kaha, *heoi* e pareparea ana e te urungi nohinohi rawa, ki te wahi e hiahia ai te hinengaro o te kai urungi:

5 Whaihoki ko te arero he wahi nohinohi ia, nui atu hoki tona whakapehapeha. Nana, te nui o te wahie e whakaungia ana e te ahi nohinohi!

6 He kapura ano hoki te arero, ko te ao maori o te kino: pera tonu te arero i roto i o tatou wahi, poke iho i a ia te tinana katoa, ngiha ana i a ia nga mea katoa a te tangata; a he mea whakau ano ia na te reinga.

7 Nga tini tu kararehe hoki, nga manu, nga mea ngokingoki, nga mea i te moana, e whakararatatia ana, i whakararatatia ano hoki i mua e te tangata:

8 Ko te arero ia e kore tena e taea e tetahi tangata te whakararata; he kino *ia* e kore e taea te pēhi, kī tonu i te wai whakamate.

9 Ko ta tatou mea ia hei whakapai i te Atua i te Matua; ko ta tatou mea ano ia hei kanga i nga tāngata, i hangā kia rite ki te Atua.

10 Kotahi tonu te mangai puta ake ana i roto ko te manaaki ko te kanga. Ehara i te pai, e aku teina, kia penei enei mea.

11 E pupū ake ana ranei i te puna ko te reka ko te kawa i roto i te poka kotahi?

12 E hua ranei he oriwa ma te piki, e aku teina, he piki ranei ma te waina? e kore ano hoki e pupū ake i roto i te puna kotahi te *wai* tai me te wai reka.

13 Ko wai te tangata mātau te tangata mahara i roto i a koutou? kia whakakitea mai e ia i runga i te whakahaere pai ana mahi, kia māhaki ano *te ngakau* kia mātau.

14 Tena ko tenei he hae nanakia ta koutou, he totohe i roto i o koutou ngakau, kaua koutou e whakamanamana, *kaua* hoki e teka ki te pono.

15 Ehara tenei matauranga i te mea e heke iho ana no runga, no te whenua ia, no te ngakau maori, no te rewera.

16 I te wahi hoki *e noho ai* te hae me te totohe, ko reira ano te noho kino me nga mahi hē katoa.

17 Te matauranga ia o runga he mea kino kore i te tuatahi, muri iho ka rangimarie, ka ngawari, ka hohoro ki te whakarongo, kī tonu i te mahi tohu i nga hua pai, kahore ana whiriwhiringa *i te tangata*, kahore ona tinihanga.

18 A e ruia ana nga hua'o te tika i roto i te rangimarie ma te hunga hohou rongo.

UPOKO 4.

NO hea nga pakanga me nga ngangaretanga i roto i a koutou? he teka ianei no tenei, no o koutou hiahia e whawhai ana i roto i o koutou wahi?

2 E hiahia ana koutou, heoi kahore e whai rawa; e patu ana koutou, e minamina atu ana, a kahore e whiwhi: e ngangare ana, e whawhai ana, heoi kahore e whai rawa, no te mea kahore koutou e inoi.

3 E inoi ana koutou, a kahore e riro mai i a koutou, no te mea e inoi hē ana koutou, kia whakapaua ai ki o koutou hiahia.

4 E nga tāngata puremu, e nga wāhine puremu, kahore ianei koutou e mātau ko te aroha o te ao he hoariritanga ki te Atua? na, te tangata e hiahia ana kia meinga hei hoa aroha mo te ao, ka meinga ia he hoa riri ki te Atua.

5 Ki ta koutou whakaaro he korero noa ranei ta te Karaipiture? Te hiahia o te wairua e noho nei i roto i a tatou, tona tukunga iho he hae.

6 Nui atu ia tana homaitanga i te aroha noa: koia tana e mea nei, Ka pakeke te Atua ki ta te hunga whakapehapeha, na, ka homai e ia he aroha noa ki te hunga ngakau papaku.

7 Na, kia ngohengohe koutou ki ta te Atua. Kia pakeke koutou ki te rewera, a ka oma atu ia i a koutou.

8 Whakatata atu ki te Atua, a ka whakatata mai ia ki a koutou. Horoia *o koutou* ringaringa, e te hunga hara: meinga *o koutou* ngakau kia hē-kore, e te hunga ngakau rua.

9 Kia pouri koutou, kia puta te aue, te tangi: kia puta ke to koutou kata hei

Digitized by Google

aue, *to koutou* hari hei ahua whakapoururu.

10 Whakaititia koutou ki te aroaro o te Ariki, a māna koutou e whakateitei ake.

11 Kāti te ngautuara tetahi ki tetahi, e *aku* teina. Te tangata e ngautuara ana ki *tona* teina, e whakahe ana hoki i tona teina, e ngautuara ana ia ki te ture, e whakahe ana i te ture: a ki te whakahe koe i te ture, ehara koe i te kai mahi i te ture, engari he kai whakawa.

12 Kotahi tonu te kai whakatakoto ture, kei a ia te kaha hei whakaora, hei whakangaro: ko wai ra koe e whakahe na i tera atu?

13 Tena, e te hunga e mea nei, Hei ainei, hei apopo ka haere matou ki te pa ra, a ka noho ki reira, kia kotahi tau, ka hohoko, ka whiwhi ki te taonga:

14 Kahore na hoki koutou e mātau ki nga mea o apopo: he aha hoki to koutou oranga? He kohu ra, he iti nei te wa e puta mai ai, na, kua memeha atu.

15 Tē mea ra koutou, Ki te pai te Ariki, a ka ora matou, ka mea i tenei mea i tera mea ranei.

16 Tenei ia koutou te whakamanamana nei ki ā koutou kupu whakaputa: e kino ana taua whakamanamana katoa.

17 Na, te tangata e mātau ana ki te mea i te pai, a kahore e meatia e ia, he hara tera nona.

UPOKO 5.

TENĀ, e te hunga taonga, e tangi koutou e aue ki o koutou mate meake nei puta mai.

2 Kua pirau o koutou taonga, kua kainga o koutou kakahu e te huhu.

3 Kua waikuratia to koutou koura me *to koutou* hiriwa; a ko te waikura o aua mea hei kai whakaatu i to koutou *hē*, ka kainga hoki e ia o koutou kikokiko, ano he kapura. Kua pae na i a koutou he taonga mo nga ra whakamutunga.

4 Na, kei te karanga te utu i kaiponuhia e koutou ma nga kai mahi, nāna i kokoti a koutou māra, kua tae atu ano hoki nga karanga a nga kai kokoti ki nga taringa o te Ariki o nga mano tini.

5 Kua kai koutou i nga kai papai i runga i te whenua, whaia ana e koutou a te tinana whakaahuareka; atawhaitia ana e koutou o koutou ngakau, me te mea ano, ko te ra okanga *tenei*.

6 Whakatakā ana e koutou ki te hē, patua iho te mea tika, kihai nei ia i pēhi atu i ta koutou.

7 Na, tatari marie koutou, e *aku* teina, ki te haerenga mai o te Ariki. Na, tumanako tonu te kai ngaki ki nga hua utu nui o te whenua, he mea tatari marie atu nāna, kia tae mai ra ano to mua me to muri ua.

8 Tatari marie ano hoki koutou; kia u o koutou ngakau: kua tata hoki te haerenga mai o te Ariki.

9 Kaua e amuamu tetahi ki tetahi, e *aku* teina; kei whakatakā koutou ki te hē: na, kei nga tatau te kai whakawa e tu ana.

10 Nga poropiti i korero nei i runga i te ingoa o te Ariki, waiho ratou, e aku teina, hei tauira mo te whakamanawanui ki nga kino, mo te tatari marie.

11 Na, ki ta tatou e hari ana te hunga e whakamanawanui ana. Kua rongo koutou ki te manawanui o Hopa, kua kite hoki i ta te Ariki whakamutunga, i te nui o to te Ariki aroha, i tana mahi tohu.

12 Na, te tuatahi o nga mea katoa, e aku teina, kaua te rangi, kaua te whenua, kaua tetahi atu oati, e oatitia e koutou: engari me ae ta koutou ae, me kahore ta koutou kahore; kei taka koutou ki te whakahenga.

13 Ki te pāngia tetahi o koutou e te mamae, me inoi. Ki te koa te ngakau o tetahi, me waiata.

14 Ki te turorotia tetahi i roto i a koutou, me karanga e ia ki nga kaumatua o te hahi; a ma ratou e inoi ki runga ki a ia, me te whakawahi ano i a ia ki te hinu i runga i te ingoa o te Ariki:

15 A e ora te turoro i te inoi whakapono, ma te Ariki ano ia e whakaara ake; a ki te mea kua mahi hara ia, ka murua tona *hara*.

16 Whakina a koutou hē tetahi ki tetahi, me inoi ano koutou tetahi mo tetahi, kia ora ai o koutou mate. Nui atu te mana o te inoi kaha a te tangata tika.

17 He tangata a Iraia i rite tahi te ngakau ki o tatou, heoi ka kaha nei tana inoi kia kaua e ua; kore ake he ua ki runga ki te whenua a e toru nga tau e ono nga marama.

18 Inoi ana ano ia, a ka homai ano te ua e te rangi, na, hua ana nga hua o te whenua.

19 E *aku* teina, ki te kotiti atu tetahi o koutou i te pono, a ka meinga e tetahi kia tahuri mai ano,

20 Kia mātau ia,na, te tangata i tahuri ai te tangata hara i te hē o tona ara, e ora i a ia he wairua kei mate, a he tini nga hara ka hipokina e ia.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUATAHI

A PITA

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

NA Pita, na te Apotoro a Ihu Karaiti, ki nga konene e noho manene ana ki Ponoto, ki Karatia, ki Kaparokia, ki Ahia, ki Pitinia,

2 He hunga kua oti te whiriwhiri, te pera ano me ta te Atua Matua i mātau ai i mua, i runga i te whakatapunga a te Wairua, kia ngohengohe kia tāuhiuhia ki nga toto o Ihu Karaiti: Kia whakanuia ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie.

3 Kia whakapaingia te Atua te Matua o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, nāna nei, na tana mahi tohu e nui nei, tatou i whanau hou ai ki te tumanakotanga ora, i a Ihu Karaiti ka ara ake nei i te mate,

4 Ki te kāinga kahore ona pirau, kahore ona poke, e kore ano hoki e memeha, e puritia mai nei i te rangi mo koutou,

5 Mo te hunga e tiakina nei e te kaha o te Atua i runga i te whakapono, kia taea ra ano te whakaoranga kua rite noa ake nei, a ka whakakitea i te wa whakamutunga.

6 Nui atu nei to koutou koa ki tenei, i te mea ka pouri nei koutou, he tikanga hoki kua oti te whakatakoto mo tetahi wa iti, i te maha o nga whakamatautauranga:

7 Na, te whakamatautauranga o to koutou whakapono, nui atu tona pai i to te koura ka pirau nei, se ra i te mea kua oti te whakamatautau ki te kapura, a ka kitea *tona tukunga iho*, he whakamoemiti, he honore, he kororia, i te whakakitenga mai o Ihu Karaiti:

8 Kahore nei ia e kitea e koutou, heoi e arohaina ana e koutou; ahakoa kahore koutou e kite inaianei, heoi i a koutou ka whakapono nei ki a ia, nui atu te koa, he koa kororia, e kore e taea te korero:

9 I te mea ka whiwhi nei koutou ki te tukunga iho o to koutou whakapono, ki te whakaoranga o nga wairua.

10 Taua whakaoranga, he mea ata rapu he mea whakataki iho na nga poropiti, i poropititia ai te aroha noa, ara, tenei i a koutou nei:

11 I a ratou i rapu ko tehea wa, he wa pehea hoki, ta te Wairua o te Karaiti i roto i a ratou i whakapuaki ai, i a ia e whakaatu ana i mua i nga mamae o te Karaiti, i te kororia ano hoki o muri iho.

12 I whakakitea mai nei ano ki a ratou, ehara i te mea mo ratou ake, engari mo tatou, nga mea i minitatia ra e ratou, kua korerotia nei hoki ki a koutou inaianei e te hunga i kauwhautia ai te rongo pai ki a koutou, he meatanga na te Wairua Tapu i tonoa mai nei i te rangi; aua mea ano, hiahia tonu nga anahera kia matakitakina iho e ratou.

13 Na, whitikiria nga hope o o koutou hinengaro, kia mataara, tumanako atu, a taea noatia te mutunga, ki te aroha noa e kawea mai ki a koutou i te whakakitenga mai o Ihu Karaiti;

14 Kia rite ki nga tamariki ngohengohe, kei rite te ahua ki nga hiahia o mua i a koutou e kuare ana:

15 Engari kia rite ki te kai karanga i a koutou, e tapu ana hoki ia, kia tapu ano hoki ta koutou whakahaere katoa;

16 Kua tuhituhia na hoki, Kia tapu koutou; e tapu ana hoki ahau.

17 Na, i a koutou e karanga nei ki te Matua, ko ia nei hei whakawa mo te mahi a tenei a tenei, kahore ano hoki āna whakapai kanohi, e noho i runga i te mataku i a koutou e noho manene nei:

18 Kia mahara ehara nga mea pirau te hiriwa te koura i te utu mo koutou, *kia riro mai* i runga i a koutou ritenga tekateka i whakarerea mai nei e nga mātua;

19 Engari ko nga toto utu nui o te Karaiti, i rite nei ki te reme koha kore poke kore.

20 I whakaritea nei i mua o te orokohanganga o te ao, a kua whakakitea mai

Digitized by Google

nei i nga wa whakamutunga he whakaaro hoki ki a koutou,

21 Kua meinga nei e ia kia whakapono ki te Atua, nāna nei ia i whakaara ake i te mate, a hoatu ana ki a ia he kororia; kia whai whakapono ai koutou kia whai tumanakotanga atu ai ki te Atua.

22 Ka hē-kore nei i a koutou o koutou wairua, i a koutou ka meinga nei e te Wairua kia ngohengohe ki te pono, a kore iho he tinihanga o te aroha ki nga teina, na, kia nui te aroha o tetahi ki tetahi, kia ma ano hoki te ngakau:

23 He mea whanau hou hoki koutou, ehara i te mea no te purapura pirau, engari no te mea pirau kore, na te kupu a te Atua, e ora nei, e u tonu nei, ake ake ake.

24 Rite tonu hoki ki te tarutaru nga kikokiko katoa; te kororia katoa ano hoki o te tangata, ano he puawai tarutaru. E maroke te tarutaru, e ngahoro tona puawai:

25 Ko te kupu ia a te Ariki, mau tonu ake ake. A ko te kupu ano tenei e kauwhautia atu nei ki a koutou.

UPOKO 2.

NA, whakarerea atu nga mauahara katoa, nga hianga katoa, nga tinihanga, nga hae, me nga kupu ngautuara katoa,

2 Kia rite ki nga tamariki whanau hou, hiahiatia atu te waiu tinihanga kore o te kupu, ko te mea hoki ia e tupu ai koutou:

3 Ki te mea kua whakamatautau koutou he tikanga ngawari ta te Ariki.

4 To koutou haerenga mai ki a ia ki te kohatu ora, i whakakahoretia nei e nga tāngata, he mea whiriwhiri ia na te Atua, he mea utu nui;

5 Ka hangā hoki koutou, ano he kohatu ora hei whare, ara, hei mea wairua, hei tohunga tapu, hei tapae atu i nga patunga tapu, ara, i nga mea wairua, he mea e manakohia ana e te Atua i runga i a Ihu Karaiti.

6 Mo reira tera wahi o te Karaipiture, Na, ka whakatakotoria e ahau ki Hiona te tino kamaka o te kokonga, he mea whiriwhiri, he mea utu nui, a, te tangata e whakapono ana ki a ia e kore e whakama.

7 Ki a koutou e whakapono na he mea utu nui *ia:* ki te hunga whakapono kore ia, te kamaka i whakakahoretia e nga kai hanga, kua meinga tenei hei upoko mo te kokonga,

8 Hei kamaka tūtukitanga waewae ia, hei toka whakahinga, *ki te hunga* e tūtuki ana ki te kupu, ki te hunga whakapono kore: i whakaritea mai hoki ratou hei penei.

9 Ko koutou ia he whakatupuranga whiriwhiri, he tohunga, he kingi, he iwi tapu, he iwi kua riro pu mai; hei whakapuaki i nga pai o te kai karanga i a koutou i roto i te pouri ki tana maramatanga whakamiharo:

10 I mua, ehara i te iwi, inaianei ia he iwi na te Atua: kihai nei i tohungia i mua, inaianei ia ka tohungia.

11 E *aku hoa* aroha, ko taku whakahau atu tenei, he hunga noho noa he konene hoki *koutou*, mawehe atu i nga hiahia kikokiko e whawhai nei ki te wairua;

12 Kia pai ta koutou whakahaere i roto i nga tauiwi, mo ta ratou whakapae ki a koutou, he kai mahi koutou i te kino, na kia whakakororia ratou i te Atua i te ra o te tirohanga mai, ina kite i *ā koutou* mahi pai.

13 Na, kia ngohengohe koutou ki nga tikanga katoa a te tangata he whakaaro ki te Ariki: ahakoa na te kingi, na te mea nui rawa;

14 Na nga kawana ranei, na te hunga i tonoa mai e ia hei whiu i nga kai mahi i te kino, hei whakamoemiti ia mo te hunga e mahi ana i te pai.

15 Ko ta te Atua hoki tenei i pai ai, kia ai a koutou mahi pai hei puru mo nga mangai kuare o nga tāngata whakaaro kore:

16 He hunga ehara nei i te herehere, otiia e kore e waiho to koutou herekoretanga hei hipoki mo te mauahara, engari kia rite ki nga pononga a te Atua.

17 Whakahonoretia nga tāngata katoa. Arohaina nga teina nga tuakana. E wehi ki te Atua. Whakahonoretia te kingi.

18 E nga pononga, kia ngohengohe ki o koutou rangatira kia nui te wehi; he teka ki te hunga pai ki te hunga ngawari anake, ki te hunga whanoke ano hoki.

19 He mea whai whakapainga hoki tenei, ki te mea na te maharatanga ki te Atua ka whakamanawanui ai tetahi ki nga mea whakapouri, i a ia ano hoki e whakamamaetia hetia ana.

20 He aha hoki te kororia, ki te mea ka whakamanawanui koutou, i te mea kua hara koutou a ka motokia? tena ka whakamanawanui koutou, i te mea ka mahi pai a ka whakamamaetia, he mea whai whakapainga tenei ki te Atua.

21 I karangatia hoki koutou ki tenei:

Digitized by Google

i whakamamaetia hoki a te Karaiti mo tatou, a waiho iho e ia he tauira ma tatou, kia aru ai koutou i ona tapuae:

22 Kihai nei ia i mea i te hara, kahore ano hoki i kitea te tinihanga i tona mangai:

23 Ka taunutia, kihai ia i taunu atu; ka whakamamaetia, kihai ia i whakatuma; engari i tuku atu i a ia ki te kai whakarite tika o te whakawa:

24 Nāna ake i waha o tatou hara, na tona tinana ake, i runga i te rakau, kia whakatupapaku ai tatou ki te hara, kia ora ai ki te tika: na ona karawarawa i ora ai o koutou mate.

25 I rite hoki koutou ki te hipi kua kotiti ke; heoi kua hoki tenei koutou ki te Hepara ki te Pihopa o o koutou wairua.

UPOKO 3.

ME koutou ano hoki, e nga wāhine, kia ngohengohe ki a koutou tāne ake; a ki te turi etahi ki te kupu, na, i kore i te kupu, ko te whakahaere a nga wāhine hei mea e riro mai ai ratou;

2 I a ratou e titiro ana ki te hē-kore o ta koutou whakahaere ki te hopohopo.

3 Te whakapaipai mo koutou, kauaka hei to waho, *kauaka* hei te makawe i whiria, kauaka hei te whakapiritanga mai o nga mea koura, kauaka hei te whakakakahuranga o nga kakahu;

4 Engari hei te tangata ngaro o te ngakau, hei te mea e kore e pirau, hei to te wairua māhaki to te *wairua* rangimarie, he mea utu nui hoki tenei i te aroaro o te Atua.

5 He penei hoki i mua ta nga wāhine tapu whakapaipai mo ratou, a te hunga i whakaaro ki te Atua, ngohengohe tonu ratou ki a ratou tāne:

6 Me Hera hoki i ngohengohe ki a Aperahama, ko te ariki hoki tana ingoa mona: nāna hoki koutou tamariki, i a koutou e mahi pai ana, a kahore e mataku i tetahi whakapawera.

7 Me nga tāne ano hoki, kia rite ki *to koutou* matauranga ta koutou noho ki a *ratou*, whakawhiwhia te wahine ki te honore, ko te mea kahakore hoki ia, ka uru tahi nei ano hoki korua ki te oranga ka homai noa nei; he mea kei araia a korua inoi.

8 Na, te whakamutunga nei *o taku*, kia kotahi te whakaaro o *koutou* katoa, kia kotahi te ngakau, kia rite te aroha ki to te tuakana ki to te teina, kia pai te ngakau, kia ngawari:

9 Kaua e utua he kino ki te kino, he taunu ki te taunu: engari me manaaki; me te mahara ano kua karangatia koutou ki tenei, ara kia whiwhi koutou ki te manaakitanga.

10 Ki te mea hoki tetahi kia aroha ki te ora, kia kite i nga ra pai, me pēhi e ia tona arero kei kino, ona ngutu hoki kei korero tinihanga:

11 Me peka ke atu i te kino, me mahi pai; ko te rangimarie hei rapunga māna, hei whainga atu māna.

12 No te mea hoki kei runga i te hunga tika nga kanohi o te Ariki, me ona taringa hoki ina inoi ratou: e hē mai ana ia te mata o te Ariki ki te hunga e mahi ana i te kino.

13 Ko wai hoki hei homai i te hē ki a koutou, ki te aru koutou i te pai?

14 Otiia ki te mea na te whakaaro ki te tika i whakamamaetia ai koutou, ka hari koutou: aua ra e mataku ki ta ratou whakamataku, kaua e pawera;

15 Engari whakatapua te Ariki te Atua i roto i o koutou ngakau: a kia rite tonu te kupu i a koutou i nga wa katoa, hei whakahokinga atu *ma koutou* ki nga tāngata katoa e ui ana ki a koutou ki te mea e tumanakohia atu nei e koutou, kia māhaki ano ia te ngakau kia wehi:

16 Kia pai o koutou hinengaro; mo ta ratou ngautuara ki a koutou, he kai mahi koutou i te kino, kia whakama taua hunga e whakapae teka ra ki ta koutou whakahaere pai i roto i a te Karaiti.

17 Ki te mea hoki i a tatou e mahi ana i te pai ka takoto i te Atua he mamae mo tatou, erangi tera i *te mamae i a tatou* e mahi ana i te kino.

18 Kotahi hoki whakamamaetanga o te Karaiti mo nga hara, te tika mo te hē, kia arahina ai tatou e ia ki te Atua, i whakamatea hoki ko te kikokiko, he mea whakaora ia na te Wairua:

19 Ko tana ano tena i tona haerenga i mua ki te kauwhau ki nga wairua i te whare herehere:

20 I turi nei i mua, i te mea e tatari ana te manawanui o te Atua i nga ra i a Noa, i te mea e hangā ana te āka, te mea i ora ai etahi wairua torutoru nei, ara, tokowaru, he mea na te wai.

21 He mea whakarite ki tenei te mea e whakaora nei i a tatou inaianei, ara, te iriiri, (ehara i te whakarerenga atu i te poke o te kikokiko, engari he whakaaenga ake na te hinengaro pai ki te Atua,) he meatanga na te aranga mai o Ihu Karaiti:

Digitized by Google

22 Kua riro nei ki te rangi, a kei te ringa matau nei ano ia o te Atua; kei raro ano i a ia nga anahera, nga rangatiratanga, nga kaha.

UPOKO 4.

NA, kua mamae nei o te Karaiti kikokiko mo tatou, e mau koutou ki nga mea whawhai, *ara* ki taua whakaaro pu na ano: te tangata hoki kua mamae te kikokiko kua mutu te hara;

2 A kore ake ana noho i te kikokiko i nga wa e takoto ake nei ki runga ki nga hiahia o nga tāngata, engari ki ta te Atua i pai ai.

3 Kāti hoki ma tatou ko te wahi o *to tatou* oranga kua pahemo nei, hei mahinga ma tatou i ta nga tauiwi i pai ai, i a tatou i haere i runga i nga hiahia taikaha, i nga minaminatanga, i nga haurangitanga waina, i nga kakainga, i nga inumanga, i nga karakia whakarihariha ki nga whakapakoko:

4 He hanga hou tenei ki a ratou, *ara*, koutou kahore e rere tahi e kokiri atu ki te kino, a kino iho a ratou korero:

5 Me korero e ratou a ratou mahi ki te Kai whakawa mo te hunga ora mo te hunga mate, kua rite noa ake hoki tāna.

6 Mo konei ra i kauwhautia ai ano hoki te rongo pai ki te hunga kua mate, hei whakaheanga hoki ratou, ara, te kikokiko ma te tangata, kia ora ia ratou, ara, te wairua i runga i ta te Atua.

7 Heoi, kua tata te whakamutunga o nga mea katoa: na, kia whai whakaaro koutou, kia mataara, kia inoi.

8 Na, i te tuatahi o nga mea katoa arohaina putia koutou e koutou ano: he tini hoki nga hara ka hipokina e te aroha.

9 Whakamanuhiritia tetahi e tetahi kaua e amuamu.

10 Te mea kua riro noa mai i tetahi i tetahi meatia atu ano e koutou ma tetahi ma tetahi, kia rite ki ta nga tuari pai o nga homaitanga maha a te Atua.

11 Ki te korero tetahi, kia rite ki ta nga kupu a te Atua; ki te minita tetahi, hei to te kaha e homai ana e te Atua: kia whai kororia ai te Atua i nga mea katoa i roto i a Ihu Karaiti; kei a ia te kororia me te mana, ake ake ake. Amine.

12 E *aku hoa* aroha, kaua e kiia he hanga hou te tahunga i roto i a koutou, hei whakamatautau i a koutou, kei mea he mea hou *tenei* kua pa ki a koutou:

13 Engari ka uru nei koutou ki nga mamae o te Karaiti, kia hari koutou; he mea hoki e hari ai koutou, whakamanamana rawa, i te whakakitenga mai o tona kororia.

14 Ki te tawaia koutou me te ingoa o te Karaiti, ka hari koutou; no te mea e tau ana te Wairua o te kororia ara to te Atua ki runga ki a koutou: ta ratou mona he korero kino, ta koutou mona he whakakororia.

15 Kaua ia tetahi o koutou e whakamamaetia mo te mahi patu tangata, mo te tahae, mo te mahinga i te kino, mo te pokanoa ki ta tera meatanga.

16 Ki *te whakamamaetia ia tetahi* mo te ki he Karaitiana ia, kaua ia e whakama; engari hei mea tenei e whakakororia ai ia i te Atua.

17 Ko te wa hoki *tenei* e timata ai te whakarite whakawa ki te whare o te Atua: a ki te mea kei a tatou te tuatahi, he pehea ra te whakamutunga ki te hunga e kore e tahuri ki te rongo pai o te Atua?

18 A ki te mea ka ora noa te tangata tika, kei hea he putanga mo te tangata karakia kore mo te tangata hara?

19 Na, te hunga kua pai nei te Atua kia whakamamaetia ratou, me tuku e ratou o ratou wairua *ki a ia*, ara, ki te Kai hanga pono, me te mahi ano ia *ratou* i te pai.

UPOKO 5.

NA, he whakahau tenei naku ki nga kaumatua i roto i a koutou, he hoa kaumatua hoki ahau, he kai whakaatu mo nga mamae o te Karaiti, a kua whiwhi tahi nei ki te kororia e whakakitea mai i muri:

2 Whangainga te kahui a te Atua i roto i a koutou; kaua e ngakau kore ina tirotiro, engari kia hihiko; kaua e waiho i runga i te taonga hē, engari i te ngakau nui;

3 Kaua ano hoki e whakatupu rangatira ki *ta te Atua* wahi, engari hei tauira koutou ki te kahui.

4 A ka puta mai te tino Hepara, ka whiwhi koutou ki te karauna kororia e kore e pirau.

5 Me koutou ano hoki, e nga taitamariki, kia ngohengohe ki nga kaumatua.

Digitized by Google

Kia ngohengohe ano hoki koutou katoa tetahi ki tetahi, ko te ngakau papaku ano hei kakahu mo koutou: no te mea hoki e pakeke ana te Atua ki te hunga whakapehapeha, a ka hoatu e ia he aroha noa ki te hunga papaku.

6 Na, whakaititia iho koutou i raro i te ringaringa kaha o te Atua, kia whakateiteitia ake ai koutou e ia i te wa e pai ai:

7 Makā atu o koutou manukanukatanga katoa ki runga ki a ia; e whakaaro ana hoki ia ki a koutou.

8 Kia mataara, kia matapopore; kei te haereere hoki to koutou hoa whawhai te rewera, ano he raiona tangi e ngengere ana, e rapu ana i te tangata hei horomanga māna:

9 Kia u ki runga i te whakapono, ka whawhai atu ki a ia; me te mahara ano ka rite aua mamae nei ano i o koutou teina i te ao.

10 Na, ma te Atua o nga *mahi* aroha noa katoa, i karangatia ai tatou ki tona kororia mutunga kore i roto i a Karaiti Ihu, ka oti koutou te whakamamae i *tenei* wa iti nei, māna koutou e mea kia tino rite, māna e whakau, māna e whakakaha, māna e whakapumau.

11 *Waiho atu* i a ia te kororia me te kaha, ake ake ake. Amine.

12 Kua tuhituhia atu nei e ahau *etahi kupu* torutoru, hei maunga ma Hirawanu, he teina pono ia no koutou, ki toku whakaaro: he whakahau atu tenei, he whakaatu naku, ko te tino aroha noa tenei o te Atua e tu nei koutou.

13 Tenei te oha atu nei ki a koutou *te hahi* i Papurona, i whiriwhiria ngatahitia nei *koutou;* me taku tamaiti ano hoki me Maka.

14 Oha atu koutou tetahi ki tetahi hei te kihi aroha ano. *Kia tau* te rangimarie ki a koutou katoa i roto nei i a Karaiti Ihu. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA

A PITA

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

NA Haimona Pita, na te pononga na te Apotoro a Ihu Karaiti, ki te hunga kua whiwhi ki te whakapono utu nui, ki te penei ano me to matou nei, he meatanga na te tika o to tatou Atua, ara o te Kai whakaora o Ihu Karaiti:

2 Kia whakanuia te aroha noa me te rangimarie ki a koutou, i runga i te matauranga ki te Atua, ki a Ihu hoki ki to tatou Ariki;

3 Kua homai na hoki e tona kaha Atua ki a tatou nga mea katoa mo te ora, mo te karakia pai, i te mea ka mātau nei ki te Kai karanga i a tatou i runga i te kororia i te pai:

4 Na enei hoki i riro mai ai i a tatou nga kupu whakaari, he mea nui whakaharahara, he mea utu nui; ma enei hoki koutou ka whiwhi ai ki te ahua Atua, i a koutou ka mawhiti mai nei i ta te hiahia pirau, *i tenei* i te ao nei.

5 Mo reira nei hoki, me whakapau rawa o koutou uaua, a honoa iho te pai ki runga ki to koutou whakapono; ki runga hoki ki te pai ko te matauranga;

6 Ki runga ki te matauranga ko te pēhi o te hiahia; a ki runga ki te pēhi o te hiahia ko te manawanui; ki runga ki te manawanui ko te tikanga o te karakia;

7 Ki runga ki te karakia pai ko te atawhai ki nga teina; ki runga ki te atawhai ki nga teina ko te aroha.

8 Ki te mea hoki kei a koutou enei mea, a e nui ana, ka meinga *koutou* kia kaua e mangere kia kaua e hua kore i runga i te matauranga ki to tatou Ariki ki a Ihu Karaiti.

9 Te tangata hoki kahore nei i a ia enei mea, he matapo, he atarua, kua wareware ki te horoinga o ona hara o mua.

10 Mo konei, e *aku* teina, kia puta o koutou uaua ki te whakapumau i to

Digitized by Google

koutou karangatanga i *to koutou* whiri-whiringa: ki te penei hoki ta koutou mahi e kore rawa koutou e tapepa:

11 Penei hoki ka whiwhi nui koutou ki te tapokoranga ki te rangatiratanga mutunga kore o to tatou Ariki, ara o te Kai whakaora o Ihu Karaiti.

12 Mo reira ano e kore ahau e mangere ki te whakamahara tonu i a koutou ki enei mea, kua mātau nei ano koutou, kua oti ano te whakau ki runga ki tenei mea pono.

13 Ki toku whakaaro hoki, i a au e noho ana i tenei tapenakara, he mea tika ano kia whakaoho ahau i a koutou, kia whakamahara;

14 E mohio ana hoki ahau e kore e wheau ka mahue *tenei* tapenakara aku, ka pera ano me ta to tatou Ariki ta Ihu Karaiti i whakakite mai ai ki a au.

15 Ka puta ano hoki toku uaua kia mau tonu ai to koutou mahara ki enei mea, i muri i taku haerenga atu.

16 Ehara hoki i te mea he whai ta matou i nga kupu i titoa e te whakaaro tinihanga, i te mea e whakapuakina ana e matou ki a koutou te kaha me te haerenga mai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti, engari he kai titiro ano matou ki tona nui.

17 I riro mai hoki he honore he kororia ki a ia i te Atua Matua, i te putanga mai o taua reo ki a ia i roto i te kororia nui rawa, Ko taku Tama tenei i aroha ai, ko taku i ahuareka atu ai.

18 I rongo ano matou ki tenei reo e puta mai ana i te rangi, i a matou i tona taha i runga i te maunga tapu.

19 A tenei ano kei a tatou te kupu poropiti, he mea e nui atu ana te u; pai tonu ki te anga ta koutou whakaaro ki reira, he rama hoki e tiaho ana i te wahi pouri, kia puao ra ano te ra, kia ara ra ano te whetu o te ata i roto i o koutou ngakau:

20 Ko tenei ta koutou e mohio ai i te tuatahi, kahore he poropititanga o te Karaipiture nona ake *ona* tikanga.

21 Ehara hoki i te mea na te tangata i pai ake i puta mai ai te poropititanga i mua, engari he mea whakamahara na te Wairua Tapu i korero ai nga tāngata tapu a te Atua.

UPOKO 2.

NA, he poropiti teka ano i mua i roto i te iwi, he pera ano me nga kai whakaako teka e puta ake a mua i roto i a koutou; ma enei e mau puku mai nga titorehanga whakangaro, he whakakahore na ratou i te Ariki i hokona ai ratou, *a* he mea hohoro tonu te whakangaromanga e takina iho e ratou ki a ratou ano.

2 He tokomaha ano hoki e aru i ta ratou tikanga taikaha; ma enei ano te ara o te pono ka korerotia kinotia ai.

3 A *i a ratou* ka apo nei i te moni, ka titoa e ratou etahi kupu kia whai taonga ai ratou i a koutou: nonamata te tukunga mo ratou ki te hē, e kore ano e whakaroa; kahore hoki he moe o to ratou whakangaromanga.

4 Na, kihai i tohungia e te Atua nga anahera i hara, engari peia ana *ratou* e ia ki te po, he mea herehere i te pouri, he mea tiaki mo te whakawakanga;

5 A kihai i tohungia te ao tawhito, he mea tiaki ia nāna a Noa, te tokowaru, te kai kauwhau i te tika, i tana kawenga mai i te waipuke ki te ao o te hunga karakia kore;

6 Nga pa ano hoki, a Horoma a Komora, meinga ana e ia hei pungarehu, hurihia iho, he mea whakawa, waiho iho hei tohu ki te hunga e noho karakia kore i nga wa i muri;

7 Ko Rota ia ko te tangata tika whakaorangia ake e ia, i a ia e whakapouritia ana e te ritenga taikaha a te hunga kino;

8 I taua tangata tika, e noho ana i roto i a ratou, mamae ana *tona* ngakau tika i *a ratou* mahi kino i tuna i kite ai i tana i rongo ai, i tenei ra i tenei ra:

9 Mātau tonu te Ariki ki te whakaora i te hunga karakia i roto i te whakamatautauranga, kia waiho ano hoki te hunga hē mo a te ra whakawa whiua ai:

10 Tera rawa ia *tana* mo te hunga e whai ana i ta te kikokiko, e haere ana i runga i te hiahia poke, e whakahawea ana ki te rangatiratanga: he hunga hikaka, e whai ana i ta ratou ake; kahore hoki e wehi ki te korero kino ki nga tāngata nunui.

11 Na, nga anahera he nui rawa nei te kaha te mana, kahore e puaki i enei he kupu kino mo ratou i te aroaro o te Ariki ina whakawa.

12 Ko era ia, rite tonu ratou ki te kararehe kahore nei he whakaaro, he mea maori anake, i hangā nei hei hopukanga hei whakangaromanga, korero kino ana ratou ki nga mea kahore nei e mohiotia e ratou; a ka ngaro i runga i ta ratou tikanga pirau;

13 Ka whiwhi ratou ki te utu o te hē; ki ta ratou whakaaro iho he koanga ngakau ta te tinana whakaahuareka i te

Digitized by Google

awatea. He ira *ratou*, he whakaheanga mai, e kai ana i nga mea papai i runga i a ratou mahi tinihanga i a ratou e hakari tahi ana me koutou;

14 O ratou kanohi kī tonu i te puremu, kahore hoki e mutu to ratou hara; e poaina ana e ratou nga hinengaro kahore i u: he ngakau to ratou kua oti te whakamahi ki te apo; he tamariki kua oti te kanga:

15 Mahue ake i a ratou te ara tika, kotiti ke ana ratou, whai tonu ai i te ara o Paraama *tama* a Pohora, i whakapai nei ki te utu o te hē;

16 Otira i riria ano ia mo tana hē: i korero te kararehe reo kore no te tangata nei ano te reo, a pēhia ana e ia te wairangitanga o te poropiti.

17 He puna wai kore enei tāngata, he kapua e akina ana e te tūpuhi; pouri kerekere te wahi kua rite mo ratou, mo ake tonu atu.

18 Tetere rawa hoki, he mea teka noa a ratou korero, e poaina ana e ratou ki nga hiahia o te kikokiko, ki nga hiahia taikaha, te hunga kua mawhiti rawa atu i roto i te hunga e noho ana i te hē.

19 He here-kore ta ratou e whakaari nei ki a ratou, *heoi* he pononga ratou na te pirau: ki te taea hoki te tangata e te hoa riri, hei pononga ia mana.

20 I a ratou hoki kua mawhiti mai i roto i nga mea poke o te ao, no te mea ka mātau nei ki te Ariki, ara ki te Kai whakaora ki a Ihu Karaiti, na, ki te mau ano ratou, a ka hinga rawa i aua mea, kino noa atu to ratou whakamutunga i te timatanga.

21 Erangi hoki te kore e mātau ki te ara o te tika, he kino rawa ia te mātau, me te tahuri ke atu ano i te ture tapu kua tukua nei ki a ratou.

22 Heoi te tukunga iho ki a ratou rite tonu ki ta te whakatauki pono, Kua hoki te kuri ki tona ruaki; me, Te poaka ano i horoia, ki *tana* titakatakanga i te paru.

UPOKO 3.

KO te rua tenei o aku pukapuka, e aku *hoa* aroha, ka tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou; hei whakaoho i o koutou hinengaro tinihanga kore kia mahara:

2 Kia mahara ai koutou ki nga kupu i korerotia i mua e nga poropiti tapu, ki ta matou hoki ki ta nga apotoro a te Ariki a te Kai whakaora:

3 Ko tenei ta koutou e mātau ai i te tuatahi, tera e puta mai etahi kai whakamanumanu i nga ra whakamutunga, e haere ana i runga i nga ritenga o o ratou hiahia ake,

4 E mea ana, Kei hea te korero o tona haerenga mai? mau tonu hoki nga mea katoa no te moenga ra ano o nga mātua, pera tonu me to te orokohanganga.

5 E pai ana hoki ratou kia kuare ki tenei, na te kupu a te Atua nga rangi i mua, me te whenua ano he mea hanga no roto i te wai, i roto ano i te wai.

6 He hurihanga na enei i ngaro ai i te wai te ao o era wa.

7 Ko nga rangi onaianei ia me te whenua, he mea rongoa na taua kupu ra ano, he mea waiho marire mo te ahi, ina taea te ra e whakaritea ai te whakawa, e whakangaromia ai nga tāngata karakia kore.

8 Na, kei kuare koutou, e *aku hoa* aroha, ki tenei mea kotahi, ki ta te Ariki he ra kotahi rite tonu ki nga tau kotahi mano, a nga tau kotahi mano rite tonu ki te ra kotahi.

9 E kore te Ariki e whakaroa ki tana kupu whakaari, *e kore* e rite ki ta etahi e ki nei he whakaroa; engari e manawanui ana ki a tatou, kahore hoki ona hiahia kia mate etahi, engari kia tae katoa mai ki te ripeneta.

10 E puta mai hoki te ra o te Ariki, ano he tahae i te po; ko reira pahemo atu ai nga rangi, tona nui hoki o te tangi; na, ka ngiha nga mea timatanga i te ahi ka rewa; a pau ake i te ahi te whenua me ana mahi.

11 Na, mo te rewa nei enei mea katoa, kia pehea ra he tikanga ma koutou i runga i te whakahaere tapu i te karakia;

12 Me te tumanako atu me te takare atu ano koutou ki te taenga mai o te ra o te Atua, e rewa ai nga rangi i te ahi, e ngika ai nga mea timatanga e memeha ai?

13 Heoi kei te tumanako atu nei tatou ki nga rangi hou ki te whenua hou, ki tana i whakaari mai ai, ko reira noho ai te tika.

14 Mo konei ra, e *aku hoa* aroha, i a koutou ka tumanako atu na ki enei mea, kia puta o koutou uaua kia rokohina ai koutou e ia i runga i te rangimarie, tē whai ira, tē whai koha.

15 Kia mahara ano koutou ki te manawanui o to tatou Ariki he whakaoranga; ko te mea hoki ia i tuhituhia ki a koutou e to tatou teina aroha e Paora, he mea i rite tonu ki te matauranga kua homai nei ki a ia;

Digitized by Google

16 I pera hoki i ana pukapuka katoa, i korerotia hoki enei mea ki reira; kei reira ano hoki etahi mea e pakeke ana ki te waakaaro, whakawiria ketia ake e te hunga kuare e te hunga kahore ano i u, ko ta ratou hanga ano ia ki era atu Karaipiture, a ngaro iho ratou.

17 Na, e *aku hoa* aroha, ka mātau wawe nei koutou, kia tupato kei kahakina atu koutou e te hē o te hunga kino, kei taka atu, kei kore e u.

18 Engari kia neke ake i runga i te aroha noa, i te matauranga o to tatou Ariki, ara o te Kai whakaora o Ihu Karaiti. *Waiho atu* i a ia te kororia, aianei a ake tonu atu. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUATAHI

A HOANI

APOTORO KI NGA TĀNGATA KATOA.

UPOKO 1.

TE mea o te timatanga, ta matou i rongo ai, ta o matou kanohi i kite ai, ta matou i titiro atu ai, ta o matou ringaringa i whāwhā atu ai, *nga mea* o te Kupu o te ora;

2 (I whakakitea mai hoki te ora, a kite ana matou, na, ka whakaatu nei, ka kauwhau nei ki a koutou i te ora tonu, i tera i te Matua i mua, a kua whakakitea mai nei ki a matou;)

3 Ko ta matou ra i kite ai i rongo ai e kauwhautia atu nei e matou ki a koutou, kia uru tahi ai koutou me matou: na, ka uru tahi nei matou ki te Matua, ki tana Tama hoki ki a Ihu Karaiti.

4 Na, ka tuhituhia atu nei enei mea e matou ki a koutou, kia tino nui ai to koutou hari.

5 Ko te korero ano tenei i rongo ai matou ki a ia, a ka korerotia atu e matou nei ki a koutou, na, he māramatanga te Atua, kahore rawa hoki he pouri i roto i a ia.

6 Ki te mea tatou ka uru tahi tatou ki a ia, me te haere ano tatou i te pouri, e korero teka ana tatou, ehara hoki i te pono ta tatou e mahi nei:

7 Ki te haere ia tatou i te māramatanga, me ia hoki e noho nei i te māramatanga, na, ka whiwhi tahi tatou tetahi ki ta tetahi, a e horoia ana o tatou hara e nga toto o Ihu Karaiti o tana Tama.

8 Ki te mea tatou kahore o tatou hara, e whakapohehe ana tatou i a tatou ano, a kahore te pono i roto i a tatou.

9 Ki te whaki tatou i o tatou hara, e pono ana ia e tika ana, a ka murua e ia o tatou hara, ka horoia hoki o tatou hē katoa.

10 Ki te mea tatou kahore tatou i hara, ka meinga ia he kai korero teka, a kahore tana kupu i roto i a tatou.

UPOKO 2.

E AKŪ tamariki nonohi, ka tuhituhi atu nei ahau i enei mea ki a koutou, kia kaua ai koutou e hara. A ki te hara tetahi, he kai korero mo tatou kei te Matua, ko Ihu Karaiti, ko te tika:

2 Ko ia ano te whakamarietanga mo o tatou hara: ehara i te mea mo o tatou anake, mo o te ao katoa ano hoki.

3 Ma konei hoki tatou ka mātau ai kua mātau tatou ki a ia, ki te puritia e tatou ana ture.

4 Ki te mea tetahi, Kua mātau ahau ki a ia, a kahore e pupuri i ana ture, he tangata teka ia, a kahore te pono i roto i a ia.

5 Te tangata e pupuri ana i tana kupu, kua tino rite pu i a ia te aroha o te Atua: ma konei tatou ka mātau ai kei roto tatou i a ia.

6 Te tangata e mea ana e noho ana ia i roto i a ia, ko te tikanga tenei māna ko tona haere kia rite ki to tera haere.

7 E *aku* teina, ehara taku i te ture hou ka tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou, engari ko te ture tawhito, ko tera i a koutou o te timatanga iho ra ano. Te ture tawhito ko te kupu i rongo ai koutou no te timatanga iho ra ano.

8 *Tenei* ano ia he ture hou e tuhituhia atu nei e ahau ki a koutou; he mea pono i tana, i ta koutou, kua pahemo atu hoki te pouritanga, a ko te māramatanga pono tenei te whiti nei.

Digitized by Google

9 Te tangata e mea ana kei te māramatanga ia, a e mauahara ana ki tona teina, kei roto ano ia i te pouri, a taea noatia tenei ra.

10 Te tangata e aroha ana ki tona teina, e noho ana ia i roto i te māramatanga, kahore hoki he tūtukitanga waewae i roto i a ia.

11 Te tangata ia e mauahara ana ki tona teina, kei te pouri ia, e haere ana ia i roto i te pouri, kahore hoki ona matauranga e haere ana ranei ia ki hea, no te mea kua matapotia ona kanohi e te pouri.

12 Ka tuhituhi atu nei ahau ki a koutou, e nga tamariki nonohi, no te mea kua murua o koutou hara he whakaaro hoki ki tona ingoa.

13 Ka tuhituhi atu nei ahau ki a koutou, e nga mātua, no te mea kua mātau koutou ki a ia, ara, ki to te timatanga. Ka tuhituhi atu nei ahau ki a koutou, e nga taitamariki, no te mea kua hinga i a koutou te *wairua* kino. Ka tuhituhi atu nei ahau ki a koutou, e nga tamariki nonohi, no te mea kua mātau koutou ki te Matua.

14 I tuhituhi atu ai ahau ki a koutou, e nga mātua, no te mea kua mātau koutou ki a ia, ara, ki to te timatanga. I tuhituhi atu ai ahau ki a koutou, e nga taitamariki, no te mea e kaha ana koutou, a e mau ana te kupu a te Atua i roto i a koutou, kua hinga ano hoki i a koutou te *wairua* kino.

15 Kaua e aroha ki te ao, kaua ano hoki ki nga mea o te ao. Ki te aroha tetahi ki te ao, kahore te aroha o te Matua i roto i a ia.

16 Na, nga mea katoa i te ao, te hiahia o te kikokiko, te hiahia o nga kanohi, me te whakapehapeha ki nga rawa, ehara i te Matua, engari no te ao.

17 Ka pahemo atu ano te ao, me tona hiahia: tena ko te tangata e mea ana i ta te Atua e pai ai, e noho tonu ana ia a ake ake.

18 E nga tamariki nonohi, ko te taima whakamutunga tenei: a ka rite ki ta koutou i rongo ai e haere mai ana a anatikaraiti; na, kua tokomaha nei nga anatikaraiti; ma konei tatou ka mātau ai ko te taima whakamutunga tenei.

19 I haere atu ratou i roto i a tatou, ehara ia i te mea no tatou ratou; mehemea hoki no tatou ratou, kua noho tonu ki a tatou: otiia *he mea tenei* kia whakakitea ai ratou katoa ehara i a tatou.

20 Na, he whakawahinga ano to koutou na te Mea Tapu, e mātau ana ano hoki koutou ki nga mea katoa.

21 Ehara i te mea i tuhituhi atu ai ahau ki a koutou no te mea kahore koutou e mātau ki te pono, engari no te mea e mātauria ana e koutou, no te mea hoki kahore tetahi mea teka i puta ake i te pono.

22 Ko wai koia te tangata teka? he teka ianei ko te tangata e mea ana, ehara a Ihu i a te Karaiti? Ko te anatikaraiti tenei, ko te tangata e whakakahore ana ki te Matua ki te Tama.

23 Nga tāngata katoa e whakakahore ana ki te Tama, kahore te Matua i a ratou: te tangata e whakaae ana ki te Tama, kei a ia ano hoki te Matua.

24 Na, kia mau ki roto ki a koutou ta koutou i rongo ai no te timatanga ra ano. Ki te mea ka mau i roto i a koutou ta koutou i rongo ai no te timatanga ra ano, e mau ano koutou i roto i te Tama, i roto ano hoki i te Matua.

25 Ko te mea ano hoki tenei i whakaaria mai nei e ia ki a tatou, ko te oranga tonutanga.

26 I tuhituhia atu e ahau enei mea ki a koutou, mo te hunga e whakapohehe ana i a koutou.

27 Otiia e mau ana ano i roto i a koutou tana whakawahinga kua riro mai na i a koutou: kahore hoki o koutou mea e whakaakona ai koutou e tetahi: na, te whakawahinga e whakaako na i a koutou ki nga mea katoa, pono tonu, kahore hoki he teka, kia rite ra ki tana i whakaako ai i a koutou to koutou mau ki roto ki a ia.

28 Na, inaianei, e nga tamariki nonohi, kia mau ki roto ki a ia; kia whai maiatanga ai tatou ina puta mai ia, kei whakama hoki ki a ia ina haere mai ia.

29 Ki te mātau koutou e tika ana ia, ka mātau koutou he mea whanau nāna nga tāngata katoa e mea ana i te tika.

UPOKO 3.

KIA kite koutou i te tikanga o te aroha i homai nei e te Matua ki a tatou, ara, kia karangatia tatou ko nga tamariki a te Atua! koia te ao tē mātau ai ki a tatou, kahore hoki i mātau ki a ia.

2 E nga *hoa* aroha, he tamariki tatou na te Atua inaianei; a kahore ano i kitea noatia he aha ranei tatou a muri: otira e mohio ana tatou, ka puta mai ia, ka rite tatou ki a ia; ka kite hoki tatou i a ia, a ia ake ano.

3 Na, ki te mea kei tetahi tenei tumanakotanga atu ki a ia, ka tahia atu e

Digitized by Google

ia ona hē, kia rite ai ki a ia te hē-kore nei.

4 Te tangata e mea ana i te hara, he takahi tāna i te ture: he takahanga hoki te hara i te ture.

5 E mātau ana ano koutou i whakakitea mai ia hei whakakahore i o tatou hara; kahore ano hoki he hara i roto i a ia.

6 Te tangata e mau ana i roto i a ia e kore e hara: nga tāngata katoa e hara ana, kahore i kite i a ia, kahore ano hoki ratou i mātau ki a ia.

7 E nga tamariki nonohi, kei whakapohehetia koutou e tetahi: te tangata e mea ana i te tika, he tika ano ia, pera hoki me tera e tika ana.

8 Te tangata e mea ana i te hara, no te rewera ia; he hara hoki to te rewera no te timatanga ra ano. Mo konei te Tama a te Atua i whakakitea mai ai, kia whakakahoretia ai e ia nga mahi a te rewera.

9 Te tangata kua whanau i te Atua e kore e mea i te hara; no te mea e mau ana tona purapura i roto i a ia: a e kore e ahei i a ia te hara, no te mea kua whanau ia i te Atua.

10 Ma konei ka kitea ai nga tamariki a te Atua, me nga tamariki a te rewera: te tangata e kore e mahi i te tika, ehara ia i te Atua, me ia ano hoki e kore e aroha ki tona teina.

11 Ko te korero hoki tenei i rongo ai koutou i te timatanga, kia aroha tatou tetahi ki tetahi.

12 Kaua ra e pera me Kaina; no te *wairua* kino nei ia, a kohurutia ana e ia tona teina. A na te aha ia i kohuru ai i a ia? No te mea i kino ana mahi, a ko a tona teina i tika.

13 Kaua e miharo, e aku teina, ki te kino te ao ki a koutou.

14 E mātau ana tatou kua whiti atu tatou i te mate ki te ora, no te mea e aroha ana tatou ki nga teina. Te tangata kahore e aroha ki te teina, e noho ana ia i roto i te mate.

15 Te tangata e mauahara ana ki tona teina, he kai patu tangata ia: a ka mātau koutou, na, te kai patu tangata kahore he oranga tonutanga e mau ana i roto i a ia.

16 Na konei tatou i mātau ai ki *tona* aroha, i tuku atu hoki ia i a ia kia mate mo tatou: a e tika ana kia tukua tatou e tatou ano ki te mate mo nga teina.

17 Na, te tangata i a ia nei nga oranga o tenei ao, a ka kite e matea ana tetahi mea e tona teina, na, ka tutakina iho e ia tona ngakau aroha ki a ia, e mau pehea ana te aroha o te Atua i roto i a ia?

18 E aku tamariki nonohi, kaua e waiho ma te kupu ma te arero te aroha; engari ma te mahi ma te pono.

19 Ma konei hoki tatou ka mātau ai no te pono tatou, ka whakau ai hoki i o tatou ngakau i tona aroaro.

20 Na, ki te mea ka whakahe mai *o tatou* ngakau ki a tatou, nui atu te Atua i o tatou ngakau, e mātau ana ano ia ki nga mea katoa.

21 E nga *hoa* aroha, ki te kore o tatou ngakau e whakahe ake ki a tatou, ka maia tatou ki te Atua.

22 A, te mea e inoia ana e tatou, ka homai e ia ki a tatou, no te mea e pupuri ana tatou i ana ture, a e mea ana i nga mea ahuareka ki tona aroaro.

23 Ko tana ture ano tenei, Kia whakapono tatou ki te ingoa o tona Tama o Ihu Karaiti, kia aroha ano tetahi ki tetahi, kia rite ano ki te ture i homai e ia ki a tatou.

24 Na, te tangata e pupuri ana i ana ture, e mau ana i roto i a ia, kei roto ano hoki tera i a ia. Na konei ano tatou i mātau ai e mau ana ia i roto i a tatou, na te Wairua kua homai nei e ia ki a tatou.

UPOKO 4.

E *AKU hoa* aroha, kaua e whakapono atu ki nga wairua katoa, engari me whakamatau nga wairua no te Atua ranei; he tokomaha hoki nga poropiti teka kua haere mai ki te ao.

2 Ma konei koutou ka mātau ai ki te Wairua o te Atua: nga wairua katoa e whakaae ana i haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko, no te Atua era:

3 A, nga wairua katoa kahore e whakaae i haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko, ehara i te mea no te Atua: ko to te anatikaraiti *wairua* ano tenei, i rongo nei koutou e haere mai ana; a tenei ano kei te ao nei inaianei.

4 No te Atua koutou, e nga tamariki nonohi, kua kaha ano koutou i a ratou: no te mea nui atu ia i roto i a koutou, i tera i roto i te ao.

5 No te ao ratou: na reira no te ao nei ano a ratou korero, a e whakarongo ana te ao ki a ratou.

6 No te Atua tatou: te tangata e mātau ana ki te Atua, e whakarongo ana ia ki a tatou; te tangata ehara nei i ta te Atua, e kore ia e whakarongo ki a tatou. Ma konei tatou ka mātau ai

Digitized by Google

ki te wairua o te pono, ki te wairua o te hē.

7 E nga *hoa* aroha, kia aroha tatou tetahi ki tetahi: no te Atua hoki te aroha; a, te hunga katoa e aroha ana, kua whanau i te Atua, a e mātau ana ki te Atua.

8 Te tangata kahore e aroha, kahore ia e mātau ki te Atua; he aroha hoki te Atua.

9 Na konei i kitea mai ai te aroha o te Atua ki a tatou, na te mea kua tonoa mai e te Atua tana Tama kotahi ki te ao, kia ora ai tatou i a ia.

10 Ko to te aroha tenei, ehara i te mea ko tatou kua aroha ki te Atua, engari ko ia kua aroha ki a tatou, a tonoa mai ana e ia tana Tama hei whakamarietanga mo o tatou hara.

11 E *aku hoa* aroha, ki te mea i penei te aroha o te Atua ki a tatou, e tika ana hoki kia aroha tatou tetahi ki tetahi.

12 Kahore he wa i kite ai tetahi tangata i te Atua. Ki te aroha tatou tetahi ki tetahi, e noho ana te Atua i roto i a tatou, a kua rite pu tona aroha i roto i a tatou.

13 Na konei tatou i mātau ai e noho ana tatou i roto i a ia, me ia i roto i a tatou, na te mea kua homai e ia ta tona Wairua ki a tatou.

14 A kua kite ano matou, ka whakaatu nei ano hoki, i tonoa te Tama e te Matua hei Kai whakaora mo te ao.

15 Te tangata e whakaae ana ko Ihu te Tama a te Atua, e noho ana te Atua i roto i a ia, me ia ano hoki i roto i te Atua.

16 Kua mātau nei ano hoki tatou kua whakapono ki te aroha o te Atua ki a tatou. He aroha te Atua; a, te tangata e noho ana i runga i te aroha e noho ana i roto i te Atua, me te Atua ano hoki i roto i a ia.

17 Na konei te aroha i rote i a tatou ka rite pu ai, a ka whai maiatanga ano tatou a te ra whakawa: na te mea e rite ana ki a ia tatou e noho nei i tenei ao.

18 Kahore he mataku i roto i te aroha; engari ka makā te mataku ki waho e te aroha ina tino rite; no te mea he mamae to te mataku. Na, te tangata e mataku ana, kahore ia i tino rite i roto i te aroha.

19 E aroha ana tatou ki a ia, no te mea ko ia kua aroha ki a tatou i te tuatahi.

20 Ki te mea tetahi, E aroha ana ahau ki te Atua, a e mauahara ana ki tona teina, he tangata teka ia: te tangata hoki kahore e aroha ki tona teina i kitea nei e ia, me pehea ka aroha ai ia ki te Atua kahore nei i kitea e ia?

21 Kei a tatou ano hoki tenei ture he mea nāna, Te tangata e aroha ana ki te Atua, kia aroha hoki ia ki tona teina.

UPOKO 5.

NGA tāngata katoa e whakapono ana ko Ihu te Karaiti, kua whanau i te Atua: nga tāngata katoa ano hoki e aroha ana ki te Pāpā, e aroha ana ano ki tona whanau.

2 Ma konei tatou ka mātau ai e aroha ana tatou ki nga tamariki a te Atua, ma te mea ka aroha tatou ki te Atua, a ka pupuri i ana ture.

3 Ko te aroha hoki tenei ki te Atua, kia pupuri tatou i ana ture: ehara hoki ana ture i te mea taimaha.

4 Nga mea katoa hoki kua whanau i te Atua e kaha ana i te ao: a ko te wikitoria tenei e taea ai te ao, ko to tatou whakapono.

5 Ko wai i kaha i te ao? ehara ianei te tangata e whakapono ana ko Ihu te Tama a te Atua?

6 Ko ia tenei i haere mai nei i runga i te wai i te toto, ko Ihu te Karaiti; ehara i te mea i runga i te wai anake, engari i runga i te wai i te toto. Ko te Wairua hoki te kai whakaatu, he pono hoki te Wairua.

7 Tokotoru hoki nga kai whakaatu i te rangi, ko te Matua, ko te Kupu, ko te Wairua Tapu: a kotahi ano enei tokotoru.

8 A tokotoru nga kai whakaatu i te whenua, ko te Wairua, ko te wai, ko te toto: a kotahi ano ta ratou tokotoru.

9 Ki te whakaae atu tatou ki ta nga tāngata whakaatu, he nui ke ta te Atua whakaatu: ko ta te Atua whakaatu hoki tenei, i whakaaturia mai e ia mo tana Tama.

10 Te tangata e whakapono ana ki te Tama a te Atua, he whakaaturanga ano tana kei roto i a ia: te tangata e kore e whakapono ki te Atua, kua meinga ia he kai korero teka; no te mea kahore ia i whakapono ki te whakaaturanga i whakaaturia mai nei e te Atua mo tana Tama.

11 A ko te whakaaturanga tenei, ara kua homai e te Atua ki a tatou te oranga tonutanga, kei rote ano i tana Tama tenei oranga.

12 Te tangata kei a ia te Tamaiti, kei a ia ano te oranga; te tangata kahore nei i a ia te Tama a te Atua, kahore i a ia te oranga.

Digitized by Google

13 I tuhituhia atu ai e ahau enei mea ki a koutou e whakapono nei ki te ingoa o te Tama a te Atua; kia mātau ai koutou kei a koutou te oranga tonutanga, kia whakapono ai hoki koutou ki te ingoa o te Tama a te Atua.

14 Ko to tatou maiatanga ano tenei ki a ia, na, ki te inoia e tatou tetahi mea i a ia, tana i pai ai, ka whakarongo mai ia ki a tatou:

15 A ki te mea ka mātau tatou e whakarongo ana ia ki ā tatou mea e inoi ai tatou, ka mātau ano kei a tatou ano nga mea i inoia e tatou i a ia.

16 Ki te mea ka kite tetahi i tona teina e hara ana, haunga te hara e mate ai *ia*, me inoi ia, a e homai he oranga ki a ia mo te hunga ehara nei to ratou i te hara e mate ai *ratou*. Tera ano te hara e mate ai: e kore ahau e mea kia inoi ia mo tera.

17 He hara nga hē katoa: tenei ano tetahi hara ehara nei i te mea e mate ai.

18 E mātau ana tatou, na, nga tāngata katoa kua whanau i te Atua kahore e hara; engari ka tiaki te tangata kua whanau i te Atua i a ia ano, e kore hoki te *wairua* kino e pa atu ki a ia.

19 Ka mātau nei tatou no te Atua tatou, a kei te takoto te ao katoa i roto i te kino.

20 Na, e mātau ana ano tatou kua haere mai te Tama a te Atua, a kua homai e ia ki a tatou he matauranga, kia mohio ai tatou *ki a ia* ki te Mea Pono; kei roto ano hoki tatou *i a ia* i te Mea Pono, *ara* i tana Tama i a Ihu Karaiti. Ko te Atua pono tenei, me te oranga tonutanga.

21 E *aku* tamariki nonohi, kia tupato koutou ki nga whakapakoko. Amine.

KO TE PUKAPUKA TUARUA

A HOANI APOTORO.

NA te kaumatua ki te wahine rangatira kua oti te whiriwhiri, ki ana tamariki hoki, e arohaina ponotia nei e ahau; a ehara i te mea e ahau anake, e nga tāngata katoa ano hoki kua mātau ki te pono;

2 He whakaaro hoki ki te pono e mau nei i roto i a tatou, a e mau ano ki a tatou, ake ake ake:

3 Kia tau ki a koutou te aroha noa, te mahi tohu, me te rangimarie, he mea na te Atua Matua, na te Ariki hoki na Ihu Karaiti, na te Tama a te Matua, i runga ano i te pono i te aroha.

4 Hari pu ahau noku i kite i etahi o o tamariki e haere ana i runga i te pono, e whakarite ana i te ture kua homai ki a tatou e te Matua.

5 Na, tenei ano taku kupu ki a koe, e tai, ehara i te ture hou taku e tuhituhi atu nei ki a koe, engari ko tera i a tatou no te timatanga, kia aroha tatou tetahi ki tetahi.

6 A ko te aroha tenei, kia haere tatou i runga i ana ture. Ko te ture ano tenei, kia rite ki ta koutou i rongo ai i te timatanga, hei runga i tera he haerenga ma koutou.

7 He tokomaha hoki te hunga whakapohehe kua tae mai ki te ao, kahore nei e whakaae i haere mai a Ihu Karaiti i te kikokiko. Ko te tangata whakapohehe tenei, ko te anatikaraiti.

8 Kia whai whakaaro ki a koutou ano, kei maumauria a tatou mahi, engari kia tino nui te utu e riro i a tatou.

9 Te tangata e poka ke ana, a kahore e mau ki te whakaakoranga a te Karaiti, kahore te Atua i a ia: te tangata e mau ana ki te whakaakoranga a te Karaiti, kei tenei te Matua me te Tama.

10 Ki te haere atu tetahi ki a koutou, a ehara tenei i te whakaakoranga e kawea atu e ia, kaua ia e puritia ki te whare, kaua ano hoki e oha atu ki a ia:

11 Ki te oha atu hoki tetahi ki a ia, ka uru ia ki ana mahi kino.

12 He maha nga mea hei tuhituhinga atu maku ki a koutou, *heoi* kihai ahau i pai ki te pepa ki te mangumangu: engari e mea ana ahau tera ahau e haere atu ki a koutou, a ka korero atu he mangai he mangai, kia tino nui ai to tatou hari.

13 Tenei te oha atu nei ki a koe nga tamariki a tou teina whiriwhiri. Amine.

Digitized by Google

KO TE PUKAPUKA TUATORU

A HOANI APOTORO.

NA te kaumatua ki a Kaiu, ki te *hoa* aroha ki taku e aroha atu nei i runga i te pono.

2 E te *hoa* aroha, nui atu i nga mea katoa taku inoi kia kake koe ki te pai, kia ora, kia pera ano me tou wairua kua kake ki te pai.

3 Hari pu hoki ahau ki nga teina i haere mai nei, i whakaatu i te pono i roto i a koe, ara, tou haere i runga i te pono.

4 Kahore aku hari e nui atu ana i enei, ara kia rongo ahau e haere ana aku tamariki i runga i te pono.

5 E te *hoa* aroha, pono tonu tau mahi e mea na koe mo nga teina, mo nga tāngata iwi ke ano hoki;

6 E whakaatu na i tou aroha i te aroaro o te hahi: na, ki te rite ki ta te Atua tau kawenga i a ratou, ka pai to mahi:

7 He whakaaro hoki ki *tona* ingoa i haere atu ai ratou, kihai ano i riro i a ratou tetahi mea a nga tauiwi.

8 Koia i tika ai kia whakamanuhiri tatou i nga tāngata penei, kia ai hoki tatou hei hoa mahi mo te pono.

9 I tuhituhi atu ahau ki te hahi: otira kahore matou e manakohia mai e Rioterepi, tana hoki e pai ai ko ia kia meinga hei tuatahi mo ratou.

10 Mo konei ki te haere atu ahau, ka mahara ahau ki ana mahi e mea nei ia, ki te kino o ana kupu i a ia e hāmemememe mai nei mo matou; kahore hoki tana i mutu i konei, kahore ia e manako ki nga teina, a ki te pai etahi, e riria ana e ia, e peia ana i roto i te hahi.

11 E te *hoa* aroha, kaua e arumia te kino, engari te pai. Te tangata e mahi pai ana, no te Atua ia: tena ko te kai mahi i te kino, kahore ia kia kite i te Atua.

12 E kōrerotia *paitia* ana a Rimitiriu e te katoa, e te pono ano hoki: hei kai whakaatu ano hoki matou; e mohio ana ano koutou he mea pono ta matou whakaaturanga.

13 He maha nga mea hei tuhituhinga atu maku, otira e kore ahau e pai kia tuhituhi atu ki a koe ki te mangumangu ki te pene:

14 E mea ana hoki ahau tera ahau e kite wawe i a koe, a e korero taua he mangai he mangai. *Kia tau* te rangimarie ki a koe. Tenei nga hoa aroha te oha atu nei ki a koe. Oha atu ki nga hoa aroha me te whakahua ano i te ingoa *o tera o tera.*

KO TE PUKAPUKA

A HURA.

NA Hura, na te pononga a Ihu Karaiti, na te teina o Hemi, ki te hunga kua oti te whakatapu e te Atua Matua, he mea tiaki i roto i a Ihu Karaiti, he hunga karanga:

2 Kia whakanuia ki a koutou te mahi tohu, te rangimarie, me te aroha.

3 E nga *hoa* aroha, tākare tonu ahau ki te tuhituhi atu ki a koutou mo *nga mea o to tatou* oranga tahi, i mea hoki me tuhituhi atu ki a koutou, me whakahauhau kia kaha *ta koutou* tohe ki te whakapono kua oti nei te tuku mai ki te hunga tapu.

4 Kua tomo puku mai hoki etahi tāngata, i tuhituhia i mua mo tenei whakataunga-hē, he hunga karakia kore, whakaputaina ketia ake e ratou te aroha

Digitized by Google

noa o to tatou Atua hei mea mo nga hiahia taikaha, a whakakahore ana ratou ki te Atua ko ia anake nei te rangatira, ki to tatou Ariki hoki ki a Ihu Karaiti.

5 Na, e mea ana ahau kia whakamaharatia koutou, kua mātau noa ake ano hoki koutou ki tenei, i whakaorangia mai e te Ariki te iwi i te whenua o Ihipa, muri iho whakangaromia ana e ia te hunga kihai nei i whakapono.

6 Na, nga anahera kihai nei i mau ta ratou o te timatanga, heoi whakarerea ake e ratou to ratou nohoanga ake, kua waiho e ia i raro i te pouri, mau tonu *te here* ki nga mekameka, mo te whakawakanga o te ra nui.

7 Ka rite ki Horoma raua ko Komora, me nga pa i tata ki a raua, i pera nei me enei, te puremu, te whai i nga kikokiko ke; kua waiho ratou hei tohu, pangia ana ratou e te whiu, *ara* e te ahi e ka tonu ana.

8 Ko ta tenei hunga moemoea ano hoki tena, e whakapoke ana i te kikokiko, e whakahawea ana ki te kawanatanga, e korero kino ana ki nga rangatira.

9 Na, Mikaera te tino anahera, i ta raua ngangautanga ko te rewera, i a ia e tohe ana ki te tinana o Mohi, kihai i tae tona aro ki te whakapuaki mai i te kupu kino mona, i a ia e whakawa ana, i mea *kau* ia, Ma te Ariki koe e riri.

10 Ko enei ia, e korerotia kinotia ana e ratou nga mea kahore nei ratou i mātau: na, nga mea e matauria noatia ake nei e ratou tahi ko nga kararehe whakaaro kore, hē iho ratou i aua mea.

11 Aue te mate mo ratou! kua haere nei hoki ratou i te ara o Kaina, kua torere rawa hoki ki te hē, ara, ki to Paraama utu, na, ko to Kora totohenga hei whakangaromanga mo ratou.

12 He toka moana ratou i roto i a koutou hakari aroha, i a ratou e hakari tahi ana me *koutou*, e whangai ana i a ratou ano, kahore hoki e mataku: he kapua wai kore e akina ana e nga hau; he rakau kua pirau nei nga rau, he mea hua kore, ka rua nei nga matenga, he mea kua unuhia ake i nga pakiaka;

13 He ngaru pua no te moana, ko to ratou whakama nei i te huka; he whetu atiutiu noa, pouri kerekere te wahi kua rite mo ratou, mo ake tonu atu.

14 I poropititia ano hoki enei e Enoka e te tokowhitu i muri i a Arama, i a ia i mea, Na, kei te haere mai te Ariki me nga mano tini o tona hunga tapu,

15 Kia whakaritea he whakawa mo nga tāngata katoa, a kia riria te hunga karakia kore katoa o ratou mo a ratou mahi karakia kore katoa, i hē ai ratou ki te karakia, mo nga kupu pakeke katoa i korerotia e te hunga hara, e te hunga karakia kore mona.

16 He hunga amuamu ratou, he kowhetewhete, e haere ana i runga i o ratou hiahia ake, tetere rawa ano hoki *nga kupu* e korero nei o ratou mangai, he hunga miharo kanohi ratou, he mea kia riro mai ai he mea *ma ratou*.

17 E nga *hoa* aroha, kia mahara koutou ki nga kupu i korerotia i mua e nga apotoro a to tatou Ariki a Ihu Karaiti;

18 I mea hoki ratou ki a koutou, tera e puta mai te hunga whakamanumanu i te wa whakamutunga, e haere ana i runga i o ratou hiahia karakia kore.

19 He hunga tenei e momotu ke ana i *a ratou*, he hunga ngakau maori, kahore nei i a ratou te Wairua.

20 Ko koutou ia, e nga *hoa* aroha, hangā ake koutou hei whare ki runga ki to koutou whakapono tapu rawa, me te inoi ano i roto i te Wairua Tapu,

21 Me te tiaki ano i a koutou i runga i te aroha o te Atua, me te tatari atu ano ki te mahi tohu a to tatou Ariki a Ihu Karaiti, e taea ai te oranga tonutanga.

22 Ko etahi ano tohungia, he mea kowae marie.

23 Ko etahi me whakaora i runga i te mataku, me to mai i roto i te kapura; te kakahu nei ano kua poke i te kikokiko, whakariharihangia.

24 Na, te Mea kuha ki te tiaki i a koutou kei hinga, ki te whakatu hoki i a koutou ki te aroaro o tona kororia hei mea koha kore i runga i te hari whakaharahara,

25 *Ko ia* anake nei te Atua te Mea mātau, to tatou Kai whakaora, *waiho atu* i a ia te kororia me te nui, te kaha me te mana, aianei a ake ake ake. Amine.

Digitized by Google

KO TE

WHAKAKITENGA A HOANI.

UPOKO 1.

KO te whakakitenga a Ihu Karaiti, i homai e te Atua ki a ia, kia whakakitea ai e ia ki ana pononga nga mea meake nei rite; na, whakaaturia mai ana e ia, he mea mea na tana anahera, i tonoa mai e ia ki tana pononga ki a Hoani:

2 Ki te kai whakaatu i te kupu a te Atua, i te whakaaturanga hoki o Ihu Karaiti, i tana hoki i kite ai.

3 Ka hari te tangata e titiro ana i te pukapuka, me te hunga ano hoki e whakarongo ana ki nga kupu o te poropititanga, a e pupuri ana i nga mea kua oti te tuhituhi ki reira: kua tata hoki te taima.

4 Na Hoani ki nga hahi e whitu i Ahia: *Kia tau* ki a koutou te aroha noa, me te rangimarie, he mea na Tenei e ora nei inaianei, i mua ano ia, a kei te haere mai ano; he mea ano na nga Wairua e whitu i mua i tona torona;

5 He mea ano na Ihu Karai i, na te kai whakaatu pono, ko ia nei te putanga matamua o te hunga mate, me te rangatira o nga kingi o te whenua. I arohaina nei tatou e ia, i horoia ano hoki o tatou hara ki ona toto,

6 A meinga ana tatou e ia hei kingi hei tohunga ki te Atua, ara ki tona Matua; *waiho atu* i a ia te korōria me te kaha, ake tonu atu. Amine.

7 Tenei ia te haere mai nei me nga kapua, a e kite i a ia nga kanohi katoa, me te hunga hoki i wero i a ia: ka aue ano hoki nga hapu katoa o te whenua ki a ia. Ae, Amine.

8 Ko ahau te Arepa me te Omeka, te timatanga me te whakamutunga, e ai ta te Ariki, e ora nei inaianei, i mua ano ia, a kei te haere mai ano, ko te Kaha rawa nei ia.

9 Ko ahau tenei ko Hoani, ko to koutou tuakana, kua uru tahi nei ki te tukinotanga, ki te rangatiratanga ano hoki me te manawanui o Ihu Karaiti, i te motu ahau e karangatia nei ko Patamo, he mea hoki mo te kupu a te Atua, mo te whakaaturanga hoki o Ihu Karaiti.

10 I te Wairua ahau i te ra o te Ariki, a ka rongo ahau i te reo nui i muri i a au, me te mea no te tētere,

11 E mea ana, Ko ahau te Arepa me te Omeka, ko te tuatahi me te whakamutunga. Tuhituhia ki te pukapuka tāu e kite nei, tukua atu hoki ki nga hahi e whitu i Ahia; ki Epeha, ki Hamurana, ki Perekamu, ki Taiataira, ki Hararihā, ki Pirarerepia, ki Raorikia.

12 Na, toku tahuritanga ake kia kite i te reo i korero nei ki ahau. Tahuri rawa ake, ka kite ahau i nga turanga rama koura e whitu;

13 A i waengapu o nga turanga rama e whitu *ko tetahi* e rite ana ki te Tama a te tangata, tatū noa ki nga waewae tona kakahu, he mea whitiki hoki te uma ki te whitiki koura;

14 Ko tona mātenga me nga makawe he ma, anō he huruhuru ma no te hipi, anō he hukarere; ko ona kanohi, anō he mura ahi;

15 Ona waewae ano hoki rite tonu ki te parahi pai, anō e ka ana i roto i te oumu; tona reo, ano ko te haruru o nga wai maha.

16 E whitu ano nga whetu i tona ringaringa matau: i puta atu ano hoki he hoari i roto i tona mangai, he mea e rua nei ona mata, he mea koi: tona kanohi hoki, ano ko te ra ina kaha te whiti mai.

17 A, toku kitenga i a ia, hinga ana ahau ki ona waewae, anō he tangata kua mate. Na, ka whakapangia mai e ia tona ringaringa matau ki a au, ka mea mai ki a au, Kaua e mataku; ko ahau te tuatahi me te whakamutunga:

18 Ko ahau ano tenei e ora nei, i mate ano hoki ahau i mua; na, kei te ora tenei ahau, a ake tonu atu, Amine; kei a au ano nga ki o te po raua ko te mate.

19 Tuhituhia nga mea kua kite nei koe, nga mea onaianei nei, me nga mea meake nei puta i muri iho i enei mea;

Digitized by Google

20 Te mea ngaro nei, nga whetu e whitu i kitea e koe i taku ringa matau, me nga turanga rama koura e whitu. Nga whetu e whitu ko nga anahera o nga hahi e whitu: a nga turanga rama e whitu i kite na koe, ko nga hahi e whitu.

UPOKO 2.

TUHITUHIA atu ki te anahera o te hahi i Epeha; Ko nga kupu enei a te kai pupuri i nga whetu e whitu i tana ringa matau, a e haereere ana i waenganui o nga turanga rama koura e whitu;

2 Ka mātau ahau ki āu mahi, ki tou uaua, ki tou manawanui, a e kore koe e ata hanga ki te hunga kino: kua whakamatautauria hoki e koe te hunga e mea nei he apotoro ratou, a ehara, kua mau ano hoki i a koe he hunga teka *ratou*:

3 I pēhia koe, heoi whakamanawanui tonu, mahi ana koe he whakaaro hoki ki toku ingoa, kahore hoki i hoha.

4 Otira he mea ano toku ki a koe, no te mea kua whakarerea e koe tou aroha tuatahi.

5 Na, kia mahara ki te wahi i taka iho ai koe, ripeneta, mahia hoki nga mahi o mua; ki te kahore, ka hohoro taku haere atu ki a koe, ka nekehia atu e ahau tou turanga rama i tona wahi, ki te kore koe e ripeneta.

6 Ko tenei ia tau na, e kino ana koe ki nga hanga a nga Nikoraiti, e kinongia nei e ahau.

7 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau māna e kai ta te rakau o te ora, e tu ana i waenganui o te para-raiha o te Atua.

8 Tuhituhia ano hoki ki te anahera o te hahi i Hamurana; Ko nga kupu enei a te tuatahi a te whakamutunga, i mate nei a kua ora;

9 Ka mātau ahau ki āu mahi, ki tou tukinotanga, ki tou rawakoretanga, (heoi e whai taonga ana ano koe,) *e mātau ana ano ahau* ki te korero kino a te hunga e mea nei he Hurai ratou, a ehara, engari ko te whakamenenga ratou o Hatana.

10 Kaua e wehi ki nga mamae meake nei pa ki a koe, na, tera e makā etahi o koutou e te rewera ki te whare herehere, kia whakamatautauria ai koutou; a ka whakamamaetia koutou kotahi tekau nga ra: kia pono koe a mate noa, a maku e hoatu ki a koe te karauna o te ora.

11 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Te tangata i a ia te wikitoria, e kore ia e kino i te matenga tuarua.

12 Tuhituhia ano hoki ki te anahera o te hahi i Perekamu; Ko nga kupu enei a te kai mau i te hoari koi e rua nei nga mata;

13 Ka mātau ahau ki āu mahi, ki te wahi hoki e noho na koe, ko te wahi ia i te torona o Hatana: a e mau ana koe ki toku ingoa, kahore hoki koe i whakakahore ki toku whakapono, i nga ra hoki i a Anatipa taku kai whakaatu pono, i whakamatea nei i roto i a koutou i te wahi e noho na a Hatana.

14 Tenei ia etahi mea aku ki a koe, no te mea kei a koe te hunga e mau ana ki te whakaakoranga a Paraama, nāna nei i whakaako a Paraka ki te maka tūtukitanga-waewae ki te aroaro o nga tamariki a Iharaira, e kai ai ratou i nga mea i patua ma te whakapakoko, e puremu ai hoki.

15 Kei a koe ano hoki te hunga e mau ana ki te whakaakoranga a nga Nikoraiti, ki taku e whakarihariha atu nei.

16 Ripeneta; na, ki te kahore, ka hohoro taku haere atu ki a koe, a ka whawhaitia ratou e ahau ki te hoari o toku mangai.

17 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi; Te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau te mana huna, māna e kai, ka hoatu ano e ahau ki a ia he kohatu ma, me te ingoa hou, he mea tuhituhi ki te kohatu, e kore nei e matauria e tetahi e te tangata anake kua whiwhi.

18 Na, tuhituhia atu ki te anahera o te hahi o Taiataira; Ko nga kupu enei a te Tama a te Atua, nona nei nga kanohi i rite ki te mura ahi, ona waewae ano hoki rite tonu ki te parahi pai;

19 E mātau ana ahau ki āu mahi, ki tou aroha, ki tou mahi minita, ki tou whakapono, ki tou manawanui, ki āu mahi; nga mea ano hoki o muri nui atu i o mua.

20 Tenei ano ia etahi mea aku ki a koe, no te mea e tukua ana e koe taua wahine a Ietepere, e mea nei he poropiti ia, ki te whakaako ki te kukume i aku pononga kia moe tahae, kia kai ano hoki i nga mea e patua ana ma nga whakapakoko.

21 I hoatu ano e ahau ki a ia he taima e ripeneta ai ia ki tana moe tahae; a kihai ia i ripeneta.

22 Na, ka makā ia e ahau ki tetahi

Digitized by Google

moenga, me te hunga ano hoki e puremu ana ki a ia, ki roto ki te tukinotanga nui, ki te kore ratou e ripeneta ki a ratou mahi.

23 Ka whakamatea ano hoki e ahau ona tamariki kia mate rawa; a ka mātau nga hahi katoa ko ahau te kai rapu i ta nga whatumanawa i ta nga ngakau: ka rite hoki ki a koutou mahi taku e hoatu ai ki tenei ki tenei o koutou.

24 Ko taku kupu ia tenei ki a koutou, ki era atu hoki i Taiataira, ki te hunga kahore nei i a ratou tenei whakaakoranga, a kahore ano kia mātau ki nga hohonutanga o Hatana, ki a ratou mea e korero nei; E kore e whakawaha atu e ahau tetahi atu mea whakataimaha ki a koutou.

25 Ko tera ia i a koutou, puritia kia tae atu ra ano ahau.

26 Na, te tangata i a ia te wikitoria, a e puritia ana e ia aku mahi taea noatia te mutunga, maku e hoatu ki a ia he mana ki nga tauiwi:

27 A he rino te tokotoko e whakahaere tikanga ai ia mo ratou; ka pākarua ratou, ano he oko na te kai pokepoke paru: ka rite ki ta taku Matua i homai ai ki a au.

28 Ka hoatu ano e ahau ki a ia te whetu o te ata.

29 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi.

UPOKO 3.

NA, tuhituhia atu ki te anahera o te hahi i Hararihā; Ko nga kupu enei a *te Ariki,* kei a ia nei nga Wairua e whitu o te Atua, me nga whetu e whitu; Ka mātau ahau ki āu mahi, na, he ingoa tou e ora ana koe, heoi he tupapaku ano koe.

2 Kia mataara, whakaukia nga mea e toe nei, ka tata nei te mate: kahore hoki ahau i kite i au mahi kia tino rite ki te aroaro o te Atua.

3 Kia mahara ra ki te rironga mai *o nga mea* i a koe, ki āu i rongo ai hoki, a puritia, ripeneta hoki. Na, ki te kore koe e mataara, ka tae atu ahau ki a koe, ano he tahae, e kore hoki koe e mātau ki te haora e tae atu ai ahau ki a koe.

4 Tera kei a koe etahi ingoa he torutoru na i Hararihā, kahore nei i poke o ratou kakahu; na. e haereere tahi ratou me ahau, he ma hoki *nga kakahu;* no te mea e pai ana ratou.

5 Te tangata i a ia te wikitoria, e whakakakahuria ia ki te kakahu ma; e kore ano hoki e murua e ahau tona ingoa i te pukapuka o te ora, e whakaaetia ano e ahau tona ingoa ki te aroaro o toku Matua, ki te aroaro ano hoki o ana anahera.

6 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi.

7 Na, tuhituhia atu ki te anahera o te hahi i Pirarerepia; Ko nga kupu enei a te tapu, a te pono, kei a ia nei te ki o Rawiri, ko ia hei whakapuare, a kahore tetahi hei tutaki; māna hoki e tutaki, a kahore tetahi hei whakapuare;

8 E mātau ana ahau ki āu mahi: na, kua hoatu e ahau ki tou aroaro he tatau puare, e kore nei e taea te tutaki e tetahi: he kaha hoki tou, he mea iti nei, a kua puritia ano e koe taku kupu, kahore ano hoki koe i whakakahore ki toku ingoa.

9 Na, maku e mea te hunga o te whakamenenga o Hatana, e mea nei he Hurai ratou, a ehara, he teka hoki na ratou; na, maku ratou e mea kia haere mai kia koropiko ki mua i ou waewae, a e mātau ratou kua arohaina koe e ahau.

10 Na, kua puritia na e koe te kupu o taku manawanuitanga, whaihoki ka puritia koe e ahau i te wa o te whakamatautauranga, meake nei puta ki te ao katoa, hei whakamatautau i te hunga e noho ana i te whenua.

11 Na, ka hohoro taku haere atu: puritia tau, kei tangohia tou karauna e tetahi.

12 Te tangata i a ia te wikitoria, maku ia e mea hei pou i roto i te whare o toku Atua, e kore ano ia e haere atu ki waho i nga wa i muri: maku hoki e tuhituhi ki runga ki a ia te ingoa o toku Atua, te ingoa hoki o te pa o toku Atua, o Hiruharama hou, ka heke iho nei i te rangi i toku Atua; me toku ingoa hou ano hoki.

13 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi.

14 Tuhituhia atu ki te anahera o te hahi o nga Raoriki; Ko nga kupu enei a te Amine, a te kai whakaatu, he pono nei ia he tika, te timatanga o ta te Atua hanganga;

15 Ka mātau ahau ki āu mahi, ehara koe i te matao, ehara koe i te werawera: e pai ahau me i matao koe, me i werawera ranei.

16 Na, he mea mahanahana kau koe, ehara i te matao ehara i te werawera,

Digitized by Google

ka ruakina atu koe e ahau i roto i taku mangai.

17 Na, e ki na koe, Kua whai taonga ahau, kua tini aku rawa, kahore hoki tetahi mea e matea ana e ahau; a kahore e mātau he waikorohuhu noa iho koe, he hē noa iho, he rawakore, he matapo, he mea kakahu kore:

18 Ko taku kupu tenei ki a koe, kia hokona ki a au he koura mou kua oti te tahu ki te ahi, kia whai rawa ai koe; he kakahu ma hoki, hei kakahu ki a koe, kia kaua ai hoki e kitea te whakama o tou tūnga kautanga; pania hoki ou kanohi ki te rongoa, kia kite ai koe.

19 Aku e aroha nei, ka riria e ahau, ka whiua: na, kia ngakau nui koe, ripeneta hoki.

20 Tenei ahau te tu nei ki te tatau, te patuki nei: ki te whakarongo tetahi ki toku reo, a ka uaki i te tatau, e tomo atu ahau ki a ia, a hei hoa ahau mona ki te kai, hei hoa ano ia moku ki te kai.

21 Te tangata i a ia te wikitoria, ka hoatu e ahau ki a ia kia noho ki toku taha ki runga ki toku torona, me ahau hoki, i a au nei te wikitoria, a kua noho ki te taha o toku Matua i runga i tona torona.

22 Te tangata he taringa ona, kia rongo ia ki ta te Wairua e mea nei ki nga hahi.

UPOKO 4.

MURI iho i enei mea ka kite ahau, na, he tatau kua oti te whakapuare i te rangi: a ko te reo tuatahi i rongo ai ahau me te mea no tetahi tētere e ki mai ana ki a au, e mea ana, Haere mai ki runga nei, a e whakakitea e ahau ki a koe nga mea kua takoto mo muri i enei.

2 I reira pu ano kua nohoia ahau e te Wairua: na, he torona kua tu ki te rangi, a i runga i te torona *ko tetahi* e noho ana.

3 A te ahua o tera i noho ra rite tonu ki te kamaka hahapa, ki te hararina: he aniwaniwa ano i nga taha katoa o te torona, te ahua kei to te emerara.

4 A i nga taha katoa o te torona etahi torona e rua tekau ma wha: i kitea ano e ahau i runga i nga torona e rua tekau ma wha nga kaumatua e noho ana, he mea whakakakahu ki te kakahu ma; a he karauna koura ano a ratou i runga i o ratou mātenga.

5 Me te puta mai ano i roto i te torona he uira, he whatitiri, he reo: e whitu ano hoki nga rama ahi e ka ana i mua i te torona; ko nga Wairua e whitu enei o te Atua.

6 I mua ano o te torona he moana karahi, te rite kei te haupapa: a i waenganui o te torona, i nga taha katoa o te torona, ko nga mea ora e wha, kapi tonu a mua a muri o ratou i te kanohi.

7 Te tuatahi o nga mea ora i rite ki te raiona, te tuarua o nga mea ora i rite ki te kuao kau, na, te mata o te tuatoru o nga mea ora i rite ki to te tangata, a, te wha o nga mea ora i rite ki te ekara e rere ana.

8 Na, aua mea ora e wha e ono nga parirau o tetahi o tetahi i nga taha katoa; kī tonu ano hoki a roto *o ratou* i te kanohi: a kahore e mutu ta ratou i te ao i te po, he mea tonu ta ratou, Tapu, tapu, tapu te Ariki te Atua Kaha rawa, i mua nei ia, tenei ano inaianei, a e haere mai ana ano a mua.

9 A i te mea ka hoatu e nga mea ora te kororia, te honore, me te whakawhetai, ki tera e noho ana i runga i te torona, e ora ana ake ake ake,

10 Ka hinga iho nga kaumatua e rua tekau ma wha ki te aroaro o tera e noho ana i runga i te torona, a ka koropiko ki a ia e ora tonu nei ake ake ake, ka panga hoki i o ratou karauna ki mua o te torona, ka mea,

11 Tika tonu, e te Ariki, kia riro i a koe te kororia te honore te kaha: i hangā hoki e koe nga mea katoa, nau ano i pai ake i takoto ai aua mea, *na reira ano* hoki i hangā ai.

UPOKO 5.

AI kitea ano e ahau i te taha ki matau o tera e noho ana i runga i te torona, he pukapuka kua oti te tuhituhi a roto a tua hoki, he mea hiri ki nga hiri e whitu.

2 I kite ano ahau i tetahi anahera kaha e karanga ana, he nui te reo, Ko wai e tikangatia hei whakatuwhera i te pukapuka, hei wawahi i ona hiri?

3 A kihai i taea e tetahi i te rangi, i te whenua, i raro i te whenua, te whewhera i te pukapuka, te titiro ki reira.

4 Na, nui atu taku tangi, no te mea hoki kihai i kitea tetahi i tikangatia hei whewhera, hei korero i te pukapuka, te titiro iho ranei ki reira.

5 Na, ka mea mai tetahi o nga kaumatua ki a au, Kaua e tangi, na, kua riro te wikitoria i te Raiona o te hapu o Hura, i te Putake o Rawiri, māna e

Digitized by Google

whakatuwhera te pukapuka, e wawahi ona hiri e whitu.

6 A i kite ano ahau, na, i waenganui o te torona, o nga mea ora hoki e wha, i waenganui ano hoki o nga kaumatua, he Reme e tu ana, te ahua kei to te mea i whakamatea, e whitu ona haona, e whitu nga kanohi, ko nga Wairua e whitu enei o te Atua, kua tonoa nei puta noa i te ao.

7 Na, ka haere atu ia, ka tango i te pukapuka i roto i te ringaringa matau o tera e noho ana i runga i te torona.

8 Ano ka tango ia i te pukapuka, ka hinga iho nga mea ora e wha, me nga kaumatua e rua tekau ma wha, ki te aroaro o te Reme, he hāpa ano hoki i tetahi i tetahi o ratou, me nga oko koura kī tonu i nga mea kakara, ko nga inoi ia a te hunga tapu.

9 Na, ka waiata ratou i te waiata hou, ka mea, Pai tonu koe hei tango i te pukapuka, hei wahi i ona hiri: i whakamatea hoki koe, a hokona ana matou e koe *hei hunga* mo te Atua ki ou toto, i roto i nga hapu, i nga reo, i nga huihuinga tāngata, i nga iwi katoa;

10 A meinga ana matou e koe hei kingi hei tohunga ki to matou Atua: ka kingi ano matou ki runga ki te whenua.

11 A i kite atu ano ahau, i rangona hoki e ahau he reo no nga anahera tokomaha, i nga taha katoa o te torona, no nga mea ora hoki, no nga kaumatua ano hoki: na, te tokomaha o ratou ko nga mano tekau mano tekau, me nga mano mano;

12 Nui atu to ratou reo ki te mea mai, Pai tonu te Reme i whakamatea hei tango i te kaha, i te taonga, i te matauranga, i te mana, i te honore, i te kororia, i te whakapai.

13 A i rongo ano ahau ki nga mea hanga katoa o te rangi, o te whenua, i raro ano hoki i te whenua, ki era hoki i te moana, me nga mea katoa o reira, e mea ana, *Waiho atu* i tenei e noho nei i runga i te torona, i te Reme hoki, te whakapai, te honore, te kororia, te kaha, a ake ake ake.

14 Na, ka mea mai nga mea ora e wha, Amine. A i hinga iho ano nga kaumatua e rua tekau ma wha, koropiko ana ratou ki tera e ora tonu ana, a ake ake ake.

UPOKO 6.

A I kite ahau i te wāhanga o tetahi o nga hiri e te Reme, i rongo hoki ahau i tetahi o nga mea ora e wha e mea mai ana, ano he reo whatitiri, Haere mai kia kite.

2 I kite ano ahau, na, he hoiho ma: na, te kai noho i runga he kopere tona; a i hoatu ano he karauna ki a ia: a haere atu ana ia i runga i te wikitoria ki te wikitoria ano.

3 A, i tana wāhanga i te rua o nga hiri, ka rongo ahau i te rua o nga mea ora e mea ana, Haere mai kia kite.

4 Na, ko te haerenga atu o tetahi hoiho he mea whero: i hoatu ano ki te kai noho i runga kia tangohia atu e ia te rangimarie i runga i te whenua, kia patu ai ratou tetahi i tetahi: i hoatu ano hoki he hoari nui ki a ia.

5 A, i tana wāhanga i te toru o nga hiri, ka rongo ahau i te toru o nga mea ora e mea ana, Haere mai kia kite. A, taku tirohanga atu, na, he hoiho mangu; a, te kai noho i runga he pauna taimaha tana kei tona ringaringa.

6 A rongo ana ahau i te reo i waenganui o nga mea ora e wha e mea ana, He kuata witi mo te pene, e toru kuata parei mo te pene; kei kino hoki to mahi ki te hinu me te waina.

7 A, i tana wāhanga i te wha o nga hiri, ka rongo ahau i te reo o te wha o nga mea ora e mea ana, Haere mai kia kite.

8 A, taku tirohanga atu, na, he hoiho ahua ma: me te kai noho i runga, tona ingoa ko te Mate, me te aru ano te Reinga i a ia. A i hoatu ano ki a rua nga tikanga ki te tuawha o nga wahi o te whenua, kia whakamatea ki te hoari, ki te mate kai, ki te mate turoro, ki nga kararehe hoki o te whenua.

9 A, i tana wāhanga i te rima o nga hiri, ka kitea e ahau i raro i te āta nga wairua o te hunga i whakamatea mo te kupu a te Atua, mo ta ratou whakaaturanga hoki:

10 Nui atu to ratou reo ki te karanga, i mea ratou, Kia pehea te roa, e te Ariki, he tapu he pono nei koe, *ou*, ka kore nei e whakawa, e rapu utu mo o matou toto, i te hunga e noho ana i runga i te whenua?

11 A i hoatu ano he kakahu ma ki tenei ki tenei o ratou; ka korerotia ano hoki ki a ratou, he okiokinga mo ratou mo tetahi wa iti, kia rite ra ano o ratou hoa pononga me o ratou teina, e patua nei i nga wa i muri, e peratia me ratou nei.

12 A ka kite ahau i tana wāhanga i te ono o nga hiri, na, he ru nui; kua mangu te ra, ano he kakahu taratara, mea

Digitized by Google

huruhuru nei, kua rite ano te marama ki te toto;

13 A taka iho ana nga whetu o te rangi ki te whenua, pera ana me te piki e whakangahoro nei i ona hua matamua, ina whakaoioia e te hau nui.

14 Kua riro ke hoki te rangi, ano he pukapuka e whakakopakopaia ana; i nekehia atu ano hoki nga maunga katoa me nga motu i o ratou turanga.

15 Na, nga kingi o te whenua, nga tāngata nunui, nga tāngata taonga, nga rangatira mano, nga tāngata kaha, nga pononga katoa, me nga rangatira katoa, piri ana ratou ki roto ki nga ana ki nga toka o nga maunga;

16 Me te ki ake ano ratou ki nga maunga ki nga toka, E hinga ki runga ki a matou, hei huna i a matou i te kanohi o tera e noho ana i runga i te torona, i te riri hoki o te Reme:

17 Kua taea hoki te ra nui o tana riri; a ko wai e tu?

UPOKO 7.

A MURI iho i enei mea ka kite ahau tokowha nga anahera, e tu ana i nga pito e wha o te whenua, e pupuri ana i nga hau e wha o te whenua, kia kaua e pupuhi te hau ki runga ki te whenua, kia kaua ki te moana, kia kaua ki nga rakau katoa.

2 A i kite ano ahau i tetahi atu anahera e haere ake ana i te putanga mai o te ra, kei a ia te hiri a te Atua ora: nui atu tona reo ki te karanga ki nga anahera tokowha, i tukua nei ki a ratou kia meatia he kino ki te whenua ki te moana,

3 E mea ana, Kaua e meatia he kino ki te whenua, kaua hoki ki te moana, kaua hoki ki nga rakau; kia hiritia ra ano e matou nga rae o nga pononga a to tatou Atua.

4 A i rongo ahau ki te tokomaha o te hunga i hiritia: kotahi rau e wha tekau ma wha nga mano i hiritia, no nga pu katoa o nga tamariki a Iharaira.

5 O te pu o Hura kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Reupena kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Kara kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.

6 O te pu o Ahere kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Nepetarima kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Manahe kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.

7 O te pu o Himiona kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Riwai kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Ihakara kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.

8 O te pu o Hapurona kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Hohepa kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia. O te pu o Peniamine kotahi tekau ma rua nga mano i hiritia.

9 Muri iho i enei mea ka kite ahau, na, he mano tini e kore nei e taea e tetahi te tatau, no nga iwi katoa, no nga hapu, no nga huihuinga tāngata, no nga reo, e tu ana i mua i te torona i mua hoki i te Reme, he mea whakakakahu ki nga kakahu ma, he nikau ano hoki kei o ratou ringaringa;

10 Nui atu to ratou reo ki te karanga i mea ratou, Te whakaoranga na to tatou Atua e noho nei i runga i te torona, na te Reme hoki.

11 Me te tu ano hoki nga anahera katoa i nga taha katoa o te torona, o nga kaumatua, me nga mea ora e wha, takoto tapapa ana hoki ratou ki mua i te torona, koropiko ana ki te Atua,

12 I mea, Amine: Te whakapai, te kororia, te matauranga, te whakawhetai, te honore, te mana, te kaha, kei to tatou Atua, ake ake ake. Amine.

13 A ka oho mai tetahi o nga kaumatua, ka mea mai ki a au, Enei kua oti nei te whakakakahu ki nga kakahu ma ko wai ra? i haere mai hoki ratou i hea?

14 Ano ra ko ahau ki a ia, E kara, e mātau ana koe. Ka mea mai ano ia ki a au, Ko te hunga tenei i haere mai i te tukinotanga nui, kua horoia hoki e ratou o ratou kakahu, he mea whakama na ratou o ratou kakahu ki nga toto o te Reme.

15 Koia ratou e noho nei ki mua i te torona o te Atua, e mahi nei ki a ia i te ao i te po i roto i tona whare: a, tera e noho ra i runga i te torona, ka noho ano ia i roto i a ratou.

16 Kore ake o ratou mate kai, kore ake o ratou mate wai; e kore ano hoki te ra e pa iho ki a ratou, tetahi werawera ranei.

17 Ko te Reme hoki i waenganui o te torona hei whangai i a ratou, māna ratou e arahi ki nga puna wai ora: a ma te Atua e muru atu nga roimata katoa o o ratou kanohi.

UPOKO 8.

A, I tana wāhanga i te whitu o nga hiri, kahore he mea i rangona

Digitized by Google

i te rangi me te mea kotahi te hawhe haora.

2 I kite ano ahau i nga anahera tokowhitu i tu ra i te aroaro o te Atua; a e whitu nga tētere i hoatu ki a ratou.

3 A ka haere mai tetahi atu anahera, ka tu ki te āta, he tahu whakakakara tana, he mea koura; a he maha nga whakakakara i hoatu ki a ia, hei tapiritanga māna ki nga inoinga a te hunga tapu katoa ki runga ki te āta koura i mua i te torona.

4 A, te paoa o nga whakakakara, me nga inoi a te hunga tapu, kake ana i roto i te ringaringa o te anahera i te aroaro o te Atua.

5 A ka mau te anahera ki te tahu whakakakara, whakakiia ana e ia ki te kapura o te āta, pangā ana e ia ki te whenua: na, ko te putanga mai o nga reo, o nga whatitiri, o nga uira, me te ru.

6 Na, ka takatu nga anahera tokowhitu i nga tētere e whitu, *ka mea* ki te whakatangi.

7 Whakatangi ana te anahera tuatahi, na, he whatu tera he kapura he toto ano hoki i roto, ka pangā ki te whenua: na, kua pau i te ahi te wahi tuatoru o nga rakau, pau ake hoki nga tarutaru matomato katoa.

8 Te whakatangihanga a te rua o nga anahera, na, me te mea he maunga nui tera kua makā ki te moana, e ka ana i te ahi: a ka meinga te wahi tuatoru o te moana hei toto;

9 A mate iho te wahi tuatoru o nga mea hanga i roto i te moana, o nga mea whai ora; te wahi tuatoru hoki o nga kaipuke ngaro iho.

10 A, te whakatangihanga a te toru o nga anahera, na, kua taka iho i te rangi he whetu nui e ka ana, ano he rama, a taka ana ki te wahi tuatoru o nga awa, ki nga puna wai hoki;

11 Te ingoa hoki o te whetu ko Kawa: a ka meinga te wahi tuatoru o nga wai hei womawori; he tokomaha ano hoki nga tāngata i mate i nga wai, no te mea kua kawa.

12 A, te whakatangihanga a te wha o nga anahera, na, kua patua te wahi tuatoru o te ra, me te wahi tuatoru o te marama, me te wahi tuatoru o nga whetu; na kua pouri te wahi tuatoru o aua mea, kihai hoki i mārama te wahi tuatoru o te ra, o te po ano hoki.

13 A i titiro ano ahau, a ka rangona tetahi anahera e rere ana i waenganui o te rangi, he nui tona reo ki te mea mai, Aue, aue, aue, te mate mo te hunga e noho ana i runga i te whenua, i era reo hoki o te tētere a nga anahera tokotoru meake nei tangi!

UPOKO 9.

A KA whakatangi ano te rima o nga anahera, a ka kite ahau i tetahi whetu kua taka iho i te rangi ki te whenua: a ka hoatu ki a ia te ki o te poka torere.

2 A uakina ana e ia te poka torere; a ka kake he paoa i roto i te poka. ano he paoa no te kapura nui; a pouri iho te ra me te rangi i te paoa o te poka.

3 A ka puta atu i te paoa he mawhitiwhiti ki runga ki te whenua: i hoatu ano hoki ki a ratou he kaha, i rite ki nga kopiona o te whenua e whai kaha nei.

4 I korerotia ano hoki ki a ratou kia kaua e kino i a ratou te tarutaru o te whenua, tetahi mea matomato ranei, tetahi rakau ranei; ko nga tāngata anake kahore nei te hiri a te Atua i o ratou rae.

5 I tukua ano hoki ki a ratou kia kaua e whakamate i era, engari me whakamamae kia rima ra ano nga marama: na, to ratou whakamamae, ano ko te whakamamaetanga a te kopiona, ina wero i te tangata.

6 A e rapu ano nga tāngata i te mate i aua ra, e kore ano e kitea; e hiahia ano ratou kia mate, heoi ka oma te mate i a ratou.

7 Na, nga ahua o nga mawhitiwhiti rite tonu ki nga hoiho kua oti te whakanoho mo te tatauranga; a i runga i o ratou mātenga *he mea* e rite ana ki nga karauna koura, o ratou kanohi hoki, ano he kanohi tangata.

8 He makawe ano to ratou, ano he makawe wāhine, o ratou niho ano hoki, me te mea no te raiona.

9 He pukupuku ano o ratou, ano he pukupuku rino; te haruru o o ratou pakau, ano ko te haruru o nga hariata o nga hoiho maha e oma ana ki te tatauranga.

10 He hiku ano o ratou koia ano kei to te kopiona, he wero ano hoki i roto i o ratou hiku: na, he kaha to ratou hei tukino i nga tāngata, e rima nga marama.

11 He kingi ano to ratou, ko te anahera o te poka torere, tona ingoa i te reo Hiperu ko Aparona, tona ingoa i te reo Kariki ko Aporiona.

12 Kua pahemo te tuatahi o nga aue;

Digitized by Google

na, e rua ake enei aue e haere mai nei i muri i enei mea.

13 Na, ka whakatangi te ono o nga anahera, a ka rongo ahau ki tetahi reo, *he mea* no nga haona e wha o te āta koura i te aroaro o te Atua,

14 E mea ana ki te ono o nga anahera, kei a ia nei te tētere, Wetekina nga anahera tokowha kua oti te herehere ki te awa nui ki Uparati.

15 Na, ka wetekina nga anahera tokowha, kua rite noa ake nei, kia taka ra ano te haora, te ra, te marama, te tau, hei whakamate i te wahi tuatoru o nga tāngata.

16 A te tokomaha o te taua o nga hoia hoiho e rua rau nga miriona : i rongo hoki ahau ki to ratou tokomahatanga.

17 Ko taku tenei i kite ai i a au e titiro matakite ana, ko nga hoiho me nga kai noho i runga, he pukupuku nei o ratou, he mea ahi, he hakiniti, he whanariki: na, nga upoko o nga hoiho, ano he upoko raiona ; a e puta mai ana i roto i o ratou mangai he kapura he paoa he whanariki.

18 Mate ake te wahi tuatoru o nga tāngata i enei e toru, i te kapura, i te paoa, i te whanariki, i puta mai i roto i o ratou mangai.

19 Ko to ratou kaha hoki kei o ratou mangai, kei o ratou hiku : o ratou hiku koia ano kei to te nakahi, he upoko ano o ratou, ko a ratou mea tukino enei.

20 Na, era atu tāngata kihai nei i whakamatea e enei mate, kihai ratou i ripeneta ki nga mahi a o ratou ringaringa, kihai i mutu ta ratou koropiko ki nga rewera, ki nga whakapakoko koura, hiriwa, parahi, kohatu, rakau, ki nga mea kahore nei e titiro, kahore e rongo, kahore e haereere:

21 Kihai ano hoki i ripeneta ki a ratou kohuru, ki a ratou mahi makutu, ki a ratou puremutanga, ki a ratou tahae.

UPOKO 10.

A KA kite ahau i tetahi atu anahera kaha e heke iho ana i te rangi, he kapua nei te kakahu : he aniwaniwa ano i runga i *tona* mātenga, tona kanohi rite tonu ki te ra, ona waewae rite tonu ki te pou kapura :

2 Kei tona ringaringa ano hoki tetahi pukapuka nohinohi e tuwhera ana : a e takahi ana tona waewae matau ki te moana, tona mauī ki te whenua,

3 He nui ano tona reo ki te karanga, ano he raiona e tangi ana : a ka karanga ia, ka puaki nga reo o nga whatitiri e whitu.

4 Ano ka puaki nga reo o nga whatitiri e whitu, ka mea ahau ki te tuhituhi: na, ka rangona e ahau he reo i te rangi e mea mai ana ki a au, Hiritia nga mea kua whakapuakina nei e nga whatitiri e whitu, kaua hoki enei e tuhituhia.

5 Na, te anahera i kitea e ahau e tu ana i runga i te moana, i runga ano i te whenua, kokiritia atu ana e ia tona ringaringa ki te rangi,

6 A oatitia ana e ia te Mea ora tonu ake ake ake, nāna nei i hanga te rangi me ona mea, te whenua me ona mea, te moana me ona mea, *i mea ia*, Na, kahore ake he taima :

7 Otira i nga ra o te reo o te whitu o nga anahera, ina mea ia ki te whakatangi, ka whakaotia te mea ngaro a te Atua, tana i kauwhau ai ki ana pononga ki nga poropiti.

8 A ka korero ano ki a au te reo i rongo ai ahau i te rangi, ka mea, Tikina atu te pukapuka nohinohi e tuwhera na, i te ringaringa o te anahera e tu na i runga i te moana i runga ano i te whenua.

9 Na ka haere ahau ki te anahera, ka mea ki a ia, Homai ki a au te pukapuka nohinohi na. Ka mea mai ia ki a au, Tangohia kainga ; a ka kawa tou kopu, ka reka ia ki tou mangai, ano he honi.

10 Na, ka tango ahau i te pukapuka nohinohi i te ringaringa o te anahera, kainga ana e ahau ; a i reka ano ki toku mangai, ano he honi : kainga iho e au, kua kawa toku kopu.

11 A ka mea mai ano ia ki a au, Me poropiti ano koe ki nga huihuinga tokomaha o nga tāngata, ki nga iwi, ki nga reo, ki nga kingi.

UPOKO 11.

NA, kua homai ki a au he kakaho e rite ana ki te tokotoko : a ka tu te anahera, ka mea mai, E ara, whangangā te whare o te Atua, me te āta, me te hunga e koropiko ana i roto.

2 Me whakarere ia ki waho te marae i te taha ki waho o te whare tapu, kaua ia e whangangā; kua hoatu hoki ki nga tauiwi : a e takatakahia e ratou te pa tapu e wha tekau ma rua nga marama.

3 A maku e hoatu *he tikanga* ki aku kai whakaatu tokorua, a e poropiti raua kotahi mano e rua rau e ono tekau nga ra, he kakahu taratara ano te kakahu.

Digitized by Google

4 Ko nga oriwa e rua enei, me nga turanga rama e rua, e tu nei i te aroaro o te Atua o te whenua.

5 A ki te mea tetahi ki te tukino i a raua, ka puta mai he kapura i roto i o raua mangai, e pau ai o raua hoa riri: ki te mea hoki tetahi ki te tukino i a raua, ko te whakamatenga tenei mona.

6 Kei a raua te tikanga mo te kopani i te rangi, kia kaua e ua te ua i nga ra o ta raua poropititanga: kei a raua ano te tikanga mo te whakaputa ke i nga wai hei toto, mo te patu ano i te whenua ki nga patunga katoa, i nga wa katoa e pai ai raua.

7 Ano ka mutu ta raua whakaatu, ka whawhai ki a raua te kararehe e haere ake ana i roto i te poka torere, a e taea raua e ia, e whakamatea raua.

8 *Ka takoto* ano o raua tinana ki te huarahi o te pa nui, e karangatia wairuatia nei ko Horoma ko Ihipa, ki te wahi hoki i ripekatia ai to tatou Ariki.

9 A e toru nga ra me te hawhe e tirohia ai o raua tinana e nga huihuinga tāngata, e nga hapu, e nga reo, e nga iwi, e kore ano hoki e tukua o raua tinana kia hoatu ki te urupa.

10 A e koa ki a raua te hunga e noho ana ki te whenua, e hari, e hoatu ano he mea hoatu noa e tetahi ki tetahi; no te mea i whakamamae enei poropiti tokorua i te hunga e noho ana i te whenua.

11 A muri iho i nga ra e toru me te hawhe, ka tapoko te manawa ora ki a raua, he mea na te Atua, a ka tu o raua waewae ki runga; nui atu hoki te wehi i pa ki te hunga e titiro ana ki a raua.

12 A ka rongo raua i te reo nui, i te rangi, e mea ana ki a raua, Haere ake korua ki konei. Na, haere atu ana raua ki te rangi i roto i te kapua; me te titiro ano o raua hoa riri ki a raua.

13 I taua haora ano nui atu te ru, a ka hinga te wahi whakatekau o te pa, a e whitu mano tāngata i mate i taua ru: na, ka mataku era atu, a hoatu ana e ratou he kororia ki te Atua o te rangi.

14 Kua pahemo te rua o nga aue; na, ka hohoro te toru o nga aue te haere mai.

15 Ka whakatangi ano te whitu o nga anahera; na, he nui nga reo i te rangi, e mea ana, Kua riro nga rangatiratanga o te ao i to tatou Ariki, i tona Karaiti hoki; a ko ia hei kingi ake ake ake.

16 Na, nga kaumatua e rua tekau ma wha, e noho ana i te aroaro o te Atua i runga i o ratou torona, ka takoto ratou ko o ratou kanohi ki raro, ka koropiko ki te Atua,

17 Ka mea, Ko ta matou whakawhetai atu tenei ki a koe, e te Ariki e te Atua Kaha rawa, tenei koe inaianei, i mua ano koe, a e haere mai ana ano; no te mea kua riro i a koe tou mana nui, a e kingi ano koe.

18 I riri hoki nga iwi, kua tae mai hoki tou riri, me te wa mo nga tupapaku e whakawakia ai, e hoatu ai hoki *e koe* he utu ki o pononga ki nga poropiti, ki te hunga tapu ano hoki, ki te hunga ano e wehi ana i tou ingoa, ki te hunga nonohi ki te hunga nunui; e whakangaromia ai hoki te hunga e whakangaro nei i te whenua.

19 A i whakapuaretia ano te whare o te Atua i roto i te rangi, a ka kitea te āka o tana kawenata i roto i tona whare: na, he uira tera, me nga reo, me nga whatitiri, me te ru, me te whatu nui.

UPOKO 12.

NA, ka kitea he tohu nui i te rangi; he wahine ko te ra tona kakahu, ko te marama kei raro i ona waewae, a i runga i tona mātenga ko nga whetu kotahi tekau ma rua hei karauna:

2 Kua hapū hoki ia na karanga ana, oke ana, he mamae whanautanga.

3 A, ka kitea tetahi atu tohu i te rangi, na, he tarakona nui he mea whero, e whitu ona mahunga, tekau ona haona, a e whitu ano nga karauna i runga i ona mahunga.

4 A e kumea ana e tona hiku te wahi tuatoru o nga whetu o te rangi, makā ana e ia ki te whenua: a ka tu te tarakona i te aroaro o te wahine i mea nei ki te whanau, hei kai mo tana tamaiti ina whanau.

5 Na, ka whanau he tamaiti tāne, māna nei e whakahaere tikanga mo nga iwi katoa ki te tokotoko rino: na, kua kahakina atu tana tamaiti ki te Atua, ki tona torona hoki.

6 A ka oma te wahine ki te koraha, kua rite noa ake hoki he kāinga mona ki reira i te Atua, ki reira whangainga ai ia, kia taka ra ano nga ra kotahi mano e rua rau e ono tekau.

7 Na, he whawhai tera kei te rangi: ko Mikaera ratou ko ana anahera e whawhai ana ki te tarakona; whawhai ana hoki te tarakona ratou ko ana anahera.

8 A kihai ratou i toa; kihai ano hoki to ratou wahi i kitea i te rangi i muri iho.

9 Na, ka makā te tarakona nui, te

Digitized by Google

nakahi onamata, e karangatia nei ko te Rewera, ko Hatana hoki, e whakapohehe nei i te ao katoa: ka makā ia ki te whenua, ko ia ratou tahi ko ana anahera i makā atu.

10 A ka rongo ahau i te reo nui i te rangi e ki ana, Tenei kua tae mai te whakaoranga, te kaha, me te rangatiratanga o to tatou Atua, me te mana hoki o tana Karaiti: no te mea kua whakatakā te kai whakapa hē ki o tatou teina, e whakapa hē nei ki a ratou i te ao i te po i te aroaro o to tatou Atua.

11 Hinga ana ia i a ratou, he meatanga hoki na nga toto o te Reme, na te kupu hoki o ta ratou whakaaturanga: kihai ratou i aroha ki te ora mo ratou, a mate noa.

12 Kia hari koutou ki tenei, e nga rangi, e te hunga hoki e noho ana i reira. Aue te mate mo te hunga e noho ana i te whenua i te moana hoki! kua heke atu hoki ki a koutou te rewera, nui atu hoki tona riri, no te mea kua mātau hoki ia he poto tana taima.

13 Ano ka kite te tarakona kua makā ia ki te whenua, ka whakatoia e ia te wahine nāna te *tamaiti* tāne i whanau nei.

14 Na, e rua nga pakau o tetahi ekara nui kua hoatu ki te wahine, kia rere ai ia ki te koraha, ki tona kāinga, ki reira whangainga ai a taka noa he taima, etahi taima, me te hawhe taima, kei kitea mai e te nakahi.

15 Na, ka ruakina mai he wai, ano he awa, e te nakahi i tona mangai i muri i te wahine, kia kahakina atu ai ia e te awa.

16 A ka awhinatia mai te wahine e te whenua, ka hamama te mangai o te whenua, inumia ake te awa i ruakina mai nei e te tarakona i roto i tona mangai.

17 Heoi riri ana te tarakona ki te wahine; haere ana ia ki te whawhai ki era atu o tona whanau, ki te hunga e pupuri ana i nga ture a te Atua, kei a ratou nei te whakaaturanga o Ihu Karaiti.

UPOKO 13.

NA, i te tu ahau i te one o te moana, a ka kite ahau i tetahi kararehe e haere ake ana i te moana, e whitu ona mahunga tekau nga haona, kotahi hoki tekau nga karauna i runga i ona haona, a i runga i ona mahunga ko te ingoa kohukohu.

2 A rite tonu te kararehe i kite ai ahau ki te reparo, ona waewae, kei o te pea, tona mangai, kei te mangai o te raiona: a ka hoatu e te tarakona tona kaha ki a ia, tona torona, he nui ano te mana.

3 A i kite ano ahau i tetahi o ona mātenga me te mea kua marū, he mea e mate rawa ai; heoi kua ora ia i *tona* patunga e mate ai ia: na, kei te miharo te ao katoa i muri mai o te kararehe.

4 Na, koropiko ana ratou ki te tarakona nāna nei i hoatu te mana ki te kararehe: koropiko ana hoki ki te kararehe, i mea ratou, Ko wai te rite ana ki te kararehe? Ko wai te kaha ana ki te whawhai ki a ia?

5 A i hoatu ano ki a ia he mangai, *he korero* nui he korero kohukohu nei tana korero; i hoatu ano hoki ki a ia he kaha e mahi ai ia, a taka noa nga marama e wha tekau ma rua.

6 A ka puaki i tona mangai he kohukohu ki te Atua, he kohukohu ki tona ingoa, ki tona nohoanga, ki te hunga hoki e noho ana i te rangi.

7 I tukua ano ki a ia kia whawhai ki te hunga tapu, kia taea hoki ratou e ia: i hoatu ano ki a ia he mana ki nga hapu katoa, ki nga reo, ki nga iwi.

8 Ka koropiko ano hoki ki a ia te hunga katoa e noho ana i te whenua, kahore nei o ratou ingoa i tuhituhia ki te pukapuka ora a te Reme, no te timatanga iho ra ano o te ao nei tona whakamatenga.

9 Ki te mea he taringa to tetahi, kia rongo ia.

10 Te tangata e hopu taurekareka, ka riro ia hei taurekareka: te tangata e patu ana ki te hoari, ka patua ano ia ki te hoari. Ko te manawanui tenei me te whakapono o te hunga tapu.

11 I kite ano ahau i tetahi atu kararehe e haere ake ana i roto i te whenua; e rua ona haona rite tonu ki o te Reme, a i rite ki ta te tarakona tana korero.

12 Kei a ia ano nga mana katoa o te kararehe tuatahi hei mahi ki tona aroaro, e whakamea ana hoki ia i te whenua me te hunga hoki e noho ana i reira kia koropiko ki te kararehe tuatahi, kua ora noi tona patunga e mate ai ia.

13 He nui hoki nga tohu e meatia ana e ia, e mea ana ia i te kapura kia heke iho i te rangi ki te whenua i te aroaro o nga tāngata,

14 E whakapohehe ana ano ia i te hunga e noho ana i te whenua, ki nga tohu ka hoatu nei ki a ia kia mahia ki te aroaro o te kararehe; e mea ana ia ki te hunga e noho ana ki te whenua, kia

Digitized by Google

hangā he whakapakoko mo te kararehe i patua nei ki te hoari, a kua ora ano.

15 I hoatu ano ki a ia kia hoatu he wairua ki te whakapakoko o te kararehe, e korero ai te whakapakoko o te kararehe, e mea ai hoki i te hunga e kore e koropiko ki te whakapakoko o te kararehe kia whakamatea.

16 I mea ano hoki ia i te hunga katoa, i te iti, i te rahi, i te hunga whai taonga, i te hunga rawakore, i nga rangatira, i nga pononga, kia meatia ki a ratou he tohu ki o ratou ringaringa matau, ki o ratou rae ranei:

17 Kia kaua hoki tetahi e hoko mai e hoko atu ranei, ko te tangata anake kei a ia nei te tohu, te ingoa ranei o te kararehe; te whika ranei o tona ingoa.

18 Tenei te matauranga. Ma te tangata whai whakaaro e tatau te whika o te kararehe: he whika tangata hoki; a, tona whika, E ono rau e ono tekau ma ono.

UPOKO 14.

I KITE ano ahau, na, he Reme e tu ana i Maunga Hiona, a kotahi rau e wha tekau ma wha mano ona hoa, kua tuhituhia te ingoa o tona Matua ki o ratou rae.

2 Na, ka rongo ahau i te reo i te rangi, tona rite kei te haruru o nga wai maha, kei te haruru ano o te whatitiri nui: i rongo ano ahau i te reo o nga kai whakatangi hāpa e whakatangi ana i a ratou hāpa:

3 A ta ratou waiata me te mea he waiata hou i mua i te torona, i mua hoki i nga mea ora e wha, i nga kaumatua ano hoki: e kore hoki e taea e tetahi te ako taua waiata, ko nga mano anake kotahi rau e wha tekau ma wha, kua oti nei te hoko i runga i te whenua.

4 Ko te hunga tenei kahore nei i poke i te wāhine; he wahine hoki ratou. Ko te hunga tenei e aru ana i te Reme ki nga wahi e haere ai ia. He mea hoko enei i roto i nga tāngata, he matamuatanga ki te Atua ki te Reme hoki.

5 A kahore he tinihanga i mau i roto i o ratou mangai: he koha kore hoki ratou i mua i te torona o te Atua.

6 A i kite ano ahau i tetahi atu anahera e rere ana i waenganui o te rangi, kei a ia te rongo pai mau tonu hei kauwhau māna ki te hunga e noho ana i te whenua, ki nga iwi katoa, ki nga hapu, ki nga reo, ki nga huihuinga tāngata;

7 He nui tona reo ki te mea mai, Kia wehi koutou ki te Atua, hoatu ki a ia he kororia; kua tae mai hoki te haora e whakarite whakawa ai ia: koropiko atu hoki ki te Kai hanga o te rangi, o te whenua, o te moana, me nga puna wai.

8 A i aru mai ano tetahi atu anahera, i mea, Kua horo, kua horo a Paparona, te pa nui, i whakainu nei i nga tauiwi katoa ki te waina o te riri o tana puremutanga.

8 A i aru mai ano te toru o nga anahera i a raua, nui atu tona reo ki te mea mai, Ki te koropiko tetahi ki te kararehe ki tona whakapakoko hoki, a ka tango i te tohu ki tona rae, ki tona ringaringa ranei,

10 E inu ano ia i te waina o te riri a te Atua, e ringitia nei he mea whakananu kore ki roto ki te kapa o tona riri; e whakamamaetia hoki ia i roto i te kapura i te whunariki, i te aroaro o nga anahera tapu, i te aroaro hoki o te Reme:

11 A kake ana te paoa o to ratou whakamamaetanga, ake ake ake: kahore hoki he okiokinga i te ao i te po, mo te hunga e koropiko ana ki te kararehe ki tona whakapakoko hoki, mo te tangata hoki e tango ana i te tohu o tona ingoa.

12 Ko te manawanui tenei o te hunga tapu: tenei te hunga e pupuri ana i nga ture a te Atua, i te whakapono hoki o Ihu.

13 A ka rongo ahau i tetahi reo i te rangi e mea mai ana ki a au, Tuhituhia, Ka hari nga tupapaku e mate nei i roto i te Ariki i nga wa i muri nei: Ae ra, e ai ta te Wairua, kia okioki ai ratou i a ratou mahi; na, e aru tahi a ratou mahi i a ratou.

14 I titiro ano ahau, na, he kapua ma, a i runga i te kapua tetahi e noho ana, tona rite kei te Tama a te tangata, a i runga i tona mahunga he karauna koura, i roto ano i tona ringaringa he toronaihi koi.

15 Na, ko te putanga mai o tetahi atu anahera i roto i te whare tapu, he nui tona reo ki te karanga ki tera e noho ana i runga i te kapua, Akina iho to toronaihi, kotia: kua tae hoki te wa e kokoti ai koe; kua maroke hoki te witi o te ao.

16 Katahi tera e noho ana i runga i te kapua ka aki iho i tana toronaihi ki te whenua, a ka kotia te whenua.

17 A ka puta mai ano he anahera i roto i te whare tapu i te rangi, he toronaihi koi ano hoki tana.

18 Na, ka puta mai ano tetahi atu anahera i roto i te āta, kei a ia he mana ki te kapura; he nui tona reo ki te

Digitized by Google

karanga ki tera i te toronaihi koi, i mea ia, Akina iho to toronaihi koi, whakiia nga tautau waina o te whenua; kua maoa hoki ona karepe.

19 Na, akina atu ana tana toronaihi e te anahera ki te whenua, whakiia ana e ia te waina o te whenua, pangā ana e ia ki te takahanga nui o te riri a te Atua.

20 Na, ka takahia te takahanga i waho o te pa, a puta ake ana he toto i roto i te takahanga, tae noa ake ki nga paraire o nga hoiho, a tuea noatia nga paronga kotahi mano e ono rau.

UPOKO 15.

AI kite ano ahau i tetahi atu tohu i te rangi, he mea nui he mea whakamiharo, tokowhitu nga anahera kei a ratou nga whiu whakamutunga e whitu; ko te whakaotinga hoki enei o ta te Atua riri.

2 A ka kitea e ahau *he mea* e rite ana ki te moana karahi, he mea whakananu ki te kapura: a, te hunga i kaha i te kararehe, i tana whakapakoko, i tana tohu, i te whika *ano hoki* o tona ingoa e tu ana i runga i te moana karahi, kei a ratou ano nga hāpa a te Atua.

3 A kei te waiata ratou i te waiata a Mohi pononga a te Atua, me te waiata ano a te Reme; i mea ratou, He nui o mahi e miharotia ana, e te Ariki e te Atua Kaha rawa; tika tonu ou ara pono tonu, e te Kingi o te hunga tapu.

4 Ko wai e kore e matuku i a koe, e whakakororia hoki i tou ingoa, e te Ariki? *ko koe* anake hoki te Mea tapu: e tae mai hoki nga tauiwi katoa e koropiko ki tou aroaro; kua whakakitea hoki o tikanga.

5 A muri iho i enei mea ka kite ahau, na, kua puare te whare tapu o te tapenakara o te whakaaturanga i te rangi:

6 Na, ka puta mai i roto i te whare tapu nga anahera e whitu, i a ratou nei nga whiu e whitu, o ratou kakahu he rinena ma, he mea kanapa, he mea whitiki o ratou uma ki te whitiki koura.

7 A ka hoatu e tetahi o nga mea ora e wha ki nga anahera e whitu etahi oko koura e whitu, kī tonu i te riri a te Atua e ora nei, a ake ake ake.

8 Na kua kī te whare tapu i te paoa, he mea na te kororia o te Atua, na tona kaha hoki: kihai hoki tetahi tangata i ahei te tomo atu ki te whare tapu, kia mutu ra ano nga whiu e whitu a nga anahera e whitu.

UPOKO 16.

AKA rongo ahau i te reo nui he mea no roto i te whare tapu, e mea ana ki nga anahera e whitu, Haere koutou, ringihia nga oko o te riri a te Atua ki te whenua.

2 Na, haere ana te tuatahi, ringihia ana e ia tana oko ki te whenua; a kua pa he mariao kino whakarihariha ki nga tangata kei a ratou nei te tohu a te kararehe, ki te hunga hoki e koropiko ana ki tona whakapakoko.

3 Na, ka ringihia e te tuarua o nga anahera tana oko ki te moana; a ka meinga hei toto, ano no te tupapaku: a ka mate nga wairua ora katoa i roto i te moana.

4 Na, ka ringihia e te tuatoru o nga anahera tana oko ki nga awa ki nga puna wai; a ka meinga hei toto.

5 I rongo ano ahau i te anahera o nga wai e mea ana, Tika tonu koe, e te Ariki, tenei koe inaianei, i mua ano koe, a ko te Mea Tapu koe, nau hoki enei whakarite whakawa.

6 I ringihia hoki e ratou nga toto o te hunga tapu, o nga poropiti, a hoatu ana e koe he toto ki a ratou kia inumia; he mea tika hoki ma ratou.

7 I rongo ano ahau i tetahi atu i roto i te āta e mea ana, Ae ra, e te Ariki te Atua Kaha rawa, pono tonu tika tonu āu whakaritenga whakawa.

8 Na, ka ringihia e te tuawha o nga anahera tana oko ki te ra; a ka hoatu ki a ia kia tunua nga tangata ki te ahi.

9 Na, he nui te tununga i tunua ai nga tangata, a kohukohua ana e ratou te ingoa o te Atua, kei a ia nei te tikanga mo enei whiu: kihai hoki ratou i ripeneta i hoatu i te kororia ki a ia.

10 Na, ka ringihia e te tuarima o nga anahera tana oko ki te torona o te kararehe; a ka whakapouritia tana rangatiratanga; a nguua ana e *nga tangata* o ratou arero i te mamae,

11 Kohukohua ana hoki e ratou te Atua o te rangi mo o ratou mamae mo o ratou mariao, kihai ano ratou i ripeneta ki a ratou mahi.

12 Na, ka ringihia e te tuaono o nga anahera tana oko ki te awa nui ki Uparati; a mimiti ake tona wai, he mea kia rite ai te huarahi o nga kingi o te rawhiti.

13 A i kite ano ahau i nga wairua poke e toru, te rite kei te poroka, *e puta mai ana* i te mangai o te tarakona, i te mangai hoki o te kararehe, i te mangai ano hoki o te poropiti teka.

Digitized by Google

14 Ko nga wairua hoki ratou o nga rewera, e mahi ana i nga tohu, e haere atu ana ki nga kingi o te whenua o te ao katoa hoki, ki te huihui i a ratou ki te whawhai i taua ra nui o te Atua Kaha rawa.

15 Nana, ka haere atu ahau, anō he tahae. Ka hari te tangata e mataara ana, e tiaki ana i ona kakahu, kei haere tahanga ia, kei kitea tona whakama.

16 Na, ka huihuia ratou e ia ki tetahi wahi e karangatia nei i te reo Hiperu ko Aramakerona.

17 Na, ka ringihia e te anahera tuawhitu tana oko ki te takiwa o te rangi: a ka puta mai he reo nui i te whare tapu o te rangi, i te torona, e mea ana, Kua mutu.

18 A ka puta he reo, he whatitiri, he uira, me te ru nui; kahore he ru i pena te nui no te oroko nohoanga ra ano o nga tāngata ki te whenua.

19 Na, ka wehea te pa nui e toru nga wahi, a ka horo nga pa o nga tauiwi: a ka maharatia Papurona nui i te aroaro o te Atua, hoatu ana ki a ia te kapa o te waina o te aritarita o tana riri.

20 A oma ana nga motu katoa, kihai ano i kitea nga maunga.

21 I heke iho ano hoki he whatu nui ki nga tāngata i te rangi, kei to te taranata te taimaha: a kohukohua ana te Atua e nga tāngata mo te whiu a te whatu; he nui rawa hoki tana whiu.

UPOKO 17.

NA, ha haere mai tetahi o nga anahera e whitu kei a ratou nei nga oko e whitu, a ka korero mai ki a au, ka mea mai ki a au, Haere mai; maku e whakakite ki a koe te whakawakanga o te wahine puremu, o te mea nui e noho ana i runga i nga wai maha:

2 Kua puremutia nei e nga kingi o te whenua, a haurangi iho te hunga e noho ana i te whenua i te waina o tana puremutanga.

3 Na, ka arahina wairuatia ahau e ia ki te koraha: a ka kite ahau i tetahi wahine e noho ana i runga i tetahi kararehe whero, kapi tonu i te ingoa kohukohu, e whitu ona mahunga tekau nga haona.

4 Na, te kakahu o te wahine ra he mea papura, he mea whero, he mea whakapaipai ki te koura, ki te kohatu utu nui, ki te peara, he kapa koura ano kei tona ringa kī tonu i te mea whakarihariha, i te poke hoki o tana puremu:

5 I tona rae ano hoki tetahi ingoa tuhituhi rawa, KO TE MEA NGARO, KO PAPURONA NUI, KO TE WHAEA O NGA WAHINE PUREMU, O NGA MEA WHAKARIHARIHA HOKI O TE AO.

6 I kite ano ahau i taua wahine nei e haurangi ana i nga toto o te hunga tapu, i nga toto hoki o nga kai whakaatu i a Ihu: a toku kitenga i a ia, nui atu te miharotanga i miharo ai ahau.

7 A ka mea mai te anahera ki a au, He aha koe i miharo ai? maku e korero atu ki a koe taua mea ngaro, te wahine, me te kararehe hoki e waha ra i a ia, nona nei nga mātenga e whitu me nga haona kotahi tekau.

8 Te kararehe i kite ra koe, i mua ia, kahore hoki inaianei; ka puta ake ano hoki ia a mua i roto i te poka torere, a ka riro atu ki te whakangaromanga: na, te hunga e noho ana i te whenua, kahore nei o ratou ingoa i tuhituhia ki te pukapuka o te ora i te orokohanganga ra ano o te ao, ka miharo ratou ina kite i te kararehe i ora i mua, a kahore nei inaianei, heoi tenei ano ia.

9 Ko te hinengaro whai matauranga tenei. Nga mātenga e whitu e whitu era maunga, kei reira te wahine e noho ana i runga i era.

10 Na, e whitu era kingi: tokorima kua hinga, kotahi tenei, ko tetahi kahore ano i tae noa mai; a ka tae mai ia, me noho ia, he wa iti nei.

11 Na, te kararehe, te mea i mua ra, a kahore nei inaianei, ko te tuawaru ano ia, no nga tokowhitu ano hoki, e riro atu ano ia ki te whakangaromanga.

12 Na, nga haona kotahi tekau i kite ra koe, kotahi tekau era kingi, kahore ano kia whiwhi noa ki tetahi rangatiratanga; heoi kotahi te haora, e whiwhi tahi ai ratou ko te kararehe ki te mana, me te mea he kingi.

13 Kotahi tonu te whakaaro a enei, a e hoatu ano e ratou to ratou kaha to ratou mana ki te kararehe.

14 E whawhai ano enei ki te Reme, a e taea ano ratou e te Reme: no te mea ko te Ariki ia o nga ariki, ko te Kingi o nga kingi: na, ona hoa ano hoki he hunga karanga, he hunga whiriwhiri, he hunga pono.

15 I mea mai ano ia ki a au, Nga wai i kitea e koe i te nohoanga o te wahine puremu ra, ko nga huihuinga tāngata

Digitized by Google

ratou, ko nga mano, ko nga iwi, me nga reo.

16 Na, nga haona kotahi tekau i kitea e koe i runga i te kararehe, e kino ano enei ki te wahine puremu, ka meinga ia e ratou kia moti rawa iho, kia noho tahanga, e kai ano ratou i ona kikokiko, e tahu hoki i a ia ki te ahi.

17 Kua hoatu hoki e te Atua ki o ratou ngakau kia whakarite i tana i pai ai, kia kotahi ano hoki o ratou whakaaro, kia hoatu hoki e ratou to ratou rangatiratanga ki te kararehe, kia rite ra ano nga kupu a te Atua.

18 Na, te wahine i kite na koe, ko te pa nui ia, kei a ia nei te kingitanga ki nga kingi o te ao.

UPOKO 18.

AMURI iho i enei mea ka kite ahau i tetahi atu anahera e heke iho ana i te rangi, he mana nui tona; mārama tonu hoki te ao i tona kororia.

2 He nui ano *tona* reo he kaha tana karanga, i mea ia, Kua horo, kua horo a Papurona nui, kua meinga hei kāinga rewera, hei whare herehere hoki mo nga wairua poke katoa, hei whare herehere mo nga manu poke katoa mo nga *manu* whakarihariha.

3 Kua inu hoki nga tauiwi katoa i te waina o te riri o tana puremu, i puremu hoki nga kingi o te whenua ki a ia, kua whai taonga hoki nga kai hoko o te ao i te nui o ana mea papai.

4 I rongo ano ahau i tetahi atu reo i te rangi, e mea ana, Puta mai koutou i roto i a ia, e toku iwi, kei uru tahi koutou ki ona hara, kei pāngia koutou e ona whiu.

5 Kua tutuki hoki ana hara ki te rangi, a kua mahara te Atua ki ana mahi hē.

6 Hoatu ki a ia tana i hoatu ai ki a koutou, takiruatia nga mea mona kia rite ki ana mahi: te kapa i whakakiia e ia kia rua a koutou whakakinga mona.

7 Na, i whakanui ia i a ia, i torere ki ana mea whakaahuareka, kia pera ano te mamae me te pouri e hoatu e koutou ki a ia: e mea ana hoki ia i tona ngakau, E noho ana ahau hei kuini, ehara hoki ahau i te pouaru, e kore ano hoki ahau e kite i te pouri.

8 Mo konei ano ka tae mai ona whiu i te ra kotahi, te mate, te pouri, te mate kai; a ka tahuna ia ki te ahi: e kaha ana hoki te Ariki te Atua e whakawa nei i a ia.

9 A e tangi ki a ia e aue ki a ia nga kingi o te ao i puremu nei ki a ia, i torere ngatahi nei ki nga mea whakaahuareka, ina kite ratou i te paoa o tona tahunga;

10 Ka tu mai ratou i tawhiti i te wehi ki tona whakamamaetanga, ka mea, Aue, aue, te pa nui a Papurona, te pa kaha! kua tae mai hoki tou whakawakanga i te haora kotahi.

11 Ka tangi ano hoki nga kai hoko o te whenua ka aue ki a ia; no te mea kahore atu he tangata hei hoko i ta ratou utanga mai:

12 I te utanga mai o te koura, o te hiriwa, o te kohatu utu nui, o te peara, o te rinena pai, o te papura, o te hirika, o te *kahu* whero, me nga rakau taina katoa, me nga tini oko rei, me nga tini oko rakau utu nui whakaharahara, *oko* parahi, rino, mapara,

13 Me te hinamona, me nga mea kakara, me te hinu kakara, me te parakihe, me te waina, me te hinu, me te paraoa pai, me te witi, me nga kararehe, me nga hipi, me nga hoiho, me nga hariata, me nga pononga, me nga wairua tāngata.

14 Heoi kua mahue koe i nga hua i hiahiatia e tou ngakau, kua mahue hoki koe i nga mea ngako katoa i nga mea papai, heoi ano kitenga o aua mea e koe.

15 Nga kai hoko o enei mea, kua whai taonga nei i a ia, tu ana ratou i tawhiti i te wehi ki tona whakamamaetanga, me te tangi me te aue ano ratou,

16 Me te ki ano ratou, Aue, aue, te pa nui, i kakahuria ki te rinena pai, ki te papura, ki te whero, i whakapaia ki te koura, ki te kohatu utu nui, ki nga peara!

17 Kotahi tonu hoki te haora a moti rawa iho taua taonga nui. Na, nga rangatira kaipuke katoa, me te hunga katoa e huihui ana ki runga ki nga kaipuke, me nga kai whakatere kaipuke, me te hunga katoa kei te moana a ratou mahi, tu mai ana ratou i tawhiti,

18 Me te karanga ano ratou i to ratou kitenga i te paoa o tona tahunga, me te ki ano ratou, Ko tehea *pa* i rite ki tenei pa nui?

19 Opehia ana hoki e ratou he oneone ki o ratou mahunga, kei te karanga ratou, he tangi, he aue, kei te mea, Aue, aue, te pa nui, i whai taonga ai i ona utu nui te hunga katoa he kaipuke a ratou i te moana! kotahi tonu nei hoki te haora a moti rawa iho.

20 Kia hari ki a ia, e te rangi, e nga apotoro tapu ano hoki, e nga poropiti;

Digitized by Google

kua whakaritea nei hoki e te Atua ta koutou whakawa i a ia.

21 Katahi ka hapainga ake e tetahi anahera kaha he kamaka i rite nei ki tetahi kamaka rahi no te mira, a makā ana e ia ki te moana, me te ki ano ia, Ka penetia a Papurona te pa nui, ka makā whakareretia atu, e kore ano hoki e kitea i muri nei.

22 Na, heoi ano rongonga i roto i a koe ki te reo o nga kai whakatangi hāpa, o nga kai whakatakoto rangi waiata, o nga kai whakatangi i nga putorino, i nga tētere; e kore ano hoki e kitea i nga wa i muri nei tetahi kai mahi o nga tini mahi i roto i a koe; e kore ano hoki e rangona i nga wa i muri nei te hururu o te kohatu mira i roto i a koe;

23 E kore ano hoki e kitea i nga wa i muri nei te māramatanga o te rama i roto i a koe; e kore ano hoki e rangona i nga wa i muri nei te reo o te tāne marena hou, o te wahine marena hou, i roto i a koe: o kai hokohoko hoki, ko nga tāngata nunui o te ao; na o mahi makutu ano hoki i whakapohehetia ai nga iwi katoa.

24 Kitea ana hoki i roto i a ia nga toto o nga poropiti, o te hunga tapu, o te hunga katoa hoki i whakamatea ki runga ki te whenua.

UPOKO 19.

NA, muri iho i enei mea ka rangona e ahau he reo nui me te mea no te mano tini i te rangi, e mea ana, Areruia; Te whakaoranga, te kororia, te honore, te kaha, kei te Ariki kei to tatou Atua:

2 He pono hoki he tika ana whakaritenga whakawa: kua whakaritea hoki e ia te whakawa mo te wahine puremu, te mea nui, i hē ai te whenua i tana puremu, kua rapua ano e ia he utu i a ia mo nga toto o ana pononga.

3 Na, ka tuaruatia ano a ratou meatanga, Areruia. Heoi kake ake ana te paoa o taua *pa*, ake ake ake.

4 A takoto ana nga kaumatua e rua tekau ma wha me nga mea ora e wha, koropiko ana ki te Atua e noho ana i runga i te torona, mea ana, Amine; Areruia.

5 A ka puta mai he reo i te torona, e mea ana, Whakamoemiti atu ki to tatou Atua, e ana pononga katoa, e te hunga hoki e wehi ana i a ia, e te hunga iti, e te hunga nunui.

6 Na, ka rangona ano he reo e ahau me te mea no te mano tini, me te mea he hururu no nga wai maha, me te mea he hururu no nga whatitiri kaha, e mea ana, Areruia: ka kingi hoki te Ariki te Atua Kaha rawa.

7 Kia hari tatou kia koa, kia hoatu he kororia ki a ia: kua taea hoki te marenatanga o te Reme, kua oti ano te whakapai a tana wahine i a ia ano.

8 A i tukua ki a ia kia whakakakahuria ki te rinena ma, ki te *rinena* kanapa: na, te rinena ra, ko te tika a te hunga tapu.

9 I mea mai ano ia ki a au, Tuhituhia, Ka hari te hunga kua karangatia ki te hapa o te marenatanga o te Reme. Ka mea mai ano ia ki a au, Ko nga kupu pono enei a te Atua.

10 Na, ka takoto ahau ki mua i ana waewae, *ka mea* kia koropiko ki a ia. A, ka mea mai ia ki a au, Kauaka: ko tou hoa pononga ano ahau, no ou tuakana hoki kei a ratou nei te whakaaturanga o Ihu: me koropiko ki te Atua: ko te whakaaturanga hoki i a Ihu ta te wairua o te poropititanga.

11 A ka kite ahau i te rangi e tuwhera ana, na, he hoiho ma; a, te ingoa o tona kai noho ko te Pono ko te Tika, kei runga i te tika tana whakarite whakawa tana whawhai.

12 Ona kanohi, ano he mura ahi, i runga ano i tona mātenga nga karauna maha; he ingoa tona kua oti te tuhituhi, e kore nei tetahi e mātau, ko ia anake.

13 Te kakahu i kakahuria e ia he mea tuku ki te toto: te ingoa i karangatia ai ia, Ko te Kupu a te Atua.

14 E haere ana hoki i muri i a ia nga taua, era i te rangi, o ratou hoiho ano he ma, he mea whakakakahu ano ratou ki te rinena ma, ki te mea paru kore.

15 E puta mai ana hoki i roto i tona mangai he hoari koi, hei patu māna i nga tauiwi: he rino ano hoki te tokotoko e tohutohu ai ia i a ratou: e takahi ana hoki ia i te takahanga waina o te aritarita o te riri o te Atua Kaha rawa.

16 He ingoa ano tona tuhituhi rawa ki tona kakahu ki tona huha, KO TE KINGI O NGA KINGI, KO TE ARIKI O NGA ARIKI.

17 I kite ano ahau i tetahi anahera e tu ana i te ra; a he nui tona reo ki te karanga, i mea ia ki nga manu katoa e rere ana i waenganui o te rangi, Haere mai, me huihui mai ki te hapa a te Atua nui;

18 Ki te kai i nga kikokiko o nga kingi, i nga kikokiko o nga rangatira mano, i nga kikokiko o te hunga kaha,

Digitized by Google

i nga kikokiko o nga hoiho, o o ratou kai noho hoki, i nga kikokiko o nga tāngata katoa, o nga mea ehara nei i te pononga, o nga pononga ano hoki, o te hunga nonohi, o te hunga nunui.

19 A ka kite ahau i te kararehe, me nga kingi o te whenua, me a ratou taua, kua huihuia ki te whawhai ki tera e noho ana i runga i te hoiho ki tana taua hoki.

20 Na, ka hopukina te kararehe raua tahi ko te poropiti teka, i mahi ra i nga tohu ki tona aroaro, i whakapohehetia ai te hunga i tango i te tohu o te kararehe, i koropiko hoki ki tona whakapakoko. Na, pangā oratia ana raua tokorua ki te roto kapura e ka ana i te whanariki.

21 Na, te hunga i toe, i whakamatea ratou e tera e noho ra i runga i te hoiho ki te hoari, e puta mai nei i roto i tona mangai: a makona ana nga manu katoa i o ratou kikokiko.

UPOKO 20.

I KITE ano ahau i tetahi anahera e heke iho ana i te rangi, kei a ia te ki o te poka torere me tetahi mekameka nui i tona ringaringa.

2 Na, ka mau ia ki te tarakona, ki te nakahi onamata, ko ia nei te Rewera, ko Hatana hoki, a herehere ana i a ia kotahi mano nga tau;

3 Na, maka ana ia e ia ki te poka torere, uakina atu ana, whakapiri rawa te hiri ki runga ki a ia, kei whakapohehe ia i nga tauiwi i muri iho, kia taka ra ano nga tau kotahi mano: a muri iho i enei mea me wewete ia he taima iti kau ia.

4 I kite ano ahau i nga torona, a e noho ana ratou i runga, i hoatu ano hoki te whakarite whakawa ki a ratou: ko nga wairua hoki tera o te hunga i poutoa mo te whakaaturanga i a Ihu, mo te kupu hoki a te Atua, *te hunga* kahore i te koropiko ki te kararehe, ki tona whakapakoko ranei, kihai hoki i meatia iho te tohu ki o ratou rae, ki o ratou ringaringa hoki; na, ka ora ratou ka kingi tahi me te Karaiti kotahi mano nga tau.

5 A kihai i ora ake te toenga o nga tupapaku, a taka noa nga tau kotahi mano. Ko te aranga tuatahi tenei.

6 Hari tonu tapu tonu te tangata ka whiwhi nei ki te aranga tuatahi: e kore te matenga tuarua e whai mana ki a ratou, engari hei tohunga ratou ma te Atua ma te Karaiti hoki, a kotahi mano nga tau e kingi tahi ai ratou me ia.

7 Ano ka pahemo nga tau kotahi mano, ka wetekina a Hatana i roto i tona whare herehere,

8 A ka haere atu ia ki te whakapohehe i nga tauiwi i nga pito e wha o te whenua, i a Koka raua ko Makoka, e huihui ai ratou ki te taua: te tokomaha o ratou rite tonu ki te onepu o te moana.

9 Na, haere atu ana ratou ki te whanui o te whenua, karapotia ana e ratou te nohoanga o te hunga tapu, me te pa e arohaina ana: na, ko te heketanga iho o te kapura i te Atua i te rangi, pau ake ratou.

10 Na, te Rewera i whakapohehe nei i a ratou, pangā ana ia ki te roto kapura whanariki, ki te wahi kei reira nei te kararehe me te poropiti teka, a ka whakamamaetia ratou i te ao i te po, ake ake ake.

11 A i kite ano ahau i tetahi torona nui he mea ma, i tetahi hoki e noho ana i runga, rere ana te whenua me te rangi i tona kanohi; kahore hoki i kitea he wahi mo raua.

12 I kite ano ahau i te hunga mate, i te hunga ririki, i te hunga nui, e tu ana i te aroaro o te Atua; na, kua whakatuwheratia nga pukapuka: kua whakatuwheratia ano hoki tetahi atu pukapuka, ara to te oranga: a kei nga mea i tuhituhia ki aua pukapuka he whakaritenga whakawa mo te hunga mate, he mea whakarite tonu ki a ratou mahi.

13 I tukua mai ano e te moana te hunga mate i roto i a ia; i tukua mai ano e te mate e te po te hunga mate i roto i a raua: na, ka whakaritea te whakawa mo tetahi mo tetahi, he mea whakarite ki a ratou mahi.

14 Na, ka pangā te mate me te po ki te roto ahi. Ko te tuarua tenei o nga mate.

15 A te tangata kihai i kitea kua oti te tuhituhi ki te pukapuka o te ora, i pangā ia ki te roto ahi.

UPOKO 21.

I KITE ano ahau i te rangi hou i te whenua hou: kua pahemo hoki te rangi tuatahi me te whenua tuatahi; a kahore atu he moana.

2 I kitea ano e ahau e Hoani te pa tapu, a Hiruharama hou, e heke iho ana i te Atua i te rangi, rite tonu ana mea, ano he wahine marena hou kua oti te whakapaipai mo tana tāne.

Digitized by Google

3 A i rongo ano ahau i te reo nui i te rangi e mea ana, Na, kei nga tāngata te tapenakara o te Atua, a e noho ia ki a ratou, ko ratou hoki he iwi mona, ko te Atua nei ano hoki hei hoa mo ratou, hei Atua *ano* mo ratou.

4 Ka murua hoki e te Atua nga roimata katoa i o ratou kanohi; a kore ake he mate, kahore he aue, kahore he karanga, kahore he mamae, i nga wa i muri nei: kua pahemo atu hoki nga mea o mua.

5 A ka korero mai tera e noho ana i runga i te torona, Na, ka hangā houtia e ahau nga mea katoa. I mea mai ano ia ki a au, Tuhituhia: ko nga kupu tika hoki enei ko nga *kupu* pono.

6 I mea mai ano ia ki a au, Kua oti. Ko ahau te Arepa me te Omeka, te timatanga me te whakamutunga. Ka hoatu noa atu e ahau ki te tangata e mate wai ana he wai i te puna ora.

7 Te tangata i a ia te wikitoria, e whiwhi ia ki nga mea katoa; ko ahau ano hei Atua mona, a ko ia hei tamaiti maku.

8 Na, te hunga wehi, te hunga whakateka, te hunga whakarihariha, nga kai kohuru, te hunga puremu, te hunga makutu, te hunga makutu, te hunga karakia ki te whakapakoko, te hunga teka katoa, te wahi mo ratou kei te roto e ka ana i te ahi i te whanariki: ko te matenga tuarua tenei.

9 Na, ka haere mai ki a au tetahi o nga anahera e whitu, kei a ratou nei nga oko e whitu e kI ana i nga whiu whakamutunga e whitu; ka ki mai ia ki a au, ka mea, Haere mai, maku e whakakite ki a koe te wahine marena hou, te wahine a te Reme.

10 Na, kawea wairuatia ana ahau e ia ki tetahi maunga, he nui, he tiketike, a ka whakakitea mai ki a au te pa nui, a Hiruharama tapu, e heke iho ana i te rangi i te Atua;

11 Kei taua *pa* ano te kororia o te Atua: rite tonu tona māramatanga ki to te kohatu he nui whakaharahara nei ona utu, rite tonu ki te kohatu hahapa, e mārama nei me he karahi;

12 He taiepa kohatu ano tona, he mea nui he mea tiketike, tekau ma rua nga tatau, kotahi tekau ma rua ano nga anahera i nga tatau, tuhituhi rawa ki te ingoa, ara, ki o nga hapu kotahi tekau ma rua o nga tamariki a Iharaira:

13 I te rawhiti e toru nga tatau; i te nota e toru nga tatau; i te tonga e toru nga tatau; i te weta e toru nga tatau.

14 Kotahi tekau ma rua hoki nga turanga o te taiepa o te pa, kei aua *turanga* ano nga ingoa o nga apotoro o te Reme kotahi tekau ma rua.

15 Na, tera i korero ra ki a au, he kakaho koura tana hei whanganga māna i te pa, i ona tatau, i tona taiepa kohatu.

16 E wha nga poti o te pa i a ia i takoto ra, tona roa rite tonu ki *tona* whanui: na, ka whangangā e ia te pa ki te kakaho, kotahi tekau ma rua mano nga paronga. Tona roa, te whanui, me te ikeike, rite tonu.

17 Na, ka whangangā ano e ia tona taiepa kohatu, kotahi rau e wha tekau ma wha nga whatianga, he ruri na te tangata, ara na te anahera.

18 Na, te mea i hangā ai tona taiepa kohatu he hahapa: he koura para kore ano hoki te pa, rite tonu ki te karahi mārama.

19 He mea whakapaipai ano ki nga kohatu utu nui katoa nga turanga o te taiepa kohatu o te pa. Te turanga tuatahi, he hahapa; te tuarua, he hapaira; te tuatoru, he karakeroni; te tuawha, he emerara;

20 Te tuarima, he hararonika; te tuaono, he harariu; te tuawhitu, he karihorita; te tuawaru, he perira; te tuaiwa, he topaha; te ngahuru, he karihoparaha; te tekau ma tahi, he hakiniti; te tekau ma rua, he ametihita.

21 Na, nga tatau kotahi tekau ma rua kotahi tekau ma rua peara: tenei tatau tenei tatau kotahi tonu peara: a, te huarahi o te pa he koura para kore, ko ia ano kei te karahi piata.

22 Na, kihai ahau i kite i tetahi whare i reira: ko te Ariki hoki ko te Atua Kaha rawa raua ko te Reme te whare o reira.

23 Na, kahore taua pa i mea ki te ra mona, ki te marama ranei, hei whiti ki roto: e whakamaramatia ana hoki a reira e te kororia o te Atua, ko te Reme hoki tona māramatanga.

24 A e haere i tona māramatanga nga iwi o te hunga e whakaorangia ana: e kawea mai ano hoki e nga kingi o te ao to ratou kororia me to ratou honore ki reira.

25 E kore ano ona tatau e tutakina i te awatea: kore ake hoki o reira po.

26 E kawea mai ano te kororia me te honore o nga tauiwi ki reira.

27 E kore ano e tomo atu ki roto tetahi mea whakanoa, *tetahi mea* ranei e mahi ana i te mea whakarihariha, i te teka ranei: ko te hunga anake kua oti te tuhituhi ki ta te Reme pukapuka o te ora.

Digitized by Google

UPOKO 22.

NA, ka whakakitea mai e ia ki a au he awa mārama he wai ora, e piata ana me te karahi, e puta mai ana i te torona o te Atua raua ko te Reme.

2 I waenganui o tona huarahi o te awa ano hoki, i tetahi taha i tetahi taha, te rakau o te ora, kotahi tekau ma rua ona hua, e hua ana ona hua i tetahi marama i tetahi marama: a ko nga rau o te rakau hei whakaoranga mo nga tauiwi.

3 A kore ake he kanga i muri nei: ko reira ano hoki te torona o te Atua raua ko te Reme; a ka mahi āna pononga ki a ia:

4 E kite hoki ratou i tona kanohi; *ka mau* hoki tona ingoa i o ratou rae.

5 Kore ake hoki o reira po; kore ake o ratou meatanga ki te rama, ki te māramatanga hoki o te ra; e mārama hoki ratou i te Ariki i te Atua: a e kingi ratou, ake ake ake.

6 I mea mai ano ia ki a au, *E* pono *ana e* tika *ana* enei kupu: a kua tonoa e te Ariki e te Atua o nga poropiti tapu tana anahera, hei whakakite mai ki ana pononga i nga mea ka hohoro nei te meinga.

7 Na, ka hohoro taku haere atu: ka hari te tangata e whakarite ana i nga kupu o te poropititanga o tenei pukapuka.

8 A i kite ano ahau a Hoani i rongo i enei mea. A toku rongonga toku kitenga, ka hinga ahau ki raro ka mea kia koropiko ki mua i nga waewae o te anahera i whakakitea mai ai enei mea ki a au.

9 Na, ko tana meatanga mai ki a au, Kauaka: he hoa pononga hoki ahau nou, no ou tuakana hoki no nga poropiti, no te hunga ano e pupuri ana i nga kupu o tenei pukapuka: me koropiko ki te Atua.

10 Ka mea mai ano ia ki a au, Kaua e hiritia nga kupu o te poropititanga o tenei pukapuka: e tata ana hoki te taima.

11 Te tangata e hē ana te whakahaere, kia hē ano te whakahaere: te tangata e poke ana, kia poke ano ia: te tangata e tika ana, kia tika ano ia: te tangata e tapu ana, kia tapu ano ia.

12 Na, ka hohoro taku haere atu; kei a au ano taku utu, a ka rite ki ana mahi ake nga mea e hoatu ki tetahi ki tetahi.

13 Ko ahau te Arepa me te Omeka, te timatanga me te whakamutunga, te tuatahi me te whakaotinga.

14 Ka hari te hunga e mahi ana i ana ture, ka taunga hoki ratou ki te rakau o te ora, ka tomo ano ki te pa ra nga tatau.

15 Kei waho nga kuri, me te hunga makutu, me te hunga puremu, me nga kai kohuru, me te hunga karakia ki te whakapakoko, me te hunga katoa e pai ana e mahi ana i te teka.

16 Kua tonoa e ahau e Ihu taku anahera, hei whakaatu atu i enei mea ki a koutou i roto i nga hahi. Ko ahau te pakiaka me te uri o Rawiri, te whetu mārama o te ata.

17 E mea ana hoki te Wairua me te wahine marena hou, Haere mai. Me ki ake ano e te tangata e rongo ana, Haere mai. Kia haere mai hoki te tangata e hiainu ana: kia tangohia noatia ano te wai ora e te tangata e hiahia ana.

18 He whakaatu hoki naku tenei ki te hunga katoa e rongo ana ki nga kupu o te poropititanga o tenei pukapuka, Ki te tapiritia mai e tetahi ki enei mea, ka tapiritia atu ano e te Atua mona nga whiu kua oti te tuhituhi ki tenei pukapuka:

19 A ki te tangohia atu e tetahi he kupu i te pukapuka o tenei poropititanga, ka tangohia e te Atua tona wahi i roto i te pukapuka o te ora, i te pa tapu hoki, i nga mea hoki kua oti te tuhituhi ki tenei pukapuka.

20 Tenei te ki nei te Kai whakaatu o enei mea, Na, ka hohoro ano taku haere atu. Amine. Ae ra, haere mai, e te Ariki e Ihu.

21 *Kia tau* ki a koutou katoa te atawhai o to tatou Ariki o Ihu Karaiti. Amine.

TE MUTUNGA.

Digitized by Google